

دافغانستان کالنی

داطلاعاتو او کلتور وزارت

گڼه ٤١

مسوول مدیر : محمد صدیق سروری

اعضای مسلکی :

طورانشاه شهیم، آصفه مهر ، غلام‌سخي، نوراحمد ومحمد آصف.

دچنگابن ٢٦– ١٣٥٣ ـ ١٣٥۴

فهرست

شماره	موضوع	صفحه
۱ـ	بیانیه ها، پیامها و مصاحبه‌های ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم	
۲ـ	ددولــت دښاغلـی رئیس اوصدراعظم سفرونه	۸۹
۳ـ	مسافرتهای ښاغلی محمد نعیم نماینده خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم	۱٤٦
٤ـ	بیك نگاه تاریخ افغانستان تاپایان دوره هوتکی هــا	۱٥٦
٥ـ	افغانستان درقرن ۱۹	۱۸۳
٦ـ	دافغانستان جغرافیی ته یـوه‌لنډه کتنه	۲۰۲
۷ـ	مصورخپرونه از ۲۲٤ به‌بعد	
۸ـ	فعالیت ها و اجراآت دولـت	۲۲٥
	صدارت عظمی:	
۹ـ	وزارت امور خارجه	۲٤٥
۱۰ـ	وزارت داخله	۳۱٦
۱۱ـ	وزارت عدلیه	۳٥۲
۱۲ـ	وزارت مالیه	۳٦٦
۱۳ـ	وزارت معارف	۳۸۲
۱٤ـ	ریاست پوهنتون کابل	٤۰۰
۱٥ـ	وزارت تجارت	٤۱۰
۱٦ـ	وزارت فواید عامه	٤۲۰
۱۷ـ	وزارت اطلاعات وکلتور	٤۲۹
۱۸ـ	وزارت مخابرات	٤۷٦
۱۹ـ	وزارت صحیه	٤۸۹
۲۰ـ	وزارت معادن وصنایع	٤۷۸
۲۱ـ	وزارت زراعت	٤۹٦

شماره	موضوع	صفحه
۲۲ـ	وزارت پلان	۵۱۱
۲۳ـ	ریاست افغانی سره میاشت	۵۱۵
۲۴ـ	ریاست هوانوردی ملکی وتوریزم	۵۲۰
۲۵ـ	ریاست ښاروالی	۵۳٤
۲٦ـ	ریاست المپیک	۵۳۷
۲۷ـ	پروتوکولها	۵٤۲
۲۸ـ	دپښتنو او بلوڅو دملی خپلواکی ښوونکی نهضت کرونولوژی	۵۸٤
۲۹ـ	معرفی ولایات کشور	۷۱۰
۳۰ـ	اخبار علمی	۷٦۳
۳۱ـ	مصاحبه های ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت‌خارجه	۷۸۰
۳۲ـ	جهان درسال ۱۳۵۳	۷۹۲
۳۳ـ	جهان در ربع اول سال ۱۳۵٤	۸۰۰
۳۳ـ	شگفت های زمینه ادبیات امروز	۸۰۳
۳٤ـ	موسیقی در افغانستان	۸۲۱
۳۵ـ	ستاره شناسی	۸۳۳
۳٦ـ	جوایز جهانی نوبل	۸٤۹
۳۷ـ	پارهٔ ازاختراعات مهم جهان	۸٦۵
۳۸ـ	کرونوژی اخبار خارجی	۸۷۲
۳۹ـ	دداخلی خبرونوکرونولوژی	۹۲۷
٤۰ـ	بقیه پروتوکولهابعدازکرونولوژی	

سریزه

په افغانستان کښې دانقلابي نظام ټینګیدوزمونږ ټولې اجتماعي موسسې دخلکو داکثریت په ګټه واړولې اوټولنې ته یې په نـوي ډول دجوړیدو بنسټ کیښود.

داطلاعاتو اوکلتور وزارت چه ددغه اوښتون په محراق کښې واقع وؤ ، دانقلاب له هماغې لومړۍ ورځې څخه ترننه ورځې پورې ددولت اوعامه افکارو تر منځ دیوه استواره پله په څیرواقع شوی اودجمهوري دولت ټول لـوړهدفونه یې دټولنیز ارتباط دوسایلولـه لارې دافغانستان دولس غوږونوته رسولي دي .

دکو ښښونو عمومي موخه دې ته متوجه ده، چه خلکوته دجمهوري دولت دټرټولو اصیلو ارمانونو لاره روښانه کړو اودوی یې تل په جریان کښې وساتو اودخلکو دنظریو اوغوښتنو د متقابل انعکاس له لارې دکار مجریان دنویواجتماعي بنسټونو دتشکل دعملیې په میسر کښې ودرؤو.

ددغه منظور په اساس دانقلاب دزماني دوهمه کالنۍ چه په هغې کښې ددغه وزارت اودنورو اداري او اجتماعي تاسیساتو دهیلواوقدرتونو یوه برخه منعکسه شوې ده، دوطنوالوقضاوت ته وړاندې کوو ترڅو وګورو چه څه شوي دي اوڅنګه پرې قضاوت کیږي؟

په پای کښې ټولو هغو کسانو،کارکوونکو، لیکوالو اوقلمي ملګروته کور ودانۍ وایم چه ددغې کالنۍ په ترتیب ، تدوین،چاپ اوخپرولو کښې یې دجمهوري هدفونو اوآرزوګانوسره سم زیار کاللي اومرسته یې کړې ده .

پوهاند ډاکترنوین داطلاعاتو اوکلتور وزیر

ښاغلی محمدداود رئیس دولت وصدراعظم جمهوریت افغانستان

بیانیه ها

پیامها

و مصاحبه های

ښاغلی محمد داود

رئیس دولت و صدراعظم

دجمهوری انقلاب دد وهمی کالیزی په مناسبت
ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم وینا

گرانو وطنوالو !

لوی خدای ته شکر کوم چه ماته ئی توفیق راوباښه چه په دغه تیکمرغه ساعت کی دافغانستان د ملی بیاژوندوهمی کالیزی دبختوری نمانځنی د زړه دکومی مبارکی تاسو گرانوملگرو- دافغانستان تاسو فداکار ارود او تاسو گرانو خویندو او ورونو ته چه دانقلاب له همغو لومړیو شیبو څخه موپه خلاصه اوتوده غیږمو ددغه ملی قیام تودهرکلی وکړ اوستاسی ملاتړ اوتائید سبب شو چه په تیرو دوو کلونو کی زموږ تولی گاړی او پخوانی هیلی دعمل جا مه واغوندی در کړم •

ددغه شان ورځی دبختور توب علت دادی چه زموږ په هیواد کی دانقلابی نظام ټینگیدل ډیره ستره معنی لری •

ښایی ددوه پنځوسم کال دچنگابښ دشپږویشتمی نیټی دانقلاب بری زیات علتونه ولری خوتصور کوم چه دهغه خورا مهم علت دتیر نظام دیوه ملی هدف اوملی ایدیالوژی نه درلودل وو• ځکه تیر نظام څنگه چه د ودی د آهنگ په لاره کی دټولنی سترخنډ شوی ؤاو دا توان یی نه درلود زموږ د ولس مادی او معنوی اړتیاوی تر سره کړی ،همدا وجه وه چه دتیر سیاسی مسلط نظام څخه دخلکو د اجتماعی وجدان بیزاری په افغانستان کی دجمهوری نظام دټینگیدوسبب شوه خودانقلابی کارسخت پړاود انقلاب له بری څخه وروسته پیل کیږی•

له یولاس نه بل لاس ته اوله یونظام نه بل نظام ته د سیاسی قدرت ورتگ یقیناً سخت کاردی خو له هغه څخه ډیرسخت دنمونی اوپه زړه پوری ټولنی مینځ ته راوړل دی چه باید دهراجتماعی نظام منطقی معلول وی •موږ باید معتقد ونه اوسوچه هرڅه مود چنگابښ په ۲٦ سرته رسولی دی دغه نیټه یواځی دبری په لور زموږ دولس دحرکت ټکی و. منتهی سم او اصولی ټکی خو باید دی ته پام وساتو چه زموږ په مخ کی ډیری پریمانه ستونزی شته زموږ لومړی ستونزه داید یالوژیك فقر څخه زموږ دولس ژغورل دی موږ په سلگونو کلونو کی دمنځنیو پیړیو دنظام تر اغیزی لاندی خپله خوزنده قوه دلاسه ورکړیده اوتر هر څه دمخه موږ دیوبل تعمیر ته اړیو ، دخپل ولس دشخصیت تعمیر او دهمغه جوهر تعمیر ته چه زموږ دژغورنی یووالی او طاقت یواځینی عامل دی ددی مقصد دپاره موږ د افغانستان دولس دملی اوولسی انقلاب دتیوری تسوید او تدوین ته ضرورت لرو اودغه کار باید دټولنی دتکامل او دخلکو داجتماعی شعور ددرجی دتناسب دقانون په اساس وشی ځکه له انقلابی تجربی پرته اود بری د وسایلو د تدارك نه پرته هر اقدام ناکامه کیږی او دغه هدف نه ، نه تر سره کیږی مگر دا چه ټول یاخه ناڅه د خلکو اکثریت

عملادافغانستان دملی ودانۍ رستاخیزته ورسوئ او گام په گام دخپلی ټولنی او ولس دطبیعت دپیژندنی له لاری دافغانستان دانقلاب تیوری تشخیص کړو اودهغی په تطبیق کی هلی ځلی وکړو .

لکه څنگه چه موبیا بیا ویلی بیاهم وایو چه یواځی په خبرو اجتماعی ستونزی نشی‌حل کیدی مونږ باید عملا ثابته کړو چه دخپل وطن سره مینه لرو ځکه زیات خلك له دی اوبواو خاوری سره مینه لری خود فداکاری‌د ورکړی دپاره چمتو نه دی داسی چه بایدمونږ فداکاری وکړو دایمان او عقیدی دپاره فداکاری دعشق او هیلی دپاره فداکاری اود هر هغه څه دپاره فداکاری چه زمونږ دوطن دلوړتیا د پاره دقربانۍ وړدی .

زمونږ ټولنه دخپل شخصیت دژوندی کولو دپاره یوی انقلابی روزنی ته اړه لری خـــو زمونږ دخلکو اخـلاقی، اجتماعی او معنـــوی انقلاب داجتماعی حالت له بدلون څخه پرتـه نه شی ترسره کیدای .

دافغانستان جمهوری دولت هلی ځلی‌کوی چه ددغه هیواد دوگړو ذهن دتیروخت داوږدو زړو او فاسدو سوابقو څخه پاك اوهغه لــه یوی ملی روحیی سره سم دیـــوی مترقـی ټولنی داخلاقی او انسانی اصول سره دعصر او زمان سره سم آشنا کړی .

دتیروپیړیوچه دوچ کلك تولید طریقه نور توان نلری چه دټولنی دفقیراو موروثی ژوند سطحه حتی په همغه پخوانی حال وساتی هغه افکار اواجتماعی موسسی چه غوښتی یی وی داستثمار له لاری‌ګټه واخلی‌نشی کولی زمونږ په خلکو کی ځای ولری ځکه اوس دافغانستان جمهوری دولت په کلکه پدی لټه‌کی دی چه‌د ټولنی او ددولت تر مینځ درځ له مینځه یوسی او ددغو دوو اجتماعی پدیدو له ترکیب څخه دملی حاکمیت داعمالو دپاره یو واحد عنصر پیدا کړی .

همدا وجه ده چه داجتماعی اصلا حاتو د تطبیق په برخه کی دولت هلی ځلی کوی تل مبتکر و اوسی او ددی خاوری د حقیقی وطن پالو په وړاندی داجتماعی او اقتصادی عدالت دتطبیق په لاره کی زیار وباسی .

مونږ پخپل وطن کی زیات شیان لرودښه ژوندانه دپاره دافغا نستان دولس طبیعـــی شتمنی زمونږه ستره پانګه ده او مونږ کولی شو دپاملرنی وړدغو منابعو څخـه دنـوی او پخپل ځان باندی دمتکی افغانستان دجوړښت دپاره استفاده وکړو .

زمونږ دهیواد طبیعی زیرمی او منابع ورځ په ورځ دافغان ولس دروښانه سبادپاره زمونږ امیدونه تقویه کوی .

خو لکه څنگه چه علم ثابته کړیده ، له بده مرغه چه دکشف اودګټی اخیستو دپړاو ترمینځ زیات واټن دی . جمهوری دولت لـه دغو منابعو څخه دچټکی او ممکنی استفادی د پاره دکورنیو انسانی طاقتونو په استخدام‌بر سیره د دوستو دولتونو بی قید او شرطـه مرسته هم جلب کړیده دغه مرستی په‌اوسنی فرصت کی مونږ ته موقع را کوی چه په‌علمی لارو چارو خپلی پروژی او پلانونه مطا لعه او تنظیم کړو او دمشخصو دردونـو دپـاره مشخص علاجونه ولرو .

دولت به دوروستیو نه دمخکینیوستونزود پیژندنی له لاری پرمختیایی اوه کلـن پلان داسی تنظیم او تطبیق کړی چه وکولی شی د ټولنی سملاسی اوضروری ستونزی تروسه‌وسه

لری کړی او دوروسته پاتې کیدو عوامل په
چټکی سره له منځه یوسی .

مونږ کوښښ کوو چه په ټولو مواردو کی
زمونږ طرز تفکر او طرز العمل پخپله زمونږ
د اجتماعی مقیاسونو سره سم وی او پدغه
ټکی ټینګار دملی تنګ نظری ساری ندی .

زمونږ دخلکو دوطن پالنی او ناسیونالیزم محتوا
انسانی او بی تعصبه ده او امید لرو په
انسانی خدمت کی دګټو رسولو سبب شی .

دملی خپلواکی او ملی اقتصاد دټینګښت د
پاره زمونږ مبارزی دنړۍ دآزادی غوښتونکو
ولسونو دمبارزو منطقی دوام دی •

په هر صورت ناسیو نالیزم به په هر حال
کی زمونږ د اجتماعی مناسباتو روح وی او
مونږ غواړو دخپلی ټولنی دغوښتنی او ایجاب
سره سم دسبانی ټولنی دودانۍ دپاره دخپل
منطقی او ملی حل لاری عنوان کړو •

بهرنی سیاست :

ګرانو وطنوالو! دافغانستان خارجی سیاست
دنه انسلاك په اساساتو ، په بین المللی
چارو کی په آزادقضاوت، په مثبتی او فعالی
بیطرفی، دنړۍ له ټولو سوله دوستو هیوادو
سره په روغه جوړه کی په ګډژوند اوله هغوی
سره په مثبتی اوګټوری همکاری ولاړدی .

دافغانستان جمهوریت د ملګرو ملتو د
یووفادار اوفعال غړی دی دملګرو ملتو دموسسی
دمنشور په پیروی دنړۍ اوسیمه ایزی سولی
اوامنیت دساتنی اوټینګښت او دهیوادو تر
منځ دمثبتو اواغیزمنو همکاریو د زیاتوالی
اوپراختیا په لاره کی هلی ځلی کوی .

دبین المللی مسألواوستونزوپه باب زمونږ
دریځ ندی بدلشوی اوهمغه څه دی چه بیابیا
په بین المللی ټولنو او غونډو کی د رسمی
نمایندګانو له خوا څرګند شویدی •

مونږ پدی اصل کلکه اونه بدلیدونکی عقیده
لروچه یوازی د سولی په تیوری او دامن او
کراری په شرایطو کی هیوادونه کولی شی
ملی لوړتیااو دخپلو خلکو دهوسایني اوآرامي
دوسایلو برابرولو ته ورسیږی .

افغانستان ته داسی څرګنده شویده چه
په ننني کړکیچنه نړۍ کی دکړکیچنو اوکشالو
د اوارولو اوکمښت اودنړۍ دهیوادو ترمینځ
دروابطو اوهمکاری دتقویی اوپراختیا او په
نتیجه کی دسولی اوامنیت دساتنی اوټینګښت
دپاره ښه لاره په صداقت سره دیوه دغه شان
خارجی سیاست تعقیبول دی . اودهغه دتطبیق
دپاره مونږ دټولو دوستوهیوادو سره دروابطو
اوهمکاری دتقویی او پراخوالی او دغه راز
ددوستو هیوادو له مشرانو سره په بیلوبیلو
سویو دشخصی تماسونوپه بین المللی ټولنو
کښی دفعالی برخی اخیستواوله بیلو بیلو
هیوادو سره دموافقودلاسلیك دلاری هلی ځلی
کړیدی .

دلیدنوکتنو اوددوستانه تماسونوپه نتیجه کی
بریالی شو دعلاقی وړمسألو په باب دیوبل
په دریځونو ویوهیږو اوپه بیلو بیلو برخوکی
دګټورو همکاریو دپراختیا په باب موافقی ته
ورسیږو .

هغه موافقی چه ددوستو هیوادوله بیلوبیلو
مقاماتو سره په بیلوبیلو اقتصادی، تخنیکی
اونورو برخوکی شوی اوتفصیل یی پخپل وخت
خپور شوی، د افغانستان دفعال اوسوله
غوښتونکی سیاست یوه بله ښه نښانه بلله
کیږی .

پدې ځای کې لازمه بولودافغانستان دخلکو په اقتصادي او اجتماعي پرمختیا کې دبرخي اخیستودپاره دټولو دوستو هیوادواوبین‌المللي موسسو دقیمتدارو همکاریو او مرستوله امله چه پدغه لاره‌کې‌یې دجمهوري نظام دهراړخیزو هلوځلو سره مرسته کړي دافغانستان ددولت اوخلکو له خوا دزړه دکومي کورودانې ووایم.

یواځنی هیواد چه له بده مرغه تراوسه پوري دهلوځلوسره سره نه‌یوبریالی‌شوی‌لکه‌چه‌لازمه ده‌له‌هغه‌سره ددوستي‌اوهمکاری‌روابط ټینګ‌کړو پاکستان دی اوهغه یواځنی خنډچه پدې لاره کښي پروت دی اودهغه په‌له‌منځه وړلوکښي نه یوبریالی شوی زمونږ دپښتنواو بلوڅو ورونو دحقه حقوقو دثابتولو په باره کښي له پاکستان سره زمونږ سیاسي اختلاف دی.

په سوله ایزووسایلو اودخبرولـه لاری د کړکیچونو په حل باندې دعقیدې له مخې مو تـل هڅـه کړیده چه دپاکستان سره زمونږ دغه یواځنی سیاسي مشکل دحل داسې لار پیدا کړی چه زمونږ پښتنو اوبلوڅو ورونو اوددوی دملي مشرانو دمنلو اوخوښې وړشي پدې باندې په پوهیدلو سره چه ددې قضیې په باب دافغانستان په دریځ‌کښي دپاکستان له خواهیڅ ډول لمسون ورانکاری او حتی ګواښ بدلون نشي راوستلي مونږ په پوره ښه نیت سره خپلې دې هلې ځلې ته چه ددې قضیې په عادلانه او شرافتمندانه حـل مقصد وی دوام ورکړو.

دبشري ټولنو دسیاسي او اجتماعي بدلونونو ډیر ستر علت په اقتصادي مسایلوکې پلټلی شو.

نو ځکه پدې موضوع کې غوراو ډیره ګلکه پاملرنه دیوه ملي او انقلابي دولت ډیره مهمه وظیفه بلل کیږی.

دچنګابښ ۲۶ نیټه نه یواځې له یوه نظام نه بل نظام ته دسیاسي قدرت انتقال بلل کیدی شي بلکه باید د جمهوري ـاقتصادي‌او اجتماعي نظام دیوه بدلون مبدأ وګڼله شي.

ځکه ددې نیټې نه وروسته دې چه داساسي او بنیادي اصلاحاتو دعملي‌کولو او داقتصادي او اجتماعي ژوند دهر اړخیزې لوړتیا په‌مقصد مناسبه زمینه اوشرایط برابر شوی او یـا د برابر یدو په حال‌کې دی اوس په هیوادکې دجمهوري نظام دټینګیدو دوه کاله کیږی پدې موده کې دولت داساسي او بنیادي اصلاحاتو دعملي کولو او تطبیق په لاره کې دهلوځلو او کوښښ نه ډډه نده کړې . له نیکمرغه دغه ټولې هلې‌ځلې چه شویدې بې ګټې ندې پاتې شوی اود هغو نتیجې په اقتصادي او اجتماعي بیلوبیلو برخو کې بې اغیزې ندې او هیله‌لرم د هغو عملي او ګټوري نتیجې په راتلونکـې وخت کښې ښکاره ښکاره ‌ خرګندې شي.

لکه چه زمونږ هیواد وال پوهیږی د۱۳۵۲ کال د چنګابښ د۲۶ نیټې دقیام په درشل‌کې هیواد له اقتصادي او اجتماعي لحاظه په‌ناوړه حالت او نا مطلوبو شرایطو کې وُ. دهیواد له طبیعي منابعونه دخلکو داصلاح او دژوند د ښه والي په لاره‌کې زیاته استفاده‌ونه شوه په بل عبارت‌که څه هم په ښکاره د پـلان جوړولوسیستم له دغو منابعو څخه داستفادې دتنظیم په غرض منل شوی وخو په عملي‌ډول دا سیستـم د یـو شمیـر د نفـو ذ دخاوندانو د هیلو او آرزوګـانو تابع شوی او ددغه شمیر ګټه دپـلان سطحه‌کې دهغې‌پرګنې

له گټی نه پورته وه چه زموږ دهیواد دخلکو اکثریت‌یی تشکیلوی . ددغه اصل په اتکاء د عامه گټو دترسره کیدو په مقصددکوم مثبت کار هیله نشوه کیدی او پدی لاره کی د ملی گټو دایډیالوژی په نسبت لږ گامونه پورتـه کیدل . ددغوعواملواوداقتصادی اداری سیستم ته دنه پاملرنی له مخی د هیواد داقتصـادی حالت گډوډ شوله دغو حالاتو اوشرایطو سره مبارزه په لاس کی لرلوو سایلو او امکاناتو سره آسان کار نه‌ؤاو نه‌دی ٠سره لدی دولت ورو ورو اوپه کرار کرار په اقتصادی ا و اجتماعی برخوکی داساسی اوبنیادی اصلاحاتو په لاره کی گامونه پورته کړی او پورته کوی یی لکه چه دامنیت له ټینگولوورسته چه د هر نظام حیاتی ضرورت دی د ټولونه مخکـی دهغو روابطو د تنظیم په غرض چه دهیواد د اقتصادی او اجتماعی ژوندانه د ودی په‌برخه کی گټوری اغیزه لری یو شمیر قـوانینو او اساسنامو په جوړولو اوطرح کولولاس پوری کړ. لکه چه له هغو مهمو قوانینو څخه چه د گمرکاتو ـتجارت ـدولتی تصدیو د خصوصی بانگو اچولو او نورو دتنظیم په برخـه کـی وضع شول یو هم دبانکو نود قانون تدوین دی چه اصل هدف اومقصدیی دخلکو داکثریت په گټه دیوه سالم اقتصاد مینځ ته راوړل دی .

ځکه لکه چه گران هیواد وال پوهیږی د خصوصی بانکو نو یواځینی هدف زیاتره دیو محدود شمیر ونړه لرونکو په‌گټه‌دزیاتی‌فایدی تر لاسه کول دی او همدغه راز دهغوفعالیت په هغی‌برخی ولاړدی چه‌له هغی څخه زیانه شخصی گټه ددوی دپاره متصوره شی . خو برعکس ملی بانکونه‌یواځی دمطلقی‌گټی‌دلاس ته راوړلو دپاره فعالیت نه کوی بلکه د هغود پر اختیا لوری دعامه‌اړتیا ودواقعی تامین دپاره ټولی عامی ساحی دی . ددغه اصـل له مخی جمهوری دولت د افغانستان دخلکو داکثریت‌د هوساینی اوزنیکمرغی دترسرکولو او داجتماعی عدالت دپراختیا دپه نظرکی‌نیولوسره دبانکونو دتامین په جوړولوکی دهغو دملی‌کیدوپه مقصد اقدام وکړ. اوټینگه هیله ده چه پخپل دغـه اقدام سره وکړی‌شی دبانکونو دفعالیت ساحه دافغانستان دخلکو په ملاتړپه هغوټولو برخو کی چه هغوته دخلکو اړتیاوی احساس کیږی پراخه کړی .

ددغو اقداماتوسره په یووخت‌کی دخصوصی بانگی اچولو دپاره ددی وخت برابرشو چه په اقتصادی پراختیاکی زیاته بر خـه واخلی لکه چه‌په هیوادکی دجمهوری نظام دټینگیدوله پیله ۲۲ خصوصی پروژوته لوموړنی منظوری ورکړی شوی چه دغه شمیر تقریبا دهغوټولو پروژو په سلوکی یوویشت کیږی چه‌په‌هیواد کی دانفرادی پانگی اچولوددوی دپیل څخه تراوسه عملی شوی دی چه داپخپله په جمهوری دولت باندی دخلکو دباور څرگندوی دی .

دغه راز دهغو تعهد اتوله مخی چه ورکړی شویدی دنوی نظام دټینگښت له وخت نه‌تر اوسه څه دپاسه پنځـه زره څـــلور سوه مستحقوبی ځمکواوکوچیو کورنیو ته په دولتی

پروژو کې څمکه ویشل شویده او دغه کار د
هغه په بنیادي او اساسي بڼه دخلکودریفورم
په قالب کې دوام کوي ۰

هغه اصلا حات چه د مالیاتو او گمرکي تعرفو
او نورو دراتولولوپه طرزکې راغلي ددې‌سبب
شوي چه ددولت عایدات دداخلي منابعوڅخه
مخ په زیاتیدو شي او ددغه اصل له مخـــې
اټکل کیږي چه په روان کال کې ،دتیر کال
په نسبت له دې لارې نه ددولت په عایداتو
په سلو کې ٤٧ زیاتوالي راشي پداسې‌حال
کې چه دغه رقم په ۱۳۵۲ کال‌کې د ۱۳۵۱
کال په نسبت په سلو کې له اتلسو څخـه
نه زیاتیده .

په روان کال کې په انکشافي ساحه کـې
ددولت ټوله پانگه اچول دتیر کال په نسبت
په سلو کې یوسلو یوولس زیات دې ۰ چه
دا پخپل‌وار په خووروستیو کلونو کې‌ساری
نلري، د۱۳۵٤ کال اټکل ښیي چـه د عـادي
لگښتونوپه اندازه‌کې هم دتیرکال په‌نسبت په
سلوکې څه دپاسه ۳۸زیاتوالي راغلي او دغه
زیاتوالي ټول دعامه هوسایني او نیکمرغۍ په
غرض‌دی. څکه لکه‌چه‌پوهیږوپه‌نړۍ‌کې دصنعتي
پیداواراو استهلاکي موادو دبیولوړیدو زمونږ
په شان دهیوادونو دژوندانه اودودي په‌آهنگ
باندې ناوړه اغیزه‌کړې او کوي یې دخلکو په
ژوند باندې ددغه حالت دناوړه اغیزو دمخنیوې
دپاره جمهوري دولـت په روان کـال کـــې
تصمیم ونیو دعادي لگښتو نو دلیاری دنفتو د
سبسیدی په تمویل او دمامورینو او اجیرانو
اوکارگرانو اونورو دماکولاتو تفاوت ومني .

دولت په ۱۳۵٤ کال کې د۱۳۵۱ کال په‌نسبت
په سلوکې ٤٦ـاعشاریه پنځه زیاتي پیسې
دسبسیدې دپاره تخصیص ورکړې دي .

همدغه راز دهغو تدبیرونو له‌مخې چه نیول
شوي په دغودووکلونو کـــې دباندني تجارت
ددوران اندازه پرله پسې مخ په‌زیاتیدووه او
اټکل کیږي چه په‌روان کال کې بیاهم ددغـه
دوران اندازه په سلوکې د ۱۱ په شاوخـوا
کې زیاته‌شي. په‌عین‌حال‌کې دخارجي اسعارو
دسپماوودتادیاتو دبیلانس دتقویې دپاره په‌دې
وروستیووختونوکې تصمیم ونیول‌شوچه څوقلمه
غیرضروري اولوکس وارداتي مالونه منع کړی
شي ۰

دتادیاتو دبیلانس دحالت دټینگښت پـــه
برخه کې زمونږ دریځ تر کومه ځایـه چـــه
زمونږ په کورنیو اقتصادي عواملو پورې اړه
پیداکوي دکورنیو صنایعو پیاوړې کـــولو د
وارداتوبدلول دصادراتو دلاپراخوامکاناتوپلټل
دغیر ضروري لگښتونو کمول دزراعتي صادراتي
مالونو وده دارزښت لوړول دکورنیوبیوداندازي
ساتل دپولي عرضې او نورو توازن دي چه‌د
هریوې مسالې په باب یې لازم تدبیرونه نیول
شوي اواوس‌اوس دغه هدفونوته درسیدو په
لاره کې زمونږ قدرت او امکانات په کاراچول
کیږي ۰زه نه غواړم دهغو اجراآتود جزئیاتوپه
شاوخوا کې توضیحات ورکړم چه‌ددغو مسالو
په چوکاټ‌کې شویدي څکه دهغومفصل اجراآت
دپلان دوزیر په واسطه گـرانو هیوادوالو ته
او رول کیږي ۰خو کوم شی چه دپورتنیو

مسالو په ارتباط په تیرو دوو کلونو کی د افغا نستان داقتصادی او اجتماعی ژوندانه د پراختیاپه لاره‌کی شویدی اویابه په‌راتلونکی وخت‌کی وشی غواړم په ډیر لنډ ډول یی یاد کړم.

دهیواد داقتصادی حالت دښه والی په‌غرض په تیرو دوو کلونو کی په اقتصادی بیلوبیلو برخو کی گټور اقدامات‌شویدی لکه چه دکرنی او مالداری په برخه‌کی چه لدی لیاری دملی عایداتو زیاته برخه لاس ته راځی په لاند ی ډول دزراعتی تولیداتو په لوړولوکی انکشافی فعالیتونه شویدی :

په ۱۳۵۱ کال کی د غنمو تولید چه ټول ددوو ملیونو پنځو سوو زرو ټنو ته رسیده په ۱۳۵۲ او ۱۳۵۳ کلونو کی درقم په ترتیب دوو ملیونو او اووسو شپیتو زروټنواودوه ملیونه اته سوه اوه شپیته زرو ټنو ته ر سید ل اټکل کیږ ی چه‌دغه اندازه‌په ۱۳۵٤کال کی‌دوو ملیونو نهه سوو زروټنوته ورسیږی .

په ۱۳۵۱ کال کی دوریجو تولید دری‌سوه پنځوس زره ټنه کیده په ۱۳۵۳ کال کی یی اندازه دری سوو شپیتو زرو ټنوته ورسیده په ۱۳۵۱کال‌کی دغوړیو لرونکو نباتاتوتولید څلور دیرش زرو ټنوته ورسیده خوپه ۱۳۵۲ او۱۳۵۳کلونوکی په ترتیب سره دهغو دتولید اندازه اته دیرشو او څلویښت زرو ټنو ته رسیدلی ده د۱۳۵۱ کال په نسبت دمیوی په تولید کی په ۱۳۵۲ او ۱۳۵۳ کلونو کی په ترتیب سره په سلو کی پنځه او په سلوکی اته زیاتوالی راغلی دی -په ۱۳۵۱ کال کی دپومبی تولید له‌اته پنځوسوزرو ټنونه په ۱۳۵۲ او ۱۳۵۳ کلونو کی په ترتیب سره‌یو سلواته زروټنو اویو سلو پنځه څلویښت زرو ټنوته رسیدلی دی ، اټکل کیږی چه دغه اندازه په روان کال کی یو سلو شپیته زرو ټنوته ورسیږی .

دصنایعو او کانو په برخه کی :

د برښنا د شبکی پر اختیا او دانتقالی لینونو د غزولو په برخه‌کی دلازمو تدبیرو نو دنیولو په نتیجه کی په ۱۳۵۳ کال کی دبرښنا دتولید اندازه په ساعت کی‌څلور سوه‌څلوراتیا ملیونو کیلوواټو ته رسیدلی او اټکل کیږی چه په ۱۳۵٤ کال کی دغه اندازه په‌ساعت کی پنځه سوه څلورڅلویښت ملیونوکیلوواټوته ورسیږی چه د ۱۳۵۱ کال په مقایسه په‌سلو کښی ۲۲ زیاتوالی راځی .

په ۱۳۵۳ کال کی دکیمیاوی سری دفابریکی په‌کار لویدلو سره په دغه کال‌کی د یوریا سری تولیداتلس زره ټنوته‌رسیده هیله‌کیږی چه دغه اندازه په ۱۳۵٤ کال کی دوه شپیته زروټنو ته ورسیږی .

دکرنی دودی او انکشاف سره جوخت په دی برخه کی دتولیدی عواملو څخه‌دزیاتی استفادی له‌امله دنخی‌نساجی دپاره دزیاتی‌ودی زمینه هم برابره شوه لکه چه د نخی‌منسوجاتو تولیدات په ۱۳۵۳ کال کی پنځه څلو یښتو ملیونو مترو ته رسیده په ۱۳۵۲ کال کی‌شپږ شپیته ملیونومتروته رسیدلی دی‌اواټکل‌کیږی

چه په ۱۳۵٤ کال کې ۹۱ اعشاریه اوه ملیونو متروته ورسیږي .

دنباتي غوړيو توليد چه په ۱۳۵۱ کال کې څه دپاسه څلور زره ټنه و په ۱۳۵۳ کال کې لس زره ټنوته ورسید. او اټکل کیږي چه دغه اندازه پهروان کال کې ۱۲ زره ټنو ته ورسیږي .دمعد نیاتو او پلټنو په برخه کې هم په وروستیو کلونو کې انکشافونه شوي دي لکه چه دطبیعي گاز تولید چه په ۱۳۵۱ کال کې ددوه اعشاریه اته ملیارده مکعب متره په اندازه کیدل په ۱۳۵۳ کال کې دوه اعشاریه نهه ملیارد ومکعب مترو ته زیات شوي دي په پورتنیو کلونو کې دوبرو دسکرو تولید دنهه اویا زرو ټنونه یوسلو پنځلس زره ټنو ته رسیدلی دی . دیو شمیر نوریو کانونو د یوي برخي دا یستلو دپاره فني او اقتصادي څیړنې لکه دلوگر دعینك مس په جدي ډول ترلاس لاندي نیول شویدي .

په همدغه ترتیب دهیواد په شمالي او لویدیځو برخو کې دنفتو او گاز دپلټنو ساحه پراخه شوي او پهروان کال کې دنفتو دمنابعو دپلټنو په غرض دنفتو ملي موسسه جوړه شوه.

دهواصلاتو او مخابراتو په برخه کې په تیرو دوو کلونو کې انکشافي فعالیتو نه دپادوني وړ پراختیا کړیده. دځمکني او هوايي ترانسپورت او دمخابراتو په برخه کې دانکشافي لگښتونو زیاتوالی ددغه حقیقت څرگند وي دی .لکه چه دي څانگي پوله مربوطه بودجه چه ۱۳۵۱ کال کې ټوله څلور سوه اودوه پنځوس ملیونو افغانیو ته رسیده په ۱۳۵۲ کال کي دغه اندازه څلورسوه شپږ اویا ملیونو افغانیو ته او په ۱۳۵۳ کال کې نهه سوه او پنځه څلویښت ملیو نو افغانیو ته اوپه روان کال کې یوزرو څلورسوه اوویو ویشت ملیونو افغانیو ته اټکل شویده.

داجتماعي خدمتو نو په برخه کې دهیواد داړتیاوو سره سم دجمهوري دولت لومړني اقدام دافغانستان دمعارف په حالت کښي دیومترقي اواساسي ریفورم منځ ته راوړل دي چه البته پخوا ددغه ریفورم په شاو خوا کې توضیحات ورکړ شویدي او تکرار ته ضرورت نلري .

دهغه ستر هدف دعرفاني کیفیت او کمیت نه کول ـ دهیواددفعالي بشري قوا تر مینځ دانهول برابرول او په اقتصادي او اجتماعي بیلو بیلو څانگو کې دهغو رښتیاني اړتیاو دپوره کولو دپاره دلوست لیك دزده کړي دزمینې برابرول دي .

دصحي خدمتونو په برخه کې د حکومت دریغ داؤ اودی چه صحي خدمتونه دی د هغه په اجتماعي ماهیت باندي اتکاء ولري چه په ټول هیواد کې پراخ شي .

پدغه لحاظ په تیرو دوو کلونو کې هڅه وشوه چه وقایوي اومعالجوي طب دپخوانه زیات شي. ددغه اصل له مخي په نظر کښي دي چه ۱۳۵٤ کال دپلان سره سم دري څلویښت اساسي صحي مرکزونه فعال شي او دوه شپیته دصحي مرکزونو پروژو دجوړولو کار دوام ومومي .

تیر کال دمحیطی حفظ الصحی دپرو گرام لاندی په ۱۲ ولایاتو کی داوبو رسولو دشبکی ۳۲ پروژی جوړی شوی او دهغو له امله دری سوه زره تنو کلیوالو خلکو دڅښلو داوبو څخه استفاده کړیده .

دکلیو او دښاری خلکو ترمینځ دژوندانه دخلا دکولو په غرض دکلیو دپراختیا پروگرام بیا راژوندی شواو په تیر دوو کلونو کی هغه شوی چه دهیواد په بیلوبیلو برخو کی د اقتصادی او اجتماعی عام المنفعه پروژو په جوړولو سره دکلیو دخلکو د ژوندانه دسطحی په لوړلو کی گټور اقدامات وشی. پدغه مقصد په تیرودوو کلونوکی په پوره اندازه بودجوی تخصیص ددی دساحی دانکشافی پرو گرامونو دپرمخ بیولو دپاره تخصیص ورکړ شویدی .

په تیرو دوو کلونو کی په پورتنیو برخو کی دانکشافی فعالیتو نوتطبیق او درا تلونکو پروگرامونو لاندی په نویو برخوکی دفعالیتونو دلمنی دپراختیا په هیواد کی دداخلی مالی منابعو او دخارجی منابعو د جریان چټکول غواړی .

دولت په تیرو دوو کلونو کی بریالی شو په مالی او پولی سیستم کی داصلاحاتو په راوستلو سره دهیواد داقتصادی او اجتماعی چارودانکشاف په لاره کی پاخه گامونه واخلی.

ددولت دکړنلاری دمخی د۱۳۵۱ کال په تناسب په ۱۳۵٤ کال کی دمستقیمی مالیی په سلوکی یو سلو څلور نوی زیاتوالی ښیی د ۱۳۵۱ په نسبت په ۱۳۵٤ کال کی په ټولو داخلی عایداتو کی دمستقیمو مالیو برخه په سلوکی څوار لس زیاتوالی ښیی .

کورنی خالص عایدات په ۱۳۵۳ کال کی په سلوکی اته شپیته دیو پنځوسم کال په نسبت زیات دی او اټکل کیږی چه دغه اندازه په ۱۳۵٤ کال کی په سلوکی اته نوی د۱۳۵۱ کال په تناسب زیاته شی د پورونو په گډون په ۵۳ کال کی ددولت ټول عواید ۱۲۷٤۲ ملیونه افغانی احتوا کوی چه دغه شمیر د ۱۳۵۱ کال په مقایسه په سلوکی ۲۷ زیات دی .

د۱۳۵۱ کال په نسبت په ۱۳۵٤ کال کی ددولت په ټولو عوایدوکی په سلوکی دوه نوی زیاتوالی اټکل کیږی .

له څوکالو را هیسی دافغانستان بانک څخه پور اخیستل دپر مختیایی لگښت څخه دیوی برخی په تمویل کی یو زیات شمیر احتوا کاوه مگر دکورنیو عوایدوزیاتوالی په برخه دمالی سالمو تدبیرونو دنیولو په اثر نه رواځی مالی کسرله مینځه لاړبلکه په ۱۳۵۳ کال کی ددولت بودجی مازاد بڼه غوره کړیده چه دغه حالت دهیواد په یوه لس کلن مالی عمر کی ساری نلری .

دغه راز دسپما دتشویق او تضمین په مقصد او دزیرمو د تضمین له امله دبانکونو د ټکټانی نرخ په سلو کی له شپږو څخه په سلو کی اتوته لوړ کړی شویدی .

د جمهوری نظام له ټینگیدو وروسته د اسعاری زیرمو حالت ښه شوی دی چه په نتیجه کی دتادیاتو په بیلانس کی داټکل شوی کسر په ځای زیاتوالی راغلی د۱۳۵۱ کال

په نسبت په۱۳۵۳کال کی دبین‌المللی اسعارو
ذیرمی په سلوکی اته څلویښت زیاتی‌شوی
دی .

داقتصادی حالت دټینګښت اوپه هیواد کی
دننه دانفلاسیون داغیزودمخنیوی په مقصد د
۵۲ کال په مقایسه په ۵۳ کال کی دبانـک
نوټ په خپرولو کی په سلو کی ٤ر۴۱کموالی
راغلی دی هغه کریدتو نه چه دافغا نستـان
بانك له لاری ورکړی شوی د۵۲ کال په‌نسبت
په۱۳۵۳ کال‌کی په‌سلوکښی ٤٨ زیاتوالـی
څرګندوی .

هغه ګټه چه دافغانستان بانك د۵۲ کال په
نسبت په ۵۳ کال کی کړی په سلو کی۱۱٤
زیاتوالی ښیی .

دهمدغه اقداماتو له مخی ده چه ددولت د
پانګی اچولو اندازه لکه څنګه چه وویل‌شول
په ۱۳۵٤ کال‌کی دمخکینی کال‌دپانګی اچولو
په مقایسه په سلو کی ۱۱۱ زیاته ده .

په ۵۳ کال کی ددولت پانګه اچول په سلو
کی څه‌ناڅه ٦ ملی عایدذی او اټکل کیـږی
چه په ٥٤ کال کی دغه تناسب په سلو کی
دولسو ته زیات‌شی. جمهوری دولت له‌کورنیو
منابعو څخه دزیاتی استفادی له امله په هیواد
کی دزیاتو پورونو اوخارجی مرستو په‌جریان
لاس پوری کړ. په هغو اقداماتو سره چه په
یوه لنډه دوره کی په دغه لاره کی وشول
دولت وکولی شول له دوستو هیوادو اوبیـن
المللی موسسو څخه دپور. او وړیا مرستی‌په
توګه څه‌دپاسه یوزرو څلور سوه ملیونه‌ډالره
پیسی واخلی .

هغه مهم تکی چه‌پدی ځای کی په یادولو
آرزی دادی چه دغه پیسی یعنی څه‌دپاسه یو
زرو څلور سوه ملیونه ډالر چه افغا نستان ته
دپوراومرستی په‌توګه ورکړی شوی‌هغه ټولی
پیسی نه‌دی چه د۷کلن پرمختیا یـی پـلان
د پروژو د جوړښت دپاره یی هیله کیږ ی
ځکه په سرکال کی یوشمیر ستری اقتصادی
پروژی شته چه یواځی د هغو تخنیـــکی او
اقتصادی څیړنی ددغو پیسو په چوکاټ کی
تمویلیږی نه دهغو جوړښت لکه داورګاډی د
پټلی پروژه، دحاجی ګک‌کان ـ دمسودویلی
کولو فابریکه ـ دفراه رود پروژه ـ دخوش‌تیپی
پروژه او نوری چه ددغو پروژو د اقتصاد ی
توب په تثبیت سره به دوست دو لتونه د
جلاجلاموافقو په قید دهغو دجوړښت دلګښت
تمویل دافغانستان سره مر سته و کړی‌ـ پدی
حساب فکر کیږی چه ددغو مـرستو حجـم
به له دغوپیسو څخه ډیرزیاته وی چه پاس
څرګندی شوی .

جمهوری دولت له کـــورنیو منـا بعـو او
خارجی منابعو څخه دزیاتی او اغیـــز منـــی
استفادی د پاره سمـلا سـی او اقتضا ئـی
تصمیمونه له څنګه چه په تیر رژیم‌کی نیول
کیدل رد کړی، فیصله یی وکړه چه‌پرمختیایی
پروګرام او پروژی دهغو دټولو تخنیکی او
اقتصادی اړخونو دمطالعوله بشپړیدووروسته
داووه‌کلن پلان په چوکاټ کـی ځـای کـړی
شی اودتطبیق ډګرته به وړاندی شی .

دهیواد ۷کلن پلان چه‌په هغه‌کی به‌څه‌دپاسه
دوه‌سوه اقتصا دی او اجتما عی پروژی وی‌د
هغه‌ستری او مهمی نوی پروژی دا قتصادی‌او

اجتماعی ساحو په‌بیلو الی سره پدی تو گه یادول کیږی.

دکرنی اومالداری په‌ساحه کی:

۱ـ دخو ش تیپی داوبو لگو لو د پروژی دجوړولو خیړنه .

۲ـ دکیلگی داوبو لگو لو د پرو ژی‌ودانول

۳ـ دشفا دچینی داوبو لگو لو د پروژی جوړول.

٤ـ دهریرود دپرو ژی ابادو ل.

٥ـ دکوکچی داوبو لگو لو د پر و ژ ی جوړول.

٦ـ دکجکی دپر چاوی د دروازو جوړول.

۷ـ دکندز ـ خان آباد داوبو لگولودپروژی ودانی .

۸ـ دفراه رود دناو ی داوبو او کرنی‌لـه منابعو څخه په استفاده کو لوسره دد غـــــی ناوی هراړخیزه پرمختیا .

۹ـدکوز هیلمند هر اړخیزه پر مختیا ددغی سیمی داوبواوکرنی له‌منابعوڅخه په استفاده کولوسره .

۱۰ـ دکونړ دسیند اقتصـادی او تخنیکی مطالعه ، ددغی ناوی داوبو او برښناله منابعو څخه داستفادی دپاره .

۱۱ـ دجنوب لویدیځ دشاړو ځمکو تـــر ځمکی لاندی اوبو له منا بعو څخـه استفاده

۱۲ـ دهرات دمالداری په پروژه کـی د مسلخ جوړول .

۱۳ـ دبادغیس ـ فاریا ب ـجوزجان اوغور په ولایاتو کښی دمـالـــداری د خـدمتونـو پراختیا.

۱٤ـ په‌کابل‌کی دچرگانو دروزنی اودهغو دخوړو او اوبو دپروژی جوړول .

۱۵ـ دقیصار دسیند له اوبو څخه‌داستفادی خیړنه .

۱٦ـ دپاسنی‌هیلمندداوبواوخاوری له‌منابعو څخه داستفادی مطالعه .

۱۷ـ دزراعتی کو پرا تیفونو دنا قلینود میشته کولو اونورو فعالیتو نو په برخه کی‌له جهانی بانك څخه دپور په اخیستلو سـره د کرنی دبانك دفعالیت پراختیا .

دصنایعو کانو اوبریښنا په‌ساحه‌کی:

۱ـ دســری دنوی فابریکـی جـــوړول یـا دسری داوسنی فابریکی پراخوا لی .

۲ـدحاجی گك له کان څخه په استفاده‌کولو سره داوسپنی دویلی‌کولو د فابریکی مطالعه اوجوړول.

۳ـ دلوگر دمسو له کان څخه په استفاده کولو سره دمسو دویلی کو لو د فا بر یکی مطالعه اوودانو ل.

٤ـ په هرات کـی د نساجـی فـابریکـی جوړول.

٥ـپه کندهار کی دنسا جی فا بر یکـــی ودانول .

٦ـپه کندهار کی دوړیو اوبد لو دفابریکی ابادول.

۷ـپه‌هرات کی د بوری د فا بر یکـــی جوړښت .

۸ـ دبغلان دبوری د فابریکی د ظر فیت

پراخوالی.

۹ـ په جلال آبادکی دبوری اوکاغذ دفابریکی جوړول .

۱۰ـ په هرات کی د سمنتو فابریکی جوړول.

۱۱ـ په کندهار کی دسمنتو د فابریکی ابادول.

۱۲ـ دشمالی سیمو دبریښنا رسولو د سیستم بشپړول.

۱۳ـ په هرات کی دډیزلی او حرارتی بریښنا دستگاه جوړول .

۱٤ـ په سروبی کی دحرارتی بریښنا ددستگاه ودانول.

۱۵ـ دنغلو ـ جلال آباد تر مینځ دبریښنا دلیږدولو لین .

۱٦ـ دکجکی دبریښنا دلیږدولو لین .

۱۷ـ دهیواد په جنوبی برخه کی دنفت اوگاز پلټنی .

دمواصلاتو اومخابراتو پهساحه کی:

۱ـدآمو دسیند دپاسه دحیر تا ن پله جوړول.

۲ـ دایران ترسر حده پوری دلویدیځ لین دسر ك دلو مړی او دو همی بر خی بشپړول.

۳ـ دکابل کند هار ـهرا ت اسلام کلاتر مینځ داورگاډی دپټلی دپروژی او د هغی د فرعی کرښو مطالعه او ودانول .

٤ـ دکابل دهوایی ډگر ترمیم .

۵ـ دشپږ و محلی هوایی ډگرونو جوړول.

٦ـ دلوگر دهوایی ډگردالوتنی داطلاعاتو دمرکز اودپروژی جوړولو ودانی .

۷ـ دکابل کند هار تر مینځ د ۳۰۰ کانالیزو مکروویف او دکندهار ـ هرات تر مینځ د ۱۲۰ کانا لیز و او دهرا ت ـ اسلام کلاتر مینځ د٦۰ کانالیزومکروویف سیستم جو ړو ل.

ـ۸ـ دکابل تور خم تر مینځ د ۱۲۰کانالیزه مکروویف سیستم او دجلال آباد هندوستان ترمینځ دتروپوسکیتر جوړول .

۹ـ دکابل کند هار ـهرا ت اومزارشریف دتیلفون ددستگا ؤ پر اختیا او په ځینوولایاتو کی دیوشمیر نویو دستگاو جوړول .

داجتماعی او کلتوری خدمتو نوپه ساحه کی :

۱ـدهرا ت د ۲۰۰ بستره ایز رو غتون جوړول.

۲ـ دکند هار د ۲۵۰ بستره ایزه روغتون ودانول.

۳ـ دهیواد په بیلوبیلو سیمو کښی د روغتیا داساسی او فر عی مر کز و نو جوړول.

٤ـ دفلم اخیستلو دستدیو جوړول .

۵ـ دغږدضبطولو دستدیو جوړول .

٦ـ دافشار داوبو رسو لو د پر و ژ ی جوړول.

۷ـ دتلویزیو ن ستیشنو نو مینځ تــــه راوړل.

۸ـ درادیو افغا نستا ن د ظر فیـــــت پراخوالی.

۹ـدترو لی بس دپرو ژی په جوړولوسره دښاری ترانسپورتی خدمتونو پراختیا .

۱۰ـ دهو ټلونو دودانو لو او دضرور ت وړنورو وسایلو دبرابرولـو پـه وسیلــه د توریستی خدمتونو لاپرمختیا .

۱۱ـ دسیلوگانو اوژرندو اوددوړی پخولو دفابریکو جوړول .

ددغو مهمو پروژو او نورو لس ها ووپروژو په‌تطبیق سره چه دهغو نو مندی ا خیستل شوی دهیوادپه‌قوی طبیعی منابع فعاله‌کیږی‌د ملی تولیداتو سطحه لوړیږی داستخدام ساحه پراخوالی مومی اوپه هیواد کی دنویو ا و عصری صنایعو بنیاد ایښـودل کیـــږی . د اجتماعی ژوند اوهوساینی لاره چمتو کیږی او په‌نتیجه کی زمونږ اصلی هد ف ته‌بهدرسیدو لاره چه‌زمونږ دخلکو دژوندانه ښه والی دی اواره کیږی.

لکه څنگه چه‌پو هیږی اقتصا دی‌اواجتماعی چټکه پرمختیااوترقی‌گټورپلان غواړی په‌همدی اصل‌بانډی داتکا له مخی ؤ چه تصمیم ونیول شو چه دپنځه‌کلن پلان په ځای اوه‌کلن‌پلان ترتیب شی . دپلان دمودی له دغه اوږدوالی څخه مقصد دادی چه‌نوی پرو ژی له‌تخنیکی اواقتصادی نظره دانتقا لی پروژو د جوړولود مودی دچټکتیا سره یو ځای له هره پلوه‌مطالعه شی اوپه اسانی سره په‌پلان کی شا ملـــــی شی. طبیعی ده‌چه په دغه اوه کلنه موده‌کی ممکن په‌ځینو اټکلونو کی بدلو ن راشی‌خـو ددغه کار دمخنیوی دپاره به دکالنیو پـلانونو دترتیب دکاردوام چه دجمهوری نظام دجوړیدو څخه طرحه او تدوین شوی دی داوه کلن‌پلان داقتصادی او اجتماعی تحو لاتو څخه پیداشوی بدلونونه دکالنیو پلانونو په چوکاټ کی‌عیار شی.

لکه څنگه چه زمونږ وطنوال پـوهیـــږی وروسته پاتی کید ل داسی پدیده نده‌چه‌په‌یوه ورځ‌اویا یو کال اویا څوکلونو کی پیدا شوی وی. وروسته پاتی کید ل یوه تاریخی پدیده ده‌چه دزمان له حیثه زیاته موده نیسی‌اودهغی عوامل هم ډول ډول دی . ددغووروسته پاتی کیدولری کول هم دو خت ایجا ب کوی‌اوپوره تدارک غواړی او وسایل په‌کار لری او باید ټاکلی اوروښانه هدفونه ولری .

جمهوری دولت په لنډه موده کی تر ټولو دمخه‌پدغه بر خه کی دیوه بشپړ هد فـ‌پـــه ټاکلو لاس پوری کړیـدی دغه هـدف دیــو ملی مستقل اقتصاد پیدا کو ل دی پد ی ترتیب دهیواد دراتلونکی اقتصاد ی‌اواجتماعی پرمختیا دریځ ددغوکلی کرښو په بنیاد ولاړ دی.

په‌ټولو اقتصادی او اجتماعی ساحو کی‌د بنیادی اواصلی اصلاحاتو اجرا کول .

په دولتی اوخصوصی سکتورکښی د ملی صنایعو مینځ ته راتلل اودهغو ملاتړ ۰

ـ په هیوادکی دانرژی او برښنا تعمیم ۰

ـداوږو لګو لو دنو ی اوعصری شبکی ایجاد اوپراختیا۰

ـاو دملی ګټو په اساس دخار جی تجارت لاربښودنه ۰

پدی حالت کی چه دخلکو دژوندانه د سطحی دلوړولو او داجتماعی بی عدا لتیوپه لاره کی د خنډونو له مینځه وړلو دپار ه ـ اقتصادی او اجتماعی حر کتو نه پیل شوی جمهوری دولت دتګ لاری په اساس دځمکو داصلاح دقانون دتدوین دو ضع کولو اقدام وکړ۰دغه قانون دو لت تصویب کړ او په رسمی جریده کی دهغه دخپر یدوله نیټی څخه یوکال وروسته دتطبیق ډګر ته را و یستل کیږی۰

مهم هد فونه پدی ډول دی ۰

دملکیت دحدودو ټا کل :

ـدمالك اوبزګر او کرنی دکاریګرتر مینځ دغیرعادلانه مناسبا تو له مینځه وړل۰

ـدکوچنیو اوبیو زلو بزر ګرو دحا لت اصلاح اوښه والی ۰

ـ دبزګر دعوایدو زیاتوالی اوپه بی ځمکی مستحقو خلکو باند ی دځمکی ویش ۰

ـ دکرنی په سکتورکښی دزیات فعال نفوس جذبول په هغه اندازه چه ددغه سکتورظرفیت یی ایجاب کړی۰

ـدکرنی دسکتور دګټور تیا دلوړولو دپاره د کرنی دتحقیق اوترویج دپراخوپروګرامو نو پراخوالی۰

ـ دهغو کسانو دپاره دځمکی د مالکیت د حقوق تأمین چه په ربښتیا په ځمکه کښی کارکوی۰

ـ په کوپراتیفی سیستم باندی زیات ټینګار اوپه نتیجه کی دهیواد دتولو تو لیداتود سطحی لوړول۰

امیدلرم دافغانستان دولس دټولو پرګنو له خوا ددغه عادلانه اوانسانی ښه اقدام دتطبیق هر کلی اوملاتړ وشی۰ په پای کښی باید ووایم چه د افغانستان دنوی اساسی قانو ن په مسوده باندی دخیړنی په مقصد به یوستر کمیسیون چه دیولس میاشتو راهیسی دیوه مختصر کمیسیون له خواله غور اوخیړنو وروسته ترتیب شوی په روان کال کی ورته کل شی اوپه کار به پیل وکړی ۰

ګرانو وطنوالو !

د یو کلن لنډو ګزارشاتو په ختمولو سره غواړم یوځل بیا ستاسی پا ملرنه راواړوم چه دیوه ولس دکار اوزیار له خانه تیریدواو ایثار څخه پرته هیڅ پر مختګ نشی کیدی۰ داهغه لاره ده چه دافغانستان و لس کولی شی په پوره یووالی دلوی خدا ی په مهربانی اوپه خپل لوړهمت سره خپلی زړی پسمانی تلافی اوددیوی امید بښونکی اوروښانه ایندی په لور په مخ ولاړ شی۰

مونږ دخپل وطن په لوړتیا اوسر لوړی باور لرواوتروروستی سلګی پوری به دنوی آزاد اوآباد افغانستان دنیکمرغی په خاطرهلی ځلی وکړه ۰ ومن الله توفیق ۰

تل دی وی افغانستان

تل دی وی جمهوریت

بمناسبت اولین سالگرد انقلاب جمهوری

هموطنان عزیز !

درست یکسال ازپیروزی انقلاب ورستاخیز ملی ماميگذرد .

تجلیل این روز باشکوه رابه شمای رفیقان بایمان، فداکار ووطن پرست انقلاب، بشما اردوی غیور وفداکار افغانستان وبشماخواهران وبرادران عزیز درهرکجایی هستید ازته د ل وازصمیم قلب تبریك میگویم .

وطن وجامعهٔ ماازدیرزمان آبستن یك زندگی نوین بود بسی نارسایی هامدت هامانع تحرك وتکامل ماميشد . ولی فساد جامعه ماوخطرات ناشی ازآن سخن رابجایی کشانیدکه نیرو های وطن پرست دیگرتامل راجایزندیده زنجیرهای فرتوت وانقیادرابهمت‌مردانه‌وپشتیبانی‌کامل‌مردم وطن دوست افغانستان درهم شکسته ودرهمین شب بلطف خدابه پیروزی رسانیدند .

بلی! شب ۲٦ سرطان شبی بود که‌سحر تاریك وخونین ویاشفق‌روشن ودرخشانی دربرداشت. پرازامید وپرازخطر، اکثر همشهریان درآنشب که نصفی ازآن گذشته بود درخواب عمیق وعده بسیار قلیل ونابکار دیگرکه زندگی در شب نو، برایشان شروع میشدسرگرم عیش ونوش خود بودند . مردمان دیگری هم در همین شب وبهمین شهر وجود داشتند که سالیان درازی رابامید سعادت مردم وکشور شان سپری نمودند هرچه ازفکر وعملشان بمقصد نیل باین مامول مقدس ممکن بود، دریغ و کوتاهی نکردندو به غرض اصلاح آنهمه نابسامانی ها وفساد یکه سرتاسر مملکت و دستگاه دولت راکه مخصوصا در چند سال اخیر فراگرفته بود مستقیم وغیر مستقیم کوشیدند اما افسوس که این همه تلاشها نه تنها سودی نبخشید بلکه بصورت واضح احساس کردندکه کشتی شکسته وفرسودهٔ کشور بسرعت هرچه تمام تربه طرف پرتگاه عظیمی نزدیك ترمیشود وروزی خواهد رسید که چاره نجات‌آن برای همه‌مشکل، بلکه ناممکن خواهد گشت این اشخاص درروشنی آن‌حقایق تلخ‌ودردیکه‌برای‌اعتلای‌کشورخوددرقلب داشتند باهمه مشکلات وموانعیکه موجود بود بایدچاره رابرای سلامت واصلاح وطن خود جستجو می نمودند اما چطور وچه راه ؟

بلی ! راهیکه هدف وغایه آن جز سلا مت وسعادت وطن وخدمت به قاطبه ملت‌افغانستان چیز دیگری‌نباشد وحتی المقدور از هر گونه عقده های شخصی وضعف های انسانی، حس انتقام جویی، خودخواهی وغیره بری باشدواین خودبرمشکلات آنان می افزود دقت، سنجش وحوصلهٔ بیشتررواایجاب میکرد .

بهر صورت بیش از یکسال دراطراف این موضوع مذاکرات ومباحثاتی بین بعضـی رفقا صورت گرفت، پلانهای مختلف طرح گـردید وهرگونه امکانات سنجیده شد . درطول ایـن مدت هنوزهم بامید اینکه بالاخره خطراتیکـه ازهرنگاه وطن رااحاطه وتمام زنگهای خطـــررا بصدادرآورده است ، ممکن دستگاه فرسـوده ومغرور راازآن خواب غفلت بیدار وملتفـــت سازد، اماتدریجااین امیدضعیف هم ضعیف تر میشدتااینکه درماه‌های اخیر به‌یأس‌کامل مبدل گردید . فساد وروش ضدملی رژیم بحد اعلی خودرسید ودیگر هیچ فرد وطن پر ســـــت نمیتوانست این‌همه‌فجایع راتماشاکنندوخاموش بنشیند . قراربراین شدکه جزحرکت انقـلابی راه دیگری باقی نیست وباید حرکت کردواین قرار آخرین مابود .

درهمین شب آن فرزندان فداکار وطن بدون آنکه تاحتی فامیل وزن وفرزند شان احساس کرده بتوانند درقلب ازفامیل وهر چیزعزیزیکه درحیات داشتند درراه خدمت واعتلای کشورو مردم خودخموشانه وداع کرده بودند زیرافردی دربین مانمیتوانست ضمانت کند وبداند کـه فرداسرنوشت خودشان، فامیل شان ووطـــن شان چه خواهد بود .

دوستان عزیز ! فعلا درنیمهٔ شب قرار داریم اجازه دهید تاقسمتی ازبیانیه ۲٦ سرطان سال گذشته خودرا یکباردیگر تکرار کنم .

(این آرزوی مقدس بود که مراوادار ساخت ده سال قبل من ورفقایم پیشنهاد آخرین خود رابه حضور شاه پیش وتطبیق آنـرا بـــرای خیروسعادت ملت تمنا کنیم .

آن آرزوی مقدس چرابااین بی سروسامانی مملکت منجر گردید وچراآن رفقا ازاصل هدف منصرفوراه خطایی راتعقیب‌کردند، داستانیست بس طولانی که تفصیل آن درین فرصت‌کوتاه گنجایش ندارد ودر فرصت مساعد البته بـه اطلاع هموطنان عزیز رسانیده خواهد شد .)

فعلادرنیمهٔ شب قرار داریم، برای امرحرکت هنوزیکساعت باقی است ولواین یکساعـــت پرهیجان به هیچصو رت برای آن داستـــان طولانی چندین ساله کفایت نمیکند بازهم بد نیست چندسالی به عقب رویم وازبین مکاتیب متعدد که ازسالیان دراز وقتافوقتا بحضورشاه تقدیم داشته‌ام، چندمکتوب اخیرراکه نزداکثر مردم ماممکن تاهنوز پوشیده باشد به اطلاع هموطنان عزیز برسانم :

مکتوب مورخه ۹ سرطان ۱۳٤۱ پس‌ازالقاب !

آنچه راامروز بحضور شما بعرض میرسانم تصورمیکنم درسرنوشت‌آیندهٔ ملت افغان آنقدر مهم وحیاتی وبدورهٔ سلطنت شماآنقدر اقدام بزرگ وتاریخی میباشدکه میتوان در اطراف آن کتابی نوشت ویك عالم دلایل وتوضیحاتی بعرض رسانید،اما میدانم عرایض‌طولانی برای خواننده‌وهم کسیکه می‌نویسد بعضاخسته‌کننده میباشد ، لذا نمیخواهم عریضهٔ من طـولانـی باشد کوشش میکنم بصورت بسیار مختصـر چیزی راکه به عقیدهٔ خود (که این همیشـــه عقیدهٔ من بوده وخواهد بود.) خیر وسعـادت ملت افغانستان واقدام بزرگ وتاریخی دورهٔ سلطنت شمامیدانم بحضور شما بعرض‌رسانم.

موجبات ودلایل اینکه چراتحول اجتماعـــی

بایددرین مملکت بعمل‌آید، ضرورنیست درین جاتوضیح کنم زیرادراطراف آن همیشه صحبت نموده ایم وافکار ونظریات بنده درین‌خصوص گمان میکنم کافی، واضح وروشن بحضور شما معلوم است .

تصور میکردم که بهترین موقع اظهار همچو یك مفکوره ازطرف حکومت وقتی بود که پلان دوم اقتصادی بشورای ملی تقدیم میشد ودرضمن آن ازخطوط اساسی تحول اجتماعیکه باساس یك پلان درنظر دولت است بسمع وکلای شورارسانیده میشد، چون از یکطر ف ازطرز تفکر بعضی ازرفقای کابینه اطلاع نداشتم وازطرف دیگر حضو ر شما بکابل تشریف نداشتید . بنابرآن، آن‌موقع گذشت اما هرقدمیکه برای خیروسعادت ملی برداشته میشود. بهروقت وزمانیکه باشد یقینا مفید وموثر است . مشروط براینکه بسیار نا وقت نشده باشد به عقیدۀ من وضعیت مملکت و جریانات عصر وزمان چنین تحول را ایجاب میکند واگر حضور شما چنین یك تحولی را بحال مملکت موزون ومفید میشمارید (که بنده ازهرنقطه نظرآن رالازم میدانم) پس تصورمیکنم عملی ساختن همچویك مفکوره اگر به‌وقت‌ودریك فضای‌نسبتامساعدترصورت بگیرد تاثیرآن عمیق تروانعکاسات آن خوبترخواهدبود. ازاین لحاظ بازهم بنده همین موقع را برای شروع این‌کار بوقت وبجا میدانم .

شك نیست که تطبیق پلان پنجسالۀ اول ازهرحیث نزداکثرطبقات بی تاثیر نبود ونهضت نسوان که یك قدم مهم اجتماعی بود مخصوصا نزدطبقات منوروجوان طرف تقدیر واقع شد و رویهمرفته تااندازه یك فضای امید وخوشبینی تولید نمود .

اما باید دانست که انکشاف اقتصادی،افکار وذهنیت های جدیداجتماعی راحتما باخودآوردنی است واگر درین قسمت معنوی حیات که به عقیدۀ من فوق العاده مهم، ضروری وخالی از مشکلات نیست توجه وسنجش عمیق بعمل نمی آید وبغرض رهنمایی یك ملت بمقصد رسیدن به‌هدف مطلوب ملی موازی باپلان اقتصادی، پلان تحول اجتماعی، طرح وعملی نمیگردد روزی خواهد رسید که موازنه بکلی برهم خورده ودفعتا این مملکت به مشکلاتی دچار گرددکه ممکن درآنوقت حل آنقدر سهل وساده نبوده وبه منفعت ملی افغانستان تمام نشود .

مردم، مخصوصا طبقۀ منور ازنقطۀ نظر اجتماعی آرزومند تحول وبه آن انتظا ر دارند درخفا، اقسام افکار وعقاید وذهنیت هاموجود است، دست اجانب برای مقاصد سیاسی خود مشغول فعالیت اند این طرز حکومت برای مردم مخصوصا طبقات منور چندان خوش آیند نیست وخسته شده‌اند. برای حضوراعلیحضرت وبعضی دیگران اگر هنوز این طرزقابل تحمل است برای بنده که منسوب بخاندان هم‌هستم وچون عاقبت آنرابه ضرر مملکت وناکامی سلطنت میبینیم‌راستی عرض میکنم‌که بعدازین قابل دوام نیست بصورت مستقیم وغیرمستقیم افراد منسوب بخاندان (زیرا حدود خاندان ومربوطین آ نامروز به پیمانۀ رسیده‌که‌مشکل

است حدود برای آن قایل شد) کار دار یا بیکار، خورد وکلان امتیازاتی بخود ها قایل هستند واین چیزرایك حق مثبته وطبیعی خود میدانند، قوانین مملکت هرچه باشد در نظرآنها بیش ازچندکلمه بی معنی دیگر ارزش ندارد غیره وغیره ...

پس یاباهمه باید مطابق قانون و مقررات رفتارکردکه حتماعکس العمل هایی رابارآوردنی است ویااینکه تحمل کرد وچشم پوشید که خودسبب بی عدالتی وبی انضباطی گردیده و گردیدنیست، پرسش وبازخواست وقتی ممکن وموثرشده میتواندکه‌درآن امتیازی موجودنباشد واگرامتیاز موجود شد مفهوم حقیقی قانون و عدالت ازبین رفته واگراین باز خواست یکطرفه اجرامیشود نتیجه جز ازتولید عکس العمل وبدبینی مدهشتری بمقابل حکومت و سلطنت چیزدیگری نخواهد بود .

اعلیحضرتا! صفحات تاریخ‌گذشتهٔ افغانستان بهترین درس است که میتوان ازآن عبرت گرفت . تاریخ‌گذشته وآنچه راکه خود درحیات دیدیم وتجربه کردیم بماواضح ساخت که جاه طلبی ها ورقابت ها، شخصیات وخودسری های افراد چه درخاندان های سلطنتی و یا دستگاه حکومت وچه دربین طبقات با نفوذ مملکت‌جزناکامی وبربادی خود آنها و خسارهٔ مادی ومعنوی مملکت نتیجهٔ نداشت و ندارد خدا نکندکه آن وقایع تلخ درین عصرو دورهٔ سلطنت اعلیحضرت شما دوباره تکرار شود .

مثلیکه بارها بحضور شما عرض نموده ام ازصمیم قلب یکباردیگر عرض میکنم که این طرز اداری مملکت‌واین فضای خاندانی با ذهنیتیکه آنها تربیه شده اند بعداز این باهر تعبیریکه به آن کرده شود چه‌ازنگاه مسئولیت وظیفه وچه ازنقطهٔ نظرعقیده شخصی ، برای من قابل تحمل نیست .

لذا نظروپیشنهاد من بحضور اعلیحضرت شماازین قرار است :

۱ـ الترناتیف اول :

اینکه ملت افغانستان چه شکل‌وطرز ادارهٔ رابرای آیندهٔ مملکت مفید ومناسب میدانند، توسط یك رفرندم عمومی رای آزادانهٔ ملت افغانستان خواسته شود. درجه فهم ودرجهٔ تطبیق وعملی ساختن همچویك رأی گیری نظر به سویهٔ فعلی مردم ماچه خواهد بود، خیلی مجهول ودر ظاهر غیرعملی به نظر میرسد . ازطرف دیگر چون درهمچو رفرندم طبعاً حرف ازسیستم های مختلف بمیان خواهد آمد لذا فیصله وقرار آخرین آن تنها وتنها بشخص اعلیحضرت شما بحیث پاد شاه افغانستان مربوط است وبس .

۲ـ الترناتیف دوم :

۱ـ کمیسیونی مرکب از متخصصین حقوق واشخاص باصلاحیت وباتجربه تعیین گردد تادرقانون اساسی تجدید نظر نموده پروژهٔ قانون اساسی‌جدیدرا(باساس‌سلطنت‌مشروطه) ترتیب وبحکومت تقدیم دارند .

۲ـ همچنان عین کمیسیون و یاکمیسیون دیگری قانون انتخابات ودیگر قوانین مهمیکه به‌قانون اساسی رابطه نزدیکی دارد تدوین وبغرض غور ومطالعه بحکومت تقدیم دارند.

۳ـ پس ازغور وتصویب دولت لوی جرگه

انعقاد گردیده وقوانین مذکور بغرض غور، تدقیق وتصویب بەلوی جرگه تقدیم گردد .

٤ـ پس از تصویب قانون اساسی از طرف لوی جرگه آمادگی‌برای انتخابات گرفته شده وباساس قانون جدید انتخابات عملی گردد .

٥ـ باختم انتخابات وافتتاح شورای جدید (باساس یك حزبه ویادوحزبه) حکومت فعلی مستعفی وحکومت‌جدیدتشکیل‌و زمام‌اموروملکت رابدست خواهدگرفت . این اجراآت باید باساس یك پروگرام بوقت معین عملی گردد. (گراف ضمیمه) دربن‌موضوعات بابعضی اعضای کابینه که بصورت انفرادی ومجموعی مذاکره وتبادل افکار نموده ام اینها هستند :

١ـ علی محمدخان معاون صدارت
٢ـ وزیر خارجه، معاون صدارت
٣ـ وزیر داخله
٤ـ وزیر مالیه
٥ـ وزیر معادن وصنایع
٦ـ وزیر معارف
٧ـ رئیس مستقل قبایل

الترناتیف‌اول ازطرف همه بصورت مجموعی غیرقابل تطبیق ومفید خوانده نشد بنابران از مباحثات دراطراف آن فعلا صرف نظرگردید .

راجع به الترناتیف دوم اینکه در مسایل اجتماعی تحولی بوجود آیدهمه ضرورت آنرا حس نموده وبه آن‌گمان میکنم اتفاق داریم ، امادرطرز عملی ساختن آن ممکن در نظریات وافکار تفاوت های موجود باشدکه طبعا موقع مذاکرات ومباحثات امیدواریم بالاخره به نتیجهٔ برسیم .

کابل ٢٤ جدی ١٣٤١ :

بعدازالقاب !

بجواب مکتوب تاریخی ١٢ سنبلهٔ ١٣٤١ اعلیحضرت احتراما بعرض میرسانم . برای من ورفقای من جای بس مسرت است که اعلیحضرت همایونی خوشبختانه در اصل پرنسیپ که میفرمایند یکی از آرزوهای‌دیرین شان است، الله الحمد توافق نظر موجوداست همچنان اعلیحضرت به نکتهٔ مهم دیگری تماس فرموده ومی نویسند: (بلکه یك هدف مقدس ومشخص است‌که ازافکارو آرزو های عالی موسس این دوره یعنی اعلیحضرت محمدنادر شاه شهید سرچشمه میگیرد وامانتی است که بردوش ماگذاشته شده ...) بلی این یك حقیقت مسلم است وبه‌پیروی ازافکار وآرزو های عالی آن شخصیت بزرگ است که‌میخواهم به آن هدف مقدس ومشخصی‌که خیرو بهبود ملت‌افغان درآن متصور است نایل شویم . این فرمایش اعلیحضرت همایونی را کاملا تائید وتصدیق میکنم‌که اگر این مفهوم عالی، انجام طبیعی وهدف نهایی این دوره نبا شد گویاهمه مبارزات وقربانی های پدران ومساعی امروزی مامعنی حقیقی خودرا ازدست خواهد داد .

اینکه حضوراعلیحضرت در پراگراف اخیر مکتوب خویش بەوقت وزمان‌واشخاص ورجالیکه فردا مسئولیت عملی‌ساختن این آرزو هارابدون تردد بدوش گیرد اشاره فرموده وآنرادو عامل مهم بلکه شرط اساسی تطبیق نمودن این آرزو هاشناخته اند ، فرمایش اعلیحضرت بجاست. اینك درطی این پیشنهاد به عرض

میرسدکه مابه این عقیده رسیده ایم که‌وقت آن رسیده است‌که چنین نهضتی آغاز گـــردد وهم به‌وجود آمدن اشخاص ورجالیکـــه ادارهٔ مملکت رادر آینده به آنهاتفویض‌نمود ، مربوط به اینست که چنین نهضتی موجود باشد و چنین محیطی ایجاد گردد تا استعداد مـــردم موقع بروز وانکشاف رابیابد من معتقدم کـــه اگرچنین حرکتی نباشد رجالی که مسئـــولیت ادارهٔ آینده رابه عهده بگیرند اصلا بوجـــود نخواهدآمد. پس ازتذکر فوق اینك به اصل موضوع می پردازم: آرزوی یك تحول‌اجتماعی ازدیرزمان به اینطرف نزدهمهٔ ماموجود است به‌سایقه این آرزو، درین چند سال اخیر در ترقی وتعمیم معارف، انکشاف اقتصاد عمومی وآماده ساختن محیط برای اصلاحات اجتما عی ونشوونمای افکار ترقی خواهی حتی الامکـــان سعی ومجاهدت به عمل آمده است‌که درنتیجه این مجاهدت وانکشافات مذکور، طبقهٔ معتنبهی جوانان ومنورین دروطن‌بوجودآمده‌که حالاآرزوی این تحول بیك عقیده قابل تطبیق منجر گشته است . بنابرآن وقت آن رسیده است کـــه برآن غوربیشتری بعمل آید وسعی جمیل به‌کار رودتابرای مردم افغانستان یك محیط اجتماعی وسیاسی مناسبتر ومترقی تر ایجاد شود که درآن سیر تکامل جامعه وافراد این وطن در شرایط موافق باعصروزمان ومطابق با تمنیات مردم امکان پذیر باشد .

خوشبختانه ازیکسو این هدف مارا اساسات دین مقدس اسلام تائیدمیکند وازسوی دیگـــر سنـــن و روایـــات باستانـــی ملـــی ماهـــم موید آن است . برای تثبیت هدفهای مهـــم ونقاط برجستهٔ چنین یك تحول باهمکاران خود تبادل افکارنمودیم وپس از مباحثات زیاد و طولانی ومجالس متعددبه این نظر رسیدیم که بایست باتوکل بخدای بزرگ بانیت نیـــك وباحوصلهٔ فراخ این‌نهضت طوری براه‌انداخته شودکه بالتدریج به صورت ارتقایی به مدارج عالیتر منجر ومنتهی گردد. نتایج مفید ومثبت آن بدست آید .

اجرای این مرام وپیشبرد این نهضت طوری پیش‌بینی شده است که درذیل به عـــرض میرسد :

الف :ـ قانون اساسی افغانستان که‌دروقت وزمان دیگر وشرایط ایجابات جداگانه تدوین وترتیب شده است باید تجدید گردد. قانون جدیدیکه باپیشرفت محیط سازگارباشد تدوین گردد. نقاط اهم وهدفهای برجستهٔ این قانون که پیش بینی میشود چنین است :

۱ــ رژیم شاهی مشروطه و طرز حکومـــت سیستم پارلمانی ودیموکراسی خواهد بـــود . حقوق جلیلهٔ پادشاهی درآن تثبیت خواهد شد. پادشاه نشانهٔ وحدت وسلطه ملی وشیـــرازهٔ تمامیت مملکت است . پادشاه بالاتراز قوای سه‌گانه قرار دارد . پادشاه بحیث فـــرد اول مملکت غیر مسئول شناخته میشود . لازمـهٔ عدم مسئولیت بی طرفی مقام پادشاهی دربرابر احزاب سیاسی وعدم مداخله در امو ر اداری است . یعنی‌حکومت انتخابی باداشتن مرام و هدف معین سیاست خارجی وداخلی و روش اقتصادی واجتماعی خود درتطبیق واجرای ان مسئول تمام امور جـزیـی وکـلی شنا ختـه خواهد شد.

غایه ونتیجهٔ مفید این ترتیب اینست که پادشاه بحیث رئیس مملکت درحالیکه نقطهٔ اتصال قوای سه گانه میباشد مرجع آمال‌همگان شناخته میشود . ازانتقاد واغراض محفوظ ومصئون می ماند واین مصئونیت از اغراض به محبوبیت اومی افزاید .

۲ـ قانون اساسی تصریح خواهد کرد اعضای خانوادهٔ سلطنتی کدام اند وچه حقوق دارند.

۳ـ آزادی های فردی وحقوق شخص درین قانون اساسی تثبیت خواهد شد .

٤ـ درقانون اساسی جدید بوجود آمدن دو حزب پیش بینی خواهد شدکه در سیستم پارلمانی دوحزبه فعالیت خواهند کرد و برای اشغال‌کرسی های شورا، جد وجهد خواهند نمود .

حزب اکثریت راپادشاه به تشکیل حکومت ماءور خواهد ساخت .

توضیح : چون فعالیت های حزبی ومجادلات سیاسی درمملکت مابی سابقه است ، برای اینکه این فعالیت هاموجب شقاق ونفاق نشود وهرج ومرج فکری وسیاسی نامطلوب بوجود نیاید برای مدت چهار سال که اغلبا مساوی بایك دورهٔشورا است تنها یك حزب اجازه خواهد داشت فعالیت کند. کسانیکه مرام و اساس حزب مذکورومطابق آمال خودمی یابند درآن داخل وشامل میشوند ودر ادارهٔ مملکت طبق مرام حزب ، سهم میگیرند وکسانیکه به اساسات مذکور اتفاق نداشته باشند موقع کافی برای غور وتفکر خواهند داشت‌که برای خودمرام واساسات دیگری‌را (که بخیروسعادت مملکت باشد) برگزینند. در صورتیکه چنین یك آرزوی‌دیگری درمحیط نشو ونمای کافی کرده باشد بعداز انقضای مدت پیش بینی شده حزب‌دوم تاسیس شده خواهد توانست .

٥ـ قانون جدیدتثبیت خواهد کردکه دولت عبارت ازقوای‌سه‌گانه تقنینیه، قضائیه واجرائیه میباشد .

قوهٔ تقنین عبارت ازمجلس شوراست کــه نمایندگان ازاعضای احزاب تثبیت شده ازحوزه های معینهٔ انتخابی خواهند آمد .

قوهٔ قضا متشکل از محاکم سه‌گانه ابتدائیه مرافعه وتمیزاست وبکلی ازتاثیرواعمال نفوذ قوهٔ اجرائیه محفوظ ومصئون خواهد بود . قوهٔ اجرائیه عبارت ازحکومت است‌که از حــزب اکثریت‌تشکیل شده‌است‌وبوسیلهٔ ارگان های معین اداری وامنی و دفاعی مملکــت را اداره مینماید .

٦ـ قانون انتخابات طبق شرایط یك نظام پارلمانی دیموکراسی ترتیب خواهد شد .

ب:ـ درصورتیکه اساس تجدید قانون‌اساسی منظور شود وتصمیم برای تدوین نمودن آن گرفته شود اقدامات ذیل باید بعمل آید :

۱ـ نشریك ابلاغیه ازطرف دولت که آغاز این تحول راباپروگرام آن به اطلاع عامــه برساند.

۲ـ یکعده علماء ومتخصصین برای تثبیت وتدوین مسودهٔ قانون اساسی موظف خواهند شدکه مسودهٔ متذکره راحداکثر درمدت ۱۲ماه ترتیب نمایند .

نوت: دراعلامیه این مدت به اطلاع عامــه رسانیده خواهد شد .

۳ـ بعداز تهیهٔ مسودهٔ، لویه جرگه دعوت شودکه به حیث مجلس مبعوثان قانون مذکور راتدقیق وتصویب نمایند .

٤ـ بعداز تصویب قانون‌که ازطرف لویه جرگه بعمل آید، حکومت اجازه خواهد داد حزب اول بفعالیت درمحیط آغازنمایدونمایندگان خودراازراه مرام حزبی بشورای ملی بفرستد ، برای اینکه این فعالیت صورت بگیرد حداکثر شش‌ماه فرصت داده خواهد شد. پس ازشش ماه شورای جدید افتتاح خواهد شد وحکومت جدیدازراه انتخاب، طبق قانون‌اساسی جدید تشکیل خواهد شد . درخلال مد تیکه قانون اساسی جدید ترتیب وتدوین میشود حکومت اجازه خواهد داد مطالعاتی درباره حزب اول صورت بگیرد ومقدمات آن چیده شود .

ج:ـ درچنین سیستمی که آزادی عقیده و بیان ، آزادی اجتماع و فعالیت سیاسی بیشتر میشود وهنگامهٔ زندگی اجتماعی گرمتر میگرددحکومت سرپرست‌وحکومت‌های‌ما بعددیگر برای حفظ امنیت وحفظ مصالح ملی به توجه ومراقبت جدی ترومسئولیت بیشتری مواجه خواهد شد .

برای اینکه بنام حفظ مصالح ملی وامنیت عامه حکومت متوسل به اقدامات اقتضائی و نظریات عندی نشود ودرین آزادی مدا خلهٔ بیجانتماید وبرای اینکه حکومت مسئولیت خود راقانونی وبه‌حسن صورت انجام داده باشد بوجود آمدن یك قانون حفظ امنیت ضروری دیده میشود وهم تاسیس مراجع ومحاکم‌لازم است‌که به چنین قضایا رسیدگی کنند وبه سرعت ممکنه به‌محاکمه وتعیین مسئولیت چنین متهمین بپردازند . لهذادرخلال مدتیکه قانون اساسی تدوین میشود مسودهٔ این قانون نیز تهیه گردد .

این است مفکوره وپیشنهاد ما (یعنی رفقای من ومن) که فوقا بحضورشما بعرض رسانیده شد .

اعلیحضرتا ! در اخیر میخوا هم عقیده شخص خودرا بعرض حضور شما برسانم،باید بدانیم‌که این اقدام وتحول بزرگی است وهر اقدام بزرگ مخصوصا درمملکت ماشك نیست که مشکلات بزرگی هم دربر دارد اما گذشتن ازمشکلات ورسیدن به منزل مقصود درصورتی ممکن است‌که انسانها اولابه آن مفکوره عقیدهٔ کامل داشته، مشکلات وخطرات آنرابه تمام معنی قبول کرده باشند وپس ازآن در تطبیق وعملی ساختن آن باعزم راسخ، خود گذری، صمیمیت وحسن نیت کامل به توکل خدای بزرگ بکوشند وبیاری خدای متعال پیش بروند .

درخاتمه صحت، موفقیت وسعادت داریــن اعلیحضرت شماراازدرگاه خالق بی نیاز خود تمنا دارم .

باحترامات فایقه

کابل ۱۱ حوت ۱۳٤۱ :

بعداز القاب !

نه سال قبل بماه میزان بودکه اعلیحضرت شمااعتماد فرموده وظیفهٔ صدارت عظمی رابه این جانب تفویض نمودید، درهمان وقت اگر بیاد حضور شما باشد عرض‌کردم که ممکن اعظمی الی سه سال بتوانم این وظیفهٔ سنگین راایفا نمایم .

درظرف این مدت واقعاتی بمیان آمد که مجبورادوام رابه وظیفه ایجاب میکرد مخصوصا شروع وتکمیل پلان پنجسالهٔ اول‌که همه ما اخلاقا خودرابه اجرای آن مقابل مردم‌افغانستان موظف میدانیم بیشتر سبب شدکه مدت طولانی تری‌ازآنچه لازم بود وتخمین کرده بودم به‌این وظیفه بمانم.

پلان پنجساله اول انکشافی مملکت با تمام نارسایی هاومشکلاتیکه در برداشت تاجائیکه استعدادشخصی، قدرت مالی مملکت وسیاست داخلی وخارجی افغانستان اجازه میداد وایجاب میکردحتی المقدورکوشش بعمل آمد، تافیصدی بیشترآنچه درپلان پیش بینی شده بود، به‌پایهٔ تکمیل برسد وخداوند بزرگ را شکر گذارم که آن پلان به همکاری صمیمانهٔ مردم نجیب افغانستان ومساعی و زحمت کشی مامورین موظف یکنیم سال قبل به پایان رسید .

پلان دوم طرح وازده ماه به اینطرف کارآن آغاز گردیده که امیدوارم بازهم با همکاری نزدیك دولت‌وملت به خیرو سعادت ملت‌افغان موفقانه انجام گردد وافغانستان عزیز را یك قدم دیگربسوی پیشرفت وانکشاف مادی و معنوی که آرزو وتمنیات هرفرد وطن دوست است نزدیك ترسازد .

اعلیحضرتا ! به عقیدهٔ من‌ازخدمت باصداقت مملکت وخدمت خلق ، مقدس ترچیزی نیست واگر حیات برای یك انسان ارزشی داردبازهم ارزش وقیمت حقیقی آن درهمین است وبس .

امااین عقیده (مخصوصا دربست ها ی حساس وپرمسئولیت) تازمانی ارزش داردکه اشخاص بتوانندطورشایسته وظایف ومسئولیت های اداری ووجدانی خودرا انجام دهند ولی همینکه یك شخص بفهمد وحس‌کندکه نظربه معاذیری دیگر قدرت ایفای آن وظیفه راندارد وبازهم بوظیفه دوام میدهد به عقیدهٔ من گناه است .

امروزنظربه بسامعاذیریکه حضورشما خوبتر هرکدام آنرا میدانید وازسالیان دراز هیچکدام آنراازحضور شما پوشیده نگذاشته ام حس میکنم‌که بیش ازین دوام به وظیفه چه از نقطهٔ نظر طرزتفکر وچه نظربه وضع صحی بسیار دشواراست . نظریات وپیشنهادآخرین خودوبعضی ازرفقای کابینه رادرمورد غور بر ترمیم قانون اساسی مملکت وایجاد تحولی دروضع اجتماعی مردم افغانستان برای یك آیندهٔ پابرجای دیموکراسی دروطن ما بتاریخ ۲٤ جدی بحضور شما تقدیم نمودم ، ٤۷روز ازآن میگذرد تاحال کدام جواب مثبت یا منفی نگرفتم، مقصدم ازذکرآن دراینجا اصرار به گرفتن جواب نیست بلکه یگانه مقصد اینست که آنچیزی راکه به حضورشما پیشنهاد نموده بودیم ازصمیم قلب وبه‌عقیدهٔ ماقدم بزرگ ومفیدی برای خیر و سعادت آیندهٔ ملت افغانستان وموفقیت تاریخی دورهٔ سلطنت شما بودکه طبعارشد اجتماعی ملت افغان وایجابات عصروزمان حتما چنین تحولی راآوردنیست .

پس ازتجارب چندین ساله در خدمت این مملکت وبافهم حقایق اوضاع مملکت باز هم اگرچوکی صدارت عظمی راغنیمت شمرده به این وظیفه دوام میدهم نه تنها ازاعتماد شما سوء استفاده کرده‌ام بلکه برخلاف اصل های

عقیدوی وهدف زندگی خودرفتار کرده خواهم بود .

لذاباکمال احترام ازاعتمادیکه در تمام دوره های ماموریت بمن فرموده اید ازصمیم قلب اظهار شکران وسپاسگذاری نموده توسط این نامه استعفای خودرا بحضور اعلیحضرت شما تقدیم میدارم .

سعادت وتعالیوطن عزیزوموفقیت اعلیحضرت شمارا درراه خدمت افغانستان ازدرگاه خالق بی نیاز تمنا دارم .

بااحترامات فایقه

یازده ماه بعداز استعفایم شاغلی دکتور یوسف خان صدراعظم وقت مسو دهٔ قانون اساسی جدید را (که اصلایك عمل انجام شده بود) قسم فورمالیتی بغرض اظهارنظربه من فرستاد اولا معذرت خواستم چون اصرار کرد مجبورا آنرا مطالعه وآنچه راکه قابل اصلاح میدانستم ضمیمهٔ مکتوب تاریخ ۳۰قوس ۱۳۴۲ برایش فرستادم که اینك نقل آنرا به اطلاع شماهموطنان عزیز میرسانم :

کابل ۳۰ قوس ۱۳۴۲

جلالتمآب صدراعظم !

بتاریخ ۱۱ عقرب حسب هدایت شما مسودهٔ قانون اساسی جدید اساسی افغانستان توسط جلالتمات دکتور پوپل وزیر معارف ومعاون دوم صدارت عظمیبرای مطالعه وابراز نظر بمن ، سپرده شد . تاجائیکه برای من ممکن بودبرآن غورنمودم واینك مسودهٔ که مجمو عا حاوی نظریات من مربوط چنین یك سند مهمی برای آیندهٔ مملکت است بشما تقدیم میکنم .

چنانچه مطالعه میکنید روی همرفته سعی کردهام اکثراز مسوده اولی دور نروم، بازهم درقسمت های ازآن تغییراتی وارد شده که بهتر دانستم مجموع آنرا باآنچه درآن اصلاحی بهنظر من لازم نیفتاده بصورت مسودهٔ دیگری برای قانون اساسی آیندهٔ افغانستان به شما پیشنهاد کنم .

جلالتمآبا! باسابقهٔ طولانیهمکاری بااینجانب ازنظریات وآمال من برای وطن وهموطنانم آگاهیدو بنابرآن تغییراتیکه روی مسودهٔ اول وارد شده بسهولت بشما روشن میشود . باوجود آن بهتر میدانم توضیح کنمکه بنده درطول مدت تصدی مسئولیت درخدمت وطنم درجستجوی هدفی بودمکه برای مردمافغانستان ومخصوصا نسل جوان مملکت مایك محیط مثبت وواقعی نشوونمای مادی ومعنوی میسر گردد ودرآن همه افراد هموطن مادرراه تعالی وعمران وطن خودسهمگرفته واحساس مسئولیت نمایند، مدتها سپری شد ومساعی زیادیبعمل آمدتا عواملی راکه نظربه تجارب به شکل های مختلف مانع رسیدن به چنین هدفی میشد تدریجا ازبین برداریم ومخصوصا در مملکت امنیت قابل اعتباری قایم سازیمکه تحو ل مثبت اجتماعی رابصورت سالم اجازه دهد ، به نسل جوان احساس مصئونیت بخشد و از نشوونمای حرکات خرافی وارتجاعی جلوگیری کند. پس ازطی این مراحل دیگر علتی سراغ نداشتیم که دروطن ماصفحهٔ جدیدی بغر ض نیل به هدف فوق بازنگردد. من برای سعادت آیندهٔ وطن خودجزقایمساختن یك دیموکراسی واقعی و معقول راه دیگری سراغ نداشتم و ندارم . به نظرمن تهداب های اصلی چنین

یك وضع اجتماعی راتامین کامل حقوق مردم واعتراف کامل باصل حاکمیت ملی بایددانست که نباید بدواصل فوق ظاهر یاپوشیده خللی وارد شود متیقنم جلالتمآب شمابامطالعهٔ مسودهٔ منضمهٔ متوجه میگردید مجموع اصلاحات وارده برمسودهٔ اول ازدواصل فوق نشأت نموده است .

بااحترام

باتقدیم استعفی و آخرین پیام رادیویی خطاب بهمردم نجیب افغانستان دورهٔ ماموریتم به پایان رسید ، تفصیل وتوضیح وقایع‌بعدی درکشورکه تاهنوزدرذهن وحافظهٔ مردمان ما خیلی تازه است فصلیست ازتاریخ که بادیگر فصول آن دوره ، یکسال قبل درهمین شب جزوتاریخ گردید .

دورهٔ ختم وفصل نوینی شروع شد لذابهتر است توضیح وتشریح وقضاوت آنرا نیزبتاریخ آیندهٔ افغانستان بگذاریم وفعلا متوجه احوال آیندهٔ خود گردیم .

قرار امر، تام ساعت یك شب انقلاب مادر حرکت درآمد درسحرگاه تمام نقاط ستراتیجی شهر اشغال ، اشخاصیکه لازم بودتوقیف وتا ساعت ۷ صبح ۲٦ سرطان ۱۳۵۲ که نظام جمهوری، روشن ودرخشان طلوع کرد، تمام ادارهٔ مملکت تحت لوای جمهوریت درآمده‌بود، جمهوریتیکه به ادارهٔ ملت افغانستان واز خود مردم افغانستان است وامروز اولین سالگرد آنرا بخوشی وسرورکامل تجلیل میکنیم .

درهمین موقع ازطرف خودورفقای خودبیادو بودآن رفیق ماجگرن حبیب الله خان که حین اجرای وظیفه‌درراه خدمت جمهوریت افغانستان باچند نفر رفقای دیگرش بشهادت رسیدند درود فراوان میفرستم .

دراین ساعت فرخنده یکباردیگر خود را وجداناً مکلف میدانم تاسپاسگذاری عمیق خود، رفقای وطن دوست خود واردوی فداکار وطن رابه مردم باشهامت و قدر شناس افغانستان واز استقبال پرحرارت وهمکاری صمیمانهٔ که ازروز اعلام جمهوریت تا این دم به دولت جمهوری خود ابراز داشته اند صمیمانه تقدیم کنم .

اساس سیاست خارجی افغانستان ازسالیان دراز وازآوان اعلام نظام جمهوری که از ارادهٔ آزادانهٔ مردم افغانستان الهام میگیرد، بربیطرفی وقضاوت آزاد، عدم انسلاك بدسته بندی های نظامی وباساس‌احترام متقابل، زیستن درصلح وتقویه روزافزون علایق دوستانه و صمیمانه باهمه مردم وملل جهان بااحترام به منشورملل متحد استوار است .

به پیروی ازاساسات فوق‌درظرف یکسالیکه گذشت ، تمام سعی بعمل آمد تابتوانیم هدف انقلاب وموقف سیاست خارجی وحسن نیت دوستانه دولت جمهوری ومردم افغانستان رادر برقراری علایق دوستانه به اساس احترام متقابل به زمامداران ممالك دوست توسط نمایندهٔ مخصوص وفوق العاده ماو توسط دیگر مامورین عالی رتبه که به هرجا سفر نمودند. توضیح وتشریح نمائیم .

باید به اطلاع هموطنان گرامی برسانم که نتایج بسیار مفید وموثری ازهمهٔ این تماسها خاصه مسافرت های نمایندهٔ خاص وفوق‌العادهٔ

ماښاغلی محمدنعیم به اتحاد جماهیر شوروی ، هند، عراق، لیبیا، الجزایر، مصر، عربستان سعودی وایران حاصل گردید که امیدوارم به منفعت ملل ماودر تحکیم بیشتر روابط دوستانهٔ مابامعالك مذکور ودیگر ممالك وصلح خدمت بسزائی نماید .

همچنان مسافرتهای ښاغلی وحید عبــدالله معین سیاسی وزارت خارجه به ترکیه، هندو بنگله دیش وسهم‌گرفتن فعال شان درکنفرانس اسلامی مالیزیا وسهم فعال ښاغلی عبدالرحمن پژواك باکنفرانس سران کشور های اسلامی درلاهور وکنفرانس سران‌کشورهای غیرمنسلك به الجزایر، مسافرت دوستانهٔ ښاغلی وزیـر خارجهٔ هندبه دعوت حکومت افغانستان درکابل که درفضای دوستانه صورت‌گــرفت ، خدمت بیشتری درروابط دوستی دیرینهٔ افغانستان و هند انجام داد .

مسافرت اینجانب‌بدعوت زمامداران وحکومت اتحاد شوروی که دریك فضای بسیار گــرم وصمیمیت صورت گرفت وخیلی مفیدوثمربخش بود، یکباردیگر سیاست همسایه گـی نیك و دوستی خلل ناپذیر مردم وزمامداران طرفین راثابت نمود ودراستحکام روابط دوستانه مـا افزود .

روابط باهمسایه دیگرما ایران که همیشه برپایهٔ دوستی وبرادری استوار بوده واسـت باتماس های اخیر مستحکمتر گر دیده کـه امیدوارم به منفعت ملتهای ما واستحکام صلح این منطقهٔ آسیامفید وموثر واقع گردد، روابط ماباهمسایهٔ بزرگ دیگرماچین دوستانه‌وبصورت نورمال دوام دارد .

بازهم پاکستان ویا بهتر بگـویم حکـومت پاکستان یگانه مملکتی است‌که نه‌تنها درروابط مابهبودی حاصل نگردیده، بلکه به اثررفتـار ناعاقبت اندیش زمامداران پاکستان دسایس وتخریبات شان در برابر نظـــا م جمهـــوری افغانستان ورفتارخشن وجابرانه شان دربرابر برادران پشتون وبلوچ سردتر میگردد .

مایکباردیگر اعلام میکنیم که مابا پاکستان جزقضیهٔ تعیین سرنوشت برادران پشتـــون وبلوچ هیچ اختلاف دیگری نداریم وهیچگونه تحریك ، تخریب و تهدید نمیتواند مـــردمان پشتون وبلوچ راازمجادله‌ملی شان وافغانستان راازتائید حق مشروع آنها منصرف سازد .

اظهار میدارم که دولت جمهوری افغانستان باحوصلهٔ فراخ وخونسردی کامل درراه پیـدا کردن‌راه حل مسالمت آمیز وشرافتمندانه قضیهٔ مذکور همواره خواهد کوشید .

دراین فرصت لازم میدانم تشکرات دولـت ومردم افغانستان را به تمام ممالك دوســت وموسسات بین المللی که درراه انکشاف‌وطن کمك ومعاونتهای دوستانه نموده اند ودر بلند بردن سطح زندگی مردم ما تاثیر مهمی داشته باصمیمیت کامل تقدیم میدارم .

درحالیکه جمعه ماسرعت‌عمل‌وتهور مجدا نـهٔ بیشتری رامیخواهد محاسبه مشکلات وموانـع که درراه ارتقاء کشور گسترده شده مستلزم همکاری کلیه طبقات این وطن است، تا ایـن آغاز برفرجام مطلوب برسدواهداف ستراتژیك ماتحقق بیابد .

قبل ازآنکه راجع به اجراآت یکسال گذشته تذکری دهم لازم میدانم بگو یم که تنظیـــم،

تجهیز وتربیه اردوی جمهو ر یت جـــوان افغانستان یکی ازمهمترین ومقدس ترین‌وظایف دولت جمهوری محسوب میشود . برای‌رسیدن به‌این مأمول مهم وحیاتی، دولت ازهیچگونـه اجراآت مقتضی تاحال دریغ نکرده ونخواهدکرد تااردوی جوان ماوظیفه مقدس راکه بعهده‌دارند باکمال اطمینان وبه بهترین شکلی بفضل‌خدای بزرگ، انجام داده بتوانند .

ماهم اکنون تصویر تمام نمائی از زندگی یکسال رادر برابرخود داریم واقعیت هـــای تلخی بیانگراین حقیقت است که ماووطنداران مادرراه برآوردن اهداف شریفانه ونصب‌العین ملی خویش علی الرغم توطئه هاو د سایس بااتکاء به ایمان مستحکم خودودر پرتواهداف مترقی ناسیونالیسم مثبت افغانی بدون واهمه ازتخریش های نامطلوب روان بوده وکماکـان انشاء الله به پیش خواهیم رفت، گرچه راه تکامل صعب العبور است وبا اینکـه سپرده تاریخ سنگینی می نماید ولی وطن پـرستان وسرسپردگان مخاطرات رادلیرانه میپذیرند . ماباکی نداریم وشجیعانه بجلو خواهیم رفت زیراراه مامقدس وهدف ماروشن است .

افغا نستان با تکای تطبیق یـــك روشـن سیستماتیك پلان گذاری که منعکس کننـدهٔ واقعیت های اقتصادی بود طی دوپلان‌اقتصادی اول ودوم توانست زیـربنای نسبتا وسیـــع اقتصادی راپی ریزی‌کند. تکمیل یکتعدادپروژه های بزرگ زیربنائی‌که هموطنان ما شاهد آن بودند سبب تغییرات اصولی گـــردید و راه تطبیق پروژه های تولیدی رادر تمام سکتور های اقتصادی مساعد ساخت، سیاست عوامل تولیدبه پیمانهٔ وسیعتر تامین گردید و میزان تشکل سرمایه بمقایسه هر وقت‌دیگر افزایش یافت . دراخیر پلان دوم وسرتاسر پـــلان سوم سیرانکشاف اقتصادی کشور بعلت‌موجود نبودن ایدیالوژی ملی انکشاف بطی گـــردید ودرنتیجه بی انسجامی درموسســات اداری ، سیاسی، اقتصادی ومالی آهنگ رشد اقتصادی بمقایسهٔ رشد نفوس ونیازمندی هابه رکـــود گرائید .

دراثر کاهش میزان تشکیل سرمایه وحجم سرمایه گذاری ، میزان عواید زیاد نگردیدواز ظرفیت های تاسیس شدهٔ قبلی نیز استفـادهٔ موثر صورت نگرفت . این امرعامل ایجـــاد بیکاری، رکوداقتصادی ورشد ناسالم وغیـــر متوازن اقتصادی شد .

مسودهٔ پلان چارم افغانستان روی شرایـط نامساعد مالی واقتصادی طرح‌گردیدوعلی الرغم مجاهدات پی‌گیر طی سال اول جمهوریت که مصادف باسال‌دوم‌پلان‌چارم‌است‌آثارعقب‌ماندگی ورکود درقیافهٔ اقتصاد کشور پیدا بود .

بااعلام خجستهٔ رژیم جمهوری حکو مـــت افغانستان درك واقعی مسایل اقتصـا د ی و جستجوی راه حل سالم آنرادرراس مسایـل ملی افغانستان قرار داد .

حکومت جمهوری افغانستان طی سال ۱۳۵۲ سعی کرد ازیکطرف آهنگ رشد اقتصـــادی تضعیف نگردد وازجانب دیگر اساسات متیـــن اقتصادی بمنظور رشد سالم تر اقتصـــا د ی تاجائیکه میسربود، وضع گردد .

اجازه بدهید فعالیت های عمدهٔ انکشا فـی وموقف اقتصادی افغانستان راطی ۱۳۵۲ کـــه

مصادف به اولین سال جمهوریت جـو ا ن افغانستان است به اطلاع شما برسانم وخطوط اساسی امکانات رشد آینده را طور مختصـــر توضیح نمایم :

درساحه معادن وصنایع :

جهت‌کشف وتثبیت ذخایرمعادنیکه بخصوص معادنیکه استخراج آن دارای اهمیت تجارتـی میباشد مطالعات به شدت صورت گرفـــت . تفحصات درساحهٔ معادن طــــلا، سیماب، مس کرومیت وابرك ادامه یافته وپروگرام تفحصات درساحهٔ معادن مس لوگر که آیندهٔ خوبی را نوید میدهد، تشدید گردید . نقشهٔ جیالوجی افغانستان به مقیاس یك بر۵۰۰۰۰۰ تکمیـل گردید. اموراکتشافی طلای سمتی خاتمه یافت واقدامات جـدی جهت استخراج آن رویدست گرفته شد .

پروگرام تفحصات نفت وگاز به منظورتثبیت ذخایر بیشتر آن ادامه وتوسعه یافت وبـــه اندازه تقریبا دوهزارمتر برمه‌کاری اکتشافی واستخراجی مازادبرپلان پیشبینی شده صورت گرفت. باافزایش درذخیره گاز سلفردار بـــه اندازهٔ (۱۵) ملیارد مترمکعب واستفاده ازذخیرهٔ سابقه قرارداد پروژه سازی فابریکه تجرید سلفر ازگاز امضاء وکارآن عنقریب آغـــاز میگردد. همچنان باکشف ذخیرهٔ جدید نفت وتوسعهٔ فعالیت درین ساحه پروژه ســـا زی فابریکهٔ تصفیه نفت که درگذشته به ظرفیت ۱۰۰ هزار تن درنظر گرفته شده بود بظرفیت بیشتردرساحهٔ تطبیق گذاشته خواهد شد .

پایپ لاین هوایی گاز بطول ششصدوشصت مترbالای دریای آمو تکمیل وافتتاح گـردید ازمعدن بیرایت که درماه اخیر ســال ۳۵۲ افتتاح گردید به اندازهٔ بیشتر از هفت هزار تن بیرایت استخراج گردید .

در ساحهٔ صنایع درنتیجهٔ افزایش مـــواد زراعتی بخصوص‌پخته واستفاده اعظمی ازظرفیت تاسیسات صنعتی موجوده وتثبیت ساعات کار وحداقل مزدکارگران درمیزان تولیدات صنعتی بمقایسهٔسال ۱۳۵۱ افزایش قابل ملاحظــه نمود .

جهت رفع قسمت بیشترحوایج عامه درساحهٔ منسوجات نخی تجویزگرفته شدکه فابریکه‌های نساجی افغان، بلخ وبگرامی بجای دوشفـت درسه شفت فعالیت نمایند. این امرطوریکـــه گفته شد نه تنها دررفع‌نیازمندی‌مردم بصورت قابل ملاحظه کمك خواهدنمود بلکه زمینـــهٔ استخدام رابرای بیشتر ازیك هزار نفرکارگر مهیاخواهد ساخت .

فابریکهٔ کودوبرق حرارتی بعدازتکمیل امور ساختمانی وتولید دورهٔ امتحانی اخیرا افتتاح گردید .

تاسیس بانك صنعتی افغانستان از طـرف حکومت جمهوری افغانستان به سرمایهٔ مجوزهٔ ۲۴۰ ملیون افغانی تائید گردید . پروگرام مرحلهٔ اول پارك صنعتی‌بشمول تامین‌تسهیلات مشترك ازقبیل ورکشاپ هاوغـیره بیشتر از شصت فیصد تکمیل گردید .

قانون سرمایه گذاری خصوصی بنابر موجود بودن بعضی خلاها درآن موردتجدید نظر قرار گرفته واخیرا ازطرف حکومت تصویب گردید، توقع میرود باتعدیل موجوده درقانون سرمایه

گذاری وقانون تعرفهٔ گمرکی، فضای مساعدی برای جلب سرمایه گذاری های خصو صی بوجود آید، در ساحهٔ انرژی کار ساختمان دستگاه برق آبی کجکی به ظرفیت ۳۳ هزار کیلووات مطابق پروگرام ادامه یافته وبیشتر از ۶۰ فیصد کارآن تکمیل گردیده است . پروگرام احداث ستیشن فرعی برق شمالغرب کابل توام با ۲۵ کیلومتر لین انتقال برق به ظرفیت ۲۲ هزار کیلو وات تکمیل گردید ، توربین چارم نغلو به ظرفیت ۲۵ هزارکیلووات تکمیل وآماده بهره برداری گردید .

موافقت نامهٔ قرضهٔ لین انتقال کجکی اخیرا امضاء وزمینه رابرای آغاز کارآن مهیاگردانید

در ساحه زراعت :

متکی به خط مشی دولت جمهوری درساحهٔ اصلاحات ارضی که غایهٔ اصلی آن تامین منافع اکثریت مردم افغانستان عزیز میبا شد توزیع زمین برای مردم بی زمین وکوچی ها سورت گرفت، چنانچه اندازهٔ زمینیکه تاکنون وزیع گردیده است بیش ازپنج هزار خانوار احتوا مینماید .

دوفارم جدید بنام فارم جمهوریت وبیست شش سرطان درساحهٔ بیشتر ازسه هزار کتار زمین احداث گردید .

به منظورحمایه وتشویق بیشتر زارعین به نداز‌هٔ (نزده) فیصددرقیمت خرید پخته ولبلبو هنفع زارعین افزایش بعمل آمد . تحصیل رضه کود کیمیاوی جهت رفاه زارعین به مویق افتید . گرچه قیم تولیدات زراعتی وکود کیمیاوی دراثر بحران انرژی وپولی در جهان بشکل غیرقابل تصور بالارفته است ولی در اثراتخاذ تدابیر سالم نه تنهاقیم تولیدات زراعتی وصنعتی به حالت ثابت نگهداشته شد بلکه به نفع مولدین ومستهلکین از طرف دولت معاونت گردید .

بغرض بلندبردن سطح تولیدات زراعتی به مقدار پنجاه وهفت هزارتن کود کیمیاوی توزیع گردیدکه به مقایسهٔ سال ۱۳۵۱درحدود چهل فیصد بیشتر میباشد همچنان با مقدار (۱۵) هزارتن تخم بذری اصلاح شده گندم وپخته توزیع گردید درحالیکه طی سال ۱۳۵۱ اندازهٔ آن به کمتراز ۸ هزارتن میرسید . در رشته های مختلف زراعتی به زارعان وموسسات زراعتی به اندازهٔ ۱٫٤ ملیاردافغانی توسط بانك زراعتی قرضه داده شده است وتحت این پروگرام توزیع ماشین و آلات زراعتی صورت گرفته است .

درساحهٔ خدمات وترنری طی سال ۱۳۵۲ به تعداد بیشتراز یك ملیون راس حیوان وقایه وحمایه شده است برعلاوه جهت تهیه پرسونل تخنیکی دراین ساحه پوهنځی وترنری درچوکات پوهنتون کابل تاسیس گردید .

مراحل ابتدائی آغاز کار پر وژهٔ انکشاف مالداری درهرات تکمیل وکارعملی این پروژه درآیندهٔ قریب آغاز خواهد شد .

درساحهٔ جنگلات وعلفچرها به اندازه تقریبا ۲ ملیون هکتار زمین تحت پروگرام حفاظوی قرار گرفته وازاین جمله برای ساحهٔ سه‌صد هزار هکتار درکنرها، پکتیا، بادغیس وسمنگان پلان منظم برای بهره برداری آن رویدست

گرفته شده .

در ساحهٔ آبیاری توأم باتسریع‌کارساختمان پروژه های بزرگ وکوچك آبیاری مانندپروان، سرده، هلمند وننگرهار وتکمیل کار ساختمان پروژه آبیاری غوربند ودیگر پروژه های‌کوچك مطالعات تحقیقاتی به منظور تثبیت منابع‌آبهای تحت الارضی و مطالعات سیستماتیك آب های سطح الارضی وتحقیقات هاید رولو جــــی وجیولوجیکی درساحات مختلف کشور صورت گرفته است .

در ساحه خدمات اجتماعی :

هدف‌اساسی درساحهٔ معارف فراهم ساختن تسهیلات عرفانی برای تمام افراد کشور است طی سال ۱۳۵۲، اداره ملی مبارزه با بیسوادی درچوکات وزارت معارف باتشکیل بهتر وبنیهٔ مالی قویتر تحکیم گردیده وعلاوه بر تطبیـق یکعده فعالیت های دیگر چار پروژهٔ ســواد حیاتی درولایت‌پکتیا، جوزجان، بغلان وننگرهار درساحهٔ تطبیق گذاشته شد .

مطابق به روحیهٔ نظام جمهوری بوسیلـــه یك کمیتهٔ موظف دراهداف وپروگرام هـــای معارف تعدیلات لازم رویدست گرفته شــده است . متکی به‌این اصل هفتادوپنچ نوع کتب درسی دورهٔ ابتدایی وثانوی که تیراژ طبع آن به چند ملیون جلد میرسد یکتعداد آن بعداز طبع آمادهٔ استفاده برای تدریس درمکاتــب گردیده وبرای طبع متباقی آن مساعی جـدی ادامه دارد .

با در نظر داشت این اصل که باید سرعت رشد تعلیمات ثانوی باسرعت رشد تعلیمات ابتدایی هم آهنگ گردد طی سال ۱۳۵۲مکاتب جدید ثانوی ومتوسطه افتتاح نگردید امامسعی گردید ازظرفیت مو سسات تعلیمی موجـــوده استفادهٔ اعظمی صورت گیرد. روی این اصل تعداد شاگردان این دوره از ۱۴۷ هزار نفر درسال ۱۵۳۱ به ۱۶۰ هزار نفر ارتقـا یافت تعداد شاگردان تعلیمات مسلکی از تقریبــا ۱۰هزار نفر به ۱۱ هزار نفر زیاد گردید .

مجموع تعداد محصلین پوهنتون در سال ۱۳۵۲ به بیشتر ازهفت هزارنفر بالغ گردید که تقریبا ۶۰ فیصد آن در شعبات ساینس و۴۰ فیصد دیگر در شعبات امور اجتماعـــی توزیع گردید این تناسب نمو دار گــرایش بیشتر درساحهٔ ساینس وتخنیك میباشد .

قرار داد های توأمیت وهمکاری های علمی بایکتعداد زیاد ممالك دوست و مـــوسسات بین‌المللی تجدید یاتمدید گردیده واقدامات وسیع تری درساحهٔ همکاری های علمــی و فرهنگی باموسسات علمی خارجی رویدســت گرفته شده‌است .در ساحهٔ‌خدمات‌صحی‌یکتعداد شفاخانه هاوموسسات صحی جدیداً افتتــاح گردید .

دافغان روغتیا پروگرام که هدف اساسی آن تربیهٔ پرسونل طبی وتهیه وسایل وتسهیلات طب معالجوی ووقایوی در سرتاسر کشـــور میباشد زمینه استفاده وبهره برداری ازمزایای طب عصری رابه همه مردم مامیسر میسازد . برای تحقق این امر یك تعداد متخصصیـــن ورزیده خارجی استخدام و پرسونل افغانـــی بصفت معاونین آنها تعیین گردیده است تابعد ازتکمیل مدت معینه جاگزین‌متخصصین مذکور

گردند . توسعه خدمات صحی باوصف مشکلات مالی برای هشتاد وپنج فیصد مردم دهات که ازداشتن داکتروادویه محروم بودند مد نظر گرفته شده وبه تعداد ۲۷ مرکز صحی جدید افتتاح ویك تعداد دیگرآن فعال ساخته شد .

تهیهٔآب‌مشروب‌صحی دردهات، مجادله‌علیه‌امراض ساری وامحای چیچك جریان‌داشته‌ویك‌سلسله تتبعات علمی‌توسط متخصصین داخلی وخارجی جهت امحای کلی امراض ساری وسؤ تغذی باشکل علمی آن رویدست گرفته شده است.

تعویض ادویهٔ تجملی، غیر ضروری به‌ادویهٔ جنیریك زمینه استفاده ادویه موثر اقتصادی رابرای مردم میسر نموده ودر چوکات دافغان روغتیا پروگرام بعدازعرضه ادویه جنیریك به مرحله‌ای دوم وسوم تابلیت و شربت‌سازی وبالاخره امپول وواکسین سازی در موسسه ملی پاستورروی دست گرفته خواهد شد .

درساحهٔ انکشاف دهات ، هدف حکومت جمهوری افغانستان ازز مان آغاز آن ایجاد یك بنیان سالم ومطلوب اقتصادی در دهات کشور بوده است تابه این وسیله فعالیت های مثمر اقتصادی واجتماعی درتمام کشور توسعه بیابد وازقوای بشری ومنابع طبیعی استفادهٔ اعظمی صورت بگیرد .

در ساحه خدمات کلتوری :

باساس‌مشی دولت‌جمهوری فعالیت مطبوعاتی وکلتوری‌بسط وتوسعه‌یافت متکی‌باین‌اصل در مرحلهٔ‌نخست پالیسی‌واهداف‌کلتوری وضع‌و در ساحه تطبیق قرارگرفت سروی مقدماتی پروژهٔ تلویزیون، سروی مقدماتی موزیم ملی، احداث دوموزیم درهرات وغزنی ،ترمیم آبدات تاریخی هرات و کندهار وبلخ وغیره آغاز مرحلهٔ دوم آثار تاریخی بامیان، حفریات هده، تاسیس کتابخانه های جدید دربعضی ولایات وتاسیس آرشیف ملی توأم بافعالیت های دیگر مطبوعاتی ازفعالیت های عمدهٔ این‌ساحه میباشدکه قسما بعضی ازین فعالیت ها تکمیل ودر ساحهٔ تطبیق گذاشته شده است وبرخی مراحل تکاملی خودرامی پیماید .

درساحه خدمات عدلی :

اقدامات عمده‌ایکه‌صورت گرفته است‌بررسی حالت متهمین بوده‌که به‌انتظارتعیین سرنوشت قضایی شان مدت زیادی در محابس بسر میبردند . چنانچه دراثراین بررسی عده زیادی ازمحبوسین ازحبس رهاگردیدند وتعداد زیاد دوسیه های نسبتی محبوسین به جریان‌قضائی انداخته شد .

تنظیم مجدد وتاسیس یك عده محاکم اختصاصی جهت رسیدگی به جرایم درساحات مختلف صورت گرفت، جرگه های صلح به پیروی ازسنن اسلامی وافغانی بمنظور سهیم گردانیدن مردم دراجرای عدالت واعمال حق به سویه محلی تاسیس گردید، فعالیت های این ساحه بصورت مختصر تدابیریست که برای بهتر ساختن اصول و روش‌های‌رسیدگی به‌اختلاف ودعاوی مردم وتنظیم حقوقی بهتر و عادلانه امور حیاتی جامعه افغانی اتخاذ گردیده است .

درساحه مواصلات:

طی سال ۱۳۵۲ باندازهٔ ٦٢ کیلو مترسرك احداث‌گردیده وبه اندازه ٤٦ کیلومتر قیرریزی

شده است . کار ساختمان سرك کابل گردیز کامل، تکمیل وقیرریزی آن به سرعت بیشتر مورد تطبیق قرار داده شد . درسرك شبرغان میمنه کارساختمان باندازهٔ ۲٦ کیلومتر و در سرك‌کندز ، فیض آباد بطول نزده کیلو متر انجام گردید. مراحل مقدماتی انجنیری مفصل سرك لشکرگاه دیشو آغاز گردید .

تحت پروگرام حفظ ومراقبت سرك هاباندازهٔ بیشتراز ۲هزار کیلومتر سرك حفظ ومراقبت و۱۳۰ کیلومتر اصلاح گردید .

بتعداد ۲۸٤ اپارتمان ۲۰باب دکان ودیپوی جدید درساحهٔ نادرشاه مینه اعمار گردید .

درساحهٔ ترانسپورت فضا یی سعی گردیده است که فعالیت های این ساحه بصورت موثروبهتر درساحات مورد نیاز تسریع وتنظیم گردد. طی سال ۱۳۵۲ میدان خواهان بطول ۵۰ متر تمدید گردید وپروگرام تمدید خط دوش میدان های بامیان وتیرین کوت ٦٥فیصد تکمیل شد. همچنان خط دوش میدان های خوست، فیض آباد، تالقان وشغنان ترمیم گردید .

درساحهٔ مخابرات طی سال ۱۳۵۲ پیشرفت قابل تذکر درین ساحه ازنگاه توسعه خدمات انکشافی صورت نگرفته‌است وعلت آن معطلی دراستفاده ازمنابع تمویل خارجی پروژه ها میباشد .

شرکت آریاناطی‌سال ۱۳۵۲بتعدادبیشتراز۸۰ هزارنفر مسافر و۳٦ هزار کیلو گرام اموال راانتقال داده ودر حمل ونقل سیاحان به افغانستان وبرعکس، ، سهم فعال داشته است .

درساحهٔ تجارت پالیسی وپروگرام تجارت بمنظور حمایه مولدین ومستهلکین وافزایش تولیدات امتعهٔ صادراتی کشور از طرف وزارت تجارت طرح وطرف تائید حکومت قرارگرفت.

طی سال ۱۳۵۲ بیلانس تادیات تجارت افغانستان‌کاملامساعدبوده وبمقایسه سال۱۳۵۱ صادرات امتعهٔ تجارتی به اندازهٔ ۱٤ فیصد وواردات باندازه تقریبا ٤ فیصد افزایش یافت .

احصائیه و تخصیصات که جهت طرح پلانهای اقتصادی نقش اساسی دارد طرف توجه کامل حکومت بوده ودر سال ۱۳۵۲سعی گردید انسجام احصائیه افغانستان وسیعتر تامین گردد. روی این اصل مرکز شعبات احصائیوی تماما درچوکات ریاست احصائیه مرکزی توحید گردید .

درچوکات پروگرام سروی واحصائیه اراضی طی سال ۱۳۵۲ به اندازهٔ بیشتر از۹۸ هزار جریب زمین بصورت اساسی وبیشتر از یک ملیون جریب بصورت عاجل، سروی گردید.

درساحه خدمات امنیت عامه:

تشکیلات پولیس وژاندارم بادر نظر داشت این اصل که جوابگوی مقتضیات زمان موجوده بوده وتسهیلات لازم رابصورت موثر برای مردم فراهم آورد، مورد تجدید نظر کلی قرار گرفت .

برای بلند بردن سویهٔ تعلیمی پولیس در سیستم تعلیمی وپروگرام های درسی اکادمی پولیس تعدیلات لازم بعمل آورده شد، کورس های عالی مسلکی پولیس وهمچنان کورسهای سواد آموزی درمحابس ومربوطات قوماندانی

امنیه دایر گردید .

قوانین ومقررات جدید ازقبیل قانون ترفیع وتقاعد، استخدام‌پولیس‌وژاندارم، قانون ترافیك جاده، مقررات آمریت های جنائی، مقـــررات تادیب پولیس وضع وتدوین گردید .

درساحهٔ‌کشف وجلوگیری ازجرایم وانسداد قاچاق اقدامات موثر صورت گرفت . ساختمان ۱۱۲ تاسیسات جدید پولیس مانند تهانه جات سرحدی، ماموریت های پولیس وشفاخانه ها رویدست گرفته شده است .

در ساحه ما لی :

علی‌الرغم وضع ناهنجارمالی دولت در زمان آغاز دورهٔ جمهوریت وزارت مالیه موفق‌گردید که قدم های موثری رادر راه تحریك منابـــع مالی داخلی وبلند بردن کیفیت سیستم جمع آوری مالیات وعواید بردارد .

برای تحقق این منظور قانون گمرکـــات، قانون تصدیهای دولتی وتعرفه های گمرکی، طرزالعمل های مالیاتی ، تعلیمات نامه مالیات برعایدات ودیگر لوایح وضع وتدوین گردید.

برای تنظیم بهتر معاملات بانکداری درساحهٔ فعالیت های بانك مرکزی وبانکهای دیگر طرح وتدوین قانون جدید بانك هارویدست گرفته شده وعنقریب مراحل قانونی آن‌طی ودرساحه تطبیق گذاشته خواهد شد .

نقش بودجه بحیث یك آلهٔ موثردر انتظام حیات اقتصادی واجتماعی کشور بشکل مثبت موردنظر گرفته شده وسعی گردیدکه از ایـــن آله بصورت موثردررفع پسمانی های گــذشته وتوسعه فعالیتها در آینده استفاده بعمل آید.

متکی به‌این اصل بودجهٔ عمومی دولـــت در سال ۱۳۵۲ بیشتر ازده ملیارد افغانی رااحتوا مینمود . درسال ۱۳۵۱ این رقم کمی بیشتر از ۹ملیارد افغانی بود. درسال ۱۳۵۳ بودجـــهٔ عمومی دولت به مقایسه بودجه ســــال ۱۳۵۲ تزئید بیشتر از ۱۱ فیصد رااحتوا مینماید .

دریافت منابع برای تمویل مصارف دولت درپروگرام های انکشافی وخدمات عادی ایجاب تحریك منابع مالی داخلی رامینمود . روی این نیازمندی توجه جدی دربلندبردن اندازهٔ مالیات مستقیم براساس مشی دولت جمهوری ،معطوف گردید .

چنانچه سهم مالیات مستقیم در مجمـــوع عواید از۱۱ فیصد درسال ۱۳۵۲ به بیشتر از ۱۵ فیصد تزئید می یابد وسهم مالیات غیر مستقیم از٤٦ فیصدبه ٤٠ فیصدکاهش‌مینماید. درتزئید مالیات مستقیم سهم مالیات اراضـــی قابل ملاحظه میباشد . طی سال ۱۳۵۳ تقریبا بیشتر از ٢٤ فیصد مصارف انکشافی بوسیلهٔ مازاد عواید داخلی تمویل میگردد در حالیکه درسال ۱۳۵۲ این رقم به ۱۸ فیصد تقـــرر میگرفت . این وضع نمایانگـــر یك اقـــدام مثبت درواه اتکای بیشتربه منابع داخلی تلقی میگردد .

به یقین شنوندگان عزیز معلومات دارندکه طی ده سال گذشته مبلغ هنگفتی در تصدیهای دولتی سرمایه گذاری گردیده است . جبران هرچه زودتر سرمایه گذاری های قبلی ایجاب اصلاحات لازم رادر مورد اقتصادی ساختـــن فعالیت این تصدیها مینمود تابراساس ایـــن

اصلاحات نقش تصدیهای مذکور در تقویهٔ عواید دولت وانکشاف اقتصادی تسر یـــع میگردید . برای رسیدن به این منظور طوریکه گفته شد قانون تصدیها بالوایح وطرز العمل فعالیت های آنها تدوین وبه تصویب حکومت رسید .

دراثر مراقبت تخصیصات وتادیات‌مصارف‌عادی غیرضروری تقریبا به پیمانهٔ بیشتر از ۱۸۰ ملیون افغانی دربودجه مصارفاتی عادی دولت درسال ۱۳۵۲ صرفه بعمل آمد. در سالجاری نیز سعی بعمل آمده است تاتخصیصات منظور شده عادی دوایردرهرربع سال بمنظورجلوگیری ازتخصیصات اضافی وغیر ضروری مطابق بـه پلان، صادر واجرا گردد. متکی به ایـن اصل ازمجموع بودجهٔ منظور شده دوایر طی سـال ۵۳ درحدود ۲۹فیصد تخصیصات آن در ربع اول اجرا گردیده است همچنان درحجم بودجه انکشافی سال ۱۳۵۳ نسبت به سال ۱۳۵۲ به اندازهٔ ۱۰ فیصد تزئید رونماگردیده وازمجموع بودجهٔ مذکوردرسال ۱۳۵۳ تقریبا (۲۶)فیصد تخصیصات آن درربع اول صادر گردیده است. حجم مبلغ احتیاط عادی‌که دربودجهٔ سال۱۳۵۳ پیشبینی گردیده است به پیمانهٔ (۲۲۸)فیصد بیشتراز سال ۱۳۵۲ میباشد .

درسال ۱۳۵۳ دولت جمهوری به منظـــور استقرار قیم مواداولیه جبران تفاوت کوپـــون مامورین، کارگران واجیران مرکز وولایات‌کشور وبهتر ساختن وضع مالی یکتعداد تصدیهای دولتی وکمك به متقاعدین مبلغ بیشتــــر از ۱۷۰۰ ملیون افغانی خساره رامتقبل شـــده است، تحصیل مالیات مستقیم درسال ۱۳۵۲ بمقایسهٔ سال ۱۳۵۱ یك افزایش بیشتـــر از (۴۰) فیصد رانشان میدهد .

دراثر اصلاحات اداری وبلند بردن کیفیت سیستم جمع آوری مالیات به انـدازه (۵۰۰) ملیون افغانی درتحصیل مالیات نسبت بـــه سال ۱۳۵۱ افزایش بعمل آمده است ایـــن افزایش بدون بلندبردن نرخ مستقل وتعرفه هاویاطرح مالیهٔ جدید صورت گرفته است .

ذخـــا یر مـــواد نفتـــی درسال ۱۳۵۲ بمقایسه سال ۱۳۵۱ به اندازهٔ ۲٦۵ فیصد گندم پنج چندوذخایر شکربه اندازه ۱٤۹فیصد افزایش یافته‌که این وضع در استقرار قیم مواد مذکور نقش موثر داشته است .

به منظور تامین تسهیلات برای مامورین ، کارگران واجیران وبمیان آوردن یك اســاس برای ایجاد کوپراتیف هایکتعداد مغازه های موادارتزاقی افتتاح گردیده ودر آینده مغـازه های مذکور به شکل کوپراتیف فعالیت خواهد نمود .

درسال ۱۳۵۲ طور وسطی طی هرمــــاه در حسابات پس انداز دافغانستان بانك به‌پیمانهٔ ۳۰۰ ملیون افغانی به مقایسه ســال ۱۳۵۱ تزئید بعمل آمده است .

دراندازهٔ پرداخت قرضه برای خریداری‌پخته وقروضیکه توسط دولت، شرکتها وبانکهاتادیه گردیده است یك افزایش بیشتر از ۳۵فیصد درسال ۱۳۵۲ بمقایسه سال ۱۳۵۱ رونمـــا گردیده است .

دراثر مراقبت معاملات اسعاری وضع تجارت ودرنتیجه بیلانس تادیات بهبود یافته وبرخلاف پیش بینی اولی که یك کسر ۱۱ ملیون دالر را احتوا مینمود به اندازه ۱۲ ملیون دالر درذخیرهٔ اسعاری افزایش بعمل آمده است .

مگر باآن هم این اجراآت به هیچصورت بانیازمندی های روزافزون افغانستان وامکانات وسیعی که جهت انکشاف موجوداست مطابقت ندارد. چه میزان سرمایه گذاری هنوز هم در یك سطح بسیار پایان قرار دارد. رسیدن بیك مرحلهٔ جهش مطلوب اقتصادی ایجاب حجم بزرگ سرمایه گذاری رامی نماید .

رسیدن به این غایه مستلزم دریافت منابع جدید عایداتی وتحریك قابلیت های اقتصادی میباشد . تطبیق این غایه ایثار، فداکاری و خودگذری کلیه مردم رابخصوص آن دسته از اشخاص راکه سهم شان درتقویه بنیهٔ مالی دولت به تناسب عایدات شان کم است،ایجاب مینماید .

دولت جمهوری افغانستان علی‌الرغم مشکلات موجوده ازنگاه موجود نبودن ذخیره پروژه های مطالعه شده توانست مفکوره های یکتعداد پروژه های جدید رابصورت عام در قالب مطالعات مقدماتی ، تخنیکی واقتصادی بگنجاند وسرمایه گذاری های خارجی رادر تمویل پروژه های مذکور جلب نماید .

به ارتباط این موضوع باید متذکر شدکه درده سال گذشته بدبختانه حکومات سابقه یا خودنخواستند ویا قادر به این نشدندکه ذخیره پروژه های مساعد اقتصادی رابوجود آورند .

موجودیت این معضله نه تنها ساحهٔ جذب سرمایه گذاری خارجی رامحدود ساخته بلکه زمان استفاده ازاین سرمایه گذاریها راطویل ترمیسازد .

باموجودیت این مشکل، حکومت جمهوری افغانستان انکشاف همه جانبه ساحات مختلف اقتصادی واجتماعی رامورد مطالعه عمیق قرار داده ودرطرح یکتعدادپروژه های جدیدانکشافی اقدام ورزید .

مذاکرات اخیر بادول دوست و موسسات بین المللی مبنی برتطبیق وتمویل پروژه های انکشافی مجوزه نوید درخشانی درراه انکشاف آیندهٔ افغانستان عزیز میدهد .

تطبیق پروژه‌های‌مختلف‌درساحهٔ‌تاسیس‌صنایع فلزسازی وصنایع مس‌که منابع طبیعی‌آن آیندهٔ مطلوب رانوید میدهد سبب تحولات عمیق اقتصادی درکشور خواهد شد. همچنان تطبیق پروژه های انکشافی درساحهٔ صنایع کیمیاوی صنایع خفیفه ومواد خوراکه که عناصر مهم یك دورنمای مطلوب اقتصادی میباشد تحولات عمیق اقتصادی رابه نفع تمام مردم افغانستان درآینده ممکن خواهد ساخت .

استفاده وسیع ترازمنابع آب وخاك کشورکه طرف توجه کامل حکومت جمهور ی افغانستان قرار دارد تحول وسیع رادر ساحهٔ اقتصاد کشور رونما خواهد ساخت وطی مدت کمتراز ده سال آینده امکان آبیاری متجاوز از یك ملیون جریب زمین واستخدام هزاران نفر را ممکن میسازد .

درتحقق این اهداف کمك مالی دول دوست وموسسات بین المللی نقش قابل ملاحظـــه دارد. مساعدت های‌کشور دوست اتحادشوروی بخصوص درقسمت به تعویق انداختن تادیـــه قروض آنکشور وازدیاد قیمت‌گاز طبیعی سبب تشکل بیشتر منابع داخلی به منظور انکشاف وافزایش قدرت بیشتر جذب اقتصادی خواهد شد .

هموطنان عزیز باید بدانندکه هیچ پیشرفتی بدون کار وزحمت ازخودگذری وایثار وفداکاری یك ملت میسر شده نمیتواند وپیشرفتیکـــه ناشی ازفداکاری مردمان یك ملت نباشد در مرحلهٔ نهایی مطلوب نمیباشد . حکومـــــت جمهوری افغانستان بمنظوربهبودزندگی اکثریت مردم‌کشور تحولات بنیادی رادر تمام شئـــون اقتصادی عملی خواهد کرد وامید کامل داریم که درراه تامین این مرام همکاری صمیمانـــهٔ مردم فداکار افغانستان نقش نهایت اساسی ایفا خواهد کرد .

باایمان کامل به یك آیندهٔ روشن ومسعود توقع ماینست‌که افغانستان تحت لوای‌جمهوری شاهد تحولات‌مثبت اقتصادی واجتماعی درآیندهٔ نزدیك بوده وبه این ترتیب جشن های آیند تاسیس جمهوریت افغانستان شگوفانتر گردد

ومن الله توفیق

پاینده باد افغانستان

جاوید باد جمهوریت

دکتـور هنـری کیسنجر هنگـــا م مذاکره باښاغلی محمدنعیم دروزارت امور خارجه .
۱۱ر۸ر۱۳۵۳

• • •

ښاغلی محمد نعیم حین مـلاقـات بـاسرجان کاررئیس دولت وگورنرجنرال آستر الیا . ۱۷ر۱۲ر۱۳۵۳ .

بمناسبت جوایز مطبوعاتی وکلتوری

جای خوشوقتی است که در آستانهٔ تجلیل اولین‌سالگرهٔ نظام پرافتخار جمهوری بزرگترین محفل قدردانی ازاستعداد های علمی، ادبی، مطبوعاتی وهنری کشور تشکیل میشود .

وطن عزیز ماافغانستان به‌گواهی تاریخ سالها وقرنها مهد پرورش فرزندان دانشور وادیب وهنرمندی بوده است که نام آنان نه تنهادرتاریخ علم وادب وهنر این دیار بلکه درتاریخ تمدن اسلام وجهان بعنوان خادمان واقعی بشریت ثبت شده، مایهٔ افتخارهموطنان شان خواهد بود .

این سرزمین دانشپرور حکیما نی چون ابن سینای، بلخی، ابوریحان‌بیرونی، امام‌فخر رازی وسید جمال‌الدین افغانی ریاضی دانهای چون ابومعشربلخی، ابوحاتم‌السفزاری‌شاعرانی نظیر خوشحالخان ختك ، امیر خسرو بلخی، جامی وعرفائی مانند رحمن بابا، خواجه عبدالله انصاری ، حکیم سنائی، مولاناجلال الدین بلخی ، پیرروشان هنرمندانی چون کمال‌الدین بهزاد، میرعلی هروی‌وسلطانعلی هروی وامثال ایشان برخاسته وهمچون ستارگان قدر اول در آسمان علم ومعرفت درخشیده اند وامروزاگر چه بنابربعضی عوامل تاریخی‌که جای یادآوری نیست امثال آن جاودانه مردان در میان ما وجود ندارد، امااشتباه بزرگیست اگر تصور کنیم که دیگرمادروطن ازآوردن چنان فرزندانی عاجز است .

مایقین داریم که اگر استعداد های نهفتهٔ مردم ما درهمه رشته هائیکه مورد علاقه خود شان است پرورش یابدوحتی الامکان ازکسانی که درراههای دانش وهنر و ادبیات قدمی شایسته برمیدارد ، قدردانی بعمل آید، برای ملتی چون ملت ماکه وارث فرهنگی کهنسال وتابناك است ودرهمان خاکی که پرورش گاه آن ناموران علم و معرفت است زندگی میکند ودرعصری بسرمی بردکه انوار دانش در همه اقطار جهان پرتو افگنده است ودر کارتحصیل دانش بادشوار یهای روزگاران قدیم روبرو نیست، پرورش چنان فرزندان شایسته ای که بتوانند چراغ گذشتگان راباز نو بیفروزندقطعا محال نیست .

پرورش استعداد های مردم به خصوص استعدادهای جوان یکی ازاهداف‌دولت جمهوری است .

تنظیم وتصویب پالیسی کلتوری دولت وترتیبات بی سابقه‌ای که برای ارزیابی آثار ارزنده وتوزیع جوایز مطبوعاتی وکلتوری به صاحبان آن آثار گرفته شده است بر اساس همین هدف دولت است .

امید ما این است که در سالهای آینده موفقیت های بیشتر دراین زمینه نصیب‌گردد. درخاتمه بهمه کسانیکه دراین مسابقهٔ فرهنگی کسب موفقیت کرده‌اند صمیمانه تبریك میگویم وسعادت افغانستان عزیزوپیشرفت فرهنگ ملی رادر پرتو نظام مترقی جمهوریت از خدای پاك خواهانم .

پیام بمناسبت اولین سالگرد روزنامهٔ جمهوریت

۱۳ اسد ۱۳۵۳

مایهٔ خرسندیست که روز نامهٔ جمهو ریت سال اول خودرا درتنویر اذهان مردم ماو در روشن ساختن اهداف مترقی نظام جمهوریت بپایان رسانده .

وقایع مهم وتاریخی سال نخستین جمهوریت درافغانستان رادر سینهٔ تاریخ سپرده واینک سال دوم نشرات خودرا آغاز میکند .

امیدوارم که این روزنامه بتواند وظایف مهم خودرا بعدازین نیزدررسالت تاریخی خود موفقانه انجام دهد .

باطلب توفیق دربرآورده شدن این امرخطیر ملی برای کارکنان این نامه ازخدای بزرگ موفقیت آرزو می کنم .

پیام به مناسبت روز جهانی مطبوعات وسواد

۱۷ سنبله ۱۳۵۳

هموطنان عزیز !

مسرت دارم روز مطبوعات وروز سواد را موقعی تجلیل مینمائیم که هنوز خوشی های استقبال نخستین سالگردتاسیس نظام جمهوری افغانستان رادر قلوب خود احساس میکنیم . ملتیکه سالروز تاسیس نظام مردمی خود راباآن عشق وحرارت برگزار واستقبال نمود، امیدوارم درپرتو اعتماد به نفس وبه نیروی تصمیم وهمنوایی وشکیبایی ،بتواند رنج ،فقر،مرض وبیخبری راهم مرحله بهمرحله از اجتماع خود دورافگند .

یکی ازعناصر اساسی نظام زندگی‌ملی ماهمانا چگونگی سطح حیات کتله های مختلف مردم ماست که باید ضرور و متدرجا بهبودوانکشاف پذیرد .

درزمرهٔ عوامل متشکله سطح حیات مردم همانا سواد ومطبوعات واقعا دوجزو موثریست که بذل مساعی پی‌گیرودامنه داری را التزام میکند وبازخوداین دوعامل نیزدرعین حال لازم وملزوم یکدیگرند تعمیم سواد شرط ضروری انکشاف مطبوعات است وانکشاف مطبوعات‌نیز دوام وموثریت‌نقش‌سوادرادر پیشبردوانکشاف سطح حیات مردم ضمانت میکند .

دولت جمهوری برآنست که همآهنگ و همردیف سایر مساعی که تاکنون در جهت انکشاف سطح حیات مردم بعمل آمده ویا در آینده رویدست گرفته میشو د علیه بیسوادی نیزدردوجبهه مبارزه بعمل آید. باین معنی‌که

ازیکطرف تعداد مشمولین مکاتب ابتـــدائیه و دهاتی چندانکه مقدور است افزایش پذیردواز سوی هم درجهت تعمیم سواد بین کتله های نیروی کار خارج مکتب چنانکه علما وعمـــلا مقتضی بنماید تلاش صورت گیرد .

باین اساس دولت جمهوری در اواسط سال ۱۳۵۲ ادارهٔ ملی مبارزه بابیسوادی رادرچوکات وزارت معارف فعال ساخت تامتکی به اساسات علمی وبادرنظر داشت تجارب حاصله ازسایر کشور هائیکه ازلحاظ موقف مبارزه بابیسوادی باوطن ماوجه مشترك دارند عملیات سوادآموزی رابشکل حیاتی ومرحله به مرحله بافعالیـــت های پروژه های منتخبه انکشافی بیامیزد و متدرجا دامنهٔ این مبارزه رادر سرتاسر مملکت بشکل یك مبارزهٔ ملی گسترش دهد .

البته تعمیم سواد در مسیر انکشاف افـق نظر وحدود دانش مردم محض یك قدم‌نخستین است . تامین اهداف مراحل بعدی آنرا همانا مطبوعات مابعهده داردکه ازطریق نشـــرا ت رادیویی وسایل سمعی وبصری وانتشارمواد مطبوعهٔ مخصوص کم سوادان وتاسیس‌کتابخانه های عامه وشبکه های وسیع کتا بخانه هـای سیار برای مناطق روستائی درجهت تعمیـــم اطلاعات عامه و معلومات اخلاقی ومفید مـــورد ضرورت انکشاف اجتماعی، اقتصادی وفرهنگی به موثرترین شیوه هاتلاش ورزد .

درخاتمه روز مطبوعات وسواد را برای‌امحای کامل بیسوادی افغانستان عزیز ودرجهت تعمیم مطبوعات حامل دانش حیاتی بین کتله هـــای محروم جامعه ، یك روز میمون شمرده وبامید آنکه همه موسسات دولتی وغیر دولتی وکافهٔ طبقات جامعه درین مبارزه ملی اشتراك مساعی نمایند، این روزمهم رابه آنانیکه در راه سواد ومطبوعات مجاهدت میورزند تبر یك میگویم وازبارگاه خداوند متعال (ج) برای شان توفیق خدمت میخواهم .

پیام به مناسبت هفته سره میاشت

۲۷ میزان ۱۳۵۳

همو طنان عزیز:

مسرور م بمناسبت هفته مخصو صـــــ سره میاشت تمنیا ت قلبی خود را برای ـ خوشبختی مردم نجیب ما واعتلای ا فغانستان عزیز ابراز نمایم.

خواهران و برادران گرا می !

هفتهٔ که بنام هفته مخصو ص سره میاشت همه ساله در وطن عزیز ما شنا خته شده‌برای مردم‌ما بهترین فرصتی است تا پیروی از تعالیم‌عالی اسلا می و عواطف انسانی‌خویش بکمك درماندگا ن و بینوایان بشتابند، ازپـــا افتادگان دستگیر ی واز د لشکستگان‌دلجویی نمایند تاباسهم گرفتن درین امـــر رضا ی خالق و آرا مش رو حی را حاصل دارند.

درعصر یکه ما زند گی داریم با پیشرفت

علم و تخنیك بسیاری از مشکلا ت جوامع بشری حل گرد یده‌وبسیاری‌از دشواری‌هااز بین برداشته شده ، اما با اینهم بشر موفق نگردیده در مقابل آفات و حواد ث سماوی‌و مصایب طبیعت از قبیل جنگ ، بیماری‌ودیگر حوادث نا گوار که هر کدام‌آن بذات‌خودبرای انسان مصایب و آلام رابار می آوردجلوگیری نمایند، در همچو مواقع سهم گرفتن اشخاص نوع دوست وباعاطفه میتواند تا حدی ازآلام روحی آسیب دیدگا ن بکا هدو آرامش روحی بخشد.

تاسیس جمیعت های خیریه که بمنظور کمك و رسیدگی بحا ل بینوایان و مصیبت رسیدگان بمیان آمده ازاحساسات نوع دوستی مردم سر چشمه میگیرد . من یقین دارم‌که هموطنان عزیز وبا در دما به خوبی از ین وظیفه انسانی خو یش آگاه اند و مو سسه خیریه سره میاشت‌رادر اجرای و ظا یفیکه بحیث یك خد متگار ملی و بین المللی‌دربرابر هموطنان وهمنوعا ن بر عهده دا رد یاری میکنند.

هموطنان عزیز !

یك جا معه‌راوقتی سعاد تمند میتوان گفت که‌عوامل ومو جبا ت بدبختی افراد آن مانند فقر، بیماری، بیسوادی‌و امثال آن ازبین‌برود. نظام جمهور ی مصمم است در حدود امکان‌و توان باسهم گیری و همکار ی همه جانبه‌مردم خویش این مشکلات رارفع واین نیاز مندی‌را برآورده سازد یقین دارم مردم ما بادرك این وجیبه انسانی در راه تقویه ا ین مو سسه عام‌المنفعه از هیچگونه کمك و همکا ری‌دریغ نخواهند نمود.

سره میاشت که از آغازتا سیس خود همیشه در مواقع حواد ث‌به مصیبت‌ز د گان رسیدگی ووظایف خو یشر ا انجام داده‌است نیاز مند کمك و همکاری های همو طنان گرامی میباشد، بناً آرزوی ما اینست که همه خواهران‌و برادرا ن نه تنها در روز های هفته مخصو ص سره میاشت بلکه در هروقت وهرجاازکمك های مادی و معنو ی دریغ ننمایند تااین مو سسه خیریه بتواند بیش‌از پیش مصدر خدما ت ارزنده به‌جامعه ما ودر ساحه‌بین المللی گردد .

درخاتمه‌ازبارگاه پروردگارتوانا برا ی عموم همو طنان عزیز تو فیق میخواهم تاازراه کمك‌به‌این مرکز واحد ملی و بین المللی وظیفه مقدس اسلا می و افغانی و انسانی خویشرا در برابر همنوعان‌مصیبت دیده وهموطنان مستمند خودانجام دهند و همچنین موفقیت کار کنان سره میاشت‌رادر وظایفیکه بمقابل جامعه افغانی و جا معه بزرگ‌بشریت برعهده دارند خواستار م.

بیانیه بمناسبت عید سعید فطر

۲۷ میزان ۱۳۵۳

هموطنان گرامی !

عید سعید فطر رابه همه خواهران وبرادران وکافهٔ مسلمانان جهان تبر یك میگـــوئیـم . امیدوارم که مردم متدین مادر ماه مبارك صیام باادای فریضهٔ اسلامی واجابت از اوامر الهی رضایت خالق بی نیاز راحاصل نموده باشند.

باید به خاطر داشته با شیم که رسیدگی بحال گرسنگان وبی نوایان کشور وجیبهٔ دینی ووظیفهٔ اخلاقی همه آنانیکه توانائی کمك رادارند میباشد یقین دارم مردم باعاطفه وبادرد ایـــن ماه مبارك باعلاقه بر فریضهٔ دینی این وجیبهٔ اخـلاقی واجتماعی خویش رانیز ادا نموده اند.

ایام عید که عـلا وه از جنبهٔ دینی خاصیت اجتماعی دارد مسلمانان جهان رابا همبستگی خلوص نیت وصفای عقیدت دعوت میدارد روی این فلسفه آرزومینمایم همه خواهران وبرادران هموطن، کدورت، نفاق وبدبینی هائیکه متاسفانه بعضا سبب بدبختی فامیلها ومردم ما گردیده همه راکنار گذاشته باصفای عقیده وهمبستگی وبرادری که آرزوی این نظـام جوان جمهـوری میباشد ایام فرخندهٔ عید راسپری نمایند .

هموطنان گرامی !

کشور ما برای جبران پسمانی های خویش بهسعی وعمل همهجانبه مردم نیازمنداست که برآوردن این هدف جزدرپرتو خدمت گـذاری صادقانه وایثار میسرنیست مخصوصامسئولیتی راکه درمقابل خواهران وبرادران فقیر ومستمند خودداریم هرگز فراموش نکرده برای رفـــع نیازمندی آنان تاحد توان مساعدت نمائیم .

دولت جمهوری از بدوتاسیس تاکنون برای تامین رفاه وسعادت مردم خویش واز بیـــن بردن علل وعوامل فقر وبیچارگی در تـــلاش بوده واست توفیق کامل دراین راه وقتی میسر خواهد بودکه مردم ماهمه باقبول ایثارواحساس مسئولیت باهمبستگی کامل درخدمتیکه درمقابل مردم خود برعهده دارد یاری وکمك نمایند .

درخاتمه باردیگر این ایام فرخنده را بـه همه مردمان افغانستان وبرادران پشتونستانی ومسلمانان جهان تبریك گفته ازدرگاه خداوند بی نیاز سعادت افغانستان عزیز رادر پرتـو نظام جمهوری، آرزووصلح جهان راتمنادارم .

بمناسبت بیست ونهمین سالگرد ملل متحد

۲ عقرب ۱۳۵۳

درین فرصت که بیست ونهمین سالگردملل متحدراتجلیل میکنیم آرزومندم ازطرف حکومت ومردم افغانستان روز ملل متحد رابــه تمام مردمان صلح دوست جهان تهنیت بگویم .

حکومت افغانستان ازبدو شمول به عضویت سازمان ملل متحد همواره باصول منشور ملل متحد به نظراحترام نگریسته واز اقدامات این سازمان جهانی به منظور استقرار صلح‌وامنیت رفاه وکرامت انسانی صمیمانه پشتیبانی کرده وبرای نیل به صلح وعدالت بین المللی سهم خودرا باحسن نیت کامل ایفاء نموده است .

هرچند اختلاف آراء و عقاید سیاسی ملــل دنیاکه انعکاس آن در مباحثات مجمع عمومــی ملل متحد آشکار است بعضاتصمیمات سازمان ملل متحد رابارکود مواجه میسازد ولی درین نکته تردید نداریم که بالاخره ضرورت غیــر قابل اجتناب به صلح ورفاه بین المــــلی ، برملاحظات ناشی از کوتاه نظری وعدم توجه به‌حقایق مسلم دنیای معاصرغلبه خواهد کرد.

همچنان لازم میدانم ازخدمات ارزندهٔ ملــــل متحد درساحات بشری، فرهنگی و حقوقــــی یادآوری‌کنم‌که نتایج سودمندآن برای پیشبرد جامعه انسانی غیر قابل انکار میباشد .

درطول یکسال گذشته سه کشور دیگر از یوغ تسلط بیگانه رها گردیده ودر قطارکشور های آزادبه عضویت ملل متحد پذیرفته شدند، یقین دارم دیری نخواهد گذشت که سرزمین های دور ونزدیك دیگر وآن عده مردم محروم ازحقوق حقه وکرامت بشر ی که برای تامین آن ازسالیان دراز درپیکار وتلاش هستند نیز به اساس حق خودارادیت به حقوق اساســی وانسانی خویش نایل خواهند آمد .

اجتماعات ملل متحد درمورد مواد خــــام و انکشاف وهمچنین کوشش این سازمان، برای تنظیم مو ضو عات مربوط به حقوق بحر اززمرهٔ فعالیت های چشمگیر ملل متحد درسالجــاری بودکه امیدواریم نتایج‌آن برای مردمان سراسر جهان مفید وثمر بخش باشد .

افزایش بی سابقهٔ نفوس دردنیا با عواقب نامطلوب آن یکی ازمسایل دیگری است کــه توجه فوری ملل جهان را ایجاب میکنــــد و بنابر تصمیمات کنفرانس بخار ست شاهــد اقداماتی میباشیم که قرار است در چو کات ملل متحد انجام گرفته وازرشد خطرناك نفوس درسالهای آینده جلوگیری نماید .

دنیای معاصر بامشکلا ت عظیم اقتصـــــادی روبرو میباشد ونظام فعلی اقتصاد بین المللی یکی ازعوامل اصلی آن محسوب میشود، برای اینکه اکثریت مردم جهان بتوانند به‌انکشاف سریع اقتصادی نایل شوند، تبادل نظرورسیدن به‌موافقت تنها ازطریق این موسسه جهانــی ممکن بنظر میرسد .

افغانستان بحیث یك کشور روبانکشاف از سهم سازمان ملل متحد برای بهبود وضع اقتصادی ملل جهان تقدیر نموده وبه نوبهٔ خودازمساعی ملل متحددرین زمینه‌جداً پشتیبانی مینماید . ازقراین موجوده برمی آید که ضرورت اتکاء به کوشش های دسته جمعی امکانات نوینی رابرای مذاکره میان کشورهای غنی وفقیر بوجود آورده ومیتوان امیدوار بود که این چنین مذاکرات روی مسایل اقتصادی واجتماعی درچوکات ملل متحد انجام گیرد .

بامسرت مشاهده میکنیم که سازمان ملل متحدسال آیندهٔ مسیحی رابنام سال بین‌المللی زنان اعلام کرده وقرار است درین سال اقدامات وسیع به منظور پیشرفت حقوق زنان سراسر جهان صورت گیرد .

حکومت افغانستان باساس گذشته وبه‌پیروی ازتصمیم مجمع جهانی برای رسیدن باهداف ملل متحد صرف مساعی نموده واز امکانات موجوده به نحو مطلوب استفاده خواهد کرد.

درخاتمه یکباردیگر آرزومندی خود وحکومت افغانستان رابرای پیشرفت هر چه بیشتر اهداف ساز مان ملل متحد ابراز نموده وامیدوارم مساعی ملل متحددرراه بسط وتحکیم صلح ورفاه بین المللی قرین موفقیت باشد .

پیام بمناسبت پنجاهمین سالگرد لیسه امانی

۹ عقرب ۱۳۵۳

بمناسبت پنجا همین سا لگرد لیسه امانی

مسر ت دارم که‌پنجا همین سال تاسیس یکی از مراکز علمی و فر هنگی افغانستان تجلیل میشود .

لیسه نجا ت با انقضای نیم قرن جوانان وطن پرست و حساس به جا معه تقدیم‌داشته که دررشته های مختلف ، خد مات قابل‌قدری به‌وطن و مردم خو یش بجا آورده اند.

بزر گدا شت این‌روز رابه کلیه استادان وشاگردان سابقه وحا لیه لیسه نجا ت تبریك گفته وبه نسل جوان افغان تو صیه میگرددکه به وجایب ومسئولیت های ملی خود متوجه بوده وآگاهانه ازوقت تحصیل‌استفاده نمایند بانیروی علم و دانش خو یشتن را مجهز گردانند زیرا صیانت استقلال سیاسی وحفظ حاکمیت ملی با علم و دانش میسر بوده‌و ـ زندگی باسعادت عصر ما بر مبنای ساینس وتکنالوژی استوار است .

دولت ومردم آلمان از۵۰ سال به اینطرف نظر به علایق دیرین دوستی بین‌مملکتین با لیسه امانی در اعمارتعمیر جدید آن وسایر امور انکشافی افغانستان عز یز کمك‌وهمکاری صمیمانه کرده اند .

من در حالیکه تحکیم مز ید روابط ،دوستی رابین جمهوریت افغانستان و جمهو ر یت فدرالی آلمان آرزو کرده از همکاری های آندولت دوست ابراز امتنان مینمایم.

درهمین‌موقع لازم میدانم تا لیسه مذکوربه اسم مو سس آن وبنا م او لی آن یعنی (لیسه امانی) مسمی‌گردد .

مصاحبه با نماینده تایمز آف اندیا

۲۸ عقرب ۱۳۵۳

سوال :

حکومت جمهوری شما حیات بهتری را به افغانستان وعده داده است بادرنظرگرفتن اینکه (۹۰) فیصد نفوس این کشور دردهات بسر میبرند این وعده چگونه عملی شده میتواند ؟

جواب:

هر حکومت و نظامیکه پیشرفت وطن خود و بلندبردن سویهٔ حیات مردم خودرادرنظر دارد و بآن علاقمند است طبعا برای رفع مشکلات وبرای آسایش مردم در حدود امکان کوشش میکند وسعی میورزد تاموفقیت هایی در زمینه حاصل نماید .

بهتر ساختن حیات بمعنی اصلی آن به شهریان منحصر نمی ماند بلکه بهبود حیات حق قاطبهٔ مردم است‌که ملت راتشکیل‌مینمایند والبته بخود شما معلوم است برای کشورهای روبه انکشاف مثل ماتطبیق وعملی‌کردن پلانها برای بهبود و ضع زندگی مردم چیزی ساده وآسان نیست والبته یك مدتی رابکار دارد تا پلانهایی درزمینه طرح وتطبیق گردند .

بعداز روی کار آمدن رژیم جمهوری در افغانستان مادو وظیفه عمده درپیشروداشتیم :

اول :ــ استقرار جمهوریت .

دوم :ــ توجه به مسایل اقتصادی و بهتر ساختن حال مردم توسط انکشاف ساحات مختلف اقتصاد با ارتباط به بهبود حال مردم ازابتدا تاامروز ماشغول آنیم که به چه‌ترتیب وبچه صورت میتوانیم وعده های خودرا عملی کنیم برای این مقصد مجبوریم پروگرامهای همه جانبه برای انکشاف وطن خود ترتیب نمائیم وامروز مصروف آنیم تا چنین پروگرام وپروژه هایی ترتیب گردد چنانچه تا اکنون بهمکاری کشور های دوست درین زمینه کار شده وامیدواریم درظرف یکی دوسال دیگرعملا دراین کار پیشتر برویم .

البته وقتیکه همه جانبه گفتیم تمام ساحات درنظر میباشد ازقبیل سرك سازی، خط آهن، زراعت، برق، آبیاری، صنایع ومسایل مربوط به انکشافات اجتماعی، پروگرام های ماشاید برای کشور های دیگر بسیار بزرگ نباشد امابرای مردم ما وبهتر ساختن زندگی مردم ما درجریان پنج تاشش سال آینده تصورمیکنم خیلی مفید ومثمر ثابت خواهد شد . البته رسیدن باین اهداف که نزدماست وقت وزمان بکار دارد، امیداست این اهداف دروقت وزمان آن برآورده شود .

سوال :

در چندماه اخیر شماره های مختلف کابل تایمز خبرهایی رانشر کردکه درولایت هلمند و بعضی ساحات دیگر کشور زمین برای

اشخاص بی زمین توزیع شده است ، لطفاً جناب شان پلان دولت جمهوری را در حصهٔ توزیع زمین برای اشخاص بی زمین وکم‌زمین توضیح فرمایند . من حین سفرم به شاهراه سالنگ کوچی هارادیده‌که ازآنجا عازم مناطق گرم سیر بودند . پلان شمادر زمینه چیست ؟

جواب:

درین قسمت مثلی که پیشترازین اظهاراتی ازطرف دولت جمهوری صورت گرفته ریفورم اجتماعی و اصلاح اراضی ازاهداف دولت جمهوریست . پروگرام وقانون این اصلاحات همین اکنون زیر مطالعه وکاراست ودر قدم اول به توزیع زمینهای دولت برای مردم بی زمین شروع کرده ایم، این مسأله نزد ما یکی ازپروگرامهای عمده اجتماعیست امااینقدر گفته میتوانیم که درافغانستان درساحه ملکیت اراضی تفاوت هابه‌حدی نیست مثلیکه‌دربعضی کشور های دیگر وجود دارد .

باین سبب ماامیدوار هستیم که بزودی این موضوع راحل کرده بتوانیم برای ما مشکل موجوده در زمینه نداشتن احصائیه های دقیق ونقشه های اراضیست . مادرپلان های خویش این موضوع رازیر کار گرفته ایم .

سوال :

افغانستان براساس تعریفات متداوله ملل متحد یك‌کشورکمترین انکشاف یافته محسوب میگردد وبدون تردید مستحق کمك است تا بتواند پروبلم‌هایی راکه دراثر اوضاع اقتصاد بین المللی خلق شده است حل نماید. درعمل چه اندازه کمك اضافی دریافت کرده اید واین کمك اضافی بامشکلات اضافی‌که درپیش دارید تاچه اندازه مقایسه میگردد ؟

جواب:

درین موضوع شك نیست که بحیث یك کشور درحال انکشاف بکمك ضرورت داریم دراین هم شك نیست که ازنگاه یك کشور روبه انکشاف خودرامستحق کمك میدانیم لیکن معنی‌کمك های اضافی‌که شماافاده‌کردید درست فهمیده نشد اگر مقصد شما از کمك های اضافی مجموع کمك هایی باشد که افغانستان ازکشور های دوست گرفته است آن موضوع تفصیل بیشتر بکار دارد که شما میتوانید معلومات بیشتر در زمینه از وزارت پلان بدست آورید .

سوال :

در مورد سرجمع مساعدت هاییکه برای افغانستان میسر است باتماس های که با بناغلی محترم جلالر وزیر تجارت بناغلی محترم فروغ معین پلان وهم بناغلی محترم وحید عبدالله معین‌سیاسی‌گرفتم معلومات‌لازم دریافت نمودم مقصد من در اینجا دریافت نظرجناب شماراجع به منابع جدید کمك مانند مساعدت ازایران، عربستان سعودی، عراق و بانك اسلامی میباشد افغانستان ازاین منابع چه نوع کمك راتوقع دارد ؟

جواب:

همانطوریکه تفاوتها دربین طبقات در یك جامعه تاثیرات ناگوار دارد همان طور وجود فرقهای بزرگ دربین ملل تاثیرات ناگوار میداشته باشد باین اساس من فکر میکنم تاوقتیکه درجهان تفاوت های بزرگ در بین سویه زندگی ملل وجودداشته ، غربت ومرض

موجود باشد مشکل است دردنیا آرامی وتفاهم حقیقی تامین شده بتواند . کمك و مساعدت بکشور های روبه‌انکشاف بهر طریق دوجانبه باشد یادسته جمعی من فکرمیکنم‌که بایدکشور های پیشرفته ثروتمند این موضوع رادرنظر داشته باشندکه یك عدالت نسبی دردنیای ما قایم گردد واین یگانه راهی برای آرامـــی و آسایش بشر خواهد بود .

سوال :

لطفاً نظر جناب شان را در بـارهٔ بـانـك اسلامی ابراز فرمایند ؟

جواب:

درین شك نیست که تشکیل‌چنین بانك را به نظرنیك می بینیم وازهمه بیشتر مافکرمیکنیم که‌این بانك بیشتربه‌کشور های‌که به‌کمك‌نیاز دارند معاونت‌کند از آنجمله افغانستان رابايد نیزاین بانك کمك نماید. اگرچه تاحال ازاین بانك مساعدتی نگرفته ایم اماتوقع داریم کمك های موثری ازاین بانك بگیریم .

سوال :

درکنفرانس اسـلامی لاهور تصمیم گرفتـه شد تایك صندوق تاسیس‌گردد وازاین‌صندوق بصورت اضطراری برای کمك بکشور هـای نیازمند استفاده شود درعین حال کمیته هشت عضو درنتیجهٔ کنفرانس لاهور تشکیل شد تا درموردطرح این صندوق وکمك های دوامداران به‌کشور هاتجویز بگیرد نظر جناب شمارا در زمینه آرزو میبرم ؟

جواب:

اگراین صندوق بمیان آیدیقیناازآن استفاده شده میتواند ومااز‌آن استقبال میکنیم .

سوال :

طوریکه اطلاع دارم چندی قبل در نتیجـه تماسها بین رجال افغانی وایرانی قراردادهای اقتصادی وتجارتی بین دوکشور امضاء شد و علایق دوکشور خیلی صمیمانه میباشد نظـر جناب شمانرا در زمینه می خواهم ؟

جواب:

بلی همین طور است مناسبات بین کشور های مادوستانه میباشد .

درمورد کمکها بین دوکشور تاحال مذاکره صورت گرفته این مذاکرات جریان دارد واقعاً این کمکها، کمکهای موثری خواهند بود .

سوال :

در تابستان گذشته بیم آن میرفت کـــه افغانستان درجنگی کشانیده شود اوضاع فعلی راچگونه ارزیابی میفرمائید ، مخصوصا برای تقویت دفاع ملی ومقابله بابحرانات آینده چه قدم هایی برداشته شده است ؟

جواب:

البته روابط ماباپاکستان کاملا روشن است پاکستان همیشه مخصوصا بعداز تاسیس نظام جمهوری درافغانستان کوشش نموده است تادر افغانستان نا آرامی ایجاد کند وپروپاگند آنها دوام دارد هدف پروپاگند پاکستان دوچیـــز است :

یکی آنکه میخواهد ذهنیت دنیا را نسبـت بافغانستان مغشوش سازند وازطرف دیگـــر بدینوسیله میخواهد ناآرامی ها وبدبختی های داخل کشور خودرا ازنظر ها بپوشانند .

ممکن است چندی پیش شما شنیده باشید که‌منابع پاکستانی گفتند افغانستان وهند در

سرحدات آن سوقیات نظامی کردند درعین حال منابع پاکستانی پروپاگندمیکنند که افغانستان درداخل خاك خودگریلاها راتربیه کرده و به پاکستان میفرستند در حالیکه این اتهام بکلی عاری ازحقیقت است وباز میگویند که بیش‌از صد هزار نفرازدست ظلم، ستم وبیدادگری به پاکستان پناه می آورند . درحالیکه اینها عبارت ازکوچی هایی است‌که درقرون متمادی درموسم معینه ازاینجا به آنجا میروند ازهمین قبیل گفتار های ضد ونقیض از طرف منابع پاکستانی صورت گرفته ومیگیرد که البته این گونه تبلیغات روز بروز تشنج را بیشتر میسازد .

یك ملتی مانند افغانستان که مصروف‌رفع پسمانی های‌خودبوده وکوشش‌مینمایدتامشکلات اقتصادی خودرارفع سازدوهمیشه صلح‌دوست بوده است هیچوقت آرزوی جنگ را ندارد . البته این سخنان صرف ساختهٔپاکستان است، آرزوی ماهمیشه این است‌که باهمه مردم جهان درصلح وصفا زندگی کنیم البته وظیفهٔ دفاع ازخاك وظیفه ملی هرملت است تاجائیکه به افغانستان ارتباط میگیرد برای دفاع از خود آمادگی که درقدرتش است باید داشته باشد واین یك مکلفیت برای همه‌است لیکن آرزوی ماانیست روزی جهان بانجا برسد که اصلا هیچ ضرورتی برای تسلیحات وجنگ باقی نماند .

سوال :

چندی قبل یك هیات نظامی افغانستان تحت ریاست دگر جنرال مستغنی به مسکو رفت ودراین اواخر یك هیات به دهلی جدید نیز سفر نمود آیااین موضوع ارتباطی به تقویه قابلیت دفاع افغانستان دارد ؟

جواب:

وظیفه ملی ماست که برای دفاع از خود آمادگی بگیریم درمورد جزئیات این موضوع ازجواب دادن معذرت میخواهم .

سوال :

درین اواخر شاه ایران دربارهٔ بلوچستان سخنانی گفته وواقعه رادر آنجا موضوع‌داخلی پاکستان قلمداد نموده است وهم از آمادگی خویش برای مساعدت به حل وفصل اختلافات پاکستان به افغانستان سخن گفته است نظر جناب شما رادر زمینه میخواهم ؟

جواب:

درمورد موضوع بلوچستان باید متذکر شد بلوچستان از نگاه موقعیت جغرافیایی با افغانستان همجوار میباشد ومردم آن بامردم افغانستان علایق تاریخی و کلتوری بسیار نزدیك دارند . لذا هر نارامی ،رنج‌وبدبختی‌که درآنجا برای مردم آن پیش میشود حتما بر افغانهاتاثیر میکند وممکن نیست که تاثیرات آن در افغانستان انعکاس نکند .

افغانستان همیشه یك اصل را تائید کرده وآن عبارت ازپشتیبانی ازآمال ملی برادران پشتون وبلوچ مامیباشد . این مربوط خود آن مردمان است‌که درباره خود وآیندهٔ خودچه تصمیم میگیرند وچه راقبول مینمایند .

درقسمت مساعی شاه ایران برای‌رفع‌اختلاف افغانستان وپاکستان باید گفت که شاه ایران درموقع صدارت اینجانب نیز سعی کرد تا مناسبات دوکشور خوب شود شاید ایشان

اکنون نیزچنین فکری داشته باشند اماهیچگونه پیشنهادی درزمینه نه ازطرف آنها ارائه شده است ونه ازطرف ماچنین پیشنهادی صـورت گرفته است .

سوال :

دوروز پیش من ازکندهار دیدن کـردم و بعضی بلوچهاییراکه از بلوچستان بافغانستان پناه آورده اند دیدم تعداد آنهادر حدود سه صدنفر است دراثرهدایت بوتوکه قوای خودرا ازمری به منگل سوق داده ممکن است تعداد پناه‌گزینان بلوچ بیشتر شود اکنون طوریکه ملاحظه کردم مقامات افغانی برای پناه گزینان مساعدت مینماید اگر تعداد آنها زیاد شود آیاازادارهٔ پناه گزینان ملل متحد مساعـــدت خواهید خواست ؟

جواب:

بلی البته وقتی تعداد پناه گزینان بلـوچ زیاد شودآنگاه مجبور خواهیم بوداین موضوع رابه آن اداره ارائه کنیم . اماتاحال ایـــن موضوع راباطلاع آن اداره نرسانیده‌ایم .

سوال :

آیا پیشنهاد شاه ایران رابرای ایجاد یك جامعه بحرهند ازتهران تاجاگارتامطالعه‌کرده‌اید نظریات افغانستان دراین موضوع و دیگـــر نظریات همکاری منطقوی چه میباشد ؟

جواب:

نظرشاه ایران رابارِاول در مصاحبه ایکـه بانباغلی کرنجیه مدیرجریده بلتز کرده بودند مطالعه نمودم همچنان ضمن اظهارات و بیانات خویش درجریان سفر اخیر خوددرجنوب شرق آسیابااین موضوع تماس گرفته است . البته ازاخباروجراید نمیتوان تمام اطراف و جوانب واهداف این پیشنهاد راکاملا تحلیل نمـــو د لیکن این نظریات ازهرجانبیکه باشد اگر مقصد وهدف آن آسایش ، تامین دوستی وتامیـــن صلح درمنطقه‌ای که مادرآن زندگی میکنیم و تحکیم صلح جهانی باشد به آن بنظر نیـك دیده ومی بینیم.

سوال :

ماافتخار استقبال شمارا درکشور خود چه وقت داشته میتوانیم پیشرفتیراکه در تطبیـــق طرحهای همکاری متقابله بین دوکشور ماميسر شده است چگونه ارزیابی میفرمائید ؟

جواب:

آرزو دارم درهمین زودی هاموقع پیدا کنم تابنابدعوتیکه زعمای‌کشوردوست هندازمن بعمل آورده اند بکشور شما مسافرت نمایم وبـــا دوستان هندی ملاقات نمایم .

روابط ماوهندهمیشه دوستانه بوده وعلایق خاص تاریخی بین دوکشور وجودداردمخصوصا بعدازآنکه رژیم جمهوری دراین کشور بمیان آمد دوستان هندی نظرنیك بوطن ماداشته اند وعلایق مادوستانه وصمیمانه میباشد .

درمسایل همکاری های انکشافی در ساحات اقتصادی همکاریهای‌کشورهنددرسه‌ساحه‌متمرکز بوده است :

اول :ـ همکاری درپروژه های کوچك برق وآبیاری‌که خوشبختانه بعضی آن بثمر رسیده است .

دوم :ـ کمك های تخنیکی .

سوم :ـ رسانیدن جوانـــان ما در ساحات مختلف برای پیشبرد خدمات انکشافی .

امیدوارم درآینده درنتیجهٔ مذاکراتیکه بــا زعمای هندی صورت میگیرد دوستان هنـدی مادرپروژه های بزرگ نیز همکاری نمایند . پروژه ها خورد باشد یابزرگ نمونهٔخوبی ازهمکاری بین دوکشور میباشد وما همیشـه هندراکشور دوست خود میدانیم .

دراخیر ژورنالیست هندی ازاینکه برای‌شان موقع مصا حبه داده شد صمیما نه اظهــار سپاسگذاری کرد .

پیام بمناسبت روزاعلامیه حقوق بشر

۹ قوس ۱۳۵۳

درین موقع‌که سالگرد روز حقوق بشر رادر کشور خو یش تجلیل مینمائیم آرزومندم بنام مردم وحکومت افغانستان پشتیبا نی کامـل خودرا ازاساسات اعلامیـهٔ جهانی حقـوق بشر یکبار دیگر اظهارنمایم،تصویب‌اعلامیه جهانی حقوق‌بشر از طرف‌ملل‌متحد یکی‌ازاقدامات‌مهمه سازمان ملل متحد شمرده میشود که حکومت افغانستان بحیث یك عضو وفادار، ازآن‌حمایت نموده وپرنسیپ های مندرج در اعـلامیـه را همواره به نظر احترام وتقدیر نگریسته است.

سهمگیری فعال نمایندگان افغانستان هنگام تهیه وتصویب اعلامیه حقوق بشر وهمچنین عضویت فعال کشوردر کمیسیون حقوق بشر درگذشته ازاحترام به حقوق بشری وکرامت انسانی الهام گرفته است .

حکومت افغانستان ازطرفداران جدی حـق تعیین سرنوشت ورهایی از استعمار بیگانه به حیث یك حق مسلم کتله های بشری بوده ودرراه رفع تسلط اجنبی سعی، دوام دارنموده است. سهم حکومت ومردم افغانستان بمنظور برسمیت شناخته شدن حق تعیین‌سرنوشت در زمرهٔ سایرحقوق‌اساسی‌بشری‌آنچنان‌بارزوپیگیر بوده‌که ازطرف جامعهٔ بین‌المللی‌موردتقدیر و احترام قرار گرفته است .

اکنون که بنابه تصویب مجمع عمومی ملل متحد، دههٔانکشاف حقوق بشرادامه داردحکومت افغانستان درزمرهٔ سایر کشور های جهان ، برای تطبیق صادقانهٔ مندرجات اعلامیهٔ حقوق بشر، احترام به کرامت انسانی وهمچنین به منظور پشتیبانی از مردمانیکه هنوزهم از یوغ استعمار وتسلط بیگانه رهانگردیده واز حـق تعیین سرنوشت محروم مانده اند، صمیمانـه همکاری نموده ووجایب خودراانجام میدهد .

دراین لحظه ای‌که روز حقوق بشر راتجلیل میکنیم، افکار مابسوی آن کتله های بشـری معطوف میگردد که هنوزتحت تسلط اجنبی‌بسر میبرند ودرپیکار خویش برای رسیدن به حق خودارادیت واحقاق حقوق خویش انواع مظالم رامتحمل میگردند، دراین روزکه جامعهٔ بشری موفقیت هاونارسایی های خودرا در ساحـهٔ حقوق بشر ارزیابی میکند لازم است متوجه‌آن مردمانی باشیم که ازحق آزادی‌که‌مهمترین حق بشری میباشد هنوز محروم اند . درهمچو یك

فرصت وجیبهٔ جامعه بشری است تاطرق عملی راکه سبب تسریع عملیه رفع استعمار و تسلط اجنبی گردد جستجو نماید تاهمه افراد بشری بزودی ازنعمت آزادی مستفید گردند .

ماطمینان کامل داریم‌که ممانعت ازدسترسی بحق تعیین سرنوشت مانند استعمار عمـــر کوتاهی دارد ودیری نخواهد گذشت که‌بالاخره کتله های محروم ازحقوق بشر ی به حقـــوق اساسی وانسانی خویش نایل خواهند آمد .

بامسرت ملاحظه میکنیم که سال ۱۹۷۵ از طرف مجمع عمومی ملل متحد بنام ســـا ل بین المللی زن اعلام شده است . وقرار است به منظورتساوی حقوق سیاسی واجتماعی زنان بامردان، اقدامات وسیعی درسطح بین المللی انجام گردد .

حکومت افغانستان از این تصمیم مجمـــع عمومی استقبال نموده ودرراه تطبیق پروگرام مربوطه درافغانستان مسا عی لازم را معمول خواهد داشت .

حکومت افغانستان‌امیدواراست پالیسی های که متکی بر انـــواع تبعیض نـــژادی میباشـد واحساسات آزادی برادری وبرابری رادردنیای معاصر جریحه دار میسازد ازمیان برودوکرامت انسانی مقام والای خودرا در دنیای متمـــدن طوریکه شایسته است بازیابد .

بیانیه به مناسبت توزیع شهادتنامه های حربی پوهنتون

۲۷ قوس ۱۳۵۳

حضار محتر مو جوانا ن عزیز :

درین مو قعیکه یکدور ه طولانی تحصیل‌را باخذ شهادتنامه به پایان میرسا نیدازصمیم قلب‌این‌موفقیت‌رابه شما جوانان عزیز تبریك میگویم.

استعمال کلمه بپایا ن رسیدن تحصیل ممکن بسیار درست نباشد چه بعقیده مـــن تحصیل وآمو زش اصلا پایان ندارد و حتی‌در دقایق واپسین حیات باز هم انسان ملتفـت میگردد که بسا چیز هایی درین جهان مابودکه در حقیقت ندانسته ونه فهمیده است . لـذا خواهش من از شما جوانا ن عزیز این است‌که امروز بابدست آوردن این دیپلوم نبایدتصور نماییدکه همه دا نستنی هابهمین جاختم‌گردید ودیگر ضرور تی به آمو ختن ندارید .

درحقیقت امروز یك صفحه از حیات‌شمابه پایان رسیده و صحنه دیگر ی از زندگـــی نوین شماشروع میگردد صحنه مشکل و پراز مسئولیت های گوناگون .

فعلاکه لباس افسری به تن وبحیث صاحب منصبان جوان درخدمت اردوی فداکار جمهوریت افغانستان شامل میشویدملت ودولت جمهوری تان شمارانه تنهابحیث‌محافظ استقلال وحاکمیت ملی می شناسد ، بلکه انتظار دارند در راه اعتلا وانکشاف مادی ومعنوی‌کشوردوش بدوش سایر برادران خودنیز سهیم بوده پیش قـدم ونمونهٔ مثال باشید .

توفیقات خداوندی وموفقیت درراه خدمـــت

بوطن عزیز باشما همراه باشد .

جوانان عزیز به شمااطمینان میدهم که دولت جمهوری از بدو تاسیس خودتاالحال ازهیچگونه مساعی به منظور استحکام جمهوریت و به ثمررسانیدن اهداف انقلاب در راه انکشاف اجتماعی واقتصادی کشورکه بزرگترین زیربنای پیشرفت واعتلای مملکت است دریغ نکرده وامیدواریم که نتایج آن عملا در چند سال‌آینده درعمران کشور بلند بردن سطح حیات‌اقتصادی واجتماعی مردم ماتاثیر بارزی داشته باشد .

اما این حقیقت که ممالك روبه انکشاف علاوه بربسامشکلات که خودبه آن مبتلا هستند با مشکلات وپرابلم های جدید بین المللی ناشی از گریز انرژی وتورم پولی‌که بکلی تعادل اقتصادی جهان رابرهم زده ومخصوصا برای ممالك روبه انکشاف امثال ماخسارهٔ بزرگی وارد ومعضلهٔ دیگری را خلق نموده است نمیتوان آنراسطحی ونادیده گرفت بااین هم امیدوارم انسان هابرهمه مشکلات فایق‌گردند.

هستند دشمنان وطن ماو مغر ضینیکه میکوشند از این حالت گریز دنیایی استفاده های سوء و نامشروع نموده به مقصد تخریب ومغشوش ساختن اذهان عامه در بدست آورد ن مقاصد شوم خو داعظمی بهره برداری کنند، اما باید ملتفت باشند که دولت جمهوری از احوال ایشان بی خبرنیست وهمه وطن پرستان خاصتاً اردوی فداکار افغانستان متوجه اعمال آنها هستند وانشاالله نخوا هد گذاشت که منافع عا مه دستخو ش خواهشات ناپا ك همچو استفاده جو یا ن وتخر یبکار ا نگر دد .

جوانان عز یز آنچه را دولت جمهور ی در خط مشی خود اعلام نمو ده مطمین باشید که در تمام سا حا ت حیات‌ملی با متا نت‌کامل قدم بقد م پیرو ی نمو د ه‌وخوا هد نمو د وبه لطف خداوند بزرگ وبا پشتیبانی و همکاری ملت نجیب افغانستا ن‌با فهم وقبو ل هر گونه مشکلا ت وفدا کاری به پیش خوا هیم رفت.

در خاتمه ازتمام استادان محترمیکه بحیث مربی برای رساندن این جوانا ن ز حمت کشیده‌اند ازصمیم قلب اظهارتشکرمی نمایم .

پاینده باد افغانستان

زنده باد جمهوریت

سرفراز باد اردو .

مصاحبه با نماینده فرانس پرس

اول جدی ۱۳۵۳

سوال :

نباغلی رئیس جمهور شما قدرت رادر هفدهم جولای ۱۹۷۳ یعنی درحدود هژده ماه قبل بدست گرفتید، درآن موقع وضع اقتصادی کشورشما در نتیجه خشکسالی بسیار شدیدی قابل تشویش وحتی وخیم بود قحطی وفساد اداری که یکی نتیجهٔ دیگری بوده وممدهمدیگر میشدند درقسمت اعظم مملکت حکم فرما بود بعداز هژده ماهیکه‌گذشته وضع اقتصادی‌کشور راچسان قضاوت میفرمائید برای سال ۱۹۷۵

وبرای آیندهٔ طولانی ترچه امیدواریهایی‌دارید؟

جواب:

قبل ازانقلاب وضع وطن ماهمان قراری بود که توضیح گردید .

درظرف این هژده ماه روی همرفته وضع اقتصادی مابتناسب وقت وامکانات مالی‌کشور روبه بهبود است اما متاسفانه که کریزانرژی وانفلیشن جهانی که ممالك روبه انکشاف خاصتاازآن برکنار مانده نمیتوانند قابل‌تشویش واندیشهٔ ما است . زیرا قیمت مواد طرف ضرورت ممالك روبه انکشاف هرروز بلندمیرود وازطرف دیگر قیمت موادخامیراکه صادرمیکنیم روبه تنزیل است . شك نیست که این وضع برای همه‌کشور های روبه انکشاف قابل اندیشه میباشد .

درپلانهای آینده ماالبته پروژه های خورد وبزرگی درنظر گرفته شده‌که همه تحت مطالعه وسروی‌است‌که امیدوارم درظرف یك تایك‌ونیم سال آینده تکمیل شودوشروع بکار نمائیم . مخصوصا امید های مانسبت به پترول سمت شمال بیشتر شده ومعدن مسی‌که جدیدا در لهوگردکشف شده بسیار امید بخش است .

همین طور معدن آهن حاجی گك که یکی ازمعادن بسیاربزرگ آهن است درشمارپروژه هائیست که تحت مطالعه مامی باشد .

سوال :

مشکلات شماازنظر کار وپرسونل در امر تدویر پروژه هایی‌که رویدست دارید چه میباشد ؟

جواب:

درتمام کشور های روبه انکشاف ودرکشور مادراین زمینه مشکلاتی هست وشکی نیست که این مشکلات پروژه های آیندهٔ مارا نیز احتوا خواهند کرد. ولی نظربه پلان پنجساله اقتصادی اول کشور که هیچ چیزی نداشتیم وضع ماتاحدی بهتر شده است . تعدادزیادی ازجوانان مادر خارج مشغول تحصیل اند که امیدوارم درآینده ازنظر کادرهای فنی مشکلات ماراتااندازه یی رفع سازد .

سوال :

آیاتعداد دقیقش راگفته میتوانید ؟

جواب :

رقم دقیقش رابخاطر ندارم اگر بخواهید میتوانید ازوزارت پلان بدست بیاورید .

سوال :

چنان احساس میشودکه مشغول دادن توازن مجددی به سیاست خارجی افغانستان هستید روابط تان باهند ، ایران کشور های عربی تولیدکنندهٔ نفت وحتی ایالات متحده امریکا ازدیاد می یابد . مسافرت هنری کیسنجر به کابل مهمترازآن بودکه فکرمیشد آیامی توانید روابط افغانستان راباکشور های که نام بردم توضیح فرمائید ؟

جواب:

سیاست خارجی افغانستان همیش براساس دوستی واحترام متقابله استوار بوده ومیتوانم بگویم که روابط ماباهمه کشور هائیکه شمااز آنهانام بردید دوستانه است . مسافرت بسیار مختصر بناغلی کیسنجر بکابل ومذاکراتیکه‌بین ماصورت گرفت بادرك نقاط نظریکدیگردوستانه ومفید بود .

تشئید وتحکیم روزافزون روابط دوستانه با

کشور های همسایه وهمه کشور های دیگرکه به عقیدهٔ من به منفعت صلح جهان ومنفعت خودشان میباشد ازآرزومندی قلبی ماست .

سوال :

ازایران شماده ملیون دالربرای مطالعهٔ پروژه های تان دریافت داشته اید ودرضمن افـواه استکه آنکشور اعتباری درحدود دو ملیارددالر بخاطر تدویر وتکمیل پروژه های تان دراختیار افغانستان خواهد گذاشت . لطفابگوئید ایـن وجوه درخورتوجه رادرچه زمینه ها و پروژه هایی بمصرف میرسانید ؟

جواب:

مبلغ مذکور برای سروی پروژه ها ازقبیل خط آهن، فابریکه سمنت، بندذخیره وانکشاف سفلای وادی هلمند، احداث سرك دیشو وغیره میباشد که بعدازتکمیل سروی کمکی را کـه ازایران دریافت میداریم بمصرف بکار افتادن پروژه های مذکور خواهد رسید .

سوال :

دربارهٔ راههایجدیدترانزیتیکه افغانستانرا به بحر برساند نظرشما چیست ؟

جواب:

برای ممالك محاط به خشکه این موضوع مساله حیاتی میباشد . زیرا درگذشته ازراه شرق وجنوب شرقی کشور خود متحمل زیان های شدید شدیم وهرگز آنرا فراموش کرده نمیتوانیم .

سوال :

چنان معلوم میشودکه جاپان هم میخواهد در افغانستان اقلا تاآنجاکه به مسایل اقتصادی تعلق دارد پا بگذارد ، امیـدواری شمـا برای همکاری در این ساحه باجاپان چیست ؟

جواب :

تاهنوزچنان تمایلی راازطرف جاپان احساس نکردهایم، اماﺍگر خواسته باشند در انکشاف کشورماسهم بگیرند البته ممنون خواهیم شد.

سوال :

رهبران رژیم سابقه تماس هایی با جامعهٔ اقتصادی اروپا برقرار کرده بودند نظر شمادر این مورد چیست ؟

جواب :

بلی در ۱۹٦٤و۱۹۷۰ چنین تماس بعملآمده بود وایجاب عقد قرار دادی رابا بازار مشترك مینمودکه تاحال به نتیجه نرسید . فعلا ایـن موضوع دوباره تحت غور ومطالعه ماست .

سوال :

درختم سوالات اقتصادی می خواهم بدانمکه روابط شمابافرانسه بهکجا رسیده اســـت ؟ فرانسه اولین کشور غربی بودکه بهافغانستان همکاری کلتوری واقتصادی بی شائبه تقدیم کرد وتاریخ آن ۱۹۲۲ بود. فرانسه همیشـه درمورد روابط باجهان سوم درصف اول قرار داشته وچنان استنباط میشود که آرزومنـــد سهمگیری درامور صنعتی ساختن وبهبـــو د وضع زراعتی افغانستان است معهذا تا امروز سرمایه گذاری فرانسه در افـغانستان نسبتاً ناچیز است . بنظر شمادلیل این امر چیست وآیافکر میکنید که روابط اقتصادی فـــرانسه وافغانستان درماههای آینده اهمیت بیشتر ی کسب کند ؟

جواب:

راجع به روابط افغانستان وفرانسه نظرشما

راتائید میکنیم . دلیل اینکـه چرا سهـم سرمایه گذاری فرانسه در کشور ما تاحـال حقیقتا ناچیز است ممکن بخود شما فرانسویان بهتر معلوم باشد .

فعلا راجع به تفحص پترول جنوب، پروژه خط آهن، فابریکه سمنت وبعضی پروژه های کوچك دیگر درحال مذاکره میباشیم که این امیدواری خوبی درسهم گرفتن بیشتر تخنیکی فرانسه در انکشاف اقتصادی ما شده میتواند.

سوال :

شما فرانسوی رابسیار بخوبی صحبـت میکنید وفکر میکنم مدتهاقبل در حدود هفت سال درفرانسه بوده اید . آیامیل دارید باز باین کشوریکه یك قسمت ایام طفولیت تانرا درآن گذشتانده اید مسافرت بفرمائید ؟

جواب:

دراین شك نیست دریك کشوریکه انسان یك قسمت عمر خودرا گذشتانده باشد در صورت مساعدت وقت ازبازدید آن خوش‌خواهد شد .

سوال :

درمورد سیاست داخلی افغانستان دو سوال دارم :

الف:ـ گفته میشود که‌قانون اساسی جدیدی برای افغانستان تحت مطالعه است ازنظرقانون اساسی آیندهٔ کشورتانرا چگونه در نظـر گرفته اید وبنظر شما افغانستان چه وقـت میتواند دارای تشکیلات سیاسی گردد ؟

ب:ـ طوریکه ازنظر پاکستان دیده میشود شمابابعضی محافل مذهبی مشکلاتی دارید اما وقتی انسان به‌کابل می‌آید درجهٔ این‌مشکلات درشبهه قرار میگیرد حقیقت موضوع چیست . بصورت عمومی آیافکرمیکنیدکه‌اسلام وانکشاف سریع یکجا امکان دارد ؟

جواب:

الف:ـ بلی درست است که قانون اساسی جدید تحت مطالعه میباشد پیش از وقت‌است بصورت دقیق بتوانم دراطراف آن چیزی بگویم تنهاچیزیکه‌گفته میتوانم‌اینست‌که قانون مترقی ودیموکراتیك وطبعا تشکیلات سیاسی به آن توام خواهد بود .

ب:ـ نگاه زمامداران پاکستان که انعکاس کنندهٔ عقیده مردم آن نمیباشد هیچوقت درآن حقیقت وحسن نیت نسبت به افغانستان وجود نداشته وندارد . لهذانه تنهـادراین مساله بلکه دربسا مسایل کشور ما با تبلیغـــات فریبنده وعاری ازحقیقت خود سعی می ورزند تاذهنیت هارابهر سویه ای که ممکن اسـت نسبت بوطن مامغشوش سازند خوب شد کـه بوطن ماآمدید واز نزدیك واقعیت را مشاهده کردید دربارهٔ انکشاف واسلام باید توضیـح نمایم‌که فلسفهٔ حقیقی اسلام ما نع انکشـــاف نبوده ونمیباشد .

سوال :

میخواهم درمورد روابط با پاکستان کـه موضوعی مهم ومشکل است سوال‌کنم، ازسال ۱۹۷۴ باینطرف درنیم قاره پول زیادی درراه جنگ وتسلیحات بجای انکشاف اقتصادی این منطقه مصرف شده امااز‌آن تاریخ تا امـروز هیچ تغییری جز استقلال بنگله دیش رخ‌نداده است . مشکل بنظر میرسددر خط آتش بس درکشمیر تغییری وارد شده بتواند . همچنان

مشکل بنظر میرسد خط دیورند مورد سوال واقع گردد باآنکه این خط سرحدی فوق‌العاده مصنوعی بین‌افغانستان وپاکستان بشمارمیرود. حتی دربلوچستان نیز احوال بهبود قابـــل ملاحظه ای یافته است . من درماه اکتوبر به کویته رفته بودم وفکر میکنم‌که آقای بوتو در آنجا روزبروز بامشکلات کمتر مواجه میشود، آقای بوتوبشما پیشنهاد عقد معاهده ای مشابه بهمعاهدهٔ سمله راکرده‌که عدم مداخله درامور داخلی امضاکنندگان وحل همه معضلات بیـن دوکشور راچه قدیمی باشد وچه تازه از راه مذاکرات پیشبینی میکند، آیاشما حاضریـــد چنین معاهده ای را امضاء کنید ؟ به صورت عموم نظرشمادرمورد روابط تان با پـاکستان مخصوصا بعداز مسافرت نباغلی بوتوبه ماسکو ومسافرت هنری کیسنجر به نیم قاره چیست؟

چنان‌به‌نظرمیرسدکه درروابط بین‌افغانستان وپاکستان طی چند هفته اخیرآرامشی ظهـــور کرده است آیا این حقیقت دارد یا خیالی‌بیش نیست ؟

جواب:

اینکه اعتراف میکنید خط سرحدی نام نهاد دیورند فوق العاده مصنوعی است خودش یك حقیقت مسلم راواضح میسازد تنها دیدن از شهرکویته دلیل آن شده نمیتواند که‌مجادله بلوچ هاضعیف شده وبه پایان رسیده است. تصور میکنم مجادلات ملی چیزی نیست کـه باین زودی وآسانی به پایان برسد .

اززبان نباغلی بوتو ازاین قبیل پیشنهادات وگفتار های تبلیغا تی بسیار شنیده شـــده ومیشود اماحقایق جز تبلیغات میان خـالـــی ومغشوش ساختن حقایق چیز دیگری نیســت تاحال جزازراه تبلیغات جراید ورادیو رسماً چنین پیشنهادی بما نرسیده است . مثلیکه بارها گفته‌ایم وبازهم تکرارمیکنیم‌که ما بـــا پاکستان جز یگانه قضیه سیاسی که عبارت ازسرنوشت مردم پشتون وبلوچ است اختلاف دیگری نداریم حل شرافتمندانه وعادلانه این قضیه ازراه های مسالمت آمیز آرزوی صمیمی ماست .

امیدوارم صدراعظم پاکستان واقعیت ها را نادیده نگیرد وازحقایق چشم نپوشد .

سوال :

آیادر شرایط مساعد حاضر هستید اختلافات تانرا باپاکستان ازطریق مذاکره حل وفصـل کنید ؟

جواب:

مابارها گفته ایم که برای مذاکره حاضریم مشروط براینکه درآن حسن نیت روی واقعیت موجود بوده وقید وشرطی نباشد . افغانستان یك کشور صلح دوست است . فکر میکنم که برای آسایش وآرامی این منطقه جهان چیز بهتراز صلح نخواهد بود. به عقیدهٔ من پولیکه درراه تسلیحات کشور های فقیر صرف میشود اگربه منظور انکشاف وعمران صرف گردد به خیر منطقه وصلح جهان خواهد بود .

سوال :

دربارهٔ پروبلم پشتونستان چه میاندیشید آیاتصورمیکنید که این قضیه ازراه مذاکـره ومفاهمه حل شود ؟

جواب:

پاکستانیها مسئالهٔ پشتونستان را همیشه

خلاف واقعیت تبلیغ میکنند . ما اساساً خواهان شناسائی حق تعیین سر نوشت برای مردمان پشتون وبلوچ هستیم میخواهم مسایل آنهاباپاکستان برطبق آرزومندی خود آنهاحل شود. بهتر است پاکستان بازعمای آنهاداخل مذاکره ومفاهمه شود . ما جزء راه حل شرافتمندانه که مطابق تمنیات مردم پشتون وبلوچ باشد آرزویی نداریم .

بیانیه بمناسبت عیدسعید اضحی

۲ جدی ۱۳۵۳

هموطنان عزیز وگرامی !

حلول عیدسعید اضحی رابه همه هموطنان عزیزوآن عده افغانهائیکه درخارج کشور بسر می برند صمیمانه تبریك میگویم .

تجلیل این ایام فر خنده یا خاطره ایکه میتوان آنرا بزرگترین نمونهٔ ایثار و فداکاری انسان درراه رضای خدا وسرمشق ایثار و از خودگذری درراه ایمان و عقیده دانست برای هرفرد مسلمان خیلی آموزنده ودر خور تأمل است .

تمنای قلبی من اینست که هرفرد با ایمان ، وطن پرست باوجدان پاك واحساس عالی انسانی دررفع پسمانی ها وبرداشتن قدم های مثبت بمنظور ارتقای وطن عزیزازهیچگونه همکاری ، ایثار وفداکاری دریغ نکنند تاباشد درپرتو عقیده وایمان راسخ به آرمانهای ملی که تامین وسایل رفاه وآسوده حالی مردم وسعادت مملکت ماست نایل گردیم .

در این موقعیکه ایام خجستهٔ عید سعید اضحی راتجلیل میکنیم یقین دارم توجه همه ماراآن چهره های هموطنان جلب میکند که در عسرت و ناتوانی بسر میبرند ونیازمند عطوفت ودست گیری میباشند .

امیدوارم هموطنان باوجدان ونوع پرور ما بامساعدت بااین اشخاص ، مکلفیت های انسانی وبرادری خویش رابجا آرند .

دراخیر یکبار دیگر این‌عیدسعیداضحی را به هموطنان عزیزوکافهٔ مسلمانان جهان وبرادران پشتون وبلوچ که مشغول ایثار وفداکاری در راه حصول حقوق حقهٔ خویش میباشند ازصمیم قلب تبریك میگویم وموفقیت آن برادران رادر برآوردن آرزو های ملی شان تمنادارم .

زنده باد افغانستان

پاینده باد جمهوریت

پیام بمناسبت سال بین‌المللی زن

۱۱ جدی ۱۳۵۳

خواهران گرامی !

مسرورم تمنیات نیك خودرا درین موقعی‌که بنابر تصویب موسسه جهانی ملل‌متحد تجلیل ازسال ۱۹۷۵ بحیث سال سهمگیری وسیع درتکریم ازمقام زن وتأمین حقوق آن بحیث یك عضو دارای حق مساوی دراجتماع افتتاح میگردد ابراز دارم .

برای من جای بس خوشی است‌که می بینم سازمان ملل متحد ضمن توجه بحل سایر مشکلات بسویه جهانی متوجه حقوق واحترام بمقام زن بحیث نیمه‌یی ازنفوس جهان بشریت شده است .

بامراجعه به گذشته می بینیم در اجتماع مازنان همیشه درپهلوی تربیه سلیم فرزندان شان ووارسی ازامور خانواده همیشه همدوش مردان مشغول خدمت به اجتماع بوده وکرامت انسانی شان بحیث عضو فعال اجتماع درحدود مقتضیات وخواسته های جامعه محفوظ بوده است .

باخوشی باید یادکرد که پانزده سال پیش ازامروزنهضت نسوان بنابر ضرورت عصر و زمان برای سهم گیری فعالانه خواهران افغانی درانکشاف کشور اساس گذاشته شد آرزوی یگانه ازاین اقدام آن بود تاهمه خواهران افغانی همدوش برادران شان درخدمات اجتماعی سهم بگیرند ودرحدود عدالت انسانی وقوانین اجتماعی ازحقوق مدنی خویش برخوردارباشند.

خوشبختانه اکنون می بینم این نهضت به همکاری زنان منوربه موفقیت دنبال میشود و در حدود امکان، زنان افغان همدوش برادران شان درساحات مختلف انکشافات ملی مشغول کاروخدمت اند .

خواهران ودختران عزیز !

نباید ناگفته گذاشت که افراط درهر چه باشد نتیجهٔ خوب ندارد تقلید ظاهری وبیجاو تجمل پسندی بحد مبالغه که متناسب بسویهٔ اقتصاد وروحیه انقلاب ملی مانمی باشد تصور نمیکنم بسیار معقول وپسندیده باشد لذاغور وتعمق داوطلبانه شما خواهران ودختران با احساس ووطن پرست رادراین موضوع که نباید بسیار کوچك وبی اهمیت تلقی شود جلب میکنم وامیدوارم راه معقولی برای اصلاح آن جستجو نمائید .

یقین دارم ساحهٔ این همکاری روز بروز وسعت می یابد وزنان افغان با نجابت ومقام خاص شان درگردانیدن چرخ اجتماع با مردان سهم فعالانه میگیرند .

درجامعهٔ ماچون سایر جوامع روبانکشاف درپهلوی سایر موانع موضوع بیسوادی ووجود یك سلسله رسم ورواجهای بیجا هنوزدربرابر تثبیت حقوق زنان وسهمگیری واقعی شان در

خدمات اجتماعی قرار دارد .

امامحققا طرح پلانهای جامع وتنویر پیهــم ووسیع اجتماع، مشکل ماوجوامع مشابه رادر این زمینه حل خواهد کرد .

دولت جمهوری آرزو دارد باتنویر مزیدطبقهٔ نسوان ازنیروی آنهادرساختمان جامعه نویــن افغانی بیشتر استفاده شود وخدمات آنها در انکشافات جامعه زیادتر جلب گردد. در عین حال آرزوی مااین است که زمینه بهتر کــار برای زنان پیداشود زنان ازحقوق مدنی خود برخوردار وعدالت انسانی موافق باارزشهای ملی ونیازمندی های اجتماعی‌بین زن ومردتامین گردد .

ضمنا بمنظور خدمت درجامعهٔ افــغانی در جریان سال بین المللی زن دولت جمهــوری کارکمیته های فرعی رابرای مجادله علیه رسم ورواجهای بیجا، تسریع وسعی خواهد کــرد تاکمیته رهنمایی برای حل مشکلات خانواده هاودادن مشوره درزمینه تشکیل گردد .

امروزکه مراسم تجلیل ازسال بین المللی زن تحت شعاربزرگ مساوات، انکشاف وصلح افتتاح میشود صمیمانه آرزومی برم بهمکاری تمام هموطنان وموسسات بین المللی موفقیت هایی درزمینه بهبود حال زنان وتثبیت موقف وتامین حقوق ایشان بسویه‌های ملی‌وبین‌المللی نصیب گردد واین سال ، آغاز خوبی برای‌سهم گیری دایمی آنهادرخدمات اجتماعی رفع هــر گونه تبعیض دربرابر زن وبرخورد دار شــدن آنهاازحقوق انسانی ومدنی باشد .

خداوند بزرگ شمارادرراه خدمات مفید و مؤثربوطن عزیزمان افغانستان موفق و کامیاب گرداند .

پیام بمناسبت چهارصدومین سالگرد وفات پیر روښان

۱٦ جدی ۱۳۵۳

مسرورم که برای اولین بار احتفال‌سراج‌الدین بایزید روښان درنظام جمهوریـــت در کشور ما تجلیل میگردد .

کشور باستانی ما با فلسفه آزادی وبرادری نتیجه کــارنامه هاومجاهدات فرزندان ناموری میباشد که‌فصو ل بر جسته تاریخ نهضـــت های‌حریت طلبی این منطقه جهان را تشکیل میدهد.

جنبش های آزادی بخش ومبارزا ت ملی مردم مادرطول قرون متمادی در تاریخ آسیا مقام خاصی داشته وجهانیان را متوجــه آن ـ گردانیده که‌مردم این خطه ازحقو ق خویش درهرموقع دفاع کرده و حس ملیت خواهی آنهابه‌اجانب موقع تا خت وتازباقی نگــذاشته است .

امروز که‌به یاد وبود یکی از همین‌قهرمانان ناموربه‌تشکیل مجالس تتبع و تحقیق درکشور ماپرداخته میشود وبااینکه گذشت زمان‌به ـ قدامت تاریخی حوادث دوران اوافزوده وعصر نوین جمهوریت ماچهارصد سال از آن فاصله

دارد گرد فراموشی به آن نیافتاده وحوادث نتوانسته است عظمت آن رادستخوش افسون خویش گرداند .

بایزید باسیرو سیاحت دربلادمختلف این منطقه مرد فکور وعالم دانشمندی ببارآمدو در اثنای همین سفر ها در حالیکه عظمت گذشته مردم خود را فراموش نکرده بودعقیده خودرابرفلسفه واقعی اسلام بنانهاد که حریت وخودارادیت ، برادری وبرابری وزندگانی در پرتوعدالت اجتماعی، اقتصادیوسیاسی وازبین بردن تفاوت های طبقاتی از هدایا ت بزرگ آن بشمارمیرود.

بایزید واقعا پیر روشنی بود که خودرابا ایجابات عصر خود که هجو موچپاو لگری - متجاوزین این منطقه آسیا رادر آن زمان سخت درانز وا محصور نموده واز وا قعیات زندگانی به دور نگهداشته بود تطبیق کردودر پهلوی داشتن مکتب خاص سیاسی واجتماعی واحساسات عمیق آزادیخواهی توانست با مخالفان خودباکمال شهامت بجنگد وبرفلسفه سیاسی خویش تا اخیراستوار بماند.

نهضت روشانی در واقعیت امر ، درس بزرگی ازتاریخ افغانستان است برای وطن پرستانیکه رو شنی تکا مل بر قلوب وافکار آنهانور می پاشد وباعقیده وایمان قوی در جهت یك زندگانی مرفه وفارغ از رنج وتفاوت های طبقاتی وبه میان آوردن یك جامعه سالم عاری ازهر گونه بی بند وباری برای منافع عامه واعتلای کشور خویش گام بر میدارندو آینده رادر پرتو واقعیت های عصر خودپی ریزی مینمایند .

ما احتفال بایزید روشان ویاپیرروښان را بااظهار آرزومندی فراوان برای تحلیل وتتبع عمیق و همه جانبه در احوال واثار این مرد مجاهدراه آزادی گرامی میداریم وبا افتتاح آن توسط این پیام توفیقات بی پایان رابرای کسانی توقع مینماییم که بافهم جنبه های واقعی مادی و معنوی زندگانی راه سعادت وسر افرازی مردم خود راباایثاروفداکاری می پیمایند.

پیام بمناسبت سال بین المللی توریزم

۲۵ جدی ۵۳

مسرت دارم تادرین موقعیکه بتأسی از فیصله اخیر مجمع عمومی اتحادیهٔ بین المللی توریزم سال ۱۹۷۵ بحیث سال توریزم جنوب آسیا تجلیل میگردد تمنیات نیك خودرا ابرازدارم .

افغانستان هنگامیکه اتحادیهٔ بین المللی توریزم بعداز جنگ دوم جهانی انکشاف نمود درسال ۱۹۵۹ عضویت آنرا حاصل کرد. هدف افغانستان دراتخاذ چنین تصمیم بادر نظر گرفتن موقعیت جغرافیایی کشور، که برای قرون متمادی درمسیر شاهراه های بین المللی قرار

داشته ونقطهٔ تلاقی چندین مدنیت شاندار و درخشان دنیا بشمار میرود ونیزتاکنون شواهد ارزندهٔ تاریخی ومناظر طبیعی دلکش آن‌توانسته است تانظر جهان بینان وسیاحان رادرهرگوشهٔ جهان جلب نماید واضح وروشن است .

یقین دارم‌که تجلیل سال توریزم در حوزهٔ جنوب آسیا برعلاوهٔ اینکه در انکشاف صنعت توریزم ومعرفی بیشتر آثار تاریخی، کلتوری وصنایع ملی این حوزه رول بسزایی رابازی میکند، باعث ایجاد تفاهم بین دول گردیده واسباب تحکیم صلح جهانی وتامین امنیت بین المللی رافراهم مینماید .

امیدوارم درطول این سال ودر دوران سال های آینده کشورهای مربوط این حوزه بتوانند ازطریق مساعی همه جانبه تسهیلات لازمه را برای سهمگیری بیشتر موسسات توریستیك وجلب سیاحان به منظور انکشاف توریزم‌فراهم آورند .

دولت جمهوری افغانستان درحالیکه ازاهمیت توریزم وسهم آن درانکشاف اقتصادی ومعرفی صنایع ملی وفرهنگ کشو ر کاملا مستشعر است درنظر دارد تادر جملهٔ سایر تدابیر انکشافی به تقویهٔ توریزم سالم در کشور توجه خاصی رامبذول دارد .

چنانچه روی همین ملحوظ است که دولت مصمم است تاپلان های انکشافی توریزم را جهت فراهم آوری تسهیلات مزید توریستیك درمعرض تطبیق گذارد همچنان مساعی بعمل خواهد آمد تابه منظور انکشاف توریزم در حوزه‌ایکه افغانستان به‌آن تعلق داردازهمکاری لازمه بسویهٔ بین المللی دریغ نورزد .

افغانستان باحسن استقبال ازاین اصل‌که سازمان جهانی توریزم بحیث یکی ازموسسات اختصاصی ملل متحد شناخته شده است پشتیبانی کامل خویش راازتصامیم آن‌سازمان برای توسعه وانکشاف توریزم بین المللی ابراز میدارد .

بااظهار قدردانی ازاین تصمیم مجمع عمومی اتحادیهٔ بین المللی توریزم آرزومندم تاتجلیل ازاین مامول نشانه یك قدم مثبت در راه انکشاف توریزم بین المللی درین گوشهٔ‌جهان گردد. همچنان صمیمانه امیدوارم تا هموطنان عزیز بااستفاده ازاین فرصت سهم فعال خود رادر تقویه وانکشاف صنایع ملی وحفظ آثار باستانی کشورکه شهرت جهانی داردونمایانگر تمدن کهن این سامان است بصورت مؤثرایفا نمایند.

مصاحبه با نماینده روزنامه بلیتز هند

رئیس دولت : بسیار خوش شدم که بعد ازچندی شمارا می بینم وازاینکه نسبت به افغانستان علاقه داریدودر مقالات خویش راجع به افغانستان واقعیت هارانشر نموده ایدتشکر میکنم .

کرنجیا:- ازاینکه موقع می یابم خدمت شمابرسم وبه من موقع ملاقات داده شده نهایت سپاس گذارم .

سوال :

ښاغلی رئیس دولت ازملاقات ما هنگامیکه شمااز توقعات بزرگ انقلاب حرف زدید دو سال گذشته است آیامیتوانید حالا بمابگوئید که تاچه اندازه آن توقعات بر آورده شده ؟

جواب:

طوریکه قبلا گفته بودم آرزو های انقلاب بزرگ استکه برآوردن آنهمه آرزو هادر این مدت کوتاه ناممکن است امابابد توضیح نمود که دراین مدت یکسال وچندماه توجه مابیشتر به چند نقطه متوجه بودهکه آنهاعبارت اند از استقرار نظام جمهوری وامنیت داخلی، دوم سیاست خارجی افغانستان ومسألـهٔ سوم موضوع اقتصادی وپلان های انکشافی میباشد وتاجاییکه دیده میشود به تناسب وقت درین ساحات تاحدی موفقیت حاصل شده است .

مناسبات مابا اکثرکشور هادوستانه وبیشتر ازپیش تقویه یافته است تنها یگانه کشوریکه متاسفانه نتوانستهایم تااکنون روابط مادوستانه باشد پاکستان است آینده دیده شود که چطور خواهد شد .

درقسمت انکشاف اقتصادی مسرورم که قدمهای مثبت برداشته شده است و تا حال هفتادوهفت پروژه جدید تحت مطالعه قرار داردکه ازجمله این پروژه ها، نسبتاً بزرگ آن آبیاری ازدریای آمودرشمالافغانستان وهمانطور درجنوب قسمت سفلی وادی هلمند وهکذابندو انهار درفراه رود وهری رود میباشند .

ازپروژه های کلان دیگر پروژه خط آهن، پروژهٔ استخراج وذوب مس ، مطالعات دقیق برای استخراج معدن حاجیگك که یکی ازذخایر بزرگ آهن دراین ناحیه میباشد روی دست است . درقسمت موادنفت خوشبختانه درشمال افغانستان امیدواری بیشتری بدست آمده ودر این زودی هابه ساختمان تصفیه خانه در آن ناحیه اقدام میگردد وهمانطور ساحهٔ تفحصات برای نفت تاهرات توسعه می یابد .

در جنوب کشور ما امیدواری زیادی برای پیداشدن نفت موجود است وبعضی کمپنی ها برای تفحصات آن دلچسپی نشاندادهاند ،اما با کمپنی توتلفرانسوی داخل مذاکره میباشیم توقع میرود که بزودی به مو افقه برسیم .

این بودتوضیح مختصردرباره پلان هائیکه روی دست است اگرفرصت داشته باشید ومعلومات مفصل بخواهید خوش میشوم باوزیر پـلان صحبت نمائید .

درقسمت مالی وضع مانسبت به‌گذشته فرق کرده عواید دولت درسال هـای ۵۰ و۱۳۵۱ ۱۰ر۵۰ فیصد درتابستان ۵۱و۵۲ (۸ر۸)فیصد ودربین سالهای ۵۲و۱۳۵۳ درحدود (۱۲) فیصد یك تزئید رانشان میدهد عواید سال ۱۳۵۳ نظربه سال ۱۳۵۰ یك تزئید درحدود بیست وشش فیصد رانشان میدهد ودر عواید داخلی درسال ۱۳۵٤ نسبت به ۱۳۵۳ تزئید تقریبا ۳۸ فیصد پیش بینی میشود رویهمرفته وضع مالی مابه تناسب سالهای قبل بهتر است‌بودجه دولت درسال ۱۳۵٤ به تناسب سال ۱۳۵۳ (٥٦) فیصد تزئید گردیده است که از جمله (۵۱) فیصد آن بودجهٔ عادی و(٤۹) فیصد ان بودجهٔ انکشافی دولت رااحتوا میکند .

درقسمت بودجه انکشافی در سـال ۱۳۵٤ نسبت به سال ۱۳۵۳ یك افزایش تقریبا ۸۷ فیصد به نظر میرسد .

دراین مدت قوانین ومقررات ازقبیل قانون گمرکات ، قانون تصدیها، قانون مالیه مـواد استهلاکی، قانون کو پراتیف ها وتاسیـس کوپراتیف مامورین وسیستم تعرفه گمرکـی ومقررات بودجه وقانون بانکها که عنقریـب نافذ میشود برای تنظیم امور مالی وپولی‌کشور وضع شده است .

همچنین طرزالعمل هاواصلاحات اداری درامور مالی کشور بعمل آمده است .

برای استقرارقیم دولت دربودجهٔ خودسبسدی راقایل گردیده وازاین جاست‌که قیمت ها به صورت عموم به یك تناسب نسبی نگهداشته شده است .

درسال ۱۳۵٤ درحدود ۱۷ر۱۲ فیصدبودجه عادی به غرض سبسدی تفاوت قیمت مـواد استهلاکی مدنظر گرفته شده است . یکی از مسایل مهم دیگریکه دولت روی دست دارد اصلاحات ارضی میباشدکه دراین قسمت مرحلهٔ به مرحله عملی خواهد شد. تاموقع عملی آن فعلا زمین هائیکه به تصرف دولت‌است بمردم توزیع گردیده وهنوزهم دوام دارد .

قانون مالیهٔ مترقی وقانون اصلاحات ارضی درهمین سال شکل نهایی بخود میگیرد البته تطبیق آن وقت بکار دارد وبه تدریج عملـی خواهد شد .

سوال :

انقلاب درساحهٔ ثبات سیاسی ودسپلیـن اقتصادی یقینا اجراآت چشمگیری را نشـان میدهدمن نمیتوانم ازذکراین نکته خود داری کنم‌که افغانستان توانست صعود قیمت ها را درحدود ۷ فیصد نگهدارد . این امردربیـن کشور های روبه انکشاف یك ریکارد محسوب میشود چنانچه قیمت های اجناس ضـروری مانند نان حتی تنزیل یافت . آینکار چگو نه عملی شد ؟

جواب:

گمان کنم قبلا جواب سوال شما داده شده است طوریکه توضیح گردید برای استقـرار قیمت دولت سبسدی راقبول نموده ویکی از علل دیگرآن تقلیل درنشر پول است که به تناسب سال ۱۳۵۲ درسال ۱۳۵۳ در حدود

۴۰ فیصد کمتر نشر شده درقسمت معاش کارگران ووقت کارشان تجد ید نظربه عمل آمد .

برای تشویق دهاقین قیمت پخته تعیین گردیددرسال جاری دهاقین ازمدرك قیمت پخته عواید نسبتاً خوبی بدست آوردند، بدینترتیب تااندازهای توانستیم قیمت هارااستقراردهیم‌در باره‌سبسدی‌دولت که‌تاچه‌وقت‌میتوانیم آنراادامه دهیم مربوط به وضع مالی ووضع قیمت هادر جهان است . زیرا متأسفانه باید اظهار نمود که دردنیای امروز سه دسته ازکشور ها قرار دارند اول کشور های صناعتی که قیمت های تولیدات شان روبه افزایش است دستهٔ دوم کشور های دارای منابع نفت میباشند که آنها نیزقیمت نفت خودها را بلند برده اند ودستهٔ سوم کشور های روبه انکشاف مثل افغانستان میباشدکه ازهردوطرف تحت فشار اقتصادی قراردارد وازطرفی قیمت مواد یکه صادرمیدارد ازقبیل پنبه ، پشم ، میوه وغیره در بازار های بین المللی روبه تقلیل است . باوصف این ازکشور های مولد نفت باید تشکر نمود که درانکشاف اقتصادی افغانستان با ماکمك قابل ملاحظه نموده اند . مخصوصا ممالك دوست ماایران ، عربستان سعودی، عراق وکویت .

باتوضیح مختصریکه راجع به وضع مالی کشور داده شد اگربه تفصیل بیشتری علاقه داشته باشید میتوانید باوزیر مالیه ما تماس گیرید .

سوال :

در مصاحبهٔ گذشته جلالتمآب شما اظهار امیدواری نمودند که اختلاف افغانستان با پاکستان در مورد پشتونستان ازراه مذاکرات مسالمت آمیز حل خواهد شد شما همچنین گفتید که حاضرید دراین باره راجع به هر چیزودر هرکجاباره‌بران پاکستان مذاکره‌کنید. امروز وضع چگونه است ؟

جواب:

ازآنچه گفته بودیم درموقف ماتغییری وارد نشده است اماواقعاتیکه دراین اواخر پیش گردیده است قابل اندیشه میباشد. فعلاحرکتی که پاکستاندرمقابل‌پشتونستان وبلوچستان در پیش‌گرفته مایهٔ تاثروتأسف‌است وهیچ‌فهمیده نمیتوانیم‌که دلیل آن چیست در حالیکه قبل ازاین واقعات حاضراند روی اختلاف بین ما مذاکره نمایند اماواقعات و دسایس بشکلی ظهورکرد که فضارانامساعد نمود .

طوریکه دیده میشود همه این دسایس برای این چیده شده بودکه باید احزاب مخالف ازبین برود لیدران شان حبس گردد وذهنیت هارانسبت به افغانستان مغشوش سازند .

اکنون درهرگوشهٔ پاکستان که یك واقعه ویاناآرامی رخ دهد افغانستان رادخیل میدانند. میخواهم به شما اطلاع دهم‌که دیشب بازهم بیشتراز یکصدنفر بلو چ بخاك افغانستان پناهنده شده اند واین دراثر سیاست تشدد آمیز حکومت پاکستان علیه مردم پشتون و بلوچ میباشد باوصف این همه دسایس بازهم بشمامیگویم که درموقف ماتغییر وارد نشده است اماوضع موجوده تااینکه اصلاح نمیگردد امکان مذاکره ومفاهمه به نظرنمیرسد .

سوال :

صدراعظم بوتو کابل رامتهم میسازد که باتربیهٔ گریلاهای پشتون از ماورای سرحد واعزام ایشان برای خرابکاری وسبوتاژدرامور داخلی پاکستان مداخله مینماید، آیا ښاغلی رئیس دولت میخواهند باین اتهامات جواب بدهند ؟

جواب:

مامثل همیش اتهامات آقای بوتورا تردید میکنیم آقای بوتوبااین اتهامات بی اساس میخواهد به روی حقیقت پرده اندازد وناآرامی هایی راکه در داخل پاکستان موجود است بپوشاند . تشدد درمناطق پشتون و بلوچ بمنظور خفه نمودن نهضت های آزادی خواهی پشتون وبلوچ طرح گردیده است اماا گرتصور زمامداران پاکستان این باشدکه تحت فشار واستعمال قوه میتوانند نهضت ملی پشتون وبلوچ راازبین ببرند خطای بزرگی است .

سوال :

بنظر میرسدکه اشخاص مسئو ل درکابل فکر میکنند پاکستان درسه یا بیشتر از سه کودتای بی نتیجه برضد انقلاب وشخص شما دست داشت آیاممکن است دراین موضوع معلومات حاصل کنم .

آیاشمادرد سر های بیشتری را بشکل مواجه نظامی باپاکستان انتظار میبرید ؟

جواب:

راجع به اینکه دردسایسیکه در افغانستان کشف گردیده دست پاکستان دخیل بوده جای شك نیست البته همه آن هارانمیتوانیم کودتا بنامیم این دسایس بهشکل جاسوسی، قاچاق اسلحه وغیره کشف گردیده‌که درآن پاکستان بصورت مستقیم دست داشته است . پاکستان درسرحدات استحکامات و تهانه جات سابق انگلیس راتقویه میدارد. این همه حرکات بمنظور این است‌که افغانستان راعصبی‌نماید ومجبوربه رویهٔ متقابله سازد اما، مااین همه حرکات راباخون سردی نگران بوده وازحوصله کارمیگیریم .

اینکه آقای بوتو وجنرال های پاکستان آرزو داشته باشند تجاوز نمایند به خودشان معلوم است امادرحال حاضربااین فضایکه‌دردنیاموجود است حرکات نظامی به نفع هیچ طرفی نخواهد بود البته این طرز تفکر مربوط به اشخاصی میباشدکه باچنین ماجرا جویی میتوانند دست بزنند ورنه حرکاتیکه درمقابل نیشنل عوامی پارتی ولیدران پشتون وبلوچ اتخاذ گردیده منطقی نبوده ونمی باشد . باوصف این همه دسایس ماميخواهيم که باهمه کس مشکلات خودرا ازطریق مفاهمه و شرافتمندانه حل نمایم .

سوال :

ښاغلی بوتو میگوید که از جلالتمآب شما بمنظور مذاکره راجع به مشکلات فیما بین دو کشور جهت مسافرت به‌اسلام آباد دعوت بعمل آورده بود اماهیچ جواب مثبت از کابل واصل نشد ؟

جواب:

قسمتی ازاظهار آقای بو تو راست است حقیقتا به شارژدافیر ماگفته بودکه میخواهدمرا دعوت نمایند باگرفتن این اطلاع موضوع تحت مطالعه ماقرار داشت اماقبل از اینکه

جواب مثبت ویا منفی داده شود آقای بوتـو شخصا این مسأله راافشاء نمود واگر آقای بوتودراین موضوع حسن نیت میداشـــت و صمیمانه میبود یقین جواب مامثبت می بود و بهتر آن بودکه این مسأله در ابتدابه سویهٔ پائین شروع میشد تازمینه به سویه بلند تر مساعد میگردید اماقبل ازاینکه جوابی از مـا بیابد موضوع راافشاء نمود اینکه میگویدجواب ازطرف کابل نرسید درست نیست زیرا بهآن مرحله نرسیدیم .

سوال :

ازموقعیکه انفجاریك بم درپشاور منجر بـه قتل حیات محمد شیرپاوگردید ولایات سرحد وبلوچستان موردستم وتعدی عمومی قرارگرفته است . حزب عوامی منحل گردید ورهبرانـی ازقبیل ولی خان توقیف شده وحتی مصئونیت اعضای پارلمان باوضع عجولانه قوانین سلب گردید. کابل این حوادث راچگونه تلقی میکند ؟

جواب:

دراین قسمت نظر حکومت افغانستان ذریعهٔ نشریات واعلامیه هاتوضیح گردیده تمام این واقعات یك دسیسه ساخته وبافتهٔ پاکستان میباشد وهدف ازآن این است که افغانستان رادرآن دخیل سازد قتل شیر پاو خاتمـــه دیموکراسی پاکستان میباشد که آقای بوتوبه آن افتخار مینمود .

سوال :

آیاښاغلی رئیس دولت فکر میکنند که بین خصومت روزافزون حکومت بوتو با نهضـــت پشتون وافغانستان ورفع قیود امریکا برصدور اسلحه به پاکستان رابطه ای موجود باشد .

آرزومندیم ازنظریات شماراجع به عواقب این اقدام امریکا برای صلح نیم قاره اطلاع‌حاصل کنیم ؟

جواب:

دراین قسمت نظرما وشما مشابه اســـت برداشتن قیود اسلحه امر یکا به پاکستـــان چنانکه برای شما خوشگوار نیست برای مانیز گوارا نمیباشد خصوصا دراین موقعیکه بـرای ازبین بردن نهضت آزاد یخواهی پشتــو ن وبلوچ به‌کار برده میشود .

باانیکه امریکایی ها میگویند که پاکستان اسلحه راباپول نقد خریداری میدارد اما همه میدانند که دراین منطقه کدام کشور میتواند اسلحه خریداری نماید، لهذافکرمیکنم برداشتن محدودیت وارسال اسلحه به پاکستان موازنهٔ قوارا دراین منطقه بهم میزند وسبب نا آرامی وتشویش این حوزه که همه مادرآن زندگـی میداریم خواهد شد .

سوال :

شما فکر میکنید که پاکستان بتواند اسلحه خریداری نماید ؟

جواب:

من یقین ندارم پاکستان بتواند پول اسلحه راتادیه نماید ولی پاکستان این پول را شاید ازطریق دیگری بدست آورده وقیمت اسلحـه راتادیه نماید .

سوال :

درنتیجه اقدامات عسکری پاکستان آوارگان پشتون هم اکنون به افغانستان پناه آوردماند مادرهندوستان از عواقب یك حادثه مشابه در پاکستان شرقی آگاهی داریم . شما چگـونه

این بحران راکه درپهلوی افغانستان توسعه میبابد ارزیابی میکنید ؟

جواب:

پناهندگان پشتون هنوز مثل بلوچ ها به افغانستان زیاد نیامده اند اما از وضعیکه پاکستان درپیش گرفته احتمال آن میرود که پشتون هانیز به افغانستان پناهنده شوند .

سوال :

افغانستان برای پناهندگان بلوچ چه‌ترتیب گرفته ودرآینده اگرتعداد آن ازدیاد یابد چه تدابیر اتخاذ خواهد شد ؟

جواب :

یگانه کاریکه افغانستان میتواند اینست‌که برای این اشخاص جای دهدوآنهارا اعاشه نمایدواگر تعداد آنها درآینده ازدیاد گردد درآن صورت مجبوریم بموسسات بین المللی مراجعه واستمداد نمائیم .

سوال :

شاهنشاه ایران اخیرا برای انجام مذاکرات خصوصی باشاغلی بوتو ازلرگانه دیدن نمود. شاغلی رئیس دولت رول تهران رابرای بهبود اوضاع وکمك جهت حل اختلافات افغانستان وپاکستان چگونه ارزیابی مینمایند در اینجا بایداین حقیقت راتذکر دهم، اعلیحضرت شان بهمن گفت هرگاه‌کابل واسلام آبادهردوآرزومند باشندوی میخواهد چنین رول دوستانه ای را بعهده بگیرد ؟

جواب:

ازاینکه اعلیحضرت شاه ایران به پاکستان مسافرت نموده‌اند خبرداریم اما اینکه چه گفته اند هنوز کدام راپوری نرسیده است . آنچه درجراید خارجی تبصره گردیده یکی ازآجندای مذاکرات شان موضوع اختلاف افغانستان وپاکستان بوده تفصیل مذاکرات تاکنون معلوم نیست .

راجع به اینکه شاهنشاه ایران برای حل اختلاف بین افغانستان وپاکستان نظر نیکی دارند ازامروز نبوده بلکه ازشانزده سال قبل میباشد فکر میکنم که این آرزورا امروز نیز خواهند داشت موقف افغانستان نزد شان معلوم است اگرایران باآرزومندی نیکی که دارد خواسته باشد راه حل شرافتمندانه برای اختلاف ماپیدا نماید افغانستان آنرا تقدیر میکند .

سوال :

دراین صورت شما آنرابه خوشی استقبال میدارید ؟

جواب:

طبعا مساعی واقع بینانه رانه تنها از ایران بلکه ازهرکشور یکه باشد به خوشی‌استقبال میداریم .

سوال :

دراین مورد جلالتمآب شما حتما بخاطردارند هنگامیکه من احساسات دوستانه شمارا نسبت به ایران به شاهنشاه رساندم آن اعلیحضرت احساسات شما را باپیشنهاد هرگونه همکاری ممکن باافغانستان قویاً مقابله نمودند .

من چنین تعبیر میکنم که مناسبات بین کابل وتهران ازآنوقت تا کنون به صورت دوستانه روبه توسعه میباشد ؟

جواب:

اصلا مناسبات ماباایران همیشه خوب بوده

وفعلا هم خیلی دوستانه میباشد از کمك های اقتصادی ایران به افغانستان نهایت ممنونیـم وهمچنان ازعلاقه که برای رفع کشیدگی بین افغانستان وپاکستان میگیرند متشکریم .

سوال :

بناغلی رئیس دولت هفته آینده از کشور من بازدید خواهند کردکه درآنجا استقبال گرمی انتظار شما است ؟

ماهیت واهداف این بازدید چیست ؟ مـــا مخصوصا ازاین نظردرتجسس معلومات هستیم که بعضی منابع مشخص پاکستانی این بازدید راسوء تعبیر نموده ویك حرکت خصمانه علیه آنکشور تلقی مینماید ؟

جواب:

ازاینکه به‌کشور شما مسافرت میدارم‌خوش هستم‌که موقع میسر گردید تابازمامداران شما دیدن نمایم مسافرت من کاملایك مسافــرت دوستانه میباشد ازاینکه پاکستان آنرا سوء تعبیر نموده به رفقای پاکستانی وآقای بوتو گفته میتوانم که این مسافرت کدام دسیسه وانتریك دربارهٔ پاکستان نخواهد بود اگر دو کشور دوست بین خودمذاکره مینمایند دلیل آن شده نمیتواند که درمقابل کشور دیگــر دسیسه سازی نماید .

سوال :

آیادر مذاکرات شما بازمامداران ما موضوع امنیتی مطرح خواهد شد ؟

جواب:

درآجندای مذاکرات ماچنین چیز داخل‌نیست اصلا مذاکرات مادرهند آجندایی ندارد درهمه موضوعات میتوانیم مذاکره ومفاهمه نمائیم .

دراینجا میخواهم تذکردهم ازاینکه دوکشور همسایه ایران وعراق توانستند اختلافات خود هارا ازراه مفاهمه حل نمایند سبب خوشـی ماگردیده است . یقین دارم رفع این مناقشه بین دوکشور همسایه سبب آرامی درآن منطقه میباشد .

درخاتمه خواهش میکنم تمنیات نیك مــن همکارانم ومردم افغانستان رابه حکومت ومردم کشور خود برسانید .

گرنجیه ازاینکه موقع ملاقات بمن داده شد یك باردیگر اظهار سپاسگذاری میدارم .

پیام بمناسبت یادبود امیرخسرو بلخی

۲۱ حوت ۱۳۵۳

هموطنان عزیز ، دانشمندان گرا می:

مسرورم که یکبار دیگر مو قع میسرمــــی گردد تامحفل‌یادبودیکی از فرزندان این ســر زمین رابوسیله این پیام افتتاح نمایم.

دوماه قبل درجلسات علمی وتحقیقی یادبود وتجلیل از مدافعان سر سخت آزادی وتمامیت وطن‌ما بایزیدرو بنا ن توسط دانشمندان‌افغانی وکشور های دوست تذ کار بعمل آمد ودر تحلیل احوال‌و آثار ش یك صفحه‌ازتاریـــخ مبارزات‌آزاد یخواهی مردم ما دربرابرتجاوزات بیگانه در انظارمردم جهان‌جلوه‌خودراتجدیدکرد امروز که هفتصد مین سال‌تبارز عرفانـــی امیرخسرو بلخی مشهور به دهلوی تجلیل‌به عمل‌می آوریم. به جنبه های عرفانی، ثقافت باستانی خو یش درآثارپر ارزش این شاعر متصوف دقیق میشویم وسلسله پهناور معارف اسلامی راکه ازسنا یی غزنوی تاجلال الدین بلخی آفاق بیکران راطی‌کرد، دنبال می نماییم امیر خسرو شاعر متصوف عالم متفکر وعارف کامل‌بود.

مایادبود این دانشمند گرامی راباااظهارحق شناسی بی پایان دربرابر دانش وبینش وی احترام‌وتجلیل مینماییم‌وباافتتاح‌سیمینار تحقیق احوال وتحلیل آثارش توسط این پیام سخن مختصری به‌نسلهای امروز و فردا میسپاریم وآن‌اینکه بزر گترین راز بقای ملتها درپهلوی حفظ‌میرا ث‌گرانبهای فر هنگی شان‌شناسایـــی کامل واقعیت هاییست که قانون تکا مــــل اجتماعی‌آنرادرجلو شان‌قرار داده‌است ومردم‌ما خوشبختند که‌بادرك این وا قعیت بزرگ‌غنای فرهنگی‌خود را ازنسلی به نسلی به‌شکل‌تکامل آن‌تسلیم‌نموده وباوصلت گذ شته باحـــال ساختمان زندگانی فردای خود را باتضمین و امیدواری تکامل وپی ریزی نمایند .

نارفته ره، رونده بجا یی نمیر ســـد
ناچار رفته اندره ، آنگه رسیده اند

بیانیهٔ ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم درضیافتیکه به افتخار شان رئیس جمهور هند ترتیب داده بودند .

۲۱ حوت ۱۳۵۳

جلالتمآب رئیس جمهور !

جلالتمآب صدراعظم !

جلالتمآبان ، دوستان عزیز وگرامی !

نخست میخواهم بااستفاده ازاین فرصت ازاظهارات دوستانه‌ونیک‌جلالتمآب شماواستقبال گرم وصمیمانه که ازمن وهمراهان سفرم در کشور زیبا وپهناور شما صورت گرفت وخود مظهر واقعی دوستی وروابط عنعنوی دوکشور است کمال امتنان وتشکرات خود و رفقای همسفرم راابراز دارم .

شخصا احساس مسرت وخوشی میکنم که یکباردیگر موقع میسر گردید تاازاین کشور دوست به اثردعوت دوستان هندی خود بازدید بعمل می آورم وحامل پیام مؤدت واحساسات بی آلایش مردم وحکومت افغانستان میباشم .

جلالتمآب گرامی ، دوستان محترم !

روابط دوستانهٔ ماپدیده جدیدونوینی نیست شناسایی وعلایق ماسابقه وتاریخ طولانی دارد ماقرنها قبل ازاستعمار باهم بحیث کشور های همسایه روابط وسیع اقتصادی ، فر هنگی واجتماعی داشتیم . در طول تاریخ تسلط اجانب سیرمجاهدات وپیکار مردمان ما برای کسب آزادی وحفظ استقلال شا ن موجب تشویق وتائید همدیگر مابوده وبا علاقمندی ازطرف ملت های ماتعقیب شده است . بعداز ختم استعمار روابط افغانستان مستقل وهند آزاد روزبروز انکشاف نموده واکنون دوستی بین مملکتین مابرپایه های مستحکمی بنانهاده شده که نه تنها به منفعت هردو کشور است بلکه برای تامین صلح منطقه نیز مفید ومثمر میباشد . این علایق دیرین امروز به ما امکان آنرابخشیده تانظربه مقتضیات عصر همکاریهای مفید رامطابق منافع وآرزومندیهای هر دو ملت توسعه دهیم وبرحجم تبادلات مادی ومعنوی خود بیفزائیم .

ماازهمکاری های هندکه دارای تجارب وسیع وارزنده درراه رشد اقتصادی میباشد صمیمانه قدردانی کرده ومیکنیم .

بعداز گذشت مدت شانزده سال که باردوم به‌کشور بزرگ وزیبای شما مسافرت میکنم شاهد ترقیاتی هستم،که حکومت شمابامساعی خستگی ناپذیر مردم وطن پرست هند کهن دراین مدت کوتاه به آن توفیق یافته اند واین موفقیت بزرگ وچشم گیر درخورهر نوع ستایش وتمجید است .

باکمال مسرت اظهار مینمایم که مردم‌کشور من‌این مجاهدات مردم هند رادر راه‌این‌جهش اقتصادی واجتماعی ، باعلاقمندی تعقیب نموده

ومینمایند . مساعی مثمر دوست فقید مـــن جلالتمآب جواهر لعل نهرو، که تاهنوزخاطرات خوش دوستی آن مرد بزرگ نزدم موجوداست ودیگر زعمای هند مخصوصا تلاشهای مـداوم حکومت‌موجوده تحت زعامت میرمن اندراگاندی عامل مهم ومثبت این واقعیت محسوب میگردد.

دوستان عزیزم !

طوریکه دوستان هندی میدانند طی دهـهٔ اخیر حیات ملی افغانستان در ساحات مختلف بابحران عمیق وویران کننده ای روبروگردیده بود کـه دور نمای تاریکـی رادر مقـابل ملت افغانستان ووطن پرستان کشور قرار میداد ، لذادر برابر این نابسامانی ها، ایجادیك روش جدید وتغییر بنیادی حتمی به نظرمی خـــورد درچنین حالت به تأسی ازاراده ملت افغانستان وبرای سعادت آیندهٔ کشور تصمیم گرفتیـــم تانظام جمهوریت ودیموکراسی واقعی ومعقول راکه هدف اصلی انقلاب ماراتشکیل میدهـد واساس آن برخدمت به قاطبه مردم افغانستان استوار است بنیاد گذاریم .

زعامت انقلابی درکشور با پشتیبانی کامل همه طبقات ملت ، باسنجیدگی وخبرت بسوی هدف خودپیش میرودوامید است بحل مشکلات خود فایق آئیم .

جلالتمآبان ، دوستان عزیز !

سیاست خارجی افغانستان همیشه متکـی براصل بیطرفی فعال وقضاوت آزاد درمسایل جهانی بوده وآنرابهترین وسیله برای حفـــظ آرامش واستقرار صلح پایدار درمنطقه وجهان تشخیص داده است هرعملی که موجب بر هم خوردن این مأمول گردد مورد نکوهش جـدی افغانستان قرار میگیرد . ولی باداشتن ایـــن عقیدهٔ راسخ مشاهده میکنیم‌که بازهم حکومتی درمنطقه ماوجود دارد که به تمنیات ملی‌کتله هاوقعی نگذاشته وبه غلط وخطامیخواهند بـــا استعمال قوه احساسات ملی وکرامت بشری آنهاراپامال نماید .

چنانکه میدانند یگانه اختلاف سیاسی بین افغانستان وپاکستان جزتأمین حقوق حقـــه برادران پشتون وبلوچ چیز دیگری نمیباشد . ماهمیشه برای حل این یگانه‌اختلاف باآنکشور اظهار آمادگی نموده ایم ولی مشاهده میکنیم که پاکستان حاضر نیست به این علاقمندی ماجواب مثبت بدهد .

جلالتمآب محترم ، دوستان گرامی !

حکومات مختلفه پاکستان همیشه خوف از کشور های منطقه راوسیلهٔ استقرار داخلـی وحاصل کردن سلاح قرار داده اند . حالانکـه این خودپاکستان است که باشمول به پیمان های نظامی مختلفه وانبار نمودن سلاح هـای متنوع نگرانی کشور های حوزه رافراهم نموده وآرامش واستقرار منطقه رابرهم زده است .

اخیرا رفع تحریم سلاح از طرف ایـــالات متحده ، درحالیکه پاکستان مشغول خونریزی دربلوچستان و پشتونستان میباشد، سبـــب اندیشه عمیق مردم وحکومت افغانستان‌گردیده وموجب برهم خوردن موازنه درمنطقه وبوجود آمدن مسابقه تسلیحاتی خواهدگردید ووسیلهٔ تهدید مزید رابرای صلح منطقه فراهم خواهد گرد. افغانستان متوقع است حکومت امریکادر واقعیت امر طوریکه اعلام نموده مساعی صلح

جویانه راکه سبب استقراردرجنوب آسیاگردد، پشتیبانی نماید ، تامردم ایـن منطقه بعوض صرف منابع محدود خودبر تسلیحات، متوجه پروگرام های انکشافی واقتصادی خودگردند .

دوستی افغانستان وهند بر اساس صلـــح خواهی است هر دوکشور درمنطقه صلـــح میخواهند . افغانستان وهندبه رعایت از اصل تفاهم ودوستی وجستجوی‌راه حل مسالمت‌آمیز مسایل ذات البینی براساس عدالت وواقـع بینی عقیده کامل دارند و عملیات نظامـــی وتسلیحاتی بیمورد راعمل نادرست پنـداشته وآنرا برای صلح وامنیت درمنطقه ودر جهان مفید نمیدانند . این پاکستان بوده واست که تشویش واضطراب رادر منطقه سبب میگردد.

دوستان عزیز !

بامسرت ملاحظه میکنیم که مو قف هـــای افغانستان وهند روی اکثر مسایل بین‌المللی همواره موافق وممد یکدیگر بوده اســـت . همنوائی هیات افغانی وهندی چه دراجتماعات ملل متحد وچه در اجتماعات کشورهای بیطرف معرف ونشانه نزدیك بودن زاویه نگاه هردو کشور درمورد اوضاع آن بوده است وازهمین جاست‌که افغانستان وهند در اوقات مختلـف مخالفت خودرا با الحاق به پیمانهای نظامـــی ابرازداشته واهمیت خط مشی عدم انســـلا ك ومساعی ارزنده کشور های پیرو سیاســـت بیطرفی رادر استواری صلح جهان وتقویـت همکاری بین المللی تائید نموده اند .

افغانستان در مورد شرقمیانه در حالیکـه همه مساعی رابه منظور برقراری صلح در آن منطقه حساس دنیا تقدیر میکند وعقیده دارد که صلح وامنیت درآنجا بدون خروج قـوای متجاوز اسرائیل ازسرزمین های اشغال شده اعراب، تامین حقوق حقه مردم فلسطین وآزاد گردانیدن بیت المقدس تحت حاکمیت اعـراب امکان پذیر نمیباشد .

در ساحهٔ مناسبات اقتصادی و تجـــارت بین المللی نظام موجوده که باز مانـده دورهٔ استعماراست به‌هیچصورت باشرایط وامکانات کنونی جهان که دراثر پیدایش تعداد زیادی ازکشور های آزاد درجامعه بین المللی بمیان آمده است توافق ندارد وباید چنا ن نظـــام اقتصادی نوینی جای آنرا بگیرد که احتیاجات وخواسته های امروز در این ساحه بر آورده شده ومخصوصا درآن منافع کشورهای جهان سوم مدنظر گرفته شود .

کشور های جهان سوم باید از منابع‌طبیعی خویش وتکنالوژی دوران معاصر به وجه لازم درراه انکشاف وتوسعه استفاده نموده وکشور های صنعتی ازروی تفاهم به وسیله دانشـ وتکنالوژی که دراختیار دارند باآنها کمـــك ومعاونت بنمایند .

ماهمکاری اقتصادی وتخنیکی کشور هـا ی درحال رشد رادر بین خودشان نیز در رشـد اقتصادی آنها درشرایط فعلـی خیلی مـؤثـر میدانیم .

ازنظرما هرکشور مطابق به منشور ملـــل متحدحق داردکه ازتمام منابع وامکانات خویش به‌هر نحوی که خواسته باشد درراه توسعـه انکشاف مادی ومعنوی خویش مستفید گردد.

دراینمورد هرگونه مداخله واعمال فشار و زور غیرقابل قبول بوده و اختلافـات موجوده

دراین زمینه باید براساس روحیه دوستی وتفاهم متقابل وهمکاری نزدیك حل وفصل گردد .

دوستان گرامی !

یکباردیگر ازپذیرایی‌گرم وصمیمانه‌که ازمن وهمراهانم درکشور دوست هند بعمل آمده تشکرات قلبی خودرابه زعما ومردم هندابراز داشته واز دوستان وحاضرین محترم خواهش میکنم بابرداشتن جام خویش درآرزو هایم اشتراك نمایند .

به صحت وسلامت جلالتمآب رئیس جمهور.

به‌صحت وسلامت خانم‌اندراگاندی صدراعظم هند .

به ترقی مزیدوسعادت ملت دوست هند .

به تقویت روزافزون علایق دیرینه دوستی افغانستان وهند .

بیانیه نباغلی رئیس دولت درپوهنتون پنجاب

۲۴ حوت ۱۳۵۳

جلالتمآبان ، دوستان عزیز !

میخواهم ازشما وازهمه آنانیکه با پوهنتون پنجاب ارتباط دارند ازافتخاریکه امروز به‌من اعطا کرده اید با تقدیر وامتنان زیادی تشکر کنم .

افتخارازچنین مقام علمی عالی بدست آوردن برای هرکس ودرهرجا مایه مباهات میباشد ، اما این مناسبت برای من دارای اهمیت خاصی است زیراازطرف پوهنتون پنجاب که درکشور من شهرت زیادی دارد وازیك کشور دوست درمنطقه خودما می‌آید، باین وسیله امتنان‌خود راااظهار میدارم وخاطره این روزراهمیشه با خود خواهم داشت .

کشور بزرگ وپهناور شما برای من بیگانه نیست زیرا قبلا نیز مسرت مسافرت بوطن شماراداشته ام به کشورشمااز سرزمین دور دستی نیامده ام زیراما باهم همسایه هستیم ومدتها باهم بحیث بهترین همسایگان زندگی کرده‌ایم، مردمان افغانستان وهند قرنهاست همدیگر رامی شناسند وقتی افغانها وهندیها همدیگر را ملاقات میکنند ومی توانندراجع به بسیار چیز های مشترکی‌که باهم دارندصحبت کنند ایشان می توانندنه تنها راجع به روابط دیرینهٔ دوستی خودبلکه راجع به ثقافت که قسمت بزرگ تاریخ سرزمین های باستانی شانرا تشکیل داده صحبت کنند . امامن نمی خواهم داستانهای گذشته رادر اینجا بازگویم .

من عقیده دارم‌که ماباید درمورد شرایطی‌که امروز برجهان ماحکمفرماست باهم ملاقات‌کرده ونظر خودرا بیکد یگر بگوئیم . یادآوری افتخارات گذشته خوب است امااین کار درد مارا دوا نمیکند ماباید توجه خودرابه نظر واقعبینانه براوضاع موجوده متمرکز بسازیم تابتوانیم به سرنوشت آیندهٔ خود در جهان

امروزوفردابیاندیشیم. هرزمانیکه موقع میابیم دریك پوهنتون به اطراف خود نظر اندازیم ملاحظه واحساس میکنیم که دونیرو بر محیط آن مسلط است وآن یکی نیروی دانش ودیگری نیروی جوان تفکر است . اینها نیرو هایی هستند که آیندهٔ مارا تعیین میکنند ومارا قادر ساخته می تواند، تابرای احتیاجات خودجواب مثبت بیابیم . شرایط امروزی که اکثریت مردمان تحت آن زندگی میکنند جهل، فقر ، گرسنگی، مریضی وپس ماندگی درهمه اشکال آن است .

لهذا وظیفهٔ اولی ماصحبت دربارهٔ این‌آفات ومبارزه درراه ازبین بردن آنهاست. هنگامیکه اسباب بوجود آمدن این شرایط را تحلیل میکنیم، نظریات فیلسوفانه داشتن، چنانچه درگذشته همیشه درین قسمت جهان عادت بوده است، به دردی نمیخورد . ملامت کردن کسانیکه مارااستثمار کرده اند بس است . حالاباید علیه ناامید یها مبارزه کنیم زیراازآن ضرر بسیار بیشتر دیده ایم در این هنگامیکه باچنین ادباربزرگ مواجه هستیم برمالازمست تادر مبارزه علیه این بدبختی هامتحد باشیم وباردیگر به هیچکس اجازه ندهیم که دربین ماتفرقه انداخته برما حکومت‌کنند . دراینجاست که میخواهم به نقش عمده ء ایکه موسسات تعلیمات عالی میتوانند بازی کنند ومسئولیت سنگینی که بعهده دارند اشاره کنم .

بامسرت مشاهده میکنیم که این مسئولیت رادرهند فراموش نکرده اند . من نیز مانند بسیار کسان دیگر وقتی به هند امروز نظر می اندازم، تفاوت عظیمی مشاهده میکنم بهاین معنی که ازتاریخ استرداد استقلال تان تا امروز ترقیات بزرگی در ساحات مختلف نصیب شما شده است .

گفته میتوانم که قسمت اعظم این ترقیات رامرهون مردان وزنان دانشمند خود میباشید. پیروز یهای هند باید محل خوشی برای همه آسیاوهمه کشورهای عقب ماندهٔ دنیا وآنهایی باشد:که درگذشته‌ازتسلط خارجی‌صدمه‌دیده اند وامروز درراه ترقی خود تلاش میکنند . ما در افغانستان مساعی دوستان هندی خویش رابه نظر تقدیر مینگریم وازکامیابی تلاش های شان، خوشنود میگردیم . مانیز با مشکلات مشابهی مقابل هستیم وبایدباصراحت اعتراف نمایم‌که ازتجربه های شما بسیار آموخته ایم وبازهم می توانیم بیاموزیم . درحقیقت این مهمترین کمکی است‌که کشور شمابه ما داده است . روابط دوستانه و صمیمانه بین افغانستان وهند وآمادگی نظام نوین جمهوری افغانستان ، بمااین امیدواری را میدهد که همکاری های متقابله ما نتایج مثمر تری ببار آورد . هدف نهایی نظام جمهوری افغانستان بهبود بخشیدن به زندگی مردم مایعنی افراد عادی جامعه است . امروز هیچ‌کشوری‌نمیتواند بدون همکاری بین المللی به اهداف خود نایل آید. بنابرین سیاست بین المللی افغانستان متوجه تعمیل این واقعیت است .

حقیقت مهمتردیگراین‌است که هیچکشوری مخصوصاًدرقسمت عقب مانده جهان، نمیتواند باین هدف جزدر شرایط صلح برسد . غایه عمدهٔ سیاست عدم انسلاك ، داشتن روابط دوستانه وبه نفع صلح جهان، باهمه ملل

جهانست . طبعا آرزومندی چنین روابط را با همسایگان همفکر خویش وکشور هائیکه در منطقه مازندگی میکنند مخصوصاما آرزوداریم.

افغانستان همیشه ازهر انکشاف بین المللی که منجربه‌صلح وامنیت جهانی شود، استقبال کرده ودایمابرسیاست هائیکه موجب کشیدگی بین کشور هامیگردد بحیث انکشافات خطرناك ونامطلوب تأسف نموده است .

مااز پالیسی دیتانت که نسبتاً تازه آغاز گردیده وتااندازه ای مفید ثابت شده استقبال کرده ایم مشروط براینکه منابع کشور های کوچکتر مخصوصاً کشور های غیر منسلك راکه به هیچیك از اتحادیه ها تعلق ندارند احترام کرده وبه بعضی کشورها یا بعضی مناطق محدودنماند. افغانستان همیشه طرفدار خلع سلاح جهانی وکامل بوده ولهذا مخالف مسابقه تسلیحاتی وسیاست هایی میباشد، که چنین مسابقات راشدت بخشیده ویا آنرا بر ملل‌صلحدوست مناطق‌جهان،که یگانه‌آرزوی‌شان سعی وکوشش درراه بهبود شرایط زندگی مردم شان است تحمیل میکند .

افغانستان مخصوصا ازبابت وضع سیاسی نیم قاره نگران بوده، آرزومند عادی شدن اوضاع دراین قسمت جهان میباشد . مساعی که تاحال دراین جهت صورت گرفته ازطرف مابه نیکویی استقبال شده است وامیدواریم که این مساعی ادامه بیابد. همچنان امیدواریم هیچکس چنان سیاستی رادر پیش نگیرد که مانع عادی شدن روابط کشور ها، درهرمنطقه جهان‌که باشد، گردد .

تولید کشیدگی با چنین سیاستی در بین کشورها مخصوصا ازراه پشتیبانی کشور های مخاصم، بهردلیلی‌که باشدغیرقابل دفاع وغیر قابل قبول است . طوریکه همه میدانیم این سیاست، سیاست تازه‌ای نیست بلکه چندین باراختیار وبه آن عمل شده است .

درهر بارنتیجه آن تولید کشیدگی، عداوت وخصومت بوده ومنجربه منازعه وجنگ گردیده است که جنگ های جنوب آسیا، شرقمیانه، جنوب شرق آسیا وسایر مناطق از جملهٔ آنهاست .

ایجادصلح وحفظ آن وابسته به خاتمه دادن چنین سیاست هاوعدم فراموشی واقعیت هاو تجربه های گذشته ومشکلات آینده میباشد .

اگر قرار باشد که درساحهٔ تسلیحات نیز سیاستی شبیه سیاست تأسف آوری که در ساحهٔ اقتصاد جهان پیش گرفته شده اختیار گردد، آنوقت همانطوریکه کشور های غنی روز بروز غنی ترشده وکشور های نادار، نادارتر میگردندممالك قوی نیزروزبروز قویتر وممالك ضعیف، ضعیف ترخواهند شد وآنچه یقین است، این است‌که این راه مارا بسوی صلح نخواهد برد ودکترین توازن قوا وقتی متکی باین پرنسیپ باشد، که توازن به نفع منافع خودخواهانه یکطرف بر قرار گردد، یقینا درآخرامر منجربه تباهی خواهد شد .

اگراین جانبداری که متکی بر منافع خود است دوباره احیاء گردد، منجربه عین نتایج خواهد شد واگر مخصوصا چنین سیاستی را کشور های بزرگ تعقیب کنند، نتایج آن خطرناکتر وتباه کننده ترخواهد بود .

حکومات کشورهای‌کوچکتر‌که چنین سیاستی راباااتکاء به قوت متحدین خود می پذیرند : اگرفکرمیکنند ، کـه ازاستقلال واتکـاء بخود ضعیف خویش دفاع میکنند درحقیقت خود را فریب میدهند. چنین حکومات درواقع آلهٔدست کشورهای‌حکمران‌بیگانه‌میباشند. درجهان‌امروز حکومات کشور های عقب مانده تنها یـــك مسئولیت ووظیفه دارند وآن نجات دادن مردم شان ازادبار اقتصادی واجتماعـی و توفیـق بخشیدن به ایشان، برای داشتن یك زندگی واقعی وپرافتخار دربین ملل جهان اســت ، منظور من این نیست که بدیگران نظر بـــه بدهم .

تاآنجاکه به مامربوط است آرزوی دیگری جزصرف وقت، نیروومنابع خوددرراه انکشاف اقتصادی، اجتماعی وثقافتی مردم خویش در محیطی آرام وبراساس عدالت اجتماعی نداریم.

متاسفانه مابایکی ازکشور های منطقه‌خویش اختلاف سیاسی داریم واین یگانه کشورجهان است‌که نخواسته اختلاف خویش راباما رفـع کند. این کشور پاکستان‌است ویگانه اختلاف سیاسی بین افغانستان وپاکستان موضـــوع حقوق حقهٔ پشتونها و بلوچهاست . همـــان طوریکه بارها گفته ام بازهم میخواهم بگویم که افغانستان حل این مشکل رادردایرهٔ روابط بین المللی خویش میخواهد .

مامیخواهیم این امرازراه تفاهم وبا وسایل صلح آمیز صورت گیرد و مصمم هستیــــم سیاست صلح جویانه خود را ادامه بدهیم . زیرا میدانیم که تنها چنین سیاستی میتواند مارابه آرزوی نهایی مابرساند .

آرزو وهدف نهایی مانه تنها این است‌که اختلاف مذکور را حل کنیم بلکه همچنـــان می خواهیم شرایطی ایجاد کنیم که تحت آن افغانستان وپاکستان باهم براساس دوستـی وهمکاری نزدیك زندگی کنند، ماعقیده داریم که انکشافات آینده هرچه باشد مسئولیـــت نتایج نامطلوب بدوش جانبی خواهد بود که برپرنسیب استعمال قوه، یاتهدید به استعمال قوه اتکاء میکند واگر نتیجه روابط همسایگی نیك ودوستی دوامدار باشد، آنوقت کریدت به طرفی تعلق خواهد گرفت‌که بطرق صلـح آمیز، تفاهم وهمکاری عقیده داشته است . ما مصمم هستیم که این کریدت را بدست آوریم.

دراین شکی نیست که افغانستان از جملهٔ عقب مانده ترین کشور ها محسوب میشـــود اما پاکستان نیز ازجمله همین کشور هاست. عقب ماندگی مادرساحه مادیات و اقتصادیات بمعنی آن نیست که درساحهٔ سیاسی و روابط بشری تجربه کافی نداریم . همین دوسه روز قبل بناغلی صدراعظم پاکستان نطقی ایـراد کرده وطی آن گفت: که وی برای دوستـــی باافغانستان‌آماده است وبلافاصله ازآن مشوره دادکه افغانستان ازتعقل کار بگیرد . من بـا امتنان تشکر میکنم اما این گفتار او مرا بیاد آن گفته می اندازد که : (معقول بودن آنست که کاررابه دلخواه من انجام دهی .)

دوستان عزیز !

این مشکلی است که ماداریم ونمی خواهم دراین محفلی‌که به مناسبت دوستی افغانستان وهند برپاشده بیشتر ازآنچه گفتم بگـــویم . یگانه خواهشی‌که ازدوستان هندی خود دارم

همان است‌که ازهمه‌کشورهای جهان مخصوصا کشور های منطقه خودما میکنم وآن اینکه مقاصد حقیقی وراستی حکومت افغانستان را دریابندوتحت تاثیرتعبیرات سوئیکه ازسیاست ماشده، نروند .

اجازه بدهید ازشما یکباردیگر تشکر کنم برای هند وهمه‌کشورهای منطقه، صلح، ترقی ورفاه میخواهم ودعامیکنم که دوستی بین‌مردم افغانستان ومردم هند برای همیشه پایدار بماند .

بیانیهٔ ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم درضیافتی که به افتخارشان رئیس جمهور بنگله دیش ترتیب داده بودند

۲۵ حوت ۱۳۵۳

جلالتمآب رئیس جمهور !

دوستان گرامی !

ازکلمات بسیار دوستانه و صمیمانهٔ که اظهار فرمودید سپاسگذار وممنونم .

مسرت دارم موقع یافتم بنابه‌دعوت دوستانهٔ جلالتمآب ازکشور زیبای شمادیدن نمایم . ازاستقبال باحرارت واظهارات صمیمانهٔ دوست گرامی ومردم شجاع بنگله دیش قلباً تشکر نموده امیدوارم مراتب امتنان من وهمراهانم را بپذیرید .

ازصمیم قلب آرزو داشتم ازکشور آزاد بنگله دیش ، زعیم بزرگ و مردم قهرمان آن دیدن کنم . مردم افغانستان از مبارزات خستگی ناپذیر جلالتمآب شما وملت بنگله دیش درراه آزادی این کشور آگاهی کامل داریم، مااواقف هستیم که عزم قوی جلالتمآب شما وشهامت مردم بنگله دیش باعث گردید تاکشور بنگله دیش طبق آرزو های مردم آن به استقلال کامل خود نایل گردد .

مامیدانیم که بنگله دیش بامتحمل چه نوع مشقات وتلفات وقربانی هابوجود آمده است، مردم افغانستان به این همه شهامت واز خود گذری مردم شما در برابر تسلط بیگانه به نظر قدر می بینند .

مردم افغانستان شمولیت بنگله دیش را به سازمان‌ملل متحدباشعف زایدالوصفی استقبال کردند وازاینکه بنگله دیش امروز مقام خودرا درزمرهٔ کشور های آزاد دنیا احرازنموده است نهایت مسرور اند .

مردم وحکومت افغانستان آرزومند اند تحت رهبری خردمندانه جلالتمآب شما کشوردوست وبرادرما بنگله دیش به پیشرفت ها وترقیات شایانی نایل آید .

ښاغلی رئیس جمهور حضار گرامی !

بیست ماه قبل به تأسی ازاراده ملت افغانستان وبه منظور سعادت ورفاه وطنداران تصمیم گرفتیم تانظام جمهوریت رادر کشور

بنیاد گذاریم . منظور اصلی انقلاب ما خاتمه دادن به‌ادبارو‌فساددرجامعه وآوردن دیموکراسی واقعی وتأمین منافع اصلی ملت وخدمت به قاطبهٔ مردم افغانستان بود .

اساس سیاست خارجی ماعدم انسلاك فعال همراه باقضاوت آزادمسایل است . افغانستان آن سیاست رابهترین روش برای تأمین آرامش وصلح درجهان تشخیص داده است مادرمنطقه خود درجهان صلح میخواهیم چه تنها درمحیط صلح است‌که کشور ها میتواند به تطبیق پلانهای اقتصادی وریفورم های اجتماعی قادر گردند هرعملی که موجب برهم خوردن صلح گردد مورد نکوهش افغانستان است .

مامساعی جلالتمآب ومردم بنگله دیش رادر راه تأمین صلح منطقه تقدیرمیکنیم .

افغانستان امیدوار است که قبول واقعیتها درمنطقه ماحکمفرما گردد وحقوق حقه وفیصله همه مردمان این منطقه مورد احترام قرار گیرد. مابه این عقیده هستیم که صلح در منطقه‌تنها ازطرق مساعی وآمادگی همه جا نب ذیعلاقه تأمین شده میتواند .

متاسفانه دیده میشود که باوجود نیات نیك ماحکومت پاکستان دراین مساعی صلح‌خواهانه سهیم نمیگردد . چنانچه جلالتمآب شماشخصا اطلاع دارندمردم‌افغانستان باپشتونها وبلوچها ارتباطات تاریخی و عنعنوی دارند مردم مادر مقابل مظالم‌پاکستان بربرادران پشتون وبلوچ خودبی علاقه مانده نمیتوانند .

رفع تحریم تهیهٔ سلاح به پاکستان‌که اخیرا ازطرف ایالات متحدهٔ امریکا اعلان‌گردید موجب نگرانی عمیق افغانستان وبعضی کشور های منطقه گردیده است .

سیاست خارجی افغانستان اساسا متکی بر همزیستی مسالمت آمیز احترام متقابل وپیشبرد روابط دوستانه باتمام کشورهامیباشد وبراساس همین سیاست است که مابا تمام کشور های صلح دوست جهان روابط دوستانه راجستجو می کنیم .

دوستان عزیز !

دوکشور افغانستان وبنگله دیش علی‌الرغم فاصلهٔ جغرافیایی باهم بسیار نزدیك اند . مادردهای مشابه داریم ودرپی مداوای دردهای مشترك خود میباشیم ماازتجارب یك دیگر استفاده زیاد کرده می توانیم .

افغانستان وبنگله دیش هردو اعضای گروه کشور های غیرمنسلك اند این خود نمایانگر تشابه نظر هردو کشور درمورد موضوعات بین المللی بوده درجستجوی صلح و تامین امنیت جهانی مردم هردو کشوررا باهم سهیم وهمنوا ساخته است .

افغانستان عقیده داردکه‌صلح عادلانه وپایدار درشرق میانه صرف درصورت خارج شدن کامل اسرائیل ازتمام سرزمین های اعراب برسمیت شناختن حقوق مشروع مردم فلسطین حاصل شده میتواند . داعیهٔ اعراب ازپشتیبانی تمام آنهائیکه به اصول حقوق بشر پرنسیپ های مندرجه منشور ملل متحد پابند هستند برخوردار میباشد .

ماازهمه مساعی مسالمت آمیزکه فعلا برای استقرارصلح درشرق میانه‌جریان داردپشتیبانی می نمائیم .

جمهوریت افغانستان سیاست تبعیض نژادی رامحکوم مینماید وتوقع دارد برای امحای آ ن قدمهای موثری برداشته شود .

آرزو مندیم جنگ ویتنام و کمبودیا هر چه زودتر خاتمه یافته وصلح وآرامش برآن منطقهٔ آسیب دیده حکمفرما گردد .

افغانستان به حیث یك کشور صلح دوست ازدیتانت شرق وغرب حسن استقبال میکند آرزومند است این دیتانت طوری توسعه یابد که تمام مناطق جهان مناسبات بین همه کشور هارااحتوانماید. بعقیدهٔ ماموفقیت‌دیتانت ایجاب میکندکه درعملیهٔ دیتانت به منظورتأمین صلح حقیقی همه کشور هاچه خورد وچه بزرگ سهیم باشند .

افغانستان عقیدهٔ کامل وراسخ دارد که مردم بنگله دیش همچنانکه در مجادله علیه تسلط بیگانه توفیق یافتن در مجادله برای اعمار مملکت آزاد خودتحت رهنمائی های خردمندانه جلالتمآب هم تو فیق می یابد مامستعشریم‌که بنگله دیش حین مجادله برای آزادی تاکدام حد تخریب شده بود .

اعمار مجدد آن البته فرصت ووقت میخواهد امامن یقین دارم‌که مساعی زعامت شماواخلاص وفداکاری های مردم بنگله‌دیش درهمه مشکلات فایق شدنی است .

ازحاضرین گرامی خواهشمندم تادر برداشتن جام خوددرآرزوهای صمیمانه ام برای صحت و سلامت جلالتمآب زعیم بزرگ بنگله دیش وسعادت ملت بنگله دیش واستحکام مزید دوستی ملت های مااشتراك نماید .

بیانیهٔ شاغلی رئیس دولت وصدراعظم درکندهار

۲۶ حوت ۱۳۵۳

برادران من !

ازینکه امروز موقع میسر شد پس ازچندین سال برادران خودرا از نزدیك می بینم ازصمیم قلب ممنون ومشعوف میباشم .

البته وظیفهٔ من این بودکه به تمام ولایات کشور سفرکرده وازنزدیك بامردمان آن ولایات ملاقات نمایم. وگذارشات وواقعاتیراکه درکشور مارخداده است برای شان بیان کنم. متاسفانه بنابر گرفتاری هایی نتوانستم تاکنون به این آرزوی خودنایل آیم .

اماامروز که موقع میسرشد بااغتنام فرصت میخواهم یکعده حقایقی راکه بعد از انقلاب وتاسیس نظام جمهوریت دروطن ما رخداده باشما درمیان گذارم .

برادران من !

همهٔ ماوشما اولاداین کشور وهمین خاك هستیم وهمه ماازواقعاتیکه در خاك ماگذشته واقف می باشیم ومیدانیم که از انقلاب‌کشورما یکسال وچند ماهی بیشترنمی گذرد .

وظیفهٔ خودمی دانم که اول ازهمه ازاستقبال گرم وصمیمانه ای که تمام مردم افغانستـــان نسبت به نظام جمهور ی خود ابراز داشته اند ازصمیم قلب ازطرف خود ورفقای خود تشکر نمایم .

برادران عزیز !

چرادر کشور ماانقلاب شد البته هیچ چیز بی سبب وبی دلیل نبوده است . دلایل آن به هرفرد افغان معلوم است. کــه عبارت از فساد اداری وبی عدالتی های اجتماعی و دیگر بدبختی هابوده است .

برای مردمانیکه وطن خود رادوست داشتند ووطن پرست بودند غیراز این راهی نبودکه یك حرکت انقلابی انجام دهندوتحولی رابمیان آرند .

هموطنان گرامی ! شما یقین داشته باشید که این تحول روی کدام غرضی بوجود نیامده است . انقلاب مافقط یك هدف دارد وهدفش افغانستان آباد وافغانستان باشرف می باشد من بشما واضح میگویم که مابرای یك طبقه خاص خدمت نمی کنیم بلکه منظور ما خدمت به همه مردم کشور میباشد .

خواهران وبرادران عزیز !

یقین داشته باشید طوریکه اردوی فداکـار شمادربوجود آوردن نظام جمهوری وانقلاب در افغانستان سهم فعال داشتند بعداز این نیز درراه تحقق اهداف وارمان های ملی ودفـاع کشور وظیفهٔ خودرا صادقانه انجام میدهند .

برادران عزیز !

من نمیخواهم چیز هایی بگویم که واقعیت نداشته باشد حقیقت اینست که وطن مانهایت پسمانده است . الفاظ وکلمات درد مارا دوا نمی کند. مافوق العاده به‌کار وزحمت ضرورت داریم همان طوریکه انقلاب افغانستان به اثـر اراده بالقوه ملت بوجود آمده است همانطور وطن مابه فداکاری پیروجوان ، زن ومردملت این خاك نیاز دارد وممکن نیست یك ملـت بدون زحمت ، ایثار وفداکاری به آرزو هـای ملی خود نایل آید دردنیای امروز جز ازایثار وفداکاری امر دیگری پیشرفت رامیسر کرده نمی تواند .

برادران عزیز !

امروز وظایف مابی نهایت مشکل اسـت . ماوظیفه داریم کار های بزرگتر راانجام دهیم باید باقدمهای متین وباایمان وبه جرئت کامل پیش برویم‌وبدین وسیله بدبختی هاوپسمانی های خودرابه یاری خداوایمان وعقیدهٔ راسخ ووطن پرستی رفع نمائیم تادر برابر دنیـای دیگربحیث یك ملت زنده ویك ملت سرافراز وبرومند زندگی کنیم .

بشما میگویم که افغانستان ازهمه بیشترو ازهمه اولتربه اتحاد فکر وعمل نیاز دارد و ناممکن است یك ملت باتفرقه وبدبینی وخود غرضی بتواند کار را ازپیش ببرد .

هموطنان گرامی !

تاریخ خودرا بخوانیدیعنی تاریخ افغانستان رامطالعه کنید وآنگـاه بوضاحت خواهید دیـد روزی که این ملت یکدست ویك زبان بـــود موفق وپیروزبود. وفقط به وحدت عمل واتحاد فکرتمام ملت، پیشرفت میسر شده می تواند واین یگانه کلید سعادت افغانستان شمــــرده میشود .

یقین دارم‌که مردم ماهر شب وروزپروپاگند دشمنان مارا میشنوند . دشنا م ها، بدگویی ها، توهین هاوتحقیرهای آنهارااستماع میکنند ماازین دشنام هاو ازاین بد گوئیها هیـــچ اندیشه ای نداریم وبه شما اطمینان میدهیم که همهٔ آن بمازیانی رسانیده نمی تواند زیرا ملت افغان خود قضاوت کرده میتواند کـــه حقیقت چیست ؟ وغلط کدامست ؟

من یقین دارم که افغانها هرگز قبول کرده نمی توانند بزرگان وگذشتگان آنها موردتحقیر ونفرین دیگران قرار گیرد .

بگذارید هرچه دشمن میخواهد بگـــو یـد وپروپاگند کند چه این تبلیغات بی مـــورد ودروغ شانرا مردم مابخوبی میتوانند تشخیص دهندکه پروپاگند وخلاف واقعیت محض است وبناً به نفع ماخواهد بود .

یقین داشته باشید تاروزیکه درین خـاك وسرزمین دلیران ،یك فردهم مو جود باشد بهیچوجه ازمطالبه‌حقوق برادران پشتون وبلوچ خودمنصرف نمیشود .

طی یکسال وچندماهیکه گذشت ما ورفقـای انقلاب ماوظیفه داشتیم نخست ازهمه امنیـت داخلی راحفظ وتأمین نمائیم. وهم وظیفه‌داشتیم سیاست خارجی راتنظیم بخشیم ونیز وظیفه داشتیم تابمنظور بلند بردن سویهٔ حیـــا ت اجتماعی، اقتصادی ورفاه قاطبهٔ مردم خـــود قدمهای برداریم .

اصلاحات اجتماعی یکی بعددیگر عملی‌خواهد شد امیدوارم که نتایج آن برای آیندهٔ ملـت افغان مفید ثابت شود .

باردیگر یادآور می شوم‌که مانمی خواهیم برای عده‌ای خاص ومحدود ویا برای یـــك جمعیت خاص کار کنیم بلکه میخواهیم هرقدم ماواهداف ماولتر ازهمه متوجه اکثریت مردم افغانستان باشد .

برادران عزیز !

بیگانگان مارا گاهی باین متهم ساختند که انقلاب به‌کمك دیگران انجام شده است ولـی به شما میگویم‌که این انقلاب ، انقلاب اصیل افغانی بوده ودرآن جز مغز وکلهٔ افغان وغیر ازهمت وایمان افغانی هیچکس دیگری داخل نبوده است . یقین داشته باشید که نظــام موجودهٔ افغانستان فقط روی اسا س ملـــی وناسیونالیزم استوار بوده وخواهد بود .

آنچه دشمنان بما ورفقای مانسبت داده اند همه ای آنرا شنیدیم وخوب فهمیدیم که چه بودوازکجا سرچشمه گرفته بود. ما مسلمـان هستیم وبه خداوند خودایمان داریم .

درظرف یکسال وچند ماه سعی کامل بعمل آمدتاازنگاه اقتصادی واجتماعی به لطف خداوند قدم ها ی مهمی برداشته وبرای آیندهٔ کشور ونسلهای آینده آن کـاری انجـام دهیم ونیز قدمهای برای بهبود وضع اجتماعی رویدست بوده‌که یکی بعددیگر عملی خواهد شد .

قانون اساسی افغانستان به میان خواهدآمد ودر افغانستان حزبی نیزبوجود خواهد آمد . سیاست خارجی ماموفق بوده ویقین دارم بـه منفعت افغانستان میباشد . یکبار دیگـــر از احساسات نهایت گرم و پذیرایی بـــرادران کندهار ازصمیم قلب متشکر هستم وازخداوند بزرگ برای همهٔ تان سعادت میخواهم .

گفتنی هابسیار دارم وانشاالله باز موقع خواهد رسید تاباهم ببینیم وباهم درددل کنیم. ودرنهایت میگویم یك نظام ویك حکومت وقتی استوار وزنده بوده میتواند که ملت آن زنده باشد ودرعقب آن باتمام قوت خود پایداری کند .

پیام بمناسبت سال نو

۱ حمل ۱۳۵٤

خواهران وبرادران عزیز !

سال نوین رابه همهٔ هموطنان عزیز خجسته ومیمون میخواهم .

باورود نوروز آفریدگار سال، دیروز مارا بگذشته می سپارد وفردا رادر معرض آزمون ماقرار میدهد .

ملتی که پنج هزار سال ازبنیان اجتماعی آن میگذرد باتأسف امروز درحال آغاز است .

این آغازبه تپش قلوب حساس وطن خواهان ما، به فعالیت عنصر واقع بین وبیدارما، به فداکاری ما، به همت ما، پیوستگی هادارد.

چنانکه سال‌گذشته ما، جزیی ازتاریخ ما گردیده امروز مانیز بتاریخ می پیوندد . ازروزیکه جهان مادو مرحلهٔ علم و تکنالوژی واردشده، ای بسالحظات گران بهاراکه از دست داده ایم .

ذکر غفلت های مابسیار تلخ است رنج این تلخی رامیتوان مردوار تلافی کرد زیرا تلافی وتدارك آنچه ازدست داده ایم هنوز در دسترس خودماست .

ای بسا ازموانع که ماخودایجاد کرده ایم ایجاد فاصله میان دستگاه های دولت ومردم عدم احساس ضرورت مبرم به همکاری ، عدم توجه به سرکاروان مدنیت، که ملل دیگر را باعتلاوتقدم رهنمونی‌کرده، یأس، بی اعتمادی شك وتردیداین همه موانعی‌است‌که درشاهراه زندگانی فردی واجتماعی، ماما‌یه رکودوانحطاط گردیده .

خواهران وبرادران گرامی !

باآندك تأمل میتوانیم درد های خودرااحساس کنیم وملتفت گردیم که رسیدن به یك فردای امیدبخش ودرخشان‌وظایف‌ملی ماراتاچه اندازه سنگین گردانیده .

این وظایف سنگین است، ولی انجام آ ن ازهمت جوانان وطنخواه وفداکار، افراد باعزم وباایمان بعیدنیست . دیگر آن فاصله میان دستگاه دولت وآرزو های مردم ماوجود ندارد این رامن بار بار بشما اطمینان داده ام که دولت ازمردم وبرای خدمت به مردم است .

معرفت‌کامل بااین اطمینان اگر ازیك جانب به اعمال مامورین صادق واز خود گذشته پیوستگی دارد ازجانب دیگر به تشخیص واحساسات سلیم مردم نیز مربوط میباشد .

توحید نظروعمل شکستن قید هایی که مساعی واحساس رافشرده، اطمینان به‌سلامت تلاشهای همدیگر دررسیدن به هدف بزرگی‌که درپیش داریم بمانیرومی بخشد .

مادر ساختن موادی‌که بنیان اجتماعی مابرآن

استوار است وپلانهای عمرانی مارا تشکیل میدهد، درست است که به همکاری دیگران ضرورت داریم اماآن نیروی خلاقه که بقا و موجودیت ملی مابه آن پایدار است درایمان واندیشه خودما وجود دارد. این نیروی خلاقه رانمیتوان جزدرشعور خود ماسراغ کرد .

هموطنان گرامی ! انقلاب ماوقتی بارآور ونتیجه بخش است که زنان ومردان‌ما متفقاً به آن همکار باشند .

ماهمچنان که باتوفیق خدا(ج) نیازمندیم با تائید مردم خوداحتیاج داریم . عامل اساسی انقلاب مایك عشق‌سوزان ومقدس ویك قربانی بی مثال برای سربلندی وسعادت مردم ماست.

احساس دردها، حرمان ها، عقب ماندگی هااین عشق ماراسوزنده ترمیگرداند . بایـن احساس بوجود آمده‌ایم بااین احساس زندگی میکنیم وبااین احساس جان خـواهیم داد .

درتلاش های ملی، ناامیدی‌کفراجتماعی‌است ما بایأس ونا امیدی مجادله خواهیم کرد. در این مجادله آنچه به مانیرومی بخشد توفیق خـدا خواهد بود وهمکاری وقضاوت سلیم مردم ما امسال برف های متراکم، طبیعت رابرای سر سبزی وآبادانی دهقانان زحمت‌کش وبا همـت ماآماده گردانیده حیف است ازاین بهار فیاض وزندگی بخش مستفید نگردیم .

راه سعی وعمل درروشنایی امیدبه فرداو عبرت ازتاریخ آموزگار وتکان دهنده ما، بروی همه بازاست جهد باید کرد. جهدی که اززیر سقف مدرسه دربرابر صفحـه وکتاب، تادامن کهساران ، دراستفاده ازمظاهر طبیعت، در هر لحظه ودرهرجا، وظایف ملی ماراددرپیشگاه حس ونظرمامجسم میگرداند .

باردیگر سال نورابه هموطنان گرامی تهنیت میگویم ازبارگاه خداوند بزرگ سال نورابسر بلندی، سعادت و سلامت هموطـنان گـرامی وافغانستان عزیز مقرون میخواهم .

همچنان به امید مؤفقیت کامل، عمیق ترین تبریکات مردم افغانستان رفقاء وخودم را به .مناسبت این سال نوبه خواهران و بـرادران پشتون وبلوچ ابراز میدارم .

مصاحبه باخبرنگار فلندی

۱۸ حمل ۱۳۵٤

سوال :

جناب رئیس جمهور، در بیانیه تاریخـی ۲۳ـ‌اگست ۱۹۷۳ خویش فرمودید که اقتصاد افغانستان پیش ازانقلاب جمهوری به سـو ی سقوط وورشکستگی کامل روان بود .

لطفا توضیح فرمایند حکومت جدید چـه تدابیرعملی برای نجات‌کشورازاین ورشکستگی اتخاذ نموده است ؟

جواب:

حقیقتا وضع اقتصادی کشور ما خوب نبود، برای اینکه بعداز انقلاب جمهوری بصـو ر ت عجله درزمینه قدم برداریم از مصارف بیجا جلوگیری نمودیم، تشکیلات بیجاراکم کردیم تاحدممکن جلوگیری ازفساد صورت گـر فت،

ورود بعضی اشیا غیر ضروری راکه بدردمردم مانمیخورد منع قرار دادیم حتی المقدور بـه پیمانه صادرات خود افزودیم، درعین حـــال سعی نمودیم مالیات دولت ویك مقدار پـول دولت راکه ذمت اشخاص وموسسات بود جمع آوری نمائیم . البته این قدم های عاجلی بود که مجبوربودیم برای بهبود اقتصاد کشـــو ر خودبرداریم . خوشبختانه این اقدامات تاحدی وضع اقتصادی کشور رابهتر ساخت . امـا برای برداشتن قدم های اساسی درآینده نیاز بهطرح یك پلان اساسی اقتصادیداریم، درین پلان البته تاآنجاکه توان مالی مااجازه میدهد خودآنرا انجام میدهیم وآنجاکه ازتوان مالـی مابیرون بودازکشورهای دوست کمك میگیریم.

سوال :

کار چارمین پلان پنجساله اقتصادی کشور که به همکاری متخصصین اتحادشوروی طرح شده بود اکنون به نیمه رسیده است آیااین پلان نسبت به پلان های پنجساله اقتصادی قبلی پیشتر مؤفق خواهد بود؟ آیادر ساحات مختلف این پلان تاکدام اندازه بهدف خواهد رسید ؟

جواب:

اگر بصورت حقیقی درزمینه بحث کنیم نه پلان سوم ونه پلان چارم شکل قانونی پیدا کردواین پلان ازشورا نگذشت وغیر از تمدید ودنبال کارهای گذشته کارنوروی دست گرفته نشد. واقعاًدرطرح پلان چارم دوستان شوروی ماهمکاری کردند، اما این پـلان عملـی نشد . امروز مابه طرح پلان اول جمهوریت شـروع کرده ایم وامیدواریم کار پروژه های مربوط به آن درخلال چندماه آینده شروع شـود . درپلان آینده خود کمکهای کشورهای دوست راگنجانیدهایم واین کمکها بیشتر در ساحات انکشاف زراعت، صنعت، معادن، تمدید خـط آهن وسایر پروژه های بزرگ عام المنفعــه تخصیص داده شده است .

سوال :

آیا امیدوار هستید که این پلان عملی شده ونتیجه خواهد داد ؟

جواب:

البته که امیدوار هستیم .

سوال :

افغانستان هنوز تااندازه زیادی بهکمکهای خارجی که قسمت زیادآنراکمك اتحاد شوروی تشکیل میدهد اتکا دارد قسمت عمده ایـــن کمکها رااکنون کدام ساحه تشکیل میدهد ؟ احیاناً اگراین کمکها متوقف شو د نتیجهٔ آن ازچه قرار خواهد بود ؟

جواب:

دراین شك نیست که افغانستان فعلا یك کشور غنی نبوده وبانکشاف خود نیاز دارد . همچنان شك نیست که ازکشور های دوست بشمول اتحاد شوروی کمکهای زیادی دریافت کردهایم البته در جملهٔ اینکمکها، کمك اتحاد شوروی بیشتر بوده است امااحیاناً اگـر این کمکها متوقف شود شاید حرکت ما بسـوی پیشرفت بطی گردد ولی مادرخلال امکـانـات خودبه پیش خواهیم رفت . من فعلاهیچ دلیلی دیده نمیتوانمکه این کمکهای دوستانه متوقف شود .

سوال :

یك قسمت ازموادیکه افغانستان بشکل کمك ازکشور های غربی دریافت میداردبرای فروش دربازار دیده میشود. این موضوع را چگونه میتوان تعبیر کرد ؟

جواب:

من میخواهم بدانم ازچه قبیل موادبه فروش میرسد درجملهٔ چیزهائیکه در بازار دیده میشود میتوان ازسه قسم اموال نام برد . یکنوع آن اموال استهلاکیست‌که بقسم قرضه ازممالك دوست گرفته شده اینگونه اموال بفروش میرسد وپول آن دریکتعداد پروژه های انکشافی بمصرف میرسد . نوع دومی اموال کمکی است که بشکل معاونت از طرف بعضی موسسات خیریه وکشور های دوست بمؤسسات افغانی داده شده‌که اینگونه اشیاء به مستحقین آن توزیع میشود وازآن دربازار نیست . نوع سومی اموالیست که متخصصین همکار، درپروژه های ساختمانی ما ویامسیون های خارجی درافغانستان برای مصارف خود وارد میکنند، اینموادا‌کثرازاحتیاج شان بیشتر بوده وبه بازار عرضه مینمایند نمیدانم شمااز چه قبیل موادرادر بازار دیده اید .

سوال :

جناب رئیس جمهور شماروی این موضوع تأکید فرموده اید کمکهای خارجی‌که افغانستان دریافت میدارد برای همیشه خالی از هرگونه قیدسیاسی بوده‌است . آیابرای همیشه چنین خواهد بود ؟

جواب:

پرنسیب گرفتن قرضه واساس سیاست مااین است هرقرضه راکه گرفته‌ایم و یا خواهیم گرفت خالی ازهرگونه قید وشرط سیاسی بوده است وسیاست مادر آینده نیز چنین خواهد بود .

سوال :

بعدازآنکه بابیانیه تاریخی ۲۳ـاگست۱۹۷۳ خویش، جمهوریت ودیموکراسی واقعی را در کشور اعلام فرمودید تاکدام اندازه این آرزو برآورده شده است ؟

جواب:

بشما معلوم است‌که بعداز انقلاب در جوامع یکدوره میایدکه هرچه درحالت تنظیم و آماده شدن میباشد .

روی این اساس وظیفه اول انقلاب حفظ امنیت درکشور واستقرارجمهوریت بود، وظیفه بعدی این نظام گذاشتن قدم های اساسی برای آوردن یك تحول بنیادی میباشد تاحال قدمهای که درساحات اجتماعی ، اقتصادی وسیاسی برداشته ایم نشان میدهد که حرکت مامثبت بوده وازین حرکت خودامیدوار هستیم، مادراین مدت کوتاه موفق شدیم ریفورمی در ساحه معارف خود بمیان آریم مادر بارهٔقانون اساسی آینده خودمطالعه کرده وچوکات آنرا ساخته‌ایم مااساسات حزب آینده خودرا طرح نموده‌ایم، چوکات‌قانون‌اصلاح‌ارضی‌راساخته‌ایم ووضع اقتصاد کشور خود رابااساس داشتن یك زیربنای قوی واساسی‌طرح ریزی‌کرده‌ایم، ازنظر سیاسی باممالك دوست روابط نیك برقرار کرده وعلایق خود را باهمه بهبود بخشیده ایم .

سوال :

قانون اساسی جمهوریت افغانستان تاحال به ظهور نرسیده است، کار تسویدآن یکجا رسیده لطفاًتوضیح فرمائیدکه سیستم پارلمانی چه وقت درکشور احیا خواهد شد ؟

جواب:

مادرین حصه‌قدم بقدم پیش میرویم، قدم اول تشکیل یك‌کمیسیون برای طرح آن بود که اکنون این کمیسیون کار میکند ودر بارهٔ مواد واهداف قانون اساسی مطالعاتی انجام میدهد .

قدم دوم تشکیل یك‌کمیته بزرگتر برای مطالعه مسوده آن‌است تاازنظر حقوقی وقانونی روی موادآن غور ومطالعه کند .

قدم سوم ارائه آن به‌لویه جرگه افغانستان است .

سوال :

پارلمان درافغانستان چه‌وقت تشکیل‌خواهد شد .

جواب:

این موضوع مربوط به قانون اساسی بوده هروقت قانون اساسی بمیان آمد مطابق به‌آن پارلمان عرض وجود خواهد کرد .

سوال :

آیاسفر های جناب شمابه کشور های همجوار، میتواند نشانه سیاست جدید خارجی افغانستان وبیطرفی آن تلقی شود ؟

جواب:

سیاست افغانستان رانمیتوانیم سیاست نو بگوییم، زیراپالیسی‌اساسی افغانستان همیشه بیطرفی وعدم انسلاك باساس احترام متقابله وداشتن قضاوت آزاددرموردمسایل بین‌المللی بوده است . این سفرها برای تشئید روابط دوستانه باساس دعوت بکشور های دوست صورت‌گرفت، که درنتیجه آن موقع میسر شد که درموضوعات ذات البینی ومسایل دنیایی تبادل افکار نماییم، موقف نظام نوین وکشور رابرای دوستان خود توضیح کنیم .

سوال :

آیامناسبات دوستانهٔ افغانستان با اتحاد شوروی وکشور های اروپای شرقی نشانهٔ آن بوده میتواند که افغانستان راه سوسیالیزم رامیجوید . اگرچنین باشدلطفاًتوضیح فرمایند که سوسیالیزم افغانی چه مشخصاتی خواهد داشت ؟

جواب:

یقیناً دوستی بسیار بی آلایشی با اتحاد شوروی، ممالك اروپای شرقی وسایر ممالك جهان داریم ، اماباید توضیح کنم چیزیکه نزد مااهمیت وارزش دارد و هدف اصلی واساسی انقلاب ماونظام نوین مارا تشکیل میدهد تأمین سعادت ملی وخدمت به طبقهٔ اکثریت ماست نه بیك طبقه خاص ومعین، لذا هرمفکوره خوبی‌که درهر جا وهرسیستم به نظربرسد وموافق باروحیهٔ محیط ، عنعنات ملی ومذهبی ماباشد پسندیده است .

سوال :

آیاجناب شما سوسیالیزم رایك وسیلهٔ موفقیت دررسیدن به اهداف ملی خویش میدانند ؟

جواب:

گفته میتوانیم بسا چیز های خوبی در آن

موجود است که میتواند طرف استفاده قـرار گیرد .

سوال :

جناب شما علایق موجوده کشور خویشرا باښاغلی بوتو صدراعظم پاکستان چگـو نـه توضیح میفرمائید ؟

جواب:

متأسفانه روابط مـا خوب نیست . باتأسف باید بگویم درتمام چوکات سیاست خارجـی بایگانه کشوریکه ما نتوانسته ایم مسایل را دوستانه طرح کنیم پاکستان است، امیدواریم بالاخره پاکستان باین موضوع ملتفت شـده وروزی موافق شویم این مشکل خودرابصورت دوستانه ومسالمت آمیز حل کنیم .

سوال :

شما چه مساعدت جـدی به مـردم پشتـون وبلوچ به مبارزات شان درراه حصول آزادی کرده اید ؟

جواب:

اگر این قضیه رابه تفصیل بر رسی کنیم می بینیم‌که این موضوع سابقه بسیار طولانی دارد. درجریان این بررسی برای ما روشن میشود که این مسئله نه‌به ښاغلی بوتوارتباط میگیرد ونه به پاکستان بلکه متأسفانه‌ومتأسفانه این موضوع بقایای دردناکیست که از دوره استعمار سرزمین باقیمانده است، پشتیبانی از حقوق حقه مردم پشتون وبلوچ را بصـورت مسالمت آمیز وظیفه ملی ووجدانی خودمیدانیم.

سوال :

جناب شماحل این مشکل راچگونه پیشبینی مینمایند ؟

جواب:

فعلا موقف هابسیار دور است حل ایـــن موضوع درآینده متعلق به حسن نیت وحسن تفاهم دوجانب میباشد .

سوال :

وضع آینده پاکستان درنظر جنـاب شمـــا چگونه معلوم میشود آیابه ویتنام دوم مبدل خواهد شد. درصورت بروزجنگ آیاافغانستان درآن سهم خواهد گرفت ؟

جواب:

حالت داخل بخودشان معلوم است ما آرزو نداریم‌که در پاکستان جنگ وبدبختی بیایـد وآنرا پیشبینی کرده نمیتوانیم و اگر جنـگ داخلی دربین شان رخ دهد دعامیکنیم ایـــن بدبختی ازبین برود .

سوال :

اردوی افغانستان توسط اتحادشوروی تربیه وتجهیز شده است ، همچنان نهضت آزادی خواهی در پاکستان ، جناب شما علاقمنـدی اتحاد شوروی رادرین ساحات چگونه ارزیابی میفرمایند ؟

جواب:

درین شك نیست کـه اردوی افغانستـان باسلاحیکه ازشوروی گرفته ایم تجهیز گردیده وصاحب منصبان مادر آنجا ودیگر کشور هـا تربیه میشوند امااربط این موضوع رابامبارزات آزادی خواهی مردم پشتون وبلوچ درســت ندانستم، مجاهدات ملی آنهاازین روز نیست بلکه ازیکقرن پیش ،این مبارزه‌درنیم قاره‌هند دربرابر حکمروایی انگلیس یعنی قبل ازتولد پاکستان ، شما تاریخ افغانستان رامطالعه‌کنید

می بینیدکه قسمت زیادعمر آزادی خواهان در برابر استعمار انگلیس درنیم قاره درهمین مجادله سپری شده‌است . شمامیبینید تاوقتیکه آخرین افراد قوای انگلیس از آنجا خارج میشدند بازهم پشتونها مردمی بودندکه تا آخرین لحظه علیه انگلیس مجادله می کردند. لذا این دوموضوع باهم هیچ ارتباطی ندارد .

باید دانست که تابدست آوردن حقوق حقه خویش مبارزۀ مردم پشتون وبلوچ ادامه‌خواهد داشت وهیچگونه فشار وتهدید آنها رااز‌ین مبارزه ملی شان منصرف نخواهد ساخت .

سوال :

جناب رئیس جمهور شما فرموده اید که افغانستان یك کشور اسلامیست، این حقیقت باارتباط بکشور های دیگرچه نتایجی دارد ؟

جواب:

بلی‌ماکشوراسلامی‌بودیم، هستیم‌وخواهیم بود دردنیایی که زندگی میکنیم مذاهب و ادیان مختلف وجود دارد. اماملل جهان با آنکه‌ادیان ومذاهب مختلف دارند همه شان دوست اند وباهم زندگی میکنند . همانطوریکه ما بدین اسلام بحیث دین خوداحترام میکنیم دین‌اسلام ادیان دیگر رانیز قابل احترام میداندامامقصد شماازطرح این سوال روشن نیست .

سوال :

آیااین موضوع که شما کشور اسلامی‌هستید هیچگونه اثری درسیاست وموقف شما در شرقمیانه ندارد ؟

باساس موازین اسلامی ما ازحق طرفداری میکنیم، هرچه وهرجاکه باشد . مااز عربها حمایت میکنیم این طرفداری ما تنهاازنظرعرب بودن کشور های عربی نیست، عربها درداعیه شان حق بجانب اند، زیرا آنها سر زمین های شان راازدست داده‌اند. همچنان‌فلسطینی هاحق بجانب اند، واگر ملتفت شده باشید مااز‌حقوق ویتنامی هانیز همیشه پشتیبانی کرده ایم .

سوال :

جناب رئیس جمهور شما بروش قدم بقدم عصری ساختن کشور خویش شهرت دارید ، نظرجناب شمادرمورد پیشرفت سریع‌افغانستان چیست ؟

جواب:

حرکت قدم بقدم درصورتی خوب است که انسان سریعتر رفته نتواند واگر سریعتر رفته بتواند وامکان حرکت سریعتر هم موجودباشد نمیدانم چراانسان سریعتر حرکت نکند .

سوال :

جناب شما تاکدام اندازه خودرا از همکاری وپشتیبانی مطلق مردم برخوردار میدانید ؟

جواب:

بهتر است این موضوع راازطبقه عوام مردم افغانستان بپرسید وهم ازهمه بهتر تاریخ آینده افغانستان آنرا قضاوت خواهد کرد .

دراخیر ژورنالیست فنلندی ازینکه بوی افتخار مصاحبه داده شد، از بشاغلی رئیس دولت وصدراعظم صمیمانه تشکر کردوبشاغلی رئیس دولت وصدراعظم نسبت اینکه باراول ژورنالیستی ازکشور دوست فنلند با وی مصاحبه انجام داد اظهار خوشی نمودند وضمناً متذکر شدند که من به‌مردم فنلندقلبا احترام دارم .

مصاحبه با نماینده رادیو تلویزیون ایران

۳ ثور ۱۳۵۴

سوال :

نظرات حضرت عالي رادر بياناتيكه بعد از استقرار جمهوريت ايراد فرموده بودند، مطالعه كرده‌ام. به نظرحضرت رئيس دولت وصدراعظم تاچه اندازه درين مدت زمان كوتاه در تطبيق آنهابويژه درمسايل اقتصادي موفقيت حاصل فرموده‌اند ؟

جواب:

تصادفا عين سوال جناب شما راچند روز قبل يك همكار فنلندي شما نيز مطرح كرد . به‌ايشان گفتم درمسايل بعداز انقلاب سه‌وظيفه اساسي پيش روي ماقرار داشت :

تامين امنيت، استحكام جمهوريت ، آوردن تحولات اجتماعي واقتصادي .

درقسمت اخير بايد بگويم‌كه كار هائيكه تاكنون انجام شده اميدوارم براي وطن مامفيد تمام شود .

درقسمت سياست خارجي افغانستان هميشه كوشش ماا ين بوده تاباتمام كشور هاي جهان روابط حسنه داشته باشيم .

درمسايل اقتصادي كوشش كرديم چه از منابع خودوچه ازطريق كمك هاي ممالك‌دوست پلاني طرح شود تادرآينده براي بلند بردن سوية حيات مردم مادرزمينه هاي اقتصادي واجتماعي تحولاتي بوجود بيا يد كه اميدوار هستم اين تحولات بنيادي واساسي باشد .

سوال :

رژيم شما كوشيده است تابخش عمومي اقتصادي كشور راتقويت كند، آيا براي بخش خصوصي هم برنامه اي تدوين شده است ؟

جواب:

البته اساسا سكتور خصوصي جزء پلان عمومي اقتصادي يك كشور است . از اين نقطه نظردرقسمت سكتورخصوصي قانوني وضع شده‌كه براساس آن هركسي ميتواند درپروژه موردنظر سرمايه گذاري كند واينكاربدوصورت ممكن است :

اول اينكه خود شخص پروژه اي رابه‌دولت پيشنهاد ميكندكه بعد از مطالعه كميسيون سرمايه گذاري وقبولي آن ميتواند بكارش آغاز كند .

دوم اينكه خوددولت پروژه هايي را اعلام ميكند واشخاصي كه مايل باشند، ميتوانند در پروژه مورد نظر خود سرمايه گذاري كنند ، البته سرمايه گذاري درسكتور خصوصي بايد به‌منافع عوام افغانستان مطابقت داشته باشد .

سوال :

حضرت رئيس دولت طي مدت زمان ازمسكو، دهلي نو ، داكا وبغداد بازديد فرمودند و با رهبران اين كشور هامذاكراتي در زمينه هاي مختلف ازجمله صلح منطقه ، معمول فرمودند. سوال من آينده نگري اين مذاكرات است ؟

جواب:

درزبان دری ماابن اصطلاح معمول نیست . اگرمعنی آن نتایج مسافرت های من باشــد پاسخ اینست‌که نتایج آن خیلی مفید بــود. دوستان خودرا دیدیم ، مذاکراتی با ایشــان کردیم، نقاط نظر همدگر رافهمیدیم واین دیدو بازدیدها سبب استحکام مناسبات کشور های ماميشود ودرآینده نتایج مفیدی خواهد داشت.

سوال :

بنظر میرسد که حکو مت شما براستــــی خواستار گسترش مناسبات باایران اســت . برای من این‌نشانهٔ اعتمادبه نفس‌حضرت رئیس دولت‌است . باتوجه به همبستگی های تاریخی، جغرافیایی، قومی ، دینی وفرهنگی دوملــت ، اکنون آینده روابط دوکشورراچگونه می‌بینید؟

جواب:

خوشبختانه مناسبات مابا برادران ایرانــی همیشه صمیمانه ودوستانه بوده وگسترش این مناسبات آرزوی دیرینه مردم افغانستان است ومن امیدوارم که این مناسبات برادرانه هرروز بیشتر تحکیم یابد وصمیمی ترگردد .

سوال :

نظررئیس دولت رادرزمینه نقش تهران در حل اختلافات پاکستان وافغانستان میخواستم؟

جواب:

نقش تهران البته به خودتهران معلوم‌است. امااعلیحضرت شاهنشاه ایران ازپانزده، شانزده سال‌پیش درباره مناسبات ماباپاکستان‌معلومات کافی دارندودرراه حل‌آن کوشیدند که متاسفانه به نتیجه نرسید، چه موقف های ماازهم دور بود .

امروز روابط ماباپاکستان خوب نیست واین حالت برخلاف آرزوی ما ست . اینکــه نقش تهران درزمینه چه بوده میتواند مربوط به خود تهران است . چیز یکه من میتوانم بگویــم اینست‌که هراقدام نیك رادرراه حل اختــلاف افغانستان وپاکستان بدیده قدر خواهیم دید . اگربرادران ایرانی مخصو صا اعلیحضـــرت شاهنشاه ایران درین راه اقدامی بتوانند ، باعث خوشی خواهد بود .

سوال :

اگر پیامی به ملت ایران‌داشته باشیداستدعا دارم بفرمائید ؟

جواب:

پیام من به برادران ایرانی پیامی اســت بسیار صمیمانه ودوستانه .

ازینکه چندی بعدموقع می یابم که برادران ایرانی راازنزدیك ببینم، خوشحال هستیم ، امیدوارم ملت‌ایران تحت رهنمایی اعلیحضرت شهنشاه ایران به ترقیات روزافزون نایــل شوند .

بیانیه شاغلی رئیس دولت وصدراعظم درضیافتی که به افتخار شان شاهنشاه ایران ترتیب داده بودند

۸ ثور ۱۳۵٤

اعلیحضرت شاهنشاه !

علیاحضرت شهبانو !

والاحضرت های گرامی !

جلالتمآبان ، دوستان عزیز !

نخست سلامهای گرم وپرحرارت دولت وملت افغانستان رابه دولت و ملت ایران تقدیم میکنم .

ازمهمان نوازی واستقبال گرمی که از من وهمراهانم بعمل آمده وموجب مسرت قلبی ماگردیده است وهمچنان ازحسن نظر وکلمات محبت آمیزیکه اعلیحضرت دراین محفل دوستانه نسبت بوطن ومردم افغانستان ابراز فرمودند، ازطرف خود ورفقای همسفر خود از صمیم قلب اظهار تشکر مینمایم .

این عواطف برادرانهٔ اعلیحضرت و مردم ایران نشانهٔ احساساتیست که ازایام دیرین درقلوب مردمان دوکشور، چون دو همسایه وبرادرنزدیك، موجود بوده وتاامروز بجا مانده است .

به اعلیحضرت شما اطمینان میدهم که عین علاقمندی و احساسات برادری متقابل نسبت به ملت نجیب ایران وشخص اعلیحضرت شما نزددولت ومردم افغانستان موجود میباشد .

امروز مابه خانه یك برادر صمیمی خویش آمده ایم . ارمغان مادر این سفر صفاوخلوص، صمیمیت وحسن نیت است .

علایق برادری بین ملتهای مابر بنیاد عواطف عمیق استوار بوده وریشه های عمیق دارد .

امروز وظیفه ماست که هرچه بیشتر درتحکیم وتوسعهٔ روابط برادری ودوستی عنعنوی بین خویش سعی ومجاهدت نمائیم .

امیدوارم درجریان تماسهائیکه طی مذاکرات روز های آینده صورت میگیرد روابط دوستانه ماوارد مرحله جدید گردد .

دیدار دوباره ازکشور زیبای شما وانکشاف وترقیاتیکه دراین مدت نسبتا کوتاه بەرهبری اعلیحضرت شما وسهم گیری فعال مردم ایران نصیب ایران گردیده ما یهٔ مسرت فراوان دوستان افغان شماست .

مادلبستگی عمیق اعلیحضرت شاهنشاه ایران رابه صلح منطقه می ستائیم وخوشحالیم که فضای مناسبات دوکشور مسلمان ایران وعراق باردیگر روشن شده‌است ، این اقدام نیك موجب خرسندی عمیق افغانستان گردیده وازآن به مسرت استقبال می نماید .

امیدوارم رفع آن اختلافات که به اثردرایت وخردمندی مشترك زمامداران محترم شان میسر گردیده موجب تأمین صلح درمنطقه و تحکیم مزید روابط بین دوکشور همسایه ایران وعراق گردد .

افغانستان معتقداست که رفع هرگونه اختلافات باید ازطریق مذاکره وتفاهم حل گردد وبه‌این

منظور داشتن افق نظر وسیع ودرك واقعیت هالازم میباشد .

هدف اساسی انقلاب ماپیروی ازدیموکراسی واقعی وبوجود آوردن تحولات بنیادیست که براساس عدالت اجتماعی واحترام به کرامت انسانی بروحدت، برادری وبرابری وخدمت به قاطبه مردم افغانستان استوار باشد . سیاست خارجی ماکه نیزبراساس خواسته ها ومنافع ملی افغانستان وصلح جهانی پایه گذاری شده عبارت ازبیطرفی فعال وعدم انسلاك در دسته بندی ها، قضاوت آزاد ، همزیستی مسالمت آمیز باساس احترام متقابل، دوستی وهمکاری باهمه ملل ومردمان صلح دوست جهان وپشتیبانی ازمبارزات آزادی خواهی ملل تحت استعمار وسلطه اجنبی میباشد .

اعلیحضرتا !

افغانستان از مبارزات ملل عرب ومردم فلسطین همیشه پشتیبانی نموده ومینماید .

ماعقیده داریم‌که صلح دوامدارباساس عدالت درشرقمیانه بدون تخلیه خاکهای عربی وتأمین حقوق حقهٔ مردم فلسطین ممکن نیست ، امیدواریم رکود فعلی درراه جستجوی صلح درشرق میانه به زودی رفع شود واقدامات مثبت وعملی برای نیل به این مرام صورت گیرد .

مابحیث یك کشور صلح دوست صمیمانه آرزومند آرامش وامنیت کامل درجهان و مخصوصا درمنطقه ای که به آن تعلق داریم میباشیم .

مایك عضو وفادار سازمان ملل متحدهستیم وبه منشور آن احترام می‌گذاریم وازآن حمایت میکنیم .

ماباتمام کشور های صلح دوست جهان روابط دوستانه وحسنه برقرار نموده ایم .

متأسفانه باتنهاکشوری‌که تاحال نتوانسته‌ایم به این امر مؤفق شویم پاکستان است .

یگانه مشکل سیاسی ماباحکومت پاکستان طوریکه ازسوابق آن اعلیحضرت اطلاع دارند موضوع تأمین حقوق حقه برادرانی میباشد که باماپیوند های عنعنوی ناگسستنی ، نژادی، فرهنگی وتاریخی دارند، عقیده داریم که جبر واستعمال قوه به هیچ صورت نمیتواند تمنیات ملی راازبین ببرد ویاحقایق وواقعیت ها را بپوشاند .

بهر صورت آنچه مربوط به افغانستان است مثل همیش سعی خواهیم ورزید تااین یگانه اختلاف سیاسی بین ماوپاکستان به صورت مسالمت آمیز و شرافتمندانه حل وفصل گردد ودر نتیجه فضایی ایجاد شودکه کشور های شامل این منطقه بتوانندباروحیه دوستی وحسن نیت زندگی کنند .

افغانستان ازدیتانت در روابط کشور های بزرگ حسن استقبال کرده وامیدوار است که این انکشاف مثبت همه کشور ها ومنافع‌ایشان رانیز احتوا کند وعقیده داردکه موفقیت دیتانت مستلزم سهمگیری همه‌کشور هاچه کوچك وچه بزرگ میباشد .

در ساحهٔ مناسبات اقتصادی و تجارت بین المللی باید متذکرشدکه بحران اقتصادی بی سابقه ای جهان ماراتهدید میکند. بحرانیکه متاسفانه قسمت اعظم مردمان جهان خاصه

کشور های جهان سوم رامحکوم به انــواع مصائب نموده است . جز باتنظیم مجددروابط اقتصادی وتجارت بین المللی نمیتوان درمجادله باآن توفیق یافت، از اینرو سیستم موجوده‌که زاده دوران استعمار واستثمار است به هیــچ وجه باشرایط کنونی جهان وبامقاصد وروحیه همکاری بین المللی، درحال حاضر سازگـــار نیست وایجاب میکند تانظام نوین اقتصـادی مطابق باحتیاجات وخواسته ها ی امـــروزی جاگزین آن گردد تامنافع همه کشورهای جهان اعم ازانکشاف یافته ودرراه انکشاف را تامین نماید. این نظام جدید باید براساس اصـــل همکاری، تفاهم، حسن نیت وباشتراك مساعی همه‌کشور هاوبه منظوربوجود آوردن یك حیات مرفه ومتعادل درجامعه بشری پی ریزی گردد. ازجانب دیگر تنظیم مجدد روابط اقتصادی و تجارتی بین‌کشورهای انکشاف یافته وصنعتی ازیکطرف وکشور های درراه انکشاف ومولد موادخام ازجانب دیگرنیز نه تنها ازمقتضیات بلکه از ضروریات است ، که باید از طـریق تفاهم وهمکاری متقابل تنظیم گردد .

بحران مالی وتورم پولی جها ن معضـلـــه دیگریست که ذهن واندیشه همه جهانیان را بخود معطوف داشته است این بحران مخصوصا درکشور های جهان سوم بابلندرفتن قیم مواد وارداتی وترانسپورت خیلی محسوس بــوده مشکلات زیادی رااز ناحیه کسر قابل ملاحظه‌ای دربیلانس تادیات شان بوجود آورده واز جانبی هم باعث رکود درتطبیق پروژه های انکشافی وصنعتی ایشان گردیده است . ماعقیده داریم که بایدیك سیستم جدید پولی جهانی کـــه همه کشورهای جهان درتنظیم وتعمیل‌آن سهیم باشند تاسیس گردد .

حاکمیت ملی برمنافع طبیعی حق مسلم هر کشور است تابهرنحویکه خواسته باشد ازآن درراه بهبود وضع اقتصادی واجتماعی مردمان خویش استفاده نماید. بنظر مانقض ایـــن پرنسیپ مداخله صریح وتجاوز بر حاکمیت ملی کشور ها میباشد .

به اغتنام ازفرصت میخواهم از مساعـــدت های برادرانه وبی شایبه دولت ایران‌که جهت تمویل بعضی پروژه های اقتصادی افغانستان صورت میگیرد یادآوری نموده ازطرف دولت و مردم افغانستان اظهارتشکر نمایم . آرزومندم کشورهای ما، ازآزمون بزرگ تاریخ وزمانه‌که دفاع ازکرامت ، صلح وآزادی میباشد پیروز وسربلند بدر شوند .

دراخیر، گفتارم رابــه سلامتی اعلیحضرت شاهنشاه ایران، علیاحضرت شهبانـــو ، بـه سعادت ملت برادرمان ایران وبه دوستی خلل ناپذیر افغانستان وایران خاتمه میدهم .

بیانیه شاغلی رئیس دولت و صدراعظم خطاب بمردم هرات

۱۳ر۲ر۱۳۵٤

شهریان هرات !

برادران عزیز !

خواهران !

برادران، جوانان وپیران شهرباستانی‌هرات! ازاستقبال نهایت گرم وصمیمی که از یك خدمتگار خود میکنید کلماتی ندارم‌که ایــن احساسات پرحرارت وپرجوش شمارا جــواب داده بتواند . غیرازاینکه از صمیم قلب ازشما برادران ، شماخواهران واهالی هرات اظهــــار تشکر وسپا سگزاری نمایم .

برادران ! البته وظیفهٔ من بودکه خدمت شما برادرها پیشتر ازاین میرسیدم وواقعاتیکه در مملکت گذشت توضیحاتی میدادم امافکر کردم که وظایف اولی انقلاب درآنست تادر تامیــن امنیت، استحکام‌واستقرارنظام نوین جمهوریت وبالاخره درجستجوی طرقی برای سعادت وبلند بردن سویه ملت افغانستان کوشش کنم، چه وظایف سنگین بدوش مابوده واست تا قــدم های بنیادی واساسی رابرای رفع مشکــلات وطن ومردم محروم خود برداریم .

اهالی عزیز هرات !

پس ازسپری شدن تقریبا دو سال برای شما خواهران وبرادران وتمام مردم افغانستان به لطف و مرحمت خدا و پشتیبانی مــــردم افغانستان اطمینان داده میتوانم که قدمهــای اساسی‌که ازطرف دولت جمهوری برداشته‌شده انشاء الله آینده بسیاراطمینان بخش وروشنی رابرای مردم این خاك نوید میدهد .

خواهران وبرادران !

وقتیکه من قدمهای بنیادی واساسی میگویم، همه چیزآن متناسب به امکانات مالی وهمکاری مردم افغانستان است . ازینرو این طوراطمینان دادن‌که دریکروز یایکسال یاچند سال همــه مشکلات حل می گردد، مبالغه کرده خواهیــم بودواگر شما هم فکرکنیدکه در یکسال مملکت آباد میشود مبالغه خواهد بود .

پس سعادت یك مملکت مربوط بهمت عالی مردم آن است. اگرنزدمردم آن یك ایدیالوژی ویك مفکوره ملی توأم باخودگــذری ، حس فداکاری وایثار موجود باشد بدانیدکه آن ملت به یاری خدای بزرگ روزی به هدف نهایــی خودخواهد رسید .

باید بدانیم دراین دنیاییکه ماوشما زیست میکنیم، یك ملت نمیتواند بحال فقر، فلاکــت وغربت بسر ببرد.

امروز هرفردیکه خودرا ، اولاد این خــاك میداند وذره عشق وعلاقه بوطن دارد وظیفــه اساسی ، ایمانی ووجدانی اوست که بــرای سعادت افغانستان به طیب خاطر قربانی دهد، تانسلهای آینده سرفراز وآسوده زندگی کرده بتوانند، تااین نسل ، برای سعادت ملی، خود راقربان نکند، تااین نسل ازخود غرضی هــا وخودخواهی هانگذردوتاروزیکه‌بحیث یك برادر بدون تبعیض ، بحیث یك ملت دور هم جمع نشوند ومتحد نشوند تاآنزمان سرنوشت شان خوار وزار خواهد بود .

جوانان عزیز !

برای شما خطاب میکنم !

برای اینکه سرنوشت آینده این وطــن

بدست شماست !

اگرخواسته باشید یانخواسته باشید قهراً مکلف هستید سرنوشت آینده این خاك را بدست خود بگیرید .

پس ای جوان عزیز !

ای فرزندان عزیز! خودراآماده خدمت‌سازید ووقتی شایسته خدمت شده میتوانید که علم بیاموزید صاحب یك ایدیالوژی ملی ووحدت فکر وعمل باشید .

برادران ! ایدیالوژی های واردشده هیچگاه به تنهایی بدرد یك ملت نمی خورد، ملت مردوقهرمان، آن ملتی است که از آن همه ایدیالوژی هاازهمه دنیاچیز های بهتری که موافق به عنعنات ملی، منافع ملی ومعتقدات دینی آن باشد استخراج وجمع آوری نموده بفکرودماغ خودبرای خویشتن ووطن خویش ایدیالوژی نوی راخلق کندکه درپرتوآن راه سعادت واعتلاء رابه پیماید .

فرزندان عزیز !

بازهم برای شمامیگویم واین راکاملا به قلب خودداشته باشیدکه خواسته باشید یانه، سرنوشت این ملت قهراً بدست شماست ، خوشابحال ملتی‌که جوانان فهمیده، بادین و ایمان داشته باشد. لذا به شما جوانان میگویم که وظایف نهایت سنگین داریدوباید مسئولیت خودرادرین راه خوب احساس‌کنید . چه‌کسی‌که مسئولیت راقبول نمی تواند آنرا نیز انجام داده نمیتواند . پس شماباید به آینده وطن تان فکرکنید، محرومیتهای کشور را مطالعه کنید، دردهای افغانستان رابدانید، این وطن برای خوش گذرانی یك طبقه خلق نشده‌است. چه زندگی یك ملت مربوط به یك طبقه خاص نیست بلکه مربوط به‌قاطبه مردم آنست که ملت راتشکیل میدهد تاوقتیکه ملت راضی نباشد، ازحکومت پشتیبانی نکند هیچ زمامدار، هیچ حکومت وهیچ دولتی حتی سنگی را بالای سنگی گذاشته نخواهد توانست . شما یقین داشته باشید که امروز بزرگترین ومقدسترین وظیفه انقلاب دولت جمهوری اینست وخواهد بودکه ماچطوروبه چه صورت برای قاطبهٔ ملت خویش خدمت کرده وشکل زندگی شانرا بهترکرده میتوانیم، هدف ماهدف مقدس است واینکار دشوار از قدرت یك شخص بیرون است . وقتی این هدف عالی برآورده شده میتواند که هدف خود، دردخود ومقصد خود را تشخیص کرده بتوانیم وبدون تبعیض بحیث برادر وبرابر به سرمنزل مقصود برسیم .

اهالی عزیز هرات !

امروز ملتفت هستیم ورفقای ماملتفت‌هستند که ازطرف دشمنان خارجی افغانستان چه‌دروغ هاگفته میشود وچه‌کلمات توهین آمیز استعمال میگردد .

این برای آنست که ذهنیت مردم افغانستان راخراب کند .

اما، ماازهیچ چیزباکی نداریم تاروزیکه راه ماحق است وتاوقتی‌که درراه خدمت این خاك وملت عزیزافغانستان گام می برداریم .

این سخنان بی‌معنی، موثرنیست وخواهران وبرادران، مادرهمه‌امور، اول‌توفیق‌خدای بزرگ وبعد پشتیبا نی ملت نجیب افغانستان را میخواهم تاوقتیکه توفیق خداوپشتیبانی ملت باشد به اهداف مقدس خود می رسیم .

طوریکه‌اطلاع داریدمن ازیك مسافرت رسمی ازکشور دوست وبرادر خودایران آمدم بشما میگویم که باتمام مهمان نوازی وصمیمیت‌دولت ومردم ایران پذیرایی شدیم . همه آن برای داود نبود. بلکه برای نمایندهٔ دولت وملـت افغانستان بود. پس باید بدانید که قـدرت حقیقی ملت است نه شخص، دعا میکنم کـه خداوند به رفقا وبه همه خدمتگاران توفیـــق عنایت کند، که براستی وایمانداری بوطـــن خودخدمت نمایند وبراستی کمر همت بکـــار بندند بدون کار و زحمت یك ملت بجایـــی نمیرسد یك ملت نباید مفت خوار باشد تـا وقتیکه یك‌ملت خودرا کمك نکند، نمیتوان ازآن توقعی داشت، پس همه چیزدردست خود ماست . خدای بزرگ این حس رادر نهـــاد هرفردوطن ماجاگزین بماند، که سرزمین خودرا سرزمین آباد سازند. تانسل های آینده به‌آن افتخار نمایند .

شهریان عزیز هرات !

خواهران ! برادران وجوانان !

ازصمیم قلب ازپذیرایی واز صمیمیت گرم شماتشکرمی‌کنم، ازخدای بزرگ استدعامینمایم به همه ماتوفیق اعطانماید که باایمان وعقیـده کاملی که داریم پایدار بمانیم .

بیانیه بمناسبت سالگرد خارندوی

۱۹- ثور ۱۳۵٤

نزدهمین سالگرد تاسیس واحیای مجـــدد جمعیت های خارندوی وخارنجونی‌راکه دردومین سال انقلاب جمهوری درتمام ولایات کشور از طرف دافغانستان خارندوی ټولنه‌تجلیل میشود بهمه دختران وپسران خارندوی وطن عزیـز ازصمیم قلب تبریك میگویم .

خواهران وبرادران خارندوی !

درجوانان ماقدرت ودینامیزمی سراغ میشود که امیدواریم بوسیلهٔ آن مسیر حقیقی انکشاف وترقی برای کشور عزیزما میسر گردد و در راه وصول به اهداف مترقی انقلاب ملی ماقدم های فراخی برداشته شود .

روی این واقعیت ودرك این استعداد هـا کتله جوان فرزندان کشور در روشنی نظـام نوین جمهوریت وظایف خطیری بعهده دارند که انجام آن درین مرحله حساس تاریخی از وجایب وفرایض غیرقابل انکار بشمار میرود.

وظیفهٔ جوانان وروشنفکران است که بادرك این وجایب وفرایض ملی درهرجاوهر موقفی که قراردارند بکو شند مکلفیت های ایمانـــی ووجدانی خویش رادر پرتو ایجابات عصر و خواسته های ملی‌کشور برای مردم خود انجام دهند .

قوانین، اصول وشعارهای خاص خارندویان ممدانجام این وظایف است وبافهم آن بـرای اجتماع خویش درایفای وظایفیکه به ایشـان سپرده شده است مصدر خدمات ارزنده گردند.

امیدوارم جوانان وطن‌پرست خارندوی بادرك احساسات ملی وکسب توفیق ازبارگاه ایزدی تحت شعار پندارنیك ، گفتار وکردارنیك شان عمل نموده درجهت پیشرفت همه جانبهٔ کشور مثمر ثمر نیکو باشند.

پیام بمناسبت روز معلم

۳۱ ثور ۱۳۵٤

بنام خداوند توانا !

استادان ومعلمان گرامی !

مراتب مسرت قلبی وتمنیات صمیمانهٔ خود رابمناسبت روز پرافتخارمعلم به همه استادان ومعلمان و مردم علم دوست کشور ابراز مینمایم .

انکشاف وترقی جوامع بشری در امور اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگ ملی توسط معلم بنیان گذاری می شود وبا نیروی تفکر سالم وقوه دانش بشریت بسر منزل مقصود رهنمونی میگردد .

معلم بانی نهضت های بشری،مؤجدمدنیت ها، سازندهٔ تاریخ وتأمین‌کنندهٔ ارمانهای ملی میباشد . معلم است‌که درترقی واعتلای کشور هانقش اساسی وفعال دارد وجذبات غرورملی احساسات بشر دوستی وعقیده وطن پرستی‌را دردل ودماغ فرزندان کشور جاگزین میسازد.

دین مبین اسلام وعنعنات ملی مامقام معلم راخیلی برجسته وارجمند دانسته، احترام به مقام والای معلم راوظیفهٔ هرفرد میداند .

کشور عزیز مادر آستانهٔ تحولات بنیادی قرار داردوحیات نوین افغانستان بروفق انقلاب ومظاهر جمهوریت سالمانه عیار میگردد .

بنأ معلمان و استادان درین مرحله حساس تاریخی کشور، وظیفه مهم تعلیم و تربیت رابحیث یك عنصر عمده زیر بنای اجتماع نوین افغانستان درانکشاف ساینس وتکنالوجی واستفادهٔ سالم ازمنابع طبیعی برای خدمت به قاطبهٔ مردم افغانستان بعهده دارند وحسن اجراآت شان موردقضاوت تاریخ ونسلها ی آینده قرار میگیرد .

ازجمله اهداف وپروگرام های مهم دولت جمهوری افغانستان آوردن ریفورم در ساحهٔ معارف بود، زیرامعارف عاری ازهدف وفاقد غایه نمیتواند احتیاجات وضرورت های جامعه مارامرفوع سازد .

ما مکلفیت داریم برای اعمار افغانستان نوین متکی به خودازهمه اولتر درتربیه رشد وتکامل فرزندان خود ، خواسته های آینده جامعه وانکشافات آنرا دقیقانه مدنظر داشته وهمزمان بان باید بدانیم‌که کدام نوع تعلیمات مسلکی وثانوی میتوان احتیاجات و خواسته های آیندهٔ جامعه مارارفع سازد وبااستفاده ازکدام طرق وشیوه ها میتوانیم مرض مزمن بیسوادی راازبین ببریم .

بمنظور تأمین این مأمول دولت جمهوری افغانستان برحسب وعدهٔ سال گذشته ریفورم معارف رامنظور نمود وبصورت تدریجی تطبیق

آن شروع شده است .

امیدوارم استادان ومعلمان‌کشور دربرآوردن مأمول معارف حقیقی در پرتو نظام جمهوری طوری جدوجهد نمایندکه اولاد این سر زمین جوانان وطن پرست، صدیق، صالح وباایمان بارآیند تا برای جامعهٔ خویش مصدر خدمات ارزنده گردند .

این روز خجسته رایکباردیگربه همه اهل علم ودانش کشور خصوصاً استادان ومعلمان تبریك میگویم ومؤفقیت مزید همه رادرتعلیم وتربیهٔ سالم اولاد افغانستان ازبارگاه ایزد متعال آرزو مینمایم .

زنده باد افغانستان

پاینده باد جمهوریت

بیانیهٔ ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم خطاب به معلمان

اول جوزا ۱۳۵٤:

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم خطاب بمعلمان واستادان کشور گفتند :

شما معلمان درتربیهٔ سالم نسل آیندهٔ‌کشور مسئولیت بس بزرگ بدوش دارید .

کشور ما بیشتراز هروقت بکار و زحمت احتیاج دارد. شما معلمان وظیفه دارید تاجوان کشوررا متوجه وظا یف بس سنگین ایشان نموده، درتربیهٔ سالم اولادوطن ازجد وجهد دریغ نکنید .

حس برادری وبرابری عامل مهم اتحاد و همبستگی است برشما است تااین احساس رادرنسل آیندهٔ کشور بپرورانید .

تعلیم خوب است، اماتربیه مهمترازآن است برجوانان استکه آداب ملی خود را درك‌کرده وهدف معین داشته باشند تا ایشان گمراه نگردند .

جوانان باید ملتفت باشند که زحمت کشی ایشان درراه اعتلای کشور نقطهٔ پایان ندارد ایشان باید بدون تأخیر در ایفای وجایب ووظایف ملی خودکوشان باشند .

برای نیل به آرزو های ملی ، داشتن یك ایدیالوژی ملی ضرورت است اگر یك ملت مطابق ایدیولوژی ملی خود حرکت می‌کند، درحقیقت درشاهراه ترقی قرار دارد . ضمن اشاره به ریفورم بنیادی معارف مؤسس جمهوریت گفتند :

معلمان درتطبیق این ریفورم از همه بیشتر وظایف سنگین بعهده دارند، چهایشان مربیون حقیقی میباشند .

بیانیه شاغلی رئیس دولت و صدراعظم
خطاب به والیان

بناغلی محمد داؤد رئیس دولت‌وصدراعظم خطاب به والیان فرمودند:

احساسات وطنپرستانه وایمان قوای افراد مسئول این خاك است‌که کشور رابه سرمنزل مقصود می رساند .

والی هابحیث نمایندگان دولت وظایف سنگینی رادر قبال دارند وبایست مکلفیت‌های شانرا دربرابر مردمی‌که درحوزهٔ ادارهٔ آنها سکونت دارند با کمال درستی وامانت داری ایفا نموده ومطابق ایجابات عصر مقتضیات زمان وبراساس روحیه نظام نو ین جمهوری مشکلات اساسی مردم ومنطقه خودرا با عزم خلل ناپذیر وزحمت دوامدار مرفوع سازند.

بادرنظر داشت وضع و احتیاجات موجوده وظایف ووجایب بس سنگین درقبال داریم وبرماومردم ماست تاباهمت عالی واستعداد سرشار خود دربرابر اینگونه مشکلات باجرأت وباارادهٔ متین مبارزه نمو ده زندگی مسعودی رابرای خودونسل آینده سرزمین خود مهیا سازیم .

آبادی کشور مستلزم نیات عالی شماوهمهٔ آنانیست که مسئو لیت های عمده را بدوش دارند وآنچه رابخود میخو اهند باید برای فردفرد این سرزمین روادارند چه عدالت پایه واساس یك جامعه مرفه ومسعود را تشکیل میدهد. ودرجوامعی که عدالت نباشد سعادت سراغ شده نمیتواند .

ماباید مسایل ملی کشور رابالاترازمسایلی بدانیم که روی منفعت های شخصی و فردی می چرخد برای دریافت مسایل ومشکلات‌ملی خویش تماس مستقیم ودایمی مسئولان امور حتی بادور افتاده ترین ونادار ترین افراد وطن ازوجایب ایمانی ووجدانی ماست زیرابه همین وسیله میتوان ازنفوذ اشخاص مغرض جلوگیری نموده وبه نیازمندی های واقعی‌مردم کشور خود مطابق به عدالت اجتماعی رسیدگی نمائیم .

واقعیت این است‌که سرزمین باستانی ماکه برات مدت هاشاهدتاریخ وافتخارات درخشانی بود نظربیك سلسله واقعات تلخ روزگار از کاروان ترقی وانکشاف عقب افتادکه یادآوری ازآن ممکن است برای مادرسی باشد ولی درد مارادوا نمیکند تنهاوتنهااحساسات وطنپرستانه وایمان قوی وکاروزحمت دوامدار افرادمسئول این خاك است‌که کشوررابه سر منزل مقصود میرساند .

بیانیه بمناسبت پنجاه وهفتمین سالگرد استقلال

خواهران وبرادران عزیز !

افتخاردارم پنجاه وهفتمین سالگرداسترداداستقلال افغانستان عزیزرابه شما هموطنان گرامی خود واردوی فداکار افغانستان تبریك میگویم وبه روان پاك رادمردان وشهدایيكه دراثرعزم آهنين ومجاهدات وقربانی های سنگين وپيگير ايشان استقلال وطن عزيزمادوباره حاصل گرديد، درود بی پايان ميفرستم .

شادمانی ازتجليل اين روزخجسته ويادوبود ازايثار وپيكار طولانی آنانيكه درطول ساليان دراز مؤفق شدندعمليه استرداد استقلال‌مارابه پيروزی برسانند، خودثابت ميسازدكه وقتی ملتی برای رسيدن به‌يك هدف ملی بااحساس فداكاری ومبارزه طلبی، عزم راسخ مينمايـــد هيچ مشكلی نميتواند مانع پيروزی آن‌گردد . ارزش حقيقی مبارزات استقلال طلبی مـــردم افغانستان دروجهه خالصانه ملی آن بـــود و مهمترين عاملی كه موجب كاميابی آن شداين بودكه مبارزين راه استقلال برای هرگـونه ايثار درين راه آماده بودند، عزم وتصميـــم راسخ داشتند كه بايد مقدرات ملت افغانستان دردست خودملت قرار گيرد ومعتقد بودندكه آمال ومنافع ملی بالاتر ازهر چيز ديگراست .

بادرك چنين احساسات وطن پرستانه بودكه ملت افغان قيام نمود وپيروز گرديد .

هموطنان عزيز !

امروز نيز ملت افغانستان درمرحلهٔ حساس ومهمی ازتاريخ خودقرار دارد، تأسيس نظــام مترقی جمهوری كه مطابق به آرزوهای ديرينه ملت افغانستان وباپشتيبانی قاطبهٔ مردم مـــا صورت گرفت، يكبارديگر موقع آن را ميسر گردانيده است تامنافع عاليهٔ ملت افغانستان بالاتر ازهرامرديگرقرار گيرد . همانطوريكه تأسيس نظام جمهوری دراثرعزم راسخ وايثار وازخودگذری ميسر گرديد، تطبيق اهـــداف انقلاب نيز فداكاری، گذشتن ازمنافع شخصی رابه منظور حفظ منافع عامه وجديت وصداقت دركار وفعاليت راايجاب ميكند وبايد هرفرد كشوربه صورت واضح باين اصل انكارناپذير معتقد بوده ودرراه آن مجاهدت كند وبداند كه رسيدن به آرزوها واهداف ملی جزازراه وحدت

ملی واتحاد فکروعمل وزحمات دوامدارفرزندان این خاك میسر شده نمیتواند .

تاریخ گذشتهٔ ماصفحات زرینی از فداکاری هاومجاهدات ملی مردم افغانستان را ثبت‌کرده است . ملت افغان بارهاثابت نموده است که درراه شرافت وحاکمیت ملی خود ازهیچگونه قربانی دریغ نکرده ودیریازود بهدف عالی خود رسیده است . یقین کامل دارم که مجاهدات وفعالیت های مادرین مرحلهٔ جدید تاریخی نیزبه یاری خداوند بزرگ به همت ومساعی مردم‌وطن‌دوست وزحمتکش افغانستان پیروز خواهد شد .

خواهران وبرادران گرامی !

امروز خاطرهٔ پنجاه وهفت سال قبل راکه شاهد جاویدان از قدرت قهرمانان وارادهٔ شکست ناپذیر ملت افغانستان میباشد تجلیل میکنیم . این میراث پرافتخارکه حکایت از نیرو های رزمندهٔ ملی درراه حراست استقلال وآزادی می‌کند بماونسل های آینده باامانت سپرده شده‌است . پاسبانی آن وظیفهٔ سنگین مردم ماواردوی فداکار افغانستان را تشکیل میدهد .

باید بدانیم جهاد مقدسی که بخاطر صیانت استقلال وداشتن یك زندگانی شرافتمندانه‌آغاز گردیده بود، امروزمحافظت ازآن بمنظور اعتلا وحیثیت افغانستان وتکامل آن باتطبیق اهداف نظام انقلابی جمهوری که متکی به قدرت و زعامت مردم میباشدوجدان هرفرد وطن پرست راآماده به فداکاری وایثار می نماید .

برماست تاوظایف سنگین ملی خودراباهمه عشق وفداکاری چنانکه شایستهٔ یك ملت آزاد است باامانت وشجاعت انجام بدهیم . فراموش نمی کنیم‌که قضاوت تاریخ ونسل های آینده متوجه اعمال مابوده آنچه امروز انجام میدهیم فردا مورد ارزیابی وپرسش آیندگان قرار خواهد گرفت .

پس بیائید بایك اراده وایمان قوی وظایف ملی خودرادر تحت لوای نظام جمهوری بحیث خدمتگار صالح انجام بدهیم تاباشد درپیشگاه تاریخ وقضاوت آیندگان افتخار وسر افرازی جاویدان نصیب ما گردد . میخواهم ازین موقع استفاده نموده بهترین آرزو هاوتمنیات نیك خود ومردم افغانستان رابرای پیروزی

مجاهدات برادران پشتون وبلوچ که در راه حقوق حقهٔ خویش قربانی های بزرگی رامتقبل شده‌اند ، تقدیم نمایم .

خواهران وبرادران عزیز!

ورود پنجاه و هفتمین سالگـــرد استرداد استقلال وطن عزیز رایکبار دیگـــر به شمـا هموطنان گرامی خود تبریك گفته به روان پاك اعلیحضرت غازی امان الله واعلیحضرت غازی محمدنادرشاه ودیگرشهدای راه مبارزات ملی واستقلال درود میفرستم .

جاوید باد استقلال

پاینده باد جمهوریت .

پیام بمناسبت روز مادر

شنبه ۲٤ جوزا ـ ١٣٥٤ :

مادران گرامی وارجمند !

این روز خجسته را که‌هر سال در کشورمابه نام روز مادر تجلیل می گردد به شمامادران گرامی از صمیم قلب تبریك می گویم •

تجلیل روز مادرنه تنها قدردانی ازفداکاری های کسانی است که نسل کنونی رادر روز گار کودکی آن پرورده‌اند بلکه دلجوئـــی و پشتیبانی از آن مادران جوان میباشد که نسل فردا را دردامان‌پرعطوفت خویش تربیت‌نموده و برای خدمت گذاری به جامعهٔ ما آماده مـی‌ـسازند •

از قدیمترین زمان تاجائیکه تاریخ بیاددارد احترام بمقام مادر جزء عنعنات ملی مابوده و دین مبین اسلام به پیمانه ای بسیار وسیع ترو عمیق‌تربه مسلمانان‌از حرمت‌به‌مادر توصیه نموده است •

کودکان امروز که‌مردان وسازندگان فردای جامعهٔ ما میباشند به همت مادران پاکدل و فدا کار حس‌ـخدا پرستی وطن دوستـــی و وظیفه شناسی رامی آموزند ٠

دولت جمهوری افغانستان بـــه امید واری بیشتر برای تقویت مادی و معنوی مادران‌توجه کامل دارد ٠

توقع از مادران جامعهٔ افغان این است، تا فرزندان شانرا طوری تربیهٔ نمایند که‌مطابق عصر وزمان بوده وعضو مفید جامعه خـویش گردند ٠جامعهٔ مابه کسانی احتیاج دار دکـــه از تعلیم و تربیت سالم بهرهٔکافی بـــرده باشند ٠چنین افراد داناو توانا می توانند در ارتقای روز افزون کشور سهم فعال داشته و افتخارات تاریخی برای افغا نستان عزیزحاصل دارند ٠

مادران ارجمند افغان مستشعر اند که‌اولین وظیفه یك مادر در تربیت سالم طفل‌استو علم دانش امروز ثابت نموده که‌افراد مؤفق و خوشبخت آیندهٔ جامعهٔ آنانی اند که‌در دورهٔ طفولیت ازمحبت‌وتربیت صحیح بهرمندشده‌اند واین هاکسانی اند که ازانحراف وفسادبرکنار بوده وزندگی شان همواره سرشارازاطمینان اراده وعزم راسخ میباشد .

با این پیام یك با دیگر روز مادررابه همه مادران ودیگر همو طنان عزیز تبریك گفتــه مراتب قدردانی خویش رابه همــه مـــادران مخصوصا آنانیکه باوجود همه مشکلات زندگی درپرورش کودکان خود ایثار می نمایند می رسانم .

* * *

د دولت د بناغلي رئيس او صدراعظم سفرونه

ښا غلی محمد داود رهبر انقلا ب ومؤسس جمهوریت در افغا نستان

د دولت د بناغلي رئيس او صدراعظم سفر هند ته

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلی‌محمدداود دهند دجمهور رئیس ښاغلی فخرالدین علی احمد په بلنه دیوه رسمي اودوستانه سفر د پاره د۱۳۵۳کال دکب په ۱۹ دسهار په نهو بجو اولسو دقیقو په مخصوصه الوتکه کی نوی ډیلی ته روان شو .

ددولت ښاغلی رئیس دکابل بین المللی هوایی ډګرته درسیدوپه وخت‌کښی له ښاغلی محمدنعیم، دصدارت عظمی له‌مرستیال ډاکتر محمدحسن شرق، دمرکزی کمیټی له غړو ، دکابینې له هیات، دجمهوری اردو له‌جنرالانو اوځوانو منصبدارانو ، دلویی رتبی ملکی مامورینو ، په کابل کی او سیدونکـــو پښتونستانیانو ، ددوستو هیوادو له لویـو سفیرانو اودهند، بنګله دیش او عراق دلویو سفارتونو له غړیوسره چه دمخه ښی دپاره حاضرشوی وو، خدای پاماني وکړه .

وروسته بیا ددولـت ښاغـــلی رئیس او صدراعظم پداسی حال‌کښی چه لوی‌درستیز ورسره ودجمهوری تشریفاتو دګارد داحترام مراتب ومنل اوهغه یی معاینه کړه.

پدغه‌وخت‌کی موزیک‌دافغانستان دجمهوریت ملی سرود وغږاوه .

ددولت له ښاغلي رئیس اوصدراعظم سره ترالـوتکـی پوری نژدی ښاغلی محمد نعیم ، دصدارت مرستیال، دمرکزی کمیټی غـړی د جمهوری دفتر رئیس ملګـری وو اوددوی دپاره یی دباعافیته سفر هیله وکړه .

پدغه سفرکی ددولت له ښا غلی رئیس سره دتجارت وزیر ښاغلی محمدخان جلالر، دپلان وزیر ښاغلی علی احمدخرم، اودباندنیو چارودوزارت سیاسی‌معین ښاغلی وحیدعبدالله ملګری وو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود ته دنوی ډیلی بین المللی هوایی ډګرتـــه درسیدوپه وخت کی دهندی مشرانو لـه خـوا تودهرکلی وویل شو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد ته دډیلی هوایی میدان تـه درسیـدو پـــه وخت کښی دهند دجمهور رئیس ښاغلـــی فخرالدین علی احمد ، صدراعظمی میرمـــن اندراګـــاندی ، دکشمیر صدراعظم شیخ محمد عبدالله، دباندنیو چارو وزیر ښاغلی چاوان اوددفاع وزیر ښاغلی سوارن سنګهه او د هغی دکابینې نورو غړیوپه نوی ډیلی کـــی دافغانستان د جمهوری دولت لـوی سفیـــر ښاغلی عبدالرحمن پژواک، په‌کابل کی دهند لوی سفیرښاغلی سنګهه، په نوی ډیلی‌کی دخارجی هیوادو دسفیرانو اودهند دیو شمیر ستروشخصیتونو له خواهرکلی وویل شو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد ، دنوی ډیلی دپالم په هوایی ډګر کښی دهند دجمهوررئیس ښاغلی فخرالدین علی احمد او صدراعظمی میرمن اندراګاندی سره چه ددوی دهرکلی دپاره حاضرؤ .

وروسته بیا ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداود دهند له جمهو ر رئیس ښاغلی فخرالدین علی احمد سره پداسی حال‌کی چه موزیك دافغانستان اوهند ملی سرود وغږاوه دګارد داحترام مراتب ومنل اوهغه یی معاینه کړ .

وروسته بیاددولت ښاغلی‌رئیس اوصدراعظم له یوشمیرنورو هرکلی کوونکو ، دافغانی لوی سفارت له غړیواوپه هندکی له محصلینو اوافغانی اوسیدونکو سره روغبړ وکړ او د نوی ډیلی دزیات شمیر ښاریانوله خوا چه ددغه ښار داوسیدونکو په نمایندګی دنوی ډیلی هوایی ډګرته تللی وو په اوږدو چکچکو اوداحساساتو په څرګندولو او ددواړو هیوادو دملی بیرغونوپه ښورولو اودښه راغلی په شعارونوسره یی هرکلی وشو .

دهند مطبوعاتو دافغانستان ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم سفر دافغانستان او هند ترمنځ ددوستانه اوعنعنوی روابطو په ټینګښت کی ګټور بللی دی .

دنوی ډیلی د ښاروال وکیل امار ، دډیلی دښاریانو په نمایندګی ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته دګلوګیډۍ وړاندی‌کړه . پدغه وخت کی داحترام په توګه دتوپ یوویشت ډزی وشوی وروسته له هغه ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم پداسی حال‌کی چه موزیك دافغانستان دجمهوریت ملی سرود اودهندملی سرود غږاوه د تشریفاتی ګار داحترام مراتب

ومنل اوهغه يې وكوت .

په نوي ډيلي كښې محصلينو اواوسيدونكو افغانانو ددولت ښاغلي رئيس او صدراعظم ته دګلانوسترې ګېډې وړاندې كړې .

دهوايي ډګرله مراسمو وروسته د دولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم اودهند جمهور رئيس ښاغلي فخرالدين علي احمد پهداسې حال كې چه ددوې موټر ديوې ډلې موټرسايكل سپرو له خوا بدرګه كيده دراشتراپتي بهاون دجمهوري رياست پهماڼۍ كې خپل استوګنځي ته لاړل .

دپالم هوايي ډګر اودښاغلي محمد داود دتګ لارې واړونهدواړوهيوادپهملي بيرغونواو ددولت دښاغلي رئيس په عكسونو او دښه راغلاست په سترو شعارونو ښكلې شوې‌وو.

دكب په ۱۹له غرمې نه وروسته په خلورو بجو دهند جمهور رئيس ښاغلي فخرالدين علي احمد دراشتراپتي بهاون په ماڼۍ كې ددولت درئيس اوصدراعظم ښاغلي محمدداود سره وكتل .

بياله غرمې نه وروسته په څلورو بجو او ديرشودقيقو ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم دهند صدراعظمې ميرمن اندراګاندي ومنله اوددواړو هيوادو دعلاقې وړموضوعاتوپه باب يې ورسره خبرې وكړې .

پدغوخبروكې دافغانستان له خوا دتجارت وزيرښاغلي محمدخان جلالر ، دپلان وزير ښاغلي علي احمدخرم، دباندنيو چارو دوزارت سياسي معين ښاغلي وحيد عبدالله او په هندكښې دافغانستان دجمهوري دولت لوی

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم او ورسره ملګرې دمذاكرې پهميز كښې لهميرمن اندراګاندي اودهغې دكابينې دځينو غړو سره .

سفیر ښاغلی عبدالرحمن پژواك ، اودهند له خوادباندنیو چارو وزیر ښاغلی چاوان او د ددفاع وزیر ښاغلی سوارن سنگهه ، دهند ځینی نورشخصیتونه اوپه افغانستان کښی دهند لوی سفیر ښاغلی سنگهه حاضروو .

داخبری چه دیوساعت اودیرشو دقیقو په شاوخوا کی جاری وی دتـودی دوستـــی او صمیمیت په فضا کی چه د دواړو هیوادونو دروابطو اوهمکاریو ممیزه ده، وشوی .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود ددیلی په وخت په اووبجواو پنځوس دقیقو دهندجمهوررئیس ښاغلی فخرالدین علی احمد سره وکتل اوله هغی وروسته ددیلی پـــه وخت دبیگاه شپی په اتوبجـــویی په هغـه میلمستیا کی گډون وکړچه ددوی په ویاړ دهند دجمهور رئیس له خوا شوی وه .

پدغه میلمستیا کی ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دورسره هیات په غړیو سربیره دهند دکابینی ځینو غړیواونورو پیاوړ یـو شخصیتونو گډون کړی وو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود ددوشنبی په ورځ دکب په ۱۹ دماښام په اتو بجوپه هغی میلمستیا کښی برخه واخیستـه چه دهند دجمهور رئیس ښاغلی فخرالدیـــن علی احمد له خوا ددوی په ویاړپه اشتراپتی بهاون کښی شوی وه .

په دغی میلمستیاکښی ددولت دښاغلـی رئیس اوصدراعظم په ملگرو برسیره دهنـد دجمهـور رئیس مرستیال ښـاغلـی جـاتی.

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤدته، په هغی میلمستیاکښی چه دهند دجمهور رئیس فخرالدین علی احمد له خواترتیب شوی‌وه هرکلی وویل شو .

دهندجمهوررئیس ښاغلی فخرالدین علی احمد، په هغی میلمستیاکښی، چه ددولت د رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤدپه ویاړیی ترتیب کړی وه، دویناکولوپه حال کښی .

صدراعظمی میرمن اندراگاندی ، قاضی‌القضات ا، ان، ای، دبهرنیو چاروورزیر ښاغلی چاوان ددفاع‌وزیرښاغلی سوارن سنگهه، دنمایندگانو دمجلس رئیس ښاغلی دهلون، دکشمیر صدراعظم شیخ عبدالله، دهند یوشمیر ملکی اوپوځی سترو مامورینواوپه دغه هیواد کښی داوسیدونکو کوردیپلوماتیکو مشرانو برخه اخیستی وه .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم اودهند جمهور رئیس پدغی میلمستیا کښی وبناوی وکړی .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود دکب په ۲۰ دفقید گاندی، جواهر لعل نهرو اولال بهادر شاستری دیادونی په ځای دگلانو گیډی کیښودی .

وروسته له هغی یی په خپل لاس دراچگت په پارك کښی یونیالگی کیښود اوخړوب یی کړ .

ددغه نیالگی په څنگ کی هغه لوحه کیښودله شوه چه‌په هغی‌کی د ښاغلی محمدداود نوم لیکل شوی دی . ددولت‌ښاغلی رئیس اوصدراعظم په همغه ورځ په لسو بجو دهند دباندنیو چارو وزیر ښاغلی چاوان ومانه اوله هغه سره یی پنځه څلویښت دقیقی خبری وکړی .

پدغو خبروکی دخپل مینځی روابطو او پاکستان ته دوسلی دبندیز دلری کولو په باب دامریکا دمتحدو ایالاتو دفیصلی داغیز اودسیمی دحالاتو په باب وغږیدل .

دباندنیو چارو دوزارت سیاسی معین‌ښاغلی

وحید عبدالله له دغوخبرووروسته اخباروالاوته وویل ښاغلی محمدداوداوښاغلی چاوان دسیمی دحالاتو په باب وغږیدل .

سیاسی معین وویل : د افغانستان او پاکستان روابط دملی عوامی گوند او دهغه دمشرانو په خلاف دپاکستان دحکومت له وروستیو اقداماتو وروسته خړپړ شوی دی.

ده زیاته کړه باید ووایم چه پاکستان له بده مرغه هغه تفاهم اوخبری چه په نظر کی وو ددواړو هیوادو ترمنځ وشی گډی وډی کړی دی .

ټاکل شوی وه دپاکستان د باندنیو چارو دوزارت معین ښاغلی آغاشاهی دسلواغی په میاشت کښی کابل ته سفر وکړی چه ددواړو هیوادو دمشرانو ترمنځ دعالی خبرو دپاره لاره آواره کړی خودملی عوامی گوند په‌خلاف دپاکستان دحکو مت اقداماتو دغه تفاهم هم‌گډوډ کړ .

افغانستان دخبرو هر کلی کوی او اوس دغه کار پوره په ښاغلی بوټو پوری اړه‌لری. چه وکولی شی دسلواغی دیو ویشتمی نیټی دمخه خپل دریځ بیا، نوی کړی .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود دغرمی نه مخکی دهند دکرنی دخیړنو موسسه وکتله همدارنگه د دولت ښاغلی رئیس او صدراعظم دغرمی نه وروسته په پنځو بجو اودیرشو دقیقو دهند دپلان جوړولو دکمیسیون مرستیال ښاغلی پرتاسارانی ومانه اوهم

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته دپنجاب په هوایی ډگرکښی، دپنجاب دایالت دگورنر ام. ام . چودری اودهغه ایالت دلوړو رتبو مامورینو له خواهرکلی وویل شو .

يي په شپېړو بجو دهند ددفاع وزير ښاغلي سوارن سنګهه ومانه .

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم دورسره هيات سره دکب په۲۱نيټه دمحلي وخت په‌لسو بجواولسو دقيقودهند دهوايي پوځونو دمربوطې مخصوصې الوتکې په وسيله له‌نوې ډيلي څخه دهند دپنجاب دايالت مرکزچنديګر ته ورسيدل.

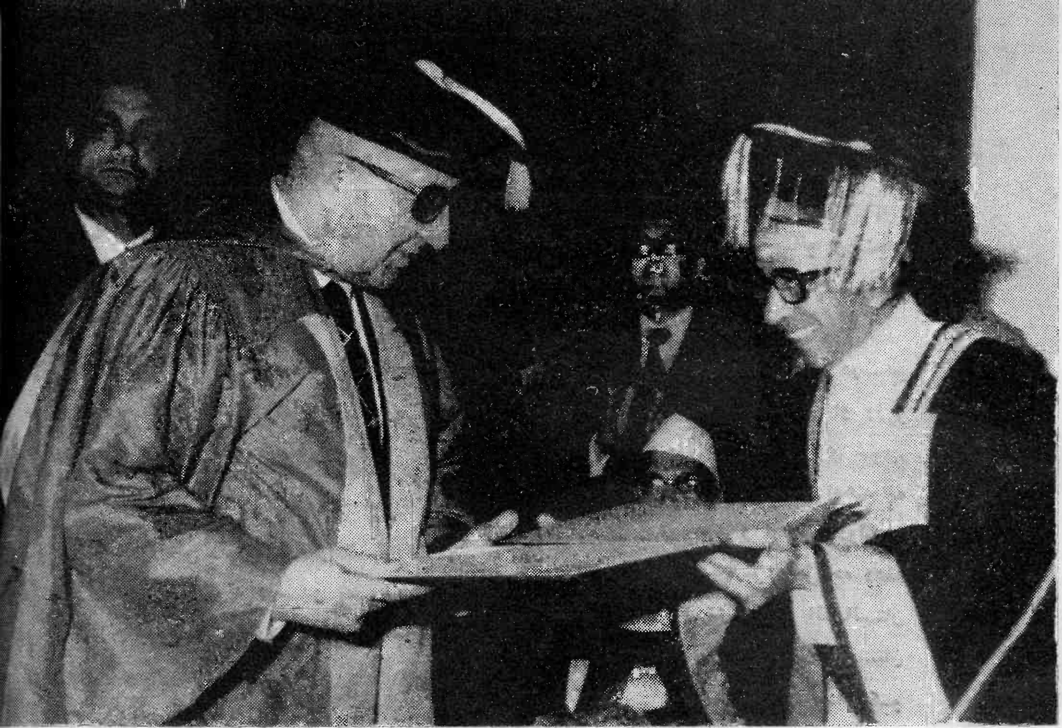
ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم اودهغه ملګروته هوايي ډګرته درسيدو په وخت کې دهنددپنجاب دايالت‌دګورنرښاغلي ام.ام‌چودري دپنجاب دايالت دوزيراعظم ښاغلي ګيان ذيل سنګ، دهاريانادايالت د وزير اعظم ښاغلي چودري بنايي لال، ددايرو درئيسانو اودپنجاب اوهاريانا دايالاتو دلويي رتبې د ګڼ شمير مامورينوله خواهرکلي وويل شو .

ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم درسيدو په وخت‌کې دپنجاب دايالت دګورنر او وزير اعظم له‌خوادګلانوګيډۍ دوی ته ورکړی شوې.

دچنديګر هوايي ډګر د افغانستان اوهند په بيرغونو ښکلي کړی شوی و اوهم ددولت د ښاغلي رئيس اوصدراعظم ستر عکس چه دهغه په څنګ‌کې : (ژوندی دی وی د افغانستان دجمهوريت موسس اوتل دی وی دافغانستان اوهند دوستي) شعار ليدل کيده، دالوتکو دډګر دودانۍ په مخکښې اينښودل شوی ؤ.

ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم پنجاب ته درسيدوپه وخت کښې دپنجاب دګورنر اووزير اعظم له‌خوادوی ته دګلوګيډۍ وړاندې‌کيږي .

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم ، کله چه دپنجاب دپوهنتون له خوا دحقوقو افتخاري دوکتورا منی .

دپنجاب پوهنتون د حقوقو افتخاري دوکتورا دکب په ۲۱نيټه ددولت رئيس او صدراعظم ښاغلي محمد داؤد ته ورکړه .

په هغه ټولنه کی چه پدغه مناسبت دمحلی وخت په يوولسو بجواو د يرشو دقيقو په چنديگر کی دپنجاب دپوهنتون په تالار کښی جوړه شوی‌وه دپنجاب دپوهنتون رئيس ښاغلی پی دی جاتی چه په عين حال‌کی دجمهوررئيس مرستيال دی دحقوقو افتخاري دوکتورا ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤدته ورکړه.

پدغه وخت کی ددولت دښاغلی رئيس او صدراعظم په ملگروبرسيره دپنجاب دپوهنتون درئيس مرستيال پروفيسررام چند پال ددغه پوهنتون دعالی‌شوراغړی، ددواړوهيوادوسفيران او يوشمير استادان اومحصلان هم حاضروو .

ښاغلی پی دی جاتی د افتخاری دوکتورا دورکولو په وخت کی وويل : د هغی ستری برخی اخيستوپه خاطر چه ددولت رئيس و صدراعظم ښاغلی محمدداؤد په بياملی ودانی اودولسونوترمنځ دتفاهم اوهمکاری په‌ټينګښت کښی درلوده ددغه افتخاري دوکتورا هغوی ته ورکړی شويده .

ددولت ښاغلی رئيس او صدراعظم دپنجاب دپوهنتون له خوادحقوقوافتخاری دوکتوراورکړه په تشکرسره منلی اوهغه يی ددواړو هيوادو ددوستی اوعلايقو نښه نښانه وبلله .

پدغه وخت کی ددولت ښاغلی رئيس او صدراعظم پداسی‌حال‌کی چه دپنجاب دپوهنتون

مخصوص يونيفورم يې اغوستي ؤ پدغه ټولنه کې ديوې ويناپه ترځ کې دافغانستان او هند ترمينځ دنژدې کلتوري روابط دسابقې يادونه وکړه اودبين المللي مسئلوپه تيره بياپه‌سيمه کې داوسنيو حالاتو په باب هم يوڅه مطالب بيان کړه .

همدغه راز د دولت رئيس او صدراعظم ښاغلي محمدداود دورسره هيات سره په هغې غرمني ميلمستيا کې برخه واخيسته چه دکب په ۲۱ دپنجاب دپوهنتون درئيس له‌خوا ددوی په وياړ په چنديگرکې دپنجاب دګورنر په استوګنځي کې شوی وه .

پدغې ميلمستيا کې ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم په ملګروسربيره دپنجاب اوهريانا دايالاتواعلی وزيرانو، دپنجاب‌دمحکمې رئيس، په مرکزي کابينه کې ددولت وزير ښاغلي محمد شفيع قريشي، دپنجاب دپوهنتون يو شميراستاذانو اوددواړو هيوا دونو سفيرانو برخه درلوده .

ددوړې له خوړلووروسته دپنجاب دپوهنتون له خوادددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم ته سوغاتونه ورکړې شول .

دپنجاب دايالت وزير اعلی ښاغلي زال سنګهه، ددولت ښاغلي رئيس او صدراعظم ته يوه توره ورو ښيله اوخوښي يې څرګنده کړه لدې‌امله‌چه دغه توره دپنجاب دخلکواود افغانستان ددوست هيواد دمشرددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم په باب دهغوی داحساساتو په نمايندګي دوی ته وړاندې کوي .

د دولت ښاغلي رئيس او صدراعظم

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم دهغې توري‌دمنلوپه‌حال‌کښې چه‌دپنجاب دايالت دوزيراعلي له خوادپنجاب دخلکو په نمايندګي دوی ته‌ورکړې شو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤددپنجاب په پوهنتون کښی دحقوقو دافتخاری دوکتورا د مراسمو دپرځای کولوپه مناسبتدوینا په حال کښی .

وویل : دپنجاب خلك دافغانستان دخلکودپاره پردی ندی ځکه دپنجاب خلك دتاریخ له پاڼو څخه پیژنی .

دغه راز دپنجاب ایالت ته ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دسفر البم اویو شمیــر کتابونه دپنجاب دپوهنتون درئیس له خــوا دوی ته ورکړی شول .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته‌پنجاب ته ددوی دکب په۲۱ نیټه په‌سفرکی دپنجاب دچندیګر دخلکو له خواتودهرکلی وویل شو ددغی ورځی له غرمی وروسته په پنځو بجو له چندیګر څخه نوی ډیلی ته ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دستنیدو په وخت کــی دپنجاب ګڼ شمیراوسیدونکی ددولت له‌ښاغلی رئیس اوصدراعظم اودهغو له ملګرو ســره دمخه ښی له پاره ددغه ښارهوایی ډګرتــه تللی وو .

پدغه وخت کی ځوتنودمشایعت کوونکو په نمایندګی داحترام‌په رسم اودمینی اوصمیمیت دخرګندولوله امله‌دګلانوامیلونه ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته ورکړل .

دغه راز په چندیګر کښی یو شمیر افغانی محصلینو ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم ته هم دګلانو ګیډی وړاندی کړی .

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم دورــره هیات سره ترغرمی وروسته په شپږو بجــو نوی ډیلی ته ورسید .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دمابنام په

اوه نيمو بجوپه تلويزيوني مركه كښې برخه واخستله .

ددولت بناغلي رئيس او صدراعظم پدغه مركه‌كي چه دهند دتلويزيون دمركز له خوا تنظيم شوى وه، مربوطوپوښتنوته څوا ب ووايه .

ددولت رئيس اوصدراعظم بناغلي محمدداود دورسره هيات سره پهداسي حال‌كي چه دهند پهكابينه كي ددولت وزيرهم له دوى سره‌و دكب په ۲۲ نيټه دورځي دسهار په نهوبجو اوپنځه څلويښتو دقيقو دټول هند دطبي‌علومو موسسه وليدله .

ددولت بناغلي رئيس او صدراعظم تهددغي موسسي په دروازه‌كي دروغتيا دوزير او د كورني دلاربنوونى دوزير بناغلي كرن سنگهه له خواچه ددغي موسسي رئيس هم دى او يوشمير نورو پروفيسورانو له خوا هركلي ووېل‌شو .

ددولت بناغلي رئيس او صدراعظم ددغي موسسي بيل بيل سرويسونه وليدل چه په هره برخه‌كي دمربوطوموظفينو له خوامعلومات وړاندي كيدل .

ددولت بناغلي رئيس او صدراعظم پدغه موسسه كي مدرن طبي وسايل او د هغي خدمتونه وستايل .

ددولت بناغلي رئيس اوصدراعظم په يوى لنډى ويناكي ددغه روغتون دكتني په وخت كي دهغه تودهركلي لهامله خوښي څرگنده كړه چه دوى ته ووېل شو.

ددولت بناغلي رئيس اوصدراعظم له د ى امله خوښي وكړه چهپه دغه موسسه كي يو شمير افغاني ځوانان تحصيل اوځيړنه كوى .

ددولت بناغلي رئيس او صدراعظم لــــه افغانستان سره دهند دطبي همكاري يادونــه وكړه اوددواړو هيوادو ترمنځ دپخوا نيو او نژدى علايقوشتوالي يى يادكړ .

ددولت بناغلي رئيس اوصدراعظم ووېل : ديوى موسسي دفعالولودپاره بايدلوړى روزل شوى طاقت اوروزل شوى ځوانان موجودوى.

افغانستان ډير ښه كولى شي دطب پــــه ساحه‌كي دهندى دوستانوله تجربو څخه هــــم استفاده وكړى .

دكابل دماشومانو په روغتون‌كي چه دټول هنددطبي علومو لهموسسي سره ارتباط لرى همدااوس دهند يوشمېر طبي پروفيسران او ډاكتران پهخدمت بوخت دى .

پدغه وخت‌كي څو توگه طبي كتابونــــه ، دسپينوزرو دووسكوسره چه په هغو باندى ديوى څلوركسيزى كورنۍ څيره كيندل شوى ددولت بناغلي رئيس او صدراعظم ته وركړى شول .

ددولت رئيس اوصدراعظم بناغلي محمدداود اوورسره هيات دورځي‌دغرمى‌دمخه په يوولسو بجواوپنځودقيقو په نوى ډيلي كــي داوكهـــالا صنعتي پارك وليد .

ددولت بناغلي رئيس اوصدراعظم ته ددغه پارك پهدروازه كي ددغه پارك دمدير بناغلي

مانوراو یوشمیر نورو مامورینو له خواهرکلی وویل شو .

ددولت ښاغلی رئیس‌او صدراعظم داوکهالا دصنعتی پارك بیلی‌بیلی غرفی چه دکیمیاوی موادوآلاتو، افزارو اوسپورتی سامان غرفـی پکی شاملی‌وی ولیدلی چه‌په هره برخه‌کی لازم توضیحات وړاندی کیدل .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود ددغی ورځی له‌غرمی وروسته په خلورو بجو دهند دتجارت وزیر ښاغلی چتو پادیا ی په راشتراپتی بهاون کی په خپل استوګنځی‌کی ومانه اوله هغه سره یی دوستانه خبـری وکړی .

پدغه وخت‌کی دتجارت وزیر ښاغلی محمد خان جلالر اوپه ډیلی کـی دافغانستان لـوی سفیر ښاغلی عبدالرحمن پژواك هم حاضرو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود دکب په ۲۳ دمحلی وخت په اتوبجوداشوکا په هوټل کی دهند دجمهور رئیس ښاغلـی فخرالدین علی احمد په ویاړ میلمستیا وکړه.

پدغی میلمستیاکی دهند د جمهور رئیس مرستیال ښاغلی جاتی، صدراعظمی میرمـن اندراګاندی، قاضی القضات ښاغلی ای.ان.ری، دنمایندګانو دمجلس رئیس ، دباندنیو چـارو وزیر ښاغلی چاوان، ددفاع وزیر ښاغلـی سوارن سنګهه، دکابینی ځینو نـورو غـړیو دلویی رتبی یو شمیر ملکی او عسکـری شخصیتونو اودداړو هیوادو سفیرانو برخـه اخیستی وه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود دورسره ملګرو سره په هندکی دپنځه‌ورځنی رسمی اودوستانه سفر ځخه وروسته دکب په ۲۳ له غرمی نه دمخه په سیمه ایزوخت په‌اته نیموبجوپه مخصوصه الوتکه کی له نوی ډیلی نه‌دبنګله دیش مرکزته لاړل .

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم‌ته‌دمخه ښی دپاره دهند جمهور رئیس ښاغلـی فخرالدین علی احمد ، صدراعظمه میرمـن اندراګاندی ، دکابینی غړی دهغه هیواد داردو یوشمیر منصبدارانو، په ډیلی‌کی اوسیدونکی کوردیپلوماتیك او په دغه ښار کی یو زیات شمیر اوسیدونکی افغانان دپالم هوایی ډګـر ته حاضر شوی وو .

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم پـه یو مخصوص موټر کی په داسی حال کی چه ده دسپرلی موټر دیوشمیر موټرسایکـل سپـرو له‌خوا بدر ګه کیده هوایی ډګر ته‌ورسیداو هلته یی دحاضرینو سره مخه ښه وکړه .

ددولت ښا غلی رئیس ا وصدراعظم وروسته له هغی چی موزیـــك د افغانستان دجمهوری دولت ملی سرود اود هند دجمهوریت ملـی سرود وغږاوه دتشریفاتی ګارد احترام مراتب ومنل اوهغه یی معاینه کړ .

پدغه وخت‌کی داحترام په توګه دتوپ ۲۱ ډزی وشوی .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم سره، د هندجمهوررئیس، صدراعظمه میرمن اندراګاندی اودهغه هیوادد‌کابینی غړیواوهمدغه راز پـه کابل کی دهند لوی سفیر اوپه ډیلی کـــی افغانی لوی سفیر نژدی ترالوتکی پـــو ری ورسره ملګری وو اوخدای پامانی یی ورسره وکړه‌اودهغوی‌دپاره یی‌دباعافیته‌سفرهیله‌وکړه .

دافغانستان اوهند گډه اعلامیه

دهند دجمهور رئیس ښاغلی فخرالدین علی احمد په بلنه دافغانستان دجمهوریت ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود د۱۳۵۳ کال دکب له ۱۹نیټی څخه تر۲۳ نیټی پوری هندته رسمی سفر وکړ .

دافغانستان ددولت رئیس په نوی ډیلی‌کښی دهند له جمهور رئیس صدراعظم اونورومشرانو سره خبری وکړی .

دوی په نوی ډیلی اوچندیگر کښی فرهنگی اواقتصادی موسسی ولیدلی دپنجاب پوهنتون دافغانستان ددولت ښاغلی رئیس ته دحقوقو دافتخاری دکتورادرجه ورکړه .

دافغانستا ددولت رئیس او صدراعظم تەدهند دخلکو اوحکومت له خواتود هرکلی چه ددواړو هیوادو ترمینځ دنژدی او عنعنو ی دوستانه روابطو ننبه ننبانه اوپه ټولو ساحو کښی دهمکاری دټینگتیا او پراخوالی دپاره دهغوی دخلکو دزړه لەکومی هیله ده وویل شو .

ددولت رئیس دهندله صدراعظمی سره مفصلی خبری وکړی پەدغو خبروکی هغه مسالی چه بین المللی اهمیت لری اودوه اړخیزی همکاری شاملی وی . خبروپه ټولو موضوعگانو کښی ددواړو خواوو دنظریو نژدی وزتوالی وښود .

پدغو خبروکښی دافغانستان ددولت لەښاغلی رئیس اوصدراعظم سره دتجارت وزیر ښاغلی محمدخان جلالر، دپلان وزیرښاغلی علی احمد خرم، دباندنیوچارودوزارت سیاسی‌معین ښاغلی وحیدعبدالله اودهند له صدراعظمی سره ددغه هیواد دبانیو چارو وزیر ښاغلی وای بی چاوان دباندنیو چارو دوزارت دپلان جوړولو د کمیټی رئیس ښاغلی جی پارتاسراتی، دتجارت وزیر ښاغلی دی‌پی‌چاتوپدایا، دپوهنی عامه‌هوساینی اوکلتوروزیرښاغلی نورالحسن، دپلان جوړولو دچارودپاره ددولت وزیر ښاغلی وی سی‌شوکلا اودلویی رتبی نورو مامورینو ملگرتیا کوله .

ددواړو هیوادو سفیران هم له خپلو مربوطو هیاتو سره ملگری وو .

دواړوخواو دملگروملتو دمنشور دپرنسیپونو سره خپله پابندی اوپه روغه جوړه کښی دگډژونددااصول سره خپل اعتماد دروغی جوړی په وسایلو سره دټولو ستونزو حل دقوی داستعمال یادقوی داستعمال له تهدید څخه دهیواد و ترمینځ دړه کول دبین المللی ښه سلوك اودهیواد و ترمینځ روابطو داساسی اصل په توگه دبرابر حاکمیت اونه مداخلی په اساس متقابله احترام یوځل بیاتائیدکړ .

دوی دنه انسلاك دسیاست ورځ په ورځ زیاتیدونکی ارزښت چه دبین المللی ټولنی دپاره یی ښه خدمتونه سرته رسولی تاکیدکړ .

دوی دناپیلو هیوادو ترمینځ دیووالی او تساند له اهمیت سره موافقه کړی اوفیصلەیی وکړه چه پەکولمبو کښی د ناپیلو هیوادو دمشرانو دراتلونکی جرگی دکامیابی د تامین په لاره کښی عملا همکاری وکړی .

دوی داتومی وسلی داستعمال دپوره منع کیدو اوددغه شان وسلو داوسنیو زیرمودله مینځه وړلوپه گټون دجهانی بی وسلی ټولو غوښتنه وکړه .

دوی دخاصو سولە ایزو مقصدونو اوذ ټولو هیوادو دچټکی اقتصادی پرمختیا دتقویی دپاره

داتومې طاقت پرمختیا ضرورت تائید کړ.

دواړوخواوو بین المللي اقتصادي حالت چه په پرمختیایي هیواد و بانـدې مستقیمه اغیزه لري مطالعه کړ. دوی له پرمخ تللو هیوادو څخه وغوښتل چه خپل اقتصادي روابط دودې په حال‌کښې هیوادونو سره په منصفانـه او عادلانه بنسټونو ټینګ کړي . دوی یوځـل بیاپه‌خپله دغه عقیده ټینګار کـړی دی چـه دودې په حال‌کښې هیوادونه دچټکوپرمختګونو دتامین دپاره باید په خپلو منځو کې اقتصادي اوتخنیکي همکاری زیاتي کړي دغه راز دواړو خواوموافقه وکړه چه دسیمې دهیوادونوترمینځ په ځان باندې داتکا په غرض چه ګټورامکانات یې شته زیاتي همکاری لازمې دي .

دوی وغوښتل چه بین المللي ټولنه دې هم سملاس اوښتیاني تدبیرونه ونیسي چه‌دودې په حال کښې هغه هیوادونه چه ترټولو زیات تاواني شوي دي په اوسنیوستونزوبریالې شي اودخپلې ودې اندازه وساتي . ددې موضـوع سره په‌ارتباط دوی موافقه وکړه چه باید هغو مشکلاتوته لازمه پاملرنه وشي چه‌په وچه‌کښې پراته هیوادونه‌اوپه تیره بیادتجارت اوترانزیټي آسانتیاووپه برخه کښې ورسره اخته دي .

دواړو خواوو دمنځنی ختیز دلانجې سملاسي حل چه تراوسه لاهم دنړۍ سوله تهدید وي وغوښت . دوی موافقه وکړه چه باید دغه لانجه دټولو نیول شویو خاورو څخه داسرائیلي قواوو دوتلو په اساس حل شي دوی عقیده څرګنده کړه چه دایمي سوله ترهغه وخته پورې امکان نه‌لري چې دفلسطین دخلکوملي حقوق هغـوی ته‌په خپل پلازني هیواد کښې ورنه‌کړل شي.

دواړوخواودسولې دیوې سیمې په‌توګه دهند دسمندردمنځ ته راتلواودخارجي نظامي اډو، نه لرلواودسیمې دساحلي اوغیر ساحـلي هیواد دپاره دسترو هیوادونو رقابت اولانجو، نه‌کولو داهمیت په باب ټینګار کړی دی . دوی لــه ټولو هیوادو وغوښتل چه ددغه هدف دترسره کیدو دپاره خپلې هلې ځلې بیاپیل کړي .

دواړوخواوو دآسیا په جنوب کښې دسولې دفضا دپیداکولو اوهمکاری اودسولې داوسنیو اختلافونو دپاره دحل دلارې دلټولوددوام پـه باب خپل تصمیم بیاتائیدکړ. دوی په‌خواشینۍ سره دهغووروستیو اقداماتو یادونه وکړه چـه دتسلیحاتي مسابقې دلمسون اودهغو قوتونـــو دتشویق سبب شوي دي چه دمقابلې اوګډوډۍ غوښتونکي دي اودآسیاپه جنوب کښې دحالاتو دعادي‌کولوپه امرکې دخنډسبب شویدي .

دوی موافقه وکړه چه دسیمې دسیاســي ، اقتصادي اونورو پراختیاوو په باره‌کښې سره نژدې تماس ولري .

دواړو خواو ددواړو هیوادوترمنځ داقتصادي تخنیکي اوتجارتي همکاری دپرمختګ د خیړنې لاندې ونیواوپه خوښۍ سره یې ولیدل چه په دې برخه‌کې ستر پرمختګ شویدی .

دوی تصمیم ونیوچه ددواړو هیوادو ترمینځ دهمکاری ساحې ټینګې اوپراخه کړي .

دافغانستان ددولت رئیس او صدراعظم‌دهند جمهوررئیس اوصدراعظمې ته بلنه ورکړه چـه په مساعد وخت کښې افغانستان ته رسمــي سفروکړي دهند جمهور رئیس او صدراعظمې دغه بلنه په ډیره خوښۍ ومنله .

بنګله دیش ته د دولت د بناغلی رئیس او صدراعظم سفر

ددولت رئیس اوصدراعظم بناغلی محمدداؤد
دبنګله دیش دجمهور رئیس شیخ مجیب‌الرحمن
په بلنه ددوه ورځنی رسمی اودوستانه سفـر
دپاره د۱۳۵۳ کال دکب په ۲۳ ډاکی ته‌ورسید.
ددولت رئیس اوصدراعظم اوورسره هیات ته
یی ډاکی ته درسیدوپه وخت کی دبنګله دیش
مشرانو اوخلکو توداوپه زړه پوری هرکلـــی
ووایه .

ددولت دبناغلی رئیس اوصدراعظم او ددوی
دملګرو الوتکه په محلی وخت په دولسو بجو
دډاکی په هوایی ډګرکی ښکته شوه .
کله چه ددولت بناغلی رئیس او صدراعظم
دالوتکی ځخه ښکته شو، دبنګله دیش جمهور
رئیس شیخ مجیب الرحمن ، د جمهور رئیس
مرستیال سید نذرالاسلام او صدراعظم بناغلی
منصورعلی، دکابینی غړیو اویو شمیر نـــورو
سترو شخصیتونو په ډاکه کی دافغانی لوی
سفارت شارژدافیر بناغلی عبدالله قادر اوغړیو
دوی ته هرکلی ووایه .

ددولت رئیس او صدراعظم بناغلی محمدداؤد
اوددوی ملګروته دبنګله دیش جمهور رئیس
بناغلی مجیب الرحمن اوډاکی یو شمیـــــر
بناریانو دګلانو دګیډیوپه وړاندی کولو سره
هرکلی ووایه اودغه وخت داحترام په توګـه
دتوپ یوویشت ډزی وشوی .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم په‌داسی
حال کی چه موزیك دافغانستان اوبنګله دیش
ملی سرودونه غږول تشریفاتی ګارد داحترام
مراسم یی ومنل اوهغه یی وکوت .
وروسته ددولت رئیس اوصدراعظم بناغلی
محمدداود دنورو هرکلی کوونکو اوپه ډاکه‌کی
داوسیدونکو کوردیپلوماتیکو سره روغبړ وکړ
دغه وخت یوشمر ماشومانو ددولت بناغلی
رئیس او صدراعظم ته‌دګلانوګیډۍ وړاندې‌کړې
ورپسی بناغلی‌محمدداؤد، دښاغلی‌مجیب‌الرحمن
سره په داسی حال‌کی چه ددوی موټردیوشمیر
موټرسایکل سپرو له خوابدرګه کیده دډاکـی
په دولتی میلمستو ن کـی ځپل استوګنځـی
ته‌لاړل .

په‌ډاکه‌کی دهوایی ډګرنه ددولت د بناغلی
رئیس اوصدراعظم تراستوګنځی پوری دواټونو
دواړه غاړی دافغانستان اوبنګله دیش پـــه
جمهوری بیرغونو اوژوندی دی وی محمدداؤد
اوتل دی وی دبنګله دیش اوافغانستان دوستی
په شعارونو ښکلی شوی اودډاکی زیات شمیر

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد په ډاکه کښې دبنګله دیش له جمهور رئیس ښاغلی شیخ مجیب الرحمن سره دخبروپه حال کښې .

خلك دواړ په دواړو غاړولیکه ولاړاواحساسات یې څرګندول .

دبنګله دیش مطبوعاتو هم ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم سفرپه باره کی څینی مطالب خپاره کړی اودغه سفریې ددواړو هیوادو تر منځ دعلایقو په زیات ټینګیدوکی ګټوروباله .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دډاکی هوایی ډګرته درسیدونه وروسته، په مجلی وخت په دولسوبجو او دیرشو دقیقــو دبنګله دیش دجمهور رئیس شیخ مجیب الرحمن سره په دولتی میلمستون کی وکتل .

پدی وخت‌کی دتجارت وزیر ښاغلی محمدخان جلالر، دپلان وزیر ښاغلی علي احمد خـرم، اودباندنیو چارو دوزارت سیاسی معین ښاغلی وحیدعبدالله، دبنګله دیش دکابینی څینی غړی اوپه کابل کی دهغه هیواد لوی سفیـر اوپـه بنګله دیش‌کی دافغانی لوی سفارت شارژدافیر هم حاضرو .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد په‌مجلی وخت دغرمی وروسته په پنځو بجـو دښاغلی مجیب الرحمن سره دده په استوګنځی کي وکتل اویوساعت یی ورسره خبری وکړی.

دغه راز ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود دکب په ۲۳ شپه په هغه میلمستیا کی ګډون کړی وه چه ددوی په ویاړ دښاغلی مجیب الرحمن له خوا په دولتی میلمستون‌کی شوی وه .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد

دبنګله‌دیش له‌جمهوررئیس ښاغلي مجیب‌الرحمن سره خپلې رسمي خبرې دکب په ۲٤ ترغرمې دمخه دمحلي وخت په لسوبجواوپنځلسودقیقو دجمهوري ریاست په دفترکښې پیل کړې .

پدغوخبروکې چه په یوصمیمانه فضا کې پیل شوې دافغانستان له خوادتجارت وزیر ښاغلي محمدخان جلالر، دپلان وزیر ښاغلي علي احمدخرم، دباندنیو چارو دوزارت سیاسي معین ښاغلي وحید عبدالله، په ډاکه کښې دافغاني لوی سفارت شارژدافیرښاغلي عبدالله قادر، دتدقیق اومطالعاتومدیرښاغلي غلام‌فاروق توره باز برخه درلوده .

پدغو خبروکې دبنګله دیش له خوا دجمهور رئیس مرستیال ښاغلي نذرالاسلام ، صدراعظم ښاغلي منصورعلي،دخارجي‌تجارت وزیرښاغلي مشتاق احمد، دجمهوررئیس سکرتر ښاغلي عبدالرحیم، دباندنیو چارو په وازرت کې سکرتر ښاغلي فخرالدین، دپلان په‌وزارت کې سکرتر ښاغلي سعدالزمان، په افغانستان کې دبنګله دیش لوی سفیر ښاغلي محمد سلطان دباندنیو چارو په‌وزارت کې لوی مدیر ښاغلي مرشد اودجمهوري ریاست سکرتر ښاغلي منور اسلام برخه اخیستې وه .

په دغو خبروکې ددواړو هیوادو مشرانو د خپل منځي مسئلو دسیمې دحالاتو او علاقې وړمهمو مسئلو په باب بحث وکړ .

خبرې چه په‌پوره صمیمانه فضا کې وشوې دوې ساعته روانې وې .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلي محمدداؤد په داسې حال‌کې چه دبنګله دیش په کابینه کې ددولت وزیر ښاغلي قربان علي له دوی سره وپه محلي وخت دکب په ۲٤ دسهار په نهوبجو اولسو دقیقو په سوارکې دبنګله دیش دورك نومو شهیدانو دیادونې ځای ته لاړ اوله دعا وروسته یې دګلانو ګیډۍ ورته کینبودلې .

دغه ځای ته درسیدوپه وخت کې د دولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم اودهغه دملګرو هرکلي دبنګله دیش دفواید عامې دوزیرښاغلي سهراب حسین له خوا وشو .

ددولت ښاغلي رئیس او صدراعظم وروسته بیاپه مخصوص کتاب‌کې چه پدغه مناسبت ایښودل شوی ودغه جمله ولیکله : (دهغو شهیدانو په درناوی چه خپل وطن ته دآزادۍ په خدمت کې فداشویدي درود استوم .)

(محمد داود)

سواردډاکې دښار دشمال په شل میلي‌کې پروت دی او دبنګله دیش دآزادۍ غوښتونکو پوځونو او دپاکستان داردو ترمنځ دجګړې وروستۍ سیمه بلله کیږي .

پدغه ځای‌کې دبنګله‌دیش دآزادۍ غوښتونکو پوځونو ستره ډله شهیده شوې او هم پوځې بریالیتوبونه ورپه برخه شوي دي .

پدغه لحاظ دغه ځای دبنګله دیش دآزادۍ دشهیدانو دیادونې دپاره ټاکل شوی او دلویې رتبې خارجي میلمانه بنګله دیش ته دسفر په وخت‌کې دغه ځای ویني .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلي محمدداؤد په محلي وخت دکب په ۲٤ شپه په‌اتوبجوپه هغې میلمستیاکې برخه واخیسته چه‌دبنګله‌دیش دجمهور رئیس ښاغلي شیخ مجیب الرحمن

له خواپه دولتي ميلمستون‌کی ددوی په وياړ شوی وه .

پدغی ميلمستياکی چه‌دشپی تر يوولس‌وبجو پوری يی دوام وکړددولت د ښاغلی رئيس او صدراعظم په ملگروبر سيره د بنگــله ديش دجمهوررئيس‌مرستيال‌ښاغلی نذرالاسلام،صدراعظم ښاغلی منصورعلی، دکابينی غړيو، دلويی‌رتبی پوشمير عسکری اوملکی مامورينو، په ډاکی کی اوسيدونکو کورديپلوماتيکو او دافغانستان دجمهوری دولت دلوی سفارت غړيو برخــه درلوده .

پدغی ميلمستياکی ددولت دښاغلی رئيس او صدراعظم اودبنگله ديش دجمهور رئيس ترمنځ ويناوی وشوی .

د بنگله ديش جمهو ر رئيس ښاغلــی شيخ مجيب‌الرحمن دولتي ميلمستون‌ته ددولت دښاغلی رئيس اوصدراعظم درسيدو په وخت کی دهغوی تودهرکلی وکړ .

دبنگله ديش مطبوعاتو ددولت د ښاغلــی رئيس اوصدراعظم دعکسونو اودسفر دمربوطو خبرونواودغه راز دهغو دوستانه اوښوروابطو په شاوخوا کی دمضمونواو مقالو په خپرولو سره چه دافغانستان د جمهوری دولــت او بنگله ديش ترمنځ شته تودهرکلی کړيدی .

دډاکی تلويزيون هم دکب په ۲٤ نيټــه دچنگانښ دشپږو يشتمی نيټی دانقلاب او د جمهوری نوی نظام په نسبت دهيواد دخلکــو دهرکلی مربوط فلم وښود .

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود په‌داسی حال‌کی چه دبنگله‌ديش جمهور رئيس

ددولت ښاغلی رئيس اوصدراعظم ، په هغی‌ميلمستيا کښی چه دبنگله ديش دجمهوررئيس له خواپه ډاکه کښی ترتيب شوی وه، دويناکولوپه حال کښی .

بناغلی شیخ مجیب الرحمن لەدوی سرەملگری وو دغرمی ډوډی دبری گنگا پــه سیند کــی، دمخصوصی بیړی په عرشه کی وخوړله .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم دور سره هیات سره دکب په ۲٤ دمحلی وخت ترغرمی وروسته پەیوه بجه بگلاگاف په سیمەکی دبری گنگاسیند ته ورسیدل اوورروسته له هغه پـــه مخصوصه بیړی کی کښیناستل .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم له ساحل څخه دمخصوصی بیړی‌لورته روان شول دخلکو اودښوونځیو دزده کوونکوله خوایی تودهرکلی وشو .

پدغه وخت‌کی محلی موزیك اوریدل‌کیده او کوچنیو نجونو اوهلکانو دگلانو گیډی ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم ته وړاندی کړی او دواړ په دواړو خواو کی خلك دهرکلی دپاره لیکه ولاړوو .

ددولت بناغلی رئیس‌اوصدراعظم دمخصوصی بیړی له عرشی څخه دزده کوونکو او خلکــو احساساتو ته ځواب ووایه .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم دبیړی د حرکت په جریان کی ددواړو غاړو منظری او ځمکی ولیدلی اوپه بیړی کی یی ددری ساعته تم‌کیدو په وخت کی دغرمی ډوډی له بناغلی شیخ مجیب الرحمن سره وخوړله اوله هغوی سره یی دعلاقی وړمسئلوپه باب خبری وکړی.

پدغه وخت‌کی دبنگله‌دیش صدراعظم بناغلی منصورعلی، داطلاعاتو وزیر ، دلویی رتبی یو شمیر نورمامورین اوددولت له بناغلی رئیس اوصدراعظم سره ملگری هیات حاضروو .

ددولت بناغلی رئیس او صدراعظم په پنځه نیمو بجوپه ډاکه کی ځپل استوگنځی تەستون شو .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم په یوه کلتوری ننداره کی چه دبنگله دیش دراډیــو تلویزیون له خواترتیب شوی وه گډون وکړ پدغه وخت‌کی د بنگله دیش جمهـــور رئیس شیخ مجیب الرحمن اوصدراعظم بناغلی منصور علی هم حاضروو .

ددولت رئیس او صدراعظم بناغلی محمدداؤد دکب په ۲٤ دمحلی وخت دغرمی په دولسوبجو اودیرشو دقیقوپه ډاسی حال‌کی چەدبنگلەدیش جمهوررئیس بناغلی شیخ مجیب الرحمن لەدوی سره و دبنگله دیش دیو شمیر ژورنالستانــو پوښتنوته ځواب ووایه .

ددولت بناغلی رئیس‌اوصدراعظم دبنگله‌دیش له مشرانو سره له دوه ساعته خبرو وروسته سملاسی هغی خونی ته تشریف یووړ چه په هغی‌کی دبنگله دیش ژورنالستانو دهغه انتظار درلود .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم داخباروالاو په وړاندی دهغه تاوده هرکلی له امله چەدوی اوورسره هیات ته پەبنگله دیش کی ویــــل شوی بناغلی شیخ مجیب الرحمن ، دبنگلەدیش حکومت اوخلکوته شکریه څرگنده کړه .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم زیاته کړه له تاسی اخباروالاو څخه ژماهیله داده چــه زمادافغانستان دحکومت اوخلکو دوستانه هیلی اواحساسات دبنگله دیش دوستو خلکوتـــه ورسویء .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم له شیـــخ مجیب الرحمن اودبنگله دیش له نورو مشرانو

سره دخپلو خبروپه باب دیوی پوښتنی پــه ځواب کی وویل : دوی پدغو خبروکی دخپل منځی مسئلودسیمی دحالاتو او دبین المللــی پیښو په باب بحث وشو .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ددغــی پوښتنی په ځواب‌کی چه بین المللی مسئلــی کومی وی ؟ وویل : همغه مسئلی دی چه‌هره ورځ دهغوپه باب خبری کیږی .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دلــری ختیز مسئلــی د منځنی ختیـــز حـــا لات دانرژی کشاله اونیمی وچی ته دامریکا دوسلو دصادرولو دبند یز دلری کولو مسئله* یــاده کړه . کله چه ددولت له ښاغلی رئیس څخه دبنگله دیش له مشرانو سره ددوی دخبــرو دنتیجو په باب پوښتنه وشوه، وی ویــل : خبری ډیری دوستانه اوگټوری وی .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد له خپلو ملگروسره بنگله دیش ته له دوه ورځنی رسمی سفرڅخه وروسته دکب په ۲۵ تر غرمی دمخه له ډاکی څخه راروان شول .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دسپرلی موټر پداسی حال‌کی چه د بنگله دیش جمهور رئیس ښاغلی شیخ مجیب الر حــمن ورسره ملگری وه دمحلی وخت دغرمی دمخه په نهو بجو اوڅلوینښتو دقیقو ددوی له استوگنځــی څخه دډاکی هوایی ډگرته ورسید .

ددولت ښاغلی رئیس‌اوصدراعظم دبنگله‌دیش دجمهوررئیس په ملگرتیا دډاکی په هوایـــی ډگرکی دتشریفاتی گارد داحترام او ســـلام مراتب ومنل اوهغه یی معاینه کړ .

پدغه وخت‌کی موزیك‌دافغانستان دجمهوریت ملی سرود اودبنگله دیش ملی سرود وغږاوه اوداحترام په توگه دتوپ یوویښت ډزی وشوی.

وروسته بیا ددولت رئیس اوصدراعظم‌ښاغلی محمدداؤد په داسی حال‌کی چه دبنگله دیش دجمهور رئیس ښاغلی شیخ مجیب الرحمــن سره، دجمهوررئیس‌مرستیال ښاغلی نذرالاسلام صدراعظم ښاغلی منصور علی، دباندنیو چارو وزیر ښاغلی کمال حسین اوداطلاعاتو وزیر ښاغلی قربانعلی ورسره وو، دمخه ښی‌کوونکو لیکوته لاړاوله هغوی سره یی خدای پــامــانی وکړه .

دافغانستان او بنگله‌دیش گډه اعلامیه

دبنگله دیش دولسی جمهوریت دجمهـــور رئیس شیخ مجیب الرحمن په‌بلنه دافغانستان دجمهوری دولت رئیس جلالتماب محمد داؤد د۱۳۵۳ کال دکب له درویشتمی نیټی څخـه ترپنځه ویشتمی نیټی پوری بنگله دیش تـه رسمی سفر وکړ .

پدغه سفرکښی دافغانستان د جمهوری دولت له ښاغلی رئیس سره دتجارت وزیر ښاغلی محمدخان جلالر، دپلان وزیر ښاغلی علی احمد خرم، دباندنیو چارو د وزارت معین ښاغلـــی وحیدعبدالله اودافغانستان دحکومت‌دلویی رتبی یوشمیر مامورین ملگری وو .

پدغه سفرکښی دافغانستان دجمهوری دولت رئیس په ساوار کښی دشهیدانو دملی یادونی په ځای باندی دگلانو گیډۍ کیښودلی .

دجمهوری‌دولت رئیس محمدداؤددبنگله دیش دجمهوررئیس ښاغلی شیخ مجیب الرحمن سره هم وکتل .

دجمهوری دولت رئیس ښاغلی محمد داؤد دخپل سفرپه اوږدوکښی په زیاتی گـرمی او صمیمیت سره چه ددواړو هیوادو دوروڼو خلکو ترمینځ ددوستی تفاهم اومتقابله احترام دژورو علایقو نماینده دی دبنگله دیش دخلـــکو او مشرانو له خوایی هرکلی وشو .

دافغانستان دجمهوری دولت رئیس ښاغلـــی محمدداؤد دبنگله دیش له جمهور رئیس‌ښاغلی شیخ مجیب الرحمن سره ددوه اړخیزو علایقو اوبین المللی مهمو موضوع گانوپه گډون دخپل منځنی علاقی وړمسئلو په باب خبری وکړی .

دغه خبری‌دپوره متقابله‌دوستی‌صمیمیت او تفاهم اواعتمادپه فضاکښی وشوی .

پدغو خبروکښی دافغانستان دجمهوری دولت له ښاغلی رئیس سره دغه‌کسان ملگری وو :

۱ـ دتجارت وزیرښاغلی محمدخان جلالر .

۲ـ دپلان وزیر ښاغلی علی احمد خرم .

۳ـ دباندنیو چارو دوزارت معین ښاغلی سید وحیدعبدالله .

٤ـ شارژدافیر ښاغلی عبدالله قادر .

دبنگله دیش له ښاغلی جمهور رئیس سره دغو کسانو ملگرتیا کوله :

۱ـ دجمهور رئیس مرستیال ښاغلی سیـد نذرالاسلام .

۲ـ صدراعظم ښاغلی ام منصورعلی .

۳ـ دداخلی اوخارجی تجارت وزیر ښاغلی خنده کار مشتاق احمد .

اودبنگله دیش دولسی جمهوریت د لویـی رتبی یوشمیر مامورینو .

دخبروپه جریان کښی دواړو خواته څرگنده شوه چه دروانو بین المللی مسئلـو او ددواړو هیوادو ترمینځ دورورگلوی دعلایقو د زیاتـــی تقویی اواستحکام په‌باب دنظرورته والی اوپوره توافق نژدی دی .

دبنگله دیش جمهور رئیس خپلو میلمنو ته له خپلواکی وروسته په سیاسی او اقتصادی ساحوکښی دبنگله دیش دخلکو دبریالیتوبونو په باب معلومات وړاندی کړل .

دافغانستان دجمهوری دولت رئیس د هغو پرمختگونو څخه‌چه دبنگله‌دیش خلکو دنباغلی شیخ مجیب الرحمن په مشری په بیلو بیلو برخوکښی کړیدی ډیرزیات متحسس شوی او داجتماعی اوسیاسی نوی ساختمان دودانولو او دغه رازپه اقتصادی وروسته پاتی‌کیدو میراث باندی دتفوق دپاره بنگله دیش دخلکو دشور اوعزم په باره کښی چه داستثمار له پیړیو څخه پاتی دی دبنگله دیش دهیواد له هلوځلو څخه په‌عالی توگه ستاینه کړی ده .

دافغانستان دجمهوری دولت رئیس د هغو پرمختیاووپه باره‌کښی چه د۱۳۵۲ کال په چنگاښ‌کښی دجمهوریت له اعلام څخه وروسته شوی اوداجتماعی اواقتصادی ترقی دتغییراتو دپروگرام په باب چه دجمهوریت دنظام لاندی پیل شوی یادونه وکړه .

دافغانستان دجمهوری دولت رئیس دغه راز په‌هغوپرمختگونو باندی رڼا واچوله چه ددغو مترقی پالیسیو دتطبیق په لاره کښی په‌سیاسی اقتصادی اواجتماعی ساحو کښی شویدی .

دبنگله دیش جمهور رئیس دافغانستان دخلکو دهلو ځلوزیاته ستاینه وکړه اوویی‌ویل دبنگله دیش خلك ددولت درئیس د ملهمانه مشری لاندی دنوی ټولنی دجوړیدوپه لاره‌کښی دهغوی په بریالیتوبونو باندی ډیر خوښ دی.

دواړو خواو دنه انسلاك اوپه روغه جوړه کښی دگډژوند په اصول باندی خپله ټینگه پابندی چه ددوی هیوادونه تل په هغه متعهد دی یوځل بیا تائید کړه .

دواړو خواو پدغه باره‌کی دخپل ټینګ عزم ټینگار وکړچه په الجزایرکښی دناپییلوهیوادو دمشرانو دجرگی دفیصلو اونتیجو په تطبیق کی زیاته برخه واخلی .

دوی دهغو ابتکارونو ملاتړ وکړچه دناپییلو هیوادوله خوادملگروملتو دعمومی‌ټولنی دشپږمی خاصی غونډی دمصوبی دبین المللی اقتصادی نوی نظام دجوړیدومربوط په اعلامیه کښی دشامل اصول اوهدفونو او دعمل دپروگرام دتطبیق په لاره کښی شویدی .

دوی یوځل بیاعقیده څرگنده کړه چه دودی په‌حال کښی هیوادونه باید دچټکی پر مختیا دتامین دپاره په‌خپلو منځوکښی اقتصادی او تخنیکی همکاری زیاته کړی .

دغه راز دواړو خواوو موافقه وکړه چه په ځان باندی داتکاء دتحقق په غرض چه‌تهور امکانات یی شته دسیمی دهیواد و ترمنځ‌زیاتی همکاری لازمی دی .

دواړوخواوموافقه وکړه چه دناپیلوهیوادونو دمشرانو دجرگی دکامیابی دتامین دپاره چه په ۱۹۷٦ کال کښی په کولمبو کښی جوړیږی اودآسیاپه وچه کښی په‌خپل ذات‌کښی لومړی جرگه ده، خپلی هلی ځلی منسجمی کړی .

دآسیا په جنوب کښی دروانو انکشافاتو دمطالعی په وخت کښی ددولتو دوو رئیسانو ددغی خبری سره خپله کلکه عقیده څرگنده کړه چه یوازی دسیمی دخلکو حقوقو اوحقه احترام اودخبرو دلاری داوسنیوکړکیچنوحل او دتفاهم اومتقابل ښه نیت دروحیی په اساس کیدی شی چه‌په سیمه کی دسولی د پاره مناسب چاپیریال پیدا کړی .

دافغانستان د جمهوری دولت رئیس ددی

موضوع سره په ارتباط پهٔیمه وچه کښــــی دروابطو دعادی کولوپه لاره‌کښی دبنگله دیش مثبتی هلی ځلی وستایلی .

دبنگله دیش جمهور رئیس دلانجو دحــل دپاره دافغانستان د جمـــهوری دولت درئیس ښاغلی محمدداؤد سیاست مدارانه ابتکـارات وستایل .

دواړو خواوو دسولی دیوی سیمی په توګه دهند داوقیانوس داعلام ملاتړ وکړ .

دوی هیله ښکاره کړه چه پدی باره کښی دملګروملتو دمربوطو فیصلو احترام وشی او هغه عملی شی دواړو خواو دتیریو په ضــد دعربی وروڼو خلکو سره په عادلانـــه مبارزو کښی خپل ملاتړ اوهمکاری یوځل بیاتائیدکړل.

دوی ټینګار وکړچه دهغو عربی خاورو بیرته ورکول چه اسرائیلوپه غیرقانونی توګه نیولی اودفلسطین دحاکمیت دملی حقوقو تحقق پــه منځنی ختیځ‌کښی ددایمی حل دلاری دپیداکولو دپاره لومړنی اهمیت لری .

دوی دفلسطین دخلکو دیوازنی نماینده په حیث دفلسطین دآزادی دموسسی دپیژندنی هرکلی کړی اوله دی امله یی خوښی ځرګنده کړی چه دملګرو ملتو موسسی د فلسطیـــن دآزادی دموسسی مشرانو ته موقع ورکړه چه په دغه جهانی مرکزکښی خپل نظرځرګندکړی.

دواړوخواوو دآزادی غوښتونکو نهضتونو او داستعمار دپردیو دتسلط اودنژادی توپیرپــه خلاف دمبارزو څخه خپل ملاتړځرګند کړ .

دواړو خواوودتجارت، اقتصاد، کلتور،پوهنی، دملکی هوایی چلندپه ګډون په ټولو برخـو کښی دافغانستان اوبنګله دیش دروابطـــو د مثبتی پراختیا ښه هرکلی وکړ .

دوی ددواړو هیوادوترمینځ دګټوری همکاری په برخوکی دزیاتی پراختیا دپاره خپله اراده بیاتائید کړه .

دوی ددواړو هیوادو ترمنځ د تجـــارت او اقتصادی علایقو دزیاتی پراختیا امکانات پــه مثبت ډول وڅیړل .

ددولت دواړو رئیسانو موافقه وکړه چه په منتخبو ساحوکښی دتکنیکی همکاری، یو دوه اړخیزه پروګرام ترتیب اوتطبیق شی .

ددغه غرض دپاره به پدی نژدی وخت کښی دبنګله دیش یواقتصادی اودپلان جوړولو هیات افغانستان ته سفر وکړ ی .

دواړو خواوو په خوښی سره ولیدل چــه دافغانستان ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دسفر ددواړوهیوادو ترمینځ ددوستی دروابطوټینګښت پهٔدوام اودوړورګلوی پهٔتفاهم کښی دکتلووړ برخه اخیستی دی .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد دبنګله دیش رئیس ښاغلی شیخ مجیب‌الرحمن ته‌بلنه ورکړه چه په مساعد وخـــت کښــــی افغانستان ته سفر وکړی .

دبنګله دیش جمهور رئیس دغه بلنه پهٔزیاته خوښی سره ومنله .

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم کندهار ته راورسیدل

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دهند اوبنگله دیش هیوادوته دسفر څخه وروسته عراق ته دسفر په لاره‌کښې دکب په ۲۵ له ډاکی څخه کندهار ته راورسیدل .

الوتکی ته نژدی ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم ته دمالیې وزیر ښاغلی سیدعبدالاله دتجارت وزیر ښاغلی محمدخان جلالر، دپلان وزیر ښاغلی علی‌احمدخرم، دباندنیوچارودوزارت سیاسی معین ښاغلی وحید عبدالله ، امنیه عمومی قوماندان ښاغلی عبدالقدیر ، دملکی هوایی اوتوریزم عمومی رئیس ښاغلی سلطان محمود غازی، دکندهار والی ښاغلی محمدایوب عزیز، دقول اردو قوماندان، ښاروال، دجمهوری اردویوشمیر سترو منصبدارانو او دمرکزی دایرورئیسانو هرکلی ووایه .

وروسته له هغه ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم دتشریفاتو دګارد سلام ومانه . پس له هغه یوشمیر ماشومانو د کندهار دښاریانو په نمایندګی دګلانو ګیډی هغوی ته وړاندی کړی اوددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم دمهربانی وړوګرځیدل. وروسته بیا ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم د جمهوری اردوله منصبدارانو اودکندهار دداېرولەرئیسانو اومخورو سره روغبړ وکړ .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم، دکندهار له نارینه اوښځوسره دروغبړ کولوپه حال کښې

دکندهار په زرگونو تنو ښاریانوددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته درسیدوپه وخت کښې دتودواحساساتوپه څرګندلوسره هرکلی وویل.

پدغه وخت‌کی هرکلی کوونکو، په‌خبرراغلی زمونږمشره په شعارونوسره ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم ورتګ ته ښه راغلی ووایه.

له هوایی ډګرڅخه دکندهار ترښاره پوری ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دسپرلی دموټردلاری په واټونوکی د کندهار په زرګونو خلکوځایونه نیولی وو اودګلانودګیډیوپه‌ښیندلو اوژوندی دی وی دانقلاب مشر، ژوندی دی‌وی دجمهوری نظام مؤسس، په شعارونو سره یی هرکلی کاوه .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد دکندهار دښاریانو په ټولنه‌کی دفکر او عمل یووالی دیوه هیواد دپرمختګ وسیله بللی‌ده

اودیوی ویناپه ترڅ‌کی دجمهوری نوی نظام دهدفونو په باب یوڅه مطالب بیان کړل اوهغو اجراآتو ته یی اشاره وکړه چه په یوګـا ل اواتو میاشتو کی شوی‌دی .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم پداسی حال‌کی چه ددوی وینا دکندهار دښاریانـــو دزرګونو تنوپه خوښی اوخوشالی سره او د ژوندی دی وی دجمهوریت موسس او ژوندی دی وی ستړداؤد په شعارونو سره بدرګـــه کیده .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دکب په ۲۵دکندهار په ښارکی دمبارکی خرقی زیارت وکړاودحضرت سرورکاینات‌روح ته یی درود واستاوه .

دغه رازددولت ښاغلی رئیس او صدراعظـم داحمدشاه باباومیرویس نیکه مقبروته‌لاړل او دهیواددتاریخ ددغو نومیالو او قهرمانو مړونو روح ته‌یی دعا وکړه .

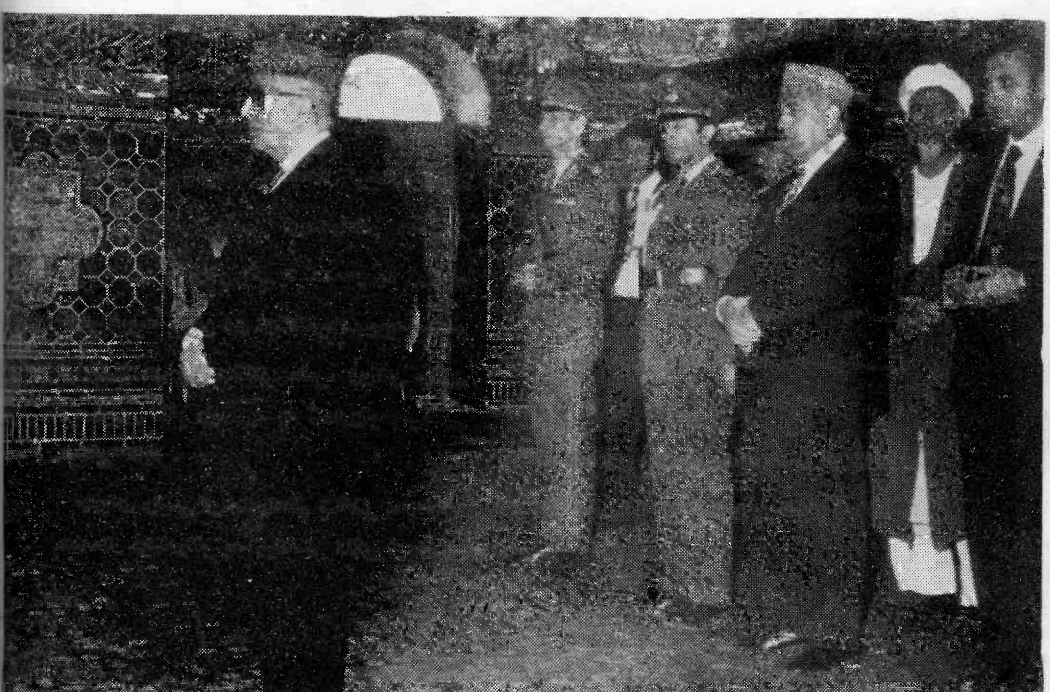
دمالیی وزیر ښاغلی سیدعبدالاله، دتجارت وزیرښاغلی محمد خان جلالر، دپلان وزیـــر ښاغلی علی احمدخرم، دباندنیو چارو دوزارت سیاسی معین ښاغلی وحیدعبدالله ، دملکـــی هوایی اوتوریزم عمومی رئیس ښاغلی سلطـان محمود غازی ، دکندهار والی ښاغلی محمدایوب عزیز، دقول اردوقوماندان اوددغه ولایت دلویی رتبی یوشمیر مامورین‌ددولت له ښاغلی رئیس اوصدراعظم سره ملگری وو .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد دکب په۲٦دکندهاردعسکری قواوپه قوماندانی کی دجمهوری اردوله سترو منصبدارانو ســره دخبروپه وخت کی وویل :

داچه داردو وظیفه دخاوری اووطن ساتنه ده نوستاسو کاردی ، چه دملی نوامیسو دساتنی اودهیواد دنوی ترقی غوښتونکی نظام دهدفونو په لاره‌کښی دهرډول سرښیندنی او د ځـان څخه تیریدو دپاره چمتوواوسئ .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دسهارپه نهوبجوپداسی حال‌کی چه دکندهار دقول اردو قوماندان ډگرجنرال محمدنعیم، دجمهوری اردو دگارد قوماندان جگړن محمد ضیاء او امنیـــه عمومی قوماندان ښاغلی عبدالقدیر له‌دوی سره ملگری وو دکندهار دقول اردو قطعات وکتل .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ، په مبارکه خرقه‌کښی دافغانستان دسعادت له‌پاره دعاکوی.

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم دقول اردو دقوماندانۍ په دروازه کې ورروسته له هغه چه موزيك ملي سرود غږاوه د تشريفاتي گارد احترام ومانه اوهغه يې معاينه کړ .

وروسته بيايي بيل بيل عسکري قطعات چه په خاص دسپلين سره دتعليم په ميدان کې راټول شوي وومعاينه کړل .

وروسته بياددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم دقول اردو دقوماندانۍ دجمهوريت په تالارکې داردوله سترو منصبدارانو سره يې دخبرواترو په ترڅ کې وويل :

خوشاله يم لهدې امله چه وخت مې پيداکړ له تاسې سره دنژدې وغږيږم هيله لرم دافغانستان اردو دهيواد دسترو ښيگڼو دتامين په لاره کې سرلوړې اوله پخوانه زيات بريالى اوکامياب اوسي .

دانقلاب مشر دنوې نظام په ټينگولو کې داردوفعالانه برخې اخيستل يادکړل اووې ويل: ستاسې وظيفه ستاسې دخاورې اووطن ساتنهده اودغه‌کار ددې غوښتنه کوي چه د وطن ته دخدمت پهلاره کې هرڅول تياري ولرئ .

ددولت ښاغلي رئيس او صدراعظم وويل : زمونږ دښمنان هلې ځلې‌کوي چه‌په بيلو بيلو اشکالو دخلکو په مينځ کې تفرقه اوکينه پيدا کړي اوله هغوځخه دځان په نفع گټه واخلي خودتاريخ په شهادت تاسې ته وايم چه ټول هغه ورروسته پاتې کيدل چه خلکوته متوجه‌دي له همدغو عواملو څخه پيدا شويدي .

هغه شواهد اوسندونه چه‌له همدغو تفرقه اچوونکو ډلوڅخه ليدل شويدي‌اوهم اوس اوس پدغه باره‌کې په لاس‌کې شواهد اوسندونه شته، چه زمونږ دښمنانو دهيڅ ډول دسيسې تفرقې اوتوطئې دپيداکولو څخه ډډه نده کړې اوتردې چه‌په دغه لاره‌کې يې ، دخپلو ناوړو عملونو دپرمخ بيولو دپاره زښت ډير لگښتونه هم منلي‌دي. نوددايسې دسيسودعواقبودمخنيوې دپاره وظيفتا حاضراوچمتواوسئ څکه ستاسې وظيفې ډيرې درندې دي .

مونږ خپل دښمنان ښه پيژنو، نن ډيوه تن اوياڅوتنوبرخه دملي ارمانونو دپوره‌کولودپاره بس نه‌ده بلکه داجتماعي تحول اوبدلون په‌کار کې‌دټول‌ملت برخه‌اخيستل لازمي‌اوضروري‌دي .

دکندهار دقول اردو قوماندان ډگر جنرال محمد نعيم ددولت ښاغلي رئيس‌اوصدراعظم نه ډاډوورکړچه دخپل سترمشر دمعقولو ويناو او نصيحتونو په اساس دکندهار دقول اردو منصبداران اوافراد دژوند تر وروستې سلگۍ پورې سرښندنې اوفداکارۍ ته چمتودي .

عراق ته د دولت دښاغلي رئيس او صدراعظم سفر

ددولت رئيس او صدراعظم ښاغلي محمدداؤد اودهغوی ملګری عراق ته‌ديوه رسمي‌اودوستانه سفر دپاره د۱۳۵۳ کال دکب په ۲٦ نيټه پــه مخصوصه الوتکه‌کی له‌کندهار څخه هغه هيواد ته روان شول .

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم په‌يوولسو بجواوپنځه څلويښتو دقيقو له خپل استوګنځی څخه دکندهار بين المللی هوايي ډګرته‌ورسيدل.

دکندهار دښاراو دبين المللی هوايي ډګر ترمينځ لاره‌کی دکندهار په زرګونو ښاريانو داحساساتو په څرګندولو او (سفرپه خير) د شعارونوسره ددولت دښاغلي رئيس‌اوصدراعظم دسپرلي موټربدرګه کاوه .

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم په‌هوايي ډګرکی دتجارت له وزير ښاغلي محمــد خــان جلالر، امنيه عمومي قوماندان ښاغلي عبدالقدير دملکی هوايي اوتوريزم له لوی رئيس ښاغلي سلطان محمود غازی، دکندهار له والي، دڅول اردوله قوماندان اودمرکزی دايرو له رئيسانو سره خدای پاماني وکړه .

وروسته بيا ښاغلي محمدداؤد پداسی حال کی چه دکندهار دڅول اردوقوماندان، ورسره و دتشريفاتي ګارد دسلام اواحترام مراتب ومنل اوهغه يې معاينه کړ .

پدغه وخت کی موزيك ملي سرود وغږاوه .

ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم اودهغوی دملګرو دسپرلي الوتکه په دوولسوبجودکندهار له هوايي ډګرڅخه دبغداد لورته والوتله .

عراق ته په سفرکی دمالي وزير ښاغلــــی سيدعبدالاله، دپلان وزيرښاغلي علي‌احمدخرم، اودباندنيو چارو دوزارت سياسي معين ښاغلي وحيد عبدالله ، ددولت لــه ښاغلــی رئيس او صدراعظم سره ملګری وو .

ددولت رئيس او صدراعظم ښاغلي محمدداؤد

له خپلو ملګرو سره ديوه رسمي اودوستانه سفردپاره دافغانستان په‌وخت‌دکب‌په۲٦نيټه تر غرمي‌وروسته په‌دريو بجوبغدادته ورسيدل .

دعراق جمهور رئيس ښاغلي احمدحسن‌البکر دکابينې غړو، دبغداد والي اوبغداد ښاروال، دلويي رتبې دولتي مامورينو، په بغداد کـــی دافغانستان دجمهوری دولت لو ی سفيراستاد خليل الله خليلي، دافغاني لوی سفارت غړيو، په‌کابل کی دعراق لوی سفير ښاغلي ناصـــر عبدالقادر الحديثي، په‌بغداد کی اوسيدونکـــو کورديپلوماتيکو د بغداد په هوايي ډګر کـــی ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم اود هغوی دملګروهرکلي وکړ .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم کله چه دښاغلی احمدحسن‌البکرپه ملگرتیادگارد، احترام معاینه کوی .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته کله چه له الوتکی څخه راکوز شو دعراق جمهوررئیس احمد حسن البکر ښه راغلی ووایه اووروسته له‌هغه ددواړوهیوادو مشرانو پداسی حال‌کښی چه موزیك دافغانستان اوعراق دجمهوریتونو ملی سرود وغږاوه دتشریفاتی گارد ، داحترام مراتب ومنل اوهغه یی معاینه کړ .

پدغه وخت‌کی یوی ډلی ماشومانو دگلانو گیډی ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم ته وړاندی کړی اوبیا داحترام په رسم د توپ یوویشت ډزی وشوی .

پس له‌هغه ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دعراق دجمهور رئیس په ملگرتیا دهر کلی کوونکولیکوته لاړدکابینی له‌غړیو، دلوبی رتبی له عسکری اوملکی مامورینو، دافغانی لوی سفارت له غړیو، په بغدادکی له اوسیدونکو افغانانواومحصلینو اوپدغه ښارکی له‌اوسیدونکو کوردیپلوماتیکو سره یی روغبړ وکړ .

دبغداد هوایی ډگرددواړو هیوادو په ملی بیرغونو ښکلی کړای شوی اودمیدان په‌ودانی باندی دښه راغلی شعارونه لیدل کیدل .

دهوایی ډگرله مر اسمو وروسته ښاغلی محمدداؤد او ښاغلی احمد حسن البکر ، په مخصوص موټرکی پداسی حال کی چه دیوی ډلی موټرسایکل سپرو له خوا بدر گه کیدل ددوی مخصوص استوگنځی ته روان شول .

ددواړوهیواد، دمشرانودسپرلی‌دموټرلاره‌له‌هوایی ډگرڅخه ترښارپوری دافغانستان اوعراق په‌ملی

بیرغونو ښکلی کړای شوی اوخط سیرد واتونو په هره برخه کی دبغداد ګڼ شمیر ښاریانوپه چکچکواود احساساتو په ځړګنولو سره ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم هرکلی وکړ .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دسپرلۍ الوتکه دعراق خاوری ته درسیدو په وخت کی دعراق دهوایی قواوو دیوسیل جت الوتکـــو له خوا دبغداد ترهوایی میدان پوری بدرګه شوه اودغه راز دښاغلی محمدداود اودهغوی دملګرو دسپرلۍ دالوتکی دراکوزیدو اوداحترام دګـارد دمنلو په وخت کی هم جت الوتکــی داحترام په رسم والوتلی .

دمحلی وخت په دووبجواودیرشو دقیقو د بغداد دښار دسروزرو کلی دبغداد دښاروال ښاغلی ابراهیم محمد اسماعیل له خوا پداسی حال کی چه ښاغلی احمدحسن البکرهم حاضرو ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود ته ددواړوهیوادترمینځ ددوستی دنښی نښانی په توګه وسپارل شوه .

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم دبغـداد دښاردکلی دتسلیمیدوپه وخت کی دغه کــار ددواړو هیوادوترمینځ ددوستی علامی په توګه په تشکر سره مقابله کړه .

په دغه وخت کی ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم په ملګروسر بیره دعراق عدلیه‌وزیر اودجمهوری دفتر رئیس اوددواړو هیواد ولوی سفیران هم حاضر وو.

دمحلی وخت په پنځوبجو ښاغلی محمدداود دورك نومی عسکرځلی ته لاړاودګلوګیډی یی ورباندی کیښوده .

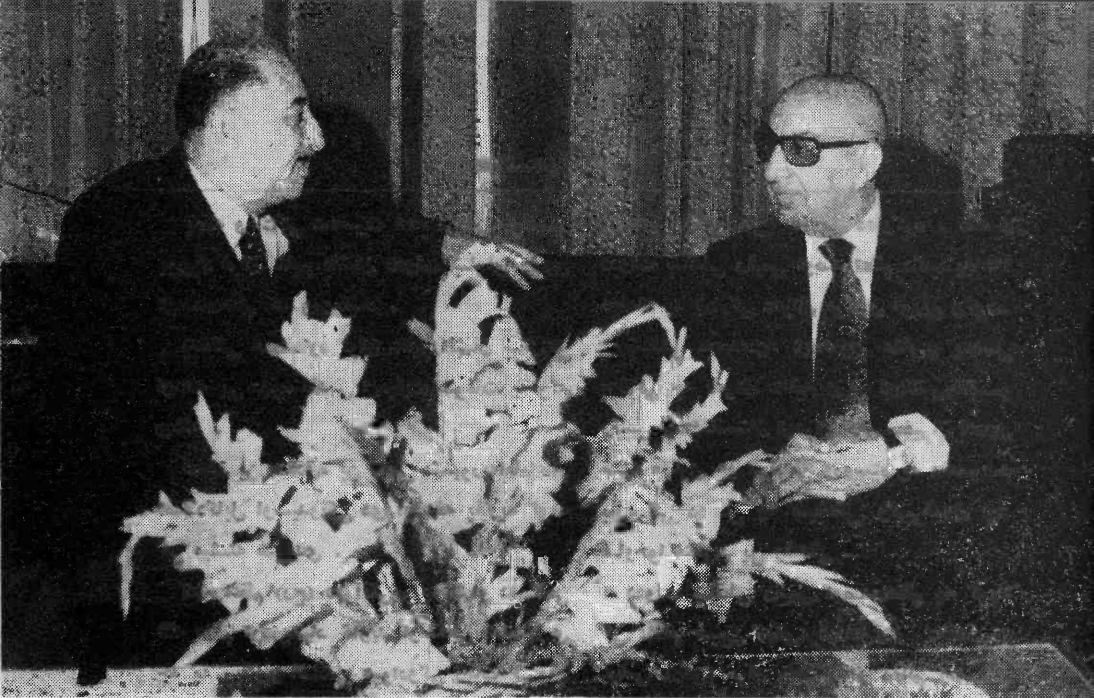
دګل ایښودوپه وخت کی دعراق عدلیه وزیر دبغداد والی، ددغه هیواد دتشریفاتولوی مدیر اودافغانستان اوعراق لوی سفیران حاضر وو.

دمحلي وخت په اوه بجواودیرشو د قیقـو ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داود دعراق له جمهور رئیس ښاغلی احمدحسن‌البکر سره دجمهوری ریاست په ماڼی کی وکتل .

پدغه وخت کی دعراق یوشمیر وزیران اود افغانی هیات ځینی غړی هم حاضروو .

دمحلی وخت دکب په ۲٦ شپه په اتوبجـو اودیرشو دقیقو ددولت رئیس اوصدراعظـــم ښاغلی محمدداود په‌هغی میلمستیا کی برخـه واخستله چه‌ددوی په ویاړدعراق دجمهوررئیس ښاغلی حسن البکر له خواشوی وه .

پدغی میلمستیاکی ددولت‌دښاغلی رئیس او صدراعظم په ملګرو سربیره دعراق دکابینــی وزیرانو په بغدادکی اوسیدونکوکوردیپلوماتیکو په بغداد کی دافغانستان دجمهوری دولت‌لوی سفیر اوپه کابل کی دعراق لوی سفیر برخه اخیستی وه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤدپه بغدادکښی دعراق له جمهور رئیس ښاغلی احمد حسن البکر سره دکتلو اوخبرو اترو په‌حال کښی .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دکب په ۲۷ نیټه دعراق له جمهور رئیس ښاغلی احمدحسن البکر سره ددغه هیواد دجمهوری ریاست په ماڼۍ کی کتنه او خبری وکړی .

پدغو خبروکی چه یوساعت روانی وی ددواړو هیوادو مشرانو دعلاقی وړمسئلو په باب خبری وکړی .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد اودهغه ملګروپداسی حال کی چه دعراق عدلیه وزیر له دوی سره ملګری و دمحلی وخت دکب په ۲۷ دسهار په‌نهوبجو د حضرت غوث الاعظم دستګیر شیخ عبدالقادر جیلانی مقبری ته لاړل اوددغه حضرت روح ته یی دعا وکړه. ددولت ښاغلی‌رئیس‌اوصدراعظم دحضرت غوث الاعظم دستګیر دمزار دزیارت نه وروسته ددغه حضرت دمزار دپاره یوپوښ ور وبانبه دحضرت شیخ عبدالقادر جیلانی دمزار په‌دروازه کی دعراق داوقافو رئیس اودزیارت متولی ددولت دښاغلی رئیس هرکلی وکړ .

شیخ عبدالقادر جیلانی بن موسی، بن‌عبدالله بن یحیی چه دنسب سلسله یی حضرت علی‌کرم الله وجهه ته‌رسیږی په ۴۷۰ هجری کال‌کی دجیل په‌کلی‌کی زیږیدلی اوپه ۵۶۱کال کی مړشوی دی .

حضرت شیخ جیلانی دقادریه طریقی موسس اومشر اومرشد دی .

وروسته له هغه ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤدداامام اعظم (رح) زیارت ته‌لاړ اوددغه حضرت روح ته‌یی درود واستاوه .

پدغه وخت‌کی دحضرت امام دمزار متولـــی یوټوك قرآن عظیم الشأن ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته وروباښه .

ښاغلی محمدداود قرآن عظیم الشأن ښکل‌کړ اوهغه یی دیوه مقدس اومبارك سوغات په‌توگه ومانه .

نعمان بن صادق، بن زوتی مشهوربه‌امام‌اعظم اصلاد‌کابل اوسیدونکی دی اودهغه پلارپه کوفه کی میشته شویدی .

امام اعظم (رح) دقرآنکریم حافظ او داسلامی فقه عالم اوداجتهاد خاوند اومذهبی امام د ی چه په زیاترو اسلامی هیوادوکی زیات پیروان لری .

دغه راز ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم اودهغه ملگری په‌کاظمین شریفین کی دامام موسسی‌کاظم اوامام ابویوسف مقبروته لاړل او ددغو امامانو روح ته یی دعاوکړه . دغه راز ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دکب په ۲۷ دبغداد په ښارکی دعراق مرکزی موزیم وکوت.

ښاغلی محمدداود اودهغوی ملگری پداسی حال‌کی چه دعراق عدلیه وزیر اودتشریفاتـــو رئیس اودافغانستان اوعراق لوی سفیران له‌دوی سره ملگری وو ترغرمی وروسته په مخصوصه بیړی‌کی ددجلي په سیندکی وگـرځیدل اود شاوخوا منظری یی ولیدلی .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم په کربلا کی دامام حسین (رض) اودغه راز دحضـرت عباس (رض) مرقد ته‌لاړل او دعالم اســلام ددغودووسترشخصیتونوروح ته یی دعاوکړه . کله چه ددولت ښاغلی رئیس مبارکومزاروته تشریف یووړ دعراق عدلیه وزیر هم له دوی سره و.

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دحضرت‌عباس په مرقد کښی .

دمالیې وزیر ښاغلي سید عبدالاله او دپلان وزیر ښاغلي علي احمدخرم دکب په ۲۷مازیگر دعراق دمالیې اوپلان له وزیرانو سره خبري وکړې .

پدغو خبروکې چه څه ناخه دوه ساعته رواني وې دافغانستان اوعراق ترمینځ داقتصادي او تخنیکي همکارۍ دمسئلو په باب بحث وشو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداود دکب په ۲۷ ترغرمې وروسته په دریوبجو په بغدادکې دحضرت سلمان فارس په زیـــارت مشرف شول اودغه راز ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم دکسرۍ ماڼۍ ولیدله .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد دکب په ۲۷ مازدیگرپه پنځوبجوپه مخصوصه بېړۍکې ددجلې سیند ولید . پدغه کتنه‌کـــې ساحل ته نژدې جوماتو نه او ودانۍ یې هـــم ولیدلې .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد اوورسره هیات دکب په۲۸نیټه ترغرمې وروسته په نجف اشرف‌کې دحضرت علي کرم الله‌وجهه مزارته لاړل اوددغه حضرت روح ته‌یې دعاوکړه.

په دغه وخت‌کې دمزار متولي یوټـــوك قرآن عظیم الشأن اویوه جوړه عبا ، ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم ته اهداء کړل .

ددولت ښاغلي رئیس‌اوصدراعظم دکب په۲۸ نیټه دبابل تاریخي ښاروکوت . دبابل ښارچه زمونږملي مشر هغه وکوت یو تاریخي ښاردی چه دهغه قیمتداره آثار تراوسه پورې‌کتوونکي حیرانوي .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد دکب په ۲۸ شپه په اووبجو دعراق دجمهـور رئیس مرستیال ښاغلي صدام حسین دبغـداد په ښارکې پخپل استوګنځي کې ومانه اولـه هغه سره یې دوستانه خبرې‌وکړې په‌دغوخبرو کې دخپل مینځي مسئلو اودسیمې دموضـــوع دمنځنی ختیځ مسئلي اودنړۍ مسئلو په باب بحث وشو .

پدغو خبروکې دباندنیوچارو دوزارت سیاسي معین ښاغلي وحیدعبدالله او په بغداد کښې دافغانستان دجمهوري دولت لوی سفیر استاد خلیل‌الله خلیلي له افغاني لوري څخه اودعراق دباندنیو چارو وزیر سعدالعمادي اوعدلیه وزیر ډاکتر ساوي اوپه کابل کې دعراق لوی سفیر ښاغلي ناصر عبدالقادر الحدیثي دعراق له‌لوري برخه اخیستې وه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد دکب په ۲۸ دماښام په اتوبجواودیرشو دقیقو ددارالسلام په ماڼۍ‌کـې دعراق جمهور رئیس ښاغلي احمدحسن البکر ته میلمستیا کړې وه .

پدې میلمستیاکې چه ترلسو بجو پورې‌دوام وکړله دوی سره په ملګرې هیات ســـر بیره دبعث دګونددمشر توب یوشمیر غړیو ، دعراق دکابینې هیات، کوردیپلوماتیکو، په کابل کې دعراق لوی سفیر ښاغلي ناصر الحدیثي اوپه بغدادکې دافغانستان دجمهوري دولت لـو ی سفیر استاد خلیل الله خلیلي برخه اخیستې وه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد له ملګرې هیات سره په عراق‌کې ددرې ورځني رسمي سفرله پای ته رسیدووروسته دکب په ۲۹ سهارله بغدادڅخه دهیواد لورته را روان شول .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دسپرلۍ موټر پداسی حال کی چه دعراق جمهور رئیس ښاغلی احمد حسن البکرهم له دوی سره و ترغرمی دمخه په نهوبجو اوپنـــځه څلویښتو دقیقو ددولت دښاغلی رئیس له استوګنځـــی څخه دبغداد هوایی ډګرته ورسید.

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم پداســی حال کی چه جمهور رئیس ښاغلی احمدحسن‌البکر ورسره ملګری ودمخه ښی کوونکو لیکوته لاړ اودعراق دکابینی دبعث دګوند دمشـر تــوب له یوشمیر غړیو ، په بغدادکی اوسیدونکــو کوردیپلوماتیکو، دلویی رتبی ملکی اوعسکری یوشمیر مامورینو، دعراق د تشریفاتو درئیس ددواړو هیوادوله لویو سفیرانو اوپه بغدادکی داوسیدونکو افغانانوسره خدای پــه‌امانی وکړه.

وروسته له هغه دافغانستان دجمهوریت او دعراق دجمهوریت ملی سرود وغږول شو او ددولـت ښاغلی رئیس او صدراعظم د عـراق دښاغلی جمهور رئیس په ملګرتیا داحـــترام دګاردسلام ومانه اوهغه یی معاینه کړ .

پدغه وخت‌کی داحترام په رسم د توپ ۲۱ ډزی وشوی .

ددولت ښاغلی رئیس‌اوصدراعظم‌سره‌دالوتکی ترزینی پوری، ښاغلی حسن البکر ملګری و .

پدغه وخت‌کی دباندنیو چارو وزیر ښاغلــی سعدون حمادی اوددواړو هیوادو لوی سفیران هم حاضرو .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دعراق نه جمهور رئیس سره دخدای پامانی په وخت‌کی دهغه تاوده اودزړه له‌کومی هرکلی له امله چه دوی اوورسره هیات ته دعراق دحـکــومت او خلکوله خواویل شوی، خوښی څرګنده کړه .

دعراق جمهور رئیس ښاغلی حسن البکـــر په مقابل کی له‌دی امله چه ددولت ښاغلـــی رئیس اوصدراعظم ددوی هیوادته سفر وکـــړ اووخت پیداشو چه یودبل سره دنږدی څخه روږدی شی‌اوخبری‌اتری‌وکړی خوښی اوقدردانی څرګنده‌کړه اوددولت ښاغلی‌رئیس‌اودافغانستان حکومت اوخلکوته یی خپلی ښی هیلی څرګندی کړی . ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظـم او ورسره هیات دسپرلۍ الوتکه د کب په ۲۹ ترغرمی دمخه په‌لسو بجواو لسو دقیقو دبغداد له هوایی ډګرڅخه راوالوتله .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دمسافرت دعکسونوالبم دعراق دجمهور رئیس ښا غلـــی حسن البکر له خوادهوایی ډګرپه سالون کی دوی ته ورکړ شو .

ددولت دښاغلی رئیس اودهغه سره ملګری هیات دسپرلی الوتکه د۱۳۵۳ کال دکب په۲۹ ترغرمی وروسته په دوو بجواوپنځه څلویښتو دقیقو دکابل په بین‌المللی هوایی ډګر کـــی راښکته شوه .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم په داسی حال‌کی چه موزیك جمهوری ملی سرود وغږاوه دتشریفاتو دګار دسلام اواحترام مراتب ومنل اوپه داسی حال‌کی چه لوی درستیزله دوی‌سره وه داحترام ګاردیی معاینه کړ .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم، له‌ښاغلی محمدنعیم، دصدارت له مرستیال ډاکتر محمد حسن شرق، دمرکزی کمیټی له غړیو، دکابینی له غړیو، دجمهوری اردوله جنرالانو او خوانو منصبدارانو، دلوړی رتبی له مامورینو په کابل کی له اوسیدونکو پښتونستانیانو او ددوستو هیوادوله سفیرانو سره روغبړ وکړ .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته، دعـراق‌له دوستانه سفرنه، دبیرته راتلوپه وخت‌کښی دکابل په بین المللی هوایی ډګرکښی دښاغلی‌محمدنعیم له خواهرکلی ووېل شو .

دافغانستان اوعراق ګډه اعلامیه

دعراق دجمهور رئیس ښاغلی احمدحسن‌البکر په بلنه دافغانستان د جمهوری دولت رئیس ښاغلی محمدداود د ۱۳۵۳ کال دکب له شپږ ویشتمی نیټی څخه تر۲۹ نیټی پوری عـــراق ته رسمی سفر وکړ .

ددوی ترمینځ ددواړو دوستوهیوادو دښو مناسباتو په سیمه اودنیاکی دپرمختیاو په‌باب پراخی خبری وشوی .

دافغانستان ددولت رئیس ښاغلی محمدداود دانقلابی عالی شورا درئیس نایب ښاغلی صدام حسین په استوګنځی کی ومانه .

دافغانستان اوعراق درسمی مامورینو ترمینځ دهغوصمیمی روابطو دخبروپه چوکاټ کی چه ددوی دهیوادو ترمینځ په ټولو برخوکی شته خبری وشوی .

درانده میلمانه او هغه هیات چه‌لەدوی سره ملګری و، په عراق‌کی دترقی اوبریالیتوبونونه ځینومظاهروسره چه دبعث دعربی سوسیالیستی ګوند په مشری دانقلاب له خوا شوی دی‌آشنا شول. دوی ددغوبریالیتوبونو اوکامیابو له امله دخپلی قدردانی اوتقدیر مراتب څرګند کړل .

دافغانستان ددولت ښاغلی رئیس او هغوی سره ملګری هیات په بغداد اوکربلاکی مقدس اماکن هم ولیدل .

دعراق رسمی مامورینو او خلکو ددوی تود اودوروړګلوی هرکلی وکړ .

دهغودوستانه مناسباتو سره سم چه له‌نیکه مرغه دافغانستان دجمهوریت اوعراق تر مینځ شته، دصمیمیت اوتفاهم‌په‌فضاکی خبری‌پداسی توګه وشوی چه په ټولوبرخو کی په مثبته توګه ددغو مناسباتو دپرمختیا سبب شی .

دواړو خواو په خپله سیمه‌کی دحالاتو اوله هغوڅخه دپیداشویو خطرونو په باب چه سوله اوامنیت تهدیدوی غوروکړ .

دواړو خواو پدغه بر خه کـــی خپله عقیده څرګنده کړه چه دغه بحرانی حالات داستعمار دطرحواودسیسو محصول دی اوپه سیمه کـــی امنیت‌اوسوله‌یی په‌خطرکی‌اچولی اودهغی‌دخلکو داجتماعی پرمختیا اوپرمختګ خنډ ګیږی .

دواړو خواو په روغه جوړه‌کی دګډژوند لـه اصولو ددولتونو ترمینځ دقوی له استعمال څخه ددوی ګولو دبرابر حاکمیت اودنورو دولتونوپه کورنیو چاروکی دلاس نه وهلو اودروغی جوړی په وسایلو سره دبین المللی مسئلو دحل او

ددولتونو ترمينځ حقوقو اودملګروملتو دمنشور له اصولوسره سم اساساتو په اتكاء پهمتقابله احترام باندی خپل باور تائيد كړ .

دواړو خواو په عربی سيمه كی دبحرانی حالت په باب خبری وكړی دوی دعربو خلكو په خلاف صهيونستی تيری وغانده اود خپل دغه اعتقاد ټينګاريی وكړ چه پدغه سيمه كی دعادلانه حل لاره دعربی نيول شويو سيمو د پوره خوشی كيدو اودفلسطين دخلكو دحقوقو داعاده كيدو تروخته پوری په خپله پلارنی خاوره، يعنی فلسطين كی ترلاسه كيدی نشی .

دواړو خواو دنه انسلاك دسياست په نسبت چه بين المللی ټولنی ته يی ارزښت منــد خدمتونه كړی دی، خپل ملاتړ يوځل بياتائيد كړ .

دوی دنه انسلاك دنهضت ديووالی اوتسانُد دساتنی داهميت سره موافقه وكړه اوتصميم يی ونيوچه دناپيلوهيوادو دجرګی دپوره كاميابی دتامين پهلاره‌كی چه په ۱۹۷٦ كال كی پــه كولمبوكی جوړيږی همكاری‌وكړی. دافغانستان ددولت بناغلی رئيس اودعراق بناغلی جمهور رئيس پهاقتصادی ساحوكی، په هغوانكشافاتو غوروكړ چه په مستقيم ډول يی په پرمختيا يی هيوادو اغيزه كړی .

دوی دپرمختلو هيوادو څخه وغوښتل چــه دپرمختيايی هيوادو نو سره خپل اقتصــادی روابط دبرابری اوعدالت پربنسټ ټينګ‌كړی .

دوی پدی باره‌كی خپله عقيده څرګنده كــړه چه پرمختيايی هيوادونه دی دبشپړ اوګړندی پرمختګ دترسره كيدواوپه ځان دويسا پــه اساس اقتصادی اوتخنيكی همكاری په خپــل مينځ كی تقويه كړی .

دوی هغه ګواښ غندلی چه دځينو هيوادو دطبيعی منابعو دنيولو په باره‌كی شوی دی او څرګنده يی‌كړه چه دغه‌كار بين المللی سوله اوامنيت تهديد كړی اودملګروملتو د منشور داصولو نه تيری بلل كيږی .

دبين المللی اقتصادی بحران دحالت په‌باره كی دواړو خواو موافقه وكړه چه دودی په‌حال كی هيوادونه اوپه تيره بياهغه چه اومه مواد لری ددغه بحرانی حالت په پيداكولو كی هيڅ ډول مسئوليت نلری. بلكه داوسنی پولی‌تودم اوداقتصادی ګډوډی مشكلات دځينو پرمختلليو هيوادونو داقتصادی سيا ستونو څخه پيــــدا شويدی .

دواړو خواو داستعمار ، دنوی استعـمار ، دپرديودتسلط اودنژادی توپيرد سياست پــه ضد دآسيا ، افريقااو لاتينی امريكا دخلكو دمبارزو سره خپل ملاتړ څرګند كړ .

دوی په‌افريقاكی دپرتګال‌دپخوانی استعماری

تسلط دمینځه تللو اودانګولا دخپلواکی بنسـه هرکلی وکړی .

دوی دجنوبی افریقا دنژاد پالنی سیاستونه چه دبشریت وجدان ته سپکاوی دی محکـوم کړل .

دوی دجنوبی افریقا له خوادنامیبیا غیـــر قانونی اودملګروملتو دفیصلو په خلاف نیول په‌کلکه محکوم کړل .

دواړوخواوپدغی خبری عقیده ښرګنده‌کړه چه دسیمی دهیوادونو ترمینځ داختلافونو دحل ډیره ښه وسیله خبری اودعدالت داصولوسره سـم تفاهم دی .

دواړوخواو دهند په اقیانوس کی دورځ په ورځ زیاتیدونکی‌نظامی فعالیت په باب اندیښنه ښرګنده کړه .

ددواړو خواونظریه دآسیادهیوادونو دسولی اوامنیت دټینګښت په غرض دنظامی اډواولانجو دنه‌لرونکی اودسولی دیوی سیمی په توګـــه دهنددااقیانوس داعلام په باب یوشان وه .

دواړو خواو دعراق اوایران دګاونډ یوهیواد ترمینځ داختلافونو دحل په باره‌کی دالجزایر په موافقو باندی خوښی وکړه اودهغو ملاتـړ یی وکړ .

ددولت دوو رئیسانو د افغـانستان او عراق ترمینځ دوه اړخیزعلایق اوهغه موافقی چه ترننه پوری ددواړو هیوادو ترمینځ په اقتصـادی ، تجارتی، کلتوری اوتخنیکی برخوکی لاس لیك شویدی مطالعه کړی .

دوی ددواړوهیوادونوترمینځ‌ددوو، ورونوملتونو دهیلوسره سم دهمکاری دساحو دزیاتی‌پراختیا اوانکشاف دپاره خپل تیاری ښرګند کړ .

دافغانستان دجمهوری دولت رئیس ښاغلی محمدداود دعراق جمهور رئیس ښاغلی احمـد حسن‌البکر اودعراق دجمهوریت دانقلابی عالی شورامرستیال ښاغلی صدام حسین ته بلنـه ورکړه چه افغانستان ته‌راشی . دابلنه دهغوی له خواپه تشکر سره ومنل شوه دمسافرتونو نیټی به وروسته وټاکل شی .

ایران ته د دولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم سفر

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد دایران دشاهنشاه اعلیحضرت محمد رضا شاه پهلوي په بلنه دیورسمي اودوستانه سفردپاره د۱۳۵٤ دغوایي په ٦نیټه له غرمې وروسته په یوه نیمه بجه په مخصوصه الوتکه کي تهران ته لاړ .

زمونږملي مشر دکابل بین المللي هوایي ډگر ته درسیدوپه وخت‌کي، دښاغلي محمدنعیم، دعظمي صدارت دمرستیال ډاکتر محمد حسن شرق، دمرکزي کمیټې دغړیو اودکابینې دهیات دجمهوري اردو دجنرالانو اوسترو منصبدارانو، یوشمیر دولتي سترو شخصیتونو، په کابل‌کي اوسیدونکو پښتونستانیانو اوددوستو هیوادو لوی سفیرانو اودایران دلوی سفارت دغړیـو سره چه‌دمخه ښې دپاره حاضرووخدای پاماني وکړه .

وروسته ښاغلي محمدداؤد پداسي حال کـي چه لوی درستیز ډگرجنرال عبدالکریم مستغنی ورسره وو دجمهوري‌گارددسلام اواحترام مراتب ومنل اوهغه یي وکوت . پدغه وخت کي‌موزیك ملي سرود وغږاوه .

وروسته ښاغلي محمدداؤد الوتکې ته‌تشریف یووړ اوددوی دوړونکی الوتکی ترنژدي پوري ښاغلي محمدنعیم ، ډاکتر شرق او دجمهوري دولت دمرکزي کمیټې ځینې غړي او دکابینې غړي ددولت درئیس سره لاړل .

پدغه سفرکي ددولت درئیس او صدراعظم ښاغلي محمدداؤد سره دتجارت وزیر ښاغلـي محمد خان جلالر، دپلان وزیر ښاغلي علی‌احمد خرم اودباندنیو چارو دوزارت سیاسي معیـن ښاغلي وحید عبدالله ملگري وو .

ددولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم او ددوی دملگروالوتکه دایران په محلي وخت په‌دریو بجواوشلو دقیقو دمهرآباد په هوایي ډگر کي ښکته شوه .

ددولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم او ددوی دملگروالوتکه‌دایران فضاته دورننوتلوپه وخت کي دهغه هیواد دیوسل نظامي جت الوتکوله

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد تهدمهرآباد هوایی ډګرته درسیدلو په وخت کښې دایران دشاهنشاه اعلیحضرت محمدرضاپهلوی له خواتود اوصمیمانه هرکلی وویل شو .

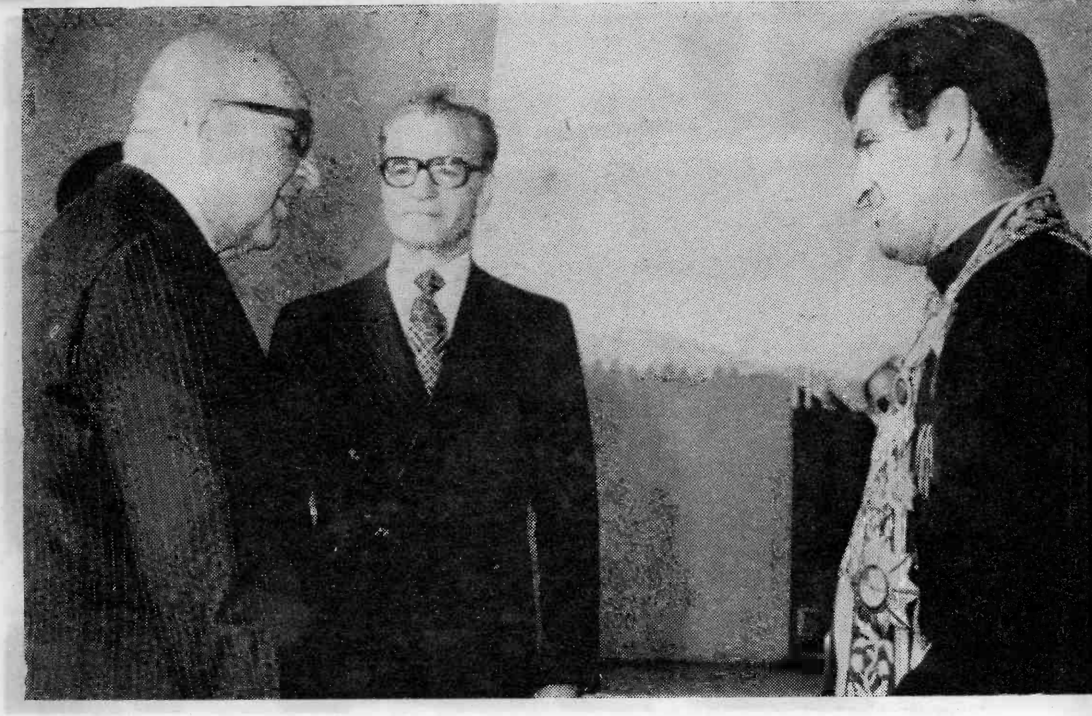
خوادمهرآباد ترهوایی ډګرپوری بدرګه شوه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد ته دمهرآباد په هوایی ډګرکی درسیدلو په وخت کی دایران د شاهنشاه اعلیحضرت محمدرضاء پهلوی له خواتودهرکلی وویل شو.

دالوتکی نه دانقلاب دمشر دښکته کیدو په وخت کی اعلیحضرتدایران شاهنشاه، صدراعظم ښاغلی امیرعباس هویدا دوی ته هرکلیووایه

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد اواعلیحضرت دایران شاهنشاه وروسته لههغه چه دافغانستان دجمهوری دولت ملی سرود او د ایران شاهنشاهی سلام وغږول شو د تشریفاتو ګارد وکوت اودګارد داحترام مراتب یی ومنل .

دغه وخت داحترام په ډول دتوب ۲۱ ډزی وشوی . وروسته د دواړو هیوادو مشران دهرکلی کوونکو دلیکو خواته لاړل . دحکومت لهغړیو، دایرانی پوځی اوملکی سترو شخصیتونو په تهران کی دافغانستان دجمهوری دولت دلوی سفیر ښاغلی زلمی محمود غازی ، په کابل کی دایران دلوی سفیرښاغلی حسین داؤدی سره یی روغبړوکړ. اوپه تهران کی دافغانی محصلینو اواوسیدونکو افغانانو اودتهران دزیات شمیر ښاریانوله خواچه هوایی ډګرته راټول شوی

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ، پداسې‌حال‌کښې چه دایران شاهنشاه هم حاضر دی
له یوتن ایرانی سره روغبړ کوی .

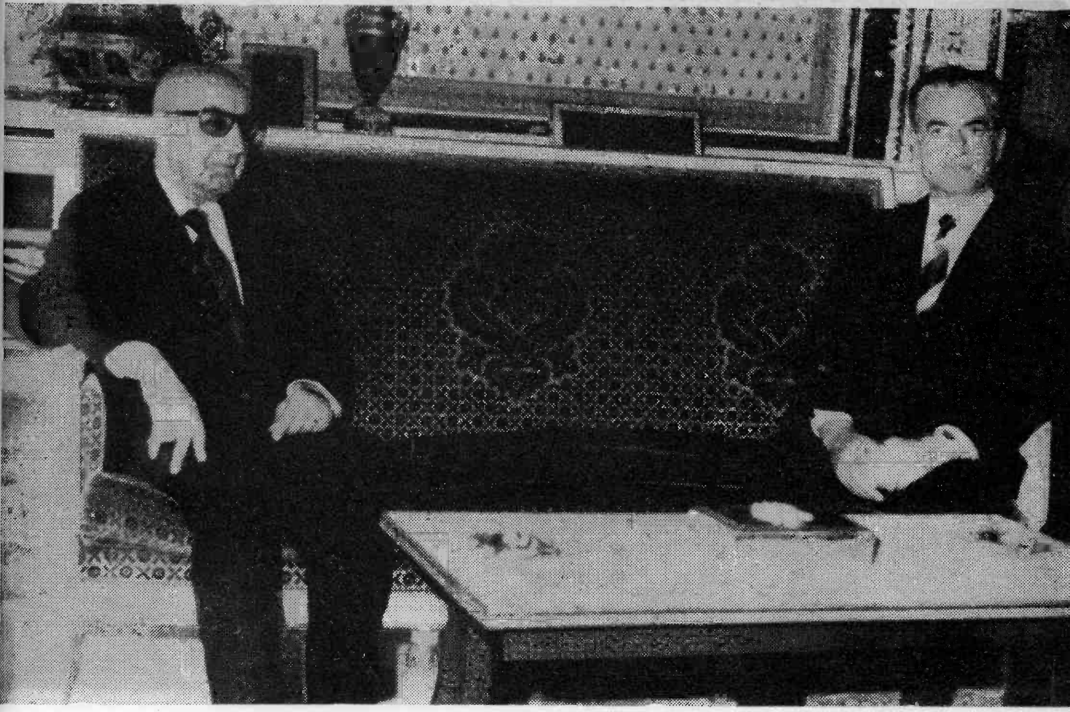
وو، په پرله پسی چکچکوداحساساتوپه ښکاره
کولواوددواړوهیوادونو دملی بیرغونو په رپولو
اودښه راغلاست په شعارونو اوددولت ښاغلی
رئیس ته دګلانو دګیډۍ په وړاندی کولو یی
هرکلی وشو .

دهوایی ډګر دمراسمو دپاینه رسیدو نه
وروسته ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم او
اعلیحضرت دایران شاهنشاه، په‌داسی حال‌کی
چه ددوی دسپرلۍ موټردیوشمیرموټر سایکل
سپرولو خوابدرګه کیده د ګلستان په ماڼۍ
کی خپل استوګنځی ته لاړل .

خه وخت چه زمونږملی مشر دسپرلۍ موټر
دګلستان دماڼۍ په لورروان ؤ دشهیادپه ډګر
کی دلنډتم‌کیدوپه ترڅ‌کی دتهران دښار کلی
اودتهران دښار دخلکوسوغات دتهران ښاروال
له خوادددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته
وړاندی شو .

هوایی ډګراوددولت‌دښاغلی رئیس‌اوصدراعظم
دسپرلۍ دتیریدوواټونه ددواړو هیوادونو په
ملی بیرغونو اودښه راغلاست په شعارونو
ښکلی شوی ؤ .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دموټر
دتیریدوپه واټونو کی دمهرآباد له هوایی ډګر
نه دګلستان ترماڼۍ پوری، دتهران ګڼ شمیر
خلك چه ښځی ، نارینه اودښوونځیوزده‌کوونکی
یکی ولاړ وو ددواړو هیوادونو دملی‌بیرغونو
په ښورولوسره یی ددولت رئیس او صدراعظم
ښاغلی محمدداؤدته هرکلی ووایه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد دایران اعلیحضرت شاهنشاه سره د نیاوران په ماڼۍ کښې دکتنې په ترځ کښــې خبرې‌وکړې .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دګلستان په ماڼۍ کې دلږې دمې نه وروسته داعلیحضرت رضا شاه کبیر مقبرې ته لاړ اودګـلو ګیډۍ یې پرې کېښودله‌اودمقبرې په‌وره‌کی داعلیحضرت شاهنشاه وروروالاحضرت شاهپورمحمود رضاء ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم ته هرکلی ووایه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دغوایی په۷دماښام په‌اتوبجوپه هغې میلمستیا کې برخه واخیسته چه دایران د شاهنشــاه اعلیحضرت محمدرضاشاه پهلوی له‌خوادنیاوران په ماڼۍ کې ددوی په ویاړ شوې وه

ښاغلی محمدداؤد په اتوبجو اوپنځه ویشتو دقیقوکې دنیاوران ماڼۍ ته ورسیداو دماڼــۍ په دروازه‌کې دایران اعلیحضرت شاهنشاه او علیاحضرتې ملکې له خوایي هرکلی وشو اویو دبل په ملګرتیا یې دماڼۍ دهرکلیو تالارتــه تشریف یووړ .

پدغه وخت‌کی اعلیحضرت شاهنشاه دایران دسلطنتي کورنۍ غړی ، ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم ته وروپیژندل .

پدغې میلمستیاکې ددولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم په‌ملګروسره بیره، دایران‌دسلطنتي کورنۍ غړیو، صدراعظم‌ښاغلي امیرعباس‌هویدا ددواړو مجلسونو رئیسانو، دنفتودملي شرکت دمدیره هیات رئیس اوعامل مدیر، ددربارووزیر، دباندنیو چارو وزیر، دکابینې یو شمیرنـورو غړیو، افغاني اوایراني لویو سفیرانو، په‌تهران کې دشوروي اتحادلوی سفیر اوشیخ السفرا اویوشمیرنورودولتي شخصیتونوبرخه اخیستي وه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد کله چه په تهران کښی افغانی محصلین منی .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دایران داعلیحضرت شاهنشاه په ملګرتیا دماښامنی له خوړلووروسته هغه کنسرت واوریدچه دفرهنګ اوهنردوزارت دهنرمندانوله خوا اجرا شو .

دافغانستان دجمهوریت ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم او دایران اعلیحضرت شاهنشاه پدغی میلمستیا کی ویناوی وکړی .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دتهران په وخت دغوایی په ۷نیټه پهدری نیمو بجودګلستان پهماڼی کی افغانی محصلان پداسی حال کی چه دسالون فضاددوی دانقلاب دمشر په مقابل کی دافغان ځوانانوله خوښی اواحساساتو ډکه وه ومنل .

دخوښی اوخوشحالی پهڅپوکی ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم، محصلین ترټولوزیات دعلم اوپوهی تحصیل اودخپل وطن پهمقابل کی راتلونکو مسئولیتونوته متوجه کړل .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دایران دناسیونال موټرجوړولو دفابریکی بیلی بیلی برخی ولیدلی . ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم دکتنی پهوخت کی موظفو ماهرانو په هره برخه کی توضیحات وړاندی کول .

دفابریکی دروازه اودهلیزونه دافغانستان او ایران په ملی بیرغونو ښکلی ګړی شوی وو اودفابریکی کاریګرو په چکچکو اوداحساساتو په خرګندولو سره ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم دورتګ درناوی وکړ .

په تهران کی داوسیدونکو سیاسی هیاتونو رئیسان، دایران په وخت دشپی په اتو بجو دشاهنشاهی تشریفاتو دعمومی رئیس له خوا دګلستان دماڼی په تالار کی ددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد حضورته معرفی شول .

دسیاسی هیاتونو درئیسانو دمعرفی په‌وخت کی ددولت درئیس اوصدراعظم ورسره ملگری ددواړو هیوادولوی سفیران اودایران دپاندنیو چارودوزارت د تشریفاتو عمومی رئیس هـم حاضروو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دغوایی په ۸سهار په محلی وخت په نهوبجو دایران صدراعظم ښاغلی امیر عباس هویدا او دباندنیو چارو وزیرښاغلی عباس علی خلعتبری دگلستان په ماڼی کی په‌خپل رسمی استوگنځی کی ومنل .

په‌دی کتنه‌کی ددولت ښاغلی‌رئیس اوصدراعظم دایران دصدراعظم اودباندنیو چاروله وزیرسره په خپل مینځی روابطو اودسیمی په مسـائلو خبری وکړی .

دتجارت وزیر ښاغلی محمدخان جلالر، دپلان وزیر ښاغلی علی احمدخرم، اودباندنیو چارو دوزارت سیاسی معین ښاغلی وحید عبدالله .

په تهران کی دافغانستان د جمـهوریت لـوی سفیر ښاغلی زلمی محمود غازی د افغانستان له خواپه خبروکی برخه درلوده .

دایران له‌خوادهغه هیوادصدراعظم اودباندنیو چاروپه‌وزیر، سره بیره په‌کابل‌کی دایران لوی سفیر ښاغلی حسین داؤدی هم گډون درلود .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دخبرودپای ته رسولو وروسته ، په مخصوصه الوتکه کی دتهران نه اصفهان ته ورسیدل او دهغه ځای په‌هوایی ډگرکی ورته دوالی‌ښاغلی اکبرزاد، دعسکری قواء دقوماندان اونوروملحی شخصیتونو له خواتودهرکلی وویل شو .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم‌کله چه دایران صدراعظـم امیرعباس هویدا منـی او خبـری ورسره کوی .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم په اصفهان کښی، یوماشوم باندی، کله چه دوی ته دګلو ګیډۍ ورکوی مهربانی کوی .

داصفهان والی الوتکی ته نژدی په یوه ویناکښی ددولت بناغلی رئیس او صدراعظم ته ښه راغلاست ووایه . او ورپسی ښاغلی محمدداؤد پداسی حالکی چه داصفهان والی اودعسکری قواوؤ قوماندان ورسره ملګری وو دتشریفاتی ګاوډ دسلام اواحترام مراتب ومنل اوهغه‌یی وکوت. دغه وخت موزیك دافغانستان اوایران ملی سرود وغږاوه . کله چه ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم د هرکلی کوونکو دلیکوخواته وخوزیدل یوشمیرماشومانوداصفهان دښاریانو په نمایندګی ښاغلی محمدداؤد ته دګلوګیډۍ وړاندی کړی اودغه ښارته یی ددوی دورتګ ښه راغلی ووایه ددولت ښاغلی رئیس په ماشومانو باندی مهر بانی وکړه وروسته له‌هغه‌ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته داصفهان دوالی له خوامحلی شخصیتونه ورمعرفی شول اوله هغوسره یی روغبړ وکړ اودهوایی ډګر دمراسمو په پایکی په‌مخصوص موټرکی داصفهان ښارته وخوزیدل . یوشمیر موټرسایکل سپرو ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم دسپرلۍ موټردهوایی ډګر څخه ترښاره بدرګه کړ .

ددولت دښاغلی رئیس اودورسره ملګرو د سپرلۍ دموټرونو دتګ لاری دواړونو دواړه غاړی دافغانستان اوایران په‌ملی بیرغونوښکلی کړی شوی اوداصفهان ښاریانو ددغو واټونو په غاړه‌کی داحساساتوپه خرګندولو اودچکچکو په‌کولوسره اصفهان ته ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم اودده دملګرو رسیدوته ښه راغلی اوخیرمقدم ووایه .

ددولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم سره په دغه سفرکي ددوی سره په ملگر ی هیـــات سربیره په تهران کي دافغانستان لوی سفیر دایران دزراعت اوطبیعی منابعو وزیر ښاغلی روحانی، ددولت دښاغلی‌رئیس‌اوصدراعظم‌کوربه په کابل کي دایران لوی سفیر ښاغلی حسین داؤدی اودشاهنشاهی تشریفاتو دلوی ریاست وکیل ښاغلی رستم امیر بختیاری ملگری وو.

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم له غرمی وروسته له میدان شاه، دقاپو، ستره بناء اود شاه اوسیدلطف‌الله جامع جوماتونه چه ددغـه ښاردمعماری پخوانی‌آثاردی ولیدل‌دغه‌رازددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم داصفهان دښارملی هنرونه وکتل .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد اوورسره هیات بیگاشپه په هغی میلمستیا کی گډون وکړچی داصفهان دوالی له خوا ددوی په ویاړشوی وه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد اود هغوی سره ملگری هیات په محلی وخـت دغوایی په ۹ترغرمی دمخه دفارس دایـــالت د لرغونو آثارو اودلیدو، وړ سیمو دکتنی دپـاره شیرازته ورسیدل .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دسپرلی الوتکه دمحلی وخت په لسو بجو اولسودقیقو دشیراز په هوایی ډگرکی راکوزه شوه. اوکله چه ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم له‌الوتکی څخه راښکته شودفارس دوالی ښاغلی منوچهر بهروز له خوایی هرکلی وشوپدغه وخت کی

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد،داصفهان دتاریخی آثاروپه باب دیوه میلمه‌پال توضیحات آوری .

یوی کوچنی نجلی دشیراز دښاریانو په نمایندګی ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم ته دګلو ګیډی ورکړه اودفارس ایالت ته یی دهغوی دتګ ښه راغلی ووایه .

وروسته بیاښاغلی محمدداؤد پداسی حال کی چه دفارس والی لەدوی سره ملګری وه پس لەهغه چه موزیك دافغانستان جمهوری‌ملی سرود اودایران شاهنشاهی سلام وغږاوه ، دتشریفاتی قطعی داحترام‌مراتب ومنل اوهغەیی معاینه کړه .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دفارس دایالت دلویی‌رتبی له عسکری اوملکی مامورینو سره چه هوایی ډګرته دهرکلی دپاره راغلی وو، روغبړوکړ اودمراسموپه پای‌کی دمخصوص موټرپه وسیله دداریوش په هوټل کی ددوی استوګنځی ته روان شول .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم اولەهغوی سره ملګری هیات استوګنځی ته دتګ پەلاره کی چی لەهوایی ډګرڅخه پنځه څلویښت کیلومتره لری دی دنارنجستان باغ چه دشیراز یوتاریخی ځای دی ولید .

دغه راز ښاغلی محمدداؤد دحضرت سعدی اوحافظ شیرازی آرامګاه ته لاړاوددغو دواړو ادبی اوعرفانی شخصیتونوروح تەیی له دعاکولو وروسته په یادګاری کتابونو کی لاس لیک وکړ .

سعدی‌اوحافظ دهجری اوومی اواتمی پیړی له نامتوشاعرانو اولیکوالو څخه دی چه په نظم اونثرکی دهغوی ارزښمندآثار ددری ژبو اود شعراوادب دخاوندانوپه نزدخاص ځای او مقام لری .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد استوګنځی ته له رسیدودمخه، دجمشید تخت ته نژدی دشیراز زراعتی سهامی شرکت هم ولید.کله چه ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دغه شرکت کوت دموظفو کسانو له خوا ددغه شرکت دفعالیتوپه شاوخوا کی توضیحات‌وړاندی کیدل .

دشیراز هوایی ډګراوددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم دسپرلی د موټر دلاری واټونه دافغانستان اوایران پەملی بیرغونو ښکلی کړی شوی اوددغو واټونو په دواړو غاړو کی دشیرازګڼ شمیر خلکوداحساساتو پەڅرګندولو اوچك چکو سره دښاغلی محمدداؤد او دهغوی دملګروتودهرکلی وکړ .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم د محلی وخت دمازدیګرپه پنځوبجودتخت جمشیدلرغونی آثار اودکیږ دیوهغه‌ځای ولیدچه دتخت جمشید پەلمن‌کی پروت دی .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دغوایی په ۹شپه په هغی میلمستیاکی برخه واخسته چه دفارس دوالی لەخوادډوی په ویاړدداریوش په هوټل‌کی وشوه . دغه راز ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم په همغه تاریخ په تخت جمشیدکی دنوراوغږ، یوپروګرام واوریداوهغه یی وکوت .

ښاغلی محمدداؤد داصفهان او شیراز د تاریخی آثارو دلیدلو اوکتلو وروسته لەغرمی نەمخکښی تهران ته ورسید اودغوایی په ۱۰ یی دایران دشاهنشاه اعلیحضرت محمد رضاء پهلوی سره دنیاوران په ماڼی‌کی غرمنی وخوړله . دغرمنی له خوړلو وروسته ددولت

ښاغلي رئيس اوصدراعظم دايران د شاهنشاه په ملګرتيا په هيليکوپتر کې دمهرآباد هوايي ډګرته تشريف يووړ اوهلته وروسته له هغه چه موزيك دافغانستان دجمهوريت ملي سرود اودايران شاهنشاهي سلام وغږاؤ، دتشريفاتي ګاردسلام ومانه اوهغه يي وکوت . بيا ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم، دصدراعظم ښاغلي اميرعباس هويدا، دباندنيو چارو دوزيرښاغلي عباس علي خلعتبري، ددواړومجلسونودرئيسانو دکابينې دنوروغړيو، دايران ددولتي‌شخصيتونو اوپه تهران‌کې داوسيدونکو کور ديپلوماتيکو سره چه دمخه ښې دپاره په هوايي ډګر کې حاضروو خداى پاماني وکړه .

اعليحضرت دايران شاهنشاه، ددولت‌ښاغلي رئيس‌اوصدراعظم سره ترالوتکې پورې‌مشايعت وکړاوددوى سره يې خداى پاماني وکړه .

ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم اوددوى دملګروالوتکه دافغانستان په وخت له غرمې نه وروسته پەدرى نيمو بجو دتهران دهوايي ډګرنه دهيوادپه لور، راوالوتله .

کله چه ددولت ښاغلي رئيس او صدراعظم الوتکه دايران دفضانه تيريده‌دايران دشاهنشاه اعليحضرت محمد رضـا پهلوى ، په نامه يـې په يوتلګرام کې يوځل بياددوى اعليحضرت اودايران دحکومت اوخلکوله تودو هرکليوڅخه چه په ايران کې ددوى دتوقف په وخت کـې دوى ته ويل شوى ؤ، تشکر وکړ اودايران د نيکمرغى اوپرمختګ هيله يي وکړه .

ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم او ددوى دملګروالوتکه دايران دهوايي قواوو ديوسيل جت الوتکو له خوادمهرآباد له هوايي ډګرنـه ترافغاني سرحدپورى بدرګه شوه .

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد اوله هغوى سره ملګرى هيات ايران ته له يوه رسمي اودوستانه سفرڅخه وروسته، دغواييپه ۱۰مازديګرهرات تەراورسيدل . ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم دغوايي په شپږمه نيټـــه دشنبې په ورځ دايران داعليحضرت شاهنشاه په بلنه ديوه خلور ورځني دوستانه اورسمي سفر دپاره، دغه هيوادته تشريف وړى ؤ.

ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم دسپرلۍ الوتکه دماز ديګر په پنځوبجو او لسودقيقو دهرات په هوايي ډګرکې راکوزه شوه . الوتکې تەنږدې دهرات والي ښاغلي عبدالتواب آصفي، عسکرى قوماندان تورن جنرال سراج الدين، امنيه عمومي قوماندان ښاغلي عبدالقـــدير ، دجمهوري دفتر رئيس ښاغلي محمـد اکبـر ، دجمهوري ګارد قوماندان جګړن احمدضياء او د بادغيس والي ښاغلي عبدالسلام‌ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم هرکلي وکړ .

پدغه وخت‌کې دوومـاشومانو دهرات دخلکو په نمايندګی‌دګلانوګيډۍ ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم ته وړاندى کړى .

ښاغلي محمدداؤد پداسي حال‌کي چەعسکرى قوماندان لەدوى سره ؤ، دهرات پەهوايي ډګر کې دتشريفاتي ګارد داحترام مراتب ومنل او هغه يي معاينه کړ. پدغه وخت‌کي موزيــك جمهورى ملي سرود وغږاوه، وروسته له هغه ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم ددايرو له رئيسانو، دجمهوري اردوله منصبدارانو، مخورو اوپه هرات کي دايران له جنرال قونسل سره روغبړ وکړ .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤدته په هرات کښی دځوانانو له خوا دګلانو په شیندلو اوچکچکوسره له احساساتو ډکه په خه فضاکښی هرکلی ویل کیږی .

وروسته له هغه ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم د سپرلی موټردهغوی استوګنځی ته روان شو .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دسپرلی دموټردلاری دواړو په دواړو غاړوکی څه اولس کیلومتره کیږی څه دپاسه سل زره تنوښځو، نارینهؤ، شاګردانو اودهرات دشاوخوا مخورو اوکلیوالو داحساساتو په څرګندولو اوژوندی دی وی زمونږملی مشر، تل دیوی جمهوریت په شعارونو اودګلانوپه شیندلوسره هیواد ته ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم بیرته راتګ ته ښه راغلی ووایه .

استوګنځی ته تررسیدو پوری د ښاغلی محمدداؤد دسپرلی دموټردلاری په واټ کی دهرات دخلګو تاوده هرکلی څه دپاسه دوه ساعته وخت ونیو .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم بیګا شپه په هرات کی استراحت درلود .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دغوایی په ۱۰ ماښام دهرات دقول اردو قطعات معاینه او دجمهوری اردوله ځوانو منصبدارانو سره وغږید . دانقلاب مشرپداسی حال کی چه دقول اردو قوماندان تورن جنرال سراج الدین لەدوی سره وو دهرات دقول اردو قطعات ولیدل .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دوررسیدو په وخت کی موزیک جمهوری ملی سرود وغږاوه اوتشریفاتی قطعی داحترام مراتب په ځای کړل .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم دګـــارد دسلام اواحترام دمراتبوله منلووروسته بیل‌بیل عسکری قطعات معاینه‌کړل. دجمهوریت مؤسس له منصبدارانو سره وغږیدلاوپه دی ترڅ کـی یی وویل :

ورونو ! ګرانوعسکرو! له انقلاب نوروسته نن چه دلومړی ځل دپاره له تاسو عزیزانوسره ګورم، دزړه له‌کومی ممنون اومشکوریم. لوی خدای دی تل دافغانستان اردوپه هغو ټولـو وظیفوکښی چه ورسپارل شویدی اوهغه خاوری دوطن دناموس اودافغانستان دحقوقو دفاع اوپه پای کی زمونږملی نیکمرغی ده بریالی کامیاب اوموفق ولری .

ګرانو ورونو! ګرانو عسکرانو! پدی ځای کی چه‌نن تاسی یاست یعنی په هرات کـــی ویوهیږی چه یوخورامهم‌اودافغانستان له‌اهمیت نه‌ډك ولایت دی . هغه وظیفی چه دوطن ددفاع په مقابل کی‌یی لرئ ډیری درندی اومهمی دی له خدای نه‌غواړم چه تل لکه چه دافغانستان په انقلاب کی دګران افغانستان دسر لـوړی اونیکمرغی دپاره موله خانه‌فداکاری اوډیرزیات قهرمانانه احساسات وښودل، هماغه‌ډول دګران هیوادپه دفاع‌کی کامیاب، قهرمان اونیك نـام اوسی .

بیاهم یوځل بیاله دی امله چه تاسی ملګری دلته په دغه میدان کی راټول وینم او تقـریباً له دووکالو وروسته موقع په‌لاس راغلی چـه له‌تاسوسره وګورم، خوراډیرممنون اومشکوریم خپل تشکرات‌تاسی، ستاسی محترموقوماندانانو ستاسی فردفردته رسوم اوله لوی خدای نه ستاسی روغتیا ، نیکمرغی او سلامتی غـواړم لوی خدای دی تاسی ته توفیق درکړی چـــه جمهوری نظام، هغه نظام چه دټولووطن پرستو خوانانوپه فداکاری او دافغانستان داردوپـــه همکاری مینځ ته راغلی دی تل هغه وساتل شی، وده ورکړی اوهغه ثمرخپلو راتلـونکـو نسلونو اوژوندته ورنقل کړی .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد اودهغوی ملګری دغوایی په ۱۱ په سهار د ګازرګاه اوخواجه عبدالله انصاری مزارته لاړل اودهیواد ددغه علمی شخصیت روح ته یـــی یادونه وکړه . دغه راز ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دهرات جامع جومات اومصلا اوپه هرات‌کی د نورالدین عبدالرحمن جـامی مقبـره ولیدله . دخواجه عبدالله انصاردمزار اودهرات دجامع جومات اوتاریخی آبداتوپه کتنه کـــی دهرات والی ښاغلی عبدالتواب آصفی اودهرات دقول اردو قوماندان تورن جنرال سراج الدین هم ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم سـره ملګری وو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤدد گازرگاه دحجاری د(ریزه‌کاریو) دلیدلو په‌حال کښی .

ښاغلی محمدداؤد، وروسته له هغه دهرات دښار دپارك استدیوم ته تشریف یووړ اوهلته دهرات دلس گونو زره ښاریانو اوشاوخواخلکو له خواداحساساتوپه ډرگندولو چکچکواوږوندی دی وی ملی مشراودجمهوریت موسس ، تل‌دی وی افغانستان، ټینگک دی وی زمونږ جمهوری نظام، په شعارونو سره ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم ته هرکلی وشو . پداسی حال کی چه دپارك ستدیوم ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم په‌عکسونو، ملی بیرغونواوبی شمیره شعارونو ښکلی کړای شوی ؤ اوپه فضا کی دخلکو خوښی اوخوشحالی خپره ؤه ، ددولت ښاغلی رئیس دهرات خلکوته یووینا وکړه .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم د هرات خلکوته دخپلی ویناله ایرادولو وروسته دخلکو دفوق العاده اودصفت نه زیاتو اودشورنه ډکو احساساتو په منځ کی دپارك له ستدیوم څخه روان شو .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم مخکی تر دی چه په هرات‌کی خپل استوگنځی ته‌تشریف یوسی دهرات دمالداری دپرمختیاپروژه ولیدله اوددغی پروژی دبری فارم‌یی دجمهوریت له سمبول څخه‌دپردی‌په‌پورته‌کولوسره پرانیست.

زمونږ ملی مشر د دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد د لاس په پورته کولو سره د هرات د خلکو له حرارت ځخه ډکو احساساتو ته ځواب وایی .

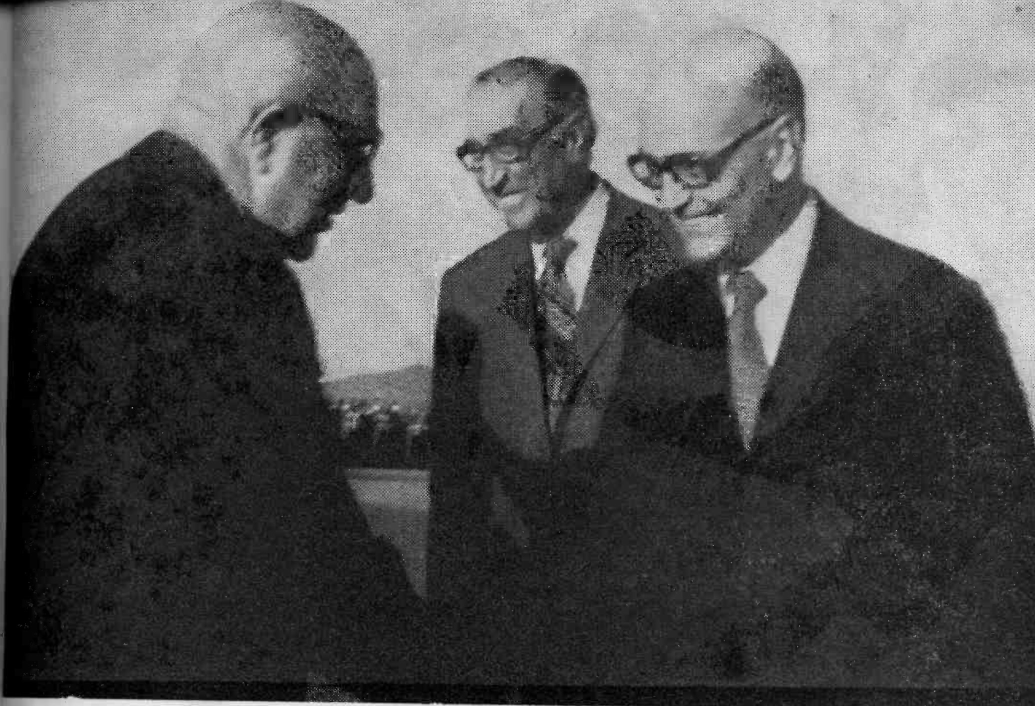
ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤدکله چه دهرات دمالداری دپروژی دمسلخ بنسټ ږدی .

دغه راز ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم، د پروژی دمسلخ دبنسټ ډبره کیښودله او هم یی دهغو لوړی لمبر ژوره ځاه پرانستله . کله چه ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دغه پروژه کتله دمالداری دپرمختیا دفعالیتونو په باب توضیحات وړاندی شول .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم په هرات کی دغرمی دډوډی له خوړلو او لنډ استراحت څخه وروسته، په هیلیکوپټرکی دشینډنډهوایی ډگرته تشریف یووړ.کله چه ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دسپرلی هیلیکوپټردشینډنډ په هوایی ډگر کښی راکوز شو او ښاغلی محمدداؤد له هلیکوپټر څخه ښکته شودهوایی قواؤتشریفاتی قطعی داحترام مراتب په ځای کړل اودشینډنډدهوایی قواؤقوماندان دځوانوهوابازانو قطعات ددولت ښاغلی رئیس ته وړاندی کړل .

ښاغلی محمدداؤد دیوی وینا په ترڅ کی ځوانو هوابازانو ته وویل : زړه وروهوابازانو وروڼو! له دی امله خوشحاله یم چه نن وخت په لاس راغی چه له یوی اوږدی مودی وروسته له تاسی سره له نژدی نه ووینم اوله تاسوسره خوخبری وکړم. زماوظیفه وه چه پخوا راغلی وای خوله بده مرغه مصروفیتونوماته دغه وخت رانکړ .

په دی ځای کی هغه څه غواړم وو ایم ستاسی په ملی وظیفی پوری اړه لری. تاسی میړنی او ځوان هوابازان دخپل گران وطن، ددفاع په مقابل کی ایمانی اووجدانی وظیفه لرئ. تاسی اوددی خاوری ټول هوابازان په هرځای کی چه یاست وظیفه لرئ چه دگران افغانستان دملی ناموس اوشرافت دفاع په میړانه وکړئ عالی اخلاق میړانه، قوی مورال اوپه خدای باندی ایمان کولی شی چه له تاسی سره ددغی ستری وظیفی په

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد ته کابل ته درارسیدلوپه وخت کښې ښاغلی محمد نعیم او دعظمی صدارت مرستیال دوکتور محمدحسن شرق ښه راغلی وایی .

سرته رسولو کی مرسته اوکمك وکړی .

دازمونږ اوستاسی خاوره ده. باید دغه ملی ناموس مقدس وبولو اودخدمت کولو سرښندنی اوفداکاری دپاره هیڅ ډول‌هلی‌ځلی‌ونه سپموو.

له تاسی څخه یوه هیله لرم چه د دغـــی سپیڅلی وظیفی، یعنی له‌خاوری اوملی ناموس څخه ددفاع دپاره تل چمتووواوسئ . تـاسـی د افغانستان دفداکار اردو هماغه منصبداران یاست چه دچنگانبی په ۲٦تاریخی شپه موسره دهمت ملاوتړ له اودخپل ولس اوگران هیواد دنیك‌مرغی‌اولوړتیادپاره‌مودتاریخ پاڼه‌واړه وله.

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم د غوایی په۱۱دهرات دولایت څخه‌کابل‌ته راورسیدل او دکابل‌په‌بین‌المللی‌هوایی‌ډگر‌کښې الوتکی‌ته‌نژدی ښاغلی محمدنعیم، د صدارت عظمی مرستیال ډاکترمحمد حسن شرق، دمرکزی کمیټی غړیو اودکابینی هیات دهغوی هرکلی وکړ .

وروسته بیاښاغلی محمدداؤد په داسی حال کی چه لوی درستیز ډگر جنرال عبـدالکـریم مستغنی له دوی سره ؤ دجمهوری گارد دسلام اواحترام مراتب ومنل اوهغه یی معاینه کړ .

پدغه وخت‌کی موزیك ملی سرود وغږاوه .

وروسته له هغه ددولـــت ښـاغلـی رئیس او صدراعظم دمرکزی‌کمیټی اوکابینی له نوروغړیو دجمهوری اردوله جنرالانو، ځوانو منصبدارانو یوشمیر دولتی شخصیتونو، په کـــابل کښې اوسیدونکو پښتونستانیانو او کوردیپلوماتیکو دایران دلوی سفارت له شارژدافیراودسفارت له غړیوسره چه دهرکلی‌دپاره دکابل‌بین‌المللی هوایی ډگرته تللی ؤ داحوال پوښتنه وکړه .

دهوایی‌ډگرله مراسموروسته‌ښاغلی‌محمدداؤد دموټرپه‌سپرلی‌دجمهوری‌ریاست‌ماڼی‌ته‌روان شو.

دافغانستان او ایران گډه اعلامیه

دایران د اعلیحضرت شاهنشاه په بلنـــه دافغانستان دجمهوری دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد د۱۳۵٤ کال دغوایی لهشپږمی نه ترلسمی نیټی پوری ایران ته رسمی سفر وکړ .

ښاغلی محمدداؤد درسیدو په ســر کـــی داعلیحضرت رضا شاه کبیر، په آرامگاه باندی دګلانو تاج کیښود . اودغه رازیی په ایـــران کی استوګنی په اوږدوکی داصفهان او شیراز تاریخی آثار اودکتنی وړسیمی او تختجمشید هم ولیدل .

دافغانستان دجمهوری دولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم پدغه سفرکی دایران لهاعلیحضرت شاهنشاه سرهخبریوکړی اوددواړخیزوروابطو اودسیمه ایزواوبین المللی اوددواړو هیوادو دعلاقی وړمسئلوپه شاوخواکی غږیدلی او دغه رازپدغه سفرکی دښاغلی محمدداؤد اودایران دصدراعظم جلالتمآب امیرعباس هویدا اودایران دباندنیو چارو د وزیر جلالتمآب عباس علـــی خلعتبری ترمینځ کتنی اوخبری وشوی .

دایران له اعلیحضرت شـــاهنشاه او نورو مقامـــاتو سره دافغانستان د جمهـوری دولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم خبری له تفاهـــم اودوستی اوپوره صمیمیتسره یوځای پداسی محیط کی وشوی ، چه د ایران او افغانستان ددواړو، ورونړواوهمکیشوهیوادو، ترمیځ دنږدی اوپخوانیو پیوندونو اوعلایقو ښکارندوی دی .

دخبرواتروپه جریانکی دواړو خواؤ د نظر دهغه یووالی له امله خپله خوښی څرګندهکړه چه په بیلوبیلو سیمه ایزو اوبین المللـــی برخوکی ددوی ترمینځ شته اودملګروملتو د ەوسسی دمنشورخخهیی دخپل ملاتړدڅرګندولو په ترځکی داخبره تائیدکړه چه لهسولی اوثبات سره یوځای دیوه جهانی نظام ټینګیدل دنورو هیوادوپهکورنیو چاروکی دلاس نه وهلو دځمکی تمامیت تهپه درنده سترګهکتلواوپه بینالمللی مناسباتوکی دزور څخه دکارنه اخیستلو او د اختلافونو دلری کیدو دسوله ایزاصل څخـه دپیروی پرته نشی حاصلیدی .

ددواړوهیوادو مشرانو دبین المللی حالاتــو دڅیړنی په ترځکی دکړکیچ دلری کیدو او د خبروله لاری دمسئلو دحل لورته د جهـانی

تمایل له‌امله خوښي‌څرگنده‌کړه. ددواړوهیوادو مشرانودخبروپه ترڅ‌کې دمنځنی ختیځ حالاتوته خاصه پاملرنه کړې اوسولې ته یې دکلک تهدید اوپدغه سیمه‌کې دکشالې ددوام په نسبت یې خپله اندیښنه څرگنده کړه. او د څمکودترلاسه کولوپه مقصد د زور څخه دکار اخیستلوسره یې دخپل مخالفت دتاکیدپه ترڅ کې یوځل بیادنیول شویوځمکودبیرته اخیستلو دپاره دعربي هیوادواودغه رازدخپلوحقه اوروا حقوقودترلاسه کولو دپاره یې په خپلو مبارزو کې دفلسطیني ولس په‌نسبت خپل ملاتړاعلام کړ.

دمنځنی ختیځ داختلافونو په باب دواړوخواؤ دهغو فعالو هلوځلو ددوام په لزوم ټینگاروکړ چه ډیرژر دملگروملتودموسسې دامنیت دشورا د۱۹٦۷ کال ددوه سوه دوه څلویښتم لمبر فیصلې دمفادپه رعایت سره دټولونیول شویو سیمو دبیرته اخیستلو په اساس ددایمي او عادلانه حل دلارې سبب شي.

دواړو خواؤ دهغو اقداماتو چه د سولې دټینگیدو اودنیمې وچې اوداسیا دجنوب دهیواد ترمینځ مناسباتو دعادي کیدو دپاره کیږي ښه هرکلی کړی اوامیدیې څرگندکړ چه دغه هیوادونه دواقعیتونوددرك کولو اودروغې جوړې له‌لارې، دخپلونظریو داختلافونو لرې کولو د عادلانه اوشرافتمندانه حل لارې ته درسیدو د پاره خپلو هلوځلوته دوام ورکړي.

ددواړو هیوادو مشرانو دخبروپه ترڅ کې دهند دسمندر په سیمه کې دحالاتو څیړنه‌وکړه اودسولې اوکرارۍ دسیمې په نامه‌یې د هند سمندردسیمې داعلام په باب چه باید دستړو قدرتونوله مقابلې اوسیالۍ څخه لرې وساتل شي، دملگروملتودموسسې د۲۸۳۲ گڼې اعلامیې په نسبت خپل ملاتړ بیاتاکید کړیدی.

ددواړو هیوادو مشرانو هغه حیاتي اهمیت چه دفارس خلیج یې دایران اونورو ساحلي هیوادو دامنیت اواقتصاد اودغه راز دسیمې دسولې اوثبات اوبین المللي تجارت دپاره‌لري تائید کړیدی اوټینگاریې وکړچه دخلیج فارس امنیت باید دساحلي هیوادوپه همکارۍ او نه هرډول خارجي لاس وهنې پرته تامین شي.

دافغانستان دجمهوري دولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم دایران اوعراق د روابط له ښو تحولاتو اودسرحدي اختلافونو دلرې کیدو له امله، خوښي څرگنده کړه اوهیله یې وکړه چه ددواړو گاونډیو اومسلمانو هیوادو مناسبات له پخوانه زیات پراخ اوټینگ شي.

دواړو خواؤددغه مطلب دتائید په ترڅ کې چه په طبیعي منابعو باندې ملي حاکمیت دهر

هیواد مسلم حق دی دنړۍ اقتصادی حالاتوهم وخپل اودهغه فشار دکموالی په مقصد یی چه جهانی تورم یی دپرمختیایی هیوادو په اقتصاد باندی اچوی، دتدبیرونو دنیولو لزوم اودغه رازدپرمختللیو هیوادو اوپرمختیا یی هیوادو ترمینځ یی دیوه نوی اقتصادی نظام دجوړیدوپه مقصد، چه‌دنړۍدټولوهیوادواړتیاوی اوګټی تامین کاندی دمتقابل تفاهم او همکاری ضرورت تائید کړ .

دافغانستان دجمهوری دولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم، په نړۍ کی د لاصحیح اقتصادی نظام دټینګیدوپه باب اودغه راز دهند دسمندر دساحلی هیوادوترمینځ، دیوډول ګډی اقتصادی همکاری دپیداکیدوپه باب چه نورهیوادو نه به‌هم پکښی شامل شی دایران داعلیحضرت شاهنشاه پیشنهادونه او هلی ځلی وستایل اوهغه اهمیت یی اعلام کړچه افغانستان یی له ایران سره ددوه اړخیزه همکاری او دغه راز ددغه پیشنهاد په چوکاټ کی هغو ته ورکوی .

ددواړو هیوادومشرانو ددوه اړخیزواقتصادی اوتجارتی روابطو دورځ په‌ورځ پراختیا په باب خپله خوښی ځرګنده کړی او ددواړو هیوادو اوسنی وروړګلوی اودوستی ژوروااړیکوته په پاملرنه سره په بیلوبیلو برخوکی د پراخو همکاریوسره خپله علاقمندی چه ددوی دګډوګټو متضمن به‌وی اعلام کړه .

دافغانستان دجمهوریت ددولت رئیس او صدراعظم افغانستان ته د شاهنشاهی دولت دمرستو اوهمکاریو مننه وکړه .

دغه راز دواړوخواؤ موافقه وکړه چه داقتصادی پروګرامونو دتطبیق دچټکتیا دپاره یوګډکمیسیون جوړ شی .

ښاغلی محمدداؤد دایران د اعلیحضرت شاهنشاه اوحکومت اوملت دهغی تودی او صمیمانه میلمه پالنی ځخه چه خپله ددوی او ددوی دملګرویی کړی ده خپلی د مننی مراتب ځرګندکړل اودایران اعلیحضرت شاهنشاه او علیاحضرتی شهبانوته یی بلنه ورکړه چه افغانستان ته رسمی سفر وکړی دغه بلنه په خوښی ومنل شوه ددغی بلنی نیټه به وروسته اعلام شی .

مسافرتهای شاغلی محمد نعیم نماینده خاص رئیس دولت و صدر اعظم

مسافرت بناغلی محمد نعیم در چین

بناغلی محمدنعیم بحیث نمایندهٔ خاص بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بنابدعوت حکومات جمهوریت مردم چین وجاپان برای یك مسافرت دوستانه ورسمی قبل ازظهر روز۱۱قوس ۱۳۵۳– ازکابل عزیمت کردند .

برای وداع بابناغلی محمد نعیم دکتورمحمد حسن شرق معاون صدارت عظمی ، بعضی ازاعضای کابینه، ډگرجنرال عبدالکریم مستغنی لوی درستیز ، بناغلی محمداکبر رئیس دفتر جمهوری عده یی ازجنرالها ، کابل ښاروال سفرای کبیر هندوجاپان ، شارژدافیر سفارت کبرای جمهوریت مردم چین وشارژدافیرسفارت کبرای انگلستان مقیم کابل درمیدان هوایی بین المللی کابل حاضر بودند .

درین مسافرت بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه ، بناغلی محمدانور نوروز معاون ریاست تشریفات و بناغلی عبدالاحد ناصر ضیایی معاون دفتر مخصوص وزیر امورخارجه بابناغلی محمد نعیم همراه میباشند .

بناغلی محمد نعیم نمایندهٔ خاص بناغلی رئیس دولت وصدراعظم قبل ازعزیمت به کشور های چین وجاپان درحال وداع بادکتورمحمدحسن شرق معاون صدارت عظمی درمیدان هوایی کابل.

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم وهمراهانشان در راه مسافرت رسمی ودوستانه به جمهوریت مردم چین وجاپان ساعت یك بعداز ظهربه وقت محلی به دهلی جدید مواصلت نمودند .

درمیدان هوایی ازطرف ښاغلی چاوان وزیر خارجهٔ هند، ښاغلی عبدالرحمن پژواك سفیر کبیرافغانستان دردهلی جدید، مامورین‌عالیرتبه وزارت خارجه هند واعضای سفارت کبرای افغانستان دردهلی جدید استقبال شدند .

ښاغلی محمدنعیم وهمراهانشان روز۱۱قوس بعدازظهردر دعوت چاشتی اشتراك کردند که ازطرف ښاغلی چاوان وزیرخارجه هندبافتخار شان ترتیب شده بود .

ښاغلی محمدنعیم ساعت شش شام همان روزبوقت دهلی جدید با میرمن اندراگاندی صدراعظم هند ملاقات کردند . درین موقع ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه نیز حاضر بود .

ښاغلی محمد نعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم وهمراهان شان که برای یك مسافرت رسمی ودوستانه عازم جمهوریت مردم چین وجاپان شده‌اند ساعت هشت ونیم صبح روز۱۲قوس ۱۳۵۳ بوقت محلی ازدهلی جدید عازم هانکانگ شدند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم وهمراهان شان بعد ازظهر۱۵ قوس ۱۳۵۳ به پیکنگ مواصلت نمودند .

چیاکوان هواوزیر خارجه ، هان تین لینگ معاون وزارت خارجه، میرمحمد یوسف سفیر کبیر واعضای سفارت جمهوریت افغانستان درآنکشور ومامورین عالیرتبه وزارت خارجهٔ جمهوریت مردم چین از ښاغلی محمد نعیم وهمراهان شان‌درمیدان هوایی پیکنگ استقبال بعمل آوردند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص رئیس‌دولت وصدراعظم ساعت ده صبح ۱٦ قوس ۱۳۵۳ بوقت محلی بابښاغلی چیاوکوان هوا وزیرامور خارجه جمهوریت مردم چین ملاقات ومذاکرات بعمل آورد. طی این مذاکرات که درفضای دوستانه ای صورت گرفته ودوساعت طول کشید بین طرفین راجع به مسایل مورد علاقه دوکشور تبادل نظربعمل آمد . درین موقع ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه نیز حاضر بود .

ښاغلی محمدنعیم ساعت پنج ونیم بعد از ظهربوقت محلی بابښاغلی لی هسین نین معاون صدراعظم جمهوریت مردم چین ملاقات بعمل آورد .

همچنان ښاغلی محمد نعیم بابښاغلی‌چوئنلای صدراعظم جمهوریت مردم چین در شفاخانهٔ ملاقات نموده وطی آن پیامی راکه ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم بایشان فرستاده بود. بوی تقدیم کردند .

ښاغلی لی هسین نین معاون صدراعظم چین ساعت هفت شب دعوت شامی بافتخار ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم داده بودکه درآن بعلاوه همراهان ښاغلی محمدنعیم وزیرامورخارجهٔ چین وبعضی ازمامورین عالیرتبه آن کشور شرکت نموده بودند .

بیانیه ښاغلی محمد نعیم نماینده خاص ښاغلی رئیس دولت‌وصدراعظم درضیافتی معاون صد را عظم جمهوریت مردم چین

جلالتمآب محترم دوستان عزیز !

مسرت دارم ازاینکه یکباردیگرموقع یافته‌ام کشور بزرگ وپهناور شمارادیدن نموده و خاطرات مسرت بخش دیداری راکه درسپتامبر ۱۹۵۹ ازکشور زیبای شما باخوددارم تجدید میدارم .

همچنان خوشحالم ازاینکه موقع تبادل نظر ومذاکره روی مسایل مورد علاقه خاصتاً روابط وهمکاری های صمیمانه و مثمربین دوکشور میسر گردیده است .

مادر افغانستان همیشه بادلچسپی ومسرت زیاد مساعی راکه مردم چین درراه سعادت وترقی خویش مبذول میدارند بانظر تقدیر نگریسته ایم . انکشافات و تغییرات عمیق وشگرفی که طی سالیان اخیر تحت رهنمایی خردمندانه رهبربزرگ شما جلالتمآب ماؤتسی تونگ ودراثردرایت وروشن بینی زعمای شما وکاردوستی وزحمت‌کشی بیمثال مرد م چین بعمل آمده مایهٔ خوشی دوستان افغانی شما گردیده است .

کشورشما در ساحه های مختلف زراعتی صنعتی، کلتوری و اجتماعی‌گام های فراخی سوی انکشاف برداشته است .

اتکای کشور شما بخودازنظر تولید مواد غذایی که برای اولین باردرتاریخ چین رونما گردیده کار نامه خجسته‌ای است‌که بحیث ورق ممتازی تاریخ کشورشمارا همیشه زینت خواهد داد دنیاطی سالهای اخیر ناظر تحولات وتغییرات عمیقی بود، مللیکه قرن هاظلم وستم تسلط وحکمروایی خارجیان وبیگانگان راتحمل کرده بودند بیدار شده ودرپی اعمار زندگی نوین‌که ضامن پیشرفت ورفاه وحافظ مناعت وغرورملی ایشان با شد افتادند . جریان مقاومت ناپذیری سوی استقلال آزادی وتمتع کامل ازحق حاکمیت وبکاربردن همهٔ اینها در راه انکشاف ورفاه مردم بوجودآمده‌که تغییرات وتحولات مهم دیگری رادرجنبه های مختلف زندگی بشری نوید میدهد .

طوریکه دوستان چینی ما میدانند در حدود یك ونیم سال قبل مردم افغانستان تصمیم خویشرا برای ترك زندگی‌کهنه واصول ونظام فرسوده عملی نموده ودراثرآن نظام جمهوریت درکشور مامستقر گردید . نظام نوین چنان تشخیص دادکه سوق کشور درراه انکشاف و ترقی وپیکار علیه مفاسد ومعایبی که موجب عقب افتادگی کشو ر گـردیده بود مستلزم تغییرات عمیق وبنیادی اقتصادی واجتماعی میباشد .

مردم مابامسرت وجدیت در ین راه قدم گذاشته اند وامیدواریم که مساعی وزحمتکشی های خستگی ناپذیریکه ازطرف همه‌باصمیمیت وجدیت بعمل می آید مارا مؤفق سازد، درین راه جدید بامؤفقیت گامزن شویم، نظام جدید افغانستان درسیاست خارجی‌ازاصول همزیستی مسالمت آمیز پیروی نموده به سیاست عدم انسلاك دردسته بندی های سیاسی ونظامی

وقضاوت آزاد برمسایل بین المللی عقیدهٔ خلل ناپذیر دارد وهمیشه ودرهمه جا از حق وعدالت پشتیبانی کرده وخواهد کرد. ماایمان کامل داریم وپیروی از اصل های دوستی صمیمانه، عدم مداخله درامور داخلی یکدیگر احترام به‌استقلال وحاکمیت ملی ملل وهمکاری های صادقانهٔ که به نفع متقابله کشور ها باشدبهترین طریق حفظ وتقویت صلح وتحکیم وتوسعه دوستی ومؤدت بین کشور ها وملل میگردد .

جمهوریت افغانستان عقیدهٔ راسخ دارد که باید اختلاف بین کشور هاازطریق مذاکرات ویاوسایل مسالمت آمیزحل گردد. به حق انکار ناپذیرملل ، به تعیین آزادانهٔ سرنوشت شان احترام گذاشته شود تا جهت احقاق‌حقوق حقهٔ کتله های بشری ازطریق رفع بقایای استعمار اقدامات جدی وعملی صورت گیرد .

جلالتمآب اطلاع دارندکه روابط بین کشورما وپاکستان راجع به آیندهٔ مردم پشتون وبلوچ کشیده میباشد ، حکومت افغانستان صمیمانه آرزومند است‌که این اختلاف سیاسی بین دو کشور ازطریق مسالمت آمیز و در فضای دوستانه بین ماحل گردد ویك صلح دایمی درمنطقه تأمین شود .

افغانستان ازدیتانت درروابط کشور ها ی بزرگ حسن استقبال میکند، اماعقیده دارد که منافع این امروقتی میتواند برای همه کشور های جهان برسد که این کشور هاچه بزرگ باشند وچه‌کوچك درامر دیتانت سهم بگیرند.

افغانستان عقیده داردکه صلح‌دایمی تاوقتی درشرق میانه برقرار شده نمی تواند که حق مردم فلسطین به‌استقلال وحاکمیت وبازگشت بوطن و دارایی های ایشان عملی نگردیده وخاك های عرب که دراثر تجاوز سال ۱۹۶۷ اشغال گردید به آنهاباز گردانده نشود .

کشورماازفیصله های آخرین مجمع عمومی ملل متحدکه طی آن مردم فلسطین بحیث یك ملت دارای شخصیت علیحده شناخته شده وحق بازگشت شان بوطن آبائی شان تائید گردیده است ، حسن استقبال میکند وآنرایك قدم مهمی درراه برآورده شدن آمال مردم فلسطین وتأمین عدالت میشمارد .

افغانستان ازعادی شدن اوضاع در جنوب آسیاحسن استقبال کرده وامیدوار است که شناخت واقعیت هاوحسن نیت به همه جوانب ذیعلاقه موقع بدهد تااین امرادر زودترین فرصت ممکنه وبه طرزی‌که منافع همه رامدنظر داشته باشند به اکمال برسانند .

افغانستان ازهمه مساعی که درراه تحدید سلاح و خلع سلاح صورت میگیرد پشتیبانی میکند وعقیده دارد که درصورت عدم مؤفقیت درین راه بشریت وتمدن بشری با تهدید امحاء مواجه خواهد گردید .

بدین ترتیب صلح دوستی وصلح خواهی ازاساسات عمدهٔ سیاست خارجی ماست . ماعقیده داریم‌که تنهادرصلح وآرامش میتوانیم به اهداف عالی خود در انکشاف وارتقای اقتصادی واجتماعی مردم خویش نایل آئیم . توسعهٔ روابط واستحکام دوستی باکشور های همسایه وکشور های منطقه یکی از عوامل حفظ وتقویت صلح وامنیت درمنطقه محسوب میشود. درین راه تماس های شخصی‌ومذاکرات

وتبادل نظرهائیکه صورت میگیرد موجب تفاهم واعتمادمتقابله میگردد .

مسافرت بنا غلی چوئـــن لای صدراعظـــم جمهوریت مردم چیـــن در جنـــوری ۱۹۵۷ بـــه افغانستان ومسافرت ماه اکتوبر همان ســـال بناغلی محمدداؤد که درآنموقع عهدهٔ صـــدارت افغانستان راداشت به چین به تعقیب ازسنت تماس های شخصی ودیدوبازدیدهائیکه همیشه موجب تقویه دوستی بین‌کشور های ما شده صورت گرفته وخاطرات نیك آن هنوز موجود است .

خوشبختانه نه تنها بین افغانستان وچیـــن هیچگو نه موضوع مورد اختلاف وجود ندارد بلکه دراثر عقد معاهده مؤدت و عـــدم تجاوز متقابله اگست ۱۹۶۰ ومعاهدهٔ سرحدی نوامبر ۱۹۶۳ وپروتوکول نقش های علامه گـــذاری سرحدی ۱۹۶۵ـاساس های متین برای دوستی وحسن همجواری پی ریزی گردید، در اثـــر تماس های شخصی زعمای دوکشور افغانستان وچین افکار ونظریات یکدیگر راروی موضوعات مهم منطقه ومسایل بین المللی بادرنظرگرفتن خصوصیات وروش ملی هرکدام به نیکـــویی درك کرده اند .

بامسرت مشاهده میکنیم که روابط دوستی وهمکاری های مثمر بین افغانستان وچین در حال توسعه است مابه روابط خود باجمهوریت مردم چین‌که همیشه متکی بردوستی صمیمانه حسن همجواری، عدم مداخله درامور داخلـــی یکدیگر، احترام به استقلال وحاکمیت وتمامیت ارضی یکدیگربوده وعامل بزرگی درحفظ صلح وامنیت این منطقه جهان محسوب میشوداهمیت زیادی قایل هستیم ، ازهمین جاستکه دراثر مساعی وحسن نیت واعتماد متقابل کشور ها ومردمان این روابط به سطحی قرار گـــرفته‌که موجب رضایت هردوجانب بوده ، آرزومندی متقابله توسعه‌واستحکام مزیدآن موجودمیباشد.

افغانستان از مساعدت هـــای بی شـــائبه وصمیمانه ای که دوستان چینایی در ساحات مختلف صنعتی ، زراعتی وامور صحـــی بـــا افغانستان نموده‌اند ممنوناست . این همکاری هاسهم گیری قابل توجهی درمساعی ما برای انکشاف وارتقای اقتصادی واجتماعی کشورما محسوب میگردد .

میخواهم یکباردیگر ازین فرصتی که برای بازدید ازکشور بزرگ وزیبای شما یافته ام وهمچنان مذاکرات وتبادل نظر بسیار مفیدی که باشما وسایر زعمای‌کشوردوست وهمسایه ماچین بعمل آورده ام تشکر نمایم .

حاضرین محترم خواهش مینمایم جام خودرا بامن یکجا بلند کنند .

ـ به صحت وسلامتی زعیم بزرگ چیـــن ماوتسه تونگ .

ـ به صحت و سلامتی جلالتمآب محتـــرم لی هسین نین .

ـ به ترقیات ورفاه روزافزون مردم دوست چین .

ـ به توسعه وتحکیم روزافـــزون دوستی و همکاری بین چین وافغانستان .

ـ به صلح وامنیت پایدار درجهان .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم ازساعت ده تا۱۲ظهر روز۱۷قوس ۱۳۵۳ محلی باښاغلی چیاوکوان هواوزیر خارجه جمهوریت مردم چین ملاقات نموده وراجع به روابط دوجانبه ومسایل مورد علاقه دوکشور مذاکرات مفیدی انجام داد .

طی این مذاکرات که درفضای دوستانه ای صورت گرفت، ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه، ښاغلی میر محمد یوسف سفیرکبیر افغانستان در پیکنگ و ښاغلی کان یه تاوسفیرکبیر جمهوریت مردم چین درکابل وبعضی‌ازمامورین عالیرتبه وزارت امورخارجهٔ چین حاضر بودند .

ښاغلی محمد نعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم ظهر همان روز بوقت محلی ضیافت نهاری بافتخارښاغلی‌لی‌هسین‌نین معاون صدراعظم وچیاوکوان هواوزیر خارجهٔ جمهوریت مردم چین ترتیب داده بودند که درآن همراهان ښاغلی محمدنعیم، سفیرکبیر افغانستان درپیکنگ وسفیر کبیر جمهوریت مردم چین درکابل وعدهٔ ازمامورین عالیرتبه وزارت خارجه آن‌کشورواشتراك ورزیده بودند. ضمن این ضیافت ښاغلی محمد نعیم ومهمانان محترم‌شان جامهای خودرابرای‌توسعه روزافزون دوستی بین مردم افغانستان وجمهوریت مردم چین بلند کردند .

ښاغلی محمدنعیم وهمراهانشان ساعت‌دوونیم بعدازظهر همانروز ازموزیم آن شهر و آثار مکشوفه باستانی دیدن نمودند .

ښاغلی نمایندهٔ خاص وهمراهانشان ساعت هفت‌ونیم شب ۱۷قوس ۱۳۵۳ در دعوت‌شامی که بافتخار هیأت افغانی ازطرف شهر پیکنگ ترتیب شده بودشرکت نموده ومتعاقباًنمایشات اکروباتیك رادریکی ازتیاتر های پیکنگ تماشا کردند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی محمدداؤدرئیس دولت وصدراعظم وهمراهانشان بتاریخ ۱۹ قوس ۱۳۵۳توسط طیارهٔ مخصوص درراه عزیمت به‌هانکانگ ازپیکنگ واردکانتون شدند .

درمیدان هوایی پیکنگ ښاغلی چیان کوان هواوزیرخارجه ، عده‌ای ازمامورین عالیرتبه وزارت خارجه جمهوریت مردم چین ، اعضای سفارت جمهوریت افغانستان درپیکنگ برای وداع حاضر بودند .

ښاغلی هان نین لنگ معاون وزارت امور خارجهٔ چین ، ښاغلی میرمحمد یوسف سفیر کبیرافغانی درجمهوریت مردم چین وسفیرکبیر جمهوریت مردم چین درافغانستان ، یکعده از مامورین وزارت امور خارجه بانمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت‌وصدراعظم درمسافرت شان به کانتون همراهی کردند .

مسافرت ښاغلی محمد نعیم درجاپان

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خـــا ص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم باهیأت معیتی شـــان شام ۲۲قوس ۱۳۵۳ وارد توکیو گردیده ودر میدان هوایی ازطرف وزیرامور خارجه، سفیر کبیرواعضای سفارت کبرای افغانستان درتوکیو اعضای انجمن دوستی جاپان وافـــغانستان و مامورین عالیرتبه وزارت امور خارجهٔ جـاپــان پذیرایی گردیدند .

ښاغلی محمد نعیم ظهر۲۳قوس ۱۳۵۳باوزیر امورخارجهٔ جاپان ملاقات نمودند .

ښاغلی محمدنعیم بعدازظهر روز شنبه عازم شهرکیوتو گردیده وصبح روز۲٤ قوس ازاین شهرتاریخی دیدن نمودند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خـــا ص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم ساعت یازده قبل از ظهرروز ۲٤قوس ازطرف اعلیحضرت هیروهیتو امپراتور جاپان پذیرفته شدند . درین موقـع دکتور علی احمدسفیر کبیرافغانستان درتوکیو نیزحضور داشت .

ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه راجع به مسایل مورد علاقهٔ طرفین بامعین وزارت خارجهٔ جاپان مذاکرات مفید در فضای تفاهم که ممیزه علایق وهمکاری هـای دوکشور میباشد، بعمل آورده است .

ښاغلی محمدنعیم شب در دعـوتی اشتراك نمودندکه‌ازطرف‌کی ایچی مازاواوزیرامورخارجهٔ آنکشوربافتخارشان داده شده بود، درین‌دعوت بعلاوهٔ همراهان ښاغلی محمدنعیم ، سفیرکبیر افغانستان درتوکیو ، بعضی ازاعضای انجمـن دوستی جاپان وافغانستان وعده‌ای ازشخصیت های عالیرتبهٔ حکـــو مت جـاپان نیز اشتراك داشتند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خـــا ص ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم روز۲۵قوس ۱۳۵۳ باښاغلی تاکیومیکی صدراعظم جـاپــان درااقامتگاه رسمی وی ملاقات به عمل آورد . ښاغلی میکی طی ملاقات اظهارآرزومندی نمود که افغانستان تحت رهبری ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم قدمهای بزرگی درراه انکشاف وترقی بردارد .

ښاغلی نمایندهٔ خاص‌رئیس دولت وصدراعظم وښاغلی وزیر خارجهٔ جاپان راجع به علایق وهمکاری های نزدیك وصمیمانه بین افغانستان وجاپان بیاناتی داده برای تقویه وتوسعه مزید آن اظهار آرزومندی نمودند .

ایشان دردعوتی که ازطرف انجمن دوستی افغانستان وجاپان به افتخارشان ترتیب یافته بود اشتراك نموده بودند .

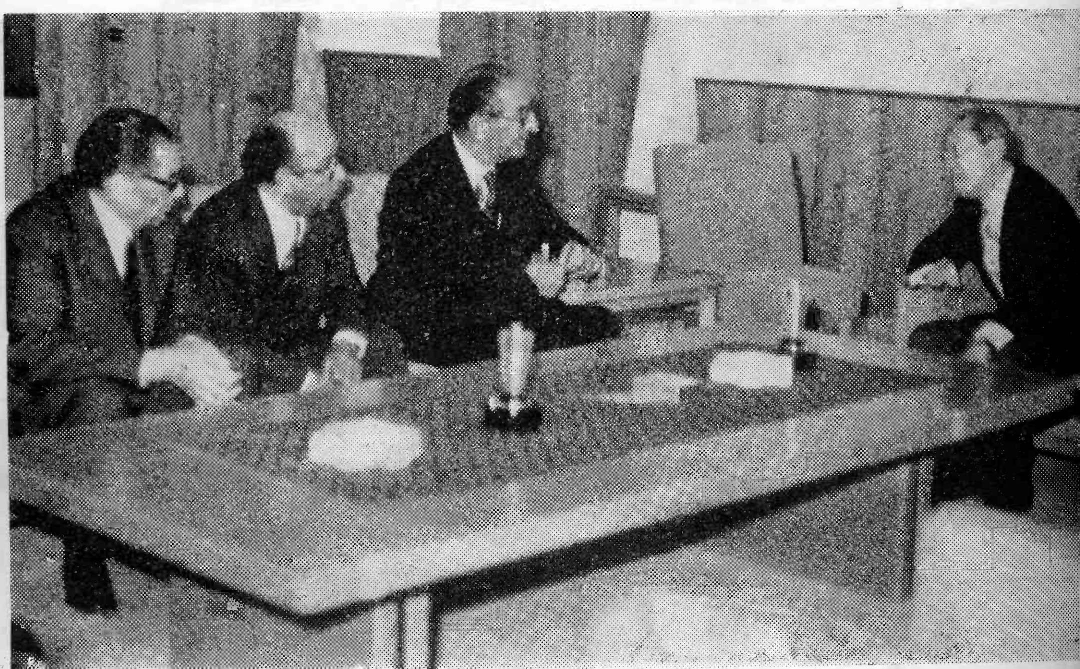
ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خـــا ص ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم وهمراهان شان بعداز مسافرت رسمی ودوستانه به جاپان

بناغلی محمد نعیم نماینده خاص رئیس دولت وصدراعظم در حال مذاکره با بناغلی تاکیومیکی صدراعظم جاپان ۲۵ر۹ر۱۳۵۳

* * *

بناغلی محمد نعیم نماینده خاص رئیس دولت وصدراعظم هنگام مذاکره با مازاروا وزیر خارجه جاپان .

بناغلی محمد نعیم نماینده خا ص رئیس دولت وصدراعظم در حـــال مذاکره با بناغلی چوئنلای صدراعظم جمهوریت مردم چین

• • •

بناغلی محمد نعیم نماینده خا ص رئیس دولت و صدرا عظم با بنا غلی لی‌سین‌نین معاون صدراعظم جمهوریت مردم چین در پیکنگ روی مسا یـل مورد علاقه مذاکره می نمایند .

ازتوکیو عزیمت نمودند . درمیدان هوایی توکیو بناغلی کی ای چی مازاوا وزیر امور خارجهٔ جاپان ، دکتورعلی احمد سفیر کبیر افغانستان درتوکیو ، اعضای انجمن دوستی جاپان وافغانستان وافغانهای مقیم توکیو و بعضی ازمامورین وزارت خارجهٔ جاپان بابناغلی محمدنعیم وداع کردند .

نماینده ٔ خاص بناغلی رئیس دولت وصدراعظم بااعضای هیات معیتی شان درراه مراجعت به وطن ساعت ۷و۵۰ دقیقه ۲۷ قوس ۱۳۵۳ وارد دهلی جدید شدند .

درمیدان‌هوایی‌آنجاازطرف بناغلی سوارن‌سنگهه وزیر دفاع هند وشارژدافیر واعضای سفارت کبرای جمهوریت افغانستان دردهلی جدید استقبال گردیدند .

بناغلی محمدنعیم روز پنجشنبه ۲۸ قوس ۱۳۵۳ بامیرمن اندراگاندی صدراعظم هندملاقات نموده ونان چاشت راباوی صرف کردند .

هنگام پرواز طیارهٔ حامل نمایندهٔ خاص بناغلی رئیس دولت وصدراعظم به صوب‌کابل بناغلی چاوان وزیر خارجهٔ هند، شارژدافیر و اعضای سفارت کبرای جمهوریت افغا نستان دردهلی جدیدجهت وداع درمیدان هوایی‌دهلی جدیدحاضر بودند .

بناغلی محمدنعیم نمایندهٔ خا ص بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم وهمراهان شان بعدازیك مسافرت رسمی ودوستانه به جمهوریت مردم چین وجاپان عصر روزپنجشنبه ۲۸ قوس ۱۳۵۳ به‌کابل عودت نمودند .

درمیدان هوایی بین المللی کابل دکتور محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی، بعضی ازاعضای کابینه، دگرجنرال عبدالکریم مستغنی لوی درستیز ، بناغلی محمداکبر رئیس دفتر ریاست جمهوری ، مامورین عالیرتبه وزارت امورخارجه ، بناروال‌کابل ، سفرای کبیرجاپان هند ، برتانیه و شارژدافیر سفارت کبرای جمهوریت مردم چین برای استقبال حضور داشتند .

مسافرت شاغلی محمد نعیم در کویت

بناغلی محمدنعیم نمایندهٔ خا ص بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم بنابدعوت حکومت کویت برای یك مسافرت ر سمی ودوستانه شام ۲۸جدی ۱۳۵۳ عازم آنکشور گردید .

درمیدان هوایی بین المللی کابل دکتور محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی، بعضی ازاعضای کابینه ، لوی درستیز ، بعضی از صاحب منصبان اردوی جمهوری، کابل بناروال وسفیرکبیرایران درکابل برای وداع بانمایندهٔ خاص بناغلی رئیس دولت وصدراعظم حاضر بودند .

دراین مسافرت بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان، بناغلی وحیدعبدالله‌معین سیاسی وزارت

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم قبل ازعزیمت جانب کویت درمیدان‌هوایی بین‌المللی‌کابل بادکتورمحمدحسن شرق معاون صدارت‌عظمی خداحافظی مینمایند.

امورخارجه ، ښاغلی ولی الله سمیعی رئیس پوهنځی شرعیات پوهنتون کابل ، ښاغلی عبدالعلی سلیمان معاون ریاست تشریفات وزارت امور خارجه وښاغلی عبدالاحد ناصر ضیایی معاون دفتروزیر امور خارجه بانباغلی محمدنعیم همراه بودند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم باهمراهانشان برای مسافرت رسمی ودوستانه بتاریخ ۲۹ جدی ۱۳۵۳ وارد کویت گردیدند .

ازښاغلی محمدنعیم وهمراهانشان در میدان هوایی کویت وزیرامور خارجه کویت، استاد خلیل الله خلیلی سفیر کبیر غیرمقیم دولت جمهوری افغانستان درآنکشور وعدهٔ ازمامورین عالیرتبهٔ کویت باگرمی استقبال نمودند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم بتاریخ ۲۹جدی با والاحضرت صباح السالم الصباح امیر کویت ملاقات نموده و پیام ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم رابه ایشان تسلیم داد .

طی این ملاقات‌که درآن ښاغلی وحیدعبدالله معین‌سیاسی وزارت‌امورخارجه‌شیخ صباح‌الاحمد وزیرخارجه کویت وسفرای افغانستان وکویت درکشور های همدیگر نیزحاضر بودند راجع به روابط دوستی وهمکاری های مثمربین دو کشوردرفضای دوستانه وگرمی تبادل افکار صورت گرفت .

ښاغلی محمدنعیم ۳۰ جدی ۱۳۵۳ با آمر صندوق وجهی کویت برای انکشاف اقتصادی عرب وموسسه سرمایه‌گذاری کویت نیزملاقات نموده پیرامون‌همکاریهای‌اقتصادی بین دوکشور مذاکرات مفید بعمل آورد .

مسافرت های ښاغلی محمدنعیم نماینده خاص رئیس دولت

ښاغلی محمد نعیم با شیخ صباح الاحمد وزیرامور خارجه کویت ملاقات کرده وطی آن راجع به روابط افغانستان وکویت ومسایل مهم مورد علاقه دوکشور، اوضاع منطقه و انکشافات آن مذاکراتی بعمل آورد.

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم همانروز در جریان بازدید شان ازکویت باشیخ جابر صدراعظم وولیعهدکویت، شیخ صباح الاحمدوزیرخارجه وعبدالرحمن العتیقی وزیر مالیه ونفت آنکشور ملاقات وروی مسایل ذات البینی مذاکره کردند.

ښاغلی محمدنعیم صبح اول دلو ۱۳۵۳ از تاسیسات نفتی‌کویت واقع جنوب آنکشوردیدن نموده وبعداً کویت رابه قصد مراجعت بوطن ترک گفتند.

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم بعد از مسافرت رسمی به‌کویت عصرروز۲دلو بکابل مراجعت نمودند.

درمیدان هوایی بین المللی کابل، دکتور محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی، بعضی ازاعضای کابینه، لوی درستیز وعده ای از صاحبمنصبان اوشد اردوی جمهوری، والی کابل وکابل ښاروال وسفیرکبیر ایران در افغانستان ازنمایندهٔ خاص ښاغلی‌رئیس دولت وذوات معیتی شان استقبال کردند.

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم هنگام مراجعت ازکویت در میدان هوایی‌بین‌المللی‌کابل ازطرف دکتورمحمد حسن شرق استقبال گردیدند.

تاریخ افغانستان

بیک نگاه

مقدمه

ازدیدگاه جغرافیای طبیعی وبشری افغانستان درروزگار ان باستان ساحهٔ بس وسیعی قارهٔ آسیا رادر برمیکشید ودرسده های پیش از میلاد مسیح بنام های چون با کتریا (باختر) آریانا وآریاناورته یادمیشد. در دورهٔ اسلام بنام خراسان شهرت داشت .

باشندگان افغانستان درگذشته ها ی دور مردمان اندو اروپایی بودند ولی درجریان زمان نژاد های یونانی زرد، سامی با اندواروپایی بهم آمیخت .

ریشه واصل لسانها ولهجه های این کشور آریایی است اما درپهنهٔ روزگار در اثرتهاجمات پیکارهاوصدوروورودمال التجاره روابط فرهنگی وسیاسیزبانهای دیگرازقبیل یونانی، ترکی، سامی پراکریت وغیره نیزدرمرزوبوم مان راه یافت .

مردم کشور دل درگرو عناصر پرستی داده ودلدادهٔ آئین زردشت وبرهمنی بودند .

مردم این سامان باستانی ترین تمدن آسیایی پرمایه ودرخشانی راایجاد کردند . اندرین زمینه نبشته های دانش پژوهان جهان شرق وغرب کتابخانه های معتبر جهان رازینت بخشیده است .

دردورهٔ اسلام وبخصوص در دوره های فرمانروائی ال سامان وال غزنه مردم اینکشور توفیق یافتند فصل های پرارج ودرخشانی در رشته های فرهنگ ، سیاست، شعر وادب و فنون نظامی برای جهانیان بیادگار گذارند .

افغانستان آب وهوای گوارا ونشاط انگیز، زمین های زرخیز، وادیهای قشنگ، منابع طبیعی داردتقریبا یك سوم زمین های آن کشت وزرع میشود. باداشتن سیستم آبیاری وتنظیم شبکه های بند ونهربه پیمانهٔ وسیع میتوان زندگی دوبرابر ویابیشتر نفوس موجوده کشور راتأمین کرد .

مردم افغانستان، مردم پرنشاط ونیروی کار حیرت انگیزی دارند. این مردم رادر جهان بهترین پیکار جویان آسیا میپندارند ـ مردم این کشور ذکی، حساس ومهمان نواز است وهمیشه بهٔنیروی خود متکسی اند. احساس ملیت خواهی ووطنپرستی بحدی درنهاد شان ریشه گرفته که ازهمه چیزجهان، استقلال وحریت خودشانرا گرانمایه ترمیپندارند .

افغانستان تاریخ طولانی بس درخشانی داردوبرای قرنهادرفش تمدن رادر قلب آسیا بر افراشته نگهداشته است . هم اندرین مرزو بوم بودکه برای نخستین بار آرین هامسکن گزین گردیده وشالودهٔ یك زندگی شایسته ایراریختند . آری ، ازهمین سرزمین نهضت جهانی، مذهبی زردشتی اساس گرفت ومجموعهٔ عظیم ادبی و مذهبی اوستا ظاهر گشت .

ازدیدگاه باستان شناسی این کشور خزینهٔ حیرت آفرینی ازآثار کلتور وهنر است . آثار بودائی این کشور سیاحان و دانشمندان رافریفته خودساخته است . بامیان مرکزبزرگ ثقافت بوده وبقایای آثاربلخ شاید در اثر

کاوشهای علمی گنجینهٔ فرهنگ گریکو بودیك راکه دردل باکتریا نهفته مورد دستر س جهان بگذارد. همین گفته دربارهٔ وادی بگــرام در کوهستان صادق است .

سکه های بدست آمده، گواه قوی دیگری ازگذشته پردرخشش این کشور است . سکه های متنوع ازمنهٔ گذشته نمایشگر آنست که هیچکشوری ازافغانستان دراین زمینه غنی تر نیست . این سکه‌های بدست آمده، سکه های یونانی ، باکتری ، ساسانی، کوشانی، هندی، مغولی وسکه های افغانستان معاصر است .

معابد بودائی‌که دربخش های مختلف کشور کشف شده نه تنهاازنگاه باستان شناسی ، تاریخ ارزنده است بلکه ازنظر تاریخ هنــر ارزش بسزایی دارد . مدرسهٔ معروف مجسمه سازی گندهاراکه بامهارت وتردستی ، ریالسم یونانی راباتصوف هندی بهم آمیخته ، مایـهٔ شگفت همگان است . مرکزاین مدرسه همان هده است که بفاصلهٔ شش میلی در جنوب شهرجلال آباد آرمیده است .

افغانستان، درعین زمان، ساحهٔ مهم تتبع وتحقیق برای دانش پژوهــان در رشتــه زبان شناسی مقایسوی است، زیرا ایشان در این کشور بابعضی نمونه های زبانهای اندواروپائی راخواهند یافت‌که هنوز بزندگی خود ادامـــه میدهد .

جغرافیه، افغانستان رادرچارراهٔ بزرگی بین شمال وجنوب، شرق وغرب قرار داده است . این موقعیت‌جغرافیایی توأم‌بااهمیت ستراتیژیکی وکوه های سربفلك کشیدهٔ آن برای جهانیان دلچسپ ومهم است . آری، وقتــی انسان از طریق درهٔ خیبرسوی کابل میرود ناگـــزیـر چشمانش بکوههای بلندی می‌افتیدوهرقدربسطح مرتفع وشهرکابل نزدیك میگردد، می نگـرد که بفاصلهٔ شصت ویاهفتاد میل دور، سلسله کوه هندوکش نظرش رابسوی خودجلب‌میکند.

گرچه ازسپیده دم تاریخ تاامروز شخصیت های نظامــی وسیاسی وفاتحان بزرگ از این راه عبورکرده اند ولی ماازآنهمه ماجراهائیکه اینراه شاهدآن گردیده اطلاعات پابرجانداریم.

اسکندر مقدونی این‌کوه رامی شناخت ودر زیرسایهٔآن شهری‌دست عمران سپرد، بسیاری اززوار چینی که درتلاش مسقط الرأس بود از هندوکش عبور کردند . هنگامیکه (مارکوپولو) رهسپار دربار(قبلای خان) بود، یاد داشـــت مختصری دربارهٔ هندوکش ازخود بجا گذاشته است .

چنگیز، تیمورکورگانی وظهیرالدین بابر چند بارازاین سلسله کوه عبورکرده‌اند . هندوکش، این‌کوه پرفیض کشور ما ن ، درتاریخ نقش مهم وحیاتی داشته‌وصحنه های شگرفی رادیده است . بسلسله کوهها ئیکه امـــروز بـنام هندوکش یاد میشود درمتروجیای ارسطوثبت گردیده (۳۳۰ق ـم). ارسطو هندوکش وهمالیه رابنام پرنسوس می شناخت وچنان مینمایدکه بعدازحمله اسکندربه هندوستان، نام‌پرنسوس رایونانیها تغییر داده وبرآن پاروپامیزس نـام نهاده است . این اسم پاروپامیزس بصورت واضح بسلسله کوه های هندوکش داده شده بود .

سرزمین های جنوب این سلسله کوه را تادریای کنر پاروپامیزادمیگفتند، نام پاروپامیزس تادیر بازورد زبانها بود اما گذشت روزگار از وسعت وپهنای آن کاسته آمد واینکه امروز پاروپامیزس همان سلسله کوهای کم ارتفاعی رامیگویندکه دربخش شمال غرب واقع شده و سرزمین هیرود راازمرز اتحاد جماهیرشوروی جدامی سازد. بعدازروزگار اسکندر مقدونی، نویسندگان غیرمحقق چندی هندوکش را بنام قفقاز معرفی میکردند وسپس برای سده های متمادی همین اسم درمیان مردم معمول بود. جغرافیه دان معروف ایر تو ستنس این اسم رابرای بارنخست سپردقلم داده چنین نوشت: قشون اسکندر برای اینکه اورا دلشاد سازند برهندوکش اسم قفقازنهاد زیراآنها عقیده داشتند قفقاز درآخرین حاشیهٔ جهان واقع شده است. منظورآنها ازاین اسم جعلی این بودکه به اسکندر بگویند فتوحاتش به آخرین نقطهٔ جهان رسیده است. در هر صورت هندوکش جانشین آن دواسم گردیده است. وشرح این گفته راخواننده میتواند در سیاحت نامه ابن بطوطه مطالعه کند.

گرچه اسم هندوکش برتمام سلسله کوهیکه شش صدمیل، ازشرق تا غرب افغانستان امروزی امتداد دارد، اطلاق میگردد اما درواقع امرهندوکش بخش های شرقی ومرکزی این سلسله راتشکیل میدهد. هندوکش در حقیقت ازسرخ کوتل وسلسله (موزتاغ) شروع میشود وبطرف جنوب غرب امتداد مییابد یعنی از مناطق برفگیر پامیرکه بفاصلهٔ چند میل ازدرهٔ کلیک واقع شده، شروع می گردد (طول البلد شرقی ۷۵ عرض البلد ۳ر۴۵) هم اندرین جاآبگیری راتشکیل میدهدویک سلسله قلل شامخ سرحدبین افغانستان امروزی وچترال راتادرهٔ مندل درجنوب غرب تماس میکند، (طول البلد ۷۱ر۱۲ــ عرض البلد ۳۶ر۱۵). دراینجا دریای بشگول ازامتداد سرحد افغانستان میگذرد وافغانستان رابسمت غرب عبور کرده بتدریج ارتفاع آن (درمقابل کابل) کم میشود تااینکه بلندی آن به (۱۵ر۰۰۰ و ۲۰ر۰۰۰فت) میرسد.

وبدین منوال تقریبا یکصد میل در شمال غرب کابل سلسله کوه بابا انتهای غربی هندوکش رادر میگذرد ودردرهٔ شبر همدیگر رادرآغوش میکشند ودرنتیجه آبگیری (آب بخشان) رابطرف تمدیدنموده وازبامیان میگذرد.

سلسله عمدهٔ هندوکش ازکوه باباطرف غرب زیرنامهای مختلف، درحالیکه ارتفاع آن کم شده میرود، امتداد مییابد. این وضع تابخش شمال شرق هرات دوام میکند. هندوکش در هرات اسم پاروپامیزس را بخودگرفته تا وادی (هریرود) میرسد.

دشوار است هندوکش راباآنهمه ساختمان مغلق ودرهم پیچیده آن باتمام معنی کلمه در اینجاکه خارج موضوع است معرفی کنیم، زیرا این سلسله کوه درتمام بخش های افغانستان برای خودراه باز کرده وبسلسله کوه های کوچك منشعب گردیده است. نزدیك وادی کنرودر نورستان دره های عمیق وبرتگاههای پرنشیبی درهندوکش تشکیل نموده وجنگلات

علیاوشکوهمندی نظررابسوی خود جلب میکند.

قلمرو افغانستان‌کنونی درشمال باجمهوریت های ترکمنستان ، ازبکستان وتاجکستان، در غرب باایران ودرشرق وجنوب با پشتونستان وبلوچستان ودرشمالشرق باجمهوریت‌مردم‌چین هم مرزاست .

افغانستان دراثر تجاوز ودستبرد استعمار برتانیه‌ولایت بلوچستان رادرسال ۱۸۷٦میلادی ازدست داد وبنابران ازچار جهت به خشکه محاط ماند وبدین ترتیب بعداز سپری شدن مدتی‌کوئیته رابرتانیه اشغال کردوآنرا بصورت قشله‌یی درآورد این تو سعه طلبی برتانیه نه تنها افغانستان رااز دسترس بدریا محروم ساخت وسدشدیدی‌درراه ترقی تجارت وروابط فرهنگی‌کشورماباسایرکشورهای جهان‌ایجادکرد بلکه‌خنجری‌بودکه متوجه‌قلب‌افغانستان نمود ..

سرحدات کشور درپهنهٔ یکصدوهفتاد سال دستخوش دگرگونیهای عظیمی گردید، دراوایل سدهٔ نزده حیطهٔ فرمانروایی سلسله درانی که دردست احمدشاه بابا (۱۷٤۷-۱۷۷۳م) بنیاد نهاده شد ازمشهد تاکشمیر واز اکسوس تا ستلج وبحرعرب پهناداشت . ازپهناووسعت کشور درآن هنگام‌کاهش بعمل آمد که بارقابت عظیم دوقدرت امپراتوری اروپایی (انگلستان وروسیه تزاری) روبرو گردید .

سرحدات موجوده کشور بخصوص سرحدات بخش های جنوب وشرق بدون در نظرداشت علایق تاریخی وملاحظات جغرافیایی به صورت مصنوعی وباسیاست زورگویی آشکارا برملت افغان تحمیل گردید .

سرحد بین افغانستان وجمهوریت ها ی شوروی درآسیای مرکزی بیش ازهفتصد میل دراز است ، سرحد بین ایران وافغانستان‌که ازدرهٔ ذوالفقار تاسیاه کوه امتداد دارد برای سالیان درازی سرحد بندی نشده بودوبنابرآن پیوسته سبب دلخراشیهای بین د و کشور همسایه میگردید تا اینکه سر انجام جنرال معروف ترکی، فخرالدین التای ازطرف‌کشورمان وایران بحیث میانجیگرتعیین شد وسرحدبندی صورت گرفت ودولت های افغانستان وایران آن فیصله راپذیرفتند .

ولی دربخش های جنوب وشرق کشور از اوایل سدهٔ گذشته تغییرات بزرگی رخداد . دراوایل سدهٔ نزده سکها، درحالیکه ازطرف برتانیه تحریك میشدند ، ازجنگ داخلی کشورمان بسودتوسعه جویی خود استفاده برده ازاندس عبور نموده پشاور وگردونواح آنولارا اشغال کردند .

درسال ۱۸٤۹ میلادی، بعداز سقوط حکومت سك، برتانیه ازدریای سند گذشته مناطق افغانی رادرتصرف خویش درآورده خود را میراث خوار سکها بسو د استعمار وبضرر تمامیت ارضی افغانستان باشکاراعلان نمودند.

سرانجام سال ۱۸۹۳ میلادی ، یك مرزبندی جدیدی را بنام باصطلاح خط دیورند بر امیرعبدالرحمن خان تعمیل نمودند وباحیله و دسایس سیاسی یك بخش مر دم افغانستان راازآغوش برادران وخواهران شان بجبر واکراه جدا نمودند . این خط استعماری پلیدکه بیش ازیك سوم مردم افغان رااز پیکر ملت افغان بریده یگانه علت واقعی آ نهمه تشنجاتی سرحدیستت که ازاوایل سدهٔ نزده تا همین الآن ادامه دارد .

افغانستان ازگذشته های دورتا پایان

دوره هوتکی‌ها

درزمانه های پیش‌ازتاریخ درآسیای مرکزی مردمان سپید پوست (اندواروپایی) زندگـــی میکردند. ازمیان چندشاخهٔ، اسکایی ازدیگران جداشده بین دریاهای سیحون و جیحـــون (۳۰۰۰ سال پیش ازمیلاد) مسکن گزیدند . سپس بافغانستان میان وادیهای آن پراگنده شدند. این آریائیها (بعدازآنکه با بومیـــان این دیار پیکارهانمودند وآنهارامغلوب ساختند به کشاورزی ومالداری ســر گـرم گـردیدند) این مردم عناصر طبیعت رامیپرستیدنـــد و میگویند لسان آنها آریایی بوده است. دراین اواخر دراثر تحقیقات مؤرخان زبان شناســی تاحدی برماهیت وهویت زبان آنها پرتوافگنده شده است . عده یی راعقیده بر آنست کـه لسان پشتو، سغدی ، ارمنی وپهلوی از تنه همین زبان آریایی جوانه زده است .

برخی دیگری‌ازمحققان‌راعقیده برآنست‌که‌معروف ترین مسکن ومنزل بودوباش آنها در فـــراه پشت رود چخانسور وگردونواح آن بوده‌است. چنان مینمایدکه درحدود هفت قرن پیش از میلاد افغانستان باآثوریها روابط بازرگـــانی داشته وهم اندرآن عهدزردشت در یك خانواده ازسرشناسان بلخ چشم بجهان کشود . وی آئین یکتاپرستی رااعلان کرد واوستا را برمردم نمایاند، ولی درآوانیکه تورانیها ازورای آمو بربلخ تاختند ، زردشت دراثرآن تاخت وتاز هاکشته شد. باسپری شدن زمان آئین زردشت به آیین آتش پرستی تبدیل شد . این آیین مانند سایر ادیان در داخل حـــدود وثغـــور افغانستان زندانی نماند وبکشور فارس سرایت کرد ومردم آندیار ، اوستا را با جبین کشاده پذیرفتند . بدین منوال مردمان هندترانه های زردشتی (گاتها) رابه‌لسان سانسکریت‌گزارش دادند.

بعضی مؤرخان عقیده دارند کـــه زردشت بیست ویك کتاب دررشته های مختلف نوشته است، ولی ماجزاوستااثردیگری ازوی دردست نداریم . رویهمرفته اینقدر میتوان درك کرد که مردمان کشاورز ومالدار افغانستان بـرای خود بعضی قوانین اجتماعی داشتند که بیاری آن روابط اجتماعی شان راتنظیم نمایند .

هخامنشی ها :

مدیهای فارس تاروز های آخرسدهٔ هشت پیش ازمیلاددربخش شمال فارس زیر سلطهٔ آثوریها بودند . دراوایل سدهٔ هفت پیش از میلادآزادی شان رابجنگ آوردند ودر ســـدهٔ شش قبل ازمیلاد فارسی هابرمدیهاچیره‌گشته به تشکیل یـك سازمان عظیم سیاسی توفیـــق یافتندوسلطهٔ سلسله‌هخامنشی‌ها(۵۵۰ـ۳۳۳ق.م) را در سراسر کشور فارس آسیای صغیـــر

بین النهرین ومصر تأمین نمودند . در این آوان کوروش (۵۵۰ـ۵۲۹ق، م) به حملات وتجاوز خویش برافغانستان آغاز کرد. بلخ را کشود ودولت باکتریا را (باختر) از میان برداشت . دراینجا این نکته رادر خور توجه است که کوروش بر دیگر ولایات که زیر فرمان رؤسای بومی این کشور بود نتوانست دست تجاوز وتخطی دراز کند . کوروش سرانجام دریکی ازجنگهای که برای تسلط درولایات غربی افغانستان براه انداخته بود (۵۲۹ ق ـم) ازطرف مردم افغانستان کشته شد .

داریوش‌اول (۵۲۱ـ۴۸۵ق ـم) بعضی ولایات افغانستان رادر تصرف خود درآورده وحیطهٔ نفوذش راتادریای سند پیش کشید . بعداز داریوش اقتدار هخامنشی هارو بزوال نهاد وولایات محکوم این‌کشورتنهابنام ، زیر اثر آنهابود ، امادرحقیقت آزادی وحریت داخلی آنهاازهرگونه دستبرد هخامنشیان مصئون بود. سر انجام بسوس فرمانروای بلخ داریوش سوم راکشت و سلطنت مستقلی را اعلان داشت . حملهٔ اسکندر بفرمانروایی بسوس خاتمه داد .

غلبه و استیلای هخامنشی در افغانستان تنهایك غلبه نظامی وسطحی بوده ریشه های مدنی وکلتوری آنهادراین کشور عمیق نبود وتأثیر دیرپا ازخود بجا نگذاشت . هخامنشی هادرایام تسلط خوددراین کشور تنها ازمردم خراج ومالیه می ستادند .

اسکندر :

اسکندر مقدونی یونانی سال ۳۳۳ پیش از میلاد بالشکر بیکران فارس راکشود وسپس برافغانستان تاخت. اوبین سالهای ۳۳۰و۳۲۴ پیش ازمیلاد بفتح کشور ماهمت گماشت . مردم افغانستان باایستادگی های دلیرانه در برابر حملات اسکندر افتخار برای این‌کشور کمائی کردند واسکندر رادر حواشی سوات وکنر زخم زدند .

بقول پروفیسر تارن اسکندر درافغانستان درسغدیانهٔ باکتریا (باختر) ده هزار عسکر پیاده وسه هزاراسپ عقب سر گذاشت و همچنان دوازده کولونی نظامی دست عمران سپرد .

بعداز ورودبه افغانستان وتأسیس پایگاههای نظامی دراین کشوراسکندر ازطریق درهٔ خیبر رهسپار سرزمین های ورأی سند گردید .

یونانیان باختر :

بعداز فوت اسکندرپیکارهای میان فرماندهان لشکر اوومدعیان سلطه واقتداربوقوع پیوست. تاآنکه سرانجام یونانیان و باکتریا سازمان سیاسی مستقلی رادراین کشور بنیادگذاردند. دامنهٔ فرمانروایی آنها ازآسیای وسطی تا هندوستان رسید . عمراین دودمان تا سدهٔ نخست میلادی بود . هم دراین روزگار خاندان شاهی هندوستان بنام چندرگپتاموریا بخش جنوب هندوکش رابابلوچستان وسند از پیکر افغانستان جدا کرده، ضمیمهٔ قلمروی خویش نمود. ولی تقریباً شصت ودو سال بعد، فرمانروای بلخ، بخش های ازدست رفتهٔ کشور رادوباره درتصرف خود درآورد . درسدهٔ دوم پیش ازمیلادارشاك بلخی خراسان رفت ودولتی رادر آنجا سازمان داد ودرکشور

فارس برمسند یونانیان نشست . احفاد وی ازسال ۲۵۰ قبل ازمیلادتا ۲۲٦ میلادی در فارس فرمان میدادند ودرآن کشور با شاعت رسوم ، عادات، ادبیات و فـــرهنگ باختری میپرداختند . پرو فیسر تارن سکـــه هـــای یو تیدیمس(۱)، دیمتریوس(۲)،وانتی‌میچوس«۳» رابهترین نمونه های منری یونانیان باختـری میپندارد .

درروز های اخیر سدهٔ دوم پیش از میـلاد نفوذشاهان باختری دراثرجنگهای پارتیاوپیکار های داخلی روبه انحطاط گذاشتت ودر حدود ۱۲۷ قبل ازمیلاد توأم باعروج کوشانیهااقتدار یونانیان باختری دربخش شما ل هنـدوکش واژگون گردید امادر بخشهای جنوب کشــور وحوضهٔ کابل تااوایل سدهٔ اول میلادی بـــه اقتدار شان باقی ماندند .

ازاین فرمانروایان جز مسکوکات چیزدیگری دردست نداریم . پروفیسرتارن نویسندهٔکتاب (یونانیان درباختر وهند) بر آنستکه تا سال ۱۹۲۸ م ازنوشته های یونانیان باکتریاالری پیاداًنمود .

این نویسند علاوه نموده میگوید کـــه : درحالیکه باسپری شدن هرروز توفیق می‌یابیم برآثار یونانیها درهند پرتو افگنیم، مدتها به کار است تابتوانیم به گنجینهٔ آثار یونانیهای باختری درباختر دست یابیم .

گریکو بودیك :

در عصر یونانیان باختری آیین زر دشتی زیر نفوذ ارباب انواع پرستی یونانیان چهره زیرنقاب زوال کشید . زبان ، فرهنگ وفلسفه زادگاه افلاطول وارسطو در کشور مان راه یافت وبدنبال آن آیین بودایی هم درکوی و برزن این کشور ریشه گرفت آنهم بطرزیکه نوبهار بلخ زردشتی قیافت بودایی پذیرفت وبتدریج ازآمیزش و موانست ایندو فرهنگ صنعت (گریکوبودیك) پدیدار گشت وتمـــدن بخصوص باختری بمیان‌آمد. این تمدن باختری درداخل حدود وثغور کشورمان محصور نماند بلکه ازباختربسر زمین های پهناورهندوستان وچین راه یافت. آری، جان مطلب‌این‌است که اندیشه های آدمیان رانمیتوان در حیطهٔ معینی محصور نگهداشت ، و لی میتــوان مسیری برای آن تعیین کرد .

اندرین فرصت اززبان یونانی‌وزبان باختری پهلوبه پهلو، هم استفاده میشد . این مقال راسکه های فرمانروایان همان دوره تائیـــد میکند .

تجارت این کشور درآن زمان بازار گـرم وپررونقی داشت وباختر مرکز بازر گـانــی هندوستان واروپا بود. ضرب المثل معـروف (هزارشهرباختر) وسکه های‌طلایی یوتیدیموس دوم نیزنمایشگر آبادانی، وفرت نعمت وثروت آن بود .

---

(۱) Euthydemus

(۲) Demetrius

(۳) Antimachus

دراینجا باذکریك نکته مهم وارزنده ایــن موضوع خاتمــه می یابد . وآن اینکه برخــی ازمورخان ابراز نظر میکنند که این مدنیـت مال یونانیان است ومردم این کشور در آن سهیم وشریك نیستند. ولی طوریکه مشاهده میکنیم، واقعیت امراینست که بقایای یونانیان بمرور زمان درچهاز هاضمهٔ محیط اجتماعــی اینکشور هضم وامتصاص گردیده و تحــت شرایط بخصوص زمانی ومکـــانی این کشور فرهنگ نوین باختری راایجاد کــرده اند . انکار ازچنین واقعیت، البته، بمعنی آنستکــه گویاپدیده های نوین فرهنگی، هنری و مدنی میتواند درخلاء ایجاد گردد ورشد و تکـــامل نماید .

تخار یها :

پیوسته بسلسله اسکایی ها وساکدهای بلخ بمورد است ازتخاریها که درسدهٔ دوم **پیش ازمیلاد درباختر نظر رابسوی خود جلب** کرده اند صحبت کنیم . تخارها نیز یکی از اقوام آرین **های** این مرزوبوم استند که در **بدخشان وقطغن میزیستند. عده یی از مورخان** برآنند که **تخاریها شاخه یی ازمردمان اسکایی های افغانستان استند** وبتأسی **ازهمین‌اندیشه برخی ازدانشمندان باستناد سکه های شاهان** کوشانی ، تخاری ها را اسلاف پشتــونهـــا میپندارند .

درهرصورت این **تخاریها** درسدهٔ دوم‌پیش ازمیلاد درباختر ظاهرگشتند ودرسدهٔ نخست پیش ازمیــلاد سلطهٔ فرمانروایان باختری را واژگون ساختند وپیوسته بااین اقدام بخش های جنوب هندوکش را جزء قلمرو خــویش نمودند ودرنتیجه سلطنت پهناور وشکوهمندی راایجاد کردند .

شاهان معروف کوشانیهای تخاری بعقیــدهٔ پروفیسرتارن نویسندهٔ کتاب (یونانیهادرباختر وهند) کوچوله کدفزس اول (۱) ویمه‌کدفزس دوم (۲)،کنشکا(۳)، هویشکا«٤»ووسودیوا«٥» بودند .

این مردم را زوار چینـــی هون تسانــك د ر ســـــد ه هــفت میـــلا د ی درحالیکه بطرف غرب سفــر مــی کـــرد دیده بـــود . کوشانیهاهمان‌بخش باکتریا راکه **بدان احتیاج** داشتند اشغال‌کردند **وبطور کلی سازمان‌اداری یونانیان رادرآنسامان واژگون نه نمودند، بلکه عاقلانه ازآن سازمان بسود امپراتوری کوشانی** استفاده کردند . **کوشانیان فرمانروا وشهــر** نشینان باکتریابهم **آمیختند** .

دراواسط سدهٔ نخست **میلادی‌کوشانیهاتحت** قیادت کدفزس اول **ازهند وکش عبور کردند** ووادی دریای کابل **وگندهارادر تصرف خویش** در آوردند **کـــوشانیها همچنان در هندوستان**

---

(۱) **Kujulakadphises**

(۲) **Wimakadphises**

(۳) **Kanishka**

(٤) **Huvishka**

(٥) **Uasudeua**

بخرچ سکایها وپارتیها امپراتوری خویش را گسترش دادند ودرپایان سدهٔ اول میلادی کنشکا از پشاوربرامپراتوری طویل وعریضی که ازبنارس درجنوب تاحاشیهٔ دشت کوبی در شمال پهنا داشت فرمان میداد. دربارهٔ این امپراتوری گسترده وفرهنگ آن متأسفانه معلومات واطلاعات زیادی دردست نیست ، اما اینقدرروشن است که شاهان کوشانی دراوج قدرت خودازنیرومندترین فرمانروایان زمان بحساب می آمدند . کوشانیها برعلاوه آنکه پیکار جویان دلیری بودند، ازروش های سیاسی عاقبت اندیشانه‌یی هم دنبال میکردند. طورمثال : اگردرسرحد غربی باشاهان پارتی می جنگیدنددرسرحد شمال شرق روابط حسنه باخاندان سلطنتی حان چینی برقرار نموده بودند . وبدان ترتیب کاروان های ابریشم ازپامیر عبور کرده به‌بلخ می آمدند وسپس ازاینجا ازراه هندو کش رهسپار جنوب هندوکش وهندوستان میگردیدند .

دردوران کنشکا آئین بودایی در سراسر شمال هند توسط آشوکا پخش گردیده بقوس صعودخودرسیده وازراه ابریشم مبلغان زیادی برای تبلیغ وگسترش آن آئین به مغلستان و چین فرستاده شد وروی همین ملحوظ است که کاخ تابستانی شاهان کوشانی ، کاپیسا گنجینه آثار باستانی این سر زمین است.

درقرن سوم میلادی کوشانیها در بخش شمال افغانستان توسط ساسانیها مغلوب گردیدند ودر هندوستان گپتاهای ثانی بسلطهٔ آنهاخاتمه داد ، درگندهارا یوهیچی های صغیربه واژگونی سلطهٔ شان پرداخت . اما همان سلطنت کوشانی که دروادی کابل تا سدهٔ پنج میلادی دوام داشت بطرف بدخشان عقب کشید ، ولی بنابرفشار حملات یك‌قبیله تاتاری ازبدخشان رهسپار بلخ گردیدند . درالنای این سفر یك قبیله هیاطله ازایشان جداگردید واز هندوکش عبورکرد وبه وادی کابل رفت ودرآنجا بفرماندهی آغاز نمودند . بعقیده فریزر تتلر نویسندهٔ کتاب (یك انکشاف جدید در اوضاع سیاسی آسیای مرکزی) انقراض امپراتوری کوشانی بچنان یك عصرتمدن ، فرهنگ وهنرپایان دادکه روزگار شاهد چنان عصری در وادیهای سر زمین هندوکش نگردیده بود .

هیاطله :

هیاطله، درهرصورت، بعدازآنکه کوشانیهای رادربخش جنوب افغانستان برانداخت ، خود شان بسازمان دهی سلطنت دست یازیدند . فرمانروایی این دودمان تاسال ٥٦٥ میلادی دوام کرد. معروفترین شاهان این سلسله هیطل تورامان بود وقلمروی سلطنت ایشان افغانستان امروزی، سغد، پنجاب، سند تا کاشغر وختن رادر برمیگرفت . آنهابر فارس هم طورموقت دست تسلط خودرادراز کردند وازفرمانروایان آنها خراج میگرفتند .

دوران فرمانروایی هیاطله بیشتر به پیکار ها گذشت . در افغانستان تاسال ٥٦٥ ، این دودمان حکمرانی میکرد. خصلت دولتی این سلطنت نیرومند بیشتر نظامی بود، تا اینکه درامور ساختمانی فرهنگی و تنمیه ورشد هنر

توجه نمایند .

درهرصورت، درسدهٔ ششم میلادی دشمنان چندی ازقبیل فارسیها، ترکهاویك فرمانروای هندهیاطله‌رابیچاره ساخت ونوشیروان درسال ٥٦٥ میلادی بزندگی این دودمان خاتمه داد . یعنی ساسانیها یك بخش قلمروی هیاطله را اشغال کرد ودرسایر بخش های فرمانفرمایی شان فرمانروایان بومی قدعلم کردند . رتبیل شاهان کابل یکی ازآن امرای بومی بودندکه شهرت بسزایی داشت .

ساسانیها :

ازسال ٢٢٦ تا ٦٥١ میلادی ساسانیان در فارس فرمانفرمایی کردند . یعنی ازآغازسدهٔ سوم‌اردشیرکه بحیث یك پادشاه تحت حمایت پارتیها حکومت میکرد ، آخرین شاه پارتیارا درجنگ هومز برانداخت ودودمان سلطنتی ساسانیها راکه برای چارصد سال دیگر عمر کرد بنیاد گذاشتت .

اردشیرفتوحاتش راتامرزهای باکتریا (بلخ) جلوکشید وهمچنان برهند حمله کرد وتا سرحد بنجاب پیش رفت . وبدین منوال انوشیروان بربخش وسیع کشورمان (بلخ ، هرات، سیستان) دست تسلط دراز کرد وآنرا جزء قلمروی امبراتوری خویش ساخت. امرای محلی افغانستان بدان سلطهٔ بیگانه تن درندادند ومجدانه تلاش میکردند ، استقلال داخلی شان رامحکم در چنگ نگهدارند . بتأسی ازهمین احساس استقلال طلبی مردم این کشور بودکه یزدگرد فرمانروای ساسانی دردست حاکم مروکه ازمردمان غوربود، کشته شد. پیوسته بااین رویداد همان بخش های کشورمان که زیرسلطهٔ ساسانیان بود، آزاد گردید ومردم این مرزوبوم برای بازهم یکبار دیگر زیرپرتوی آزادی واستقلال بکار های مثمروآبادی کشور خویش سرگرم شدند .

ظهور اسلام وافغانستان :

٦٥٠ـ١٢١٨ م :

تااین مرحله وزمان (٦٥٠م) توفان های تهاجم ، توسعه جویی وانحطاط دریك دایره بصورت منظم درحرکت بود. در شمال کشور (درشمال هندوکش) یك امپراتوری جا نشین آندیگری میگردید وسپس سلسلهٔ هندوکش رازیرباگذاشته در سرزمین های پهناوروهموار هندوستان تنگ‌گردیده وباسپری شدن روزگار درپیکرفرهنگ مردمان بومی، هند درهم‌کشیده میشدند .

درهرصورت، مادر صفحات گذشته راجع بدیانت بودایی وآئین زردشتی و فرهنگ گریکوبودیك اندرین کشورنسبتاً بەدرازاسخن گفتیم وحالامی خواهیم راجع به بقایای آ ن فرهنگ شکوهمند کشور درسدهٔ هفت‌میلادی پیش ازآنکه‌فتوحات اعراب آنراازمیان برداشت نظر مختصری افگنیم. درآوانیکه هون تسانگ ازبلخ رهسپارسرزمین هندوستان‌بود، دربخش شمال کشور بایك فرمانروای ترکی که پسر خان بزرگ ترکهای بخش غربی بود، ملاقات کرد. این فرمانروای ترکی گرویدهٔ آئین بودا ازهون تسانگ مهمان نوازی کرد واورا پیش ازآنکه هندوستان رود بلخ فرستاد تااز آنولا دیدن نماید . هون تسانگ دربلخی‌که هنوز

ازجنگهای پیشتین صدمات وآسیب ها زیادی دیده بود، یکصد معبدبودایی رادرداخل وگرد ونواح آنشهر مینگرد. این زوار چینی شهر بلخ رادرمیان وادیها وزمین های سبز وخرم می یابد .

هون تسانگ بعداز دیدار بلخ راه دشوار گذارهندوکش رازیر پانهاده دربامیان رحـــل اقامت می افکند. بامیان راآبادان می یابد و اندرون آن وادی زیبا وقشنگ ازده معبد دیدن میکند وبچشم سر مینگرد کاروانهای که‌ازچین هند میروند، ازبامیان میگذرند . سپس زوار چینی ازطریق وادی غوربند ، کاپیسا میرود وشهری عطف توجه.اورا مینماید که بر کرانهٔ دریاتقریباً یکهزار سال پیش اعمار گـردیده بود. درآنجا درکاپیسا، بافرمانروای مـلاقات میکند که حیطه نفوذ وسلطهٔ اوتادریای اندس پهنا داشت وهمه راههای عمده بازرگانی که بسوی هندوستان امتداد یافته بود، زیرفرمان وی بود. این حاکم کاپیسا برای پسرآسمان، امپـــر اتـــور ی سا نـــگ اسپ هـــا ی معروف این کشور را میفرستاد ودر عـوض آن تحفه ها، امپراتور برای حاکم‌کاپیساتحف وهدیه هامیداد .

تابلوی زیباکه هون تسانگ ازکشور مان تصویر میکشد ، خیلی جالب ودلپذیراست . این تابلو ، همان تابلویست که ازموانســت واختلاط آئین بودایی وهنریونانی که بـا آب وخاك پرفیض ومحیط اجتماعی افغان د یـــار عجین گردیده، بدسترس ماگذاشته میشود .

سرانجام روزگاری فرارسیدکه این فرهنگ وتمدن باستانی کشور مان جـــایش را برای فرهنگ جدیدی خالی کرد وهمانست کـه تا اواسط سدهٔ هفت مسلمین اعراب زیر شعار دیانت‌وکیش اسلامی‌بطرف شرق بجهان‌کشایی آغاز نمودند . سلطنت ساسانیان رادر نبـرد قادسیه واژگون ساختند وتاسرحدات غربـی رادرتصرف خویش آوردند . هم اندران آوان اعراب لشکری رااز بصره بسوی سیستان فرستادند وسپس ازفتح سیستان بسوی‌وادی کابل مهمیز زدند . لشکر مسلمین اعـــراب دروادی کابل بایستادگی دلیرانه مردم روبرو گردیدند ، ولی سرانجام پیکار بسودمسلمین خاتمه یافت . مسلمین اعراب به آسانـــی نتوانستند مردم این کشور رارام سلطه‌خویش سازند . مقاومت بلخ نامی، ایستادگی هـای غرجستانیها (۱۰۷ هـ) پیکـــــا ر سلحشوران تخارستان گواه بارز عشق مفرط مردمان این کشور برای حفظ وپاسبانی استقلال و آزادی شان میباشد. بدین‌اساس اعراب مجبوربودند استقلال داخلی همان بخش های کشور مـان راکه کشوده بودند ، بپذیرند .

همچنان می بینیـــم مسلمین اعر اب بـــا کانفدراسیون ترك های غربی مستقیماًدرتصادم می‌آیندوپیکارهای بین اعراب وآن‌کانفدراسیون مدتهای مدیدی رادر برمیگیرد . پروفیســـر بارتولد مؤرخ شهیر دراثریکه زیر عنوان : (ترکستان تاحملهٔ‌مغول) نوشته‌اندرین موضوع اززبان تاریخ طبری چنین مینویسد :

... هم اندرین فرصت شهزادگان محلی هرسال دریکی ازشهر های همجوار خوارزمیه

اجتماع میکردند و قرار میگذاشتند مناقشات خودهارااز راه مسالمت حل کنند ودست به قبضهٔ شمشیر ودیگر آلات‌کشتارنزنند، تابدان وسیله بتوانندبانیروهای متحدوهمدل درمقابل اعراب ایستادگی نمایند ... این مقاومت و جنگها تاآن فرصتی درگیربود که خلافت آل عباس دراواسط سدهٔ هشت ایجاد گردید . ابومسلم فرماندهٔ بزرگ و سازمان دهندهٔ هوشمند دل وجان اکثریت مطلق مردمان خراسان رابطرفداری دین اسلام میرباید ر بیاری عناصر مختلف آمویهاراشکست میدهد. بدنبال این پیروزیها صلح وامن در همه جا برقرار میگردد وهم بهمین علت در عهد هارون الرشید (۷۸۵–۸۰۹م) وفرزندش مامون هنروعلم رشد وانکشاف میکند وتتبع وتحقیق دررشته های علوم وفنون جداً دنبال میگردد ودرنتیجه مرووسمرقند درشمال بشکل مراکز معروف علم ودانش وفرهنگ درمی آید. آثار یونانی بزبان عربی ترجمه میشودوتمام جهان امروز وبخصوص تمدن جهان غرب مدیون قلم وبنان همان مترجمان اعست .

اماوقتیکه سلطهٔ آل عباس رااز پهلوی دیگر مینگریم، ومی یابیم که آنها بحیث پاسبانان قدرت شان دربارهٔ شخصیت های مهم ظنین میشوندوجنبش های استقلال طلبی امرای محلی قلمروی خلافت راباحیل و داستانهای سیاسی ویانظامی ازمیان بردارند. طورمثال : بعداز آنکه ابومسلم خراسانی خدمات فراموش ناشندنی برای آل عباس انجام میدهدوکسب شهرت مینماید، آل عباس ازاین شهرت وی بهراس می افتد وابو داؤد راکه دوست دیرینهٔ ابومسلم است وا میدارد ابومسلم رااغفال نموده به قصر خلیفه ببرد ودرآنجا اورابقتل برسانند (۷۵۵ م) .

بعدازاین واقعه طرفداران ابومسلم علیه آل عباس بخصومت برمی خیزندوبدین ترتیب رفته رفته مخالفت هاوعصیانها اوج میگیرد و عمیق میشود. سرانجام درآن فرصتی که قدرت وسیطرهٔ آل عباس دردست فتور بود. (۸۱۷–۹۴۳) سه خا ندان سلطنتی طاهریان صفاریان وسامانیان دربلخ، هرات وسیستان‌ـ مان قدرت عظیمی بهم رسانیدند . و بیرق استقلال‌طلبی وآزادی خواهی شان رادرفضای کشور به اهتزاز درآوردند .

طاهریان بوشنگی :

۸۲۱–۸۷۳

نیای‌طاهریان‌رزیق ازپیروان‌وپناآوردگان‌ابومحمد طلحه(*) بن عبدالله‌الخزاعی‌بود، ابومحمدزیراثر مسلم‌بن زیاددرسیستان‌حکمرانی‌میکرد. مصعب پسر رزیق درقصبهٔ بوشنگ درولایت هرات حکومت میکرد ودرزمان تبلیغات آل عباس منشی یکی ازپیروان ابومسلم بود. درزمانیکه

* این طلحه رانبایدباطلحه‌معروف روزهای نخست‌اسلام‌مغشوش‌کرد. بارتولدبرآنست‌که‌حافظ ابروابن‌طلحه راباطلحه صدراول‌اسلام مغشوش میکند، بار تولد آسیای مرکزی (ترجمه) ص ۵۵–۵٦ :

یوسف البرم بغی‌کردرزیق بحیث حاکم آنولا ذکرشده ووی این قصبه‌راازنزدرزیق درتصرف خوددرآورد . بعدآنکه آتش‌آن بغی فرونشانده شد بوشنگ رادوباره به مصعب سپردند که بعداز وی به پسرش حسین داده شد .

سپس زمام امور بوشنگ رانوادهٔ مصعب طاهر دردست‌گرفت . طاهردراثر خدمتگزاریها به آل عباس بالنوبه به حاکم عراق فرماندهٔ نظامی بغداد ووالی خراسان مقررگردید .

سرانجام طاهر درسال ۸۲۲ بعدآنکه اسم خلیفه مامون رااز خطبه حذف کرد واستقلال خودراازسلطهٔ بغداداعلان نمود، بطور نابهنگام چشم ازجهان پوشید .

طاهریان تلاش میورزیدند امور ساختمانی وکشاورزی کشور راترقی دهند، تعلیم وتربیه رادربین مردم تشویق کنند. امابادرنظر داشت زمان وشرایط آنوقت‌اصلاحات عمیق واساسی اجتماعی کاری نبودکه ایشان بتوانند آنرا جامهٔ عمل پوشانند . درهر صورت دورهٔ فرمانروایی این دودمان کشور مان یکدورهٔ مطلق العنانی روشنفکری بحساب آمده‌است .

صفاریان :

۸۶۸ـ۹۰۳

بنیاد گذار و موسس دودمان سلطنتی صفاریان یعقوب پسر معدل بود. وی سه‌برادر داشت : عمر وطاهروعلی . اینها ازباشندگان شهر قرنین سیستان بودند . این شهر یك مرحلهٔ اززرنج پایتخت ولایت سیستان که بطرف دست‌چپ آن راهیکه بسوی‌بست امتداد یافته بود، واقع گردیده بود، یعقوب درشهر زرنج نزدمسگری خدمت میکرد وماهانه پانزده درهم ازوی درمی یافت . برادرش طاهربیك روایت استربان بود و بروایت دیگر نجاری میکرد . درهرصورت این برادران صفاری به تندی درمیان مردم ورفقا شهرت کسب کردند. وازرهگذر دادوسخاوت پیروان زیادی رابدور خود گردآوردند . یعقوب بافرقه خارجی در سیستان بازارکارزار راگرم نمودوبدین ترتیب بازهم توانست برشهرت خویش بیفزایید . بعدازآنکه یعقوب‌شهزادهٔ بومی راکه رتبیل نام داشت بقتل رساند وخارجی هارااز هم‌پاشید توفیق یافت ، حیطه نفوذوسلطهٔ خویش را تاوادی کابل توسعه بخشد، بدین سلسله سندومکران رانیز بچنگ خویش‌گرفته تااینکه بالاخره درسال ۸۶۸ هرات وقصبهٔ بوشنگ را که زادگاه طاهریان بودودرآن آوان طاهر پسر حسین فرزندطاهردرآنجافرمان میداد، تصرف نمود. درسال۸۶۹کرمان راجزء حیطه‌فرمانروایی خودساخت خلیفه‌بغداداین‌همه پیروزیها یعقوب‌را درپیکار ها میدید وبنابر روش بخصوص سیاسی نفاق اندازی بین حکمرانان محلی ونوازش نیرومند واورا زیر فرمان خویش نگهداشتن، یعقوب لیث را والی خراسان تخارستان وری وهمچنان فرماندهٔ نظامی بغداد مقررکرد. اماطوریکه مشاهده میکنیم می‌بینیم که این اقدام‌خلیفه یعقوب راازعزمیکه بایست بربغداد بتازد، منصرف نکرد. این آفت بلای جان آل عباس وقتی ازمیان رفت‌که یعقوب درنزدیك دیرالعاقول (هشتم ماه اپریل سال ۷۸۶ م) شکست خورد، امابی‌نظمی درخراسان

سراز نو جان گرفت . این مردپولادین سیستانی که بغداد ازوی سخت بهراس بود ودرحالیکه بریك بخش جنوب فارس فرمان میداد درسال ۸۷۹ پدرود جهان گفت .

بعداز یعقوب لیث برادرش عمر و لیث (۸۷۹–۹۰۰ م) برمسند قدرت نشست و در صدد افتاد، روش کشور داری راتغییر دهد وبادرنظرداشت شرایط واحوال واوضاع برنامه های خویش راجامهٔ عمل بپوشاند، آنهم بدین معنی‌که روشهای جنگی‌دیگری‌اتخاذکند. بنابرآن بلوجودیکه نظامیان وافسران یعقوب لیث عمرو راجانشین واقعی برادرش میپنداشتند وهم‌وی رابعداز یعقوب بحیث فرمانروای خودپذیرفتند. عمروخودرا مطیع خلیفه اعلان کرد واز طرف خلیفه بحیث والی خراسان ، فارس، اصفهان سیستان، کرمان وسند مقررشد، بدنبال ایـن اعلان خلیفه، روحانیون هـم عمرو رابحیـث فرمانروای واقعی ولایاتیکه دربالاازآن نام برده شد ، شناختندوبه عمرووعده دادندکه دربرابر هرگونه تخطی وتجاوزدشمن ازاو استعانـت جویند . عمروبه پیروی ازهمان روش جـدید سیاسی باطاهریان هم‌کنار آمـد ، چنانچـه می بینیم‌وی بحیث فرمانده اعلی نظامی بغداد عبیدالله، بن عبدالله ، بن طاهررامورد نوازش قرار میدهد و عصای طلا برای اوبه بغـداد میفرستند. اماباسپری شدن زمان معلوم‌میگردد که این روابط نیك وحسنه بین عمروازیکطرف وآل عباس وطاهریان ازجانب دیگر برای‌مدت مدیدی برقرار نمی ماند وعمروبازهم درنتیجه نهایی مجبور میگردد ، مانند برادرش یعقوب لیث به قایمهٔ شمشیر تکیه کند. ودر برابر رقبا شمشیر خویش راتیزوبران سازد وخزینه های خودرا بابکـار برد روش هـای درست و مناسب اقتصادی انباشته دارد، تابدان وسیله بتواند نیروهای نظامی صفاریان سیستانی را خوشنود وراضی وآمادهٔ پیکار نگهدارد. تراکم نیروانگیزهٔ توسعه ساحه قدرت وحس مال اندوزی دست بدست هم داده عمرولیـث سیستانی راوامیدارد ، سامانیان بلخی را از مسند فرمانروایی ماورالنهر بر اندازد . ناگفته نماندکه دراین تصمیم واقدام عمروعهدومنشور بغداد هم تاحدی ذیدخل بود. چطور ؟ بدیـن معنی‌که خلیفه ازسرکشی های وی در برابر خلافت ناخوشنود بود، امادرآشکارا برایش عهد ومنشور فرستاد تاوی رابه پیکار علیـه اسماعیل سامانی دلیر سازد وبدان وسیلـه یاتباهش کند ویااز قدرتش بکاهد . این مقال راهمان گفته پروفیسر بارتولد که مینویسد: (خبرشکست عمرودربغدادباخرسندی وشادمانی استقبال شد.) تائید میکند .

درهر صورت نبرد بین اسماعیل وعمرو در سال های ۸۹۹و۹۰۰ میلادی در محـلات‌جنوب دریای آموآغاز میگردد . لشکریان عمـرو از اسماعیل شکست می خورند وشخص عمرو در دست اسماعیل اسیر میگردد .

بعقیده پروفیسر بارتولد مورخان درمجادله بین سامانیان وصفاریان ازسامانیان جانبـداری میکنند وآنهارا ادامه دهندگان طبیعی دودمان طاهریان ونگهدارد قانون وامنیت میپندارند .

سامانیان :

۸۷۴ـ۹۹۹م

نیای خاندان‌سلطنتی سامانیان، سامان،خدات بود. این مرد مؤسس این دودمان سلطنتی وفرمانروای دهکدهٔ سامان درولایت بلخ بود . سامان خدات درسایهٔ حمایت حاکمی که اسد بن عبدالله القشیری نام داشت میزیست . بعدآنکه سامان خدات دین اسلام راپذیرفت پسرش باحترام حامی خویش اسد نام‌گذاشت.

پسران اسد، نوح، احمد، یحیی والیاس بعداز فرونشاندن آتش بغاوت رافع بن لیث درخدمت مامون ماندند ونیز توفیق یافتند، احترام مامون رابسوی خود جلب کنند. غسان بن عبادوالی خراسان (۸۱۹ـ۸۲۱م) بنابهدایت خلیفهٔ مامون نوح رابحکومت سمرقند، احمد راحاکم فرغانه یحیی رابحیث فرمانروای شاش والیاس را فرمانفرمای هرات مقرر کرد .

رویهمرفته سامانیان نتوانستند در هرات سلطه واقتدار خویش راپایدار نگهدارند . چنانچه بعد از فوت الیاس (۷ـ۸۵۶ر۲۴۲) جانشینی ازوی درآن ولادیده نشد وحتی درآن توضیحاتیکه دربارهٔ ظهور صفاریان درسیستان وولایت هرات می خوانیم ازسامانیان سخنی درمیان نیست . سامانیان البته درماوراالنهر توانستند خودرا بحیث فرمانروایان موروثی ومستقل مستقر سازند .

گرچه درنظر حکومت بغداد سامانیان تنها عامل (مامورین مالیات) بودند امادر حقیقت آنهابحیث فرمانروایان مستقل امور کشورخود راتنظیم مینمودند وحتی تمام مالیات آل سامان که به چهل‌وپنج ملیون درهم میرسیددراختیار خودشان میبود. گاهی اوقات مؤرخان ستامانیان رابنام امیرالمؤمنین یادمیکردند ، یعنی خلیفهٔ بغداد وسامانیان راهمردیف یکدیگر قرار میدادند .

دردورهٔ سامانیان سیستم بوروکراسی خیلی رشد وانکشاف کرد و(نرشخی) ازده اداره حکومتی دربخاراکه درحوالی ریگستان واقع بود، بشرح زیرذکر کرده است :

۱ـ دیوان وزیر

۲ـ دیوان مستوفی

۳ـ دیوان عمیدالملك

۴ـ صاحب الشروط

۵ـ دیوان صاحب البرید

۶ـ دیوان مشرف

۷ـ دیوان قلمروی شخصی فرمانروا

۸ـ دیوان محتسب

۹ـ دیوان اوقاف

۱۰ـ دیوان قاضی. (۱)

سامانیان چنین سیستم بوروکراسی راسرتا سرحیطه های فرمانفرمایی خو یش بطور متحدالشکل نمی توانستند جامهٔ عمل بپوشانند

(۱) برای توضیح این ده رکن سیستم‌اداری درعهد سامانیان به تاریخ سیاسی واجتماعی آسیای مرکزی تا قرن دوازده . تالیف پروفیسر بار تولد که درسال ۱۳۴۴ توسط پوهنتون ، ترجمه وطبع شده مراجعه کنید . مخصوصاً ازصفحه ۹۷ تاصفحه ۱۰۹ رابنگرید.

ودلیل برای آن این بودکه دربعضی ولایات فرمانروایان محلی حکومت میکردند وحتی در برخی ازموارد آن فرمانروایان ازخود عنعنه وسنن باستانی داشتند. وبهمین منوال بعضی ازامرای محلی بمرکزخراج نمیدادند وتنهابرسم احترام تحفه وهدیه میفرستادند .

پیوسته بااین توضیح بسیار مختصردربارهٔ روش بوروکراسی دودمان سامانیان شرح و بیانی درمورد سیستم مالیات گمرکی ایشان نیزدلچسپ است . چرا؟ برای اینکه ازلابلای چندسطری خواننده میتواند ازوضع زندگی اجتماعی واقتصادیآل سامان تصویری درذهن خویش داشته باشد .

مالیات گمرکی درزمانیکه مال التجاره را ازدریای آمو عبور میدادند ، میگرفتند : از هرشخصی ساره که باخود مال داشت ، یك درهم میگرفتند ، (سواربراسپ ویابرخر) واز هراشتر دودرهم محصول گرفته میشد. میله های نقره رابابد به بخارانقل میدادند . درجا های توقف ازنیم تایك درهم مالیهمیپرداختند. وقتیکه غلامهاراازجایی بجای دیگرنقل میدادند ازحکومت بالست اجازه میگرفتند واین اجازه نامه ازهفتاد تایکصد درهم ارزش داشت . برای نقل دادن کنیزهاهم ازهفتادتایکصددرهم مالیه تادیه میشد . درمورد انتقال کنیز ها البته به اجازه نامهٔ بخصوصی احتیاج پیدا نمیشد . برای انتقال زنهای شوهر دار فقط ازبیست تاسی درهم میگرفتند (۱) .

سامانیان بیاری چنین تشکیلات تقریباً برای مدت یکصد سال فرمانروایی کردند . وبعقیدهٔ فریزرتتلر پهناووسعت فرمانفرمایی آنها از سرحدات هند بطرف غرب تانزدیك بغداد میرسید. (۲) ازجمله چندین تن ازفرمانروایان این دودمان تنهااسماعیلشخص مدبر وسازمان دهنده بارزی بود، زیراوی توانست عمرولیث رقیب نیرومند خودراازمیان بردارد .

آل سامان رویهمرفته بدانشمندان، ادبا و شعرابی اعتنا نبودند . به اصلاحات اجتماعی اقدام نمودند وتلاش میکردند ، در داخل قلمرو وحیطه های حکمرانی خودحکومت پایداری را برقرار سازند . به تأمین صلح نیز دلچسپی داشتند وسعی می نمودندگریبان طبقات پائین راازچنگال ظلم دورنگهدارند، دوستدارانکشاف صناعت، تجارت وتعلیم وتربیه بودند .

سامانیان بلخی تااواخر سدهٔ چارم هجرت (۹۹۹ م) برکشور پهناوری (از آنجمله بخش شمال وغرب افغانستان امروزی از بدخشان گرفته تا سیستان) فرمانروایی میکردند . بدین فرمانروایی آنها درماورالنهر ایلكخانیها ودرافغانستان غزنویان خاتمه دادند .

آل ناصر :

بعدآنکه دودمان سامانی دردست ایلكخانیها وغزنویها منقرضگردید، راجه جایپال پنجابی دست تسلط رابرای مدت مختصر ولی آخرین

(۱) بارتولد آسیای مرکزی تاقرن دوازده ، ترجمهٔ پوهنتون ، صفحه ۱۱۶ .

(۲) فیرنزتندافغانستان- اکسفورد-۱۹۵۰-صفحه ۲۵ .

باربطرف وادی‌کابل دراز کرد. یعنی سرحدات قلمرووحیطهٔ نفوذ خویش رابطرف غرب بسوی غزنین بیش کشید. این راجه درحاشیهٔ شهر غزنین بایك خاندان سلطنتی جدیدالتأسیس اسلامی روبروشد، خاندانیکه تاریخ هندوستان را دست دگرگونی سبرد وباتمام قدرت درآن سرزمین بهناورباشاعت آئین اسلامی پرداخت.

مؤسس وبنیاد گذار این دودمان سلطنتی سبکتگین بود. سبکتگین راالبتگین، سپه‌سالار نیشاپور که ازخدمت گزاران احمد سامانی‌بود، ازنزدتاجری دریافته به ملازمت خویش‌گماشت. سبکتگین باخدمات شایسته توجه الپتگین (۱) رابسوی خود جلب کرد وبطور استثنایی از نزدوی رتبه ومنزلت یافت . بعدازمستندنشینی منصور سبکتگین بهمر هی الپتگـــین رهسبار غزین گردید ودر آندیار باز هم خـــدمـــات برارزشی برای البتگین انجام داد. آخریـــن فرداین خاندان بیری بودکه اوهم بطرفداری سبکتگین زاویه نشینی اختیار کرد. وستبس سبکتگین درسال ۹۷۷م درغزنه زمام امورکشور رادردست گرفت ودر اثر بیروزیهای زیاددر افغانستان وهندوستان شهرت بسزایی کمایی کرد . وبتأسی از همان بیروزیهـا بودکه اورا ناصر الدین والدوله لقب دادند وبسرش را (ابوالقاسم محمود) به لقب سیف الدوله یـاد میکردند .

بعداز سبکتگین بسر ش محمـــود بحیـــث فرمانروای مستقل برمسند فرمانروایی نشست (ماه ذیعقده سال ۳۸۹ـاکتوبرـ نوامبر۹۹۹) خلیفه قادر برای وی عهد ومنصور خراسان وتاج‌القابی ازقبیل (یمین الدوله) و(امین‌الملة) فرستاد. محمود بنوبه خودامرداد اسم خلیفه قادر رادر خراسان درخطبه ها ذکر کنند .

درهر صورت، محمود تمام افغانستان رازیر سلطهٔ خویش در آورد وفرمانروایـان محلی فریغونیان گوزگان خلف سیستان آل شنسب غورشار های غرجستان ، امرای گـــردیـــز خوارزمشاهان قدیم ، فرمانروایان لودی، سند وملتان، رازیرفرمان خویش درآورد . و در نتیجه یك هستهٔ دولت واحدی را ایجاد کرد.

بروفیسر بارتولد دربارهٔ خصلت دولـــت غزنویها جنین ابراز نظرمیکند: بمفکورهٔ دولت درعهد غزنویها بخصوص در دورهٔ محمـــــود (۹۹۸ـ۱۰۳۰م) باتمام معنی کمله هاجامهٔ عمل بوشانده شد. دراینددوره مردم به نیرو های نظامی ورعایا تقسیم شده بودند ، قوای نظامی (ازچند ملیت تشکیل شده بود) ازشاه معاش میگرفتند وبادشاه دربدل معاش ازآنها خدمت براستی می خواست وهم جنان رعایا راکـــه شاه ازدست دشمنان خارجی حمایت میکرد .

---

(۲) البکتگین بنجصد قریه درخراسان وماوراء النهرداشت ونیز درهر شهر یك قصر یکباغ کاروانسرای وحمام داشت .

(سیاست نامه ـ صفحات ۱۰۱ـ۲) ؛

مجبورد بودند بپادشاه بدون‌کدام مرارت واندوه مالیه بدهند . (۱)

محمودنخستین فرمانروای بزرگ افغانستان درعصراسلام بودکه برتمام کشور افغانستان ازآمو گرفته تابحرعمان واز خوارزم وخراسان گرفته تادریای سند، فرمانفرمایی میکـــرد . وهمچنان بربخشی ازفارس وهندوستان نیــز فرمان میداد .

دورهٔ فرمانروایی سلطان محمود درتاریـخ تمام جهان شرق اهمیت بس بارزی داشت . سیستم کشورداری دردوره وعصر محمود در جهان شرق مسلمان بحداعلی رشد وانکشاف کردویکی ازکسانیکه ازآن روش کشور داری ستایش میکرد، نظام الملك معروف است . پروفیسر بارتولد دربارهٔ حس احترام بقانون دردورهٔ محمود اززبان عتبی و بیهقی چنیـــن مینویسد : حس احترام بقانون دردورهٔ محمود باندازهٔ بودکه ضبط اموال ودارایی‌آنانی راکه موردعتاب وغضب سلطان واقع میشدند، شکل وصورت قانونی میدادند .

محمود فرمانروایان غرجستان را از سریر قدرت برانداخت وآنها راتاروز مرگ درزندان نگهداشت، اماقیمت دارایی وجایداد شخصـــی ایشانرا پرداخت . (قیمت دارایی ضبط شده راشخص محمود تعیین وتثبیت میکرد .)

مولرهم از محمود بحیث یـــك فرمانروای مقتدر وبرجسته سخن گفته است واورا مردی می شناخت که خستگی رانمی شناخت، سلطان محمود بنابرایجابات زمان با ستثنای نظامیان کسی راحق بجانب نمیدانست در امور کشور مداخله کند. بعقیدهٔ بیهقی سلطان محمود حتی مقاومت وایستادگی باشندگان بلخ رادر برابر حمله وتجاوز قراخانیها درست نمیپنداشت .

جانشینان سلطان محمودبه پیروی‌ازسلطان سعی بلیغ بخرچ میدادند ، حیطه فرمانروایی شان راوسیع ترسازند، آری، دراثر چنـــان تلاش های پیهم آل ناصر یك دولت وسیـــع اسلامی بمیان آمد، که تااواخر سدهٔ ششـــم هجری دوام کرد. اماسرانجام می بینیم که‌این سلطنت وسیع باهمان سرنوشتی سردچارمیگردد که امپراطوریهای سلف آن، بدان‌گرفتارشده بودند. آنهم بدین مفهوم که درشمال ترکهای (توکویه) که برای مدتی فتوحات مسلمانهادر برابر مهاجرت شان بطرف غرب سد کشیده بود، بحرکت افتادند . سلاجقه هم بعدازدرهم کوبیدن او یغورهانیروی عظیمی بهم رسانیده درصدد افتادند ، امپراطوری خودرا ازسترحـد چین بسوی بحرمدیترانه گسترش دهند ودر اناطولیه برای همیشه مسکن گزین گردند، از سمت جنوب ترکهادرست درآن فرصت برنیرو های دفاعی امپراطوری غزنه حمله نمودنـــد . (۱۰۳۸ م) که سلطان مسعود اول میکو شید شهامت ودلیری پدرش رادوباره بیاد جهانیان دهد. غوریهای‌هم برغزنه تاختندوعلاؤالدین غوری درسال (۱۱۴۰ م) شهر غزنه راطعمهٔ حریـق نمود وبدان منوال یکـــی از جانشینان وی

(۱) پروفیسور بارتولد تاریخ سیاســی‌واجتماعی‌آسیای‌مرکزی‌تاقرن۱۲ــ ترجمه پوهنتون .

معزالدین درسال (۱۱۸٦ م) آخرین نمایندهٔ آل ناصر رادرپنجاب ازمیان برداشت .

غوریها :

بدنبال این پیروزی، غوریها بخش هـــای شمال افغانستان وخـراســـان راازدســـت خوارزمشایهابیرون‌کشیده‌جزء حیطهٔ‌فرمانفرمایی خویش نمودند ، درلاهور غزنویها راشکست دادند وجهان کشایی خودرا برسم آل ناصر گام به‌گام جلو بردند، تااینکه سرانجام توفیق یافتند، بخش بزرگ حوضهٔ گنگا رادر تصرف خویش درآورند وبدان منوال تادهلی حیطـــهٔ قدرت شان راگسترش دهند .

پایتخت مهم ومشهور غوریها فیروزکوه (۱) بودوبامیان مرکز ولایتی بودکه ازآنجا غوریها تابدخشان فرمانروایی میکردند . سلاطین غور برعلاوه آنکه به لشکرکشی مصروف میبودند درنشرفرهنگ وانکشاف علوم وادب نیزتوجه داشتند . عهدغیاث‌الدین محمد (۵۵۸ هـ) شاهد این مقال است .

درهمان روزگاریکه فتور ونفاق در خاندان سلطنتی غوریهاپدیدارگشته بود، قطب الدین خاندان سلطنتی ترك نژاددهلی دست تسلط رابربخش شمال هندوستان درازکرد، درحالیکه خوارزمشایها قلمرو، شان را بطـــرف جنوب توسعه بخشیدند وبدان ترتیب بفرمانروایی آنها خاتمه دادند .

دراینجااین نکته درخورتوجه‌است‌که پیوسته بدین رویداد توفان یك تهاجم دیگر ازطـرف شرق بحرکت آمده بود، وآن توفان مغول بود که ازصفحات شمال چین بطرف آسیای مرکزی اوج میگرفت این توفان تاسال ۱۲۱۸م دیگر به آسیای مرکزی رسید .

مغولیهاو تیمورهای :
۱۲۱۸ـــ۱۵۰٦ م

راجع بجهان کشایی مغول هاوحملات آنهـا برآسیای مرکزی واروپا همگان اطلاع دارند .

شخصیت چنگیز آنقدر روشن است کــه محتاج به ایضاح نیست .

چنگیز بیست سال عمرخودرا مصروف‌کشور کشایی نه بلکه تخریب مدنیت های جـــهان وامحای نسل بشر نموده وباحملات و حشیانه خودکشور های متمدن وثروتمند آنزمان رابباد فنا داد .

و....

درآوانیکه مغول هازیر فرماندهی تمو چیـــن (چنگیز) برآسیای مرکزی حمله نمودند، محمد خوارزم شاه برامپراتوری بزرگی فرمان میداد. محمد خوارزمشاه ازدست لشکریان چنگیزفرار کردازآمو عبور نمود وسر انجام خودرا بفارس رساند ودرآنجا فوت شد. سال ۱۲۲۰ میلادی لشکریان چنگیزبکرانهٔ دریای آمولنگرانداخت. ازآنجا چنگیز لشکری رابرای تسخیر بدخشان فرستاد ، درحالیکه خودش رهسپار شهر بلخ شده، آنرا کشود. شهربلخ ازاین حمله‌آسیب

---

(۱) فیروزکوه حصاریست درکوه که برای نخستین باردردست قطب الدین محمد غوری مشهور بملك‌الجبال‌ساخته‌شده‌است. (محمدعوفی ـ لباب‌الباب ـ لندن ـ۱۹۰٦ بخش اول ص ۳۸،

شدیدی برداشت وشهرنشینان آندیاردرچنگال کشتار افتادند . بعدازفتح بلخ چنگیزلشکری سوی هرات فرستاد وخودش برای مدتی در وادی دریای‌آمورحل اقامت افگند. سپس برای دنبال نمودن آخرین فرد خانـدان خـوارزم جلال الدین، که بغزنه پناه برده بود ازراه آق رباط به لشکر کشی آغاز کرد. درعرض این راه لشکریان چنگیز شهر بامیان را ویران ساخت . چنگیز جلال الدین راکه بسوی هند درحال فرار بود دنبال نمودوتاملتان جلورفت. درهند مغولها ازهول فرارسیدن فصل گـرم بسوی پشاور برگشتند وآنشهر را نیزتستخیر نمودند . ازآنجادوباره بطرف وادی دریای آمو آمدند ودرسال ۱۲۲۳ از دریای آمـو عبـور کردند .

برای یکصد سال دیگر سرزمین هندوکش زیر سلطهٔ آنها بود. افغانستان بـرای مدتی زیر فرمان اوگتای پسر چنگـیز بود وسپس باتقسیم حیطه های فرمانروایی بین فرزندان چنگیز زمام اموراین کشور به هلاکو مؤسس وبنیاد گذار سلسلهٔ ایل خان دوم سپـرده شد .

یادداشتهای مارکوپولو (از ۱۲۷۱ـ۱۲۷۵م) و ابـن بطوطـه برای مطا لعـه ایـنـدوره درکشتور مان ارزنده است : کابل بیك دهکده تبدیل شده بود واز شهر بزرگ غزنه یك بخش کوچك آن باقیمانده بود. درآن فرصتی که ابن بطوطه ازدرهٔ خاواك عبور میکرد وخط سیرلشکریان چنگیز رادنبال مینمود، کاپیسای پرنفوس وآبادان راخشك وخالی یافت .

درحالیکه مغولها تااواسط سدهٔ چارده بسر ساحه بزرگی درآسیای مرکزی فرمان میدادند، درسرزمین های جنوب سری دریا قدرت ونفوذ شان کاهش می یافت این ضعف مغولها به خاندان سلطنتی کرت فرصت مساعده دادکه برای مدت تقریبا درازی در آنـسولابا آزادی فرمـانروایی کنند ، آل کـرت از سـال ۱۳۲۰ تا ۱۳۷۰م باآزادی درهرات وتوابع‌آن فرمانروایی میکردند .

تیموریها :

هندوکش جزء قلمرو تیمروگورگـانی شد (۱۳۳۶ـ۱۴۰۴م) امیر تیمور ازپایتخت خویش سمرقند برآن بخشی وسیع ازآسیاکه درجنوب وغرب دریای (ایلی) واقع بود، حکومت میکرد. امیرتیمور بشاخهٔ گورگانی ترك های بـرلاس پیوند داشت وازطرف مادر چنگیزی بود .

تیمور چندبار ازهندوکش عبور کرد ، امـا مهم ترین لشکرکشی اودرهمان ۱۳۹۸ میلادی بودکه برهندوستان حمله‌کرد ودهلی رافتـح نمود. امیرتیمور بعداز فتح دهـلـی رهسپار نورستان (کافرستان آنروز) گردید . درآنجا بامقاومت دلیرانه مردم روبرو شد وسر انجام درلشکرکشی خویش پیروز گردید، اما مردم آنولابدان شکست تن درنـدادنـد واسـلام را نپذیرفتند . البته طوریکه همگان آگاهند مردم نورستان پنجصد سال بعدازآن آئین اسلام را پذیرفتند .

درسراسرپهنهٔ سدهٔ پانزده امپراتوری‌تیمور درچنگال رخاوت وفتورافتاده بودواین امرالبته همان سرنوشت مشرك همه امپراتوریهایست

که دردست یك تن نابغهٔ نظامی بنیاد گذارده میشود . وسرزمین هندوکش هم تااواسط این سده زیر فرمان شاهرخ پسر تیمور بود. دراین عصر رنسانس هنروفرهنگ اسلامی که دردست پدرش آغازگردیده بود، درحال رشد وشگوفانی بود .

سرانجام علیه فرمانروایی تیموریان ازچند جهت صف آرایی های پدیدار گشت : قیام صفویها ازیك گوشه جنبش ملیت خواهی درروسیه از گوشهٔ دیگر فشار روز افزون ازبکهای شیبانی ازجانب دیگر میدان رابر تیموریها تنگ کرد. حتی طوریکه می بینیم فشارشیبانیها تیمور یها را مجبور ساخت بطرف‌جنوب‌بگریزندودرهندوستان امپراتوریی‌را سازمان دهند. یعنی آنچه رادر آسیای مرکزی ازدست داده بودند درهندنستان جبیره کنند .

آل بابر :

۱۵۰۴-۱۷۴۷م

سال ۱۵۰۴ میلادی ظهیرالدین محمد بابر باچندصدتن همراهان خویش، درحالیکه‌شکست خورده بود، ازپناهگاه خوددرتپه های فرغانه بیرون جسته آهنگ سفری کرد، سفریکه بتاسیس امپراتوری مسئول درهند انجامید . بابرازدوازده سالگی(۱۴۹۴م) باهمدستی رفقای ضعیف النفس بادشمنان نیرومند پنجه نرم میکرد وشکست های پیهم میدید ، بابرتلاش میکرد سمرقند پایتخت تیمور را بچنگ خود بگیردویاحداقل برفرغانه سلطهٔ خویش رامحکم وپایدار نگهدارد . بابر دوبار توفیق یا فت (اندیجان) مرکز فرغانه رااشغال‌کند وهم مرو رافرصت مساعد افتاد برای چند ماه مختصری سمرقند رادردست داشته باشند ، تاآنکه‌روزی فرارسید نیروهای شیبانیها اورا از آنجابیرون کشند . بعداز زورآزمایی های متواتربابرمجبور شد میدان پیکار رابرای شیبانیهاخالی گذارد ونزد سلطان حسین بایقرا فرمانروای هرات که خویشاوندوی بود برود. ناگفته نماند که شهر هرات درآن عصریکی ازمعروفترین شهر های آسیا ویکی ازمراکز پردرخشش هنر و ادبیات بود. بابر درعرض راه سفر بسوی جنوب هندوکش نخست وادی کهمردکه در سراشیبی های بخش شمال هندوکش واقع است رحل اقامت افگند. درکهمردپلان سفرش راتجدید نظر کرد وازراه درهٔ قیچاق خودرا به وادی غوربند رساند ، ودرماه اکتوبر سال ۱۵۰۴ بعدازیك پیکار مختصرکابل رااز چنگ یك نماینده خاندان سلطنتی‌ایلخانی وارهانیده درتصرف خود درآورد. این تجدید پلان‌کهمرد برای لشکر کشی های آینده بابر از نگاه ستراتژیکی تاریخ جهان کشایی اسلاف وی قابل تأمل بوده است . چطور؟ بدین مفهوم که سطح مرتفع که برآن کابل آبادان است برراههای‌که بسوی هندشمالی ومرکزی امتداد یافته بود، حاکم‌است. درحالیکه یك فرمانروای نیرومند هرات، غزنه وکندهار رازیر سلطه وفرمان خویش میداشت، میتوانست به آسانی بمقاصدجهان‌کشایی‌خویش درهندوستان‌جامهٔ‌عمل بپوشاند. آری، بشهادت تاریخ بدون تسلط برنقاط ومراکزیکه دربالاذکر کردیم ، هیچ

سرلشکری نمیتوانست سلطه واقتدارش رادر هندپایدار نگهدارد . مادر تاریخ امپراتوریهای پیشین اهمیت ستراتیزیکی کاپیسا را دیدیم ودیدیم که چطور ازکاپیسا بحیث یك مرکز عمده برای گسترش ساحه امپراتوری استفاده میشد. ولی کاپیسا رارویداد های روزکار از میان برداشت وکابل بحیث مرکز تجارت جای آنراگرفت وتوأم باآن راههای عمده بازرکانی وستراتزیکی ازآسیای مرکزی بسوی هند از طریق کابل امتداد مییافت . بابر، نه تنها از اهمیت ستراتزیکی وبازرکانی کابل آکاه و مستشعر بود، بلکه زیبایی طبیعی وآب‌وهوای نشاط انگیز آنراخیلی دوست میداشت .

بابر بعداز سپری شدن مدت مختصری از تسخیرکابل بسوی هندوستان شتافت ودرآنجا باسلاطین لودی جنگید وسلطه آنهارادرآنسامان واژگون ساخت ، بعدازمرگ بابر، پسرش همایون برمسند پدر ننشست .

همایون راسوریها سر نگون کردووی چاره خویش درفرار یافته ، بسوی فارس رفت واز آنجابایاری دولت فارس برسوریها لشکرکشید ودوباره تاج وتخت هند رااز نزد سوریها در تصرف خویش درآورد . درهر صورت بعداز همایون نوادهٔ بابرجلال الدین اکبرزمام اموررا دردست میگیرد وهم اندرین دوره است که امپراتوری مغول هند چه ازنگاه ساحه وچه ازدیدگاه شکوهمندی بقوس صعود میرسدوحتی خاطره مؤسس خاندان را، بابر، تحت الشعاع قرار میدهد .

رویهمرفته گرچه علایق بابر بخصوص واز احفادش بطورعموم ازهمان بخش هایافغانستان که زیرسلطه شان بود، بکلی بریده نشد . ولی توجه آنها مخصوصاً ازعهد اکبر(۱۵۵۶م) بیشتر وحتی میتوان گفت تماماً بهندوستان معطوف میبود. طورمثال میبینیم که جلال‌الدین اکبر برای نگهداشتن بدخشان به زیرسلطه خویش آنقدر وقعی نمیگذارد، ولی بصورت پیگیر تلاش میورزد کندهار رادرچنگ خود داشته باشد . چرا؟ بعلت اینکه اکبر بنابر تأمین منافع امپراتوری هند خویش دردست داشتن کندهارراز بدخشان بارها ارزنده تر ومهم ترمیپنداشت ومیشد ازطریق کندهار ضررها وخطرهای متوجه پیکر امپراتوری وی گردد. بنابرآن آل بابر درسرزمین هند خانهٔ دوم برای خود ساختند ورفته رفته دلچسپی آنهانسبت به ماورالنهر کاهش یافت . آنهادر هندوستان به تشویق دانش وادب وهنر پرداختند ودر ساختمان و آبادی آن کشور **مجاهدت‌نمودند، ولی‌درافغانستان**تاثیرات علمی، **مدنی وفرهنگی چشمگیری ازآنهادیده نمیشود. آنها ازهمان بخش های زیر سلطهٔ خویش در** افغانستان تنها مالیه وخراج میگرفتند وهمه فعالیت هایعلمی، ادبی، ساختمانیوسازماندهی شان درخاك هند سروصورت داده میشد .

صفویها :

درآن آوانیکه گورگانیان در هندوستان برنیروسیطره شان افزوده می‌آمدند، صفویها درفارس به ایجاد سلطنت پرقدرتی توفیق

یافتند . پروفیسر مینورسکـــی صفویها را جانشینان مستقیم خاندانهای سلطنتی ترکمان قرقیونلو (Blacksheep) ویاق قیونلو (Whitesheep) میپندارد .

پروفیسر لامتن ازقول پروفیسر مینورسکی ابراز نظر میکند که دولت صفوی مرحله سوم سلطنت ترکمانها درایران بوده است . (۱)

درهرصورت یازده تن ازاین خاندان برای دوصد وسی وچنـــد سال بر کشور فـــارس فرمانروایی کرد ودر مرور این روزگار بخش های غربی افغانستان، هرات سیستان وکندهار راجزء قلمرو خویش ساختند . چنانکه میبینیم اسماعیل اول درسال ۹۱۵ مرووطهماسب اول (۹۳۰ـ۹۸٤م) هرات رادرتصرف خوددرآوردند. همایون فرزند بابرکندهار رادوباره از چنگال طهماسب درآورده جزء امپراتوری هند مغولی ساخت، اماعباس اول بازبرای باردیگر آن ولا راازچنگ امپراتوری هند مغولی بیرون کشیده ضمیمه قلمرو خودنمود . باسپری شدن زمان ولایت کندهار چند مرتبه بین امپراتوری هند مغولی وفارس صفوی دست بدست میشد، تا اینکه سرانجام درعهد عباس ثـانی (۱۰۵۲ـ ۱۰۷۷) کندهار یکمرتبه تحت تسلط بیگانگان تاظهور هوتکی هاوابدالی ها در افغـــانستان بدرازا کشید. این فرمانروایان بیگـانه بـه ترقی وپیشرفت‌کشورمان توجه واعتنانمیکردند وبتاراج ثروتهای ملی مان دلشاد میداشتند. کردارسیه بیگانه ، مردم کشورمارا خشمگین نموده وعلایم ونشانه آنهمه نارضایت هـــای متراکم دررستاخیز وقیام ملی مردم کندهار بریاست میرویس نیکه تجلی کرده است .

هوتکی هاورستاخیز کندهار :

علل عمده اضمحلال‌خاندان صفوی رابایست درخط سیر سیستم مالیه ستانی غیر متوازن طرزکار وعمل زمینداری ازیکطرف ونفوذخانه برانداز قبایل وامرا ازجانب دیگرکه باساس آن خط مشی خاندان سلطنتی صفوی تعییـن میشد، سراغ داد. آنهم بدین معنی‌که‌امراواهل (قبایل) که هریك ، یـك واحـد اقتصـادی جداگانه بودند در سازمان سیاسی صفـویها رسوخ ونفوذزیادی داشتند وروی منافع‌شخصی وقبیلوی باهم درحال زدوخورد بودند . این تصادمات البته سبب ضعف حکومت مرکـزی میشد. طورمثال این‌امرادردوره صفویهابانداره نیرومند بودندکه درعهد عباس ثانی (۱٦٤۲ـ ۱٦٦۷) همدستان گردیده ، صدراعظم اوراکه میرزاتقی عمادالدوله بود، کشتند. همردیـف باچنین رویداد می بینیم‌که همین امـرا وحکام حیثیت شهزادگان راداشتند وافسران ونظامیان آنها مبلغ هنگفت مالیات حیطه های حکمرانی شان رامی بلعیدند ودرنتیجه چنان دستبردها خزانه مرکزرا‌بحال‌افلاس‌وورشکست میگذاشتند. این تشبثات نافرجام ، شا ه عباس (۹۹٦ـ ۱۰۳۸) رامجبور ساخت سیستم اداری ولایات رادوباره نظر اندازی‌کندواداره زمینهای زراعتی رابه پیمانه وسیع تردر دست خود بگیرد تا بدان وسیله توانسته باشد برای نظامیان مواد خوار وبارتهیه کند. اماباز هـــم وقتی انسان

Landlord And Peasant in Persia. Lambton Oxford. P. 106.

مینگرد آن اقدام وتشبث جدید بمفاد سازمان سیاسی واداری وی تمام نشد. چرا؟ بعلت اینکه مرام شاه عباس ازآن اقدام تنها تقویت نیروهای نظامی واستحکام حکومت مرکــزی نبود، آنهم بدین مفهوم که وی نخست جایداد وزمین های مردم راازدست شان میکشیدوبرآن اسم اوقاف میگذاشت وزیراسم چنین موسسه خیریه حاصلات زمین های باصطلاح وقف را بصورت غیر مستقیم درکیسه خود می انداخت تابدان نیرنـگ خودرا از سـرزنش اخـلاقی مردم نجات دهد . درعین زمان ایـن اقـدام جدید وی پول را ازدوران باز میداشت ودر ضمن مجال پرمزه یی برای افسرانوکارمندان تهیه میدید که آنها به بهانه حمایت ازخزینه مرکز برمردم ظلم وبیدادگری کنند، یعنی از مردم به اضافه ستانی مالیات مبادرت ورزند ومبلغ زیادآن اضافه ستانیهارادرکیسهٔخویش اندازند . نتیجه بازهم چه میشد؟ نتیجه ایـن میشدکه نیروهای نظامی عوض اینکه تقویت گردد ضعیف میگردید .

مالکان دربرابر آنهمه رویداد ها دســت زیرالاشه نمی نشستند . آنهاهم بنوبهٔ خود علیهحکومت مرکزی دسیسه وتوطئه مینمودند، یعنی آنها زمین های خودرابه اوقاف میدادند. مقصد آنهاازاین اقدام دوچیز بود: یکی آنکه دست حکومت راازبهره برداریهای زمین خود دورنگهدارند و دیگر اینکه تلاش مینمودنــد خودرا متولی اوقاف سازند تابدان وسیلــه محصولات راازراه دیگربه کیسهٔ خود اندازند. نتیجه بازهم چه میشد؟ پرواضح است کــه این اقدام توطئه آمیزبضرر خزانهٔ مرکــزی پایان مییافت .

بهمین سلسله دردورهٔ صفویها زمینهائیکه بطور اقطاع بحاکمی داده میشد مال شخصی اوبود. این روش بازهم برای غصب وتاراج مالیهٔ دولتوظلم برمردم زمینهٔ مساعدی راتهیه میدید که بسود شخص حاکم وبخسارهٔ جبران ناپذیر خزانهٔ مرکزی بود .

روحانیون نیز ازمقام معنوی متولی اوقاف بسود شخصی ازچنین دستبرد ها کوتاهـــی نمیکردند وزمین های صالح الزراعه طویــــل وعریضی رازیر عنوان متولی درتصرف خویش درآورده وحتی درآذربایجـان واصفهـان ایـن روحانیون درردیف بزرگترین مالکان قــرار میگرفتند . این انکشاف جدید ، روحانیـون مالك، برقدرت روحانیون افزوده آمد وپایههای حکومت مرکزی راضعیف ساخت . چطـور ؟ بدین معنی که روحانیون به اتکـای قــدرت اقتصادی ومذهبی مانند امرا و روسای قبایل درامور کشورداری مداخله های جدی میکردند.

این انارشی اجتماعی وعدم توحید سیستم مالیاتکارراًبجایکشاندکه دردورهٔ شاه سلیمان (۱۶۶۷ــ۱۶۹۴م) مردم بافقر وتهیدستی بیحد وحصری دست وگریبان شد ودر نتیجه نـرخ سکهٔ نقره پایان افتادوبرای تکافوی افلاسیون به مالیه ستانیهای بیمورد و ظالمانه اقـــدام نمودند . افسران حکومتی لجام گسسته بـر بزرگان ستم میکردند وبزور سرنیزه مردم را وامیداشتند ، بیگار کنند .

این تشتت وورشکست هـای اقتصادی و ضعف نیروهای نظامی اصفهان یکنوع خـلای سیاسی رادر قلمروی شاهان صفوی ایجـاد کرد، یعنی برلجام سستکی های حکام ولایات وامرا مهمیز زد، حس بدبینی وعدم اعتماد را دراذهان مردم تقویت کردودرعین زمان رخاوت وخواب بردگی نظامی ایران رابرسنت پترسبورگ برملاساخت ، بر جرأت دهلی افزود دلیـری قسطنطنیه رانسبت به ایران دوبالا ساخت برشدت حملات شیبانیها افزود وهمچنان حس استقلال طلبی مردم کندهاررا برهبری میرویس نیکه وجنبش آزادی خواهی ابدالی های هرات رابریاست آزادخان، بیش ازبیش تحریـک کرد . (۱)

مردم کندهار درسال ۱۷۰۱ میلادی علیـه ظلم واستبداد صفویها قیام نمودند . ایـن رستاخیز ملی راگرگین (گیورگی یازدهم) نرو نشاند وبپاس همین خدمت شاه صفوی اورا بحیث نایب خویش در کندهار مقرر کـرده نظامیان گرگین برمردم بیدادگری میکردنـد. چنان بیدادگریکه مردم نمیتوانستندآنرا حوصله وتحمل کنند .

دربرابر چنین بیدادگری مردم کندهار دلیرانه قیام کردند ، امامتأسفانه نتوانستند دشمن را بایك ضربت ازپادرآورند . گرگین بعـد از فرونشاندن این رستاخیز رهبر مردم کندهار میرویس را (مقیداً) اصفهان فرستاد. جان مالکم درکتاب خـویش بنام (تاریخ ایـران) در بارهٔ میرویس نیکه چنین ابراز نظر کرده است : میرویس را«که جلادت نسب بامکانت حسب

(۱) آزاد خان ابدالی بخراسان لشکرکشیدوبدنبال وی عبدالله خان ابدالی فرزند حیات سلطان در رأس نهضت ملی جعفرقلی حاکم فارس راباعساکرش درهرات نابـود کـرد . وخودش رافرمانروای هرات اعلان داشـت .سپس میان کندهار هوتکی وهرات ابدالی پیکار بوقوع پیوست . اسدخان فرزند عبدالله خان درآن نبرددردلارام کشته شد. بافتح اصفهان دردست محمود هوتکی ابدالی ها ی هـرات چندین باربرای فتح مشهد همت گماشتند . ابدالی هاتازمان فتح هرات دردست نادرافشار(۱۱٤٤م) برآن ولافرمان میدادند. درهر صورت جنبش آزادی خواهی ابدالی هاهمردیف سایرجنبش های ملی علیه سلطهٔ بیگانگان مقـام بس ارزنده یی درتاریخ کشور مادارد .

جمع داشت وازروی منصب امیر قبیلهٔ بزرگ وبعلاوه کلانتری قندهارکه منصب جلیل بود داشت ودرانظار وقلوب خلایق بجهت حسن رفتارونیکی گفتار وملایمت وجودت خاطر و ی راوقعی تمام ورسوخ مالاکلام بود ... گرگین خان .... حکم بحبس اوداده واورامقیداً باصفهان فرستاد ...» (۱)

میرویس خان بعدآنکه مدتی راتحت نظارت دژخیمان صفویها سپری کرد از اسارت آنها آزادگشت ورهسپار خانهٔ خداشد . بعدادای حج دوباره اصفهان رفته‌مدتی بعد توفیق‌یافت کندهار برگردد . میرویس خان در آنجا، در کندهار درفرصت مساعد سرازتن گر گیــــن مستبد جدا کرد واکثر لشکریان اورااز دم شمشیر کشید فقط عدهٔ انگشت شماری ازآن لشکرجان بسلامت بردند . به مجردیکه خبر این‌شکست بدربار صفوی راه یافت، سلطان حسین صفوی کیخسرو برادرزادهٔ گــرگین را کندهار اعزام داشت . لشکریان‌کیخسرومانند سلف وی درکندهار شکست خوردند وشخص کیخسرو درآن پیکار بقتل رسیدوعدهٔ ناچیزی ازسپاهیان صفوی زنده ازآن کارزاربدررفتند. اصفهان هم چنان چندباردیگر بر کندهارتاخت ولی از دست پیکار جویان آنــولا شکســت خوردند .

میرویس بعدآنکه شش سال درآغوش آزادی زندگی کرددرسال ۱۷۱۵ میلادی در کندهــار پدرود جهان گفت . بعداوبرادرش عبدالعزیز امورآنولا راانجام میداد ، امابعداز سپری شدن دوسال (۱۷۱۷م) محمود باموافقت مــردم و بزرگان کندهار عمویش راازمیان بر داشت وخود درعنفوان جوانی دو باربرکرمان حمله‌بر- محمود درحملهٔ دوم درسال (۱۷۲۱م) کرمان‌را فتح کرد ویك بخش سپاه خودرابسوی شیراز سوق داد، اما خودش بالشکری ازراه ریگستان سوزان وتفتیده‌که بین کرمان ویزد واقع بود به یزدرفت وآنشهررابه محاصره گــرفــت . چون یزد شهر کوچکی بود آنرا بحال محاصره گذاشته روسوی اصفهان نهاد. سرانجــام در گلنابادکه دردوازده میلی بخش شرقی شهــر اصفهان واقع بود لشکریان محمود صفویهارا شکست داد. این پیکار قاطع وفیصله کن‌که درسال ۱۷۲۲ بوقوع پیوست سلطه واقتدار خاندان صفوی راازمیان برداشت . بعقیدهٔ‌برخی ازمورخان این جنگ به پیکار قادسیه که‌بین مسلمانها وامپراتوری ساسانی بوقوع پیوسته بودشباهتی بهم میرساند ، زیرابهمان ترتیبی

(۱) تاریخ‌ایران جان مالکم‌جلداول صفحات ۱۹٦-۱۹۷- تاریخ ایران عبدالله رازی طبع تهران - صفحه ٥٦٤ ،

که نبرد قادسیه امپراتوری ساسانی راسرنگون کردبهمان نهج کارزار گلنا آباد سلطهٔ صفویها راواژگون ساخت .

بعدازسپری شدن مدتی شاه محمود بمرض مهلکی مبتلاشد وشاه اشرف پسرعموی محمود درسال ۱۷۲۵ محمود راکشت وخود بر مسند سلطنت نشست .

شاه اشرف رهبر نظامی بااستعداد بود ، لشکریان افغانی اوراگرامی میداشتند . وی درفارس پیکارها کرد. باروسیه تزاری‌درشمال مصاف دادودربخش شمال غرب ترکان عثمانی راکوبید .

دولت ترکیه عثمانی دولت افغانی رادرفارس برسمیت شناخت . سرانجا چنان اتفاق افتاد که شاه اشرف ازنادرافشار شکست خورد وبنابرخصومتی‌که میان شاه اشرف وشاه‌حسین موجود بود ازکندهار قوت الظهر فرستاده نمیشد . روی چنین مجبوریت شاه اشرف رهسپار زادگاهش گردید ودر حوالی کندهار دردست یك رقیب خاندانی کشته شد وبدین ترتیب زمینهٔ توسعه جویی بیش‌از بیش برای نادرافشار درکشورماماساعدگردید . رویهمرفته باید گفت‌که ازروز ورود نادرافشار به کندهار (۱۱٤٥هـ) تاروزمرگش (۱۱٦۰هـ) مدت درازی رادربر نگرفت وحتی درآن آوان ابدالی ها و دیگرافغانها درسازمان لشکری نادر افشار نفوذی زیادی داشتند . درهر صورت بامسند نشینی احمد شاه بابا (۱۷٤۷م) سلطهٔ بیگانه درکشور مامنقرض گردید .

قیام مردم افغانستان ، کندهار، بریاست مدبرانهٔ میرویس نیکه ودلیریهای شاه محمود وشاه اشرف درجهت استحکام حاکمیت ملی فصل بس درخشانی رادرتاریخ ملی کشور مسجل کرده است . آری، این آبدهٔ خلل ناپذیرکشور ماست .

افغانستان در قرن ۱۹

قرن نزده هنگامی درافغانستان آغاز گردید که دولت درانی بر حدود طبیعی این کشور فرمانروایی مینمود .

تا ۱۷۹۳ هنوز قدرتهای اروپایی مستقیماً سرنوشت واقعات رادر افغانستان و نواحی نزدیکش بدست نداشتند. ولی دیری نگذشت، که عصر مسابقات استعماری اروپایی ها در آسیای مرکزی ونیمقاره درحال آغاز بود .

زمانشاه وفعالیت استعمار :

این عصر در افغانستان باآغاز تخت نشینی زمانشاه، پسر تیمورشاه در۱۷۹۳ آغازمیگردد. بااین آغازمناسبات گذشته بانیمقاره تغییر یافت. زیراکمپنی هندشرقی برای تأمین «سرحدعلمی» تلاش داشت تاآن حدی پیش رود که ازنگاه ستراتیژیکی محفوظ ومامون گردد. ازهمین سبب فرمانروایان برتانوی هندبهانه‌ای برای پیشروی خود فراهم میکردند. چنانچه باینمنظور برای مغشوش ساختن اذهان زمامداران محلی هند، واهمه «تهدید» زمانشاه درمخیلهٔ آنهاجاه گزین ساخته شد. گرچه زمانشاه چندین بار برای سرکوبی سکهاکه سرحدات جنوب شرقی قلمرو وش را تهدیدمی نمودند ، برهند لشکر کشید، امااین لشکرکشی هابه‌اندازه ای نبود، که یك تهدید وانمودشودچنانچه زمانشاه هرگزازلاهورپافراتر ننهاد. خلق کردن این واهمه به خاطری بود تاپایهٔ حکومت مرکزی درافغانستان ، تحت قیادت زمانشاه، که مانع پیشروی انگلیسهابرای رسیدن به سرحدات «ستراتیژیك» میگردید متزلزل شود .

رقابت برتانیه وفرانسه دراواخرقرن هژده وابتدای قرن۱۹عامل واقعات بس مهمی گردیدکه درتاریخ افغانستان بی تاثیرنماند. زیراناپلیون بمنظور ضعیف ساختن برتانیه درمستعمراتش خواست تانفوذ آنکشوررادرنیم قاره هندازهم پاشیده سازد. چنانچه نمایندگان امپراطورفرانسه‌درتهران وسایر پایتخت های، که در مسیر پیشروی قوای ناپلیون بسوی هندوستان قرار داشتند رسیدند . گرچه ناپلیون با ین خاطر بیك سلسله اقدامات دیپلوماتیك مبادرت ورزید وباآنکه نفوذش درتهران قابل ملاحظه بود، امااین واضح است که اونمیتوانست باانگلیس درهند رقابت نماید، زیرا فرمانروای فرانسه برعلاوهٔ محروم بودن ازنیروی بزرگ دریایی ، هنوز مورد تهدیدسایر قدرتهای اروپایی، که برعلیه وی ائتلافهای دفاعی تشکیل داده بودند، قرار داشت .

«تهدید» زمانشاه و«خطر»فرانسه این بهانه رابدست فرمان روایان برتانوی هند داد، تابه یك سلسله اقدامات دیپلوماتیك برای تأمین سرحدات«ستراتیژیك» مبادرت ورزد. باین منظور اقدام اول کمپنی هند شرقی خنثی نمودن نفوذفرانسه درتهران بود، سرانجام در سال ۱۷۹۸وقتیکه لاردولسلی بحیث گورنرجنرال هند تعیین گردید. یك کارمندمحلی کمپنی هندشرقی

بنام مهدی علی‌خان ، به‌تهران اعزام گردید ، به نامبرده هدایت داده شد، تادولت قاجاری رابرعلاوه منصرف ساختن ازدوستی بافرانسه متوجه حرکات زمانشاه سازدوبه‌وی موقع‌ندهد که هند را«تهدید» نماید. اماماموریت مهدی علی خان، گرچه هدف فرمان روایان برتانوی هندراتایك اندازه برآورده ساخت، ولی بازهم آنچه آرزوی انگلیسها بود ، تحقق یافت . لهذابمنظورگرفتن يك نتیجه بهترواطمینان بخش‌تر گورنرجنرال لاردولسلی‌لازم‌دید، یکنفرانگلیس رابه این ماموریت به‌تهران اعزام‌بدارد. کپتان جان ملکم برای همچو ماموریتی موظف گردید وی‌هدایت‌داشت‌که فتح علیشاه راوادار سازد تا هندوستان ر ا از «حملـه» زمانشاه نجات دهد وشاه افغانستان را متوجه سرحدات غربی قلمروش گرداند وهمچنان‌امکان اعاده وانکشاف روابط تجارتی رابا تهران جستجونماید. بزودی تهدیدبه سرحدات غربی افغانستان آغازشد وهندوستان در نتیجه از آنچه به تصور انگلیسها تهدید زمانشاه تلقی میگردید ، (نجات) یافت . درپایان ماموریت ملکم درتهران بسال ۱۸۰۱ معاهده بین دولت کمپنی‌هندشرقی ودولت‌قاجاری‌منعقدشدکه باساس آن برتانیه تعهدکرد، تاازدولت قاجاری برعلیه دشمنان خارجی دفاع نمایدوبرای این منظور امداد وعده پولی ونظامی به‌آن دولت داده شده بود .

روسیه ازآغاز قرن ۱۸به توسعهٔ سرحداتش بتلاش آبهای گرم بجانب سرحدات دولت قاجاری درحرکت افتادوبااستفاده ازکشمکشهای داخلی ایران، گرجستان ويك حصه آذربایجان راتصرف نمود. این واقعات موجب بروزجنگ بین روسیه ودولت قاجاری دردههٔ اول قرن نزده گردید . دولت قاجاری مطابق معاهده ۱۸۰۱ ازبرتانیه درخواست‌کمك برعلیه روسیه نمود. امابرتانیه به این بهانه که گویا اشتعال جنگ درآغازتوسط دولت قاجاری صورت‌گرفت، ازامداد به آن دولت شانه خالی‌کرد. مناسبات برتانیه بادولت‌قاجاری ازاین ببعدسردگردید و سردی مناسبات‌ایران وبرتانیه دو باره روابط دولت قاجاری رابافرانسه گرم ساخت .

چنانچه‌هیأتی بریاست ایمدژوبرت ازفرانسه بتهران مسافرت نمود .

رسیدن هیأت فرانسه به آن شهر انگلیسها راهراسان ساخت ، وآنهاخواستند دو باره روابط خودرا با دولت قاجاری اصلاح نمایند وبه‌این‌منظور، سر هارفرد جونزبحیث نماینده برتانیه به تهران مواصلت کرد . نخستین ماموریت هارفرد جونزدرتهران این بود تانفوذ فرانسه را در آنشهر خنثی سازد . مقارن مسافرت هارفرد جونزبه تهران معاهده تلست بین ناپلیون وتزار الکساندر در سال ۱۸۰۷ بامضاء رسید وبروفق آن قرار داد ، هردو امپراتور پروژه يك حمله مشترك رابر هند طرح کردند . گرچه جنبهٔ تطبیقی آن پروژه قابل سوال بود، چنانچه واقعات بعدی نیزغیر عملی بودن آنراثابت ساخت، امااین حرکت فرمان روایان برتانیه رادرهندوحکومت مرکزی رادرلندن کاتی متوحش ساخت .

طوریکه قبلاذکررفت ، سکهاوقتافوقتاً علیه زمانشاه درحواشی جنوب شر ق قلـــمروش شورشها می نمودند ، وزمانشاه برای ازبیـــن بردن این بغاوت ها رنجیت سنگهه رابحیث حکمران پنجاب ازطرف خود گماشت . گرچــه شاه افغانستان فکرمیکرد، که شاید گماشتن یکنفرسك‌ازنگاه سیاسی بحیث حکمران پنجاب بغاوت راخاموش واستقرار رادر آن سرزمین تــأمیـــن نماید ، اما این عمـــل در تاریخ بعدی افغانستان ، چنانچه مشاهده خواهد شد خیلی ناگوار واقع گردید .

سقوط زمانشاه وبحران داخلی :

ازخارج وداخل افغانستان برعلیه زمانشاه طوریکه قبلا نیز تذکر رفت، فعالیتها آغــاز گردید. علاوه براقدامات‌کمپنی‌هندشرقی‌ودولت قاجاری، درنتیجه یك‌سلسله‌دسایس، بین‌شاه‌و اشخاص مورد اعتمادش مناسبات تیره گشت اشتباهات وسوء تفاهمات بر تیرگیها افزود، وسرانجام منجر به قتل پاینده خان پســـر حاجی جمال خان، ودگرسربرآوردگان قومــی گردید . قتل پاینده خان موجب برافروختگی پسرانش شد وآنها محمودبرادرزمانشاه ومدعی تاج وتخت‌راتشویق نمودندتاسلطنت‌وی‌راسقوط دهد وخودش پادشاه شود . بالاخره زمانشاه سقوط داده شد، شاه محمود بیاری فتح خان پسرپاینده خان و سایر برادرانش پادشـــاه گردید، امافتح خان حکمروای واقعی بـــو د . درسال ۱۸۰۳وقتیکه وزیرفتح خان ازمرکزدور بود، شجاع الملك برادر عینی زمانشاه کابل رامورد حمله قرار داد وبعداز سقوط پایتخت

خودش پادشاه‌افغانستان شد، امادرسال ۱۸۰۹ شاه محمود دوباره بیاری فتح خان به‌پادشاهی شاه شجاع خاتمه بخشید وتاســـال ۱۸۱۹ پادشاه افغانستان بود. بروز اختلافات بیــن شاه محمود ووزیرش وکشته شدن اخیرالذکر برادران فتح خان رابه مقابله با شاه محمـــود واداشت، چنانچه آنها موفق شدند که شاه را ازکابل‌برانند، ودرخلال دودهه مابعدافغانستان درجنگهای داخلی مشغول شد، تااینکه بالاخره دوست محمدخان‌درکابل وکهندلخان وبرادرانش درکندهار وشاه محمود وپسرش کامران، در هرات به اقتدار رسیدند. بحرانات داخلی وخانه جنگیهاموجب شد، تاقلمرو های دور دســت از سلطهٔ حکـــو مت مرکـــزی جـدا گردند . رنجیت سنگهه در پنجاب عـلم بغـــاوت را برافراشت ، به قلمروهای افغانی تجاوز نمود وزمینه توسعه جویی انگلیس رادر افغانستان فراهم کرد .

درعصر بحرانهای داخلی افغانستان هنـوز ناپلیون درفرانسه اقتدار داشت، وهنوزتماس هایش بادولت قاجاری برقرار وهنوز معاهده تلست۱۸۰۷بقوت‌خودباقی‌بود. هنوز نمایندگان فرانسه باعناصر ضد برتانوی در هند تماس داشتن ، وبه ایشان وعده امداد رادر صورت قیام برعلیه انگلیس میداد . طبعاً حکو مـــت کمپنی هندشرقی نیزازاینهمه واقعات بی‌اطلاع نبود. جاسوسان ، واقعه نویسان، نمایندگان سیاسی، وسوداگران برتانوی پلانهای ناپلیون راقدم بقدم تعقیب میکردند وبرای ازبین‌بردنش میکوشیدند . چنانچه سرهارفردجونز به تهران

متکاف به لاهوروالفنستن به دربارشاه شجاع فرستاده شد. اینها وظیفه داشتند، تانفوذ فرانسه رادرهریك ازین پایتخت هااگر موجود باشد ، خنثی سازند، وآندولتها را برای حفاظت منافع کمپنی هند شرقی برعلیه اردوی ناپلیون سپر گردانند . به همین منوال مانستیوارت الفنستن به پشاور، پایتخت زمستانی شاهان افغانی، باشاه شجاع ملاقات کرد. الفنستن بهپادشاه افغانستان ازگذارشات اروپا وآسیا درنتیجه تهدید ناپلیون تذکر واز (خطر) فرانسه،که متوجه قلمروش خواهد گردید ، هشدار داد (الفنستن) اظهار آمادگی نمود، درصورتیکه خطری از طرف ناپلیون متوجه افغانستان شود، انگلیس به کمك شاه شجاع خواهد رسید. شاه طی آن ملاقات ازالفنستن خواست تابرتانیه اورا به مقابل سایر رقیبانش، منجمله شاه محمود،کمك نماید. ولی نماینده کمپنی هند شرقی کدام تعهدی درین مورد نداد وتقاضای شاه شجاع رابالاتر ازصلاحیت میسیون خویش وانمود کرد. بهر صورت در ۱۸۰۹ معاهده بین شاه شجاعوالفنستن بهامضاء رسید،وباساس آن شاه شجاع مکلفگردید، تا باتمام نیروبرعلیه حمله احتمالی ناپلیون ایستادگی نماید، اما امداد حکومت کمپنی هند شرقی محض نظربه صوابدید آن حکومت صورت میگیرد . ولی سقوط ناپلیون درجنگهای هسپانیه در اواخر ۱۸۰۹ وسقوط شاه شجاع بو سیلهٔ محمود وفتح خان ماهیت تطبیقی نخستین معاهده افغان وانگلیس راازبین برد .

درسال ۱۸۰۹ شاه شجاع بعداز دست دادن تاج وتخت برای مدتی درحواشی سر حد افغانستان مشغول گشت وگذار وحادثه جویی بود. اماوی آنطوریکه آرزو داشت، به مقصد نرسید وسر انجام عازم لاهور گردید ، گرچه حکمران پنجاب بهشاه وعدهکمك برایاعادهتاج وتختش راداده بود، امااینوعدههاعملینشدودر نتیجهمناسبات رنجیت سنگهه وشاه شجاع تیرهگشت، وشاه بالاخره مجبورشدکه در۱۸۲۲ در لودیانه در پناه کمپنی هندشرقی قرارگیرد. شعاه شجاع برای ده سال در لودیانه ظاهراً آرام نشست ، اماهیچگاه آرزوی استرداد تاج وتخت خودراازدست نمیداد. بالاخرهوی درسال ۱۸۳۲ دوباره ازرنجیت سگهه با ین منظور امداد خواست ، حکمران پنجاب که فرارسیدن

شاه شجاع

همچو فرصتی راانتظار داشت ، شرایط خیلی سنگینی رابرشاه شجاع گذاشت .

اخیرالذکر مجبوراً ازکمك رنجیت سنگهه منصرف شد، وبه لاردبنتنك‌گورنر جنرال هند مراجعه نمود. گرچه گورنرجنرال ایماناً خودرا مکلف میدانست تا «به‌اموردا‌خلی همسایگان مداخله نکند» اماوی شاه شجاع راآزادگذاشت اگربه‌تنهایی خودکدام اقدامی نماید. شاه‌شجاع سرانجام باگرفتن شش‌ماهه‌معاش پیشکی‌ازحکومت کمپنی‌هندشرقی‌عسکر تهیه نمودوبعزم استردادتاج وتخت ازلودیانه حرکت کرد. رنجیت سنگهه باشنیدن حرکات اخیرشاه شجاع نگران اوضاع شدواندیشه داشت‌که بدون محدودیت وتعهد اگرشاه شجاع تخت ازدست رفتهٔ خودراباز گیرد، ممکن حاضربه واگذاری پشاور وسایر سرزمینهای افغانی به او نشود . بنابران وی نامه ای به لارد بتنگ نو شت وازعواقب وخیم‌موفقیت شاه شجاع اوراهشدار داد. اماهنوزشاه شجاع و عساکرش در راه عزیمت به سوی افغانستان بشکار پوراقامت داشت‌که نماینده رنجیت سنگهه نزدش رسید، و کمك را برای استرداد تاج وتخت بنامبرده وعده داد ، ویك معامده ای به این منظور درسال ۱۸۳۳ درشکار پور بین شاه شجاع ونمایندهٔ رنجیت سنگهه به امضاء رسید. طبق آن معاهده درمقابل امداد پولی و عسکری رنجیت‌سنگهه، شاه شجاع پادشاه مخلوع‌افغانستان قسمت زیاد خاکهای افغانی رادر شرق وغرب رودسند به رنجیت سنگهه واگذار گردید . ازآنجمله پشاور ، دیره اسماعیل خان، دیره غازی خان، وکشمیرقابل ملاحظه میباشد .

حکمران پنجاب به تعقیب آن معاهده بسر پشاور لشکر کشید، وآن شهر رافتح نمود ودرین وقت است‌که سرحدات قلمر و رنجیت سنگهه به‌کمال وسعت رسید . شاه شجاع نیزازطریق سند وبلوچستان عازم کندهار شد امادرنزدیکی کندهار توسط قوای مشترك‌دوست محمدخان وکهندلخان، حکمران کندهار، شکست خورد ومجبوربه عقب نشینی ازطریق هرات وایران به لودیانه گردید .

قاجار ها بعدازاینکه رقیبان خودرا ازبین بردند، وسلطنت خودرا مستحکم نمودند ، در هنگام سلطنت فتح علیشاه چشم بر هرات دوخته وشاه قاجارچندین بارآمادگی برای‌حمله برهرات گرفت . امابحرانات داخلی ایران که تاآنوقت کاملا ریشه کن نشده بود، مانع حمله برخاکهای افغانی میشد، درسال ۱۸۳٦ برهبری عباس مرزا ولیعهدفتح علیشاه مقدمات یك حمله برهرات چیده شد، امابازهم ضعف داخلی‌آنکشورمانع تطبیق‌پروژه متذکره‌گردیددر سال ۱۸۳۷ نخست عباس مرزا درگذشت، وبه تعقیبش‌فتح‌علیشاه‌چشم‌ازجهان‌پوشید. پسرعباس مرزا، محمدشاه قاجار برتخت جلوس کرد درین وقت دوباره فکر حمله بر هرات برای عملی‌شدن‌آماده میگردد. درنتیجه محمدشاه‌بعزم تسخیر هرات دراواخر۱۸۳۷ ازتهران حرکت وغوریان بزودی سقوط کرد ، هرات ، در تحت محاصره درآمد . درآنوقت کامران در هرات سلطنت میکرد، اماقدرت واقعی بدست

وزیر توانایش، یارمحمد خان الکوزایی قرار داشت . وی که یکی ازمدافعان سر سخت تمامیت افغانستان بشمار میرود، نه تنها مقاومت علیه محاصره رادوام داد، بلکه رخنه ای نیز درآن محاصره انداخت . ازآنجائیکه بعد ازعقد معاهده ترکمانچای مناسبات دولت قاجاری با روسیه نزدیک شد، لهذاحکمرانان برتانوی هند اندیشه داشتند ، که مبادا تسخیر هرات توسط محمدشاه زمینه رابرای لشکرکشی روسها بر هند مساعد گرداند . ازهمین سبب یکنفر ماجراجوی انگلیسی، بنام الدرد پاتینجر برای کشف اطلاعات ازافغانستان مؤظف گردیدووارد هرات شد، گرچه وی به یارمحمد خان برای دفاع هرات ازطرف کمپنی هند شرقی وعده تشویق کننده امداد داد ، اما وعده های پاتینجر عملی نشد . با اینکه پاتنجر ومك نئیل سفیر برتانیه درتهران، چندین بار بین افغانها وقاجار ها وساطت کردند ، امابه نتیجه مطلوب نرسیدند. بالاخره درنتیجه پافشاری دوامدار وزیر یارمحمد خان، ومقاومت قابل ملاحظه ای باشندگان هرات محمد شاه مجبوراً در ۱۸۳۸ازمحاصره هرات دست کشید وراه تهران راپیش گرفت .

امیر دوست محمد خان

گورنر جنرال مبادله میگردد وتصمیم گرفته میشود که یك نماینده تجارتی انگلیس بکابل فرستاده شود، تاامکانات آماده ساختن رود سند رابرای کشتی رانی مطالعه کند . الکساندر برنز که قبلا نیز مسافرتهای به کابل و بخارانموده بود، بحیث نماینده تجارتی که طبعاً ماموریتش بیشتر سیاسی بود، تعیین گردید . برنز در سپتمبر ۱۸۳۷واردکابل شد، وطی مذاکرات با امیردوست محمدخان ازفواید اقتصادی آماده شدن رود سند برای کشتی رانی به تائید مکتوب لارداکلند تذکر داد . امامیر بجواب اظهارداشت ، هیچگونه فعالیت تجارتی فایده نخواهدداشت تازمانیکه منازعات منطقوی رفع نگردد. وی علاوه نمودکه مقدمات یك جنگ دیگر باسکها پیریزی می گردد. الکساندربرنز درجواب ازنیرووقدرت رنجیت سنگهه به امیر دوست محمدخان تذکرداده، علاوه نمود،که هر گونه مقابله باآین «قدرت عظیم» به شکست قطعی کابل منجر خواهد شد .

امیردوست محمدخان وسوال استرداد پشاور ونواحی آن :

ازسال ۱۸۳۲ الی ۱۸۳۸ مهمترین مصروفیت امیردوست محمدخان عبارت بودازمساعی بخاطر استرداد پشاور ونواحی آن، چنانچه درسال ۱۸۳۳ و۱۸۳۶ دوبار لشکرکشی وی علیه سکهانتیجه مطلوب رابدست نداد . بعداز تقرر لارداکلند بحیث گورنر جنرال هند مکاتیبی بین امیر و

دوست محمدخان جواب داد : ازهمین جهت استکه میخواهد اختلافات خودرا باسکها بـه میانجی گری کمپنی هندشرقی حل کند درغیر آن مجبور است که به جنگ توصل ورزد .

الکساندر برنـز طی مکـاتیبش از کـابل به مقامات مسئول کمپنی هند شرقی خـاطـر نشان میساخت که احترام به تمنیات دوست محمدخان ، مبنی براسترداد پشاور، به نفع آن دولت میباشد ، و بعوض یك افغـانستان ضعیف ، موجودیت یك افغـانستان نیرومندو دوست بیشتر مطلوب خواهد بود. لیکن نامه های برنز قبل ازرسیدن به لارد اکلند ازنظر کلادوید پولیتکل ایجنت برتانیه در لودیانه ، که طرفدار اعاده شاه شجاع بود، میگذشـت ووی میکوشید تانظریات برنزرا رقیق شده به کلکته بفرستد. همچنان مکناتن، تورن وکالون مشاورین سیاسی گورنرجنرال نیز از نظریات کلونل ویدطرفداری میکردند، وشخص اکلندچون به مسایل هند واین منطقه جهان بسیار آشنا نبود، بیشتر تحت نفوذ مشاورین سیاسـی خودقرارمیگرفت . بنابرآن نظریات وپیشنهادات الکساندر برنزپذیرفته نمی شد وسر انجـام به نماینده تجارتی اخطارداده شدکه وی بیشتر ازاندازه صلاحیت خود فعالیت مینماید وباید به ماموریت خودخاتمه دهد وبه‌کلکته بازگردد.

درحالیکه هنوز برنز باامیر دوست محمدخان مشغول مذاکره بود، وهنوز مذاکرات شان به نتیجه قابل ملاحظه‌ای نرسیده بود،که‌ویکوویچ نماینده روسیه بکابل رسید. گرچه امیردرآغاز ازوی استقبال سردبعمل‌آورد، اماوقتیکه‌میسیون برنزبه نتیجه مطلوب نرسید، مناسبات نماینده روس بادربارگرم شد. ویکوویچ حامل نامه ای ازامپراطور روسیه به امیردوست محمد خان بود. نماینده‌دولت‌روسیه‌تمام‌وعده‌هایی‌راکه امیر توقع آنراازبرتانیه داشت، به وی داد. امـا طبعاً این وعده بخاطری‌که عملی نبود، ایفاشده نتوانست . نزدیکی امیردوست محمد خان با روسیه موجب برافروختگی انگلیسها گردید و درنتیجه آنها تصمیم قاطع برای خلـع امیـر گرفتند . بدین ترتیب مشاهده میگردد کـه مساعی امیرموصوف بخاطر استرداد پشاور و نواحی‌آن‌که مهمترین مصروفیت‌دوره اول امارت اوراتشکیل میداد ، به نتیجه نرسید .

مقدمات جنگ اول افغان وانگلیس :

ناکامی ماموریت برنزدرکابل، تقویه‌مناسبات دوستانه بین امیردوست محمد خان وویکوویچ وعدم‌مؤفقیت مك‌نئیل نسبت‌به‌حل‌مسئله هرات امیردوست محمدخان راازانگلیسهارنجیده خاطر ساخت واین‌رنجش‌موجب‌بهانه جویی حکمرانان برتانوی‌هندگردید. آنهابالاخره تصمیم‌گرفتندکه عناصرضدانگلیسی راکه مقصدایشان بیشتر امیردوست محمدخان بود، ازبین ببرنـد، و طرفداران خودرا در افغانستان رویکار آرند . باین منظوریادداشتی در۱۲می ۱۸۳۸ ازطرف لارداکلندتوزیع شدودرآن خاطر نشان‌گردیدکه انکشاف رویدادهای‌افغانستان برای منافع‌کمپنی هند شرقی مناسب نمیباشد، لهذاشخصی باید دررأس دولت افغانستان قرار گیرد، که‌دوستی وی بابرتانیه ثابت بوده وتحت لوایش تمام مردم افغانستان جمع شوند. دریادداشت علاوه

شد که حکمرانان فعلی کابل وکندهار برخلاف آرزوی انگلیس ازدوستی باآنکشور راباورزیدند. واینها بارقیبان برتانیه دست بهم داده اند ، طبق یادداشت .لارد اکلند و موجودیت امیردوست محمد خان در کابل مانع انکشاف دوستی بین رنجیت سنگهه وافغانستان میگردد . دریادداشت متذکره این حقیقت نیز درجست، که مردم پشاوروتواحی آن ازنظردین، ملیت، ونژادبکابل وکندهار بیشتر علاقمندند نسبت بهلاهور، وشایداین حقیقت موجب بروزمشکلاتی درآینده گردد، اماگورنرجنرال غیر واقعبینانه دریك قسمتدیگریادداشت خودراقانع میسازدکه مشکلاتمتذکره «درجه دوم» میباشند. ودروقت بروزباآن معامله خواهد شد . واقعات بعدی نشان داد، که این مشکلات درجه دوم نبوده بلکهموجب سرنگونی ماموریت شخص لارداکلند نیز گردید . گورنر جنرال سه طریق معامله راباافغانستان دریادداشت منتشره خود پیشنهاد کردوآنهاعبارتند از :

۱ـ قراردادن رود سنده منحیث سرحد افغانستان، وعدم مداخله درامور داخلی این کشور .

۲ـ تقویهحکومات موجوده افغانستان درکابل وکندهار .

۳ـ رویکارآوردن یك حکومتی درافغانستان که دوستی آن باکمپنی هند شرقی تضمین شده باشد .

اماگورنر جنرال تطبیق طریق اول راموجب تقویه بیشتر روسیه وانمود کرد ودر مورد طریق دوم یادداشت متذکر شد، که دوستی حکمرانان موجوده افغانستان (دوست محمدخان وکهندل خان) قابل اطمینان بوده نمی تواند. بنابراندریادداشتطریق سومیراه مطلوبوانمود گردید. بهتعقیب توزیع یادداشت۱۲می۱۸۳۸ لارد اکلندهیأتی راموظف نمودتابهاساس مندرجات یادداشت فوقالذکر بارنجیتسنگهه وشاهشجاع مذاکره نماید. بههیأتمذکور، تحت ریاست ولیم هی مکناتن هدایت نامهای مفصلی از طرف اکلند داده شد، و درآن تذکر رفت تابه رنجیت سنگهه خاطر نشان شود کهکمپنی هند شرقی هرگزبه هیچ اقدامی مبادرت نمیورزد ، که باحیثیت، منافع و تمامیت قلمروش مخالف باشد. هکذابه مکناتن هدایت داده شده بود کهحکمران پنجاب راازوضع نامساعد داخلی افغانستان وسیاستنامطلوبخارجی امیردوست محمدخان آگاهسازدوعلاوه کند، کهدواماودرکابل

مکناتن

به افزایش نفوذروسیه در افغانستان کمک خواهدکردو تقویه‌وبسط روسهادرکابل برای پنجاب وکمپنی هندشرقی یکسان خطرناك میباشد. برای مقابله بااین وضع گورنر جنرال یک اقدام‌مشترك‌را بارنجیت‌سنگهه برعلیه‌امیردوست محمدخان پیشنهادمینماید،اگرحکمران پنجاب‌این اقدام مشترك رانپذیرد، آنوقت کمپنی هند شرقی به اقدام یکجانبه مبادرت میورزد. در صورت مساعی مشترك، به مکناتن هدایت داده شده بود، که به‌حکمران پنجاب‌امکان تجدید پیمان شاه‌شجاع وسکها (۱۸۳۳) راباشرکت انگلیس، البته بابعضی تعدیلات نظربه شرایط جدید. پیشنهاد نماید. مکناتن بالاخره درماه جون ۱۸۳۸ عازم پنجاب گردید، ودر شهر ادینه‌گر، بارنجیت‌سنگهه‌ملاقات‌کرد. مکناتن به وی مطابق به مندرجات هدایت نامه خاطرنشان ساخت، که وضع غیرقابل اطمینان کابل به مفادطرفین نمی باشد. بنابران جهت مقابله باهمچو «ناگواریها» بایدانگلیسهاوسك هامساعی مشترك رابه خرچ دهند.

مکناتن به‌رنجیت سنگهه‌اخطارداد، درصورت عدم چنین‌مساعی مشترك، ممکن‌افغانهاسکهارا مغلوب سازندوبرای دفع این خطرتجدیدپیمان شاه شجاع وسك (۱۸۳۳) بابعضی تعدیلات واشتراك‌کمپنی هندشرقی‌کمال مطلوب میباشد. حکمران پنجاب باخوشنودی پیشنهاد اکلندرا پذیرفت.

بعدازختم مذاکرات ادینه‌گردراواخر جون ۱۸۳۸ پیمان تعدیل شده ازطرف‌مکناتن ورنجیت سنگهه امضاء گردید وبعد از امضاء مکناتن باهیأت معیتی‌اش عازم لودیانه نزدشاه شجاع شد. وی طی ملاقاتش باشاه شجاع تمنیات حکومت کمپنی هندشرقی را مبنی بر نصب مجددش برتخت کابل به‌وی خاطر نشان ساخت. طبعاً شاه شجاع باشنیدن این خبر غیرمترقب خیلی مسرور گشت وآرزو نمود تا بزودی این اقدام عملی گردد. سپس مکناتن به شاه شجاع برای عملی شدن این اقدام متن معاهده تجدید شده راماده وارقرائت‌کرد. متن مذکوردرنهایت موردپذیرش‌شاه‌شجاع‌واقع گردید، وبتاریخ اول اکتوبر ۱۸۳۸ اعلامیه رسمی ازطرف اکلندبه سمله انتشار یافت ودرآن ذکرزفته بودکه حکومت‌کمپنی هندشرقی با آرزومندی، حاضر به دوستی با امرای افغانستان‌بوده اماآنهااین(دوستی)رانپذیرفتند، برعکس بارقیبان انگلیس نزدیك شدند، مخصوصاً نزدیکی دوست محمدخان با روسیه موجب اندیشه کمپنی هند شرقی میگردد. چون شاه شجاع، طوریکه دراعلامیه سمله ذکر است «تخت موروثی وقانونی» خودراازدست داده و همیشه درین مدت صمیمیت ودوستی اش با برتانیه به اثبات رسیده، بنابران باید به‌وی کمك شود تا «به حقوق حقه خود برسد».

در اعلامیه علاوه شده، گرچه قبلا در۱۸۳۲ شاه شجاع اقدام به استرداد تاج وتخت خویش نمود، امابنابر نبودن کمك مؤثر کمپنی هندشرقی وی به‌این مقصدکامیاب شده نتوانست. بدینصورت لارداکلند ثابت میکند که بدون‌کمك انگلیس شاه‌شجاع طرف قبول مردم افغانستان واقع نمیشود. دراعلامیه متذکرشدکه عملی شدن‌این اقدام مربوط به‌حل

مسئله هرات است . همچنان دراعلامیه ازخطر روبه افزایش روسیه درین منطقه یادآوری گردیده است . امااعلامیه سمله که بزرگترین چشم پوشی ازحقیقت میباشد، صرف بخاطر مغشوش ساختن‌اذهان وبحق جلوه دادن تجاوز اول انگلیس برافغانستان انتشار یافته‌است این واضح است که خطر روسیه واقعیت نداشت، زیراسرحدات آن کشور در آنوقت یکهزار میل ازرود آمو دور بود وامیردوست محمدخان بعداز مأیوسی ازدوستی برتانیه روابط دوستانه رابانماینده روسیه برقرار کرد. اعلامیه سمله امیدوارانه خاطر نشان ساخت‌که منبعد برتانیه «بشارت‌صلح وآرامش رااز کران تابه‌کران این‌سرزمین‌هامیدهدو برتانیه منحیث یك نیروی بزرگ درین منطقه پابرجاه واستوار خواهد بود .»

امااعلامیه سمله‌موردانتقادمؤرخین وسیاسیون قرارگرفته وآغاز تجاوز افغانستان منحیث یك زنگ خطر وانمود شده . هانری دیورند مینویسد، که اساساً خودکمپنی هند شرقی موجب دوری امیردوست محمد خان گردید . ولیم‌کی درأثرش (تاریخ جنگ در افغانستان) خاطر نشان میکند، که درنتیجه اعلامیه سمله تمام آبروی کمپنی هندشرقی ازبین رفت واین اعلامیه بزرگترین چشم پوشی از حقیقت میباشد. دیوك ولنگتن پیشگویی نموده بود مشکلات وقتی شروع خواهد شدکه تجاوزآغاز گردد .

شاه شجاع بعداز تصویب اعلامیهٔ سمله به سروسامان دادن اردوی خود مبادرت ورزید واردویش گرچه بنام اردوی شاه یاد میگردید ، اماحقیقتش اینست که آن اردو در خاك کمپنی تربیه شده، به پول کمپنی تعلیم یافته، وتوسط افسران کمپنی رهبری میگردید.

تجاوز اول انگلیس برافغانستان :

درنومبر ۱۸۳۸ طی یك رسم‌گذشت شاندار درفیروزپور بحضور اکلند، رنجیت سنگهه و شاه شجاع تجاوز اول انگلیس بر افغانستان آغاز یافت . طی مذاکراتی که در فیروز پور صورت گرفت فیصله بعمل آمد که اردوی تعرضی برافغانستان بدودسته تقسیم شود . دسته اولی به رهبری شاه شجاع از طریق سندهـ وبلوجستان حمله نماید، ودسته دیگر به سرکردگی سکهابه همراهی شهزاده تیمورپسر شاه شجاع‌ازطریق پنجاب، افغانستان راموزد حمله قرار دهد. شاه شجاع درراه عزیمت به افغانستان بامقاومت میران سندهـ مواجه‌گردید امابیاری انگلیس آن مقاومتها ازهم گسیخته شد . سوال مهمی‌که درین وقت بمیان آمد عبارت بوداز تعیین نماینده انگلیس بدربار شاه شجاع . گرچه الکساندر برنز نسبت به همه خودرا مستحق تربرای‌این پست میدانست امامکناتن بحیث نماینده ازطرف اکلند تعیین شد وبرنزمعاونش گردید . سرانجام بعداز مواجه شدن بامقاومت محراب خان بلوچ، که آن نیز بوسیله انگلیسها از بین رفت شاه شجاع کندهار رافتح کرد ودر آنجا رسماً اعلام‌پادشاهی نمودومعاهده سه‌جانبه راتوشیح کرد. بعداز تقریباً سه ماه توقف در کندهار شاه شجاع راه کابل راپیش گرفت . گرچه

درمسیر پیشروی اش بامقاومتها مواجه گردید امابالاخره شاه شجاع بکمك انگلیس وارد کابل شد وامیردوست محمدخان بسوی شمال عقب نشینی نمود. به قول ولیم کی حین ورودبکابل حتی سلام‌های عادی ازطرف‌مردم به‌شاه شجاع داده نشد. گرچه پذیرایی شانداری ازطرف انگلیسها به‌تقریب‌نصب شاه‌شجاع ترتیب‌یافته بود، امااین پذیرایی همراهی اهالی رادر بر نداشت . مردم نیز بزودی پی بر دند که شاه شجاع درحقیقت روکش کمپنی هندشرقی است وحکومت کنندگان حقیقی مکناتن وبرنز ودیگر افسران نظامی میباشند .

آغاز مجادلات ملی :

ازهمان لحظات‌اول مجادلات ملی‌علیه‌سلطنت دست نشانده شاه شجاع آغاز یافت ، گرچه انگلیسها تصور میکردند ، که این کشیدگیهاو قیام هاموقتی هستند، وبزودی ازبین میروند اماحقیقتش این بود، که مجادلات مدّ کـــور سرانجام منتج به شکست شرم آور نیـروی متجاوزو قتل شاه شجاع گردید .

انگلیسها ازامیردوست محمد خان که درین وقت به بخارا بود، هراس داشتند . زیراآنها پی برده بودند که امیرازحمایت اکثریت مردم برخوردار میباشد. سال اول اشغال افغانستان باهمچو اندیشه هاسپری شد . درسال دوم اشغال (۱۸٤۰)اوضاع برای‌انگلیسها «مطلوب» تصور گردید . ظاهراً کدام مقاومت قا بـــل ملاحظه بمشاهده نمیرسیدو باچنین«اطمینان‌خاطر» اشغال گران انگلیس اعضای فامیل خودرا از هندوستان بافغانستان خواستند . اما هنـوز سال ۱۸٤۰ بپایان‌نرسیده بود، که دوباره نهضت های آزادیخواهی دراطراف واکناف افغانستان علیه اشغالگران‌انگلیس وپادشاه دست نشانده شان آغاز یافت . این نهضت هادر ۱۸٤۱ اوج گرفت، چنانچه امیردوست محمد خان دو باره واردخاك افغانستان شد وقیادت نهضت ملی رابدست‌گرفت وپس ازظفردرجنگ پروان دره انگلیسها بصورت‌غیرمترقب‌دست‌ازجنگ‌کشید وبه هندوستان تبعید گردید . محمد اکبر خان

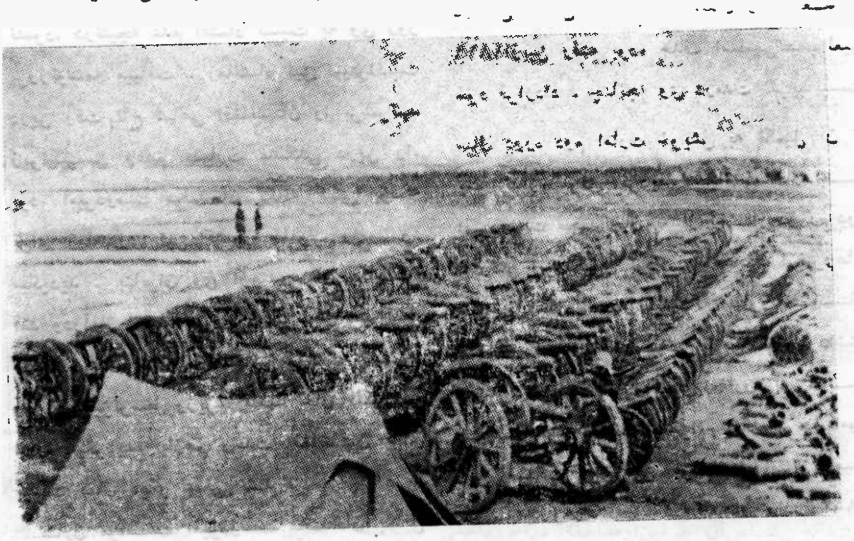
وزیر محمد اکبرخان مجاهد راه آزادی

پسر امیردوست محمد خان باشنیدن واقعـات اخیر افغانستان از صفحات شمال افغانستان ازطریق بامیان و کـــوهستان عـازم کـــابل ودرجمله مبارزین ملی داخل شد . هرقدریکه ۱۸٤۱ سپری‌مینمود، نهضتهای آزادیبخش مردم

افغانستان نیز موازی باآن به پیش میرفت مقارن همین وقت مکناتن بحیث گورنر بمبئی مقرر گردید، امانامبرده بنابر وخامت اوضاع طبق هدایت کلکته تا (عادی شدن اوضاع) به همین پست خود باقی ماند. روز۲ نومبر ۱۸۴۱ برای انگلیسها یکروز سیاه بود .

درآنروز مجاهدین ملی بسر کردگی عبدالله‌خان اچکزایی وسلطان احمدخان پسرعم سردارمحمد اکبر خان ونایب امین‌الله خان ودگرسران‌ملی بخانه برنزآتش زدند ، وی راکشتند وتسلط انگلیس درین سرزمین‌به‌لرزه‌افتاد . بالاخره در۱۸۴۲ بعداز اینکه مکناتن نیز بقتل رسید انگلیسها به تخلیه موافقه نمودند . ازیکطرف غضب آزادی خواهان وازجانب دیگر برافروختگی طبیعت تعداد زیاد اردوی اشغالگر انگلیس را تباه نمود. انکشاف چنین اوضاع وضع شاه شجاع رامتشنج ساخت . وی دراندیشه بود که بکدام راه رود، آیابازهم باانگلیسهاهمکاری کند ومفاد آنهارا برآورده سازد ، یا شخصاً برای جبران همه لکه های گذشته بامجاهدین ملی همدست شود .

امایادشاه اعاده شده ازنتایج هردو جانب مطمئن‌نبود، ویقین‌نداشت‌که آیانهضتهای ملی درنهایت موفق خواهد شد یاخیر؟ گرچه وی ظاهرآبه مجاهدین اظهارهمنوایی مینمود، امادر عین زمان نمیخواست انگلیسها رانیز از خود برنجاند . ازهمین سبب شاه اقدام عملی رااز امروزبفرداموکول میکرد. اماغضب مجاهدین به اومجال نداد ودر حالیکه درنیمه شب توسط جیان خفیه ازبالاحصار برکمپ مجاهدین در سیاه سنگ برمیگشت توسط شجاع الدوله‌خان پسرنواب زمان خان به قتل رسید .

توپهای‌شش‌پن‌که درجنگ اول افغان وانگلیس ازدشمن غنیمت گرفته شده بود . (شیرپور)

امارت دوم دوست محمدخان :

قبل ازتخلیه کابل، اردوی تازه دم انگلیس برهبری جنرال پالك طوریکه قبلا نیز تذکر رفت، «بغرض انتقام» و«حفظ آبرو» از طریق جلال آباد وارد کابل شده، بعداز دهشت افگنی وویرانی، راه هندوستان را پیش گرفت، گرچه انگلیسها بدان وسیله وا نمود کردندکه فتح ازآن ایشان بود، اما بسیاری ازمؤرخین ونویسندگان برتانوی این حرکت رااصرف یك مانوره سیاسی خواند وعواقب اشغال افغانستان رابزرگترین شکست برای خودوانمود کردند . تخلیه کامل افغانستان از طرف انگلیسها موضوع تعیین زمامدار آینده اینکشورمارابامشکل مواجه ساخت . فتح جنگ که بعداز کشته شدن پدرخود، شاه شجاع پادشاه شد، طبق وعده خود باغازیان همراهی ننمود، درنتیجه عدم اعتماد نسبت به وی روز بروزتوسعه میيافت . زمانشاه نیز نمیتوانست درین وقت تاج شاهی افغانستان را برسرنهد زیراکبرسن وعدم بصارت مشکلی درین راه بود. امیردوست محمدخان یگانه کسی بودکه برای زمامداری این کشور مطلوب وانمود میگردید . بنابران وی ازهندوستان بکابل آمد ودرآغاز ۱۸۴۳ برای دومین بار امیرکابل شد، کهندل خان به کندهار مراجعت نمود وهرات نیزتوسط وزیریارمحمد خان الکوزایی اداره میگردید، بازهم وحدت افغانستان برای بیست سال دیگر عملی نشد .

مقارن مواصلت امیردوست محمدخان بکابل مناسبات انگلیس باجاه نشینان رنجیت سنگهه که در۱۸۳۹ درگذشته بود، تیره گشت . انگلیسها که رنجیت سنگهه رابحیث روکش نقشه های استعماری خود استعمال نمودند ، بعداز مرگش میخواستند قلمروش را تسخیر کنند. علاوتاً جاه نشینان رنجیت سنگهه نتوانستند مناسبات رابا انگلیس طور سابق نگهداری نمایند. درنتیجه جنگ انگلیس وسك آغازیافت ودرسال ۱۸۴۸ سکها مغلوب شدند وقلمرو ایشان بشمول متصرفات آنهاچون پشاور و نواحی آن تسخیر گردید .

زمامداران سك دراخیر پی بردند که آنهاتوسط انگلیسها برای مفاد استعمار استعمال شدند وازهمین سبب کوشیدند باافغانستان بیك موافقه برسند، اماقبل ازرسیدن باین موافقه قلمرو شان ازطرف انگلیسها اشغال گردید .

امیردوست محمدخان بعدازگرفتن زمام امور درکابل تکمیل وحدت افغانستان راکه بعد از ۱۸۱۹ازبین رفته بود، هدف اساسی نصب العین خود قرارداد . چنانچه وی درمدت تقریباً بیست سال دوره دوم امارت خویش به تکمیل آن تا یك اندازه موفق گردید. سیاست خار جی امیردوست محمد خان بعداز آغاز دو ره دوم امارتش انزواگیری بود . به هیچیك ازنیروهای خارجی اجازه داده نمیشدکه بامور افغانستان مداخله کند ویا مناسباتی بااین کشور داشته باشد. سیاست انزواگیری مقارن به عصر سیاست عدم مداخله ماهرانه انگلیس در امور این مملکت بود این موقع به امیر دوست محمدخان وقت داد، کـه کندهار رادر ۱۸۵۲ صفحات شمال افغانستان رابین سالهای ۱۸۵۳ و۱۸۵۵ به حکومت مرکزی مربوط سازد. امـا

پشاور وهرات هنوزاسترداد نشده بود، پشاور طوریکه قبلاً گفته شد، بعدازجنگ انگلیس و سك متعلق به قلمرو کمپنی هندشرقی گردید ودرهرات بعداز مرگ کامران برای تقریباً پنجسال یارمحمدالکوزایی منحیث والی مستقل آن منطقه ولایت میکرد، و بعد ازمرگش پسرانش درهرات دررأس امور قرار داشتند. بعداز ۱۸۵۹ سلطان احمد خان پسرعم سرادر محمداکبرخان ویکی ازمجاهدین جنگ اول افغان وانگلیس در هرات حکمروایی مستقل داشت. ناگفته نماندکه درسالهای ۵۰ قرن نزده اختلافات نظربین امیردوست محمد خان وپسرمجاهدش محمداکبر خان پدید آمد. اکبرخان روش محافظه کارانه پدر خودراموردانتقاد قرار میداد. انکشاف اختلاف نظر بین امیردوست محمدخانواکبرخان مناسبات سلطان احمدخان رانیز باامیر تیره گردانید، ودرنتیجه مناسبات کابل وهرات کشیدگی پیداکرد واین کشیدگی مانع پیوند هرات باحکومت مرکزی میشد.

بعدازپیوستن کندهار وصفحات شمال به حکومت مرکزی امیردوست محمد خان برای تکمیل نقشه وحدت ملی افغانستا ن متوجه پشاور وهرات گردید. درآغازانگلیسها متوجه اقدام امیردرمورد پشاور نگردیدند، اماوقتیکه در۱۸۵٦ ناراحتیها درهند آغاز شد، انگلیسها باامیردوست محمدخان بهیك سلسله مذاکرات پرداختند وموافقاتی در۱۸۵۵ و۱۸۵۷ امضاء شدکه باساس‌آن طرفین‌ازمداخله درامورداخلی یکدیگر صرف نظر کردند. درهمین وقت اختلافات اکبرخان وامیردوست محمد خان آغاز میکردد. بنابران پیوستن پشاور به حکومت مرکزی تحقق نیافت، وامیرمتوجه هرات شد، گرچه درآنجا بامقاومت برادرزاده وداماد خود سلطان احمد خان مواجه گردید، امابالاخره در۱۸٦۳ امیردوست محمدخان به الحاق هرات موفق شدو به‌استثنای پشاوروتواحی‌آن‌وحدت‌ملی افغانستان تکمیل‌گردید. هنوزمدتی ازپیوستن هرات بحکومت مرکزی سپری نشده وهنوز امیرموصوف به هرات بودکه داعی اجل رالبیك گفت، وپسرسومش، شیرعلیخان جاه نشینش اعلام شد.

امارت اول امیرشیرعلیخان وجاه‌نشینان وی :

آغاز امارت امیرشیر علیخان در هرات بحرانی بود. افضل خان واعظم خان‌که برادران بزرگتر بودند، خودرامستحق امارت میدانستند. چنانچه افضل خان دوش بدوش اکبر خان وحیدرخان (پسر امیر دوست محمدخان) در مجادلات ملی سهیم بود. گرچه افضل خان واعظم خان درآغاز بیعت کردند، اماأخیرالذکر دربیعت خودبسیار صمیمی نبود، ومیخواست زمینه یك شورش رافراهم کند. هنگام‌جلوس امیر شیرعلیخان به استثنای افضل خان سایر برادرانش بهرات بودند، اعظم خان میخواست پیشتر ازبرادران امیرجدید درکابل رود. محمدعلی خان پسر بزرگ امیر شیر علیخان که درمرکز بود، نگذاشت اعظم خان بهفتنه انگیزی مبادرت ورزد، واخیرالذکرچون ساحه‌رابرای فعالیتهای خودتنگ‌دید، درحواشی

امیر شیر علی خان

سرحد فرار کرد. ولی افضل خان دربیعت خود صادق بود واوبحیث نائب الحکو مه ولایـات شمال افغانستان پابرجاه ماند .

بعداز رسیدنش بکابل، امیرشیر علیخان‌طی نامه ای بحکومت هند برتانوی (کمپنی هنـد شرقی در۱۸۵۷منحل‌گردید ودولت هندبرتانوی رویکار آمد) ابلاغیه اشغال امارت خودرا رسماً باطلاع‌آن‌دولت‌رسانید. وازدوام‌مناسبات دوستانه به‌اساس موافقات۱۸۵۵ و۱۸۵۷ به‌آن حکومت اطمینان داد. اماحکومت هند برتانوی به‌نامهٔ امیرشیرعلیخان جواب نسبتاً سردی داد. بـه هرصتورت دردوران امارت اولی خود امیـر شمیرعلی خان بیشترمتوجه مسایل داخلی بود ودرمناسبات بین المللی افغانستان کدام واقعه قابل ملاحظه‌ای رخ نداد. هنوزیکسال ازامارت امیرشیر علیخان نگذشته بود ، کـه برادر بزرگش افضل خان به تحریك محمد اعظـم خان بغاوت نمود. اماامیر اورا شکست داد ومحبوس‌کرد. درسال سوم امارتش، برادردیگر امیر، محمداکرم خان، که نایب الحکومه‌کندهار بود برعلیه وی شورش نمـود، برای دفع آن شورش سر دار محمد علیخان پســر بزرگ امیر فرستاده شد. امادرمیدان جنگ کـاکـاو وبرادر زاده کشته شدند . این واقعه صـدمهٔ بزرگ روحی رابه امیرشیرعلیخان بار آورد. بااستفاده ازچنین فرصت ، عبدالرحمن خـان پسرافضل خان‌که درصفحات شمال افغانستان گشت وگذار میکـــرد ، لشکری فراهم نموده کابل رامورد حمله قرارداد، امیرشیر علیخان شکست خورد افضل خان ازحبس رها گردید وامیرجدید افغانستان شد .

اماافضل‌خان بعدازیك‌ونیم‌سال امارت‌از۱۸۶۷ الی ۱۸۶۸ فوت کرد واز ۱۸۶۸ الـی ۱۸۶۹ برادرش اعظم خان درافغانستان امارت نمـود

امیرشیرعلیخان که درین مدت در هرات نزد پسر خود یعقوب خان، والی آنجا میبـو د آهنگ‌کابل نمود، امیرمحمداعظم خان راشکست داد وعبدالرحمن خان نیزبه تاشکند فرار کرد امیر موصوف برای باردوم از۱۸۶۹ الی۱۸۷۹ امارت نمود .

افغانستان وسیاستهای استعماری :

امیرشیرعلیخان بلافاصله بعداز اعاده تخت ازین موضوع به‌سرجان لارنس وایسرای هند اطلاع داد. امیردرسال ۱۸۶۹ بنابر دعـــوت

وایسرای مسافرتی به هندکرد ودر امباله ـ بالاردمایو، جاه نشین لارد لارنس مذاکـره نمود. اماآن مذاکرات طور مطلوب آرزوی امیر رابرآورده نساخت . زیرا امیر میخواست از انگلیس تعهد بگیردکه اورا به مقابل رقیبانش حمایه‌کند وبه آنها موقع ندهدکه امارت اورا تهدید نمایند .

امیرشیر علیخان دردوره دوم امارت خـود یك سلسله اصلاحات مدنی رادرساحات اداری معارف، مطبوعات وتشکیلات در پیش گرفـت وازین لحاظ میتوان آن عصر راآغاز دورهٔ تجدد وتنوردرین کشور نامید .

دراواسط قرن نزده توسعه جویی روسیـه تزاری درآسیای مرکزی سریع گشت ودولت تزاری بسوی رودآمو پیش روی نمـود. ایـن عملیه عمال برتانوی هندرا نگران ساخت وبه خاطرحفاظت هندوستان ازتهاجم‌احتمالی روسیه سه مکتب فکری‌سیاسی درجستجوی سرحدات «محفوظ» بمیان آمد . مکتب اول عبارت بوداز سیاست عقب نشینی ، متفکـرین این مکتـب عقیده داشتند، که باید قوای انگلیسی تـا سرحدطبیعی نیمقاره‌که رودسندهم میباشد، عقب نشینی کند ودرآن قسمت خودرا تقویه نماید. گروه دوم مکتب سیاست پیشروی بـــود . متفکرین آن مکتب عقیده داشتند که بخاطـر محافظت هندوستان بایدافغانستان اشغال‌گردد. مکتب سومی عبارت بودازمکتب سرحد علمی. طبق نظریهٔ متفکرین این مکتب، سرحــدی برای نگهداری هندوستان کمال مطلوب میباشد که ازنگاه ستراتیژیك‌مکمل باشد. دسته‌مکتب دومی نسبت به سایر دسته ها نفوذ بیشتر داشتندودراواخردهه ۷۰قرن‌نزده جانبداران آن این مکتب هم درحکومت برتانیه ونیزدرحکومت هند برتانوی پست های حساس رااشغال کرده

وسط امیرشیرعلـی خان (راست) سیدنورمحمد شاه خان ، (چپ) شاه آقاسی شیردل خان .

بودند ولاردلیتن وایسرای هند نیز یکــی از طرفداران سرسخت این مکتب بود .

درجولای ۱۸۷۸ امیر شیر علیخان هیـأت روسیه رادر افغانستان پذیرفت . حکومت هند برتانوی نیز برامیر موصوف فشار وارد کرد که هیأت برتانوی راهم بپذیرد . اماامیرشیر علیخان بحیـث یك فرمانروای مستقل آرزو نداشت،که هیأت‌خارجی راتحت فشارقبول‌کند بنابران هیأت برتانوی درسرحد افغانی واقـع علی‌مسجد، متوقف‌گردیدوبه‌آن‌هیأت‌اجازه دخول بافغانستان داده نشد . حکومت هند برتانوی این‌عمل‌رابهانه‌ای‌برای تطبیق‌سیاست پیشروی

خوددر افغانستان قرارداد وبرای باردوم براین کشور تجاوز نمود. امیر محمد یعقوب خان پسروجاه نشین امیرشیرعلیخان (امیرموصوف بعداز تجاوز برتانیه به مزارشریف رفت ودر آنجافوت کرد.) باانگلیسها (صلح) کرد و مجبوربه پذیرفتن معاهده گندمك گردید. به اساس آن معاهده که در ۱۸۷۹ بر امیر افغانستان تحمیل‌شد، مناطق‌کرم سیبی، پشین بصورت موقت تحت حکمروایی هند برتانوی درآمد، وحکومت هندبرتانوی تسلط خودرا بر دره های خیبر ومیچنی پهن کرد.

مادهٔ چهارم معاهدهٔ گندمك همچنان راجع به اقامت نمایندهٔ دایمی انگلیس در افغانستان تذکراتی داشت. نتیجه چنان شده که امیرمحمدیعقوب خان صرف یك پادشاه نام نهاد باشد وکلیه قدرت واختیار بدست کیونازی نمایندهٔ انگلیس متمرکز گردد، قتل نمایندهٔ انگلیس درکابل بهانه اشغال افغانستان رابه‌عمال برتانوی هندداد. درنتیجه این‌کشور موردحمله قرارگرفت امیرمحمدیعقوب خان خلع شدواقتدار مستقیماً بدست عمال برتانوی هند درآمد. یکبار دیگر خاطرات اشغال اول انگلیس درنظرها جلوه‌گر گشت، یکباردیگر نیروی آزادی بخش ملی با قوای اشغالگرانگلیس باوجودعدم‌موازنه‌قوامقابل‌گردید خاطرات میوند برافتخارات تاریخی مردم ما افزود. این‌سرافگندگی‌بالاخره انگلیسهارادوباره مجبوربه تخلیه افغانستان‌کرد، اماآنهابرعکس آنچه‌درمعاهده‌گندمك تعهد نموده بودند، مناطق سیبی وپشین را بافغانستان مسترد نکردند

امیر عبدالرحمن خان

وآنرابه متصرفات هند برتانوی ضمیمه‌ساختند.

شکست قوای اشغالی انگلیس درافغانستان زمینهٔ‌شکست طرفداران‌مکتب سیاست پیشروی رادر برتانیه ونیزدرهند برتانوی موقتاً مهیا گردانید. درانتخابات ۱۸۸۰ برتانیه مسئله

افغانستان از جمله موضوعات مهم مبارزات انتخاباتی بود . مخالفین حکومت دیزرائیلی نسبت به این سیاستش آن حکومت را مورد انتقاد قرار دادند وسرانجام واقعات افغانستان بهحیات سیاسیدیزرائیلیکه از ۱۸٦۰ نقشمهمی درطرح سیاست برتانیه داشت خاتمه بخشید وبرای مدتی یك خلایفکری راجع به سرحدات بمیان آمد واین عصر راعصر سیاست عدم مداخله ماهرانه گویند .

اماحکومت کنندگان هند برتانوی هیچوقت موضوع سرحدات راازنظر دور نداشتندوبازهم درپی تکمیل سرحدات امپراطوری از نگاه ستراتیژیك بودند، ودرخلال دهۀ ۸۰و۹۰قرن نزده برای امیرعبدالرحمن خانکه بعداز تخلیۀ افغانستان ازاردوی انگلیس۱۸۸۰رویکارآمددرد سرهای متعددیتولیدمیگردید. گرچهدرکانگرس ۱۸۷۸برلین،روسیه وبرتانیهراجع بهسیاستهای آسیایی شان به یك موافقه رسیده بودند. اما بازهمانگلیس به منظورتأمین سرحدستراتیژیك واهمه تهدید روسیه رازنده نگهمیداشت .

لاردلانسدآون وایسرای هندوستان بافراهم آوری فشار های متعدد امیر عبدالرحمن خان رامجبور کرد تاهیأتی راتحت ریاست مورتیمر دیورند بپذیرد ودرنتیجه خط دیورندرابوسیلۀ تهدید بلوکاد نظامی و اقتصادی ، بر امیر افغانستان تحمیل کند. باید یاد آور شدکه معاهدۀ دیورند وقتی برامیر افغانستان تحمیل شد،که این کشور در سیاست خارجی مجبور به قبول مشوره انگلیس گردیده بود . بنابرآن جانبین متعاقدین حیثیت مساوی نداشتند. همچنانمعاهدهدیورندسرحدبینالمللی افغانستان وهندبرتانوی راتعیین نکرده ، بلکه ساحات نفوذ هند برتانوی راز قلمرو امیر افغانستان جدانمود . روی این اصل معاهدۀ مذکور بهیچ وجه یك معاهده بین المللیگفته شده نمیتواند . عقد معاهدۀ دیورند آخرین مرحلۀ انتزاع خاکهای افغانی از پیکر این کشور بود.

اماامیرعبدالرحمن خان دردوران ۲۰ سال امارت خودموفق گردیدکه احوال از هم گسیخته افغانستان راکه زاده جنگهای داخلی واشغال قدرت های اجنبیبودتنظیم نمایدویك حکومت مرکزی راکه بیشترشکل نیمه ملوك الطوایفی راداشت، مستحکم ومستقر سازد .

خلاصه طیاین عصرافغانستان باوجود مواجه بودن بااستعمارورقابت های دولبزرگاروپایی وکشمکش های داخلی هویت ملی وموجودیت ملی خودرا بحیث یكملتمشخص درین قسمت آسیاحفظ وازامپراطوری بزرگ اماپاشان عصر تیمورشاه درآغاز قرن نزده یك افغانستان کوچکتراما تنظیم شعده ومستقر بمیان آمد .

دافغانستان جغرافيې ته يوه لنډه کتنه

دافغانستان لرغونی هيواد دآسيابه لو يـه وچه‌کی د۲۹درجو ۲۲دقيقو ۵۳ ثانيو او۳۸درجو ۲۹ دقيقو ۲۷ثانيو شمالی عرض البلدونو اود ۶۰درجو ۲۸دقيقو ٤۱ثانيو او۷٤درجو ۵۱ دقيقو ٤۷ ثانيو ختيز وطول البلدونو ترمينځ موقعيت لری، براخوالی يی ۲۵۳۰۰۰ مـربع ميلو يـا ٦٤۷٤۹۷ مربع‌کيلومتروته‌رسيږی. دافغانستان دوګړو شمير دکال ۱۳۵۲ داحصائيوپه اساس ۱۷ مليونه اواته سوه زره تنه اټکل شويدی . پدی توګه‌يی په هرمربع‌کيلومتره سيمه باندی د۲٦ تنو څخه زيات اوسيدونکی ژوند کو ی. دافغانستان دولاياتو په ترڅ کی دنفوسو د کثافت له پلوه دکابل ولايت له ټولولمړی دی اودنفوسو کثافت يکښې له ٤۱۳ تنوڅخه په هرمربع‌کيلومتره ساحه باندی زيات دی، حال داچه له همدی امله دنيمروز ولايت ترټولـــو وروستی دی او په هرمربع کيلو متره ساحی کی‌يی په عمومی توګه دری تنه ژوند کوی .

دافغانستان زيات اوږدوالی د ختيز څخـــه دلويديز په لور يعنی له پامير څخه دذوالفقار تردری لوری ۱۲۰۰ کيلومتره اوزيات سوريی له شمال څخه دجنوب خواته يعنی له خم آب څخه دچګايی ترغرونو پوری ۹۱۲ کيلومتروته رسيږی . دافغانستان‌دجمهوريت شمالی خواته شوروی اتحادلويديزلورته‌ايران، ختيزاوجنوبی خواته پښتونستان اوبلوچستان اوشمال ختيز بلوته ديوی کوچنی مسافی د پاره دچيـــن جمهوريت موقعيت لری . پدی توګه دا هيواد اوس يوپه وچه محاط هيواددی اوډير نژدی واټن يی دعمان له خليج څخه ۵۰۰ کيلومتره اټکل شويدی .

طبيعی بڼه

۱ـ غرونه :

دافغانستان اوسنی توپوګرافی او دځمکـو جوړښت دهغو جيولوجيکی دوامدار اوفعاليتونو نتيجه ده چه دپريکا مبرين له دوری څخـه شروع اوتراوسه پوری‌يی دځلورو زروملونو کلونو دپاره ادامه موندلی ده .

ددی دوری څخه دمخه ټول افغانستان ديوه لوی بحرتر لاندی ووچه دتيتس په نامه ياديده اوداطلس اوآرام بحرونه‌يی سره نښلولی وو . دوروستيو جيولوجيکی دوروپاتی‌آثاردافغانستان په مختلفو سيمو کی په پراخه اندازه ليدل کيږی .

په عمومی ډول افغانستان يوغرنی هيواددی چه په‌سلوکښی له اوياڅخه زياته برخه يی دغرونو اوپيدياوڅخه تشکيل شويده . دآسياپه منځنی برخه او دافغانستان په شمال ختيـــزه سيمه‌کی هغه لوړه سطحه موقعيت لری چـه د پامير په نامه يادېږی اوددنياپام بلل کيږی . اودهغی لويديزه برخه چه‌کوچنی لوړوالی يی دبحرله سطحی څخه دځلورزرومتروڅخه زياته ده. داسيا دغرونو مهمی سلسلی لکه هماليه

قراقرم ، کوشنلن اوهندوکش سره یو ځای کیږی دهندوکش سلسله چه په افغانستان کی له مهمو طبیعی عوارضو څخه ده له همدی ځای څخه شروع اودجنوب لویدیز په لورغځیدلی دی. داغرونه له ختیزڅخه دلویدیزپه لور ۶۰۰ کیلو متره اوږدوالی لری اوپه دوو برخوویشل کیږی. ختیز هندوکش چه ۳۶۰ کیلو متره اوږدوالی لری په کوچنی بامیر کی دیولی له دری څخه شروع اودخاواك ترکوتل پوری اوږدیږی . داغرچه سوریی دبدخشان په سیمه کی سلو کیلومتروته رسیږی دهیوادله لوړوغرونو څخه ده اومنځنی لوړوالی یی ۵۰۰۰ متروته رسیږی حال داچه لوړه څوکه یی دتیراجمیر په نامه ۷۷۴۰ متره لوړه ده . ددی غره زیاتی لوړی برخی دکال په ټوله موده کی په واوروپټی وی څکه نوکوتلونه یی هم دتګ راتګ دپاره مساعد ندی دختیزهندوکش په ختوسیمو کی دیخچالونو آثارهم لیدل کیږی . لویدیز هندوکش چه دخاواك له کوتل څخه دآق رباط کوتل پوری بروت دی دختیز هندوکش په مقایسه لږه لوړوالی لری اودکوتلونو څخه یی هم دکال په موده کی دتګ راتګ په مقصد ګټه اخستل کیدای شی دهندوکش ددی برخی ورشوګانی زیات اهمیت لری . دشبرد کوتل په جنوبی او دبامیان په ختیزه برخه کی دغرونویوه بله سلسله دختیز لورته غځیدلی ده چه دکابل ترلویدیزی سیمی پوری رسیږی اودپغمان دغرونو په نامه یادیږی ددی غره لوړه څوکه دتخت ترکمن په نامه ۴۶۸۲ متره لوړوالی لری .

دهندوکش دغره څخه وروسته دبابا دغرونو سلسله هم په مرکزی افغانستان کی زیات اهمیت لری چه منځنی لوړوالی یی څلورزره متره اواوږدوالی یی ۲۰۰ کیلومتره اټکل شویدی دهیواد یوزیات شمیر سیندونه ددی غره څخه سرچینه اخلی او څړ ځایونه یی دڅارویو دروزنی له پلوه خورازیات اهمیت لری ددی غره ډیره لوړه څوکه دشاه فولادی په نامه یادیږی او ۵۹۴۰ متره لوړوالی لری . داسلسله هم زیات کوتلونه لری داونی (۳۰۰۰ متره لوړوالی) اوحاجیګك (۳۹۰۰ متره) کوتلونه پدی لړ کی دیادونی وړدی .

دبابا دغرونو په لویدیزه برخه کی دوه نوری سلسلی هم په هماغه استقامت غځیدلی دی چه کله دفیروزکوه په نامه هم یادیږی . شمالی سلسله یی دسفیدکوه په نامه یادیږی چه د حصارله غره څخه په ختیزکی داردوران ترکوتل پوری په لویدیز کی ۲۵۰ کیلومتره اوږدوالی لری اومنځنی لوړوالی یی ۳۰۰۰ متروته رسیږی ددی غره کوتلونه چه دمرغاب اوهریرود دحوزی سره نښلوی زیات لوړوالی نلری اودهریرود اومرغاب دسیندونو زیات معاونین هم دهغو څخه سرچینه اخلی . دسیاکوه غرونه چه دفیروز کوه جنوبی سلسله تشکیلوی دجنوب لویدیز په لوردهرات دزنده جان ترسیمی پوری رسیږی داغرچه په مختلفو ځانګو ویشل کیږی دسفید کوه په مقایسه لږلوړ والی لری حال داچه اوږدوالی یی دهغه په مقایسه زیات دی لوړوالی یی دتایوری په شمال لویدیزکی ۳۹۲۳ متروته رسیږی ورشوګانی یی دڅاریو دروزنی دپاره

زیات اهمیت لری لویدیزه برخه یی ددوشاخ په نامه یادیږی په افغانستان کی دهغو سلسلو وروستی برخه ده چه دشمال ختیزخخه دجنوب لویدیزپه لوری هیوادپه دوو شمالی اوجنوبی برخو ویشی .

دسیاه‌کوه په‌شمالی برخه‌کی دغرونویوه بله کړی دختیز خخه دلویدیز په لور غځید لی ده چه دتیربند ترکستان په نامه یادیږی ی داغرونه‌سره له دی چه‌په جلاډول واقع شویدی خو د جوړښت له پلوه دهندوکش دغرونو سره یوشان دی دتیربندترکستان سلسله ۳۰۰کیلو متره اوږدوالی‌لری اومنځنی لوړوالی یی ۲۳۰۰ متروته رسیږی ډیره لوړه خوکه یی دجنګلک په نامه ۳۸۹۵ متره لوړه ده دآب‌سفید سیندچه له سرپل اوشبرغان اودقیصار سیند چه‌له میمنی دولت آباد اواندخوی خخه تیریږی له‌همدی غرونوخخه سرچینه‌اخلی. دتوپوګرافی له پلوه ددی غره په شمالی اوجنوبی لمنوکی زیات توپیر لیدل کیږی جنوبی لمنی یی داحتکالاتوله امله خوانی ښکاری حال داچه په شمالی لمنوکی یی د زرګونو کلونو راهیسی دسائبیریایی بادونودفعالیت له‌کبله رسو بی مواد خای په‌خای شوی دی خکه نودزړوغرونو بڼه یی غوره کړیده .

دافغانستان په ختیزه برخه کښی دکابل اوکرم دسیندونو دحوزو ترمینځ دوه نورغرونه موقعیت لری چه شمالی سلسله یی دسیاه کوه یاتورغره اوجنوبی یی دسپین غره په نامه یادیږی. سیاه‌کوه دسوات له دری خخه شروع اودلویدیز خواته دلوګرتردری پوری غځیدلی دی. ددی غره لوړه خوکه ۲۸۷۳ متره لوړوالی لری سپین غردپیښور دلویدیزی برخی خخه شروع او دلویدیز خواته ۱۵۰ کیلو متره اوږدوالی لری اودجلال آباداوکرم وادی کانی سره بیلوی اودکابل ترشاوخوا سیمو پوری ادامه مومی . داغرونه دهندوکش اوبابا دغرونو خخه وروسته دافغانستان ډیرلوړغرونه دی او لوړی سیمی یی تل پرواوروپټی وی ډیره لوړه خوکه یی دسکارام په نامه ۴۷۶۰ متره لوړوالی لری سوبیره پردی دسپین غره په شمالی اوجنوبی لمنوکی ډول ډول ونوطبیعی ځنګلونه هم لیدل کیږی همداډول دافغانستان په ختیزه برخه‌کی‌دشتی‌ګردن له‌کوتل خخه وروسته‌دغرونو یوه بله سلسله دافغانستان دجنوبی سرحداتو په لورغځیدلی ده چه دسلیمان غرونه یی‌بولی اوتقریباً ۶۰۰ کیلومتره اوږدوالی لری داغرونه دختیزخخه دلویدیزپه لورپه دووبرخو ویشل کیږی دختیز سلیمان سلسله دبولان دکتول په‌سیمه‌کی دلویدیز سلیمان سره یوځای‌کیږی ددی غرونو منځنی لوړوالی ۲۲۰۰ متره ده او ډیره لوړه خوکه یی تخت سلیمان په نامه ۳۳۷۲ متره لوړوالی لری دسلیمان غرونه‌دزیات لنده بل له‌کبله چه‌لری‌یی په‌ځنګلونه پټ دی داځنګلونه‌دسلو کیلومترو په‌شاوخوا کی اوږدوالی اوله لسوخخه تر۱۵کیلومترو پوری سورلری .

دافغانستان په جنوب لویدیزه برخه‌کی یوه بله سلسله شته چه دچګایی په نامه‌یادیږی اواږدوالی یی ۱۵۰ کیلومتروته رسیږی منځنی لوړوالی یی ۱۵۴۱ متره ده ډیره لوړه خوکه‌یی په بلوچستان کی ۲۵۷۰ متره لوړوالی لری .

۲ــ سیندونه :

سره لدی چه په افغانستان‌کښی دلوړوغرونو شته والی چه په واوروپټ دی دزیاتوسیندونو دمینځ ته راتلو سبب‌گرځی ، خوبیاهم داهیواد داوبودبهیر داندازی اودسیندونو دشمیر لــه پلوه دنوروآسیایی اواروپایی هیوادپه مقایسه لږاهمیت لری دمثال په توگه په شوروی اتحاد کی داوبو دبهیر عمومی اندازه په یوه‌کال کی دټولوسیندونو دپاره د۳۹٤۰ مکعبو کیلومتروپه شاوخواکی اوداوبودبهیرمنځنی اندازه دهرمربع کیلومتری ساحی دپاره ۸ر۵لیتره په یوه ثانیه کی اټکل شویده . په افغانستان کــی دټــولو سیندونو داوبو دبهیر کلنی اندازه ٤۰ مکعبه کیلومتره اومنځنی اندازه یی دهر مربع کیلو متره سیمی دپاره ۷ر۱ لیتره په ثانیه کــی اټکل‌کیږی. داهم بایدوویل شی چه‌داوبوجریان هم په ټولوسیندونوکی یوشان نده اودهیوادپه ختیزه برخه‌کی دهرمربع کیلومتره سیمی دپاره له ۱۹ څخه تر ۲۰لیتروپوری په یوه ثانیــه کښی ترصفرپوری‌په‌لویدیزه اوجنوب لویدیزه سیمه کښی ټوپیر مومی سربیره پردی دکال دمیاشتو په موده کی هم داوبوجریان اواندازه زیات ټوپیرمومی په بل عبارت داوبو اعظمی جریان دپسرلی په میاشتوکی لیدل کیږی .

دافغانستان له نسبتاً مهمــو سیندونو څخه یوهم دکابل سیندد‌ی چه دیغمان دغره پــه لویدیزه برخه‌کی‌داونی له‌کوتل څخه چه ۳٦۷۰ متره لوړوالی‌لری سرچینه اخلی اوداتك سیمی ته‌نژدی چه د بحر دسطحــــی څخه ۲۷۱ متره لوړوالی لری داباسین له دریاب سره یوځای کیږی دادریاب چه دمعاونینو سره یی یوځای دحوزی اندازه ٦۰٦۰۰ مربع کیلومتره اټکل شویده ٥٦۰کیلومتره اوږدوالی لری اود ۲٦۰ کیلومترو دپاره داوسنی افغانستان په خاوره کی دننه جریان لری داسیند داوبولگــولو او مخصوصا دبرښنا دتولیدله پلوه زیات اهمیت لری . دکابل دسیندله لویو معاونینوڅخه یوهم دکنړدریاب دی چه داوبو اندازه یی دکابل دسیند سره دیوځای‌کیدوپه سیمه‌کی دوروستی سیندپه مقایسه دوه برابره زیات دی دکنـــړ سیند په لمړی مرحله کی داوبو دووجریانونو دیوځای کیدوڅخه چه یویی دچترال دسیندپه نامه له جنوبی چترال څخه اوبل یی دلنډی سین په‌نامه دختیزهندوکش څخه سرچینه‌اخلی مینځ ته‌راځی اوبیادپیچ ددری سیندهم ورسره یوځای کیږی دکابل سیندبل سیندبل معاون دلوگر سیندد‌ی چه حوزی یی ۹۹۲۰ مربع کیلو متره ساحه نیولی ده اود ٤۰۰۰ مترو په اوږ والی دهزاره له غرونو څخه سرچینه‌اخلی. دپنجشیر سیندچه دانجمن دکوتل له جنوبی لمنوڅخه‌چه ٤۸٥۰ متره لوړوالی‌لری سرچینه‌اخلی اوحوزی یی د۱۸٥۱ مربع کیلومتروپه شاوخواکی سیمه نیولی ده، دغوربنددریاب دشبردکوتل ترڅنگه د۳٥۰۰ متروپه‌لوړوالی سرچینه اخلی دپنجشیر دسیندله معاونینو څخه ده اودحوزی پراخوالی یی دسالنگ دسیند په‌گډون ٤٦۹۳ مربع کیلو متروته رسیږی دالینگار سیند په لغمان کــی دکابل دسیندیوبل معاون‌دی چه‌دختیز هندوکش له جنوبی لمنوڅخه سرچینه اخلی او حوزی یی ٦۲۷٤ مربع کیلو متــــره سیمه نیولی ده

داسیندوروسته له هغې چه دالیشنګ له‌سیند سره یوځای شي دننګرهار دکانال بندته زیرمه دکابل له سیند سره یوځای کیږي .

داموسیند چه یونانیان ور ته اکسوس او عربان یې جیجون بولي دافغانستان بل مهم دریاب دی چه له‌کوچنی پامیرڅخه په ۴۰۰۰ متره لوړوالي سرچینه اخلي اوله همدغه ځای څخه داران ترجهیل پورې ۲۵۰۰ کیلو متره اوږدوالي لري اود ۱۲۰۰ کیلومترو دپاره دافغانستان او شوروی اتحاد ترمینځ طبیعي سرحد تشکیلوي، ددې دریاب دمعاونینودحوزې څخه په سلوکې څلویښت او داوبو دجریان څخه په سلوکې ۲۵ اویا ۳۰ په افغانستان پورې اړه لري دآمودسیند سوردکلفت دسیمې څخه دمخه له ۱۷۰۰ څخه تر ۲۰۰۰ متروپورې ده، حال داچه له‌دې سیمې څخه وروسته کله هم پنځوکیلومتروته رسیږي . دآمو دسیند دلتادارال په جهیل‌کې ۱۱ زره مربع کیلو متره ساحه نیولې ده دآمو سیند اودهغه د معاونینو حوزه په افغانستان کې ۹۰ زره مربع کیلومترو ته رسیږي چه دهیواد دعمومي مساحې په‌سلو کې ۱۳٫۸ تشکیلوي چه دهغوپه ترڅ کې دواخان اوبدخشان دسیند حوزه ۳۰۷۰۰ مربع کیلومتره دکوکچې دسیندحوزه ۲۱۹۰۰ مربع کیلومتره اودکندز ددریاب حوزه ۳۷۳۰۰ مربع کیلومتره اټکل شویده .

دکوکچې سیند په افغانستان‌کې دآموددریاب لوی معاون دی چه فیض آبادته نژدې دسمنګان وردوج اوسرغیلان ددروجریانونو دیو ځای‌کیدو څخه مینځ ته راځي اواوږدوالي یې ۴۰۰ کیلو متروته رسیږي د کندز دریـاب چـه داندراب اوسیغان دجریانونو دیوځای کیدو څخه مینځ ته راځي دآموبل معاون دی چه ۴۵۰ کیلومتره اوږدوالي لري اودبغلان ، کندز اوتخار پـه ولایتونو کې ورڅخه دکرهنې په مقصد زیاته ګټه اخستل کیږي .

دمرغاب سیند دفیروز کوه له غرونو څخه په ۲۵۰۰ لوړوالي سرچینه اخلي اوږدوالي یې په عمومي ډول ۸۰۰ کیلومتره دی چه له‌هغو څخه د۴۵۰ کیلومترو دپاره په افغانستان کې دننه مخصوصاً دجریان په وروستې برخه‌کې دبالامرغاب اومروچاق دسیمو ترمینځ یوه‌زیاته سیمه خړوبه‌کوي البته دجریان په پور تنـۍ برخه کې له دې کبله چه له یوې خوايـې جریان ډیرچټك اوله بلې خوايي بستر ددواړو خواوودخمکو په مقایسه ډیرټیټ واقع شوی‌وی. ددی سیندله اوبوڅخه زیاته ګټه نه اخستل کیږي دادریاب چه حوزه یې ۵۷۵۰۰ مربـع کیلومتروته رسیږي وروسته له هغې چه‌د۳۰ کیلومترو دپاره دافغانستان اوشوروی اتحـاد ترمینځ طبیعي سرحد جوړوي دمروی په سیمه کې یوه لویه دلتا تشکیلوي .

هغه دوه سیندونه چه‌دباباد‌غرونودوروستۍ لویدیزې برخې څخه د۴۰۰۰ متروپه لوړوالي سرچینه اخلي اوددولت یاردسیمې تر څنګـه سره یوځای کیږي دهریرود دریاب دی هغه نسبتاً لوی دریاب چه دفیروز کوه دغـرونو څخه سرچینه اخلي اوورسره یوځای کیږي . له‌همدې‌سیمې‌څخه‌وروسته دهریروددسیندپه یوه

همواره خمکی باندی جریان مومی اوله اوبو خخه یی په اعظمی توگه په کرهنی کی گټه اخستل کیږی . هریرود داسلام کلاپه سیمه کی خپل حرکت ته‌دشمال په‌لو، تغییرورکوی اوذوالفقار ترکلی پوری دافغانستان اوایران ترمینځ طبیعی سرحد جوړوی ددی دریـــاب اوږدوالی په عمومی توگه ۱۱۲٤ کیلو متـــره اټکل شویدی او د٥٦٠ کیلومترو دپاره پـــه افغانستان کی دهرات دشاوخوامیدانونه خړوبه کوی . دهریرود د حوزی مساحت په عمومی ډول ۷۰٦۰۰ مربع کیلومتره اوپه افغانستان کی ٤٩٤۰۰ مربع کیلومتره اټکل شویدی .

دافغانستان دسیندونوپه لړکی دهلمنددریاب ترټولولوی دی اودهیواد په جنوب لو یدیزه برخه کښی یوه پراخه سیمه خـړوبه کـوی دادریاب چه حوزه یی ټوله‌په افغانستان پوری اړه لری دحاجیگك دکوتل په ختیزه اویاداونی د کوتل په شمال ختیزه برخه کی چه دمیدان ولایت له مربوطاتو خخه ده د٤٨۰۰ مترو پـه لوړوالی سرچینه اخلی اودیوی اوږدی مسافی دپاره دمرکزی افغانستان په غرنی سیمه کی جریان مومی اوپه همدی سیمی کښی زیات نورواړه سیندونه هم ورسره یوځای کـیږی . ذگرشك خخه وروسته دهلمند دریاب په یوه هوازه سیمه‌کی نجریان‌لری‌اوسورینی ۷۰۰مترو‌ته رسنیږی ، دبست کلاته نژدی ذارغنداب سیند هم دتزنگ ، ارغستان اودوری دجریانونو دیوځای کیدو خخه مینځ ته راځی ورسره یو ځای‌کیږی اوخپل حرکت ته دجنوب خواته‌ادامه ورکوی داوبواندازه دهلمند په دریاب کی دټول کال دپاره یوشان نده ، یعنی په یوثانیه‌کی له ٦۰مکعب متروخخه په عادی حالت کی تر ۱٥۰۰ اویا ۲۰۰۰ مکعب متروپوری د اوبـــو زیاتوالی په موسم کی توپیرمومی . ددی‌دریاب داوبواندازه په‌کال ۱۸۸٥کی په استثنایی ډول په ثانیه‌کی ۲۰۰۰۰ مکعب مترونه هم‌رسیدلی وه .

دهلمند دریاب دخپلی منبع خخه تر هامون هلمند پوری ۱٤۰۰ کیلومتره اوږدوالی لری دهلمند اودهغه دمعاونینو حوزه په عمومی ډول ۱٥٤۳۰۰مربع‌کیلومتروته رسیږی اودافغانستان دعمومی مساحی په سلوکی ٦ر۲۳ تشکیلوی چه له هغی جملی خخه دهلمند حوزه ۷٦۰۰۰ اودارغنداب ترنگ او نورو معاونینو حـــوزه ۷٥۳۰۰ مربع کیلومتره اټکل شویده داهـم باید ووایو چه په‌تیرواتیاکلونو کښـــی دی دریاب د۳٤کلونودپاره عادی جریان لـــری . حال داچه دنورو ۲٤ کلونودپاره داوبو اندازه دعادی جریان خخه ټیټه اودپاتی ۱٦ کلونـو دپاره دهغه خخه زیاته ثبت شویده .

۳ــ اقلیم :

دټولو هغو خصوصیاتو اوعواملو په نـظر کی نیولو سره چه داقلیم پرخرنگوالی باندی په مستقیم ډول اغیزه لری داویلای شو چـه افغانستان په عمومی توگه بری اقلیم لـــری خکه، له‌یوی خوانه بحرته لارلری اونه دبحری مربوطو جریانونوخخه په زیاته اندازه گټــه اخستلای شی خکه نوله یوی خوایی دکلنی لنده بل اندازه ډیره‌کمه اوله‌بلی خوایی دکال

دفصلونو ترمینځ اقلیمی ترپیر ډیر زیاتدی له بلی خواځرنگه چه افغانستان یو غرنـی هیواددی ځکه نوپه مختلفو اقلیمی حوزوویشل کیږی اوپدی‌توگه دعرض البلددرجه پهځانگړی توگه داقلیم پرځرنگوالی باندی مستقیمه اغیزه نلری دمثال په توگه دجلال آباد کابل اوهرات سیمی چه دعرض البلد له پلوه زیات توپیر نلری دبیلو بیلو اقلیمی خصوصیاتو لرونکـی دی . البته دلته باید دی مطلب ته هم گوته ونیول شی چه‌په طبیعی ډول دعرض البلددرجه دلمردوړانگو پر درجی باندی تاثیرلری پــدی توگه ویلای شوچه‌دبحرله‌سطحی ځخه لوړوالی داقلیم پرځرنگوالی باندی له مؤثرو عواملـو ځخه دی دمثال په توگه هغه غرنی او لوړی سیمی چه له ۲٤۰۰ متروځخه زیاته لوړوالی لری ډیرساړه اواوږده ژمی لری چه له شپږو ځخه تراوومیاشتوپوری اوږدیږی په مقابل‌کښی هغه سیمی چه له ۱۳۰۰ مترو ځخه تر۲٤۰۰ متروپوری لوړوالی لری نسبتاً معتدله هوالری اودکال ځلورفصلونه پکښی‌جلاډول لیدل‌کیږی. پههمدی ډول هغه سیمی چه له ۹۰۰ ځخه تر ۱۳۰۰متروپوری لوړوالی لری نسبتاًتود، دوبی اوپه پای کی هغه سیمی چه لوړوالی یی له ۹۰۰ متروځخه لږدی اوپه شمالی ختیزاوجنوب لویدیز افغانستان‌کښی یی پراخه سیمه نیولی ده ډیرتاوده‌دوبی اولږلنده بل لری. ددی عامل یعنی لوړوالی‌تاثیردتودوخی‌ددرجی پرځرنگوالی باندی په لاندی جدول کی لیدلی شو :

داستیشن نوم	لوړوالی	دتودوخی ډیره زیاته‌درجه دچنگابښ په‌میاشت‌کښی	دتودوخی ډیره ټیټه درجه‌دچنگابښ په‌میاشت‌کی
سالنگ	۳۳۵۰ متره	دسانتیگراد ٤ر۱۸درجی	د سانتیگراد ۱۰ درجی
غزنی	۲۱۸۳ متره	دسانتیگراد ٥ر۳۳درجی	د سانتیگراد ٥ر۹ درجی
کابل (هوایی ډگر)	۱۸۰۰ متره	دسانتیگراد ۱ر۳٥دجی	د سانتیگراد ۸ درجی
فیض آباد	۱۲۰۰ متره	دسانتیگراد ٤۰ درجی	د سانتیگراد۹ر۱۲ درجی
کندهار	۱۰۰٤ متره	دسانتیگراد ۱ر٤٤درجی	د سانتیگراد ۲ر۱۹ درجی
جلال آباد	٥٥۲ متره	دسانتیگراد ٥ر٥٤درجی	دسانتیگراد ۲۱ درجی

په افغانستان کښی دکلنی لنده بل منځنی اندازه له ۱۳ ځخه تر ۱٦ انچو پوری اټکـل شویده چه معمولاپه لوړو سیموکی دواوږو په توگه ظاهریږی البته داهم باید ووایو چه‌ددوی بارانونو دهیوادپه اکثروسیمو کښی هیــڅ نه‌لیدل کیږی . پدی توگه په ټول هیواد کی داوربښت زیاته اندازه دژمی اویا پسرلی په فصلونو کی لیدل کیږی له همدی کبله ده چه داوبواندازه په سیندونو کی هم تل توپیرمومی دلته داهم بایدووایوچه داوربښت اندازه دهیواد په شمالی سیموکی دجنوبی سیموپه مقایسی زیاته ده په بل عبارت دکلنی اوربښت منځنی اندازه چه په جنوبی هوا او سیموکی له ٥۰ ځخه تر۱٥۰ملی متروپوری ده په شمالی سیمو

کی له ۳۰۰ څخه تر ۳۵۰ ملی متـــرو پوری زیاتوالی مومی یادمثال پەتوګه دکلنی اورښت اندازه چه په لشکرګاه کی ۹۸ملی متره ده په مزارشریف‌کی ۲۰۰ملی متروته زیاتوالی مومی دلنده بل له پلوه دافغـــانستان یوبل اقلیمـــی خصوصیت دادی چه داورښت اندازه په لوړو سیموکی دټیټو سیموپه مقایسی زیاتـــــه دی. دمثال په توګه دکلنی اورښت اندازه چه په فراه کی ۸۲ ملی متره ده په شمالی سالنګ کی ۱۱۲۷ ملی متروته زیاتوالی مومی، همدا ډول باید وویل شی چه دکال په شپږوسړو میاشتو کښی داورښت اندازه دختیزو سیموپه مقایسی دهیواد په لویدیزو اوشمال لویدیزو سیمـــــو کـــــی ز یـــــا تـــه د ی د مثا ل په توګه دکلنی اورښت اندازه چه دیورتنیو شپږو میاشتو دپاره په هرات کی ۱۲۸ملی متره اوپه میمنی کښی ۲۷۳ ملی متره ده، په جلال آباد کښی ۱۱۳ملی متره اوپه خوست کښی یواځی ٤۷ ملی متروته راټیټیږی په مقابل کښی یـــی وروستی‌سیمی بیاددوبی په فصل‌کښی دهیواد دټولو سیمو په مقایسی زیات اورښت لری . په عمومی ډول باید وویل شی چه داورښـــت اندازه دهیواد په شمالی ، جنوبی اولویدیزو سیموکښی دهوااوخمکو څخه دلوړوغرونو پـــه لوری زیاتیږی اوبیاهم دغرونوپه شمالی خواوو کی دجنوبی لمنوپه مقایسی زیاته وی .

په عمومی ډول دافغانستان په ټولو اقلیمی سیموکښی داورښت له عادی اندازی څخـــه دتوپیراوانحراف اندازه ډیره زیاته ده پەهغو کلونوکښی چه داورښت اندازه زیاته وی . دکرهنی په محصولاتوکښی هم زیاتوالی لیدل کیږی اودورشوګانواوللمی‌کرنی ساحه‌پراخوالی مومی ، حال داچه په وچوکلونو کی معکـوس نتایج مینځ ته راځی داهم باید ووایو چه په افغانستان کښی د مختلفو هوایی جـریانــونــو تاثیرلیدل‌کیږی، دژمی پەفصل‌کښی‌سائبیریایی بادونه په مستقیم ډول د افغــانستان د هــــوا پرځرنګوالی تاثیراچوی د افغانستان مرکـــزی غرونه جنوبی سیمی دهغو له تاثیرڅخه پەامان کښی ساتی سربیره پردی هغه بادونه چه له اتلانتیك څخه راځی پەژمی اوپسرلی کښـــی دهوادلویدیزی اوشمال لویدیزی‌سیمی ترتاثیر لاندی ساتی لەبلی خواهندی مرطوب جریانونه پەدوبی کښی دهیواد ختیزی اوجنوبی سیمـــی متاثره کوی . یوبل افغانی بادچه تاثیر یـــی له هیواد څخه دباندی هم لیدل کیږی ، هغه بادونه دی چه دچنګاښ دمیاشتی له لومړ یو وختونو دلړم ترمیاشتی پوری‌ادامه مومی دآباد چه دهیوادله شمالی خواووڅخه دفارس دخلیـــج اودعمان دبحیری پەلوری‌چلیږی دهیواددلویدیزو برخوپراقلیم باندی زیات تاثیر لری .

اقتصادی بنه

۱ـ کرهنه :

ددی مطلب په نظر کبنی لر لو سره چه‌کرهنه د نړی د هیوادونو اقتصادی پراختیاپه بر خه مخصو صا دا فغانستان‌په شان پر مختیا یی او زراعتی هیوادونو کبنی څرگند اهمیت لری او همدار نگه دا فغانستان دجغرافیایی مو قعیت او نو رو تولو اقتصادی فعالیتونو د څیړنی څخه وروسته دا نتیجه لاس ته‌راځی چه‌په اوسنی و خت کبنی افغانستان یوزراعتی هیواد دی او راتلو نکی اقتصادی پراختیا به یی هم تر زیاته حده ددی سکتور له‌څرنګوالی سره مستقیمه اړه ولری . په لمړی مرحله کبنی څرنګه چه پوهیږو . دوقایو ی او معالجو ی طب د پراختیا اوځنی نورو اقتصا دی او اجتماعی عوا ملو له کبله ددی هیواد وګړ و شمیر د نورو پر مختیایی هیوادونو په شا ن په چټك ډو ل زیاتیږی لدی کبله نو دکر هنی بر خه د هیوادد‌وگړو داړتیاوو په پوره کو لو او هغو ته دکاړ پیدا کو لو کبنی مخصو صا که‌چیری‌دصنایعو د پرمختګ په‌بر خه کبنی نیمگړ تیاوی هم‌په نظر کبنی ونیو ل شی په بنــــکاره ډو ل څرگند یږ ی‌سره له دی‌چه صنایع‌هم په‌هیواد کبنی پر اختیا مو می خو بیا هم همدا اوس له‌یوی خوادهیواد په سلوکی له اتیــا څخه تر ۸٤پوری اوسیدو نکی له همد ی لا رې خپل ژوند تا مینوی او له بلی خوا حتی دا وسنیو صنعتی تاسیساتو زیا ت او مه مواد هم‌اصــلا زراعتی مواد دی لکه غنم، پنبه ،وړی‌پوستکی وریښم میوی او داسی نور همدا ر نگه که چیری دافغانستان صادراتو ته‌خیرشو ښکاره به‌شی چه زیات خاز جی اسعار بیا هم‌دزراعتی موادو دخرڅلاو له لاری لاس ته راځی اوسر بیره پردی حتی همدا اوس هم دافغانستان‌له وارداتو څخه په سلو کبنی له ۱۵ څخه تر۲۰ پوری زراعتی مواد دی ـ لدی کبله نودعمومی اقتصادی پر اختیا او د خلکو دژوندانه‌دسطحی دلوړولو په‌مقصد دالاز مه ده چه د زراعتی محصولاتو اندازه لوړه شی.

دهغو موثر و عوا ملو په لړ کبنی چــه‌د کرهنی دتو لیداتو په څرنگوا لی باندی چه پخواهم وویل شو ل افغانستان یو غرنی‌هیواد دی اوزیاته سیمه یی غرونو او بیدیاوونیولی ده څکه نویوه زیاته سیمه یی د کرهنی دپاره مساعده نده ضمنا داوبو لگو لو د سیستم پراختیا پکښی زیا ت لگښت غوا ړی لــــدی کبله باید وویل شی چه اوس په افغانستان کبنی کرهنه ډیر ابتدایی شکل لری اویواځی خنی دری اویا د خاورو غونډی گانی دکرهنی وړدی اویه زیاتو سیمو کبنی په سلو کبنی له ۵۰ څخه تر۷۵ پوری دکرهنی وړ ځمکوڅخه هرکال گټه کبنی اخستل کیدای شی د یـــو اټکل په اساس په عمو می‌تو گه دافغانستان له‌ټولی‌خاوری څخه‌یواځی۷ـ۸ملیونه‌هکتاره ځمکه عمومی زتبی څخه په سلو کی ۱۲ تشکیلوی د کرهنی وړ ده چه له هغو څخه یوا ځی ۳،۵

ملیونه هکتاره ځمکه داوبو لګو لو اسانتیاوی لری اویوا ځی ۲ر۵ ملیونه هکتاره یی هرکال خړوبه کیږی. پدی تو ګه په زراعتی زیاتـــو ځمکو کښی داوبو دنشتوا لی یاکموا لــــی احساس کیږی داهم باید وویل شی چه اوسنی تاسیسات هم په هیڅ ډول نشی کو لای داوبو څخه داعظمی ګټه اخستلو دپاره ز مینه برابره کړی. ځکه نو دافغانستا ن په کر هنی کښی داوبولګو برخه خوراز یاته او رو ښانه ده ځکه دنباتاتو لاندی ځمکو څخه په سلو کښی اویا یی هرکال خړوبه کیږی او په سلو کښی له ۸۰ څخه تر ۸۵ دهیواد نباتی حاصلات د هغــو څخه په لاس راځی له همدی کبله ویلای شوچه په افغانستان کښی دکر هنی پر اختیا هم زیات لګښت ایجابوی دنبا تاتو کرنه په للمی ډول هم پدی هیواد کښی زیات روا ج لری پــــه عمومی ډول دهیواد دکرنی لاندی خمکو څخه په سلو کښی ۳۲ همدا ډول دی چه ټولـــــه پراخوالی یی ۵۵ر۱ ملیونه هکتــاره ا تکــــل شویده. په للمی ځمکو کښی تر ټولو څـخه زیات غنم ډیر کر ل کیږی یعنی د پور تنی ساحی څخه هر کال تقریبا په یوملیونه هکتاره ځمکه کښی غنم کر ل کیږی چه البته د غنمو دټولوحاصلا تو په سلو کښی ۲۱ تشکیلوی دهواخر نګوالی هم پر زراعتی تولیداتــو باندی دکمیت او کیفیت له پلوه زیاته اغیزه لری له همدی کبله ده چه د هیواد په سړو سیمـــــو کښي دځمکو څخه یواځی یو محصو ل لاس ته راځی حال داچه په ګنو ختیزو تو دو او ــ مربوطو سیمو کښی په کال کښی دد ری ډوله محصولاتو اخستل هم امکان لری دا قتصادی

عواملو په تر څ کښی دمواصلاتی کرښو پراختیا پدی وروستیو کلونو کښی د زراعتی تولیداتو پر څرنګوالی باندی د کمیت کیفیت اونوعیت له پلوه زیات تاثیر لرلی دی حال داچه پخوا دهمدی ارتباطی وسیلی دنشتوا لی له امله هری سیمی اجبارا ټول هغه هیوادتر لیدوی چه خلکو ور ته اړتیا در لوده پدی ټوګه ویــلای شوچه دزیاتو سر کو نو جوړ یدلو د تجارتی کرهنی دپرا ختیا ز مینه برابر ه کـــــړی ده.

په لمړی پنځه کلن پلان کښی چه د ۱۳۳۵ کال په نیمایی کښی دتطبیق لاندی ونیول شو د کرهنی پراختیا ته خاص اهمیت ورکړ شو او زیاته پانګه هم ور ته په نظر کښی و نیو ل شوه لیکن دمواصلاتی کرښو او محرکــــه قوی دنشتوالی له امله چه اقتصاد ی پر اختیادپاره اساس ګڼل کیده دهغو پــــراختیا ته په دواړو لـو مړ یــو پـلانـونـو کښی د لومړیتوب حـــق ور کـړل شـــو پـه عمـــو مـــی ډول دلومړی پلان له حقیقی لګښت څخه چه ۳ر۱۰ ملیارده افغانی اټکل شو یدی ۳ر۱ ملیارده یا په سلو کښی ۱۲٫۶ دکر هنی په بر خه کښی مخصو صا داوبو لګو لود لویو پروژودتمویل دپاره لګیدلی وی یعنی د هلمند داوبو لګولو پر پروژی سر بیره دننګر هار د کانال او په غزنی کښی دسرده پرو ژی هم دلمړی پنځه کلن پلان په دریم کال دتر خړوبو لو لاندی ونیولی شوی او دلمړی پرو ژی دعمو مـــی لګښت څخه په سلو کښی ۳٦ او دد و همی پروژی دپاره په سلوکښی ۲۲ د همدی پلان

په موده کښې مصر ف شو ی دحاصلا تواو کرنیوړ ځمکو ډیری لږی پر اختیا په لمړی پلان کښی ونشو کړ ای چه دخلکو اړتیاوی پوره کړی ځکه نو حکومت مجبور شو تر څو دپلان پهموده کښی ټول ۲٤۳ ټنه غنمدباندنیو هیوادوڅخه واردکړی . پهکال ۱۳٤۰کښی دوهم پنځه کلن پلا ن تر تطبیق لاندی ونیول شــو ددیپلان دحقیقی لګښت څخه چه ۲۵ ملیارده افغانی اټکل کیږی ٤ر٤ ملیارده افغانی یاپه سلو کښی ٦ر۱۷ دکرنی په چارو کښیمصرف شوی دپورتنی لګښت یوه زیا ته اندازهیعنی ۸ر۳ ملیارده افغانی بیا هم دا وبو لګو لوپه لویو پروژو کښی مصرو ف شو ی چه پــه مقابل کښی یی دکرنی دنورو پر اختیا کښی چارولګښت یواځی ٦ر. ملیارده افغانی ۱ ټکل شویدی. پدی تو ګه د ۱۳٤٤ کال دقیمتونو پهاساس دزراعتی تو لیدا تو حقیقی ۱ رزښله ۹ر۲٤ ملیارد وافغانیو څخه په لمړی پــلان کښی ۳ر۳۷ ملیاردو افغانیو تهپه دو هـــم پلان کښی زیات شو. پهبل عبار ت د حبوباتو مجموعی تو لیدا ت په وسطی ډو ل چـــهد لمړیپلان دکلو نو دپاره هر کال ۳۵۵٤ زره ټنه اټکل شوی وو اودوهم پــلان دپاره ۳۵۷۷ زروټنو ته زیات شــو . په دریم پــلان کښی څرنګه چه دزیر بنایی پروژو د تکمیلیدوله امله داقتصادیپر مختیا دپاره ز مینه برابره شوه ځکه نو دکرنی په برخه کښـــی د عمـــو مـــی لګښت اندازه په سلو کښی ۲ر۲۹ تهلوړه شوه پهبل عبار ت ددی لګښت اندا زه ٤ر٤ ملیارد وافغا نیو څخه پهدو هم پلان کښی ۷ر۹ ملیارد و افغانیو ته‌په دریم پلان کښی زیاته شوه . همدا رنګه ددی پلان د عمومی لګښت څخه په سلو کښی ۵۸ د اوبو لګــولو پروژو پراختیا او په سلو کښی ۵۲ د کرنی دپراختیا دپاره ټاکل شوی دی .

مهم تو لیدات :

داقلیم لهپلو ه د مختلفو سیمو دشتهوالی لهکبله په افغانستان کښی ډډو ل ډو ل نباتاتو کرنه رواج لری لیکن دټولو څخه یی غنمزیات اهمیت لری او دهیواد د خلکو دا کثریتدپاره اساس غذایی ماده تشکیلو ی ځکه چه غنــم دنورو نباتاتو سره په انډو ل کښی په زیاته لوړتیا کښی تر ۱۳ زره ټنو پــوری هــم و ده کولای شی سر بیره پر دی ډیرو خا صو ــ اقلیمی شرایطو تههم اړه نلری ځکه نو په یواځی توګه دنباتاتو د کرنی د عمو میمساحی څخه یی په سلو کښی ٦۷ ځمکه نیولیدهحال داچه دغلهجاتو لاندی ځمکو څخه په سلوکښی ۹۰تشکیلو ی دغنمو لاندی سا حه په هیواد کښی هر کال د ۳ر۲ ملیونو هکتنا رویا ۱۱ ملیونو جریبو په شاو خوا کښی اټکل شویده اوکرنهیی دهیواد په زیاتو سیمو کښـــی د ۳۵۰ مترو لوړ والی څخه بیاتر ..۳۳۰مترو پوری رواج لری د غنمو دکلنی حاصلا تـــو اندازه د ۵ر۲ ملیو نو ټنو په شاو خواکښی اټکل شوید ه. په کال ۱۳۵۲ کښی د هیواد دعمو می زراعتی ځمکو څخه په سلو کښـــی ۳ر٦ یعنی ۲ر۲ ملیونه هکتاره ځمکه د غنمو ترکرنی لاندی وه او دحاصلاتو اندازه یی ۷۵ر۲. ملیونه ټنه اټکل شوی وه دا هم باید وویل شی چهپهلمړیاودوهم پنځه کلـــن پلانـــونـــو کښی دټولو هڅو سره سره بیاهم د

دوهم پلان کلنی حاصلات په منځنی ډول د لمړی پلان په مقایسه لږ شو ل مهم علت یی هم داوو چه د ځمکو دحاصلاتو کلنی اندازه‌له ۹۸۷ کیلو گرامو څخه په هر هکتار ځمکه‌کښی دلمړی پلان په موده کښی ددو هم پلان‌دپاره ۹۲۰. کیلو گرامه ته‌را ټیټه شوه حال‌داچه‌په همدی موده کښی دغنمو لاندی ساحی‌پراخوالی په منځنی ډول دهر کال دپاره له ۲۲۳۱۰۰۰ هکتارو څخه ...۲۳٤۳۰ هکتار و ته زیاته‌شوه. ددریم پلان‌په دوره کښی دغنمو دحا صلاتود زیاتولو دپاره دکیمیاو ی سری او اصلاح‌شو یو تخمونو دویش لــــه پلــوه ځنــی اقــــدامات عملـــــــی شو ل چه په نتیجه کښـــی یی یواځی د ۱۳٤۹ او ۱۳۵۰ کلونو څخه پرته‌د نوروکلونو دپاره دحاصلا تو اندازه زیاته‌شوی ده دنوی جمهوری رژیم داستقرار څخه وروسته داپرو گرامونه نورهم اصلاح او چټك شول اولدی کبله څرنگه چه‌وینو په وروستیو کلونو کښی دغنم حاصلات هر کال زیا ت شو ی دی.

دغنمو مختلفو ډولو نو دشته وا لی له‌کبله زیات نبات پو هان پدی عقیده دی‌چه‌افغانستان هم‌دغنمو کرنی دلمړنیو مر کزونو څخه دی.دا هم باید ووایو چه دغنمــو دځمکـــو څخه پــه سلو کښی ۵۳ ابی او پاتی نور للمی دی.

پرغنمو سر بیره دافغا نستان په ټیټواو هغو سیمو کښی چه توده هوا او زیاتــی اوبه لری دوز یجو کرنه هم رواج‌لری په تیــــرو کلونو حتی دپنځه کلنو انکشافی پــلانــونو په موده کښی هم دوریجو دحاصلا تو دزیاتوالی په‌هکله موثر اقدا مونه عملی نشو ل دوریجو لاندی ځمکو پراخوالی چه‌په کا ل ۱۳۳۷کښی ۲۱۰. زره هکتاره اټکل شوی وه په کال ۱۳٤۹ کښی ۲۰۲ زرو هکتارو تــه را ټیټه شــوه پــه مقابل کښی یی دوریجو د حاصـــــلاتو انــدازه همدی دوره کښی ۳۲۰. زرو ټنو څخه ۳٦٦زرو ټنو ته زیاته شو ه. د ۱۳۵۲ کــــــال دپاره دوریجو لاندی سا حی پراخوا لی ۲۱۰. زره هکتاره او دحاصلاتو اندازه ٤۵۰. زره ټنه اټکل شوی‌وه.په عمو می ډو ل د جنسیت له نظره‌په افغانستان کښی ددوه ډوله وریجو کرنه‌رواج لری چه یوته یی نری اوبل ته‌یی پنډی وریجی وایی دلته داهم باید وویل شی چه دوریجــو مهمو تولید ونکو سیمو څخه پر تــــــــه‌د هیواد په نورو بر خو کښـــــی و ر یجی دغذایی موادو په لړ کښی دو هم یا دریــــم مقام‌لری او مصر ف یی ډیر زیا ت نه‌وی.

څکه نو افغانستان دور یجو له پلوه‌په‌خپل ځان‌متکی دی دافغانستان زیا تی وریجی پــه ختیزو ولایتو نویعنی لغمان اوننگرهار اوپه شمالی ولایاتو لکه کندز ، بغلان اوتخارکښی زیات‌کرل کیږی . سر بیره پرډی دور یجو کر نه په محدوده اندازه دهرات، لوگر،وردگو بلخ پروان اونورو ولایتونو کښی هم رواج لری په‌عمومی ډو ل دهیواد دتو لیدا تو څخه په سلو کښی ۲۵ ددوو ختیزو ولایتو نو څخــه په لاس راځی . دهغو پــه ترڅ کښی دلغمـــــان ولایت دوریجی لاندی سا حی او دتو لیداتو اندازی له پلوه او دکنړونو سیمه دوریجـــــو دجنسیت له نظره خو رازیا ت اهمیت لری.

په‌منځنی ډول په افغانستان کښی د کا ل ۱۳۵۰. دپاره دوریجو د محصو ل اندازه له‌یوه

هکتاره څمکی څخه زرکیلوگرامه‌اټکل شوی وه .

دغذایی موادو به لړ کښی دجوارو کرنه‌هم به‌افغانستان کښی خورا زیا ت اهمیت لری‌او دغنمو څخه وروسته دوهم مقام لری چه‌کرنه اومصر ف یی دهیواد به اکثر وو لایتوکښی رواج لری البته دجوار و صادرا ت‌اویاواردات معمولانه لیدل کیږی به کـــال ۱۳۵۲ کښی د جوارو لاندی څمکو سا حه‌په عمو می ډو ل ۴۷. زره هکتار ه او دحاصلاتو اندازه یی.۷۶ زره ټنه اټکل شوی وه دجوار و لاندی سیمـه حتی دپنځه کلنو بلانو نو به موده کښی کمه شوی ده حال داچه به مقابل کښی یی ددریم بلان‌به‌موده او دهغه څخه وروسته د کیمیاوی سرى څخه به استفا دی سره د حا صـــلاتو اندازه لوړه شوی ده اوله ۲. ر۱ ټنو څخه‌دیو هکتاره څمکی دباره به کا ل ۱۳۵. کښی ۱،۷۲ ټنو ته لوړه شوی ده .

وربشی هم‌به افغانستا ن کښی دمهمـــو تولیداتو څخه بلل کیږی ا و به کـــال ۱۳۵۲ کښی یی ۳۲۲ زره‌هکتاره څمکه نیو لی‌وه‌چه دهغو څخه ۳۶. زره ټنه ور بشی به لا ســـ راغلی وی بیلی‌حبوبا ت هم دافغانستان‌به‌کرنی کښی خورا مهمه بر خه لری د هغو څمکو ساحه چه‌به کا ل ۱۳۵۲ کښـــی ددی ډو ل نباتاتو د کرنی د باره ور څخه گټه ا خستل شوی‌وه ۵ر۴۲ زره هکتاره او دمحصو ل‌اندازه یی ۳۸زره ټنه اټکل شوی وه ددی ډول نباتاتو یوه اندازه باندنیو هیواد و ته صادر یږی‌اود باتی‌بر خی څخه یی دتیلو او غوړ یو دلاس ته‌راوړلو به مقصد استفاده کیږی .

دصنعتی نباتاتو به لړ کښی دپنبی کرنه‌به افغانستان کښی زیا ت اهمیت لر ی اودهیواد به‌شمال لویدیز واو ختیز وو لایا تو کښـــی رواج لری‌چه دهغو به تر خ کښی شما لـــی ولایتونه دیاد ونی وړ دی څکه بدی سیمـــو کښی طبیعی شرایط ددی نبا ت دو دی دباره مساعد دی باید وویل شی چه د کـــال ۱۳۱۴ څخه بخوا دپنبی کرنی یوه کوچینی ساحـه بیولی وه له کال ۱۳۱۵ څخه وروسته د پنبـی کرنی به چټك ډول براختیا وموننـــد لـه او د تولیداتو اندازه یی له ۳۵.. ټنو څخه به‌کال ۱۳۱۴ کښی ۶۳ زرو ټنو ته به‌کا ل ۱۳۵. کښی‌زیاته شوه .به کال ۱۳۵۲ کښی دپنبی لاندی څمکو سا حه ۸ر۷۴ زره هکتاره اود حاصلاتو اندازه یی ۱.۵ زره ټنه اټکل شوی وه داهم باید ووایو چه دپنبی به‌کرنه کښی‌د نورونباتاتو به مقایسی سره زیا توکارگرانو ته‌اړه وی له بلی خوا به هغو فابریکو کښی هم چه دپنبی سره ارتباط لري يو زیا ت ـ شمیر خلك بوخت سا تی څکه نو دخلکودباره دکاربنه زمینه برابرو ی البته باید وویل‌شی چه‌پنبه له‌یوی خوا دافغانستا ن له‌مهمـــــو صادراتی مالونو څخه ده اوله بلی خوا بـــه هیواد کښی دننه زیاتو نسا جی فابریکوته اومه مواد برابرو ی. دنوی رژیم له مینـــځ ته‌رانگ څخه وروسته دپنبی دکرنی براختیاته زیاته پاملرنه شوی ده.

دمیوی تو لیدا ت هم د زراعتی محصولاتو به‌لړه کښی ډیر زیات اهمیت لر ی څکـه‌د هیواد داوسیدونکو داړتیا وو بر ترسره کـولو سربیره له مهمو صادرا تی ما لونو څخـــه بلل کیږی. او دبا ندنیو اسعار و څخه پــه

سلوکښې له ۲۵ څخه تر ۳۰پورې له همدې لارې‌لاس ته‌راځي. البته افغانستا ن د ډول ډول میوه دلرلو له پلــوه په نړۍ کښې شهرت لري.

دمیوه لرو نکو ونو رو زنه دهیواد په ټولو سیمو کښې رواج لري . او ځنې ډولونه یې‌په وحشي ډول هم لیدل کیږي لکه پسته، انځر انار، زیتون، خرما، توت‌اوداسې نور. په‌عمومي توګه دتو تانو، ګیــلاسو، بادامو او الووني پــه لوړو او سړو سیمو، انار ، چهار مغزاوبهی په معتدلو سیمو او دنارنج لیمو اومالټې و نی‌په تیټو اوتو دوسیمو کښې روز ل کیږی سره لدې چه میوی دافغانستا ن په ټولو سیمـــو کښې تو لیدیږی خو بیا هم دهرا ت کندهار زابل، کابل، ننګرهار، پروان، سمنګان‌او بدخشان ولایتونه‌لدې پلوه زیا ت اهمیت لری . دمیوه په‌لړ کښې انګور په افغانستا ن کښې‌ترټولو زیات اهمیت لری او مخصو صا د هرا ت ــ کندهار اوپروا ن په ولا یتونو کښې یی یوه پراخه سا حه نیو لی ده. داهم با یدووایوچه دافغانستان دټولو انګورو څخه دریمه بر خه‌په تازه‌ډول مصر ف او یابا ندنیو هیوادوتــــه صادریږی اوله پاتی برخی یی دمویزو دلاس ته‌راوړلو‌په مقصدګټه اخیستل کیږی همدا ډول تقریبادتازه انګورو نیمایی‌اودمو یزو په‌سلو کښې ۶۰ خارج‌ته استول کیږی دانګورو کلنی تولیدات په افغانستان کښې د ۱۹۰ او ۲۲۰ زروټنو په شاوخوا کښې اټکل شوی ده چه له . ۶زره هکتاره ځمکی څخه په لاس راځي. دا هم‌باید ووایو چه دافغانستان په انګور و کښې‌دقندی موادو اندازه دجهانی معیار په مقایسې سره (۷ر۲۲فیصده) زیا ت اوپه سلو کښې له ۲۵ څخه ۳۰ پورې ده په کال ۱۳۵۲ کښې‌د ــ افغانستان دټولو زراعتي ځمکو څخه ۷ر۱۳۶ زره هکتاره دمیو لاند ی وه چه دحا صلاتو ــ اندازه یی ۸۴۰ زره ټنه اټکل شوی ده .

طبیعي ځنګلو نه هم د هیواد له مهمو ملــی پانګو څخه ده او دهیواد په اقتصادی پراختیا کښې لوړ مقام لری په عمو می تو ګه دځنګلونه ساحه په هیواد کښې د ۱ر۸ ملیونو هکتارو په‌شاوخوا کښې اټکل شوی ده چه د هغوپه لړکښې دشمال لویدیزو او شما ل ختیزو سیمو دپستي ځنګلونه دیادونې و ړ دی چه پراخوالی یی ۳۰۰ زره هکتاره اټکل کیږی.

یواځي دباد غیس دو لایت دپستی ځنګلو نو ۹۰زره هکتاره سیمه نیو لی ده. دلمنزی او نښترو ځنګلو نه دهیواد په جنوبی او ختیزو ولایتونو کی(پکتیا ، ننګرهار، لغمان)دیادو نی وړ ده دیوه اټکل له مخې دپکتیا د و لایــت ځنګلونه ۳۷۲ زره هکتاره او دکنړونو دلوی ولسوالی ځنګلو نه ۳.۹ زره هکتاره‌پراخوالی لری.

دخارویو روز نه :

دخارویو روز نه دزرا عتی فعالیتو نومهمه برخه تشکیلوی او دهیواد پر اقتصاد باندی څرګنده اغیزه لری په بل عبار ت‌دهیوادټول کروند ګر څه ناڅه د څارویو دروز نی سره علاقه لری حال داچه یوزیات شمیراوسیدونکی چه دکو چیانو څخه عبار ت دی (په سلوکښې له۱۶ څخه‌زیات) یواځی له همد ی لا ری‌ځپل ژوند تامینوی. سر بیره پردی چه له څارویو یوه‌زیاته اندازه غذ ایی مواد په لاس راځی

دکرنی په چارو کښی هم وز ښخه زیاتــــه گټه اخستل کیږی او هم یوه زیــاتــه انــدازه صادراتی ما اونه له څارویو ښخه په لا س راځی. په خواشینی سره باید ووایو چه حتی دبنځه کلنو پلانونو په موده کښی د څارویو دروزنـــی په هکله زیاته با ملرنه و نشوه باید ووایو چه دمړینی اندازه دا فغانستان په څارویو کښی زیاته او معمو لا په سلو کښی نښلو پهشاوخوا کښیاټکل کیږی چه البته دوچکالیو په موده کښی لدی ښخه هم زیاته ویهغه نورعوا مل چه دمړینی په زیا تولــو باندی تاسیر لری او هم دڅارویو دمحصولاتو لکه وړیو اونورو دکمیدو سبب گر ځیدځکلو اوږو نشتوالی په ژمی کښی دڅارویو دپارهد هستو گنی دځایونو نشتوا لی او ناسی نوزن یادونی وړ دی.

دڅارویو په لړ کښی دبسو نو روزنه بــه افغانستان کښی زیات اهمیت لری اودڅارویو دصادراتی محصو لاتو ښخه په سلو کښـــی ۹۵ تشکیلوی دافغانستا ن دڅارو یو شمیر په کال ۱۳٤۹ کښی د ۳۰ ملیونو په شاو خـــوا کښی اټکل شوی و وچه په هغو کښی ۱۵ ملیونه عادی بسو نه ٤٫٦ ملیونه دقره قلی بسونه ۳٫٦ ملیونه غو اوی او میښی ۱ ٫۳ ملیونه وزی ۱٫۳ ملیونه خرونه ..۳ زرهاوښان او.٤٥ زره اسونه شا مل دی. په افغانستان کښی دبسونو مهم جنسونه رو ز ل کیږی چه دهغو په ترڅ کښی غلجا یی قره قلـــی هزاره گی ، بلوچی، هراتی، ترکی، بادغیسی اوناسیزنوز دیادونی وړ زی. دبسو نو رو زنه د هیواد په ټولو برخـوکښی رواج لری ، البته دهیواد شمالی جنو بی او لویدیز ی سیمی پدی هکله زیات اهمیت لری مخصو صاقرهقلی بسونه چه دشمالی افغانستان پهیوه براخه سیمه کښی دبدخشان ښخه تر بادغیس پوری روزل کیږی. سر بیره پر دی افغانستان هر کال د۱۷زره ټنو په شاوخواکښی وړی تولیدوی چه دهغــو ښخــه بــه کــال ۱۳٥۰ کښی شپږ زره ټنه خارج ته صادریږی او دپوستکـــو او کلمو صادرات هم دڅارویو دمحصولاتو په لــړ کښی دیادونی وړ دی. دا هم بایدووایوچهپه افغانستان کښی دوز شو گانو عمومی ساحه ٥٤٫۷ ملیونه هکتاره اټکل شوی دهچهله هغــو ښخه ۱٦٫۲ ملیونه هکتاره دژمی څــړ ځــایونــه ۲٤٫٦ ملیونه هـکتــاره د دوبــی او بــا تــی نوری دبسرلی او منی څړ ځایونه دی ضمنــاد هیواد له و رشو گــانو ښخه یواځی ۱۲۰ زره هکتاره یی لمړی درجه لری حال داچه دوهــم درجه څړ ځایونه چه معمولا دغــرونــو په لوړو کښی موقعیت لری دټولو څړ ځایونه ښخه بــه سلو کښی ۷٦ تشکیلوی .

۲ـ کانونه :

دتاریخی شواهدو په استناد ویلای شوچه دافغانستان له ځینوکانونو لکه سروزرو، مسو سربو ، سپینو زرو، جستو او قیمتي ډبـرو شخه ګټه اخستل له ډیرو پخوانیو زمانو څخه راپدیخوارواج درلود، له‌بده مرغه‌پدی‌وروستیو کلونو کښي پدی هکله ډیر لږ او محـــدود اقدامات عملي شول لیکن دجمهوریت د رژیـم له مینځ ته راتلو څخه راپدیخوا پدی برخـه کښي هم ځیني مهم ګـــامونه اوچت شول .

په اوسني وخت کښي د۲٤ مختلفو ډولوکاني موادو موجودیت دهیواد په ۸۹ سیمو کښي تثبیت او ځیرل شوی د ی چه د هغوپه ترڅ کښي یی ځني ډولونه لکه بیریل ، کرومایت، دډبروسکاره، اوسپنه، لاجورد، مالګه، تالـك اوطبیعي ګاز دخرڅلاو دبازار دپیدا کیدو په صورت‌کښي‌چه په‌تجارتي ډول دایستلووړدی سربیره پردی ځني نوری‌کاني‌ذخیری لکه مس، سرب، جست‌اوسره زرهم دپاملرنی وړدی .

دپترولو د ذخیرو تثبیت او پـــلټنه پـــه افغانستان کښي په کوچني پیمانه له کـــال ۱۳۱٤څخه راپدیخوا پیل شوی ده ددی ځیړنو نتیجي ښرګندوی چه دپترولو د پیـــدا کیدو امکانات دافغانستان په شمالي لویدیزوجنوب لویدیزو اوجنوبي سیموکښي خورا زیات دی په اوسني وخت کښي دافغانستان دپترولـــو یواځني تثبیت شوی ذخیره دانګوت په سیمه کښي موقعیت لری چه پترول یی د۱۱ څخه تر۱۲ زرو متروپه ژوروالي کښي لیدل کیږی دانګوت داوسني ذخیری د پترولـــو انـــدازه (۷۲۰٤) زره ټنه اټکل شویده چه له هغـو څخه یی ۳٦۰۳ زره ټنه داستفادی وړ دی٠ په نظرکښي دی چه‌په‌کال کښي د۱۰۰ زروټنو په ظرفیت دپترولو یوه دتصفیي فابریکه پـه نژدی راتلونکي وخت کښي ددی ذخیری تـر څنګ ودروله شي ددی سیمي په شاوخواکښي پرځیړنو سربیره په ۱۳٥٤ کال کښي دیوی فرانسوی کمپنۍ سره هم دکټواز په ۲۰ زره مربع کیلومتره سیمه کښي دپترولو دلټولـــو اوایستلو تړون لاسلیك شوی دی .

په افغانستان کښي یوه بله مهمه کـــاني ذخیره چه هم دصادراتو اوهم د صنایـــعو دپرمختګ له پلوه زیات اهمیت لری دطبیعي ګازولوی ذخیری دی چه همدااوس دجوزجان ولایت دخواجه ګوګردك اویتیم تاق په‌سیمو کښي تثبیت اوتراستفادی لاندی نیول شـــوی دی . ددی ګازاندازه چه د۱٥۰۰ څخه تر۱۸۰۰ متروژوروالي څخه په‌لاس راځي د٥ر٤۸ملیاردو مکعب متروپه شاوخوا کښي اټکـل شویده .

داګاز په عمومي ډول سلفر نلری نوځکه په مستقیم ډول ورڅخه ګټه اخستل‌کیدای‌شي. سربیره پردی دهمدی سیموپه شاوخوا کښي دسلفر لرونکي ګازنوی لوی ذخیری هم پیـــدا شوی دی چه دسلفر دبیلولو ددستګاه پـــه درولو سره به ورڅخه ګټه اخستل پیل شي. اوس ددی سیمي‌ګازدکال ۱۳٤٦څخه راپدیخوا دهغه پایپ لاین په واسطه چه دسلوکیلومترو په شاوخواکښي اوږدوالي لری، لومړی دکلفت بندراووروسته بیاشوروی اتحادته صادریږی. په‌کال ۱۳٥۲ کښي له افغانستان څخه ۸ر۲ ملیارده مکعب متره ګاز نوموړی هیواد تـــه صادرشوی‌وو. دکیمیاوی سری دهغي فابریکي

دجوړولوچارې چه په مزارشریف‌کښی موقعیت لری اوله همدی گاز څخه استفاده کــوی هم بشپړ شوی اود ۱۳۵۳ کـــال په وروستیو میاشتو کښی یی په تولیدی فعالیت پیل‌کړی دی، دافابریکه په‌کال کښی د۷۱ زره ټنومایع آمونیااوهمداډول ۱۰۵ زره ټنو یوریا دولـــه سری دتولیدولو ظرفیت لری ، سربیره پردی دهمدی فابریکی‌دفعال ساتلوپه مقصد دحرارتی برښنا یوه فابریکه هم چه په ساعت کښی د۳۶ زرو کیلوواټو بریښناتولیدوی ظرفیت‌لری، په‌کار اچول شوی ده . دمزار شریـــف دی صنعتی مرکزته گازله شبرغان څخه د هغـــه پایپ لاین په و اسطـــه چه ٥٥ کیلو متـره اوږدوالی اوپه کال کښی ٥٠٠ ملیونه مکعب متره ظرفیت لری لیږدول کیږی .

دډبرو دسکـــرو زیاتی ذخیری هـــم پـــه افغانستان کښی شته چه له پخوا څخه ترگټه اخستلو لاندی دی اوزیاتی یی په شما لـــی افغانستان کښی له تخار څخه تر هراته پوری لیدل کیږی . په عمومی ډول تراوسته پوری دهیوادپه مختلفو سیمو کښی دډبرو سکرو د۱۱ ذخیرو شته والی چه د سکــــرو اندازه پکښی له ۳۰۰ څخه تر٥٠٠ ملیونو ټنو پوری اټکل کیږی تثبیت شوی دی چه دهغو په‌ترڅ کښی دکـرکـر (۱٥ ملیونه ټنـــه) اشپشتی (٥٠٠ زره ټنه) دره صوف (٦٠ ملیونه ټنه) کانونه ترټولوزیات اهمیت لری دسکرودطبقو پریړوالی په پورتنیو کانونو کښی له (٨ر٠) متروڅخه ترڅلورومترو پوری توپیر مومی او د، ایرواندازه پکښی په سلوکښی له ۱۰څخه تر۳٥ پوری اټکل شویده . له دی کبله چـه دکرکرکان له‌کابل څخه لږه فاصله لری، څکه نود تولیداتو زیاتوالی پکښی امکـان لـــری دجنسیت له پلوه دده صوف سکاره پـــه افغانستان کښی دیادونی وړدی . په کـال ۱۳٥۲ کښی له پورتنیو کانونو څخه ٥ر۱۱٦ زره ټنه سکاره په لاس راغلی وو .

اوسپنه هم له هغوفلزاتو څخه ده چه زیاتی ذخیری یی په افغانستان کښی څیړل شوی دی چه دهغو په ترڅ‌کښی اته کانونه نسبتاً دپاملرنی وړدی اوله ټولوڅخه‌زیات دحاجیگک داوسپنی کان داهمیت وړدی داکان چه دبامیان دښارجنوبی خواته ۳۸ میله موقعیت لری له ۲۸۰۰ متروڅخه تر ٤۹٥٠ متروپوری لوړوالی لری . دحاجیگک په سیمی کښی ۱٤ کـــانی ذخیری او۱٦رگونه شته چه پریړوالی یی له ۳۰څخه تر۳۸۰متروپوری‌توپیرمومی حال داچه دهغواوږدوالی له ٦٠څخه تر٤٨٠٠ متروپوری اټکل شویدی‌دحاجیگک په‌کانونوکښی داوسپنی مجموعی ذخیری ۰۷ر۲ ملیاردوټنوته رسیږی اوداوسپنو څیړنو په رڼاکښی همدااوس لدی کانونوڅخه د٤۲٨ ملیونو ټنو اوسپنو ایستل ډیرښه امکان لری . داهم باید ووایو چـــه ددی کانونو داوسپنی اندازه په مخنی ډول په سلوکښی ٥ر٦۳ـ اټکل شویده .

دافغانستان دلاجوردوله کانونوڅخه گټه اخستل هم په‌کال ۱۹۳٤ کښی پیل شول باید ووایو چه درنگ اوجنسیت له پلوه د افغـــانستان لاجورد په ټوله نړی‌کښی ممتازدی په‌افغانستان کښی دلاجوردو ۲۷ ذخیــــر ی شته چــه اس ذخیری یی په رسوبی حوزو کښی لیدل‌کیږی اوزیات اهمیت نلر ی په افغانستان کښــی

دلاجوردوعمومی اندازه ۱۲۹۵ټنه اټکل شویده. چه دهغوڅخه دسرسنګ کان په بدخشـــا ن کښی ترټولو زیات اهمیت لری اوله هغه څخه ۱٤۱ ټنه لومړی درجه او ٦٥ ټنه دوهمه درجه لاجورد په لاس را تلای شی . په افغانستان کښی معمولا هرکال دپنځو ټنوپه شاوخواکښی لاجورد ایستل کیږی .

دمسو کـانونه هم دافغانستان په مختلفـو سیمو کښی لیدل شوی دی چه اوسنی شمیر یی ۱۲ ته رسیږی اوپه خوولایتونو کښی له پروان اولوګر څخه ترفراه پوری پراخوالـی مومی . دمسو یوکان دزابل ولایت دکندلا ن پهسیمه کښی شته چه دمسو ایستل پکښی تر۲۰۰ مترو ژوروالی پوری هم امکان لـری لومړنی څیړنی څرګندوی چه پدی سیمیکښی له ۸۰۰ متروپه اوږدوالی ۲۰ مترو سـور او ۲۰۰ متروژوروالی له پنځو څخه تراتو ملیونو ټنوپوری کانی ذخیری شته دمسودفلز فیصدی پدیکان کښی په سلوکښی له یوڅخه تریو نیم پوری اټکل شویده چهکله حتی په سلو کښی ۳ر٤ ته هم رسیږی . پدی کان کښی دمسودفلزاندازه ۲۱٤ زره ټنه اټکل کیږی . دلوګردولایت دعینکو په سیمی کښی هـــم د مسولوی ذخیری شته چه څیړنی یی په یوه پراخهسیمهکښی دذخیروداندازیدمعلوملوډپاره په جدی ډول روانی دی . هیله ده چه پـــه راتلونکو کلونو کښیددی کان څخه ګټـــه اخستل پیل شی .

که څه هم له پخواڅخه په افغانستانکښی دسروزروشته والی تثبیت دی خوبیاهم لـــه هغوڅخه تراوسه پو ری ډیره لږه استفـاده شوی ده په وروستیو کلونو کښی د هیواد دشپږوکانونوپه هکله څیړنی شوی دی چـــه له هغو څخه یی په بدخشان کښی دیفتـــل دکانونو اوپه غزنی کښی دمقر دکانونو نتیجی دیادونی وړدی دیفتل پهکان کښی دسروزرو مجموعی اندازه د٤٥۷ کیلو ګراموپه شاوخوا کښی اټکل شویده . دکلات دزرکشانو پـــه سیمه کښی هم دسرو زرو ذخیری د یادونی وړدی همدا ډول دکوکچی سیند او دهغـــه معاونین هم په خپلو شګوکښی سره زرلری .

سره له دی چهپه افغانستان کښی دسربو اوجستو دذخیرو په هکله پراخه څیړنی ندی عملی شوی خوبیاهم تراوسه پوری په هیواد کښی دنوموړوفلزاتو اوه کانونه تثبیت شوی دی چه دهغوپهترځکښی دارغنداب دبیبیګوهر دسیمی کان دیادونی وړدی چهپه هغه کښی دجستو اندازه ۱ر۲۱ زره ټنه اودسربواندازه ٥ر٥ زره ټنه اټکل شویده . یوه بله نسبتاً مهمه کانی ذخیرهیی همدغوروولایت دنعل بندان پهسیمهکښی ده چه د جستو اندازه په کښی له ۱۰۰ څخه تر ۱۳۰ زروټنواود سربواندازه یی له لسو څخه تر۱۲ زروټنو پوری اټکـل شویدی .

دمالګی له پلوه افغانستان په خپل ځـان متکی دی او هرکال له ۱۸ څخه تر ۲۰ زرو ټنو پوری کانیمالګه اوله ۲۰ څخه تر۲۲ زرو ټنو رسوبی مالګه تولیدوی دمالګی دتولیداتو اندازه په کال ۱۳٥۲ کښی ٤۲ زرو ټنو تـــه رسیدلی وه دمالګی دذخیروپه ترځ کښی دری دکانی مالګی اواته د رسوبی مالګـــی ذخیری دیادونی وړدی دکانی مالګی یوه لویه ذخیره

تالقان ته نژدې دنمك آب په سيمه کښــې واقع ده چه دمالګې اندازه پکښې ۱۳۰ مليونه اټکل شويده اولې ترلږه د۱۳۰۰ کالو د پاره دهيواد اړتياوې پوره کولای شي .

دبيرايټو دکانو نوشته والي د هـــرات دسنګدلانو په سيمه او دغوربند دفرنـجل پــه سيموکښې دپادونې وړدې دسنګلانو دذخيـرو اندازه ۱٤۰۰ زره ټنه اټکل شويده ، حـال داچه دغوربند کانونه ٥۲ زره ټنه بيرايــت لرې پخوا هرکال له ۱۰ څخه تر۱۲ زرو ټنو پورې بيرايت له باندنيو هيوادو څخه پلورل کيدل . حال داچه اوس د غوربند له توليداتو څخه دداخلي اړتياوو دليرې کولو دپاره ګټه اخستل کيږې اودهرات دتوليداتو يوه زياته اندازه خارج ته صادريږي .

دبيريل کانونه هم چه دهيواد په مختلفو سيموکښې شته دپادونې وړدې داسې اټکـل کيږې چه شايد په ر اتلونـکې وخت کښـې دهيواد ختيزې سيمې دنړۍ دبيريلودتوليدولو له مهمو سيمو څخه وې . ځکه يواځې دپيچ ددرې ذخيرې دنړۍ له ځنولويوبيريل لرونکو هيوادو سره دمقايسې وړدې .

سربيره پرپورتنيو کانې موادو دکرومايټو نسبتاً لوې ذخيرې دننګرهار اولوګرپه‌ولايتونو اودمرمړېرې دننګرهار، کابل اوکندهار پـــه ولايتونو کښې دپادونې وړدې همدااوس هرکال د۱۱ او٥۱زروټنوپه شاوخوا کښې داډول ډبرې ايستل کيږې . همدا ډول دنورو کـــانې موادو ذخيرې لکه قلعي، سيماب، سلفر، تالك‌اونورهم په افغانستان کښې دپادونې وړدې .

۳ـ صنايع :

دنړۍ دنوروهيوادو په شان په افغانستان کښې هم لاسې صنا يع له ډيرو پخوانيــو زمانو څخه راپديخوا رواج لرې ، حال داچه عصرې فابريکې ډير تاريخې قدامت نلرې په افغانستان کښې دزياتو عصرې صنعتــې تاسيساتو دپاره دپراختيا مساعد عوامل شته ليکن له بده مرغه پخواپدې برخه کښې موثر اقدامات عملې شوې ندې ، حتې دپنځه کلنو پلانونو په موده کښې هم داقتصادې زيربنايي تاسيساتو دنشتوالې له امله زياته پانګــه په نوموړې ساحه کښې مصرف شوه په بل‌عبارت دلومړې اودوهم پلان له انکشافي بودجې څخه په سلوکښې ۳۳ دمواصلاتو په سلو کښــې ۳۱ دکانونو اوصنايعو په سلوکښې ۲٫۲۳ د کرهنې اوپه سلو کښې ٤٫۸ دپوهنې اونورو ټولنيزو خدمتونو دپاره ټاکـــل شـوې دي . دکانونو اوصنايعو په برخي کښې هم زياته پانګه دبريښنا دبندونودجوړولو دپاره ټاکل شوې وه .

په افغانستان کښې لمړې عصرې فابريکه په کال ۱۲٦٦ لمريز هجـرې کښې دکابل د ماشين خانې‌په‌نامه‌تاسيس شوه چه‌دضرابخانې دوسلو دترميمولو، دوړيو اوبدلو، د صابون جوړولو اوديوې کوچنۍ مطبعې څانګــې يــې درلودلې . په‌کال ۱۳۱٥ کښې يوه کوچنــۍ دبريښنا فابريکه هم ورزياته شوه . له‌دې وخت څخه وروسته نورې فابريکې هم لکــه دکندهار دوړيو اوبدلو اودبغلان دقندجوړولو دستګاوې اوددوې ترڅنګ دبريښنا فابريکــې پرانستل شوې ، په افغانستان کښې داوبو

دبریښنا لومړی فابریکی په‌کال ۱۳۰۰ کښی د۱۵۰۰ کیلـو واټو بریښنا په ظرفیت پـــه جبل السراج کښعی په فعالیت پیل وکـــړ . د۱۳۱۵ او ۱۳۲۰ کلونو ترمیځ د وردګو او پلخمری دبریښنا فابریکی هم جوړی شوی . په همدی ډول په‌کال ۱۳۳٦ کښی د سروبی دبریښنا فابریکه د۲۲ زرو، په‌کال ۱۳٤٦کښی دنغلو فابریکه د ۹۰ زرو کیلوواټو په‌ظرفیت اوپه همدی ډول دماهیپر فابریکه د٦۰ زرو کیلوواټو په ظرفیت په‌کال ۱۳٤۳کښی په‌تولیدی فعالیت پیل وکړ. دپلخمری دوهمه فابریکــه هم د۹زروکیلو واټوپه ظرفیت په‌کال ۱۳٤۱ اودګرشکو فابریکی پـــه‌کـــال ۱۳۳۷ کښی د ۲۸۰۰ کیلو واټو په ظرفیت اوپه پای کښی دننګرهار دبریښنا فابریکه د ۱۱٫۵ زروکیلو واټوپه ظرفیت پرانستل شوی . پدی توګه د بریښنا دتولیداتو اندازه چه په کـال ۱۳۳٦ کښی ۱٫٤۷ ملیونو کیلو واټوته رسیدلی وه په‌کال ۱۳۵۲ کښی ٤٫۵۲۵ ملیونو کیلوواټو ته زیاته شوه . دبریښنا دتاسیساتو څـخـه وروسته دټوکرانو دتولیدولو فابریکی دیادونی وړدی ځکه چه دصنعتی کارګرانو زیاته برخــه یی هم جذب‌کړی ده چه له هغو څخه وروسته دکانی موادودتولید فابریکی دسمنټو دفابریکو په‌ګډون دیادونی وړدی داهم باید ووایو چه دجغرافیایی سیمو په تــــرڅ کښی دصنعتـــی کارګرانو زیات شمیرپه کابل او وروسته بیا دپلخمری ، کند ز په صنعتی سیمو کښــــی بوخت شوی دی . پدی ډول چه په‌کال ۱۳٤۸ کښی دصنعتی کارګرانو په سلو کښی اویاپه کابل کښی اوسیدل . له‌کابل څخه وروستــه دکندهار، هرات، مزارشریف، کندز اوجلال‌آباد ښارونه هم د صنعتی تاسیساتو لــه پلـو ه دیادونی وړدی دټوکرانو دصنعت په بـر خه کښی باید ووایوچه ددی برخی‌لومړی فابریکه په ۱۳۱۵کال په پلخمری کښی تر جوړولـو لاندی ونیول شوه همداډول دجبل الســرا ج فابریکه په‌کال ۱۳۱۷ اودکندهار دوړیواوبډلو فابریکه په‌کال ۱۳۲۲ کښی په فعالیت پیل وکړ وروسته بیادګلبهار ، بګرامیو او بلــخ فابریکی هم د نورو تاسیساتو په‌ګډون جوړی شوی پدی ډول دټوکرانو دتولید اندازه چــه په‌کال ۱۳٤۵ کښی ٦٦٫٤٦ ملیونو مترو تــه رسیدلی وه په‌کال ۱۳۵۲ کښی ۹۰ ملیونــو متروته زیاته شوه چه دهغو په ترڅ کښــی ۷٦٫۵ ملیونه متره نخی ټوکران ۱۳٫٤ ملیونه متره سنټی او۱۳۳٫٤ زره متره وړین ټوکران شامل دی . په‌اوسنی حال‌کښی دافغان نساجی فابریکه چه دګلبهار، پلخمری اوجبل السراج فابریکی پکښی شاملی دی دهیواد ډیره لویه نساجی موسسته ده چه ۲۸۰۰داوبدلوماشینونه او۸۹۷۲۸ دوکه دسپڼسیو دتاوولو دپاره لری. بورتنی پرمختګ سره سره افغانستان پـــه کال ۱۳۵۲کښی ۱۵٫۳ ملیونه ډالره دټوکرانو دپلورولودپاره مصرف کړی وو .

دبوټانو دتولید په هکله باید ووایو چـــه دهیواد زیاتی اړتیاوی له‌دی پلوه په هغــو کوچنیوصنعتی موسسو کښی پوره کیږی چه دهیواد په ټولوسیمو کښی په انفـــرادی ډول فعالیت کوی اودکارګرانو شمیر یی زیـــات ندی سربیره پردی اوس په هیواد کښــــی شتپږداډول فابریکی شته چه یوه یی جرابی دوه یی چرمی بوټان اودری نوری یی پلاستیکی بوټان تولیدوی پدی برخه کښی دآهو دبوټانو

فابریکه دچرمی بوټانو دتولیدپه برخه کښې اودوطن دفابریکه دپلاستیکي بوټونو دتولیدپه هکله دیادونې وړدی، دچرمی بوټانو دتولیـد اندازه له پورتنیو فابریکو څخه چه په کال ۱۳٤٥ کښې ٦ر۱۰۷ زره جوړی ده په کـال ۱۳٥۰ کښې ۲ر۲۱٦ زرو جوړوته زیاته شوی وه .

دصنعتي تاسیساتو په ترخ کښې دهیواد درې مطبعی هم دیادونې وړدی چه سر بیره پرزیاتو کوچنیو تاسیسا تـو یـی تولیـدات دیادونې وړدی دټوکرانو دصنعت په بـرخـه مطابعو دستگاه دیادونې وړده چه ددی برخی په سلوکښې اویاکارگران یی استخدام کړی اودهیوادپه نورو ولایتـونـو کښـې هـم ۱۳ نمایندگی لری .

دافغانستان دصنعتي تاسیساتو پـه تـرخ کښې دغذایی موادو دتولید فابریکی هـــم د یادونې وړدی پدی لړکښې البته دمیوودپاکولو اوتړلوفابریکی زیات اهمیت لری داتو فابریکو څخه چه پدی برخه‌کښې فعالیت کوی اوه د مویزودپاکولو دپاره اویوه دکندهار د میوی فابریکه‌ده . سربیره پردی درې دنباتي غوړیو اویوه دشکری دتولید فابریکه هم داهمیت ړه دی ترټولو لویه یی په‌کابل کښې دمرکزی سیلو فابریکه ده چه په کال ۱۳۳٦ کښې یی په‌فعالیت پیل‌کړی دی اواوس د۵۰زروټنوغنمو دساتنې ظرفیت لری همدا ډول دا فابریکـــه دوی ژرندی لری چه دهریوه ظـرفیـــت یـــی په۲٤ ساعتونوکښې ۱۸۰ ټنه اوړه دی دډوډی پخولو دستگاه یی هم په ۲٤ ساعتونو کښې ٥۰ زره دانی ډوډی پخوی داوړوتولیدات چه

په نوموړوفابریکو کښې دکال ۱۳٤٥ د پاره ۳ر٥٥ زره ټنه اټکل شوی وو په‌کال ۱۳٥۰ کښې ۳ر۹۲ زروټنو ته زیات شو همدا ډول په‌کال ۱۳٥۲کښې ۲ر٤ زره ټنه غوړی او٤ر۷ زره ټنه شکره هم په هیواد کښې تولیدشوی وو .

دغیر فلزی کانی موادو د صنعت په برخـه کښې اوه فابریکی په افغانستان کښې فعالیت لری چه درې فابریکی یی دمرمر ډبرې دوه‌یی کانکریټ اودوی نورې هم سمنټ تولیـد و ی دکانکریټ دفابریکو څخه دکورجوړولو فابریکه دیادونې وړده . دهیواد دسمنټو ډیره لویـه فابریکه دغورې فابریکه ده چه د۱۳٤۳ کـال څخه راپدیخوایی په اعظمی ظرفیت یعنی په ورځ کښې ٤۰۰ ټنه په تولیداتو پیل کـړ ی دی اوپه‌کال ۱۳٤٥ کښې یی ۱۲۹٥٥٤ ټنـــه سمنټ تولید کړی دی وروسته بیـا پـه کـال ۱۳٥۰ کښې یی دتولیداتو اندازه ۷۲۷۸٥ ټنو ته راټیټه شوه . دسمنټو دوهمه فابریکه چه په‌کال ۱۳۳۷ کښې یی په فعالیت پیل وکړ دجبل السراج فابریکه ده چه لومړی یی په ۲٤ ساعتونو کښې دسلو ټنو اواوس د۲۰۰ ټنو سمنټو تولیدی ظرفیت لری دنوموړودواړو فابریکو تولیدات چه د۱۳٤٥ کال دپاره ۱۷٤ زره ټنه اټکل شوی ووپه‌کال ۱۳٥۲ کښـې ۱۳٥ زرو ټنوته راټیټ شول . همداډول په‌کال ۱۳٥۲ کښې ۸ر۱۳ زره مربع متره دمرمر او ۱ر۳۳ زره مربع متره دتراسو ډبرې هم پـــه هیواد کښې تولید شوی دی .

دفلزی تولیداتو په برخه کښې سر بیره پرزیاتو کوچنیو موسسو څلور فابریکی هـم

به هیواد کښی شته چه ترټولو اویه یــــی دجنگلك فابریکه ده . ددی فابریکی دبنسټ ډبره دلمړی ځل د بازه به‌کال ۱۳۱۸ کښــی کینبودله شوه لیکن اوسنیو فابریکویی بــه کال ۱۳۳۹ کښی په تولیدی فعالیت بیل وکړ اواوس په هیواد کښی داړتیاوړ زیاتی برزی ماشینونه اونورشیان جوړوی ، ددی فابریکی دتولیداتوبیه به‌کال ۱۳۵۰ کښی ۹ر۱۴۰ملیونه افغانۍ اودتولیداتو د خرځلاو اندازه ٤ر١٢٤ ملیونه‌افغانۍ‌اټکل شوی وه . دفلزی تولیداتو دفابریکوبه برخه کښی دبایسکلونو د جوړولو فابریکه هم شامله ده چه‌ځه موادیی به صنعتی اوخه هم به اومه ډول له خارج څخه واردیږی دی فابریکی به‌کال ۱۳٤٦ کښی به تولیدی فعالیت بیل اوبه‌کال ۱۳٤۹ کښی یی ۵۰۰۰ عرادی بایسکلونه تولید کړی وو .

دافغانستان د صنعتی تاسیساتو به برخه کښی باید وویل شی چه د فابریکــو زیات شمیربه خپل اعظمی ظرفیت فعالیت نکوی . دنوی رژیم داستقرار څخه رابدیخوا دصنعت براختیا ته هم زیاته باملرنه شویده او بــه لومړی مرحلی کښی هغه فابریکی چه له‌فعالیت څخه لویدلی وی بیرته فعالی شوی چه‌مثالونه یی دچینی جوړولودکندهار دمیوی او دکابل دوړیواوبدلو فابریکی دی .

٤ــ تجارت :

له بخوازمانو څخه رابدیخوا تجارت بــــه افغانستان کښی له مهمو اقتصادی فعالیتونو څخه بلل شوی دی ځکه سربیره پردی چــه له‌دی لاری یوه زیاته اندازه خارجی اسعــار داړتیاوړ وارداتی مالونو دبیرودلو د باره به لاس راځی دتجارت له‌لاری لاس ته راغلـــی اضافی اسعار په هیوادکښی دپیسو دامستقرار اودخارجی اسعارو اوطلاد ذخیره کیدوبه برخه کښی هم زیاته مرسته‌کوی به اقتصادی برخه کښی دیوه براخه بروگرام د مینځ ته راوړلو احساس له بخوا‌څخه موجود وو مخصوصاً د اومړی جهانی جگړی په شاوخوا کلونو کښی چه دهیواد اقتصادی حالت ، خپل انډول له لاسه ورکړ وروسته بیاددوهمی جگړی دمینځ ته راتلو له امله هغه ټولی بروژی چه تراجرا لاندی نیول شوی وی وځنډیدی دهند دنیمی قاری ویش به کال ل ۱۹٤۷ کښی بیاهـــم دافغانستان په اقتصادی حالت بده اغیزه وکړه په اوسنی وخت کښی معمولا د افغــانستــان دصادراتو اووارداتوترمینځ انډول ساتل شوی دی لیکن پدی برخه کښی دهغه فشار څخــه چه دبین المللی تادیاتو له پلوه مخصوصــاً دبنځه کلنو براختیایی بلانونو دمینځ ته‌راتلو څخه وروسته باید وځغمل شی ستر کی نشړ بټولای دافغانستان د صادراتی مالونو لوکس ډوله خاصیت اودنوی دبیرودلو دباره بـــه بین المللی سویی دقابت نشتوالی هم پــه خپل وارددی وضعی دزیات خرابوالی سبـب گرځی . دخارجی تجارت به هکله دافغانستان بل پرابلم دآزادو بحرونو سره د رابطـــی نشتوالی دی دافغانستان خارجی تجارت بـــه عمومی ډول له دریو حوزو سره عملی کیږی .

له شوروی اتحاد، پولیند، چکوسلواکیی ، بلغاریا اودچین له هیوادو سره دافغانستان تجارت به بارتری ډول عملی کیږی ، پــدی ډول تجارت کښی چه اندازه یی هرکال په حلا

ډول تاکل کیږی دبازار ځرنګوالی زیات تاثیر
نلری، دافغانستان تجارت له بارتری حوزی
سره په وروستیو کلونو کښی په چټک ډول
پراختیاموندلی ده چه اصلی علت یی دشوروی
اتحاد ځخه دزیاتو مرستو او پورونو اخستل
دی . افغانستان له ډیرو پخـــوا زمانو ځخه
راپدیخواله شوروی اتحاد سره ټینګ تجارتی
رابطی لری چه ورځ په ورځ یی مخصوصاً له
۱۹۱۹کال ځخه راپدیخواپه چټك ډول پراختیا
موندلی ده دافغانستان اوچکوسلواکیی ترمینځ
لومړی تجارتی او اقتصادی موافقه د۱۹۳۷کال
داکتوبر په میاشت لاسلیـك شـوه همدا ډول
دپولیند سره لومړی موافقتنامه د۱۹٥٦ کـال
داګست په میاشت دچین سره په کال ۱۹٥۷
اوله بلغاریی سره په کال ۱۹٦۱ کښی لاسلیك
شوی ده . دافغانستان دصادراتو بیه بارتـری
هیوادونه په کال ۱۳٥۲ کښی ٦۹ر٥۳ ملیونه
ډالره اوله نوموړو هیوادو ځخه دوارداتو بیـه
۲ر۱۸ ملیونه ډالره اټکل شوی وه .

دآزادی حوزی یعنی لویدیزی اروپادامریکی
متحده ایالات ، جاپان اونورو هیـوادو سـره
دافغانستان تجارت داسعارو دتبادلی په اساس
عملی‌کیږی اودبازارځرنګوالی‌وربا ندی تاثیرلری.
باید ووایو چــه لویدیز هیوادونـه لـه
ډیر پخواځـخه زمونږ دهیواد له تولیداتوسره
آشنادی لیکن داتجارت دخپلواکی تر وختـه
پوری معمولا دخارجیانو له خوا عملی کیده .
دآزادی‌حوزی‌هیوادوته‌دافغانستان دصادراتوبیه‌په
کال ۱۳٥۲ کښی ٤۹ر٤۹ ملیونه ډالره اټکـل
شوی وه حال داچه دهغو ځخه دوارداتو بیـه
۲ر٦۹ ملیونو ډالرو په شاوخوا کښی وه داهم
باید ووایو چه دنوموړو هیوداو سره دتجارت
بیلانس په زیاتوکلونو کښی مثبت دی یواځی
دجاپان سره دتجارت انډول منفی بڼه لـــری
ځکه په نوموړی کال کښی د۷ر۳۱ ملیونوډالرو
وارداتو په مقابل کښی افغانستان ډیر لږمالونه
چه حتی دیادونی وړهم ندی جاپان ته صـادر
کړی وو .

دافغانستان دپاره دریمه تجارتی‌حوزه دهند
نیمه وچه اونورپرمختیایی هیوادونه دی البته
دهند سره تجارتی اړیکی له ډیروپخوا زمانو
ځخه ورځ په ورځ پراختیا موندلی ده .

په کال ۱۳٥۲ کښی دافغانستان دصادراتو
بیه دهند سره ۲٤ر۲۷ اودپاکستان سـره
۹۸ر۲۲ملیونه ډالره اټکل شوی وه حال داچه
له نوموړوهیوادوځخه دوارداتو بیه په ترتیب
سره ٦ر۲۱ او ۳ر٥ ملیونه ډالره وه .

مصور خبرونه

صبح روز ۲٦ سرطان رئیس دولت وصدراعظم بناغلی محمدداؤد قبل از آغاز رسم گذشت عسکری قطعات اردوی دولت جمهوری را معاینه فرمودند ، عکس رهبرملی مارا در موقع معاینه قطعات نشان میدهد .

فعالیت ها و اجراات

دولت جمهوری

افغانستان

از

۲۶ سرطان ۱۳۵۳-۱۳۵۴

د افغانستان د جمهوري دولت

د کابینې غړي

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم هنگامیکه ښاغلی کیوال سنگهه معین وزارت خارجه هندرا در قصر ریـاست جمهوری پذیرفته اند .

ښاغلی محمد نعیم هنگام ملاقات باښاغلی کیوال سنگهه معین وزارت امورخارجه هند .

جلسهٔ کمیتهٔ عالی ارزیابی کتب وآثار کاندید جوایز که تحت‌ریاست پوهاند دکتور نوین وزیر اطلا عات وکلتور تشکیل جلسه داد. ۱۰ر سرطان ر٥٤

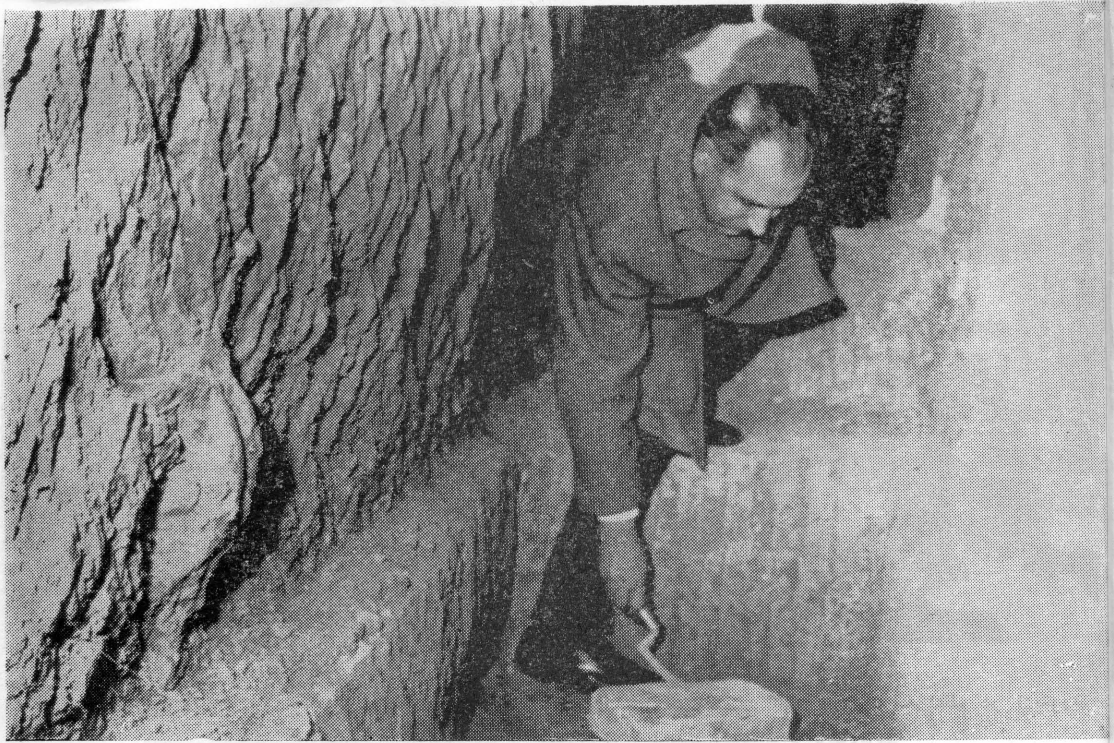
ډاکټر غلام سخي نورزاد په پښتونستان ورځ کې د پښتونستان د ورځې په مناسبت وینا کوي په عکس کې ښاغلی محمد نعیم، د صدارت مرستیال ډاکټر محمد حسن شرق د کابینې ځینې غړي او ښاغلي اجمک ختک هم لیدل کیږي.
۹ر۶ر۱۳۵۳

نمایندگان کشور های اشتراک کننده ونمایندگان ملل متحد درمحفل افتتاح جلسات منطقه فرعی چار
شبکه مخابراتی آسیا در کابل . ۹ر۸ر۱۳۵۳

گوشهٔ جلسهٔ مذاکرات وزیر امور خارجه حکومت اتحاد ملی کمبودیا بانبا غلی وحید عبداله معین سیاسی
وزارت امور خارجه ۷ر۱۱ر۱۳۵۳

پوهاند عبدالقیوم وزیر معارف هنگام گذاشتن سنگ تهداب فابریکه نساجی بگرامی .
۱۳۵۳ر۹ر۳۰

داطلاعاتو اوکلتور وزیر پوهاند دکتور نوین او لوی درستیز ډگرجنرال عبدالکریم مستغنی کله‌چه د شوروی تاجکستان دهنری ننداری تون په کابل کښې گوری .
۱۸ر۳ر۵٤

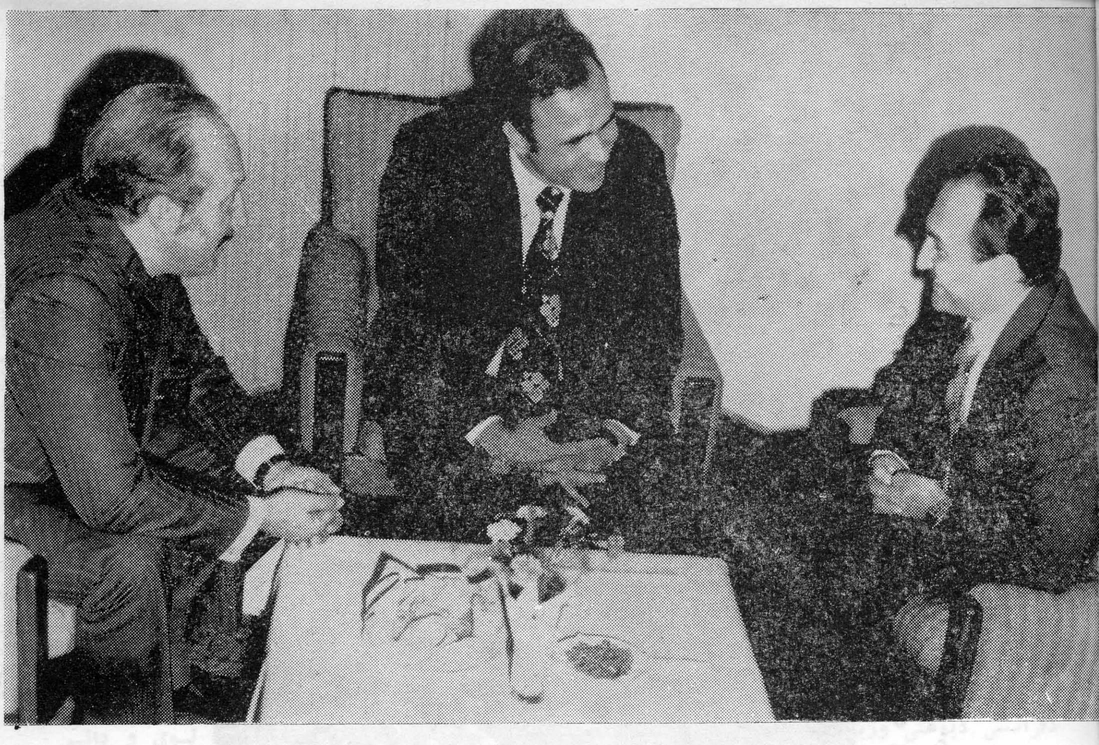

پوهاند دکتور نوین وزیراطلاعات وکلتور هنگام قرائت پیام بناغلی رئیس دولت وصدراعظم در ادیتو
پوهنتون . ۱۳۵۳ر۹ر۲۰

داطلاعاتو اوکلتور وزیر پوهاند دوکتور نوین دبشځی دبین‌المللی کال دپیل دنمانځنی په مناسبت دجوړش
نندارتون په باره کی رابلل شوو کسانوته توضیحات ورکوی. ۱۲ر ۱۰ر ۱۳۵۳

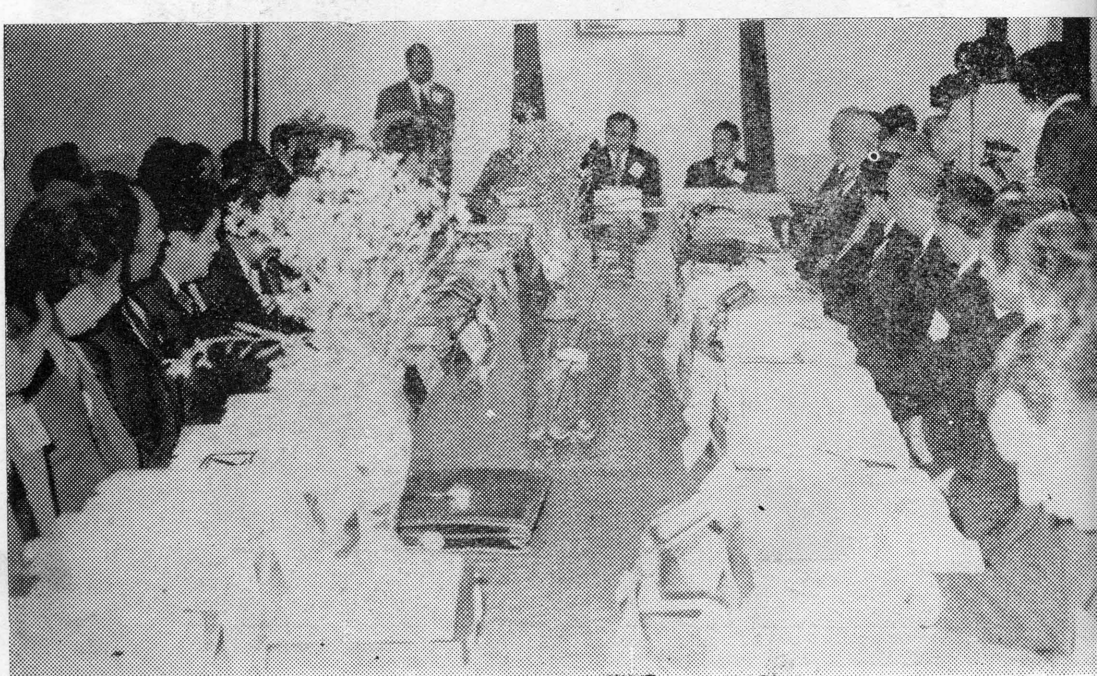

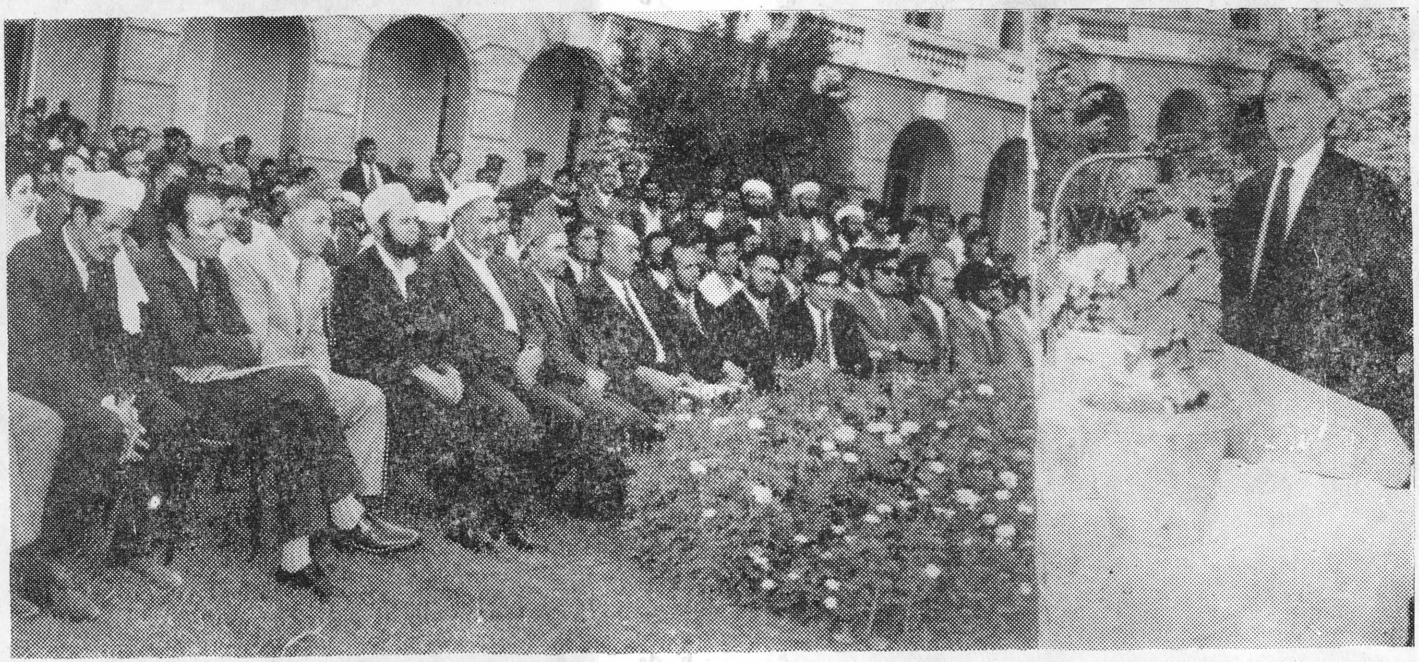

ښاغلی فیض محمد و زیر داخله وښاغلی اسیلترک وزیر داخله ترکیه هنگام ملاقات در دعوت هو تل انترکانتی ننتال در عکس سفیر کبیر ترکیه نیز دیده میشود ·

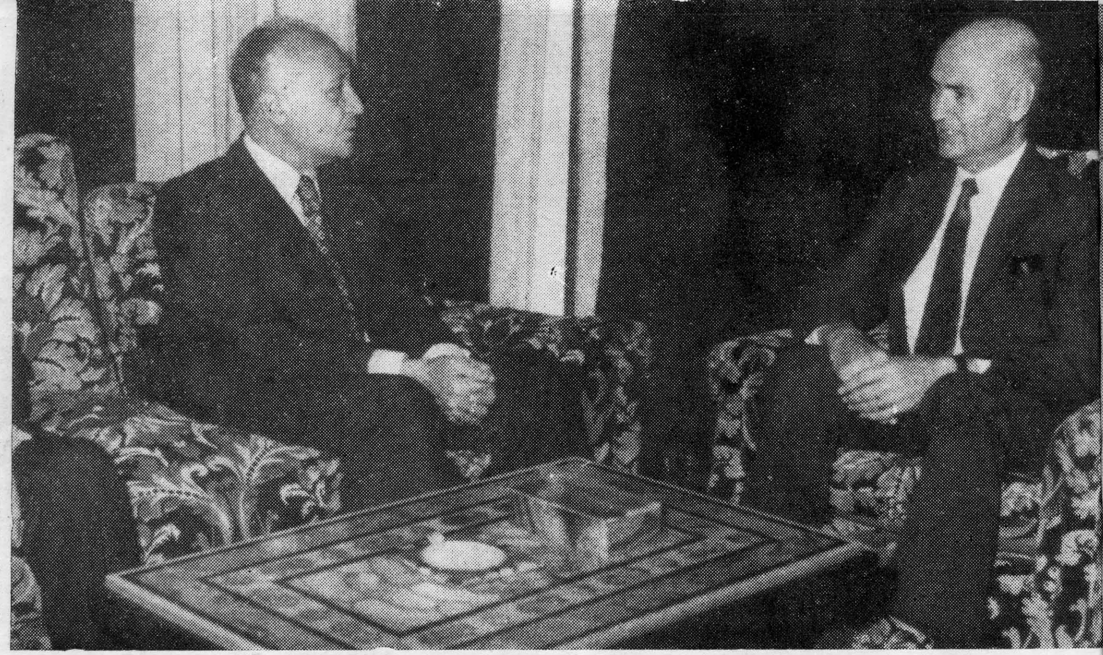
* * *

دکورنیو چارو په وزارت کی د والیانو د سیمه ایزی اداری د سیمینار د پرانستلو د غونډی یوه ځنډه ·
۱۰ ر ا ر ۱۳۵٤

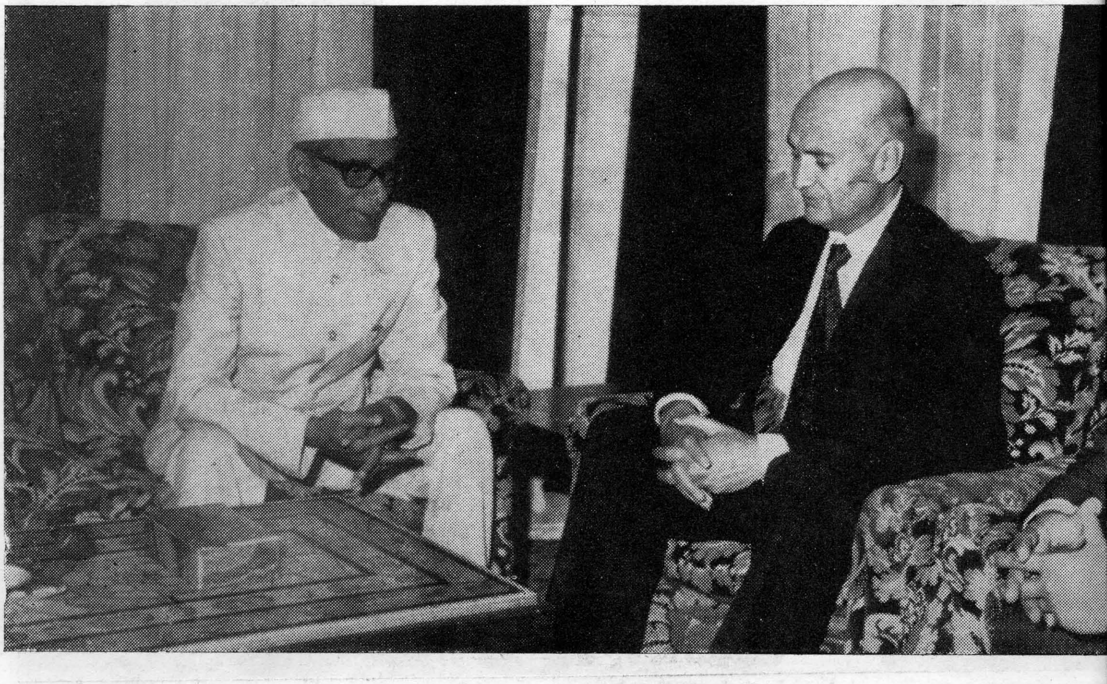

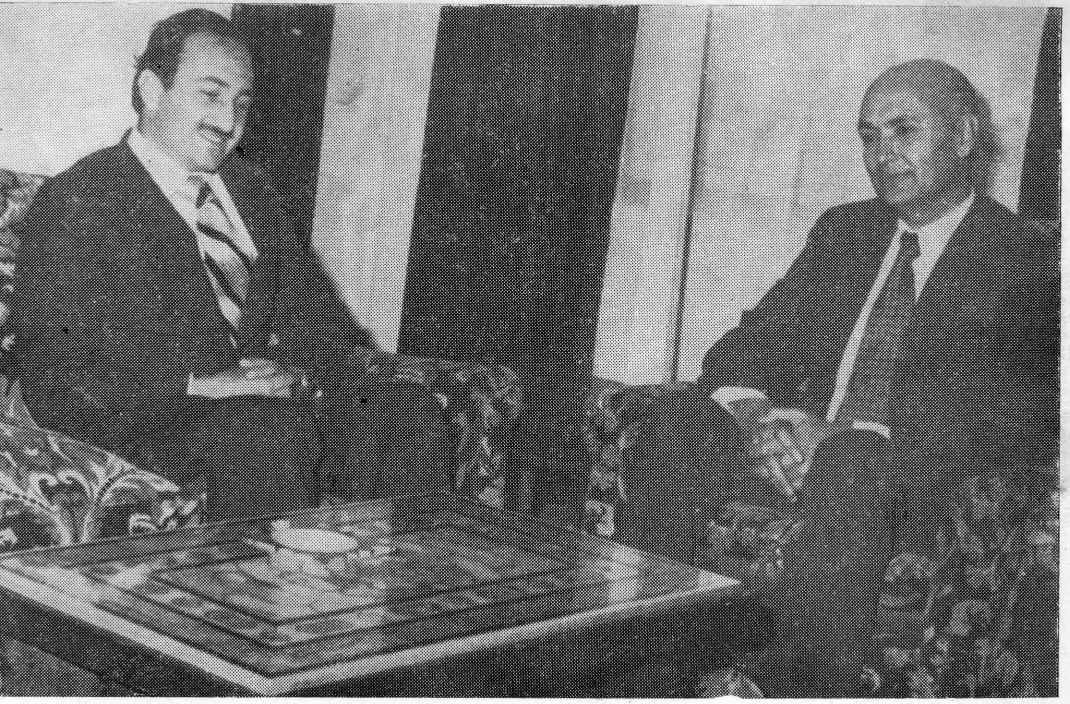
دکتور عبدالمجید وزیر عدلیه‌ولوی څارنوال هنگام ایرادبیانیه درمراسم افتتاح رسمی قصر دارالامان که‌برای
دوایر اداره عالی قضا و عدل وزارت‌عدلیه تخصیص یافته است. ۷ر۵ر ۵۳

ښاغلی دوکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی هنگام ملاقات باښاغلی خلعتبری وزیر امور خارجهٔ ایران .
۶ر۶ر۱۳۵۳ .

ښاغلی دوکتور محمد حسن شرق معاون صدارت درموقع ملاقات با ښاغلی مشتاق احمد وزیر تجارت بنگله دیش.
۶ر۱۳۵۳ .

دوکتور محمدحسن شرق‌معاون صدارت‌عظمی هنگام ملاقات باوزیر داخله ترکیه درقصر صدارت.

۱۳۵۳ر۶ر۳۰ .

دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی در حال ملاقات‌باامیرمن تی‌بین . ۱۷ر۱۲ر۵۳

بناغلی محمد نعیم نماینده خاص رئیس دولت و صدراعظم هنگام مذاکره باملك خالد پادشاه عربستان سعودی

• • • •

دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی هنگام ملاقات با بناغلی سارین شاك وزیرامورخارجه حکومت اتحاد ملی کمبودیا در قصر صدارت ۷ر۱۱ر۱۳۵۳

دعظمی صدارت مرستیال دکتور محمد حسن شرق کله چه دپتی په پریکولو سره هاشم زیرنتون پرانیزی.
۱۳۵۳ر۵ر۶ .

دفرانسی دپوهنی وزیر اووده خبری ملگری دعظمی صدارت دمرستیال دکتور محمد حسن شرق سره د کتنی پــه وخت کښی ۱۳۵۳ر۵ر۱۵ .

ښاغلی محمد نعیم پنجاو هفتمین سالگرد انقلاب اکتوبر را به سفیر کبیر اتحاد شوروی وخانمش مقیم کابل تبریك میگویند ۰ ۸ر۸ر۱۳۵۳

ښاغلی محمد نعیم هنگام مصافحه باښاغلی سارین شاك وزیر امـور خارجهٔ حکومت اتحاد ملی کمبودیا ۷ر۱۱ر۱۳۵۳ ۰

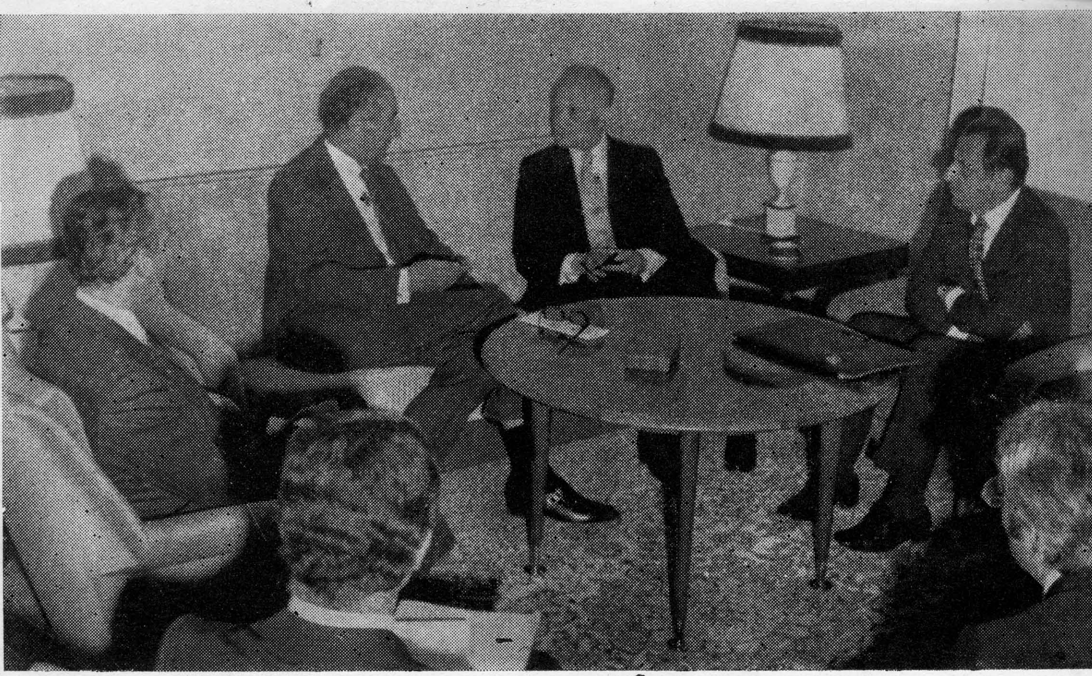

بناغلی محمد نعیم هنگا میکـــه مراتب تسلیت وهمدردی خود را به مناسبت وفات مرحـــوم سقاف
کتابی که در سفارت کبرای عربستان سعودی گذاشته شده بود امضا می نمایند. ٤ر١١ر١٣٥٣

ددولت دبناغلی رئیس او صدراعظم خاص نماینده ښاغلی محمدنعیم، کتمندو ته دروانیدو په وخت کی دکابل
بین المللی هوایی ډگرکی ، دعظمی صدارت له مرستیال او نوروکسانو سره چه ترالوتکی پوری یی بدرگه
کوی . ٤ر١٢ر١٣٥٣

ښاغلی محمد نعیم دایران دباندنیو چارو له وزیر ښاغلی خلعتبری او د ده له ملګرو سره دکتنی په وخت کښی . ۷ر۶ر۱۳۵۳ .

* * *

ښاغلی محمد نعیم و دکتور حسن شرق معاون صدارت عظمی حیـــن صحبت با سفیر کبیر جمهوریت عربی مصر در دعوت سفارت کبرای آنکشور در کابل . ۱۵ر۷ر۱۳۵۳.

دکتور هنری کیسنجر هنگام مذاکره باښاغلی محمدنعیم دروزارت امور خارجه .

۱۱ر۸ر۱۳۵۳

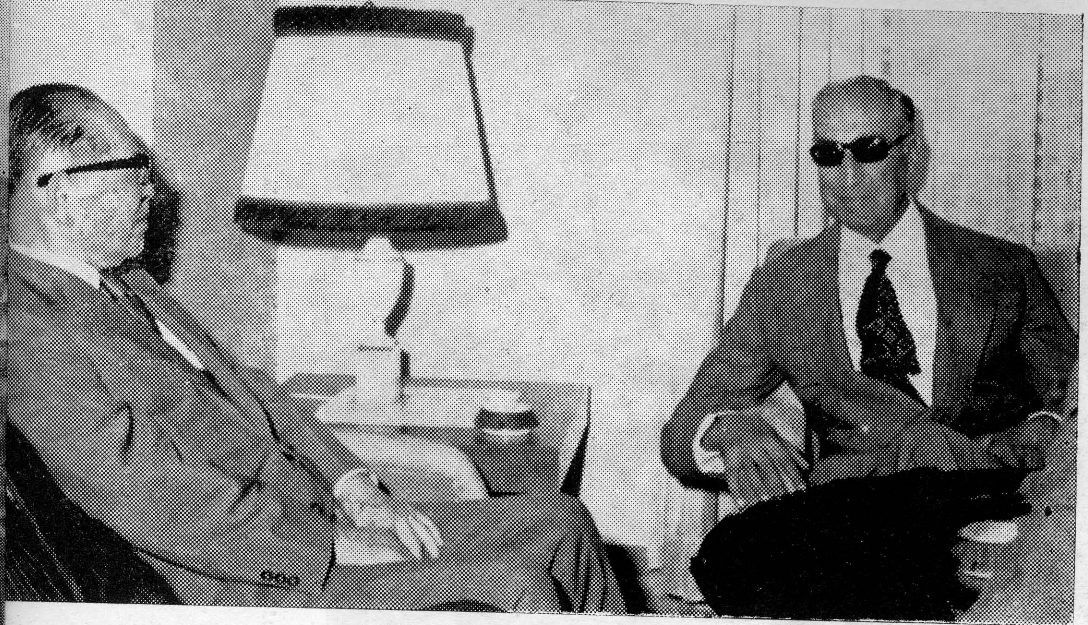
* * *

ښاغلی محمد نعیم حین ملاقات باسرجان کاررئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیا . ۱۷ر۱۲ر۱۳۵۳ .

پیغله‌کبرا دمیرمنو ټولنې دموسسې رئیسه دمور دورځې په مناسبت ددولت دبناغلي رئیس او صد راعظـم دپیغام دلوستلو پەوخت کې ·
۵۴ر۳ر۲۴

ښاغلی محمدنعیم کله چه دجاپان او افغانستان د دوستی دټولنی رئیس ښاغلی ایواتاسره خبری کوی .
۲۲ر۳ر۱۳۵٤

* * *

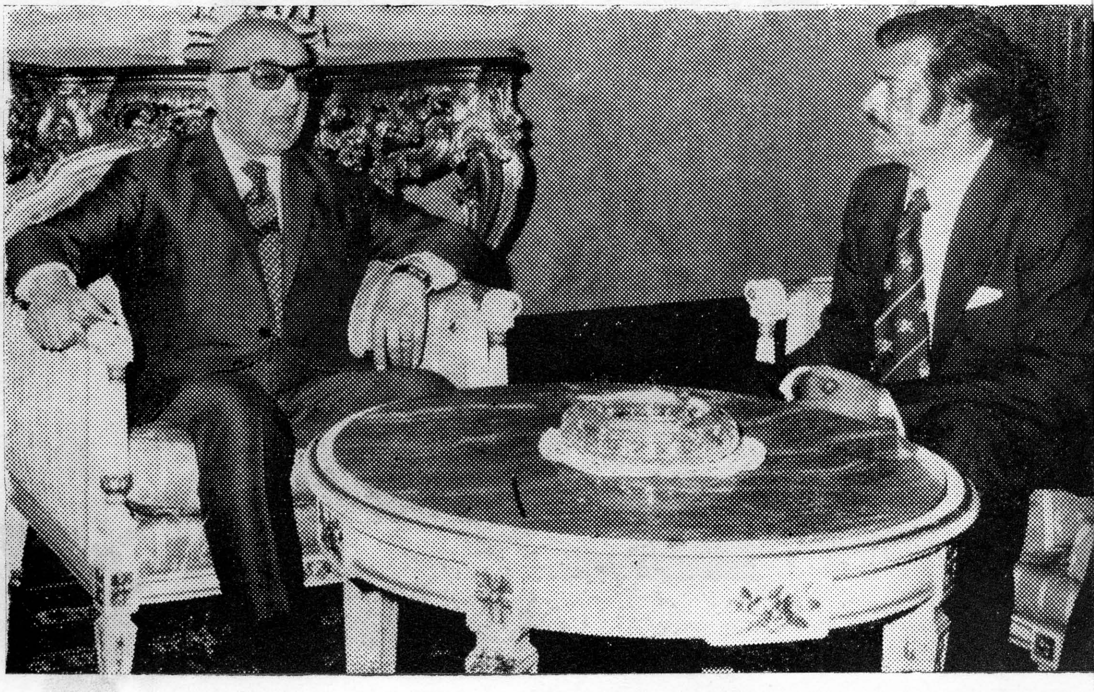
ښا غلی محمد نعیم در دعوت سفارت کبرای جاپان به مناسبت سالگرد تولدی امپراطور آنکشو ر
از طرف سفیر کبیر جاپان در کابل استقبال میشوند.
۱۰ر۲ر۱۳۵٤

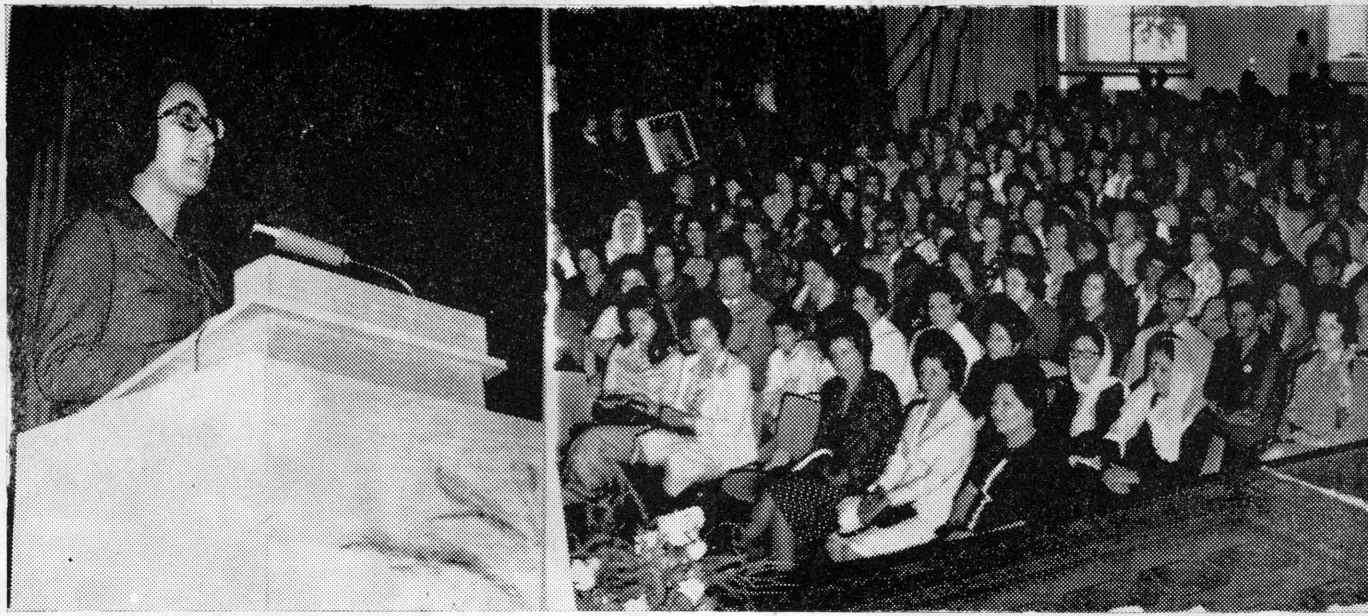

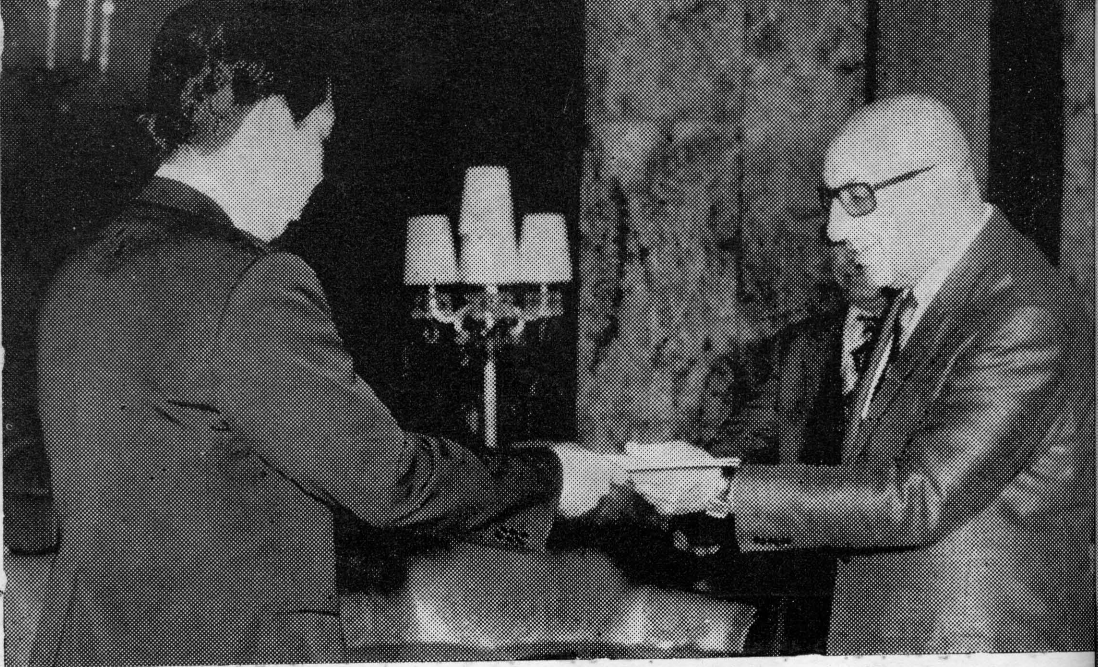
ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم حین ملاقات به نمایندگان معلمان مرکز وولایات در قصر ریاست جمهوری .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد کله چه دبنگله دیش د مواصلاتووزیرښاغلی عبیدالرحمن یی دجمهوری ریاست په ماڼۍ کښې منلی او ورسره خبری کوی . ۵ر۵ر۱۳۵٤

ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم ماندینه محترمه میرمن زینب داوّد داماني دلیسي په جمنازیوم کښې د ښځي
دبین المللي کال د نمانځني په غونډه کښې برخه واخستله .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد کله چه دجمهوری‌ریاست‌په ماڼی کښی دکوریا دجمهوریت دلوی سفیر باور لیک منی .

۱۱ر۳ر۱۳۵٤

ښاغلی رئیس دو لتو صدرا عظم موقعیکه نمایندگا ن معلما تو معلمین کشوررابمناسبت روزمعلم‌پذیرفته‌اند .

۳۱ر۲ر۱۳۵٤

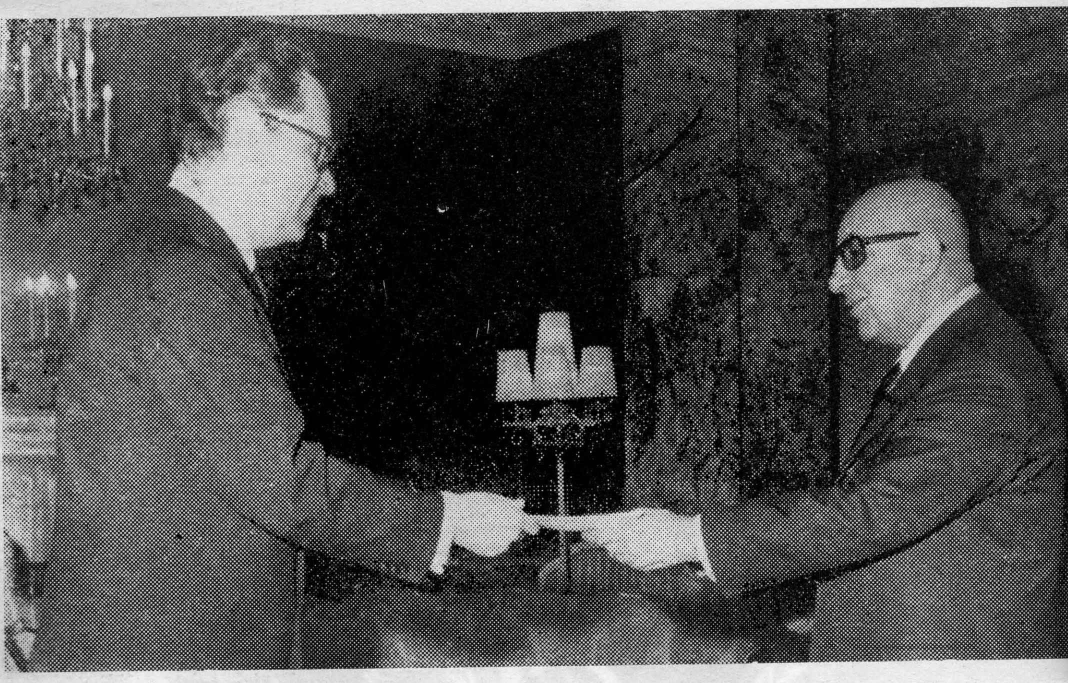

ددولت دبناغلی رئیس او صدراعظم ماندینه محترمه میرمن زینب داؤد، کله چه دکابل ښاروالی په سالون کښې دهیواد دښځو دلاسی کارونو نندارتون پرانیزی .
۱ر۴ر۱۳۵۴

* * *

ددولت دبناغلی رئیس او صدراعظم ماندینه محترمه میرمن زینبداؤد دکال دیوی مور سره دپیژندگلوی په وخت کی .
۲۴ر۳ر۱۳۵۴

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم کله چه دجمهوری ریاست په ماڼۍ کښې دفنلند دنااستوګن لوی سفیر باورلیك منی . ٤ر٢ر١٣٥٤

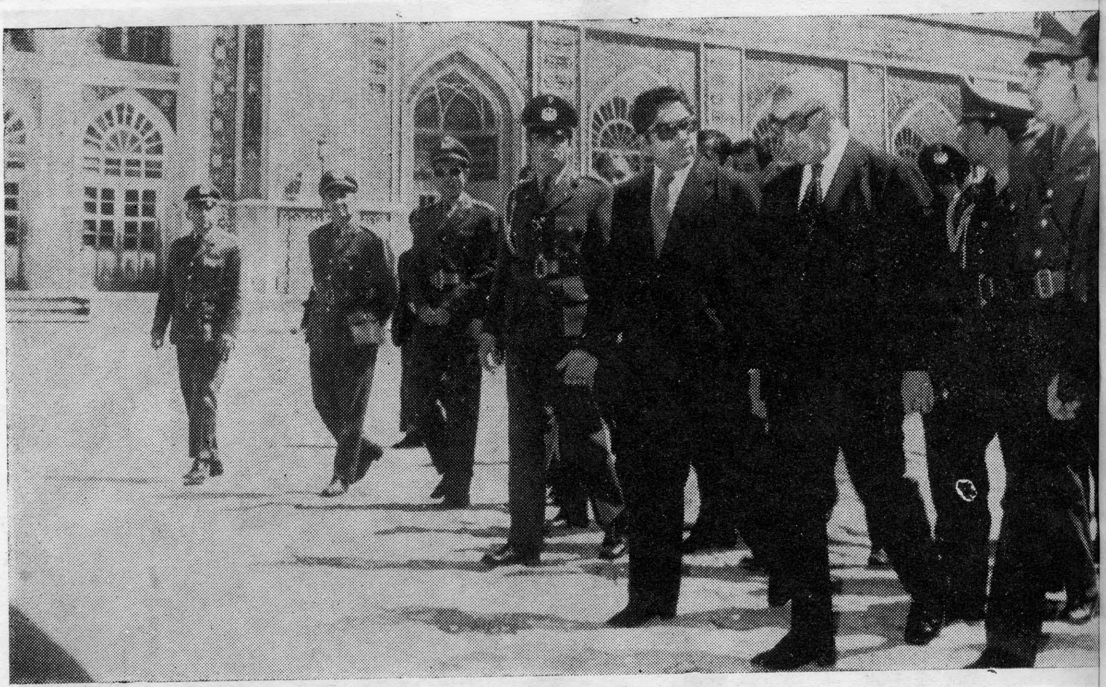
* * *

د دولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم په ایران کی دافغانی محصلینو پـه منځ کښې کله چې یی دوی منلی دی. ١١ر٢ر١٣٥٤ .

بناغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدرا عظم افغا نستان حین ورود به میدان هوایی مهر آباد مورد استقبا
گرم محمد رضأ پهلوی شاهنشــاه ایران قرار گرفتند .   ۹ر۲ر۱۳۵٤

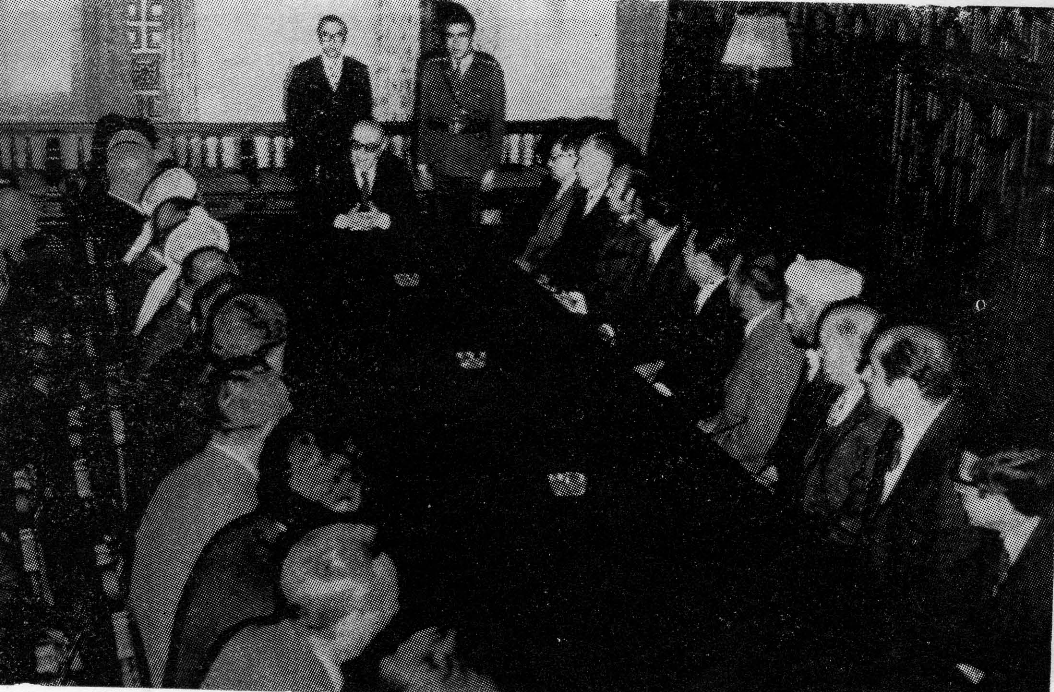

بناغلی رئیس دولت وصدراعظم هنگامیکه ازمسجدجامع بزرگ هرات بازدید می فرمایند . ۱۳ر۲ر۱۳۵٤

* * *

ددولت بناغلی رئیس او صدراعظم کله چه دجمهوری ریاست په مانی کښې په کابل کښې د سویس دناستوګن لوی سفیر باورلیك منی. ۲۵ر۲ر۱۳۵٤

ښاغلی رئیس دولت و صدراعظم هنگامیکه رؤسای محاکم ولایات ولوی ولسوالی هارادر قصرریاست جمهوری پذیرفته وباآنها صحبت میفرمایند .   ۲۱ر۱۲ر۱۳۵۳

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم دولایاتو له والیانو سره دجمهوری ریاست په مانۍ کښې د کتنې په وخت کښې .   ۱۴ر۱ر۱۳۵۳

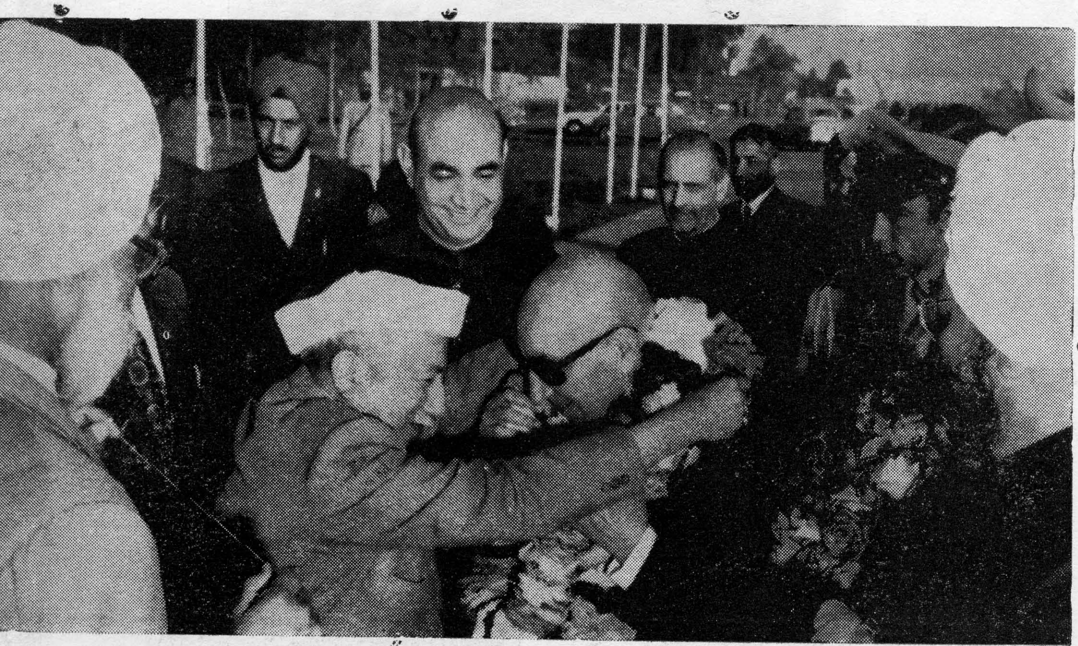

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم بارئیس ، معاون و اعضای پوهنتون پنجاب حین مراسم اعطای دوکتورای افتخاری حقوق . ۲۱ر۱۲ر۱۳۵۳

* * * *

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم هنگام عزیمت از پنجاب جانب دهلی در میدان هوایی پنجاب ازیك تن از مشا یعین حمایلی از گل را می پذیرد . ۲۴ر۱۲ر۱۳۵۳

د دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد دکندهار د ښاریانو په ټولنه کښې د وینا په حال کښې ۰

۲۵ر۱۲ر۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤدرئیس دولت وصدر اعظم دردعوتی‌که‌ازطرف شیخ مجیب الرحمن رئیس جمهو ر بنگله دیش به‌افتخار شان ترتیب شده بود ۲۶ر۱۲ر۱۳۵۳

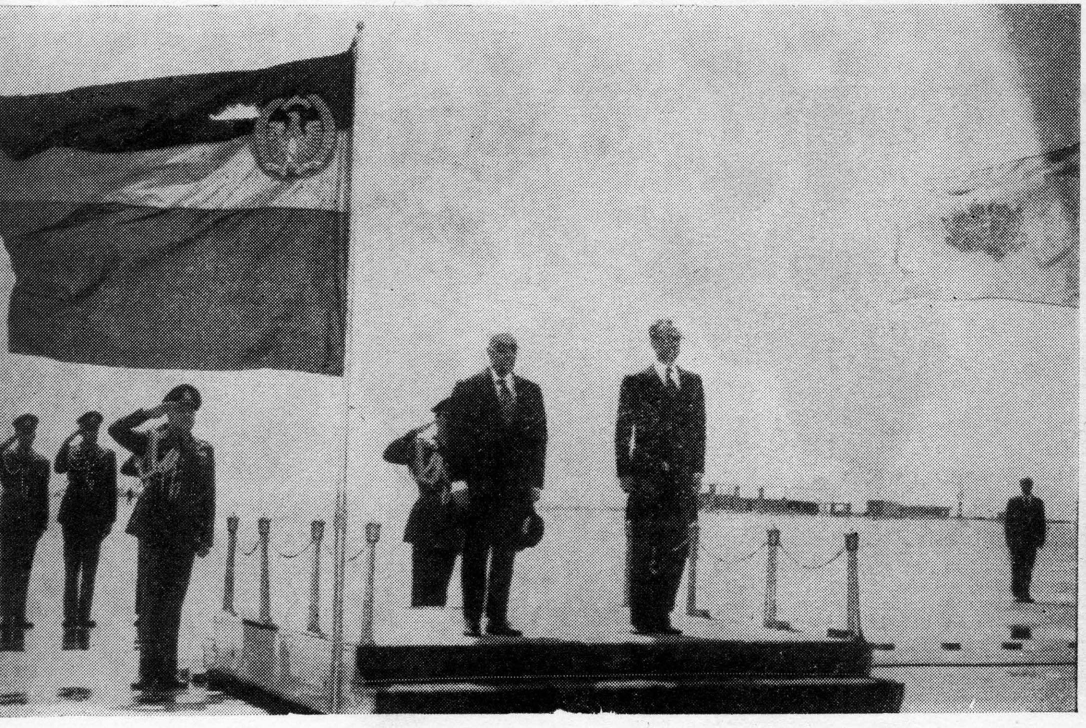
ښاغلی رئیس دولت وصدرا عظم هنگامیکه در میدان هوائی کا بـل با سفیر کبیر عربستان سعودی وداع کردند. ۶ر۱ر۱۳۵۴

بنا غلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم هنگام مواصلت به میدان هوائی بین المللی کابل با بناغلی محمد نعیم مصافحه می نمایند. ۱۳ر۲ر۱۳۵٤

بناغلی محمدداؤدرئیس‌دولت وصدراعظم‌واعلیحضرت محمدرضاپهلوی شاهنشاه‌ایران در روز وداع، موقعیکه موزیک سرود ملی دو کشور را می نوازده ۱۳ر۲ر۱۳۵٤

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم هنگامیکه اعتماد نامه ښاغلی کیت ویلیام مك لیلان سفیر کبیرغیر مقیم کانادارادرقصر ریاست جمهوری می پذیرند. ۲۷ر۷ر۵۳

* * *

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم هغه‌وخت چه دبزکشی دټیمونومشران منی . ۱۴ر۸ر۱۳۵۳

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم کله چه د جمهوری ریاست په ماڼۍ کې د اتریش دنااستوګڼ لوی سفیر باورلیك منی . ۱۹ر۸ر۱۳۵۳

* * *

د دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد کله چه د حربی پوهنتون یو ځوان فارغ التحصیل ته ډیپلوم اومبارکی ورکوی . ۲۸ر۹ر۱۳۵۳

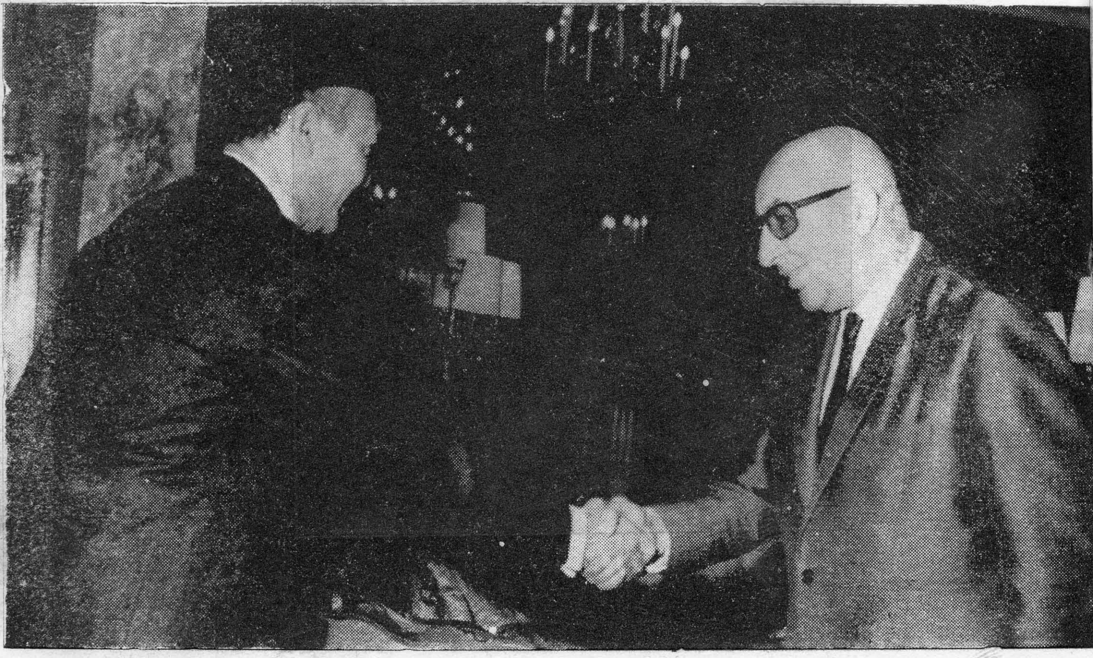

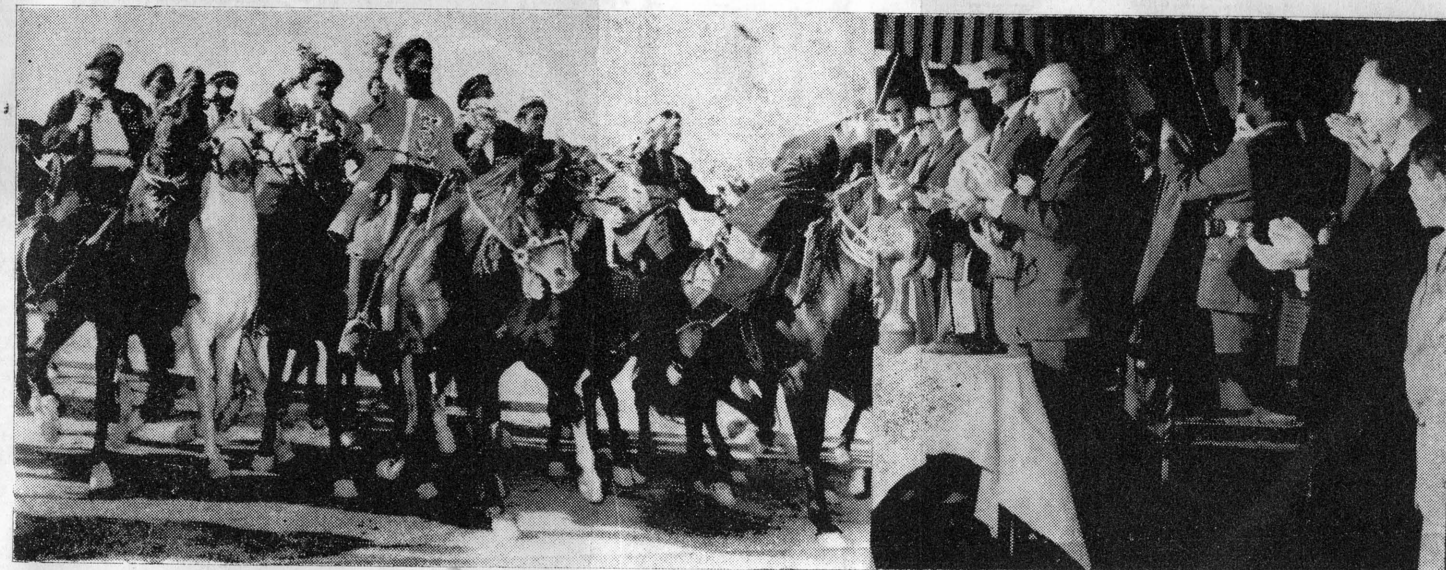

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد دترکیی داخله وزیـــر ښاغلی روغوزهان اسلیترك ســره دخبرو په حال کی لیدل کیږی ۰ ۱۳۵۳ر۶ر۳۱

* * *

ښاغلی محمد داؤد رئیس دو لت و صدرا عظم هنگا میکه ښا غلـــی عبدالهبیر سفیر کبیر اندونیزیا رادر قصر ریاست جمهوری پذیرفتند ۱۳۵۳ر۷ر۸ .

اعضای تیم های بزکشی درحالیکه دسته های گل را باخود دارندمراتب احترام را در برابر بناغلی رئیس دولت وصدراعظم قبل از مسابقه بجا میاورند. ۱۳۵۳ر۸ر٤

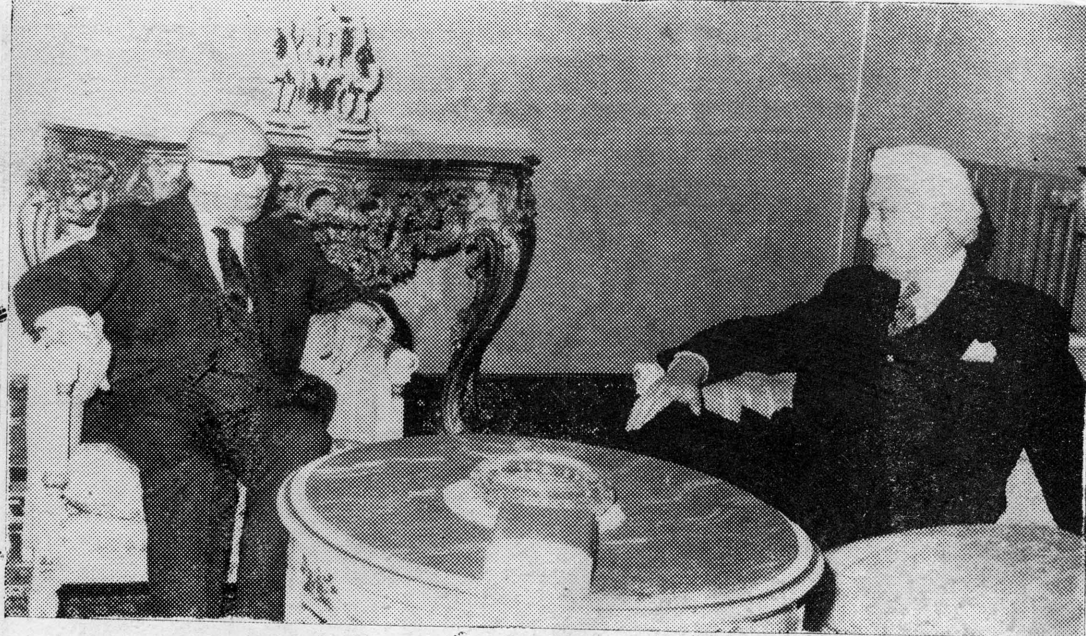

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد دآسترالیا ددولت‌له‌رئیس‌اوگورنر جنرال ښاغلی سرجان کارسره دانتر کانتی ننتال په هوټل‌کښی‌دپیژ ند گلوی دکتنی په وخت‌کې. ۱۵ر۱۲ر۱۳۵۳

* * *

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم موقع ملاقات بامیرمن تی‌بین‌وزیر خارجه حکومت موقتی انقلابی ویتنام جنوبی . ۱۷ر۱۲ر۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صـدراعظـم مو قـع ملاقـات بـاښاغلی سرجان‌کار رئیس دولت‌وګورنر جنرال آستراليا دارګ جمهوري ۱۷ر۱۲ر۱۳۵۳

* * *

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی‌محمد داؤد په هغه میلمستیاکی چه‌ددوی په‌ویاړ دآستراليا ددولت رئیس اوګورنر جنرال ښاغلی سرجان کـار لخوا په‌کابل هوټل کی شوی‌وه. ۱۸ر۱۲ر۱۳۵۳

ددولت ر ئیس او صدراعظم
ښاغلی محمد داؤد کله‌چه
د استرالیا ددولت درئیس
اوگورنر جنرال سره یوځای
د کابل په بین‌المللی هوایی
ډگرکښې داحترام دگارد
سلام منی .
۱۸ر۱۲ر ۱۳۵۳

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم در دعوتیکه ازطرف ښاغلی فخرالدین علی‌احمد رئیس جمهورهند به‌افتخار شان ترتیب شده‌بود . ۲۴ر۱۲ر۱۳۵۳

بناغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم موقعیکه اعتمادنامه سفیرکبیر
ایتالیا مقیم کابل را در قصر ریاست جمهوری پذیرفتند . ۶ر۱ر۱۳۵۴

* * *

بناغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم هنگام مواصلت در میدان هوایی بین المللی کابل پس از بـ
گشت از عربستان سعودی با بناغلی محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی. ۷ر۱ر۱۳۵۴

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤدکله چه‌په‌کابل کښی‌دپاکستان دلوی سفیرښاغلی علی‌ارشد باورلیك منی . ۷ر۹ر۱۳۵۳ .

* * *

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم کله‌چه دجمهوری ریاست په‌ماڼی کښی دمغلستان دنااستوگن نوی لوی سفیر باورلیك منی • ۲۶ـ ۹ـ ۱۳۵۳

دجمهوری اردو دځوانو منصبدارانو ددیپلومونو دویشلو په مراسموکی دحربی پوهنتون قوماندان بریدجنرال شاپور دوینا په حال کی.
۲۸ر۹ر۱۳۵۳

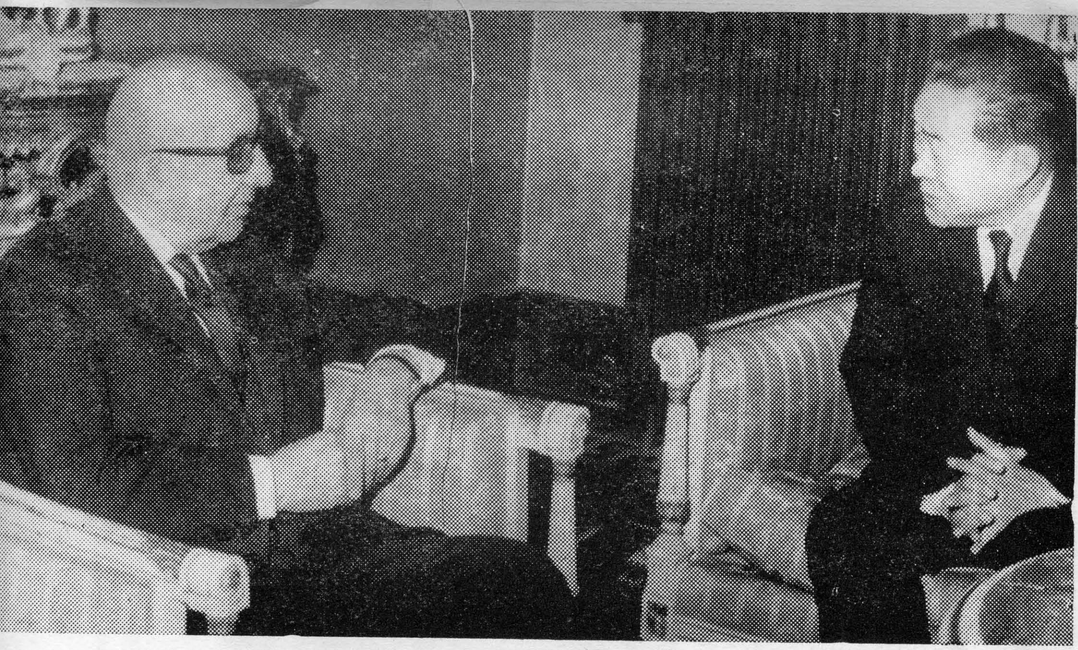

بناغلی رئیس دولت وصدر اعظم بعد از ادای نماز عید سعید اضحی درمسجد ارگ ریاست جمهوری.
۷ر۱۰ر۱۳۵۳

* * *

بناغلی محمد داؤد رئیس دو لت وصدرا عظم هنگا میکه اعتماد نامـــهٔ سفیر کبیر جدید ایران را در قصر ریاست جمهوری قبول مینما یند ۷ر۱۰ر۱۳۵۳ .

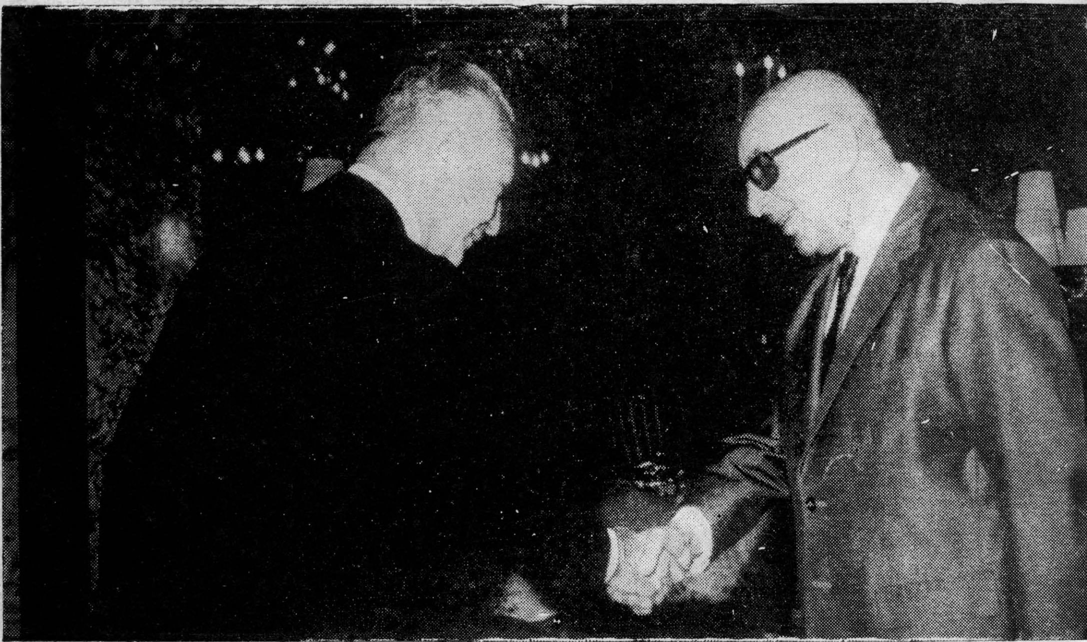

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد کله چه دکمبوډیا دملی یووالی دحکومت دباندنیو چارو وزیر ښاغلی سارین شاک یی دجمهوری ریاست په ماڼۍ کښې ومانه. ۸ر۱۱ر۱۳۵۳

* * *

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم هنگامیکه ښاغلی سکا چکوف رئیس هیات اقتصادی اتحاد شوروی را می پذیرند. ۱۰ر۱۲ر۱۳۵۳

د دولت ښاغلی رئیس او صدراعظم دایران د باندنیو چارو وزیر دمنلوپه وخت‌کښی له هغه سره روغبړ کوی .
۱۳۵۳ر۷ر۷ .

* * * *

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم هنگام صحبت با دوکتور هنری کیسنجر وزیر خارجهٔ ایالت متحدهٔ امریکا. ۱۳۵۳ر۷ر۱۱

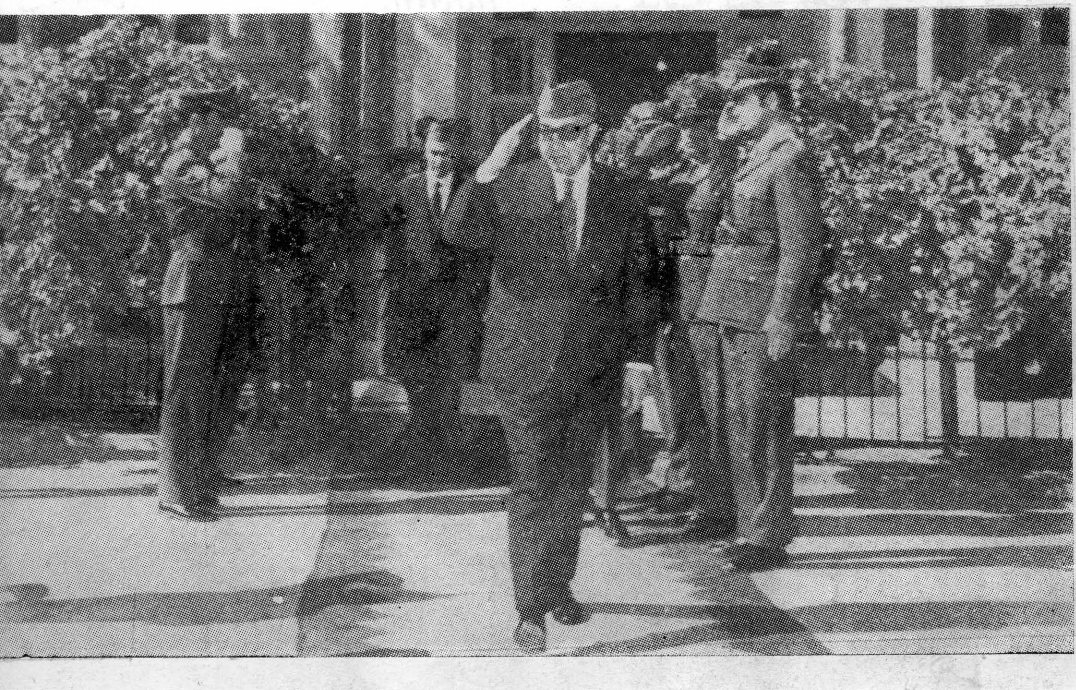

د دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد کله چه دهند دلوی سفیر باورلیك منی . ۱۸ر۷ر۱۳۵۳

* * *

ښاغلی محمد داؤد رئیس‌دولت وصدراعظم بعدازادای نمازعید سعیدفطر در مسجد ارگ جمهوری .
۲۷ر۷ر۵۳

ښاغلی رئیس دولت و صدراعظم در آغاز مراسم رسم گذشت ازشاگردان معارف اطفال خورد سال به نمایندگی از طلاب دسته های گل را که تقدیم نموده می پذیرند درعکس رهبرملی ماښاغلی محمدداؤد یکی از اطفال را مورد نوازش قرار میدهند . ۲۹ر۴ر۱۳۵۳

* * *

د دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد کله چه دایران دتجارت وزیرښاغلی فریدون مهدوی دجمهوری ریاست په مانۍ کښې منلی له هغه سره خبری کوی . ۱ر۵ر۱۳۵۳

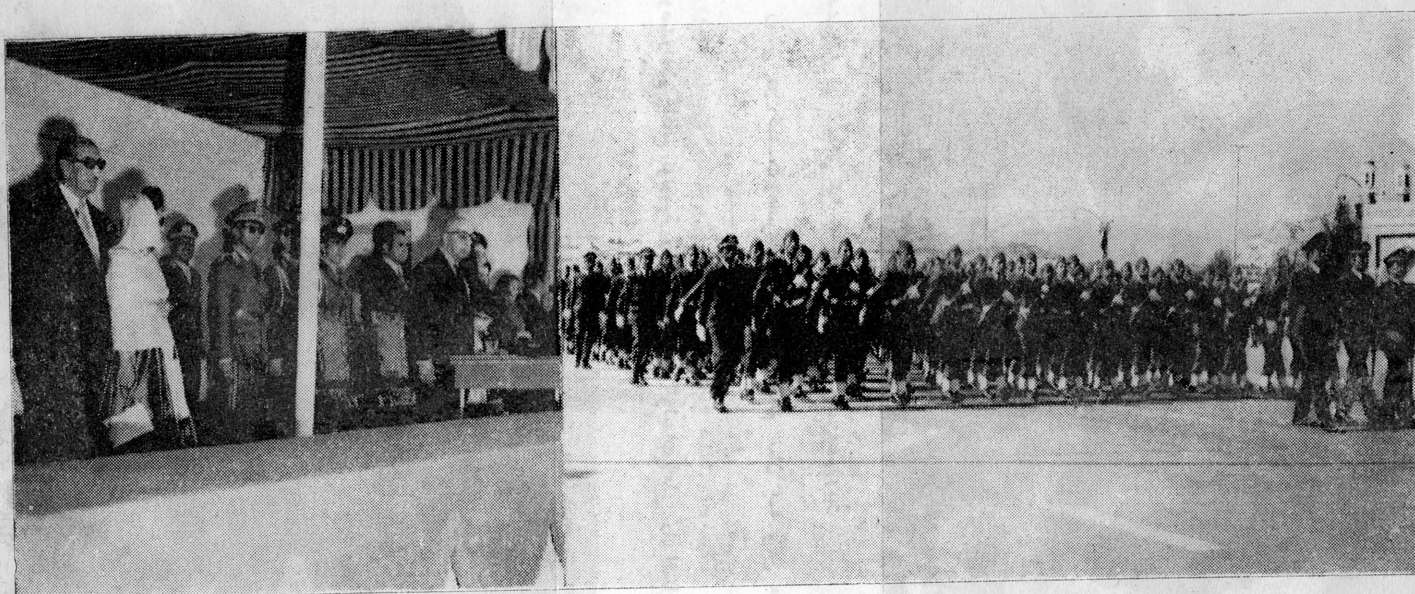

د دولت ښاغلی رئیس او صدراعظم کله‌چه دفرانسی‌دپوهنی وزیرښاغلی رنه ابی‌دکتنی‌دپاره دجمهوری ریاست په ماڼی‌کښی ومنل . ۱۵ر۵ر۱۳۵۳

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم مو قعیکه وزیر تجارت بنگله دیش را در قصر ریاست جمهوری پذیرفتند و باوی صحبت مینمایند . ۱۱ر۶ر۱۳۵۳.

بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم رسم گذشت قطعات اردوی دولت جمهوری ر مشاهده میفرمایند . ۱۳۵۳ر۴ر۲۶

خانم ها ی مدعوین در ضیافتی که به افتخار اولین جشن جمهوریت ترتیب یافته بود مراتب تبر یک شانرا به ښاغلی رئیس دو لت ومحترمه زینب داؤد خانم شان به عرض میرسانند . ۲۶ر٤ر۱۳۵۳

* * *

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم باقطع نوارسه رنگ نندارتون تولیدات ملی را افتتاح نمودند . ۲۶ر٤ر۱۳۵۳

فعالیت‌ها و اسبارت دولت جمهوری

احصائیه مرکزی صدارت عظمی

پیشنهاد تاسیس اداره مرکز احصائیه، بمنظور هم آهنگ ساختن توحید وتمرکز فعالیتهای احصائیوی کشور ، درماه اسد سال ۱۳۵۰ از طرف وزارت پلان ترتیب وازطرف دولت درماه عقرب ۱۳۵۰ منظور وتصویب شد. امابصورت عملی ومطلوب اداره مرکز احصائیه بصفت یك ارگان مرکزی احصائیوی کشوردرچوکات پالیسی دولت جمهوری ومرام های عالی آن باساس فیصله شماره (٤٣٦) مورخه ۲۰ر۱ر۱۳۵۳ مجلس عالی وزراء عرض اندام ومنحیث اهمیت ونقش اساسی آن درپلانگذاری های مملکت فیصله بعمل آمد تاکلیه پرسونل تشکیل و بودجه شعب احصائیوی وزارت خانها (به استثنای ریاست ثبت سجل واحوال نفوس وزارت جلیله داخله) ضم تشکیل ادارهٔ مرکز احصائیه گردد، تااین موسسه بتواند مطابق به اهداف نظام جمهوری فعالیتهای اختصاصی وعلمی رامطابق به نیازمندیهای عمومی ازرهگذر تهیه ارقام واثق احصائیوی عملی دارد .

چنانچه بارویکار آمدن انقلاب جمهوری در افغانستان بناغلی رئیس دولت در بیانیه خویش (خطاب بمردم) نقش معلومات احصائیوی وادارهٔ مرکزاحصائیه رادر آینده بسیار مهم وارزنده خوانده وچنین فرمودند :

(افغانستان ازلحاظ اقتصادی کشوریست در حال رشدورفع این عقب ماندگی مستلزم آنست که گامهای سریع ووسیع دراین زمینه برداشته شود وتحولات بنیادی دراین مورد اجرا کردد ویك اقتصادملی، مستقل، مترقی وهم آهنگ براساس پلان وبرپایه ساینس و تکنالوژی معاصر باید ایجاد شود .)

ازین گفتار بناغلی رئیس دولت برمی اید که اجرا وتطبیق مؤفقانه هرنوع تحول بنیادی وهم آهنگ براساس پلانگذاری و بر پایه ساینس وتکنالوژی مستلزم یك سازمان مسلکی احصائیوی وتحقیقات علمی میباشد .

همچنان رهبرملی ما بناغلی محمد داؤد در بیانیهٔ خویش که بمناسبت نخستین جشن جمهوری ایراد نمودند چنین متذکر شدند:ـ

(احصائیه وتحقیقاتیکه جهت طرح پلانهای اقتصادی نقش اساسی دارد طرف توجه کامل حکومت بوده ودرسال ۱۳۵۲ سعی کر دید انسجام احصائیه افغانستان و سیعتر تامین گردد. روی این اصل تمرکزشعبات احصائیوی تماما درچوکات ریاست احصائیه مرکزی توحید گردید .)

بادر نظر داشت تصمیم وفیصله دولت جمهوری مرام واهداف عمدهٔ تاسیس وتشکیل ادارهٔ مرکزاحصائیه عبارت اند از:

الف ـ ایجاد یك سیستم علمی احصائیوی بغرض تهیه ارقام ومعلومات احصائیوی جهت میسر نمودن موثریت وتنظیم بهتر فعالیتها، پروکرام هاوپلانهای ارشاد و رهنمونی امور اقتصادی واجتماعی کشور .

ب ـ تمرکز توحید وانسجام کلیه فعالیت های احصائیوی درکشتور وجلوگیری از تکرار عمل درزمینه .

ج ـ جمع آوری، اندازه‌گیری، تحلیل،ارزیابی ونشر مستمر ومتداوم اعدادوارقام موفق ومورد نیازاحصائیوی متکی برمعیار هـای علمـی و بین المللی .

لذا بصورت مختصر متذکربایدشد که وظیفه اصلی واساسی ادارهٔ مرکزاحصائیه توصل به همین اهداف فوق میباشد .

هرپروگرام و فعالیت احصائیوی بایست مراحل آتی راطی نماید :

الف ـ مرحله طرح دستور العمل هـا . میتودولوژی، فورمه ها، جداول وسوالیه های پروگرام های مربوطه .

ب ـ مرحلهٔ سنجش‌مصرف‌وپرسونل مسلکی، تجهیزات. نقشه‌هاوتهیه معلومات‌مقدماتی طرح پروگرام .

ج ـ مرحلهٔ تطبیق وبکار انداختن پرسونل، تجهیزات و وسایط برای انسجام پروگـرام پیش بینی شد .

د ـ مرحله اعمال (پراسس) مواد ومعلومات احصائیوی که مطابق ضرورت وباساس معیار های تخنیکی اجرا میگردد .

هـ ـ مرحله ارزیابی که نتایج حاصله از پراسس جهته استفاده دوایر و شعب مربوط واطلاع عامه ارزیابی ، طبع ونشر میشود .

فعالیت هاواجراآت ادارهٔ مرکز احصائیـه درسال ۱۳۵۳ بادرنظرداشت مراحل متذکـره بصورت خیلی اختصار درساحات آتی توضیح میگردد :

اول ـ جمع آوری ونقشه کشی :

الف: تطبیق یك سلسله پروگرام هاکه از آمریت طرح و تحلیل بمنظور بدسـت آوردن ارقام احصائیوی دررشته های مختلف، ترتیب وطرح گردیده بودتوسط پرسونل و شعبـات تطبیق به‌مرحله‌اجراءگذارده شدکه ذیلاموضوعات عمومی آن گذارش میباید .

۱ـ اجرا وتطبیق سروی های قیم بصورت هفته وار وماهوار .

۲ـ اجرای سروی صنایع دستی در نواحی کابل، علاقه‌داری استالف، ولایت غزنی،ولایت ننگرهار بصورت نمونوی .

۳ـ اجرای سروی کرایه منازل بصـورت نمونه وی .

٤ـ اجرای سروی زنبور داری بصـورت نونه وی .

ب ـ نقشه کشی :

درجریان سال ۱۳۵۳ شعبهٔ نقشه کشی ادارهٔ مرکز احصائیه یکتعدادگرافها وچارتهای احصائیوی راترتیب و همچنان لست قـراء افغانستان راازروی نقشه های (۱بر۱۵۰۰۰۰) تهیه نموده است . علاوتا تر سیم جـداول سروی‌ها، تفریق واحدهای اداری شش ولایت بمنظور سروی صنایع دستی وترتیب یکتعداد اسکیچ هاوتقویم سال ۱۳۵٤توسط این شعبه صورت گرفته است .

دوم ـ احصائیه زراعتی :

ازاینکه افغانستان یك‌کشورزراعتی میباشد سهم ارزش تولیدات زراعتی درارزش‌مجموعی تولیدات حایز اهمیت فراوان بوده ودر سال ۱۳۵۳ ادارهٔ مرکز احصائیه به‌اساس سیستم

راپور دهی فورمه هایك سلسله معلومات را در موردتولیدات عمدهٔ زراعتی اراضی تحت زرع مواد عمدهٔ زراعتی سلسله بارندگی ، تعداد تراکتور های تورید شده وتوزیع شده توریدات وتوزیع کودکیمیاوی بهزارعین‌کشور توزیع ماشین آلات زراعتی از کارخانجات جنگلك جمع آوری داشته است .

علاوتا درجریان ۱۳۵۳ یکتعداد سروی های زراعتی ازقبیل سروی زنبور عسل دریك تعداد ولایات عملی وفورمه های سروی پخته، لبلبو وطرح وترتیب شده است .

سوم ـ احصائیه صنعتی :

ازآنجائیکه توسعه سکتور صنایع ازعوامل عمده توسعه اقتصادی بشمار میرودبناء اداره مرکز احصائیه باتوجه‌بدین ملحوظ یك‌سلسله فعالیت هارادر قسمت جمع آوری ارقام مربوط به تولیدات عمده صنعتی ترتیب و شاخص تولیدات صنعتی، ترتیب‌لست‌موسسات صنعتی احصائیه های‌کارگران صنعتی، اندازه فروشات وعواید موسسات صنعتی عملی داشته وضمنا تصنیف موسسات صنعتی را باساس ولایات مربوطه آن اجرا داشته تابعداً موقعیت هر موسسه بروی نقشه هاتثبیت گردد. سروی صنایع دستی درزمرهٔ فعالیتهای دیگریست‌که دریکتعداد ولایات بهشکل نمونوی تطبیق شده است .

چهارم ـ احصائیه امور مالی :

ادارهٔ مرکز احصائیه طی سال ۱۳۵۳ ارقام حقیقی احصائیوی مربوط به عواید ومصارف شق عادی وانکشافی سال ۱۳۵۲ را تکمیل وهمچنان ارقام عواید ومصارف ششماه اول سال ۱۳۵۳ راجمع آوری وبعداز توحید با ششماه اول سال ۱۳۵۲ مقایسه نمودهاست.

پنجم ـ احصائیه های بیلانس تادیات و تجارت :

بادرك این مفهوم‌که بیلانس تادیات منعکس کنندهٔ فعالیتهای اقتصادی یك کشور باسایر کشورها میباشد ادارهٔ مرکزاحصائیه درقسمت جمع‌آوری یك سلسلهارقام مربوط جهته تنظیم این بیلانس اقدامات لازمه راعملی داشته است .

چنانچه ارقام احصائیوی مربوط به وضعیت حسنابهای دافغانستان بانك بابانکهای حوزه بارتری عواید ومصارف اسعاری،کلیرنگ‌دولت وعواید ومصارف حوزه آزاد وبارتر بصورت ماهانه، ارقام مربوط بهقیم میوه جات خشك وتازه درمارکیت‌های خارجی‌وقیم سایرتولیدات صادر شده افغانی ویك تعداد ارقام مربوط به صادرات وواردات سال ۱۳۵۳ توسط پرسونل موظف جمع آوری وترتیب شده است .

ششم ـ احصائیه های قیم واموربانکی :

ادارهٔ مرکزاحصائیه‌بصورت متداوم احصائیه های مربوط به قیم ۱۷۲قلم موادغذایی و مواد استهلاکی درشهرکابل ودر سطح عموم کشور جمع آوری وآنراتجزیه وتحلیل میدارد .

علاوتا شاخص قیم موادغذایی واستهلاکی رانیز ترتیب میدارد . درپهلوی امور مربوط به قیم ارقام لازم درمورد فعالیت های بانکی، اندازهٔ عرضه پولی، اندازه اعتبارات قرضه های سیستم بانکی وضع حکومت در مقابل سیستم بانکی نیزبوسیله ادارهٔ مرکزاحصائیه درسال ۱۳۵۳کمافی السابق جمع آوری‌گردیده

وازآن نتیجه گیری شده است .

هفتم:ـ احصائیه حمل ونقل ومواصلات :

درسال ۱۳۵۳ به همکاری یك تعداد وزارت خانها ومراجع دولتی ، ارقام مربوط به طول سرکهای اعمارشده یاترمیمشده، عوایدپستی، تلگرافی و تیلفونی طی سال ۱۳۵۳ و انـدازه توریدات رادیو ، تیپ ریکاردر و عوایـد حق‌الامتیاز مربوط آن، عواید میدانهای هوایی وعواید حـق العبور واردات وصادرات امـوال ازبنادرتوسط ادارهٔ مرکزی احصائیه جمع‌آوری وتوحید گردیده است .

هشتم ـ احصائیه خدمات اجتماعی :

درزمره سایر فعالیت های احصائیوی بـه همکاری وزارت محترم معارف، وزارت صحیه، وزارت امورداخله، وزارت اطلاعات وکلتور و ریاست محترم پوهنتون‌کابل ارقام سال ۱۳۵۳ مربوط بسکتور های خدمات اجتماعی به‌ترتیب آتی جمع آوری وترتیب وتوحیدگردیده وبرای تجزیه وتحلیل رویدست اسعت .

۱ـ ارقام مربوط به تعدادشاگردان، استادان ومکاتب درسطح تعلیمات ابتدایی، ثانوی و لیسه هابه تفکیك ولایات .

۲ـ ارقام مربوط به‌تعدادمحصلین، استادان ورشته های تدریسی درسطح پوهنتون .

۳ـ ارقام مربوط به تعداد سیمینار هـا ، موزیم ها، کتابخانه ها، آثارطبع شده وتورید فلم ها .

٤ـ ارقام مربوط به تعداد دوکتوران، مراکز صحی، شفاخانه‌ها، اکسریز هاوواکسین های تولید شده .

نهم ـ دیموگرافی ومطالعات نفوس :

ازآغاز سال ۱۳۵۳ باساس فیصله مجلس عالی وزراء ومنظوری‌رئیس دولت‌پروژه سروی دیموگرافی کـه تحت نظارت مستقیم ریاست احصائیه وزارت پلان فعالیت خویشرا عملـی میداشت درزمره سایر شعبا ت احصائیـوی وزارت خانه هابه اداره مرکـز احصائیه ضـم گردیده . این پروژه درجریان سال ۱۳۵۳ فعالیت های لازمه راطور تدریجی در قسمت نفوس مسکون که کارآن قبلا درسال ۱۳۵۱ شروع شده بوددرماه سرطان ۱۳۵۳ ختم وبه ادامه آن‌کار چك مجدد یکصد قریه رانیـز تکمیل نمود .

مطالعات درمورد نفوس غیـرمقیم در مـاه سرطان ۱۳۵۳ شروع ودرماه سنبله ۱۳۵۳ تکمیل گردیدکه ارقام حاصله بعداز جمع‌آوری وترتیب بروی کارتها انتقال واز کارتها بروی فیته هاثبت شده است .

علاوتافهرست قریه های افغانستان باساس درجه تکاشف نفوس ترتیب وتهیه شده که ازآن درنشراطلس جغرافیایی استفاده میگردد کودبوك برای کودبنـدی ارقـام جمـع اوری شده نفوس مسکون وغیر مسکون نیز تهیـه گردیده است .

دهم ـ قوای بشری :

ارقام‌مربوط بقوای بشری‌مصروف، مشغولین درسکتور صنایع مامورین دولت به تفریـق درجه تحصیل آنها جمع آوری وعلاوتاکاربرای فارغان پوهنځی ها، مکاتب مسلکی‌وغیرمسلکی درشعبات وپروژه تهیه گـردیده و تقسیمات فارغان عملی گردیده است .

یازدهم ـ پراسس ارقام :

شعبه پراسس درجریان سال ۱۳۵۲ مصدر اجراآت آتی الذکر گردیده است .

۱ـ پراسس‌ارقام مربوط بواردات‌سال‌۱۳۵۲.

۲ـ انتقال ارقام مربوط به‌واردات‌وصادرات سال ۱۳۵۳ بروی کارتها وکودگذاری ارقام مزبور .

۳ـ طبع و نشر کتاب معلومات احصائیوی سال ۱۳۵۳ و یکتعداد فورمه های احصائیوی شعبات .

٤ـ حفظ ومراقبت آزماشین های کی پنچ، دیتو، وریفایر، گستدنر وآفسیت .

دوازدهم ـ پلانگذاری وانسجام :

درزمرهٔ فعالیت های فنی احصائیوی یک سلسله فعالیت ها ازطریق شعبهٔ پلان و انسجام ادارهٔ مرکزاحصائیه‌در سال ۱۳۵۳عملی واجراگردیده است که ذیلا تذکار می یابد :

۱ـ تکمیل یکتعداد سوالنامه احصائیوی‌که ازطریق سازمان ملل متحد ، سازمان غذاو خوراکه جهان، اداره اسکاپ ، انستیتوت احصائیوی جاپان، انستیتوت احصائیوی هالند وغیره توصل ورزیده بود .

۲ـ جمع آوری معلومات احصائیه وی در قسمت تعداد متخصصین ومشاورین‌که درتحت پروگرام های مختلف د ر افغانستان ایفای وظیفه میدارند .

۳ـ ارسال یکتعداد درخواست ها جهته‌جلب مساعدت ازسازمان های بین المللی ازطریق وزارت جلیله پلان .

٤ـ انسجام امورمربوط به کمك های ادارهٔ انکشاف بین المللی امریکادرپروژه احصائیوی.

۵ـ تاسیس کورس های مسلکی احصائیوی برای فارغان لیسه‌ها، پوهنتون درداخل اداره مرکز احصائیه .

٦ـ جمع آوری احصائیه بورسهای تعلیمی، کنفرانس ها، سیمینار هاکه کاندید های افغانی درسالهای ۵۱ و۵۲ ازآن استفاده نموده اند .

سیزدهم ـ ترتیب لوایح وتعلیماتنامه ها و نشر معلومات احصائیوی :

۱ـ ترتیب مسوده قانون احصائیه وتقدیم آن بوزارت جلیله عدلیه وبورد اقتصادی .

۲ـ طبع ونشر نخستین سالنامهٔ احصائیوی کشور تحت عنوان معلومات افغانستان .

۳ـ ترتیب تعلیماتنامه مربوط به تقسیمات، معرفی واستخدام‌فارغان لیسه های غیرمسلکی.

٤ـ ترتیب وطبع‌ونشراصطلاحات احصائیوی به لسانهای‌دری، عربی، فرانسوی وانگلیسی.

۵ـ ترتیب وراپور علمی درباره معضلهٔ بیکاری درکشور وچاره جویی استخدام فارغان لیسه هاوپوهنځی ها .

٦ـ نشرراپور هفته وار قیم موادچهار گانه عمده ارتزاقی .

۷ـ نشر راپورماهوار قیم موادعمده ارتزاقی.

۸ـ نشر راپور ماهوار بارندگی .

۹ـ ترتیب تشکیل ولایحه وظایف ادارهٔ مرکز احصائیه بشمول تشکیل حوزه ها در ولایات تطبق مصوبه ٤۳٦ـ۲۰ر۱ر۱۳۵۳ مجلس عالی وزراء وپرنسیب بودجه مربوط بر اساس اهداف عمومی وپروگرام کاربرای سال ۱۳۵٤.

۱۰ـ ترتیب لایحه جمع آوری احصائیه‌های تجارتی، صحی، فعالیتهای فوایدعامه، مخابرات

مطابع بعداز مذاکره و تبادله افکار با آمرین هریك ازدوایر متذکره .

۱۱ـ تهیه وترتیب راپورمقایسوی معلومات احصائیوی افغانستان بااحصائیه کشور های شامل بانك آسیایی .

۱۲ـ تاسیس آمریت های حوزه در هرات وکندهار، ننگرهار، بلخ‌وکندز وترتیب لایحه وظایف آمریت های احصائیه مرکزی درحوزه ها .

ریاست آماده‌گی ضد حوادث

باتوجه به اینکه درگذشته حوادث طبیعی وسایر حالات عاجل وفلاکت بار موجد ضیاع بزرگ به بهای حیات، مال وملکیت بشری گردیده وهیچ ملت ومملکتی نبوده که از آن متضرر نباشد اکثر ممالك، خاصتاً ممالك کم رشد درجهت مبارزه علیه آنهاناتوانی ها و نارسایی های ناشی ازفقدان پرسونل ورزیده وفنی، ضعف مالی واداره عدم پیشبینی های لازمه وبالاخره فقدان پلانهای وقایوی مؤثر از خود نشان داده‌اند ونتوانسته اند مصائیب وارده رابه‌تنهایی مرفوع ویانتایج ناهنجارآنها راتخفیف بدهند .

عطف به رولیکه صلیب احمر بین المللی وسایر موسسات خیریه درزمینه امداد بارزی نموده‌اند کشور ماافغانستان متکی به تصویب ۲۸۱۶ سال ۱۹۷۱ اسامبله عمومی ملل متحد ما ننـد سا یـر ممـا لـك جهـان به تاسیس ریاست آمادگی ضد حوادث درچوکات صدارت عظمی اقدام وبتاریخ ۲ر۱۲ر۵۱ آغاز بفعالیت نموده ودرسال ۱۳۵۳ اجراآتیکه‌قابل تذکار وتوسط این ریاست صورت گرفته است قرار ذیل میباشد :

۱ـ طرح وتدوین پروژهٔ قوانین و مقررات ضد حوادث وارائه آن جهت منظـوری بـه دارلانشای مجلس عالی وزراء .

۲ـ جهت ترتیب پلانهای وقـایـوی غـرض جلوگیری ازوقوع یك حادثه وپلانهای‌عملیات امدادی حین وقوع یك مصیبت طبیعی یـك اندازه اعداد وارقام ومعلومات لازمه تهیه شده البته پس ازمنظوری قوانین ومقررات هیـات جداگانه ازمناطق معروض به خطر دیدن خواهد نمود وبهمکاری حکومات محلی وسایر افـراد مناطق فوق الذکرزاسروی نموده جهت طـرح پلانهای مربوط ، معلومات مکمل تهیه خواهـد گردید .

۳ـ متخصـص ملـل متحـد در سـا ل ۵۳ بـرای مـدت یـك مـاه به افـغانستان آمده وتحت نظروی یك سلسله کار های تجربوی مجادله علیه حوادث واستشاره های اختصاصی صورت گرفت . همچنان این ریاست کورس تجربوی ومعلوماتی علیه حوادث را بهمکاری متخصص موصوف دایر ونمایندگان بعضـی از دوایر رسمی ومامورین‌این اداره درآن اشتراك نموده یك اندازه تجارب دربرخی از قسمـت های مصایب طبیعی‌حاصل نمودندالبته درآینده درنظر است تاتوسط همچو کورسها پرسونل سایر دوایر دولتی ، موسسات ذیعلاقه وطبقات عامه درمرکز وولایات تربیه شوند تادر مواقع بروز حوادث ناگوار وحالات اضطرار در راه نجات مردم مصیبت رسیده خدمات مفیدی را انجام داده بتواند .

٤ـ نظر به قحطی سنوات ٤٩ و ١٣٥٠ درسال ١٣٥١ توسط کمیته عملیات امدادی برای مردمان آسیب رسیده ولایات هرات، بادغیس، غور، فاریاب، ارزگان وبدخشان کمکهای موثر مالی ازقبیل مواد ارتزاقی ، پوشاکه وادویه صورت گرفته بود، کمیته موصوف برای یك طبقه فاقد قدرت کار طور مجانی امداد کرده وبرای طبقه دیگر گندم رادر مقابل کار وسایر مواد واموال دیگر، رایگان توزیع نموده ودر نظر بودکه بعدتر ازآنها در تطبیق پروژه های مختلف کار گرفته شود. این اداره در زمینه بمقامات مربوطه معروض وپس ازبررسی دولت جمهوری افغانستان ازاحوال این طبقه مردم که تعداد شان جمعا درولایات فوق الذکر بالغ بر (١٠٤٢٨٤) نفر میگردید ومقدار (٧٩١٣) تن گندم ذمت ایشان قابل تحصیل در مقابل کار بود از حضور رهبر ملی ما بناغلی رئیس دولت و صدراعظم لزوم اجرای این کار معاف شد تاایشان به امور شخصی و پیشبرد کارهای فلاحتی خودبه اطمینان خاطر بپردازند .

٥ـ تعداد ٧٤٠ نفر آوارگان چغچران قحطی سنوات ٤٩و٥٠ درمرکز کابل که قدرت واستعداد بازگشت رابه وطن شان نداشتند از دارایی اینریاست توسط لاری های جداکانه با تادیه سفریه به هرفی نفر، به ولایت غور انتقال گردیدند ونیزمقام منیع صدارت عظمی در مورد بهبود شرایط زندگی آن عده آوارگان مذکور که آرزو داشتند دوباره به ولایت شان عودت نمایندبه بناغلی والی غورواین ریاست هدایت لازمه داده شد .

٦ـ برای رفع وجلوگیری ازشیوع مرض سیروز که تعدادزیاد مردم ولسوالی گلران به آن مبتلاگردیده بودند یکصدتن گندم، یکمقدار مواد پروتینی مبلغ یکصد هزار افغانی پول نقد ازدارایی این اداره توسط هیات وزارت صحیه به اهالی مذکور امداد شد .

٧ـ بمنظور امدادبه پناه گزینان بلوچ در ولایت قندهار ازمرکز اموال ذیل فرستاده و توزیع گردیده :

کمپل	٦٥٠ تخته
پاپوش	٣٦٢ جوره

٨ـ برای مردم آسیب رسیده سیلاب قریه روزنك وگرکان ولسوالی غوریان ولایت هرات امداد ذیل صورت گرفته :

تیل سائیبین	٦٢٨٥ کیلو
شیرمایع مایع پودری	٢٦٠٥ قطی
کمپل	٥١٥ تخته
خریطه صحنی	١٩٠ تخته
پاپوش	٤٩١ جوره

٩ـ درولایت غوربرای مردم بی‌بضاعت، معیوب وموسفید که قدرت کار رانداشتند ومحبوسین بی بضاعت ولایت موصوف امداد شده :

گندم مقدار	٦٠ تن
کمپل	١٦٠ تخته
پاپوش	١٦٠ جوره

١٠ـ برای عموم محبوسین بی بضاعت ولایات توسط قوماندانی عمومی امنیه امداد صورت گرفته :

تیل سائبین مقدار ٢٤٥٠ قطی معادل ١٦٦ر٨٥٣٤ کیلو .

١١ـ چون یکمقدار مواد امدادی ازقبیل مواد

ارتزاقی وادویه که خطر خرابی آن متضرر ویس ازمدتی ازبین میرفت وبمنظور رفع قلت مواد فوق الذکر در بازار وکمك به همشهریان طبق هدایت مقام منیع صدارت عظمی این ریاست تجویز نمود تااز طریق دوایر ذیل مواد فوق الذکر رابمعرض فروش واستفاده عموم قرار دهد :

الف ـ توسط ریاست عمومی ارزاق :

۱ـ تعداد ۱۳۸٦۸ پاکت پودرپرالوکس

۲ـ تعداد ۲۲٤۹۸ کلچه صابون

۳ـ مقدار ۲۳٫٤٥۲ تن روغن جامد

٤ـ مقدار ۱۲۲٫٤۹٦ تن تیل سائیین

ب ـ توسط وزارت جلیله صحیه :

موازی (٦۲) قلم ادویه جات ازقبیل ویتامین ها، امپول پنسلین، کپسو ل تتراسکلین اور کسان کریم ، سیروپ فیران سول ، تابلیت سکوربك اسید وغیره .

۱۲ـ درجهت تصفیه حسابات کمیته عملیات امدادسابقه بین ریاست عمومی ارزاق وریاست ترانسپورت عمومی وزارت صحیه رسیدگی لازمه صورت گرفته وتاهنوز ادامه دارد .

ریاست کارتوگرافی وکدستر

فعالیت های اساسی نقشه برداری درکشور:

تجارب ممالك پیشرفته وتطبیق پروژه های شامل پلانهای پنجساله اول ودوم انکشافی کشور مانشان داده که نتایج امورکارتوگرافی درزیربنای فعالیتهای انکشافی یك مملکت قرار داشته درهرمرحله برای تطبیق پلانهای همه جانبه، اقتصادی واجتماعی به نقشه های صحیح ساحات مختلفه ضرورت مبرم احساس میگردد. درین مرحلهٔ مهم که در پرتو نظام فرخندهٔ جمهوری به دوام پروژه های سابقه، پروژه های بزرگ وکوچك زراعتی وصناعتی بسویه ملی ومحلی تحت کار گرفته میشود، موسسه علمی کارتوگرافی ازراه تهیه نقشه ها وارقام احصائیه های مستند علمی ممد فعالیت های دولت جمهوری بوده روی این اصل باساس هدایت قایدبزرگ ملی مافعالیتهای کارتوگرافی درکشور به پیمانهٔ وسیع درنظر گرفته شده تابافعالیتهای عمومی انکشافی کشور وفق کرده بتواند . چون اکثر پروژه های موسسات انکشافی دولت نسبت مساعدت های طبیعی، واصلاتی واجتماعی درمناطق قابل انکشاف کشور متمرکز گردیده ، بنأ موسسه علمی کارتوگرافی در مرحله اول نقشه های اساسی همچو مناطق راتهیه کرده آنهارا بدسترس موسسات میگذارد تامطالعه وپلانگذاری پروژه های مفید اقتصادی واجتماعی همچو محلات بروی آنهاصورت بگیرد وازینرو اشتباهات بزرگ درمرحله طرح پلان هاجلوگیری بعمل آید .

موسسه کارتوگرافی وکدستر میکوشد کهاز نتایج کارفنی وعلمی خودتمام موسسات دولتی علی الخصوص مراکزتعلیمی ودستگاه های پلان سازی کشور رامستفید ساخته، شعبات خودرا بمحل تحقیقات وریسرچ دانش‌آموزان پوهنتون هادانشمندان افغانی وکارمندان فنی پروژه ها تبدیل بسازد تادر ریفورم های بنیادی معارف وتطبیق پروگرام های انکشافی دولت جوان جمهوری درپهلوی سایر موسسات سهم بارز بگیرد چه ممثل چهره خورد ساخته شده (نقشه‌هاوعکس ها) تمام محلات ومناطق کشور

درین موسسه موجود بوده وشعبات آن باانواع مختلف واحصائیه هاوارقام مستندعلمی مربوط افغانستان عزیز ووسایط فنی هموارومجهزشده میرود وکارکنان فنی آن دریك محیط کـــارو فعالیت ازفنون متداوله علمی و عـملی مربوط کارتوگرافی وکدستر درپرتو نظام جمهـــوری بهره مند میگردند .

ریاست کارتوگرافی تشکیل طبعی وشرایط اقلیمی مناطق ومحلات کشور رامطالعه نمـوده پلان های عمده سروی ونقشه برداری خودرادر طول یکسال طوری طرح مینمایدکه امور ساحه درتحت شرایط مساعد جوی اجرا گردد تـا از یکطرف مامورین فنی بمشکلات مواجه نگـردد وازجانب دیگر درجه صحت کارها بلند برده شود. باید یادآورشدکه تشکیل طبعی ووضع توپوگرافی مملکت کوهستانی مازمینه رابرای تمدید شبکات ترانگولیسون مساعد ساخته اما دروادی های هموار امورتثبیت نقاط کنتـروم نسبت عدم موجودیت تپه هاطور عادی اجـراء شده نتوانسته، لازم است درجاهای مناسـب نظربه ایجابات فن پایه هاوبرج های رصـد، اعمار گردد وبرای تسهیلات امور فوتوگرافی نقاط کنترول تکثیر یافته ومحلات آنها عـلامه گذاری شود تادر مرحله تحویل فوتوبه نقشه مغالطه رخ ندهد .

تشکیل ریاست کارتوگرافی :

موسسه کارتوگرافی متشکل ازریاست های کارتوگرافی و کدستر میباشد . در تشکیـــل ریاست کارتوگرافی مدیر یت های عمومـــی جیودیزی، انجنیری، فوتو گـــرامتری وترسیم وطباعت واداری موجود است .

تهیه نقشه های توپوگرافی مقیاس بزرگ و مقیاس خورد طور عموم به دوسیستم اجـــراء میگردد .

اول : سیستم توپوگرافی .

دوم : سیستم فوتوگرامتری .

اول : سیستم توپوگرافی :

درسیستم توپوگرافی تمام امورنقشه برداری ازقبیل تثبیت نقاط کنترول، اخذ سکیچ ونقشه مستقیما در ساحه اجرا شده محض ترسیـم رنگ آمیزی وچاپ وتکثیر نقشه هادر مرکز کارتوگرافی صو رت میگیرد . در ساحـــات موضوعی وپروژه های عاجل‌وکوچك ساختمانی، آبیاری وغیره به سیستم توپوگرافی زمینـــی ترجیح داده شده، هم سریع وهم اقتصـادی تمام میگردد، همچونقشه هااز طرف کارکنان فنی مدیریت سروی انجنیری وتوپوگرافی بـا همکاری سایر شعبات کارتوگرافی تهیه شده بدسترس دوایر مربوطه گذاشته میشود .

دوم : سیستم فوتوگرافی :

وقتی تهیه نقشه یك ساحه وسیع موردنظر باشد برای تثبیت نقاط کنترول افقی وشاقولی آن‌گروپ های سیارجیودیزی وسروی انجنیری درساحه رفته نقاط کنترول راتثبیت مینمایند بعدازآن ساحه مذکور ذریعه طیاره مخصوص عکس برداری شده عکس های چاپ مشخصه فوتوهابه نقشه های که دارای مقیاس مطلـوب میباشد تبدیل میگردد . درین سیستم قریب چهل فیصد کاردرساحه وشصت فیصد آن در داخل شعبات فنی توسط ماشینهای پـــلاتنگ

صورت میگیرد . در تهیه نقشه های اساسی تمام ساحه مملکت وحوزه های وسیع ازسیستم فوتوگرامتری که هم سریع وهم اقتصادی تمام میشود کارگرفته خواهد شد .

خوشبختانه امروز انجنیران وماموړین فنی داخلی ماتحت‌رهنمایی‌آمرین‌متجرب وکارآزمودهٔ کارتوگرافی وکدستر ازعهده تمام امور فنی شقوق مختلفه کارتوگرافی وکدستر برآمده و قادر به تهیه هرنوع نقشه میباشد .

فعالیت های ریاست کارتوگرافی :

مؤسسه علمی کارتوگرافی به دوام پروژه های قبلی خودکه اعتبار ازپلان پنجساله اول ودوم‌کشورگرفته بودآغاز یافته ، بعداز بوجود آمدن نظام‌جمهوری درکشورپروژه های بزرگتر سروی ونقشه برداری راسردست‌گرفته است. فعالیت شعبات فنی ریاست کارتوگرافی قرار ذیل خلاصه میگردد :

مدیریت عمومی جیودیزی :

هدف ازفعالیت مدیریت عمو می جیودیزی عبارت ازتاسیس وتثبیت نقاط کنترول افقی وشاقولی غرض پیشبردکاراساسی نقشه‌برداری مملکت بوده وبه دوقسمت ذیل صورت میگیرد:

الف:ـ پیشبرد امور تاسیس نقاط کنترول درجه ۱ـ۲ـ۳ـ٤ـ اندازه نمودن اضلاع توسط آلات الکترونیکی جیودیمتر، تلورومیتر و امور استرونومی درجه اول ودوم که مرام از این فعالیت هاتاسیس نقاط کنترولی افقی درسرتا سرمملکت وتعیین موقعیت جغرافیایی نقاط از نگاه عرض البلد وسمت استرونومی میباشد.

ب: ـ پیشبرد امورنیولمان درجه ۱ـ۲ـ۳ـ٤ وگرویمتر درجه ۱ـ۲ـ۳که مرام ازاین فعالیت هاتثبیت نقاط کنترول شاقولی در سر تاسر مملکت وتعیین‌کشش وقوهٔ جاذبه‌زمین وانحراف شاقول درتمامی نقاط نیولمان و ترانگلیسون میباشد .

۲ـ فعالیت های شعبوی :

پیشبرد امور حسابات ترانگو لیسون، استرونومی ، نیولمان وگرویمتری که بالاخره نتایج که ازفعالیت امورفوق الذکر حاصل میگردد، ازآنها در امور پیشبرد نقشه برداری مملکت، پروژه های انکشافی و عام المنفعه معادن، آبیاری، دفاعی مملکت وغیره استفادی میگردد .

کارهای انجام شده درسال ۱۳۵۳ :

الف: امور ترانگولیسون واسترونومی :

استکشاف ۱٦۹ نقاطیکه ازجمله ۱۹ نقطهٔ ترانگولیسون درجه اول ۲۹ نقطه درجه دوم اساسی و٤۲ نقطه درجه دوم معاونه و۷۱نقطهٔ درجه سوم و۸ نقطهٔ ارجاع بمرکز پروژه های ننگرهار، کابل، پروان ولوگر بروی نقشه‌های ۱بر۱۵۰۰۰ و۱بر۱۰۰۰۰۰ و۱بر۲۵۰۰۰که تقریبا یك ساحه ۱۵۰۰۰ کیلومتر مربع رادر بر میگیرد .

تدقیق استکشاف دراراضی وانشاآت ۱٦۹ نقطهٔ ترانگولیسون فوق الذکر توسط پلرهای سمنتی .

رصدات ۱۹ نقطه ترانگولیسون درجه اول ۲۱ نقطهٔ ترانگولیسون درجه دوم اساسی ۲۹ نقطهٔ ترانگولیسون درجه دوم معاونه و٥٤نقطهٔ

ترانگولیسون پروژه های ننگرهار، کابل، پروان ولوگر .

اندازه‌گیری ضلع اساس تپه قلعه احمدخان، لته بندازموقف لته بند واضلاع ارجاع بمرکز درقله های ناف دنیا، کجی غر، کوه صافی ، کوه سلطان ، توسط آلهٔ احساس الکترونیکی جیودیمتر .

رصدات استورونومی لته بند ، تپهٔ قلعه احمدخان .

ب: امورنیولمان وگریمتری :

استکشاف وانشأات ۳۷ نقطه نیولمان درجه اول پروژهٔ کابل، غزنی بطول ۱٦۵ کیلومتر.

استکشاف وانشأات ۸۱ نقطه نیولمان درجه دوم پروژه های کابل، لته بند، سروبی وکابل گردیز بطول ۳۲۰ کیلومتر .

رصدات ۲۳ نقطه نیولمان درجه اول پروژه کابل، غزنی بطول ۹٦ کیلو متر .

رصدات ۸۱ نقطه درجه دوم پروژه های کابل، لته بند، سروبی وکابل گردیز و غزنی بطول ۳۲۰ کیلو متر .

انشأآت ٤ نقطه اساسی نیولمان در محوطه تعمیر ریاست کارتوگرافی .

منطقهٔ قرغه، شهر غزنی وشهرگردیز .

انشات یك نقطهٔ اساسی گراویمتری در میدان هوایی خواجه رواش .

ج : امور حسابات جیودیزی :

حسابات مقدماتی کور دینات جغرافیایی سلسله ترانگولیسون سا بقهٔ کابل ، مزار شریف بااستفاده ازجداول الپسوئیدهیفرد .

حسابات عرض‌البلدطول البلدوسمت‌استرونومی درجه اول موقف رفرنس ستیشن تپهٔ قلعه احمدخان .

حسابات عرض‌البلدطول البلدوسمت‌استرونومی درجه اول موقف لته بند .

موازنهٔ سمت استرونومی تپه احمد خان، لته بند .

حسابات ضلع اساس تپهٔ قلعهٔ احمد خان، لته بندواضلاع ارجاع بمرکز درقله های ناف دنیا، لجی غر، کوه صافی وکوه سلطان .

تحویل کوردینات وارتفاع جیودیزی نقاط د؛پلر کابل «تپه احمدخان» قندهار وهرات از الپسوئید افیئردبه الپسوئید آسترالیایی .

مدیریت عمومی انجنیری :

این‌مدیریت بعدازتوحیدریاست‌کارتوگرافی وکدستر درتشکیل این موسسه رویکار آمده است هرچند هدف اصلی آن اینست تااز راه تهیه‌نقشه های مقیاس‌بزرك وسایرپیمایشات دقیق وارائه معلومات فنی ازروی نقشه ها وفوتو هاممد فعالیت های انکشافی دوایردولتی درمرکز ومحلات کشور گردد. درجریان سال ۱۳۵۳باوجودکمی پرسونل فنی برعلاوه پیشبرد اموراصلی ازامورشعبات تعلیم وتربیه وترمیم آلات فنی نیزوارسی کرده است که اجراآت آنها ذیلا تحریر میگردد :

۱- مدیریت سروی انجنیری وتوپوگرافی:

تهیه نقشه های ۱بر۲۰۰۰- ۱بر۵۰۰۰ ۱بر۱۰۰۰ و۱بر۵۰۰ یکتعداد محلات مناسب درمرکز وساحه جوار کابل وولایات مشخص کشورکه باساس هدایت قاید بزرك ملی مابمقصد اعمار منازل رهایش برای فامیل های صاحب منصبان قوای هوایی وزمینی اردوی

جوان جمهوری تحت ساختمان قرارگرفته‌است. تهیهٔ نقشه های ۱بر۲۰۰۰ یك قسمت ساحـه پروژهٔ دشت بکوا، تهیه نقشه ۱بر۱۰۰۰ یك قسمت باغ عمومی پغمان، تهیهٔ نقشه ساحه علفچرولایات بامیان، وردك ، غزنی، غورات وارزگان وتثبیت راه های رفت وآمد کوچی ها، دربالای نقشهٔ ۱بر۵۰۰۰۰ برای وزارت داخله، تاسیس ۳۰نقطهٔ ترانگولیستون درجه‌سه، پنجاه نقطهٔ میکورترانگولیسون درساحهٔ معدن تلـك اچین وتهیهٔ نقشه۱بر۲۰۰۰آن ، تاسیس ۱۰۰ نقاط کنترول درساحهٔ عینك لوگـر، تاسیس چهل نقطهٔ ترانگولیسون درجه سه وشصـت نقطهٔ میکورترانگولیسون درمعدن یاقوت جگدلك وتهیهٔ نقشه ۱بر۱۰۰۰آن ساحه وبعضی پروژه های عاجل دیگر ازمدت سه ماه به اینطرف سروی وانجنیری دریك ساحه صدکیلو متری درحوزه خواجه‌علی‌توسط مامورین فنی‌انجنیری وبعضی شعبات دیگر کارتوگرافی آغاز یافته ودرآینده قریب امور اراضی آن ختم میگردد.

۲ـ مدیریت تعلیم وتربیه وپلاننگ:

این مدیریت باوجود کمی پرسونل فنی در جریان سال درقسمت تدویر کورس هـــای فنی تدریس مضامین مسلکی رشته کارتوگرافی درمکتب تخنیك ثانوی که پروگرام آن طـــور نظری وعملی پیشبرده میشد، مساعی به خرچ داده ضمنا مامورین جدید الشمول موسسه را به امورفنی شعبات کارتوگرافی آشنا ساختـه است . برعلاوه ازامور محصلین کارتوگرافـی درخارج نیزوارسی کرده است .

دراین اواخر ازطریق کمك های آلمان غرب (بانك کریدت انتشالت) معادل‌سه ملیون مارك سامان فنی‌کارتوگرافی وکدستر بخارج‌فرمایش داده شده است که درآن جمله یك‌ورکشـاپ آلات فنی نیز شامل میباشد .

۳ـ مدیریت اخذ فرمایشات نقشه :

این مدیریت درطول سال جاری فرمایش‌ر درخواست های وزارت خانها وموسسات راکه جهت دریافت وتهیه نقشه هاوفوتوگرافهــا بصورت دوامدار به‌ریاست‌کارتوگرافی مواصلت کرده بعداز تحلیل وطی مراحل اصولی آنهــا بشعبات مربوطه تسلیم داده نقشه ها وفوتوها باساس تعامل جدید ازطریق شعبه توزیــع مدیریت عمومی ترسیم و طباعت بدسترســ مراجع تقاضا کننده گذاشته شده است . ضمناً درمورد موقعیت های جغرافیایی وارتفاعـات شهر ها، محلات وقریه جات وبعدمسافه آنها ازروی نقشه های دست داشته به مـوسسات درخواست کننده معلومات داده فوتوها ونقشه های مناطق مختلفه کشور رادر معرض مطالعه ومشاهده متخصصین داخلی وخارجی در داخل موسسه گذاشته است ضمنادیبو های اوریجنال هاونقشه هارادر مرکز ریاست وخیر خـــانه ترتیب وتنظیم کرده است .

٤ـ مدیریت ترمیم آلات فنی :

مدیریت ترمیم آلات فنی که از مـاه جـدی سال ۱۳۵۲ به فعالیت آغاز کرده در ســـال ۱۳۵۳ درساحه ترمیم وسایط فنی‌کارتوگرافی وکدستر امور ذیل راانجام داده است :

ترمیم هفت پایه ماشین حساب، ترمیم ۵ تطهیرده پایه ترانزیت، ترمیم دوپایه تیودولیت مربوط وزارت صحیه، ترمیم یك حلقه شرید

پنجاه متره، اعمال ٤٥ پایه فلزی چتری، اعمال ٢٠ عدد ستاف جدید درمرکزریاست . برعلاوه مامورین فنی این مدیریت درمدیریت هـــای منطقوی کندز وبلخ مسافرت کرده در آنجا ٣٠ پایه ترانزیت ٩پایه‌تیودولیت راتطهیرواجست نموده وبتعداد ١٧ پایه، پلان تیبل ٥ پایه، پلان متروپنج حلقه شرید فولادی را ترمیـــم کرده اند . سلسله فعالیت های مامورین فنی ترمیم آلات درسایر مدیریت های منطـــقو ی کدستر ادامه دارد .

مدیریت عمومی فوتوگرامتری :

هدف ازفعالیت مدیریت عمومی فوتوگرامتری عبارت ازعکس برداری تمام ساحهٔ کشور توسط طیاره مخصوص وتحویل عکس ها به نقشه ها باساس‌نقاط کنترول وشاقولی‌ترتیب‌فوتوموزائیك هاوفوتومپ ها میباشد . مدیریت عمـــومـــی فوتوگرامتری‌متشکل‌ازمدیریت های‌فوتوگرافهای هوایی،مدیریت پلاتنك‌ومدیریت توپوریویزیون بوده که شعبات مربوطه آنهادر جریان ســال ١٣٥٣درساحه ترتیب پلان های پرواز، ساختن فوتواندکس ها، تهیهٔ فوتوموزائیك در بـــالای نقشه هاکه برای پروژه های انکشافی مملکت سردست گرفته شده ویك ساحه ١٨٦٦٥ کیلو متر مربع رااحتوا میکند کار نموده اند . در شعبه فوتولابراتوار بتعداد ٤٤٠٢ قطعه فوتو بمقیاس مختلف چاپ وتصحیح شده است . دریك طیاره مخصوص کمرهٔ هوایی وسایـــر ملحقات آن نصب وآماده پرواز ساخته شده ضمنا پرواز های امتحانی صورت گرفته است. برعلاوه دیپوهای فلم هاوفوتوهاترتیب وتنظیم گردیده است .

درمدیریت پلاتنك نقشه های ١بر ٠٠٠ ١ یك ساحه ٣٥٠ کیلومتر مربع به اساس نقاط کنترول زمینی از فوتوبه نقشه تحویل یافتـــه ٥٥٥ نقاط پلان متریك و ارتفاعـــی ، پروژهٔ خواجه علی درروی فوتوهای ساحه پلاتگردیده وکارتحویل آنهابه استناد نقاط کنترول زمینی جریان دارد . قسمت باقیمانده پروژه قندزنیز درآینده قریب سردست گرفته میشود. ضمناً فرمایشات ریاست آبیاری وزارت زراعت و آبیاری راجع به ترسیم شبکات وپلات نقـاط کنترول عندالموقع اجراء گـردیده است . در جریان سال دوکورس تعلیمی برای بلندبردن سویهٔ علمی مامورین فنی مدیریت عمومـــی فوتوگرامتری دایر یافته که ازآنها نتیجهٔ خوبی حاصل شده است .

مدیریت عمومی ترسیم وطباعت :

مدیریت عمومی ترسیم و طباعت شامـــل مدیریت های مطبعه، ترسیم وتمویل ، تدقیق وتوزیع ومراقبت میباشددرجریان سال ١٣٥٣ شعبات مربوطه این مدیریت به تعداد ٧٩٠٦ قطعه نقشه‌های رنگه‌ساحات مختلف افغانستان وبتعداد ٣٦٧قطعه فلم باِبعادمختلفه و١٧٥٩٤٠ قطعه فورمه جات برای رفع ضرورت موسسات تقاضا کننده چاپ‌گردیده‌است . برعلاوه نقشه های رنگه مقدماتی ١بر٥٠٠٠٠٠ تمام ساحـهٔ افغانستان ازچاپ برآمده وبه موسسات رسمی طبق تعامل جدید توزیع میگردد اکنون کـار برای اکمال نقشه بریك ملیون تصحیح شدهٔ افغانستان ادامه دارد درشعبهٔ اوزالیدبتعداد ٥٨٤٥ قطعه نقشهٔ ساحات تحت پروژه هادر کاغذ اوزالیدوبتعداد ١٥١٨١٠ قطعه فورمـــه

ذریعه ماشین گستتدنرچاپ شده‌است درشعبه توزیع ومراقبت این مدیریت که درماه عقرب سال ۱۳۵۳ در تشکیل ریاست کارتوگرافی رویکار آمده دیپوی فاینل ها، تکثیف هاترتیب یافته وبتعداد شصت هزار چهار صد قطعه نقشه وفوتوی هوایی طبق تعامل جدید به موسسات تقاضا کننده توزیع کرده است .

ریاست کارتوگرافی وکدستر

منظور وغایه ازفعالیتهای سروی کدستر عبارت ازسروی نمودن ومساحت اراضی قابل استفاده کشور با تفکیك درجات ونوعیت آن بوده ، اعم ازاراضی اشخاص ویادولت باشد . استفاده ازنتایج سروی بمقصد بدست آوردن احصائیه عمومی اراضی مملکت استفاده درامور تصفیوی تنظیم مالیات متوازن امور اسکان، استملاك وغیره میباشد

جهت برآورده شدن مامول فوق الذکر به پرسونل فنی اختصاصی ضرورت محسوس ودر سال ۱۳٤۲ باهمکاری ادارهٔ انکشاف بین‌المللی امریکا مکتب کدستر درقندهار در چوکات وزارت مالیه تاسیس والی حمل ۱۳۵۰ بتعداد ٦٤٦ نفر مامور بسویهٔ بکلوریا پاس از آن فارغ وشروع بکار وفعالیت سروی نمودند .

ریاست سروی کدستر بافراغت اولین دسته متعلمین مکتب کدستر درسال ٤۵ بتشکیل دوایر فنی وفعالیت های ساحه آغاز وتا سال ۱۳۵۰ درقندهار تمرکز داشت بعدا بارویکار آمدن مدیریت های منطقوی درهشت ولایت انقسام وموظف پرسونل با وسایل ووسایط لازمه بولایات مذکور صورت گرفته ومرکز ریاست بکابل انتقال داده شد. مدیریت های منطقوی هشتگانه به سروی اراضی قابل استفاده ولایات مربوطه ذیلا موظف میباشند:

۱ـ مدیریت منطقوی سروی اراضی کابل : که بامور سروی اراضی مربوط بولایات کابل، پروان ، لوگر ولوی ولسوالی کاپیسا موظف میباشد .

۲ـ مدیریت منطقوی سروی اراضی غزنی : که بامور سروی اراضی مربوط بولایات غزنی، وردك، بامیان وپکتیا موظف میباشد .

۳ـ مدیریت منطقوی سروی قندهار : که بامورسروی اراضی مربوط بولایات قندهار، زابل وارزگان موظف میباشند .

٤ـ مدیریت‌منطقوی سروی هلمند: که بامور سروی اراضی مربوط بولایات هلمند، فراه ونیمروز موظف میباشند .

۵ـ مدیریت منطقوی سروی ولایت هرات . که بامور سروی اراضی مربوط بولایات هرات غور، بادغیس موظف میباشند .

٦ـ مدیریت منطقوی سروی ولایت بلخ : که بامور سروی اراضی مربوط بولایات بلخ، جوزجان وسمنگان موظف میباشند .

۷ـ مدیریت منطقوی سروی ولایت کندز : که بامور سروی اراضی مربوط بولایت کندز، بغلان، تخار وبدخشان موظف میباشند .

۸ـ مدیریت منطقوی سروی ولایت ننگرهار: که بامورسروی اراضی مربوط بولایات‌ننگرهار، لغمان ولوی ولسوالی کنرها موظف میباشند .

فعالیت سروی اراضی فعلا تحت دو پروگرام سروی کادستری وسروی عاجل اراضی بعمل می آید .

۱ـ سروی کدستری یاسروی اساسی) :

این پروگرام باستناد نقاط کنترولی وبـــا مراعات نمودن‌طریقه‌های‌دقیق فنی نظرباهمیت اراضی درپروژه های مختلف که ایجاب دقت بیشتر را مینماید عملی میگردد واین اجراآت شامل قدم های آتیست :

الف : عملیات ساحوی مشتمل بر:

سروی کنترولی وحسابات آن .

تشخیص حدود وملکیت وسروی قطعات .

ترتیب لست های مالکین احمالی اراضـــی ونقشه های املاکی میباشد .

ب:ـ اجراآت شعبوی مشتمل بر :

تدقیق وترسیم نقشه ها .

دریافت مساحت قطعات اراضی .

ترتیب نقشه های توحیدی وکنترول نتائج سروی .

ج:ـ احصائیه اراضی مشتمل است بر:

تصنیف قطعات اراضی سروی شده ازنظر درجه ونوعیت .

ترتیب جداول احصائیوی .

تدوین راپورهاوتوزیع نتائج سروی بمراجع ذیعلاقه .

۲ـ سروی عاجل :

درسایر مواردیکه حاصله بیشتر کاردریك زمان کوتاه خواسته میشود برای معلوم نمودن اندازهٔ جریبی، نوعیت قطعات اراضی، مالکین احتمالی ازین اصول کارگرفته میشود کوشش میشودکه درزمان کوتاه تری توسط طریقه‌های بسیط وکم مصرف ، ساحات وسیع سروی‌گردد ونتائج آن هرچه زودتر جهت مقاصد تصفیوی، احصائیوی واخذمالیات موقت آماده وتحـــت اجراء قرار داده میشود .

ناگفته نبایدگذاشت که سروی علفچروامثال آن نیزدرپروگرام های‌فوق‌شامل بوده وقتافوقتا نظربه تقاضای ولایات یکتعداد پرسونل فنی مصروف همچو سروی نیز میگردند .

باوصفیکه یکتعداد ازپرسونل فنی مربـوط بریاست املاك وبعضی موسسات دیگری نظربه ضرورت واوامر مقامات ذیصلاح تعیین میشوند که اجراآت‌وفعالیتهای سروی درولایات مختلفه مملکت بواحد هزار قرار ذیل بوده است :

۱ـ ولایت کابل ازجمله ۸۵۲ جریب زمین۵۵۸ جریب زمین زراعتی .

۲ـ ولایت پروان : ازجمله ۲۹۲ جریب زمین۲۵۹ جریب زمین زراعتی .

۳ـ ولایت لوگر : ازجمله ۱۰۷جریب زمین۲۱ جریب زمین زراعتی .

٤ـ ولایت غزنی : ازجمله ۷۷۷جریب زمین۵۲۰ جریب زمین زراعتی .

۵ـ ولایت پکتیا: ازجمله ۵۵ جریـــب زمین‌غیرزراعتی .

٦ـ ولایت وردك : ازجمله ۱۹۳ جریب زمین۱۰۵ جریب زمین زراعتی

۷ـ ولایت بامیان : ازجمله ۸ جریب زمین٦ جریب زمین زراعتی .

۸ـ ولایت قندهار: ازجمله ۱۵۵۰جریب‌زمین۱۳۸٦ جریب زمین زراعتی .

۹ـ ولایت زابل : ازجمله ۲۹۵جریب زمین۲۰۰ جریب زمین زراعتی .

۱۰ـ ولایت‌ارزگان : ازجمله ۱۸۳جریب‌زمین۱٦۲ جریب زمین زراعتی .

۱۱ـ ولایت فراه: ازجمله ۲۲۷جریب زمین٦۹ جریب زراعتی .

۱۳ـ ولایت نیمروز: ازجمله ٦۸٦جریب‌زمین٤۷۳ جریب زمین زراعتی .

۱٤ـ ولایت هرات: ازجمله ۹۳۹۳جریب‌زمین۲۳٤٤ جریب زمین زراعتی .

۱۵ـ ولایت غور: ازجمله ۲۸۹جریب زمین۵۷ جریب زمین زراعتی .

۱٦ـ ولایت بلخ: ازجمله ۷٤۳ جریب زمین۵۵٤ جریب زمین زراعتی .

۱۷ـ ولایت فاریاب : ازجمله ۸۳جریب‌زمین۲۸ جریب زراعتی .

۱۸ـ ولایت جوزجان: ازجمله٦٤جریب زمین۵۰ جریب زمین زراعتی .

۱۹ـ ولایت سمنگان: ازجمله۲۰۲جریب‌زمین۷۹ جریب زراعتی .

۲۰ـ ولایت‌کندز: ازجمله ۸۵٤جریب زمین٤۲۵ جریب زمین زراعتی .

۲۱ـ ولایت بغلان: ازجمله ۱٦۷جریب زمین۱٤۳ جریب زمین زراعتی .

۲۲ـ ولایت تخار : ازجمله ۱۳جریب زمین۱۲ جریب زمین زراعتی .

۲۳ـ ولایت بدخشان: ازجمله۵۸جریب‌زمین۲۰ جریب زمین زراعتی .

۲٤ـ ولایت ننگرهار: ازجمله۲٦٦جریب‌زمین۲۱۳ جریب زمین زراعتی .

۲۵ـ ولایت لغمان: ازجمله ۲۷جریب زمین۲۱ جریب زمین ذراعتی .

۲٦ـ ولایت بغلان: ازجمله ۱٦۷جریب زمین۱٤۳ جریب زمین زراعتی .

۲۷ـ ولایت هلمند: ازجمله ٦۷۸جریب زمین۵۷۷ جریب زمین زراعتی .

مجموع ز مین ها ۱۸۰٦۲ جریب زمـــــین‌ومجموع زمین های زراعتی ۲۸۲۸جریب زمین.

مجموع فعالیت سروی در ۲۵ولایات فو ق عبارت از : ۱۸۰٦۲۰۰۰ جریب زمین میباشد که ازجمله ۸۲۸۲۰۰۰ جریب زمین زراعتی و متباقی آن غیرزراعتی وعلفچر میباشد .

چون دولت جمهوری افغانستان تحت رهبری خردمندانهٔ قایدبزرگ ملی ماشاغلی محمدداود رئیس دولت وصدراعظم به‌فعالیت سروی توجه خاص داشته درنظرگرفته شده تامساعی سروی کدستر باتعقیب یك پروگرام‌منسجم. ویااستفاده ازطریقه های سریع ترعصری دریك فرصـت کوتاه درتمام مملکـت توسعه یابد و تدابیری اتخاذ گرددکه درپهلوی این اجراآت امورتصفیه املاك نیزباموثریت کامل جامهٔ عمل پوشیده ونتیجه مطلوب ازآن استحصال گردد. بنأسی ازآن درطی سنوات ۱۳۵۳ الی ۱۳۵۵ سعـی اعظمی به آن معطوف خواهد بود تاامورسروی اراضی یکتعداد ولایات مانند، کابل، هرات، هلمند، بلخ وتخار درمرحله اول تکمیل گردد وغرض تسریع‌اجراآت وتأمین این هدف ازدیگر مدیریت های منطقوی نیز یکتعداد پرسونـل مجهز باسامان ولوازم وعراده جات طورخدمتی بولایات یادشده موظف خواهد شد .

همچنان فعالیت های سروی درولایاتیکه امور سروی آن ازمناطق روی دست گرفته شـــده ملتوی نمانده بلکه بایکتعداد محدود پرسونل ادامه خواهد داشت .

مطابق به پلان منظورشده سال ۱۳۵۳ـ۱۳۵۵ فعالیت سروی درسال ۱۳۵۳ درمدیریت های منطقوی هشت گانه مقدار ۱۵٤۲۰۰۰ جریب زمین سنجش وپیشبینی گردیده بود باوصف که یکتعداد زیادپرسونل فنی مربوطه درسال مذکور بخدمت عسکری اعزام گردید اجراآت وفعالیت سروی درسال متذکره در ۱۷ ولایات بهواحد هزار قرار آتی صورت گرفته است :

۱ـ ولایت کابل : ازجمله ۱۷جریب زمین۱۱ جریب زمین زراعتی .

۲ـ ولایت پروان: ۲جریب زمین زرا عتیمیباشد .

۳ـ ولایت غزنی: ازجمله ٤۱ جریب زمین۲۷ جریب زمین زراعتی .

٤ـ ولایت وردك : ازجمله ۱۲جریب زمین۷جریب زمین زراعتی .

۵ـ ولایت قندهار: ازجمله ۸٦جریب زمین۷۷ جریب زمین زراعتی .

٦ـ ولایت زابل: ازجمله ٦۱جریب زمین٤۲ جریب زمین زراعتی .

۷ـ ولایت هلمند: ازجمله ۱۳۰جریب زمین۱۱۰ جریب زمین زراعتی .

۸ـ ولایت نیمروز: ازجمله ۱٤٤جریب‌زمین۹۹ جریب زمین زراعتی .

۹ـ ولایت فراه : ازجمله ۱۷۹جریب زمین ۵٤ جریب زمین زراعتی .

۱۰ـ ولایت هرات: ازجمله ۱۵۹جریب‌زمین۱۵۷ جریب زمین زراعتی .

۱۱ـ ولایت بادغیس: ازجمله ۸٦جریب‌زمین٦۹ جریب زمین زراعتی .

۱۲ـ ولایت بلخ : ازجمله ۹۹٦جریب‌زمین۷۳٦ جریب زمین زراعتی .

۱۳ـ ولایت‌سمنگان: ازجمله۲۲۵جریب‌زمین۸۸جریب زمین زراعتی .

۱٤ـ ولایت کندز: ازجمله ۲٦ جریب زمین۱۳ جریب زمین زراعتی .

۱۵ـ ولایت بغلان : ازجمله ۷۵جریب زمین٦۷ جریب زمین زراعتی .

۱٦ـ ولایت تخار: ازجمله ۲۱٦جریب‌زمین۱۹۹ جریب زمین زراعتی .

۱۷ـ ولایت ننگرهار: ازجمله ۱۱جریب‌زمین۹ جریب زمین زراعتی .

مجموع زمین ها ۲٤٦٦ جریب زمین و۱۷٦۷ جریب زراعتی میباشد .

که جمعا درسال ۱۳۵۳ ـ۲٤٦٦۰۰۰ جریب‌زمین سروی‌گردیده است‌که ازجمله ۱۷٦۷۰۰۰ جریب زمین زراعتی میباشد .

تاریخچهٔ دیموگرافی در افغانستان

دیموگرافی یك کلمهٔ ترکیبی ولاتینی بمعنی علم مردم ویاعلم نفوس میباشدکه آنرا بنام علم (امارگیری نفوس واحصائیه‌گیری اجتماعات انسانی) نیز یاد میکنند . چنانچه علم متذکره یکی ازپدیده های عمده ومهمی است که علمای اقتصاد، پلانگذاران، احصائیه دانان، اداره‌گران وبالاخره سیاستمداران بدان نیا ز منـد اند . زیراطرح وتنظیم هرپلان علمی اینکه متکی بـر تامینات منافع اقتصادی واجتماعی مردم باشد به‌کاوش هاوبررسیهای ایـــن علم ضـــرورت شدیدی دارد .

عناوین عمدهٔکه درموضوع دیموگرافی جلب توجه میکند همانا تولدات ، وفیات ومهاجرت هاستکه ازاجتماع این سه‌عامل سطح افزایش وکاهش ویابعباره دیگرسیرتحول نفوس تعقیب واندازهٔ نفو س منحیث معیاری بـــرای آینده محاسبه شده میتواند .

حینیکه ازتاریخچه دیموگرافی صحبت بمیان می آید بهتر استت تاریخچـه سر شمـــاری واحصائیه نفوس که مفهوم وسیع ترآنرا دربر میگیردتشریح گردد .

درکشور عزیز ماافغانستان سرشماری یـا نفوس شماری تاریخ باستانی داردکه میتـوان این تاریخ راازز زمان یمادربخدی یابلخ آغاز کارنامه های شجاعت و جنگجویی افغانهـــا میرساندکه قرنها پیش ز مامـــداران افغـــان سپاهیان وسربازان رابدسته های بزرگ بنام لك وکرور تقسیم میکردند وطبیعی است که مصارف حوایج این سربازان راازروی ارقام و سرشماری های‌که بعمل می آمد می سنجیدند وباساس همین ارقام مالیات راوضع وغنایـــم راتوزیع مینمودند . تاریخ نشان میدهد کـه زمامداران افغان دردوره های مختلف بـــرای تنظیم امور دخل وخرج وهم برای تعیین قدرت های نظامی وعسکری ازیکنوع احصائیه ها و سرشماریهایی استفاده نموده اند وحتی جهت برآوردن منظور فوق اداراتی هم‌بنام اداره ثبت احوال،اداره نفوس املاك وارزاق وغیره تاسیس کرده اند هرگاه ازتفصیل تاریخوار موضوع در گذشته ها بگذریم وصرف متکی بدوره معاصر سخنان خودرادنبال نمائیم . باید متذکر شویم که درسال ۱۳۲۹ برای اولین بار ادارهٔ بنام مدیریت عمومی احصائیه نفوس در چوکـــات تشکیل وزارت داخله بوجود آمدکه بتدریج‌در سایـــر نقاط کشـــور شعبـــا تـــی را دایر نمود. منظور ازتاسیس این اداره دربـــدایت امر از یکطرف توزیع تذکره برای نفوس ذکورمملکت وازجانب دیگر جمع آوری معلومات راجع بـه وقایع ازقبیل تولدات، وفیات، مهاجرتها وغیره بود. درسال ۱۳۳۵ یعنی باآغاز اولین پـــلان پنجساله اقتصادی نیازمندی دولت به معلومات احصائیوی دقیق وعلمی شدیدترشد وروی‌همین اصل اداره دیگری بنام ریاست احصائیه‌وزارت پلان درچوکات‌تشکیل‌وزارت پلان‌تاسیس‌گردید.

ریا ســـت احصـــا ئیـــه وزارت پـــلان از بدو تاسیس بنابر نیازمندی دولت به یـــك سلسله فعالیت ها وجمع آوری معلومات وارقام احصائیوی منجمله موضوعات نفوس که برای طرح وتدوین پلانهای انکشافی اتکای اساسی تلقی شده بتوانداقدام‌نمود. مطالعه وضع بازار استخدام شهرکابل ازسال ۱۳۳۹ باینطـر ف

بعدازهر شش ماه وهکذا مطالعه وضع قوای بشری شهر های پلخمری، بغلان، کندز و خان آبادوهمچنان مطالعات وضع بازاراستخدام شهرهای هرات، قندهار، جلال آباد وغزنی درسال ۱۳۴۳ وبالاخره سرشماری عمومی کابل بزرگ بصورت علمی تردرسال ۱۳۴۴ که بهمکاری وزارت پلان وزارت داخله عملی گردید ازجمله فعالیت های مربوط در این زمینه میباشد .

سروی نمونوی سرویه حیات کابل وسروی نمونوی شهر لشکرگاه درسال ۱۳۴۷ هم یك بخشی ازتاریخچه دیموگرافی وانکشاف آن در کشور ماميباشد .

تاسیس اداره مرکزاحصائیه در چوکات تشکیل صدارت عظمی درسال ۱۳۵۱ قدممفید وسودمند دیگر دولت درراه جمع آوری، تنظیم وانکشاف سیستم معلومات احصائیوی ومنجمله دیموگرافی درافغانستان بود. بالاخره مهمترین وبزرگترین سروی که تاحال درافغانستان به سویه ملی عملی گردیده است همانا سروی نمونوی دیموگرافی ورهنمای خانواده میباشد که تحت عنوان پروژه مطالعات دیموگرافی و رهنمای خانواده امر مقدماتی آن درسال ۱۳۵۱ آغاز ودردوبخش عمده، یعنی سروی نفوس مسکون وغیرمسکون کشور عملی گردیده است. دراینجا بهتر خواهد بود تادرباره این سروی روشنی بیشتری افگنده شود .

ازجمله اهداف کوتاه مدت این سروی تهیه معلومات درقسمت نفوس عموم کشور، ترکیبات آن ازنظرسن وجنس، نفوس شهری ودهاتی، توزیع نفوس درمشاغل مختلفه سکتور های اقتصادی وتصنیف نفوس نظربه درجه سواد، تعلیم وتربیه وسویهاستخدام وبیکاری میباشد.

همچنان تهیه معلومات درمورداندازه تولدات وفیات، مهاجرت هاوطرزتلقی افراد راجع به پلانگذاری فامیلی وعکس‌العمل درمقابل نوآوری هاوغیره مشخصات ومعلومات دیموگرافی به منظورطرح سیاست های معقول انجمن خانواده ازجملهٔ اهداف دیگراین سروی میباشد . بطوریکه ازجمله اهداف دراز مدت این سروی میتوان ازموضوعات ذیل یادآوری کرد .

۱ـ ایجادقابلیت کارعملی ونظری درسیستم احصائیوی کشور .

۲ـ ایجاد زمینه های مناسب تشکیلاتی از طریق تاسیس دفاتر ساحوی احصائیه که بالاخره بهاصلاحات وانکشاف سیستمجمع‌آوری معلومات احصائیوی منتج شده بتواند .

۳ـ تاسیس یك کادر علمی تربیتی برای مامورین افغانی یابعباره دیگر آماده ساختن زمینه تعلیم وتربیه بصورت عملی بالای وظیفه وبصورت نظری از طریق تاسیس کورس های کوتاه مدت احصائیوی درداخل پروژه .

در حصه عملیات حقیقی سروی دیموگرافی باید متذکرشدکه امورمصاحبه مستقیم عملیات حقیقی سروی دیموگرافی نفوس مسکون‌کشور طبق پروگرام مرتبه درمیزان ۱۳۵۱ شروع گردید ودر اخیرماه اسد ۱۳۵۲ امور ساحه آن به پایان رسیدکه ساحات نمونه گیری پیش بینی شده این سروی در ۲۹ مرکزی شهری ولایات کشور و۸۸ ولسوالی که شامل ۴۵۰ قریه میباشد بصورت مکمل سروی گردید که بصورت مجموعی امور مصاحبه وخانه‌پوری

اوراق سوالنامه درحدود ۴۰۰۰۰ خانوار معینه تکمیل وانجام شندومعلومات مفصل‌درباره نفوس ومشخصات آن بدست آمد، چنانچه تمــــام پرسشنامه های تکمیل شده خانوار ساحــات تحت سروی‌کودبندی پنچ، اصلاح‌وجدول بندی شده جهت تحلیل وتجزیه بیشترماشینی آماده گردید. چون سروی نفــوس کوچی هامتمم سروی نفوس مسکون بوده وباتکمیل هر دو مرحله پروژه دیموگرافی (نفوس مسکون وغیر مسکون) یك سلسله معلومات مستند وقابل اعتباری درمورد نفوس ومشخصات نفوس تمام کشور تهیه ومیسر میگردد .

ازآنرو این ماحصل معلومات حاصله اساس پلانهای انکشافی دولت را درآینده نیز پیریزی میکند. بنابرآن طی این مرحله ایجاب مینمودتا سروی کوچی هادر سال ۱۳۵۳ عملی گــردد بطوریکه مختصرافعالیت های انجام شده دراین زمینه بشرح آتی گذارش مییابد .

۱ـ تکمیل تمام امور مقدماتی سروی کوچی هابشمول تهیه وتربیه پرسونل ، تهیه نقشه هائیکه حاوی خط السیر ومهاجرت کوچیها و معلومات مربوط به‌محل بودوباش آنها درفصول مختلف سال میباشد وهمچنان تهیــه لســت مکمل قبایل کوچی وطرح سوالنامه ها .

۲ـ اکمام عملیات حقیقی سروی نفوس غیر مسکون درکلیه ساحات تحت نمونه‌گیری‌کشور وخانه پری سوالنامه های معیاری خانوار از طریق مصاحبه مستقیم در ۳۱۰۰ خانوار .

۳ـ توحید، اصلاح ومیزان آخرین سوالنامه های تکمیل شده خانوار وآماده ساختن آ ن برای جدول بندی وکود گذاری .

۴ـ سربراهی‌وانجام‌امورکنترول‌کیفیت تقریباًده فیصدفورمه‌های معیاری‌تکمیل‌شده خانواربمنظور معلوم نمودن‌اندازه اغلاط واشتباهات وتشخیص صحت وسقم آن ازطریق مصاحبه مستقیم در ساحات تحت نمونه گیری .

۵ـ تنظیم و تکمیل فورمه های معلــومــات مقدماتی در باره مشخصات نفوس غیــر مقیــم ۳۲۵ واحد اداری کشور ازطریق مصاحبه و تماس مستقیم با ولسوالان ، لوی ولسوالان وعلاقداران .

۶ـ تهــیــه یــك کتاب کــود بنــد ی برای کودگذاری ارقام جمع‌آوری شده ازسروی نفوس غیر مسکــون باساس تصنیف سازمان بین المللی کار وکارگر .

۷ـ کود، پنچ، جدول بندی وآماده ساختن تمام معلومات جمع آوری شده سروی نفوس غیر مقیم کوچی ها برای تحلیل ماشینی .

۸ـ تاسیس کورس تربیوی برای ۱۷نفر از پرسونل شعبه تحلیل ارقام بمنظور فراگرفتن لسان فورترن (لسان کمپیوتر) .

۹ـ انتقال تما م معلومات جمع آوری شده نفوس غیر مسکون ازروی کارت های ماشینی بروی نوار های تحلیل وتجزیه .

دراخیر باید گفت که یکی از فراورده های ضمنی پروژهٔ مطالعات دیموگرافی همانا طبع نشریه بنام (اتلس قریه های افغانستان)است که حاوی تقریبا ۲۰۰۰۰ قریه میباشد دراین اواخر طی سه جلد به السنه پشتو، دری و انگلیسی درمطبعه دولتی بچاپ رسیده است .

وزارت امور خارجه

کرو نولوژی روابط خارجی افغانستان

یکشنبه ۳۰ سرطان ۱۳۵۳ :

بمناسبت روزملی بلژیك تلگرام تبریکیه ازطرف ښاغلی محمدداؤدرئیس دولت وصدراعظم عنوانی اعلیحضرت بودوان اول پادشاه آنکشور به بروسل مخابره گردیده است .

۳۰ سرطان ۱۳۵۳

نطاق وزارت امور خارجه راجع به عملیات نظامی حکومت ترکیه درقبرس که به منظور حفاظت حقوق اساسی اقلیت ترکی زبان آنکشور صبح روز۲۹ سرطان آغاز گردید بنمایندۀ باختر گفت: که حکومت افغانستان این عملیات راکه یگانه منظور ازآن حفاظت حقوق اساسی اقلیت ترکی زبان جزیرۀ مذکور میباشد باتفاهم کامل پشتیبانی میکند .

نطاق وزارت امور خارجه افزود که حکومت افغانستان آرزومند است معضلۀ قبرس به اساس موافقات ۱۹۶۰لندن وبااحترام وحفاظت حقوق مردمان آنکشور مخصوصاً حقوق اقلیت ترکی زبان بزودترین فرصت ممکنه حل گردد.

۳۰ سرطان ۱۳۵۳

سفارتها ونمایندگی های سیاسی دولت جمهوری افغانستان دردول متحابه اولین جشن انقلاب جمهوریت کشورراطی محافل باشکوهی تجلیل نموده اند .

درمحفل سفارت کبرای افغانی دردهلی ښاغلی پاتك معاون رئیس جمهور، سوارن سنگهه وزیرامور خارجه، کوردیپلوماتیك و افغانهای مقیم هند اشتراك نموده بودند . همچنان درضیافت سفارت کبرای افغانی در تهران والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی همشیرۀ اعلیحضرت شاهنشاه ایران، ښاغلی امیرعباس هویداصدراعظم، ښاغلی خلعت بری وزیرامور خارجه، رؤسای مجلسین شوراوسنا دکتوراقبال رئیس شرکت ملی نفت ایران اعضای کابینه، سفراواعضای کوردیپلوماتیك افغانها وژورنالست هاو دوستان افغانستان شرکت نموده بودند .

دردعوت سفارت کبرای افغانی در قاهره نمایندۀ ښاغلی انورالسادات رئیس جمهورمصر، عدۀ ازوزراء وشخصیت های برجسته مصری و کوردیپلوماتیك وافغانهای مقیم آن شهراشتراك نموده بودند . همچنان اظهارات سفیر کبیر افغانی دراین محفل توسط رادیو تلویزیون مصر اشاعه گردید . همچنان درمحفلی که باین مناسبت درسفارت کبرای افغانی مقیم پیکنگ ترتیب شده بوددرآن یکعده ازرجال شخصیتهای برجسته جمهوریت مردم چین کوردیپلوماتیك وافغانهای مقیم آن شهراشتراك کرده بودند .

همچنان شهزاده نوردوم سهانوك رئیس دولت اتحادملی کمبودیا به سفارت کبرای افغانی آمده ومراتب تبریکات وامتنان خود را توسط سفیر کبیر افغانستان به بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ومردم افغانستان ابراز داشت .

۳۰ سرطان ۱۳۵۳

اقوام سالارزی، ماموند، چارمنگ، اتمانخیل باجور، صافی، خان زادگان، شینوارپروخمکنی اپریدی، تیراوخیبروهمچنان تمام مشران اقوام مومند بزرگان وزیر، سید ، داؤد وبیتهنی پشتونستان وتمام‌مشران اقوام بلوچ وپشتون بلوچستان وپشتونستانی های مقیم افغانستان طی پیامهای عنوانی حکومت به نمایندگی از مردم خودسالگرهٔ جمهوریت وجشن فرخندهٔ آنرا بزعیم بزرگ وملی مابناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم، اعضای کمیته‌مرکزی هیأت کابینه وتمام مردم افغانستان تبریك گفته اند .

۳۱ سرطان ۱۳۵۳

یك هیأت عالیرتبهٔ‌اقتصادی ایران بریاست بناغلی فریدون مهدوی وزیر تجارت آنکشور بنابدعوت وزارت پلان وارد کابل گردید . هیأت ایرانی طی اقامت درکابل بامقامات مربوطهٔ افغانی ملاقات کرده ودربارهٔ سهمگیری کشورایران درپروژه های انکشافی افغانستان مذاکراتی انجا م دادند .

۳۱ سرطان ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم بمناسبت روزملی جمهوریت مردم پولند تیلگرام تبریکیه عنوانی بناغلی هنریك یابلونسکی رئیس شورای دولتی آنکشور به وارسا مخابره گردیده است .

۳۱ سرطان ۱۳۵۳ :

بمناسبت اولین جشن جمهوریت کشور پیامهای تبریکیه ازطرف میرمن پاپووارئیس انجمنهای دوستی اتحاد شوروی باکشور های خارجی، بناغلی سرگی انتونوف رئیس انجمن دوستی اتحاد شوروی با افغانستان و دیگر اعضای انجمن عنوانی دکتور نعمت الله پژواك وزیرمعارف ورئیس انجمن دوستی افغان و شوروی مواصلت کرده است .

اول اسد ۱۳۵۳

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم بمناسبت روزملی جمهوریت مردم مصر پیام‌تبریکیه عنوانی بناغلی انورالسادات رئیس جمهور آنکشوربه قاهره مخابره گردیده است .

بناغلی رئیس دولت وصدراعظم طی این پیام تمنیات نیك حکومت ومردم افغانستان را برای ترقی همیشگی مصر ورفاه مردم دوست مصتری ما به بناغلی انورالسادات ابراز فرموده اند .

۲ـاسد ۱۳۵۳

بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم قبل ازظهر همانروز بناغلی فریدون مهدوی وزیرتجارت ورئیس هیأت اقتصادی ایران رادرقصر ریاست جمهوری پذیرفتند . درین موقع بناغلی علی احمدخرم وزیرپلان، بناغلی

وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه
ښاغلی محمداکبررئیس دفتر ریاست جمهوری
وشارژدافیر سفارت کبرای ایران در کابـــل
حاضر بودند .

۶ـاسد ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم بمناسبت‌انتخاب ښاغلی‌لیونیدبریژنف بحیث سرمنشی حزب کمونیست اتحادشوروی ښاغلی نیکولای پودگورنی بحیث صدر هیأت رئیسهٔ شورای عالی وښاغلی کاسیگین بحیث صدراعظم آنکشور تیلگرامهای تبریکیه عنوانی ایشان به مسکو مخابره گردیده است .

۸ـاسد ۱۳۵۳

ښاغلی محمدنعیم و خانم محترمهٔ شـــان بنابدعوت حکومت اتحاد جماهیر شوروی برای معاینات صحی واستراحت عازم مسکوشدند .

دکتور محمد حسن شـــرق معاون صدارت بعضی ازاعضای کابینه، لوی درستیز، کـابل ښاروال ، سفیر کبیر اتحاد شوروی وخانمش برای وداع درمیدان هوایی بین المللی کابل حاضر بودند .

۱۰ـاسد ۱۳۵۳

بمناسبت روزملی سویس تلگرام تبریکیه ازطرف ښاغلی محمـــدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم عنوانی ښاغلی ارنست بروگررئیس جمهور آن کنفدراسیون به برن مخابره‌گردیده است .

۱۲ـاسد ۱۳۵۳

نطاق وزارت امور خارجه در جواب سـوال خبرنگار دباخترآژانس راجـع به موافقت نامه مربوط به متارکه درقبرس که روز۹ـاسد در ژنیوبین نمایندگان ترکیه ، یونان وانگلستان امضاء شد گفت :

حکومت افغانستان امضای موافقتنامـــه را استقبال نموده وباتائید لزوم تضمین وحفاظت حقوق ومنافع‌اقلیت ترکی زبانان قبرس معتقد است‌که این موافقه قدم مهمی درراه حمایـــه واستحکام صلح وامنیت درآن حصه گیتـــی خواهد بود .

نطاق افزودکه حکومت افغانستان امیدوار است مذاکرات مجوزه درباره قبرس بـزودی نتایج مثبت بدهد .

۱۲ـاسد ۱۳۵۳

یونیسف مبلغ پانزده هزارودوصد دالر را برای پیشبردامورپروژه های نمونوی تعمیراتی بوزارت معارف اهداء نمود .

۱۲ـاسد ۱۳۵۳

ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه شام روز۱۱ اسدښاغلی بشیربابر شارژدافیر سفارت پاکستان رادر کابل بـــه وزارت امور خارجه احضار کرده وپروتست رسمی دولت جمهوری افغانستان راراجع به تجاوزات مکرر طیارات نظامی پاکستان به‌قلمرو فضایی افغانستان به وی تسلیم نمود .

در پروتست تذکر بعمل آمده‌کـه عواقـــب ناگوار این نوع تجاوزات کاملا بدوش حکومت پاکستان خواهد بود .

۱۳ـاسد ۱۳۵۳

به اثر سرازیر شدن سیلابهای اخیـــر در

بنگله دیش که متأسفانه تلفات شدید جانی وخسارات هنگفت مالی راببار آورده ، تلگرام همدردی ازطرف ښاغلی محمدداؤدرئیس دولت وصدراعظم عنوانی ښاغلی محمدالله ر ئیس جمهور وشیخ مجیب‌الرحمن صدراعظم آنکشور به داکه مخابره گردیده است .

دولت جمهوری افغانستان فیصله نموده تا به آسیب رسیدگان آنکشور مساعدت مالی نماید .

١٤ــاسد ١٣٥٣

عمارت جدید لیسهٔ استقلال طی مراسمی افتتاح گردید .

بعداز آنکه سرودهای ملی افغانستان و فرانسه نواخته شد، دکتورنعمت الله پژواك وزیرمعارف وښاغلی رنه ابی وزیر معارف فرانسه بیانیه های شانرابه مناسبت افتتاح تعمیراین لیسه ایراد کر دند . بعداً وزرای دوکشور متفقاً باقطع نوار عمارت جدید لیسهٔ استقلال راافتتاح نموده واز قسمت های‌مختلف آن بازدید نمودند .

١٤ــاسد ١٣٥٣

ښاغلی بشیر احمد عضو سفارت پاکستان در کوالالمپور از دولت جمهوری افغانستان تقاضای پناهندگی سیاسی نموده است‌که این تقاضای وی ازطرف دولت جمهوری افغانستان قبول وبه نامبرده پناه سیاسی داده شده است .

ښاغلی بشیراحمد ضمن مصاحبه بانمایندهٔ باختر آژانس گفت: طوریکه به همه دوستان ورفقای من معلوم است، من‌ازروزهای اول تاریخ حیات به پشتو نولی وبه تاریخ ملی ومبارزات سیاسی مردم خودنهایت علاقه‌داشتم واندیشه من همیشه متوجه سعادت وبهبود حال مردم من بوده است .

ازآنجائیکه دردوران چندساله ملازمت خود دیدم‌که برای ماپشتونهاوبلوچها در پاکستان کسی هیچ نوع حقی قایل نمیباشد وحقوق ملی سیاسی ، اقتصادی و کلتوری مابانهایت بی دردی زیرپا میشود به تقاضای همت‌وغیرت مزید برین باقیماندن خودرادر پاکستان به مثابه فریب دادن خودوملت خوددانسته‌وفیصله نمودم ماموریت وزارت خارجه پاکستان را باتابعیت پاکستانی یکجا ترك نموده وباقی حیات خودرابا برادران افغانی خودبحیث یك فردملت افغان‌درخدمت بوطن به پایان برسانم.

ښاغلی بشیراحمدباشندهٔ قریهٔمتی‌واقع علاقه دوابی ضلع پشاور بوده ویکی ازبازماندگان یکتن ازرئیسان اسلامیه کالج میباشد .

١٤ــاسد ١٣٥٣

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم ساعت چار عصر ښاغلی رنه ابی وزیر معارف فرانسه رادر قصر ریاست جمهوری بحضور پذیرفتند .

١٥ــ اسد ١٣٥٣

نطاق وزارت امور خارجه به خبرنگار باختر آژانس درمورد این اظهارات بوتو صدراعظم پاکستان که افغانستان رامسئول انفجارات اخیردر بلوچستان میداند گفت: نه تنهااین اظهارات بی اساس وعاری ازحقیقت است

بلکه آنراجداً تردید مینماید. وی علاوه داشت که این نوع گفتار های غیرمسئول ښاغلی بوټو جزبهانه برای وارد ساختن بیشتر فشار بالای مردم پشتون وبلوچ چیزدیگر نمیباشد .

۱۶ـاسد ۱۳۵۳ :

اگریمان دکتور عبدالواحد کریم که بحیث سفیرکبیر غیرمقیم دولت جمهوری افغانستان دراکرا ازحکومت گانا مطالبه شده بودمواصلت نموده است . دکتورکریم سفیرکبیرافغانستان مقیم قاهره میباشد .

۱۹ـاسد ۱۳۵۳ :

به تعقیب تجاوزات مکرر پاکستان درقلمرو فضایی افغانستان دیروز ساعت ۹و۳۰دقیقه یك هیلکوپتر مربوط بهقوای نظامی پاکستان در منطقه علاقه داری ناری مجبوربه فرونشستن گردید .

هیلی کوپتر وعملهٔ آن ازطرف قوای ژاندارم آن محل دستگیر گردید وقضیه تحت تحقیق میباشد . نطاق وزارت امور خارجهٔ پاکستان دوروزقبل احتجاج حکومت افغانستان رادرمورد تجاوز طیارات نظامی پا کستان در قلمرو افغانستان ردکرده وگفته بود هیچ نوع طیارهٔ پاکستان درنزدیکی خاك افغانستان پروازنکرده است .

طیارات نظامی پاکستان برقلمرو افغانستان یك هیلی کوپتر نظامی ازنوع الووت پرپروز برقلمرو افغانستان تجاوز نموده وهیلکوپتربا عملهٔ آن که همه صاحب منصبان قوای نظامی پاکستان میباشد ازطرف قوای ژاندارم افغانی دستگیر گردیده اند .

دریادداشت احتجاجیه اضافه شده است که حکومت پاکستان نمیتواند با تکذیب های نادرست افکار عامه رافریب بدهد ومسئولیت کامل هرگونه عواقب و خیم چنین عملیات عمدی وتحریك آمیز تنها وتنها بدوش حکومت پاکستان است .

۲۰ـاسد ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم اگریمان ښاغلی هاشر مکتوم بنجمعه المکتوم به حیث سفیر کبیر غیر مقیم امارات متحدهٔ عربی درکابل اخیرآصادر گردیده است.

۲۰ـاسد ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم به مناسبت احراز کرسی ریاست جمهوری ایالات متحده امریکا تلگرام تبریکیه عنوانی ښاغلی جرالد فورد رئیس جمهور آنکشور بواشنگتن مخابره گردیده است .

۲۱ـاسد ۱۳۵۳ :

به تعقیب خبری که در بارهٔ تجاوز یك هیلکوپتر نظامی پاکستان برقلمرو افغانستان نشرگردید مدیریت اطلاعات وزارت امورخارجه خبردادکه ښاغلی بشیر بابر شارژ دافیر سفارت پاکستان درکابل ساعت چهاربعدازظهر روز۲۰ـاسد بوزارت امورخارجه احضارگردیده واحتجاجیهٔ رسمی حکومتافغانستان برحکومت پاکستان بهنسبت تجاوزیك هیلکوپتر قوای نظامی پاکستان برقلمرو فضایی افغانستان ازطرف ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه بوی تسلیم داده شد .

دراین یادداشت احتجاجیه تصریح‌شده‌است که برخلاف ادعاهای نادرست مقامات پاکستانی مبنی براینکه طیارات نظامی آنکشوردرنزدیکی خاك افغانستان پرواز نمیکنند .

۲۱ـاسد ۱۳۵۳

آتشه های نظامی کشور های متحابـــه در افغانستان ازهیلکوپتر قوای نظامی پاکستان‌که سه روزقبل هنگام پرواز در قلمرو فضایـــی افغانستان به فرونشستن مجبور شده بود در منطقه ناری لوی ولسوالی کنردیدن نمودند . درین موقع بعضی ازمامورین موظف عسکری وملکی حاضر بودند .

۲۲ـاسد ۱۳۵۳

ښاغلی سرگی گودریسیف سفیرکبیر سیار ونمایندهٔ فوق‌العاده اتحاد شوروی که دو روز قبل بکابل آمده بودعازم تهران شد .

۲۳ـ اسد ۱۳۵۳ :

یك هیأت جمهوریت مردم دیموکراتیـــك کوریا تحت ریاست ښاغلی کـــیم چی سوك مدیر عمومی سیاسی وزارت خارجهٔ آن کشور جهت تماس با مقامات وزارت امور خـارجـــه وتوضیح موقف حکومت شان درمورد موضوع کوریابسلسله مسافرت به یکعده از کشورها وارد کابل گردید .

۲٤ـاسد ۱۳۵۳

ښاغلی محمد نعیم وخانم محترمهٔ شان که بنابدعوت حکومت اتحاد شوروی برای معاینات طبی واستراحت چندی قبل به آنکشور رفته بودند بکابل مراجعت کردند .

درمیدان هوایی بین المللی کابل دکتـور محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی، بعضی ازاعضای‌کابینه، دگرجنرال عبدالکریم مستغنی لوی درستیز، ښاغلی محمداکبر رئیس عمومی دفتر ریاست جمهوری وښاغلی پوزانوف سفیر کبیر اتحادشوروی مقیم کابل وخانمش برای استقبال حاضر شده بودند .

۲٦ـاسد ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم تلگرام تبریکیه به مناسبت روزملی اندونیزیاعنوانی جنرال سوهارتورئیس جمهور آنکشور به جاکارتا مخابره شده است .

۳۱ـ اسد ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم تلگرام تبریکیه به مناسبت روزملی کشور رومانیا عنوانی ښاغلی‌نیکولای چایسسکو رئیس جمهور آنکشور به بخارست مخابـــره شده است .

۳۱ـ اسد ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم تلگرام تبر یکیه عنوانی ښاغلـــی فخرالدین علی احمد رئیس جمهور منتخب‌هند به دهلی مخابره‌گردیده است . ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم طی این پیام تمنیات نیك خود، حکومت ومردم‌افغانستان رابرای سعادت رئیس جمهور، حکومت وکشور دوست ماهند ابراز نموده اند .

۲ سنبله ۱۵۳۳

ښاغلی یحیی خلیف مدیر اجرائیه بـا نك جهانی بنابدعوت وزارت مالیه وارد کابل شد.

۳ سنبله ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت ر صدراعظم اگریمان ښاغلی حسین قطایی بحیث سفیر کبیر کشور عربستان سعودی در کابل که ازطرف حکومت آنکشور مطالبه شده بود صادر شده است .

۳ سنبله ۱۳۵۳ :

ښاغلی زلمی محمود غازی سفیر کبیر جمهوریت افغانستان درتهران برای اجرای باره ای امور وارد کابل شد .

٤ سنبله ۱۳۵۳ :

ښاغلی یحیی خلیف مدیراجرائیه بانک جهانی بادکتورمحمد حسن شرق معاون‌صدارت عظمی ملاقات بعمل آورد. درین موقع ښاغلی علی احمد خرم وزیرپلان نیز حاضر بود .

٤ سنبله ۱۳۵۳ :

ښاغلی خلیف مدیر اجرائیه بانك جهانی ساعت یازده ونیم قبل ازظهر٤سنبله ۱۳۵۳با ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه ملاقات نمود .

۵ سنبله ۱۳۵۳ :

بنابدعوت وزارت امور خارجه ښاغلی عباس علی خلعتبری وزیرامورخارجه ایران واردکابل شد .

درین سفر ښاغلی‌جعفرندیم معین اقتصادی ښاغلی محمودصالحی مدیر عمومی فرهنگی وښاغلی عباس هدایت رئیس ادارهٔ پنجم سیاسی وزارت امورخارجه بانباغلی خلعتبری همراه میباشند .

۵ سنبله ۱۳۵۳ :

وزیرامور خارجه ایران ساعت پنج عصر بادکتور محمد حسن شرق معاون صدارت‌عظمی ملاقات نمود .

٦ سنبله ۱۳۵۳

نطاق وزارت امورخارجه به جواب سوال خبرنگار باختر آژانس راجع به‌گفتار ٥ سنبله ذوالفقار علی بوتو صدراعظم پاکستان که افغانستان درپشتونستان وبلوچستان ادعای مالکیت داشته وبرای تربیه آزادی خواهان اردوگاهی ساخته‌است ، گفت: که این نوع ادعاهای بی اساس برای ماتازگی نداشته و صدراعظم پاکستان برای آنکه افکار عامه را مغشوش ساخته ومردم رافریب بدهد به‌چنین اتهامات عاری ازحقیقت می پردازد .

ښاغلی بوتو باتکتیك خاص خودش همیشه خواسته که ملامتی رابدوش دیگران بیندازدو خودرادر افکار عامه حق بجانب جلوه دهد .

نطاق گفت : اینکه ښاغلی بوتو ادعای دوستتی نسبت به افغانستان نموده ، جز حرف میان خالی چیزی نیست ، زیراکشف دسایس علیه افغانستان رفتار خشن وجابرانه وی در برابر برادران پشتون وبلوچ وتجاوزات مکرر طیارات نظامی پاکستان بر قلمرو فضایی افغانستان خودهمه دلیل عدم صمیمی بودن گفتاروی راثابت میسازد . این همه اظهارات محض به منظور استفاده درسیاست داخلی پاکستان وانحراف توجه‌مردم ازاوضاع پاشیدهٔ داخلی آنکشور صورت گرفته . نطاق افزود چنانچه بارها تکرار کرده‌ایم موقف افغانستان جزاعطای حق‌تعیین سرنوشت به‌برادران پشتون

وبلوچ چیزدیگری نیست .

افغانستان بازهم بمساعی خودجهت یافتن راه حلی ازطرق مسالمت آمیزومذاکرات برای یگانه اختلاف سیاسی خود باپاکستان ادامه خواهد داد .

٦ سنبله ١٣٥٣

یك هیأت ایرانی بریاستعت بناغلی داوری مدیرعمومی تجارت داخلی وزارت اقتصاد آنکشور برای مذاکره و عقد موافقتنامهٔ جدید ترانزیتی بین افغانستان وایران وارد کابل شد .

٦ سنبله ١٣٥٣

بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم بناغلی عباس علی خلعتبری وزیر امورخارجهٔ ایران رابرای ملاقات درقصر ریاست جمهوری پذیرفتند . هنگام این ملاقات بناغلی وحید عبداللهمعین سیاسی وزارتامورخارجه، بناغلی محمداکبر رئیس د فتر ریا ست جمهوری همراهان بناغلی خلعتبری وشارژدافیرسفارت کبرای ایران درکابل نیزحاضر بودند .

٦ سنبله ١٣٥٣

بناغلی عباس خلعتبری وزیرامور خارجهٔ ایران بابناغلی محمدنعیم درقصر وزارتامور خارجه ملاقات تعارفی نمود. همچنان بناغلی خلعتبری ساعت پنج ونیم همانروز چای عصر راباباغلی محمدنعیم درکاریزمیر صرف نمود. درآن وقت دکتورمحمد حسن شرق معاون صدارت عظمی ، بعضی ازاعضای کابینه و مامورین عالیرتبه وزارت امورخارجه وهمراهان بناغلی خلعتبری وشارژدافیر سفارت کبرای آنکشور مقیم کابل نیزحضور داشتند .

٦ سنبله ١٣٥٣

بناغلی عباس علی خلعتبری وزیرامورخارجهٔ ایران ساعت نه صبح ٦سنبله ١٣٥٣ بابناغلی وحیدعبدالله معین سیاستی وزارت امور خارجه درقصر آن وزارت مذاکراتی بعمل آورد

درین موقعازطرف افغانستان بناغلی عبدالصمد غوث مدیر عمومی سیاسی، دکتورس محبوب رفیق سراج آمرهٔ دفتر وزیر خارجه وبعضی دیگر ازاراکینآن وزارت وازطرف ایران اعضای معیتی بناغلی خلعتبری وشارژدافیر آنکشوردر کابل ، بناغلی بهارلو حاضر بودند .

طی اینمذاکراتکه درفضای دوستی وتفاهم کامل صورت گرفت، راجع به مسا یل مهم بین المللی، انکشاف اوضاع منطقه وتقویت وتوسعه روابط افغانستان وایران تبادل افکار مفید وجامعی بعمل آمد .

٦ سنبله ١٣٥٣

بناغلی مشتاق احمد وزیر تجارت وتجارت خارجی بنگلهدیش بنابدعوت بناغلی محمدخان جلالر وارد کابل شد .

٧ سنبله ١٣٥٣ :

بناغلی خنده کارمشتاق احمد وزیر تجارت وتجارت خارجی کشور بنگله دیش بادکتور محمدحسن شرق معاونصدارت عظمی درعمارت صدارت ملاقات نمود. در ین موقع بناغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت ، ذوات معیتی بناغلی مشتاق احمد وشارژدافیرسفارتکبرای آنکشور مقیم کابل نیز حضور داشتند .

۷ سنبله ۱۳۵۳ :

متن بیانیه ښاغلی وحیدعبدالله معین‌سیاسی وزارت امور خارجه

ښاغلی وحیدعبداللهمعین سیاسی وزارت امور خارجه درضیافتی که به افتخار ښاغلی عباس خلعتبری وزیر خارجه ایران ترتیب داده بود، گفت: که دوستی وبرادری میان افغانستان وایران ازقدیم ترین ایام تاریخ آغازشده‌است گرچه رشته های محکم هم‌کیشی وزبـــان و فرهنگ مشترك شرایط مسا عدی برای دوام این دوستی وبرادری بوده، امادیدو بازدید رهبران وشخصیت های برجسته دو کشـو ر مذاکرات وتبادل افکـاریکه در طی آن صـورت گرفته وسیله تقویت وفهم واعتماد متقابـل وتوسعه وروابط وهمکاریهای مثمربین دوکشور گردیده است .

ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی گفت : مساعی برادرانایرانی مابرای حاکمیت برمنابع طبیعی شان واستفاده ازآن درراه رفاه وترقی ملت وکشور ایران مورد تقدیر ماواقع گردیده است . جای خرسندی‌است‌که برادران ایرانی درین مورد منافع واحتیاجات کشور های دیگر مخصوصاً همسایگان راواز نظر دور نداشتـــه وکوشش کرده اند درتلاشهای ایشان بـــرای انکشاف وبهبود احوال مردمان شان سهـــم بگیرند .

معین سیاسی گفت: افغانستان کشوری‌استت که ازایام قدیم وبصورت عنعنوی به صلـــح وامنیت درجهان ودرمنطقه خود عـلاقه مندبوده برای حفظ وتقویت آن سعی صادقانه ومستدام کرده است . ماچنین تشخیص داده ایم کـه مثل همه مردم‌دنیابه صلح احتیاج داریم تادر سایهٔ آن بتوانیم به آنچه عالیترین منظـور و هدف بشری است، یعنی تأمین زندگی مرفـه ومسعود برای مردم خود نایل گردیم . مـــا همچنین تشخیص داده ایم که بهترین طریق رسیدن باین هدف عالی‌آنست‌که‌ازیك سیاست عدم انسلاك وبیطرفی مثبت وقضاوت آزاد در مسایل جهان پیروی کنیم . افغانستان در برابر مسایل عمده بین المللی همیشه بااتکاء براین اساسات موقف گرفته وازحق وعدالت پشتیبانی کرده است .

ښاغلی وحیدعبدالله درموردشرق میانه‌گفت: ماعقیده داریم‌که درشرق میانه تازمانیکه قوای غاصب واشغالگر اسرائیل ازهمه سر زمیـن های اشغال شدهٔ اعراب بیرون نروند حقوق حقهٔ مردم فلسطین شناخته واحترام نگـــردد وحاکمیت عرب بر شهر بیت المقـــدس اعاده نشودصلح وامنیت دایمی درین منطقه برقرار شده نمیتواند .

معین سیاسی گفت: افغانستان بافهم کامل عملیات نظامی ترکیه درقبرس که منظورازآن حفظ وحمایت حقوق ومنافع اقلیت ترکی زبان قبرس میباشد ، عقیده داردکه باید معضلـــه قبرس ازراه مذاکرات باوسایل مسالمت آمیر به طرزی‌که همه جوانب ذیعلاقه روی آن‌موافقه کنند حل گردد .

میخواهم بااستفاده ازموقع راجع به وضعیکه درمنطقهٔ مادر اثر سیاست ناعاقبت اندیشانهٔ حکومت پاکستان ظهور کرده مطالبی بگویم :

متأسفانه حکومت پاکستان روش خشن وغیر قانونی خویش رادرمقابل آزادیخواهان پشتون وبلوچ شدت بخشیده وبابیروی یك سیاست بیرحمانه امحای د سته جمعی علیــه برادران بلوچ مابعملیات نظامی و سیع وحتی بمباران هوایی دست زده است . این امر وضع رادر سرزمین های مذکور بیشتر نا قرار ومتشنـج نموده وآرامش‌این منطقه راباخطرمواجه ساخته است . حکومت افــغانستان از حق تعییـن سرنوشت برادران پشتون وبلوچ خود همیشه پشتیبانی کرده وباین پشتیبانی خود ادامــه خواهد داد .

همچنان حکومت افغانستان همیشه خواهان حل این یگانه اختلاف سیاسی باپاکستان از طرق مسالمت آمیزومذاکرات بدون قیدوشرط بوده ومیباشند.گرچه به بیانات و پیشنهادات مکرر مادرین مورد از طـرف زعمای پاکستان هنوز جواب مثبتی داده نشده است . بلکه آنراباتحریکات واتهامات بی اساس ومداخلات درامور داخلی افغانستان وحتی تجاوزبرقلمرو فضایی کشور مامقابله کرده اند . ماامیدواریم که زعمای پاکستان بالاخره متوجه حساسیت وجدیت موضوع گردیده وباشناخت واقعیت های انکار ناپذیر حاضر شوندکه این اختلاف سیاسی راازطریق مذاکرات ومطابق به آمال وآرزوهای مردمان پشتون وبلوچ و زعـــمای ایشان حل نمایند .

روابط وهمکاری های مثمربین افغــانستان وایران نه تنها کشور هاومردمان مارا بهـم نزدیکتر میسازد . بلکه به دوام واستحکـام صلح جهان امنیت درین منطقه بر اهمیت ودر همه جهان کمك معتنابهی میکند .

۸ سنبله ۱۳۵۳ :

ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان دررأس یك هیأت بنابدعوت حکومات عراق وعربستان سعودی عازم بغداد شد .

۹ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم اگریمان ښاغلی شری رام برتاب سنگی که بحیث سفیرکبیر هنددرکابل ازطرف حکومت آنکشور مطالبه شده بود صادر گردیده است .

۹ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم طعام شب راباښاغلی عباس علیخلعتبری وزیر خارجهٔ ایران درقصر ریاست جمهوری صرف نمودند . درین دعوت بعضی ازاعضای کابینه، شارژدافیر سفارت کبرای ایران درکابل وعدهٔ ازهمراهان وزیرخارجهٔ ایران اشتراك داشتند.

۹ سنبله ۱۳۵۳

نهم سنبله‌که مصادف باروزملی پشتونستان بود، ضمن محافل مجللی درسراسر کشور تجلیل گردید . مراسم این روز ساعت هشت صبح روز۹سنبله ۱۳۵۳درکابل باقرائت چند آیت ازقرآن کریم افتتاح گردید وبعداً کابل ښاروال داکترغلام سخی نورزاد بیانیهٔ به‌این مناسبت ایرد نمود وبیرق ملی پشتونستان رابرافراشت .

دراین مراسم که در پشتونســـتان واټ برگذار شده بود ، ښاغلی محمد نعیم، دکتور

محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی، اعضای کمیته مرکزی، هیأت کابینه، لوی درستیسـز والی‌کابل، ښاغلی اجمل ختك، خان محمدایوب خان اڅکزی وجمع غفیری از شهریـــان و پشتونستانی های مقیم کابل اشتراك ورزیده بودند .

۱۰ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمد داؤدر ئیس دولت و صدراعظم تلگرام تبریکیهٔ بمناسبت روز ملی مالیزیا عنوانی ښاغلی توانکو عبدالحلیم معظم شاه ورئیس دولت آنکشتوربه کوالالمپورمخابره گردیده است .

۱۰ سنبله ۱۳۵۳

رهبرملی مانباغلی‌محمدداؤدرئیس‌دولت‌وصدراعظم ښاغلی خنده‌کارمشتاق‌احمدوزیرتجارت وتجارت خارجی جمهوریت بنگله دیش رابرای ملاقات درقصر ریاست جمهوری پـذیرفتند . دریـن هنگام ښاغلی محمد خان جلالر وزیر تجـارت ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه، محمداکبر رئیس دفتر ریاست جمهوری نیز حاضر بودند .

۱۰ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی عبدالرحمن پژواك سفیر کبیردولت جمهوری افغانستان دردهلی برای مشوره وارد کابل شد .

۱۱ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم تیلگرام همدردی بمناسبت انحراف يك قطار آهن دریوگوسلاویا که درائرآن بیش ازیکصد وپنجاه نفرتلف گردیده است عنوانی مارشال جوزف بروزتیتو رئیس جمهورآنکشور به بلگراد مخابره گردیده است .

۱۱ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم تیلگرام تعزیت بمناسبت وفـا ت ښاغلی نارمن کرك صدراعظم زیلاند جدیـد عنوانی ښاغلی سردنیس بلندل گورنر جنرال آنکشور به ویلنگتن مخابره شده است .

۱۳ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمد داؤدر ئیس دولت و صدراعظم تیلگرام تبریکیـــه بمناسبت روز آزادی کشور قطر عنوانی والاحضرت خلیفه بن حمادالثانی به الدوه مخابره گردیده است

۱۵ سنبله ۱۳۵۳

دکتورحسن التهامی سکرترجنرال دارالانشاء کنفرانس کشورهای اسلامی ازاسلام آبادوارد کابل گردید .

۱۵ سنبله ۱۳۵۳

دکتورحسن التهامی سکرترجنرال دارالانشاء کنفرانس کشور های اسلامی بانباغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجـــه درآن وزارت ملاقات‌نموده وپیرامون موضوعات طرف علاقه مذاکره کردند .

۱۵ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی محمدخان جلالروزیرتجارت بنابدعوت حکومت بلغاریابرای‌اشتراك درمراسم‌سی اومین سال تاسیس جمهوریت مردم بلغاریا عـــازم صوفیه گردید .

۱۶ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و

صدراعظم تیلگرام تبریکیه به‌مناسبت روزملی برازیل عنوانی ښاغلی ارنستو جیزل رئیس دولت آنکشور به برازیل مخابره گردیده‌است.

۱۶ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی عبدالرحمن پژواك سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان دردهلی که چندی قبـــل برای مشوره بکابل آمده بود، عازم ماموریتش گردید .

۱۶ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظـم دکتور حسن التهامی سکرتر جنرال کنفرانس کشور های اسلامی رادر قصر ریاست‌جمهوری پذیرفتند .

۱۷ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی جیلانی باختری وزیرزراعت وآبیاری که بنابدعوت ایالات متحدهٔ امریکا در رأس یك هیأت به مکسیکو وامریکا رفته بودبکابل مراجعت کرد. وزیر زراعت وآبیاری طی این مسافرت از پروژه های گندم وسایرپروژه های زراعتی وآبیاری درمناطق متذکره دیدن نموده است .

۱۷ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت روزملی جمهوریت مردم بلغار یا عنوانی ښـا غلـــی تیودورژکوف رئیس شورای دولتی آنکشوربه صوفیه مخابره گردیده است .

۱۷ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت روز ملی جمهوریت دیموکراتیك کوریا عنوانی ښاغلی کیم ال سونگ رئیس جمهور آنکشور بـــه پیونگ یانگ مخابره گردیده است .

۱۷ سنبله ۱۳۵۳

یك هیأت اقتصادی عراق برای مذاکـــره دربارهٔ مسایل تجارتی بامقامات مربوط افغانی وارد کابل شد. ریاست این هیأت رافیصل جیلانی مدیرعمومی بیمهٔ عراق بعهده دارد

۱۸ سنبله ۱۳۵۳

یك هیأت سه نفری مؤرخین جامعهٔ بغـــداد بدعوت وزارت اطلاعات وکلتور وارد کـــابل شد، هیأت درمدت اقامت خود در افغانستان باحلقه های فرهنگی وتاریخی کشور تماس گرفته وروی موضوعات مورد علاقه مـذاکـره خواهد کرد .

۱۹ سنبله ۱۳۵۳

مذاکرات بین هیأت افغانی وهیأت تجارتی عراق‌دروزارت تجارت آغازشد. درین مذاکرات راجع به انکشاف اقلام صادراتی افغانستان به عراق مذاکراتی صورت گرفت .

۲۱ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی صادق صدریه‌مدیرسیاسی دروزارت امور خارجه ایران غرض یك بازدید مختصـر واردکابل گردید .

۲۱ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی سلطان محمودغازی رئیس عمومـی هوایی ملکی وتوریزم دررأس یك هیأت به نمایندگی از حکومت جمهوری افغانستان در بیست ویکمین جلسات مـو سسهٔ هوانوردی

بین المللی اشتراك میکند عازم کانادا شد. بناغلی غازی قبل از آغاز جلسات مؤسسهٔ هوانوردی بین المللی دررأس یك هیأت آ ن موسسه درجلسات سالانهٔ اتحادیهٔ بین المللی حمل ونقل هوایی که آنهم درکانادا دایــر میگردد سهم خواهد گرفت .

۲۱ سنبله ۱۳۵۳

بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم طی پیامی‌که عنوانی سران کشور های اسلامی منشی عمومی کنفرانس اسلامی مؤتمر عالـم اسلام ورابطهٔ عالم اسلامی فرستاده اند باجلب توجه ایشان به‌اوضاع قابل اندیشهٔ بلوچستان وسیاست بیرحمانهٔ کشتار وامحای دسته جمعی پاکستان درآن منطقه و مخصـوصـاً اولتیماتوم اخیرذوالفقار علی بوتو که اگرآزادیخواهان تا ۱۰ـ اکتوبر به حکومت تسلیم نشوند بمباران عمومی ووسیع دهات وخانه هایشان شـروع خواهد شد، توجه خاص جامعهٔ بین المللـی رابه جنبهٔ بشری ووضع المناك مردم بلوچ جلب نموده اند .

بناغلی محمدداؤد ازسران‌کشورهاومؤسسات اسلامی خواهش کرده اندکه قبل ازخراب شدن مزید اوضاع اقدامی مناسب و مؤثـر بـرای منصرف ساختن حکومت پاکستان از تعقیـب سیاست خشن آن علیه برادران بلوچ ماوبرهم خوردن صلح وامنیت‌دراین منطقه بعمل آورند.

مدیریت اطلاعات وزارت امور خارجه افزود که بناغلی محمدداؤد پیامهای مشابهی عنوانی دوکتور کورت والدهایم سرمنشی عمومی ملل متحد به‌نیویارك فرستاده وازوی خواهش‌کرده است پیام شانرابه حیث سندرسمی ملل‌متحد نشر وتوزیع نمایند .

۲۳ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم بمناسبت شناخته شدن گینی بیساو توسط پرتگال تیلگرام تبریکیه عنوانی بناغلی لوئیس کابرال رئیس شورای دولتی آنکشوربه بیساومخابره گردیده است .

۲۳ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم اگریمان بناغلی علی ارشد بحیـث سفیر کبیر پاکستان درکابل که قبلا از طرف آن حکومت مطالبه شده بود صادر گـردیـده است .

۲۵ سنبله ۱۳۵۳

بمقصد انکشاف مزید روابط دوستانه بیـن جمهوریت افغانستان وجمهوریت دیموکراتیك ویتنام حکومات دوکشور فیصله نموده انــد تاازتاریخ ۲۵سنبله ۱۳۵۳مطابق به ۱٦سپتمبر ۱۹۷٤ مناسبات سیاسی رابسویهٔ سفارت‌کبرا بین خودبرقرار نمایند .

۲۵ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدارعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت روزملی کشور مکسیکوعنوانی بناغلی ایچه ویرالوازیر رئیس جمهور آنکشور به شهر مکسیکومخابره گردیده است .

۲۶ سنبله ۱۳۵۳

اگریمان دکتورعلی احمد که بحیث سفیر کبیر افغانستان درتوکیو از حکومت جاپان مطالبه شده بود مواصلت نموده است .

۲۶ سنبله ۱۳۵۳

بناغلی مختارالداده رئیس جمهور موریتانیا هنگامیکه طیاره‌اش ازفضای افغانستان عبور میکردطی تیلگرامی عنوانی بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تمنیات نیک خویشرا برای سعادت وموفقیت های مزید شخص‌ایشان وحکومت ومردم افغانستان ابراز نمود .

۲۷ سنبله ۱۳۵۳

هیأت جمهوریت افغانستان تحت ریاست بناغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه درجلسهٔ بیست ونهم‌مجمع عمومی ملل متحد اشتراك میکند. بناغلی عبدالرحمن پژواك سفیر کبیر افغانستان در د هلی جدید بحیث مشاور هیأت افغانی در جلسات مذکور سهم میگیرد .

اعضای هیأت افغانستان عبارتند از دکتور سعدالله غوثی، بناغلی عبدالقیوم منصورمعاون مدیریت امور اقتصادی وزارت امور خارجه بناغلی محمد یحیی معروفی معاون مدیریت امورملل متحد وروابط بین المللی ، بناغلی میرعبدالوهاب صدیق سکر تر اول نمایندگی دایمی‌افغانستان‌درملل متحد، بناغلی عبدالمجید سکرتردوم نمایندگی دایمی افغانستان درملل متحد، بناغلی‌عبدالرحیم غفورزی‌اتشه نمایندگی دایمی افغانستان درملل متحد، بناغلی همایون شاه آصفی عضو مدیریت امور ملل متحد و روابط بین المللی وزارت امور خارجه .

۲۸ سنبله ۱۳۵۳

بناغلی اوکوزهان اسیلترك وزیر د اخلهٔ ترکیه وخانمش میرمن اسیلترك برای یك بازدید رسمی ازافغانستان واردکابل گردیدند. قرارمعلوم موصوف حامل پیامی ازطرف رئیس جمهور ترکیه عنوانی بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم میباشد .

۲۹ سنبله ۱۳۵۳

بناغلی اوکوزهان اسیلترك وزیر د اخلهٔ ترکیه بادکتور محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی درقصرصدارت ملاقات نمود. هنگام این ملاقات بناغلی فارق شاهینباش سفیر کبیر ترکیه نیز حاضر بود .

۲۹ سنبله ۱۳۵۳

بناغلی اوکوزهان اسیلترك وزیر د اخلهٔ ترکیه بابناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه درحالیکه بعضی از اراکین آن وزارت وسفیر کبیر ترکیه حاضر بودند ملاقات نموده وروی موضوعات طرف علاقه صحبت کردند .

۳۰ سنبله ۱۳۵۳

بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم ساعت نه صبح ۳۰ سنبله ۱۳۵۳ بناغلی اوکوزهان اسیلترك وزیر داخلهٔ ترکیه را در قصر ریاست جمهوری پذیرفتند .

بناغلی اسیلترك دراین موقع پیام بناغلی فخری کوروترك رئیس جمهور ترکیه را بـه بناغلی رئیس دولت وصدراعظم تقدیم نمود.

اول میزان ۱۳۵۳

حکومت پاکستان معذرت خود را نسبت تجاوز یك هیلکوپتر نظامی آنکشور بر قلمرو فضایی افغانستان رسماً به وزارت امورخارجه اطلاع داده است که تحت غور مقامات مربوطهٔ دولت جمهوری افغانستان میباشد .

اول میزان ۱۳۵۳

ازطرف بنتاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت روز ملی عربستان سعودی عنوانی اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه آنکشور به ریاض مخابره شده است .

بناغلی‌رئیس دولت وصدراعظم‌طی‌این تیلگرام تمنیات نیك خودحکومت ومردم‌دولت جمهوری افغانستان رابرای سعادت وموفقیت های مزید اعلیحضرت فیصل حکومت ومردم‌دوست وبرادر عربستان سعودی ابراز نموده اند .

۷ میزان ۱۳۵۳ :

اگریمان بناغلی سید مسعود پوهنیار که بحیث سفیر کبیر غیر مقیم دولت جمهوری افغانستان درمادرید ازحکومت هسپانیه مطالبه شده بود مواصلت کرده است .

۸ میزان ۱۳۵۳

بناغلی عبدالهبیر سفیر کبیرجدید اندونیزیا درکابل اعتمادنامه اش را به بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم مطابق مراسم معمول درقصر ریاست جمهوری تقدیم نمود. درین موقع بناغلی وحیدعبدالله معین‌سیاسی وزارت امور خارجه وبناغلی محمداکبر رئیس دفتر ریاست جمهوری حاضر بود .

۹ میزان ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت روزملی جمهوریت مردم چین عنوانی بناغلی تونگ پی ویوکفیل رئیس دولت جمهوریت مردم چین وبناغلی چوئنلای صدراعظم آنکشوربه پیکنگ مخابره گردیده است .

۱۱ میزان ۱۳۵۳

بناغلی میر عبدالوهاب صدیق شارژدافیر نمایندگی دایمی‌افغانستان درموسسهٔ ملل‌متحد به اتفاق آراء بحیث نایب رئیس‌کمیتهٔ‌سیاسی اول مجمع عمومی ملل متحد انتخاب شده‌است.

۱۲ میزان ۱۳۵۳

بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه ورئیس هیأت افغانی در جلسه ۲۹ مجمع عمومی ملل متحد جهت سهمگیری در جلسات مذکور عازم نیویارك گردید .

۱۳ میزان ۱۳۵۳

بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بناغلی جارج پاپادوپولوس سفیر کبیرغیرمقیم یونان رادرکابل‌که دورهٔ ماموریتش‌درافغانستان به پایان رسیده برای ملاقات تودیعی درقصر ریاست جمهوری پذیرفتند .

۱٤ میزان ۱۳۵۳

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم به مناسبت رو ز ملی جمهوریت دیموکراتیك آلمان تیلگرام تبریکیه عنوانی بناغلی ویلی شتوف رئیس شورای دو لتی آنکشور به برلین مخابره شده است .

۱٤ میزان ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و

صدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت سالگرهٔ پیروزی‌شش اکتوبرعنوانی ښاغلی انورالسادات رئیس جمهور و ښاغلی عبدالعزیز حجا زی صدراعظم جمهوریت عربی مصر به قاهره مخابره گردیده است . ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم طی این تیلگرام تمنیات نیك خود حکومت ومردم افغانستان را برای سعادت وموفقیت مزید حکومت ومردم کشور دوست وبرادر مامصر ابراز کرده اند .

١٤ میزان ١٣٥٣

نطاق وزارت خارجه باشاره به این ادعای مجلهٔ نیوزویك شماره ٣٠ سپتمبر ١٩٧٤ که مقامات اتحاد شوروی درانقلاب سرطان ١٣٥٢ افغانستان دست داشتند به نمایندهٔ باختر آژانس گفت : لازم میدانم تصریح‌کنم که این خیال بافی بی اساس رااداره جاسوسی امریکا سی.آی.ای جهت تبرئیه دسایس شوم خودو پوشانیدن این اعمال ناشایسته‌که به آن‌اقرار هم‌کرده اختراع نموده است .

انقلاب ٢٦ سرطان سال ١٣٥٢ افغانستان یك حرکت کاملا ملی بوده وازطرف افغانهای وطن پرست وبنابرعلل واسباب داخلی صورت گرفت . افغانستان هیچوقت مداخلهٔ مستقیم وغیرمستیقم خارجی رابهر شکلی که باشد در اموداخلی خودقبول نکرده ونمیکند .

١٧ میزان ١٣٥٣

ښاغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت بعداز یك مسافرت رسمی به جمهوریت عراق بکابل مراجعت کرد .

موصوف‌گفت: باساس مذاکراتی که بامقامات اقتصادی عراق انجام یافته یکتعداد اموال صادراتی افغانستان درآیندهٔ قریب به آنکشور صادر خواهد شد .

ښاغلی جلالر علاوه کردکه طی این‌مسافرت درعراق درمورداقدامات لازم برای تبادل اموال واستفاده ازمعاونتهای اقتصادی اخیر حکومت عراق برای افغانستان مذاکراتی انجام داده‌که نتیجه آن قناعت بخش است . موصوف از نمایشگاه تجارتی بین‌المللی بغدادکه‌افغانستان هم درآن اشتراك کرده دیدن نمود .

١٧ میزان ١٣٥٣

ښاغلی کماررام پرتاب سنگ سفیر کبیر دولت جمهوری هنددرکابل اعتمادنامه اش را طبق تشریفات معمول‌به ښاغلی محمدداؤدرئیس دولت وصدراعظم درقصر ریاست جمهوری تقدیم نمود .

١٨ میزان ١٣٥٣

دکتورعلی احمد سفیر کبیر منتخب دولت جمهوری افغانستان درتوکیو برای اشغال ماموریتش عازم جاپان گردید .

٢٠ میزان ١٣٥٣

نطاق وزارت امور خارجه درجواب سوال باخترآژانس راجع به این ادعای ذوالفقار علی بوتو صدراعظم پاکستان که معین سیاسی وزارت امور خارجهٔ افغانستان به نماینده روزنامه واشنگتن پوست گفته است درصورت مخاصمه بین‌افغانستان وپاکستان اتحادشوروی وهند بطرف داری افغانستان مداخله خواهند کردگفت : این ادعاناشی ازتخیلات ښاغلی بوتو وساخته وبافتهٔ ذهن خوداومیباشد

نطاق گفت: چون متن کامل مصاحبهٔ معین سیاسی وزارت خارجه افغانستان با نمایندهٔ واشنگتن پوست قبلا نشر شده مطالعه این متن بی اساس وجعلی بودن گفتار صدراعظم پاکستان راثابت میسازد .

نطاق افزودکه چنانچه افغانستان بارهاگفته یگانه راه حل اختلاف سیاسی افغانستان و پاکستان راه مذاکره بدون قیدوشرط باوسایل مسالمت آمیز میباشد وتاجائیکه بهافغانستان تعلق دارد به مساعی همیشگی خود در این طریق ادامه خواهد داد .

۲۰ میزان ۱۳۵۳ :

دکتور نعمت الله پژواك وزیر معارف و خانمش بنابدعوت وزیرمعارف فرانسهوخانمش عازم پاریس گردیدند .

۲۰ میزان ۱۳۵۳ :

بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه ورئیس هیأت افغانی در جلسهٔ بیست ونهمین مجمع عمومی ملل متحد طی نطقی هنگام بحث عمومی در مجمع مذکورضمن اشاره به موضوع شرق میانه گفت :

درشرق میانه باوجود بعضی مؤفقیت ها در زمینه جداساختن قوای نظامی صلح پایدار هنوزهم بدست نیامده صلح عادلانه ودوامدار صرف باتخلیهٔ کامل سرزمین های عرب از قوای اسرائیل، شناسایی حقوق مشروع مردم فلسطین واعادهٔ حاکمیت عرب بربیت المقدس امکان پذیر میباشد .

وی گفت: که جامعهٔ بین المللی مسئولیت خطیری رابرای جبران اشتباهاتیکه هنگامتقسیم فلسطین درسال ۱۹٤۷ صورت گرفت برعهده دارد .

نامبرده گفت: اعادهٔ حقوق حقهٔ مردمان عرب فلسطین شرط اصلی برقراری صلح عادلانه وپایدار درشرق میانه میباشد .

معین سیاسی ازین نظریه که نمایندگان سازمان آزادی بخش فلسطین در مباحثات جلسه کامله سهم بگیرند پشتیبانی کرد .

موصوف راجع بهقبرس گفت: درنتیجه مداخلهٔ نظامی رژیم سابق یونان درامور داخلی قبرس بحران بزرگی بوجود آمد ، وی اظهارامیدواری کردکه این مسأله بااحترام به حقوق جامعهٔ ترکی زبان وحفظ حاکمیت قبرس حاصلگردد.

وی همچنان ازپیشرفت دیتانت در میان بعضی دول بزرگ حسن استقبال کرد وعلاوه نمودکه موفقیت دیتانت وابسته بهسهمگیری تمامکشورهای بزرگ وکوچك میباشد، تااینکه منافع ایشان بصورت مساویانه حفظ شود .

بناغلی معین سیاسی از پیشنهاد ایران برای تاسیس یك منطقه غیر اتومی در شرق میانه حسن استقبال کرد بناغلی وحیدعبدالله ضمن توضیح روابط افغانستان باکشور های منطقه گفت : روابط حسنهمجواری افغانستان واتحاد شوروی خلل ناپذیر است . همچنین افغانستان باایران روابط برادرانه دارد . روابط افغانستان با جمهوریت مردم چین تاجائیکه به افغانستان مربوط است بصورت نورمال ودوستانه دوام دارد. روابط افغانستان باهند همیشه بسیار صمیمانه و دوستانه بوده است .

بناغلی معین سیا سی در مورد روابط

افغانستان باپاکستان اظهار داشت‌که باشاره به بیانات مؤرخ ۲۷ سپتا مبر جلا لتمـــــآب عزیراحمد وزیر خارجهٔ پاکستان درمورد تیره بودن روابط افغانستان وپاکستان باید گفت: که ایشان وضع نارضایت بخش روابط رابیان نموده . امااز‌ذکر علت آن خودداری کردند یقین دارم‌که درذهن نمایندگان محترم‌که درین تالار گرد آمده‌اند سوال پیداشده است‌که علت واقعی این کشیدگی وتیرگی روابط چه خواهد بود ؟

میخواهم‌بااستفاده ازموقع محض برای روشن ساختن اذهان عمومی وجستجوی امکانات راه حلی توضیح کنم‌که علت واقعی این‌کشیدگی یگانه اختلاف سیاسی بین دوکشور میباشد . درمرورقرون گذشته قدرت استعماری بزرگ دنیابریتانیا نه تنها تدریجاً نیم قارهٔ هند را درتسلط خود درآورد ، بلکه بابهانه هـــای مختلف ازقبیل ایجاد سرحدات مأمون تربرای متصرفات استعماری خودبه خاکهای اصلـــی افغانستان تجاوز نموده وطی دوره های مختلف قسمتی ازخاك ماومردم مارااز‌پیکر اصلی شان جداساخت . همین قضیه بودکه درمدت تقریباً یك قرن مناسبات افغانستان وحکومت هنـــد برتانوی وقت راتیره نگهداشت وامروز هـــم همین قضیه بحیث بقایای شوم استعـــماری متأسفانه روابط ماوپاکستان راکه تصور میکنم هردوآرزومند مناسبات دوستانه میباشیم، به همان صورت تیره نگهداشته است . بااین توضیح نمایندگان محترم بخوبی درك میکنند که باازبین رفتن سلطه استعمار برتانوی ازنیم قاره هند افغانستان کاملا ذیحق بودکه‌اراضی ازدست رفتهٔ خودرا دوباره مطالبه کند . ولی افغانستان این کارر‌انکرد ، زیرابعداز تصویب منشور ملل متحد وشناخت پرنسیب حق کتله های بشری تحت استعمار برای تعیین آزادانهٔ سرنوشت خودشان افغانستان بهتر دانست‌که آن مسئله بصورت سالم وازطریق صلح آمیز مطابق به‌خواسته های خودمردم پشتون وبلوچ حل شود. بنابران‌افغانستان ازابتدای تأسیس پاکستان همواره کوشیده است ومیکوشتدتااین یگانه اختلاف بصورت عادلانه وشرافتمندانه براساس مذاکرات ومفاهمات مسالمت آمیز و حسن نیت بین ماوباجلب‌رضایت رهبران ملی آنها حل وفصل گردد .

افغانستان عقیدهٔ راسخ داردکه‌استعمال قوه جبروحبس دربرابر کسانیکه حقوق بشری خود رامطالبه دارند به جزتولید بدبینی، نارضایتی وحس مقاومت بیشتر چیز دیگری ببارنخواهد آورد وگذشته ازآن صلح واستقراررادرمنطقه ماکه باآن سخت علاقمندیم متأثر خواهـــد ساخت. درحالیکه اظهارات جلالتمآب عزیزاحمد رادرمورد اینکه گفته است حکومت اوخواهان بهترین روابط ممکنه باافغانستان میباشـد . مقابله میکنم میخواهم یکباردیگربگویم طوریکه درسابق نیزبه کرات آمادگی خویش را برای مذاکره اظهار داشته ایم حالا نیز صمیمانـــه آرزومندیم که برای حل وفصل این یگـانه اختلاف سیاسی با پاکستان وتـولید فضـــای حسن اعتماد درهرجا وهرموقعی که میسرباشد به مذاکره بدون قیدوشرط بپردازیم .

یقین دارم که کشور های دوستی که درایـــن مجلس حضوردارند بااین پیشنهاد افغانستان که مظهرواقعی صلح‌خواهی ماومتکی براساسات قبول شدهٔ این سازمان است جهت برآورده شدن این مأمول هم عقیده وهم فکر میباشند. درصورتیکه واقعاً خواهان صلح همکاری تفاهم وزندگی باهمی با شیم پس بهتر است کـه آزردگی راکنار بگذاریم و بحیث انسانـهای مسئول این جرئت راداشته باشیم که مسایل وحوادث راباوسعت نظر قبول وارزیابی کنیم وبه خاطر داشته باشیم که تاریخ ونسلهای آینده اعمال مارامورد قضاوت قرار خواهندداد.

دردنیای کنونی که همه دریك اجتماع نزدیك ومتکی بهمدیگر زندگی میکنم برای مقابله‌وحل مسایل نیازمند جرئت ووسعت نظر میباشـــم مابايد دربرابر مسایل خطیریکـــه پیش روی ماست بااحساس مسئولیت وواقع بینی روبرو شویم چه‌موفقیت دریافتن طرق حل مستلزم واقعبینی است .

۲۲ میزان ۱۳۵۳ :

ښاغلی کیت ویلیام ماك لیلان سفیر کبیر غیرمقیم کانادا در افغانستان اعتمادنامه اش را طبق تشریفات معمول به ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت‌وصدراعظم درقصرریاست جمهوری تقدیم نمود .

۲۵ میزان ۱۳ ۳ :

ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه که ریاست هیأت دولت جمهوری افغانستان رادر بیست ونهمین جلسات مجمع عمومی ملل متحد بعهده داشت پس ازاشتراك دراین جلسات بکابل مراجعت کرد .

۲۷ میزان ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـــت وصدراعظم بمناسبت روزملی کشور صومالی تلگرام تبریکیه عنوانی جنرال محمدسعیدباری رئیس شورای انقلابی آنکشور به موگه دیشو مخابره گردیده است .

۲۷ میزان ۱۳۵۳ :

چنانچه قبلا اعلام گردیده بود ، حکومـــت پاکستان نسبت تجاوز یك هیلکوپتر نظامـی آنکشور برقلمرو فضایی افغانستان رسماً از حکومت افغانستان معذرت خواسته وموضوع از طرف مقامات مربوطه حکومت افغانستان تحت غور قرار داده شده بود . اخیراً حکومـــت افغانستان تصمیم گرفت ازروی حسن نیـــت همیشگی که دارد معذرت رسمی حکـــومت پاکستان راپذیرد وبراساس آن روز۲۲میزان چهارنفرعمله هیلکوپتر متذکـره بـه مقامـات مربوطهٔ پاکستانی تسلیم داده شد .

واگذاری هلیکوپتر نظامی پاکستان به‌آنکشور بعداً صورت خواهد گرفت .

۲۷ میزان ۱۳۵۳ :

نطاق وزارت‌امورخارجه این‌ادعای‌مقامات رسمی حکومت پاکستان‌راکه افغانستان به‌آزادیخواهان پشتون وبلوچ کمك مالی وسلاح نموده ویـا گریلاهارادرداخل خاك خودتربیه می نمایـــد جداً ردنموده، گفت: این اتهامات بی اساس قبلانیزازطرف مقامات مختلف حکومت پاکستان صورت‌گرفته ومنظور اصلی آن منحرف ساختن افکارعامهٔ پاکستان وجهان ازسیاست خشـــن وتشدد آمیزپاکستان دربلوچستان وپوشانیدن

ناکامی این سیاست در سرکوب ساختن آزادیخواهان پشتون وبلوچ میباشد .

نطاق افزودکه چنین اتهامات عاری ازحقیقت جزتیره‌گی ومغشوش‌ساختن‌اوضاع نتیجهٔ‌دیگری ندارد وحکومت افغانستان مثل گذشته عقیده داردکه بهترین‌راه حل یگانه اختلاف سیاسی بین افغانستان وپاکستان طرق مسالمت آمیز ومذاکرات بدون قیدوشرط قبلی میباشد .

۲۷ میزان ۱۳۵۳ :

بزرگان ومشران بلوچ و پشتونستانی ها تبریکات خودرابه مناسبت عید سعید فطر به بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم اعضای کمیته مرکزی وکابینه وتمام مردم افغانستان ابراز داشته سعادت ملت افغان وترقیات روز افزون افغانستان راتحت قیادت رهبرملی مابناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم آرزو نموده اند .

۲۷ میزان ۱۳۵۳ :

بناغلی وحیدعبدالله درنیویارك با بناغلی بوتیفلیقه وزیر خارجه الجزایرورئیس جلسات فعلی مجمع عمومی دکتور کورت والد هایم منشی عمومی ملل متحد وزرای خارجهٔ یکعده کشور های‌که در جلسات ملل متحد اشتراك داشتند ملاقات نموده و مذاکراتی بعمل آورده است . همچنان معین وزارت امور خارجه طی بازدیدازواشنگتن بابناغلی‌انگرسول وکیل وزارت خارجهٔ امریکاویکعده ازسناتوران بشمول مایکمنس فیلد وچارلز پرسی وسناتور جان سپارك من رئیس کمیتهٔ روابط خارجی سنای آنکشور ملاقات نمود .

بناغلی وحیدعبدالله بااعضای کمیتهٔ روابط خارجی وکمیتهٔ فرعی مجلس نمایندگان امریکا برای جنوب آسیاهم ملاقات کرد .

بناغلی وحید عبدالله هنگام مسافرت به واشنگتن بابناغلی مکنامارا رئیس بانك جهانی نیزملاقات نموده روی مسایل مورد علاقه مذاکراتی بعمل آوردند .

۲۷ میزان ۱۳۵۳ :

بمناسبت عید سعید فطر ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم پیام های تبریکیه عنوانی رؤسای دول و صدراعظمان کشور های اسلامی فرستاده شده است .

همچنان ازطرف رؤسای دولت وصدراعظمان کشورهای اسلامی پیامهای تبریکیه به همین مناسبت برای بناغلی رئیس دولت وصدراعظم مواصلت کرده است .

۳۰ میزان ۱۳۵۳ :

سومین کنفرانس کمیسیون سیاحت ناحیوی جنوب آسیا توسط بناغلی سلطان محمودغازی رئیس عمومی هوایی ملکی وتوریزم در کابل افتتاح شد .

دراین کنفرانس که برای سه روز دوام مینمایدنمایندگان افغانستان، ایران، پاکستان هند، بنگله دیش، منگولیا وکولمبو اشتراك نموده وراجع به انکشاف توریزم بین المللی درکشور های عضو ومعرفی بیشتر ممالك جنوب آسیا باسایرکشورهای جهان مذاکراتی صورت میگیرد . این کمیسیون از جملهٔ پنج کمیسیون اتحادیه بین‌المللی موسسات رسمی توریزم میباشد که اعضای آن قبلا درکولمبو وتهران نیز جلساتی دایر نموده اند .

یك منبع ریاست گرخندوی گفت: درجلسات اسامبلهٔ عمومی اتحادیهٔ بین المللی توریزم که در سال ۱۹۷۳ در کاراکاس دایر شد فیصله گردید تاسال ۱۹۷۵ به حیث سال توریزم در ممالك جنوب آسیا تجلیل شود .

منبع افزود د ر کنفرانس تهـــران نمایندهٔ افغانستان ازشاملین کنفرانس دعوت نمود تـا درموقعی که مسابقات بزکشی درکابل صورت میگیرد کنفرانس شانرادرکابل دایر نموده واز این سپورت ملی وباستانی افغانستان که برای جلب توریزم دراین گوشهٔ جهان ارزش خاصی دارد نیزدیدن نمایند .

اول عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمدنعیم تیلگرام تعزیـت وهمدردی به مناسبت وفات مرحوم شازل تاکا وزیرخارجهٔ عراق به بغداد مخابره شده است.

۲ عقرب ۱۳۵۳ :

ښاغلی محمدنعیم به سفارت کبرای عراق رفته درکتابیکه به مناسبت وفات مرحوم تاکا گذاشته شده بود مراتب همدردی خودرا درج وامضاء نمود .

۲ عقرب ۱۳۵۳ :

مصادف بابیست ونهمین سالگرهٔ تـاسیس مؤسسهٔ ملل متحد بوده ودر سراسر کشور ازاین روز تجلیل بعمل آمد .

٤ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـــت وصدراعظم تیلگرام تبر یکیه عنوانی دکتـــور رودلف گرشلیگر رئیس جمهور اتریش بـــه مناسبت روز ملی آنکشور به ویانا مخابـــره گردیده است .

٤ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـــت وصدراعظم به مناسبت بیست ونهمین سالگرد تاسیس موسسهٔ ملل متحد تیلگـرامی عنوانی دکتور کورت والدهایم سرمنشی آن موسسه به نیویارك مخابره شده‌است . طی این تیلگرام ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم فرموده اند :

درحالیکه بیست و نهمین سالگرد تأسیس مؤستسهٔ ملل متحد برگزارمیگردد موقع رامغتنم شمرده یك باردیگر عقیدهٔ عمیق وحمایت خود رانسبت به اهداف ومفکوره های عالی مؤسسهٔ ملل متحد ابراز میدارم .

مؤفقیت‌های شایان تو جه این موسسه طـی سال‌گذشته برای تقویهٔ صلح ورفاه بین‌المللی درخور تمجید است بنابران به نمایندگی از طرف مردم و حکـــومت جمهوری افغانستـان میخواهم تمنیات قلبی خودرا بشمـا بحیـث سرمنشی ملل متحدوهمکاران شماابرازنمایم.

لطفاً آرزوی صمیمانهٔ مارابرای موفقیت های مزید شخص خویش واین موسسه جهانی‌که شماافتخار خدمت درآن رادارید بپذیرید .

٤ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـــت وصدراعظم‌تیلگرام تبریکیه به مناسبت سالگرد تولدی اعلیحضرت محمد رضا شاه پهلـــو ی شاهنشاه ایران عنوانی اعلیحضرت مو صوف به تهران مخابره گردیده است .

۵ عقرب ۱۳۵۳ :

دومین جلسات منطقه چارم شبکهٔ مخابراتی آسیادرمرکز تربیوی مخابرات درکابل افتتاح

گردید . درپروژه شبکه مخابراتی آسیا چارده کشور منطقه شامل‌است‌که به‌پنج منطقه فرعی تقسیم شده است :

افغانستان، ایران، پاکستان وهندوستان در منطقهٔ چهارم قرار دارند .

طویلترین قسمت پروژه درمنطقهٔ چهارم در کشورما صورت میگیرد باتکمیل شدن ایـــن پروژه وکیفیت مخابراتی بهترمیشود ، تعداد چینل هازیاد میشود واین امکان میسر میگردد که مخابرات ترانزیتی ازطریق افغانستان بین جنوب شرق آسیا واروپا راعبوردهد . همچنان این امکان میسر میگردد که مخابرات تیلفونی بشکل اتومات بین شهر های داخلی تـأمین گردد .

در جلساتیکه صورت گـر فت نمایندگـان افغانستان، ایران وهنداشتراک‌داشتند، انجنیر عزیزالله زاهر معین وزارت مخابرات پیرامون موادمورد بحث کنفرانس گفت: سعی میشود تاطی جلسات این کنفرانس رو ی مـــوضوع تمویل مصارف، مسایل تخنیکی بین‌کشورهای همسایه، تطبیق پروگرام پروژه ودیگر مسایل مربوط بحث ومذاکره صورت خواهد گرفت .

شـامـلان کنفـرانس طـی ا قـا مـت خود ازولایت ننگرهار دیدن میکنند .

٥ عقرب ١٣٥٣ :

دکتورعلی احمد سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان درتوکیو اعتمادنامهٔ خودراطی مراسم معمول به اعلیحضرت هیروهیتو امپراتورجاپان تقدیم نمود .

٥ عقرب ١٣٥٣ :

بناغلی حمیدالله عنایت سراج سفیر کبیر غیرمقیم جمهوریت افغا نستـان در اسلـــو اعتمادنامه‌اش راطی مراسم‌معمول به‌اعلیحضرت الاف پنجم پادشاه ناروی تقدیم کرده است.

٦ عقرب ١٣٥٣ :

نطاق وزارت امور خارجه ضمن تائید بیانیهٔ بناغلی الکسی‌کاسیگین صدراعظم اتحادجماهیر شوروی درضیافتی که برای بنا غلی بـوتـــو صدراعظم پاکستان درمسکو داده بود، درمورد روابط موجود افغانستان وپاکستان اظهارداشته است‌که حکومت اتحادشوروی آرزومند است اختلافی که فضای روابط بیـــن افغانستان و پاکستان راتیره ساخته است بین پاکستا ن وهمسایهٔ دوست اتحاد شوروی یعنی‌افغانستان بوسایل مسالمت آمیز وبزودترین فرصـــت حل گردد. (گفت: که‌این آرزومندی کاملامطابق به‌سیاست صلح جویانهٔ مثبت ومسالمت آمیز افغانستان جهت حل اختلاف سیاسی بیـــن افغانستان وپاکستان میباشد .)

نطاق این گفتهٔ بناغلی بوتورادر ضیافـت مذکورکه پاکستان آرزومند است روابط خود راباافغانستان بهبود بخشد استقبال نمـوده افزود : طوریکه بارها تکرار گرده ایم‌سیاست دایمی وتغییر ناپذیر افغانستان درمورداختلاف سیاسی بین افغانستان وپاکستان حل مسالمت آمیزآن ازراه مذاکرات بدون قیدو شرط قبلی میباشد .

نطاق افزود تاجائیکه به افغانستان تعلـق دارد این سیاست رادرگذشته همیشه پیروی

کرده ودرآینده نیزبه مساعی خوددراین زمینه دوام خواهد داد . حکومت افغانستان خواهان آنست که منطقه، منطقهٔ صلح وآرامش واستقرار دایمی باشد .

٦ عقرب ١٣٥٣ :

براساس خط مشی دولت جمهوری درزمینه رشد وتوسعه صنایع درکشور برای ازدیاد تولیدات فابریکه نساجی بگرامی پانزده متخصص ساختمان ازجمهوریت مردم چین به کابل مواصلت نمودند .

٦ عقرب ١٣٥٣ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت روزملی ترکیه تیلگرام تبریکیه عنوانی ښاغلی فخری کوروترك رئیس جمهور آنکشور به انقره مخابره شده است ښاغلی رئیس دولت طی این تیلگرام تمنیات نیك خویش رابرای سعادت ومؤفقیت های مزید مردم دوست برادر ماترکیه ابراز کرده اند .

٨ عقرب ١٣٥٣ :

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ساعت سه بعدازظهر ښاغلی جهانگیر تفضلی سفیرکبیر ایران راکه دورهٔ ماموریتش در افغانستان به پایان رسیده است برای ملاقات تودیعی پذیرفتند .

٨ عقرب ١٣٥٣ :

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم ساعت ١٢ ظهر، ښاغلی دانیل جاج نی بین سفیر کبیر غیرمقیم سویس رادر قصر ریاست جمهوری برای وداع پذیرفتند .

٩ عقرب ١٣٥٣ :

نمایندهٔ افغانی درکمیتهٔ دوم مجمع عمومی ملل متحدضمن بحث برراپورشورای اقتصادی واجتماعی نظر حکومت دولت جمهوری را در موضوعات تجارت ومسایل پولی بین المللی توضیح داد. وی پروگرام های وسیعی راکه حکومت افغانستان برای انکشاف اقتصاد و زراعت درکشور طرح نموده تذکر داده گفت : که برای تطبیق این پروژه هامنابع تمویل دوجانبه وچندین جانبه طور عاجل احساس میگردد. متأسفانه فقدان وعدم کفایت چنین منابع مساعی حکومت افغانستان رابه موانعی مواجه ساخته است .

افغانستان از پیشنهاد مساعدت به کشور های درراه انکشاف وکمترین انکشاف یافته بمنظور تزئید تولیدات زراعتی آنها جهت مجادله باکمبود مواد غذایی درجهان حسن استقبال نموده اظهار توقع کردکنفرانس آیندهٔ غذایی جهان که قرار است درروم دایر گردد روی این موضوع مهم دنیایی تصامیم لازم و عاجل اتخاذ نماید .

نمایندهٔ افغانی ضمنا اظهارداشت که حق دسترسی آزادکشور های محاط به خشکه به بحران ازطرف جامعهٔ بین المللی تائید گردیده ومجمع عمومی ٢٩ باید برای تاسیس یك صندوق مخصوص غرض تلافی مصارف اضافی ترانزیتی کشور های محاط به خشکه اقدامات لازم رویدست گیرد ، زیراباساس راپور مرتبه

سکرتریت مصارف اضافی ترانزیتی این‌کشور هادرسال ۱۹۷۰ به ۲۰۰ ملیون دالر ودرسال ۱۹۷۳ به ۲۷۰ ملیون دالر بالغ‌گردیده وچنین مبلغ بزرگ بارسنگینی رابدوش کشور های محاط به خشکه تحمیل نموده است .

نمایندهٔ افغانی ضمناً دربیانیهٔ خودبه‌موضوع تاسیس صندوق مخصوص جهت مساعدت به کشور های‌کمترین انکشاف یافته اشاره نموده اظهار توقع‌نمود، مجمع عمومی جاری ملل متحد باساس راپور مرتبه سکرتریت ملل متحدجهت تاسیس وتدویر این صندوق تصمیم بگیرد .

۱۰ عقرب ۱۳۵۳ :

دکتور هنری کیسنجر وزیر امور خارجهٔ ایالات متحدهٔ امریکابنابدعوت حکومت‌افغانستان برای بازدیدرسمی ساعت نه‌وپنجاه دقیقه‌صبح ۱۰ عقرب ۱۳۵۳ وارد کابل کابل گردید .

دکتور عبدالمجید وزیر عدلیه، بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه بناغلی عبدالصمد غوث مدیر عمومی سیاسی دکتور محبوب رفیق متصدی ریاست تشریفات بناغلی میرشمس الدین مدیر شعبهٔ سوم سیاسی، بناغلی محمدانور نوروز معاون تشریفات ، بناغلی تئودور ایلیوت سفیرکبیر واعضای سفارت کبرای امریکا مقیم کابل در میدان هوایی بین المللی ازدکتور کیسنجر و میرمن کیسنجر که درین مسافرت باوی همراه میباشد استقبال نمودند .

۱۰ عقرب ۱۳۵۳ :

زعیم ملی مابناغلی محمدداوٗد رئیس دولت وصدراعظم‌ساعت ۱۱ر۴۰ قبل‌ازظهر دوکتورهنری کیسنجر وزیر امورخارجه امریکارابرای ملاقات درقصرریاست جمهوری پذیرفتند .

درین ملاقات روی روابط دوجانبهٔ افغانستان وامریکامسایل جهانی وانکشاف اوضاع درین منطقه مذاکره بعمل آمد .

درمذاکرات ازجانب افغانستان دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی، دکتور عبدالمجید وزیر عدلیه، بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی ، وبناغلی عبدالصمد غوث مدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجه واز جانب ایالات متحدهٔ امریکا بناغلی الفرداترتین معاون وزیر خارجه امریکا درامور شرق میانه وبناغلی تئودور ایلیوت سفیر کبیر آنکشور مقیم کابل اشتراك داشتند .

وزیر خارجهٔ امریکا متعاقب مذاکرات نهار رابابناغلی رئیس دولت وصدراعظم در قصر ریاست جمهوری صرف نمود .

۱۰ عقرب ۱۳۵۳ :

دکتور هنری کیسنجر قبل از عزیمت از کابل خطاب به جمعیتی گفت: به استقلال دوستی مستحکم افغانستان که خصوصیت تاریخی این کشور است احترام داریم . وی علاوه کرد آنچه درجهان آرزوی ماست وجود یك ملت ویك جامعه مرکب از ملل مستقل میباشدکه برآزادی واستقلال خودافتخارکند .

موصوف گفت: طی مذاکرات خودامروز با رهبران افغانی گفتم، آنچه مابه آن علاقه‌داریم پیشرفت کشور ایشان است . وروابط نیك ایشانرا باهمه کشور هااستقبال مینمائیم وتا جائیکه به شخص من مربوط بوده است از

مهمان نوازی ایکه ازمن بعمل آمده ، خیلی متحسس شده‌ام میخواهم یکبار دیگر تکرارکنم که روابط بین‌کشورهای ماخوب بوده وروزبرور بهتر میشود .

۱۰ عقرب ۱۳۵۳ :

دکتور هنری کیسنجر وزیر خارجه ایالات متحده امریکا ساعت ۱۰و۲۰دقیقه قبل ازظهر بابناغلی محمدنعیم‌دروزارت امور خارجه‌ملاقات نمود. وزیرخارجهٔ امریکابه‌ساعت ۱۰و۱۰دقیقه بابناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت خارجه ملاقات کرد. هنگام ملاقات وزیر خارجه امریکابابناغلی محمدنعیم معین سیاسی ومدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجهٔ افغانستان بناغلی اترتین معاون وزارت خارجهٔ امریکا در امورشرق میانه وسفیر کبیر امریکا مقیم کابل نیزحاضر بودند .

طی این ملاقات که تاحوالی ساعت ۱۱ونیم دوام‌کرد، روی مسایل مهم جهانی بشمول اوضاع منطقه مذاکره بعمل آمد .

۱۰ عقرب ۱۳۵۳ :

دکتور هنری کیسنجر وزیر خارجهٔ امریکا و همراهانش ساعت ۳و۲۰ دقیقه بعداز ظهر از کابل عازم تهران‌گردید .

۱۰ عقرب ۱۳۵۳ :

ابلاغیهٔ مشترك

وزیر امور خارجهٔ امریکا دکتور هنری کیسنجر بنابدعوت حکومت افغانستان بتاریخ دهم عقرب ۱۳۵۳ مسافرت رسمی به‌جمهوریت افغانستان بعمل آورد وطی آن ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم پذیرفته‌شده بابناغلی محمدنعیم وبناغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه افغانستان ملاقات نمود .

بناغلی‌کیسنجر نهار رادر حضور بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم صرف کرد .

طرفین روی یکعده زیاد مسایل در فضای دوستانه ایکه مميزهٔ روابط بین افغانستان وامریکاست مذاکرات صریح بعمل آوردند . این مسایل شامل روابط دوجانبهٔ انکشافات اخیر درشرقمیانه وجنوب آسیا پیشرفت در دیتانت بین المللی وعلاقمندی متقابلهٔ هر دو طرف برای تأمین صلح استقرار و همکاری درجهان بود .

طرف افغانی نظر وموقف خودرا روی یك سلسله موضوعات عمدهٔ بین المللی بشمول اوضاع منطقه ایکه افغانستان به آن تعلق دارد به اطلاع دکتور کیسنجر رسانید .

بناغلی کیسنجر مذاکرات خودرا با زعمای سایرکشور های منطقه به طرف افغانی اطلاع دادوهردو جانب موافقه کردندکه طریق یافتن راه حل دایمی دوامدار و صلح آمیزبرای پروبلمها واختلافات موجوده بین دولت ها مذاکرات مثبت وجامع بین همه‌جوانب ذیعلاقه میباشد .

هردوجانب ازروابط گرم ودوستانه ای که بین حکومات شان موجوداست اظهار خرسندی کردند. وزیرامورخارجه‌امریکاباابرازامتنان ازین فرصتیکه برای بازدید از افغانستان یافته ترقیاتی راکه حکومت و مردم جمهوریت افغانستان حاصل کرده اند تقدیر کرد .

وزیر امور خارجهٔ امریکا همچنان تمنیات گرم شخصی رئیس جمهور فورد را به ښاغلی محمدداؤد تقدیم نمود .

جوانب افغانی وامریکایی اهمیت همکاری بین المللی رادر ساحهٔ انکشاف اقتصادی وتکنیکی ونقش عمدهٔ آنرادرراه تحکیم استقرار وصلح بین المللی تاکید کردند .

طرف افغانی ازسهمیکه ایالات متحده امریکا درین ساحه ازطریق همکاری های دو جانبه اقتصادی ، تکنیکی وتعلیمی درافغانستان گرفته است ابراز خرسندی نمود .

وزیرامور خارجهٔ امریکا آرزومندی دوامدار حکومت خودرا برای همکاری با جمهوریت افغانستان در راه نیل به اهداف انکشاف اقتصادی آن ابراز کرد وباارتباط باین موضوع باطلاع طرف افغانی رسانیدکه یکی ازمامورین عالیرتبهٔ ادارهٔ انکشاف بین المللی ایالات متحده امریکا راموظف میسازدتادرآینده نزدیك بهافغانستان مسافرت کرده بامقامات افغانی پروگرام های مشترك وپیشرفت حاصله در بثمر رسانیدن پروژه هارامورد ارزیابی قرار دهد .

۱۱ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت جشن ملی الجزایر تیلگرام تبریکیه عنوانی ښاغلی هواری بومدین رئیس دولت الجزایر به مناسبت جشن ملی آنکشور به الجزایر مخابره شده است .

۱۳ عقرب ۱۳۵۳ :

دگر جنرال عبدالکریم مستغنی لوی درستیز درراس یك هیأت نظامی دولت جمهوری افغانستان بنابدعوت وزارت دفاع هند عازم آنکشور گردید . عدهٔ ازجنرالها وصاحبمنصبان ارشد جمهوری وښاغلی سنگهه سفیر کبیر وبعضی ازاعضای سفارت کبرا در میدان هوایی کابل باهیأت افغانی وداع کردند .

۱۵ عقرب ۱۳۵۳ :

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم طی پیامی عنوانی ښاغلو لیونید بریژنف سرمنشی حزب کمونست، نیکولای پودگورنی صدرهیأت رئیسهٔ شورایعالی والکسی کاسیگین صدراعظم اتحاد جماهیر شوروی بمنا سبت پنجاه وهفتمین سالگره انقلاب اکتوبر بمسکو مخابره شده است .

۱۳ عقرب ۱۳۵۳ :

ښاغلی نظرمحمد سکندر وز یر صحیه باهیأت صحی حکو مت جاپان که بریاست دکتورایوا ساکی مدیر انستیتوت توبرکلوز آنکشور وارد کابل شده بود ملاقات نمود . هیأت جاپانی طی این ملاقات درموردپروگرام های ملاریا وتوبرکلوز وکمکهای آنکشور باښاغلی وزیر صحیه مذاکره نمود .

۱٦ عقرب ۱۳۵۳ :

وزارت امور خارجه به جو اب سوال دباختر آژانس راجع به بیا نات ذوالفقار علی بوټوصدراعظم پاکستان در بهاول نگرکه طی آن ادعا کرده عدهٔ زیادی ازخرابکاران که به اتهام پرتاب بم درسراسرپاکستان دستگیر گردیده اعتراف کرده اند که در افغانستان برای استعمال مواد منفجره تربیه شدهاندگفت: چنین اتهامات به اساس‌که معرف ناتوانی

حکومت پاکستان در حل معضلات در حـــل معضلات آنکشور میباشد .

سابقاً نیزچندین باراز طرف مقامات پاکستانی علیه افغانستان صورت گرفته وافغانستان آنها رارد نموده بود، یکباردیگر آنراعاری ازحقیقت خوانده جداً رد میکند .

۱۷ عقرب ۱۳۵۳ :

بتعقیب معذرت رسمی پاکستان از تجاوز یك هلیکوپتر نظامی آنکشور به قلمرو فضایی افغانستان ورهایی عمله هلیکوپتر مذکـــور هیلکوپتر نظامی پاکستان نیز بمقامات حکومتی آنکشور تسلیم داده شد .

۱۸ عقرب ۱۳۵۳ :

ازجانب ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـــت وصدراعظم اگریمان ښاغلی شارل البروتروالدکه بحیث سفر کبیر سو یس در جـــمهوریـــت افغانستان ازطرف حکومت آنکشور مطالبه شده بود صادر گردیده است .

۱۸ عقرب ۱۳۵۳ :

دکتور البرت فلز سفیرکبیرغیرمقیم اطریش درافغانستان اعتمادنامه اش را مطابق مراسم معمول به ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم در قصر ریاست جمهوری تقدیـــم نمود .

۲۰ عقرب ۱۳۵۳

دکتور عبدالواحد کریم سفیرکبیرافغانستان درقاهره که درعین حال بحیث سفیر کبیر غیر مقیم جمهوریت افغانستان درالجزایر تعییـــن شده است اعتماد نامهٔ خودرامطابق به تشریفات معمول به ښاغلی هواری بومدین رئیس دولت الجزایر تقدیم کرد .

۲۰ عقرب ۱۳۵۳ :

نمایندهٔ افغانی درکمیتهٔ مخصوص سیاسی مجمع عمومی بیست ونهم ملل متحد طی بیانیهٔ پالیسی تبعیض نژادی حکومت افریقای جنوبی رابه شمول تدابیر اخیر آنکشور برای تجرید بیشتر اکثریت سیاهپوست آن تقبیح نمـوده گفت: که مساعی دوامدار موسسهٔ ملل متحد مؤسسات اختصا صی و سایر مـــوسسـات بین المللی ذیعلاقه دراین زمینه باوجودیکـه نایل به ازبین بردن کامل این پالیسی های غیربشری که منافع ارزش مندرجهٔ منشورملل متحد وپرنسیپ های اعـلامیهٔ جها نی حقـوق بشر میباشد نگردیده است، معهذا توانستـه است تابسویهٔ بین المللی برتعداد مخالفین پالیسی اپارتاید افزوده وبه این وجه اذهان عامهٔ جهان رابرعلیه آن برانگیزد .

وی گفت: تصمیم حکومت پرتگال مبنـــی بر رسمیت شناختن حق آزادی سر زمین های تحت استعمار آنکشور ازقبیل گینی بیســـاو وموزمبیق عصر جدید امیدواری را در قـــاره افریقا بوجود آورده است وی علاوه نمود در چنین شرایط موثر لازم است تاموسسه ملـل متحد وسایر موسسات بین المللی بیشتر از هروقت به مساعی خویش درزمینه افزوده و ستراتیژی جدیدی رادر پرتو انکشافات اخیر درساحه رفع استعمار طرح نمایند تااز ارتکاب آمال ضد بشری حکومات افریقای جنوبی و رودیشیای جنوبی که منظور آن غصب حقوق حقه کتله اکثریت سیاهپوستان سر زمیـن هامیباشد جلوگیری بعمل آید .

نماینده افغانی مؤثریت این تدابیررا متکی برهمکاری دسته جمعی همه کشور های عضو ملل متحد خاصتاً آن دسته از کشو ر هائیکه تاکنون به روابط اقتصادی وسیاسی خویش را حکومت تبعیض پسند افریقای جنوبی وحکومت غیرقانونی ر ودیشیای جنوبی ادامه میدهنــــد خواند .

وی ضمن تائید موقف افغانستان که عبارت ازپیروی کامل ازارزش های منشور ملل متحد پرنسیب های مندرجه اعلامیه جهانی حقــو ق بشر ومخالفت باهرگونه‌تبعیض نژادی استعمار وسلطه اجنبی میبا شد پشتیبانی حکومــــت جمهوری افغانستان راز پیشنهادات کمیتــه مخصوص ملل متحد برموضوع اظهار نمود .

۲۰ عقرب ۱۳۵۳ :

نماینده افغانی در کمیته دوم مجمع عمومی ملل متحد هنگام بحث برراپور بورد تجـارت وانکشاف ظهار داشت :

راپور بورد تجارت وانکشاف که غرض غور به مجمع عمومی ارائه گردیده متأسفانه نشان میدهدکه تاحال اقدامات مؤثری درمورد وضع پالیسی های تجارتی به نفع‌کشور های کمترین انکشاف یافته طوریکه درستراتیژی انکشا ف بین‌المللی بتصویب وسیده بعمل نیامده‌است.

وضع سیاست های تجارتی به نفع کشور های کمترین انکشاف یافته وفراهم نمـودن مساعدتهای تخنیکی ومالی طوریکه در فیصله نامه‌سومین‌کنفرانس تجارت‌وانکشاف بین‌المللی جهت تسریع انکشاف اقتصادی کشور هـای کمترین انکشاف یافته ذکر گردیده اهمیت اساسی داشته ونظربه اتخاذچنین تدابیرکشور های‌کمترین انکشاف یافته قادر خواهند شـد منابع داخلی خودرا بغرض انکشاف اقتصادی خویش مجهز سازند .

تاسیس صندوق مخصوصی جهت مساعدت بکشور های کمترین انکشاف یافته البته یك قدم مهم وابتکاری بوده وهیأت افغانستان از تشکیل چنین صندوقی حمایت کامل دارد .

نمایندهٔ افغانی ازتأسیس‌گروپ بین الحکومتی بحیث یك ارگان فرعی کنفرانس تجارت و انکشاف حسن استقبال کرده واظهار توقع‌نمود که باتأسیس چنین ارگان اقدامات عاجــل بغرض تهیه انکشاف وتجدید نظربرتدابیر و سیاست های تجارتی وپروژه های خاص بنفع کشور های کمترین انکشاف یافتــه باساس فیصله نامه سومین کنفرانس تجارت وانکشاف بین المللی به اسرع وقت رویدست گـرفته شود .

نماینده افغانی گفت: که اکثریت‌کشورهای محاط به‌خشکه گروپ کشور های کمتریـــن انکشاف یافته راتشکیل میدهد وازاین لحاظ رابطه‌ای بین محاط به خشکه بودن وکمترین منکشف بودن موجود میباشد .

تدابیر خاصیکه بنفع این کشور ها ازطرف سومین کنفرانس تجارت وانکشاف بین المللی موافقه گردیده متأسفانه هنـــو ز جنبهٔ تطبیق بخود نگرفته است .

یکی ازاقدامات عاجل درراه رفع مشکــلات کشورهای محاط به خشکه تکمیل وعاجل راپور سکرتر جنرال دوبارهٔ پروسیجر جاری در مورد

ترانزیت وبنادر وتسهیلات ترانزیتی وبندری که بدسترس استفاده هریك از کشور های محاط به خشکه قرار دارد میباشد .

باساس چنین راپور ومطالعه مشکلات فعلی درمورد استفاده از زیربناء موجوده بشمول تسهیلات بندری وترانزیتی تشخیص شده میتواند .

هیأت افغانی، ازمساعی سکرترجنرال درمورد تهیهٔ مسودهٔ یك میثاق بین المللی درمورد ساده ساختن ومتحدالشکل ساختن مراسم گمرکی اموال ترانزیتی حسن استقبال کرده علاوه نمودکه تأسیس صندوق مخصوصی جهت مساعدت بکشور های محاط به خشکه جهت تلافی مصارف اضافی ترانزیت آنها که مخصوصاً درقبال بحرانات اقتصادی موجوده ازطریق منابع مالی محدود کشور های محاط به خشکه پرداخته نمیتواند حمایت میکند .

نمایندهٔ افغانی درمورد تأمین همکاری بین کشور های ترانزیت ومحاط به خشکه ازطریق تفاهم تصریح نمودکه‌گرچه‌افغانستان ازهمکاری کشور های ترانزیت ومحاط به خشکه ازطریق ترانزیتی کشو ز های محاط باخشکه حسن استقبال میکند امامعتقد است که حق آزاد دسترسی کشور های محاط به خشکه به بحر وحق ترانزیت آزاد ازبحریه کشور های محاط باخشکه وبالعکس نباید بنابر ملاحظات سیاسی مقید گردیده ویا بحیث فشار سیاسی علیه کشور های محاط باخشکه استعمال‌گردد.

۲۰ عقرب ۱۳۵۳

دکتورالبرت فلزسفیر کبیر غیرمقیم اطریش درافغانستان اعتمادنامه اش رامطابق مراسم معمول به بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم درقصر ریاست جمهوری تقدیم‌نمود. درین موقع بناغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وبناغلی محمد اکبررئیس دفترریاست جمهوری نیز حاضر بودند .

۲۱ عقرب ۱۳۵۳ :

استاد خلیل الله خلیلی سفیرکبیرجمهوریت افغانستان درعراق که درعین حال بحیث سفیر کبیر غیرمقیم جمهوریت افغانستان در سوریه تعیین شده است اعتمادنامهٔ خودراطی تشریفات معمول به بناغلی حافظ الاسد رئیس جمهور آنکشور تقدیم کرد .

۲۱ عقرب ۱۳۵۳ :

نطاق وزارت امور خارجه دیروزاظهارداشت که ازچند روزباینطرف تعدادی ازمردم بلوچ بازنان واطفال خویش ازشر مظالم حکومت پاکستان به خاك افغانستان پناه آورده اند . همچنان یادآورشد که بتاریخ شانزدهم سنبلهٔ ۱۳۵۳ بناغلی رئیس دولت وصدراعظم با اظهار اندیشه ازعواقب ناگوار عملیات نظامی پاکستان درمقابل آزادی خواهان بلوچ طی پیامی عنوانی سران کشور های اسلامی و سرمنشی ملل متحد ومنشی عمومی کنفرانس اسلامی توجه ایشان رابه اوضاع رقتبار مردم بیگناه بلوچ که مورد تهاجم بیرحمانه قوای نظامی پاکستان قرارگرفته وبرخانمان ومزارع شان بمباران دایمی صورت میگرفت جلب‌کرده واظهار فرموده بودندکه این امر وضعیت قابل نگرانی رابارآورده‌که برای صلح وامنیت دراین

حوزه خطراتی تولید نموده است .

نطاق گفت: بعد ازختم موعد التیماتوم ۱۵ اکتوبر ذوالفقار علی بوتو صدراعظم پاکستان علی الرغم اعلان تمدید آن برای دوماه دیگر ونشرکتاب جعلی سفید عملیات قوای نظامی پاکستان مخصوصاً قوای هوایی آنکشوربالای برادران بلوچ ماافزایش معتنابهی یافته ودر اثراین تشدید عملیات ازتاریخ ۱۱تا۱۹ عقرب ۲۳۰نفر مهاجر بخاك افغانستان پناه آورده‌اند.

نطاق افزودکه حکومت افغانستان برای این مهاجرین که تعداد زیادی از اطفال وزنان نیز دربین ایشان است کمپ مخصوصی ایجاد کرده وبه مقامات مربوطه امرداده است تا اقدامات فوری وجامعی جهت تغذیه وحفاظت ایشان ازسرمابعمل آورند .

۲۳ عقرب ۱۳۵۳ :

پوهاند عبدالقیوم وزیر معادن وصنایع بنابدعوت وزیر صنایع کیمیاوی اتحاد شوروی دررأس یك هیأت عازم مسکو شد .

وزیرمعادن وصنایع طی اقامت در اتحاد شوروی ازیك تعدادپروژه های معادن وصنایع آنکشور دیدن نموده ودربارهٔ موضوعات مورد علاقه بامقامات مربوطه مذاکره خواهد کرد. درین مسافرت رؤسای سروی معادن وجیالوجی وکودوبرق مزار شریف با پوهاند عبدالقیوم همراه میباشند .

۲۳ عقرب ۱۳۵۳ :

اسناد مربوط بکمك جاپان در پروژه های مجادله علیه امراض ملاریا وتوبرکلوز توسط پوهاند دکتو ر ابراهیم عظیم معین وزارت صحیه ودکتور ایواساکی رئیس هیأت طبی جاپان درموسسته صحت عامه امضاء گردید. بموجب این اسناد مقامات جاپانی درپروگرام کنترول ملاریا وتوبرکلوز در افغانستان یك تعداد سامان ولوازم ضروریه‌که قیمت مجموعی آن بیکصدوچهل ملیون ین جاپانی بالغ‌میگردد کمك میکند. همچنان یکتعد اد متخصصین جاپانی برای همکاری در ین پروژه ها به افغانستان اعزام خواهند شد . علاوه بر این یکتعداد پرسونل افغانی زمینهٔ تحصیلات عالی درهردورشته متذکره درجاپان تهیه خواهدشد.

۲۵ عقرب ۱۳۵۳ :

نطاق وزارت امور خارجه گفت: که جریان پناهگزینان بلوچ به خاك افغانستان دوام‌دارد چنانچه ازتاریخ ۲۰ تا۲۳ عقرب ۱۱۴پناهگزین دیگربه شمول زنان واطفال ازظلم و تعدی حکومت پاکستان وحملات بیرحمانهٔ قوای‌نظامی آنکشور به خاك افغانستان پناه آورده اند .

باین ترتیب تعداد پناه گزینانیکه تا ۲۳ عقرب ۱۳۵۳ وارد افغانستان شده‌اند به ۳۴٤ نفرمیرسند .

نطاق افزود که مقامات مربوطهٔ حکومت افغانستان وموسسه افغانی سره میاشت‌ترتیب پروگرام های جامع ومنسجم رابرای رهنمایی تغذیه رهایش وحفاظت پناهگزینان بلوچ روی دست گرفته است .

۲٦ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمد نعیم پیام تعزیت بمناسبت وفات مرحوم عمرسقاف وزیر دولت درامور خارجه عربستان سعودی عنوانی وزارت

امورخارجه آنکشور به ریاض مخابره گردیده است . همچنان بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه طی تیلگرامیکه به همین مناسبت به ریاض مخابره شده مراتب همدردی وتسلیت خود را بوزارت خارجهٔ عربستان سعودی ابراز داشته است .

۲۶ عقرب ۱۳۵۳ :

بناغلی محمدنعیم به سفارت‌کبرای عربستان سعودی رفته مراتب تسلیت وهمدردی خودرابه مناسبت وفات مرحوم عمر سقاف وزیر دولت دروزارت خارجهٔ عربستان سعودی درکتابیکه باین مناسبت درآن سفارت کبرا گذاشته شده بوددرج وامضاء نمود .

۲۶ عقرب ۱۳۵۳ :

وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت‌امورخارجه تیلگرام تبریکیه بمناسبت تقر ر بناغلی چیکوان هوا بحیث وزیر خارجهٔ جمهوریت‌مردم چین عنوانی مشارالیه به پیکنگ مخابره شده است .

۲۷ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت وفات مرحوم عمر سقاف وزیردولت دروزارت امور خارجهٔ عربستان سعودی تیلگرام تعزیت عنوانی اعلیحضر ت فیصل پادشاه آنکشور به ریاض مخابره گردیده است .

۲۸ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم تیلگرام تعزیت بمناسبت وفات مرحومه همسر حسن البکر رئیس جمهور عراق عنوانی بناغلی موصوف به بغداد مخابره گردیده است .

۲۸ عقرب ۱۳۵۳ :

ازجانب بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم اگریمان‌بناغلی حسن داؤدی بحیث سفیرکبیرایران درکابل که قبلاازطرف حکومت آنکشور خواسته شده بود اخیراً صادرگردیده است .

۲۹ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی وحیدعبدالله معین سیاسی این وزارت به مناسبت تقرر بناغلی سعدون حمادی بحیث وزیر خارجهٔ عراق تیلگرام تبریکیه عنوانی موصوف به بغداد مخابره شده است .

۲ قوس ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه عنوانی بناغلی سلیمان فرانجیه رئیس جمهور لبنان بمناسبت روزملی آنکشور به بیروت مخابره گردیده است .

۲ قوس ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت تصویب فیصله نامه های اخیر مجمع عمومی ملل متحد دربارهٔ شناخت حقوق تعیین سرنوشت استقلال وحاکمیت ملی وحق انکار ناپذیر بازگشت مردم فلسطین بوطن وملکیت های شان وفیصله نامهٔ مربوط به دعوت موسسه آزادی بخش جهت اشتراك در جلسات مجمع عمومی و کنفرانس های بین‌المللی بحیث مشاهد تیلگرام تبریکیه‌عنوانی

بناغلی یاسرعرفات رئیس‌موسسه آزادی بخش فلسطین مخابره گردیده است .

بناغلی رئیس دولت وصدراعظم تصویب این فیصله نامه هاراپیروزی های بزرگی برای مبارزات مردم قهرمان فلسطین درراه حق و عدالت دانسته واظهار آرزو کرده‌اند که مردم برادر فلسطین به‌زودی باموفقیت‌های درخشان توی به‌اعاده کامل حقوق غصب شدهٔ خودنایل گردند .

٦ قوس ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت درگذشت بناغلی اوتانت سرمنشی سابق مو سسه ملل متحد تیلگرام تعزیت عنوانی جنرال نیوین رئیس دولت برما به‌رنگون مخابره شده است .

٦ قوس ۱۳۵۳ :

بناغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه طی تیلگرام هائیکه به نیویارك ورنگون مخابره شده است مراتب تعزیت خود رابه مناسبت درگذشت اوتانت به دکتور کورت والدهایم سرمنشی موسسه ملل متحد وبناغلی هلافون وزیر خارجه برما ابراز داشته است .

٦ قوس ۱۳۵۳ :

بناغلی علی ارشد سفیر کبیر پاکستان در کابل اعتمانامه‌اش رامطابق مراسم معمول به بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم درقصر ریاست جمهوری تقدیم‌نموددرین موقع بناغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وبناغلی محمداکبر رئیس دفتر ریاست جمهوری نیز حاضر بود .

۷ قوس ۱۳۵۳ :

نمایندهٔ افغانی درموقع بحث کمیتهٔ چهارم اسامبلهٔ عمومی ملل متحد برموضوع (نامیبیا) که تحت‌تسلط حکومت افریقای جنوبی میباشد بیانیهٔ مفصلی ایراد و طی آن موقف جمهوریت افغانستان رادر مورد استعمار ومناطقیکه تا هنوزبه آزادی خویش نایل نشده اند بشمول (نامیبیا) بیان نمود .

نمایندهٔ افغانی گفت: سرزمین نامیبیا برای بیشتر ازنیم قرن تحت سلطه غیر قانونی حکومت افریقای جنوبی بوده ومردم آن باوجود مساعی موسسه ملل متحد وفشار افکار عامه جهان از حق تعیین سرنوشت وآزادی و حقوق بشری مندرجهٔ اعلامیه جهانی حقوق بشرمحروم ساخته شده اند .

نماینده افغانی درزمینه توضیح نمود که بعدازفیصله متذکره اسامبله عمومی ملل متحد دوام اشغال سرزمین نامیبیا ازطرف حکومت افریقای جنوبی دوام یك عمل تجاوز به‌مقابل نامیبیا ومردم آن سرزمین میباشد. نماینده افغانی پشتیبانی مردم وحکومت جمهوریت افغانستان ازمبارزات وجنبش های ملی آزادی خواهی مناطق تحت استعمار افریقا وسایر مناطق که تاهنوزبه آزادی نرسیده اندبشمول جنبش آزادی نامیبیا یکباردیگر تائید نمود .

نماینده افغانی دراخیربیان داشت‌که موفقیت وعدم موفقیت موسسه ملل متحد در پیشبرد وظایف ومسئولیت هایش برای تأمین حفظ صلح وآرامش بین المللی مربوط به اندازهٔ

پشتیبانی دول عضو ازین موسسه بین‌المللی ورعایت اصول ومرام های مندرجه منشور ملل متحد میباشداینکه موسسه ملل متحدنتوانسته است به اشغال غیر قانونی نامیبیا از طرف حکومت افریقای جنوبی خاتمه دهد دلیل آن تخلف یکعده کشورها ازمنشور ملل متحد وعدم رعایت فیصله نامه های مربوطه این موسسه میباشد .

۷ قوس ۱۳۵۳ :

بناغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت که دربیستت وچهارمین کنفرانس سالانه مشورتی پلان کولمبو از هیأت افغانی ریاست مینمایند عازم سنگاپور شد .

۷ قوس ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم به مناسبت روزملی یوگوسلاویا تیلگرام تبریکیه عنوانی مارشال جوزف بروز تیتو رئیس جمهور آنکشور به بلگراد مخابره گردیده است .

۱۱ قوس ۱۳۵۳ :

بناغلی حمیدالله عنایت سراج سفیر کبیر جمهوریت افغانستان درلندن که در عین زمان به حیث سفیرکبیرغیرمقیم افغانستان درهالند تعیین شده اعتماد نامه خودرا مطابق مراسم معمول به علیاحضرت جولیانا ملکهٔ آن کشور تقدیم نموده است .

۱۲ قوس ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت روز ملی امارات متحده عربی عنوانی والاحضرت سیدبن سلطان النهیان رئیس امارات مذکور به ابوظبی مخابره گردیده است .

۱۳ قوس ۱۳۵۳ :

اگریمان بناغلی‌محمدامین اعتمادی سفیرکبیر دولت جمهوری افغانستان درواړساکه در عین زمان بحیث سفیر کبیر غیرمقیم افغانی در جمهوریت دیموکراتیك آلمان‌ازحکومت آنکشور خواسته شده بود مواصلت کرده است .

۱۳ قوس ۱۳۵۳ :

نمایندهٔ جمهوریت‌افغانستان حین سهمگیری دربحث جلسهٔ کامله مجمع عمومی ملل متحد درمورد قضیهٔ فلسطین طی بیانیه ای ضمن اشاره بهسوابق‌تاریخی‌ومسئولیت‌های ملل‌متحد وجامعهٔ بین المللی درموضوع فلسطین اظهار کرد حقایق تاریخی نشان میدهد که اسرائیل بصورت یکجانبه خودرادر منطقه ایکه اصلا متعلق بمردم عرب فلسطین بود مستقرساخت که متعاقبا نه تنها سرزمین مردم فلسطین را اشغال وآنها راازاوطان شان بیرون‌کرد، بلکه بوسیلهٔ اعمال تجاوز گری قسمتی از سرزمین های عربی رانیز اشغال نمو د وی افزود افغانستان عقیده داردکه قضیهٔ فلسطین باید باساس پرنسیپ حق تعیین سرنوشت‌واحکام منشور ملل متحد واحقاق حقوق ملی ومردم فلسطین حل وفصل شده وبه تسلط اجنبی خاتمه داده شود .

نماینده افغانی اظهار داشت مسرور است ازینکه ملاحظه میشودقضیه فلسطین بعد ازمدت تقریبا بیست سال برای اولین بار بحیث یك قضیهٔ سیاسی درموسسه ملل متحدمطرح

میگردد .

وی افزود بحیث نمایندهٔ کشوریکه ازشروع مجادلات مردم فلسطین رابرای رسیدن بحقوق اساسی تائیدوپشتیبانی نموده است مسرت داردازینکه ازښاغلی یاسرعرفات رهبر مردم فلسطین و نمایندگان موسسه آزادی فلسطین بحیث نمایندگان مردم فلسطین در سازمان ملل متحد استقبال بعمل می آید .

نماینده افغانستان علاوه کردکه حکومت جمهوری افغانستان ازهرفیصله نامهایکه متضمن حقوق اساسی وحق تعیین سرنوشت مردم فلسطین بوده وبرای نمایندگان موسسه آزادی فلسطین قابل قبول باشد پشتیبانی خواهد نمود .

موصوف افزود که جمهوریت افغانستان از جملهٔ اولین کشور هائیست که پشتیبانی خود رااز سهم گیری نمایندگان مو سسه آزادی فلسطین درموسسه ملل متحداعلام داشت .

افغانستان همه فیصله های هفتمین کنفرانس سران دول وحکومات عربی رادرمورد حقوق مردم فلسطین که دراکتوبر سال جاری دررباط دایر شد تائید میکند .

۱۳ قوس ۱۳۵۳ :

دوصدوپنجاه هزار دالر راحکومت عربستان سعودی بوزارت معارف کمك بلاعوض نموده است. چك حاوی مبلغ متذکره ازطرف سفارت کبرای عربستان سعودی مقیم کابل به سلسلهٔ وزارت خارجه به وزارت معارف تسلیم داده شد .

۱۳ قوس ۱۳۵۳ :

هیأت اقتصادی بلغاریا بریاست ښاغلی وسیل وسیلی پچلاروف معاون کمیتهٔ روابط اقتصادی خارجی آنکشور وارد کابل شد .

۱۳ قوس ۱۳۵۳ :

ښاغلی علی احمدخرم وزیر پلان باهیأت اقتصادی بلغاریا روی نقاط عمده موافقت نامهٔ قرضهٔ آنکشور مذاکره کرد. درنظر است از کریدت جمهوریت مردم چین وبلغاریا در یك عده پروژه های انکشافی افغانستان استفاده شود .

هیأت اقتصادی بلغاریا بریاست ښاغلی وسیل وسیلی پچلاروف معاون کمیتهٔ روابط اقتصادی خارجی آنکشور بتاریخ ۱۳ قوس ۱۳۵۳ واردکابل شد، مذاکرات هیأت اقتصادی بلغاریا ووزارت پلان درزمینه ادامه می یابد.

۱٤ قوس ۱۳۵۳ :

ښاغلی هورست زندرمن صدراعظم جمهوریت دیموکراتیك آلمان هنگامیکه طیارهٔ حامل و ی فضای کشور راعبور نمود طی پیامی عنوانی ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم تمنیات نیك خویش راابراز کرد .

همچنان ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم طی تیلگرام های جوابیه ضمن اظهار تشکراز پیامهای صدراعظمان موصوف آرزو های نیك خویش رابه آنها ابراز نموده اند .

۱٦ قوس ۱۳۵۳ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بهمناسبت روزملی فنلند عنوانی ښاغلی اورئوکی کونین رئیس جمهورآنکشور به هلسنگی مخابره گردیده است .

۱۶ قوس ۱۳۵۳ :

از طرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تعزیت به‌مناسبت درگذشت خانم‌بناغلی کی‌کونین رئیس جمهورفنلند عنوانی رئیس جمهور مذکور مخابره گردیده است .

۱۶ قوس ۱۳۵۳ :

بناغلی لوبو میر شترا کــال صدراعظم چکوسلواکیاهنگامیکه طیارهٔ حامل وی ازفضای افغانستان عبور میکرد طی تیلگرامی از طیارهٔ تمنیات نیك خویش رابه بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم اظهار نموده است

۱۷ قوس ۱۳۵۳ :

بناغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت پس از اشتراك دربیست وچارمین کنفرانس سالانــهٔ مشورتی پلان کولمبو بکابل برگشت .

وزیر تجارت درین کنفرانس ریاست هیأت افغانی رابعهده داشت . در یــن کنــفرانس روی موضوعات مهم تحولات اقتصادی جهانی وبحرانات کنونی اقتصادی وپولی دنیا وتأثیر آن بالای وضع اقتصادی ممالك حوزهٔ پــلان کولمبو بحث ومذاکره صورت گرفت .

وزیر تجارت گفت: اکثرنمایندگان کشور های عضو پلان کولمبو امداد مزید تخنیکــی واقتصادی کشور های صنعتی ومتمول جهان راتقاضا کردند. همچنان برای ازدیاد تولیدات زراعتی توصیه های یی بکشور های حــوزه نمودند .

۱۹ قوس ۱۳۵۳ :

از طرف بناغلی محمــد داؤد رئیس دولــت وصدراعظم بمناسبت روز حقوق بشر پیامــی عنوانی دکتور کورت والدهایم منشی عمومی ملل متحد به نیویارك مخابره شده است .

۲۰ قوس ۱۳۵۳ :

کمیتهٔ دوم مجمع عمومی حق دسترسی آزاد کشورهای محاط به خشکه رابه بحرواز بحر باکثریت قاطع به تصویب رسانید. فیصله‌نامه مربوطه که ازطرف افغانستان وچندکشوردیگر به‌کمیته پیش شده بود دارای سه مطلب عمده واساسی میباشد :

اول : درخواست ارجاع موضوع تــأسیس یك صندوق مخصوص به نفع کشور هــای محاط به خشکه در راه انکشاف جهت جبــران مصارف اضافی ترانزیتی وحمل ونقل اموال صادراتی ووارداتی آنها اسامبلی خاص آینده ملل متحد .

دوم : دعوت ازکشور های عضو وموسسات بین المللی برای فراهم آوری تسهیلات لازمه جهت استفاده آزادانه کشور های محاط بــه خشکه ازحق دسترسی آزادبه بحرواز‌بحربخاك خود .

سوم : تقاضاازمنشی عمومی تامطالعه جامعی درراه مشکلات ترانزیتی کشورهای محاط بــه خشکه بعمل آورده آنرابه جلسه خاص مجمع عمومی سال آینده تقدیم کند .

نماینده افغانی توضیح نمودکــه حق آزاد دسترسی کشور های محاط با خشکه وازبحر قبلادرمیثاق حقوق بحــر ژنیو میثاق تجــارت ترانزیتی کشور های محاط باخشکه نیویارك ودرکنفرانس کشور های غیرمنسلك درالجزایر برسمیت شناخته شده وآنچه کشور های محاط

باخشکه توقع دارند اینست تاجامعهٔ بین‌المللی جهت اعمال این حق‌کشور های محاط باخشکه راه های مناسب وتضمینات کافی به‌تصویب برساند .

۲۰ قوس ۱۳۵۳ :

نمایندهٔ افغانی درکمیتهٔ سوم مجمع عمومی ۲۹ سازمان ملل متحد بیانیه‌ای درمورد کنترول موادمخدره وتقویهٔ عملیات پولیس افغانی در ساحهٔ ممانعت اززرع و قاچاق تریاك ایراد نموده گفت: عملیات پولیس افغانی در ساحهٔ کنترول زرع وقاچاق تریاك وسایرمواد مخدره بامساعی حکومت جمهوری افغانستان وهمکاری صندوق کنترول مواد مخدره ملل متحدبصورت قابل ملاحظهٔ تقویه گردیده است .

وی‌گفت: افغانستان‌که بشکل عنعنوی بحیث یکی ازکشورهائیکه درآن زرع تریاك صورت میگیرد شناخته شده است حق خودرا محفوظ میداردتادرصورتیکه سیستم‌کنترول زرع تریاك رامطابق به معیار بین المللی بدست آورده بتواند تصمیم مشابهی را باساس مندرجات کنوانسیون واحد مخدرات اتخاذ نماید .

۲۰ قوس ۱۳۵۳ :

از طرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت تقرز بناغلی تاکئومیکی بحیث صد راعظم جاپان عنوانی بناغلی موصوف به توکیو مخابره شده است .

۲۰ قوس ۱۳۵۳ :

نمایندهٔ افغانی در کمیتهٔ مخصوص سیاسی مجمع عمومی ۲۹ ملل متحد ضمن ایراد بیانیهٔ دربارهٔ پیشرفت کارکمیتهٔ عملیات حفظ صلح ملل متحد که افغانستان از چندین سال باینطرف عضویت آنرا دارد اظهار داشت که افغانستان به تقویهٔ عملیات حفظ صلح ملل متحد جهت تأمین صلح جهانی اهمیت شایانی قایل بوده وآرزومند است تایك راه حل قابل قبول سراغ گرددکه باساس مادهٔ یك منشور ملل متحد قوای حفظ صلح ملل متحد بشکل دایمی تاسیس گردد .

وی گفت: ازآنجائیکه افغانستان عضوکمیتهٔ مخصوص حفظ عملیات صلح ملل متحد میباشد سعی خواهد کرد تادر کاران کمیته بادلچسپی سهم گیرد نمایندهٔ افغانی ازمسودهٔ فیصله نامه‌ایکه درخواست تمدید کارکمیته را برای یکسال دیگر مینماید پشتیبانی نمود .

۲۰ قوس ۱۳۵۳ :

نمایندهٔ افغانی درکمیتهٔ پنجم مجمع عمومی ملل متحد هنگام بحث روی موضوع استخدام مامورین ملل متحد گفت : ازچندین سال باینطرف فیصله نامه هاوتوصیه های متعددی دربارهٔ نحوهٔ استخدام مامورین برای ملل متحد وشرایط وقواعد آن بعمل آمده‌که همه متکی برمطالعات‌ونظریات هیأت های متخصصین وکمیته های مربوطه بوده اند . اما متأسفانه باهمه کوششهایی که بعمل آمده دارالانشاء هنوزهمه شرایط راکه باید واجد باشد تکمیل نکرده است .

۲٤ قوس ۱۳۵۳ :

بناغلی هایانکین بانز راکچ ستفیر کبیر

غیر مقیم مغلستان در افغانستان سلعت یازده اعتمادنامه اش رابه بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم مطابق مراسم معمول درقصر ریاست جمهوری تقدیم نمود .

۲۵ قوس ۱۳۵۳ :

از طرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت روزملی بحرین تیلگرام تبریکیه عنوانی والاحضرت عیسی بن سلمان الخلیفه امیر بحرین به منامی مخابره گردیده است .

۲۵ قوس ۱۳۵۳ :

از طرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم به مناسبت روزملی کشوربنگله دیش تیلگرامهای تبریکیه عنوانی بناغلی محمدالله رئیس جمهور وبناغلی شیخ مجیب الرحمن صدراعظم آنکشور به داکه مخابره گردیده است.

بناغلی رئیس دولت وصدراعظم طی ایـن تیلگرامها تمنیات نیك خود ، حکومت ومردم افغانستان رابرای رفاه وسعادت زعما حکومت ومردم بنگله دیش وپیشرفت های مزیدآنکشور اظهار نموده اند .

۳۰ قوس ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی تیلگرام تبریکیه بـه مناسبت تعیین بناغلی نلسن راکیفلر بحیث معاون رئیس جمهور امریکا عنوانی موصوف به واشنگتن مخابره شده است .

اول جدی ۱۳۵۳ :

بناغلی حسین داؤدی سفیر کبیر ایران مقیم کابل اعتمادنامه اش رامطابق مراسم معمول به بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم در قصر ریاست جمهوری تقدیم نمود .

اول جدی ۱۳۵۳ :

بناغلی عبدالرحمن پژواك سفیرکبیر افغانستان دردهلی جدیدکه درعین حال بحیث سفیر کبیر غیرمقیم افغانستان درنیپال تعیین شده است اعتمادنامه اش راطبق تشر یفات معمول بـه اعلیحضرت بیراندرابیربیکرام شاه دیوا بادشاه نیپال تقدیم کرد .

اول جدی ۱۳۵۳ :

اگریمان دکتورعلی احمد سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان در توکیو درعین زمان بـه حیث سفیر کبیر غیرمقیم افغانستان درآسترالیا ازحکومت آنکشور مطالبه شده بود مواصلت کرده است .

۷ جدی ۱۳۵۳ :

زعمای مشران پشتون وبلوچ طی پیامهای عنوانی بناغلی رئیس دولت وصدراعظم بـه نمایندگی ازاقوام خویش عید سعید اضحی راتبریك گفته اند .

مشران سالارزی، مومند چارمنگ واتمانخیل، باجور صافی ، شینوار وخان زادگان سره کمرافریدی شینوار پروچمکنی وورکزی تیرا وخیبر تمام مشران سالارزی، مومند، چارمنگ واتمانخیل، باجور وهمچنان تمام بزرگان بلوچ وپشتون بلوچستان وبزرگان بلوچ وپشتون مقیم افغانستان بـه نمایندگی ازاقوام خویش طی پیام های عید سعید اضحی رابه بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم ، اعضای کمیته مرکزی و کابینه وتمام مردم افغانستان تبریك گفته

تمنیات خویش رابرای آسایش مزید ملــت افغان وترقی وتعالی افغانستان ابراز کرده‌اند.

۷ جدی ۱۳۵۳ :

بیام‌تعزیت وتأثرات بناغلی محمدداؤدرئیس دولت وصدراعظم نسبت وفات فیلد مارشال احمداسماعیل وزیردفاع جمهوریت عربی مصر عنوانی بناغلی انورالسادات رئیس جمــهو ر آنکشور به قاره مخابره گردیده است .

۷ جدی ۱۳۵۳ :

از طــرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولــت وصدراعظم به مناسبت عید سعید اضحی بیام های تبریکیه عنوانی رؤسای دول وصدراعظمان کشور های اسلامی مخابره گردیده اســت همچنان تیلگرام های باین مناسبت ازجانب رؤسای دول وصدراعظمان کشور های اســلامی عنوانی بناغلی رئیس دولت وصدراعظم بکابل مواصلت کرده است .

ازطرف بناغلی وحیدعبدالله معین سیاســی وزارت امورخارجه نیزبیامهای تبریکیه عنوانی وزرای خارجه کشور های اسلامی مخابره شد وازجانب وزرای خارجه کشور های اسلامــی عنوانی موصوف تیلگرام های تبریکیه‌مواصلت کرده است .

۹ جدی ۱۳۵۳ :

از طرف بناغلی محمــد داؤد رئیس دولــت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت سالگرهٔ تولدی اعلیحضرت بیراندرا بیربکرام شاه دیوا بادشاه نیپال عنوانی موصوف به‌کتماندومخابره گردیده است .

۱۱ جدی ۱۳۵۳ :

بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم طی بیامهای جداگانه عنوانی بناغلی جودری فضل‌الهی رئیس جمهور، بناغلی بوتوصدراعظم وبناغلی خان عبدالولی خان رئیس حزب عوامی ملی مراتب‌همدردی وتأثرات‌عمیق خود، حکومت ومردم افغانستان رانسبت به تلفات وخسارات جانی ومالی زلزلهٔ اخیرابراز داشته اند .

۱۱ جدی ۱۳۵۳ :

از طرف بناغلی محمــد داؤد رئیس دولــت وصدراعظم تیلگرام های تبریکیه به مناسبت سال نوعیسوی عنوانی‌رؤسای‌دول وصدراعظمان کشورهای متحابه مخابره گردیده است .

بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه نیزطی تیلگرامهایی حلول ســال نوعیسوی رابوزرای خارجه کشور های دوست تبریك گفته است .

۱۲ جدی ۱۳۵۳ :

اضافه ازهشتصد هزار افغانی را موسسه یونیسف برای تدویر سیمینار های بهبــود تدریس درمکاتب ابتدایی ودهاتی بعضــی از ولایات کشور به وزارت معارف مساعــدت نموده است .

۱۲ جدی ۱۳۵۳ :

بناغلی اکابجوف معین وزارت صنایــع‌گاز اتحاد شوروی که دررأس یك هیأت انجنیران آنکشور به‌کابل آمده بود بعداز عقدپروتوکول عازم کشورش شد. هیأت درمدت اقامت خود درافغانستان ازساحهٔ ذخایر گــاز سلفر دار جرقدق دیدن کرده وبامقامات مربوطه افغانی

درمورد عملی ساختن امور برمه کاری پـروژه مفاهمه نمود. پروتوکول تسریع امور عملی ساختن پروژه جرقدق دروزارت معادن وصنایع بامضاء رسید، پروتوکول را دیپلوم انجنیـر عبدالسمیع زمان رئیس پـلان وزارت معـادن وصنایع وښاغلی‌اگاپچوف معین وزارت صنایع وښاغلی اگاپچوف معین وزارت صنایع گـاز اتحاد شوروی امضاء کردند .

۱٤ جدی ۱۳۵۳ :

ښاغلی علی‌احمد خرم وزیر پلان در رأس یك هیأت پنج‌نفری برای انجام مذاکره روی همکاری های اقتصادی اتحاد جماهیر شوروی وسهم گیری آن دولت درپلانها وپروژه های انکشافی افغانستان عازم آنکشور گردید .

۱٤ جدی ۱۳۵۳ :

از طـرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت سالگرهٔ استقلال جمهوریت دیموکراتیك سودان عنوانی ښاغلی جعفرالنمیری رئیس جمهور آنکشور به خرطوم مخابره شده است .

۱٤ جدی ۱۳۵۳ :

اگریمان ښاغلی نوراحمداعتمادی سفیرکبیر جمهوریت افغانستان درمسکوکه درعین حـال بحیث سفیر غیرمقیم افغانی در فنلندازحکومت آنکشور مطالبه شده بودمواصلت‌کرده است .

۱٤ جدی ۱۳۵۳ :

نطاق وزارت امورخارجه بجواب سوال نمایندهٔ دباخترآژانس در مورد شایعات منتشـرهٔ در مطبوعات پاکستا ن و بیانیه اخیر ښـاغلـی ذوالفقار علی بوتو صدراعظم آنکشور راجـع به دعوتش ازښاغلی رئیس دولت وصدراعظم افغانستان برای یك مستافرت رسمی به‌آنکشور گفت: تاکنون همچودعوتی رسماً بعمل نیامده است و تنها یك استشاره توسـط ښاغلـی عزیزاحمد وزیر دولت برای امور خار جـه پاکستان ازشارژدافیر سفارت‌کبرای افغانستان دراسلام آباد شده بود .

نطاق تصریح کردافغانستان همواره آمادگی خویش رابرای مذاکرات بدون قیدو شرط بـا پاکستان جهت حل یگانه اختلاف سیاسی بین دوکشور اظهار نموده ومینماید . بدین معنی افغانستان توسعه طلب نمیباشد ولی مفاهـمه حقیقی بین رهبران وتوده های پشتون وبلوچ وحکومت برسراقتدار پاکستان راکه منجر به قناعت آنهاگردد پشتیبانی ومطالبه مینماید .

چنانچه ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم در بیانات ومصاحبه های خویش همیشه چنیـن آرزومندی راابراز داشته‌اند اماطبق طرزالعمل وروش های معمول بین المللی دعوت رسمـی وقتی اعلام شده میتواندکه طرفین قبلابه آن موافقه نموده باشند . حالانکه تا هنوز رسمـاً نظری در ین مورد ازطرف افغانستان ابراز نگردیده است .

جهت حل معضلات پیچیده وباریك سیاسی که مثالهای آن معمولا مشاهده میشود بعقیدهٔ افغانستان ایجاب میکند که بمنظور تامیـن کامیابی چنین‌کنفرانس عالی‌ترتیبات وآمادگیهای قبلی صورت گیرد .

بااظهار وتقدیر ازحسن نیت ښاغلی بوتـو نشراین خبربشکل یك جانبه وقبل ازجـواب

حکومت افغانستان مایه تعجب ماگردید .

نطاق افزود همچنان مایهٔ تعجب است‌که از یکطرف ښاغلی بوتو صدراعظم پاکستان بزعم خودشان باحسن نظراز ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم دعوت مینمایند وازجانب دیگرخود شان وبعضی ازوزرای مسئول پاکستان راجع به افغانستان اتهاماتی وارد میکنندکه کاملا عاری ازحقیقت میباشد .

ښاغلی بوتوازیکطرف حرف دعوت دوستانه میزنند وازجانب دیگر درعین بیانات خود افغانستان رابه تربیه گریلاها که چندین بار تاحال ازطرف نطاق وزارت خارجهٔ افغانستان بصورت قاطع وجدی ردگردیده است متهم میسازد .

۱۵ جدی ۱۳۵۳ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه به‌مناسبت سالگرهٔ استقلال جمهوریت سوسیالیستی اتحادیهٔ برما عنوانی جنرال نیوین رئیس دولت آنکشور به رنگون مخابره گردیده است .

۱۵ جدی ۱۳۵۳ :

اگریمان ښاغلی نوراحمداعتمادی سفیرکبیر افغانستان درمسکوکه درعین حال بحیث سفیر کبیر غیرمقیم افغانی درالانباتور از حکومت منگولیا مطالبه شده بود مو اصلت کرده است .

۱۹ جدی ۱۳۵۳ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تسلیت نسبت درگذشت مادر ښاغلی لیونیدبریژنیف سر منشی حزب کمونست اتحاد شوروی عنوانی موصوف به مسکو مخابره گردیده است .

۱۹ جدی ۱۳۵۳ :

اگریمان ښاغلی دکتور محمداکرم سابق سفیر کبیرافغانستان درقاهره که بحیث سفیر کبیر افغانستان درباریس از حکومت آنکشور مطالبه شده بود مواصلت نمود .

۲۱ جدی ۱۳۵۳ :

ښاغلی محمدامین اعتمادی سفیرکبیر افغانی درروارساکه درعین زمان سفیر کبیر غیر مقیم دولت جمهوری افغانستان در جمهو ریست دیموکراتیك آلمان میباشد اعتماد نامهٔ خود را به ښاغلی ویلی شتوف رئیس شورای دولتی آنکشور تقدیم نموده است .

۲۱ جدی ۱۳۵۳ :

به تأسی ازهدایت ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم وحامی جمعیت افغانی سره میاشت مبلغ پانزده هزاردالر برای مصیبت رسیدگان زلزلهٔ اخیردرصوات بشتونستان از طرف جمعیت سره میاشت مساعدت شد .

۲٤ جدی ۱۳۵۳ :

درانردوام سیاست ظلم و تشدد حکومت پاکستان علیه مردم بلوچ وبه تعقیب سه‌صدو جهل وجاربناه گزین سابقه شب ۲۲جدی به تعداددو صدنفر بلوچ دیگرکه شامل اطفال و زنان نیزمیباشندبخاك افغانستان پناه آورده‌اند. این بناه گزینان نیزدرکمب های مخصوصی جاه داده شدند تاازتسهیلات ومساعدت های که جمعیت افغانی سره میاشت برای شان فراهم نموده است استفاده کرده بتوانند .

۲۵ جدی ۱۳۵۳ :

باقرائت پیام ښاغلی رئیس‌دولت وصدراعظم سال توریزم درحوزهٔ جنوب آسیا درکانتیننتال هوتل تجلیل گردید .

بیانیهٔ مشترك افغانستان وایالات‌متحده امریکا

آمر ادارهٔ انکشاف بین‌المللی ایالات متحدهٔ امریکاښاغلی دانیل پارکر بتاریخ ۳ـالی٤دلو ۱۳۵۳ از افغانستان بازدید رسمی بعمل آورد. طی این مسافرت ښاغلی پارکر بادکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی ، پو هاند دکتور عبدالقیوم وزیرمعارف، ښاغلی علی‌احمد خرم وزیرپلان وښاغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت ملاقات کرد .

همچنان ښاغلی پارکربانباغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه ملاقات نموده مذاکراتی بعمل آورد. وی دردعوتی اشتراك کردکه ازطرف ښاغلی وحید عبدالله بافتخارش داده شده بود .

ښاغلی پارکرازاینکه موقع یافت‌ازجمهوریت افغانستان بازدید کند اظهار خرسندی نمود وتمنیات نیك رئیس جمهور فورد ووزیرامور خارجهٔ امریکا ښاغلی کیسنجر رابه حکومت ومردم افغانستان رسانید . وی ازدوام روابط حسنه بین‌افغانستان وایالات متحدهٔ امریکاابراز اطمینان نمود. ویك باردیگر آمادگی حکومت امریکارابه سهمگیری باحکومت افغانستان در تطبیق پروژه های شامل پلان‌انکشاف‌اقتصادی واجتماعی افغانستان تائید نمود. ښاغلی پارکر ازمعاون خود ښاغلی رابرت نوترتقاضا کرده است تابحیث نمایندهٔ خاص ښاغلی کیسنجر درافغانستان ازوادی هلمند بازدیدنموده پروژه هائیراکه بامساعدت امریکا تکمیل شده مطالعه کند ودربارهٔ امکانات همکاری آینده افغانستان وامریکا درساحهٔ مذکور با مقامات افغـانـی مذاکراتی بعمل آورد .

ښاغلی نوترازآن قسمت های افغانستان‌که درآن پروژه های انکشاف دهات، معارف‌دهات وامور صحی دهات بامساعدت امریکاتحت اجرا است نیزدیدن خواهد کرد . طرف افغـانـی پلانهای انکشافی جمهوریت افغانستان را به ښاغلی پارکر شرح داده ازوضع همکاری بین دوکشور ابراز خرسندی نمود. طرف افغانـی آرزوهای نیك‌حکومت افغانستان‌راتوسط ښاغلی پارکر به حکومت ومردم امریکا اظهار کرد .

۲٦ جدی ۱۳۵۳ :

اگریمان نوراحمد اعتمادی سفیر کبیردولت جمهوری افغانستان درمسکو که درعین زمـان بحیث سفیر کبیرغیرمقیم افغانی در رومانیا از حکومت آنکشور مطالبه شده بود مواصلـت نموده است .

۲٦ جدی ۱۳۵۳ :

ازجانب ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت وصدراعظم‌اگریمان ښاغلی اینوهالاماکه بحیث سفیر کبیر غیرمقیم کشور فنلند در کـابل ازطرف حکومت آنکشور مطالبه شده بودصادر گردیده است .

۳۰ جدی ۱۳۵۳ :

ازجانب ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم‌اگریمان ښاغلی بریگن‌تی‌کولوناانجیلی

که بحیث سفیر ایتالیا درکابل از طــرف حکومت آنکشور مطالبه شده بود صادر گردید.

اول دلو ۱۳۵۳ :

تیلگرام تبریکیه ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت انتخــاب مجدد ښاغلی چوئنلای بحیث صــدراعظــم جمهوریت مردم چین عنوانی ښاغلی موصوف به پیکنگ مخابره شده وطی آن برای صحت وموفقیت های مزید ښاغلی چوئنلای وسعادت روزافزون مردم کشور دوست ماچین اظهــار آرزومندی صمیمانه گردیده است .

اول دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلیدکتورمحمدحسن شرق معاون صدارت عظمی طیتیلگرامی عنوانی ښاغلیتینگ هسیای پینگ معاون صدراعظم جمهوریت مردم چین تقرر ایشان وذوات دیگری راکه بحیث معاونان صدراعظم چین انتخاب شده اند تبریك گفته است .

اول دلو ۱۳۵۳ :

ډگرجنرال عبدالکریم مستغنی لوی درستیز طی تیلگرامی عنوانی مارشال ییه چیگن ینگ انتخاب وی رابحیث وزیر دفاع تبریك گفتــه است .

اول دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلی وحید عبدالله معین سیاســی وزارت امورخارجه طی پیامی عنوانی ښاغلی چیان‌کوان هواوزیر خارجهٔ جمهوریت مردم چین تبریکات خویشرا به مناسبت انتخاب مجددوی به ایــن پست اظهار کرده است .

٤ دلو ۱۳۵۳ :

دکتور محمداکرم سفیر کبیر منتخب دولــت جمهوری افغانستان در پاریس برای اشتغال ماموریتش عازم فرانسه گردید .

۵ دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلی سارین شاك وزیر امور خار جــهٔ حکومت اتحادملی کمبودیا برای یك بازدیــد دوستانه ازافغانستان عصرپنج دلو ۱۳۵۳وارد کابل شده ودرعرض راه از طــرف ښاغلـــی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه استقبال گردید .

وزیرامور خارجهٔ حکومت اتحادملی کمبودیا قبل ازظهره دلو۱۳۵۳ ازطریق تورخم به شهر جلال آباد واردشد ودرتورخم ښاغلی محمدانور نوروزمعاون تشریفاتاینوزارتازوی پذیرایی کرد .

٦ دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلیسارین شاك وزیرامور خارجهٔ حکومت اتحادملیکمبودیا قبل ازظهربانباغلی محمدنعیم وهمچنان با دکتور محمدحسن شــرق معــاون صدارت عظمی ملاقات نمود .

٦ دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلیشاكصبح شش دلو۱۳۵۳ با ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه نیزملاقاتکرد، وزیر امور خارجه حکومت اتحاد ملی کمبودیا ساعت سه بعدازظهر بامعیــن سیاسی وزارت امورخارجه مذاکره نمود، درین مذاکرات پیامون مسایل موردعلاقه دو کشور تبادل نظربعمل آمد .

٦ دلو ١٣٥٣ :

ازجانب ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرامهای تبریکیه بمناسبت روز جمهوری هندعنوانی ښاغلی فخرالدین علی‌احمد رئیس جمهور ومیرمن اندراگاندی صدراعظم آنکشور به دهلی جدید مخابره گردیده است.

ښاغلی رئیس‌دولت وصدراعظم طی این تیلگرامها مراتب تبریکات‌گرم خویشرابه زعما ومردم دوست هند ابراز نموده وپیشرفتهای مزید آنکشور را آرزونموده اند .

٦ دلو ١٣٥٣ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم‌تیلگرام تبریکیه بمناسبت روزملی آسترالیا عنوانی ښاغلی سرجان‌کارگورنرجنرال آنکشور به کانبیرا مخابره گردیده است .

٧ دلو ١٣٥٣ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه به‌مناسبت احراز کرسی ریاست جمهوری عنوانی ښاغلی شیخ مجیب الرحمن به داکه مخابره گردیده است .

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم طی این تیلگرام موفقیت ښاغلی مجیب‌الرحمن وسعادت ملت دوست بنگله دیش راآرزو نموده اند .

٧ دلو ١٣٥٣ :

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ښاغلی سارین شاك وزیرامورخارجه حکومت اتحادملی کمبودیا رادر قصر ریاست جمهوری پذیرفتند. طی این ملاقات ښاغلی سارین‌شاك پیام خاص شهزاده نورودوم سها نوك رئیس دولت اتحاد ملی کمبودیا رابه ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم تقدیم نمود. درین موقع ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه نیز حاضر بود .

٨ دلو ١٣٥٣ :

ښاغلی سارین شاك وزیر امور خارجـهٔ حکومت اتحاد ملی کمبودیا ازکابل عزیمت نمودوښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه درکابل باوی وداع کرد. ښاغلی شاك راښاغلی محمدانورنوروز معاون ریاست تشریفات وزارت امورخارجه تاتورخم همراهی کرده وباوی وداع نمود .

٩ دلو ١٣٥٣ :

اولین قافلهٔلاری های حامل سمنت‌ازفابریکهٔ سمنت غوری رهسپار ایران شد .

یک منبع فابریکه گفت : قرار داد خریداری ده هزار تن سمنت به قیمت ٧٥٠ هزار دالر بین مقامات مربوط افغانی وایرانی عقدگردیده‌که باساس آن صدورسمنت سرازتاریخ نهم دلو ١٣٥٣ به آنکشور شروع گردید .

ایران دومین کشوریست که از افغانستان سمنت خریداری مینماید ، اتحاد شوروی نیز قرارداد خریداری سمنت رابا افغانستان قبلا عقد نموده که صدور آن جریان دارد .

فابریکهٔ‌سمنت‌غوری‌درسال ١٣٤٠ به‌تولیدآغاز کرده تولیدات سالانه آن به ١٢٠ هزار تن میرسد .

٩ دلو ١٣٥٣ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت

وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت تقرر شاغلی منصورعلی بحیث صدراعظم بنگله‌دیش عنوانی موصوف به داکه مخابره شده است .

۱۰ دلو ۱۳۵۳ :

نطاق وزارت امورخارجه درجواب سوال نمایندهٔ باختر آژانس راجع به گفتار اخیر ذوالفقار علی بوتو صدراعظم پاکستان که حکومت افغانستان رامتهم به خرابکاری وتربیهٔ واعزام گیریلاهابه پاکستان کرده بود گفت : این‌اتهامات بی‌اساس ونادرست راکه درگذشته چندین بارازطرف حکومت افغانستان ردگردیده است یکباردیگر جداً ردمیکند .

نطاق افزودکه تکرار این اتهامات اصلا نمیتواند حقایق امررا ازانظار جهانیان پوشیده نگهدارد. نطاق تصریح کرد که انفجارات و خرابکاریها دربلوچستان وپشتونستان‌درحقیقت ازطرف عمال وگماشتگان خود حکومت شاغلی بوتو برای آن صورت میگیردکه با نسبت دادن آن به حکومت افغانستان ازیکطرف انظارمردم پاکستان راازمشکلات وبحرانات اقتصادی و اجتماعی داخلی سوی ادعا های بی اساس مداخلات خارجی منحرف کند وازطرف دیگر حزب عوامی ملی‌رابه‌اتهام همکاری باافغانستان بدنام سازد ، چنانچه بااین تاکتیك تا امروز هزاران نفرپشتون وبلوچ راقهراً و بدون‌اثبات جرم به زندان افگنده است . همچنان چندی قبل روزنامهٔ وزین ومشهور انگلستان گاردین پرده ازروی این رازبرداشته ونمایندهٔ آن که درین تازگیهاازبلوچستان دیدن‌نموده موضوع گذاشتن بم ساعت دار رادر منزل شاغلی میرعلی احمدکرد ، سکرتر جنرال حزب عوامی ملی دربلوچستان افشاء نمودکه توسط پولیس پاکستان برای بهانه دستگیری وی انجام یافته بود .

نطاق وزارت امورخارجه درحالیکه ازآمادگی شاغلی بوتوبرای‌برقراری‌روابط نیك‌باافغانستان ومذاکرات جهت حل اختلاف سیاسی بین دو کشور حسن استقبال میکرد گفت : طوریکه حکومت افغانستان بارهااعلام نموده یکباردیگر اظهار میداردکه برای مذاکرهٔ بدون قیدوشرط جهت حل یگانه اختلاف سیاسی بین دوکشور آماده میباشد وباید دانست که حل یك قضیه اولترازهمه یك فضای بهتر ومناسبی راایجاب میکند. متأسفانه اظهارات صدرا عظم پاکستان واعمال‌گماشتگان حکومت اوچنین فضای رامکدر میسازد .

۱۰ دلو ۱۳۵۳ :

شاغلی‌گریشبین معین وزارت تجارت خارجی اتحادشوروی برای مذاکره نهایی پیرامون عقد پروتوکول تبادل اموال بین افغانستان واتحاد شوروی درسال ۱۹۷۵ وارد کابل شد .

۱۱ دلو ۱۳۵۳ :

شاغلی محمدخان جلالر وزیرتجارت دررأس یك هیأت دولت جمهوری افغانستان برای اشتراك درکنفرانس کشور های روبه انکشاف که قرار است درداکاردایر شود عازم سنیگال گردید .

۱۶ دلو ۱۳۵۳ :

از طرف شاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام‌تبریکیه‌ای بمناسبت‌تشکیل

حکومت انتقالی انگولا عنوانی آن حکومت به لواندا مخابره شده است .

ښاغلی رئیس دولت و صدراعظم تشکیل حکومت انتقالی رادرانگولا قدم مهمی در راه پیروزی مبارزات مردم آنکشور برای حصول آزادی واستقلال خوانده تمنیات نیک خود حکومت ومردم جمهوریت افغانستان را برای رفاه وترقیات مردم انگولاابراز نموده اند .

۲۱ دلو ۱۳۵۳ :

اعلامیه ذیل ازطرف حکومت افغانستان صادر گردیده است :

حکومت پاکستان حزب عوامی ملی رادرآن کشور غیر قانونی اعلام کرد وهمچنان رئیس این حزب ښاغلی خان عبدالولی خان وعدهای دیگرازرهبران آنرادستگیرنموده ودارایی حزب راضبط کرده است این اقدامات حکومت پاکستان به تعقیب کشته شدن ښاغلی حیات محمدخان شیرپاو صورت گرفته است حکومت افغانستان درحالیکه چنین قتلها وتشدد را بشدت تقبیح مینماید نگرانی وتشویش عمیق خودرا ازاقدامات حکومت پاکستان در مورد انحلال حزب عوامی‌ملی ودستگیری رهبران آن وضبط دارایی حزب‌که‌بصورت غیرقانونی وبدون اثبات هیچگونه جرمی بر اساس ملاحظات سیاسی صورت گرفته است اظهار مینماید

حکومت افغانستان جداً معتقد است که حل معضلات تنها از راه برآورده شدن آمال ملی مردم پشتون وبلوچ ومذاکره با زعمای ملی ایشان امکان پذیر میباشد وخلق کردن قصدی معضلات جدید به جزاز پیچیدگی بیشتر اوضاع وتعویق جستجوی‌راه حل ثمرهٔ دیگری ندارد .

۲۳ دلو ۱۳۵۳ :

مصاحبهٔ ښاغلی اجمل ختك باراپورتر رادیو افغانستان .

سوال :

ښاغلی اجمل ختك اخیراً حکومت پاکستان ښاغلی خان عبدالولیخان رئیس حزب عوامی ملی ویکتعداد زیاد همراهان اورا به صورت غیر قانونی دستگیر نموده است . همچنان تصمیم حکومت پاکستان مبنی برغیر قانونی اعلام کردن این حزب وضبط دارایی های آنرا مطبوعات نشر کرده اند شمادر این مورد چه میگوئید ؟

جواب :

رادیو پاکستان دیروز صبح خبر داد که لیدران یکی ازارگان جبههٔ متحد ملی آنکشور یعنی حزب عوامی ملی دستگیر شدند که درجمله آنهارئیس جمعیت مخالفین حکومت پاکستان دراسامبله ملی ورئیس حزب عوامی ملی خان عبدالولی خان وکلای مربوط به‌حزب عوامی ملی دراسامبله ملی وایالتی و رؤسای حزب مذکور در سندپنجاب ، پشتونستان و بلوچستان ولیدران شان شامل هستند. بتعقیب انتشار این خبررادیو پاکستان خبر دیگری نشر کردکه مطابق به آن حزب عوامی ملی غیرقانونی اعلام شده وتمام جایداد ودارایی های آن ضبط شده است، رادیو تصریح‌کردکه این اقدامات بتعقیب قتل‌ښاغلی حیات‌محمدخان شیرپاو وبه سلسلهٔ تدابیر امنیتی صورت

گرفته است که ازطرف حکومت اتخاذ گردیده است .

سوال :

ښاغلی‌اجمل ختک‌ازچندی باینطرف درصحنهٔ سیاست پاکستان تشدد وقتل های سیاسی رواج یافته است نظرشمادرین مورد چیست ؟

جواب :

مردم پاکستان واشخاص باخبر در سراسر جهان میداننداززمانیکه حزب مردم‌داخل صحنهٔ سیاست گردید و مخصوصاً ازوقتیکه این حزب حکومت رابدست‌گرفت تشدد وقتلهای سیاسی درسیاست پاکستان داخل گردید .

کیست که نداندکه چند نفر قاتل از حبس رهاشدند ولیدر سیاسی مشهور پنجاب خواجه رفیق رادرروز روشن دربازار مزدحم لاهـــور کشتند .

کیست که نداند که قاتلان اجیرشده داکتر نظیرلیدر جماعت اسلام دردیرهٔ غازی خـــان پنجاب ووکیل اسامبلهٔ ملی‌رادرمعاینه خانه‌اش درروز روشن به قتل رسانیدند .

کیست‌که نداند که کارمند سیاسی جـــوان لاهور جاوید نظیر وهمکارش عبدالرحمن راکه وچسان کشت . همچنان لیدر پشتونهـــای بلوچستان محمد صادق خان کانسی راکـــه‌و چسان درنزدیکی خانه اش بقتل رسانیـــد . و رهبـــر بـــزرگ همـــهٔ پشتونها خـــا ن عبدالصمد خان . ریش سفید، ازدست که در خانه ودر بستر خود شهید گردید . ومولانا شمس‌الدین عضوجمعیت العلمای اسلام وعضو اسامبلهٔ ایالتی بلوچستان رانقشه ودست که به‌گور فرستاد .محسن‌کانسی جوان‌وعبدالمنان راگلولهٔ چه‌کسی دربازارکویته ازپادر آورد ، وبالاخره پدراحمد رضاخان قصوری لیدر حزب تحریك استقلال نواب احمدخان از دست که درموتر خوددر خون غلطید . ازچاربارسؤقصد برحیات رئیس‌حزب عوامی‌ملی‌خان عبدالولیخان وهم ازاقدام به قتل لیدر حزب مسلم لیگ چودری ظهورالهی ولیدران‌حزب تحریك‌استقلال اصغرخان واحمد رضا قصوری چه کسی در پاکستان بی خبر است .

سوال :

لطفاً درمورد نزاع های داخلی که درحزب مردم پاکستان جاریست معلوماتی بدهید ؟

جواب :

همه مردم درپاکستان ازاختلاف خونین در داخل حزب مردم وآنچه که درنتیجه آن رخداده خبر دارند . پلان کشته شدن فعالتر یـــــن محبوب ترین ومردمی ترین رهبر حزب مردم دردیرهٔ اسمعیل خان ښاغلی حق نواز خـــان گنداپور راچه‌کسی طرح‌کرده بود، وبرتحقیقات قتل این جوان چه‌کسی وازترس چه، پـــرده انداخت . سکرترحزب مردم درچار سده و سکرترحزب مردم در دیر راکه کشت . روزها ماه هاپاکستان ازاتهاماتیکه لیدران مخالـــف همدیگر درداخل حزب مردم راجع باین واقعات علیه هم وارد کرده اند، پراست .

اختلافات درداخل حزب مردم بقدری زیـــاد شده است که مردم درهرقریه و هر بـــازار پاکستان راجع به آن صحبت میکنند . عمال

مسلح حزب مردم به اشاره وهدایت لیدران آن بخانه جنرال جی‌ـام رحیم داخل شده اورا زخمی کردند. یکی ازرهبران مؤسس این حزب وزیرسابقهٔ معراج‌محمدخان‌درمنزلش واقع کراچی موردلت وکوب قرار گرفت وبه زندان انداخته شد . این همان معراج محمدخانی است که بوتواورا جانشین خود محسوب میکرد، چنانچه امروز شیرپاورا برادر خود میخواند .

بارهبراین حزب درلال پورپنجاب مختاررانا چون دشمن رفتار ظالمانه شد چنانچه تاامروز از دست حزب خودیعنی لیدران حزب مردم درمحبس افتاده است . همچنان یکی ازرهبران مؤسس حزب مردم درپنجاب ودست راســت بوتو بناغلی مصطفی کهرراعمال حزب مردم ربوده بعدازلت وکوب مفصلی درفاصلهٔ دوری ازشهر رها کردند .

اینها همه واقعاتیست‌که ازربان خودرهبران حزب مردم نشر شده است .

سوال :

بناغلی ختک دراسامبله وحکومت ایالتی پشتونستان وضع حزب مردم چسان است ؟

جواب :

دراسامبله و حکـومت ایالتی پشتونستان اختلافات اسلم ختک گنداپور وجبهه متحد با حزب مردم تاسرحدشمنی رسیده‌استت . باین سلسله این واقعه رامطبوعات پاکستان باطلاع همهٔ جهان رسانیده اندکه اخیراً در دفترحزب مردم درپشاور، بمبئی منفجر شد، چنانچـه حیات محمد خان شیرپاو درجلسه عامه گفت: که این کارراگنداپور کرده است .

سوال :

بناغلی ختک لطفاً برنزاع وعنادی که بیـن قیوم خان وشیرپاو در گرفته بود روشنـــی بیندازید ؟

جواب :

مبارزه برسرقدرت بین اسلم‌ختک وشیرپاو هم درمطبوعات پاکستان شایع شده اسـت . امروز همه توافق دارندکه اسلم ختک مقـام گورنری راازدست شیرپاو رهاکرد و هم همه کس خبرداردکه صدارت بی اقتدار ونام نهاد گنداپور ازدست شیرپاو بود. همچنان عناد و رقابت قیوم خان وشیرپاو حقیقتی آشکار است درانتخابات عمومی گذشته لیدر پیرمسلم لیگ که خودرا (شیرسرحد) مینمایدازدست شیرپاو جوان که اورا (پاوشیر) میخواند شکست‌خورد. این شکست فراموش قیوم خان نشده است . به همه معلوم است‌که قیوم دست بهر گــونه دسیسه وسازشی میزند امازمـام قـدرت در پشتونستان رابرای کسی دیگری نمیگذارد این همان شخص قدرت پرستی است‌که مستر جناح راقانع ساخت تاحکومت منتخب خدایی خدمتگاران رامنحل کند. وی هفتصدنفرپشتون رادربابره شهید ساخت این همان کسی است که لکه اتهام‌قتل صدراعظم مسلم لیگ لیاقت علی خان که مردم پاکستان اورا قاید ملـت مینامند هنوز ازدامنش پاك نشده است .

محافل سیاسی ومطبوعات پاکستان میگویند قیوم درقتل اودست داشت زیرامیخواسـت این رقیب سرسخت راازجلو خود دور کند . ازین حقیقت هم‌کسی انکار کرده نمیتواند که

قیوم ومسلم‌لیگ‌هردو ازدست شیرپاو به‌جان رسیده بودند وگرگ باران دیده ای چـون قیوم خان کجا میتوانست این عناد رافراموش کند .

سوال :

اگر لطفاً درمورد سلوك حزب مردم راجـع به‌جنگ بین‌زمین دارها ومزدورکیسان معلومات بدهید ؟

جواب :

این حقیقت دیگری است که به‌سلسلهٔ این اختلافات وسازشها دراثر هدایت حزب مردم مخصوصاًشیرپاو قتل عام کیسانی ها وزمیندار هادرهشنه غردوام دارد . ایشان اولا مزدور کیسانرا تحریك ودربین زمین داران جنگهای خونین رادامن زدند . بعدازآن دربین کیسانیان تولید اختلاف نموده ایشان رابدودسته تقسیم نمودند، درروز های اخیراین دودسته‌کیستانیان بجان یکدیگر افتاده خون همدیگر رامیریزند. مسئول حقیقی این واقعات رامزدور و مـــردم پشتونستان همه میشناسند بادرنظرگرفتن این پس منظرکه پراز تشدد وقتلهای سیاســـی حزب مردم است واین حزب وحکومت آن بازار قتل وقتال رادرهرگوشه گرم کرده است .

سوال :

شاغلی ختك‌کلمه پس منظررااستعمال‌کردید. من چنین فهمیدم که منظور شماپس منظرقتل شیرپاو بود، آیااین فهم درست است ؟

جواب :

وقتیکه یکی ازرهبران حزب مردم کشتـــه میشود برحزب مردم لازم بود تاباخونسردی براسباب وپس منظر این قتل غور میکرد وبه منظور حفاظت قوم‌وملك ومنطقه‌وهمچنان حزب وحکومت خودتصمیم میگرفت که بازی خونین قتلها وتشدد رادر فضای سیاسی کشورخاتمه بدهد . دست به یك اقدام دیموکراتیك میزد وباین وسیله ازریخته شدن خون شیرپاو جوان به نفع سعادت وامنیت واستحکام و انکشاف آیندهٔ مردم استفاده می کرد. چنین اقدامـی دوستی راستین اخلاص ورفاقت ایشان را با شیرپاو ثابت میساخت. اماحالاکه ایشان خون شیرپاو رابرای تحکیم اقتدار خود استعما ل کرده ومخالفین سیاسی خویش را باتهام قتل اوکوبیده واز بین میبرند وچنانچه عادت شـان استت خون اوراهم برای‌گرم‌کردن بازارسیاست داخلی وخارجی خود استعمـــــال مینماینـــد پشتونها وبلوچها وتاریخ آینده ازین امرچنین درس میگیرند که شیرپاو بیچاره نیز قربانی سیاسی همان مداریهای سیاست شدکه قبل ازین یك برادر پشتون دیگر او یعنی دکتـور خان صاحب راقربان کرده بودند واز آن چنین نتیجه بدست می آید که ایشان نمی خواهند آتش راخاموش سازند بلکه درپی دامن زن بیشتر آن هستند .

حزب عوامی ملی یکی ازآن احزاب مهـم سیاسی است‌که کردارآن به همه جهانیان معلوم است وهمین امروز دردوایالت قدرت سیاسی دارد وبااحزاب مخالف دیگر درجبههٔ متحـد دیموکراتیك پیمان بسته است وتحت رهبـری مشترك ، همه درراه دیموکراسی خدمت میکنند.

سوال :

شاغلی ختیك بنظرشمابوتو بجای آنکه عبدالولیخان ودیگرسران احزاب عوامی ملی را دستگیر کرده وحزب رامنحل ودارایی آنسرا ضبط کند باید دربارهٔ کشته شدن شیرپاوچه میکرد ؟

جواب :

مستر بوتو برای معلوم کردن پس منظر این قتل ومنع تشدد سیاسی وقتل سیاسی درکشور باید باجبههٔ متحد دیموکراتیك وحزب عوامی ملی مشوره می‌کرد اماوی علیه حزب عوامی ملی اقدام کرده ودست به‌گریبان جبههٔ متحد دیموکراتیك انداخته است و این‌چنین معنی میدهد که وی بجای سلامتی‌کشورخرابی ودرهم وبرهمی آنرامی خواهد . آیادرعقب این تلاشها این پروگرام نیست که کپتان کشتی پاکستان پی برده است‌که این‌کشتی رابدست خودبجایی رسانیده است که عنقریب غرق خواهد شد ومیخواهد که ازاتهام غرق کردن آن خودرا در مقابل تاریخ بری الذمه ساخته وگناه رابه گردن دیگری بیندازد، حالا این وظیفهٔ مردم پاکستان است که باخونسردی برواقعات جاریه غورنموده ومسئولین حقیقی غرق شدن تلخ‌کشتی خودرا بشناسند .

سوال :

ازاینکه به سوالات من جواب دادید تشکر میکنم ، اگرمطالب دیگری داشته باشید لطفاً بفرمائید ؟

جواب :

من دراین هنگامیکه پشتونها وبلوچها وهمه دوستان شان اززندانی شدن ولیخان وسایر لیدران حزب خودمتأثر ومغموم اند بایشان لازم میدانم بگویم که ماوشما درزندگی خود چنین لحظات مهم وباریك را بسیاردیده ایم درست است‌که این لحظات ازهمه نازکتر ومهمتراست ومخالفین دامهای دروغین زیادی پیش پسای ماگسترده اند، اماماوشما باید حوصله داشته باشیم یقین دارم همانطوریکه ازمراحل دیگر پیروز بدرشده اید ازاین لحظات باریك ومهم نیزانشاء الله کامیاب بیرون خواهیم آمد . همانطوریکه دردیگرمراحل ازحوصله وسیاست خودچشم نپوشیده‌ایم دربن موقع هم نه‌حوصله راازدست بدهیم ونه سیاست را . مخالفین ماهرقدر دامهای سیاسی‌که پیش پای بیندازند به آن اهمیتی ندهیم و با هوشیاری و آمادگی تام سوی منزل مقصود روان باشیم وانشاء الله بزودی به آن خواهیم رسید .

اعلامیه دولت جمهوری افغانستان

۲٤ دلو ۱۳۵۳

نظربه اوضاع بحرانی وتشدد آمیز یکه درپشتونستان جریان دارد وسبب اندیشه و نگرانی عمیق مردم افغانستان گردیده است دولت جمهوری افغانستان اعلامیهٔ ذیل را به نشر میسپرد :

دولت جمهوری افغانستان باآنکه ازیکطرف هرگونه قتل وتشدد راتقبیح نموده ومینماید ازجانب دیگر حرکات جابرانهٔ غیرعادلانه وغیر دیموکراتیك حکومت پاکستان رادربرابرمردمان پشتون وبلوچ خاصه وضع خشن و ناعاقبت اندیشانهٔ اخیرآن حکومت رادر پشتونستا ن نیز شدیداً تقبیح مینماید ومسئول هر گونه

عواقب وخیم آن تنها وتنهاحکومت پاکستان رامیداندوتصریح مینمایدکه زمامداران پاکستان بایدکاملا ملتفت باشندکه نه تنها حقوق حقهٔ مردمان پشتون وبلوچ بااینگونه دسایس و ساخته کاریها وحرکات جابرانه وتشدد بیجا ازبین رفته نمیتواند بلکه این حرکـــات حس نفرت مردم راروزبروز عمیق تر نموده قـــدرت وتصمیم مقاومت ومجادلهٔ ملی ایشانرا بیشتر ونیرومند ترخواهد ساخت . چنانچه بار هـــا اعلام گردیده بازهم اعلام میگرددکه افغانستان مثل همیشه حقوق‌حقهٔ برادران پشتون وبلوچ راتائید وپشتیبانی نموده ومینماید ودر برابر وقایعی که درآن مناطق میگذرد بی تفـــاوت محض مانده نمی تواند .

۲٦ دلو ۱۳۵۳

نطاق وزارت امور خارجه درجواب یك سوال خبرنگار باختر آژانس درمورد مصاحبهٔ اخیـر ذوالفقار علی بوتو صدراعظـم پاکستان بـــا تلویزیون ای، بی، سی امریکایی‌که طی آن ادعا کرده است افغانستان دردهشت افگنـــی در پاکستان دست دارد گفت: همانطوریکه بارها گفته‌ایم یکباردیگر این اتهامات بی اساس و عاری ازحقیقت راجداً ردمینمائیم. ښاغلی بوتو نمیتواند مسئولیت آشفتگـی و خرابی اوضاع پاکستان راکه ناشی ازاعمال جابرانه حکومت اووخرابکاری وفتنه انگیزی همکاران و عمـــال حزبش میباشد بعهدهٔ دیگران بیاندازد .

نطاق دراخیر افزودکه ازگفتار ها وحرکات حیرت انگیز وبی ربط ښاغلی بوتو مخصوصاً راجع به افغانستان این نتیجه بدست می آید که متأسفانه ښاغلی بوتوکنترول اعصاب خود راازدست داده است .

۲٦ دلو ۱۳۵۳

نمایندهٔ باختر اطلاع میدهد که پشتونستانی های مقیم کـــابـل طـی پیامـی عنوانی رئیس پوهنتون اکسفورد ازتصمیم آن پوهنتون در مورد امتناع ازاعطای دکتورای افتخاری به‌بوتو اظهار خوشی نموده ووفاداری پوهنتون را به اصول عالیه دیموکراسی وبشر دوستی تبریك گفتند .

۲۸ دلو ۱۳۵۳

طوریکه نمایندگان رویتـــر ، بی‌بی‌سی از اسلام آباد اطلاع داده اند ورادیوپاکستان نیز آنراتائید کرده است به سلسلهٔ مظا هـــرات تصنعی که ازچند روز باینطرف عمال حـــزب مردم وحکومت پاکستان درشهر های مختلف آنکشور براه انداخته اند درحدود دوصد نفر درنزدیکی سفارت کبرای جمهوریت افغانستان دراسلام آباد اجتماع نموده و پس از دادن شعارهای ضدافغانستان تصاویر بزرگ ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم افغانستان ومیرمن اندراگاندی صدراعظم هندرا آتش‌زدند. اشخاص مذکور سعی کردند یادداشتی مبنـــی براعتراض علیه پشتیبانی افغانستان از حزب عوامی ملی ورهبران آنرابه سفارت کبـــرای افغانستان تسلیم دهند اماشارژدافیر سفارت افغانستان ازپذیرفتن یادداشت امتناع کرد .

نطاق وزارت امور خارجه درجواب ســـوال نمایندهٔ باختر آژانس دراین موردگفت: کـــه ښاغلی عبدالصمد غوث مدیرعمومی سیاســـی

وزارت امورخارجه ساعت سه ونیم بعد ازظهر ښاغلی علی ارشد سفیرکبیر پاکستان درکابل رابه وزارت امورخارجه احضارنموده یادداشت احتجاجیهٔ شدید حکومت افغانستان را نسبت به حادثهٔ مذکوربوی تسلیم داد .

نطاق ضمناً افزودکه این مظاهرات فرمایشی به هیچصورت نمیتواندرموقف افغانستان‌مبنی برپشتیبانی‌ازحقوق حقهٔ برادران‌پشتون وبلوچ شان خللی وارد کند .

۲۹ دلو ۱۳۵۳

نطاق وزارت امورخارجه در جواب سوال نمایندهٔ با ختر آژانس را جع به گفتار نطاق وزارت خارجه پاکستان که طی آن‌حکومت افغانستان رابه تربیه واعزام گیریلاهاومداخله درامور داخلی آنکشور متهم ساخته است‌گفت: حکومت پاکستان باارائه این اتهامات بی‌اساس وعاری ازحقیقت میخواهد ازیکطرف بسر ای اقدامات غیرقانونی خودعلیه حزب عوامی ملی ورهبران آن بهانه‌ای بتراشد وازطرف دیگر حقایق قتل حیات محمد شیرپاو رامانند حقایق دیگر قتل های سیاسی که تاحال صورت گرفته ازانظار مردم پاکستان وجهان بپوشاند وآنراسوی خطرات خیالی‌خارجی منحرف سازد.

نطاق افزود همانطوریکه عکس العمل نیرو هاومردم بیدار وآگاه درپاکستان ومطبوعات جهان علیه اقدامات غیردیموکراتیك حکومت ذوالفقار علی بوتو نشان داده هیچکسی دیگر فریب خدعه‌هاودسایس این‌حکومت رانمیخورد. همچنان حقایق قتل شیرپاو وعلل وعاملین آن که تاحدی شناخته شده است نیزمدت درازی مجهول وازانظار مردم جهان پوشیده نخواهد ماند .

۲۹ دلو ۱۳۵۳

بتعقیب نشر خبر مظاهره فرمایشی درمقابل سفارت کبرای دولت جمهوری افغانستان در اسلام آباد مر د م وطن پر ست افغانستان درشهرهای مختلف‌کشورمیخواستند که به مظاهرات وسیع ودامنه داری برعلیه حکومت پاکستان دست بزنند که حکومت مانع آن گردید .

وزارت داخله باابرازقدردانی‌ازین احساسات عمیق وبی شائبه هموطنان عزیز تشکر نموده واین نوع عکس العمل راکه ازدرك واقعبینانه مردم ماسرچشمه می‌گیرد یك نمونه دیگری اثبات وحدت‌وهمبستگی‌درمسایل‌ملی وپیشرفت افغانستان عزیز میداند .

اول حوت ۱۳۵۳

دکتور محمداکرم سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان درپاریس اعتمانامهٔ خودرا مطابق مراسم معمول به ښاغلی والری ژسکاردستن رئیس جمهور فرانسه تقدیم نمود .

۳ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص رئیس دولت وصدراعظم دررأس یك هیأت جهت اشتراك درمراسم تاجگذاری اعلیحضرت بیراندرابیکرام شاه دیواپادشاه نیپال که قرار است بتاریخ پنجم حوت درکتمندو برگزار گردد عازم آن کشور شد. برای وداع باښاغلی نمایندهٔ خاص رئیس دولت وصدراعظم دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی، اعضای کابینه اوی درستیزوبعضی دیگرازجنرالان ارشداردوی جمهوری والی کابل وکابل ښاروالی در میدان هوایی بین المللی کابل حاضر بودند .

٤ حوت ۱۳۵۳

دومسودهٔ که راجع به تدابیر خاص برای کشورهای محاط به خشکه وکمترانکشاف یافته ازطرف هیأت افغانی ویکتعداد دیگرکشور های محاط به خشکه به‌کنفرانس داکار ارائه شد موردتائید قرار گرفت .

این مطلب راښاغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت ورئیس هیأت افغانی در کنفرانس‌کشور های درحال رشد راجع به وضع مواد خام منعقدهٔ داکار وکنفرانس کشور های‌گروپ ۷۷ دربارهٔ موسسه انکشاف صنایع ملل متحد منعقدهٔ الجزیره حین مراجعت بوطن در میدان هوایی کابل اظهار داشت .

ښاغلی جلالر گفت: درکنفرانس کشورهای بیطرف ودرحال رشدکه به تجویز چارمین کنفرانس سران کشور های بیطرف راجع به‌قیم موادخام وتأثیرآن بالای وضع‌اقتصادی تجارت کشورهای درحال رشد ازتاریخ چارده تانزده دلو درداکارمرکز سنیگال دایر گردید راپور کمیتهٔ متخصصین که قبلا درژنیو تهیه شده بود مورد مطالعه وغور قرار گرفت .

نمایندهٔ افغانستان طی بیانیهٔ درکنفرانس داکاروضع اقتصادی کشور راتوضیح نموده وازپیشرفت های اقتصادی واجتماعی که از تاسیس نظام جمهوری تاحال نصیب‌افغانستان گردیده است شرح داد ومشکلاتی‌که ازرهگذر موجودیت شرایط نامساعدروابط مالی وتجارتی بین کشور های صادر کننده مواد خام وکشور های صنعتی متوجه اقتصاد کشور ما میباشد توضیحات لازم به مجلس داده است .

درختم کنفرانس ابلاغیه نشر گردید که درآن تصمیمات کنفرانس منعکس‌گردیده است.

نکات مهم این تصمیمات عبارتند از: وحدت ویگانگی بین کشور های جهان سوم ومجادله علیه شرایط فعلی تجارت بین المللی وتجدید نظر بمنظور بهتر ساختن روابط فعلی توسعه مزیدهمکاری بین کشور های در حال رشدواتخاذ یك موقف جدی درکنفرانس های آینده واحترام به حق حاکمیت ملل بالای منابع طبیعی شان .

یکعده تصاویب دیگر نیز درین کنفرانس بعمل آمدکه درآن منجمله سایر مطالب کمك به‌کشور های کمتر انکشاف یافته ومحاط به خشکه تاسیس یك صندوق مخصوصی برای استقرار قیم مواداولی توصیه گردیده است

۵ حوت ۱۳۵۳

موافقتنامهٔ حمل ونقل هوایی بین افغانستان وکشور کویت توسط نمایندگان دوکشور ترتیب شده ودرزمینه توافق نظر بعمل آمد. در مورد تعیین خطوط حقوق ترافیکی بین شرکتهای هوایی دوکشور نیز مذاکراتی صورت میگیرد ونتیجه مذاکرات جانبین بحیث ضمیمه این موافقتنامه وبعداً ازطرف نمایندگان با صلاحیت دوکشور امضاء گردد .

۵ حوت ۱۳۵۳

از طرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت روزملی کویت تیلگرام تبریکیه عنوانی شیخ صباح السالم الصباح امیرکویت به آنکشور مخابره شد .

۵ حوت ۱۳۵۳

شارژدافیر سفارت کبرای امریکا در کابل طی ملاقات مورخه ٤حوت ۱۳۵۳ خویش با ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی آن وزارت راجع به‌اعلام قریب الوقوع رفع تحریم صدور اسلحهٔ امریکابه پاکستان اطلاعیه ای رابوی سپرد. این اطلاعیه تحت غور جدی دولت جمهوری افغانستان قرار داشته ونظرافغانستان دربرابر آن بعداً طی اعلامیه یی نشر خواهد شد .

۷ حوت ۱۳۵۳

وزارت امور خارجه اعلامیهٔ ذیل رابه نشر سپرد :

تصمیم حکومت ایالات متحدهٔ امریکا مبنی بررفع تحریم صدور سلاح به پاکستان موجب تشویش ونگرانی عمیق‌حکومت‌ومردم افغانستان گردیده است . این تصمیم باادعای تشویق صلح وآرامش درمنطقه مغایرت کامل داشته وحکومت افغانستان نمیتواند قبول کندکه آغاز مجددارسال سلاح به پاکستان منجربه برهم خوردن توازن قواء ومسابقه تسلیحاتی درین منطقه آسیا نخواهد شد . نزد حکومت افغانستان رفع تحریم صدور سلاح به‌پاکستان مخصوصاً درین موقع‌که قوای نظامی پاکستان عملا به شکل بسیار بیرحمانه واقدام جابرانه درمقابل مردم پشتون وبلوچ عمل نموده مایهٔ تأثرعمیق مردم افغانستان ومردمان پشتون و بلوچ گردیده است‌که عواقب آن برای استقرار صلح وآرامش درین منطقه دنیابه هیچصورت مفید نخواهد بود .

همچنان جای‌تعجب است‌کشوری مانندایالات متحده امریکا که دایم ازحفظ وآرامش دنیا حرف میزند در عمل کاملا مغایرآن رفتارمیکند طوریکه حکومت افغانستان بارها اظهار داشته است کشور های درراه انکشاف تنها تحت صلح وآرامش می توانند به انکشاف وارتقای وضع اجتماعی وبلند بردن سطح اقتصادی جوامع خویش نایل گردند و رفع تحریم صدور سلاح نه تنها موجب انحراف منابع گرانبهای از این اهداف عالی میگردد بلکه جزتولید یك فضای متشنج وخطیرنتیجهٔ دیگری نخواهد داد .

۷ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص رئیس‌دولت وصدراعظم پس ازاشتراك درمراسم تاجگذاری

اعلیحضرت بیراندرابیربیکرام شاه دیواپادشاه نیپال ساعت سه بعد ازظهر بکابل عـــودت نمودند . دکتورمحمدحسن شرق معاون صدارت عظمی وعده ازاعضای کابینه درمیدان هوایی از نمایندهٔ خاص رئیس دولت استقبال کردند .

۸ حوت ۱۳۵۳

بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ساعت یازده قبل ازظهر بناغلی سکاچکـوف رئیس هیأت اقتصادی اتحاد جماهیر شوروی رادر قصر ریاست جمهوری پذیرفتند . هنگام این ملاقات بناغلی علی احمدخرم وزیر پلان بناغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه ، سفیرکبیر اتحـاد شوروی و اعضای هیأت اقتصادی آنکشور نیز حاضر بودند .

۸ حوت ۱۳۵۳

هیأت اقتصادیاتحادجماهیرشوروی بریاست بناغلی کاچکوف رئیس کمیتهٔ دولتی آنکشور درامور اقتصادی کشور های خارجی ساعت ۹ صبح بادکتورمحمد حسن شرق معاونصدارت عظمی ملاقات نمود. طی این ملاقاتکه سفیر کبیر شوروی مقیم کابل نیزحاضر بودپیرامون موضوعات مورد علاقه دوکشوردرساحهٔ همکاری های اقتصادی مذاکره بعمل آمد .

۱۱ حوت ۱۳۵۳

هیأت افغانستان درسی و یکـــمین جلسهٔ کمیسیون اقتصادی واجتماعی ملل متحد برای آسیاو بحرالکاهلکه دردهلی جدیدآغازگردیده اشتراك نموده است .

ریاست هیأت افغانی رادراین جلسه بناغلی عبدالرحمن پژواك سفیر کبیر افغانستان در دهلی جدید بعهده داشته واعضای آن بناغلی عبدالاحد رشیدزاده مدیر موسسات بین‌المللی وامورملل متحدوزارت پلان وبناغلی محمدحفیظ انورسکرتر دوم سفارت کبرای افغانستان در دهلی جدید میباشند .

۱۲ حوت ۱۳۵۳

از طـرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولـت وصدراعظم تیلگرام‌تبریکیه به‌مناسبت سالگرهٔ جلوس اعلیحضرت حسن دوم پادشاه المغرب عنوانی موصوف به رباط مخابره شده است .

۱٤ حوت ۱۳۵۳

بنابدعوت بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم بناغلی سرجان کارگـورنر جنرال آسترالیا برای یك مسافرت رسمی دوستانـه ساعت یك ونیم بعداز ظهر ازطریق تورخـم وارد افغانستان گردید .

بناغلی محمدخان جلالروزیرتجارت، بناغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وبناغلی عبدالعلی سلیمان معاون ریاســـت تشریفات از بناغلی سرجان کـــــار و هیأت همراهانش استقبال نمودند .

قرازیك خبردیگر گورنرجنرال آسترالیاوذوات معیتی اش ساعت دووچهل دقیقه بعداز ظهربه شهرجلال آباد مرکز ولایت ننگرهار مواصلت نموده وپس ازصرف قهوه درباغ جمهـوری آن شهر رهسپار کابل گردید .

هنگام ورود به جلال آباد وحین عزیمـت مهمانان آسترالیایی جانبکابل والی ننگرهار وعدهٔ ازمامورین عالیرتبه آن ولایت از آنهـا استقبال ومشایعت نمودند .

درجملهٔ هیأت همراهان ښاغلی سرجان کار صبیه وی نیز شامل میباشد .

۱٤ حوت ۱۳۵۳

میرمن نگوین تی بین وزیر خارجهٔ حکومت موقتیانقلابی ویتنام جنوبی برای یك مسافرت رسمی ودوستانه ساعت یازدهٔ قبل ازظهروارد کابل گردید .

ښاغلی خرم وزیرپلان، دکتورمحبوب رفیق سراج متصدی اموررياست تشریفات وښاغلی محمدگل جهانگیری معاون شعبهٔ اول سیاسی وزارت امور خارجه درمیدان هوایی کابل از میرمن تی بین استقبال نمودند .

۱٤ حوت ۱۳۵۳

میرمن تی بین ساعت شش وسی شام با ښاغلی وحیدعبدالله معینسیاسی وزارت امور خاسجه ملاقات تعارفی بعمل آورد .

۱٤ حوت ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه تیلگرام تعزیت بهمناسبت درگذشت ښاغلی اتووینزروزیرخارجه سابق جمهوریت دیموکراتیك آلمان عنوانی ښاغلی اوسکارفیشر وزیر خارجهٔ آنکشور مخابره گردید .

۱٤ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی سرجان کار ساعت ٦و۲۰ دقیقه شام واردکابل شده ودرمدخل هوتل انترکانتیننتال دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی دکتور محمود حبیبی والی کابل ، ښا غلی عبدالصمد غوث مدیر عمومی سیاسی ودکتور محبوب رفیق سراج متصدی امور ریاست تشریفات وزارت امورخارجه، ښاغلیمحمدکبیر سمیعی وکیلکابل ښاروال وښاغلیاوژن ورنر سفیرکبیرفرانسه وشیخالسفراء ازوی استقبال نمودند .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ساعت هفت و۳۵دقیقه شب باښاغلی سرجان کاررئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیادرهوتل انترکانتی ننتال ملاقات تعارفی بعمل آوردند درین موقع ښاغلی محمدخان جلالروزیرتجارت ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وسفیر غیرمقیم آسترالیا در کابل نیزحاضر بودند .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم میرمن نگوین تیبین وزیرخارجهٔ حکومت موقتی انقلابی ویتنام جنوبی راساعت ده قبل ازظهر برای ملاقاتدرقصرریاست جمهوری پذیرفتند.

هنگام ملاقات ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه، رئیس دفترریاست جمهوری ومدیر شعبهٔ سوم وزارت خارجه حکومتی انقلابی ویتنام جنوبی حاضربودند .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

میرمن نگوین تیبین وزیر خارجهٔ حکومت مؤقتی انقلابی ویتنام جنوبی ساعت نه وسی دقیقه صبح بادوکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی در قصر صدارت ملاقات کرد درین موقع مدیر شعبهٔ سوم وزارت خارجه حکومت مؤقتی انقلابی ویتنام جنوبی نیزحاضر بود .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی سرجان‌کاررئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیا باښاغلی محمدنعیم ساعت ده صبح درهوتل انترکانتی ننتال ملاقات تعارفی بعمل آورد. دراین ملاقات سفیر کبیر غیر مقیم آسترالیا درکابل نیزحاضر بود .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

دفتر ریاست جمهوری اعلام کرد که ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم در اثـر دعوت ښاغلی فخرالدین علی احمدرئیس‌جمهور هند ، شیخ مجیب الرحمن رئیس جمهـــور بنگله دیش وښاغلی حسن‌البکر رئیس جمهور عـراق بـرای یـك مسـا فـرت ر سمـــی ودوستانه عازم کشور های مذکور خواهنـد شد .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم باښاغلی سرجان‌کاررئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیا ساعت یازده ونیم درقصر ریاســت جمهوری ملاقات نمودند . درین موقع ښاغلـی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه ښاغلی محمداکبر رئیس دفتر جمهوری، ښاغلی موریس سفیر کبیر غیرمقیم آسترالیا درکابل نیزحاضر بودند .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم به افتخار ښاغلی سرجان‌کار رئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیا ساعت هفت ونیم شام دعوتـــی در سالون ضیافت های وزارت امورخارجه ترتیب داده بودند . دراین دعوت ښاغلی محمد نعیم دکتورمحمد حسن شرق معاون صدارت عظمی اعضای کابینه ، عدهٔ از مامور ین عالیرتبـــه کوردیپلوماتیك مقیم کابل اشتراك داشتند .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

مذاکرات بین‌هیأت افغانستان وهیأت‌حکومت مؤقتی انقلابی ویتنام جنوبی ساعت سه وسی دقیقه بعدازظهر دروزارت امور خارجه صورت گرفت . درین مذاکرات ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه ، ښاغلـــی عبدالصمد غوث مدیرعمومی سیاسی وعـــدهٔ ازمامورین وزارت‌امورخارجه‌ازجانب افغانستان ومیرمن تی‌بین وزیر خارجه ودوتن معاونیـــن وی‌ازجانب حکومت مؤقتی‌انقلابی ویتنام جنوبی اشتراك نموده بودند .

بافتخار میرمن تی‌بین وهمراهان شان ساعت ۱۲وسی دقیقهٔ ۱۵حوت ۱۳۵۳ دعوت نهـاری ازطرف ښاغلی‌وحیدعبدالله‌معین سیاسی وزارت امورخارجه درآن وزارت ترتیب یافته بود .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

از طـرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت روزملی گانا عنوانی ښاغلی ایگناتیوس رئیس جمهـور آنکشور به اکرا مخابره گردیده است .

۱۶ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم در دعوتی اشتراك نمودند که بافتخار شان از طـــرف سرجان کاررئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیا درهوتل کابل ترتیب شده بود. درین دعوت ښاغلی محمدنعیم ، دکتورمحمد حسن شـرق

معاون صدارت عظمی ، اعضای کابینه، عدهٔ از مامورین عالیرتبه و شیخ السفــراء اشتراك نموده بودند .

۱٦ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی سرجان کارزئیس دولت گورنرجنرال آسترالیا وهمراهان شان در حالیکه ښاغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت باوی همــراه بود ساعت ۱۰قبل ازظهرذریعه طیارهٔمخصوص وارد مزارشریف شدند .

ښاغلی محمد عالم نوابی والی، مستوفــی ولایت بلخ درمیدان هوایی آن‌ولایت ازمهمانان استقبال نمودند .

مهمانان آسترالیایی بهمراهی وزیر تجـارت ووالی بلخ ازمواضع تاریخی شهرمزارشریف بالاحصار وشهرتاریخی بلخ دیدن نمودند .

رئیس دولت وگورنر جنـرال آستـــرالیا و همراهان شان دردعوت نهاری اشتراك کردند که ازطرف والی بلخ درهوتل مزار شریــف بافتخار شان ترتیب یافته بود .

۱٦ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی سرجان کاروهیأت معیتی شان بعداز ظهرازمسابقهٔ مهیج بزکشی دیدن کردند که بین چاپ اندازان شش تیم ولایت بلخ دردشت شادیان صورت گرفت .

رئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیا شطارت های اعضای تیم های بزکشی راتمجید کرده و قمچینی‌راکه مخصوص سوارکاران آسترالیاست به‌قسم تحفه به سوار کاران اهدا نمود که ازطرف والی بلخ به نمایندگی ازسوار کاران آنجا باتشکر پذیرفته شد .

ښاغلی سرجان کاروهمراهان شان ساعت پنج عصر ۱٦حوت ۱۳۵۳بکابل مراجعت‌کردند.

۱٦ حوت ۱۳۵۳

میرمن نگوین تی‌بین وزیر خارجه حکومت مؤقتی انقلابی‌ویتنام جنوبی ازکابل عازم قاهره شد. ښاغلی وحیدعبداللهمعین سیاسی، دکتور محبوب رفیق سراج متصعدی ریاست‌تشریفات وعده‌ای دیگری ازمامورین وزارت امور خارجه درمیدان هوایی باوی وداع کردند . میرمـــن تی بین دوروزقبل برای یك مسا فرت رسمی واردکابل شده بود .

۱٦ حوت ۱۳۵۳

نطاق وزارت امور خارجه گفت: که روز۱٦ حوت ۱۳۵۳ بیش‌ازیکصدوبیست نفرپناه‌گزین دیگر بلوچ بشمول زنان واطفال دراثر ظلـم وتعدی حکومت پاکستان وحملات بی رحمانـهٔ قوای نظامی آنکشور بخـــاك افغانستان پنـاه آوردند .

نطاق افزودکــه مقامات مربوط حکومت افغانستان وموسسه افغانی سره میاشت برای اعاشه واباتهٔ پنا هگزینان بلوچ تر تیبــــات مخصوص راروبدست گرفته است .

۱۷ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم بامهمان گرامی شان ښاغلی سرجان کار رئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیا ساعت نه وسی دقیقه صبح درمیدان هوایی کابل وداع‌کردند.

ښاغلی سرجان کاربعدازیك مسافرت‌رسمی ودوستانه درافغانستان عازم تهران شدند .

ښاغلی محمدداؤد وښاغلی سرجان‌کاراحترام گارد رادرحالیکه سرودملی هردوکشور نواخته میشد پذیرفته وسپس گارداحترام را معاینه فرمودند . ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم درحالیکه دکتورمحمدحسن شرق‌معاون صدارت عظمی، دکتورعبدالمجید وزیر عدلیه ، ښاغلی محمدخان جلالر وزیرتجارت ، دکتور محبوب رفیق متصدی ریاست تشریفات وزارت امور خارجه ، ښاغلی موریس سفیر کبیر غیرمقیم آستر الیا بایشان همراه بودند مهمان گرامی شانرا تانزدیك طیاره مشایعت کردند .

درمیدان هوایی کابل بعضی ازاعضای‌کابینه بعضی ازرؤسای کور دیپلوماتیك مقیم کابل نیزبرای وداع حاضر بودند .

البم عکسهای مسافرت ښاغلی سرجان‌کار وصیبه‌اش که ازطرف دباختر آژانس ترتیب شده بود درنزدیك طیاره ازطرف رئیس دفتر جمهوری بوی اهداء گردید .

۱۸ حوت ۱۳۵۳

حکومت افغانستان حکومت مؤقت انقلابی ویتنام جنوبی رابرسمیت شناخت .

۱۸ حوت ۱۳۵۳

نطاق وزارت امورخارجه گفت: که نظربه واردشدن تقریباً ۱۲۳ نفردیگر ازپناه‌گزینان بلوچ‌که به سلسله‌دسته‌های سابق پناه‌گزینان بلوچ برای رهایی ازظلم وتشدد قوای نظامی پاکستان بخاك افغانستان پناه آورده اند . ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدارعظم طی پیامی عنوانی دکتور کورت والدهایم منشی عمومی موسسهٔ ملل متحدتوجه وی وموسسات بین‌المللی رابوضع رقتبار این آوارگان که‌مورد ظلم غیر انسانی حکومت پاکستان قرارگرفته اند نموده اند .

نطاق اضافه‌کرددرپیام ښاغلی رئیس دولت و صدراعظم تصریح شده‌که گر چه تا امروز حکومت افغانستان برای‌کمك باین پناه‌گزینان ازهیچگونه مساعی دریغ نکرده اماچون تعداد آنها پیهم روبافزایش است لهذا توسط منشی عمومی ملل متحدوبنام‌افغانستان توجه موسسه هلال احمر وصلیب سرخ بین المللی و ادارهٔ مخصوص ملل متحدبرای آوارگان رابرای‌کمك باین پناه‌گزینان جلب نموده اند .

۲۰ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم طی تیلگرام های عنوانی اعلیحضرت محمدرضا پهلوی شاهنشاه ایران وښاغلی حسن البکر رئیس جمهور عراق ازحصول توافقات بین دو کشور دوست وهم منطقه ماعراق وایران در مورد رفع اختلافات شان ابراز مسرت نموده وبرای ملتهای برادر ایران و عراق تمنای سعادت وترقیات دایمی راکرده اند .

۲۶ حوت ۱۳۵۳

نطاق وزارت امورخارجه در جواب اظهارات نطاق وزارت امور خارجهٔ پاکستان راجع به افغانستان گفت: گرچه حکومت پاکستا ن کوشش میکند به جهانیان وانمود کند که افغانستان درمورد مذاکرات بین دو کشور شرایط قبلی پیش میکند. اماحقیقت اینست‌که حکومت پاکستان باتغییر دادن عمدی اوضاع یعنی انحلال حزب عوامی ملی وحبس رهبران

منتخب پشتون وبلوچ آغازمذاکرات افغانستان وپاکستان راتخریب کرد، لهذانظر افغانستان مبنی برزفع قیود برحزب عوامی ملی ورهبران آن جهت آغازمذاکرات، مداخله درامورپاکستان نیست زیراپاکستان میداند که افغانستان در مقابل چنین اقدامات اختناق آمیزکه عمداًبرای محروم ساختن مردم پشتون وبلوچ از حقوق شان اتخاذ شده بیعلاقه مانده نمیتواند . هیچ عقل سلیم پذیرفته نخواهد توانست درحالیکه حکومت پاکستان بجای‌سعی جهت‌آماده ساختن فضای بهتر برای مذاکرات تدابیر جابرانه را علیه مردم پشتون وبلوچ افزایش میدهد . افغانستان باب مذاکره راباپاکستان مفتوح سازد .

تحت همچو شرایط که از طرف حکومت پاکستان بوجود آمده است مذاکره راجع به احقاق حقوق حقهٔ مردم پشتون وبلوچ نتیجهٔ نخواهد داد .

نطاق راجع به‌تبصره نطاق وزارت‌امورخارجه پاکستان درمورد افغانستان گفت: که مقامات مربوطه حکومت پاکستان‌که تشددومطلق‌العنانی ازممیزات طرزادارهٔ آن حکومت بوده وتدابیر خشن وغیردیموکراتیك چندروز قبل آن یکبار دیگر ثابت ساخت‌که‌حکومت پاکستان‌کوچکترین اهمیت رابه حقوق‌اصتلی واساسی مردم‌وآزادی های فردی قایل نیست . نباید به غرض اغفال مردم پاکستان راجع به‌کشور های دیگر حقایق راطوریکه مرام خودشان تأمین گردد تعریف نمایند .

نطاق این ادعای نطاق وزارت امور خارجه پاکستان راکه باتذکر موضوع ملاقات ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه باښاغلی آغاشاهی سکرتر خارجه وزارت امور خارجه پاکستان حکومت افغانستان‌اصل سری بودن مذاکرات دیپلوماسی را درهم شکسته است ردکرده گفت : مقامات پاکستانی خود محرمیت این موضوع را قبلا در ایدمیمواز سرگشاده که بتاریخ بیست وششم دلو به اکثرسفرای مقیم اسلام آباد توزیع کردند وطی آن باتحریف حقایق‌انکشافات‌اوضاع نیزبصورت نادرست ارائه شده است، ازبین برده بودند وحالانطاق وزارت خارجه پاکستان با آوردن اتهام‌نادرست میخواهدملامتی‌رابرذمهٔ افغانستان بگذارد .

نطاق تصریح کردکه این باراول نیست‌که مقامات پاکستانی به چنین عملی دست زده‌اند. نطاق یکباردیگر تاکید کرد همان طوریکه ښاغلی رئیس‌دولت وصدراعظم‌افغانستان بارها گفته‌اند، افغانستان برای مذاکره با پاکستان جهت حل موضوع اعادهٔ حقوق حقهٔ مردم پشتون وبلوچ حاضر است . اما لازم است‌که جهت تأمین کامیابی این مذاکرات حکومت پاکستان که مسئولیت وضع موجوده بدوش آنست زمینه وفضای مساعدی رافراهم نماید .

۲۶ حوت ۱۳۵۳

هیأت افغانی درجلسهٔ سوم کنفرانس حقوق بحر ملل متحد که ازتاریخ ۲۶حوت ۱۳۵۳

تاتاریخ ۲۰ ثور سال ۱۳۵٤ درژنیو دایر میگردد. تحت ریاست دکتور محمداکرم سفیر افغانی درپاریس اشتراك مینماید .

۲۸ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم وهیأت معیتی شان به مزارحضرت علی کرم‌الله وجهه درنجف اشرف رفته وبروح آن حضرت درود ودعا فرستادند . درین موقع متولی مزار یك جلد قرآن عظیم الشأن ویك دست عبارابه ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم اهداء نمود.

۳ حمل ۱۳۵٤

بزرگان قبایل مختلف پشتون وبلوچ طی پیامهای حلول سال نوزابه ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم . اعضای حکومت و تمام مردم افغانستان تبریك گفته اند .

یك منبع وزارت سرحدات گفت که سران وزیر، سعید داوروبیتنی وزیرستان پشتونستان سالارزی ، ماموند، چارمنگ، اتمانخیل، باجور، صافی ، شینوار وخانزادگان سره‌کمر، سران اپریدی . پیرو چمکنی . ورکزی . تیـرا و خیبروتمام مشران ولسی مومند همیـن قسم مشران تمام بلوچها و پشتونهای بلوچستان ومشران پشتونستان‌وبلوچستان مقیم‌افغانستان طی پیامهای خود حلول سال نو۱۳۵٤ رابه ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم اعضای کمیته مرکزی وکابینه وتمام مـردم افغانستان صمیمانه تبریك گفته واعتلای مزید افغانستان وآسایش بیشتر ملت افغان راآرزو نموده اند .

۳ حمل ۱۳۵٤

از طـرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت وصدراعظم تیلگرام ها ی تبر یکیه عنوانـی اعلیحضرت محمد رضاء شاه پهلوی شاهنشاه وښاغلی امیرعباس هویدا صدراعظم ایران به مناسبت حلول سال نوبه تهران مخابره شده است .

۳ حمل ۱۳۵٤

از طـرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت روزملی پاکستان عنوانی ښاغلی فضل الهی چو دری رئیس جمهور آنکشور به اسلام آباد مخابره گردیده است .

۳ حمل ۱۳۵٤

بمناسبت سال نوتیلگرام های تبریکیه از طرف رؤسای دول وصدراعظمان کشور هـای متحابه عنوانی ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم بکابل مواصلت نموده است .

۳ حمل ۱۳۵٤

اگریمان دکتورعلی احمدسفیرکبیرافغانستان درجاپان که درعین حال به‌حیث سفیر کبیرغیر مقیم‌افغانستان درمانیلاازحکومت فلپین خواسته شده بود مواصلت نموده است .

٤ حمل ۱۳۵٤

دوکتور عبدالواحد کریم سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان درقاهره که درعین زمان بحیث سفیر کبیرافغانی درزباط تعیین شده بود اعتمادنامه خودرا به اعلیحضرت ملك حسـن دوم پادشاه المغرب تقدیم کرده است .

٤ حمل ۱۳۵٤

ښاغلی ولیریو بریگانتی کولونا انگیلینی سفیر کبیر ایتالیا مطابق مراسم معمـو ل

اعتماد نامه‌اش رابه ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم درقصر ریاست جمهوری تقدیم نمود. درین موقع ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وښاغلی محمداکبر رئیس دفتر ریاست جمهوری نیز حاضر بودند .

٦ حمل ١٣٥٤

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم ساعت یازده ونیم قبل ازظهر برای اشتراك درمراسم تشییع جنازهٔ اعلیحضرت فقید ملك فیصل عازم عربستان سعودی شدند .

درمیدان هوایی ښاغلی محمد نعیم، دکتور محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی. اعضای کمیته مرکزی . اعضای کابینه . صاحبمنصبان اردوی‌جمهوری، مامورین‌عالیرتبه. پشتونستانی های مقیم‌کابل . سفیر کبیر عربستان سعودی درکابل وبعضی ازاعضای‌کوردیپلوماتیك جهت وداع حاضر بودند .

دکتور عبدالمجید وزیر عدلیه و ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه باښاغلی رئیس دولت همراه بودند .

به مناسبت وفات مرحوم ملك فیصل بیرق های ملی درداخل وخارج کشور برای سه‌روز برسم احترام برفراز دوایر رسمی و موسسات نیم افراشته بود .

٦ حمل ١٣٥٤

ازجانب ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت تعیین اعلیحضرت خالدبن‌عبدالعزیز بحیث پادشاه جدید عربستان سعودی عنوانی اعلیحضرت موصوف به ریاض مخابره گردیده است .

٦ حمل ١٣٥٤

ښاغلی رئیس دولت‌وصدراعظم پس‌ازمراسم دعاوفاتحه برجنازهٔ اعلیحضرت ملك فیصل مرحوم ساعت هفت و سی دقیقه شام جهت ادا و انجام مناسك حج عمره عازم خانهٔ خدا (ج) گردیدند .

طیارهٔ حامل ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم ساعت ۹ شب درحالیکه هیأت معیتی باایشان همراه بودند وارد میدان هوایی جده گردیده وپس ازپذیرایی از طرف والی . قوماندان عسکری . مامورین عالیرتبه لشکری وکشوری ومعاینهٔ گارداحترام عازم مکهٔ معظمه گردیدند وتاحوالی بعداز نیمه شب مناسك حج عمره را انجام دادند. ساعت هشت وسی دقیقه صبح پنجشنبه هفت حمل ١٣٥٤ بوقت محلی ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت‌وصدراعظم بحرم مطهر حضرت سرورکائنات محمدمصطفی‌صلی‌الله‌علیه وسلم درمدینهٔ منوره جهت‌ادای احترام‌واتحاف درود وتحیات بروح پیغمبر بزرگ اسلام به مسجد نبوی وارد گردیدند .

ښاغلی رئیس‌دولت‌وصدراعظم بخانهٔ‌خدا(ج) ومسجدنبوی (ص) برای ترقی وتعالی وپیشرفت افغانستان عزیز بدرگاه الهی دعا نمودند .

طیارهٔ حامل ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم وهمراهان شان ساعت ۹ وسی دقیقه وقت مدینه . عازم کشور شد .

٦ حمل ١٣٥٤

سند مصدقهٔ مربوط به میثاق منع تکوین تولید وذخیرهٔ سلاح باکترولوژیکی، بیالوژیکی

ومواد‌سمی وازبین بردن آنهااز طرف ښاغلی حمیدالله عنایت سراج سفیر کبیر افغانی در لندن به مقامات مربوط انگلستان که یکی از تحویل گیرندگان اسناد مصدقه میثاق مذکور میباشد تسلیم داده شد .

٦ حمل ١٣٥٤

از طرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تعزیت وهمدردی به‌نسبت وفات اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی دراثرسؤ قصدیکه علیه شان بعمل آمده عنوانی اعلیحضرت خالدبن ولید العزیز پادشاه جدید عربستان سعودی به ریاض مخابره گردیده است .

٧ حمل ١٣٥٤

ښاغلی محمدنعیم ، دکتورمحمدحسن شرق معاون صدارت عظمی ، اعضای کمیتهٔ مرکزی وکابینه درمحفل فاتحه‌خوانی اعلیحضرت فقید ملك فیصل که ازساعت ۹ صبح الی ۱۲ ظهر ۷حمل ١٣٥٤ از طرف سفیر کبیر عر بستان درمسجد پل خشتی انعقاد یافته بود . اشتراك ورزیدند . همچنان درین محفل جنرال هاوصاحب منصبان اردوی جمهوری ، مامورین برخی ازکوردیپلوماتیك وعدهٔ زیادی ازاهالی شهرکابل اشتراك ورزیده بودند .

٧ حمل ١٣٥٤

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم پس ازاشتراك در مراسم تشییع جنازهٔ اعلیحضرت فقید ملك فیصل ساعت دو ونیم بعدازظهر ۷ حمل ١٣٥٤ از عربستان سعودی بوطن معاودت کردند .

درمیدان هوایی کابل ښاغلی محمد نعیم دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی اعضای کمیته مرکزی واعضای کابینه ، صاحبمنصبان‌اردوی جمهوری، مامورین عالیرتبه وپشتونستانی های مقیم کابل ، سفیر کبیر عربستان سعودی مقیم کابل ، بعضی از کوردیپلوماتیك مقیم کابل ازښاغلی رئیس‌دولت وصدراعظم استقبال نمودند .

۹ حمل ١٣٥٤

ښاغلی محمد نعیم به سفارت عربستان سعودی رفته به‌کتاب مخصوصیکه بمناسبت وفات مرحوم ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی گذاشته شده بود امضاء نمودند .

۸ حمل ١٣٥٤

دکتورمحمدحسن شرق‌معاون صدارت عظمی بعضی اعضای کابینه، عده ازمامورین عالیرتبه وبرخی ازرؤسای کوردیپلوماتیك به سفارت عربستان سعودی مقیم کابل رفته به کتاب مخصوصی‌که بمناسبت وفات ملك فیصل‌گذاشته شده بود امضاء نمودند .

۱۲ حمل ١٣٥٤

کنفرانس عمومی یونیدو در لیما مسودهٔ فیصله نامهٔ افغانستان رادر بارهٔ کشور های محاط به خشکه درراه انکشاف وکشور های کمترین انکشاف یافته تصویب کرد .

هیأت افغانی درکنفرانس عمومی موسسهٔ انکشاف صنعتی ملل متحدکه درلیما مرکز پیرودایر گردیده بود مسودهٔ فیصله نامه را که درآن ازیونیدو تقاضا شده بود برای‌کشور های محاط به خشکه درراه انکشاف وکشورهای

کمترین انکشاف یافته خاصتاً در ساحـــهٔ ترانزیت وترانسپورت مساعدت‌های لازم بعمل آورد .

دراین مسوده همچنان پیشنهاد شـده بود ادارهٔ خاصی برای مساعدت های مؤثر مـالی وتخنیکی به‌کشور های متذکره تاسیس گردد.

مسودهٔ مذکور ازطرف کنفرانس لیما بـه تصویب رسید . قراریك خبردیگر دراعـلامیه نهایی کنفرانس لیما وپروگرام عملی آن نیز نظریات کشور های محاط به خشکــه درراه انکشاف وکشور های کمترین انکشاف یافته منعکس گردیده وبرای مساعدت وهمکاری مزید وخاصی بااین کشور هادر ساحــهٔ انکشاف صنعتی ایشان توصیه های بعمل آمده است.

۱۳ حمل ۱۳۵٤

از طـرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولـت وصدراعظم اگریمان بناغلی میونگ جون چوی که بحیث سفیر کبیر جمهوریـت کـوریا در افغانستان‌ازطرف حکومت آنکشورخواسته شده بود صادر گردیده است .

۱۳ حمل ۱۳۵٤

ازجانب بناغلی محمد داؤد رئیس دولـت و صدراعظم تیلگرام تعزیت وهمدردی به‌مناسبت وفات پدرشیخ مجیب الرحمن رئیس جمهـور بنگله دیش عنوانی موصوف به داکه مخابره شده است .

۱٤ حمل ۱۳۵٤

به تعقیب مکاتیب بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم عنوانی دکتورکورت والدهایم منشی عمومی‌ملل‌متحد درباره تعدادروزافزون بلوچ هاکه باافغانستان پناه می‌آورندوضرورت همکاری ومساعدت مؤسسات بین‌المللی مربوط به ایشان اخیرا بناغلی والدهایم طی پیـام مورخ پنج حمل ۱۳۵٤ خویش عنوانی بناغلی رئیس دولت وصدراعظم جواب داده است .

نظربه اینکه بایدملل متحد مسئولیت های بشرخواهانهٔ خودرادرمورد این پناه گـزینان کاملا انجام دهد ازکمنشرعالی ملل متحدبرای پناهگز ینان تقاضا کرده است تا احتیاجـات پناه گزینان بلوچ رامعلوم کرده وبامشورهٔ حکومت افغانستان بهترین طرق اعطای کمك به ایشان رامطالعه نماید .

۱٦ حمل ۱٤۵۳

مدیریت اطلاعات وزارت امور خار جه خبر دادکه ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت روزملی هنگری عنوانی پال لوزون چی رئیس شورای دولتی جمهوریت هنگری به بوداپست مخابره شده است .

۱٦ حمل ۱۳۵۳

مدیریت اطلاعات وزارت امور خارجه خبرداد که از طرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولـــت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت روزملی سینگال عنوانی بناغلی یپوپولسنگور رئیس جمهورآن کشوربه داکار مخابره شده است .

۱٦ حمل ۱٤۵۳

مدیریت اطلاعات وزارت امور خار جه خبر دادکه ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت‌درگذشت‌بناغلی‌تونگ یی‌وو معاون کمیتهٔ دایمی کانگرس ملی جمهـوریت

مردم چین تیلگـــرام تعزیت عنوانی ښاغلــی چوئنلای صدراعظم آنکشور به پیکنگ مخابره شده است .

۱٦ حمل ۱٤٥۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ښاغلی چان هیاك پاك سفیر کبیر غیرمقیـــم جمهوریت کوریا راکـه دورهٔ مامـــوریتش در افغانستان به پایان رسیده است ۱۳ حمــل برای ملاقات تودیعی پذیرفتند .

۱۷ حمل ۱۳٥٤

مدیریت اطلاعات وزارت امور خار جه خبر دادکه ازجانب دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی تیلگرام تعزیت وهمدردی بــه مناسبت درگذشت ښاغلی تونگ چی وومعاون کمیتهٔ دایمی کانگرس ملی جمهوریت مردمچین عنوانی ښاغلیتنگ هیساوپنگمعاون صدراعظم آنکشور به پیکنگ مخابره شده است .

۱۷ حمل ۱۳٥٤

مدیریت اطلاعات وزارت امور خار جه خبر دادکه ازطرف ښاغلیوحیدعبدالله معینسیاسی وزارت امورخارجه تیلگرام تبریکیه بمناسبت تقرر ښاغلی مسعود الفیصل بحیث وزیردولت برای امور خارجه عربستان سعودی عنوانــی موصنوف به ریاض مخابره گردیده است .

۱۸ حمل ۱۳٤٥

ښاغلی محمدنعیم ودکتور محمد حسن شرق معاونصدارت عظمی بهسفارتکبرای جمهوریت مردم چین رفته مراتب تسلیت و همـــدردی خویشرانسبت بهدرگذشت ښاغلی تونگ‌یی‌وو معاون کمیتهٔ دایمی کانگرس ملی آنکشور در کتابیکه باین مناسبت گذاشته شده بود درج وامضاء نمودند . همچنان ازساعت ۱۰ صبـح تاساعت سه بعداز ظهر۱۸حمل ۱۳٥٤ درکتابی که بمناسبت درگذشت معاون کمیتهٔ دایمــی کانگرس ملیجمهوریت مردم چین درآن سفارت بازشده بود بعضی ازاعضای کابینه، مامورین عالیرتبه وکوردیپلوماتیك مقیم کابل مراتــب تعزیت شانرا درین کتاب درج وامضاء کردند.

۲۰ حمل ۱۳٤٥

روزنامهٔ خبررسانی آژانس تانیوک درشمارهٔ مؤرخ ۲۱فبروری ۱۹۷٥خویش بیانیهٔ جلالتمآب رئیس دولت وصدراعظم جمهوریت افغانستان راراجع به فعالیتهای کشور های غیرمنسلك مطابق به تصویب کنفرانس چهارم کشورهای مذکور تاامروز در بارهٔ فعالیت های ممالــك مذکور ازامروز تاکنفرانس آینده سران دول غیرمنسلك درکولمبو به نشر رسانیده است.

اظهار نظر ښاغلی رئیس دولت جمهــوری افغانستان درپیرامون نکات متذکره فوق بــه اساس خواهش آژانس تانیوك توسط وزارت امور خارجه جمهوری افغانستان بد سترس سفارت کبرای یوگوسلاویا درکابل گـذاشته شده است .

سوال آژانس تانیوک یوگوسلاویا : شمـا فعالیت های ممالك غیرمنسلك رابعدازکنفرانس چهارم سران دول وحکوماتدرالجزایرمخصوصآ درجریان سال ۱۹۷٤ چطور ارزیابی مینمایید واین فعالیت هاالی دایرشدن کنفرانس پنجم سران دول وحکومات درکولمبو(سریلانکا) بالای چه موضوعاتی تمرکزخواهد داشت ؟

جوابیهٔ ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم افغانستان به سوالنامهٔ آژانس تا نیوگ یوگوسلاویا :

چهارمین کنفرانس سران وحکومات ممالك غیرمنسلك که درسپتامبر ۱۹۷٤ درالجزایر صورت گرفت یك مرحلهٔ جدیدی رادرسیاست بیطرفی بمیان آورد. اعلامیه های سیاسی و اقتصادی کنفرانس مذکور اصول اتکاء بخود واتحاد وتساند کشورهای بیطرف راباهمدیگر بیش ازبیش تقویه نمود .

باساس اعلامیه وفیصله نامه های مذکورکه درحقیقت تائیدمجدداعلامیه کنفرانس های بلگراد قاهره ولوساکا بود . ممالك غیر منسلك اوضاع بین المللی را مجددا تحلیل وارزیابی نموده وتوجه خود رادرموزد نیل مردمان جهان به آزادی، استقلال وپیشرفت‌که متکی برصلح وامنیت وازبین بردن بی عدالتی های موجوده درسیاست بین المللی ومناسبات اقتصادباشد معطوف ساخت .

امروز تقریباً صد کشور درزمره ممالك غیر منسلك بشمار آمده ودوثلث اعضای سازمان ملل متحد راتشکیل میدهند ودر ساختن مذکور ومؤسسات اختصاصی آن فعالیت های خود را انسجام داده ودرحال حاضر یکی از گروپ های فعال ودینامیك رادرآن مؤسسه تشکیل میدهد .

درجریان جلسات‌مجمع‌عمومی‌ملل، ممالك بیطرف درگرفتن موقف های مشترك وبرای ترتیب پروگرام های عملی مطابق به اساسات منشور ملل متحد همکاری های مثمری راانجام دادند. من میتوانم باخوشی اظهار نمایم‌که این اعلامیه هاوفیصله نامه های‌که ازطرف‌کنفرانس چهارم سران دول وحکومات درالجزایر به تصویب رسید درساحه بین المللی مخصوصاً درسال ۱۹۷٤ بعضی نتایج مطلوب رابار آورده است.

درافریقا مشاهده مینمائیم که تغییرات قابل ملاحظه بمیان‌آمده وبقایای‌استعماردرمستعمرات پرتگالی روبه اختتام است. گینی بیساوبحیث یك‌کشور آزاد دیگردر زمرهٔ کشور های دیگر عضویت ملل متحد راکسب کرده وانگولا و موزامبیق برای نیل به آزادی واستقلال خودبه پیش میروند وافریقای جنوبی وروودشانرا ازاثر افکار عامه‌جهان ومخصوصاً‌گروه ممالك بیطرف تحت فشار بین المللی قرار گرفته واز کشور های دیگر افریقایی جدا مانده اند .

جبهه آزادی بخش فلسطین دردوران جلسات اخیر مجمع عمومی ملل متحد بحیث مشاهد در جلسات آن شرکت نمود و نیز حقوق حقه فلسطینی هابرسمیت شناخته شده خاك آن سرزمین بحیث مسکن اصلی مردم فلسطین

داشته شده‌که البته این فیصله نامه هادراثر مساعی مشترك کشور های بیطرف بعمل آمد .

درمورد حق دسترسی آزاد کشور هـــای محاط به خشکه به‌بحر وازبحر مطابق به‌فیصله مهمی‌که درزمینه درکنفرانس سران در الجزایر بمیان آمددرجلسات مجمع عمومی بیست وهشتم وبیست ونهم فیصله نامه های‌که تا حـــدی منافع این کشور هاراتامین میکند به تصویب رسیده است وامیدوارم درآینده حقوق کشور های محاط به خشکه ومساعدت های که نظر به موقعیت جغرافیایی این‌کشور هاازطرف جامعه بین المللی بعمل آید تصامیمی به‌کمك دیگـر کشور های غیر منسلك که همیشه پشتیبان حق وعدالت میباشد به نفع آنهااتخاذ گردد .

به عقیده من بائیست درسیستم اقتصادی موجوده تغییراتی بعمل آیدتاراه حل برای از بین بردن بیعدالتی ها ، بیدادها وفیصله ها وموافقاتی بمیان آیدتا منافع همه کشور ها رادربرگرفته ومناسبات اقتصادی بین المللی موجوده تجدید گردد و ممالـــك جهان بتوانند عادلانه ازمنابع طبیعی و ثـروت خود استفاده نمایند . مخصوصاً برای استقرار نرخهاوازبین رفتن تورم وبالنتیجه بهبود وضع اقتصادی از راه تفاهم ومتکی برواقعیت هاباید در یـــك فضای آرامش وتعقل مذاکراتی صورت گیرد. که هدف آن ایجاد یك ارتباط معقول ومناسب بین قیم موادخام ومواداولیه ازیکطرف و مواد صنعتی ازطرف دیگر باشد ومتوازی به آ ن منافع واحتیاجات کشور های که در هیچیك ازاین دوگروه شامل نیستند با ایجاد روشهای منصفانه تعاونی درنظر گرفته شود .

ماامروز درجهانی قرار داریم که بابحرانات سیاسی واقتصادی روبرو میباشد ، برای‌اینکه بااین بحرانات مقابله شودکه گروه ممالـــك بیطرف بائیست موقف مشترکی در موضوعات بین المللی اتخاذ نموده ودرراه حل آن متحداً اقدام نمایند .

امیدوارم تادایر گردیدن کنفرانس سران وحکومات ممالك بیطرف‌که در۱۹۷٦درسریلانکا دایر و باهمکاری مزید کشور هـای غیرمنسلك تشنجات سیاسی ومخصوصاً بحرانات اخیـر اقتصادی ازبین‌برده تابحرانات موجوده درروابط اقتصادی بین المللی تااندازه زیادی مرفـــوع گردد .

بحران انرژی و اقتصادی جهان و کشور های غیر منسلك

بحران انرژی واقتصادی جهان در جریان سال ۱۳۵۳ زمینهٔ همکاری مزید وتسانـــد و همبستگی بیشتر کشور های مسلمان روبـه انکشاف وکشور های غیرمنسلك را فـراهـم آورد . گروه کشور های روبه انکشاف وغیر منسلك درطول سال گذشته بهمنظور رسیدن به توافق درزمینه های مورد علاقه داخل تماس های دوجانبه وچند جانبه گردیده وکنفرانس های بین المللی راتشکیل دادند ودر ملـل متحدراجع به مسایل مختلف که منافععمومی شانرادربر میگرفت، بشکل یك گروپ واحد اتخاذ موقف نمودند .

افغانستان بحیث یك کشور روبه انکشاف وغیرمنسلك رول مؤثری درفعالیتهای گـروه کشور های مذکور بازی نموده وتوضیحـــات آتی نمایانگر فعالیت افغانستان وديگر کشـور های گروپ ۷۷ وغیرمنسلك میباشد :

۱ــ نظربه درخواست گروهکشور هـــا ی مذکور منجمله افغانستان وپشتیبانی اکثریت اعضای مجمع عمومی ملل متحد ششمین جلسهٔ خاص مجمع مذکورازتاریخ ۹ اپریل الی ۲می ۱۹۷٤ درمقر ملل متحد دایر گردید وراجع به موادخام ومشکلات اقتصادی کشور های روبه انکشاف مطالعاتی انجام داد ودر زمینه تاسیس نظام جدید اقتصاد بینالمللیکه متضمن منافع کشورهای روبه انکشاف نیز باشد تصامیمی اتخاذ گردید .

یکی ازتصامیم مهمیکه طی ایناجلاس اتخاذ گردید وبزودی جامهٔ عمل نیز پوشید تأسیس صندوق اضطراری ملل متحد برای مساعدت به آنعده ازکشورهای روبه انکشاف میباشد که بیشترین صدمه رااز بحران اقتصادی وانرژی جهان دیدهاند . افغانستان توانست قناعـــت ملل متحد رافراهم سازدکه افغانستان ازجملهٔ کشور هانیست که بحرانات مذکور بیشترین صدمه رابه آن هامتوجه ساخته است وبهمین صندوق اضطراری ملل متحد حا ضر گـردید مبلغ ششصد هزاردالربه افغانستان مساعدت نماید تا وجه مذکور رابرای خریداری مــواد وارداتی مورد ضرورت بمصرف برساند .

۲ــ گروه کشور های فوقالذکر در دوران بیست ونهمین جلسهٔ عادی مجمع عمومی ملل متحد که درماه سپتمبر ۱۹۷٤ دایر گـــردید برای یافتن طرق حل مسایل حاد بین المللی استقرار صلح جهانی، رفع استعمار مسایل مربوط به خلع سلاح، بحران شرق میانه، حل مسالمت آمیزاختلافات انکشاف اقتصادیکشور های درحال رشد و کمتریـــن انکشاف یافته ریفورم سیستم پولی بین المللی، حاکمیـت دایمی دول بالای منابع طبیعی شان وتقویـــهٔ نقش ملل متحد درتحکیم صلح و انکشا ف اقتصادی ، فعالانه سهم گرفتند .

افغانستان بحیث یکی از اعضای مؤسس وصادق سیاست عدم انسلاك ومنحیث یـــك کشور روبه انکشاف ازموقف دول گروه مذکور مجدانه پشتیبانی بعمل آورده ونمایندهٔ افغانی

دربیست ونهمین جلسه کاملهٔ مجمع عمومـــی ازدایر شدن کنفرانس جهانی خلع سلاح حمایت نموده ودرمورد تحکیم امنیت بین المللی گفت که بائیست دیتانت تنها منافع ومسایل طرف علاقهٔ کشور های بزرگ رادربر نگیرد بلکـــه موضوعات طرف علاقه ومنافع تمام کشور ها رااحتوانماید. وی افزودکه تجمع وذخیره سلاح درنقاط مختلف جهان منجمله حوزهٔ ایکـــــه افغانستان درآن واقع است امنیت کشورهای کوچك مخصوصاً کشور هـای غیرمنسلك رابه مخاطره میاندازد وی همچنین ازمفکوره هـای فاقد سلاح ذروی شناختن شرق میانه وشناختن بحرهند بحیث یك منطقهٔ صلح پشتیبانی نمود.

رئیس هیات افغانی در جلسهٔ مذکور ضمن توضیح روابط نیك افغانستان باکشور هـای همسایه وحوزه علاوه نمودکه مساعی افغانستان برای بهبود روابط باپاکستان مثمر نتیجه ی نشده است زیرا حکومت آنکشور از شناختن حقوق حقه وقانونی مردمان پشتون وبلوچ ابامیورزد .

نمایندهٔ افغانی اظهار داشت که موضـوع پشتونستان یك مسأله ملی برای افغانستان میباشد زیراقوای استعماری بودکه پشتونستان راازوطن آبایی آن افغانستان جدا ساخت . حکومت پاکستان باواقعیت بینی قبل ازآنکه خونریزی وفاجعه‌ای نظیروقایع بنگله‌دیش درپشتونستان رخ بدهد بائیست تعیین سرنوشت را بحیث یك حق قانونی برای مردمان پشتون وبلوچ بشناسد .

نمایندهٔ افغانی اضافه کـرد کـه سیاست افغانستان مبتنی براصل جستجوی راه حـــل اختلافات ازطرق صلح جویانه میباشد وبرهمین معنی آرزو دارد یگانه مسئلهٔ مورد اختلاف بین افغانستان وپاکستان ازطریق مسالمت آمیـــز مرتفع گردد .

وی ازمجاهدات ملل متحد برای رسانیدن مناطق تحت استعمار به‌استقلال شان پشتیبانی کامل افغانستان رااعلام نمود .

هیات افغانی درجلسهٔ فوق‌الذکرمجمع عمومی ازموضوع فلسطین جانبداری کامل نموده و به طرفداری ازمصوبه‌ایکه خاك فلسطین رابحیث مسکن اصلی مردم فلسطین شناخته است و موافق به روحیهٔ چهارمین کنفرانس سران دول وحکومات کشور های غیرمنسلك در الجزایر (منعقدهٔ سپتمبرسال ۱۹۷۳) میباشد رأی داد.

درجمله اکثریت کشور های غیرمنسلك و روبه انکشاف افغانستان درجملهٔ بیست‌ونهمین مجمع عمومی ازشمول موضوع (دسترسی آزاد به بحرو ازبحر) در (منشور حقوق ووجایـــب اقتصادی دول) بصورت جدی پشتیبانی نمود.

۳ــ بتأسی‌ازفیصله هاوتوصیه های چهارمین کنفرانس رؤسای دول وحکومات کشور های غیرمنسلك وبا درنظر داشت وضع بحرانـــی اقتصادی جهان از تاریـخ سوم الی ۸ فبروری ۱۹۷۵ وزرای بنجاه وهفت کشور روبانکشاف که اکثریت مطلق آنهارا کشورهای غیرمنسلك تشکیل میداد بشمول افغانستان در داکـــار پایتخت سینیگال اجتماع کردند تاراهی رابرای توازن قیم موادخام وتولیدات صنعتی جستجو نمایند .

هیأت افغانی دراین کنفرانس سهم فعـال گرفت وتوجه کنفرانس رابااین مطلب جلـب نمودکه سیستم موجودهٔ اقتصاد جهان کــه مناسبات پولی وتجارت بین‌المللی را تنظیم میکند به مضارکشور های کمترین انکشا ف یافته میباشد وقیم مواد خام‌که صادرات کشور های روبه انکشاف راتشکیل میدهد روز بروز تنزیل مینماید، درحالیکه قیم مواد صنعتی‌که واردات کشور هاراتشکیل میدهد روبه‌افزایش است . هیأت افغانی پیشنهاد نمود تا یـك سیستم جدید همکاری بین‌المللی درزیرنظارت ملل متحد تأسیس گردد. همچنین هیأت‌افغانی تقاضا نمودکه کشور های روبه انکشاف که محاط به خشکه میباشند بائیست مورد توجـه مزید وخاص قرار بگیرند .

کنفرانس داکارتصامیمی برای تنظیم تجارت بین کشور های روبه انکشاف وکشور هـای صنعتی اتخاذ نمود .

٤ـ متعاقباً وزرای هفتادوشش کشور روبه انکشاف که اکثراً غیر منسلك بودند ازتاریخ ١٥ـالی ١٨فبروری١٩٧٥ درالجزایرگرد آمدند تادرمورد مشکلات اقتصادی شان بحث نمایند دراین کنفرانس راجع به سیستم غیر عادلانهٔ اقتصادی جهان که تماماًبمضار کشور هـا ی جهان سوم میباشد مباحثات ومطالعاتی صورت گرفت .

هیأت افغانی دراین کنفرانس نیز سهـم فعال گرفت وتوجه کنفرانس رابااین موضـوع جلب نمودکه کشورهای‌کمترین انکشاف یافتهٔ محاط به خشکه درنتیجهٔ بحرانات اقتصاد ی جهان نظربه مصارف اضافی ترانـزیـت و ترانسپورت بیشتر ازدیگر کشور ها صدمه دیده‌اند ومحتاج به مساعدت بیشتر به مقایسهٔ سایرکشور هامیباشد .

هیأت افغانی برای بهبود وضع اقتصادی کشور های روبه انکشاف بذل مساعی راجـع به صنعتی ساختن کشور های مذکور راتوصیه نمود زیرااقتصاد کشور های مذکورکه اکثراً زراعتی میباشند باعدم توازن فاحش بین قیـم محصولات زراعتی که صادرات آنهارا تشکیل میدهد وقیمت های تولیدات صنعتی که واردات کشور های مذکورراحتوامیکند، متضررمیگردد. دراین‌کنفرانس یك سلسله فیصله هاوتصامیم برای بهبود وضع اقتصادی کشور های روبه انکشاف وتغییروضع موجودهٔ تجارت بین‌المللی به منفعت کشور های رو به انکشاف، اتخاذ گردید وبرای‌اینکه سازمان توسعهٔ صنعت ملل متحـد سهـم مؤ ثـر ی د ر ر ا ه صنعتی شدن کشور های روبه انکشاف گرفته بتواند، فیصله بعمل آمدتاسعی شود صلاحیت ها، فعالیت ومنابع یونیدودر چوکات ملـل متحد تزئید یابد .

٥ـ کمیتهٔ انسجام کنفرانس کشور هـای غیرمنسلك کــه شامل هفده عضو میباشد از تاریخ ١٧ـالی ١٩مارچ ١٩٧٥ سومین جلسهٔ رابه سویهٔ وزراء انجام داد تادرزمینه چگونگی تعمیل تصامیم وفیصله های چهارمین کنفرانس سران دول وحکومات کشور های غیرمنسلك درالجزیره (منعقدهٔ پنج سپتمبر١٩٧٣) درپرتو اوضاع جدید سیاسی واقتصادی جهان بحث

نماید وبرای کنفرانس وزرای خارجه‌کشورهای غیرمنسلك که درماه مارچ ۱۹۷۵ درلیما دایر گردید، آمادگی اتخاذ نماید.کنفرانس ازکشور های غیرمنسلك تقاضابه عمل آورد تادر راه تقویهٔ هرچه بیشتر تساند وهمبستگی خویش بذل مساعی نمایند .

این جلسه فیصلهٔ چهارمین‌کنفرانس سران دول وحکومات کشورهای غیرمنسلك را مبنی براینکه تجاوز قوای استعماری بریك کشور غیرمنسلك تجاوز برتمام کشور های مذکور تلقی گردد. باردیگر تائید نمود واز مجادلات آزادی خواهی‌کننده های تحت استعمارپشتیبانی بعمل آورد .

بمنظور تأمین صلح عادلانه درشرق میانه کنفرانس تقاضا بعمل آورد تا اسرائیل تمام خاکهای اعراب راکه ازتاریخ پنج جون ۱۹٦۷ به بعداشغال نموده‌است بدون قیدوشرط تخلیه نماید وحقوق مردم فلسطین برای آنها اعاده شود .

باآنکه افغانستان در این کنفرانس سهم نگرفته بود امافیصله های کنفرانس مذکور مورد پشتیبانی آن قرار دارد .

٦ــ د ومین کنفرانس (یونیدو) (موسسهٔ انکشاف صنعتی ملل متحد) که از تاریخ ۱۲ــالی ۲٦مارچ ۱۹۷۵ درلیماپایتخت پیرو دایر گردید اصلایك اجتماع عادی برای بررسی فعالیتهای موسسه مذکوربود امابتکار وفعالیت کشورهای روبه انکشاف وغیرمنسلك کنفرانس را توسعهٔ زیاد داده بیشتر جهان شمول ساخت وتعداد کشور های سهم گیرنده رابه ۱۱٤ رسانید .

دراین کنفرانس که بحیث یکی ازاجتماعات مهم بین‌المللی تلقی شد فیصله بعمل آمد تااقداماتی مرعی گرددکه درچوکات سازمان ملل متحد وبراساس پر نسیب های جدید پروگرام های طویل‌المدت برای صنعتی‌ساختن کشور های روبه انکشاف ترتیب وعملی‌گردد.

دراین‌کنفرانس فیصله بعمل آمدکه صنعتی شدن کشورهای روبه انکشاف یکی ازمسایل عمدهٔ اقتصادی جهان و مناسبات بین المللی میباشد ومناسبات عادلانه اقتصادی در جهان ازطریق همین صنعتی شدن برقرارمیگردد .

طی این اجتماع صنعتی ساختن بحیث موضوعی شناخته‌شدکه تنها مربوط به پلانهای ملی نبوده بلکه منوط به مساعدت بین المللی میباشد ، لهذاازتمام کشورهای جهان تقاضای همکاری درین مورد بعمل آمد .

هیأت افغانی درین کنفرانس نیزسهم فعال گرفته وازمنافع کشور های روبه انکشاف به صورت عموم وازموقف کشور های کمترین انکشاف یافته محاط به خشکه که افغانستان

نیزازآنجمله میباشد بصورت خاص جانب‌داری نمود .

همنوایی وهمبستگی ایکه دراین کنفرانس بین کشورهای روبه انکشاف بمشاهده رسید درهیچیك اجتماع درگذشته سابقه نداشت .

۷ـ افغانستان بحیث یك کشور مسلمان همواره درراه اتحاد کشور های اسلامی سعی ورزیده وازموقف کشعور های مذکور درصحنهٔ بین‌المللی پشتیبانی نموده است . هیأت افغانی سال‌گذشته درکنفرانس وزرای خارجهٔ کشور های اسلامی درکوالالمپور (۱۱ـ۲۵جون ۱۹۷٤) سهم فعالی گرفت. رئیس هیأت‌افغانی درجلسهٔ کاملهٔ کنفرانس درموضوع شرقمیانه باردیگر موقف افغانستان راتائید نموده تقاضا بعمل آوردکه اسرائیل سرزمین های اشغالی عربی راتخلیه نماید وحقوق مشروع مردم فلسطین اعاده شود .

دراین کنفرانس راجع به تأسیس بانك اسلامی صندوق تساند‌اسلامی تصامیمی اتخاذ گردید وفیصله بعمل آمد تایك آژانس خبر رسانی اسلامی نیزتاسیس گردد .

درجلسهٔ امسال کنفرانس وزرای خارجهٔ کشورهای اسلامی که قرار است بتاریخ ۱۵ جون ۱۹۷۵ (۲٤ سرطان ۱۳۵٤) درجده دایر گردد‌افغانستان بازهم سهم فعال گرفته ودر راه اتحاد وتساند بیشتر جهان اسلامی خواهد کوشید .

بصورت عموم درجریان سال گذشته روحیهٔ همکاری تساند وهمبستگی دربین کشور های مسلمان روبه انکشاف وغیرمنسلك بیشترازین بمشاهده میرسد . در پهلوی همکاری وهمنوایی در اجتماعات عده‌ای ازکشور های مسلمان وروبه‌انکشاف مؤلد نفت برای آندسته ازکشور های روبه انکشاف که درنتیجهٔ بحران انرژی واقتصادی جهان متضرر گردیده بودند درچوکات صندوق های امدادی مساعدت های مالی نمودند ودر قسمت فروش نفت برای کشور های مذکور امتیازاتی راقایل‌گردیدند .

وزارت داخله

وزارت داخله درطول سال که گذشت برای حفظ ، امن ونظم عامه‌ومستقرساختن‌امنیت موثر به نفع مردم کشور خدمت نموده است .

درین سال نیزسعی بعمل‌آمده‌است تا وضع شعبات ودفاتر مختلف وزارت داخله مطابق به مشی عمومی ورهنمود اساسی دولت جمهوری که دربیانیه تاریخی رهبر بزرگ ملی ما(خطاب به مردم افغانستان) ازآن ذکر بعمل آمده‌است تنظیم شود ودرپی آن است تادر کمترین‌زمان به‌اداره ای تبدیل شودکه جوابگوی توقعات اکثریت محروم جامعه ماباشد .

وزارت داخله گذارش کارهای راکه اجـرا نموده است در دوقسمت یعنی اجراآت شعبات مرکزی وزارت واجراآت ۲٦ ولایت کشور و واحدهای ادارهٔ محلی فرعی، آنهارا روی‌همرفته دررابطه بامسایل ذیل بصورت فشرده تقدیم میدارد :

۱ـ اندازهٔ تحصیل باقیات .

۲ـ استرداد املاك دولت وتصفیه دوسیه های املاکی وحل مشکلات ناشی ازحقابه و علفچر .

۳ـ بلند بردن عواید ملکیت دولت .

٤ـ اسکان مردم بی زمین .

٥ـ پیشبرد پروگرام ښاروالی های مربوط درساحهٔ خدمات شهری .

٦ـ وارسی ازاحوال محبوسین وبهترساختن شرایط مادی ومعنوی آنها .

۷ـ تکمیل وبدوران انداختن دوسیه هـای لااجرا .

۸ـ احداث راه های فرعی جدید وغیـــره تاسیسات .

۹ـ فعالیتها درساحهٔ تامین بهترامنیت .

۱۰ـ جلب همکاری وکمك مردم در ساحه های عرفانی واقتصادی .

۱۱ـ درساحهٔ مجادله باخرافات رسم ورواج های کهنه دررابطه بامبارزه درراه تامین حقوق زن طی سال بین المللی زنان .

۱۲ـ سایر فعالیتهای ابتکاری .

قوماندانی عمومی امنیه :

آمریت تشکیلات مدیریت عمومی حرکات :

یکی ازجملهٔ فعالیت های مهم وعمده که در قوای پولیس بعمل آمده عبارت ازتعیین کمیتهٔ می باشدتادرخصوص تنظیم وانسجام تشکیـل قوای پولیس که‌ازبدوتاسیس نظام‌جمهوری‌آرزوی اصلاح آن موجودبود مطالعات خودرا انجام داده نظربه وضع مالی دولت، خواسـت زمـان ، ایجابات عصر وضرورت های مسلکی کـــه احساس میگردید تشکیل جدید را تنظیم‌نمایند.
این‌کمیته قوماندانی‌های ولایات راکه ازلحاظ تعداد پرسونل شعب اختصاصی وتنظیم رتبه عدم توازن رااختیار نموده بودبه گروپ ولایات تیپ الفـ‌بـ‌ج منقسم نموده اند .

درتشکیل جدید قوای پولیس آمریت امنیت آمریت جنائی، آمریت سرحدی، آمریت‌ترافیك، آمریت محبس صناعتی، آمریت‌تخنیکی، آمریت پاسپورت وآمریت لوژستیك هرکدام بـرای انسجام‌وظایف خویش یکتعدادشعب اختصاصی

رادراختیار دارند .

ازبدوتاسیس نظام‌فرخندهٔ جمهوریت‌درکشور عزیزضمن تحولات چشمگیری که درهمه‌ساحات وامور اجتماعی واقتصادی، سیاسی وفرهنگی اصلاحی وتحولات بنیادی وغیره صورت گرفته قوماندانی عمومی امنیه ضمن پروگرام اصلاحی محابس برای اصلاح بهتر وضع محبوسین و محبوسات سراسر کشور دستگاه های صناعتی رابیش ازبیش توسعه داده که محبو سیـــن بتوانند ازمزدآن اعاشه ودرآینده نیز صاحـب حرفه گردند که فعلا ۱۳ولایت در حدود ۷۲۰ نفر محبوسین و۱۵۸ دستگاه صناعتی‌که‌عبارتند ازدستگاه های قالین بافی، سطرنجی بافی ، گلیم بافی، فلزکاری، بوت دوزی، نجاری امور تعمیراتی، نخ ریشی ، خبازی وآسیاب‌مصروف فعالیت بوده وپلانهای انکشافی شان پی ریزی گردیده که امید درآینده قریبی توسعه یابد .

درایام عید سعید اضحی ۱۳۵۳ در حدود ٤٤٤٥ نفر محبوسین مورد عفو رهبر انقــلاب قرارگرفته‌است . برعلاوه بدون تبعیض وامتیاز که‌خاصه‌اجراآت دولت‌جمهوری میباشدکه‌ازاینکه در گذشته حکم محاکم در حصهٔ اکثر محبوسین غیرعادلانه بود یکعدهٔ زیاد محبوسینیکه اضافه ازده سال محبوس بودند وده سال خویش را اکمال نموده وهم کسانیکه میعاد حبس شان ازده سال کمتر ودو ثلث حبس خودرا سپری نموده بودند توسط فرامین جمهوریت رهاشده اند . همچنان درحصهٔ تعیین سرنوشت ۱۷۰۳ نفر محبوس ۱۲ ولایت کشورکه از سالهای متمادی بدون تعیین تکلیف قطعی درمحابس بسرمیبردندا‌جراآت موثربعمل آمده وسرنوشت اکثرایشان معلوم وازین تکلیف رها وتعقیبات جدی درزمینه جریان دارد .

آمریت عمومی جنائی :

فعالیت آمریت دفتر داری عبارت اندازترتیب مسودهٔ سوابق مجرمین وتثبیت هویت آنهـا همچنان ترتیب مسودهٔ آمریت عمومی جنائـی آمریت های جنائی ولایات وشعبات جنائی آن .

ترتیب رهنمای وبررسی واقعات قتل بـا فورمه های اطلاعیه، اوراق تحقـــیق، اوراق محضر تلاشی اماکن بافورمه شهرت مکمـل متهمین خورد سال ، فورمه شهرت مامورین ضبط قضایی ، فورمه محضر عاجل اماکـن ، فورمه شهرت متهمین قضیه ، فورمه محضـر تفتیش اماکن، فورمه محضر استنطاق واقرار متهم، فورمهٔ شهرت متهمین قضیه ، فورمه تسلیمی اجناس واموال، فورمهٔ مدارك اثباتیه، فورمهٔ ورق محضرومشاهدات محل واقعه، فورمهٔ مطالبه‌خارنوال‌غرض‌اشتراك‌درتحقیق، فورمه‌های فوق الذکر طبع وغرض استفاده وتطبیق بـه ولایات کشور عزیز ارسال گردیده، همچنان متحدالمال هاوهدایات لازم راجع به اکمــال دوسیه های جزایی وتطبیق موادقانون اجراآت جزائی وغیره دستورالعمل های لازم به همه ولایات کشور صادر گردیده است .

آمریت تعلیم وتربیه :

طرح کورس مواد منفلقه باهمکاری موظفین ریاست خدمات تخنیکی وزارت جلیلهٔ دفاع ملی ودایر شدن آن درچوکات ریاست خدمات تخنیکی، این کورس مدت هشت هفـــته دوام نموده و۹نفر مامور پولیس در آن اشتـــراك

داشتند .

تدویر کورس حفظ آثار ، تثبیت هویـت وعکاسی ، این کورس برای هفت هفته دوام داشته وبتعداد ۱۸ نفر مامور پولیس در آن اشتراك داشتند .

تدویر کورس مواد مخدره برای موظفیـن پولیس وزارت مالیه ووزارت عدلیه ، شاملین کورس بتعداد ۲۸نفربوده وبرای دوهفته این کورس به همکاری شعبهٔ مواد مخدره مللمتحد دوام نمود .

کورس رهنمایی وظایف پولیس‌جنایی برای ۲۰ تن ازمامورین وزارت عدلیه‌که در بسـت قوماندانی عمومی امنیه تبدیل گردیده بودند مدت ده روزدوام‌نمود. همچنان ترتیب پروگرام تمرینی انداخت تفنگ وتفنگچه برای موظفین آمریت عمومی جنائی . که این کار برای بار اول صورت گرفته است .

آمریت اطلاعات :

ترتیب راپور واقعات مستعجله ولایـــا ت کشور همه روزه در ۱۲ نسخه وارسال آن به مردجع مربوطه، همچنان ارزیابی ۴۰۳۸ واقعه مستعجله که ازولایات به آمریت اطلا عـــات مخابره گردیده است وترتیب وتنظیم دوسیه های سوابق جرمی . این اقدام جدیدا درسال جاری شروع گردیده است وهمچنان تعلیمات نامهٔ آن نافذگردیده که بعد ازین مطابـــق تعلیماتنامه اجراآت خواهد شد. هکذاترتیب وتنظیم یکتعداد کارتها وفورمه هاغرض‌بهبود امور وجمع آوری احصائیه های واقعات .

آمریت کریمنال تخنیك :

تدقیق آثار، آلات افزار فعل وبتعداد چهل واقعه ازمرکز وولایات معاینه ومطابقت داده‌شده است وبالاثر ابراز نظر گردیده همچنان به تعداد ۱۸۰ قطعه سند تحت معاینه ومقایسه گرفته شده ودرمورد نظریه داده شده است . هکذاازمحل واقعات قتل، حریق ، حادثــات ترافیکی نظر بلزوم دید عکاسی بعمل آمـده است .

آمریت تعقیب مرکزی :

اجراآت درمورد اشخاص واجناس مفقودشده اختطاف شده‌گان ومفرورین وهمچنان در مورد متهمین‌که به امراض عقلی وعصبی دچاربوده‌اند درقسمت دریافت ورثهٔ نعش های مجهول‌الهویه ودریافت ورثه وتثبیت وراثت ازطریق این آمریت واعزام مجروحین واجساد به روغتون هاوسرویس طب عدلی .

آمریت تثبیت هویت :

طبقه بندی کارت چاپ انگشت ده گـانـه بتعداد ۵۰۰۰ کارت، ترتیب وتنظیم عکاسـی های مجرمین بتعداد ۱۵۰۰۰ قطعه همچنان در مورد ۵۳ قضیهٔ مختلف آثار چاپ های انگشت وپل های پاابراز نظر گردیده وراجع بسوابق جرمی اشخاص به شعبا ت ذیعلاقه معلومات موثق ارائه گردیده است .

آمریت گروپ تحقیق :

باساس ضرورت مجادله بارشوت ۲۶۱ نفر ازمامورین ملکی وصاحب منصبان پولیس و عسکری بالفعل درحال اخذ رشوه از طـــرف موظفین این آمریت دستگیرودوسیه های‌مربوطهٔ آن هاا‌کمال وبمحاکم ارسال گردیده است . درموضوعات وواقعات مهم فریبکاری نوت‌جعلی

قطاع الطریقی سرقت های بزرگ تحقیقات لازمه بعمل آمده است .

مواد مخدره واموال قاچاقی که از تاریــخ اول حمل ۱۳۵۳ ـالی تاریخ ۲۲ دلو ۱۳۵۳ درمرکز گرفتار گردیده که قیمت مجمو عی آن ۵۸٤۱۹۷۸ ـافغانی بالغ میگردد .

اکادمی پولیس :

درسال ۱۳۵۳ یك تعداد از فارغان صنف دوازدهم ونهم تحت تربــیه گــر فته شــد ، وفارغ التحصیــل گردیدند .

هکذا جهت فراگرفتن طرق بهتر اصــول تدریس یك کورس پیداگوژی بهمکاری پوهنتون کابل برای استادان اکادمی دایر گردید .

درسال جاری ۱۸ نفر دریوران جوان رابه حیث دریو ومعلم دریوری تربیه نموده است دراولین کورس ٤۰ نفر شامل اند .

تغیر درسیستم تدریس :

مااولتر ازهمه برای تدریس بهتر معلمین اکادمی راتابع کورس اصول تدریس نمودیــم تاباآموختن اساسات واصول تدریس بهتــــر بتوانند ازاجرای وظیفه مشکل معلمی بدرآیند زیرا فراگرفتن دانش چیزی وانتقال آن بـــه دیگران چیز دیگریست که باید مطابق پرنسیپ های تجربه شده صورت گیرد وباین اساس بهبود بعمل آمده رضایت شاگردان حاصــل شود .

ازجانب دیگر سیستم تدریس دوامدار وخسته کن ۱۵و۲۰ مضمون که دریك زمان صــورت میگرفت به سیستم سمستر تحول نمود که در هرسمستر تعدادی ازمضامین تدریس بعد ز اخذامتحان البته تعداد که کامیاب شده اندشامــل سمستر دوم شده متباقی مضامین رامیاوروند باینترتیب فشار آموختن مضامین زیاد دریك لحظه ۵۰ فیصد تخفیف یافت .

تغییر دیگریکه درساحهٔ تدریس اکادمی آورده شد تقسیم مضامین به گروپ های جداگــانه بنام دیپارتمنت که درآن گروه معلمین مضامین مشابه ومربوط دریك دیپارتمنت تحت اداره یك آمردیپارتمنت اجرای وظیفه نموده وباین ترتیب یك انسجام بهتر وهم آهنگی بوجودآمدومساعی مشترك رابدون تکرار موضوع در مضامیـــن مختلفه پیش میبرندودرموارد تدریسی وانکشاف بعدی رشته های خود مشوره وهمکاری مینماید دیپارتمنت های موجود عبارت انداز :

۱ـ دیپارتمنت ترافیك برای انسجام وتنظیم موضوعات ترافیکی .

۲ـ دیپارتمنت تعبیه برای انسجام وتنظیم موضوعات وظایف پولیس . تعبیهٔ پــولیسی ، جمع نظام، عملیات پولیس، انداخت. حقوق و قوانین وتعلیماتنامه های پولیس .

۳ـ دیپارتمنت جنائی برای انسجام مضامین موضوعات کریمنالستیك ، کریمنال تخنیــك کریمنولوجی وروحیات جنائی .

٤ـ دردیپارتمنت سپورت به استثنای کورس عالی عموم صنوف سپورت میکنندواین دیپارتمنت باالمپیك تماس داشته ودر مسابقات اشتــراك مینمایندمشکل عمده اینست که سپورت مینهای پولیس درولایات تقسیم اند اماباوجود آن در اثرسعی این دیپارتمنت ازجمله سپورتمینهای موجوده دونفر فوتبالیست حایزبه درجهٔ اعلی شــــده در تیم ملــــی افغــــانستـــان شامل

شامل گردیده اند . ازطرف دیگر تمام قوانین مربوط وظایف پولیس و تعلیماتنامه هـــــای ضروری دراکادمی تدریس میشود . که فارغان ازطرفی اجرآت مسلکی وازجانب هم صلاحیت هاوطرز ایفای وظایف رامطابق اصول بدانند. درساحهٔ کلتوری واجتماعی یك مضمون جدید در اکادمی بنام تحولات اجتماعی و جمهوریت اضافه شداین مضمون بههمه شاگردان تدریس میشود تاایشان تحولات اجتماعی وعلت آنرا درك وازجمله درمورد جمهوریت ها، ماهیت و محسنات رژیم جمهوری معلومات کسب نمایند وعلاوتا یك فصل خاص درین مضمون مربـوط تحولات افغانستان ومرام های دولت مترقـی جمهوری ماست که اعلام جمهوریت فعالیـت های روزمره دولت نوین مارا در بر گـرفته شاگردان مطابق به خط مشی مترقی و مردمی کسب دانش مینماید وازمسایل روز آگـاهی حاصل میدارند علاوتا اجیران ساتونکی های اکادمی تابع کورس سواد آموزی شده تامطابق مرام جمهوریت باسواد شوند .

برای تنویر بهتر واشتراك عملی شاگردان درهفته دوساعت برای کنفرانسها ونمایش فلم های تربیوی ومستند اختصاص داده شد که اینکار ازدیاد معلومات وبلندرفتن سویهٔعمومی وتقویه مورال پولیس ارزش دارد. همچنان کوشش شده که کتابخانه اکادمی تقویه وکتب متنوع مسلکی وحقوقی و اجتماعی بـدسترس استادان وشاگردان گذاشته شود. چنا نچـه بعداز انقلاب سرطان تعداد کتب از ٤٨٤٨جلد به ٦٩١٣ جلد رسیده است .

اجرآت ریاست پلان :

ریاست پلان در سال ۱۳۵۳ فعالیتهای آتی رابعمل آورده است :

نظربه پیشنهادات وتعدیل در تشکیـــــلات انفکاك قریهٔ چهل باغتون ازولسوالی مالستان بولسوالی جاغوری ولایت غزنی ، تشکیـــــل علاقه داری جدید موور درلوی ولسوالی کنرها وانفکاك قرای زردسنگ وچوپان از ولسوالی چك والحاق آن بو لسوالی سید آباد ولایت وردك .

درزمینهٔ تربیه یکتعداد پرسونل فنی بـه سویه های مختلف علمی بااستفاده ازبورسهای ممالك دوست بتعداد سیزده نفر مـــــا مور غرض ادامه تحصیل به مواعید مختلف عـــازم کشور های اضلاع متحده ، هندوستان، فرانسه، جاپان، آسترالیا ، ایران ، تایلند ومالیزیـا گردیده اند . همچنان بتعداد ۳۵ نفر مامور بکلوریا پاس ولیسانس غرض ادامه تحصیلات عالی بهکشور هندوستان معرفی گردیده اند . علاوتا پروگرام کارسه نفرمتخصصین هندیکه باساس مذاکره کمیسیون مشترك افغانی و هندی رویاحتیاج وزارت داخله درشقوق اسکان واحصائیه به آمدن شان به افغانستان موافقه شده وازجمله یك نفرمتخصص هندی وارد و شروع بکار نموده است .

ترتیب وتکمیل مسودهٔ قانون ادارهٔ محل .

تدقیق لوایح وارداتی ښاروالی کابل .

مدیریت ښاروالیها در جزء تشکیل ایـن ریاست تشکیلات وبودجه ښاروالیهای محلات (ولایت ، لوی ولسوالی، ولسوالی وعلاقداری) راتدقیق وبمراجع ذیصلاح تقدیم نموده است .

عیار نمودن بودجه های ښاروالیها بروی چهل فیصد عواید ثابت سنوی وتثبیت بودجهٔ انکشافی ښاروالی ها .

تنظیم وفعالیت ښاروالیهای محلات درجهت خدمات بیشتر شهری از قبیل شبکه آبرسانی، برق، سینما وغیره ازداخل بودجهٔ انکشا فـی ښاروالیها .

اعزام یك هیات جهت رهنمایی وتنظیم بودجه سال ۱۳۵٤ ښاروالیها بولایات باساس مقررهٔ جدید اصدار هدایت دربارهٔ کمك ښاروالیهابه کتابخانه های عامه مربوط غرض تنریر افکار همشهریان واصدارهدایت غرض تطبیق پلانهای شهری، محلات کـه قبلا مراحل خود را پیموده است .

ریاست اداری :

ریاست اداری برعلاوه اجرای امور محوله اداری وزارت داخله به منظوررفع مشکـلات وفراهم آوردن تسهیلات لازمه وتثبیت حقوق مثبته مامورین مربوطه کمیسیو ن راءوظـــف ساخته تاسوانح برخی ازمامورین راکه ازآغاز ماموریت رتبهٔ شان تثبیت نگردیده بروفـــق روحیهٔ قانونی تثبیت وبه مقام ذیصلاح تقدیم نمایند وهم فورمه های دارایی مامورین کـه قانونادرهرپنجسال بید تجدید می گردید در سنوات ماضی عملی نشده بود به تجدید آ ن درمرکز وولایات اقدام وبه تعداد ۲۰ نفر از فارغان پوهنځی هاولیسه هارادر مربوطـــات وزارت داخله جذب ومبلغ ۱۹۱٤۹۵۸ــافغانی ذریعهٔ شعبهٔ مربوطه ازمدارك مختلفه تحصیل نموده است .

ریاست احصائیه :

ریاست احصائیه وزارت داخله منحیث وظیفه دار امور ثبت سجل افراد کشور با امکانات توان مالی وپرسونل کهدردسترس دارد بادر نظرگرفتن نابسامانی های گذشته با عـلاقـه وشوق تمام مجاهدت ورزیده ، تاراه معقـول ومناسبی راکه باایجابات عصرکنونی واحتیاجات روزافزون ملی مطابقت داشته باشد اتخـــاذ وبیك سلسله فعالیتهای مفیدی درمورد اصلاح ثبت سجل مبادرت ورزیده که بصورت خلاصه ذیلا توضیح میگردد :

تهیهٔ تعلیماتنامه هاو هدایت نامه ها درمورد اجرای ثبت سجل وتوزیع تذکره بـرعـــلاوه دانستن معلومات اداری معلومات اختصاصـی وفنی راازنگاه احصائیه نیز ایجا ب مینمایـد چه امور ثبت سجل درچوکات مقررات واصول مربوطه به آن چرخیده جزئی ترین اهمال و غفلت دراجرای کارسبب پسمانی کار ومشکلات عمده اداری وتخنیکی رابارمی آورد . لهذابرای اینکه امور مربوط بمحور اصـــول وسیستم تخنیکی چرخیده باشد لازم دانسته شد تادر مورد اجراء وبجریان انداختن کار تعلیماتنامه هاوهدایت نامه هاترتیب وتدوین گردد ، چنانچه طی جلسات متعدد بادر نظر گرفتن پرنسیپ هاومقررات احصائیوی هدایت نامه ها ولوایح ترتیب، تهیه وبدسترس مامورین مربوطـه گذاشته شد .

برای اینکه امور توزیع تذکـره مطابق بـه مقررات قانونی و متحدالشکل عملی شده واز پراگندگی کار جلوگیری شده باشد سیمینار هاوکنفرانس یکهـــفته ای در کتابخانهٔ وزارت

داخله دایر وعملا برای هیات های توزیع تذکره تفهیم گردید تامشکلاتیکه احیانا درطرز اجراآت کاررونما ویا احساس شود مرفوع دارند .

استفاده ازکارت دیموگرافی که معلومات در موردتعداد ومشخصات نفوس رابه سویهٔفامیلی احتوا میکند نیز صورت گرفته ومندرجـهٔ آن عبارت‌اندازسکونت‌دایمی، محل‌تولد، تاریخ‌تولد، سن، حالت‌مدنی، شغل‌وظیفه ومحل‌کارسواد و درجهٔ تحصیل ، زبان مادری، وخارجی تغییر درمحل سکونت دایمی، نقل مکـانی ومثال ان عملیات وارزیابی مواد متذکره توسط مـاشین های الکترونیك درآینده صورت خواهد گرفت چه سنجش وارزیابی این نوع معلومات جهت طرح پروگرام های انکشافی قابل ارزش‌واهمیت خواهد بود .

شروع توزیع تذکره بصورت نمونوی :

برای اینکه فهمیده شده بتواند توزیع‌تذکره دریك روزبه حداوسط ازطرف هیات هـا ی منتخبه بچه تعداد توزیع شده میتواندوهمچنان هیات های مربوط باکدام نوع مشکلات وپرابلم هادر جریان توزیع تذکره مواجه میشوند و هکذاتاچه اندازه موفقیت کار متصور است این هاسوالهای بودکه باساس آن پروژه نمونوی یکماهه رویدست گرفته شد، در شروع کار ولسوالی ده سبزکه شرایط شهری و دهاتـی درآن محل میسر بود بصورت نمونه انتخـاب گردید .

بعداز تطبیق پروژه نمونوی یك ماهه نخست توزیع تذکره شهر کابل آغاز گردید وبعد از نتیجهٔ مثبت که ازاین عملیه بدست آمد بـه تعقیب شهر کابل ولسوالی های کابل وبعدا ولایت کندهـار متعـاقبـاً در تمـام ولایـات افغانستان توزیع تذکره شروع وگسترش‌یافت.

که به اساس پیشنهاد ریاست احصائیـه ومنظوری مقام‌وزارت داخله تحت ادارهٔ مستقیم والی منطقه اجراآت توزیع تذکره رویدسـت گرفته شد طبق پلان پیشبینی شـده توزیع عمومی تذکره جمهوریت درظرف دو سـال و ششماه تکمیل خواهد گردید .

جدول ذیل تعداد تذکره به حساب هـزار درسال ۱۳۵۳ مرکز وولایات نشان میدهد :

ولایات کابل	۲۸۰
ننگرهار	۵۲
وردك	٦٤
کندهار	۲۰۵
لوگر	۲۵
بغلان	٥٤
کندز	٥٥
پروان	۸۲
بدخشان	۳۵
جوزجان	۵۸
بلـخ	۱۱۲
لغمان	٦۰
پکتیا	١٤
غزنی	١٦٥
زابل	۳۹
ارزگان	١٦
هلمند	٦٩
فراه	۳۹
فاریاب	٤١
نیمروز	۱۲
هرات	۸۱

بادغیس	۵۰
غور	۶۰
سمنگان	۶۲
بامیان	۱۱۹
تخار	۳۰

مطالعات درموردوقایع‌حیاتی تولدات ووفیات:

چون راپورهای فعلی تولدات ووفیات ناقص بود لهذاراپور های مذکور ازطرف ریاست ثبت سجل ترتیب وتدوین وپس ازارائه نظریات متخصصین داخلی وخارجی مورد قبول قرار گرفت وپروژه نمونوی درمناطق که اکنون توزیع تذکره وثبت نفوس خاتمه یافته است رویدست گرفته میشود .

ریاست تفتیش :

این ریاست طی سال گذشته بر انسجام یکعده تفتیش های عادی واستثنایی از امور ولایات وواحد های محلی تا جائیکه بوزارت داخله ارتباط میگیرد پرداخته . این امورعبارت بوداز املاك امور مربوط به شکایات اشخاص علیه مامورین دولت وامورجزایی ، احصائیوی حقوقی وغیره .

هدفیراکه ریاست تفتیش وزارت داخله درتفتیش هایش تعقیب نموده است هماناصلاح وبهبود امورادارى وزارت وجریان آن در مجاری اصلی آن ومتوجه ساختن مامورین مربوط به سهو، لغزش، غفلت و خطایی که مرتکب شده باشند بوده است .

باین هدف وظایف تفتیشی خودرا باارتباط موضوعات یادآورشده درهمنوایی باروحیه نظام نوین انسجام داده ۹۰ دوسیه و موضوعات مختلط رااحتوا میدارد .

مدیریت عمومی اسکان :

درپرتو روحیهٔ نظام جمهوریت و ارشادات پیشوای انقلاب ورهبرملی مامبنی بر توزیع اراضی برای اشخاص مستحق بی‌زمین، اسکان خانواری ذیل به پروژه های آتی واراضی غیر پروژه وی صورت گرفته است :

۱ــ در پروژهٔ هلمند
۳۹۸۰ــ خانوار
۲ــ درپروژهٔ ننگرهار
۱۲۷۶ــ خانوار
۳ــ در پروژهٔ غوربند ، پروان
۱۷۲ــ خانوار
٤ــ بهاراضی‌غیرپروژه‌وی مربوط ولایت‌بغلان
۷٤ــ خانوار
جمله ۵۵۰۲ــ خانوار

ولایت کابل

تحصیل باقیات ۵۸۵۰۳۶۳۳٤۳ر۹۱ــ افغانی.

استرداد املاك دولتی وتصفیه دوسیه ها ی املاکی :

دراملاك مستوفیت موازی ۱۳۰ جریب زمین تصفیه و٤۲ دوسیه املاکی فیصله ویکتعداد دوسیه های دیگر تحت دوران است .

درولسوالی شکردره موازی ٤۳ جریب ۱۱ بسوه و۹بسواسه زمین تصفیه وملکیت دولت شناخته شده است .

درولسوالی قره باغ بتعداد ٦ جلد دوسیه تحت دوران است ، درولسوالی پغمان بتعداد ۳٦ جلد دوسیه املاکی تحت دوران گرفته شده است، همچنان در ولسوالی چهاردهی بتعداد

۱۰۳۷۹ قطعه اظهار نامه املاکی تصفیه شده وهکذا درولسوالی ده سبز بتعداد ۵۷ دوسیه تصفیه وبتعداد ۹۵ دوسیه تحت اجرا قرار گرفته است .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

مستوفیت ولایت کابل ازدرك عواید املاك دولتی وغیره مبلغ ۲۳۲۲۶۰۸ـافغانی تزئید بعمل آمده. درولسوالی شکردره از درك عشر للمی مقدار ۹۴۲ سیر گندم تزئید بعمل آمده است .

درولسوالی میربچه کوت از عشر للمی مقدار ۹۵٤ سیر گندم تزئید شده است .

فعالیت ښاروالی :

درولسوالی قره باغ یك مسجد جامع بکمك اهالی تهداب گذاری شده است . همچنان درولسوالی میربچه کوت در حصه اعمار مندوی حمام عصری وتطبیق نقشه شهری تدابیرلازمه اتخاذگردیده است .

وارسی احوال محبوسین :

۱ـ درقوماندانی امنیهٔ کابل : تعدیل در سیستم حسابی ، تصفیهٔ حسابات صناعتی، تنظیم پروگرام صنعتی، تشکیل اساسی برای شعبات صناعتی، تعیین نوروم واستندردتولیدی برای شعبات صنعتی درفی روز .

همچنان ترتیب بودجه وحساب ذخایر برای کارگران صنعتی، تاسیس دکانهای موادغذایی، لوایح کارت هویت برای کارگران صنعتی، تاسیس داش وتنور خبازی درداخل محبس ، طرح تعلیماتنامه اساس نامه ولایحه وظایف برای مامورین وکارگران، محبوسین و همچنان مراقبت ازوضع صحیمحبوسین توسط دکتوران.

وارسی دوسیه ها :

درقوماندانی امنیهٔ کابل ۸۲٤ دوسیه در ولسوالی سروبی بتعداد ۹۷ فقره جزایی در ولسوالی قره باغ بتعداد٤۹ دوسیه، درولسوالی بگرامی بتعداد ۱۳۳ دوسیه، در ولسوالیپغمان بتعداد ۱۰۲ دوسیه ، درولسوالی میربچه کوت بتعداد ٤۸ دوسیه ، در ولسوالی چهاردهی بتعداد ۷۱ جلد دوسیه ودرولسوالی ده سبز بتعداد ۲۵ واقعه تکمیل و۲۳ دوسیه تحتدوران است .

دوسیه هائیکهازطریق څارنوالی اجرا وغرض تطبیق بمراجع مربوط ارسال شده جمعا بتعداد (۱۷۳۱) میرسد .

احداث راه هاوتاسیسات :

درولسوالی قره باغ بین ولسوالی قره باغ واستالف بطول ۷کیلو متر، در ولسوالی چهاردهی بین قریهٔ موسهی علیا وسفلی بطول شش کیلومتر سرك وهمچنان پل قلعهٔ شاده و۱۰ عدد پلچك وبند آبگردان اعمار گردیده است .

جلت وهمکاری مردم :

درولسوالی سروبی اهالی قراه تیزین موازی ۲جریب زمین و یازده هزار افغانی را عرض اعمار مکتب ابتدائیهکمك نموده‌اند، درولسوالی چهاردهی اعمار لیسه موسهی سفلیکه بکمك مردم اعمار گردیده است . ترمیم و رنگمالی لیسه قلعهٔ مرادبیك میربچه کوت قره باغ متوسطه کلکان، پوشش وترمیم مکتب دهکلان موسهی ، اعمار تعمیر متوسطه موسهی، اعمار تعمیرمکتب خواجه حسن ودکو، تهیه دروازه

وکلکین برای مکتب چکری ، ترمیم دروازه های مکتب جکدلک ، اعطای یك جریب زمین جهت اعماریك مکتب قره باغ، اعمارتعمیر مکتـــب شکردره، همچنان تعمیر مکتب میربچه کوت ومنزل اول متوسطه خواجه لکن از بودجهٔدولت وکمك اهالی اعمار وترمیم گردیده است .

ولایت هرا ت

تحصیل باقیات :

مبلـــــغ ۸۷ر۴۵۵۴۳۶۶۵ ـ افغـانـــی ۰۰ر۴۵۲۱۵ ـ دالـــــر ۰۰ر۱۴۸۲۷ سیر گندم و۰ر۱۰۹۷ سیر جوبدست آمده است .

استرداد املاك دولت وتصفیه دوسیه هـــای املاکی :

موازی ۲۶۴۴۰ جریب زمین از تصـــرف غیرقانونی اشخاص کشیده شده وسر جمـع املاك دولت قید گردیده است وهم بتعداد ۲۶ جلد دوسیه املاکی فیصله شده است .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۰ر۱۲۳۸۴۱ـافغانی در عواید اراضی دولت تزئید بعمل آمده است .

اجراآت ښاروالی هرات :

تزئید عواید درشقوق مختلفه ښاروالی به مبلغ ۶۰ر۸۰۵۷۱۴۳ـ افغانی، تکمیل وترمیم سینما هرات ، ترمیم یك قسمت بنانیمکاره دفتر ښاروالی ، تکمیل تعمیر محل رهایش ښاروال ، ترمیم تسطیح پخته کاری و آماده ساختن به جهت قیرریزی جاده های عمومی جنوب ، جنوب شرق مسجد جامع ، اعمارچند چشمه مبرز درگوشه جنوب پارك مسجد جامع اصلاح وترمیم هوتل پارك کافه های تخت‌صفر شیدایی میرداود وپارك پشتون پل وپارك‌های مربوط آنهاو همچنان جغله اندازی وپخته‌کاری سرکها ، پلچك ترمیم جاده های قیرشدهٔ شهر هرات، ترمیم‌وآماده ساختن یك دربندکاروانسرا برای مندوی برنج فروشی ، نل دوانی واکمال پروژه آبرسانی وتوزیع آب بداخل مقـررات برای ۲۸۲ منزل و۱۹ باب مسجد وهکذا ترویج سیستم اوزان متریك .

در ښاروالی غوریان :

نصب نمودن لوحه های فلزی بدرب منازل که مبلغ ۳۰۰۰۰ـافغانی ازین ناحیه در عواید ښاروالی تزئید بعمل آمده است . سروی دو هزار جریب زمین درساحهٔ شهری برای مردم بدون سرپناه، حفریك حلقه چـاه عمیـق آب آشامیدنی برای ۴۰۰۰ نفر وهم فعال ساختن دوپایه جنریتر برق سابقه .

وارسی احوال محبوسین :

توصیه نمودن دکتوران‌جهت باخبری ازوضع صحی ، جلب‌همکاری‌مردم‌برای‌کمك به محبوسین بی بضاعت، باخبری ومراقبت همیشگی مامورین مسئول ازوضع محبس ومحبوسین ووارسـ‍ــی دوسیه های مربوط .

احداث راه ها وتاسیسات :

اصلاح وترمیم سرك پل مالان وپشتون پل بطول ۱۳۵۰ متر وعرض ۱۵ متر تکمیل، تعمیر بانك خون وکلینیك های اولیه مربوط سـره میاشت ، تهداب گذاری چهار مسجد درشهر هرات بکمك مردم وتکمیل یك تعمیر جدید در ولسوالی زنده جان، ساختمان آبدهٔ جمهوریت وهمچنان تعمیر شفاخانه نسوان درشهر هرات حفرچاههای عمیق آب مشروب درقریهٔ زیارتجاه گذره وانجیل وافتتاح پروژه آبرسانی شهـر

هرات .

در ساحه امنیت :

توسعه دادن ساحهٔ فعالیت دو ماموریـــت پولیس جدید الشکل بشمول مامور هـــا ی پولیس سمتی وولسوالی انجیل که ساحـــهٔ مشترك دارند. موظف ساختن گزمه های ثابت وسیار دربین خالیگاه هرماموریت سمت که از بروز واقعات جنائی واحتمالی جلوگیری شده بتواند . قرار دادن سه‌عراده موتر اضافه‌کارآمد قطعات سرحدی به دسترس ماموریت پولیس جهت‌گزمه شبانه به‌نواحی‌مختلف شهروهمچنان تعیین نمودن بلوك های سوار پولیس درکوچه های‌که موتر رفته نمی تواند .

دستگیر متنفذین قریه‌هاکه درارتکاب جرایم عامل اصلی پنداشته میشدند .

جلب وهمکاری مردم :

به مقصد تقویه بانك خون حسابی دربانك افتتاح ومبلغ ۱۹۸۷۷۰ـ افغانی بحساب مذکور تحویل شده است ، مبلغ ٤٨٩١٨٥ـ افغا نی بمنظور اصلاح وترمیمات مسجد جامع هـــرات ازجانب اهالی‌کمك شده است، اهالی ولسوالی زنده جان برای تعمیرجدید و لسوالی مبلـــغ ۹۳۳٦۳ـ افغانی کمك داده اند .

اهالی ولسوالی‌گذره مبلغ ۱۳۷۲۰ـ افغانی به لیسهٔ زیارتجاه مساعدت کرده ودر حفر چاه عمیق وتکمیل کندن‌کاری پروژه آبرسانی‌کمك نموده اند .

اهالی ولسوالی کشك یك دربند حویلی و یکقطعه زمین جهت تعمیر مکتب به معارف‌اهدا کرده اند اعمار تعمیر جدیدبرای مکتب نسوان درولسوالی گلران، اهالی قریهٔ سیران اوبـــه یکقطعه زمین جهت تعمیر مکتب آن قریه اعانه داده اند .

نصب کتاره ولوایح مربوط ترافیك در کنار جاده ها، جمع آوری یکمقدارزیاداموال قاچاقی ازدکانها وتعیین نمودن محصول گمرکی بالای آنهاکه مبلغ ٢٦٧٢٤٤٥ـافغانی ازین ناحیـــه عاید شده است .

همچنان پخته‌کاری وکانکریت پیاده روهای جاده های شهر وپیاده روهای مربوط منازل اشخاص .

ولایت بلخ

تحصیل باقیات :

مبلـــغ ۰۰ر۱۹۷۷۱٤۹۰۱ ـ افغـا نـــی ۰۰ر۱۰۹۳۵٤۸۲ سیر گندم .

استرداد ملکیت های دولت :

۷۸۱٤۲ جریب زمین ازاشخاص متنفذمسترد وبسرجمع املاك‌دولت قیدشده وهم۳۳۰۰جریب زمین از۱۸۱ خانوار ناقل نسبت غیر حاضری قابل استرداد بدولت شناخته شد. و۱۳۸۰۰ جریب زمین تحت تصفیه که منجمله آن۲٤۹٤۳ جریب مالچرتثبیت وموازی ۲۲۹۰ جریب‌زمین للمی ازآن تشخیص گردیده همچنان ٢٦٩٩٤ جریب زمین مالچر تثبیت وبه سیستم فنـــی اعمار چوب درك هاساخته شده است .

تعیین حقابهٔ زمینهای مربوط باساس‌مالیه‌دهی و٢٦جلد دوسیه املاکی تصفیه واکمال گردیده و۲۱ جلد دوسیه تحت دوران قرار داده شده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۸۹۸۰۰۰۱ـافغانی و٤٤٧٨ سیر گندم تزئید بعمل آمده است .

اجراآت ښاروالی :

کانکریت پیاده روهای شهر مزار شریف بادوجناح پارك جمهوریت درساحه ۱۵۰۰ متر مربــع و ۳۲۲۰۰ متر مربع زمین دو طـرفه سرك ترانزیتیولایت جهتوسعتسرك ازطرف اهالی کمك شدهاست ، ترمیم کاریاستودیوم ښاروالی، احداث سرك سلطان غیاث الدیـن بطول ۶۰۰ متر وعرض ۱۲ متر هموار کاری وجغله اندازی شده است .

وارسی احوال محبوسین :

توصیهنمودن دکتوران جهت باخبری ازوضع صحی واحوال گیری محبوسین هفتهٔ یکبار . وهمچنان اعمارمحبسجدیددرولسوالی چاربولك.

احداث راه های تاسیسات :

اعمار ۲۸ پلچـك در حـوزهٔ شهر مـزار شریف احداث یك کانال طبق نقشه غـــرض بیرون کشیدن آبهای صحی روضهٔ مبارکـــه بمصرف ۴۵۰۰۲۰ ـافغانی نصب واتمرپمـپ سه شبکه آبرسانی در ولسوالی بلخ شورتیپه دولت آبادبکمك وزارت صحیه، اکمال تعمیریك باب برج برق درعلاقداری وولسوالی، احاطهٔ باغ عمومی خواجه پارسا ولسوالی بلخ، جغله اندازی سرك بین ولسوالی بلخ ودولت آباد وسرك شهربلخ الی سرك ترانزیتی حفر چاه عمیقغرضآبآشامیدنی درولسوالیدولتآبادوکار تعمیر مرکزصحیشولگرهو تاسیس کوپراتیفزراعتی واحداث راه شور تیپه ودولت آبادکه تخمین ۶۵ کیلو متر نظربه سرك سابقه فاصله آ ن کوتاه شده است .

جلب همکاری مردم :

مقدار ۶۷۰ سیر گندم و۳۰۰ ثوب بالاپوش به محبوسین مبلغ ۱۳۸۹۵۳ـافغانی و موازی ۱۱ جریب زمین راغرض اعمار مکاتب مدیریت معارفازجانب اهالی وهمچنان مبلغ ۱۲۷۱۹۹۴ افغانی راتجار وسرمایه داران بمنظور اعمار و اکمال عمارت پنج منزله (مهمانخانه) دولتـی به ښاروالی مزار شریف کمـك داده انـد . ۳۰۰۰مترسرك پارك روضهٔ شریف کانکریت و۱۵۰ عدد چراغ نیون نصب گردیده کـــه مصارف آن ازجانب اهالی تادیه شده است . ۸۰۰ گروپ سرخ وچندچوکات متبرکهروضه نیز اهدا ونصب شد، حفرچاه آب آشامیدنی درمکتب ابتدائیه سیاهگرد ، اعطای ۲ جریب زمین برای اعمار مکتب پسر شهید از طرف اهالی علاقداری دهدادی وهمچنـــا ن تاسیس کوپراتیف زراعتی درولسوالی نهر شاهـی . مبلغ ۴۲۵۳ ـافغانی کمك اهالی جهت اکمال مکتب پیکان دره وعمارت لیسه شولگره وترمیم وجغله اندازی سرك حفرچاه عمیق وپخته کاری دانه های آب درولسوالی چمتال مبلغ ۸۳۳۰۰ افغانی رااهالی چاربولك غرض تکمیل مکتـب و طواط و تعمیـر مکتب ـ رابعـــه بلخـــی وهمچنان یك دربند حویلی و۲جریب زمیـــن رااهالی چاربولك به مکتب شیخ تاش تیموز اعانه داده اند .

فعالیت های ابتکاری :

اعمار نظارت خانه وکانتین بداخـل محبس وتاسیس کورس سواد آموزی برای محبوسان وهمچنان اعمار آسایشگاه اطفال صغیرو دایر ساختن یك شفاخانه بداخل محبس ، تمدیدلین

برق برای اهالی دهدادی وتمدیدلین تیلفـون علاقداری چارکند به مسافه ۳٤ کیلومترونصب یك پایه سوچبورد ٤لینه تیلفون دردهدادی .

ولایت پکتیا

تحصیل باقیات :

مبلغ ٧٥٦٠٧٩٦ـافغانی و١٠٨٧ سیر گندم و١٢٢٦ سیر جوبدست آورده شده است .

استرداد املاك دولتی وتصفیه دوسیه های املاکی :

موازی ٧٤٣٣ جریب زمین ازمردم مستردو ملکیت دولت شناخته شده شده وهمچنان بـه تعداد ١٠ جلد دوسیه املاکی تصفیه گردیده است .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ١٤٧٢٧٤٦ر٠ـ افغانی تز ئید بعمـل آمده همچنان مقدار ٣٨ر٥٧ سیرگندم ٢٨٦٥ سیرجو ٧١٢ سیر جواری ١٤٧٣ سیر شالی و٢٢٧ سیرماش تزئید بعمل آمده است .

فعالیتهای بناروالی :

درشهر خوست گردیز ٤٠٠ دکان در ضمن فعالیت های شهری اعمار وکار مسجد جامـع خوست وارگون آغاز گردیده است وهم ٤٥٠ نمره زمین مطابق نقشه شهری در خوسـت توزیع شده است .

وارسی احوال محبوسین :

توزیع مواد غذایی به محبوسین بی بضاعت وتقویه وانکشاف دستگاه صناعتی بمنظوربهبود وضع حیاتی محبوسین .

در ساحه امنیت :

تعیین گزمه هاوپهره هادرداخل شهرمحلات ومناطق سرحدی بوسیلهٔ قوای دست داشتـهٔ پولیس وژاندارم همچنان جلوگیری ازقاچاق .

احداث راه هاوتاسیسات :

جغله اندازی وتسطیح سرکهای مربوط ولایت ومحلات بطول ٢٣٧کیلومتر همچنان سرك های داخل گردیز بطول ٦کیلومتر .

جلب همکاری مردم :

باتشکیل کنفرانس های متواتر بمراکـز و محلات مربوطه همکاری وکمك مردم در ساحه های عرفانی واقتصادی وعمرانی جلب ودرحدود بیش ازدولك افغانی درمناطق ارگون وجاجی جهت اعمار مکتب ومسجد ازطرف مردممساعدت شده است .

فعالیتهای ابتکاری :

اکمال تعمیر فامیلی مدیریت مخابرات و آهن پوش تعمیرولایت، آشپزخانه دارالمعلمین آهن پوش وتعمیر مکتب باب‌ارگون کارتعمیرات شفاخانه ولیسه لکن خوست همانسان قیمت گذاری خانه هاودکاکین بناروالی گردیزتمدید دولینه تیلفون گردیز ارگون بطول ١٠٩ کیلو متروتمدید دولینه تیلفون از خوست الی‌مرکز یعقوبی ٢١ کیلو متر نصب پنج پایه آهنـی لین‌چینل درمنطقهٔ دومنده، بکارانداختن ٢٠پایه تیلفون جدید برای رفع مشکل دوایر در مرکز گردیز توزیع تراکتور بتعداد ١٨ عراده بـه زمینداران نصب شش پایه واترپمپ ویك حجر آسیاب بجاهای معینه واحداث یك پایه ازهت.

وازرت داخلـه مطـابـق پـالیسی دولت جمهوری برای اولین بار بخرید ازی چـوب چارتراش وتطبیق جدی پروگرام جلوگیری از قطع جنگلات وحفاظهٔ آن‌که یك ثروت عمـدهٔ

ملی راتشکیل میدهد اقدام نمود .

درین سلسله وزارت داخله سه گــروپ هیات رااز جمله مامورین خود وزارت ووزارت خانه های محترم زراعت ومالیه جهت خریداری چوب ازولایت پکتیا تعیین نموده وقطع‌جنگلات رادر ولایات ننگرهار ولغمان بصورت قطع‌ممنوع قرار داده است ، تاکنون بقیمت تقریبادهملیون افغانی درولایت پکتیا چوب خریداری گردیده است . این اقدام دولت سبب گردید تــــا فروشندگان محلی چوب چارتراش خودرا بازحمت کم ودرمسافهٔ نزدیك به هیات های خریداری بفروش برسانند درحالیکه سابقا شبها وروزها راه های دشوار کوهستانی راعبور وبه بــازار های معین آنرا عرضه مینمودند .

دولت درنظردارد از چوب مذکور در پروژه های اقتصادی دولت واحتیاجات داخلی کشور استفاده بعمل آمده ونیز قسمتی ازآنرا به بازار های خارجی صادر نماید که ازاین مدرك یك مقدار کافی اسعار در خزینهٔ دولت افـــزوده خواهد شد .

ولایت ننگرهار

تحصیل باقیات :

مبلغ ۰۰ر۲۲۷۹۵۷۷٤۵۵ ـ افغانی تحصیل گردیده وهمچنان استرداد املاك دولتی وتصفیهٔ دوسیه های املاکی موازی ۷۳۷ جریب زمین تصفیه گردیده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۱۸۸۰۰ـافغانی نقدا ومقدار ۸۷٦ سیر گندم تزئید شده است .

اسکان مردم بی زمین :

بتعداد ۱۳۵ خانوارفامیل ومهاجر درمربوطات ولایت ساکن گردیده اند .

فعالیتهای ښاروالی :

رسورانت پشتونستان باحوض مربوط اعمـــار جوی های بدررفت شهر قدیم ومنــدوی آرد پل وپلچك های‌مندوی سا بقه آرد فــروشی سرك بزازی بانك وپلچك های مورد ضرورت شهربه تعداد ۲۲ عدد اعمار مسجد دارالمعلمین وکارباقیماندهٔ مکروریان وسفیده کاری تعمیـر ښاروالی ودکاکین وهمچنان درعواید ښاروالی مبلغ ۸۱۰۲۰۰ـافغانی تزئید بعمل آمده است.

احداث راه هاوغیره تأسیسات :

تسطیح وجغله اندازی سرکهای عمومی و فرعی، اعماردیوارهای استنادی،کانکریت ریزی پیاده روهـــا و پلچـــك ها ، کنـدن کاری شیله هابرای احداث پلها ، اکمال تعمیرات نیمکاره بداخل ولایت‌ومربوط بمدیریت معارف.

همکاری مردم :

دوجریب زمین رامردم گوشته برای اعمار مکتب دهاتی وده جریب زمین رابرای رهایش معلمین مکتب گوشته اعانه داده اند .

اهالی ولسوالی اچین دوجریب زمین برای اعمار مکتب ابتدایی وتکمیل تعمیر آنرانیزمتقبل شده‌اند . یازده جریب زمیـــن را مردم قریـهٔ آخندزاده کامه بمدیریت معارف غرض اعمــار مکتب بخشیده اند .

وهمانسان حفرچاه بکمك مردم سرخرودبرای مکتب فخرالله حفر گردیده است .

ولایت غــزنی

تحصیل باقیات :

مبلغ ۵۱ر۱۹٦۰٦٤ـافغانی و همچـــنا ن

یکهزارو چهل وچارجریب وشش بسوه ونزده بسواسه زمین بعداز تحقیق وطی مراتب‌قانونی تصفیه وبدفتر املاك دولت قید گردیده وهم دوسیهٔ املاکی تصفیه شده است .

تزئید درعواید ملکیت دولت :

از۲٦ سرطان الی اخیر جدی ۱۳۵۳ مبلغ ۵۳ر۱۹۸٦۰٦۳۹ـافغانی در عواید ملکیت دولت تزئید بعمل آمده است .

فعالیتهای ښاروالی :

پخته‌کاری پیاده روهای جاده داؤدی بطول یکهزار متروعرض چارمتر اکمال وپخته کاری پیاده رو بعرض ۱۰ متر وطول ۹۰۰متر اکمال وپخته‌کاری پیاده روهای جاده سیداحمد مکی عرض ٤ متروطول ۱۱۰متر، اکمال وپخته کاری پیاده روهای جاده کلاء سبز و غیره بعرض ۲متروطول ۱۰۰۰ متر واحداث پارك در داخل ساحهٔ شهری باندازهٔ ٥ جریب. تسطیح وپخته‌کاری شده است .

وارسی احوال محبوسین :

توزیع ۱۳٦۸ مترتکه غرض البسه محبوسین ودایر نمودن کورس اکابر برای اینسان .

تکمیل وبدوران انداختن دوسیه‌های ناجرا:

دوسیه های‌که به څارنوالی محول گردیده ۵٦۳ دوسیه ودوسیه های تدقیق شده ۷۸جلد دوسیه میباشد . وهم دوسیه ها ئیکه غرض صدور فیصله محول محکمه شده ۳۵۳ جلد دوسیه هائیکه ازطریق څارنوالی ومقام ولایت درفیصله ابتدائیه موافقه شده ٦۹ جلد .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

اصلاح بندهای سراج وزنخان واعمار برج کنترول دربند سراج ، اصلاح وتعمیر قسمتی ازلیسه‌سلطان مسعودعلی بابا، جان‌مرد، کرك وغیره‌وهم ترمیم گنبدمقبرهٔ‌سلطان‌محمود. اعمارپل های ولسوالی ناهور، مالستان ، جاغوری وراه های فرعی سرك زردآلو وخواجه عمری وتعمیر مدیریت اطلاعات وکلتور .

همکاری وکمك مردم :

مبلغ ۳٤۰۷۵٦٤ ـافغانی بصورت نقد وزمین ازطرف اهالی غزنی به مدیریت معارف کمك شده است وهم مبلغ ۲۰۰۰۰ـافغانی از طرف اهالی مرکز واطراف غزنی غرض تقویه بنیهٔ علمی لیسه سبکتگین معاونت گردیده است ومبلغ ۱۰۰۰۰ ـافغانی جهت خریداری کتاب به‌کتابخانه البیرونی‌کمك شده است. مدیریت اطلاعات وکلتورذریعهٔ‌نشریهٔ اخباررسمی سنائی ازآغازاستقرار رژیم جمهوریت پیوسته بارسم ورواج های منفی وخرافات و مجادله ومبارزه گردیده است .

ولایت هلمند

تحصیل باقیات :

مبلغ ۸۲۰۸٦٤٤۱ ـ افغانی بعمل آمده وهم استرداد املاك دولتی وتصفیهٔ دوسیه های املاکی که نودجریب زمین دولت قرار فیصلهٔ عالی تمیز ملك دولت شناخته شده وبسرجمع املاك دولت قید گردیده است.

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

درعواید ملکیت دولت درولسوالی نهرسراج مقدار۲۷۰سیر گندم‌دراجاره تزئیدبعمل‌آمده‌است.

اسکان مردم بدون زمین :

برای ۱٤٦۹ خانو ار اسکان شده معادل ۱۷٦۲۸ جریب زمین توزیع شده است .

فعالیتهای ښاروالی :

تحصیل باقیات به اندازهٔ تخمین دو صد هزار افغانی ، نصب لوایح ونامگذاری جاده ها وپارکها، تنویر کلیهٔ جاده های شهر، ساختمان کمپ های موقتی برای بر گذاری جشن جمهوریت، ساختمان پایه های کانکریتی برای تنویر جاده های شهر، نصب پایه های جستی برای پل عمومی شهر لشکرگاه، ترمیم اماکن، کانکریت ریزی پیاده روها وجویچه های داخل شهر، کانکریت ۲۴۰۰ متر پیاده روهای داخل ساحهٔ شهر گرشك کانکریت شده است .

کمك جهت تنویر وترمیم کتابخانه عامه ، اکمال منازل شخصی ودکاکین بداخل پلان شهری وهمچنان مبلغ ۲۲۱۹۵۲ـ افغانی در ښاروالی گرشك باقیات ذمت اشخاص تحصیل شده است که در عواید ښاروالی گرشك ۸٤۰۰۰ـ افغانی تزئید بعمل آمده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

درمنطقهٔ ولسوالی باغران بطول ۱۰ کیلومتر یك سرك خامه احداث وجغله اندازی شده است .

همکاری مردم :

مکتب شش صنفی دهاتی که باساس دوباب ارتقاء مکتب دهاتی دومعلمه ، هشت باب وهمچنان ارتقای مکتب دهاتی دومعلمه به سه معلمه پنج باب . اهالی کجکی وگرشك مبلغ ۳۸۹۰۰ـافغانی ودوجریب زمین رابمعارف کمك نموده است .

ولایت تخار

تحصیل باقیات :

مبلغ ۳٤٤۷٥۹۳٫۰ ـ ا فغانی به دست آمده است . وهم مبلغ ۸۹۱٦۳٥۹٫۰ـافغانی در عایدات دولت تزئید بعمل آمده است .

فعالیتهای ښاروالی :

تطبیق پلان دوم توسعوی شهر جدیدتالقان باخط اندازی بلاك ها، پارکها، سرکها وتکمیل قسمت اول پروژه آب مشروب صحی شهر تالقان وحفریك مخزن ذخیرهٔ آب بظرفیت ۲٥ هزار لیتر آب .

وارسی ازاحوال محبوسین :

توزیع ۲۸ قلم ادویه ازطرف دواخانه های تالقان بغرض کمك بوضع صحی محبوسین ، تهیهٔ یکمقدار روغن نباتی ازکمك پولی‌مامورین وتوزیع ۱۹۰ ثوب بالاپوش زمستانی از طرف سره میاشت برای محبوسین بی بضاعت .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

احداث سرك جدید بین تالقان وقرای بهارك بطول ۱٥ کیلومتر به‌کمك اهالی، تمدید سرك جدید بین ولسوالی های خواجه غارو رستاق بطول ٤۰کیلومتربه کمك اهالی، تمدید سرك بطول ۱۳کیلو مترازسرك عمومی جانب‌ولسوالی فرخار، احداث سرك جدید بطول ۱۰ کیلومتر ازفرخار جانب درهٔ مشتاق درحدود ۱۰۰کیلو متر سرکهای تالقان وولسوالی های مربوط ولایت تسطیح وجغله اندازی شده است وهمچنان اعماریك پل بمصرف ۷۸۰۰۰ـافغانی بطول ۱٤متر وعرض ۳٫٥۰ متر و ارتفاع ۳متر ازسطح آب بالای نهر فروغ به‌کمك اهالی ساخته شده واحداث یك پل بطول ٤متر و عرض ۲متر بین ولسوالی خواجه غاروارچی تکمیل وهمچنان سروی و نقشه برداری مراکز

شهری ولسوالی های مربوط ولایت ویك پارك تفریحی ، تهیه وترتیب شده است .

همکاری مردم :

مبلغ هفتصد هزار افغانی رااهالی دشت قلعهٔ ولسوالی خواجه غاربرای ساختمان مکتب لیسهٔ آنجاومبلغ پنجاه هزار افغانی را اهالی اشکمش برای ترمیم عمارات لیسه ولسوالـی مبلغ سی هزار افغانی رااهـالـی رستاق در تاسیس کتابخانهٔ آنجا اعانه داده‌اند وهمچنان مبلغ هجده هزارافغانی رااهالی علاقداری درقد برای ترمیم عمارت مکتب ابتدائیه ومبلغ یازده هزاروهشتصد افغانی رااهالی قریه خلیـان ولسوالی چاه آب برای عمارت مکتب ابتدائیه آنجاکمك کرده اند .

فعالیتهای ابتکاری :

تمدید لین تیلفون ازمرکز الی میدان‌هوایی ودوراهی تالقان وخان آباد واز قرخار الـی علاقه داری ورسج جمعا ۱۲۵کیلو متر وتمدید دولینه تیلفون ازمرکزالی ولسوالی خواجه غار ۵۳کیلومتروهمچنان نصب واترپمپ واستخراج آب مشروب ازچاه عمیق درولسوالی رستاق .

ولایت جوزجان

تحصیل باقیات :

مبلغ ۳۰ر۹۲۰۷۳۹۸ـ افغانی بدست آمده است .

استردادااملاك دولتی وتصفیه دوسیه هـای املاکی :

بتعداد ۳۰ دوسیه املاکی بمجلس اداری فیصله وبتعداد ۱۰۰۰فقره مربوط به مودیان اصنافی که درسال ٤٦ـالی ۱۳۵۳ تحت دوران بوده تصفیه وفیصله گردیده است . تعییـن مسیرآب توسط زارعین وتوزیع آب باساس مالیه دهی واستفاده بیش از۲۵۰ـارهت درمسیر جوی عمومی خانقاوبرگردانیدن حقابه ۳۰۰جریب باغ، ۹۰۰ جریب زمین زراعتی مربوط دولت از متنفذین به نفـع دولـت و همچنـا ن برگردانیدن ۱۰۰۷۸ جریب زمین علفچر کـه قبلاازجانب متنفذین شکستانده وبزمین زراعتی مبدل شده بود دوباره به علفچر تبدیل شد.

وهم موازی ۸۷۳۳جریب زمین للمی و۱٤۲۳ جریب زمین آبی ازتصرفخلاف قانون متنفذین خارج وبه سرجمع املاك دولت قید گردیـده است ونیز۱۲۹۳٦ جریب زمین ازاثر سـوء اجرآت مامورین کشف وبه سرجمع املاك‌دولت قید شده وهم موازی ۲۰۰۰ جر یب زمیـن ناقلیت ۷۰ خانوار ناقلین که به تقلب وسوء استفاده ازآن استفاده میکردند به سرجمـع املاك دولتی اضافه گردید .

تزئید درعواید ملکیت دولت :

مبلغ ۵۰۰۰۰۰۰ـافغانی د ر اجارهٔ امـلاك دولت و٤٤۳۳٥٦۸ـافغانی در عواید اصنا ف و۳٦٤۲ جریب زمین دراملاك دولت تزئیدبعمل آمده است .

فعالیتهای ښاروالی :

الفـ ښاروالی شبرغان ـ قیر ریزی جاده جمهوریت بطول ۱۲۲٥متر بصورت دو طرفه نصب ۲۹ پایه برق دوخوشه ئی فلزی بارتفاع ۸متر وتمدید لین بهمکاری ریاست تفحصات وانتقال گاز ، نصف روشنی انداز در چهار گوشهٔ پارك داخل شهر بارتفاع ۲۰متر واحداث چمن به ساحهٔ ۲۸۰۰متر مربع غرض تجلیـل

جشن جمهوریت وبر گذار نمودن نمایشات سپورتی ، وهم کانکریت ریزی ۷۵۰۰ مترمربع پیاده روهای داخل شهر بهمکاری مردم، پخته کاری ۲۶۰ متر سرك وجاده ها، تسطیح سرکهای پروژه میرویس مینه والحاقیهٔ شهر بطــول ۱۲۰۰متر وعرض ۱٤ متر ونیز تمدید لیـــن شبکه برق بطول یك کیلومتر درداخل شهر.

ب ـ ښاروالی سرپل :ـ اعمار ۵۰۰ بــاب دکان بهمکاری مردم طبق نقشهٔ شهری، اعمار ساختمان یك مارکیت دارای ۱۰۶ باب دکان بسرمایهٔ ښاروالی ، نصب جنریتر یك صـد کیلوواته برق غرض تنویر شهر، احداث پارك بطول ۵۰۰ متر وعرض ۹۰متر وهم اصـــلاح نواقص سینماوهمچنان تزئید درعواید ښاروالی مبلغ ٤۰۰۰۰۰ـافغانی .

ج ـ ښاروالی آقچه : کانکریت پیاده روهای شهردر مساحت ۲۳۵۰۰ متر مربع احداث جوی آب غرض ضرورت شهریان بطول ۲۵کیلومتر وترمیم ۱۵ حلقه چاه آب آشامیدنی .

د ـ ښاروالی قرقین: اکمان پروژه آبرسانی ونصب واترپمپ جهت توز یع آب مشروب وتزئید در عواید ښاروالی مبلـــغ ۳۳۳۳۶۶۶ افغانی .

هـ ـ ښاروالی سنگچارك : کانکریت پیاده‌رو های شهربه مساحت ۸۷۰۵مترمربع، پخته‌کاری جوی های مربوط پیاده رو وسرکهای عمومی نصب جنریتر برق جهت تنویر شهر وتطبیق نقشهٔ شهری وحفرچاه عمیق جهت تهیهٔ آ ب آشامیدنی به‌کمك وزارت زراعت وصحیه .

وارسی ازاحوال محبوسین :

اعاشهٔ محبوسین بی‌بضاعت ازطرق استخدام آنهادرکارگاه های صنعتی ومحبس وتاسیس سه‌کورس سواد خوانی مطابق مقررات ادارهٔ ملی مبارزه بابیسوادی .

بدوران انداختن دوسیه های بدون اجرا :

بتعداد ٤۵۰۰ جلد دوسیه از طریق خارنوالی تصفیه و بـــه محکمـــه مـربوط ویا حفـــظ اصولی آن خاتمه داده شده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

گریدر وجغله اندازی سرك بین شبر غـان وسرپل اکمال مرکز صحی سنگچارك مرکز صحی قرقین ومرکز صحی آقچه وهم اصلاح تعمیر شفاخانه شبرغان .

همکاری مردم :

اعانه مبلغ دوصدو هفتاد هزار افغا نی به صندوق مادر ومبلغ سه صد هزا ر افغانی به افغانی سره میاشت وهمچنان اهالی ولایت جوزجان غرض اعما مکاتب وخریداری لـوازم مبلغ دوملیون دوصدوشصت هزار افغانـــی بمعارف کمك نموده اند .

مبلغ یك‌لك ونزدهزارافغانی‌کمك مردم جهت خریداری یك عراده امبولانس برای آمریـــت صحت عامه معاونت ومبلغ بیست هزارافغانی جهت تهیهٔ نشان جمهوریت به ښار والـــی شبرغان وکمك مبلغ سی هزار افغانی اهالـی مرکز شبرغان جهت ترمیم تعمیر سره میاشت به آمریت سره میاشت وهمچنان مبلغ هفتاد هزار افغانی کمك مردم ولایت جوزجان به‌اقامت گاه ولایت .

فعالیتهای ابتکاری :

اهالی ولایت جوزجان پرداخت یك ملیو ن افغانی رابرای ساختمان آبدهٔ جمهوریت وعـــده

دادندکه نقشه این آبده توسط متخصصین ساختمانی ریاست استخراج وانتقال گاز طرح گردیده عنقریب تهداب گذاری میشود .

ولایت فاریاب

تحصیل باقیات :

مبلغ ۲۸۸۸٦٤۸ر۱۵ - افغانی جنس ۱۷۷۲ر۰۰ تن گندم استحصال گردیده است .

استردادااملاك دولتی وتصفیه دوسیه های املاکی :

موازی ۷٤۳ جریب ۱۷بسوه و۱٤بسواسه زمین دولت استرداد وشامل املاك دولتی شده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۷٥۹۹٦۲ر۰۰ـافغانی .

تزئید بعمل آمده است .

وارسی ازاحوال محبوسین :

موظف نمودن دکتوران هفتهٔ دو مرتبه جهت مراقبت وضع صحی محبوسین ومشغول ساختن محبوسین به شعبات صناعتی بافندگی، تهیهٔ اعاشه برای ۱۲٦ نفر محبوسین ومحبوسات بی بضاعت وهمچنان تهیه نمودن مبلغ۷۲۷۱۸ افغانی جهت اعاشه محبوسین بی بضاعت از قبیل بالاپوش ۷۱ ثوب شیر پودری ۱٥۱کیلو پروتین ماهی ٤٦ بوتل و٦٦۰۰ تابلیت ۱۳۲ مترتکه نساجی .

تکمیل وبدوران انداختن دوسیه های ناجرا:

بتعداد ۱۱۳٤ جلد دوسیه بدوران قانونی انداخته شده، ٤۰٤ جلد دوسیه بعداز اکمال وفیصله قطعیت پیدا کرده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

تمدید سرك بطول ۲۰ کلومتر وعرض ۱۰ متر ازعلاقه داری کوهستان الی بندر مربوط علاقه داری وتمدید سرك بطول ۸کیلو متر و عرض پنج مترازولسوالی بلچراغ الی قریه سرخکان وسرك بطول ٤۰کیلومتر بین‌ولسوالی بلچراغ ولایت غور وهمچنان تاسیس مرکز صحی دربلچراغ به شیرین تگاب دولت آباد .

فعالیتها درساحهٔ تامین بهتر امنیت :

تشکیل وتاسیس دوماموریت پولیس،آمریت گزمه بداخل شهرمیمنه ، تشکیل و تاسیس قطعه منتظره برای جلوگیری از واقعات عاجل تشکیل وتاسیس گروپ سواردرچوکات امنیت غرض گزمه دهات ، تشکیل وتاسیس و عملی نمودن قطعه نظارت خانه درچوکات آمریت امنیت ، تشکیل تولی قرارگاه بداخل چوکات آمریت امنیت وتشکیل وعملی نمودن پوسته پولیس بداخل شهر اندخوی .

همکاری مردم :

مبلغ دوملیون دو صد وشصت هزار افغانی رااهالی ولایت فاریاب غرض اعمار تعمیرات مکاتب ابتدائیه ذکور واناث ودهاتی کمك نموده اند .

ولایت کندز

تحصیل باقیات :

مبلغ ٦۰٦۰۸۳۹۰ر۸۳ ـافغانی بدست آمده است .

استردادااملاك دولتی وتصفیه دوسیه های املاکی :

۱۱۳٤٤ جریب زمین دولتی که خلاف‌مقررات غصب شده بودازتصرف اشخاص کشیده شده وبه سرجمع املاك دولت قید وموازی ۷٥۰۰

جریب‌زمین علفچرکه‌ازطرف اشخاص شکستانده شـــده بـود مجـــددا بـه علفچـــر مبدل گردیده است، همچنان حفربعضی زابر ها و پخته‌کاری بعضی ازدهنه های تقسیمات آ ب سبب رفع مشکلات حقابه گردیده و٧٤ دوسیه املاکی ازطریق مجلس اداری فیصله شـده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

٣٦٠٩٦٣٦ـافغانی ومقدار ٩٨٣٧ سیر گندم و٥٠٥٥ سیر زغربدست آمده است .

فعالیتهای ښاروالی :

تسطیح وجغله اندازی سرکها ، کانکریـت وپخته‌کاری پیاده روها درحدود ١٢٠٠٠ متـر مربع، نصب‌کتاره های‌فلزی‌درکنارجاده هابطول ٣کیلومتر، بکارانداختن سرویس های شهری کانکریت وپخته‌کاری پیاده روها وولسوالـی های مربوطه .

وارسی ازاحوال محبوسین :

رسیدگی به امور صحی وامنیت محبوسین بی بضاعت وجلب مساعدت دوایر ذیعلاقـــه تعلیم وشناسایی محبوسین به مقررات وقوانین محبس، تبلیغ موضوعات‌مذهبی واصلاحی برای محبوسین غرض اصلاح بعدی شان وتدویـــر کورس اکابر ومساعی غرض سوادآموزی وتهیه آب آشامیدنی بوسیله حفرچاه به محبوسیـن وهمچنان مطالعه وتدارك کاردر خارج ساحـــه محبس ومطالعه پیداکردن بازار فروش امتعه تولیدی محبس و تدویر نندارتـــون تولیدات محبس درکمپ پولیس درجشن جمهوریت .

تکمیل وبدوران انداختن دوسیه های ناجرا:

بتعداد ٣٧٠ دوسیه لاجرا ازطریق څارنوالی ومحاکم مربوط فیصله گردیده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

احداث قسمتی ازسرك اشکمش خان آبادو احداث سرکهای فرعی‌درامام صاحب بطول ٣ کیلومتر تسطیح وجغله اندازی سرکهای چهار دره قلعهٔ ذال وارچی .

تسطیح وگریدرکاری سرکهای خامه داخـل شهرکندز ، تنویر جاده هاومناطق مهمه شهر ونصب ٢٥٢ لوایح ترافیکی داخل شهر کندز وشاهراه، مساعی درموردتکثیرحوضچه ماهـی (کمبوذیا) وهمچنان تهداب گذاری رهایش گاه فامیلی صاحب منصبان پولیس، تکمیل‌وافتتاح تعمیر رهایش تولی تعلیمی وتکمیل تعمیر دو منزله آمریت سرحدی ، تکمیل مکتب ابتدایی علی آباد ومکتب بیرق ولسوالی قلعهٔ زال .

فعالیت درساحهٔ تامین امنیت :

اکمال جاده ها ومحلاتیکه ایجاد پهره جدید باچوکی داررا مینمود ، موظف‌گزمه های موتر دار واسپ سوار درداخل شهر حوزهٔ شهر و راه های ترانزیتی وبین ولسوالی ها ومرکز و همچنان جدوجهد درتعلیم تربیهٔ افراد امنیتی تنظیم ترافیك وکنترول خلاف رفتاری ها،نصب دستگاه سوچبورد چهل لیسهٔ پولیس وتزئید درعواید ترافیکی .

همکاری مردم :

موازی ١٠ جریب زمین ومبـلغ ٣٥٠٠٠٠ـ افغانی پول نقد جهت اعمار مکاتب ازطـرف اهالی کمك شده است .

فعالیتهای ابتکاری :

استفاده اززمین های ښاروالی وتنظیم آ ن

بصورت مارکیت میوه‌که ازین مدرك عایدبزرگی نصیب دولت شده‌است ازدیاد در اجاره مندوی فعال ساختن لابراتوار ساینس لیسه شبرغان ازمواد سادهٔ محیطی واستفاده اعظمی از آ ن تاسیس کتابخانه مکتب تجربوی جهت‌استفاده معلمین‌وشاگردان. مساعدساختن شرایط جهت دایر نمودن سیمینار های ساینس وخارندوی برای معلمین ولایات همجوار. تدابیر جهت اکمال تعمیرات نیمکاره مربوط مکاتب معارف درمرکز ومحلات بمصرف ۳۰٦۱٤۱۲ـ افغانی حفر وفعال شدن ۲۷ حلقه چاه های محفوظ صحی ونصب واترپمپ هاونل دوانی شبکه آبرسانی درمحلات مربوط بطول ۱۱۵۰ متر به کمك وهمکاری مردم ووزارت صحیه وهمچنان ساختمان مغازه های ارتزاقی واصلاح گدام مربوط تاسیس کوپراتیف زراعتی و مالداری اعمار تعمیرات ولایت ودوایر مربوط . اعمار تعمیر اطفائیه ونشر فوق العاده جریدهٔ کندز درشش صفحه بمناسبت روز ۲٦ سرطان وروز پشتونستان .

ولایت نیمروز

تحصیل باقیات :

مبلغ ۳۵ر۱۷۹٦۷۸٦ـافغانی جنس، ۸۵۰کیلو و٦۵٦ تن گندم بدست آمده است .

استرداد املاك دولتی وتصفیه دوسیه های املاکی :

موازی ۲۷۸٦۷ جریب زمین تصفیه وبسر جمع املاك دولت قید گردیده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۱۷۹۵۰۸٦ـ افغانی درعواید املاکات دولت تزئید بعمل آمده است .

فعالیت های ښاروالی :

قیمت گذاری منازل شخصی تز ئید عواید ښاروالی ۷۵۰۰ـافغانی تحصیل با قیات ښاروالی ۱٦۰۰۹٦ـ افغانی وهمچنان تشویق مردم برای ساختمان حمام‌وهوتل درشهر زرنج.

وارسی از احوال محبوسین :

توصیه نمودن دکتوران درمراقبت وضع‌صحی وجلب همکاری مردم دراعاشه بهتر محبوسین که ٦۰۰ سیر گندم برای محبوسین اعانه داده اندسهم‌گیری سره میاشت درمورد توزیع البسه برای محبوسین ومحبوسات .

تکمیل وبدوران انداختن دوسیه های ناأجرا:

بتعداد ۲۵۷ جلد دوسیه فیصله وقطعیت پیداکرده است ۸۸ دوسیه تحت دوران قانونی قرار داده شده .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

احداث نهر لشکری بکمك ریاست ساختمانی هلمند که تاحال ۹۰٦نهر کاریز مذکور بسا برداشتن ٦۷٦۲۵۰ مترمکعب خاك ازرودلشکری که‌کارآن پیشرفت‌کرده‌است وسرك‌زرنج دلارام بکمك یونت قوایکار که ۲۲۵ کیلو متر احداث وجغله اندازی شده وهمچنان ساختمان ۸پلچك درمسیر سرك مذکور .

همکاری مردم :

آغازکارتعمیر متوسطه نسوان. تعمیرمارکیت ارتزاقی که ۷۰ فیصد کار آن پیشرفته، حفر سه حلقه چاه عمیق و۷۰ چاه دیگر به همکاری

وزارت صحیه وهمچان ترویج و تکثیر انواع سبزیجات وحبوبات ازیك فارم ساحـه ۵۰۰ جریب زمین .

فعالیتهای ابتکاری :

اخذ تدابیر مهم برای پرداخت حق الزحمه به‌کارگران جوی نهر شاهی زرنج. جلب اتفاق زمینداران درکاراشتراکی وکندن نهرززنج. منع قراردادن کار اجباری کارگران وبزگران ازطرف متنفذین ، تعیین حق الزحمه وتزئید عوایـد مزدوران بمقابل کار های اضافی مـلاکیـن وهمچنان صرف نظر نمودن قروض سابقـه مزدوران ازجانب ملاکین که در تقویهٔ بنیهٔمالی مزدوران رول‌مهم داشته‌وتقسیم آب زمینداران طبق استحقاق و اعمار هفت لیتره بکمـك انجنیران وادی هیرمند تامین عدالت بین بزگر وزمیندار که درسال ۱۳۵۳ تطبیق شد وسروی وتصفیهٔ اراضی‌رودبارهای چهاربرجك قلعهٔ فتح علاقداری خاشرود توسط کادستر .

ولایت غورات

تحصیل باقیات :

مبلغ ۲٤۸۱۰۹۹ـ افغانی استحصال گردیده است .

استرداد املاك دولت وتصفیه دوسیه های املاکی :

موازی ۲۳۷ جریب زمین درعلاقداری ساغرو موازی ۱۸ جریب زمین درقریهٔ سر چشمـه ولسوالی شهرك ازتصرف اهالی خارج وبدفتر املاك دولت قید گردیده است .

فعالیت های ښاروالی :

تعدیل هوتل سابقه بشکل هوتل عصـری اعمار یك هوتل‌درساحهٔ قریه مسمی به پوزه‌نج وهمچنان اعمار هوتل منارجام و مهمانخانـه قریهٔ گنج .

وارسی از احوال محبوسین :

توصیه نمودن دکتوران هفته دومرتبه جهت باخبری وضع صحی محبوسین وارسی‌ازعرایض محبوسین وکمك اغذیه وپوشاکه برای شـان وفعال سا ختن دستگاه صنا عتـی محبس اصلاحات وترمیمات دراتاقهای‌محبس واصلاحات اداری محبس .

تکمیل وبدوران انداختن دوسیه های ناجرا:

بتعداد ۳٦۰ جلد دوسیه ازطریق څارنوالی تکمیل وبتعداد ۷۵ جلـد دوسـیه به مقـا م لوی څارنوالی وتعداد ۳۳ جلد دوسیه بریاست محاکم وتعداد ۱۰۲ جلد دوسیه به شعبا ت مربوط ولایت وتعداد ۱٤۵ دوسیه به ولسوالی مربوط تحت اجراآت قانونی قرار داده شـده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

تمدید سرك چغچران هرات ازطریق منارجام بطول ۱۷۹ کیلو متر سرك جدید چغچـران بادغیس بفاصلهٔ ۵۰ کیلو متر وعرض ۵متر‌الی بازاربادغیس، سرك چخچران فاریاب‌بطول ۱۱۰ کیلومتر وتهداب گذاری یك پل کلان بالای دریای مرغاب بین فاریاب وغور وتمدید سرك جدیدالی هرات علاقداری ساغر، فرسی بطول ۷٤ کیلومتروعرض پنج متر، سرك معدن ذغال ولسوالی تولك به طول ۵۰کیلومتر و تمدیـد

سرك قریهٔ تنگی چار درمربوط ولسوالی تیوزه بطول ۱۵ کیلومتر جغله اندازی وسرك مربوط ولایت بیست کیلو متر .

همکاری مردم :

دربخش احداث راه هاوعمران پل وپلچك وعلفچر تشویق مردم جهت پیشبرد صنایع دستی ازقبیل کرك، برك وگلیم وتشویق مردم بغرض انکشاف صنایع قالین بافی و شطرنجی بافی وهمکاری مردم درعمرانات مکاتیب دهاتی سرخ‌سرای، سرخ‌دیوار، چاقان، نورك سرفل وهمچنان ۶۳۵۰۰ افغانی‌مردم‌برای تقویه مکاتب وعمرانات مربوط معارف همکاری نقدی نموده است .

فعالیتهای ابتکاری :

احیای مجدد فارم زراعتی بنام جمهوریت درساحهٔ ۲۰۰ جریب زمین ، اکمال مهمانخانه واعمار یك‌گل خانهٔ جدید غرس نهال مثمر و غیرمثمر به همکاری مدیریت زراعت، تکثیر و ترویج سبزیجات ، اعمار یك تعمیر کانکریتی مجهز بطول ۳۰ متروعرض ۱۵ متربرای آمریت سره میاشت ، تکمیل احاطهٔ تانك ذخیرهٔ مواد نفتی. اعمار تعمیر علاقـداری ساخه و فـارم الحاقیه آن احداث سه پارك جهت تفر یح و سرگرمی مردم چغچران . نصب چهاز پـا یه لودسپیکر برای تنویراذهان عامه اعمار یـك پایه‌پلچك درمسیرسرك کابل چغچران. اعمار اعمار بندکاسی به حفر ٤کیلومتر . جوی بند مذکوز بعرض یك مترطول ۱۵مترو عمـق دومتر اعمار گردیده است .

ولایت بامیان

تحصیل باقیات :

مبلـغ ۳۸۰۵۸۳۰۰ــ ا فـغا نـی جنس، ۳۲۲۷٫۰۰ سیر گند م و تصفـیهٔ معـادن ۲۸۲۱۸۸۸٫۰ــ افغانی .

استرداد املاك دولتی :

موازی ۲۵۹ جریب و٤بسوه ۱٤ بسواسه زمین، یك حجرآسیاب ویك حویلی ۱٤ــ اتاقه معه دهلیز وتشناب درولسوالی کهمـرد از ملکیت اشخاص کشیده وبسر جمع املاك‌دولت قید شده است.

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۱۲۷۲۶۳۹۶٫۲۵ــ افغانی از مـدارك فروش چوب وصناعت محبس وغیره تزئیدبعمل آمده است .

است .

فعالیت بناروالی :

الحاق دکاکین کنار شاهراه هابه بناروالی وکنترول نرخ آنهااجاره کله داغی منـد وی پنجاب، مبلغ ۵۰۰۰ــافغانی ، تثبیت کشتارگاه قصابان قیمت گذاری دکاکین ومنازل وهمچنان تزئید کرایهٔ صفایی وجمهوری به اندازهٔ در صد هزار افغانی، اعماریك تعمیر چهار اطاقه بمصرف ناچیز برای استفاده بناروالی‌وساختمان یك باب مسجد سنگی برای ماموزین.

وارسی از احوال محبوسین :

تزئید دستگاه های صناعتی و گـماشتـن محبوسین بی بضاعت جهت اعاشه بهتر شان همچنان عواید صناعتی ازکرایه دکا کیـن

مربوطه‌اش ، اعمار یك‌رستورانت ویك خرگاه چوب جهت استفاده توریستان که ماهــوار مبلغ ۷۰۰۰ـ‌افغانی کرایهٔ آن بعواید صناعتی افزوده میشود . سفیدکاری محبس انـــا ث و اعمار تشناب و دایـر نمودن کورس سواد آموزی بداخل محبس وجلب همکاری مــردم برای محبوسین بی بضاعت .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

ترمیم راه های بودری ۳۵متره بصورت خامه ونصب دروازه های فلزی ، ترمیم راه هــای شهر غلغله جهت استفادهٔ بهتر مهمانـــان و توریست ها، اصلاح وترمیم راه شهر ضحاك وراه های منارهٔ چهلستون ، ترمیم سرك از کوتل شبرالی بندامیر ودرهٔ شکاری الی دوشی اعمار ۲۱۳۱ مترمکعب دیوار استنادی درجوار سرك شبروبامیان و۵۲۳مترمکعب سرنگ پرانی وبه وسعت سرك افزوده شده است همچنـان بطول ۷۷۷ کیلومتر سرکهای مربوط بامیـان الی سرحد ولایات همجوارجغله اندازی وترمیم شده وپلچك هادرآن اعمار شده است، احداث سرك جدید درحصهٔ برگلیم شبر بطول هشت کیلومتر وعرض شش متر واحداث فارم هــای تحقیقاتی بمنظور دریافت تخم بهتر حبوبات و سبزیجات وتکثرآنها، شروع‌کار لیسهٔ پنجاب اعمار پل‌کانکریتی درهٔ سومابالای دریای بامیان توسط انکشاف دهات واعماریك باب‌خانه‌هشت اتاقه بشکل خامه بکمك مدیریت معارف واهالی.

تدابیر جهت تامین امنیت :

کوتاه کردن دست اشخاص صاحب غـرض ومتنفذین ووساطت کننده ازحدوث وتحریـــك جرایم وازبین بردن منفعت مـادی آنهـــا در مخاصمات دوطرف واقعات جزئی . اخذ تدابیر مفید امنیتی در جلوگیری ازوقوع تصادم بیـن مردمان هزاره وکوچی هاورفع کشیدگی هـــای حقوقی اقدام هزاره وکوچی هاازطریق مصالحه وایجاد فضای حسن تفاهم بین آنها .

همکاری مردم :

اعمار اتاق درسی برای مکاتب دهاتی سلطان رباط ولسوالی ورث، اعمارپنج اتاق‌درسی برای مکاتب دهاتی ویك دهلیز۲۷متره متوسطه‌ورث همچنان اعمارسه اتاق درسی بمکتب سر قول ولسوالی یکاولنگ، اعمارپنج اتاق درسی به مکتب دهاتی غندك علاقداری شبر وهکذاترمیم مکاتیب متوسطه های چسچین وسلطان ربـاط ولسوالی ورث ساختمان ٤ پلچك کانکریتی :ر راه میدان هوایی وسه پلچك ویك پل‌کانکریتی درساحه ولایت واعمار مجددپل دریای کهمرد بطول هشت متروعرض شش متر وارتفــا ع سه متر.

فعالیتهای ابتکاری :

غرس ۱۲۰۰۰۰ نهال مثمر وغیر مثمر درجا های مطلوب شهربامیان وغرس ۲٤۹٦٦ اصله نهال مثمر وغیرمثمر درولسوالی ها وبتعـداد ۱۱۷۷۲۰ـ‌اصله نهال مثمروغیرمثمر از جانـب اهالی غرس گردیده است، همچنا ن افتتــاح پسته خانه وتیلفون خانه ویك پست بـکس در بازار .

ولایت بغلان

تحصیل باقیات :

مبلغ ۱٤۷۷۹۲۵۵ـ افغانی و٤۰۹۱۸ سیـر گندم .

استرداد املاك دولتی وتصفیه دوسیه های املاکی :

موازی ۱۹۹۵۹ جریب زمین للمی دولت تثبیت وسرجمع املاك دولتی قید شده وسعت دادن نهراجمیر بهمکاری اهالی وموسسات دولتی جهت رفع مشکلات قلت آب وامورحقابه وآبیاری بیشتر اراضی، تشکیل جدید علفجر ها که جدیدا درچوکات مدیریت عمومی زراعت بغلان تثبیت گردید درمورد حفاظت علفجر ها مساعی بخرچ داده، منازعات بین مردم رامرفوع میسازد.

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۲۹۹۲۳۹۵۲ـ افغانی در عایدات دولت تزئید بعمل آمده است .

فعالیت های ښاروالی :

بتعداد ٦٥ نمره زمین مطابق نقشهٔ شهری توزیع شده وترمیمات کلوپ ښاروالی ، کوتی ستاره جریان دارد. سرکهای فرعی داخل شهر جغله اندازی شده، آماده ساختن سینما ی پلخمری برای تماشاچیان ومراقبت نرخهای مواد ارتزاقی بذریعه کمیته های سه نفری درمرکز ومحلات .

وارسی از احوال محبوسین :

رسیدگی به شکایات محبوسین، موظف ساختن دکتوران هفته دومراتبه جهت مراقبت وضع صحی وتاسیس وبکار انداختن یك کانتین جهت رفع ضروریات روز مرهٔ محبو سین وهمچنان تاسیس کورس سواد آمرزی بداخل محبس وانکشاف دادن دستگاه های صنا عتی وتاسیس حرفه های مختلفه جهت اعاشهٔ بهتر محبوسین وکسب پول بهتر برای آنها .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

درقریه بی‌بی امینه ساختمان یك شکن بطول یکصدمتر وارتفاع ۲متر در حصهٔ بوزهٔ ایشان بطول ۱۵۰مترو ارتفاع هشت متر، سرنگ برانی وسعت دادن نهر اجمیر درحصهٔ بوزهٔ ایشان بعرض هفت متر درسرك نمبر جارآب شکن بوسعت تقریبا پنج متروطول ٤۰۰متروضخامت پنج متر، اعماریك پل جدید کانکریتی بطول ۱۲متر وعرض ۳½ متردر بالای نهر اجمیر .

ساختمان دودهنه جداگانه تقسیمات آ ب جهت رفع مناقشات زراعتی به وسعت ۱۰ متر وپنج متر درحصهٔ دوبندی نهر جدید نهرسابقه اجمیر، وسعت بخشیدن نهراجمیر وکندن کاری آن ودورکردن درختان کهن سال ازسیر آب درحصهٔ نهرجدید وساختمان دهنه تقسیمات آب بشکل پخته وکانکریتی درحصه دهنه همت خیل بطول ۲۰متر و عرض ۱۰متر وارتفاع سه متر بدوحصهٔ مساوی.

همچنان درحسن تال ساختمان یك آب شکن پخته بطول ۱۰۰ متر وعرض هفت متر وارتفاع شش متر، یك پل کانکریتی بطول هشت مترو عرض جهار متر واعمار مسجد جدید مندوی بغلان ازجانب اهالی .

تدابیر جهت تامین امنیت :

ذریعه پلان عادی امنیت شهر باموظف ساختن پهره هاو گزمه هابیست وجهارساعته ازامنیت داخل شهر شامل مغازه ها، سرای ها، دکاکین منازل وغیره مراقبت جدی بعمل آورده میشود. همجنان توسط پلان فوق العاده امنیتی از اجتماعات ونقاط برخطروحساس منطقه وولسوالی های مربوط دراوقات خاص با اعزام قوای امنیتی

رسیدگی بعمل آورده میشود .

همکاری مردم :

اعمار مکتب هشت اتاقه ابتدائیه کچنار در ساحهٔ پنج جریب زمین بمصـــرف ۲۵۰۰۰۰ افغانی ، اعمار مکتب هشت اتاقه بی‌بی امینه درساحهٔ ۲ جریب زمین بمصـــر ف ۱۵۰۰۰۰ افغانی ، مکتب هشت اتاقه ابتدائیه میـــا ن شهرخوست وفرنگ درساحه پنج جریب زمین مکتب شش اتاقه دهاتی دهنه فرنگ درساحه یك جریب زمین ، مکتب چهار اتاقه دائمـی درالحاقیهٔ مکتب ابتدائیه نسوان نهـــرین . تعمیر پنج اتاقه داخل احاطهٔ لیسه حواپلخمری بصورت پخته‌کاری به کـمك ریاست غـــوری نساجی کرکر وولسوالی پلخمری واهالی بـــه پایهٔ اکمال رسیده، همچنان تعمیر شش اتاقه بداخل تعمیر مکتب ابتدائیه بالادوری پلخمری به‌کمك اهالی وحفرچاه آب آشامیدنی بهمکاری ریاست سمنت غوری کانکریت ریزی ، ۱۷ اتاق لیسه های بنوسنگیران اندراب، ترمیمات اتاقهای مکتب ابتدائیه غار و خوست فرنـــگ اکمال چار اتاق متو سطه قاصان انـــدراب پوشش سه اتاق مکتب ابتدائیه تاله وبرفـك اعمار چند باب مبرز درلیسه های ذکوروانات پلخمری ، تمیر پنج اتـاق درسـی مکتـب متوسط بغلان صنعتی دارای ۱۸ اتاق درساحهٔ پنج جریب زمین بشکل پخته وعصری ازطرف موسسه خیریه تحت نظر شرکت قند تکمیل شده است ، سهمگیری اهالی درپخته کاری پیاده روهاجاده های دولتی پلخمری وبغـلان صنعتی ، نصب کتاره آهنی بدوطرف جاده ها دربغلان وپلخمری ، نصب چراغهای ترافیکـی ولوایح درشاهراه مربوطه ، اعمار یك مسجد دربغلان صنعتی به‌کمك اهالی، سهمگیری فعال اهالی درساختمان مجدد نهر اجمیر و احـداث پل هاوپلچك های آن .

سایر فعالیت های ابتکاری :

تشویق وترغیب سپورت‌بزکشی، تزئیدعواید دولت وتصفیه دوسیه های لاجرا، همچنـــان ساختمان یك حمام عصری پنج اتاقه بصورت پخته‌کاری بالوازم ضروریه‌درحصهٔ پروژهٔ سمنت غوری بالای یك چشمه آب‌گرم ولای کشـــی نهر گورگان .

تحصیل باقیات :

مبلغ ۲۲۹۰۱۲۷ افغانی بدست آمده است.

استرداد املاك دولتی وتصفیه دوسیه های املاکی :

موازی ۳۷۱ جریب زمین دولت استرداد و مراحل اجاره آن به دولت جریان‌داشته. دوسیه های علفچر ازطریق مراجع مربوط حل وفصل گردیده است .

تزئید درعواید ملکیت دولت :

درعواید ملکیت دولت نظربه سال گـذشته ۳۰ فیصد تزئید بعمل آمده است .

فعالیت های بناروالی :

پارك وآبدهٔ جمهوریت تکمیل و مسجدجامع که ظرفیت دوهزار نماز گذار را دارد ۷۰فیصد کارآن پیشرفته است ، پروژهٔ نچین که یکی ازپروژه های خیلی عام المنفعه است کار آن بشدت جریان دارد ودرصورت اکمال هزاران جریب زمین راآبیاری خواهد نمود .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

طبق پلان شهری ترینکوت جاده های متعددی احداث وجاده هانامگذاری شده است .

ولایت فراه

تحصیل باقیات :

مبلغ مبلغ ۲۱۸۶۰۴۱ــ افغانی از مـــردم استحصال گردیده است .

استرداد املاك دولتی وتصفیهٔ دوسیه هـــای املاکی :

به تعداد ۱۰ جلد دوسیهٔ املاکی فیصله شده.

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۲۵۲۵۴۸۶۱ افغا نی نقد و مقـــــدار ۲۲۷۶۲ سیر گندم به اجارهٔ املاك دولت تزئید به عمل آمده است .

فعالیت ښاروالی :

جغله اندازی سرکهای عمومی وفرعی شهر فراه درحدود تخمین پنج کیلومتر ، غرس ۵۰۰۰ نهال زینتی مثمر وغیر مثمر درمواضع مختلف وپارك ښاروالی شهر فراه .

تزئیدعواید مندوی بمبلغ ۳۰۵۵۱۰۰ــافغانی.

وارسی احوال محبوسین :

موظف ساختن دکتوران صحت عامه هفتهٔ دومراتبه غرض باخبری ازوضع صحی وجسمانی محبوسین وتوزیع مواد غذایی ازطریق آمریت صحت عامه‌وسره میاشت به‌محبوسین بی بضاعت. مصروف ساختن یکتعداد محبوسین به‌دستگاه های صناعتی واعاشهٔ بهتر شان .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

احـداث سـرك بطول هفت کیلو متر اعمار ۲۷ پایه پلچك به سایز های مختلف احداث وترمیم سرك نوبهار وروکن بطول ۱۰ کیلومتر برکاری وجغله اندازی سرکهای فراه جویـن فراه رود جمعا درحدود ۲۹۵۲ مترمکعب .

فعالیت درساحهٔ تامین امنیت :

تعیین گزمه های پیاده وسوار ۲۴ ساعته ازنقاط مختلف ولایت، مراقبت همیشگـــــی و جلوگیری ازوقوع حوادث .

همکاری مردم :

تکمیل چهاراتاق الحاقیه برای مکتب‌ابتدائی دررباط فراه ازطرف اهالی اهدای سه جریـب زمین وتعهد آبادی تعمیر مکتب قریه اکبرشاه اهداء زمین وتکمیل مکتب شش صنفی کوك علیا، تهیه ۳۰جوره میز وچوکی برای مکتـب ابتدائیه خرمالق ازطرف اهالی، تکمیل تعمیـر هشت اتاقه مکتب نعل دشت، اهدایك جریب زمین برای تعمیر مکتب ابتدایی شورآب ، اهدا زمین وتعمیرمکتب سه صنفی دهاتی جمالروز ازجانب اهالی اهداء زمین وتکمیل تعمیر مکتب هشت صنفی غازی آباد ، تکمیل عمارت چهار اتاقه مکتب دهاتی بکوا، پلاسترکـاری مکتب متوسطه جوین ، پوشش دهلیز تعمیر مکتب علاقداری خاك سفید ازجانب اهالی، تکمیـــل کانکریت سطح اتاقهای مکتب‌متوسطه ولسوالی انارده ، شیشه کاری اتاقهای تعمیر مکتـــب متوسطه انارده ، اهداء زمین واکمال تعمیـر مکتب ابتدایی ولسوالی قلعهٔ کاه، تکمیل تعمیر ۴ــاتاقه مکتب تادیه ولسوالی شیندند وهکذا تکمیل مکتب دهاتی هشت اتاقه قیصارولسوالی پرچمن ازجانب اهالی .

فعالیتهای ابتکاری :

نهالشانی جهت سر سبزی دوطرفه سـرك فراه وفرازود ، جلـب همكـاری های شعبات ذیعلاقه ولایت درجلوگیری ازسرازیر شـدن سیلاب که تازه بولایت فراه نازل شده واخـذ تدابیر لازم درجلوگیری خسارهٔ جانی ومالی مردم .

تحصیل باقیات :

مبلغ ٤٧٣٢٥٢٦ افغانی و٢٨٦٤١ سیر گندم ازمردم استحصال گردیده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ٩٢١٥٨٥ افغانی درعواید ملکیت‌دولت تزئید بعمل آمده است .

فعالیت بنساروالی :

احداث یك سرك فرعی ازشاهراه ایبك، اعمار وپخته‌کاری پل چك های فرعی داخل شهرایبك جغله اندازی جاده های تخت رستم ، تسطیح وپخته‌کاری پاده روها وجغله اندازی جـاده فرعی ایبك ، اعمارهشت منزل شخصی درپلان اول نقشهٔ شهر جدیدکه ٨٠فیصد کارآن ختم شده ، همچنان اعماریك دربند حمام مطابـق نقشهٔ شهری درشهر ایبك .

وارسی احوال محبوسین :

برای تنویر اذهان محبوسین کورس سواد آموزی درمحبس افتتاح وبه دکتوران مـربـوط هدایت داده شده‌که درهفته دومرتبه از وضع صحی محبوسین باخبری نمایند و همچنـان دستگاه صناعتی محبس مجددا فعال وشعبات سطرنجی بافی ، نجاری به فعالیت آغاز کرده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

تمدید لیـن تیلفون علاقداری کلدار به‌مسافهٔ ٣٥ کیلو متر، افتتاح تیلفون خانه درقراء خرم وسار باغ، اعمار تیلفون درولسوالی دره صوف تجویز دستگاه مخابراتی در بندر حیـرتـان ساختمان تعمیر الحاقیهٔ لیسه ایبك ٦٠فیصد پیشرفته . ساختمان عمارت هواشناسی مرکز ایبك، ٧٠ فیصد سا ختمان تعمیر ولایـت هفتاد فیصد ساختمان تعمیر مستوفیت ، نود فیصد تعمیر الحاقیهٔ اجانی ملکی ، صد فیصد ساختمان مخزن آب اجانی ملکی ، صد فیصـد تعمیر مکتب متوسطهٔ رویی دوباب ، صدفیصد ساختمان مکتب خواجه بغلانك در عـلاقـداری حضرت سلطان صد فیصد تعمیر مکتب قریـهٔ مونغز صد فیصد تعمیر مکتب جدید التاسیس قریهٔ چهاردهی ، صدفیصد ساختمان تعمیرهوتل تنگی ولسوالی‌خلم، نودوهفت فیصد، ساختمان تعمیر فواید عامه ، نودوپنج فیصد ساختمان محافظ پسته‌لق ورباطك، صد فیصدساختمان تعمیر ولسوالی درهٔ صوف ، صد فیصد تعمیر مرکز صحی‌درهٔ صوف صدفیصد تعمیرات ، سه باب مکتب دهاتی درولسوالی درهٔ صوف، نود فیصد تعمیر مکتب ابتدائیه ولسو الی خـلـم هشتادوپنج فیصد وتعمیر اتاق کنفرانس‌لیسهٔ ایبك هشتاد فیصد کارآن پیشرفته است .

همکاری مردم :

تاسیس مکتب دهاتی نعمان در عـلاقه داری سلطان حضرت ، ارتقای مکتب دهاتی نسوان قریهٔ خرم بمکتب اساسی، ارتقاء مکتب دهاتی نسوان قریهٔ فیروز ولسوالی خلم به دومعلمه

بدست آمده است .

ارتقاء مکتب دهاتی نسوان قریهٔ چار چشمه ولسوالی زوئی دوآب به دو معلمه تاسیس مکتب‌دهاتی میرزاشمس ولسوالی خلم، تاسیس مکتب دهاتی قریهٔ چهارمغز درولسوالی زوئی دوآب، تاسیس مکتب‌نسوان‌معدن تورولسوالی درهٔ صوف .

ولایت زابل

تحصیل باقیات :

مبلغ ۴۸۳۵۲۰۳ افغانی وجنس ۵۹۴۲۸ سیر گندم بدست آمده است .

استرداد املاك دولتی وتصفیهٔ دوسیه های املاکی :

بتعداد هفت کاریز مخروبهٔ دولت مرکز و مربوطات ملکیت دولت تثبیت وبسرجمع املاك دولت قید وبتعداد ۲۱ جلد دوسیهٔ املاکی دردوران قانونی قرارداده شده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۵۱۲۲۹۷_افغانی و۹۱۱۶ سیر گندم تزئید بعمل آمده است .

فعالیتهای ښاروالی :

حفرچاه عمیق ونصب واترپمپ به‌کمك وزارت صحیه درشهر قلات برای آب آشامیدنی تکمیل احاطهٔ هوتل ښاروالی ، تثبیت ساحهٔ تجارتی درنقشه شهری ، فعالیت های‌که درین ساحه صورت گرفته عبارتند: اصلاح وترمیم کاری محبس ، تدابیرغرض رفاهیت معنوی ومادی محبوسین ، توزیع بالاپوش های امدادی سره میاشت برای محبوسین ، افتتاح ۱۲ عدددکان بغرض رفع احتیاج محبوسین .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

تسطیح جغله اندازی سرك قلات دایچوپان به اندازهٔ ۹۳ کیلومتر، سرك علاقداری میزان دایه چوپان بطول ۲۰کیلومتر وجغله اندازی سرك ازولسوالی ارغنداب‌الی ولسوالی شاه‌جوی به اندازهٔ ۴۶کیلومتر وهمچنان تسطیح وجغل اندازی سرك ازولسوالی شنکی ومرکز قلات‌الی کندز ۱۲۱ کیلو متر .

همکاری مردم :

اهالی مربوطات ولسوالی ارغنداب تعمیر مکتب دهاتی هشت اتاقه رادرساحهٔ ۲جریب بمصرف یك لك افغانی اعمار و۴۰۲ جریب زمین رااهالی ولسوالی شنکی بمعارف اهداء وتعمیر شش اتاقه مکتب رامتقبل شده اند .

ولایت بادغیسات

تحصیل باقیات :

مبلغ ۲۳۰۳۳۸۶ افغانی ازمردم استحصال گردیده است .

فعالیتهای ښاروالی :

تطبیق سیستم متریك وتهیهٔ لوازم ومواد مورد ضرورت جهت آغاز پروژه آب آشامیدنی شهرقلعهٔ نوهمچنان تطبیق نقشهٔ شهر قلعه‌نو.

وارسی احوال محبوسین :

کمك به‌محبوسین بی بضاعت موظف ساختن بعضی ازمحبوسین بی بضاعت به دستگاه های صناعتی جهت دریافت مزدبیشتر دایر نمودن کورس سواد آموزی برای محبوسین‌که ۶۵نفر محبوس درآن شامل اند . همچنان موظف ساختن یك گروپ ده نفری غرض آموختن میناتوری درمحبس‌که نتیجهٔ فوق العاده مطلوب

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

بطول ۱٤۰ کیلومتر سرك سابقه ولسوالی جونه تسطیح وجغله اندازی شده وبا احداث یك سرك جدید بطول ۳۰ کیلومتر وعـرض شش متر راه جونه قابل عبور ومرور ترافیك قرار گرفته است . احداث سرك قادس اوبه بطول ۳۰کیلومتر از علاقداری کشك کهنـه تاولسوالی کرخ هرات بطول ۳۰ کیلو متر ، همچنان ازقلعهٔ نوالی قریهٔ بکمری ویده بطول ۲۵ کیلومتر ازمرغاب الی قریهٔ سقاء بطول ٤۵ کیلومتر وقریهٔ پنجاب مرغاب بطول ۱۵ کیلو متراعمار گردیده است .

همکاری مردم :

اهالی قریهٔ پده برای اعمار مکتب متوسطه سیزده اتاقه ، چهار جریب زمین بمدیریـت معارف بخشیده وتخمین نظر به برآورد درحدود سه صد هزار افغانی درآن مصرف نموده‌اند . همچنان اهالی قریهٔ آبکمری ، اعمار تعمیرمکتب آنجارادر ساحه یك جریب زمین قبولدار شده اند .

اهالی قریهٔ چشمه سلطان اعمار تعمیرمکتب ابتدائیه رابازمین آن به‌معارف‌معاونت نموده‌اند اهالی قریهٔ میران زاکی مرغاب غرض اعمـار تعمیر جدید مکتب ابتدائیه آنجامبلغ ۹۰۰۰۰ افغانی‌کمك واهالی مرغاب یك الحاقیهٔ ۹ اتاقه بمکتب متوسطه آنجا اعمار نموده اند ، اهالی قریهٔ لنگری ولسوالی غورماچ سه جریب زمین رابمعارف اهداء نموده اند . اعمار یك بـاب مکتب اساسی لنگر ولسوالی قادس طبق‌نقشه بشکل پخته کاری دریك جریب زمین ودارای ۱۰ اتاق تکمیل شده است یکی ازاهالی چونه یك جریب زمین خودرابه اعمارمکتب ابتدائیه قریهٔ پلوسرخ اعانه‌داده وتعمیر مکتب اساسی قریهٔ کوکلم علاقداری کشك کهنه از طـرف اهالی اوبه تکمیل شده است . کار مکتب‌دهاتی قریهٔ گلچغر علاقداری کشك کهـنه از طـرف اهالی جریان داشته، همچنان یکی از اهالی پنج جریب زمین ویکصداصله درخت را غرض اعمارمکتب قریهٔ خواجه مهتاب علاقداری کشك کهنه کمك نموده است. اهالی‌قریهٔ‌کاریززمان عـلاقداری کشك کهنه مبلغ هشت هزارافغانی جهت احاطهٔ مکتب آنجا اعانه داده واهالـی ولسوالی مرغاب یك تعمیر پنج اتاقه رابرای رهایش ولسوالی وسه‌اتاق برای دفترولسوالی اعمار ودر ترمیم مسجد جامع آنجا مساعـدت نموده اند .

فعالیتهای ابتکاری :

تقویه‌بخشیدن روحیه تعاون وتساند وایجاد هم آهنگی بیشترمیان دوایر مختلف بمنظـور اجـرای بهتر امور وسرعت عمل درکاروهمچنان تحول دادن موسسه چونه قالین بافی بشکـل یك کوپراتیف صنعتی بسرمایه دوملیون‌افغانی دارای یکصد دستگاه قالین بافی و استخـدام بیشتر افراد بیکار درین موسسه ، تـاسیس یك شعبه رنگ آمیزی ازنباتات محلی بداخل محبس ، همچنان تاسیس و تدویر بخشیـدن بادغیس ننداری که ضم پروگرام های موسیقی نمایشات درام هاانتباهی درتنویر اذهان عامه واحیای حقوق زنان فوق العاده موثریت دارد

ولایت وردك

تحصیل باقیات :

مبلغ ۲۵ر۱۸۰۹۷۷۲ ـافغانی .

بلندبردن عواید دولت :

مبلـغ ۱۱۷٦۳۵٤ افغانی .

استرداد املاك دولتی وتصفیهٔ دوسیه هـای املاکی :

موازی ٤۵۰ جریب زمین دولت از تصرف اشخاص مسترد وبسرجمع املاك دولت قیدشده وبتعداد ۵۹ دوسیهٔ املاکی تحت دوران قانونی قرار داده شده است .

فعالیت ښاروالی :

تزئید ٤٦٦۳۵ افغانی در عواید ښاروالـــی همچنان پیشبردکار تعمیرات مرکز جدیدولایت ومراقبت نرخهاوجلوگیری ازاحتکار موادغذایی.

وارسی احوال محبوسین :

مراقبت ازوضع صحی محبوسین وموظـف گردانیدن دکتوران درمراقبت آیندهٔ آنهاهمچنان توزیع ۲۰۰ ثوب بالاپوش برای محبوسین به کمك سره میاشت .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

اعماریك پك کانکریتی درقریهٔ گذر مربوط ولسوالی چك بطول ۲۲ متر وعرض چهارونیـم متر وارتفاع سه متر اعمارپل کـــانکریتی در علاقداری ثمیر بطول ۱۰ متروعرض چهار ونیم متر. احداث سرك فرعی تیتمور بطول ۱٤کیلو متروعرض شش متردرعلاقداری نرخ ، همچنان جغله اندازی سرك علاقداری نرخ بطول ۱۵ کیلومتر .

همکاری مردم :

طی مدت یکسال مجموعهٔ کمك های مردم در موارد مختلف به ۳۰۰۷۹۱ـافغانی بالغ گردیده است .

ولایت لغمان

تحصیل باقیات :

مبلغ ۳٤۰۸۳۲۸ افغا نی از اهالی آنجـــا استحصال گردیده است .

استرداد املاك دولتی وتصفیهٔ دوسیه هـای املاکی :

موازی ۱۱۷ جریب زمین از تصرفاشخاص کشیده وبه سرجمع املاك دولتی قید گـردیده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

۱۰۳۹۹ سیر گندم ازمدرك اجاره اراضی و ۱۷۱٦ سیرشالی و۲۱۱٤ سیر جواری بهعواید دولت افزوده شده است .

فعالیت ښاروالی :

استملاك وتوزیع زمین کارتهٔ مامورین برای ۱۲ فامیل که بعضا تکمیل وبعضا تحت کار است، استملاك ساحهٔ مارکیت ومندوی وتعیین وتثبیت محل مذکور وتوزیع ٦۰باب دکاکین آن که طبق نقشهٔ ښاروالی اعمار میگـردد . همچنان استملاك وتثبیت جای ورکشاپ نجاری وساختمان آن به شکل عصری تحت کار بوده توزیع یك تعداد نمرات فامیلی باقیمانده درتپهٔ سلطان غازی صاحب نیزجامهٔ عمل رادربرگرفته است، ازطرف دیگر مبلغ ۱۱۱۲۰۰ـ افغانـی تزئید وعواید ښاروالی ازمدرك اجارهٔ ته جائی روی بازار نخاس ، کله داغی .

وارسی احوال محبوسین :

توصیه نمودن دکتوران جهت باخبریازوضع

صحی محبوسین ومراقبت جدی مقام ولایت وشعبات ذیعلاقه دررسیدگی ازاحوال وجستجوی ومعلوم نمودن سرنوشت آنها .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

احداث سرك جدید نورستان که ۳۰ کیلو مترآن تکمیل و۱۰ کیلومتر باقیمانده وسرك سرخکان ازسرك عمومی الی مرکز لغمان بطول ۱۸کیلومتر تکمیل گردیده است .

تنظیم وجغله اندازی سرك مرکز علینگار ومرکز آن بطول ۵۱کیلو متر ، اعمار پل ۶۰ مترهٔ اسلام آباد بطول ۴۰متر کانکریتی به انکشاف دهات تحت‌کار بوده، ۹۹ فیصد آ ن تکمیل گردیده است .

دوعدد معابر درحصهٔ شکرمان درطول سرك لغمان وولسوالی علیشنگ بکمك انکشاف دهات شروع شده یکی آن تکمیل وکار دیگران ۷۰ فیصد پیشرفته است ، اعمار پل ۴۰متره بالای دریای علینگار که ۶۰ فیصد کار آ ن بکمك انکشاف محل پیشرفته است .

همکاری مردم :

تعمیر مکتب توسط علاقداری دولت شاه بصورت خامه بهمکاری وکمك مادی اهالی‌اعمار شده، همچنان تعمیر مکتب ابتدائیه نجیل (نگلیل) تعمیر مکتب ابتدائیه زیرانی ، تعمیر مکتب ابتدائیه سرمعلمه کنده‌کل ونیز تعمیر مکتب متوسطهٔ علیشنگ به همکاری مردم اعمار گردیده، تعمیر لیسهٔ قرغه‌یی دومنزله به پول دولت پخته وکانکریتی اعمار شده ، تعمیر ابتدائیه سالاب خامه بکمك اهالی ، همچنان تعمیر ابتدائیه عمر زایی ده اتاقه، پخته کاری توسط اهالی ساخته شده است .

فعالیتهای ابتکاری :

اعمار وافتتاح کتابخانه درخود ولایت، اعمار پل جوکی وتعمیر ولسوالی علیشنگ بشکل عصری ، تعمیر شفاخانه علیشنگ نود فیصد کارآن پیشرفته ، همچنان اعمار يك تعمیر مناسب برای علاقه داری دولت شاه، احداث فارم جمهوریت درساحه ۶۰ جریب زمین و غرس ۲۲۵۰۰۰ نهال ، همچنان احداث فارم درکاکچ درساحهٔ ۲۸۰ جریب زمین ، کنترول ومراقبت جنگلات طبی بوسیلهٔ محافظین جنگل وگزمه ها، حفظ ونگهبانی معادن وجلوگیری قاچاقبران .

ولایت لوگر

تحصیل باقیات :

مبلغ ۴۱۲۱۵۲۹ـافغانی نقد و ۴۶۶۸ سیر گندم ازاهالی آنجابدست آورده شده است .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

۸۲۶۰۱ر۵۰ افغانی و۸۵۴۵ سیر گندم در عواید دولت تزئید شده است .

فعالیتهای بناروالی :

فروش وتوزیع نمرات زمین ملکیت بناروالی چهل فیصد تکمیل شده است ، همچنان پیشرفت حجم کار کرده‌گی مارکیت جدید ۹۱ فیصد ، هوتل جدید ۷۵ فیصد ، ۱۴ تعمیر درمرکز ولایت مربوط دوایر درساحه شهر ۸۲ فیصد تکمیل شده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

بتعداد ۱۱ پلچك وسه پل کلان در مرکز ومحلات ولایت اعمار گردیده است، همچنان

سرك قريۀ كلنكار بطول ۲۰ كيلو متر وعرض ٤متر بكمك اهالی احداث شده است .

برای تعمیر یك مكتب ابتدایی درعلاقه‌داری چرخ دوجريب زمين كمك نموده اند ، اهالی قريۀ ولسوالی محمد آغه برای تعمیر مكتب ابتدایی محمدآغه دوجريب زمين با مصارف اعمار تعمير مذكور ، همچنان اهالی قريۀ چرخ ده باب اتاق مكتب ابتدائیه را بمصرف شخصی خودمتقبل شده اند .

ولایت پروان

تحصیل باقیات :

مبلغ ۲ر۱۰۴۹۹۰۶۱ـ افغانی از اهالی استحصال گردیده است .

استرداد املاك دولتی وتصفیۀ دوسیه های املاکی :

موازی ۳۰۳ جريب زمين بسر جمع املاك دولت قید وبه تعداد ۳۷جلد دوسيۀ املاکی فيصله گرديده است .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۰ر۱۹٦۸۸٤۱ـ افغانی و۱٤۸۱ سیرکاه سفید و۳۸۸۷ سيرگندم بعواید دولت تزئید گردیده است .

اسکان مردم بی زمین :

برای ۱۷۲ خانوار فاميل درپروژۀ غوربند موازی ۸٦۰ جريب زمين جهت اسكان توزيع گرديده است .

فعالیت ښاروالی :

تسطیح سرکهای داخل شهر چاریکار به اندازۀ ٦کیلومتر تسطیح پیاده روهای شاهراه وجاده جمهوريت وسرك گل غندی بطول چهارکیلومتر، همچنان اكمال نودفيصد كارآن شبكۀ آبرسانی ، حفر یك سیل بربطول ۳کیلو متروتكميل كارسالون اجتماعی وبیشرفت ۳۰ فيصدكار تعمير دواير ښاروالی .

وارسی ازاحوال محبوسين :

تاسیس د ستگاه های صناعتی در محبس جهت تقويۀ صنایع واعاشۀ بهتر محبوسین و توصیه نمودن دكتوران جهت باخبری از وضع صحی محبوسین .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

احداث سرك درلوی ولسوالی كابيسا بطول ۷کیلومتر، ترمیم سرك درجبل السراج بطول ۲٦ كيلومتر، همچنان اعمار ٤۳ عدد بلجك در سرك جهاریکار الی گلبهار و اکمال ساختمان پل های سیاگردغوربند وبل سعدالله ازطریق انکشاف محل .

ولایت کندهار

تحصیل باقیات :

مبلغ ۳۹٥٦٥۱۱٤ افغانی و۱٦۳۹۸ سيرگندم ازاهالی آنجا استحصال گرديده است .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

درعواید حق العبور ولسوالی میوند مبلغ ۱٥۱۳۷۲۰ افغانی ، همچنان مقدار ٤۰ سیر گندم درعواید املاك دولتی درولسوالی شاه وليكوت تزئيد گرديده است .

فعالیتهای ښاروالی :

مبلغ ۳٤۱۳٦۱۸ افغانی با قیات ښاروالی تحصیل گرديده ودر عواید ښاروالی کندهار مبلغ ۲٦ر۲۰۳۲۷۷۹ افغانی ازدرك اخذمحصول صفایی وكرايه اماكن ناحيۀ بنج وششم مبلغ

۱۰۰۸۵۲۱ افغانی تزئید بعمل آمده است .

احداث راه ها وغیره تاسیسات :

جغله اندازی ۱۵۰ کیلو مترسرك خاکریز واعمار۲ دانه پل خورد درمسیر سرك مذکور همچنان اعمار دوپل جدید بالای جوی صالحان ونهر مرغه بطول ۵۶۰۰ مترطور پخته وپخته کاری سیلبرد جوی ، مناره بطول ٤٤متر ـ تسطیح وترمیم سرك پنجوایی بطول٤٠کیلومتر.

همکاری مردم :

اهالی ولسوالی دندیك جریب زمین زابرای اعمار تعمیر ولسوالی کمك نموده ، همچنـــان اهالی کرز مبلغ ۱٤۱۰۰۰ افغانی رااعانه‌داده‌اند اهالی قریهٔ احمدشاه یك جریب زمین رابرای اعمار مکتب ابتدائی اعانه داده ودر ولسوالی شاه ولیکوت بکمك مردم درقریهٔ کجور یـك مکتب ابتدائیه آبادگردیده است .

فعالیتهای ابتکاری :

تکمیل منزل اول مارکیت تجارتی درساحـهٔ ۵۷۰۰ مترمربع باشمول ۹۰ دکان ، اصـلاح جویچه های داخل شهربطول ۳۱۳۰ مترواعمار ۲۵ پلچك خورد وبزرگ کانکریتی .

پخته‌کاری وقیرریزی سرك دوطرفه خرقـهٔ مبارکه بطول ۸۰۰ متر وتوزیع زمین بـــرای معلمین واحداث سرك خامه گچ خانه بطول ٦ کیلومتر قراردادن ۵۰ عدد بیلر تنظیفـات در نقاط مختلف شهر اکمال تعمیر مسلخ،کانکریت ریزی گذرسدوزائی هاوکوچه مقابل سینمابطول ۳کیلومتر، کانکریت ریزی سپین کوچی بابا بطول ۱۰۰ متروعرض پنج متر.

ولایت بدخشان

تحصیل باقیات :

مبلغ ٦٦ر۳۱٤٤۷۲۱ افغانی از اهالی آنجا استحصال گردیده است .

استرداد املاك دولتی :

موازی ۱٦۸۱ جریب زمین به حساب دولت قید گردید .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۲٤ر۳۹۷۳۵۰۰۰ افغانی ازمدرك مالیه مازاد وعواید اجاره املاك درعواید دولت تزئید بعمل آمده است .

اسکان مردم بی زمین :

۲۱نفر ازولایت بدخشان درزمین های‌دولتی مسکن گزین گردیده اند .

فعالیتهای ښاروالی :

اصلاح نقشه شهری وتمدید ۱۰۷٤ مترجاده وغرس نهال بدوطرف آن تکمیل وتجهیز هوتل کشم، تطبیق نقشه شهر کهنه واحداث پـــل کانکریتی بالای دریای کوکچه و حفر معبـــر شصت متری بەدرهٔ جوزون و همچنان تزئیـد مبلغ ٤۸ر٤۵۱۸۵٦ افغانی درسز جمع عایدات ښاروالی .

وارسی ازاحوال محبوسین :

جهت بهتر ساختن و ضعیت اقتصــــادی محبوسین بتاسیس ده دستگاه قالین بافی اقدام و۳۸ نفر محبوسین درآن مصروف کارگردیده‌اند که بادریافت مزدبهر وضع شنباروزی شان بهتر میشود .

احداث راه ها وغیره تاسیسات :

سرك جدید کشم بطول ۲۳ کیلو متراحداث و۶۱کیلومتر سرك سابقه آن نیز تسطیـــح و جغله اندازی شده که قابل عبورومرور وسایط ترافیکی میباشد وبه اندازه هفتصد کیلو متــر سرکهای خامه داخل منطقه بدخشان با ۴۰عدد پل کلان چوبی تسطیح وترمیم گردیده ، اعمار سه پل پیاده روی بالای دریای کوکچـــــه و ساختمان یك معبر درمسیر سرك فیض آبادو ارگو وهمچنان احداث سرك جدید در منطقــه یافرخاه بطول ۳۷ کیلومتردر ساحل دریای آمو که مشکلات بزرگی مردم ازناحیهٔ آن مرفـــوع میگردد ازجمله ۲۳کیلومتر تسطیح و۱۵ کیلو متر متباقی تحت کار است .

فعالیت درساحهٔ تامین امنیت :

مراقبت همیشگی آمرین سرحدی ووالی از حاشیهٔ سرحد بطول ۱۵۰۰ کیلومتر و تشکیل سرحدی جهت رسیدن بهتر بامنیت سرحدی سرسبزی آن بهتر مناطق مربوط به قطعـــا ت سرحدی وگرفتاری ۳۹ سیرسنگ لاجورد بـــا قاچاقبران ووسایل حمل ونقل شان از ناحیــهٔ چترال توسط قطعات سرحدی وکشف ۲۷واقعه قاچاق لاجورد و۶ واقعه ارتشاء که بالفعـــل گرفتار گردیده اند خود نمایان گرتامین بهتر امنیت است .

اهالی ولایت ومحلات مربوط تاحال مبلــغ ۱۰۳۳۴۵۰ر۰۰ افغانی درساحات مختلف درراه خدمات عرفانی وانکشافی کمك کــرده انـــد ، تاسیس شرکت انکشاف صنعت قالــین با۱۲ کارگاه ۳۰معلم و۹۶شاگرد در تعمیر مرکــزی شرکت وبکار انداختن ۹۸کارگاه دیگر ذریعه شناگردان شرکت درمنازل شخصی و لیســهٔ مخفی همچنان مصروف ساختن ۷۸۴ نفرزنان ومردان درحرفه رنگ آمیزی وریشتن پشم و تزئید درعواید قالین درفی روز ۱۰ مترمربع .

در ساحهٔ مجادله باخرافات :

درنتیجه تشکیل محافل متعدد زنان و مردان درمورد ازدواج های دختران صغیر تعداد غیر لزوم ازدواج اشتراك زنان درامور اجتماعـــی وازبین بردن دعاوی ازدواج اجباری ناشی از عنعنات نادرست درمرکز ونشرات وتبلیغـــات بوسیله کنفرانسها ونشر مضامین مفـــید در روزنامهٔ بدخشان اقدامات موثر بعمل آمـده است .

فعالیتهای ابتکاری :

ترویج صنعت قالین بکار انداختن سرویس های شهری ، افتتاح هشت مغازهٔ ارتزاقـــی درمحلات ، احداث سرك جدید فیض آباد وکشم تحت کار قرار دادن راه پافرخا، تاسیس و نصب تانك تیل میدان هوایی مساعد ساختن میدان های هوایی درشغنان ودرواز و تنظیــم هوتل درفیض آبادوکشم ، ساختمان اولین‌داش های خشت پخته وچونه در ولســوالی درواز نصب دوتانك ذخیره مواد نفتی در علاقـــداری بهارك، ولسوالی اشکاشم، جملهٔ فعالیت هـــای ابتکاری بشمار می آید .

ولایت هلمند

فعالیت های ابتکاری در ساحهٔ ولایت هلمند:

۱ــ تنظیم ترانسپورت داخل ولایت وتمدید لین تیلفون لشکرگاه دیشو خانشین .

۲ــ توزیع وکنترول شکر و مراقبـــت لازم مغازه های توزیع تکه های نساجی وطن.

۳ــ ترویج سیستم متریك وکنترول نــرخ مواد اولیه ارتزاقی .

٤ــ تنظیم هوتل بنساروالی وترمیم اساســی مسجد بزرگ لشکرگاه .

٥ــ غرس نهال های زینتی بدوطرف جــادهٔ لشکرگاه کندهار بمسافهٔ ده کیلومتر .

٦ــ ترمیم شفاخانه لشکرگاه وتنظیم هوتــل گرشك .

۷ــ اخذ تدابیرجلوگیری ازتعرضات واستفاده ناجایز اشخاص‌اززمین های دولتی توسط وکیل صاحبان ومبارزه باقاچاق .

۸ــ اصلاح گریدزکاری سرك لشکرگاه الــی میدان هوایی وسرك لشکرگاه الی قلعهٔ تاریخی بست وبعضی سرکهای دیگر .

۹ــ اصلاح وضع مرکز کلتوری جهت‌تنویر بیشتر اذهان مردمان .

۱۰ــ اخذ مقررات محصول دولتی بالای‌چوب محروقاتی ازجنگلات کوهی .

۱۱ــ ترمیم تعمیر کتابخانه و امکـــانات افتتاح آن .

۱۲ــ تقویهٔ صندوق خارندویان و موجودی نمودن تمام تحویلخانه های مربوط .

وزارت عدلیه

اداره عالی قضاء یك رکن وزارت عدلیه بوده وظایف خودرا مطابق فرامین جمهوری ومندرجات احکام نافذ قوانین دولت جمهوری افغانستان انجام میدهد .

این اداره بمنظور تعمیل وظایف که به‌اجرای آن مکلف میباشد متشکل است ازیك تعداد ارگانهای قضایی ومسلکی وشعب اداری که چگونگی وظایف واجراآت آنهابه طورمختصر ذیلاارائه میگردد :

اجراآت شورای عالی قضاء :

به تعداد تقریبا چهارصد وپنجاه دوسیه های موضوعات مختلف که شرح آن ذیلا داده‌میشود به‌شورایعالی قضاء تقدیم شده است :

درمورد ۲۷۹ موضوع تصویب شورایعالی قضاء صورت گرفته ومتباقی به یادداشت و احکام وهدایت شورایعالی قضاء به مراجع مربوطه ابلاغ‌گردیده است موضوعاتیکه تصویب شورایعالی قضاء درمورد آنها صورت گرفته مشتمل است بر ۱۷۶ موضوع تبدیلی محکمه درموضوعات جزائی وحقوقی مطابق حکم فقره ٥ ماده ۱۳ قانون تشکیلات وصلاحیت قضائی دولت جمهوری. و٤٤ موضوع تعیین محکمه باصلاحیت دعوی .

٤۰ موضوع استهدادآت محاکم در موضوع مربوطه‌که طی تصاویب شورایعالی‌قضاء هدایت لازمه برای آنها داده شده است .

درمورد ۹ استهدائیه کمیته تعیین گردیده تانظرمشورتی ارائه نمایند . که یکتعداد از کمیته هانظریه شانراارائه وبعداز تصویب شورایعالی به مراجع ذیعلاقه اطلاع گردیده است .

درباره ده موضوع متفرقه نیز تصاویب شورایعالی قضاء صورت‌گرفته است . وهمچنان به تعداد ١٤ متحدالمال مختلفه به محاکم ومراجع ذیعلاقه ابلاغ گردیده‌که از جملهٔ آنها متحدالمال تفریق‌زوجین قابل یادآوری میباشد که درمورد تفریق زوجین کمیته ای مرکب از یکتعداد روساومنسوبین دستگاه عدلی‌ودستگاه قضائی ویکعده استادان ریاست پوهنتون کابل موظف گردیدند تادر زمینه مطالعات عمیق‌نموده وراپور مفصلی درمورد تهیه و به شورایعالی قضاء تقدیم بدارند. کمیته معینه بعداز تتبعات ومطالعات راپوری درزمینه ترتیب وبعداز طی مراحل آن شورایعالی قضاء آنرا تصویب وبه مراجع مربوطه اطلاع گردیده است . تامحاکم حین دایرنمودن دعاوی طلاق مراتب آنرادرنظر داشته اجراآت نمایند .

درظرف سال به تعداد ۹۱ جلد دوسیه های محاکماتی وتادیبی قضات که ازطریق دفتر محکمه عالی قضات رویت داده شده از جملهٔ ٢٤ دوسیه محاکماتی و۲۷ دوسیه تادیبی را وارسی نموده وچهار دوسیه رامسترد و۳٦ دوسیه تادیبی ومحاکماتی تحت غور قرار دارد.

آمریت عمومی اداره قضاء :

آمریت عمومی اداره قضاء درپرتو اساسات

مترقی نظام جمهوری ازبدو تاسیس نظام به یك سلسله اقدامات مفید وموثری متوصل گردیده که هدف آن تنظیم بهترتشکیلات و اجراآت محاکم، تنظیم قضایی به منظورکسب موثریت بیشتر وفراهم آوری تسهیلات برای اصحاب دعاوی، تدابیر لازم جهت تنظیم امور اداری قضاء ، تهیه پرسونل قضایی واداری وتدویر پروگرامهای علمی وعملی برای ارتقای سویه علمی ومسلکی قضات میباشد فعالیت هائیکه درچوکات آمریت عمومی اداری قضاء صورت گرفته وقتافوقتا غرض اطلاع عامه نشر شده است اجمال آن قرارآتی ذکریافت و تفصیل تحت فعالیت های هریك ازریاست های مربوط آمریت درج گردیده است :

۱ـ تنظیم لا یحۀ وظایف داخلی ادارات مربوط قضاء .

۲ـ ترتیب وتنظیم جداول احصائیوی .

۳ـ تاسیس محکمه اختصاصی پولیس .

٤ـ تنظیم بهتر امور نشراتی قضاء .

٥ـ مهیا ساختن زمینۀ تحصیلات عالی ویا تحقیقات ومطالعات علمی ومسلکی در ممالك خارج برای اعضای مسلکی قضاء .

٦ـ تاسیس صندوق تعاونی غرض بهبود احوال مامورین‌و منسوبین‌اداره عالی قضاء .

۷ـ تاسیس جرگه های صلحیه .

۸ـ دایر کردن سیمینار قضایای ترافیکی.

۹ـ تاسیس کتابخانه امورقضاء .

۱۰ـ موضوع تاسیس محاکم استیناف در دوولایت کشور .

اداره تفتیش قضائی :

این اداره ازجمله ارگانهای‌اساسی ومسلکی قضاء بوده وبرای بهبود واصلاحات اجراآت قضایی واداری محاکم وادارات ثبت اسنادسعی به‌عمل آورده راجع به صحت وسقم اجراآت محاکم درروشنی احکام قانون وفقه مطابق خواسته های نظام نوین ازطریق اعزام هیات هامعلومات حاصل‌کرده تخلفات قضائی واداری محاکم وتخلفات ثبت اسناد راوارسی مینماید.

ریاست تفتیش قضایی هفده مراتبه‌اقتضائی رابه ولایات کشور فرستاده ونتایج حاصله راازهفده مرجع ارسال شده به مرکز آورده و بعدازیك سلسله مراتب اداری غرض غور و تدقیق بریاست تدقیق ومطالعات وبعدا دوسیه تادیبی راازطریق مدیریت تحریرات ریاست محکمه عالی‌قضات بمحکمه عالی قضات ودوسیه محاکماتی را از طریق نیابت خارنوالی قضات به محکمه عالی قضات تقدیم داشته است .

ریاست تفتیش قضایی بالای دوسیه های محبوسین بی سرنوشت که ازاثر سهل‌انگاری ادارات به ظهور رسیده وازطرف هیات مختلط بررسی شده بود غور نموده وبه تعداد ۱۷۸ دوسیه رابعد از وارسی لازمه غرض تدقیق بریاست تدقیق ومطالعات و بعداز تدقیق غرض طی مراحل آن به محکمه عالی قضات ونیابت خارنوالی قضات ارسال داشته است .

اداره تدقیق ومطالعات :

فعالیت هائیکه درریاست تدقیق ومطالعات انجام شده حسب ذیل :

۱ـ ریاست تدقیق ومطالعات ۱٥۹ دوسیه های نسبتی قضات وکارکنان اداری محاکم را

غور ورسیدگی کرده‌که درنتیجه ۹ نفر قاضی قابل محاکمه وتخلف ۹۵ دوسیه نسبتی قضات تادیبی خوانده شده دوسیه های مذکور به مراجع مربوطه صادر ودر ۵۷ دوسیه‌برائت مشمولین آن ابراز نظر گردید .

۲ـ پیرامون ۱۷۶ فقره استهدا‌آت محاکم وبعضا مربوط به دوسیه های جزایی که ازاداره عالی څارنوالی مواصلت‌کرده غور ونظرمشورتی تقدیم گردید این استهدا‌آت که ناشی ازاشکال درتطبیق حکم قانون ویاغامضیت موضوع ویا ازاختلاف‌درتاویل احکام قانونی مجالس مدققین قضایی روی استهدا‌آت مذکورغور ودر نتیجه رویه قانونی راکه مخالف نص صریح نبوده، تجویز وبه منظور توثیق تفسیر قانونی بـه شورایعالی قضاء تقدیم نموده که به حیث یك رویه قضایی پاره‌ای اشکال و غامضیت موضوعات حل ومرفوع گردیده .

۳ـ حکم تفریق زوجه شوهر مجنون کـه ازسالیانی مشکل اجرایی داشته ودر قوانین نافذ حکم صریحی نداشت وازطرفی آراء فقها اختلاف داشت به منظور یك دستور العمل در رسیدگی قضایای، مربوط به محاکم، ریاست تدقیق ومطالعات موضوع راتحت مطالعه وغور قرار داده وبااستفاده از فقاهت علماء خبیر واستادان پوهنځی شرعیات و اخذ نظریـه جمعیت العلماء موضوع رامطالعه هرجانبه نمود که درنتیجه بعداز تصویب شورای عالی قضاء بحیث دستور العملی دراجرا‌آت قضایی مشکلی راازناحیه اجبار زوجه های مجنونین مرفوع‌کرده است .

٤ـ مجله قضاء که ازنگاه نشرات مسلکی مربوط به قضاء وتطور قضایی درساحهٔانکشاف ذهنیت قضایی ونشر دساتیریکه پیرامون مسایل غامضه قضایی تجویز میگردد به حیث یك نشریه ماهانه درچوکات اداره تدقیق ومطالعات فعالیت میکند پالیسی نشراتی آن طوری تنظیم شده که مضامین این مجلـه مخصوص به موضوعات حقوقی وقضایی بوده وبعداز نظریه علمای خبیر قضایی وحقوقی علاوه ازنشر تصاویب شورایعالی قضاء واخبار مربوط به قضاء نشر میگردد .

دراین مجله نشر قوانین تجویز شده کـه جدیدا نافذ وازنگاه تطبیق مربوط به حکـم قضایی به محاکم میباشدونیزاین مجله ازتطور قضایی کشورمضمونی به زبان عربی ومضمونی به زبان انگلیسی داردکه درمعرفی رویه های قضایی ماالثر ارزنده دارد .

نشر فیصله های قطعی محاکم که نیزمطالعه آن درفهم مسایل حقوقی وکسب معلومات از اجرا‌آت قضایی به اشخاص علاقه مند بسیار مفید بوده وازفعالیت های دیگریست که اداره تدقیق ومطالعات درآن باره غور مینماید .

۵ـ احصائیه‌گیری درست ازاجرا‌آت قضایی ودرك سرعت عمل ازوارسی به قضایا درمحاکم مطلب دیگریست که اداره تدقیق و مطالعات بعداز غور نشریك سلسله فورمه هاراتجویز وبه محاکم صادرکرده که ماه به ماه از محاکم راپور قضایای وارده واجرا‌آت لازمه شان رابه اداره تدقیق ومطالعات مخابره مینماید کـه میشوداجرا‌آت محاکم راکنترول نمودوتشویشی که ازتعطیل اجرا‌آت درقضایا تصور میشـد مرفوع گردد .

۶ـ مسایل ووقایع ترافیکی ویا اشکالیکه درصلاحیت رسیدگی قضایای مذ کور مشاهده میشدتحت غورومطالعه ریاست تدقیق ومطالعات قرار گرفته وبدین منظور سیمیناری متشکل ازیکعده روسای محاکم ولایات نزدیك وقضات مجرب به اشتراك نمایندگان اداره ترافیك، څارنوالی وطب عدلی دایر ومطالعات همه جانبه پیرامون وقایع ترافیکی وطرز رسیدگی به قضایای مذکور به عمل آمدکه درنتیجه درمورد مشکلات نظر داشت محاکم ادارهٔ څارنوالی وترافیك تصاویبی بعمل آمدکه بعداز تصویب شورایعالی قضاء به حیث نشریه فوق العاده ازطریق مدیریت نشرات ریاست تدقیق ومطالعات نشر گردیده که بالاثرمیتوان گفت عموما مشکلات تطبیقی قوانین ازاین ناحیه مرفوع میشود .

۷ـ باغتنام ازفرصتیکه روسای محاکم در حین تبدیلی شان به مرکز آمده ووظایف جدید شانرا اشغال میکردند اداره تدقیق ومطالعات درجدی ۱۳۵۳ سیمیناری رابه‌اشتراك اعضای محترم شورایعالی قضاء وروسای‌مرکزی اداره قضادایر وبامباحثه پیرامون موضوعات ذیعلاقه وکنجکاوی طریقهٔکه در اهداف نظام جمهوری به بهترین وجهی عدالت را تامین کند واتخاذ تجویزیکه بتوان از استهداآت بیموجب محاکم‌که موجب تعطیل اجراآت میگردد جلوگیری کرد . اجراآت دیگریست که اداره تدقیق ومطالعات‌درپهلوی‌اجراآت روزمره وعادی خودانجام داده .

۸ـ کادرستاژ قضایی که به منظور کسب معلومات تجربوی قضات آینده کشور پیرامون مسایل قضائی درچوکات اداره تدقیق ومطالعات فعالیت میکندپروگرام روزمره آن طوری تنظیم گردیده‌که علاوه ازپروگرام عادی ستاژیران از کنفرانس یکعده قضات مجرب‌واستادان پوهنتون کابل پیرامون مو ضوعات بخصوص قضائی وخطابه های مشاورین خارجی در مورد میتود های عمومی حقوقی برخوردار گردند .

۹ـ تنظیم وترتیب کتابخانه اداره قضاء وافتتاح آن درچوکات ادارهٔ تدقیق مطالعات اجراآت دیگریست که ریاست تدقیق ومطالعات لایحه به منظوراستفاده بهتر ازکتب وکتابخانه ترتیب وبعداز تصویب شورایعالی قضاء به منصه تطبیق قرارداده ریاست تدقیق ومطالعات به منظورتقویهٔ بیشتر کتابخانه مساعی بخرج داده تاکمك موسسات نشراتی داخلی وخارجی جلب گردد چنانچه سفارت کبرای عربستان سعودی یکتعدادکتاب های مختلف‌فقهی وشرعی رابه کتابخانه اداره قضاء اهداء کرده است .

۱۰ـ برای مطالعه طرقیکه بتواند طورموثر ازتراکم دعوی ومنازعات ناچیزیکه علی الاکثر سبب ضیاع‌وقت مردم وقضات میگرددوخسارات مادی‌ومعنوی‌رابارمی‌آوردجلوگیری نمایدموضوع تاسیس انجمن های‌که صلحیه رابنام جرگه صلح از مدت مدیدی تحت مطالعه گرفته واساسات آنرا طرح ومطالعاتی را که اداره تدقیق ومطالعات درزمینه به عمل آورده بود به شورایعالی قضاء پیشنهاد نموده‌که به تصویب رسیده وفعلا طرز نمونه جرگه هادر تمام ولسوالی های ولایت کابل بشمول نواحی سیزده گانه شهربه فعالیت آغاز کرده اند .

۱۱ـ اداره روابط فرهنگی که در چوکات تشکیل متممه علمی وریاست تدقیق ومطالعات

فعالیت مینماید ومنظور آن جلـب کمك هـای فرهنگی برای بهتر ساختن سیستم قضـائـی افغانستان میباشد .

برای اینکه درساحه های حقوق وقضائی از رویه هاو اندوخته های علمی ومفیـد ممالـك پیشرفته بهرهٔ کافی گرفته شده بتواند ایجاب اعزام پرسونل قضائی رابه ممالك پیشرفتـه غرض کسب تحصیلات عالی ویا تحقیـقات و مطالعات علمی ومسلکی مینماید برای نیل به این منظور اداره روابط فرهنگی غرض حصول کمك های علمی وکلتوری باادارات و منابـع سیاسی ازطریق وزارت امور خارجه ویاوزارت پلان تماس قایم نموده وتوجه آنهارادر راه دادن سکالرشپ و فیلوشپ ها و تحقیقاتـی ومشاهداتی در رشته های مورد نظر جلـب نماید .

۱ـ عدم صراحت احکام قوانین به صـورت عمومی درقطعیت احکام صادره محاکم ابتدائیه ومرافعه سبب گردیده تااز حیث مرافعه خواهی وتمیز طلبی اشخاص ودولـت مـوضوعـات در محاکم متراکم ورسیدگی بهتر قضات فوقانی راازحیث ازدیاد قضایا درمخاطـره انداختـه مسایل خیلی کـوچك به اثرلجاجت یکعـده اشخاص وقت محاکم فوقانی راکه می بایددر وارسی قضایای بزرگ وپراهمیت مصـرف شود گرفته واز طرفی سیاست قضایی راکـه هسته اطمینان محاکمه راتشکیل میدهد ازبین میبرد ونیزاین کشش موضوعات تا محـاکـم فوقانی جداً موجب ضیاع وقت وانرژی مراجع عدلی وقضائی واصحاب دعاوی میگردد . لذابه منظور رفع این نقیصه اداره تدقیق ومطالعـات موظف گردیده تامطالعاتی پیرامون موضوعات حقوقی وجزایی ازنگاه کمیت وکیفیت قضایـا انجام ودر قطعیت احکام فیصله های محاکـم ابتدائیه و مرافعـه را به شورای عالی قضـاء تقدیم نماید .

۲ـ به اساس هدایت آمریت عمومی اداری قضاء موضوع تاسیس محاکم استیناف یکی درولایت بغلان ودیگری درولایت قندهار کـه غرض جلوگیری ازتراکم کاروسرگردانی مردم متکی به‌ارزش‌های مترقی نظام نوین جمهوریت کشورمورد مطالعه این ریاست قرار گرفته که دلایل مستند به اساس احصائیه های جمـع آوری شده ودیگر دلایل علمی وعمـلی طـی راپور مفصلی بمقام آمریت عمومی اداری قضاء تقدیم گردیده که مورد تائید شورایعالی قضاء نیزواقع شده است .

ریاست ذاتیه امور قضاء :

ازآنجاکه اقدامات نافع وسودمند نظام‌فرخندهٔ جمهوری به‌همه‌جوانب وساحات‌کشورمربوط بود مستلزم آنست‌که همه‌شعبات ودوایروموسسات بصورت‌عموم‌همواره‌درراه‌اعتلاء وترقی‌کشورسعی ومجاهدت بلیغ بخرچ داده ودرپیشبرد وظایف محوله بادرنظرداشت‌اقدامات‌واجراآت‌جدی‌سرعت عمل وایجاد اصلاحات جدی نمایند در ایـن فرصت برای ریاست ذاتیه ادارهٔ عـا لـی قضاء نیز خوشبختانه موقع آن میسر شد تابا پیروی ازاهداف عالی ومترقی این نظام فرخنده ومردمی وایجابات عصر وزمان برای بهبود در اصلاحات امور مربوطه وایجاب سرعت عمـل وظایف محوله رابه کمال دقت وموافق روحیه این نظام که هدفش جز رفاه مردم، جلوگیری

ازسرگردانی خلق الله اجرآت سریع امور یومیه چیزی دیگر نبوده، عیار ساخته وفعالیت قابل ملاحظهٔ ازمجاری شعب مربوط تبارز دهد که اجرآت وفعالیت های شعب مربوط طـــور مختصر ذیلا توضیح میگردد :

الف ـ مدیریت استخدام :

۱ـ درتشکیل سال ۱۳۵۳ عموم دوایر و موسسات دولتی به‌منظور صرفه جوئی معقولی دربودجه وجلوگیری از مصارف غیر ضروری وبی لزوم اصلاحات قابل وصف رونماشده بود روی این اصل درتشکیل سال ۱۳۵۳ اداره‌عالی قضاء نیز تفاوت قابل ملاحظه وارد و تشکیل مذکور بعداز غور ودقت لازم وپس از طـــی مراحل قانونی به اداره قضاء مواصلت نمودکه این تشکیل باتشکیل سنــوات گـذشته ستره محکمه‌وقت فرق وتفاوت قابل ملاحظه‌دربرداشت که برای تطبیق آن درمرکز ومحلات ومربوطات ادارهٔ قضاء ریاست ذاتیه متوصل به یـــك سلسله مقدمات وپیش بینی هاواقدامات جدی شده وهمواره سعی داشته تاماْمورین مستحق رابادرنظر داشت فرامیـــن مقامات عـا لیـــه به اعتبار رتبه ، سوابق خوب درکـار ولیاقت درجه تحصیل وهمچو خصوصیات دیگرتفکیك وبه بست های موردنظر ومناسب حال شــــان تعیین ومنظوری تقرر ایشان راازمقامات ذیصلاح حاصل نماید .

۲ـ ازاینکه درتشکیل ســال ۱۳۵۳ اداره قضاء یك سلسله تعدیلات وتنقیصات دربست های اداری به وجود آمده بودکه به اثرتطبیق این تشکیل یکعده ماْمورین‌اضافه بست‌گردیده ریاست ذاتیه در این مورد توجه جــدی به خرچ داد تاباخذ هدایت مقام ذیصلاح به‌منظور استفاده اعظمی ماْمورین اضافه بست را حین پیدا شدن بست های کمبودبه دوایر که ازنگاه تراکم کاربه همکاری ماْمورین ضرورت داشت طور خدمتی موظف نمایند از اینکه در جریان سال عده ازماْمورین تحت استعفی واقع قسما به خدمت عسکری اعزام وبرخی به‌تقاعد قانونی سوق شدند که ماْمورین اضافه بست به جای آنها فراخورحال در بست شان تعیین که‌اکنون ازاثراین اقدامات جزچندنفر محدود درمرکزکه آنهانیز عنقریب جذب خواهند شد دیگرکسی باقی نمانده .

۳ـ اداره عالی قضای وزارت عدلیه باپیروی ازروحیه عالی وبرومند نظام جمهوری که ازروی خدمت رابه اکثریت مردم دارد به منظور رفاه مردم وجلوگیری ازسرگردانی خلق الله وتراکم کاردوسیه هاوکثرت اموردر محکمه استیناف عالی مرکزی به منظورسرعت عمل درحل وفصل قضایای وارده درنهایت وبه منظور جـــذب واستخدادم فارغان رشته قضائی پوهنځی‌حقوق دومحکمه استیناف دیگر تاسیس نمود .

٤ـ به منظــور توحید اجـــرآآت قضایـــی وسرعت عمل درحل وفصل قضایای مربوطه جرایم ناشی ازوظیفه پولیس اعم از جرایـــم جنحه وجنایات حسب صوابدید مقامات صالحه پروتوکول بین هیات های ذیصلاح وزارت‌عدلیه وقوماندانی عمومی امنیه وزارت داخله مبنـی برتاسیس محکمه اختصاصی پولیس درچوکات قضای وزارت عدلیه بصورت دومرحله‌ای یعنی محکمه اختصاصی ابتدائیه پولیس و دیـــوان نهائی پولیس درچوکات ریاست عالی تمیز

عقدوبه منظور تصویب تاسیس محکمهٔ مذکور مطابق پروتوکول منعقده و تصویب تشکیـل پرسونل آن پیشنهاد مفصل به مقا م محترم شورایعالی قضاء تقدیم ومنظوری مقامـــا ت صلاحیت دار حـا صـل و در مورد تعییــــن و تقرر پرسونل اداری وقضایی محکمه جدیدالتاسیس مذکور اقدامات جدی به عمل آمده است .

اجراآت مدیریت سوانح :

۱ــ چون درتعینات وتقرر قضاء و مامورین اداری ازطرف مقام آمریت عمومی اداری قضاء ایجاب مینماید که به ملاحظه درجه تحصیل، رتبه، سوابق ماموریت واهلیت شخص دقـت لازم به‌عمل آمده وتعینات به اساس آن اجراء شود، مدیریت سوانح تصمیم گرفت تا همـه معلومات مندرجه دفتر سوانح پرسونل قضاء به‌کارت های سوانح‌که معلومات همه جـانبـه ومکمل رادر بردارد درج وبرای هرمامور یك کارت سوانح به ملاحظه دفتر سوانحش ترتیب نماید وتخمین یکهز ار جلد کارت ترتیـــب گردید .

۲ــ مطابق تبصرهٔ ماده ۱۲قانون ثبت دارایی بالای ٦۰ نفر ازمنسوبین قضاء فورمه هـــای جدید ثبت دارایی خانه پری شده است . فورمه‌های واصله بافورمه‌های سابقه تطبیق‌ودرامور تطبیق‌دوفورمه که تفاوت بنظررسید تحقیق واجراآت جدی به عمل آمده وموضوع به ریاست تفتیش محول گردید . همچنان بالای سیزده نفرجدید الشمولان فورمه های جدید ثبت دارایی خانه پری وتکمیل گردید .

ریاست تحریرات ومراقبت :

این اداره متشکل ازسه مدیریت تحریرات، مراقبت وعارضین‌میباشدکه مطابق لایحه‌وظایف خلاصه اجراآت این ریاست ذ یلا توضیــــح میشود :

۱ــ آمریت عمومی اداری قضاء با پیـــروی ازارزش های نظام مترقی جمهوری وبه غرض فراهم شدن تسهیلات وسرعت درانجام اموربه تسوید لایحه وظایف ووجایب ادارات وشعبات مشخص ومکلفیت های وظیفوی هرمامور معین وتثبیت گردیده که بعداز غور وبررسی مکمل درمحل تطبیق قرار داده شد .

این لایحه شامل لایحه وظا یف ریاســت تفتیش قضایی ، ریاست تدقیق ومطالعات . ریاست ذاتیه ، ریاست تحریرات ومراقبت ، ریاست وثایق وثبت اسناد و ریاست اداری وادارات مربوطه آن ازطرف ریاست تحریرات ترتیب وبعداز منظوری وزیر عدلیه به شعبات مربوطه ابلاغ گردید .

۲ــ به تعداد ۱۱۷٦۵ قطعه عرایض احکـام وبعداز طی مراحل ثبت وبه مراجع آن فرستاده شده است .

۳ــ مدیریت مراقبت که متشکل از شعبات اخذ اطلاعات، شعبه مخصوص وشعبه تحریر بوده‌که نمبر اجراآت آن بالغ به ۵۳۰۰ قطعـه مکاتیب شده‌که خودنشان دهندهٔ اجراآت ایـن شعبه میباشد .

ریاست وثایق وثبت اسناد :

ریاست ثبت اسناد اجراآت ذیل رابه عمل آورده است :

۱ــ شماره اندیکاتر این ریاست به ۲۸۷٤ قطعه مکاتیب بالغ گردیده .

۲ـ مطالبه راپور های وثایق ازتمام محاکم کشور وادارات وثایق .

۳ـ به تعداد ۴۳ قطعه پیشنهاد عاید بـه توسعه وانکشاف اموروثایق واعمار تحویلخانه های مجهز به مقامات ذیصلاح تقدیم شده .

۴ـ به تعداد ۹۸ قطعه عرایض وپیشنهاد عایدبه تثبیت ازدواج وطلاق وتقسیم وترکه وعقود دیگر اشخاص حقیقی وحکمی اجرا شده .

ریاست اداری قضاء :

اجراآت این ریاست ذیلاخلاصه میشود .

۲۰ فیصد کارباقیمانده ٦ باب تعمیر ریاست محکمه ولایت وردك كارآن تكميل شده است .

اصلاح تعمیرات ریاست محکمه ولایت‌غزنی ازنگاه منطقه طبق نقشه وزارت فواید عامه.

تکمیل ۱۰ فیصد کارباقیمانده ۹ باب تعمیر رهایش ریاست محکمه ولایت قندهار .

اکمال پنج فیصدکار باقیمانده شش بـاب تعمیر ریاست محکمه ولایت هلمند .

تکمیل پنج فیصد کار باقیمانده دو بـــاب تعمیر ریاست نیمروز ازجمله ۴۰فیصد کـــار باقیمانده شش باب تعمیرریاست محکمه ولایت بادغیس ، ۲۰فیصد کار ساختمانی آن تکمیل شده .

تکمیل ۲۰ فیصد کار باقیمانده تعمیررهایش ودفتر محکمه دره صوف .

تکمیل ۴۰ فیصد کار باقیمانده دفتر محکمه ولسوالی دوشی وتعمیر رهایش قاضی .

تکمیل چهل فیصدکار باقیمانده چهار باب تعمیر نیم کاره ریاست محکمه ولایت کنـدز وهمچنان پیشرفت ده فیصد کـــار ساختمانی چهار باب دیگر آن .

ازجمله چهار باب تعمیر رهایش اعضـــای ریاست محکمه ولایت پروان ویك باب تعمیر نیم‌کاره رهایش رئیس محکمه ، سه باب تعمیر رهایش تکمیل وازدوباب دیگرآن ۳۰ فیصـد پیشرفت کرده است .

۲۰ فیصد کار باقیمانده قصر دارالامان در سال ۱۳۵۲تکمیل واداره عالی قضاء وخارنوالی وزارت عدلیه درظرف سال ۱۳۵۳ منتقل شده

برای آبیاری باغ قصر دارالامان و ملحقات آن یك چاه عمیق حفر گردید .

برای صرف طعام مامورین و مستخدمیـــن کفیتیریا تاسیس وشروع به‌کار کرد .

درروشنی اهداف عالی نظام جمهوری برای بهبوداحوال مامورین ومنسوبین ادارهٔ قضاء به تاسیس یك صندوق تعاونی‌اقدام نموده ومنظور ازتاسیس این صندوق کمك ومساعدت پولـی بامامورین نیازمند درمواقع ضرورت در قبـال حوادث ورویداد های غیرمترقبه و ناگـــهانی میباشد .

طبق بودجه‌منظورشده سال ۱۳۵۳ تخصیصات ربع وار ترتیب وبه مراجع مربو طه ارســال گردید .

طبق بودجه منظور شده ، معاش، ماکولات ، سفریه وغیره مصارف قانونی مامورین بعداز طی مراحل اصولی حواله وتادیه گردید .

طبق بودجه منظور شده سامان و لـــوازم مربوط به دفترکه احتیاج مبرم به‌آن احساس میگردید خریداری وتهیه شده .

۳ـ دیوان حقوق عامه ازجمله ٦۲۲ فقـره مبلغ ۷۸ـ۲۴۰۹٦۵۱ـافغانی باقیات تحصیل گردید .

در محکمه اختصاصی مامورین از جمله ۲٦۱ فقره وارده به تعداد ۸۷ فقره فیصله شده و۱۰۳ فقره به قرار قضایی مسترد شده.

محکمه اختصاصی اطفال :

ازجمله ۱٤۱ موضوع وارده به تعداد ۸۷ موضوع فیصله شده و٤۱ فقره به قرار قضائی مسترد ومتباقی تحت دوران قرار دارد .

محکمه اختصاصی پولیس :

ازجمله ۱٥٤ قضایای وارده ٥٦ موضوع فیصله شده وسیزده فقره به قرار قضائی مسترد ومتباقی تحت دوران قرار دارد .

محکمه اختصاصی ترافیك شهرکابل :

ازجمله ٦۲۸ فقره قضایای وارده به تعداد ۳۸۳ فقره فیصله شده و۲٤۱ موضوع به قرار قضائی مسترد گردیده .

ریاست عالی استیناف مرکز :

ریاست عالی‌استیناف‌مرکزی اجراآت‌ذیل‌رابه عمل آورده :

۱ـ قضایای وارده دیوان جزاء ۱۱۷۱ فقره فیصله شده ۹۹۰ فقره به قرار قضائی مسترد شده است .

۲ـ قضایای وارده دیوان حقوق عامه ۲۹ دوسیه فیصله شده و۲۸ دوسیه .

۳ـ قضایای وارده دیوان تجارت ۲۷دوسیه فیصله شده ، ۱۱ دوسیه دایر شده . ۸ فقره.

٤ـ قضایای وارده دیوان مواد مخدره ۱٤۱ دوسیه ، فیصله شده، ۷۹، دوسیه دایر شده ۲٤ دوسیه .

مقام عالی تمیز :

مقام عالی تمیزکه مرجع نهایی وارسی بر موضوعات بوده به ترتیب ذیل اجراآت به عمل آورده است :

۱ـ دیوان جزاء ومعاملات از جمله ۷٥۰۸ دوسیه به تعداد ۳۷٦٤ دوسیه تائید ۲۰٤٤ فقره تخفیف، ۱٤۸٥ فقره تزئید و۲۱٥ دوسیه مسترد شده .

۳ـ دیوان معاملات ازجمله ۳۹۸ فقره وارده به تعداد ۱۷۸ فقره تائید ، ۱۱فقره به محکمه مماثل راجع شده وبه نه فقره مثنی ویك فقره دوران مجدد و۲٦ فقره نقض وبه تعداد ۷۳ فقره به انقضاء میعاد فیصله شده .

۳ـ دیوان حقوق عامه ازجمله ٦۲۱ فقره ٥۲فقره آن تائید ابتدائیه ، ٤٤٥تائیداستیناف ۷۷ فقره تعدیل، نه فقره ارجاع به مماثل ٤٤ فقره انقضاء میعاد فیصله گردیده .

٤ـ دیوان تجارت ازجمله ۳۳ فقره وارده به دیوان تجارت‌هجده فقره تائیدابتدائیه واستیناف دوفقره تائیدمحکمه مماثل. یك فقره حکم بطلان وسه فقره نقض گردیده است .

٥ـ محکمه نهائی پولیس ازتاریخ فعال شدن به تعداد ده دوسیه فیصله به عمل آمده‌است.

کدر عدلی وزارت عدلیه

کدر عدلی وزارت عدلیه متشکل است از ادارهٔ لوی ځارنوالی که درراس آن وزیر عدلیه بحیث لوی ځارنوال قرار دارد وسایر ادارات مسلکی ازقبیل ریاست تقنین . ریاست قضایای حکومت، ریاست اداری و مدیریت عمومی قلم مخصوص‌وتحریرات‌ومدیریت عمومی حقوق .

اداره لوی ځارنوالی متشکل ازنیابت های آتی میباشد :

نیابت تحقیق‌وعرایض، نیابت‌تعقیب قضایی، نیابت تعقیت جرایم پولیس ونیابت تحقیق ومراقبت ونیابت تعقیب قضات .

اجرآت نیابت های اداره عالی خارنوالی قرار ذیل ارائه میگردد:

۱- نیابت تحقیق وعرایض :

وظیفه این نیابت رسیدگی به شکایات از اعمال مامورین ضبط قضائی وجستجوی طرف بهتر رشد وانکشاف علمی وعملی اداره عالی خارنوالی میباشد .

تدقیق دوسیه های متهمین تصمیم بر قرار هیأت تدقیق، تهیه جواب به استهداآت ادارات منسوبه خارنوالی، اجرای فورمه های رهائی مشروطه محبوسین، اطلاع احکام ومتحدالمال های اداره عالی خارنوالی ، تهیه لست اهل خبره ازوظایف این نیابت می باشد. همچنان پیشنهاد ومنظوری تحقیق موضوعات غامض توسط قاضی تحقیق وانصراف ازتعقیب عدلی واقامه قرار برتمام دوسیه های‌که قبل ازصدور حکم محکمه جهت تصمیم نهائی محول این اداره میگردد وظایف عمده این نیابت راتشکیل میدهد .

چنانچه ازجمله ۳۰۸۹ دوسیه جرمی‌که جهت تدقیق به نیابت تحقیق وعرایض سپرده شده (۸۹۰) جلدآن تدقیق و(۲۱۹۹) را هدایات لازمه بمراجع مربوطه آن صادر گردیده است، همچنان نیابت تحقیق وعرایض به (۳۸۰۳)قطعه عرایض درحدود احکام قانون وارسی لازمه نموده است .

نیابت تعقیب قضات :

نیابت تعقیب قضات وظایف آتی را بدوش دارد :

تدقیق دوسیه های وارده وارائه قرارنهایی بتعقیب عدلی ویاعدم لزوم‌آن به لوی خارنوالی یامرستیال .

اقامه دعوی به پیشگاه محکمه عالی قضات. مراقبت تطبیق فیصله‌های وارده ازمحکمه عالی قضات. وتقدیمراپوراجراآت‌سال تمام‌بدفترلوی خارنوال واین نیابت ٦١ دوسیه مربوط به قضات محاکم مختلف کشور رافیصله و به مراجع مربوط تقدیم نموده وهمچنین در حل وفصل نه دوسیه اصلاحی شرکت وبه ۱۲جلد دوسیه نظر تدقیق ارائه نموده است .

نیابت تعقیب جرایم پولیس :

وظایف این اداره روی لایحه که ازمقام‌لوی خارنوالی بعدگذارش‌ازشورای عالی قضاء رسیده تعقیب عدلی قضایای پولیس در محاکم پولیس تدقیق دوسیه های وارده ازپولیس حفظ اوراق تنظیم شده درصورت عدم وجود جرم . قناعت عدم قناعت برفیصله صادره ازمحکمه ابتدائیه اختصاصی پولیس می باشد .

به تعداد ٥٦٨ جلد دوسیه درساحات مختلف جرمی صاحب منصبان و منسوبین پولیس واصل که ازین جمله ۱۷۳ جلد دوسیه غرض اکمال نواقص به قوماندانی عمومی ژاندارم وپولیس ومراجع مربوطه آن ارسال و۱۲۹ دوسیه باابراز نظریه تدقیقی به محاکم محول وبه تعداد ۲٤ جلد فیصله و۱۲ دوسیه به محکمه نهائی پولیس ارجاع و۱۲ دوسیه دیگر غرض تطبیق حکم به‌مراجع مربوط گسیل شده است .

نیابت تحقیق ومراقبت :

این اداره که وظایف تنظیم دفاتر واقعات جنایی، ترتیب احصائیه سالانه جرایم نظارت تطبیق فیصله های نهائی محاکم، نظارت بر اجراآت مربوط جرایم اتباع خارجی را پیش می برد ۴۲۱۳ واقعه رااز نقاط مختلف کشور ثبت و۶۳۸۱ قطعه مکتوب درقسمت تطبیق حکم قطعی محاکم ارسال وبر ۱۲۹۵ دوسیه غور بعمل‌آورده وبه تعداد (۶۰) واقعه ترافیکی وقاچاق اتباع خارجی رسیدگی نموده است .

همچنین اعضای مسلکی مدیریت عمومی تفتیش این نیابت درترتیب وتنظیم ۹۱ دوسیه دروزارت خانه هاومراجع مختلف کشور سهم وهکذابه (۹۰) فقره دوسیه محبوسین ولایت کابل رسیدگی بعمل آورده است .

نیابت تعقیب قضایی :

وظایف نیابت تعقیب قضایی : تعقیب اقامه دعوی جزائی درمحاکم ابتدائیه اختصاصی مامورین گدامها، ارائه اعتراضی واقامه دعوی مبنی براستیناف طلبی برحکم دیوان امنیت عامه ریاست محاکم ولایت، درمحکمه استیناف عالی مرکز، نمایندگی ازقسمت حق الله در موضوعات جزایی درپیشگاه محکمه عالی تمیز، نیابت تعقیب قضایی متشکل است ازخارنوالی ابتدائیه ، اختصاصی جرایم مامورین مرکز خارنوالی ابتدائیه اختصاصی گدامهای مرکز ، خارنوالی استیناف مرکزی وخارنوالی تمیز که درراس همه یکنفر نایب قرار دارد .

ریاست قضایای حکومت :

این ریاست بحیث مدعی العموم حقوقی دولت ازحقوق عامه ودولت درمقابل اشخاصیکه علیه دوایر، موسسات و تصدیهای دولتی دعوی اقامه مینمایند ویامنازعات واختلافات ناشی ازین موارد میباشد درمحاکم مربوطه دفاع مینماید برعلاوه این اداره صلاحیت دارد تادرموضاعاتیکه مدعاهای‌آن‌کمترازده هزارافغانی باشد وایجاب ودوران دعوی رادرمحکمه ننماید ازطریق مصالحه به حل وفصل آن بپردازد قانون اداره قضایای حکومت بمنظور حمایه بهترحقوق عامه وجلوگیری ازاتلاف آن درپرتو ارزش های رژیم نوین جمهوری ضمیمه محتوی (۳) ماده علاوه گردید . به‌موجب احکام ضمیمه مذکور وزیر عدلیه ولوی خارنوال در حالات استثنایی میتواند در صورتیکه فیصله محکمه ابتدائیه یااستیناف را مخالف منافع عامه تشخیص دهد علیه حکم صادر شده استیناف یاتمیز خواهی نماید دراین صورت فیصله‌مورد اعتراض صرف نظرازمحدودیت اصل انقضای میعاد توسط محکمه بالاتر مورد رسیدگی قرار میگیرد .

ریاست قضایای حکومت بااستفاده ازین ضمیمه قانون یك سلسله موضوعاتی راکه به ضرردولت حکم‌گردیده بود بعد ازاخذاحکام مقام وزارت عدلیه درمحاکم مربوطه دو باره تحت دوران قرار داده واز حقوق دولت دفاع نموده است .

وظایف ریاست قضای‌حکومت باساس قانون شماره (۱) وضمیمه شماره (۲) وتعلیماتنامه به سه قسم تقسیم شده است :

الف- وظایف مسلکی :

ب- وظایف اداری .

ج- مدیریت وکلای مدافع .

الف ـ وظایف مسلکی :

ریاست قضایای حکومت غرض دفاع ازحقوق دولت درپیشگاه محاکم یکتعداد اعضای مسلکی دارد که اعضای مذکوربه سه کمیته جداگانه، کمیته املاکی، کمیته تجارتی، کمیته مالی و حقوقی تقسیم گردیده‌اند دوسیه هائیکـــه از مراجع مختلف دولتی با ین ریاست ارســال میگردد نظربه نوعیت دوسیه به یکی ازکمیته های موجوده سپرده شده وکمیته مربوطه بعد ازتدقیق ومطالعه درصورتیکه حقوق دولـــت رابرویت اسناد ارسالی بالای اشخاص ثابت وآنرا قابل دوران محاکمـــوی نداند اسناد و دوسیه متذکره راطی پیشنهادبه محکمه مربوطه تقدیم وطبق جزء (ب) فقره (۳) ماده «٤»قانون تشکیلات وصلاحیت قضا یی دولـت جمهوری افغانستان طالب حکم قطعی مبنی بر تحصیل حقوق دولت ازمحکمه میگردد . امادر صورتیکه کدام اختلاف ومنازعه موجود باشد از اثـــر مطالبه محکمه دوسیه های مربوطه اشخاص از دوایر ذیعلاقه دولت مطالبه وبعداز مـلاحظـه ومطالعه آن درصورتیکه ریاست قضایا اسناد ارسالی اداره مربوطه راغرض مدافعه ازحقوق دولت کافی نداند آنرا باستنـاد مـــاده (٦) تعلیماتنامه ریاست قضایا مسترد نموده وطالب اسناد ودلایل کافی میگردد درغیر آن دوسیه رابه محکمه ارسال واز حقوق دولت درپیشگاه محکمه دفاع مینماید .

موضو عاتیکـــه بکمیته املاکی رویت داده میشود عموما منازعاتی میباشدکه اشخاص علیه املاك دولتیواجاره های‌حاصلات‌آن ادعامیداشته باشد .

درکمیته تجارتی مناز عاتی کـــه ناشی از قرارداد های معاملات تجارتی بین دوایر دولتی واشخاص عرض اندام‌مینماید موردغوروررسیدگی قرار میگیرد .

کمیته مالی وحقوقی موضوعات بناروالی‌ها، باقیات دولت بالای اشخاص ویك سلسلـــه موضوعات دیگر ازین قبیل رابررسی مینماید.

بـ وظایف اداری :

مدیریـت اداری قضایای حکـومـت ارتباط این ریاست بامراجع مربوطه ومحاکم را تنظیم مینماید بادرنظرداشت وظایف فوق به تعداد (۲۵۵) دوسیه تحت دوران واجرا قرار داده‌که (۱۷) دوسیه آن موضوعات تجارتی و(۲۲۸) دوسیه موضوعات املاکی وحقوقی ومالی بوده وازجمله (۱٦۳) دوسیه نسبت اینکه اسنـاد دلایل مکفی غرض دفاع ازحقوق دولت دربین اوراق موجود نبوده جهت ارائه اسناد ودلایل به مراجع مربوطه ارسال گردیده است .

جـ مدیریت وکلای مدافع :

یکی از وظایف دیگر ریا ست قضایـــای حکومت توزیع جوازنامه های وکالت دفاع بــه وکلای مدافع وکنترول سایر وکلای مذکور از قبیل راپور اخذ عواید مالیات بر عایدات را وامثالهم مطابق به قانون تنظیم امور وکلا ی مدافع ازطریق مدیریت وکلای مدافع میباشد باساس قانون تنظیم امور وکلای مدافع درسال ۱۳۵۱ نافذ گردیده کسانی میتواند به شغـل وکالت‌دفاع‌اشتغال‌ورزندکه لیسانس‌فاکولته‌حقوق

ویاشرعیات بوده ویاشهادت نامه مدارس دینی مملکت راداشته ودردوایر دولتی کدام وظیفه ویامصروفیت رسمی نداشته باشند برای چنین اشخاص بدون اخذ امتحان جواز وکالت دفاع داده میشود درغیرآن کسانیکه خواهش وکالت مدافع را داشته باشند از گذشتاندن امتحان موفقانه نزد انجمن وکلای مدافع مستحق چنین جواز شناخته میشود .

مدیریت‌وکلای مدافع این ریاست‌اجراآت‌آتی رابعمل آورده است :

ازآنجمله (٤٩) درخواست اخذ جواز وکالت مدافع و(١٤) نفر نسبت داشتن لیسانس فاکولته شرعیات وحقوق ویاشهادت نامه‌مدارس دینی بدون امتحان و(٣١) نفر بعداز سپری نمودن امتحان معینه موفق به‌اخذ جواز وکالت دفاع گردیدند .

ریاست تقنین :

وظایف ریاست تقنین درحدود احکام قانون اداره فتوا وتقنین عبارت است از :

١ــ تسوید وطرح قوانین ومقررات .

٢ــ تدقیق طرح مقرراتیکه از طرف وزارت وموسسات عامه بغرض تقدیم به حکومت تسوید میگردد .

٣ــ مطالعه مستقیم ومثمر قوانین ومقررات وپیشنهاد های لازم به تعدیلات لازمه راجع به رفع تناقضات .

٤ــ تنظیم آن قواعد حقوق بین الدول که مورد علاقه افغانستان است .

٥ــ تدوین وتنظیم اسناد ومدارك حقوق بین الدول .

درتدقیق قوانین ومقررات دونکته مخصوصا ازطرف شعبه تقنین رعایت میگردد :

١ــ اینکه قوانین مناقض فرامین جمهوری وارزش های نظام جمهوری نباشد .

٢ــ اینکه‌درارزش هاواحکام قوانین ومقررات هم آهنگی تامین شود تااهداف ملی راتامین نماید وظایف ریاست تقنین توسط کمیته های آتی پیش بوده میشود :

١ــ کمیته قوانین اداری .

٢ــ کمیته قوانین جزاء .

٣ــ کمیته امور بین المللی .

٤ــ کمیته مشورتی .

علاوتامدیریت جریده رسمی که متکفل نشر قوانین ومقررات وموافقت نامه های‌بین المللی که افغانستان به آن الحاق میباید می باشد درچوکات این ریاست فعالیت نموده ودر هر پانزده روز بصورت عادی یك شمار جریده رسمی نشر مینماید .

ریاست تقنین درطول سال جاری برعلاوه اینکه (٢١) پروژه قوانین، مقررات، لوایح واساسنامه هارا بعد ازطی مراحل قانونی آن ازطریق جریده رسمی به نشرسپرده به (١٥) پروژه دیگر تدقیق لازم بعمل وبه‌مراجع‌مربوطه تسلیم داده شده وهمچنان برای (٣٠٠٠) قطعه استیدائیه ارسالی ادارات دولتی مشوره های قانونی تهیه نموده است .

تجدید نظر وکار آخری برپروژه قانون جزا ومدنی درپرتو ارزش های نظام مترقی جمهوری صورت گرفته است .

یك قسمت‌کارپروژه های مذکور تکمیل وجهت ملاحظه مقامات صالحه سپرده شده است

مدیریت روابط فرهنگی به اساس کمکهای

تعاونی ممالك متحابه یکتعداد مامورین کـدر عدلی وزارت عدلیه رابرای تر بیه پـــرسونل مسلکی وبلند بردن سطح‌دانش ایشان بخارج اعزام میدارند وهم برای جلب همکاری ممالك دوست ازطریق وزارت امور خارجـــه تـماس حاصل میدارند .

مامورین که برای ادامه تحصیل به ممالك متحابه رفتند قرار ذیل است :

۱ـ پنج نفرمامور دررشته حقوق جزاوحقوق مدنی درفرانسه .

۲ـ یکنفر درهندوستان دررشـته حـــقو ق مقایسوی .

۳ـ یکنفر درپولیند دررشته حقوق جزاء .

٤ـ چهار نفردررشته طب عدلی در اتحـاد جماهیر سوسیالیستی شوروی .

٥ـ سه نفردرانگلستان دررشته حقوق جزاء .

٦ـ یکنفر دررشته حقوق درسویس .

۷ـ سه نفر درامریکا دررشته تربیهٔحقوق .

۸ـ دونفردرفرانسه دررشتهٔ اداره عامه .

۹ـ یکنفر درعربستان سعودی دررشته فقه حنفی .

۱۰ـ یکنفردررشته طب عدلی درترکیه .

۱۱ـ یك نفر دررشته حقوق درمصر .

۱۲ـ شش نفر دررشته هـــای مختـلف و سیمینار ها اشتراك کرده اند .

وزارت مالیه

وزارت مالیه بتاسی ازارشادات رهبر ملی رئیس دولت وصدراعظم افغانستان در بیانیه خطاب بمردم (دولت جمهوری اسعار خارجی را درکشور کنترول جدی خواهد کرد. دولت از دوران پول دربازار سیاه سر سود فاحش جلوگیری بعمل خواهدآورد. وامانات وپس‌انداز هارادر بانك ها تشویق وتضمین خواهد کرد.

دولت جمهوری افغانستان سیستم مالیا تی کشوررا براساس رجحان دادن مالیات مستقیم برغیر مستقیم اصلاح خواهد کرد) وجهت انسجام بخشیدن امور مالی‌کشور وحفظ دارایی عامه خودرامکلف به‌ادای وظایف ذیل میداند:

۱ـ توزیع عادلانه عاید ومصرف .

۲ـ تحقیق، تحصیل وتنظیم عواید قانونی دولت . تهیه پول افغانی واسعار خارجی جهت تمویل پروژه های انکشافی و سایر مصارف دولت .

۳ـ تطبیق اهداف وسیاستهای مالی دولت جمهوری بهمکاری وزارت های مربوطه .

٤ـ ترتیب تخمینات عواید سالانه بادر نظر داشت عوامل انکشاف منابع عایداتی بمنظور تهیه بودجه سالانه دولت .

٥ـ تدقیق مصارف شقوق مختلفه فعالیت های دولت باتوجه باصل ایجاد توازن در عایدات ومصارف سالانه دولت .

٦ـ تنظیم بودجه عایدات ومصارف براساس تخمینات عواید وپیشبینی مصارف .

۷ـ تنظیم امور خزاین، نقود، مسکوکات اسعار وغیره دارایی های منقول دولت وقیم ارتباط بین دافغانستان بانك وحکومت .

۸ـ تنظیم واداره امورحسابی عواید مصارف قروض ودارایی های منقول دولت .

۹ـ ترتیب حساب قطعیه عواید ومصرف سنویه وتقدیم آن بحکومت .

۱۰ـ ترتیب وتنظیم تعرفه واردات وصادرات وسایر امور گمرکی براساس روحیه تقو یه منابع تولیدملی و استقرار بیلانس تادیات اسعاری وتزئید عواید دولت میسر نموده امکانات اساسی بمنظور جلوگیری ازقاچاقبری.

۱۱ـ تثبیت پالیسی های مالی ، نظارت امور پولی وبانگذاری و نمایندگی از اسهام دولت درموسسات پولی بین المللی .

۱۲ـ تدقیق ومعرفی طرق بهتر طرز العمل های اداری وحسابی بودجوی برای کلیه واحد های اولی ودومی بودجوی .

۱۳ـ ترتیب وتهیه مسوده قوانین ومقررات مربوطه امورمالی ، حسابی واداری .

١٤ـ تدقیق ومطالعه مداوم ومسلسل قوانین ومقررات مالی وحسابی دولت بمنظور انکشاف منابع مالی مورد نیازخدمات دولتی بانظرداشت قواعد عدالت ووضع مالیه وسهولت واطمینان در حصول آن وصرفه جوئی در مصارف آن .

۱٥ـ تنظیم وانسجام فعالیت ها ونظارت امورتمام تصدیهای دولت و اداره عمومی تصدیهای مربوطه وزارت مالیه‌وتطبیق ومراقبت اجرای قانون تصدیها .

۱۶ـ تنظیم امور واداره املاك دولتی، تصفیه تفکیك اراضی خصوصی ازاراضی عامه اتخاذ تدابیر موثر اداری بمنظو ر بهـــره برداری اساسی ازاراضی وسایر ملکیت های عقـــاری دولت مطابق به قانون مربوطه .

۱۷ـ تطبیق واجرای کلیه وظایفیکه بموجب فرامین دولت جمهوری قوانین مالیات برعایدات بودجه ومحاسبه تعرفه گمرکات وتعلیماتنامـــه های بودجه محا سبه اداری تحصیل باقیـــات جنسی وغیره قوانین ومقررات مالیاتی وتمام هدایات مندرج درسایر قوانینکه به عهدهوزارت مالیه گذاشته شده است .

۱۸ـ کنترول قبلی عواید ومصارف واحـــد های اداری مرکزی ومحلی وتصدیها توســـط کنترولر ها .

بناء این وزارت درپرتو وظایف و مکلفیت های فوق بحیث یك ارگان دولت جمهـــوری برای بهبود وآرامی وارتقاء کشـــور ووضـــع بهتر اقتصادی از شروع جمهوریت بیكسلسله فعالیت هادست زده است که ازآنجملـــه در سال ٥٤ .

الف: عرض اندام نمودن یك تصدی دولتی درچوکات وزارت مالیه بنام ملـــی بس جهـــت بکار انداختن یکتعداد بس هادر شبکه ترافیك شهری بمنظور تنظیم بخشیدن امور مواصلات شهری غرض مرفوع ساختن احتیاج مردم از ناحیه وسایل نقلیه .

ب: افتتاح وباز کردن (۱۰) مغازه ارزاقـــی درنقاط مختلف شهرکابل بمنظورمرفوع ساختن مشکلات مردم ازناحیه خرید مواد اولیهارزاقی.

ج: تاسیس کـــوپراتیف مامورین جهت رفع نیازمندی مامورین دولت ازنگاه مواد ارتزاقی ودیگرمواد اولیه درحدود امکان

د: ارتقاء ماکولات مامورین از ٤ـ افغـــانی به ۱۰ـافغانی بمنظور بهتر ساختن نان یـــك وقته مامورین که طی سالیان درازبدون درنظر داشتن بلند رفتن سطح قیم به وضع ابتدائی مانده بود. همچنان تثبیت مبلغ ٦ـ افغانـــی حق ماکولات برای اجیران ومستخدمین دولت که درگذشته توجه بدان نشده بود .

و: ترتیب ومنظـــوری بـــودجـــه ســـا ل ٥٤ افغانستان بتاریخ دهم حوت ٥۳ با تزئید٥٦ فیصد نظر به بودجه منظور شده (مورخه ۲۷ حوت ٥۲) سال ٥۳ و(٦۹) فیصد تزئید نظربه سال ۱۳٥۲ شاهد موفقیت هاو انسجام درست امور ونظم اداری ارگان وزارت مالیه است که بایك تزئید قابل ملاحظه قبل ازاختتام نیمـــه اول ماه اخیر سال ٥۳ ازطرف این وزارت به مقام عالی مجلس وزراء پیشنهاد ومنظوری آن اخذ گردید .

اینك جهت ارزیابی و قضاوت بیشتـــــر خوانندگان وزارت مالیه راپوراجراآت واقدامات خویش رادر ساحات مختلف طی سال ٥۳ به شکل مقایسوی باسالهای گذشته بطورمختصر تقدیم میدارد .

الف:ـ اقدامات درمورد تزئید مالیات‌وعواید:

۱ـ بادرنظر گرفتن تجویز دولـــت ، مالیات مستقیم برغیر مستقیم ترجیح داده میشودوزارت مالیهغرض تزئیدمالیات مستقیم، تعدادبیشتر دکاکین‌واصناف‌رادرجه بندی نمودومالیه‌دکاکین رااز۸کتگوری به بیست کتگوری تقسیم نموده طوریکه

درجه اول نظربه کتگوری سابقه ۲۵۰ فیصد افزایش نموده ودرجه اخیربه ۴۰ فیصدتقلیل یافت درپهلوی آن بابررسی بیلانس هـا و موسسات مالیات بیشتر ازین مدرک بدست آمده است که بصورت خلاصه مالیات مستقیم نظربه مقایسه سال ۵۱ درسال ۵۳ (۶۰)فیصد تزئید نموده که باینصورت سهـم مـالیـات مستقیم دربودجه عمومی دولت که درسال ۵۱ صرف ۷ فیصد بود به ۱۱ فیصـد افـزایش یافت .

۲ـ به منظور اینکه سطح استخدام وعواید بلند برود وزارت مالیه ۱۲ فیصد در بودجه انکشافی سال ۵۳ افزایش بمیان آورد .

۳ـ قانون تصدیها بعداز تدوین ونافذ شدن به معرض اجرا قرار گرفت‌که دراثر تطبیـق این قانون عواید تصدیهای دولتی تزئیدنموده وازطرف‌دیگر دروضع اداری تصدیها بهبـود حاصل گردید .

۴ـ دراثر تطبیق قانون جد ید گمرکـات اصولنامه وتعرفه گمرکی درسال ۵۳ وکنترول قاچاق ومراقبت گمرکات عواید کمرکی واردات درسال ۵۳نظربه سال ۵۱ (۶۰)فیصد افزایش نمود .

۵ـ نظربه توجه‌وجدیت وزارت مالیه درعواید فروش املاک وخدمات دولتی درسال ۵۳ نظربه سال ۵۲ تقریباً ۳۳ فیصد تزئید تخمین میشود زیرا دولت جمهوری درنظر دارد تا امـوال و سامان داغمه فالتو وتعمیرات ودیگر ملکیت‌های قابل واگذاری رابمعرض لیلام قرار دهد .

۶ـ درسال ۵۲ ازدرك فروش‌لایسنس واخذ جرایم ترافیکی ، ترانسپورتی و تجارتـی و تحصیل جرایم مالیاتی وگمرکی عواید بیشتر داخل واردات دولت گردیده‌است . چنانچه در عواید این مدرك درسال ۱۳۵۳ نظربه سال ۵۲ تقریبا ۱۱ فیصد تزئید تخمین میگردد .

۷ـ موسسات وتصدیهای دولتی مکـلف گردیدند تابرعلاوه (۲۰) فیصد مالیه برمفاد از فروشات خود نیز (۲) فیصد بنام‌مالیه انتفاعی تادیه نمایند. وزارت مالیه ازین مدرك عواید بیشتر راحاصل نموده است .

۸ـ قانون مالیه تولید مواد استهلاکی در سال ۵۳ طرح ونافذ گردیدکه دراثرآن برعلاوه مالیه ازتولید تکه های نساجی، سمنت وروغن نباتی (که مطابق به مقررات سا بقه تحصیـل میشد) ازتولیدات دیگر مانند صابون ، بوت، اسفنج، سیخ گول، سنگهای تزئینی، تکه‌های پشمی وسندی وکمپل وسایر محصولات داخلی مالیه اخذ میگردد. قرار تخمین عواید این‌مدرك نظر به سالهای گذشته بیشتر از ۷۰ فیصد افزایش خواهد یافت .

۹ـ قانون مالیه جواز سیر عراده جـات در اوایل سال ۵۳ طرح ونافذگردیده تمام مالکین تیزرفتار ، لاریها وبس هارامکلف ساخته تا مطابق به احکام این قانون مالیه بپردازند . بادر نظرگرفتن‌احصائیه های ترافیکی عرادجات مذکور ازین مدرك درسال ۵۳ درحدود مبلـغ ۲۵ ملیون الی ۳۰ملیون افغانی عواید تحصیل شده است .

۱۰ـ باقیات وارداتی که دررژیم سابقه سال به سال افزود شده بود باثر توجه دولـت ودوایر تحصیلی درسال ۵۳ ازین مدرك تقریباً ۲۰۰ فیصد تزئید نظربه سال ۵۱ عوایدتخمین

میشود .

۱۱- بودجه عایداتی دولت درسال ۵۳ نظر به سال ۵۲ بیشتر از ۲ر۱۱ فیصد پیشبینی شده وتخمین میگرددکه درسال ۵۳ اکثر منابع پیشبینی شده تحقق پیدا کرده ودر بعضی منابع بیشتر ازپیشبینی تحصیل شده است .

۱۲- سهم مالیات مستقیم دربودجه عمومی دولت که درسابق بسیار ناچیز بود در سال ۵۲و۵۳ نظربه سالهای گذشته از۵-الی ۶فیصد تقریباً به ۱۱ فیصد افزایش یافته است .

۱۳- ازخدمات صحی مانند لابراتوار وفیس داکتران نیز مطابق به تجویز وزا رت مالیه یکمقدار مالیه اخذ میگردد .

۱۴- وزارت مالیه جهت حفظ استقرار قیم تمویل بودجه انکشافی ازممالك دوست ومنابع بین المللی که درکمپاین انکشاف اقتصادی ما سهم میگیرند کمکهای استهلا کی وپروژوی بدست آورده است .

۱۵- تکس میدان ۱۰۰ فیصد افزایش یافته وعواید فروش اسناد وپاسپورتها ووثایق نیز تزئید نموده است .

۱۶- غرض تزئید عواید داخلی ومساعد ساختن بیلانس تادیات قیمت فروش گازطبیعی تقریباً ۹۵ فیصدفی هزار متر مکعب افزایش داده شد .

۱۷- اموال وسامان دولت که درپروژه هاو دوایر دولتی عاطل مانده بود مورد استفاده دایره مربوطه ویالیلام گردیده که باعث تزئید عواید وصرفه جوئی اسعار گردیده است .

۱۸- وزارت مالیه ازطریق ر یاست تفتیش درازدیاد جمع آوری مالیات شرکت پخته بسمت شما ل تحصیل باقیات اقدامات مفید نموده است که در عواید دولت ملیون ها افغانی افزایش رونما گردید .

۱۹- غرض تزئید عواید حق العبوراصلاحات اداری وفعالیت جدی از طرف وزارت مالیه صورت گرفت که ازاین مدرك در سال ۵۳

ب- اقدامات درمورد کنترول مصارف :

تقریبا ۲۸ فیصد تزئید تخمین میگردد .

وزارت مالیه به منظور تامین موازنه عواید ومصارف وکنترول مصارف بیجا وغیر ضروری بیك سلسله اقدامات عاجل وموثر دست زده استکه ذیلاً اختصار میشود .

۱- برای جلوگیری ازتضاعف کار محدودیت مصارف بیجا وانسجام درست یك تعداددوایر وتصدیهای دولتی راباهم ملحق، ادغام وبیك اداره واحد مربوط ساخته است چنا نچه موسسات نشراتی (هیواد ، انیس، جمهوریت کابل تایمز) به یك واحد اداری نشرا تی دوازده تصفیه‌های جداگانه به یك اداره تصفیه واحد، چندین هوتل ورستورانت دولتی بیك واحداداری ، تصدیهای هوتل وریاست های انحصار شکر ومواد نفتی به یك‌اداره انحصار دولتی عرض وجود نمود .

۲- تخصیصات بودجه های دوایر وموسسات انکشافی مطابق به هرربع اجرا شده وازتادیه پیشکی های بیموردومصارف اضافی جلوگیری بعمل آمده است .

۳- کنترولر های جداگانه درهر نمایندگی وپروژه دولتی گماشته شده تاتادیات بصورت واقعی صورت گرفته واز خریداری ها ی بیمورد ومصارف غیر قانونی واصولی جداً

جلوگیری بعمل آمده ومراقبت جدی شود .

٤ـ دربعضی موسسات وبانکها که سهم دارایی دولت بیشتر بود مفتشین باصلاحیت غرض کنترول مصارف گماشته شد .

٥ـ چون‌تادیات قروض خارجی بالای بیلانس تادیات خارجی وبودجه دولت فشار واردمینماید بناء تادیات قروض دولت دوست ما اتحاد شوروی برای چند سال به تعویق انداخته‌شد ربح مدت تعویق آن باموافقه اتحاد شوروی معاف گردید .

٦ـ مقرره جدید بودجه وضع ونافذ گردید تاجمیع قروض وامداد های خارجی شامل بودجه دولت گرددوزارت مالیه بتواند بصورت مثمر تخصیص صادر وسطح سرمایه گذاری ومصرف حقیقی رادر کشور نگاه دارد .

٧ـ بعضی از تصدیها نسبت عدم فعالیت انتفاعی وبرای جلوگیری ازمصارف بیجا لغو گردید وبرخی ازآن هاغرض کنترول مصارف به‌وزارت منسوبه ضم گردید .

٨ـ بیلانس های تصدیها وشرکت ها مورد بررسی ومراقبت عمیق قرار گرفت .

ساحه پولی :

نظربه خط مشی دولت جمهوری که امانات وپس اندازهادر بانك ها تشویق وتضمین میشود وزارت مالیه درصدد طرح وانفاذ قانون بانکها گردید تاامانات منابع داخلی در بانکها سرمایه گذاری شود دولت حتی الامکان از اتکای بیشتر به استقراض ازبانکها خود داری نموده اقداماتیکه درساحه پولی انجام گردیده ذیلاخلاصه میگردد .

١ـ درمورد تسوید وطرح قانون بانکهااقدام بعمل آمده که مراحل آن تکمیل میشود .

٢ـ دروضع اضافه برداشت دولت نظربه سالهای قبل فوق العاده بهبود حاصل گردیده فعلا کسر بودجه وجود ندارد .

٣ـ نوت های جمهوری ده افغانیگی ، ٢٠ افغانیگی، ٥٠ـافغانیگی، ١٠٠ـ افغا نیگی پنجصد افغانیگی وهزار افغانیگی طبع ونشر گردید علاوتاً مسکوکات فلزی بامارك جمهوریت که عبارت از ٢٥پولی و٥٠ پولی وپنج افغانی میباشد درچلند گذاشته شده است .

٤ـ حجم حسابات پس انداز تقریباً٣٠فیصد تزئید نموده همچنان به تعداد (٢٤٧) عدد حساب جاری دردافغانستان بانك جدیداًافتتاح گردید .

٥ـ کریدت به‌موسسات افزایش نموده‌است درمورد قرضه هابه شرکت ها (٩٩) فیصد تزئید رونما گردیده .

٦ـ پروگرام های تربیوی مامورین بانك توسعه یافت ویکتعداد به مصرف ممالك‌دوست برای تحصیل به خارج رفته اند .

٧ـ برای جلوگیری ازانفلاسیون عرضه‌پولی محدود گردید که نظربه سال ٥٢ در سال٥٣ (٩ر٤١) فیصد کمتر نشر گردید .

٨ـ به منظور تشویق زیادتر تجار حسابات لیترـافـ کریدت توسعه یافت .

٩ـ عواید ودارایی های دو لت به شمول کمك های خارجی افزایش نموده است .

١٠ـ به اندازه یکصد فیصد قرضه بیشتر برای خریداری قره قل نظربه سال ٥٢ داده شد .

١١ـ درسال ٥٣ نظربه سال ٥٢ (٧٠٨)

فیصد طلبات زیاده تر حصول گردیده .

۱۲ـ مصارف حمل ونقل خزاین درسال ۵۲ نظربه سال ۵۲ (۵۱) فیصد تقلیل یافته .

۱۳ـ مصارف اضافه‌کاری در سال ۵۳ به تناسب سال ۵۲ (٦٦) فیصد تقلیل نموده .

۱٤ـ به منظور تشویق بیشتر مشتر یان دافغانستان بانك جوائز صندوق پس انداز را (۱۲) فیصد افزایش داد .

د ـ ساحه اسعار :

وزارت مالیه غرض تطبیق تجویز دولت جمهوری مبنی برکنترول شدید اسعار ازطریق بانکها ودوایر ذیعلاقه به‌یك سلسله اقدامات دست زده بالنتیجه درذخایر اسعاربین المللی تزئید رخداد وعواید اسعاری افزایش نموده.

برای اینکه درتجارت کشور سکتگی ر خ ندهد وزارت مالیه درافتتاح لیتر- اف کریدت ازطریق بانکهای مجاز خدمت نموده است و فروش اسعاربه تجارواشخاص انفرادی افزایش یافته. امید است‌که باخریداری اموال وتورید آن بداخل کشور عرضه اموال وارداتی بیشتر وقیمت آن کمترگردد تاازانفلاسیون جلوگیری بعمل آیددر مصارف اسعاری کنترول مطلوب بعمل آمده است . گرچه دراثربحران پولی واسعاری بسامامالك فوق‌العاده متاثرشده ولی وزارت مالیه کوشش نموده تاسطح مطلوب ذخایر اسعاری راحفظ نماید .

ه ـ درسایر ساحات :

۱ـ ریاست تهیه ارزاق واحتیاجات عا مه وزارت مالیه درسال ۱۳۵۳ برعلاوه (٦٦٥۲٦) نفرمامور و مستخدمین وکارگران مرکز بـرای (۸۹۱۰۰) نفر مامور ، مستخدمین وکار گران ولایات کشور نیز کـسوپون توزیع نمـوده . همچنان برای رفع حوایج وجلوگیری ازصعود قیم دربازار مواد ضروری مورد احتیاج اهالی ازقبیل آرد، روغن، ذغال وغیره رادر مغازه های ارزاقی به نرخ نازل دربدل پول نقد طور آزاد توزیع نموده . پلان پیشبینی تهیه مواد استهلاکی وارتزاقی سال ۱۳۵٤ تکمیل وجهت تدارك به شعبات مربوطه سپرده شده .

۲ـ ریاست املاك ازبدو سال ۱۳۵۳کوشیده است . تامطابق هدایت مقررات و اصولنامـه سروی واحصائیه اراضی به منظور وارسی بهتر امور عادی ویومیه ومخصوصا دوسیـه های‌که ازسالیان دراز تاکنون لاینحل مانـده فیصله وجهت طی مراحل بولایات مربوطـه هدایت بدهد واز جانبی کوشیده است تا در جهت احیای حقوق دولت وجلوگیری تعـرض اشخاص به ملکیت عامه واقدامات استـرداد املاك دولت بدستور قانون ازاشخاص متعرض ومتنفذ وهمچنان موضوعات املاك انفرادی وحل وفصل قضایای نسبتی شان بادر نظر داشت اسناددست داشته در جهت تامین عدالـت یکطرفه گردیده است .

غرض انجام کارتصفیه اراضی وتوحیدراپور فعالیت هامدیریت عمومی تصفیه مرکز موظف گردیده تاتصفیه اراضی تحت پروژه هـا ی کانال ننگرهار، آبیاری پروان، سرده وپروژه شهرسازی کابل راکه اخیرا به ښاروالی تعلق گرفته وراپور اجراآت خویش راتقدیم بدارد.

برعلاوه ریاست املاك غرض استملاك اراضی تحت پروژه ها وقیمت گذاری وحل وفصـل موضوعات بفرنج املاکی مرکز ولایات اقـدام

جدی بعمل آورده است.

۳ــ خلاصه نتیجه اجراآت که درطول‌سال ازفعالیت پرسونـل تصفیه هـا ی واحـد بدست آمده قرار ذیل است .

مبالغ هنگفتی ازمدرك حسابات اشخا ص انفرادی حسابات تصفیه‌شده، حسابات دورانی بین شعبات تصفیه های واحد وغیره تحصیل وبحساب ریاست موصوف تحو یل گـردیده است . همچنان بیلانس عمومی سال ۱۳٤۳ مدیریت عمومی محاسبه مرکز که تاکنون‌نسبت بعضی معاذیر ترتیب نشده بود بعداز سپری شدن ده سال ترتیب داده شده که این بیلانس برای اکمال بیلانس های تصدی ضـرو ری پنداشته میشود . همچنان مشکلات مراجعیـن اداری ازچندین سال باینطرف لاینحل مانـده بوددر مجلس اداری وحسابی تصفیه ومشکلات شان مرفوع گردید .

ریاست تصفیه هابرای حل مشکلات ومعضله های تحویل داران ومامورین تانك که تاکنون به‌تعویق افتاده بود پیشنهادات بمقام وزارت تقدیـم ودرحصـه احکـام مقام منیع صدارت را حاصل ومبلغ هنگفتی را بخزینه دولت تحویل نموده است .

٤ــ ریاست محاسبات بحیث رکن اصلـی وزارت مالیه بادرك مسئولیت تحت شرایـط موجوده در پرتونظام جمهوری بصورت فعـال صرف مساعی نموده برعلاوه وظا یـف اداره حساب قطعیه مصارف سال ٥۲ ترتیب وبـرای باراول بوقت وزمان آن دراخیر سنبله بمراجع صلاحیت دار تقدیم نموده است . همچـنا ن شعبه سیستم نقدی ازشروع سال ٥۳ برفـع مشکلات حسابی دوایر مرکزی وولایات اقدام نموده وهدایات لازم رابایشان صادر وبه‌رفع مشکلات شان پرداخته . همچنان کوشش بعمل آمده، که به‌رفع مشکلات مالی وحسابی‌کنترولر های قبلی دوایر مرکزی وولایات از طـریـق مدیریت عمومی مراقبت سیستم پرداخته شود. ریاست محاسبات ازطریق شعبه‌واگذاری سعی بعمل آورده است که اموال واجناس داغمـه ومازاد طرف احتیاج دوایر را تشخیص وبقیه رابمعرض لیلام بگذارد . ازین رهگـذر نتائج مثبت وقناعت بخشی بدست آمده است واز درك لیلام مبالغ هنگفتی تحویل خزانه دولـت شده‌است . همچنان لایحه خریداری هاتکمیل وجهت اخذ منظوری بمقام محترم مجلس عالی وزراء تقدیم شده ولایحه استهلاك ترتیـب شده است .

لایحه تصفیه هاتحت مطالعه بوده تا بـه ایجابات امروزی توافق داده شود ومشکلاتـی راکه درقسمت تطبیق این لوائح در شرایـط کنونی دارد مرفوع گردد .

٥ــ درریاست‌اداری ازطریق مدیریت عمومی مامورین درسال ۱۳٥۳ نظربه سال های‌گذشته تعداد زیادتری جدید الشمول داخل کار گردیده اند که نظربسال ۱۳٥۲ (۱۱٦) فیصد تزئیـد نموده همچنان برای تعداد زیادی از مامورین قبل ازترفیع شان بست درنظر گرفته شده‌که نظربسال ۱۳٥۲ (۳٥۲) فیصد اضافه ترمیباشد. درحصه تثبیت درجه اجیران که سال هانسبت گنجایش بودجه برای شان درجه داده نشـده بود فعالیت زیاد تری صورت گرفته که(٦٥۰) فیصد نظربسال ۱۳٥۲ تزئید بعمل آمده است.

برعلاوه درحصه عرائض مامورین راجع اعاده حقوق ترفیع بست ورتبه‌شان نظربه سال های ماقبل اجرآت قابل ملاحظه صورت گرفته است . (۱۰۰) فیصد درین مورد نظر بسال ۱۳۵۲ افزایش رونما گردید .

۶ـ درریاست عواید از طریق مدیریت مالیات داخلی بادرنظرداشت مقتضیات نظام دولت جمهوری اجرآت که درسال ۱۳۵۳ بعمل آمده ذیلا خلاصه میگردد .

موضوع اخذ ده فیصد مالیات بر فروش عرادجات، تعقیب تحصیل باقیات وارداتی، طبع وتوزیع کارت های تثبیت مالیاتی تجدید نظر برطرزگرفت مالیه ازدلالان وقراردادیان ووسایل حمل ونقل مطابق هدایت ماده ۸۳و۸۴ قانون مالیات، قانون مالیه بر مواد استهلاکی طرزالعمل راجع بطرزتحصیل مفاداسهام انتقال ملکیت‌های‌غیرمنقول، تحصیل‌مالیه‌محصولات‌محاکم مالیه سینماها وتیاتر، درجه بندی مغازه داران وقالین فروشان ، هوتل ها وادویه فروشان مطالعه ودرمورد تثبیت کرایه حقیقی دکاکین عمارات کرایی ، سرای وغیره به‌اساس طرح یك پلان زون (تصنیف ساحه وحوزه) بروی فی مترمربع همچنان طرزالعمل راجع به تطبیق احکام قانون مواد استهلاکی واخذ مالیه شرکت های سهامی ولمتد. وهم درحصه ترتیب وتدوین تعلیماتنامه ، تفتیش مالیاتی به‌منظور ثبت عواید قانون دولت اقدام بعمل آمده است در مورد قضایای مالیاتی از بوزد عواید فیصله های بعمل آمده‌که بعد ازمنظوری مقام وزارت غرض تطبیق به مراجع مربوطه اطلاع داده شد.

۷ـ چون هدف دولت جمهوری رفاه وآسودگی مردم است . ریاست خزائن وزارت مالیه از طریق مدیریت‌عمومی قروض درسال۵۳ اجرآت لازمه رابه عمل آورده وقرارذیل خلاصه میگردد: ۱۰٫۵۸٤ ملیون مارك قرضه استهلاکی آلمان مربوط به موافقتنامه ۱۹٦۵ که مدت ده سال ازآن سپری گردیده تاکنون استفاده بعمل نیامده بود درسال ۵۳ ازآن در پلان احداث یك شبکه بسهای شهری جهت فراهم آوری تسهیلات ترانسپورتی برای مردم استفاده شد ودرچوکات قرضه مذکور به تعداد۱۷۵ عراده بس باکمپنی (تاتا) قرار داد انعقاد گردیده است همچنان قرضه ۲۰ملیون دالرچکوسلواکیا درزمره سایر پروژه هااحداث یك شبکه بس های برقی درشهر کا بل جهت فراهم آوری تسهیلات ترانسپورتی درنظر گرفته شده است که قبلا احداث شبکه های برقی از طرف متخصصین چکوسلواکیا مطالعه فنی وتخنیکی گردیده . به همین قسم ریاست خزائن درسال ۵۳ بعضی حسابات دوایر دولتی که در پشتنی تجارتی بانك وغیره بانکها مغایر قانونی محاسبه وبودجه افتتاح شده بودمطابق مقررات حسابات مذکور تحت غور قرار گرفت ووجوه دولتی که سال های قبل به حسابات مذکور تجمع نموده بود بحساب عمومی واردات دولت‌انتقال گردید.

۸ـ چون وزارت ما لیه متکفل توزیع مواد ضروریه وغذایی است بادرك این مسئولیت وزارت مالیه درخریداری مواد انحصاری از طریق انحصارات دولتی برای جلوگیری از احتکار وعرضه کافی مواد ضروریه خدمات

قابل قدر نموده است . چنانچه در خریداری مجموع موادنفتی به شمول پترول وتیل تی‌یك دیزل وغیره نظربه مقایسه سال ۵۲ درسال ۵۳ (۱۱) فیصد تزئید رخداده که زیاده تراز مدرك خریداری دیزل وپترول میباشد. درمورد خریداری مواد نفتی پیشبینی که درسال ٥٤ بعمل‌آمده (١٤) فیصدتزئیدرانظر بسال ۵۳ نشان میدهدکه البته این تزئید نیز زیاده تـر از مدرك پترول ، دیزل وتیـل تی یـك است . همچنان خریداری شکر را (که ماده بس مهم غذائی مخصوصا برای اشخاص کم عایداست) ازمملکت اتحادشوروی درسال ۵۳ به تناسب ۵۲ (یك) فیصدافزایش‌داده شده وهم‌خریداری شکر برای سال ٥٤ پیشبینی که شده ۷۰۰۰ تن است که نظربه سال ۵۳ (٤٠) فیصدتزئید رانشان میدهد تااز احتکار درمملکت تا حـد ممکن جلوگیری شود. چو ن قیمت خریداری مواد انحصاری مخصوصا شکر دربازار هـای بین المللی روزافزون است دولت جمهوری به صدها ملیون افغانی ضرر رااز ناحیه خریداری عرضه مواد انحصاری متقبل گردیده.

۹ـ بودجه زمانی میتواند به ماهیت واقعـی خویش جریان پیداکندکه وجوه منظور شده آن بزمان معینه روی ضرورت ها ی واقعـی مصرف گردد. به منظوربرآورده شدن این‌هدف ریاست بودجه وزارت مالیه علاوه ازتحلیـل وارزیابی تخصیصات صادر شده بودجه عادی وانکشافی راپور مصارف رانیز وقتافوقتا جهت ارزیابی وضع مالی دولت درخواست وتحلیل مینماید. به همین قسم جهت آگاهی از وضع عواید ومنابع عایداتی دولت راپور های واصله رامطرح بحث قرار داده وسعی گردیده است تاجمیع عواید دولت مطابق حکم قانون محاسبه وبودجه واحکام مقامات ذیصلاح و مقرره بودجه شامل بودجه دولت گردد وازطریق بودجه‌دولت بمصرف برسد . بودجه عمومی دولت‌که متشکل ازبودجه عواید ومصارف میباشد در حقیقـت فعالیت عادی وانکشافی دولت راتشکیل میدهد. بودجه دولت جمهوری افغانستان با بـه میان آمدن نظام مترقی تغییرمثبت رابادرنظر داشت نیازمندی های واقعی اختیار نموده اسـت .

درجریان سال ۵۳ حتی الوسع سعی بعمـل آمده تابودجه منظورشده دولت مطابق و مدارك معینه تخصیصی داده شود چنا نچه بمنظـور برآورده شدن این مامول ریاست بودجه مقرره بودجه راترتیب وبعداز منظوری مقام صلاحیت دار بمعرض تطبیق قرار داده است مطا بـق هدایت این مقرره تصدیهاوشرکت های‌دولتی (که دولت درآن ۵۱ فیصد سهم داشته باشد) ښاروالیها مکلف به ترتیب وارسال بودجـه غرض تحلیل وارزیابی مزید بوزارت مالیـه میباشد که درین صورت دولت ازوضع مالی بودجه تصدیها وشرکتهای دولتی نیز آگـاهی حاصل مینماید . چنانچه مطابق هدایت مقرره. بودجه تصدیها، شرکتهای دولتی وښاروالی ها درسال ۱۳۵۳ بو زارت مالیـه رسیده وبعداز تصویب بودجوی بمراجع مربوط آن ارسـال گردیده است .

۱۰ـ به منظور سهولت کار متقاعدین کـه تعدادآن سال به سال تزئید میابد تعلیماتنامه

سابقه خزینه تقاعد تجدید نظر گردید .

۱۱ــاداره تعلیم و تربیه وزار ت مالیه‌که بغرض رهنمایی وتربیت مامورین منسبو بــه وزارت‌درخصو ص تحقیق وتحلیل عوا یــد فعالیت میدارد درسال ۱۳۵۳ به تعداد (۳۷۱) نفرمامور شعب عواید (۲۶) مستوفیت‌ولایات راطی ۱۶ کورس در مورد تحلیل و توضیــح مواد تعلیماتنامه وطرز العمل های مالیا تــی تدریس ور هنمایی نمود.

۱۲ــ درسا ل ۱۳۵۲ بعضی لوایح به‌منظور سهولت کار و تعیین و ظایف ازطر ف اداره قوانین وزارت‌مالیه تدقیق و مطالعه گر دیده مانندلایحه وظایف وزار ت مالیه ،لا یحه خریداری اموال ، طــرف احتیــاج دوایــر و تصدیهای دولتی، لایحه معاش کار اضافــه وقتی، لایحه معاش منطقوی که البته ایــن اقدامات بذات خودسهو لت درامور محولــه راایجاد میکند .

۱۳ــوزارت مالیه برای بهبود وضع مامورین امورمربوط بیمه مامورین وقرضه مامورین بی بضاعت رامطالعه و شرایط سهل ر ا ایجاد نموده‌است.

۱٤ــبرای نگاه داشتن استقرار قیم دولت محصول بعضی اموال تجار تی مانندتکه باب، کاغذومعافیت محصو ل رو غن‌نباتی به صــد هاملیون افغانی خساره راقبول دار گردید.

همچنان برای همین منظورمواد ضروریه واز قبیل صابون، روغن ،کود کیمیاو ی ،پترول دیزل وشکر ازممالك دوست خر یدا ری‌نموده است.

۱۵ــمد یریت عمو می تدقیق و مطالعات وزارت مالیه شعبه بس مهم ومنبع تحلیل و ارزیابی وضع مالی وپولــی کشور است این مدیریت درسال ۵۳ یك سلسله را پور های مهم مالی واقتصادی رابعداز تجلیل وارزیابی لازمه وقتا فوقتا به مقام وزار ت مالیه تقدیم نموده.

درین راپور هاوضع عواید مصار ف به‌شمول بودجه دولت‌ومو ضوعا ت پو لی و اسعاری تحلیل و پیشنهادات مفید در مورد تقد یــم گردیده. چون مو ضوع ریسرچ خاصتا تحقیق وضع مالی‌اهمیت‌بسزایی داردروی این محلوظ درسال ٥٤ تشکیل‌آن وستیع‌ومدیریت‌به‌نام‌نشرات در چوکــات مدیــریــت عمــو مــی تدقیق و

مطالعات زیادگردیده تاتحولات مالی واقتصادی کشورازطریق این نشرات منعکس شود .

۱٦ـ بالاخره وزارت مالیه سعی نموده تـا بودجه دولت رادرسال ٥٤ طور طرح نمایدکه بیشی ازپیش ازیك طر ف سطح استخدام بلند رفته وازطرف دیگر مصار ف عادی ودورانی وزارت خانه هاو مصارف انکشافی پروژه‌ها مطابق به مقتضیات انکشا ف ا قتصـــادی مملکت اجرا گردد.

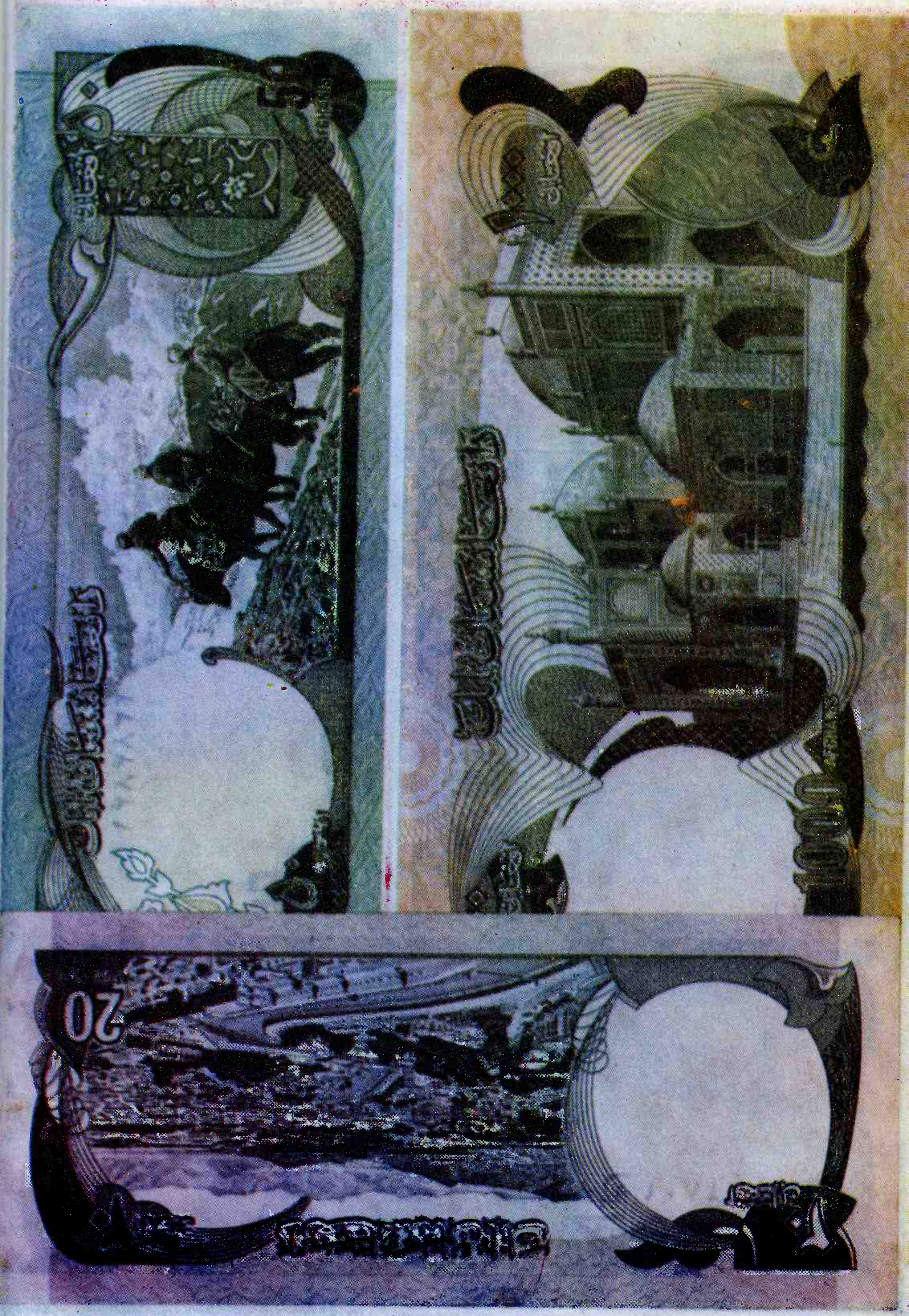
ملی ساختن بانکها

متکی به اهداف انقلاب وسیاست اقتصادی دولت جمهوری به سلسله اصلاحـــات بنیادی دروضع اقتصادی واجتما عی کشور د و لت فیصله نمودتابانکها وامور بانکدار ی د ر ـ افغانستان ملی گردد. این فیصله به تا سی ازمشی دولت‌جمهور ی به منظور ایجاد یـك اقتصادسالم درسکتور ها ی‌دو لتی‌وخصوصی استفاده ازمنابع مالی داخل کشور به طریـق موثرازدیاد تولیدا ت ملی‌وبالاخره نیل بـــه اهداف انقلاب دو لت جمهوری صـــو ر ت گرفته است.

رهبر انقلاب افغانستا ن در بیا نیـــه خطاب‌بمردم فرموده اند :(دولت‌جمهور ی از دوران پول دربازار سیاه باسر سود فاحش جلوگیری بعمل خواهد آورد .)

به تأسی ازسخنان رهبرانقلاب وبرای اینکه بانکداری به‌نفع اکثریت مردم سهم فعال‌خود راایفا نموده باشد، ایجاب مینمود تایـــك سیستم مجهز ومو ثر بانکدا ری در افغانستان ایجاد کرد . قانون پولی وبانکداری افغانستان پس ازتصویب مجلس عالی وزراء از طرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولـت وصدراعـظم منظور گردید وبه وزار ت مالیه هدایت صادر شدتابه موجب احکام این قانون در ملی‌نمودن بانکها اقدم نماید .

نظر به هدایت قبلی رهبر انقلاب و به اساس خط مشی انقلابی دولت جمهوری هدف از ملی ساختن بانك وایجاد یك اقتصادسالم درسکتور های دولتی وخصوصی واستفاده از منابع مالی داخل کشور به شکل موثر ازدیاد تولیدات ملی وبرای اینکه بانکداری به نفع اکثریت مردم سهم فعال خودرا ایفاء نموده باشد ودر نهایت نیل به اهداف انقلاب د ولت جمهوری است درینجا برای اینکه به مفهوم ملی شدن بانکها ونقش آنهادر انکشاف اقتصادملی کشور مردم وهموطنان عزیز بیشترآشنایی ومعرفت پیداکنند بصورت خلاصه‌مفاهیم برجسته ملی شدن بانکها رامی‌خواهیم توضیح کنم.

ملی نمودن اهمیت خاص وفوق‌العاده درحیات اقتصادی جامعه دارد . ملی نمودن البته نه‌تنها اهمیت اقتصادی دارد بلکه اهمیت اجتماعی نیز دارد .

ملی نمودن وسایل مالی لازم رابرای برآوردن وعملی ساختن زیر بنایی های اقتصادی کشور درراه رفاه مردم مهیا میسازد .

باملی شدن بانکها درکشور بانکها ازحمایت وپشتیبانی مستقیم دولت برخوردار میباشند برای دارندگان‌حسابات‌جاری، امانات وپس‌انداز هامصئونیت کامل متصور است و طوریکه رهبرانقلاب در بیانیهٔ خطاب بمردم فرمودند : «دولت جمهوری امانات وپس اندازهارادربانکها تشویق وتضمین میکند.» این فرموده شان در پرتوملی ساختن بانکها تحقق می پذیرد .

همان طوریکه‌درممالك روبه‌انکشاف پلانگذاری اساسی پیشرفت ورشد فعالیت های اقتصادی راتشکیل میدهند ویکی ازطرق تمویل این پروژه هاوفعالیت های اقتصادی تجهیز منابع اقتصادداخلی‌است، بناً بانکهای دولتی میتوانند طبق پلانهای مطروحه دولت ومنابع مالی در پیشبرد پروژه هاسهم گرفته سرمایه های ملی رادرراه های مثمر ومولد به نفع اکثریت مردم سوق بدهند که نتیجه اش رشد اقتصادی ملی زابار می آورد .

هدف اولی بانکهای دولتی‌بدست آوردن مفاد بیشتر نبوده بلکه مرام اصلی واساسی این بانکها اشتراك درپروژه های انکشافی زیربنائی صنعت، زراعت ، تجارت وامور اجتماعی بمنظور بلند بردن حجم تولیدات، ازدیاد عواید ودرآمد

ملی وبالاثر ارتقای سطح زندگی مردم میباشد.

منظور ازملی ساختن بانکها انکشاف سیستم بانکداری درسراسرکشور بادرنظر داشتن مفاد ورفاه عامه وانجام‌گسترش خدمات بانکی برای تمام مردم میباشد . تامردم بتوانند دراطراف واکناف دوردست کشورازخدمات بانکی مستفید وازیکطرف اندوخته های شان محفوظ باشد واز طرف دیگر بصورت غیر مستقیم در فعالیـــت های‌اقتصادی سهیم شده وازجانبی این اندوخته های کوچك برای شان مثمر واقع شود .

هدف دیگرملی ساختن بانکها رویکار آوردن تحول طبق‌ایجابات عصروزمان درسیستم بانکی وکریدتی مملکت عزیزمیباشد . تابه این اساس هم آهنگی وانسجام بیشتر بین بانکها بوجود آمده وبانکها بتواند چه درسکتور عامه وچـه درسکتور خصوصی خدمات بیشتری را انجـا م دهند .

طوریکه همه میدانیم بانکهای خصوصی تـــا جائیکه اطمینان حاصل نکنندکه‌ازاشتراك اعطای کریدت تنهامفاد قابل توجه بدست می آورنـد علاقه به سهیم شدن وسرمایه گذاری نمیگیرند. حالانکه بانکهای دولتی مکلف میباشند که بادر نظرداشت اساسات بانکـــداری طبق پلا نهای انکشافی دولت درهرپروژه ایکـه مثمر یت آن متوجه عامه وانکشاف اقتصادملی باشد دربکار افتادن وفعال شدن پروژه ها سهم گیری نماید وکریدتهای که این بانکها اعطاء خواهند کرد نه تنها منحصر به پروژه های دولتی خواهـد ماند، بلکه این بانکها وظیفه خواهند داشت‌که ازتسهیلات کریدتی شان سا حات مختلـــف اقتصادی بشمول تجارت استفاده برند وآرزو است‌که حتی اهل کسبه ، تاجران کوچك واهل حرفه هم بتوانند ازتسهیلات کـریـدتی ایـن بانکها دروقت وزمان‌آن به‌شرایط سهل استفاده برندکه به این مفهوم نه تنها سطح استخدام ازنگاه فعال شدن پروژه های دولتی وخصوصی بلند میرود ، بلکه‌اکثریت مردم کشورمیتوانند که ازطریق استفاده ازکریدتهای این بانکهـا درتجارت وپیشه وحرفه خود انکشاف آورده و فعالیت شان بیشترشودوچون تسهیلات وخدمات بانکی بدسترس کس‌قـرار میگیـرد ومـــردم میتوانند بااستفاده صنایع دستی ومحلی را در تمام نقاط دورونزدیك کشور ما بسویهٔ فامیلی نیزرونق بیشتر بدهند .

طبق تجاربی که ازین روش درسایر ممالك روبه انکشاف بدست آمده است نقش این نوع بانکها درممالك روبه انکشاف که فعالیت های اقتصادی شان روی سیستم پلان گذاری اتکاء دارد درتمویل ورفع حوایج مالی وپولی ایـن نوع پلانها خیلی موثربوده وپلانهای اقتصادی به‌کمك واشتراك این بانکها بیشتر و سریعتر منتج برنتایجی شده است که انجام آن وسایل

تجارتی وتوأم وباآن ارتقای سطح زند گــــی اکثریت جوامع شان، میسر ساخته است .

البته ازجمله اهداف یکی آن تأمین استقرار واز بین بردن عدم موازنه اقتصادی میباشدمهمترین ومخوف ترین شکل عدم استقرارهمان انفلاسیون یاتورم پولی‌که ازارزش پول می‌کاهد، اشخاص غریب رابیچاره ترمیسازد ، صادرات کشوررا تهدید مینماید واعتماد افراد راز اقتصادملی زایل میسا ز د انفلاسیون با تــــورم پو لــی عــوامــل متعـــدد دارد کــه عمــده ترین آ ن توسط تقاضاست ناشی ازتورم عرضه پول .

عرضه پول منحصر به مسکوکات وبانکنوت ها نبوده بلکه یك حصه مهم آن را امـــانـــات عندالمطالبه افراد دربانکها تشکیل میدهد کــه بالاخره بقسم کریدت برای معامله داران بانك اعطاء میگردد. برای اینکه انفلاسیون کنترول شده بتواند . لازم است تاعرضه پول خصوصاً حجم کریدت بشکلی تنظیم شود که بانکنشا ف تولیدات ملی کاملاهم آهنگی داشته باشد، زیرا درصورت عدم توازن بین عرضه پول وحجـــم تولیدات عدم استقرار بوجود می آید .

بنابرآن تأمین استقرار اقتصادی نیز طالــب آنست‌که کنترول درساحهٔ تنظیم پول هر چه بیشتر وقوی ترگردید چه پول یك شی انقدر مهم ودرعین زمان خطرناکی می باشدکه نمیتوان اداره آنرا بهردست سپرد ویاآنرا کاملا مهار گسیخته گذاشت .

ازآنجائیکه پیشرفت وعصری شدن اقتصاد ایجاب می نماید تا استعمال پول درهر گوشــه وکنار کشور تعمیم یابد، اقتصادپولی انکشاف یابد، وافراد باتسهیلات معاملات ومزایای بانکی آشنایی بیشتر حاصل نمایند لازم است تــادر اکثر نقاط مملکت شعبات بانکی تدریجاً افتتاح شود. بانك های خصوصی که بادرنظر داشت منافع شخصی سهمداران صرف در جا هــــای پر منفعت فعالیت می نمایندتسهیلات بانکی را برای اکثریت مردم میسرساخته نمیتوانند، زیرا که درمراحل ابتدایی رشد مفاد معمولا کم وخطر نسبتاًزیاد میباشدکه ازآن‌لحاظ بانکهای‌خصوصی خرید جایدادو دارایی های ثابت رانسبت به قبول پس اندازهای مفادی واعطای قرضه‌ترجیح میدهند امابرخلاف بانکهای دولتی‌که مرام اولیه شان عبارت ازتقویت مفاد اجتماعی می باشد . درساحهٔ بانکداری متوجه تمـام کشور بـــوده وتاجائیکه امکانات اجازه بدهد اکثریت تـــوده راازتسهیلات بانکی برخوردار میسازدودرترویج آن بذل مساعی می نماید .

مطابق قانون جدید پول وبانکداری بانـــک مرکزی یادافغانستان بانك ازطرف یك ارگان که مشتمل برشورای عالیوکمیته پول وکریدت اداره میشود. وشورای عالی دافغانستان بانك عنقریب جلسه فوق العاده دایر میکند ودرمورد تقویت، تشویق وتضمین بیشتر پس انداز ها تصامیم اتخاذ میکند ، یکی ازین تصامیم این خواهد بودکه ربح پس انداز هاوامانات نسبت به سابق بلند خواهد رفت . این اقدام مسلماً مردم راتشویق خواهد کرد که پول های خودرا دربانکها بگذارند ودر پهلوی استفاده ازمفادآن درانکشاف اقتصادی کشور بیش ازپیش سهـم بگیرند به این ترتیب دیده میشود کهملـــی ساختن بانکها برعلاوه حمایت وتضمین بیشتر پس اندازهاوامانات وسایل تشویق پس انداز هاوامانات رافراهم میسازد .

چون پول بحیث یکی از عناصر مهم مالی درتسریع وبدورانآوردن چرخهای اقتصادینقش بارزدارد، به هرپیمانه ایکه امور پولی وبانکی شکل مترقی وعلمی تنظیمگرددومطابق اقتضاآت ساختمان وشرایط اقتصادیجامعهپیشبرده شود. بههمان اندازه امکانات وزمینههای بهتری برای رشد اقتصادی پدید می آید دولت جمهـوری بعداز بررسی ومطالعه امور پولی وبانکی کشور به طرح قانون پول وبانکداری پرداخت تا از فعالیت های پراگنده بانکهاجلوگیری بعمل آید وسیستم پول وبانکداری زیرنظر مستقیم دولت به صورت متحدالشکل تنظیم گردد .

قانون پول وبانکداری که حاوی ۱۳ فصـــل و٦٤ ماده میباشد درسه قسمت تدوین شــــده است . درقانون پول وبانکداری به نقش بانك مرکزی یادافغانستان بانك تاکید بیشتر شـــده است، چنانچه نظربهاین قانون دافغانستان بانك بحیث بانك مرکزی افغانستان مطابق سیاست عمومی اقتصادی ومالی دولت به تطبیق سیاست پولیوکریدتی ازطرف دولت طرح وتنظیممیگردد مکلف است .

ازجانب دیگرنگهداریحسابات دولت، تصدی های دولتی نباروالی ها وموسسات وشرکـت های که بیش ازنصف سرمایه آنها متعلق به دولت باشد ونگهداری دارایی های اسعـــاری طلا ونقره مربوط به دولت میباشد ، چون اداره ومنجمنت بانکداری در انکشاف بانکها وانجـام امور آنها موثر است از اینرو قانون پـــول

وبانکداری حکم‌میکندکه دافغانستان بانك توسط شورای عالی کمیته پول وکریدت وهیأت های عامل، نظار ومراقبت اداره گردد .

مطابق قانون پو ل و بانکداری سرمایـــه دافغانستان بانك به يك ملیارد افغانی بالابرده میشود، باین ترتیب دیده میشود که قانو ن پول وبانکداری نقش دافغانستان بانك رابحیث بانك مرکزی درمسایل پول وبانکی برازنده تر ساخته است .

قسمت سوم قانون‌پول وبانکداری رابصورت عمومی مسایل مربوط به بانکداری احتواء میکند آنچه درین زمینه قابل توجه دانسته می شود اینست که سرمایه بانکها درافغانستان صدفی صد ملی گـــردد و باساس حکم قانون پـــول وبانکداری افغانستان است‌که دولت فیصله‌کرد تابانك وبانکداری درکشور ملی گردد .

برای تطبیق هرچه بهترقانون پول وبانکداری بانکهای که قبلا تاسیس شده اند مکلف انـــد اگراساسنامه های آنها با روحیهٔ این قانـــون مغایرت داشته باشد ، اساسنامه های خود را حداکثر درظرف یکسال ازتاریخ انفاذاین قانون تعدیل کنند .

طبق قانون پول وبانکداری افغانستان بانك های اختصاصی تاسیس شده می تواند ، این نوع بانکها صرف دریك ساحه معین ومشخص فعالیت کرده‌کریدت میدهند وپس اندازهارانیز می پذیرند .

معاشات مامورین بانکها نسبت به معاشات مامورین سایر موسسات ووزارتخانه ها بیـــك اندازه قابل ملاحظهٔ زیاد تر خواهد بود درین موردیك مقرره علیحده تدوین میشودکه درآینده مسایل مربوطه استخدام و معاشات ماموریـــن بانکها راتوضیح خواهد کرد .

ملی ساختن بانکها بر اسهام يك گـــروپ معدود اشخاص که سهمداران بانك را تشکیل میدهد تاثیر دارد ومطابق طرزالعمل که درآینده طرح‌خواهدشد بااسهام این‌سهمدارا ن معامله صورت خواهد گرفت ودرمقابل پس انداز ها و امانات به پیمانه وسیع پذیرفته خواهد شـــد وازحمایت وتضمین بیشتر برخوردار خواهـــد گردید

چنانچه ماده (۵۸) قانون پول وبانکـــداری افغانستان این موضوع راهم به صراحت تذکر داده‌که دولت درحصهٔ تضمین‌وحمایت پس‌انداز هامکلفیت قانونی دارد .

وزارت معارف

وزارت معارف که بیش ازنیم قرن در راه تنویر اذهان، تعمیم وانکشاف علـم و معارف درافغانستان فعالیت میکند بابمیان آمدن نظام نوین جمهوری جان تازه بخود گرفت .

برای اینکه کشور عزیز مامطابق با روحیه انقلاب عظیم کشور وفق حاصل‌کرده ودرکیفیت امور تعلیمی بهبود واقعی روی کار آید بـــه تأسی‌ازارشادات بنیان‌گذارانقلاب ملی ومؤسس رژیم خجسته جمهوری افغانستان یك ریفورم بنیادی درمعارف رویدست‌گرفته شد، که اینك نکات عمده آن توضیح میگردد :

بوجود آوردن یك معا رف مترقی کـــه جوابگوی ضروریات عصر وممثل خواسته های اجتماع امروزی با شد غـایه عـالی دولـــت جوان جمهوری ماست . اجتماع امروز میخواهد معارف مشعلی باشدکه ذهن اطفال رابه‌بهترین وجه تنویر کند. وسیلهٔ باشدکه در تقویه و پرورش بنیه دماغی ، جسمی وروحی جوانان ازهرنگاه مفیدباشد، معارف ماطوری پیریـزی شودکه واقعاً سطح تربیه اولاد وطن را بلند ببرد، ودرساختن یك اجتماع سالم که مشتمل ازافراد نوع پرور، وطن دوست مقیدبه احکام اسلامی وقوانین مدنی کشور عزیز ومعتقد به عنعنات وارزشهای تاریخی وطن وپیراسته به زیور دانش ودارای سجایای عالی باشد ازهر جهت مؤثر قرار گیرد ، سیستم وساختمان معارف بایدبه نوعی باشد تابتواند افغانستان عزیزرابه متوصل شدن به اهداف فرهنگـــی اجتماعی، اقتصادی ودیموکراسی واقعی آ ن به کمترین فرصت مؤفق ساخته به مشکلات فقر وناداری، به پروبلم های بیکاری وبـــه اندیشه های جوانان درخصوص آیندهٔ شـان خاتمه بخشد . سیستم معارف چنان طرح‌ریزی گردد تاوحدت فکر رادر میان توده، درمصالح علیای کشور، وحدت ملی واعتلای وطن ازهر رهگذر تضمین بتواند، درعین زمان تشکیلات اداری پروگرام ها وساختمان معارف چنـــان باشدتاازاتلاف‌بیهوده دارایی دولت، وضایعات کمی وکیفی عرفانی تاحد ممکنه جلوگیری‌کرده بتواند .

این هااهدافی اندکه اساس سیستم یـك معارف عصری راتشکیل میدهد ، منظور از ریفورمی که دولت جوان جمهوری مادرخصوص معارف درنظردارد فقط برآورده ساختن همین سلسله آمال، آرزو های نیك ودیرینهٔ ملـت نجیب افغان است‌که ازسالیانی دراز باینطرف چشم انتظاربه آن دوخته بود، خلاصه اینکـه به فحوای کلمه انقلاب وبه پیروی ازمـــرام مثبت ومترقی انقلاب وبادرنظر داشت وضـع موجوده معارف وآیندهٔ آن لازم است تاباوارد نمودن اصلاحات بنیادی طوریکه زعیم ملی ما ارشاد فرموده اند تحول مثبت وچشم گیـری مطالعه وبه زودترین فرصت به منصهٔ تطبیـق گـذاشته شود . ایـــن تحـول بـایست بـا روحیه اینکه معارف افغانستان باید بـــرای افغانستان ومطابق باحتیاجات افغانستان باشد

صورت بپذیرد تعدیلاتی که درسیستم معارف بوجود آید بایدهمه آن واقعی وجنبهٔ عملی‌آنها روشن وبالتدریج روی دست گر فته شـود ونواقصی راکه متوجه وضع موجوده معـارف میباشد ازبین بردارد .

نواقص موجوده عموماً زادهٔ آن انکشافات غیرمتوازن وغیرضروری بوده‌که از نگاه ابعاد وتعددبه طور پراگنده درسیستم معارف مـا صورت گرفته ودرنتیجه به‌کمیت وکیفیت یك وسعت کمی نامطلوب پدید آمده که از آ ن آرزوهای دولت جمهوری ازنگاه ریفورم هـای اجتماعی واقتصادی بر آورده شده نمیتوانـد اصلاح این حالت مستلزم آن چنان تعدیـلات اساسی ومعقول درسیستم تعلیمات دها تـی ابتدایی ، متوسطه، ثانوی وعالی میباشد تابه موجب آن معارف افغانستان‌بتواند ازیك طرف جوابگوی نیازمندی های‌کشور به افراد فنی مسلکی واداری گردیده واز جانب دیگر تعداد تعلیم یافتگان رادر حیطه قدرت جذب دستگاه های دولتی وخصوصی مملکت قرار میدهد . این ریفورم بایبست که ازطرف پایین به بالا صورت بگیرد .

اول : اهداف ریفورم معارف :

۱ـ بهتر ساختن کیفیت وکمیت عرفانی از طریق اصلاح ساختمان معارف وایجاد انتظام وانسجام بهتر .

۲ـ عیار ساختن تربیه قوای بشری نظربه احتیاج .

۳ـ مساعد نمودن زمینه جهت کسب سواد دایمی در دورهٔ ابتدایی .

دوم: تغییر درساختمان دوره های مختلفه تعلیمی :

الف ـ دوره ابتدایی :

۱ـ بمنظور تامین بهتر سواد دایمـی و همچنان برای‌آماده ساختن‌فارغان دوره ابتدایی ازنگاه قدرت جسمانی برای تعقیب تعلیمات ثانوی ویافراگرفتن کورسهای حرفوی ویـا انتخاب‌کردن شغل آزاد، دوره ابتدایی ازشش سال به هشت سال ارتقاء میبابد .

۲ـ بمنظور استفاده ازتعلیم وتربیه متکی باصل کیفیت، سنین شش وهفت بحیث سن شمول تعیین گردیده است .

۳ـ دوره متوسط مورد تجزیه قرار گر فته صنوف هفتم وهشتم آن بدورهٔ ابتدایی که هشت سال رادر بر میگیرد افزود گـردیده است .

٤ـ درصنوف ۸،۷ دوره ابتدایی بر عـلاوه مضامین مربوط معلومات محیطی وحرفوی ازنگاه نظروعمل در نصاب تعلیمی گنجانیده میشود تاسویه آموزش آمیخته باکیفیت ارتقاء یابد .

۵ـ فارغان دوره ابتدایی مطابق شرایـط شمول ضرورت وسنجش قوای بشری ازنگاه تعلیمات ثانوی عمومی مسلکی به‌اساس‌کانکور انتخاب میگردند .

٦ـ یك تعدادشاگردان ازجمله کاندیدهاییکه درامتحان کانکور موفق نمیگردندنظر به‌ضرورت تابع کورسهای حرفوی قصیرالمدت گـردیده ومتباقی شغل آزاد رااختیا خواهند نمـود . که این هردو کتگوری قشر پرارزش کارگـر باسوادماهرونیمه ماهررا تشکیل خواهند داد .

ب ــ دوره ثانوی :

۱ــ چون یك دوره ثانوی چهار ساله نسبت بیك دوره سه ساله چه ازنگاه کیفیت وچــه ازنگاه رسانیدن شاگردان بمنظور کسب وفرا گرفتن تعلیمات عمومی ومسلکی متوازن بــا نیازمندی قوای بشری درساحات سکتوردولتی وحصوصی امر لازمی میباشد، بناً دوره ثانوی سه سال بیك دوره چهارساله باکیفیت ارتقــاء مینماید .

۲ــ دردوره ثانوی چهارساله اقــلا ســا ل اخیریعنی صنف ۱۲ منحیث سال آمادگـــــی به رشته های ساینس واجتماعیات وبغرض تقویه مسلك درسراسر کشورتدریجاً منشعب میگردد .

۳ــ برای رفع نیازمندی های کشور از نگاه قوای بشری مثمر یك تعداد لیسه های عمومی بعدازسروی ومطالعه بصورت تدریجی بهمکاتب مسلکی تعدیل میگردد .

٤ــ دوره ثانوی مسلکی بصورت وسطــی چهارسال رادر برمیگیرد . این دوره چهــار ساله نظربه نوعیت وپروگرام رشته هـــا ی مسلکی زیادوکم شده میتواند .

ج ــ تربیه معلم :

بنابر اهمیت کدر معلمین بسویه هــــا ی مختلف هدف نهایی ریفورم اینست تادرآینده کدرمعلمان بسویه های لیسانس وبالاتر ازآن درمعارف کشور تدریس نمایند .

۱ــ تربیه معلمان دوره ابتدایی از فارغان بکلوریافعلی وسالهای آینده عجالتاً بسو یه صنف (١٤) درنظرگرفته شده است .

۲ــ معلمان دوره ثانوی ازفارغان بکلوریادر موسسات تربیه معلم بسویه لیسانس مدنظر گرفته شده است .

۳ــ برای بلند بردن سویه معلمان ازطریق کورسهای منظم ومتداوم داخل خدمت اقدامات موثربعمل می آید .

٤ــ عیار ساختن پروگرام های پوهنځی هابه غرض تربیه معلم مطابق به احتیاج معارف .

پالیسی معارف

درافغانستان تمام موسسات تعلیمی ازطرف دولت اداره، تنظیم ورهنمونی میشود، فعالیت های آموزش عمده متوجه تهیه پرسونل علمی وفنی برای‌انکشاف سکتورهای عامه وخصوصی بوده ودولت توجه بیشتری به پلان گــذاری معارف مبذول میدارد .

وزارت معارف‌متکفل تطبیق‌نمودن ستراتیژی دولت درساحه تعلیم وتربیه بوده و تمـــا م فعالیت های آموزش راباپلان عمومی دولـــت عیار میسازد .

شورایعالی معارف بحیث مرجع با صلاحیت وظیفه دارد تابالای موضوعاتی‌که وزارت معارف (بورد علمی) باساس انکشافات جدید علمـــی ومطابق به‌نیازمندی های جامعه‌اهداف، پالیسی نوآوری ونصاب تعلیمی وغیره معارف را بتمام سویه هابشمول تعلیمات عالی درپرتو اهداف نظام جمهوری بصورت مداوم مطالعه، ارزیابی وتقدیم مینماید تصامیم لازمه اتخاذ نماید .

نکات عمده پالیسی معارف قرارذیل است :

اول ـ تعلیمات ومجانی :

تعلیمات ابتدایی ازسنین شش وهفت آغاز ویك دوره هشت ساله رادر بر میگیرد . دوره ابتدائیه ازحیث پرنسیب اجباری ومجانی بوده ودولت درمحیط امکانات مالی وشرایط محیطی مکلف به مساعد ساختن زمینه برای گسترش تعلیمات اجباری وهمگانی میباشد .

دوم ـ مرکزیت :

طرز اداره معارف براصل مرکزیت استوار بوده ولی بمنظور تسریع فعالیت ها وفراهم ساختن تسهیلات ممکنه بمدیریت های معارف ولایات صلاحیت لازم تفویض میگردد .

سوم ـ امورمالی :

دولت متکفل تمویل معارف است ، وزارت معارف بغرض بهبود وضع بودجوی وتوان مالی خود ازروشهای ذیل پیروی مینماید :

۱ـ ازتشکیلات متورم وازشعب زایدوبیلزوم میکاهد وبجای آن اصل صرفه جویی ضرورت وکفایت رادرنظر می گیرد .

۲ـ ازمصارف اضافی که رابطه مستقیم به تعلیم وتربیه نداشته باشد، جداً خودداری میورزد .

۳ـ کمك های والدین مخصوصاً فامیل های مستعدرادرحصه تدارك وتهیه بعضی ازاحتیاجات تعلیمی شاگردان جلب مینماید .

٤ـ به متعلمان ومحصلان لایق طبق مقررات بورس داده میشود .

٥ـ کمك های خارجی بدون قیدوشرط رادر حصهٔ انکشاف معارف جلب وقبول مینماید .

چهارم ـ دوره های تعلیمی :

دوره تعلیمات ابتدایی ، ثانوی وعالی قرار ذیل میباشد :

۱ـ تعلیمات ابتدایی :ـ تعلیمات ابتدایی هشت سال میباشد، درشش سال اول توجه زیاد بخواندن ، نوشتن، حساب، تربیه ذهنی سپورت وغیره معطوف میگردد دردوسال اخیر عـلاوه برموضوعات فوق بکارهای دستی وحرفه های محلی نیزتوجه بعمل میاید .

۲ـ تعلیمات ثانوی :ـ درختم دوره ابتدائیه شاگردان موفق باساس امتحان کانکور ونظربه ضرورت بدودسته تقسیم میشوند . یکتعداد آن طبق احتیاج به لیسه هاشامل شده ویکتعداد دیگربه مکاتب مسلکی سوق داده میشوند .

تعلیمات ثانوی اعم عمومی ومسلکی چهار سال میباشد .

۳ـ تعلیمات عالی :ـ بعداز دوره ثانـوی عمومی وگذشتاندن امتحان کانکور پوهنتون فارغان بدودسته تقسیم میشود، یکتعداد آن بغرض تحصیلات عالی شامل پوهنتون وتعداد دیگرآن درموسسات عالی تربیه معلم جـــذب میگردند، همچنان فارغان مکاتب مسلکی بعداز تابع شدن به کانکور اختصا صی مسلـکـــی یکتعداد آنها شامل پوهنځی های مسلکی شده میتوانند ومتباقی داخل کار میشوند .

پنجم ـ نصاب تعلیمی :

پروگرام های درسی به سویه های مختلف نظربه احتیاجات اقتصادی، اجتماعی وکلتوری وسیاسی جامعه ترتیب وتهیه میشوند . این مفردات به اساسات تعلیم وتربیه معاصرمتکی

بوده ومطابق به اهداف معارف طرح میگردد .

ششم ـ تربیه معلم :

بمنظور موافق ساختن معارف باپلان های انکشافی مملکت و هکذا بغرض بلند بردن کیفیت تعلیم وتربیه موجودیت معلمین لایق وورزیده ازاحتیاجات مبرم معارف محسوب میگردد . برای برآورده ساختن دومامول فوق پروگرام تربیه معلم دوصورت آتی را بخود میگیرد :

یکی پروگرام تربیه معلم قبل از خدمت و دیگری پروگرام تربیه معلم داخل خدمت . برای بهتر ساختن وضع تدریسی ورفع نیازمندی های موسسات عرفانی پروگرام تربیه معلم بسویه های ذیل ترتیب وتهیه میگردد :

۱ـ تربیه معلمان برای دوره ابتدایی و کودکستان ها .

۲ـ تربیه معلمان برای دوره لیسه وتعلیمات مسلکی .

۳ـ تربیه معلمان برای موسسات تربیه‌معلم.

بورد علمی :

بغرض بهتر ساختن ورهنمونی معقول وموثر سیستم تعلیم وتربیه وزارت معارف به‌تاسیس یك بوردعلمی وارزیابی اقدام مینماید . این بورد وظیفتاً بالای موضوعات نصاب تعلیمی وضع شاگردان، روشهای تدریس، امور مالی واداری وبسویه‌های موسساتی وملی یك‌سلسله مطالعات وتحقیقات انجام داده ونتایج آنرا به شورای عالی تقدیم میدارد .

هفتم ـ کتب ومواد درسی :

کتب وموادرسی بحیث وسایل‌مهم آموزشی تحت پلان های منظم بهترساخته میشود .

وزارت معارف اقدامات جدی بعمل می آورد تاکتب مضامین منظم مختلفه تو سط اشخاص مسلکی بصورت انفرادی یادسته جمعی مطابق به اهداف ونصاب تعلیمی معینه تهیه گردد . درتهیه کتب وموادرسی شرایط ذهنی، روانی اجتماعی وکلتور جامعه افغانی درنظر گرفته میشود .

هشتم ـ تقویه لسان :

درموسسات تعلیمی کشور در پهلوی السنه پشتو، دری ، لسا ن خارجی نیز تدریس میگردد .

نهم ـ ارزیابی :

دربهتر ساختن سیستم ارزیابی بالخصوص امتحانات ازلحاظ وثوق واعتبار آنها وقبول نمودن امتحان بحیث عملیه متداوم ارزیابی توجه لازم‌بعمل‌می‌آید. وزارت معارف امتحانات رابه سویه های مختلف عندالموقع معیاری میسازد .

جهت تشویق شاگردان از مکافات مادی ومعنوی استفاده میشود . ازشاگردان ممتاز و لایق تقدیر بعمل می آید .

دهم ـ تعلیم سواد حیاتی :

به منظور استفاده مطلوب از سواد درحیات روزانه وبلندبردن سطح فعالیت های تولیدی وزارت معارف درچوکات توان مالی پر وگرام های سواد حیاتی راگسترش میدهد .

یازدهم ـ توازن :

باآنکه دولت زمینه تساوی فرصت های تعلیمی راازنگاه دیموکراتیك در نظر داردولی

درحال حاضر به توازن بین معارف واحتیاج کشور ازنظر انکشاف اقتصادی و اجتماعی اهمیت بیشتر میدهد .

دوازدهم ـ پروگرام تربیت بدنی :

بداخل نصاب تعلیمی بسویه های مختلف تقویه وتوسعه میبابد .

سیزدهم ـ پروگرام های ماورای درسی :

تقویه وتوسعه دافغانستان څارندوی ټولنه . برای وارسی و مراقبت معقول و موثر ازکار شاگردان وهکذا بمنظور ایجاد رابطهٔ موثر بین مکتب ومحیط ، انجمن های اولیای شاگردان ومعلمان تاسیس می یابد این‌انجمن هاوظیفه دارند تارابطه مکتب رابا محیط فامیل وجمعیت محلی تنظیم وتقویه نمایند .

پانزدهم ـ تعلیم وتربیه مادام الحیات :

دولت حتی الامکان زمینه آموزش بیشتررا بمامورین وکارگران بدون درنظر گرفتن سن مساعد میسازد تاآنها بتوانند لیاقت ومهارت خویش رادردورهٔ ماموریت وکار بهترسازند .

برای اشخاصیکه میخواهند تحصیلات خودرا بسویه های مختلف پیش ببرند ، موسسات تعلیمی بعداز وقت و شبانه روی کار می آید ودرحدود توان مالی ازطریق وزارت معارف توسعه می یابد .

شورایعالی معارف

ازآنجاییکه وظیفه وزارت معارف تعلیم و تربیه وتنویر اذهان مردم رشد سالم افکار نسلهای آینده کشور، بلند بردن سطح سواد ودانش جوانان، تقویت قوای بشری ، رشد اقتصادی، اجتماعی وسیاسی است‌که ازوظایف سایر اورگان های دولت متمایز میباشد برای برآورده شدن این مامول بزرگ وغرض تعیین اهداف عمومی معارف کشور، طرح پالیسی ها ارزیابی عمومی، پروگرام های‌معارف وهمآهنگ ساختن آن بااهداف دولت جمهوری واحتیاجات واقعی کشوربه شورایعالی مقتدر وباصلاحیت معارف ضرورت احساس نموده وآنرایك امر ضروری ومفید می پندارد. که تشکیل ووظایف شورای عالی معارف حسب آتیست :

اول ـ تشکیل شورایعالی معارف :

شورای عالی معارف تحت ریاست شخص صندراعظم قرارداشته واعضای آن از اشخاص ذیل متشکل خواهد بود

١ـ معاونین صدارت عظمی
٢ـ وزیر عدلیه
٣ـ وزیر مالیه
٤ـ وزیرمعارف
٥ـ وزیر اطلاعات وکلتور
٦ـ وزیر پلان
٧ـ معین اول معارف
٨ـ رئیس پوهنتون

معین اول معارف درعین زمان بحیث منشی شورای عالی معارف اجرای وظیفه مینماید .

وظایف شورای عالی معارف :

شتورای عالی معارف وظایف آتی را انجام میدهد :

۱ــ تعیین‌اهداف عمومی معارف بسویه های مختلف بشمول تعلیمات عالی .

۲ــ عیار ساختن اهداف معارف با اهداف عمومی دولت‌جمهوری، هماهنگ بانیازمندیهای رشد اجتماعی ، اقتصادی وسیاسی کشور .

۳ــ طرح پالیسی عمومی معارف متکی بــه خط مشی عرفانی دولت .

٤ــ اتخاذ تصامیم درباره طــرح قوانین و مقرراتیکه امور عرفانی کشوررا‌تنظیم مینماید.

٥ــ ملاحظه‌پلانهای معارف وپوهنتون وگرفتن تصامیم لازمه .

٦ــ اتخاذ تصامیم درباره مسایل عمو مــی بشمول موضوعات مالی معارف .

۷ــ اتخاذ تصامیم بر آن فیصله های بورد علمی معارف وشورای عالی علمی پوهنتون که وزیرمعارف به شورای عالی لازم بداند .

۸ــ اتخاذ تصامیم برسایر موضوعاتیکه از طرف وزیر معارف به شورای عالی تقدیــم میشود .

۹ــ منظوری قوانین، مقررات‌ولوایح تسوید شده .

۱۰ــ منظوری لایحه وظایف بوردعلمــــی و شورای عالی پوهنتون .

تبصره: تصامیم شورای عالی معارف مطابق احکام قوانین ومقررات جهت منظوری به‌مجلس عالی وزراء تقدیم میشعود .

تطبیق ریفورم :

۱ــ رویدست گرفتن سروی ومطالعه ساحه عرفانی بسویه های مختلف در سراسرکشور.

۲ــ حتی الامکان جلوگیری ازتاسیس مکاتب دهاتی، ابتدایی وثانوی جدید اقلا در طـــول دوالی سه سال آینده .

۳ــ جمع‌آوری معلومات‌لازمه درباره نیازمندی های قوای بشری کشور مربوط به پنج الــی ده سال آینده جهت تطبیق موثر ومثمرریفورم.

٤ــ عیار نمودن نصاب تعلیمی ، پروگــرام های درسی، کتب تجهیزات وغیره بادر نظــر داشت اصل کیفیت وروحیه ریفورم .

٥ــ رویدستت گرفتن یك سلسله اجراآت واقدامات متداوم جه ازنگاه ارتقای مکاتب‌دهاتی وابتدایی موجوده بسویه صنف هشت و جــه ازنگاه تعدیل برخی ازلیسه های ثانوی عمومی به مکاتب مسلکی متکی به برنسیب تدریجی.

٦ــ طرح یك پلان کارجامع ومنظم ازطرف وزارت معارف .

۷ــ تکلیف مصارف اضافی دربودجه معارف بادرنظر داشت صرفه جویی متصوره ازطرین تطبیق ریفورم .

نکات عمده ریفورم معارف درمورد اهــداف ریفورم، ساختمان دوره های مختلفه تعلیمــی وتطبیق ریفورم در کمیسیون مختــــلط بورد اقتصادی وزارت معارف مطرح بحث قرارگرفت وبعداز غور ومداقه درجندین جلسه بتاریــخ ۳۰ جدی ۱۳۵۳ طی سه صفحه تصویب‌گردید.

فعالیت های وزارت معارف :

وزارت معارف درساحات مختلف فعالیت های انجام داده‌که بطور خلاصه در ینجا توضیـــح میشود .

تعدیل درلایحه ها وپروگرام های درسی :

منظورانطباق سیستم درسی باشرایط کنونی برلایحه های ذیل تعدیل وارد شده است :

۱ـ لایحه شمول به مکاتب مسلکی .

۲ـ لایحه شمول فارغان مکاتب مسلکی به پوهنتون .

۳ـ لایحه تفتیش مکاتب (لایحه مفتشین ولایات ولایحهٔ مفتشین مرکزوزارت معارف) .

٤ـ لایحه جدید الشمولان .

٥ـ لایحه شمول درمکاتب لیلیه (این لایحه برای اولین بار تهیه شده وبمعرض اجراگذارده شده است .)

٦ـ لایحه وظایف مسوولین امور لیلیه (این لایحه برای اولین بارتهیه وبمعرض اجراگذارده شده است .)

۷ـ لایحه دیپارتمنت مضامین در مکاتب ثانوی .

۸ـ لایحه ارزیابی وحاضری مکاتب مسلکی.

۹ـ لایحه اعضای ریاست تدریسات مسلکی.

همچنین برمفردات نصاب تعلیمی و کتب درسی ذیل تجدید نظر بعمل آمده است .

۱ـ مکاتب مسلکی .

۲ـ مکاتب تربیه معلمین .

۳ـ پروگرام تعلیمات رادیویی .

٤ـ لیسه تربیت بدنی .

٥ـ پروگرام های مدیریت عمومی رهنمایی مسلکی .

قابل یادآوری است که به تأسی ازارشادات بناغلی رئیس دولت بمنظورتشویق نویسندگان ودانشمندان کشور برلایحه تالیف و ترجمه تجدید نظر بعمل آمده است .

تاسیسات جدید :

بمنظورانکشاف متوازن معارف درمرکزوولایات تاسیسات ذیل جدیداً تاسیس گردیده است :

۱ـ لیسه زراعت ولایت فراه به گنجایش سه صد شاگردتاسیس گردید، همچنین مقدمات تاسیس پنج باب انستیتوت تعلیات عالی زراعتی درمرکز وولایات طرح شد .

۲ـ به اساس خط مشی دولت جمهوری مبنی برگسترش صنایع ثقیله در کشور اساس تخنیکم عالی کابل دربهار سال ۱۳۵۳ بگنجایش هفتصد شاگرد گذاشته شد وهم برای ٥٠ نفر ازفارغان صنوف نهم تخنیکی کورسهای شبانه دراین انستیتوت افتتاح گردید .

۳ـ برای نگهداشت تناسب معقول در کدر های تخنیکی به سویه های مختلف درچوکات مکاتب تخنیکی انستیتوت تربیهٔ معاون انجنیر به سویه صنف چهاردهم تاسیس گردید .

٤ـ برای رشد انکشاف هنرموسیقی ملی لیسه موزیك افتتاح شد .

٥ـ کار تاسیس پنجاه کتابخانه بر علاوه کتابخانه های سابق درمکاتب مرکز وولایات رویدست گرفته شده .

٦ـ بصورت مجموعی ۹٠ باب مکتب دهاتی و٢٥ باب مکتب ابتدایی جدیداً تاسیس شد و۹۷ باب مکتب دهاتی به ابتدایی، ۱۱٦ باب مکتب دهاتی یك معلمه به دومعلمه و٢٥ باب مکتب دهاتی دومعلمه به سه معلمه ارتقاء داده شد .

۷ـ یك باب کورس برش لباس در چوکات

دمیرمنو ټولنه افتتاح گردید .

۸ــ ۱۹۰ کورس سوادآموزی در حوزه شهر کابل ٤۱ کورس سواد آموزی درولایت بغلان و۳٤ کورس سواد آموزی درکوهدامن تاسیس شد، برای شاگردان تمام این کورس ها کتاب قرائت، کتاب حساب ، رهنمای معلم وکتاب کار داده شده است .

۹ــ به کمك مالی یونسکو در ادارهٔ ملی مبارزه بابیسوادی کتابخانه تاسیس گردید .

۱۰ــ در مورد تاسیس یك پروژه بزرگ تعلیمات اکابر وسواد حیاتی با نمایندگان موسسات اداره انکشافی ملل متحد ویونسکو تبادل نظربعمل آمد. همچنین همکاری یونسکو درمورد افتتاح چندکورس سواد آموزی نسوان درکوهدامن وتهیه مواد رهنمای خانواده جلب گردید .

۱۱ــ با سا س تقاضای اداره انکشاف بین المللی امریکا وموافقت مقامات ذیصلاح افغانی یك پروژه تعلیمات اکابردرسه‌ولسوالی په امداد تخنیکی آن اداره تاسیس میشود .

همچنین بکمك‌مالی یونسکو یك ورکشا پ نویسندگان بمنظور تربیهٔ پرسونل ملی مبارزه بابیسوادی عنقریب درکابل تاسیس می شود تادرباسواد ساختن نفوس خارج مکتب از راه سمعی وبصری فعالیت نماید .

۱۲ــ پلان جدیدی بمنظور مرتبط ساختن سواد حیاتی باانکشاف کوپراتیف طرح‌گردید

۱۳ــ یك پایه ماشین اکسریز در ریاست حفظ الصحه معارف نصب وبکار انداخته‌شد.

تهیه ، تالیف وچاپ کتب :

قسمت اول : کتب درسی، ممد درسی و رهنمای معلم :

برای اینکه درکیفیت وکمیت تدریسی در معارف بهبودی پدید آمده جامعه افغانی با حفظ نوامیس ملی وارزشهای دینی از پدیده های علوم ومعارف معاصر طوریکه شایسته است بهره ورگردد درطرز تالیف وتهیه کتب درسی تجدید نظر عمومی بعمل آمده است .

الف:کتبیکه تالیف وترجمه آن تکمیل‌گردیده آماده چاپ میباشد :

۱ــ کتاب قرائت دری صنف دوم با کتاب مهارتهای لسان وکتاب رهنمای معلم آن .

۲ــ کتاب قرائت پشتو صنف دوم باکتاب مهارتهای لسان وکتاب رهنمای معلم آن .

۳ــ کتاب ریاضی، دری‌صنوف دوم بارهنمای معلم آن .

٤ــ کتاب اجتماعیات دری صنف پنجم .

٥ــ رهنمای معلم تربیت بدنی برای صنوف چهارم الی ششم .

ب : کتب ذیل بعدازتالیف زیر تجربه قرار گرفته اعست :

۱ــ کتاب قرائت دری صنف چهارم ورهنمای معلم آن درولایت مزارشریف .

۲ــ کتاب قرائت پشتو صنف چهارم و رهنمای معلم آن درولایت جلال آباد .

۳ــ کتاب قرائت پشتو صنف چهارم بحیث لسان دوم درولایت مزارشریف .

٤ــ کتاب قرائت دری صنف پنجم بحیث

لسان دوم بارهنمای معلم آن درولایت وردك .

٥ـ کتاب قرائت پشتوی صنف سوم باکتاب مهارتهای لسان ورهنمای معلم آن درولایـت قندهار .

٦ـ کتاب قرائت دری صنف سوم باکتاب مهارتهای لسان ورهنمای معلم آن در ولایت کابل .

٧ـ کتاب ریاضی صنف پنجم در ولایت قندهار وجلال آباد .

٨ـ کتاب ساینس صنف ششم بزبان دری درولایت پروان .

٩ـ رهنمای معلم کارهای عملی وارت صنف ششم برای دختران وپسران در مکاتب شهر کابل .

د: کتبیکه زیرکار میباشد :

١ـ قرائت پشتوی صنف پنجم .

٢ـ رهنمای معلم صنوف چهارم، پنجم و ششم تعلیم وتربیت دینی .

یکعده کتبیکه دردوره متوسطه و ثانـوی قابل تجدید نظرفوری وعمومی بود ولی چون تاهنوز پروژه نصاب تعلیمی مشغول تهیه‌کتب دوره ابتدایی است موفق نشد تاآن کتب را که دردوره ثانوی ومتوسطه میباشد سراز نو تألیف کند، لذا مرکز سیانس تجدید نظر بر کتب ساینس وریاضی دورهٔ متوسطه وثانوی رابعهده‌گرفته است که ازتاریخ ٢٦ الی اخیر سال ١٣٥٣ کتب ذیل درآن مرکز تجدید نظر شده است .

بیالوژی صنف١٢، فزیك صنف ١٠، فزیك صنف ١١، الجبرصنف ١٠، هندسه صنف ١٠ بیالوژی صنف ٧، بیالوژی صنف ٩، حساب ٨ وکیمیای صنف ١١ .

همچنان درمرکـــز ساینس درحدود (٦٠) نشریه دیگر ازقبیل رهنمای معلم، لابراتوار رهنمای تجارب برای معلم وغیره نیز تهیـــه وبدسترس استادان وشاگردان قرارداده شده است .

قسمت دوم : کتب غیردرسی :

الف ـ کتب ذیل ازطرف پشتوټولنه بچاپ رسیده است :

پشتو احصائیوی قاموس، قـاموس لیکنه ، د جمهوریت وږمی ، ددولت لیوالی دیـوان ، دروښانی واصل خوشعرونه، د روښانیانو ملی نهضت، په خارج کی پشتوخیړونکی، ادبـــی ستوری، خیرالبیان .

همچنین ازطرف پشتو ټولنه بر قـامـوس (انگلیسی پشتو) کارشده وچاپ آن الان جریان دارد .

ب: کتبیکه ازطرف پشتوټولنه اکنون زیر چاپ میباشد :

١ـ سیرة النبی صلی الله علیه وسلم

٢ـ دافغانستان ژبی اوتکمونه

٣ـ دنهضتونو سالار سیدجمال الدین‌افغان.

٤ـ دچیړنی لارښود .

٥ـ بایزیدروښان (دسیمینارد‌مقالومجموعه).

کتب وآثاریکه در شعب مختلفه پشتو ټولنه برآن کار جریان دارد :

لغت پوهنه، دلرغوني یونان فلسفه، دبایزید روښان نهضت، پوهنری اثر ، دخوشحال خان ختك دژوند اجتماعی اړخ، اوسنی شاعــران داجتماعی تحول تیوری، د افغانستان معاصـر تاریخ، میرزاخان انصاری دیوان، دخوشحال خان ختك دیوان، درحمان بابادیوان، دپښتو ارخانیك قاموس، پښتوقاموس .

همچنین مواد مربوط به جهان کاربه صورت بامغلیت ازطرف مدیریت عمو می رهنمایـــی مسلکی بچاپ رسیده است .

قسمت سوم ـ کتبی که ترجمه شده :

۱ـ بمنظور تربیه پرسونل مسلکی ادارهملی مبارزه بابیسوادی یکتعداد کتب ووسایل بـه کمك مالی یونسکو بدری وپشتوترجمهگردیده ومورد استفاده قرار گرفته است .

۲ـ کتابهای (په پوهنه اوروزنه کی پلاننگ څه ته وائی) و (دښځو تعلیمات او پرمختګ) نیزبه کمك مالی یونسکو ترجمه شده واکنون زیرچاپ میباشد .

قسمت چهارم ـ کتب درسی ممد درسی و رهنمای معلم که ازچاپ برآمده است :

بصورت مجموعی (۲۹) نوع کتب درسی، ممد درسی ورهنمای معلم به تیر از (۱٦٦٦۵۰۰) جلد از چاپ برآمده است .

قسمت پنجم ـ کتب ودیگر نشرات که در مطبعه معارف چاپ شده است :

به تعداد (۴۲۹۵۰۰) جلدکتب درسی، ممد درسی ورهنمای معلم وبه تعداد (۲۷۸۵) جلد مجله ودیگر نشرات درمطبعه معارف از چاپ برآمده و(۴۹۲۰۰۰) جلدکتب درسی ممددرسی ورهنمای معلم اکنون درین مطبعه زیر چــاپ میباشد همچنین بیش ازدوملیون وچهار صد هزار اوراق متفرقه درین مطبعه بچاپ رسیده است .

سیمینار ها، کورسها وورکشاپها :

برای تنظیم بهتر اموردرسی معارف درمرکز وولایات یك سلسله سیمینار ها ، کورسهـا وورکشاپهای تربیتی دایر شده است که ذیـلا توضیح میشود :

۱ـ برای اینکه مدیران معارف مرکزوولایات باجریان واقعی معارف آشناشده در تطبیـــق اهداف عالی دولت جمهوری فعالیت های موثری انجام دهند ازتاریخ ۱۹ـالی ۲۸ سنبله ۱۳۵۳ سیمینار مدیران معارف دایر گردید .

۲ـ برای آشنایی بیشتر معلمان با اهداف تدریس مضامین ابتدایی استعمال موثر کتب نقشه هاوچارت ها وپروژه ارتقای اتومات از تاریخ ۱۸ جوزا الی ۱۵ حوت ۱۳۵۳ درمکاتب مرکز وولایات غزنی، پروان، فراه ونیمروز سیمینار های دایر گردیدکه درآن مجموعاًبیش ازسه هزارمعلم، معلمه، مفتش، سر معلم و آمرمکتب اشتراك کرده بودند .

۳ـ بمنظور تقدیرازمقام والای معلمین بادرد ووطن پرست صدمین سال تولد شاعر شهیر وطن مرحوم عبدالعلی مستغنی بروز ۱۴ـاسد ۱۳۵۳ تجلیل شد .

۴ـ بمنظو ر آشنایی بهتر معلمان ساینس به تدریس این مضمون سیمیناردر لیسه امانی دایر گردید که درآن ۲۵ نفر معلمان ساینس مرکز وولایات اشتراك کرده بردند ، بهمین منظور سیمینار های منطقوی ازطرف مرکـــز ساینس درمرکز وشش ولایت دایر گردید .

۵ـ درین سال سالگـــر د پنجاهمین سال تاسیس لیسه امانی باپیام ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وخطابهٔ ښاغلی وزیرمعارف تجلیل گردید .

این لیسه طی نیم قر ن یکتعــداد زیـــاد فارغ التحصیل به جامعه تقدیم نموده است .

٦ـ سیمیناری بشمو ل مالـــکان هوتلها، رستورانها، متصدیان امور هوتلهای دولتی در هوتل انترکانتی ننتال ازطرف مکتب هوتلداری دایر گردید . درین سیمینار درباره بهبـود مواد غذایی وجلب بیشتر سیاحان بمعــیـا ر بین المللی تبادل نظر های صورت گرفت .

۷ـ سیمینار تدریس آموزی برای معلما ن مناطق سردسیر ازتاریخ ۱۹ـالی ۲۹دلو۱۳۵۳ دردارالمعلمین ننگرهاردایر گـــردید . در ین سیمینارعلاوه ازمتخصصین داخلی ازنظریکعده متخصصین رضاکار آلمانی نیز استفاده شـده است .

۸ـ کورس نظارت تربیتی برای مفتشان دایر گردید .

۹ـ دروزکشاپ ، آرت عملی دارالمعلمیـــن برای آشنایی شاگردان به رسم های تخنیکی (استفاده ازوسایل نجاری، فلزکاری و برق) فعالیت هاصورت گرفت .

۱۰ـ سیمیناری بشمول‌مفتشان مرکزوولایات دایرگردید .

۱۱ـ سیمینار بین المللی بایزید روښـان بتاریخ ۱۵جدی باپیام ښاغلی محمدداود رئیس دولت وصدراعظم افتتاح گردید . درین سیمینار که شخصیت های برازنده علمـی داخلـی و خارجی اشتراك ورزیده بودند برحیات بایزید روښان ، شخصیت مجاهد ودانشمند معــروف کشور روشنی انداخته شد .

۱۲ـ ازطرف دمیرمنوټولنه برای تنویرافکار نسوان مجموعاً ٤٤ کنفرانس دایر شده وبرای تنویر کودکان مجموعاً ٢٦ برنامه نمایش فلـم های تربیوی اجرا شده است .

۱۳ـ برای‌معلمان مبارزه بابیسوادی سیمینار های تربیتی بااستفاده ازنظر متخصصان داخلی وخارجی دایر گردید .

١٤ـ سیمینار ملی عملیات سواد آموزی طی دوهفته‌بکمك مالی یونسکووبااشتراك متخصصان داخلی وخارجی دایر گردید .

۱۵ـ ازطرف‌موسسه دبلیو،اف.پی سیمیناری برای اصلاح امور مربوط به تغذیه (به شمول آمران لیلیه های ولایات وطباخان مربوط) در شهرجلال آباد دایر گردید .

١٦ـ کورس مقدماتی و اساسی څارندوی برای مربیون دختران وپسران څارنـــدوی در ولایات فاریاب، جوزجان، مزار، سمنگان، بغلان تخار وبدخشان درمرکزوولایات مزارشریف و کندز دایر گردید .

همچنین کورسهای مشابهی درمرکز وولایات هرات وقندهار نیز تدویر شد .

۱۷ـ کورس مسلکی مقدماتی و اساســـی برای پالندویان رضاکار شهر کابل وپالنجونی های پوهنتون دایر شد .

۱۸ـ برای آشنایی بامقررات ترافیکـی به همکاری مدیریت های ترافیك ازطرف څارندوی درمرکز وولایات کورسها دایر گردید .

۱۹ـ تمام دوره های‌تربیوی‌مربیون څارندوی قرارذیل طبقه بندی شده ودرتدویر کورسهای

مسلکی مواد مندرجه آن عملی گردید .

الف کورسهای مقدماتی :

ب- کورس اساسی (زمرك، زرکی، ښیکنوال وهیل، پالندوی، بالنجونیوپالندویان رضاکار).

ج- کورس متوسط برای مربیون دوره های مافو ق .

د- کورس ودبیج برای مربیون دوره های مافوق .

ه - کورس تربیوی برای دوره های مافوق.

و- کورس ان، تی،سی یاتربیت ملیمربیون.

ز- کورس ان، تی، تی، سی یا تربیت بین المللی مربیون .

۲۰- هجدهمین سالگرد څارندوی در ۱۹ ثور ۱۳۵۳ درکابل به پیام ښاغلی محمد داودرئیس دولت وصدراعظم افتتاح گردید .

۲۱- اولین سیمینار آمرین څارندوی ولایات درکابل دایر شد وطی آن تصامیم مفیدی اتخاذ گردید دراخیر سیمینار ښاغلی محمدداؤدرئیس دولت و څارندوی اعلی د افغانستان څارندوی ټولنه اعضای سیمینار رابحضور خود بذیرفته ضمن وصایای قیمت دار خو ینی آمرین څارندوی رامتوجه وظایف خطیرشان نمودند .

۲۲- دوسیمینار بغرض رهنمایی معلمان از طرف مدیریت عمومی رهنماییمسلکی درکابل وهرات دایر گردید .

۲۳- یك سلسله سیمینار هابرای آمران مکاتب درمورد رهنمایی مسلکی دایر گردید . همچنین برای (۷۷۰۰) شاگرد تحت بروژه رهنمایی مسلکی و(۱۲۰۰) نفر خارج بروژه ازطرف معلمان رهنمامشوره های مسلکی و رهنمایی داده شده است .

برای انکشاف روابط فرهنگی کشوربامالك دوست وبلندبردن سویهٔ علمی منسوبین معارف فعالیت های ذیل صورت گرفته است .

الف- تمدید قرارداد های‌که موعدآن تکمیل شده بود .

۱- قرار داد فرهنگی بین دولت جمهوری افغانستان و اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی تمدید گردید .

۲- قراردادتوامیت بین بوهنځیهای ساینس واقتصاد افغانستان وبوهنتون های بن، بوخم وکولن آلمان وقرار داد توامیت بولی تخنیك بایکعده موسسات تعلیما ت عا لی شوروی تمدید گردید .

۳- قرار داد بااداره انکشاف بین المللی اضلاع متحده امریکا ووزارت معارف در مورد کمك های آن اداره دربروژه نصاب تعلیمی و مواددرسی وتهیه برسونل تعلیمی تمدید شد.

٤- بادول هند، ترکیه، عراق، بولیند، بلغاریا جکوسلواکیا، یوگوسلاویا، مجارستان، حکومت اتحادی آلمان، فرانسه، دنمارك، جابان، جین ایران وایتالیا قرارداد فرهنگی صورت گرفته است .

همچنین مراحل ابتدایی موافقتنامه فرهنگی بین افغانستان ومصرتکمیل نسده و مسودهٔ موافقتنامه فرهنگی بین افغانستان و کویت طرح گردیده است .

ب- دیدوبازدید ها، کورسهاوسیمینارها :

۱- هفت نفر محصل امریکایی برای شناسایی بیشتر افغانستان برای چند هفته به ایندیار آمدند .

۲- ۲۷نفر دانش آموزان ایران از آثار

باستانی افغانستان دیدن کردند .

۳ـ رئیسه مبارزه با بیسوادی بنا بدعوت سازمان دوستی و روابط فرهنگی باکشورهای خارجی تاجکستان وشعبه تاجکی سازمان دوستی روابط فرهنگی با افغانستان به اتحاد شوروی اعزام شد .

٤ـ بنابدعوت (دهلی اسوشیین فوتبال) یك تیم ۱۸ نفری فوتبال ازتاریخ ۹ـالی ۲۲میزان دردهلی به مسابقات پرداخت .

٥ـ بنابدعوت مقامات سپورتی اتحادشوروی تیم ملی والیبال به آنکشور عزیمت نمود .

٦ـ يك‌گروپ ده نفری از مربیون خارندوی مرکزوولایات غرض فراگرفتن تربیت بین‌المللی مربیون کورس حرفوی خارندوی عازم ایران شد . درین‌کورسها عده از مربیون خارندویان آسیایی، اروپایی وعربی‌اشتراك ورزیده بودند.

۷ـ دونفر ازخارندویان افغانی برای تعقیب کورسهای مسلکی عازم مالیزیا گـردیدند . درین کورسها از ۱٥ کشور مختلف حوضـه ایشیاپسفیك دعوت بعمل آمده بود .

۸ـ برای اولین بارکورسهای تربیوی زمرك هاودوکورس ملی مربیون به اجازه دفترایشیا پسفیك درکابل دایرگردید ونمایده آن موسسه نیزدرین کورسها اشتراك ورزید .

۹ـ دونفرازخارندویان افغانی برای اشتراك درنهمین کنفرانس ایشیاپسفیك عازم ستنگاپور شدند .

۱۰ـ دونفرازاعضاء ستاف خارندوی دختران درسیمینار انکشاف اجتماعی خارندوی دختران درپونه عازم هندوستان شدند . درین سیمینار عده ازنمایندگان خارندوی کشور های آسیایی افریقایی ، امریکایی و آسترالیایی شرکـت ورزیده بود وهمچنین دو نفر از نمایندگـان خارندوی در اجتماع جوانان جا پان اشتـراك ورزیدند .

۱۱ـ شش نفر از مربیون وآمران خارندوی مرکزوولایات‌که ازطرف عربستان سعودی برای اشتراك در اجتماع پالندویان ممالك اسلامی برای کمك باحجاج ممالك خویش دعوت شـده بودند درمراسم حج اشتراك ورزیده وازین راه باحجاج افغانی همکاری نمودند .

۱۲ـ به تعداد ۱۰۲ نفرازدختران وپسران خارندوی مرکز وولایات توانستند به مصارف شخصی خوددرهفتمین جمبوری ملی هندوستان درفرید آباد شرکت ورزید .

جوانان افغانی بااین‌رقم درشت ریکاردخوبی رادرهمه فعالیت های جمبوری قایم کردند که به اثرآن دومدال عالی خارندوی ازطرف مقامات خارندوی دولتهای پاکستان وهند به ایشان منظور گردید .

عالی‌ترین مدال خارندوی‌هندازطرف ښاغلی فخرالدین علی احمد رئیس جمهور آنکشوربه ښاغلی محمد نسیم رئیس خارندوی افغانستان تفویض گردید .

۱۳ـ بعضی ازمنسوبین معارف درسیمینارها نمایش آثار وسالگـرد هـا ی ذیل اشتراك ورزیده اند .

محفل هزارو دوصدمین سالگرد اسماعیـل بخاری درتاشکند، سیمینار تدبیرمنزل درفلیپین نمایش آثار پوشکین دراتحاد شوروی، جلسهٔ متخصصان تعلیمات ابتدایی درپاریس، جلسهٔ متخصصان معارف روبانکشاف درساحه تعلیم

وتربیه درپاریس، کورس برودکاستنک تعلیمی درکوالالمپور، کورس تربیوی درهالیند، سیمینار مربوط به‌نوآوری درساحهٔ سوادآموزی دردهلی کوالالمپور، بنکاك وتوکیو، کورس تعلیما ت ساینس درهنگری، کورس تربیتی مربوط تولید کتب درسی درتوکیو، کورس ریاضی وفزیك دربین المللی تـــریســـت ایتالیا ، بازدید از موسسات سازمان کتب درسی ایران، مسابقه قرائت قرآنکریم درمالیزیا ، کورس ادارهٔ عامه درمانیلا، سیمینار منطقوی متود توزیع مـــواد درسی درکولمبو، کورس تربیوی مربوط بـــه تجهیزات تعلیمی وتعمیرات مکاتب درهـــند ، مشاهده موسسات رادیو تاشکند، ورکشا پ تعلیمات فزیك برای آسیادر بنکاك، کـــورس مترولوجی، ترسیم نقشهٔ مکـاتف درانستیتوت بین المللی پلان گذاری پاریس، ورکشاپهای تعلیمی دربیروت، بازدید ازموسسا ت عرفانی فرانسه ، دیدن موسسات عرفانی عـــربستان سعودی، کورسهای استفاده ازمنابع بشری در انگلستان، کانگرس بین‌المللی سپورت دراتحاد شوروی ، موسسه دایمی نویسندگان افریقایی وآسیایی دربیروت وسریلانکا، سیمینارتعلیمات رادیویی درتوکیو وکوالالمپـور ، کنـــفرانس هایدرولوجی درپاریس ، کورس ریسرچ‌کیمیا درجمهوریت فدرالی آلمان .

همچنین چهل نفر محصل به مصرف شخصی خودبرای تحصیلات عالی بخارج رفته اند .

۱٤ـ بناغلی وزیر معارف در هجدهمیـــــن کنفرانس عمومی یونسکـو کـــه ازتاریخ ۱۷ اکتوبرالی ۲۳ نومبر ۱۹۷٤ درپاریس منعقـــد گردیده بود به آنصوب اعزام شدند .

ج‌ـ بورسهای تعلیمی :

ازبورسهای تعلیمی ذیل استفاده بعمل آمده است .

۱۷نفر ازبورسهای آلمان ، ۵۰نفر ازاتحاد شوروی، ۲۳نفرازفرانسه، پنج نفر ازعربستان سعودی، ۱۹نفرازهند، ۲۰نفر ازامریکا، ۲نفر ازایران، ۲نفرازبلغاریا، ۲نفر ازتایلند، یکنفر ازرومانیا، یکنفر ازهالیند استفاده کرده اند.

همچنین ۲۱ نفر تحت پروگرام یونسکو و پنج نفر تحت پلان کولمبو به ممالك مختلـف اعزام شده اند .

تعمیرات :

تهیه عمارت مناسب برای مکاتب یکی ازکار های عمده است‌که درپهلوی فراهم آوری دیگر وسایل باید بدقت کامل موردتوجه قرارگیرد. ازطرفی هم تهیه حداقل وسایل زندگی برای آن معلمانی که درنقاط دور دست به تدریس اولادکشور مصروف اند ازلوازم اولی شمرده میشود، بهمین اساس وزارت معارف در صدد آن شد تا (٦۰۰) منزل رهایش رابرای معلمان درمناطق که ازمرکز فاصله دارد تعمیر نماید.

علاوه برآن (۹۰۰) تعمیر برای مکاتب دهاتی وابتدایی جدید اعمار شود وهم ۲۵۰ عمارت نیمکاره مکاتب تکمیل گردد. برای تهیه منزل رهایش معلمان دوپروژه دیگردر نظر گـرفته شدیکی درنزدیکترین ولایات (ننگرهاروردك) ودیگری دردورترین ولایات ازمرکز(بدخشان) .

درپروژه بدخشان ۳۵۰ عمارت (مکاتب‌دهاتی ابتدایی ومنزل رهایش معلـــمان) به مبلـــغ ۸۰۰۰۰۰۰ ـافغانی درنظر گرفته شدکه کـار ساختمان این عمارات قسماً هشتاد فیصد تا

آخرسال ۱۳۵۳ تکمیل شده وبقیه کارآن جریان دارد درپروژه نمبراول نمونوی (وردك) که از تاریخ ۲۳ـاسد کارآن شروع گردیده به اول قوس ختم شد معلوم گردید که نظربه تدابیر دقیق فنی وتخنیکی ۵۳ فیصد در مصارف ایـن عمارات صرفه جویی بعمل آمده است .

همچنین پروژه نمبر دوم نمونوی (ننگرهار) که مورد استفاده قرار خواهد گرفت .

درمورد تعمیرات نیمکاره برای آن عماراتیکه کارساختمان آن از ٤۰ فیصد کمتر باقیمانده ۲۰ ملیون افغانی تخصیص داده شد، بهمین اساس تاآخرسال ۱۳۵۳ از جمله ۲۵۰ عمارت نیمکاره مکاتب ۱۵۰ باب مکتب تکمیل شــده مورد استفاده قرار گرفت .

درمرکز پروتوکول اعمار ۵۰ مکتب باریاست خانه سازی عقدشدکه تاآخرسال ۱۳۵۳ عمارات ذیل تکمیل ومورد استفاده قرار گرفت .

دوبـلاك شانزده اتاقی برای ۲ مکتب ابتدائی دررحمان مینه .

دوبلاك ۱٦ـاتاقی برای یك لیسه ویك بلاك ۱٦ـاتاقی برای مکتب ابتدایی درشاه شهید

همچنین کارساختمان ۲ بلاك ۱٦ـ اتاقی برای یك لیسه درخیرخانه مینه و۲ بـلاك ۱٦ـاتاقی بـرای لیسه خوشحـال خان در ساحه تدریسی آن لیسه .

ریاست خانه سازی علاوه براین ۷ بلاك ۱٦ اتاقی وعمارت‌انستیتوت‌اداره صنعت‌وهوتلداری رانیزدرسال ٥٤ تکمیل خواهد کرد .

همچنین ساختمان تعمیر حـــر یق شــــده خوشحال خان وادیتوریم لیسه نادریه تا آخر سال ۱۳۵٤ تکمیل میشود. ترمیم و رنگمالی (۱۱) لیسه مرکز و٤ عمارت دیگر (کمپ معارف ننداریتون، مطبعه معارف وپشتو ټولنه) نیـز بزودی تمام خواهد شد، علاوه برآن بیش از یکصد قلم فرمایش تعمیرات مربوط به‌معارف طی سال ۱۳۵٤ عملی خواهد شد .

پلان پنجساله آینده تعمیـــرات معـــارف بصورت منظمی طرح شده‌که درآن در حدودسه ونیم هزار عمارت مکاتب ابتدایی، متوسطـه وثانوی گنجانیده شده است که باتطبیق آ ن بسیار ازمشکلات ازین ناحیه مرفوع خواهــد شد .

تداوی درمربوطات معارف :

درپهلوی تهیه دیگر وسایل حفظ الصحــه نیزاز مسایل عمده‌ای است‌که همیشه وزارت معارف به آن توجه مبذول داشته‌است . بهمین اساس بیش ازهزارمادروطفل ازطرف مددگاران اجتماع میرمنوټولنه به کلینیك های صحــی وشفاخانه هافرستاده شده اند. همچنین ۱۹۸ نفرواکسین بی‌سی‌جی ۱٦۷ نفر واکسین‌چیچك و۳۹٤ طفل واکسین دی، تی، پی شده‌اند. همچنین ۹۵ مادربه کلینیك مرکز حمایه طفل ومـادر میرمنوټولنه معرفی شده اند .

۵۰ طفل درمرکز حمایه طفل ومادر بستری وتداوی شده و۸۰ مادر بدیگر شفاخانه هـــا معرفی شده اند .

از ۹۰٦۰ زن حامله ومصاب به امـــراض نسایی درحدود دوهزار طفل درکلینیك هـــای موسسه نسوان مراقبت صحی بعمل آمـــده وتداوی شده اند .

۲۲۲۱ واقع رادیو گرافی در اکسریز دمیرمنو تولنه بعمل آمده است .

درسرویس های گوش، گلو، جراحی، چشم وکلینیك دندان، شعب پانسمان اکســـریـز، لابراتوار وواکسین حفظ الصحه معارف درمرکز وولایات مجموعاً بیش از۳۷۱ هزار شاگــرد ودیگرمنسوبین معارف معاینه، تداوی وواکسین شده‌اند .

هیأت طبی‌که برای معاینه شاگردان ولایت فراه اعزام شده بود مجموعاً ۳۱۷۹ شاگرد را معاینه کرده وبرای ۶۹۳ نفرادویهٔ لازم توزیع نموده است .

همچنین ۱۲ نفر پانسمان و بر۷۱۵ نفــر واکسین چیچك تطبیق شده است .

جلب همکاری :

به‌منظور پیشرفت معارف وبرای تطبیق پلان های عام المنفعه دولت جمهوری ازکمك هــای به شائبه ممالك دوست استفاده بعمل آمــده است که ذیلا توضیح میشود .

۱ـ ریاست تربیه معلمین بمنظور بلندبردن سویهٔ تعلیمی همکاری پیسکوران امریکایی و آلمانی راجلب کرده است .

۲ـ ادارهٔ یونیسف پرداخت مبلغ ۲۳۰هزار دالررابرای فعالیت های تعلیمات ابتدایی وعده داده است .

۳ـ عربستان‌سعودی پرداخت‌مبلغ۲۵ هزاردالررا برای تهیه کاغذ چاپ کتب درسی وجمهوریت عراق پرداخت یك ملیون دالر رابرای بهبود وضع تعمیرات معارف وعده داده است .

۴ـ اداره مواد غذایی بین المللی مقدار۳۰۰ تن شیرخشك ۵۴۰۸ کیلو گرام چای سیــاه ۱۴۰۰کیلوگرام پودرتخم بەافغانستان‌مساعدت کرده است که بعدازوضع مصارف حمل ونقــل مبلغ شانزده ونیم ملیون افغانی ازدرك قیمت این مواد به بودجه دولت تحویل گردیده‌است.

همچنین موافقت بعمل آمد تا ازین موسســه یکصدوپانزده تن روغن بوزارت معارف امداد گردد .

فعالیتهای عمومی :

علاوه برمطالبی‌که قبلاتذکاریافت در چوکات وزارت معارف بصورت عمومی فعالیت های ذیل بعمل آمده است :

۱ـ شانزده درس‌برای تعلیمات‌رادیویی‌بزبان پشتوودری تهیه شده است .

۲ـ یکتعداد پوستر برای بهبود تعلیمــات رادیویی تهیه شده وبدسترس مکاتب گذاشته شده است .

۳ـ درحدود چهار صدوشصت نفر شاگردان معارف بعداز وقت رسمی تحت نظر متخصصین داخلی وخارجی برای تربیت بدنی به سپورت های مختلف ازقبیل بوکسینگ، وزنه برداری وغیره پرداخته اند . همچنین بیش از۸۰ نفر شاگرد معارف در چوکــی ارغندی به سپورت سکی پرداختند .

۴ـ بمنظور تعمیم‌وگسترش سپورت وتربیت بدنی درمکاتب نسوان تورنمنت خزانی سپورت بین تیم های نسوان صورت گرفت .

۵ـ مسابقات جمنا ستیك بمنظور اصــلاح نواقص وتشخیص سویهٔ ورزشکاران در کلــب ورزشی معارف درلیسه تربیت بدنی بر گزار شد .

۶ـ برای ۱۶۸۲ نفر مامور شهادت نامــه

کورس پشتو داده شد .

۷- ازطرف موسسه نسوان با ۳۱۰ خانواده در نادرشاه مینه ازلحاظ نظافت، رفتار نیك باهمسایگان وواکسیناسیون همکاری ورهنمایی شده .

۸- ازطرف همکاران اجتماع میرمنو تولنه ۵۸ فامیل مربوط به صندوق مادر ۷۸٦ نفراز نواحی مختلف شهر ویزت شده واز جدایی ٤۰ زن وشوهر به نفع فامیل شان جلوگیری شده است . همچنین برای ۳٤۸ مادر وطفل مستحق ازصندوق مادر مد د معاش ماهانه پرداخته شده برای دارالتادیب اشیای مورد ضرورت شان ازقبیل کمپل، بوت، مجله بخوان وبدان ودیگر موادخواندنی اهداء شده وهم بافامیل هایشان تفاهم بعمل آمده است . همچنین برای محبوسین بدون پای، موادخوراکه ازقبیل برنج ، روغن وغیره امداد شده است . برای پنجصد نفر کارگر فابریکه های بگرامی وسیلوی مرکزی و۱۷٤ نفر محبوسین ازطرف مددگاران اجتماع مشوره های لازم داده شده واز ۵۹ طفلی که با مادرشان در محبس هستند مراقبت بعمل آمده است .

۹- برای جلوگیری ازولادت های پی هم ورهنمایی درامور تربیتی وغیره ۱۵۵۰ مادراز طرف مددگاران اجتماع میرمنو تولنه رهنمایی بعمل آمده است .

۱۰- برای ۷۸۰ مادر و۹٦۳ طفل شیروروغن نباتی تحت پروژه (۵۹۹) مواد غذایی موسسه صحی جهان توزیع شده است . درشعبهٔ فرمایشات میرمنو تولنه مجموعاً ۱۷٦۳۷ پارچه دوخته شده است .

۱۱- درشعب خیاطی ونجاری وتباشیرسازی موسسه صنایع تجارتی مجموعاً بیش ازسیزده هزار وپنجصد پارچه دوخته شده وبیش ازدوازده هزار تکه سامان چوبی ساخته شده وهم در حدود سه ونیم ملیون قلم تباشیر تهیه گردیده است .

۱۲- یکصدوبیست وهشت کت ساینس در مرکز ساینس تهیه شده ودر مکاتب مرکز وولایات توزیع شده است .

۱۳- بمنظور استفاده زیاد ازساحهٔ کم وبرای گرایش دادن دروس نظری به ساحه عمل لابراتوار چندین معضله درچوکات مرکز ساینس برای لیسه های مرکزوولایات تهیه شده است.

۱٤- ده حلقه فلمستر پ های مشاغل ویك حلقه فلم پیشه های مختلف ازطرف مدیریت عمومی رهنمای مسلکی تهیه شده است که بمکاتب نمایش داده میشود .

۱۵- بهسویه شاگردان صنوف هفتم وهشتم مکاتب وهم برای شاگردان دوره ثانوی ازطرف مدیریت عمومی رهنمای مسلکی آزمایش هوش تهیه شده است .

۱٦- ازطریق صندوق معلم طی سال ۱۳۵۳ پنجصد وچهارده معلم ومعلمه مکاتب مرکز جمعاً (۱۳۸۵۰۰۰) افغانی قرضه وبرای پنج معلم ومعلمه (۱۱۰۰۰) افغانی بخشش شده است . همچنین به حساب صندوق معلم ۲٦ ولایت ودولوی ولسوالی مبلغ یك ملیون وسه صدوچهل وشش هزاروپنجصد افغانی انتقال داده شده تابه مستحقین قرضه وبخشش داده شد .

۱۷- ۹٤۰۹ جلدکتاب ازطرف وزارت محترم اطلاعات وکلتور و۱۵۰۰۰ جلد کتاب ومجله ازطرف موسسه محترم انتشارات فرانکلن کابل بهکتابخانه های معارف مرکز وولایات اهداء شده است .

ریاست پوهنتون کابل

پوهنتون کابل مهم ترین کانون علمی کشور مرجع آمال مردم مادرساحه تعلیمات عالی بوده ومنسوبین آن سرمایه های پرثمرمعنوی ملت ماراتشکیل می دهند .

دراین جامعه اکادمیك درجریان سال ۱۳۵۳ (۷۷۹۸) محصل مشغول آموزش بودند که ازآنجمله (۷٤۲) نفرآن هادختر ومتباقی پسر بودند وظیفه تدریس آن عده را(٦۳۹) استاد داخلی واستاد خارجی به عهده داشتند .

پوهنتون خود راموظف می بیندکه بخاطر شگوفانی ورشد فرهنگ اصیل ملی ما سهم غنی وپرمحتوی ایفاء نماید تاباشدکه جوانان مادرآینده به حربه نیرومندمعنوی برای ایجاد چرخش های عظیم علمی، اجتماعی وفرهنگی تجهیز گردد ...

درفضای مساعدی که درپرتو نظام جوان جمهوریت برای شگوفانی فرهنگ و دانش بوجود آمده پوهنځی های مربوطه پوهنتون درروشنایی مسئولیت وظایف نوین تاریخی اهداف مثبتی رادربرابر خود قرار دادند که منظور ازآن اعتلای سطح دانش در کشوربوده وباید جوانان مادررشته های مختلف علمی فرهنگی باجدید ترین دستآورد های تکنالوژی معاصر آشنا گردند تافردا بتوانند کشور عزیزرا درمسیر درستی که نیازمندی عصر و منافع علیای مردم ماحکم می نماید رهبری نمایند اکنون مادراین فصل خطوط اساسی وعمده تغییرات ثوربخشی رابررسی میکنم که درپوهنځی هاوتشکیلات مرکزی پوهنتون از ۲٦ سرطان ۱۳۵۳ تااخیرآن به وقوع پیوسته است ...

پوهنځی زراعت

این پوهنځی درپرتو نظام مترقی جمهوری ازتاریخ ۲٦سرطان ۱۳۵۳فعالیت ذیل راانجام داده است :

الف- درساحه فارم تحقیقاتی :

۱- درپروژه تحقیقاتی سای بین (۱۵) نوع سای بین زرع گردیده که امید است درآینده نزدیك نتیجه آن توسط دیپارتمنت اگرانومی به کمیته تحقیق پوهنتون سپرده شود .

۲- درپروژه تحقیق گندم (٦) نوع گندم بصورت مقایسوی توسط دیپارتمنت اگرانومی مورد تحقیق قرار گرفت .

۳- امراض سیب وبته شنگل توسط دیپارتمنت امراض نباتی وحفاظه نباتات مورد تحقیق علمی قرار گرفت .

٤- درمورد حاصل گرفتن بیشتر از جواری باجره، پیاز، سیاه دانه، کاهو، کرم، براکلی سیر، کدووغیره توسط دیپارتمنت سبزیجات تحقیقات علمی صورت گرفته است .

۵- بررسی ازحیوانات وامور باغداری فارم رشد ونموی مرغ، تطبیق کود نایتروجن دار

بالای دونوع گندم کالیان ومکسیپك وتاثیر درحاصل آن ازفعالیت دیگری استکه توسط دیپارتمنت های مربوطه این پوهنځی اجرا شده است .

ب ـ درساحه نشرات :

۱ـ طبع ونشر مجله سه ماهه علم وفن .

۲ـ تنظیم وترتیب کتابخانه پوهنځی که برای اولین باردرسال ۱۳۵۳ صورت گرفت .

۳ـ عکاسی فعالیت های‌که درفارم تحقیقاتی صورت گرفته است توسط شعبه نشرات پوهنځی .

٤ـ ورکشاپ انجنیری زراعتی در جریان سال ۱۳۵۳ بیست عراده موتر مرکز پوهنتون رابرعلاوه تراکتور ها وماشین آلات زراعتی دست داشته خویش ترمیم نموده است .

پوهنځی زراعت بادرك این حقیقت که افغانستان کشور زراعتی است وبه امید خدمت گذاری بیشتر تلاش پیگیرداردتاجوانان آینده مابه رموز زراعت مدرن آشنایی بیشتر داشته باشد .

پوهنځی طب پوهنتون ننگرهار

این پوهنځی که در سال ۱۳٤۲ تاسیس یافت ازتاریخ ۲٦ سرطان ۱۳۵۳ تاکنون فعالیتهای ذیل راانجام داده است :

مدیریت نشرات این پوهنځی در جریان سال فوق (۲٤۵) جلدکتب علمی راچاپ نموده وعلاوه برآن یکتعداد کتب علمی طرف نیاز پوهنځی راتهیه وبدسترس مراجعین گذاشته است .

درمورد اعماریك تعمیر برای لیلیه این پوهنځی اقدامات لازم صورت گرفت چنانچه دراثر همین اقدامات درحمل ۱۳۵٤ سنگ تهداب آن گذاشته است .

درجریان سال‌گذشته ازجمله ۲۳۲۷مریض ۱۰۲۳ آن عملیات گردیده است علاوه برآن (۳۲۳۰) معاینه خون و(۳۲۰) معاینه ادرارو (۱۰٤۵) معاینه مواد غایطه مریضان درپولی کلینیك داخله انجام گردیده است .

این پوهنځی هنوز درمراحل ابتدایی انکشاف خود قرارداشته وامید دارد که در پرتونظام نوین گام های استوار ومثبتی به پیش بردارد .

پوهنځی ادبیات وعلوم بشری

درجریان سال ۱۳۵۳ اقدامات سودمندی در ساحه علمی وفرهنگی برای تربیه معلمان ورزیدهٔ مسلکی وپرسونلی فنی بعمل آمد . پوهنځی ادبیات دراین سال جهت اصلاح سیستم وبهتر شدن کمیت وکیفیت درس بر پروگرام های درسی سابق تجدید نظرنمود.

درپهلوی سایر دیپارتمنت ها، دیپارتمنت فلسفه، علوم اجتماعی ، وهنرهای زیبابه فعالیت آغاز نموده نمایش پروگرام های تربیتی ازطریق تلویزیون کلوزدسرکت برای اولین باردرکشور مورد تطبیق قرار گرفت .

دردیپارتمنت های مختلف این پوهنځی مضامین مسلکی برای‌تربیه‌معلمان‌جزء پروگرام درسی ساخته شد . علاوه برآن دردیپارتمنت های پشتو ودری مضمونی بنام تاریخ ثقافت افغانستان که منعکس کننده وبیانگر گذشته درخشان کشور وفعالیتهای فکری و علمی دانشمندان افغانی درزمینه فرهنگ و ثقافت افغانستان میباشد درجمله پروگرام درسی

افزود گردید .

دردیپارتمنت ژورنالیزم نیز بادر نظرداشت تحولات سریع جهانی و مطابق به روحیه ریفورم بنیادی معارف تدابیر لازم اتخاذگردید بدین معنیکه دربروگرام درسی نه از حیث اینکه کدام مضامین تدریس شود بلکه ازنظر اینکه در مضامین کدام موضوعات وبه چه اساس تدریس گردد تغییرات اساسی وارد گردید ، همچنان لازم دیده شد تا شرایط تحصیل دررشته ژورنالیزم بامعیار های جدید عیار ساخته شود .

تدوین کورس مختصر نویسی از طرف دیپارتمنت انگلیسی صورت گرفت .

همچنان کورس های لسان جاپانی وروسی دایرگردیدکه برعلاوه استادان عتدادازمامورین وزارت خانه ها نیزدراین کورس مشغول آموزش لسان میباشند .

پوهنځی طب

این پوهنځی سعی دارد تابرای بلندبردن سویه علمیدوکتوران جوان، تسهیلاتوبهبود امور تدریسی محصلان مربوطه از هر گونه امکانات درداخل کشور وکمك های سازمان های بین المللی وممالك دوست مخصوصاً ازمنابع همکاری تخنیکی طبی بین دولت جمهوری افغانستان ودولت فرانسه که تعدیل بهتر موافقت نامهٔ مربوطه جریان دارد استفاده اعظمی نماید .

در سال ۱۳۵۳ یکتعداد سامان مدرن لابراتواری، بروزکتورها ومیکروسکوپ ها و مواد کیمیاوی تهیه گردید . استادان بوهنځی نیزازاین تجهیزات استفاده کرده ویك تحول ارزنده ومثبت در سیستم تدریسی بشکل دروس ولکچر هائیکه بابروزکسیون ومشاهده سلاید های مربوطه ودیمانستراسیون توأم میباشد رونما ساخته اند. همچنان یکتعداد زیاد فلم های علمی طبی بصورت هفته وار برای تمام ستاف، دیبار تمنت های مختلفه وستاژیران ومحصلان بوهنځی باترجمه و توضیحات دری آن به نمایش گذاشته شد

بوهنځی طب درجریانسال ۱۳۵۳دربهلوی سایر نشرات خود جلد چهارم فرهنگ طبی راکه یك دائرة المعارف کوچك طبی میباشد برای نشرروی دست گرفته است یك کمیتهٔ باصلاحیت مجلس استادان جهت تجدید نظر بربروگرام درسی بادرنظرداشت بتالوزی و نیازمندی های امروزی کشور بکار آغاز نمود که بلان مرتبه آن هابرای تطبیق آماده‌گردیده است .

به منظور ساختمان یك تعمیر جدید عصری برای بوهنځیطب درسال ۱۳۵۳موافقهٔ مقامات صالحه گرفته شد وهمچنان برای اعمار وبکار انداختن یك مرکز رادیوترابی جهت تداوی بعضی وقایع سرطانی با کشور هنگری مذاکرات دوجانبه صورت گرفته ودر زمینه ساختمان آن موافقه بعمل آمد .

دیپارتمنت های مختلف بوهنځی طب علاوه برتدریس و تطبیقات معاینات لابراتواری مریضان زیادی رانیز اجرا کرده است که خلاصه آن بصورت ذیل است :

۱ـ دیبارتمنت بیوشیمی (۷۵۰۳) معاینه خون وادرار .

۲ـ دیپارتمنت باکترلوزی (۲۷۲۰) معاینه

مربوط به موادمریضان شفاخانه های مختلف.

۳ـ دیپارتمنت هستوپتالوژی و هماتولوژی معاینه مریضان شفاخانه های پوهنتون سایر شفاخانه های کشور .

٤ـ دیپارتمنت طب عدلی (٩٦٦) معاینه مختلف مربوط به معاینه جنائی ترافیکی و مرگهای مشکوك اجرا نموده است .

پوهنځی طب امیددارد که درپرتو شرایط مساعد ومفید نظا م نوین جمهوری وریفورم معارف داکتران فهیم ولایقی‌رابه جامعه افغانی تقدیم دارد .

پوهنځی حقوق وعلوم سیاسی

پوهنځی حقوق درجریان سال ۱۳۵۳مطابق به اهداف واساسات مترقی نظام نوین برای اصلاح پروگرام درسی به اصلا حات بکسرو جدیدی دست زدکه بردوپرنسیپ مهم ذیل متکی میباشد .

۱ـ پروگرام مورد نظربایه در داخل‌چوکات پرسونل وبودجه فعلی طرح وتطبیق شود

۲ـ پروگرام بایست متوجه بهبود کمی وکیفی دانش وارتقاء وتزکیه بیشتر معیار اخلاقی محصلان گردد .

بادرنظر داشت دو پرنسیپ فوق اصلاحات آتی درامور تدریسی بعمل آمد .

الفـ جهت مساعدساختن فضای اکادمیك که درآن محصلان بتوانند متود های تتبع تحقیقات علمی ومشاهدات واستنتاخ عملی را فراگیرند کار (عملی وسیمینار) در نصاب تدریسی پوهنځی شامل گردید .

بـ قبلا معمول بودکه استادان لکچر های شان رابشکل نوت تهیه نموده ودر صنف آنرابشکل دیکتی می گفتند اکنون تجو یز بعمل آمد تانوت های استاد ان دردوران رخصتی های تابستانی‌وزمستانی بشکل پولی کاپی تهیه ودراختیار شاردان قرار گیرد ودر صورت عدم مهیا بودن پولی کاپی ها استادان میتوانند که بشکل لکچر وبدون نوت تدریسی نمایند ومحصلان بزعم خودشان نقاط جالب رایاد داشت کنند .

پوهنځی علوم

درپوهنځی علوم در جریان سال ۱۳۵۳ فعالیتهای انکشافی آتی رخداده است :

۱ـ درگذشته انرژی اتمی افغانستان صرف یك عنوان بوده ولی پوهنځی علوم در جریان سال۱۳۵۳ برحسب امریه مقام وزارت معارف کمیته موقتی مطالعاتی راکه مرکب‌ازمتخصصین فزیك اتوم وهسته ئی پوهنتون میباشدجهت تدوین یك‌اساسنامه وطرح پلان های مقتضی موظف نموده تاباشد که مطابق به نیازمندی های عاجل وبنیادی افغانستان درساحه‌طبابت زراعت وغیره ازانرژی اتمی به کمك مقامات ذیعلاقه مستفید گردیم .

طبق فیصله که بمیان‌آمده مبلغ چهارملیون افغانی جهت اعمار پروژه کوبالت شصت ازطریق بودجهٔ احتیاط وزارت پلان کمك گردید .

۲ـ درصنف چهارم رشته معلمی پوهنځی مضمون (اصول تدریس‌فزیك‌درمکاتب ثانوی) تدریس گردید و همچنان یك تعداد زیاد کلکسیون نباتات‌که برای دیپارتمنت بیولوژی پوهنځی ساینس ازنقاط مختلف افغانستا ن جمع آوری شده بود نام گذاری علمی شده‌که

البته ازاین رهگذر باموسسات ذیعلاقه کمك علمی موثرصورت خواهد گرفت وتعداد ایـن نباتات بصورت تخمین به (۸۰۰۰) میرسد .

۳ـ آمریت نشرات پوهنځی علوم تصمیم گرفت مجله ساینس رادر هرماه یکبار چاپ نماید .

٤ـ ازتاریخ اخیر میزان ٥٢ باغ وحش‌کابل بصورت مستقل ازطرف بوهنځی‌ساینس اداره میشود ودر جریان سال ۱۳٥۳ کوشیده شد تااصلاحات بهتری رادرراه انکشاف باغ‌وحش عملی سازد .

در جریان این سال بوست ها وشاخ های حیواناتیکه‌ارزش علمی ومادی زیاددارد‌بصورت کلکسیون ترتیب ودریك قسمت موزیم‌حیوانی درديوار هانصب گردید تااز فرسوده شد ن آنها جلوگیری شده بتواند .

٥ـ برای تقویه بنیه مـــالی بـاغ وحش بیشنهاداتی ازقبیل تاسیس یك مجله علمی بنام کابل زو جلوگیری ازصدور حیوانات به خارج کشور ترتیب دادن یك رهنمای جدید ازطرف آمریت باغ وحش به مقامات مربوط جهت منظور تقدیم گردیدکه اکنون موضوع تحت غور مقامات صلاحیتدار میباشد، همچنان باغ وحش کابل درپهلوی موزیم حیوانی قدم مهم تری درراه انکشاف آن برداشت‌که عبارت ازتاسیس یك‌اکواریم ماهیان وخزندگان ممالك مختلف بشمول ماهیان وخزندگان جمهوریت افغانستان میباشد که به مناسبت روزتاسیس جمهوریت در افغانستان بتاریخ ۲٥ سرطـان ۱۳٥۳ درباغ وحش روی کارآمد که نظیرآن رانمیتوان امروز درشرق میانه بیدا نمــود وتعداد مجموعی آن به (۱۱٦) وازنمونه های آن به (۸٥٤) میرسد .

پوهنځی انجنیری

به اساس بروتوکولیکه دراین اواخربین بوهنتون کابل وتیم توامیت ایالات متحـــده امریکاامضاء شده بنج نفر مشاورین امریکایی دررشته های مهم واساسی انجنیری درشعب مختلف بااستادان این بوهنځی کمك وهمکاری می نمایند .

استادان بوهنځی انجنیری در جریان سال ۱۳٥۳ به سیمینار های مختلفه اشتراك نموده وراه هایی راکه به افغانستان وساینس‌دانان دیگرکمك شده بتواند درمورد ارائه نمودند.

درجریان سال ۱۳٥۳ مطالعه امکان استفاده ازکمپیوتر برای بوهنتون کابل تحت مطالعه گرفته شد. بروگرام بری انجنیری که یکـی ازبروگرام های فوق العاده مفید و ضـروری پوهنځی میباشد ودر سال هـای قبل نسبت مشکلات مادی ازبین رفته بود دوباره احیـاء ومورد تطبیق قرار گرفت . و(۱۹۰) نفـر فارغ التحصیلان صنوف دوازدهم مرکزوولایات به‌کورس های ریاضی، انگلیسی و مبــادی انجنیری مصروف تحصیل شدند ناگفته نباید گذاشت که این پروگرام برای رفع نواقص علمی شاگردان اهمیت بسزایی دارد. بالاخره بایدگفت‌که درجریان این سال بین سیستم کریدت‌این بوهنځی و بوهنځی های علوم و اقتصاد هم آهنگی به‌وجود آمده وقدم هــای مثبتی درراه بهتر شـــدن واصـلاح سیسنم تدریس برداشته شده است .

پوهنځی وترنری

این پوهنځی درماه حوت ۱۳۵۲ به اساس فرمان (۸٤٦) بحیث یك پوهنځی مستقل در چوکات پوهنتون کابل تاسیس گردید واهداف ذیل رادر جریان سال ۱۳۵۳ جهت تطبیق موردنظر داشته است.

۱ـ تربیه نسل جوان بسویه عالی دررشته طب حیوانی بادرنظرداشت اهدا ف دولت جمهوری .

۲ـ پیشبرد امور مالداری و بلند بردن سطح محصولات حیوانی، مجادله علیه امراض حیوانی ووقایه صحت حیوانات، جلوگیری امراض زونوز (امراض مشترك بین انسان ها وحیوانات) جهت وقایه صحت انسان .

۳ـ همکاری وتربیه پرسونل برای ریاست وترنری ومالداری وزارت زراعت ، ریاست صحت عامه وانستیتوت واکسین سازی وزارت صحیه ، ریاست خارنتون وزارت دفاع ملی بناروالی ها، مسلخ هاو دیگر موسسات ذیعلاقه .

همچنان درجریان سال ۱۳۵۳ پنج محصل غرض تحصیلات عالی عازم اتحاد جما هیر شوروی وهنگری ویك استاد جهت تحقیق درساحه میکروبیولوژی عازم جاپان گردید .

درساحه تحقیق وریسرچ یك تیم تحقیقی سه نفری اکادمی علوم چکوسلواکیابه صفت مهمان پوهنځی وترنری درجریان سال ۱۳۵۳ به افغانستان آمده وبه همکاری پوهنځی مدت یکماه بالای پرازیت ها وامراض پرازیت حیوانات اهلی وماهی تحقیق نمودند و جهت مطالعات بیشتر مواد مورد ضرورت خود رابه چکوسلواکیا بردند .

پوهنځی اقتصاد

سال ۱۳۵۳ باانکشاف سیستم کریدت وتطبیق سیستم سمستر آغاز گردید .

این سیستم بعداز غور وبررسی همه جانبه آن ازطرف استادان پوهنځی یك سال قبل عملی گردید درطول سال نارسائی ها وخلاء های آن تثبیت شده برای سال ۱۳۵۳ پلان مکمل طرح وتوأم باصلاحات لازمه سیستم سمستریکه جزء عمده ریفورم درسی پوهنځی بود مورد تطبیق قرار گرفت . به اساس این دوتحول پس ازاین وقتی برای محصل سند لیسانس داده میشود که درحداقل ۸ سمستر وحداکثر ۱۲ سمستر نمبر مضامین مختلفه جمعاً ۱۲۲ کریدت حاصل نماید .

همچنان تحریر مونوگرافی تحت رهنما یی یك استاد باصلاحیت درسمستر های اخیرجرء شرایط اخذ لیسانس محسوب میشود .

دراواسط سال ۱۳۵۳ قرارداد دوازده ساله توامیت پوهنځی اقتصاد باپوهنځی های کلن بوخم وبن جمهوریت اتحادی آلمان بپایا ن رسید ولی به منظور جلوگیری از سکتگی جریان درس پوهنځی موفق شدکه آن راتاختم سال عیسوی یعنی تاختم سمستر خزا نی تمدیدنماید.

عمده ترین تحول سال ۱۳۵۳ پوهنځی درساحه نشرات صورت گرفت که عبارت از طبع یکتعداد کتب وآثار استادان پوهنځی ازطریق شعبه نشرات وقرار دادن آن دراختیار محصلان وارسال رایگان آنهابه کتابخانه های عامه مرکز،ولایات ومراکز عرفانی کشور بود.

درطول سال ۱۳۵۳ از طـرف استـادان پوهنځی برای محصلان وعلاقمندان کنفرانس های متعدد ومثمری ایراد گردید .

چاپ مجله (اقتصادی څیړنی) نشریه سه ماهه پوهنځی است از چند سال رکوددرآغاز سال ۱۳۵۳ مجدداً رویدست گرفته شد که سه شماره آن تاکنون نشرگردیده وبدسترس علاقمندان قرار گرفته است .

پوهنځی فارمسی

درسال ۱۳۵۳ پروگرام درسی پوهنځـی به منظور وفق دادن آن به استندرد بین‌المللی فرامین هاوشرایط وضرورت محیطی از نظـر امور دوا وتجزیه های لابراتواری موردتجدید نظر قرار گرفت .

پـوهنځـی فـارمسـی یـك قـرار داد همکاری علمی رابادولت هند امضاء نمود که باساس آن دولت هند از یکطرف (۲۸) بورس تحصیلی دراختیار پوهنځی گذاشت واز سوی دیگر هفت پروفیسور هندی دررشته هـای مختلف باپوهنځی فارمسی همکاری خواهنـد نمود .

کمیته تدوین قوانین دواسازی در پوهنځی فارمسی به‌همکاری وزارت صحیه دایرویکعده استادان آن موظف گردیدند تابا وزارت صحیه به‌تماس آمده درترتیب لست ادویه جنریـك ومطالعه نباتات طبی افغانستان همکـــا ری نمایند .

انستیتوت پولی تخنیك کابل

این انستیتوت درپهلوی نقشی که درامر ترتیب وپرورش کـدر علمی به منظور رفـع نیازمندی های کشور ازناحیه متخصصین و انجنیران لایق وورزیده بعهده دارد. درسال ۱۳۵۳ ازطریق رشته های‌اختصاصی ساختمان های مدنی وصنعتی ساختمان هـای هـیدرو تخنیکی ، تکنالوژی کیمیاوی ، جیولوجـی و تفحص معادن جامد، سرك سازی، جیولوجـی وتفحص نفت وگاز واستخراج معادن جامد و لابراتوارهای مجهز عصری خودبحیث یـك مرکز مهم علمی ازابراز مساعدت های علمی وتخنیکی به سایر وزارت خانه هاوموسسات دریغ نکرده است ، چنانچه سروی ومطالعـه توپوگرافیکی وجیوفیزیکی ساحات ساختمانی تجزیهٔ خاك ها، تجزیه مواد وروغنیات منرال ها، پلان اجرای انفجارات وسرنگ پرانی ها بحجم های بی سابقه وچشمگیروودادن مشورت های مفیدعلمی وتخنیکی به موسسات مختلف. این امور همه که تحت نظـر و رهنمایـی متخصصین داخلی وخارجی این مـو سسه صورت گرفته است طی کنفرانس سوم علمی پولیتخنیك از ۹-۱۳ حمل سال ۱۳۵٤ توضیح گردیده است .

درسال ۱۳۵۳ به منظوررفع نقایص تعلیمی شاگردان مکاتب بتعداد (۲۱٤) نفر در کورس آمادگی تحت تربیه گرفته شد تابرای پیشبرد موافقانه تعلیمات انستیتوت آماده باشند .

درموزیم جیولوجی پولیتخنیك تمام انواع معادن افغانستان ازنگاه کمیت وکیفیت دسته بندی وگرافهای آن ترتیب میگردد .

درسال ۱۳۵۳ بتعداد (۳۲) کتاب ولکچر درسی که جمعاً به (۵۵۸) جلد میرسد توسط دستگاه طباعتی پولیتخنیك طبع وبه استفاده محصلان قرار داده شده .

پوهنځی شرعیات

برای اینکه استادان ومحصلان پوهنځی ار کتب مورد علاقه وطرف ضرورت خود بطور موثر ومطلوب استفاده بتوا نند پو هنځی شرعیات تصمیم گرفت تادرجریان سال ۱۳۵۳ کتابخانه خودراکه مشتمل بر (۱۵۰۰۰) جلد کتب دینی،اخلاقی ، ادبی ، حقوقی وفلسفی است به سیستم کارتوتیك مجهز نماید .

درجریان این سال استادان و منسوبین پوهنځی درمورد رفع مشکلات درسی و طرف حل آن ازطریق ایراد کنفرانسها و دایر نمودن سیمینار های علمی سهم فعال وجدی گرفته اند .

همچنان درجریان سال به پروگرام درسی پوهنځی بکمك کمیته مختلط از نمایندگان وزارت عدلیه، قضاء وپوهنځی های حقوق وشرعیات مورد تجدید نظر قرار گرفت که درنتیجه فیصله بعمل آمد تایکتعداد مضامین حقوقی که دانستن آن برای قاضی هاوخارنوال هایك امرضروری است جزء پروگرام درسی پوهنځی شرعیات شود .

پوهنځی امید داردکه تجویز بالا پس ازطی مراحل نهائی مورد تطبیق قرار گیرد .

پوهنځی امید دارد که تجویز بالا پس ازطی قرار داد همکاری باپوهنتون بغداد موفق گردید که به اساس آن دولت عراق یکتعداد استاد برای پوهنځی شرعیات فراهم میسازد .

مرکز پوهنتون ووقایع انکشافی

پوهنتون کابل باداشتن شعبات و ادارات متعدد مرکزی وظایف حساس ومهمی را در حدود صلاحیه های خویش انجام میدهد ومادر اینجا ادارات مذکور رابصورت خلاصه معرفی نموده وفعالیت های انکشافی آن هارادرجریان سال ۱۳۵۳ مورد بررسی قرار میدهیم .

مرکز تحقیقات علمی پوهنتون

این مرکز درسال ۱۳۵۳ تمام فعالیت های خویش راوقف تکمیل اساس نامه جدیدمرکز تحقیقات که دارای (۷) فصل و(۸٦) ماده میباشد نموده ومسوده آنرابعد ازطی چندین جلسه به همکاری یکعده ازاستادان تکمیل نموده وازطریق پوهنتون به مقامات صالحه تقدیم نموده است . همچنان دراواخرسال گذشته اساسنامه موسسات تحقیقاتی دیگری ازقبیل کمیته انرژی اتمی، محیط انسان و ماحول آن (بی.ای.ام) کمیته تدوین ساینس پالیسی وکمیته طرح لایحه تحقیقات علمی برای محققان خارجی که امور آن به این مرکز محول گردیده بوده تکمیل گردیده است .

درپهلوی اجراآت بالااعضای علمی ریسرچ بشکل گروپی پروژه های تحقیقاتیواحصائیوی مربوط پوهنتون راازمنابع مختلفه جمع آوری وتکمیل نموده اند. این پروژه های تحقیقاتی شامل معلوماتیست که از پنجسال اخیر یعنی (۴۸-۵۳) بشکل گراف هاوراپور تهیه گردید. وبصورت عمده مطالب ذیل راتهیه نموده‌اند.

۱- جمع آوری احصائیه استادان ومحصلان ازسال ۴۸-۱۳۵۳ .

۲- احصائیه محصلانیکه فارغ التحصیل گردیده وبعداً درکدر علمی پوهنتون جذب گردیده اند .

۳- تعداد نشرات پوهنځی ها (تألیف و

ترجمه) .

٤ـ تعداد لابراتوار ها ، ورکشـاپ هـا، دیپارتمنت ها، کنفرانس ها، سیمینار هـا ، مضامین‌درسی وبودجهٔ منظورشده هرپوهنځی.

٥ـ بررسی پروژه های تحقیقاتی از نظـر شکل وچگونگی استفاده ازمتود های معمول وریسرج چگو نگی مصارف پـولی و ارزش تطبیقی آن .

مدیریت عمومی کتابخانه پوهنتون

شعبه افغانستان شناسی این کتابخانه که درچوکات آمریت عمومی آن فعالیت مینماید یکی ازشعب مهم وحساس بوده وتعدادبیشتر مراجعین به این شعبه مراجعه نموده مصروف تحقیق وتتبع می گردند. مجموع کتبیکه ازماه سرطان‌ـ اخیرسال ۱۳۵۳ توزیع گـردیده (۱۱۲٤٤) جلد ومجموع آثارعلمی ومونوگراف های که درهمین مدت مورداستفاده قرارگرفته است (٦٦٥٧) جلد میباشد ، همچنان درطول این‌مدت یکتعداد کتب جدید و آثار علـمی استادان ومونوگراف های محصلان به شعبه افغانستان شناسی به معرض نمایش گذاشته شده است .

شعبه توزیع کتابخانه کـه مراجعیـن این شعبه نسبت به سال های قبل زیاد بـوده وازتاریخ اول اسدالی‌اخیرسال ۱۳۵۳بصورت مجموعی (۱۲۸۹۹) جلد کتاب توزیع شـده است .

شعبه‌کتلاك یا دفترفنی وتخنیکی کتابخانه ازاول اسدالی اخیرسال ۱۳۵۳ مجموعاً (۸۹۲) جلدکتاب رابعدازطی مراحل فنی وتخنیکـی شعب مربوطه غرض‌استفاده مراجعین فرستاده است .

دیپارتمنت مجلات ، جراید وروزنامه هاار اول اسد الـی اخیر سـال ۱۳۵۳ (۸۲۱۲) کلکسیون بمعرض استفاده علاقمندان گذاشته است .

باید تذکر دادکه کتابخانه پوهنتون کابل درحدود (۵۰۰) نسخه خطی نایاب دارد کـه دراین اواخر خوشبختانه فهرست کـارتی و کتابی با تشریحات متناسب ازنسخ موجـود تهیه وترتیب گردیده است ، همچنان‌کتابخانه پوهنتون موفق گردیده است تازمینه رابرای افتتاح دونمایشگاه رسامی وهنر های زیبابه منظور تشویق استعداد های هنری محصلان وهموطنان گرامی فراهم سازد .

مدیریت عمومی لیلیه پوهنتون

اداره لیلیه هادرطول سال تعلیمی ۱۳۵۳ مواد مورد ضرورت راکه حاوی اعاشه واباته (۳۵۰۰) نفر محصلان لیلیه مرکز ، نسـوان نرسنگ مردانه ولیلیه هـا ی صنـوف اول پوهنتون که درتعمیر سابقه تخنیك ثانو ی وپولیتخنیك میباشند تهیه نموده طبق بسـت وپروگرام منظور شده به‌وسیله مدیریت های ارزاقی وجنسی بادرنظرداشت مقررات ولوایح حسابی آنرا تطبیق واجراآت نموده است .

ازجمله (۳۵۰۰)نفرکه شامل لیلیه میباشند (۲۳۰٤) نفراز لیلیه مرکز پوهنتون استفاده می نماید .

مدیریت عمومی نشرات پوهنتون

۱ـ بتعداد (۵۰۰) جلد مجله فوق العـاده سالگرد نظام مترقی جمهوری و(۵۰۰) جلـد مجله سه ماهه راچاپ کرده است .

۲ـ رهنما ونشریه کانکور ـ کتاب سازمان بین المللی کارو افغانستان رامجموعاً بتعداد (٦۰۰) جلد چاپ کرده است .

درشعبه گستتنر این مدیریت در تمام سال ۱۳۵۳ کتب ذیل ازچاپ برآمده است :

کتاب امراض هلمنتی، کتاب ساختمان بدن نموونکشاف آن، کتاب دینامیك متر ولوژی کتاب جغرافیای شرق دور ، کتاب تاریخ افغانستان باستان وکتابجغرافیای اقتصادی.

مدیریت عمومی روابط فرهنگی

مامورینیکه مراحل اعزام شان از آغازسال ۱۳۵۳ تاختم آن ازطریق این دفتر تکمیل گردیده به تفریق دوایر دولتی قرارذیلاست:

صدارت (۱۵)بورس، وزارتمعادن وصنایع (٤۸) بورس، داخله (۱۰) بورس ، مالیه (۱۰) بورس، صنحیه (٤۲) بورس، معارف (۱۲۹) بورس، فوایدعامه (۲۷)بورس، تجارت (۱۷) بورس، مخابرات (۱۸) بورس بعضی ریاست خانه ها (٥۱) بورس .

خلاصه این مدیریت (٥۲٤) نفررابه بورس های کشور های شوروی، امریکا ، فرانسه کانادا، جاپان ، ایران ، هند ، آسترلیا، یوگوسلاویا، بلغاریا، هنگری، اطریش،ایتالیا ناروی، پولیند،رومانیا، دنمارك، آلمان، تایلند مالیزیا، لبنان وعربستان سعودی معر فی نموده است .

مدیریت محصلان روابط فرهنگی از شروع سال ۱۳۵۳ تااخیر آن مراحل اعزام یکتعداد محصلان راکه جهت فراگرفتن تحصیلات عالی به خارج میروند تکمیل نموده است از این تعداد (۱۷۳) محصل ازپول شخصی و (٤۳) نفرازبورس های رسمی استفاده کرده وبه کشور های مختلفه اعزا م گردیده اند .

بورسی وتثبیت تما م اسناد تحصیلی که محصلین ومامورین افغانی ازخارج کشور در ختم بورس های رسمی یا شخصی باخود می آورند بدوش مدیریت ارزیابی اسنادکه علمیست درطول سال ۱۳۵۳ بیش از ۱۳٥٤ کمیته ارزیابی اسنادعلمیوتثبیت رتب دولتی بطور عادی دایر گردید وبیش از(۱٥۰۰) سند تحصیلی وموضوعات دیگر تحت بحث قرار گرفته وارزیابی شده است .

درطول سال گذشته مجموعاً از طریق مدیریت عمومی روابط فرهنگی (۸۷٥) استاد مامور ، محصل به اساس بورس های رسمی یابه مصارف شخصی به خارجاعزامگردیدهاند

وزارت تجارت

وزارت تجارت وسیله ارتباط و تثبیت قدرت اقتصادی درساحه بین المللی تادیات وعواید خارجی کشور میباشد که نتیجه آنرا بیلانس تادیات ارایه میدارد:

اقلام مندرج بیلانس تادیات افغانستان درسال ۱۳۵۳ به ملیون دالر .

پیشبینی :

عواید	۱۷٤ر.
صادرات	۱۵۷ر٥
مصارف نمایندگیها	۸ر۰

خارجی:

عواید توریزم	۹ر.
تادیات .	۱۷۹ر.
واردات تجارتی	۱۳۱ر.
مصارف نمایندگیها و مسافرت های اتباع افغانستان در خارج:	٤ر.
تادیات فروض خارجی	٤٤ر.
اصل قرضه	۳۰ر.
تك پولی	١٤ر.
تفاوت بیلانس (+و-) و	(۰ر٥)

مطابق راپور های احصاییوی در یازده ماه سال ۱۳۵۳ ارقام زیر بدست آمده :

واردات تجارتی بصورت مجموعی به ملیون افغانی ۹٤.٦ ملیون افغانی معادل

صادرات مجموعی بملیون افغانی ۱۲۲٦. ملیون افغانی معادل

نقش سکتور تجارت دربیلانس تادیات کشور درسال ۱۳۵۳

بیلانس تجارت واردات و صادرات اشیا واموال رادر طول یکسال نشان نداده که جز بیلانس تادیات و معرف کامل سطح وحالت اقتصادی کل بوده نقش مهمی رادار است :

صادرات دریازده ماه سال ۱۳۵۳ باساس راپور های شعب مختلف وزارت

اسم جنس	قیمت به ملیون افغانی	تناسب نسبت به مجموع
میوه خشك	۲۹٦۱	۲٦فیصد
میوه تازه	۱۷٤.	۱۵ فیصد
پوست باب	۳۷۸	۳ فیصد
پوست قره قل	٦۸۳	٦ فیصد
حبوبات رو غنی	۲۳٤	۲فیصد
پشم	۳٦٦	۳ فیصد
پخته	۱٦۸.	۱۵ فیصد
قالین وگلیم	۱.٦.	۹فیصد

پوستینچه	٤١	•
نباتات طبی	٢٧٢	٢ فیصد
گاز	١١٢٥	١٠فیصد
سایر اشیا	٧٢٠	٦ فیصد
مجمو ع	١٢٢٦٠	•

واردات افغا نستان بتفر یق اجناس عمده‌دریازده ماه‌سال ١٣٥٣

اجناس	قیمت به‌ملیون‌افغانی	تناسب نسبت به مجموع
چای	٨١٧	٩ فیصد
سگر ت	٨٠	١ فیصد
روغن نباتی	٣٤٧	٤فیصد
ادویه طبی	٣٤٠	٤ فیصد
تایر وتیو پ	٦٥٨	٧فیصد
منسو جا ت نخی	٣٦٧	٤فیصد
منسو جات سندی	٦٢٩	٧فیصد
مو تر های تیز رفتار	٤٩	١ فیصد
با یسکلها	٢٧	•
پاپوش های جدید	١٠٩	١ فیصد
سایر اشیا	٥٩٨٣	٦٤ فیصد
مجموع واردا ت	٩٤٠٦	

تنا سب صادرا ت افغانستا ن به ممالـک‌مختلف دریازده ماه سا ل ١٣٥٣

لست مملکت	قیمت‌به‌ملیون‌افغانی	تناسب نسبت‌مجموع
هند	١٧٤٩	١٥فیصد
پاکستان	١٣٦٢	١٢ فیصد
اتحاد شورو ی	٤١٧٦	٢٧ فیصد
امریکا	١٨٥	٢ فیصد
انگلستان	١١٩٨	١١ فیصد
جر منی	٣٠٢	٣ فیصد
چکوسلو اکیا	١٨٢	٢ فیصد
سایر مما لك بار تر	٢٢٩	٢ فیصد
سایر مما لك	١٨٧٧	١٧فیصد
مجموع	١١٣٦٠	

وزار ت تجار ت در پهلو ی دیگر تحولات کشور گامهای موثر وموا زی بر داشته‌وبه منظور رشد سکتور تجار ت فعالیتهاوخدماتی تشویق کننده، تنظیم کننده و کنترو ل‌کننده انجام داده و رول بارز تری رادر اقتصاد کل کشور بازی مینماید .

رشد تجار ت نه تنها مر بو ط به تغییـــر اصلاح ورشد محصو لات وفر آورده هـــای داخلی است بلکه ارتباط کلی باساحه تجارت بین‌المللی دارد روی این ملحو ظ بازاریابی ومار کتینگ و استفاده ازشرایط مساعـــد بین‌المللی وآماد گی بابحرانهای بین المللی ازوظایف عمده آن مطابق به ز مان مـــی گردد.

گـــرچه اکنون ممالك جهان سوم متناسـب به همبستگی اقتصاد ی با قدر ت هـــای بزرگ اقتصادی از حالات گونا گون یعنـــی رشد ور کودشا ن بصور ت اکتیف عکس العمل میدهد. در مثال عملی ، زیا ن‌مالی ومصار ف اضافی راکه افغانستا ن تنها در قسمت تورید مواد نفتی به سا لهای ۱۹۷۳ـ ۱۹۷۵ متو جه آن گردیده است تذ کـــار میدهیم:

اسم مواد	هزارتن	فی‌تن بدالر	مجموع‌ملیون‌دالر (سال ۱۹۷۳)
پترو ل-تصفیه شده مو تر	۱۱.	۳٦ر٦	٤.۳٦ر
دیزل سو خت	۱.٥	۳۸ر۹	٤.۸۲ر
پترو لطیاره	۲۱ر۲	٦۳ر.	۱ر۳٦.
تیلی خاك	۱.ر.	٤٦ر٤	٤٦٤ر.
روغنیا ت مو تر	٤ر۸	۱٦۸ر۸	۸۱ر.
قیر	۱	۸.	.۸.ر.
مجموع	۲٥۲ر٥		۱۰ر۸۲۲

اسم مواد	هزار تـــن	فی‌تن دالر	مجموع ملیو ن دا لـــر (سال ۱۹۷٤)
پترول تصفیه شده مو تر	۱۱٥	۳٥ر۷	٤ر۱۱.
دیزل سو خت	۱.۹	۳۹ر.	٤ر۲٥.
پترول طیاره	۲٤	۱۱٦ر۷	۲ر۸..
تیل خاك	۱۲ر٥	٦۳ر۲	۷۹۰ر.
روغنیا ت مو تر	٤ر٥	۱۸۸ر۹	۸٥ر.
قیر	۳ر٥	۸.ر.	۲۸ر.
مجموع	۲٦۸ر٥		۱۳ر.۸.

مصار ف اضا فی درسا ل ۱۹۷٤ نسبت ۱۹۷۳ (۲۵۸ر۲) ملیو ن دالر بوده امادرسال ۱۹۷۵ افغانستا ن از بحرا ن انرژی مستقیما ۱۳٤ر۳۷ ملیون دالر متضرر خواهد شد .

بادید پیکر های فو ق در پراتیك ،وطن ماراکه جز یی ازکل جهان بوده متاثرساخته بدین اساس بحران های بین المللی تاثیر مستقیم بالای اقتصاد افغانستا ن دارد.

درشرایط کنو نی مما لك جهان صنعتی اول، دچار بحرا ن انر ژی ، پو لی، ورکود اقتصادی میباشد . که انفلا سیو ن بین‌المللی وبحران انر ژی تاثیرا ت مستقیم با لای اقتصاد جامعه‌مادر بر داشته و دو لت جمهوری افغانستان باساس قبولی ستبسایدی هاووزار ت تجار ت جهت بازار یابی‌بامتعه‌ها فرآورده هاو محصو لات افغانی تلا ش‌ها خستگی ناپذیر ودوامداری جهت تا مین‌ازدیاد تولیدات ملی تقویه طبقه مو لد، حمایه مستهلکین (مطابق خطاب بمردم) لوایح‌چون: پروگرام انکشاف تجارت و مقررات فعالیت های تجار تی و تعلیما تنا مه مربو ط‌آن‌بمیان آمده ودر عمل پیاده کرد ن آن جریان دارد.

چنانچه صادرا ت امتعه افغانی بممالك عربی ومما لك حوزه خلیج و عراق، کویت‌و عربستان سعودی وایران مورد مطالعه‌متخصصین مربوطه قرار گر فته.

ازجهت دیگر بر قرار نمود ن روابط‌تجارتی بین‌صادر کنند گان افغانی و تجار مو سسات تجارتی خار جی وقتاو فو قتا تجاروموسسات صادر کنده افغانی بمو سسه وارد کنندگان خارجی و همچنان موسسات خارجی به تجار افغانی معرفی وبعدا نظربه تقاضای مراجع مربوطه دایر کتری های تجار صادر کننده وتجار خار جی وارد کننده ایشان ارسال گردیده است.

برای انکشا ف صادرا ت امتعه افغانی‌بر علاوه مارکیتهای عنعنو ی و مار کیتهای موجود یك سلسله اقداما تی قبلا از طرف وزارت تجار ت صور ت گر فته که منجمله مطالعه امکانا ت صادرا ت افغانی به ممالك عربی‌ومما لك حوز ه خلیج میباشد .

به‌اثر تما سها ییکه در ز مینه بعمل‌آمده اخیرا قرار داد صادرا ت (یکهزار و پنجصد تن) پخته محلو ج بقیمت فی تن(۱۳۵۰) دالر بعراق‌با مقامات عراقی‌عقدوصدور آن نیزاز طرف شر کت سپا می پخته هرا ت شروع گردیده است.

ویکمقدارنمونه میوه ها بسلسله آتشه تجارتی افغانی در کویت ارسال ودر مقابل افرکمپنی های وارد کننده کو یتی را حاصل وتجار افغانی امادگی صدور یك مقدار میوه های افغانی رابکویت در نظر دارند.

وهمچنان برای آنکه در موقع مراسم حج از مارکیت عر بستان برای فرو ش امتعه افغانی استفاده گردد باثر هدایت وزارت تجار ت (شرکت سمون) اقداما تی بعمل آورده اما عربستان سعودی نسبت اخذ تکس معین، صدور صور ت گر فته نتوانست که امید است درآینده دراثر مسا عی مشتر ك‌موانع رفع گردد.

برای صدور میوه های تازه قرار دادمقدار

(ده هزار تن) میوه تازه که (پنج هزارتن)آن مربوط میوه سترو س (وپنج هزار تن)دیگران مشتمل بر دو هزار تن انگور وسه هزارتن انار بامقامات مربو طه ایرانی عقد وصادرات آن‌به ایران صور ت گر فته و منجمله‌صادرات میوه‌ستروس (مالته و سنتره)به ایران‌فرستاده شد.

کشمش که‌یکی از اقلام مهم صا دراتی کشور بوده ودر این آواخر با مساعی‌گوناگون درجهت مساعد نمود ن شرایط امتعه‌صادراتی درمارکیتهای بین‌المللی اقدامات موثر صورت گرفته چنانچه تاسیس مو سسه ا نکشاف صادرات کشمش بامر امنامه آن ترتیب‌ومنظور مقامات صا لحه نیز واقع گردید ه‌استو ـ عنقریب شرو ع بفعالیت مینماید .

در بخش اشتهارا ت بمنظور جذب‌وجلب امتعه افغانی به مارکیتهای بین المللی‌نیزگام های علمی برداشته شده است چنانچه‌درسال جاری درنمایشگاه بین المللی المان غر ب، بغداد و بلغاریا اشترا ك گردیده است .

بمنظور بهتر سا ختن کیفیت ، تنوع‌وتزیید محصو لات دستی و توسعه بازار های داخلی وخارجی وکمك به مو لدین صنایع دستی‌در کابل مو سسه بنام (مر کز انکشاف صنایـع دستی) تاسیس میگردد .

دراین اواخر دراثر فعالیت شعب مـربـوط محصولات معدنی چون: تلك ،بیرایت، مایکا لاجورد ، فلورایت و غیره بمرکـز تجـــارت بین المللی وسایر مما لك ارو پایی غرضـ پیدانمودن بازار فرو ش بمقا دیر زیر ارسال گردیده است:

مقدار (۶۰تن) فلو رایت جهت تعیین‌فیصدی وسایر معلو مات فنی به اتحاد جما هیـــر شوروی ارسال خواهد گردید .

قرار داد(یکصد وپنجاه تن) مایکا وابرك بایك کمپنی انگلیسی بقیمت فی تن (۲۰) پوند رسانده کراچی عقد گردید ه که در آینده قریب صادرا ت آن شرو ع خوا هـد شد.

اشیای ساخته شد ه از سنگ رخام بطور نمونه ای‌به بعضی مو سسا ت خار جی‌تسلیم داده‌شده تابعد از ارسال به کشور خویش نتایج‌آنرا بو زار ت تجار ت اطلاع خواهنـد داد.

درقسمت صادرا ت پوست و صور ت‌صحیح ذ بح حیوانات اقـدامات موثری نیـز انجـام داده‌است.

وزار ت تجار ت برای نشانی ومهر پوست حیوانات دشمن مو ش گامهای عملی برداشته تابعدازفروش پوستهای سابقه دیگردکانداران وصاحبان معا مله نتوانند حیوانا ت‌موصوف راشکار نمایند تادر اثر از دیاد حیـــوانـات دشمن موش ز مینه زیادی حاصلات زراعت بیشتر فراهم گردد.

وزار ت تجار ت در قسمت صادر شدن عسل،غوزه ابریشم ، روده و جهت ر هنمایی کنترول وسور ت‌بندی آنها بمنظور بازر یابی توسعه بازار ومداو م شد ن تقاضا کنندگان دست به فعالیتهای عملی زده است .

وزارت تجار ت در طی همین سال‌قرارداد هاوپرو تو کولهای‌ذیل را غر ض بر آورده شدن معمو ل فوق باکشور های مختلـــف

بسته است:

۱ـ موافقتنامه تجارتی و تادیـات به سیستم بارتربین حکو مت جمهور ی افغانستان و ـ حکومت جمهوری مردم چین بتاریخ۲۱ـ اپریل ۱۹۷٤ در کابل با مضاء رسید .

۲ـپرو تو کل تباد له اموال بین‌افغانستان وچنین بتار یخ ۲۱ـ اپریل برای سا ل۱۹۷٤

۳ـ برای اولین بار موا فقتنا مه تجارتی‌به سیستم اسعار آزاد بتاریخ ۹می ۱۹۷٤بین افغانستان و هنگری در کابل امضا رسید.

٤ـ اولین موافقتنا مه تجار تی به‌سیستم اسعار آزاد بتاریخ ۹ سر طان ۱۳۵۳ بیـــن افغانستان و جمهوریت مردم بنگله دیش‌در داکه بامضا رسید.

۵ـاولین موافقتنامه تجار تی به سیستم اسعار آزاد ومتوازن بین افغانستا ن ورومانیا بتاریخ۱٦ جو لای ۱۹۷٤ در کابل منعقـــد گردید.

٦ـ باساس موافقه تجار تـی ۲۰ فبروری ۱۹۷۲بین افغانستا ن و هند بتاریخ ۷ جولای ۱۹۷٤ پرو تو کول تباد له اموال یکساله‌بین طرفین در کابل بامضا رسیه .

۷ـ موافقتنا مه ترانزیت بین د ولـــت جمهوری افغانستان ودو لت شا هنشا هـــی ایران بتاریخ ۱٤ سنبله ۱۳۵۳ در کابل‌عقد شد.

۸ـ اولین موافقتنامه تجا رتی بـه سیستم اسعار آزادبتاریخ٦ قو س ۱۳۵۳ بین‌افغانستان وکانادا درکابل منعقد گردید. که باعقد این موافقتنامه افغانستان میتواند درقسمت‌صادرات میوه جات خشك مخصو صا کشمش‌ازترجیحات گمرکی حکو مت کانادا استفاده نماید .

۹ـباساس موا فقتنا مه تجار تی مورخه۵ نوامبر ۱۹٦۸ بین افغانستان و چکوسلواکیا پروتوکول تبادله اموال بتاریخ ۲ دسا مبـر ۱۹۷٤ بین مملکتین در کابل بامضا رسید.

۱۰ـ متکی به موافقتنا مه مور خه ۲۰ مارچ ۱۹۷٤ بین افغانستان و اتحاد شوروی بتاریخ ۱۵دلو ۱۳۵۳ پرو تو کو ل تبادله اموال‌بین مملکتین در کابل منعقد شد .

قابل تذکر دانسته میشود که در افـــت موافقتنا مه های تجار تی که از طـــــرف اینوزار ت ترتیب گردیده جهت غور و ابراز نظربه حکومت ترکیه وحکومت یوگـوسلاویـا نیز ارسال‌شده‌که امید است عنقریب باممالك مذکور نیز موافقتنا مه تجار تی با مضـــاء برسد.

درسا لجار ی وزار ت تجار ت در اثـــر رهنمایی وکمك صاحبان سر مایه جهت‌سرمایه گذاری در کشور مو فق بتاسیس (۱٤) ـ شرکت به سر مایه مجمو عی مبلغ(۹۳.....) افغانی گردیده ودر عمل مشغو لیت تولید دارندو همچنان مراحل تاسیس ۳ شر کــت دیگر تحت دوران میباشد .

باساس قانون جدید کو پرا تیف‌هاکه‌از طرف وزارت زراعت وآبیاری مراحل آن طـی گردیده بتعداد (٦) کو پرا تیفهای ابتدایی زراعتی مراحل قانونی خودرا طی و(۲۱) ـ کوپراتیف دیگر ان تحت دوران میباشد.

لایحه مساعد ت باتجار کم سر مایه‌که ترتیب یافته است راه را برای مساعدت‌به‌این

قشر تجار که بتواند بارقابت به تجاربزرگ خدمات نافع انجام د هند باز گرد یــــــده است.

وزار ت تجار ت بر علاوه مراقبت تورید، بمراقبت قیم درهر (پانزده) روز پر داخته‌و سعی موازنه نگهداشتن قیمتها ها رابعمل ـ آورده است.

وزارت تجار ت رشد سکتور تجار ت‌وبلند بردن مولدیت آنرا در اقتصاد بر علاوه‌شروع مذاکرات مقد ماتی بابعضی از کشور هابرای فراهم آوردن تسهیلات و تشویق و حمایه صادر کنندگان در نظر دارد که درسال ۱۳۵٤ به‌فعالیت های زیر بپر دازد :

۱ـ تاسیس بانك انکشا ف صادرات:

این‌بانك برای حمایه ورفع مشکلات مالی‌و تضمین وتقویت صادر کنندگا ن در مارکیتهای بین‌المللی و تنظیم پروسه های تجار تـــی خدمت خواهد کرد.

۲ـ مطالعه بمنظور صادرا ت بهتر نباتات طبی به مارکیتهای خار جی :

نباتات طبی که از مدتها بد ینسو بحالت خیلی ابتدا یی‌بکشور های خار ج صادرمی گردید ودر نزد مردمان نظربه ازدیاد وعـدم دانایی ازنقش آن در طبابت و قدر ت جلب اسعاریش کمتر انکشا ف یافته کنون‌وزارت تجارت با مطالعه عمیق مار کیتهای بین‌المللی وفراهم آوری صور ت صدور عملی و صحیح آن مطالعات عملی آغاز کرده وبه یقین نتایج مطلوب راباز خواهد آورد .

۳ـ بابکار افتادن فابریکه پشم شو یی قندهار شست و شو ی پشم آغا ز یافتــه است.

٤ـ دایر نمودن نمایشگاه قالین‌درماه‌می ۱۹۷۵ درکابل و دعوت تاجران خار جی‌خریدار قالین درکابل قدم مهمی است که در راه‌تزیید صادرات قالین برداشته شده است .

۵ـ جستجـو و بـازار یـابـی بـرای محصو لات زراعتی و حیوانی و مخصو صـا صنایع دستی و احجار کریمه در کشور های خارجی وتمویل این پرو ژه ها از منابع‌بین المللی.

٦ـ دریافت کمکها از منابع و موسسات بین‌المللی بغرض انکشاف تجار ت .

۷ـپیش بینی او لین موافقتنامه تجار تـی بین افغانستان و تر کیه.

۸ـ پیش بینی و تجدید موافقتنا مه‌تجارتی بین افغانستان ویو گوسلا ویا .

۹ـ اصلاح وتجدید قرار داد بین افغانستان واتحادشوروی .

۱۰ـ ترتیب موافقتنامه هـای تـرانزیتـی بین افغانستان وبعضی از مما لك عضـــو کنوانسیو ن(تی، ای، آر) با ارتباط ـ بموضوعا تیکه تذکر داده شد نقشـــــس ترانسپور ت و ترانزیت رانیز باید بصورت واضح درسکتور تجار ت توضیح نمود:

اموال ترانز یتی افغانی از طریق اسـلام قلعه‌وایران به اروپا، امریکا، وخلیج فارس و بالعکس‌وهکذ ا از طریق تور خم و سپیـــن بولدك به ارو پا وامر یکا و خلیج فارس‌و بالعکس از بنادر افغانستان شیرخان حیراتان وتورغندی از طریق شورو ی به مما لـــك اروپایی وبالعکس اموال ترانزیتی افغانی ـ

وارد وصادر میگردد .

تا جاییکه تجربه نشا ن داده از راه‌شوروی نسبت به راه پاکستان وایران به صر فه واقتصاد میباشد مشکل عمده اینکه تاحال‌از طریق راه های ترانزیت فو ق عر ض اندام نموده همانا مو ضو ع بو قت نرسیدن اموال ازممالك اروپایی بمقصد افغانستان و از ـ افغانستان به مما لك مقصد میباشد ، که‌آنهم ناشی ازمشکل داخلی مما لك بوده که‌اموال افغانی طور ترانزیت از طریق آن عبورداده میشود. در حصه حمل ونقل اموال وارداتی‌و صادراتی ازوسایط نقلیه چون لاری ، کشتی، خط‌آهن و قت بیشتری رادر بر میگیرد که‌البته درآینده باایجاد ترانسپور ت اموا ل توسط کانتینر، این مشکل مز بور تاحدی مر فوع خواهدگردید.

درباره اموال وارداتی افغانی از هند که سالانه توناژ قابل ملاحظه را احتوا مینماید مفتوح بودن راه داکه و حسینی والا مو ثر واقتصادی میباشد. اما در اثر رویه‌مخاصمانه حکومت‌پاکستان اینراه ترانزیتی‌مسدودمیباشد. واین‌رویه حکو مت مذکور خلاف روحیه حقوق ترانزیت ممالك محاط بخشکه میباشد .

افتتاح مجدد آن در حدود چهل فیصدنسبت به‌راه کراچی قیمت تمام شد کرایه اموال‌را تنزیل میدهد.

درمورد اموال ترانزیتی که از افغانستان عبور مینماید عجالتا راه های دا خل مملکت ازراه شیرخان حیرتان از طریق تورخم به پشاوروازطریق تورغندی اسلام‌قلعه به‌پشاور وچمن‌وبالعکس برای اموال ترانزیتی کشور های‌ثالث مفتوح است . چنانچه ا موال ترانزیتی شور وی به پاکستان وازپاکستان به‌شوروی فعلا قسمت عمده آن از طر یق چمن وتور غندی جریان دارد .

جهت سهو لیت بیشتر ماده سوم تعلیمات نامه اموال ترانزیتی هیچگونه مالیات‌وعوارض دولتی وبابلدی از اموال اخذ نمیگردد صرف موترهای خار جی که بمحل اموال ترانزیتی ازطریق افغانستان عبور مینماید طبق لاریهای افغانی تکس حق العبور سرکها و پنج فیصد کمیشن ترانسپور تی که یك مبلغ قلیل‌است میپر دازد.

اموال ترانزیتی که بوسیله مو تر های افغانی ازخاك کشور عبور داده میشود کرایه که به ترانسپورتها پرداخته میشود یك عاید ملی‌است.

ارسال اموا ل ترانز یتی افغانستا ن به اروپا ازطریق ایرن نسبت به راه شوروی‌و پاکستان طوریکه لا زم است به صرفه تمام نمیشود اما ازنگاه وقت یعنی بموقع رسیدن اموال در مدت کوتاه و جلو گیری ازضایعات اموال ارزش بارز دارد. باید متذکر شدکه نظربه قرار داد ترانزیتی سال ۴۰ با ایران لاریهای افغانی از مشهد و هکذا لا ریهای ایرانی ازهرات پیشتر بحمل اموال ترانزیتی مجاز نبودند اما در قرار داد جد ید ترانزیتی باایران که بتاریخ ۱۴ ر۶ر ۱۳۵۳ درکابل عقد گردید لاریهای افغانی و هم لاریهای ایرانی مجاز میباشند مطابق شرایط (تیر) بحمل اموال ترانزیتی خاك یکدیگررابه مقصد کشور های ثالث عبور نمایند. نظربه

قرار داد جدید ترانزیتی تسهیلات لازم ووقت ارسال اموال ترانزیتی صادراتی و وارداتی به‌خلیج فارس وارو پا از طریق ایران درنظر گرفته شده وزار ت تجار ت درنظر داردیك تعداد لاری هاییکه مطابق شرایط (تیـــــر) تنظیم شده باشد اموال ترانزیتی افغانستان راطوز امتحانی توسط لار یهای مذکوربه‌اروپا وحوزه‌خلیج ارسال گردد.

چنانچه درسال ۱۳۵۳ د فتـر (تیـــر) در چوکات ریاست عمو می اتاقهای تجار ت تشکیل گردید ه و برای اجرای منظور فوق فعالیت مینماید .

قرار داد ترانزیت باایرا ن بتاریخ۱٤ ــ سنبله ۱۳۵۳ درکابل عقد گردیده و نسبت‌به قرار داد ترانزیت قبلی که بتاریخ ۱۲ر۱۱ ۱۳٤. بامضا رسیده بود تسهیلات بیشتررادر بردارد وعلاوتا قرار داد حمل اموال وارداتی وصادراتی وترانزیتی توسط قطار آ هن‌تـــا بندر تور غندی نیز بتاریخ ۱۰ر ٥ر ۱۳۵۳ بامقامات شورو ی در کابل تجدید وبا مضا رسید به این ترتیب امور تحویل گیری اموال که‌قبلا در کشکی درخاك شورو ی صورت‌می گرفت‌بداخل خاك افغانی در تور غندی‌جریان دارد‌که ازنگاه سر عت درامور تحویل گیری وتحویلدهی وانتقال اموال اعم از وارداتی‌و صادراتی و ترانز یتی تسهیلات بیشتررافراهم نموده است.

مطابق اسناد ترانز یت فارم هاییکه تاحال به‌شعبه مربو طه اش واصل گردید ه اموال ترانزیتی از اول حمـــل ۱۳۵۳ تا تاریـــخ ۱٤ر۱۱ر ۱۳۵۳ بشر ح ذیل ازخاك افغانستان عبور نموده:

۱ــ اموال ترانز یتی که از طریق پشاور ازخاك افغا نستا ن با یرا ن عبور نمـــــوده (۹۸۷٤) تن .

۲ــ اموال ترانزیتی کــه از طریق پشاور ازخاك افغا نستا ن با یرا ن عبور نمـــــوده (٦۳٦)تن

۳ــ اموال ترانزیتی کــه از طریق پشاور ازخاك افغانستان بصو ب شورو ی بایران عبور نموده (۳۲۱۲) تن.

منجمله (۱۵) تن آن ازطریق پشاور.

٤ــ اموال ترانزیتی که از طریق تورغندی ازخاك افغانستان بصو ب پاکستان ازراه‌چمن عبورنموده (۲۲٦٤) تن.

قرار شر ح فوق مقدار (۱۸۲۵٤) تن‌اموال ترانزیتی بصور ت مجمو عی ازخاك افغانستان عبور نموده است.

باجمع بندی و فعالیتها و اجراآت وزارت تجارت در سال ۱۳۵۳ که تغییری پدیده هـــای تجارتی وخد ماتی راهویدا است میتـــــوان نوشت:

افغانستان کشور غنی از منابع طبیعی‌وسر شار ازنیرو های انسانی باتاریخ کهن در وسعت اسیا ودر ردیف جهان سوم موقعیت برجسته ای را دارا است.

گروپ جهان سو م یابعباره دیگر ممالك درحال رشد در حلقه ممالك بزر گ‌قرارداشته وسرنوشت رشد ، رکودوبهره برداری اینگونه کشوها تااندازه بروش جهان صنعتی مربوط است.

درمما لك کم رشد در اثر ارتباطاقتصادی سیاسی و کلتوری باجهان و قدر تهای‌بزرگ جهانی تمایل ها وروشهای گـوناگـونی چهره های‌خویشرا در عصر پر در خشش انقـلابی نمایان ، نمایانتر ساخته است .

درشرایط کنو نی بطور اعم میتوان‌دوتمایل وروش از هم متمایز وجدا از هم راباافق‌و اهداف آشتی ناپذیر به چشم دید .

یکی روش وسیاست وابستگی اقتصادی و بازار ممالك صنعتی بمنظور تا مین استثمار خلقهای اینگونه مما لك ذریعه قدر تها ی بزرگ.

دیگر سیاست وروش مستقل وملی کـه در پرتو منافع اکثریت‌خلق‌در تامین ا ستقـلال اقتصادی وسیاسی و مبارزه بر شد بیگانه‌ها درسیر وحرکت است .

کشورماکه جزء جهان سوم بوده وسرنوشت باهم بسته و تفکیك ناپذیر باسایر ممالك این‌گروپ داردهمیشه‌مجادلات‌ومبارزات خستگی ناپذیرچه بشکل نهان وچه به شکل آشکار و موجودیت همیشگی دارد. بناً روش استقلال طلبانه وضد بیگانه درافغانستان هر روزازروز دیگر برجسته ، برجسته ترمیگردد .

ا قتصـــا د معـا صـــر کـــشو ر کـه میراث بدی از دیروز است بانهم سیاست اقتصادی مملکت مادر تلاش بهتر سا ختـــن وضیعت اقتصادی سیر مینما ید .

گرچه بحران های بین المللی بخصو ص بحران انرژی وانفلاسیون تدابیرو‌روش تغییر وضعیت موجوده درسطح اقتصاد رابه مشکلاتی مواجه نموده بانهم امکاناتی عملی بلند بردن سطح زند گی مردم مابا معقو لیت سنجیده شده ودر پراتیك پیاده میشود .

وزارت فواید عامه

ازبدو تاسیس نظام نوین کشور تاحـــال وزار ت فوایدعا مه جهت رفع مشکـــلات و تامین رفاه و اسایش مردم مساعی ا عظمـی خویشرا صر ف کرده وبدین ملحوظ پروژه های متعدد انکشافی وعادی رادردست اجرا گرفته است. انکشا ف و تر قی امورمواصلاتی وعمرانی درپهلوی سایر نهضت هایاقتصادی واجتماعی که بمقصد ارتقای سطح زندگانی مردم مناطق مختلف کشور صور ت می‌پذیرد نقش موثر وقاطع دارد. دو لت جمهور ی افغانستان با درك این حقیقت پرو گرامهای ثمر بخش و مفید عمرانی ومواصلاتی‌راطرح وذریعه وزار ت فواید عا مه در محل تطبیـق گذاشته است که فشرده از فعالیت هـــــای مذکور درطی دو مین سال جمهوریت درساحه راه سازی حفظ ومراقبت شاهراه هاساختمان های‌عصری ومدر ن پلان گذ اری شهر های مدرن ،خانه سازی وابرسانی و غیره درزیـر تقدیم میشود.

فعالیت های وزارت فواید عامه درطول سال دوم جمهوریت در امور انکشافی :

الف_ امور سا ختما ن سر کها شاهراه، پلها ، سر کهای فرعی مر کز وولایت حفظو مراقبت شاهراه و سر کهای داخل حوزه‌های مختلفه پروگرام حفظ ومرا قبت.

ب_ امور سروی ، دیزاین ، اصلاح ، و ساختمان و قیرریزی سر کها و شا هراها:

اول_ سر ك کابل گردیز طول عمو می	۱۲۵	کیلو متر
۱_پر کاری شانه های سر ك	۳۳۷۲	مترمکعب
۲_همواو کاری شانه های سر ك	٤٧١	متر مکعب
۳_ سر نگبرانی جهت تهیه جغل	۱۱۷۰	متر مکعب
٤_ سا ختمان بدنه خا کی سر ك بطول	٦	کیلو متر
٥_ پرو پیتگاه به شکل جغل ماشینی	۷ر۹۷	کیلومتر
٦_پرو پیتگاه طبقه اول (قیرریزی‌طبقه‌اول)	٥	کیلو متر
۷_ قیر ریزی طبقه دوم به قسم بندر		
۸_ قیر ریزی طبقه سو م به‌قسم‌اسفلت	۳۳ر٥۳۱	کیلو متر
۹_ سا ختما ن پلچك ۸۲ر۱	۱	کیلو متر
۱۰_ سروی‌ودیزاین‌قسمت پل‌علم سرك‌مذکور	۱ر٥	کیلو متر
دوم_ سر ك گردیز خوست دارای طول	۱۰۸	کیلو متر
۱_عمار بدنه خا کی سر ك	۱۹	کیلو متر
۲_پوشش جغل دریایی	۱٦	کیلو متر
۳_ سا ختمان دیوار استنا دی	۱٤٥	متر طول

٤ـسا ختمان پلچك های سنگی	٣	عدد
٥ـساختمان پلچك‌ها بقطر های مختلف	٣٥	عدد

٦ـهمچنان ٣٨ کیلو متر سرو ی ودر١٤ کیلومتر دیزاین صور ت گر فته است.

سوم: سرك جلال آباداسعدآبادطول عمومی‌سرك مذکور	٩٢	کیلو متر
١ـاعمار بدنه خا کی سر ك	١٥	کیلو متر
٢ـ بوشش جغله دریایی	١٦	کیلو متر
٣ـ عمار بلجك های بیلری	٣٦	عدد
٤ـ اعمار بلجك های سنگی	٢٩	عدد
٥ـاعمار معبر های کانکریتی	٧	کیلو متر
٦ـ سرو ی	٣٨	کیلو متر
٧ـ دیزاین	١٤	کیلو متر
جهار مـسر ك دلارام زرنج‌طول سرك‌مذکور	٢٣٠	کیلو متر
١ـساختمان بدنه خاکی	٧٨	کیلو متر
٢ـ بوشش سر ك از جغله دریایی	٥٣	کیلو متر
٣ـ سرو ی	١٥٩	کیلو متر
٤ـ دیزاین	٨٩	کیلو متر
پنجم ـسر ك شبرغا ن دولت آباد طول عمومی شاهراه	١٣٨	کیلو متر

١ـ کار های اجراشده مطابق بلان مجوزه‌سال قرار ذیل صورت گرفته است .

١ـسا ختما ن‌بدنه خا کی سر ك٦٨٤هزار مترمکعب‌بطول ٤١ کیلومتر

کارفوق الذ کر دربین کیلو متری‌صفرالی (٨٠) صور ت گر فته .

٢ـسا ختمان طبقه تفحظی از جغل شکسته ماشین‌به ضخا مت ده سا نتی متر بطـــول.

٣٦ کیلو متر

٣ـ مطابق بلان اعمار ٣٩ عدد بلجك‌های کانکریتی اهندار باندازه های مختلف‌صورت گرفته.

ششم ـبروژه ساختمانی‌سرك‌کندزکشم‌طول‌عمومی آن	١٣٦	کیلو متر

کارات اجرا شده بروژه مذکور مطابـق بلان قرار ذیل میباشد .

١ـ ساختمان بدنه خاکی‌سر ك٥٦٧هزارمترمکعب بطول	٣٤	کیلو متر

دربین کیلو متری صفر ـ ٥٠ صور ت گرفته.

٢ـ اعمار بلجك‌های‌سنگی‌طبق بلان‌باندازه‌های‌مختلف	٧٣	عدد
٣ـسا ختمان بلهای خورد طبق بلان	٦	عدد

٤ـ ساختمان قسمت تحتا نی تهداب پل‌بالای دریای بنگی بطو ل ۲٤۰ متر میباشدواز جمله ۱۵ وایه ۱۳ وایه آن سا خته شـده است.

٥ـ طبقه تحفظی ازجغل دریایی بضخامت ۲۰سانتی متر بین کیلو متری‌صفرـ٥٨ـصورت گرفته . ۳۹ کیلومتر

هفتم‌ـ سر ك‌کردن دیوار پنجاب طول‌سرك مذکور	۲۱۰	کیلومتر
۱ـسا ختمان بدنه خاکی سر ك	٦	کیلو متر
۲ـ پوشش سر ك از جغل دریایی	٦	کیلو متر
۳ـ سا ختمان پلچك ها	۸	عدد
٤ـ سرو ی	۱۱	کیلو متر
٥ـ دیزاین	۱۱	کیلو متر
هشتم ـسر ك معدن‌بیرایت‌هرات‌طول‌عمومی سرك	١٤	کیلو متر
۱ـ سا ختمان ابتدایی سر ك	۱۱ر٥	کیلومتر
۲ـ پوشش جغله دریایی	٦	کیلو متر
۳ـ سا ختمان پلچکها	۱۲	عدد

نهم‌ـ سرو ی اصلاح سر ك کامه‌کنرخاص‌سرکانی ومرور.

۱ـ سا ختمانی ۳۵ کیلو متر سرك‌مذکور بصور ت‌سر ك در جه‌سو م تا هنوز دوام دارد.

دهم‌ـ اعمار بعضی پلهای فر عی مرکـــزوولایات:

الف‌ـ سا ختمان پل بارگا م.

۱ـ سا ختمان ۳عدد پایه های پل مذکور به‌اندازه ۱۱۸۰ متر مکعب تکمیل شده .

ب‌ـ سا ختمان پل نشه گام.

۱ـساختمان پایه های پل مذکور ۳ عدد تکمیل که مساوی ۱٦٥۱ متر مکعب تکمیـــل شده.

ج‌ـ سروی و دیزا ن‌سر ك عبدالله برج ۱٤ کیلومتر صورت‌گرفته

پلهایکه درسا ل ۱۳٥۳ تکمیل گردیده:

۱ـپل شیگل بطو ل ۲٥ر٥۰ متر

۲ـ سا ختمان پل درزه خیل بطو ل	۲۷	متر
۳ـپل حبیب الله زر متی بطو ل	۲۷	متر
٤ـپل بنگش بطو ل	۱٤ر٥	متر

کار هایکه خارج پلان سال ۱۳۵۳ازطرف وزارت فواید عامه انجام یافته قرار ذیـــل میباشد:

۱ـقیر ریزی ارگ جمهوری وگارد جمهوری.	۳۰۹۵	متر مربع
۲ـساختمان سر ك بینی حصارگل چشمه از جغل	۳٫۵	کیلو متر
۳ـ ترمیم قیر ریزی سرك داخل صدارت عظمی	۷۸۰	متر مربع
٤ـ ساختمان اساسی وقیر ریزی سرك ایستگاه سرای غزنی	۱٤۸۸	متر مربع
۵ـساختمان واصلاح سرك معدن مس	۹٫۲۵	متر مربع
٦ـ قیر ریزی کمپ هوایی ملکی	۵۲۰	متر مربع
۷ـ قیرریزی قوماندانی بالای حصار	٦۸۰	متر مربع
۸ـ قیرریزی قوماندانی مدافع هوایی	۱۵۵۰۰	متر مربع
۹ـقیرریزی ریاست میخانیکی به ضخامت ۵ سانتیمتر	۱۱۰۰	متر مربع
۱۰ـ قیرریزی کلوپ عسکری به ضخامت ۵ سانتی متر	۸۷۰۰	متر مربع
۱۱ـ قیرریزی پیاده روها به ضخامت ۲٫۵ سانتیمتر	٤٤۰	متر مربع
۱۲ـ ساختمان های اساسی کلوب عسکری بضخامت	٤٫۵	متر مربع
	۷۷۰۰	متر مربع

۱۳ـ ساختمان پلچك سنگی با تخته های کانکریتی آهندار در ۱٦ کیلـو متـری چهـار اسیاب ۱ دانــه

۱٤ـ سرك موتر رو محبس جدید :

۱ـ ساختمان بدنه خاکی	٤	کیلو متر
۲ـپوشش جغله دریایی	٤	کیلو متر
۳ـساختمان پلچك به قطر های مختلف	۳	پایه
٤ـ ساختمان معبر	۲	عدد

۱۵ـ سرك موتر رو کوهستان:

۱ـ ساختمان بدنه خاکی سرك	۲	کیلومتر
۲ـ پوشش جغله دریایی	۲	کیلومتر
۳ـ ساختمان پلچکها بقطر های مختلف	٤۵	عدد

یازدهم ـ سرك لغمان نورستان:

۱ـبه اندازه ٤٫۵ کیلو متر سرك مذکور ساخته شده.

۲ـ سروی و دیزاین	۳۵	کیلو متر

دوازد هم ـ حفظ ومرا قبت سر کها:

۱ـ حفظ ومرا قبت یو می ۴۱۶۳ کیلو متر

۲ـ جغله اندازی ۲۸۱۴۱۳ متر مکعب در ساحه ۳.۱۳ متر مربع که جمعا بطــــول. ۵ر۳۹ کیلو متر

۳ـ کند ن کار ی ۲۹۱۸۳۱ متر مکعب از بالای ساحه ۲۲۵۳ متر مــربع میشود انجــام گردیده.

۴ـ کند نکاری ۲۹۱۸۳۱ متر مکعب از بالای ساحه ۴۴۳۵ متر مربع.

۵ـ ترمیم فر ش اسفلتی ۱۵۷۶ متر مکعب در بالای سا حه ۹۷۵۴۶۲ متر مربع بطــول ۱۲۶ کیلو متر

۶ـ قیرریزی ۴۴۷.۰ متر مربع که جمعا بالای سرک ۷۲۶ کیلومتر صورت گرفته

۷ـ تولید جغل به اندازه ۳۲۳۳۵ متر مکعب تهیه گردیده است.

سیزدهم ـ سر ك يخچال ديشو:

سروی و دیزاین شهراه مذکور درسال ۱۳۵۳ بطو ل ۲۶۶ کیلو متر و۳۴ کیلومتــر سرك های فرعی باد وپایه پل ۲۰۰ متره شهراه مذکور تکمیل گردیده است .

چهاردهم ـ سروی وساختمان پل حیرتان:

پل حیر تان که برای عبور و مرور پــل وعراده جات بطول ۹.۳ متر وعر ض ۵ر۱۰ متر درنظر گر فته شده است درسال جاری محل نصب پل مذکور تعین و همچنان امورسروی دیزاین آن آغاز گردیده است.

فعالیت های سا ختمانی خانه سازی در سال دوم جمهوریت:

این ریاست فعالیت های سا ختمانی ذیل را درچوکات امکانا ت مالی و فنی هم آ هنگ با اهداف مترقی دولت بعمل آورده که خلص آن درزیر تقدیم است.

تعمیرا تیکه تکمیل و تسلیم داده شده:

بلاکهای نمبر ۳۱ ، ۳۲ ، ۳۳ ، ۴۴،۴۳،۳۵ مجموعاً شامل ۲۲۴ ، اپارتمان .

مکاتیب نمره ۱ـ ۲ـ۳ـ۴ و۵ بمسا حـت ۴۷۱۵۰ متر مربع که از هر کدام آن ظرفیت ۶۰۰ متعلم رادریك تایم دارد .

سب استیشن شما ل غر ب مربوط ریاست عمومی برق.

تخریب وساختما ن دوباره دندانه هــای غازی استد یوم .

کانکریت ریزی سر کهای مقابل بلاك ها و غیره به ظر فیت ۸۰۰۰ متر مربع سر سبزی و چم کاری مقابل بلاکهــا بــه ظرفیت ۱۱۰۰۰ متر مربع.

تعمیراتیکه آماده تسلیمی میباشند واعمارساختمانی آن تمام شده :

مغازه های تجار تی و فرو ش ارتزاقیو ضروریه درسا حه مکروریا ن۷ باب .

تعمیرا تی که امور عمد ه آن تکمیل‌مـی باشد.

تعمیر نمبر ٤۰ شامل ۳۰ـاپارتمان .

تعمیراتیکه تحت ساختمان بـوده و در آن‌فعالیت دوام دارد :

تعمیر نمبر٤۲ شامل ٤۰ـاپارتمان .

تعمیر ٥٥ ـالف شامل ۳۰ ـاپارتمان.

تعمیر نمبر٥٥ـالف شامل ۳۰ـاپارتمان .

تعمیر نمره، ۱۰۱ پنج طبقه‌یی دارای ۳٦ـاپارتمان و ٤ مغازه بزرگ مـربوط وزارت دفاع ملی.

تعمیر نمره، ۱۰۲پنج طبقه یی دارای ۳٦ـاپارتمان و٤ مغازه بزرگ مربو ط وزار ت دفاع ملی

تعمیر نمره، ۱۰٤پنج طبقه‌یی شامل ۳٦ـاپارتمان و٤ مغازه بزرگ مربو ط وزار ت دفاع ملی

تعمیر نمره ۱۰٥ پنج طبقه یی شا مل۳٦،اپارتمان و٤ مغازه بزرگ مربو ط وزار ت دفاع ملی

تعمیر سه طبقه یی برای لیلیه لیســه خوشحال خان ۳ باب با ملحقا ت آن .

تمدید لین های ابرسانی کانا لیز اسیون، مرکزگر می از بخار خانه مکرور یان الـــی کلوپ عسکری.

ساختمان پیاده رو های کـلوپ عسکـری‌به مساحت ۱۲۰۰ مترمربع ساختمان احاطه .

فعالیت های آبرسا نی :

ازجمله فعالیت های ریاست آ برسانی ـ اکمال شبکه های ابرسانی چهار ولا یـات کشور است که‌به کمك حکو مت جاپان‌روی دست گر فته شده و حسب ذیل تکمیـــل گردیده است.

۱ـ شبکه آبرسانی شهر قندهار .

به‌جز حفریك چا ه‌عمیق متبا قی کاران ـ ۱۰۰ فیصد تکمیل گردیده است .

۲ـپروژه هرات مانند پروژه قندهاربجز حفر یك‌چاه عمیق متباقی کار قسمت اول تکمیـــل وکار مر حله دو م تحت اجرا قراردارد.

۳ـپروژه جلال آباد قسمت او ل پروژه ـ ۱۰۰ فیصد تکمیل وکـار هـای مـرحله دوم

پروژه مذکور دوام دارد .

٤ـپروژه مزار شر یف مانند شهرجلال آباد کار قسمت اول آن ١٠٠فیصدتکمیل وکار های مرحله دوم دوام دارد .

بعلاوه چهار پرو ژه مذکور شبکه های آبرسانی ولایات طبقه بندی شده و درین‌طبقه بندی نظریه قدامت ضرور ت و بود جــه‌ولایات به سه مر حله ترتیب گردیده‌است‌که البته درین سه مرحله به تعداد ٢٩ شبکــه‌آبرسانی مرکز وولایات‌کشورتکمیل خواهدشد

امور عادی که در طی سال دوم جمهوریت‌انجام یافته است:

اول‌ـ امور تعمیراتی :

ریاست تعمیرا ت وزار ت فواید عا مــه‌متکفل، دیزاین و ترتیب نقشه ها ،پلانها، برآورد های اول شخصا ت و سایر اسناد ساختمانی ، تعمیر های دو لتی وعـــــــام المنفعه ومر جع کنترو ل تطبیق نقشه‌هـــــاومشخصات مرتبه از جهـات فنی و تخنیکـی میباشد چنانکه درسا ل ١٣٥٣ برای بیش‌از (٩٠) پرو ژه مختلف تعمیرا تی ، نقشه های مقد ماتی واساسی مهند سی ، ا نجنیـــری‌وساختمانی پلا نهای ابرسانی و کا نا لیزاسیون برق تعمیرا تی، تهویه ، پلا نهای مر کـــزکرمی رابا درنظر داشت جوانب فنی‌وتخنیکی واقتصادی بمنظور تامین و بسط خد مات‌ملی‌واجتماعی دوایر دو لتی مر کز وولا یـــات کشور طر ح و دیزاین کرده که از جملـــه‌میتوان به ترتیب ذیل یادآور شد .

١ـپروژه عمار ت ١٤ طبقه یی درساحه تعمیر سینما ی پامیر .

٢ـ پروژه ارشیف مر کز وزار ت امـــورخارجه.

٣ـپروژه احصاییه مر کز ی .

٤ـ پرو ژه محبس مر کزی که شامـــل‌تعمیر هاو تاسیسا ت مختلفه میباشد .

٥ـپروژه های محبس ولایا ت.

٦ـپروژه پو هنځی طب پو هنتو ن‌کابل.

٧ـ پروژه حفظ ومرا قبت مر کزی .

٨ـپرو ژه های ما موریت های پو لیس‌در ١٤ حوزه شهر کابل .

٩ـ پروژه تعمیر مغا زه های ارزاقی در ١٤ منطقه شهر کابل.

١٠ـ پرو ژه پوسته خانه ها ی شهری‌درنقاط مختلفه شهر کابل.

١١ـ پروژه سفارت افغانی واقع دهلی .

١٢ـ پروژه سفارت افغانی واقع انقره .

١٣ـ پروژه تعمیرجنرال قونسلگری افغانی‌واقع مشهد .

سروی شهر فیض آباد بمنظور تر تیب پلان تو جیدی شهر جدید و شهر کهنه فیض آباد.

ترتیب پلان تو حیدی و ترتیب پلان مرحله اول اصلاح شهر کهنه آن.

خط اندازی شهر های و لسوا لی های دولت آباد ، شو لگره ، چهار بولك وسروی ولسوا لی چمتا ل ترتیب پلان مرکزولایات بادغیس (قلعه نو) و خط اندا زی آن.

خط اندازی شهر چغچرا ن.

مطالعه سرو ی و لسوا لی های تیوره، ـ شهرك ،علاقه داری های سا غر ، تولك ولایت غور، خط اندازی پساند چغچرا ن و مطا لعه مقدماتی شهری ولایت هلمند .

ترتیب پلان تفصیلی یك قسمت جدید شهرفراه ومطا لعه مسایل سیل برشهرمذکور وتهیه امور دراین زمینه .

ترتیب پلان تفصیلی واصلاحی سا حه قلعه بختیار الدین شهر هرا ت.

ترتیب پلان تفصیلی قصبا ت شنوارو طرح تیپ های مختلف مسکن برای ا ین قصبات بادر نظر داشت محافظه حیوانات وغیره .

سروی جاده شهر احمد شا هی قندهاربه منظور ترتیب پلان تفصیلی مطا بق پلان عمومی.

ترتیب پلان شهری و لسوا لی سرخرود.

ترتیب پلان تفصیلی مر کز شهر قلات پلان شهری صفا و شاه جو ی ترتیب پلان شهری قره باغ و مقر و خط اندازی یك قسمت پلان تفصیلی شهر غزنی .

فعالیت های ریاست میخانیکی :

ریاست میخا نیکی بمقصد تر میما ت ثقیله وخفیفه قوای تخنیکی پرو ژه های مر بوط وزارت فواید عا مه بیشتر کو شیده است تا باتوجه وضع مالی واقتصاد ی وسایط دست داشته را فعال سا خته واز آن درپروژه های مربوط استفاده نماید واز تورید وسایط جدید تاحدی به نفع بودجه دو لت جلو گیر ی بعمل آید.

چنانکه به تعداد ۷۰۰ عراده وسایل ثقیله و خفیفه را ترمیم نموده است وهم به تعداد ۸۲۳ سامان وآلات پروژه های مربوطه راساخته است و ۱۰۹۳ عددسا مان والات جاریه وسایط درداخل شاپهای مربوطه اکمال شده .

درساحه بند ونهر:

مدیریت عمو می بند ونهر یك سلسله فعالیت های رادر آن ساحه انجام داده است که طور مختصرعبار ت است از :

۱ـ ترتیب نقشه و براورد و تکمیل کار ساختمانی بندا ب گردان هود خیل وساختمان اطاقهای محافظین آن.

۲ـ ترتیب نقشه و بر آورد و تکمیل کار ساختمان اتاقهای محافظین بند زنخان وسایر ترمیمات آن.

۳ـ ترتیب نقشه و بر آورد وال طرف چپ بند سراج و تکمیل کار آن .

٤ـ ترتیب نقشه و بر آورد کار ساختمانی برج وال چپ بند سراج جهت کنتر و ل مواد.

۵ـ تر میما ت بند خروار لوگر .

٦ـ مطالعه وسرو ی سیلبر شهرچهاریکار وتکمیل نقشه و بر آورد پروژه نمبر (۱)

۱٤ـ پروژه گمرك اسلام قلعه که شامل تعمیرهاو تاسیسا ت مختلفه میباشد .
۱٥ـ پروژه های تعمیر های مراکـز آخذه‌وفرستنده وزار ت مخابرا ت .
۱٦ـ پروژه های سینما های سر بازبرای‌ولایات.
۱۷ـ پروژه لیلیه پو هنځی طب‌پوهنتون ننگرهار .
۱۸ـ پروژه های تعمیرا تی دفاتر نمایندگی‌های افغانستان بانك درولایا ت .
۱۹ـ پروژه قهوه خانه پارك صنایع غزنی .
۲۰ـ پروژه مرا کز حق العبور در خـــط‌سیر شاهراه ها.
۲۱ـ پروژه ارشیف ملی را میتوان طـور مثال یادآور شد .

فعالیت های شهر سازی :

آمریت عمومی شهرسازی وزارت فوایدعامه‌درچوکات پالیسی های متـــرقی دولت جمهوری وظایف عمده رابه منظور ایجا د شهر های عصری و مدر ن در مر کز وولایا ت کشور به‌عهده دارد وقدمهای اصلا حی رادراین‌زمینه برداشته است در قسمت شهر کابل پلانهای زیر ترتیب گردیده است .

۱ـپلان تفصیلی سا حه مندو ی و جاده‌میوند.
۲ـ پلان تفصیلی سا حه مابین سرك‌مقابل شاروالی ،جاده ولایت ، سالنگ وات و ـ چهار راهی صدار ت عظمی و ایو بخــــان‌مینه.
۳ـپلان تفصیلی قسمت سو م کار تـــه پروان.
٤ـ پلان تفصیلی خطو ط ترا فیکی مرکـز‌شهرکابل.
٥ـ پلان تفصیلی خطو ط ترافیکی تیمنی واټ، انصاری واټ، وسالنگ واټ .
٦ـ پلان تفصیلی مر کز بزر گك تجارتی‌شهر کابل.
۷ـپلان تفصیلی سا حه تجار تی خیرخانه مینه.
۸ـ پلان تفصیلی یك قسمت خیرخانه مینه‌بادرنظرداشت مفکوره میکروریان .
۹ـپلان تفصیلی سا حه بین میکرو ریان‌و پل محمود خان.

این اداره برای پیشبرد امور شهر سازی‌ولایات نیز فعالیت های زیر رادر زمینه‌سروی ترتیب پلان های شهری بعمل آورده است .

سروی و ترتیب تفصیلی یك قسمت‌از شهر چهار یکار و خط اندازی آن.
سروی یك قسمت ازشهر بغلان صنعتی‌و ترتیب پلان تفصیلی قسمت سو م ریگشاه مرد خان درشهر جلال آباد .
سروی وترتیب نقشه وخط اندازی ساحهٔ‌تجارتی وبعضی از بخش های شهرخان آباد

وزارت اطلاعات و کلتور

وزارت اطلاعات وکلتور به اساس محتـوی پالیسی کلتوری وبه پیروی ازبیانات رهبـــر انقلاب وبنیان گذارپایه های ترقی و انکشاف جامعهٔ نوین افغانستان درپرتو نظام مترقـــی ومرام جمهوری درطی یکسالیکه گذشت مطابق به اساسات ومقتضیات عصر وزمان بادر نظر داشت حفظ وانتقال میراث فرهنگی جامعـه و ارزشهای مثبت‌مطبوعات‌وانتشارات دیموکراتیك ونقش آن درتنویر افکار وذهنیت های مـردم سراسر کشور قدمهای مثبتی برداشته که در حقیقت بیانگر آرزومندی آن بااستفاده از تمام وسایل ممکنه درراه تنظیم یك پروگرام منظم ارشاد عامه ورشد مثبت فرهنگ وثقا فـــت ملی به اساس تحولات مثبت جهانی در تمام ساحه های زندگی مردم مامیباشد .

وزارت اطلاعات وکلتور طی این سال هـم دراکمال پروژه های انتقالی سال ماقبل وهم درقسمت براه انداختن پروژه های جدید توسط شعبات مربوطهٔ خودمصدر خدمات کلتوری و فرهنگی‌گردیده است . کارپروژه تعمیر آرشیف ملی بشدت پیشرفته وروبه اختتام است .

تدوین کتاب پالیسی‌کلتوری دولت جمهوری افغانستان بزبان انگلیسی وفرستادن آن بـه یونسکوبرای نشر وتوزیع .

درقسمت باستانشناسی کار ترمیم پوشش مسجد نه گنبد ، ترمیم روضهٔ خواجه پارســا روضهٔ شاه ولایتمآب درمزار شریف، ترمیـــم مسجد جامع ومصلی هـای هـرات، ترمیـــم اساسی مجسمه ۵۵متری بامیان، ترمیم‌اساسی منارچکری، ترمیم منارهای غـزنی و روضـــهٔ (محمد شریف)رویدست گرفته شده است .

پروژه های انکشافی رادیو ازنظر وسایـــل تخنیکی به صورت پرنسیب طرح و قسماً تحت اجرا قرارداده شده است . همچنان قرار است موزیم غزنی به‌کمك موسسه اسمیو ساختـــه شود. کار ترمیم باغ جهان نما که قرار است موزیم شمال افغانستان درآن تاسیس گـــردد روبه اختتام میباشد . در قسمت اداری نیـز اقدامات مقتضی درطول سال‌گذشته انجام داده شده است . عمارت جدید وزارت اطلاعات و کلتور که ۱۵۰ اتاق دارد ودر جوار مطبعـــهٔ دولتی واقع است عنقریب تکمیل میگردد .

به منظور احیای خدمات ثقافتی وفرهنگـی فرزندان نامدارافغانستان سال گذشته سالگرد های بزرگداشت مولاناجلال الدین بلخی، وامیر خسرو بلخی معروف به دهلوی دایر گردید. همچنین سیمینار بین المللی بایزید روښـــان به اساس پالیسی کلتوری از طـرف وزارت معارف برگذارشد، مجالس متعددبرای انکشاف نهضت زنان در افغانستان بمناسبت سال زن تحت نظر کمیتهٔ انسجام زنان افغانستان در چوکات وزارت اطلاعات وکلتور در وقفه های کوتاه درمرکز وولایات کشور دوام دارد .

فعالیتهای وزارت اطلاعات وکلتور در طـول سال‌گذشته مربوط به‌ساحات اطلاعاتی وکلتوری بوده که اهم آن درزیر تقدیم میگردد :

اطلاعاتی فعالیتونه

راديو افغانستان :

راديو افغانستان د وظيفــوی خاصيتونو او نشراتی هدفونو پهاساس چهداطلاعاتی، تنويری ادبی اوتفريحی برخوڅخه عبارت دی دهيواد د نورو شرطونو سره سم اودجمهوری پر مــخ تللی نظام دهدفونو اودملی ارمانونو اوزمونــږ دنن ورځی داجتماعی اوفرهنگی ضرورتونو لــه کبله دهغو مطلبونو اوروحيی سره چه دگران هيواد داجتماعی، سياسی پرمختيايی شرطونو درك پهکښی پروت دی خپل ځان عيارکړیدی. اوددغه مرامونو سره يی سم يولړ تعديلونــه اوبدلونونه دکيفيت اوکميت له پلوه په خپلو پروگرامونو کښی منځ ته راوړی دی . چه په دی حساب بايدتيرکال درادیوافغانستان دپاره دتحول کال دپرمختياكال اوملی راديوته دخلکو دراتږدی کيدوكال وبولو .

دتحول اوپرمختيا كال لهدی کبله چهپه دغه كالکښی درادیو خپرونی دهغو موثوقواطلاعاتو اوربښتينو تبليغاتو سره چه په مختلفو برخو کښی يی خلك دحقيقتونو دروښانه کولو او د ملی اجتماعی اړتياؤدځرگندولو سره ښه آشنا کړی دی دپرمختياكال له دی کبله چه درادیو دپرمختيايی پروگرامونو سير دکيفيت اوکميت په برخو کښی زيات مثبت اوزمونږ داکثريــت دغوښتنو سره برابر ؤ . اوراديو ته دخلکو د نږدی کولو كال له دی امله چه درادیو پــــه پروگرامونو کښی دملی اواجتماعی روحيی درك اودخلکو غوښتنوته په مختلفوپروگرامونوكښی په لوړحيثيتکتلی دی چه دخلکواوراديو ترمنځ يی کلکی اړيکی راپيدا کړی دی .

بايد ووايو چه په دی وروستيووختونوكښی درادیو يوپروگرام دسږکال دجاپان پرايز په بينالمللی مسابقه کښی ديو ډير ښه تربيوی پروگرام په حيث منل شوی اود توکيو دگورنر جايزه چه ددغی مسابقی ډيره مهمه جايزه وه گټلی ده چه دغه جايزه يومدال يو مخصوص ديپلوم اوديوزردالرو څخه عبارت ده چه دغــه پروگرام درادیو دکورکلی اوکرنی پروگرام و. دکلی کوراوکرنی دپروگرام برياليتوب (۱۶۸) نشراتیمختلفوموسسودراديويی اوتلويزيونی پروگرامونو په منځکښی هغه هم پهيوه دغسی مسابقهکښی چه دژورناليزم پوهان اومتخصصان پهکښی شامل ؤ، اودهغوی له خــوا وربانــدی غور او نظارت کيده ، مونږ دی ټکی ته متوجه کوی چه درادیوافغانستان په پروگرامونوكښی تحول او بدلـــون نه يوازی په هيــوادکښــی داوريدونکودلچسپی باعثشوی، بلکه دهيواد نه دباندی هم د هغو خلکو په وړاندی چــــه درادیو دخپرونو دچاروسره آشنايی لری هــم دتمجيد وړ گرځی .

ددی دپاره چه راديو افغانستان وکړی شی چه خپل آواز په ښه توگه دخلکو دټولوطبقو غوږونوته ورسوی اودهيواد په لری سيموكښی هم خلك دخپلی راديو غږ واوری او دخلکو د عامه ذهنيتونو په روښانه کولو اود جمهوری نظام دهدفونو دتعميم دپاره پراخه خدمتونــــه وکړی، دتخنيکی چارويوپراخه پلان پهتيركال کښی جوړشوی او دصالحه مقامونوترمنظوری هم تير شوی دی چه دغه پلان په دريو پروژو کښی لنډيږی .

لومړی ـ دلوړ طاقت دستگاه پروژه .
دوهم ـ دټیټ طاقت دستگاه پروژه .
دریم ـ دآخذی دمرکزونو پروژه :

چه لەدغی جملی څخه دټیټ طاقت دپروژی یوه برخه پەروان کال کښی تر تطبیق لاندی ونیوله شوه چه د(۱۳۵۵) کال دشروع سره به په فعالیت پیل وکړی .

مونږ وویل چه رادیو افغانستان تیرکـال په څینو نشراتی بریالیتوبونو موفق شوی ، چه دغه بریالیتوبونه په څینو پروگـرامـونو کښی دتعدیلاتو دراوستلو په تطبیق چه پـه عمومی ډول په ټولو پروگرامونو کښی او پـه خاص ډول په لاندنیو پروگرامونو کی ضروری لیدل کیدل .

۱ـ دپښتونستان خاص پروگرام او دبلوچی دیوساعته پروگرام پرانستل .

دپښتونستان په موضوع‌کښی دنوی پراختیا راتلل په تیرکال کښی زمونږ دپښتونستانـی ورونږودخودارادیت دحق څخه دافغانستان ملاتړ او همدارنگه په دغه خاص پروگرام کښـــی دکیفیت اوکمیت‌له خواتحول اودبلوچی پروگرام منځ ته راتلل زمونږ دبلوچی ژبو ورونو دپاره دیادونی وړدی .

ددی دپاره چه په اوسنیو شرایطو کښـی زمونږ دپښتونستانو ورونو دخودارادیت دحق غوښتل پەښەتوگەغوږونوتەرسیدلی‌وی اودهغوی غوښتنو اوهیلوته چه دیومسلم حق په توگـه ورته هرکلی وویل شی دپښتونستان پښتـو سرویس له (٤٥) دقیقو څخه یوساعت تەزیات شواو دبلوچو ورونو دپاره په بلوچی ژبه جلا خپرونه هره ورځ درادیو افغانستان په خپرونو کښی یوساعت زیاته شوه .

۲ـ دځوانانو خاص پروگرام :

دهیواد په نووشرایطو کښی چه داجتماعی اوسیاسی پلوه زمونږ هیواد دتاریخ په یـــوه حساسه مرحله کښی دریدلی دی ، جمهـوری نظام دخپلو مردمی هدفونو سره سم دهیـواد دهراړخیزی نوسازی او لوړتیاپه برخه کښـی دټولو وگړوپه تیره د ځـوانی ډلی څخه زیات انتظارونه لری . چه دهغودرك اوپوره کـــول پوهه اودځوانانو دفکری رشد او روښانه کولو چاره دی دهیواد دملی، اجتماعی، فرهنگی او سیاسی خصوصیاتو سره برابره وی .

دځوانانوخاص پروگرام چه په مختلفوزمینو کښی دآموزنده گټورو مطالبوپه وړاندی کولو سره دځوانانو تنویر په غاړه لری .

درادیو تربیوی پروگرامونوپه کتار کښـی دلوړو هدفونو دتأمین له پاره دټولو نه زیات تعدیلات ایجابول چه هم دکیفیت اوهم دکمیت له پلوه دتطبیق لاندی نیول شتوی دی .

دغه پروگرام چه گټور اوحیاتی مطالب پـه کښی ځای شوی‌دی‌اودجمهوری نظام‌دارزښتونو اوهدفونو ښکاره کوونکی دی او ځوانانو د ملی واقعیتونو اواجتماعی وجایبو د پیژندنی دپاره اودهیواد په جوړولو کښی دهغوی دبرخـــی اخیستوله کبله مرسته کوی دنیم ساعت نه یو ساعت ته لوړشوی دی .

۳ـ دعربی پروگرام بیرته راژوندی کول :

دهغو څرگندو تحولاتو څخه چه تیرکال پـه رادیو کښی راغلی درادیو په خارجی خپرونـو کښی یوهم دعربی پروگرام ژوندی کـول دی چه هره ورځ دنیم ساعت دپاره دنورو ټولـــو

خارجي پروګرامونو په لړ کښې د افغــانستان پورې مربوطه خبرونه کلتوري ، فرهنګي او د هیواد تاریخي اړخونه او همدارنګه د عــربو دموفقیت څخه دافغانستان ملاتړ عربي هیوادونو ته وړاندې کوي .

٤ـ ددوهم داخلي پروګرام افتتا ح :

ددوهم پروګرام پرانستل : دایـو داخلــي نوي نشراتي سرویس دی چه‌دیو تحول په‌حیث په تیرکال کښې دنشراتي ساحې په برخه‌کښې منځ ته راغلی دی . چه هره شپه دنهو بجو نه دشپې تریوولسو پورې درادیو افغــا نستان دګرانو آوریدونکو دپاره خدمت کوي .

دوهم پروګرام هره شپه‌دنهونه ترلسو پورې دآوریدونکو دزړونو دخوښۍ دپاره دپـــه زړه پورې هنرمندانو سندرې اوآهنګونه «موسیقي دهرذوق» ترعنوان لاندې دمختلفو ذوقــونو د خوښۍ سره سم وړاندې کوي او دشپې لـــه لسو نه تریوولسو پورې دیو منظم پروګـــرام سره‌سم هره‌شپه‌دموسیقي یوډول لکه‌کلاسیکه موسیقي، پاپ، څواناناوداسې‌نوردعلاقه‌لرونکو د خوشالۍ دپاره دجوړشوی پروګرام په اســاس نشر ته سپاري .

٥ـ دذهني مسابقې دپروګرام په ډول مطالبو اودهغې داجراکولوپه محل‌کښې تحول اودوخت زیاتوالی :

درادیو افغانستان یو ستر هدف دادی چه وطنوال په عملي ډول یودبل سره د رادیـــو پروګرامونوته نژدې کړي . چه راډیو دذهنــي مسابقې په پروګرام کـــې د یو مثبت تحــول دراوستلوله برکته په خپل دغه هدف تر یــوه ځایه پورې بریالی شوی هم‌دی‌اوراډیوافغانستان لکه څنګه‌چه هیله دراوده دآوریدونکو دخوښۍ مطالب په پروګرام‌کښې ځای کړل چه په‌معمول ډول سره په ټولوپروګرامونوکښې عملي‌کیږي چه په مستقیمه توګه دګرانو وطنوالو برخــه اخیستل درادیو د ذهني مسابقې په پروګـــرام کښې دغه هیله پوره کړه .

دذهني مسابقوپه پروګرام کښې دمطالبونوی والي اودپروګرام دوړاندې کولواوبرابرولو په چاروکښې تنظیم اودنوروپه‌زړه پورې برخوپه کښې زیاتول اوپه ښه بڼه اودټولو غـــوښتنو سره سم درادیوداستدیوګانونه د هغوی خپرول دهیواد په ټولو ولایتونو کښې دوطنوالو پــه وړاندې اودهغوی په‌ګډون سرته رسیدل یو په زړه پورې کاردی . چه ددغه پروګرام دعــلاقه لرونکوتودهرکلی لکه څنګه چه درادیو دخپرونو په ساحه‌کښې دستر تحول سبب شو د رادیو سره دآوریدونکو دکلك پیوند سبب شوی هم دی .

په ذهني مسابقوکښې په کیفي او کمي ډون تحول راوستل چه دعلاقه لرونکوساعت تیرۍ اوذهني قدرت دپیاوړی کیدو دپاره شوی د ی رادیو افغانستان یې دنورو هدفونو دتأمین په برخه کښې چه دخوانو څیرو پیژندګلوۍ او د هغوی دهنري اوفرهنګي استعدادونو دپرمختیا سره‌یې هم لوپه مرسته‌کړی ده چه دآوریدونکو دغوښتنو په ځواب اودهغوی دزړونو د خوښۍ دپاره په وروستیو وختونو کښې ددغه پروګرام وخت هم نیم ساعت نه یوساعت ته لوړشو.

دګرانو آوریدونکو دزیاتې خوښۍ او دهغوی داړتیاؤ دلرې کولو دپاره رادیو افغــانستا ن د ١٣٥٤کال په‌لومړیو کښې‌دوه نورپروګرامونه

هم په موجوده پروګرامونو کی زیات کړل چه دغه دوه پروګرامونه دی اندیشه وزندګی اودی راډیو په خپرونو کښی شخه عبارت دی .

۶ـ چه داندیشه وزندګی دپروګرام دخپرولو شخه مطلب دادی چه دهیواد لرغونی فرهنګ اوهنر پیژندنی په لاره کښی مویوقدم اخستی وی په تیره دعرفان اوتصوف په برخه کښی دپوهی اوهنر دپوهاند اندیښنی او فکـرونه ادبی خاص اصطلاحات اونورپه نوی ډول سره وړاندی شی . چه دغه پروګرام سمدلاسه پـه هفته کښی یوځل د ۱۵ دقیقو له پاره جوړ او خپریږی .

۷ـ درادیو په خپرونه کی دپروګرام شخه مطلب دادی چه‌هره هفته‌درادیوټول پروګرامونه وخیړل شی . اوپه‌داسی ډول دهغو شخه خینی خاص اوپه زړه پوری برخی چه یـو شمیـر آوریدونکو هغـه داصل پروګرام په وخـت کښی نه‌وی آوریدلی واخیستلی شی او بیادی ورته واورولی شی اوپه دغه ترڅ‌کښی دځینو پروګرامونو خینی نیمګړی برخی هم په کښی په‌ګوته شی ترڅو پرودسران د پروګـرامونو جوړولو په چارو کښی لادغور او دقت شخه‌کار واخلی .

۸ـ ۹۵۰ نوی سندری او ۱۵۰ نوی نغمی، دموسیقی په برخه کښی دنـوو سندرو او د هنرمندانو دپیژندلو په لړکښتی هم‌کیفی اوکمی بدلونونه په تیرکال کښی راغلی دی ددغه کال په اوږدوکښی ۹۵۰ نوی سندری د مختلفـو آرکسترونو سره اوپه نووآوازونو کښی ثبتی شوی دی. اودموسیقی‌دوستانو ته‌وړاندی‌شوی. چه دهنری نوی والی اونوو طرزونوله کبلـه دستاینی وړدی .

سربیره پەهغوپروګرامونوچەلنډډول ورشخه یادونه وشوه د رادیو افغانستان په ټـو لـو پروګرامونو کښی دمحتوی او مطالبو وړانـدی کولوله خوامحسوس اوشرګند تحولات راغلی‌دی چه دټولویادونه په دغسی لـنډون کښی نشی کیدلی .

نشرات :

به حیث اداره ایکه مسئو لیتی مراقبـت مطبوعاتی وهنری تمام کشور رابدوش دارد و مسئول هم‌آهنگ ساختن امورنشراتی موسسات وروزنامه هابا مرکز و وزارت وبین خود شـان میباشد وهمچنان ارتباط خود وزارت وموسسات مربوطه آنرابادوایر وموسسات داخلی وخارجی بدوش داردریاست نشرات درطول سال‌گذشته نه تنها امور وظیفوی اش رابه سر رسانیـده بلکه یك قسمت مسئولیتهای ابتکاری رانیز در ساحه احیای ارزشهای فرهنگ وثقافت ملـی تحت رهنمایی مقام وزارت انجام داده است .

برای‌معرفی چهره های تاریخی‌وملی سرزمین باستانی مابه‌اشتراك دانشمندان‌افغانی وکشور های علا قمند سیمینار بین المللی مـولانـا جلال الدین بلخی وسیمینار بین المللی امیر خسروبلخی مشهو ر به دهـلوی ، سیمـینار بین المللی بایزید روښان دایر گردید کـه همین فصل ازنظر خوانندگان گذارش میبابد. همچنان ریاست‌نشرات درموردچاپ ۸۰۰۰، اثر ابراز نظر نموده وبرای ۹گروپ هنری اجازهٔ فعالیت داده است . برای معرفی افغانستان ۸۰ اثرمختلف چاپ وبه مراجع فرهنگی وعلمـی داخل وخارج کشور توزیع نموده است .

همینطور نوآوریها وتغییرات جدید درسبك وطرز نشرات روزنامه های جمهوریت ، انیس هیواد، کابل تایمز و مجله های (جمهوریت ژوندون، کمکیانو انیس وپشتون ژغ ننگرهار وکندهار) درین سال مطابق به اهداف پالیسی نشراتی دولت جمهوری رونما گردیده که در خورتوجه است .

روزنامه انیس صفحات اختصاصی جدید را بازکردوهم برای سرگرمی خوانندگان بروزهای تعطیل انیس روزهای پنجشنبه در ۱۲ صفحه نشر میگردد .

صفحات اختصاصی جدید در روزنامهٔهیواد باز شد .

روزنامهٔ کابل تایمز برای تقدیم اخبار برای خوانندگان دریکی ازصفحات خود ستون اخبار بزبان فرانسوی راباز کرد .

سالنامهٔ انگلیسی ازطریق این ریاست نشر شدوهم ۳۸ رسالهٔ دیگر ازطرف اداره معرفی افغانستان به دسترس علاقمندان گذاشته شد.

مجلهٔ جمهوریت که قبلا سه ماه نشر میشد برای تقدیم سریع پیامها ومقالات جالب بــه خوانندگان به نشر دوماهه پرداخت .

مجلهٔ ژوندون صفحات اختصاصی جدید را بازکرد وهم تغییرات ونوآوریهای در قسمت تهیهٔ عکسها وپشتی مجله رونما گردید .

همچنین برای‌خدمت بهترفرهنگی وزارت‌اطلاعات وکلتور سال گذشته تعداد زیادی از روزنامه ونشریه هارا بطور رایگان به موسسات مختلف فرهنگی توزیع نموده است .

فعالیت های کلتوری :

وزارت اطـلا عات و کلتور ازبدو تأسیس ریاست ثقافت و هنر فعالیتهای کلتوری خود راکه به‌صورت مختص موزیمها، باستانشناسی فلم ،ننداری‌ها ،جوایز مطبو عاتی ،نمایشهای فرهنگی وبور سهاانجمن تاریخ دایره‌المعارف فولکلور وادب و انکشاف پښتو ،کتابخا نه هاو موسیقی و صنایع مستظرفه را در بـر میگیرد بصورت بهتر منسجم و متمر کـــز گردانیده است •

هر يك از این شعبات طوریکه از نام آن پیدا ست مستقیماً مسئول همان فعالیـــت کلتوری میباشد که به آن سپرده شده است هر يك ازاین شعبات اختصا صی در طـول سالی که گذشت بفعالیت های ثقافتی علمی فرهنگی و تحقیقی خود نه تنها ادامه داده بلکه به پیمانهٔ وسیعتر وجامعتر آنرا پیش برده است •

با ستا نشناسی :

مـــد یـــر یت عـمو می بـا ستا ن شناسی در حفظ و مطالعهٔ غنایم و میـــراث فرهنگی باستانی کشور طوری خدمت مـــی نمایند که بائیست ازیکطرف شواهد ارزندهٔ فرهنگی که‌نیاکان ماازخود به یاد گارگذاشته اند از حوادث در امان باشد و از طرف‌دیگر

تحقیقات علمی دنباله دار را تعقیب نماید تا توسط سروی وحفریات زوایای تاریك تاریخ کهن ما روشن ترواز کلتور مادی و معنوی گذشتگان اهل فن و محققین را مطلع ساخته باشد .

فعالیت های عمدهٔ باستا نشنا سی درطول سال گذشته قرار ذیل نام برده میشود .

الف – ترمیم مجسمهٔ بودا (۵۵) مترهولایت بامیان: کار ترمیم مجسمهٔ بودا ۵۵ متـــره ولایت بامیان که یکی از شهکار های دور هٔ بودائی بوده وارزش تاریخی آن نهایت زیاد است توسط هیئات ترمیم کاران هنـــدی و افغانی در برج جوزا سال ۱۳۵۳ شروعو در ۱۵ قوس امسال خاتمه یافت از نگاه ترمیم سی فیصد کار آن پیش رفته است متبا قی کار آن دو باره آغاز گردیده حفر و اعمــار کانال که در حصهٔ فوقانی بودا بوده و مانــع آب باران و برف میشود بیست فیصد کا ر آن تکمیل و متباقی حفر کانال سال آینده شروع میشود .

در ساحه پای بودا حوضی به طول ۳بر۳ متر حفر گردیده تا آب در آن ذخیره گــردد و توسط ماشین در بالای کانال جریان نماید

ب- ترمیم مسجد خواجه ابوا لنصر پارسا

کار ترمیم مسجد خــــواجـــه پـا ر سا ولایت بلخ توسط هیئت ترمیم کاران هنـدی وافغانی در برج سرطان سال ۱۳۵۳ شروع وتـا ۱۵ قــوس ۱۳۵۳ ادامـه یـافـــت . یك تـــعداد کا شیها که از رواق افتـــاده بود تعویض و کاشی جدید نصب گردید کار ترمیمآن چهل فیصد پیش رفته البته متباقی کار آنامسال پیشبرده میشود .

ج – ترمیم و پوشش مسجد نه گنبد :

کار پاككاری صحن واطراف مسجـــد نهگنبد که یکی از مساجد دورهٔ اسـلامی میبا شد پیش برده شده جای نصب پایه های آ ن تکمیل گردیده است که به این ترتیببیست فیصد کار آن پیش رفته البته ریاست کود برق حرارتی مزار شریف در حصهٔ پو شش نه گنبد همکاری دارد .

در سال ۱۳۵۳ نمایند گان مدیر یـــت عمومی باستا نشناسی با هیات های خارجی که قرار دادهای باستا نشناسی با ما دارند در قسمت حفریات در ولایات افغا نستان به هیأت افغانی مشترکاً فعالیت نمودهاند .

حفریات تپهٔ اشتر هده ولایت ننگر هــار

دورهٔ نهم حفریات هده ولایت ننگرهار به تاریخ ۱۷ دلو ۱۳۵۳ توسط هیات افغانی به ریاست دوکتور زمریالی طرزی مدیر عمو می باستانشناسی شروع گردید وتا حمل ۱۳۵٤ ادامه داشت .

در اثر کاوش و فعالیت هیات باستانشناسی افغانی یك تعداد آثار از قبیل سرمجسمههای بودا پیداگردید هو یك تعداد آثــار کــه ایجاب ترمیم را مینمود توسط ترمیم کــاران ترمیم گردید .

منارچکری :

منار چکـری بنـا بــر طــرز ساختمان آن بدوره کوشانی ها ارتباط میگیرد در اثر حوادث زمان آسیب دیده بود دراین سال ترمیم وازخطر انهدام حفظ گردید .

انجمن تاریخ :

انجمن تاریخ افغانستان در طول سال دوم تاسیس جمهوریت در روشن سا ختن زوایای تاریك تاریخ کشور قدمهای متینی بر داشته است · چنانچه سطح علمی مجلهٔ ماهه آریانا بلند برده شده و با مطالب مهم تر تاریخی ،جغرافی ،ادبی و کتابشناسی علماء تقویه گردیده است ·

مجلهٔ افغا نستان (بزبا نهای انگلیسی و فرانسوی) که از نشرات موقو تهٔ این انجمن است با نشر مطا لب مهم باستانشناسی تاریخی و فرهنگی خدمت قابل وصفی انجام داد ·

همچنان در این مؤسسه بمنظور فرا هم آوردن زمینهٔ مطالعات تاریخی و فرهنگی ، میکرو فیلمها وفوتوکاپی‌های مهم ضروری‌از کتب و وسایل مربوط به تاریخ کلتور افغا نستان اقدام بعمل آمد چنانچه بعضی اسناد مهم خطی کشور های خارجی خواسته شد ·و تحت مطالعه و تحقیق گرفته‌شد ·

۱ـ میکروفلم‌کتاب‌بحرالاسرارتاریخ مشایخ برمقابر بلخ تألیف محمود بن امیر ولی کتابدار از نظر محمد خان اشتر خا نی (تألیف ۱۰٤٤ـ۱۰۵۰) نسخهٔ نمبر ۵۷۵ کتابخانهٔ دیوان هند لندن ·

۲ـ میکرو فلم رسالهٔ موسیقی مولانا عبدا لرحمن جامی (دو نسخهٔ خطی کتابخانهٔ توپقا پرسرایی استا نبول ترکیه ·)

۳ـ میکرو فلم نسخهٔ خطی معتبر دیوا ن کامل ابن یمین فریومدی از کتابخا نهٔدیوان هند لندن ·

٤ـ میکروفلم نسخهٔ خطی کتاب فیه مافیه مولوی جلال الدین بلخی ـ از لندن ·

۵ـ میکرو فلم نسخهٔ خطی یگانهٔ تذکرهٔ مطربی که در تحت شمارهٔ ۳۰۲۳ در کتاب خانهٔ دیوان هند لندن ـ محفظ است·

٦ـ فوتو کاپی دیوان خطی تیمور شاه درانی پسر احمد شاه‌بابا (بزبا نهای دری‌و پښتو) که در کتا بخانهٔ انستیتوت شرق شناسی اکادیمی علو م‌تاجیکستان نگهداری میشود ·

انجمن تاریخ افغا نستان باهیئت‌دانشمندا ن عراقی موافقت همکاری علمی و فرهنگی عقد نمود · در طول همین سال سیمینار مولانا جلال الدین بلخی باشتراك گویته انستیتوت المان در تالار رادیو افغانستان و مجلس علمی ـبزر گداشت‌امیر خسرو و بلخی ا ز تاریخ ۲۱ـ۲۷ حوت ۱۳۵۳ در تالار محمود طرزی از طرف وزارت اطلاعات و کلتور بر گذار شد ·انجمن تاریخ در تنظیم و تدویر مجالس مقدماتی و مجالس علمی آنها سبهم فعال گرفت · قرار است درماه میزان سال۱۳۵٤مجلس بزرگداشت فیلسوف معروف شرق ابونصر محمد فارابی در کابل بر گذار شود ، در مجالس مقدماتی وتدویر این سیمینار نیز از طرف وزارت اطلا عات‌و کلتور ،سهمی بانجمن تاریخ داده شده که تا حال موفقانه انجام شده است ·

در طول سال دوم تأسیس جمهور یت در حصهٔ مبادلهٔ آثار انجمن تاریخ با آثار

مؤسسات علمی کشور های خارجی توجه قابل ذکری بعمل آمدو در حدود سه صد جند کتاب و مجله در کتابخانهٔ انجمن تاریخ که کتابخانهٔ اختصاصی و مسلکی آن می باشد ذخیره شد . همچنین نشرات علمی انجمن تاریخ به کتابخانه های مما لك آسیایی ،اروپائی و امریکائی بطور مبادله و یادر بدل قیمت اسعاری فرستاده شده

انجمن تاریخ در این‌سال کار طبع کتبی را که در سال گذشته به مطبعهٔ دولتی فرستاده بود دنبال‌کرده که تااخیرسال ۱۳۵٤ طبع خواهد شد. کتب که تحت طبع قراردارد قرار ذیل می باشد :

۱ـ صنایع افغا نستان تالیف پروفیسور پوگا چینکوا ترجمهٔ دری محمدصد یق‌طرزی

۲ـ رسالهٔ های خط مجنون ورفیقی بتصحیح میرغلام رضا مایل .

۳ـ هنرو بهزاد تألیف مرحوم عبدالغفور برشنا .

٤ـ کمپنی هند شرقی انگلیسی ترجمهٔ فقیر محمد خیر خواه .

۵ـ ژ ب پالنه (سیر تاریخی ادب پښتو).

٦ـ تیرپادونه مجموعهٔ اشعار تاریخی بناغلی رفیع .

۷ـ فهرست کتب چاپی افغا نستان ا ز حستین نایل .

موزیم ها :

درطول سال‌گذشته برای‌انکشاف موزیم‌ملی کابل وموزیم های ولایات پروژه های متعدد سر دست گرفته شده است . امید است با تکمیل این پروژه ها اکثر مشکلات موزیم های افغا نستان مرفوع گردد .

۱ـ تعمیر الحا قیهٔ در عمارت حالیهٔموزیم کابل : تااینکه به‌تعمیر عمارت جدید موزیم ملی موفقیت دست دهدپروژه تعمیر دوالحاقیه در دو جناح موزیم کابل آغاز گردید درطرح نقشهٔ آن تحویلخانه ،شعبهٔ ترمیم شعبهٔ عکاسی ،اطا قهای نمایش برای آثار ای‌خانم و غیره و دفاتر اداری در نظر گرفته شده است . نقشهٔ آن عنقریب تکمیل وسعی به عمل می آید تا هنگام دومین جشن جمهوریت کشور سنگ تهداب آن گذاشته شود .

۲ـ پروژهٔ سا ختمان عمارت جدید موزیم کابل: چون به اساس پرنسیب های جدید موزیم داری‌عمارات موزیم‌هاشکل اختصاصی را بخودگرفته است‌ـلهذا مقامات صلاحیتدار کشور تجویز نمودند که‌یك عمارت برای موزیم‌ملی جدیدآبادگرددمحل آن ازطرف رهبر انقلاب ورئیس دولت وصدراعظم درمقابل قصر ریاست جمهوری تعیین گردید و پروژهٔ آن توسط متخصصین‌یونسکو طرح گردیده اکنون وزارت پلان در جستجوی منابع مالی برای احداث موزیم ملی کابل میباشد .

۳ـ پروژهٔ قصر جهان نما: قصر جهان‌نما در خلم که‌برای آثار باستا نشناسی و اتنو گرافی صفحات شمال کشور تحت‌ترمیم گرفته شده است کاران هشتاد فیصد تکمیل گردیده سعی میشود تاکارآن به زود ترین فرصت تکمیل و موزیم صفحات شمال کشور بنام موزیم جهان نما افتتاح گردد .

٤ـ پروژهٔ عمارت جدید موزیم غزنـــی : محل موزیم جدید غزنی تعیین و نقشه های مهندسی آن توسط متخصصین مؤسسه ایزمیو طرح گردیده است امید استت کار تعمیرآن در تابستان سال جاری شروع گردد .

٥ـ طرح نقشه موزیم هده : نقشه یـك موزیم محلی برای آثار مکشوفهٔ هـــده در کنار تپه‌شتر طرح گردیده است بعد ازتکمیل نقشه های انجنیری آن درنظر است در سال آینده کار تعمیر آن آغاز گردد .

٦ـ خریداری آثار : برای جلو گیری از فرار آثار عتیقه و اتنو گرافی از یکطر ف اقدامات جدی در کنترول آثار در کشور به عمل آمد و از جانب دیگر یکتعداد آثـــــار (مجموعاً ١٣٢ اثر به قیمت ٤٧٣٧٠٥ افغانی) برای موزیم کابل خریداری گردید به ایـن ترتیب موزیم‌کابل‌خاصتاً ازلحاظ آثار مربوط بمدنیت نورستان غنی گردید .

٧ـ طبع شش نوع پست کارت :شش نوع پست کارت رنگه از جمله بهترین آثار موزیم کابل توسط مؤسسه طباعتی زهوپرس بغرض معرفی هنر قدیم افغا نستان چـــاپ گردیده‌و بمعرض فروش گذاشته‌شده است.

٨ـ تجدید نشر رهنمای موزیم کابـــل : رهنمای انگلیسی موزیم کابل با اصلا حات و افزودی بخش حوزه‌ای آی خانم برای بار سوم انتشار یافت .

٩ـ اعمار يك غرفه برای عکا سخانه : برای سهولت در امور عکاسی وویزه سامان سیاحین با استفاده از چوب های کهنه قصر جهان نما يك اطاق کار ولابراتوار عکا سی در جوار عمارت موزیم آباد گردید .

١٠ـ توسعه نمایشات در موزیم کا بـل: در قسمت قبل التاریخ از دورهٔ های سنگ قدیم ووسط یکتعداد آثار با فوتو های‌حوزهٔ مربوط به نمایش گذاشته شده است .

همچنان در نمایش اطاق بگرا مو آثـــار دورهٔ یونان بودائی و دورهٔ اسـلا می که در تحویلخانه محفوظ بود به نمایش گذاشتـــه شد .

ویکتعداد آثار یکه به عنوان قاچـــاق در گمرك کابل ضبط شده بود نیز به نـمایش گذاشته شد .

١١ـ بازار تیم شهر خلم : بازار ســـر پوشیدهٔ تیم شهر خلم منحیث يك اثــــر محلی در آورده میشود .

دپښتو دانکشاف اوتقویی آمریت :

دپښتو دانکشاف اوتقویی دآمریت له خوا د١٣٥٣ کال نه واېدی خوا لاندینی کتابونـه چاپ شویدی .

١ـ زماژوند اومبارزه دخان عبدالغفار خان اتوبیوگرافی .

٢ـ دافغانستان نومیالی لومړی توك .

٣ـ لیلا خالد زمااولس به ژوندی پاتی‌شی.

٤ـ دافغانستان نومیالی دوهم توك .

٥ـ دپیرروښان دبین المللی سیمینار پـه مناسبت یوه رساله دروښانیانو روښانه ملـی لاریه‌نامه‌چاپ‌شوی برسیره‌پردی‌دپښتودانکشاف تقویی آمریت داطلاعاتو او کـــلتور د وزارت

داطلاعاتی اوکلتوری خانگو سره دخپرونو په برابرولو، کتنه اوترجمه‌کښی دیادونی وړبرخه اخستی وه .

دپښتو دپرمختیا اوتقویی آمریت له‌خه‌مودی راهیسی دپښتو ټولنی سره دپښتو ژبی د معیاری کولو په یوه گډه پروژه کښی‌همکاری کوی .

دااداره په داخلی اوخارجی خپرونو کښی ځینی داختلاف وړیا دمباحثی وړ لغتونـــه او ترکیبونه راټولوی اودادبی غونډو او فیصـلو دپاره یی چمتو کوی تراوسه پوری په دغه برخه کښی دپښتو ټولنی ، دپښتو دپرمختیا اوتقویی دآمریت اودکابل دپوهنتون دادبیاتـو اوبشری علومو داستادانو په گډون څو ادبی غونډی شوی دی اوداسلسله به دوام وکړی .

دی اداری دچاپ دپاره ځینی داسی کتابونه ترمطالعی لاندی نیولی چی له یوی خوا دژبی دتعمیم سره مرسته وکړی اوله بلی خـــواد مطالبو له حیثه په زړه پوری اوگټوروی .

آمریت صنایع مستظرفه :

این آمریت که درانکشعاف استعداد هـــای یکعده جوانان علا قمند به این رشته هـــا تاسیس‌گردیده ازتاریخ۲۶سرطان تااکنون در های نقاشی ، هنر تجسمی و فـــریم سازی فعالیت های راانجام داده اسعت ، این آمریت درکورسهای نقاشی برای امسال اضـافـه از هزاران رسم پنسلی وپارسلی ورنگ آبـــی برای شناس بهتر رنگها مخصوصاًرموزتناسب اشیاء موجود دارد وهم بیش ازدو صدتابلوی رنگ روغنی برای نمایشات داخلی وخارجـی تهیه وبیش از یکصد مجسمه را در نمایشگاه امسال نندارتون به نمایش می گذارد ، وهم بـــرای رشد بهتر ذهنیـــت هنری شاگردان زمینه‌های دروس عملی ونظری‌رافراهم مینماید چون معرفی هنراصیل افغانستان هدف عمده این آمریت است لذادرین اواخر به تـعـداد زیادی از سوژه های ملی راتحت کارگـر فته است .

آمریت افغان ننداری :

آمریت افغان ننداری درسالیکه‌گذشت هفت نمایشنامه راروی سن آورده است .

دایرة المعارف :

۱ـ جزء بیست و دوم دایره المعارف به لسان پښتو حاوی دوصد صفحه کـه مقالات مفید وعلمی در آن جا داده از طبع برآمـده و به دسترس علاقه مندان علم ودانش گذاشته شده است .

۲ـ جزء بیست وسوم بلسان پښتو کـه مشتمل برمضامین مفیدو ارزنده اســـــت زیر طبع بوده و به معرض استفاده گـذاشته میشود .

۳ـ مضامینکه در جزء بیست وسوم طبـع گردیده از لسان دری ترجمه شده و بعضاً مضامین تازه که مختص بزبان پښتواست در آن گنجانیده شده است .

٤ـ یکتعداد مفردات که به حرف (خ.و.ځ) شروع میشود تهیه و بعد تحـت تحقیـق و نبشته قرار خواهد گرفت .

۵ـ از جلـــد پنجم بلسان پښتو تاحـال ششصد صفحه طبع گردیده .

مختصراً تذکار می گـردد کـه حـــر وف ت٠ټ٠ث٠ج٠و٠چ از سال ۱۳۵۳ باینطـر ف جمعاً به اتمام رسیده است .

آمریت فلکلور وادب :

آمریت فلکلور و ادب وزارت اطـلاعـات و کـلتور طی سال ۱۳۵۳ مواد فلکـلوریـك و آثار ارزشمند آتی را بـه نشـر سپـرده است :

۱ـ طبع ونشـر شـماره هـای مسلسـل مجلهٔ فولکلور الی شمارهٔ پنجم .

۲ـ طبع ونشر کتاب ترانه های کهسار .

۳ـ طبع ونشر کتاب د پښتو دودونه .

٤ـ رسالهٔ فرهنگ عامیانه پنجشیـــــر

۵ـ تهیهٔ رسالهٔ رقص های فو لکلوری و محلی افغانستان .

٦ـ تهیه رسالهٔ دځدرانو د سیمی قـوانین او دود ونه ٠

۷ـ تهیهٔ رساله فولکلور کوهدامن ٠

۸ـ استنساخ نسخه قلمی فرهنگ میر ـ عبدا لرشید ٠

۹ـ رسالهٔ ادبیات عامیانه پــروان کـه در مجلهٔ بچاپ رسیده ٠

۱۰ـ تهیـهٔ یـك رسـالـهٔ افسانـه هـای فلکلور بزبان انگلیسی کهآمادهٔ چاپ مـــی باشد ٠

۱۱ـ تهیهٔ رسالهٔ افسانه های کا بـــــل که آماده چاپ می باشد ٠

۱۲ـ هسته گذاریو تهیه موزیمفولکلور٠

۱۳ـ تهیهٔ مواد خام قسمت های مختلـف فولکلور افغا نستان برای آرشیف ٠

فعالیت فرهنگی :

وزارت اطـلا عات و کلتور به منظـــور بسط و توسعهٔ تماسهای مطبوعاتی وکلتوری با عقد قـرار داد هـای کـلتوری و تـدویـر جلسات انجمن های دوستی و غیره همواره با کشور های دوست از طریق مدیریــت روابط فرهنگـی در تماس است و این تماس ها با در نظر داشت پالیسی کلتوری بــه صورت مثمر در طول سال به منفعت کشور بیشتر شده است چنانکه در طول سال۵۳ـ ۱۳۵٤زمینهٔمسافرت۱۵خبرنگار، ۵نفرعکاس،۱۸ هیات فلمبرداری در داخل کشور فراهمنموده وتسهیـلات لازمه برایشان گرفته شده است این مدیریت امورانجمن دوستی افغانستان را با اتحاد شوروی ، ترکیه ، ملل متحد ،هند، جمهوریت مردم چین و مصر بعهده دارد ٠

مدیریت روابط فرهنگی دردسك یونسکو خود ریکارد مکمل کنفرانس های یونسکو و اشتراك متخصصین یو نسکو را در رشتـــه های مختلف اطـلا عاتی و کلتوری که بـه افغا نستان می آیند ترتیب کرده اســـــت و هم کمکهای یونسکو در ساحهٔ هـــــا ی مختلف برای این وزارت از طریق ایندسك جلـب شده است کـه یك تعداد مامورین این وزارت بااستفـاده از کمك های یونسکو برای تحصیلات به خارج اعزام شده اند .

روزنامه ها

شماره	اسم روزنامه	سال تأسیس	محل چاپ	تعداد صفحات
الف:	مرکز:			
۱ـ	جمهوریت	۱۳۵۲	مطبعهٔ دولتی	هشت صفحه
۲ـ	انیس	۱۳۰۶	مطبعهٔ دولتی	هشت صفحه (روزهای ۵شنبه ۲ ص)
۳ـ	هیواد	۱۳۲۸	مطبعهٔ دولتی	هشت صفحه
۴ـ	کابل تایمز	۱۹۶۰ / ۱۳۳۸	مطبعهٔ دولتی	چهار صفحه
ب:	ولایات:			
۵ـ	ننگرهار	۱۲۹۷	مطبعهٔ ننگرهار	چهار صفحه
۶ـ	اتفاق اسلام	۱۲۹۹	مطبعهٔ هرات	چهار صفحه
۷ـ	طلوع افغان	۱۳۰۰	مطبعهٔ کندهار	چهار صفحه
۸ـ	وږانگه	۱۳۲۱	مطبعهٔ پکتیا	چهار صفحه
۹ـ	بیدار	۱۳۰۰	مطبعهٔ بلخ	چهار صفحه
۱۰ـ	اتحاد	۱۳۰۸	مطبعهٔ بغلان	چهار صفحه
۱۱ـ	سنائی	۱۳۳۱	مطبعهٔ غزنی	چهار صفحه
۱۲ـ	پروان	۱۳۳۱	مطبعهٔ چاریکار	چهار صفحه
۱۳ـ	بدخشان	۱۳۲۴	مطبعهٔ بدخشان	چهار صفحه
۱۴ـ	ږیوه	۱۳۴۰	مطبعهٔ جوزجان	چهار صفحه
۱۵ـ	فاریاب	۱۳۲۲	مطبعهٔ فاریاب	چهار صفحه

مجلات

شماره	اسم	سال تأسیس	محل چاپ	تعداد صفحات
۱ـ	ژوندون	۱۳۲۷	مطبعهٔ دولتی	۶۴ صفحه
۲ـ	پیام حق	۱۳۳۱	مطبعهٔ دولتی	۴۸ صفحه
۳ـ	پشتون ږغ	۱۳۱۹	مطبعهٔ دولتی	۳۶ صفحه
۴ـ	کمکیانو انیس	۱۳۴۹	مطبعهٔ دولتی	۴۰ صفحه
۵ـ	ننگرهار	۱۲۹۷	مطبعهٔ دولتی	۴۰ صفحه
۶ـ	کندهار	۱۳۳۹	مطبعهٔ دولتی	۴۰ صفحه
۷ـ	هرات	۱۳۱۱	مطبعهٔ هرات	۴۰ صفحه
۸ـ	آریانا	۱۳۲۱	مطبعهٔ دولتی	۸۸ صفحه
۹ـ	افغانستان	۱۹۴۶ع	مطبعهٔ دولتی	۹۶ صفحه

ج:

جراید

شماره	اسم	سال تأسیس	محل چاپ	تعداد صفحات
۱ـ	جریدهٔ کندز	۱۳۵۱	مطبعهٔ کندز	۴ صفحه
۲ـ	جریدهٔ هلمند	۱۳۳۲	مطبعهٔ هلمند	۴ صفحه
۳ـ	جریدهٔ سیستان	۱۳۲۶	مطبعهٔ فراه	۴ صفحه

جوایز مطبوعاتی وکلتور ی

به پیروی ازپالیسی کلتوری دولت جمهوری افغانستان، بمنظور رشد نیرو های خــلاقــه مردم وبمقصد زمینهٔ ایجاد رشد و انکشــاف وتقدیر آثار علمی ، ادبی، ومطبوعاتی برای توسعه بخشیدن شعور وسویهٔ فکــر ی مردم ادارهٔ جوایز مطبوعاتی وکلتوری دربرج قوس ۱۳۵۲ بمیان آمد .

بعداز تاسیس این اداره آثار هنری وکتبی برای سال ۱۳۵٤کاندیدگردیدکه جمعاً به۹۶۳ اثرمی رسید.که ازجمله(۸۰) اثرکتبی حایــز جایزهٔ مطبوعاتی وکلتوری گردید . البته این آثار شامل علوم طبیعی وعلوم اجتماعی بود .

و۲۲۷ جایزهٔ دیگربه پروگرام های رادیویی نوازندگی، آوازخوانی، فلمبرداری ، دایرکــت وتمثیل، نقاشی، پیکرتراشی، عکاسی، خطاطی کندن‌کاری، کاشی سازی، سیرامیك، کاه‌کاری اعطاء گردید .

که بعداز آثار مذکور به تقریب نخستیــن جشن جمهوریت درنندارتون افغانستان بــه نمایش گذاشته شد .

ادارهٔ جوایز مطبوعاتی بمنظور تسریــع در امورمربوط به جوایز سال ۱۳۵٤ مطابق بــه احتیاجات ونیازمندی های محیط و امکــانــات تطبیق مواد مربوط به لایحهٔ جوایز قبلــــی تعدیلاتی رادرآن پیشنهاد نمود که کمیسیون هایی ازصاحب نظرآن تعیین ودر زمینه غورو بررسی نمودند ولایحهٔ جدید جوایز مطبوعاتی وکلتوری رادر چهار فصل وپانزده ماده بــا تعلیماتنامهٔ مربوط این‌لایحه تدوین ونشرنمود. که باساس آن قبلا فهرست عناوین تعییــن وکاندیدان ثبت نام نمودند وموضوعاتیکه‌تعیین شده بود عبارتند از: مسایل رشد اجتماعــی واقتصادی کشور، موضوعات اداری ، صحــی بلدی، موضوعات رشد فرهنگی و سیاســی مطالعات تاریخی، جغرافیا وفرهــنگ مــردم افغانستان ، تحول تاریخی ومعاصــر ادب در افغانستان وهنرهای زیبا میباشد در مــورد پروگرامهای رادیویی، سینما توگرافی، آواز خوانی، ژورنالیزم اخباری ، رادیو ژورنالیزم اشاعات قابل توجه درنظر گرفته شده است .

آثارکتبی که درسال ۱۳۵٤ برای جوایــز مطبوعاتی وکلتوری کاندید گردیده است نظر به فهرست موضوعات تعداد آن به (۲٤) اثــر میرسد . آثارهنری که برای سال ۱۳۵٤ به ادارهٔ جوایز رسیده است ازجمله آثاری‌است که‌قبلا توسط هیأت‌جهت تشخیص‌قبلی برای‌جوایز مطبوعاتی و کلتوری قبول گـردیده اســت و تعداد آن به (۳۵۰) اثر بالغ میگردد .

این آثار مشتمل برمجسمه سازی، نقاشی، خطاطی، سیرامیك، کندن‌کاری، کاه‌کاری میباشد که درجوزا سال ۱۳۵٤ درنمایشگاهی که از طرف آمریت جوایز درکابل ننداری دایرشده بود بمعرض نمایش قرار گرفت .

آمریت موسیقی :

در کنفرانس تبادله کلتوری بین ممالــك آسیایی منعقد ه جاپان به اشتراك نمایــنــده افغانستان تصویب شده بود که برای تفاهــم بیشتر بین ممالك آسیایی موسیقی ممالــك آسیایی برای تدریس درمکاتب ابتدایی عرضه

گردد.

ازچندپارچه های فولکلوریك که از طرف افغانستان فرستاده شده بود پار چه هـــای ملامحمدجان ودلبرجانم بیقرارم امشب ، مورد قبول واقع شده وتیپ ، ریکارد ونوتیشن آن ازطرف کمیته یونسکو جاپان برای استفـاده ممالك آسیایی تدارك گردید .

این موسسه درطول سال طی پروگرام های کاروان سرود ویکشاخه وچند گل ۲۳۵ پارچه راثبت وبه شنوندگان تقدیم داشته اسـت . همینطور ارکسترغربی این موسسه ۲۱۰آهنگ راثبت ونشر نموده است .

کتابخانه های عامه :

درپرتو نظام جمهوری و باثر معاونـــت و راهنمایی وزارت اطلاعات وکلتور یك سلسله اقدامات قابل تذکر درکتابخانه عامه صـورت گرفته است که تفصیل آن باختصار قرارآتی میباشد .

۱ـ کتابخانه های عامه درولایات نیمروز ، ارزگان افتتاح شد .

۲ـ کتابخانه عامه ولایت هلمند، ننگرهار ، کندهار، جوزجان باوسایل مدرن ازقبیل چوکی میزمطالعه، الماری کتاب وغیره لوازم کتابخانه وکتب مفید (علمی، تاریخی، اجتماعی، ادبی) وغیره تقویه شده‌آماده خدمتگذاری شده‌است.

۳ـ به کتابخانه های عامه ولایت نیمروز ، ارزگان ، هلمند، بادغیس، غزنی ، کندهـــار زابل، لغمان، ننگرهار، هـــرات و خوســـت (۵۳۷۱) جلد کتاب ارسال شده است .

٤ـ مبلغ (۱۸۸۲۹٦) افغانی بناروالی های ولایت ارزگان، فراه، جلال آباد ، غـز نـی، بادغیس، هرات، جوزجان وپکتیا جهت تقویـه وانکشاف کتابخانه های مذکور اعانه داده‌اند .

۵ـ به تعداد(۲۹۰) جلدکتاب خطی خریداری شده است .

٦ـ به تعداد (۲٦۷۱) قطعه اسناد ، عکس و غیـره مـواد آرشیفـی برای آرشیف ملـی خریداری شده است .

۷ـ به تعداد (۵٦۹) جلد کتاب چاپی برای کتابخانه ها خریداری شده است .

۸ـ به تعداد (٦) جلدکلکسیون جرایدسال های گذشته خریداری شده است .

۹ـ به تعداد (۱۵٤۳) جلد کتب از منابع مختلف داخلی‌وخارجی بقسم رایگان بکتابخانه اهداء شده است .

۱۰ـ طبق فیصلهٔ مجلس عالی وزراء کتب تحویلخانه های ریاست مطابع دولتی وریاست اداری وزارت اطلاعات و کلتور بـه اختیـــار آمریت عمومی کتابخانه های عامه‌گذاشته شد تاطور رایگان به کتابخانه های سراسر کشور توزیع شود که تاکنون بتعداد (۱۲۰٤۷) جلد کتاب به (۱٦۹) کتابخانه توزیع شده است .

۱۱ـ مراجعین عمومی کتابخانه‌که ازشعبات ریفرنس، افغانستان شناسی، مطالعه، مجلات توزیع وسالون اخبار وجراید استفاده‌کرده‌اند جمعاً (۱۰۷۵٦٤) نفر است .

۱۲ بودجه سال ۵٤کتابخانه بقسمی ترتیب شـده اسـت کـه سا حـه فعا لیـت آن در سال جاری بیش ازپیش وسیع تر ومفید تـر باشد وتمام کتابخانه های عامه سراسر کشور بتواند خدمات فرهنگی وکلتوری شایسته ای راانجام دهند ونیز دربودجـه انکشافـی آن

ساختمان ۸ باب کتابخانه را در ولایاتیکـــه کتابخانه هادارای زمین تعمیراتی هستند پیشبینی شده وهمچنان تکمیل دوعمارت کتابخانه های پروان ولغمان درنظر گرفته شده است، نقشه هاوبرآورد ابتدایی ۸ باب کتابخانه هم تکمیل شده است .

۱۳ـ کارتعمیر کتابخانه لغمان ۹۰ فیصد وکار کتابخانه پروان تقریباً ۸۰ فیصد پیشـرفته است .

کتاب پالیسی :

سال گذشته کتاب پالیسی کلتوری دولت جمهوری افغانستان بزبان انگلیسی برای نشر وعنقریب ساخته میشود .

وتوزیع توسـط یونسکـو به مصـر ف خودیونسکو فرستاده شد وقرار است عنقریب ازطبع خارج وبتمام ممالك عضو یونسکو توزیع گردد .

افغان فلم :

افغان فلم :در سالیکه گذشت فلـــم های آتی را تهیه نموده است .

۱ـ فلم اخباری ۳۵ ملیمتر .	دری و پښتو	۴۳ کاپی
۲ـ فلم سفرښاغلی رئیس دولت وصدراعظم ۳۵ ملیمتر دری و پښتو		۷ فلم
۳ـ فلم سفرښاغلی رئیس دولت وصدراعظم	دری و پښتو	۳۰ کاپی
٤ـ فلم اخباری	۱٦ملیمتر دری و پښتو	۱۲۰ کا پی
٥ـ فلم هنری روز های دشوار ۳۵ملیمتر		۲ فلم
٦ـ فلم داکومنتری ۳۵ و ۱٦ میلیمتـر		٥ فـلـم
۷ـ فلم اعـلانی ۳۵ و۱٦ملیمتر		٤ فلـم

بر عـلاوه در سالجاری ۱۰ فلم کوتـاه برای معرفی کلتور افغانستان درنظر اسـت .

آژانس باختر :

آژانس باختر برای انتظام و انسجـــام فعالیت های عکاسی ، فوتوراپورتران روزنامه ها را تحت یك واحد در چوکات این ریاست جمع نموده و لابراتوار این مؤ سسه را که از سالها باینطرف بصورت ابتدا ئی فعالیت میکرد با یکمقدار مصرف در زمینه سامان و لوازم آنرا تجهیز بهتر نموده است .

یك سلسله قرار داد ها باآژانس هــای خارجی مبنی بر تبادله واخذ اخبار وهـــم اعزام افراد مسلکی و فنی به مصرف ممالك متحابه عقد کرده است .

ریاست آژانس باختر با در نظر داشت بلند بردن سطح فهم نامه نگاران ولایـات کشور وآگاهی مزید شان در امـر انکشافات اخیر مملکت متشبث به تشکیل سیمینار ی در جریان سال گردید که درآن یکتعداد اهل فن ودانش بیاناتی مفید وارزنده ایراد نمودند. و نـامـه نگـاران رابیش ازپیش در تهیـــه وثقه بودن اخبار از نظـر مسلك ژورنالیزم متوجه ساختند .

مطابع دولتی

درپرتونظام جمهوریت مطبعه دولتی درسال ۱۳۵۳ بشکل یك تصدی انتفاعی طباعتی با نمایندگی های خود در (۱٤) ولایت باپیروی ازاهداف دولت طبق‌مندرجات‌اساسنامهٔ خویش علی الرغم بحران اقتصادی جهانی و صعود قیم مواد طباعتی دربازار های بین‌المللی خدمات‌خود رادر چوکات پالیسی کلتوری‌دولت جمهوری بیش ازپیش طور بهتر وشایسته‌تر انجام داده استت .

فعالیت های طباعتی یاتولیدی مطابع‌دولتی رادرسال ۱۳۵۳ باداشتن پرسونل ووسایل موجوده علاوه براجرای ده ها قلم فرمایش طباعتی مروجی موسسات رسمی ، غیر رسمی واشخاص انفرادی ذیل تشکیل میدهد :

در مرکز :

الف- روز نامه ها ومجلات :

۱- روز نامه جمهوریت
۲- روز نامه انیس
۳- روز نامه هیواد
٤- روزنامه کابل تایمز
۵- جریده پامیر
٦- جریده رسمی
۷- جریده اقتصاد
۸- جریده زیری
۹- جریده عاطفه
۱۰- مجله ژوندون
۱۱- مجله کمکیانو انیس
۱۲- مجله پشتون ژغ
۱۳- مجله جمهوریت
۱٤- مجله ننگرهار
۱۵- مجله کندهار
۱٦- مجله کرهنه
۱۷- مجله اوقاف
۱۸- مجله پیام حق
۱۹- مجله میرمن
۲۰- مجله آریانا
۲۱- مجله آریانا (بزبان انگلیسی)
۲۲- جریده انجمن رهنمای خانواده
۲۳- مجله وژمه
۲٤- مجله کابل
۲۵- مجله اقتصادی خیبرنی
۲٦- مجله دافغانستان بانك
۲۷- مجله قضاء
۲۸- مجله افغان طبی مجله
۲۹- مجله معرفی افغانستان بزبان‌انگلیسی
۳۰- مجله فولکلور
۳۱- مجله ادب
۳۲- اجزای سلسله دائرة المعارف
۳۳- جریده روغتیا زیری

ب- کتب :

۱- ادامه طبع تفسیر شریف بزبان پشتو
۲- اتلس قریه های افغانستان غرض‌معرفی واحد های اداری ازطرف احصائیه مرکزی صدارت عظمی .
۳- کتاب راهنمای تیلفون
٤- کتاب جغرافیای صنف پنجم معارف
۵- کتاب قرائت دری صنف دوم معارف
٦- کتاب حساب صنف دوم معار ف

ج- متفرقه :

علاوه برچاپ اوراق وکتب مروجی دفاتر و درجمله اقلام ثابت متفرقه درسال ۱۳۵۳ طبع

تذکره جمهوریت باکارت هاوفورمه های مربوطه پاسپورت سیاسی ، مخصوص و خد مت ،تکت های لاتری، کوپون کارگران ومامورین ،انواع جنتری، تهیه مهرهای دفاتر ازرابر مخصوص تشکیل میدهد .

د- موسسه طبع کتب بیهقی :

موسسه طبع کتب بیهقی که جزء تشکیل مطابع دولتی می با شد مطابق آرزو هـــای دولـــت جمهـــوری خدمات علمی ، کلتوری وتنویری خودرا نسبت به سنوات گذشته بهتر تنظیم وفعالترانجام دادهفعالیت این موسسه در سال ۱۳۵۳ ذیلا توضیح میگردد :

۱- طبع پاره های تفسیر شریف که در ماده (ب) ذکرشده .

۲- طبع مجموعه بیانات شاغـــلی رئیس دولت وصدراعظم وطبع قطع جیبی بیانـــیه خطاب بمردم .

۳- طبع جلد دوم کتاب فاروق اعظم (رض)

٤- طبع دافغانستان پیښلیك (معرفی واقعات تاریخی افغانستان طور خلاصه.)

٥- طبع دجمهوریت په پلوشوکی .

٦- طبع عقاب زرین .

۷- مجموعه مقالات وبیانات مولاناجلال الدین بلخی .

۸- طبع رساله امیرخسرو بلخی درسه جلد.

۹- طبع آثار منشور .

۱۰- طبع رساله بایزید روښان .

۱۱- طبع رسالات به مناسبت روز سواد و مطبوعات .

۱۲- طبع رسالات بمناسبت سال بین المللی زن .

۱۳- طبع بیانیه اجمل ختك .

همچنین تکمیل چـــاپ کتاب (اســلام او اقتصادی وده)چاپ البوم اولین جشن جمهوریت چاپ کتاب چگونه راپورتر خوب میشوم،چاپ کتاب آی خانم، چاپ کتاب جراحـــی اوعیـــه، چاپ کتاب طبی یورولوژی ، ضمنا غـــرض سرگرمی وتحریك ذوق مطالعه اطفال چـا پ کتاب موترلقه ، چاپ کتاب روباه چـــالاك و ماکیانك سرخ ، ویکتعداد آثار دیگر نیزدرین موسسه تحت طبع گرفته شده است .

درولایات :

طوریکه دربالا ذکرشد مطبعه دولتی عجالتاً در ١٤ ولایت نمایندگی داردکه عــلاوه از طبع روزنامه هاوجراید مربوط همان ولایات فرمایشات مختلفه طباعتی موسسات رسمی ، غیررسمی واشخاص انفرادی وبعضی کتب وآثارطبـــق پالیسی کلتوری دولت به تناسب تـــوان و امکانات وسایط دست داشته چاپ کرده وخدمات کلتوری خودرامانند مطبعه مرکزانجام داده اند .

قابـــل تـذ کر است که در سال۱۳۵۳ نیز کارگران مطبعه ازتسهیلات مختلفه کـــه درپرتو رژیم جوان جمهوریت میسر وفراهم گردیده برخوردار شده اند ووظایف شانرا با کمال ذوق وعلاقه مندی انجام داده وسطـــح تولیدات رابالا برده است .

چنانچه فروشات سال ۱۳۵۳ مطبعه دولتی تنها در مرکز بالغ بر(٦١٨٧٨٢٧٦) افغـــانی بوده که نسبت بسال۱۳۵۲مبلغ (۱۲۷۹۹۰۱۸) افغانی تزئید درآن بعمل آمده است .

سمعی وبصری

استقبال مردم درهرگوشه وکنار مملکت ازبروگرام های سمعی وبصری موید استفاده اعظمی وموثریت خدمات سمعی وبصری میباشد. فعالیت های اداره سمعی وبصری در سال گذشته یکی ازموثرترین ومفید ترین خدمات عامه وزارت اطلاعات وکلتور بوده که باجرای ۱۵۱ بروگرام در ۱۵۲ منطقه مختلف صدها هزار نفرازآن مستفید شده اند .

این اداره در طول سال گذشته ۱۲ بروگرام درولایت پروان دایر نمودکه بیش‌ازبانزده‌هزار نفر ازآن استفاده نمودند . همین طورشانزده بروگرام درولایت بغلان اجراشد که بیش از ۳۹۲۰۰ نفرازآن استفاده کردند . تطبیقات سمعی وبصری‌درولایت غورطی هفت بروگرام صورت گرفت که بیش از۸۲۰۰ نفر از بروگرامهای سمعی وبصری استفاده نمودند. درولایت نیمروز طی سال‌گذشته سه‌بروگرام اجراشدکه بیش از۲۲۳۰نفرازین بروگرامها استفاده نمودند .

درولایت سمنگان هم سه‌بروگرام اجراشد که طی آن ۲۲۰۰ نفرازاین تطبیقات سمعی وبصری مستفید شدند .

تطبیقات سمعی وبصری در ولایت بکتیاطی سال گذشته به ۳۱ بروگرام میرسد که‌زیاده از ٤۱۸٤۰ نفرازاین بروگرامها مستفیدشدند.

اداره سمعی وبصری سه‌بروگرام طی سال گذشته درولایت کابل دایر نمود که بیش از ۵۸۵۰۰ نفر طی این بروگرامهاتنویرگردیدند.

کمیته انسجام زن :

بدنبال سال جهانی نفوس، سازمان ملل متحد برآن‌شد تابخاطر تقدیر وبهبودموقف زن ،این مهره نیرومند مناسبات اجتماعی‌سال ۱۹۷۵ رابنام سال جهانی زن تجلیل نمایدودر بزرگداشت این سال زنان ملیت های مختلف رابرآن دارد که درجهته انکشاف‌صلح‌ومساوات نقش تعیین کننده وبزرگ خویشتن را بیشتر از بیش احساس نموده، وبا همدستی وهمنوائی دریك مبارزه پیگیر وبی امان رسالت شانرادر میدان عمل بیش از بیش بجای آرند.

زنان جامعه افغانستان که (۱۵ سال) بیش‌از امروز دراثر اراده مترقی صدارعظم وقت و رئیس دولت انقلابی امروز افغانستان نقاب خویشتن رابه سوئی انداخته بودند تادرراه انکشاف وارتقای کشور خویش همدوش با مردان کشور تکابوی انسانی خویش را آغاز کنند. تصمیم سازمان ملل متحد رابفال نیك گرفتند و بیشا بیش آغازسال جهانی زن در امر انسجام امور سال بین المللی زنان به تفهیم اهمیت وظایف زنان‌کشوروتوجه‌ساختن آنها بهاین وظایف برآمدند.

همان بود که نخستین جلسه زنان‌در۲۳ سنبله ۱۳۵۳ به تجویز دولت جمهوری افغانستان بریاست افتخاری بوهاندکتورنوین وزیر اطلاعات وکلتور دایر وچگونگی تجلیل از این سال وطرق طرح بلان هاونقشه هاو تطبیق آنرا برای انکشاف بهتر موقف تدوین کردند تازنان کشور مطابق به نیازمندی های عصر وضرویات ملی در نهایت ساختمان‌کمیته هاو سازمان های انکشافی رامورد بحث و

مداقه قراردهند .

پس از تشکیل کمیته انسجام این‌کمیته کارهای مقدماتی خود راآغازودرنخستین وهله کمیته های فرعی رادرحاشیه کمیته انسجام ایجاد نمود.

این کمیته های فرعی عبارت بودند از:

۱ـ کمیته ارزیابی
۲ـ کمیته سیار
۳ـ کمیته صحی
٤ـ کمیته احصائیه ودیموگرافی زن
٥ـ کیمته مبارزه باخرافات
٦ـ کمیته حقوق زن.
۷ـ کمیته اصلاح خانوادگی .

کمیته انسجام در پهلوی ایجاد کمیته‌های فرعی اهداف چگونگی پلانها ونقشه هاوشیوه کارآن کمیته وکمیته های فرعی را پس از بررسی همه جانبه طرح نموده‌وتجویز گرفت که درهرسه شنبه اعضای کمیته انسجام زن تشکیل جلسه داده وپس از روشنی افکنی‌بر موضوعات مختلف مربوط به کمیته ها شیوه عملش رادر شرایط موجود مطابق خواسته های دولت انقلابی افغانستان ومتناسب باروحیه کلتوری جامعه زنان معین نماید.

از آنجائیکه در نخستین قدم کمیته انسجام به تبلیغات سرتاسری ،احتیاج مبرم احساس مینمود- مقالات ونوشته های گوناگونی را پیرامون سال زن و اهداف آن تهیه ودررادیو روزنامه هاومجله هابدست چاپ سپرد.

همچنان درروزنامه ها صفحات اختصاصی باز ودررادیو پروگرام یکساعته اختصاصی در زمینه تهیه وشروع بنشر نمود.

روز ۱۲ قوس ۱۳۵۳ قانون تعزیه داری وروز ۲۰ قوس قانون از دواج مورد بحث اعضای کمیته انسجام قرار گرفته ومطابق نیاز مندی امروزی افغانستان اصلاحات درآن پیشنهاد گردید.

در روز ۱۲ قوس بخاطر انکشاف کمیته ها درولایات‌کشور بااعزام هئیاتی بولایت‌هرات بمیان گذاری کمیته انسجام درآنولایت آغازو اعضای آن تعین گردیدند.

روز ۱۹ قوس سال روان که برابربا‌روز بزرگداشت اعلامیه حقوق بشر بود اولین نشریه اختصاصی زن درسلسله نشرات افغانستان جمهوریت طبع وتوزیع گردید.

وروز ۲٦ قوس ۱۳۵۳ نخستین کنفرانس مقدماتی زنان روشنفکر در حضور عده کثیری از زنان کارمند- زنان خانه دار- وگروه های مختلف اجتماعی درتالار محمود طرزی‌درکلوپ مطبوعات انعقاد ودر مورد سال جهانی زن و نقش تعیین کننده زن‌افغان‌درارتقای‌جمهوریت جوان افغانستان بیاناتی ایراد گردید.

سال جهانی زن دراول جنوری ۱۹۷٥(۱۰ جدی ۱۳۵۳) گشایش یافتو بدین ترتیب کمیتهٔ انسجام کنفرانس عظیمی در حضور گروه کثیر زنان ومردان مرکز درسالون کابل ننداری برگزار نمود.

این کنفرانس با پیام روشنگر رئیس دولت جمهوری افغانستان گشایش یافت وپس ازآن پیام سرمنشی ملل متحد قرائت گردید وسپس پوهاند دکتور نوین رئیس افتخاری کمیته انسجام زن درزمینه سخنرانی نمودند وچندتن از زنان‌ومردان منور درپرتو شعار سه گانه صلح ـ مساوات وانکشاف ملل متحد به ایراد خطابه های مختلف پرداختند.

دراین روز نشریه های با عناوین (پیام بناغلی رئیس دولت بمناسبت سال بین‌المللی زن ـ تجلیل سال بین المللی زن درافغانستان حقوق ومقام زن موقف‌زن) که‌حاوی مطالبی پیرامون موقف زن وشیوه کار هادراین سال بود به سلسله نشرات افغانستان جمهوریت چاپ شده بود توزیع گردید وهمچنان پوستر اختصاصی کمیته انسجام زنان باسمبول بین المللی که نمودار سال بین المللی زن بودو طرح آن توسط پوهاند دکتور نوین صورت گرفته بود درآن مجلس ودردوایردولتی‌مرکز وولایات توزیع ونصب گردید.

دراین محفل نمایشگاه عکاسی از (نهضت نسوان) درسالون کابل‌ننداری بنمایش گذاشته شد.

بتاریخ ۸ دلو انجمن زنان دیپلومات همکاری شانرا باکمیته انسجام زن اعلام نموده واعضای آن پس از تشکیل جلسه‌وعده همکاری به کمیته انسجام دادند.

روزاول دلو هئیاتی برای گشایش کمیته انسجام زن عازم جلال‌آباد گردید. روز نهم دلو هیأتی برای‌افتتاح کمیته‌های‌انسجام‌ولایات زابل قندهار غزنی وهلمند بدان صوب‌رهسپار شده ودر حدود امکانات‌آن ولایات کمیته های انسجام زن‌رادر آن مناطق افتتاح نمودند .

روز ۱۶ دلو کمیته انسجام کنفرانسی را به همکاری انجمن رهنمای خانواده درتالار رادیوافغانستان‌انعقادنمود که‌بازهم مشمولین‌آنرا زنان‌منور ،زنان‌خانه‌دار‌وجمع‌غفیری‌از علاقمندان تشکیل میدادند. دراین کنفرانس علاوه از سخنرانی اعضای کمیته فرصت داده‌شد تا حاضرین درمورد نحوکار وچگونگی بر گزاری این سال‌واهداف سال‌زن از اعضای کمیته پرسشهائی نمایند واعضای کمیته به ترتیب به پرسش هادرداخل پروگرام کار خویش جواب دهند.

روز ۸مارچ (مطابق ۱۷ حوت ۱۳۵۳)نمایشگاه عکاسی درزمینه فعالیت های زن درحیات اجتماعی ، اقتصادی وسیاسی وبصورت عمومی در زمینه های نهضت زن افغانستان بنمایش گذاشته شد ویك پوستر معرف نهضت نسوان کشور درساحات‌مختلف خدمات اجتماعی‌بچاپ رسید .

اهدافی راکه کمیته انسجام زن برای‌سال بین‌المللی زن‌درنظر دارد بشرح‌ذیل میباشد:

۱ـ گرد آوری احصائیه های گوناگون به همکاری مراجع مربوط درموارد زیر:

الف ـ گرد آوری احصائیه نسبی‌از زنان بیسواد وعلل بیسوادی آنها.

ب ـ گردآوری ارقام نسبی اززنان شاغل وزنان خانه دار.

۲ـ بررسی ومطالعه مشکلات زنان روستا

ها وشهرها وامکانات حل این مشکلات.

۳ـ مشکلات زنان روشنفکر درخانه وبیرون وطرق پیدا نمودن راه حل این مشکلات.

٤ـ مطالعه‌دریافت راه حل وگسترش بیشتر سواد در میان گروه زن.

٥ـ اهمیت نقشی زن درخانواده واجتماع

الف ـ زن بحیث ما در نیا ز مند ی های یك مادر شاغل.

ب ـ زن بحیث عضو جامعه وتثبیت حقوق اجتماعیشس هم درازهان‌عامه‌وهم‌درنظرخودشس.

ج ـ مبارزه درراه تعمیم اصل تساوی حقوق زن ومرد.

د ـ معرفی موقف زنان ونقشس تعیین کننده شان توسط پخشس ونشر:

مقاله‌ها، خطابه‌ها ، درامه‌ها،سلاید ها ، فلم‌ها، تقویم ها، شعرو هرگونه وسایل‌مفاهمه جمعی.

٦ـ تبلیغ ومبارزه برای‌جلوگیری از ازدواج های پیش ازوقت ،تعدد زوجات مجادله با خرافات وسنن کمر شکن عروسی ها،عزاداری نامزدی، هاوغیره.

۷ـ تعمیم پلان هاونقشه های‌کمیته‌انسجام توسط کمیته های انسجام ولایات وگسترش کمیته های ولایات .

۸ـ پیشنهاد اصلاحات ضروری در لوایح فصولی از حقوق ووجایب زن که بصورت‌غیر دموکراتیك درآن گنجانیده شده است.

۹ـ طبع ونشر کتابها ورساله هائی در معرفی وموقف زن افغانستان ونحومبارزه‌و آشنائی شان بااصل تساوی حقوق .

دبنځو دبین المللی کال دنمانځنی دترتیباتو دغونډی یوه ځنده چې د اطلاعاتو او کلتور دوزیر پوهاند دکتور نوین په مشری شوی وه . ۱۳۵۳ر٦ر۲٥

۱۰ــ انجمنی بنام انجمن حمایت زن که درمجاری قانونی بمشکلات ودشواری های زنان درساحات مختلف اجتماعی مددکار باشد.

۱۱ بنشر سپردن آثارونوشته های نویسندگان زن بشکل رساله‌ها ، کتابها، تراجم ـمضامین وغیره .

کمیته انسجام زن معتقد است که صرف درپرتو همکاری های دایمی وصمیمانه تمام موسسات این اهداف وپلان های انکشافی در مورد انسجام وحقوق زن امکان عملی شدن را دارد.

درقسمت اداری :

چون وازرت اطلاعات وکلتور یك مقردایمی نداشت برای رفع این نقیصه فرمایش ساختمان یك عمارت پنج منزله دارای تقریبا ۱۵۰ اتاق در جوار مطبعهٔ دولتی بریاست خانه سازی داده شدکه بقیمت تخمین ۱۷ ملیون افغانی کار آن عنقریب تکمیل میگردد .

یکمقدار معتنابه مواد کارآمد عکاسی و سمعی وبصری وکتاب که درتحویلخانه های وزارت ازسالها موجود ومعروض خرابی بود بریاست باختر آژانس ، ریاست افغان فلم آمریت سمعی وبصری وآمریت کتابخانهٔ عامه توزیع گردیده است که قیمت مجموعی آن ها بالغ بر ۲۷۶۱۹۹٫۹۴ افغانی میشود و

بیش از ۱۱۲۷۸ جلد کتاب از نشرات وزارت به بیش از۲۵کتابخانه ازطریق آمریت کتابخانه های عامه بهکتابخانه های مرکز وولایات کشور طور رایگان توزیع گردیده است .

درطول سال برای ٦٥ نفر فارغ التحصیل صنف ۱۲ وبرای ۹٤ نفر فارغ پو هنخی ها درمرکز ومربوطات وزارت اطلاعات و کلتورکار داده شده است .

تدویر سیمینار ها :

بمنظور معرفی بیشتر فرزندان نامور افغانستان وآثار شان وزارت اطلاعات وکلتور به تأسی ازپالیسی کلتوری دولت جمهوری سال گذشته سیمینار مولانا جلال الدین بلخی وسیمینار امرخسرو بلخی رادایرنمودوهمچنان به اساس پالیسی کلتوری از طرف وزارت معارف سیمینار بین المللی بایزید روښان دایر گردید .

سیمینار یاد وبود مولاناجلال‌الدین بلخی

یکی ازفرزندان شایستهٔ این سرزمین که بحق درشمار بزرگترین شخصیت های علمی وعرفانی اسلام وجهان قرار دارد. مولانا جلال الدین محمد بلخی گویندهٔ صاحبدل مثنوی وسراینده دیوان کبیر مشهوربه دیوان شمس است که بیش ازهفتصد سال ازوفاتش می گذرد ولی هنوز افکار تابناکش بر دل و جان وعقل واذهان هزاران جویندهٔ علم ومعرفت تأثیرمی بخشد وآوازهٔ نام ومقامش در بسیاری ازکشور های جهان پیچیده است وبسی از دانشمندان شرق وغرب عالم دربرابر منطق عرفانی وی سرتسلیم وتعظیم فرود آورده‌اند.

روز۹ میزان سا ل ۱۳۵۳ به همت وزارت اطلاعات وکلتور دولت جمهوری افغانستان با همکاری موسسه فرهنگی گویته انستیتوت ، سیمینار باشکوهی که هدف آن تجلیل از شخصیت عالی ادبی وعرفانی، این فرزندگرامی بلخ بود، درتالار بزرگ رادیو افغانستان آغاز یافت ومدت یك هفته دوام داشت که درطی هفتهٔ مذکور ازطرف چندتن ازدانشمندان نامی افغانستان ودوتن ازمشهور ترین خاورشناسان آلمان، دربارهٔ زندگانی وافکار وآثار مولانا جلال الدین بلخی خطابه هاایراد شد وبحث های علمی وتحقیقی صورت گرفت که از هر حیث جالب وقابل استفاده بود .

آنچه درسطور آینده می آید خلاصه از رویداد های این سیمینار است :

ساعت ۱۰ (قبل ازظهر) روزسه شنبه ۹ میزان ۱۳۵۳ محفل مقدماتی سیمینار مولانا جلال‌الدین بلخی، باتلاوت چندآیت ازقرآنکریم ونواختن سرود ملی جمهوریت افغانستان و بیانیه پوهاند دکتور نوین وزیر اطلاعات وکلتور، افتتاح شد .

وزیر اطلاعات وکلتور درضمن اظهار مسرت ازتشکیل محفل بزرگداشت عارف بلند پایه افغانستان مولانا جلال الدین بلخی به‌اشتراك عده‌ای ازدانشمندان آلمانی وافغانی در وطن اصلی مولانا باشاره به این نکته که حفظ میراث های فرهنگی گذشته این سرزمین و کوشش درشناسانیدن کسانی که دربنیانگذاری فرهنگ پرمایهٔ ملی، نقش مهمی بر عهده داشته اند، یکی ازاهداف عالی دولت جمهوری است گفت :

«مولاناجلال الدین بلخی درصف اول رجال نامداری قراردارد که نه آنها استحکام بنای عظیم فرهنگی این دیار، مرهون تلاشهای فکری وعلمی ایشان است بلکه در ایجاد وغنای فرهنگ بشری و جهانی هم سهیم بوده اند .»

«مولانایکی ازبزرگترین شخصیت های علمی وعرفانی است‌که دراین سرزمین دانش پرور چشم به جهان گشوده وباافکار تابناك خود جهان علم ومعرفت رادرطی مدت هفت قرن روشن نگهداشت است وازین سبب شایسته است که هموطنانش بیش از پیش اورا بشناسند وبشناسانند .»

پوهاند نو ین ـ در باره اهمیت ارزشی آثار مولانا چنین یادآور شد :

«مردی که درجهان شعربه بزرگی دیوان

پوهاند دکتور نوین وزیر اطلاعات و کلتور موقع ایراد بیانیه در سیمینار یاد بود مولینا جلال الدین بلخی عارف نامی کشور ۱۰ر۷ر۱۳۵۳

اشعارش که به دیوان شمس مشهور شده‌است کمتر دیوانی وجود دارد، امابااین همه شعر، مقام معنوی اوبقدری بلند است که شاعری کمترین پایهٔ آن بشمار میرود .

اثرجاویدان اویعنی مثنوی معنوی، کتاب روح بشراست، کتابی است که درنوع خود نظیرش درهیچ عصر وزمانی دیده نشده است وآنقدر مطالب دقیق عرفانی واخلاقی در آ ن وجود داردکه باوصف اینکه درخلال این هفته قرن بیش ازچهل شرح مفصل ومختصرازطرف بزرگترین دانشمندان وعرفا برآن نوشته شده است، هنوزهم حق مطلب ادا نشده و امکان تحقیق وجستجوی بیشتر درآن دریای عمیق میسراست ، بنابرآن تشکیل چنین سیمیناری که موضوع آن بحث دراطراف زندگی واحوال وافکار واشعار این عارف بلند پایه وتجلیل ازمقام علمی وعرفانی‌اوست، کاریست ضروری وسودمند وقدمی است درراه تحقق یکی از اهداف عالی دولت جمهوری، دولتی که‌همواره درتلاش است تاکشور رابسوی آینده ای روشن ازنورعلم وتخنیك عصری ، پیش میبرد ودرعین حال پیوندآن رابه گذشته ای که از نواء دانش وعرفان مستور است، حفظ نماید.»

پس ازختم بیانیهٔ وزیر اطلاعات وکلتورکه باآرزوی موفقیت شاملان سیمینار در کار فرهنگی شان همراه بود، بناغلی محمد عثمان صدقی به نیابت ازمحققان ودانشمندان افغانی به دودانشمند آلمانی (پروفیسور خانم اناماری شیمیل استاد فلسفهٔ اسلامی درپوهنتون بن وپروفیسر بیورگل استاد پوهنتون برن) که هرکدام شان عمری رادرتحقیق وتدقیق آثار مولاناجلال الدین بلخی صرف کرده ودر محفل

بزرگداشت مولانا شرکت ورزیده بودند، خیر مقدم گفت وازروابط مستحکم فرهنگی دوکشور دوست افغانستان وآلمان فدرالی سخن راند وخلاصه ای اززندگی نامهٔ مولانارابه اطلاع حاضران رسانید ودرپایان گفتار خو یش از ارزش عرفانی مثنوی ودیوان کبیر مولانا که «ازلحاظ سخن سرایی وبیان آموز عرفان ودرد وسوزعشق بی مانندا ست »یادآوری کرد وآنگاه دکتور شورمن آمر گویته‌انستیتوت رشته سخن رابه دست گرفت ودرضمن یاد آوری ازروابط دیرینه فرهنگی درکشور افغانستان وآلمان وذکراین نکته که امروز از عمرپژوهش درکار های علمی، فرهنگی وادبی خاورشناسی درآلمان یکصد وپنجاه سال کامل میگذرد ، دربارهٔ مولانا جلال الدین ، چنین گفت :

«درواقع هیچ شاعر صوفی رادر هیچیک ازادیان جهان نمیتوان یافت‌که چون مولانا توانسته باشد، خواننده‌اش راباغنای فکری وحوزهٔ معانی گوناگون کلام خویش آشناساخته ودرعین حالی توانسته باشد ازتجربه های عشق صوفیانه و چگونگی شخصیت آفاقی خویش دیگران راآگاه سازد .»

آنگاه پروفیسور دکتورخانم اناماری شیمیل خطابه ای درباره عظمت مقام عرفانی مولانا وشرح زندگانی وی ازنگاه های مختلف ، به زبان دری ایراد کردکه همزمان با گفتار وی سلاید های رنگی‌که متناسب بامضمون خطابهٔ اوبود، نمایش داده شد وحاضر آن راسخت تحت تأثیر قرار داد .

دراین محفل، پس ازختم هر بیانیه، ابیات سرآغاز مثنوی معنوی (نی نامه) به شیوه‌ای موثرقرائت میشد وبدنبال آن، همان ابیات همراه باآهنگ موسیقی انشاد میگردید .

قرائت ابیات نی نامه رابه شیوهٔ دکلمه گویندگان شیر ین گفتار رادیو افغانستان (فریده فاروق، انیسه لطیف واقلیما مخفی) بعهده داشتند وخواندن آن به آهنگ موسیقی توسط سرایندگان خوش آواز رادیو (میرمن مهوش، بناغلی احمدولی وبناغلی شمس‌الدین مسرور) صورت گرفت ورهبری آرکستر با استاد سلیم سرمست بود .

بناغلی میرفخرالدین که یکی از مثنوی خوانهای مشهور است نیز باقرائت بیتی چند ازمثنوی به آهنگ مخصوص مثنوی، برلطف وگیرایی محفل افزود وازآن پس نمونه یی ازمجلس سماع مولانا که به شیوه مجالس سماع بلخ ترتیب شده بودبه‌وسیله هنرمندان رادیو افغانستان تمثیل گردید وبالاخره محفل درحدود ساعت دوازده ونیم پایان یافت .

روز دوم :

روز چهار شنبه ۱۰ میزان ۱۳۵۳ در جلسهٔ قبل ازظهر که بساعت ۹در سالون کنفرانس های رادیو افغانستان آغاز یافت نخست پروفیسر دکتور خانم اناماری شیمیل خطابه‌ای به زبان انگلیسی درمورد «دعاونیایش نزد مولانا» که درحقیقت شرح وتبصره ای براین بیت مثنوی مولانا بود :

ترس و عشق توکمند لطف ماست
زیر هر یارب تو لبیك هاست

ایراد کرد وازگروهی ازخاور شناسان که درباره دعا ونیایش عارفان مسلمان چیزی نوشته اند، یادنمودوبه حکایات واشعاری که

درمورد نیایش ودعا ازصوفیان نقل شده‌است بامقایسه سخنان آنان و گفته های مولانا جلال الدین، اشاره کرد ومفهوم دعا وتسبیح ومناجات واستجابت را بااستفاده از ابیات مثنوی ودیوان کبیر مولانا وکتاب فیه مافیه ومجالس سبعهٔ مولانا به تفصیل شرح داد و سرانجام نتیجه گرفت که :

«عقیدهٔ مولاناآنست‌که ایمان بهتر ازدعاست زیراایمان یکسان وپایداراست‌وریشهٔ دعاست واین عقیدهٔ مولانا برای درك معنی دعاونیایش درکلام او، باید بخاطر ماباشد .»

پس ازختم گفتار پروفیسور دکتورشیمیل، دکتور محمد انس دانشمند افغانی خطابهٔ‌خودرا زیر عنوان «همکاری فرهنگی شرق وغرب درغرب درپرتو آثار مولانا» قرائت نمود ودر ضمن این گفتارنخست ازمدنیت باستانی بلخ وزندگی مولانا درهنگام کودکی وسفروی به معرفی فرهنگ شرق به‌غرب دارند.اوتفاوتی قرینه وعلاقهٔ شدید مردم بلخ به پدر مولانا، سخن گفت وازوظیفه مهمی‌که جوانان مادرمورد معرفی فرهنگ شرق به غرب دارند . وتفاوتی که درطرز دید شرقیان وغربیان وجود داردیاد نمود وگفت :

«ازهر وسیلهٔ ارتباط وتفاهم وهر زبانی‌که باشد میتوان ازآن درایجادحسن تفاهم‌ودوستی کارگفت، تبادل کلتوری اساس دوستی دوام داررابین ملل جهان تشکیل میدهد .»

دکتورمحمد انس گفتار خودرا بااین ابیات شیوا وپرمعنی مولانا پایان داد :

همزبانی خویش و پیو ندی است
مرد با نامحرمان چون بندی است
ای بساهندو و تـرك همزمـان
ای بسا دو ترك چـون بیگـانگان
پس زبان محرمی خود دیگـر است
همد لی از همزبانی بهـتر است
غیر نطـق و غیر ایما و سجـل
صد هزاران تر جمان خیزد ز دل

سومین سخنران این جلسه پروفیسور یوهان کریستوف بورگل دانشمند آلمانی بود که «هم آهنگی لفظ ومعنی در صنایع لفظی شعر مولانا » موضوع گفتار وی راکه بزبان دری ایراد شد تشکیل میداد .

پروفیسور بورگل گفت : مقصود من ازین گفتار، جلب توجه محققان ادبیات دری ومولانا شناسان به جنبهٔ خاصی ازصنعت شعرمولانا میباشد .

پروفیسوربورگل درتوضیح این مطلب‌گفت: شاعر صوفی میکوشد صنایع لفظی راطوری بکاربردکه معنی خاصی درآن پدیدار شود ... تساوی یاشباهت لفظی میان دوکلمه، اشارتی است به مناسبتی میان معنی این دو کلمه این چیزیست که درتاریخ صنایع لفظی، در شعر عربی ودری بهیچ وجه شرط و قانون نیست لیکن هرجا یافته شود، دلیلی است براستادی مزید شاعر ، مهم اینست که این مناسبت مجازی است نه واقعی وحتی صرف نظر ازقرینه ایست، مبهم و غیر منطقی بنظر می آید ولی از طریق خیال شاعروبه وسیله مجاز واستعاره ، منطقی‌و مقنع‌میشود .
سپس پروفیسور بورگل ، تو ضیحاتی در اطراف صنایع شعری از قبیل تودیه ، ابهام وتجنیس داد و مثالهای جالبی از دیوان کبیر

مولانا یامثنوی اورا که بسیار مورد توجه واقع شد.

وی در پایان گفتار خود بهمقایسه زبان شعری مولانا وزبان شعری خاقانی پرداخت وگفت.

صنایع لفظی ازقبیل تودیدوتجنیسدراشعار مولانا آن نقش اساسیرا ندارد که در شعـــر خاقانی میتوان یافت .علت این محـدودیت شاید مراعات معنی کلمات هنگام بکار بردن صنایع لفظیباشد مولانا قافیه رابسیاردوست میداشته وگاهـــی ۳ـ۴ قافیه رادریك بیـت میگنجانیده است !ین کوششس وسهولتعروض مهمترین عناصر نغمه خاص شعر او می باشد ولی برای تودیه وتجنیس گویا جاییرادرشعر خود نمیگذاشته است بجزدرصورتیکههماهنگی لفظاقرین هماهنگی معنی باشد.

در جلسه بعد ازظهر روز چهار شنبه ۱۰ میزان که به ساعت ۳ بعد از ظهر انعقادیافت نباغلی محمد صالح پرونتاخطابه خود راکـه موضوع آن «مولاناازنظرمولف مجمع الاولیاء» بود ایراد نمود .

مجمع‌الاولیا کـتابی است درشرح حـال بزرگان ومشاهیرعلم وادب وعرفان که نسخه خطی آن نزد نباغلی پرونتا موجـود استو ومولفآن شناخته نشده وفرار تحقیقاتی که نباغلی پرونتا نموده است ظاهرا یکـی از امیران دوره اکبری وجهانگیری واحتمالاهروی الاصل بوده است.

نظربه تعریف نباغلی پرونتاـنسخهموجود بالـغ بریك هزار صفحه است که احتمال میرود بهمین اندازه از آغازآن ساقط شدهباشد واز مطالعه آن برمی آید که مولف کتابخانه جامعی را بدسترس خود داشته است زیرا مطالبی در مجمع الاولیا دیده میشود کهازنظر دیگر نویسندگان ومولفان فوت شده است بهر حال موضوع خطابه نباغلی پرونتاشرح حالی بود که مولف مجمع الاولیا ازمولاناآورده ودر آن بهروابط عرفانی وروحی مولانا باشمس الدین تبریزی ،فرید الدین عطار ،سراج‌الدین قونیوی ، صدرالدینقونیوی ودیگران اشاره شده است.

نباغلی برونتا از قول مولف مجمع‌الاولیا نقل کرد که«خدمت مولانادر وصیت اصحابـ چنین فرموده که من شمارا وصیت میکنم که درنهان واشکار باورع وتقوی باشید وکـــم خواری وکم خوابی و کم سخنی و ترك‌معاصی عادتخود کنید وبروزه وقیام شب مواظبت نماید وترك همنشینی بیخردان درپیشگیرید و مصاحبت علما وعرفاغنیمت شماریدوبهترین مردم کسیاست بهخلقخودنفع رساندونیکوترین کلام آنست که از روی لفظ کم باشدو دلالت کند برآنچه مقصود است.

ناطق دوم دراین جلسه بوهاند محمدرحیم الهام وموضوع گفتارش مفهوم دریادر شعر مولانابود. بوهاند الهام ـپس از ذکـــر سخنان گروهی ازمولاناشناسان گذشته وحال گفت:

دانشمندان مولانا شناس ، خداوند کاربلخ آثارش وقلـزم و دریا خواندند ولیمولانا در واقع نه دریا بلکـه از دریا ودر جستجـوی

دریاست- اینکه اورا دریاگفته اندو اشعارش رابحر وقلزم خوانده اند- به بندارمن بهخاطری است کــه در بسیاری از غزل خودمصطلحات بحر- قلزم- محیط- جیحون دریا-جوی -آب قطره -صوف- گوهر -موج -کشتی- ماهی- چشمه- سیل- ساحل- قعر -مرغابی تر-خشک -سبو- کوزه وامثال اینها رابه شیـوه ای شاعرانه وتفنن های لطیف وزیبا با اشعارات او کنایات وتشبیهات بکرو و بدیع وبا مفاهیم عمیق ولغزنده معانی گریزنده ولی بهم نزدیـك وبصورت مکرر بکار برده است».

بوهاند الهام- پس ازبیانی درباره کثرت معانی لطیف دراشعار مولاناوتشریح خصوصیات عرفانی اسلامی -برخی ازابیات مولانارا که شامل مصطلحات یادشده بود - قرائت کرد وبیوستگی مفاهیم آنها راباندیشه های عرفانی مولانا توجیه وتفسیر نمود وراه نوینی رابرای تحقیق در سخن مولانا نشان داد.

وی مقاله شیرین خود رابا این بیت مولانا ختم کرد.

جمله به دریا دریم بلکه بدوحاضریم
ورنه زدریای جان موج بیابی چرا است

روز سوم :

صبح روز بنجـشنبه ۱۱ میزان ۱۳۵۳ دانشمندان افغانـی والمانـی شامل سیمینار بمنظور بازدید از سبرزمین زادگاه مولاناجلال الدین بلخی -ازکابل رهسپاربلخ شدند ساعت سه بعد از ظهر -به ایبـك مرکز ولایت سمنگان وارد گردیدند ودرحالی که والی سمنگان - مستوفی و مدیر معارف آن ولایت حاضر بودند ازآبده تاریخی تخت رستم که یکی ازجایهای دیدنی وجالب سمنگان است دیدن کردند وبه ساعت هفت شب جمعه وارد مزار شریف مرکز ولایت بلخ شدند.

روز چهارم :

دانشمندان مولاناشناس افغانی والمانـی روز جمعه ۱۲ میزان از روضع شاه ولایت ماب وکتابخانه عامه بلخ وموزیم باختر درمـزار شریف اززادگاه مولانا- آرامگاه خواجهعکاسه وبالاحصاربلخ دیدن نمودند ودر محفل یاد بود شخصیت وکارنامه های مولاناجلال الدین بلخی که در مسجد جامع خواجهابونصرپارسا دربلخ انعقاد یافته بود شرکت نمودند.

دراین محفل بیانیه هایی در اطـــراف شخصیت مولاناوهمچنا آبیاتی از مثنوی قرائت شد.

دانشمندان موصوف شب ۱۳ میزان درخانقاه دهدادی در حلقه ذکرصوفیان که بـهمناسبت ورود ارادتمندان مولانا- تشکیل شده بـود شرکت کردند درآن محفل عرفانی کهابیات مثنوی بانوای نی به آهنگ خاصی قرائت میشد وسماع بیروجدوحال صوفیان برشکوه محفل افزوده بود- مطالبی درباره عظمت مولانا وآثارش -توسط بشاغلی سیدمحمد داوداقبالی بشاغلی عطاالله وبروفیسور بورگل دانشمنـد المانی ایراد گردید.

روز پنجم :

صبح روز شنبه ۱۳میزان- دانشمنـــدان شامل سیمینار مولاناجلال الدین -ازمـزار شریف بعزم کابل حرکت کردند ودراثنای

راه بازار سر پو شیده خلم وباغ جهان نمای آن شهرراکه هردو ازنظر تاریخی قابل توجــه است دیدندو پس از عبور از مناطق دیدنی عرض راه ودیدار آثار قابل توجه سمنگان وپروان به کابل باز گشتند .

روز ششم :

روز یکشنبه ۱٤ میزان ، آخریـــن جلسه سیمینار مولانا جلال الدین بلخی بساعت قبل ازظهر در سالون کنفرانسهای رادیـو افغانستان دایر گردید وچهارتن از داشمندان بیاناتی در باره شخصیت وآثار مولانا ایراد کردند.

سخنران اول دراین جلسه بناغلی محمد عثمان صدقی بودکه درباره مولانا، نی‌واندیشه سخن گفت وراز آغاز شدن مثنوی رابه زبان نی شرح داد .

شاغلی صدقی بـاشاره به اقوال شارحان مثنوی واز آنجمله مولانا نورالدین‌عبدالرحمان جامی که نی را تعبیری از انسان کامل دانسته اند ابیاتی از مثنوی و دیوان کبیر مولانا راکه لفظ (نی) درآنهاآمده است . قرائت کرد وبه تفسیر وتشریح آن پرداخت وآنگاه دراطراف «اندیشه» که مولاناهستی راعبارت ازآن میداند سخن گفت واز دکارت فیلسوف فرانسوی‌که تنهابعد از مولانا متوجه اهمیت اندیشه شده بودیاد کرد وبرخی از اندیشه های عرفانی وانسانی مولانا رابشیوه‌ای دلپسند ، بیان‌کرد و گفتار خود رابا این سه بیت ازدیـــوان شمس که آتش دربیشه اندیشه ها است پایان داد.

ای رستخیز ناگهان
وی رحمت بی منتها
ای آتشی افروخته
دربیشه اندیشه ها
درسینه هابرخاسته
اندیشه ها آراسته
هم خویش حاجت خواسته
هم خویشتن کرده روا
ای روح بخش بی بدل
ای لذت علم وعمل
باقی فسانه است ودغل
کاین علت آمدآن دوا.

سخنران دوم پوهاند دکتور عبدالاحمدجاوید بودوموضوع‌گفتارش لغات وتعبیرات‌ومصطلحاتی که در مثنوی شریف ودیوان کبیرآمده ودر زبان مردم مامعمول ومتداول‌است .

پوهاند جاوید بااشاره به اینکه برخی‌از این لغات وتعبیرات ، برای دیگردری زبانهای جهان‌از جمله نوادر کلمات و مصطلحات ساز بشمار میرود ادراك آن جز ازراه مراجعه بـه شروح وفرهنگهای معتبر میسر نیست، نتیجه گرفت که این دلیل است براصالت زبان‌مولانا وارتباط معنوی وپیوستگـی عمیق فرهنگـی او بـــه زاد گاهش .

دکتور جاوید بعضی کلمات وتعبیرات از کتاب مصادف سلطان العلما پدر مولانا را نیز که امروز در عرف مردم‌افغانستان‌متداول است ، یاد کردوآنگاه یك عده از اصطلاحات وتعبیرات راکه مـولانا بکـــار برده است باز خواند ومعنی آنرا بدانسان که در افغانستان

امروز رایــج است بیان کردکه از هر حیث جالــب بوده بعد نوبت سخنرانی به پوهاند عبدالحی حبیبی رسید واوپس از قرائت این سه بیت از مثنوی :

ای برادر توهمین اندیشه ای
مابقی تواستخوان وریشه ای
گر گلست اندیشه توگلشنی
وربود خاری توهمه ،گلخنی
گرگلابی برسروجیبت زنند
ورتو چون بولی برونت افگنند

گفت: مولاناشاعر اندیشه است.زیرا در بین شعرای زبان دری یگانه شاعریست کــه هم شعر فراوان دارد وهم مایه اندیشه وتفکر دراشعار او بیش از دیگــرانست یعنی وی در کمیت وکیفیت شاعری مقدم تراست.

پوهاند حبیبی گفت :

اگر کسی برای مثنوی فهرستی موضوعی بسازد. وانديشه های مشروط این کــتاب ضخیم راتجزیه وترتیب نماید شامل هزاران مسائل ماده ونفس وروح انسان خواهد بــود که اکثرآن شرح وتعبیر یاتفسیری وتضمینی از کلام خداست.

پوهاند حبیبی پس از تشــریــح عــالمانه ای ازبرخی افکار مولانا گفتار خود را بااین ابیات مثنوی پایان داد.

لب کم جو تشنگی آوربدست
تابجو شد آبت ازبالاوپست
تانزارد طفلك نازك گلو
کی روان گردد زپستان شیراو

آخر ین سخن ران دکتور عبدالغفور روان فرهادی بود که در معنی عشق نزد مولانا سخن گفت گفتار دکتور روان فرهادی مفصل بود وی برخی ازشعار مولاناراکــه در آنهــا کلمه عشق آمده است برسم استشهاد درخــــلال بیانا ت خویشس آوردودراین‌معنی‌دادسخن‌داد. مباحثی که درطی گفتار او آمده بود عبارت بود از آنچه جوینده رادرپی شناخت عشق رهبری میکند. عشق عوام پیکار عقل‌وعشق- عشق باهمسلك تاثیر عشق برجهان تاثیر عشق بر عاشق معنی تسلیم عاشق به‌عشق دین واپین عاشق وسرانجام وعاقبت عشق.

وی از علایق معنوی مولاناباشمس‌تبریزی وصلاح الدین زرکوب وحسام‌الدین چلبی‌یاد کرد وبرای تایید استنباطاتی که‌از اندشیه‌های مولانا درباره مراحل مختلف وخاصیت عشق کرده بود. علاوه برابیات مثنوی ودیوان کبیر ازآثار منثور مولانا واز آنجمله‌کتاب فیه‌مافیه نیز به‌رسم استشهادجمله ها وعباراتی نقل‌کرد وتوجه حاضرین راجلب نمود.

وسیمینار مولانا جلال الدین بامعنی‌عشق

در نزد مولانا درساعت یك بعد ازظهر آنروز بپایان رسید، وچه خوشی پایانی.

قبل از ختم جلسه پروفیسور دکتور خانم اناماری شمیل که ریاست جلسه را برعهده داشت ازاینکه برای شناسانیدن مردان ادبی وفرهنگی افغانستان چنین اجتماعاتی برگزار میشود واز اینکه‌وزارت اطلاعات وکلتور در دایر ساختن سیمینار اقدام کرد بود ابراز شادمانی وتشکر نمود، عصرآن روز شاملان سیمینار از کتابخانه نسخ خطی کابل که نمایشگاه خاصی ازآثار خطی‌مولانادرآن‌تشکیل یافته بود دیدن کردند، دردیدار از کتابخانه وآثار خطی مولانا پوهانددکتور نوین وزیر اطلاعات وکلتور نیز حضور داشت.

روز هفتم :

قبل‌از ظهر روز دوشنبه ۱۵ میزان ۱۳۵۳ شاملان سیمینار که بوسیله طیاره برای‌دیدن آثار باستانی هرات رهسپار آن شهر شده بودند وارد هرات شدند ویك سلسله آثار تاریخی مربوط به روزگار غوریان و تیموریان را دیدن نمودند.

آنان به مزار پیرهرات خواجه عبدالله انصاری درگازرگاه وآرامگاه مولاناجامی وامام فخرالدین رازی در خیابان هرات رفتندوشب سه شنبه درمحفلی عرفانی که درعمارت‌نمکدان واقع درگازرگاه تشکیل شده بودحضوریافتند.

دراین محفل که ازطرف شاغلی میر محمد ظاهر متولی مزار پیرهرات تشکیل یافته بود اشعاری از طرف‌شاعران هرات درباره مقام وشخصیت مولاناقرائت گردید وآهنگ‌دلنواز نی که همراه باابیات مثنوی بود حال ووجدی در محفل بوجود آورده بود .

آخرین روز:

روز سه‌شنبه ۱٦ میزان دانشمندان افغانی والمانی از هرات به کابل باز گشتند.

واین‌بود خلاصه ای از جریان سیمینار مولانا جلال الدین بلخی.

د سراج‌الدین بایزید روښان دمړینی څلور سومه کالیزه

څرنگه چه جمهوری دولت دافغانی ټولنی دتاریخی ،عرفانی او کلتوری افتخا راتو د هغو دبانیانو اودهغو کسانو او پوهانو چه افغانی کلتور او ثقافت ته یی خدمتونه کړی دی دژوندانه دحالاتو دڅیړنی او ستاینی سلسله پیل کړی ده نو دادی پدی سلسله کښی د لومړی ځل لپاره دجمهوری نظام په رڼا کښی دپښتو دادبی نهضت او دیوه خانته سبك خاوندملی اوعرفانی مبارز بایزید انصاری پیر روښان دمړینی (٤٠٠) کالیزه په بین المللی سویه د دولت د ښاغلی رئیس او صدراعظم په پیغام لوستلو سره دپو هنی وزارت له خوا د پښتو ټولنی په اهتمام د ۱۳۵۳ کال دمرغومی دمیاشتی په ۱۵ نیټه ونمانځل شوه .

دنو موړی دمړینی د کالیزی دنما نځنی په ترڅ کښی یولړ علمی غونډی وشوی چه په دغو غونډو کښی د بایزید روښان په تصو فی افکارو او ایدیالوژی بحث او څیړنی وشوی .

بایزید روښان دپښتو د مشهوری سیمی وزیر ستان په کانیگرام کښی زیږیدلی دی. دی دخپل وخت یودینی عالم متصوف لیکوال مؤلف ادبی او سیاسی‌شخصیت او په عین حال کښی دآزادی او خپلواکی د لاری یو زړه ورسترمبارزو. په تصوف‌کښی‌یی دوحدت الوجود دنظر یوطرف دارو اوپه سیاست کی ئی دافغانانو دملی یووالی دپاره ډیری هڅی کړی دی . پیرروښان دپښتوپه نثرکی‌یی نوی لار پرانستی ده اود یوخاص ادبی سبك موجددی . دده او دده پیروانو دابتکارونو په نتیجه کښی په‌پښتو ادب کښی خورا د قدروړ ادبی پانگه زیاته شویده .

بایزید روښان اول سړی وچه د پښتو د رسم الخط رده یی‌بناکړی ده بایزید اول پښتون معلومیږی چه دپښتو خاصو آوازونو دپاره یی ځانته توری ایجاد کړی دی او د فارسی، عربی دلیك دودنه یی یوه ځانته خپله دپښتو لیك دودلپاره لارآسانه کړی ده‌که څه هم نور لیکوالان بیا پدی لار تللی دی ولی گران کارد یوشی ابتدا او ایجاد دی .دبایزید روښان په اولیا توکښی یوه خبره دا شمارلی شوچه‌ده دپښتود پاره‌مخصوص رسم‌الخطایجاد کړ. داد عوه دبایزید په باره کښی دده د مریدانو هم‌ده اود خوشحال خان‌هم .خوداسی ښکاری چه پښتو رسم الخط پخوانی دی او نورو کسانو پکښی صرف خپل لږ ډیر جدیتونه کړی دی .

داخبره سمه ده چه دبایزیدروښان نه‌دمخه دپښتو نثر لیکوالان تیر شویدی او دخیرالبیان نه د مخه دپښتو آثارو نسخی هم شته مگرد پښتودپټی (الف بی) لیك دود په منظم او ارادی‌توگه دپښتو په موجوده اسناد وکښی ترهر څه دمخه په خیرالبیان کی لید ل کیږی دخیرالبیان (د چا پی نسخی) د شروع په څلور ومخو نو کښی د عربی‌لیك دود په اساس پښتو لیك دود معرفی شوی دی او دیار لس توری پکښی دپښتو هغه

مخصوص توری دی چه پــــه عربــی کښــی نشته ·

تر بایزید روښان وروسته هم دده خپلــو پیروانو او هم یی مخالفانو دده دادبی سبك پیروی کړی ده ·دده دتعلیماتو دتعمیم په لاره کښی دده ملګرو او پیروانو مشهورو شاعرانو لکه میرزاخان انصاری، ارزانی، دولت لــوانی واصل او نورو دپښتو ادب ته د قدروړ او نه هیریدونکی خدمتونه کړیدی ·

که څه هم میا روښان ډیر تالیفات لری خو مشهوریی دادی : (خیرالبیان، صراط التواحید مقصود المؤمنین،فخرالطالبین،حالنامه ،مکتوبات پیر وروښان ، پښتو رســـم او واجـــد ی سلوك·)

دده په تالیفاتو کښی ترټولو مشهور تالیف خیرــ البیان دی چه په پښتو ،دری ، عربی اوهندی ژبو لیکل شویدی ·ددی کتاب پښتو برخه د نظم او نثر ترمنځ په روانه عام فهمه ژبـــه اوپــه اغیزه ناکو عباراتو لیکـــل شویدی دا دده ابتکار دی او دهغه وخت دهنری نثـر یا آزاد نظم غوره نمونه بلله کیږی د همدی کتاب په سر کښی دپښتو پټی (الفبا) هم ښودل شویده ·

د پښتو په هغو لیکل شوو اسنادو کښی چه مونږ ته رسیدلی دی دالومړی منظم کاردی چه دپښتو الفبا د پاره شویدی · دژ بپوهنی له مخی داخبره دډیرارزښت وړاوابتکاری عمل دی ·

نارو یژی ختیځ پوهاند افغان پیژندو نکی ښاغلی مارکسترن دده دخیر البیان په باره کښی چه په خلوروژ بو لیکل شوی داســــی وایی: (بایزید غوښتل چه نه یواځی پښتانه بلکه نور قومونه هم دخپل مترقی نهضت تر نفوذ لاندی راوړی اوټول پــه خپــل طریقت کښی داخل کړی او له بلی خوایی غو ښتل چه دده پیغام پدی ټوله سیمه کښی عام شی اوددی خلوروواړو ژبو ویونکی هـــم تـــر ی مستفید شی او دده په لار روان شی نو ځکه یی خیر البیان په خلورو ژبو ولیکل ·

دپیر روښان نهضت یو بزګـری اوولسی نهضت ؤاو غوښتل یی چه دعادلانه توزیـــع اصول په خلکو باندی تطبیق کړی ·

د بایزید روښان ملی نهضت دمغــــلو د امپرا طوری په مقابل کښی دافغا نانو د ملی آزادی دګټلو لپاره شروع شوی ؤ ·ده هڅـه کوله چه افغانان سره یو موټی کـــړی او د استعمار او استثمار نه یی خـــلاص کړی لـــه بلی خوا ده غوښتل چه په افغانی ټولنه کښی یو اجتماعی او اقتصادی عدالت ټینګ شی په همدی اساس د هغی زمانی ټول مقتدر اوښتمن خلك ورسره مخالف شول او مغلی امپراطوری هم دده له مخالفانو سره مرسته کوله ځـــکه چه دی ددواړو ډلو مخالف ؤ· همدغه وجه وه چه دده په مریدانو او پیروانو کښی غریـــب خلك او لیکوال اکثریت درلود ·

روښانی نهضت تقریباً یوه پیړۍ دوام وکړاو بیاد وخت ددربار او ارتجاعی طاقتونو پـــه ګډه قوت سره غلی کړی شو ·

څرنګه چه روښانی نهضت یو ملـــی او جهانی مترقی حرکت ګڼل کیږی نو ځکه پدی

باره کښې ډیرو ومستشرقینو څیړنې اولیکنې کړیدي اوبایزید روښان یې دنړۍ لوی،متفکر، متصوف، ښه ادیب، مؤرخ اودخپل وخت یو نومیالی سیاسي شخصیت ګڼلی .

د بایزید انصاري پیر روښان دمړینـــې د (۴۰۰) کالیزې دنمانځلو په مراسمو کښې بر سیره پر داخلي پوهانو ،ادیبانو او لیکوالانو د دوستو هیواد ویوشمیر ادیبانو پوهانـــو لیکوالانو اودپیر روښان علاقه لرونکـوته هم دسیمینار دګډون له پاره بلنه ورکړ شوې‌ده.

دپیر روښان دسیمینار لومړۍ علمي غونـډه .

دپیر روښان دمړینې دڅلورسوم تلین د بین المللی سیمینا ر لومړۍ علمـي غـونډه دمرغومي په۱۶ دغرمې نه‌مخکې د کابل پوهنتون دکتابخانې په تالار کې وشوه .

ددغې غونډې په پیل کې چه دپوهانـــد عبدالحی حبیبي په‌مشرۍ وشوه میرمن معصومه عصمتي د روښاني نهضت دسیاسي اواجتماعي عواملو په باره کې خپله مقاله ولوستله او د پښتنو او بایزید روښان د ملیت غوښتنې په مبارزویې رڼا واچوله .

همدارنګه دې دروښاني نهضت په‌مبارزوکې دپښتنو میرمنو دهلو ځلو په باره کې ځینې ټکي څرګند کړل .

په دې غونډه کې ښاغلي محمد اسماعیـل مبلغ هم دبایز روښان د تصوف او افکار وپه باره کې‌په تفصیل سره خبرې وکړې اوتاکید یې وکړ چه دغه پوه شخصیت د تصوف پــه لاره کې یو مجاهد ،سرتیرې اوفعال شخص و.

دده په مقاله کې ویل شویدي چه بایزیـد روښان دبرابرۍ ، ورورګلوۍ ، اوملي وحدت دټینګیدو په لاره‌کې نه هیریدو نکې خدمتو نه کړیدي .

دسیمینار شامـلان دما سپښین په دولس‌ـ نیمو بجود سید جمال الدین افغان مزار ته‌لاړل او ددغه ستر افغان عالم روح ته له دعاګولو وروسته یې دګلو ګیډۍ پرې کیښودې .

په دغه وخت کې پوهاند حبیبي دافغان‌سید جمال الدین دشخصیت په باره کې دڅه مطالبو دڅرګندولو په لړکـې وویـل : سید ، نـه یوازې افغانانو او خپل هیواد افغا نستان ته له ویاړه‌ډك کارونه کړي‌دي بلکه ټولې ختیځې نړۍ ته دده له پوهې ، فضل اوکمال نه‌برخه په نصیب شویده .

بایزید روښان او افغان سید په خپــل ژوند کې، دغه ګډې خواوې لرې چه پیر روښان په شپاړسمه پیړۍ‌کې دخرافاتو، شاهنشاهي او دپر دیود استعماري تسلط په‌ضد یونهضت را پیدا کړ چه دغه نهضت په نولسمه پیړۍ کې سید جمال الدین افغان تعقیب اوزیاتـــه پراختیا یې ورکړه .

د پیر روښان دمړینې دڅلورسوم علمــي بین المللي سیمینار دوهمه غونډه د مرغومي په ۱۷ دپوهنتون د کتابخانې په تالار کـــې وشوه .

ښاغلي قیام الدین خـام چه د غــونډې مشرو دغونډې په پیل کې یې دروښنا نیانود مبارزو په نامه خپله مقاله ولوسته د مبارزې داصولو ، مبارزه دده دپاره ایا د روښانیانو

مبارزه سياسي وه او ددوی دمبارزو دډولونو په باره كي مفصل معلومات وړاندی كړل .

همدارنګه ښې نوال عبدالله خدمتګار د پښتو په ادب كي دروښاني آثارو ځاى په‌نامه خپله ليكلى مقاله ولوسته ده دروښاني ادب‌په بيلو بيلو خواو رڼا واچوله ، ثابته يې‌كړه چه روښانيانو پخپله ادبي آثارو سره دپښتو په ادب كي نوی سبك جوړ كړ او بايزيد روښان دپښتو دالفبا‌په جوړولوكي ابتكارونه كړيدی .

په دی غونډه كي ښاغلي عبدا لجليل وجدی هم خپله‌مقاله ولوسته چه‌عنوان‌يې دروښانيانو ملي اوروښانه لارۋ .

ده پخپله مقاله كي وويل داسی دليلونه شته چي دروښانيانودعصردمعيارونوله مخې‌يې دوی معرفی كړل .

ښاغلي عبدا لقيوم نورزی هم دروښا نيانود مبارزو دځرنګوالي په باره كي خپله مقا لـــه ولوسته .

ده وويل دروښا نيانو مبارزو دوه خواو ی لرلی چه له ملی مبارزی اوله طبقاتي مبارزی‌نه عبارت دی‌او دفيوډاليزم سره‌يې مبارزه كوله.

د افغاني كلتور په تاريخ‌كي دبايزيدروښان دخيرا لبيان دپښتو ژبی ارزښت او مقام، د پير روښان د بين المللي علمي سيمينار په هغه غونډه كي چه دمرغومي په ۱۸ وشتوه د يوی مقالي په ترڅ كي ځرګند شو .

دغه راز په دغه غونډه كي دكتاب پيژندني له پلوه، دروښانيانو آثار ،هغه سيمـــــى چه‌د روښانيانو نهضت پكي راغلي او دروښانيانو دپر مختګ عوامل‌د مقالو په ترڅ كي ځرګند شول .

غونډه دسهار په‌نهو‌بجود تاجكستان دعلومو داكادمی د ژبی دڅيپار تمنت دآمر پرو فيسر عبدالقادر مانيا زوف په مشری پيل شوه .

لومړی ښاغلي محمد ابراهيم عطايي خپله مقاله چه دروښانـــی نهضت د ستيمه ايـــزی پيژندني دتحليل څيړنی په‌باب وه، ولوستله.

ده پخپله دغه مقاله كي په هغو سيمو رڼا واچوله چه روښا نی نهضت پكي پيدا شوی‌او وده اوپر اختيايي پكي كړی وه .

دشوروی اتحاد دعلومو داكـادمي دختيــځ پوهنی دمؤسسی دآمر اود پښتو ټولنــــــی د افتخاری غړی پروفيسر دوريا نكوف مقالـــه ښاغلي غوث شهامت ولوستله .

په دغه مقاله كي چه‌د پښتنو دكلتورپه تاريخ كي دبايزيد روښان دخير البيان دپښتو ژبی د ارزښت او مقام تر عنوان لاندی ليكل شوی

ده په شوروی اتحاد كي په روښان پيژندنه، رڼا اچولی اوروښاني نهضت يې د هغه عصر په شرايطو كي د شوروی پوهانو له نظره تشريح كړی دی .

ده پخپله مقاله كي دپير روښان دلاښې پيژندنی د پاره ددغه سيمينار جوړول يومهم او با ارزښته ګام بللی دی .همدا رنګه د روښاني ليكلوترعنوان لاندی ښاغلي حبيب‌الله رفيع مقاله هم ولوستل شوه.

دده په مقاله كي دكتاب پيژندنی له مخــی هغه كتابونه وښودل چه خپله بايزيد روښان او دده پيروانو ليكلي وو ،اودغه آثاريی پــه ځلورو برخو كي ځرګند كړل چه د بايزيد

روښان او دده آثارو ته دور ته آثـــارو ،د روښانیانو د آثارو او ددوی آثارو ته‌دور ته آثارو شخه عبارت دی ·

ښاغلی عبدالباری جهانی هم په دغه غونډه کی خپله مقاله ولوستله چه‌عنوان‌یی دروښانی نهضت دپرمختگ او دهغه دماتی عوامل دی·

ده پخپله مقاله کی وویل: روښانی نهضت دګروند ګرویوداسی نهضت دی چه لـه یوی خوا فلسفی ارزښت لری او له بلی خواله دی امله چه نژدی یوه پیړۍ ، روان وممتاز مقام لری ·

ده ددغه نهضت دپرمختگ شرایط اودماتی دلاری عوامل وسپړل او دهغه وخت په ملی طبقاتی، مذهبی او قبیلوی تضادونو باندی یی رڼا واچوله ·

دپیر روښان دمړینی دڅلور سوم کال‌دبین المللی علمی سیمینار دریمه غونډه دمرغومی په ۱۹ نیټه له غـرمی نـــه دمخه د کـــابل پوهنتون د کتابتون په تالار کښی د تهـــران پوهنتون د ادبیاتو د پوهنځی استـــاد ډاکتـــر شاحسینی په مشرۍ وشوه ·

پـدی غـــونـــډه کښی لومړی پـــوهـــاند محمد رحیم‌الهام په‌یوه مقاله‌کښی دپیر روښان د خیرالبیان په خینو ژبنیو خصوصیاتو باندی رڼا واچوله ·

ده دخر البیان په رسم الخط دمور فیـــــم پیژندنی ستاکس یاد عبارتو نو او جمـــلو د جوړښت، لهجی، پیژندنی، سبك پیژندنی او ګرافیم پیژندنی په شاو خوا کښی خینی‌مطالب څرګند کړل او دخیر البیان دژبی او ادبـــی اهمیت په باب یی دشکل او محتوی له نظـــره د پښتو دمدون لومړنی منشور اثر په حیث بحث وکړ ·

وروسته د تهـــران پوهنتون دادبیاتـــو د پوهنځی استاد ډاکتر شا حسین وینا وکـــړه او وی ویل چه دچنگیز یانو د فتوحاتو څخه وروسته ددوی په مقابل کښی په ټولو نیول شو یوسیموکی د تصوف په‌رنګ کښی عکس العمل څرګند شو خو روښانی تصوف پسیف تصوف نه وو بلکه د توری استعمال ورسره یوځای شوی وو ·

ده وویل افغانان باید دپیر روښان دمبارزو مرهون وی ·ده دخپلی وینا په پای کی وویل چه پیر روښان دافغانی موسیقی د پاره هـــم خدمت کړی دی ·

همدا رنګه ښی نمـــل محمـــد دیـــن ژواك خپله هغه مقاله چه عنوان یی وپیر روښان د ملیت دبنسټ ایښود ونکی په حیث ولوستله·

ده په خپله وینا کښی د روښان د ملـــی شخصیت او دژوند دنقش په باب خینی‌مطالب څرګند کړل اووی ویل کولی شو چه بایزید روښان داستثمار ګرانو دمنګو لو نه دزحمت کښانو خـــلاصوونکـــی وګڼو ځکه چه دی پدغه باره کښی دپښتون قوم دیـــو والـــی بنســـټ ایښودونکی بلل کیږی ·

پیر روښان ستر فیلسوف دعلم او منطـــق پیرؤ ·دغه مطلب په هغه مقاله کی څرګندشو چه دبایزید روښان دبین المللی سیمینار په پنځمه غونډه کی چه دمرغومی په ۲۱ شوی‌وه، ولوستله شوه پدغه غونډه کی چه مشر یـــی

گوشه‌ای از مجلس علمی بمناسبت سیمینار بین المللی چار صدمیـــن سالگرد پیر روښان درتالار کتابخانه پوهنتون کابل ، ۱۸ر۱۰ر۱۳۵۳

ښاغلی محمد اسماعیل مبلغ ؤ لومړی پوهنوال محمد حسن ضمیر دپیر روښان دژوندانو ده دوخت دسیاسی حالاتو د روښانه کولو په باره کی یوه مفصله مقاله ولوستله ·

ده پخپله مقاله کی دډیرو مطلبو نو په ترڅ کی وویل: پیر روښان ستر فیلسوف اودعلم او منطق په منځ روان ؤ ·

وروسته پوهاند عبدالحی حبیبی خپله مقاله په دغو شلورو برخوکی ولوستله. دپیرروښان پیری اودده نهضت پیر روښان خوك ؤ ·

د پیر روښان د سیاسی مبارزو بنسټو نه اودپیر روښان او دهغه دتالیفو نو ادبـــی خواوی ·

پوهاند حبیبی خپله مقاله دپیر روښان د یوی نا پیژندل شوی ،رسالی په پیژند گلوی پاینه ورسوله ·

دشوروی تاجکستان دعلومو د اکاډمی دژبی او دابیاتـو دانستیتوت رئیس پـروفیسـر عبدا لقادر مانیا زوف پخپله ویناکی دپیـر روښان د ادبی اوعلمی مقام یادونه وکړه اود تاجکستان او د افغا نستان د جمهوریت ترمنځ یې دادبی او کلتوری اړیکو په باب خپله مقاله ولوستله · همدا رنگه ښاغلی غلام غـوث شهامت دروښانی نهضت دنفوذ ودسیمی په باره کی مفصله مقاله ولوستله ·

د پیر روښان دبین المللی سیمینار پـه وروستی غونډه کښی دپیر روښان د آثارو د

راټولولو ترتیب او چاپ ولو بیشنهاد ونــه وشول چه علمی مرکز ونه دهغو په باب غور وکړی .

سیمینار چه دهیواد دنامتوعالم بایزید روښان دمړینی دڅلوز سوومی کالیزی په مناسبا ت‌د مرغومی دمیاشتی په ۱۵ نیټه د کابل پوهنتون په ادیتوریم کښی پیل شوی وو دمرغو می په ۲۲ نیټه پای ته ورسید .

په علمی غونډه کښی چه د پښتو ټولنیٔ‌د رئیس ښیر نمل محمدصدیق روهی په مشری شوی وه لومړی پوهــاند عبدالشکـور رشاد په دی باب مفصله مقاله ولوستله چه آیــا خیر البیان نظم دی که نثر ‎٠‎ده وویل دخیرــ البیان له مطالعی نه معلومیږی چه د هغه په باب‌دی زیاته ځیړنه وشی .

وروسته ښاغلی دوست محمد ځبله مقاله‌د مغی رسالی په باب ولوستله چه پدی نژدی وختوکښی پښتو ټولنی لاس ته راوړی ده ۰او وی ویل دار ساله دزیاتو ددلیلونوله مخی چه شته دبایزید روښان یو اثردی او دخیرالبیان نه مخی تألیف شوی دی .

همدغه راز پدی غونډه کی‌ایرانی پوه داکتر حسین خدیوجم دبایزید روښان په باب ځبله قصیده ولوستله .

پدغه غونډه د مسکو دپوهنتون د ختیزو ژبو دڅوکی استاد پرو فیسر انور علی یوف هم د روښانی نهضت په باب‌ځبله‌مقاله ولوستله. ښاغلی اجمل ختك هم دسیمینار داهمیت‌او مقصد په باب ځینی مطالب واورول .

مجلس علمی بزر گذاشت امیـر خسرو بلخی مشهور به دهلوی

بر اساس مشی دولت جمهوری واهتما م که این نظام ثقافت برور به احیای مفاخرملی وحفظ آثار گرانقدر وارجمندپیشین افغانستان می دارد . به مناسبت مرور هفت قرن ازآغاز شاعری امیرخسرو بلخی مشهور به دهلوی کنگره یی به بزر گداشت از مقام ادبی و علمی این سخنسرای و هنر مند نامــــــی افغا نستان از ۲۱ تا ۲۸ حوت ۱۳۵۳ برابر با ۱۲ تا ۱۹ مارچ ۱۹۷۵ به کوشش و همت وزارت اطـلاعات‌و کلتور در کابل بر گزا ر گردید .

یمین الدین امیر خسرو فرزند سیــــف الدین امیر محمود بلخی از مشا هیر ادب دری و از آن مردان نامدار دنیای فر هنگ است که‌در اشاعه‌و گسترش بخشیدن‌فرهنگ نکو همند خراسانی در شبه قارهٔ هند نقشی عظیم دارد ،وجود خجستهٔ این فرزند بلـــخ حلقهٔ دیگری در زنجیر محکم عـلایق میـان خراسان وهنـد بدید آورد. همـان عـلایـق دوستانه وانسانی که مرورد هور غبار نسیان بران نمی افشاند بل هر روز بیش از روز بیش استوار ترش می کند .

در روز های غم انگیزی که خراسان‌زیر پای ستوران چنگیز یان‌به ویرانی‌می گرائید، امیر سیف الدین محمود بلخی ازین دیــار فرهنگ زای و مرد خیز راهی هندوستان‌شد. صاحب تذکرهٔ میخانه به استناد کتابی بنام مخزن الاخبار که امروز در دست نیست‌می نگارد که سیف الدین محمود نخست از بلخ به غور بند از نواحی کابل آمد و امیر خسرو در آن‌چشم به جهان گشود وامیرسیف الدین در گیرود ارفتنهٔ خانما نسـوز چنگیز یــان از غوربند راه‌هند وستان را در پیش گرفت. بنا برقول خود شاعر در مثنوی نه سپهــر زادگاه او سر زمین هند است و بیشتـــر محققان برانندکه پدرامیر خسرو از خراسان به هندرفت وخسرودر سال ٦٥١ در پکتیالی ازمادرزاد پدر امیر خسرو دربار گاه‌سلطان شمس الدین التمش صاحب‌منزلت بودومادر خسروکه دولت نازنام داشت دختر مردی از سرشناسان هندوخداوند جاه‌مکنت‌بود. امیرـ خسرو هفت ساله بود که پدرش درگذشـت و پروردن اورا نیاومادرش به عهده گرفتند. از همان آوان کودکی امیر خسرو شعـــر را دوست می داشت و از همان آغاز بـــه شاهکار های شعر دری روی آورد وشاهنامهٔ فردوسی و مواعظ وحکیم سنائی غزنـــوی و خمسهٔ نظامی و غزلیات سعدی و اشعــــار خاقانی و کمالی اسماعیل را با اشتیاقـــی عجیب خواند و بخش هائی از آنها را از بر کرد. بعد ها در شعــر او تاثیراین بزرگـان پیشین رامی توان یافت ، تاثیر نظامی را در مثنو یاتش ،تأثیر سعدی را در غزل‌هایش، تأثیر سنائی و خاقانی را در مواعظش وتاثیر کمال اسماعیل را در قصایدش، که اجتماع اینهمه تأثیرات گویند گان بزرگ پیشین‌را در شعرخسرو ویژگی‌منحصر بفرداین‌گویندهٔ توانا می توان شمرد .

امیر خسرو ۷۲ سال درین سرای‌سپنجـی زیست و حاصل این زندگی بارور آثــا ر متعددی است که ازو بجاماند .

امیر خسرو یکی از پرسخن ترین گویندـ گان ماست و آثار او آیینهٔ تمام نمای روزـ گارش .کتاب ها و آثاری که از اودر دست داریم اینها یند :

دیوان غزلیات :

امیر خسرو غزلیات هر دوره از عمر خود را تحت عنوانی خاص آورده و به این‌ترتیب دیوان او شامل این پنج بخش گردیـــده است: تحفة الصغر وسطالحیاة ، غرة الکمال، بقیه‌نقیه ونهایة الکمال .

مثنوی قران السعدین :

این مثنوی راا میرخسرو در٣٦ سا لگی و به پیروی از مخزن الاسرار نظامی سرود. قران السعدین در شرح مصالحهٔ بغرا خـان و کیقباد است وآن چنان بودکه پس ازوفات سلطان غیاث الدین در سال ٦٨٥ هـ بخلاف وصیت او کیقباد فرزند بغراخان که جوانـی خوشگذ ران بود بجایش نشست ودرین هنگام بغراخان در بنگال بود . هنگامیـــکه از در گذشت سلطان وبقدرت‌رسیدن فرزند خویش بغراخان آگهی یافت بسوی دهلی لشکــر

کشید . بغراخان نیز با لشکری از دهلی بدرآمد وهر دو لشکر درکنار رود آگره با هم‌روبرو شدند .ولی پسرو پدر از جنگ احتراز کردندو با هم صلح نموده قرار برآن دادند که بغراخان در بنگال و کیقباد دردهلی قدرت را در دست داشته‌باشد . شاعر مانیز درین هنگام جزء سپاه دهلی بود و پس از این مصالحه و رفتن به دهلی واقعهٔ روبرو شدن پدرو پسرو صلح گرائیدن آنان را به خواهش سلطان به نظم آورد . این مثنوی علاوه براشتمال حوادث مذکورحاوی اوصاف اشیای گوناگون نیز هست .

امیر خسرو در ۳۸ سالگی مثنوی کوتاه دیگری هم‌بنام‌مفتاح الفتوح درشرح قیام ملك چهجو کیشلی خان و فتح جهاین و مغلوب شدن و مورد عفو قرار گرفتن او وسایر حوادث این قیام سروده است .

خمسهٔ امیر خسرو :

خمسهٔ امیر خسرو در جواب خمسه‌نظامی سروده شده و مشتمل بر پنج مثنوی‌مطلع الانوار ،خسرو وشیرین ، مجنون و لیلی ، آئینه اسکندری و هشت بهشت است وشاعر این پنج منظومه را در سه سال (از سال ۶۹۸ـ تا۷۰۱ ه) سرود و هنگامیکه آن را به پایان می رساند ٤۹ سال داشت .

مثنوی عشیقه :

این مثنوی بنام خضرخان و دولرانی و یا عشیقه مشهور است و در شرح عشقبازی و وصلت شمس الدین خضر خان با دولرانی دختر رای گجرات سروده شده . این داستان شرح عشقی واقعی است و شاعر ،ماجراهای شادی بخش وجانفزا و حوادث غم انگیز و جانکاه آن را باسوز وساز تمام بیان کرده است .

مثنوی سپهر :

این مثنوی را خسرو در سال ۷۱۸ه در شصت و پنجمین سال زندگی خویش سرود که از مثنوی های واقعه نگاری و حاوی اطلاعات سود مند تاریخی واجتماعی و نکات قابل اهمیت ادبی و اخلاقی و اوصاف هندوستان و اقلیمو مرسم‌آن دیارو اعتقادات دانشمندان هندوست که شاعر باسنا یش و وسعت نظر از آنان یاد می کند . این مثنوی شامل نه فصل است و گوینده هر فصل آن را سپهر نامیده .آخرین مثنوی واقعه نگاری امیر خسرو تغلقنامه است که درآن ازتسلط کوتاه حسن خسرو خان پرواز (نو مسلمانی که قطب الدین مبارك خلجی را کشت و به جای او نشستو پس از کوتاه مدتی بدست غازی ملك برافتاد) و غلبهٔ غازی ملك و حوادث روزگار غیاث الدین تغلق آمده. این مثنوی حاوی شرح نبرد ها و پیروزی وستیزو اویز هاست ودر عین حال سر شار از عواطف انسانی .

از آثار منثور امیر خسرو افضل الفوائد است درشرح مجالس ارشاد وتذکیر، پیشوای بزرگ روحانی او خواجه نظام الدین اولیاکه از مشایخ عالیقدر خراسانی الاصل شتبه قاره هندو پیرو مراد امیر خسرو است .

درین کتاب مواعظ و ارشادات آن خواجه‌به

صورت اجمالی و تلخیص شده باقید تاریخ روز وماه آنها ثبت شده است .

رسائل الاعجاز یا اعجاز خسروی را امیر خسرو در پنج رساله در زمینهٔ انشاونامه نگاری و شعر و ادب نگاشت . این کتاب مدت هادر هند به‌عنوان کتاب درسی مورد استفاده بود وتأثیر عمیقی بر سبک نویسندگی دری‌در آن‌سامان داشته است .

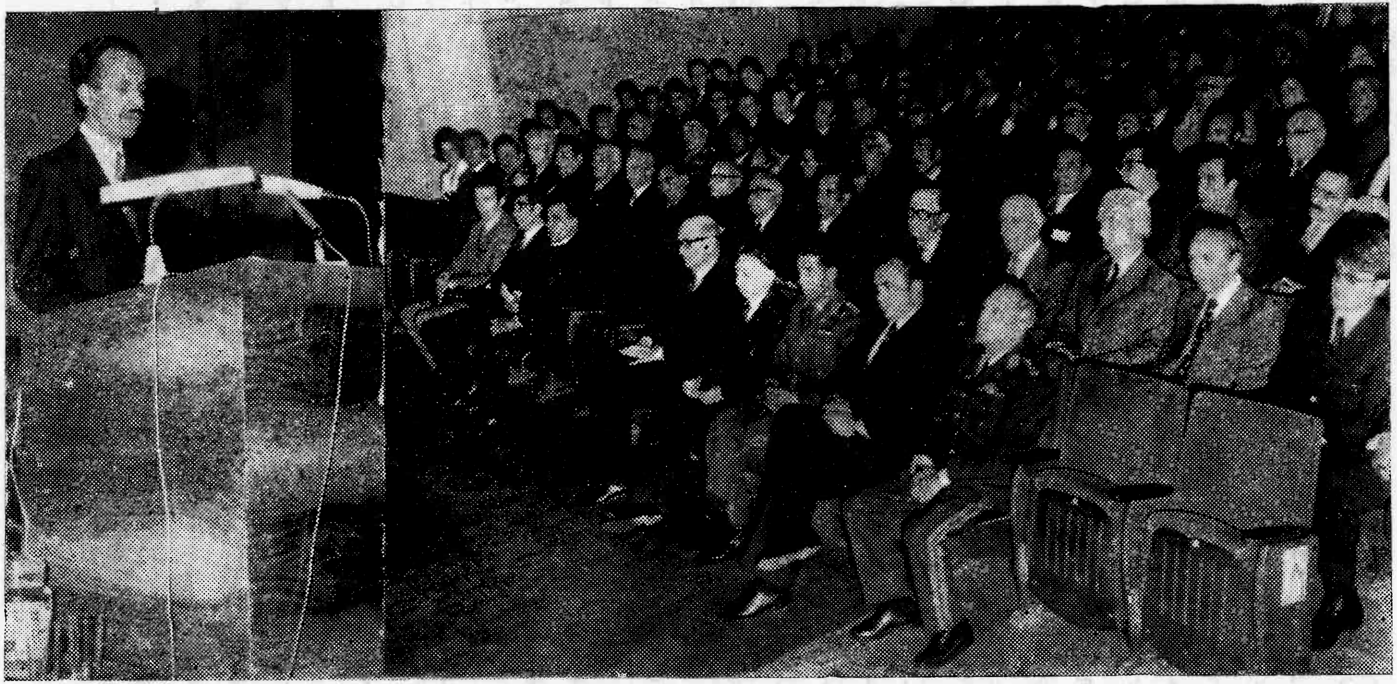
خزاین الفتوح نیز رسالهٔ منثوری است که امیر خسرو در سال ۷۱۱هـ در شرح فتوحات علاو الدین محمد خلجی نگاشته است .

امیر خسرو روز جمعه ۲۹ ذیقعده سال ۷۲۵ هجری در گذشت و در حریم آرامگاه خواجه نظام الدین اولیا بخاک سپرده شد و نام و آثار سودمندش پس ازوی زندهٔجاوید ماند ومایهٔ مباهات مردمان افغانستان وهند و همه فرهنگ دوستان و اهل ادب گردید .

به منظور بزرگداشت از مقام شامخ این شاعرعالیقدر هفت‌قرن پس‌از آغازشاعری وشش ونیم قرن پس از وفاتش در سر زمین پدری آن دانای خراسانی محفل با شکوهی باشرکت گروهی از دانشمندان افغانی وپژوهندگان کشورهای دوست در کابل دایر شده .

کنگرهٔ بزرگداشت امیرخسرو بلخی روز ۲۱ حوت ۱۳۵۳ برابر ۱۲ مارچ ۱۹۷۵ میلادی) باپیام رهبر ملی افغانستان درتالار رادیو افغانستان گشوده شد. قائد ملی ما درین پیام که‌به‌وسیلهٔ پوهاند دکتور نوین وزیراطلاعات و کلتور قرائت شد فرمودند (امروز که از هفتصد مین سال تبارز عرفانی امیر خسرو بلخی مشهوربه دهلوی تجلیل بعمل می آوریم به جنبه های عرفانی، ثقافت باستانی خویش در آثار پر ارزش شاعر متصوف دقیق می شویم وسلسلهٔ پهناور معارف اسلامی را که از سنائی غزنوی تا جلال الدین بلخی آفاق بیکران راطی کرد دنبال می نمائیم .امیر خسرو شاعر متصوف عالم متفکر و عارف کامل بود .ما یادبوداین دانشمند گرامی را با اظهار حق شناسی بی پایان در برابر دانش و بینش وی احترام و تجلیل می‌نمائیم ...)

سپس وزیر اطلاعات و کلتور رشتهٔ سخن را بدست گرفت‌و ضمن اظهارشادمانی وخشنودی‌از برگزاری محفل بزرگداشت این فرزندگرانمایهٔ بلخ گفت : همانطوری که در پیام بناغلی رئیس دولت وصدراعظم ذکر شده است رازبقاء ملت ها در پهلوی حفظ میراث گرانبهای فرهنگی شان شناسائی کامل واقعیت هائی است که قانون تکامل اجتماعی آن را در جلو شان قرار داده است. بدین سبب است‌که تجلیل ویادبود وکوشش برای شناختن مفاخر علمی ، هنری ،عرفانی‌و ادبی ما درپالیسی کلتوری‌ما به‌عنوان یک اصل مهم شناخته شده است .

ددولت درئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد پیغام داطلاعاتو اوکلتور وزیرپوهاند دوکتورنوین دامیرخسرو بلخی دیادونی دنمانځنی دمجلس په افتتاحیه غونډه کی اوروی .   ۱۳۵۳ر۱۲ر۲۲

پس از آن پوهاند دکتور نوین به اهمیت مقا مامیر خسرو و نقش او درگسترش دادن فرهنگ خراسانی و نشر ادب دری در سرزمین هندوشباهت وی‌ازین‌جهت باهمشهری بزرگوارو عالیقدر او خداوند گار بلخ مولانا جلال الدین که فرهنگ خراسان و زبان دری را تانواحی آسیای صغیر برد و درفش عرفان خراسان و ادب‌ما رادر سرزمین ترکیه برافراشت ، اشاره کرد.

پوهاند دکتور نوین در بارهٔ خدمات مهم فرهنگی این گویندهٔ نامدار گفت : امیر- خسرو نخستین بنیانگذار سبکی در شعر دری است که بعد ها راه تکامل پیمود واخیراً به سبک هندی شهرت یافت و اکثر شاعران افغا نستان در قرن های اخیر به‌آن توجه داشتند وی‌علاوه برکسب‌افتخار بنیانگذاری سبك مزبور از آنجا که در موسیقی نیز استاد توانابودازراه تلفیق موسیقی خراسانی با موسیقی هند به نو آوری ها وابتکا راتی در موسیقی موفق شد که گذشته از تخلیه نامش درعالم هنر خود او هم منزلت یك حلقهٔ وصل درصله های برادری و فرهنگی مردم افغانستان ومرد مهند را پیدا کرد .

از آن پس وزیر اطلا عات وکلتور در بارهٔ اهمیت اثر امیر خسرو صحبت کرد و اهمیت تحقیق بر آثارو افکار امیر خسرورا در پرورش روحیهٔ تفاهم و همکاری علمی‌که جهان امروز سخت به آن نیاز مند است مؤثر خواند .محفل‌گشایش کنگرهٔ امیرخسرو بلخی پس از قرائت پیام های واصل شدهو قرائت اشعاری از امیرخسرو و استماع موسیقی پایان یافت .

مجالس علمی بحث در بارهٔ زندگی وآثار و افکار امیر خسرو بعد از ظهر روز ۲۱ حوت تااختتام کنگره در تالار محمود طرزی (کلوپ مطبوعات) بر گزار شد .

در نخستین مجلس علمی که از ساعت ۳ بعد از ظهر تا ساعت ۵ ادامه داشت رؤسای پوهنتون وپښتو ټولنه تذکراتی از جانب این دو ساز مان به سمع حضار رسانیدند. از آن پس پروفیسر امیر حسن عابدی ازهند تحت عنوان ضمیمهٔ تغلق نامهٔ امیر خسرو و پوهاند عبدالحی حبیبی در بارهٔفرما نروایان معاصر امیر خسرو سخنرانی های خویش‌را ایراد کردند .در همین محفل دکتور روان فرهادی تحت عنوان (کمالات امیر خسرو) محاسن ادبی وهنری این گویندهٔ نام دار و نقش‌او رادر گسترا نیدن‌فرهنگ خراسانی در هند و اثرات وجودش را در فرهنگ هندوستان بر شمرد .

جلسهٔ دوم ساعت ده قبل از ظهر روز۲۲ حوت برگزار شد. درین جلسه دکتور استعلامی از ایران سخنانی پیرامون نوآوری و باز سازی در داستان شیرین وخسروبیان داشت ودر بارهٔ همانند سازی و نظیره گوئی وپیشینهٔ آن‌وباز سازی امیر خسرو در سر گذشت شیرین و خسرو مطالبی گفت و این دو منظومه را با هم سنجیده موارد اشتراك‌و افتراق را باز نمود و نتیجه گرفت که امیر خسرو به تقلید محض از نظامی نپرداخته

و هر چند که در یك مقایسهٔ کلی نظامی بر تر از امیر خسرو به نظرمی آیداما با دقت بیشتری میتوان دریافتکه مهارت امیرخسرو درخلق مضمونهاو ترکیب داستان امتیازاتی برای نظیرهٔ او پدید آورده است کـه در خور توجه ودارای ارزش هنری و ادبیاست.

پس از وی نوبت سخنرانی به بناغلی محمد عثمان صدقی رسید و موصوف تحت عنوا ن مقایسهٔ شیرین و خسرو امیر خسرو شیرین نظامی به بحث پرداخت. از آن پس دکتور سید مخدوم رهین تحت عنوان (سخن ازهند دردیوان امیرخسرو) تأثیرات محیط افسانه یی هنـد و فرهنگ آن دیار و انعکاس عقـایـد هنـدوان وبـر همنان آنـان ونقشی سایـر عوالم مربوط به سر زمین هند را در دیوان امیر خسرو با استشهاد به اشعار آنگوینده و استناد به ما خذ معتبر موجود بررسیکرد.

آخرین سخنران این جلسه بناغلی علـی اصغر بشیر در بارهٔ شیوهٔ داستا نسرا ئی خسرو سخن گفت و اساس گفتار مثنو ی هشت بهشت امیر خسرو را قرار داد و در طیاین سخنرانیابداعاتوابتکارات امیرخسرو را در داستا نسرائی و روش های تـاز ه وی را درین فن به اشباع بیان کرد.

جلسهٔ سومساعت ۳ بعد از ظهر همـان روز با سخنرانی پوهاند دکتور جاویـددر بارهٔ زندگینامهٔ امیرخسرو بلخی آغاز شد. درین گفتار در باب مراحل مختلف زندگـی خسرو از کودکی تا سالخوردگی وخصا یص زندگی خانوادگی وحیات رسمیو اداری شاعر و روابط او باثا مداران معاصرش سخنرفت.

دومین سخنران این جلسه بناغلی محمدصالح پرونتا تحت عنوان خسرو شاعران ومولـف نشناس مجمع الاولیا) مطالبی را کهاز کتاب مجمع الاولیا در بارهٔ امیر خسرو وعده یی‌از شهسواران عرفان که معاصر امیر خسـرو بودند جونسلطان المشایخ نظام الدین اولیا وشیخ شرف الدین ابوعلی قلندر پانی پتی و روابط آنان با هم و شمه یی از حالانشان استخراج کرده بود بیان داشت.

پس از وی بناغلی ک.ف. گیـرس از اتحاد شوروی تحت عنوان (امیر خسرو و خاور شناسان اتحاد شوروی) سخن گفت و تحقیقات دانش پژوهان اتحاد شوروی را در زمینهٔ آثار واندیشه های امیر خسـرو و معرفی کرد. در همین جلسه بیانیهٔ استـاد خلیل الله خلیلی که روی نوار ثبت شده بود به سمع حاضران رسید. گفتار استـاد در بارهٔ(قصیدهٔ بحرالا برار امیر خسرو)بود در بارهٔ این قصیده گفت که امیر خسرو در بحرالا براردیگران امیرکج کـلاه استاننشین خواجه نظام الدین اولیا نیست بلکه وی را درین قصیده در سیمای معلمی می یابیم که باعصای بلندو آواز رسا بر فراز منبر شده، از مکارم اخـلاق ،از روابط ،انسان بالنسان، از برابری و از برادری بحث می نماید ودر پیرایهٔ تشبیهات زیباو آفادات بکرو معانـی رقیق وشواهد شاعرانه و استدلال شگفـت آفرین ، درس انسانیت می دهد . آنگاه در بارهٔ پیشینهٔ کلمهٔ دریاها، بحر وکلمهٔ ابرار

در آثار بزرگان‌ادب وعرفان خراسان پرداخت و از اقتفای شاعران پس از خسرواز قصیدهٔ بحرالا برازوی سخن راند.

در جلسهٔ چهارم که ساعت ۹ صبح ۲٤ حوت دایرشد نخست در اطراف مســـودهٔ پیشنهاد کمیتهٔ فرعی در بارهٔ نشرا نتقادی آثار امیرخسرو بلخی مذاکره شد. پس از آن بناغلی حسین خدیوجم ازایران تـــحت عنوان (نگاهی بر مجنون ولیلی امیر خسرو) مطالبی در باب این منظومه بیان داشت و مقدمهٔ آن را قرائت نمود.

پروفیسر انورعلی یف ازاتحاد شوروی در باره «زمان رنسانس شرق وامیرخسرو» سخن گفت، وازگروهی ازشخصیت هاورجال فرهنگی کشورمابه عنوان افرادی که دررنسانس شرق نقش داشتند یاد آوری نمود.

سخنران بعدی پروفیسرپتناگرازهندوستان بودکه تحت عنوان «امیرخسرو وایجاد شعردر زبان هندی» شرح مبسوطی بزبان انگلیسی درباره ترکیب یافتن فرهنگ‌اسلامی بافرهنگ هندویی درشبه قارهٔ هند وتأثیر سازنده و موثر تصوف اسلامی درین ترکیب انسانی و آغاز زندگی نوین فرهنگی درهند که ازنتایج سودمند آن ترجمه آثار سانسکریت به زبان دری بود وازعلاقه یی که خسرو بلخی بزبان وموسیقی ومردم هندداشت وازعلاقه یی کـه امیرخسرو درنه سپهر به هند وهندی نشـان داده ودرباره گیاهان وجانوران آن سخن گفته ومزایای هند رابابرتری های خراسان کشور پدری خویش مقایسه نموده وبالاخره امکـان اینکه امیرخسرو که زبان هندی رابه نیکویی میدانست درآن زبان ازخود شعر نیزبیادگار گذاشته باشد بیان کرد.

درپایان این جلسه چندنسخه مهم ازآثار امیرخسرو بلخی که درافغانستان موجود است توسط یکی ازموظفین انجمن تاریخ معرفـــی وشناسانده شد ودرپایان شامـلان کنگره از گنجینهٔ نسخ خطی‌کابل درمنزل فوقانی عمارت وزارت اطلاعات وکلتور بازدید نمودند.

جلسه پنجم کنگرهٔ ساعت ۳ بعداز ظهرروز ۲٤ حوت باسخنرانی پوهاند محمد رحیم‌الهام تحت عنوان «جلوه هایی ازمختصات سبـک هندی شعر دری درغزلیات امیرخسرو» آغـاز شد. ناطق مذکوردرین سخنرانی درباب اینکه آیاامیرخسرو بلخی رامی توان موجد سبـک شعر معروف به هندی دانست ؟ سخن گفت وجوانه های این سبك رادر غزل های شاعر نشان داد وسرانجام نتیجه گرفت که سبـک غزلسرایی خسرو رامی توان درمرز انحراف ازسبك شایع خراسانی آن وقت ومبتنی بر نوعی ازنوگرایی که درمرحله کمال به سبك هندی معروف گردید دانست. پس از وی دکتورمحمد یعقوب واحدی ذیل عنوان «امیر خسرو وامیر علیشیرنوایی» تأثیرات اشعار و افکار خسرو بلخی رابرآثار واقوال صدراعظم دانش پژوه وسخندان دوره تیموری خراسان بررسی کرد وشواهد مختلفی ازاقوال هردو بزرگ مرد، ارائه داد.

جلسه ششم واپسین جلسه این کنگـره بود. درآغاز آن پوهاند عبدالشکوررشاد تحت عنوان «امیرخسرو بلخی هندی شاعری» تأثیر امیرخسرو رادرفرهنگ هندی ومیزان اطلاعات

اورا اززبان وادب هندی بررسی نمود. دومین سخنران مجلس پوهاند میـــر حسین شـاه «مطالبی دراوضاع سیاسی واجتماعی محیـط امیرخسرو» بیان کرد وطی آن به تفصیل از سازمان های اداری زمان ورجال مسندنشین معاصر خسرو وتشکیلات سیاسی مرکـــز و ایالات هند وزبان رسمی واداری هندوستان درآن روزگار وزبان کتیبه هاو مسکوکـــات واوضاع علوم وادبیات وآثار مهمی که درین عصر ایجادشد وتأثیر مهاجرینی‌که ازخراسان «افغانستان امروز» به هند رفتند در ادب و فرهنگ آن سامان وتأثیرعرفان خراسانی در هند وسلسله های مهم عرفانی وآداب وطبقات مردم وروابط میان مسلمانان وهندوان ونقش امیرخسرو درادب وفرهنگ هندوستان اشعار شیر وشکروی (دری هندی) اطلاعاتی دقیـق ومستند ارائه کرد .

آخرین سخنران این محفل علمی دکتور روان فرهادی معنی عشق رادر اشعار خسرو بررسی کرد ومعانی عشق راازدیدگاه خسرو اعم ازجنبه های آسمانی وپهلو های زمینی آن مورد بحث قرار داد .

درپایان آخرین جلسه مجلس علمی تحقیق برامیرخسترو (مرکب از دانشمندان افغانـی، هندی، ایرانی، شـــوروی و بنگـــله دیش) قطعنامه یی‌که بنام طرح‌کابل مسمی خواهـد شد دردوفصل بتصویب رسید .

فصل اول این قطعنامه شامل چند مرحله است. مرحله اول‌که دارای چهار ماده میباشد ترتیب فهرست نسخه های خطی امیرخسرورا بوسیله جمع آوری مندرجات فهرست هـــای چاپ شده ونسخه های چاپی و خطی کمیـاب امیرخسرو جمع آوری نام های نسخه های خطی که فهرست آن چاپ نشده و چـــاپ فهرسنت نسخه های خطی وچاپی وتهیه عکس نسخ ومیکروفلم هاصورت خواهد داد مرحله دوم تهیه متن انتقادی کلیه آثار موجود امیر خسروکه تعیین نحوهٔ واحد نقل برداری متن درزمینه رسم الخط ونقطه‌گذاری، تقطیع‌عبارات وبندها وفصول. ومعیار انتخاب نسخه بدل ها درحواشی وانواع فهرست هابه عنوان گــام مقدماتی آن شمرده شده است . درمرحله‌دوم تهیه متن انتقادی دیوان های پنجگانه بامقدمه های منثور وفهرست های لازم برای تسهیل رجوع به اشعار دیوان وتکمیل متن هـــا ی انتقادی مثنوی های خمسه وتهیه متن انتقادی مثنوی های پنجگانه واقعه نگاری وتهیه متن های انتقادی آثار منثور ، تهیه متن هـــای انتقادی نظم ونثر که قبلاشناخته شده ویابر اثر تحقیقات جدید کشف خواهد شد، تهیه متن معتبر متن های دری آمیخته به زبان هندی ویا خالص بزبان هندی باترجمه دری‌آن وچاپ عکسی ازنسخه های معتبر وهنری در نظـر گرفته شده است .

مرحلهٔ سوم چاپ متن های انتقادی وتهیه کتاب شناسی کامل درباره امیر خسرو اعـم ازکتب ومقالات رادر بردارد .

مرحله چهارم در شش ماده چاپ مجموعـه آثار امیر خسرو رااحتوا کرده است .

مرحله پنجم تهیه وچاپ متن های قدیـم راکه درتحقیق برزندگانی وآثار امیر خسـرو سودمند است بشمول آثار حسن سنجری و

نظام‌الدین اولیا وشروحی که دربارهٔ آثار امیرخسرو وجود دارد دربردارد .

فصل دوم در شش ماده حاوی اقدامات اجرایی است وبموجب‌آن انجمن تاریخ وزارت اطلاعات وکلتورافغانستان به همکاری ریاست پوهنتون کابل موظف به مکاتبات و تبادل خبرهای مربوط به عملی شدن طرح کابل خواهند بود واز طریق شعبه فرهنگی وزارت امور خارجه جمهوریت افغانستان این طرح وجریانات مابعدرابه دول علاقمنداطلاع خواهد داد ، تاتقسیم کار درمورد اجرای این طرح بطور لازم وموثر وباهم آهنگی صورت گیرد. حکومت جمهوریت افغانستان متن این فیصله نامه رابه توجه مدیر عمومی یونسکو رسانیده مساعدت آن موسسه رادراجرای مراحل این طرح وفراهم‌آوردن امکانات مزیدجلب خواهد کرد .

درماده آخراین فصل تذکار داده شده است که بمنظور اجرای موثر وبهتر طرح کابل امیداست کمیته یی درآینده به اشتراك کشور های علاقمند تشکیل شود .

کنگرهٔ تحقیق دراحوال وآثار امیر خسرو که به همت وتلاش وزارت اطلاعات وکلتور برگزار شد یك هفته دوام داشت و بتاریخ ۲۸ حوت ۱۳۵۳ اختتام یافت . همزمان باآغاز این کنگره وزارت اطلاعات وکلتور گزیدهٔ آثار امیر خسرو رادرسه جلد بچاپ رسانیده دردسترس علاقمندان گذاشت . افزون براین جزوهٔ مختصری نیزدرشرح حال ومعرفی آثار این گوینده نامدار ازطرف این وزارت منتشر شد وقبل ازگشایش کنگره آماده توزیع بود ومجموعه مقالاتی که درین کنگره خوانده شد نیزبزودی چاپ خواهد شد .

شاملان‌کنگره علمی امیرخسرو دردعوت هایی اشتراك‌کردندکه ازطرف وزیراطلاعات وکلتور، وزیرمعارف ، رئیس پوهنتون وښاروال کابل به افتخار آنان درهوتل کابل، رستوران باغ بالا، رستوران خیبر ورستوران قرغه ترتیب شده بود .

اعضای کنگره ازآثار تاریخی هده درجلال آباد بازدید نمودند ودردعوتی که از طرف مستوفی آن ولایت برای آنان ترتیب شده بود شرکت نمودند .

آنان به بلخ رفتند وپس ازشرفیابی در آستان شاه ولایتمآب ازکارخانه کود وبرق مزار شریف وآثار شگفت انگیز بلخ بامی چون دژکهن بلخ، مسجد خواجه ابو نصر پارسا، آرامگاه شاعرهٔ شهید رابعه ومسجد نه‌گنبد که بازماندهٔ آن ازشاهکار های عظیم معماری خراسان دردوره اسلامی بشمار میرود بازدید نمودند وپس از شرکت دردعوت والی بلخ وحاکم وښاروال شهر بلخ به سمنگان رفتند وتخت رستم وشگفتی های‌کاخی راکه دردامان واندرون کوهی در سمنگان در ادوار قبل ازاسلام بناشده مشاهده کردند و پس از اشتراك در دعوت والی سمنگان را هی کابل شدند ودر پلخمری از طرف حاکم وښاروال آنجامورد پذیرایی قرار گر فته شامگاه همان روز به کابل برگشتند .

وزارت مخابرات

درساحهٔ پست :

به وجودآمدن نظام جوان ومترقی جمهوریت درکشور عزیز ماانکشاف خدمات پستی همگام باسایر تغییرات وبهبودی اقتصادی واجتماعی صورت گرفته است .

در حصهٔ پرسونل حتی الوسع کوشش‌شده است تانیرو های بشری جوان کشور چه از طبقهٔ اناث وچه ذکور بکار انداخته شود تادر کیفیت وکمیت کار روزانه شعبا ت پستـــی بهبودی رخ دهد . تعداد فارغان صنوف ششم الی نهم که بحیث پسته رسان ایفای وظیفه مینماید روبه ازدیاد است . تا بدینوسیلـــه سرعت وصحت درتوزیع پستهٔ تأمین شــده بتواند . فارغین صنوف دوازده وپوهنځی های حقوق ، اقتصاد وادارهٔ انستیتوت صنعـت در شعبات مربوطهٔ پستی مشغول خدمت اند .

یك سلسله اصلاحاتی در ساختمان داخلی بعضی پسته خانه های شهرواقع در نقـــاط پرازدحام ازقبیل چهار راهـــی پشتونستان جادهٔ میوند ونادرشاه مینه صورت گــر فتـه تامطابق به ضروریات عصر خـدمات بیشتر و بهتر پستی عرضه شده بتواند. تغییرعمده‌ایکه درساحهٔ خدمات پستی درظرف ســال ۱۳۵۳ گردیده‌است هماناخارج ساختن سیستم توزیع پسته ازحلقهٔ مرکزیت میباشد . در سابـــق عموم مراسلات وارده ازخارج وداخل مملکـت درادارهٔ پست مرکز جمع شده وتوسط پوسته رسانها بتمام نقاط دور ونزدیك شهر توزیـع میگردید ، اماا‌کنون که شهر کابل انکشـاف یافته ومبدل بیك شهر بزرگ‌کلتوری، صنعتی وتوریستی شده‌است ایجاب یافتن یك‌سیستم جدید وپراتیك را مینمود که بعداز مطالعـــه وسنجش ریاست پست بالاخره بدین نتیجـه رسید که توزیع پست درشهر کابل بائیست ازحالت مرکزیت برآمده بصورت حوضه ئـی درآید فعلا ازچهار نقطهٔ شهر یعنی از حوزهٔ اول مرکزوزارت حوزهٔ دوم پسته خانه نادرشاه مینه، حوزهٔ سوم پسته خانه کارته چهار و حوزهٔ چهارم پسته خانه شهرنوصورت بگیرد. پسته بعداز ورود بمرکز به طور سر بسته به‌زودترین‌وقت به حوزه های چهارگانه‌ارسال وبعداً توزیع میگردد، جهت شناسایی بیشتر مراجعین محترم‌بااین سیستم‌جدیدتوزیع‌جزئیات آنرادرپسته‌خانه‌های‌مربوطه مطالعه‌کرده‌میتوانند تنظیم وترتیب نرخنامه بین المللی جدیدپستی تحت کار بوده مقررات پست‌که به تصویـــب مجلس عالی وزراء ومنظوری حضور قائد ملی ورئیس دولت رسیده است ، بعداز نشــر در جریدهٔ رسمی نافذ خواهد شد .

مجادلهٔ پسته خانه هاعلیه ارسال ومرسول مواد مخدره بداخل وخارج کشور رویهمرفته تشدید یافته ودرین زمینه موفقیت های نصیب شده است وباشتراك مساعی ادارهٔ پســـت وقوماندانی محترم عمومی امنیه فعالیت درمورد دستگیری مرتکبین آن ادامه دارد .

بتعداد تخمیناً ۹۷۵۰۲۶۹ مراسلات عـادی وراجستری پارسل ومطبوع داخله و خارجـه فضائی وزمینی وارد وتوزیع بتعــداد تخمینـاً ۳۹۰۱۶۰۳ مراسلات ازقبیل مکاتیب مطبـــوع پست کارت پستهٔ کوچك وهم پارسل هـای

پستی بداخل کشور وممالك مختلف جهـا ن صادرگردیده است ۲٦ قرار داد پسته رسانی بین وزارت مخابرات وترانسپورتهای انفـرادی در نقاط مختلف کشور عقـد گـردیده اسـت ٥٥ عدد پست بکس درپسته خانه های مرکزی شهرنووکارتهٔ چهار بدسترس مشترکین جدید گذاشته شده است بتعداد ٦٠ عددپست بکس جدیدآدرپسته خانه نادرشاه مینه اعماروتصب گردیده مورد استفادهٔ مراجعین گذاشته شـده است، ٤١ نفر مامور پستی درکورسهای مرکز تربیوی مخابرات واقع یکه توت حصه گـرفته معلومات تازه درامور خدمات پستی حـا صل نموده اند . ٦٩ پایه صندوق پستی جهـت انداختن مکاتیبیکه قبلا تکت پستی مطابق به جدول نرخنامه برروی آن نصب شده درنواحی مختلف شهرکابل و۳۱ پایه درمراکز وولایات کشور نصب شده است . عواید سال ۱۳٥۳ در ساحه خدمات پستی تخمیناً بـالـغ بـر ۳۲۹٤۸۳٦٥ـ افغانی شده است در حصهٔ طبع ونشر تکتهای پستی باید گفت‌که در سـال ۱۳٥۳ به تعداد ٦٦۰۰۰۰ قطعه تکت پستـی به‌قیمتها، سایزهاومناسبت‌های ملی‌وبین‌المللی وبه تعداد ۸۳۰۰۰ قطعه ایروگرام طبع ونشر گردیده است .

باساس پلان انکشافی وزارت،کار اعمار و تاسیس چند پسته خانه درنقاط پرازدحام شهر ازقبیل کارتهٔ پروان ، بریکوت (کنارباغ‌وحش) مرکز کارته نو (سیدنورمحمدشاه مینه) ووزیر اکبرخان مینه ادامه دارد .

درساحهٔ تیلفون وتیلگراف :

چون تدویر سالم وحفظ ومراقبت صحیـــح دستگاه های تخنیکی به‌پرسونل ورزیده‌احتیاج دارد بناء به منظوربلند بردن سویهٔ پرسونل تخنیکی کورسهای قصیر المدت درمرکزتربیوی مخابرات دایر وتوسط متخصصیـن داخـلی و خارجی تدریس عملی ونظر ی صورت گـرفته است .

بادرنظر داشت امکانات تخنیکی ووسایـل دست داشته به تعداد تقریبا ۱٦۰۰ لین‌اتومات ولین هوایی برای مراجعین محترم در کـــابل درنواحی شیرشاه مینه، شهرنو مرکـز کابل سید نورمحمد شاه مینه ، خیرخانه مینه، قلعهٔ زمانخان ، بینی حصار قلعچه، چهاردهی و در سایر ولایات کشور تمدید گردیده اسـت .

ازاینکه دستگاه های اتومات شیر شاه مینـه شهرنو وتوسعه مرکزی درسالهای ۱۳٤٦و۱۳٤۷ به فعالیت آغاز نموده یکتعداد زیاد لینها برای مراجعین آن وقت تمدید شده است . باگذشت زمان وتاثیر حالات جوی سیم لینهای یکتعداد مشترکین خراب شده وهمیشه سبب خرابـی لین های شان ومشکلات شعبات مربوطه‌گردیده است . بهمین منظور تصمیم گرفته شد تالین های مذکور بمصرف مشترکین توسط پرسونل فنی این وزارت تجدید گردیده وتا انـــدازهٔ زیادی ازخرابی لینها خصوصاً درایام بارندگی وزمستان جلوگیری شده است . تعداد لینهای تجدید وترمیم شده در حدود ٥۰۰۰ میرسد .

چون تقاضا برای تمدید لین های تیلفـون درمرکز وولایات همیشه موجود میباشد بهمین منظور برای فراهم آوری تسهیلات بیشتـــر مراجعین یکتعداد تیلفونهای اتومات و لوکـل

بطری هوایی که ازخارج خریداری شده بود بعدازمواصلت بکابل به ولایات کشور ارسال شده است .

برای تدویر وحفظ ومراقبت بهتر دستگاه های تخنیکی به خریداری یك اندازه سامان وپرزه جات بادرنظرداشت توان مالی از خارج اقدام گردیده است .

نظربه قانون تیلفون چون اصلاح و ترمیم دستگاه های مخابراتی مربوط به وزارت مخابرات میباشد در جریان سال ۱۳۵۳ یکتعداد زیاد سوچبورد های موسسات رسمی ازطرف پرسونل تخنیکی این ریاست اصلاح و ترمیم گردیده است . درجریان سال ۱۳۵۳ برای بهبود وضع مخابراتی کشور یك اندازه سیم وسامان به ولایات ارسال شده درتمدیدتجدید وترمیم لینها اقدام شده است .

داشتن ارتباط تیلفونی و تیلگرافی صحیح بین مرکز وولایات وهمچنین بین محالات ولایات مستلزم حفظ ومراقبت جدی لینهای عمومی میباشد به همین اساس درجریان سال ۱۳۵۳ یکتعداد گروپ های فنی وزارت با سامان ووسایل دست داشته وهمچنین پرسونل فنی مربوط مخابرات هرولایت درتمدید، تجدید و اصلاح لینهااقدام نموده وطول مجموعی لینهای هوایی تمدید شده واصلاح شده به ۵۰۰۰ کیلو متر میرسد رهنمای تیلفون مرکز کابل قبلادر سال ۱۳۵۰ طبع گردیده بودکه ازآن تاریخ تاحال یکتعداد زیادلینهای جدیدبرای مشترکین رسمی وشخصی تمدید گردیده وعلاوتاًازچاپ سابقه فعلا پیدایش ندارد . بناء وزارت مخابرات درمورد طبع یك رهنمای جدید که شامل تمام نمرات مشترکین تیلفون های رسمی وشخصی باشد اقدام نموده طبع آن تکمیل وبدسترس علاقمندان گذاشته شده‌است.

یکتعداد دستگاه های بی سیم‌که از طرف ملل متحد طور مساعدت به منظور بهتر ساختن ارتباط تیلفونی وتیلگرافی یکتعدادولایات‌کشور که فاقد لینها ی اساسی میباشد وبامرکزکابل ارتباط رادیویی دارد بدسترس ماگذاشته بوده یکتعداد آن نصب وتعداد باقیماندهٔ آن در سال ۱۳۵٤ نصب وشروع بفعالیت خواهد نمود .

درسال ۱۳۵۳ به اثر جد یت وفعالیت پرسونل این وزارت مساعدت وهمکاری بیشتر موسسات رسمی ومشترکین محترم در مرکز کابل وولایات درحدود هشتاد وهشت ملیون افغانی عاید ازمدرك ثابت اضافه مخابره خارج حوزه (ولایتی) مخابره بین المللی و فروش سیم وسامان واجرت و انتقال لینها بدست آمده است .

درجریان سال ۱۳۵۳ ازمدرك تیلگرامات داخلی وخارجی درمرکز وولایات در حدود چهل وپنج ملیون افغانی عاید بدست آمده است .

ارتباط تیلفونی وتیلگرافی نه تنهابین مرکز کابل وولایات برقراربوده بلکه بین افغانستان ویکتعداد ممالك خارج بصورت مستقیم ویا ترانزیت بر قرار میباشد و در جریان سال به‌ترتیب ذیل مخابره های تیلفونی وتیلگرافی صورت گرفته است .

تعداد تیلگرامات که بین مرکز کابل وسایر ولایات کشور تبادله گردیده است در حدود ۲۰۰۰۰۰ قطعه .

تعداد تیلگرامات که بین افغانستان وممالك خارج تبادله گردیده است در حدود ۲۱۵۰۰۰ قطعه .

تعدادمخابره های تیلفونی(ازطریق سوچبورد هادرغرفه های محصولی بی سیم) بین کابل وسایر ولایات کشور وهمچنین بین ولایات ومحلات صورت‌گرفته است درحدود ۸۵۰۰۰۰ مخابره .

تعداد مخابره های تیلفونی‌که بین افغانستان وممالك خارج صورت گرفته درحدود ۸۵۰۰۰ مخابره .

درمرکز کابل وشهر ها ی کندهار ، هرات ومزارشریف دستگاه های تیلفون اتومات به ظرفیت مجموعی ۱۷۷۰۰ لین موجود میباشدکه درجریان سال ۱۳۵۳ درحدود ۳۸ ملیون مخابره تیلفونی‌ازتیلفون های رسمی وشخصی مشترکین اتومات صورت گرفته است .

دستگاه تیلکس که قبلا درسال ۱۳۵۱ خریداری گردیده بود اخیراً تمام سامان آن بکابل رسیده وبسته کاری آن توسط پرسونل فنی این وزارت و کمپنی فروشنده شروع شده است ، امید است‌که درنیمهٔ اول سال ۱۳۵٤ بسته کاری آن تکمیل وشروع بفعالیت نماید .

دستگاه های کریر که قبلادرسال ۱۳۵۲ خریداری شده بود اخیراًبکابل مواصلت نموده ودر آیندهٔ قریب دربسته کاری آن در مرکز کابل ویکتعداد ولایات اقدام خواهد شد که باتکمیل‌آن تسهیلات بیشتری‌تیلفونی وتیلگرافی بین مرکزکابل وولایات فراهم خواهد شد .

مدیریت حسابات خارجهٔ آمر یت ارتباط بین المللی این وزارت درجریان سال ۱۳۵۳ مبالغ آتی رااز رهگذر خدمات تیلفون تیلگراف وپست بعداز بیلانس ازممالك خارج حصول وبه حساب دولت شامل نموده است :

۱ـ	۱۰۹۷۰۲ر۲۰	دالر امریکایی
۲ـ	۳۸۵٤۳ر٤۰	دالر کلیرنگ .
۳ـ	۱۱٤۹٦۰ر۹۲	پوند سترلنگ .
٤ـ	۲۵۵۰۹٦ر٦٦	کلدار هندی .
۵ـ	۱٦٤۳ر۰۰	مارك جرمنی .
٦ـ	۵۵٦۹ر۰۰	افغانی .

درساحهٔ پلانهای انکشافی :

۱ـ پروژه اتومات خیرخانه مینه ، بنابرفع نیازمندی اهالی خیرخانه مینه نصب یکدستگاه تیلفون اتومات ۱۲۰۰ لینه درپلان چهارم انکشافی گنجانیده شده وخریداری دستگاه وسامان مربوطهٔ آن ازقرضهٔ آلمان مدنظرگرفته شده است وزارت مخابرات ساختمان یك تعمیر مجهز وعصری رابرای نصب دستگاه مربوط ویك پسته خانه عصری شهری رادر جوار شمال وشرق پارك خیرخانه‌مینه توسط دستگاه ساختمانی افغانی روی کار گرفته است که کار ساختمان تعمیرتاکنون سی فیصدپیشرفته است .

۲ـ پروژهٔ تعمیرات پسته ومخابرات:

وزارت مخابرات در گذشته نسبت عدم تعمیرات پسته ومخابرات طبق شرایط امروزی دراکثر ولایات کشوردچار تکلیف بودوهمچنان بنابر تو سعهٔ شهر کابل جهت نیازمندی وسهولت همشهریان عزیز تجویز گرفته است

تاچند پسته خانهٔ شهری رادر اکثر نقاط شهر کابل اعمار نماید بهمین منظور ساختمان تعمیرات پسته ومخابرات راطبق نقشه های مرتبه وزارت فواید عامه درولایات لوگر، تخار میدان ، شهرغزنی، ارزگان ، غورات ، بادغیس وهمچنان ساختمان پنج پسته خانهٔ شهری را درسید نورمحمد شاه مینه، اکبرخان مینه کارتهٔ پروان، دهمزنگ وچوك ده بوری درپلان چهارم گنجانیده است .

۳- پروژهٔ مانیترنگ :

وزارت مخابرات بنابر احساس ضرورت خریداری دودستگاه مانیترنگ سیار وثابت را درپلان چهارم انکشافی پیش بینی نمود که بعداز طی مراحل دودستگاه مذکور ازبودجهٔ دولت خریداری شده است .

٤- پروژهٔ دستگاه بیسیم مربوط تیلکس:

طبق پروگرام پیش بینی شده جهت نصب دستگاه های رسیوروترانسپتر اعمار دو تعمیر عصری درمحوطه های تیلگرافخانه یکه توت ومهتاب قلعه تحت کارگرفته شده است .

٥- پروژهٔ چینل مزار حیرتان :

ساختمان لین چینل سیستم‌مزارالی حیرتان شامل پلان چهارم انکشافی بوده ومصارف اسعاری آن ازقرضه اتحاد شوروی تمویل میگردد طبق پلان پیش بینی شده‌درین اواخر سروی مقدماتی‌پروژهٔ متذکره توسط متخصصین افغانی وشوروی تکمیل ودر صورتیکه سامان آن تهیه شود کار پروژهٔ مذکور امسال آغاز خواهد شد .

٦- پروژهٔ مایکروویف وتروپوسکتر :

افغانستان قبلا درجمله سیزده مملکت دیگر شامل پروژه شبکه مخابرات آسیاگردیده است که خط سیر شبکه مطلوبه در افغانستان به سیستم مایکروویف بوده وازطریق تورخم جلال آباد بکابل واز آنجابه کندهار ، هرات واسلام قلعه به ایران وصل خواهد شد .

علاوتاً برای اجرای مخابره های افغانستان وهندوستان وقسمتی ازمخابره های ترانزیتی یك دستگاه سیستم تروپوسکتر در جلال آباد مدنظر گرفته شده است .

دومین جلسه کوارد نیتر های داخلی منطقه فرعی چار (افغانستان ، ایران وهندوستان) دربرج اکتوبر ۱۹۷٤ در کابل دایرشده. درین جلسه پروگرام سروی نهایی این پروژه در داخل افغانستان طرح گردیدکه باساس این پروگرام سروی نهایی در برج اپریل ۱۹۷٥ توسط متخصصین وعملهٔ افغانی شروع وکارآن مدت هشت ماه رادر برخواهد گرفت .

مرکز تربیوی مخابرات :

۱- تاسیس سه کورس پستی شش هفته‌ئی برای ٤٥ نفرمامور داخل خدمت .

۲- تاسیس سه‌کورس تخنیکی قصیرالمدت درساحات سوچبورد های کیبلی پاور پلانت تیلفونی اتومات برای مامورین فنی داخل خدمت .

۳- اخذ امتحانات سمستراول طلاب وترتیب نتایج آنها .

٤- ترتیب وتنظیم کتابخانه ازنگاه لوازم وتجهیزات .

٥- تعیین کمیته های تدریسی و بررسی امورلیلیه به منظورمقررات لیلیه وزارت جلیلهٔ معارف

POSTES AFGHANES
1974
5 AFS

POSTES AFGHANES

وزارت صحیه

ازآنجائیکه صحت اساس زندگیست و این دومفهوم چنان بهم آمیخته اند که نمیتوان تجرید یکی راازدیگری قیاس نمود ، فردوفامیل وقتی موفق است که از نعمت صحت بیشتر برخوردارباشند . بنابراهمیت صحت ورول آن درحیات فردی واجتماعی دولت جمهوری افغانستان به سکتور صحت توجه جدی مبذول داشته اند.

بتأسی ازاهداف دولت جمهوری جوان افغانستان وزارت صحیه حتی المقدور سعی میورزد تا فعالیتهای صحی رادرتمام مملکت مطابق روحیهٔ افغان روغتیاپروگرام بسط وتوسعه دهد تاآن عده ازهموطنان که درقراء وجاهای دوردست حیات بسرمی برندازتسهیلات صحی استفاده بعمل آورده وازنعمت صحت محروم نگردند .

وزارت صحیه درطول سال ۱۳۵۳ ازطریق مختلف درساحهٔ خدمات صحی در کشور قدم های موثر برداشته است ازقبیل :

۱ــ تکمیل وافتتاح شفاخانه صد بستر هاشم زیرنتون .
۲ــ دایر نمودن کورس مدیکل ریکارد دورهٔ شش ماه بغرض خدمات احصائیوی طبی .
۳ــ پنج کورس توجیهی اورینتیشن وتجدیدمعلومات برای تکنیشن ومعاونین لابراتوار ،
٤ــ کورسهای تغذی موسسه صحت عامه .
٥ــ دایرشدن پنج پولی کلینیك در مرکزکابل .
٦ــ بیست وهشت نفر متعلم شامل مکتب لیلیه ومعاونهٔ نرس قابلگی گردیده اند .
۷ــ تدویر کورس دوماهه نرسنگ درموردسرویس های ادارهٔ نرسنگ درساحهٔ لابراتوار.

لابراتوار های جدید :

درشفاخانه نیمروز، درمرکز صحی شیندند انادره، غوریان ، گلران، یحیی خیل، کتواز غزنی، مرکزصحی فرخار، خواجه غار، چاه آب کشم، خوست وفرنگ علاوتاً تجهیزات لابراتواری شفاخانه کندهار، هرات، مزارشریف ومراکز صحی غوربند تکمیل گردیده .

همچنان لابراتوار هادرمراکز صحی شهری ازقبیل علاؤالدین ، چاردهی و پولی کلینیك شاه شهید (ع) ، جاده میوند، میرویس میدان خیرخانه مینه جدیدآدایر شده ، علاوتاً یکتعداد لابراتوارهاازقبیل شیوکی، غوربند، دشت ارچی میربچه کوت، شکردره ، پنجشیر ، بگرام تگاب، نجراب وولسوالی کامه کلینیك منزل باغ کندهار ازنگاه تجهیزات مکمل شده اند. باید علاوه نمودکه آمریت لابراتوار مرکزی در سال ۱۳۵۳ بمنظور توحید وانسجام پروگرام توسعة آن به ولایات به صفت یکواحد دومی ریاست طب معالجوی مربوط گردیده است و اعمار الحاقیهٔ آن آمریت بهمکاری انجمن خا نمهای دیپلومات ازسرمایهٔ دولت بپایه تکمیل رسیده است .

کلینیك دندان :

کلینیك های دندان علاؤالدین وخیرخانه مینه

جدیداً تجهیز ودر پولی کلینیك های مربوطه شروع بفعالیت نموده وهمچنان کلینیك دندان درمرکز صحی جاغوری وولایت غزنی افتتــاح شده است و طی سال ۱۳۵۳ کــورس تداوی دندان وبیره دایرشده بود ازجمله بتعداد ۱٤نفر فارغان آن درمرکز وولایات کشوربوظیفه‌گماشته شده‌اند وبه تعقیب آن کورس دیگری با ۲۲نفر شاگرددایر گردید .

اکسریز ها :

درسال ۱۳۵۳ یك پایه دستگاه اکسریزدر ولایت نیمروز ودوپایه جدیداً درولایت هرات ننگرهار، ارزگان نصب گردید . همچنان کورس های اکسریز ازقبیل کورس عالی رادیولوژی به تعداد ۱۸ نفر شاگرد بعدازدورهٔ دو سال اختتام یافت .

نصب یك دستگاه بزرگ اکسریز در مرکز ریاست موسسات اکسریز درکابل قابل تذکر میباشد . دراثر ترمیمات اکسریز وزیراکبرخان روغتون تسهیلات لازمه رابرای مریضان داخل بستر فراهم آورده است .

شفاخانه ابن سینا :

چهار ویزدنت درسرویس جراحی و داخلهٔ ابن سینا روغتون تحت پروگرام تربیوی گرفته شده است .

موسسه صحت طفل :

درسرویس جراحی عمومی شش نفر داخله، شش نفراورتوپیدی، سهٔ نفرگوش وگلون، دو نفر انستیزی ، دونفر تحت پروگرام تربیوی قرار گرفته شده اند باساس پروتوکول منعقده بادولت هند تعداد شش نفر دوکتور بااستفاده ازفیلوشپ هادررشته های اورتوپیدی، داخله جراحی عمومی . به میعاد سه الی چهار سال به هند اعزام شده اند .

شفاخانه وزیر اکبرخان :

درین شفاخانه ضمن پروگرامهای تربیــوی دکتوران درسرویس های ذیل بصورت عمومی ۳۱ نفر تحت پروگــرام های تربیوی قـــرار گرفته اند :

سرویس داخله	۱۰ نفر.
سرویس جراحی	۱۱ نفر.
سرویس گوش وگلون	۱ نفر.
سرویس انستیزی	۱ نفر.

علاوتاً فعال شدن ورکشاپ تخنیکی، تعدیل رژیم غذایی مریضان تجهیز مکمل وتدویر و فعال ساختن پولی کلینیك وزیر اکبر خـــان جراحی صغیره درین کلینیك وبکار انداختــن دستگاه لابراتواری درپولی کلینیك مذکــور با تعدیل سیستم آن قابل تذکر است .

آمریت کلینیك صدری :

درزمرهٔ سایر پروگرامهای تربیوی و فعالیت های‌کلینیك صدری فعال‌ساختن دوشعبهٔ مراقبت جدی والکتروکاردیوگرام وتحت تربیه گرفتن هشت نفر ایزدنت قابل تذکار است .

پولی کلینیك مجانی :

فعالیتهای این پولی کلینیك توسط جــدول ذیل ارائه میگردد :

داخله	جراحی	انجمن رهنمای خانواده	ولادی ونسائی	گوش وگلون	داخله و اطفال	جراحی اطفال
١٥٣٣٦	٤٠١٨	٧٠	٢٨٣٧	٢٣٠١٤	٤٣٤٧	٢٧٥

عقلی وعصبی	دندان	جلدی	چشم	لابراتوار
٤٣٦٦	٢٠٧٨	٢٢٥	٢٦٤٠	١٨٤٠

همچنان شفاخانه جدید الاعمار ٤٤ بستـــرخوست منحیث ارتباط تخنیکی وفنی از پروژه انکشاف پکتیا مجزاء وبوزارت صحیه تسلیم‌داده شده که درحصه نیازمندی های صحـــی منطقه فعالیت دارد .

درساحه ساختمانی :

الف ــ پروژه های که درسال ١٣٥٣ بپا یه‌اکمال رسیده است :

١ــ **پروژه ستاك مرکزی تکمیل وافتتـاح گردیده است .**

٢ــ امورساختمانی مکتب نرسنگ از٣٠فیصد به ٨٠ فیصد ارتقاء نموده است .

٣ــ شفاخانه صد بستر زایشگاه هاشـــــم زیرنتون **تکمیل وافتتاح شده است .**

٤ــ شفاخانه های ٢٠ بستر بادغیس،کاپیسا ترینکوت مرکزحمایه‌طفل ومادرهرات وتعمیرات جنراتوری های بادغیس وهرات تکمیل شـــده‌است .

ب ــ **تعمیرات مراکز صحی** که تاکنون **تکمیل**شده اند :

١ــ تعمیر مرکز صحی شیوه کی .
٢ــ تعمیر مرکز صحی سرشاهی .
٣ــ تعمیر مرکز صحی خاص کنر .
٤ــ تعمیر مرکز صحی بگرام .
٥ــ تعمیر مرکز صحی سیدکرم .
٦ــ تعمیر مرکز صحی سیاه گرد .
٧ــ تعمیر مرکز صحی شینکی .
٨ــ تعمیر مرکز صحی روئی دوآب .
٩ــ تعمیر مرکز صحی قره باغ غزنی .
١٠ــ تعمیر مرکز صحی ازروی لوگر .
١١ــ تعمیر مرکز صحی مقر .
١٢ــ تعمیر مرکز صحی میدان شهر .
١٣ــ تعمیر مرکز صحی قرغه ئی .
١٤ــ تعمیر مرکز صحی دوشی .
١٥ــ تعمیر مرکز صحی اندراب .
١٦ــ تعمیر مرکز صحی خلم .
١٧ــ تعمیرمرکز صحی دولت آباد .
١٨ــ تعمیر مرکز صحی شورتیپه .
١٩ــ تعمیر مرکز صحی قرقین .
٢٠ــ تعمیر مرکز صحی سنگچارك .
٢١ــ تعمیر مرکز صحی لعل وسرجنگل .
٢٢ــ تعمیر مرکز صحی کشم .
٢٣ــ تعمیر مرکزصحی کجهٔ خوگیانی .

متباقی کار ساختمانی پروژه هاومراکزصحی بشدت جریان داشته وفیصدی کار آن ذیـــلا عبارتست :

الف ـ پروژه های مرکز :

۱ـ تعمیر ورکشاپ مرکزی ۳۰ فیصد .

۲ـ مکتب صحت عامه ۸۰فیصد تکمیل گردیده است .

پ ـ تعمیرات شفاخانه ها وپروژه ها ی صحی درولایات :

۱ـ تعمیر شفاخانه زابل ۵۵ فیصد .

۲ـ تعمیر بانك خون هرات ۷۸ فیصد .

۳ـ تعمیر اکسریز هرات ۷٤ فیصد .

٤ـ تعمیر نورهرات ۲۸ فیصد .

۵ـ تعمیرشفاخانه ۳۰بسترمرغاب ۳۵فیصد.

٦ـ تعمیرشفاخانه ۳۰بسترخان آباد۷٤فیصد.

۷ـ تعمیرشفاخانه ۲۰بستر آقچه ۷۱فیصد.

۸ـ تعمیر شفاخانه ۲۰بستربهسود۹۵ فیصد.

۹ـ تعمیر شفاخانه ۳۰بستر لغمان ۸۰فیصد.

۱۰ـ تعمیر شفاخانه کنرها ٦۰ فیصد .

۱۱ـ تعمیر شفاخانه اندخوی ۳۸ فیصد .

ج ـ تعمیرات مراکز صحی :

۱ـ مرکز صحی واز خواه ٦۷ فیصد .

۲ـ مرکز صحی شاه جوی ۸۰ فیصد .

۳ـ مرکز صحی ناوه ۱۸ فیصد .

٤ـ مرکز صحی گرمسیر ۱۰ فیصد .

۵ـ مرکز صحی نوزاد ۵۷ فیصد .

٦ـ مرکز صحی موسی قلعه ۱۸ فیصد .

۷ـ مرکز صحی میوند ۹۹ فیصد .

۸ـ مرکز صحی خاکریز ۳۵ فیصد

۹ـ مرکز صحی پنجوائی ۳۲ فیصد .

۱۰ـ مرکزصحی سپین بولدك ۲۵ فیصد .

۱۱ـ مرکز صحی ارغستان ٤۷ فیصد .

۱۲ـ مرکز صحی معروف ۱۳ فیصد .

۱۳ـ مرکز صحی اجرستان ۳۵ فیصد .

۱٤ـ مرکز صحی دهراود ۳۲ فیصد .

۱۵ـ مرکز صحی شهرك ۲۹ فیصد

۱٦ـ مرکزصحی چخاران ٤۰ فیصد .

۱۷ـ مرکز صحی پساوند ۲۹ فیصد .

۱۸ـ مرکز صحی تیوره ۱۹ فیصد .

۱۹ـ مرکزصحی اصل چخانسور ۱۹ فیصد .

۲۰ـ مرکز صحی پرچمن ٤ فیصد .

۲۱ـ مرکز صحی گلستان ۷۰ فیصد .

۲۲ـ مرکزصحی لاش وجوین ۷۳ فیصد .

۲۳ـ مرکز صحی قلعه کاه ٦۰ فیصد .

۲٤ـ مرکز صحی انارده ۷۳ فیصد .

۲۵ـ مرکزصحی شیندند ٦۸ فیصد .

۲٦ـ مرکز صحی ادرسکن ۲۵ فیصد .

۲۷ـ مرکز صحی انجیل ۲۷ فیصد .

۲۸ـ مرکز صحی گذره ۷۷ فیصد .

۲۹ـ مرکز صحی زنده جان ۷۵ فیصد .

۳۰ـ مرکز صحی غوریان ۸۲ فیصد .

۳۱ـ مرکزصحی اسلام قلعه ۵۵ فیصد .

۳۲ـ مرکز صحی کهستان ۵۸ فیصد .

۳۳ـ مرکزصحی پشتون زرغون ۵۰ فیصد

۳٤ـ مرکز صحی اوبی ۲۷ فیصد .

۳۵ـ مرکز صحی گلران ۲۵ فیصد .

۳٦ـ مرکز صحی کشك ۲۷ فیصد .

۳۷ـ مرکز صحی چشت شریف ۵۳ فیصد .

۳۸ـ مرکز صحی کرخ ۳۳ فیصد .

۳۹ـ مرکز صحی قادس ۳٤ فیصد .

٤۰ـ مرکز صحی قیصار ۲۸ فیصد .

٤۱ـ مرکز صحی درزآب ۲۷ فیصد .

٤۲ـ مرکز صحی بلچراغ ۲۷ فیصد .

٤۳ـ مرکز صحی کوهدامن ۸۳ فیصد .

٤٥ـ مرکز صحی جاغوری ٦٠ فیصد .
٤٦ـ مرکز صحی جغتو ١٥ فیصد .
٤٧ـ مرکز صحی شرن ٢٦ فیصد .
٤٨ـ مرکز صحی مالستان ٤٤ فیصد .
٤٩ـ مرکز صحی نهرین ٧٥ فیصد
٥٠ـ مرکز صحی ارغنداب ٤٠ فیصد .
٥١ـ مرکز صحی کوهستان ٤٠ فیصد .
٥٢ـ مرکز صحی نجراب ٩٤ فیصد .
٥٣ـ مرکز صحی اره کش ٩٠ فیصد .
٥٤ـ مرکز صحی بورکه ٤٠ فیصد .
٥٥ـ مرکز صحی چاه آب ٩١ فیصد .
٥٦ـ مرکز صحی اشکمش ٤٨ فیصد .
٥٧ـ مرکز صحی ینگی قلعه ١٦ فیصد .
٥٨ـ مرکز صحی جرم ٤٥ فیصد .
٥٩ـ مرکز صحی دره صوف ٧٥ فیصد .
٦٠ـ مرکز صحی شولگره ٥٠ فیصد .
٦١ـ مرکز صحی حصارك ٨٥ فیصد .
٦٢ـ مرکز صحی الیشتنگ ٥٠ فیصد .
٦٣ـ مرکز صحی چوکی ٨٣ فیصد
٦٤ـ مرکزصحی جاجی میدان ٩٠ فیصد .
٦٥ـ مرکزصحی شهرجدیدلوگر ٤٥ فیصد .
٦٦ـ مرکز صحی شیرین تگاب ٨٣ فیصد .
٦٧ـ مرکزصحی سرخ پارسا ٦ فیصد .
٦٨ـ مرکز صحی تولك ٢٥ فیصد .
٦٩ـ مرکز صحی قره باغ پروان ٨٣ فیصد .

پروژه های جدید نیم کاره که درسال ١٣٥٤ اکمال آن درنظر میباشد قرار ذیل است :

الف ـ اکمال تعمیر شفا خانه ٢٥٠ بستر ابن سینا .

٢ـ تکمیل ٢٨ پروژه صحی مرکزتوسط وادی هلمند ودستگاه ساختمانی هلمند وارغنداب

انستیتوت تهیه واکسین‌که دارای پنج تعمیر ومنجمله امورساختمانی تعمیراول آن٩٩فیصد ودومی ٨٠ فیصد وسومی ٢٠ فیصد در سال ١٣٥٣ به پایه اکمال رسیده ومتباقی امور ساختمانی پنج تعمیر متذکره درسال ١٣٥٤ تکمیل وحفر چاه عمیق ، سامان برق، مرکز گرمی وامور آب رسانی آن تکمیل خواهد گردید وزارت صحیه در سال ١٣٥٣ مطالعات مقدماتی اساسات جنریك راانجام داده است ودرموردتوریدآن درافغانستان باهمکاری موسسات ذیدخل مذاکرات دوام دارد ودرسال ١٣٥٤ تطبیق آن آغاز خواهدشد .

ب ـ فابریکه (تابلیت، ملهم،شربت‌سازی)این پروژه باهدف اینکه بتواندبایك ظرفیت‌تولیدی قناعت بخش قسمتی اعظم احتیاجات شفاخانه هاو سایر تقاضا کنندگان رارفع نماید فعلا این پروژه دردیپارتمنت پلان این وزارت تحت کار ومطالعه اقتصادی میباشد .

ج ـ باید متذکر شدکه الحاقیهٔ تعمیر جدید کلینیك دندان وارتقای‌آن بسویهٔ اکادمیك داخل پلان سال ١٣٥٤ اینوزارت میباشد .

د ـ تکمیل ورکشاپ وترمیم وسایل نقلیه و ترمیم سامان آلات طبی‌که مراحل ابتدایی راطی ودر صورت امکانات وشرایط مالی پرسونل و

قوای بشری بفعالیت آغاز خواهد کرد .

و ـ افتتاح ۱۰ مرکز صحی اساسی و۶۰مرکز فرعی درپروگرام سال ۱۳۵٤ گنجانیده شده است .

هـ ـ آغازکارساختمانی شفاخانه ۲۵۰ بستر کندهار طبق پروتوکولیکه بین دولت جمهوری افغانستان وجمهوریت مردم چین عقد قرار داد گردیده همچنان درسال ۱۳۵٤ درچوکات شرایط مالی درنظر است امور ساختمانی شفاخانه های اندخوی آقچه، لغمان ، کنرها، ارزگان، چمکنی خان آباد وزابل توسعه مرکز صحی شیندند به شفاخانه دد بستر، تکمیل تجهیز وتدویرخواهد شد .

علاوتاً درسال ۱۳۵٤ درتعدادی از شفا خانه های مرکز وولایات کشورکه فاقدسرویس جراحی واتاق عملیات میباشدبادرنظرداشت توان مالی وقدرت بشری جدیداً اعمار وبادرنظرداشت حق اولیت بفعالیت آغاز خواهد کرد .

برای رفع نیازمندی مریضان در نظر است ۳۰ بستر درموسسه صحت طفل و۷۰ بستر در زایشگاه کابل تزاید یافته وعلاوتاً بیش‌از ۲۵۰ بستر درشفاخانه های ولایات فوق الذکر که امور ساختمانی آن تکمیل میشود در بودجه عادی پیش بینی گردیده است .

توبرکلوز :

پیش بینی شده‌که تمام فعالیت های مجادلوی بمنظور کشف وقایع وبتعقیب‌آن تداوی بسویهٔ حوزوی ادامه یابد که فعلادرشش حوزه فعالیت شان جریان دارد. شعبهٔ توبرکلوز به منظور مراقبت وتوسعه فعالیت ها در مراکز صحی اساسی پیش بینی شده است .

فعلا در۲۰ ولایت مرکز مجادلوی توبرکلوزبه سویهٔ ولایتی ودر ۲ ولایت بشکل منطقوی موجود است . وهمچنان پروگرام بی‌سی‌جی که درصفحات شمال ازولایت سمنگان وکندز آغاز یافته بود ادامه دارد . وبدیگر ولایات توسعه خواهد یافت .

پروگرام های تر بیوی یك تعداد دوکتوران درانستیتوت های تربیوی بعدازاخذامتحان تحت تربیه‌گرفته شده اند برعلاوه برای ارتقاء سطح دانش‌علمی‌رشته‌های مختلف عامه‌کتگوری های مختلف پرسونل از طریق تجربه معلومات ریفریشر وامثال آن به پروگرام های مدنظر است .

درمکتب نرس قابله‌گی ۳۲ نفر تحت تربیه گرفته شده اند .

نشرات علمی :

کتابهای علمی تهیه گردیده قرارآتی است :

۱ـ کتاب درمورد امراض خون .

۲ـ کتاب درمورد امراض قلبی وعایی و امراض کلیه .

۳ـ کتاب درمورد امراض طب دندان

٤ـ کتاب درمورد امراض کرونر قلب .

همچنان قسمت های مهم جراحی وکتب امراض داخه وعصبی یکی بعد دیگری طبع خواهد شد .

وزارت معادن و صنایع

۱ـ فابریکه چینی سازی شاکر که ازسال دیرزمان به‌اینطرف راکد مانده بوددراین‌اواخر توسط وزارت معادن وصنایع دوباره بفعالیت انداخته شده است . فعلااین فابریکه چهار صدهزار چاینك تولید وآماده فروش نموده است .

علاوه از یکتعداد خشت شموت کوره های مرکزگرمی برای ښاروالی وسلیترهای تیلفون تولید نموده است .

ظرفیت تولیدی این فابریکه سال دوصدتن چینی بوده فعلاسه کورهٔ چینی سازی فابریکه فعال گردیده است .

حاضراً ۹۸ فیصد موادخام طرف ضرورت فابریکه ازقبیل گل‌وکاولین، فایرکلی درداخل مملکت تهیه میشود. موادخام چینی سازی‌که یك ذخیره کافی راتشکیل میدهد کشف‌گردیده که درآینده فابریکه راازحیث موادخام بکلی غنی خواهد ساخت .

۲ـ امضای قرار داد توسعه نساجی بلخ که سطح تولیدات فابریکه رابه هجده ملیون مترپارچه بلند خواهد برد .

قرار داد خریداری سیزده هزاردوك نختابی وچهار صدپایه‌ماشین بافت‌وماشینری وملحقات آن برای فابر یکه نساجی بلخ کــه ظرفیت تولیدی آن ده ملیون مترپارچه درسال بوده وقیمت آن بالغ بردوصد ملیون افغانی میشود بانمایندگی اتحاد شوروی امضاء گردیده‌است.

برحسب قرارداد ونصب ماشین های متذکره درجوار فابریکه نساجی بلخ تولیدات آن از هشت ملیون به هجده ملیون متر پارچه در سال افزایش خواهد یافت .

۳ـ اعمار ساختمان پروژه دوم‌توسعه نساجی بگرامی بانصب ۲٤۰ پایه ماشین بافت کــه ازطرف جمهوریت مردم چین طورقرضه وارد میگردد، تولیدات‌فابریکه سالانه ازپانزده ملیون به بیست ملیون متر پارچه یعنی ۳۵ فیصــد افزایش میبابد .

٤ـ تامین امکانات سروی پروژه هــــا ی نساجی قندهار وپروژه های چرمگری، سمنت، زغال ، مسلخ وشکر هرات .

به اساس قرضهٔ بیست ملیون دالر که از طرف دولت جمهوری‌افغانستان ودولت جمهوری چکوسلواکیا به امضاء رسیده است پــــروژه های آتی درساحهٔ شهر هرات تمویل شــده است .

الف:ـ سمنت هر ات به ظرفیت تولــــیدی روزانه ۳۵۰ تن ، همچنان توسعه آن به‌اندازهٔ ۳۵۰ تن دیگر درآینده .

ب:ـ فابریکه چرمگری وبوت دوزی‌که سالانه ظرفیت پنجصدتالی ششصد هزار جلد پوست رادارا میباشد .

ج:ـ برق حرارتی‌که بصورت مبتدی دوازده میگله وات برق تولید مینماید .

د:ـ زغال سنگ‌سبزك‌هرات‌که‌سالانه‌صدهزار تن زغال تولیدمی نماید .

انکشاف واحداث فابریکه نساجی درقندهار

ازطرف جاپانی هامطالعه گردیده است .

٥ـ احیای فعالیت مجدد افغان دو:یو اوبدله

فابریکه پشمینه بافی پلخمری فعلا از اثر

لمتد فابریکه .

یك سلسله نارسایی هاازقبیل تزلزل وضـع وتخنیکی واداری که ازفعالیت تولیدی خود باز مانده وبرکود مواجه گردیده بود . بالاخـــره نظربه مش دولت جمهوری، ترمیمات ماشینری دستگـــاه تکمیل وآماده تدویرمیباشد . بدین معنی‌که ، تمام شعبات تولیدی آن فعالی‌گردیده است .

تولیدات سالانه فابریکه درحدود ۱۵۰۰۰۰ مترپارچه های پشمی ازقبیل کمپل، سرج، موردضرورت اردوی جمهوری‌وقالین پای انداز میباشد. ازنقطهٔ نظرقوای بشری گفته شـــده میتواندکه بصورت اعظمی هفت صدنفرکارگر دراین فابریکه امکان جزب شدن را دارد . برای انکشاف مزید این فابریـــکه ، وزارت معادن وصنایع تصمیم دارد تاماشین هـــا ی جدید ومدرن راتولید وبه فابریکه نصب نماید. البته بدین وسیله ازیکطرف ازناحیه امـــور ماشینری سطح تولیدات بلند میرود وازجانب دیگر تعداد بیشتری کارگران بکار گماشتـــه میشوند .

٦ـ تصمیم تسلیم شدن وبکار انداختـــن فابریکه متروکه شکر جلال آباد .

فابریکه قند جلال آباد درسال ۱۳۰۷ یعنی اواخر دورهٔ سلطنت اعلیحضرت امان الله‌خان غازی ازکمپنی زینگرهاوزون آلمان به مبلـــغ پنج هزارپوند سترلنگ رسانده‌کابل خریداری گردیده ودرنظر بود بایك فابریکه کاغذسازی پهلوی هم بسته کاری شده واز تفالهٔ نیشکر درمورد ساختن کاغذ نیز کار بگیرند .

ظرفیت استهلاکی فابریکه طوریکه انجنیر (چکی) تحقیقات بعمل آورده‌است روزانه پنجاه تن نیشکر است .

آغاز ذوب آهن بصورت ابتدایی درهرات:

درساختمان کوره ذوب آهن شهر هـــرات از تخنیك معمول امروزی استفاده شده ووسایل آن هنوزبه شکل ابتدایی است . در ایـــن دستگاه ذوب آهن روزانه تا۳۰۰ کیلو گـــرام آهن ذوب میشود .

ازآهن ذوب شده برای ساختمان ابزاردهاقین بعضی پرزه های موتر، پمپ آب وغیره‌استفاده میشود .

دراین دستگاه آهن های پارچه وپرزه های مستعمل بعضی ماشین‌آلات‌وغیره قابل استفاده ذوب‌گردیده وازذغال چوب به‌حیث موادحرراتی استفاده میشود .

دستگاه ذوب آهن هرات از ســـال ۱۳٤۸ به اینطرف فعال ساخته شده است طی چند سال گذشته در دستگاه تحولاتـــی به اساس تخنیك های موجوده بعمل آورده شده است .

برای تولیدات بیشتر دستگاه ذوب آهـــن وعصری شدن‌آن درنظراست‌که ابتداء درقسمت تولید زغال کوکس برای مصارف آن همکـــاری مادی ومشوره های فنی داده شود .

قرار سروی های انجام شده درولایات هرات موجودیت معدن زغال تثبیت شده وآهن خام هم درآن منطقه پیدا میشود . البته در آینده نزدیك این امکان میسر میگردد که در این دستگاه ازموادخام استفادهٔ بعمل بیاید . تدویر

دستگاه های کوچك ذوب آهن به ظرفیت تولیدی روزانه یك تن خیلی اقتصادیست وایجـاب مصارف گزاف رانمیکند .

علاوه براجراآت فوق فعالیت های ذیل نیز ازطرف ریاست صنایع صورت گرفته است :

۱ـ نظارت وتمویل خریداری حاصلات پخته درسال ۱۳۵۳ که حاصلات آن بیش ازسالهای قبل میباشد وتدارك پول قیمت آن ازمراجـع مختلف .

۲ـ تاسیس غرفه فروش تو لیدات مـیوه قندهار، سنگ رخام، چینی‌سازی شاکر، شیشه وپلاستیك سازی جهت فروش تشویق بیشتر هموطنان عزیز به تولیدات کشور .

۳ـ توسعه تولیدات فابریکه سنگ رخـام هلمند که نظربه سالهای گذشته بیشتر گردیده است ، وهمچنان تهیه موبل وفرنیچر طـرف ضرورت دوایر ولایت هلمند، هرات، بادغیس مخصوصا برای مکاتب .

٤ـ تهیه یکتعداد پارچه نخی ازخارج جهت رفع ضرورت هموطنان، وتولید نخ ریون برای موسسات نساجی کوچك .

ریاست استخراج معاد ن

ریاست استخراج معادن برای رشد اقتصادی ملی بادرنظرداشت پلانهای منظم‌دولت جمهوری افغانستان معادن راکه سروی نقشه بـرداری وتحقیقات علمی آنهاتکمیل شده تحت استخراج قرارمیدهد وسعی میشود تاهرچه زودتر بهره برداری ازمواد معدنی غرض پیشرفت وترقـی کشور برای رشداقتصادی ملی صورت میگیرد که درسال ۱۳۵۳ تحت استخراج گرفته شده است ازین قرار است :

۱ـ معدن بیرات هرات :

بیرایت یك ماده مهم تجارتی بوده‌که موارد زیاد استعمال درصنایع داردبیرات دربرمه‌کاری چاه های عمیق ، نفت وگـاز ، استحصال مرکبات کیمیاوی بیریوم، صنایع رنگسازی ، کاغذسازی، رابرسازی، بکارمیرود،کلورایدبیریم که ازبیرات استحصال میشود در صنایـع نساجی ، چرمگری استعمال میشود کاربونات بریم‌که ازبیرایت بدست می آید درصنایـع کاشی کاری، درصنایع تولید شیشه وذوب فلزوغیره استعمال میشود .

معدن بیرات هرات درناحیه‌سنگلان به‌مسافه ٦۰ کیلومتری شمال غرب شهر هرات موقعیت داشته ازخط آهن تورغندی ٦٥ کیلومتر واز شاهراه تورغندی هرات بفاصله ١٤ کیلو متر موقعیت دارد .

تحقیقات وتفحصات‌تثبیت‌ذخیره، نقشه برداری احداث تونلهای اکتشافی برمه کاری ، تجزیه لابراتواری وغیره امورفنی معدن مذکور تکمیل گردیده بتاریخ ۲۳ حوت ۱۳۵۲ استخراج از معدن مذکور رسما آغاز گردید . در ایـن معدن ۲٦رگ بیرات تثبیت گردیده که دارای نوعیت نسبتاًخوب رگهای دارای ضخامت متغیر ودارای طول ٤۰ الی ٥۲۰ متر میباشند . عمق آنهادر اعماق تاحدود صد متر سروی شـده است . مقدار فیصدی بیرایت نیز متفـاوت بوده وذخایر مواد معدن بیرات مذ کوربـه کتگوریهای مختلف بصورت عمومی ٥ر١ملیون تن تخمین گردیده است .

استخراج بیرات ازمعدن سنگلان هرات بـه

منظورصادرات بخارج کشور صورت میگیرد . چنانچه وزارت معادن و صنایـــع بـراســاس پروتوکول مبادله اموال بین‌افغانستان واتحاد شوروی قرارداد فروش مقدار ده هزار تــن بیرایت رابدولت همسایه ماعقد وبـه اساس آن درماه های میزان ، عقرب وقوس بیرایت مذکوربه اتحاد شوروی ازطریق بندر تورغندی تسلیم داده شد، ازاینکه پودر بیرایت ارزش بلنددارد ریاست استخراج سعی می نمایــد یك دستگاه پودرسازی بیرایت درهـرات در نواحی تورغندی نصب نمایدتاازیکطرف اسعار بیشتر نسبت فروش شان بدست آیدوازطرف دیگر زمینه کارنیز برای یك تعداد کارگران فراهم گردد .

برای‌اینکه درسالهای آینده سطح تولیداین معدن به اندازهٔ کافی وزیاد بلند برده شود مطالعات بیشتر تخنیکی و اقتصادی ســـروی معدن مذکور توسط این ریاست در جــــریان میباشد . تاضروریات معــدن از قبیــل آب آشامیدنی، تعمیرات رهایش کارگران ودفاتــر پلیت فارم برای سورت‌بندی بیرایت سرکهای فرعی داخل معدن طبق پلان تهیه گردد . کار احداث سرك‌که معدن رابه شاهراه هـــرات تورغندی وصل میکنند ۱٤کیلومترتوسط وزارت فوایدعامه جریان داردکه عنقریب تکمیل خواهد شد .

علاوه براین معدن، یك معدن دیگر بیرایت درساحه فرنجل غوربند نیز وجود داشته‌کــه نظربه جنسیت وظرفیت ازآن میتوان در برمه کاری چاه های نفت وگاز تفحصات پتـرول ساحه شمال مملکت استفاده نمودکه بدیـــن منظورآسیاب پودرسازی درجوارفابریکه سمنت پلخمری نصب وبیرایت غرض آردشدن به‌آنجا انتقال داده شده است .

۲ـ تلك مگنزیم سلیکات :

یك ماده باارزش بوده‌که در صنایع تولید خشتهای مزائیك، هولدربرقی، فلتر پایپهای کاشی، پودررویخانهما، پودراطفال، دواسازی انتی بیوتیك، صنایع صابون سازی، کاغـذ سازی، ادویه ضد حشرات وغیره استعمال میشود .

درافغانستان معادن تلك دردوساحه ماماخیل و اچین دربین احجــار مار زل شیســـــت بشکل عدسیه های مختلف الشکـل، تشکیل نموده است طی سالهای دراز ازین دو معدن تلك توسط اهالی بصورت غیر فنی استخراج وبخارج برده میشدکه این عمل ازیکطرف عمر معدن راکوتاه میساخت وازطرف دیگر باعث خطرات جانی میگردید .

ازاینکه ساحه تلك دار وسیع ونوعیت تلك خیلی هابلند بود وزارت معادن فیصله نمود که توأم باسروی ومطالعات منطقه استخراج تلك نیزتحت نظرمتخصصین صورت گیرد که درمعدن تلك ماماخیل کارهای مقدماتی بتاریخ ۲٤دلو۱۳۵۲ آغاز گردید ودرین معدن احداث سرك درساحه‌کوهستان بطول٦کیلومتروعرض٥ مترتکمیل‌واموراستخراج بقسم برهنه‌شروع‌که تا حال جریان‌داردمعدن‌ماماخیل‌درفاصله پنجاه و دوکیلومتری جنوب شهر جلال آباد ودر فاصله ٦کیلومتری‌جنوب‌علاقه‌داری شیرزاده‌موفقیت‌دارد.

معدن تلك اچین درلوی ولسوالی شنـــوار حکومت اچین دامنه شمالی کوه سپین غـــر

واقع بوده ازشهر جلال آباد هفتاد وپنج کیلو مترفاصله داردامور مقدماتی این معدن دراوایل سرطان ۱۳۵۳ شروع گردیده است .

دراین معدن سرك بطول ۵½ کیلومتروعرض ۵ر۶ متر احداث گردید ، استخراج تلك ازین معدن به قسم زیرزمینی صورت گرفته که بدین منظور دوتونل افقی هرکدام بیش ازیك صدمتر درمعدنعمودبه زون تلك دارکشیدهشد که به یك زون نسبتا غنی تلك که جنسیت عالی دارد برخورد نموده است .

۳ـ ابرك :

معدن ابرك تکانهٔ ولایت میدان وپچه غان نجرابکه قبلا استخراج شان به پایان رسیده بودتوسط گروپ کارگران این ریاست تحت سورت قرارگرفت که ازجمله ۹۰۰ کیلو گرام ابرك مطابق به ستندرد بین المللی سورت شده موجود بوده و۱۵۰ تن ابرك سکریپ (اضافه برش) به فروش رسیده است .

٤ـ معدن لاجورد بدخشان :

لاجورد ازجملهٔ احجار کریمهٔ نیمه قیمتی بوده ، بیشتربمنظور ساختن زیورات ومجسمه سازی درتزئین ساختمانها وتعمیرات بکاربرده میشود . این احجار دارای رنگ آبی مکدر بوده و تمام صفحات مخصوص احجار کریمه (قشنگی، صفایی، پایه داری ونادار بودن) را دارامیباشد ، لاجورد درطول تاریخ از زمان های خیلی قدیم مورد استفاده قرار داشته چنانچه درقدیم آنرابشکل پودر درآورده ودر نقاشی بحیث رنگ لاجوردی بکار می بردند .

لاجورد در افغانستان ، یونان، امریکا در ایالت کلفورنیا، روسیه درساحه سایبریا ، بخاراوچلی یافت میشود امامنبع مهم وبهترین این سنگ گرانبها درافغانستان میباشدکه همه معادن لاجوردافغانستان درساحات کران ومنجان ولایت بدخشان موقعیت دارد. مناطق کران ومنجان بطرف شمال حصهوسطیکوه هندوکش بوده ازطرف جنوب غرب بهکوتل انجمن واز طرف جنوب به مناطق شمال نورستان اتصال دارد . اراضی این مناطق عموماً از سطح بحر (۲۰۰۰) متربلند بوده وارتفاع کوه های آن تابه (٤۵۰۰) متر میرسد . مناطق مهم لاجورد در بدخشان قرار ذیل اند :

۱ـ معدن رباط سرسنگ :

۲ـ معدن لاجورد چلمك .

۳ـ ذخایرلاجورددشوکه دررباط پسکران .

٤ـ علایم ذخایر لاجورد لاغرین .

۵ـ علایم ذخایر لاجورد دره سترابی .

وزارت معادن وصنایع تنها از معدن رباط سرسنگ که ازقدیم ترین معادن لاجورد بحساب میرود ودردره کران بطرف شمالکوه هندوکش بطرف شرق شاخ غربی دریایی کوکچه به ارتفاع (۳۸۰ـالی ٤۰۰) مترازسطح دریا موقعیت دارداستفاده میکند درسال ۱۳۵۳ گروپ استخراجی لاجورد نظربه پلان پیشبینی شدهکه پنج تن لاجورد استخراج مینمودند، در این اواخر درمدت معینه (٤۹ر۸) تن لاجورد استخراج نمودند .

وزارت معادن لاجورد های استخراج شده رانظربه جنسیت توسط هیات متخصصین به دهکتگوری تقسیم وآماده فروش میسازد .

۵ـ معادن نمك :

نمك برعلاوه که درمواد غذایی بکار برده

میشود درصنایع نیز موارد استعمال زیاددارد. مثلادرکانسروهای گوشت، محافظت چـرم ، آش‌دادن پوست ورووده، صابون‌سازی، یخچال، کاشی سازی ، مواد انفلاقیه ، رنگ سازی، محافظت ونگهبانی سرکها، رابرسازی، صنایع شکرسازی ، صنایع کیمیاوی جهت، تولیـد سودیم کربونیت، کاستك سوداء ، ستودیـم سلفیت، سودیم سلفاید وغیره بکار بـــرده میشود .

ذخایر نمك درافغانستان درمناطـق ذیـل موجودبوده استخراج وفروش آن درسال ۱۳۵۳ درجدول نشان داده شده است .

اسم معادن	استخراج به تن	مقدار فروش به تن	قیمت فروش به‌افغانی
۱ــ معدن نمك تاقچه خانه درولایت تخار	۲٦۹۰٦ر٦٤٤	۳۱۱۳۷ر۸۸٦	۱٥٦۹٤٤۳
۲ــ معدن نمك کلفگان	۲۹۰٦	۲۷۳۰ر٤٤۳	۱٥۹۹۲۹٤
۳ــ نمکسار اندخوی . درولایت فاریاب	ــ	۱۱٦۱۳ر٦٥۷	۸٦٥۷۷۷۳ر۸۰
٤ــ نمك سار علاقه داری گلزاردرولایت بلخ	۹۳۱ر۸۷۰	٦۳۳ر۷۱۳	٥۷۸۳٤٤ر٦٥
٥ــنمکسارهرات‌درولایت‌هرات	۸۱۸۹ر۸۱۱	٦٤۹٦ر٥۷۳	٤۸۱۸۹٤٤

تاحال نمك درافغانستان صرف در تهیـــه غذا وآش دادن پوست وروده ودیگر مـوارد استعمال نداشته امید است باصنعتی شدن کشور، موارد استعمال زیاد پیدا نموده ودر بهره برداری واستخراج نمك تغییر قابل‌ملاحظهٔ صورت گیرد .

٦ــ زغال سنگ کرخ هرات :

اززغال سنگ هرات جهت ضرورت اهالی هرات سالانه یك مقدار نسبتا کـــم درحــدود (۲۰۰۰) تن استخراج وبفروش میرسد درسال ۱۳۵۳ مقدار (۲٥۰۰) تن زغـال استخـــراج گردیده است نظربه پلانهای انکشافی که‌برای ولایت هرات پیشبینی گردیده معدن زغـال مذکور انکشاف قابل ملاحظه خواهد کرد تا مصارف برق حرارتی وفابریکات سمنت وغیره کـه پیشبینی شده تهیه شده میتوانـد امیـد است درآینده نزدیك‌امورمطالعه وپروژه‌سازی بهره برداری معدن ذغال سنگ‌کرخ هـرات آغاز گردد .

۷ــ یاقوت جگدلك :

معدن جگدلك در(۳٦)کیلومتری جنوب شهر سروبی واقع بوده ودرشش کیلو متری دهکده جگدلك قرار دارد معدن مذکور باشهر سروبی توسط سرك خامه ارتباط داشته ویك ساحـــه ۹ر٦ کیلومتر مربع‌رابه اشکال زونها بضخامت (٦٥ر۰) کیلومتر وطول (٥ر۷) کیلومتر شرقاً وغربا احتوا میکند وازسطح بحر (۱٥۰۰) الی ۱۹۷۰ متر ارتفاع دارد .

یاقوت دربین طبقات مرمر قرار داشته وتا امروزتوسط اهالی استخراج ومورد استفـــاده قرار میگر فت که بیشتر از (۳۰) نقطـــهٔ استخراجی درمنطقه مذکور بمشاهده میرسـد طول هرکدام ازین نقاط از(۲۰۰ ـالی ۲۵۰متر وعرض آن ازه۵ الی ۱۵) مترمیباشد مطالعات سروی وترتیب پروژهٔ اقتصادی وتخنیکی بعد اینکه دربارهٔ اقداماتی گرفته شد تـا امـــور استخراجی آن رویدست گر فته شود، اکنون سروی این معدن تو سط ریاست ســـــروی جیالوجی ومعادن جریان دارد ودرنظر اسـت بعدازختم مطالعات مذ کور ریاست استخراج معادن به استخراج یاقوت اقدام نماید .

ریاست استخراج معادن برعلاوه استخراج مواد معدنی متذکره درقسمت بهره بـــرداری ازبعضی ذخایرومنابع طبیعیکه ارزش اقتصادی دارد توجه داشته است ، چنانچه ازاجاره گل سرشوی قریه آب بازك لوگـــر، ستنگ هـــای مرمر، میدان وردك، سنگ قلمکار پلچرخی، گلهای رنگه، سیاه، سرخ وزردچوکی ارغندی قروغی، بامیان وازگچ یك مشت پول بقسم عواید بحساب واردات دولت تحویل میگردد

سروی معادن جیالوجی

ریاست سروی جیالوجی ومعادن درجریان سال ۱۳۵۳ برعلاوه نقشه برداری ساحـــات شهرستان ، پنجشیر، سالنگ وغوربند بـــه تفحص معادن مس پرداخته ، امور اکتشافـــی رادر ساحهٔ عینك، دربند وجوهر پیش بـــرده وهمچنین درسروی اکتشافی معادن ابرك در ساحهٔ سروبی، فلورایت(باخود) شمال‌قندهار، اسبست ولایت لـوگر، طلادرساحهٔ دریـــای پنج، فلزات نادره درنورستان وآب آشامیدنی درنقاط مختلف کشور می پردازد .

الف- امور تفحصاتی :

۱- برمه کاری دورانی	۱۶۹۰۰ متر
۲- صوف کنی	۲۲۵۰ متر
۳- جرکنی	۲۶۵۰۰ متر
٤- چاه‌کنی	۱۲۸۰ متر
٥- برمه کاری	۷۰۰۰ متر
٦- نمونه شلیخ	۲۹۰۰۰ متر

ب- امور نقشه برداری :

۱- نقشه برداری ۱بر۱۰۰ هزار ساحـــهٔ ۷٤۰۰ کیلو متر مربع .

۲- نقشه بر داری ۱بره۵ هـــزار ساحـهٔ ۱۷۰ کیلو متر مربع .

۳- نقشه برداری ۱بر۱۰ هزار ســا حـهٔ ۸۷ کیلو متر .

٤- نقشه برداری ۱بر۱ هـــزار ساحـــهٔ ۲۰ کیلو متر .

قسمت بیشتر حجم امور تفحصاتی درساحهٔ مس دار جنوب شرقی‌کابل یعنی عینك، دربند وجوهر بعمل آمده است .

معدن عینك مخصوصاً قسمت مرکزی آن‌مورد دلچسپی بیشتر متخصصین مربوطه قرار گرفته وازهمین لحاظ حجم بیشتر امور در همین‌جا متمرکز شده یعنی بطول یکهزار ویکصد متر صوف کشی ۲۵۰۰ متر، برمه کاری دورانی و۳۷۰۰ متر مکعب جرکنی شده،که بانظرداشت ازاین امور ونتایج لابراتواری مقدارمس رااز ۲ر۱، الی ۳ر۱، فیصد میتوان گفت‌که روی این اصل مقدار مس درساحهٔ مذکور بطـــور

تخمین طبق نظریه متخصصین ورزیده شوروی به یکنیم الی دوملیون تن خواهد رسید ، به استناد از نتایج برمه‌کاری وامور جیوفیزیکی بایدگفت که موادمعدنی مس درساحهٔ مرکزی عینك به عمق ۳۵۰، الی ۵۰۰، متر تعقیب شده است .

ساحهٔ غربی عینك نسبتاً کمتر امید بخش است . قسمت ازرگ های معدنی مس تحت احجار نیوجن پوشیده است امور تفحصاتی بصورت محدود درآنجا صورت گرفته ونتایج تجزیه های لابراتواری فیصدی مس را نیز کمتراز ۷ر۰ الی ۲ر۱ نشان میدهد ودرآینده موادمعدنی مذکور منحیث مواد اضافی متمم ساحهٔ مرکزی خواهد شد .

ساحهٔ دربند به فاصله ۸کیلومتری شرق عینك واقع بوده وبیك فاصله ۷کیلو متری موادمعدنی مس دار تعقیب شده میتواند. نتایج تجزیه های لابراتواری نشان میدهدکه فیصدی مس به ٥ر۱ میباشد .

درساحه جوهر وتنغر امور اکتشافی بمنظور مطالعه موادمعدنی مس دوام دارد .

معدن فلوریت به فاصله ۱۲٥ کیلو متری شمال قندهار و۳کیلومتری قریه غنی‌گی واقع میباشد کلسیوم فلوریت دراحجار را سبـه تریاسیك وجوراسیك تشکیل شده وضخامت (طبقه) آن بتغیراست ، یعنی از۳ــالی ٥ متر بوده بعضا این تغییرات بین ٤۰ سانتی الی ۷ متر بمشاهده میرسد .

فیصدی فلوریت درسنگهای مختلف معدنی آن فرق میکند . این تفاوت بین ٤۳ــالی ٤۹ فیصد بوده ودربرخی ازسنگ های معدنـی درساحات مختلف بین ۲۹و٥٤ میرسد .

در اواخر سال ۱۳٥۳ مطالـعه ابتدایـی اقتصادی معدن مذکور توسط دونفر متخصص ورزیدهٔ خارجی نیز صورت گرفته وموضوع احداث سرك بین قندهار ومعدن وهمچنین تهیهٔ آب درساحهٔ مذکور ازپرابلم های اقتصـادی آن میباشد که مخصوصا به عقیده آنهاساختن سرك مصارف گزاف راایجاب مینماید کهالبته فشار مستقیم بالای اقتصادی بودن معدن وارد میکند .

امیدمیرود دراواخر جوزای سال ۱۳٥٤ امور تفحصاتی واکتشافی درمعدن مذکور کاملا ختم گردد. ذخیره آن قسمت معدن فلوریت با خود که بصورت سربازاستخراج شده میتواند در حدودیك ملیون وششصد هزار تن میرسد.

درساحه سروبی کار اکتشافی ابرك خاتمه یافته وعنقریب راپور نهایی مذکـور جهـت استخراج تقدیم میشود . نتایج کار هـا ی اکتشافی نشان داده است که درساحه مذکور ذخیره ابرك ۱۷۰۰ تن میرسد .

قبل ازشروع سال ۱۳٥۳ امور تفحص و اکتشافی درمعدن بیرایت ختم گردیده . ذخیره معدن بیرایت به کتگوری های مختلف درحدود یکنیم ملیون تن میرسد . مواد معدنی مذکور

احتیاج به عمل غني شدن را ندارد . میتوان مستقیماً پس ازاستخراج صادرنمود ویادرداخل کشورازآن استفاده کرد .

امور اکتشافی مفصل وبرمه کاری به قطر کوچك درساحه سمتی معدن طلای نورابه ختم گردید، وبرای تثبیت حقیقی ذخایر طلاعنقریب برمه به قطر بزرگ ترشروع به‌کارخواهد نمود.

درساحهٔ کشم تفحص طلا نتیجه مثبت نداده ودرآینده نزدیك سروی مناطق حرباشی ها وخواجه غار شروع خواهد شد .

درساحهٔ کولام نورستان سروی نقشه‌برداری به منظور تفحص وتکمیل اموراکتشافی کونستیت صورت گرفته ودرضمن به تعداد یك هزارکیلو گرام‌کونسیت به‌سورت های مختلف استخراج شده است .

ذخیرهٔ معدن تاهنوز تثبیت نشده و درسال ٥٤ ضمن مطالعهٔ دقیق تر استخراج نیزبعمل خواهد آمد .

درنواحی کندز، ولایت تخارمعدن سلستین معلوم است . جهت تثبیت ذخیره درسال ۱۳٥٤ درنظر است تاامور اکتشافی که عبارت ازبرمه‌کاری میباشد در ناحیه مذکور صورت گیرد. البته پس‌ازتثبیت ذخیره ومقدار فیصدی آن جهت بهره برداری آماده خواهد شد .

درسیستان در جناح چپ دریای هلمند، (اطراف‌کوه خانشین) به منظورتفحص اپه تیت سروی به مقیاس ۱ر۲٥ هزار صورت گرفته . البته‌تانیمه سال ۱۳٥٤ پس‌ازتجزیهٔ لابراتواری درمورد اپه تیت اظهار نظرخواهد شد .

درنظراست‌که درکنار چپ دریای پنجشیر وهمین جگدلك امور تفحصاتی زمرد و یاقوت درسال جاری شروع شود .

نقشه برداری جیالوجی وتفحصی موادمعدنی بمقیاس ۱بر۵۰۰ هزارکشور که ازسال ۱۹٦۸ شروع شده بود درسال ۱۹۷۳ ختم ونقشه جیالوجی ومواد معدنی افغانستان جهت چاپ درخارج ازکشور آماده وعنقریب نشریهٔ مذکور که عبارت ازکتاب زخمی خواهد بود تکمیل میشود .

درساحهٔ تفحصی آبهای تحت‌الارضی فعالیتی صورت گرفته، آب مورد ضرورت فعلی معدن عینك تهیه و همچنین چاه های عمیق برای فابریکه های دباغی ومالداری هرات حفر وآب موردضرورت ایشان تهیه شده است . برعلاوه نقشه یك بردونیم ملیون هایدرو جیلوجی افغانستان‌کارآن درسال ۱۳٥۳ شروع شده بود درنیمه اول سال ۱۳٥٤ تکمیل وتقدیم خواهد شد . ریاست سروی معادن وجیالوجی دارای لابراتوار های مجهز بوده‌که تجزیهٔ منرال ها ومواد معدنی واحجاردرآن صورت‌گرفته وصرف قسمت محدود جهت تجزیه های لابراتواری به خارج فرستاده میشود .

دراین ریاست لابراتوارهای‌کیمیا، اسپکترال پتروگرافی، منرالوجی ، لابراتوار طلا وزغال پلنتولوجی، جیوانجنیری، دستگاه میده کنندهٔ نمونه ها، لابراتوار ترمیم آلات شیشهٔ در ده ماه اخیر سال ۱۳٥۳ لابراتوار های مذکور یکصدوچهل‌هزار تجزیه‌صورت گرفته‌است‌که این درحقیقت‌خودفعالیت‌لابراتوارهارانشان میدهد

وزارت زراعت

تولیدات غله جات نباتا ت صنعتی‌میوه‌جات‌وسبزیجات درسالهای ۳۵۱-۵۲۱ و۱۳۵۳

ارقام به هزار تن:

	سال۱۳۵۱	سال ۱۳۵۲	سال ۱۳۵۳
الف -غله جات :			
تولید گندم	۲٤٥۰	۲۷۰۰	۲۷٥۰
تولیدجو	۳٥۰	۳٦۰	۳۸۰
تولید جواری	۷۲۰	۷٦۰	۷۷۰
تولید برنج	٤۰۰	٤۲۰	٤۲۰
ب- نباتا ت صنعتی :			
تولید پخته	٥۸	۱۰۸	۱٤۰
تولید لبلبو	٦٦	٥٥	٦۷
تولید نیشکر	٥٥	٥۸	٦۰
ج- تو لید نباتا ت تیلی بدون پخته	۳٤	۳۸	٤۰
د-تولیدمیو ه‌جا ت	۸۲۰	۸٤۰	۸٦٥
هـ تولید سبزیجا ت	٦٥۸	٦۸۰	۷۰۰

خدمات ترویجی و توسعه زراعت :

خدمات سالم توسعه و ترویج زرا عتـی‌و انکشاف سکتور زراعت حایز اهمیت خاصـی میباشد.

فعالیتهای ترویجی بمنظور انکشاف‌زراعت ورهنمایی زارعین وما لداران سبب میگرددکه طرز تلقی زارعان رادر مقابل عوامل جدیـــد زراعتی واستفاده مو ثر و معقول از وسایل عصری درساحه زراعت بطور مثبت تغییردهد. که‌درنتیجه زراعت عنعنو ی به سیستم زراعت عصری واصلاح شده که منظور ش ازدیـــاد حاصل فی واحد ز مین و فی راس حیوان‌می باشد بلند میبرد.

درسال ۱۳۵۳ یکتعداد مامورین ترویـج درمورد توزیع واستعمال تخمهای اصلاح‌شده کودکیمیاوی ترویج ماشین آلات زراعتی‌مجادله علیه‌گیاه های هرزه زارعین رادر مرکزوولایات رهنمایی نموده است.

فعالیت های عمده ترویجی :

درسال ۱۳۵۳ قرار ذیل است :

الف- گندم : ر هنمایی در قسمت توریع ۶۳۰۰۰ تن کود کیمیاوی که‌به مقایسه ســال گذشته در همین وقت مقدار ۱۷۰۰۰ تن بیشتر

میباشد

توزیع تخم اصلاح شده بصورت مستقیم	۱۵۰۰تن
توزیع تخم اصلاح شده از طریق زارعین	۲۰۰۰۰ تن
توزیع ادویه ضد گیاه هر زه (توفوردی)	۳۰۰۰ کیلوگرام
توزیع ماشین جغل	۲۰پایه
توزیع ماشین ادویه پاشی وتخم پاکی	٦٦پایه
احداث قطعات نمایشی گندم	۱۲۱٦پایه
توزیع قلبه اریانا	۱۵۰پایه
توزیع نهال های مثمر	۲۲۹۹٦اصله

ب- پخته :

زرع پخته درساحه	۵۵۱٤۰۰جریب
توزیع پنبه دانه بذری برای (۱۳۰۰۰)نفر پخته کاران	۸۲۷۱تن
توزیع کود کیمیاوی از جمله کود فوق الذکر	۸٤۸۱تن
توزیع پودر (بی اچ سی) ضد کرم های قطع کننده	۷٤۰۰۰کیلوگرام
تولید پخته دانه دار در حدود	۱۵۰۰۰۰تن

که نظر به سال گذشته ۳۸٫۸ فیصد بیشتر میباشد.

احداث یکتعداد قطعات نمایشی بمنظور رهنمایی واستفاده موثر ازطریق بهتر اگرو تخنیك.

۶۶۶٦۰۰تن

خ- تولید لبلبو

که نظر به سال ۱۳۵۲ – ۱۱۰۰۰ تن بیشتر میباشد.

توزیع ۲۵۸۰۰۰ کیلو گرام تخم لبلبوومقدار ۱۱۷٦ تن کود کیمیاوی درساحه ۲۲۳۲٤جریب زمین درولایت بغلان صورت گرفته .

مقدار تولید شکر ۸۸۸۱ تن که نظر به سال ۱۳۵۲ – ۱٤٤۵ تن بیشتر میباشد .

احداث ٤۵۰ قطعه نمایشی یك جریبه گل آفتاب پرست در ۲۳ ولایت کشور .

دایرنمودن ورکشاپ های مدیران ترویج، سیمینار های تربیوی برای مامورین ترویج روی موضوعات ترویج تخم های اصلاح شده استعمال کود کیمیاوی زراعت عصری مجادله علیه امراض نباتی نهال شانی تناوب زراعتی پیوند و شاخچه بری در ختان و توزیع یکتعداد نشریه های ترویجی نیز صورت گرفته است.

تحقیقات زراعتی :

تحقیقات زراعتی متمم پروگرام های ترویجی بوده درطی سال ۱۳۵۳ درنه مرکز تحقیقاتی درولایات مختلف کشور فعالیت های آتی راانجام داده است :

تجربه کود کیمیاوی بالای انواع مختلفه گندم‌وسایر غله جات پخته ، گل آفتـــاب پرست، لبلبو ی قندی ، شرشم و انـــواع سبزیجات.

تجربه دریافت نو ع بهتر بالای ۲۴ نوع پخته،۸نوع گندم و یکتعداد انواع بادنجان رومی.

تجربه دریافت تاریخ مناسب بذر بالای گل‌آفتاب پرست پخته نو ع ۱۵ـ۱۷ سی‌و۴۸ ـ۲۷سی.

تجربه مقاومت امراض با لای ۲۴ نـــوع پخته.

تجربه‌کنتر و ل گیاه هر زه و آبیاری‌بالای گندم.

بذر تجربو ی ۱۶ نو ع گندم‌بهاری‌تیرماهی ۲۵نوع گندم للمی و۳۲ نـــو ع گنـــدم مشاهدوی در ساحات مختلفه ۸۶ نوع‌شالی، ۲۰نوع لبلبوی قندی ، ۱۳ نو ع نیشکر،۸نوع پخته، ۸۶ نوع جواری ، ۲٤ نوع باجره،۲۵ نوع سایبین ، ۱۲نوع ذغرآبی ، ۱٦ نوع ذغر للمی، پنج نو ع شرشم ، ٦٥ نو ع کچالو یکتعداد انواع مختلفه پیاز، بادنجان رو می، انواع مختلفه سبزیجات ، چهار نوع گـــل آفتاب پرست صور ت گرفته است .

توزیع ۵۲۷۷ اصله‌نهال های اصلاح‌شده سیب، ز ك، شفتالو وغیره .

توزیع ....٦۵۵ بته سبز یجات ا صلاح شد.

تجزیه کیمیاوی ١٦٤٦ نمونه های خاك،آب زیرمه ومواد‌غذ ایی.

حفاظت نباتات :

پروگرام مجادلوی حفاظه نباتات در سـال جاری وسعت پیداشموده و اجراآت اتی‌صورت پذیرفته است:

مجادله علیه ملخ های مضره در ۹ ولایت کشور درساحه	۹۱۸۹هکتار
کشفیات زه گذاری ملخ هفت ولایت‌کشوردرساحه	۸۵۳٦۸هکتار
مجادله علیه امرا ض قرغنه و خاکسترك تاك درهشت ولایت	۱۵٦٦۸۸۵۲اصله.
مجادله علیه آفات وامراض اشجار مثمرو غیر مثمر در هفده ولایت	۱۰۲٦۱۷٤ اصله
تداوی گندم بذ ری بر ضد سیاقاق‌درهفده‌ولایت	۳۱۹ تن
مجادله علیه امراض وآفات مزارع‌سبزیجات‌فالیز، پخته ، لبلبو ، گندم ،جوارو شالی در۱۷ ولایت	۲۵۰۵۹جریب
مجادله علیه مو شهای مضره زرا عتـــی‌در۱٤ ولایت	۲۸۷۷۸۲جریب.
توزیع سر تفکیت صحی قرانطین نباتی ،برای تجار صادر کنندمه در گمرك های‌ولایات کابل، ننگرهار، کندهار ، هرات ، بلخ وکندز باعایه	۱۰۵۷۹۰۰۰افغانی

پروژه انکشاف وادی ننگرهار :

حاصلات زیتو ن، ستروس وسایر تولیدات‌زراعتی درفارم هده وغازی آباد :

تولید ستروس	۱۹۹۵تن	تولیدعسل	۳تن
تولید زیتو ن	۳۱۴تن	تولید گوشت	۲۳تن
تولیدگند م	۵ر۱۰.٤تن	تعداد گوسا له های نوزاد	۳۱۶فرد
تولیدجو	۲۵۳ تن		
تولید شیر	٦۵۹ تن	تولید یخ	۲۹۵تن

تولید و تهیه علو فه برای حیوانا ت ۷۱۹۳تن

همچنان درین پرو ژه کار ها ی آتی صورت گرفته است.

شستن شوره ز مین	۱٤٦هکتار	کشتکاری تقویوی ز مین	۱۸.٤هکتار
تسطیح کار مکرر ز مین	۳.. هکتار	کشتکاری تو لیداتی	۲۵۳۲هکتار

امورسا ختمانی کانکریت آهندار	۵ر۱۲۷٦مترمکعب
زیتو ن وصندو قهای زنبور عسل	۸۷۳..دانه
تولید قوه برق ...۱ کلیوا ت فی ساعت	۱۲ر۳۸۱۲۸ساعت
کندن کاری ویر کاری وخاك اندازی	۱۵۲۱هزارمترمکعب
سنگ چینی ٦۳۸ هکتار معادل	۸ر۲٦۸ هزارمترمکعب
آوردن خاك میده در ۱۹۷ هکتا ر معادل	۱٦هزارمترمکعب

توزیع زمین :

بنابر تصمیم دو لت جمهوری افغا نستان بمنظور مسکن گزین سا ختن اشخاص بسی زمین ومحصو صا طبقه کو چی توزیع زمین در پروژه کانال ننگرهار ۱۲۵۱۹ جریب ز مین به ۱۱۹۳ خانواده بی ز مین صورت گرفتــــه است.

براساس سهمگیری داوطلبانه ما موریـــن وکارکنان پروژه انکشاف وادی ننگرهار احداث دوفارم جدید بنام های جمهوریت و۲٦سرطان روی دست گرفته است درین دوفارم تا حـال تسطیح مکرر زمین ۲۷۰ هکتار ، نهال شانی ستروس ،وزیتو ن ۷ هکتار ، کشت تولیداتی ۱۳.. هکتار، شستن شوره ز مین ٤۹ هکتار، نهال شانی خطوط جنگلات ۱. هکتار .

نهال شانی	۳٦ هکتار
انتقال خاك میده	۱۲.... متر مکعب
تجدید سا ختمال‌زاب ر ها	۱۰۰۰ متر مکعب
تاسیسا ت ها یدروتخنیکی	۱.دانه
اعمار تعمیرا ت رها یش	۸با ب
نهال شانی و تر میم خطو ط جنگلات	۱.هزار اصله

شبکه های زابری و منطقوی
سنگ چینی
آوردن خاك میده برای
استحکام مجاری آب

۲۶٫۶ کیلو متر
۳۹۲ هکتار
۳۲۵ هکتار
۱۵٫۲۸ کیلو متر

بعد از اکمال امور ساختمانی و آبیاری زمین قدرت تولیدی این دوفارم جمهوریت ۲۶ سرطان بصورت نورمال ۱۰۲۰۰ تن ستروس و ۲۵۰۰۰ تن زیتون خواهد بود .

پروژه آبیاری و زراعتی ساختن بکوانیز مبنی برسهم گیری دواطلبانه مامورین اجیران کارگران و متخصصین مربوط بارو حیه وطن پرستی شروع گردیده است . اجراآتیکه طی سال ۱۳۵۳ صورت گرفته قرار آتی است:

حفر هفت حلقه چاه عمیق ونصب ٦ پایه واتر پمپ جوی های آبیاری برای سه چاه قسما تکمیل گردیده است.

تکمیل کندن کاری دو حلقه چاه عادی.

کندن کاری ٤ حلقه چاه عادی درزمین سخت وکنگلو میرا ت ـ ۲۲۵ متر مکعب تعین حدود ساحه ٤۰ هزارجریب زمین بالای نقشه بـه مقیاس ۱ بر ۲۰۰۰ وتطبیق آن درساحه.

تکمیل نقشه طبقه بندی یك قسمت ازساحه دشت بکوا.

هموارکاری زمین ۵۰۰ جریب.

تکمیل واعمار دود کـه بر ظرفیت ۱۳۵۰۰ متر مکعـب جهت جلـوگیری از خطـر سیلاب تکمیل دکه معادن بطو ل ٤٥ متر وظرفیـت ٤٥۰ متر مکعب.

تکمیل نمونه گیر ی ۲۵۰ سمپل خاك اززمین های متعلق بچا های مختلف .

تکمیل سروی دو پر وفایل جیو فزیکـی ١٥٤ نقطه.

احدا ث و تر میم سر ك درساحه کارپروژه بطول ۲۲کیلومتر.

بذر گندم درساحه ۲۰٤ جریب ز مین.

غرس نهال وقلمه ۲۹۸۵۰ اصله

احدا ث قوره درساحه ۳ جریب ز مین

جنگلات وعلفچر ها:

ساحه جنگلات افغانستان به اندازه یـك ملیون ونهصد هزار هکتار تخمین شده وساحه جنگـلات اقتصادی در مناطق پکتیا ، کنـر و صفحات شمال وشما لغر ب افغانستان متمرکز است.

استفاده موثر ـ حفاظه واحیأ مجدد جنگلات نه تنها ازنگاه سویه اقتصادی مردم، بلکه ازنگاه تاثیرات آن بالای اقلیم حفاظه ذخایر آب وخاك نیز مهم است. درزمینه بهره برداری قریـب ضایعات بیشتر از ٦۰ فیصد بوده ومیزان بهره برداری موجوده بلند تر ازآن است که بـنـه جنگلات فر صت تجدید رابه همان اندازه میسر بسازد.

حفظ ومراقبت یکصد هزار جریب ز میـن ساحه پسته صور ت گر فته ویکتعداد نقشه های جنگلات وعلفچر به کمك کارتو گرافی ـ تکمیل گردیده است .

حصول دو هزار قطعه فو تو هوایی بـه مقیاس ابر ۵۰۰۰ ، ابر ۱۰۰۰۰ وادامـه

ترسیم تصنیف اراضی به مقیاس ۱ ـ ۵۰۰۰ ونقشه برداری باغهای ولایات کشور وهمچنان ترسیم بنج قطعه نقشه چبه دره وبه تعداد جهل قطعه نقشه های قوریه جابت تکمیل نموده است.

تکمیل نقشه های حدود اداری افغانستان بهمقیاس های ۱ بر ۵۰ و۱بر ۱۰۰ هزار.

ترتیب نقشه علفچر افغانستان بمقیاس ۱بر۲۳۰۰ هزار

تکمیل قسمتی از نقشه های فرش نباتی افغانستان ۱ـ ۵۰۰ هزار یکورق و لا یـت نمیـروز.

ترتیب و تکمیل نقشه فرش نباتیو محیطی به مقیاس ۰ بر۱ـ۵۰ هزارو ۱ بر۲۵۰ هـزار نیمروزونقشه یك بریك ملیون بهتعدادسهورق ادامه دارد.

ترسیم نقشه بسته هرات وباد غیس بمقیاس ۱بر ۲۵۰ هزار وجاب ده قطعه نقشههای بسته درولایت مذکور بمقیاس ۱ـ ۵۰ هزار.

ترتیب نقشه های علفچر ولایت سمنگان به مقیاس ۱ـ ۵۰ هزار وتهیه یك قطعه نقشهساحه زراعتیکابل.

غرس وتوزیع نهال غیر مثمر ـپسته زینتی وقلمه ۱۷۸۰۹۰ـ اصله

پروگرام پسته :

حفظ ومراقبت تمام ساحه جنگلات بسته:

غرس ۱۹٤۳۵۲ اصله نها ل بسته درولایات سمنگان، بادغیس جوزجان وفاریاب کـــه ۹۵ فیصد نتیجه مثبت بدست آمده .

بذر بسته بداخل ٦۸ هزار خریطه بلاستیکی نفوس ساحه ۱۵۰۰۰ جریب جنگل پستـه توسط سیم خار دار بالای پایه های کانکریتی وسروی ابتدایی انواع نباتا ت طبی درداخل اینساحه جمع بذر ۱٦٤ کیلو گرام ا نواع مختلف علو فه بمنظور تکثیر .

تهیه و ترتیب اسما لاتین ۲۲۹نوع نباتات طبی.

پروژه پکتیا :

درزمره برو گرامهای جنگلات یکی هم ـ بروژه انکشا فی همه جانبه بکتیا میباشدکهبه منظور ارتقا سطح زند گی ـ استخدامواستفاده اعظمی ازمنابع طبیعی و بشری این منطقهبه وجودآمدهاست اهداف متذکره فوق از طریـق تطبیق بروگرام های متکا ثف زراعتی احیاو بهره برداری از جنگلات طبیعی ـ برو گرام هایآبیاری و برو گرام های تربیوی برآورده خواهدشد . درسا ل ۱۳۵۳ برو گرام هـای انکشافی بکتیا در جوکاتبروگرام هـــای مربوط ملی رهنمایی گردیده است .

خلص اجراآت برو ژه انکشا فی بکتیـــا قرارذیل است.

توزیع کودکیمیاوی	۱۰۵۲ تن
تخم باکی ذریعه ماشین	۲۰۰ تن
ادویه پاشی	٤۲۸۰ جریبزمین
مجلول باشی	۹۹۰۰۰ لیتر
ساحه تحتفعالیتماموزین ترویج	۱۰۳٤۰۰جریب

توضیحه های زراعتی و فنی متعاقبین	۲۰۰۰۰ نفر
احداث باغهای چار مغز درز مین‌های زراعتی	۷۳۰۰۰ جریب زمین
توزیع تخم اصلاح شده	۶ر۸ تن
تعداد قطعات نمایشی گندم وسبز یجات	۶۰۰۰ قطعه
توزیع نهال های مثمر	۸.۲۷۶ اصله
ساحه قوریه میوه جات	۱۵۰۰ جریب
غرس نهال مثمر وغیر مثمر	۱۶۳۰۰۰ اصله
پیوند درختان مثمر	۴۲۵۰۰ اصله
توزیع تخم سبزیجات	۶۱۲ کیلو گرام
توزیع نهالی سبزیجات	۲۶۲۰۰۰ بته
جمع آوری تخم سبزیجات	۹۰۰ کیلو گرام
تطبیق واکسین وتداوی با لای حیوانات مختلف	۳۷.۶۱ فرد
القاح حیوانات	۹۱۰ فرد
حفر چاه وکاریز	۸ حلقه
حفاظه جنگلات	۴۵۰۰۰ جریب
بذر وتربیه نهال درخریطه پلاستیکی وبدون خریطه پلاستیکی	۷۸۰۰۰ اصله
بهره برداری فنی از جنگل مند هیر	۲۵۰۰ متر مکعب
غرس نهال زریعه خریطه پلاستیکی درساحه ۲۰۰ هکتار	۱۶۰۰۰ اصله
احداث وترمیمات سرك جنگلاتی	۷۸ کیلو متر
بذرتخم درختان جنگلی	۷۹ هکتار
جمع آوری تخمیا نبات جنگلی بمنظورنهال	۱۸۱۰ کیلو گرام
مراقبت ساحه غرس شده	۳۳۰ هکتار
تداوی مریضان مختلفه	۵.۸۷۳ نفر

انکشاف کنر ها:

هدف این پروژه در مرحله اول تطبیق پروگرام ایجاد زیر بنا های فزیکی ومطالعات تخنیکی جهت در پیشبینی امکانات رشدطویل المدت این منطقه میباشد . اجراآت این پروژه حسب آتی است :

احداث فارم سبزیجات درساحه ۱۵۰ جریب زمین .

توزیع غرس وپیوند نهال مثمر وغیرمثمر.	۳۵۷۵۰ اصله
مجادله بافات وامراض نباتی	۳۸۷ جریب
توزیع نهالی سبز یجات	۱۶۷۰۰۰ بته

تعداد قطعات نمایشی گندم	۱٦ قطعه
توزیع کود کیمیاوی	۱۱٦ تن
احداث شفوریه جنگلاتی	۳ جریب

تکمیل دیزاین و ترتیب نقشه و تعمیرات دفاتر پروژه.

سروی ساختمان بر قآبی	٦٦. کیلوواته

اعمار یك بند بگردان به حجم (٤٥٠٠) متر مکعب.

بمنظور تغییر مسیر یك شاخه دریای کنر.

احداث سرك جنگلاتی	٦ کیلو متر

وترنری وحیوانداری :

سکتور مالداری ۹۰ فیصد عاید ملی را تشکیل داده و در حدود ۳۰-۳۵ فیصد عواید اسعاری کشور از همین منبع بدست می آید پرابلمهای عمده این سکتور ضریب بزرگ مرگ و میر حیوانات درائر شیوع امراض حیوانی کمبود علوفه در زمستان پناهگاه ها و آب اشاك میدانی می باشد. فعالیتهای عمده این سکتور در سال جاری قرار آتی است:

معاینه لابراتواری درمرکز وولایات بالغ بر	۱۰۰۰۰ معاینه
حمایة حیوانات علیه امراض مختلف	۳۸٤۰۱۹۱ فرد
تولید واکسین های مختلفه	٤٤۰۰۰۰۰ دوز
تولیم تخم	۷٤۰۰۰۰ بیضه
تولید چوچه	۲۱۰۰۰۰ قطعه
تکثیر زنبور عسل	۵۳۰ فامیل
تولید عسل	۱٦۲۷ کیلو گرام
تولید موم	۲۰۰ کیلو گرام
تولید جعبه ۱۲ گرامه تخم پیله تجارتی	۲۷۱۵۰ جعبه
تولید غوزه	۲۲۳۱ کیلو گرام
تولید کاغذ ستاك مادری	۱۲٦۰ تخته
تکثیر چوچه ماهی دردرونته وقرغه	۱۰۷۸۳۰ عدد
القاح مصنوعی در ۹ ماهه استیشن مرکز وولایات	۳۳٤۵۰ راس

پروژه هلمند :

توزیع اراضی به ناقلین	۲۰۳۰۰ جریب
تعداد خانوار	۸۷۰۰ خانوار
تولید گندم	۱۰۵٤٦۰ تن
تولید پخته	۲٤۹۰۰ تن

استعمال کودکیمیاوی درگندم وپخته	۱۹۸۱۸	تن
غرس وپیوند نهال بالغ بر	۲۰۰۰۰۰	اصله
جمع آوری تخم اشجار	۲۲۰۰۰	کیلو گرام
بذر علوفه	۲۷۰	جریب
مراقبت وآبیاری قوریه جات، باغات انگوروا شجار	۲٤٥٦	جریب
تولید شیر	۲۹۰۷۱۸	لیتر
حیوانات القاح شده	۲۰۷۷	فرد
تداوی ووقایه حیوانات	٤٧٦٤	فرد
فروش طیور	۱۰٦٥۲	قطعه
تولید گوساله وبره	۲۳۸	فرد
تجزیهٔ آب وخاك	۷۰۳٤	نمونه
سروی وادامه زابر ولاین اندازه درخشکه به وپروفایل زابر ها	۲۲۲ر۷	کیلومتر
سروی پروفایل مسیر جدید پرچاوه	۱۱	کیلومتر
حفرکارکانال جدید شمالان	۲ر٦	کیلو متر
دیزاین کانال جدید شمالان	۷	کیلومتر
دیزاین زابر جدید	۹ر۲۳	کیلومتر
اعیار دهنه های پخته کانال سراج	۱۰	عدد
دیزاین پرچاوه لوی مانده	۲	کیو متر
اصلاح وعمیق ساختن زابر بطو ل	٥۲۰۰	متر
اصلاح وترمیم کانال سراج	۱٥	کیلو متر
تکمیل خفر کاری زابر درویشان	٤۹٦۲	متر

کندن کاری کانال پروژهٔ چخانسورولایت ، نیمروز بطول ۱۰ متر حجم فزیکی ۷٦٤۲٥۰ متر مکعب

شرکت انکشاف مالداری هرات :

این پروژه که باساس خط مشی دولت انکشاف مالداری ومنابع زراعتی متعلق به آن . جمهوری دراسد سال ۱۳٥۲ تاسیس ودر ثور سال ۱۳٥۳ به فعالیت آغاز نموده است نقاط ذیل ازجمله اهداف عمدهٔ آن بشمار میرود .

۱ـ تنظیم واداره امور مالداری و صنعت گوشت .

۲ـ تشویق وتوسعه فعالیت های مربوط به

۳ـ مطالعهٔ منظم واجرای تحقیقات علمی در بارهٔ تکثیر ، نگهداری با ارزیابی وآماده ساختن مواشی برای فروش وهمچنان ذبح ومهیا نمودن گوشت ودیگر محصولات حیوانی برای فروش .

٤ــ اعطای مشوره دربارهٔ تاسیس وپیشبرد امور موسسات مالداری وصنعت گوشت ودیگر محصولات آندرمرحله اول برای نیل به‌اهداف فوق فعالیت های آتی درنظر است :

١ــ ارزیابی‌قرضه های مالداری برای ١٢٠٠ فارم زارعین تحت پروگرام پروژه واعطای ن ازطریق بانك انکشاف زراعتی که ازاین قرضه هازارعین برای تهیه آب اضافی زرع علوفــهٔ حیوانی ، تربیه وفربه نمودن‌گوسفندان استفاده مینمایند .

٢ــ اصلاح، اجرای تجارب بهره بـــرداری ازیك قسمت ازعلفچر های ولایت هرات .

٣ــ احداث یك فارم تحقیقاتی ونسلگیری گوسفندان درمساحت ١٢١٠ جریب زمین .

٤ــ اعماریك مسلخ عصری با ملحقات آ ن بظرفیت نیم ملیون گوسفنددر سال .

شرکت انکشاف مالداری ازاول سال ١٣٥٣ فعالیت های‌مقدماتی ذیل رااجرا نموده است .

١ــ تدوین اساسنامه شر کت ، امضـــای موافقتنامه های قرضوی ، تاسیس هسته‌مرکزی پروژه واستخدام پرسونل .

٢ــ آماده نمودن مشخصات مسلخ واوراق مربوطهٔ آن برای داوطلبی اعمار بالمقطع مسلخ وانتخاب پنج‌کمپنی برای مرحله نهایی داوطلبی وعقدقرار داد (طبق پیشبینی اعمار بالمقطــع مسلخ بادوایرامتحانی آن درمدت ٢٤ماه انجام می یابد) .

٢ــ آمـــاده نمـــودن و بـذر پنجـــا ه جریب زمین فارم مسلخ برای تجربه نـــوع رشقه وجودرهرات .

٤ــ اعمارمرکزو دفترفارم وخانه‌های‌رهایش دهقانان وغرس یکهزار اصله نهال مثمر در ساحه فارم .

٥ــ آماده نمودن وتقسیم بندی وجویه‌کشی دوصد جریب زمین فارم جهت زرع علوفـــهٔ حیوانی .

٦ــ سروی ولایت هرات وولایات همجوارآن ازنگاه مالداری وسروی جیوفزیکی زمین فارم .

٧ــ حفریك حلقه چاه به‌عمق ٦٠ متر ویك حلقه بعمق ١٢ متروترمیم ٧٤٠ متر کـاریز که فعلاازیك حلقه چاه ویك کاریزآن مجموعا درحدود بیست لیترآب درفی ثانیه توسط پمپ بدست می آید، البته استفاده ازچاه عمیـــق بعداز نصب پمپ صورت میگیرد .

٨ــ ارزیابی فنی واقتصادی دوصددرخواستی قرضه زارعین تحت پروگرام پروژه وسپردن یك تعداد آن به بانك انکشاف زراعتی جهت اعطای قرضه .

٩ــ تدویر کورس های نظری وعملی توسط متخصصین درامور پلان گذاری مزارع مالداری زرع علوفهٔ حیوانی وامور تربیه گوسفند کــه بصورت مستمرادامه دارد .

١٠ــ تهیه نقشه های مکمل برای مراکــز ترویجی منازل رهایش مامورین ودفترمرکزی شرکت و آماده نمودن آن برای داو طـــلبـــی ساختمان .

١١ــ تهیه لوازم دفتر اثاثه وتاسیس سیستم اداری ومالی .

١٢ــ مطابق اهداف شرکت باساس هدایت پروژه های ذیل برای تمویل آماده شده‌است:

الفــ پروژه انکشاف مالداری ولایت غـور بادغیس، فاریاب وجوزجان .

ب- پروژه احداث مراکز انکشاف مالداری درعلفچر های ولایت هرات .

انکشاف کوپراتیفها :

این پروژه مسئول تاسیس کوپراتیف های ابتدایی وثانوی بوده ودهاقین وباغداران رابه کارهای دسته جمعی ازطریق کوپراتیف ها آشناء میسازد .

رهنمایی به متود های فنی باغداری بهتر ساختن جنسیت تولیدات زراعتی مساعدت در قسمت بازاریابی وصادرات وتهیه کریدت از جملهٔ اهداف آن میباشد خلص اجراآت یکساله پروژه متذکره قرار آتی است :

تاسیس ٣٤ کوپراتیف ابتدایی وثانوی زراعتی درکوهدامن ، کندهار ، قره باغ ، بلخ لوگر وبغلان .

دایرشدن کورس مامورین درموسسه تعلیمات عالی ١٥٠ نفر

تکمیل کورس چهار ماهه برای آمرین ساحه ١٠ نفر

تکمیل کورس مامورین بانك انکشاف زراعتی ١٦ نفر

دایر شدن کورسهای ریفرشر برای مامورین داخل خدمت .

دایر شدن ورکشاپ برای مامورین وفلم برداری ازجریان کورسهای زراعتی وکوپراتیفی

تعلیم وتربیهٔ اعضاء کوپراتیف ومامورین ولایات بلخ ، لوگروکندهار ٢٥١٠ نفر

مساعد ساختن زمینه برای قرضهٔ تولیدی (توزیع کود) ده ملیون افغانی ازطریق بانك انکشاف زراعت بکوپراتیفهای ولایت کابل (کوهدامن وقره باغ) .

قرضه پیشکی مارکتنگ دوملیون افغانی کوپراتیف های ولایت کابل (کوهدامن وقره باغ).

صدور کشمش بخارج	٢٤٢ تن
تهیه وتوزیع سلفر	٢٠٥٠ تن

بانك انکشاف زراعتی:

به اساس پروگرام های انکشافی وزارت زراعت بانك انکشاف زراعتی فعا لیست های آتی رادرطی سال ١٣٥٣ انجام داده‌است:

مجموع فروشات نقد ۀ بانك
٣٣٧١٤٧٤٠-افغانی

مجموع فروشات قرضهٔ بانك
٧٩٨٧١٢٢٢٠-افغانی

درمبالغ فوق بصورت نقده وقرضه تجهیزات ووسایل آتی شامل میباشد :

تراکتور	٢٩٠ عراده
واترپمپ	١٨٠ پایه
ارهت	٣٧ پایه
پولیکلتوروقلبه اصلاح شده	٢٣ عدد

پروژه هایدرولوژی :

آب :

الف- هایدرولوژی ، خلاصه اجراآت سال ١٣٥٣ این قسمت پروژه طبق ذیل توضیح میگردد، درسال ١٣٥٣ یك گروپ مامورین فنی هایدرولوژی به ساحات هرات وفرا رود کندهار، ارزگان، بست ونیمروز رفته بهمکاری مدیریت هایدرولوژی کندهار آب دریا منطقه رااندازه نموده وسمپل های آنرا غرض مطالعه مواد ترسوبی باخود آوردند .

گروپ دیگر ازمامورین هایدرولوژی به صفحات شمال کشور رفته بامساعی مشترکه مدیریت هایدرولوژی بالای دریا های ساحات

کندز بغلان ، بلخ، سمنگان ، جوزجان ،فاریاب وبادغیس وارسی کرده ودیتاها وارقام لازمه راجمع آوری نموده‌اند در ضمن ماموریـــن هایدرولوژی ازریکارد های اتومات در ساحات پکتیاومشرقی که ایجاب وارسی ماهـــوار را می نمایند بازدید نموده ارقام ودیتا هـــای لازمه راجمع آوری نموده اند درساحات غزنی کتواز، شاجوی وساحه‌میدان وساحات مرکزی کشور نیز فعالیت های هایدرولوژیکی خویشرا ادامه داده اند .

همچنان مامورین و تکنیشنهای مربوطه از استیشن های دریاهای ساحه کابل ، پروان و کاپیسا دروقت وزمان آبخیزی دریاهای مذکور وارسی واندازه گیری کرده ودیتاهای ضروریه راجمع آوری نموده اند .

تنظیم آب : فعالیت های عمدهٔ تنظیم عبارت بودند ازتهیه راپور مقدماتی بند ذخیره کیله‌گی بالای‌دریای‌پلخمری‌بند، ورسج وپروژه‌فراه رود همچنان ترتیب راپور بند چشمهٔ شفاء ومطالعه خواجه‌علی مطالعه اراضی تحت آبیاری صفحات شمال کشور وامکانات استفاده از آب دریای پنج وآمو .

مطالعه امکانات تولید برق درپروژه هـــای گورگان ، چاردره کندز، خان آباد وسنگ مهر بدخشان .

مطالعه بندذخیرهٔ جرو، شروع مطا لعـــه وامکانات احداث یك بند ذخیره بالای دریای پنجشیر امکانات استفاده ازبند سرخاب لوگر. ارزیابی مطالعات جیولوژیکی بعضی از بندها مطالعات مربوط به تولیدبرق درکنرها .

علاوه براکمال امور فوق انجنیران مربوطه درظرف سالی‌که گذشت یکعده کار هـــا ی تخنیکی‌که خارج ازپروگرام کارهدایت داده شده اجرا نموده اند .

پروژهٔ سروی آبیاری های کوچك :

الف ـ مدیریت عمومی دیزاین وتوپوگرافی:

فعالیت های شعبه دیزاین شامل پیشبـرد اموردیزاین پروژه سنگ مهربدخشان دشت بکواء ، پروژهٔ کوکچه، بندقرغه ، هریرودو غیره بودومدیریت سروی وتوپوگرافی‌درساحات کندز،خان‌آباد ،بندسلما، گورگان‌وچاردره‌کنرها پروژهٔ کوکچه ساحهٔ بادام باغ مصروف سروی ونقشه برداری های لازمه بوده اند .

پروژهٔ کوکچه :

درسه ربع سال ۱۳۵۳ جمعا ٤٨١٨٥ متـر مکعب‌کندن‌کاری و١٢٠٤٠ مترمکعب هموارکاری گردیده است . درقسمت اگرونومی پـروژهٔ مذکور یك ساحهٔ هشتاد جـر یـب زمیـن را گردبندی نموده یك واترپمپ رانصب نموده وازساحه مذکوربهره برداری نموده است .

سروی آبیاری کوچك :

بـ پروژهٔ آبیاری کوچك ، فعالیتهای این پروژه درسال ۱۳۵۳ شامل سروی ساحـــات پژن ولسوالی نجراب ، تخته پل ولایت‌کندهار کج عزیزخان لغمان، سنگ سوراخ ولایـــت بغلان صنعتی برجنگ ولسوالی کشك بوده‌که ازجمله راپور تخنیکی واقتصادی پروژه های کج عزیزخان وسنگ سوراخ ولایت بغـلا ن تکمیل گردیده استوهم سروی چاه هـــا در مناطق مختلف مملکت ولست بعضی آنها که جمله بالغ به ۹۵ حلقه چاه میگردد بازدیـــه به عمـل آمـده واز جملـه ٢٦ آنهـا امتحـان

شده است که بااستفاده ازمعلوماتهای حاصله به تعداد ٧٤ راپور تخنیکی به دسترس بانك زراعتی گذاشته شده است .

همچنان نظربه درخواست‌اهالی بعضی‌حصص مانند تخته پل، سپین بولدك ، خوگیانی، تکاب بختیاران ومحمدآغه ولایت لوگر ازنظر آبهای تحت‌الارضی مطالعه‌گردیده است. ضمناًمامورین مربوطه پروژۀ زراعتی بکواه همکاری هـای لازمه رابعمل آورده است . باید متذکر شدکه هیات های فنی این پروژه ودر هروقت وزمان بنابردرخواست دهاقین محترم و اشخاصیکـه خواهش حصول قرضۀ زراعتی رابرای مصرف درراه آبیاری داشته باشند باآنها عندالللزوم اعزام خواهد شد .

پروژۀ گورگان وچاردره :

کار های سروی این پروژه شامل فعالیـت های مربوط ترتیب پروفایل، نهرگورگان وتهیۀ نقشه های توپوگرافی به‌مقیاس ١بر٢٠٠٠ بوده است دردیزاین راپورتهیه‌شده مطالعه وامکانات بلندبردن آب درنهرگورگان مطالعه شده است شعبه ساختمان این پروژه امور ر تکمالـــی تعمیرات باغ شمال ، ساختمان تعمیر مربوط به ترانسفارمر ، آهن پوش نمودن تعمیرنمبر٤ وترمیم مکمل تعمیر نمبر ٤ راانجام داده‌است.

مدیریت عمومی آبهای تحت الارضی :

این مدیریت درسال ١٣٥٣ امور مربوطـه به سروی ومطالعه ساحه سپین بولدك محبس جدید پلچرخی ، ده‌گز علاقه‌داری چپلیارساحه تپه تاج، کوتل خیرخانه ، پروژۀ بکوا ساحه پوهنتون کابل ، مرستون‌کابل راانجام داده‌اند، ضمناً سروی آبهای تحت الارضی ولایت‌کندز آبهای تحت الارضی بلخ وجوزجان وولایـت فراه راانجام داده وراپور های تخنیکی یـك حلقه‌چاه درکندهار، یك حلقه درتورخم راتکمیل نموده اند کارچاه های بابوجی ولایت هرات قریه نوآباد نورزایی کندز چاه عمیق شاه‌جوی ولایت زابل ، چاه عمیق حاجی کوت ولایت بلخ رانیزبه پایه اکمال رسانیده اند .

همچنان نقشه هایدرولوژیکی ولایت ننگرهار به مقیاس ١ر٢٥٠٠٠٠ ترتیب گردیده وکـار حفرچاه عمیق کرخ هرات درجریان اسـت علاوتاً مدیریت مذکو ر تهیه راپور مقدماتی قوای چاروامور جیوفزیکی دشت بکواه وساحه لوگر راشروع نموده ودرولسوالی های شیندند ارغستان وشورابك کارحفرچاه هارا آغـا ز نموده است .

پروژۀ آبیاری هریرود :

فعا لیت هائیکه در سال ١٣٥٣ آمریـت ساختمانی پروژه هریرود انجام گردیده قـرار آتی میباشد :

انتقال یك پایه بلدوزر، دوپایه ماشیـن ولدنگ وبعضی سامان تعمیراتی از ریاسـت دستگاه ساختمانی بادام‌باغ الی پروژۀ هریرود.

ترتیب وتهیه نمودن نقشه ساحه تعمیرات پروژه به‌مقیاس ١بر ٥٠٠ درحدودپنجاه هکتار، ترمیم داش سابقه درعلاقداری چشت شریف وحاصلات چونه ازآن بمقدار ٥٠ خروار کابل هموارکاری وکندنکاری تعمیرات دفتر وکند ن کاری تهداب تعمیردفترو تعمیرکارکنان باندازه ٥٦٩٨ مترمکعب . اصلاح سرك نسبت انتقال ماشین برمه بطول ٦٠ متروعرض ٤متر. تهیه مواد تعمیراتی ازقبیل سنگ، ریگ، جغل،

۴۰۰ مترمکعب کارساختمانی تعمیر دفتر ۱۴۵مترمکعب میباشد .

فعالیتهای عمده واساسی که پروژه پروان‌درطول سال ۱۳۵۳ انجام داده اند قرار ذیل خلاصه میگردد :

کندنکاری و پرکاری	۱۰۶۱۵۸	متر مکعب
سلوب کاری	۲۱۲۸۰۸	متر مکعب
هنگاف کاری و پلستر کاری	۴۹۱۶۱	متر مکعب
سنگ کاری خشکه وبا مساله	۱۰۹۰۴	
کانکریت ریزی	۹۶۱۹	متر مکعب
هموار کاری	۷۰۸۲۸	متر مربع
خشت کاری	۵۴۹۶۶۹	متر مکعب
تهیه چوب قالب بندی وخوازه	۲۷۷۱	متر مکعب
تعداد کلکین های آهنی بلول های فولادی‌وکانکریتی وغیره	۹۲۰	عدد
جمع آوری سنگ	۴۵۰	متر مکعب
پلچك	۲۴	عدد
برمه کاری وپیچکاری	۳۰۰	سوراخ
سیمتابی سیخ گول ورخدار	۲۸۰۱۸	کیلو گرام

ودر ورکشاپهای چك عمومی شاپ نقلیه‌شاپ‌برق واجرای چارچ خرادی وولدنك خـــرادی خفیفه رفع عوارض عراده جات ووسایل نقلیه‌وچارچ بطری وترمیم وسایل برقی وولدنـــك سامان مورد ضرورت اجرا گردیده است .

پروژهٔ آبیاری سرده :

فعالیتهای در سال ۱۳۵۳ در این پـروژه‌اجراگردیده قرارآتی خلاصه میگردد :

سنگ کاری بامساله	۶۹۰	متر مکعب
نصب اجناس آهنباب	۲۴۰	متر مکعب
درپلان کار وسایط تخنیکی ساختمانی	۱۰۴۴	هزار مترمکعب

وهمچنان ساختمان سیستم آبیاری جنا ح کانال چپ وساختمان سلوپ های کانکریتی آهن دار هموارکاری زمین، کارات ساختمانی جوی های تقسیمات آب وترمیم ساختمان های هایدروتخنیکی ، پاك کاری و غـــیره در آن شامل میباشد . وهمچنین درجناح کانال‌راست اجراآت ساختمانی‌وساختمان‌های هایدروتخنیکی وکار ســاختمانــی جــوی هــای تقسیمات آب اجرا گردیده است . وهمچنان اجراآت زراعتی پروژه عبارت است ازکودپاشی جهت زرع‌گندم ساحهٔ ۳۰۰۰ هکتار اراضی آبیاری‌گندم۳۰۰۰ هکتار اراضی، شد یارکاری ٤۰۰ هکتاراراضی هموارکاری ۱۰۷ هکتار اراضی، ماله‌کاری ۱۰۷ هکتاراراضی ، بذرگندم بهاری ۹۰هکتاراراضی جویه‌کشی ۱۸۰هکتاراراضی، دست کاری۱۰۷ هکتار اراضی وکشت رشقه وجواری ۱۷هکتار اراضی میباشد .

وزارت پلان

وزارت پلان طی سال ۱۳۵۳ درپرتو اهداف ورهنمایی های دولت جمهوری‌افغانستان فعالیت های انجام داده است که فشرده آن ذیلاتوضیح میگردد :

درساحهٔ تعدیل وفعال‌ساختن‌ارگان پلانگذاری:

طی سال ۱۳۵٤ تشکیل ولایحه وظایف جدید وزارت پلان متکی برپرنسیپ های علمی وبا رعایت جنبه های عملی طرح وبه‌تصویب دولت جمهوری افغانستان رسانیده شد . با تطبیق تشکیل جدید یکتعداد پست های که بصورت اضافی ایجادشده بودندحذف وادارا تیکه برای طرح وتطبیق ومراقبت پلان هـــا ی انکشافی ضروری میباشد درچوکات وزارت پلان تاسیس گردیده است . به اساس تشکیل جدیدآمریت تخنیکی که متشکل ازکادرهای انجنیری میباشد ایجاد شد .

ایجاداین آمریت بوزارت پلان فرصت خواهد داد تاطرح پروژه ها وتطبیق پلان رانه تنهااز نظراقتصادی بلکه ازنظر تخنیکی و انجنیـری نیز مراقبت نموده میتواند .

مراقبت فعال پروژه های درحال ساختما ن وپروژه های تحت تدویر سکتور های مختلفه اقتصادی واجتماعی ازوظایف وزارت پلان بوده وواحد های مرکب ازاعضای اقتصادی وتخنیکی این وظیفه رابعهده خواهد داشت .

انستیتوت پلانگذاری اخیراً از طرف دولـت جمهوری افغانستان که متکفل فراهم نمـودن زمینه برای بلند بردن دانش اختصاصی کادر های وزارت پـلان میباشد به اساس تشکیـل جدید رویکار آمده نیز جدیداً دروزارت پـلان ایجاد شده است .

انستیتوت پلا نگذاری و انکشاف اقتصادی قرار است به‌کمك تخنیکی ملل متحد هرچـه زودتر فعال گردد، ایجاد کادرهای با کفایت اقتصادی وتخنیکی وبلند بردن سویه پرسونل پلانگذاری ودنبال نمودن تحقیقات اقتصـادی بصورت مشخص راجع به مسایل اقتصــــادی افغانستان votes وروش حل مسایل ازاهداف عمدهٔ این انستیتوت میباشد. باتطبیق وانکشاف این انستیتوت این امکان میسر خواهد شد، تادر آینده روش طرح پلان، متکی براساسات‌علمی بوده وتحلیلات ارزنده اقتصادی سبب استحکام پیشبینی های پلان اقتصادی وارزیابی وضـع اقتصادی کشور شود .

آمریت جدیدالتشکیل تعلیم‌وتربیه دروزارت پلان سیمینار هاوکورس های رادررشته های اختصاصی وعمومی دایر مینماید وبه ایـــن ترتیب‌ازراه تعلیم وتربیه داخل‌خدمت درارتقای سویه مامورین وزارت پلان و سا یر دوایـر سعی مینماید .

درساحهٔ پلانگذاری وتطبیق :

پلان سالانه‌انکشاف‌اقتصادی واجتماعی سال ۱۳۵۳ که دراواخر سال ۱۳۵۲ طرح شده بود به نشر رسید .

نتایج پلان مذکور که حاوی اهداف عمـدهٔ انکشاف ، پروگرام های مشخص سکتوری و

تحلیل وپیشبینی وضع اقتصادی بود کاملا اطمینان بخش بوده واین روش موثردرچوکات اهداف دورنمایی دولت جمهوری دنبال خواهد شد . راجع به طرح متدولوژی پلان سازی یك سلسله فعالیتهاصورت گرفته ودرآینده نیز تعقیب خواهد شد .

بودجهٔ انکشافی سال ۱۳۵٤ که منعکس کنندهٔ پروگرام سرمایه گذاری دولت درسکتور های اقتصادی واجتماعی میباشد طرح ودراخیر سال ۱۳۵۳ به تصویب دولت جمهوری رسید .

دربودجه انکشافی سال ۱۳۵٤ توزیع منابع به اساس نیازمندی پروژه های انکشافی و سکتور های اقتصادی رعایت گردیده است . بعلاوه طی پلان مالی سال ۱۳۵٤ در حجم سرمایه گذاری انکشافی بمقایسهٔ سال قبل ۸۷ فیصد تزئید بعمل آمده است .

طی سال ۱۳۵۳ به تأسی ازرهنمایی های دولت امور مطالعات وتشخیص یکتعداد پروژه هاادامه یافته ومطالعات عدهٔ ازآنهاتکمیل ودرسال ۱۳۵٤کارساختمان آن آغازوتطبیق خواهد شد.

بمنظور ایجادهم آهنگی درتطبیق پلان های انکشافی وتوضیح مکلفیت های موسسات مختلف دولتی درقبال طرح وتطبیق پلان وزارت پلان در سال ۱۳۵۳ سعی نموده است مسودهٔ مقرراتی راترتیب نمایدکه مراتب نهایی خویش راتکمیل مینماید، وضع چنین مقررات باعث خواهد شد تاعملیهٔ پلانگذاری بیشتر منسجم شده ومسئولیت های موسسات دولتی درزمینه پلانگذاری شکل اصولی رابخود بگیرد .

در ساحهٔ فینانس :

وزارت پلان درچوکات پالیسی های دولت جمهوری درزمینه استفاده موثر وسریعتر از کمك های مالی کشور های دوست وموسسات بین المللی طی سال ۱۳۵۳ امور ذیل راانجام داده است :

پروتوکول همکاری اقتصادی بین افغانستان وایران امضاء شده که به موجب آن دولت ایران درتمویل پروژه های خط آهن ، احداث فابریکه های نساجی، شکر، سمنت، کاغذ و استفاده ازآب هلمند درساحه هلمند سفلی سهم خواهد گرفت. برای مطالعات اقتصادی وتخنیکی پروژه های مذکور ده ملیون دالر کمك بلاعوض را حکومت ایران بدسترس افغانستان گذاشته است که استفاده ازده ملیون مذکور آغازگردیده

موافقتنامه ده ملیون قرضه باشرایط مساعد ودوملیون کمك بلاعوض حکومت عراق امضاء وامکانات استفاده ازآن فراهم شده است . احداث صنایع نساجی وایجادتسهیلات درساحهٔ معارف وصحیه ازکمك مذکور تمویل خواهد شد .

موافقتنامه قرضه ده ملیون دالر باحکومت بلغاریا به امضاء رسیده که ازاین قرضه در تمویل فابریکه های کانزر ومیوه وخشك نمودن سبزیجات، چرمگری وپراسس گوشت، مرغداری وتولید روغن نباتی استفاده بعمل خواهد آمد. مطالعات پروژه های مذکورازکمك بلاعوض حکومت بلغاریا صورت خواهد گرفت.

موافقتنامهٔ قرضه ١٤ ملیون دالرو (۲۵۰) هزاردالرکمك تخنیکی بانك آسیایی جهت دروازه های پرچاوه بندکجکی بابانك انکشاف آسیایی به امضا رسید .

موافقتنامه قرضه دو ملیون دالر

اضافی برای تکمیل لین انتقال برق کجکی، هلمند، قندهاربامضاء رسید . این مبلغ شامل (۵ر۹) ملیون دالر میباشد که موافقتنامه آن باین منظور قبلاامضاء شده‌است.

مطابق پروتوکول های قبلی موافقتنامه همکاری اقتصادی وتخنیکی بین جمهوریت افغانستان واتحاد جماهیر شوروی مبنی بر تادیهٔ (۳۰۸) ملیون روبل بامضاء رسید . از قرضهٔ مذکور درتمویل پروژه های ذیل‌استفاده بعمل خواهد آمد .

استفاده ازآب آموذریعه پمپ درساحهٔخوش تیپه ، بندذخیره ، چشمه شفاء ، بالای دریای بلخ، سیستم آبیاری کیله‌گی به شمول‌فابریکه تولید برق بند آبگردان بالای دریای کوکچه تاسیسات کانال ماشینی وتجدیدساختمان های ارچی ونوآباد، پروژه مایکروویف کابل مزار لابراتوار مکمل تجزیه مواد معدنی، لین انتقال برق ازنغلوالی جلال آباد، احداث سب‌استیشن های برق، توسعهٔ فابریکه موجوده یااحداث فابریکه کودکیمیاوی جدید. تکمیل پلان برق رسانی شمال کشور، تهیه مطالعات تخنیکی واقتصادی فابریکه، تغلیظ وذوب‌مس، استفاده ازآب دریای‌کوکچه، پروژه‌سازی‌معادن حاجی‌گک ترمیم میدان هوایی کابل، استدیوی فلمبرداری واستدیوی ضبط صوت در کابل تو سعه استخراج وصدور گاز، احداث فابریکه های حلاجی ورنگ آمیزی ، توسعه فابریکه نساجی گلبهار ، توسعه واحداث ذخایر غله وفابریکه های نان پزی .

بر علاوه مطالب فوق موافقتنامه به تعویق انداختن تادیات ربح واقساط (۱۰۰) ملیون روبل قرضه های قبلی تا سال ۱۹۸۰ بین دولتین به امضاء رسید .

موافقتنامه یك ملیو ن پوند به منظور تمویل پروژه های جن وپرس وتیل کشی باحکومت انگلستان بامضاء رسید .

موافقتنامه‌سیزده ملیون‌دالرقرضه‌جهت‌تقویه‌بانك انکشاف زراعتی افغانستان بابانك جهانی به تفاهم رسید، بااستفاده ازقرضه مذکور که به شکل کودکیمیاوی ماشین آلات ، تخم اصلاح شده وکمك های تخنیکی مساعدت میشود . بانك انکشاف زراعتی در معرفی و تطبیق تکنالوژی معاصر زراعتی نقش عمده را ایفاء خواهد نمود .

جمهوریت مردم چین به‌منظوراحداث یکتعداد پروژه های انکشافی وعده کمك (۵۰)ملیون دالر قرضه طویل المدت بدون ربح رابافغانستان داده است .

امکانات استفاده باقیمانده (۶۰) ملیون مارك قرضه سابقه جمهوریت اتحادی آلمان درتمویل یکتعداد پروژه هادرساحهٔ مخابرات، برق، آب مشروب میسر گردانیده شده است. که منجمله

موافقتنامه قرضه مواد استهلاکی به مبلغ(۳۰) ملیون مارك ازطریق وزارت مالیه با مقامات آلمانی امضاء شده که تحت آن پروژه های واکسین‌سازی وتهیه بس های شهری تمویل خواهد شد .

درساحهٔ امداد تخنیکی :

وزارت پلان سعی ورزیده است تاکمك های بلاعوض تخنیکی ومالی موسسات بین المللی وکشور های دوست رابه منظور تمویل وفعال ساختن یکتعداد پروژه های اقتصادی واجتماعی جلب نماید. طی سال ۱۳۵۳ یکتعداد متخصص از طریق پروگرام های عمده ملل متحد درپروژه های مختلف مصروف بوده وبه تعداد بیشتراز ۱۳۹۸ـماه نفرتسهیلات تربیوی برای یك تعداد مامورین افغانی در خارج از کشور تسهیلات تربیوی مهیاء شده است، برعلاوه به قیمت بیشتر از (۶ر۶) ملیون دالر کمك مواد وسامان آلات از طریق ادارات مختلفهٔ ملل متحد و سایر موسسات بین المللی صورت گرفته است .

همچنان طی سال ۱۳۵۳ امداد یکتعداد ممالك دوست وموسسات بین المللی در ساحات مختلف‌ازقبیل مخابرات، د.ق، زراعت وآبیاری معارف ، صحت عامه وغیره جلب گردیده‌است. تحت این پروگرام بیشتر ازیکهزار فیلوشپ واسکالرشپ به افغانستان داده شده وبیشتر از(۷٤۵) نفر متخصصین خارجی ازسایر منابع درداخل کشور مصروف فعالیت میباشد .

ساحهٔ سرمایه گذاری صنعتی خصوصی :

درطول سال ۱۳۵۳ به تعداد ٦۰ درخواستی جدید غرض سرمایه‌گذاری دررشته های مختلف تولیدی بوزارت پلان سپرده شد، طرح پلان ابتدایی (۲۱) پروژه درجریان سال موردتائید وتصویب کمیته سرمایه گذاری قرار گرفته ویك پروژه بصورت نهایی تصویب شد .

درجریان سال ۱۳۵۳ ده پروژه تصویب شده قبلی به سرمایه ابتدایی (۷ر۹۷) ملیون افغانی درحالیکه زمینه استخدام ۷۳۰ نفر را مهیا میسازد جدیداً به فعالیت آغاز نمود .

مجموع پیشنهاد سرمایه‌گذاری درسال ۱۳۵٤ درحدود دوصد پیشنهاد پیشبینی میشود . بعلاوه باشامل شدن ریاست انکشاف سرمایه گذاری خصوصی درچوکات وزارت پلان طی سال ۱۳۵۳ قانون سرمایه گذاری خصوصی مورد تجدید نظر قرار گرفته وانفاذ آن اعلام‌گردید .

ریاست افغانی سره میاشت

جمعیت افغانی سره میاشت طبق اساسات مندرج استاسنامه وپرنسیپ های بین المللی مشترکی جمعیت های مماثل خیریهٔ جهان طی سال‌که گذشت درداخل وخارج کشور متقاضی امکانات مالی ومسئولیت های نوع خواهی آ ن درمواقع حدوث حوادث طبیعی وغیر طبیعی در مرکزوولایات وخارج‌کشوربرای آسیب رسیدگان مساعدت های متنوعی خودرا توزیع و ارسال نمود این کمک هاشامل پول نقد، ادویه، کمک های اولیه طبی ، تهیه خون برای مریضان مستحق ، پرداخت حق الاجرت مریضای، تهیه رادیوگرافی وغیره کمک های صحی واجتماعی بوده است .

جمعیت افغانی سره میاشت طی سال گذشته به استثنایی کمک های البسهٔ آن‌که درروز های جهانی سره میاشت، هفته مخصوص ، روزمادر وغیره نموده است تنها نقد ادویه تهیه خون حق الاجرت بسترمریضان‌معادل ۷۱۳۳۷۱۵ر۵۵ افغانی درداخل وخارج کشور کمک‌کرده است جمعیت افغانی سره میاشت بادر نظر داشت پرنسیپ سرعت عمل برای وقایع محدود محلی ورسیدگی عاجل به احوال آسیب رسیدگان مبالغ تحت سه درجه به نمایندگی های جمعیت در۱۸ ولایت کشور تخصیص صادر نموده . تااز این مبالغ بنابر فیصله ومجامع مرکزی آن ولایات برای آسیب رسیدگان حوادث خورد به سویهٔ محلی دروقایع وحوادث طبیعی به آسیب رسیدگان توزیع کند .

توزیع البسه کمکی جمعیت برای محبوسات مرکز .

کمك جمعیت برای متعلمین بی بضاعت مکاتب ابتدایی مرکز .

وهمچنان به‌روسایی مجامع مرکزی نمایندگی های ولایات ازمرکز جمعیت هدایت داده شد دروقت بروز حوادث بزرگتر طبیعی از قبیل زلزله، سیلاب وغیره که کمیت وکیفیت حادثه وسیعتر باشد باسرعت عمل راپورآنرابه **مرکز جمعیت مخابره نمایند . تاجمعیت افغانی** سره میاشت به روی **پلان** مطروحه **کمك های** مزید ومتنوعی **شامل نقد ، جنس ، موادغذایی** سرپنائی موقت، **یعنی خیمه وادویه وکمك های** عاجل طبی به محل مذکورارسال واعزام دارد.

جمعیت برای این منظور پنج یونت سیاررا تشکیل کردکه لوازم این یونت ها سال های گذشته تهیه وخریداری شده بود این یونت هابه سه‌گروپ امداد عاجل تقسیم‌گردیده است هرگروپ باقافله موترهای لاری ها، پیکپ ها، وامبولانس ها مجهز میباشد .

پرسونل آن نر س ها پرسونل امداد اولیه **راپورتر، عکاس وغیره تیین‌گردید ، هرگروپ** این امداد عاجل ۱۵۰۰ نفر آسیب رسیده رابا مواد غذایی ، البسه ، سرپناهی موقت، یعنی خیمه ، خدمات صحی ، امداد اولیه مساعدت کرده میتواند، یعنی هرسه‌گروپ عاجل ظرفیت کمك ۴۵۰۰ نفر آسیب رسیده رادارامیباشد .

جمعیت افغانی سره میاشت برای تر بیهٔ پرسونل گروپ های امداد عاجل کورس های رادرداخل جمعیت تأسیس‌کردکه طی چندکورس بالغ بر(۷۰) نفر ازمامورین جمعیت رادرشقوق امداد اولیه تربیه کرد .

جمعیت‌افغانی سره میاشت روی پلان مطروحه انکشافی امداد اولیه ومراکز امدادی عاجل ۳۴

مرکزامداد اولیه رادر ولایات اعمار میکند که اساس یکعده این مراکز امداد اولیه‌که درسال های قبل گذاشته شده بود ازآن جمله طی سال گذشته مراکز امداد اولیه‌کندهار، ننگرهار هلمند، قندز، هرات‌وبلخ افتتاح شدو۲٤ساعت درخدمت هموطنان قرار گرفته ومرکز دیگر در ولایات غور، فراه وغزنی عنقریب افتتـــاح میگردد .

جمعیت افغانی سره میاشت بــا تــاسیسات خدمات صحی خودکه شامل مرکز امداد اولیه درمرکز وبعضی ولایات کشور است به‌شمول روغتون حضرت امام صاحب (۵۲۱۱۰۲) نفرطی سال گذشته ازخدمات صحی جمعیت برخوردار شده اند که ازآن جمله (۱٦۲۱۹٦) نفر شــان معاینه ، تداوی ، پیکاری، واکسین شده اند وبرای (۳۸۹۲۹) نفر معادل (۲۷٦۲۳٤۲)افغانی ادویه، خون، اجرت بستر، معاینات لابراتواری رادیوگرافی ، فیزیوترابی ، قیمت لوازم طبی کمک کرده اعت . کمک های طبی که بــرای مراجعین مستحق روزانه صورت گرفته است . قرارآتی است :

۱ـ ادویه برای ۱۸۱۵ نفر معادل ۱۸۳۰۷۷ افغانی .

۲ـ اجرت معاینات لابراتواری رادیوگرافی معادل ۲۹۸۱ـافغانی .

۳ـ اجر ت بستر بــــرای ٤۸۸ نفر معــادل ۹۳۷٦۳۱ـافغانی .

٤ـ خون برای ۲٤۳ نفرمریض بی بضاعــت معادل ۳۲٦۲۵۰ـافغانی .

۵ـ عینك طبی وآلهٔ شنوایی وبوت هـــا ی آرتوبیدی معادل ۲۲٦۷۰ـ افغانی .

ادویه، موادغذایی ازقبیل پروتین، ماهی، شیر خرماوغیره برای مادران‌حامله شیرده هاشم‌خان زیزنتون معادل ۱۷۰۰۰ـافغانی .

توزیع ادویه برای ۳٦۰۰ـنفر اهالی گلران هرات معادل ۱۸۸٦۸۰۰ـافغانی، همچنان‌جمعیت افغانی سره میاشت برای آسیب رسید گــان سوریه‌که درجنگ بااسرائیل‌آسیب دیده بودند وآسیب رسیدگان سیلاب های بنگــله دیش و آسیب رسیدگان‌زلزله صوات پشتونستان ۲۵ هزاردالر کمك ارسال نموده است .

جمعیت افغانی سره میاشت درطول سال ۱۳۵۳ کمك های راکه ازطرف لیك ویکعــده اعضای آن دریافت نموده قرار آتی است :

۱ـ مقدار بیست تن خرما ازطرف حکومت عراق .

۲ـ مبلغ بنجهزار فرانك سویسی معـــادل ۹۰۰ هزار افغانی راجهت پیشبرد مراکز امداد اولیه ازطرف لیك‌کمك گردیده است .

۳ـ سی ودو کارتن مواد امدادی که مشتمل برالبسه ومواد طبی که معادل ٤٤ر۲۰۸۱ دالر کانادایی میشود از طرف صلیب احمر کــانادا کمك شده است .

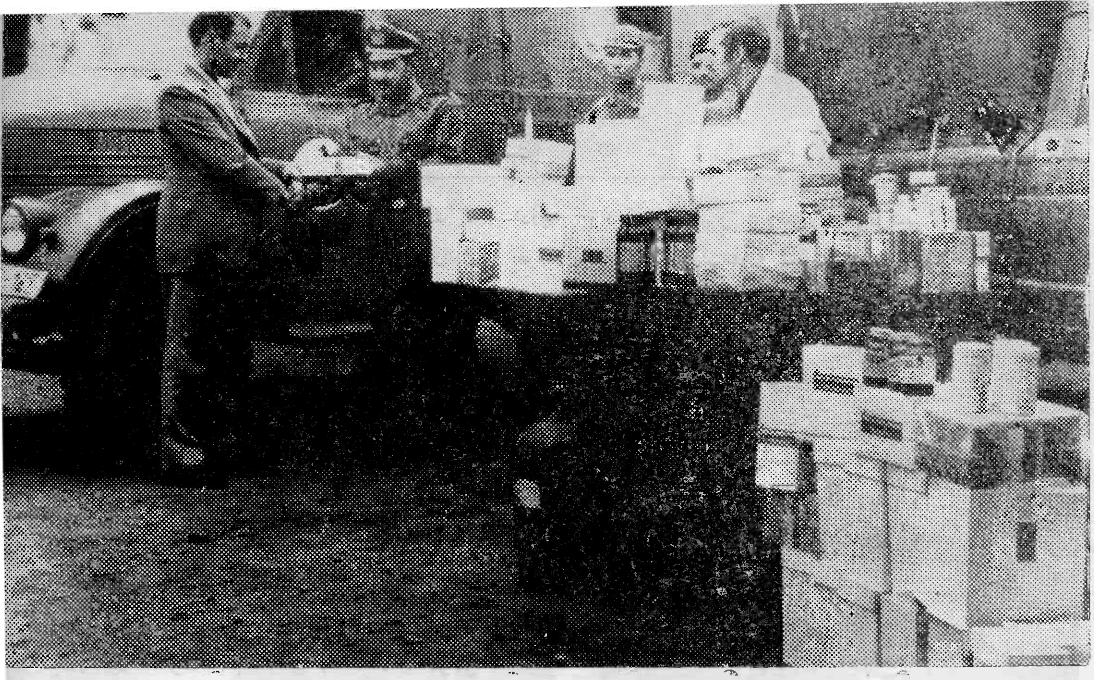
٤ـ ۱۷ تن موادشامل البسه ازطرف صلیب احمر سویدن .

۵ـ معادل ٤۹۳۷٦ شلنگ اتریشی ادویـــهٔ توبرکلوز ازطرف صلیب احمر اتریش .

٦ـ معادل ۲٦۷۵۰ـ فرانك سویسی ادویــه وشیربودری صلیب احمر سویس .

۷ـ معادل بنجاه دوهزارو:وصد وهفت کرون سویدنی البسه ازطرف صلیب احمر سویدن .

۸ـ معادل چار هزارفرانك سویسی ادویـــه

توزیع ادویه کمکی جمعیت برای روغنتون نمبر (۱) ونمبر (۲) اردو .

ازطرف صلیب احمر انگلستان .

۹ـ معادل پنجهزارمارك فنلندی ادویه‌ازطرف صلیب احمر فنلند کمك گردیده است .

۱۰ـ معادل هفت ونیم ملیون افغانی مواد غذایی برای مرستون هاازطرف موسسه غذایی جهان باین جمعیت مساعدت گردیده است .

جمعیت افغانی سره میاشت برای روغنتون های نمبراول ودوم اردونادرشاه روغتون ، وزیر اکبرخان ، زیژنتون، موسسه صحت طفل کلینیك شش نسوان میرمنو روغتون ومحبس طی سال (۱۳۵۳)ادویه معادل (۱۳۷۷۵۰)افغانی مساعدت‌کرده. وهمچنان برای‌متعلمین ومتعلمات بی بضاعت مکاتب ولیسه هاالبسه تابستا نی وزمستانی طی سال (۱۳۵۳) مساعدتاً توزیع کرده است .

جمعیت افغانی سره میاشت ازطریق تعمیم لاتری‌کمك های ارزنده رابرای هموطنان پیش میبرد. درطی سال گذشته تحول مثبت ومثمر باجذب صدها نفراز فروشندگان سیار لاتری به وقوع پیوست درمقابل فروش هر قطعه تکت یك افغانی کمیشن قایل شد، اکثراً این فروشندگان سیارلاتری راشاگردان بی بضاعت مکاتب ومستمندان تشکیل میدهد و همچنا ن اشخاص مسن بی بضاعت وبیکار، سائلین و اشخاصیکه کسب وپیشه ندارند ودارای عائله کثیراند بافروش تکت لاتری بصورت اوسط هرنفر فروشنده سیار تکت روزانه هشتادافغانی بدست می آورند .

جمعیت افغانی میاشت درهر سلسله لاتری دوصد هزار افغانی ازطریق فروش تکت برای فروشندگان سیار درمرکز وولایات کشور که اکثراً آنهامتعلمین بی‌بضاعت، معلولین، متأهل وناتوان هستند مساعدت میکند ودر طی سال گذشته که ۱۹ سلسله لاتری قرعه کشی شده جمعیت سه ملیون وهشت صدهزار افغانی را برای کمیشن کاران لاتری تادیه نموده است ودر تأمین معیشت فروشندگان ومتعلقین‌ایشان خدمت موثر کرده است .

همچنان جمعیت درهر سلسله لاتری یک ملیون وسه صد هزار افغانی برای برندگان توزیع کرده‌که باساس حساب ۱۹سلسله‌لاتری بیست وچهارملیون وهفتصد هزار افغانی برای برندگان جوایز تادیه کرده‌که این خودنیزکمک موثردرحیات ایشان محسوب میشود .

توزیع البسه کمکی جمعیت برای‌محبوسین مرکز .

ریاست هوانوردی ملکی و توریزم

هوانوردی ملکی و توریزم در سال ۱۳۵۳
انکشاف ترانسپورت هوایی و خدمات هوانوردی ملکی از عرصهٔ چند سال به این طرف در افغا نستان کسب اهمیت نموده و مخصو صاً در سال ۱۳۵۳ ریاست هوانوردی ملکی به اجرای خدمات مهمی نایل گردیده است که طور مختصر ذیلا به اطلاع میرسد.

الف :

بمنظور تأمین مصئونیت پرواز طیارات در فضای جمهور یت افغا نستان و راهنما ئی طیارات توسط دستگاه های هوانوردی به هنگام عملیات نشست وفرود در میدانها ی هوایی درسال ۵۲ قرار داد خد مات مشورتی با کمپنی مانتر یال‌انجنیر نگ‌کانادا به‌امضاء رسیده تادر زمینهٔ تأسیس مرکز اطلا عات پرواز در کابل و امکانات تخنیکی و اقتصادی ساختمان یك میدان هوائی بین المللی در ساحه لوگر مطالعه و همکاری نماید. مصارف خدمات شامل قرار داد مذکور از مدرك قرضهٔ بانك جهانی تمویل میشود .

در قسمت مرکز اطلا عات پرواز در سال ۱۳۵۳ دیزاین و انجنیری نهائی تعمیر مرکز اطلاعات پرواز که‌در نظر است بشکل دومنزله در بالای قسمت شرقی تر مینل فعلی میدا ن هوائی کابل اعمار گردد تکمیل گردید .وهکذا برای نصب وبکار انداختن دستگاه ها ی فرستنده یك ساحهٔ (۴۰۰ــ متر در ۴۰۰متر) انتخاب و سروی گردید و همچنان یك ساحه (۳۰۰ متر در ۳۰۰ متر) در قسمت غربی میدان هوائی کابل برای نصب وبکار انداختن دستگا ههای اخذه انتخاب و سروی گردید ه است و دیزان و انجنیری مرکز فرستنده و مرکز آخذه که قرار است کار ساختمانی آن در سال ۱۳۵٤ آغاز گردد تکمیل گردید اسناد داو طلبی ساختمان ،تهیه و نصب دستگاه‌های مربوطه مرکز اطلاعات پرواز و ملحقات آ ن تکمیل وبه داو طلبی بین المللی گذاشته شده است .

با تکمیل سا ختمان تعمیر مرکز اطلاعا ت پرواز و ملحقات آن (۲۲۰۰ متر مکعب) و نصب دستگاه‌های مربوطه‌که مشتمل‌از دستگاه ه‌ای مخابرهٔ زمین به هوا، نقطه به نقطه و رادیو تیلی تایپ میباشد ارتباط مخابراتی مستقیم بین مرکز مخابره میدان هوائی کابل و مراکز مخابره تاشکند ،لاهوز تهران ودهلی جدید و همچنان بین مرکز اطلا عات پرواز کابل و دو شنبه ،لاهور ، کراچی و تهران بر قرار خواهد شدو هکذأ ارتباط مستقیم رادیوئی بین ترافیك کنترو لر هوائی کابل و پیلوتانی که در فضای افغا نستان پرواز نمایند بر قرار میشود .

در زمینه میدان هوائی لوگر درسال ۱۳۵۳ مطالعات مقدماتی و مطالعات اقتصادی آن تکمیل گردید که نظر به نتائج مطالعات ازنگاه

تخنیکی مطلوب بوده و اعمار میدان هوائـــی لوگر اقتصادی تلقی گردیده است راپـــــور مطالعات اقتصادی میدان‌مذکور ازطرف ریاست عمومی هوانوردی ملکی وتوریزم به مقاما ت صالحه پیشنهاد گردیده و هر گاه اعمـــــار میدان هوائی مذکور منظور گردد در ســـال ۱۳۵٤ دیزاین وانجنیری نهائی میدان هوائی لوگر تکمیل خواهد شد .

ب: امور مصئو نیت پرواز :

مدیریت مصئو نیت پرواز که در چو کات مدیریت عمومی عملیات هوا نوردی ایفـــــای وظیفه مینماید از نگاه حجم روز افزون امـــور فنی واداری پیشبرد آن به نحو شایسته‌هسته فعالیت و اجراآت ریاست عمومی هوا نورد ی ملکی وتوریزم را تشکیل میدهد .

این مدیریت که هدف عمده واساسی اش محفو ظیت وایمنی عام و تام هواپیما ها در زمین وهوا میباشد وظیفه دارد تا در داخـل قلمرو مملکت عزیز قوانین‌و مقررات موضوعه هوا نوردی ملکی ملی وبین المللی را طوریکه تأکید و امر شده تطبیق نماید .

برای نیل باین هدف اهتمام میشود تـا صورت عملیات طیارات ملکی در فضا و طرز سیستم حفظ و مراقبت آن در زمین بصورت دوامدار نظارت و سروی گردد .

جهت اینکه فعالیت در این ساحه را بـه صورت خلص و واضح ارائه نموده باشیـــم اینك اجمال اجراآت این اداره راکه از طرف شعبات آتی صورت گرفته به بخش های ذیـل بعرض میرسانیم .

۱ـ بخش اول : شعبهٔ عملیات پـــروازوفعالیت آن .

۲ـ بخش دوم : شعبهٔ قابلـیت پـرواز وتحقیق تصادمات وفعالیت آن .

۳ـ بخش سوم : شعبهٔ لایسنگ ورجستریشن و فعالیت آن .

۱ـ اجراآت شعبهٔ عملیات پرواز مدیر یت‌مصئو نیت پرواز در طول سال ۱۳۵۳ ایـــن شعبه طبق تعامل و بر اساس لایحهٔ وظایـف‌خود که از طرف مدیریت عمومی عملیات هوا نوردی وضع و از طرف مقام عالی ریاســـت‌منظور گردیده وظایف محولهٔ‌خود را انجام‌داده است .

برای توضیح بیشتر و تفهیم ساده تراینك توضیحات ذیل را ارائه و برجسته تو یـــن اجراآت این شعبه تذکر میدهیم .

وظایف این شعبه از چهار قسمت اساسی وعمدهٔ ذیل متشکل گردیده :

۱ـ وظایف داخل شعبه .

۲ـ بررسی امور عملیاتی در میدان هوا ئی کابل .

۳ـ بررسی امور عملیاتی وسایط هوانوردی‌ومیدان های داخل کشور .

٤ـ بررسی و مراقبت وضع عملیات شرکت های هوائی ملکی در داخل و خارج کشور .

۱ـ وظایف داخل شعبه :

بر علاوه کار های عادی و روزانه دفترکار های اساس ذیل نیز انجام یافته است .

الف ـ مطالعه مینول عملیاتی مؤسسه د باختر افغان الوتنه و اتخاذ تصامیم اولی برای منظوری مینول مذکور .

ب ـ بعد از مطالعه مقدماتی و بر رسـی سیستم عملیاتی شرکت آریانا اعطای تصدیق نامه حمال فضائی برای آریانا .

ج ـ تدوین وتعدیل مقررات مربوطه ساعات پرواز وساعات موظفیت عملهٔ پرواز .

د ـ توزیع امتحان نوع طیاره به شش نفر عملهٔ پرواز مؤسسه باختر افغان الوتنه .

۲ـ بر رسی امور عملیاتی در میدان‌هوائی کابل .

از اینکه آغاز وختم پرواز های آریانا و باختر در میدان هوائی کابل صورت میگیردبناً نظر به تعلق و اهمیت کار همه روزه یکنفراز مفتشین پرواز این شعبه بر اساس پروگرا م معین وظیفه داشته تا امور عملیات طیـارات رادر میدان هوائی‌کابل مراقبت و بررسی‌نماید که البته این وظیفه بصورت منظم انجام یافته است .

۳ـ بررسی امور غملیاتی وسایطهوا نوردی و میدان های هوائی داخل مملکت اگر چه این بر رسی طبق معمول سال دو مرتبه صور ت میگیرد ولی با وجود آنهم بعضی از میدا ن ها ی که نظر به بعضی عوامل برای یك مدت طولانی از فعالیت باز میماند حین آغـا ز عملیات مجدد یك سروی و تفتیش قبلـی صورت میگیرد که روی این ملحوظ خطـوط فضائی بین فیض آباد خواهان ودر وازتوام با وضع میدان هوائی درواز برای عملیـات طیارات باختر افغان الوتنه مطالعه و بر رسی گردید که بعداز آوردن یك سلسله اصلاحات میدان هوائی درواز بروی ترافیك فضا ئـی گشوده شد .

٤ـ بررسیو مراقبت وضع عملیات شرکت های هوائی ملی در داخل و خارج کشور .

الف ـ برای تطبیق این ماموول یك گروپ از مفتشین پرواز این اداره به امریکا اعزام گردیدند تا سیستم اجراآت عمله پرواز را در حالات اضطراری در سیمو لیتریکه از طر ف شرکت هوائی پان امریکن برای عمله پرواز آریانا داده میشود مطالعه میشود و منظور ی سیستم متذکره بر اساس قوانین هوا نوردی ملی صادر گردید .

ب ـ خطوط هوایی خارجی (کـابل لنـدن کـابل ، کـابل روم کـابل) (کـابل پاریس کابل) (کـابل تاشکـند کـابل) . (کـابل بیروت کـابل وکـابل دهلی کـابل) وهمچنان خطوط هوائی داخلی (کابل ، مزار ، کابل) (کـابل هرات کابل) (کـابل میمنه کـابل) (کـابل چغچران کـابل) (کابل بامیان کابل) (کابل فیض آباد کـابل) طـی وقفـه هـای مختلف بر رسی گردیده و اصلا حاتیکه لازم بوده طی پیشنهاد ها وقتاً فوقتاً اجراآت لازمه در زمینه صورت گرفته است .

۲ـ اجراآت شعبهٔ قابلیت پرواز مدیریت مصئونیت پرواز :

شعبهٔ قابلیت پرواز مدیریت مصئو نیت پرواز در چوکات مدیریت عمومی عملیات هوانوردی علاوه بر وظایف روز مره اداری خویش اجراآت ذیل را در طول سال ۱۳۵۳ انجام داده است .

۱ـ بررسی و تفتیش متداوم از میدان هوائی کابل که شامل نکات ذیل بوده اند .

الف ـ بررسی از تمام طیارات آریانا و باختر الوتنه قبل از پرواز که شامل معاینات دقیق وتفتیش کتاب لاك بوك کتابخان سیا ر طیاره ، تصد یقنامه های قابلیت پرواز و رجستر یشن محکم بودن چوکی ها و کمر بند های لازمه ،پاکی و منظم بودن کابین‌های عملهٔ پرواز و مسافرین ،معاینه بیرونی طیاره از نگاه ایرد اینا میکی ساحه های کنترو ل طیاره ، انجن ها ،پرواز هاو تایرها و وسایل زمینی ، مراقبت کامل از سیستم باراندازی و تیل اندازی در طیاره و همکاری های شعب هوا شناسی و ترافیك فضائی با عملهٔ پرواز و غیره .

ب ـ بر رسی کامل از تمام شعب تخنیکی مربوط به حفظ مراقبت طیارات آریانا وباختر که عبارت از هنگرها وسائل و سامان کارعملهٔ تخنیکی شعبات نگهداری اسناد و دیدن لاك ـ بوك هایعنی کتاب ثبت طیاره واجزای مرکبه آن ملاحظه و بر رسی پرو گرام حفظ و مراقبت طیارات طبق پرو گرام های پیشنهاد شده و منظور شده آنها و بررسی از تحویل خانه های سامان فالتو دستور های مربو طه آن .

۲ـ بر رسی تمام رویداد های تخنیکی و ارائه دستور های لازمه جهت جلو گیری آن در آینده .

۳ـ فرستادن و سفار شات کتبی از دستور العمل های تخنیکی و ضروری که از مقاما ت هوا نوردی و کمپنی های سازندهٔ طیارات باین اداره میرسد .

٤ـ منظور نمودن پرو گرام تخنیکی و حفظ و مراقبت طیارات باختر افغان الوتنه .

٥ـ بررسی کامل از پروازامتحانی تخنیکی طیارات و اشتراك در آنها .

٦ـ باز دید و بر رسی از کمپنی انجنیری سنکما در پاریس که به ترمیمات ماشین های طیارات آریانا اشتغال دارند جهت داد ن منظوری وجواز نامه مربوط .

٧ـ گرفتن امتحا نات بمنظور ثابت ساختن اهلیت ، لیاقت ،وظیفه بندی کار کنان تخنیکی و انجنیری باختر افغان الوتنه و دآریانا افغان هوائی شرکت طبق مقررات ملی و بین‌المللی هوائی .

۸ـ امتحانات تخنیکی پیلوتان و انجنیر های پرواز باختر و آریانا .

۹ـ تجدید و توزیع تصدیقنامه های رجستریشن و قابلیت پرواز برای طیارات‌هر دوموسسه هوایی افغانستان .

۱۰ـ تعدیلات وتجدید ساختن تمام کتب تخنیکی طیارات که در این اداره حاضر می باشد .

۱۱ـ تمدید وقت خدمت طیارات و پرزه‌جات آن به باختر و آریانا .

۱٦ـ طرح وتدوین مقررات هوانوردی .

ارسال ابلاغیه های تخنیکی که به مصئونیت طیارات رول مهم وحساس دارد .

۱۳ـ تحقیق و بررسی وقایع و حادثـات هوائی .

۱٤ـ ارتقای سویه پرسو نل فنی ایـن اداره .

۱٥ـ تأمین بخش مربوط مقررات موضو عه هوا نوردی ملکی وبین المللی .

۱٦ـ طرح و تدوین مقررات هوا نوردی .

اجرآت شعبهٔ لایسنس مدیریت مصئونیت پرواز در سال ۱۳٥۳ .

از آنجاییکه مسئو لیت توزیع و تجدیـد لایسنس های عمله پرواز و تخنیکی مؤسسات هوا پیمائی باین شعبه تعلق دارد فلهذا در ارتباط با انجام این امور شعبـه لایسنس وظایف ذیل در دوران سال ٥۳ انجام داده است .

۱ـ توزیع لایسنس پیلوتی نوع (کمر شل)وما فوق آن برای ۱۲ نفر

۲ـ توزیع لایسنس پیلوتی نوع (پیلو تی ترانسپورتی) برای ۷ نفر .

۳ـ توزیع لایسنس فلایت انجنیر بـرای یکنفر .

٤ـ توزیع لایسنس تخنیکی طیاره برای ۷ نفر .

٥ـ تجدید لایسنس پیلوتی نوع (کمرشل) برای ٤٦ نفر .

٦ـ تجدید لایسنس پیلوتی نوع (پیلو تی ترانسپور تی) برای ٤۷ نفر .

۷ـ تجدید لایسنس فلایت انجنیری برای۱۸ نفر .

۸ـ تجدید لایسنس تخنیکی طیاره برای ٤ نفر .

۹ـ تجدید **لایسنس دسپچری** برای یکنفر.

۱۰ـ اعطا و تجدید صـلاحیت نامه هـای مؤقت پرواز و تخنیکی برای ۷ نفر .

۱۱ـ اعطای تایپ رتینگ (درجه نوعـیت طیاره) برای ۸ نفر پیلوت .

۱۲ـ اعطای تایپ رتینگ (درجه نو عـیت طیاره) برای ۱۲ نفر پیلوت .

۱۳ـ اعطای تایپ رتینگ (درجه نو عیـت طیاره) برای ٥ نفر فـلایت انجنیر .

۱٤ـ اعطای تایپ رتینگ (درجه نو عیـت طیاره) برای ۷ نفر میخانیك طیاره .

۱٥ـ اطلاع دهی فیس لایسنس عمله پرواز و تخنیکی آریانا به شعبات مربوطه آن .

۱٦ـ اطلاع دهی فیس لایسنس عمـله پرواز و تخنیکی باختر به شعبات مربو طـه آن .

۱۷ـ اطلاع دهی جرایم نقدی عمله پروازو تخنیکی به آریانا وباختر.

۱۸ـ اطلاع دهی‌فیس امتحانات مجوزه عمله پرواز وتخنیکی آریانا وبا ختر به شعبا ت مربوطه آن .

عواید شعبهٔ لایسنس در سال ۱۳۵۳ ا ز مدارك فوق بالغ بر مبالغ ذیل است .

الف : از مدرك اعطاو تجدید لایسنس و ریتنگ های طیاره جمعاً مبلغ ۹۵۰۹۲ـ افغانی .

ب: از بابت فیس امتحانات مبلغ ۴۹۰۰ افغانی

ج: از مدرك جرائم نقدی مبلغ ۷۰۰۰ افغانی

د : از مدرك صدور تصد یقنامه قابلیت پرواز .. مبلغ ۱۰۰۰ افغانی

بر علاوه پیشبرد وظایف فوق این‌شعبه در تهیه دو نوع مهر مخصو ص مزین به سمبول ملی دولت جمهور ی بـه منظور معتبر گردانیدن لایسنس ها وفارم های مجوزه نیز داخل اقدامات گردیده که عجالتاً این مهرهادرخارج تحت دیزاین بوده وعنقریب ساخته خواهد شد .

علاوتا این شعبه اهتمام ورزیده تالایسنس های مجوزه این شعبه رابا درنظر داشت رژیم مترقی جمهوری وسمبول ملی جدیداً تعدیل نماید که فعلا تمام این لایسنس هابشکل کته گوری در آورده شده ودر انستیتوت هوا شناسی زیرطبع میباشد .

کذابعضی فورمه‌های مخصوص دیگرنیز با تعدیلات تازه دردست طبع بوده‌که در آیندهٔ نزدیك ازآن استفاده خواهد شد.

ج- در ساحهٔ ترافیك و مخابر ه :

در اثر تقاضای ریاست عمومی هوا نورد ی ملکی و موا فقهٔ مقامات هوا نوردی اتحاد شوروی بمنظور بهبود وضع مخابره در مورد اخذ راپور تبادلهٔ معلومات پرواز ها ی آریانا ایرو فلوت دستگاه های رادیو تیلفونی بین مراکز اطلاعات پرواز های کندهار تاشکند بکار انداخته شده است .

جهت ارتقای سطح دانش سویهٔ ماموریـن فنی این ریاست بتعداد ۹ نفر کار کنان فنی تحت پلان کولمبو و سازمان هوانورد ی‌ملکی بین المللی بخارج اعزام گردیده یکتعداد ماموزین فنی برای همین منظور بـه ادارهٔ انکشافی ملل متحد در کابل معرفی شده الی ختم سال بخارج اعزام خواهند شد .

برای آگاهی و آشنا ساختن ماموزین فنی با دستور العمل های جدید هوا نوردی پرو- گرامی ترتیب و تدریس کوتاه مدت در تمام میادین هوائی نیز صورت گرفته است .

. غرض تقویهٔ لسان انگلیسی بتعداد پنجنفر بکورس انگلیسی شورای‌فرهنگی انگلستان در کابل معرفی گردیده است .

چاپ (نشریهٔ معلومات‌هوانوردی افغانستان) به دو السنه دری‌و انگلیسی و برای استفادهٔ علاقمندان چه در داخل و چه در خارج توزیع گردیده است .

نقشهٔ جدید شماره دوازده خطوط هوائـی طبع و توزیع گردید .

تعدیل شماره ۲۱ نشریهٔ معلوما تهوا- نوردی ترتیب طبع و توزیع شد .

خط هوائی جدید مستقیم که کشور ها ی اروپا شرق دور وجمهور یت مردم چین رااز طریق هوا وصل مینماید تأسیس و مـورد

استفاده طیارات چینائی و ایرانی قرار داده شده است .

د- فعالیت اطفائیه مرکزی :

مبرهن است که هدف وغایه اصلی مسلك اطفائیه نجات بخشیدن جان سر نشینان و اموال محمولهٔ آنها ئیکه بخطر حریق مواجه اند میباشد ولی بر آورده شدن این مأمول و اطفاحریق علی الخصوص حریق طیارات بدون داشتن پرسونل فنی و وسایط مودرن غیر مقدور است ،لذا ادارهٔ مرکزی با در نظر داشت توان مالی کشور و مؤسسهٔ مربوطه توانسته است تا یکتعداد میادین هوائی رابا وسایط وعرادجات عصری تر تجهیز وضمناً توجه شعبات معاون را که همکاری او شان در بر آورده ساختن هدف فوق خیلی ها موثر است جلب نموده‌که اینك شمهٔ از فعالیت های این اداره به تفصیل ذیل ارائه میگردد :

الف : تهیه وتدارك وسایط و تجهیزات اطفائیه :

۱- خریداری سه عراده موتر اطفائیه نوع تا ترا ساخت چکو سلواکی .

۲- خریداری بیست فیصد پرزجات فالتو عرادجات فوق الذکر .

۳- خریداری البسه مخصوص اطفائیه بتعداد پنجاه ثوب .

٤- آلات ضد حریق از قبیل اسکتنگو یشر ۳۰ گیلنه فوم درای کمیکل یا مایع فوم .

ب- تجهیزاتیکه خریداری شده وعنقریب مواصلت میکند :

۱- پنج سلندر ۱۰۰ پونده مملو از کازکاربن دای اکسآید .

۲- دو صد عدد کار تریج مخصوص آلات ضد حریق درای کمیکل .

۳- ۳۰۰۰ عدد سیل دسك برای کار تریج‌های کاربن دای اکساید .

٤- ۳۰۰۰ گیلن فوم .

٥- ۳۰۰۰ پوند درای کمیکل .

٦- ۳۰ جوره لباس اپیرتری اطفائیه .

۷- ۲۰ عدد آلات ضد حریق درای کمیکل.

۸- بتعداد ۳۰ حلقه هوز درای ٦۰ فیت طول و ¾ انچ قطر .

۹- یك دستگاه چارجر

۱۰- پانزده سلندر مملو ازگاز کاربندای‌اکساید .

۱۱- دوصد سلندر فالتوی کار بند ای‌اکساید .

۱۲- سی عدد آلهٔ ضد حریق درای کمیکل بظرفیت ۱۲ کیلو گرام که مجهز بکار تریج مملو از پودر درای کمیکل .

۱۳- ۳هزار پوند درای کمیکل به قطی های ۱۰۰ پوندهٔ .

۱٤ـ ۳۳۰ عدد بیلر پنج گیلنه فوم نسترول.

ج : تقسیمات وفعال نمودن میدانها بوسایط خریداری شده :

میدان هوائی کابل :

۱ـ سه پایه آلهٔ ضد حریق ۳۰ گیلنه فوم.

۲ـ دو عراده موتر تاترا.

۳ـ ملبس نمودن اطفائیه با لباس مخصوص نجات بخش وابر یتری .

٤ـ پوسونل جمعاً ۲٦ نفر در سه شفـــت هشت ساعته .

۵ـ یك بکس کمك های اولیهٔ طبی .

٦ـ یکپایه آلهٔ تنفسی اکسیجن .

میدان هوائی کندهار :

۱ـ یکعراده موتر تاترا .

۲ـ۱۲ ثـوب لباس نجات بخش واپریتری مخصو ص اطفانیه .

۳ـ یکپایه آلهٔ تنفس **اکسیجن .**

٤ـ یك بکس کمك های **اولیهٔ طبی .**

۵ـ پرسونل جمعاً **۱۲ نفردرشفت هشت**ساعته .

میدان هوائی هرات :

۱ـ دو پایه آلهٔ ضد حریق فومیـــــت ۳۰ گیلنه .

۲ـ پنج ثوب لباس نجات بخش واپرتیری.

۳ـ یکپایه آلهٔ تنفس **اکسیجن .**

٤ـ یك بکس کمك های **اولیهٔ طبی .**

۵ـ پرسو نل جمعاً سه نفر .

میدان هوائی مزار شریف :

۱ـ دو پایه آلهٔ ضد حریق فومیت **۳۰ گیلنه.**

۲ـ پنج ثوب لباس نجات بخش **واپریتری** مخصو ص اطفائیه .

۳ـ یك پایه آلهٔ تنفس **اکسیجن .**

٤ـ یك بکس کمك های **اولیهٔ طبی .**

۵ـ پرسونل جمعاً سه **نفر .**

میدان هوائی کندز :

۱ـ یکعراده موتر **لنداور اطفائیه .**

۲ـ دو پایه آله ضد حریق فومیت .

۳ـ سه ثوب لباس نجات بخش واپرتیوی اطفائیه .

٤ـ یك سیت آلهٔ تنفس اکسیجن .

٥ـ یك بکس کمك های اولیهٔ طبی .

٦ـ پرسونل جمعاً سه نفر .

میدان هوائی چغچران :

۱ـ دو پایه آلهٔ ضد حریق فومیـــت ۳۰ گیلنه معهٔ چارج فورم .

۲ـ یك بکس کمك های اولیهٔ طبی .

۳ـ سه ثوب لباس ابریتری اطفا ئیه .

٤ـ پر سونل جمعاً سه نفر .

میدان هوائی فاریاب :

۱ـ دو پایه آلهٔ ضد حریق فومیـــت ۳۰ گیلنه معهٔ جارجرفورم .

۲ـ یك بکس کمك های اولیهٔ طبی .

۳ـ سه ثوب لباس ابریتری اطفا ئیه .

٤ـ پرسو نل جمعاً دو نفر .

میدان هوائی فیض آباد:

۱ـ دو پایه آلهٔ ضد حریق فومیـــت ۳۰ گیلنه معهٔ جارجرفورم .

۲ـ یك بکس کمك های اولیهٔ طبی .

۳ـ سه ثوب لباس ابریتری اطفا ئیه .

٤ـ برسونل جمعاً دو نفر .

در ساحهٔ انجنیری :

دستگاه های مخابره ورا هنمائی هوانوردی ذیل در طول سال ۱۳۵۳نصب وبکار انداخته شده است .

۱ـ در برج سنبلهٔ ۱۳۵۳ دو پایه بیکـن خروجی ۱۰۰۰ وات در **میدان هوائی کندز به** عوض دستگاه سابقهٔ آن نصب و بکار انداخته شد .

۲ـ دربرج قوس ۱۳۵۳ دو پایه دستـگاه (اس،اس،بی) **بهقدرت خروجی** (۳۰)**وات** بادو پایه انجن جنریتور (آی،ك ، دبلیو) **ساخت** اتحاد شوروی در استیشن هوا شناسی گردیز جدیداً نصب وبکار اندا خته شد .

۳ـ در استیشن هوا شناسی جبل السراج نیزدوپایه **دستگاه** (اس، اس، بی) **ساخـت** اتحاد شوروی بکار انداخته شد .

٤ـ در استیشن عرض راه غزنی دو پایـه **انجـــن جنـــر یـتــور (۱۲ کیلـــــو وات)** نوع لیسترا نگلیسی جدیداً نصبو بعـــوض جنریتور های سابقه آن بکار انداخته شد .

٥ـ سیستم انتن برای دستگاه رادیــــو **تیلفون** (اس،اس، بی)**تعمیرجدیدانستیتوت هوا** شناسی معه کنترول کیبل ۲٦ جوره ئی جدیداً نصبو بکار انداخته شد .

٦ـ یکپایهدستگاه (اس،اس،بی) نوعسی،اچ۲٥ جدید در تاور **میدان** مزار شریف نصب و به کار انداخته شد .

۷ـدوپایهدستگاه بیکن‌نوع (٥۰،ای،اکس،اس) در میدان هوائی میمنه بعوض دستگاه هـــای سابقه آن جدید نصب وبکار انداخته شد .

امور عمدهٔ ترمیماتی :

۱ـ یك پایه انجن (ك، وی، ای ، ۳۷٥) نوع واکیشا مربوط پاور بلانت **میدان کندهار** اور هال عمومی که در اواخر جدی دو باره به کار انداخته شد .

۲ـ یکپایه انجــن (ك، وی، ای) نــوع واکیشأ مربوط ترمینل میدان کندهار ترمیــم ودو باره فعال گردید .

۳ـ کنترول‌کیبل بیست و شش جوره نی بین مرکز اخذه ومرسله میدان هوائی‌کندهار بطول (۱۲۰۰ متر) تجدید گردید .

٤ـ یکپایه انجن (ك، وی، ای) مربــوط میدان هوائی هرات در شاپ ترمیم انجــن میدان کندهار اور هال وبعد از ترمیم دو باره برمیدان هوایی به هرات نصب وبکار انداخته ویکپایه دیگرآن در خود میدان هوایی هرات اورهال وفعال گردید .

۵ـ دوپایه انجــن (۱۸ر۷۵ ك، وی، ای) سابقه استیشن غزنی بعد از اورهال درشاپ ترمیم انجن میدان کندهار ترمیم وبعد دوباره به قراد نصب وبکار انداخته شد .

٦ـ انجن های احتیاطی سایت های میدان هوائی کندهار ترمیم و اصلاح گردیدند .

۷ـ انجن (۵ر۷ ك، وی، ای) میدان هوایی میمنه در طول سال سه بار ترمیم گردید .

۸ـانجن (۲۵ ك، وی ، ای) مربوط میــدان هوائی مزار شریف در شاپ میدان هوا ئــی کندهار اورهال و بعد از ترمیم دو باره د ر میدان هوائی مزار شریف بکار اندا خته شد.

۹ـ یکپایــه انجــن (۱۸ر۷۵ ك، وی، ای) مربوط میدان هوائی کندز در شاپ ترمیم‌انجن میدان کندهار اورهال ودو باره در میــدان هوائی کندز نصب وفعال گردید .

۱۰ـدرطول‌سال۱۳۵۳هشت پایه‌دستگاه‌های (اس،اس، بی) نوع (۲۵، سی، اچ) ودوازده پایه انجن جنریتور هوندا وچهار پایه دستگاه (وی، اچ، اف) ازولایات جهت ترمیم بــه ورکشاپ ترمیما ت کابل ارســال و بعد از ترمیم دو باره به ولایات متذ کره ارســـال گردید .

در امور سا ختمان :

ریاست عمومی هوا نوردی ملکی وتوریزم در پهلوی احداث میدان های هوائی شغنان، خواهان ودر واز مربوط ولایت بدخشان به منظور تسهیلات ورفاه مسافرین و کار کنا ن میدان که مشتمل از مامورین فنی و اداری می باشندساختن تعمیرات ترمینل جنریتر، تحویل خانه و تعمیرات فامیلی برای رهایش مامورین میدان را پــلان گزاری نموده و مدیریــــت ساختمان ها باوجود یکه در مناطق مــذ کور نهضت عمرانی وجود ندارد و تهیه ورساندن بعضی مواد ذریعهٔ طیاره صورت میگرد توانسته است تا یك حصه از کار های مذکور را با وجود مشکلات اوضا عجوی در ســال ۱۳۵۳ اجرأ نماید که کار های اجرأ شده قرار ذیل است :

الف ـ در میدان هوائی شغنان ولایــت بدخشان :

تعمیر ترمینل تعمیر جنریتر تحو یلخا نه ودو باب عمارفا میلی‌با تهیهٔ مصالح درحدود ٤۰ فیصد کار شده است.

ب ـ در میدان هوائی درواز مربوط ولایت بدخشان :

تعمیر ترمینل جنریتر تحویلخا نه و دوباب تعمیرات فامیلی با تهیهٔ مصالح در حدود ٤۰

فیصدکار شده است .

ج- در میدان هوائی‌خواهان مربوط ولایت بدخشان :

تعمیر ترمینل جنریتر تحو یلخانه و دو باب تعمیرات فامیلی میدان خواهان با تهیه مصالح درحدود ٤٠ فصید کار شده است .

در قسمت میدان سازی :

۱- ترمیم میدان هوائی فیض آباد .

۲- نصب نمودن بیلر در اطراف سا حـهٔ میدان هوائی هرات .

۳- ترمیم میدان هوائی چغچران .

ز ـ انکشاف و فعالیت های اخیر درساحهٔ هوا شناسی :

در قسمت فعالیت های هوا شناسی دریکی دو سال اخیر انکشا فات بارز قابل مـلا حظه رونما گردیده و بکمال اطمینان میتوان گفت‌با این جهش که در سا حات مختلف هواشناسی کشور صورت گرفته فعالیت های هوا شناسی کشور عزیز بیك مرحلهٔ نوین و عصـــری و پرستیژ بین المللی خویش داخل شده کـــه دیـلا بصورت خـلا صه بیان میشود .

الف ـ انکشا فات‌درساحهٔ تکمیل استیشن های جوی :

از آنجا که مشاهدات اوضاع جوی اساس جمیع فعالیت های هوا شناسی مانند تحقیقات وتتبعات علمی و استفاده در پیش بینی (فور- کاست) اوضاع جوی روز مره حصول نتایـج اقلیمی را تشکیل می دهد بناً در انکشا ف و تکمیل شبکه هواشناسی اخیراً توجه خاصی بعمل آمده است و با منظوری اعمار وافتتاح سی استیشن جدید از مقامات صالحه خلا و کمبود شبکه استیشنهای کشور تقریباً رو به اکمال گذاشت که ازجمله سی استیشن جدید ساختمان ده استیشن در اســلام قلعه ،امام- صاحب ،ایبك ،اندخوی ،اوبی،بکوا، تورغندی، درهٔصوف ،شیندند و کجکی ،نود فیصد تکمیل و آمادهٔ افتتاح میباشد و ده استیشن دیگردر بالامرغاب، دولت آباد، زیباك، شـور تیپه ، سرپل ، سنگ چارك ، کشم، کلدار ، قرقین وقیصار تهداب گزاری گردیده و باقـــی ده استیشن دیگر که عبارت از اجر ستان ،بوزی گند، بدخشان ، پرچمن ،زرکول ،قلعه، پنجه، وازه خوا، وبرگ‌متال، خوست فرنگ، ورسج وینگی قلعه باشد قسماً توسط متخصصین هوا شناسی سروی شده و قسما در سال جاری سروی و در ساختمان تعمیرات شان اقدام می شود.

این نکته قابل تذکر است که با اعمار و افتتاح این سی استیشن جدید مشکلی که از ناحیهٔ کوهستا نات کشور ما در امور هـــوا نوردی داخلی وساحهٔ پیش بینی اوضاع جوی‌و همچنان نتایج اقلیمی وجود داشت تا اندازه زیادی مرفوع و با بدست آوردن مشاهد ات اوضا عجوی از یکتعداد کیثر مجمو عا(٨٤) استیشن جوی‌سطحی‌زمینه بهتربرای‌تحقیقات و ریسرج علمی‌درساحات‌مختلف‌فراهم میگرددفعلا درین ا ستیشن های هوا شناسی که معمو لا مشاهد ات جوی ٢٤ ساعته توسط پرسو نل فنی صورت میگیرد درجات حرارت هوا بـــه

صورت عادی اکثر و اقل رطوبت جوی فشار جوی سمت و سرعت باد استمرار تشعشع آفتاب و در بعضی استیشنهای هوا شنا سی زراعتی شدت تشعشع آفتاب ابرها با قسا م و مقدار آن مقدار بارندگی های مختلف بر ف باران ،ژاله و غیره پدیده های مهم جـو ی اندازه و ثبت میشود.که این ارقام عـلاوه بر اینکه یومیه مورد استفاده هوا نـوردی ترا نسپـورت زمینی زراعت و جنگـلات وبند انهار و غیره احتیاجات روز مرهٔ مردم قرار می گیرد بعداز اوسط گیری ونتیجه گیری اقلیمی نیز در ساحات فوق استفاده علمی و عملی می شود .

چنانچه مدیریت اقلیم شناسی که وظیفـهٔ آنجمع آوری معلومات جوی ازتمام استیشنهای داخلی وخارجی و نتیجه گیری اوسط هایجوی میباشد معلومات مورد ضرورت را بتمام پروژه های جدید کشورکه طالب معلومات شده اند رایگان عرضه نموده و توانسته بیك تعـداد کثیر پروژه های انکشافی اخیر کشور جواب مثبت دهد .این مدیریت عـلاوه بر فرمایشات جداگانه موسسات دولت بولیتن های مرتبهخود را از ارقام و اواسط های با ارزش جـوی ترتیب میدهد .بتمام وزارت خانه های کشور و بعضی سفارت خانهای خارجی و تقریبا (٤٠) کشور خارجی بطور تبادلوی ارسال نمـو ده است .

ب- انکشافات در ساحهٔ مشا هـد ات اتموسفیر فوقانی :

بر علاوه انکشاف شبکه استیشن هـای مشا هدات سطحی که فوقا متذکر شدیم اخیرا کمیتهٔ تخنیکی متخصصتین هواشناسی مدیریت عمومی هوا شناسی ریاست هوا نوردی ملکی و توریزم تصمیم گرفت تا مشا هداتجو ی اتمو سفیر علیا را که ازنگاه ترتیب پیشبینی های صحیح ترجوی و هم رفع نیاز مندیمبرم هوا نوردی حایزا همیت است نیز تو سعـه بخشد و مشاهدات جوی فوقانی را فعـلا تنها در کابل صورت میگیرد .

غیر کافی دانسته در نتیجه در سال۱۳۵۳ اعماردواستیشن رادیو ساند را در هـرات و کندهار بپایهٔ تکمیل رسانیده که در سالجدید مشا هدات جوی ، درجه حرارت ،رطوبت فشار اتمو سفیر علیا درطبقات مختلف با سمت و سرعت باد عمـلا آغاز خواهد شد البته ایـن امر در تاریخ هوا شناسی کشور انکشـاف مهمی تلقی میشود روی همرفته افتتـا ح مشا هدات باد های فوقانی که توسط دستگاه پایلوت بالون صورت میگیرد در مزار شریف کندز، چغچران، غزنی ،فراه و خوست نیز در پلان آینده مدنظر گرفته شد . این دستگـاه مشاهدات فوقانی بکمك کشور دوست اتحـاد جماهیر شوروی افتتاح و بیست نفر پرسونل افغانی درین رشته قبـلا تربیه و آماده خدمت شدهاند .عـلاوه بریندر قسمت تربیهٔپرسونل علمی وفنی نیزانکشاف رونما گردیده چنانچه درسال ۱۳۵۲ بتعداد نود نفر فارغ التحصیل بکلوریا بحیث مشاهدین اوضاع جـوی در استیشن ها موظف و تقسیم شده و۱۹ فارغ التحصیل لیسانس در رشتهٔ اختصا ص هـوا

شناسی در سال ۱۳۵۳ ازپوهنځی علوم در رشتهٔ پیش بینی اوضاع جوی وریسرچ علمی شامل کار های علمی گردیده اندوهم یکتعداد لیسانسه ها در نظر است جهت تحصیلات عالیتر بخارج کشور اعزام شوند .

ج- انکشاف در رشتهٔ فور کاست یا پیش بینی اوضاع جوی :

درین اواخر باوجود پرسونل پیشتر در ساحهٔ پیش بینی اوضاع جوی نیز انکشافات مثبتی صورت گرفته است طوریکه بتعداد نقشه های جوی افزود شده ولی ارتفاعات ملی با فشار نقشه ها ترتیب میشود و هم شعبهٔ فور کاست توانسته معلومات مزید از نگاه پیش بینی میدا نهای هوائی داخلی ترتیب وبه امور هوانوردی تسهیلات مزید فراهم شده استو همدر نظر است تاپیش‌بینی های مختص گرافیك بنقاط مختلف کشور تنظیم و ترتیب شود .

ه ـ انکشاف در امور تحقیق وریسرچ :

همچنان از انکشافات مهمی در انستیتو ت هوا شناسی که بحیث یکجزء مدیریت عمومی هواشناسی درچند سال بدین صورت جهت ریسرچ‌علمی هواشناسی تطبیق درامورمختلف اجتماعی واقتصادی شروع بکار نموده اخیراً انکشافاتی مهمی‌بسویهٔ بین‌المللی‌رخداده ازآن جمله‌مهمی بسویهٔ بین‌المللی رخداده ازآنجمله آغاز ریسرچ های علمی است که توسط متخصصین داخلی در آنجا صورت گرفته ومی گیرد این مؤسسهٔ با بکار انداختن دستگاه عصری طبع تقریباً تمام نیاز مندی های هوا شناسی را از نگاه جداول و مطبو عات مختلف مرفوع ساخته است .و دستگاه مخابره هوا شناسی که یکی از ارکانهای مهم هواشناسی جهت بر قراری تماس بین استیشنها و مرکز واخذ معلومات از خارج و داخل کشور می باشد علاوه بر دستگاه های عصری تیلی‌تایپ و فاکسیملی که بصورت اتومات راپور دیتا های جوی را از مراکز مهم جمع آوری می نماید اخیرا با بکار انداختن دستگاه اخذ اقمار مصنوعی موفق شده تا روزانه (٤) فوتو از منطقه مربوطه را اخذ وبدسترس استفاده شعبه پیش بینی اوضاع جوی بگذارد البته‌این عسکهای اخذ شده توسط دستگاه اخذهٔ اقمار مصنوعی نیز انکشاف مهمی در تاریخ هوا شناسی تلقی میشود در اواخر سال ۱۳۵۳ مدیریت انستیتوت یکد ستگاه کمپیو تر نیز از سازمان هوا شناسی جهان در جمله کمك های موسسه موصوف دریافت نمودکه اکنون با بکار انداختن این کمپیو ترو محا سبات دقیق‌و بدست‌آوردن نقشه‌هاامید است ریسرچ

های علمی واثق ترو صحیح تر صورت بگیرد. چون ریسرچ های علمی مستلزم وجود مقدار زیاد معلومات و دیتای جوی کافی از نقـــاط مختلف کشور است مدیریت انستیتوت طبـق پـلان مجوزهٔ خود در دو سال اخیر در حدود ۸۲ـ استیشن اقلیمی درجهٔ حـرارت و ۵۶ـ استیشن بارندگی در نقاط مختلف کشور افتتاح و بکار انداخته است .

همچنان بتعداد هفت استیشن زراعتـــی تحقیقی دربولان ، بغلان، چهاردره کنـدز ، دارالامـان ، میربچه کوت وغازی آباد، سرده غزنی، وچهار استیشن سنا پیتیکـــی را، در آسمار، دیشو وخوست فعال‌گردانیده است .

وـ انکشاف در امور تخنیک و بررسی هوا شناسی :

توأم با انکشاف و توسعه استیشن هـای هـــو ا شنـــا ســـی کــه و ظیـفه آ ن تهیـه و تکمیـــل ســا مــا نهـا ی استیشن هاازقبیل ترمامیتر هاو بارودمتر ها، هابگرو- میترها و بسامان پیمایش شدت آفتـــــا ب (اکتینو متریك) در سامـــان آلات پیمـا یش بارندگی است توسعه یافته و اخیراً شعبات ترمیم عیار نموده و ترتب یك لابرا توار و ورکشاپ مجهز درین مدیریت مدنظر گرفتـه شده تا بتواند سامان مربوطه‌را در استیشن هانصب وعیار نموده وبه ترمیم آلات‌بپردازد و همچنان استفاده از کمك های سازمان هـــوا شناسی جهان و کشور های دوست اتحـــاد جماهیر شوروی سامان‌لازمه سی استیشن‌جدید تدارك وآمادهٔ توزیع سازد وبالاخره میتوان‌به حیث یکقدم مهم دیگــر انکشا فـــی وفـعال نگهداشتن همه امور فعالیت های هوا شناسی از تشکیل جدید مدیریت بر رسی و رهنمائی یاد آورشده این‌شعبه که از ابتدای احیاً هوا شناسی کشور مدنظر بود اکنون درین اواخر جامهٔ عمل پوشیده وامید است بتواند وظیفـهٔ مهم وسنگین بر رسی ورهنمائی مشاهدین و پرسونل فنی را که در اکناف کشور مشغول خدمت اند بسر برسانند .

ریاست ښاروالی

پلان بیست وپنجساله‌ساختمانی شهرکابل:

اقدام برای پلان بیست‌وپنج سالهٔ ساختمانی شهرکابل یازده سال قبل ازایـــن در زمـان صدارت ښاغلی محمدداودرئیس‌دولت وصدراعظم صورت گرفته . کشوردوست همجوار ما، اتحاد جماهیر شوروی ، طرح این پلان رابه اساس کمك بلاعوض بعهده گرفت ، فرمایش طـرح پلان به(موسسه تحقیقات) عملی‌طرح وپی‌ریزی شهرسازی شهر مسکو سپرده شد .

درسال ۱۹٦٤ مطالعات طـــرح ریزی پلان تحت نظر وستیکو فاریکوف صورت پذیرفت . امااین پلان بجز قسمتی ازآن یعنـی پروژهٔ نادرشاه مینه مواجه به رکود گردید وجامـهٔ عمل نپوشید .

معاذیر قسماً عبارت بود از نبودن تخصیصات پولی کافی، کارکنان لازم فنی جهت نظـــارت وکنترول پلان، معضلهٔ ساختمانی‌کانالیزاسیون ازرهگذر عماراتی که قبلا اکـــمال یا فته بود، مشکلات تخریب تعمیرات کهنه وفرسودهٔ شهر درقبال کمبود منازل رهایش برای شهریـــان وبعضی عوامل اجتماعی نبودن نقشه هـــا ی تفصیلی که تطبیق پلان را بسهولت امکــــان می بخشید وبالاخره تعمیرات عدیده که در هر گوشته وکنارشهر خلاف نقشه وبدون استیذان ښاروالی کابل بسرعت اعمار میگردید .

درسال ۱۹۷۰دسته ای ازانجنیران ساختمانی از(موسسه پلانهای عمومی شهرها) وابسته‌به ملل متحدبه ریاست‌انجنیراگولیالیف، متخصص شوروی واردکابل شدکه یك پلان عمومی دیگر راجانشین پلان اولی ساخت .

نظام جمهوری کشور مرحلهٔ نوینی رادر پلان بیست وپنج ساله ساختمانی شهرکابل بوجود آورد، بدین معنی که‌درماه جدی ۱۳۵۳ مطابق ماه جنوری از سال ۱۹۷۵ میـلادی به اساس توافقی که بین کشور ماواتحاد جماهیر شوروی حاصل شده بود هیأتی ازانجنیران آن کشـــور به ارتباط سومین ومهمترین مرحلهٔ پلان عمومی بیست وپنجسالهٔ شهر کابل وارد کشور شده درښاروالی کابل آغاز بکار کرد .

انجنیران این هیأت اول ازهمه بکار هـــای تصحیحی پلان پرداختندوازآن پس به فراهم آوری نقشه های تفصیلی مشغول گشتند. این دسته ازانجنیران شوروی بهمراهی انجنیران ومهندسان جوان‌تحصیل‌کردهٔ افغان، ازمامورین ښاروالی ، رویهمرفته به امور تصحیح، تطبیق وکنترول پلان عمومی بیست وپنجسالهٔ شهـر کابل‌که دولت بعهده ښاروالی گذارده اســـت میپردازند .

اکنون پلان عمومی خطوط سرحدی جاده هـا وتعمیرات قسمت مرکزی وقسمت های دیگری ازشهرکابل تهیه شده است . درین پلان‌کلیه سرحدات جاده هاومیدانهای شهر بصـــــورت واضح نشان داده شده است . درسیستم نـــو ترانسپورتی شهری که بوجود آمده است سیر وعرض جاده های ترانزیتی نظربه ازدیاد حمل ونقل وشبکه بس های شهری وباتوجه بـــه اساسات فنی جاده های شهری تعیین گردیده

وسنجش های انجنیری آنها برطبق این عوامل واساسات صورت گرفته است . رویهمرفته اکنون خطوط ترافیکی مرکزی شهر کابل دررابطهٔ باپلان عمومی بیست وپنجساله تکمیل شده است .

درنقشه های تفصیلی خصوصیات تعمیرات نقاط مختلفهٔ شهری مطابق به خصوصیات فنی ساحه های شهری مراکزعمومی دولتی، صناعتی تجارتی، فرهنگی‌وتفریحی واستراحتی، پارکینگ هاوسایر ساختمانهای شهری تعیین میگردد .

خیرخانه مینه ورحمان مینه بخشی ازپلان عمومی شهری راتشکیل میدهندکه نقشه های تفصیلی آنهابعد ازمطالعه وبررسی دقیق بوجود آمده است . ساحه های رهایش، جاده های عمومی وفرعی وساختمانهای ورزشی وتجارتی واستراحتی آنهاتعیین‌گردیده‌است . پلان عمومی رحمان مینه بطورعموم تحت‌کار میباشد. درپلان تفصیلی خیرخانه مینه حدودسه هزاروششصد نمره زمین نقشه شده است .

درساحهٔ بین باغ وحش ومکرویان اعمارچند پل وتعدادی بندآب روی دریای کابل تجدید دیوار های دریای کابل واعمار چندپلچه درنظر گرفته شده است .

اعمار بندهای آب روی ردیای کابل در ین ساحه بدون تردید درزیبا ساختن شهر کابل ودر بهتر گردانیدن اقلیم آن ونیز در تأمین حفظ الصحهٔ این ساحه بطور خاص وکل شهر بصورت عموم نقش بارزی خواهد داشت .

پلان وبرآورد ترمیم دیوار های استنادی دریای کابل اکنون تکمیل‌گردیده است . بدین طریق دریای کابل جای منظرهٔ خشك وخالی وناخوش آیند هنگام تموز خودرابه منظرهٔ یك دریای پرآب زیبا ودلپذیری خواهد داد .

توسعهٔ ساحات سرسبز، اعمار مبرز های عامه در ۱۳ ناحیه شهر (که تعدادی از آنها همین اکنون آغاز گردیده ونزدیك به اکمال میباشدوبقیهٔ آنهادرسال جاری‌ساخته‌خواهدشد.) وسیستم واحد آبرسانی وسیستم آن . بلاشبه درعصری ساختن این شهر بزرگ کشور نقش عمده ایفاء خواهد کرد .

بادرنظرداشت جنبه های انجنیری ومهندسی عصری سعی بعمل می آید تاشهر کابل که یك شهر شرقی وآسیای میانه میباشد خصوصیت هاونمای‌شرقی‌آن‌حفظ‌گردیده تاثیری‌ازشرقی‌گری به باشندگان‌آن وبخصوص به بینندگان خارجی ببخشد .

ازساحات خیلی جالب شهر چار ساحهٔ ذیل است‌که نقشه های درینجا مختصراً شرح میگردد :

۱ــ مرکز نو دولتی شامل تعمیرات اداری برای وزارتها دردوطرف جادهٔ استقلال مقابل ارگ ریاست جمهوری وتاحصه دریای کابل درینجا هشت تعمیر بزرگ دوازده منزله‌بشکل تعمیرات مرتبه دارساخته خواهد شد. این جاده که توسط یك پل بزرگ زیبادریای کابل را عبور خواهد کرد برای جشنها ورسم گذشت های اردوی جمهوری آماده ساخته خواهد شد.

۲ـ ساحهٔ‌هوتل سپین‌زر، میدان پشتونستان ودریای کابل. درین منطقه عمارات اداری چون عمارت مرکزی مخابرات (مشتمل برسه تعمیر برای پست تیلفون و تیلگراف) . شفاخانه (شامل شعبهٔ دندانسازی که کار ساختمان آن امسال آغاز خواهد شد.) عمارت ۱۲یا۱٤منزله افغان تورعمارات بلند منزله برای ریاست کودکیمیاوی، ریاست برق کابل ونیزتعمیرات رهایش بامغازه هادر منزل اول آنهـاشامل میباشد . بدینطریق درلب دریای کابل عمارات مجلل وباشکوهی عرض اندام خواهد کرد .

مفکورهٔ مقدماتی پلان تفصیلی عقب هوتل سپین زرو پشتنی تجارتی بانک و عمارت مخابرات درین ساحه اکمال یافته است .

۳ـ ساحهٔ بین هوتل سپین زر، دریای‌کابل وآسمایی واټ ، درین جاعمارات پنج منزله پیشبینی میشو د که منازل اول شان برای دکانها وفروشگاههای عتیقه فروشی و غیره اختصاص‌داده خواهد شد. عمارات رهایش پنج منزله که درین ساحه تجویز گردیده است دارای حویلی های کوچك مقبول ، حوضها و فواره هاخواهد بود .

دیوار های احاطوی زیبا، کلینیکهای مطبخی خیابانهای کم عرض وپیچدار باتخته سنگهای فرشی ، تابلو های موزائیك روی کارکه‌زیبایی خاصی رابه بیننده بخصوص بینندگان سیاح خارجی خواهد داد پاره ای از ممیزات این ساحه شهر کابل راتشکیل میدهد .

٤ـ ساحهٔ بین وزارت معارف وولایت کابل، درینجاده خانه رهایش دومنزله نشقه کشی شده است . اینجا یك مرکزتجارتی شامل مغازه ها وفروشگاه هاوقهوه خانه ها بوجود خواهدآمد. تعمیرات منازل رهایشی حویلی‌ندارندولی بام مغازه هابصورت برنده کلان درمنزل دوم‌کمبود حویلی راجبران میکنداین حویلی های غیرعادی دارای ساحهٔ سرسبز وحوضها ومیدان هـا ی بازی برای اطفال میباشد . این اسلوب معماری امکان میدهد که دریك رقبهٔ نسبتاً خوردازمرکز شهرکابل، مرکز تجارتی ونیز رهایشگاه هـای عصری دارای حویلی مصنوعی غیرعادی بوجود آورده شود .

آنچه که به ارتباط پلان بیست وپنجسالهٔ ساختمانی شهر کابل علاوه برین صـورت گرفته است یامیگیرد به اختصـار در پائیـن شرح میگردد :

۱ـ پلان پارکهای شهرکابل یعنی پـارك اکبرخان، پارك استقلال مقابل ارگ ریاست جمهوری، پارك تیمورشاهی، پارك کارته پروان وپارك ده بوری تکمیل شده است وساختمان برخی ازآنها هم اکنون آغاز گردیده است .

۲ـ پلان پولی کلینیك و شفاخـانه وزارت صحیه درسالنگ واټ نزدیك عمارت کنونـی آرشیف ملی بسررسیده است .

۳ـ پلان تعمیر ښاروالی کابل .

٤ـ پلان تعمیرات برای هژده ناحیه در نقاط مختلفه شهرکه ازجمله آنها یکتعداد تکمیـل شده است .

۵ـ پلان تعمیر گارد جمهوری .

رياست المپيك

ورزش در سالیکه گذشت ۰

ورزش وسپورت همگا م با تولد انسان د ر ساختمان وتکامل ارگان جسمی، نقش مهـــم وسازنده دارد ۰در طول اعصار انسا نها ی اولیه که مانند امروز از موثریت و فلسفـــه ورزش آگاهی نداشتند ،بصورت غیر شعوری برای مبارزه با طبیعتو کسب قدرت ونیـرو مندیوپیروزی طبیعت بهحرکات سادهٔ ورزشی، دست زده وبا بازوان توانابه جنگ حیوانات وحشی وشکار میپرداختند ۰همراه با تکامـــل دوره های تاریخی و تغییر در (وسایل تولید) به همان تناسب در مضمون ومحتوای ورزشی ملل ،نو آوریها ئیپدید آمد ۰برای حرکا ت ورزشی لوازم، وسامان ابداع شد وورزشهای ملی کشور ها را در قالب نظم و مـقررا ت بنیانگـذاری کـر دند ، و ارزش سپـــورت در یونان وروم‌قدیم تا آنجا مرتبت بلند یافت که می گفتند (نسلی نیرومند و سالم پاسدار آزادی امپرا طوریروم است نهعلیل وناتوان۰)

با توجه باین امر ،جوانان یونـــان وروم قدیـــم در زمانی معین در پاه کوه (المپ) از سراسر امپرا طوری گرد هم میامدند و بـه زور آزمایی و مسابقات معمول از قبیل مشت زنی ، انداخت وزنها، خیز ها وغیـره یکـی بر دیگری تفوق جسته و به کسب شا خـــه زیتون که عـلامت پیروزی وقهرمانی داشـــت نایل میشدند ۰

با پیشرفت تدریجی ساینس وتکنا لوژ ی و تحولات شگرف در بنیاد روابط اقتصادی و اجتماعی ملل ،مؤسسات روبنائی ورزش نیـز همراه با تغییرات اقتصادی بگونهی متکاملتری تحول یافت تا آنجا که به ابتکار ،(پیر دو ـ کوبرتن) فرانسوی ،سپورت در جهان وجهبین المللی یافت ودر کشور های جهان کمیته های ملی المپیك بوجود آمد و سازمان بین المللی ورزش منحیث ادارهٔ حلقه وصل بین مؤسسات ورزشی دول پنج قارهٔ جهان در سال ۱۸۹۵ـ تأسیس گردید ۰

کوبرتن بالهام ازمسابقات ورزشی یونان وروم قدیم اساس مسابقات المپیك جهان را گذاشت که شعار آن همبستگی ، اتحاد و دوستی بین ورزشکاران پنج قارهٔ جهان بود واین هدفدر سمبول المپیك که بشکل پنج حلقهٔ متصل به هم تثبیت شده است انعکاس یافت و اولیـــن مسابقات جهانی المپیك بهشکل مدرن درسال

(۱۸۹۶) در آتن برگذار گردید ۰

افغا نستان نیز منحیث کشـــوری آزاد و مستقل در سال (۱۳۱۲) به عضویت ا یـــن سازمان بین المللی در آمد و ورزشکـــــاران افغانی برای نخستین بار در مسابقات جهانی (۱۹۳۶) بر لین که بعد از هر چار سال یکبار دایر میشودشرکت نمود۰امروز دولت جمهوری افغا نستان عضو کمیته بین المللی المپیـك جهان وبز فدرا سیون های مختلف ورزش‌این سازمان بین المللی عضویت داشته و همچنان بحیث عضو مسابقات آسیائی در دوره هـــای مختلف این مسابقات سهم گرفته است ۰

طوریکه در بالا اشاره شد اقوام قدیـــم آریانامانندسایرملل جهان به‌یك سلسله‌بازی های ملی ومحلی دست زده وامروز ورزشهای ملی افغا نستان چهرهٔ متمایزی را در بیـــن ورزشهای ملی سایر ممالك جهان بخود گرفته است قرنها پیش آریازادگان قدیم به اسپ، اسپ سواری و نگهداشت گله های اسپا ن تیزگام وتند رو علاقهٔ مفـرط داشتند و حتـی درتاریخ‌گذشته بنام دودمان‌هایی برمیخوریم‌که سلسله نصب سـلاطین آنها به کلمهٔ (اسپه) میانجامید که خود تعبیر صاحبان گله هـــای بزرگ اسپو ارتباط بانجابت این حیـو ان بود ۰

ورزش حماسی وتهور آمیز بزکشی کـــه امروز در سراسر جهان بحیث یـك سپورت شجاعانه ورزمی طرف توجه جهانیان قـــر ار گرفته است به گذشته های خیلی دور و به نیرو وشجاعت مردم قدیم آریانارابطه میگیرد

تیر اندازی ، سوار کاری ،نیزه زنی ، ازبالای اسپ ،سنگ انداختن ،کوه نوردی ، کشتـی چپنکی ،شنا ،ودهها بازیچهٔ دیگر انواع ورزش هایی بوده که در طول ادوار گذشته جوانا ن این سر زمین را نیرو مند وشجـــا ع با ر آورده و با روحیهٔ یك قهرمان شجاع‌طـــی پیکار های متعدد با دشمنان خارجی ،استعمار کهن را با توانائـی جسمی و روحیه آزادمنشی خود در این گوشهٔ آسیا منکوب کرده اند ۰

با ایجاد معارف معاصر در کشور ورزشهای عصری،رشد ونمو یافت ،با تأسیس لیســـــه حبیبیه سپورت منحیث یك مضمون در ســـی شامل نصاب تعلیمی مکاتب گردید و درعصر امانی ورزشهای فتبال ،والیبال ، کرکت هاکی وتینس دربین قطعات اردوی افغا نستان رایج شد ۰

در عصر محمد نادر شاه شهید این ورزشها در مکاتب تمرین و تعلیم داده شد وبـــرای نخستین بار در عهد صدارت شاه محمودغازی اولین تورنمنت رسمی مسابقات بین مکاتـــب کشور دایر ودر سال (۱۳۱۵) بنام مدیریت سپورت اداره ای در چوکات تشکیل وزارت معارف منظور گردید ۰

باتعدد پوهنځی هاوتمرکزآن‌به اداره‌ای‌واحد آمریت ورزشی پوهنتون کابل تاسیس گردید که درین ضمن ادارات‌ورزش‌در حربی پوهنتون و وزارت دفاع‌ملی‌به منظور تربیه ورزشکاران قطعات اردوبه وجود آمد و همچنان در اکادمی پولیس ادارهٔ ورزش ایجاد شد ۰در طول این مدت ورزش در کشور ماعروج ونزول بسیاری

بخود دید که نهضت ورشد ورزش در زما ن صدارت شاه محمودغازی رامیتوان نقطه عطف در جهت انکشاف ورشد ورزش تا ایـــن دم تلقی نمود .

نو سازی بنیادی در سطح عمومی ورزش :

در نخستین ماههای استقرار نظام نویـــــن در کشور ، دولت جمهوری طی فرما نی‌هدایت داد تا ریاست المپیك از نظر فعالیت مثـمر و ملی، ورزش واز نگاه اساسات و تشکیـل مورد تجدید نظر قرار گفته و برای ایجـــاد یك مؤسسه مؤثر بحال جوانان ورزشکــــار مطالعاتی صورت گیرد . بموجب این هدف‌بعد از مطالعات همه جانبه طرح یك مؤسسه مسؤل ورزشی بنام (ریاست ورزش دولت جمهور ی افغا نستان) ریخته‌شد که وظیفه دارد تا پلان عمومی فعالیت، انکشاف توسعه و رشد ورزش را برای مرکز وولایات افغا نستان تنظیــم و عملی نماید . ودر پهلوی این امر ریاســـت المپیك مطابق اهداف کمیته های ملی المپیك جهان بصورت یك ادارهٔ جداگانه تأسیس‌گردد (که تطبیق این پروژه مورد موافقت دولت قرار گرفته‌دولت‌جمهوری‌درین‌سکتورعامه‌مصارف‌قابل مـلاحظه‌ای را متقبل گردید منظوری این طرح یکی از آرزوهای جوانان ورزشکار وقدم مهمی در توسعه ورزش کشور محسوب میگردد .

همچنان برای نموورشد هستهٔ فدراسیون ها، اساسنامه کلپهای ورزشی تدوین وبعداز مـلاحظه وزارت عدلیه بمراجع صـلاحیتـــدار سپرده شدکه یقین‌است تطبیق پروژه ریاست ورزش و تفریحات سالم و همچنان عملی‌نمودن اساسنامه کلپها ی‌ورزشی تحولات مثبتی رادر ساحهٔ ورزش کشور بوجود خواهد آورد .

پروگرامهای سال :

ریاست المپیك در پهلوی تنظیم مطا لعه ،و بررسی ،پروژه ورزش کشور و برای تنظـیم بهتر تیمهای ورزشی در مرحله نخست تحت نظر کمیته های وارد ،تیمهای منتـخـب را در رشته های‌پهلوانی ،فتبال، باسکتبال دختران و پسران ،اتلتیك ووالیبال‌دایر نموده وسایل تمرینات و تهیه عصریه آنها رابشکل مطلوب تدارك دید .

برای تهیه لوازم ورزشی وسمبول کمیته‌ملی المپیك با همکاری د آریانا افغان هوائی‌شرکت البسه ولوازم ورزشی برای تیمهای منتخـب به ترکیه فرمایش و از آن استفاده بعمل آمد برای انتخاب تیمهای فوق تورنمنت هائی در رشته های متذکره دایر شده که به اساس آن از طرف کمیتهٔ مؤظف بازیکنان ماهـــر و مستعد انتخاب‌گردیده ودرخزان‌امسال مسابقات بکسنگ ،فتبال و پنگ‌پانگ در کابل دایـــر شد .

برای تجهیز بهتر غـازی استدیـوم برای اولین بار استدیوم با پروژکتور های قـوی که توسط موسسه زیمنس تهیه گردید است. امکان مسابقات شبـانـه فراهـم گـردید و همچنان دندانه‌های غازی استدیوم‌که درسالهای گذشته شکست فاحش نموده و قابل استفـاده نبودبه همکاری و پشتکارمسئولین وزارت‌فواید عامه ودستگاه های ساختمانی دولتی به‌سرعت

ممکنه تخریب ومجددا بشکل اساسی اصلاح و آباد گردیده تعدیلاتی در عمارت ریاست المپیك وارد گردیده تشنا بهای عصری برای ورزشکاران اعمار شد •

دعوت ورزشکاران خارجی :

در نخستین سالگرد جشن جمهوری کشور برای اولین بار در تاریخ سپورت افغا نستان تورنمنت مسابقات باشرکت تیم‌های داخل کشور و ممالك دوست درکابل دایر شد . در مسابقات فتبال(اولین جام جمهوریت افغانستان) تیمهای فتبال اتحادشوروی ، هندوایران باتیم های منتخب وجوانان کابل سهم گرفته و همچنان تیمهای پهلوانی اتحاد شوروی و والیبال ایران در ایام جشن مهمان ریاست المپیك دولت جمهوری افغانستان بوده وباجرای یك سلسله مسابقات دوستانه در ایام جشن پر داختند که مصارف محل رهایش و خوراك آنها از طرف ریاست المپیك تهیه و تدار ك گردید که مجموع ورزشکاران خار جی اضافه از صد نفر بودند •

در ماه اسد یك تیم والیبال جمهوریت مردم چین وارد کشور گردید و در اوایل حمل امسال تیم فتبال شوروی به اجرای یك سلسله مسابقات در کابل پرداختند ·

زعیم ملی ما بروز ۲۷ سرطان رسم گذشت ورزشکاران وجمناستیك را که طور بی سابقه تنظیم‌شده بود ملاحظه و همچنان از مسابقات نهائی فتبال جام جمهوریت که به ساعت هفت شام اول اسد در غازی استدیوم بر گزار شد بازدید نمودند •

در ختم مسابقات جشن جمهوری کشور تحفه های از پیداوار وطن باسمبول های نخستین جشن جمهوری کشور که ازطرف ریاست المپیك تهیه شده بود در قصر گلخانه صدارت عظمی طی محفلی ازطرف معاون صدارت به ورزشکاران مهمان داده شد ·

اعزام تیمهای افغانی بخارج کشور :

از سرطان سال گذشته تیم منتخب پهلوانی افغانی غرض اجرای یك‌سلسله مسابقات عازم اتحاد شوروی گردیده متعا قبا تیمهای والیبال وباسکتبال نیز به‌دعوت مقامات ورزش اتحا د شوروی به اجرای یکسلسله مسابقات در آن کشور پرداختند که بمقایسهٔ گذشته نتایج مسابقات مخصوصا در رشتهٔ پهلوانی اطمینان بخش بود . همچنان تیم منتخب کابل بدعوت مقامات ورزشی جمهو ریت مردم چین عاز م آنکشور گردید و باجرای‌یك سلسله مسابقات در ایالات مختلف آن جمهور یت پرداختندکه نتایج ورزش آنها نهایت دلچسپ بود ،تیم های پهلوانی واتلتیك افغانی در همفتمین دور بازیهای آسیایی تهران شرکت نمود ند ر

کلاس دوم محمد اسلم قهرمان افغانی مقا م سوم آسیارا حاصل و بکسب مدال مؤفق گردید. همچنان غلام سخی وجان آقا دو پهلوان دیگر افغانی مقامهای چارم آسیا را درکلا سها ی خود بدست آورده و موفق به اخذ دیپلو م گردیدند .

برای اولین بار تیم فتبال جوانان کابل در هفدهمین دورمسا بقات فتبال آسیایی منعقدهٔ کویت شرکت نمود . بدینشرح دعوت وپذیرائی تیمهای ممالك دوست درکابل واعزام ورزش ـ کـــاران افغانی بخارج کشور در سا لیکـــه گذشت از نگاه کمیت وکیفیت نقطهٔ عطفی در مبادلهٔ هیأت های ورزشی تلقی میگردد .

در ماه عقرب سال گذشته مسا بقات بزرگ بزکشی ولایات شمال کشوردر کابل بر گزار شد زعیم ملی مابعـــداز ختم مسابقه جـــام و بیرق قهرمانی را به رئیس تیم بزکشــــی ولایت تخار اعطاء و روسای تیمها را بعــداز مسابقه پذیرفته درمورد انکشاف این ورزش حماسی به ایشان توصیه نمودند .

همچنان در ختم مسابقات زهبر ملی ما تمام چاپ اندازان ولایات را غرض وداعدر چمـن قصر صدارت پذیرفته وآرمانهای مترقی دولت جمهوری رابا هدافیکه در قسمت توسعه ورشد ورزش در نظـر اســت به ایشــان توضیـح فرمودند .

در زمستان سال گذشته ریاست المپیـــك تور نمنت شامپیون شب شطرنج افغانستا ن را در کابل دایر نمود که پس از ختم‌مسابقه جامهای قهرمانی به برندگان آن داده شد .

در ماه ثور امسال تورنمنت مسابقات فتبال و پهلوانی غرض انتخاب تیمهای کابل دایـــر گردید که تا این تیمها برای مسابقات جشن جمهوری آمادگی داشته‌باشند .

در اوایل‌حمل امسال مسابقات بز کشـــی در کابل باشرکت تیم های صفحات شمـــــال کشور دایر گردید تا قدم بهتری در معر فی این ورزش بخارجیهائیکه‌درین‌فصل بکشور ما مسافرت نموده بودند بر داشته شده باشد .

ریاست المپیك در سالیکه گذشت عواید ی‌در حدود دو ملیون ودوصد وبیست و پنجهزار و چهار صدو شصت و سه افغانی بدســـــت آورده‌که حسب مقررات بحساب واردات دولت تحویل واین عواید که در اثر اصــلا حات در امور اداری و تنظیم بهتر پروگرامهای ورزشی بدست آمده است‌با مقایسه بده سال گذشته تفاوت قابل مــلاحظه ایرا نشان‌میدهند .

با اجمال مطالب فوق سالیکه گذشت تحرك مطلوب وجنبش ثمر بخش درساحه سپــورت کشور ماپدید آمد. تطبیق پروژه های جدید ورزش به‌یقین همچنا نیکه آرزوی دو لـــت جمهوری افغا نستان است آیندهٔ بهتر ورزش را در کشور مانوید میدهد .

پروتوکولها

موافقتنامه تجار تی افغانستان ورو مانیا

۲۵ سرطان ۱۳۵۳

موافقتنامه را از طرف افغانستان بشاغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت وازجانب رومانیا بشاغلی الکزاندر یووا باسفیر کبیر غیر مقیم آنکشور در افغانستان امضاء نمودند . بموجب این موافقتنامه تجارت بین دوکشور به اسعار قابل مبادله انکشاف نموده از افغانستان پخته پشم، میوه جات، قالین، صنایع دستی ،نباتات طبی واز رومانیا ماشین آلات زراعتی ، دستگاه های مکمل، فابریکه هاباتجهیزات آن وسایل ترانسپورت ، سامان برقی، ماشین های سرك سازی وتعمیرات ، انواع انجن هاوپمپ هـا، آهن باب، شکر، منسوجات‌وغیره به‌افغانستان وارد خواهد شد .

موافقتنامه همکاری‌اقتصا دی افغانستان وایـرا ن

۲ اسد ۵۳

پروتوکولی درزمینه‌همکاری اقتصادی‌بین‌دولت جمهوری افغاندستان وکشور ایران در وزارت امور خارجه عقد گردید .

پروتوکول رابشاغلی علی احمد خرم وزیر پلان وبشاغلی فریدون مهدوی وزیر تجـارت ایران امضاء نمودند .

بموجب این پروتوکول دولت‌ایران دراحداث پروژه تمدید سرك یخچال دیشو تا سرحد پروژه خط آهن کابل ـکندهار ـهرات ـاسلام قلعه‌احداث فابریکه های شکر، سمنت، فابریکه های نساجی پشمی ونخی وکاغذ در ولایـات مورد نظر وهمچنان انکشاف توسعه منابع آب وزراعت دروادی سفلی هلمند وتقویهٔ بانـك انکشاف صادرات افغانی سهم میگیرد .

پروتوکول حاکیست که‌کشور ایران برای تسریع امور مطالعات اقتصادی این پـروژه ها عجالتا ده ملیون دالر که قابل افزایش به بیست ملیون دالر میبا شد برای استخــدام موسسات فنی بدسترس افغانستان میگذارد . علاوتا دراین پروتوکول تصریح شده است‌که ایران آماده میباشد در بعضی پروژه هــای انکشافی آینده افغانستان نیز سهم بگیرد . همچنان حکومت‌ایران درتهیه وتمویل یکتعداد بس‌های شهری تحت شرایط مساعدبافغانستان کمك خواهد نمود .

بناغلی علی احمد خرم وزیرپلان وبناغلی فریدون مهدوی وزیرتجارت ایران هنگام امضا ی پروتوکول موافقتنامه همکاری اقتصادی در وزارت امورخارجه . ٥- اسد ١٣٥٣

موافقتنامه قرضه بیش ازده ملیون مارک جمهوریت المان

٨ اسد ١٣٥٣

جمهوریت اتحادی آلمان بیش ازده ملیون مارك تحت شرایط سهل بافغانستان قرضه استهلاکی میدهد .

موافقتنامه مربوط باین قرضه بین حکومات دوکشور درکابل عقد گردید .

موافقتنامه رابه نمایندگی ازدولت جمهوری افغانستان بناغلی فضل الحق خالقیار معین وزارت مالیه وازطرف حکومت جمهوریت اتحادی آلمان دکتور هافمن سفیر کبیرآنکشور درکابل امضاء کردند . ازجمله ده عشاریه پنجصدوهشتادوچار ملیون مارك سه ملیون آن برای تجهیزات موسسه واکسین سازی وهفت عشاریه پنجصدو هشتادوچار ملیون مارك آن برای تهیه وسایل ترانسپورتی وبس های شهری درنظر گرفته شده است .

معین وزارت مالیه و سفیر کبیر جمهوریت اتحادی آلمان موافقت نامهٔ اسناد مربوط به قرضه ده ملیون مارك رامبادله می نمایند .   ۹ و ۱۳۵۳

موافقتنامه تورید یکهزارتن روغن ازاتحاد شوروی

قرار داد تورید یکهزارتن روغن سمرقند ار اتحاد شوروی بین ریاست ارزاق و احتیاجات عامه وزارت مالیه ونمایندگی تجارتی شوروی درکابل عقد گردید . قرار داد راښاغلی محمدآصف رئیس ارزاق وښاغلی زتونسکیخ آمروستوك انتورك امضاء نمودند . بموجب این قرارداد روغن متذکره درجریان سال بافغانستان وارد میگردد .

پرو تو کول حمل‌ونقل‌اموال‌بین افغانستان واتحاد شوروی

۱۰ اسد ۵۳

قرارداد حمل ونقل اموال‌صادراتی ووارداتی وترانزیتی بین افغانستان واتحاد شوروی عقد گردید .

قرار داد رااز طرف افغانستان ښاغلی عبدالسلام رئیس تجارت خارجی وزارت تجارت وازجانب اتحاد شوروی ښاغلی ای کوسارك معاون اتحادیه عمومی بارچالانی تجارت خارجی آنکشور دروزارت تجارت امضاء نمودند .

بموجب‌این قراردادتسهیلات درحمل ونقل‌اموال وارداتی، صادراتی وترانزیتی وهمچنان توسعه روابط تجارتی بین دوکشور فراهم میگردد .

ښاروالی کابل ومعاون مستشاریت اقتصادی‌سفارت کبرای شوروی هنگـــام تبادلهٔ اسناد پروتوکول تطبیق پلان بیست وپنجسالهٔ شهر کابل . ۲۶ر۵ر۱۳۵۳

پرو تو کول تطبیق پــلان۲۵ ساله شهر کابل

۲۳ر۵ر۱۳۵۳

پروتوکولی مبنی براعزام شش نفرمتخصص شوروی بافغانستان به مقصد مطالعات تطبیـق پلان بیست وپنج سالــه شهرکـــابل در ښاروالی کا بل امضاء گــردید پروتوکـول راازجانب افغانستان دکتور غلام سخی نورزاد ښاروال کابل وازطرف اتحاد جماهیر شوروی نیکولای شتیوا نکوف معاون مستشار اقتصادی سفارت کبرای آنکشور درکابل امضاء کردند .

موافقتنا مه درساحه هوا شنا سی بین‌افغانستان واتحاد شوروی

۱۲ سنبله ۵۳

پروتوکول کمك های بلاعوض تخنیکـــی اتحاد شوروی درساحهٔ هوا شناسی افغانستان درمسکو بامضاء رسید .

اتحاد شوروی توسعه همکاری را بــرای تنظیم بهتر مرکز هواشناسی میدان هوایـــی بین المللی کابل، تاسیس دستگاه بر رسی هواشناسی ، توسعه ورکشاپ تخنیکی وتنظیم بهتر شبکه مخابره هوا شناسی قبول کرده است وهم وعده داده‌که وسایل مخابره مراکز برودکاست هواشناسی کابل، کندهار، هرات وکندز راازطریق موسسه بین المللی هوا شناسی بافغانستان کمك کند .

این پروتوکول راازطرف افغانستان معاون ریاست هوایی ملکی ښاغلی دکتورعبدالخالق وازجانب اتحاد شوروی ښاغلی توستن کوف معاون ریاست ایدرومترولوژی اتحاد شوروی امضاء کردند .

رئیس انکشاف صادرات وزارت تجـارت و مدیرعمومی تجارت داخلی وزارت اقتصادایران هنگا م امضای مــوافقتنامه ترانزیتی بیــن افغانستان وایران .

موافقتنا مه امور ترانزیتی

۱٤ سنبله ۱۳۵۳

موافقتنامه ترانزیتی بین دولت جمهـوری افغـانستـان ودولـت ایـران د ر وزارت تجارت بامضاء رسید. درین موافقتنامه کــه جاگزین موافقتنامهٔ قبلی میباشد تسهیــلات بیشتری درامور وسایط نقلیه وحمل ونقــل اجناس ومال‌التجاره ترانزیتی برای هردوکشور فراهم گردیده است .

این موافقتنامه راازجانب افغانستان بناغلی محمدفرید رفیق رئیس انکشاف صادرات واز جانب ایران بناغلی ابراهیم‌داوری مدیرعمومی تجارت‌داخلی وزارت‌اقتصادایران‌امضاء نمودند.

موافقتنا مه خریداری دوک نختابی

۲۰ سنبله ۱۳۵۳

قرارداد خریداری سیزده هزار دوك نختابی وچهار صدپایه ماشین بافت وماشینری ملحقهٔ آن برای فابریکه نساجی بلخ بظرفیت تولیدی ده ملیون متر پارچه درسال که بالغ بر دو صدوده ملیون افغانی میشود درنمایند گــی تجارتی اتحاد شوروی درکابل امضاء گردید.

قرارداد راازطرف وزارت معادن و صنایـع انجنیر محمد هاشم توفیقی رئیس صنایع آن وزارت واز طرف اتحاد شوروی بناغلی لیوین نمایندهٔ بناغلی ولادیمیر یاکونکومدیر صادرات تخموش اکسپورت اتحاد شوروی در کـابل امضاء نمود ند .

انجنیر محمد هاشم توفیقی رئیس صنایع وزارت معادن وصنایع وبناغلی ولادیمر یاگونکو نماینده تخموش اکسپورت شوروی هنگام امضای قرار داد خریداری دوك های نختابی وماشین های بافت برای فابریکه نساجی بلخ. ۲۱ر۶ر۱۳۵۳

پروتوکول اعزام متخصصین جمهوریت مردم چین به افغانستان

۲۰ر۶ر۱۳۵۳

قراردادی مبنی براعزام یکعده متخصصین جهت همکاری از طرف جمهوریت مردم چین دراموروساختمان مونتاژدستگاه هاوتولید بیشتر فابریکهٔ نساجی بگرامی درکابل عقد گردید بموجب این قرار داد سی وسه متخصص چینی درجریان سال جاری بکابل آمده در اموربسته کاری دوصدو چهل پایه ماشین بافت جدید دستگاه های نختابی، رنگ آمیزی وتولید فللین بافابریکه نساجی بگرامی همکاری می نمایند. باکمال مونتاژ ماشین های جدید تولیدات فابریکه نساجی سالانه ازپانزده ملیون به بیست ملیون متر افزایش می یابد . این قرار دادراانجنیر محمد هاشم توفیقی رئیس صنایع وزارت معادن وصنایع وبناغلی یانگ یوهنگ مستشار تجارتی سفارت کبرای جمهوریت مردم چین درکابل امضاء نمودند

انجنیر محمد هاشم توفیقی رئیس صنایع وزارت معادن و صنایع و بناغلی یانگ یوهنگ مستشار تجارتی سفارت کبرای جمهوریت مردم چین هنگام امضای قرار داد همکاری متخصصین چینایی بافابریکهٔ نساجی ۲۱ر۶ر۱۳۵۳ .

قرار داد صدورپخته به اتحاد شوروی

۲۲ سنبله ۱۳۵۳

قرار داد صدور مقدار یکهزارو پنجصد تن پختهٔ محلوج تولید موسسه پنبه وروغن نباتی هیلمند به اتحاد شوروی بین آنملو سسته و نمایندگی ویستوک انتورک انعقاد گردید.

بموجب این قرار داد امسال مقدار پنبه متذکره به اتحاد شوروی تحویل داده میشود ومبلغ بیشترازیک عشاریه هشت ملیون دالر بدست می آید. قرارداد را بناغلی محفیظ الله رئیس موسسه پنبه و بناغلی نیکولایوف نماینده ویستوک انتورک [illegible] امضاء نمودند.

موافقتنامه قرضه بلاعوض عراق به افغانستان

بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان قرار داد مربوط به قرضه ومساعدت بلاعوض عراق را به افغانستان امضاء کرد .

در اثر مذاکراتیکه بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان با وزیر پلان وسایر مقامات عالیرتبهٔ عراقی بعمل آورده، مطابق به آن حکومت عراق ده ملیون دالر را به شرایط بسیار مساعد به حکومت افغانستان قرضه میدهد همچنان مطابق به این قرارداد حکومت عراق مبلغ دو ملیون دالر به حکومت افغانستان مساعدت بلاعوض مینماید .

موافقتنامه قرضه عربستان سعودی به افغانستان

۱۳ر۶ر۱۳۵۳

عربستان سعودی ده ملیون دالر کمک بلاعوض وپنجاه وپنج ملیون دالر قرضه بدون ربح به افغانستان میدهد .

پروتوکول این کمکها بین ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان وښاغلی هشام ناظر وزیر دولت ورئیس ادارهٔ مرکزی پلا نگـذاری عربستان سعودی درریاض بامضاء رسید .

ازده ملیون دالریکه کشور برادر ودوست عربستان سعودی به دولت جمهوری افغانستان کمک بلاعوض میدهد درتکمیل مطالعات تخنیکی پروژه های اقتصادی استفاده خواهد شـد .

ازپنجاه وپنج ملیون دالری که حکومت عربستان سعودی قرضهٔ بدون ربح میدهد شرایط آ ن مساعد بوده ودر تکمیل پروژه های اقتصادی استفاده بعمل خواهد آمد. پرداخت اقساط این قرضه درسال سوم بهره برداری پروژه هـا شروع میشود .

موا فقتنامه قرضه یك ملیون پوند انگلستان به افغانستان ۹ میزان ۱۳۵۳

حکومت انگلستان یك ملیون پوند سترلنگ برای پیشبرد پروژه های انکشافی به افغانستان قرضه میدهد .

موافقتنامه مربوط به این قرضه توسـط ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان و ښاغلـی

وزیر پلان ښاغلی علی احمد خرم وسفیـر انگلستان ښاغلی جان کنت درنکال هنگـام امضای موافقتنامه کمك یك ملیون پوند .

جان‌کنت درنکال سفیر کبیر انگلستان مقیم کابل دروزارت پلان امضاء گردید .

ازجمله مبلغ مذکور چهل فیصد آن کمك بلاعوض بوده ومتباقی بدون ربح بشمول پنجسال دوره معافیت درمدت بیست سال تادیه خواهد شد .

قرار داد ساختمان یك پل ازطرف اتحاد شوروی بالای دریای آمو

قرارداد سروی ودیزاین ساختمان یك پل بالای دریای آمودرناحیهٔ حیرتان بین افغانستان واتحاد جماهیرشوروی درکابل عقد گردید

قرارداد راازجانب افغانستان دیپلوم انجنیر غوث‌الدین متین معین وزارت فواید عامه و از جانب اتحاد شوروی بناغلی بریسن تیتوف مستشاراقتصادی سفارت‌کبرای‌آنکشوردرکابل امضاء کردند .

این پل که ساختمان آن در ناحیه حیرتان پیشبینی شده است ازجمله بزرگترین تاسیساتی خواهد بودکه بالای دریای آمو احداث میگردد .

بموجب این قرارداد پروژه سازی ودیزاین این پل به همکاری اتحاد شوروی در ظرف ۱۷ ماه صورت میگیرد .

احداث این پل در امور انکشاف روابط تجارتی واقتصادی بین جمهوریت افغانستان واتحاد شوروی اهمیت بسزای کسب خواهد کرد زیرا فعلا حمل ونقل اموال بین هر دو مملکت ازبالای دریای آمو در بنادر افغانی

دیپلوم انجنیرغوث الدین متین معین وزارت فواید عامه وبناغلی بریسن تیتوف مستشار اقتصادی سفارت شوروی هنگام امضای قرارداد ساختن ودیزاین پل بالای دریای آمو در ناحیه حیرتان .

۱۵ میزان ۱۳۵۳

وشوروی بادو توقف بین دونوبت انجام داده میشودکه باعث معطلی درحمل ونقل شده واز جانبی هم باعث بلندبردن مصارف ترانسپورتی میگردد .

پل مذکور دارای بیشتر از ۹۰۰ متر طول داشته که درآن خطوطی هم برای سرک موتروهم ریل درنظر گرفته شده است .

موافقتنامه احداث یك تصفیه خانه نفت ازطرف اتحادشوروی

۱۸ر۷ر۱۳۵۳

اسنادهمکاری بین افغانستان واتحادشوروی برای آماده ساختن استفاده وانتقال نفت معدن انگوت واحداث یك تصفیه خانه به ظرفیت سالانه یکصد هزارتن بادرنظر داشت توسعهٔ آن بتناسب ذخایری که در آینده کشف میگردد به امضاء رسید .

درین موقع پوهاند عبدالقیوم وزیر معادن وصنایع، بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان بناغلی الکساندر میخائیلوویچ پوزانوف سفیر کبیر اتحاد شوروی درکابل حاضر بودند .

اسنادرااز جانب افغانستان بناغلی، عبدالسمع زمان رئیس پلان وزارت معادن وصنایع و از طرف اتحاد شوروی بناغلی تیتوف مستشار اقتصادی سفارت کبرای آنکشور درکابل امضاء کردند .

رئیس پلان وزارت معادن‌وصنایع ومستشار اقتصادی سفارت کبرای شوروی هنگام امضای اسناد همکاری جهت احداث تصفیه خانه نفت بین افغانستان و اتحاد شوروی .

ښاغلی علی احمدخرم وزیر پلان وښاغلی‌جین جی یامارا سفیرکبیر جاپان مقیم کابل هنگام امضای موافقتنامه امداد بلاعوض جاپان به افغانستان .

موافقتنامه‌مساعدت‌بلاعوض ۱٤۷ملیون ین کود کیمیاوی

۱۳۵۳ر۹ر٤

موافقتنامه مساعدت بلاعوض معادل یکصد و چهل وهفت ملیون ین کودکیمیاوی از طرف کشور جاپان به افغانستان در کابل امضاء شد .

موافقتنامه را از طرف دولت جمهوری افغانستان ښاغلی علی احمدخرم وزیر پلان وازجانب حکومت جاپان ښاغلی چین جی میامادا سفیر کبیر آنکشور مقیم کابل امضاء کردند.

بموجب این موافقتنامه معادل مبلغ متذکره کودکیمیاوی دایمونیم فا سفیت برای انکشاف مزید زراعت ازطرف حکومت جاپان بدسترس افغانستان گذاشته میشود .

موافقتنامه ده ملیون دا لر کمك بلاعوض ایران

۱۳۵۳ر۷ر۳۰

موافقتنامه ده ملیون دالرکمك بلاعوض دولت شاهنشاهی ایران برای انجام مطالعات تخنیکی واقتصادی یك سلسله پروژه های اساسی که درنظر است به همکاری آنکشور

رویدست گرفته شود امضاء گردید .

موافقتنامه راښاغلی زلمی محمود غازی سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان در تهران وښاغلی هوشنگ انصاری وزیر امور اقتصادی ودارایی ایران امضاء کردند .

موافقتنامه در ساحه باستان‌شناسی بین افغانستان‌وجا پان ۱۱عقرب ۵۳

موافقتنامه رادر حالیکه پوهاند دکتور نوین وزیر اطلاعات وکلتور وښاغلی جین جی یامادا سفیرکبیر جاپان در کابل حاضر بودند ، دکتورزمریالی طرزی مدیرعمومی باستانشناسی وحفظ آبدات تاریخی از جانب افغانستان وپروفیسور دکتور تاکایاسوهیوگوچی آمرهیات باستانشناسی پوهنتون کیو ثو در آسیای مرکزی ازطرف جاپان دروزارت اطلاعات وکلتور امضاء کردند .

موافقتنامه همکاری تخنیکی عراق در ساحه نفت ۳ـقوس ۱۳۵۳ :

پروتوکول همکاری تخنیکی درساحهٔ نفت بین دولت جمهوری افغانستان وجمهوریت عراق درکابل عقد گردید .

پروتوکول راازجانب افغانستان پوهاند عبدالقیوم وزیر معادن وصنایع واز طرف دولت جمهوری عراق ښاغلی ناصر عبدالقادر الحدیثی سفیرکبیرآنکشور مقیم‌کابل دروزارت معادن وصنایع امضاء کردند . بموجب این پروتوکول حکومت عراق برای تربیه کردن متخصصین وکارگران افغانی درتمام ساحات صنایع نفت ابراز آمادگی نموده‌است . همچنان باساس پروتوکول هیات های طرفین برای ارائه مشوره های فنی وتخنیکی ومطالعات مشترک در ساحهٔ صنایع نفت به افغانستان وعراق مسافرت خواهند کرد .

وزیر معادن وصنایع وسفیر کبیر عراق هنگام امضاء موافقتنامه همکاری در ساحه نفت بین افغانستان و عراق .

قرار داد پروژه لین انتقالی برق کجکی

قرارداد ساختمانی لین انتقالی پروژهٔ برق کجکی باکمپنی فشباخ امریکایی در محضرهیات ادارهٔ انکشاف بین المللی امریکا از طرف بناغلی عبدالله ملکیار سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان درایالات متحده وبناغلی گران رئیس عمومی برق ازقرضهٔ هشت ملیون ویکصد وچهل هزار دالر درواشنگتن بامضاء رسید .

مصارف پروژه‌که بالغ به یکصدوهشتادوپنج ملیون افغانی میشود ازبودجه انکشافی دولت پرداخته خواهد شد .

موافقتنامه تجارتی بین افغانستان و کانادا

۶- قوس ۱۳۵۳

موافقتنامهٔ تجارتی بمنظور انکشاف بیشتر روابط تجارتی وفراهم آوری تسهیلات در زمینه بین حکومت جمهوری افغانستان و حکومت کانادا دروزارت تجارت عقد گردید .

بموجب این قرارداد هر دو کشور سعی مینمایند تاروابط تجارتی بین مملکتین توسعه بیشتر یابد وتسهیلات لازمه رادر این زمینه فراهم می نمایند- باین منظور حتی الامکان

وزیر تجارت بناغلی محمدخان جلالروسفیر کبیر غیرمقیم کانادا بناغلی میك میلان هنگام امضاء موافقتنامه تجارتی بین مملکتین .

کوشش میشود تادرقسمت اعزام هیات هـای تجارتی ودایر نمودن نمایشگاه ها تدابیرلازمه اتخاذ گردد وتبادلهٔ معلومات تجارتی بیشتر را بین موسسات تجارتی هردو کشور انکشـاف بخشند .

موافقتنامه رااز جانب حکـــو مت جمهوری افغانستان بشاغلی محمدخان جلالر واز جانب حکومت کانادا بشاغلی‌کیت ویلیم کلیلن سفیر کبیرغیرمقیم کانادا در افغانستان امضاءکردند.

این موافقتنامه سی روزبعداز امضاء نافذ شده وبرای دوسال اعتبار دارد .

پرو تو کول تجارتی بیـن افغانستان وچکو سلواکیا

۱۱- قوس ۱۳۵۳ :

پروتوکول تجارتی بین جمهوریت افغانستان وچکوسلواکیا دروزارت تجارت بامضاء رسید. پروتوکول رااز جانب جمهوریت افغانستـــان بشاغلی عبدالسلام رئیس تجارت‌خارجی وزارت تجارت واز جانب چکوسلو ا کیا انجنیـــر چاروسلاوکادرابك رئیس هیات تجارتی امضاء نمودند .

باساس این پروتوکول تجارتی ازافغانستان پخته، میوه خشك ، پوست باب، کنجد، زغر وغیـر ه اشیاء بـه چـکو سلـواکـیـا صادر می‌گردد ودرعوض آن از چکو سلواکیا ماشین آلات موتر، موترسایکل، تیر وتیوب سیخ‌گول، شیشه تعمیراتی،قرطاسیه،منسوجات، ادویه وغیره بافغانستان وارد میشود .

رئیس تجارت خارجی‌وزارت تجارت ورئیس هیأ ت تجارتی چکوسلواکیا هنگـام امضای موافقتنامه تجارتی .

موافقتنامه مساعدت ده ملیون نهصد هزار دالر ادارهٔ انکشاف ملل متحد

موافقتنامه مبنی براین کمك ازطرف ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان وښاغلی بارتوك آمر ادارهٔ پروگرام انکشافی ملل متحددرافغانستان امضاء شد .

بموجب این موافقتنامه مو سسه پروگرام غذایی جهان برای مدت سه ونیم سال معادل ده ملیون ونهصد هزار دالر موادغذایی برای پروژه های کثرالاهداف انکشافی کشور مساعدت بلاعوض مینماید .

امداد این موسسه طی دومرحله صورت میگیرد درمرحلهٔ اول این معاونت برای کارگرانی صورت میگیرد که درپروژه های آبیاری ، باغداری، جنگلات، احداث سرکهای فرعی ، اعمار منازل رهایش برای ما مورین ترویج زراعت، ذخایرآب آشامیدنی، اعمار مکاتب ومنازل رهایش معلمین درولایات کشور ، مصروف کار میباشند . بابسر رسیدن پروژه های اعمار مراکز صحی اساسی وفرعی ساختمان تعمیرات مراکز عامه کارکنان مبارزه بابیسوادی ، امداد بامراکز صحت عامه وتربیهٔ نجارهای کارخانجات جنگلك آغاز خواهد شد.

کار پروژه های مذکور دراواسط ماه جدی امسال شروع خواهد شد. پروگرام غذایی جهان ازسال ١٩٦٤ تا١٩٧١ شش اعشاریه پنج ملیون دالر وازسال ١٩٧٢تا ١٩٧٣ هفت اعشاریه پنج ملیون دالربه پروژه های مختلفه کشور امداد غذایی نموده است .

وزیر پلان ښاغلی علی احمدخرم وآمر پروگرام انکشافی ملل متحد ښاغلی بارتویك هنگام امضاء موافقتنا مه مواد خوراکه به افغانستان . ١٤ر٩ر١٣٥٣ .

قرار داد تورید صد عراده بس شهری از هندوستان

۷ سنبله ۱۳۵۳ :

به تعمیل خط مشی دولت انقلابی جمهوری افغانستان دربارهٔ فراهم آوری وسایل ترانسپورتی مردم وزارت مالیه عجالتا قرار داد خریداری یکصد عراده بس شهری را که هریك دارای ۵۳ سیت میباشد باملاحظه افرهای وا صله مقایسوی باکمپنی تاتای هندی عقدگردید .

قرارداد رااز طرف وزارت مالیه ښاغلی غلام حیدرکفیل ریاست انحصار دولتی و از طرف کمپنی تاتاښاغلی رأمامورتی امضاءکردند.

موافقتنامه قر ضه ده ملیون دالر بلغاریا

برای مصرف یکعده پروژه های انکشا فی جمهوریت مردم بلغاریا ده ملیون دالر طـور قرضه به افغانستان میدهد .

این قرارداد درحالیکه ښاغلی علی احمدخرم وزیر پلان وښاغلی ایوان کرازنوف سفیرکبیر بلغاریا درکابل حاضر بود، توسط ښاغلی عبدالعزیز فروغ معین وزارت پلان و ښاغلی چیلاروف معاون رئیس روابط اقتصاد خارجی دولتی بلغاریا به امضا رسید .

ازین قرضه که به شرایط سهل و آسان

معین وزارت پلان وهیأت اقتصادی بلغاریا هنگام امضاء موافقتنامه قرضه ده ملیون دالر.

به افغانستان داده میشود ، برای خشك نمودن میوه جات وسبزیجات روزانه به ظرفیت پانزده تن وبرای اعمار یخچال هاکه دریك ساعت به ظرفیت ۲تن میوه وسبزیجات درآن نگهدرای میشود استفاده میشود .

همچنان درغزنی جهت اعمارمسلخ وچرمگری به ظرفیت پنجصد جلد پوست برای پروژه چرمگری وبرای تولید پنج ملیون چوچه مرغ وهفتاد ملیون بیضه وجهت تهیه خوراکه حیوانات ومصرف‌آن درکابل‌ازین قرضه‌استفاده به عمل می آید .

موافقتنامه تمدیدکور سهای‌جاپانی

۲۳ سنبله ۱۳۵۳:

موافقتنامهٔ مبنی برتمدید کورس های لسان جا پا نی بین پوهنتون کابل وسفارت کبرای جاپان درکابل عقد شد.

بموجب این موافقتنامه‌که آنرارئیس پوهنتون کابل وسفیر کبیر جاپان امضاء کردند کورس های مشابهی امسال نیز دایر میشود وتاسال آینده ادامه میابد .

قرار داد صدور ده هزارتن بیرایت به اتحاد شوروی

۷میزان ۱۳۵۳

قرارداد صدور ده هزارتن سنگ بیرایت ازافغا نستان به اتحاد شوروی بین وزارت معادن وصنایع وموسسه وستوك انتورگ درکابل عقد گردید.

انجنیر عبدالسمیع زمان رئیس پلان وزارت معادن وصنایع و شاغلی نیکولای چیپاتوف رئیس موسسه وستوك انتورگ هنگام امضای قرارداد صدور بیرایت .

بموجب این قرارداد مقدار بیرایت متذکره بصو ت پارچه درماه های میزان عقرب وقوس امسال ازطریق بندر تورغندی به اتحادشوروی تسلیم داده میشود .

قرارداد راازطرف وزارت معادن و صنایع انجنیر عبدالسمع زمان رئیس پلان آن وزارت ازجانب اتحاد شور ی بناغلی نیکولای چیپاتوف رئیس موسسه وستوك انتورک امضاء کردند.

باساس سروی که قبلا صورتگرفته ذخایر بیرایت معدن سنگلان هرات یك اعشاریه چار ملیون تن تثبیت شده واستخراج آن ازیکسال باین سو آغاز شده است .

صادرات بیرایت بصورت سنگ پارچه به اتحادشوروی ازهمین معدن صورت می گیرد .

قرار داد صدور پخته بـــه‌جمهوریت عراق

اول‌جدی ۱۳۵۳:

اضافه ازدوملیون دالر راعراق ازافغانستان پخته خریداری میکند. قرارداد خریداری یك هـــزار و پنجصد تـــن پخته بیـــن دوکشور دروزارت تجارت عقد شد .

قرارداد رادوکتور علـــی نواز معین وزارت تجارت وبناغلی ناصر عبدالقادر الحدیثی‌سفیر کبیر عراق مقیم کابل امضاء کردند .

این پخته درمدت سه‌ماه بعدازافتتاح لیتراف کریدت ازولایت هرات به عراق صادر خواهد شد .

معین وزارت تجارت وسفیر کبیرعراق هنگام امضای قرار داد صد ور پخته از افغانستان به عراق .

قرار داد تورید ۸۲ هزارتن مواد نفتی ازاتحاد شوروی

اول جدی ۱۳۵۳:

قرارداد تورید هشتادو دوهزارتن موادنفتی بین ریاست انحصار دولتی و سیوز نفت اکسپورت اتحاد شوروی درکابل عقدگردیده است .

قرارداد راښاغلی غلام حیدر رئیس انحصار دولتی وښاغلوخیرولین ویاسین‌کوف نمایندگان موسسه مذکور امضاء نمودند .

موادنفتی مذکور ازطریق بنادر شیرخان ، کلفت وتورغندی به اساس پروتوکول تبادل اموال به‌افغانستان واردخواهد شد. تحویلدهی تحویل گیری مواد نفتی آغاز گردیده است .

موافقتنامه قرضه با بانك انکشاف آسیایی

۲۹ قوس ۵۳:

موافقتنامه ۱٤۰ ملیون دالرقرضه و۲۵۰۰۰۰ دالرکمك تخنیکی بانك انکشاف آسیایی برای تمویل مصارف اسعاری پروژه دروازه های بند کجکی درمانیلا مقربانك انکشاف آسیایی امضاء گردید .

موافقتنامه رابه نمایندگی از دولت جمهوری افغانستان ښاغلی عبدالکریم امین رئیس‌مالی وزارت پلان وښاغلی انورئیس بانك انکشاف آسیایی درمانیلا امضاء کردند.

قرار داد ساختمان گا لری‌های سالنگ بااتحادشوروی

۸ جدی ۱۳۵۳

قرارداد دونیم ملیون رو بل قرضه اتحاد شوروی برای ساختمان مرحلهٔ دوم گالری های شاهراه سالنگ امضاء شد .

ازاین پول مصارف ساختمان ۱۵۰۰ متر گالری محافظه وی دوجناح سالنگ بعضی تاسیسات دیگربه شمول ترمیم جاده تمویل می گردد .

بموجب این قرار داد اتحادشوروی به‌دولت جمهوری افغانستان تجهیزات، سامان، وسایر پرزه جات وسایل‌سرکسازی‌وهمچنین‌متخصصین تحویل‌میدهد. چون‌شاهراه‌سالنگ‌ازجملهٔ‌شاهراه های عمدهٔ کشور بشمار میرود وترددو رفت وآمد دراین شاهراه زیاد تراست برای مصئونیت بیشتر مسافرتها وجلوگیری ازخراب شدن سرك لازم دیده شدتا درگالری محافظوی ودیوارهای انحراف دهندهٔ بادوبرف کویه و بعضی تاسیسات لازمی دیگر ساخته شود .

اسناد قرارداد را برید جنرال عبدالوهاب قوماندان قوایکار وزارت فواید عامه وښاغلی تیتوف مستشار اقتصادی سفارت کبرای اتحاد شوروی درکابل دروزارت فواید عامه امضاء کردند .

قوماندان قوای کار وزارت فواید عامــه ومستشار اقتصادی سفا رت کبرای شوروی موقع امضای مکتو ب تبادلوی وسایل سر کسازی . ۹ر۱۰ر۱۳۵۳

موافقتنامه‌قرضه یکصدملیون ین جمهوریت مردم چین

۱۱ـ جدی۵۳

جمهوریت مردم چین یکصد ملیون یوان معادل پنجاه وپنج ملیون دالر برای احداث پروژه های انکشافی بافغانستان قرضه میدهد.
این موافقت نامه قرضه راښاغلی‌وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه و ښاغلــی هان نین لنگ معین وزارت خارجهٔ جمهوریت مردم چین درپیکنگ امضاء نموده اند.

ازاین مبلغ‌که باساس همکاری های‌اقتصادی وتخنیکی جمهوریت مردم چین با افغانستان قرضه‌داده شده دراحداث پروژه های انکشافی استفاده میشود. همچنان‌این قرضهٔ طویل‌المدت وبدون ربح است .

موافقتنامه کمك امریکا در پروژه نصاب تعلیمی

۱٤جدی ۵۳

موافقتنامهٔ پروژهٔ نصاب‌تعلیمی وکتب درسی ریاست تالیف وترجمه بین افغانستان وامریکا برای یکسال دیگر تمدید گردید .

موافقتنامه را پوهاند دوکتور محمد صدیق معین‌اول وزارت معارف‌وښاغلی تیودورایلیوت سفیر کبیر امریکا مقیم‌کابل دروزارت معارف امضاء نمودند .

طبق این موافقتنامه امریکایك ملیون و۱۹۳ هزار و۶۸ دالربرای پروژه نصاب تعلیمــی وکتب درسی بوزارت معارف مساعدت بلاعوض می نماید . ازپول متذکره طبع ۷۷۳ هزارجلد کتب درسی صنف اول تهیه سامان ولــوازم

معین اول وزارت معارف وسفیر کبیرایالات متحده امریکا درکابل حین امضای تمدیدموافقتنامه .

تألیف ۱۴۲ جلد کتب درسی رهنمای معلم ومعلومات اضافی برای معلمین استفاده میشود.

کذا به مو جب موافقتنامه متذکره مصارف تحصیل یك سال دیگر ۱۳ نفریکه سال گذشته برای توسعه معلومات دررشته های مختلف به امریکا رفته پرداخته شده وعلاوتاً ۴۳ نفر دیگر برای تحصیل دررشته های مختلف به ایالات متحدهٔ امریکا وبعضی ممالك دیگر اعزام خواهندشد. همچنان مصارف ده نفرازمتخصصین امریکایی که باریاست تالیف وترجمه همکاری می نمایند شامل همین مساعدت میباشد.

موافقتنامه قرض ۲ ملیو ن دالر امریکا

۸دلو ۵۳

موافقتنامه قرضهٔ دوملیون دالربمنظورتمویل مصارف اضافی لین انتقال برق‌کجکی دروزارت پلان امضاء شد .

این موافقتنامه راازجانب افغانستان بناغلی علی احمدخرم وزیرپلان وازطرف امریکابناغلی رابرت نوتر معاون اداری انکشاف بین المللی امریکابرای شرق نزدیك وجنوب آسیادروزارت پلان امضاء نمودند .

حین امضاء موافقتنامه رؤسای وزارت پلان ومعادن وصنایع ، نماینده وزارت امور خارجه سفیرکبیر امریکا وبعضی ازاعضای سفارت نیز حاضر بودند .

قرضهٔ مذکور طویل المدت ودارای شرایط مساعد میباشد .

بناغلی علی احمدخرم وزیر پلان وبناغلی نوترآمر اداره انکشاف بین المللی امریکا
هنگام امضای موافقتنامه قرضه دوملیون دالر.

قرار داد همکاری آژ انس باختر با آژانس انسا

۱۰ دلو ۳۵

اسناد مربوط به قرارداد همکاری وخدمات خبری بین آژانس باختر وآژانس خبر رسانی انسای ایتا لیا را پوهاند دکتور نوین وزیر اطلاعات و کلتورو بناغلی ایتالوپاپینی سفیر کبیر ایتالیا مقیم کابل مبادله کردند .

پوهاندنوین دراین موقع عقد این قرارداد رایك قدم دیگر درراه تشئید روابط حسنه و علایق کلتوری بین دوکشور خواند .

همچنان سفیر کبیر ایتالیا درزمینه مطالبی بیان نمود وتوسعهٔ همچوهمکاریها را بین دو کشور مثمر خواند.

قرار داد این همکاری قبلا تو سط رئیس آژانس باختر وآمر آژانس انساتهیه وامضاء شده بود. باعقداین قرار داد همکاری آژانس باختر با۹۱ آژانس خبررسانی جهان توسعه یافت .

عقداین قرارداد زمینه رابرای عرضه بیشتر خبرها واطلاعات متوازن مهیا می سازد .

بتعقیب مبادله اسناد بین آژانس باختر و آژانس انسا وزیر اطلاعات وکلتوربافشاردکمه دستگاه رادیوتیلی تایپ آژانس انسارا بکار انداخت .

پوهاند دوکتور نوین وزیر اطلاعات وکلتورو بناغلی ایتالوپاپینی سفیرکبیر ایتالیا هنگام مبادله اسناد قرارداد همکاری خبری بین آژانس باختر وآژانس انسا ایتالیا .

پرو تو کول تبادله اموا ل بین افغانستان واتحادشوروی

۱۵ر۱۱ر۱۳۵۳

پروتوکول تبادل اموال بین دولت جمهوری افغانستان واتحاد جماهیر شوروی برای سال ۱۹۷۵ دروزارت تجارت بامضاء رسید .

پروتوکول راازجانب افغانستان دوکتور علی نواز معین وزارت تجارت وازطرف اتحاد شوروی بناغلی گریشین معین وزارت تجارت خارجی آنکشور امضاء نمودند .

باساس این پروتوکول گازطبیعی، پخته، پشم ، حبوبات، روغنی، میوه خشک وتازه ، پوست باب، قالین ،مواد معدنی ازقبیل سمنت بیرایت وتلك به اتحاد شوروی صادرمیگردد.

درمقابل ازاتحاد شوروی مواد نفتی، شکر، کاغذ وقرطاسیه، روغن نباتی، ماشین باب و ماشین آلات موتر، مواد کیمیاوی ، ادویه ، منسوجات وغیره اموال استهلا کی مورد ضرورت عامه به‌کشور وارد خواهد شد .

دکتور علی نواز معین وزارت تجارت وښاغلی گریشن معین وزارت تجارت خارجی اتحاد شوروی موقع ایکه پروتو کول تبادله اموال بین جمهوری افغانستان واتحاد شوروی را امضاء می نمایند.

موافقتنامه تاسیس هفت پولیکلینیک از طرف اتحاد شوروی

۱۹ دلو ۵۳

هفت پولی کلینیک امراض حیوانی به کمک بلاعوض اتحادشوروی درصفحات شمال وجنوب غرب کشور تاسیس میگردد.

موافقتنامه مربوط به این همکاری رادرحالیکه ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان وښاغلی الکساندر پوزانوف سفیر کبیر اتحاد شوروی درکابل حاضر بودند، ښاغلی عبدالعزیزفروغ معین وزارت پلان وښاغلی بوریس تیتوف مستشار اقتصادی سفارت کبرای شوروی مقیم کابل امضاء کردند.

بموجب این موافقتنامه اتحاد شوروی سامان وآلات وترنری مورد ضرورت، ادویه موادضد عفونی، لوازم اداری، چهارده عراده موترخدمت عاجل وترنری باپرزه جات وروغنیات مورد ضرورت رابه‌افغانستان تمویل نموده وهمچنین یکعده متخصصین را برای همکاری درین پولی کلینیک هااعزام مینماید.

معین‌وزارت پلان ومستشاراقتصادی سفارت‌کبرای شوروی مقیم کابل موافقتنامه همکاری بلاعوض اتحاد شوروی رابرای تاسیس هفت‌کلینیك حیوانی درولایات‌کشورامضاء مینمایند.

موافقتنامه همکاری‌اقتصادی وتخنیکی اتحاد شوروی

۸ حوت ۵۳

موافقت نامهٔ همکاری اقتصادی وتخنیکی بین دولت جمهوری افغانستان واتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مبنی به‌تادیهٔ ۳۰۸ملیون روبل قرضه ازجانب شوروی برای مصارف مطالعه پروژه سازی وساختمان یك سلسله پروژه های انکشافی کشوروهمچنان پروتوکول تعویق تادیات ۱۰۰ ملیون روبل کریدت های سابقه درکابل به امضاء رسید .

موافقتنامه رادرحالیکه دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی نیزحاضر بود . بناغلی علی احمدخرم به نمایندگی از دولت جمهوری افغانستان وبناغلی س،ا، اسکاچکوف رئیس هیات اقتصادی ورئیس کمیته دولتی روابط اقتصادی شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی ازجانب کشورش دروزارت امورخارجه امضاء کردند .

هنگام امضای‌موافقت‌نامه بناغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه ، سفیر کبیر اتحادشوروی واعضای هیات اقتصادی آنکشور هم حاضر بودند .

ازکریدتی که بموجب این موافقت نامه تحت شرایط سهل به افغانستان داده میشود پروژه های ذیل ازآن تمویل میگردد : ساختمان کانال واستیشن واتریمپ درخوش

هنگامیکه موافقتنامه همکـــاری اقتصادی و تخنیکی بین بناغلی علی احمدخرم وزیر پلان وبناغلی اسکاچکوف تعاطی گردید .

تیپه بعدازمطالعه مزید پروژه‌ازطرف موسسات مربوط جانبین احداث بند وکاسهٔ ذخیره آ ب درنواحی چشمه شفابالای دریای بلخ‌که دراثر آن وضع آبیاری ساحه ۷٦ هزار هکتار زمیــن بهبود می یابد، اعمار بند وفابریکه برق آبی کیله‌گی به ظرفیت تقریبی ۵۰ هزار کیلووات برق بالای دریای کندز، جهت آبیاری تقریبا ۲۵ هزار هکتار زمین جدید وبهبـود وضـع آبیاری ساحه تقریبا ۵٦ هزار هکتار زمینهای موجوده واحداث بند آبگردان بـالای دریـای کوکچه، تاسیسات کانال ماشینی و تجدیـد ساختمانهای ارچی ونوآباد. همچنان اعمار پـل دریای آمودر ناحیه حیرتان، احداث پـــروژه مایکروویف کابل مزارشریف ، لابراتوار مکمل تجزیه موادمعدنی جامد ، اجرای کـــار های کارتوگرافی وترمیم میدان هوایی کابل، انتقال لین برق ازفابریکه برق‌آبی نغلوالی جلال‌آباد باحداث سب استیشن ها، توسعه فابریکه‌کرد کیمیاوی موجوده وباساختمان فابریکه جدیـد کودکیمیاوی نظربه نتایج مطالعات تخنیکی و اقتصادی، تکمیل پلان برق رسانی به صفحات شمال افغانستان وکابل وهمچنین تهیهٔ‌مطالعات تخنیکی واقتصادی فابریکه تغلیظی وذوب مس استفاده ازدریای کوکچه برای آبیاری وتولید برق، استخراج معادن آهن حاجی‌گک، ساختمان شش میدان هوایی در نواحی شمـالشـــرق افغانستان واستدیوی فلمبرداری و استدیوی ضبط صوت درکابل ازین کریدت پیش بینی شده است .

ښاغلی علی احمد خرم وزیرپلان وښاغلی بارتویك آمراداره پروگرام انکشافی ملل متحد درافغانستان هنگام امضاء قرار داد کمك بلاعوض به افغانستان .

موافقتنامه در ساحه پر وژه مجادله علیه ملاریا

۱٤ حوت ۱۳۵۳

بیش ازیك ملیون وهشتصد هزار دالر را برای پروژه مجادله علیه ملاریا در افغانستان ادارهٔ پروگرام انکشافی ملل متحد وموسسه صحی جهان بریاست مجادله ملاریا کمك بلاعوض میکند .

قراردادمربوط باین‌مساعدت توسط ښاغلی علی احمدخرم وزیرپلان‌وښاغلی بارتویك آمر ادارهٔ پروگرام انکشافی ملل متحد در افغانستان امضاء شد .

بموجب این قرار داد طی مدت سه سال پروگرام انکشافی ملل متحد هفتصد ویکهزارو هفتصدوشصت ونه دالر موسسه صحی جهان نهصدونود وسه هزارو دوصد دالر برای پروژه مجادله علیه ملاریا درافغانستان سهم میگیرند این مساعدت شامل تربیه پرسونل ، ادویه حشره‌کش، ادویه ضد ملاریا ، وسایل ترانسپورتی ولوازم لابراتوار میباشد .

قرار داد تو رید ۷هزارتن‌شکر ازاتحاد شوروی و انگلستان

قرارداد تورید پنج هزارتن شکراز اتحاد شوروی ودوهزار تن شکر از انگلستان

بین ریاست انحصار دولتی ووستوك انتورك وکمپنی ودهوس لندن بامضاء

رسید .

اینځ قرارداد هارابناغلی خواجه محمدعزت آمرشعبه تهیه قرطاسیه ریاست انحصاردولتی بناغلی چیپاتوت آمر وستوگ انتورك درکابل ونمایندهٔ کمپنی ودهوس امضاء کردند .

بموجب این قرارداد هاتحویل دهی شکراز اتحاد شوروی وانگلستان آغاز گردیده است .

موافقتنامه مشترك تحقیقا ت باستا نشناسی

موافقتنامه تحقیقا ت مشترك بین مدیریـت عمومی باستانشناسی وزارت اطلاعات و کلتور وموسسه افغان شتناسی برتانوی در کـا بل عقد گردید .

موافقتنامه رادرحالیکه پوهاندد کتورنوین وزیر اطلاعات وکلتور وبناغلی جان کنت در نـکال سفیر کبیر انگلستان مقیم کابل حاضر بودند، دکتورزمریالی طرزی آمرباستانشناسی وحفظ آبدات تاریخی ودکورانتونی مکیسیکوال آمـر موسسه برتانوی افغان شناسی امضاء کردند.

باساس این موافقتنامه موسسه برتانوی در مرحله اول برای دودوره درشهر کهنهٔ کندهار به حفریات خواهندپرداخت وجمله آثارمکشوفه رابه افغانستان تسلیم میدهد .

همچنان موسسه‌افغانستان شناسی برتانوی تعهد نموده است منارچکری وبعدا معبدستوپه گلدره رابه مصرف خود ترمیم نموده ونشریه

درحالکه پوهاند دوکتور نوین وزیر اطلاعات‌وکلتور وبناغلی جان کنت درنکال سفیر کبیر انگلستان مقیم کابل حاضر اند مدیر عمومی باستانشناسی وزارت اطلاعات وکلتور و آمر موسسه افغانستان شناسی برتانیه در حـال امضای موافقتنامه .

های پیرامون آثار مکشوفه ونتایج پروگرام تحقیقات مشترك چاپ نمایند .

موسسه افغانستان شناسی برتانوی بموجب این موافقتنامه دونفر ازاعضای تیم حفریات افغانی رابه مصرف آن موسسه برای تحصیل دریکی ازپوهنتون های انگلستان ویا موسسات دیگر در رشته باستانشناسی اعزام مینما ید تمام مصارف تحقیقات مشترك باستانشناسی ازطرف موسسه افغانستان شناسی برتانوی تمویل میگردد .

موافقتنامه همکار ی فرهنگی وکلتوری با جمهوریت بنگله دیش

۲٤ حوت ۱۳۵۳

یك موافقتنامه همکاری کلتوری وفرهنگی بین افغانستان وبنگله دیش درداکه امضاء شد .

این موافقتنامه راښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه ازجانب افغانستان ودکتور مظفراحمدچودری وزیرمعارف وتحقیقات علمی وانرژی بنگله دیش ازجانب آنکشور امضاء نمودند .

این موافقتنامه که درمهمانخانه دولتی در داکه بین نمایندگان دوکشور امضاء شدزمینهٔ تبادله های کلتوری وفرهنگی را در ساحات مختلف بین افغانستان وبنگله دیش فراهم میسازد .

موافقتنا مه ۳۵۰ هزار دالر کمك بلاعوض امریکا

اول ثور ۱۳۵٤

ایالات متحده امریکا برای مطالعه بازار و شبکه توزیع برق کجکی سه صدوپنجاه هزار دالربه افغانستان کمك بلاعوض مینماید .

موافقتنامه راازجانب حکومت افغانستان ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان واز طرف حکومت ایالات متحده امریکا ښاغلی تئودور- ایلیوت سفیرکبیرآنکشور مقیم کابل دروزارت پلان امضاء نمودند .

ازین وجه برای مطالعه بازار وتشخیص وسایل شبکه توزیع برق کجکی استفاده میشود.

بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان وبناغلی تیردور ایلیوت سفیر کبیر امریکا مقیم کابل هنگام امضای موافقتنامه ۳۵۰ هزار دالرکمك بلاعوض امریکابرای مطالعه بازاروشبکه توزیع برق کجکی .

موافقتنامه تفحص واستخراج نفت با کمپنـی تـو تـال

۶ ثور ۱۳۵٤ :

بتأسی ازپروگرام استفاده از ثروت های طبیعیمملکت چندی قبل دولت جمهوری تصمیم گرفت تاجهت توحید وتسریع امور تفحص و استخراج نفت وگاز درتمام ساحهٔ مملکت به فعالیت بپردازد .

این موافقتنامه در حالیکه بناغلی پوهانـد عبدالقیوم سرپرست وزارت معادن وصنایع و تصدی د افغانستان دتیلو ملی مـوسسه و نمایندگان بعضی ازوزارت خانه های مربوط و بناغلی هانری دومار جری مدیر شعبهٔ معاملات جدیده کمپنی توتال به امضاء رسید.

قرار مراجعات کمپنی توتال ومذاکرات آن ازچندی قبل باین سودوام داشته ودر نتیجه مذاکرات طولانی کمپنی توتال متقبل گردید تا به مصرف خود وتحت مراقبت وهمکـــاری دافغانستان دتیلوملی موسسه به تفحص نفت وگاز در ساحهٔ بیست هزار کیلو متر مربـع درمنطقه کتواز پرداخته وهنگام کشف تجارتی آن باشتراك دتیلوملی موسسه به استخراج وانتقال آن اقدام نمایند .

درحالیکه پوهاندعبدالقیوم‌وزیرمعارف‌سرپرست وزارت‌معادن‌وصنایع‌وتصدی‌دافغانستان دتیلوملی موسسه وبناغلی سفیرکبیر فرانسه در کابل‌نیزحاضر بودند. موافقتنامهٔ تفحص واستخراج نفت جنوب توسط دیپلوم انجنیر عبدالصمد صلاح وبناغلی هانری دومار جری مدیرشعبه معاهدات جدید کمپنی توتال امضاء شد .

قرار داد فروش ۳ هزارتن پنبه به‌جمهوریت اتحادی‌آلمان

۱٤ ثور۱۳۵٤

قرارداد فروش سه هزار تن پنبه محلوج به قیمت سه ملیون دالر بین موسسه پنبه وروغن نباتی هلمندوکمپنی ادکس انکوردبریمن درکابل عقد گردید .

قرار داد رابناغلی حفیظ الله رئیس موسسه پنبه روغن نباتی هلمند و نمـــایندهٔ کمپنی ادکس انکورد بریمن جمهوریت اتحادی آلمان امضاء نمودند .

بموجب این قرار داد موسسه پنبه روغن نباتی هلمند درظرف سه ماه آینده سه‌هزار تن پخته رابه کمپنی موصوف تسلیم میدهد.

قرارداد خریداری ماشین آلات‌فابریکه نساجی از اتحادشوروی

۱۷ ثور ۱۳۵٤

قرارداد خریداری بیست ونه هزاروششصد وچهل دوك وپنجصد وده پایه ماشین بافت برای فابریکه نسا جی هرات بین ریاست صنایع وزارت معادن وصنایع و کمپنی تخنو اکسپورت اتحاد شوروی درکابل امضاء گردید .

قرارداد راانجنیر محمدهاشم توفیقی رئیس صنایع‌وزارت‌معادن‌وصنایع وبناغلوویانکوولوین نمایندگان‌کمپنی تخنواکسپورت شوروی امضاء نمودند .

پروتوکول فروش دو هزار تن پنبه بـــه انگلستان

۱۸ ثور ۱۳۵٤

قرار داد فروش دوهزارتن پنبه محلـــو ج سورت دوم بین موسسهٔ پنبه روغن نباتـــی هلمند وکمپنی رالی برادرزلیورپول انگلستان درکابل عقد شد .

قرارداد راښاغلی حفیظ الله رئیس موسسهٔ پنبه روغن نباتی هلمند وښاغلی جان انرولی داکس نمایندهٔ کمپنی را لی بـــرادرز امضاء نمودند .

بموجب این قرارداد موسسهٔ پنبه روغـن نباتی هلمند تاسه ماه آینده دو هزار تن پنبهٔ محلوج سورت دوم رابه کمپنی مذکور تسلیم میدهد .

ازشروع امسال تاکنون سه قرارداد فروش پنبه بین آن موسسه وسه کمپنی خارجی عقد شده‌که بصورت عموم پنج هزارو وپنجصدتن پنبهٔ محلوج تانیمه امسال بخارج‌صادرمیگردد.

عقدپروتو کول یکهز ارتن پـودر ملـخ با اتحاد شوروی

۲۰ ثور ۱۳۵٤ :

بمقصد مجادله علیه ملـــخ اتحاد شوروی یکهزارتن پودربی،اچ،سی به افغانستان کمك بلاعوض مینماید . همچنان آنکشور یك دسته متخصصین ، ۱۲عراده موترجیپ وسامان آلات مجادلوی رابرای مبارزه باملخ بوزارت زراعت همکاری میکند. اسناد تبادلوی مبنی بر این همکاری دروزارت زراعت امضاء گردید کـه از جانب افغانستان درحالیکه ښاغلی فضل‌الرحیم رحیم معین وزارت زراعت حاضر بود. ښاغلی علی محمد رئیس حفاظهٔ نباتات وقرانتین آ ن وزارت وازجانب اتحاد شوروی ښاغلی باریس تیتوف مستشاراقتصادی سفارت‌کبرای آنکشور مقیم کابل امضاء کردند .

باتطبیق‌این پروگرام امکانات بهترنگهداشت حاصلات زراعتی ازنگاه بروزملخ در سراسر کشور فراهم میگردد .

موافقتنامه تبادل اموال بین افغانستان و جمهوریـت مردم چین

۲۲ ثور ۱۳۵٤

پروتوکول تبادل اموال بین دولت جمهوری افغانستان وجمهوریت مردم چین برای سال ۱۹۷۵ در وزارت تجارت عقد شد .

پروتوکول رادر حالیکه ښاغلی محمد خان جلالر وزیر تجارت حاضربودازجانب افغانستان دکتورعلی نوازمعین وزارت تجارت واز طرف جمهوریت مردم چین ښاغلی کان یه تاوسفیر کبیر آنکشور مقیم کابل امضاء نمودند .

باساس این پروتوکول ازافغانستان کشمش پخته ، میوه جات خشك، زیره ونباتات طبی کنجد ، زغر وغیره به جمهوریت مردم چین صادر ودر مقابل آن چای ، منسوجات ، مواد تعمیراتی ، کاغذ ، سامان برق ، بایسکـــل محصولات چرمی ، ماشین آلات وغیره به‌کشور وارد میگردد .

درحالیکه وزیر تجارت نیز حضو ر دارنـد معین وزارت تجارت وسفیر کبیر جمهوریـت مردم‌چین پروتوکول تبادل اموال بین دوکشوررا امضاء میکنند .

پرو توکول همکاری فرهنگی علمی وتخنیکـی با پولند

موافقتنامه پروگرام همکاری فرهنگی علمی وتخنیکی بین دولت جمهوری افغـانستان و جمهوریت مردم پولیندبرای سال های ۱۹۷۵ و۱۹۷۶ درکابل عقد گردید .

موافقتنامه را ازجانب افغانستان ښاغلـی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وازطرف پولیندښاغلی تادوزمارتینوویچ سفیر کبیر پولیند مقیم کابل دروزارت امور خارجه امضاء کردند .

هنگام امضای موافقتنامه بعضی ازاراکین وزارت های معارف ، پلان واطلاعات وکلتور حاضر بودند .

باساس این موافقتنامه افغانستان وپولیند درساحات مختلف علمی وفرهنگی ، تخنیکی وکلتوری همکاری می نمایند .

موافقتنامه تقویه عملیات پولیس علیه قـاچاق ومـواد مخـدره

موافقتنامهٔ امدادبرای تقویه عملیات پولیس علیه قاچاق موادمخدره درافغانستان دروزارت امور خارجه‌ازطرف ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وښاغلی رابرت بارتویك آمرادارهٔ پروگرام انکشافی ملل‌متحد درکابل به امضاء رسید .

۳۰ ثور ۱۳۵۴ :

بموجب این موافقتنامه صندوق‌کنترول مواد مخدره ملل متحد حاضر خواهد بود تادرحدود

بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه وبناغلی رابرت بارتویك آمرپروگرام انکشاف موسسه ملل متحد در افغــانستان موافقتنامه امدادبه تقویه عملیات پولیس علیه قاچاق ومواد مخدره راامضاء مینمایند .

یکملیون دالر به منظور خریداری آلات لازمه فراهم نمودن تسهیلات مورد احتیاج مرکــز مجادله قاچاق مواد مخدره افغانستان و اعمار مراکز فرعی مجادله علیه قاچاق مواد مخدره دربعضی ازولایات کشور امداد نماید .

این موافقتنامه برعلاوه موافقتنامهٔ میباشدکه بسال گذشته بامقامات مربوطهٔ صندوق‌کنترول مواد مخدره ملل متحد بامضاء رسیده است.

موفقیت عملیات پو لیس افغانی در ساحه کنترول موثرقاچاق مواد مخدره در کشور در سال گذشته موجب آن گردید تاملل متحد به امداد خویش در این زمینه توسعه دهد .

قرار داد فروش هزار تن پنبه به جمهوریــت اتحــادی آلمان

٥ جوزا ١٣٥٤

قرار داد فروش یکهزارتن پخته محلوج به قیمت یك ملیون ویکصدهزاردالربین سپین زر شرکت وکمپنی ادکس آن کوردس بر یمــــن جمهوریت اتحادی آلمان به امضاء رسید .

بموجب این قرار داد سپین زر شرکـــت یکهزارتن پختهٔ محلوج راتاماه میزان به آ ن کمپنی تسلیم میدهد .

قرارداد راانجنیر عبدالملك رئیس سپین زر شرکت وبناغلی هنس راونمایندهٔ کمپنی ادکس ان کوردس امضاء نمودند .

ازشروع امسال تاکنون قراردادفروش هفده هزارو پنجصد تن پختهٔ محلوج بایکعده کمپنی های خارجی بامضاء رسیده است .

بناغلی علی احمدخرم وزیر پلان ورئیس کمیته پلان گذاری شورای وزیران اتحاد شوروی هنگام امضای موافقتنامه سهم گیری اتحادشوروی درپلان گذاری جمهوریت افغانستان درعکس بناغلی پوزانوف سفیر اتحادشوروی نیز دیده میشود .

پروتوکول مربوط تهیه وطرح پلان اول جمهوریت

۷ جوزا ۱۳۵٤

پروتوکول مربوط به امداد تخنیکی دولت اتحاد جماهیر شوروی جهت مساعدت در تهیه و طرح پلا ن اول جمهوریت افغانستان درعمارت وزارت پلات بامضاء رسید.

پرتوکول رابناغلی علی احمدخرم وزیرپلان و بناغلی سرگی استروفسکی ر ئیس کمیته پلان گذاری شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی درحالیکه سفیر کبیر اتحاد شوروی مقیم کابل حاضر بود امضاء نمودند .

قرارداد مذکور متکی بارزیابی عمیق مسایل مربوط به پروگرام های انکشافی پلان اول جمهوریت‌افغانستان پلان هفت ساله بوده واز آغازسال ۱۳۵۵ درساحهٔ تطبیق‌گذاشته‌میشود.

عقد قرارداد ترانزیتی بین افغانستان واتحاد شوروی

۷ جوزا ۱۳۵٤

قرار داد ترانزیتی بین دولت جمهوری افغانستان واتحاد جماهیرشوروی در وزارت تجارت عقد گردید.

قراردادرا درحالیکه دکتورعلی نواز معین آن وزارت حاضر بود بناغلی محمداعظم عظیمی رئیس ترانسپورت بین‌المللی وترانزیت وزارت تجارت وبناغلی سافرای رئیس هیأت ترانزیتی اتحاد شوروی امضاء نمودند .

بموجب این قرارداد تسهیلات زیادی ازلحاظ انتقال اموال ترانزیتی بین‌طرفین فراهم‌خواهد شد .

رئیس ترانزیت و ترانسپورت بین المللی وزارت تجارت و رئیس هیات ترانزیتی اتحاد شوروی هنگام تبادله اسناد مربوط به موافقتنامه ترانزیتی . ۱۳۵٤ر۳ر۸

عقد پروتوکول کمك امریکا دربرخی ازپروژه های افغانستان

شنبه ۱۰ جوزا ۱۳۵٤

حکومت ایالات متحدهٔ امریکا در چوکات چار موافقت نامهٔ جدیدیکه در کابل عقد شد در اعمار یك تعداد پروژه های انکشافی افغانستان کمك بلاعوض مینماید .

موافقتنامه هارا ازطرف افغانستان بناغلی علی احمدخرم وزیرپلان وازجانب امریکابناغلی تئودوراپلیوت سفیر کبیر آنکشور مقیم کابل دروزارت پلان امضاء نمود.

سرجمع سهمگیری امریکا درپروژه های مورد نظر برای دوسال درحدود چار ملیون دالر بوده وقسمت اول مصارف سال ۱۹۷۵ آن یك ملیون وهشتصد هزار دالر میباشد .

پروژه های شامل این پروگرام در ساحهٔ معارف اعمار یکصد مکتب ابتدایی و دهاتی ویکصد محل رهایش برای معلمان بوده و در ساحهٔ انکشاف دهات ساختمان یکصدکیلومتر سرك فرعی بیست وپنج پل واحداث هشتاد پروژهٔ کوچك آبیاری درولایات کشوردرنظر است .

همچنان حفر متجاوزاز یکصد وبیست هزار مترزابر دروادی هلمند وتهیه وترتیب یك پلان مکمل وهمه جانبه، سروی منابع آب و خاك درهلمند علیا شامل این پروگرام میباشد .

بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان وبناغلی ایلیوت سفیر کبیر ایالات متحده امریکاهنگام امضاء موافقتنامه کمک دریک تعداد پروژه‌های افغانستان .

عقد پرو توکول صدور پنجصد تن پنبه به چکوسلواکیا

۱۱ جوزا ۱۳۵٤

قرارداد فروش پنجصد تن پخته محلوج به قیمت پنجصدو پنجاه هزاردالر بین سپین زر شرکت ونمایندگی تجارتی چکوسلواکیادرکابل به امضاء رسید .

قرارداد راانجنیر عبدالملک رئیس سپین زر شرکت وبناغلی سان لایتنر نماینده تجارتی چکوسلواکیا امضاء کردند .

به اساس این قرارداد سپین زر شرکت پنجصدتن پخته محلوج به نماینده تجارتی چکوسلواکیا درشیرخان بندر تحویل میدهد.

ازشروع امسال تاکنون قرار داد فروش هجده هزارتن پخته محلوج بایکعده کمپنی های خارجی عقد گردیده که قیمت مجموعی آن بیش ازهجده ملیون دالر میشود .

قرار داد صدور پنجصد تن پنبه به‌اتحاد شوروی

۲۶ جوزا ۱۳۵٤

قرارداد فروش دوهزار وپنجصد تن پخته محلوج به قیمت دونیم ملیون دالربین سپین‌زر شرکت و نمایندگی تجارتی اتحاد شوروی در کابل بامضاء رسید .

بموجب این قرار داد که توسط انجنیر عبدالملك رئیس سپین زرشرکت و بناغلی چی پاتوف نماینده تجارتی اتحاد شوروی امضاء شد .

سپین زرشرکت قبل ازختم سال جاری دوهزاروپنجصد تن پخته محلوج به آنکشور صادر مینماید .

همچنان از شروع امسال تاکنون قرارداد فروش بیست ویك هزارتن پخته محلوج که قیمت آن اضافه ازبیست ویك ملیون دالر میشود باعدهٔ ازکمپنی های کشور های اروپایی بامضاء رسیده است .

قرار داد احداث تصفیه خانه‌نفت‌درشبرغان ازطرف اتحاد شوروی

قرار داد احداث تصفیه خانه نفت شبرغان بین دولت جمهوری افغانستان واتحاد جماهیر شوروی درکابل عقد گردید .

قرارداد درحالیکه پوهاند عبدالقیوم وزیر معارف وسرپرست وزارت معادن وصنایع وبناغلی پوزانوف سفیر کبیر اتحاد شوروی حاضر بودندبه‌نمایندگی از حکومت افغانستان رئیس پلان وزارت معادن وصنایع واز جانب حکومت شوروی مستشار اقتصادی سفارت کبرای آنکشور مقیم کابل امضاء نمودند .

رئیس پلان‌وزارت معادن وصنایع ومستشار اقتصادی سفارت کبرای اتحاد شوروی مقیم کابل هنگام امضاء موافقتنامه تصفیه خا نه نفت شبرغان .

۱ر٤ر۱۳۵٤

رئیس پوهنتون کابل و پوهنتون نبراسکا هنگـــام امضاء موافقتنامه تهیه اتلس ملی افغانستان .
۱ر۴ر۱۳۵۴

موافقتنامه تهیه وترتیب اتلس ملی افغانستان

موافقتنامه ترتیب اتلس ملی افغانستان بین پوهنتون کابل و پوهنتون نبراسکـــای ایالات متحده امریکا در ریاست پـوهنتون کـابـل بامضاء رسید.

موافقتنامه را از جانب افغانستان پوهاند دکتور غلام صدیق محبی رئیس پوهنتون کابل وازطرف ایالات متحده امریکا بناغلی راسکنز رئیس پوهنتون نبراسکا امضاء نمودند .

به موجب این موافقتنامه دیپارتمنت جغرافیای پوهنځی ادبیات و علوم پوهنتون نبراسکا در قسمت ترتیب وتدوین اتلس ملی افغانستان با هم همکاری خواهند داشت .

این اتلس دارای هـفتاد و پنج تـا صد نقشه درموضوعات مختلف جغرافیایـــی تاریخی واقتصادی افغانستان میباشد .

موافقتنامه همکاری تخنیکی بین افغانستان و بنگله دیش

موافقتنامه همکاری تخنیکی بین دولت جمهوری افغانستان وجمهوریت مردم بنگله دیش برای مدت پنجسال دروزارت پلان عقد شد .

موافقتنامه را بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان وبناغلی عبیدالرحمن وزیر مواصلات بنگله دیش درحالیکه سفیر کبیر آنکشور مقیم کابل نیز حاضر بود امضاء نمودند.

به اساس این موافقتنامه که شامل هفت ماده می باشد هردو کشور در تهیه نمودن خدمات متخصصین بمنظورمساعدت ومشوره در تطبیق پروژهٔ های همدیگر تهیه تسهیلات بغرض تربیه علمی در داخل وظیفه وتحصیلات

۲ سرطان ۱۳۵٤

عالی درمؤسسات علمی تبادله معلومات تخنیکی وتکنا لوژی تبادله راپور های حاوی تحلیل انکشا فات اقتصادی وهر نوع همکاری که طرفین به آن موافقه نمایند همکاری خواهند نمود .

همچنان بمنظور انسجام همکاری تخنیکی بین هر دو مملکت یك کمیته مشترك متشکل از اعضای مساوی ازهر دو مملکت تشکیل خواهد شد .

بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان وبناغلی عبیدالرحمن وزیر مواصلات بنگله د یش پس ازامضای موافقت نامه همکاری تخنیکی بین دو کشور اسناد آنرا مبادله می نمایند .

علاو تا هر دو کشور ایجاد روابط مستقیم واتخاذ ترتیبات جداگانه رادر چوکات این موافقتنامه بین مؤسسات مربوط افغانستان و بنگله دیش تشویق خواهند نمود .

موافقتنامه حمل ونقل هوایی بین افغانستان وبنگله دیش

موافقتنامهٔ حمل ونقل هوایی بین دولت جمهوری افغانستان وجمهوریت‌مردم بنگله‌دیش درکابل عقد گردید .

موافقتنامه راز جانب افغانستان ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان وازطرف بنگله‌دیش ښاغلی عبیدالرحمن وزیر مواصلات آن کشور **۵ سرطان ۱۳۵۴** دروزارت پلان امضاء نمودند .

بموجب این موافقتنامه کمیتهٔ مشترک همکاری تخنیکی دوکشور پیرامون عملیات پرواز طیارات کمپنی های هوایی جانبین در داکه مذاکره نموده وتصامیمی اتخاذ خواهد کرد .

ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان وښاغلی عبیدالرحمن وزیر مواصلات بنگله دیش‌پس هنگام امضا ی موافقتنامه حمل ونقل‌هوایی بین دوکشور.

بناغلی خیر زاده رئیس کلتور وهنر وزارت اطلاعات وکلتور وبناغلی مرشد نمایندهٔ اطلاعات وبرود کاستنگ هندوستان حین امضای موافقت نامهٔ تورید فلم.

موافقتنا مه تورید فلم ا ز هندوستان

۵ سرطان ۱۳۵٤

موافقتنامهٔ تورید فلم های هندی بین دولت جمهوری افغانستان وجمهوری هند در افغان فلم بامضاء رسید.

موافقتنامه راآز طرف افغانستان بناغلی فیض محمد خیرزاده رئیس کلتور وزارت اطلاعات وکلتور وازجانب هند بناغلی مرشد نمایندهٔ وزارت اطلاعات وبرودکاستنک آنکشور امضاء نمودند.

بموجب این موافقتنامه که برای پنجسال اعتبار دارد افغانستان ازطریق موسسه افغان فلم فلمهای هندی مورد ضرورت راز هند وارد میکند.

دپښتنواوبلوڅودملي خپلواکۍ بښونکي نهضت کرونولوژي

په‌دغې کالنۍ کې ګرانو لوستونکوته دپښتنو او بلوڅو دملي آزادي ښښونکي‌نهضت کرونو لوژي وړاندې کیږي ·خود ا بایدوویل شي که چیري په نظر کښي وي چه دپښتنو او بلوڅو دمبارزو او مجاهد ودقیقه او مفصله کرونو لوژي په پوزته یاد شوي دوران کې ترتیب شي نونه یواځي یوجلا جلد بلکه څو جلده لیکني به‌هم ورته کافي نه وي څکه همدارنګه چه دتیر کال دچنګابښ‌د شپږ ویشتمي نه تر اوسه پوري له یوی‌خوا دپښتنو او بلوڅو میړ نیو خلکو دخپلو حقه حقوقو دلاسته راوستلو لـه پاره له هیڅ راز مجاهـدې قر باني او کـوښښ څخه سپمانه ده کـړي لـه بلي خـوا دپـاکستان حکو مت دهـغوی ددغـو بشري حـقوقـود پایمالو لوپه غرض هم‌دهیڅ راز تشدد او زور زیاتي وژلو او بندي کولو اودهغوی‌دشتمنیو دتاراج څخه ډډه نده کړې. نوددغې‌دوري‌هره ورځ یوجلا اوبیل داستان لري او هغه هم‌لوی او غمناك داستان ·

دپا کستان اودهغه دنظامیانو دتـشدد وژلو اوټکو لوغمناکي خاطري دپښتنو اوبلوڅو په اکثر وکور نیو کښي موندلي او ثبتو لـي شو ـ دپاکستان دبي تفریقي هوایي بمباریو اودپاکستان دنظا میانو دکـرکجنو عملیاتـو داستانونه دپښتنو او بلوڅوپه پاکه‌خاوره‌کي دري سیمي دتاریخ لوی نورفصل تشکلیوی · څنګه کیدای شي چه دپښتنو او بلوڅو دملي نهضت دواقعاتو ټولي حماسي او تراژیـکي خواوي په څو مخونو او یاپه یومجلد کښي ځای کړو؟ حتي دومره قدر هم مشکله‌ده‌چه پدې څو مخونو کښي دنورو مطالبو په‌ضمن کښي‌دآزادي دلیاري دشهیدانو مکمل فهرست نشر اویاد هغوی دکار ناموخه یادونه وکړو، دهغو پښتنو او بلوڅو لیډ رانو ځوانانو او عواموتش دنوموړنو یادونه چه د پاکستان په جیلونو او محبسونو کښي په ناحقه شپـې ورځي تیروي هم لوی لست منځ ته راوړي اویوی پراخي برخي ته ضرورت لري.

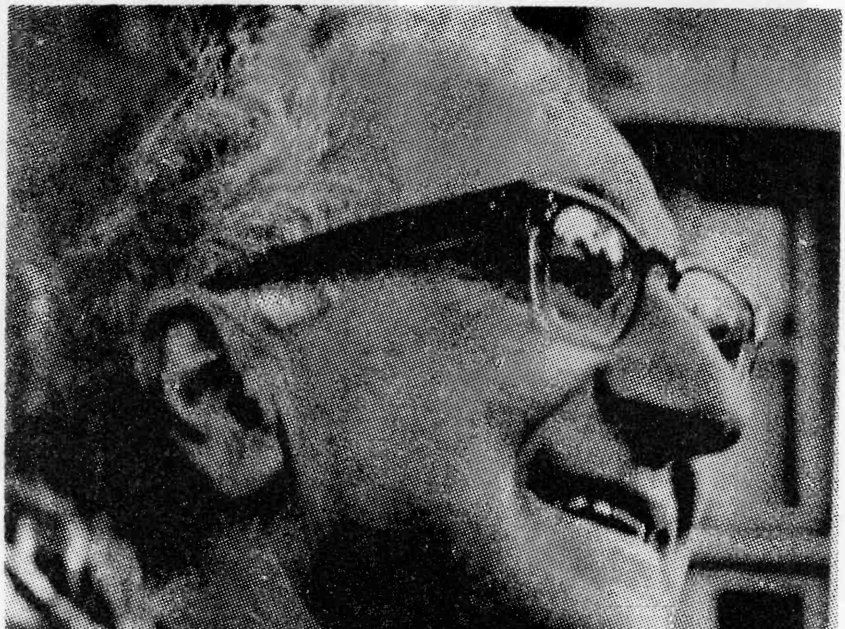
همدا رنګه نشي کیدای چه‌پدې کالنۍ‌کښي دپښتنواو بلوڅو په مختلفو علاقو کښـي د آزادي غوښتو نکو دفعالیتونو او یادهغوی د جرګو بیاناتو او یا دجرګو دپریکړوتفصیل وزکړو اویا کم ترکمه دهغوټولو یادونه‌وکړو·

مونږ په لنډه ټوګه داویلو شوچه دتیر کال‌د چنګابښ دشپږو یشتمي‌نه ترننه پاکستان او دهغه نظامیا نود پښتنو او بلوڅو سـره دهیڅ راز ظلم اوزور زیاتي څخـه ډډه نـده کړې او دپښتنو او بلوڅو په مقابل کښي ئې نه قانون نه بشري حقوق نه بشري کرا مت په‌نظر کښي نیولي او نه یې دانسا نیت‌او رحم او شفقت اساساتو ته توجه کړ یده ·

الله اکبر
پښتونستان

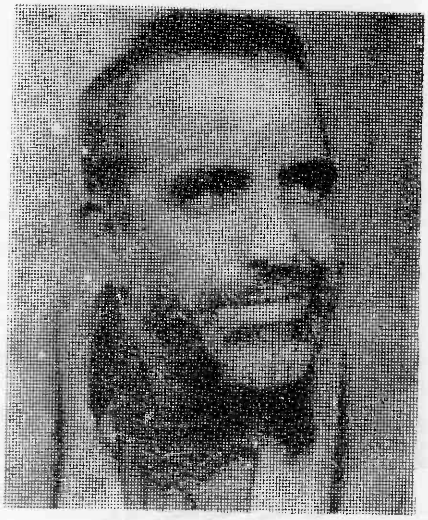
دپښتو نستان ستر مشر جناب خان عبدالغفار خان

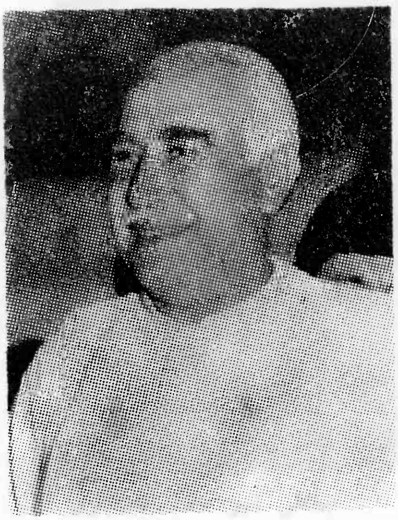
دملی عوامی گوند مشر خان عبدالولی‌خان

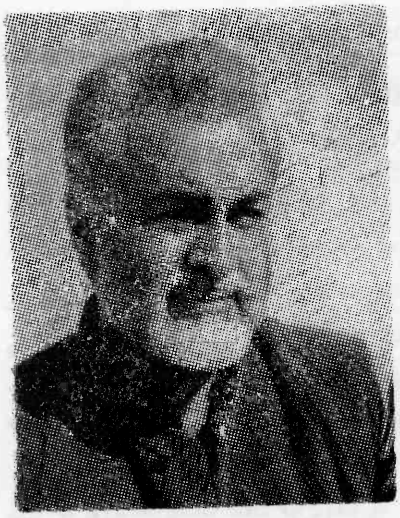
دجمعیت‌العلمای اسلام دگوند مشر
مولانا مفتی محمود

ښاغلی اجمل خټک

ښاغلی میر غوث بخش بزنجو

بنا غلی خیربخش مری

بناغلی عطاالله مینگل

بناغلی شیر محمد خان مری

له بلي خواد پښتنو او بلوڅــو آزاد ي خوښونکو ليډرانو ځوانانو بډاګانو ښځــو او ماشومانو د خپل ملي جذبي په اساس او د خپل دحقوقو دلاسته کولو په مقصد د هيڅ راز مجاهدي قرباني او ايثار څخه ځانونه نه دي ژغورلي په سوونو شهيدان شوي ، پـــه زرګونو نيول شي حبس او شکنجه شوي په زرونو تکول شوي زبړول شوي او فرار شوي خپل وطن او کورونه يي پريښي دي ــمالونه يي تالان شويدي غرونو ته ختلي او دولړي او تندي سره مقابل شوي دي خود پاکستان زور زياتي ته ندي تسليم شوي اونه به تسليم شي .

ددغه پورتنيو تذکراتو په پاي کښي دادي د پښتنو او بلوڅو د آزادي غوښتني د نهضت مهم تکي دتيرکال دچنګاښ نه ترننه دکرونولوژي په توګه وړاندي کوو .

دچنګاښ ۲۵ـ ۱۳۵۳ :

دافغانستان ملي‌مشر اودولت ښاغلــــي رئيس‌اوصدراعظم په خپله هغه وينا کښــــي چه دچنګاښ د ۲۵ په ماښام ئي د جمهور يت دلمړني کاليزي په مناسبت درادیو کابل نه وکړه ـ دپښتونستان د مسئلي په ارتباط ئي داسي وفرمايل :(بياهم پاکستان او يا په ښه توګه ووايو دپاکستان حکومت هغه يوازنـــي مملکت دي چه نه يوازي دا چه زمونږ روابط ندي ورسره ښه شوي بلکه د پاکستان دنـا عاقبت انديشه واکدارنو دسلوك ،دافغانستان د جمهوري نظام په مقابل کښي ددوي دسيسو او تخر يباتو او پښتنو او بلو څو ورونو په وړاندي ددوي دناوړه‌او جا برانه سلوك پــه اثر لاپسي سړيږي.

مونږ يوځل بيا وايو چه مونږله‌پاکستان سره دپښتنو او بلوڅو ورونو دسر نوشت د ټاکلوله قضيي پرته‌بل هيڅ اختــلاف نلرواو هيڅ ډول لمسون تخريب او ګواښ نشي‌کولي پښتانه او بلوڅ خلك له‌خپلي ملي‌مجادلي‌او افغا نستان دهغوي درواحق له تائيد څخــه واړوي .

څرګندوم چه دافغا نستان جمهوري دو لـست به‌په پوره پراخه حوصله او سړه سينه ددغي قضيي‌دروغي‌جوړي اوشرافتمندانه‌حل‌دلاري‌د پيدا کولو په لاره کښي به تل کوښښ وکړي .)

دچنګاښ ۲۵ :

(زماژوند او مبارزه) تر عنوان لاندي د پښتو نستان او بلوچستان د ملي‌مشر خا ن عبدالغفار خان د خاطراتو کتاب داطلاعاتـو او کلتور دوزارت دپښتو دانکشاف او پياوړ ي کولود آمريت له خوانوي له چاپه وتلي‌دي.

د(زما ژوند او مبارزه) کتاب‌په ۲۲۰مخونو کښي په ملي ژبه پښتو په دولتي مطبعه‌کښي چاپ شوي او دپور تنيو برخود خلکودحقوقو او آزادي دژوندي کولو پــه لاره کښــي د پښتو نستان او بلوچستان دستر مشر پرله پسي خاطري او مبارزي ليکښي دي.

دچنګاښ ۲٦ :

د پښتو نستان او د بلو چستان ټولـــو بلوڅو او پښتنو مشرانو او په افغا نستان کښي اوسيدو نکو پښتو نستا نيانو د خپلو

خلکو په نمایندگی حکومت ته په‌رالیږلـــو پیغامونو کښی دهیواد دجمهور یت‌دنیکمرغه کالیږی او جشن په مناسبت دستر ملی‌مشرود دولت رئیس او صدرا عظم ښاغلی محمدداؤد حضور، دمر کزی کمیټی اوکابینی غړواوټول افغان ولس ته دزړه له‌کومی مبارکی ویلی او دستر مـلی لارښـود ښاغـلی محمدداؤد دمد برانه قیادت لانـدی یی دافغا نستاند زیاتی ترقی او دافغان ولس دزیاتی هوساینی آرزو څرگنده کړیده ۰

دچنگاښ ۳۰:

دنوای وقت دخپر په اساس دچار سدی په قاضی خیلو کښی دملی عوامی گوند له خوا یوه غونډه‌شوی وه چه‌په‌هغی‌کښی‌دپښتونستان ستر مشر خان عبدالغفارخان او دملی عوامی گوند مشرخان عبدالولیخان په زړه پوری‌وینا وی کړیدی ۰

خان عبدالغفار خان په خپله وینا کښی د ملی یووالی او اتحاد سپاز ښتنه کړیده او زیاته کړی ده چی انگریزانو زمـونږ حق ونه خوړی شونو بل به څوك وی چی زمونږ حق دی وخوړی شی ۰

دملی عوامی گوند مشر خان‌عبدالولیخان غونډه ته په خطاب کښی ویلی‌دی‌چی ایالتی حکومت له بند یخانو څخه‌مجرم قاتلان خوشی کړیدی چی سیاسی مشران پری ووژنی.

ولی خان وویل چی مونږ په پښتو نستان او بلوچستان کښی د خلکو داکثریت په رایو سره خپل جمهوری حق حاصل کړیدی خـو پاکستان دغه حق نه منی ، په بلو چستان کښی خلك دغرونو په‌څوکو کښی اوسید و ته مجبور شویدی‌او په‌نشراتی وسیلوباندعامه‌رایو دگمراه کولو د پاره په یواړ خیز ډول پابندی لیگدلی ده ۰

خان عبدا لولی خان زیاته کړه چی کـــه زمونږ حقوق دروغی له لاری رانکړل شی‌نو د خپل حق دگټلو دپاره به له زور څخـــه کاروا‌خلو۰ ولی خان وویل: دسیاسی بندیانو سره‌شر یفانه سلوك نه کیږی او باید ددغه عمل څخه لاس واخیستل شی۰

د ملی عوامی گوند مشر دچارسدی دقاضی خیلو په‌غونډه کښی ویلی دی چه پیپلز گوند او دهغه پیروان دافغا نستان په مقابل کښی دملی عوامی گوند دریځ ته گوته نیسی اوپه دی باب ناوړه پروپا گندی کوی ۰ ده وویل افغا نستان یو اسلامی هیواد دی او مونـــږ د خپل‌ورور افغا نستان څخه‌ددنیا هیڅ طاقت نه شی جدا کولی ۰

د چنگاښ۳۰ :

د کراچی څخه دفرانسپرس نماینده خبر ورکړی چه د پاکستان ملی عوامی مخالـــف گوند د بین‌المللی بشر دوستو او قانونـــی مؤسسو څخه غوښتی دی چه‌په بلو چستان کښی هغه څه چه‌دغه گوندیی جنایت‌بـولی بند شی ۰

دغه غوښتنه دحقوق پوهانو دبین‌المللی کمیسیون دعمومی عفوی دبین‌المللی مؤسسی‌د سره صلیب دبین‌المللی مؤسسی‌اودملگروملتو دموسسی دبشردحقوقو دکمیسیون څخه‌شویده.

ملی عوامی گوند پدی وروستیو وختـــو

کښې په هغه دری ورځنی غونډه کښې چه د
هغې مرکزی عاملی جرګه ګی دبلوچستان په
مرکز کویټه کښې کړی وه بین المللـــــــی
مؤسسو ته ددغی غوښتنی دوړاندی کولوسره
موافقه کړیده دغی جرګه‌ګی په هغه فیصله
لیك کښی چه صادر کړی ئی دی تور لګولی
دی‌چه دبلوچستان د خلکو سره بدنی ربـــړ
په شمول خورا ډیر ظلمونه او جر مـونه
کیږی ·

نوموړی ګوند ضمناً یادونه کړیده چه‌له
پنځو زرو څخه زیات هغه خلك چه دمری په
سیمه کښی او سیږی بندیان شوی او همدا
رنګه ددغی سیمی په خلکو بمباری شویده ی·
چه دهغو له امله ډیر خلك وژل شوی او
ډیری خرابی مینځ ته راغلی دی ·

دغه فیصله لیك د پاکستان حکومت تورن
کړیدی‌چه دمخصوصوکمپونوپه جوړولوسره‌نی
په بلوچستان کښی په جنایت کارانه عملونو
لاس پوری کړیدی ·

د فرانسپرس دیوبل خبر سره ســـم د
بلوچستان پخوانی ګور نر ښاغلی اکبربګتی‌د
پاکستان د حکومت څخه غوښتی دی چه د
بلوچستان پخوانی صدرا عظم اوګورنر عطأالله
مینګل او میر غوث بخش بزنجو اوهمدارنګه
دملی عوامی ګوند ایالتی مشر او دملی
اسا مبلی دغړی خیر بخش مری په ګډونډ
بلوڅو ټول نیول شوی مشران له بنده خوشی
کړی ·

د چنګاښ ۳۱ :

په راولپنډی کښی د نــــوای وقـت پـه
نامه خپریدو نکی ورځپاڼی په خپله وروستی
ګڼه کښی دپاکستان په ملی اسامبله کښی د
مخالف ګو ند دمشر د نشنل عوامی ګوندد
ر ئـــیس خان عبدا لو لی خا ن هـــغه
وینا خپره کړیده چه ده په اسلام آباد کښی
یو مطبوعاتی کنفرانس ته کړی‌وه خــــا ن
عبدا لولیخان د پاکستان په حکو مت باندی
دسخت انتقاد په ترڅ کښی ویلی دی چه
حکومت دپاکستان دداخلی مسئلو څخه دخلکو
دپام اړولود پاره په سرحد ونو کښی دګاونډ
یو ملکونو دپوڅو نودرا غونډیدو غوغا جوړه
کړیده ·

ولی خان زیاته کړیده که داسی پیښــــه
رښتیا وی نو دپارلمان خاصه غونډه ولی نه‌را
بلل کیږی ·

ولی خان دپاکستان هغه تورونه درو غ
وبلل چه په‌ده باندی یی لګولی ووه ده‌وویل
چه د پاکستان حکومت ددغه ملك دداخلی او
خارجی مسئلو په حل کولو کښی ناکام شوی
دی ·

خان عبدالولیخان ویلی دی که په سرحدونو
کښی پوځونه راټول شوی وی نو حکومت د
مخالفت ګوند سره د سلا مشوری ضرورت
ولی نه حس کوی او په ملی اسا مبله کښی
په موضوع باندی د بحث کولو دپاره زمونږ
غوښتنه په بیلوبیلو پلمو شاته غورځو ی·

په پاکستان کښی جمهوریت اوایالتی‌خود
مختاری ته داشاری په ترڅ کښی خان‌عبدالولی
خان ویلی‌دی چه دپاکستان حکومت په سند
بلوچستان او پښتو نستان‌کښی سیاسی ماتی

کړیده او اوس له دی ماتی څخه دخـــا ن
خلاصولو دپاره تش په خوله باندی دجمهوریت
او قانون خبری کوی ٠

ولی خان زیاته کړیده چه په پاکستـــان
کښی خو جمهوریت له سره شته نه او که
قانون شته نوپه هغه عمل نه کیږی پدی برخه
کښی خان عبدالولیخان دبلـــو چستان او
پښتو نستان مثال وړاندی کړیدی ٠

دملی عوامی گوند مشرو یلی دی چه د
افغا نستان په صدرا عظم باندی له پاکستان
سره د دښمنی کولو توربیخی بی اساسه دی
او دافغانستان صدراعظم د اسلامی سکرتریت
جنرال سکرتر ته هم ویلی دی‌که پاکستان د
پښتنو او بلوڅو مسئله حل کړی ٠نو زمونږ
ترمنځ بل هیڅ اختلاف نشته ٠

ولی خان ویلی دی چه بایدپاکستان دخپل
قانون له مخی پښتنو او بلوڅو ته‌خپل‌حقوق
ورکړی او که دقانونی لاری څخه مسئله حل
نه شی نوولس به دغیر قانونی لارو څخه‌خپل
حق اخستلو ته مجبور شی.

دبلوچستان‌دحالاتو په باب خان‌عبدالولیخان‌وویل
چه مادښاغلی محمود علی قصوری اوښاغلی
شیرباز خان مزاری سره د بلوچستان دوره
وکړه خو مو نږ ته اجازه رانکړی شوه‌چی
بمباری شوی سیمی وگورو ئو ما هم‌دانسانیت
په نوم دسره صلیب او نورو جهانی مؤسسو
څخه‌د مداخلی غوښتنه وکړه ٠

خان عبدا لولیخان‌ویلی دی چه د پاکستان
دغه ظلمونه دولس کرکه نوره هم زیاتوی او
که سنجیده مشران په همدی ډول بند یخانو
کښی پراته وی نو سرتیری ځوانان به دعمل
ډگر ته شی چه بیا به یی مخنیوی‌دیرگران
وی ٠

دملی عوامی گوند مشرویلی دی چه داوبو
او خوراك دبند یزله امله بی شمیره خلکو
افغا نستان ته‌پناه وړی ده ٠

دزمری ۱ـ

دبلو چستان له کوټی‌څخه په یوه خبـــر
کښی ویل‌شویدی چی دبلوڅو د محصلینـــو
سازمان پدی وروستیو ورځوکښی په کـوټـه
کښی دشهیدانو ورځ دیوی لویی غونډی‌په
ترڅ کښی ونما نځله ٠

د شهیدانو ورځ هر کال د هغو مبارز ینو
په یاد نمانځل کیږی چی د آزادی غوښتنی
په لار کښی شهیدان شویدی خبر وایی چی
غونډه دملی‌عوامی دیوفعال غړی ښاغلی صالح
محمد مندو خیل په مشری شوی وه چی پـه
هغی کښی ښاغلی‌علی احمدکرداو دبلوچستان
د ملی عوامی گونډ مشر ښاغلی محمد هاشم
خان غلزی هم جذابی ویناوی کړیدی ٠

ښاغلی محمد هاشم‌خان غلزی‌په خپله وینا
کښی ویلی دی چی دبلو چستان خلك بـه
خپلی غایی او هدف ته درسیدلو ترو ختـــه
پوری چی زمونږ ددیمو کراتیکو حقونوگټل
دی خپلی مبارزی جاری وساتی.

دزمری ۲:

په بلو چستان کښی ملی مبارزی دوام‌لری
او دبلی خوا دپاکستان له طرفه د ملی انقلابی
ځلمونیول جاری دی ٠دکوټی په‌اردو ژبـــه

خبریدونکی سپانی نومی ورځپانې باندی دیو کال دپاره بندیز لگول شویدی ۰

پاکستان ددی له پاره چی سنا تور عبدالواحد دسنا په راتلو نکی غونډه کښی گډون ونکړی شی نوپه هغه باندی په‌نظامی محکمه کښی ددعوی‌جوړولودپاره هڅه‌کړیده‌اوکوی‌یی.

دبلوڅو دسر تیروله خواد پاکستان په پوځی ځایو نو حملی جاری دی ۰

دبلو چستان دغوښتن قام مشر شباغلی سید خان بهادر په خپل یوه بیان کښی ویلی دی‌چی که پاکستان له پوره عقل او منطق څخه کاروانخلی نود بنگله دیش‌په شان دیوی بلی پیښی منلو ته دی تیاراوسی ۰

دزمری ٦:

د پاکستان د مطبو عاتو په یوه خبر کښی ویل شوی چه د پاکستان په ملی اسامبله کښی دمخالفو گوندونو غړیو په‌یوه‌گډه‌ابلاغیه کښی دهغو ټولو خپرونو سخته غندنه کړ یده چه‌په یوه اړخیزه ډول د پاکستان له خوا د ملی عوامی گوندد رئیس خان عبدا لولی خان دبدنامولو د پاره کیږی ۰

په گډه ابلاغیه کښی چی د مخالفو گوندونو ټولو غړیو لاسلیك کړی او دمولانا شاه احمد نورانی له خواخپره شوی ده ویل شوی دی‌چه له کوم وخت څخه چه خان عبدالولیخان دلندن نه راستون شوی پاکستان دیو جوړ شوی پلان له مخی دده په ضد پروپا گند شروع کړیدی ۰

دزمری ۱۰ :

له راولپنډی نه دفرانسپرس نماینده‌خبر ورکړیدی چه د پاکستان د حکومت مخا لفو گوند ونوورمه ورځ له خلکو نه وغوښتل چه دحکومت په مقابل کی دی په یوه‌دیموکراتیك نهضت لاس پوری کړی ۰

دا انقلابی غوښتنه وړمه ورځ د متحدی دیموکرا تیکی جبهی دعمومی شوراله خوا چه د پاکستان په ملی اسامبله کښی د ملی‌عوامی گوند په گډون د پاکستان دحکومت دمخا لفو گوند ونو ائتلاف شوی ده ۰

ددی شورا په فیصله لیك کښی ویل شوی دی چه دا وسنی حکومت په‌مقابل کی مبارزه د دیموکرا سی او دخلکو د اساسی حقوقو دور کولو په غرض لازم دی ۰

دزمری ۱۲:

د بلوچستان له کوټی نه په را رسیدلی خبر کی ویل شویدی چه په بلو چستان کښی دامنیتی تد بیرونو نیولو په‌لړکښی‌د جالوان په غرونو باندی د پاکستان دهوایی قواووالو تکو بمباری کړیده.

دغه بمباری پدی غرض شویده چه د پاکستان په خلاف دآزادی غوښتو نکو د احتمالی حملو مخنیوی و کاندی ۰د جاله‌وان نه په‌یو خبرکښی ویل شویدی چه‌دبلوچستان د آزادی غوښتونکو دیوی حملی په اثر د پاکستان دامنیتی قواوو پنځه‌دیرش تنه عسکر وژل شوی اوزیاته اندازه وسلــه دآزادی غوښتونکو لاسته ورغلی ده ۰

دبلسو چستا ن له کو تي شخه په یو خبر کښي ویل شو یدی چه د پاکستان حکومت دکوټي بوهنتون ترنا معلومي دودی بوري تړلی ده .

دزمری ۱۲ :

د بهرنیو چارو دوزارت سیاسی معیـــــن ښـا غـلی و حید عبدالـلـه دزمـری د۱۲ ورځی به ماښام ئی به کابل کی دپاکستان دسفارت شارژدافیر ښاغلی بشیربابر دبهرنیو چارو وزارت ته وغوښت او دافغا نستان په فضائی قلمرو باندی د پاکستان دپو ځـــــی الوتکو دبیابیا تیریو به باب ئی دافغا نستان د جمهوری دولت رسمی پروتست هغه تـــــه وسباره په پروتست کښي ویل شویدیچه دغه ډول تیر یوناوړ عواقب به تـــــول د پاکستان د حکومت به غاړه وی .

دزمری ۱٤ :به کوالا لمبور کښـــــــي د پاکستان د سفارت سکرتر ښاغلی بشیراحمد د افغانستان له جمهوری دولت څخه سیاسی بناد غوښتنی ده .

د افغا نستان جمهوری دولت د ښا غلی بشیراحمد دغه غوښتنه منلی او نوموړی تـه یی سیاسی بناه ورکړی‌ده .ښاغلی بشیراحمد دبا ختر آژانس نماینده ته دمرکی په تـرڅ کښي وویل : څرنګه چه زما ملـګــرو او دوستانو ته معلومه ده زه دخپل ژوند دلمړی ورځو راهیسی به ښتو او ښتنو لی مینیم اوپه دغه لړ کښي می دخپل تاریخ‌اوسیاسی مبارزه سره علاقه لرلی ده زما فکر اوغیرت تل دخپل اولس د ښیګړی او خوشحا لی‌تقاضا کړیده .

هرکله جی ما دخو کالو راهیسی خپل ملازمت به‌دوران کښي‌ولیدل جی مونږ ښتنو اوبلو څو ته په پاکستان کښي څوك په‌هیڅ حق قایل نه دی او زمونږ ملی ،سیا ســی اقتصادی او کلتوری حقونه به ډیره بیدردی سره دبښولا ندی کیږی نو ماته دخپل فکـر اوغیرت په تقاضا نور په پاکستان کـښي اوسیدل ځانته او خپل ملت ته فریب ورکول ښکاری څکه ما فیصله وکړه چه د پاکستان د وزارت خارجه منصب او دپا کستان تابعیت بریږدم او دخپلو ورونوسره دخپل‌ملت‌خدمت کښي باقي عمر دافغان ملت دیوو ګړی بـه حیث تیرکړم .

ښاغلی بشیراحمد دپیښور ضلعی‌د دواوی علاقی دمتی دکلی اوسیدو نکی او داسـلا میه کالج یوتن رئیس باتی شوی دی .

دزمری ۱٤ :

باکستان د آزادی غوښتنی د فعالیت له امله دملی‌عوامی‌ګونددایالتی اسامبلی‌ددریوغړو به شمول‌زیات شمیرآزادی‌غوښتو نکی نیولی دی .

دایالتی اسامبلی نیول شوی غړی متقاعـد جنرال ښاغلی‌غلام‌جیلانی‌خان، ښاغلی‌محمدافضل خان او ښاغلی تاج محمد خان دی او هـمدا رنګه غلام محمد خان بلور دپیښور دښارد نیب صدر هم په نیول شویو کسانو کښي شامل دی .

دزمری ۱۵:

دبهرنیو چارو دوزارت نطاق دباختر آژانس خبریال ته دپاکستان د صدراعظم بوټو ددغی

وینا په باره کښی چه په بلو چستان کښی
یی دوروستی چاودنی مسئول افغانستان بللی
وویل نه یوازی داچه دغه وینا بی‌اساسه‌اوله
حقیقته لری ده بلکه هغه‌به کلکه تردید وو .

ده زیاته کړه چه د ښاغلی بوټو دغه ډول
بی مسئولیته وینا وی‌په پښتنواو بلوڅوباندی
دزیات زور اچولو د پاره له پلمی نه‌برته‌بل
شی نه دی .

دزمری ۱٦:

د پښتو نستان او بلو چستان څخه په را
رسیدلو خبرونوکښی ویل‌شویدی چه‌پاکستان
دپښتنو اوبلوڅوآزادی‌غوښتنونکو گرفتاری ته
دوام ورکړی اوپه سلگو نوتنو پښتانه اوبلوڅ
آزادی غوښتنونکی دهغه حکومت دپولیسو له
خوا نیول شویدی .

خبرونه وایی چه له بلو چستان څخــــه
ښاغلی ملك عثمان کاسی نیول شویدی اوهم
ښاغلی عبدالو هاب دلسوز چه پاکستان پخوا
نیولی ؤ اوپه دی ورځو کښی له بند څخه
آزاد شوی وو په پیښور کښی ښا غلـــــی
افراسیاب ختك‌هم له‌بند څخه‌د خوشی کیدونه
وروسته بیانیول شویدی .

خبرونه زیاتوی چه د پاکستان د دښمنی
نه‌ډکی رویی پښتانه او بلوڅ ولسونه‌سخت
پارولی دی او په پښتو نستان اوبلو چستان
کښی د پاکستان په ضدد خلکو کرکــــه او
نارضایی لاپسی زیاته شویده .

د زمری ۱۷ :

په پښتو نستان کښی له پیښور څخــــه
په رارسیدلو خبرونو کښی ویل شویدی چه‌د

پاکستان حکومت‌دآزادی غوښتونکوگرفتاری‌جاری
ساتلی او د پښتو نستان او بلو چستان په
بیلوبیلو سیمو کښی د پاکستان د دفاعی
قانون ۱٤٤ ماده نافذ شویده .

نوموړی ماده له پنځو تنو څخه دزیاتو کسانو
غونډیدل منع کوی اوپه ولسی غونډواومظاهرو
بندیز لگوی .

خبرونه وایی چه یواځی په پښتو نستا ن
کښی دپاکستان پولیسو تـر اوسه پــوری
۱۸٤ تنه د آزادی غوښتنی د فعالیت په‌گناه
نیولی او بندیان کړیی دی .

دزمری ۱۹ :

دپیښور دمشرق اخبار په یوخبر کــښی
ویل شویدی چه دپاکستان په ډیراوسوات
کښی د ۱٤٤ مادی لاندی په هر ډول‌غونډو
بندیز لگولی دی .

د زمری ۲۰:

دبهر نیوچارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت خبر
ورکړ چه دافغانستان په فضایی‌قلمرو باندی‌د
پاکستان دبرله پسی تیریو په‌تعقیب دزمری‌په
۱۹په نهو بجو او دیرشو دقیــقو دنـاړی‌د
علاقه داری په سیمه کښی دپاکستان دنظامی
قواؤ مربوط یو هیلی کوپتر راښکته کیدو ته
مجبور کړی شو.

هیلی کوپتر او دهغه عمله دهغه ځای د
ژاندارم دقواو له خوا نیول شوی او پیښه د
تحقیق لاندی ده .

د زمری ۲۰:

دراولپنډی په یوخبر کښی ویل شویدی
چه د پاکستان په ملی اسامبله کښی دمخالف

گوند زیات شمیر مشرانو په یوګه بیـــان کښی پاکستان تورن کړیدی چه دبمونو دچاودنو پــه پــلمه خـپـل سیا سی مخالفیـن بندیان کوی اونه غواړی چــه دملیعــوامـی گوند مشران آزاد شی اوپه بــلو چستان او پښتو نستان کښی دپاکستان دناوړو چارو څخه ولس خبرشی ·

دمخالف گوند مشرانو دمحمد افضل خان حاجی تاج محمد خان او جنرال جیـــلا نیخان په نیولو د پاکستان غندنه کړی ده او ویلی یی دی داسی معلومیږی چه داســلام آبـــاد مشرانو سیاسی ماتی خوړلی ده او اوس د خپلی سیاسی ماتی د خجالت پټولو دپـــاره ځای په ځای دبمونو چاودنی کوی او بیا په دغه تور باندی پښتانه ځلمی او سیاســــی مشران په بند یخانو کښیاچوی ·

په کومبیان کښی ویل شریدی چه بایـــد پاکستان دخپلو غیر جمهوری چارو څخه لاس واخلی او ټول سیاسی ــبندیان آزاد کړی · خبرزیا تری چه دمخالف گوند مشرانو پهدی خبره خواشینی ښرگنده کړیده چه د پاکستان مرکزی او ایالتی حکومتونه دامنیت په ساتلو کښی نا کام شویدی په اخبارونو پا بندی لگیدلی ده او په راډیو اوتلویزیون داولس باوز پای ته رسیدلی دی ·

دلاهور څخه په یو خبر کښی ویل شویدی چهدجماعت اسلامی دشورا په یوه غونډهکښی په دی خبره خواشینی ښرگنده شویده چه د پاکستان ناوړیخارجی پالیسیدپاکستان سره دنورو هیوادونو دوستانه جذباتزیانمنکړی دی ·

دجماعت اسلامی شورا په غونډه کښی ویل شویدی چه دگاونډیو هیوادونو سره تربگنی نن په بلو چستان او پښتو نستان کښیظلم زوز او غیر جمهوری چاری دسیاسی مشرا نو بی موجبه بندی توب به ملك کښی د ننهبی امنی په اخبارونو باندی لگول شوی بندیزاو بی کاری دپاکستان دبین المللی سپکاویسبب گرځیدلی دی ·

د زمری ۲۰ :

دپښتو نستان له پیښور څخه په رارسیدلو خبرونو کښی ویل شویدی چه دپښتو نستان ستر ملی مشر خان عبدا لغفار خان په بنوه بیـــره کښی یو ی ولسی غونډ ی تـــه پخپله وینا کښی ویلی دی چه پښتانه د خپلی آزادی نه کم په هیڅ شی نه رضا کیږی خان عبدا لغفار خان ویلی دی چه پښتانـــه انگز یزانو غلامان نهکړیشول نوکه یوورپوکی سامراج هر څو مره زیار وباسی عبث دی· خان عبدا لغفار خان ویلی دی چه دا وخت د پښتنو په تاریخ کښی ډیر مهــــم دی او تاریخ دپښتنو نه غوښتنه کوی چه یو مرکز ته راغونډ شی ·

د زمری ۲۱ :

دپښتو نستان له پیښور څخهپهرارسیدلی خبر کښی ویل شویدی چه د ښاغلی سالارـ امین جان په مشری دبابړی دشیهدانو دورځی دنمانځنی لپاره په چارسده کښی یوه ستره ولسی غونډه شوی وه·

غونډه چه دتیری دوشنبی په ورځ دزمری

دمیاشتې په ۲۱ نیټه جوړه شوی وه په‌مغې کښې دپښتو نستان ستر مشرخان عبدالغفار خان اودملي عوامي گوند رئيس خان عبدالولیخان هم وینا وی‌کړی دی . په غونډه کښې خان‌عبدا لوالیخان دخپلی اوږدی ویناپه ترڅ کښې وو یل : چه د پاکستان حکو مت خو په خو له دجمهوریت خبری کوی و لی عمل یی دادی چی ټول ملك کښې راډیو تلویزیون او اخبارونو باندی بند یزدی او په ملك کښې ۱٤٤ ماده نافذه کړی او حکومت چی کوم ځای کښې تقریرونه کول غواړی له هغه ځای۱٤٤ ماده اوچته کړای شی خو چه جلسه وشی نو سمدستی دغه ماده بیا نافذه شی .

په سیاسی کار کوونکو باندی ظلم زورته داشاری کولو په ترڅ کښی ولیخان وویل‌چی منصبداران دی‌دیوی خاصی‌ډلی د خوشحالولو دپاره ناوړه چاری نه کوی اوله منصبدارا نو څخه یی وغوښتل چی د قانون په چوکاټ‌کښی دننه خپلی وظیفی اجرا کړی .ده زیاته کړه که منصبداران غیر قانونی چاری په ناوړه توگه سرته ورسوی د اوسنی حالت دبدلیدو په صورت کښی به ورسره محاسبه وشی .

ولیخان وویل چی له حکومت سره‌زماذاتی جنگ نشته اختلاف دقام او حکومت دی‌او هغه دا چی په بلوچستان کښی دپیپلز گوند یو غړی هم نشته خو حکومت د پیپلز ډلی دی .

په پښتو نستان کښی دپیپلز گوند دوه‌دری تنه غړی دی‌خود لته هم حکومت دپیپلز دی پکار خود اوه چی دجمهوری اصولوله مخی دلته اوس هم دنیپ او جمعیت حکو مت وی.

د خارجی مناسباتو په لړ کښی ولیخان وویل چی پاکستان ته ددوستانو ضرورت دی ولی نن دهند، افغانستان ، شوروی اتحاد،عراق‌او بنگله دیش سره پاکستان مناسبات‌ښه ندی.

د زمری ۲۱ :

دهغه خبر په تعقیب چه دافغا نستان په قلمرو باندی‌د پاکستان‌دیوه نظامی هیلیکوپتر دتیری په باره کښی خپور شو په کابل کښی دپاکستان دسفارت شارژدافیرښاغلی‌بشیر بابر پرون له غرمی نه ورو سته په خلوروبجود باندنیو چاروو‌زارت ته‌وغوښتل شواود باندنیو چارودوزارت‌دسیاسی معین‌ښاغلی وحیدعبدالله له‌خواورته دافغانستان په فضایی‌قلمروباندی‌د پاکستان دیوه نظامی هیلیکو پتر دتیری په نسبت دپاکستان په حکومت باندی دافغانستان د حکومت رسمی احتجاجیه وروسپارل شوه.

په دغه احتجاجیه لیك‌کی څرگند ه شویده چه په دغه باب چه دهغه هیواد نظامی الوتکی دافغا نستان خاوری ته نژدی الوتنی نه کوی، د پاکستانی مقاماتو دغلطو ادعا گانو په خلاف او دافغا نستان په قلمرو باندی د پاکستان د نظامی الوتکو دبیابیا تیریو په تعقیب دالووت ډوله یوه نظامی هیلیکوپتروړمه ورځ دافغا نستان په قلمرو باندی تیری کړی او هیلیکو پتر هغه له علمی سره چه ټول‌یی د پاکستان د نظامی قواو منصبداران دی د افغانی ژاندارم د قواو وله خوا نیول شو ی دی .

په احتجاجیه لیك کښی زیاته شویده چهد پاکستان حکومت نشی کولی چه په غـلطو تکذیبو نوباندی عامه‌افکار وغولوی او دداسی قصدی اولمسو ونکی عملیاتو دهر ډول ناوړه عواقبو پوره مسؤلیت یوازی او یـــوازی د پاکستان د حکومت په غاړه دی ·

د زمری ۲۲ :

په افغا نستان کښی ددوستنو هیوادونـو نظامی اتشو پرون له غرمی نه وروســـته د پاکستان د نظامی قواؤ هغه هیلیکو پتر چه ددوی ورځی مخکښی د افغانستان په فضا ئی قلمرو کښی دالوتنی په‌وخت کښی‌کښیناستلو ته مجبور کړای‌شوی‌ؤ دکونړ دلویی‌ولسوالی دناړی په سیمه‌کښی وکوت. په دغه‌وخت‌کښی ځینی عسکری‌اوملکی مؤظف مامورین حاضروو.

دزمری ۲۳:

د پښتو نستان له پېښور ځخه بــــه را رسیدلی خبرکښی ویل شویدی چه په ایالتی اسامبله کښی دملی عوامی گوندډری‌تنه‌غړی ښاغلی محمد افضل خان ، حاجی تاج محمد خان ،او جنرال جیلانی خان دپاکستان حکومت ددی د پاره دبمونو دچاودنو په تور ونیول‌چه داسامبلی داگست د۱۲ نیتیی په غونډه‌کښی په ایالتی حکومت باندی دعدم اعتماد درایی ورکولو مخنیوی وکړی ·

له پېښور ځخه په یوبل خبر کښی ویـــل شویدی چه د جمعیت العلما اســلام گونـــډه مشر ښاغلی مولانا مفتی محمود په یوه اخباری بیان کښی غوښتنه کړیده چه دبلو چستـــان مسأله دی په قانونی توگه حل شی ښاغـــلی مفتی محمود ویلی‌دی چه‌دبلو چستان دمسألی د حل یواز ینی قانونی لاره داده چه بلوڅ مشران له بند نه آزاد کړی شی اود بلوچستان له سیمی ځخه پوځونه وایستـــل شی ·

د زمری ۲٦ :

دمشرق ورځپاڼی په خپله یوه وروستی‌گڼه کښی خبر ورکړیدی چه د جمعیت العلمـــا اسلام گوند‌مشر مولانامفتی محمود د پاکستان له‌حکومت ځخه غوښتی دی چه دبلوچستان پښتو نستان او سند په ایالتو نو کښی د امنیت دخرابی د مخنیوی دپـاره دبـلوڅو او پښتنو حقونه ومنی ·

ښاغلی مفتی محمود ویلی دی چه دبلوچستان دقانونی حکومت دلیری کولو نه راپدیخواچه ځه‌فرعی انتخابات شویدی هغه‌ټول غیرقانونی دی او دولس باور پری نشته ·

په‌بلوچستان کی دسرتیرو او دپاکستان د پوځی قواو تر منځ لکه پخوا په شـــان نښتی روانی دی.

د زمری ۲۷ :

د اسلام آباد ځخه درو یتر آژانس خبـر ورکړیدی چه د سنا په‌مجلس کښی د مخالف گوند نوغړو پیشنهاد کړیدی چه‌په بلوچستان کښی دی نظامی عملیات پای ته ورسیږ ی·

نوموړو په‌خپل پیشنهاد کښی ویلی دی چه په بلوچستان کښی اوپه تیره بیا دمری بگتی اوجاله وان په سیمو کښی دپاکستان نظامی عـملیات اوس هم‌جاری دی‌اوبـایـد دغه عملیات سمدستی بند شی ·

ښاغلی محمد هاشم خان غلزی دپاکستان دسنا په مجلس کښی د مخالف گوند مشـــر

ځرګند کړیده چه دبلو چستان دځینو سیمو
څخه زیات شمیر خلکو د پاکستانی عسکرو
دعملیاتو له امله نورو ځایونو ته کډه کړیده.

د زمری ۲۷ :

دکوټی څخه خپریدو نکی ندای بلوچستان
ورځپاڼی خبر ورکړ یدی چه دبلو چستـــان
حکومت دچا پخانو او اخبارونو خاوندانو ته
هدایت ورکړیدی چه د حکومت په ضد د هر
ډول خپرونو څخه ډډه وکړی .

په هدایت کښی داخبارونو مسؤل مدیران
مکلف شویدی چه خپل ټول خبرونه داطلاعاتو
محکمی ته دسا نسور د پاره ولیږی او کـه
څوك داطلاعاتو دمحکمی دسانسور څخه پر ته کوم
خبر خپور کړی نو هغه ته بهٔ دجرم ورکولو او
بند سزاورکول کیږی .

د بلو چستان په کوټه کښی د مشـــرق
ورځپاڼی په یو خبر کښی ویلی دی چه د
کوټی دامنیتی حالت ډیر خراب دی اود کوټی
ولس په بلو چستان کښی دامنیت په خرابتیا
خواشینی دی او غوښتنه یی کړیده چه کـــه
حکومت امنیت نه شی ټینګولی نو استعفی دی
وکړی .

د بلوچستان دکوټی یوبل خبر وایی چه د
بلو چستان په اسامبله کښی د مخالف ګوند
مشر ښاغلی میراحمد نواز بګټی دمشــــر ق
ورځپاڼی له خبریال سره په مرکه کښی ویلی
دی چه دبلو چستان د مسئلی قانونی حل دا
دی چه بلوڅ مشران له بند څخه آزاد شی له
بلو چستان څخه پوځونه وایستل شــــی او
حکومت دی اکثریت ته وسپارل شی .

ښاغلی نواز بګټی ویلی دی چه له دی پر ته
دامن خبری کول په هواکی دمانی جوړولو
مثال لری .

ده دخبریال دیوی پو ښتنی په ځواب کښی
څرګنده کړیده چه مونږ د پاکستان د حکومت
په اوسنی پیشنهاد چه دملی عوامی ګوند او
حکومت ترمنځ دخبرو اترو څخه عبارت دی.
ترهغه وخته باور نه شو کولی چه زمونږ دغه دری
غوښتنی نه وی منل شوی .

د زمری ۲۸ :

دنوای وقت ورځپاڼی دخپلی وروستی ګڼی په یوه
خبر کښی لیکلی دی چه د جمعیت العلمـــای
پاکستان یو مشر مولانا شاه احمد نورانی په
یوه وینا کښی ویلی دی چه د پاکستـــــان
حکومت په سرحد ونو باندی دپوځونو درا-
غونډ یدو ډرامه دولس دتیرا یستلو د پـــاره
جوړه کړی وه اوددی خبری ثبوت دادی چه
دغه ډرامه ډیره ژر ناکامه او پایته ورسیده.

ښاغلی شاه احمد نورانی ویلی دی چه د
کورنی بحران او د حکومت د خارجی ناکامی
پالیسی څخه دولس دپام اړولو دپاره دنوموړی
ډرامی جوړول ډیر بی خونده ؤ .

مولانا شاه احمد نورانی زیاته کړ یده چه
اوس دبلو چستان دملی عوامی ګوند لـــه
مشرانو سره دبیا خبرو کولو غوښتنه هم یوه
بله ډرامه ده څو د ملی عوامی ګوند مشران د
دغو ډرامو پـه ماهیت ښه پوهـیدلـی دی او
هغوی د جمهوریت او خپل حق له غوښتلو
څخه هیڅکله تیریدو نکی نه دی .

د زمری ۲۹ :

د پښتو نستان څخه په یوه را رسیدلی خبر کښې ویل شویدیچهد پاکستان حکومت په پښتو نستان کښې په بیلو بیلو سیمو کښې پولیس او ملیشهعسکروته وظیفه ورکړیده چهدسر تیرودمبارز و مخنیویورکړی خو سره ددی ټولو امنیتی هڅو د حکومت په ضد دسر تیرو مبارزی سختی او پراخی شوی دی . پاکستان حکومتد پولیسوپه منصبدارانو هم خپل باور له لاسه ورکړی او غیر پښتنانه منصبداران یی دپښتنو منصبدارانو دڅارنی دپاره ټاکلی دی .

د پښتو نستان څخه په یو خبر کښی ویل شویدی چهپه ایالتی اسامبله کښی دمخالف گوند غړی هغه وخت د غونډی له تالار څخه ووتل چه دغونډی رئیس داسامبلی د دریتنو غړو بناغلو محمد افضلخان، حاجی تاجمحمد خان او جنرال جیلانی خان دبندی کولو په باب د بحث کولو اجازه ورنه کړه .

حکومتی ولی ددغو دریو تنو غړو دبندی کولو د پاره هیڅ دلیل نه درلود نو ځکه یی پدی هکله د مخالف گوند په غوښتنه دخبرو اجازه نده ورکړی .

دپاکستان حکومت پدی ورځو کی یوزیات شمیر وطن پالونکی پښتونستانیان لهرسمی وظیفه څخه برطرف کړیدی.

دوری ۳ :

دبی بی سی نماینده له اسلام آباد څخه خبر ورکړ یدی چه دپاکستان داقلیت گوندو نویوځل بیا داغوښتنه کړیدهچه دپاکستان حکومت دی سمدستی له خپلی وظیفیڅخه استعفا ورکړی .

د بیبیسی نماینده څرګند هکړیده په هغه مطبو عاتی جرګه کښی چه داقلیتدټولو ډلو دمشرانو په ورانډی وشوه داقلیت مشر خان ولیخان دپاکستان لهموجوده حکومتڅخه وغوښتل چه سمدستی له خپلی وظیفی څخه ګوښه شی .

کله چه له ده څخه پوښتنه وشوهچه چاته قدرت ورکول کیدیشیخان عبدالولیخانوویل: یوبیطرف هیأت باید دچارو واګی په لاس کښی ونیسی او په نویو عمومی انتخا باتو اقدام وشی .

ده وویل چه اوسنی حکومت د پاکستان د ټولو ګډوډیو مسئولدی.اوحکومت دستونزود حل په ځای د هغو پیچلتیاوو پسی زیا ته کړیده .

خان ولیخان خپله دغه خبره بیا وکړه چه دپا کستان په سرحد ونو کښی د هند او افغا نستان دپوځو نود ځای په ځای کیدو په باب دپاکستان د دولت ادعا دو یری دحالت د پیداکولو له وسیلی پرته نور څه ندی .

ده وویل چه ددغی ادعا هدف دادیچه دخلکو پام دپاکستان له کورنیو ستونزوڅخه واړوی.

خان عبدالو لیخان دبلوچستان دمشکل د حل دپاره دحکومت او داقلیت دمشرانو تر منځ د خبرو دپیل کیدو مربوط رپوټونه رد کړل .

دوړی ٤ :

دبلو چستان په کوټه کښی خپریدو نکی هم لوګ نومی جریدی خبر ورکړی دی چه د خضد اردنال په سیمه کښی د ملی مبارز ینو اوپاکستانی وسله والو قواو ترمنځخونړی شخړی شویدی . خبر وایی چه په دغو شخړ و کښی دسلو تنو څخه زیات حکو متیعسکر وژل شویدی .

دوړی ٣:

د نوای وقت ورځپاڼی دخپل خبر یال په حواله دملی ګوند درئیس خان عبدا لولیخاند مغه ویناتنخپور کړیدیچه نوموړی دکوهاټ په غونډه کښی کړی وه .

په دغه ویناکښی خان عبدا لولیخان ویلی دیچیپه پاکستان کیدوررولی او جمهوریت خبری هیڅ معنی نلری او باید چی پښتون قام دخپل ټاکلی ملیهدف دپاره ګډ اوازپورته کړی نوموړی زیاته کړیده چی په پاکستا ن کښی سیاست ختم دی او دخلورو ایالتو نود ملی هدفو نو جنګ تود شویدی . پدغه جنګ کښی پښتون او بلوڅ قامونه په ګډدریــــځ ټینګ ولاړدی او دنړی هیڅ طاقت همددوی مخه نه شی نیولی .

خان عبدا لولیخان دپاکستان حکومت دهغه لارو چارو له امله غندلی دی چی دپښتنوزلمو اوبلوڅوسر تیروپه ضد یی کویاواخطاریی ورکړیدی چی ددوی سره بهددغه ټولو تیریو حسا بوشی .

د نوای وقت خبر یال وایی خان عبدالولی خان د پاکستان د حکومت پــــه سیاسی او اقتصادی پالیسیو باندی انتقاد وکړاوزیاتهیی کړه چی دغه ټولیپالیسی دپاکستاندورانولو د پاره دی او باید چی پښتانه پدی ځان پوه کړی .

خان عبدالولیخان وویل چــه دپــاکستان حکومت پښتانه دی خبری ته مجبور ویچی هغوی توپك ته لاس کړی اوکه دپاکستان داسی خوښه وی نو پښتانه به یی ارمانپوره کړی .

دوړی ٦:

دباندنیو چارو دوزارت نطاق دپاکستاند صدرا عظم ذو**الفقار علی بوټو** دوړمی ورځی د وینا په باب چه افغا نستانپهپښتونستان او بلوچستان کښی دمالکیت ادعا لــری او دآزادی غوښتونکو دروزنی دپاره یی‌اردوګاه جوړه کړی دباختر آژانس دخبریال دپوښتنی په ځواب کښی وویل :چه زمونږ د پاره دغه ټول بی اساسه ادعا وی نوی نه دی او د پاکستان صدرا عظم د دی د پاره چه عامــــه افکار ګډوډکړی اوخلك وغولوی دغــه شان تورونه چه حقیقت نلری لګوی .

ښاغلی بوټو په خپل خاص تکتیك سرهتل غوښتی دی چه مــلامتی دنورو په غاړه واچوی او خپل ځان په عامه افکارو کښی حق پـــه جانب وښیی .

نطاق وویل: داچه ښاغلی بوټو دافغانستان به نسبت ددوستی ادعا کړی دخولی لهخبرو برته نورڅه نه دی .

څکه دافغانستان به خلاف ددسیسو کشف دپښتنو اوبلوڅو ورونو به مقابل کښی دهغه دکرکجن اوجابرانه سلوك او دافغانستان به فضایی قلمروکښی دپاکستان دنظامی الوتکو بیابیاتیری به خبله ددی دلیل دی چه ددهوینا دزړه لهکومی نده. دغه ټولی ویناوی دپاکستان به کورنی سیاست کښی داستفادی او ددغه هیواد له کورنیو ګډوډو حالاتو څخه دخلکو دپام داړولو به مقصد شوی.

نطاق زیاته کړه لکه چی بیابیا موویلیدی دافغانستان دریغ دپښتنو اوبلوڅو ورونو د سرنوشت دټاکلو اوهغوته دحق خودارادیت له ورکولو برته نورڅه نه دی .

افغانستان به بیاهم دروغی جوړی اوخبرو لهلاریڅخهله پاکستانسره دخپل یوازنیسیاسی اختلافدحل دلاری دپیداکولودباره خپلکوښښن ته دوام ورکړی .

دوړی ٦ :

دپاکستان به ملی اسامبله کښی دمخالف ګوندمشراوملی عوامیګوندرئیس خان عبدالولی خان دپاکستان حکومت له دی امله غندلیدی چهداضطراری حالت مودی تهدوام ورکوی .

دپاکستان دملی اسامبلی یوی ګډیغونډی ته به خپله ویناکښی خان عبدالـولی خـان د پاکستان بهحکومت تورلګولیدیچه پهیوبحران بسی بل بحران بیدا کوی .

ولی خان ویلی دی چه حکومت لومـړی سیاسی اووربسی یی اقتصادی بحران بیـدا کړیدی .

دوړی ۷ :

ښاغلی وحید عبدالله دخارجه جارودوزارت سیاسی معین به هغه میلمستیا کښی جـــه پرون شبه یی دایران دباندنیو جـارو دوزیر ښاغلی خلعت بری به ویاړ کړی وه بهخبل بیان کښی دسیمی حالاتوته به اشاری سره داسی وویل : غواړم له موقع څخه بهاستفاده کولوسره دهغه حالت به باب جه زمونږ بـــه سیمه کښی دپاکستان دحکومت دناعاقبـــت اندیښتانه سیاست په اثربیدا شوی یو څـه مطالب ووایم .

له بده مرغه دپاکستان حکومت دپښتنو او بلوڅو دآزادی غوښتونکوبه مقابل کښی خپل کرکیجن اوغیرقانونی سلوك سخت کـړی اوزمونږ دبلوڅو ورونو به خلاف یی دوله‌ایزه له مینځه وړلو بیرحمانه سیاست به بیـروی به براخوبوڅی عملیاتو او حتی به هوایــی بمباریو لاس بوری کړیدی .

دغه کار بدغو سیمو کښی حالات لابسو ټاکراره اوکرکیجن کړی اوددغی سیمی آرامی یی له خطر سره مخامخ کړیده .

دافغانستان حکومت دخپلو پښتنو اوبلوڅو ورونو دسرنوشت دټاکلو دحق تل ملاتړکړی اوخپل دغه ملاتړته به دوام ورکړی .

دغه راز د افغانستان حکومت تل دروغـــی جوړی اوبی قیدوشـرطـه دخبـروله لاری لـه باکستان سره ددغه یواځنی سیاسی اختلاف حل غوښتی اوغواړی یی‌که څه هـم بـدغـه برخه‌کښی زمونږ بیابیا ویناؤاو بیشنهادونوته دپاکستان دمشرانوله خواتراوسه بوری مثبت

ځواب ندی ورکـــړی شوی بلکه هغه يـی دافغانستان په کورنيو چارو کښی په لاس وهلو اوبی اساسه‌لمسوونو او تورونواوحتی زمونږ دهيوادپه فضايی قلمرو باندی په‌تيريو سره مقابله کړيدی . خومونږ اميدلرو چــه دپاکستان مشران په پای کښی دموضـــوع حساسيت او جديت ته متوجه شـــی دهغـو واقعيتونو په پيژندلو سره چه انکار تــری نشی کيدی حاضرشی چه دغه سياسی اختلاف دخبروله لاری اودپښتنو اوبلوڅو خلکو او د هغوی دمشرانو دهيلو اوآرزوگانوسره ســم حل کړی .

دوړی ۷ :

په يوخبرکښی چه مشرق ورځپاڼی دخپـل خاص خبريال په حواله خپور کړيدی ويـل شويدی چه دملی عوامی گوند رئيس خـــان عبدالوليخان په مردان کښی دگوجرو گـــړی په لويه ولسی غونډه کښی گډون وکړ .

خان عبدالوليخان په غونډه کښی پدی خبره باندی خوښی ښکاره کړه چه پښتنو خپل‌ملی هدف پيژندلی دی اودخپل منزل په لوری يی گام پورته کړيدی .

په دغه غونډه کښی يوشمير وکيلانـــو د خان عبدالوليخان دمشری لاندی په ملی‌مبارزه کښی دخپل گډون اعلان وکړ .

دوړی ۹ :

دپښتونستان ملی ورځ په‌کابل او دهيواد دولاياتو په مرکزونوکښی په شاندارومراسمو سره ونمانځل‌شوه . په‌کابل‌کښی دپښتونستان دورځی مراسم دسهارپه اتوبجو دقرآنکريم دځوآيتونو په اوستلو سره پرانستل شـو ځ

اووروسته بياکابل ښاروال ډاکتر غلام سخی نورزاد زمونږ د پښتونستانو وروڼو ددغـــی تاريخی ورځی په مناسبتويناوکـــړه او د پښتونستان ملی بيرغ يی پورته کړ .

پد غو مراسمو کښی چــه په پښتونستان واټ کښی په ځای شول ښاغلی محمد نعيم دعظمی صدارت مرستيال ډاکتر محمد حسن شرق دمرکزی کميټی غړيو دکابينی هيـــأت لوی درستيز، کابل والی دلويی رتبی عسکری اوملکی مامورينو، ښاغلی اجمل خټك، ښاغلی خان محمدايوبخان اڅکزی اوپه کابل کښـی يو شمير نورو پښتونستانی مشـــر انـــو دخوشحالخان اورحمن بابا دليسو زده‌کوونکو اودکابل يوزيات شمير ښاريانوبرخه اخيستی وه .

وروسته له هغه چه دپښتونستان ملی بيرغ دحاضرينو دزياتو احساساتو په څرگندولو او چکچکو پورته کړی شو (بين مارته) ترعنوان لاندی دښاغلی اجمل خټك دپښتو يو شعـر ولوستل شو. اوبيا د جمهوريت دورځپاڼـــی دمسئول مرستيال ښاغلی سرشار روشنی له خوايودری شعر چه دپښتونستان دملی ورځی په باره‌کښی يی ويلی ؤ ولوستل شو او د حاضرينوپه چکچکو سره بدرگه شو. پس له هغه (ای زماوطنه) په نامه دخان عبدالغنی‌خان ثبت شوی ترانه دافغانستان راډيو په‌همکاری واورول شوه اودخوشحالخان اورحمن بابا د ليسو زده‌کوونکو اوهمدارنگه دشکر دری‌داتڼ چيانوله خوادموزيك سره يوځای ملی اتــڼ وشو .

دغه مراسم دنهو بجوپه شاوخوا کښی‌پايته

ورسیدل .

دپښتونستان واټ دافغانستان په جمهوری ملی بیر غونو او دپښتو نستان په بیر غو نو ښکلی کړی شوی وو اودمراسمو په وخت کښی دجمهوریت ، هیواد انیس اوکابل ټایمز دورځپاڼو فوق العاده ګڼې اوهمدارنګه دخپلواکۍ ترون کتابچه دسرحدونو دوزارت له خوا خپور شوی ووپه حاضرینو وویشل شول .

دمرکزورځپاڼوپه خپلو فوق العاده ګڼوکښی چه دپښتونستان د ورځی په مناسبت خپری شویدی دپښتونستان بیرغ اود پښتونستان اوبلوچستان دمشرانو عکسونه چاپ کړی اود پښتنو اوبلوڅو دحقه حقوقوپه باره کښی یی سرمقالی اومقالی خپری کړی دی اویو ځل بیایی دسرنوشت دټاکلو دحق دلاسته راوړلو دپاره دپښتونستان د خلکو دمبارزی په لاره کښی دافغانستان دجمهوری دولت دملاتړ تاکید کړیدی .

په همدی شان دپښتونستان ملـــی ورځ دولایاتو په مرکزونوکښیدپښتونستان دبیرغونو په پورته کولو وینا مضامینو،مقالو اوشعرونو پەلوستلو همدارنګه په ملی اتڼونو سره پـه شور اوشوق سره ونمانځله شوه .

په ولایاتو کښی دپښتونستان دورځی په مراسمو کښی و الیانو ، عسکری قوماندانانو سیمه ایزو مامورینو اود همدغو ځایونو پـه زرګونو کسانو اوپښتونستانیانو برخهاخیستی وه . اودپښتونستانو وروڼو دغه ورځ یـــی داحساساتو په څرګندولو، چکچك، ژوندی دی وی افغانستان او آزادوی پښتونستان پـــه شعارونو ونمانځله .

راډیو افغانستان دهغی مشاعری یوه برخه چه دپښتو ټولنی له خوا ترتیب شوی وه په یوی بجه اوپنځو دقیقو اوبله برخه یی تیره شپه له اوویجو څخه تراتو بجو پوری خپره کړه .

دوړی ۹ :

دپښتونستان اوبلوچستان څخه رارسیدلی خبرونه وایی چه دباجوړ، سالارزو، ماموندو چارمنګو، اتمانخیلو دسره کمرساپو، شینوارو خانزادګانو دتیرااوخیبر ، اپریدو ، شینوارو پروځمکنیو او ورکزودمومندو ټولو ولسونو د وزیرستان ، وزیرمسیدوګربز دوړواوبیټنیواود بلوچستان ټولو بلوڅو او پښتنو ولسونو د پښتونستان ملی ورځ دشاندار و غونډو او مظاهرو په ترڅ کښی ونمانځله .

په خبرونو کښی ویـــل شویدی چـــه د پښتونستان دورځی دنمانځنی دمراسمو په لړ کښی ملی سردونه وغږول شول ملی‌اتڼونه وشول، ځای‌په‌ځای دلوړو غرونو په څوکو کی داورونو لمبی پورته شوی . په ولســی غونډوکښی مشرانو اوعالمانو دپښتنو اوبلوڅو دحقوقو اوخپلی خاوری دآزادۍ په باب جذابی ویناوی وکړی اوپه خپلو ویناوو کښی یی دپښتنو اوبلوڅو دحقوقو دملاتړ له املــــه دافغانستان دجمهوری دولت او ولس څخه شکریه وکړه اودافغانستان ددولت درئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد تر مدبرانه قیادت لاندی یی دافغانستان دپرمختګ او افغـــان ولس دهوسایني هیلی څرګندی کړی .

دوړی ۱۰ :

دنیشنل عوامی پارتی سکرتر جنرال ښاغلی اجمل خټك د پښتونسان دورځی په مناسبت ویناوکړه چه د هغوی دغه وینا له راډیو افغانستان څخه دپښتونستان دورځی په ماښام خپره شوه .

ښاغلی اجمل خټك دخپلی مفصلی وینا په ضمن کی داسی وویل :

وروڼو اوخویندو اوځما بلوڅو او پښتنو انقلابی ملګرو !

په نن ورځ چه مونږ اوتاسو دخپلی ملی مبارزی په میدان کښی یوبل په وینولړلی کال تیرکړو اودوړاندی راتلونکی مست اوانقلابی کال دپاره په نوی عزم نوی ولوله او نوی انقلابی مبارزه پیل کولو دپاره دلته پخپلو قربانو ، فداکارو دافتخار پخپل سیاست او خپلو مشرانو دقوی اعتماد اظهار او پخپل هدف دکلك ایمان دخرګندولودپاره راجمع یو نوراځی چه اول دافغانستان دځوان جمهوریت دیوکال په بریالی توب اوپه دی یوکال‌کښی دپښتنو او بلوڅو مسألی ته په صمیمیت او وروروليہ ، رښتینی توجه و رکــولـــو ددی جمهوریت موسس‌اوملی رهبرښاغلی محمدداؤد دهغــه انقلابی رفیقانو ته دهغه دانقلابی‌کونسل ملګروته دهغه دځوان اردو ځلموته دهغه د کابینی وزیرانو ته اودافغانستان‌ټول‌جمهوریت خوښوونکی اولس ته دخپلی خواد خپل ستر مشرپاچاخان له خوا دخپلو بلوڅو اوپښتنو لیډرانو اوولس له خوا اودخپلو هغو انقلابی ملګروله خوا چه یاپه غرونوکښی ناست دی یاپه‌جیلونوکښی پراته دی «مبارك باد» ووایو اوورسره ددی ټولو له خوادعا وکړو چه‌دانوی جمهوریت دی تل بریالی اومستحکم وی ددی جمهوریت موسس اوملی‌رهبردده ځلمی انقلابی ملګری دده اردو ځوانان اودملت هغه ټــول وروڼه چه ددی جمهوریت ملاتړدی دخپلوملی اومترقی ارادو په سرته رسولو او دټــول افغان ولس دښیګړ اوخوشحال مستقبل دخدمت دپاره ترډیرعمره ژوندی اوټکره تیاروی .

اوس به راشو دپاکستان دحکومت ارادو دبلوڅو اوپښتنودانقلابی جدوجهد موضوع ته!

عزیزانو ! چه هیڅ شك شبیه‌نه‌وی پاتی چه‌دپاکستان حکومت‌دکله‌راهیسی دبنګله‌دیش نه ځان بی غمه کړیدی نودهغه وخت راهیسی یی په پښتنو اوبلوڅو پسی رااخیستی ده . د مسلحو پوځونو ډول ډول‌د سیسنواوددروغ پروپاګندی په زوریی تنګوی اومجبور وی یی او ورته دبمونو او طیارو په‌ژبه‌وایی‌چـــه ای بلوڅو او پښتنو دځان غم وکړی پاکستان کی دستاسو ځای نشته ځان ته ځای او ملګری پیداکړی .

نن دولی خان دی خبره کښی شك پاتــی ندی چه دپاکستان حکومت په پاکستان‌کښی دبی اعتمادی ، مأیوسی ، فساداتو بدامنـــی تشدد او خانه جنګی میدان‌ګر م کړی‌دی. کـــه دایی حالۆ ور انخوورا ن دی .خوهرکلی ا و کورکښی فساداو قتل عام جوړوی . په وینو کښی لړلی یی ورانوی .

نوای پښتنو اوبلوڅو عزیزانو !

راشی چه مونږ اوتاسوهم خپل ځان اوخپل کورته وګورو اویوه فیصله وکړوچه‌دپاکستان حکومت خوپاکستان په وران حساب کړی دی

ورسره زمونږ او ستاسو کور ورانول او بال بچ په و ینو لمبول غواړي . نواوس مونږخه وکړو. ستاسوصلاح ده آیا مونږ دخان نه‌گیډه بزی جوړی کړو او چه‌قصاب‌موپه‌مری چا ړ ه راکاږی نو(بین بین) به‌کوو خو حلالیدو ته به پراته یو؟ نه مونږانسانان یوقام یواود بلوخ او پښتو نغوندی غیرتی‌ولس‌یومونږبه‌راپا شـو اودخپل قسمت فیصله به پخپله کوو. کـــه دچا خوښه وی هم او که نه‌وی‌خوښه هم.

عزیزانو اوملگرو !

که تاسو غوروکړیء نومونږته بی ددی نه بله لاره پاتی شوی هم نه‌ده تاسووگوریء چه دپاکستان دجوړیدو سره ستم مونږ پښتانـــه اوبلوخ په‌ددی ملك کښی غیراوغدارو گڼلـــی شوو. زمونږ یوقومی منتخب حکومت ؤ هغـه مات کړی شو. زمونږ په سیاسی جماتونـــو پابندی ولگیدی اوزمونږ دفتر اومرکز په‌بمونو والوزولی شول زمونږ یواخبارؤ هغه بندشو اوپه مونږبابړه کښی گولی وچلیدی او اوه‌نیم سوه شهیدان اوبی شمیره زخمیان شو اوپه مونږ جیلونه ډك شول . اوبیابلوچستان کښی زمونږ اووه مشرا نجیلونو کښی‌پانسی‌شول . زمونږخه گناه وه . اوخه گناه ده ؟

زمونږگناه داده چه مونږدبرتانوی استعمار سره‌دخپلی آزادی دپاره جنگ کولو .

زمونږبله گناه داده چه مونږداستعمار او د هغه دپلانونو مخالف یو. نوځکه دهغو او د هغودمقامی ایجنټانو دسترگواغزی ؤ دواړو دا کوښښ کولوچه مونږ دخپلی مخی نه لری‌کړی اوختم موکړی . دغه شان دپاکستان په اوه ویشت کلن تاریخ کښی زمونږ سره د غد ر اودښمن سلوك وشو دلوی بابا خـبره چــه: (مونږچه دپیرنکی قاضی کافران کړی یونو تراوسه چا مسلمان کړو.)

پدی اوه ویشت کاله کښی زمونږ سیاسی جماتونو داکوښښ وکړچه دپاکستان د نورو خلکو سره یوځای دخپلو ملی بشری اوحقوقی مسألو دپاره سیاسی اوقانونی مبارزه وکړی . مگرپاکستان کښی یومخصوص ټولی د یـوی مخصوصی علاقی داکثریت په بهانه د پــوځ په ذریعه دنظریه پاکستان او مضبوط مرکز په چغه دپاکستان نورقامونه اووروسته پاتــی ولس خپل قبضه کی ساتل غواړی .

دتیرو عمومی انتخاباتونه پس دی ټولـــی ته ثابته شوله چه محروم قامونه لکه سندی، بنگالی، بلوخ او پښتون نه د دوی نظــریه پاکستان منی نه مضبوط مرکز اونه‌استثماری قبضه نودوی دمسلح پوځونو په ذریعـــه دا قامونه دتشدد اوجارحیت په‌زور په مرکزپوری ترلوعمل شروع کـــړاود سیاسی قانونی او شریکو مبارزی لاره یی بنده‌کړه . چه‌نتیجه‌یی داشوه چه‌بنگال ځان له لاره غوره کړه په‌هغی روان شواونږ دمشرقی پاکستان په ځـــا ی بنگله دیش شو .

ددی ترخی تجربی نه پس بـــایـد د دوی سترگی غړیدلی وی ، ولی ددوی سترگـــی نوری هم پټی شوی اودی پاته برخه کښی‌یی بلوخ اوپښتون سره هغه عمل شروع کړوچه دبنگالیانو سره یی کړی وو دغه شان یـــی دوی ته هم هغه لاروښودله چه بنگالیان پری رسیدلی دی پښتون اوبلوخ دخپل طبیعت په تقاضا دغی لارته ډیر خوشحالیدل او اوس

پرې ډېرپه خوشحالۍ اومستۍ روان دی اوس هیڅوک ددی سیلاب مخه نه شي نیولی دبابا خبره (چې نورانتظار نشو کولای راپاڅیدلو او ترهغه وخت به آرام نه کښینو چه خپل حق موګټلی نه وی .)

دلته باید چه ددنیا هغه ملکونو اوطاقتونو ته چه‌دی سیمی سره دلچسپی لری خصوصاً خپلوهغو همسایه حکومتونوته چه زمونږدکور داورلمبی دهغوی ترلمنی رسیدلی شی ووایو چه زمونږ سیاسی جماعتونو خپل پوره‌کوښښ وکړچه دامسئله په سیاسی او جمهوری لارو چارو هواره شی خودپاکستان حکومت زمونږ دحقوقو مطالبی اوسیاسی اوازپه جواب کښی مونږپه مسلح فوځونو لکــــه دښمن وژنی او زمونږ خاوره فتح‌کول غواړی نوځکه مونږ ته بله لاره نه‌ده پاتی مګرداچی که دتوپونوخولی بندولی نشو نوباید هغه لاس مات کړو چــه مونږپه ځزفتح کول غواړی .

دغو ټولو طاقتونو ته وایو چه اوس مونږ تاسونه دخپلی مبارزی په لړکښی دتعــاون هیله لروچه دایشعیا ددی حصی نه دشراوفساد اوجنګ جګړه اوداستعمار ددسیسو اوجارحانه پلانونو جاله ورکولو کښی کامیاب شوچه دا سیمه په قلارشی .

دغه شان هغه مسلمان ملکونوته کوم چــه داسلامی وروروولی جوړولو اودغه لړ کښــی زمونږاو دپاکستان ترمنځه کشالی ته توجـــه ورکوی، عرض کوو چه مونږ ستاسودمصالحت کوښتښونه په سرسترګومنلی دی خوتاســـو خپله انصاف وکړیء چه په‌دغه لړکښی زیاتی څوک‌کوی دروغ څوک وایی‌اوبی اعتباری دچاله طرفه ده ؟

ښاغلی اجمل خټک بیا پخپله مفصله‌ویناکی دپښتنو اوبلوڅو ولس اتفاق‌او اتحادته‌راوبلل اووی ویل چه یابه یوکیږواویابه ورکیږو .

اودوی ته‌یی خطاب وکړچه دپاکستان دحکومت په‌پیسواومنصبونو اوپروپاګندو، ونه غولیږی اودخپل قام سره دخیانت اودښمنی نه ډډه وکړی .

ښاغلی خټک دخپلی جذابی ویناپه پای‌کښی داسی وویل :

ګرانو عزیزانو !

دپاکستان دحکومت لویه اشتباه داده چــه دوی‌نن اوپرون کښی فرق نشی کولی ، پرون زمونږدمشرانو سیاست داووچه څوک په یومخ څپیړه درکی ته ورته بل مخ ونیسه اونـــن دخلمو سیاست دی چه څوک مونږته دڅپیړی راکولونیت کوی موږ به یی لاس مات کــړو پرون مونږ هغه څوک وروو کول غوښتل چــه زمونږ په وینو شلکو عادت شوی وو او نن مونږفیصله کړیده چه پردی خپلیږی نه، راڅی چه خپل خپل‌کړو. اوپرون مونږ دخپلو ټولو ولسونو سره یوه جرګه اویوه فیصله شوی نه وو اوپرون زمونږ دټولوپښتنواو بلوڅو د جدوجهد سمت اوهدف یونه وو. اونن ؟

نن دټول پښتون اوبلوڅ دمبارزی سمت او هدف یوشونواوس بس دوخت انتظار دی او وخت هم‌که داپاکستان وی نوپه زوراومنده یی راولی .

زه دخپلو معلوماتو اودحالاتو دمطالعی په اساس پدی ډاډه یم اوخپلو مشرانو اوملګرو ته ډاډورکوم چه دغه وخت خپله راغی اوکه چاراوستو نودابه هغه وخت وی چه پښتنواو

بلوڅوزلمو یی لاری ته شنه بریت او جونو
دزلفوتارونه لکه دسپیلنی لوګی کړی دی اودا
به هغه‌وخت وی چه دازلمی اونجونی دزړونونه
دپیرنګی دوخت پاتی زنګونه اودوطن دبیلتون
ټول نوردیوالونه ختم کړی . په آخر کښی
زه هغه پښتون اوبلوڅ زلمی ته چه یاددی

انقلابی مبارزی په‌لاره کښی شهیدان شول یا
جیلونوکښی بند شول په وینو ولمبیدل کوریی
تالاشو موراوپلار یی پولیس درپه درکړل او
یادکورنه بهرپه غرونو دښتـو نو کښی وږی
تږی ولی لکه دزخمی زمری غورزنګ ته تیار
ناست دی ، پدی خبره شاباس ورکوم چـه
تاسوخپلی ځوانی قربانی کړی خوزیری چـه
دقوم تاریخ کښی مودنوی باب اوملی مبارزی
کی دنوی قدم ابتدا وکړه مبارك موشه تاسو
دپښتون اوبلوڅ تحریك انقلابی کړو اوچـه
انقلابی شونواوس یی مخه هیڅوك نشی‌نیوی.

مبارك موشه ــ پدغه قدم تویه‌شوی وینه
مبارك موشه ــ پدغه‌قدم تویی‌شوی وینه
او مبارك مو شه ــ په‌مرګ اوژوندداوړو
ســـور مـــخ افتخـــار او فتـــح .

دوړی ۱٦ :

دحریت ورځپانی خبریال له اسلام آبادنه
خبرورکړیدی چه دملی عوامی ګـو ند رئیس
خان عبدالولی خان په یوه اخباری ویناکښی
ویلی دی چه متحده جمهوری محاذ دمختلفـو
ګوندونو یوه داسی ډله ده چه په خپلونظریو
کښی ډیرتوپیرلری مګرپه ملك‌کښی دجمهوری
اداروډژوندی کولو اوولس ته دهغوی دحقوقو
ورکولو دپاره یوله بل سره جوخته ملګرتیا
کوی .

ولیخان د پاکستان داخبارونو او حـکومت
له دی امله غندنه کړیده چه‌په اجمل ختـك
پوری یی د دروغو بیانونه تړلی دی، خـان
عبدالولیخان وویل چه دکابل ټولواخبارونو او
باختر آژانس ددغه ډول خبرو د دروغـوالـی
تصـد یـــق کــــړ ی دی . خـــا ن
عبدالولیخان وویل چه حکومت په سیاســت
کښی ماتی خوړلی ده اوپه دروغودخپل اقتدار
مودی ته ددوام ورکولو کوښښ کوی خو د
دروغومزل لنډدی .

خبریال ویلی‌دی هغه‌وخت چه خان‌عبدالولی
خان دغه بیان ورکاوه پاکستانی پولیسو په
اسلام آبادکښی دده له استوګنځی څخه هغه
څلورپښتانه محصلین ونیول چه دولیخـا ن
لیدوته ورغلی وو .

خان عبدالولیخان ددغی ګرفتاری غندنه‌کړی
اوویلی‌یی‌دی‌چه دپاکستان حکومت‌دځلمومخه د
ګرفتاری نشی نیولی .

دوړی ۱٦ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد
په هغه پیغام کښی چه داسلامی هیـوادو د
مشرانو دعالم اسلام دموتمر او داسلامی عالم
درابطی داسلامی جرګی دعمومی منشی پـه
عنوان یی استولی دبلوچستان داندیښنی وړ
حالاتو اوپه دغه سیمه کښی دپاکستان دډله
ایزه بیرحمانه وژلو اوله مینځه وړلو سیاست
په تیره بیا دذوالفقار علـی بوټو وروستـی
التیماتوم ته چه‌که آزادی غوښتونکی داکتوبر
ترپنځلسمی نیټی پوری حکومت ته تسلیـم
نشی ددوی دکلیواوکورو عمومی او پراخـه
بمباری به پیل‌شی دهغوی دپاملرنی په‌جلبولو

سره دبلوڅو خلکو دالمناکه حالت بشر ی اړخ ته دبین المللی ټولنــی خاص پام اړولی دی .

ښاغلی محمد داؤد داســلامــی هیوادو او موسسو له مشرانو څخه هیله کړیده چــه دحالاتو له زیاتی خرابی دمخه، زمونږ دبلوڅو ورونړو په خلاف دپاکستان دحکـومت دناوړه سیاست له تعقیب څخه ددغه حکومت داړولو اوپدغه سیمه‌کښی دسولی اوامنیت دګټودیدو دمخنیوی دپاره مناسب اوګټور اقدام وکړی .

ښاغلی محمد داؤد همد غه شان پیــغام دملګروملتودعمومی منشی‌داکتر کورت والدهایم په نامه نیویارك ته استولی اوله هغــه‌څخه یی غوښتی دی چه ددوی پیغام درسمی سند په توګه نشر اوویشی .

دوړی ۲۰ :

ښاغلی اجمل ختك دلندن دجنګ انټرنیشنل اردو ورځپاڼی دغلطی پروپاګنډی دردولودپاره دهیواددورځپاڼی دفتر ته داسی یولیك رالیږلی دی :

دلندن نه په اردوژبه خوریدونکی اخبار چه جنګ انټرنیشنل نومی په‌خپله ۱٤۱ګڼه کښی په ړومبی صفحه‌کښی یوخبر نشرکړیدی ددی خبرعنوان دی، (اجمل ختك نی بهــارت‌کــو پاکستان جنګی قیدی رهانه کرنی کا مشوره دیاتها) نوموړی اخبار دکـوټــی څخه دخپــل خبریال له خوا لیکی چه داخبر دافغان نیوز ایجنسی‌باختر سره داجمل ختك دیوی مرکــی په اساس جوړدی دغه خبرکښی داهم ویلی شوی دی چه په‌کومه انټرویو چه ددی خبــر اساس دی دغه‌انټرویویاخبری دباخترایجنسی (هیواد) اوجمهوریت کښی خپره شویـــده ، هیواددی ټول خبرچه په نوموړی جنګ اخبار کښی نشر شویدی تردید وکړ. حقیقت هــم دادی چه نه داسی انټرویوهیواد چری نشــر کړیده نه په‌دی ډول انټرویویاخبری دباختر ایجنسی له خوانشر شویدی اونه داخبر او انټرویو په جمهوریت اوهیواد کښی نشــــر شویدی . داخبر دجنګ اداری یاهغه ســـره مربوطو خلکو دځان نه دروغ جوړکړیدی، او مسئول یی هغوی دی . (اجمل ختك)

دوړی ۲۰ :

دکراچی څخه په یو خبرکښی ویل‌شویدی چی دمتحده جمهوری محاذ لوی سکرتورښاغلی غفوراحمد دپاکستان په حکومت تورلګولی دی چه دخبرواتروپه پرده کښی غواړی خپــل پلانونه عملی کړی .

غفوراحمد ویلی دی چی دبلوچستان پــه مسئله دخبرواترو دپاره مهم شرط دادی چه دملی عوامی ګوندغړی دبندڅخه آزاد کړی‌شی، له بلوچستان څخه پوځونه وایستل شی اوپه پښتونستان کښی دپنجاب د پولیسو عملیات ختم شی .

ښاغلی غفوراحمد ویلی دی چی حکومت دیو پلان له مخی دملك اقتصاد خرابوی اوپه دی توګه غواړی چی ولس په اقتصادی مسئلــو کښی داسی ډوب کړی چی دحکــومت ناوړه چاروته یی پام نشی .

غفوراحمد غوښتنه کړیده چــی دراډیــو او ټلویزیون څخه دملی عوامی ګوند په خلاف پروپاګند دی سمدستی بند شی اواخبارونه‌دی

آزاد پرېښودل شي .

ښاغلي غفور احمد په پښتونستان کښې دپښتنو دسپکاوی سخته غندنه کړیده اوویلي یې دی چه دپښتون په شان غیرتی قام سره ناوړه سلوك دپاکستان دړنګولو په لوري ګام دی .

غفوراحمد ویلي دي‌چي‌که حکومت دپاکستان سلامتي غواړی نودپښتون ، بلوڅ په مقابل کښې دی دتیری له پالیسی څخه لاس واخلي خوداسي ښکاري چي حکومت دپاکستان لــه سلامتي څخه دخپل اقتدار سره زیاته مینــه لري .

دوړی ۲۲ :

دپېښور څخه په رارسیدلي خبر کښې‌ویل شویدی چه‌پاکستاني مقاماتو په خان عبدالغفار خان باندی بندیز لګولی دی چه دپښتونستان نه بهرنشي وتلی دپاکستان حکومت دغه امر په هغه وخت باچاخان ته سپارلی چه هغــه پنجاب ته دتګ په نیت اټك ته رسیدلي ؤ چه دپاکستان حکومت نه غواړی چه دباچاخان اوخان عبدالولیخان دپنجاب اولس په هغوټولو مظالمو باندی خبرکړی چه دپاکستان حکو مت یی دپښتنو اوبلوڅوسره کوی .

خبرزیاتوی چه‌په پنجاب کښې ملي عوامي ګوند دخپنو ولسي غونډو جوړولوترتیب نیولی وه چه په هغو کښې دپښتونستان سترمشر باچاخان اودملي عوامي ګوند رئیس خــان عبدالولیخان ته دویناکولو بلنه ورکړی شوی وه .

دوړی ۲۵ :

دبلوچستان له ګوټې څخه په یوخبر کښې ویل شویدی چه پاکستاني منصبدارانو یــو شمیر بلوڅ ولسي مشران پدی تور بنــدیان کړیدی چي دسرتیروسره مرسته کوی خبــر وایی چه دحسني قبیلي مشر ښاغلي میرعلي جان اودهغه نولس تنه ملګری پولیسو نیولی دی اوداتوریی پری لګولی دی چي سرتیــرو ته وسله اودخوراك ، څښاك شیان برابروی.

په خبرکښې‌زیاته شویده چه دنال اودنورو سیمو څخه هم یوشمیر محصلین او مشران په دغه تورنیول شوی اودمچ بندیخانی تــه استول شویدی په خبرکښې داهم ویل شوی دی چه دبلوڅو سرتیرو په ضد دپاکستا ن دنظامي قواؤ ټول کوښښونه کومی نتیجې ته ندی رسیدلي او ســر تــیری ورځ په ورځ دبریالیتوب په لورمخ په وړاندی ځي .

دکراچي په یوبل خبرکښې ویل شویدی چه احمد نوراني پخپلـــه یوه و ینا کښــې دپاکستان حکومت ته مشوره ورکړیده چـــی دبلوچستان دمسألي دحل کولو دپاره دبلوڅو مشرانومیرغوث بخش بزنجو ، عطاء اللهمینګل اوخیربخش مری سره خبری وکړی .

خبروایي چي ښاغلي نوراني پخپله وینـــا کښې دافغانستان‌اوپاکستان ترمینځ دمناسباتو دخرابوالي مسئولیت په پاکستان اچولی دی اوویلي یی دی چي دپښتنو او بلوڅو ســره دتوپ په ژبه خبره‌کول یوه لویه سیاســی غلطي ده .

دوړی ۲۵ :

دلاهورپه یوخبرکښې ویل‌شویدی چه دملي عوامي ګوند رئیس خان عبدالولیخان ویلي دی چه دحکومت دغه ادعابیځي بی اساسه ده چه

ګوندی پهخانګړی تو ګه دپاکستان مسئلـــی حل کولی شی .

خان عبدالولیخان ویلی دی چه په خپـل لاس بحران پیدا کوڵ اوبیا دبحران ختمیدل اعلانول ولس ته دتیرورکولو څخه پرته بـل څه نه دی .

دلاهور په غونډه کښی دمتحده محاذ ځینو نورو مشرانو په حکومت باندی تورولګوه چه دخپل عمراوږدولو دپاره بحرانونه پیداکوی .

دوړی ۲۷ :

ښاغلی اکبر خان بګټی دپاکستان دحکومت سره په یوه‌کتنه‌کښی ویلی‌دی چه دبلوچستان دمسئلی دحل یواځنی لاره داده چه دبلوچستان دملی عوامی ګوند ټول مشران له بند څخـه خوشی کړای شی د بلـو چستا ن څخــــه پوځونه وایستل شی اودبلوچستان حکو مت ملی عوامی ګوند ته وسپارل شی، ښاغلـــی اکبربګټی زیاته کړه چه په پاکستان کښی دملی عوامی ګوند دمرستی نه پرته دحکومت کولو تصورنه شی کیدی ، اکبرخان بګټــی ویلی دی چه دحکومت په بلنه کراچی ته‌راغلی وم اودبلوچستان‌په باب اوس‌هم‌زماعقیده هغه عقیده ده کومه چه پخوا مادرلوده ، ښاغلی بګټی ویلی دی چه دبلوچستان او سنی‌ایالتی کابینه بیکاره اوغیر فعاله کابینه ده او دوی دکشالو دهواره ولوپه ځای مسئلی پیدا کوی. ده زیاته کړیده چه دداسی کابینی ړنګـول ډیر ضروری کاردی .

دیوستوال په خواب کښی پخوانی کورنر بګټی وویل چه دسرتیرو دمخ نیوی په کـار کښی دحکومت ناکامی خماددی خبری ثبو ت دی چه دبلوڅونوپه زورتابع‌کول ګرانه خبرده. ده وویل چه بمباری اوپوځی عملیات مسئلی نشی حل کولی.

دوړی ۲۷ :

له‌پیښورنه په رارسیدلی خبر کښی ویل شویدی چه دپښتونستان پخوانی ګورنرارباب سکندر خلیل دصوات شانګله پارپه ځایونو کښی ولسی غونډوته وینا وی کړی دی په‌دغو ویناوو‌کښی نوموړی ویلی دی چه پښتنوتـه دپاکستان حکومت غداران وایی خو حقیقـت دادی چی‌په‌اولسی حقونوسترګی پټول جیلونه دبندیانو نه ډکول پخپل جوړکړی اساســی قانون پوری ملنډی کول پخپل لاس بمونـــه اورول غداری ده .

حق غوښتل اودخپل حق دپاره وینه تویول دوطن سره وفاداری ده.

سکندر خلیل په پښتنو غږکړیدی چه‌دوطن جنګ شروع دی‌اووطن دځلمونه قربانی غواړی ځلمی دی میدان ته راوځی اوثابته دی کړی چه هغوی خپل حق په خپلو متواخیستی‌شی.

دپښتونستان ستر مشر خان عبدالغفارخان په دیرکښی یوی اولسی جرګی ته دوینا په ترځ‌کښی ویلی دی چه په پاکستان کـــی د بلوڅو اوپښتنو دپاره دعزت ژوند نشته او بایدچه دغه قومونه په شریکه راپاڅی اوخپله آزادی وګټی باچاخان اوس ددیراوچترال پــه دوره وتلی دی .

دوړی ۲۸ :

سیاسی معین ښاغلی وحید عبدالله پخپله مرکه‌کی دواشنګټن پست دورځپانی د نماینده ښاغلی لیویس سایمنز سره دپښتونستان په

باره کی داسی وویل :

پوښتنه :

لطفاً په لنډول له پاکستان سره خپل روابط بیان کړی ؟

ځواب :

یقین لرم دهغه یواځنی سیاسی اختلاف له تاریخچی سره بلدیاست چی دافغانستان اوپاکستان ترمینځ شته ، هغه شی چی افغانستان یی غواړی دادی چی پاکستان دی دپښتنو اوبلوڅو خلکوحقه حقوق په خپله دهغوی له خوا دراتلونکی سرنوشت دټاکلو په غرض په رسمیت وپیژنی .

افغانستان دپاکستان ددولت دتاسیس نه مخکښی اووروسته لههغه، هڅهکړیدهچه دغو خلکوته دسرنوشت دټاکلو حق ورکړ شی .

متاسفانه په هغو ټولو هلو ځلو سره چه تراوسه افغانستان کړی دی پاکستان ندی حاضر شوی چه د غهکار سر ته ورسوی .

پښتانه او بلوڅ اودهغوی خاوره مخکښله دپاکستان جزء نه وه او نده دد غه خلکاو دهغوی خاوره د استعمار دزور په اثر نیول شویده . وروسته له هغه پهنیمه وچه کی حالات بدل شول بیاهم د هغه استعمار دفشار دسیسیلاندی یوازی یو مصنوعی ریفرنډم وشو چه دخلکو اکثریت ورسره پریکړه وکړه .

افغانستان ټل ټینګهعقیده لرله او لری یی چه باید دغو خلکوته دسر نوشت دټاکلو حق ورکړ شی .

په بلوچستان کی د پاکستاند ظلمونو پهضد ملیمبارزه روانه ده اوپهپښتو نستان کی هم دسیاسی استقرار نشتوا لی پیل شوی دی . لهپاکستان نه دافغا نستان دخلکو او حکومت هیله داده :مخکی لههغه چاډیر وخت تیر شوی وی د پښتنو او بلوڅو له مشرانو سره چه غیر دیموکراتیك او غیر عادلانه چول تر فشارلاندی نیول شوی اوبندیان شوی دی خبری وکړی .

پوښتنه :ـ

آیا دا فغانستا ن د خلکو او حکومت د غه هیله دپاکستا نپه کورنیو چارو کی لاس وهل ندی ؟

ځواب ـ نه، ځکه لکه چهومی ویل، دغه خلك یعنی پښتانه او بلوڅ داستعماری شومو فعالیتونو په اثر پهزور اشغالشوی اومخکله یی دبرتانوی هنداو پاکستا ن یوهبرخه نده جوړهکړی بلکه په یوه خاص حالتکی وو .دافغانستان خلك نشی کولی دخپلو دملیونونو پښتنو اوبلو څو ورو ړود سرنوشت د آیندی پهباب بی تفا و ته پاتی شی .

پوښتنه :ـ

ترکومه ځایه چه مو په یاد دی دانقلاب نهمخکی دبلوڅو مسالهنهیادیدهاو ښا غلی محمد داؤد دهغه پهخپله مطبو عا تی مرکه کښی یاده کړه .

ځواب ـ ددی په خلاف دبلوڅو د آزادی غوښتنی مبارزه له ځانه اوږده تاریخچه لری چه لهکلونو کلونو او په تیره بیا دپاکستان دتشکیل نه وروسته یی تبارز کړیدی خو اوسنی حالت یعنی مسلحانه مبارزه په افغانستان کی له انقلاب نه ځلور پنځه

میاشتی مخکی هغه وخت‌چه‌په غیرقانونی ډول په‌بلوچستان او پښتونستان کښی د اکثریت حکومتو نه لغو شول او بلوڅ مشران بندیان شول پیل‌شوه ·

دپاکستان دتیر یو له نظره په تیره بیا په بلوچستان کښی د بلوڅو نوم یادشوی دی ·

پوښتنه :ـ

ددغه بدلون مقصد څه دی ؟

ځواب ـ خاص منظور نه لری یوازی د ښه فهم او پیژندلو له پاره ،څکه دو اړه زموږ وروڼه دی اود هغوی دسر نو شت حق تاییدوو ·

پوښتنه :ـ

په‌څو وروستیو میاشتو کی‌له‌پاکستا ن سره ستاسو روابط دیادونی وړ ډول سره مخ په خرابیدو شوی دی· پدغه شان فضا کی څرنگه کیدی شی داختلاف دحل له پاره لاره پیداشی ؟

ځواب ـ د افغانستان او پاکستا ن روابط هغه وخت خراب شول چه‌دپاکستان حکو مت حتی په افغانستان کښی له انقلاب نه مخکی دپښتنو اوبلوڅو دحقه حقو قو دپښو لاندی کولو اقدام‌وکړ ·په‌پښتونستان او بلوچستان کی چه داکثریت‌حکو متو نه لکه‌چه مخکی می وویل لغوه کړل او دوطن پالونکو په‌ضدیی مسلحانه فعالیتو نه پیل کړل دپاکستان دغو اقدا ما تو په اثر افغانستان نشی کولی په پښتنو او بلوڅو باندی ددغه راز فشار په مقابل کښی بی تفاوته پاتی شی او لدی امله چه مو نږ په دی سیمی کښی دسو لی او استقرار اهمیت ته متوجه یو نه غواړو د پاکستان دزمامدارانو د غیر مسوولو اعمالو او هغه فشار په‌مقابل کښی چه په پښتنو اوبلوڅو یی اچوی اودسیمی سو له او استقرارله منځه وړی یوازی کتونکی واوسو .

پوښتنه :ـ

تاسو مخکی اوسنی حال دابنگلـه دیش د ۱۹۷۱ کال له‌حالت‌سره مقایسه کړ هغه وخت له ختیز پاکستان نه لس ملیو نه پناه وړونکی هند ته‌لاړل هند هغوی‌دځا ن له‌پاره تهدید وباله او له پاکستان سره‌د دغو پناه وړونکو دمراجعو له پاره‌وجنگید ؟

ځواب ـ کـه پاکستان داولتیماتوم دنیتی له ختمیدو نه وروسته د بلوچستان په‌کلیو او بانډو بی له‌توپیر نه بمباری وکړی‌دهماغه څه فکر کیږی چه په بنگه دیش کی‌وشول·

پوښتنه :ـ

آیا په‌هغه صورت کی به د پاکستا ن سره مقابله وکړئ ؟

ځواب ـ گرانه ده چه پـدی مرحلـه کـی ستاسو پوښتنی‌ته‌ځواب ووایم ·خو دو مره وایم‌چه که هغه‌حالت منځ ته‌راشی نه‌یوازی افغانستان او پاکستان ته‌به ستر پرا بلم وی بلکه دنړی ددی سیمـی سولـی ته بـه ستر خطر پیداکړی ·

دهمدغه علت اود همدغه مسؤلیت د احساس له مخی‌ږچه د افغانستان د دو لت رییس ټولو اسلامی هیوادو له مشرا نـو

داسلامی جرگی سکرتر جنرال اود ملگرو ملتو د موسسـی د سـر منشی په ذریعـه ددغه موسسی دټـولـو غړیو هیـوادو لـه حکومتونو څخه وغوښتل مخکی لدی نه چه دغه راز پیښه وشی د پاکستان‌صدر اعظم ښاغلی بوټودغه راز خطر ناکو عـواقبـوته په دوستانه تو گه ملتفت کړی .

پوښتنه :ـ

د اسلامی هیوادو دجرگی‌سر منشـی ښاغلی تهامی د ښـاغلـی بوټو او دپاکستان دمشرانو سره‌له کتنی نه‌وروسته ډیر خو ښ نه‌وو او حالات یی بحرانی وگڼل .

ځواب ـ ښاغلی تهامـی زمونـږ دریـځ په‌ډیره ښه تو گه حس کړی‌دی او مو نږ ښه‌پیژنی چه دسو لی دټینگیدو اوساتنی او دخبروکولو طرفداریو اوعقیده لرو چه نشو کولی چه مسالی‌یوازی دزور له لاری حل وفصل کړو له بوټو څخه غواړو چه د یـو واقعی سیاسی مشر شهامت پیدا کـړ ی د پښتنو او بلوڅو او د افغـانستان مشرانو سره دی خبری‌پیل کړی اودپیښو د پیدا کیدو لټه دی نه کوی .

پوښتنه :ـ

زه له پاکستان څخه راغلی یم هلته مـی دیونیم ساعت دپاره دبوټو سره مر کـه درلوده زیاتی موضوع گانی په همد غـه خبره راڅرخیدی هلته اودلته لـه سفـر نه‌وروسته پدی فکر کی شوم چه خبری‌کول امکان نه لری ځکه چه دریځونه له یوبل څخه ډیر لری او ثابت دی .

ځواب ـ داخبره بیخی په بوټو پو ری اړه لری خو هغه نشی کولی چه د یومسلم حقیقت څخه انکار وکړی . باید په ډا گه ووایو چـه د مسألی دحل‌کیدل په اسلام آباد کی ده نه په کابل‌کی .

پوښتنه ـ

خبرو دپاره ستا سی شرط څه شی دی؟

ځواب ـ زمونږ شرط دادی چه خبـر ی کول باید قید او شرط ونه لری .

مونږ چمتویو چه دپاکستان سره‌داختلاف په‌باره کی ددغی یوازنی مسئا لی په باب خبری وکړو .

پوښتنـــه :

ښـاغلـی بوټو وایـی چـه دا مسالـــه د پاکستان کورنی خبره ده ؟

ځواب ـ دپاکستان مشرانو تل دا خبره کړیده مونږهیڅکله دغه مساله د پاکستا ن کورنی نده گڼلی .

پوښتنه ـ

که چیری ښاغلی بوټو خپل اولتیمـاتـوم اجرا کړی او بمباری پیل کړی څه کول غواړئ ؟

ځواب ـ مونږ نشو کولای چه دد غـه اعمالو په مقابل کی بی تفاو ته پاتی شو.

پوښتنـــه :

ددواړو هیوادو په سر حدو نو کښی‌د افغانستان او پاکستان دیو ځونوځا ی په ځای‌کیدل زه‌جنگ تعبیروم؟

ځواب ـ دافغانستان له خوا د پوځو نو ځای په‌ځای کیدل قطعا او هیڅکله ندی‌شوی

مسوږد دی جر آت لر و چه تاسو ته بلنه در كړو او لازمی آسانتياوی برابر ی كړو چه مربوطو سيمو ته لاړشی اود يو آزاد ورځپاڼه ليكو نكی په حيث دغه خايونه وګوری اودا به ډيره ښه وی چه د تش په نامه سرحدنه اخواعينی كتنی وكړئ او مقايسه وكړئ چه كوم هيواد خاص عسكری ترتيبات نيو لی دی ·

پوښتنه :

بوهيږم چه پاكستان خپلی قواوی متمركزی كړيدی اولدغه تكی څخه انكار هم نه كوی ·

ځواب ـ ښه شوه چه ستا سی بد غه تصديق سره نړيوالو ته معلومه شوه، به داسی حال كی چه څه وختد مخه ښا غلی بوټو به سرحدونو كی به افغانستان او هندتورووالګاوه چه خپل بو خونه يی سرحدونو ته راوستلی دی خودوی به خپله به سرحدونو كی بوځو نه اچولی اوستاسی لهويناسره سم له هغی څخه انكار همنه كوی ·

پوښتنه :

ستاسی نظر څه دی چه به خپله ورځپاڼه كښی‌يی په غتوټكو وليكم چه به بلوچستان كښی د اولتيماتوم د اجرا كولو پهوخت‌كی به تاسی دپاكستان سره مقابله وكړئ ؟

ځواب ـ بی تفاو ته به پاتی نشو · كوم شی چه دباملرنی وړدی دادی كه جيری فرځما مقابله وشی عواقب به يی له هغه څه نه چه‌تصور كيږی زمونږ دسيمی‌د باره ډيسر خطرناك وی ·

پوښتنه :

دپاكستان سره خپل بو ځی قدرت څرنګه مقايسه كوئ ؟

ځواب ـ متأسفانه نه شم كو لی چه ستاسی دغه پوښتنی ته ځواب ووايم ·

پوښتنه :

دمقابلی دپيداكيدو به وخت كی به آيا هند مرسته وكړی ؟

ځواب ـ بيا هم داخبره تكراروم چه‌د افغانستان او پاكستان تر مينځ ديری ناوړی پيښی دپيداكيدو بهوخت كی به دغه‌ساحه تنګه پاتی نه شی·

پوښتنه :

دځينو بلوڅانو د تسليم كيدو په باره كی څه ويلی شئ ؟

ځواب ـ دبلوڅانو تسليميدل حقيقت او رښتيا ندی څكه چه دوی د يو پرنسيپ دپاره جنګيږی ·

پوښتنه :

دپاكستان سره دمقابلی په صورت كی څه‌ډول او له كومه ځايه كولی شی‌مرسته واخلی ؟

ځواب ـ له ځانه دفاع د هر ملت‌وظيفه ده ددغه شان حالت تصور بايد ونه كړو چه‌بيښی محدودی پاتی كيدای شی ·

پوښتنه :

كه جيری د امريكا متحده‌ايالات‌پاكستان ته‌وسله ور كړی ستاسو عكس العمل به څه شی وی ؟

ځواب ـ هیله لرو د امریکا دمتحـــدو ایالاتو حکومت به هغې بـوهــې سـره جــه لري یې دنړۍ ددې ګوټ دســولــې دساتنې دباره دغه کارونه کړي .

پوښتنـــه :

د ځینو امریکایانو سره دا اندیښنه‌شته چه پاکستان دسیمې بــه تسلیحاتي مسابقــه کـــې ورروسته باتې دې پاکستان د هنــد د وسلې به‌مقابل‌کښې بیخې عاجزدې به هغــه جتکتیا سره جــه افغانستان هــم ځان مسلح کوي څه‌موده ورروسته به له‌پاکستان نـــه مخکې شي .

ځواب ـ همدا اوس پاکستان له نو رو منابعو وسله ترلاسه کوي اودهغه هیوادپه سلوکې بنځه اویا بودجــه بـــه تسلیحــا تو پاندې لګیږي .که جیرې دامریکا متحـــــده ایالات‌هم هغه هیواد ته خبله وسله ور کړي به‌سیمه کې دبوځونو انډول ګډوډ کیږي‌لدې امله هیله لرو د امریکا متحده ایـــــالات دیوه ستراو سولې دعلاقه لرونکې هیواد بــه توګه دغه‌کار ونه کړي .

پوښتنـــه :

آیانور مطالب شته چه غواړې خباره یې کړیء ؟

ځواب ـ دواشنګتن پست له جریدې ی څخه زما هیله اوانتظار دادې هغه څه مې چه ویلې دي بې له‌تحریف څخه دې یـــې خپاره کړي .یو بل‌ټکې جه غوا ړم څرګند یې کړم دادې جه بیښه لټولد هر جادباره چه‌وې یو تجملې امر دې . دهنداو پاکستان دووجنګونو دغه حقیقت به عملې ډول‌ثا بت

کړ ددې سیمې‌هیوادو نه اقتصادې براختیا اودخبلو خلکو دژوند بنــه کــولوته اړدې او باید هڅه وکړي له هغه څه نه جه منــابــع به‌حیرانوونکې ډول بې ځایه له لاسه ورکوي ډډه وکړي .

پوښتنـــه :

زه هم ستاسو لدې نظریې سره بوره موافقه لرم اما فکر کوۍ جه بوټو د جنـــګ طرفدار دې ؟

ځواب ـ د بښا غلې بوټو سختې وینا وې او بمباري سره بلوڅو ته ګوا ښې اود هغود یوه مخیزه له منځه وړل‌زیات یوې حاد ثــې غوښتنې تهور ته دې .

ښایې ددی‌بل‌مقصد دپاکستان له کورنیو ستونزو نه دهغه هیواد دعا مه افکا رواړول هم‌وي . د بو ځونو اجول جه مو ښې تــه یې نسبت کړي همډ همدې مقصد له باره نو .

خوولیدل شي چه دې به د خبل هیواد دخلکو عا مه افکار جه ورځ به ورځ د زیاتو مسائلو او ستونزو سره مخامخ کیږي، ترڅه وخت بورې منحرف اومشغول وساتي .

پوښتنـــه :

پاکستانې مقامات وایې داسې سندو نه به‌لاس‌کې لرو چه‌به‌پاکستا ن کې دورا ن کارې دسر ته رسولو دباره به افغا نستان کې دګریلایانو درو زنې د کمبو نوشتوالې ثابتوي .

ځواب ـ داله افسانې‌نه‌برته بل شی نه دې او که‌جیرې داسې شي مو جود وي‌حاضر

یو بډغه سندو نه وګورو .

بوټو لدغه ډول جعلي داستان و یلو سره خاصه مینه لري. د افغانستان د جمهوریت دیوه مسوول مامور په حیث په څرګند ډول وایم چه هیڅکله زمونږ په هیواد کې دغه شان مرکزونه نه وو او نه شته اوهغه بیخي ردوم .

د واشنګټن پست نماینده ـ ستاسي له مرکې نه مننه کوم

دوبزی ۲۹ :

دبلوچستان له نو ښکي څخه په رارسیدلي خبرکې ویل شوي دي چه پاکستاني مقاماتو دنوشکي او توکندي په سیمو کې ۱٤٤ ماده نافذه کړې ده چه د هغې له مخې یې په ولسي غونډو مظاهرو کې دپنځه تنو څخه دزیاتو کسانو په غونډېدلو او لوډسپیکر په استعمال بندیز لګولی دی .

دبلوچستان له کوټې څخه په رارسیدلو خبرونوکې ویل شوي دي چه د بلوچستان په ولس باندې د پاکستان د حکومت ظلمونو دپخوا په شان دوام لري .

خبرونه وایي چه پاکستاني مقاماتو زیات شمیر پښتانه او بلوڅ محصلین له امتحانونو څخه محروم کړي او په بیلو بیلو بندي خانو کې یې اچولي دي .

دوبزی ۳۰ :

د پښتونستان نه رارسیدلو بیلو بیلو خبرونو کې ویل شوي دي چه د پښتونستان په ټولو سیمو کې د پاکستان دحکومت په خلاف دسخت مخالفت کرکې مظاهرو او اعتصابونو سره سره د پاکستان په سیمو یعنې سند او پنجاب ولایتونو کې هم دهغه حکومت په خلاف اعتصابونه دوام لري .

په خبرکې ویل شویدي چه په کرا چي کې د بیلو بیلو کارخانو پښتنو او بلوڅو کار کوونکو چه سینده یانو هم ور سره ملګرتیا کړې ده د پاکستان د حکومت په خلاف په سختو اعتصابونو لاس پورې کړی دی .

د کراچي نه په خپور شوي رسمي خبرکې ویل شویدي چه د پاکستان حکومت دد غه اعتصاب په اثر یو زیات شمیرکار ګران د پاکستان د قانون ساتني د مقرراتو سره د مخالفت په پلمه نیو لي او بندیخانو ته یې لیږلي دي .

دوبزی ۳۱ :

د ملي عوامي ګوند مشر خان عبدالولي خان د پښتونستان د ایالت پخواني ګورنر ارباب سکندر خان ته وظیفه ور کړې ده چه بلوچستان ته لاړشي اود مري په سیمه کې د چمالنګ هغه بلوڅ ووینې چه د روانې میاشتې په لومړۍ هفته کې دپاکستان طیارو بمباري کړې ده .

په چمالنګ کې ددغه بمباري په نتیجه کې تقریبا شلوړ سوه مریان بلوڅ شهیدان او زخمیان شوي دي او یو زیات شمیر یې د بوډاګانو ورسره او ماشو ما نو په شمول پاکستاني پولیسو نیو لي اودکولو پوځي تعذیري کمپ تــه یې لیږلي دي پدغه خبر کې ویل شوي دي چه دچمالنګ دمریانو په زرګونو څاروي او بنـان او کـډې

بزی دپاکستان افسرانـو و لجـه کـــړی او اوس یی په بازارو نو کی خر شوی . پدغه پیښی باندی په ملی عوامی گوندکی ډیـــر تشویش پیدا شویدی نو ځکه اربـاب سکندر خان جمالنګ ته لیږل شوی دی چه حالا ت معلوم کړی او د بلوڅو سره ددی خـونړی پیښی په باب صلاح مشوره وکړی د غه راز دپښتونستان له پیښور نه په یو خبر کی ویل شوی دی چه دپښتو نستان په ټو لـو سیمو کی دپاکستان دحکومت په خـــلا ف مظاهری احتجاجونه او اعتصابو نه ر و ا ن دی .

دتلی لومړی :

د باندنیو چارو دوزارت د اطلا عا تـــو مدیریت خبر ور کړ چه پدی ورو ستیوو ختو کی دپاکستان حکومت د افغانستان پـــــه فضایی سیمه باندی دهغه هیواد د یو بوځی هیلی کوپتر دتیری په نسبت دافغا نستان دباندنیو چارودوزارت په رسمی ډول دخپـل معذرت خبرورکړی دی چه د افغانستان د جمهوری دو لت دمربو طو مقاماتو تر غور لاندی دی .

دتلی ٤ :

دپاکستان وسله وال پو ځو نه دبلو څو سرتیرو د گوریلایی نهـــضت د مخنیـوی د پاره دیوی لوی جملی په لټه کی دی .

دامریکا داسو شیپټید پرس د خبررسولو آژانس دیدغه مطلب دربوټ په ترڅ کی ویلی دی چه دپاکستان دهوایی قواؤ الو تکـــی دبلوچستان په سیمو باندی دحملی کو لو په نیت په منظمه توگه دالوتنی تیاری نیسی.

آژانس دبلوچستان د پخوا نی گور نر اکبرخان بگتی لـه قوله ویلـی دی چـــه د پاکستان حکومت غواړی چه دسرتیرونهضت بیخی له منځه یوسعی .

د تلی ٦ :

دهغه زلمی محصل مړی چه ویل کیـــږی دپولیسو دوهلوو له امله وژل شوی د ی د کوټی یوشمیر خلکو په اوږو واخیست اود کوټی دښار په واټونو کی یی وگرزاوه . د اسو شئیتید پرس د خبر سره سم د غـــه خلك په پای کی ددغه مړی سره دیووزیردکور په مقابل کی ودریدل اودحکومت ضد شعار ونو په ورکولو سره یی مظا هره وکړه. او پـه اداری دستگاه باندی یی دخلکو په ضددظلم او تیری تور لگاؤ .لکه چه معلو مه شو ی ده په پای کی مظا هره کوو نکی دپلوسو د مدا خلی په اثر تیت اوپرك شول .

ویل کیږی چه پدی پیښه کی څو تنـــه نوړتیان شول اویو شمیر مظاهره کوو نکی دامنیتی قوا له خوانیول شوی دی .

د تلی ١٥ :

دبی بی سی نماینده له اسلام آبـاد څخـه خبر ور کړی چه په پاکستان کی دحکو مت دمخالفو گو ندونو ډلی یعنی دیموکرا تیکی متحدی جبهی تصمیم نیو لی چه دبلوچستان مسائی ته دپاکستان دخلکو او بین المللی تولنی پاملرنه راواړوی .

دپښتنو ډنورو گو ندو نو دمشرانوسره

دخلکو دډیمو کراتیکي جبهې مرکزي اجرا یه جرګه ګې دتیرې هفتې په سرکې په کراچۍ کې دری ورځنۍ جرګه وکړه او په هغې کې یې په نیره دبلوچستان دمسا لې په باره کې خبرې وکړې .

دغې جرګه ګې په یو فیصله لیك کښې له حکومت څخه وغوښتل چه بلوچستا ن ته استول شوی عسکر ډیر زر خپلو اډو ته راستانه کړي.

سیاسي بندیان خوشي کړي دبلو څو خلکو ډیمو کراتیك او قانوني حقو ق هغوته بیرته ورکړي اودبلوڅو مشرانو له تبعید څخه دې ډډه وکړي .

د بي بي سي نماینده زیاته کړي ده چه دغې جرګه ګې څرګنده کړې ده چه په بلوچستان کې دهوایي حملو شمیر او په دغه سیمه کې دنظامي افرادو عملیات زیا ت شویدي .

دخلکو متحدې ډیمو کراتیکي جرګه ګې د اسلامي جرګې ددارالانشاء سکرتر جنرا ل ښاغلي حسن التهامي ته سمدستي ټلګرام استولي او په هغه کې یې له ده څخه غوښتي دي چه په بلوچستان کې دپاکستان د پوځي قواؤ د عملیاتو د سمدستي پای ته رسولو په لار کې دخپل اودغې مؤسسې له نفو ذ څخه کار واخلي .

دمتحدې ډیمو کراتیکي جبهې لوی منشي ښاغلي پرو فیسر غفور احمد دد غې فیصلې څخه وروسته وویل : ددوی د اقدام مهم علت دادی چه مخالف ګوندو ته دې نتیجې ته رسید لې دي چه پاکستان د هغه هیواد دحکومت د اقداماتو په اثر په بلوچستان کښې دګړنګ سرته رسیدلي اوهره ورځ دهغه دلویدلو او تباهي ویره شته .

دبي بي سي نما ینده زیا توي چه دمتحدې ډیمو کراتیکي جبهې مشرانو پتیبیلي ده چه په اسلام آباد کې دبهر نیو هیوادو نـو د سفیرانو سره په راتلونکي اوونۍ کې وګوري او دبلوچستان حالات هغوی ته څر ګنـد کړي .

څرنګه چه دپاکستان حکومت څه مو د ه پخوا یوشمیر سفیران بلو چستان تـه بوتلل چه حالات هغوی ته دحکومت پـه منترګو وښیي څکه نود پاکستان د حکو مت مخالفان دې نتیجې ته رسید لي دي چـه اوس هغه وخت دی چه په پاکستان کښې د بهرنیو هیوادونو سفیران دحکومت له رسمي ادعاګانو سربیره دبلوچستان په حقیقي حالت په هغه ځای کې دپاکستان دحکومت په نظامي عملیاتو اودبلوڅو په دردوو نـکـو حـالاتـو هم خبر شي .

دتلې ۱۵ :

دملي عوامي ګوند رئیس د کـراچـې په هوایي ډګر کې د اخبار لیکونکو دپوښتنو په ځوا ب کې وویل :

مخالف ګو ندونه دپاکستان د حکومت سره دبلوڅو او پښتنو د مسئلې د حل لپاره خبرو ته چمتو دي اوهر وخت چه دپاکستان حکومت دخپل ضد نه وګرزي نود مخا لفو ګوندو نو متحده جمهوري محاذ ته والدوركړي

شوی دی چه هغه وخت ور سره دبلوچستان او پښتونستان په‌باب خبری وکړی ·

ولی خان وویل : دبلوچستان مسئله یوه سیاسی مسله ده خو حکومت‌کوښښ کوی چه بقوی داستعمال او ټوپك په‌وسیله یی حل کړی حال داچه حکومت په خوله تشی‌چغی وهی چه دوی‌ددغی‌مسئلی‌دسیاسی حل کوښښ کوی ·

په بلوڅو او پښتنو بانـدی دغه ټول مظالم ځکه روان دی چه له حکو مت نه خپل حقوق غواړی اوحکومت‌تری‌دا انتقام او کسات اخلی چه بلوڅو او پښتنو پیپلز گوند ته ولی رایه نده ورکړی . دبلوچستان انتخاب کړی شوی اولسی او سیاسی مشران دپاکستان په بندیخانو کی‌پرا ته دی اودبلوچستان داولس واك د افرا طیا نو په لاس کی دی که چیری دغه حالت نور هم دوام وکړی‌نو سیاسی حالت به بدو مر ه خراب شی چه بیا‌به یی‌عادی کول ډیر سخت او مشکل شی ·

ولی خان زیاته‌کړه ـ حکومت د خپلو نظامی وسله والو قواوو په وسیلـه د بلوچستان اولس له خپلو سیمو نه شړل غواړی خو که هغوی هم ټوپك ته لاس کړ نو د پاکستان‌حکومت ته بی له پښیمانی نه بل هیڅ په لاس ورنشی ·

په‌بلوچستان کی دانکشافی چارو په لړ کی دپاکستان د حکومت دویناو اوځرگندونو په باب خان عبدالو لی خان د اخبار لیکونکو پوښتنو ته په ځواب‌کی وو یل‌دغه ټول ویناوی دپاکستان دحکومت یوعام‌ډول ټوقی تشی او مـذاقی دی چه دپښتنو او ـ بلوڅو په سیمو کی یی کوی د مخا لفو گوندونو مشرو وویل : دپاکستان حکو مت‌ده ته اجازه نه ورکوی چه دبلوچستان کو مه سیمه‌ ور گوری اودمخا لفو گوندو نو هغه هیأت ته چه دبلوچستان کتنه یی کـو له هغو ځایونو ته دور تگ اجازه نده‌ورکړی شوی چه هغوی یی‌کتل‌غوښتل هغه وو یل دپاکستان دحکومت سره دبلوڅو او پښتنو دسیاسی حالت پته ددی نه‌ښه معلو میږ ی چه‌دهغه‌حکومت مرکزی لوی مامورین بی له امنیتی قواؤ له کلکی بدر گـی نه د هغـوی سیمو ته‌نه‌شی ورتللی ·

ولیخان وویل دپاکستان حکومت‌دمظالمو له‌لاسه بـه‌دپښتونستان‌اوبلوچستان‌سیاسی‌حالت دامسی ځای ته ور سی چه بیا به یی له‌هغی نقطی نه‌راگرزول ډیر سخت وی اوس‌بیاهم که چیری دپاکستان‌حکومت رښتیا وا یی نو لوړیری دی له‌بلوچستان څخه خپل عسکر په شاکړی ځکه چه خبری دعسکری فشار او گواښ لاندی نه کیږی .

دخان عبدالولی خان سره تر مر کـی وروسته پرو فیسرغفور احمد (دمتحـده جمهوری محاذ مشر) وویل په کراچی‌کی به‌دمخالفو گوندونو د مشرانو له خوا د ـ ښاغلی غلام فاروق ختـك په کورکی غونـډه وشی او په هغی‌کی به دبلوچستان د تـازه سیاسی صورت حال‌په باب خبر ی وشی ·

هغه وويل هيله ده چه دمتحده جمهوري محاذ مشران په ځو راتلونکو وختو کښې بلوچستان ته هم ور شي .

پهکرا چي کي دمتحده جمهوري محاذ پهغونډو کي دګډون له پاره د جمعيت العلماء اسلام ګوند مشر ښاغلي مولا نا مفتي محمود همکراچي ته ور غلي دي .

دتلي ۱۷:

دنشنل عوامي ګوندرئيس خان عبدالولي خان ويليدي ، چه دبلوچستان مسئله ورځ پهورځ نوره هم خرابيږي اودپاکستان حکومتدنظامي قوې په زوردغه مسا له حل نکړي شوه .ولي خان وويل چه دپاکستان پهحکومت بانديددي خبرې هيڅ فرق نهکيږي چهپاکستان ورانيږي او که پاتي کيږي او دوې هغه حالات پيداکوي کوم چهبنګلهديش کي پيداکړي شوي ؤ.

ده زياته کړه چهحکومت پاکستانورانوي خوغواړي چه دپښتنو او بلو څوتهلو تې لوتې وطن پاتي شي او هغوې په اقتصادي توګه دو مره کمزوري پريږدي چه وروسته بيا دوېته محتاج وي .

خان عبدالو لي خان زيا ته کړه چه بايد حکومت پدې خبرهپوه شي چهپښتنا نه او بلوڅ پد غه دسيسه خبر دي اوهيڅ کله بهحکومت کا ميابيدو تهنه پرېږدي دهوويل چه مونږ دهري مسالي سياسي حل غوارو خو که حکومت په نظامي قوواوي مسالي حل کوي نوبنګله ديش دي نه هيروي .

د تلي ۱۸:

دزويتر نماينده لهاسلامآباد څخه خبر ورکړي دي چه دپاکستان دحکومتدمخالفو ګوندونو متحدي ديمو کرا تيکي جبهې مشرانو ورمه ورځ په اسلام آباد کښې د خارجي هيوادو لهنمايندګانو سره وکتل له دغې کتنې څخه دهغوېمقصد دبلو چستا ن دمسالي پهباب دهغوې دنظرد ټکو مطر ح کول دي .

ددغې جبهې دهيئات رييس دبلو چستان دمبارزو دتاريخچي په تير کال کښېپه بلوچستان کې د ملي عوامي حکو مت د برطرفيديو زيات شمير کسا نودوژ لوپه ګډون په بلوچستان کي دپاکستاندپو ځي قواوو دنظامي عملياتو دجزئياتو په باره کې خارجيسياسي نمايند ګانو ته يو ليک سپارلي دي .

دهيات رئيس وويل چه له اتو واړو سفارتونو څخه هيڅ يوهدمتحديديموکراتيکي جبهې له هيئات سره له کتنيڅخهډډه نه ده کړې .

دديموکراتيکيمتحد يجبهې د هيئا ت رييس ويلي چه له خارجي سياسي نمايندګيو سره دتماس د نيولو د پا ره ددغه محاذ اقدام که څه همیو غير عادي اقدام بلل کيږي خو دغه اقدام بلو چستان ته دروان کال دمارچ په مياشت کي دخارجي سفيرانو دبيولو په باب دپاکستاندحکومت داقدام په ځواب کي شوي دي .

ده زیاته کړه چه مونږ باید خارجی سفیرانو ته دبلوچستان دموضوع بل اړخ چه په بلوچستان کی دپاکستان د سیاست حقایق د هغو له درد نا کو نتیجوسره ښییی روښانه کړو .

دتلی ۲۰ :

د بهر نیو چارو د وزارت سیاسی معین اود ملګرو ملتو دعمو می ټو لنی په نهه ویشتمه غونډه کی دافغانی هیأت مشر ښاغلی وحید عبدالله په هغه ټولنه کښی دعمومی خبرو په وخت کی په یوه وینا کښی دپښتونستان موضوع ته د اشاری په ترڅ کی او له پاکستان سره د افغا نستان دروابطو په باب وویل : چه د افغا نستان او پاکستان دروابطو د خړپړتیا په باب د پاکستان د باندنیو چارو د وزیر جلالتمآب عزیز احمد دسپتمبر داوه ویشتمی نیټی وینا ته دګوتی په نیولو سره باید وویل شی چه ، هغوی دروابطو رضایت نه بخښوونکی وضع بیا ن کړی ده خود هغی دعلت له یادو لو څخه یی ډډه کړیده .

باور لرم چه د هغو ښا غلو نماینده ګا نو په ذهن کی چه پدغه تالار کی را ټول شو ی دی پوښتنه پیداشوی ده چه د روابطو دغی ګډوډی او خړپړ تیا رښتیانی علت به څه شی وی ؟

غواړم له موقع نه په استفادی سره پوازی د عمو می اذها نو د رڼاکولو اودحل دلاری د امکاناتو دلټون دپاره څر ګنده کړم چه پدغی لانجی واقعی علت د دوړوهیوادونو ترمینځه پوازینی سیاسی اختلاف دی .

په تیره پیړۍ کی دنړۍ ستر استعماری قدرت بریتانیا نه پوازی دا چه ورو په ورو دهند نیمه وچه دخپل تسلط لاندی راوستله بلکه په بیلو بیلو پلمو لکه د خپلو استعماری متصرفاتو له پاره د خوندی سرحدو نو د ایجاد په څیر دافغا نستا ن په اصلی خاوره باندی تیری کړی دی او په بیلو بیلو دورو کی یی زمونږ د خاوری اود خلکو یوه برخه ددوی داصلی وطن څخه جلا کړل او همد غه قضیه وه چه نژدی د نیمی پیړۍ په موده کی د افغانستان اود هغه وخت د هنددبرتانوی حکو مت مناسبات یی خړ پړ وساتل او نن هم همدغه قضیی له بده مر غه د استعمار د شومو بقایاؤ په تو ګه زمونږ اود پاکستان روابط چه خیال کوم دواړه د دوستا نه مناسباتو هیله مند دی په هماغی پخوانی روحیی سره خړپړ ساتلی دی .

پدغی څرګندونی سره محترم نمایندګا ن ښه تو ګه درک کو لی شی چه د هند له نیمی وچی څخه دبرتانوی استعمار دتسلط په له منځه تللو سره افغانستان په بشپړه توګه د حق خاو ند وو چه دلا سه تللی خپلی ځمکی وغواړی مګر افغانستان دغه کار ونه کړ او داڅکه چه دملګرو ملتو دمنشور دتصویب او په آزاده تو ګه د استعمار لا ندی بشری ټولنو دحق خود ارادیت دپرنسیپ دپیژندلو څخه وروسته افغانستان لاز مه

وگټله چه هغه مسئله په سالمه تو گه اود سولی له‌لاری دپښتنو او بلو څود غوښتنو سره سم حله شي ۰ نو ځکه افغا نستا ن دپاکستان دجوړیدودهماغو لومړیو وختونو څخه تل کوښښ کړی او کوی یی چه دغه یوازینی اختلاف په عاد لانه اوشرافتمندانه توگه د سو له ایزو مفاهیمو اوخبرواوزمونږ ترمینځ دښه نیت اود هغوی د ملـــــی لاربښوونکو درضایت د جلبولو پـه اســـاس حل‌او فصل شي۰

افغانستان ټینگه عقیده لری چـه د هغـو کسانو په مقابل کی چه د خپلو بشــر ی حقوقو غوښتنه کوی دقوی او زور استعمال اوبندی کول بیله دی نه چه بدبینی، نـــا رضایتی او دډیـر مقاومت حس تولیـدکیږی بله گټه به ونه لری او سر بیره پرد ی په‌سیمه کی سوله او استقرار به چه مونږ ورته سخته اړتیا لرو زیانمن کړی ۰ پداسی حال کی چه دجلالتماب‌عزیز احمد وینا وی په دغه برخه کی چه ویلی یی دی دده‌حکومت دافغانستان سره تر ممکن حده دښوروابطو غوښتونکی دی مقابله‌کوم غواړم یوځـل بیـا ووایم لکه چه پخوا هم شوځو ځله‌مودخبرو له‌پاره خپل چمتو وا لی څرگند کړی‌دی‌اوس هم دزړه له کومی غواړو چه دپاکستان سره ددغه یوازینی سیاسی اختلاف دحل‌و فصل اودښه اعتماد دفضا درامنځ ته کیدلـو لـــه پاره په هر ځای او هر وخت کی چه و ی بیله قیدوشرط خبری‌وکړو۰

باور لرم هغه دوست هیوادونه چـی پدغه مجلس‌کښی حاضردی دافغا نستـا ن ددغه پیشنهاد سره چه زمونږ د سو لـــی غوښتنی واقعی ښکارندوی او ددغی موسسی په مثل شووپرنسیپونو باندی متکی دی له دغه مامول دلاس ته راوړلـو له پاره دفکر او عقیدی یووا لی ولری ۰

په هغه صورت کــی چه په رښتیا ســره دسو لی همکاری‌تفاهم اود گــــډ ژ و ند غوښتونکی و اوسو لازمه‌ده چه خپگان یوی خوا ته کیږدو اود مسؤلو انسانانو په تو گه دغه جرآت ولرو چه‌مسئلی او پیښی‌دنظر په پراخوا لی سره‌ومنو او ویی څیړو او په‌یاد ولرو چــه دراتلونکو نسلونو تاریخ به زمونږ په اعمالو باندی قضاوت وکړی ۰

په اوسنی نړیه کښی چی ټـول په یـوه نړدی اویوپربل باندی په یوه متکی تولنـــه کښی ژوند کوو دمسئلو دمقابلی او حل له پاره دی ته اړیوچی دنظرپراخوالی او جرأت ولرو ۰

موږبایډ هغو سترو مسئلو په مقابل کښی چی زمونږ په مخ کښی پرتی دی دواقع بینی اودمسئولیت داحساسولو سره وددریږواوداځکه چی دحل دلاری پیداکولو بریالیتوب واقـــع بینی ته ضرورت لری ۰

دتلی ۲۰ :

دباندنیو چارو وزارت نطاق دپاکستان د صدراعظم ذوالفقار علی بوټو ددی ادعا په‌باب دباختر آژانس دپوښتنی په ځواب کښی چه دافغانستان دباندنیو چارو دوزارت سیاســی

معین دواشنگتن پوست دورخپانی نماینده ته ویلی دی چه‌که دافغانستان اوپاکستان ترمینځ دبنمنی پیښه شي شوروی اتحاد او هند به دافغانستان په طرفداری مداخله وکړی ، وویل چه دغه ادعادبناغلی بوټو دخیالاتونه پیداشوی اوپه خپله دهغه دذهن اوفکر زیږنده ده .

نطاق وویل : څرنګه چه دواشنګتن پوست دنماینده سره دافغانستان دباندنیو چارو د وزارت دسیاسی معین دمرکی بشپړمتن دمخه خپورشوی ددغه‌متن مطالعه‌دپاکستان دصدراعظم دوینا‌بی اساستوب اوجعلی توب ثابتوی .

نطاق زیاته کړه لکه چه افغانستان په‌وار وارویلی دی دافغنستان اوپاکستان دسیاسی اختلاف دحل لاره دسوله ایزووسایلو سره دبی قیده اوشرطه خبروکولولاره ده . اوترهغه ځایه چه‌په افغانستان پوری اړه لری په‌دغه لارکښی به دتل دپاره خپل کوښښ ته دوام ورکړی .

دتلی ۲۱ :

د بلوچستان له کوټی نه رارسیدلی یوبل خبروایی چه دپاکستان حکومت په مری ی سیمه باندی ترهوایی بمباری پخوا دهرنایی کولهو بارکهان سنزای اوځینو نورو سیمو کښی دڅښلو اوبه مسمومی کړی اوله دغه درکه یی اولسی خلك سخت زیانمن کړیدی.

دمریانو په سیمه باندی دپاکستان دهوایی بمباریو په باب رارسیدلی خبرونه وایی چی ددغو بمباریوپه اثرډیر کورونه خراب شوی اویوزیات شمیر خلك وژل شوی او ټپیان شوی دی .

خبر زیاتوی چه دبلوڅو دملی مبارزینو د متقابلی حملی په نتیجه کښی ډیر پاکستانی پوځیان وژل شوی اوعسکری مړی دمری دغرنی علاقو څخه په هلیکوپتر انو کښی دکوټی چونۍ ته راوړل کیږی .

دتلی ۲۱ :

دفرانسپرس دنماینده خبردی چی په پیښور کښی یوی چاودنی دطبیعی ګاز پایپ لاین ته په دغه ښارکښی زیات تاوان ورساوه او دغه ښارته یی دګاز رسول بندکړی دی .

دغه چاودنه په پیښور کښی ددوو چاودنو اودپاکستان په مرکز اسلام آباد کښی له دوو چاودنووروسته شویده دپخوانیو چاودنو په پیښه کښی څلورتنه په پیښور اواته تنه په اسلام آبادکښی ژوبل شویدی .

دیوه بل خبرسره سم چه درویتر نماینده دراولپنډی نه خپور کړیدی دپیښور د شمال ختیزپه څلویښت میلی مردان کښی وړمه‌ورځ دري چاودنی وشوی چه دهغوله امله دوه‌تنه وژل شوی اوشل تنه نورژوبل شویدی .

همدارنګه خپله په پیښور کښی هم د پاکستان دبین المللی هوایی کرښی دودانۍ په څنګ دپیښور کلپ اوپه یوه بله ودانۍ کښی چاودنی شویدی .

دفرانسپرس آژانس په هغه خبرکښی چی په‌همدغه باره کښی یی خپورکړی دی ویلی دی چه‌په پیښبور اومردان کښی ددغو چاودنو سره په یوه وخت کښی په اسلام آبادکښی همدغه شان چاودنی شویدی او دهغه بم دچاودنی په پیښه کښی دوه تنه ژوبل شویدی چه دراولپنډۍ دانترکانتی ننتال هوټل په

لاندینی پوړکښې وشو .

دتلی ۲۲ :

دبلوچستان له‌کوټې‌څخه‌په رارسیدلی یوخبر کښې ویل شویدی چه تیـــره ورځ دمتحـــده جمهوری محاذ دمشرانو ډله د راولپنډۍ څخه کوټې ته رسیدلی ده چه دبلوچستان له جاری سیاسی حالاتو څخه ځانونه خبر کړی .

خبروایی چه دمتحده جمهوری محاذدمشرانو په ډله کښې چه‌کوټې ته رسیدلی ده خـــان عبدالولیخان، مولانامفتی محمود ، شیربازمزاری میراحمد نواز بگتی ، ارباب سکندرخان ، خلیل مولانا شاه احمدنورانی ، پروفیسر غفوراحمد اوملك قاسم شامل دی .

خبرزیاتوی چه دملی عوامی گوند مشـــر خان عبدالولیخان دکوټې په هوایی ډگر کښې دخبریالانودیوی پوښتنې په ځواب‌کښې وویل: چه دحکومت سره باید دمخالف گوند له خبرو څخه مخکښې ددوی ټول شرطونه ومنل شی .

خان عبدالولیخان وویل : چه ددوی شرطونه دسیاسی بندیانو خوشې کـول د بلوچستان څخه دپوځونو ایستل اودمطبوعاتو آزادی ده.

دتلی ۲۵ : .

دافغانستان ستر مشر ددولـــت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد دکمکی اختر په مناسبت په خپله ویناکښې وفرمایل: «یوځل بیاددی بختوری ورځ له امله دافغانستان او پښتونستانی ورونو او دنړۍ مسلمانانو تـه مبارکی وایم او دلوی خــدای (ج) دربارنـــه دجمهوری نظام په رڼاکښې دگران افغانستان نیکمرغۍ اودنړۍ دسعولی هیله کوم .

دتلی ۲۷ :

دپښتونستان اودبلوچستان ټولو بلوڅو او پښتنو مشرانـو او په افغـــانستان کښې د پښتونستان او بلوچستان اوسیدونکو پښتنو اوبلوڅو دخپلو خلکوپه نمایندگـــی دکوچنی نیکمرغه اخترپه مناسبت دافغانستان د دولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد دمرکزی کمیټې اوکابینې غړو اوافغان ولس ته د زړه له‌کومی مبارکی ویلی اوددولـــت درئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد ترقیات لاندی یی دافغانستان دزیاتی ترقـی او دافغـــان ولس نیکمرغۍ هیلی ځرگندی کړیدی .

دتلی ۲۷ :

له کوټې څخه دفرانسپرس نماینده خبـر ورکړی‌دی چی دپاکستان حکومت په‌بلوچستان کښې داعلام شوی اولتیماتوم نیټه داکتوبـر د۱۵ نیټې نه ددسامبر تر ۱۵ نیټـــې پوری ځنډولی ده .

دپاکستان دمخه ویلی وه‌که چیری بلـوڅ آزادی غوښتونکی داکتوبر تر۱۵ نیټې پوری وسله په ځمکه کښېنږدی او حکومت ته‌تسلیم نه شی دپاکستان عسکری قواوی به‌په کلیو اوکورونوباندی دبمباری په گډون عمومی او پراخ عملیات پیل کړی .

دحکومت مخالفینو ویلی دی ځرنگه چـــه حکومت داسی مساعدځواب چه دخپل اولتیماتوم څخه یی درلود لاس ته‌نه دی وروړی نومجبوراً یی دالتیماتوم نیټه دوه میاشتی نوره اوږده کړی ده .

دبلوچستان پخوانی گورنر ښاغلی محمداکبر بگتی چه تیرکال یی دحکومت دسیاست پـــه

ضد داحتجاج په توگه له دغې وظيفې څخه استعفا ورکړه دپاکستان اردويي دبلوچانو په ضد په عامه وژنو تورنه کړه .

ده وويل : چه دپاکستان پوځي قواوو په تيره بيادکويټې دختيځ دمرې په سيمه کښې خلک بې له توپيره په ډله ايزه توگه وژلي دي .

ښاغلي بگټي وويل : چه هوايي قواوو په خپلو عملياتو کښې دخلکو په ضد دماشينگڼو ميراژالوتکو اودجنگي هيلي کوپترونو څخه په ښځو، نارينه اوماشومانو باندې دډزوکولو د پاره کاراخيستي دي . دسياسي حالا تــــو کتونکوويلي دي دمخه دپاکستان اردو تهامر شوی وچه دآزادی غوښتونکوله خوادالتيماتوم دنه منلوپه وخت‌کښې ددوی په ضد پوستر بريد پيل کړی .

خودنياته دحالاتوکراری دښودلو ضـــرورت لازمه‌کړه چه دالتيماتوم نيټه نوری دوه‌مياشتی اوږده شي .

درويتر نماينده له کويټې څخه په يوربوټ کښې خبرورکړی چه دپاکستان حکومت دخپل التيماتوم دنيټې داوږدولوپه مربوطه ويناکښې په‌بلوچستان کښې دآزادی غوښتونکو داتلس مياشتني مقاومت دتلفاتو جزئيات ښودلي نه‌دي.

خولکه چه معلومه ده دپاکستان ۳۵ زره عسکردناآرامه سيمې په مرکزونو کښې پـــه نظامي عمليات بخت دي .

دتلې ۲۷ :

دباندنيو چارو دوزارت داطلاعاتو مديريـــت خبرورکړ لکه چه پخوا ويل شوی ؤدپاکستان حکومت دافغانستان په فضايي قلمرو باندې دمغه هيواد ديوه پوځي هيلي کوپتر د تيرې په‌نسبت دافغانستان له حکومت څخه يې‌رسمي بښنه‌غوښتې اوموضوع‌دافغانستان دحکومت د مربوطومقاماتوله خواترغورلاندی نيول‌شوی‌وه ، په دې وروستيو وختو کښــــی د افغـــانستان حکومت فيصله وکړه، دمغه ښه نيت له‌مخې چه‌تل يې لری دپاکستان دحکـــومت رسمـــی غوښتنه ومنی اودهغې په اساس ددوشنبې په ورځ ددغه هيلي کوپتر خلورتنه عمله مربوطو پاکستاني مقاماتو ته وسپارل شول . دپاکستان پوځي هيلي کوپتر به وروسته دغه هيواد ته ورپريښودل شي .

دتلې ۲۷ :

دباندنيو چارو دوزارت نطاق دپاکستان د حکومت درسمي مقاماتو دغه ادعاچه افغانستان دپښتنو اوبلوڅو آزادی غوښتونکو سره‌مالي اووسلې مرسته کړی اوگيريلايان په خپلــــه خاوره کښې دننه روزی . په کلکه رده‌کړه اوويې ويل دغه بې اساسه تورونه پخواهم دپاکستان دحکومت دبيلوبيلو مقاماتو له خوا لگول شوی ؤ او دهغوی اصلي منظـور پـــه بلوچستان کښې دپاکستان دسخت اوله تشدد ډک سياست نه‌دپاکستان اودنړۍ دعامه افکارو اړول اودپښتنواوبلوڅو آزادی غوښتونــکـــو په مقابل کښې ددغه سياست دناکامي پټول دي .

نطاق زياته کړه چه دغه له حقيقته لـــری تورونه داوضاعو دخړپړکولو اوگډوډې نه‌پرته بله نتيجه نلری اودافغانستان حکومت دپخوا په شان عقيده لری چه دافغانستان اوپاکستان ترمنځه دسياسي اختلاف دحل يوازنی ښه‌لاره

دروغی جوړی لاری اودپخوانی قید اوشرط نه پرته خبری دی .

دتلی ۲۹ :

په نوی ډیلی کښی دافغانستان لوی سفیر ښاغلی عبدالرحمن پژواك چی د ملګرو ملتو دعمومی ټولنی په نهه‌ویشتمه غونډه کښی یی دافغانستان دهیأت دمشاورپه توګه ګډون کړی دی دملګروملتو دعمومی ټولنی دعمومی خبرو په وروستی ورخ دپاکستان د دایمی نماینده دوینا په خواب کښی داسی وویل :

دبشپړی غونډی په پای کښی دپاکستان نماینده پرون یوه ویناوکړه او دافغانستان هیأت دخپل خواب حق وساته ترڅوهغه حقیقت چی دپاکستان نماینده په نادرسته توګه‌څرګند کړی ؤ وړاندی کړی .

له دی کبله چی دپښتونستان موضوع تر اوسه پوری دملګروملتو په اجندا کښی نده شامله شوی نوپدی اوسنی مرحله کښی به زماوینا لنډه وی .

لومړی غواړم هرډول هغه نیك نیت ته‌چی دافغانستان دخلکوپه مقابل‌کښی یی دپاکستان دنماینده په وینا کښی پیدا کړی شوی ، مقابلتاً مشابه ځواب ورکړم .

دوهم غواړم هغه مطالب چه داکتوبر په‌اومه نیټه دافغانستان دبهرنیو چارودوزارت سیاسی معین پخپله ویناکښی ویلی او د پاکستان نماینده هغی ته ځواب ورکړیوځل بیا تانیداو تاکید کړم له‌دغی ویناڅخه چی حکومت چمتو دی چی دهری مسئلی په باب چی ددواړو هیوادونو په روابط باندی اغیزه کوی خبری وشی ښه هرګلی کوم غواړم په عین حال‌کښی دغه حقیقت چی انکار تری نشی کیدلی هم تانید کړم چی له ښه مرغه زموږ تر منځ دپښتونستان دموضوع اودپښتنو او بلوڅو له حقه حقوقو څخه پرته چی انکارتری نشی کیدلی هیڅ یوه داسی موضوع چی ددواړو هیوادوپه روابطو باندی اغیزه وکړی او باید خبری وربا ندی وشی، وجود نلری .

موږ تل ویلی دی چی دغه ددواړو هیوادونو ترمنځ یوازنی سیاسی اختلاف یوازنی موضوع ده چی باید خبری ورباند ی وشی او دسوله ایزولاروڅخه دی حله شی .

دپاکستان نماینده وویل : چی دافغانستان دبهرنیو چارو دوزارت معین دهغوی له پاره دغه ناوړه احساس پریښی دی چه‌افغانستان دپاکستان په ځینو ځمکو باندی ادعا کوی . افغانستان دپاکستان‌دخاوری په هیڅ یوه برخه باندی‌هیڅ‌ډول‌ادعانلری‌کله چی‌دافغانستان‌دبهرنیو چارودوزارت سیاسی‌معین نیول‌شوو خاوروته اشاره وکړه مقصدیی په هیڅ ډول دپاکستان خاوره نه‌وه بلکه په څرګنده توګه یی هغو ځمکوته اشاره کړی ده چی دیو استعماری قدرت په واسطه دپاکستان له موجودیت څخه ډیره پخوادافغانستان څخه جلاکړی شوی

یعنی هغه ځمکی چی دهند له ویشلو څخه وروسته پاکستان وربا ندی ادعاکړی اوتراوسه پوری دپاکستان په لاس کښی دی افغانستان دغه خاوره هیڅ وخت دپاکستان جزنده ګڼلی. هغه شعی چه دافغانستان دبهرنیوچارودوزارت سیاسی معین‌ویلی‌دی‌اودعمومی ټولنی داکتوبر دمیاشتی داوومی نیټی‌په‌غونډوکښی‌درج‌شویدی داسی‌دی‌چه افغانستان‌په‌بشپړه توګه‌حق‌درلودچی

افغانستان په بشپړه توګه حق درلودچی خپلی له لاسه تللی ځمکی بیرته وغواړی

مگرافغانستان داکار ونکړ او دا څکــــه چــی افغانستان عقیده لرله چی باید ددغو څمکــو دخلکو حقوق وپیژندل شی اوپه خپله ددوی دارادی اوفیصلی احترام وشی . دغه دریـغ یوداسی دریغ ندی چی افغانستان ته نــوی وی اویایی په دغه ټولنه کښی تازه ترلاس لاندی نیولی وی .

د۱۹٤۷ کال دسپتمبر دمیاشتی په دیرشمه نیټه دملګروملتو درسمی ډاکومان لهمخی پــه ملګروملتو کښی دپاکستان دشمولیت په وخت کښی افغانستان عین دریغ غوره کړی اوعین نظریی څرګند کړ .

دپاکستان نماینده دافغانستان اوپاکستان ترمنځ دسرحدکرښو اچولو ته اشاره وکړه اوددیورند دتش په نامه کرښی دکښلو پــه وخت کښی اصلا پاکستان وجودنه درلود او هغه سرحد دیواستعماری لوی قدرت دنظامی قواؤ په واسطه په افغانستان باندی تحمیل شواوهغه تړون چی اشاره یی ورته وکـړه په افغانستان باندی په زوره تحمیل کړی شو په داسی حال کښی چی دافغانستان ملـت دهغه په مقابله کښی پهکلکه سره خپل نـه رضایت څرګند کړ .

دنوموړو څمکو له نیولو څخه وروسته دهغی سیمی اوسیدونکو داستعماری اشغال ګرانـو سره په سوله کښی ژوند ونکړ او ترننورځی پوری دپاکستان په ضد خپلو مجادلوته دوام ورکوی .

دپاکستان نماینده ادعاء وکړه چی دیــو خپلواك اوحاکمیت لرونکی دولت په حیــث دپاکستان درامنځ تهکیدو په وخت کښی یو ریفرندم هم وشو اوپه سلوکښی له نیمهنوی څخه زیاتی رایی دپاکستان پهطرفداریورکړی شوی، ټول سوابقاوسندونهښیی چی پهسلو کښی له پنځو سو څخه لږ دبریتانیا ترلاس لاندی سیمی اوسیدونکوپه دغوو رایواخستلو کښی برخه واخستله او دآزادو قبایلو پــه هغو سیمو کښی چی دبریتانیا ترادارئ لاندی نهوی هیڅ چاپه رأیو اخستلو کښی برخـه وانه خستله ..

دبریتانیا ترلاس لاندی دسیمی مشران او خلك رسماً پهدغه دلیل ددغه تش په نامـــه ریفرنډم سره پریکړه وکړه چی هغوی تـــه ددینی ملاحظاتوپه اتکا سره یوازی دوهانتخابه ورکړی شوی ؤ یعنی دپاکستان اویا هنـد سره یوځای کیدل اونوری لاری په تیره بیا ددوی په مخ دیومستقل دولت جوړیدل بندؤ.

په پښتنو اوبلوڅو باندی دپاکستان دزور اوزیاتی اوفشار پالیسی دننی ورځی دهغـو مسایلوڅخه دی چه ټول پری خبردی .

دپاکستان دحکومت ددغی پالیسی دارنګـه توجیه (دخوپیړیو وروسته پاتی قبایلو نجات دبی خبری اودفیوډالیزم دجغ نه) چه دپاکستان دنماینده له خوا څرګنده شوه په تکراریتوګه دپخوانی استعمار استدلال بلل کیږی چــی ددغی غونډی زیاتره حاضر نمایندګان له هغه څخه په بشپړتوګه خبردی .

دپاکستان نماینده وویل : دده دحکومـــت منظور دانه دی چی دخپلو خلکو په ضددقوی په استعمال سره خپل هدفونه تعقیب کړ ی په دی باندی ویریږم چی دغه ویناهغه خاطره

چې په بنگله دیش کښې رامنځ ته شوه ، زموږ په ذهن کښې ژوندی نکړي .

ښاغلی رئیس ! پخواتردې چې خپلې وینا ته خاتمه ورکړم غواړم چې دپاکستان دحکومت دنماینده دغه ادعا چې دپوریغاړي له سرحد څخه گیریلایان اووسلې استول کیږي ردکړم دغه توربیخی بې اساسه دی .

دتلې ۲۹ :

دروېتر نماینده له راولپنډی نه خبرورکړی دی چې دپاکستان حکومت وړمه ورځ وویل : په‌بلوچستان کښې په تیرو اتلسو میاشتو کښې دآزادۍ غوښتونکو بلوڅو اودپاکستان دعسکرو ترمینځ دنښتوپه موده کښې څه دپاسه شپږسوه تنه عسکر، پولیس اوقبایلي افرادمړه یاژوبل شویدي .

په‌هغه سپین‌کتاب‌کښې چه‌په‌دې مناسبت په راولپنډی کښې خپور شوی ویل شویدي چه په‌دې موده‌کښې دوه سوه یو څلویښت تنــه سرتیري مړه اودوه شپیته تنه نوریې ژوبل شوي اوپه مقابل کښې دحکومتي پوځونو یو سلودوه څلویښت تنه په‌دې نښتو کښې مړه او۱۸۸ تنه نوریې ژوبل شویدي .

پاکستانی عسکرو په دغو اتلسو میاشتــو کښې دآزادۍ غوښتونکو دڅپلو دپاره اتــه څلویښت نظامي عملیات کړیدي اود هغـوی پنځه زره پنځه سوه اویوتن یې نیولي دي .

دروېتر نماینده تبصره کړی ده چه په‌دغه کتاب کښې دشمیر په خپرولو سره دلومړي ځل دپاره په بلوچستان‌کښې وژنی په رسمي ډول یادی شویدي .

دپاکستان حکومت تراوسه پورې هڅه‌کړې وه چه دپاکستان د نظامي پوځونوپه خــلاف دسرتیرو نظامي عملیات او همدا رنگه ناڅاپي بریدونه پټ وساتي خوهغه زیاتي خپرونــې چه په بلوچستان کښې دپاکستان دنظامــي پوځونو دعملیاتو په باب دنړۍ په مطبوعاتو کښې شوی اوهغه خبری چه‌په دی باره‌کښې په بین المللي مجلسونــو کښې وشــوی د پاکستان حکومت یې مجبورکړچه په دې باب ځینی معلومات خپاره کړي . داسې برېښي هغه څه چه‌په دی کتاب کښې خپاره شــوي پیچلي اومبهم دي‌اودهغه څه سره ستمون نلري چه‌په رښتیاپیښ شویدي . اوحقایق په پوره ډول نه ځرگندوي . که څه هــم پا کستاني مقاماتو پخواویلي ؤ چه دپاکستان دحکومت په ضد دخلکو مقاومت پای ته رسول شویدي خوپدغه سپین کتاب کښې اعتراف شویــدي چه تراوسه لاپه بلوچستان کښې دپاکستان پنځه دیرش زره وسله والي قواوی دآزادۍ غوښتونکوپه مقابل کښې په نظامي عملیاتو اخته دي .

دلړم ٦ :

دخوشحالخان‌دلیسی دښوونکو اوزده‌کوونکو له خوا دهغې لیسې په ډگر کښې (دپښتنو بلوڅودملي مبارزې) ډرام وښودل شو. ددغه ډرام دکتنې دپاره دخوشحالخان اورحمن بابا دلیسو په شاگردانو سربیره دکابل ښاریانو مامورینو ، میرمنو اوپه‌کابل‌کښې پښتونستاني اوسیدونکواونوروډیرعلاقه‌مندانوگډون‌کړی وو.

دلړم ٦ :

لکه چه دبین المللي خبررسولو آژانسونو خبرورکړی دی چه دشوروی اتحاد صدراعـظم

ښاغلی الکسی کاسیگین په هغه میلمستیا کښی چی پدی وروستیو وختو کښی په مسکو کښی دپاکستان صدراعظم ښاغلی بوټو ته کړی وه دافغانستان او پاکستان داوسنیو روابطو په باب یی ویلی دی چه دشوروی اتحاد حکومت هیله لری هغه اختلاف چه دافغانستان اوپاکستان ترمنځ دروابطو فضایی خړه پړه کړی ده دپاکستان اوشوروی اتحاد دوست ګاونډی یعنی افغانستان ترمنځ په سوله ایزو وسایلو پیرژر حل شی .

دباندنیو چارو دوزارت نطاق د ښاغلی کاسیګین دوینا ددغی برخی دتائید په ترڅ کښی وویل چه دغه هیله دافغانستان او پاکستان ترمینځ دسیاسی اختلاف دحل دپاره دافغانستان دسوله غوښتونکی مثبت اودروغی جوړی له سیاست سره پوره سرخوری .

همدارنګه نطاق په دغه میلمستیا کښی دښاغلی بوټوددغی وینا هرکلی وکړچه پاکستان هیله لری دافغانستان سره خپل روابط ښه کړی اوزیاته یی کړه لکه چه خوشحاله مو تکرار کړی ده د افغا نستان او پاکستان ترمینځه دسیاسی اختلا ف په باره کښی دافغانستان دایمی اونه بد لیدونکی سیاست دهغو دروغی اوجوړی دلاری حل دپخوا نیو بی قیداوشرطه خبروله لاری دی .

نطاق زیاته کړه ترکومه ځایه چه په افغانستان پوری اړه لری پخوایی همیشه ددغه سیاست پیروی کړی ده اوپه راتلونکی وخت کښی به هم پدغه لاره کښی خپلی هلی ځلی روانی وساتی .

دافغانستان حکومت ددی غوښتونکی دی چه زمونږ سیمه دسولی آرامی اودایمی کراری سیمه وی .

دلړم ۸ :

له اسلام آبادنه درویتر نماینده خبرراکړی دی چه دپاکستان حکومت دهغو اختیارونو د مخی چه پەدی وروستیو وختونو کښی یی ترلاسه کړی دی کولی شی هرګوند ددولت په ضد فعالیت په تورغیر قانونی اعلان کړی. دسیاسی ګوندونو دقانون دتعدیل اوحکومت ته ددغه واك دورکولو په باره کښی دجمهوری ریاست فرمان دپاکستان په مطبوعاتو کښی خپور شوی دی . دغه تعدیل له مخی دپاکستان حکومت واك لری چه هراوسنی ګوند دحکومت پەضد دفعالیت په تورمنع اوټول شته یی ضبط کړی .

دغه راز دپاکستان حکومت اجازه لری په دغه اساس دهرډول ګوندونو دتشکیل سره له موافقی نه ډډه وکړی .

دجمهوری ریاست په فرمان کښی حکومت دغه پخوانی اختیارونه دحکومت په ضدفعالیت په توردخلکو دسیاسی فعالیتونو دمنع کولو اویانیولو په باره کښی تائید شوی دی .

درویتر نماینده تبصره کړی ده چه دنویو اختیارونو له مخی دخان عبدالولیخان په مشری ملی عوامی ګوندچه دپاکستان دحکومت بانفوذه مخالف ګوند دی دنورو ګوندونونه زیات دخطر سره مخامخ دی .

دپښتون زلمی په نامه ددغه ګونددخوانانو موسسه دحکومت دپخوانیو اختیارونو له مخی منع کړی شوی اودملی عوامی ګوند دری تنه ستربلوچی شخصیتونه دځوار لسو میاشتونه

راهیسی بی له محاکمی بندیان دی اوپه دی
وروستیو وختونو کښی دملی عوامی ګوند یو
شمیر مامورین دیولړهغو چاودنو سره دارتباط
په تورنیول شوی اوبندیان شوی دی چه په
پښتونستان اوبلوچستان کښی شوی دی .

سیاسی کتوونکی وایی چه د پاکستان
دحکومت دغه اقدام په څرګندډول دهغه هیواد
داساسی قانون دروحیې سره مخالف اویوپوره
غیردیموکراتیك اوجابرانه حرکت دی اوحقیقی
مقصدیی دګوندونو اودپاکستان د حکومت
دمخالفو قوتونو له منځه وړل اودپاکستان د
موجوده نظام زیات ټینګښت دی .

دلړم ۸ :

دپاکستان دملی اسامبلی غړی او دمتحدی
دیموکراتیك جبهی سکر تر جنرال ښاغلی
غفوراحمد په یوه ویناکښی غوښتنه کړی ده
چه دحکومت له خواپه خپره شوی سپینه پاڼه
باندی دبحث کولو دپاره دی دملی اسامبلی
اوسنایوه ګډه غونډه راوبلل شی اوپه دغه
غونډه کښی دی دمخالف ګوندغړوویناوو دراډیو
اوټلویزیون په ذریعه خپره اوورڅپاڼی دی
له دغوویناووڅخه په بیطرفه توګه رپوټونه
ترتیب کړی .

غفوراحمد ویلی دی چی که دده دغه غوښتنه
ترسره شی نوولس ته به په ډاګه څرګنده شی
چه دبلوچستان په مسئله کښی حکومت څومره
پړدی .

پروفیسر غفوراحمد زیاته کړی ده چه
دجمهوری اصولو له مخی پکاردی چه دحکومت
له نظره سره یوځای دمخالف ګوند نظرهم
ولس ته وړاندی شی .

دلړم ۹ :

دپښتونستان دسوات له مرکز سیدوشریف
نه په رارسیدلی خبرکښی ویل شوی دی چه
په هغه سیمه کښی دپاکستان دحکومت په
خلاف دآزادی غوښتونکو فعالیت روان دی چه
پکښی دبمونو چاودنی هم شاملی دی .

په خپرونو کښی ویل شویدی چه په‌خینو
ځایونو کښی دبم په چاودنو یوشمیر ودانۍ
زیانمن شویدی .

دمردان نه په رارسیدلو خبرونو کښی‌ویل
شویدی چه دملی عوامی ګوند مشر خان
عبدالولیخان دمیرویس نیکه دکالیزی دمراسمو
دنمانځنی په غرض دملی عوامی ګوندله خواپه
ترتیب شوی غونډه کښی په خپله وینا کښی
وویل : چه دپاکستان دحکومت مامورین دهغه
حکومت دخوشحالولو دپاره دملی عوامی ګوند
په ډلوباندی ظلم کوی .

خان عبدالولیخان زیاته کړه چه ۲۷ کاله
وشو چه زموږ دولس سره زورزیاتی کیږی
اوپدی وختوکښی خبره دیته رسیدلی ده چه
دولس دصبر حدتمام شوی دی هغه وویل :
دپاکستان له حکومت نه‌ولس کرکه کوی
اوکه پاکستان دغه خبره نه منی دپولیس او
امنیتی قواؤ دمرستی نه پرته دی په مردان
کښی یوه جلسه وکړی چه جال ورته معلوم
شی ولی خان دپاکستان حکومت په دی خبره
وغنده چه دجمهوریت په ضد دخپل اقتدار
ددوام دپاره هرناوړه عمل کوی .

خان عبدالولیخان زیاته کړه چه‌دپښتونستان
موجوده ایالتی حکومت غیرقانونی دی او د

پاکستان حکومت‌په زورپه پښتونستان حکومت کول غواړی .

دملی عوامی گوندمشر زیاته‌کړه چه‌دمیړانی اوخپل ملیت سره دپښتنو دمینی دغه لـوی ثبوت دی چی دپاکستان واکمن گوند دملـی عوامی اوجمعیت العلماء اسلام گوندونو یـو غړی هم په پیسو پرمنهونو په واکمن گـوند کښی شامل نکړای شو. دپاکستان د حکومت دناوړه چاروپه باب ولی خان وویل چی‌پښتون قوم په پیسونه خرڅیږی خوکه څوك زمـوږ سره دجمهوریت په ځای دشمنی کول‌غواړی. نوموږددغه دښمنی مقابله کولای شو. هغـه وویل چه‌که چیری دپاکستان حکو مت پـــه بلوچستان اوپښتونستان کښی زموږاکثریت نه‌منی نوموږهم په سند اوپنجاب کښی دهغه اکثریت نه منو .

پدغه غونډه کښی دپښتونستان سترمشر جناب عبدالغفار خان هم وینا وکړه اوپښتنوته یی دزیات اتحاد اویووالی اوخپل ملی‌هدفوته درسیدوپه لاره کښی دمجاهدی توصیه وکړه.

دلړم ۱۰ :

دامریکا دباندنیو چارو وزیر ډاکتر هنری کسینجر دافغانستان دحکومت په بلنه د۱۳۵۳ کال دلړم په‌لسمه نیټه ادفغانستان جمهوریت ته رسمی سفروکړ اودهغه دسفرپه آخرکښی ددواړوخواوو‌له خواگډه ابلاغیه خپره شوه . چه په دغه‌گډه ابلاغیه کښی داهم ویل‌شویدی: «دواړوخواؤ موافقه وکړه چه ددولتونو ترمنځ داوسنیو ستونزواواختلافونو دپاره ددایمی‌او دوامداری روغی جوړی دحل دلاری دپیداکولو له پاره دټولواړخونو ترمنځ مثبتی اوگټـوری خبری دی .»

دلړم ۱۶ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق په بهاول‌نگرکی دپاکستان دصدراعظم ذوالفقار علـــی بوټو د وروستی ویناپه باب چه‌په هغی‌کښی یی ادعا کړی وه، پوزیات شمیر ورانکارو چه په ټول پاکستان کښی دبم داچولو په تورنیول شوی اعتراف کـــړیدی چـــه په افغـــانستان کښی دچاودیدونکو موادو داستعمال د پـــاره روزل شویدی دباختر آژانس دیوی پوښتنی په‌ځواب کښی وویل : دغه شان بی اساسه تورونـــه چه دپاکستان دلانجو په حل کښی ددغه‌هیواد دحکومت دکمزوری ښکارندوی دی پخواهم څو ځله دپاکستانی مقاماتوله خوادافغانستان پـــه خلاف لگول شوی اوافغانستان هغه ردکړیږ یوځل بیا هغه له حقیقت څخه لری بولی او په کلکه یی ردوی .

دلړم ۱۸ :

دبهرنیو چارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت خبرورکړچه دافغانستان په فضایی قلمـــرو باندی دپاکستان دنظامی هیلیکوپتر د تیـری له‌امله دپاکستان دحکومت درسمی معذرت او ددغه هیلیکوپتر دعملی دخوشی‌کولونه وروسته پرون دپاکستان نظامی هیلی کوپتر د هغـه هیواد حکومتی مقامونو ته وسپارل شو .

دلړم ۲۱ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق وویل : چـه دخوورخونه راپدی خوا پوشمیر بلوڅو دخپلو ښځواوماشومانو سره دپاکستان د حکـو مت

دظلمونو دشرخخه دافغانستان خاوری ته پناه راوړی ده .

نطاق وویل : چه دسږکال دوږی دمیاشتی به۱٦ نیټه ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دبلوڅو دآزادی غوښتونکو به مقابل کښی د پاکستان دنظامی عملیاتو دناوړه عواقبو نــه داندیښنی به څرګندولو سره داسلامی هیوادو مشرانو اودملګروملتو دموسسی سر منشــی داسلامی جرګی عمومی منشی ته به یو بیغام کښی دبلوڅو بی‌ګناهو خلکو خواشینوونکو حالاتو ته چه دپاکستان نظامی قواوور باندی بیرحمانه یرغل کړی اوددوی به‌کورونــو او کروندوباندی برله بسی بمبارکیدلــی د دوی باملرنه‌اړولی اوویلی‌یی ووجه‌دغه‌کارداندیښنی وړحالت بیداکړیدی اوبدی سیمه کښی یــی سولی اوامنیت ته خطرونه بیداکړیدی .

نطاق وویل : دپاکستان دصدراعظم‌ذوالفقار علی بوټو داکتوبر د۱۵نیټی داولتیماتوم نیټی دتیریدووروسته اودوونورومیاشتو دباره دهغی داوږدولو داعلان ادسبین جعلی کتاب بــــه خبرولو سره دپاکستان دنظامی قواووبه تیره بیادهغه هیواددهوایی بوځونو عملیات زمونږ به بلوڅو وروڼو دیرزیات شویدی اودعملیاتو ددغوزیاتولوله امله دلړم دیولسمی نیټی نــه تر۱۹نیټی پوری دوه سوه ډیرشوتنومهاجرو دافغانستان خاوری ته بناه راوړیده .

نطاق زیاته کړه چه دافغانستان حکو مت دغو مهاجرینوته چه زیات شمیر ماشومان او ښځی هم بکښی دی مخصوص‌کمب جوړکړیدی اومربوطومقامونو ته یی امرورکړیدی جه‌ددوی دخوراك، څښاك اودسرونو دساتنی به غرض سمدستی اوګټوراقدامات وکړی .

دلړم ۲۵ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق دپنجشنبــــی په ورځ وویل چه دافغانستان خاوری تــــه د بلوڅوبناه وړونکو جریان دوام لری .

لکه چه دلړم له شلمی نه تردرویشتمی‌پوری دښځواوماشومانو پګډون یوسلوڅوارلس تنو نورودپاکستان دحکومت دظلم اوزیاتی اوددغه هیواددبوځی قواو دبیرحمانه حملوله لاسه د افغانستان خاوری ته پناه راوړ یده .

پدی ترتیب دهغو بناه وړونکو شمیرچه د بنجشنبی ترورځی پوری افغانستا ن تــــه راسیدلی دری سوه څلور څلو یښتو تنوتــه رسیږی .

نطاق زیاته کړه چه دافغانستان دحکومت مربوطو مقاماتو او دافغانی سره میاشتی‌موسسی دبلوڅوبناه وړونکو دلار ښوو نی خوراك ـ څښناك استو ګنی اوساتنی دباره ګټوراومنسجم بروګرامونه تر لاس‌لاندی نیو لی دی .

دلړم ۲۷ :

بلوڅو بناه راوړ ونکو افغانستان ته‌دخپلو دبناه راوړلو دعلتونو دڅرګندو لو به‌طرز کی داسی‌وویل :

(کله چه دپاکستا ن الو تکو به‌برله پسی بمباریوبه بی دفاع خلکوښځو ماشو مانو او سپین ږیرو باند ی دژوندانه ډګر تنګ‌کړاو زمونږبه کورونو یی اوربل کړله دی برته‌بله جاره باتی نشوه‌چه خبل‌وطن بریږ دواوڅاند افغانی وروڼو دمهربانی به لمن‌کښی واجوو.) همداوچه سره ددی چه بنجا بی‌سبا هیانــو

کلکه خارنه کــوله اوپه ښځو اوماشومــانو باندی‌یی له‌گولیو اوبرچو سره بریدکاوه یویو تن‌یادوه دوه تنه یاپه زیا ته اندازه‌دری دری تنه دشپی له‌پلوه‌له خپلو کوروتو را وو تل دغرونواوبیا بان له لاری اوپه هغو سختولارو چه تنگ راتگ پری سخت دی راروان شوو.

پداسی حال کښی چه داتیا کلن سپین ږیری په‌سترگو کښی او ښنکی پیداشو ی‌وی‌خپل سریی‌راپور ته کړوی ویل :(په هغه ډیربد حالت‌سره‌چه تصور یی کید ی نه‌شی په بیلو بیلو بلوڅوقبایلو په تیره بیا د مری په‌قبیلی باندی‌له‌څه مودی را هیسی‌دپاکستانوسپاهیانو بمباری اوږزی کیږی.) ښاغلی مهربان خان مری‌چه ستونی یی‌ډک ډک کیده‌هغوو‌ړوماشومانو ښځو اوسپین ږیرو ته‌چه شمیر یی‌دری سوو خلورخلو ینښتو تنو ته رسیده‌گو ته ونیو له وی‌ویل: (دورځی له‌پلوه پټیدو اودشپی مولار وهله‌او‌پدی توگه زیاتره پښتی‌لو څی په‌هیڅ ډول وسایل اوجامی یی نه‌وی‌څه دپاسه دوی میاشتی‌مودشپی‌له‌پلوه لارو هلی ده).

(هغی سپین سری ښځی‌چه‌عمر یی‌له اویاو کالونه زیات بریښیده خپلی لو څی پښی‌چه‌د لاری اغزیو اوډبروزښتی زیاتی ژوبلی‌کړی وی‌وښود لی اووی ویل میره اوخلور زا من می‌شرودرمندودلیرا و بختیار د پاکستانی الوتکو په بمبارد یو کښی مړه شو ل زمونږ دکورکالی‌یی‌وسوزو ل اودافغانستان لورته‌له راتگ‌نه‌پر ته هغه هم دشپی له‌پلوه له‌کوچنیو ماشومانو اونجونوسر ه بله چار ه را پاتـــی نشوه.)

سلیمان‌هغه هلك چه له لسو کالو زیات عمرنلری په‌دردر منده لهجه‌یی وو یل :(ماته هیڅ‌شی او هیڅوك ندی پاتی شوی تو لـ‌یی ووژل اوماد کورنی یوازنی غړی دخپلووطنوالو په‌پناه اوملاتړ‌کښی دغرونو اودښتو لاره غوره کړه.)

یوی‌بلی سپین سر ی ښځی چه خان‌یی‌د یاربازاوخیر موربلله وویل (دواړه زامن‌می په‌بمباری کښی ووژل شو ل اومونږ ونــــه غوښتل چه ددښمن منگو لو ته ورشو).

پدی مینځ کښی یوه‌ځوان غروکړ (پوهیږی داولی په تولوبی دفاعو باندی بمباری‌کوی او هم دبلوچستان په علاقه باندی گولی وروی) پر ته‌ددی چه‌څما دځواب انتظار وباسی وی ویل:(ددی دپاره چه پیپلز پارتی ته مورایی ندی‌ورکړی سرواوځوانانو وروسته له هغه‌چه په‌خپله په خلکومربو ط محلی حکو مت‌له‌مینځه یووړل سخت عکس العمل وښو د او ددی دپاره چه دخلکو دحق غوښتنی غږ یی غلی کړی‌وی دپاکستان حکومت دمشرانواو ځوانانو په‌نیولو لاس پور ی کړ اوپدی هم قانع نشو په‌هوایی بم غورځو ونکو توپونو توپکوسره یی‌په‌بلو چستان‌باند ی یرغل وکړ.)

دوی‌لو مړی دبهلو ل علاقه بمباری کړه وروسته له هغه‌یی پر له پسی اوه ور ځــی په‌کچل تل بمباری وکړه دیار لس تنه یی بندیان کړل‌او‌څه دپاسه خلور سوه تنه یی ووژل.

دوی دخلکو په مال اوسر صر فه ونکړه‌او ددغی‌سیمی دخلکوڅه ناڅه دخلوریا پنځـــــه

ملیونو روپیو مال یی تالان او لوټ کړ.

وروسته دبم اچولو لمن دپسور کوریه گنجی‌اوسپین تنگی سیمو ته پراخه شوه‌اوخه دپاسه دری سوه تنه یی ووژل او خورا کی موادیی ...) ښاغلی مهربانخان دزلمی له‌خولی خبره‌ونیو له اووی ویل :(هغوی خا رو ی خوراکی مواد او خلك بمبار ی‌کړل‌چه دلوږی ومری.)

ده وویل: (پاکستان بندیخانی ټولی په پښتنو اوبلوڅودکی شوی او څرنگه چه‌په‌بندی خانوکښی ځای‌ندی پاتی شو ی دلویو کلاگانو نه‌یی‌بندیخانی جوړی کړیدی).

ده داهم وویل دکوټی لوره یی مچ سبی‌کولو، په‌سیمو کښی چه پخپله دهغه ځای‌دی اوهرناوی کښی هر څومره ځوانان‌اود کارخلك چه دپو ځیانو لاس ته‌ورځی‌بندیانوی یی.

دغو بی کوره خلکوسر نو شت یو ځل بیا د تاریخ خونړی پېښی ستر گو ته دروی.

داکیسه نه‌وه داستا ن او فانتیزی هم نده‌د فلسطین دبی‌کوره خلکوددوهم جنگك د پیښو کیسه نه‌کوم‌بلکه یو دردونکی ننني تر ازیدی واقعیت دپښتو نستان اوبلو چستان په‌علاقو کښی دملی عوامی حکو متونو له مینځه تلونه وروسته خو نړی پیښی وشوی او د پاکستان حکو مت‌چه دبلو څو او پښتنودخلکو دقهرپه مقابل کښی سلیم منطق نه درلود له‌زورنه‌یی کار واخیست اودسرتیرو اوقومی مبارزینوله بندی کولو وروسته یی دبلوچستان دسیمو په‌بمبا ری لاس پوری کړ. خود انسانیت‌نه‌په‌دغو خلافو عملونو سر ه‌نه‌یواځی په‌سیمه کښی دحق غوښتنی اورمړ نه‌شو بلکه دغه‌اورنور هم زیات شو. او دظلم‌اوحقه‌حقوقو دغصبولو په‌ضدیی قوم نور هم راوپارومهربان خان‌وویل (دافغانستان دحکو مت او زمونږد افغانی ورونو دتودهرکلی اوخلاصه غیرزمونږد ټپونودپاره ملهم شوه‌او اوس دهغو نوروله فکرخخه چه‌په‌ځای کښی پاتی شوید ی او په بلوچستان او پښتونستان کښی زمونږ د ـ ځوانانو د مبا رزو دنتیجو نه‌پر ته گومه بله اندیښنه‌مونږ نه‌لرو).

یوی بلی ښځی چه څلور زا من یی‌له‌لاسه ورکړی او دهغوی کوچنی ما شوما ن اوښځی ورپاتی شویدی‌وویل :

په هیڅ ملت کښی په‌انسان باندی داسی ظلم‌ندی شوی خوزمونږ زامن تر هغه‌و خته پوری چه خپل ملی هدف تر لاسه‌نه‌کړی‌له مبارزی‌نه‌لاس‌نه اخلی .)

دلړم ۲۷:

دپښتو نستان د آزادی غو ښتنی د لاری یوه مجاهده خدایی خدمتگار حباب خان دهغی ناروغی له‌امله چه ورپیښه شوی وه د۸۵کلنی په‌عمرپرون په‌نادر شاه رو غتو ن کښی وفات شو.

دمرحوم‌حباب خان دفاتحی په مجلس کښی دسرحداتو د وزارت او دهغه مرحوم دکورنی له‌خوادشاه دوشمشیره علیه‌الرحمه په‌جومات کښی واخیستل شوه دعظمی دصدار ت ـ

مرستیال ډاکتر محمد حسن شرق د مرکزی کمیټی غړو، دکابینې غړو، لوی درستیز ډګرجنرال عبدالکریم مستغنی یو شمیر جنرالانو عسکری او ملکی مامورینو اونورو ډیرو خلکو ګډون کړی وو. او دمرحوم مرحوم روح ته دمغفرت دعا وشوه. مرحوم حباب خان دپاکستان د ظلمونوله کبله په ۱۳۲۸ کال کښی افغانستان ته هجرت کړی وو.

دلړم ۲۸:

دافغانستان ملی مشر او ددولت رئیس په خپله مرکه کښی دتایمز اف انډیاد نما ینده **بناغلی دلیپ موکرجی سره دپښتونستان د** قضیې په ارتباط دهغه دسوالو په ځواب کښی داسی وفرمایل :

پوښتنه :

په تیر او ږی کښی دا ویره وه چه افغانستان یوی جګړی ته راکښل شی اوس **حالات څنګه سنجولی شی؟ په تیره بیا دملی** دفاع د تقویی اوله راتلونکو بحرانونو سره د مقابلې دپاره څه ګامو نه ا خستل شویدی.

ځواب: البته **پاکستان** سرهز مونږ روابط **پوره روښانه دی پاکستان تل په تیره بیا په** افغانستان کښی دجمهوری نظام له جوړیدو وروسته هڅه کړی ده چه په افغا نستان کښی **ناکراری پیداکړی اودهغوی پروپاګنددوام لری د** **پاکستان دپروپاګندمقصددوه شیان دی یویې** **داچه غواړی دافغانستان په نسبت د نړی** ذهنیت ګډوډ کړی او دبلی خوا په دغه ډ ول غواړی پخپل هیواد کښی دننه نا کراری اوبد **بختی د سترګونه پټی کړی . امکان** شته چه وخت مخکښی به تاسی اوریدلی وی چه پاکستانی منابعو وویل : **افغانستان په پولو** کښی نظامی سو قیات وکړل په عین حال کښی **پاکستانی منابع پرو پاګنډکوی چه افغانستان** پخپله خاوره کښی سر تیری روز لی ، روزی **او پاکستان ته یی لیږی پداسی حال کښی چه** **داتورونه بیخی دروغ دی اوبیاوایی چه څه د پاسه** سلونو او زرونو د ظلم تیری اوبی عدا لتی له لاسه **پاکستان** ته پناه راو ړی ده .

پداسی حال کښی چه دوی هغه کو چیان دی **چه په پیړیو پیړیو به تاکلی موسم کښی لدغه خایه** هلته ځی **دپاکستانی منابعو له** خواهمد غه رازضد ونقیض ویناګانی شوی اوکیږی چه **البته دغه** ډول تبلیغات ور ځ په ور ځ کم کیږ چ زیاتوی.

دافغانستان په شان یو ملت چه دخپلو وروسته پاتی کیدلو په لړی کو **لو بخت دی** اوهڅه کوی چه خپل اقتصا **دی مشکلات لری** کړی او تل **سو له دوست دی هیڅکله د جنګ** هیله نه لری **البته دا خبر ی یواځی پاکستان** جوړی کړی دی .

زمونږ هیله تل داده چه دنړۍ دټولوخلکو سره په روغه جوړه ژوند وکړو. **البته دخاوری** ددفاع وظیفه دهر ملت **ملی وظیفه** ده تر کومه ځایه پوری چه په **افغانستان** پوری اړه **پیدا** **کوی دخپلی دفاع دپاره باید هغه تیاری ولری** **چه په واک یې دی اودادټولو دپاره یو ملی** مکلفیت دی خو زمونږ هیله داده چه یوه ور ځ **نړۍ هغه ځای ته ورسیږی چه اصلا دمسلح**

کولواودجنګ دپاره هیڅ ضرورت پاتـــی نشی ·

پوښتنه:

څه‌وخت مخکښې‌دافغانستان یو نظـامی هیات دډګر جنرال مستغنی په مشری‌مسکوته لاړاوپدی وروستیو وختو نوکښې نوی ډیلی ته‌هم یوهیات لاړ ایادامو ضوع دافغانستان ددفاع دقابلیت په‌پیاو ړی کیدوپوری ارتباط لری·

ځواب:زمونږ ملی وظیفه ده چه د خپلی دفاع دپاره تیاری ونیسو· ددی مو ضوع‌د جزییاتو په باب دځواب‌له‌ور کو لونه بښنـــه غواړم·

پوښتنه :

پدی ورو ستیو وختو نو کښې‌دایران پاچا دبلوچستان‌په‌باب ځینی خبری کړی دی اوواقعه یی هلته دپاکستان کورنۍ موضوع بللی دداوهم یی دافغانستان سره دپاکستان داختلافو نو حل و فصل‌ته دمساعدت د ـ پاره دخپل تیاری خبری کړیدی پدغه بـــاب ستاسو جناب نظریه غواړم ·

ځواب: دبلوچستان دموضو ع په باب بایدووایو چه‌بلوچستان دجغرافیا یی‌موقعیت له‌نظره‌له افغانستان سره ګاونډی دی· اوهغه خلك‌دافغانستان له خلکو سره ډیر نـژ دی تاریخی اوکلتوری علایق لری نو هره‌نارامی زوریدل اوبدبختی چه‌پد غه ځای‌کښی دهغه خلکو ته پیدا کیږی هرو مرو په‌افغانانوباندی اغیزه کوی او ممکنه نده چه په افغانستان کښی‌دهغه تاثرات انعکاس ونکړی·

افغانستان تل یواصل تائید کړی‌اوهغه‌زمونږد پښتنو اوبلو څوورونوملی‌آرزو ګا نو مـلاتړ دی‌داپه‌خپله‌په هغو خلکو پوری اړه لری‌چه دځان‌اوخپلی ایندی‌په‌باره کښی څه‌فیصله‌کوی اوڅه‌منی·

دافغانستان او پاکستان داختلا فونو دلری کولو دپاره دایران دپاچا دکوښښ په‌بر خه کښی‌بایدووایو چه دایران پاچا څمادصدارت په‌وخت‌کښی‌هم کوښښ وکړ چه ددواړو ـ هیوادو مناسبات‌ښه شی ·

ښایی دوی اوس هم دغه شان فکر ولری خو پدغه برخه کښی نه دهغوی له خوا هیـڅ ډول پیشنهاد وړ اندی شو یدی اونه زمونږله خوادغه‌شان پیشنهادشویدی ·

پوښتنه :

دوی ورځی پخوا ما کند هـار ولـید اوځینی هغه بلوڅان می ولید ل چه لـــــه بلوچستان څخه یی افغانستان ته‌پناه راوړیده دهغوی شمیر څه‌ناڅه دری سوه تنه دی‌دبوتو دهدایت په‌اثر چه خپل پوځونه یی له‌مری څخه مینګل ته‌سو ق‌کړیدی امکا ن شته‌دبلوڅو پناه‌راوړونکو شمیر زیا ت شی او س لکــه څنګه‌چه‌لیدل کیږی‌افغانی مقاما ت له‌پناه ـ راووړونکو سره مرسته کوی که چیری دهغو شمیر زیات شی ایا دملګرو ملتو دپناه وړونکو له‌اداری څخه به‌مر سته وغواړی ·

ځواب :هوالبته کله چی دبلو څو پنـــاه وړونکوشمیر زیا ت شی هغه‌وخت به‌مجبورو اوسو دغه موضو ع دغی اداری‌ته وړ اندی‌کړو خوتراوسه پوری مودغه اداره پد غی‌موضوع

باندی ندهخبره کړی.

دلیندی ۲:

دپښتو نستان دپیښورڅخه رارسید لی ــ خبروایی‌چه دتحر یك استقلا ل مشرښاغلی اصغر خان په پښتو نستا ن او بلو چستان کښی دپاکستان دحکو مت د اعمالو دغند نی په ترڅ کښی په‌لیا قت باغ کښی دپښتنواو بلوڅو په‌غو ښتوباندی دپاکستا ن د نظامی قواوو په وزو هغه حکومت ته سخت بد وویل‌اوزیاته یی کړه‌دپاکستان حکو مت دی چی د خپلـــو مظالموله لاسه‌یی په سوو نو بلو څ‌اوپښتانه افغانستان ته‌په هجر ت مجبور کــــړی دی.

اصغر خان وویل ــ دپاکستا ن د حکومت دغه ظالمانه اقدام به‌ډیری ناوړی‌نتیجی‌ورکړی اودبدعواقبو مسو ل به‌یی‌په‌خپله دغه حکومت وی هغه اخطار ورکړ چه پښتون او بلوڅ ولس اوهمد غه شا ن دپاکستا ن و لسونه‌به‌د پاکستانی حکو مت سره دد وی داعما لـــو حساب وکړی.

دلیندی ۲:

دپښتونستان له پیښور نه په راسید لـــی خبرکښی ویل شوید ی چی دجمعیت العلمـــای اسلام گوند مشر دپښتونستان پخو انی‌وزیر اعلی ښاغـــلی مو لانا مفتی محمود پـــه پښتونستا‌ن اوبلو چستا ن کښی د پاکستان دحکومت دمظالمو دغندنی په تر څ کښــــی وویل هغه حکو مت په دغوسیمو کښی یوځل بیاهغه مظالم تکرار وی چه د بنگله د یش ترجوړیدو پخوایی په‌بنگا ل کښی کــــړی دی.

ښاغلی مولانا مفتی محمود وویل بلوڅ اوپښتانه دپاکستانی مظالمو نه تنگ شوی‌او دظلم په خلاف یی ټو پك ته لاس کړی‌دی‌خو داحتمالی سختی جگړی مسولیت به پوا ز ی دپاکستان دحکومت پهغاړه وی.

بایدوویل شی‌چه‌دپښتو نستان په مختلفو سیموکی دحکو مت په‌خلاف ولسی مخالفت اود آزادی غوښتونکو له‌خوا مجادلی روانی دی اوددغه فعالیتونوله وجهی پاکستان ته ډ یـر مالی اوځانی تاوانونه رسید لی اورسیږی.

دلیندی۲:

(ددولت رییس اوصدرا عظم ښاغلی‌محمد داود دملکرو ملتو دمو سسی دعمو می منشی دوکتور کور ت والد هایم په عنوا ن دخپــل پیغام‌په‌تر څ کښی د ۱۳۵۳ کال‌دو ږی‌دمیاشتی په شپاړسمه نیټه دبلو چستان داندیښنی‌وړ حالاتو اوپه هغی سیمه کښی د پاکستا ن‌د حکومت له‌خوا دبیر حمانه ځپلوایزووژنوسیاست ته‌په‌تیره بیاپه بلوڅو باندی دپراخو اوعمومی بمباریوله کبله دبین المللی‌ټولنوخاصه‌پاملرنه رااړولی وه.

دپاکستان‌صدرا عظم ذوالفقار علی بوټـــو دملگروملتو دمو سسی دعمومی منشی‌په‌عنوان په‌ځوابیه‌لیك کښی دحقایقو په‌اړو لو سره‌پر افغانستان باندی یوړ بی اسا سه تو رونه ولگول چه ددولت رئیس اوصدرا عظم د ۱۳۵۳ کال دلیندی دمیاشتی دشپږ می نیټی دخپل پیغام‌په‌تر څ کښی‌هغه ردکړل او دبلو څود خلکو دخرابو حالاتو او دافغانستان‌اوپاکستان

ترمنځ دسیاسی اختلاف دمربوطو حقایقوپه باب یولړ مطالب شرح کړی‌دی.

ددولت دبناغلی رییس اوصدراعظم د پیغام متن

کابل : ۱۹۷٤ کال دنومبر ۲۲

د۱۳۵۳ کال دلیندۍ۱:

جلالتمآبا!

ماستاسو دجلالتما ب‌په عنوا ن ۱۹۷٤کال دسپتامبر دمیاشتی د(۷) نیټی دلیك پواسطه‌د هغی اندیښنی وړحالت ته دملګروملتودموسسی دغړوهیوادو پاملرنه‌راجلب کړه‌چی‌په‌دغی‌سیمه کښی‌سوله او امنیت چی افغانستان هم‌په‌هغی پوری‌تړلی دی سخت په خطرکښی ا چو لی دی.

نوموړی لیك څرنګه چی غوښتنه شوی‌وه‌د ۱۹۷٤ کال دسپتا مبر دمیاشتی دپنځه‌ویشتمی نیټی پـ۲٤ رسمی سند په‌تر ځ کښی دملګرو ملتو دډارالانشا له‌خوا دهغی موسسی غـړو هیوادونو ته‌وویشل شو.

افغانستان د ملګرو ملتو دیو غړی هیوادپه توګه خپله وظیفه‌ګڼله چی تاسو جلالتماب او ستاسو پواسطه‌دملګرو ملتو غړی هیوادونه اوټولی بین‌المللی ټولنی سولی اوامنیت‌تـه ددغه تهدید څخه باخبره کاندی .

افغانستان عقیده لری چی ټول‌غړی‌هیوادونه مکلف‌دی چی دملګرو ملتو موسسه له ټولـو حالاتوڅخه خبره کړی اودهغو حوادثودپیښیدو مخنیوی وکړی چی سوله ګډوډدی.

دافغانستان اندیښنه چی دنو موړی لیـك پواسطه په‌اطلاع ورسو له شوه دهغو ناوړو

عواقبو په‌نسبت ده چی بنا یی دبلو څودآزادی غوښتونکو پر ضد دپاکستان دحکومت‌دسیاست په‌نتیجه کښی مینځ ته‌راشی.دغه اند یښنه‌د بلوڅو دآزادی غوښتونکو په مقابل کښــــی‌د پاکستان دحکو مت له‌خوا دهوایی بمبا ریوپه ګډون دقوی د سیستماتیك استعمال څخــه وروسته چی دسیاسی مشرو عو غوښتنو دله منځه‌وړلو او دخپلوحقه ارزو ګانو پر ضـــد خپل مقاومت ته‌دوام‌ور کوی څر ګنــــده شوه.

له هغی‌څخه وروسته چه پاکستان نظامی قوه استعمال کړه او دزړو ښځو اوماشومانوپه ګډون‌په‌ډله ایزه توګه دزرګو نو تنو او خلکو دوژلودعمل‌مرتکب شو دبلو څو آز ادی غوښتونکو په غرونوکښی داسی ځایونو ته‌پناه یوړه‌چی دهستو ګنی وړنه دی‌چی‌څو له هغــه ځای‌څخه دخپلو حقه‌حقو قو لاس ته راوړلوله پاره‌مبارزه وکړی.

دپاکستان مخالفو ګوندونو او دبلوڅـــو سیاسی مشرانودبین المللی‌موسسولګه‌د ملګرو ملتو دبشرد حقوقو دکمیسیو ن داســـلا می جرګی ددارالا نشاء دسره‌صلیب اوهلال‌احمرد بین‌المللی موسسی‌او دبین‌المللی عمومی‌بښنی دموسسی(امنستی انټر نیشنل) پاملرنه دغه حالت ته راواړوله چه دبین‌المللی اطلاعاتی‌او نشراتی وسایلو په واسطه سره له دی‌چی‌د پاکستان دحکومت‌له‌خوا کلك سانسور لګول شوی وونړی وال له هغه څخه خبرشه‌ول.

دغه وخت وو چې دپاکستان صدراعظـــم دلومړی ځل دپاره دبلوخو آزادی غوښتونکوله پاره اولتیماتوم صادر کړ اواعلام یې وکړ چې کهچیری هغوی د۱۹۷٤ کال داکتوبر دمیاشتی تر۱۵نیټی پوری تسلیم نهشی ددوی پرضـــد بهسخت اوپراخه نظامي عملیات شروع شي . پهدی اساس وچې دافغانستان حکومت چـــی دقوی دزیات استعمال اوتهدید دسیاست لـــه ناوړو عواقبو ښخه خبردی مجبورشـــوچـــی د ملګروملتو دموسسې دمنشور دبشر د حقوقو دجهانی اعلامیی اودبشر دحقوقو دتړونونوله اصولو څخه دغه څرګند تیری ته ستاســـو دجلالتماب اودملګروملتو دغړو هیوادو پـــام راواړوو .

دپاکستان حکومت د۱۹۷٤ کال داکتوبـــر دمیاشتی دلومړۍ نیټی دلیك په واسطهچـــی ستاسودجلالتماب په عنوان دپاکستان صدراعظم لهخوا صادر شویو خپلی نظریی څرګندی کړیدی دافغانستان حکومت یوځل بیا خپلـــه وظیفه بولی چه داوسنی حالت په باب خپـــل نظروړاندی کړی .

دپاکستان حکومت دحقایقو دلاس ته راوړلو دپاره دبین المللی تحقیقاتو پراساس پیشنهاد دپاکستان پهکورنیو چارو کښی مداخلهګڼلی ده . که چیری دحقایقو دپلټلوپه منظـــور د بین المللی تحقیقاتو غوښتنه دیوه هیواد پـــه کورنیو چارو کښی دمداخلی په توګه وګڼلـــه شي نودغه کار به بی لهکوم شرط څخه دځینو هغوحکومتونو دسیاست دسپارلو سره برابروی چی دبشر حقوق نقض کوی . دبین المللـــی تولنو په واسطه دحقایقودتحقیق غوښتنهلومړی دبلوڅو آزادی غوښتونکو اودهغوی د سیاسی مشرانو له خوا شویده چی دافغانستانحکومت ددغی غوښتنی پوره ملاتړ کوی .

نوپس دخنداوړده څرنګه چی دپاکستان په لیك کښی څرګنده شویده چی دافغانستـــان دحکومت له خوادبلوڅو دخلکو ملاتړ دپاکستان دسیاسی خپلواکی اودخاوری دتمامیت پرضـــد یوه طرحه ده دښاغلی بوټو په مکتوبکښی ادعاشویده چی دافغانستان حکومت دپاکستان دخاوری په ستروبرخوباندی ارضی دعواوړاندی کړی ده . دغه ټول اعلام دافغانستان دحکومت په واسطه هیڅکله اوپه هیڅ سویه نه د ی شوی اودهیڅ یوی منبع پهواسطه ثابت کیدلای نشي.

دپاکستان حکومت پرافغانستان باندی لهدی کبله تورلګوی چی په پاکستان کښی دننه په سیستماتیکه توګه ددهشت اچولو اوخرابکاری عملیات ترتیب مساعدت اوتشویق کوی دغـــه البته حقیقت لری چی آزادی غوښتونکی دټولو هغو وسایلو په واسطه چی پهلاس کښی یی لری دپاکستان دحکومت سره جنګیدلی د ی خودغه حقیقت نهلری چی دافغانستان حکومت پههغه کښی کومه برخه لرلی ده. که چیـــری اجازه ورکړی شيچهدبلوڅو دآزادیغوښتونکو مجادله ددهشت اچولو په توګه تعبیر شي پس داسی ویل کیدای شي چی دنړۍ په بیلوبیلو سیمو کښی ټول آزادی غوښتونکی ، دهشت اچوونکی دی پههمدی اساس ټیك نه ده چـــی دیوی ملی داعیی سیاسی مشرانو ته دفیودال

دمشرانو خطاب وشي دحقايقو دلاس‌ته‌راوړلو په منظور يوازی بين المللي تحقيقات کولای شي‌چي حقيقت واضح کړی .

له بين المللي ټولني څخه غوښتنه ددی له پاره چي حقايق منځ ته راشي په‌هيڅ توګه يوفيوډالي طرزالعمل نشي ګڼل‌کيدای.دبلوڅو دخلکو مشری دبلوڅو دمنورينو او ځوانانو په لاس کښي ده، دپاکستان حکومت دخپل ليك په ترڅ کښي يادونه کوی چي دپاکستان دټولو خلکواساسي حقوق اوآزادی‌دهغه اساسي قانون پواسطه چي دپاکستان دټولو ايالاتو دنمايندګانو له خواپه ديموکراتيکه توګه‌مستقيما ترتيب اوتصويب شوی تضمين شويدی .

دبلوچستان منتخب حکومت چي د خلکو نمايندګي لری اودهغه ځای خلکو دنوروايالاتو په څيرټول هغه اساسي حقوق تضمين‌کړيدی لری .

خوپدی ځای‌کي‌بايد يونه انکارکيدونکي‌حقيقت يادکړو اوهغه دادی چي دبلوڅو اوپښتنو منتخب نمايندګان په غير قانوني توګه برطرف کړی شول اوزياتره يي اوس په زندان کښي ژوند کوی .

دپاکستان په ليك کښي افغانستان ته (دمنځنيو پيړيو ديودولت) په توګه اشاره شويده چي (په هغه ځای‌کښي د سياسي مخالفينو جسماني له منځه وړل يوه قاعده ده نه‌يوه استثني ، تيرکال يوشمير برجسته افغانان په‌دغه سرنوشت اخته شول اوله دغو جملوڅخه زياتره يي په‌کندوکښي بی له کومی محاکمي څخه په کړاونوکښي ژوند تيروی دغه وينادحقايقو فاحشه اړونه ده) . زه يقين لرم

چي تاسو جلالتماب خبرياست چي په‌افغانستان کښي د جمهوريت د انقلاب څخه وروسته دجمهوريت دمترقي نوی رژيم دله منځه وړلو دپاره دپاکستان په لمسون يولړ کوښښونه وشول چي خائنان ګرفتار اومجازات شول خوبی له محا کمي څخه هيڅ مجازات نه‌دی ورکړ شوی افغانستان دخپل هيوادپه کورنيو چارو کښي دپاکستان دمداخلي په مقابل‌کښي دتل له پاره دصبر اوتحمل څخه کار اخيستی دی .

دافغانستان په کورنيو چارو کښي دپاکستان مداخلي دهغو سندونو پواسطه چي دافغانستان دحکومت په‌لاس کښي دی په اثبات رسيدلی شي .

دپاکستان صدراعظم افغانستان (دمځنيو پيړيو ديودولت) په نامه يادکړيدی . دغه يادونه په رښتياچي دخنداوړده زه فکر کوم چي په آسياکښي خپله دپاکستان څخه پرته هيڅ کوم بل هيواد ددغسي لقب دپاره ښه شرايطو لرونکي نه‌دی . له‌هغه ځايه څخه چي حکومت په سيستماتيکه توګه دبشری حقوق اودخلکو فردی آزادی ترپښولاندی کړيدی ، له‌هغه ځايه چي ديموکراتيکي موسسي‌يوازی په نامه شته اوله هغه ځايه چي دعسکرو او پوليسو بيرحمي دورځني ژوندانه وحشتناکه حقيقت ګرځيدلی دی .

تباه کوونکي اونابود کوونکي جنګ چي‌اوس دبلوڅو دبي دفاع خلکوپه مقابل کښي روان دی دخلکو داساسي حقوقو اوبشری کرامت په مقابل‌کښي دپاکستان دحکومت له توهين څخه په‌ټکي رويي شاهد دی اوپه ځرګنده توګه

ثابتوی چی دهغه حکومت دغه راز اقدامات پـه هیڅ وجه دیوه عصری اودیموکراتیك حکـومت اعمال نشی گڼل کیدای .

ستاسو دجلالتمآب په عنوان د پـــاکستان دصدراعظم پهپیغام کښی یاده شویده چـــی (تیرکال یوسلو پنځوس زره تنه افغانی اتباعو پاکستان ته پناه وړی ده .)

دغه هم دحقایقو اړول دی دموضوع حقیقت دادی دغه افغانی اتباع افغانی کوچیان دی چی هرکال دیخنی په موسم درارسیدلو په وخت کښی دسیند دناوی دغاړوتودو سیموته مهاجرت کوی، دغه رسم اورواج یی دهغه وخت څخه تعقیب کړیدی چی دغه سیمـــی دافغانستـان جزوی .

کله چی ددوبی تاوده بادونه شروع شـــی دغه کوچیان لوړوبرخوته بیرته راگرزی .

دکوچیانو دژوندانه طرز دپاکستان اوسنیو واکدارانو ته پوره معلوم دی، لکه چی د دوی تیرواسلافو اوپه تیرو لس کلنو دورو کښی برتانوی مقاماتوتهمعلوم و، نوپسدپاکستـــــان حکومتپهدیښه پوهیږیچیکهچیری دپاکستان دمربوطو مقاماتو له خوامحدودیتونه نه وضـــع کیدل او دغو خلکو ته دهغوی له خواآزاراو زور ونی نه پیدا کیدلی نو دکوچیانوشمیربهپه عادیډولسرهلههغی اندازی څخهچیدپاکستان دصدراعظم په لیكکښی یادونه شویده پهعادی توگه ډیرزیات وایی .

که څه همدپاکستان حکومت پهدی وروستیو وختوکښی یوسپین کتاب خپورکړی دی چـــی دپښتونستان حالات آرام شویدی او هغه خلك چه دپاکستان دحکومت پرضدیی مبارزه کولـه تسلیم شویدی .

غواړم دوه مهم انکشافونه چی دسپین کتاب دادعابیخی ردوی تاسوته ورسوم .

لومړی : دپاکستان حکومت داولتیماتوم هغه پخوانۍ وعده چی داکتوبر دمیاشتی۱۵ نسیټه یی تاکلی وه ددوومیاشتو له پاره اوږده کړیده. ددغی مودی اوږدیدل پهښه توگه ښیی چـــی دنظامی عملیاتو اوهوایی بمباریو د پراخوالی تهدید دآزادی غوښتونکو دحقه حقوقو دلاس ته راوړلو دپاره دآزادی غوښتونکو په مقاومت کښی هیڅ ډول بدلون نهدیراغلی اودپاکستان حکومت چی داولتیماتوم دهغی مودی په دننه کی دخپل مرام په پرمختگ بریالی نـهشو مجبور شوچی په بلوچستان کښی خپلونظامی هدفونوته درسیدلوله پاره دخپل اولتیماتـوم دپاره یوه نوی نیټه وټاکی .

دوهم : پهدی وروستیو هفتو کښی دښځو اوماشومانو پهگډون دری سوه څلورڅلویښت تنوبلوڅانو دافغانستان خاوری ته پناه راوړی ده .

افغانستان ته ددغو خلکو راتگ دپاکستان دحکومت دظلم اوتشدد دپراخوالی اوزیاتوالی پهتیره بیا دبلوڅو پهخلکو باندی دهغههیواد دنظامی قواو زوراوزیاتی چی بلوڅان یی‌مجبور کړیدی خپلیکروندی اوکورونه پریږدیښیی.

له بلی خوادپاکستان حکومت دبلوڅـــو د مجاهدینو له پاره عمومی عفوه اعلام کړی ده اودخپل سپینکتابپه ویشلوسرهپهبلوچستان کښی حالات بیخی عادی څرگندوی اوله بلـی

خوادخپل اولتیماتوم موده ددوومیاشتو له‌پاره اوږده کوی .

دپاکستان دحکومت په‌ابلاغیو کښی دغه خرګندتضاد دغه‌کار تائیدوی چی د پاکستان دنظامیانو پرضد دبلوڅو دمجاهدینو په‌مقاومت کښی دپاکستان دادعا په‌خلاف هیڅ‌ډول کموالی نه‌دی راغلی .

داولتیماتوم دمودی اوږدیدل او افغانستان ته دبلوڅودپناه راوړونکو مهاجرت په دی‌باره کښی دافغانستان دادعا ټیټ‌کیدل بیخی ثابتوی اودبلوڅو دخلکو اودپاکستان دحکومت ترمنځ دجنګ ددوام په باره کښی دافغانستان‌اندیښنه تصدیق‌کوی .

دغه رازپه څرګنده توګه دغه‌حقیقت تائیدوی چی دبلوڅو دبیګناه خلکو پرضد دهغه‌حکومت له خوا په‌ډله ایزه توګه دخلکو وژل اودناوړه اوبیرحمانه سیاست تطبیق کول ورځ په‌ورځ دحالاتو دخرابیدو موجب ګرځیدلی دی .

دبلوڅو بشری اوسیاسی حقوق یی ترپښو لاندی کړیدی اوزمونږ په سیمه کښی دسولی او امنیت دپاره یی یوخطر منځته راوړیدی.

دغه پیښی ښیی چی افغانستان باید تاسو اوستاسو له‌لاری دملګروملتو دغړو هیوادو او بین المللی ټولنو ته په بلوچستان کښی له‌دغه ناوړه حالت څخه خبردرکړی وای اونه یی پریښودلای چی دپاکستان دناوړه پروپاګند دپنه‌ی پردی څخه حقایق له سترګوپټ‌کړی.

پردی اساس د۱۹۷٤ دسپتامبر د میاشتی داوومی نیټی دخپل تیرلیك مندرجه مواد بیا تائیدوم اوهیله لرم چه د پاکستان حکومت دبلوڅو دآزادی غوښتونکو پرضد دقوی له استعمال څخه چی داولتیماتوم په‌ذریعه یی تهدید کړیدی ډډه وکړی هیله ده چی ستاسو جلالتمآب زمونږ زیات احترام ومنی .

محمد داود

دلیندی ۱۰:

دفرانسپرس نما ینده د راولپنډی نه‌خبر ورکړی دی چه دپاکستان دحکومت مخالف ګوند یعنی دملی عوامی ګوند څلورتنه مشران دلیندی په پښپږمه نیټه دلومړی ځل دپاره دوی دبند نه شپاړس میاشتی وروسته محکمی ته بیول شوی دی.

دغه مشران دبلو چستان پخوانی ګورنر غوث بخش‌بزنجوایالتی پخوانی صدراعظم عطاالله مینګل خیر بخش مری اوسلطان محمد مینګل دی.

داڅلورتنه به دغلطو اتهاماتو په تورونو محاکمه کړی شی.

دفرانسپرس نماینده ویلی دی‌بلوڅی‌مشران چه دبند نه مخکښی یی‌دپاکستان دتش‌په نامه دیموکراسی باندی کلك انتقاد کړی‌وو په ۱۹۷۲ کال کښی په سیاسی تور او دغه ادعا چه دپاکستان دکتهو په ضدراپورته‌شویدی دپاکستان‌دحکومت له خوا بر طرف شوی وو خودپاکستان حکومت دشپاړ سو میاشتوبی محاکمی بندنه وروسته دغه دی‌دوی دمدنی جرایموپه تورو نو محکمی ته بیولی دی.

دفرانسپرس نماینده زیاتوی چه‌ددغو کسانو دمحاکمی غونډی دبنګله دیش له بیلتون‌نه وروسته دبلوچستان په باره کښی دحکومت

دسیاست له مخې چه ددغه سیاست مقصد د حکومت ضد مخالفینو او مبارزینو دمجبورولو اوله غرونو څخه راښکته کیدو اودپاکستان حکومت ته دتسلیمیدلو لەلاری دبلوچستان دلانجی دپاره دحل دلاری موندل دی.

دپاکستان دحکومت ددغه سیاست سره دنظامی قوی استعمال هم یوځای دی.

دفرانسپرس نماینده ویلی دی چه هیله کیږی چه دملی عوامی گوند دمشرانو محاکمه په څو راتلونکو او نیوکښی په پنجاب یا کوټه کښی پیل شی دغه څلور تنه له دی ویریږی چه محاکمه بەیی پەعنعنوی ډول وشی او دملوك الطوایفی سردارآن او مشر کسان چه دی ته مجبور کړی شویدی دحکومت او دخلکو دگوند ملاتړوکړی اوددوی پەخلاف شاهدی ورکولوته مجبورشی. ویل کیږی چه دملی عوامی گوند مشران دعصری محاکمی غوښتونکی دی چەپه خپل واك اوپرتەدقیود وتخه له ځانه دفاع وکړی شی.

دلیندی ۱۱:

درویتر نماینده له اسلام آباد څخه خبر ورکړیدی چه دبلوچستان برطرف کړیشوی صدراعظم بناغلی سردار عطاالله مینگل ویلی دی چه دپاکستان حکومت دده له نیولو یوکال په خوا کوښښ کړیدی چه له ده اودملی عوامی گوندله نوروبندی کړی شویو مشرانو سره دبلوچستان دمسئلی دسیاسی حل په باره کښی خبری وکړی ده وویل. چەحکومت پەدغو کتنوکښی هغوی تەدڅینو شرایطولەمخی ددوی دخوشی کولو پیشنهاد وکړ اوکله‌چه

دوی دحکو مت پیشنهاد ونه مانەدپاکستان حکومت په جلا جلا بند یخانو کښی دهغوی دبند امر صادر کړ.

مینگل ضمنا وویل چه دپاکستان دقانون پخوانی وزیر عبدالحفیظ پیرزاده دفدرالی حکومت په نمایندگی پشنهادکړی ووچه دوی دی په حکومت کښی برخه واخلی.

ده وویل چه مونږ ته پیشنهادشوی ووچه په بلوچستان کښی یوائتلافی حکومتجوړکړو. درویټر نماینده څرگنده کړیده مینگل دغوث بخشس بزنجو اودملی عوامی گوند دنورودو وتمخصیتونو یعنی دسردار خیر بخشس مری او سلطان محمد مینگل په ملگرتیا سره پەلاهور کښی دپاکستان دستری محکمی په یوځانگه کښی تر تحقیق لاندی نیول شویدیچه ددوی څلورواړو بند قانونی بڼه غوره کړی .ددوی څلورواړو د څوورڅنیخیرنیپه مودەکښیویلی دی دهغو تورونو په خلاف چه دپاکستان حکومت دهغوی دمحاکمی دپاره لگولی دیددوی دجنایی جرایمو پەاثرندینیولشوی دپاکستان دحکومت هدف چه په بلوچستان کښی یی دملی عوامی حکومت له برطرفی‌نه اوه میاشتی وروسته دهغوی‌امرصادر کړیدی. داووچه دوی سیاسی روغی مجبورتەکړی.

درویتر نماینده ویلی دی دبلوڅو دمشرانو ادعاوی دپاکستان دحکومت دسختی اندیښنی سبب شویدی.

دلیندی ۱۳ :

دالمان دخبر رسونکی آژانس نمایندەله اسلام آباد څخه خبر ورکړیدی چەدملیعوامی

ګوند مشر خان عبدالولیخان عقیده لری ددی دپاره چه پاکستان له تباهی څخه بچ‌شی‌باید دپاکستان دحکومت له‌لاس څـــخه اختیارات واخسیتل شی . ده ددغه آژانس له نماینده سره‌ده مرکی په ترڅ کښی اخطاروکړ‌ی‌ده‌ی‌چه ممکنه ده داسی حالات پیدا شی چه دحکومت مخالفین له خان څخه ددفاع دپاره وسلی ته لاس‌کړی اوله وسله والو پوځونو څخـــه استفاده وکړی.

دملی عوامی ګوندمشروویل: همدااوس په پاکستان کښی دیموکراسی بیخی له مینځه تللی ده . ده توروولګاوه چه‌دپاکستان‌دحکومت له خوا په پاکستان کښی په تیره بیاپـــه بلوچستان او پښتو نستان کښی نیول، جسمی ځورولو اوسیاسی قتلونو عمومیت‌پیداکړ‌یدی. ده پخپله حکومت دځان په خلاف په شلوړ شله کوښښ تورن کړ‌عبدالولیخان وویل: سره ددی چه حتی خلك هم پدی پوهیدلی دی‌چه دپاکستان حکومت به‌په دیموکراتیکو وسایلو سره له قدرت څخه ونه لویږی.

دی پخپله دحکومت په خلاف سیاسی مبارزی ته دوام ور کوی. ده وویل په پاکستان‌کښی حتی یوه مخالفه ورځپاڼه نده پاتی‌شوی اونور جراید هم دمخالفو ګوند ونو په‌باب له‌پټی‌خولی څخه کار اخلی.

عبدالولیخان وویل خلك دپاکستان‌دحکومت په دیموکراسی هغه وخت یوه شول چه‌حکومت پدی وروستیو وختو کښی په دغه‌ایالت کښی دبلوچستان حکومت اوددغه ځای پارلمان چه اکثریت یی درلود بر طرف کړ.

دلندن نه‌دبی‌بی سی یوخبر وائی چه‌دګاډین په نامه مشهوری انګلیسی ورځپانی په اسلام آباد کښی دخپل نماینده له قوله لیکلی دی چه په پاکستان کښی دپارلمان‌دیموکراسی حکومت هیر کړی شوی دی اوحتی دپاکستان حکومت پخپله کله ناکله اعتراف کوی چه دیموکراتیك پارلمانی حکومت له ماتی سـره مخامخ شویدی.

دګاردین ورځپانی وایی چه دپاکستان د مخالفو ګوندونو مشران دساختګی تورونو په اساس بند او محاکمی ته راکښل شویدی. مخالف ګوند ونه اوس ددغی مو ضو ع‌په‌مطالعه بوخت‌دی چه دتل دپاره پارلمان پریږدی.

دګاردین دورځپانی په عقیده سیاسی او اقتصادی بحرانو نو اودتربیلا دبند د ماتیدو وپیښی دپاکستان داقتصا دی‌پر مختګ‌امیدونه هم داوبودسرځګ ګرځولی دی .

دلیندی ۱٤ :

دروېتر نماینده له اسلام آباد څخه خبر ورکړی دی چه دپنجاب ستری محکمی دلیندی په ۱۲ خپل تحقیق ته دعوامی ملی دحزب دځلورو لیډرانو د مسئلی په باره کښـــی او داچه آیاددوی بندی‌کول قانون وواو که نـــه خاتمه ورکړه .

دمحکمی په جریان کښی چه پنځی ورځی‌نی دوام درلود دغه ځلورو لیډرانو شاهدان‌وړاندی کړل. دغه ځلورو تنو چه ښاغلی عطاالله‌مینګل دبلوچستان سابق صدراعظم اوښاغلی غوث بخښی بزنجو دبلوچستان بر طرف شوی‌ګورنر هم‌پکښی شامل دی‌ویل دی‌چه‌د پا کستان

حکومت څکه ددوی دنیولو امروز کړی چه دوی دسیاسی مصالحی دپاره مجبور کړی.

دغه لیډران چه له ډیری مودی راهیسی بندیان دی ویلی دی چه دوی ته وعده ورکړ شوی وه چه که چیری دوی په بلوچستان کښی دیو ائتلافی حکومت له تعشکیل سره چه په هغــه کښی به دخلکو ګو ندهم شامل وی موا فقــــه وکړی دوی به له مجسمه خلاص شی او ټول هغه اتہا مو نه چه په دوی باندی لګول شوی دی بیرته به واخیستل شی اوله منځه به یـوړل شی. خودوی حاضر نشول چه دپاکستان د حکومت دفشار او تعجیزیه اثر دخلکودنفعو په خلاف سیاسی معامله وکړی.

دلیندی ۱٤:

زمونږ دپښتونستانی او بلوچستانی ورونو حاجیانو لومړی کاروان په شپږو سوو پسونو کښی وړمه ورځ ترغرمی وروسته دسرحدونو دچړوله وزارت څخه دحج دفریضی په ځای کولو په نیت دکعبی شریف په لورو خوځیده. دحج دفریضی داد اکولو دپاره دپښتونستانی او بلوچستانی وروڼو څخه ۲٦۱ تنه سوو کال له افغانستان څخه بیت‌الله شریف ته تخــی چه پنځوس تنه به بی دهوا اودوه سوه یوو لس تنه به یی دځمکی له لاری ولاړشی.

دکعبی شریف په لوردحاجیانو دلومړی کاروان له روانیدو نه مخکښی دقرآن پاك څـومبارك اینونه ولوستل شول او وروسته بیادسرحد ونود چار ودوزارت معین ښاغلی عبدالهادی مځمل دیوی وینا په ترڅ کښی وویل: افغانستان

دپښتونستان اوبلــوچستان له ولسس سره دورور ګلوی نه شلیدونکی دینی تاریخی او کلتوری اړیکی لری لدی امله دافغانستان جمهوری دولت اوخلك له خپلو ورونږ سره له هیڅ ډول مادی اومعنوی مرستو څخه سرنغړوی تاســو ښاغلو حاجیانو دحج دفریضی داداکولـــو دامسانتیا ؤبرابرول دهمد غو معنو ی مرستوله جملی څخه ګڼل کیږی چه جمهوری دولت یی تل د پښتنو او بلوڅو له ننګیالیو خلکو سره کـوی هیله ده چه په بیت الله شریف کښی دلوی خدای (ج) په دربار کښی ستاسو دملی خپلواکی غوښتنی دعاوی قبول شی.

مقابل کښی ښاغلی مولوی ظاهرشــــاه د حاجیانو په نمایندګی دپښتنو او بلوڅو خلکو سره دافغانستان دجمهوری دولت او دافغان اولسس دهراړ خیز ومرستو څخه شکریه؛ کړه اودملی مشرپه لار ښوونه یی دافغانستا ند جمهوری نظام دبقا اودافغان اولسس دژیاتی هوساینی هیلی څرګندی کړی.

دلیندی ۱۷ :

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم خاص نماینده ښاغلی محمد نعیم دچین دولـ ی جمهوریت په بلنه دلیندی په‌شپا ړسمه هغه دوست هیـواد ته مسافرت وکړ.

ښاغلی محمدنعیم دچین دصدراعظم مرستیال ښاغلی لی هسین‌نین په هغه میلمستیا کښی چه ددوی په ویاړ شوی وه په خپل بیان کښی دنړ رومطالبو په ضمن کښی داسس ووبل: دافغانستان جمهوریت کلکه عقیده لری چه

بايددهيواد وترمنځ اختلافونه دخبروله لارې او دروغي جوړې په وسايلو سره حل‌شی دملتونو دسرنوشت‌دازادانه ټاکلو دانکارنه کيدونکی حق ته به درنه سترګه وکتل شی چه‌داستعمار دبقاياودله منځه وړلوله لارې دبشری کتلـو دحقه حقوقو دژوندی کيدو دباره کلك اوعملی اقدامات وشی.

جلالتماب خبردی چه دښتنو اوبلو شوخلکو دآيندی به‌باب زموږدهيواد او با کستـــــان ترمنځ روابط کې کيجن‌دی. دافغانستان حکومت دزړه‌له‌کومی هيله لری چه ددواړو هيوادترمنځ دغه‌سياسی‌اخلاف دروغی‌جوړې له لارې اوبه دوستانه‌فضا کښی زموږترمنځ‌حل‌شی‌اوبه‌سيمه فضا کښی زموږ ترمنځ حل شی اوبه سيمه کښی يوه دايمی سوله تامين شی.

دلیندی ۲۲:

دمخالفو ډلو مشرانو دنيشنل عوامی بارتی دليډرانو به شمول ديومطبوعـــاتی کنفرانس به‌ضمن به‌اســلام آباد کښی وو يـــــــل چه دباکستان نظامی قواوی دهغه شديدوامنيتی ترتيباتوله‌وجهی يی‌جه‌په د ی ورو ستينيـو وختونوکښی نيولی‌دبزګرانودتګ راتګ‌څخه‌ديو کنی نه بل کلی ته مخنيوی کوی.

هغوی به همدی شان ويلی دی جـــــه دبلوجستان آزادی غوښتونکی خبلوفعاليتونوته دوام ورکړی اوبه ورستنيو ورځوکښی ئـــی دباکستان دنظامی قواوو يو هليکوبتر هــم راغورزولی دی.

دحکومت دمخالفوډلور هبرانو زياته کړيده جه دوی دغه مطبوعاتی کنفرانس خکه تشکيل کړی دی جه دباکستان دحکومت دممانعتو نو له کبله دوی په ملی اسامبـله کښی نشی کولای دبلوجستان براوضاعو بحث وکړی.

دلیندی ۳۰:

دبی‌بی‌سی نماينده په اســــلام آبـا د کښی دباکستان دصدراعظم په وينا باندی چه دهغه هيوادد مشرانو به جرګه کښی يی کــــړی دتبصره په ترڅ کښی ويلی دی ــ جه به‌ښکاره ډول دباکستان حکومت په پای کښی دمخالفو ګوند ونود مشرانو ددغه دريځ سره به يوه عقيده شوی دی جه دبلوجستان‌لا نجی‌يواځی دسياسی لاری حل کيدی‌شی. دغه نماينده‌ويلی دی جه دبلوخو مشرانو به ځرګند ډول‌دديمو کراسی اعاده اوله بندنه ټولو سياسی ګوندو نود مشرانو خوشی کيدل دمطبوعاتو دآزادی تضمين او به‌بای کښی خبلی وظيفی تــــــه د بلوچستان د بخوانی صدراعظم بناغلی‌مينګل بيرته راتګ غوښتی اوويلی ئی دی جه پرته لدی به دپاکستان دحکومت سره دخبرومېزته کښيننی. لکه جه معلومه شويده دپاکستان حکومت اعتراف کړيدی چه ددی مسالی دحل لارله زورنه کاراخستل ندی.

حکومت همدغه راز ويلی دی جه‌په‌باکستان کښی هيڅ خارجی قدرت لاس نه‌دی.

دبی‌بی سی نماينده نظريه څرګنده کړيده کوم شی چه بايد وويل‌شی‌دادی‌جه‌دبلوجستان حالت نوی اوکړ کيجنی مرحلی ته ورداخل شويدی.

بی ګناه خلك وژل کيږی اودخلکو ګولد هغه کوی‌جه حالات دزورپه استعمال او دويری

له لاری کرارکړی‌او ددغه سیاست په نتیجه کښی بلوڅ افغانستان ته‌په پناه وړلومجبوره شویدی·

دلیندی ۳۰:

دا کونومنیست په نامه مشهوری انګلیسی‌مجلی په‌خپله یوه وروستی ګڼه کښی د بلوچستان په حالاتو باندی دیوی تبصری په ترڅ کښی لیکلی دی چه بله مهمه یعنی دپناه وړونکو لانجه تیره میاشت هغه وخت پیدا شوه چه څه ناڅه دمری دقبیلی دری سوه تنه غړی دبلوچستان له ګډوډی نه‌ډک ایالت افغانستان ته وتښتیدل·

هغی قصی چه دمری دغه پناه وړونکی‌یی دپاکستان دارد ودمرګ ژوبلی په باره کښی کوی دغه‌مستقل‌رپوټونه تائیدوی چه دپاکستان پنځه غونډه عسکر دالوتکو په ملاتړ له‌خپلو عرنیو سنګرونو څخه دبلوڅانودآزادی‌غوښتونکو په ایستلوبو خت دی·

که څه هم دبلوچستان دعملیاتو په باره کښی دحقایقو ترلاسه کول‌سخت کاردی ځکه په پاکستان کښی سخت

سانسور شته هغه څه‌چه انکارتری‌نشی‌کید ی دادی چه دپاکستان حکومت داکتوبرد میاشتی له‌اعلامیو سره‌سره جه‌دپاکستان دحکو مت په خلاف دبلوڅانو دوریشت میاشتنی مبارزی‌پای ته‌رسیدلی دپاکستان اردو لاتر اوسه پوری‌د آزادی غوښتونکو له سخت مقاومت سره مخامخ دی ·

دغی مجلی زیاته کړی جه‌د پاکستان اردو خبل‌پام‌د مینګل قبایلوته جه‌یوه بله سترهاو جګړه‌ماره قبله ده اړولی‌ده اودوی ته یی التیماتوم ورکړی‌دی جه ددسمبرتر پنځلسمی نیټی‌پوری تسلیم‌شی ·

که‌جیری مینګل هم‌به‌مری قبایلو پسی افغانستان ته‌پناه‌یوسی دغه‌کارد افغانستان حکومت ته‌یوبل معقول او نوی عذرور کوی‌چه دبلوچستان اودشمالی لویدیز صوبه سر حد یعنی پښتنودخلکو دخود ارادیت دحق په باب جه‌زیاتریی به افغانستان‌کی ژوندکوی خپلو غوښتنوته زوروړکړی ·

دغه غوښتنی له‌هغه‌وخت نه چه برتانیه په ۱۹٤۷ کال‌کی دهندله نیمی‌وچی‌نه‌ووتله‌راپورته شوی او تراوسه پوری‌دوام لری او بدغه‌لاره کی دپښتنو اوبلوڅوخلکو فعالیت بدغودواړوسیمو کی سیاسی حالات‌ګډوډ کړی دی د ۱۹۷۳ کال په‌فبروری کی‌دبلوچستان دایالت حکومت چه‌د ملی‌عوامی ګونداکثریت به‌لاس کی ؤدپاکستان دحکومت له‌خوا برطرف‌کړی‌شواودشمال‌لویدیز صوبه سرحد حکومت جه‌هغه‌هم دملی عوامی ګوندبه لاس‌کی‌ؤ سملاسی داحتجاج په توګه استعفاءوکړه ·

د بلوچستان بخوانی ګورنراو ایالتی صدراعظم‌ښاغلی بزنجو او ښاغلی‌مینګل له ښاغلی مری‌سره‌د ۱۹۷۳ کال داګست‌نه‌راهیسی په‌بندی خانه‌کښی ژوندکوی ·

اکونومیست لیکی چه‌بدی‌تر تیب سره به‌حالات ترهغه‌وخت پوری کړ کیچن پاتی‌شی جه‌دپاکستان حکومت دسیاسی حل‌یوه لاره‌ومنی اودهغی‌معنی دملی عوامی‌ګوندمشر ولی خان په ګډون‌دمخالفو ګوندونو له‌مشرانو سره خبر ی

کولدي ·

مجله په پای کی زیاتوی چه په بلوچستان کښی کورنۍ جگړه روانه ده هرهشپه دکوټی شاوخوا غونډی د آزادی غوښتونکو په سنگر ونوباندی د پاکستان دپو ځی قواؤ دسختو یر غلونو په اثر لړزیږی که څه هم هیڅاد جگړی په سیمه کښی چاودنی ندی شمیر لی خوپه وروستیو شپـو میاشتو کی دپاکستان په بیلو بیلو ایالاتو کی څه ناڅه دری سوه چاودنی شویدی ·

که څه هم پاکستانی مطبوعاتو په بلوچستان کی دغو حالاتو ته په بی اعتنایی سره کتلی دی او دهغو خبرونه نه خپروی خو حقیقت دادی چه نوره نړۍ ښی کولی د پاکستان دمطبوعاتو په شان پدغو پیښو باندی چه ورځ په ورځ لا پسی خرابیږی او سترتهدید پیداکوی سترگی پټـی کـړی ·

مرغومی لومړی :

ددولت بناغلی رئیس او صــــد ر ا عظـم فرانسیپرس له نماینده سره دیوی مرکی په ترڅ **کښی دپښتو نستان د مسئلـی په باره کی** وفرمایل :

پوښتنه :

لکه څنگه چه دپاکستان له نظره لیدل کیږی تاسی له ځینو مذهبی ډولنو سـره ستو نزی لری خو کله چه انسان کابل ته راشی دغـــو ستونزو درجه شك ته رسیږی · دموضوع حقیقت څه دی · په عمومی توگه آیافکر کوی چه اسـلام او چتیکه پرمختیا یوځای امکان لری ؟

ځواب ــ دپاکستان دواکمنو په نظر کښـی چه دهغه د خلکو عقیده نه منعکسه کوی هیڅکله د افغانستان په نسبت حقیقت او ښه نیت نه درلود

او نه یی لری ·

نو نه یوازی پدغه مساله کی بلکه زمــو نږ دهیواد په زیاترو مسلو کی په خپلو غولوونکواو له حقیقت څخه لری تبلیغاتو سره کــوښښ کوی چه په هرهسویه او وسیله چه ممکن و ی زموږ دوطن په نسبت ذهنیتو نه گډوډ کړی ښه شوه چه زموږ دوطن ته راغلی او له نژدی څخه مواقعیت ولید د پرمختیا او اسلام په باره کی بایدخرگنده کړم چه داسلام حقیقی فلسفــه د پرمختیا خنډ نه وه اونه ده :

پوښتنه :

غواړم له پاکستان سره دروابطو په باب چه مهمه اومشکله موضوع ده پوښتنه وکړم · له ۱۹٤۷ کال راهیسی په نیمه وچه کی ددغی سیمی داقتصادی پرمختیا په ځای د جگړی او تسلیحاتو په لاره کښی زیاتی پیسی لگول شوی دی خوله همغی نیټی څخه تر ننه پوری د ښگله دیشـــ له خپلواکی پرته هیڅ بدلون ندی راغلی · سختــه بـریښی چه په کشمیر کی داوربند په کو ښه کی بدلون راشی · دغه راز سخته بریښی چه د نړیوو رنځو دکړښی په باب پوښتنه وشی سره ددی چه دغه سرحدی کرښه دافغانستان او پاکستان ترمنځ فوق العاده مصنوعی بلله کیږی حتی په بلوچستان کی هم احوال ډیر زیات ښه شوی دی زه داکتوبر په میاشت کی کوټی ته تللی وم او فکر کوم چه ښاغلی بوټو پدغه ځای کی ورځ په ورځ له کمو ستونزو سره مخامخ کیږی · ښاغلی **بوټو تاسی دسملی دتړون په شان دیوه تړون** دلاس لیك کیدو پیشنهاد کړیدی چه دلاس لیـك کوونکو په کورنیو چاروکښی دلاس نه وهلـــو

اوددواړوهیوادو ترمنځ دټولولانجو حل زړی وی اوکه نوی دخبروله لاری اتکل کوی .

آیاتاسی حاضر یاست دغه شان تـــړون لاسلیک کړی؟ په عمومی تو گه له پاکستـــان سره ستاسو دروابطو په باب په تیره بیامسکو ته دبشاغلی بوټوله سفر اونیمی وچی ته دهنری کیسنجر له سفرڅخه وروسته ستا سی نظـــر څه دی ؟

داسی بریښی چه دافغا نستان او پاکستان ترمنځ روابطو کی په ځوورو ستیو اوو نیو کښی کراری پیداشوی ده. آیا داحقیقت لری او که محضی یوخیال دی ؟

ځواب ــ دا چه اعتراف کوی دوپورته نښ په نامه سرحدی کرښه فوق العاده مصنوعی ده په خپله یو مسلم حقیقت څرگندوی یـــوا زی دکوټی دښارلیدل ددی دلیل نښی کیدی چه د بلوڅانو مجادله کمزوری شوی او یاپای ته رسیدلی ده تصور کوم ملی مجاد لی داسی شی ندی چه ویرژر او په آسانی سره پای تـــه ورسیږی . دښاغلی بوټو له خولی څخه دغــه شان تبلیغاتی پیشنهادونه او ویناوی یری اوریدل شوی او اوریدل کیږی خو حقا یـــق له تشو تبلیغاتو اودحقایقو له کتوو لـــو پرته نور څه ندی . تراوسه پوری داخبارو نو اوراډیو دتبلیغاتو له لاری پرته رسما دغه شان پیشنهاد مونږ ته ندی رارسیدلی لکه څنگه چه بیابیا مووبیلی او بیا یی هم وایم چه مونږ لـــه پاکستان سره له هغی یوازنی سیاسی قضیی پرته چه هغه دپښتنو اوبلوڅو خلکو سرنو شت دی بل اختلاف نه لرو دروغی جوړی له لاری ددغی قضیی شرافتمندانه او عادلانه حل زمونږ دزړه له کومی هیله ده امیدلرم دپاکستان صدراعظم په حقیقتونو او واقعیتونو باندی ستر گی پټـــی نه کړی .

پوښتنه :

آیا په مساعدو شرایطو کی حا ضـــر یاست له پاکستان سره خپل اختلا فونـــه د خبروله لاری حل او فصل کړی ؟

ځواب ــ مونږ بیابیا ویلی دی چه د خبـــرو د پاره چمتو یو پدی شرط چه په هغو کی د واقعیت په برخه کی ښه نیت موجودوی اوقیدو شرطونه وی افغانستان یوسوله دوست هیواد دی. فکر کوم چه دنړی ددغی سیمی دهوسایني او آرامی د پاره بهله سولی څخه بل ښه شی نه وی. زما په عقیده هغه پیسی چه دفقیروهیوادو دتسلیحاتو په لاره کی لگول کیږی که چیری د پر مختیـــا اوابادی په مقصد ولگولی شی دسیمی اودنړی دسولی په خیر به وی .

پوښتنه :

د پښتونستان دپروبلم په باره کښـــی څه فکر کوی آیا تصور کوی چه دغه قضیـــه دخبرو اومفاهمی له لاری حل شی ؟

ځواب ــ پاکستانیان تل دپښتو نستـــان مسله دواقعیت په خلاف تبلیغ کوی. مونـــږ اساسا دپښتنو او بلوڅو خلکو دپاره دسرنوشت دټاکلو دحق پیژندل غواړو اوغواړو له پاکستان سره دهغوی مسئلی دهغوی د هیلی سره سم حل شی. ښه به داوی چه پاکستان دهغـــو ی مشرانو سره خبری اومفا همه وکړی مـــونږ د شرافتمندانه حل له لاری پرته چه دپښتنو او بلوڅو خلکو دهیلو سره سم وی بله هیله نه لرو .

دمرغومی لومړۍ :

دجامعة العلماء اسلامي عمومي منشي ښاغلی مفتي محمود پدغه باره کې چه دپاکستان حکومت يې ومنی په بلوچستان اوپه شمال لويديز ايالت کښې ديداکنريت او مقنن يوحکومت جوړشي شك او ترديد څر ګند کړی اود پاکستان دحکومت دغه خبره يې په کلکه رده کړی‌چه دسياسی استقرارد تا مين په‌مقصد له مخالف ګوند سره دخبرو بيا پيل کيدو دپاره په‌بلوچستان‌کې او سنې مشکل حالت مناسب ندی ·

ښاغلی مفتي‌محمود وويل د پاکستان دحکومت پەويناکی څرګند تناقض شته څکه دی له يوی خوا پەهغوی باندی د دښمنی تور لګوی‌او له‌بلی خواله هغوی‌څخه غوا ړی چه باثباته سياسی حالت پيدا کړی ·

دمتحدی ديمو کراتيکی جبهی عمومی منشي پروفيسور غفور احمد هم‌دپاکستان دحکو مت په‌پيشنهاد کی هر ډول صميميت رد کړ ی او ويی ويل دپاکستان‌حکومت‌دسيا سی حل يوی‌لاری ته‌درسيدوپه لورټولی لاری تړ لی دی ·

دغه راز ده وويل ، چه حکومت اجازه نه ورکوی دبلوچستان پەباب د مخالفينونظر يی اوپيشنهادونه په اخبارونو راديو اوتلويزيون کښی خپاره شی ·

د بی‌بی‌سی نماينده تبصره کړی ده چه‌دغه شان وينا وی دامعنی لری چه دحکومت‌مخالفان دپاکستان له صدراعظم سره دبلو چستان په‌باره کښی زيات اميد نه لری او يوا زی په‌هغه‌صورت کښی ددغه‌کار دترسره کيدود پاره چمتودی له‌بندخخه د مخا لفو سيا سی مشرانو دخوشی کيدو دمطبوعاتو د آزا د ی اوپه بلوچستان او پښتونستان‌کښی‌داکثر يت دحکومتونو دبيرته راتګ پەګډون دديمو کراسی داعاده کيدو پەباب دهغوی پخوا نی پيشنهادونه اونظريات ومنی ·

دمرغومی ۲ :

دلوی‌اختر پەمناسبت ددولت ښاغلی‌رئيس او صدراعظم‌دنورومطالبو پەضمن کی‌داسی وفرمايل:

يوځل بياګرانو وطنوالو اودنړی ټو لــو مسلمانانو اوپښتنو او بلوڅو ورونو ته چەد خپلو حقه حقوقو دلاس ته راو ړلو په لاره‌کی په ايثار او فداکاری بوخت دی دزړه‌له کومی ددغه نيکمر غه لوی اختر مبارکی وايم اوددوی دملی هيلو په سر تەرسيدو کی ددغو ورونو دبريالیتوب هيله لرم »·

دمرغومی ۷ :

د پښتنو او بلوڅو مشرانو ددولت دښاغلی رئيس اوصدراعظم په نامه په پيغا مو نو کی دخپلو قومونو په نمايندګی دبختور لـــو ی اختر مبارکی ويلی ده ·

د رارسيدلی خبر له مخی دپښتو نستان اودبلوچستان ټولو بلوڅو او پښتنومشرانو اوپه افغانستان کی د پښتونستان اوبلوچستان اوسيدونکو پښتنو او بلو څو مشرانود خپلو خلکو په نمايندګی په رالیږلو پيغا مونو کی دملی مشر ددولت رئيس اوصدر اعظم‌ښاغلی محمدداؤد دحضور د مرکزی کميټی‌او کابينې غړو اوټولو افغان ولس ته د نيکمرغه لــوی

اختر په مناسبت مبارکی ویلی اودافغانستان دزیاتی‌تر قی او افغان ولس دزیا تی‌هوساینی هیلی یی څر گندی کړی دی ۰

دمرغومی ۹ :

د پښتونستان له پیښور نه را رسیدلی خبر وایی چه دملی عوامی گوند یو مشر دپښتو نستان دایالت‌پخوانی‌والی ښا غلی ارباب سکندر خان خلیل د پښتو نستان په ایالتی اسا مبله کی دمخالفو گوندو نو درئیس په حیث وویل دحکومت له خواد اسامبلی غونډی تر نامعلو می مودی پو ری ځنډول یو غیر جمهوری عمل دی چه‌دپاکستان دحکومت له خوا داولس په خلاف روا ن‌دی ۰

ښاغلی ارباب سکندر خان په پښتنو محصلینو باندی دپاکستان دحکومت د جبر او تشدد زیادونی په ترڅ کی وویل هغه حکومت نشی کولی چه دظلم په‌غولارو چارو باندی د حقایقو مقابله وکړی ۰

دپښتونستان په اسا مبله کی دپاکستان دمخالفو گوندونو رئیس وویل د پاکستان حکومت داسا مبلی غو نډی پـدی غـر ض تر نامعلومی مودی پوری ځنډو لی دی چـه تاکل شوی وه دتیری جمعی پـه ورځ پـه اسا مبله کی دیو هنتون‌په‌پښتنو محصلینو باندی دپاکستانی پو لیسو دکوتکو چلولو په موضوع بحث او خبری وشی.

هغه وویل دپاکستان‌د اسا سی قا نـو ن ۱۵٤ او ۱٤۷ او ۱۲۷ ماده داخبره ضروری گنی چه ایالتی اسا مبلی به په کال کښی‌لږ تر لږه اوباوړنې غونډی کوی او لد غه وخت نه اوس هم څوار لس ور ځی لا پا تـی دی ۰

دجمعیت العلمای اسلام گـو ند مشر د پښتونستان پخوانی وزیر اعلی ښا غلـی مولانا مفتی محمود دیوی او لسی غونډی ته په‌خپله ویناکی وویل ، دبلوچستان مسا له بوه‌سیاسی مسئاله ده او کیدی شی چه‌د خبرو له‌لاری حل‌شی ۰

دمرغومی ۱۰ :

دملـی عوامی گوند رئیس دپاکستان دټولو مخالفو گو ندونو مشر خان عبدالو لی خا ن په ملتان کی دیوی لویی ولسی غونډی ته‌په خپله ویناکی ویلی دی چه دده گوند او ټول پښتانه او بلوڅ آزادی غو ښتونکی‌مشران د خپلو حقوقو دتر لاسه کولودپاره دپاکستا ن دحکومت په‌خلاف دجگړی میدان ته وتلـی دی ۰

هغه وویل ــ مونږ دپاکستان سره‌دوزارتونو دچوکیو دپاره جگړه نه‌کوو بلکی یوازی خپل بشری حقوق غواړواو په دغه مبارزه کښـی دهغه حکومت دهیڅ گواښ او تهدید نـه نه ویریږو ۰

خان عبدالولی خان وویل، دپاکستـا ن حکومت‌مونږ په دمرگ ژوبلی گواښ هم کوی خوزه مسلمان یم اوپه خپل خدای ټینگـه عقیده لرم چه عزت ذلت او مر گ او ژو ند دلوی خدای‌په‌قدرت‌کښی دی نو ځکه‌دپاکستانی حکومت تهدیدونه زمونږ په وړاندی هیـڅ اهمیت او حیثیت نه لری ۰

دپاکستان دحکومت د مخالفوگوندونو مشر په پښتونستان اوبلوچستان کی دهغه‌حکومت دمظالمو دیادونی په‌لړ کی وویل زمو نږ په محصلینو او متعلمینو او کاریګرو بـــا ندی دحکومت د ماشینداړو ډزی هره ورځ روا نی دی اود بزگرو اقتصادی حالت مو بیخـــی تباه شوی دی ·

هغه‌وویل ،دعامه ابلاغ په ټولو وسیلـــو باندی دپاکستان واکمن گوند کنترول لر ی اوپه ټولو سیمو کی هری خواته دپـــاکستان دحکومت دبندیزونو جالو نه غو ړ یـــد لی دی ·

خان عبدالولي خان دخپلی وینا په پای‌کښی وویل متحده جمهوری محاذ او ټول مخا لف گوندونه به‌دخپل ولس په‌وړاند ی دخپل دریځ وروستی فیصله وکړی همدارنگه دپاکستا ن دسناد مجلس په غونډه کی دحکومتی‌گو ند اومخالفو گوندونو دسناتورانو تر منځ هغـــه وخت یوه شخړه پیښه شوه چه په‌غونډه کښی دسنادحکومتی غړوله خوا په پښتو نستا ن او بلوچستان کی د آزادی غوښتونکو موضوع رامنځ ته شوه ·

خبرزیاتوی سر بیره پردی چه مخا لفو سناتورانو په پیشنهاد باندی په بحث کښی برخه وانخسته د احتجاج په تو گه دغو نډی له تالارنه ووتل ·

دملی عوامی گوند رئیس دمتحده جمهوری محاذمشرخان عبدالولی خان دپنجاب په‌خانپور کی یوی ولسی غونډی ته وویل ،دپاکستا ن حکومت چه تر څو پښتنو اوبلو څو تـــه‌د هغوی ټول حقوق نه‌وی و رکـــړی دهغـــه حکومت هیڅ مسئله به حل نشی ·

هغه وویل حکومت کوښښ کوی چه ولس نه وښیی چه‌په پاکستان کی مسایل حـــل شوی دی خوپه حقیقت کی هغه حکومت تـــه مشکلی مسلی‌تر پخوا زیاتی شوی دی ·

دمخالفو گوندو نو مشر دپاکستان‌دحکومت دغه ادعارده کړه چه دبلو چستان آ ز ا د ی غوښتونکی دهغه‌حکومت‌په‌خلاف په غرو نـــو کی‌دجگړی له سنگرونو نه راښکته شوید ی اوویی ویل دحکومت ددغو تبلیغاتو په‌وسیله داولس او حکومت ترمنځ شخړی او مسئلـــی نشی حل‌کیدی ·

هغه وویل متحده جمهوری محاذ په خپـــل ټول سیاسی قوت سره د بلو چستــــان د ولس دحقوقو د اعادی دپاره خپله مبارزه‌جاری سا تـــــی ·

د مرغومی ۱۱ :

ددولت رئیس او صدراعظم ښا غلی محمد داؤد دجمهور رئیس ښاغلی چـــو دری فضل‌ــ الهی صدراعظم ښاغلی بوټو اودملی عوامـــی گوند مشر د ښاغلـــی خان عبدا لولیخا ن‌په نامه دبیلوبیلو پیغا مونو په تر ځ کښـــی‌د پښتونستان دصوات په علاقه کښی‌دوروستی زلزلی دځانی تلفاتو او ما لی زیانونو له‌امله دخپل ځان د افغانستان دحکومت او خلکـــو‌د ژوری خواخوږی او خواشینی مراتب څر گند کړی دی ·

دمرغومى ١٤ :

د باندنیو چارو دوزارت نطاق دپاکستان په مطبوعاتو کی دخپروشویو اوازو او هغه هیواد ته دیوه رسمی سفر دپاره‌دافغانستان ددولت د ښاغلی رئیس او صدر اعظم ته‌د بلنی په‌باب‌دهغه‌هیواد د صدر اعظم ښا غلی ذوالفقار علی بوټو دوروستی وینا په با ب

دباختر آژانس دنماینده د پو ښتنی په‌ځواب کښی وویل : تراوسه پوری دغه ډول بلنه په‌رسمی ډول ند ه‌رسیدلی او یوازی پـــه اسلام‌آباد کی دافغانی لوی سفارت شارژدافیر ته دپاکستان دباندنیو چارود وزارت د پاره ددولت دوزیر ښاغلی‌عزیز احمد په‌واسطـه یوه استشاره شوی وه ٠

نطاق څرگنده کړه افغا نستان تـــل‌د دواړو هیوادونو تر منځ د یوا زنی‌سیا سی اختلاف دحل دپاره دپاکستان سره دبی قیـدو اوشرطه خبرو په غرض خپل تیاری څر گند کړی او څرگندوی یی پدی معنی چه افغانستان پراختیا غوښتونکی ندی‌خود مشرا نـــو اود پښتنون او بلوڅو د ولسونو اود پاکستا ن دواکمن حکومت ترمنځه دداسی حقیقی‌مفاهمی ملاتړاوغوښتنه کوی چه ددوی د قنا عت‌سبب شی ٠

لکه چه ددولت ښاغلی رئیس اوصدرا عـظم تل په ویناؤاو مر کو کی دغه ډول هیلــه څرگنده کړی ده خودبین‌المللی طرز العمـل او معمو لو روشونو سره سم رسمی بلنه‌هغه وخت اعلان کیدی شی چه دواړو خواوو مخکی له هغی سره موافقه کړی‌وی‌حال‌داچه تراوسه دافغا نستان له خوا پدغه باب په رسمی‌ډول نظریه نده‌څرگنده شوی ٠

دسیاسی پیچلو او باریکو لانجو دحل له پاره‌چه د هغو مثالونه معمو لا لیدل کیږ ی دافغانستان په عقیده داسی ستری جر گـــی ایجابوی چه دبر یالیتوب دپوره کولو پـــه منظور دی‌مخکینی تر تیبات او تیا ر ی‌ونیول شی ٠

دښاغلی بوټو دښه نیت دتقد یـــر پـــه څرگندونه ددغه خبر خپرو نه په یواړخیـــز ډول اود افغانستان دحکومت د ځواب ترمخه زمونږ دحیرانتیا سبب شو. نطاق زیاته کـړه همدارنگه دحیرانتیاځای دی چه له یوی خواد پاکستان صدر اعظم ښاغلی بوټو ددوی په خپل گمان ددولت ښاغلی رئیس اوصدرا عظم‌ته بلنه ور کوی او له‌بلی خوا خپله دی او د پاکستان ځینی‌مسوول‌وزیران‌دافغا نستان په‌باب تورونه لگوی چه دحقیقت نه بیخی لـــر ی دی ٠

ښاغلی بوټو له‌یوی خوا ددوستانه بلنـــی خبری کوی اوله‌بلی خواپه خپله هـــم هغو ویناؤ کښی‌په افغانستان باندی دگوریلا یانو دروزنی‌چه تر اوسه پوری یی ځو ځله پـــه قاطع او کلک‌ډول دافغا نستان دباندنیو چارو دوزارت نطاق ردکړی دی تور لگوی ٠

د مرغومی ١٩ :

دباندنیو چارود وزارت سیاسی معیـــــن ښاغلی وحید عبدالله د مر غو می دمیاشتی په نو لسمه نیټه دلندن دسندی ټایمـــــز دخبریال‌ښا غلی انتونی مکار نهاس سره یوه

مركه كړي ده چه دادي ددي مر كي هغه‌حصي چه دپښتنو او بلوڅو دمسئلي سره ار تباط لري وړاندي كيږي ·

پوښتنه :

هيه لرم له ګاونډيوهيوادو نو سـره د افغانستان دسياسي مو ضوع اوهغو تحولاتو په‌باب چه په افغانستان كي دنوي رژ يـم دټينګيدونه وروسته پيښس شوي دي شـه معلومات تر لاسه كړم · مهر باني وكـړي ددولت ښاغلي رئيس ته‌دښاغلي بـو ټـو بلنه چه ددواړو هيوادو نو د مشرا نو په‌يوه جرګه كي دګډون دپاره يي ور كړي ده‌توضيح كړي؟

ځواب ـلـكه چـه‌دباندنيو چارو وزار ت نطاق‌دجنوري په څلورمه نيټه څرګنده كړه‌د ښاغلي بوټو ويناوي زمونږ له‌نظر ډيـر ی دحيرانتيا وړوي ځكه د مشرانو د جر ګـی جوړيدل پوره مقدمات او تياري غوا ړي په داسي حال كښي‌چه ښاغلي عزيز احمدپوازي ددولت دښاغلي رئيس ته‌دبلني‌په‌باب دښاغلي بوټو هيله افغاني ښارژ دافير ته څرګنده‌كړي ده ۱۰او غوښتل يي پدغه باب د افغا نستا ن عكس‌العمل معلوم كړي.له وخت‌نه مخكښي‌ددغه خبر خپريدل دافغاني مقاماتو دبدګو ماني پيدا كيدو سبب شو ځكه د مشرانو جرګه سربيره پردي چه‌په بيلوبيلو سويو مخكښي تياري او ايجابوي او يوبين‌المللي منل شوي پرنسيپ دی په يو اړخيز ډول دهغه اعلان پر ته لدی چه له‌مونږ سره‌شك‌اوترديد پيدا كړي بلـه معني نه لري ·

پوښتنه :

آيادافغانستان‌حكومت دا بلنه يوازي دپرو پاګنډ په‌غرض فكركوی ؟

ځواب ـ ګرانه ده چه پدی باره كښـی په‌پوره ډاډ نظريه څرګنده كړم كه چـير ی ښه نيت په منځ‌كښی وی مونږ يی ښه هركلی كوو ·

د افغا نستان حكومت په‌بيلو بلو بر خو كښی دپاكستان دحكومت سره د خبرو دپاره خپل تياري‌څرګند كړي‌دي ·

پوښتنه :

پرته له هيڅ ډول مخكنيو شر طونو ؟

ځواب ـ هو، مو نږ دپاكستان دحكومت اود پښتنو او بلوڅو مشرانو تر مينځ‌د هغو خلكو انساني كرامت اواحترام همـدغه راز دحل‌ديوی لاری دميند لو اودهغو ی دغوښتنو دپاره د مخا مخ خبرو ملاتړ كړی او كوو يی·

پوښتنه :

آيا افغانستان ددغو خلكو دپاره‌دسرنوشت دټاكلو دحق غوښتنه كړی ده؟

ځواب ـ هـو ·

پوښتنه :

د هغو بی كوره خلكو شمير خو مره د ی چه دبلوچستان نه يی افغا نستان ته‌مهاجرت كړی دی ·

ځواب ـ دغه شمير او س ۳٤٤ تنو تـه رسيد لی دی چه‌كه‌دپاكستان‌حكومت د دو ی دلاری دبندولو دپاره اقدام نه وای كړی نور به هم ډير شوی‌وای· په زړه پوری ده چه افغانستان ته دبی كوره خلكو پناه وړل له

هغه وروسته پیل شول چه‌ښاغلی‌بوټـــو د بلوچستان دلانجی اوارول نړی‌ والوته رســما اعلام کړی وو ۰

پوښتنه :

آیا اوس هم دپناه وړونکو د را تلوانتظار لری ؟

ځواب ـ بلی دژمی له تیریدو نه ورو سته هیله کیږی چه یوځل‌بیادمهاجرینو بهیر راشی ځکه چه جګړه نده بنده شوی اولا تر اوسه روانه ده‌البته دژمی موسم دجګړی ستخوالـی کم کړی دی ۰

پوښتنه :

دډیورند دکرښی په‌باره کـــی څر نـــکه نظر ښکاره کوی؟

ځواب ـ د ډیورند کر ښه په رسمیت نه پیژنو د افغانستان او پاکستان تر مینـــځ سرحدونه بیخی مصنو عی او غیر حقو قـــی دی ۰ باید زیاته‌کړو چه‌تحمیلی‌تړون د هغـه وخت د استعمار دیوه بیساری زور سره په افغانستان تحمیل شوی‌دی ۰

پوښتنه :

د پاکستان د راډیو پرو پاګند څر نګـــه ګڼی ؟

ځواب‌ـ بیخی پوچ دی ښه داده چه ددغو پروپاګنډو په متن‌یو ځل تیر شی او په‌هغه وخت کښی به تاسوځیله قضاوت وکړی چه‌تر کومی اندازی بی اساسه اود هیوادو پـــه اړیکو کی له منل شوی ادب او نزاکتونوځخه وتلی دی ۰

پوښتنه:

د دواړوهیوادو د مشرانو دجر ګی اجندا به‌له کومو مطالبو جوړه وی ؟

ځواب ـ د اجندا موضوع په منځ کښـــی نشته یوازی‌هغه مو ضوع چه مونږ له‌هغوی سره دنظر اختلاف لرو او پخوا می ځر ګنده کړه دپښتنو او بلوځو راتلونکی سرنوشت دی ۰

پوښتنه:

د افغانستان حکومت ددریم ګړیو هیوادو منځګړیتوب پدی باب منی که نه ؟

ځواب ـ دهر دوست هیواد هلی ځلـــی منو ۰

پوښتنه:

آیا احتمال لری چه‌نور هیوادونه هم پدغه اختلاف کی مداخله وکړی ؟

ځوا ب ـ پدی موضوع کی مدا خله پـــه تیره بیا دسیمی سو له په خطر کی‌اچوی ۰

پوښتنه:

آیادپاکستان دنظامی پوځونو تمر کـــز صحت لری که نه ؟

ځواب ـ دغه حقیقت لری چه‌د پاکستا نی اردو ځو ډیویزونه‌اوس دبلوچستان په سیمه کښی په نظامی عملیاتو بوخت دی‌که څه‌هم، پاکستان ادعاکوی چه دغه‌تمر کز یوازی د اقتصادی انکشاف دپلانونو پراختیا او تطبیق دپاره کیږی خوددی په‌خلاف که په‌یادر اوړی دانګلیسانو دوجود په وخت کی‌په نیمه‌وچه کی دوی پدغه ډول پلمه خپلی سیا سی او نظامی هیلی پوره کولی ۰

پاکستان د همدغه تاکتیك نه کار اخلی او نړی شاهده ده‌چه څـومـــره اندازه زاړه او

خوانان ،ښځي اوسړی به بمباريو واما شيګنه
ګړو مړه شول ·

پوښتنه:

ښاغلی اجمل ختك به كابل كی له استوګنی
څخه څه منظورلری· باكستانی مقا ما ت ادعا
كوی چه نوموړی د افغانستان به لمســـون د
باكستان به خلاف دسيسو او سبو تــــا ژ
دباره د اشخاصو به روزلو او لیږ لو بوخت
دی ·

ځواب ـ ښاغلی اجمل ختك دزور او ظلــم
نه دخــلاصون دباره خبل بلر نی هيوادته
راغلی دی او موږ هغه بيخی طبيعی ګڼو ·

د ښاغلی اجمل ختك له خواد ګريلايانو
دليږلو به باب دباكستانی مقاماتو ادعا به مطلق
او قاطع ډول ردوم ·

دغه ادعا محض تور دی او له هغه څخه منظور
به پاكستان كی د اوسنيو خرو برو حالا تو
څخه دعامه اذهانو اړول دی دوی تل عا د ت
لری دخپلو كورنيوستونزو او شرايط علتونه
دنورو به غاړه واچوی ·

د مرغومی ۱۹ :

د لوموند ورځپاڼی په خپله د ۱۹۷٤ كال
ددسمبر دمياشتی په پنځه ويشتمه ګڼه كی
دپاكستان او بلوچستان د حالاتو په بـــاب
داسی ليكلی دی ·

پاكستانيانو د دسمبر په شلمه نيټــــه
دپاكستان دخلكو دګوند د اقتدار در يم تلين
په سړه توګه هركلی وكړ ځكه پدغود ريـو
كالونو كښی دپاكستان زياتی ستو نـــز ی
اواری شوی ندی ·لكه څنګه چه د اقتصاد له
پلوه دغه هيواد ديوه ستر بحران سره مخامخ
دی اود هغو مرستو سره سره چه نفـــت
لرونكی هيوادو نه ورسره كړی دی پد غـــه
هيواد كی بيی په چټكتيا سره جګيږی د غه
حالت دومره خــــراب دی چه انسان فكــــر
كوی دپاكستان حكومت په حقيقت كښی اصلا
ټاكلی اقتصادی سياست نه لر ی.

دآزادی اوديموكراسی په سا حه كښــــی
هم حالات داقتصادی حالاتو نه ښه ند ی
اساسی قانون بيخی ندی تطبيق شوی او ـ
مخالف ګوندو نه او مطبوعات د حكو مت له
خوا دورځ په ورځ مخ په زياتيدو نكوځنډونو
اوستونزو سره چه هره ورځ شخصی صبغــی
اختياروی مخامخ كيږ ی.

داكتوبر دمياشتی به پای كښی دپاكستا ن
حكومت وعده وركړی وه چه بلوڅي سر تيری
به وبخښی اونـوموړی حـــكومت ددغه تـــر
څنګ څوځلی هڅه وكړه چه دبلـو څــــــی
بنديانو د مشرانو سره خبری وكړی خو دو ی
هر ډول خبری تر هغه وخته پوری چه بندی ـ
خانه كی وی ردی كړی خودغه مشران د ۱۹۷۳
كال د فبروری به مياشت كی پداسی حا ل
كښی چه دقانونی انتخاباتواود اكثر يت دوړلو
وروسته دبلوچستان دحكومت مشران ؤ د
پاكستان دحكومت دحكم به اثر بر طرف او
وروسته بی له توره محاكمه او بند يان شوی
وو لكه چه دګاردين ورځپاڼی هم تصديـــق
كړيدی دمركزی حكومت دهغو نظا می بوځونو
شمير چه دبلوڅو آزادی غو ښتوونكو بــــه
خلاف ايږدول شوی بنځه اويا زرو تنو تــه

رسیږی ۰

دپاکستان دحکومت اودبلوڅو د آزا د ی غوښتونکو ترمنځ د خبرو او موا فقی لا ره اوس نشته ځکه بلوڅی مشرانو غو ښتنی دی چه د هر ډول خبرونه مخکی باید پاکستا نی عسکر له بلوچستان نه ووزی ټول سیا سی بندیان خو شی کړی شی اوداکثریت هغــــه حکومت بیر ته منځ ته راشی چه په ۱۹۷۳ کال کی په زور گوښه کړی شوی ؤ ۰ خو هغه لاره چه په څو وروستیو میاشتو کی دپاکستان حکومت ورته کار اخلی په هیڅ تو گه د جوړی او پخلا کیدو لار ورته نشو ویلی ځکه چه دشمال لویدیز دسر حد په ایالت کی د ملی عوا می گوند مشر خان عبدالو لی خان چه دحکومت ډیر ستر مخالف گڼل کیږی او تر اوسه پوری دخو ناوړو پیښو چه دده په خلاف شوی و ی بچ شوی دی خودغو گوا ښو نو سره سره نوموړی غواړی چه دبشپړی خپلوا کی پــــه موضوع باندی خبری وشی د استقلال دتحریک په نامه ډیو بل مخالف گوند یو مشرد هوایی پوځونو پخوانی مارشال اصغر خان چه پــدی وروستیو وختو کی په خپل کور کښی تــــر څارنی لاندی ونیول شو اصغرخان او دده دگوند یو تکړه غړی ښاغلی رضا قصور ی نو اوسه پوری دخو ناوړو بیلو بیلو پیښو نه روغ رمټ خلاص شوی دی ۰

لومونړ آخــــر کی لیکــلـی چه هیله ده د پاکستان حکومت خپل سلوك واړوی اودروغی اوجوړی لاره غوره کړی چه البته پدی لار ه کښی لمړی گام دبلوڅو د مشرانو خو شــــی کول دی ۰

دمرغومی ۲۱ :

دښاغــلــی محمد داؤد ددولت رئیس او صدراعظـم او د افغانی سری میاشتی حامی دهدایت پــه اثــر د افغــانی سری میاشتــی پنځه لس زره ډالره دپښتونستان دصوات دعلاقی دمصیبت ځپلو خلکو سره مرسته کړیده ۰

د مرغومی ۲٤ :

دباندنیو چارو دوزارت د اطلا عا تـــــو مدیریت خبر راکړ چه دبلوڅو د خلکو پـــه خلاف دپاکستان دحکومت د ظلم او تشـــدد دسیاست د دوام له امله اود پخوانیو دری ـ سوه او شلورشلو یښت پناه وړو نکو نه وروسته بیگاه دوه سوه تنو نورو بلوڅو چه ښځــــی او ماشومان هم پکی شامل دی د افغا نستان خاوری ته پناه راوړی ده ۰

دغو پناه وړونکو ته هم په هغو مخصوصو کمپونو کی ځای ور کړی شوی څو د هغــــو اسانتیاؤ او مرستو نه استفاده وکړی شی چه دافغانی سری میاشتی ټولنی دهغــو ی دپــاره برابری کړی دی ۰

د مرغومی ۲٦:

دپاکستان دلاهور نه په یوه خبر کښــــی ویل شوی دی چه دپښتو نستان ستر مشر خان عبدالغفار خان پدی اتهام چه غوا ړ ی دبلوچستان د ځینو سیمو دکتنی له پاره لا ړ شی په لاهور کی دپاکستان دحکومت له خوا وگرزول شو ۰

وروستی خبرو نه وایی چه دپنجاب ا و پښتونستان زیات شمیر سیاسی او اولســـی

مشران لاهور ته دپښتو نستان دستر مشــــر سره دکتنی دپاره ورځی ۰

بل خبر وایی چه دپښتو نستـــــا ن ستر مشر دپاکستان دحکومت نه مطالبه کړی ده چه دپښتنو او بلوڅو د احوال د کتنی په غرض دهغوی سیمی وګوری او که دغه مطالبه قبو له نشی نو محبس ته دی ولیږل شی ۰

دپښتونستان ستر مشر خان عبدالغفارخان په پښتو نستان کی د او لس په خلاف دپنجابی پولیسو او قوماندانانو د مظالمو اوزور زیاتی شخه شکایت کړیدی اودغه عمل یی دسیاسی فضادزیاتی خرابیدو ستر عا مل بللـــــــی دی ۰

د مرغومی ۲۸ :

په پاکستان کی حـــــالات ورځ په ورځ خرابیږی اودپاکستان په مقابل کی دپښتنـــو او بلوڅو مجاد لی خپل نظم او شکل نیسی، دا مجادلی روانی دی او هـــره ورځ مخ پـــه زیاتیدو او پراخوا لی دی ۰

دسلواغی ٦:

د رویتر نماینده خبر ورکړی چه د لندن ګاردین ورځپاڼه لیکی چه د پارلمان له لاری دهر ډول ارتباط او خبر ودپوره بریکیدولـه امله په بلو چستان کی وسلی ته دخپلواکی غوښتو نکو دلاس اچول یوه داسی چاره ده چه ډېره تری نشی کیدای دګاردین نماینده ویلی دی په بلوچستان کښی دسر تیرو سیمو ته د خپل سفرپه وخت کی ماوکړای شول خبر لاس ته راوړم چه پاکستا نیو سلو زرو عسکرو چه هلته اچول شویدي ددغه ایالت زیاته برخه کلابنده کړی اود خوراکی موادو دبرابر و لو لاره یی په قبایلی خلکو بنده کړیده .

پدغه ریوټ کښــی د پاکستان په ملــی اسامبله کښی دیو مخالف ګوند د غړی شیر بازله خولی ویلی شویدی اوس دیو کـــــال زیاته موده وشوه چه دپاکستان نظامی پوځونو هغه ټول واټونو بند کړی چه غرنیو سیموته تیر شویدی او هغو خلکوته خوراکی مواد نه وربریږدی چه دقحطی سره لاس او ګـریوان دی ۰

په ریوټ کښی زیاته شویده هغه چه پخوا دسترو ګوند ونو یعنی دخلکود ګوند او دملی عوامی ګوند تر منځه دمقابلی په ډول پیـــل شوی ؤ اوس له دی امله چه په پارلمان کښی داعتراض او دنظر د څرګند ونی امکان نشته هره شیبه کیدای شی چـــه قوی تـــه د لاس اچولو سبب شی ۰

ریوټ زیاتوی د هغه سپین کتاب دادعاپه خـــلاف چه د پاکستان حکومت په ۱۹۷٤ کال کښی خپور کړی ؤ ددغه ایالت دسیمـــــو د بمباری کولو د پاره د پاکستان د هوایــــی پوځونو له الوتکو څخه کار اخیستل شوی او د پاکستان دنظامی قوا ؤ کوماند وګانو پـــه ولسی خلکو ګولی دی او پویسی عملیا ت

په پاکستان کښی د سیاسی مخالفینو سره د مقابلی دپاره یوه معموله وسیله ګڼله کیږی لکه چه څو میاشتی پخوا په بلو چستان کښی د ملی عوامی ګوند د سر منشی دکفیل میرعلی احمد کرد کورته پولیس ننوتل اوکوښښ یی وکړ چه یو ساعتی بم پکښی کیږدی ۰

پەدغه رپوټ کښې‌هغه فشا رو نه‌په‌تفصیل سره بیان شوی چه د پاکستان حکومت ور- سره مخامخ دی .

دسلواغی ۹ :

د ملی عوامی گوندرئیس خان عبدالو لیخان دپاکستان دټولو مخالفو گوندونو په نمایندگی دڅلور سمدی په تنگی نومی ځای کښې یــوی ولسی غونډی ته‌په خپله وینا‌کښې دپاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چه که هغه حکو مت دزرغی له‌لاری‌دپښتنو اوبلوڅو حقوق ورنکړی نوولس به‌خپل حقوق قوت واخلی .

هغه‌وویل دپاکستان‌حکومت‌چه په پښتونستان او بلوچستان کښې دملی‌عوامی گوند اوجمعیت العلمای اسلام گوند ونو اکثریت نه منی نو څکه پښتانه او بلوڅ هم د پاکستان دواکمن پیپلز گوند اکثریت او حکومت نشی منلی.

دملی عوامی گوند مشر وویل دپاکستان حکومت د ولس په خـلاف په سیاسی جگړه کښې سخته مــاتی خوړلی ده او اوس پــه پښتو نستان او بلوچستان کښې‌یوازی دپوځ اونظامی قوت په زور حکومت کوی .

دسلواغی ۹ :

د بلوچستان له کوټی څخه په را رسیدلی خبر کی ویل شویدی چه په بلوچستان کښی دوطن پالو تکوبند یانو سره دحکومت‌د ظلم اوتیری‌له‌امله دبلوچستان ولس‌سخت پاریدلی دی‌او دولسی غونډو په‌ترڅ کښې دکـرکی او نفرت څرگندونی کوی .

د پاکستان له کراچی څخه په یوبل خبر کښی ویل شویدی چه‌په هغه ښار کښی د ملی عوامی گوند جنرال سکرترښاغلی ریاض- الحسن پولیسو دپاکستان دساتنی دقانـو ن لاندی نیولی دی .

دسلواغی ۱۰:

دباندنیو چارو دوزارت نـطاق دپـاکستان د صدراعظم ذوالفقار علی بوټو دوروستی وینا په باب چه دافغا نستان حکومت یی دوران کاری او دسر تیـرو دروزنی او پاکستان ته دهغوی په لیږ لو تورن کړی ؤ دباختر‌آژانس دخبریال دپوښتنی په ځواب کښی وویل دابی اساسه او غلط تو رونه چه پخوا څوځله د افغانستان د حکومت لخوا رد شوی‌دی یوځل بیا په‌کلکه رد وو .

نطاق زیاته کړه چه دهغو تورونو بیابـیا لگول اصلا نشی کولی دنړیوالو له‌سترگو نه حقایق پټ وساتی .

نطا ق‌څرگندده کړه چه په بلو چستان او پښتونستان کی چاودنی او وران کاری پــه حقیقت کښی په خپله دښاغلی بوټو دحکومت اعمالو او گومارل شویو کسانو لخوا ددی لپاره کیږی چه له یوی خوا دافغا نستـــان حکومت ته دهغو په نسبت کولو ســـره د پاکستان د خلکو سترگی دکورنیو اقتصادی او اجتماعی مشکـلاتو او کړ کیچو نو څخـه دباندنیو لاس وهنو بی اساسه ادعاگانو پـــه اورواړوی او له بلی خوا ملی عوامی گوندد افغا نستان سره دهمکاری په تورنوم بــدی کړی لکه چه ترننه پوری یی پدغه تاکتیـک په زرگونو پښتانه اوبلوڅ په زوره اوبی د جرم له اثباته په‌بند یخانو کښی اچولی‌دی.

نطاق وویل‌چه څه وخت مخــکی دانگلستا ن

گاردین ورځپاڼې ددغه رازنه پرده لری کړه او نماینده یې چه پدې نویو وختو کښې بلو چستان لیدلی په بلوچستان کې دملي عوامي گوند دستکر تر جنرال ښاغلي میرعلي احمد کرد په گوزکښې لاسي بم دایښودلو موضوع ښکاره کړه چه پاکستان پولیسو دده دنیولو دپلمې په غرض ایښی ؤ ·

د باندنیو چارو د وزارت نطاق په داسې حال کښې چه له افغانستان سره یې دنیکو روابطو دټینګیدو او ددواړو هیوادونو تر منځ د سیاسي اختلاف د حل په غرض د خبرود پاره دښاغلي بوټو دتیاری ښه هرکلی کاوه وویل لکه چه دافغانستان حکومت بیابیا اعلان کړی دی یو ځل بیاوایي چه ددواړو هیوادونو ترمنځ دیوازنی سیاسي اختلاف د حل په غرض دبې قیده او شرطه خبرو دپاره تیاریو او باید وپوهیږو چه دیوی قضیې حل له تولونه مخکې یوه ښه اومناسبه فضا غواړي متاسفانه د پاکستان دصدراعظم څرگندونې او دده د حکومت دگومارل شویو اعمال دغه ډول فضاء خړه پړه کوي ·

دسلواغې ۲۱ :

له پېښور نه د فرانسپرس د آژانس د خبر سره سم دپاکستان دخلکو دگوند یو سرتر غړی ښاغلي حیات محمد خان شیر پاو د پېښور په پوهنتون کښې دیوه بم دچاودنې په پیښه کښې ووژل شو ·

لکه چه څرگنده شوی ده ـ ددغې چاودنې په پیښه کښې اتلس تنه محصلین ژوبل شوی اود پوهنتون ودانۍ ته زیات تاوان رسیدلی دی ·

د حیات محمد خان شیر پاو دوژلو دپېښې پسې د پاکستان حکومت د ملي عوامي گوند مشرخان عبدالولیخان او ددغه گوند ځینې نور شخصیتونه نیولی دی ·

همدارنگه د پاکستان حکومت ملي عوامي گوند غیرقانوني اعلام کړی او ددغه گوندټولې شتمنې یې ضبطې کړیدي ·

د خبر رسولو بین المللي آژانسو نو او د بی بی سي راډیو پرون ووېل دهغو کسانو په لړ کښې چه نیول شوی دی په پښتونستان کښې دملي عوامي گوند مربوط پخوانی گورنر ارباب سکندر خان خلیل دایالتي اسامبلې د رئیس مرستیال ارباب سیف الرحمن د ملي عوامي گوند مرستیال ښاغلي رشید احمد ـ دملي اسامبلې غړی میجر جنرال جیلاني او په بلو چستان اوسند کې دملي عوامي گوند ایالتي مشران هم شامل دی ·

د فرانسپرس آژانس د ملي عوامي گوند د نیول شویو کسانو شمیر شپیته تنه ښوولی دی ·

دسلواغې ۲۱ :

د باندنیو چارو دوزارت داطلاعات مدیریت خبر راکړ چه دافغانستان دحکو مت لـه خـوا دا اعلامیه صادره شویده ·

د پاکستان حکومت په هغه هیواد کښې ملي عوامي گوند غیر قانوني اعلام کړاو همدغه رازئې ددغه گوندمشر ښاغلي خان عبدالولیخان او دهغه یو شمیر نور مشران نیولي او د گوند شتمنې یې ضبط کړی ده دپاکستان د حکومت دغه اقدامات دښاغلي حیات محمد خان شیرپا دوژول کیدونه وروسته شویدی ·

د افغانستان حکومت په داسی حال کښی چه دغه راز قتلونه اوتشدد په کلکه غندی دملی عوامی گوند دړنگیدو اودغه دمشرانو دنیول کیدواو دگوند شتمنی دضبطولو په باره کښی چه په غیر قانونی توگه اوپر ته دهیڅ ډول جرمی اثبات د سیاسی ملا حظاتو له مخی شوی دی دپاکستان دحکومت په اقداماتو باندی خپله ژوره اندیښنه اونگرانی ښرگندوی دافغانستان حکومت په کلکه عقیده لری چه دلانجو او ارول یوازی د پښتنو او بلوڅو خلکو دملی هیلو دپوره کیدواو هغو ته په درنه سترگه دکتواو ددوی د ملی مشرانو سره دخبرو لهلاری امکان لری اوپه لویلاس دنویو لانجو راپیدا کول دحالاتو دز یات کړکیچن توب اودحلدلاری دلټولودخنهیدلو نه پرته بله گټه نلری .

د سلواغی ۲۳ :

ښاغلی اجمل خټك دپښتنواو بلوڅوله مشرانو سره دپاکستان دحکومت دوروستیو نا وړ و اقداماتو پهباب وویل :

د روان کال دسلواغی د میاشتی د یو ویشتمی نیټی په سحر د پاکستان راډ یو داخبر نشر کړ چیددغه ملك دمتحده جمهوری محاذ شخه دیو جماعت نشنل عوامی پارټی د سرلیډران ونیول شول چه یکی دپاکستان قومی اسامبلی کښی د حزب اختلاف لیډر او د نشنل عوامی پارټی رئیس خان عبدالو لیخا ن قومی او ایالتی اسا مبلو کی دنشنل عوامی پارټی وکیلان ،دسند ،پنجاب ،پښتو نستا ن او بلوچستان د صوبو رئیسان اوټولليډران شامل دی .

ددی خبرته پس دپاکستان راډیو یو بل خبر خپور کړپههغی کښی وویل شو چه پهنشنل عوامی پارټی باندی بندیزو لگیدد ددی حزب ټول دفترونه وتړل شول او دحزب ټول جایداد اوشتمنی یی حکو متضبط کړ ل دی رادیو وویل :چه دا اقدامات دحیات محمدخان شیرپاو دقتل نه پس په ټول ملك کښی دحفاظتی کوښښو نو پهلړ کښی و شون دپاکستان ټول وگړی اود نیا هر باخبر ه سړی په دی پوه دی چی کلهد پیپلز پارټی دملك په سیاست کښی را ننوتی ده او بیاکله چهدا پارټی حکومت ته رسید لی دهلـه هغه و خت نهد پاکستان پهسیاست کی تشدد او سیاسی قتلونه شروع شویدی .

چاته نده معلومه چه د پنجاب یو مشهور سیاسی لیډر خواجه رفیق پسی د جیل نه قیدیان قاتلان راوستل شول او دی یی په رڼا ورځ دلاهور په ډك بازار کښی قتل کړ. خان دجماعت اسلامی یو رهبر ډاکتر نظیرچه خان دجماعت اسلامی یو رهبر ډاکتر نظیر چه په عین حال کښی د قومی اسامبلی وکیل هم ؤ، دکرایی په قاتلانو د هغه په خپلـه معاینه خانه کښی په رڼا ورځ ووژل شو .

څوك ندیخبر چه دپنجاب ددیر غاز یخا ن دجماعت اسلامی یورهبر ډاکتر نظیر چهپه عین حال کښی دقو می اسامبلی وکیل همودکرانی په قاتلانو دهغه پهخپله معاینه خانه کښی په رڼا ورځ ووژل شوڅو کند ی پو ه چه دلاهو ر پنجاب یوز لمی سیاسی کارکن جاوید نظیر او یوبل مزدور لیډرعبدالرحمن پهڅه ډولاوچاقتل کړ ل .

دبلوچستان د پښتنو رهبر محمد صادق خان کاسی دخپل کور سره نژدی چا اوخنګه قتل کړی دټولو پښتنو ممتازه رهبر او سپین ږیری مشر عبدالصمد خان اڅکزی په خپل کور کښی په خپله بستره کښی د چاد لاسه په څه شهید کړی شو . دبلو چستان په اسامبله کښی د جمعیت العلمای اسلام غړی مولانا شمس الدین دکومی پلمی له مخه دچا پهمنصوبه ګورته ولیږل شو دکوټی په بازار کښی زلمی محسن کاسی او عبدا لمنان دچاپه ګولیو غلبیل شول او اوس دلاهور پهښار کښی داستقلال دپارټی دلیډر احمد رضاخان قصوری پلار نواب احمد خان په خپل موټر کښي دچا دلاسه په وینو لمبیدلو.

دغه شان دنیشنل عوامی پارټی پهلیډر خان عبدالولیخان څلورڅاټلانه حملو د مسلم لیګ دلیډر جوودری ظهور الهی دقتل منصبود استقلال پارټی دلیډر اصغر خان اوبل لیډر احمد رضا قصوری له وژلو کوښښونو څخه په پاکستان کښی څوك ندی خبر او خپله دحکمران جماعت دننهچهکومخونړ یاختلا فات شته دی او دهغی په نتیجه کښی څه چهشوی دی له هغی نه څوك انکار کولی نشی . د پښتو نستان دپیپلز پارټی دټولونه فعا ل مقبول او اولسی رهبر د ډیره اسمعیل خا ن دحق نوازخان ګنډا پورد قتلولو منصوبه چا جوړه کړی وه او ددی زلمی دقتل په تحقیقاتو چا اود کومی ویری لپاره پرده واچوله

د چار صدی دپیپلز پارټی سکرتر او ددیرد پیپلز پارټی سکرتر چا ووژل .ددی واقعا تو په باب چه د پیپلز پارټی مشرانو خپله ددی حزب په مخالفو لیډرانو الزامونه لګولی دید هغی څخه دپاکستان اخبارو ته ډك دی .

دپیپلز پارټی دننه خپل منځنی اختلا فات دومره زیات شویدی چه دپاکستان هر بازاراو هرکلی ترینه خبردی، ددی حزب پخوا نی سکرتر جنرال په کور ددی پارټی د مشرا نو په سلا مشور مسلح خلك ورغلل او دی یی زخمی کړو . ددی حزب بانی لیډر یو پخوانی وزیردکراچی اوسیدونکیجیلته ولیږل شو .هم ددی ،حزب نامتو رهبر دلائیل پور پنجاب، مختار را نا سره لکه ددی دښمنانو د ظلم زور سلوك وشو او دخپل حزب پیپلز پارټی دلیډرانو له لاسه په جیل کښی پروت دی . دغه شان په پنجاب کښی د پیپلز پارټی اساسی غړی دپیپلز پارټی دحکو متد غړوله لاسه وهلی ،او ټښتولیاو وشرمولی شو .

دا ټول داسی واقعات دیچه خپله د پیپلز پارټی دزمه وار ومشرانو له خولی د پاکستان په اخباراتو کښی شهادت مو جود دی.

ښاغلی اجمل خټك وروسته له هغه چه د شیرپاو دوژلوپه باب دپاکستان د تاریخ او اوسنی حالت په رڼا کی تفصیلات ورکوی او دهغه مخالفین سره ددلایلو معرفی کوی او دا ثابتهوی چهدشیر پاوقتل دچاپه دسیسو صورت موندلی او دهغه دوژلونه چا فایده اخیستی ده په پای کی وایی .

نوپه دی پس منظرکښېچه‌دپیپلز پارټۍ خپل یولیډر قتل شــو دوی له داپــه کار ووچې په‌سړه سینه یې‌ددی قتل په سببو نو اوپس منظر غور کـړی وای اودقــوم ولس ملک‌ستیمي اوخپل حکومت اوخپلی پارټۍ د محفوظو اولپاره‌یی یی د ملك سیاسی فضا نه دتشدد او قتلونو ددی خونړۍ لوبې دختمولو اراده کړی وی اویو جمهوری عمــل یی پیل کړی وی اوپه‌دی طریقه یې دزلمې شتیر پاو دوینی نه داولس دمستقبل دخوشحالي امــن استحکام اوتعمیر کار اخیستی وای دابه‌شیرپاو سره ددوی‌په‌رښتیا دمینې، اخــلاص‌او ملګرتیاً ثبوت شوی وی‌او که چیری دوی ددی خپــل ملګری وینه هم د خپل اقتدار دپاره استعمال کړی او دده دقتل په‌بهانه دخپــلو سیاسی مخالفینو وهلو اوختمو لوته لاس واچوی اودده وینه هم لکه چی ددوی عادت دی خپل داخلی او خارجی سیاست د بازار ګرمولـــو دپا ره استعمال کړی نوله دی‌نه به پښتانه اوبلوڅ اوراتلونکی تاریخ داسبق واخلی چی شیـــر پاو غـــریب هم دپاکستان د حـکو مـــت د سیاست نه داسی قربان شولکه ددی‌نه‌مخکی چی ددی ځای یو پښتون زړرو ډاکتر خـــان صاحب قربان شوی وو اوددی به دا مطلـــب وی چی دوی داور وژل نه‌غواړ ی بلـــکه د اور لمبه کول‌غواړی ۰

نیشنل عوامی پارټۍ خپله دملک‌یوه داسی مهمه سیاسی پارټۍ ده چی دلیاته ددی کردار معلوم شویدی اوهم دانن دپاکستان په‌دوه ز صوبو کښی سیاسی قدرت لری اود پاکستان دنورو جماعتونو سره په متحده جمهوری محاذ کښی تړلی ده‌او دټولو دشریکی رهبری‌لاند ی دملك جمهوری خدمت کوی . ددی پرځای چه دپاکستان حکومت ددغه قتل دپس منظـــر دمعلومولو او په ملك کښی دسیاسی تشدداو سیاسی قتلونو مخنیوی‌لپاره دمتحد ه‌مـــحاذ سره جـــر ګـــه او مشـــوره کـــړی‌وای‌د نیشنل عوامی پارټۍ خــلاف اقدامات کوی او دجمهوری محاذمرۍ ته‌لاس اچوی او دا ددی معنالری چی حکومت دملك دسالمیت خـــای خرابول او ګډوډ ول غواړی ۰

آیا ددی هر څـه شاته به دا پروګرام نوی چه دپاکستان دکشتۍ کپتانان په دی پوه شویدی چی داکشتۍ دوی داسی ځای ته په خپل لاس رواستی ده چه اوس ډوبیږی نـــو غواړی چی ددی دډوبولو دالزام نه ځان‌وساتی او تاریخ ته ددی عمل کوم بل ذمه وار پیدا کړی۰

دا اوس د پاکستان د اولس کار دی چی په سړه سینه په روانو پیښو غورو کړی او دخپلی ډوبیدونکی کشتۍ دترخه تقد یرحقیقی ذمه واران وپیژنی ۰

زه په دی وخت کښی پښتنو او بلو څو او هغو ټولو ملګروته چی دولی خان اوهغه سره د پارټۍ دنورو مشرانو په نیولوبه‌خپه‌او غوسه شوی وی‌داویل ضروری ګنم چی مونږ اوتا سوخپل ژوند کښی ډیری داسی نازکی‌او مهمی مرحلی لیدلی دی منم چی دا مرحله د دی ټولو مهمه او نازکه ده‌او مخالفین به پدی مرحله کښی زمونږ پښتنو ته ډیر دامونه ږدی خو مونږ او تاسو به حوصله کوو زمونــږ یقین دی چه لکه ددی نورو ټولو مرحلونه چی

کامیاب تیرشوی یوندی نازکی اومهمی مرحلی
نه‌به هم انشا الله تعالی کامیاب تیریږو خو
لکه دنورو دغه شان مرحله باندی چه مونږ
نه خپله حوصله پریښی ده‌نه خپل سیاست·
دغه‌شان به‌یدی موقع هم‌نه خپله حو صلــه
پریږدواونه خپل سیاست او زمونږ مخا لفین
چی زمونږ مخی ته هر څومره سیاسی دامونه
یږدی مونږ به دهغی پروانه کوو او خپــل
منزل ته‌به پوره تیار او بیدار روان یــو او
انشاالله تعالی ور رسوبه ·

د سلواغی ۲۳ :

د پاکستان د حکومت له خوا د ملی‌عوامی
گوند دغیر قانونی اعـلامولونه وروسته ددغـه
گوند دمشعرانو او غړیو ډله ایزنیول کیدل په
کلکه روان دی ·

درویتر آژانس ددغه خبر د خپرولو په‌ترڅ
کښی زیاته کړیده چه دملی عوامی گوند د
مشرانو په گډون دگوند څه زیات و کم‌دری
سوه تنه غړی په تیرو دوو ورځوکښی‌نیول
شویدی ·

دغه راز په پیښور کښی د ملی عوامی‌گوند
په‌مربوطو ادارو تیری شوی او اور وراچول
شویدی ·

دپیښور څخه درویترنماینده خبرورکړی چه
دملی عوامی گوند په ادا روبر سیره پد غه
ښارکی دنوروومخالفو گوندونوپه مربوطو ادارو
هم تیری شوی اوړنگی شویدی ·

دغه حمله دپاکستان دحکومـت د هغــو
شرگندونو څخه وروسته شویده چه‌په هغوکښی
یی مخالف گوندونه په تخریبی فعالیتونو تورن
کړل ·

د سلواغی ۲۳ :

دملی عوامی گوند د مشرانو په نیولو او
هغه گوندپه‌غیر قانونی اعـلامولو او سرمایه‌په
ضبطولو سره دنړی ټول آزادی خو ښوو نکی
او مبارزو ولسونه په زیاته بیا بین المللــی
منابع ډیراخواشین شوی دی اوبیله دجرم د
ثبوت څخه ددوی بندی‌کول یی پر انسانی او
بین المللی حقوقواومقرراتو دپاکستانی حکومت
یو بل تیری بللی دی ·

د سلواغی ۲٤ :

دمسکو راډیو دایزو ستیا ورځپاڼی پــه
حواله خبرورکړچه دتاس آژانس خبریال لــه
اسلام آبادڅخه لیکلی دی چه :

دپاکستان حکومت مخالف گوند یعنی ملی
عوامی گوند غیر قانونی اعـلام کړی او دهغه
ټوله شتمنی‌یی ضبط کړی ده ·

د مسکو راډیو زیاته کړه چه دپاکستان
حکومت دشیرپاو دوژلو دپیښی څخه دملــی
عوامی گوند د غیر قانونی اعلامولو دپاره د
پلمی په توگه کار اخیستی دی ·

دغی راډیو دملی عوامی گوند دغړیود نیولو د
خبر په ترڅ کښی وویل چه د ملی د مجلس
درئیس مرستیال او دمجلس ځینی غـــړی
نیول شوی او بندیان شوی دی او تر اوسه
دنیول شویو کسانو په خـــلاف رسمی تورونه
ندی وړاندی شوی ·

دمسکو راډیو وویل :

کتونکی عقیده ښکاره کوی چه د شیر پاو

له وژنی څخه به دپاکستان داوسنی رژیـــم دهر ډول مخالفت دنهایی ټکولود پاره کا ر واخیستل شی ۰

دسلواغی ۲٤ :

د پاکستان حکومت د حیات محمد خان شیرپاو دوژل کیدو اود ملی عوامی ګوند دغیر قانونی **اعلام کولو څخه وروسته دپښتو نستان ټو ل ښتونخی اوپو هنتو نونه تړلی دی.**

دفرانسپر سس نماینده خبر ورکوی‌چه د پښتو نستان په ښاروناو کلیو کښــــی د پاکستان دحکومت طرفدارانو **مظاهری پیـــل** کړی دی ۰

دروېتر دخبر سره سم تر بیګا **پوری لوټر لړه دملی عوامی‌ګوندخلور سوه ‌تنه غړی نیول** شوی دی ۰

په اسلام آباد کښی مؤثقو منابعو **ویلی‌دی چه دپاکستان دحکومت مخالفینو د ادعا سره** سم تر اوسه پوری دملی عوامی ګوند څه د پاسه زرتنه غړی او مــلاتړ کوونکی **بندیان** شوی دی ۰

رویتر خبر ورکوی چه‌د شیرپاو **دوژل کیدونه** وروسته دملی عوامی ګوند دغړیو **ډله‌ایزنیول دوام لری او وړمه ورځ ددغه ګوند یو زیات** شمیر نورغړی نیول **شویدی۰**

د بی‌بی‌سی راډیو دسلواغی د دوه **ویشتمی** نیټی په ماښام خبر **ورکړی دی چه دشیرپاو** دوژل کیدو په تورد پاکستان‌د حکومت له‌خوا **دمجلس وکیــلان او د ملی عوامی ګــوند نور** مشران نیول شوی **دی** ۰

بی‌بی‌سی زیاته کړه چه **په تیرو دریو کالو** کښی حالات هیڅکله **دو مره سخت شوی نه** وو ۰دحکومت دګوند طرفدارانو **په زیاتـــو ښارونو کښی مظاهری پیل کړی دی ۰**

په پیښور کښی پنځه زرو کسانو دملــی عوامی ګوند په اداره حمله وکړه او هغه یی ونیوه **اوړنګ یی‌کړه.**

د بی‌بی‌سی راډیو وویل چه د خلکو دګوند **ملاتړ کوونکوهمدغه رازدنورو مخالفو ګوندونو په ادارو هم‌حمله کړی اوځو مغازو ته یی‌اور** اچولی دی ۰

بی‌بی سی زیاته کړه چه **په مشرانو جرګه** کښی دملی عوامی **ګوند د نمایند ګانو مشـــر** ښاغلی هاشم **غلزایی او څه د پاسه دری** سوه‌تنه نور نیول شوی **دی ۰**

د پاکستان حکومتی مامورین اوس د ملی **عوامی ګوند د مهمو دریو تنو مشرانو ډاکتر عبدالحی بلوڅ سناتور عبـــدالوحید** کر داود ښاغلی زمرد حسین **دنیولو په لټه کښی دی۰**

د بی‌بی‌سی دخبرسره سم‌یو شمیر کتونکی عقیده لری چه د پاکستان **دحکومت دغه چال** چلند به ددی سبب شی چه یوزیات شمیرخلك به د دولت په ضد په وسله واله مبارزه‌لاس پوری **کړی ۰**

دسواغلی ۲٦ :

داســلام آباد نه **درویتر** نماینده خبر ورکړ چه د پاکستان **حکومت دهغه هیواد د ملــی اسامبلی دنامعلو می مودی دخنډ ولو وروسته‌د** پاکستا ن دسنا مجلس‌هم دنا **معلومی مود ی** پوری وځنډ اؤ ۰

دپاکستان دحکومت دغه اقدام دهغه هيواد د پارلمان سره دمخالفو گوند ونوله پريکړی وروسته شويدی .

رويټر زياتوی چه مخالفوگوند ونو د ملی عوامی گوند د مشر خان عبدا لوليخان او د هغه گوند ديو شمير نورو مشرانو دنيولو په خلاف د اعتراض په نامه دغه پريکړه کړيده

درويټر نماينده زياته کړه چه دپاکستان د ملی اسامبلی سره دمخالفو گوند ونو دپريکړی نه وروسته دپاکستان حکومت دری لايحی په ملی مجلس باندی چه يوازی دخلکو دگوند غړی پکښی حاضروو تصويب کړی .

دلومړی دوولايحو سره سم دملی اسامبلی اوايالتی اسامبلو غړی ددغی اسامبلی د غونډونه دوه اوونی دمخه اود وه اوونی په وروسته موده کی دتوقيف کيدلو د مصئونيت دحق نه بی برخی شوی اوپه دی ډول دپاکستان حکومت کولی شی ترنورو دولسو ورځو پوری دملی اسامبلی اوياد ايالتی اسامبلی هر غړی چه وغواړی توقيف کړی .

ددريمی لايحی سره سم دپاکستان حکومت له دی وروسته مکلف نه دی چه د اضطراری حالت اوږ دوالی لکه څنگه چه دمخه دهغه هيواد اساسی قانون حکم کاوه دهرو شپږو مياشتو څخه وروسته ملی اسامبلی ته وړاندی کړی.

دغه لايحه څرگند وی چه اضطراری حالت به ترتله په پاکستان کښی ټينگ وی اوهغه وخت به له مينځه ولاړشی چه دپارلمان دواړه مجلسونه هغه په يو گډه غونډه کښی په يو واحد فيصله ليك کی تصويب کړی همدارنگه دغی لايحی دپاکستان حکومت ته واك ورکړی دی چه دپاکستان د خاوری دتماميت او د ملی حاکميت په ضد په فعاليت تورن کسان ديو نا معلوم وخت پوری په بند کی وساتی .

د پاکستان په حالاتو تبصره کوونکو ويلی دی چه دمخالف سترگونددړنگيدو دا ولسی جرگی او دمشرانو جرگی دنا محدوده څنډيدل دټولو اختيار اتو په لاس کښی نيولو او په هغه هيواد کښی د اضطراری حالتد دايمی اوږد والی څخه وروسته د پاکستان حکو مت يو مطلق العنان حکومت شوی دی .

دسلواغی ۲۶:

پيښور ته ورسيدلي خبرونه وايي چه ددې ښاغلی حيات محمدخان شير پاو دوژلو په علتونو باندی تبصری په ترڅ کښی وويل : لکه چه معلومه شويده ښاغلی شير پاو د پيښور دپوهنتون د تاريخ دڅانگی دنوی امر په بلنه ددی څانگی غونډ ی ته چه په هغی کښی يوازی دخلکو دگوند غړيو گډون درلود تللی ؤ دغه شخص چه عبدالحميد نوميده او دپاکستان دخلکو گوند يو فعال غړی ؤ نوی دتاريخ دڅانگی دآمر په حيث ټاکل شوی ؤ.

دشير پاو له وينا او د مکروفون له مخ نه دده دلری کيدو وروسته دده نه يو ښتنه وکړه کله چه شيرپاو مکروفون ته نږدی شو او د پوښتنی ځواب ئی ووايه بم وچاوديد پدی پيښه کښی عبدا لحميد هم ژوبل شوی ؤ.

د پاکستان حکومت لومړی ژوبل کسان ملکی روغتون ته بوتلل خو وروسته عسکری روغتون ته بوتلل شول .

دنوای وقت ورځپاڼی دفبروری په لسمه نېټه خبر ورکړی چه عبدا لحمید اوپرو فیسر جان محــــمــد لەخطر نه وتلي دي او حا لت ئــــی ښــــه دی هــــمدغه راز دمشــــر ق او پاکستان ټایمز ورځپاڼو په همغه نیټەخبر ورکړ چه ټپیان د خطر نه خــلاص شوی او وحالت یې ښه دی اود پاکستان رسمیمقاماتو وړمه ورځ په ناڅاپی ډول اعــلان وکړ چه د ټولو ټپیانو دولي څخه دپیښور دپو هنتو ند تاریخ دڅانگی امر همغه عبدا لحمید او همغه ځوك چه شیرپاو ئی غونډی ته دمکرو فونتر څنگ په وروستی گړی اوبم تەنژد ی بللــــی ؤ مړه شول .

منابعو وویل :چەدا پیښه دپاکستان دپخوانی صدراعظم لیاقت علیخان دوژلــــو داستان او د همغه دقاتل دمینځه تلل په یادوی لکه څنگه چه دلیاقت علی خان قاتل له ځان سره ډیر معلومات او رازونه قبرته یووړل دعبدا لحمید له اسرار وډکه مینځه تلل همښیئی چەښایی همغه هم دشیر پاو دوژل کیدو دخر نگوالی په باب زیات معلومات اواسرار دتلدپارەلەځان سره وړی وی .

دیوبل خبر له مخی دتاس نماینده داسلام آبادنه خبرور کړی دی دملي عوامي گوند د فعالو غړیو نیول کیدل چه پدی وروستیـــــــو وختونو کښی منع اعلامشوی پەپاکستانکښی دوام لری کەڅه هم ددغو نیولو په بارەکښی کوم رسمی رپوټ نشته سره له دی هــــــم خارجی خبر لیکونکو وویل: نژدی څلور سوه تنه او دځینو رپوټونو له مخی ترزروتنوپوری دملی عوامی گوند څخه نیول شویدی .

دغه نیول کیدل د حیات محمد خان شیرپاو په وژلو کښی دملی عوامی گوند دلاسلرلوپه پلمەشویدی مظاهرەکوونکو دملي عوامي گوند مربوطه دشهبازورځپاڼی اداره وسیځله .

د بیبیسی راډیو دپاکستان په اوسنیــو حالاتو دتبصری په ترځ کښی وویل چه دملي عوامي گوند دمنع کولو په باب دپاکستان د حکومت وروستی اقدامات او دهغه دمشرانو بندیانولو پەهغه هیواد کښیحالات ډیر زیات گهوډ کړیدی .

دغه اقدامات بەپه پاکستان کښی دیولږ نورو ناراميواو زیاتو گهوډ یوپیل وی .

بیبیسی زیاته کړه چه پاکستان یوډیــر خطر ناك بحران ته رسیدلی او د ملی عوامی گوند دړنگیدلو او دپاکستان د حکومتلخــوا دهغه دمشرانو د نیول کیدلود خلکو دگونداو دمخالفو گوندونو ترمنځ یوەډیره زیاته لانجه پیدا کړیده د حکومت او دخان عبدالو لیخان ترمنځ دلانجی مسئله پاکستان ته سترەمعضله ده .

دسلواغی ۲۶ :

دهغو کړ کیچنو او د تشدد نه ډکو حالاتو لەمخی چەپه پښتونستان کښی روان دی اود افغانستان دخلکو دزیاتی اندیښنی اوخواشینی سبب شویدی دافغا نستان جمهوری دولتد پنجشنبی په ورځ دغه اعــلامیه نشر تــــــه وسپارله .

د افغا نستان جمهوری دولت سره له دی چه له یوی خواهر ډول وژنی او تشدد غندلی او غندی یی له بلی خوا دپښتنو اوبلوڅو خلکو په مقابل کښی دپاکستان دحکومت د ظلم نه ډکغیر عادلانه او غیر دیمو کراتیك حرکتونه په تیره بیا په پښتو نستان کښی د هغه حکومت سخت او نا عاقبت اندیشانه حالت هم په کلکه غندی او دهغو دهر ډول خطر ناکو عواقبو مسئول یوازی او یوازی د پاکستان حکومت بولی او څرگند وی‌چه باید د پاکستان واکمن پوره پوره پوه وی چه نه یواځی دپښتنو او بلوڅو حقه حقوق پدغه‌ډول دسیسو او ساختنه کاریو او له ظلم او تشدد نه ډکو حرکتو نو له منځه نشی تلای بلکه دغه حرکتونه به ورځ په‌ورځ دخلکو دکرکی حس لاپسی زیات کړی ددوی‌قدرت او تصمیم ملی مقاومت او مجادله به زیاته او پیاوړی کړی .

لکه چه په واروار څرگنده شویده بیا اعلام کیږی چه افغا نستان دپخواپه شان دپښتنو او بلوڅو ورونو دحقه حقوقو تائیداو ملاتړ کړی او کوی یی او ددغو پیښو په مقابل کښی چه په‌هغو سیمو کښی کیږی محض‌بی تفاوته نشی پاتی کیدای .

دسلواغی ۲٦ :

دلا هور نه درویټر نماینده دخبر له مخی د پاکستان ستری محکمی وړمه ورځ موافقه وکړه چه‌دملی عوامی گوندمشر خان عبدالولی خان عبدالولیخان تیره اوونی دملی عوامی خان عبدالولیخان تیره اوونی دملی عوامی گوند دخه پاسه څلور سوه نورو مشرانو او غړیوسره دحیات محمد خان شیرپاو دوژل کیدونه وروسته د پاکستان حکومت نیولی دی .

رویټر خبر ورکوی چه دملی عوامی گوند مشر دخوشی کولو غوښتنه د مخالف گوندیوه سیاست مدار ملك غلام جیلانی وړاندی‌کړی ده .

محکمی ددغی غوښتنی داوریدلو د پاره د راتلونکی دو شنبی ورځ ټاکلی ده.

دسلواغی ۲٦ :

دباندنیو چارو دوزارت‌نطاق دبا ختر آژانس دخبر یال دیوی پوښتنی په ځواب کښی د امریکا دای بی‌سی دتلویزیون سره د پاکستان دصدراعظم ذوالفقار علی بوټو د وروستی مرکی‌په باره کښی چه په هغه کښی یی ادعا کړی ده چه دافغا نستان په پاکستان کښی په دهشت اچولو لاس لری وویل لکه چه څوڅو ځله موویلی دی یوځل بیا دغه بی اساسه اوله حقیقته لری تورونه په کلکه ردوو .

ښاغلی بوټو نه شی کولای د پاکستان د حالاتو دگډوی‌اوخرابی مسئولیت ددی‌دجابرانه حکومت داعمالو او دده دگوند د همکار انو او اعمالو د خرابکاری او فتنی اچول دنورو په غاړه واچوی نطاق په پای کښی زیاته کړه‌چه په تیره بیادافغانستان په باب دښاغلی بوټو د حیرا نوونکو اوبی ربطه وینا او حرکا تو څخه دا نتیجه په‌لاس راځی چه له‌بده مرغه ښاغلی بوټو په خپلو اعصابو کنترول له لاسه ورکړی دی .

دسلواغی ۲٦ :

داسلام آباد نه دپراودا خبریال خبر ورکړی دی چه دپاکستان دټولو مخالفو گـونه ونـو نمایندگانو تصمیم نیولی دی چه دملی عوامی گوند دړنگیدلو اوددغه گـوند د مشـــرانو د نیولو په خلاف داحتجاج په نامه دملی اسامبلی په کار کښی گډون ونکړی ۰

همدغه راز د غوگوند ونوپه اساسی قانون کښی دهغه بدلون دتصویب په خـلاف چه د ملی اسامبلی لخوا شوی احتجاج کړیدی .

دغه بدلون حکومت تهواك ورکوی چهپه هغه هیواد کښی اضطراری حالت دپالمـان لـــه اجازی پرته په خپله خوښه اوږد کړی .

پدی مناسبت دپارلمان اجلاسیه دوره دیوی نامعلومی مودی دپاره ځنډول شوی ده .

دپراو دا نمایندهلیکلی دیچهدیمو کراتیکی متحدیجبهی دلاربښودنیجرگهگیچهاووه مخالف غړی پکی شامل دی دخپلو سیاسی مخالفینو دځکولو دپاره یی دپیښور دوروستی پیښـــی نه داستفادی دپاره دحکومت کوښښ وغانده .

دی جرگهگی وویل حکومتی مقامات غواړی چهمخالفین په زوره غلی کړیاو وا کمـــن گوندیی په پیښور او نورو ښـارونـو کښی د مظاهرو په لمسو ن تورن کړ۰

ددی جرگهگی په قول دا مظاهری نهیوازی دملی عوامیگوند په ضد دی بلکه دټولومخالفو گوندو پهضد دی۰

دپراو داد نماینده دخبر له مخیدپاکستان پهبیلوبیلو ښارونو کښی دمخالفو گو ندونو پهمربوطو مغازو کورونو او ادارو حملـــــه شویده۰

دسلواغی ۲۷ :

دروییټر نماینده له لاهور نهخبر ورکړی دیچهدپنجاب پهمقننه اوایالتی مجلس کښی دمخالفو گوندو نو غړیو ځرگنده کړه چهدملی عوامیگوندلهړنگیدلواودهغه دمشرانوپه توقیف کیدوسره داعتراض پهنامه به ددغهمجلس پـه غونډو کښی گډون ونه کړی۰

دمخالف گوند مشر علامه رحمت الله ارشد وروسته لههغه چه دمخالفو گوندونو غړیود پنجاب دمقننه مجلس غونډه پری ښوده وویل: ددوی دااقدام دپاکستان دملی اسامبلی او سنا دغونډو سره دمخالفو گوندو نو د پر یکـړی دهمدردی پهنامه شویدی۰

ده وویل چه حکومت دمخالفینو او دآزادی دنظریو ځرگندولو په ضد په یولړ غیرقانونی اقداماتو لاس پوری کړی او د حکو مت مقصد دبیان دآزادی پوره محوه کول دی ۰

پیښور نهباور ی دارسیدلی خبرونه وایی چهپرونپه پیښورکښی دگوایی ددروازی نه د باندی دسر حد ددارالعلو م زده کوونکوسټره غونډه وکړه اوغوښتل یی چه دملی عوا مـی گوند دړنگیدو اودهغه دمشرانو د توقیف پـه ضد داعتراض پهنامه پراخی مظاهری په د غه ښارکښی وکړی وسله والو امنیتی قو اوو د مظاهرو مخهونیو له اوپه زیاتره ا خو ډب کښیچه وشو ځوتنه ټپیان او دپو لیسولهخوا پهدینی آثار وباند یتیری وشو ۰

دغو منابعو زیاته کړهچه دملی عوا مـــی گوندله، ړنگو لو اودهغه دمشرانو له بندی کولووروسته ددوی کورونه د پاکستان پههره

برخه‌کښې امنیتی قواوو کلابند کړی او دکلکی خارنی لاندی یی نیو لی دی.

له دی امله دپښتنو اوبلو څو دځینـــو مشرانو او دهغو په جمله‌کښې د خـــان عبدالغفار خان دسرنو شت په باره کښې باوری معلو مات لاس ته‌ندی راغلی اوځرگنده شوی‌نه ده‌چه ایا هغوی هم نیول شویدی‌که په خپلو کورونو کښې‌نظر بند دی.

دمسکو درادیوخبر ور کړ چه دمسکو د پراوداور ځپانی په هغه مقاله کښې چه پـــه پاکستان کښې دتو قیفو نو په‌نامه پرون‌خپره کړی لیکلی دی‌چه دملی عوا می گونددمشرانو دنیول‌کیدو وروسته دهغه گوند دپیر اوانود تعجیز دپاره په ټول پاکستان کښـــــی مصنوعی مظاهری ترتیب شوی لکه چه خلکو دگوندپیروانو دملی‌عو امی گوند داور گا ن شهبازور ځپانی‌اداره او دهغه ځینی نو ر ی اداری خرابی کړیدی- همدارنگه په پښتونستان کښې‌یی تعلیمی موسسی‌تړلی دی چه‌په ۱۹۷۰ کال کښې ملی عوامی گوند دهغه دقانو ن جوړولو په مجلس کښې اکثریت لاس تـــه وروړی وواو په ۱۹۷۳ کال یی دهغه حکومت‌په لاس‌کښې وو.

پراوداليکلی دی چه‌د تقنینیه مجلسو نو وکیلانو په هغو لایحوسخت اعترا ض‌کړیدی چه دخلکو دبندی کـولو او داضطراری حالت د اوږدولـــو د پـــاره پـــه دی وروستیـــو وختونو کښې حکـومت تصو یب کـړی دی اومرکزی حکو مت یی ددیمو کراسی‌په‌کار کښې دتقلب درسمی کو لو په لار کښې‌په‌هلو ځلو تورن کړی دی.

پراو دا زیاته کړیده چه د پاکستان‌په‌ملی مجلس کښې ددغو لایحو دتصویب‌په وخت کښې وسله والونظامی پوځونو دمجلس ودانی محاصره کړی وه.

دسلواغی ۲۸ :

لکه‌چه درویتر اوبی‌بی سی نمایند گانود اسلام‌آبادنه‌خبر ور کړی او دپاکستان راډیو هم‌هغه تایید کړی‌دی دهغومصنو عی مظاهرو په‌لړکښې چه‌د څو ورځو څخه راهیسی د- پاکستان حکو مت اودخلکو دگوندکارکوونکو دهغه هیوادپه‌بیلو بیلو ښارونو کښې پیل کړیدی وړمه ور ځ‌په اسلام آباد کښې‌د - افغانستان دجمهوریت لوی سفار ت ته نژدی څه زیات اوکم دوه سوه تنو غونډه وکړه او دافغانستان په‌ضد شعارونو دورکو لووروسته یی ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داوداوددهند دصدرا عظمی میر من‌اندراگاندی لوی‌عکسونه وسیزل.

دغوخلکو هځه وکړه -دملی عوامی گونداو دهغه دمشرانو څخه دافغانستان دملاتړ‌په‌ضد داعتراض په باب یو لیك دافغانستان لـوی سفارت ته ورو سپاری خو دافغانستان‌دسفارت شارژ دافیر دلیك داخستلو نه ډډه‌وکړه.

دبانیدنو چارو دوزار ت نطا ق دبا ختـــر آژانس دنماینده دیوی پوښتنی په ځواب‌کښې پدغه باب‌وویل : دباندنیوچارو دوزارت سیاسی لوی‌مدیرښاغلی عبدالصمد غو ث پرو ن‌دغرمی نه‌وروسته په دری نیمو بجو په‌کابل کښې‌د پاکستان لوی‌سفیر ښا غلی علی ارشددباندنیو چارو وزارت ته‌وغو ښت ددی پیښی پـــه

نسبت یی دافغانستان دحکو مت سخـــــت احتجاجیه لیك وروسپاره.

همدارنگه نطاق زیا ته کړه چه دافر مایشی مظاهری په هیڅ ډول نشی کو لی د پښتنو او بلوڅو ورونو دحقه حقوقو دمــلاتړ په باب د افغانستان په دریغ کښی کو مخلل پیښ کړی.

دسلواغی ۲۸ :

دکورنیو چارو دوزارت اعلامیه : په اسلام آبادکښی د افغانستان دجمهوری دولـــت د لوی سفارت په مقابل کښی دفرمایشی مظاهری دخپرو دخپــریــدو وروستـــه د پـــرون ورځی راهیسی دهیواد په بیلو بیلوښاروتو کښی دافغانستان وطن پالونکوخلکوغوښتل چه د پاکستان دحکو مت په خلاف په پراخومظاهرو لاس پوری کړی چه حکو مت دهغو مخــــــه ونیوله.

دکورنیو چارو وزارت دخو ښی پـــه څرگندولو سره دگرانو وطنوالو ددغو ژورواو پاکو احساساتو څخه تشکر کو ی اودغــــه ډول عکس العمل چه زمونږ دخلکو درښتینی درك څخه سرچینه اخلی چه دگران افغانستان په ملی مسالو اوپرمختگ کښی دیووالی او ملاتړ دا ثبات یوه بله نښه بولی.

دسلواغی ۲۸ :

لندن ډیلی میل ورځپانی لیکلی دی چه د ملی عوامی گونددړنگولو او دهغه دمشرانود توقیف کولو په باب دپاکستان د حکو مت تصمیم دپاکستان دزیا تی تجز یی و یره پیداکړیده ورځپانه وایی چه په ۱۹۷۱ کــال

کښی دبنگله دیش بیلید ل هم دشیخ مجیب الرحمن دعوامی لیك دړنگیدلو او دهــغه د ـ مشرانو دتو قیف کید لو نه وروسته شوی ؤ.

دډیلی میل ورځپانی زیاتــه کــړیده چه د پاکستان حکو مت دوینا په خلاف چه و یلی یی دی دملی عوامی گوند دړنگولو مقصد د ـ پاکستان دخاوری دتمامیت ټینگښت دی .

خان عبدالولیخان تل ویلی وو چه دملــی عوامی گوند دمنځه وړلو دپاره به هر ډو ل هلی ځلی دپاکستان دتجز یی سبب شی نه دا چه دهغه موجودیت ته به دوا م ورکړی .

دسلواغی ۲۸ :

دپیښور خیبرمیل انگلیسی ور ځپانی خبر ورکړی دی چه دپیښور دپوهنـــتون رئیس ښاغلی عبدالعلی خان دملی عوا می گو ندد ړنگیدو اودهغه دمشرانو دنیول کیدو پــــه خلاف داعتراض په نامه دخپلی و ظیفی نه استعفا ورکړیده.

دغی ورځپانی همدارنگه لیکلی دی چه د پاکستان حکو مت ددغه پوهنتو ن پښتانه پروفیسران او اداری امران بندیان کړیدی چه په هغوی کښی درياضیاتو د پو هنځـــی رئیس ډاکتر نذیر چه پخوادپیښور دپو هنتو ن ـ کنترولرو دپیښور دخانگی رئیس ښـــا غلی پریشان ختك اداری لوی امر ښا غلی اعظـم خان او دپوهنتون درئیس مرستیال ښاغلــی فقیر محمد خان شا مل دی.

ددغو شخصیتو نو په نیو لو سره چه هیڅ یو یـــی هـــم د ملی عوامی گـــوند غـــړی ندی

د پاکستان حکومت ښودلی چه برسیره پر پښتنو ډیبا ستمدارانو اوز لمیانو اومحصلینو یی فیصله کړیده چه پښتانه پوهان او پروفیسران هم بیخی له صحنی وباسی .

دسلواغی ۲۸ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق دپاکستان دباندنیو چارودوزارت دنطاق دپروني دغی وینا په باب چه په هغی کښی دافغانستان په حکومت باندی دسرتیرو دروز نی اولیږلواو دهغه هیواد په کور نیو چارو کښی دلاس وهنی تور لګولی دی دباختر آژانس دنماینده دپوښتنی په ځواب کښی وویل :دپاکستان حکو مت ددغو بی اساسو اوله حقیقت نه لری تورونو په وړاندی کواو سره غوا ړی دیوی خواد ملی عوامی ګوند او دهغه دمشرانو په خلاف دخپلو غیرقانونی اقداماتو دپاره پلمه جوړه کړی او دبلی خوادحیا ت محمد خان شیرپاو دو ژلو حقایق دنورو سیاسی قتلونو دحقایقو په شان چه تراوسه شویدی دپاکستان او دنړی دخلکو له سترګونه پټ وساتی اوهغه د خارجی خیالی خطر ونو لور ته واړوی.

نط ق زیاته کړه ځرنګه چه په پاکستان اود نړی په مطبوعاتو کښی دذوالفقار علی بوټو دحکومت دغیر دیمو کرا تیکواقداماتو په خلاف دویښو اوبیداروقوتونو اودخلکو عکس العمل ښودلی دی نوز هیڅوك ددغه حکو مت په فریبونو اودسیسو نه غولیږی .

دغه راز دشیر پاو دوژلو حقایق اودهغه علتونه اوعاملین به هم چه تریوی اندازی پیژندل شویدی داوږدی مودی دپاره دنړ ی دخلکو دسترګونه په پټ پاتی نشی .

دسلواغی ۲۹ :

دلندن ټایمز ورځپاڼی په هغو وروستیو جریاناتو باندی دتبصر ی په تر ځ کښی چه په پاکستان کښی پیدا شوی لیکی چه په – راتلونکو میاشتو کښی به په پاکستان کښی ډیر سخت اولاپیچلی بحرانونه پیدا شي.

لندن ټایمز دملی عوامی ګوند ړنګیدو اودهغه دمشرانو بندی کیدو ته په اشاره سره لیکلی دی لکه چه معلو میږی دپاکستان حکومت له خپلو سترو سیاسی مخا لفینو سره پدی امید دپخلا کیدو له پالیسی څخه لاس اخیستی دی چه دمخالفو ګوند ونواو دهغو دلیډرانو په خلاف کلك اقدامات په پښتو نستا ن اوبلوچستان کښی دسیاسی کراری سبب شی په یقین سره به په راتلونکو میاشتو کښی اختلا فونواو کړکیچونو ته لمن وهل دهغه څه په خلاف نتیجه ورکړی چه دپاکستان حکو مت یی تصور کوی او بحرانونه به لاپسی سخت شی.

دغه راز له کراچی څخه دراسیدلی خبر له مخی دبلوچستان دکورنیو چارو پخوانی و زیراود ملی عوامی ړنګ شوی ګوندغړی ښا غلی میر ګل خان نصیر دپاکستان دیوی محکمی لخوا په یوولس کاله بند محکوم شوید ی .

دده په خلاف لګول شوی تور داوو چه په ۱۹۷۳ کال کښی دپاکستان دیوی بندیخانی بندیان الی کو لی ته لمسو لی دی.

خبر زیاتو ی چه له دغی نیټی څخه ترنن پوری هغه تور چه دهغه په اساس ښاغلی

میرگل خان نصیر په زندان کښې اچول‌شوی وندی معلوم شوی.

دسلواغې ۲۹ :

دبین المللی آژ انسونو نمایندګانو لـه راولپنډۍ څخه خبر ورکړیدی چه دپاکستان راډیوپرو ن سهار وویل چه‌په پښتو نستان کښې محلی حکو مت ړنګ شوی‌اودهغه ټول صلاحیتونه او وظیفې فیدرالی حکومت‌مستقیما په‌لاس کښې نیولی‌دی .

ددغه ایالت‌ګورنرته هدایت ورکړشویدی چه‌دمرکزی حکومت‌په‌نمایندګی دټولوچارو واګی په‌لاس کښې و نیسی ددغی‌اعلا میی له مخی دایالتی حکو مت‌صدرا عظم او وزیران‌سرله پرون‌څخه دحکومتی وظیفواوصلاحیتونو له‌اجرا کولوڅخه ګوښه کړای شوید ی .

اعلامیه وایی دهغوحالا تو کنترو ل چه‌پیدا شوی دایالتی حکومت له‌صلاحیت او قدر ت څخه وتلی کاردی اوپه څوتیرو میاشتو کښې دپاکستان خلك دپښتونستان دحالاتو په‌نسبت له‌اندیښنې اوپریشا نی سره مخا مخ‌وو.

دسلواغې ۳۰ :

ایکا نومیست نومی انګلیسی نامتـو مجلې پخپله وروستۍ ګڼه‌کښې دپاکستان په‌حالاتو دتبصری په ترڅ کښې لیکلی دی چه دپاکستان حکومت دملی عوامی ګوند دړنګولو او دهغه دمشرانو دنیولو دپاره هیڅ‌ډول مستند دلیل وړاندی نکړای شوکه څه هم دپاکستان‌حکومت وویل هغه‌وخت رارسیدلی دی چه دپاکستان دښمنان له منځه یوړل شی خو حقیقت‌دادی‌چه هغه‌کسان چه حکومت یې دپاکستان دښمنان بولی په‌حقیقت کښې دخلکو دګوند ستـــر رقیبان دی چه دغه دی ټول یې زندان ته‌لیږلی شوی دی.

مجله لیکی‌حکومت‌حیات محمدخان شیرپاوددی دپاره دپښتونستان دایالت په وزارت ټاکلی ؤچه‌دغه ایالت دخلکو دګوند دعملیاتوډ ګـــر وګرځوی اوهغه زیات نفوذ چه ملی عوامی‌ګوند هلته درلود اوپه‌پښتونستا ن کښې د خلکود ګوند دکنترو ل ختم وله‌منځه یوسی او که‌څه هم‌شیرپاو ددغه مقصد دپاره له سخت‌زوراو سخت چلندنه کار اخیست خوخرګندیږی هغه چه‌ده‌په‌ژوند کښې‌سر ته ونه رسولای شول‌په خپل‌مرګ سره یې پوره‌کړل .

لکه چه دپاکستان حکو مت دده دوژل‌کیدو په‌پلمه ملی‌عوامی ګوند ړنګ کړ اودهغه‌ټول مشران یې‌بندیان کړل.

دایکانومیست مجلې تبصره کړیده چـه له هغه‌وخته‌چه دپاکستان موجوده‌حکو مت اقتدار ته‌رسیدلی دی دمخالف ګونددلسو څخه زیات مشران وژل شویدی اوتردی چه په خپله په خان عبدالولی خان څوځله ناوړه قصد وشو .

دپاکستان حکومت‌نه‌یواځی داچه ددغووژنواو ناوړه قصدونو په مقابل کښې‌هیڅ ډول عکس العمل ندی ښودلی بلکه یوتن یې‌هم دهغوی دمسولیت په‌جرم نیولی نه دی .

مجله وایی چه دشیر پا ووژل کید ل پـه پښتونستان او بلوچستان کښې د حکومـــت اودملی عوامی ګوند تر منځه درو غی جوړی هرډول امکان په راتلونکی نژدی وخت کښې له‌منځه وړی دی.

په بلوچستان کښې دپاکستان نظامی پوځونو په‌وروستیو دوو کلونو کښې دسر تیرو سره

پەمبارزه بوخت دی اوهلتەدملی عوامی گوند مشران له ۱۹۷۲ کال نه راپەدی خوابندیا ن دی.

دایکانومیست مجله په پای کښی دی نتیجی ته رسیدلی ده چه دملی عوامی گوندپاتی غړی به تول دخمکی لاندی فعا لیتو نه پیل کړی او په پاکستان کښی بەسیاسی زور زیاتی ډ یـــر زیات شی او په پیښو ر کښی دیوبم پەچاودنه په پاکستان کښی ددیمو کراسی وروستی نښی نښانی له منځه لاړی.

دکب لومړی :

لومونډ نومی فرانسوی نامتو ورځپـا نـی پەخپله یوه وروستی گڼه کښی دپاکستان په حالاتو باندی دتبصری په تر خ کښی لیکلی دیچه ددیموکراسی د وروستیو نښو لمنځه پاکستان نه ټوله شوی ده ځکه چەپەهغه هیواد کی دایمی اضطراری حالت اعلام شوی حکومت دبی شمیره خلکو دبندی کولو وا ك لاس تــه وروړی او دفدرالی او ایالتی اسا مبلی غونډی بی دنامعلو مەوخته پور ی ځنډولی دی .

ورځپاڼه لیکی چه ددغه حالت دحیات محمد خان شیر پاوله وژل کیدووروسته منځ تەراغلی اودهغه لەامله دپیاوړی ملی عوامی گوندپەخلاف پراخ عملیات پیل شو ل دغه گوند ړنگ شو اونږدی خلور سوەتنه مشران یی بندیا ن شول. لومونډ ورځپاڼه لیکلی چەملی عوامی گـوند د پښتونستان اوبلو چستا ن پەایالتو کی ډیر سترقدر ت اونفو ذ لری اوله ډیرو کلوراهیسی یی ددغو دوو ایالتونو دپاره داخلی خپلوا کی غوښتله.

دغه گوند همدار نگه په فیدرا لی پارلمان کښی دخلکو دگـوند دحکـومت ستر مخا لف قوت او خان عبدالولی خـان داوو مخالفوگوند ونود ایتلاف مشرؤ .

لومونډ لیکلی دی که څه هم دبنگله دیش د خونړ یو پیښو نه وروسته یحیی خان ملی عوامی گوند ړنگ کړی وخو بیا بیرته منځ تەراغی خو په ۱۹۷۳ کال کی دپاکستان حکومت پــهـ بلوچستان کښی ددغه گوندسر ه د مقابلی توان په خپل ځان کښی ونه لید ځکه یی هغه حکومت بر طر ف کړچه ملی عوامی گوند جوړ کړی ؤاو دهغه دری تنه ستر مشران یی پەجیل کښی واچول خو له هغەو خته تر اوسه پوری په بلوجستان کښی وسله وا ل قیا م روان دی.

افغانستان چەخلك یی دپښتنو او بلو څـو سره تاریخی لر غونی اړیکی لری د خپلـــو پښتنو اوبلوڅو ورونو دسر نوشت ټاکلودحق ملاتړکړی دی.

لومونډ لیکلی دی کـه څـه هـــم دمرکــزی حکومت ملی عوامی گوند دشیرپاؤپه وژلــــو تورن کړی دی خوحقیقت دادیچه دحکو متەهدف دمخالفو گوندونو ټکول دی لەدغه ځایه اټکل کیدای شی چه اوسنی حالت هم مر کزی حکومت پەلوی لاس پیداکړی دی اودپاکستان حکومت بی لدیچه دشیرپاؤدوژلود تحقیقا تو نتیجــــو تەانتظاروباسی دهغه گوند پەخلاف یی پەسختو اقداماتو لاس پوری کړ چه ورځ په ورځ ـ پیاوړی شوی اودمر کزی قدر ت دخپل سری اوناوړه استفادی اوپه ورو ورو دآزادیو ا و حقوقو له منځه تلل یی غنــدل او هغــه یـــی

دپاکستان دټوټی ټوټی کولودپاره دفعالیت په تور رنګ کړ. په داسی حال کښی چه په‌همدغو څوتیرو ورځوکی دپاکستان حکومت ویلی‌ؤچه په‌بلوچستان کښی دتجزیه غوښتنی کوم‌حرکت نشته.

لومونږ دی نتیجی ته رسیدلی ده چه په اوسنی وخت‌کښی دهر ډول روغی‌جوړی‌امکانات له‌منځه تللی او دمخالفینوسره زور ازمایل‌پیل شوی‌اوهغه کورنی جنګ چه‌ترننه پوری په بلوچستان پوری‌محدودولمن‌به‌یی دپښتونستان سیمی ته‌هم‌خپره‌شی په بنکاره ډول مرکزی حکومت‌هغه‌عوامل‌هیر کړی دی چه دبنګله‌دیش دبیلیدوپه مخنیوی‌کی‌یی دماتی‌سبب شول‌خو لاتراوسه هم ددی وخت‌شته‌چه‌دکورنی‌خپلواکی دطرافدار انو سره دسیاسی حل دلای‌په لټولو کښی دیوه نوی آفت دمنځ ته‌راتلومخه ونیول شی.

دکب ۳ :

دنیویارك ټایمز ورځپاڼی په یوه مقاله کښی دپاکستان دحالاتوپه باب تبصره کړی ددچه دهغه هیواد حکومت مخالفی قوا په‌تیره بیاملی عوامی پیاوړی ګونډ پدی پلمه له منځه‌لری کړ چه‌دده‌شت اچو لو په عملیات بی‌لاس پوری کړیدی خودا چه ملی عوا می ګوند‌شیر پاوپه وژلوکښی لاس‌و لری‌نه ده ثابته شوی او دحکو مت اقدام‌و بنو دله‌چه په دیمو کراتیکو روشونو باندی عقیده‌نلری اوحاضر ندی دمخالف ګوندیعنی ملی عوا می ګوندسره سیاسی رقابت وکړی.

نیویارك ټایمزلیکلی دی چه‌که‌څه‌هم‌له‌شپاړس کاله نظامی حکو مت‌هوروسته په‌پای کښی پاکستان یواساسی قانو ن‌پیداکړ چه پیاوړی مرکزی حکو مت‌اوداسی پارلمان یی اټکل‌کاوه چه‌دخلکو په‌رایو او په دیمو کرا تیك ډو ل وټاکل شی خو دموجوده حکومت دزمامداری په وخت‌کښی اضطراری حالت پرله‌پسی‌نوی‌شو اوآزاد مطبوعات بیخی له منځه یوړل شول اودحکومت دغو اعمالو اساسی قانون او پـه هغه هیواد کښی دیمو کراتیکی روحیی ته‌کوم ارزښت او اعتبار ندی پریښی .

دنیویارك ټایمز ورځپاڼی په‌یوه بله مقاله کښی دپښتو نستان دحکو مت له‌منځه وړل اود مرکزی حکومت تر کنترول لاند ی ددغـه ایالت راوستل په تفصیل سره بیان کړ ی‌او وایی چه که‌څه هم دپاکستان حکومت ددغـه اقدام داعلام په‌وخت کښی وویل چه‌دپاکستان یوګاونډی هیواد په دغه هیواد کښی نظـم او کراری ګډه وډه کوی خو حقیقت دادی چـه افغانستان تل ډډیورند دکرښی دهغی خـواد پښتنو ژبو خلکو دسر نوشت دټاکلو دحـق ملاتړ کړیدی اودغه خلك دافغانستان دملاتړ مننه کوی اودهغوی سره دوستانه چال چلند کوی.

دکب ۳ :

متحده جمهوری محاذپه‌پاکستان پښتونستان او بلو چستان کښی دپـاکستان دحکـو مت دټولو نه مخالف ګوند دی پخپله یوه اعلا میه کښی ویلی دی ترڅوچه دپاکستان حـکو مت یوه سیاسی سازګاره فضاجوړه نکړی مخالف

گوند دهغه حکومت سره هيڅ ډول خبرو ته چمتوی نه دی .

دپاکستان مرکزی اسا مبلی اوسنا سره دټولو مخالفو گوند ونو له پريکړ ی ورروسته دمتحده جمهوری محاذ مشرانو دچو دری ظهور الهی په استو گـنځی کښی دور څيا نـو نمایند گانو ته دغه اعلامیه وزکړیده.

داخبار ليکونکو سره دمرکی په تـرخ کښی دمحاذلوی سکرتر ښاغلی پروفيسور غفوراحمد وويل هغه گوند تصميم نيولی چه دپښتو نستان اوبلوچستان او همدغه شان دپاکستان دسيمو دخلکو سره دکتنی دیوستر پروگرام سره سم هغو سيموته ورشی او اولس پەدی خبر کړی چه دپاکستان حکومت په دی وختو کښی پـه سختو غيرقانونی او غير جمهوری اقداما تـو لاس پوری کړی دی.

هغه وويل دپاکستان حکومت دری لـو ی اشتباه گانی اوغلطی وکړی ا ودهغو له امـله دحکومت په خلاف داولس تاوتر يخو الازيات شوی دی.

په داسی حال کښی چه دمخالفو گوند ونو او حکومت ترمينځ دفبروری په شپږمه نيټه يوځه خبری وشوی چه په هغو پسی سمد ستی یی ملی عوامی گوند چه دمتحده جمهور ی مـحاذ مهم گوند دی غير قانونی اعلان کړ. دگونـد مشران اوزيات شمير غړی يی نيولی دگوند ټوله شتمنی يی مصادره کړیده اوپه هيـواد کښی د بی موجبه گرفتار يوسلسله روانه ده دمخالفو گوند ونو غړی په داسی حالاتو کښی ونيول شول چه داسامبلی غونډی روانی وی.

دوهمه غلطی دادهچه دپاکستان حکـومت دمرحوم حيات محمد خان شيرپاو قتل دسياسی حربی په توگه استعمالوی اودسياسی مخالفينو دتعجيز ولود پاره تری استفاده کوی اود ملی عوامی گوند نه علاوه دجمعيت العلما ی اسلا م جماعت اسلامی او تحريك استقلال گوند ونو په ادارو باندی دپاکستانی پوليسو اود مرکزی قواؤ دعسکرو حملی روانی دی چه دگوندونو په ادارو برسيره يی دگوندونودمشرانو کتابخانی اوکورونه هم سوځولی دی او دمذهبی کتا بو سخته بی حرمتی يی هم کړی دهاوکوی یی.

پروفيسور غفور احمد دپاکستان دحکومت ددريمی سختی غلطی د بيانولو په ترخ کښی وويل دپاکستان حکو مت دشيرپاؤ د سياسی قتل نه داستفادی په غرض ټول غيـرجمـهوری صلاحيتونه اوواك ترلاسه کړی اودپاکستان په اساسی قانون کښی دغيرجمهوری بد لون او ترميم ناوړه غرضونه ترسره کوی .

هغه اخطار ور کړ چه که چيری دملی عوامی گوندمشران اوغړی ژر ترژره خوشی نکړای شی نودپاکستان حالات به لاپسی زيات وخيم شی اوپاکستان به دیوه لوی خطر سره مخامخ شی چه البته مسوليت به يی يواځی دپاکستان د ـ حکومت په غاړه وی.

دغه رازدتحريك استقلال گوند مشرانود پاکستان دحکو مت لخوا دملی عوامی گوند غير قانونی اعلامول غير جمهوری عمل بلل او د حکومت دغه اقدام يی دخپلو سياسی مخالفانو دتعجيـز ولود پار ه د هغـــه حکـــو مت يوه بله پلمه بللی ده .

دهغه گوند مشر ښاغلی اصغر خان په لاهور کښې پخپله وینا کښې وویل پداسې حــال کښې چه دحیات محمدخان شیرپاو دقتل غند نه کوم باید ووایم چه ردغه افسو سناك‌قتل تر شاد حکومت لخوا دسیاسی قتلو نـــود سلسلې ارتباط شته دی او دقتل مسوؤلیت دپاکستان حکومت په غاړه لری ۰

هغه وویل ډیر خله می ویلی دی چــه د پاکستان دحکومت سیاسی مخالفانو دتعجیز د پاره دقوی له‌استعمال نه‌کار اخلی اودحکومت دغه عمل به سخت رد عمل او عکس العمــل ونښیی ۰

ښاغلی اصغرخان وویل‌د پاکستان حکومت باید دخپلو دغه ډول اقداماتو په ناوړونتیجو باندی ژور غورو کړی او تر کومه ځایه چــه د تحریك استـقلال تعلق دی تل به پخپــل دریځ ټینګ وی ۰

ښاغلی اصغر خان زیاته کړه د پاکستان د حکومت لخوا دقتل دپیښې تر څیړنی‌پخوا گرفتار یو داخبره ثابته کړیده چه حکومت د خپلو سیاسی اغراضو دترسره کولو د پاره پلمه جوړه کړی ده ۰

د تحریك استقـلال گوند مشر وویــل د بمونو ډیری پیښې‌شویدی خود پاکستان هیڅ کومې محکمې ملی عوامی گوند د چاود نـــو مسؤول ندی ښودلی اوترڅولو لومړی چــه د مخالف گوند مشران ووژل شول په دغه لــړ کښې حکومت هیڅ کوم په زړه پــوری اود کتنی وړ اقدام ندی کړی ۰

د کب ۳ :

درویتر نماینده دپیښور نه خبر ور کوی چه پرون پولیسو دسند دایالت په بیلو بیلو ښارونو کی لړترلږه شل‌تنه محصلین توقیف کړیدی او دسند اونورو ښارونو له یو شمیر پوهنتونو نو او عالی ښوونځیونه وسله لاس ته راغلی ده ۰

د پیښور په پوهنتون کښې‌دوسلو یوستر مخزن لاس ته راغلی دی ۰

پولیسو وویل : د وسلی په مخزن کښی نهه ماشینګڼ ــ دری سوه اتیاتمانچی ــ دوه لاسی بمونه اویوه اندازه مهمات شته۰

د پیښور په پوهنتون باندی نژدی ددری سوه تنو پولیسوله خوابرید شویدی دپیښور پوهنتون د حیات محمد خان شیر پاو دوژ ل کیدوله وخته چه دیوبم دچاودنی په اثر ووژل شو تړلی دی ۰

هغه خبریالان چه د پیښور په پوهنتو ن باندی دپولیسو دبرید دننداری دپاره بلـــل شوی‌ؤ وی ویل :زیاتره وسله دپیښـــور د پوهنتون دلیلی‌له یوی قفل شوی کوټی نــه لاس ته راغلی‌دی ۰

نوره وسله دلیلی دانګړ په یوه‌بر خــه کښی پیدا شوی‌د ه۰

د پوهنتون په انگړ کښی د پولیس دبرید په وخت کښی دهغو پنځوزرو تنو محصلینو څخه چه‌په هغه پوهنتون کښی شـامـل دی یوازی ددوه سوه تنوپه شاو خوا کښـــی حاضر ؤ ۰

درویټر نماینده زیاته کړیده ــدسند د بیلوبیلو ښارونو په پوهنتو نونو باندی د پولیسو بریدچه پرون گهیځ پیل شوی ؤتر

برون شپې پورې دوام درلود .

په حیدر آباد کښې څه دپاسه دوو زرو پولیسو دسند په پو هنتون ـ دطب اوانجنیری په پوهنځیو او لیلیو برید کړیدی.

لکه څرنګه چه د حیدر آباد دپولیسویو ی منبع وویل : ددغوموسسو څخه یې تمانچې ـ باریزې تمانچې اویو شمیر نور مهمات ترلاسه کړیدی .

دکراچې په پوهنتون او ددغه ښار په یو شمیرنورو علمی موسسو باندې پولیسوبرید کړیدی .

دراډیو بی‌بی‌سی د خبر سره سم ددغـــو پیښو اوپه علمی موسسو باندې د پاکستان د پولیسو دبریدونوله امله خلور سونه زیات کسان نیول شویدی .

د د٠ب٠٠ دخبر رسولو آژانس له کراچـی نه ددغه خبر تائید ولو په ترڅ کښی خبر ورکړی دی چه په سلونو کسان توقیف شوی دی اودغه آژانس زیاته کړیده چه دراولپنډۍ او لاهور په‌پوهنتو نونو او علمی موسسوهم دپولیسو له خوا برید شویدی .

دکب ٤ :

په کابل کښې دامریکا سفارت شارژدافیر د مـلاقات په طرز کښې باکستان ته دامریکا دوسلو دصادر ولو دبندیز دلیرې کیدو پـه مناسبت دامریکا دنژدې راتلو نګی اعـلامیه په باره کښې یوه اطـلاعیه سیاسی معیـــــن ښاغلی وحید عبدالله ته وسپارله .

دغه اطـلا عیه دافغانستان د جمهوری دولت تر ژوری کتنې لاندې ونیول شوه او په هغه باره‌کښې دافغانستان‌نظردکب په۷په‌یوه‌اعلامیکی نشر کړی شوه .

دکب ۷ :

دکب ـ۷ـ دباندنیو چارو وزارت پرون دغه اعلامیه نشر ته سپارلې ده .

پاکستان ته دوسلو دصا درولو دبندیزد لرې کولو‌به باب‌د امریکا دمتحد وایالاتو د حکومت تصمیم دافغانستان د حکومـــــت او خلکو دژورې اندیښنې او تشویش سببـــــب شویدې داتصمیم په سیمه کښې دسولې او آرامې دتشویش دادعا سره پوره توپیر لرې او دافغا نستان حکومت نشی کولی دا ومنـی چه پاکستان ته دوسلې دلیږلو بیا پیل کیدل به د آسیابدې سیمه کښې د قواو دانډول د مینځه تللو او تسلیحاتی مسابقو سبـــــب نشی .

دافغانستان حکومت په نزد پاکستان تـــه دوسلې دصادرو لو دبندیز لرې کول په‌تیره بیادغه وخت کښې چه دپاکستان نظامی پوځو نودپښتنو او بلوڅو خلکو په مقا بل کښې په عملې ډول‌په ډیربې رحمه او په جابرانه اقدام لاس پورې کړیدې دافغا نستان د خلکو اود دپښتنو او بلوڅو دزیاتې‌خوا شینې سبب‌شوی دی چه دهغه عواقب به دنړۍ په دغه سیمه کښې د سولې اوآرامې دټینګښت‌د پاره پـه هیڅ ډول ګټور نه وی .

همدا رنګه دخیر انتیا ځای دی چه دامریکا دمتحدو ایالاتو غونډې هیواد چه تل دنړۍ د سولې اوآرامۍ دساتنې خبرې کوی په عمل

کښې دمغه ادعاسره یوزه بل یوول چال چلند کوی لکه چه دافغانستان حکومت په وار وار ویلی دی دپرمختیا پهحال کښې هیوادونه یواځې دسولې اوکرارۍ لاندې کولی شی د خپلو ټولنو داجتماعی حالت انکشاف اولوړتیا او داقتصادی سطحې لوړولو ته ورسیږی اود وسلودصادرولوبندیزلری کول نه یواځې ددغو ستروهدفونو دخوراقیمتی منابعودانحراف سبب کیږی ، بلکه دیوی کړکیچنی اوخطرناکی فضاد پیدا کولو نه بهپرته بله نتیجه ورنه کیږی

د کب ۷ :

په کراچۍ کښې د رارسیدلی خبر سره سم پهدغه ښارکښې دمسلم لیگ دگوند دکار کمیټې دملی عوامی گوند ړنګیدل او دخان عبدالولی لیخان او ددغه گوندد نورو مشرانو نیول کیدل په کلکه غندلی دی ۰

ددغه گوند سکرترجنرال‌ښاغلی ملک‌محمدقاسم وویل چه مسلم لیگ گوند دپاکستان دحکومت څخه غوښتی دی‌چه دملی عوامی‌گوند مشران د توقیف نه خوشې او ددوی گوند بیاقا نونی کړی ۰

ده وویل : دمسلم لیگ دکار کمیټې تصمیم نیولی دی تر هغه وخته پورې چه غوښتنی یی‌د پاکستان دحکومت لخوا‌ونه منل شی دسند اوبلوچستان دایالتی اسامبلی له غونډو سره بهپریکړه وکړی ۰

دیوبل خبر سره‌سم تراوسه دسند دایالت په پوهنتونونو کښې ۲۱۳تنه محصلین دوسلی دزیرمه کولو پهتور دپاکستان پولیسونیولی دی ۰

په دغه ترتیب‌دهغو ټولو کسانو شمیر ۷۱۵ تنو ته رسیږی چه‌دپښتو نستان ،سند ، او پنجاب پهبیلوبیلو ښارونو کښې په اوو پوهنتونونو او دیرشو پوهنځیو اولیلیو باندی دپاکستان دپولیسو دبرید ونو څخه وروسته نیول شویدی ۰

ویل کیږی چه د نیولو سلسله لاتراوسه روانه ده۰

ددغه خبر دخپریدو پسی چه په بیلوبیلو موسسو کښې دپاکستان حکومتی مقاماتووسله ایښی وه چه‌دهغی‌دپیداکولو په‌پلمه هغه‌روښن فکران اوځوانان ونیسی‌چه دملی‌عوامی گوندد ړنگولو اودهغه دمشرانو نیولو اودملی‌اسامبلی اوسناد غونډو څخهولو سره مخالف وو دغه آوازه خپره شویده چه د پاکستان حکومت بهدیرژرد پاکستان دمحصلینو اتحادیه اود پښتو نستان‌دمحصلینو اتحادیه ړنگه کړی دبین‌المللی خبر رسولو دآژانسو نود خپرونو سره سم پرون په کراچۍ کښې دښوونځیو دمحصلینو او شاگرد انوله خواد محصلینو د توقیف اوپه پوهنتو نونو باندی دپولیسو د حملوپه ضد دیری سختی‌مظاهری وشوی۰

وسله والو امنیتی پوځو نوچه غوښتل یی‌د مظاهرو مخه ونیسی اوښکی بهوو نکی گازیی استعمال کړ اوپه وهلو ټکولویی لاس پوری کړ ۰

دهغو نښتو له امله چه دمظاهره کوونکو اود امنیتی پوځو نو ترمینځ وشوی یو شمیر محصلین او پولیس وژل شوی او ټپیان شویدی ۰

د کب ۸ :

په کراچۍ کښې دحکومت احتجاج په نامه

دپوهنتونو او ښوونځيود محصلينو اوز ده كوونكو پرون هم دپو هنځيو اوښو ونځيود زرگونو زده‌كوونكو په‌گډون ډيرو خلكو پراخه مظاهري وكړي .

پوليسو دمظاهره كوونكو دتيتو پرك كولو دپاره په دوو ورځو كښي دويم ځل داوښكي بهوونكي گاز نه كار واخيست .اود خلكو په وهلو ټكولويي لاس پوري كړي .

په هغو ښتوكښي چه دپوليسو او مظاهره كوونكو تر مينځه وشوي شل تنه پوليسان ژوبل شوي دي .

ويل كيږي چه د ۱۲۷تنو په‌شاو خواكښي مظاهره كوونكي چه دسندد ايالت يو شمير روښنفكران پوهان هم پكښي شامل دي‌نيول شويدي .

مظاهره كوونكو واټونو كښي لسو موټروته اور واچاوه او په كراچي كښي يي د خلكود گوند په يوه دفتر بريد وكړ او تاوان يي ور واړاوه .

د كب ۱۰ :

په پوبس كښي ديوبم د چاودني په اثــر پينځوز كښي دري تنه مړه شوي او ۲٦ تنه ژوبل شويدي .

درويټر دآژانس دخبرله مخي دغه دوهمــه چاودنه ده چه شيرپاوله قتل نه‌وروستەشويده.

دكب ۱۱ :

ددولت درئيس او صدراعظم ښاغلي محمد داود دپيغام هغه متن چي د۱۳۵۳ كال دكب دمياشتي په‌يوولسمه نيټه‌دپاكستان صدراعظم د۱۳۵۳ كال دجدي دمياشتي ددېرشمي نېټي دليك په ځواب كي دملگروملتو دموسســي دعمومي منشي دكتور كورت والد هايم پــه عنوان استول شوي دي .

كابل د۱۹۷۵ كال دمارچ ۲

د ۱۳۵۳ كال دكب ۱۱

محترم جلالتمآب !

ستاسو دجلالتمآب په عنوان د۱۹۷٤كال دنوامبر دمياشتي د۲۷ نيټي زمادليك په ځواب كي دپاكستان صدراعظم ښاغلي ذوالفقار علي بوټو په‌دي وروستيو وختوكي د۱۹۷۵ كال دجنوري دمياشتي دشلمي نيټي يوخپل ليك تاسو جلالتمآب ته استولي دي چي دغه ليك دملگروملتو دموسسي ددارالانشاء له خوا د هغي‌موسسي غړوهيوادونوته ويشل شويدي .

دښاغلي بوټودوروستي ليك په باب غواړم يادەكړم چي ټول هغه مطلبونه چه مي دخپلو دووتيرو ليكونوپه واسطه د۱۹۷٤كال دسپتمبر په اوومه اود ۱۹۷٤كال دنوامبر په ۲۷ستاسو په توجه رسولي يوځل بياتائيدوم ، ښاغلي بوټو په خپل دغه مكتوب كښي يوځل‌بياويلي دي چــه افغــانستان (د احساساتي اړيكو) او (له سياسي حقوقو څخه دفاع) تر پــردي لاندي (دپاكستان په دا خل كــي) تخريبــي فعاليتونه اوددهشت اوډار اچولو اعــمال او سبوتاژ مساعدت او تشويق كوي .

برسيره پردي ده دبلوچستان دخلكو دقيام په باره كښي يوځل بياتكراري ويناوي كړي دي اودخپل زړه دغوښتني سره سم په هغه ځــا ي كــي د قبــا يلــي ســر دارانــو مقاومت د (مدني‌ـه اداري دپراختيا اوداقتصادي اواجتماعي ريفورمونو دمنځ ته راوړولو) پــه مقابل‌كي دجنگ دموجبي اسباب يادكړيدي .

څرنګه‌چې په‌دې باره‌کې دافغانستان دنقش په باب دښاغلي بوټونه منونکې ثبوب اوبې اساسه تورونه دافغانستان دحکومت له خوا څوځوځلي دروغ بلل شويدي .

زه يوځل بياهغه په‌کلکه سره ردوم ددغې موضوع تکرارچې دهغه مقصدپه ښکاره توګه دپاکستان دخلکو غافله کول دي دهغه‌هيواد حکومت له هغه ستر مسئوليت څخه په هيڅ وجه ځان نه شي خلاصولی چې دحالاتو د وخامت اوخرابيدوله کبله ورسره مخامخ دي.

غواړم څرګنده‌کړم چې‌افغانستان دهيوادونو په‌کورنيو چاروکې مداخلي او دتاکتيکـــونو استعمال ته چې ښاغلي بوټو هغه ته اشاره کړې ده عقيده نلري .

دغه ټول اعمال دپاکستان داوسني حکومت خاصه ده . لکه چې د افغانستان حکومـــت څرنګه چې تاسو جلالتمآب ته موپخوا خبر درکړی ودپوره مدارکو اواسنادوپه لرلوسره حاضر دی ثابت کړي چې په هيواد کـــې دجمهوري رژيم له‌ټينګيدوڅخه‌وروسته‌دپاکستان حکومت ترکومې اندازې پورې دبين المللـــي نورمونو اوپرنسيپونو په خلاف دافغانستان کورنيو چاروکې پراخه مداخلي تر لاس‌لاندې ونيولې .

دبلوڅو دخلکو دقيام دماهيت په بـــا ب دښاغلي بوټودڅرګندونو په باره کې بايـــد ياده کړم چې په‌دې باره‌کې دده ويناد‌کلاسيك استعمارله شعارونو سره زيات شباهت لري چې لکه(دفيوډاليزم‌سره دمقابلې) او(داجتماعي اواقتصادي پرمختګونواوتمدن دمنځ ته‌راوړلو) په څيردتش په نامه شعارونوته په رجـوع سره دخپلې سلطې دپراختيااوساتنې په‌منظور ددغو سيمو دخلکوپه چاروکې په خپلومداخلو باندې پردې اچوي .

زماپه عقيده هغه وخت رارسيدلی دی چې ښاغلي بوټودغه حقيقت چې انکارترې نه‌شي کيدلای ومنې اوپه هغه اعتراف وکړي چې دبلوڅودخلکو قيام يوملي قيام اود پاکستان دحکومت اواعمالوپه واسطه ددوی دحقه‌حقوقو ترپښولاندې کولو په اساس منځ ته راغلی دی .

لکه چه دمخه مې پيشنهاد کړی و يوځل بياپيشنهاد کوم چې په بلوچستان کې ددغه کاردحقايقو دمعلومولو له پاره لازمه ده چـــې دتحقيق يوبې طرفه هيات په‌دې شرط چـــې وکولای شي په آزادانه توګه له خلکو سره په تماس کې شي حقايق واوري اووېې‌ګوري وټاکل شي اوهغه ځای ته و استول شـــي داوسنيو شرايطو لاندې په‌دغه اقدام دحقايقو دلاسته‌راوړلواونړۍ والوته دهغه دښکاره‌کولو له پاره يوه ډيره ښه وسيله وي .

ښاغلي بوټو په خپل وروستي ليك کـــې دهغو مهاجرو بلوڅو په باب چې افغانستـــان ته‌يې پناه راوړې ده ليکلي د ی چې (داچې دغه‌خلك څوك دي يوازې دافغانستان حکومت ته معلوم دی دافغانستان حکومت چې په‌دې باره‌کې زمادحکومت پوښتنوته‌دمسئولي ځواب په ورکولوسره قادرنه شودايې مناسبه‌وګڼله چې ووايې چې نورنوموړي تش په نامه پناه راوړنکي افغانستان ته نه داخليږي ټولو ته

معلومه ده چی دهغو مجرمینو او غارت گرانو له پاره چی دپاکستان له‌گاونډی سیمی څخه دقانون او عدالت له منگو لو څخه تښتی دافغانستان ځینی سختی برخی په عنعنوی توگه دپناه مصئون ځایونه دی .)

زه دښاغلی بوټو ددغو یادونو په ځواب کی یوازی دومره یادوم چی دتحقیق هیات دی چی پورته اشاره ورته وشوه دبلوڅو دهغوپناه راوړونکو کمپونه هم لیدلی شی چی افغنستان ته‌راغلی څو تحقیق اوتشخیص وکړی چی دغه خلك چی‌دبوټوپه عقیده ددوی هویت یوازی دافغانستان حکومت ته معلوم دی ځوك دی اوافغانستان ته‌یی ولی پناه راوړی ده دیادونی له پاره یی لازمه گڼم له‌هغه وخت څخه راهیسی چی خپل دوهم لیك می تاسو جلالتمآب ته وړاندی کړی دی له دوه سوه درویشتوتنو څخه زیات بلوڅان هم په‌دی وروستیو وختوکی‌افغانستان ته‌راغلی دی چی دغه‌کار په بلوچستان کی دپاکستان دنظامی قواوو دظلمونو اوعسکری عملیاتو ددوام خپله ښه اوڅرگنددلیل دی .

دافغانستان حکومت فکرکوی چی دژمی دموسم په‌پای ته رسیدوسره به چی دپاکستان نظامی عملیات سخت شوی اولاری به خلاصی شی افغانستان ته دبلوڅو پناه راوړونکو راتگ زیات شی .

دافغانستان دحکومت دغه اندیښنه سرله اوس ستاسو دجلالتمآب پاملرنی ته ورسوله شوه چی بین المللی مربوط مقامات ددغسی حالت له پاره پیشبین وی ځکه چی ښایی دپناه راوړونکو شمیر داسی زیات شی چی

افغانستان په یوازینی توگه ونشی کړای له دوی سره دمرستی له عهدی څخه ووځی.

دافسوس ځای‌دی چی‌ښاغلی بوټوددهغیټونو دگړوډولوله پاره کوښښ کوی هغه څه چی اصلازماپه لیکونو کی نه ووحتمی پیدا کړی اودغه لیکنی چی‌دحقایقوښکارندوی‌دی او خاص دبلوڅو پرخلکو باندی دپاکستان دحکومت دظلمونو دپای ته رسولو له‌کبله دبین المللی مرستی دجلبولو په منظور لیکلی شوی دی دپاکستان په باره‌کښی دافغانستان حکومت دناوړه نیتونو دثبوت په توگه په‌غلطه معرفی کړی .

دبلوڅو دتاریخ په‌دغو سختو دقایقوکښی دبلوڅو خلکودحقه حقوقوڅخه دافغانستان دحکومت بشپړملاتړچی هغوی د پاکستان له نظامیانو سره دخپلو اساسی حقوقو څخه ددفاع په غرض په‌مبارزه لگیادی دپاکستان په‌کورنیو چاروکښی په‌هیڅ وجه مداخله نه‌ده اوښاغلی بوټوله دی سره سره اودخپلوټولو کوښښونو اوسفسطی سره نه شی‌کولای چی هغه دپاکستان پر ضد دافغانستان دناوړه نیت په‌توگه په چاومنی . ښاغلی بوټو مونږ له دیموکراسی اوقانونی طرزالعملونو څخه بی خبره گڼلی یو .

دهغه‌دعقایدوسره زمونږدیموکراسی دنه‌آشنایی په‌باب زماکارنشته خو دپاکستان صدراعظم دبلوچستان‌اوسنی‌حکومتونه اوهغه‌حکومت چی‌په پښتونستان (شمال لویدیځ سرحد) کښی د۱۳۵۳ کال ددلوی دمیاشتی تراته ویشتمی نیتی پوری واك پرلاس‌کښی درلود د هغوی

دیموکراتیکی عملیی محصول گڼي . په‌خرگنده توگه له دیموکراسي څخه دده مقصد پوره نوی دی چی بناغلی بوټویی نه باید دهغــه دقبلولو انتظار دچانه ولری .

ټولوته معلومه ده چی په بلوچستان کـــی اوسنیو حکومتونو اوهغه حکومت چی پـــه پښتونستان (شمال لویدیځ سر حد) کښی د۱۳۵۳ کال ددلوی دمیاشتی تراته ویشتمی نیټی پوری حکومت کاوه دښاغلی بوټوله‌خوا دناجایزو وسایلو څخه په‌استفادی اوبیلوبیلو دسیسوته په رجوع سره وروسته له هغی څنگه منځ ته‌راغی چی دبلوچستان پخوانی حکومت یی په بشپړه جابرانه توگه برطرف اومنتخب مشران یی زندان ته ورواچول اود پښتونستان (دشمال لویدیځ سرحد) پخوانی منتخب حکومت یی استعفاته مجبورکړ .

خوورځی دمخه ښاغلی بوټو وروستی تش په نامه حکومت چی پخپله‌یی په پښتونستان (شمال لویدیځ سرحد) کښی مقرر کړی وو هم له‌منځه یووړملی عوامی گوند یی رنگ کړ اودهغه گوندرئیس اوغړی یی‌چی د خلکــو منتخب نمایندگان وو زندان ته پوری وهل دایالتی اسامبلو غونډی وځنډیدلی او دغــه رازپه پښتونستان کښــی ټول ښوونځی او پوهنتونونه یی وتړل .

دپاکستان دواکدار حکومت دغو خپه‌کوونکو اقداماتو چی دنړۍ دنشراتی وسایلو په‌واسطه نړۍ وال خبر شول ټولوته ثابته کـړه چـی ددیموکراسی څخه دښاغلی بوټودفهم طرزڅه دی !

دهیڅ ډول جرم له‌اثبات څخه پرته چـی دپاکستان داوسنی رژیم دمطلق العنـــانی خاصیت ښکارندوی دی دملی عوامی گوند له منځه وړل اوزندان ته دهغه گوند درئیس او غړوپوری وهل دافغانستان دحکومت دژوری خواشینی اواندیښنی موجب گرزیدلی دی .

دغلطو تورونو په لگولو سره له مدنــی اوسیاسی حقوقوڅخه دخلکودمنتخبو نمایندگانو محروموول اوپه ډله ایزه توگه یی بی له‌کومی محاکمی څخه زندان ته دهغوی پوری وهل یوناوړه اوډیرزیات وخیم عمل دی چی دهغی څرگندونه یوازی باید دښاغلی بوټوپه منحصر منطق‌کی وپلټل شی .

دپاکستان حکومت یو ځل بیاپه دغو غیرو دیموکراتیکوحرکاتو سره اودبشر دحقوقو د ټولو اساساتو څخه لری هغه څه چی ښاغلی بوټوتاسو جلالتمآب ته‌په خپلولیکونو کی په پاکستان کی دعادی حالاتو اوپه هغه هیواد کښی دیموکراسی په باب ادعاکړی ده، بیخی ردوی دافغانی‌کوچیانو په باب دښاغلی بوټو په خوابیه لیک‌کی یادونی په رښتیاچی دخنداوړ دی .

ددغی موضوع په ارتباط سره یوځل بـــا غواړم هغو مطالبوته ستاسو ددجلالتمآب پام راواړوم چی په دی باره‌کی می په‌خپـــل پخوانی لیك کی لیکلی دی زیاتوم چی که چیری بوټووغواړی چی دافغانی کوچیانو د عنعنوی مهاجرت له پاره چی له پیړیو څخه راهیسی هرکال دیخنی دموسم دتیرولوله‌پاره تودوناووته ځی بی اساسه اوجعلی انگیزی اختراع کړی مشکل بهوی چی دده دتخیلاتو مخه ونیوله شی، ولی هغه شی‌چی په‌وضاحت

سره کولای شووایو دادی چی ښاغلی بوټو به په‌خپلوټولوکوښښونو او هلو ځلو سره به قادرنه‌شي هغه حقیقت چی‌دپاکستان دخلکو په‌ګډون ټولوته معلوم دی اوددغو سیمودخلکو دعنعنوی ژوندانه جزء دی دخلکو په نظر په بل شکل وښیی .

(په پاکستان کی دیوزیات شمیر افغانی اتباعوموجودیت) ته دښاغلی بوټو د اشاری په ارتباط سره کولای شوپوښتنه وکړوچی که چیری دهغوافغانی کوچیانو څخه پرته نوروی چی هرکال دیخنی دموسم په رانژدی کیدوسره تودو سیمو ته مهاجرت کوی نوپس خرنګه تراوسه پوری دخلکو ددغی ستری کتلی موجودیت دنړی والو اوپه تیره بیادهغو له نظر څخه چی په پا کستان کـــی سیاسی نمایندګی لری‌اودغه رازدملګروملتو دنمایندګی له سترګوڅخه پټ پاتی شوی دی اودښاغلی بوټوڅخه پرته دهغوله موجودیت څخه نـــور څوک خبرنه دی ؟

دپاکستان اقتصادی خرابه حالت اوپه‌هغه هیوادکی دخوراکی موادوکموالی ولی ددغـــه ستر مهاجرت سره نورهم خراب نه‌شو اود پاکستان حکومت دغی وخیمی موضوع تـــه دبین المللی بیلوبیلو موسسو اود خپلـــو دوستو هیوادوپام راوانه ړاوه ؟

ټولوته معلومه ده چی دغه خلك افغانـــی کوچیان دی چی دخپلوپخوانیو عنعنو څخـــه پیروی کوی . لکه چی تاسو جلالتمآب تـــه موپخواخبردکړی دی چی دهغوځورونو پـــه اساس چی په‌دی باره‌کی دپاکستان دحکومت له خواافغانی کوچیانو ته پیدا شوی دی او هغه محدودیتونه چی‌په دی باره کی دهغه هیواد دحکومت له خوا وضع شوی دی اودغه رازپه هغی خاوره‌کی دداسی شرایطوپه‌اساس چی دتحمل وړنه‌دی دنوموړو افغانی کوچیانو شمیر په‌هغه کال‌کی چی تیرشودنورو کلونو په نسبت ډیرکم واودوی په‌دی وروستیو وختوکی له خپلوعنعنوی او تاریخی حقوقـــو څخه بیخی استفاده نه‌ده کړی .

محترم جلالتمآب !

افغانستان چی دهغه خلك دپښتنو اوبلوڅو خلکو سره نه شلیدونکی تاریخی، کلتوری اونژادی زیات علایق اوریښی لری دخپلو پښتنو اوبلوڅوورونودحقوقو دله منځه‌وړلو اودهغه زوراوظلم په مقابل کی چی په دغو خلکوباندی کیږی په هیڅ ډول بی علاقـــی نه شی پاتی کیدلی .

لکه چی ټولوخلکوته معلومه ده اود ۱۹ او۲۰ پیړی تاریخ په رښتیاپه هغه باندی شاهد دی له هغه وخت څخه راهیسی چـــی بریتانیا د۱۹۰ پیړی په وروستیو وختو کی په‌خپل زوراوجبرسره زموږ دخاوری یـــوه برخه ونیوله اوزموږ ملت‌یی دوه ټوټی کړ اوپه خپلی امپراتوری کی یی داخل کړتر‌ننه افغانستان ددوی دحقه حقوقو څخه ملاتړکړی اوکویی اوددوی دحقه حقوقوڅخه دخپل پوره ملاتړڅخه چی دافغانستان وجدانی او اخلاقی وظیفه ده تیربه نه شی .

زما هیله ده چی دپاکستان صدراعظـــم اودهغه هیواد حکومت بالاخره واقعیتونه‌درك

کړی اوله خپلو هغو اعمالو څخه چې دسیمې سوله یې په خطر کی اچولې ده اودخلکو د یوی ستری کتلی بشری اوسیاسی حقو ق سخت زیانمن کوی دسولی اودانسانی کرامت دتامین په گټه بیخی ډډه وکړی .

زه هیله لرم چې تاسوجلالتماب زمونږ احترامات ومنی .

محمد داود

ددولت رئیس اوصدراعظم

د کب ۱۱:

دمخالفو پارټیو ممبرانو دسند په ایالتی اسامبله کښی فیصله وکړه چه دنشنلی عوامی دپارټی دانحلال اود هغه د مشـــــرانو دتوقیف سره د اعتراض په عنوان داسا مبلی په جلسو کښی چه د کب په ۱۹ شروع کیږی اشتـــراك ونکړی .

دسند دحقوق دانانوانجمن هم په یوه پریکړه کښی دخان عبدالولیخان اونور عوامی لیډرانو محصلینو او استادانو بندی کیـــدل غندلی او هغه ئی د خلکو په ضد یواقدام بللی دی .

مظاهری په ټول پاکستان کښی دوام لری.

په پیښور او راولپنډۍ کښی هم مظاهری جاری دی اوخلك حکومت په خـــلاف پاریدلی دی.

د کب ۱٤ :

دمتحدی دیموکراتیکی جبهی سکرتر جنرال پروفیسور غفوراحمد په کراچی کښی وویل چه دپاکستان حکومت دنشنل عوامی پارټی د انحلال اودهغه حزب لیډرانو دبند یکولو نه وروسته اوس دجماعت اســـلامی د حزب منحلولو په لټه کښی دی ،هغه وویل چه د پاکستان حکومت دجماعت اسلامی دانحلال د پاره دبهانی په لټه کښی دی اوپه دسیسو اوتهمت تراشیو مشغول دی . پروفیسور غفور احمد اخطار ورکړ چه دجمیعت اسلامی دحزب انحلال به وخیم عواقب منځ ته راوړی .

د کب ۱۲ :

دمتحده جمهوری محاذ لوی سکرتر ښاغلی پروفیسور غفور احمد په خپله یوه وینا کښی دپاکستان اوسنی حالات دسخت خطر سره مخامخ بللی دی او اولس ته یی دخپلو حقوقو دتـــر لاسه کولو دپاره دبیداری اورا پورته کیـــدو توصیه کړیده .

دپاکستان د حکومت دټولونه دلوی مخالف گوند متحده جمهوری محاذ سکرتر جنرال وویل دپاکستان حکومت دخپلو مخالفینو دآواز کرار ولو په غرض دابلاغ ټولی وسیلی سانسور کړی او غواړی داولس د آزادی رای د څرگند ولو مخه ونیسی .

هغه وویل په اسامبله اوسنا کی دمخالفو گوندونو رایو څرگندولو مخه نیول شوی او په پښتونستان ، بلوچستان او پاکستان کښی هری خوانه د حکومت لخوا دگرفتار یوسلسله روانه ده .

پرو فیسور غفور احمد په داسی حال کښی چه دملی عوامی گوند بندول اوددغه گوند د مشرانو او غړو گرفتاری یی دپاکستان د حکومت یو بل غیر قا نونی عمل بللی زیاته یی کړه حکومت دغه کار یوازی اویوازی دخپل مهم مخالف گوند دله مینځه وړلو دپاره کړی دی اومرحوم حیات محمد خان شیر پاوسیاسی

قتل‌یې دپلمې په توګه استعمال‌کړ ۰

دمتحده جمهوري محاذ لوی سکرتر دپاکستان داساسي قانون په باب وویل دپـا کستـا ن حکومت ویاړکاؤ چه په پاکستان کښې یـــې پنځه ویشت کاله وروسته یو اساسي قانون تدوین کړیدی اوس یې دغه قانون هم دخپلو سیاسي اغراضو اود مخالفو ګوندونو دزیانمن کولو دپاره بدل کړی او په قانون باندی د اولس اعتبار له مینځه لاړه ۰

هغه در مرحوم شیرپاو دسیاسي قتـــل ترځنګ دمحصلانو داتحادیې دمشر مرحو م عبدالحمید مړینه دحکومت لخوا یوبل سیاسي قتل وباله‌او غوښتنه‌یې وکړه‌چه ددواړو قتلونو په‌باب کښې دی مشترکه څیړنه او محاکماتي تحقیق وشي ۰

پروفیسور غفور احـمد پـــــه پاکستا ن پښتو نستان او بلوچستان کښې دامنیت‌دله مینځه تللو خبره تائید کړه اووی ویل د پاکستان حکومت دناوړه‌پالیسیو د تطبیق په نتیجه کښې په هغو سیمو کښې امنیت بیخي له مینځه تللی دی ۰

دکب ۱۴ :

دحیدرآباد دنساجي دفابریکو کارګرانو کـه څه هم هلته ۱٤٤ ماده چه دپنځو تنو څخه زیاته اجتماع منع کوی نافذه وه بیا هم‌دنیشنل عوامي پارټي دانحلال او دهغه دلیډرانو دبندي کیدو اود هغه حزب داراني ګانو دضبطو لو په مناسبت لوني مظاهري وکړی ۰او کله چه دامنیتي قواو دهغو مانع کیدو کوښښ وکـړ مظاهره کوونکو له خواپر هغوی ډزی وشوی چه دهغه په اثر دوصاحب منصبه اوانه تنه امنیتي قواو څخه زخمي شول ـامنیتي قواواو ښکي بهونکي ګاز استعمال کړ او ۹۱نفرني د مظاهره کونکو څخه بندیان کړل ۰

د کب ۱۷ :

د دولت رئیس او صدرا عظم ښاغلي محمد داؤد په هغه مرکه کښې نی چه دښاغلــــي کرنجیا دهندوستان دبلتیز جریدی دمدیرسره وکړه دپښتنو اوبلوڅو په خــلاف د پاکستان دحکومت د اوسني حرکتونو په باره کښـــې داسي وفرمایل :

پوښتنه :

په تیره مرکه کښې تاسي جلالتماب امید څرګند کړچه دپاکستان سره به‌د پښتونستان په باب دافغانستان اختـلاف دروغي جوړی د خبرو له لاری حل شي ۰

تاسي دغه راز وویل :دی‌ته چمتو یاست چه پدغه باره کښې دهرڅه په‌باب اوپه هر ځای کښې دپاکستان له مشرانو سره خبری وکړی نن حالت څنګه دی ؟

ځواب :

له هغه څــه نه چه ویلی مودی زمــونــږ په دریــغ کښـــي بدلون ندی راغلی خو هغه واقعات چه‌پدی وروستیو وختو کښې پــیښی شوی داندیښني وړدی ،اوس اوس هغـــــه حرکت چه پاکستان د پښتنو او بلوڅو پـــه مقابل کښې غوره کړی د خواشیني اوتا لر وړدی ۰او هیڅ نشو پوهیدای چه دهغه دلیل څه شي دی ۰

پداسي حال‌کښې چه‌له دغو واقعاتود مخـه حاضر ؤ زمونږ تر منځ داختــلاف په بـاب خبری وکړو خو واقعات اودسیسي پداسي بڼه

را پیدا شوی چه فضائی نامساعده کړه لکه څنګه چه لیدل کیږی دغه ټولی دسیسی ددی دپاره جوړی شوی وی‌چه‌بایدمخالف ګوندونه له‌مینځه لاړشی دهغوی لیډران بندی‌شی. اود افغانستان په نسبت ذهنتیونه ګډوډ کړی . اوس دپاکستان په‌هرګوټ کښی چه‌یوه پیښه یاناکراری پیدا شی افغانستان یکسی دخیل بولی ،غواړم تاسی خبرکړم چه بیګا بیا هــم څه دپاسه سل تنه بلوځانو دافغا نستـــــان خاوری ته پناه راوړیده اودغه کار دپښتنو او بلوڅو خلکو په خــلاف د پاکستان د حکومت دتشدد نه ډك سیاست په اثر شویدی .

له‌دی ټولو دسیسو سره سره بیا هم تاسی ته وایم چه زمونږ په دریغ کښی بدلون ندی راغلی خو په اوسنی حالت‌سره ترڅو چـــــه اصلاح نشی دخبرو او مفاهمی امکان نــــــه بریښی.

پوښتنه :

صدراعظم بوټو په کابل باندی تور لګوی چه‌له سرحدنه اخواد پښتنو سرتیرو په روزنه اودوران کاری اودسبو تاژدپاره دهغوی پـــه لیږلو سره دپاکستان په کورنیو چارو کښی لاس وهی ـــ آیا ددولت ښاغلی رئیس غواړی دغو تورونوته ځواب ورکړئ .

ځواب :

مونږ دتل په شان د ښاغلی بوټو تورو نه رد وو .

ښاغلی بوټو پدغوبی اساسه تورونو سره غواړی په حقیقت باندی پرده واچوی او هغه ناکراری پټی کړی چه په پاکستان کښی دننه شته دبلوڅو او پښتنو په سیمو کښی تشدد دپښتنو او بلوڅو آزادی غوښتنی نهضتونود خپه کولو په مقصد طرحه شویدی ،څوکه‌چیری د پاکستان دواکدارانو تصور داوی چه پــه فشار او دقوی په استعمال سره کولی شی‌د پښتنو اوبلوڅو ملی نهضت له مینځه یوسی ستره خطا ده .

پوښتنه :

لیدل کیږی چه‌په کابل کښی مسؤول‌کسان فکرکوی چه پاکستان دانقــلاب اوپه خپله د تاسو په‌خــلاف په‌دریو اوله دریونه په زیاتو بی نتیجی کودتا ؤ کښی لاس‌درلود آیا ممکنه ده چه پدی‌موضوع کښی معلومات ترلاسه کړم آیاتاسوله پاکستان سره په مخامخ پوځی‌ښهـــه دزیات سر خوږی انتظار لری .

ځواب :

دهغه څه‌په باب چه‌په افغانستان کښی په کشف شویود سیسو کښی پاکـــستان لاس درلود هیڅ شك نشته البته په هغوټولوباندی دکودتا نوم نشوا یښودلی دغه دسیسی چه د جاسوسی ـدوسلی د قاچاق‌او په‌نورو بڼـــو کشف شوی‌په هغوکښی پاکستان په‌مستقیمه توګه لاس درلود .پاکستان په سرحدونـــــو کښی دانګلیس پخوانی استحکا مات او تهاڼی پیاوړی کوی دغه ټول حرکتونه ددی دپاره‌دی چه افغانستان په غصه کړی او متقابلی رویی ته ئی اړباسی خو مونږ په سړه سینه‌ددغو ټولو څارنه کوواوله حوصلی نه کار اخلو دا چه ښاغلی بوټو اودپاکستان جنرالان وغوښږی تیری وکړی په خپله دوی ته معلومه ده خوپه

اوسنيوخت کښې پههغې فضاءکيچه پهنړۍکښې شته پوښتيحرکتونه بهدهيڅاړخ بهګټهنهوي البته دفکر دغهطرز پههغو کسانو پورې اړه لريچه پدغه شان ماجرا غوښتنو کولــــی شي لاس پورې کړي ·

اوکه نههغه حرکتونه چه دنیشنل عوامــــی پارټي اود پښتنو اوبلوڅومشرانو په مقابــــل کښې شوي منطقي نهؤ اونهدي ·له دغو ټولو دسیسو سره مونږ غواړو چه له ټـــولو کسانو سره دخبرو او لهشرافتمندانه لارې نه خپلې ستونزې حل کړو ·

پوښتنه :

ښاغلی بوټو وایې چه تاسو جلالتماب ته یې ددواړو هیوادو ترمنځ دمشکــلا تو پهباب دخبرو په مقصد اســلام آبادتهد تګ بلنه در کړې وه خوله کابل نه هيڅ ځواب ونهرسید·

ځواب :

دښاغلي بوټو دڅرګند ونويوه برخه رښتيا ده حقيقتاً چه زمونږ شارژ دافيرتهيې ويلـــی ؤ غواړي چهماته بلنه راکړي ددغه خبر پـــه اخستلو سره موضوع تر کتنې لاندې و خو مخکې تردې چه مثبت يامنفي ځواب ورکړي شي ښاغلي بوټو پهخپله دغه مسألـه افشاء کړهکه چيرې ښاغلي بوټو پدغه موضوع کښې ښه نيت درلودلای او دزړه لهکومې وای پـــه يقين چه زمونږ ځواب بهمثبت وای او ښه داوه چه دغه مساله په لومړي سرکښې په ټيټـــه ســـــويـــه پيـل شــــــو ی و ا ی ترڅو چه په لوړه سويه لاره آواره شوي وای خومخکې تردې چه زمونږ څخه ځواب تر لاسه کړي موضوع ئې افشاء کړه اودا چهوائي دکابل له خوا ځواب ونهرسيد سمه ندهځکه هغه پړاوته ونه رسيدو ·

پوښتنه :

له هغه وخت نه چهپهپیښور کښې د یوه بمچاودنه دحیات محمد خان شیرپاؤد وژ لو سبب شوه دسرحد او بلوچستان ولایات تــر عمومي ظلم او زور زياتي لاندې نيول شويدي دملي عوامي ګوندړنګ شواود وليخان غوندې مشران یيبندیان شوي اوحتي په عجولانـــه حالت يې قوانين سلب کړکابل دغه شمـــان پيښې څه ډول بولي ·

ځواب :

پدې برخه کښې دافغا نستان د حکو مت نظر دخپرونو او اعلاميو په وسيله څــرګنـد شوي. دغه ټولې پيښې دپاکستان لخواجوړې شوي دسيسې دي ،اود هغو هدف دادی چــه افغا نستان په هغو کښې ورګډ کــړي · د شيرپاؤ وژل په پاکستان کښې د ديموکراسې پای دی ·چهښاغلي بوټو په هغه افتخار کاؤ

پوښتنه :

آیاددولتښاغلي رئيساوصدراعظم فکــرکوی د پښتنواوبلوڅودنهضت اودافغانستانسرهدبوټو دحکومت دورځ پهورځ زياتدو نکې دښمنی تر مينځ او پاکستانته دوسلې دصادرولو دبنديز دلرې کولو تر منځ رابطه شته ·

هيله لرم دنيمې وچې دسولې اوثبات د پاره دامريکا ددغه اقدام دعواقبو په بـــــاب ستاسو په نظريو باندې خبرشم ؟

ځواب :

بدغه برخه‌کښې زمونږ اوستاسې نظر ورته دی پاکستان ته‌دامریکا دوسلې‌دبندیزلر ی‌کول لکه‌څنګه‌چه ستاسې‌دباره‌بنه‌ده‌دی زمونږدپاره‌هم ښه نه بلل کیږی‌به‌تیره بیابدغه‌وخت کښې‌چه‌د پښتنو اوبلوڅو آزادی غوښتنی دنهضت دله مینځه وړلو دپاره تری کار اخیستل کیږ ی سره ددی چه امریکائیان وایی چه پاکستا ن وسله به نغذو پیسو بیری خو تول بوهیږی چه بدغه سیمه کښې کوم هیواد کولای شی وسله وبیری ·

نو فکر کوم پاکستان‌ته دوسلو دبندیزلری کول اواستول پدغه سیمه‌کښې به دقوی انډول ګډوډ اوددی سیمې دنارامی او تشویش چــه مونږ تول بکی ژوند کوو سبب شی ·

پوښتنه :

تاسی فکر کوی چه پاکستان به وکــولای شی وسله وبیرىء ؟

ځواب :

زه یقین‌نلرم پاکستان‌وکولای‌شی دوسلی‌پیسی ورکاندی خو ښائی پاکستان دغه پیسی لــه بلی لاری ترلاسه کړی او دوسلی بیه ورکړی·

پوښتنه :

دپاکستان عسکری اقداماتو به نتیجه کښې سرګرد انو پښتنو همدا اوس افغا نستان ته پناه وړیده مونږ به هندو ستان کښی به‌ختیځ پاکستان کښې دهمدغه شان یوی بلیــــدی پیښی په عواقبو خبر یوتاســو دغه کشاله چه دافغا نستان به څنګ کښې براخیری څنګه ارزیابی کوی ؟

ځواب :

پښتانه پناه رواوړ ونکی لاتراوسه پوری دبلوڅانو به شان افغا نستان ته زیات ندی راغلی خوله هغه حالت څخه چه پاکستان‌غوره کړی دا احتمال شته چه پښتانه هم‌افغانستان ته پناه راوړی .

پوښتنه :

افغانستان دبلوڅو پناه راوړونکو دپاره‌څه ترتیب نیولی اوبه راتلونکی وخت کښې به که چیری دهغوی شمیر زیات شی څه‌تدبیرونه ونیول شی ؟

ځواب :

یواځنی کار چه افغانستان نی کولی شی دادی چه دغو خلکو ته ځای ورکړی او هغوی اعاشه کړی اوکـه به آینده‌کښې ددوی شمیر زیات شوبه هغه صورت کښې مجبور یـــو بین‌المللی موسسو ته مراجعه او مرسته تری وغواړو ·

پوښتنه :

بدی وروستیو وختو کښی دایران شاهنشاه دبوتو سره دخصوصـــی خبـرو دپاره لړکانی ته سفر کړی و . ددولـــت ښاغلی رئیس او صدراعظم دحالاتودښه کیدواو دافغانستان او پاکستان د اختــلافو نودحل سره دمرستی د باره دتهران رول څنګه ارزیابی کوی · دلته باید ددی حقیقت یادونه وکړم چه اعلیحضرت ماته وویل که چیری کابل او اســلام آبـــاد دواړه هیله مندوی غواړی دوستان رول به غاړه واخلی ·

ځواب :

پدی چه دایران باچا پاکستان ته سفر کوی خبر یو ـ خوداچه څه ئی ویلی تر اوسه پوری کوم رپوټ ندی رارسیدلی ۰

هغه څه چه د باندنیو جریدو پری تبصره کړی دخبرو داجندایوه موضوع دافغا نستان او پاکستان داختلاف موضوع وه۰ تراوسه پوری دخبرو تفصیل ندی څرگند شوی ۰

پدی باره کښی چه دایران شاهنشاه د افغانستان اوپا کستان تر مینځ داختلاف د حل دپاره ښه نظر لری . اوسنی خبره نه بلکه دشپاړ سوکالود مخه خبره ده ۰فکر کوم چه دغه هیله به نن هم ولری ۰دافغا نستان دریځ دوی ته څرگند دی که ایران هغه ښه هیله چه لری ئی غوښتی وی زمونږ داختلاف د حل دپاره شرافت نه ډکه لاره پیدا کـــړی افغا نستان دهغه هرکلی کوی او په درنـــده سترگو ورته گوی ۰

پوښتنه :

پدی صورت کښی تاسو دهغه په خوښـــی سره هرکلی کوی ؟

ځواب :

طبعاً دواقعبینانه هڅو ، نه یواځی دایران بلکه دهر هیواد چه وی په‌خوښی سره هـــر کلی کوو ۰

دکب ۱۸ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق وویل چــــه دکـــب دمیاشتی په شپاړسمه یو سل و شل بلوځـــو پناه راوړونکـــو سره دماشومانـــو او ښځو دپاکستان د حکومت دنظامی قواوو د بی رحمانه حملوله اثره د افغانستان خاوری ته پناه راوړی ده ۰

نطاق زیاته کړه چه دافغا نستان دحکومت مربوط مقاماتواودافغانیدسری میاشتی موسسی دهغوی داعاشی او ابــــاتی لپاره مخصـــو ص ترتیبات نیولی دی ۰

د کب ۱۹ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق وویل چه د بلوځوپناه راوړونکو دنڅدی یوسلو درویشتو تنو دراتللو له امله چه د پاکستان دنظـــامی پوځو نودظلم او تیری نه دخـــلاصی د پاره د بلوڅو دپخوانیو پناه راوړونکو ډلو پـــه لـــړ کښی دافغانستان خاوری ته پناه راوړی ده .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد ملگرو ملتود عمومی‌سر منشی گورت‌هایم په نامه پەدی وروستیو وختو کښی په یو پیغام کښـــی د پـــاکستـــان د حکـــو مت دغیــــــر انسانی ظلم په باره کښی ددغو پناراوړونکو حالت ته دده اودبین المللی موسسو پام‌اړولی دی ۰

نطاق زیاته کړه ددولت دښاغلی رئیس او صدرا عظم په‌پیغام کښی څرگنده شویده که څه هم ترننه پوری دافغا نستان حکومت دغو پناه راوړونکو سره دمرستی دپاره د هیـــڅ ډول کومک نه دی غوښتی خو ښـــرگه چه ددغوی شمیر هم مــخ په زیاتیدو دی نو له دی امله دملگرو ملتو دعمومی منشی له خوااو د افغانستان په نامه دهلال احمر اودبین المللی سر صلیب موسسی او دپناه وړونکو له پاره دملگرو ملتو دمخصوصی اداری پاملرنه دغو پناه وړونکو ته مرستی دپاره غوښتنی ده ۰

د کب ۲۱:

د افغانستان ملی مشر ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤددښاغلی فخرالدین علی احمددهنددجمهوررئیس په بلنه دکب د۱۹ تر۲۳ پوری هند ته رسمی سفر وکړ ۰

دافغانستان ملی مشر ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد په هغه میلمستیا کښی چه ددوی په ویاړ دهند د جمهور رئیس ښاغلی فخرالدین علی احمد له خوا ترتیب شوی وه ۰ په خپله وینا کښی کله چه افغانستان دخارجی سیاست سره تماس وکړ داسی وفرمایل :

دافغانستان خارجی سیاست همیشه د فعالی بیطرفۍ ــ اودنړۍ پرمسایلو د آزاد قضاوت پراصل متکی دی ۰ او دا سیاست ئی دآرامی دساتلو او دصلحی داستقرار د پاره په سیمه اونړۍ کښی ډیره ښه وسیله تشخیص کړیده هر هغه عمل چه دغی ماول دبر هم ولو سبب وگرزی دافغانستان دجدی غند نی موجب گرزی ۰لیکن ددغی نیکی عقیدی سره سره بیاهم گورو چه زمونږ په سیمه کښی داسی یو حکومت شته دی چه دخلکو ملی آرزو گانو ته اهمیت ورکوی او په غلطه اوخطا سره غواړی چه دقوی داستعمال په ذریعه دهغوی ملی احساسات او بشری کرامت تر خپو لاندی کړی ۰

څرنگه چه پوهیږی دافغانستان او د پاکستان تر منځ یوازنی سیاسی اختلاف په غیر دپښتنو او بلوڅو ورونود حقه حقوقو د تامین څخه بل شی ندی ۰ مونږ ددغه یوازنی اختلاف دحل لپاره همیشه خپله آماده گی اظهار کړیده لیکن گوروچه پاکستان حاضر ندی زمونږ دغه علاقه مندی ته مثبت ځواب ورکړی ۰

محترم جلالتماب ــ گرانو دوستانو! د پاکستان مختلفه حکومتونو همیشه دسیمی د نورو هیوادو څخه ایره دداخلی استقرار اود سلاح دحاصلولو وسیله گرزولی ده ــ حال داچه داپخپله پاکستان دی چه دمختلفه نظامی تړونونو په شاملیدو سره اودمختلفی اسلحی په انبار ولوسره دسیمی دهیوادو اندیښنی ئی منځ ته راوړی او دسیمی آرامی او استقرار ئی له منځه وړی دی ۰دامریکاداسلحی دصادرولو بندیز چه په دی اواخرو کښی د پاکستان دپاره دمنځ نه لاړ په داسی حال کښی چه پاکستان په بلو چستان او پښتونستان کښی په وینو تو یلولو مشغول دی دافغانستان دحکومت او خلکو د ژوری اندیښنی موجب گرځیدلی او په منطقه کښی به دموازنی د منځه وړلو سبب اود تسلیحاتی مسابقو دمنځ ته راتلو امکانات برابر کړی ۰او دسیمی دصلحی دلازیاد تهدید سبب به وگرځی ۰افغانستان توقع لری دامریکا حکومت په رښتیانی توگه هغه رنگه چه ئی اعلام کړیدی ۰دصلح جویانه کوښښونو په ملاتړ سره په جنوب آسیا کښی دصلح د استقرار موجبات فراهم کړی ۰تر څوددی سیمی خلك پر تسلحیا تو باندی دخپلو محدود و منابعو دخرځلا په عوض هغه دانکشافی پروژو خواته متوجه کړی ۰

دافغانستان او هند دوستی دصلح دوستی دصلح خواهی پراساس ولاړه ده ،دواړه ،

هیوادونه په سیمه کښی صلحه غـــواړی ۰ افغا نستان اوهند دتفاهم او دوستی داصـــلـ په رعایت سره اوددات البینی مسائــــلو د مسالمت آمیزحل هڅوته د عدالت او واقع بینی په اساس کامله عقیده لری ۰او نظامیعملیات او بیمورده تسلیحات یو ناوړه عمل بو لی او هغه دمنطقی اود جهانی صلحی د پاره‌مفید نه ګڼی داپاکستان وو اودی چه‌په سیمه‌کښی دتشویش او اضطراب سبب کرځی ۰

د کب ۲۱ :

سیاسی معین ښاغلی وحید عبدالــــــله د ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم او دهنــد د خارجه وزیر ښاغلی چاوان دمذاکرو پــــه باره کښی خبرنګارانوته وویل چه د ښاغلـــی محمد داؤد او ښاغلی چاوان مذاکری دسیمی پر اوضاعو تمرکز دراود سیاسی ښاغلی معین وویل چه‌د افغانستان او پاکستان روابط د پاکستان دحکـومت داخرینیو اقـداماتو نـــه پس چه دنشنل عوامی پارتی اودهغه درهبرانو بمقابل کښی کړیدی خراب شوی دی ۰

هغه زیاته کړه باید ووایم چه متاسفانه پاکستان هغه تفاهم او مذاکره چه په نظـــر کښی وه له منځه وړی ده ۰

ښاغلی وحید عبدالله یاده کړه چه فیصله شوی وه چه‌ښاغلی آغاشاهی د پاکستان د خارجه چارو معین ددلوپه میاشت کښـــی د کابل نه لیدنه وکړی ترڅو ددواړو هیوادو د لیډرانو دمذاکری دپاره زمینه برابره شی اما د پاکستان دحکومت اقدامات دنیشنل عوامی پارتی په مقابل کښی دغه تفاهم لـه منځـه یووړ۰ افغانستان دمذاکری څخه استقبال کوی اواوس داکار په بشپړه توګه په ښاغلی بوټو پوری تعلق لری چه خپل دریغ لکه څنګه چه دسلواغی دمیاشتی دیوویشتمی نیټی څخه د مخه وو یوځل بیا تجدید کړی ۰

دکب ۲۳ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دښاغلی شیخ مجیب الرحمن د بنګلـه دیش د جمهور رئیس په بلنه د کب ۲۳ څـخه د کب تر ۲۵ ــپوری بنګله دیش ته رسمی‌سفر وکړ ۰

دافغا نستان ملی مشر په هغه میلمستیـا کښی چه ددوی په ویاړ دبنګله دیش دجمهور رئیس له خواشوی وه دنورو تذکراتو په‌ضمن کښی داسی وفرمایل :

افغا نستان امیدلری ـچه زمونږ په سیمه کښی دواقعیتونو منل مینځ ته راشی او ددی سیمی دټولو خلکو دحقه حقوقو او فیصلـــی احترام وشی ۰

مونږ پدی عقیده یوچه په سیمه کښی‌سوله پوازی دټولو ذیعلاقه اړخونو دهلو ځلـو او تیاری له لاری تامینیدی شی له بده مرغه‌لیدل کیږی چه‌مونږله‌ښو نتیونو سره‌سره دپاکستان حکومت دسولی پدغو هلوځلو کښی برخه نه اخلی ۰

لکه چه تاسی جلالتماب په خپله خبریاست دافغانستان خلك له پښتنو او بلوڅانو سره تاریخی اوعنعنوی اړیکی لری ۰

زمونږ خلك دخپلو پښتنواو بلوڅو وروڼو په مقابل کښی دپاکستان دظلمونو په وړاندی

بی علاقی نښی پاتی کیدی .

پاکستان ته دوسلی دبرابر ولود بندیزونو لری کیدل چه پدی وروستیو وختو کښی د امریکا دمتحدو ایالاتو لخوا اعلان شول د افغانستان او دسیمی دخینو هیوادو د زیاتی اندیښنی سبب شویدی .

دکب ۲۵ :

دباند نیوچارو دوزارت سیاسی معین ښاغلی وحید عبدالله دکب په۲۵ نیټه دبنگله دیش په مرکز ډاکه کښی په یوه مطبو عاتی مرکه کی وویل افغا نستان ټینکه عقیده لری چه د افغا نستان او پاکستان تر منځ اختـــلاف دوستانه لاری څخه حل کیدی شی .

ده وویل چه اوس داخبره د پاکستان په صدرا عظم بوټو پوری اړه لری چه دد غـــه اختـــلاف دحل دپاره په لازم اقدام لاس پوری کړی .

ښاغلی وحید عبدالله وویل افغانستان د خبرو دپاره چمتو دی .

ښاغلی وحید عبدالله دپاکستان دغه ادعاچه په پښتونستان او بلوچستان کښی پیښـــی دپاکستان دکورنیو چاروجزء دی رده‌کړه اووی ویل چه ددغو سیمو پښتانه او بلوخـــا ن زمونږ وروڼه دی نودد غود واړو سیمو حالات زمونږ د ژوری اندیښنی سبب شویدی .

ده زیاته کړه چه‌پدغو سیموکی دحالا تو دلاکړ کیچن کیدو په‌اثر ددغه ځای یوزیا ت شمیر خلکو دافغا نستان خاوری ته پنا ه راوړی ده څنگه چه دغه خلك زمونږ وروڼه دی نونه شو کولای چه دحالاتو په مقابل کښـــی بی علاقی پاتی شو .

ښاغلی وحید عبدالله ددواړو هیوادوترمنځ داوسنی سیاسی اختلاف دلـــه منځه وړلـــو د پاره دپاکستان سره دافغا نستان دخبرو په باب دمرکی په ترڅ کښی وویل ټاکل شوی‌ؤ چه دپاکستان باندنیو چارو دوزارت خارجـــه سکرتر ښاغلی آغاشاهی دسلواغی دمیاشتی په ۲٦ نیټه کابل ته راغلی وای او دهغـــه سره می خبری کړی وای خو ښاغلی‌آغاشاهی له دی کبله کابل ته رانه غی چه دسلواغی دمیاشتی په ۲۱ نیټه دپاکستان حکومت دملی عوامی گوند ړنگ کړاودهغه مشران یـــــی بندی کړل .

پدی ډول ددی دپاره چه ددواړو هیواد و تر منځ خبری وشی بایدد پاکستان صدراعظم ښاغلی بوټود سلواغی دمیاشتی د۲۱ نیټـــی څخه دمخه شرایطو سره‌سمه فضا برابره‌کړی.

ښاغلی وحید عبدالله وویل باید دپښتنو اوبلوڅو خلکو حقه حقوقو اعاده شی .

افغانستان غواړی چه ددغی موضوع دپاره دحل لاره پیدا شی او داپه پاکستان پوری اړه‌لری چه‌په سوله ایزو وسایلو سره پـــه مشکلاتوبر یالی شی .

دکب ۲٦ :

دبـــانـدنیـــو چـــارو دوزارت نطـــا ق د افغانستان‌په‌باب‌دپاکستان باندنیوچارودوزارت‌د نطاق‌دوروستیو څرگند ونوپه ځواب کښی‌وویل: که څه هم دپاکستان حکومت هڅه‌کوی نړی والوته وښیی چه افغانستان ددواړو هیوادونو

ترمنځ دخبرو په باب مخکینی شرایط وړاندی کوی خو حقیقت دادی ـچه دپاکستان حکومت په لوی لاس دحالاتو په بدلولو ـیعنی د ملی عوامی گوند په ړنگولو اود پښتنو او بلوڅو دخلکود منتخبو مشرانو په بندی کولـو ـ د افغا نستان او پاکستان دخبرو پیل کـــهوږ کـــړ .

نوله دی امله دخبرو دپیل په غرض پــه ملی عوامی گوند دبندیز دلری کولو په باب دافغا نستان نظر دپاکستان په چارو کښی لاس وهل ندی ـځکه پاکستان ړو هیری چه افغا نستان ددغه راز خپه کوونکو اقداما تو په مقابل‌کښی‌چه په‌لوی لاس له‌خپلوحقوقونه د پښتنو او بلوڅو خلکو دمحرو مولو دپاره شویدی ، بی علاقی نشی پاتی کیدی .

هیڅ سلیم عقل به داونه شی منلی ، په داسی حال کښی چه‌دپا کستان حکومت دخبرو له پاره دښی فضا دبرابر ولوپه غـــرض د کوښښ په ځای دپښتنو او بلوڅو د خلکوپه ضد دزور زیاتی تدابیر زیاتوی افغا نستان له پاکستان سره دخبرو لار خـلاصه کړی ددغـه راز شرایطو لاندی چه د پاکستان له‌خوا پیدا شویدی دپښتنو او بلوڅو خلکو دحقه حقوقو دثابتولو دپاره ، به خبری‌کومه نتیجه‌ورنکړی.

نطاق دافغا نستان په باب دپاکستان د باندنیو چارو دوزارت د نطاق دتبصری پــه باب وویل :چه دپاکستان د حکومت مربو ط مقامات چه تشدد او مطلق العنانی د هغـــه حکومت داداری دځرنگوالی له ممیزاتو څخه‌دی

او دهغه دځو ورځو مخکی سختو او غیـــر دیموکر اتیکـو تـــد ا بیـــر و یـــو څـل بیاثابته کړی، چه دغه حکومت دخلکو اصلی او اساسی حقوقو اوفردی آزاد یوته اهمت ندی قایل باید دپاکستان دخلکو دغو لولوو دپاره دنورو هیوادونو په باب حقایق داسی وانه‌ـ ړوی چه پخپله ددوی مرام ترسره شی .

نطاق دپا کستان دباندنیو چارو دوزارتد نطاق دغه ادعارده کړه چه دپاکستان دباندنیو چارو دوزارت دخارجه سکرتر ښاغلی آغاشاهی سره دباندنیو چارو دوزارت دسیاسی معیـــن ښاغلی وحید عبدالله دکتلو دمـوضـوع پـه یادونی سره ،دافغانستان حکومت ددیپلوماسی خبرود پتهوالی بنسټ نړولی دی اووی ویل: پاکستانی مقاماتو په خپله دمخه په هغه سر خـلاصی (اید میمو ارکښی) چه‌دسلواغی په ۲٦ نیټی یی په اسلام آباد کښی زیاتـــرو اوسیدونکو سفیرانو ته‌وویشه اوپه هغه کښی دحقایقو په اړولو سره دحالاتو انکشا فات هم په غلط ډول وړاندی شویدی ،په خپله‌د دی موضوع محرمیت له مینځه وړی ؤ .

د پاکستان دباندنیو چارو دوزارت نطـاق ددغه بی‌ځایه لگولوسره غواړی پړه دافغانستان په غاړه واچوی نطاق څرگنده کړه دالو مړی ځل ندی چه پاکستانی مقاماتو په دغه شا ن عمل لاس پوری کړیدی .

نطاق یوځل بیاتائید کړه څنگه چـــه د افغا نستان ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم څوڅوځله ویلی دی . افغانستان دپښتنو او بلوڅو خلکو دحقه حقوقو دور کولو دموضوع

دحل په باب دپاکستان دحکومت سره دخبرو دپاره چمتو دی ـخو لازمه ده چه دپاکستان حکومت ددغو خبرو دکامیابی د تامین په مقصد چه اوسنی حالت مسؤولیت دهغه په غـــاړه دی سمه لاره او فضا پیدا کړی ·

د کب ۲٦ :

د افغانستان رهبر او ملی مشر ښاغلی‌محمد داؤد دخپل رسمی مسافرت په باره کښی د بنگله دیش نه کندهار ته راستون شو · د افغانستان ملی مشر او ددولت رئیس دکندهار دښاریانو په محفل کښی پخپل بیان کښی‌هغه وخت چه ددښمنانو پروپاگند او بـی ځـا یه او بی اثره اتهاماتو ته اشاره کوله وفرمایـل·

تر هغه ورځی چه په دغه خاوره او ددغی زړی وروپه مځکه کښی یوفرد هم موجود وی په هیڅ صورت سره دپښتنواو بلوڅو ورونو دحقوقو دمطالبی څخه‌صرف نظر نشی کولای·

د کب ۲۷ :

له‌کراچی نه درارسیدلو رپوټونو سره سم دسند په ایالتی اسامبله کښـی د مخالفـــو گوندونو نمایندگانو وړمه ورځ دکراچی پــــه ښار کښی مظاهره وکړه ·

په هغو لایحو کښی‌چه مظاهره کوونکو له ځانه سره وړل دخان عبدا لولیخان او ملـی عوامی گوند دنورو مشرانو دبندی کیدو او د پاکستان د حکومت په خـــلاف شعارونه ورـ کول ·

پرون دسندپه ټول ایالت کښی دمخالفــو گوند ونود نمایندگانو په غوښتنه یوزیــــات شمیر خلکو په پراخی مظاهری لاس پوری کړ او دمخالفو گوندونودنمایندگانو ددریځ ملاتړیی وکړ ·

همدغه راز دتیری جمعی په ورځ د جمعی د لمانځه نه وروسته په زیاتو وجوماتونو کښی د پاکستان د حکومت په خـــلاف وینا گانی وشوی ·

دکب ۲۹ :

دافغانستان دجمهوری‌دولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی‌محمدداؤدد۱۳۵۳کال د۲٦ نیټی څخه تر ۲۹نیټی پوری د عراق دجمهور رئیس ښاغلی احمد حسن البکرپه بلنه عراق ته رسمی‌سفر وکړ او ددغه سفر په باره کښی یوه گډه اعـلامیه خپره شوه ، په دغه اعـلامیه کښی دسیمی دحالاتو په حلقه داسی ویل شوی‌دی:

دواړو خواو‌په خپله سیمه کښی د حالاتو او له هغوڅخه دپیدا شویو خطرونو پــــه باب چه سوله او امنیت تهدید وی غوروکړ·

دواړو خواؤ په دغه برخه کښی خپله عقیده څرگنده کړه چه دغه بحرانی حالات داستعمار دطرحو او دسیسو محصول دی او په سیمه کښی امنیت اوسوله په خطر کښی اچولی او دهغی دخلکو داجتماعی پر مختیا او پرمختگ خنډ گیری

دواړو خواؤ پدغی خبری عقیده څرگنده کړه چه دسیمی دهیواد ونو ترمنځ داختـلا فونود حل ډیره ښه وسیله خبری او دعدالــت د اصولو سره سم تفاهم دی ·

دوری لومړی ۱۳۵٤ :

دنوی کال درارسیدوپه‌مناسبت‌ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم پــه خپـل پیغـام کښی

خپلو پښتنو نستانی او بلوڅوخوينـــدو او ورونه ته داسی فرمايلی دی :

د پوره بری په اميد دافغا نستان د خلکو دخپلو ملګرو او ځان ژوری مبارکی ددغه نوی کال په مناسبت خپلو پښتو نستانی او بلوڅو خويند و او ورونو ته څرګند ومم .

دوری ۳ :

دپښتنو اوبلوڅو دبيلوبيلو قومونو مشرانو اوپه افغا نستان کښی دپښتو نستـــــان او بلوچستان داوسيدونکو پښتنو او بلو څـــو مشرانو په خپلو پيغامو نوکښی د ۱۳۵٤ کال درابريد وله امله ددولت رئيس او صدرا عظم ښاغلی محمد داؤد ، دمرکزی کميټی او کابينی غړيو او افغانستان ټولو خلکـــو ته دزړه د کومی مبارکی ويلی او دافغا نستان دزياتی لوړ تيـــــا او د افـــــغان ملت دزيـــا تی هوسايښی هيله ئی کړيده .

دوری ۱۳ :

له کراچی څخه درارسيدلی خبر له مخـــی د پاکستان دسند دايالت په اسامبله کښی د مخالفو ګوند ونو نمايند ګانو چه داسامبلی له پسر لنيو غونډو وسره يی دملی عوامـــی ګوند دړنګيدو اودهغه دمشرانو دبندی کيدوپه خـــلاف داعتراض په نامه پريکړه کړی ده ، پدغه ايالت کښی د حکومت له خوا ديو سلو څلور څلويښتمی غير ديمو کراتيکی مادی نافذ يدل سخت غندلی دی .

دغه ماده چه له څو اونيو راهيسی دسندپه ايالت کښی نافذه شوی له پنځو تنو څـــخه دزياتو کسانو ټولنی منع کوی .

دمخالفو ګوند ونو نمايند ګانو ويلی ـ څرنګه چه دغه ماده يوازی دمخالفو ګوند ونود ټولنو په باب اجرا شوی اوکله چه دخلکو د ګوند غړی او حکومت ټولنه کوی پدغی مادی باندی سترګی پټيږی نومعلوميږیچه دپاکستان حکومت ددغی مادی په وسيله غواړی خپـــــل اقتدار ته دوام ورکړی او دخپلو مخالفينو د وينا ؤ او فعاليتو نو خنډشی .

دهغو خبرو ئوله مخی چه درويتر نمايندهله کراچی څخه استولی وړمه ورځ ددغه ښاردډان دورځپانی په اداره کښی چاودنه شوی چـــه ويل کيږی ديوه ساعتی بم څخه پيدا شویؤ .

ددغی پيښی په اثر دوه تنه ژوبل شو ی اوددغی ورځپانی ادا روته زيات تاوان رسيدلی دی .

دوری ۱٤ :

دباند نيو چارو دوزارت اطلاعا تو مديريت خبرورکړچهدهغوبلوڅودزياتيدونکی شميرپهباب چهافغانستان تهيی پناه راوړی اودملګروملتو دمربوطو بينالمللی موسسودهمکاری اومرستی د ضرورت په باب ددغی موسسی دعمومیمنشی ډاکتر کورت والدهايم په نامه ددولت درئيس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد دليکونـــــو وروستهپدیوروستيو وختوکښی ښاغلیوالدهايم ددولت دښاغلی رئيس او صدرا عظم په نامه دوری دپنځمی نيټی په خپل پيغام کښیځواب ويلی دی .

لهدی امله چه بايد ملګری ملتونه ددغوپناه راوړونکو په باب خپل بشر غوښتو نکـــــی مسؤوليتونه پوره ترسره کړی دپناه وړونکو

دپاره یی دملګرو ملتوله عالی کمشنر شخـه غوښتی دی چه دبلوڅو پناه وړونکو اړتیاوی معلومی کړی او دافغا نستان دحکومت پــــه مشوره دوی ته دمرستی دور ګولو دپـــره ښه لاره مطالعه کړی ·

دوری ١٦ :

د کراچی څخه رارسیدلی خبرونه وایی چه دسند دایالتی اسامبلی دپسر لنی غـونډه و سره مخالفو ګوندونو دنمایند ګانو پریکړی د دغی اسامبلی کار درکود سره مخامخ کـــړی لکه چه په خپله دواکمن ګوند غړی هـــم د مخالفو ګوند ونود نمایند ګانو دنه ګډون په نسبت داسامبلی دغونډو سره کومه مینه نه اری ·

او ددغه کار په نتیجه کښی د هغی غونډی دنصاب نه بوره کیدو په نسبـــت فسخــــه کیږی ·

دوری ١٧ :

د رویتر نماینده خبر ورکړ یدی چـــه د پاکستان دسنا مجلس پدی وروستیو وختـو کښی د حکومت یوه پیشنهاد شوی لایحــــه تصویب کړی چه دهغی له مخی حکومت واك تر لاسه کوی چه په پښتو نستان کښی قبایلو ته په ډله ایز ډول جزاور کوی ·

دسنا په مجلس کښی دلایحی دتصویب په وخت کښی‌د حکومت دګوند غړیو نه‌پرته نورو ګوندونو غړیو ګډون نه ووکړی ·

مخالفو ګوند ونودملی عوامی ګوند دړنګیدو اودهغه دمشرانو دبند کیدو په ضد اعتراض په نامه دسنا مجلس غونډو سره پریکـــړه کړیده ·

درویتر نماینده څرګند ه‌کړیده دقبایلو د ډله ایزو مجازاتو لایحه چه پخواهم دپاکستان په ملی اسامبله کښی له هغی سره دمخالفو ګوندونو د پریکړی په وخت کښی دپیپلز د ګوند دمربوطو غړیو لخوا تصویب شــوی ؤ حکومت ته یی واك ورکړیدی کـه چیری د پښتو نستان قبایل دخراب کاری دتورونو لـه پیدا کولو یاپه پیدا کولو کښی له همکاری‌نه ډډه وکړی مربوط قبایل دی په ډله ایز ډول ترسلو زرو روپو پوری نغدی جریمه کړی‌یاد په ډله ایز ډول دنامعلومی مودی د پــا ره بندیان کړی ·

په اسلام آباد کښی سیاسی کتونکو ویلی دی دهغه هیواد دپارلمان لخوا دحکـــومت د دغه پیشنهاد دتصویب نه یوازی دپښتونستان دقبائیلو په ضد دپاکستان د حکومت توپیری سیاست او چال چلند څرګند وی بلکه په ښکاره ډول ددغه عام الشمول حقوقی پرنسیپ مخالف هم‌دی چه هیڅوك د کورنی یا قبایلی یاولسی خپلولی له‌امله دیوتورن دجرم شریك نشی بلل کیدای ·

دوری ١٨ :

ددولت رئیس او صدرا عظم ښاغلی محمد داؤد په خپله مرکـه کښی دفنلند دیحتــی نیت ګوو الهدت دنشراتی موسسی دنماینده او دسومن کووا لهتی دخبری مجلی د خبریال ښاغلی یوکوها واسره د پښتونستان دقضیی په باب داسی وفرمایل :

پوښتنه :

تاسې جناب دپاکستان دصدرا عظم ښاغلي بوټو سره دخپل هيواد اوسني علايق څه ډول څرگندوۍ ؟

ځواب :

له بده مرغه زمونږ روابط ښه ندي .

په خوا شيني سره بايد ووايم چې دخارجي سياست په ټول جوګاټ کښې يوازني هيواد چې مونږ ونشو کړاى مسالي دوستانه طرح کړو پاکستان دى ،هيله لروچي په پاى کښې په پاکستان دغى موضوع ته ملتفت شي اويو ورځ به‌به دى برپالي شوچې خپله‌دغه‌ستونزه‌به دوستانه اوسولو ايزه توګه حل کړو ·

پوښتنه :

تاسې دپښتنو او بلوڅو خلکو سره دخپلواکى په لاس ته راوړلو کښې د دوى د مبارزو سره څه جدى مرسته کړيده ؟

ځواب :

که جيرى دغه قضيه په تفصيل سره وڅيړو ليدل کيږى چې دغه موضوع ډيره اوږده سابقه لرى ·په دغې څيړنى کښې مونږ ته معلو ميږى چه دغه مساله‌نه‌په ښاغلي بوټو بورى ارتباط لرى اونه په پاکستان ،بلکه له بده مرغه او له‌بده‌مرغه‌دغه موضوع‌له‌هغو دردناکو بقا يا ووڅخه ده چې داستعمار له دورى څخه په‌دغه خاورى کښې باتي ده ·

دپښتنو او بلوڅو خلکو حقه حقوقو څخه په سوله ايزډول ملاتړ خپله‌ملي او وجداني وظيفه بولو ·

پوښتنه :

تاسو جناب ددغه ستونزى حل څه ډو ل اټکل کوى ؟

ځواب :

دريځونه ډيرلرى دى ·ددى موضوع حل په راتلونکي وخت کښې ددواړو خواوو په ښه نيت اوښه تفاهم پورى اړه لرى ·

پوښتنه :

ستاسو جناب په نظر کښې د پاکستا ن راتلونکى حالات څه ډول بر ښيښي آيا په دوهم ويتنام په بدل شي ·د جنګ دبيښيد وبه صورت کښې به آيا افغانستان په هغه کې برخه واخلي ؟

ځواب :

په پاکستان کښې دننه حالات پخپله دوى ته معلوم دى ·

مونږ هيله نه لرو چې په پاکستان کښې جنګ اوبد بختي‌راشي اواټکل يې‌نشو کولاى او که‌ددوى ترمنځ کورنى جنګ وشي دعا کوو چه دغه بدبختي له منځه لاړه شي ·

پوښتنه :

د افغا نستان اردو دشوروى اتحاد لخوا تربيه او سمبال شويدى ·دغه راز د آزاد ى غوښتني نهضت په پاکستان کښې ـتاسو جناب بدى‌برخو کښې دشوروى‌اتحاد علاقمندى څه ډول ارزيابي کوىء ؟

ځواب :

په دى کې شك نشته چې دافغا نستان اردو په هغه وسله چې له شوروى اتحاد څخه مواخيستى ده سمبال شويدى او زمونږ منصبداران هم هلته او په نورو هيواد وکښې روزل کيږى خود پښتنو او بلوڅو خلکو د

آزادی غوښتنی دمبارزو سره ددی موضوع په رابطه پوره پوه نه شوم ، دهغوی ملی مبارزه ددغی ورځی څخه نه دی ـ بلکه دیوی پیړی څخه مخکښی دغه مبارزه دهند په نیمه وچه کښی دانګلستان دحکمروایی په مقابل کښی موجوده وه . یعنی دپاکستان دجوړیدو نه مخکښی ناسو دافغانستان تاریخ مطالعه کړی وینی چی دآزادی غوښتونکو زیات عمر په نیمه وچه کښی دانګلیس داستعمار په مقابل کښی په همدی مجادله تیر شویدی .

تاسو وینی تر هغه وخته پوری چی د انګلیس د پوځو نو وروستی افراد دهغه ځای څخه وتل بیا هم پښتانه او بلوڅ هغه خلک ووچی تر وروستی شیبی دانګلیس په خلاف مجادله کوله ی املہ دغه دواړه موضو ع ګانی هیڅ ارتباط سره نلری .باید ویوهیزو چی دخپلو حقه حقوقو دلاس ته وروړلو تر وخته پوری به دپښتنو اوبلوڅو مبارزه دوام وکړی او هیڅ ډول فشار او تجدید به دوی دخپلی ملی مبارزی څخه وانه ړوی .

دوری ۱۹ :

دکراچی نه درارسید لو خبرونو له مخی د هغه ښندوله امله چه دخوورځو راهیسی دسند د ایالت داسامبلی غونډ وسره دمخالفو ګندونو دنمایند ګانو دپریکړی له امله پیښ شوی ؤد پاکستان حکومت ددغی اسامبلی غونډی تریوی نامعلومی نیټی پوری وځنډولی .

دپاکستان حکومت پخواد پاکستان دسنا او ملی اسامبلی غونډی او همدا رنګه دپښتو ـ نستان داسامبلی غونډی تریوی نا معلو می نیټی پوری ځندولی دی .

دوری ۲۳ :

د فرانسپرس او رویټر نمایندګانو له راولپنډی اولاهورنه خبرورکړیدی چه په ټول پاکستان کښی حالات بحرانی دی .

دمظاهره کوونکو ـ خلکو او امنیتی قواؤ تر مینځ اړخ وهب همدغه راز روان دی .

د پښتونستان څخه رارسیدلی خبرونه وایی چه په دغه ځای کښی حالات نور هم خراب شوی پرون هم ټول دکانو نه تړل شوی وو او دښار دزرو نوکسانو په ملګرتیا دمحصلینو او کار ګرانو لخواپه واټو نوکښی سختی او پراخی مظاهری روانی وی .

د پیښور پوهنتون دنظامی قواؤ لخوا نیول شوی ، محصلین دلیلیو او نور هغو ودانیو څخه چه محصلین دپوهنتون دتړل کیدو په وخت کښی پکښی ژوند کوی ایستل شویدی.

دښار په سترو واټونو کښی نظامی وسله وال یونټو نه دحالاتو څارنه کوی مظاهره کوونکو دملی عوامی ګونداو دهغه دمشرانو په مقابل کښی دپاکستان د حکومت او دهغه د اقداماتو په ضد شعار ورکاؤ .

دوری ۲۳ :

دراولپنډی نه د فرانسپرس نماینده خبر ورکړیدی چه د پاکستان ستری محکمی وړمه ورځ دهغه هیواد دحکومت ددی ادعاپه با ب خپلی خبری پیل کړی چه ملی عوامی ګوند چه د تیری فبروری په میاشت کښی ړنګ شوی د پاکستان دخاوری دتمامیت په خلاف فعالیت کاوه .

دپاکستان دستري محکمې وړمه ورځنۍ غونډه داوريدلو دمراحلو د مربوطو مساله په باب شوي وه، پدې غونډه کښې دمحکمې سالون ديو شمير زياتو خلکو نه ډك ؤ چه دعوی په مينځ کښې د پاکستان په ملي اسامبله کښې د متحدې ديمو کراتيکې جبهې مشر مولانا مفتي محمود هم حاضر ؤ.

دفرا نسسپرس نماينده ،زياته کړيده چه د محکمې پدې غونډه کښې پخواني وزير ښاغلي محمد علي قصوري ،دخان عبدا لوليخان په نمايندګی محکمې ته پيشنهاد وکړدملي عوامي ګوند رئيس اود ګوند نهوتنو نورو غړ يوته دې اجازه ورکړای شي چه دخپلو مدافع وکيلانو سره وګوري او مشوري ورسره وکړي محکمې د مدافع وکيل ددې غوښتنې ،سره موافقه وکړه .

دغه راز په محکمه کښې پيشنهاد وشو چه دستري محکمې داوسنيو غونډو تر پايه پورې دې دملي عوامي ګوند رئيس او د هغه بنديان شوي غړي زاولپنډۍ ته نژدې وساتل شي تاکل شوي وه ستره محکمه په دې موضوع باندې پرون غور وکړي .

دوری ۲۵ :

دپښتونستان له کوهاټ څخه په رارسيدلي يو خبر کښې ويل شوي دي چه د پښتو نستان ستر مشر خان عبدا لغفار خان په دې وروستيو وختو کښې يوې ستري غونډې ته په ويناکښې ، ويلي دي چه په پاکستان کښې دحاکم ګوند لخوا دديمو کراسي او ولس ته د خدمت کولو خبري يواځې خبري دي اوعمل وربانده نه کيږي .

خان عبدالغفار خان پښتانه دظلم په خلاف جهادته رابللي اوويل يې دی هرهغه قام چه ظلم اوزياتی ته تسليم شو ظلم اوجبر په د ټول عمردپاره ددوی په برخه شي .

باچا خان له پښتنو څخه وغوښتل چه يو موټي شي اودخپلو حقوقو دلاس ته وړوړلو د دپاره دظلم په خلاف جهاد وکړي ۰دغی ولسی غونډې ته په ملي اسامبله کښې دمخالف ګوند غړي مولانا مفتي محمود په خپله وينا کښې وويل دپاکستان دحکومت داخبره منلو وړ نده چه ګوندې پاکستان اوس ډير قوي دی څکه چه حکومت په خپله دپاکستان دورانولو اراده کړيده او بيا دملك د ورانولو الزام په مخالف ګوند لګوی .

د جماعت اسلامی ګوندايالتي رئيس ښاغلي ارباب سعيد پدغه غونډه کښې وويل چه د حيات محمد خان شير پاو دقاتلانو دنيولو په باب دحکومت پروپاګند ددی دپاره دی چه غواړی دی پېښې څخه زياته سياسي ګټه واخلي .

ارباب سعيد وويل که دسياسي ګټې سوال په منځ کښې نه وی نو حکومت د ډاکتر نذير خواجه رفيق مولوی شمس الدين عبدالصمد خان اڅکزی اوصادق کاسي دقتلونو پوښتنه ولی ونکړه .

دکوهاټ ولسی غونډې ته په وينا کښې دمتحدې ديموکراتيکې جبهې يو بل مشر چودري ظهور الهی وويل افغا نستان د پاکستان دښمن ندی او هر وخت يی له پاکستان سره دروغي جوړي خبری کړيدی .

دوری ۲۵ :

دفرانسبرس نماینده دراولپنډۍ نه خبر راکړیدی چه دپاکستان ستری محکمی وړمه ورځ به راولپنډۍ کښی اعلام وکړ چه‌دهغه هیوادحکومت دملی‌عوامی‌گوندغیرقانونی‌اعلام‌شوی

دغه محکمه اوس ددغی موضوع به‌باب د تصمیم نیولو به‌باره کښی به‌غور کولو بوخته ده چه ایابه دغه گوندبندیزلگول قانونی دی او که نه دفرانسبرس نماینده زیاته کړیده چه دپاکستان اوی څارونوال یحیی بختیاردغه دوه موضوعگانی هغه وخت به ډاکه کړی چه یوتن مدافع وکیل دحکومت نه‌د محاکمی‌لگښت وغوښت ستری محکمی همدارنگه د پاکستان حکومت ته لاربښوونه کړیده چه د عوامی ملی گوند دمشر ښاغلی ولیخان به‌گډون ددغه گوند دنیول شویو مشرانو تر مینځ دسلا مشوری دباره اسانتیا وی برابری کړی .

ټاکل شویده چه تورن کسان له دغو اسانتیا و وروسته یوه لیکلی دفاعیه وینا محکمی ته وړاندی کړی .

محکمی به دغه‌باره کښی‌خپلی خبری د جون دمیاشتی تر نهمی نیټی یعنی تر هغه وخته‌چه مدافع وکیلان حکومتی شواهد وڅیړی ځنډولی دی .

دوری ۲۶:

دمرحوم حاجی‌شهزاده خان‌ا بریدی فاتحه برون ورځ دسرحد ونو چارو دوزارت‌او دهغه مرحوم دکورنی دغړیو لخوا دشاه دوشمشیره (ع) به جومات کی واخیستله شوه .

دغی فاتحی ته دعظمی صدارت مرستیال ډاکتر محمد حسن شرق ،دمرکزی کمیټی اود کابینی ځینی غړی یو شمیر جنرالان او عسکری منصبداران او د لوړی رتبی ملکی مامور ین ښاغلی اجمل خټك اودهغه مرحوم گڼ شمیر، علاقمندان او به کابل کی اوسید ونکی ښتو نستا نیان ورغلی‌وو.

دوری ۲۶ :

د پښتو نستان ستر مشر خان عبدا لغفار خان دخپل وطن دآزادی غوښتلو به‌گناه دانگریز او پاکستان به جیلونو کی یی دخپل عمر زیاته برخه تیره کړی اوس دپاکستان حکومت یوځل بیابه همدغه گناه‌جیل ته‌لیږلی دی .

خان عبدا لغفارخان‌یا هغه څوك جی د پښتنو او بلوڅو خلکو دغصب شوو حقوقو د لاس ته راوړلو او ملی خدمتو نو به لاره کښی یی مبارزی کړی‌دی یو ځل بیاد پاکستان حکومت له خوابندی شوی دی .

له پیښور څخه رارسیدلی خبرونه وایی چه خان عبدا لغفار خان وړمه ورځ به پیښور کښی د پاکستان دامنیتی قوا ووله خوا نیول شوی او یونامعلوم ځای ته‌بیول شوی دی.

خبر زیاتوی جی بخوا ددغه ستر مجاهد برگرزید وباندی دپاکستان د حکومت له‌خوا بندیزونه لگول شوی ؤ اووړمه ورځ دبرج هر سنگه به سیمه کښی هغه وخت ونیول شو چی دپښتنو او بلوڅو دغه ستر مبارز پیښور ته راغی .

باکستانی مقاماتو د هغه ځای به‌باره کښی

چی خان عبدالغفار خان ورته نیول شوی دی څه نه‌دی څپاره کړی ۰

دوری ۲۷ :

د باندنیو چارو دوزارت نطاق دملګرو ملتو دسر منشی په‌نامه دپاکستان دصدرا عظم ذوالفقار علی بوټو دوروستی لیك په بـاب چه په هغه کښی ادعا کړی په افغا نستـان کښی بلوڅ پناه وړونکی افغانی عمال دی چه ددوی دفعالیتونو له ناکامی وروسته افغانستان ته ستانه شوی دباختر آژانس دخبر یال د پوښتنی په ځواب کښی وویل :لکه څنګه چه ددولت رئیس اوصدرا عظم ښاغلی محمدداؤد دډاکتر والدهایم په‌نامه د۱۳۵۳ کال د کب دمیاشتی دیوو لسمی نیټی په خپل پیـغام کښی پیشنهاد کړی وو ـدافغا نستان پـه خاوره کښی دننه او بهر دبلوڅی پنا ګزینود احوال دڅیړنی اوددوی دپناه راوړلو دواقعی علتونو د تحقیق ډیره ښه وسیله دیوه بین المللی کمیسیون ټاکل دی چه مربوطی سیمی ووینی او پدغه برخه کښی یو رپوټ ترتیب کړی۰ تر کومه ځایه پوری چه دافغا نستا ن په حکومت پوری اړه‌لری ـدیته چمتو دی‌ددغه بین المللی کمیسیون دوظیفوتر سره کیدوپه لاره کښی هر ډول اسانتیا وی بـرا بـری‌او همکاری وکړ ی۰

دباند نیو چارو دوزارت نطاق د ښاغلـی بوټو ددغی خبری چه چمتودی د افغانستا ن او پاکستان تر منځ اوسنی اختلافونه دروغی جوړی په وسایلو او دخبرو له‌لاری حل شی ښه هرکلی کړی اووی وویل :

لکه څنګه چه دافغا نستان حکو مت بیابیا ویلی دی دغه سلوك ددواړو هیوادو تر منځ دیواځینی سیاسی ستونزی دحل یواځینی لاره ده پدی شرط چه د هغو دپیل دپاره ښه‌قضا برابره شی ۰

دباندنیو چارو دوزارت نطاق دملګرو ملتود عمومی منشی‌ډاکتر والدهایم په‌نامه دپاکستان دباندنیو چارو دپاره ددولت دوزیر ښاغلـی عزیز احمد دلیك په باب چه‌په هغه کښی‌یی دبلوڅو پناه راوړونکو دپاره دبین المللـی مرستی دجلبولو په باب دافغانستان دحکومت په غوښتنه دملګرو ملتو د عمومی منښی په مثبت ځواب باندی انتقاد کړیدی ـدباختـــر آژانس

آژانس دخبریال‌دیوی‌بلی‌پوښتنی په‌ځواب‌کښی وویل دحیرانتیا ځای دی چه دپاکستان ددولت وزیر دملګروملتو دعمومی منشی په بشـــر غوښتنونکو نیتونوا وفعالییتونو باندی اعتراض کوی ـپداسی حال‌کښی چه ښاغلی والد هایم په یوه داسی برخه کښی اقدام کړیدی چه د ملګرو ملتو دپناه وړونکو داداری د مسـؤول سړی په توګه دده له والك او وظیفوڅخه ده . او پخوایی هم په همدغی شان حالاتو کښـی دغه راز اقدامات کړیدی ۰

دوری ۲۷ :

ددولت ښاغلـی رئیس او صدراعـظم د ایران دملی رادیو تلویزیون دنماینده سر ه په خپله مرکه کښی دیو پوښتنی په ځـواب کښی داسی وفرمایل :

پوښتنه :

دپا کستان او افغا نستان داختــلا فونو په حل کښی مود تهران داغیزی په برخه کښیٰ‌د دولت درئیس نظریه وغوښتله ؟

ځواب :

د تهران اغیزه البته پخپله تهران ته‌معلومه ده خو اعلیحضرت دایران شاهنشاه دښخلسو او شپاړسو کالو راهیسی د پاکستان ســره زمونږ دمناسباتو په باب پوره معلومات لری او دهغو حل په لاره کښی یی هڅه وکړه چه متاسفانه کومی نتیجی ته ونه رسیده ځکه‌زمونږ دریځونه یوله بل‌نه لری‌وو ۰نن له پاکستان سره زمونږ روابط ښه ندی او دغه حالـــت زمونږ دهیلی په خــلاف دی ۰داچه پدغه برخه کښی دتهران اغیزه به څه کیدی شی پخپلـه تهران پوری اړه لری کوم شی چـه زه کولی شم ووایم دادی چی دافغانستان او پاکستان داختــلاف دحل په لاره کښی هر ښه اقدام نه به دقدر په ستر گووگورو که چیری ایرانی ورونه په تیره بیااعلیحضرت دایران شاهنشاه په‌دی لاره کښی کوم اقدام وکړی شی دخوښی سبب به وی ۰

د غوائی ۱ :

دملی مشرخان عبدالغفار خان بندی‌کول د نړیوالو زیاتی کرکی رامنځ ته کړی دی هغه شوك چی داستعماری قدرت پرضد په نیمه‌وچه کښی په ملیونو خلکو دآزادی دلاس ته‌راوړلو په مقصدیی دخپل ټول عمرپه اوږدو کښی دیو مجاهد شخصیت په توگه مقاومت کـــړی اودسیاسی مجادلوپه تاریخ کښی یـی لـــه ویاړنه ډك نوم گټلی دی دپاکستان ددستور لاندی له طبیعی حقوقو څخه په محرو میدلـــو سره د پاکستان د حکومت په زندان کښی د خپل ژوند شپی سبا کوی ۰

خان عبدا لغفارخان داستعمار په‌توره دوره کښی په داسی حال‌کښی چی دهند په‌نیمه‌وچه کښی خلك له‌طبیعی‌مواهبو څخه‌محروم‌ښکاریدل په مجازله پیل وکړ ۰

داستعماری قدرتونو دشکنجو او تهدید سره سره خان عبدالغفار خان د خپلی ځوانی لـــه شروع څخه راهیسی دحق او عدالت په سمه لاره کښی ثابت قدمه ووــ او دخان عبدا لغفار خان همدغه تیرو یاړونه ښیی چی ددغه ملی مشر دبندی کولو پیښه پاکستان ته منحصرنه شی پاتی کیدلی ۰

د غوایی ٤ :

بین المللی خبر رسوونکو آژانسونو خبـــر ورکړچه پرون‌یوشمیر کسانودجمعیت العلمای اسلام دگوند په رئیس او دپاکستان په ملی اسامبلی کی د دیموکراتیکی متحدی جبهـــی دغړیو په مشر مولانا مفتی محمود، دوژلوناوړه قصد کړیدی ۰

را رسیدلی خبرونه وائی چه وسلوالو شپږو تنو دکراچی دختیځ‌د۱۲۰ کیلو متری سوچاوال ته‌نژدی دمولاناپه‌وړونکی موټرباندی‌ډزی وکړی چه په نتیجه‌کښی دموټرښیښی ماتی شوی او دمولانا یوتن ملگری چه په بل مـــوټر کښی سپورروژوبل شوه خوپدی پیښه کښی مولاناته کوم زیان ندی رسیدلی ۰

مولانا مفتي محمود چه دملي عوامي گوند رئیس اودپاکستان په اسامبله کښي دمخالفو گوندونو دغړو د رئیس خان عبدالولیخان دبندي کیدو وروسته پدغه اسامبله کښي دیمو کراتیکي متحدی جبهي مشري په غاړه لري وروسته وویل چه دغه برید د پیپلز پارټي لخوا طرح شوی وو چه دپا کستان د حکومت سیاسي مخالفین وړارول شي ·

دپاکستان پولیسوویلي دی برید کوونکي پیژندل شوی خو دهغوی دنیولو په باب لاتراوسه کوم خبر ندی خپور شوی ·

مولانا مفتي محمود چه پخوائي دپښتو نستان دصدراعظم په توگه کار کړیدی او په بلو چستان کښي دملي عوامي گوند دبر طرف کیدونه وروسته یي دپاکستان د حکومت ددغه اقدام په ضد داحتجاج په نامه دپښتو نستان دصدارت له څوکي نه استعفاورکړی وه ·

ده دملي عوامي گوندړنگول اودهغه دمشرانو بندي کیدل سخت غندلي اوویلي یي وترڅو چه ملي عوامي گوند بیا منحته رانشي او د هغه ټول مشران اوغړي خوشي نشي ، مخالف گوند ونه به دپاکستان دملي اسا مبلي دغونډو سره پریکړه وکړي ·

دغوایي ٦ :

په هغه میلمستیا کښي چه ددولت درئیس او صدرا عظم ښاغلي محمد داؤد په ویاړ د نیاوران پهماڼي کښي دایران دپاچااعلیحضرت شاهنشاه له خوا شوی ؤ دافغا نستان ملي مشر پخپله وینا کښي دپاکستان سره د یواځني مشکل په حلقه داسي وفرمایل :

موږ دنړي دټولو سوله دوستو هیوادوسره دوستانه اونږه روابط ټینگ کړیدي . خودبده مرغه دهغه یواځني هیواد سره چه تر اوسه موږنشو کړی پدغه کار بریالي شو پاکستان دی ·

د پاکستان د حکومت سره زموږ یواځني سیاسي مشکل لکه چه دهغه د سوابقو څخه اعلیحضرت خبر دی دهغو وروڼو دحقه حقوقو دتامین موضوع دهچه زموږ سره نه شلیدونکي عنعنوي ، نژادی فرهنگي او تاریخي پیوند ونه لري ·

عقیده لروچه جبراو دقوی استعمال په هیڅ ډول نشي کولي ملي هیلي له منځه یوسي او یا حقایق او واقعیتونه پټ کړي ·

په هر حال هغه څه چه په افغا نستانپوری اړه لري ، دتل دپاره به هڅه وکړوچه زموږ اودپاکستان تر منځ دغه یواځني سیاسي اختلاف په سوله ایزه او شرافتمندانه توگه حل اوفصل شي او په نتیجه کښي داسي فضا پیداشي چه پدغه سیمه کښي پراته هیوادونه وکولي شي د دوستي اونږه نیتپه روحیه ژوند وکړي .

د غوائي ٩ :

کراچي څخه درارسیدلو خبرونو له مخي مولانا مفتي محمود چهد پاکستان دمخالفوگوندونو دمشر توب کفالت په غاړه لری څر گنده کړیده چهدده په خلاف ناوړهقصد یوهتوطئه ده·

ده وویل هغه افراد چي پهده یيبرید وکړ اوس ره له دیچه پیژندل شوی هم دی حکومت هغوی تعقیب او توقیف کړی نه دی ·

دهوویل دغی بیبنی یوځل بیاثابته کړه چه حکومت عامه اطمینان او اعتماد بیخی له لاسه ورکړی او هغه کوی دسیاسی وژلو لــه لاری واکمن باتی شی .

مولانا مفتی محمود په کراچی کښی په یوه مطبوعاتی مرکه کښی وغوښتل ددی لباره چــه معلومه شی آیاد حکومت دغه ادعاچه خلک دهغه ملاتړ کوی رښتیاده اوکــه نه یوریفرندم دی وشی .

په خبر کښی زیاته شویده چه دټولو مخالفو گوندونو مشرانو دمولانا مفتی محمودپه خلاف ناوړه قصد سخت غندلی او دحکومت نه یی غوښتی دی دغه جنایتکاران چه حکو مت په خپله ددوی په بیژندلو اعتراف کړی زرتر زره توقیف او محاکمه کړی .

دغوائی ۹ :

دپښتو نستان له پیښور ښخه په رارسیدلی خبر کښی ویل شویدی چه په هغه ځای کښی دمخالف گوند غړواو مشرانو دجمعیت العلمای اسلام گوند په رئیس اوپه ملی اسامبله کښی دمخالف گوند په وکیل مشر مولانا مفتی ــ محمود باندی قاتلانه حمله سخته غندلی ده او غوښتنه یی کړیده چه حمله کوونکی ډیرژر محاکمه کړی شی .

دغوائی ۱۳ :

دپاکستان د سند پــه ولایــت کښــی دآزا دی غــوښتنی دفعالیت پهلـــړ کښی دجی ایم سید تصنیف سندو دیش نو مــی اثر وویشل شو.

پدغه کتاب کښی دپښتونستان اوبلوچستان دملی آزادی بښونکی نهضت کلک ملاتړ شوی او لیکل شویدی چه پښتونستان، بلوچستان اوسیند دپنجاب په څیر دپاکستان طبیعی قلمرونه دی اوپښتانه ، بلوڅ اوسندیان دملی ژبنــی او کلتوری ارزښتونو اوهیلو پهخلاف پهپنجاب پوری تړل شویدی .

په کتاب کښی دیولړ حقایقو دڅرگندولو پهترڅ کښی ویل شویدی چهدپاکستان ترجوړیدو بخوا پنجابی سیاستمدارانــو او ورو ستیــو واکدارانو له خوا دپښتونستان ، بلوچستان سند او ختیځ بنگال اولسونو ته په سیمه کښی ددوی دآزاد وخپلواکو هیواد و جو ړ ولــو وعدی ورکړی شو ی اوددغو وعدو پهوسیله په پاکستان پوری پهزور اوجبر وتړل شول. چهوروسته بنگالیانو دخپلو مبارزو پهنتیجــه کښی پاکستان خپله آزادی تــر لاسه کــړه اودباتی ملتونو دآزادی غوښتنی مبارزی دوام لری.

دکتاب په ۶۸ــ۶۹ او ۷۰ مخ کښی هیله څرگنده شویده چهپه پښتنو بلوڅــو او سندیانو باندی دپاکستانی حکــومت وخــت بای تهرسیدلی دی او نژدی ده چه دغــــه اولسونه دخپلو آزاد ومملکتو نو په څیــــر لکه دبنگلهدیش په ډول دنړی پهنقشه کښی راڅر گندشی.

دغوائی ۱۳ :

دسند په ایالت کښی دمخالفو گوندو نو مشرانو دپاکستان پهملی اسامبــله کښی دمخالفو گوندونو دغړیو دمشر کفیل ښاغلی مفتی محمود پهخــلاف نا وړه قــصد سخت

وغانده اوهغه یی دحکومت خطر ناکه دسیسه بللی ده.

دوی په یوه مطبوعاتی مرکه کښی وویل حکومت دهغو مخالفو گوندونو شتوالی نشی زغملی چه‌دخلکو دحقه حقوقو دلاس‌ته‌ورو ړلو دپاره مبارزه کوی اوله‌دی امله یی دگوندونو دمشرانو دمرگ اووژلو تو طئی جو ړ ی کړی دی .

دغوائی ۱٤ :

دکراچی نه رارسیدلی خبرونه‌وایی چه‌په‌دی وختو کښی په‌ښکاره پوره بازار کښی یوی ډلی کسانو په کراچی کښی دحکومت‌دگوند دزئیس په مرستیال مولوی سعدالله ډز ی وکړی اوهغه‌یی مـــړکړ اودغـــه کسا ن وتښتیدل.

همدارنگه دیو ټکسی موټروان دوژلو پـــه نسبت چه پښتون وو دخـــه د پاسه دولس زره ټکسی مو ټر وانانو اعتصاب‌دوام‌لری.

دغه مرگ دیوی ډلی هغو کسانو سره‌دنه همکاری په‌نتیجه‌کښی شوی‌چه دکراچی دښار یوه برخه یی‌تالاکوله .

اعتصاب کوونکو ویلی دی چه پولیس‌ځکه دهغه دقاتلانو دپیدا کولو دپاره دفعالیـــت څخه ډډه کوی چه وژل شوی سړی‌پښتون‌وو

دغوائی ۱٤ :

دپښتو نستان په‌ایالتی اسامبـــله کښی دمخالف گوند غړی دتیری چارشنبی په‌ورځ داسامبلی له تالار څخه ووتل اودغوندی سره یی خپله پریکړه اعلان‌کړه.

خبروایی دمخالف گوند غړی ددی دپـــاره اسامبلی ته ورغلی ووچه دسعودی عربستان دپاچا مرحوم ملك فیصل اوحیات‌محمد خان شیرپاودمړینی سره دغوندی دهمدردی‌ښکاره کولو په‌مراسمو کښی گډون وکړی .

خبر زیاتوی دهمدردی دمراسمو له‌سر تـــه رسیدلو څخه‌وروسته دمخالف‌گوندټول غړی په دستجمعی ډول اسامبلی نه ووتل اومولاناحبیب گل دنورو غړو په نمایندگـــی پـــه یـــوه مطبوعاتی ویناکښی له اسامبلی‌سره دپریکړی په باب وویل چه دواکمن گونداو دمتحـــد ی دیمو کراتیکی جبهی دنمایندگانو تر مینـــځ دتیری فبروری په شپږمه نیټه یو تـــړ و ن شوی ووچه دهغی له‌مخی دملی اسامبلـــــی ایالتی اسامبلو او سنادغړو گرفتاری‌دغونډو په‌جریان کښی اوهم دغونډوله شروع‌څخه ۱۵ ورځی مخکی او وروسته منع شوی‌وه.

مولاناحبیب‌گل وویل چه‌حکومت پـــه‌شوی تړون عمل ونکړ اودملی اسامبلی ،سنااوایالتی اسامبلو یوشمیر غړی یی گرفتار کړل .

ښاغلی حبیب گل دمخالف گوند دغړو په نمایندگی زیاته کړه، له‌دی امله چه متحدی دیموکراتیکی جبهی دفبروری دشپږمی نیټی له تړون څخه دحکومت دسرغړولو په اثر دسنا، ملی اسامبلی اوایالتی اسامبلو سره خپلـــه پریکړه پخوا اعلان کړیده نوموړ په هـــم دایالتی اسامبلی په غونډو کښی گډون‌ونکړو.

دغوایی ۱٥ :

دپښتونستان په ټولو سیموکښی دپاکستان دحکومت په خلاف دآزادی غوښتونکو فعالیت او دهغه حکومت له خوادخلکو نیول روان دی .

دپښتونستان دچارسدې نه په یوه خبر کښې ویل شویدي چه په هغه سیمه کښې دمحصلینو یو زیات شمیر مشرا ن نیول شویدي .

دغه راز د پښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان دپښتونستان له پېښور نه دهزارې دسیمې ایبټ آبادته ولیږدول شو .

دپښتونستان سترمشر خوموده پخوا د پاکستان دحکومت لخوا دپېښور په سیمه کښې نیول شوی اوپه پېښور کښې بندي وو .

دایبټ آبادنه په یوه خبرکښې ویل شویدي چه پاچاخان دپاکستان پولیسوله خواله پېښور نه هزارې ته لیږدول شوی اوله ایبټ آباد نه شپږ میله لرې په متورنومي ځای کښې بندي دي .

دپښتونستان ستر محبوب مشر چه دخپل عمرزیاته برخه یې د خپل اولس دآزادۍ غوښتنې په لاره کښې دبرتانوي امپراطوري اودپاکستان دحکومت په جیلونو کښې تیره کړیده، اوس د٨٦ کلنۍ دعمر په حالت کښې دپاکستان دحکومت لخوا بندي شویدي .

دپاکستاني پولیسو دیوی منبع دخبر له مخې دپښتنو دغه درون‍د مجاهد سپین ږیری دپاکستان دحکومت دقانون ددفاع دمقرراتو په پلمه نیول شویدي .

دپښتونستان سترمشر پاچاخان تردې پخوا دخپل عمر څلورمه برخه په پاکستان جیلونو کې تیره کړیده .

دغه راز دکوټې دپوهنځیو محصلینو دځو ورځو راهیسي دهغو سیاسي فشارونو په خلاف داعتراض په غرض دحکومت په مخالفینو اچول کیږي اود ١٤٤ مادې دنافذیدو سره سره چه غونډې یې منع کړې په پولې مظاهرولاس پورې کړې دي .

دغوایې ١٧ :

له لندن څخه رارسیدلي خبر وایي وړمه ورځ په دغه ښارکښې زیات یوشمیراوسیدونکو پښتونستانیانو اوبلوڅانو اودهغوی ګڼ شمیر طرفدارانو دپاکستان دحکومت د سیاست په خلاف په لندن کښې دپاکستان دسفارت په مخکې مظاهره وکړه .

مظاهره چیانو دپښتنو دسترلیډر خان عبدالغفار خان اودنورو پښتنواوبلوڅو بندیانو دسملاسي خوشې کیدودسیاسي قتلونو دبندیدو په باب شعارونه له ځان سره وړل .

دغوایې ١٨ :

دپښتونستان له پېښور څخه په رارسیدلي خبرکښې ویل شویدي چې دنوي ایالتي وزیر اعلی دسوګند مراسم په ځای شو اوددغو مراسمو دسرته رسیدوسره سم دآزادۍ غوښتونکو لخوادنوي حکومت سره دمخالفت ښکاره کولو نښې دبمونو دچاودنوپه شکل څرګندي شویدي .

دغوایې ١٨ :

په پېښور کښې چې په هغه ځای کښې دجماعت اسلامي ګوند مشر ښاغلي ارباب سعید په یوه ویناکښې دحکومت دهغه بیان غندنه کړیده چې په ملي عوامي ګوندیې دتشددتور لګولی وو .

ارباب سعید ویلي دي که چیرې دسیاسي قتلونو عادلانه تحقیق وشي، نودابه ثابته شي

چې دملي عوامي گوند گناه نلري .

ارباب سعيد ويلي دي که په پښتونستان کښې دحکومت په خلاف هرڅه کيږي هغه نه تشدد نشو ويلي بلکه دحکومت داعمالو په مقابل کښې يې اولسي عکس العمل بللي شو.

دغوايي ۲۳ :

دبلوچستان له‌کوټې څخه په يوخبر کښې ويل شويدي‌چه په‌هغه ځای‌کښې دجمعيت‌العلمای پاکستان گوند مشر مولانا شاه احمد نوراني يوې غونډې ته‌په ويناکښې ويلي دي ، مخالف گوند به ترهغه وخته پورې دملي اسامبلې سنااوايالتي اسامبلوپه غونډو کښې گډون ونکړي ترڅوواکمن گوند دفبروري د شپږمې نيټې دټړون احترام ونکړي .

شاه احمد نوراني ويلي دي دپاکستان د خارجي مناسباتو دخرابۍ يواځيني وجه دادەچه په پاکستان کښې دديموکراسي مخنيوی کيږي اوحاکم گونددنورو قانوني گوند ونو په ديموکراتيکو هلوځلو بنديز لگوي .

دغوايي ۲٤ :

دپښتونستان له ديره اسماعيل خان څخه په يوخبرکښې ويل‌شويدي‌چه دجمعيت‌العلماء اسلام گوند رئيس اوپه ملي اسامبله کښې دمخالف گوند مشر کفيل ښاغلي مولانا مفتي محمود په يوه اخباري مرکه کښې ويلي دي چه متحده ديموکراتيکه جبهه به دفبروري د شپږمې نيټې دټړون په باب له حکومت سره نورې خبرې ونکړي .

مفتي صاحب ويلي دي دادحکومت پورې مربوطه ده چه پخپله اوسنۍ رويه کښې تر کومې اندازې پورې بدلون راوستلې شي .

مولانا مفتي محمود زياته کړيده چه په راتلونکو عمومي انتخاباتو کښې به متحده ديموکراتيکه جبهه گډه مبارزه کوي اودجبهې دشاملو گوند ونو کانديدان به ديو پلان له‌مخې ټاکل کيږي .

ښاغلي مفتي محمود ويلي دي : په اوسنيو حالاتو کښې دملي اسامبلې ټولې غونډې د نصاب له پوره کيدوپرته دوام لري . مفتي محمود دبودجې دتصويبولوپه راتلونکې غونډه کښې دمخالف گوند دگډون کولوپه باب ديوې پوښتنې په‌ځواب کښې ويلي دي چه په دغه باره کښې به دجبهې اوتحريك استقلال گوندپه يوه گډه غونډه کښې تصميم ونيول شي .

په مخالف گوند باندې دپاکستان دحکومت له خوادافغانستان دايجنټ تورلگولو په باب مفتي صاحب ديوې پوښتنې په ځواب کښې ويلي دي چه دمتحدې جبهې دريغ له‌پخواڅخه روښانه اوڅرگنددی اودجبهې په دريغ کښې دافغانستان دخپل گټې دمسالې دکړکيچولو دپاره دپلمې لټولو پرته بله معنی نلري.

مولانا مفتي محمود ديوې بلې پو ښتنې په‌ځواب کښې څرگنده کړه چه متحد ەجبهه دفبرورۍد شپږمې نيټې په‌ټړون څکه زو ر اچوي چه پدغه ټړون باندې عمل کول دسياسي بنديانو دخو شې کولو دپار ه لاره اواروي.

څکه چه اسامبلو او سناگړي سياسي بنديان په اساسي قانون کښې ديواړخيزه بدلون په‌وجه گرفتار شويدي.

دغوایی ۲۷ :

دپښتونستان له پیښور نه رارسید لـــی خبر وایی چه دپاکستان حکومت د خپـــلو سیاسی مخالفانو دگرفتار ولو دپاره دبمونو دچاودنو له پلمونه کـــــار اخستو ته دوام ورکړی ·

د غوایی ۲۸ :

د باندنیو چارو وزارت د اطلاعاتومدیریت خبر راکړ چه دافغانستان خاوری ته دبلوڅو دپنا راو ړلو په لـــړ کی دغوایی میا شتـــی په‌پنځه ویشتمه ورځ دښځو ، ماشو ما نـــو او بوډاگانو په‌گډون دری سوه دری څلویشتو تنو نورو بلوڅو دپاکستان دحکومت دظلـــم تیـــری او د هغه هیواد دنظامی پوځو نودبی رحمه عملیاتو له کبله افغانستان ته پنـــاه را وړی ده ·

په افغانستان کی دټولو پناه راوړونکـو اوبلوڅو شمیر اوس یوزرو څلورسوه ا و شلوتنو ته رسیږی ·

دافغانی سری میاشتی ټولنی ددغی‌نوی پناه راوړونکو ډلی دپاره دخوړلو او استو گنـــی لازم تر تیبات نیو لی دی ·

د غوایی ۲۸:

په لندن کی پاکستاني موسسی شلو ډلو او‌په هغه ښار اود برمنگهم او مانچستر پـــه ښارونو کی یوزیات شمیر اوسیدونکـــــو پښتنو او بلوڅو په لندن کی دپاکستـــــان دسفارت په مخکی په هغو مظاهرو کی چه‌دوه نیم‌ساعته یی دوام وکړ گډون وکړ ·

نومو ړو شلو ډلو «په پاکستان کی‌د دیمـــو کراسی دټینگښت په‌لاره‌کی دمجادلی » په‌نامه یوه‌ټولنه جوړه کړی ده مظا هره کوو نکـــو «په‌بلوچستان او پښتو نستان کی دی نظامی عملیات بس شی » سیاسی قتلونو ته خاتمه ورکړی او سیاسی بندیان آزاد کړی‌شعارونه له‌خانونو سره‌وړل او دخان عبدالغفار خان ، خان عبدالو لی خان اود ملی عوامی گو نـــد دنورو مشرانو دسملاسی خو شی کولوغوښتنه یی‌کوله ·

مظاهره کوونکو دخپلو مظاهرو په پای‌کی دپاکستان سفارت ته یو احتجاجیه یاد داشت هم وسپاره ·

د غوایی ۲۹ :

د باندنیو چارو د وزارت داطلا عا تـــو مدیریت خبرورکړ چه وړمه ورځ د مینگلود قام دوه دیرش تنو بلو څو چه ښځی ا و ماشومان پکی دی دپاکستان دحکومت دظلـــم او زیاتی او دهغه هیواد د نظامی پـــوځو نو دبیرحمانه عملیاتو څخه د افغانستان خاوری ته پناه راوړی ده ·

لکه چه څرگنده شوی ده دالومړی څل‌دی چه دمینگلو بلوڅ افغانستان ته پناه راوړی هغه یوزرو څلور سوه شل بلوڅ ټول دمری دقوم دی چه پخوایی افغانستان ته‌پناه راوړی ده ·

د افغانی سری میاشتی ټولنی‌دپناه‌راوړونکو دنوی ټولگی د خوراك او پو ښاك له پاره هم لازم تیاری نیولی‌دی·

دغوایی ۲۹ :

دبی‌بی‌سی راډیو دخبر له مخی به بلوچستان کی دملی عوامی گوند څلورو تنو مشرانو چه د دوو کلو راهیسی به بندیخانه کی براته دی دلوږی گاللو به اعتصاب لاس پوری کړی‌دی ·

دخوراك نه کولو د اعتصاب به باب رارسید لی ربوټونه د ملی عوامی گو ندیوه بخوانی منشی جنرال گردیزی خپاره کړی‌دی·

ده ویلی دی چه دبلوچستان بخوانی والی اوبدغه سیمه کی دملی عوامی گوند مشر ښاغلی غوث بخش بزنجو، ښاغلی سلطان محمد خان بلوڅ چمتو دی چه د ژوند تر وروستی شیبی پوری خپل‌دلوږی گاللو اعتصاب ته دوام ورکړی اوس د دوی حالت خراب دی ·

دغه دری‌تنه مشران به ۱۹۷۳ کال کی دحکومت له خوا ونیول شول او بند یان شول ·

جنرال گردیزی زیاته کړی‌ده اعتصاب هغه وخت پیل شو چه ددغو دریو تنو مشرانو کورنیو ته ددوی دلیدواجازه‌ورنکړی شوه ·

دبلوچستان بخوانی‌صدراعظم ښاغلی‌عطاءالله مینگل هم وروسته بدغه اعتصاب کی ور گډ شوی دی ·

ښاغلی مینگل چه دنورو بلوڅو مشرانو به ملگرتیا د ۱۹۷۳ کال نه راهیسی به جیل کی دی بدی وروستیو وختوکی دزړه‌دناروغی له امله روغتون ته وړل شوی دی ·

دغوایی ۲۹ :

درویتر نماینده دراولبنډی نه‌خبر ورکړی دی، متحدی دیمو کراتیکی جبهی چه‌دپاکستان دحکومت مخالف ټول گو ندو نه بکی دی‌برون بیگا دراپو به اتفاق فیصله وکړه‌چه‌دفدرالی او ایالتی پارلمانونو سره خپلی دری‌میاشتنی بریکړی ته دوام ورکړی ·

دغه تصمیم دمتحدی دیمو کراتیکی جبهی سر منشی پرو فیسر غفور احمد د هغی غونډی نه وروسته اعلام کړ چه به ملی اسامبله ،سنااوڅلورو‌ایالتی اسامبلو کښی د اوه‌ویشتو تنو مخالفو غړیو به گډون‌جوړه شوی‌وه ·

دمخالفو گوندو نوپارلمانی بریکړه‌دفبروری به‌تیره میاشت کی د ملی عوامی گوندپرنگولو اودهغه دمشرانو دبندی کولو او دغه راز د دغه کاربه خلاف داعتراض به نا مه پیل‌شوی وه، چه حکومت دغو اسامبلو ته دنظر د څرگندولو دباره پوره واك ندی ورکړی ·

د غوایی ۳۰ :

له‌کیمبل پور څخه په یوخبر کی ویلی شوی دی چه دجمعیت‌العلمای اسلام‌گو ندمشر مولانا مفتی محمود دهغه خای به یو جو مات کی به یوه ویناکی دپاکستان به حکومت انتقاد کړی او ویلی یی دی چه به تیرو اته ویشتو کلوکی پاکستانی واکدارانو یوا زی دخپل اقتدار ټینگولو دپاره کار کړی دی او همدا وجه ده چه نن به باندینی نړی کی د پاکستان وقار ندی پاتی ·

ښاغلی مفتی محمود زیاته کړی ده په پاکستان، پښتونستان او بلوچستان کښی ۱٤٤ ماده ددی دپاره نافذه ده چه حکو متد

خپل اقتدار ټینګولو په هلوځلو بو خــــت دی .

له کیمبل پور ځخه په یو بل خبر کی

ویلی‌شوی دی‌چه‌د مولانامفتی‌محمود مدافع وکیلانو

یوی‌غونډی ته‌په وینا کښی‌ویلی‌دی چه په سیاسی مبارزه کښی دمخالفو ګوندونو تــر مینځ خبری اتری کیدی‌شی خومخالف ګوند به‌له‌حکومت سره بی مقصده خبر وکو لوته حاضر نشی .

مفتی صاحب ویلی دی تر څو چه حکومت دفبروری دشپږمی نیتی په‌تړون عمل ونکړی خبروته به‌حاضر نشو. شاغلی مفتی محمــود زیاته کړیده حکومت به آخر زمونږ دغوښتنو په‌منلو مجبور شی ځکه چه‌دغه‌غوښتنی‌داساسی قانون سره‌برابری اودیموکراتیکی‌دی.

دغبر ګولی لومړی :

دباندنیو چارو وزارت داطلاعات مدیریت خبرورکړچه وړمه ورځ دبنځو اوماشو مانو **په‌ګډون دبلوڅوپناه راوړونکویوی‌بلی ډلـی د پاکستان دحکومت دظلم اوناروااوددغه هیواد دپوځی قواودبی‌رحمانه حملی دلاسه‌دافغانستان خاوری ته پناه راوړیده.**

ددغی درویشت کسیزی ډلی په‌را رسیدو سره په‌افغانستان کښی دټولوبلو څوپنــــاه راوړونکوشمیر یو زرو څلور سوه پنـځه‌اویا تنو ته‌رسیږی .

دافغانی سری‌میاشتی ټولنی ددغی ډ لی دخوراك او استوګنی دپاره هم ترتیبات‌نیولی دی .

دغبرګولی ٤ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق دپاکستانـی مقاماتو ددغی ادعاپه‌باب چه‌دبلو چستان پــه مستونګ کښی یوه‌اندازه وسله دداسی‌نظامی کاغذ ونو سره لاس ته‌ورغلی ده‌چه‌دافغانستان دحربیه وزارت‌لخوا ویشل شویده دبا ختر آژانس دنماینده دپوښتنی په ځـــواب‌کښی وویل : مونږ دپاکستانی منابعو دغه دروغ او پوچه ادعا په‌کلکه ردود دپاکستا ن حکومت دکورنیو مشکلاتو اوبحرانو نو ځخه دخپلـو خلکو دپام اړولو اودعامه افکارو په تیــــره بیادافغانستان په‌نسبت داسلامی هیوادو نـــو دافکارود ګډوډ کولو په‌غرض تل غـــوا ړی له دغه ډول غلطو پروپاګند و اودسیسو ځخه په خپله ګټه کار واخلی .

نطاق‌زیاته کړه داچه پښتنو او بلو څوتل دخپلو حقه حقوقو ددفاع دپاره دهر ډول‌زور په‌مقابل کښی‌مجادله کړی او کوی یی دهیڅ شك اوتردید ځای نشته اوداچه پدغوسیمـــو کښی له ډیرو اوږدو کلونو راپدی خواهرډول زیاته وسله شته حتی‌پخپله پاکستان تری‌هم نشی منکر کیدی .

همدا نن دپښتو نستان په‌بیلو بیلوسیمـو کښی داسی دستګاوی شته‌چه وسله جوړوی او په آزاد ډول یی بازارته وړاندی کوی .

دباندنیو چارو دوزارت نطاق په‌پای‌کښی یوځل بیاتکرار اوټینګاروکړ چه دپاکستان‌د مشرانو په‌خلاف دافغانستان حکومت هیڅ‌وخت عقیده نه‌درلوده او نه‌یی لری چه ویره‌اوډار اچول اودوران کاری عملیات او هغو ته‌ورته

حرکتو نه بهٔدافغانستان اوپاکستان تر منځ دسیاسی اختلاف دحل لارهٔوی ۰

لکهٔچه پهٔوار وار موویلی دی بیاهم وایو دغهٔسیاسی اختلاف یوازې‌اویوازی پهٔسوله‌ایزو وسایلو اوپه یوه مساعده فضاکی دخبرو له لاری اودښه نیت او واقع‌بینی پهٔاساس حل کیدی‌شی۰

دغبرګولی ۵ :

دکراچی څخه رارسیدلی خبر ونه وا یی چه‌پدی وروستیو وختو کښی دسند دایالت پهٔاسامبله کښی دمخالفو ګوندونو نمایندګانو دمربوط ایالت داسامبلی له غونډو سره‌دسند دایالت دبودجی پهٔباب په خبروکښی خپلــه پریکړه پهٔرسمی ډول اعلان کړه۰ دمخالفـو ګوندونو دنمایندګانو مشر ښاغلی شاه فر ید پهٔیوه ویناکښی وویل : په پاکستان کښی داختناق په اوسنیو شرایطو کښی دحریت اوآزادی پهٔباب خبری‌کول ګنجایش نلــری ۰ نوموړی زیاته کړهٔچه مخالف ګوندونه بهٔدا حکومت پهٔخلاف دپوزه بری تروخته مبــــارزه وکړی اودخلکو دبشری حقوقو دلاس ته راوړلو په لاره کښی بهٔدهیڅ ډول قربانۍ څخه ډډه و نه‌کړی۰

دغبرګولی ٦ :

دګران هیواد دخپلواکی‌دبیرته‌اخستلوداووه پنځو سمی کالیزی پهٔمناسبت دجمهو ر ی انقلاب‌لارښوداودهیواد دخپلواکی ساتو نکـی ښاغلی محمدداؤد دافغان ملت ددی‌له ویــاړه ډکی اوتاریخی ورځی‌پهٔمناسبت له را دیــــو افغانستان څخه‌په خپله‌وینا کښی دنوروطالبو پهٔضمن کښی‌دپښتونستان پهٔباره کښی‌داسی وفرمایل :

غواړم لدغی‌موقع‌نه‌پهٔاستفادی سره خپلی او دافغانستان دخلکو ښعی هیلی او تمنــــیات د پښتنو اوبلو څو وزونو دمجاهدو دبری‌دپاره وړاندی کړم چه‌دخپلو حقه‌حقوقو پهٔلاره کښی یی ستری قربانۍ منلی دی ۰

دغبرګولی ۷ :

دپښتنو، بلوڅودبیلوبیلو قومونوسپین ږرو او مشرانو پهٔخپلو لیکونوکښی دانقلاب مشر ددولت رئیس اوصدر اعظم ښاغلی محمدداؤد د مرکزی کمیټی او کابینی غړیو اوټول افغان ولس‌ته دهیواد دخپلواکی دبیرته اخیستلوداوه پنځوسمی کالیـــــزی مبا رکی ورکړیده ۰

را رسیــــــد لــــــی خبـــــر و نــه و ا یــی دپښتونستان دباجوړوسلارزو،مامندو ،چارمنګو اتمانخیلودسره کمردساپوشینوارو، خانزادګانو تیرا اوخیبر اپریدو ،شینوارو، پړو خمکنـو او ورکز ودمومندټولو و لسی مشرانواودوزیر مسیدو،دوړ واو بیټنو مشرانو، همدغه شان دبلو چستان ټولو بلوڅو او پښتنو مشرانو اوپه افـــغانستان کښی دپښتونستان ا و بلوچستان اوسیدونکو پښتنو او بلو څــــو دخپلو خلکو په نمایندګی په رالیږلو پیغامونو کښی ددولت رئیس اوصدراعظم ښا غلــــی محمدداؤد حضور،دمرکزی کمیټی اوکابینی‌غړو اوټول افغانی ولس ته دزړه له تله‌مبار کــی ویلی اودستر ملی زعیم ښاغلی محمد داؤد دترمدبرانه قیادت لانـــــدی یی دافغا نستان دزیاتی ترقی‌اوافغان ولس دزیاتی هوسا ینی آرزو څرګنده کړیده ۰

معرفی ولایات کشور

ولایت ارزگان

موقعیت :ولایت مرکزی .

مساحت : ۲۸۹۲۹ کیلو متر مربع

درجه : ۸(ازنگاه مساحه).

نفوس : ۱۴۲۲۸۷

مرکز: ترین کو ت.

ولایت ارزگان در طول البلد شر قی‌هفت ثانیه وچا رده‌دقیقه و شصت و شش درجه عرض البلد غربی بنج ثانیه وسی‌و چاردقیقه وسی وسه درجه مو قعیت دارد. و ّلا یـت ارزگان علاقه وسیعی است که درشمال‌شرق ولایت کندهار واقع وطر ف شرق آن دایـه چوپان وطرف جنو ب آن قلات غلجایی‌وترین وطرف غر ب‌آن موسی قلعه وطر ف شمـال آن‌علاقه گزاب واقع است نهر ترین،ازوسط اینعلاقه ازشمال شر ق به جنو ب‌غر ب‌عبور نموده وآنرا آبیاری مینماید ودر غر ب‌آن دریای هلمند جاری است وروود چله خورکه معادن رود ارغندا ب است در شرق آن‌جریان دارد هوای آن در تابستان معتدل وددرزمستان خیلی ها سرداست بیشه ساکنین آن‌مالداری میباشد.

دراروز گان از طر ف مشرق یعنی دایه فولاد در کو هیکه مسمی به کوه سمندان‌است مغاره وجود دارد که دهنه‌آن‌بنجاه مترفراخی داشته‌و سقف آن ازیخ پوشیده است که‌تا حال‌کسی نتوانسته طو ل این مغاره راطـی کند.

دریاها : شهر ستان ،رود هلمند ، رود تیرین.

کوه : نوشته .

کوتل: قناق سنگ.

بیداوار: غله جات وکلیم باب.

مربوطات:

۱ـ ولسوا لی خا ص اروز گان درجـه۳ (تیرین).

۲ـولسوالی دهرا ود در جه ۲

۳ـولسوالی دایکندی در جه ۳

٤ـولسوا لی گزاب در جه ٤

٥ـولسوا لی کجران درجه ٤

٦ـ ولسوا لی جوره در جه ٤

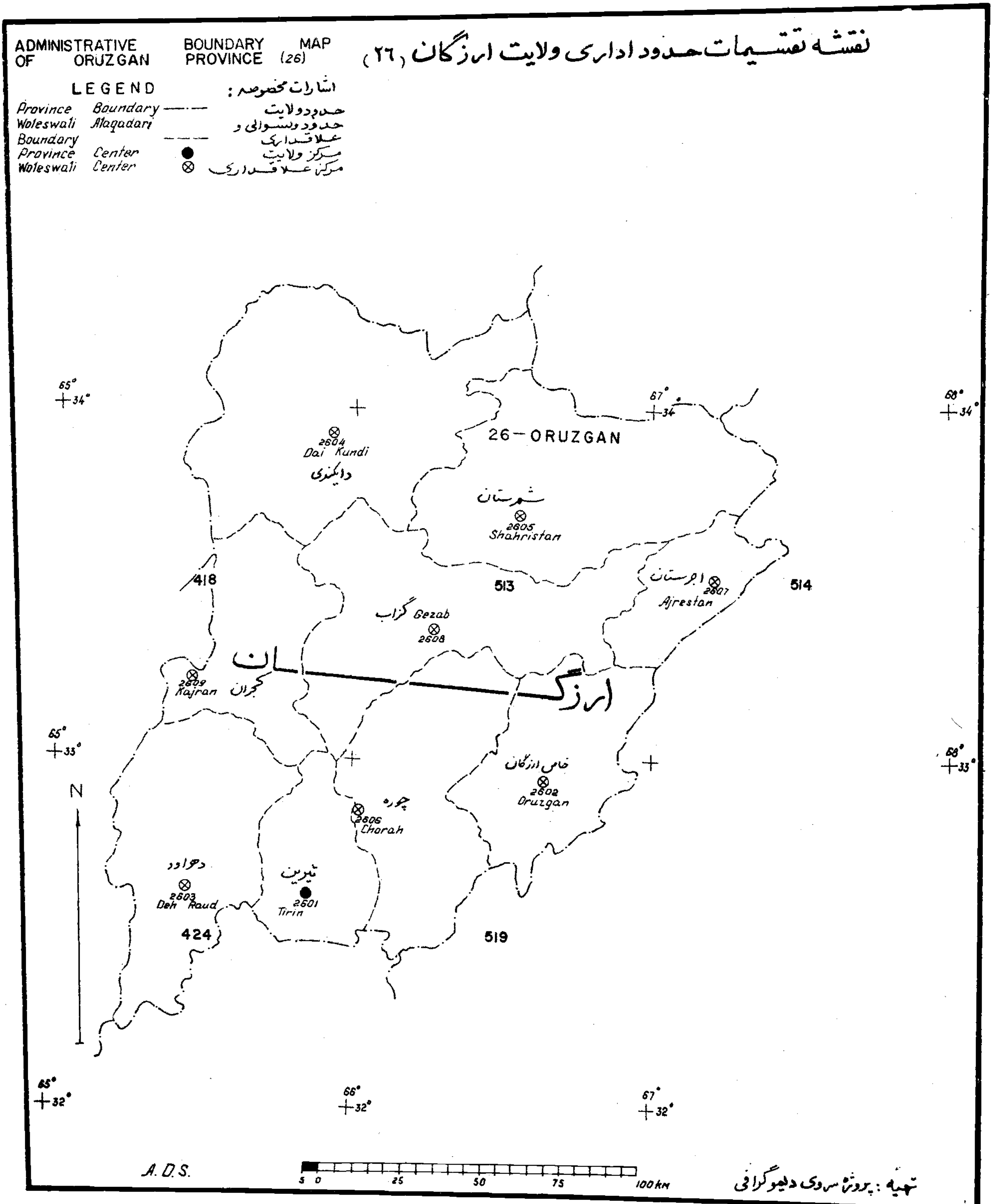
۷ـولسوالی شهر ستان در جه٤

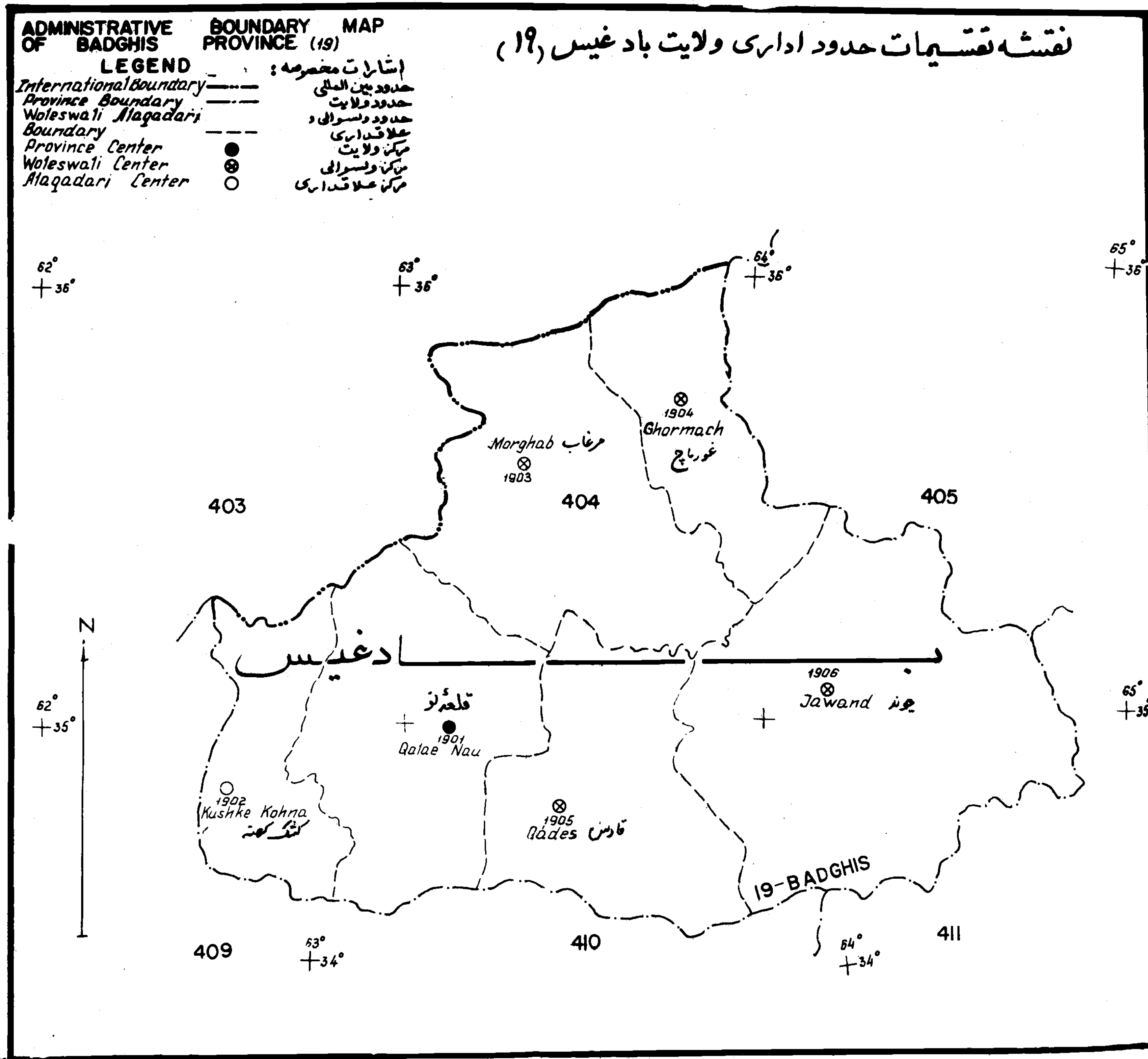
۸ـولسوالی اجرستا ن در جه ٤

معار ف:

تعداد مکاتب :

	لیسه مربوط	متوسطه لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط	ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۳	۳	۱۲	۱٤		۱۹	٥٤	۲۰	۱۲٥
دختران	۰	۰	۰	۰		۱	۸	۰	۹

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF ORUZGAN PROVINCE (26)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت ارزگان (۲۶)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary
حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center
مرکز ولایت
Woleswali Center
مرکز علاقداری
26—ORUZGAN
ارزگان
2604 Dai Kundi
دایکندی
2605 Shahristan
شهرستان
2607 Ajrestan
اجرستان
2608 Gezab
گزاب
2609 Kajran
کجران
2602 Oruzgan
خاص ارزگان
2606 Chorah
چوره
2603 Deh Raud
دهراود
2601 Tirin
تیرین
418
513
514
424
519
N
A.D.S.
5 0 25 50 75 100 KM
تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF BADGHIS PROVINCE (19)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت بادغیس (۱۹)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
International Boundary
حدود بین المللی
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary
حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center
مرکز ولایت
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alaqadari Center
مرکز علاقداری
بادغیس
Morghab مرغاب
1903
1904
Ghormach
غورماچ
1906
Jawand جوند
قلعه نو
1901
Qalae Nau
1902
Kushke Kohna
کشک کهنه
1905
Qades قادس
19-BADGHIS
403
404
405
409
410
411
N
62° 36°
63° 36°
64° 36°
65° 36°
62° 35°
65° 35°
63° 34°
64° 34°

شفاخانه (۱)

مراکزصحی:

۱ـمرکز صحی چوره.

۲ـمرکز صحی دایکندی .

۳ـمرکز صحی شهر ستان

موسسا ت صنعتی :

ذخایر معدنی ،

مس ، آهن:

ولایت بادغیسات

موقعیت : شما لغر ب.

مساحه: ۲۱٦۷۸ کیلو متر مربع.

درجه : ۱۰ (از لحاظ مساحت)

نفوس: ۹۱٤٦۲

مرکز: قلعه نو.

ولایت باد غیس در شما ل غر ب ولایت هرات واقع وباتمام نوا حی خودبین دریای هریرود وابهای علیای مر غاب واقع‌شده‌که دارای ارتفاع هشتصد و هشتاد و هشت‌متراز سطح بحر میباشد وتماما ازیك سلسله‌جویبار آب یاری میشـود کـه از کنار چپ دریـای مرغاب منشاء گرفته است .

کوه : تخت میلك .

پیداوار : پسته ، غلجات پخته وقره قل .

مربوطات:

۱ـولسوالی مر غاب در جه ۱

۲ـولسوالی قادس در جه ٤

۳ـولسوالی جوند در جه ٤

٤ـ و لسوا لی غور ما چ درجه٤

۵ـ علاقه داری مربوط مرکزولایت‌کشك‌کهنه

معارف:

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثا نوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۲	۲	۵	٦	۱٦	۲۳	۱۱	٦٥	
دختران	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۲	٤	

شفاخانه ـ(۱)

مراکز صحی:

۱ـمرکز صحی غور ما چ

۲ـمرکز صحی مر غاب. (یك‌مر کزفرعی)

۳ـمرکز صحی جوند .

٤ـمرکز صحی قادس .

موسسات صنعتی :

ذخایر معدنی: گوگرد، سرب

ولایت بامیان

موقعیت : ولایت‌مر کزی.

مساحت : ۱۷۵٤٦ کیلو متر مربع

درجه: ۱۷(ازنگاه نفوس).

نفوس : ۸۵۱۰۸

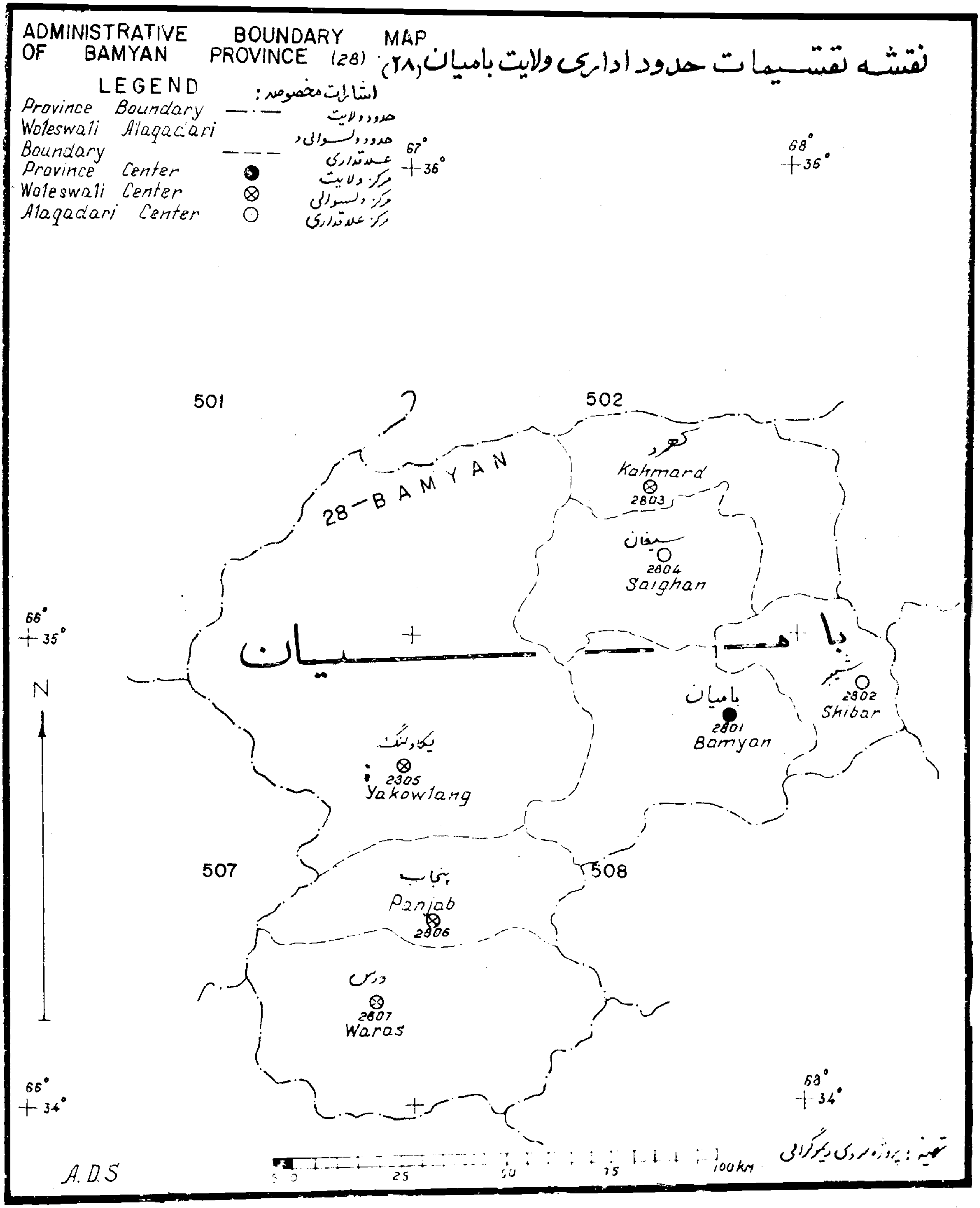
ولایت بامیان در میان دامنه های مرکزی دوسلسله کوه بزرگ افغانستان یعنی هندوکش وکوه بابا بین خطو ط شصت‌وهمت درجه وبیست ونه دقیقه وچهل ویک ثانیه طول البلد شر قی سی‌و چهار درجه سی‌وسه دقیقه وبیست دوثانیه عرض البلد شمالی موقعیت دارد.

ولایت بامیان راولایات پروا ن، بغلان‌سمنگان بلخ، جوزجان، غورات، ارزگان، غزنی ووردك ازچهار سمت احاطه نموده است این ولایت به‌فاصله دوصد وچهل وپنج کیلو متربطرف شمال غرب بکابل قراردارد‌که باخترراباکاپیسا وصل‌میکند عامل اصلی که‌باعث تمر کز ابدات مهم بودایی دربامیان شده‌است‌همانا وجود دیوار بزرگ محیر العقولی است‌که‌از مخلوط‌سنگ ریزه وگل درعهد سوم طبقات الارضی بنایافته است .

قرار مطالعات طبقات الارض که موسیو فیوزن فرانسوی نموده با میان درعهددوم کاملا زیرآب‌بوده وباخرو ج سلسله کوه هندوکش درعهدسو م طبقا ت الارضی جدار عمودی‌آن که‌از کنگلو مرا، سنگ ریزه وگل ساخته شده‌است نمایان گردیده چنانچه احجارسنگ ریزه های اراضی این دره همه ساییده‌شده وبدون خطالراس است و فوسیل های حیوانات سنگ شده که عمو ما مربوطبه‌دوره سوم طبقات الارضی میباشد . ازآن‌بمشاهده رسیده است.

دردوره های قبل التاریخ ولایت بامیان‌به واسطه همین سا ختمان های طبیعی خودکه برای‌کندن مغاره های اولیه مساعد بودیکی‌از بهترین مراکز بودوباش اسیای میانه بوده‌و بشر عصر قبل التاریخ درین وادی که‌شکار ماهی زیاد دارد به‌خو بی میز یستند .

یونانی هاییکه متعاقب فتو حات اسکندرو مداخلت خاندان مور یا هندی در افغانستان سلطنت مستقل باختری را در دوصدو پنجاه قبل المیلاد تشکیل‌داده اند چون محض حاکمیت وحراز سلطه سیاسی رادر نظر داشتند به معتقدا ت مردم دست نمی زدند بلکه بر عکس برای پیشر فت مرام کشور کشایی خود مذا هب محلی را احترام‌می نمودند چنانچه درباختر تمام اربا ب انواع بومی، یونانی هندی وجود داشته که باین

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF BAMYAN PROVINCE (28)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت بامیان (۲۸)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary
حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center
مرکز ولایت
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alaqadari Center
مرکز علاقداری
501
502
507
508
28-BAMYAN
بامیان
کهمرد
Kahmard
2803
سیغان
2804
Saighan
شیبر
2802
Shibar
بامیان
2801
Bamyan
یکاولنگ
2305
Yakowlang
پنجاب
Panjab
2806
ورس
2807
Waras
N
67°
36°
68°
36°
66°
35°
66°
34°
68°
34°
25
50
75
100 km
تهیه : پروژه سروی دیموگرافی
A.D.S

ترتیب بودیزم در عصر ایشان‌نه تنهادرنقاط جنوب هندو کش بلکه به ماورای شما ل‌آن یعنی جانب بکتریان ریشه دوانیده بود.

وقتیکه کو شانیها در افغانستان استقرار یافت چون اصلا قبایل بادیه نشین بودند. وارحود مذهب نداشته به زودی تحت نفوذ معنوی بودیزم آمده و پیرو عقایدبوداگردیدند مذهب رسمی سلطنت عصر کو شانی هــای افغانستان شد سپس عصر باشکو هی‌بروی بوابیت بازشد. مجلل ترین معا بدیکه‌روزگار نظیرآنرا ندیده بود به میان آمد چنا نچـــه شروع عمرانا ت بو دایی با میان راهیوان ـ ستنگ زوار چینی بیك نفر پادشاه قدیمه که ممکن کنیشکاه باشد نسبت میدهٔ هند. قــرار تخمین که‌نموده اند اولی در قرن اول‌مسیحی ممکن درعصر کنیشکاه ود ومی بین قرن‌دو لی سه‌درز مان احفاد سلاله او تراش ساخته‌شده است ازین لحاظ گفته میتوانیم روز گــار شکوه وجلال بامیان مقار ن‌به اوایل عهـــد مسیحی در ز مان اقتدار بزرگترین‌امپراطوری کوشانی ها کنیشکای کبیر شــروع ودر طــی قرون بعدی با سلطنت اولاد اوبه مرا تب برترقی وعظمت آن افزوده شده است .

حفریات اصو لی بامیان بار اول درنزده صدوسی از طرف هاکن شرو ع شد که‌از آنجا علاوه بریك دسته سر ها گلی بوداو بوریس اتو پار چه های نوشته شد هٔ‌کتاب بودایی به لسا ن سانسکریت‌ورسم الخط های مختلف پیداشده است که تاریخ آنــــرا پروفیسر سیلو ن لوی فرانسو ی بین‌قرون سه وهشت مسیحی تعیین کرده است . ازین معلوم میشود کـــه تازمـان مقارن مسلمیـن درینجا راهبین بودایی بامیان زبان‌سانسکریت رااستعمال میکردند .

درزمره شهـر هاو قـرای ولایت بامیـا ن میتوان ازسه شهر تاریخی و باستانی آن یعنی شهر (غلغله) ضحاك وشهر سرخشك نام‌برد.

شهر غلغله :

شهر غلغله شهریکه یکز مان‌شهرت بسزایی آنشرق وغر ب رابخود متو جه گر دانیده بود. ودر برابر نیرو مند ترین و خشمگین ترین مها جمین مقاو مت و مجادلت همی‌کرد مخروبه های شهر غلغله در گرد ونواحـــی بالاحصار در میان مزارع وکشت زار ها وبه طرف‌دهکده سید آباد کم و بیش باقی‌مانده است شهر غلغله طوریکه تاریخ حکایت‌می کند به گمان غالب بعد ازبه میان آ مـــــدن سلطنت شنسبا نیه غور ی بدست سلطان علاوالدین جهان سو ز ودر ز مان سلطنـت نخستین امیر شنسبانی ملك فخر الدین‌برادر افخم جهان سو زبه میان آ مده است . ـ باشندگان این شهر دربین قرن شش واوایل قرن هفت هجری در سمو چ و آبادی هـــای مستحکمی که باباره ها وبر جها بیکه‌ازخشت خام وپخته وسنگ اعمار شده‌بود زندگانی میکردند بعد از اینکه علاو الدین مجمدخوارزم شاه بین سال های ۶۰۷ و۶۱۱ هجری اردوی غوری و غز نوی رادر هم شکست پسرش جلال الدین درشهر غلغله مر کز یتی‌فایم کرد وبرای مدتی باشهر ت وجلال تام‌حکم

روایی نمود شکوه و قدر ت آن ز قیباناش زاىران وا داشت تابر شکست و کوبیدناواز هیچ گونه تدابیر واقدامی دریغ نکنند.زمان قدرت این حکمر وای فاتح بود که هجوم ـ وحشت ناك چنگیز از صفحا ت شما لبـــر جنوب هندو کش سرایت کرد ، چنگیزازراه درەشکاری وارد این سر ز مینشده در شهر ضحاك که آثار خرابه های آنرا در هفـــده کیلو متری قبل ازبامیان درنقطه تقاطعآبهای بامیان وکالود درنقاط مر تفع کوه سر خقرار دارد. وجنگ میان مها جمین چنگیز وامیر شهردرگر فت درین زدوخورد مو تی جنپسر چغته نواسه چنگیز به قتل رسیدازدیدن این منظره خشم چنگیز به جوش آمده سوگندیاد کرد که آنقدر قتل وقتال درینشهر بنمایدکه حتی برای انسان و حیوان امان زندگانینده‌د شهرغلغله بعد از مقاو متبسیار شدیددر ـ سال ٦١٨ هـ ق مطابق ١٢٢٢ مسیحی با خاك یکسان شده فاتح مغل آنطوریکه تصمیـــم گرفته بودشهر را آتش زدمردم درمیانشعله های آتش جان دادند و گرو هی که ازشعله های بی رحم آتش نجات یافتند .ازدم تیـــغ خلاصی نیافتند وبالاخره حصار ازادگانوکانون علموفضل پادشاهان علم دوست وادب پرور شنسب های غوری وخوارز مشا هی راەشهر مغضوب لقب دادند. بطر ف جنو ب شرق خرابه های بالاحصار شهر غلغله در داخـــل دهکده سید آباد بدنه قلعه مستطیل شکـــل یادیوار های بلند مو جوداست که درنـــرد اهالی به قلعه دختر معرو ف میبا شـــــد داستانهای محلی این قلعه رامر بوط به دختر جلال‌الدین مبنکر تی پادشاه خوار ز مشاهی میدانند چنگیز حصار محکم شهر غلغلەرا گرفته نمیتوانست و مدتی لشکر مغلیدز ـ اطراف حصار سر گردان ماندند وحیــــران بودندکەبه چه ترتیب ووسیله حصار را ـ بکشانید وبه مجادله جهت اشغال بپردازندتا اینکه بالاخره این دختر ناز پرور خیانتــی کردونامه برای مهاجمین نو شت ونامەرابـــا پیکان تیر درصف مهاجمین انداخت و بـــه آنها فهماند که فتح این قلعه مشکل است تا زمانیکـه ســرچشمه آبـی راکـه در داخـــل حصار می اید ومدافعین شهر ازآن استفادەو رفع تشنگی میکنند بسته نشود فتح نصیب مهاجمین مغلی نخواهد بود لذا سر چشمه‌ایرا که دردره کالو است با نمـد تختـه سنگهای نمك مسدود شود وسپاه مغل باین دستوز سر چشمه آب رابستند و بدین ترتیبراه فتحقلعه رادریافتند و آنرا کشودند واماد ر مقابل دختر ناعاقبت اندیش نیزفعل زودأمره اینهمکاری خود را با اردوی دشمن چشیدو توسط سپاه مغل به وضع فلاکت باری‌کشته شد.

شهر ضحاك :

نام محلیست که بفاصله ١٧ کیلو متـری شرق کەبین ٦٧ در جه ٥٨ دقیقه ١٣ثانیه طول البلد شر قي و٣٤ در جه ٩ ٢دقیقەو٣٤ ثانیه عرض‌البلد شمالي واقع است در نقطه اتصال آبهای بامیان باآب دره کالوروی پوره های بلند وسرخ رنگ کوه برج ها، دیوارهاو

بقایای قلعه بنظرمیخوردکه یکی‌ازمستحکمترین قلعه های جنگی بوده قسمتی از برج های که‌رخ‌بطرف دره کا لو است بنام شهرنریمان هم‌شهرت دارد.

دردوره شنسبانی های غوری درین جا حصار مستحکمی ساخته شده که مقاومت آن درمقابل چنگیز خا طره فراموش ناشدنی‌به یادگار مانده است . چنانچه مو تی جن - نواسه چنگیز درسا ل ٦٢٨ ه ١٢٢٢ م‌در همین جاکشته شد .

شهر سر خشك:

به فاصله ٤ کیلو متر دور تر از دره شکاری در سواحل چپ ابهای بامیان برفراز پوزه بسیار بلند کوه دیوار های یك حصار خرابه که شکل قلعه رادارد قرار دارد واقع وازنظر استحکام و مو قعیت سو ق الجیشی اهمیت بسزای داشت . این حصار مانند شهر غلغله و ضحاك ابادی های بشکل‌سموچ وعماراتی از خشت خام نیز ازخودبه یادگار مانده است. شهر سر خشك دارای دوحصه معین است که یك تیغه کوه رابه هم وصل کرده است.

١-خرابه های اصل شهر که مسجدوبعضی عمارات آن هنوز باقی است .

٢- ارگ یابالاحصار که بر فراز حصص سفلی دره واراضی همجوار وا قع‌است.

دورا دور شهر و حصار دیوار های‌ضخیم وبرجهای مدور دیده میشود که همه ازگل وسنگ سا خته شده این حصار هم دراثر هجوم مغل درنیمه اول قرن هفتم هجری‌ویران شده‌است.

دریا هاوبند ها :

بند امیر در٢٤ در جه ٥٠ دقیقه عرض البلد شما لی و٦٧ درجه ١٢ دقیقه‌طول‌البلد شرقی درعلاقه یکاو لنگ مربو ط ولایت‌بامیان واقع‌است.بند امیر که سر چشمه در پای بلخاب مزار شر یف میباشد بکنار سرك‌بین یکاولنگ وبا میان واقع بوده از یکاو لنگ بطرف شمال شر ق بفاصله ١٢ کیلو مترواز بامیان بطرف جنوب غرب تقریباً٦٧ کیلو متر فاصله دارد. در حقیقت بند امیر نام‌پنج‌غدیر مسلسل وکو چك یا اگر صحیح تربگوییم نام پنج بندی است‌که غدیر های مذکور را تشکیل داده است .

این غد یر ها که مشهو ر ترین‌آن بند هیبت است ازسطح بحر تقریبا ٢٩٢٣ متر ارتفاع داشته وروی بستردریاکه بنام غدیر مذکور موسو م گردیده قراردارند این دریا پس ازعبور ازبامیان یك سلسله کوه‌ها علاقه هجده نهر راکه یکی ازتوابع ولایت بلخ میباشد آب مید هد.

غدیر دوم بند پنیر نام دارد که درحدود ١٦ متر پهنایی دارد و ٥ر٥ کیلومترطول‌و ٥٣٨ مترعرض‌دارد. قسمت علیای بندهیبت را صخره های تند و عمو دی که حاوی چندین خلیج ها ومدخل های کوچکی است محدود نموده وانجام جنوبی بند مز بور باز واب‌بند بشکل ابشار های کو چك وباریکی‌سرازیر گردیده به سطح مر تفع‌که ١٢ متر پایین‌تر واقع است فرو میریزد . این سطح مرتفع

ازرسو ب سفید یا زرد کم رنگی پو شیده شده وآب ازرو ی آن قطره قطره سر ازیر گردیده تقریبا یك کیلو متر پایین ترغدیر کوچك دیگری را تشکیل مید هد که موسوم به‌بند قمبر است ، وغدیر پنجم موسوم‌به‌بند غلامان است که بیك فاصله نسبتا بعیدامـا پایین تر از بند قمبرافتاده است واین بندسه ربع میل بوده خیلی کم آب است.

کوه ها: هندو کش، بابا فولا دی،خواجه غار

دریا : رودبند امیر :

کوتلها: سیاه خار ك، ناور ، غوگردان، شانو، قبرافغان، دندان شکن، اقرباط، مـــلا یعقوب.

پیداوار : گندم، جو ، گلیم.

مربوطات :

۱ـولسوالی پنجا ب درجه ۳

۲ـولسوالی ورس در جه ۳

۳ـ ولسوا لی یکاولنگ در جه٤

٤ـولسوالی کهمرد درجه ٤

٥ـ علاقه داری مربو ط سیغان

٦ـ علاقداری مربو ط مر کز ولایت‌شبر.

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٤	٤	٧	١١	١٩	٤٥	١٢	١٠٢
دختران	•	•	•	•	١	٨	٣	١٢

شفاخانه (۱)

مراکز صحی:

۱ـمرکز صحی سیغان وکهمرد (دومرکز فرعی).

۲ـمرکز صحی پنجا ب.

ذخایرمعدنی : آهن ، سنگ مرمر، آهـك، سیلیکا .

ولایت بدخشان

موقعیت :شمال شرق.

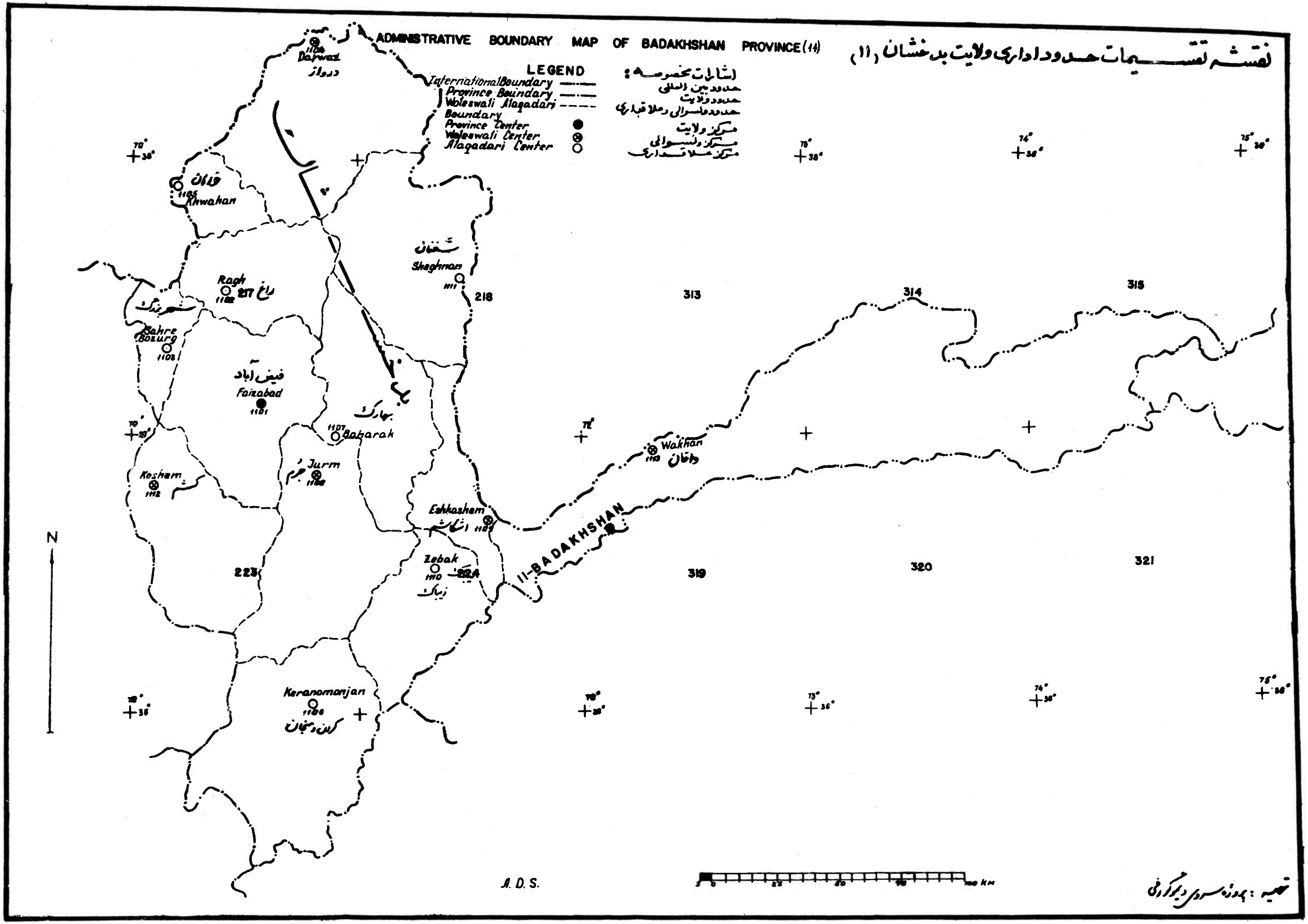
مساحت : ٤.٨٨٦ کیلو متر مربع.

درجه : پنجم (ازنگاه مساحه)

نفوس : ١٧.٥٦٤

مرکز: فیض آباد.

ولایت بد خشان بین خطو ط طول البلد شرقی تخمینا هفتاد در جه چار دقیقه وسی شش‌ثانیه و عرض البلد شمالی سی وشش

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF BADAKHSHAN PROVINCE (14)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت بدخشان (۱۱)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
International Boundary
حدود بین المللی
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary
حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center
مرکز ولایت
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alaqadari Center
مرکز علاقداری
Darwaz
درواز
Khwahan
خواهان
Ragh
راغ
Shahre Bozurg
شهر بزرگ
Faizabad
فیض آباد
Baharak
بهارک
Jurm
جرم
Keshem
Sheghnan
شغنان
Wakhan
واخان
Eshkashem
اشکاشم
Zebak
زیباک
Keranomanjan
کران ومنجان
11-BADAKHSHAN
217
218
223
224
313
314
315
319
320
321
N
A. D. S.
KM

درجه‌وپنجاه وپنج دقیقه شانزده ثانیه واقع **است بدخشان ازجانب شمال** بدریای **آمو و** ازطرف غر ب به قطغن ز مین واز سمت ـ جنو ب‌بهند و کش واز جهت مشرق‌به‌چترال **وترکستان شرقی محدود است دریای پنج که** دریای آمو نیز گفته میشود درجوار آن جریان داردد‌ر بدخشان یکسلسله کوه های مرتفعی موجوداست که دردامنه آنها دره ها ووادی های‌خرم وسر سبز وجود دارد آ ب وهوای این منطقه در تابستان خیلی سرد بوده‌ومعابر کوهستانی آن تما ما ازبر ف مستور دریاهای آن منجمد میشوند بنابر کثرت اشجارباران زیادی در انجا میبارد بدخشان از حیـــث معادن غنی بوده و دارای معدن ذیل‌میباشد:

۱ـطلا که‌بصور ت **ریف گولد یعنی طـلای** سنگی در دیشو راغ بد خشان وجوددارد‌که بصورت ابتدایی فی تن متر یك تقریباســه **گرام طلا راحاویست .**

۲ـآهن این معدن در چارده میلی متری شرقی شهر فیض آباد واقع استآهن آن‌از قسم هما تیت می باشد وشهر ت تاریخـــی داشته مهمتر اینست که تاکنو ن ذ ریعـــه آهنگران محلی استخرا ج آن بعمل آمده‌وازآن استفاده می کنند .

۳ـلاجورد بهترین جنس آن در بدخشان وجود داشته وبرنگ آبی اسمانی و تیــــره نیلگون اکثرا باذرات بیرایت که **اصطلاحا**در ملك ماآنرا طلا مینما مندبین سنگهای **مرمر** کران ومنجان بد خشان پیدا میشود .

٤ـلعل بد خشان برنگ بنفش سر خ‌رنگ شفاف. به‌قطر یکنیم الی دوسانتی دربین‌احجار **کنیز ، میکاشیست** در **ساحهٔ فوقانی مجـاور** رودزرد دیوبهارك بدخشان **موجـود و شهرت** عمومی دارد .

۵ـ کولین گل چینی که‌در اشکاشم‌بدخشان وجوددارد جنسیت عالی دارد ، کا شـــی سازی نیز دربد خشان رواج دارد .

٦ـ گوگرد معد ن به مسافه بیست میل‌در جنوب مر کزی زیباك در دره سنگ لیـــج بدخشان واقع است ذخیره این معدن دوصد هزار تن تخمین شده‌و مقدار فیصدی آن‌شصت فیصد است .سنگ ریشه ابر ك و گرافیت نیزوجود دارد.

دریاها: کو کچه، آب استاده شیوه‌وواخان

کوهها: سلسله کوه واخان ، هندو کش کوه‌بوم، کجاو، بلند ، سندر ، سپین گاو، سفید خرس.

کوتلها: وا خجیر ، ورم گوت گر پاغـــر پوشال، انجمن.

پیداور: انواع **غله جات.**

مربوطات:

۱ـولسوالی جرم در جه ۲ (علاقه داری مربوطآن بهارك‌وکران‌ومنجان)

۲ـولسوالی درواز در جه ۲ (علاقه داری مربو ط خواهان)

۳ـولسوالی اشکاشم در جه ۳ (علاقه داریهای مربو طآن زیباك وشغنان)

٤ـولسوالی کشم در جه ۳

۵ـ ولسوالی واخان درجه ٤ . (علاقه داریهای مربو ط مرکز ولایت‌راغو شهر بزرگ).

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٥	٥	٨	١٢	٢٦	١٢٠	٢١	١٩٧
دختران	١	١	٠	١	٤	١٨	٢	٢٧

شفاخانه : (۱)

مراکز صحی:

۱ـ مر کز صحی کشم (دو مر کز فر عی)

۲ـ مر کز صحی اشکا کشم (یـك مرکز فرعی)

۳ـ مر کز صحی جـــر م (یـك مرکز فرعی)

ذخایرمعدنی : لاجورد ، یاقوت ، سیلیکا، طلا، یاقوت کبود، نمك ،

ولایت بغلان

موقعیت : شمال کشور .

مساحت : ۱۷۱٦۵ کیلو متر مربع.

درجه :۱۹(ازلحاظ مساحه).

نفوس: ۱.۹.۳۲

مرکز: بغلان جدید

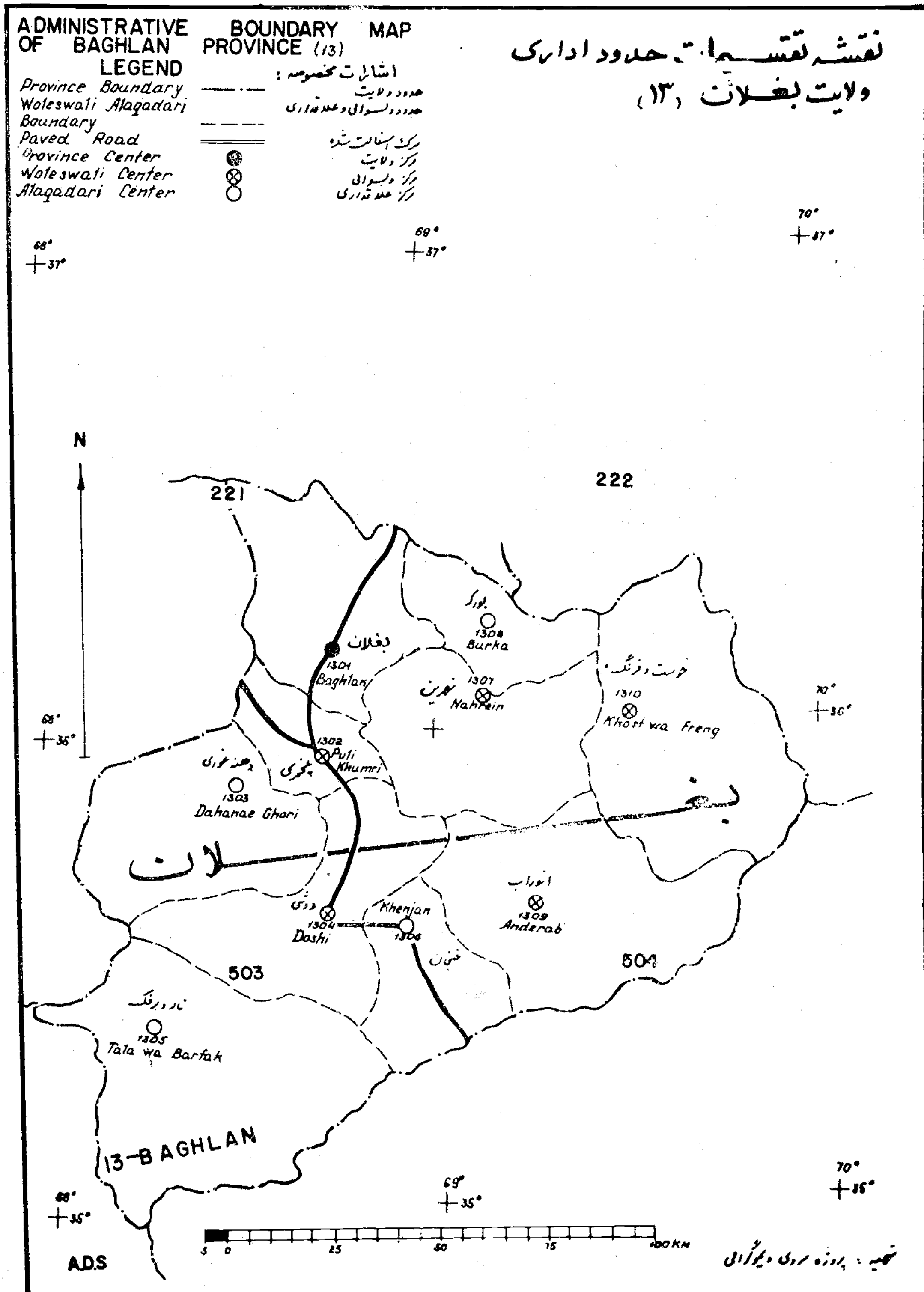
ولایت بغـلان درشمال مملکـــت از جملـه ولایات حاصل خیزو ســرسبز بوده کـــه در شصت و هشت در جه وچهل وشش دقیقه بیست وچهار ثانیه طول البلد شر قی‌وسی وشش درجه‌سیزده دقیقه شانزده ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است .

دریاها : اندرا ب وپلخمری .

کوهها: بغلان ، قره باتور، چونغر، مارخانه

کوتل ها: رباطك، بارانی ، خاواك، هندوکش وسالنگ .

پیداوار: غله جات، لبلبو، پخته، میوجات،

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP
OF BAGHLAN PROVINCE (13)
نقشه تقسیمات حدود اداری
ولایت بغلان (۱۳)
LEGEND
اشارات مخصوصه
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary
حدود ولسوالی و علاقداری
Paved Road
سرک اسفالت شده
Province Center
مرکز ولایت
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alaqadari Center
مرکز علاقداری
N
221
222
503
504
1301 Baghlan
1302 Puli Khumri
1303 Dahanae Ghori
1304 Doshi
1305 Tala wa Barfak
1306 Khenjan
1307 Nahrein
1308 Burka
1309 Anderab
1310 Khost wa Freng
13-BAGHLAN
5 0 25 50 75 100 KM
A.D.S

مر بوطات:

۱ـولسوا لی پلخمر ی درجه ۱ (علاقه داری مربو ط آن دهنه غوری).
۲ـولسوالی دوشی درجه ۲ (علاقه داری مربو ط آن خنجانوتالهوبرفك)
۳ـولسوالی نهرین درجه ۳ (علاقه داری مربو ط آن برکه).
٤ـولسوالی خو ست وفرنگ درجه٤
٥ـولسوا لی اندرا ب درجه ٤

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۷	۷	۱۰	۱٦	۳۲	۳۸	۹	۱۱۹
دختران	۱	۱	۲	۳	۳	۸	۱	۱۹

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :	پسران	دختران
	۱	...

شفاخانه :(۱)

مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی اند را ب (یك مر کز فـرعی)
۲ـمر کز صحی خوست وفرنگ.
۳ـمر کز صحی پلخمری .
٤ـمرکز صحی دو شی (یك مر کز فـرعی)
٥ـمرکز صحی نهر یـن (یك مر کز فـرعی)
٦ـمر کز صحی بغـلان صنعتی (یك مر کز فـرعی)

موسسات صنعتی :

شرکت قند سازی بغلان تاریخ۱ر۱۷ر۲۹نمبر وجوازبه سر مایه (۲۸٦۸۲۰۰۰)افغانی موضوع تو لیدا تآن ،تو لید شکر از لبلبو میباشد .شکل سهامی.

موسسه محمد عتیق نمبرو تاریخ جوازنامه(۹ـ۲۹ ـ۳ـ۳۰) بسر مایه (٥۰۰۰۰) افغانی موضو ع تو لیدا ت آن تو لید برق است.شکل تضامنی.

اسم موسسه	سر مایه	شکل حقوقی
اتحادیه زغال پلخمری	۱۰۰۰۰۰۰ ـ افغانی	دولتی
موسسات برق وسمنت غوری	۳۵۰۰۰۰۰ ـ افغانی	دولتی

ذخایر معدنی : گوگرد وزغال .

ولایت بلخ

موقعیت : شمال مملکت.

مساحت: ۱۲۲۸٤ کیلو متر مربع.

درجه: ۱۸ (ازلحاظ مساحه).

نفوس : (۱) ۲۱٦۷۸۸

مرکز: مزار شریف .

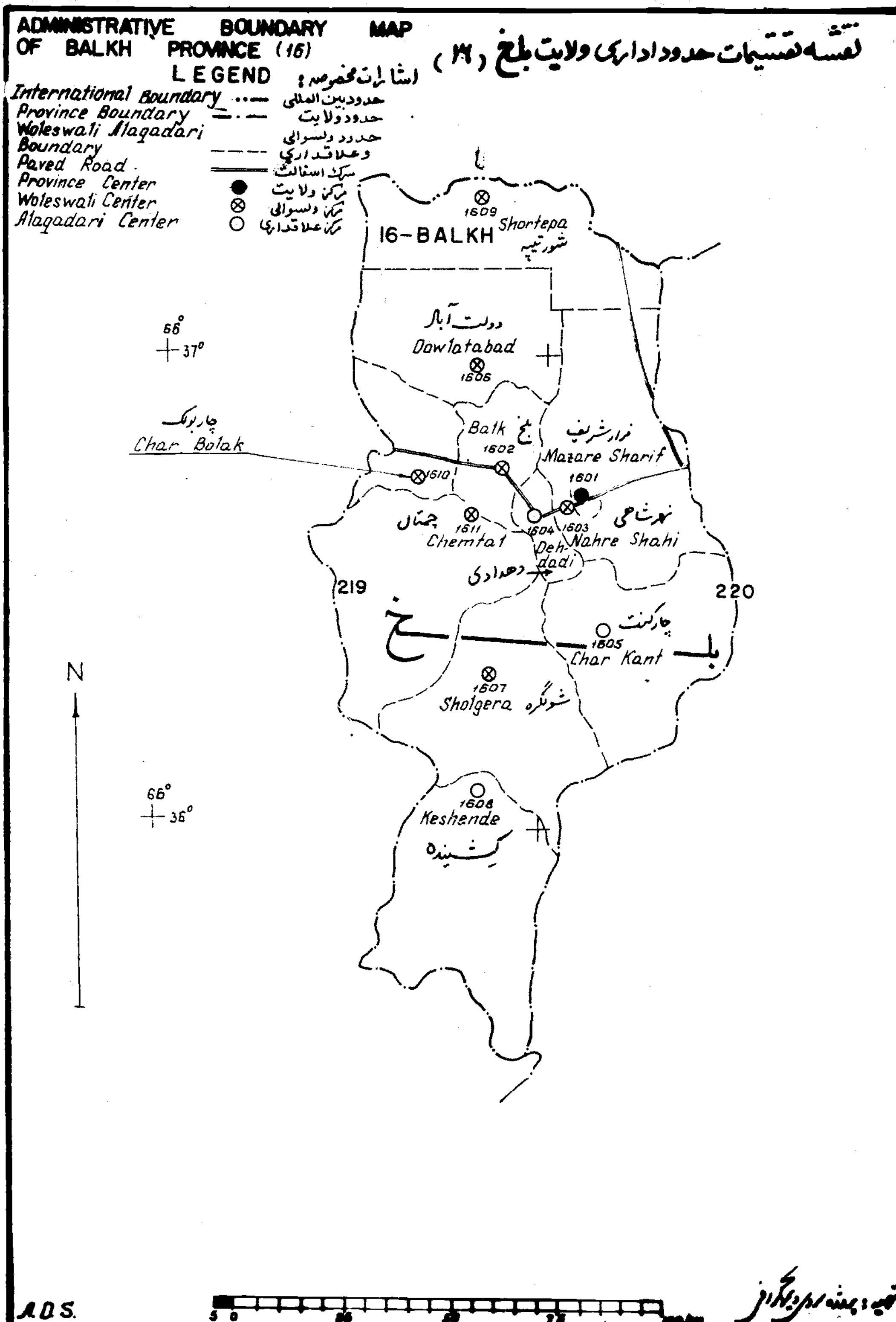
بلخ ـ(مزار شریف) مهد تمدن قدیمی و درخشان این کشور بوده وبه عقیده مورخین مهاجرت اریاییها از همین خطه شروع گردیده زردشت مشهور از همین جا و پیدایش سرود های اوستا نیز درخاك باختر صورت گرفته است. بلخ ولایت تاریخی ومتمدن ومعروف افغانستان است که آثار وابدات تاریخی آن چه در دوره اسلام وچه در ادوار قبل از ـ اسلام توهنوز بیادگار عظمت این ولایت ـ موجود بوده وسیاحین وباستا نشناسان خارجی برای تماشا جلب مینمایند.

ارتفاع آن ازسطح بحر یکهزار و یکصدو هشتاد پنج متر است وبه خط طول البلد شرقی شصت درجه بیست و چار دقیقه ۲۳ ثانیه و خط عرض البلد ۳٦ در جه و۳۳ دقیقه وپنج ثانیه واقع است. شهرت ونام باستانی آن با ضبطهای مختلف خود که یونانیان اعراب هندی ها وفارسی هادر ادوارقبل وبعد اسلام بنامهای باکتریـان باختریش بغـــدی باخترو پالهیك رئیس یادنموده واین نامها در تمام مراحل ادبی و تاریخی مملکت وانمود میکندکه از بدوطلوع تاریخ مدنیتی که پدران اریایی ها درپیرامون رود خانه اکسوس زندگی داشتند درتمام مراحل از منه یاد شده است. نخستین بانی بلخ بزرگ و تاریخی بنا بروایات متداوله بلخ بلاخ بن سامان بن سلام بن جام بن نوح بوده است.

بلخ دارای بیرق های بلند که اززیباترین ومعمور ترین بلاد دنیا به حساب میرفت از بسکه چشم حرص و آز جهان گیران استعمار گربه این سرز مین قشنگ دوخته شده بودند در اثر تهاجم وحملات و حشیانه پی درپی تقریبا بیست ودو بار اشغال وتخریب شده علاوه بر آن درا ثر حمله چنگیز سلاله آن چندین مرتبه جمعیت ونفوس بلخ قتل عـام گـردیـــده و سوختانده شده وبه خرابه زاری تبدیل یافته است چنانچه تاکنون هم آثار حریق درهر کنج وکنار آن پیداست .

پوست قره قل که از پیداوار مهم بلخ و مربوطات آن است ازجمله اقـــلام صادراتی کشور میباشد .

بافت واستهلاك قالین که توسط زنهای ترکمن در دولتآباد وشو رتیپه بهعمل میآید ازجمله صنایع دستی مشهور کشورمحسوب

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP
OF BALKH PROVINCE (16)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت بلخ (۱۶)
LEGEND
International Boundary
Province Boundary
Woleswali Alaqadari Boundary
Paved Road
Province Center
Woleswali Center
Alaqadari Center
16-BALKH
1609 Shortepa
Dowlatabad
1606
Char Bolak
1610
Balk
1602
Mazare Sharif
1601
1603
Nahre Shahi
1604
Chemtal
1611
Deh-dadi
219
220
1605
Char Kant
1607
Sholgera
1608
Keshende
N
66° 37°
66° 36°
A.D.S.
5 0 25 50 75

میشود.

دریا : دریای بلخ .

کوه ها: المو رتیك والبرز.

پیداوار : پخته ، قره‌قل، خربوزه‌وگندم.

مر بوطات:

۱ـولسوا لی بلخ‌درجه۱

۲ـولسوا لی نهر شا هی‌درجه۲ (علاقه داری های‌مربو ط‌آن‌دهدادی‌وچارکنت

۳ـولسوالی دولت آباد در جه ۲

٤ـولسوالی شو لگره درجه ۳ (علاقداری مربو ط آن کشنده.)

٥ـولسوالی چمتال در جه ٤

٦ـولسوا لی شور تیپه درجه ٤

۷ـولسوا لی چاربولك درجه ٤

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثا نوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	**مجموع**
پسران	٦	٦	۱۰	۱٤	۲۷	٦٤	۳٥	۱٦۲
دختران	۲	۲	۲	۳	٥	۲۰	۰	۳٤

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	**دختران**
۳	۰

شفاخانه (۲)

مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی دو لت آباد . (یك مرکز فرعی)

۲ـمرکز صحی شو لگره

۳ـمر کز صحی شور تیپه.

موسسا ت صنعتی :

اسم مو سسه	سر مایه	شکل حقوقی
مو سسه تیل کشی وصابو ن سازی	......٥ـ افغانی	تضامنـی
موسسه عبدا لعلی	۲۲۸....ـ افغانی	لیمتد
موسسه روغن کشی وحبوبا ت	۱.....ـ افغانی	لیمتد
دباختر صنا عتی شر کت	۱۵......ـ افغانی	سهامی
دسخی ماشین کارا ن	٥......ـ افغانی	لیمتد
شرکت صناعتی مزار شر یف	۱۵.......ـ افغانی	سهامی
دفقیر حسین مو سسه	۲..... ـافغانی	تضامنی
تیل کشی وصابو ن سازی صوفی	٤..... ـافغانی	تضامنی
تیلکشی وصابو ن سازی غلام محمد	٥.....ـ افغانی	تضامنی
برق دیزلی مزار شریف	۸......ـ افغانی	تضامنی
شرکت تضا منی ایما ق	۱...... ـافغانی	تضامنی

ذخایر معدنی : گوگرد، نمك ، زغـــــال، سیلیکا.

ولایت پروان

موقعیت : ولایت مر کزی.

مسا حت : ۱۱۳٦۷ کیلو متر مربع.

درجه :۲۲ (ازلحاظ مساحه).

نفوس: ۳.٥.۳۱

مرکز: چاریکار .

مرکز ولایت پروان یکهزار و ششصدوسه متر ازسطح بحر ارتفاع داشته واز مرکـــز کابل شصت وچهار کیلو متر فاصله‌داردو تخمینا شصت ونه در جه بیست وچاردقیقه ٦ثانیه طول البلد شر قی وسه وپنج درجـه سه‌دقیقه چهل و چارثانیه عرض البلدشمالی دردامنه کو هی واقع است که اصلا ازشاخه های هندو کش بوده وبه طر ف استالفو پغمان امتداد می یابد .

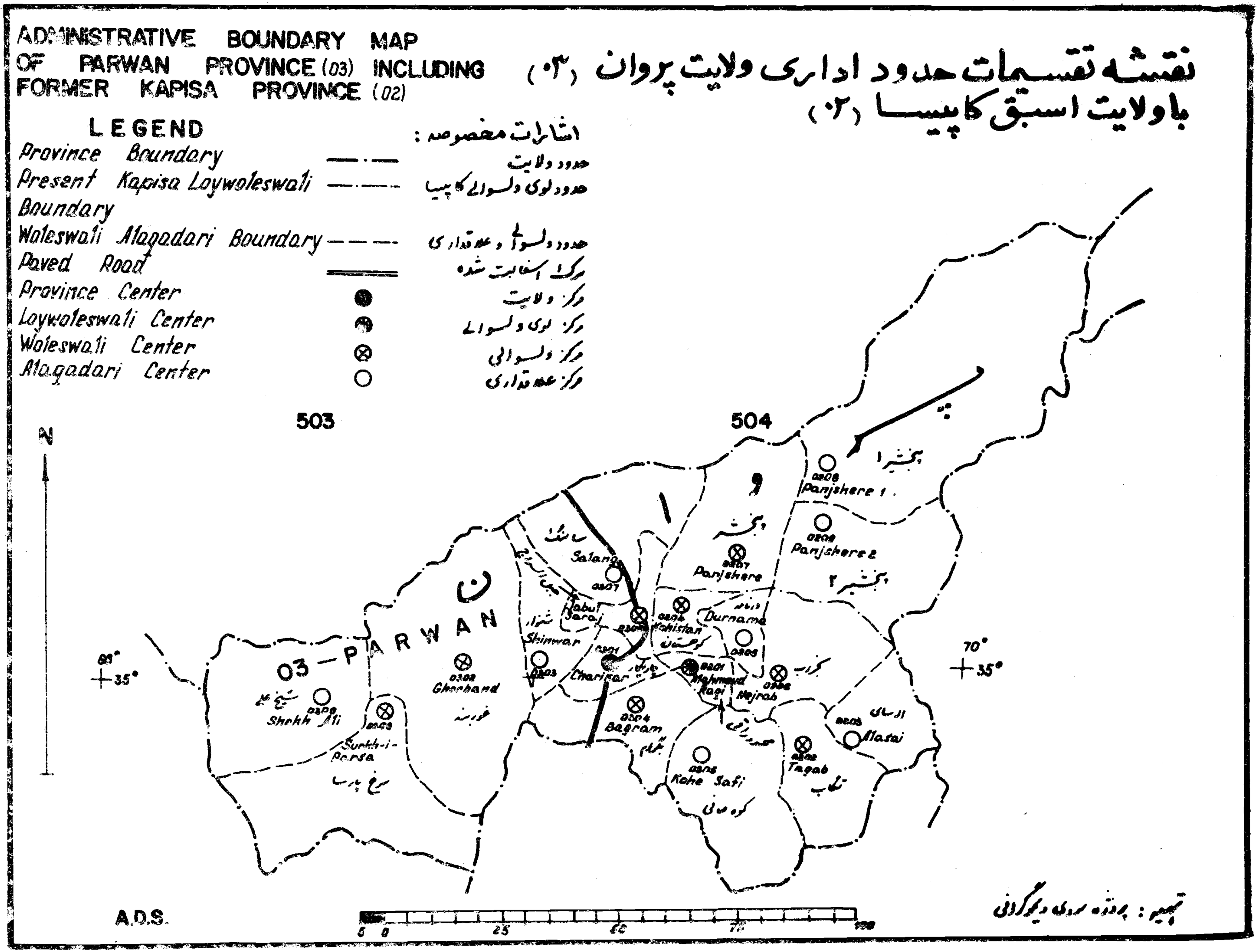
چون مر کز ولایت پروا ن بسر راه‌کابل، قطغن، بد خشان ، مزار شریف و میمنه‌واقع گردیده فلهذا مردم این سر ز مین به‌تجارت وصنعت چاقو سازی و پایزار دوزی، بافتن پتومهار ت خوبی‌از خودنشا ن مید هنددر اینجا چرم خو ب پخته و آش داده میشود آهنگری و مسگری و نجار ی آن ترقی‌خوبی نموده است . دراوپیان کرباس اعلی بافته میشود.

دریاها: غوزبند ،جبل السراج، سالنگ، شتل، پنجشیر ،نجراب وتگا ب .

کوه ها: پغما ن، سلسله کوه هندوکش، کوه‌صا فی.

کوتلها:خاواك، تل ،غر ژغان ،شبر.

پیداوار : توت، انگور ، انار لبنیات‌و ـ انواع حبوبات ،گند م ،جو ، جواری پنبه بادام.

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF PARWAN PROVINCE (03) INCLUDING FORMER KAPISA PROVINCE (02)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت پروان (۰۳) باولایت اسبق کاپیسا (۰۲)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
Province Boundary
حدود ولایت
Present Kapisa Loywoleswali Boundary
حدود لوی ولسوالی کاپیسا
Woleswali Alaqadari Boundary
حدود ولسوالی و علاقداری
Paved Road
سرک اسفالت شده
Province Center
مرکز ولایت
Loywoleswali Center
مرکز لوی ولسوالی
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alaqadari Center
مرکز علاقداری
503
504
N
03 — PARWAN
Panjshere 1
Panjshere 2
Panjshere
Salang
Kabul Saraj
Shinwar
Charikar
Kohistan
Durnama
Mahmoud Raqi
Hejrab
Alasai
Tagab
Kohe Safi
Bagram
Ghorband
Sheikh Ali
Surkh-i-Parsa
69°
35°
70°
35°
A.D.S.
0
25
50
75
100
تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

مربوطات:

۱ـولسوا لی پنجشیر در جه ۳ (علاقه داریهای مربو طآن حصه‌اول‌وحصه‌دوم)

۲ـولسوا لی غور بند درجه ۳ (علاقه داریهای مربو طآن شینواری).

۳ـولسوا لی جبل السرا ج در جه ٤ (علاقه داری مربو ط آن سالنگ).

٥ـولسوالی سر خ پارسا درجه ٤ (علاقه داری مربو ط آن شیخ علی).

٥ـولسوا لی بگرام در جه۳ (علاقه داری مربو طآن کوه صافی).

٦ـلوی و لسوا لی کاپیسا .

۷ـو لسوا لی تگا ب در جه اول. (علاقه داری مربو ط آن اله سای.)

۸ـولسوا لی کو هستان در جه۲ (علاقه داری مربو ط درنا مه).

۹ـولسوالی نجرا ب در جه ٤

معارف:

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۸	۸	۱۸	۲۲	۳۱	٤۱	۱٤	۱٤۲
دختران	۱	۱	۱	۲	۸	٥	٤	۲۱

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسرا ن	دخترا ن
۱	...

شفاخانه (۱)

مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی سید خیـل (دومر کز فر عـی) .

۲ـمر کز صحی غور بنـد (دومر کز فر عـی) .

۳ـمر کز صحی سر خ پار سا (دومر کز فر عـی) .

٤ـ مر کز صحی بگر ا م (یك مر کز فرعی)

٥ـمر کز صحی پنجشیر (دومر کز فر عـی) .

٦ـمر کز صحی نجرا ب (دومر کز فر عـــی) .
٧ـمر کز صحی جمال آغه (دومر کز فر عـــی) .
٨ـ مر کز صحی تگا ب (یك مر کز فرعـی)
موسسات صنعتی : نسا جی گلبهار ،جبل‌السراج ،و فابریکه سمنت و کشمش پاکی.
ذخایر معدنی : مس، باریو م، سلفایت، سرب،آ هن ویك معد ن مواد غیر فلزی‌در کاپیسا کشف گردیده است .
مطبوعات : روزنامه پروان ســـال تاسیس..۱۳

ولایت پکتیا

موقعیت : جنو ب مملکت .
مساحت: ۱۷۷۷۲ کیلو متر مربع.
درجه : ۱۷ (ازلحاظ مساحــه) .
نفوس: ٥٦٩٥٣٧
مرکز :گردیز:

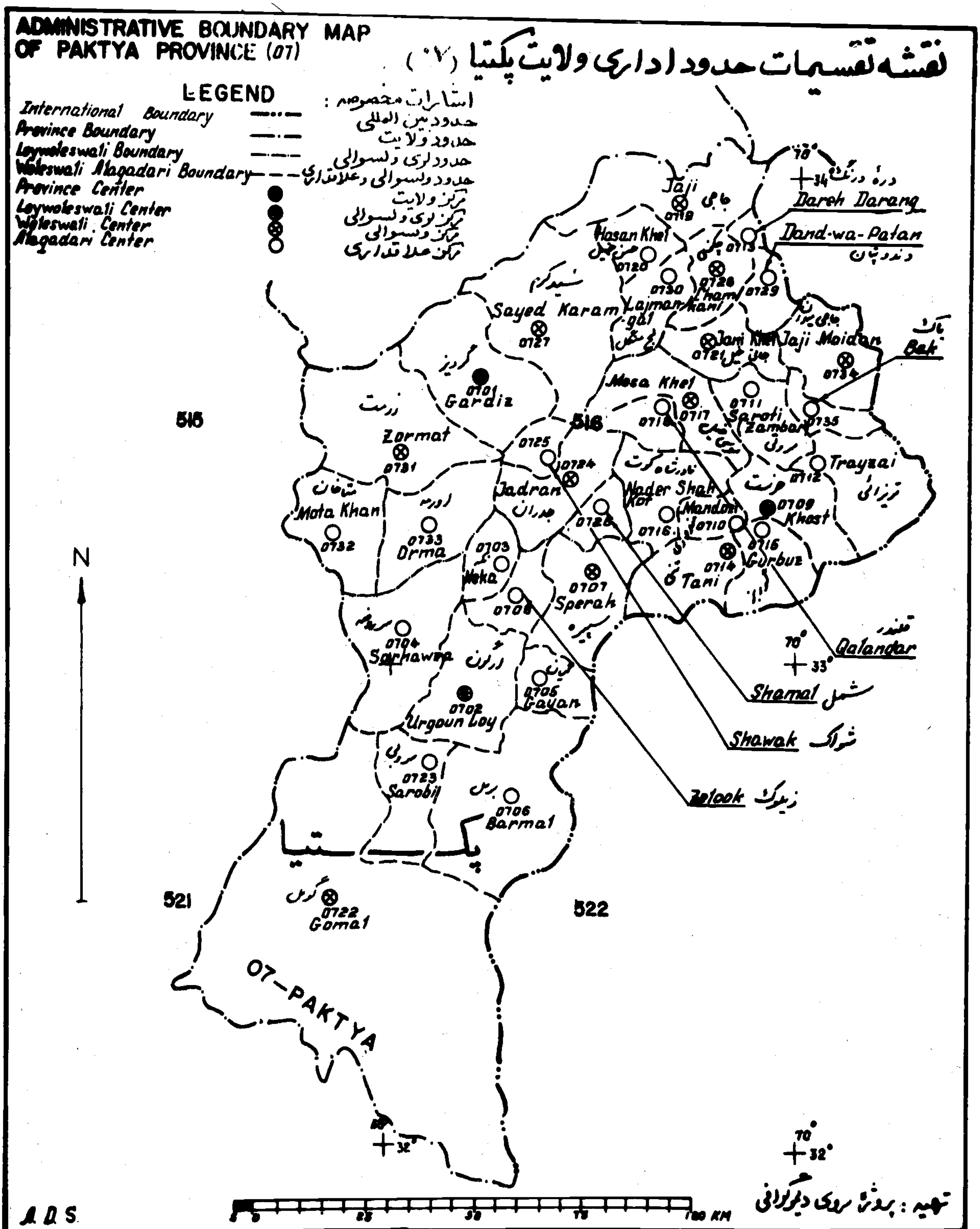
ولایت پکتیا به نام جنوبی هم شناخته‌می شود مر کز امروزه این‌شهر قدیمه‌وباستانی گردیز است چه ازنظر قدامت تاریخی‌و ـ موقعیت جغرافیایی وچه از نظـــر حـوادث و کشمکش های داخلی و خار جی ا همیـــت بسزایی دارد. ولایت مذکور از ناحیه‌شمال محاط است به سپین غر کوه سفید یاکوه سلیمان و مضافات حکو مت لوگر و قسما ولایت‌ننگر هار واز جانب شر ق مربوطاست به سفید کوه وحصص کورم وقسماً به کـوه های وزیر ستان وکوه های تیرا وسر زمین مسکون افغانهای تور ی پشتو نستان آزادو ازسمت غر ب ملحق است به علاقه داری وهك غزنی ، مرسل غوندی حکو مت شرن کتواز. امنه و کمکی گو مل واز طـــرف جنوب مربو ط است به وزیر ستان‌پشتونستان آزاد.

کلتور پکتیا سر ز مین تار یخی‌وکلتوری کشور بوده وبسی از رسوم وعادات اصیل افغانی که از حواد ث‌درامان‌مانده‌است‌دارا میباشد .

مهمان نوازی ، شجا عت، قوم دوستی‌و وطن‌پرستی از خصو صیا ت مردم پکتیامی باشد که در ادوار مختلف تاریخ در مقابل دشمنان ازخود مردانگی نشا ن داده اند.

دریاها گو مل‌رود، گردیز رود.
کوه ها: سروتی غر، ختی غر، مستربل غر سرحوضی غر.
کو تلها: سته کند و ولته کوری.
پیداوار : غله جات وچو بچارتراش.

مربو طات:
۱ـ ولسوالی جاجی درجه ۲
۲ـو لسوا لی جانی خیل درجه ۲
۳ـولسوا لی سید کر م در جه ۳
(علاقه داری مربو ط آنحسن خیل).

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP
OF PAKTYA PROVINCE (07)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت پکتیا (۰۷)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
International Boundary
Province Boundary
Loywoleswali Boundary
Woleswali Alagadari Boundary
Province Center
Loywoleswali Center
Woleswali Center
Alagadari Center
Jaji
0719
Dareh Darang
Dand-wa-Patan
Hasan Khel
0720
0713
0730
0728
0729
Cham Kani
Sayed Karam
0727
Lajman Gal
Jani Khel
0721
Jaji Maidan
0734
Bak
0101
Gardiz
Musa Khel
0718
0717
0711
Sabari
Zambar
0735
516
515
Zurmat
0731
0725
0724
Trayzai
0712
Jadran
Nader Shah Kot
0709
Khost
Mota Khan
0732
0733
Orma
0703
Neka
0726
0716
0710
Mandozi
0715
Gurbuz
0714
Tani
0707
Sperah
0708
0704
Sarhawza
Qalandar
0705
Gayan
0702
Urgoun Loy
Shamal
Shawak
0723
Sarobi
0706
Barmal
Zelook
پکتیا
521
0722
Gomal
522
07-PAKTYA
N
A.D.S.
KM

٤ـ ولسوا لی جد ران در جه ۳ (علاقداری های مربو ط آن شواکوشمل.)

٥ـولسوا لی زر مت در جه۳ (علاقه داری های مربوط آن متاخانواورمه).

٦ـولسوا لی چمکنی در جه ۳ (علاقه داری های‌مربو طآن دندیتانولچه‌منگل)

٧ـلوی و لسوالی خوست .

٨ـولسوالی تنی در جه ۲ (علاقه داریهای مربوطآن نادرشاه کو ت و کریز)

٩ـولسوا لی مو سی خیل در جه۳ (علاقه داری مربو ط آن قلندر).

١٠ـ ولسوا لی جاجی میدان درجه ٤ علاقداری مربو ط آن‌باك

١١ـ لوی و لسوالی ارگو ن. علاقه داری های مربوطه آن برمل انکـه ، کیان وسرروغه .

١٢ـ ولسوا لی سپیره در جه۲ علاقه داری مربوط آن مروك .

١٣ـ ولسوالی گومل درجه ۲ علاقه داری مربو طآن سروبی

(علاقد اری های مربو ط مر کز لـــویولسوالی خو ست صبری ـ تیری زایی ـ مندوزایی ودره درنگ).

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	١٣	١٣	٢١	٣٣	٤٤	٥٠	٢٤	١٩٨
دختران	٠	٠	٢	٢	٠	٣	٠	٧

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	دختران
۳	٠

شفاخانه (٤)

مراکز صحی :

١ـمر کز صحی چمکنی.

٢ـمر کز صحی جاجی میدا ن . (یك مر کز فرعی)

٣ـمر کز صحی جانی خیـل. (یك مر کز فرعی)

٤ـمر کز صحی تنی دومر کز فرعی

٥ـ مرکز صحی سیدکرم .

موسسات صنعتی :

ذخایر معدنی :

مطبوعات : روز نامه ورا نگه سال تاسیس ۱۳۲۰

ولایت تخار

موقعیت : شمال مملکت .

مساحت : ۱۲۳۲۵ کیلو متر مربع.

درجه :۱۵ (ازنگاه مساحه).

نفوس: ۱۶۸۱۹۷

مرکز : **تالقان** .

ولایت تخار ـ کلمه تخار نام یکی ازاقوام سیتی بوده اساساً این اسم ازقـرن چهارم قبل ازمیلاد تا قرن هشت مسیحی وجود خارجی داشته وبعد از استقرار تخارواشاخه از اقوام سیتی در گوشه شمال غربی اریانا این حصه بطور اخص بنام آن گذاشته وکلمه تخار ستان در ترون وسطی مورداستعمال زیاد داشت . توکیو های غربی بافتو حات خودبطرف عرب و جنوب غر ب پیش آمده وبعدازضمحلال دولت یفتلی اریانا وعقب زدن ساسانی‌ها مهاجم درنیمه دوم قرن شش مسیحی وارد تخارستان گردید. مفهو م جغرافیایی تخارستان این وقت در کلمه باختر جامع تر بوده درشمال هندوکش از دامنه های پامیر تمام قطغن و بدخشان وولایت مزار شریف بلخ حتی علاقه میمنه رادربر میگر فت ودر شمال اکسوس امو دریاسفید یان شا مل آن بود.

دریاها: آمو، کوکچه ، تالقان .

کوتلها: دروازه ورسج.

پیداوار : گندم، جواری ، پخته و قالین

مربوطات:

۱ـولسوا لی رستا ق درجه ۲.

۲ـو لسوا لی ینگی قلعه درجه ٤ (علاقه داری مربو آن درقد.)

۳ـولسوا لی چاه آب درجه ٤

٤ـولسوا لی اشکمش در جه ٤ (علاقه داری های مربوط آن بنگی وچال) .

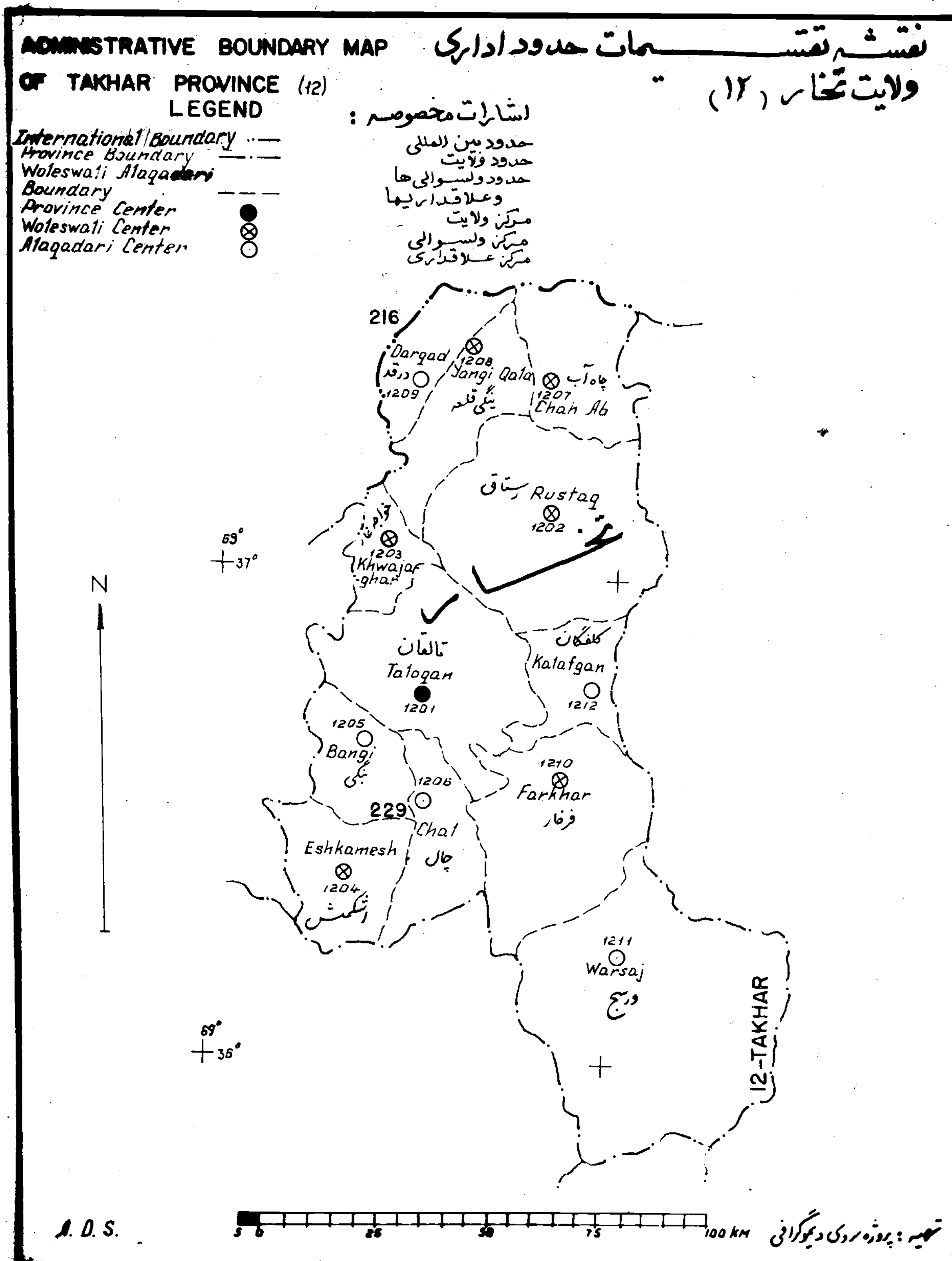
٥ـولسوا لی فر خار در جه ٤ (علاقد اریها ی مربو طآن ورسج کلفکان).

٦ـولسوا لی خواجه غار درجه ٤

معارف :

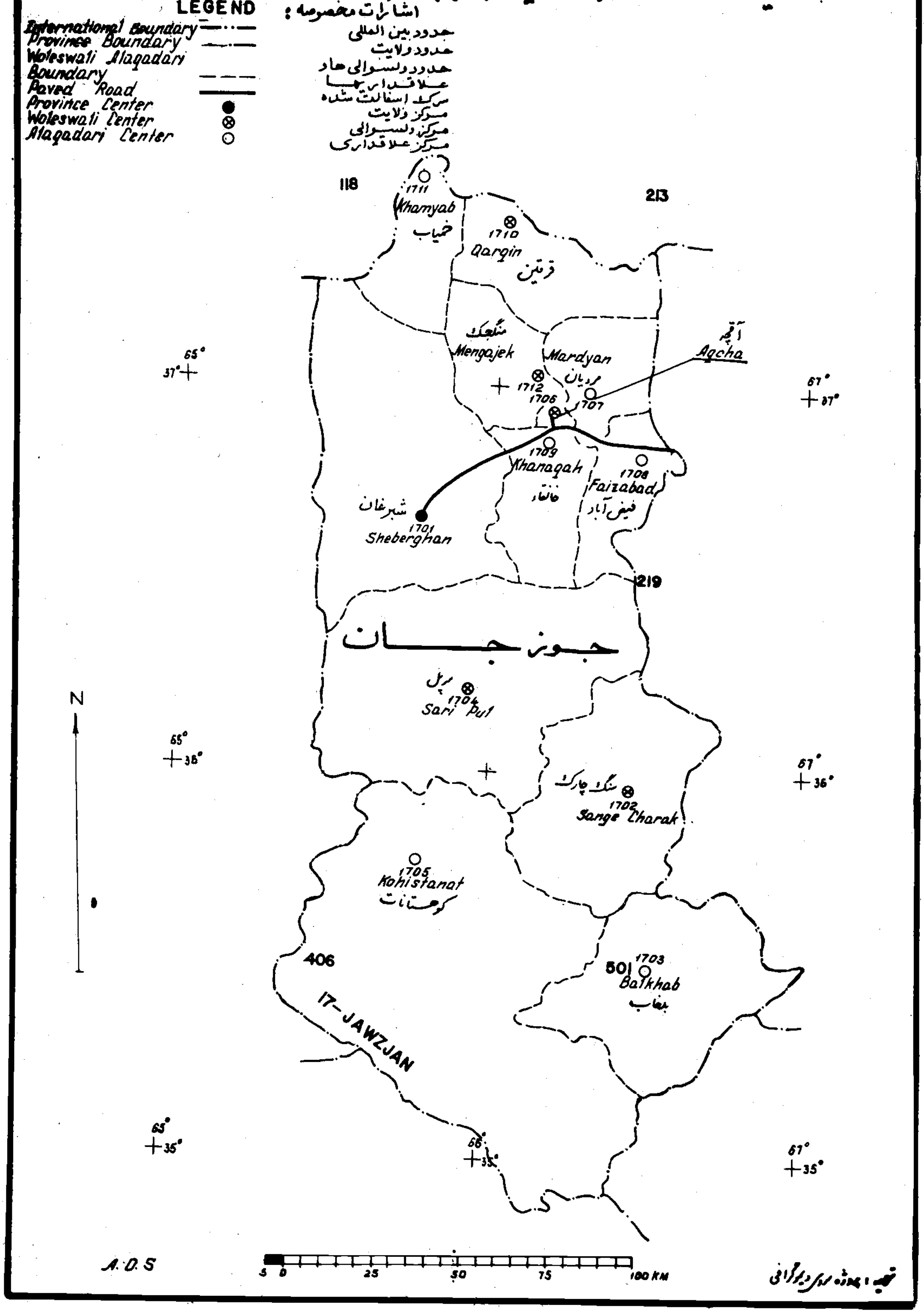
تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط	ابتدائیه ثانوی مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٥	٥	۸	۱۲	۲٥	٥۲	۱٥	۱۲۲
دختران	۰	۰	۱	۱	٤	۱	۲	۹

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP
OF TAKHAR PROVINCE (12)
نقشه تقسیمات حدود اداری
ولایت تخار (۱۲)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
International Boundary
Province Boundary
Woleswali Alaqadari
Boundary
Province Center
Woleswali Center
Alaqadari Center
حدود بین المللی
حدود ولایت
حدود ولسوالی ها
وعلاقداریها
مرکز ولایت
مرکز ولسوالی
مرکز علاقداری
216
Darqad
درقد
1209
1208
Yangi Qala
ینگی قلعه
چاه آب
1207
Chah Ab
رستاق
Rustaq
1202
تخار
خواجه غار
1203
Khwaja
ghar
69°
37°
N
تالقان
Taloqan
1201
کلفگان
Kalafgan
1212
1205
Bangi
بنگی
1206
229
Chal
چال
1210
Farkhar
فرخار
Eshkamesh
1204
اشکمش
1211
Warsaj
ورسج
12-TAKHAR
69°
36°
A. D. S.
0
25
50
75
100 KM
تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF JAWZJAN PROVINCE (17)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت جوزجان (۱۷)

شفاخانه (۲)

مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی فرخار .

۲ـمر کز صحی ینگی قلعه.

۳ـمر کز صحی خواجه غار .

٤ـمرکز صحی چاه آب.

ذخایر معدنی : طلا، نمك ،زغال

ولایت جوزجان

مو قعیت :شمال مملکت .

مساحت : ۲٦۲۲٦ کیلو متر مربع.

درجه: ۱۱ (ازلحاظ مساحه).

نفوس: ۲۱۱۱۳۳

مرکز : شبرغان .

ولا یت جوزجان که‌بین شصت و پنـــج وشانزده در جه سیزده وسی و یك دقیقـــه شش وبیست وپنج ثانیه طول البلد شرقی سی‌وشش درجه شانزده دقیقه هشت ویازده ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده‌وازسطح بحرتقریبا ۳۹۷ متر ارتفاع دارد مصا فـــه آن ازولایت بلخ یکصد وسی و پنج کیلومتر وازمرکز کابل ۷۵٦ کیلو متر میباشد.

آب وهوای آن در تابستان گرم وبه‌اثـــر وزیدن باد های دایمی معتدل‌گردیده‌جغرافیای تاریخی جوزجان گوز گانانان یاگوزگـان کـه معربان جوز جانان یاجو زجان استازولایت های‌مهم خراسان قدیم بشمار میرووددرگوشه شمال غرب افغانستا ن وا قـــع شـــده است.

وجه تسمیه جوز جان زاپرو فیسورمینور سکی شرق شناس معاصر جوز گوز یعنـــی چارمغز رامی دانند .

دریا : دریای سرپل .

کوه‌ها : سلسله کوه تیربند ترکستان.

کوتلها: کوتل قم وسبزك

پیداوار: قالین، گلیم باب ، گوسفنـــد وقره‌قل.

مربوطات:

۱ـولسوا لی آقچه درجه اول. (علاقه داریهای مربو ط آن‌فیض‌آباد،مردیان وخاناتا .

۲ـولسوالی سر پل در جه اول (علاقه داری مربو ط آن کو هستانات)

۳ـولسوا لی سنگچار ك درجه او ل. (علاقه داری مربو طآن بلخا ب.)

٤ـ ولسوا لی قرقین در جه ۳ (علاقه داری مربو طآن خمیا ب.)

۵ـولسوا لی منگجك در جه ٤ .

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	یك معلمه مستقل	دومعلمه	مجموع
پسران	٤	٤	۷	۱۱	۲٦	٤۸	۱٤	۱۱٤
دختران	۱	۱	۲	۲	۱	۵	۲۰	۱۵

شفاخانه (۱)

مراكز صحى :

۱ـمر كز صحى سر پل	(يـك مر كز فرعى)
۲ـمر كز صحى آ قچـه.	
۳ـ مركز صحى قرقين .	(يك مر كز فرعى)
٤ـ مر كز صحى سنگچار ك .	(يـك مر كز فرعى)

موسسات صنعتى :

	سر مايه	شكل حقوقى
دجوزجان صنا عتى شر كت .	پنج مليون افغانى	سهامى
شر كت امين لميتد	۵۰۰۰۰ ـافغانى	ليمتد

ذخاير معدنى : گاز طبيعى.

مطبوعات : روز نامه جوزجان سال تاسيس ۱۳٤.

ولايت نيمروز

موقعيت : جنوب غرب .

مساحت : ٥٤٣٣٦ كيلو متر مربع .

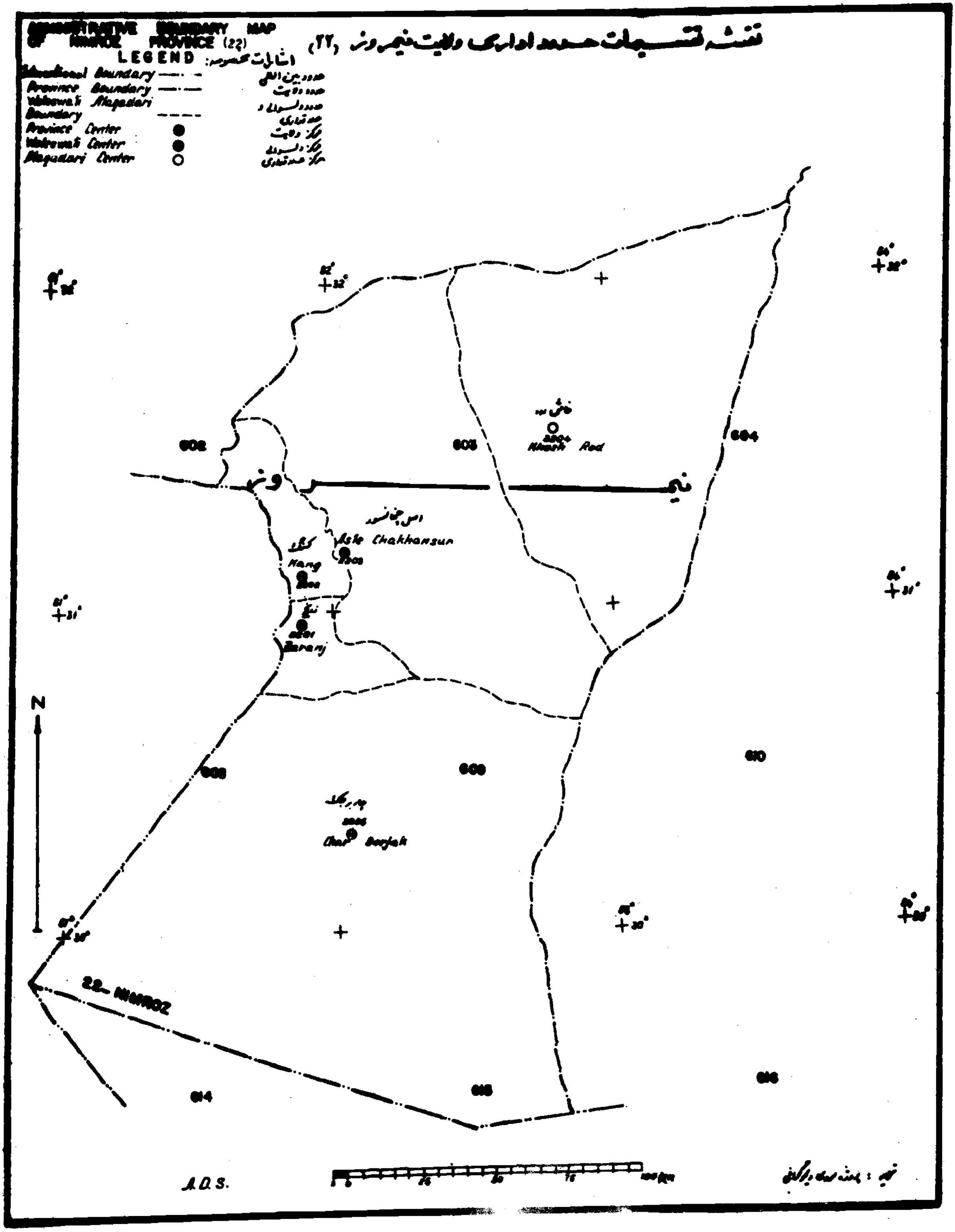
درجه : ۲(ازلحاظ مساحه.)

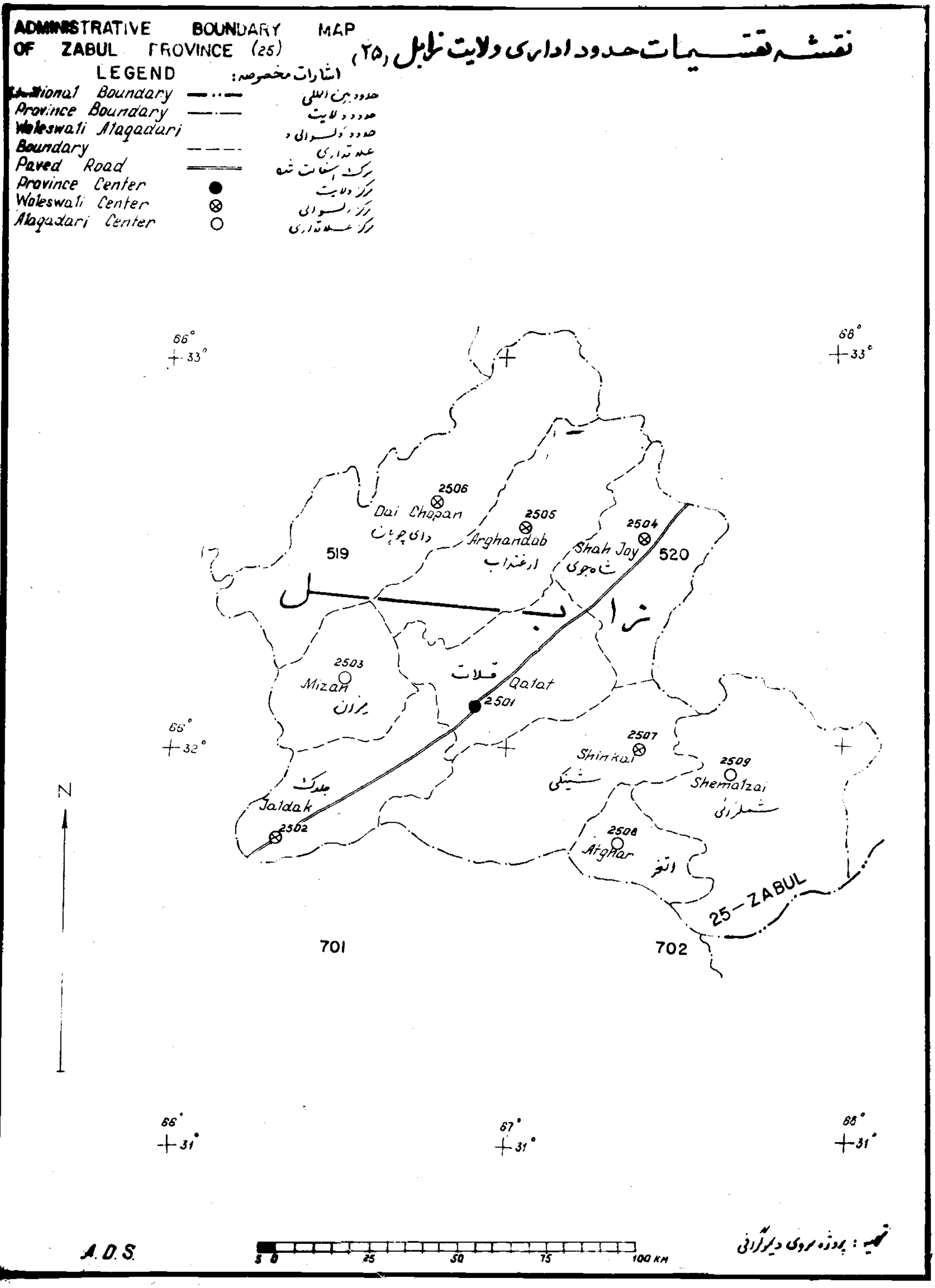
نفوس : ۳۱۹٤٥

مركز: زرنج

ارتفاع زرنج ازسطح بحر تخمين چـارصدو نودونه مترو مسافه آن از كابل يكهزار ـ شصت و هشت كيلو متر واز ولايت فراه يك صدو هفتاد وشش كيلو متر ميباشد. اين سر زمين باستانى يك وقت مد نيتى داشته كـــه محصور سرز مين هاى اطرا ف خودبوده چون ابريزه سه چهار دريا راتشكيل ميد هدآب فراوانى دارد.

هواى آن براى انواع زراعت خيلى مساعد بوده وآفتاب آن در خشان و فيض بخش است ازخلال صفحات تاريخ بر مى آيد كه دريـــن گوشه ز مين باستانى دوازده قرن قبل شهر مهم وتاريخى زرنج ومر كز سيستان باستان وجود داشته كه شواهد بيشمار از آن هنوز موجود بوده وگواهى ميدهد اين منطقه درگوشه غربى مملكت افغانستان بين خطوط ٦۱ و٦۲ درجه وسى ودو وسى ونه دقيقه وپانزده وهژده ثانيه طول البلد شرقى سى وسه ويك درجه و بيست وسى ودو دقيقه يك وبيست وچهار ثانيه عرض البلد شمالى مو قعيت داردازناحيه شمال دشت هاى مر تفع كه ازشرق بغرب افتاده وحكو مت جوين سر حد آنراازراه ـ فراه جدا ميسازد وهمچنان جهـت غـربى آن قسمتى به امون صابرى وباقى آن به سيستان ايران تماس دارد. جنو ب آن به ريگزارهاى بلوچستان محاط بوده ودر شرق آن عـلاقه خاشرود و دشتها تاگر شك واقع گرديده اند.

PROVINCE (22)
LEGEND
Province Boundary
Boundary
Province Center
Magadari Center
Asle Chakhansur
Kang
Zaranj
Khash Rod
Char Borjak
22 - NIMROZ
A.D.S.
N

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP
OF ZABUL PROVINCE (25)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت زابل (۲۵)
LEGEND
اشارات مخصوصه
International Boundary
Province Boundary
Woleswali Alaqadari Boundary
Paved Road
Province Center
Woleswali Center
Alaqadari Center
2506 Dai Chopan
دای چوپان
2505 Arghandab
ارغنداب
2504 Shah Joy
شاه جوی
2503 Mizan
میزان
2501 Qalat
قلات
2502 Jaldak
جلدک
2507 Shinkai
شینکی
2509 Shemalzai
شملزائی
2508 Arghar
اتغر
زابل
519
520
701
702
25-ZABUL
N
66° 33°
68° 33°
66° 32°
66° 31°
67° 31°
68° 31°
A.D.S.
0 25 50 75 100 KM

دریاها : فرا رود، هریرود، هلمند، ـخاشرود ،رودشان ، رود خس پاش، رود کافری، رام‌رود، سنا رود، رودکال رودگلگل، هامون وصابری.

کوه : سیاه کوه .

پیداوار : پخته، گندم وغیره حبوبات .

مربوطات:

۱ـولسوالی اصل چخا نسور درجه۲ (علاقداری مربو طآن خاشرود.)

۲ـولسوالی چار بر جك در جه۲

۳ـ ولسوالی کنك در جه ٤

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه مربوط	متوسطه لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط	ابتدائیه ثانوی مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۲	۲	۳	۳	١٤	١٧	۷	٤۸
دختران	۰	۰	۹	۱	۲	۱۰	۱	۲۳

شفاخانه (۱)

مراکز صحی :

۱ـمر کز صحی چخا نسور .

ذخایر معدنی : نمك.

ولایت زابل

موقعیت : جنو ب مملکت .

مساحت : ٤۷۲۰.

درجه : ۱۳(ازلحاظ مساحه).

نفوس : (۱) ۱۸۸۳۹۱

مرکز: قلات.

زابل یکی از ولایات افغانستان بشمارمی رودکه‌بین مقرو قندهار روی معبر عمومی‌کابل وکندهار واقع است . درآنجا کاریزهای‌متعدد وجوددارد اراضی آن نسبتا حاصل خیزاست وهرنوع محصو لات زراعتی پیدامیشود.دریای ترنگ ازنواحی قلات عبور میکند .

دریا ها: ارغندا ب، ترنگ لور ، اطغررود

کوه‌ها: سور غر ، کوتکی غر، باری‌غر، سروغر، شینکی غر.

پیداوار: غله جات.

مربوطات:

۱ـ ولسوالی نشکی درجه ۳
۲ـ ولسوالی دایه چوپان درجه۳
۳ـ ولسوالی شا جوی درجه٤
٤ـ ولسوالی ترنک وجلدك درجه٤
٥ـ ولسوالی ارغنداب درجه٤
(علاقداریهای مربوط آن شملزایی واطغر.)
(علاقداری مربوط مرکز ولایت‌میزان).

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	یك معلمه مستقل	دومعلمه	مجموع
پسران	۲	۲	٥	٦	١٤	۲۱	۱۳	٦۳
دختران	٠	٠	١	١	٠	٠	٠	۲

شفاخانه (۱)

مراکز صحی :

۱ـ مرکز صحی شا جوی .
۲ـ مرکز صحی شنگی .
(یك‌مرکز فرعی).
ذخایر معدنی : مس.

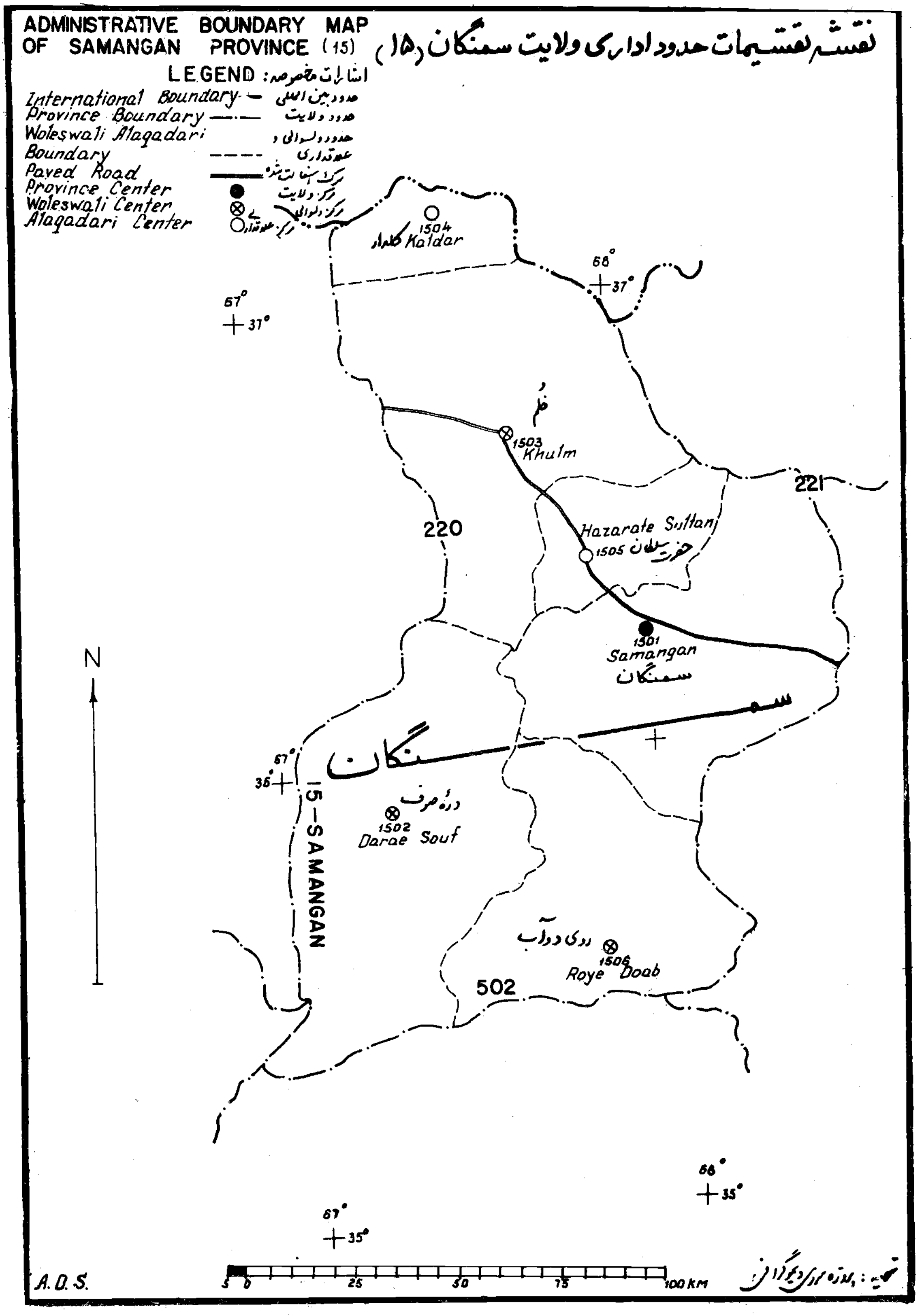
ولایت سمنگان

موقعیت : شمال مملکت .
مساحت : ١٦٦٤٠ کیلومتر مربع .
درجه ١٦ (ازلحاظ مساحت).
نفوس: ١١٣٦٧٣.
مرکز : ایبك.

ولایت سمنگان ولایت باستانی بوده‌که مرکز آن ایبك میباشد این ولایت به داخل این‌حدود واقع میباشد ، بطرف شرق‌آن ولسوالی پلخمری ولایت بغلان بطرف‌غرب آن‌ولایت بلخ وبعضا مربوطات جوزجان‌به **طرف شمال دریای آمو مربوطات ولایت** کندز وطرف جنوب آن ولایت بامیان واقع است. از طرف شمال بطرف جنوب‌بشکل مستطیل افتاده است ، آب وهوای آن‌در تابستان نسبتا گرم ودرزمستان نسبت به‌سایر ولایات هم جوار ملایم میباشد.

صنایع معروف محلی که دربین مردم بیشتررواج دارد عبارت اند ازقاقمه بافی‌به رنگهای مختلف گلیم ، کرباس، ابریشم دوزی، قالین بافی وانواع خامك دوزی، آهنگری ، مسگری ، کلالی ،نجاری دمبوره سازی.

معادن این ولایت عبارت اند از زغال سنگ‌دره صوف که‌یك معادن بسیاربزرگ کشور بشمار میرود ولایت سمنگان یکی‌از ولایات باستانی کشور بوده که در مرکز ومحلات آن آثار باستانی وجود دارد ایبك چه درزمان قدیم وچه امروز برعلاوه موقعیت جغرافیایی مانندبا میان ساختمان طبقات الارض داشته که سبب شده تاپیروان‌بودایی این‌ناحیه ابداتی تعمیر کنند که مهمترین‌ابنیه تاریخی این ولایت تخت رستم میباشد.

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP
OF SAMANGAN PROVINCE (15)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت سمنگان (۱۵)
LEGEND : اشارات مخصوصه
International Boundary
Province Boundary
Woleswali Alaqadari
Boundary
Paved Road
Province Center
Woleswali Center
Alaqadari Center
1504 Kaldar
1503 Khulm
Hazarate Sultan
1505
1501 Samangan
سمنگان
1502 Darae Souf
1506 Roye Doab
220
221
502
15-SAMANGAN
N
A.D.S.
5 0 25 50 75 100 KM

درولسوالی خلم هم آثار وابنیه وجود دارد که‌بنام شهربانو وبالا حصار خلم‌یاد میشودو هم درولسوالی رویی ودوا ب آثار منقش و تصویر جالب دیده شده که بعصر ساسانی هاتعلق میگیرد از ابینه دوره اسلام ولایـــت سمنگان بالاحصار ایبك میباشد که درزمان های خیلی قدیم اعمار گردیده است .

دریاها : سمنگا ن.

کوه ها: کوه صیاد.

کوتلها : کوتل سبز ك، بارشان ، شاه بغلی.

پیداور : میوه جات تازه‌و خشك.

مربوطات:

۱ـولسوالی دره صو ف درجه ۲

۲ـولسوا لی خلم درجه ۲ (علاقداری مربو ط آن کلدار).

۳ـولسوالی رویی دوا ب در جه ٤ (علاقداری مربو ط مر کز ولایت حضرت سلطان).

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۲	۲	۷	۸	۱٤		٤٠	۱٥	۹۳
دختران	۲	۲	٠	۲	۱		٤	٠	۱۱

شفاخانه (۱)

مراکز صحی :

۱ـمر کز صحی دره صو ف

۲ـ مر کز صحی خلم (یك مر کز فرعی)

۳ـ مر کز صحی دو آب

موسسا ت صنعتی :

برق سمنگا ن ۳۱۳۰۰٠ـ افغانی شکل حقوقی‌لیمتد

ذخایر معدنی : زغال ونمك.

ولایت غزنی

موقعیت: ولایت مر کزی.

مساحت : ۳۲۸ کیلو متر مربع.

درجه: ۹ (ازنگاه ساحه).

نفوس: ٢٦٤٣٢

مرکز: غزنی.

ولایت غزنی ولا یتست در جنو ب غـرب کابل بین شصت و هفت و شصت وهشت سی وچهل ودو دقیقه بیست و هفت وسی وشش ثانیه طول البلد شر قی وسی‌سه‌درجه نزده وچهل وچار دقیقه وچا رده و چهـــل وپنج‌ثانیه عر ض البلد شمالی واقع است. مرکز این‌ولایت که آنهم بنام غزنی یادمیشود شهریست کهن که یکصد وسی پنج‌کیلومتر به‌طرف جنو ب غرب کابل واقع وازسطح‌بحر دوهزار ودو صد و بیست متر ارتفاع دارد. موقعیت جغرافیایی آن بین شصت وهفت‌درجه هجده طول البلد شرقی وسی‌وسی چار درجه چهل وچار دقیقه عر ض البلد شمالی واقـع است.

شهر مزبور در موضع بلندی واقع‌وباحصار متینی احاطه شده است. در قسمت شمالی شهر دربلند ترین حصه این تپه با لاحصار غزنی‌قرار گرفته ، که قلعه جنگی ومستحکمی میباشد درحصار اطرا ف شهر بر جهای ـ محکمی موجوداست که در هنگام مدافعه‌شهر ازآن هاکار گرفته میشد هکذابه دورادورشهر آثار خندق قدیمی وبز رگی مشاهده میشود که‌درزمان های قدیم محاصره پرآب شده‌است شهرقدیم غزنه درسه سمت خود که عبارت ازشمال جنو ب غر ب باشد سه دروازه‌داشته وبه‌نام دروازه بهلو ل دروازه بازار،ودروازه گنك یاد میشود.

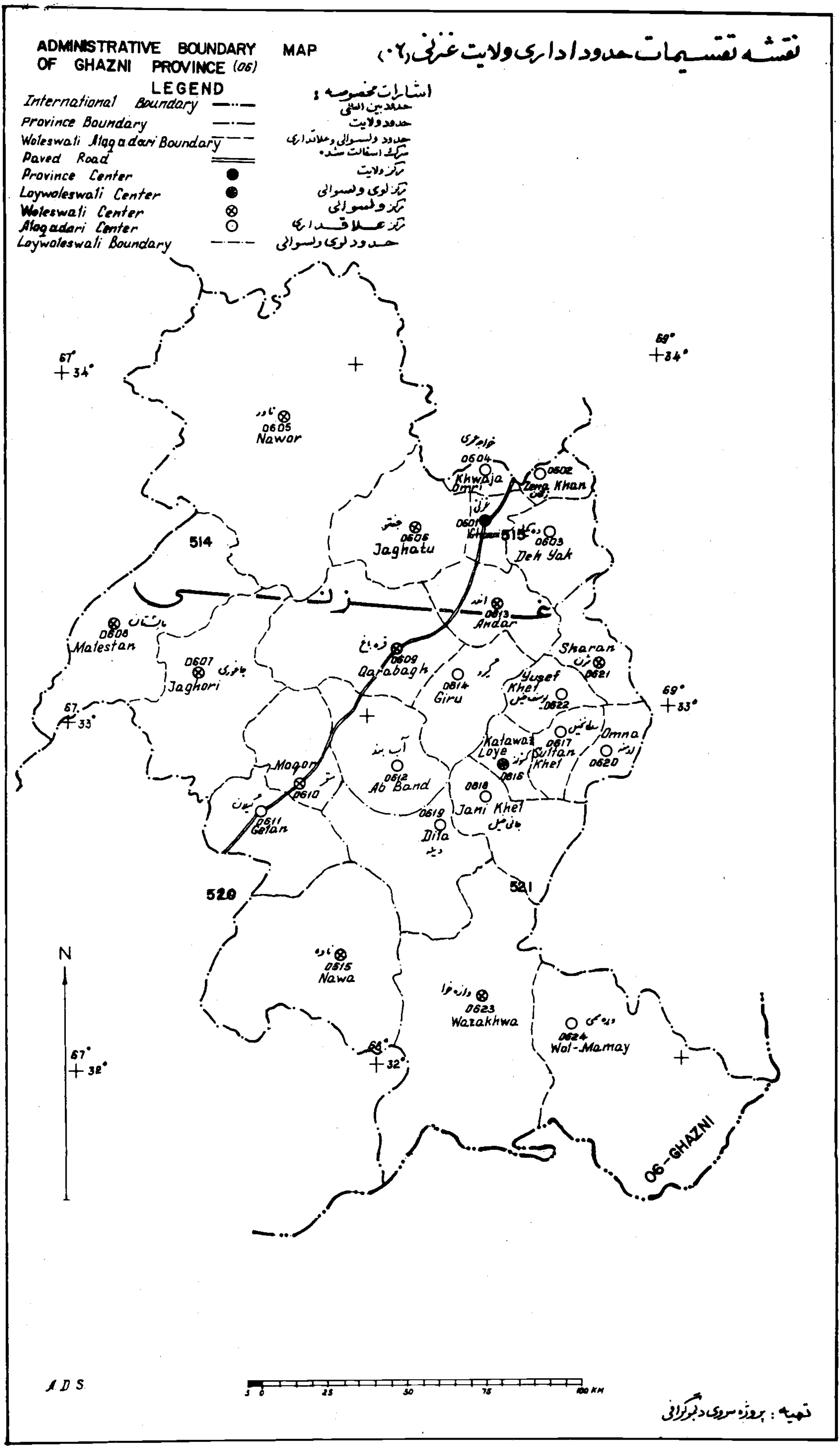
صنعت پوستین دوز ی مسکری ونقا شی درغزنی شهرت تاریخی داشته و لی متاسفانه لشکر کشی هاتا خت وتاز سلاطین مغلی‌و خونریزی هاوخرابکار ی‌آنهاتما م‌آثارآنرااز‌بین برده ازجمله آثار باعظمت سلاطین غزنی‌که هنوز باقیست دو مینار بزرگـی میباشدکه به جانب شرق غزنی در مدخل دره دهنه شربـه فاصله تقریبا چارصد قدم ازیکدیگر فاصله دارندهریك ازین منار ها تخمینا هشتادفت ارتفاع دارد. درحاشیه های بالا به خـــط کوفی نام بانی منار نوشته شده است.غزنی ازحیث اقتصادی مقام دوم رانسبت به‌کندهار دارد. دریای غزنی طر ف مشرق ولایت‌کندهار به ارتفاع تقریباً دوصدمتر افتاده است .

ازطرف شمال غر ب وجنو ب شرق‌غزنی‌را کوه های بسیار مر تفع احاطه کرده وساحه غزنی رابشکل بیضو ی‌درآورده‌است ؟ زمستان غزنی طولانی وسرد بوده که ازقوس‌الی‌اوایل حمل باطبقه ضخیم بر ف پو شیده‌میباشد.

درعصر اغزیو یان نخستین یونورستی‌یعنی دارالفنو ن افغانی در غزني تاسیس‌شد.چنانچه بعقیده بعضی عمارا ت‌آن اکنون در حالت‌خرابه باقیمانده است.

پیشه مردم غزنی اکثرا دهقانی وباغداری میباشد عده زیادی هم اهل حرفت‌و صنعت بوده درفن خویش ماهرند .

درشهر غزنی ونواحی آن مزارات زیادوجود دارد و مشهور ترین انها زیار ت‌حکیم‌سنایی

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF GHAZNI PROVINCE (06)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت غزنی (۰٦)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
International Boundary
حدود بین المللی
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary
حدود ولسوالی وعلاقداری
Paved Road
سرک اسفالت شده
Province Center
مرکز ولایت
Loywoleswali Center
مرکز لوی ولسوالی
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alaqadari Center
مرکز علاقداری
Loywoleswali Boundary
حدود لوی ولسوالی
0605 Nawor
0604 Khwaja Omri
0602 Zena Khan
0601 Ghazni
0606 Jaghatu
0603 Deh Yak
514
515
0613 Andar
0608 Malestan
0607 Jaghori
0609 Qarabagh
0614 Giru
Sharan
0621
Yusef Khel
0622
0617 Sultan Khel
Omna
0620
Katawaz Loye
0616
0612 Ab Band
0618 Jani Khel
0619 Dila
0610 Moqor
0611 Gelan
520
521
0615 Nawa
0623 Wazakhwa
0624 Wol-Mamay
06-GHAZNI
N
67° 34°
69° 34°
69° 33°
67° 33°
67° 32°
68° 32°
ADS
5 0 25 50 75 100 KM
تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

زیارت بهلول دانا، زیارت علی بابا، زیارت شاه میرفا لیزوان، تاج اولیا، خواجه بلغار، مرقد سلطان محمودکبیر، مرقدسلطان مسعود، مرقد سبکتکین ، مرقدسلطان حلقوم وزیارت شمس صاحب میباشد. دراخیر باید تذکرداد که بندسراج که ازبندهای مشهور افغانستان است نیزدرغزنی میباشد که درسر سبزی غزنی رول بارزی داردوبند سردغزنی نیز به آبادی ولایت غزنی وسر سبزی آن می افزاید .

دریاها : ارغنداب ، غزنی، آب ایستاده ترنک، نهاوه.

کوتلها : شش گاو ، غور جورك، مزاوروازه خواه.

پیداوا ر: میوه جات، حبو بات انواع ـ پوستین و پوستینچه چو ب و دستك.

مربوطا ت:

۱ـولسوالی مقر درجه ۱ (علاقداری های مربوط آن آب بندوگیلان .

۲ـ ولسوا لی اندر در جه ۱ (علاقه داری های مر بوط آن گیرو.)

۳ـولسوا لی نا هورد رجه ۱

٤ـولسوا لی جغتو در جه ۳

٥ـولسوا لی قره باغ در جه۳

٦ـولسوالی جاغوری در جه ۳

۷ـولسوا لی ناوه در جه ٤

۸ـولسوالی ما لستان در جه٤ (علاقه‌داری‌های مربوط آن، خواجـــه عمـــری و ده یك وزنه خان .)

۹ـلوی و لسوالی کتواز د

۱۰ـ ولسوالی شرن درجه ۲ (علاقداری مربو طآن سو یف خیل).

۱۱ـ ولسوا لی وازه خواه در جه۳ (علاقه داری های مربو آن مر کز لـــوی ولسوالی کتواز، جانی خیل وسلطانخیل .)

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۸	۸	۱٥	۲۲	٤۷	٥۰	۳۳	۱۸۳
دختران	۱	۱	۰	۱	٦	۸	۰	۱۷

شفاخانه (۱)

مراکز صحی

۱ــمر کز صحی اندر	(یك مر کز فرعی)
۲ــمر کز صحی قره‌باغ.	(یك مر کز فرعی)
۳ــمر کز صحی کتواز	
٤ــمر کز صحی جاغوری	(یك مر کز فرعی)
٥ــمر کزصحی ما لستان	یك مر کز صحی فر عی)
٦ــ مرکز صحی شر ن	
۷ــمر کز صحی مقر	(یك مر کز فرعی)
۸ــ یك مر کز فر عی در یحیی‌خیل.	(یك مر کز فرعی)

ذخایر مدنی : مس ،آ هن، طلا.

مو سسا ت صنعتی

دغزنی دسنایی بر بنا مو سسه	سرمایه	شکل‌حقوقی
	۱۰۰۰۰۰ ــافغانی	لیمتد

مطبوعات : روز نا مه سنایی ســــــال‌تاسیس ۱۳۳۱

ولایت غورات

مو قعیت : غر ب مملکت .

مساحت: ۳۸۷۵۸ کیلو متر مربع.

درجه : ۷ (ازنگاه ساحه) .

نفوس : ۱۰٥٤٦۹

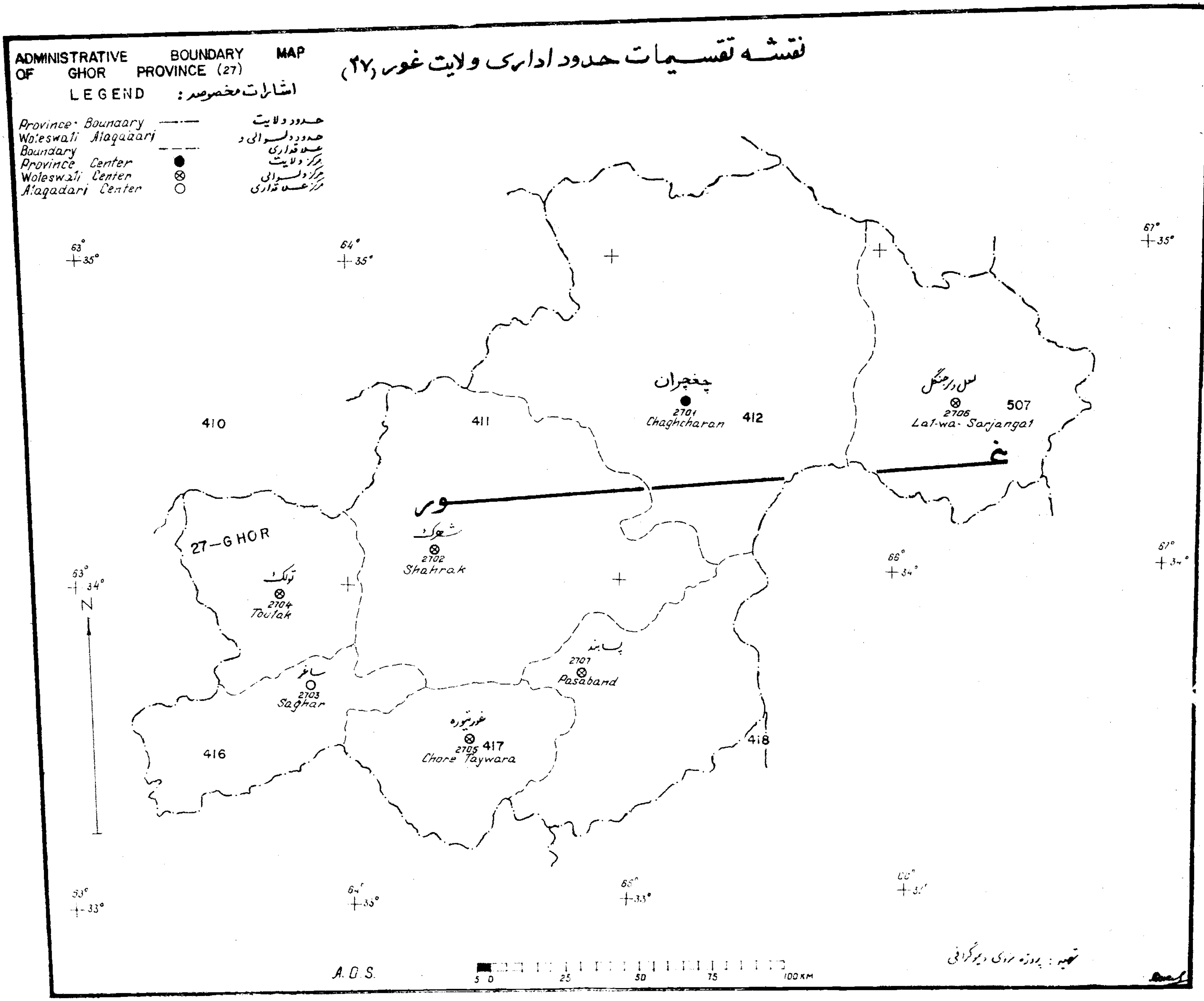
مرکز :چغچران .

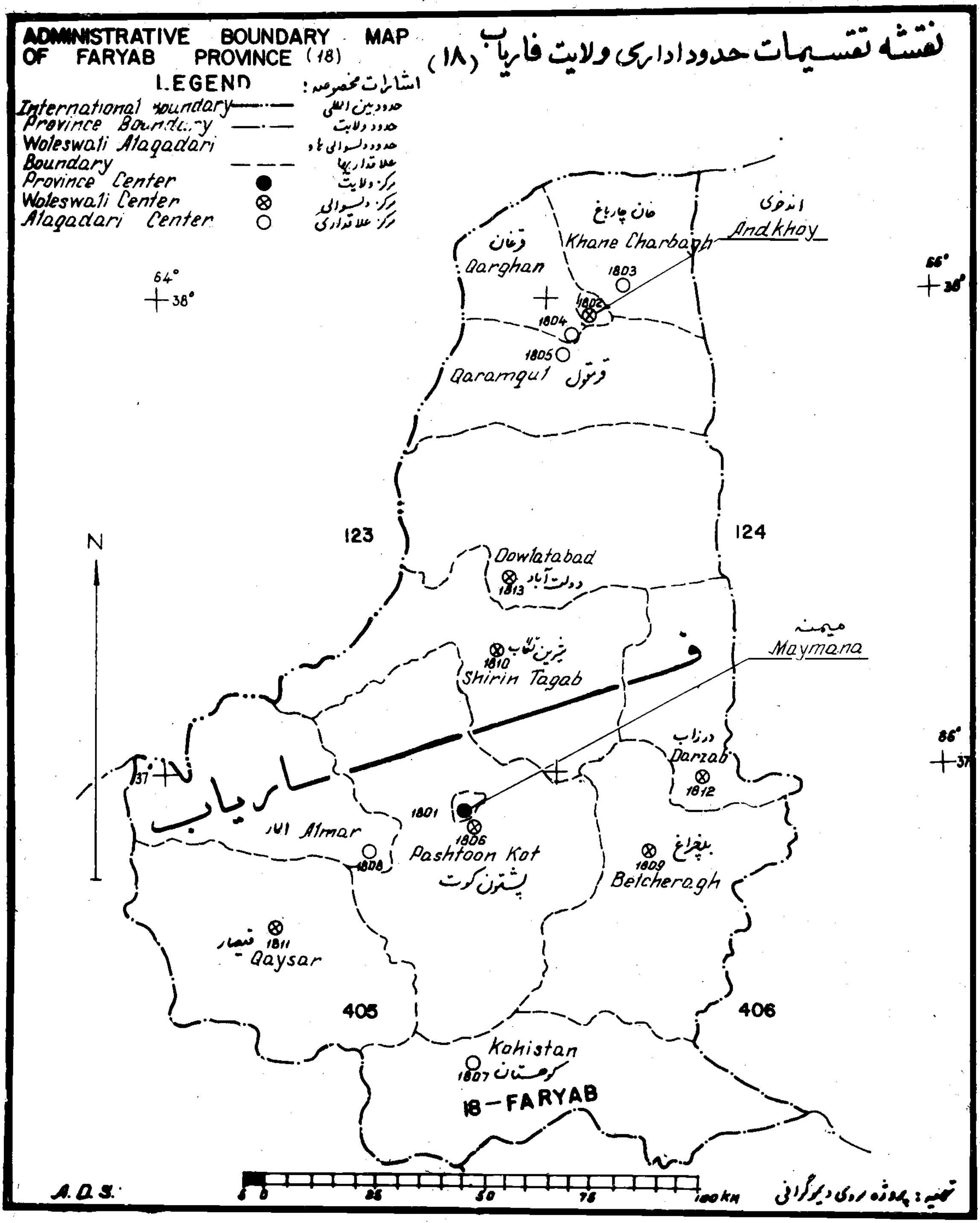
غورات (چغچران) یکی از و لا یــــات افغانستان بوده که مر کزش غور میباشدوبین خطوطشصت‌و چار و شصت و شش درجــــه یازده وپنج دقیقه و هجــده و بیست وســه ثانیه طول البلد شر قی وسی‌و چار وپنـــج درجه بیست و شش دقیقه وچهل و هفـــت وپنجاه وپنج ثانیه عرض البلد شمالی‌واقـــع میباشد.

هــوای زمستان آ ن نسبت بــرف بــاری شدیدیکه داردنهایت سرداست . اراضی آن اکثرا هموار وحاصل خیز بوده ولی بعضی حصص کو هستانی برای زراعت مساعدنیست زراعت آن عمو ما للمی کاری بوده وعبارت ازگندم‌وجو است قسمت کشت آبی‌آن‌نیزبنا بروفرت آب این ولایت فو ق العاده‌حاصـل خیز است.

شرقاً محدود است بــه حکــومـت لعـل و سرجنگل ،غربا متصل است به حکومت‌شهرك شمالا ملحق است به علاقه میمنه و سرپل مزارشریف و جنوبا پیوسته است به‌حکومت شهرك.

ازچغچران دو دریای بزر گ میگذرد کــه اولی رابه‌نام دریای هر یرود ودومی‌آن‌به‌نام

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF GHOR PROVINCE (27)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت غور (۲۷)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary
حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center
مرکز ولایت
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alaqadari Center
مرکز علاقداری
چغچران
2701
Chaghcharan
لعل و سرجنگل
2706
Lal-wa- Sarjangal
شهرک
2702
Shahrak
تولک
2704
Toulak
ساغر
2703
Saghar
پسابند
2707
Pasaband
غور تیوره
2705
Chore Taywara
27-GHOR
غور
410
411
412
507
416
417
418
N
A.O.S.
0
25
50
75
100 KM
تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF FARYAB PROVINCE (18)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت فاریاب (۱۸)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
International boundary
حدود بین المللی
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary
Province Center
مرکز ولایت
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alaqadari Center
مرکز علاقداری
خان چارباغ
Khane Charbagh
اندخوی
Andkhoy
قرغان
Qarghan
1803
1802
1804
1805
Qaramqul
قرمقول
64°
38°
66°
38°
123
124
N
Dowlatabad
دولت آباد
1813
میمنه
Maymana
شیرین تگاب
1810
Shirin Tagab
فاریاب
درزاب
Darzab
1812
86°
37
37
1801
1806
المار
Almar
1808
Pashtoon Kot
پشتون کوت
بلچراغ
1809
Belcheragh
1811
قیصار
Qaysar
405
406
Kohistan
کوهستان
1807
18 – FARYAB
A. D. S.
0
25
50
75
100 KM

دریای مرغاب یاد میشود اول الذکر ازعلاقه سرجنگل ودو می آن ازحصه هزاره جات‌سر چشمه میگیرد اما متاسفانه از در یا هـــای نام‌برده در خود چغچران استفاده به عمـــل نمی‌آید موقع آب خیزی دریا های مذکورماه های حمل وثور میباشد .

راه های چغچران عمو ما کو هستانی‌بوده تنهاسر کیله ازبین چغچران بصور تخامه گذشته وبه سمت هرات امتداد دارد مـورد استفاده میباشد .

دریاها : فراه رود، هر یرود، مرغاب‌رود، ساخر رود، سر پنك رود، خم شور.

کوه ها: سلسله کوه سفید وسیاه کوه .

کوتل : کوتل تلخ آب .

پیداوار: گندم جو.

مربوطات:

۱ـو لسوا لی شهر ك در جه۲

(علاقه داری مربو طآن ساغر).

۲ـولسوا لی لعل وسر جنگل درجه۳

۳ـ ولسوالی پسابند درجه ٤

٤ـولسوا لی تیوره در جه۳

٥ـولسوا لی تو لك در جه ۳

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه ابتدائیه	ابتدائیه	ابتدائیه مربوط	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
		مربوط لیسه	مستقل	مربوط ثانوی	مستقل			
پسران	۳	۳	۷	۹	۲۲	۷٥	۲۰	۱۳۹
دختران	۰	۰	۰	۰	۲	۸	۰	۱۰

شفاخانه (۱)

مراکز صحی :

۱ـ مر کز صحی تیوره .

۲ـمرکز صحی شهرك .

۳ـمرکز صحی لعل وسر جنگل.

ذخایر معدنی :سر ب سیما ب.

ولایت فاریاب

مو قعیت : شما ل غر ب.

مساحت : ۲۱۳.٦ کیلو متر مربع.

درجه ۱۲(ازنگاه مساحه).

نفوس : (۱) ۲۱٤۲٦٥ .

مرکز: میمنه.

فاریاب یکی از ولایات افغانستان بشمار میرود که قبلابه‌نام حکو مت اعلی میمنه‌یادمی شد امروز نام‌ولایت فار یا ب بران گذاشته شده‌است. قسمت عمده این سر ز مین‌ازتپه های‌خاکی کوه هاو جنگلها تشکیل شده‌وآبهای جاری فراوانی در آن وجود ندارد. معهدادر اثر بارانهای مو سمی ز مینه برای انجام فعالیت های زراعتی وما لداری مساعدمیباشد این عوامل طبیعی‌است‌که ساکنین این منطقه‌را بیشتر به شغل زراعت وفلاحت سوق داده است ز مستان های سرد تابستان های گرم فاریاب نه‌تنها برای انتخا ب شغل مردم‌اینجا موثر است بلکه در انکشا ف جسمی آنهانیز

موثرواقع گردیده و افراد قوی هیکل وتوانا راباز آورده است.

موقعیت جغر افیایی فاریا ب دراتصال حلقه اقتصادی و کلتور ی شر ق وغـــرب درادوار گذشته رول بس مهمی تاریخی‌را داشته وبدین جهت نیز برای مدتها بحیـــث کانون علم وادب معر فی شده است .

دریاها : میمنه ، قیصار شیرین تگاب

کوهها: سلسله کوه تیربند تر کستان.

جنگلات: پشتو ن کو ت وکو هستان.

پیداوار : قالین ، قالینچه ، پوست‌قره‌قل حبوبات وپشم.

مربوطات:

۱ـولسوا لی پشتو نکو ت درجه ۱ (علاقه داری های مربو ط آن‌خان‌چارباغ، قرغان وقر مقول).

۲ـولسوا لی اندخوی درجه ۱

۳ـولسوالی شیرین تگا ب درجه ۲

٤ـولسوالی بلچرا غ در جه ۲

٥ـولسوا لی قیصار در جه ۳

٦ـ ولسوا لی د ولت آبا در جه٤

۷ـولسوالی درزا ب در جه ٤

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٦	٦	۹	۱۳	۲٤	٥۷	۱۱	۱۲٦
دختران	۱	۱	۱	۲	٥	۲۹	۹	٤۸

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	دختران
۳	...

شفاخانه : (۱)

مراکز صحی :

۱ـمر کز صحی درزا ب.

۲ـمر کز صحی قیصار .

۳ـمر کز صحی بلچراغ.

٤ ـمرکز صحی اند خوی .

٥ـ مرکز صحی شیرین تگا ب.

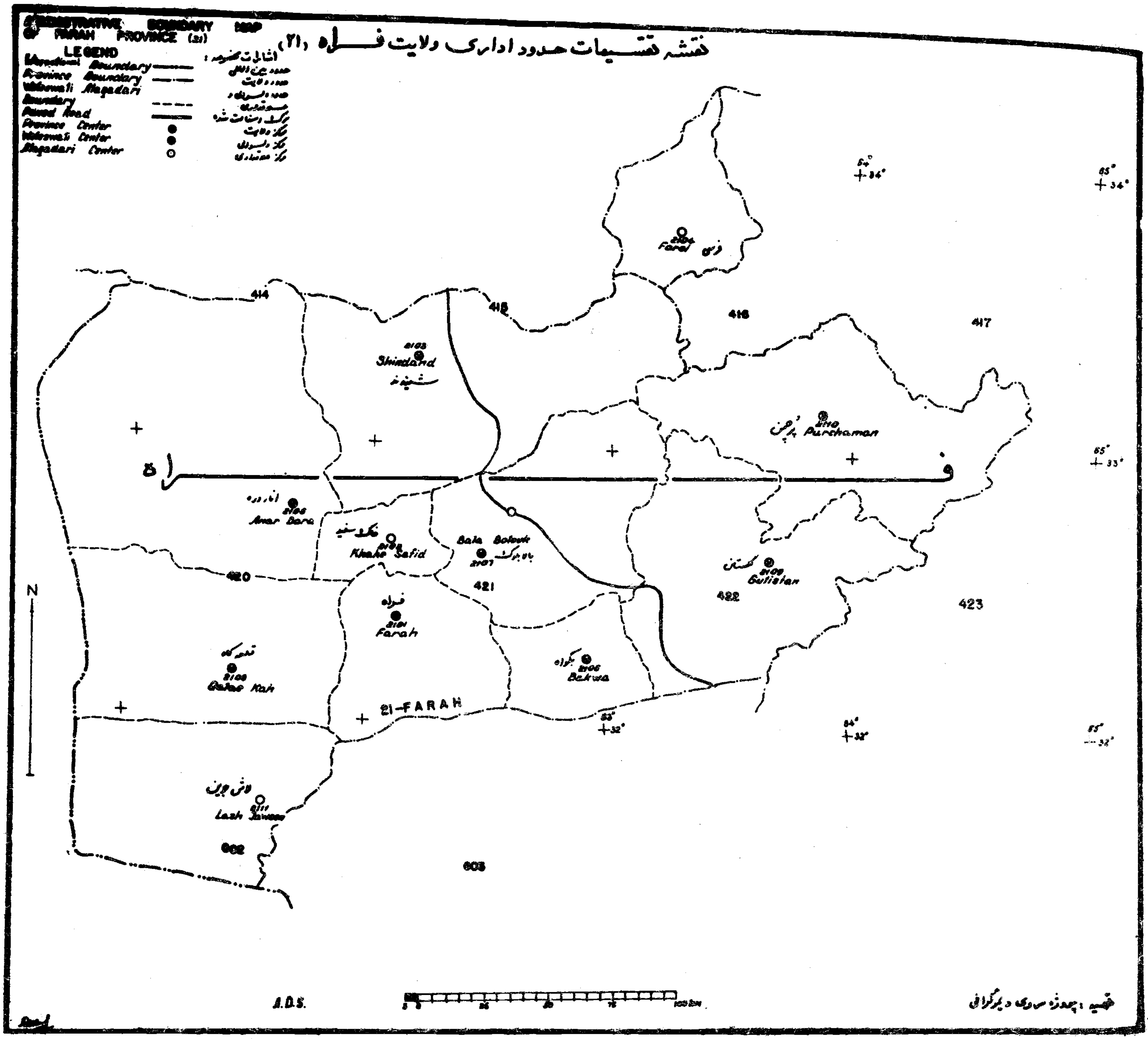
٦ـ مرکز صحی دو لت آباد .

مو سسات صنعتی :

اسم مو سسه	سر مایه	شکل حقوقی
تبلکشی و صابو نساز ی روزی بای	۳۰۰۰۰ ـافغانی	لیمتد
شرکت بر ق دیز لی میمنه	۲٤۰۰۰۰ـ افغانی	لیمتد
برق دیز لی اند خوی	یك ملیون افغانی	لیمتد
دفاریاب دپنبه صنا عتی لیمتد	سه ملیون افغانی	لیمتد

ذخایر معدنی : گو گرد. نمك

مطبوعات : روزنامه فاریاب .

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت فراه (۲۱)
LEGEND
Province Boundary
Paved Road
Province Center
Woloswali Center
Alaqadari Center
Farsi
Shindand
Purchaman
Anar Dara
Khake Safid
Bala Boluk
Gulistan
Farah
Bakwa
Qalae Kah
Lash Jawean
21-FARAH
414
415
416
417
420
421
422
423
602
603
A.D.S.

ولایت فراه

موقعیت : ولایت غر بی

مساحت : ۵۹۵۹۰. کیلو متر مربع.

درجه اول (ازلحا ظ ساحه) .

نفوس:

مر کز : فراه

فراه حوزه مشهو ریست در جنو ب‌غرب افغانستان که‌بین خطو ط شصت وسه درجه چهل‌ونه دقیقه وپنجاه و شش ثانیه طول‌البلد شرقی سی و د درجه پنجاه وسه دقیقه‌وپنجاه وشش ثانیه عر ض البلد شمالی واقع‌واز سطح‌بحر تخمین هفتصد و پنجاه وهفت‌متر ارتفاع دارد. این سر ز مین کهن که‌دردامنه قدیمه به سکا ستیا نا موسوم بوده درنگیانا فارسها نیمروز سیستان عر ب ها ز رنــــج وسجستان مینا میدند این شهر درآن وقــت یکی‌ازشهر های‌مهم ودارای قلعه های متین‌بود اکثرا معبر بزرگ و میدان مجادله جنگ‌اوران خارجی واقع بوده رزم اوران درراه دفاع‌از سرزمین خود در برابر اجانب رول مهمی داشته‌اند که از زدوخورد های شان آثــــار مفصلی مو جود وگواه است .گو یند کـــــه اسکندر ، مقدونی با لشکر بزر گی بر ای تسخیر مما لك ایشیا ازین سر ز مین گـــذر کردزمستان رادر اینجا گذ شتانده درسفرنامه خود از هوای گر م و خو شگو اران تعریف‌و ستایش کرد. این شهر ز مانی مر کــــزو گاهی جز از سیستا ن انو قته نامیده‌شده‌در آن‌اعصار از حیث تمدن و نفوس ازبلادمعروف ومعمور شنا خته میشد ، شهرفراه ازکابــل هشتصد و نود و دو کیلو متر مسافه‌دارد.

این منطقه نسبت به بسیاری از منا طـــــق مملکت در تابستان بیشتر گر م است‌چنانچه بلندترین درجه حرار ت تا چهل و هشت درجه وپایین، ترین در جه حرار ت‌درزمستان ازدودر جه منفی پایان نر فته وزش بادعلی الاکثر ازسمت شمال غربی بوده ودرزمستان این‌شمال مو جب بر ود ت هوا میگردد.

دریا ها: فراه ،رود، خا شرود، رودفرسی رودشین‌دند، هار وت رود، مالمند رود،رود یزدوان.

کوهها: سیاه کوه ، مالمند ، سلسله‌کوه افغان ریگك د وان غر.

کو تلها : گردنه خوال ، گردنه خیرآباد.

صحرا : دشت بکوا .

پیداوار : جو ، پخته گندم .

مر بوطات:

۱ــو لسوا لی شیندند در جه ۱

(علاقداری مربو طآن فرسی .)

۲ــولسوا لی انار دره در جه ۲

۳ــو لسوا لی بکواه در جه ۲

٤ــو لسوا لی خا ص فراه در جه۱

٥ــو لسوا لی گلستا ن در جه٤

٦ــولسوا لی قلعه کاه در جه ٤

۷ــولسوا لی پر چمن در جه ٤

۸ــولسوا لی رانی جوین در جه ٤

(علاقه داری مربو آن مر کز ولایت،خاك سفید).

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه	ابتدائیه	ابتدائیه	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
		مربوط لیسه	مستقل	مربوط ثانوی	مستقل			
پسران	٤	٤	١١	١٢	٢٤	٤٨	١٢	١١٥
دختران	١	١	٠	١	١	٣	٣	١٠

شفاخانه (۲)

مراکز صحی :

۱ــمر کز صحی گلستا ن.

۲ــمر کز صحی لاش و جوین.

۳ــمر کز صحی قلعه کاه .

٤ــمر کز صحی انار دره

(یك مر کز فر عی).

موسسات صنعتی :

اسم مو سسه	سرمایه	شکل حقوقی
شر کت سها می بر ق فراه	٦٣٠٠٠٠ــ افغانی	سهامی

ذخایر معدنی : مس.

مطبو عات : روز نا مه سیستان ســــال تاسیس ۱۳۲٦

ولایت کابل

موقعیت :ولایت مر کزی .

مساحت : ٤٧٢٠ کیلو متر مربع.

درجه : ۲۸(ازنگاه مساحه).

نفوس : ۱۸۸۳۹۱

مرکز: کابل

مو قعیت کابل مر کز دو لت جمهوری افغانستان بوده که در شصت و هشتو ــ شصت‌ونه در جه هفده وسی وپنج‌دقیقه‌وپنجاه وهشت ثانیه طول البلد شر قی سی‌وچهار درجه وسی و هشت دقیقه هجده وسی‌ثانیه عرض البلد شما لی واقع شده است.

وجه تسمیه و مو قعیت شهر قدیمترین‌نام ایکه برای شهر کابل سراغ میشود کو بهــا است که در مورد رودخانه کابل در سرود های‌ویدی به کرا تذکر شده چون سرودهای مذکور بطور متوسط در هزار و نهصدویکهزار وچارصد قبل المیلاد سرو ده شده لذاگفته‌می توانیم که اقلا سه هزار و پنجصد سال‌است که این اسم داخل ادبیا ب اریایی شده‌معنی کلمه کوبها هم تایك اندازه معلو م است زیرا(کو) دراکثر زبانها به معنی آ ب مــی باشد. پس میتوان گفت که کوبها قدیمترین نامی است که درمورد رو دخانه‌کابل‌استعمال شده‌در اوستا در جمله شانزده قطعه خاك زیبای اریایی کابل درمر حله هفتم‌بنام ــ ویکارتا یاد شده.

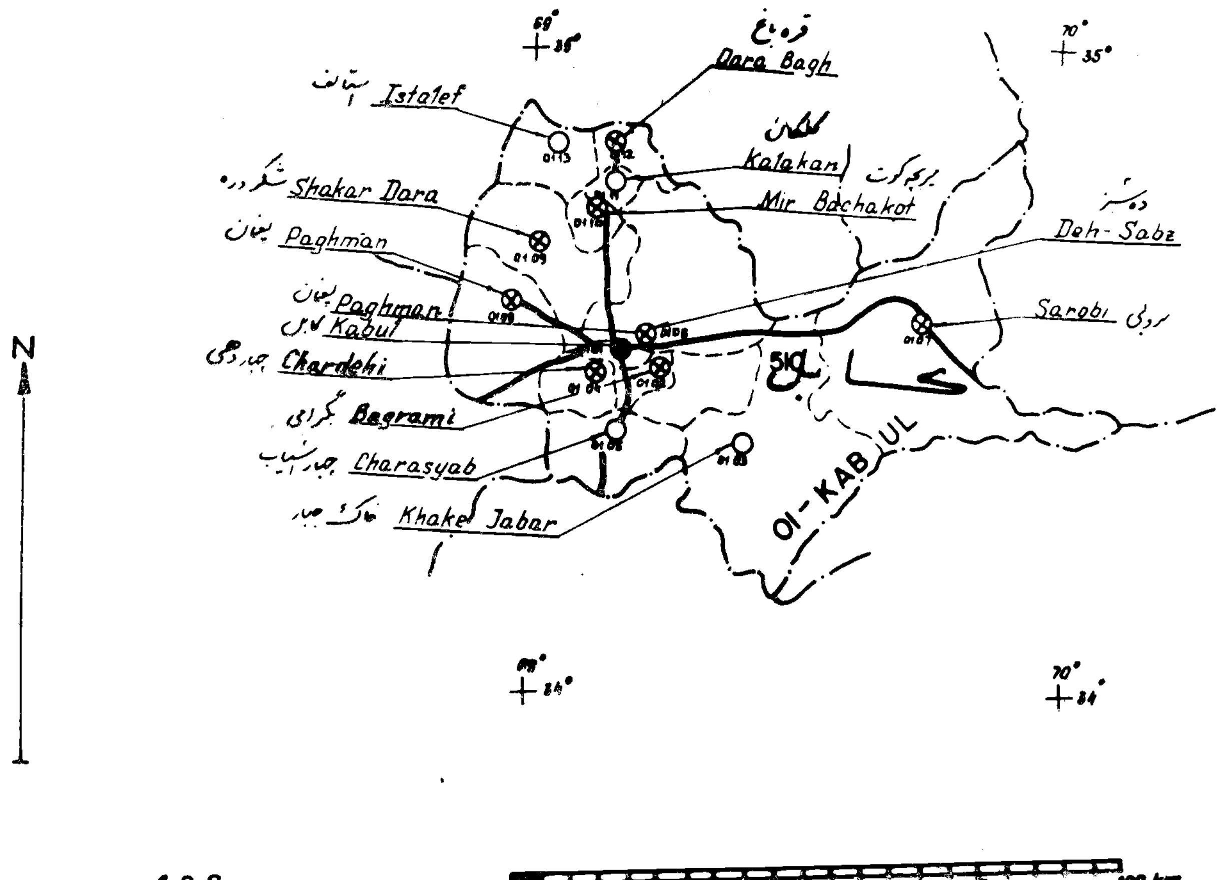
بطلیموس جغرا فیه نگار معرو ف یونانی که در وسط قرن دوم قبل المیلاد زندگی‌می

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF KABUL PROVINCE (01)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت کابل (۱)

LEGEND اشارات مخصوصه:

Province Boundary	—·—·—	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	– – –	حدود ولسوالیها و علاقداریها
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری
Paved Road	———	

A.D.S.

کرده کتاب او مفصل ترین جغرافیه قدیـــم اسیاست که نسبت به کشور ما معلو مـــات قیمتداری مید هد در فهر ست شهرهای ـ ولایت پاروپا میزاد ازکابل به نام کاروراپا کابورا یادکرده است . در میان قبایلی کـه ـ بطلیموس در دامنه های جنو بی هند و کش قرارمیدهد یکی ازبو لی تی هااست که قرار نظریه مکد ونالد احتمال دارد کابولی تی ها ـ یعنی باشندگان کابل و گردنوا حی آن باشند اور تیانا نام دیگر ی است که از طـــرف مورخین کلاسیك به شهر کابل داده شده بعضی مدققین به این فکر اند که شکل اصلی این نام یوروستانا بوده ودر ســانسکـریـت حصـار بلند معنی داشت .وتقریبا در موردتمام قلعه های مستحکم که فراز کوه ها استعمال مـــی شد اگر قرار نظریه کپتان کننگهم شکـــل خواندن مذکور کمی عو ض شود پورتوسپانا بدست میاید و هنوز هم در پشتو پور تـــه معنی بلند وبالا را افاده میکند و دلالتمـــی نماید که این نا م وفتی درمورد شهر کابـل استعمال میشد که کابل حیثیت بالا حصار را بخود داشت کوفن وکوفس هم نامهایی است که مورخین یونانی برای رود خانه کابل داده اند.

بنداهی ازکابل بنام کابل ذکر کرده وایـــــن نزدیکترین لهجه قدیمی است که به لفظ نام امروزه مر کز کشور ماسر میخورد.

کابل در قر ن پنجم قبل المیلاد هنگام فتوحات سیرو س داخل قلمرو مفتوحه اوشد داریوش پنجصد یا پنجصد و ده قبل المیلاد ازراه هریوا، هرات وزنگوش هزاره جات کابل راعبور نموده از دره خیبر داخل هندگردیده وحصص مغربی هند رادر حوزه حکو مت خود داخل سا خت که بعد دریای سند بین حکومت فارس و سلطنت هند حد فاصل قرارگرفت.

کابل به این حالت خود دوام نمود تا اینکه اسکندر یونانی داخل افغانستان شداسکندر درسیصد و بیست و هشت قبل المیلاد ـ هندوکش راعبور نموده باختر را تسخیـــرو به جانب ماورا لنهر گذ شت ولی درسال ـ سیصد و بیست و هفت بر گشته از وادی کابل بطر ف دره خیبر عبور نمود وبعدازفتح پنجاب ازراه بلو چستا ن به جانب بیـــن النهرین ر هسپار ودر سا ل سیصد وبیست وسه قبل المیلاد فو ت شد درین وقت کابل تحت اداره سلو کوس یکی از سر داران ـ یونانی قرار داشت که از سیصد ودوازده الی دوصدو هشتاد ویك قبل از میلاد درباکتریا حکومت مینمود ، متعاقبا در هند وستان ـ (چندراگوپتا) قیام و حکو مت موریا راساس گذاشته بر ایالت جنو بی هندو کش که کابل نیز درآن داخل بود تسلط یافت پاروپامیسوس هندوکوه وپامیر وجد رویا یعنی بلو چستان درحوزه حکو مت موریا داخل شد.این حکومت درزمان اشو کا نواسه چند راگوپتا توسعـه یافت پس از اشوکا سلطنت موریای هند. تنزل وباکتریا هم درسال دو صد و پنجاه قبل المیلاد ذریعه دیو دو تس مستقل گردید واخیرا درحوالی یکصد و بیست و شش قبل المیلاد سلطنت روبه تنزل گذاشت درین وقت مناند ربر کابل و پنجا ب حکو مت میکرد که حکو متش ازیکصد وشصت الی یکصد وچهـل

قبل المیلاد دوام نمود . اخرین پادشاه یونانی درکابل هیر ما یوس که از بیست تا بیست وپنج میلادی در کابل حکو مت نمود درسنه نود ق م قو م دیر ی بنام کوشان ظهورکرده باکتریارااستیلانموده سلطنتی تاسیس کردند .

نخستین پادشاه این قو م که فیزین در حدودچهل یاپنجاه میلادی به سلطنت رسیده باکتریا کابل وپنجاب رافتح کرد. مذ هب بودایی در دوره این شا هان درکابل مستحکم ترشده صوا مع و اماکن بو دایی در کابـــل بنا یافت. درسال پنجصد میلادی کابل از دست کوشانی های باقیما نده وبدست هیاطله افتاد که در آواخر قرن پنجم در نواحی دریای امو تاختند وفتوحا ت خود راتاهندرسانیدند امادروقت مهر گل یکی ازشا ها ن این سلاله ازاطراف کشمیر اخرا ج شدند ودر اواسـط قرن شش ازناحیه او کس وبالاخره ذ ریعـه خسرو اول نو شیروا ن از صفحات شرق کاملا رانده شدند و کابل از اداره ایشان خلاص گردید . متعاقب این واقعه سلسله دوم کوشانی درکابل تاسیس یافت که بنام کابل شاهان معروفند کـه تاسنه هشتصد وهشتاد میلادی و دو صد و شصت و هشت هجری زمام سلطنت کابلستان رابدست داشتنددرهمین است که حمله اعرا ب مسلمان بر کابل ـ صورت میگیرد بدین گونه که در سنه بیست وهشت یاسی ودو هجری هنگا م خـلافت حضرت عثمان ر ضی الله عنه مسلمین تحت قیادت عبدالرحمن بن سمر ه بن حبیب قریشی ازراه غزنی برکابل حمله کردند در این وقت کابل شاه کو شانی شخصی بود که عربهااو

رااعرج نا میده اند در پایان جنگ شهرکابل تسخیر وتعداد زیادی از سپاه کابل شاه کشته زنان و فر زندا ن ایشان اسیرگرفته شدخود اعرج هم دستگیر و مسلما ن گردید وسالانه یك ملیو ن در هم خراج قبول کرد.

فاتحین پس از فتح شهر عبدالر حمن تمیم رضی الله عنه بن قیس و جبیر (رض) راباچند نفر صحابه جهت تعلیم فرایض و ادا ب ـ اسلامی در کابل گذ اشته عود ت کردند ـ چندی پس از عودت مسلمین جیپال که بعداز اعرج به حکو مت کابل رسیده بود از تادیه خراج ابا ورزیده حضر ت تمیم و جبیررضی اللهعنها با اصحا ب کرام به معیت ایشان به شهادت رسید ند بار دیگر درسال هفتادونه هجری ششصد ونود و هشت هنگام خـلافت عبدالملك مروان بسر کرد گی عبداللهبـــن ابابکر مینویسند که حاکم سیستان بودبکابل حمله ور شد واز طر ف ر تبیل یازنبیل کابل شاه به شکست فا حش مواجه گردید لیکن دوسال بعد یعنی در سنه هشتاد ویك هجری یاهفتصد میلادی عبدالملك لشکر بـزرگـی رابه سر کردگی عبدالر حمن بن الشعب جهت فتح کابل اعزام نمود وهنگامیکه عبدالرحمـن با عسکر خوددر غـزنی رسید خودش به غرض فتح غزنی در آنجا متوقف و یکعـده عسکـر رازیر اداره لیث بن قیص رضی الله عنـهـ بطرف کابل فرستاد چو ن این عسکر زیـر دیوار های کابل رسیدزنبیل هم لشکرخودرا بمقصد دفاع در عقب دیوار بر تیر کش هـا تقسیم نمود و دیری نگذشته بودکه عبدالرحمن نیز ازغزنی فارغ به کابل رسیده و دیوارشهر

درمعبر ده مزنگ چند جای سوراخ و شهر
کابل را تسخیر نمود . درین جنگ حضرت
لیث‌رضی الله عنه بشهاد ت رسید وازطرف
عبدالرحمن در مو ضعیکه حاضرا بنام شاه‌دو
شمشیر علیه الر حمه معرو ف است‌مدفون
شد عبدالرحمن درمسال هـای اهـل هنودراکه
در دوطر ف دریا اباد بود تماما تخریب‌وتنها
یك درمسال را پایین کوه آسمایی به‌حال خود
گذاشته اکنو ن هم مو جود است. ونیــــز
مسجدی در پهلوی مر قدشاه دو شمشیرعلیه
الرحمه بنانمود بعد از طر ف نصیرالدین
همایون بن بابرشاه مجددا تعمیر واخیرااز
طرف‌والده اعلیحضر ت امان الله خان‌بحالت
موجود اعمار شده وبه‌نام مسجدشاه‌دوشمشیره
علیه الرحمه معرو ف میباشد . این مسجد
اولین مسجدی شمرده شده که بدست‌مسلمین
اعراب در کابل بنایافته است .

در سال یکصد و هفت هجری عهد هشام
امین بن اسد بن عبدالله القسر ی حاکـــم
خراسان خرجستان وکابل بلکه افغانستان رادر
حکومت‌خراسان داخل‌ساخت اماکابل‌رانگهداشته
نتوانست تا اینکه دروقت هارون الــرشید به
سال یکصد و هفتاد ویك هجری به امــــر
جعفر بن محمد اشعب پسر ش عباس‌باقشون
بزرگی برکابل حمله و آنرا بار دیگر فتـــح
نمودولی همین که‌بر گشت دیری نگذشته‌بود
که‌شاه کابل از اطاعت دربار خلافت سر ـ
کشید تا اینکه بار دیگر در دوصد وپنجاه‌و
هفت هجری یعقو ب لیث صفاری به‌فرمان
المعتمد بن المتو کل عباسی بعد ازفتح‌بلخ
برکابل تاخته‌کابل‌رافتح‌نمودزنبیل یارتبیل‌شاه
کابل شکست فاحشی خورده به ماورا رود
سندفرار نمود و تاو قتیکه حکو مت صفاری
صاحب قدرت بود کابل نیز در تصر فـاو ـ
قرار داشت ولی پس از ضعف صفاری کابل
ازدست آنها برآمد ودرین هنگام مردم‌دیگری
که‌اصلا هندی بوده مذهب برهمایی داشتندبه
سرکردگی شخصی بنام کالاله ظهور کردویك
سلسله شا هی جدید رادر کابل تاسیس ـ
کردند که مذهب بر همایی نیز ذریعه‌ایشان
درکابل رواج یافت درســال سیصدوشصت و
شش هجری کابل در حوزه فتوحات‌سبکتگین
موسس دولت غز نوی داخل گردیدهنگامیکه
درسال پنجصد وچهل و هفت هجری‌حکومت
غزنی بدست علاوالدین غوری منقر ض‌شد
کابل‌بدست غوریان درآمد و تاسنه ششصدو
دوازده‌هجری سلطنت غور ی به د ســــت
علاوالدین محمد تکش خوارز مشاه به اخر
رسید بعد از چندین کشمکش ورد وبدل‌حکام
دوره سلطنت به میزا ابوسعید بهادر خان‌بن
سلطان محمد میزرا رسید که‌کابل درین‌وقت
ذریعه میرزا الغ بیگ پسر ش اداره میگردید
ولی الغ‌بیگ درسنه نهصد و هفت هجری‌در
کابل‌فوت و پسر ش عبدا لرزاق به سبب‌بی
کفایتی ازدست امرا فرا رو محمد مقیم‌نام
پسر امیر ذالنو ن با لشکر ی آمده کابل‌را
متصرف شد، اما ظهیر الدین بابر ازین‌واقعه
خبرشد بر کابل هجو م ودر ربیع الثانی‌نهصد
وده هجری کابل را تسخیر و دارالملك‌خود
قرارداد که رونق زیاد گر فت. هنگامیکه‌مرکز
بدهلی انتقال یافت کابل بحیث یك صوبه
زریعه پسر انش اداره میگردید آخرین‌والی

کابل ازطر ف شاها ن دهلی و قت حمله ــ نادشاه افشار نصیر خان نام داشت نادرشاه بروز سه ربیع الاول یکهزار و یکصدوبنجاهو یك‌هجری به قریه هند کی کابل وارد شـــد بالاحصار کابل از جـانب رحیـم داد خـــان کوتوال مسدود ولی پس از دفاع جدی‌مفتوح گردیده نادر بعد ازفتح کابل جانب هنـــد حرکت نمود درسال یکهزار و یکصدوشصت هجری احمدشاه بابا درانی از طر ف قـــوم به‌بادشاهی انتخا ب شد و اعلیحضرت ــ موصوف برسم وز مان نادرشاه افشار اورابه حیث‌والی‌کابل گذاشت و جندساله ما لیـات کابل‌را که برای نادرشاه میبرد ا علیحضرت ممدوح ازنزدش باز یافت کرد لیکن دیری نشد که‌نصیر خان تمرد نمود واحمدشاه‌باباهم که‌عازم هند بود در آواخر سال یکهزارویك صدو شصت هجر ی کابل را تصر ف نموده نصیرخان را تبعید فرمود اعلیحضر ت‌موصوف میخواست کابل رامر کز قرار بدهد برای‌این منظور درسال یکهزار و یکصد و شصت ــ هجری امر تعمیر دیوار بزر گی رادر شهـــر کابل داد که به اهتمام سردار جانخان سبه سالار کارش‌انجام‌یافت این دیوار یازده ــ مهره‌داشته و دروازه های ذیل درشهرکابل موجود بوده است .

۱ـدروازه کند ها ری در ده مزنگ.

۲ـدروازه سر دار جانخان .

۳ـ دروازه سفید در سلام خانه خاص.

٤ـ دروازه بیت در عقب مسجد عیدگاه.

٥ـدروازه گذرگاه .

٦ـدروازه لاهور ی.

بعد از ر حلت احمدشاه بابا بسرش‌تیمور شاه درسال ۱۱۸٦ هجری به پادشا هی رسید درسال یکهز ارو یکصد ونود هجـــــری ۱۷۷٦ میلا دی کابل رسما مر کز سلطنـت قرارگرفت که اینك تاکنون مرکز کشور مـا میباشد .

دریاها : کابل ودر یای لو گر.

کوتلها: یك لنگه ، خیر خانه، لتدبندو ارغنده.

بیداوار : غله جات، میوه جات تــــازه‌و خشك.

مر بوطات:

۱ـولسوا لی کو هدا من در جه ۱ (علاقداری مربو ط آن کله گان).

۲ـولسوا لی جا رد هی در جه۲ (علاقداری مربو ط آن جار اسیاب).

۳ـولسوا لی بغما ن در جه ۲

٤ـولسوا لی قره باغ درجه ۳ (علاقه داری مر بو طآن استالف).

٥ـولسوالی شکر دره در جه ۳

٦ـولسوالی بگرا می در جه ٤ (علاقد اری مربو طآن خاك جبار).

۷ـولسوا لی ده سبز در جه ٤

۸ـو لسوا لی سرو بی در جه ٤

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه	ابتدائیه	ابتدائیه	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
		مربوط لیسه	مستقل	مربوط ثانوی	مستقل			
پسران	۲۰	۱۹	۲٤	۲۷	۷۳	۳۱	۸	۲۰۲
دختران	۲۷	۷	۲	٤	٤۳	٦	۲	۹۱

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	دختران
۱۱	۱

شفاخانه :

۱ـشفا خانه ابن سینا .

۲ـ شفاخانه محبس کابل .

۳ـشفاخانه وزیر اکبرخان .

٤ـ شفاخانه پغما ن

٥ـ شفاخانه چشم نور .

٦ـشفاخانه سناتوریم نسوا ن.

۷ـشفاخانه نسایی .

۸ـ شفاخانه صحت طفل .

۹ـشفاخانه کلینك صدر ی .

۱۰ـ شفاخانه ها شم زیژنتو ن.

۱۱ـ شفاخانه علی آباد .

۱۲ـ شفاخانه سناتوریم.

مراکز صحی ولایت:

کابل :

۱ـمر کز صحی چهارد هی	(یك مر کز فرعـی)
۲ـمر کز صحی میربچه کو ت	(بك مر کز فرعـی)
۳ـمر کز صحی قره باغ	(یك مر کز فرعـی)
٤ـمر کز صحی شکر دره .	(یك مر کز فرعـی)
٥ـ مر کز صحی سرو بی .	(یك مر کز فرعـی)
٦ـمر کز صحی شیوه کی .	

موسسا ت صنعتی :

اسم مو سسه	سرمایه	شکل حقوقی
حجاری ونجار ی	۹٦۰.... ـافغانی	سهامـی
سہا می اقتصاد	٥۸٤۱... ـافغانی	سهامی
شر کت عمو می بر ق	۳٤۱۷۲۸۹۲ ـ افغانی	تصدی دولت
چر مگری وبو ت دو زی	۱٤۰...... ـ افغانی	سهامی

اسم مو سسه	سرمایه	شکل خصوصی
شر کت عمو می نسا جی	٤٦١٨٥٥٣٨٨ ـ افغانی	سهامی
شر کت سرو یس ور کشا پ	٤١.٤٠٠ ـافغانی	سهامی
فابریکه بر ق سرو بی	٢٤٠٠٠٠٠٠ـ افغانی	تصدی‌دولت
شر کت سمنت جبل السرا ج	٣٠٠٠٠٠٠ـ افغانی	سهامی
مطبعه ملی	١٥٠٠٠ـ افغانی	لیمتد
مو سسه اقبا ل و عبدا لحمید	١٥٠٠٠ـ افغانی	لیمتد
شرکت ز یمنس افغا ن لیمتد	١٥٠٠٠ ـافغانی	لیمتد
شر کت تضا منی ایماق	١٠٠٠٠ـ افغانی	تضامنی
داکبر صنا عتی لیمتد	چهار ملیون افغانی	لیمتد
دمنصو ری دتار او گو تجوزولو موسسه	یك ملیون افغانی	خصو صی
دشیر پور لیمتد صناعتی ور کشاپ	یك ملیو ن افغانی	لیمتد
موزا یکساز ی بهزاد	نوصد هزار افغانی	خصوصی
کوکاکو لا دفتری	دوملیو ن افغانی	تضامنی
ستگاه فلز ی وسمنتی ابند یمار	٢٠٠٠٠٠ـ افغانی	لیمتد
دافغان دور یو اوبدلو لیمتد	٦٢٥٠٠٠٠ ـافغانی ایزادبه (١٥.)ملیون افغانی	
مو سسه اعتماد ور کشا پ	شش لك وپنجاه هزار افغا نی	شخصی
مو سسه صنا عتی نورو زی	یکنیم ملیون افغانی	سهامی
دستگاه سا ختمانی افغان	یکصد ملیو ن افغانی	دولتی
دستگاه عبدا لرو ف مقصود ی	یك ملیو ن و پنجصد هزار	تضامنی
دزینب بکس جورو لو مو سسه	٣٠٠٠٠ ـافغانی	خصوصی
ناکل د مکرو نی جو رو لو مو سسه	٣٠٠٠٠ـ افغانی	خصوصی
دیکتیا صنعتی مو سسه	٧٩٠٠٠٠ ـافغانی	خصو صی
مو سسه مصنو عا ت کیمیاو ی	٣٠٠٠٠ـ افغانی	لیمتد
مو سسه صناعتی تو فیق	١٠٠٠٠ـ افغانی	شخصی
موسسه تخنیکی نیاز	٣٠٠٠٠ ـ افغانی	شخصی
صالح ور کشا پ	٧٠٠٠٠ ـافغانی	تضامنی
چینی سازی شاکر	٧٧٠٠٠٠ـ افغانی	لیمتد
مو سسه صنعتی و تزیینا ت	٣٠٠٠٠ ـ افغانی	لیمتد
موسسه مو زاییك خشت سمنتی	١٠٠٠٠ـ افغانی	لیمتد

موسسه سپورزمی	۸۰۰۰ ـ افغانی	لیمته
شر کت صنایع کو چك	۲۰۰۰۰ ـ افغانی	تضامنی
شر کت بافند گی صا حب	۳۰۰۰۰۰ ـ افغانی	سهامی
تجار تی معار ف		
دستگاه ابر یشم با فی رو فی	۱۱۳۱۸۸۰ ـ افغانی	دولتی
مو سسه نسا جی امید	۲٤.۲٤٤ ـ افغانی	لیمته
شر کت سها می کار خانجا ت جنگلك.	۵۵۰۰۰۰ ـ افغانی	سهامی
کمپنی اندیمار افغا ن	۵۰۰۰۰۰۰ ـ افغانی	سهامی
دافغا ن فلز مو سسه لیمتد	۳۲۰۰۰۰۰ ـ افغانی	سهامی
موبل سازی صو فی غلام رسو ل	سه ملیون افغانی	لیمتد
دپروان کانکر یتی مو سسه	صد هزار افغانی	خصوصی
مطبعه اریانا	یکصد هزار افغانی	خصوصی
صناعتی میوه پاکی پروا ن	یك ملیو ن افغانی	خصوصی
بوت دوزی محمد اعظم وشرکاه	پنج ملیو ن افغانی	سهامی
دکابل صنا عتی مو سسه	یك ملیو ن افغانی	تضا منی
پر یست نسا جی	۱۵۰۰۰۰ ـ افغانی	خصو صی
سنگك شکنی عبدالا حمد	یازده ملیون افغانی	لیمتد
دپکتیا کیمیاوی مو سسه	یکصد هزار افغانی	خصوصی
بافندگی مرادی	سه صد هزار افغانی	خصوصی
برادران غز نو ی	۱۲۵۰۰۰۰ ـ افغانی	لیمتد
پلاسکو افغا ن	٤۰۰۰۰ ـ افغانی	تضامنی
بافند گی جاوید	۲۰۰۰۰ ـ افغانی	تضامنی
داریانا شیر ینی او کرباس جوړولوموسسه	۱۵۰۰۰ ـ افغانی	خصوصی
شر کت میوه کابل	یك ملیون افغانی	خصوصی
موسسه فیروز	۲۰۰۰۰۰ ـ افغانی	سهامی
ایزاد به (۱٦۵۱۸۷) افغانی	٤۵۰۰۰ ـ افغانی	لیمتد
دشفیع تخنیکی صناعتی مو سسه	۱٦۳۵۰۰۰ ـ افغانی	لیمتد
دنغلو اوودانو لو مو سسه	یکهزار وسه صد ملیو ن افغانی	دولتی
دعمرا نا تو صنعتی ور کشا پ	سه ملیون افغانی	سهامی
دشنسب سرو یس مو سسه	دوملیون افغانی	تضا منی

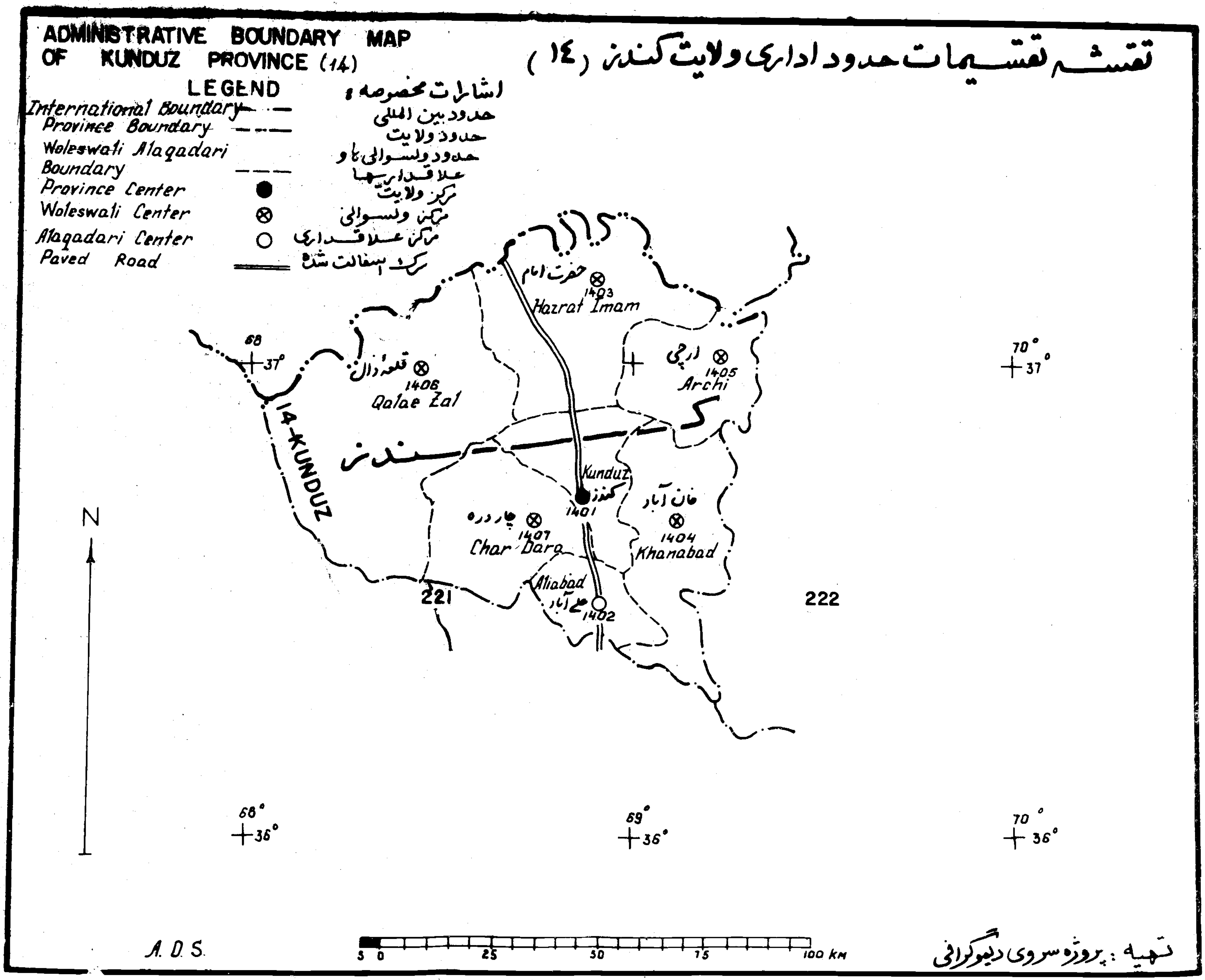
دصاعد صناعتي مو سسه	۱.٦.... ـ افغانی	شخصی
مو سسه کیمیاو ی تو فیق	۵....ـ افغانی	لیمتد
دافغان میوی سمو ن شر کت	.... ۱۷ـ افغانی	سهامی
مو سسه کیمیاو ی خیبر	۱.....ـ افغانی	لیمتد
پشتنی مطبعی مو سسه	٤.....ـ افغانی	لیمتد
مو سسه تخنیکی اتفا ق	یك ملیون افغانی	لیمتد
ورکشا پ تو خی	پنجاه هزار افغانی	خصوصی
فلزی مصنوعاتو مو سسه	۲......ـ افغانی	سهامی
دقادری مو سسه	۷.....ـ افغانی	خصوصی

ذخایر معدنی : مس . **تعداد پوهنتون: پوهنتون کابل، حربی پوهنتون.**

روزنامه ها: جمهور یت ، انیس، هیواد، کابل تایمز تاسیس جمهو ریت ۱۳۵۲ انیس ۱۳.٦ـ هیواد ۱۳۲۸ ـ کابل تا یمــز ۱۳٤.).

مجلات:

اسم مجله	صاحب امتیاز	نوع انتشار	سال تاسیس
اردو	وزارت د فــاع	ماهانه	۱۲۹۹
نیاو (قضا	وزارت عدلیه	ماهانه	۱۳. ۹
کابل	پشتوتولنه	ماهانه	۱۳۱.
اقتصاد	وزارت تجارت	ماهانه	۱۳۱.
عرفان	وزار تمعارف	ماهانه	۱۳.۱ ۱۳.۳ـ
ژوندون	نشراتی انیس	هفته واز	۱۳۳۷
پشتون بږغ	رادیو افغانستان	ماهانه	۱۳۱۹
پیام حق	وزارت اطلاعاتوکلتور	ماهانه	۱۳۳۱
سالنامه	وزارت اطلاعات وکلتور	سالانه	۱۳۱۱
ښوونکی	وزارت معارف	ماهانه	۱۳۳۱
بخوان وبدان	وزارت معارف	ماهانه	۱۳۳۲
پوهنه	وزار ت معار ف	ماهانه	۱۳۳٦
عاطفه	سره میا شـــــت	پانزده روز ه	۱۳۵.
میر من	میر منو تولنه	ماهانه	۱۳۳۲
هواء	ریاست هوایی ملکی	سه ماهه	۱۳۳٦
کر هنه	وزارت زراعتو آبیاری	ماهانه	۱۳۳٤

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF KUNDUZ PROVINCE (14)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت کندز (١٤)
LEGEND
اشارات مخصوصه
International Boundary
حدود بین المللی
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary
حدود ولسوالی ها و علاقداریها
Province Center
مرکز ولایت
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alaqadari Center
مرکز علاقداری
Paved Road
سرک اسفالت شده
حضرت امام
1403
Hazrat Imam
ارچی
1405
Archi
قلعه زال
1406
Qalae Zal
14-KUNDUZ
کندز
Kunduz
کندز
1401
خان آباد
1404
Khanabad
چار دره
1407
Char Dara
Aliabad
علی آباد
1402
221
222
N
68 37°
70° 37°
68° 36°
69° 36°
70° 36°
A. D. S.
5 0 25 50 75 100 KM
تهیه: پروژه سروی دیموگرافی

سیانس	پو هنځی علوم	سه ماهه	۱۳٤۲
اریانا	ریاست انجمن تاریخ	ماهانه	۱۳۲۱
جغرافیا	پو هنځی ادبیا ت	دوما هه	۱۳٤۰
دافغانستان بانك	افغانستان بانك	ماهانه	۱۳۳۵
ویسا	پښتنی تجارتی بانك	ماهانه	۱۳۳۳
حقوق	پوهنځی حقوق	ماهانه	۱۳۳٤
اقتصادی خیرنی	پو هنځی اقتصاد	سه ماهه	۱۳۳۹
ادب	پوهنځی ادبیات	دوماهه	۱۳۳۲
حر بی پو هنتو ن	حربی پوهنتون	ماهانه	۱۳٤۳
زیرمه	ریاست لوازم دفا عملی	سه ماهه	۱۳۳٦
وږمه	پوهنځی ادبیات	ماهانه	۱۳۳٦
افغانستان	ریاست انجمن تاریخ	ماهانه	۱۳۲٤
تخنیك اردو	حربی پو هنتون	دوماهه	۱۳٤۵
جریده رسمی	وزارت عدلیه	پانزده رو زه	۱۳٤۳
کمکیانو انیس	وزارت اطلاعات و کلتور	هفته وارد	۱۳٤۸
مجله شرعیا ت	پو هنځی شرعیا ت	ماهوار	۱۳٤۹
مجله جمهوریت	وزارت اطلاعات و کلتور	سه ماهه	۱۳۵۲
فلکلوروادب	وزارت اطلاعات و کلتور	سه ماهه	۱۳۵۲

ولایت کندز

موقعیت : شمال مملکت .

مساحت :۷۹۲٦ کیلو متر مربع.

درجه :۲٤(ازنگاه مساحه).

نفوس : ۱۱٤.۲۵

مرکز :کندز

کندز ولایتیست در شمال افغا نستان که موقعیت جغرا فیانی آن بین ٦۸ درجه و ۵۲ دقیقه و ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی ۳٦ درجه و۵۸دقیقه و ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کندز نیم قرن از جنگلات و نیز ارها مملو بوده وآبادی کمتر وجود داشت ،امروزصورت یك شهر را بخود گرفته است سرکهای قیر شده اعمارات بیشمار دکاکین زیبا ومساجد جامع آن رونق آنجا را بلند برده است .

در کندز بسا فابریکه ها به فعالیت افتاده از قبیل فابریکهٔ روغن نباتی چینی سازی صابون سازی و فابریکات حلاجی پنبه و غیره .

عایدات مهم آن استحصال پنبه بوده که

در اقتصا دیات مملکت و استحصال اسعـــار خارجی رول مهمی را بازی میکند .آب وهوای کندز در تابستان گرم ودر زمستان سرد می باشد. اسپ های کندز خیلی ها خوشنمـــا قشنگ و قوی بوده و برای سوار کاری خیلی مساعد و خاصتاً اهالی آنجا اسپ را بـــرای بزکشی تربیه میدارند .

دریا : کندز .

کوه ها : قره باتور ،کورتا .

کوتـــل : ایرگنك .

پیدا وار : قالین باب، پخته ،لبلبو ،نیشکر، شالی و خربوزه .

مربوطات:

۱ـ ولسوالی حضرت امام درجه ۱

۲ـ ولسوالی خان آباد درجه ۲

۳ـ ولسوالی دشت ارچی درجه ۲

٤ـ ولسوالی قلعهٔ زال درجه ۳

٥ـ ولسوالی چاردره درجه ٤

(علاقه داری مربوطمرکز ولایت ،علی آباد.)

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	یك معلمه مستقل	دومعلمه	مجموع
پسران	٥	٥	۱۲	۱٦	۲٤	۳۷	۱۹	۱۱۸
دختران	۳	۳	۰	۳	۲	۳	۰	۱٤

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	دختران
۲	...

شفاخانه (۲)

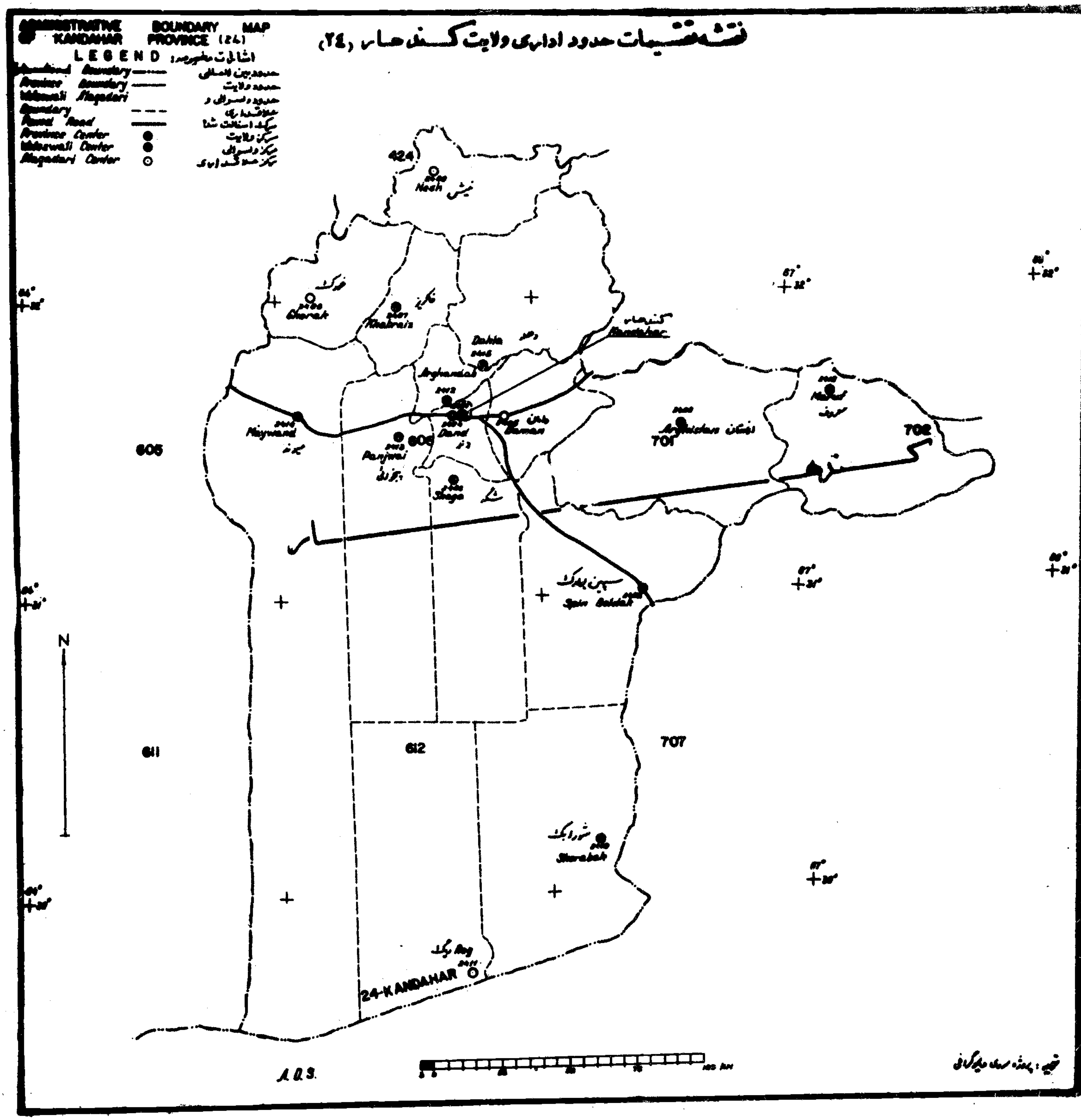
مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی دشت ار چی (یك مر کز فر عی)

۲ـمر کز صحی قلعه زا ل (یك مر کز فر عی)

مو سسا ت صنعتی :

اسم مو سسه	سرمایه	شکل حقوقی
شر کت سپین زر کندز	۲۰۰۰۰۰۰۰ـ افغانی	سهامی
چینی سا زی کندز	۳۳٦٦٥۰۰ ـافغانی	سهامی

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP
OF KANDAHAR PROVINCE (24)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت کندهار (۲۴)
LEGEND
Province Boundary
Province Center
Woleswali Center
Alaqadari Center
424
Nesh
Ghorak
Khakrez
Dahla
Arghandab
Maywand
Panjwai
Daman
Arghistan
Maruf
Shega
Spin Boldak
Shorabak
Reg
Kandahar
605
606
611
612
701
702
707
24-KANDAHAR
N
A.Q.S.

ولایت کندهار

موقعیت : جنوب غرب.

مساحت : ٤٩٣٧١ کیلو متر مربع.

درجه : ٤(ازنگاه مساحه).

نفوس: ١٦٩٦٨٨

مرکز: کندهار .

کندهار یکی از ولایات افغانستان استو مرکز ولایت مذکور نیز به نام کندهار یـاد میشود و بعد از کابل بزرگترین شهر های افغانستان میباشد . که از سطح بحرتخمیناً یکهزار و هفتاد هفت متر بلند واز گرشك یك صد ویازده کیلو متر فاصله دارد .

اینولایت در شصت وچاروشصت وهشتدرجه هشت وپنجاه ویك دقیقه دهودوازده ثانیهٔ طول البلد شرقی و بیست و نه وسی وچار درجـه دوازده و سیزده دقیـقه و بـیست وپنج ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد.

کندهار در میان اراضی حاصل خیز وادی ترنك افتاده که از دریای ترنگ ذریعه یـك سلسله کوهها جدا میشود .این کو هها را تورکانی یعنی سنگ سیاه مینمامند . کـه از سطح زمین تقریبا سیصد و هشت متربلند است . طرف شمال غرب کندهار سرك کابل شروع میگردد که مشهور ترین وقدیمترین راه تاریخی بشمار میرود .

کندهار از کابل ٥٩٥ کیلو مترو از هـرات ٦٤٧ کیلو متر مسافه را دارا میباشد . شهر فعلی کند هار شکل مستطیل را بخود گرفته که طول آندو هزار و یکصد و سی وسه متر و عرض آن به یکهزار وسه صد و هشتاد و هفت متر میرسد و مساحهٔ آن در حدودتقریباً ١٩٥٨.٥ کیلومتر مربع است . بلندی دیوار های قدیمی آن از هفت الی ده متر وعرضآن پنج متر بوده است عمارات کندهار بصورت عموم گنبدی اعمار گردیده ازبین شهر کندهار چهار سرك بزرگ به چار سمت کشیده که در مرکز تقاطع مینمایند . در چهار سمـت کندهاردروازهٔبزرگ موجود استکهبنامدروازه کابلدروازهٔ هرات، دروازهٔشکارپور ودروازه عیدگاه یاد میشود .

راجع به وجه تسمیهٔ کندهار نظریات و عقاید مختلف است بعضی منشأ آنـسرا از الگزاندره تصور میکنند برخی باین عقیده می باشند که چون مهاجرین کندهار بهاینسرزمین آمدند اسم کندهار ره باخود آوردند وعربها آنرا قندهار خواندند .نام قدیم ولایت کندهار هر خوتیش بوده که هر دوتس آنرا هروا تی وسایر یونانیان اراخز یاساخته اند .

در شهر کندهار مقبرهٔ های اشخاص برـ جسته ونامدار افغان وجود دارد که عمدهترین آن مقبرهٔ اعلیحضرت احمد شاه بابا استکه در آنجا مدفون میباشد . همچنان آرامگاه های رجال معروف و شهدای فداکار وطن مانـنـد مقبرهٔ میرویس بابا درکو کران و همچنین در موضع میوندمقابر شهدای میوندوخرقهٔ شریف در کندهار وجود دارد که ذریعهٔ احمد شاهبابا درسال یکهزار و یکصد وهشـتاد ودو از بدخشان به کندهار آورده شد . در جملـه تقسیمات مناطق افغانستان از درك آبوهوا میتوان گفت که حصص وسطی بین ارتفاع نه صد الی یکهزار وسه صد متر واقع اند .آبو

هوای این حصص خشك بوده اندازهٔ بارا ن سالانه کندهار تقریباً یکصد و بنجاه میلــی متر میرسد کندهار اگر جه در تابستـــــان ندرتاً تا به درجه جهل وبنج درجه سانتی ـ گراد گرمی دارد مگر فضای وسیع و باغهای کثیر ، و آبهای روان ارغنداب اعتدالی رابه این منطقهٔ مهم افغانستان بوجود آورده کــه حرارتش غیر تحمل نبوده وفرق زیادی بین حرارت شبو روز آن دیده نمیشود .

دریا ها: ار غستا ن، ارغندا ب ، ترنک، بند دهله، معرو ف ناوه، سالسون ناوه دوری رود

کوه ها: شین غر ، شاه مقصود ،غرکوتکی زیارت غر، هدی غر، لور غر.

بیدا وار: میوه جان تازه وخشك پشم.

مربوطات:

۱ـ ولسوالی دند درجه ۱ .

۲ـ ولسوالی ارغستان درجه ۲ .

۳ـ ولسوالی ارغندا بدرجه ۳ .

٤ـ ولسوالی پنجوانی درجه ۳ .

٥ـ ولسوالی خاکریز درجه ۳ .

(علاقه داریهای مربوط آن غورك ونیشس.)

٦ـ ولسوالی شورا بك درجه ٤ .

(علاقه داری مربو ط آن ریگ) .

۷ـ ولسوالی سبین بولدك درجه ۱۱ .

(علاقه داری مربوط آن دامان .)

۸ـ ولسوالی شاو لیکوت درجه ٤ .

۹ـ ولسوالی میوند درجه ٤ .

۱۰ـ ولسوالی شگه درجه ٤ .

۱۱ ـولسوالی معروف درجه ٤ .

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
بسران	۸	۸	١٤	۲۰	۳۱	٥۰	۳٦	۱٦۷
دختران	۲	۲	۱	۲	۳	۰	۰	۱۰

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	دختران
۲	

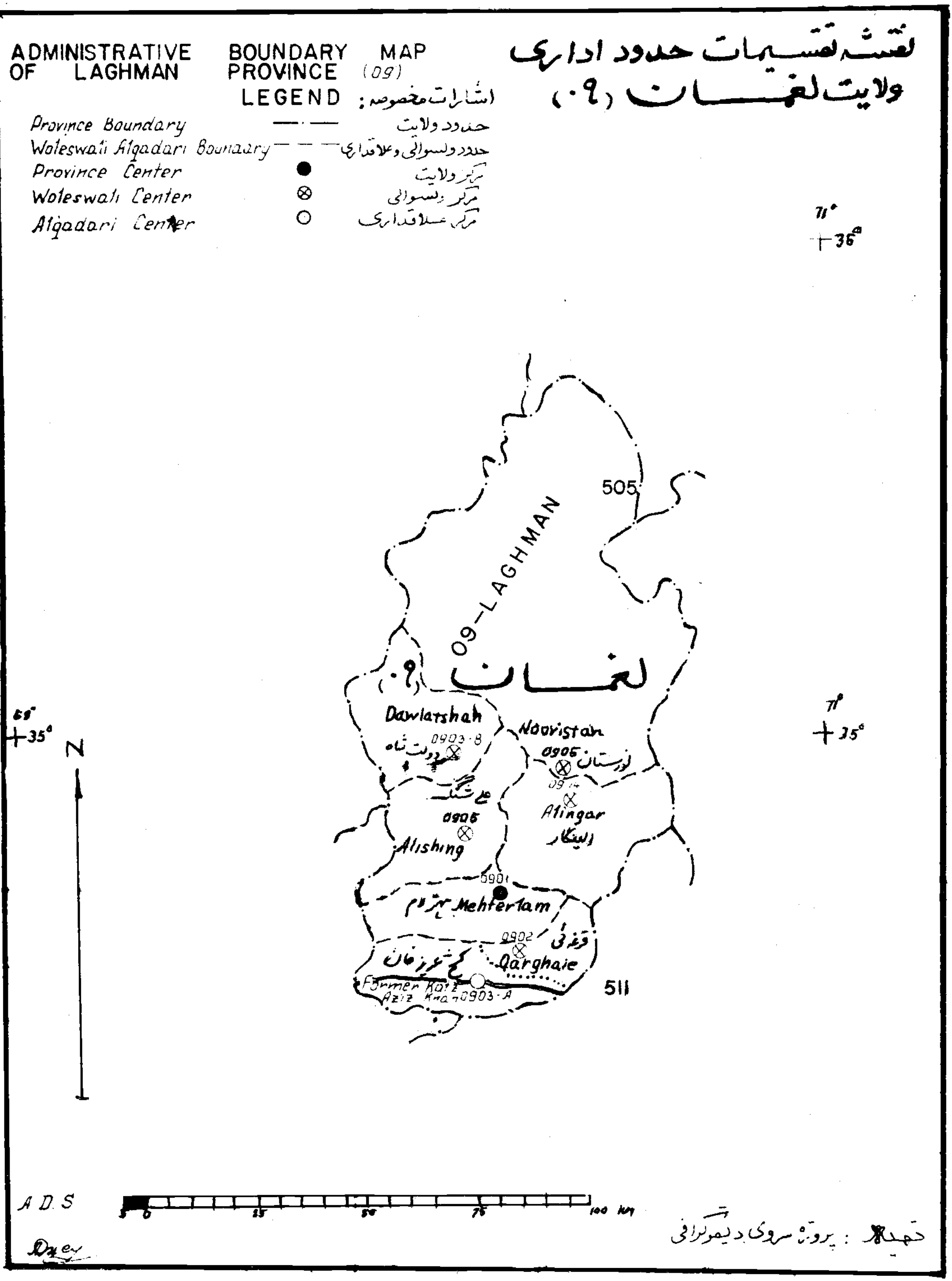
شفاخانه (۱)

مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی پنجوا یی (یك مر کز فر عی.)

۲ـمر کز صحی ارغستا ن

۳ـ مر کز صحی میوند (یك مر کز فر عی.)

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP
OF LAGHMAN PROVINCE (09)
نقشه تقسیمات حدود اداری
ولایت لغمان (۰۹)
LEGEND
اشارات مخصوصه:
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alqadari Boundary
حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center
مرکز ولایت
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alqadari Center
مرکز علاقداری
71°
36°
69°
35°
71°
35°
N
505
09—LAGHMAN
لغمان
(۰۹)
Dawlatshah
دولت شاه
0903·B
Nooristan
نورستان
0906
0904
Alingar
الینگار
علیشنگ
0905
Alishing
0901
Mehterlam
مهترلام
0902
قرغئی
Qarghaie
Former Karz
Aziz Khan 0903·A
511
A.D.S
0
25
50
75
100 KM
تهیه: پروژه سروی دیموگرافی

مو سسا ت صنعتی :

اسم مو سسه	سرمایه	شکل حقوقی
شر کت پشتو ن قندهار وگوگرد سازی	۹۰۰۰۰- افغانی	سهامی
پشمینه بافی قندهار	۵۲۲۹۸۶۲- افغانی	سهامی
مو سسه حاجی محمد حسن	۱۰۰۰۰۰- افغانی	تضامنی
موسسه تخنیکی حاجی عبدالله	۳۰۰۰۰- افغانی	تضامنی
دمو من موسسه	۱۳۰۰۰۰ -افغانی	تضا منی
شر کت صادراتی میوه قندهار	۴۰۰۰۰۰۰- افغانی	سهامی
دکندهار یخی لیمتد	۳۰۰۰۰۰- افغانی	لیمتد
دکاکری صناعتی لیمتد مو سسه	۱۵۰۰۰۰- افغانی	لیمتد
دبست سها می شر کت	یکصدوهفتادوپنج ملیون افغانی	سهامی
دافغان صناعتی مو سسه	صد هزار افغانی	خصوصی
دمنصف صناعتی مو سسه	یکصد وپنجاه هزار افغانی	خصوصی
دبالا کر ښی دڅر مندو جوررولو فابریکه	۱۳۰۰۰۰- افغانی	تضامنی

ذخایر معدنی : سنگ مرمر ، مس، طـلا، سرب ونمك.

مطبوعات : روز نا مه طلو ع افغان سال تاسیس ۱۳۰۰

ولایت لغمان

مو قعیت : ولایت شر قی

مساحت: ۷۲۲۷ کیلو متر مربع.

درجه: ۲۳(ازلحاظ ساحه).

نفوس: ۱۲٤۲٦٤

مرکز: میتر لام.

لغمان هوای اقلیم حاره وبری داردهرگونه میوه جات و محصو لات مناطق گر مسیر در مناطق کو هستان جنو بی وشمال شرق آن محصو لاتیکه در سر دترین مناطق بو جود آمده نمیتواند محصو ل مید هد. دریای لغمان که‌از کو هساران نور ستان ونبعان و ذریعه دوشا خه علاقداری های علی شنگ والینگاررا طی وبالاخره در حصه مر کزی حکو مت‌لغمان باهم‌یکجا شده و مجددا نام واحدی را به‌خود گرفته در حدود چار باغ با دریای کا بـــل یکجا میشود . این دریا به سر سبزیو - شادابی واز دیاد حاصلات آن منطقه خیلی‌ها کمك‌نموده واستفاده خو بی ازآن مینمایند. زمین لغمان مستعد هرنوع‌حاصلات‌زراعتی‌وسر درختی بوده وچنانچه برنج، گندم ونیشکر- بوفرت حاصل مید هد که‌بر علاوه تکا فوی اهالی انجا قسمت زیادی آنرا بفر وش مـی رسانند. در جه حرار ت در مو سم تابستان دربعضی حصص تاحدود چهل وسه و حتـــی چهل وپنج در جه حرار ت سا نتی گرادصعود میکند.

دریاها: علینگار ، علیشنگ، یشال‌وکابل سین.

کوهها: کوه گوشت مر سمبر .

کوتلها : چمار .

پیداوار: برنج گندم، نیشکر ،وجواری

مربوطات:

۱ـو لسوا لی قر غه یی در جه ۲ (علاقداری مر بو طا ت دولت شاه).

۲ـولسوا لی علینگار در جه ٤

۳ـولسوا لی علیشنگ در جه ٤

٤ـو لسوالی نور ستان در جه ٤

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط نانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٤	٤	٨	٨	۲۱	۲۲	۷	۷۲
دختران	۱	۱	۰	۱	۱	۳	٦	۱۳

شفاخانه (۱)

مراکز صحی :

۱ـمر کز صحی علیشنگ (یك مر کز فرعی)

۲ـمر کز صحی علینگار . (سه مر کز فرعی).

۳ـ مر صحی قر غه یی

ولایت لوگر

مو قعیت : ولایت مر کزی

مسا حت: ٤٤.۹ کیلو متر مربع.

درجه : ۲۷(ازلحاظ مساحه).

نفوس: ۱۱۲۵۷۹

مرکز :بره کی برك.

ولایت لو گر از ناحیه شما ل مربوطاست بهچهار اسیاب واز طر ف غر ب بهدایزنگیو مربوطات ولایت غز نی از جانب جنو ب و شرقبه ولایت پکتیا این ولایت که ازشرقبه غرب تقریبا طو لانی افتاده آ ب وهوای آندر فصل تابستان معتد ل بوده ودرایام زمستان خیلی ها سرداست اهالی انجا اکثرازراعت پیشه بوده وبعضا به تربیه حیوانا تـوتجارت اشتغال دارند ولایت لو گر علی العمومغلهریز بوده ودارای حاصلات زراعتی وسر درختـی میباشد.

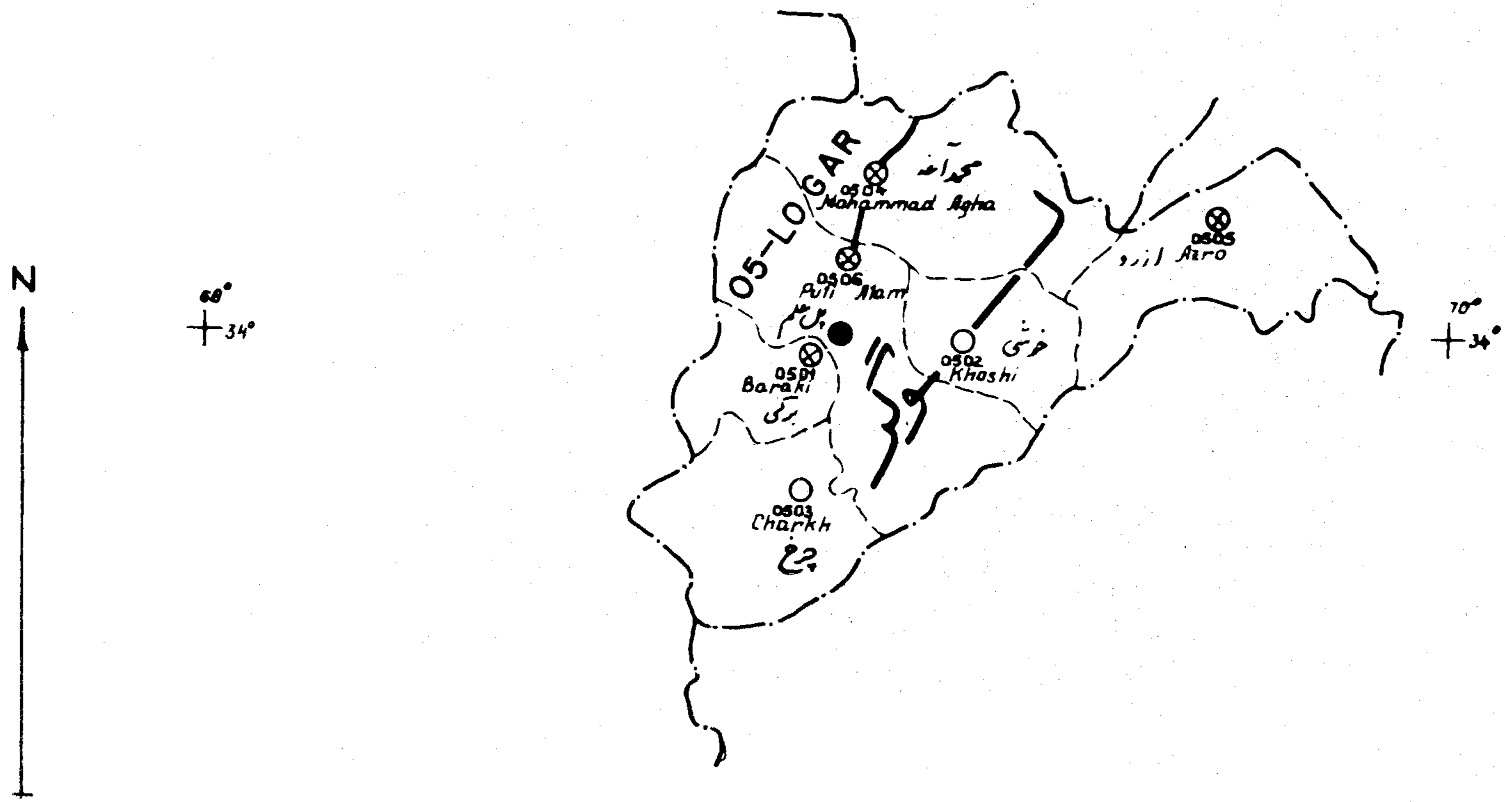
دریا : دریای لوگر.

کوه : سپین غر.

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF LOGAR PROVINCE (05)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت لوگر (۰۵)

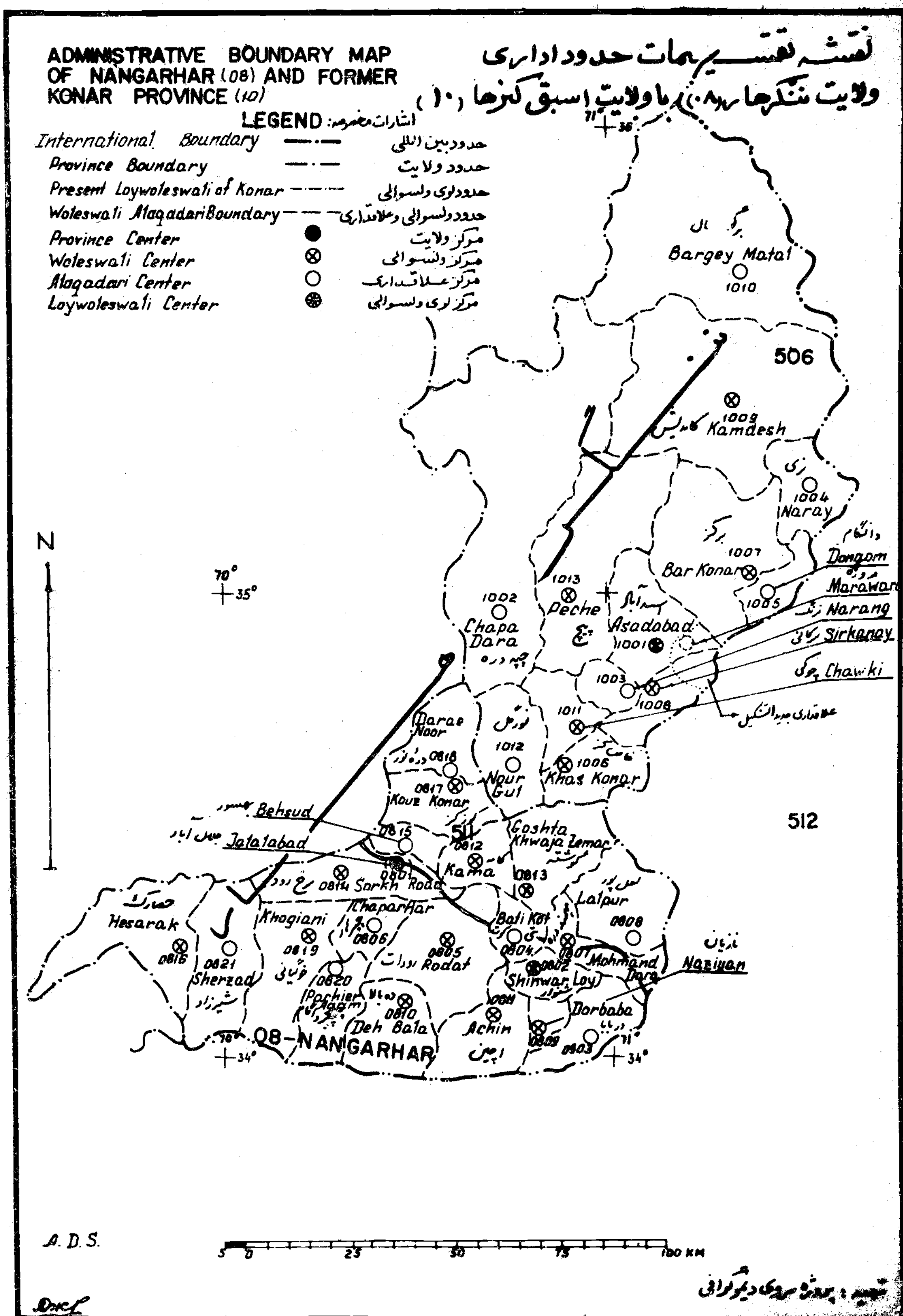
LEGEND		اشارات مخصوصه :
Province Boundary	—·—··—	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	— — —	حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

A. D. S.

5 0 25 50 75 100 km

تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF NANGARHAR (08) AND FORMER KONAR PROVINCE (10)
LEGEND
International Boundary
Province Boundary
Present Loywoleswali of Konar
Woleswali Alaqadari Boundary
Province Center
Woleswali Center
Alaqadari Center
Loywoleswali Center
Bargey Matal
1010
506
1009
Kamdesh
1004
Naray
1007
Bar Konar
1005
Dangam
Marawara
Narang
Sirkanay
Chawki
1013
Peche
1002
Chapa Dara
Asadabad
1001
1003
1008
1011
1012
Nour Gul
1006
Khas Konar
Darae Noor
0818
0817
Kouz Konar
512
Behsud
Jalalabad
0815
511
0812
Kama
Goshta
Khwaja Zemar
0801
0814
Sorkh Road
0813
Lalpur
ChaparHar
Hesarak
Khogiani
0806
Bati Kot
0808
0816
0821
Sherzad
0819
0805
Rodat
0804
0807
0802
Mohmand Dara
Naziyan
0820
Pachier Agam
Shinwar
Loy
0810
0811
Durbaba
Deh Bala
Achin
0809
0803
08-NANGARHAR
N
70° 35°
71° 36°
70° 34°
71° 34°
0
25
50
75
100 KM
A. D. S.

کوتلها: خر پیچیك و لته کوی .

پیداوار: جو، میوه جات، برنج گندم‌وغیر..

مربوطات:

۱ــولسوا لی کلنگار در جه ۲

(علاقداری های مربو ط آن چرخ‌وخوشی)

۲ــولسوالی محمد آغه درجه ٤

۳ــولسوا لی ازرو درجه ٤.

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٤	٤	۱۰	۱٤	۱۳		۱۵	۱۳	۷۳
دختران	۰	۰	۱	۱	۸		٤	۲	۱٦

شفاخانه (۱)

مراکز صحی :

۱ــمر کز صحی او ل لوگر (دو مر کز فر عی).

۲ــمر کز صحی دوم لوگر (دو مر کز فر عی).

۳ــمر کز صحی ازرو .

ذخایر معدنی : شیشه، مس، کرومیت، مرمرو کوراتس.

ولایت ننگر هار

موقعیت :ولایت شر قی .

مسا حت : ۱۸٦۳٦ کیلو متر مربع.

درجه :۲۵(ازنگاه مساحه).

نفوس : ٤٦۹٦.۹

مرکز : جلال آباد (جلال کو ت).

جلال آباد ازکابل به مسافۀ تقریباً یکصد صدو هشتاد و دو کیلو متر بسر راه کابل پشاور و پکتیا دریای بهسود که آنرادریای کابل هم مینامند واقع وبه خط هفتاد درجه بیست و هفت دقیقه و پنجاه و چهار ثانیه طول البلد شرقی و خط سی و چار درجه‌بیست و شش دقیقه ودو ثانیه عرض البلد شمال بوده و از مواضع زیبای افغا نستان بشمار میرود .

جلال آباد چندین بار خراب ودو باره‌آباد شده جلال آباد از طرف بابر شاه بنایافته اما جلال آباد کنونی در زمان اکبر شاهنشاه‌هند تعمیر گردیده واسم جلال الدین را بوجود گرفت سال یکهزار و پنجصد و هفت میلادی در سال یکهزار و هفتصد وسی و چهار از طرف امیر دوست محمد خان اشغال‌گردید و بعدازآن در جنگ اول افغان وانگلیس صدمه دید ودر جنگ دوم افغان و انگلیس از طرف قوای متهاجم انگلیس اشغال شد در

سال یکهزارو هشتصد وچهل دو زلزلهٔ شدیدشد که نیمهٔ زیاد آنرا خراب وتباه‌ساخت ودر سال یکهزار وسه صد و هفت شمسی حین شورش داخلی بعضی عمارات عصری آن ازطرف اشرار آتش زده شد . این منطقه درموسم زمستان سرسبز بوده برف گیرنه میباشد آب وهوا ی آن در تابستان بسیار گرم ودر زمستان معتدل میباشد ندرتاً یخ بندی خفیفی هم به مشا هده میرسد د ر تابستان باران ندارد زمستان و اوایل بهار موسم بارانی است چون سطح جلا ل‌آباد پست بوده آب های رود بار کابل و معاونین آن ازقبیل آبهای غور بند ، پنجشیر ،لوگر تگاب، علیشنگ ، الینگار ، سرخاب‌کنروغیره در ینمنطقه وصل میشودوازآب های فراوان و دایمی رودخانه های متذکره استفاده میگردد. اراضی ننگرهار یکی ازحاصلخیزترین ومعمور ترین علاقه های‌افغانستان بشمارمیرود، سالانه بمقدار زیادی غله باب خصوصاً برنج باریك ولك ، گر، شکربه پیمانهٔ وسیع ازین منطقه بکابل ودیگر مناطق مملکت صادر میشود . اراضی آن منطقه دوفصل حاصل میدهد، در زمستان هم نباتات ازنشو ونمای خود باز نمی ماند ، باین سبب درجلال آباد باغهای مشهور ازحیث قشنگی وسرسبزی نظیـر ی ندارد، درختان سرووغیره اشجارمثمروغیرمثمر مخصوصاًدرمناطق‌گرم سیررونق وزیبایی منطقه رادو بالاگردانیده‌است. نارنج،مالته،مته، سنتره لیمو، خرما وغیره از حاصلات عمده ایـن منطقه بشمار میرود .چند سال پیش اراضی وسیع اطراف جلال آباد با یروبی حا صل بوده اشعه سوزان خور شید به بته‌هاوعلف هامجال رشد ونمو نمیداد، درسال یکهزارو نهصدو شصت بر اساس موافقه منعقده‌بین اتحادشوروی وافغانستان کار های او لیه برای‌ساختمان تاسیسات بزر گ آبیاری‌در آنجاآغازشد . فارمهای جدید زیبای آن‌دو چندشده است، چیز یکه برای تما شـای بیشتر موزو ن است آثار تاریخی هده‌میباشد که‌در بیست کیلو متری شهر جلال آباد موقعیت دارد که تمد ن قدیم بودایی رادر آنجا نمایندگی میکند .

جلال آبادنه تنها به تجار ت ترانز یت شهرت دارد بلکه صنایع دستی آ ن حتـی بهرات ومیمنه نیز میرسد ، درین صنایـع دستی خصوصا لنگی آن که از نخ‌وابریشم ساخته میشود خیلی شهر ت دارد .

دریاها : لندی سین ، کنر سین ، کابل

سرخرود.

کوهها: تور غر وسپین غر .

کوتلها: خیبر ، پارو ن.

پیدا وار: میوه جات، برنج، نیشکر،گندم جواری.

مربوطات:

۱ـولسوا لی کامه در جه ۱

۲ـولسوا لی خو گیانی در جه ۱ — علاقداری های مربو طآن پیجر و اگام و شیرزاد.

۳ـولسوا لی سر خرود در جه ۲

٤ـو لسوا لی حصار ك در جه۳

٥ـولسوا لی گو شته وخا جه زا یـــی درجه۲

٦ـولسوا لی کوز کنر در جه٤ — علاقداری مر بو طآن دره نور . علاقه داری مر بو طآن مر کز ولا یـــت بهسود.

۷ـ لوی ولسوالی شینوار.

۸ـولسوا لی رودا ت در جه ۲ — علاقداری مربو ط آن چپریار .

۹ـولسوالی مهمند دره در جه ۳ — علاقداری مربو طآن لعل پور .

۱۰ـ ولسوالی نازیان درجه ٤

۱۱ـولسوا لی ده بالا در جه ٤

۱۲ـولسوا لی اچین در جه ٤ — علاقداری های مربو ط مر کز لـــوی ولسوالی شینوار ، بتی کوت ودور بابا داری مرور.

۱۳ـلوی و لسوا لی کنر

۱٤ـولسوا لی خاص کنر درجه ۳

۱٥ـ ولسوا لی بر کنر در جه ۳

۱٦ـولسوالی سر کانی در جه ٤

۱۷ـو لسوا لی دره پیچ در جه ٤

۱۸ـولسوا لی چو کی در جه ٤ — علاقه داری مربو طآن نور گل

۱۹ـ ولسوالی کامدیش درجه ٤ — علاقه داری های مربو ط مر کز لـــوی ولسوالی کنر دانگام، ناری ، چپه دره، نرنگ وبادیل.

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۱۲	۱۲	۱۲	۱۹	٤٥	٤٥	۱۷	۱٦۲
دختران	۱	۱	۱	۲	۸	۷	٤	۲٤

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	دختران
۳	...

پوهنتون : پوهنتون ننگرهار (۱)

شفاخانه (۲)

مراکز صحی:

۱ـ مرکز صحی رودات (یک مرکز صحی)

۲ـ مرکز صحی شیوه و شگی (یک مرکز صحی)

۳ـ مرکز صحی کنر خاص (یك مرکز فرعی)

٤ـ مرکز صحی کامدیش (یك مرکز فرعی)

٥ـ مرکز دره پیچ

٦ـ مرکز صحی چوکی. (یك مرکز فرعی)

۷ـ مرکز صحی حصارك

۸ـ مرکز صحی کجه (یک مرکز صحی)

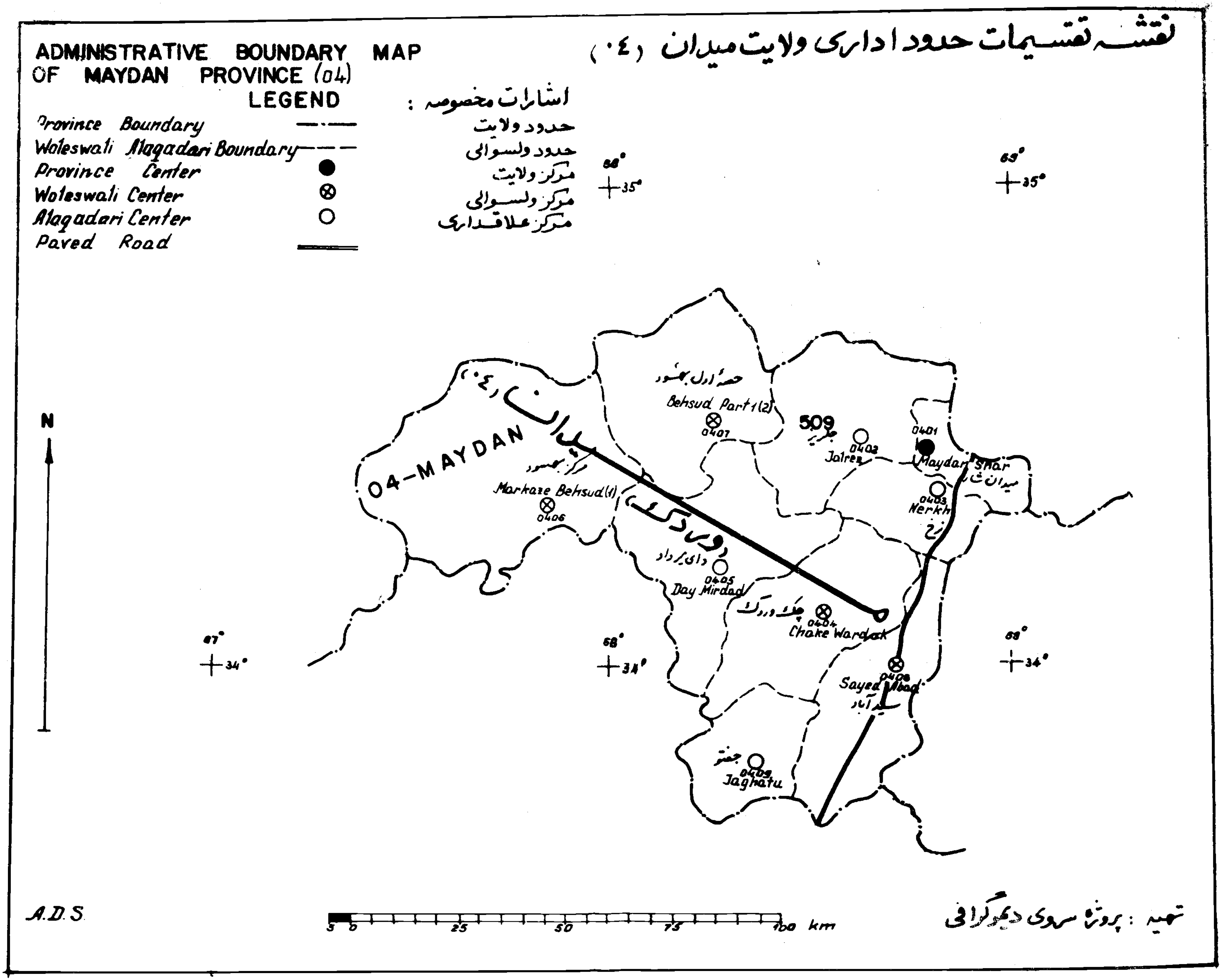
۹ـ مرکز صحی اسمار .

موسسات صنعتی :

اسم موسسه	سرمایه	شکل حقوقی
شرکت سهامی صناعتی ننگرهار	۸۰۰۰۰ـ افغانی	سهامی

ذخایر معدنی : کرومیت، تباشیر.

مطبوعات : روز نامه ننگرهار سـال تاسیس ۱۳۳۷ .

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP
OF MAYDAN PROVINCE (04)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت میدان (۰٤)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary
حدود ولسوالی
Province Center
مرکز ولایت
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alaqadari Center
مرکز علاقداری
Paved Road
N
04-MAYDAN
میدان (۰٤)
وردک
Behsud Part 1 (2)
0407
509
Jalrez
0402
0401
Maydan Shar
میدان شار
0403
Nerkh
نرخ
Markaze Behsud (1)
مرکز بهسود
0406
Day Mirdad
دای میرداد
0405
Chake Wardak
چک وردک
0404
Sayed Abad
سید آباد
0408
Jaghatu
جغتو
0409
68°
35°
69°
67°
34°
A.D.S.
0 25 50 75 100 km
تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

ولایت وردك

مو قعیت : ولایت مر کز ی.

مساحت : ۹٦۹۹ کیلو متر مربع .

درجه : ۲. (ازلحاظ مساحه .)

نفوس: ۱٤۸٥۱۷

مرکز :میدان شار .

آب وهوای میدان ورد ك در فصل تابستان معتدل ودر ایام ز مستان سرد میباشد . ـ اراضی اینجا بطور اکثر کو هستانی بوده‌ودر دامنه های تپه زار و بین دره ها افتاده‌کــــه چندان‌حاصل خیز نمیباشد . مگر قسمتی‌از اراضی آن که درسوا حل دریا ووادی های عریضی واقع گردیده قشر اراضی آنراگل های‌فیاض که سیلاب های بهاری معمو لادر اراضی اطراف دریا پخش میکنند تشکیـــل داده‌این اراضی برای نموی هرنوع حبوبات علی العموم برای زرع ونموی گندم‌جوجواری وشالی استعداد دارد. پیشه این اهالی‌بطور اکثردهقانی و تربیه حیوانا ت بوده معــدن سنگ مرمر در منطقه خرو تی واقــع‌مرکز حکومتی و معدن سلیت در قریه کهنه خمار که‌آنهم بکار افتاده است . معد ن ا بــــرك تکانه‌نیز کشف گردیده است .

دریا: هلمند رود.

کوه‌ها: کوه بابا فولا دی سلسله کــوه پغمان.

پیداوار :گندم ، جو ،جواری و غیره ـ حبوبات.

مربوطات:

۱ـولسوا لی بهسود در جه ۱

۲ـ و لسوا لی سید آباد در جه۲

۳ـو لسوا لی چك در جه ۳

٤ـولسوا لی حصه او ل بهسود درجه٤

علاقه داری مر بو طآن جغتو .

علاقه داری مر بوط آن دایر داد .

علاقه داری های مربو ط مر کز ولایت‌نرخ وجلریز.

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	یك معلمه مستقل	دومعلمه	مجموع
پسران	٥	٥	۱۱	۲٦	۱۹	۲۸	۱٥	۱۰۹
دختران	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۲

مراکز صحی :

۱ـمر کز صحی سید آباد

۲ـمر کز صحی بهسود .

دومر کز فرعی.

ذخایر معدنی : سر ب وابر ك.

ولایت هرات

موقعیت : غر ب.
مساحت : ۳۸۷۹۹ کیلومتر مربع .
درجه : ۱٦ (ازنگاه مساحه) .
نفوس : ۱۸۵۳۹۳ .
مرکز :هرا ت.

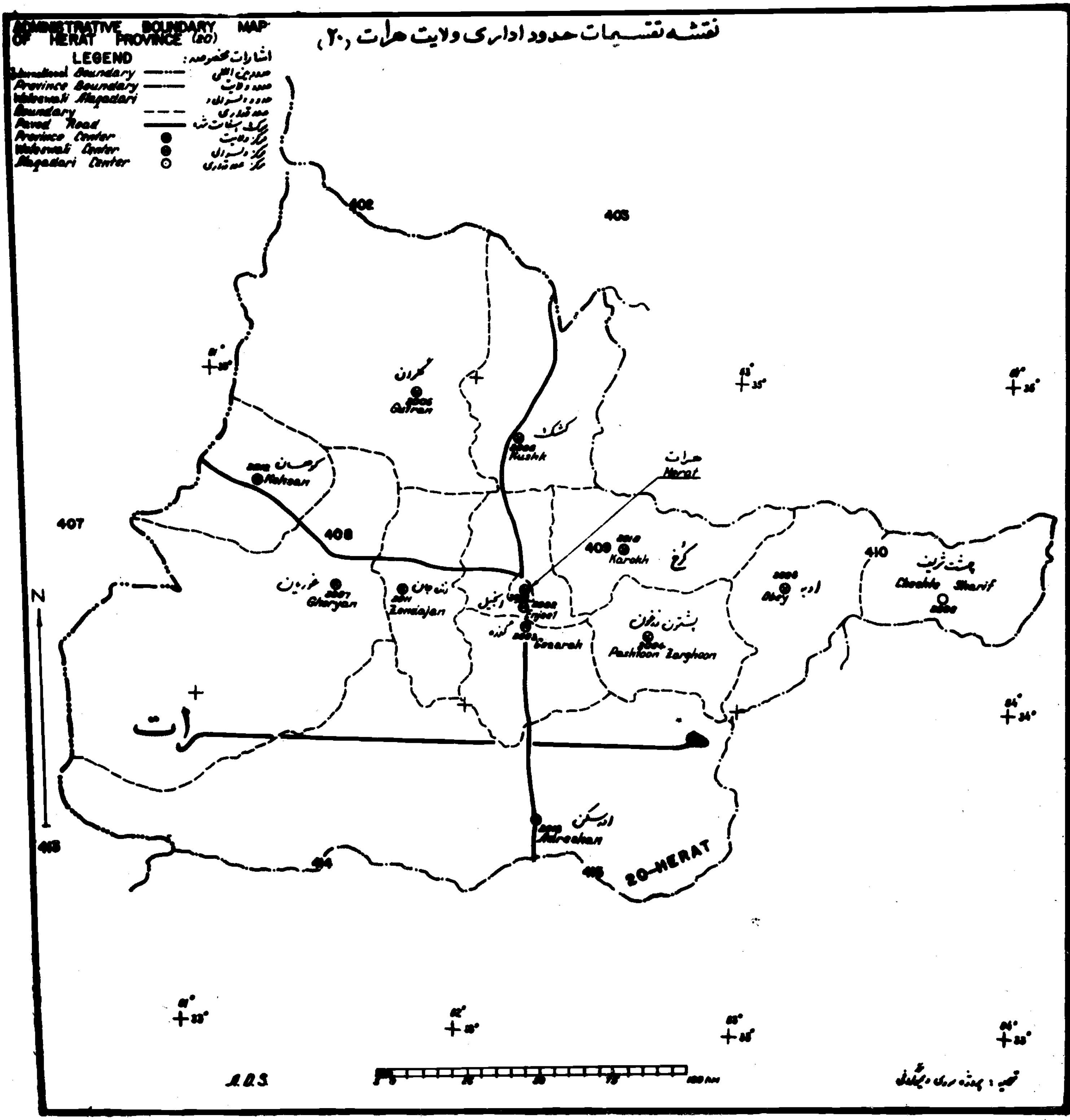
هرات بطر ف شما ل غر ب کشورواقـع درشصت ودو در جه یازده دقیقه طول‌البلد شرقی وسی و چار در جه بیست ویك‌دقیقه عرض البلد شمالی قرار گر فته وبه فاصله یکهزار و یکصد و شصت ودو کیلومتراز شهر کابل براه غز نی کندهار فراه وهفتصد وشصت و هشت کیلو متر ازراه هزاره‌جات فاصله دارد.

این‌ولایت از دورا ن قدیم تاکنو ن خیلی اهمیت داشته مر کز تجار ت بوده ا گرچه بار هادر اثر تاخت و تاز جنگ اوران‌پایمال گردید. ولی از یکطر ف حاصل خیزی‌و ـ شادابی این وادی بی نظمی های هنگام‌بحران راچاره کرده وازطرفی موقعیت جغـرافیایـی وتجارتی این ولایت از قدیم تاکنون ا همیت اقتصادی داشته و قبل از انکشا ف‌دریانوردی یگانه‌راه کاروان هند وبلا دچین با دنیای‌غرب بوده است. این ولایت که در کتیبه هـــای داریو ش (هری) تحریر گردیده‌به‌مرورآیام‌از آریانا منحرف‌شده وبنا م‌آریه‌و آریانه‌گفته‌شده است. مور خین مینو یسند که سکندرمقدونی هرات رابه‌نام قدیمی آن ار تاکوانا خوانده اریا آنرا ارتا کوان یا ارتا کان که‌به‌معنی شهرشاهی مردم اریه است نا میده اندبعداز مرگ نادر افشار یکهزار و هفتصد وچهل‌ونه میلادی اعلیحضر ت احمد شاه بابا هرات‌راز دست اجانب نجات داده ودر سنوات یکهزارو هشتصد وسی‌و هشت و یکهزار و هشتصد وپنجاه وپنج میلادی دومر تبه برین شهـــر حمله آوردند نه سا ل‌بعد بر اثر حمله دومین ایرانیان اعلیحضر ت دوست محمد خان ـ توانست بار دیگر هرا ت را از حملات‌اجنبیان مصئون نگاه دارد.

هرات یك شهر باستا نی بوده و آثــــار تاریخی زیادی داشته شهـــر هرات دربیـن دوکوه مر کزیت داشته واد ی شا دابی‌زا داراست درین وادی قریه های زیادی‌تاکستان هاکشت زار ها وباغهای قشنگ وجود ،دارد که‌نظر بیننده رابخود جلب میکنند . جلگـــه هرات عبار ت ازیك وادی بزر گ و معمور است که عموما توسطنهر بز ر گی ازهریرود ازآن استفاده اعظمی مینمایند .

هرات نسبت به کابل گر م تربر ف باری کم وباران کافی و فراوانی دارد. در موسم تابستان بادشدید ی از سمت شمال بوزیدن آغاز کرده وبدو ن وقفه درشب وروز جریان داشته ،قوه وزش آن بدر جه است‌که‌اسیاب های بادی رامیتوا ن توسط آن بحرکت‌در ـ آورد این باد درهرا ت بنام یکصد و بیست روزه مشهوراست که چهارماه دوام‌میکندا‌گرباد موسمی آن نمی بود آب وهوای هرات‌خیـلی گرم میبود مگربانهم آ ب وهوای هرات‌خیلی هاسالم وصحت بخش میباشد .

صنایع پارچه بافی ازقبیل قناویز، قالین گلیم، شالبافی ، نمد بافی ، بار جه جات

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF HERAT PROVINCE (20)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت هرات (۲۰)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
International Boundary
Province Boundary
Woloswali Alaqadari Boundary
Paved Road
Province Center
Woloswali Center
Alaqadari Center
402
403
407
408
409
410
Gulran
Kushk
Kohsan
Herat
Karokh
Ghoryan
Zendajan
Injeel
Gozarah
Pashtoon Zarghoon
Obey
Chishti Sharif
Adreskan
20-HERAT
N
A.D.S.

نخی وابریشمی‌که اکثر آنها را خانمها انجام میدهند به کثر ت و جود دارد اهالی در ــ صنعت معماری مهار ت بس شا یسته داشته وعلاوتا پروز ش کرم پیله بیشتر به علاقه جات غوریان خصو صا زیار تگاه‌برنا بادشیبیان زنده‌جان وشین دند عمو میت داشته کـــه پیداوار صنعتی این منطقه اهمیت تجارتـــی زیادی دارد.

دستکش پتی ، جرا ب، پتو بر ك،وکرك که‌ازپشم آهو سا خته میشود از پید اوار صنعتی آنجا است ، شیر خشت پسته وقره قلی ،پوست روباه ، دله‌خفك سگك آبی‌هم دستیاب وبرای صادرا ت مملکت خد مت ــ خوبی مینما ید.

مسجد جا مع شر یف بنای وسیع است‌در گوشه شمال شر ق واقع گردیده این‌جامع شریف را اصلا غیاث الدین‌ابوالفتح بن‌سام که‌ازسلاله غور است بنا نموده است ،سبب بنای این مسجد بزرگ حضرت فخر علمای اسلام فخرالدین رازی رحمة‌الله علیه بـوده رازی ملقب به آب الخطیب ابو عبدا لله‌محمد بن‌عمر رازی میباشد .

دریا ها : دریای هر یرود، جوی دراب، رود شوراب، رود گلران، رود کرخ‌دریـای اولنگ ورود گز.

کوه ها: سفید کوه ، فیروز کوه .

کوتلها: رباط سر خ،تلخ وآب خوش‌رباط.

پیداوار : پخته ، برنج، گندم ، گلیـــم وقالین.

مربوطات:

۱ــو لسوا لی انجیل در جه ۱
۲ــولسوالی غوریا ن در جه ۱
۳ــولسوالی گلران در جه ۲
٤ــولسوا لی کشك در جه ۲
٥ــولسوا لی پشتو ن زر غون درجه ۲
٦ــو لسوا لی اوبی در جه ۳
علاقه داری مر بو طآن چشت شریف.)
۷ــولسوا لی گذره در جه ۳
۸ــ ولسوا لی ادر سکن درجه ٤
۹ــولسوا لی کر خ درجه ٤
۱۰ــ ولسوا لی زنده جان در جه ٤
۱۱ـــ و لسوا لی کهسا ن در جه٤.

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٥	٥	۱۸	۲۰	٥٥	٤۹	۱٤	۱٦٦
دختران	۲	۲	•	۲	پسران	۹	۷	۲

مکاتب مسلکی و تربیه معلم

پسران	دخترا ن
٤	...

شفاخانه (۱)

مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی گلرا ن (یك مر کز فر عی)

۲ـمر کز صحی کهسا ن (یك مر کز فر عی)

۳ـمر کز صحی او بی.

٤ـمر کز صحی ادرسکن.

موسسات صنعتی :

اسم مو سسه	سرمایه	شکل حقوقی
مو سسه صنعتی حسن زاده	۱۰۰۰۰۰ ـافغانی	لیمتــد
موسسه تخنیکی حسن زاده	۱۰۰۰۰۰ـ افغانی	لیمتد
موسسه تخنیکی برادرا ن	۵۰۰۰۰ـ افغانی	لیمتد
میکانیکی اطمینان	۱۵۰۰۰۰ـ افغانی	لیمتد
تخنیکی جلالی	۳۵۰۰۰ـ افغانی	لیمتد
دمحمد ناصر منجم بافند گی	۱۰۰۰۰ ـافغانی	شخصی
شرکت صناعتی پنبه هرا ت	ده ملیون افغانی	سهامی

ذخایر معدنی : آ هن، زغال ونمك.

مطبوعات : روز نامه اتفاق اسلام سال تاسیس ۱۳۹۸

مجلات: مجله ما هوار هرا ت ســـــال تاسیس ۱۳۲٦ مجله ماهوار مهر ی سال ـ تاسیس ۱۳۳۷

ولایت هلمند

موقعیت : جنو ب غر ب.

مساحت : ٦۲۳۳۷ کیلو متر مربع .

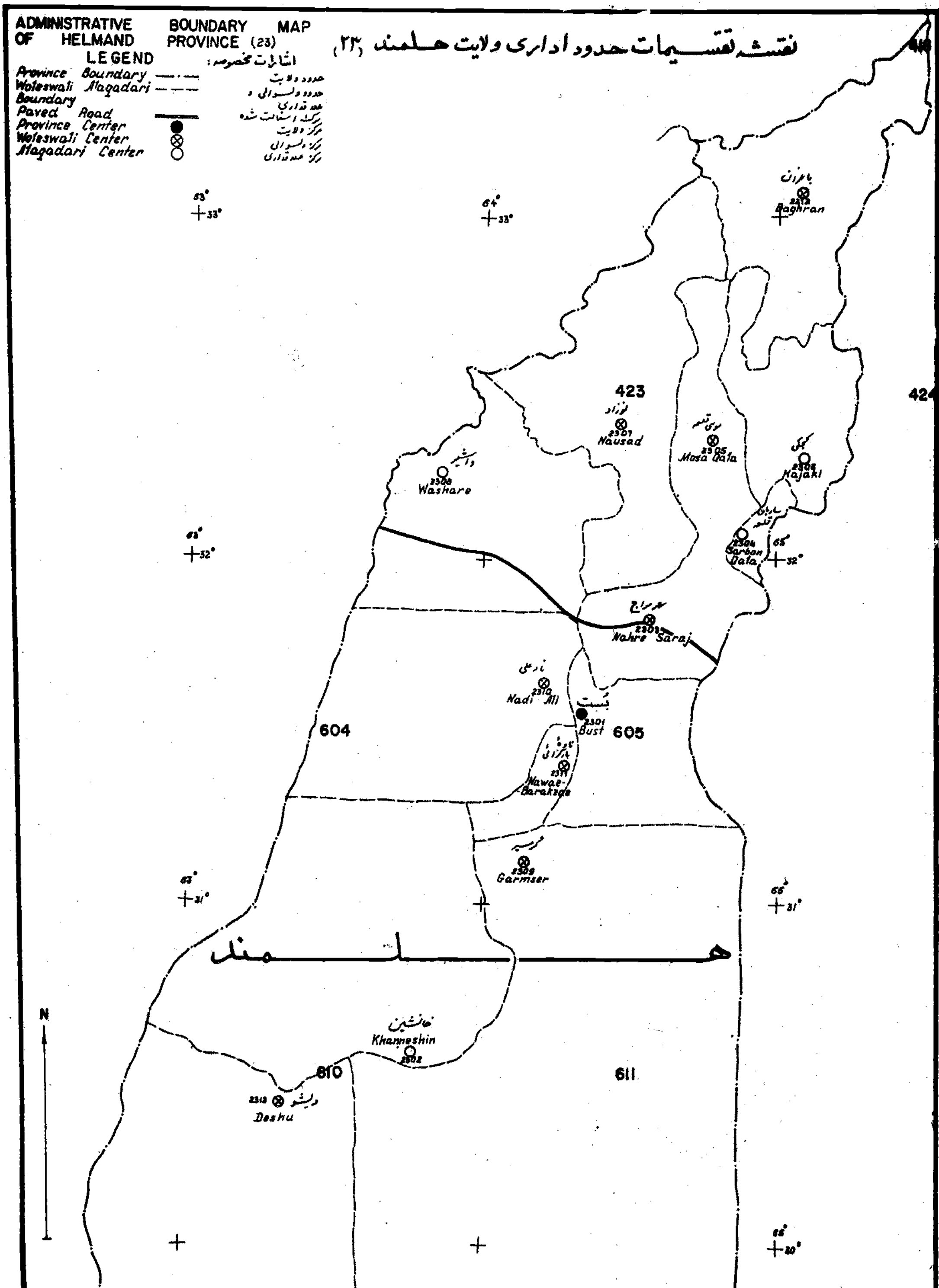
درجه : ۳(ازلحاظ مساحه).

نفوس : ۸٤۱۱۵ .

مرکز : لشکر گاه.

هیلمندیکی از ولایات افغانستان میباشددر عصر اوستایی که از آن سه هزار سال‌می گذرد ورودخانه هیر مند به‌نام هتو منتو ـ شهر معرو فـاین وادی زرنج بنام(زرنگا و زرنگ یادمیشدکه‌مرکز تمام سیستان‌بشمارمی رفت.

تسمیه در انجیان و انجیانا که ازهمان زرنگار نام قدیم اوستایی شهر زرنج‌بمیان آمده‌است واین همان علاقه ایست که بیـك تعبیر کل سیستان وبه‌تعبیر دیگرعلاقه‌نیمروز قرون وسطی رادر بر میگر فت .سایر شهر های این‌ناحیه همه آب های فراوا ن و ـ باغستان و نخلستان داشتند وبه شهادت ـ حدود العالم (کش) شهری بود ابادان‌وبانعمت وآب فراوان وروا ن وهوای خوش برکران

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF HELMAND PROVINCE (23)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت هلمند (۲۳)
LEGEND
Province Boundary
Woleswali Alaqadari Boundary
Paved Road
Province Center
Woleswali Center
Alaqadari Center
Baghran
423
424
Nausad
Musa Qala
Kajaki
Washare
Sarban Qala
Nahre Saraj
Nadi Ali
Bust
604
605
Nawae-Baraksae
Garmser
هلمند
Khanneshin
610
611
Deshu
N
23-HELMAND
616
617
A.D.S.

زد دهیر مند با کشت وبذر بسیار خوش
شهری بود دارای آب های روا ن و کاریزها
وجای نعمت بست که هنوز خرابه های بالا
حصار وباره وبروج آن برلب رود هیرمنددر
مجاور ت محل التصا ق هیر مند وارغنداب
موجوداست باغها و نخلستان و تاکستان ــ
داشت و حاصل خیزی آن شهره افاق بودو
انگور وخر مای فراوان بار میداد شهرودهکده
های بسیار دیگر مثل قرنین، رام، شارستان،
طاق، رود بار، پشاوران، سروان وغیره
درین نواحی افتاده وهر کدام معا ملات تجارتی
رونقی بسزای پیدا کرده بود تحقیقات باستانی
که از هفت الی هشت سا ل باین طرف در ــ
علاقه بست شرو ع شده است در یك ــ
فرسنگی شمال شر ق بست سه کروهی و نه
کیلو متری خرابه قصر با عظمتی رامکشوف
ساخته است که مور خین و شعرای چکامه
سرای افغانستان مانند استاد ابو الفضـــل
بیهقی واستاد ملك الشعرا عنصر ی واستاد
فرخی شاعر بزر گ و زبر دست وبی نظیر
سسیستانی به نامهای لشکر گاه و کو شـــك
سلطنتی دشت لکان یاد کرده اند وازیادگار
های عصر باعظمت سلاطین مقتدرغزنوی محمود
کبیر زابلی و پسر ش سلطا ن مسعودبودو
ازخود محو طه هاقصر ها باغهای شکار، کبوتر
خانه، مساجد ، حما م ها داشت و مقربزرگ
نظامی غز نویا ن بشمار میر فت واز جمله
هزار و هفت صدو یاد وهزار و فیل هـای
سلطنتی عده بیشتر در همین جانگه دا ری
میشد وتقرر سپاه محتشم سلطانی درینجاخود
بهسر سبزی و شادابی و حاصل خیزی بست
ولشکرگاه واراضی مجاورا ن حکم میکند .

تاریخ ازبند های نام میبرد که برای آبیاری
شهر بسته شده بود مانند بند کندك که روی
دریای هیر مند بناشده بود که اراضی در
اطراف کد کوی بطـرف شمال شهر واقـع
بوده ابیاری میگرد یده بند های دیگر بنام بند
ریك وبند مفسد ان یادشده وشهر بز رگـ
زرنج دارای دروازه های متعدد بودکه بناهای
درنو درکر کویه ورنشیك وو ر طعام یاد میشد
ودر مقابل این درها جوی هایی جاری بودکه
به نام خود درها باسم جوی ورگنه جوی ورنو
جوی درطعام یاد میشد ند و همه آنهاازرود
خانه هیلمند آب میگر فتنند.

دریاها : هلمند ، موسی قلعه ، رودبانی
بند کجکی ، نز ادرود .

کرهها: سلسله کوه بغرا ن ، نو زادکوه
خانشین، کوه ملك دوکا ن، کوه کشته گان.

کوتل :کو تل شیبان .

پیداوار : جو، پخته ، گند م میوه جات،
گلیم لبنیا ت وسنگ مرمر .

مربوطا ت:

۱ـ ولسوا لی نهر سرا ج در جه ۱ علاقه داری مربو ط آن سار یا نقلعه.
۲ـو لسوا لی مو سی قلعه در جه۲ علاقه داری مر بو ط آن کجکی .
۳ـو لسوا لی نور زاد در جه ۲ علاقداری مربو ط آن واشیر :
٤ـولسوا لی نادعلی در جه ۳
٥ـولسوا لی گر مسیر در جه ۳
٦ـولسوا لی دیشو در جه ٤
۷ـولسوا لی باغرا ن در جه ٤
۸ـولسوا لی ناوه بار گزا یی در جه٤ (علاقه داری مربوط مرکز ولایت، ریگک)

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط	ابتدائیه ثانوی مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٦	٦	۳۷	١٤	۳۷	٤۷	١٦	١۳٦
دختران	٠	٠	١	١	١	١	١	٥

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	دختران
١	١

شفاخانه :(۲)

مراکز صحی :

۱ـمر کز صحی ناد علی.
مو سسا ت صنعتی : فا بریکه رو غـــــن نباتی.
زخایر معدنی : نمك.
مطبوعا ت: روز نامه هلمند سال تاسیس ۱۳۳۳

...

اخبار علمی

آلهٔ جدید برای رقیق ساختن انتی بیوتیک‌ها

برای سالیان دراز دواسازان جهان آله ی راکه بنام وسیله اندازه گیری وانداختن آب مقطر یادمیگردید برای ترکیب دوباره انتی بیوتیک ها استعمال مینمودند . اکنون یکی ازدواسازان امریکا آلهٔ جدیدی رابنام رکانستی تیوب طرح نموده که یك سیستم بسته وناشکن بوده ودرهر یك ازذخیره‌گاه آبی تمام جهان تطبیق شده می تواند .

باساس گفته مولداین آله روی کانستی تیوب مفکوره جدیدی رادر توزیع حجم دقیق ومعین آب مقطربوجود آورده ودرعین زمان پاکی آنرانیز تضمین مینماید .

کجاوه های پاك کننده علف دریایی:

یك ماشین پاك کنندهٔ پارك ها وکنار دریا ها به بازار عرضه گردیده که نواحی ریگزار ازقبیل کنار سواحل، پارکها، میدان های بازی منازل راپاك مینماید . این ماشین قادر است تاتکه های اضافی کاغذ، چوب ، علف های بحری، تفاله های مواد وغیره را از زمین بردارد .

گرم کنندهٔ برقی اتوماتیك آب برای شاورها

این آله خیلی کوچك بوده وبه نل های عادی آب سرد ارتباط دارد. یگانه کاری راکه باید نیازمند آب گرم انجام دهد اینست که شیردهن آب گرم رادور داده وماشین رابدرجهٔ حرارت مورد ضرورت عیار نماید . کدام اتحاد وارتباط برقی‌بین‌آب وسیم مقاومت یاریزستانس وجود ندارد . تمام ارتباطات برقی پوشیده ومستور بوده وآله مذکور باسیم های برق زمینی مرتبط میباشد . این آله بصورت‌اتوماتیك آب رادر ظرف جند ثانیه گرم وتاوقتی که مورد استعمال قرار نگیرد هیچ برقی را مصرف نمی کند .

اتوفورگ عملیات یك نفری برا ی فلـزات غیر آهنی .

درایالات متحده امریکا ماشینی طرح گردیده که میتواند صفحات فلزی غیر آهنی راازفلزات مذاب تهیه نماید .

ماشین مذکور توسط یکنفر بکار افتیده میتواند توته های فلزات رابرای قالب ریزی باهم یکجا نموده آنهارا بشکل پارچه ها و صفحات مسطح در بیاورد .

کشف آلهٔ جدید در جهان طب

درجمهوریت لیتوانیای اتحادشوروی‌دستگاه مافوق صوت بمقصد مشاهده وضعیت ارگان های پیوند شده ارگنیزم انسان ساخته شده است .

جراحان حالامیتوانندکه به کمك این دستگاه تغییرات خیلی کوچك رادر حجم کثافت وکم شدن نبض شریان های دوران خون ارگان های پیوند شده وغیره رابخود معلوم نمایند که ازاین طریق دررشته رادیو لوژی ایزوتوپی بمقصد معلوم نمودن عکس العمل های ارکانها استفاده موثرشده میتواند .

طیارات کوچك بدون پیلوت

طیارات کوچك میتوانند تاسی و بنج بوند سامان و وسایل الکترونیکی را انتقال دهند.
بال های بعضی ازین نوع طیارات شش تا هشت فت طول دارد ودراز ترین آنها هشتاد ویك فت است که میتواند سی ساعت برواز کندوهفتصد وبنجاه بوند اموال را انتقال دهد.

سرعت بعضی ازین طیارات بنجاه وبنج میل درساعت بوده، در حالیکه یکتعداد دیکر میتوانند بیشتر از ۱۲۰۰ میل در ساعت سرعت گیرند.

طریقهٔ جدید برای دفع اضطرابها

یك طبیب امریکایی معالجه جدید راانکشاف داده که برای دفع اثراتیکه باعث اضطرابهاووارخطائی هاگردیده ودرنتیجه لکنت زبان رابارمی آرد کمك موثرکرده میتواند .

داکتر موصوف میگویدکه روش جدید معالجه بالای ۵۲ نفر درظرف هفت سال اخیر تطبیق گردیده وسه ربع آنها دربایان معالجه قادربه سخن زدن روان وعادی گردیدند .

یخچال جدید

دریخچال های عادی سرد ساختن موادتوسط تبخیر مایع امونیاك صورت میگیردیخچال کوچك جدید دارای ترانزیستور ها بوده فا قــــد موتورکامبریسوروما یعات تبخیرشونده میباشد.
این یخچال نظر به برنسیب جداگانه فعالیت مینماید . جریان دایمی که ازسلسلهٔ بطـری ترانزیستوری می گذرد حرارت رادر داخـــل یخچال بابان می آورداگرما استقامت جریان راتغییر بدهیم (سوچ) آنرابعکس استقامـــت بگذاریم عملیه برعکس اجرا گردیده وبطری گرم میشود. دراین نوع یخچال قطعا صدابگوش نمیرسد وبطور دوامدار فعالیت نموده میتواند.

آلهٔ مخصوص برای پاك کردن حروف چاپی

بعضی اوقات اتفاق می افتد که تغییراتی جزیی درمتن مضامین‌جاب شده آورده شود البته نمیشود که حروف جابی راتوسط بنسل پاك تصحیح نمود یك کمبنی انگلیسی بـرای کمك به‌مصحیحین مطبعه یك‌آله جدید بـــاك کنندهٔ حروف چابی را ساخته است این آلـه توسط ماشین کش کننده (مانندموتور جـاروب برقی) رنگ حروف چاب شده راابتدابه بودر تبدیل وبعدآنرا تحت فشار جزب مینماید . ازاین آله بمقصد باك‌کردن بعضی حروف غلط جابی تصحیح گرافیك هاورسم ها وهمچنان برای باك ساختن لکه های رنگ روی اوراق وصفحات کتابها کار گرفته میشود .

پوش های جراحی سلیکان برای کـــاهش درد مریضان

بوش های نرم را برای‌سلیکان که میتواند درهریك ازآلات جراحی بکاررود در بـــازار های جهان عرضه شده است .

این بوش هاکه بنام (سرجی باز) یـــا د میگردد دندانه های بسیار عمیق بـرای وارد نمودن فشار دارد. بوش هااکنون بطورعام در جراحی های داخل روده هاوامعا بکار رفتـه ومیتواند دردیگر انواع جراحی نیز بکاررود .

بوش های انبوربه سایز مختلف و۱۳سانتی متر طول تهیه شده ومیتواند به اندازه هریك ازسامان جراحی قطع گردد. تحت شرایط خاص

میتواند بیشتر ازیکمرتبه مورد استفاده قرار گیرد .

ماشین کاملا اتوماتیك قطع کردن تیـوب های شیشه ای ومیله ها

یك ماشین جدید قطع کردن قطر تیـو ب های شیشه‌ای ومیله ها در بـازار هـــا ی انگلستان ، فرانسه وجاپان عـرضه شـــده است .

این ماشین منحصربه فردکه ۱۲هزار دالر قیمت دارد درآن هیچنوع حرارت بکار رفتـه دارای سرعت زیاد واتوماتیك میباشد . ماشین اشکال مختلف‌قطرهای‌تیوب‌هاومیله های دارای اشکال دایره مربع مثلث وشش ضلعی رابرای ترمامیتر ها قطع میکند .

دوشك مراقبت کننده

اطفالیکه قبل ازمیعاد معینهٔ تولد میشوندر هفتهٔ اول مراقبت بخصوص راایجاب میکنند . سیستم تنفس طفل دراین فرصت نمو کـرده نمی باشد وامکان قطع شدن آن میسر است بادر نظر داشت این مـشکل مـتخصصیـن جمهوریت فدرالی آلمان وانگلستان آلهٔ رابمیان آورده اند که درموقع ایستادن ویاقطع شـدن تنفس علامات واشارات رامنعکس میســازد . دوشك به قسمت های مختلف تقسیم شده که توسط جریان خفیف برق (تر مستر) گـــرم میشود . حرکت تنفس طفل حرکت ضعیـف هوارا دردوشك که برای سردکردن تر مستر درنظرگرفته شده است باعث میگردد .

توسط رادیو رادار زیرزمین دیده میشود .

یك کمپنی امریکایی (کالس بان)رادیـو را اداری رادرین اواخر ساخته ا ست‌که‌توسط این آله قابل انتقال میتوان سوراخهای دیوار های کانکریتی واشیارا درزیر زمین مشاهده نمود. وزن این آله ۹٫۲ کیلو گرام اســت وعبارت ازقسمت مرسله میباشد که امبولهای کوتاه به فریکانس یك ملیون گرس تشعشع میدهد تشعشع دهندهٔ قیف مانند روی یــك مسندبه درازی سه متر نصب است این آلـهٔ قابل نقل ازارتفاع یکمتر قا در است کـــه تغییرات ساختمان خاصیت کیمیایی زمین و اشیای فلزی رادردیوارهای کانکریتی وجـاده های کانکریتی نشان بدهد .

میکروفون گوشکی

بخاطر اینکه درمواقع قالمقال وشرایط دشوار این امکان میسر شودکه آواز ویانطق‌شخصی درفیتهٔ ثبت یادرفضا بدون ارسال موانع صوتی دیگر بخش گردد ازمیکروفون میناتوری کـــه به‌دهن ناطق نز دیك گذاشته میشود استفاده میشود . (اینگونه میکروفون هارامی تـوان دربسیاری از عکسهای کیهان نوردان مشاهده نمود .)

ابتکار درتلویزیون

کمپنی (سونی) جاپانی یك تلو یزیون رنگه خوردکه قطر پردهٔ آن‌کمتراز ۱۳ سانتی ووزن آن درحدود ٦کیلوگرام است ساخته است در ساختمان این تلو یزیون رنگه خورد ســـه سیستم ٥٥ ترانزستوری و٤٥ دیود استفـاده شده است . تصویر روی پـرده بصــــورت (اتومات) عیار میشود .

ناقل پلاستیکی نور

در کمپنی تخنیکی جمهوریت دیموکراتیك آلمان به تولید هادی نور پلاستیکی باضخامت از۲ تا۰ر۳ ملی متر آغاز نموده است . هادی ازتارهای زیاد شفاف که ازپلاستیك مایع شده بدست می آید مرکب است .

آتش افروز گاز

یکی ازفابریکه هاآتش افروزبرقی آلهٔ جدید رابرای اجاق های گاز تولید نموده است . وقتیکه دکمهٔ فعال ساختن فشار داده شود بکمك فنر سوزنی بالای کرستل ضربه وارد میکند ودراطراف آن طاقتی بوجود می آید که بعداتاده هزار ولت بلند میرود . از انجام آتش افروز جرقهٔ تولیدمیشود . این نوع آتش‌افروز هادرپولیند تولید ونسبت به آتش افروز هایی که بابطری کار میکند مصئون تراست .

استفاده ازاشعهٔ لایزردراموروپلدنگ

اخیرا دانشمندان چکوسلواکیا تجربه مهمی درساحه ویلدنگ نمودن فلزات به عمل آورده ودرشهر بوهیما بااستفاده ازاشعهٔ لایزر سه تجربه راطور جداگانه انجام داده اند .

اشعهٔ لایزر توسط یك دستگاه‌کوچك‌کمپیوتر کنترول شده ودردوفر یکونس جداگانه گراف فعالیت ویلدنگ روی نوار ثبت گردیده است.

پیچکاری بدون سوزن

برای تداوی مریضان هدف عمده داخل نمودن ادویه زیر پوست یاداخل عضله است که تاالحال توسط پیچکاری تزریق میشد . داخل شدن سوزن بالای مریضان اغلبا تاثیر سوء نموده وحتی بعضی مردم حساسیت دارند، فعلااین کار دراکثر جاها توسط آلهٔ تفنگچه مانندی صورت میگیرد که سوزن لازم ندارد باین ترتیب که ادویهٔ ترزیق شونده داخل آلهٔ تفنگچه مانند گذاشته شده دریك لحظه بافشار فوق العاده زیر پوست داخل میشود درحالیکه مریض حس نمی کند .

وسیلهٔ جدید برای مریضان

متخصصین طبی برای‌مریضان‌فلج‌وسیله‌ای‌ساخته اندکه برقی بوده ومریضان توسط آن همه جارفته میتواند . این عراده توسط فابریکهٔ (مسیر) جمهوریت آلمان فدرال ساخته شده‌که درجاهای هموار وناهموار بالا وپایان از زینه هاوخلاصه درهمه جاگشت وگذار کرده میتواند ومریضان فلج راازکمك دیگران بینیاز میسازد.

دست شوی اتومات .

بمجردیکه دست تانرا زیر شیر دهن ببرید آب خودش شروع بریختن میکند در حالیکه بعداز دورکردن دست هاآب دیگر نخواهدریخت.

ریختن وقطع شدن آب ذریعه آلهٔ الکترونیکی کوچکی اداره میشود . هرگاه دست هادر زیر شیردهن آن قرار گیرند ساحهٔ مقناطیسی آله الکترونیکی راقطع میکنند آلهٔ مذکور فورا به کار افتاده جلو آب بازمیشود وبمجرددورکردن دست هاازساحهٔ مذکور ساحه مقناطیسی دو باره برقرار گردیده وآب راقید میسازد .

آلدیت

آلدیت آله ایست که در انستیتوت‌کیمیاوی شهر پراگ ساخته شده وبرای معلوم نمودن مقدار الکول درخون استعمال میشود . لازم

نیست برای این مقصد خون راگرفته وتجزیه نمایند فقط کفایت میکندکه شخصی معتاد به الکل بداخل نل آلهٔ مذکور نفس بکشد و در همان لحظه عددی روی صفحه روشن می شود که فیصدی مقدار الکول خون رانشان میدهد .

رولر های جدید برای سکی بازان

یکی از تصد یهای ساختمانی چکوسلواکیا رولرهای جدید رابرای علاقمندان ورزش سکی طرح کرده‌که دارای سه حلقه ای فلزی بوده‌که کف پاهای ورزشکاران راپیوسته همـــوار و متوازن نگهداشته ازلغزش جلوگیری مینماید .

به عقیده ورزشکاران چکوسلواکیا این نوع رولر رامیتوان درسایر ایام سال نیز استفاده کرد .

کنترول عملیات امور فلزی توسط کمپیوتر

باانکشاف روش های جدید علمی اکنـو ن درجمهوریت اتحادیآلمان درساحه کنترول‌امور فلزی بیك پیمانه بزرگی ازوسایط کمپیوتر استفاده شده است دانشمندان امور فلـــزی آنکشور بـرای نخستین بـار دریـکی‌از فابریکه های فولاد سازی شهر (زست فال) درتعیین واندازه گیری قطر، طول، عرض وسایر مقیاس های لوله های فلزی ازیکنوع دستگاه کمپیوتر کارگرفته است . پس ازآنکه دستگاه فعال گردد تحت یك فریکونس جداگانه طرز عملیات وسایط الکترونیکی روی نوارمخصوص ثبت وبعدازآن توسط یك عدسیهٔ تلویزیونی مورد ارزیابی وبررسی قرار می‌گیرد.

به عقیدهٔ دانشمندان امور فلـــز ی شهـــر هامبورگ درصورتیکه درساحهٔ کنترول امـــور فلزات بعدازین ازدستگاه های خودکار و به خصوص آلات ووسایط کمپیوتری کار گرفتـه شود یقین است درساحهٔ پروسس تولیـدات فلزی وعرضه کردن بوقت آن به‌مارکیت های فروش انقلاب بزرگی رونما خواهد گردیـد . برطبق یکی ازراپور های این دانشمندان قرار است تااواسط سال (۱۹۷۵) یك سمپوزیوم بین‌المللی پیرامون تحقق یافتن میتود های جدید علمی درساحهٔ ذوب وپروسس فلــزات درشهر (ایسین) واقع درجمهوریت اتحـــادی آلمان برگزار شود .

از زلزله جلوگیری میشود

درسیارهٔ زمین هرپنج دقیقه یك زلزله روی میدهد وهرسال معمولا (۹٤) زلزله با نیروی مخرب ازهشت تاده درجه وقـــوع می یابد تلفات وزیانهای حاصله بسیار زیاد است . مثلا زلزله سال ۱۹۲۳ درتوکیو برای جاپان دوبار گرانتر ازجنگ روس وجاپان (سالهـای ۱۹۰۵ـ۱۹۰٤) تمام شد، صد هزار نفر کشته شدند سی ودوهزار نفر زنده سوختند وبیش ازچهل وسه هزارنفر مفقودالاثر وصد هزار نفر زخمی ومجروح شدند .

بسیاری اززلزله شناسان راه نجات ازاین بلیه رادر پیش بینی وقوع زلزله می دانند . آنها تغییرات حاصله در قشر خارجی زمین را زیر نظارت می گیرند شیب های سطح زمین وهمچنین تغییرات حاصله در میدان هـــای مقناطیسی راмورد مطالعه قرار ونوسانات تمرکز دادن رادر آبهای معدنی ثبت مینمایند . برخی هانیزبه حساسیت فوق‌العاده بعضی ازجانداران

اعتقاد زیادی دارند . مشاهده شده است که سگها، غازها، مارها، مارمولکها و انواع معین ماهیها نزدیکی وقوع سانحه راحس میکنند .

ولی ممکن است تادها سال دیگرهم زلزله شناسان نتوانند به این سه پرسش پاسخ دهند که: چه وقت درکجا وباچه نیرویی زلزله وقوع خواهد یافت ؟

عدهٔ ازمتخصصان علاوه برایجاد ساختمانهای مقاوم دربرابر زلز له شبکه وسیع تاسیسات علمی وپژوهشی ایجاد کرده اندکه در این زمینه بتحقیقات می پردازند .

مثلا درالما تا مرکز کازاخستان یك منطقه ژئودینا میك ایجاد شده است.این منطقه درفاصله خیلی نزدیکی ازکانون زلزله واقع درشاخه های جبال زالیسکی الاتائوقرار دارد شبکه ، کوچکترین تغییرات و حرکات پوست خارجی زمین راثبت وخطرناکترین مناطق شهر راتعیین می نماید. برطبق محاسبات زلزله شناسان نصف اراضی آن مربوط به منطقه نه درجه‌ای وبقیه‌مربوط به منطقه ده درجه ای است .

تحقیق پیرامون تاثیر امواج انفجارات زلزله روی ساختمانهااستقامت عمده فعالیت انستیتوی علمی وزیوفیزیك و زلزله شناسی مهندسی لنیناکان (در ارمنستان) راتشکیل میدهد .

دراین انستیتوت یك‌سکوی زلزله شناسی بامحرك الکترو مقناطیسی ساخته شده که روی آن میتوان ضربه های زیرزمینی رابوجود آورد. این امرامکان میدهد که تاثیرزلزله ها رادرانواع مختلف ساختمان هابادقت زیادتعیین وتاثیرعوارض محل راروی شدت زلزله معین کرد. دانشمندان باانجام آزمایش هایی رو ی نمونه های بزرگ، مقیاس خانه های مسکونی چنداشکو به وتاسیسات صنعتی ،توصیه‌های لازم رابرای سازندگان تهیه میکنند .

زلزله خیز ترین مناطق اتحاد شوروی در تاجکستان قرار دارد .

دراراضی تاجکستان ضربات زیر زمینی ضعیف تقریباهرروزه ضرباتمتوسط (بیش‌از۶تا ۷گره) درهرچندسال وضربات مخرب و فاجعه آمیز درهر چند ده سال یاصدسال یکبار ثبت میشوند . بهمین جهت هم انستیتوی ساختمان های مقاوم دربرابر زلزله و زلزله شناسی اکادمی علوم جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجکستان که یکی ازبزرگترین مراکز زلزله شناسی آن کشور میباشد درآنجا ساخته‌شده است .

دایره مهندسی‌وزلزله سنجی این‌انستیتوت‌نه فقط روی انواع گوناگون ابنیه نظارت دایم برقرار می‌کند، بلکه‌نمونه های ساختمان‌آینده رانیز درمحوطهٔ مخصوص مورد آزمایش قرار میدهد .

بعقیدهٔ یك عضو اکادمی علو م تاجکستان مناسبترین نوع ساختمان برای منطقه زلزله خیزخانه باطبقهٔ اول انعطاف پذیراست . این نوع خانه هاروی ستونهای بتونی قرارمیگیرند دورتناوب نوسانات آزاد خوداین خانه ها معمولا یك ثانیه است درصورتیکه خطرناکترین نوسانات دارای دورتناوبی ۰٫۱ تا۰٫۳ ثانیه میباشند ولی خانه باطبقه اول انعطاف پذیر یك نقص دارد وآن اینست که تحمل این‌نوع

خانه هادرمقابل نوسانات کم بساط خوب‌نیست. ازاینگونه زلزله هانیز در تاجکستان روی میدهند .

اکنون در ساختمانهای صنعتی ومسکونی‌در بخش های زلزله خیز شیوه های نوی بکار برده میشود .

بکار بردن کمر بند های ضد زلزله بین طبقات وغیره که استحکام ساختمان هاومقاومت آنهاراحتی درمقابل زلزله های نیرومندتامین میکنند در سال ۱۹۶۸ در شهر عشق آباد (مرکز جمهوری ترکمنستان) که ۲۵ سال قبل ازآن درمعرض سانحه زلزله شدید قرار گرفته بود زلزله‌ای بشدت هفت گره روی‌داد. ولی حتی یك خانه هم درشهر آسیب‌ندید، چون درساختمان شهر جدید دستورات زلزله شناسان درنظر گرفته شده‌بود. بناهای باارماتور فولادی ازلحاظ مقاومت نتایج خیلی خوب دادند .

شخصیت شناسی ازروی ورقهٔ تایپ

انقلاب صنعتی پا یه های هنر گرافولوژی هنری‌که کرکتر ورویه یك فردازروی دست نویسش شناخته میشود دگرگون نمود .

امروزکه عصر نوشته های تایپی است در غرب حرفه دیگری بمیان آمد، بنابه‌نوشته‌های فیگاروچاپ پاریس اشخاص پیداشده اند که ازروی شویهٔ تا یپ یك شخص مثلا تماس سنگین، تیز آهسته‌ویاغیر منظم‌انگشتان‌برکلید های ماشین تایپ می توانند به انرژی محبت بدبینی ، مهربانی، غرور، ریاکاری آن نفر پی ببرند .

آنهامی گویند که غلطی در نقطه گذاری علامه حرص ، طمع وعدم احساس‌مسئولیت میباشد .

کمپیوتر برای ترمیم موتر:

برای سالهای زیادی ازکمپیوتر تنها در ساحهٔ هوانوردی ، فعالیت های‌کیهانی‌وماشین های که ساختمان آنها بسیار مغلق وپیچیده بود استفاده بعمل می آمد .

اما فولکسواگون اولین موتری بود که در ترمیم آن ازکمپیوتر استفاده بعمل آمد. اکنون یکی ازکمپنی هائیکه سامان وابزار مورد نیاز هوانوردی راتولید مینماید یکنوع کمپیوتربنام اتوسینس به بازار عرضه نموده است .

ازین کمپیوتر در تشخیص نواقص هر نوع موتری ازمودلهای سال ۱۹۶۹تا۱۹۷٤ پرداخته میشود .

اتوسینس نه‌وظیفه اساسی راانجام میدهد ، نخست آنکه ماشین موتر راتحت بررسی‌قرار میدهد، بعدا نتایج‌حاصله‌رابایادداشت هائیکه درحافظهٔ آن درج است مقایسه مینماید که‌کدام قسمت های ماشین وظایف خودراصحیح انجام ودرکدام حصه نواقصی وجود دارد.در مرحلهٔ سوم کمپیوتر یك ورقه معاینهٔ موتررادراختیار مالك آن قرار میدهد که درآن معلومات عمومی دربارهٔ موترمذکور درج میباشد همچنان درین ورقه تذکررفته‌که کدام قسمت ها عیار ویا ترمیم ویا عوض گردد.

یك‌کمپیوترکوچك دستی نفر میخانیك راموقع میدهد تابا کمپیوتر صحبت وازاو بخواهد تا

به معاینهٔ اختصاصی موتربپردازد و شکایات مالك آنرابه کمپیوتر بگوید.

کسیتها حافظهٔ کمپیوتر برای هر سال تجدید میگردد . صاحبان این سیستم کسیتهای مذکوررا باقیمت نازلی بدست آورده میتوانند. دستگاه اتوسینس درحدود هفت هزار دالر ارزش دارد .

سیستم جدید تیلفون

یك شبکهٔ مواصلاتی یکنوع تیلفون جدیدراکه بنام (دوال ـ فون) به بازارعرضه نموده است . تیلفون جدید دارای مزیتهای زیادی نسبت به تیلفونهای عادی میباشد .

(دوال ـ فون) این امکان رافراهم میسازد تاشخص ازخارج وداخل سیستم مذکور به مخابره بپردازد درموقعیکه تیلفون مصروف است هیچکس دیگری نمی تواند در لین مذکور مداخله کند .

سیستم مذکور دارای بلند گویی است که موسیقی گوارایی مینوازد اشارات خطر از خصوصیت های دیگر (دوال ـ فون) میباشد .

مخابره کننده میتواند به شخص مسئول دستگاه تیلفون کند وبرایش بگوید تا پارچه موسیقی برایش نواخته شود .

نتیجهٔ عمومی که ازین سیستم جدید حاصل میشود اینست که برای مشتری اقتصادی میباشد این دستگاه خصوصا برای شرکتهای تجارتی که دارای پنج تاسی وپنج لین تیلفون باشد سهولتهای فراهم میکند .

باران ارزان برای زمین های زراعتی

بنابر کنجکاوی های علمی، دانشمندان قادر شده اند به پیمانه وسیع وتجارتی ازباران به طریق مصنوعی استفاده نموده، مقابل خشك سالی هامبارزه نمایند .

درحقیقت لابراتوار های جدید تولید باران بذات خودخیلی بسیط وساده میباشد . اکثرا عملیه تولید باران یادانه پاشی ابر هاازمیدان های کوچك هوایی فعالیت نموده و میدانهای مذکور متشکل ازیك یادو هنگر فلزی، یك رینوی ناهموار ویك تریلرمعهٔ تجهیزات رادار که درحصهٔ فوقانی تجهیزات مذکور یك صفحهٔ بزرگ (رادار) دورانی قرار دارد میباشد . درتمام طول فصل دستگاه رادار مذکور درطول ۲۴ ساعت جهت دریافت علایم ابرهای بارانی درفضای مجاور منطقه کنترول میشود .

به مجردیکه یك علامهٔ ابربارانی توسط دستگاه رادار دراتموسفیر کشف گردد شخص موظف دستگاه رادار به پیلوت طیاره تیلفون نموده ومتعاقباپیلوت بفضا پرواز نموده ابر مذکور پائین می آورد .

دردوجناح طیاره جنراتور ها ومواد جامد قابل احتراق باکرستلها یا بلورات مرکب مخصوص دانه پاشی ابرهاکه عبارت ازایوداید نقره میباشد وصل گردیده است . در نقطه مناسبیکه علایم بر بارانی دانه پاشی میشود موجودیت رطوبت وبادها عوامل قاطع محسوب میگردد پیلوت طیاره کرستلهای ایودایدنقره راازطیاره رهامی نماید وکرستلهای مذکور در بین ابرها افتیده وپراگنده میشود . همینکه کرستلها یابلورات مذکور سرد گردید رطوبت رابه خود جذب نموده دراکثر حالات رطوبت مذکور درظرف سه الی پانزده دقیقه بقطرات

باران مبدل وبه زمین سرازیر میشود . قرار اظهار داکتری بروکرمالك کمپنی باران سازی داکونای جنوبی باران رانمی توان در هرنوع ابرهاتولید نمودبلکه برای تولید باران بـــه پیمانهٔ تجارتی موجودیت علایم ابر هـــــای مخصوصی بارانی شرط مهم میباشد .

قرار نظریهٔ دانشمند مذکور امسال حکومت داکوتای جنوبی یك اعضاریه یك ملیون دالر رابرای پروگرام تغییرآب وهوا تخصیص داده که پروژهٔ مذکور دوسال قبل روی دست گرفته شده بود. همچنان پروژه مشابه‌ولی‌ارزانتری ازطرف حکومت دریوتاسردست گرفته شـــده است .

درعدهٔ زیادی ازایالات ونواحی زراعتی‌امریکا صدهاکمپنی جهت مبارزه باخشك سالی وتزئید حاصلات زراعتی باران مصنوعی تولیدمینمایند.

ترانزیستور خود کار

یکی ازمهندسان فرانسوی آلهٔ ترانزستوری اختراع نموده‌که رادیو راطور اتومات وقت‌نشر اخبار روشن وهنگام ختم خاموش می نماید .

رادیو های به این وسیله مجهزاند هیچگونه فرقی بارادیو های عادی ندارد فقط یك دکمه زیادی که مربوط به‌این آله است درآنهانصب شده است .

این ترانزستور ازطریق استیشن فرستنده هنگام نشر اخبار بکار ودرختم آن خامـــوش میشود . درحالیکه اکنون برای شنیدن اخبار شنونده ناگزیر است قسمت های دیگری از پروگرام های رادیو راهم بشنوند . مخصوصا برای دانشمندان واهل مطالعه که جزبه خبرها به پروگرامهای دیگر ضرورتی ندارند و خود این آله خودکار تسهیلات فراوانی پیش کرده است .

باران مصنوعی وراکت های ضد ژاله

درسالهای اخیر برای خاموش ساختن حریق مدهش جنگلات دراتحادشوروی ازباران هـــای مصنوعی استفاده بعمل می آید این طریق‌جدید خاموش ساختن آتش بزرگ جنگلات از طرف دانشمندان انستیتوت‌علمی تحقیقات جنگلداری لیننگراد واسیر واتور عمومی ژیوفزیکی ویکوه باهمکاری‌کارکنان موسسه هوایی محافظه‌جنگلات درسال ۱۹۷۰ تهیه گردیده است .

دریکی ازمناطق جمهوریت (اتحاد شوروی) جنگل‌انبوهی که دارای ساحه وسیع بودحریق گردید وقتیکه هواشناسان راجع به آمدن ابر های غلیظ درمنطقه خبردادند طیاره مخصوصی باآن صوب پرواز کرد در ارتفاع ۳۸۰۰ متر متخصص هواشناسی بدنـــوی و پیلوت اول مشاهده آمدن ابر راکشف کردند.ابر مذکور مانند صخره بزرگی به نظرمیرسد وتا ارتفاع ۵۰۰۰ متر ابر مذکور بلندشده رفت واشخاص موظف باید ابرمذکور راتحت حملـــــه قرار میدادند وقتیکــــه طیاره بارتفاع لازمه رسیـد متخصص هواشناسی بدنوی طیاره انداخـــت ارکت رابالای راس ابرشروع کرد دریك مدت بسیار کوتاه زیادتر از ۱٤۰ فیر صورت‌گرفت ودرنتیجه آن درحدود ٦٥ـ‌ابر تهیه گردید و پانزده دقیقه بعدازآن دربالای جنگل حریق‌شده دریك ساحه وسیعی باران شدید بارید گفته میتوانیم که درجریان سالهای گذشته بکمـك

بارانهای مصنوعی در حدود شصت حریـــی مدهش که ساحه ۱۲۰ هزار هکتار رادر بـر میگرفت خاموش ساخته شده است مقدارآبیکه ازیك ابرپایان می افتد مربوط به قدرت آن بوده وبطور متوسط به ٤٠ــالی ٦٠ هزار تـن میرسد ، نظربه عقیده یکعده دانشمندان‌اتحاد شوروی وقتیکه یك ابرغلیظ و بـــزرگ اش چارچ میشود ابرمذکور به تدریج کتله هـــای جدید رطوبت را جذب کـرده وآنـرا تصفیه، ودرنتیجه آن درزمین مقدار زیاد آب نسبـت باندازه اولیه بزمین فرود می آید اگرمابدانیم که ابرهای تولید کننده ژاله چه قسم بوجود می آیددر آنصورت می‌توانیم بطور موثردربالای ژاله‌که‌برای زراعت مضراست حمله کنیم‌اکنون اقدامات وسیعی‌برای‌مبارزه باحادثات غیرناگوار که دربالای زراعت تاثیرمنفی دارد جریان دارد البته هریکی ازشما می دانید کـه ژاله چقدر خسارات زیادی رابرای زراعت بارمی آورد .

درساحات ضدژاله‌دستگاه های دید رادیویی نصب میگردد این دستگاه هاتامسافات ۳۰۰ کیلو متر موجودیت ابرژاله دار راکشف میکند بکمك دستگاه های را دارکوردینات‌ابر ودرجه ژاله دار بودن آنرا تعیین می نمایدخواص ابر ژاله دار بسیاربه سرعت تعیین گردیده وبه محل قومانده بدون معطلی اشاره خطر ارسال گردیده به جزوتامهای‌توپچی ویاراکت‌قومانده داده میشود اگر ابر مذکورقوی بوده وتاارتفاع ۵ کیلو متر قرار گرفته باشد در آنصورت به تحت آن راکت پرتاب میگردد واگر ارتفـــاع ابربسیارکم بوده وبسیارقوی نباشد درآنصورت ازقطعات توپچی بالای آن فیر می گردد راکت هابعداز پرتاب وبه وسط ابر رسیده ذریعـــه پاراشوت آنرا پائین آورده ودرین مدت مواد کیمیاوی فعالیت خودرا شروع می نمایند .

بعداز چند دقیقه ابر مذکور بزمین قطرات باران راارسال می دارد فعالیت های تحقیقاتی درمحافظ ازژاله دریك ساحه وسیعی به شدت جریان دارد دستگاه های پرتاب راکت وتوپچی های ضدژاله باگذشت زمان ساحه استعما ل زیاد راپیدا کرده ومی کنند حتی فعلا میتوان ضایعات وتلفات رابصورت عمومی از ژالـه چهارچند تقلیل داد این راهم باید یاد آور شویم که دوسه سال قبل ضایعات وتلفـات زراعتی ازاثرباریدن ژاله (درحدود دو هـزار ملیون افغانی) سالانه میرسید .

ساحه محافظ زمین های زراعتی از ژاله در پلان پنجساله هشتم اتحاد شوروی ازیك تا ۳ملیون هکتار زیاد گردیده بود .

ودرپایان پـلان پنجساله نهم (ختم ۱۹۷۵) ساحه این زمین های زراعتی به ٥ــالی ٦ملیون هکتار می رسد .

وسیله ای جدیدی برای شناخت مقناطیس

چندی قبل دانشمندان ومحققان فنی پوهنتون (گین) درانستیتوت کیمیای انورگانیك‌دستگاهی رابکار انداخته اند که بااستفاده ازآن میتوان حتی دردرجات ۲۷۰سانتی‌گراددرفضا موجودیت مقناطیس‌رادرهمه‌موادتشخیص دادودانست‌که در کدام درجه‌حرارت یکماه معین‌به‌مقناطیس‌تبدیل میگردد وبهمین منظو ر دستگـاه ساخته شده پیوسته میتواند درجه حرارت را تغییردهد .

این دستگاه که بنام ترازوی مقناطیسی یاد گردیده درمدت تقریبا دوسال ساخته شـــده

است برای سرد کردن آن از هلیومی‌استفاده میگردد که‌بصورت مایع درمی آید مقدار مواد مورد آزمایش خیلی اندك است بدین صورت ترازوی ساخته شده میتواند به نسبت یـك بریك میلیونم تمرکز آهن را اثبات کند. بدینتر تیب تحقیقات این انستیتوت بـــرای صنایع کامپیوتر سازی تلویزیون خیلی ارزنده است زیرااین نوع صنایع نیاز بمواد محتوی مقناطیس به بهای مناسب دارند . ضمنا بااین نوع تحقیقات ممکن است موادی‌که در حرارت های‌کم خاصیت مقناطیسی می یابند جانشین کوبالت آهن ویانیکل شوند .

لایتریکه از آفتاب نیرومی گیرد

یکی از کار خانجات معروف آلمان فـــدرال موفق بساختن لایتری گردیده که نیـــروی اشتعال خودرااز آفتاب حا صل می نمایـــد . لایتر جدید دارای سلولهای خورشیدی است که نوررابه انرژی الکتریکی تبدیل مینما یـد ودارای یك باطری کوچك ترانزیستوری فولادی است‌که انرژی بدست آمده راذخیره میکنـــد وهمواره لایتر راآماده استفاده نگاه میدارد .

این لایترجدید کـــه بنام (اسولارترووینك) اسم گذاری گردیده است هرباری که بطری پرمیشود درحدود یکهزاروپنجصد بار روشن میشود .

ریزش موی سروارتباط آن بااسید معده .

آخرین نظریه‌ای که درباره علت ریزش‌موی سر، از طرف دانشمندان ابراز شده اســـت اظهار نظر داکتران آلمانی است . آنها ثابت کرده‌اند ریزش موی سر بعلت کمی ترشـــح اسید معده است .

به عقیده این داکتران موقعی که ترشح‌اسید معده کم میشود سوء هاضمه بوجود آمده و مواد غذایی لازم برای بدن باندازه کافی جذب نمیشود ودر نتیجه اختلالی درتولید و رشد ونموی موی سروناخن انگشتان دست وپاپیش می آید .

بنابراین درمراحل اولیه ریزش موی سر ، بایدکاری کردکه ترشح اسید معده بحالـــت عادی خود برگردد وباید داروهایی مصـــــر ف شود که اسید معده رازیاد کند. بعلاوه‌خوردن سبزیجات زیادمورچ‌سبز وآب‌جونیزدربرطرف کردن ریزش موی سر موثر است.

شیرمادر محتوی میلیونهاکرویات سفیداست

این کرویات هابه بدن طفل نیروی دفاعـــی درمقابل بیماریها رامیدهند :

دانشمندان بیوشیمی دا نشگاه تکزاس پس ازیکرشته تحقیقات این نظریه را ثابت کردند که شیر مادر تنها موادغذایی لازم برای رشد بدن رابه طفل نمیدهد، بلکه این شیر حامـــل مقدارزیاد ازکرویات های سفید بدن مادراست که باوارد شدن دربدن کودك، اورا در مقابل بیماری های مختلف مصئون میکند در حقیقت درماه های اول تولدکه بدن کودك هنوز آماده برای مبارزه باییماریها نشده است بدن مادر گلبول های سفید خودرا همراه با شیربه بدن طفل میرساند واین کرویات های سفید بدن مادر تاموقعیکه کروبات ها ی سفید کـــودك باندازه کافی فعال شوندوظیفه دفاعی درمقابل میکروب های مختلف راعهده دار می شونـــد

وبهمین جهت است کودکانی که درماه هـــال اول تولد ازشیر مادر محروم میمانند بدنشان استعداد ابتلابه بیماری های مختلف را پیـدا می کند .

نفوس جهان بیش ازچهار ملیارد

هرسال (۹۰) ملیون نفر برجمعیت جهـان اضافه میشود :

تحقیقاتی که دانشمندان جامعه شناس جهان کرده اند نتیجه حیرت انگیزی دارداین‌تحقیقات نشان میدهد که خیلی سریع ترازآنچه انتظار میرفت جمعیت کره زمین درآغاز سال ۱۹۷٤ ازمرزچهار ملیارد نفرتجاوز کرده است و هر ساله متجاوز از (۹۰) میلیون نفربر جمعیت جهان افزوده میشود دانشمندان تصور میکردند که افزایش جمعیت جهان سالانه حداکثر (۷٥) میلیون نفرخواهد بود، ولی حالامعلوم شـــده است که حساب آنهادرست نبوده وافزایش جمعیت تقریبا غیرقابل کنترول شده است . بدین ترتیب تردیدی نمیتوان داشت که تــا چند سال آینده ، دنیامواجه باکمبود شدیـد موادخوراکه خواهد بود .

قرص هایی که ازفساد دندان جلوگیـــری میکنند .

درآینده نزدیك میتوان باخوردن قرص هایی که ازفاسدشدن وریختن دندان ها جلوگیری کرد .

این قرصها که هنوز مواد متشکله آنهافاش نشده‌است ولی ظاهراًاز انواع ویتامین ها ومواد دیگر تشکیل شده اند، درهرماه یکی دوباربابد استعمال شود وباخوردن آنها دندان های‌انسان ازفساد مصئون میماند .

این قرص هاهم اکنون درآزمایشگاه هــای امریکا درمورد عده زیادی بیماران آزمایش‌شده است واز (١٦٥) نفرکه بادندان های خــراب وپوسیده این قرص هارا خورده اند (٦٥) در صدشان بکلی معالجه شده اند و(۲۳) در صد دیگر نیز بهبودی نسبی یافته اند .

این قرصها تاکنون عوارضی نداشته وبرای سلامتی بهیچوجه زیان آور نیستند .

طیاره جدید برای کوهنوردان

جبال همالیا وقلل مرتفع آن باآنکه تسخیر شده اند. معذالك بسیاری ازقسمت های آ ن باقیمانده است که بعلت دشوار بودن راه ها، کسی پایش به آنجارسیده است اما یـــك کوهنوردفرانسوی بنام (میشل‌پیسل) وسیله‌ای اختراع کرده است که باآن میتوان تمام ایـن کوه راگردش کرد واز نزدیك آنرامشاهده‌کرد، این وسیله ایست شبیه هلی کوپتر با این تفاوت که بجای پایه هایی‌که روی آن هلیکوپتر فرود می آیداین وسیله جدید دارای چندکیسه پراز باداست ورو‌ی ا ین کیسه ها بـــادی مـی‌نشینند این طیاره کوچك روی هـرزمین وتخته سنگ ناهمواری میتواند فرود آیــد و تعادل خودرا حفظ کند .

بعلاوه بااین طیاره درصورت لزوم میتوان روی رودخانه هایادریاچه هانیز فرود آمد وا ازکیسه‌های بادی‌بعنوان یك قایق استفاده‌کرده.

این وسیله خیلی سبك است میتوان‌قسمت های‌آنرا ازهم به‌آسانی‌جداکرد وقطعات مجزأ رابادوش حمل کرده وبه ارتفاعات برد ودر انجا

بهم متصل ساخت ومورد استفاده قرار داده و ازارتفاعات مختلف به نقاط صعب العبور وغیر قابل عبور کوه هاودره هارفت، وتاارتفاع پنج تاده متری‌کوه هاپرواز کرد وازاین ارتفاع کم بخوبی همه چیزرامشاهده نمود .

ساعت هایی‌که بانور چراغ‌کار می کنند

نخستین ساعت های دستی که باتبدیــل انرژی کار میکنند وارد بازار شد .

این ساعت هاانرژی حرارتی وانرژی نورانی راتبدیل به انرژی مکانیکی کرده ودر حقیقت باهمین انرژی کار میکند این ساعت هادارای دوبطری کوچك هستند که هربطری ازیك‌ناخن انگشت دست بزرگتر نیست واین بطری ها نورچراغ ونورآفتاب راگرفته آنهارا تبدیل به انرژی مکانیکی کرده ، چرخ های خودرابحرکت درمی آورد .

این باتریهای کوچك درحدود (۵۰) سـال تمام کار میکنند وساعت جدید نیز تقویم دار است وغیرازساعت روز وماه وسال رادر آ ن میتوان خواند وتاسال (۲۱۰۰) رادر صفحات آن پیش بینی کرده اند این ساعت به قیمت زیاد تمام میشود .

یك کشف جدید درساحه زراعت

دستگاهی راکه متخصصان صوت در اتحاد شوروی ساخته اند . حرکت تقریبا بی صدای حشراتی راکه به محصول غلات آسیب میرساند هفت هزار بار تقویت می‌کند دستگاه جدید که (دسپکتروگرامهای صوتی) نام دارد قادر است که درظرف چند ثانیه آفات مختلفه را کشـف وانواع آنهاراتشخیص دهد .

تابزودی اقدامات مفیدی برای ازبین بـردن آنها اتخاذ گردد درگذشته انجام این کار ها وقت زیادی میگرفت ومستلزم‌کارتوان‌فرسابا میکروسکوپ بود .

دستگاه جدید صوتی باموفقیت از عهـــده آزمایش برآمد واکنون دراختیار مراکز بـزرگ تحویل غلات وسیلوها گذارده شده اند .

زمین سنگینتر میشود

چندی قبل دانشمندان انستیتوت کیمیازمین شناسی وکیمیای‌نیلتیك‌وزنادسکی واقع‌دراتحاد شوروی نظریه داده اندکه هرساله یك تا دو ملیون تن گرد وغبار کیهانی بر روی کره‌زمین رسوب می‌کند آنها ضمن تحقیقاتی در یــــن موضوع اضافه کرده اند که شد ت رســـوب عناصر کیهانی درسطح کره زمین ظرف پنج صدملیون سال اخیر تغییری نیافته اسـت درطی این مدت کره زمین معادل بیش از یك ملیون تن سنگینتر شده است لیکن این‌مقدار درمقایسه باوزن پوسته زمین بسیار ناچیـــز است .

کشف تازه ای برای رفع گریپ

چندی قبل درکشور شوروی دکتوران برای رفع بیماری های گریپ فارانژیت وسنیویت معالجه بوسیله اشعه ماورا بنفش را تجویـز کردند .

این عمل معمولا در شرایط شفاخانه بـــا استفاده ازدستگاه ها ی نسبتا بزرگـــی انجام میگیر این دستگاه ظاهراً شبیه تفنگچه‌است وبافشار دادن دکمه ای بکار می افتد ســـاده بودن دستگاه به بیماران امکان میدهد کـــه

معالجه راشخصا بدون کمك دکتور در منزل انجام دهداین کار مخصوصا درموارد شیوع گریپ فوق‌العاده پرارزش است .

تکنیك جدیدی در علم طب

پروفیسور گاساو آلمانی برای کشف زود هنگام اماسهای پروستاش رو ش نوینی ابداع نموده اند .

روش جدیدکه درکلینیك دیاگنوستیك عملی شده است استفاده ازعکس برداری مافوق‌صوت ازپروستات است که هرگونه تغیردرپروستات رازودوصریح نشان میدهد این روش کاملا بدون درد میباشد . دردیگر بخشهای طب تشخیص بوسیله مافوق صوت معمول بوده‌است امادر مورد پروستات سابقه نداشته است .

دستگاه جدید آژیر

چندی پیش در آلمان تازه ترین دستگاه اژیر بهنگام خطرساخته شد دستگاه جدید که موسوم به اکس وارن – جی–۱ – است درمحل کارقرار داده میشود وتمامی جاهای راکه در کارخانه ها امکان انفجار میرود زیر نظر دارد دستگاه جدید بهنگام جستجوی معایب لوله‌ها وتانك های گازبخار قابل استفاده است .

اختلاط گاز وهوا دراینگونه جاها مدام وارد میشود .

همینکه تراکم گاز بحدود معینی برسد . بیدرنگ آژیرسمعی‌وبصری شروع وکارگرانرا ازخطر نزدیك برحذر میدارد .

میمونها بوسیله کامپیوتربااانسان حرف میزنند !

درشهر (اتلانتا) امریکا دستگاهی ساخته شده که باکمك این دستگاه میمون هامیتوانند باانسان صحبت کند. میمون های شمپانزه را که ازسایر میمونها معمولا باهوش تر هستند ، دردانشگاه (اتلانتا) طوری تربیت کرده اندکه آنهابااین دستگاه آشنا شده اند وبافشاردادن دکمه های مخصوص دستگاه که علایم خاص دارند، باانسان صحبت کرده ومقصود خود را به انسان می فهماند .

باهوش ترین میمون های این دانشگاه شمپانزه ماده‌ای است بنام (لانا) این میمون بوسیله دستگاهی که باآن آشنایی کامل دارد، بامربی خودمکالمه وگفتگومی کند . غالبا ازاو سوالاتی می نماید واطلاعاتی کسب می کند ، یاچیز هایی راکه لازم دارد ومیخواهد بخورد، طلب می‌کندمربی نیزبوسیلهٔ فشاردادن دکمه های کامپیوتر جواب شمپانزه را میدهد و شمپانزه باحرکت این دکمه هاحرف مربی خود را می‌فهمد .

کشف بزرگ یك دانشمند فرانسوی

پروفیسور (فرانسواژاکوب) دانشمندمعروف موسسه پاستور پاریس وبرندهٔ جایزهٔ نوبل اخیراً موفق به‌کشف بزرگی درزمینه‌مبارزه‌با بیماری سر طان شده است . پروفیسور (فرانسواژاکوب) باکشف خود روشن‌کرده‌است که نسوج سرطانی چگونه خودرا از جمله نیروی دفاعی بدن محافظت کرده و موفق میشوند که‌گسترش پیداکنند، نسوج سرطانی

طبق کشف پروفیسور ژاکوب ماده ای ازخود ترشح میکنند که این ماده نیرو ی دفاعی ومقاومت بدن رادر مقابل بیماریها و میکروب های خارجی فلج میکند وسلولهای دفاعی بدن نابرخورد بااین ماده، ازتحرك بازمی مانندودر نتیجه سلولهای سرطانی بدون مانع شروع به رشد ونمو میکنند . پروفیسورژاکوب هنوز نتوانسته است کیفیت این ماده متر شحه سلول های سرطانی وفرمول ساختمانی آنهارا کشف کند ودر جستجوهای بعدی خود سعی دارد این موضوع راروشن کند. درآن صورت قدم مهمی درمبارزه باسرطان برداشته خواهد شد وممکن است ماده ای بهبدن تزریق کرد که اثرآن ماده مترشحه راخنثی کند وسلول های دفاعی بدن بتوانند بسلول های سرطانی حمله ورشده آنهارا دفع نمایند .

اولین انسانیکه سر مصنوعی بلوری دارد،

درامریکا برای نخستین بار درتاریخ طبی یك کارگر ساختمانی دارای یك سر وجمجمه ازبلور نشکن شده است بطوریکه مغزاواز خارج بخوبی دیده میشود. اینکارگرساختمانی ازبالای چوب بست افتاده وضربه مغزی دیده بود. براثر این ضربه مغزی قسمتی از مغز اواز جای خودتکان خورده بود ، و داکتران عقیده داشتند که اگر بیمار فوراً مورد عمل جراحی قرار نگیرد وفشار جمجمه ازروی آن قسمت مغزآنکه آسیب دیده برداشته نشود بیمار تلف خواهد شد . بهمین جهت استادان دانشکده طبی دانشگاه پنسلوانیا استخوان سروجمجمه این کارگر رابااینکه آسیب ندیده بود شکستند وبجای جمجمه ، جمجمهٔبزرگتری راکه ازیك نوع بلورنشکن ساخته بودند ر دوبرابر جمجمه طبیعی او بود، بجایسرطبیعی اوقرار دادند . اکنون مدت سه ماه است که این بیمارباسر بلوری در دانشگاه پنسلوانیا زندگی میکند و از خارج این محفظه بلوری مغزاورا بخوبی میتوان مشاهده کرد. قسمتی ازمغزکه آسیب دیده اکنون حجمش زیاد شده است وبدون آنکه بمانعی برخورد کند رشد می‌کند وهمین رشدتاکنون بیمار را از مرگ نجات داده است. داکتران دانشگاه پنسلوانیا میگویندکه حال بیمار کاملا رضایت بخش است .

وسیلهٔ جدیدبرای تغذیهٔ گاوها

یکی از دانشمندان زراعتی سویدن اخیراً وسیله یی اختراع کردهکه میتواند صد ها گاورا بصورت اکترونی غذا بدهد . اینوسیله درعین حال احوال یك یك ازحیوانات وتاثیر غذارا برآنها ثبت میکند .

ریکارد جدید چلم کشی

(دیکو لومبی) اهل فرانسه ریکارد جدیدی

(دیکولومبی) اهل فرانسه ریکارد جدیدی درکشیدن چلم قایم کرد. دیکو در مسابقهایکه به همین مناسبت درشهر تولوز فرانسه انجام یافت بدون وقفه شانزده ساعت وسی وهشت دقیقه چلم کشید وریکارد سابق راکه صرف دوساعت بود شکست .

سکرتر الکترونی

یك دانشمند بلغاریایی اخیراً به اختراع سکرترالکترونی دست یافته است، سکرتر الکترونی از عهده تمام اعمالی که یك سکرتر انسان انجام میدهد برمی آید به سوال مراجعین جواب میدهد ومعلومات مطلوب راارائه مینماید. وازطریق صفحه روشنی همه اطلاعات را به مدیرمی رساند . این سکرتربه گوش های الکترونی وپنج قسمت ثبت کنندهٔ مجهز است.

انرژی آفتاب درتهیهٔ غذا:

جوزف ارگون دانشمندی ازفلاندر سیستم جدیدی ابتکار کرده که بااستفاده از انرژی آفتاب مواد فاضله عضوی رابه غذای زیادتر آب صاف قوه برف ومواد کیمیاوی تبدیل میکند . انرژی آفتاب به وسیله یك گیره اخذ ومنتشر میشود این انرژی به وسیله یك مایع محافظت کننده تانکهای پراز مواد عضوی را گرم میکندمایعی که ازین حرارت حاصل میشود حاوی مقداری پروتین یك سلولی وآب خالص است .

بقول پروفیسر ارگون یك دستگاهیکه دریك میل مربع به این سیستم فعالیت میکند برای ۲۵۰ هزار نفر غذاانرژی وآب می تواند تهیه کند .

تبدیل گازبه خوراکی

طریقی که بتوان ازمتان یاگاز طبیعی پروتین بدست آورد توسط مرکز تحقیقاتی شیل در انگلستان بررسی گردیده است .

درعملیات دستگاه (شیل) (کشتزار مکروبی) درمایعی محتوی آمونیافاسفیت ومنرالهای دیگر گذاشته میشود. گازمتان هواراازآن عبورمیدهند تا(زرع شود) وقتی محلول به ۲ تا۳ در صد میرسد بکتریا های محتوی سلول ها بیرون میشوند ومیمیرند .

این محلول بعد دوباره به تانك برگردانیده میشود تاسلول های دیگری نموکنند .

شیل میگوید، تولیدات یك سلولی این دستگاه محتوی ۷۵درصد پروتین باکیفیت آرد ماهی سفید است که اکنون درتهیهٔ پروتین به کار میرود .

تبدیل زباله به نفت

مردم دنیا همیشه زباله های شان رابادفن کردن ، سوزاندن یاخشت ساختن وغیره ازبین میبرند . اماشرکت هیتاچی توکیو فکر میکند که زباله باارزش ترازآنست که آنرادوربریزیم.

این شرکت تدابیری اتخاذ نموده که ازهرتن زباله ۸۸۲ نفت سفید استحصال مینماید.

این ماشین که درساحهٔ ۲٤مترمربع یاردنصب گردیده اشغال مواد فاضله رامی جوشاندونرم میکند تاسرانجام آنرابه گاز مخلوط مبدل مینماید .

پس ازآن این مواد به ماشین تصفیه برده میشود ودرآنجا به نفت مبدل میشود .

هیتاچی گفته است این ماشین گنجایش ۱۰۰۰ تن موادرادر روزدارد وبرای شهر های پرجمعیت مناسب است .

استفاده ازلایزر های عضوی در رشته های رنگ آمیزی وبیولوژیکی

اخیراً عدهٔ از دانشمندان شوروی دستگاه جدید لایزرارگونیکی (عضوی) اختراع نموده‌اند

که بااستفاده ازآن میتوان بجای اشعه بیش قیمت لایزرازانواع واقسام رنگ های عضوی کارگرفت که البته دراینجا منظور از رنگ های عضوی همان رنگهای میباشدکه بصورت عادی درحیات‌روزمره برای رنگ آمیزی البسه، ابریشم، پشم، چرم وامثال آن مورد استفاده قرار می گیرد.

دستگاه جدید لایزر ارگونیکی (عضوی) در تحت یك یاچند فریکونسی جداگانه فعالیت مینماید طول موج این دستگاه رامیتوان بادور دادن وچرخانیدن یك لوله مخروطی شکل‌توسط محلول های رنگ آمیزی تغییر داد. کنترول عکس العمل های کیمیاوی تداوی و معالجه قسمتی ازعضلات بصورت بیولوژیکی کسب وجمع آوری اطلاعات درفواصل بعید وکوتاه وبرش کردن فلزات مانند فولاد از وظایف و مزایای دیگر این دستگاه محسوب میگردد .

سیستم جدیدکنترول قلب وجهاز تنفسی ازدور .

یك سیستم کنترول ضربان قلب مریض و دوران تنفسی اوکه پرساران راقادر میسازددر یك استیشن مرکزضربان قلب وجریان تنفس مریضان تمام اتاق های شفاخانه رادر یك وقت تحت مراقبت قراربدهندتوسط دانشمندان امریکایی ساخته شده است .

این آلهٔ جدید مریض راتوسط سه‌الکترودکه بالای سرمریض نصب میباشد مراقبت مینماید درآن یك شیشه که امواج رنگه روی آن نقش می بنددنصب است ویك جدول نشان دهنده درجات مختلفه ضربان نقش گردیده است .

هرتغییر درسایکل عادی جهاز تنفسی مریض باعث میشودکه زیگنال های موجی تغییردرجات رانشان داده چراغ اخطاریه را روشن کند وازآن مهمتر موجب تولید یك زیگنال گردد که به نوبه خودبازنگ اخطار کننده استیشن مرکزی اتاق پرستاران وصل است .

این آله وسایل متعدد اوپتیکی دارد وبداخل آن‌لوحه های نازك الکترودیك کیبل ارتباطی نصب است . وزن این آله بیش از۱۰۸ کیلو گرام نیست . آلهٔ مذکور توسط انستیتو ت بیوشیمی مرکزطبی سان انتونیودر شهرتکزاس اختراع شده است . قیمت آن از۸۵۰ تا۱۰۵۰ دالر است .

مصاحبه ښاغلي وحيد عبدالله‌معين سياسي وزارت خار جـه باليوس ساينمز نماينده روزنامه‌واشنگتن پست

مورخ ۲۸ـ سنبله ۱۳۵۳ :

نمايندهٔ واشنگتن پوست: درکنفرانس‌سران دول وحکومات کشور های اسلامی که درماه فبروری گذشته درلاهور انعقاد يافت ښاغلی بومدين رئيس دولت الجزاير طی نطق خـود اظهار نمود، ترتيبی اتخاذ گردد که سرمايـه کشور های دارای نفت درکشور هـــای نادار مورد استفاده قرار گيرد آيا مساعدت هاييکه افغانستان ازبعضی کشور های مسلمان ونفت دارگرفته باساس آن اظهارات ښاغلی بومدين است ؟

جواب :

ښاغلی وحيد عبدالله : خيراين مساعدت ها دراثرمذاکرات دوستانه وموافقات دو جـا نبه بين افغانستان ودول مذکورصورت‌گرفته‌است.

سوال :

چگونه ميتوان يقين داشت‌که اين قسمتی ازسياست عمو می کشور های دارای نفـــت نيست ؟

جواب :

شايد باشد ممکن اطلاع داشته باشيد کـه يك بانك اسلامی نيز تاسيس ميگردد تا بـه کشور های محتاج اسلامی معاونت نمايـد و اساس نيزگذاشته شده ولی آغاز فعاليت های اين بانك البته قدری وقت خواهد گرفت .

سوال :

لطفا بصورت مختصر روابط خودرابا پاکستان شرح دهيد ؟

جواب :

يقين دارم‌که به تاريخچه يگانه اختــلاف سياسی که بين افغانستان وپاکستان موجود است‌وارد هستيد٠آنچه‌افغا نستان‌ميخواهدانست که پاکستان حقوق حقهٔ مردم پشتون وبلوچ رابرای تعيين سرنوشت آيندهٔ شان توســط خودشان برسميت بشناسد .

افغانستان قبل ازتاسيس دولت پاکستـــان وبعدازآن کوشيده است تاحق تعيين سرنوشت باين مردم داده شودمتاسفانه باتمام مساعی‌ايکه افغانستان تاحال بخرچ داده پاکستان حاضـر نشده اينکاررانجام دهد مردم پشتون وبلوچ وسرزمين آنها هرگز جزء پاکستان نبوده و نيست . اين مردم وسرزمين آنها دراثرفشار استعمار اشغال گرديد بعدازآنکه وضع درنيم قاره فرق کردبازهم تحت فشار ودسيسه همان استعمار تنهايك ريفراندم مصنوعی بعمل آمد که اکثريت مردم با آن مقاطعه نمــــودند . افغانستان هميشه عقيدهٔ راسخ داشته ودارد که بايد حق تعيين سرنوشت باين مردم داده شود .

مبارزهٔ ملی‌عليه مظالم‌پاکستان دربلوچستان جريان دارد، و عدم استقـــرار سيا سی در پشتونستان نيز آغاز يافته است . توقع‌مردم وحکومت افغانستان ازپاکستان اينست قبـل ازآنکه بسيار ديرشده باشد بارهبران ملـــی پشتون وبلوچ که بصورت غير ديموکراتيك و غيرعادلانه تحت فشار قرارداده وبه زنــدان انداخته شده اند مذاکره نمايد .

سوال :

آياآين توقع مردم و حکــومت افغانستان

مداخله درامور داخلی پاکستان نیست ؟

جواب :

خیر طوریکه گفتم این مردم یعنی پشتونها وبلوچها دراثر فعالیت های شوم استعماری جبراشغال وهیچگاه قسمتی ازهند برتانوی یاپاکستان راتشکیل نداده اند بلکه دریك وضع خاص قر ار داشتند . مردم افغانستان نمیتوانند دربرابر آیندهٔ سرنوشت ملیون هابرادر پشتون وبلوچ خودبی تفاوت بمانند .

سوال :

تاجائیکه بیاددارم قبل ازانقلاب ازمسألهٔ بلوچ تذکری بعمل نمی آمدوښاغلی محمدداود آنرا درکنفرانس مطبوعاتی خویش یادنمودند؟

جواب :

بر خلاف مبارزه آزادی خواهی بلوچها از خودتاریخچهٔ طولانی داردکه ازسالهاومخصوصا بعدازتشکیل پاکستان تبارز نموده اما وضع موجوده یعنی مبارزه مسلحانه چهار پنج ماه قبل ازانقلاب در افغانستان وقتیکه حکومات اکثریت در بلوچستان وپشتونستان بصورت غیرقانونی لغو گردید ورهبران بلوچ محبوس گردیدند آغاز یافت . نظربه مظالم پاکستان مخصوصا دربلوچستان نام ازبلوچ برده شده است .

سوال :

منظور ازاین تغییر چیست ؟

جواب :

منظور خاص ندارد تنهابرای فهم وشناسائی بهتر زیراهردو برادران ما هستند وحق تعیین سرنوشت شانرا تائید میکنیم .

سوال :

درچندماه اخیر روابط شما باپاکستان به صورت قابل ملاحظه‌ای روبه خرابی گذاشته است . درچنین فضایی چطور میتوان راهی برای حل اختلاف یافت ؟

جواب :

روابط افغانستان وپاکستان وقتی روبه‌خرابی گذاشت‌که حکومت پاکستان حتی قبل ازانقلاب درافغانستان مبادرت به پامال ساختن حقوق حقهٔ مردم پشتون وبلوچ نموده حکومت های اکثریت رادر پشتونستان وبلوچستان طوریکه قبلا گفتم لغونموده وعلیه وطن پرستان فعالیت های مسلحانه راآغاز نمود. در اثراین اقدامات پاکستان، افغانستان نمیتواند دربرابر چنین فشار برمردم پشتون وبلوچ بی تفاوت بماند وازآنجائیکه مامتوجه اهمیت صلح و استقرار درین منطقه استیم نمیخواهیم در مقابل اعمال غیرمسئول زمامداران پاکستان و فشاریکه برمردم پشتون وبلوچ وارد میکند وصلح واستقرار منطقه رابرهم میزند تنها ناظر باشیم .

شما قبلا یك باروضع موجوده راباوضع‌سال ۱۹۷۱ بنگله دیش مقایسه نمودید در آنوقت ده ملیون پناهنده ازپاکستان شرقی به هند رفت هند آنهاراتهدیدی بخود تلقی نموده باپاکستان برای مراجعت این پنا هگزینان جنگید ؟

جواب :

اگر پاکستان به بمباران بدون تبعیض‌دهات وقراء بلوچستان بعدازختم میعا د اولتیماتوم

مبادرت ورزد اندیشهٔ عین چیزیکه دربنگله‌دیش واقع گردید برده میشود .

سوال :

آیادر آنصورت باپاکستان مقابله خواهیـد کرد ؟

جواب :

مشکل است درین مرحله بسوال شماجواب دهم، اماهمینقدر میگویم که اگرآن وضع پیش آیدنه تنها پروبلم بزرگ برای افغانستان و پاکستان خواهدبود بلکه خطری رابرای صلح این منطقهٔ جهان خلق خواهد نمود. بههمین علت واحساس همین مسئولیت بودکه رئیس دولت افغانستان ازروسای تمام کشور هــای اسلامی، سکرتر جنرال کنفرانس اســلامی و توسط سرمنشی ملل متحد ازحکومات کشور های عضوآن موسسه تقاضا نموده اند تا قبل ازآنکه چنین واقعه ای رخ دهد ښاغلی بوتو صدراعظم پاکستان را از عواقب وخــیم آن دوستانه ملتفت سازند .

سوال :

ښاغلی تهامی سیرمنشی کنفرانس اسلامــی بعداز ملاقات باښاغلی بوتو وزعمای افغانستان بسیار خوشبین نبوده وضع رابحرانی خواند؟

جواب :

ښاغلی تهامی موقف مارا بخوبی درك نموده اند ومارا خوب می شناسند که طرفدار حفـظ صلح واستقرار ومذاکره هستیم ومعتقدیم که مسایل رانمیتوان تنها ازطریق زور گــویی حل وفصل نمود .

ازبوتو میخواهیم شهامت یك زمامدارسیاسی واقعی راپیدا کرده بارهبران پشتون وبلــوچ وافغانستان مذاکره راآغاز نماید وبه حادثـهٔ جویی نپردازد .

سوال :

من ازپاکستان آمده ام. درآنجا یك ونیـم ساعت باښاغلی بوتو مصاحبه داشتم اکثــر موضوع مورد بحث همین بود بعداز سفر در آنجا واینجا چنان مفکوره گرفته ام‌که مذاکرات امکان پذیر نیست . زیرا موقفها بسیارازهم دوروثابت میباشد ؟

جواب :

این امرکاملا به ښا غلی بوتو ارتباط دارد اماوی نمیتواند ازیك حقیقت مسلم انکارنماید باید واضح بگویم کلید حل مسأله در اسلام آباد میباشد نه در کابل .

سوال :

شرایط شمابرای مذاکره چیست ؟

جواب :

شرط ماابنست که مذاکره باید بدون قیدو شرط صورت گیرد، آماده می باشیم تا راجع باین یگانه مسأله مورد اختلاف با پــاکستان مذاکره نمائیم .

سوال :

ښاغلی بوتو میگوید این مساله داخلــی پاکستان است ؟

جواب :

زمامداران پاکستان همیشه اینرا گفته اند ومیگویند ، ماهیچوقت آنرا مسأ له داخلــی پاکستان ندانسته ایم .

سوال :

اگر ښاغلی بوتو اولتیاتوم خودرا اجرانموده

بمباران را آغاز نماید چه خواهید کرد ؟

جواب :

مانمیتوانیم درمقابل این اعمال بی تفاوت باقی بمانیم .

سوال :

باتمرکز قوای افغانستان وپاکستان در سرحدات دوکشور من آنرا جنگ تعبیرمیکنم ؟

جواب :

تمرکز قواازطرف افغانستان قطعا و هرگز صورت نگرفته است، ماجرئت آنرا داریم تاشما دعوت کنیم وتسهیلات لازم را فراهم‌آوریم که به مناطق مربوطه رفته به‌حیث یك روزنامه نگار آزاد، آنجارا ببینید چه بهتر که عین مشاهدات رادر آنطرف سرحد نام نهاد نیز بنمائید که‌کدام کشور ترتیبات خاص عسکری گرفته است .

سوال :

میدانم که پاکستان قوای خودرا متمرکز نموده وآنرا انکار نیز نمیکند ؟

جواب :

خوب شدکه بااین تصدیق شمابه جهانیان معلوم گردید در حالیکه چند ی قبل بناغلی بوتو افغانستان وهندرابه تمرکزقوادرسرحدات متهم میساخت، خودبه تمرکز قوا پرداخته و قرار گفتهٔ شما انکار هم نمیکند .

سوال :

نظرشما چیست اگر درروزنامه خود به خط درشت بنویسم که درصورت اجرای اولتیماتوم دربلوچستان شما باپاکستان مقابله خواهید کرد ؟

جواب :

بی تفاوت نخواهیم ماند، آنچه قابل توجه میباشد اینست‌که اگر بالفرض مقابلــه ای صورت بگیرد عواقب آن ازآنچه تصور میشود برای منطقهٔ ماوخیم ترخواهد بود .

سوال :

قدرت نظامی خودرا باپاکستان چگونــه مقایسه مینمائید ؟

جواب :

متاسفانه نمیتوانم این سوال شما راجواب دهم .

سوال :

درصورت بروز مقابله آیاهند کمك خواهد کرد ؟

جواب :

بازهم تکرار میکنم که درصورت بروز یك واقعهٔ ناگوار بین افغانستان وپاکستان ساحهٔ آن محدود نخواهد ماند .

سوال :

درباره تسلیم شدن بعضی از بلوچها چه میگوئید ؟

جواب :

تسلیم شدن بلوچها صحت وحقیقت ندارد، زیراایشان برای یك پرنسیب می جنگند .

سوال :

درصورت مقابله باپاکستان چگونه واز کجا میتوانید کمك بگیرید ؟

جواب :

دفاع ازخود وظیفهٔ هرملت است، از چنین وضعی نباید تصور کردکه واقعات محدودمانده

میتواند .

سوال :

ښاغلی بوتوبارها دوستی خودرا با شـــاه ایران مخصوصا درقبال تهدید هند تذکر داده است نظرشما چیست ؟

جواب :

شاهنشاه ایران که دارای افق نگاه وسیع درقبال مسایل منطقه وجهان میباشند ارزیابی ایشان باارزیابی ایکه بوتو میکند قطعا مطابقت ندارد .

سوال :

روابط شمابا چین چگونه است ؟

جواب :

روابط مانورمال ودوستانه میباشد .

سوال :

آیاباچین تجارت دارید ؟

جواب:

بلی ، چندروز قبل موافقتنامهٔ تجارتی را امضاء کردیم .

سوال :

آیامعاملات نظامی دارید ؟

جواب :

خیر نداریم .

سوال :

آیاتمام اسلحه رااز اتحاد شوروی بدست می آورید ؟

جواب :

بلی .

سوال :

خارج ازروابط افغانستان وپاکستان نظریهٔ شمادربارهٔ دیگر کشورها چیست ؟

جواب :

ازروابط حسنهٔ خود با دیگر کشور هـــا مخصوصا کشورهای حوزه بجزپاکستان بسیار راضی وخوش میباشیم. باایالات متحدهٔ امریکا نیزروابط خوب داریم . ښاغلی کیسنجر را چندی بعد درنیو یارك یا واشنگتن مـلاقـات خواهم کرد .

سوال :

آیاباښاغلی کیسنجر در موضوعی خـــاص صحبت خواهید نمود ؟

جواب :

البته گذشته ازمذاکره روی روابط دوجانبه وامداد اقتصادی آنکشور به افغانستان کـــه بصورت رضایت بخش جریان دارد مذاکـرات مابیشتر راجع به اوضاع ناآرام منطقه متمرکز خواهد بود .

سوال :

آیاازکیسنجر خواهید خواست با برښاغلی بوتویکنوع فشار آورد ؟

جواب :

بحیث یك کشور معظم وعلاقمند به برقراری حفظ صلح پایدار درین منطقه وجهان البتــه این توقع موجود است .

سوال :

اگر ایالات متحده امریکا اسلحه بدسترس پاکستان بگذارد عکس العمل شماچه خواهـد بود ؟

جواب :

امیدواریم حکومت ایالات متحد ٔ امریکـــا بادرایتی که دارد برای حفظ صلح این منطقه جهان چنین کاری راانجام ندهد .

سوال :

درنزد بعضی امریکائیان این تشویش موجود است که پاکستان درمسابقهٔ تسلیحاتی‌منطقه عقب افتاده است ودرمقابل سلاح هندپاکستان کاملا عاجزاست . بسرعتی که افغانستان نیز خودرا مسلح میسازد چندی بعد، بر پاکستان سبقت خواهد جست ؟

جواب:

همین حالاپاکستان ازمنابع دیگر اسلحـه میگیرد وهفتادوپنج فیصد بودجهٔ آنکشورصرف تسلیحات میگردد .

اگرایالات متحدهٔ امریکا نیزاسلحه خود را بدسترس آنکشور بگذارد موازنهٔقواعدرمنطقه بهم میخورد لهذا امیدواریم ایالات متحد ه امریکا بحیث یك‌کشوربزرگ وعلاقمند به‌صلح اینکارراانجام ندهد .

سوال :

آیامطالب دیگری هست که میخواهید نشـر کنیم ؟

جواب :

خواهش وانتظارمن ازجریدهٔ واشنگتن پست این است‌که آنچه راگفته‌ام بدون تحریف نشر نماید، نکتهٔ دیگری که میخواهم اظهار نمایم اینست‌که حادثه جوئی برای هرکسی که باشد یك امر بسیار تجملی است . دو جنگ هندو پاکستان این حقیقت راعملا ثابت نمود کشور های این منطقه نیازبه پیشرفت اقتصـــادی وبلند بردن سطح زندگی مردم خود دارند ؛ بایدبکوشند تاازآنچه منابع رابصورت سرسام آور بهدر میدهد بپرهیزند .

سوال :

من بااین نظرشماکاملا موافقم آیا فکرمیکنید که بوتو طرفدار جنگ است ؟

جواب :

بیانات شدید اللحن بوتو وتهدید بـــلوچ هابه بمباردمان وامحای دسته جمعی آنهابیشتر به یك حادثه طلبی شباهت دارد. ممکن هدف دیگرآن انحراف دادن افکار عامه پاکستان از مشکلات داخلی آنکشور نیز باشد، تمرکزقوا که به مانسبت داده نیز برای همین منظوربود امادیده شود وی افکار عامه مردم کشورش را که روزبروزبه مسایل ومشکلات عدیده روبرو میگردند تاچه وقت منحرف ومشغول نگـــاه خواهد داشت.

سوال:

مقامات پاکستانی می‌گویند اسنادی بدست دارند که وجود کمپ های تربیهٔ گیریلا هارادر افغانستان برای اجرای خرابکاری در پاکستان ثابت میسازد .

جواب:

این افسانه ای بیش نیست واگر چنیـــن چیزی موجود باشد حاضریم این اسنـاد را ببینیم . بوتوبه اینگونه داستانسرائی هـــای جعلی علاقهٔ خاص دارد .

بحیث یك مامورمسئول جمهوریت‌افغانستان باصراحت میگویم که هیچگاه چنین مراکزی درکشورما وجودنداشته وندارد وآنرا کـــاملا رد میکنیم .

مصاحبه ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه بانماینده سندی تایمز لندن

۱۹ جدی ۱۳۵۳

سوال :

آرزومندم درموضوع روابط سیاسی افغانستان باکشورهای همسایه وتحولاتیکه بعدازاستقرار رژیم جدید درافغانستان رونماگردیده معلوماتی حاصل کنم لطفا درمورد دعوت ښاغلی بوتو ازجناب رئیس دولت برای سهمگیری در یك کنفرانس سران دوکشور توضیح بدهید ؟

جواب :

طوریکه نطاق وزارت امور خارجه بتاریخ چارم جنوری اظهار داشت بیانات ښاغلی بوتو از نظرما بسیار تعجب آور بود. زیرا تشکیل کنفرانس سران مقدمات وآمادگی کافی میخواهد درحالیکه ښاغلی عزیزاحمد صرف آرزومندی ښاغلی بوتو رامبنی بردعوت ازښاغلی رئیس دولت به شارژدافیر افغانی اظهار کرده و میخواست عکس العمل افغانستان رادر زمینه معلومات نماید .

نشرقبل ازوقت این خبرسبب بروزبدگمانی مقامات افغانی گردید چه کنفرانس سران گذشته ازاینکه آمادگی های قبلی رابه سویه های مختلف ایجاب میکند ویك پرنسیب قبول شدهٔ بین المللی میباشد، اعلان آن بصورت یکجانبه جزاینکه شك وتردید رانزد ما خلق کند معنای دیگری ندارد .

سوال :

آیاحکومت افغانستان این دعوت را صرف بمنظور پروپاگند فکر میکند ؟

جواب :

درین مورد مشکل است که بااطمینان کامل اظهارنظر کنم اگر حسن نیتی دربین است ما ازآن حسن استقبال میکنیم .

حکومت افغانستان درموارد مختلف آمادگی خودرا برای مذاکرات باحکومت پاکستان اعلام داشته است .

سوال :

بدون هیچگونه شرایط قبلی ؟

جواب :

بلی ! ماازتماس مستقیم بین حکومت پاکستان ورهبران محبوس پشتون وبلوچ برای دریافت راه حلی وهمچنین احترام به کرامت انسانی آن مردمان وخواسته های شان پشتیبانی نموده ومینمائیم.

سوال :

آیا افغانستان حق تعیین سرنوشت رابرای این مردمان مطالبه نموده است ؟

جواب :

بلی !

سوال :

تعداد آوارگانیکه ازبلوچستان بافغانستان مهاجرت کرده اند چندنفر است ؟

جواب :

این تعداد اکنون به سه صد وچهل وچهار نفررسیده که اگر حکومت پاکستان اقدام به مسدود ساختن گذرگاه هانمیکرد باز هم بیشتر میشد جالب است که پناهندگی آوارگان بافغانستان بعدازآن آغازشد که ښاغلی بوتو حل مشکل بلوچستان رابه جهانیان رسمااعلام نموده بود .

سوال :

آیاهنوز هم انتظار ورود پناهندگـــان را دارید ؟

جواب :

بلی ! بعدازسپری شدن زمستان انتظـــار میرود باردیگر مهاجرین سرازیر گردند زیرا جنگ قطع نگردیده وتاهنوز جاریست البتـه فصل زمستان ازشدت جنگ تااندازه ای کاسته است .

سوال :

درمورد خط دیورند چگونه اظهارنظرمیکنید؟

جواب :

خط دیورند رابرسمیت نمیشنـا سیـــم . سرحدات بین افغانستان وپاکستان کـا مـلا مصنوعی وغیر حقوقی است . باید اضافه کنم که این معاهده تحمیلی تحت فشار ناشی از یك قدرت بی‌مثل‌استعماری‌آنزمان، برافغانستان تحمیل شده است .

سوال :

پروپاگند رادیو پاکستان راچگـونه تلقـی مینمائید ؟

جواب:

کاملا سخیف است بهتر است یك بار متن این پروپاگند هارا مرور کنید، در آنوقت خود شما قضاوت خواهید کرد که تا چـــه اندازه بی مایه وخارج ازآداب ونزاکتهای قبول شده درروابط کشور هامیباشد .

سوال :

آجندای کنفرانس سران دوکشور مرکب از چه مطالب خواهد بود ؟

جواب :

موضوع آجندادربین نیست تنها موضوعـی که باآنها اختلاف نظر داریم وقبلا توضیـــح نمودم سرنوشت آیندۀ مردم پشتون وبلوچ میباشد .

سوال :

حکومت افغانستان میانجیگری کشور هـــای ثالث رادرین باب می پذیرد یانه ؟

جواب :

مساعی جمیلۀ هرکشور دوست رامی‌پذیریم.

سوال :

آیااحتمال دارد کشور های دیگر نیز درین اختلاف مداخله کنند ؟

جواب :

مداخله درین موضوع مخصوصا صلح منطقه رابخطر میاندازد .

سوال :

آیاتمرکز قوای نظامی پاکستان صحت دارد یانه ؟

جواب :

اینکه چندین دیویزیون ار دوی پاکستانی فعلا درمنطقۀ بلوچستان مشغول عملیات نظامی میباشند حقیقت داردگرچه پاکستان ادعامیکند که این تمرکزمحض برای توسعه وتطبیق پلان های انکشاف اقتصادی صورت میگیرد . امـا برخلاف اگر بخاطر بیاورید درزمان وجـــود انگلیسها درنیم قاره ایشان با این نوع‌بهانه همیشه مطامع سیاسی ونظامی خویشرا پیش میبردند . پاکستان امروز عین تاکتیك رابکار میبرد وجهان شاهد است‌که چه تعدادپیروجوان

زن ومردزیر بمباران توپ وماشیند ار جان سپردند .

سوال :

بناغلی اجمل ختك ازاقامت درکابل چه منظور دارد؟ مقامات پاکستانی ادعا میکنندکه نامبرده به تحریك افغانستان مشغول دسیسه وتربیه وارسال اشخاص برای سبوتاژ علیه پاکستان میباشد .؟

جواب :

بناغلی اجمل ختك برای رهایی ازرجر ز فشار بوطن آبائی خودآمده است وما آنرا کاملا طبیعی میدانیم . این ادعای مقامات پاکستانی رادرمورد فرستادن گریلاها توسط بناغلی‌اجمل ختك بصورت مطلق وقاطع ردمیکنم این ادعا اتهام محض بوده ومنظور ازآن انحراف اذهان عامه ازاوضاع فعلی آشفته درپاکستان است. آنها همیشه عادت دارندعلل مشکلات وشرایط داخلی خویشرابه گردن دیگران بیندازند .

سوال :

روابط افغانستان رابادیگر کشور ها ی دنیا چگونه می یابید؟

جواب :

خوشبختانه روابط ماباتمام کشور هادوستانه میباشد . بعداز تاسیس نظام جمهوری و در شرایطی که اقتصاد کشور سخت آشفته بود اکثر کشور های دوست حاضر شدند باماکمك کنند. اتحادشوروی برای تمویل پلان پنجساله جدید مساعدت پولی در اختیا ر ما میگذارد ایران یك هیات عالیرتبه راعزام نمود و مذاکرات مامنجر بامضای موافقتنامه ای بین دوکشور گردید . از مساعدت ایران که‌شکل پولی دارد برای تمدید خط آهن احداث‌شاهراه، وتاسیس فابریکه‌ها، انکشاف وادی سفلا ی هلمند وبعضی پروژه های دیگراستفاده خواهد شد. روابط مادوستانه بوده وهیچ‌نوع‌مشکلی بین خود نداریم .

سوال :

آیا امکان ملاقات بین جناب رئیس دولت وشاه ایران وجود دارد ؟

جواب :

امکان دارد چنین ملاقات بین سران دوکشور درآینده صورت گیرد .

سوال :

روابط شما باشوروی وچین چگونه‌میباشد ؟

جواب :

افغانستان ازپنجاه وپنج سال قبل تاکنون روابط بسیار دوستانه باشوروی داشته و دارد شوروی اولین دولتی بودکه استقلال ما ورژیم جدید جمهوری افغانستان را برسمیت شناخت.

مابه اصول عدم مداخله درامور داخلی یکدیگر وتمامیت ارضی دوکشور عقیده داشته وبه‌آن احترام میگذاریم .

روابط ماباچین دراوایل استقرار رژیم‌جدید نسبتا سرد بود ولی مسافرت نمایندهٔ خاص بناغلی رئیس دولت‌که یکماه قبل صورت‌گرفت یقین داریم‌که درتشئید روابط ما موثر واقع شده است وچینیها یقین حاصل کردند که تغییر رهبری افغانستان یك‌انقلاب ملی ومطلق افغانی بود .

سوال :

شنیدیم که یك موافقتنامهٔ قرضه را بـــا جمهوریت مردم چین امضاء کردید اما مقدارآن چقدر است ؟

جواب :

بلی چنین موافقتنامه ای راامضاء نمودیم و درحدود معادل پنجاه وپنج ملیون دالرمیباشد.

سوال :

درمورداختلاف افغانستان وپاکستان، حکومت چین معتقد استکه این اختلاف بصورت میکرد ، اکنون این وضع تغییر کرده یانه ؟

جواب :

چینین معتقد است که این اختلاف بصـورت دوستانه وازراه مذاکره بین دوکشور حـــل شود .

سوال :

آیااز عربستان سعودی وکویت چه مقدار قرضه تاحال حاصل داشته اید ؟

جواب :

درین اواخر موافقتنامه ده ملیون دالر امداد بلاعوض ونجاه وپنج ملیون دالر قرضهٔ بدون ربح راباشرایط بسیارسهل باعربستان‌سعودی امضاء نمودیم‌که البته ازاین قرضــه بـرای پروژه های مختلف استفاده خواهد شد.

باکویت داخل مذاکره هستیم‌وقراراست یك هیات عالیرتبه نظربدعوت حکومت کویت در آینده نزدیك برای مذاکره درمورد مساعدت های آنکشور به آنجامسافرت نماید .

سوال :

وضع افغانستان ازنظر پیشرفت اقتصادی چگونه است ؟

جواب :

حکومت افغانستان توجه‌کافی مبذول میدارد تافعالیت های مختلف اقتصادی درکشورسرعت گیرد . دررژیم سابق بیلانس تادیات کشـور کسرکلی داشت ولی اکنون اوضاع فرق کرده ودرسال مالی جاری صادرات وواردات تـوازن قابل توجه حاصل نموده سطح قیمت ها به کمك سبسدی دولت تاحد قابل ملاحظـــه ای ثابت نگهداشته شد . ولی بااینهم ازاثرات بحران انرژی طوری‌که بناغلی رئیس دولـت فرموده‌اند بی اندیشه بوده نمیتوانیم .

سوال :

آیادر نظردارید از ذخایر تازه کشف شدهٔ مس وآهن استفاده نمائید ؟

جواب :

بلی دولت همین اکنون بااستفاده از امداد تخنیکی اتحاد شوروی مطالعات ذ خایـر مس لوگر راآغاز نموده ولی درمورد ذخایر آهـــن حاجی گك درنظر است درآینده با استفـــاده ازمساعدت تخنیکی اتحاد شوروی مطالعـــا ت وسروی آن آغاز گردد .

سوال :

درمورد استخراج‌نفت چه اقدامات بعمل‌آمده است ؟

جواب :

درمناطق شمال منابع کافی نفت کشف شده وبرمه‌کاری هادوام دارد. درمورد استفاده از ذخایرمناطق جنوب بایك شرکت نفتی فرانسه داخل مذاکره میباشیم .

سوال :

پروژه های مهم دیگر عبارت ازکدام پروژه هاست ؟

جواب :

درمورد تطبیق پروژه های جدید آبیـــاری وتولید برق درولایات شمال قرار است ازامداد اتحادشوروی استفاده شودکه باین ترتیب در حدود یکصدوبیست هزار هکتار زمین جدیـد قابل کشت وزرع خواهد شد وصد ها ملیون کیلووات برق درسال ازاحداث بندهای جدید ذخیره آب بدست خواهد آمد وعلاوتا ایجادیك تصفیه خانه نفت به ظرفیت کافی وبعضـی پروژه های دیگر تحت مطالعه میباشد .

سوال :

آیاامریکا نیزدرپروژه های جدید انکشافـی شماسهم میگیرد ؟

جواب :

قرار است یك نمایندهٔ باصلاحیت امریکائی درآینده نزدیك بهکـــابل بیاید وراجع بـــه مساعدت آنکشور بامقامات مربوط مذاکره کند وامیدواریم‌درپلان انکشافی ماسهم‌مؤثربگیرد.

میخواهم یك مطلب دیگر رابرای شماتوضیح کنم‌که در اوضاع فعلی مشکل ما بیکــــاری یکتعداد جوانان است . درین مورد دولـــت توجه جدی به عمل آورده وطبق پیش بینـی انتظار میرود تایکسال دیگر وتوأم باآغازپروژه های جدید اقتصادی این پروبلم راه حـــل بیابد . خاصه‌که درمورد تربیهٔ پرسونل مورد ضرورت چندی قبل اقدامات به عمل آمده‌است.

سوال :

شنیدم قانون سابـــق سرمایه گـــذار ی خصوصی راتعدیل ودر قانون جدید امکـــانات تازه برای جلت سرمایه گذاری فراهم‌کرده‌اید؟

جواب :

بلی درقانون جدید این روحیه بمیان آمده تاتسهیلات بیشتر رابرای جلب سرمایه‌گذاری درسکتور خصوصی فراهم نماید .

سوال :

درمورد اصلاحات ارضی وقانون‌اساسی‌جدید چه نظری دارید ؟

جواب :

طوریکه بناغلی رئیس دولت دراولین بیانیهٔ شان گفته اند: اصلاحات ارضی درافغانستان یکی ازاهداف عمدهٔ رژیم جدیـد میباشـــد . راجع به قانون اساسی جدید باساس تجارب گذشته نمی خواهیم درین باره بسیار عجلـه کنیم. زیرا نتایج منفی قانون اساسی گذشته رابخوبی بیادداریم، وامید است مسودهٔ قانون اساسی جدید درآینده آماده گردد وطوریکـه بناغلی رئیس دولت فرموده اند : این قانون مترقی دیموکراتیك و طبعا دارای تشکیـــلات سیاسی خواهد بود .

سوال :

مبارزه بافسادادارى تاچه اندازه موفق بوده است ؟

جواب :

فساد اداری درهمه جای دنیا هست وهیچ کشوری نمیتواند ادعاکند که دستگاه اداری آن عاری ازفساد میباشد . ماهم البته بافساداداری باشدت مبارزه میکنیم بااین خصوصیت که‌این رژیم وجود فساد راقطعا تحمل کرده نمیتواند.

اعلامیهٔ مطبوعاتی که درختم مسافرت مسافرت بناغلیوحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه جمهوریت افغانستان دریوگو سلاویا بتاریخ ۲۳ جوزای ۱۳۵٤ دربلگراد نشر گردید.

بناغلی وحید عبدالله معین سیاسیوزارت خارجهٔ جمهوریت افغانستان به سلسله تماسهای منظم سیاسی بینوزارت امور خارجه افغانستانو وزارتخارجه فدرالی یوگوسلاویا به بلگراد سفر کردو در یوگوسلاویا بناغلی لازارما یسوف معین وزارت خارجه مهماندار ایشان بود .

بناغلی وحید عبدالله پیام بناغلی محمدداؤد رئیس دولت جمهوری افغانستان را عنوانی مارشال جوزف بروز تیتو رئیس جمهور یوگوسلاویا به بناغلی بیجید یك صدرا عظم یوگوسلاویا تقدیم نمود بین طرفین در بارهٔ مسایل جاریه بینالمللی و روابط مزید بین افغانستان ویوگوسلاویا دریك فضای دوستانه و صمیمانه که مشخصهٔ روابط بیندو کشور است تبادل نظر صورت گرفت و توجه خاص به امکانات اقدامات باز هم موثر تر کشور های غیر منسلك در حل معضلات سیاسی و اقتصادی بینالمللی مبذول گردید.

طی این مذاکرات ضرورت تقویه بیشتر وحدت تساند وقابلیت کشور های غیر منسلك برای اقدامات بمنظور کمك به استحکام صلح جهان و بهبود همکاری و سیعتر و مساو یانه بین مردمان وکشور ها براساس نتایج مثبتی که تا کنون بدست آمده تاکید گردید.

طرفین ملاحظه کردند که شباهت وسیع نظر در مورد حوادث جاریه جهان بین شان موجود است .

طرفین ضرورت پیشبینی تماسهای مزید دو جانبه راکه اهمیت خاصی در جلسات بین المللی مهم از قبیل کنفرانس وزرای خارجه کشور های غیر منسلكدر لیما وجلسه مخصوص مجمع عمومی ملل متحد دارد تاکید کردند .

طی مذاکرات رضایت متقابله در مورد انکشاف مثبتروابط دوستانه بین یوگوسلاویا و افغانستان ابراز گردیده و بمنظور همکاری مثمر ترآینده بین دو کشور پیشنهاد اتی صورت گرفت . با ارتباط باین موضوع به بهبود روابط اقتصادی توجه خاص بعمل آمد زیرا امکاناتی که درین ساحه موجود است هنوز کامل مورد بهره برداری قرار نگرفته است .

طرف افغانی به ساحات خاص انکشاف اقتصادی افغانستان که سهمگیری یوگوسلاویا درآنها استقبال نیك خواهد شد اشاره کرد طرفین اظهار امید کردند که موافقتنامهٔ جدید تجارتی که تازه به امضاء رسیده همکاری اقتصادی با منفعت متقابله را تشویق خواهد کرد .

جهان درسال ۱۳۵۳

درسال ۱۳۵۳ فلسطین، شرق میانه،قبرس، حبشه، واریتریا، پرتکال ،هندوچین ،روابط شرق وغرب‌عرب‌وازپاویکعده نقاطوشخصیت‌های دیگر جهان مورد توجه بودند.

فلسطین وشرق میانه

در آغاز ۱۳۵۳ از منعقد گردیدن موافقه‌در باره جدا شدن قوای مصر واسرائیل‌درنزدیکی کانال سویز سه هفته سپری‌شده وسخن از بحث مذاکره درباره جدا شدن قوای اسرائیل وسوریه دربلندی‌های جولان‌بود. این قسمت مذاکره بسی دشوار تر ازآن مذاکرات که در کیلو متر ۱۰۱ بین مصر واسرائیل صورت گرفته بودثابت گردید. همان بودکه بعد از رفت وآمد های متعدد دکتور کیسنجر وزیر خارجه اتازونی بالاخره بتاریخ ۱۰ جوزا در باره جدا شدن قوای عرب واسرائیل در بلندی های جولان نیز موافقه بعمل آمده. مقامات سوریائی توضیح کردند کــه این جداشدن قواحالت موقت است واسرائیل باید مطابق فیصله مجمع عمومی ملل متحد همه جولان را تخلیه کند.

دراسرائیل انتقادات متعدد راجع به ناکامی سپاه اسرائیلی درجنگ رمضان سال‌ماقبل(که اسرائیل جنگ یوم کیپورنامیده میشود)حیات سیاسی را براشفته‌گردانیده‌بود.رئیس ارکان حرب الازار مستعفی شد، بتاریخ ۲۲ حمـل حکومت گولدامایر مستعفی گردیدوباوی‌یکعده سیاستمداران کهنه کار یعنی موشی دایان واباایبان وساپیر نیز کناره گیرشدند،درجه مغلوبیت ایشان درنگاه عوام اسرائیل‌به درجه پائین نزول‌کرد.جنرال‌اسحق‌را بین کابینه‌خود را تشکیل نمود. مگر به مشکل زیاد ازکنیشت (پارلمان اسرائیل) رای اعتماد بدســت آورده کوماندو های فدائیان فلسطین مربوط آن‌دسته هاکه وابسته به سازمان آزاد یبخش فلسطین (یاسرعرفات) نیستند، چند باری در داخـل اسرائیل به فعالیت پرداختند. واین تلاشهای فداکارانه ایشان جهانیان ومردم اسرائیل را یك بار دیگر متوجه گردانید که این حالت غلبه جوئی اسرائیل قابل دوام نیست.

مشکل بزرگ اختلاف بین‌ملك‌حسین‌و یاسرعرفات درباره عاقبت کرانه غربی روداردن بود که آیا بعد از آزاد شدن آن بسته به کدام‌دولت گردد. یاسرعرفات میگفت چون فــلسطینی هستند باید جزدولت فلسطین شوند. ملك حسین‌میگفت‌چون این خطه‌قبل‌ازاشغال‌اسرائیل جز مملکت هاشمیه اردنیه بود باید دوباره به اردن ملحق گردد. این اختلاف نظر درصف کشور های عرب رخنه ای بزرگ انداخته بود. مرحله نخستین قناعت یافتن‌ملك‌فیصل‌پادشاه عربستان سعودی راجع به حقانیت دعـوای فلسطینیان بود. همان بود که بتاریخ ٤عقرب اجتماع روسای کشور های عرب درر باط منعقد گردید وپس از چهار روز این اعلان تاریخی رانشر کرد که‌همه (بشمول ملك حسین)موافقه

دارند «سازمان‌آزاد یبخشس فلسطین» یگانــه نماینده قانونی مردم فلسطین میباشد، ومردم فلسطین، حق داشتن قدرت ملی ودولت را دارند. تاآنکه برهمه سرزمین فلسطینی کــه باید آزاد شود، بشمول کرانه غربی اردن ونوار غزه، حکومت خود راقایم کنند. این اتفاق نظر ،مقام تاریخی راو جهان را،متو جه امکان همنوائی‌وهمدستی همه مردمان عــرب گردانید. چون بتاریخ ۲۲ عقرب یاسرعرفات داخل تالار مجمع عمومی ملل متحد گردید اعضای هیات‌های‌کشورهای‌جهان باکمال‌حرارت‌و کف‌زدن های ممتد قدوم اورا گرامی‌داشتند . یاسرعرفات گفت: آرزو منداست درفلسطیــن یك دولت دیموکراتیك رویکار شودکه در ان مسلمانان، عیسویان ویهودان اشتراك داشته باشند ،وخواهش کرد جهانیان شاخه زیتون راکه نشانه صلح‌است وبدست دارد،نگذارند بزمین بیفتد.

تاثیر ژرف این موقف یاسرعرفات،بتاریخ اول قوس معلوم گردید،هنگامیکه‌مجمع‌عمومی فیصله نامه ای‌صادر کرده وحق‌مردم فلسطین را به کسب استقلال تائید نمود. ونیزفیصله کردکه سازمان آزاد یبخشی فلسطین‌در ملــل متحد بحیث مشاهد دایمی قبول گردد .

ازآن زمان به بعد ،جریان وقایع، تحت تاثیر این رویداد های عمده بود. مذاکر ات درباره جداشدن قوا، چه درشبه جزیره سینا وچه دربلند یهای جولان، مربوط به این گردید که جریان جداشدن مزید قوا، مقدمه تخلیه کامل همه اراضی اشغال شده وازآن جملــه عودت کردن خاکهای فلسطینــی به‌سازمان آزاد یبخش فسطین بحیث یك قوه دو لتــی خواهد بود.

گرچه رئیس جمهور نکسن، رئیس جمهور آنوقت اتازونی درتابستان سفر جالبی به‌شرق میانه کرده بود، مگر هیات اتازونی درجمله آن‌اقلیت بودکه به‌این فیصله نامه های‌مجمــع عمومی رای موافق نداد، وحتی سفیر اتازونی در ملل متحد، درروز های واپسین مجمع‌عمومی بیاناتی داد، که گویا نباید به آرای اکثــریت وقعی گذاشته شود وسفیر ونماینده دایمی الجزایر بوی جواب دادکه، جهانیان جریان رایگیری پارلمانی وصدور فیصله ها رابموجب ارای اکثریت ،ازپارلمانهای غربی، وازآنجمله کانگرس امریکاه آموخته اند ،وامریکائیان‌در انشای منشور ملل‌متحد دست قوی‌داشتند !

درروابط اتحادشوروی باکشورهای‌عربی، تحولات عمده پدید آمد. چون بتاریخ ۱۹قوس اعلان شد که سفر لیونید برژنیف، زعیم‌حزبی اتحاد شوروی به‌قاهره به تعویق افتاده است، وسایل خبر رسانی غربی اعلان کردند،که‌در روابط بین‌قاهره ومسکو، بحران خطیری صورت گرفته‌است .بزودی اندره گرو میکو وزیرامور خارجه اتحاد شوروی، به دمشق وقاهره سفر کرد، واعلان شدکه سلاح شوروی نه‌تنها‌به سوریه بلکه به‌مصر پیهم میرسد. حکومت مصر اعلان کرد، آرزو دارد روابط آن‌بااتحاد شوروی واتازونی دوستانه باشد. زیرا اتحاد شوروی به‌مصر مساعدت نظامی میکند،اتازونی وعده کرده است درباره طی مراحل صلح گام

بگام در مذاکرات غیر مستقیم بین کشور های عرب واسرائیل وساطت کند.

اعاده روابط ایران وعراق وشکست یافتن آزادی خواهان کرد در عراق‌به عراق امکان داد در پی عادی ساختن روابط خودباکشور های جهان شود.

موضوع شرق میانه از مساله نفت‌وبحران نیرو درجهان جدا نمی گردید. زیرااکثریت ذخایر نفت جهان درزیر خاك کشورهای‌عربی شرق میانه وجود دارد. دکتور کیسنجر، در جواب سوالی اظهار داشته بود اگر اقتصاد جهان غرب دچار اختناق شود ،انگاه امکان اقدامی‌نظامی اتازونی(برای‌اشغال چاهای‌نفت) موجوداست.ژسکاردستن، رئیس‌جمهورفرانسه اظهار داشت که موضوع نفت باید از راه مذاکره بین صادر کنندگان وواردکنندگان وکشور های جهان سوم فاقد نفت حل‌وفصل شود. درمذاکرات ۲ عقرب، بین رئیس جمهور اتازونی ورئیس جمهور فرانسه، موافقه بعمل آمد که موضوع بحران نفت ازراه مذاکره‌بین هرسه جانب مذاکره بین هرسه جانب‌مذکور، حل وفصل شود. در مقابل ،رئیس جمهور فرانسه نیز پذیرفت کشورهای وارد کننده‌نیز برای هماهنگی بین خودها امادگی بگیرند این بود نضای که درضمن آن ودر هنگام‌پایان یافتن سال ۱۳۵٤ وزیر خارجه اتازونی بین پایتخت های کشور عربی واسرائیل هنوز رفت وآمد میکرد وکشور های عربی‌برین‌مطلب اصرار میوزیدند که نتیجه‌این‌همه مساعی‌باید موقت تلقی‌گردد، تاآنکه کنفرانس‌ژینومنعقدشد، تخلیه همه سر زمینهای اشغالشده ۱۹٦۷عربی . وقیام دولت‌فلسطین عملی گردد.

یکی از نشانه های سمبولیك ، اتفاق مزید عرب بشمول اقلیت مسیحی عرب، محکوم شدن اسقف کاپوچی به ۱۲ سال زندان‌دراسرائیل بود. وی متهم به تهیه‌سلاح به فدائیان‌فلسطین بود ودر ضمن محاکمه گفت:«فلسطین کشور من‌است». باوجوداین مظهر همدلی مسلمانان ومسیحیان غرب درعلایق بین فدائیان فلسطین مقیم لبنان وفلانژیست‌های مسیحی لبنان کشیدگی موجود بود.

قبرس

یکی دیگر از نقاط جالب توجه جهان درسالیکه گذشت جزیره قبرس بود. ترکان‌آن‌جزیره‌که .از وعده‌های امروز وفردا سراسقف مکاریوس بجان آمده ودر یافته بودند ، آن سیاستمدار کهنه‌کار، آرزومند رعایت قانون اساسی قبرس برای شناختن حقوق شان نیست. ازطرف دیگر رژیم دست راستی آتن، عناصر دست راستی یونانی قبرس راتشویق‌میکردند،ایشان حتی سر اسقف‌مکاریوس را نپسندیده،الحاق جزیره رابه یونان میخواستند ایشان بتاریخ ۱۵ جولائی دست‌به‌کودتا زدند، وسراسقف به پایگاه برتانوی در جزیره قبرس پناه برده ازآنجا به لندن فرار کرد. این جریان‌موجب گردید حکومت بلند ریجودیت، به اشغال‌یك قسمت جزیره قبرس اقدام کند . نتیجه‌آن شد که‌رژیم دست راستی‌یونان سقوط کرد، وصدراعظم اسبق آن کشور کار امانلیس، ازخارج بوطن آمد. درقبرس، ثمره‌جریانات

آن شد، که ثلث شمالی جزیره ،تحت اشغال سپاه ترکیه ماند ودو ثلث جنوب‌جزیره به‌دست یونانیان. هزاران قبرسیی (چه یونانی وچه ترك) مجبور به ترك خانمان شدند. رووف دنکتاشس، زعیم ترکان، وکلیریدسس زعیم یونانیان در باره بعضی موضوعات بشری بموافقه رسیدند، اما مساله عاقبت سیاسی قبرسس حل نشد ،وترکان اعلان تشکیل یك حکومت خود مختار ترکی رادرشمال جزیره کرده گفتند، حاضرند باقسمت یونانی جزیره باساس مساوات داخل فدراسیون شوند. یونان به‌شورای امنیت مراجعه کرد، وشورای امنیت فیصله نامه صادر نمود که هردو جامعه یونانی وترکی جزیره باهم مذاکره کنند. هنوز جهانیان منتظر پرده های اخیر این صحنه میباشند.

حبشه واریتریا

هنگام آغاز سال ۱۳۵۳ جهانیان وقایع چند هفته قبل (ماه دلو) حبشه رابخاطرداشتند.

یکدسته سپاه حبشی دراسمارا قیام کرده بودند وقسمتی از بحریه بان‌ملحق شده‌بود. این حالت قیام تاادیسس باباثر کرد وتسلط عسکری روز افزون گردید. همان بود که‌در اخیر ماه جوزا اکثر اختیارات بدست رجال عسکری آمد ودر آغاز ماه اسد دیگر حکومت «مکونن» بروی کار نبود بتاریخ ۲۱سنبله امپراتور خلع شد وبتاریخ ۲ قوس‌شصت‌نفر از رجال ملکی وعسکری‌بشمول مکونن اعدام شدند. حکومت جدید حبشه اعلان‌کرد، که‌راه سوسیالیزم رامی پیماید. مشکل‌بزرگ حبشه آن بود نتوانست ازیك میراث دوره استعمار خود رافارغ کند، ورژیم‌جدید از شناختن حق تعیین سرنوشت مسلم مردم اریتریا چشم پوشی کرد همان بود که قیام‌چندین ساله مردم اریتریا شکل یك جنگ خطیررا گرفت که سبب جلب همه‌نیروی حبشه گردید. اکثر کشورهای افریقائی ،خاصه‌کشور های مسلمان ،ازاریتریا پشتبانی کردند ویکعده کشور های عربی (که‌ازستمگری چندین ساله حبشیان برمردم اریتریا وقتلها دسته جمعی آنجا اگاه بودند) به ملتخواهان اریتریا مساعدت مالی وسیاسی رساندند.

دوام‌این جنگهای دامنه‌دار دراریتریاتوام باآتشباری ستمگرانه قوای هوایی حبشه‌موجب نگرانی کشور های جهان سوم بود.

پرتگال

کشور دیگری که توجه جهانیان رادرسال ۱۳۵۳ جلب کرد پرتگال بود. بتاریخ ۵ثور جنرال سپینولارهبر کودتای تاریخی گردید. که دراثرآن دستگاه نظامی فاشستی واستعماری که تقریبانیم قرن دوام‌کرده بودبرچیده شد. همه طبقات آزاد یخواه ملت پرتگال ازاین قیام پشتیبانی کردند. حکومت جدید، مقررات زمان استعماری را لغوکرد، وضمنا به‌مردمان همه متصرفات پرتگال پیشنهاد آ تش بس رانمود . بهمین سلسله کشور کوچك گینی بیساو در غرب افریقا آزاد گردید . همچنین پرتگال، زعمای جنبش‌فریلیمو، دوباره آزادی موزنبیق ، بریك پروگرام موافقه نمود بعدآدر باره استقلال انگولا، ونزدیك ساختن جریانات مختلف آزاد یخواهی آن موافقه بعمل آمد .

کشورهای جهان‌سوم ،با برتگال روابط دوستانه رابر قرار کردند. اتحادشوروی، ودیگر کشور های سوسیالیست، بس از ٤٦ سال مقاطعه، روابط سیاسی خود رابالزبن برقرارنمودند تاثیرعمده انحلال دستگاه استعماری برتگال هراس شدید نژاد پرستان افریقای جنوبی وردیزیا بود. ایشان باین حقیقت رسیدند.که دیگر حتی تحریك سفید بوستان موزنبیق . جزیك کاه دودبی نتیجه نخواهدبود.وبنا برین، باید بازعمای افریقای از راه مذاکـره بیش آیند.. افریقای جنوبی اعلان کرد کـه برای منتقل ساختن سرزمین جنوب غربی افـریقـا (بنام نامیبیا) بسوی استقلال پلانی‌وضع‌میکند. وهمچنین ایبان سمیت، صدراعظم نژادبرست رود یزیا (کشور زیم‌باب وی)موافقه کرد با زعمای افریقائی داخل مذاکره شود. بـعـدا تبدلات مزید دربرتگال بعمل آمد ویك حکومت دارای تمایل سوسیالیست برقرار گردید. جنبش‌های دست راستی نیز بعضی‌جنبش‌های افراطی دست چبی را فاقدحق فعالیت سیاسی دانستند تاآنکه دایر ساختن انتخابات ممکن گردد. جنرال سبینولا وطرفداران وی، که با دست راستی هانزدیك شده بودند، دربرازیل بناه گزین گردیدند.

هندوچین

درآغاز سال ١٣٥٣ چنان به نظر میرسید که گویادر جنوب شرق اسیا نوعی توازن‌بر قرار شده است. محض دوام جنگ کمبودیانشان میدادکه دشواریهای رژیم لون‌نول درپنوم‌پن روزافزون است. جریان ماه هانشان دادکه مشکلات رژیم لون نول بیش ازآن است‌که در جهان غرب تصور میشود واوضاع ویتنام جنوبی نیز بیش ازبیش شبیه به کمبودیـا میگردد. درکمبودیا قوای طرفدار سهانـوك (حکومت اتحادملی) حلقه محاصره رابـرشهر پنوم پن جدی تنگ کرده اند که اتازونـی مجبورا به ایجاد یکنوع‌بل هوائی بمقصدحمل اسلحه واذوقه بمساعدت رژیم لون نول‌اقدام کرد .کانگرس اتازونی امکان تقدیم مساعدت مزید رابه لون‌نول زیر بحث گرفت مگر همه ملتفت بودند که اینگونه مساعدت ها زندگانی رژیم لون نول رابجز چند هفته تمدید نمیکند

از ینجاست که در اتازونی ضرورت کناره گیری لون نول تقویت یافت، زیرا سهانوك‌لون نول رالایق مذاکره نمیدانست، وبجز علیه طرفداران خود دیگر راه حل‌رانمیپذیرفت یکعده از شخصیت های سیاسی اتازونی‌باین نتیجه آمدندکه باید درپی تلافی اشتباهات گذشته گردیده وباسهانوك‌داخل مذکراه‌گردند.وشرایط اورا (که توام بادوام سیاست غیر منسلك‌بود قدر دانی نمایند)

رژیم‌وانتیو در سیگون نیز بیش ازبیش بامشکلات دچارشده. طرفداران حکومت موقت انقلابی ویتنام جنوبی اکثر روستا وجنگل ها تسلط خود در آورده اند .و دراخیر ١٣٥٣ برای تسلط بر شهرهای‌مختلف ویتنام جنوبی بشمول سیگون داخل اقدامات موفقانه بود ند. یکعده از شخصیت های سیاسی امریکا نـی اظهار نظر کردند کناره گیری وانتـیـو از حکومت سیگون لازمینست .عده دیگر چنـان

تشخیص نمودند که کار از کار گذشته است. وجنگ ویتنام که سبب مرگ ٥٦ هزار سپاهی امریکائی و اتلاف یکصدو پنجاه ملیارد دالر گردیده است با شکست رژیم سیگون خاتمه یافت .

روابط شرق و غرب

در زمینه روابط شرق و غرب تحولات قابل توجه پدید آمد. مرحلهٔ اولی مذاکره بین حکومت ریچارد نکسن و زعمای شوروی بود. چنانکه در آغاز بهار دکتور کیسنجر بمسکو مسافرت کرد. ودرتابستان ریچارد نکسن نیز بمسکو رفت .مذاکرات ایشان در بارهٔ محدود ساختن اسلحه تعرضی به نتیجه بسیار مشخص نرسید . از جانب دیگر این مسافرت رئیس جمهور آنوقتهٔ اتازونی به مسکو و نیز مسافرت وی به شرق میانه (با همه آب وتاب اولی) دور نمای بی فروغ یافت ، زیرا رسوائی واتر گیت از اعتبار قصر سفید پیوسته میکاست . همان بودکه نکسن بتاریخ ١٤ اسد اعتراف کرددر موضوع واترگیت مسؤولیت دارد ، وهمان بود سه روز بعد ،استعفای خودرا تقدیم نمود ، و جرالد فورد رئیس جمهور اتازونی گردید. وی بعدا ،را کفلر را به حیث معاون خو یش گزید ، رئیس جمهور معزول راازمحا کمه معاف کرد .

بتاریخ ٢ قوس ،بین رئیس‌جمهور جدیدامریکا ولیونید برژنیف ،در ولادی وستوك ،واقع شرق اقصای شوروی راجع به محدود ساختن سلاح تعرضی ، از روی پرنسیپ موافقه به عمل آمد ،و تفصیل موضوع به مذاکرات‌آینده مؤکول گردید. دربارهٔ توسعهٔ موافقات تجارتی نیز تفاهم بعمل آمد . بعدا در اثر تحریك هوا خواهان اسرا ئیل در کانگرس اتازونی، این موافقهٔ تجارتی ،مشروط به آن اعلان شد، که اتحاد شوروی یهودان شوروی را اجازه مهاجرت بدهد . این ادعای کانگرس امریکا، از طرف اتحاد شوروی به اکراه تلقی گردید، و همان بود در تفاهم شرق وغرب، سکتهٔ‌مهم پدید آمد و چون در آن اوقات ،زعیم‌حز بی اتحاد شوروی لیونید برژنیف ، در تعطیل استراحت بود ، مقامات تبلیغاتی غربی آوازه بیماری شدید او را نشر کردند ، و حتی مذاکرات رئیس جمهور فرانسه ژسکا دستن ولیونید برژنیف را ،راجع به ضرورت انعقا د کنفرا نس امنیت و همکاری اروپا، آخرین فعالیت دیپلو ماتیك آن زعیم شوروی قلمداد نمودند ، چند هفته بعد برژنیف از صدرا عظم انگلستان در مسکو پذیرائی کرد. وتبلیغات نادرست ثابت شد .

غرب اروپا :

درآغاز سال ١٣٥٣ ژورژ پومپیدو رئیس جمهور فرانسه از اشتراك به دعوت های دیپلو ماتیك به افتخار سفرا که خود میزبان آن بود معذرت خواست . آخرین روز ها ی زندگانی او فرارسیده بود ، وبه تاریخ ١٣ حمل، در اثر یك بیماری که از خطر آن قبلا آگاه بود از جهان رفت . پیکار سیاسی بین قوای دست چپ،یعنی اتفاق سو سیا لیست ها وکمو نیست ها، که زعیم سو سیالیست

میتران رابحیث کاندیدگزیده بودند، وژسکارد ستن (طرفدار لبیرا لیزم)بر حیات سیا سی فرانسه مسلط گردید • بتاریخ ۱۵ ثــو ر میتران در دوره اول انتخابات نتایج خوب به دست آورد • اما در دورهٔ نهائی انتخابات ، بتاریخ ۲۹ ثور ژسکارد ستن با اکثریت اندك غلبه کرد، ودر فاصله ،زعمای داخل حـــزب جنرال دو گول ،ونیزمیشل ژوبر وزیر خارجه سابق (که در نگاه فرانسو یان شخصیـــت سیاسی قابل اعتبار بود) طرفداری خود رااز ژسکارد ستن اعــلان کردند •در جمهور یت اتحاد المان ، بتاریخ ۱۷ ثور ویلی برانـــت صدرا عظم المان (در اثر افشای یك مساله جاسو سی که یکی‌از همکاران اداری وی درآن دست داشت) از حکومت استعفا نمود وبه‌جای او هلموت شمیت کرسی صدارت را گرفت• در برتانیه ،در ماه میزان ،انتخا بات بعمـــل آمدو حزب کارگر با اکثریت خفیف غلبـــه کرد •

بصورت عمومی‌کشورهای‌اروپای غربی دچار بحرانات اقتصادی وا جتماعی بوده اســت و راجع به آینده بازار مشترك نیز دچار نگرانی بودند . درآخرین اجتماع سران حکـــو ما ت کشور های بازار مشترك ،تصمیم بعمل آمـــد برای برتانیه ،مساعدت خاص صورت گیرد تا آنکشور بتواند ،در بازار مشترك باقی بماند• وموضوع دوام عضویت برتانیه در بــــازار مشترك به اراء عامه مراجعه شود • غلبهٔ یك زن بنام مارگریت تاچر در انتخابات حـزب محافظه کار درین آغاز سال ۱۹۷۵ (که سال بین‌المللی زن بوده)قابل‌یادآوری است.

بهر سوی جهان •

رویداد های متفرق درهر ناحیهٔ جهان‌جالب توجه بود• ونمیتوان درین مختصر از آن ذکر کرد• ایجاد روابط رسمی‌بین کلیسای کاتولیك و کوبا قابل توجه بود، اگر چه در اجتماع کشور های امریکائی ،راجع به قطع تحریـــم تجارت با کوبا، فیصله نهائی بعمل نیامد • نخستین انفجار آزمایشی هند جالب توجه‌بود• و آنرا مبصران نشانهٔ شامل شدن هند ، در جمعیت دارندگان سلاح ذروی بشمار آوردند . وهند توضیح داد که آرزومند تسلیحات ذروی نیست ،و در هیچ جنگ به استعمال اسلحـه هستوی آغاز نخواهد کرد • در یوگو ســلاویا مارشال تیتو ،ودر تونس ،حبیب بورقیبه ، بحیث رئیس جمهور ،برای مدت باقی زندگانی اعــلان شدند• یکی از رجال برجستهٔ حــزب کانگرس ، ازجملهٔ مسلمانان ، فخرالدین علی احمد ،بمقام ریاست جمهوری هندرسید•جزایر قمر«کومور» واقع بحرهند، درشمال‌مدغاسکر دراثر رفراندم برای ختم سلطهٔ فــرانسوی و کسب استقــلال رأی دادند ،بتاریـــخ ۲۵

عقرب کنفرانس موسسه خوراکه و زارعــــت در روم ضرورت پیکار با قحط و گرسنگی را اعلام کرد. گر چه متاسفانه ،کشور هـــــا ی صنعتی ودیگر کشور های‌غنی با این مقصد، حاضر به تقدیم معاونت مالی که کافی باشد نگردیدند انتخاب شدن یك مسلمان افریقا ئی احمد مختار ایم باو (شخصیت سنگا لی) به حیث مدیر عمومی یو نسکو ،بجا نشینـــــی دانشمند فرانسوی رونی ماهو قابل توجه ،و از نشانه های عروج جهان سوم ،درین آغاز چهار مین ربع قرن بیستم بود •

یکی دیگر از جریانات عمده۱۳۵۳ گسترش مزید قیام مسلح مسلمانان جنوب فلپین برضد مقامات دولتی و عسکری مانیلا میباشد که در آن عناصر متعصب مسیحی هوا خواه دسته‌های مسیحی مخالف مسلمانان هستند •

در جمله آنان که در سال ۱۳۵۳ چشم از جهان پوشیدند در زمینۀ سیاست نام مارشال ایوب خان سابق رئیس جمهور پاکستان ، علال الفاسی رئیس حزب استقلال المغرب(که زمانی سالهای دراز برضد سلطه فرانسه قیام کرده‌بود) مصا لی حاج زعیم الجزایری‌کـه‌او هم تا نزدیکی زمان استقلال الجزایـــــر از مجاهدین آزادی کشور خود بود، ژوکـوف مارشال شوروی ،پیـرون رئیس جمهور روی کارو سابق ارژانتین ،الحاج امین الحسینی زعیم تاریخی فلسطین در قرن بیستم ،گرشنا منون شخصیت سیاسی هندی ، کاتر یــــن فور تسیوا وزیر کلتور شوروی ،لیوشاوچی سابق رئیس جمهوریت مردم چین، اوتا نـت احمد اسماعیل علی فرمانده قوای مسلح مصر، مارشال بولگانین زعیم سابق شـــــو روی ، الیجاه پول ملقب به‌الیجاه محمد (مؤسس‌فرقه مسلمانان سیاه در امریکا) قابل تــــو جــه است •

در جمله دیگر شخصیت ها که در ســـال ۱۳۵۳ ــازجهان رفتند مارسل پانیول نویسندۀ تیاترو عضو اکادمی فرانسه (مؤلف توپـــاز) ستورات السوپ روز نامه نگار امریکائی ، والتر لیپمن سر مقاله نویس ومبصر امریکائی چارل لیند برگ (اولین پیلوتی که در ۱۹۲۸ بحر اتلس رابا طیاره پیموده از امریکا بـه اروپا رسیده بود) ام گلثوم ملقب به کوکـب شرق خوش آواز ترین سراینده عربی ، واو تاسیس سرمایه دار یونانی شو هر ژاکـلین (سابقا بیوه پرزدنت کنیدی) می باشد• اینها همه برای ۱۳۵٤ زنده نماندند تاار حوادث‌گونا گون آن باخبر شوند •

جهان در ربع اول سال ۱۳۵۴

مجمل رویداد های جهان که دربالا تقدیم شده است از نوروز ۱۳۵۳ تا اخیر حوت ۱۳۵۳ را فرا میگیرد ۰زمانیکه نوبت چاپ این‌اوراق در سالنامه فرا رسید ،مناسب بنظر آمد ،که مجمل رویداد های جهان ، از نو روز ۱۳۵٤ تا وسط سرطان نیز اضافه شود۰ البته در سالنامه ،سال آینده این قسمت نیز با تفصیل لازم شامل اوضاع سال ۱۳٤٥ خواهد شد۰

ربع سالی که گذشت ،مشحون از وقایع عمده بود، ومهمترین آن پایان یافتن جنگ در هند چین میباشد شکست قوای رژیم‌دست نشانده سیگون ،بطوری سریع بود، که همه ناظران امور سیاسی ونظامی را به حیرت انداخت ۰همان بود که قوای حکومت موقت انقلابی ویتنام جنوبی (که درسابق ویتکونگ نامیده میشد) شهر سیگون رافتح کرد و نام آن بلده شهر هوچی من گذاشته شد۰متعاقباً مذاکرات لازم ،برای تهیه وحدت ویتنام‌شمالی وجنوبی آغاز گردید ،که هنوز دوام دارد ۰

چند روز پس از سقوط سیگون ، قوای حکومت اتحادملی کمبودیا، داخل شهرپنوم‌پن گردید ۰چند روز قبل لون‌نول آن شهر را ترك گفته بود و اتازونی سفارت خود را در آنجا بسته بود ۰این سقوط رژیم دست نشانده پنوم‌پن ،پنج سال بعد از کودتائی واقع گردید که در اثر آن نورو دوم سهانوك از قدرت بر کنار شده‌بود ۰

خاتمه یافتن جنگ ها در هندچین نتایج متعدد داشت ۰درلاوس همه قوای دست‌راستی بدون جنگ از قدرت بر کنار شدند ۰فلیپین‌و تایلند هردو در پی بهبود روابط خویش با جمهوریت مرد مچین گردیدند ،وروابط خاص نظامی خودرا بااتازونی‌محدود کردند آن‌کشور های غیر منسلك که مایل به غرب بودند ، چون اندونیزیا ،مالیزیا وسنگاپور ، در پی بهبودروابط خویش‌با کشورهای سوسیالیست شدند۰ اتازونی همه مساعی خویش را بکار برد تا بجهان شرح دهد که خاتمه یافتن جنگ ها در هند چین ،معینی آنرا ندارد که اتازونی تعهدات خود را ایفا نمیکند ، راجع باینکه اتازونی از جاپان و کوریای جنوبی دفاع خواهد کرد، تذکرات متعدد از جانب اتازونی بعمل آمدو حتی حکومت واشنگتن اظهار داشت ،در صورتیکه کوریای شما لی بر کوریای جنوبی حمله ورشود ، آنگاه احتمال استعمال اسلحه تاکتیك هستوی از جانب امریکا موجوداست ۰اتازونی ،بنام‌نجات دادن یك کشتی تجارتی خویش بنام مایاگیز که بدست قوای کمبودیائی افتیده بود، برای یك مدت مختصر ،یك قسمت یکی از جزایر کمبودیا را اشغال کرد ۰

اتازونی به متحدان اروپای غربی‌شرح داد، که به تعهدات خوددر آن‌ناحیه پابند میباشد. چنانکه جرالد فورد ،رئیس جمهور اتازونی ، شخصا در اجتماع پیمان اتلس در بروکسل حاضر شد .

مردم برتانیه ،توسط یك ریفراندم ،دوام عضویت کشور خویش رادر بازار مشترك اروپای غربی تائید نمودند .در ایتالیا ، در اثر انتخابات بلدی و محلی ،پیشرفت وسیع عده رای دهندگان کمونیست آنکشور راثابت کردو این واقعه حزب دیمو کرات مسیحی را (که از سی سال باینسو قدرت را بدست دارد) به هراس انداخت .

در شرق میانه ،واقعه مهم از جهان رفتن ملك فیصل‌پادشا ه عربستان سعودی بود ، که ازطرف یکی‌از جوانان ازافراد خانواده‌اش در روز میلاد رسول اکرم (ص) ،مقتول شد اگر چه در سیاست خارجی عربستان سعودی تغییر عمده واقع نگردید ، مگر شخصیت با نفوذ ملك فیصل از صف زعمای عرب جهان ناپدید شد، و بزودی ،دانسته شد کسی به مشکل میتواند جاگزین او شود .

مساعی یکعده کشور های جهان ،برای‌به بهبود (گام‌بگام) روابط اسرائیل وعرب، ادامه یافت .سادات ،رئیس جمهور مصر، در شهر سالز بورگ واقع اطریش ،با جرالد فور د رئیس جمهور اتازونی ملاقات کرد . ومتعاقبا به‌کشور خود عودت‌کرده ، درمراسم گشایش آبراه سویز اشتراك نمود .اسرا ئیل قوای خودرا در حاشیه شبه جزیزه سینا ،درنزدیکی کانال تقلیل داد .باوجود این اقدامات ،که در آغاز امید بخشا تلقی شد. تفاهم بین مصرو اسرائیل باسانی عملی نگردید، زیرا اسرائیل میکوشید بدون تخلیه شرم الشیخ وحتی بدون تخلیه دوگذرگاه کوهسار درسینااز مصر تعهد عدم مخاصمت را بدست آرد ،و ضمنا بلندی های جولان‌را نیزتخلیه نکند ،مسافرت اسحق رابین صدرا عظم اسرائیل به اتازونی ثابت کرد که تقاضا های آنکشور از حدزیاد است ،ودر حقیقت ،آرزو دارد وقت را تلف کندو تاموسم انتخابات اتازونی برسد در آن زمان گروه های سیاسی امریکا دست نگرآراء یهودان امریکائی میشود .

ظهور این دشوار یها در کار تأمین صلح گام بگام ،در اثر سخت گیری اسرائیل ،سبب‌شد که اتازونی بعداز ین، ضرورت انعقادکنفرانس ژنیو راموردتوجه آرد چنانکه اتحاد شوروی درین باره از سابق اصرار داشت .

واقعهٔ ناگوار دیگر، شدت یافتن تصادما ت بین فلانژیست های مسیحی لبنان بنام‌کتایب

و فدائیان فلسطین مقیم بیروت بود ۰سخن به جائی کشید که طرفین راکت وهاوان وماشیندار ثقیل بکار ببرند ۰ودر نتیجه ،زند گانی هر روزه شهر بیروت فلج گردید واقتصاد لبنان دچار مخاطره شد ۰

اعلان آزادی موزنبیق ،تحت ریاست سامورا ماشل ،قابل توجه بود ، زیرا در روز جشن آزادی نمایندگان حکومت جدید پرتگال ، و یکعده سفید پوستان مقیم موزنبیق با عیسن حرارت مانند افریقائیان خاتمه یافتن پنجصد سال تسلط استعماری را بر آنکشور تجلیــل میکردند ۰

دسته های آزادیخواه مستعمره دیگـــر پرتگالی ،یعنی آنگولا ،بایکدیگر داخل محاربه بودند. تا اینکه با مساعی جوپو کینیاتا ،هر سه حرکت موافقه نمودند ، قوای مسلح خود را یکجا نموده واز آن سپاه دولتی انگولا را ترکیب دهند وهوا خواهان ملکی خود را خلع سلاح نمایند ۰

در روابط شرق و غرب، پیشرفت هـــای قابل توجه بعمل آمد و آن اینکه راجع بـــه کنفرانس ۳۵ کشور ،مرکب از کشور های شرق ، غرب اروپا به سطح روسای دول، اطمینان حاصل گردید ،که در اخیـــر تابستان امسال درهلسنگی منعقد خواهد شد۰

این کنفرانس امنیت‌مجموعی وهمکاری اروپا،از هدفهای‌مهمه سیاست‌خارجی اتحادشوروی بود و کشور های غربی نیز از روی پرنسیـــپ آنرا پذیرفته بودند ۰

نخستین اجتماع کشور های تولید کننـــده ومصرف کننده نفت ،در پاریس به ناکا مـی انجامید ۰اتازونی اصرار داشت محض درباره نفت ونرخ آن بحث بعمل آید. کشورهای‌عمده مولد نفت . خاصه الجزایر وایران ،اصرار کردند که‌باید درباره‌نرخ وتجارب دیگر مواد عمده‌تجارتی جهان ،مذاکره صورت گیـرد ۰ اتازونی دراول این پیشنهاد را قبول نکرد، چنانکه کنفرانس سقوط نمود ۰بعد از آن ، اتازونی امکانات قبول تشکیل یك کمیتـــه رابرای بحث درین زمینه نیز قبول کرد، و حل وفصل موضوع به هفته ها وماه های ما بعد موکول ماند ۰

در هند یك عده شخصت های سیـــاسی سابقه داراز آنجمله جای پرکاش ترایین برضد اندیرا گاندی صدراعظم اجتما عـات سیاسی دامنه دار را راه انداخت . اندیراگاندهی‌از اشتراك در کنفرانس بیـــن المللی سال زن (منعقده مکسیکو) صرف نظر کرد وحالـــت اضطرار را در کشور خویش اعـلام کرد ۰

شگفت های زمینه ادبیات امروز

سدهٔ نزدهم اروپا زودگرگونی شگرف رادر زمینه ادبیات باخودش رهتوشه آورد: نخست اینکه شعر مرکزیت راازدست داد. دودیگر، اینکه بادر هم شکستن کامل قاعده های انعطاف ناپذیر کلاسی سیزم، ادبیات آبستن نطفه هایی شد که سده بیستم بایستی گواه برزاده شدن آنها باشد.

هر اندازه سده نزدهم پخته ترمیشد،شعر از مرکز ادبیات دور ترمیگشت وجایش را به پدیده های منشور میداد. حتی‌درآغازسده نزدم قطعه شعری دراز از«بایرون»،ازوقایع بسیار مهم انتشاراتی سال محسوب میگردید وشاعر کمتر ،امامردم‌پسندتری‌چون «تام‌مور» پولی که درازای داستانی منظوم میگرفت، معادل درامد موفق ترین رومانویس عصر مابود. کتاب‌جدیدومهیجی که‌مردم میخواستند بخوانند وسپس در باره اش گفتگوکنند، معمولا منظوم میبود.» (۱)

بدینصورت، شهرستان ادبیات جلوه میفروخت وشعراز جایگاه بلند خودش، برین شهرستان فرمانروایی میکرد. برین اساس شگفتی انگیز نیست اگر می بینیم که ابر مردان زمینه ادبیات تااین زمان قباهای‌شاعرانه به‌تن داشته‌اند وبازبانی منظوم سخن میگفته اند.

فرمانروایی شعر بر سرزمین ادبیات، همانگونه که گفته شد، آرام آرام متزلزل‌شد ودر میانه سده نزدهم هیبت این‌فرمانروایی رنگ میباخت وبرادر دیگر شعر، یعنی نثر، نیرو میگرفت تا خودش را در مرکز قرار دهدو فرمانروایی دیرینه سال شعرونظم را پایان بخشد. درمیانه سده نزدهم«هرچندآثار منظوم هنوز خواننده فراوان داشت، کتاب مهیجی که برای اعضای خانواده ها نوشته میشد، تقریبا همیشه به نثر وبه‌احتمال‌زیاد، رومان میبود طبقه وسیع ورشد یابنده‌متوسط برای مطالعه خود چشم به داستان منثورداشت ... تنها شاعران موفق وبلند آوازه‌یی چون» «لانگ‌فلو» »تنی سن،» و«هوگو» میتوانستند در برابر وضع موجود قدعلم‌کنندوتازه«هوگو» همچنانکه دیده‌ایم، داستانهای منثور نیز مینگاشت.» (۲)

بیگمان نظم که‌دراین زمان به‌نیروی روز افزون نثر پی برده بود، باتمام‌توانایی‌خودش در برابر رقیب تازه به دوران رسیده، یعنی نثر، به مقابله پرداخت. نظم میکوشید فرمانروایی رنگ باخته‌اش رادرسرزمین ادبیات همچنان پا برجا نگهداردونگذاردکه مرکزیت به‌دست نثر بیفتد.

شعر سرایان برای نگهداشت مرکزیت‌نظم به‌تلاشهایی دست یازیدند. ازجمله «شهزاده خانم‌اثر «تنی‌سن» ،که درحقیقت رومانیست رقیق که درقالب شعرمنثور بازگفته‌شده، با همه قدرت شعریی که درپاره‌یی از قطعات غنایی آن تمرکز یافته، نمونه بارزاین‌مقابله وکوششی مصممانه وموفقیست دراین جهت که خوانندگان راازتوجه به داستانهای‌منثور باز دارد...» ولی«شعرا به‌تدریج وبادلگرانی

از قلمرو مشکوکی که‌درآن بـاروماننوسیـان سهیم بودند، عقب ننستند وبیشترشان از وصول بـه‌شهـرت ومـحبوبیت قطـع امید کردند...» (۳)

نثر سلاحی برنده واثر منددردست داشت: رومان. نثر به‌یاوری همین سلاح میدان‌رابرد. نظم راازمرکز ادبیات به حواشی بیرون‌راند وخود درمرکز ادبیات قرار گرفت. برهمیـن پایه است که «بسیاری از سخن سنجان،مانند «ژرژسیمنون» رومانویس‌معاصر بلژیـکـی، عقیده دارند که قرن بیستم رامیتوان «عصر رومان» نامید. همانگونه که مثلا قرن هفدهم‌را «عصر تراژیدی» میخواندند. البته انکارنمیتوان کرد که پیش ازقرن بیستم رومانهای بزرگ بیمانند وفنا ناپذیری ...وجود داشته‌اند،ولی درآن زمانها رومان هنوز راه ورسم قطعی و شیوه نگارش خاص خود راپیدا نکرده بـود ومردد ولرزان‌درراه‌آزمایش‌پیش‌میرفت .»(٤)

پیش ازاین گفته شد که بادرهم شکسته شدن قاعده هایانعطاف ناپذیرکلاسی‌سیزدهم در سده نزدهم، ادبیات آبستن نطفه‌هایی‌شد که سده بیستم بایستی گواه بـرزاده شدن آنها باشد.

ادبیات امروز اروپا گرفتار گونه یی‌از بینشکلی ودرهم برهمیست. این بیشکلی ودر هم برهمی فراورده تنوع جریانهاوتـسـلون پدیده های ادبی میتواند بود. این رنگارنگی پدیده های ادبی را تاریخ ادبیات‌هرگزندیده بوده است. ادبیات امروز اروپا رانمیتوان دارای وحدت ونظم معین وشیوه مشترکـسی شمرد. در حالی که ادبیات‌دردوره‌های گذشته واجد تعادلی، ولی کوتاه وموقت، بود(مثلا «درون‌جویی» دررومانتیسم‌و «برون‌جویی» در ریالیسم) چنین مینماید که ادبیات معاصر ، بدون هیچگونه اشتراك سبك‌و مضمون، خود رابه دست تصادم شخصیتهای گـونـاگـون و تحولات متناقض سپرده، وبنابر زمان ومکان واجتماع وافراد، میان احیای رومانتیسم نو وحفظ باز مانده‌های ناتورالیسم،میان‌نازکترین غزلیات وخشن تـرین رمانهای ریـالیستی، میان استحکام زبان نگارش وپـر یشانـی و آشفـتـگـی ز بـا ن گـفتگو میـان روانشناسی وفلسفه اصالت عمل،میان‌پرستش هنر وتوجه به احکام اخلاق وفلسفه‌اولی،در نوسان است. ادبیات جدید، مانند نقاشـی معاصر، ادبیاتیست که هیچگونه وجه‌مشترك وتوازن واتفاق نظر ندارد.» (۵)

فشرده سخنهایی که آمد، این استکـه ادبیات امروز اروپا دیگر ادبیات‌مکتبی‌وادبیات استوار برعمومیه های منخص نیست، این ادبیات، ادبیات درونهای منفرد وشخصیتهای تك‌رواست، ادبیاتیست کـه استقلال کامـل خودش رابه دست آورده است. این ادبیات قیدهای گوناگونی راکه درگذشته هابر گردن داشت ،گسسته وجامه های گوناگونی راکه‌در گذشته ها برتنش کرده بودند، دریده‌است. حالا دیگر، فارغ از سنگینی ارزشهای‌اخلاقی، سیاسی‌و اجتماعی، «ذات ادبیات» مطرح‌شده استکه پیوندی میتواند داشت با فریاد«هنر برای هنر!» ولی‌این وضع، این فریاد خـود خواهانه ادبیات ـ که‌نبایدهم حق‌به جانب‌باشد نمیتواند روند ها وجریانهای محافظه‌کاررا،در

زمینه بینش هنری ،انکارکند. این روندهاو جریانها در درون روندعام وجریان عمومی ادبیات موجود هست. وشاید بتوان گفت که وجود این تضاد نیرومند یك مشخصه ادبیات معاصر است ادبیاتی‌که دریك قطبش «جیمز جویس» و«یونسکو» قراردارندودرسوی دیگر، کسانی چون «رومن رولان» وژان پول‌سارتر، جلوه میفروشند.

ادبیات امروز، باوضعی که دارد، کرانه های خودش را گسترده تر میسازد وعمـــق بیشتری مییابد. شاید این وضعیت مرحله خاصی از تکامل کلیت ادبیات باشد. شاید ادبیات ، درهم ریخته شده، تادوباره ساخته شود. هر چه باشد، حقیقتش این است کــه نمیتوان باتلاشی محدود وبامنابع محدودتر و در زمانی کوتاه تصویری،همراه باجزئیات و همه‌سایه روشنهای ظریف، ازچندمخلوقی‌به‌نام ادبیات امروز ترسیم کرد. ازینرو ،چندچهره جالب رابرمی گزینیم ومعرفی میکنیم. این‌چهره ها، دراثر جابه جا شدن صف بـندیهـاو موضعگیری قدرتهای ادبی، مواضع مهم‌رادر زمینه ادبیات امروز اروپا به دست آورده‌اند. ولی، لابد «دیگران» نیروی وجوددارند. اینان که نام میبریم یکجا بادیگرانی که‌نام نمیبریم، شگفتهای زمینه ادبیات امروز اروپا هستند.

جیمز جویسن ، مرد دلمرده وتنها:

این هنرمند سرگردان درمیانه های سده حاضر، یعنی در سال ۱۹٤۱، درگذشت .وی درسال ۱۸۸۲ درشهر «دبلین» امروزپایتخت آیرلند جنوبی ،به‌جهان آمد وپیش‌ازرسیدن به‌بیست ودوسالگی زادگاهش را ترك‌گفت.

«جویس» از سال ۱۹۲۰ درپاریس‌اقامت گزید. دراثنای جنگ جهانی دوم وی‌ازترس فاشیست ها به زوریخ گریخت وهمانجامرد. مرگ اودر انزواوتنهایی فرارسید .

«جویس» درسال ۱۹۱٤کتاب «مردم دبلین» راانتشار داد.دیداو دراین کتـاب‌ریالستیی است وبه واقع نگاری گرایش دارد. درسال ۱۹۲۲ «اولیس »رانوشت. این اثر نمایشگر وضع روانی نابه سامان نویسنده‌است.وقتی این کتاب چاپ شد، «جویس» به یکـــی از منتقدان گفت: «شمابه اندازه یی درخودهرج ومرج دارید که دنیایی بسازید.» این هنرمند در سال ۱۹۳۹ تابلوی بزرگ دیگری‌ازروان ناخود آگاه به وجود آورد که «بیداری‌فنگین» نام دارد. اثر معروف دیگر او «چهره هنرمند درجوانی» نام دارد که درواقع زندگینامه خود اوست. این کتـاب را در سال ۱۹۱٦ یك ناشر امریکایی چاپ کرد.

شاهکار «جمیزجویس» همان‌کتاب «اولیس» است که سه صدهزار کلمه داردو سراسر حوادث آن درکمتر از یك شبانه‌روز اتفاق می افتد. نویسنده برای نوشتن این کتاب از هژده زبان مختلف استفاده کرده‌است. نام سمبولها و استعاره های کتاب از«هـومر» و میتولوجی یونان گرفته شده است.

«جویس» همانند بسیاری ازهنرمندان دیگر زمان ما، دربرابر جامعه خودش عصیان کرد. واکنش این عصیان از طرف‌جامعه‌طردهنرمند

بود. هنرمند از جامعه روگردانید. جامعه اورا از خود راند واوبه جامعه نفرین فرستاد. این عملیه فعل وانفعال زندگی «جویس»راتلخ و غم‌انگیز ساخت . دیگر جایی‌نبودکه«جویس» به آن پناه ببرد. در خود فرورفت وبه درون خود پناه برد. دراین حال، ازخود تصویر خوبی به دست دادودر کتاب «چهره هنرمند درجوانی» به‌خودش نگریست وزمزمه کرد «ددالوس» توانسانی هستی ضد اجتماع که در لاك خود فرورفته‌ای. »

«جویس»، بادرون حساس خودش، مظاهر نامطلوب وگزنده زندگی را میدید. دیگر چیزی نمیدید. آدمی‌شیرزاواصلاح‌ناپذیر بود. همه جازهربود ونابه سامانی. (درطول عمرش شاهد دوجنگ جهانی بود) امیدی‌وجود نداشت . راه رستگاری هم نبود. واوبه یك نتیجه رسید. زنده‌گانی را از خود راند . و برای دفاع از خود ش به « تبعید نفسی»دست زد. دراینحال،ازتنهایی،اضطراب وبی‌هدفی به سختی رنج میبرد. همین خصوصیتها آثار اورا رنگ آمیزی میکند. جهان اوجهان خاص خود اوست . «جویس یکی ازنویسندگانیست که سوبژکتویسم را دربیان وتوصیف به‌نهایت رسانیده است.او همواره امتناع دارد از ینکه دانش وتجربیاتی راکه خواننده از جهان واقعی اندوخته، به‌کار گیرد ویا احساساتی را که او درباره زندگی دارد، مورد استفاده قرار دهد.همه‌چیزخاصی خود اوست، دنیایی که مجسم میکند، بادنیای دیگران مشترك نیست. اونه کسی را به‌دنیای بغرنج وتمثیلی خود راه میدهد ونه‌خودحاضر است یك قدم از حدودآن پابیرون گذارد.»(٦)

بدینصورت، «جویس» از اجتماع،ازجهان عینی روی برتافته است تابه کار آفرینش تازه یی دست یازد. زیرا اوبه اندازه‌یی در خودش هرج ومرج دارد که میتواند دنیای تازه یی، برای‌خودش، برپاکند. دنیای او ، جهانیست جادویی وسحرانگیز. مثل خوابهای در هم برهم وررویا های تب زده. رویاهای تب زده «جیمز جویس» که‌تب‌حسرت‌ونومیدی داردوازدردتنهایی به‌خودمی پیچدوبا کابوسها دست به‌گریبان است. در کتاب«چهره‌هنرمند درجوانی» «خواننده» مکانها وآدمهارا لمس نمیکند، بلکه ناچار باید آنها رااحساس‌کند در سرتاسر کتاب فقط سایه ها، ویابه گفته بهتر، صورانتزاعی ... به‌چشم‌خواننده میخورد که یگانه نقش‌آنهادرزندگی«استیفن‌ددالوس» آن است که احساس خاصی را درذهن اوبر انگیزند. وگرنه خودشان زندگی‌مجسم و مشخصی ندارند. آنها رامیتوان انعکاس واقیعت درآئینه مات روح اودانست» (٧) .

«جویس»آواره مردیست در بیابان‌تنهایی وحسرت این مرد سر درگریبان فرو برده‌ودر پندار خودش جهانی ساخته درینحال‌تلاشش سرسختنانه‌اش دراین است که‌خودش را و جهان ساخته خودشی رابیان کند. اوبه‌پیوند جهان خودش باجهان واقعی سرو کاری ندارد. فقط محسور جهان خویشتن است‌وآن رابه قلم میاورد.

درك نوشته های «جویس»،به ویژه درك رومان «اولیس» کاریست بسیار دشوار.این دشواری از آنجا سرچشمه میگیرد که جویس

برای بیان جهان خودش بیلدریغ ازسمبول‌و رمز کار میگیرد.

مثلا «هنگامی‌که استیفن شیشه های خرد شده وبناهای فروریخته را می بیند، مـراد آرزوهای بربادرفته وآرمانهای درهم شکسته است. ویا هنگامی که نویسنده میخواهـــد دلمردگی ودلزدگی‌استیفن رابیان‌کند...وی را در مقابل لاشه سگی که برآب افتاده وقایقی که درشن فرورفته ،قرار میدهد.» (۸)

برتولت برشت، مبارزو سنت‌شکن

«برتولت برشت» بادید خودش وباشیوه کار خودش قلمرو گسترده‌یی را در زمینه ادبیات امروز در اختیار دارد. درانیجا، بلا فاصله بعداز «جمیزجویس» نظری به‌کار هاو بینش «برشت» میاندازیم تاتضادقطبهای مسلط برجامعه ادبی اروپا روشن تر نمایان شود.

«برتـــولت برشت بـه سال ۱۸۹۸ در «آگسبرزك» آلمان متولد شد.دردانشگاه‌مونیخ فلسفه وطب خواند ودر جنگ جهانی اول‌در پشت جبهه به مداوای زخمیان پرداخت.

نخستین نمایشنامه او به نام «آوای طبلها دردل شب» به کارگردانی «اتو فلاگن برگ» ،. درسال ۱۹۲۲ روی صحنه آمد. برشت به خاطر این اثر به دریافت جایزه کلیست نایل شد. پیش ازاین اثر نمایشنامه بعل‌رانوشته بود که درسال ۱۹۲۳ روی صحنه آمد. بعل هیاهویی بسیار به‌راه انداخت، درسال ۱۹۲۵ بانمایشنامه آدم ،آدم است، نخستین طرح تیاتر حماسی خودش را ارائه کرد .

از این به بعد ، اثر های دیگرخودش‌را یکی پس از دیگری ، نوشت. غالبا خودش اثر هایش را ی صحنه میاورد. درهراثرنکته های تازه یی را بیان میکرد. از نیرو، هـر نمایشنامه‌اش هیاهویی به دنبال داشت.در این نمایشنامه ها، به هیچ اصلی وقاعده یی تن درنمیداد . هرچه که به نـظرش تـازه‌و سودمند میامد، به‌کار میگرفت .

درسال ۱۹۳۳، هیتلر قدرت رادر آلمان به دست گرفت.دراین سال، برشت، ناگزیرشد المان را ترك گوید.

نخست به سویس پناه برد. پس ازآن، به پاریس ،کوپنهاگن، سویدن، لندن وفنلنـد رفت. در هر جایی مدتی به سربرد.

درسال ۱۹٤۱ رهسپار امریکاشد.درامریکا باهالیود همکاری کرد. فراورده این همکاری فلمهایست مانند «قاتلین هم میمیرند» به‌کار گردانی، فرتیس‌لانگ، سازنده‌فلم مشهور«ام».

بافرارسیدن موج مك‌کارتیزم برشت همراه باهنرمندانی چون چارلی چـاپلیـن ازامریکـا اخراج شد. او به برلن شرقی رفت ودرآنجا گروه، برلینر انسامبل ، راپایگذاری کرد.در این کار همسرش هلنه‌وایگل بزرگترین‌یاور او بود.

برشت باهمکاری گروهی از باز یگـران، موسیقدانان، تکنیسین ها ودیکورسازهـــا نمایشنامه هایش را به صحنه میاورد. شعر وموسیقی اجزای ضروری بیشترنمایشنامه‌های اوست وفنون«عصردانش» صحنه‌آرامی‌اورایاری میکند» برشت درتمام اجزای نمایشنامه های دخالت میکردو درهرکاری، تاآنجاکه‌میتوانست، سهم میگرفت. بردن این همه بار کار وتلاش

سر انجام او را به سختی خسته ساخت. در ماه آگست ۱۹۵٦، پس از آنکه برای آخرین بار زندگی «گالیله» راروی صحنه آورد، چشم ازجهان پوشید.

برشت درسراسر زندگیش عضویت‌هیچ حرب وجمعیتی را نپذیرفت. انسان برایش مقوله یی بود در خور مطالعه وبررسی دایم. هیچ نظر وپاسخ از پیش آماده یی برای قضایا نداشت . «اندیشیدن در هروضع تازه» کار او بود. به‌همین جهت هیچ اثری راپایان یافته نمیدانست وهمیشه در نوشته هایش حتی آنها که بارها چاپ شده بود، دست میبرد.

هنگام تمرین بازیگران، پش از هر بازی یاهر میزانسین جدید، هنگام هرچاپ تازه، ممکن بودتغییراتی به نظرش ضروری برسد . از این کار، که‌گاه نمایشنامه را زیرورومیکرد، نه بیمی داشت ونه خسته میشد .

«علاوه برنمایشنامه ها. چند دفتر شعر ، یك رومان به نام کسب وکار آقای‌ژول سزار، مقداری داستان ونوشته هایی درباره اندیشه ها، شیوه های هنری ، سبك وهنر خویشش به جانهاده است. »(۱۰)

«تصمیم درمورد «برشت» هرچه‌باشد، باید توافق فکری خودرا بامضامین‌شکوهمندومترقی عصر خود اعلام داریم.» مضمون آثار «برشت» این است. یعنی جهان دگرگون شد نیست، یعنی هنر میتواند وباید درکاخ تاریخ مداخله کند. هنر امروز باید همان تکالیفی را بعهده گیردکه علوم پذیرفته است وهنر همدردعلم است... نمایش باید پرده مرافعه تاریخ‌را پس بزند وبه آن مددرساند حتی شکردهای صحنه هم متحد شوند...» (۱۱)

مقایسه برشت وجویس ،دوغول زمینه ادبیات امروز، به خوبی میتواند پدیده های متضاد وناهمگون این زمینه فکری وعاطفی انسان سده بیستم راآشکار سازد. جویس میگوید تاریخ کابوسیست که من سعی‌میکنم از آن بیدارشوم. ولی به‌نظربرشت‌نمایش، به عنوان یك پدیده ادبی ،ونمایشنامه نویس ،به عنوان هنرمند، باید پرده مرافعه تاریخ راپس بزندو وبه آن مددرساند.

تلاش وتپش برشت در سراسر کار هایش همواره براین نکته متمرکز بوده‌که خواننده وتماشاگر رابه اندیشه وادارد وبه او بفهماند که در برابر خودش ودر برابر دیگران مسوول است. واین‌بینش‌عصیانیست دربرابر ادبیات سحر انگیز وموثر.

درگذشته چنین بوده که تماشاگر هر قدر بیشتر متاثر شود، باقهرمان نمایش‌احساس همبستگی بیشتری میکند. صحنه‌هرقدربیشتر از عمل تقلید کند، باز یگرنقش خودرا بهتر مجسم وایفا میکند. نمایش هرقدرمارابیشتر ازواقعیات زندگی دور کرده، به جونمایش نزدیکتر گرداند، نمایش بهتری شمرده میشود. »(۱۲)

«برشت بر چنین نگرشی خط کشید . او گفت تماشاگر نبایدهویت‌خود رادر تماشا خانه از یاد ببرد، تابتواند مضمون نمایش را باز شناسدو به طور انفعالی پذیرای آن

نشود ... تماشاگر هر گز نباید هویت‌خودرا کاملا درهویت قهرمان گم‌کند تا همواره بتواند در داوری علل ودوای درد خود آزاد نماند.» (۱۳)

برای تحقق یافتن این آرمان وپیاده شدن این اندیشه در عمل، برشت شیوه‌کارخودش را طرح ریخت‌وباگذشت زمان استوار ساخت وکمال بخشید، این شیوه کار او همانا شیوه فاصله گذاری است.

در واقع ،کلیت ادبی برشت رادرسه نکته میتوان خلاصه ساخت.

۱ـ نظرات ونگرشس او درباره ادبیات
۲ـ شیوه کار او درنمایشس
۳ـ کار های او درزمینه آفرنیشس ادبی.

این سه نکته باهم مرتبط وتاب خــورده هستند. بدینمعنی که برشت نظرات واندیشه های بخصوصی درباره ادبیات دارد. به‌نظــر برشت آدمی‌در سرشت خودشس دارای نیرو هایست که این نیروها آدمی وجهان رادگر گون میتوانند ساخت پسس باید این نیروهای خفته را بیدار کرد وادبیات میتواند دراین کار نقشی در خور ستایش بازی کند . ولی تا امروز، بر عکس، ادبیات غالبا درتخدیر آدمیان سعی ورزیده است.

برپایه این نگرشس خاص ،برشت بــه آفرینش ادبی دست میبازد «آوای طبل دردل شب» درجنگل شهرها «بعل» «آدم،آدم‌است» «استثناد وقاعده» «آنکه‌گفت‌آری وآنکه گفت‌نی» واثر های دیگری راپدید میاورد. درهمه این اثرها میخواهد انسان را تربیت مجددکنــد، تغییر بدهدوبه اندیشه وادارد.دربن عملیه‌آنچه را که به نظر خودشس میاید، درپدیده ادبی پیاده میکند. بنابراین، آثار برشت‌همه‌برپایه تعقل وشناخت علمی تــاریــخ استوار است .

برشت بدین باور دارد که ،برترین خصلت آدمی، توانایی شناخت دنیاو کوششس برای چیره گشتن برآن است حیوان برای برآوردن نیازو حفظهستی خود، باطبعیت ارتباطمستقیم دارد. تامیتواند میخورد ومیاشامد. وهمیــن‌که طبعیت عرصه را براوتنگ کرد،از یادرمیاید. اما انسان باواسطه کار خود باطبیعت ارتباط دارد وبه یاری کار آفریننده اشس طبعیت را به خدمت میگیرد ونیاز های خویشس را بــر میاورد .همین عامل درطول تاریخ به‌بشرامکان داده است که به تدریج برنیروهای طبعیت چیره گردد و نیروی مقابله‌باطبعیت‌قاهر و سر نوشت را به‌کف آرد.»(۱٤)

چندین اثربرشت از جمله «ننه دلاور» بر گرد همین محور میچرخد.حوادث‌این‌نمایشنامه سده هفدهم اروپا ودوران جنگهای سی‌ساله است «ننه‌دلاور» باسه فرزندش‌همراه سپاهیان سویدنی راه می پیماید. او یك‌گادی‌باخودشی دارد. این گادی فروشگاه سیار اوست. اواز راه فروشندگی واز خیرات سرجنگ پول به دست میآرد. ولی ناگهان زمانی فرامیرسدکه او باید مزد جنگ رابپردازد. جنگی که‌به‌او پول آورده‌است . «ننه دلاور» بایدپسرانش را به‌جنگ بفرستد. زیرا تاسرباز نباشد،جنگ نیست. پیرزن تلاشس میکند ازاین کار باز

زند، مگر امکان ندارد. «سرنوشت» چنین رفته که او فرزندانش را درجنگ‌ازدست بدهد. ولی برشت خود «ننه‌دلاور» راسازنده این سر نوشت میداند: او میفهمد که اگر به راهشی باسپاهیان ادامه دهد، مرگ فرزندانش را خواهد زبوده بااینهم به راهش ادامه‌میدهد. زیرا میخواهد که شرافت مندانه پارچه و گوشت بفروشد.

برشت به اندیشه خاص واثر حاوی این اندیشه خاص بسنده نمیکند، درصددمیبراید تاشیوه کار خود شی رانیز به‌میان آرد. شیوه کاری که‌متناسب به چگونگی اندیشه‌وی‌باشد. شیوه کاری که بتواند آرمانهای اورا درزمینه اثرگذاری نمایش بر تماشاگر تحقق بخشید. این شیوه را به‌میان آورد: شیوه فاصله گذاری. شیوه فاصله گذاری از بازیگر میخواهد که بازیگر باشد واز تماشاگرمیخواهدکه‌تماشاگر باقی بماند. بدینصورت، سه فاصله سه‌عنصر نمایشی را ازهم جدا میکند: قهرمان نمایشنامه ، بازیگر، تماشاگر.

برشت نمیگذارد که بازیگر دروجودقهرمان نمایشنامه یااثر حل شود. بازیگر بایدهویت خودشی راحفظ کند. اونمیگذارد که تماشاگر بابازیگر درآمیزد. تماشاگر باید تماشاگـر باقی بماند. وهنگامی که از تماشاخانه بیرون میرود، به‌جای آنکه هویت خودش راازدست داده وافسون شده باشد، چیزی آموخته‌باشد، پندی گرفته باشد. از همین روبازیگربرشت باید چنان بازی کند که گویی از پیش‌اعلام میدارد: من فلانی هستم. بازیگرتیاتر هستم

...کارم این‌است‌که «شاه‌لیر»رابه‌شماشناسانم. نقشی اورا آموخته‌ام وگفته هایشی را حفـظ کرده‌ام ... » (۱۵)

بدینصورت ،سیستم کار برشت کامـل میشود واو بااین سیستم خودش‌ساحه‌فراخی را در زمینه ادبیات امروز در دست میگیرد.

یونسکو در گرداب سرسام واضطراب

اوژن‌یونسکو روز بیست وششم نوامبـر ۱۹۱۲ در رومانیا بـه جـهان آمد. مادر او فرانسوی بود. پس ازتولد، یونسکو همراه پدرو مادرشی به پاریس رفت. درپاریس زبان فرانسوی آموخت. ازینرو، هنگامی که‌در سن سیزده سالگی به رومانیابازگشت، ناگزیر شد زبان رومانیایی را فرا گیرد.

یونسکو پس از چند سال تحصیل‌درپاریس متبلا به کم خونی شدوناچاراورابه‌ده‌فرستادند درسیزده سالگی به پاریس‌برگشت‌ونخستین نمایشنامه اشی راکه اثر میهن پرستانه‌بود، نوشت.

درهمین هنگام خانواده اوبه رومانیا بـاز گشت. وی در محیطی خشن‌وبیرحم به‌تحصیل پرداخت ودانشجوی زبان فرانسوی دردانشگاه بخارست شد. نخستین شعرهاومرثیه‌هایشی راوقتی نوشت که شدیدازیر تاثیر «مترلینگ» و«فرانسیس ژام» بود .

یونسکو باتهور بیمانند پابه‌صحنه نقدادبی گـذاشت ومقاله یی منتشر کرد کـه درآن‌سه نویسنده معروف‌و محبـوب رومانیارا مـورد تمسخرقرارداد‌چندروز پس ازانتشاراین‌مقاله، مقاله دیگری نوشت که درآن این سه نفر را تاحد

چهره های پرارزش جهانی وستارگان آسمان ادبیات ملی رومانیابالا برده بود. بعد، هردو مقاله را دریك دفتر باعنوان «نی»چاپ کردو بدینصورت خواست نشان بدهد که یك‌منتقد میتواند در باره هر موضوع جالب دونظر کاملا متفاوت داشته باشد.

یونسکو بعد از فراغت از تحصیل، معلم زبان فرانسوی شدو در یك مدرسه دولتی‌به کار پرداخت. درسال ۱۹۳۶ بادختری کـــه زیبایی شرقی داشت، ازدواج کرد، درسال ۱۹۳۸ براساس یك بورس دولتی به‌فرانسه رفت.

هنگامی که‌جنگ جهانی دوم شروع شد،وی دربندر مارسی بود، بعد، به پاریس برگشت و درقسمت تولید یك موسسه نشر کتاب به‌کار مشغول شد .درپایان جنگ اوسی وسه‌سال داشت واز تیاتر بیزار بود. خودش‌مینویسد: من قصه میخواندم، بامیل ورغبت فلم‌تماشا میکردم وگاهگاه به موسیقی گوش میدادم.من موزیم هاو نمایشگاه های هنری را میدیدم، ولی ازتیاتر نفرت داشتم.»

بااینهمه ،در سال ۱۹۴۸ نمایشنامه یی نوشت ونام آن را «آواز خوان طاس» گذاشت اگر چه دراین نمایشنامه آواز خوانی وجـود ندارد چه رسد به‌اینکه طاسی باشد . یونسکو این نمایشنامه را برای گروهی ازدوستانش خواند. آنان گفتندکه «آوازخوان‌طاس» داستان خنده آوری دارد.درحالی که یونسکو خـود معتقد بود که‌نمایشنامه اش اثر جدی وغم انگیز است. این اثـر درسال ۱۹۵۰ روی صحنه آمد وبااستقبال بسیار سردی روبه‌رو شد چندین بار اتفاق افتاد که بیشتر ازسه تماشاگر در تیاتر نباشد. درینحال پـــول تماشاگران راپس میدادند ونمایش‌را تعطیل میکردند.

بدینصورت، باوجود این ناکامی، یونسکو احساس کـــردکه بـرای نمایشنامـه نویسی ساخته شده است .

به نظر خود یونسکو نخستین نمایشنامه اش اعترافیست به‌چیزی کـه اوخـودآن را خرده بو رژوازی بین‌المللی مینامند.وی‌دراین نمایشنامه عقاید مرسوم وشعارهای قراردادی که درهمه جای دنیا یافت میشوند، شکل‌میدهد ومتأسف است که قبول این شعارها ومعیار های قرار دادی، تمام معیارهای اجتماعی‌را به نوعی خودکاری خشن مبدل میسازد. خودش درباره آدمهای این نمایش میگوید: «خانواده اسمیت» ومارتین دیگر سخنی ندارند، زیـــرا نمیتوانند فکر کنند. چون فکر نمیکنند،طبعا عشق‌وحرکت‌اززندگی شان‌دورمیشود. آنهادیگر وجود خارجی ندارند . آنان میتوانند به هـــر شخص وهر چیز مبدل شوند. عینیت خودرا از دست میدهند وعینیت دیگران‌راقبول‌میکنند ... آنان قابل تعویض اند .»

نمایشنامه بعدی یونسکو درسی نام‌داشت موضوع این اثر بااثر قبلی وی شباهت دارد یونسکو این اثر خودش‌راکمیدی‌ـدرام‌نامید. این نمایشنامه اگرچه‌برازصحنه هایمضحـك است، باید آنرا درامی خشك، خشن‌وبدبنیانه تلقی کرد.

نـمایشنامه ژاك پــارطاعت درسال ۱۹۵۰ آماده شد. بازهم مساله‌زبان‌در:ین‌اثر یونسکو راجلب کرده است وبازهم برسنتهای خــرده بورژوازی میتازد: ژاك، قهرمان اثردرابتــدا از تکرار کلمه های که به‌اطاعت اوازمعیارهای خانوادگی ختم میشود، سرباز میزند* افراد خانواده اش از او چشم میپوشند وخانواده بابی واتسن ری رابه نسبت عدم قبول‌سنتهای خرده بورژوازی طردمیکنند. ژ:ك‌مدتی دربرابر تضنیقات خانوادگی مقاومت میکند. حتی ازگفتن بعضی از کلمه ها ابا میورزدو فریادمیزند:

«آه کلمات ، چه جنایاتی به‌نام شمامرتکب میشوند ! »

«یونسکو»درسال ۱۹۵۱ نما یشنا مــهٔ «چوکیها» رانوشت . این اثر یکی ازبهترین آثار اوشمرده میشود . این نمایشنامه‌برمحور تنهایی و بیکسی آدمی میچر خد: در بر ج مدوری، واقع یك جزیره ، زن و شو هــر سالخورده یی زندگی میکنند . مرد ۹۵ سال وزن ۹٤ سال دارند . آنان منتـــظر و رود دسته‌یی از مهمانان متشخص ومحترم اند که بیایند و پیام پیرمرد رابشنوند . این پیام ثمرهٔ یك تجربهٔ طولانیست. چون پیر مـــرد سخنران خوبی نیست ، تصمیم میگیرد ا ز وجود یك سخنران حرفه یــی ا ستفــا د ه کند.

مهمانان وارد میشوند . البته تماشاگرآنان رانمی بینند. لیکن پیر مرد و همسرش‌صحنه رابا چوکیهایی که ازبیرون می آورند ومودبانه به‌مهمانان نامریی تعارف میکنند، نشان میدهند که‌آدمهایی روی صحنه وجود دارند .جمعیت نامرئی مهمانان به‌اندازه یی زیاد میشود که زن وشوهر پیر به‌زحمت از میان چو کیهــا عبور میکنند .

بالاخر ، زمانی که امپراتور ازراه میرسد صحنهٔ سخنرانی آماده میشود. پیر مـــرد ، خوشنود ازپیامی که‌به آیندگان تحویل‌خواهد داد، به‌دنبال همسرش خودرا به در یــــا میاندازد وبه آغوش مرگ میرود . سخنران حرفه‌یی روبه چوکیها میکند ومیخواهد کــپ بزند. امامعلوم میشود که‌این سخنران‌حرفه‌یی کرولال است وتنها میتواند صداهای مفهومی ازحلقش بیرون آرد. سعی میکند منظورش را بانوشتن چیز هایی روی تختهٔ سیاه بیان‌کند. اماجمله هایی که‌او مینویسد، آمیزه یی از حروف بیمعنیست .

نمایشنامهٔ «چوکیها» بیانگر تنــهایی و ناتوانی آدمیان است. اعتراضیست به‌گفتگوی ماشینی . «یونسکو»به‌کارگردانی که‌نخستین بار این نما یشنامه‌را کارگردانی‌کرد،مینویسد «موضوع اصلی «چوکیها» نه پیام، نه‌شکست زندگی ،ونه بــلا یای اخــلاقی زن‌وشو هر سالخورده است. بلکه خود چوکیها ، یعنــی نبودن مردم، نبود ن امپراتور ... نبـــو دن مساله غیر حقیــقــی بودن جهان و خــلای ماوراء الطبیعست . موضوع‌اصلی‌نمایش‌هیچی است ، .. بایدآن راازموضوعات نا مــریــی انباشت ... موضوع حقیقت ،در جایی کــه صدای غیر واقعی وهیچی به‌گوش میـــرسد، مطنطن واستوار میماند . ».

این اثر وآثار دیگر (یونسکو) انگیزهٔآن شده که‌برخی از منتقد ین فکر کنند کـــه (یونسکو) به‌ارتباط زبانی آدمیان در جهـان اعتقادی ندارد . اماوی خودش این نکته‌را رد میکند : «من تنها یك دلیل ساده می آوردم وآن نوشته های من است . خوداین حقیقت که من بانوشته هاو نما یشنامه هایم بامردم دنیا ارتباط بیدامیکنم، نظر مخالفانم‌رانفـــی میکند . من به سادگی معتقدم که تفهیم‌وتفاهم غیر ممکن نیست ، بلکه مشکل‌است. »

دوری گزینی «یونسکو» از منطق عا دی ونگرش ویژهٔ اوبه زندگی، ادبیات وجا معـهٔ انگیزهٔ آن میشود که‌وی رادر قطب مخالف کسانی جون (برشت) ، (سارتر) ،(آبزن)، (آرثور میلر) و(تنسی ویلیامز) قـــر ا ر بدهند.

دید خصمانه «یونسکو» نسبت‌به‌نویسندگان متعهد درین کلمه های‌اوخوب نمایانست.

«نمایشنامه نویس تنها نمایشنامه مینویسد وصرفا در مورد جریاناتی که‌در محـــیط ا و میگـذرد، گواهی میدهد و لزومی ندارد کـه آموزنده باشد ... هراثری که جز یـــك اندیشگی سیاسی گبی برای گفتن نداشتـــه باشد، لطفی نخواهد داشت ... نمایشنا مـهٔ مسلکی نتیجه یی جز کـــاستن ارزشـها ی احتمالی آن مسلـك به بار نخـو ا هـــد آورد . »

(یونسکو) از اضطراب ، تـرس وسرسام عظیم تری دررنـج‌است درذیستن ، تـرس ازمرگ و تشنگی برای‌یك مطلق.

نگرش ویژهٔ (یونسکو) در آغاز انتقادات شدیـــدی رامتوجه او ساخت . واو آ واز اعتراض آمیزش راعلیه نقد و منتقدان بلند کرد :

«منتقد باید مطلبی رابیان کند، نه‌اینکـه مانند بزشك جیزی را تجویز کند . اوباید روی هراثر درشرایط همان اثر نظر بدهد. یعنی مطابق قواعدی که‌از بیان هنری نشا ت میکند ومطابق اسطورهٔ خودآن اثر . کیمیابـا موسیقی قا بل مقایسه نیست . همینـــطور زیست شناسی رانمیتوان بامعیاری های‌نقاشی یامعماری قضاوت کرد . »

«یونسکو » رامتهم ساختند که‌باوجـــود ادعا هایش که از درد آدمی مینالد، به‌انسان های بدبخت دل نمیسوزاند. واو جواب داد: «من به‌سهم خود صمیمانه به‌فقر یك فقیـــر معتقدم ودلم میسوزد . این حقیقت دارد و میتواند درخدمت تیاتر باشد ، همین طـور به‌مرا قبتها یی که ازیك پولدار میکنند،اعتقاد دارم ... اماتصور میکنم نه‌به خاطر فقر آ ن فقیر ونه‌به خاطر مراقبت ازین بو لداراست که نمایشنامه مینویسم. برای من مفهوم تیاتر جهانی تر ووسیع تر ازینهاست ...»

این مو ضعگیری «یـــونسکو» سبب شد مخالفانش بانگ بردارند که‌سر ا نجـــام بورژوازی مردی‌رایافته‌است‌که‌بهترازهرشخصی نظریه های مردود ومنحط آنهارا بـــسیا ن می کند .

باوجود این اعتراض وحمله آ ثار«یونسکو» نه‌تنها در اروپای غربی و امریکا به سختـــی

استقبال شد، بلکه دریوگوسلا ویا وپو لند نیز پیروز یـــهای چشمگیر بـــه د ست آوردند.

هنوزشش سال از روی صحنه آ مـــدن آوازخوان‌طاس نگذشته‌بودکه (یونسکو) موقف ارزنده یی رادر سطح ادبیات جهانی به‌دست آورد .

نمایشنامه های معروف او، بغیراز آنچه‌نام برده شد، عبارت اند از:«قربانیان و ظیفه »، «آمه‌ده »، «تابلو» ،«قاتل‌بیمزد»، «کر گدن» «گرسنگی وتشنگی » وچندتای دیگر،(۱٦)

درینجا بدنیست برداشتهای یك مجله‌نویس را، پس از تماشای یك برنامه تلویزیونی درباره (یونسکو) ،که‌همراه باطـنـزاست ، بیاوریم :

ـ(یونسکو) اززمان‌برداشت خاصی دارد . روز مان را خراب میکند تا دو باره آن را بسازد.

ـ «یونسکو» معتقد است که زمان وهمی بیشی نیست ومولود تصورات قراردادی انسان است.

ـ حوادث شش نمایشنامه‌یونسکو، درروز یکشنبه ماه جون اتفاق میافتد .

ـ دریکی از نمایشنامه ها، مردی بـــه خواستگاری دختری رفته‌است. مردازمادردختر میپرسد که دختر چندسال دارد.مادرش‌جواب میدهد: نودوسه سال، ولی هشتاد سال‌به‌مایه همکار است وفقط سیزده دارد.

ـ تاریخ مورد نفرت یونسکو است. او میگوید تاریخ را هگل اختراع کرد.

ـ دریکی ازنمایشنامه هاکسی که مشغول خواندن روزنامه است، ازدیگری میپرسد: «چرا روز نامه ها سن مرده هارا مینویسند،ولی سن متوارین رانمیتویسند ؟»

ـ درنماشنامه دیگری کسی‌درباره‌پاریس میگوید: «این شهرروشن‌که از چار صد هزار سال پیش خاموش مانده است .»

ـقهرمان یکی از نمایشنامه های او میگوید: «من وقتی به دنیاآمدم، چارده ساله بودم .»

ـباز درنماشنامه دیگری، مردی ازدربان یك‌ساختمان‌میپرسد: «ساعت‌چنداست؟» دربان جواب نمیدهد. مردمیگوید : «ساعت من‌هم‌همین رانشان میدهد. «بعدازدربان دیگر میپرسد : «ساعت شماچند است ؟» دربان دوم هم‌سخنی نمیزند. مرد میگوید: پس‌معلوم میشود سر وقت آمده‌ام. (۱۷)

آلبر کامو وپوچی

ازشگفتهای دیگر زمینه ادبیات امروز یکی هم آلبرموکامو است . واکنون چارده سال‌پس ازمرگ هنوز اثری بزرگ وپابرجابر ادبیات اروپا دارد.

کامو در سال ۱۹۱۳ به‌جهان آمد. زادگاه او الجزایر است که درآن زمان مستعـــمره فرانسه بود. پدرش در جنگ‌جهانی نخست درگذشت کاموی کوچك یتیم شد. وی زندگی پرحادثه داشت واین زندگی را دریك حادثه، حادثه رانندگی، ازدست داد. اوبرنده‌جایزه نوبل است .

کامو کارش را، به صورت چشمگیر، بـا پوچیگرایی آغاز کرد. این گرایش اودرکتاب

بیگانه به خوبی نمایان است ۰این داستان که درسال ۱۹۴۲ منتشر شد، مثل جرقه درخشانی، اروپارا متوجه نویسنده خودش ساخت. دلبستگی مردم به اثر از همان عمقی برخوردار بود که هر اثر جامع ودلالتگری از آن بهره‌مندمیشود. این گونه آثار در برخی ازدگرگونیهای عظیم تاریخی رخ مینمایند تانشانه یك گسیختگی وحکایتگر حساسیت تازه یی باشند. هیچکس به این قصه اعتراض نکرد. همه مجذوب وتقریبا عاشق آن گشتند. . این کتاب درآن‌دوره، شاید بیشتر از اکنون ،چنین مینمود که فلسفه نوینی را که فلسفه پوچی نامیده شد، به کرسی مینشاند... (۱۸)

بیگانه قصه بیگانگی انسان است باخودش وبادیگران، داستان تنهایی آدمیست درجهان. بیانگر پوچی زندگیست .مورسو، قهرمان این کتاب، در ابتدای زندگی روزمره دست و پامیزند. دراین دست وپازدن لابد رو تنها نیست. میلونها دیگر بااو شریك اند. وی ناگزیراست تمام قید وبندهای ظاهری وقرار دادی این زندگی را بپذیرد. درسراسر این پذیرش، بیهودگی این پذیرش را نمایان میسازد. این بیهودگی در پرتو بی تفاوتی مورسو شکل میگیرد.

کامو درسال ۱۹۴۷ افسانه سیزیف را افرید. او دراین کتاب پوچی زندگی را ازدید گاه دیگری نگریست :زندگی تکرار بیهوده است. همانند کار سیزیف قهرمان افسانه یی یونان. سیزیف، براساس روایتهای اساطیر یونان، محکوم بدان است که سنگی را به قله کوهی برساند. هربار که به قله نزدیك میشود، سنگ واپس به پایین میغلتد. سیزیف ناگزیر است عمل بیهوده را از سر گیرد.

کامو فکر میکرد که زندگی همان ابتدای روز مره‌ییست که مورسو درآن دست و پامیزند. همان کاری که سیزیف بدان محکوم بود. و آخر این دست و پازدن مرگ است. پوچی دیگری.

ولی کامو به این جانمی ایستد، پرسشی در سرش چنگ میزند. این پرسش مصرانه در طلب پاسخ است: پس چه باید کرد؟

این پرسش درنظر کامو دوجواب دارد نخست اینکه، بانفی زندگی مرگ را باید پذیرفت. دودیگر اینکه، زندگی را قبول کرد. دنباله این جواب چیست؟ اگر مرگ را بپذیریم، به امری پناه برده ایم که، درفرض خود ما، موجب اصلی بیهوده بودن زندگیست. واین نقض غرض است پس بایدزندگی را پذیرفت. قبول مرگ ،قبول بیهودگیست. اما پذیرفتن زندگی باپذیرفتن بیهودگی ملازمه ندارد. باقبول زندگی باید برضد بیهودگی طغیان کرد و خوشبختی راآفرید. خوشبختی همگان را ، زیرا زندگی بدانگونه که هست، تحمل ناپذیر وبیهوده است . (۱۹)

بدینصورت، کامو راه‌مینوردد: از بیهودگی آغاز میکند وبه طغیان میرسد. طغیان دربرابر زندگی. دراین راه پیمایی، مفهوم پوچی زندگی درنظراودگرگون شده‌است . زندگی بهرشکلش

بوچ نیست، این زندگی موجود، به‌همین‌شکلی که دارد، بوچ وبیهوده است. این شکل‌زندگی که درذات خودش بیهودگیست، طغیانی را ایجاب میکند.

دنیای کنونی ما، باوضیعتی که دارد، با ارتباطات وروابطی که درآن حکمفرماست، محلیست تحمل نابذیر، زندگی درجین‌جهانی، در چین شرایطی، بوچ است مسخره است، دنیای کنونی ماشین فرمان میراند وانسان که خود ماشین‌را آفریده، مقهورو برده‌آن شده است . نبایدبه‌جنین‌زندگی برده دارگردن نهاد . باید طغیان کرد وفریادکشید: نفرین برتوای زندگی برده وار !

کامو خ ودتصویری از جوامع جهان‌موجود به دست میدهد: شهری بدون کبوتر وبدون درخت وباغ که درآن نه صدای بال‌کبوتری شنیده میشود ونه خشس خشس برگی. بهار را تنها ازخاصیت ویابه وسیله زیبایی‌گلهایی که فروشندگان ازبیرون شهر میاورندودربازار به‌فروش میرسانند، میتوان شناخت (۲۰)

و مارتا قهرمان غمزده وخشس سوتفاهم از زندگیشس تصویری به دست میدهد:وقتی‌این مسافرخانه و ایـن شهربارانی رابشت سر گذاشتیم واین سرزمین بی آفتاب رافرا‌موشس کردیم، روزی که دربرابر دریا که‌من اینهمه خوابش را می بینم ، قرارگرفتم، بالاخر درآن روز مراخواهی‌دید که میـــخندم،(۲۱) اودر جستجوی آفتاب ودریاست. و کامو میخواهد دربرابر شهر بارانی وسرزمین بی آفتـــا ب عصیان شود.

مورسو باوضع بی‌تفاوتی به‌هر کاری‌دست میزند. سرانجام هم آدم‌میکشد. کاموردرتوضیح این اعمال میگوید: مجاز بودن هرکار بـدان معنی نیست که هیچ کاری ممنوع‌نباشد. ودر شرح نگرش خودش مینویسد :

من میدانم که دراین جهان چیـــزی دارای معنی هست. وآن بشر است. زیرا بشرتنها موجودیست که میتواند دربی معنی داشتـــن برآید . (۲۲)

همین عصیان ،همین دربی معنی بودن که وی را واداشت علیه فاشیزم به مبارزه بـر خیزد ودرنهضت مقاومت وطنش شرکت جوید. نظر کامو درباره طغیان به‌جایی‌رسیدکه‌بگوید: من فریاد میزنم، بس هستم، ومن طغیان‌میکنم ، بس هستم .(۲۳)

کامودرسال ۱۹٤۷(طاعون)رامنتشرساخت . این کتاب در دوستی وهمآوازی وی وسارتر درز انداخت .این درز رادربـخش مربوطبـه ژان پول‌سارتر باز خواهیم گفت.

کارهای ادبی کامو آمیزه‌یست‌از قبول‌ورد واقعیت . اساساً عمل خلاقیت همزمـان بارد کردن یك جنبه واقعیت، جنبه دیگر آن را تصدیق میکند. بداین ترتیب ،آنجاکه خلاقیت به طور درست واقعیت رانفی کند یابه طور مطلق آن را بپذیرد. درهردو صورت‌وجودخود را مطلقا انکار میکند . (۲٤)

کامو باپذیرفتن پهلوهای عمیق واقعیت‌ورد پهلو های سطحی‌آن برریالیزم میتازد: ... آنجه معمولاادبیات ریالیستی نامیده میشود، جنبه های آنی واقعیت را ارائه میکند ودوباره سازی واقعیت رابه شکل ناقص، وبدون‌گزینش وتعبیرو تفسیر خلاقه .انجام میدهد...ریالیزم

باید تقلید کامل واقعیت باشد. به‌بیان دیگر، مانند میمونها که باتقلیدرا می‌میشوندریالیزم هم فقط باتقلید کامل واقعیت تحقق‌مییابد. در حقیقت ، هنرهیچگاه ریالیستی نیست. هرچند که‌گاهی تمایلی به آن نشان میدهد. (۲۵)

اندیشه کامو عمیق وگسترده است‌وهنر از اندیشه های او را تابناك‌ترمیسازد. قسمتی از اندیشه‌های کامو رابابد توام بانـظـرات سارتر بررسی کرد. وسارتر از برآواز گان دیگر عرصه ادبیات امروز مغرب زمین‌است.

سارتر ،مرد عمل

ژان پول سارتر درماه جـون ۱۹۰۵ در باریس به جهان‌آمد وهنگامی که بیست‌وچار سال داشت، به‌مقام استادی‌در فلسفه‌رسید. در سال ۱۹٤۵ ازتدریس دست برداشت تا خودش راکاملا وقف نوشتن سازد.

سارتر از تیوریسین های بزرگ‌اگزیستا ـ نیالیزم است، آزااواز پندارکه‌در ۱۹۳٦نوشته شده، تا نقد عقل دیالکیتك همه برگرد همین فلسفه میچرخد.

وی درسال ۱۹٤۳ به نمایشنامه نـویسی پرداخت . مگسها ،جلسه‌سری، مردگان بی‌کفن روسپی بزرگوار، نگراسف، وگوشه گیـران التونا، رانوشت.

کتاب ،استفراغ، که درسال ۱۹۳۸ نوشته شده ، نظرات فلسفی وی رامنعکس‌میکند. همچنان نقدعـقل‌دیالکیستك، کـه‌نوشته سال ۱۹٦۰ اوست.

سارتر دوسفر به‌کیوبا رفت. یکی درسال ۱۹٤۹ ودیگردر سال ۱۹٦۰ انقلاب کیوبا براو اثری ژرف گذاشت. **چنانکه وقتی از سفـر** برمیگردد، به مدیر روز نامه فرانس‌سوارکه از پرتیرازترین روز نامه های دست راستی جهان است، میگوید: من یك ماه درکیوبا به سربرده‌ام. باید درباره کیوبا حقیقت راگفت من میخواهم هرآنچه شهادت میدهم، به‌گوش بیشتر مردم برسد. آیا شما گـــزارشم را میخواهید؟ مدیر روز نامه درجواب میگوید. بلی ،ازآن خرسند میشویم که‌گفتاریکی از بزرگترین نویسندگان معاصر رادر باره کشور ومردم ووقایع کیوبا منشر سازیم. (۲٦)

ازاین پس گزارش سارتر درباره کیوبا زیر: عنوان رگباربر فراز شکر دراین روزنامه به طبع رسید که بیانگر بزرگداشت سارتر درامر انقلاب کیوباست. این کتاب بانام جنگ شکر درکیوبا به‌دری ترجمه شده است.

انقلاب‌کیوبا وفرآورده های چشمگیر آن، عطش سارتر رابه‌انقلاب بیشترساخت. گزارش او درواقع، تحلیل ،تفسیر وستایش انقلاب کیوباست. کاسترو درنظر اوقهرمانیست که فریاد میزند: یامرگ یاملت!

سخنهای رهبر کیوبا سارتر را به‌هیجان آورده بود. ازهمین روبه کرتها گفته های‌رهبر کیوبا را نقل میکند نه به زور قحلی ونه‌به آتش جنگ شما میتوانید مارا بـــه‌زانو در آورید. واین را بدانید که اگربه‌ماحمله‌کنید، فاتح میدان ماخواهیم بود، نه شما . (۲۷)

وخودش راآنقدر همیشه به انقلاب کیوبا می بیـند می گـوید : یا بایـد کیوباییان پیروز گردند، ویا ماهمه چیز ،حتی امید را،

از دست بدهیم. (۲۸)

سارتر درزمینه ادبیات، از پیشاهنگان و بزرگان طرح تعهدو التزام در ادبیات است. نظرات او،در باره ادبیات ونویسندگان امروزی ،چنین فشرده بیان میتواند شد:

نویسنده ،حتی بهدلیل آنکهالفاظ همه مردم را، ارزش اعتباری آنها بـه کـار میبرد،و کتابهای خودرا در میان مردم منتشر میکند، وابسته و مسوول است .زیراذمیتواند.

از فرمان مسایل زمان خود سر بپیچدودر هرحال باید مسوولیت نوشته خودرا بهگردن گیرد. حتی اگرشا گردانش از افکاراونتایجی برخلاف میل اوبگیرند. وانگهیوظیفهنویسنده، درطی قرون، دستخوش تغیر وتحول بـوده است: نخست ، نویسنده مجری فرمانخداو راهبر دینی خلق بود. سپس درعصرکلاسیك (قرن هفدهم) جزواعضای جامعه اشرافیخوش ذوقوادب پیشه یی شد که اورا همشان خود میشمرد. دراین زمان، گرچه نویسنده بهواقع سربه فرمان اشراف نهاده بود، ولی استقلال طبع وعزت نفس وصراحت کلام خودرابـه خوبی حفظ میکرد.

پس ازآن ،در قرن هژدهم ،نویسنده به صورت مرد مبارز بورژوا منش روشنفکریدر آمد که باروشن بینیواستشعارکامل برایحفظ حقوق طبقه دوم میجنگید. عصر طلاییِنویسندگان همین دوره بود.

.. ازآن زمان تاکنون، تعادل برهم خورده است. نویسنده طفیلی وسربازتوانگرانشده است، وازاین مرزنج میبرد. برای اینکه قدر وارزش نخستین خودرا بهدست آرد، دست بهدامن شهامت های دروغین واعمالساختگیو تحولات سطحی مزند. وکسانی را که بهطفیل آنانمیزید، بهبیذوقی ونه افهمی وکجطبعی متهم میسازد ، حتیبرایتبرئه خودبههنر برای هنر متوسل شده، ولی نتوانسته است خودرا بهفریبد تنها راهنجاتاودراین‌است‌که‌واردمیدان مبارزه شود .یعنی برایحفظمنافعوحقوقمردم، خودرا به آب وآتش بزند. بی آنکه به رنگ تعصب اضراب آلوده شود.

بااینحال، یك مورد استنایی وجود دارد وآن ،کار شاعر است: شاعر الفاظ را فقط برای ارزش تصویری آنها به کار میبرد. سارتر در کتابی کهدر باره بودلیر نوشته ،شرحمیدهد که این شاعر موجود تیره بختی نبود کهمحکوم نبود که محکوم به شکست و ناکامی باشد. و علت شکستهای پی در پی او در زندگی این است که خود با میل و اراده به دنبال رنـج و ناکامی میگشت ، زیرا سر چشمهٔ الهام و وسیلهٔ در همین دردو حرمان میدید .ایـــن مدعادر بارهٔ بسیاری از شاعران دیگر نیـــز صادق است .» (۲۹)

«معهذا ،نباید تأثیر مفهوم «مسؤولیت» و «وابستگی» را در مورد همهٔ فعالیتهای ادبـــی «سارتر» تعمیم داد .فراموش نکنیم که فلسفهٔ اگز یستا نسیالیزم برایآزادی نویسنده ارزش و اهمیت بهسزائی قا یل است . و حتـــی «سارتر» فلسفه و هنر خود را مدیونمتفکرانو

نویسند گانی میداند که یا وابسته نبوده اند یا این وابستگی رابه نوع دیگری داشته اند. مانند متفکران آلمانیورومانتو یسان امریکایی. بنابر ین در وهلهٔ نخست ،باید کتابهای اورا به عنوان آثار ادبی (نه آثار تبلیغا تی) دید وسنجید .از ینرو ست که نخستین کتاباو . با عنوان «تهوع» ،مورد سؤتفسیر و تعبیـــــر قرار گرفته است ، قهرمان اصلی این داستان خواه معرف نویسنده در دوره یی از تحــــول زندگی او باشد یا نباشد ،نمونهٔ کامل انسان پیرو فلسفهٔ اگزیستانسیا لیزم بهشمارنمی رود ، بلکه نمونهٔ کسانیست که از هوش سر شاری بهرهمند شده اند ودر زندگی جز پوچیو بیهودگی نمی بینند .ودر ماندگی خود رابـــا تهوع جبران میکنند . وچون به این بیهودگی واقف اند ، درراه عـلاج آن نمیکو شندو رضا به داده داده اند . (۳۰)

«سارتر » باپوچیگرایی آغاز کرد..در«عصر منطق» نوشت :«آزادی آدمی گو شهٔ رنج و فرو بسته ییست که در برابر تاخت و تازهای دنیای خارج حکم پنا هگاه را دارد .» (۳۱) و در «دستهای آلوده» گفت : «کشتن و کشـــته شدن هردو یك چیز است. درهر دو صورت آدم تنهاست .» وباز هم در همین کتابگفت: «... مسخره بازی در آورده ایم .اصـــلا هیچ وقت ،هیچ چیز به نظر من واقعی نمیآید .»

باز هم ، همین «سارتر»متعهد،درمقدمهیی که بر «بیگانهٔ» «کامو» نوشته است، میگوید: «در جهانی که به ناگهاناز اوهام وتجدد فکری تهی گردیده است ، آدمی احساس تنهایی و بیگانگی میکند . اما حالت غربت وانزوایاورا چاره یی نیست ...»

باز هم در همین نقد مینویسد :«مساله یك نوع انسان خیلی ساده است که نویسنده نام «پوچ» یا (بیهوده) را بهآن میدهد .ولی این کلمهٔ زیر قلم آقای «کامو» دومعنای کامـــــلا مختلف به خود میگیرد :پوچ ،یكبار حالــت عمل وشعور روشن است که عدهییاز اشخاص این حالت را میگیرند .وباردیگر ،پوچ همان انسان است که بایك پوچی ونا معقو لــــی اساسی وبی هیچ عجز وفتوری نتایجی را که میخواهد ، برخود تحمیل میکند .

«بس به هر جهت باید دید که «پـــوچ» به عنوان حالت فعل وعمل ، یابه عنوانقضیهٔ اصلی چیست :هیچ چیز جز رابطهٔ انسان با دنیا ... »

بی سبب نیست که از همان آغاز ،دوستی محکمی بین «سارتر» و (کامو) به میان آمد. ولی این دوستی همیشگی نبود .دونویسندهٔپر آوازه فاصله یی ازاره راباهم یکجا نوردیدند، ازپوچی شروع کردند وبه طغیان رسیدند. ولی بعد ، نگرشهای شان فرق کرد :

در سال ۱۹۴۷ «کامو» کتا ب(طاعــــون) را منتشر ساخت . وتا آنروز دوستیاستواری میان «کامو»و «سارتر» وجود داشت .کلام هر دو سخنگوی بزرگ روشنفکران فرانسه ، در جهان انعکاسی عظیم داشت. وجه مشابهتاین دو مبارز متفکر زیاد بود .اما «سارتر» بـــر عکس«کامو» ،عقیده داشتکه نمیتوان درمبارزه

شرکت کردو دستها را پاك نگهداشـــت ۰»
(۳۲)

ازانتشار «طاعون» به بعد ، کشمکش بین دو نویسنده آغاز شد ۰«این کشمکش پنهانـــی چار سال ادامه یافت ۰ به سال ۱۹۵۱ «کامو» (انسان طاغی) را انتشار داد.(که‌بیان‌فلسفی افکاریست که در طاعون به‌صورت رومان‌آمده است) و«سارتر» نمایشنامهٔ را منتشرکـرد و درین نما یشنامه نشان داد که در جریا ن عمل به ناچار دستها آلوده میشود و کسی که بخواهد پاك بماند و مسیحا وار فکر کند ، خواه نا خواه به اردوی ستمگران می پیوند دو کارش به‌زیان خیل ستمکشان تمام میشود ۰و «کامو» عقیده داشت کسی که به ضــــرورت آلودگی دستها معتقد باشد،ناچار طاعـون زده است ۰» (۳۳) ۰

بدینصورت، درز میان اندیشه ها واعمال دو دوست کهن نمایا نتر وبزر گتر شد۰ و زمانی که پیکار آزادیخواهی مردم الجزایـــر شدت گرفت ،این درز به جدایی کامل مبدل گشت :«سارتر» به مبارزه برخاست و از حق مردم الجزایر دفاع کرد۰ و «کامو» انزواگزید۰

ولی هنگامی که «کامو»دریك حادثهٔ رانندگی ناگهان در گذشت ،(سارتر) اختلا فش‌را بااو کنار گذاشت و درتجلیل از او مقاله‌نوشت ۰

جدایی این دو شگفت زمینهٔ ادبیات عصـر مابر تسلط استوار و قلمرو فراغ شان در ادبیات امروز اروپا لطمه یی نمیزند ۰

در پهلوی انیانی که فشرده معرفی شدند ، چهره های دیگری نیز وجود دارند به هیبت و صلابت همینهاکه یکجا با همینها سیمای‌کلی ادبیات امروز اروپا را می سازند ۰درین میان لازم بود از کسانی چون «آدا موف» ،(ژان‌ژنه) «پابلو نرودا» ،(بکت) و (همینگوی) سخـــن آید ولی سخن به درازا به میکشد.

امید واریم خوانندهٔ این سطرها، باز هـــم تصویری از ادبیات امروز مغرب زمین به‌دست آورده باشد ۰

در نوشتن این مقاله ، به صورت مستقیـم و غیر مستقیم ازآثار زیرین استفاده شـــــده است :

(۱) جی۰بی ۰پریستلی «سیری در ادبیا ت اروپا» ترجمهٔ ابراهیم یونسی.
(۲) همان کتاب ۰
(۳) همان‌کتاب ۰
(٤) رضا سید حسینی۰ «مکتبهای ادبی »۰
(٥) همان کتاب۰
(٦) داکتر میترا ۰ «ریالیزم وضد ریالیزم در ادبیات۰»
(۷) همان کتاب ۰
(۸) همان کتاب۰
(۹) عبدا لرحیم احمدی ۰ «گفتاری درآثارو اندیشه های برشت ۰»
(۱۰) همان نبشته۰
(۱۱) رولان بارت ۰«نقد تفسیری » ترجمهٔ محمدتقی غیاثی ۰
(۱۲) همان کتاب ۰
(۱۳) همان‌کتا ب۰
(١٤) «گفتاری در آثار واندیشه هـــا ی برشت۰»

(۱۵)همان نبشته .

(۱۶) در نوشتن این بخش از کتاب (تیاتر وضد تیاتر)اثر مارتین اسلین«وترجمهٔ» حسن بایرامی» استفادهٔ کامل شده است .

(۱۷) نگین . شمارهٔ ۱۱۳ .

(۱۸) نقد تفسیری .

(۱۹) مصطفی رحیمی «نگاه» .

(۲۰) آلبر کامو «طاعون» .

(۲۱) البر کامو .«سؤ تفاهم » .

(۲۲) به نقل‌از «نگاه» .

(۲۳) به‌نقل از «نگاه» .

(۲٤) کامودر مقالهٔ «خلاقیت» ترجمهٔ مسعود یزدی وبهزاد آرش

(۲۵) کامو در مقالهٔ «خلاقیت» ترجمهٔ مسعود یزدی وبهزاد آرش .

(۲٦) مقدمهٔ «جنگ شکردرکیوبا».

(۲۷) سارتر . «جنگ شکر در کیوبا » ترجمهٔ جهانگیر افکاری .

(۲۸) سارتر . «جنگ شکر در کیو با » ترجمهٔ جهانگیر افکاری .

(۲۹) مکتبهای ادبی .

(۳۰) همان‌کتاب .

(۳۱) نگاه.

(۳۲) همان کتاب .

(۳۳) همان کنار

موسیقی در افغانستان

کشور باستانی افغا نستان‌که دارای تمدن چندین هزار ساله میباشد دارای فر هنگ و هنر با ارزش است که از نگاه قدامت تاریخی نوعیت و کیفیت اهمیت بسزائی‌دارد بد بنجهت سر زمین هنر پرور افغا نستان سالهاست مورد توجه مستشرقین و فو لکلور شناسان قرار گرفته زیرا افغا نستان یـــا آریانای کبیر مهد دانش و هنر وگهوار ۀ تمدن در شرق بوده ممالك همجوار و حتـــی سایر کشور های دور دست جهان از پدیده های علمی وهنری بخصو ص موسیـــقی دل انگیز وروح پرور آن مستفید وبهره مند شده اند طوریکه دیده میشود واوراق تاریخ زرین هنر کشور گواهی میدهد اکثراً آلات‌موسیقی آهنگها و طرز های افغانی به سایر ممالـــك جهان برده شده ودر آنجا بنام های اصلی و اولی ویانا مهای دیگری معروف گشتـــه اند .

طوریکه مشاهده میشود نوعیت و موسیقی بخصوص آلات وابزار موسیقی درنقاط مختلف جهان از هم متفاوت و متمایز است چنانچه این خصو صیت در امر تکامل و انکشا ف موسیقی نیز همچنان متفاوت وبارز بـنـظر میرسد بدینجهت موسیقی در شرق و غرب و حتی هریك از کشور جهان خصو صیـت متفاوتی را دارا میباشد . موسیقی در شرق خوشبختانه خصو صیت،کیفیت واصا لت‌خود را حفظ نموده است چنانچه این خصو صیت در کشور باستانی افغا نستان بیش ازسایر کشور های شرق چشم گیرو متبارز به نظر میرسد .

هر گاه موسیقی افغانی و آلات موسیقـی

افغا نستان مشاهده‌گردد‌خصو صیت اصالت وباستانی بوده آن جون آفتاب میدرخشد و نظر بیننده را بخود جلب مینماید .

تاریخ موسیقی فولکلوری درافغا نستان:

هر گاه موسیقی افغانی مطالعه گردد و به گذشته پر ابهت و با جلال آن نظر اندازی شود موسیقی فولکلوریك افغا نستان بدوره های بیش از (۱۴۰۰) ق.م تعلق میگیرد زیرا در کتاب ریگوید که از کتب قدیمـــــی و مسنند آریا ئیهـــا یعنی باشند گـــان اصـلی افغا نستان میباشد و کتاب مذکور در(۱۴۰۰ ق.م) تدوین گردیده است راجع به سرودها رقص‌ها وموسیقی‌آنزمان اریائیها توضیحاتی داده شده است که طبعاً قبل از تدویـــن کتاب مذکور نیز آریائیها موسیقی داشته اند وبه آن سخت علاقمندبوده اند ،بدین‌صورت تاریخ موسیقی فولکلوری افغا نستان درحدود چهار هزار سال قبل‌ازامروز واضح ومشخص بوده بر ازندگی خاصی را دارا میباشد .

هیــوان تسنگـــک ساچ چینـا ئـــی در سال ۶۳۲ میلادی یعنی هزار سه صد وچهل دو سال قبل هنگامیکه از کشور باستانی افغا نستان بازدید نموده موسیقی افغانستان را ستوده است وی میگوید :

موسیقی آریائی از سر زمین آریانا بـــه کشور هند رفته است .

چارج فار مویکتن‌از مستشر قین در بـــارهٔ توله که یکی از آلات فلکلوریك و قدیمی افغا نستان میباشد جنین نظر میدهد : از مطالعهٔ افسانه های قدیم کشور چنین برمی آید که جهار هزار سال قبل چینا ئیهاشخص را بنام (لنگ لن) به‌سر زمین بلخ وباختـر یعنی افغا نستان فرستاده بودند تا تولـــه را به جین ببرد .

هیئات مستشر قین دنمارکی که چند سا ل قبل به‌افغا نستان مسافرت کرده‌بودند راجع به (چنگک) آلهٔ فولکلوری افغانی چنین نظر داده است : پنج هزارسال قبل در کوهستا نات افغا نستان یکنوع (چنگك) هارپ موجود بود، که شباهت زیادی به چنگك سومریان داشته است .

آثار بستانی ولایت بامیان که قدامـــت تاریخی دو هزار ساله دارد تصور دوزن‌چنگك زن‌را نشان‌میدهد که‌سابقهٔ آلات‌موسیقی‌فولکلوریك افغا نستان راتا دو هزار سال قبل وضاحت نشان میدهد هکذاء آثار باستا نیکه ازولایت ننگرهار کشف گردیده است‌عده ازنوازندگان را در حال نواختن آلات موسیقی فولکلوریك افغانستان (رباب، توله،دهل، دایره،جنگك‌نشان مید هـد آثـار مذ کور به عصر کنشکا «قرون اول ودوم میلادی تعلق می گیـرد. نظر به شواهد و اسناد متعدد و معتبری که در دست است کشور باستانی افغانستان‌نظر‌به قدامت تاریخی و گذشته پر افتخاری که دارد در ساحهٔ موسیقی بخصوص آلات موسیقـــی فولکلور یك وآهنگهای فولکلور یك وبارزش از ممالك اولی قدیمی وباستانی بشمـــار میرود .

موسیقی افغانی در ادوار گذشته :

موسیقی افغا نستان در ادوار گذشته به

حصوص عصر کوشانها (قرن نهم هجری) عصر غزنویان (قرن چهارم هجری) و زمان تیموریان هرات (قرن نهم هجری) دوره های پرابهت وبا شکوهی را گذشتانده و این هنر در پهلوی سایرهنر های ظریف‌ازقبیل (نقاشی ،رسامی ، حکاکی ،خطاطی ، هیکلتراشی .وفنون ادبی) دیرزمان شکوفان وپر آوازه بوده است چنانچه در دوره هائی که از آن نامبرده شد هنر مندان زیر دستی تبارز نموده‌اند وباعث ایجاد طرز ها وآهنگ هائی شده‌اند که تا امروز شنونده و علاقه مند دارد هنر مندان مذکور اکثراً مورد نوازش هنر دوستان حکمرانان وامرائی‌وقت قرار یافته اند که داستانهائی دراین مورد در تاریخ کشور موجود است و تا کنون‌زبان زد مردم میباشد .

زمانی هم نظر به محلوظاتی موسیقی و موسیقی دانان کشور مورد توجه امرا و حکمروایان نبوده و این امر موجب شده تا موسیقی فنی واصیل از دست هنر مندان واقعی کشور بدر شده و بدست مردمان غیر فنی افتد واصالت وکیفیت موسیقی‌روبه نابودی گزارد . دراینوقت نقش عده‌از مردمان دوست که در خفاء باوجود ناگوار بودن شرایط موسیقی رازنده نگهداشته اندارزنده وبا ارزش است زیرا فعالیت این دسته مردمان به اصطلاح (اما توران) موجب‌شده است تا موسیقی درخفا بشکل نسبتاانکشاف یافته و دسته جمعی رواج یافته از نابودی بدرآید . همین دسته از مردمان غیر فنی آهسته آهسته موسیقی را در ایام نبرد و ستیز و همچنان در عروسی ها واعیاد وسایر مراسم ملی بکار بردند تا حد قیودات وبد بینی هائی را که نسبت به موسیقی ایجاد شده بود با راه دادن موسیقی در محافل و مجالس درهم شکستند .

بعد ها هنرمندان و نوازنده گانی که حرفوی‌شده بودند وبنام‌عمله طرب‌و یامطرب یاد میشدند نگذاشتند شمع موسیقی خاموش گردد این عده از هنرمندان بعد ها به دو دسته تقسیم شدند عده از نوازند گان را که بدر امرأ وحکام راهی بود عملهٔ طرب خاصه یا نوازندگان دربار مینما میدند و دسته دیگر را مطرب یا نوازندگان عادی یاد می گردند .آنچنان که گفته آمد موسیقی در افغانستان دوره های مختلف ومتناوبی را گزرانده و طوریکه بر می آید موسیقی افغانی در دوره های مختلف با شرایط ناگوار و بعضا مطلوب درپیچ و خم دره های سر سبز و دامنه های وسیع کوهستانات با صفائی کشور اصالت و کیفیت خود را حفظ کرده و منحیث گنجینه پر غنای هنر نسل به نسل انتقال یافته است چنانچه امروز بنام موسیقی اصیل وفولکلوری کشور بیش از پیش متبارز و تابناك بنظر میرسد .

اصالت، کیفیت وارزش موسیقی فولکلوریك افغانی :

کشور باستانی افغانستان یا مهد تمدن های شکوفان وپر درخشش آریانای کبیر از زمان باستان تا کنون شاهد چهره های

تابناك وپر فروغ دانشمندان و هنر مندانی بوده است که چون آفتاب درخشیده اند و حتی زوایای تاریك ما کشور های جهــــان راپر نور ، ومشعشع گردانیده . اند هنــــر با همه رمز ها ظرافتها با همه ابهت وجلال وبالا خره باهمه شهکار یها وشور آفرینی ها در سر زمین مرد خیز وهنر پرور مادوره های پر ابمهتی را پشت سر گذاشته ویاد گار های بجا مانده است کههر صا حــــب ذوق هنر شناس و هنر جوئی را به حیرت وامیدارد .

یاد گار هائیکه اکنون از چندین قرنبرای موسیقی دانان ماهنر مندان و علاقمنــــدان موسیقی بنام آهنگهای وسرود ها فولکلوزیك به ارمغان رسیده است پختگی واصالت هنر موسیقی را در کشور مابه صلابت کوهپا یه های هندو کش مینما یاند کیفیــــت ،و خصو صیت وصفای آنرا مانند گوهر پاکیزهٔ جلوه میدهد که گذشته زمان نتوانسته است هیچگونه رنگ وتعلقی بروی وارد نمایــــد چنانچه این یاد گار های ارزشمند واصیــــل ارزش خود را نزد همه هنر دوستان برمــلا ساخته است .

آهنگهای فولکلوریك کشور صد ها سال قبل علاقمند و شنونده داشته امروز هــــم شنونده دارد ودر آینده هم مورد قبول همهٔ مردم خواهد بود آهنگهای فولکلوری کشور که سازند گان آن مردم هنر آفرین اندیقینا با آنهمه شورو مستی که قلب باشند گان سر زمین کوهسا راز آن اگندهو لبریز است سروده شده اندو همانست که چنگ بر دل میزند شور می افریند و مورد قبول همگان است. (آهنگهای فولکلوری کشور پهلو ی شور آفرین ودل انگیز دیگری هم دارد کــه کیفیت وخصو صیتوارزش آهنگها یفو ـ لکلوری را دو چند آن میسازد و آن عبارت از اشعار وتصانیفی است که درقالبلندیها دوبیتی ها وسایــر اوزان واشکال شــعر ی آهنگهای فولکلوری را قوامو پختگی بخشیده است .

آلات موسیقی افغانی:

آلات موسیقی ماکه انواع متعــدد آن در کشور نوازندگان و عــلاقه مندان زیــــاد ی دارد از گنجینه های غنی وپر ارج هنــــر موسیقی میباشد که خوشبختانه در کشــــور باستانی ما بر ازندگی و در خشش خاصی دارد .این آلات که هر یك تاریخ چند هزار ساله دارد عبارتند از :توله (نینل) رباب، چنگ، دهل، غیچك، زیر بغلی ،دایــره ، سرنی ،دنبوره ،تنبور،دایره ،سرنده ،دوتار، چارتار ، سه تار ،وواج که هر یك سابقــه تاریخی ،نوعیت وکیفیت جدا گانهٔ رادارامیباشد

موسیقی درافغانستان :

زمانیکه تیمور شاه درانی بین سالهــــا ی (۱۱۸٦ ـ ۱۲۰۷) آرزو داشت بتقریب مستقــر شدن پایتخت کشور در کابل جشن با شکوه ومجــــللی بــــر گــــزار نماید از گو شه و کنار مملکت از نواحی مربوطه امپرا طوری

افغا نستان هنرمندان را احضار نمود تا مجالس بزم وطرب را گرم سازند بدین ملحوظ عدهٔ زیادی از هنرمندان برجستهٔ سر زمین امپراطوری افغانی بکابل آمدند که در زمرهٔ آنان، هنرمندان قصور، جات، لاهور وکشمیر نیز شامل بودند جشن نسبت محدودیت وقت بر گزار نشد وعدهٔ زیادی از هنرمندان در حالت انتظار باقی ماندند و در ناحیه بالا حصار اقامت گزیدند. بعد هاتجمع هنرمندان در یك ناحیه موجب گردید که ناحیه وگذر آنان برسم دیرین کابل که هر گذر و محله بنام باشندگان آن یاد میگردید آ ن ناحیه که از مربوطات بالاحصار بود بنام خرات آباد (خرابات) مسمی گردد.

این ناحیه بنام محل زیست هنرمندان که در حقیقت کانون هنر موسیقی را در کابل تشکیل داده بود باعث گردید تا هر سال تعداد زیادی از هنر مندان ورزیدهٔ کشور نظر به علاقهٔ که به تماشای خرابات، شنیدن ساز و آواز و هنر نمائی هنر مندان داشتند سری به خرابات بزنند وخود هم در مجالس طرب اشتراك نمایند. هنر مندان ورزیده کشور از همین ناحیه به در بار شاهان آن عصر افغا نستان که اکثرا در قصر بالاحصار اقامت داشتند معرفی میشدند و هنر نمائی مینمودند.

هر گاه موسیقی افغانی را بطور عام در همه نقاط کشور و طور خاص در کابل آنهم در ناحیه خرابات مطالعه نمائیم موسیقی‌دانان معروف کشور را در یکنیم قرنی که گذشت در همین محل (خرابات) میتوان دریافت که هر یك چون آفتاب درخشیده اند.

هنرمندان ورزیدهٔ در ناحیه خرابات کابل چند نسل در فامیلهای هنرمند پا به صحنهٔ حیات گذاشتند و هر یك شمع موسیقی را فروزانتر بر افروختند.

هنر مندان متعددی که هر یك برازنده و ماهر بوده اند یك عمر در ناحیه خرابا ت کابل هنر نمائی نموده در مجالس طرب‌نوای های دل انگیز سر کشیده اند ولی متاسفا نه امروز نامی هم از آنان در صفحات تاریخ کشور به نظر نمیرسد شاید شرایط آنوقت اجازه نمیداد از هنرمندان و فعالیت هنر ی شان چیزی ثبت اوراق تاریخ گردد ویا هم تاریخ نویسان کشور در زمینه کوتاه نظری داشته اند حالا میتوان صرف از هنر مندانی یاد کرد واسم آنان را بزبان راند که در حدود هشتاد سال قبل زیست داشته اند، زیرا کنون هنرمندانی وجود دارند که هشتاد سال عمر دارند و میتوانند از فعالیت‌های هنرمندان نیم قرن گذشته ویا اندکی بیش از آن صحبت نمایند ویا آنچه را از پدران خویش شنیده‌اند حکایت نمایند.

طوریکه همه هنر ها زاده احساس وذوق مردم وپدیدهٔ هر عصر زادهٔ شرایط و طرز زندگی مردم است هنر موسیقی نیز در طول قرون در افغانستان موازی با ایجابات عصر وخاسته مردم سیر نموده ویاد گار های بس ارزنده و گران بهائی بجا گذاشته است که بهترین نمونه‌های آن بنام آهنگهای فولکلوری

واصیل وهکذا آلات موسیقی افغانی امروزنزد همه هنر دوستان و موسیقی دانان کشـور با ارزش وذیقیمت جلوه گر است .

طوریکه بر می آید مدت زیادی موسیقی در افغا نستان بدست موسیقی دانان حرفوی ویا مسلکی بوده است که پیشه شـــان نوازندگی ویا او از خوانی بوده و همیـن خصومت حرفوی شان‌به سایر افراد اجتماع اجازه نمیداده موسیقی بیاموزند بنوازند ویا بسر ایند. بدینموجب هنر موسیقی ازپدر به پسر وحتی نواده ها انتقال می یافت وبدین منوال هنرمند بایست پسر هنر مند ویـــا شاگرد رسمی یك هنر مند میبود .هر گاه هنر مندی استاد و رهنمای خود را معر فی نمیکرد هنر مند ماهر و قبول شدهٔ نبـــود چنانچه هنـــگا میکه در محا فل طرب‌نوازنده ویاسر ایندهٔ به نو آفرینــــی آغاز مینمودداز استاد خود در حضور مجلس کسب اجاز ت مینمود ودر صورت غیابت استاد دست‌احترام بطرف منزل وجایگاه استاد دراز میکرد و معنا از او اجازه میخواست .آنوقتی که مکتب ویا مدرسه موسیقی وجود نداشت اکثـــرا منازل استادان موسیقی به حیث مدرسه های کوچك موسیقی شاگرد می پذیرفت و سالی چند شاگرد ازین مدرسه ها فراغت حاصل مینمود و بعد از اجازه استاد درمحضر هنر دوستان ، می نواخت ویا می سرائید .

شاگردان اکثرا پیرو وسبك مکتب هنری استاد می‌بود وتا انـــدازه که آواز شاگـــر د شبیه اواز استاد می بود مورد تحسین وشاد باش سایرین قرار میگرفت .

طوریکه تذکار گردید از زمان تیمور شاه درانی عدهٔ از هنر مندان که پیرو سبـــك موسیقی هند بودند بکابل آمدند و از همـــان وقت رفت وآمد هنرمندان کشور به افغانستان آغاز گردید این رفت وآمد در زمان امیـــر حبیب الله خان شهید به حمایت شاغاسی ملکی علی احمد خان بیشترشد و هنر مندان مشهور دیگر نیز بکابل آمدند .

هنر مندان مذکور با اینکه پیرو سبك‌و مکتب موسیقی هند بودند بعد از مدتی تحت تاثیر موسیقی افغانی و موسیقی دانان‌کشور قرار گرفتند و به عوض راگ وراگ خوانی به‌سرائیدن آهنگها وطرز های افغا نی‌آغـــا ز نمودند و به نواختن آلات موسیقی افغانی پرداختند .

همین هنر مندان در اوایل بعضی از آلات موسیقی هندی را بنام های سارنگك ،دلربا، طبله و ستار باخود آوردند چنانچه این ساز ها نیز در پهلوی آلات اصیل موسیقی‌افغانی از قبیل رباب،دهل ،غچك ،دوتار ،چهارتار، سه تار ،(غیر از ستار هندی) سرنـــده ، تنبور ، زیربغلی و دنبوره عـلاقه و شنونده پیدا نمود چنانچه تا امروز از آلات مـذکور استفاده میشود طوریکه بر می آیـــد آلات مذکور اشکال تغییر یافتهٔ آلات قدیم واصیل افغانی میباشد که در زمانهای باستان ا ز افغا نستان به کشور های مجاوربخصو ص هند برده شده و بنا مهای اصلی ویا ثانی مسمی شده اند .

در محیط هند که موسیقی جز مذهب شناخته شده سالیان دراز مردم هنگام عبادت موسیقی راهمراز ومحترم دانسته و بدان منهمك بوده اند واین امرباعث شده است تا هنر موسیقی در هند بسبك دیگر ومربوط بهسر زمین هند انکشاف نماید .

همه موسیقی دانان هند متفق الرای نظر دارند که همهٔ مؤجدین آلات ،نواها ومقام های موسیقی باشند گان بلخ وباختر به خصوص مسلمان اند که هر يك در عالم موسیقی چون آفتاب در خشیده اندو میتوان از مؤجدین آلات مقام های موسیقی از امیر خسرو وبلخی ،بوعلی سنای بلخیوابو نصر فارابی نام برد .

مؤجدین مذکور در زمرهٔ شعرای نامدارو بزرگ منشی چون مولینـا جلالالدین بلخی حکیم سنائی غزنوی ،شیخ فریدا لدینعطار، مولینا عبدالرحمن جامی ، فردوسی وبوا لمعانی بیدل که موسیقی افغانی و آلات موسیقی افغانی را ستوده و اشعار نغزو پرمایهٔسروده اند ،با اشعار و تصانیف نغز و دلنشین موسیقی وآهنگها ی موسیقی افغانی راقوا م ویختگی بخشیده اند . در حدود پنجاه سال قبلکه کانون موسیقیگرم شدهبود .موسیقی در منازل وفامیل راه یافت وعدهٔ از جوانان روشنفکر وعلاقمند مو سیقی قبول هزار مشکل و مانع درراه کسب تعلیمات موسیقی سرایندگان و نوازندگان پیشقدم شدند وهر جا موسیقی دانی رایافتند بهفرا گرفتن اساسات موسیقی آغاز نمودند آنان نظر به ذوق واستعداد یکه داشتند در مدتکوتاهی بصفت هنر مندان خوش آواز ونوازنده گان مشهوری تبارز نمودند .عدهٔ هم از مکاتبو مدارس بنام گروپ های طفلانهٔ ترانه خوا ن اینجا و آنجا ترانه خواندند ونوای موسیقی در گوش آنان طنین انداخت و بعد ها بصفت هنرمندان جوان شرقی از راه امواج رادیو آواز خود را به علاقمندان مو سیقی رسانیدند .

مو سیقی در افغا نستان دریکنیم قرنگذشته دارای خصو صیت نوعیت وکیفیتی بوده است که ناگزیر هر يك را طور جداگانه مورد بررسی قرار میدهیم .

۱- موسیقی کلا سیك:

موسیقی کلا سیك در افغا نستان بدو نوع موسیقی اطلاق میشود .یکنوع آن موسیقی اصیل و عمیق افغانی میباشد که قرنها توسط هنرمندان ورزیده همراه با ساز ویا تنها بسبك خاصی در مقام های دلانگیز موسیقی سروده شده شامل سازآواز درضرب های مشکل ودقیق بودهاست واکثرااستادان کلاسیك بدربار امراء و شاهان وقت هنر نمائی داشته اند .

نوع دیگر کلاسیك عبارت از سرودن راگ، راگنی و ترانه میباشد که به نظر موسیقی شناسان بار اول در افغا نستان قبل از انتشار دین مبین اسلام مروج بوده واکثراً سرود های مذهبی رادربرداشته استکهدامنهٔ آن الی سر زمین هند گسترش یافت وهنگام که مردم افغانستان بهدین مطهر اسلا م

مشرف شدند سرود هاو مراسم مذهبی قبلی را ترك گفتند .این موسیقی یعنی مو سیقی کـلاسیك دو باره در زمان تیمور شاه ، با آمدن هنر مندان‌سر زمین‌هند به افغا نستان در بین مردم رواج یافت‌وتا امروز عـلا قمند دارد .

موسیقی کلاسیك بـا اینکه مـــو سیقی دقیق، عمیق وخوش آیند میباشد ازاینکه رنگ موسیقی هندی را داراست آنقدر ها درمحیـط افغانی جذب نشده است زیرا موسیقی در هند شکل مذهبی را داشته و نظر به شرایط محیط وطرز زندگی‌مردم وخصو صیت مذهب رنگ گرفته، ملایم پر درد وحزن انگیـز بـه گوش میرسد .

در حالیکه موسیقی افغانی نظر به خصوصیت کوهستانی بودن و شرایط ،زندگی مردم زنده با نشاط و غرور انگیز است ، شور ومستی می آورد و در انسان‌ذوق سماع و رقصـــ تولید می نماید .بدین جهت هنر مندان‌کشور راگ راگنی وترانه را به سبك موسیقـــی افغانـــی مـــی سرا یـــند که پر کیـــف‌و لذت بخشس است . دربنجا میتوان ازیـــن دسته استادان بنام استادان موسیقی کلاسیك نام برد .

۱ـ مرحوم استاد قاسم ،مرحوم استـــاد غلام حسین ، مرحوم استاد نبی گل،مرحوم استاد شیداء ،وهنر مندان کنونی ، استـــاد محمد حسین سراهنگ ،استادنتو، استـــادـ رحیم گل ،استاد یعقوب قاسمی ، استـــاد موسی قاسمی ،استاد رحیم بخشس، آصـف قاسمی ،یوسف قاسمی .

۲ـ موسیقی خانقاه :

مـــو سیقی د ر خـــا نقـــا ه بـه شکل خاصی ،دل انگیزی‌و شور آفرینی دارد درین نوع موسیقی که از نیاز ،اخـلا ص ، محبت و تواضع مایه میگیرد اکثرآ اشعـا ر تصوفی نعتیه ونی نامه ها بـــا مو سیقـی وهم با ساز سروده میشود . هنر مندان در شب های جمعه عروسی ها ،سالگرد عرفا و شعرا تا سحردر خانقاه که‌جای امن ومطلوبی برای سرائیدن ابراز اخـلاص و محبت بـه پیشوایان وبزر گان دین میباشد در حضور یك عارف شیخ یا متصو فی که بر سجاده نشسته است مجلس را گـــرم میسازند . سالکین ومریدانی که در مجلس حاضر اند، حودراازهمه‌وازهمه چیزبرکنار دانسته برمبنا ی طریقیت چشتیه‌که‌سازرا وسیلهٔ خوبی بدر ك حقیقت و کسب معرفت میدانند به پاکی و پاکیزگی سازرا استماع مینمایند وبه‌مجالس سماع می پردازند .

۳ـ مو سیقی فولکلوری :

فلکور موسیقی اصیل دست‌ناخورده وبا ارزش افغانی نمایندگی میکند در کشور هنگا مهٔ دارد واکنون میتوان‌آنرا موسیقی مردم‌پسندی دانست که مورد قبول اکثر یت مردم بوده اهمیت و ارزش بسزائی را حایز مـــــی باشد .

افغا نستان اکنون از نگاه داشتن‌آهنگ های فولکلوری از ممالك غنی بشمار میرود که نظیر آهنگها وآلات مو سیقی فو لکلور ی

وی در بسا ممالك جهان به نظر نمیرسد . آهنگهای که تاکنون جمع آوری شده وبیشـــــ از دو هزار آهنگ بالغ میگردد میرساند که کشور افغا نستان با داشتن موسیقی اصیل و فولکلوری بنام سر زمین باستانی ومعموری جلوه‌گر است .

طوریکه هنر مندان و موسیقی دانان کشور نظر میدهند هنوز هم تعداد زیادی ازآهنگ های فولکلوری در گوشه و کنار کشـــو ر باستانی ما موجود است که‌امید است روزی به همکاری هنر مندان و علاقمندان موسیقی از طریق اداره های موسیقی و هنر کشور جمع آوری گردد .

آهنگ های فولکلوری افغانی از نگـــــاه اصالت پختگی و کیفیت دل انگیز ی که‌دارد اکنون ارزش خود را آنچنان در خور شان، آن میباشد به همه موسیقی دانان وسایـــر افراد اجتماع برمـلا ساخته است (شهرت آهنگهای فولکلوری افغانی اکنون جهانـــــی است زیرا تعداد بیشمار این آهنگها نظر به تقاضای هنرمندان وادارات هنری ممالك‌جهان به اکثر ممالك برده شده و هکذا این‌آهنگ ها توسط هنر مندان افغانی در کنسرت هاو فیستوا لهای بین المللی موسیقی فولکلوری سرائیده شده است .آهنگهای فولکلـــوری افغانی که هر یك صدها سال عمر دارداکثرا هنرمندبه هنرمند وحتی‌نسل به‌نسل انتقال‌یافته است .

٤ـ موسیقی محلی یا کلیوالی :

موسیقی محلی افغانی که شباهت زیادی به آهنگهای فو لکلوری دارد ارزش و مقام خاص را دارا میباشد زیرا این موسیقی که زادهٔ ذوق و احساس مردم روستا هاومحلات کشور میباشد بهترین نمونهٔ ونشانهٔ بی آلایش آزادگی ،یکرنگی وقوت طبـع هنــــر مندان کشور بوده در حال سادگی اگنده از لطف وکیفی میباشد که روان آدمی را نشاط می بخشد و برای انسان گرمی وسرورتولید می نماید .

آهنگهای کلیوالی که‌سازند گان‌آن یعنی نوازندگان ،سرایند گان‌و آهنگ سازان آن مردمان هنر دوست و با ذوق محلی وفعلی کشور میباشد آنقدر ها عمر ندارند .

پارچه هاو آهنگهای موسیقی محلی کشور با آنکه‌سبك ونوع آن‌از موسیقی وفولکلوری کشور منشاء والهام گرفته است از آهنگهای فو لکلوری کشور که سازند گـــان آن در پهنای قرون به فراموشی گرائیده اند مجـزا و متفاوت میباشد .

خصو صیت دیگر موسیقی و پارچه های محلی وکلیوالی اینست که همه آن توســط هنرمندان روستا ها قراء و قصابات کـشور ایجاد شده و هر یك دارای خصو صیـــت محلی ونما یانگر ذوق و طرز زندگی هما ن محل وقصبه میباشد .

٥ـ موسیقی غزل :

این موسیقی طوریکه از نام آن پیداست متکی به نوعی از شعرمیباشد که بنام غزل یاد میگردد غزل و غزل سرائی در کشـــور باستانی افغا نستان گذشته وسابقهٔ طـولانی

دارد و از آن هنگام که شعرای بلند پایــه و گرانمایه افغا نستان در قرن هفت وهشت هجری تا کنون غزل سرا ئیده اند . غــزل های ناب ونغز آنان توسط هنر مندان افغانــی به سبك غزل سرائیده شده و تا کنون این سبك سرایندگی علاقمند زیاد دارد . هنر مندان ورزیدهٔ درین سبك یعنی غزلخوا نی گذشته اند و هنر مندان مشهور دیگری هم تا کنون غزلسرائی دارند.در زمرهٔغزلخوانان معروفی که اکنون در جمع هنر مندان‌نیستند از استاد قاسم ،استادشیدا، استاد نبی‌گل، وسایر غزلسرایان افغانی که در گوشه‌وکنار مملکت روزی از غز لخوانان مشهوری بوده اند نام برد .

غزلخوانان کنونی افغانی‌عبارتنداز ،استاد سراهنگ ،استاد یعقوب قاسمی، استاد نتو، استاد رحیم گل ،استاد رحیم بخش ،استاد دوری لوگری ،بناغلو آصف قاسمی ،یوسف قاسمی ،،خلاند، خیال، صابر، هم آهنگــك ، ریحان ،رجاء وسایر غزلخوان ورزیــــده کشور .

غزلخوانی و یــا موسیقی غــزل دارای خصو صیتی است که ازسایر پارچه‌هــای موسیقی متفاوت‌ومجزاء میباشدوآن طوریست له خواننده هنگام سرائیدن غــزل ابیات‌سعی‌می ورزد در پهلوی هر بیت غزل ابیات متعدد دیگری را که‌عین مفهوم‌و مضمون بیت‌اصلی غزل را افاده میکند طور (شاه فرد) بسرایند که در ینصورت هنر مندان غزلخوا ن بایست بسا ابیات مترادف‌و هممعنی غزلی راکه مــی سرایند بیاد داشته باشند و آنرا ماهرانه درمو قعش‌ادا نمایند .

٦ــ موسیقی اماتور :

موسیقی اماتور که آنقدرها سابقهٔ طولانی در کشور ندارد عبارت از موسیقی میباشد. که توسط جوانان باذوق‌و بخصوص آنانیکه گشته وسابقهٔ طولانی‌درهنر موسیقی نداشتند نظربه استعدادی که داشتند به نواختن آلات موسیقی غربی آغاز نمودند وآهنگها را بــه شیوه جدید سرائیدند.

اولین بار در سال ۱۳۲۰ ارکستر رادیو که مشتمل بر آلات موسیقی غربی بود و آهنگهای افغانی را می نواخت در حقیقــت اساس موسیقی اماتور را در کشور گذاشت چنانچه این ارکستر درسال ۱۳۳۲ انکشاف نمودو به جلب استعداد های هنری بخصوص جوانان با ذوقی مؤفق گردید واز آن بــــه بعد عدهٔ زیادی از جوانان به این موسیقــی گرائیدند و بنام اما توران خوش آواز تبارز نمودند .

سیزده سال قبل اولین گروپ اماتــو ر تشکیل شد که اعضای آن عبارت بودند از ظاهر هویداء (اکار دیون نواز) کبیرهویدا (پیانو نواز)غزیزآشنا «ماندولین نواز» چترام (بازبند نواز)آغامحمد کارگر (فلوت‌نواز) رحیم جهانی (بانگ‌درم نواز).

تا کنون رادیو افغانستان دارای چندین آرکستر اماتور بوده است که به ثبت ونشر آهنگهای متنوع ومتعدد اماتوران‌مؤفق‌شده است .

بعد ها گروه های هنری دیگر اماتور یکی بعدد یگر در کشور بشکل غیر رسمـــــی و شخصی تشکیل گردید اکنون میتوان ازگروه های هنری جهار برادر ،ستاره ها، شگوفه‌ها، کوچی‌ها، لاله ها ،،دیماند ،علی بابا ودسته جوانان نام برد .

آرکستر ها و گروه های هنری اماتور با اینکه از آلات موسیقی غربی استفاده برده‌اند از اینکه اکثرا آهنگهای اصیل افغانـــــی را نواخته و هم باعث ایجاد بارجه های جدید افغانی شده اند در بین جوانان شهـــرت‌و محبوبیت خاصی را حاصل نموده اند .

موسیقی جدید یا امروزی افغانی :

در حدود هفتاد سال قبل که کانــــون موسیقی در کشور گرم شده بود موسیقی‌در منازل وفامیل هاراه یافت وعدهٔ از جوانان‌با ذوق و علاقمند موسیقی با قبول هزار مشکل و شرایط نا مساعد فامیلی درراه کســــب تعلیمات موسیقی‌بخصوص نواختن وسرائیدن بیشقدم شدند ،هرجا موسیقی‌دانی رادریافتند اساسهای ابتدائی موسیقی را فرا گرفتند و اینجا وآنجابه نغمه سرائی برداختند .این زو برد از ان نظر به ذوق‌وا ستعداد سرشاری که داشتند در مدت کوتاهی بصفـــت آواز خوانان و نوازندگان شوقی تبارز نمودند ، آهسته ، آهسته موسیقی را عام ساختند و آنرا ازدایرهٔ محدود اشخاص مسلکی وحرفوی وسیعتر گسترش دادند .هنگا میکه مرزا نظر جوان با ذوق نزد استاد قاسم آواز خوانی را شوقی آموخت زمانیکه‌میرزا شریف شوقی به آواز رسای سرائیدن و شعرمیگفـــت آ ن گاه که حافظ غنی خانقائی رباب مینوا خـت وخوش میخواند هنر مندان بازوق وشو قی دیگر مانند نور محمد رباب نواز و آوازخوان خلیفه بیرمحمد موجی سرایندەو رباب نواز، حافظ محمد رباب نوازوآواز خوان ،محمدعلی نان‌وا ارموینه نواز و خو شخوان نظام‌الدین و ما ماباقی بصفت هنر مندان شوقی تبارز نمودند وبه‌سایر جوانان‌و عـلا قمندان‌جرئت بخشیدند تابه نوازند گی وسرایند گی‌بـبر دازند .

جوانان دیگری که بعد از تاسیس رادیو افغا نستان درحدود سی سال‌قبل به موسیقی گرائیدند ونواها سر دادند باز هم در زمره بیشقد مان ،هنگامهٔ موسیقی را در بین‌مردم بخصوص فامیلها گرمتر ساختند و به ایجاد بارچه ها وآهنگهای جدید در قالب اشعار وتصانیف نغز برداختند . بعد ها در سال ۱۳۲۲ عدهٔ از جوانان شوقی از کـــــورس موسیقی رادیو استفاده بردند ،و با جهره های درخشان هنری تابید ند .

جوانانیکه شمع موسیقی امروزهٔ افغانی را فروزانتر افروختند .واکثرا از فا میلهای سر شناس کابل بودند از راه امواج رادیو برای اکثریت مردم آواز خواندند طرز های جدید ساختند وبعد ها هم عدهٔ از جوانان را در امر سرایندگی ویانوازندگی کمك ویاری نمودند.
این تحول و نهضت هنری رادو شیزگا نو زنان با ذوق کشور در پهلوی جوانـــان و مردان کشور براه انداختند و هنگا میکه‌سی سال قبل میرمن زیبا آوازش را از راهامواج رادیو بگوش علاقمندان موسیقی رسا نیدبعد تر میرمن‌شهلا، میرمن‌مسعوده و،یرمن پروین بیزدر رادیو آواز خواند ندو دریـــــن را ه جسورانه قدم گذاشتند .

هنر مندان دیگری که این هنگامه را گرم نگهداشتند بنا مهای‌ژیـلا ،رخشانه ،قمرگل، مهوش ،ناهید ،افسانه ،فتانه ،سلما ،ملینا، پشتون قمر ،ماری مهتاب ،سوما و غیــــره درخشیدند و هنر خویش را از طریق امواج رادیو برای مردم تقدیم نمودند .

هنر مندان شوقی ایکه امــــروز از آواز خوانان ورزیده وآهنگ سازان بر جستــــه کشور اند و در زمره پیشقدمان مو سیقـــی امروز افغانی خدمات برجسته را انجــــــام نموده‌اند عبارت تند از :مرحوم استاد برشنا آهنگ ساز آواز خوان ،مرحوم ندا نواز نده وآهنگساز، استاد سلیم سرمست نوازنده ، وآهنگساز ،ننگیالی نوازنده وآهنگساز ،نینواز آواز خوان وآهنگساز ،خیال آواز خوان و آهنگساز خلاند آهنگساز و آواز خوان، وحید اعتمادی آواز خوان ،شاه ولی ولـــــی آواز خوان و آهنگساز ،سمیع سراج آواز خوا ن شفته آواز خوان ،ساز بان آواز خـــوان ، پیکان آواز خوان ،مددی آواز خوان وآهگ ساز، مسرور آواز خوان و آهنگساز ،احمد ظاهر آواز خوان ،ظاهر هویدا آواز خوا ن، رحیم جهانی آواز خوان ،بامداد آواز خـــوان ، شیرشراز استاد اولمیر،عبدا لحمید ،اسمعیل چاریکاری ،کریم شوقی ، زمان شوقی وبسا هنرمندان شوقی ایکه هر گــــاه از ایشا ن نامبرده شود صفحات کاغذ را احتوا خواهد نمود .

ستاره شناسی

گر آگاهی خبر ده ای خرد مند
که چون میگردد این گردندهٔ چند؟
چه شکلست این گهی بالا گهی زیر
که گشتش زود بینی ماندنش دیر ؟
چگونه است این بساط ظلمت و نور
که گاهی مشك بیزد گاه کافور ؟
اگر منزل زمین شد آسمان چیست ؟
وگر عالم همین خاکست آن چیست ؟
کجا سر دارد این گردنده دولاب ؟
خیال است اینکه می بینیم یاخواب ؟
در ین چرخه نظر کردند بسیار
سر رشته نشد برکس پدیدار !
تو پنداری که عالم جز همین نیست
زمین وآسمانی بیش از ین نیست
چوآن کرمی که در گندم نهاست
زمین و آسمان او همانست
برآن کنگر که قدرت را کمند است
چنین ذره خدا داند که چند است ؟

«امیرخسرو بلخی»

دانشی کهنسال :

علم نجوم، کهنسال ترین دانشی است که آدمی درطی قرون واعصار، با قوانین و قاعده های آن آشنا شده است .

ازهمان روز (درهزاران سال پیش)که انسان آسمانرا باخورشید تابان وماه فروزان واختران روشن ودنباله داران سرگردان و کهکشان با عظمت آن، دید. پرسشهایی به ذهنش خطور کردکه قرنهابدون جواب ماند وسپس باگذشت روزگار . پاسخ برخی ازآن سؤالات بدست آمد، پاسخهایی که بیشتر شکل فرضیه وحدس و گمان راداشت ،واین سؤالها وجوابها ،اساس وبنیاد علمی رابنام «علم نجوم» تشکیل داد وشاخه های متعددی ازآن منشعب گشت که تنومند ترازهمه ، یك سلسله قواعد بنام «احکام نجوم» بودکه آگاهی ازسرنوشت انسان وجهان وپیش بینی حوادث محتمل الوقوع و

اطلاع برنزول برف وباران ووزش بادوحدوث طوفان وزلزله وشنا ختن سعد ونحس ایام رااز آن انتظار داشتند زیرا روشنان فلکی را در سرنوشت انسان وجهان موثرمی پنداشتند .

بازهم قرنها گذشت، مغز های اندیشمند بکار افتاد، نظرات وآراء وافکار گذشتگان به دقت برزسی شد، قواعدی که گذشتگان عرضه کرده بودند جرح وتعدیل گردید و قوانین ثابتی که درنتیجه تدقیق بدست آمده بود ، نظم وترتیب وتدوین یافت، خرافی بودن احکام نجوم واضح گردید واین شاخه تنومند، ارزش واهمیت خودرا تااندازه زیادی ازدست دادودر مقابل آن دیگر قسمتهای علمی نجوم بیشتر توسعه یافت وعلم نجوم شکل مجموعهٔ پهناوری ازدانشهایی راکه امروزهرکدام بذات خودعلم مستقلی بشمار میرود، بخود گرفت که ازآنجمله است : هیأت نظری، هیأت کروی، مکانیك سماوی، فزیك نجومی، کیمیای نجومی، علم استخراج تقویم وهمان علم زنگ وروباختهٔ احکام نجوم که هنوزهم کم وبیش طرفدارانی دارد .

البته در کهنسالی یابه عبارت دیگر قدامت تاریخی علم نجوم، دانشهای حساب وهندسه رانیز تااندازه ای می توان شرکت داد ، بخصوص که ازاین دوعلم ، دربارور ساختن نجوم، بسیار مدد رسیده است ولی همچنانکه درابتدای مقاله گفته شد، چون طبعاً مشاهده روشنان فلکی وتوجه آدمی به‌آنها، براحساس ضرورت به شمردن اشیاء یاتفریق اشکال آنها ازیکدیگر مقدم بوده است علم نجوم را اگر کهنسال ترین دانش بشری بنا میم گزاف نخواهد بود .

زادگاه علم نجوم :

هیچگونه منبع دقیق وقابل اعتمادی وجود ندارد تابه اساس آن بتوان بطور قطع گفت‌که زادگاه علم نجوم‌یااولین مهد پیدایش‌این‌دانش کدام نقطه زمین بوده وکدام یك ازاقوام وملل برای اولین بار حرکات اختران را تحت دقت ومراقبت قرارداده وقواعدی برای آن استنتاج واستخراج کرده اند .

بعضی ازمحققان عقیده دارندکه چینیان درین علم نسبت به دیگر ملل جهان پیشقدم تر بوده اند ودلیل می آورند که اولین ارصاد ستارگان درزمان فرمانروایی «شمین تونگ»که درحدود سال ۳۲۵۳ قبل از میلاد به‌فرمانروایی چین رسیده است ، بعمل آمد .

ازآن گذشته، در ۲٦٥۰ سال قبل ازمیلاد، آنها ازدورهٔ تناوب ساروس مطلع بوده اند و۲۳۰۰ ستاره راثبت‌کرده بودند وکرهٔ سماوی کاملی رسم نموده بودند ودرحدود ۲۰۰۰سال قبل ازمیلاد، یکی ازفرمانروایانشان ، دوتن ازمنجمان راکه فراموش کرده بودند وقوع یك کسوف کلی راپیشگویی کنند اعدام نمود .

برخی معتقدند که کلدانیان قدیمترین ملتی بوده‌اند که برای نجوم قوانینی یافته بودند. اینان نیزدلیل می آورند که بنابر مدارکی که دردست است ، کلدانیان اولین مردمانی بودند که دورهٔ تناوب ساروس راکشف کردند وهم میگویند که درحدود ٤۰۰۰ سال قبل از میلاد، یکی ازفرمانروایان بابل، فرمانی صادر کرده بود که به موجب آن، هرطبیبی مکلف

بودقبل ازاقدام به عملیات جراحی، باستارگان مشورت کند وگرنه دستهایش بعنوان مجازات قطع میشد. همچنان حامو رابی فرمانـــروای مشهور بابل درحدود ۲۱۰۰ سال پیش ازمیلاد حساب کبیسه رادر تقویم آن سر زمین وارد ساخت .

عده‌ای ازمحققان، معتقدند که مصریان از چینیان وکلدانیان درین راه پیشقدم تربوده‌اند ودلیل ایشان اینست که بنابر مدارك بدست آمده، دانشمندان مصری درحدود ٤٢١١ سال قبل ازمیلاد، سال قمری راکه تاآن وقت در کشورشان معمول بود، متروك ساختند وحساب سال شمسی راکه ٣٦٥ روزاست قبول نمودند.

ازدقت وتأمل دراین روایات تاریخی معلوم میشودکه چینیان وکلدانیان ومصریان، درهمان زمانهایی که نشان داده شده است، در علم نجوم بسیار پیش رفته بودند وطبعاً بایدتاآن وقت، مدت زیادی ازابتدای اشتغالشان بـــه مسایل نجومی گذشته باشد و بهمین سبب تعیین پیشقدمترین آنها مشکل است .

یك توضیح :

دورهٔ تناوب ساروس، حسابی است مربوط به تعیین خسوف وکسوف، که براساس این حساب درمدت ٦٥٨٥ روز وتقریباً ۸ ساعت، چهل وشش کسوف و۳۹ خسوف رخ میدهد واین کسوف وخسوفها بعداز همانقدر مـدت تکرار میشود ولی اگر منجم فاصلهٔ ماه وزمین وزمین وآفتاب رادرهنگام محاسبه به دقـــت درنظر نگیرد، نمیتواند بطور دقیق پیش بینی کندکه کسوف باخسوف آینده، کلی است یا جزئی ودرمحل‌معین‌قابل رویت است یانیست.»

البته دروقوع آن تردیدی نیست .

بازگشت به اصل موضوع :

گذشته ازچینیان وکلدانیان ومصریان قدیم، یونانیان وهندیان وروميان ومردم‌آریانای قدیم واعراب قبل ازظهور اسلام نیز درنجوم کارهای قابل یادآوری نموده وهر کدام ابتکـــاراتی بخرج داده‌اند که‌تاریخ دانش درجهان از آن یاد نموده است .

بعداز ظهوردین مقدس اســـلام ، بوسیله دانشمندان خراسان وماوراء النهر وفارس و عراق ودیگر کشعور های اسلامی، تحقیقـــات پیشینیان (که آثار شان بوسیله مترجـــمان زبردست اززبانهای یونانی وسریانی و هندی وپهلوی وسغدی به‌عربی ترجمه شده بـــود) تکمیل گردید ودرقرون وسطـی اروپاییان از حاصل کار واندیشه ایشان استفاده کـردند ودر قرنهای بعدی باتحقیقات تازه وتجـارب وآزمایشهایی که بوسیلهٔ آلات رصدی جدید ازقبیل تلسکوب وتئودولیت‌وغیره بعمل‌آوردند این دانش رابه عالیترین مرحلهٔ عصری آ ن رسانیدند که اگر بخواهیم جزرومد اندیشـــه های بشری رادرمورد تکامل وتصفیهٔ علم‌نجوم اززمان چینیان وکلدانیان ومصریان تا هنگام نقل وانتقال این دانش به دورهٔ اسلامی وبعداً به‌کشور های غربی تاعصرحاضر بر رســـی کنیم، مستلزم تألیف کتابی در حـــد یـك دائرة المعارف است که‌کار ومطالعه یك‌هیأت مجهزازدانشمندان آگاه به‌مسایل نجوم وتاریخ رادرطی سالها ایجاب می نماید وطبعاً چنین کاری ازحوصله یك مقالهٔ مختصر واز قدرت نویسندهٔ این سطور (که درین راه یك مبتدی

بینش نیست) خارج است .

آنچه دراینجا می خوانید :

ادارهٔ سالنامه ازاینجانب خواست تامطالبی دربارهٔ نجوم برای درج درسالنامه بنویسم . ضمناً سادگی وایجاز درنگارش رانیز رعایت کنم .

قید سادگی وایجاز که بادرنظر گـرفتن صفحات محدود سالنامه ضروری ولازم بود ، برای نویسنده، دشواریهایی پیش آورد کـه تنها کسانی که به پیچیدگی وسعت دامنـهٔ مسایل نجومی آگاهند، می توانند آنرادریابند ولی‌نویسنده ناچاربودکه موضوعی ازموضوعات متعدد نجومی راانتخاب کند ودر بارهٔ آن بـا رعایت سادگی وایجاز، چیزی بنویسد، زیرا این شرط راپذیرفته بود .

اماخود انتخاب موضوع هم دشواریهایی در برداشت، زیراهرموضوع نجومی به موضوعی دیگر ربط وپیوند داردکه فهم یکی بدون درك دیگری مشکل است وتوضیحی نـورا بدنبال توضیح گذشته ایجاب میکند وتازه معلــوم نیست که قناعت خواننده حاصل خواهد شد یانه ؟

ازآنرو ساده ترین موضوع راانتخاب کـرد وآن ستاره شناسی است که شعبه ای ازهیات نظری میباشد وازین جهت که اندیشه آدمی رابرای چندلحظه ازین دنیای تنـگ ومحدود زمین نام بسوی فضای پهناوری که هزارا ن اخترنورانی ولرزان درگوشه وکنار هـا ی آن به جلوه‌گری پرداخته اند، پرواز میدهد ، لذت بخش است .

البته درتقدیم اطلاعات مـر بوط به ستاره شناسی، دوشرط سادگی وایجاز رعایت شده است وانتظار تفصیل رانباید داشت .

دانستنی های ابتدایی :

قبل ازشروع به تعریف خصوصی ستارگان ذکر چند مطلب کلی لازم بنظر میرسد، بدین قرار :

ثوابت وسیارات :

ستارگان بردوقسمند : ثابت وسیار .

الف- ستارگان ثابت، عبارتند از اخترانی که وضع آنها نسبت به یکدیگر تغییرنمی‌یابد یعنی فاصلهٔ نسبی آنهاازیکدیگر به چشم ما همیشه ثابت ویکسان است، چشمك میزنند، یعنی نورآنهادربرابر چشم غیر مسلح، لرزشی دارد، قطرآنها دردوربین یاتلسکوب با آنچه به‌چشم غیرمسلح دیده میشود، فرقی نمیکند وبالاخره در سراسر صفحه آسمـان پراگنده میباشند .

ب- ستارگان سیار، عبارتند ازاخترانی که دارای حرکت محسوس می باشند ووضع آنها نسبت به ستارگان دیگر در اوقات مختلف تغییر میکند، چشمك نمیزنند، قطر ظاهـری آنهابه تناسب قوت تلسکوب یادوربین، نظربه آنچه باچشم غیرمسلح دیده میشود ، فــرق میکند وبزرگتربه نظرمیرسد، جای آنهادرداخل یك حدمعین استکه منطقة البروج نام دارد، حرکتشان نیز در منطقة البروج صورت‌میگیرد.

حرکت ستارگان :

ستارگان ، اعم ازثابت وسیار، همگی‌دارای حرکت میباشند، ولی نظربه دوری فوق العاده ستارگان ثابت اززمین ، حرکت آنها بـرای مامحسوس نیست وازاین رووضع‌آنهانسبت‌به

یکدیگر درنظر ماثابت می آید، درعین حال طلوع وغروب آنهارا احساس می نماییم ولی طلوع وغروبی که مابرای آنها احساس و مشاهده می نماییم، مربوط به حرکت اصلی آنهانیست بلکه درحقیقت براثر حرکت وضعی زمین است، تنهاستاره قطبی (ازجملهٔ ثوابت) چون دربالای قطب زمین قرار دارد، طلوع وغروبش برای ما محسوس نیست .

مدار ثوابت :

مابراثر حرکت وضعی زمین، همانطور که طلوع وغروب ستارگان ثابت‌رااحساس میکنیم، خط سیر آنها رانیز درعین حالی که وضع آنها نسبت به یکدیگر تغییر ناپذیر است ، می توانیم احساس کنیم، خط سیرآنها دایره وار است یعنی به نظرمامی آیدکه مداری رابه دورستارهٔ قطبی طی میکنند .

هریك ازستارگان ثابت ، به هر اندازه‌که ازستارهٔ قطبی دور باشد ، به همان تناسب، دایره ای‌که به دور ستاره قطبی طی مینماید، بزرگتر ازدایره ایست که‌ستاره نزدیکتر به‌آن طی میکند وبهمین سبب چون مدار بعضی از ستارگان ثابت بسیار بزرگ است، بعضی ازاوقات ، ماآنهارادر افق نمی بینیم زیرادر آن سوی افق واقع میشوند .

وقت طلوع وغروب ثوابت :

ستارگان ثابتی که درماههای خاصی طلوع میکنند ، درماه بعدی تقریباً دوساعت زودتر و درماه قبلی تقریباً دو ساعت دیرتر طلوع می نمایند. مثلا اگر ستاره‌ای درشب اول ماه اسد به ساعت ۸ بعدازظهر طلوع کند. دراول سنبله به ساعت ٦ ودراول سرطان به‌ساعت ۱۰ طلوع خواهد کرد .

این تفاوت ازآن سبب است‌که یك شبانه روزنجومی ٢٤ ساعت کامل نیست، بلکه ۲۳ ساعت و٥٦ دقیقه و٤ ثانیه است، یعنی هر ستاره درهرشب تقریباً چهار دقیقه نسبت به شب گذشته زودتر طلوع میکند که دریك ماه معادل تقریباً دوساعت میشود .

مقیاس نوری :

نظربه اینکه مقیاس های عادی ما، برای اندازه‌گرفتن سرعت حرکت ستارگان وهمچنان دوری وفاصله آنهاازیکدیگر وازرمین کافی نیست دانشمندان ریاضی، مقیاسی راکه‌عبارت ازسال نوری است برگزیده اند، سال نوری راازسرعت سیرنوربه مقیاس ثانیه استخراج کرده‌اند ومعمولا برای آسانی محاسبه در هر ثانیه ۳۰۰۰۰۰ کیلومتر میگیرند، امادقیقترین نتیجه ای‌که درآزمایشهای فزیکی و نجومی بدست آمده است ، این است که نورددرهر ثانیه ۲۹۹۷۷٦ کیلومتر راطی میکند و چون یك سال معادل ۳۱۵٥۸۰۰۰ ثانیه است . پس یك سال نوری مطابق است با ۲۹۹۷۷٦ × ۳۱۵٥۸۰۰۰ ثانیه = ۹٤٦۰۳۳۱۰۰۸۰۰۰ کیلو متر .

وبنابر این کیلو متر نوری مساویست‌با۳۳ده ملیونم ثانیه (۰/۰۰۰۰۰۳۳) ویك متر نوری معادل است با ۳۳ ده ملیاردم ثانیه (۰/۰۰۰۰۰۰۰۰۳۳) .

قدر اختران :

منجمان قدیم ، ستارگان راازلحاظ تفاوت درخشندگی ظاهری آنهابه شش دسته تقسیم

کرده بودند ، آنهاراکه ازهمه روشنتر بودند ودر شامگاه زودتر ازدیگر ستارگان بهچشم دیده میشدند ، قدراول می نامیدند وستارگانی راکه درخشندگی آنهاکمتر ازقدر اول بود، قدردوم وبهمین ترتیب قدرسوم تاقدر ششم میخواندند که ستارگان قدرششم همانها بودند که اشخاص تیزبین به زحمت می توانستند آنهارا ببینند . گاهی بجا ی کلمه «قدر» اصطلاح «عظم» بکار برده میشد . اما منجمان متأخر بااستفاده ازوسایل نجومی جدیدمتوجه شدند که همه ستارگانی که دریك دسته مثلا قدرسوم قراردارند درخشندگی آنها به یك اندازه نیست ، برخی نسبت به برخی دیگر کمتر یازیادتر درخشندگی دارند واز طرفی بطور متوسط ، درخشندگی ستارگانی که قدر اول خوانده شدهاند ، صدبرابر (ونه شش برابر) درخشندگی ستارگان قدر ششم است، ازآنرودرجه واندازه درخشندگی ظاهری وحقیقی هرستاره رابه دقت سنجیده وتعیین کردند ودر این اندازه گیری، اعداد اعشاری واعداد منفی وزیر صفر رابکار بردند که البته عدد هر قدرکوچکتر باشد نشانهٔ آنست که درخشندگی ستاره بیشتر است ، مثلا در جداول نجومی قدیم، شعرای یمانیکه درصورت فلکی کلب اکبرواقع است ودبران که درصورت فلکی ثور واقع است هردوبنام ستاره قدر اول یاد میشدند اماامروز قدر اختری شعرا را(۱٫۶ــ) وازدبران را (۱٫۱) تعیینکرده اند یعنی شعرا به مراتب ازقدراول روشن تراست و دبران اندکی ازقدراول کم نورتر می باشد .

ستارگان مرکب :

بعضی ازستارگان وقتی که به چشم دیده شوند، یك ستاره به نظرمی آیند، امادز تلسکوب یادوربین ، دوتایی وسه تاییوگاهی بیشتر دیده میشوند که غالباً ازحیث قدر و رنگ باهم فرق دارند .

این قبیل ستارگان رامرکب یامضاعف یا مزدوج می نامند زیرا درحقیقت بیشتر ازیك ستاره می باشند، دراین قبیل ستارگان ،ستاره کوچکتر تابع بزرگتر است وهمراه باآن یابه دورآن گردش میکند .

ستارگان شعرای یمانی، شعرای شامی و نسرواقع ازجمله اختران دوتایی و ستارهٔ یدالجوزا ازجملهٔ اختران سه تایی می باشند

بعضی ازستارگان، نورشان همیشه به یك حال نیست وکم یازیاد میشود، تغییرنوربرخی ازین قسم ستارگان، دورهٔ تناوب منظم دارد وازبرخی دیگر منظمنیست، مثلانورستارهراس الغول ازصورت فلکی برشاوش تقریباًسه ماه ازقدردوم تاقدرچهارم تغییر میکند .

علت تغییر نوراین قبیل ستارگانرا ، وجود ستاره یاستارگان تابع آنها میدانند که در هنگام دوران به دور ستاره اصلی متناوبتاً بین ماوآن حایل میشوند وسبب ضعف درخشدگی آن میگردند .

نواختران :

بعضی اوقات ، ستاره جدیدی که برای ما ناشناس است درآسمان ظاهر میشود، مدتی

می درخشد وبرروشنایی آن افزوده میشود ، بعد روبه ضعف میگذارد وکم‌کم یا بکلی‌ناپدید میگردد یادرجملهٔ اختران ضعیف درمی آید .

این قبیل اختران که نواختر خوانده میشود بیشتر درکهکشان پیدامیشوند وتاکنون بیشتر ازسی نواختر باچشم غیر مسلح دیده شده وازآنجمله نواختریست‌که درسال ۱۱۵۰هجری شمسی توسط تیکوبراهه منجم‌المانی درصورت ذات الکرسی کشف ورصد شده است .

این ستاره نخست مانند شعرای یمانـــی درخشید وبعد نورش افزایش یافت تاحدی‌که درروزهم دیده میشد، امابعداز یك ونیم سال درهمان جای اول خود ناپدید گردید .

سبب پیدایش نـواخـــتران بعقیدهٔ ستاره شناسان تصادمی است که میان دوجرم‌سماوی واقع میشود ودر نتیجهٔ این تصادم حرارت زیادی تولید میشود وبر درخشندگـــی آنها می افزاید وآنهارامرئی میسازد .

صور فلکی :

منجمان قدیم برای اینکه ستارگان ثابـت ازیکدیگر باز شناخته شوند، هرچندستاره‌ای راکه نزدیك یکدیگر واقع شده‌اند ، بصورت چیزی یاجانوری تخیل نموده مجموعهٔ همـان چندستاره رابه عنوان یك صورت فلکی نامیده بودند، مثلاصورت فلکی عقرب یاقوس .

منجمان متأخر نیزهمین روش رابکار بردند وامروزهم ستارگان ثابت، هرکدامشان جـزء یك صورت فلکی شناخته میشوندوهمان نامها رایج است، اگرچه بیشتر صورتهای فلکی با نام خود تطابق ندارند .

سه بخش کرهٔ سماوی :

ستاره شناسان قدیم، کرهٔ سماوی یعنـی گنبد نیلگونی راکه بالای سرماقرار دارد، از سمت مشرق تامغرب ، به سه قسمت تقسیم کرده اند :

اول- قسمتی که برقطب شمالی زمین تـا مسافت ۸۲ درجه فلکی محیط است بنام‌قسمت شمالی .

دوم- قسمتی که قطب جنوبی زمین را تا مسافت ۸۲ درجه فلکی احاطه کرده اسـت بنام قسمت جنوبی .

سوم- قسمتی درمیان هردو قسمت شمالی وجنوبی به عرض ۱۶درجه فلکی که محیـــط براستواست (۸درجه شمالی استواو ۸ درجه جنوبی آن) واین قسمت بنام منطقة البـروج نامیده میشود .

صورتهای فلکی راکـــه در قسمت شمالی آسمان قراردارد صورتهای شمالی وصـــورت هایی راکه درقسمت جنو بی واقع اســـت صورتهای جنوبی می نامند وهریك ازصورت هایی راکه درمنطقه‌البروج است، برج‌میگویند.

شمارهٔ صورتهای فلکی :

منجمان وعلمای فلکی قدیم بیشتر از ٤۸ صورت فلکی نمی شناختند که ازآنجمله ۲۱ صورت بنام صورتهای شمالی، ۱۲ صـورت بنام بروج و۱۵ صورت بنام صورتهای جنوبی نامیده میشد (وهنوزهم نامیده میشود) بعدها باگذشت روزگار براثر جستجو های دقیـــق دانشمندان‌که ٤۸ صورت رابرای شناختن تمام ستارگان کافی نمیدانستند ، ٦٦ صورت دیگر

توسط منجمانی‌چون بطلمیوس، بایر، برتسیوس روبر، هولیوس، فلامستید، لاکایل، لومنیر ، پوکزیوت، هل، لالاند، بدودیگران نامگذاری ودرنقشه های آسمانی شامل گردید وتعداد صورتهای فلکی به ۱۱٤ صورت رسید .

صورتهای شمالی :

بعدازذکر معلومات ابتدایی فوق‌که ضروری بنظر میرسید اینك می پردازیم به معرفی صورتهای فلکی واز صورتهای شمالی آغاز می نماییم ولی بایددانست‌که به منظوراحتراز ازاطالهٔ گفتار درین معرفی حتی الامکان از اختصار کار می‌گیریم وتنها دربارهٔ صورتهایی که مهمترند وحیثیت راهنمای شناسایی صور دیگر رادارندقدری بیشتر توضیح داده خواهد شد .

دور قطبی ها :

درمیان صورتهای شمالی، چند صورت هست که دراطراف قطب شمالی آسمان قراردارند وهیچگاه غروب نمیکنند (وبه اصطلاح : ابدی الظهور می باشند) وبنابرآن همیشه قابل رؤیت هستند . این صورتها را در دورقطبی می نامند .

صورت های دورقطبی برای جهت یابی، بهترین راهنمامی باشند که معروفتراز همهٔ آنها «دب اکبر» است . بعدازآن «دب اصغر» «ذات الکرسی» ، «قیفاوس» و «تنین» ازجملهٔ صورتهای مشهور دورقطبی می باشندکه قدما نیز آنهارا می شناختند . یك عده ستارگان دورقطبی دیگر نیزازقرن هفدهم میلادی به بعد شناخته شده‌اند که درمحل خودبه آنهااشاره خواهد شد واینك اسامی وخصوصیات صورت های شمالی .

۱ــ دب اکبر :

قدمااین صورت رابه شکل خرس تو هم کرده بودند دب اکبر یعنی خرس بزرگتر (درمقابل صورت دیگری که آنهم به شکل خرس توهم شده ودب اصغر نام دارد یعنی خرس کوچکتر) .

تعداد ستارگان دب اکبر ۲۸ درداخل و۸ درخارج صورت است اما ستارگان اصلی دب اکبر، هفت ستاره روشن است‌که چهار ستاره آن یك ذوذنقه راتشکیل میدهد وسه ستاره هم یکی بعدازدیگری دردنبالهٔ آن قرار دارد .

برای کسی‌که میخواهد ستارگان رابشناسد اولین قدم یافتن دب اکبر است زیرا این صورت فلکی درشبهای تمام فصول سال در قسمت شمالی‌آسمان نزدیك قطب دیده میشود که دریك شبانه روزنجومی یعنی ۲۳ساعت و ٥٦ دقیقه و٤ ثانیه یکبار به دورقطب گردش میکند وبه‌کمك آن چند صورت فلکی را نیز میتوان پیدا نمود .

(شکل اول دیده شود) .

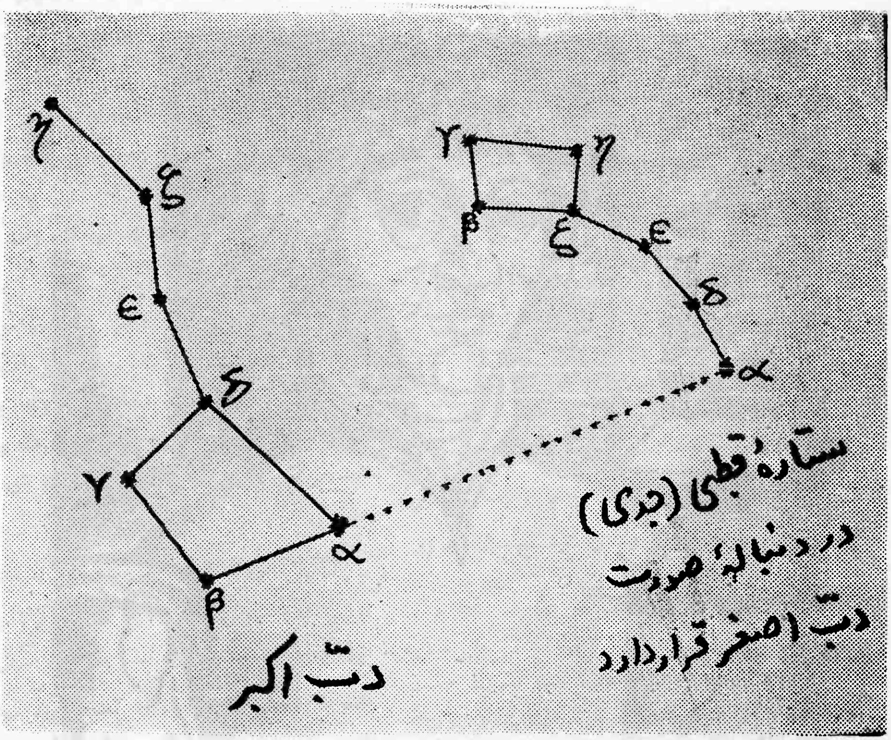
دب اکبر رابنات النعش‌کبری، هفت‌اورنگ، وهفت برادر بزرگ نیز میگویند ودر پهلوی ستارهٔ دوم ازطرف دنبالهٔ آن، ستارهٔکم نوری بنام «سها» قرار داردکه قدرت دید چشم با دیدن آن امتحان میشود .

۲ــ دب اصغر :

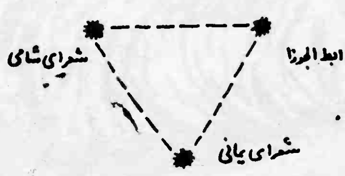
این صورت که بنات النعش صغری وهفت

کو پرنیک

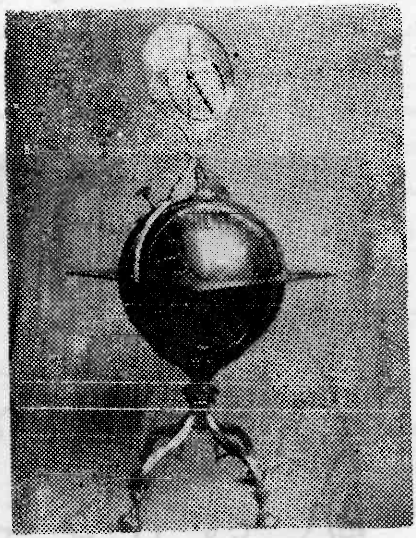

شکل دوم

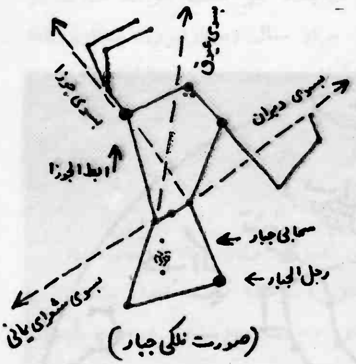

شکل ششم

ستارگان ابط الجوزا، شعرای شامی‌وشعرای یمانی مثلث زیبایی را تشکیل میدهند.

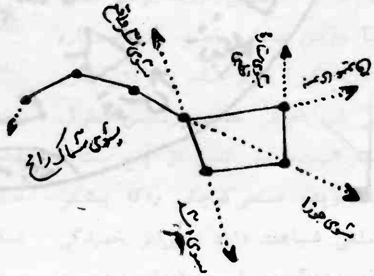

کرهٔ فلکی از جمله آلات رصد نجومی متعلق به عصر قبل از کوپرنیک .

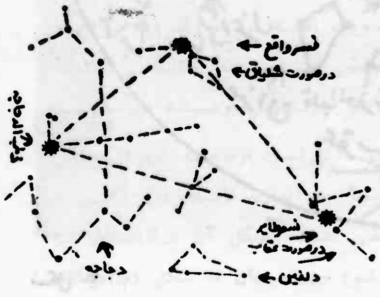
شکل ٤

با شناختن جبار چند صورت دیگر را نیز میتوان شناخت.

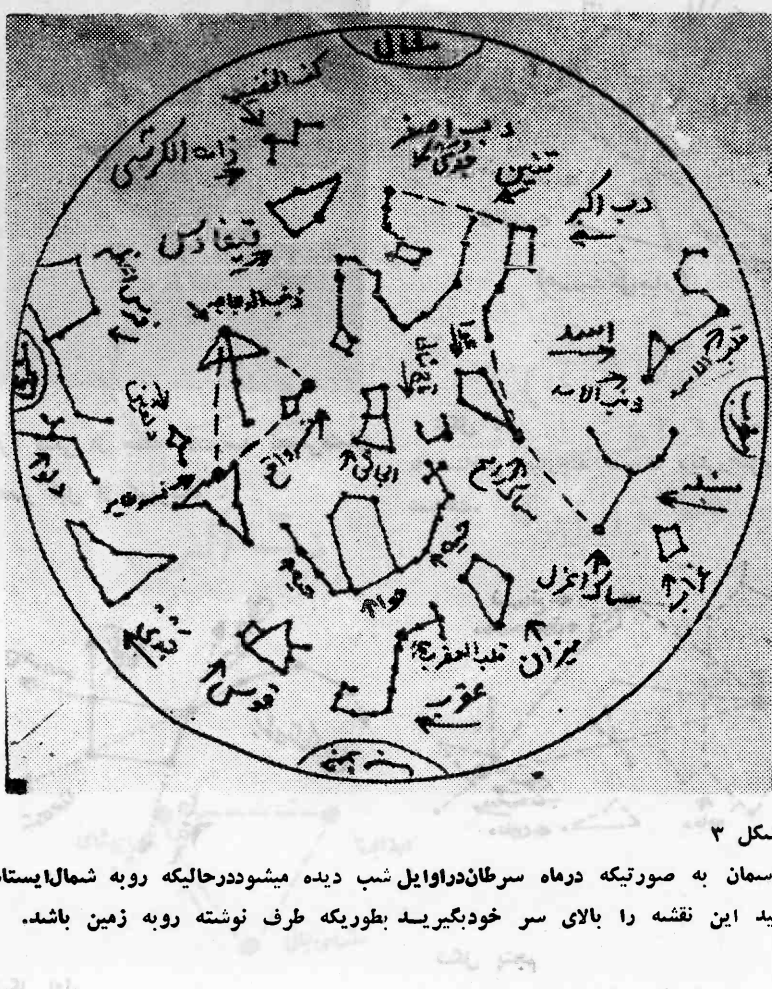
شکل اول

با شناختن رب‌کبر چند صورت فلکی دیگر را نیز میتوان شناخت.

شکل پنجم

ستاره‌گان نسر واقع، ذنب‌الدجاجه ونسر طائر که هرسه قدراول بشمار میروند مثلث زیبایی درآسمان نشان میدهند.

شکل ۳

آسمان به صورتیکه درماه سرطان‌دراوایل شب دیده میشوددرحالیکه روبه شمال‌ایستاده باشید این نقشه را بالای سر خودبگیرید بطوریکه طرف نوشته روبه زمین باشد.

برادرکوچك نیز نامیده میشود، از حیث شکل وتعداد ستارگانی که به چشم دیده میشوند، شبیه به دب اکبراست ولی هم ستارگانش که ۷ عدددرداخل ویك ستاره درخارج صـــورت می باشند کم نورتر وهم خودش کوچکتر است، دوستارهٔ پیش روی آن را «فرقدان» مینامند وآخرین ستاره‌ای که درانتهای دنبالهٔ آن قرار دارد بنام ستارهٔ قطبی یا «جدی» یاد میشود، ستاره قطبی ساکن بنظر میرسد وجای خودرا تغییر نمیدهد ، شش ستارهٔ دیگر دب اصغر مثل عقربهٔ ساعت بدورآن گـردش میکنند ، ستارهٔ قطبی درست درامتداد دو ستاره پیش روی دب اکبر واقع شده است، باشناختـــن ستارهٔ قطبی میتوان سمت شمال را تشخیص داد ودرنتیجه جهات اربعه رابه آسانی یافت.
(به شکل ۲ رجوع شود)

۳ـ تنین :

تنین بمعنی اژدها ومازبـزرگ اســت . این صورت که به شکـــل اژدها توهم شده، دمش تقریباً دربین ستاره قطبی ودو ستـاره پیش روی دب اکبر، واقع شده وخودش بدور چهار ضلعی دب اصغر خمیده وسپس بطرف عقب برگشته است، سر تنین از پنج ستاره تشکیل یافته وپنج ضلعی‌کوچکی راکه بیشتر به چهار ضلعی شباهت دارد دربرابر خمیدگی کمرش به وجود آورده است تعداد مجمـوع ستارگانش ۳۱ ستاره است .

ستارهٔ سوم از طرف دم تنین که «ثعبان» نام دارد درحدود سه هزار سال قبل ازمیلاد، ستارهٔ قطبی بودکه به مرور زمـــان بر اثـر انحرافات ونوسانهایی که درمحورزمین صورت گرفته، قطب شمالی از طرف آن به سمـــت ستاره جدی منحرف شـده است و همبـــن انحرافات درآینده نیز سبب خواهد شدکه در حدود سه هزار سال (بعدازامروز) ستارهٔ گاما ازصورت قیفاوس ودر دوازده هزار سال (بعد ازامروز) ستاره نسر واقع درصورت شلیاق، ستاره قطبی شوند. (به‌شکل ۳ مراجعه‌شود)

٤ـ قیفاوس :

نام این صورت رادر اکثرکتابهای نجومی، بخطا «قیقاوس» نوشته اند ، تعداد ستارگانش ۱۱ درداخل صورت ودوستاره درخارج آنست شکل آن یك چهار ضلعی است که مثلثی برروی آن قرار داشته باشد .
رأس مثلث قیفاوس روبروی ستارهٔ دم‌تنین قراردارد وستارهٔ قطبی در بین هردوی آنهـا واقع شده است . (به‌شکل ۳رجوع فرمایید)

٥ـ ذات الکرسی :

این صورت کـــه از معروفترین صورتهای فلکی دورقطبی است وجمعاً ۱۳ستاره میباشد، اندکی دورتر ازقیفاوس وهمیشه در جهـــت مخالف دب اکبراست وفاصلهٔ آن از ستارهٔ قطبی تقریباً به اندازه فاصلهٔ دب اکبـر از ستارهٔ قطبی است وشکل آن درتابستان بـه شکل (دبلیو) ودرزمستان به شکل (ام)میباشد ستارهٔ دوم آن ستارهٔ ســـرخ ر نگـی بنـام کف الخضیب است که نورآن متغیراســت و خودش به فاصلهٔ ۱۵۰ سال نوری ازما فاصله دارد . (به‌شکل ۳رجوع فرمایید) .
پنج صورتی که شرح داده شدازجمله دور قطبی ها می باشند .

٦ـ دجاجه :

این صورت رابه ماکیان تشبیه کرده اند ولی به شکل صلیب است ازآنرو نام صلیب شمالی هم به آن داده اند ستارهٔ ذنب الدجاجه که‌دارای نورانیت (۱ر۷ـ)استو ۱۶۰۰ سال نوری بامافاصله دارد دراین صورت است، جای آن درداخل کهکشان به قسمت شمالی آسمان میباشد .

۷ـ الجاثی علی رکبتیه :

این صورت رابه شکل مردی که برزانو نشسته باشد توهم کرده اند ، ستارگانش ازقدرسوم روشن تر نیستند ودو ستاره ازآن میان بیشتر روشنی دارد که یکی رأس‌الجاثی ودیگری مرفق الجاثی نام دارد ، جای آن در بین سماك رامح وشلیاق است.

۸ـ شلیاق :

شلیاق یاچنگ رومی رابه شکل کرکسی که بالهای خودرا جمع‌کرده‌است توهم کرده‌اند وبهمین سبب آنرا نسر واقع نیز خوانده اند، نسرواقع نام روشنترین ستارهٔ آن نیز هست که دارای درخشندگی قدر (۵ر۰) است وباما ۲۶سال نوری فاصله دارد، چون شکل شلیاق مثلث است آنراسه پایه هم میگویند .

۹ـ عقاب :

این صورت هم به شکل کرکسی که درحال پرواز باشد توهم شده وازین سبب نسرطائر (کرکس‌پرنده) نامیده میشود، روشن ترین ستارهٔ آن هم نسر طائر خوانده میشود که دارای درخشندگی ظاهری (۷۷ر۰) و حقیقی (۲ر۲) میباشد و۱٦ سال نوری ازما فاصله دارد وبه حساب طبقه بندی قدیم ازستارگان قدراول است .

۱۰ـ سهم :

این صورت به شکل تیر توهم شده و مجموعهٔ کوچکی ازستارگان متراکم وکم نور است‌که ازآن میان چهارستاره روشن تراست، جای آن دربین عقاب ودجاجه می باشد .

۱۱ـ دلفین :

درسمت شرقی عقاب بصورت معین (لوزی) دیده میشود که ستاره ای نیز دردنبالهٔ آ ن واقع است .

۱۲ـ حیه :

این صورت به شکل ماری توهم شده که به دونیمه شده وهرنیمه آن دریك سو افگنده شده است ومارگیری دروسط ایستاده است ستارهٔ روشن آن عنق الحیه نام دارد .

۱۳ـ حوا :

یامارگیربه شکل مردی توهم شده که در وسط حیه (مار) دونیمه شده ایستاده است، ستاره روشنی‌که به رأس الحوا موسوم است درین صورت جای داردودر آسمان بانسرواقع ونسر طائر، مثلثی راتشکیل میدهند .

۱٤ـ قطعة الفرس :

چهار ضلعی کوچکی است از ستارگان قدرچهارم در نزدیکی دلفین، جای دارد، آنرا اسپ کوچك هم میگویند

این نه صورت شمالی راستارگان تابستانی میگویند زیرادراوایل شبهای تابستان درمنظر دیدگان ماقرار دارند .

۱۵ـ مرأة المسلسله یاامرئة المسلسله :

به شکل زنی که درزنجیربسته شده توهم

گردیده وشامل خطی است که از ستارگـــان روشن تشکیل شده و بطرف صورت فلکـــی سال نوری باماناصله‌دارد، فرس‌الاعظـــم روشن آن‌که یکـــی از آنها سـرة الفـــرس (ناف اسپ) نام دارد ودارای درخشندگـــی ظاهری (۰٦ر۲) وحقیقی (۱ر۰ـ) میباشد و۹۰ سال‌نوری باماناصله‌دارد، باصورت فرش‌الاعظم مشترك است . جای امرئة المسلسله درجنوب ذات الکرسی است .

۱٦ـ فرس الاعظم:

این صورت که چهار ضلعی بزرگی است که ازدوگوشه آن دوزاویه بطرف خارج امتداد یافته به شکل اسب بزرگ توهم شده وسه ستاره آن بامرأة المسلسله مشترك است .

۱۷ـ برشاوش :

این صورت راحامل راس الغول هم میگویند، بصورت مردی توهم شده‌که بردست راستش شمشیر وبه دست چپش سربریده غولی را گرفته است ، روشن ترین ستارهٔ آن جنـــب برشاوش یامرفق الثریا نام دارد که دارای درخشندگی ظاهری (۸۰ر۱) وحقیقی (٤ر٤ـ) است و۵۷۰ سال نوری باماناصله دارد. ستاره‌دیگرش‌راس‌الغول است که از ستارگان متغیر میباشد . جای برشاوش در شمـــال پروین است .

۱۸ـ ممسك الاعنه:

کثیرالاضلاعی است که ازیکطرف فرورفته وستارهٔ درخشان عیوق که دارای درخشدگـــی (٦ر۰ـ) است و٤٥ سال نوری باماناصله‌دارد، جزء این صورت است ، جای ممسك الاعنـــه درسمت شرقی برشاوش است .

۱۹ـ مثلث شمالی :

درقسمت پایین پای مرأة المسلسله قـرار دارد وشکل آن سه گوشه وستارگانش بیشتر ازقدرچهارم می باشند .

۲۰ـ عوا :

صورتی است‌که بشکل مردی چوبان توهم شده روشنترین ستارهٔ آن سماك رامح نام‌دارد که درامتداد ستارهٔ دنبالهٔ دب اکبر واقع شده وبه آسانی شناخته میشود .

درخشندگی ظاهری سماك رامح (۰٦ر۰) و حقیقی آن (۳ر۰ـ) وفاصله اش ازما ۳٦ـسال نوری است .

۲۱ـ اکلیل شمالی :

نیم دایرهٔ قشنگی است‌که از ستارگـــان روشن وکم نور تشکیل شده، آنراکاسهٔ‌یتیمان وفکه نیز می نامند، روشن ترین ستارهٔ آ ن نیزفکه نام داردکه باسماك رامح وعنق الحیه مثلثی راتشکیل میدهند .

برجهای دوازده گانه

برجهای دوازده گانه در منطقه‌البروج‌واقعند ونام آنها بدین ترتیب است :

۱ـ حمل :

که به صورت بره توهم‌شده، صورت‌کوچکی است به‌شکل خطی که ازچند ستاره قدردوم وسوم تشکیل شده ودرزیر امرئة المسلسله واقع است .

۲ـ ثور :

که به شکل گاوتوهم شده ، مجموعهٔ جالب خوشه‌ای که پروین وثریا نام دارد، درداخل این صورت واقع است وستارهٔ سرخ رنگ

دبران نیز درشرق پروین درابتدای چندستاره که به شکل عدد (۷) جلوه میکند قرار دارد.

۳ـ جوزا :

که آنرادوپیکر می نامند و از جالبتریـــن صورتهای فلکی اســت، دو ستاره روشـــن رأس التوأم شرقی ورأس التوأم غربی درسر آن جای دارندودر امتداد عیوق بسمت شرق واقع شده اند .

٤ـ سرطان :

به شـکـل خرچنگ توهم شده اســت ، منطقه‌ای بشکل مثلث با ستارگان کم نورویك تودهٔ ابری است که دربین صورتهای اسد و جوزا واقع شده است .

٥ـ اسد :

به شکل شیر توهم شده است ، قسمـت سرآن ازچندستاره روشن تشکیل شده وشبیه به علامت استفهام (؟) است قسمت آخر آن نیزبه شکل مثلث است، ستارگان مشهـور قلب الاسد وذنب الاسد که اولی ۸٤ ســال ودومی ٤۳ سال نوری ازمافاصله دارنـــد . درین صورت واقع شده‌اند . ذنب الاسد که دم شیرراتشکیل میدهد، باستاره سماك رامح وستاره سماك اعزل (که شرحش می آیـد) مثلث باشکوهی رادر آسمان تشکیل میدهند.

به شکل (٦) مراجعه شود

٦ـ سنبله :

که آنراخوشه ودوشیزه نیز میگویند بـــه شکل زنی توهم شده‌است، روشنترین ستارهٔ آن سماك اعزل است که در امتداد ستـارهٔ دنبالهٔ دب اکبر وسماك رامح واقع اسـت و درخشندگی ظاهری آن (۰ر۹۱) وحقیقی آ ن (۳ر۳ـ) وفاصله اش ازما ۲۲۰ سال نـوری است . شش صورت فوق را برجهای شمالی نیزمیگویند زیرا درحصه شمالی منطقةالبروج جای دارند .

۷ـ میزان :

به شکل ترازو توهم شده است، شکل‌آن چهار ضلعی وجای آن درجنوب شرقی سنبله میباشد ، ستارگانش قدردوم وسومند .

۸ـ عقرب :

تنها صورت فلکی است که بانام خــود شباهت فراوان دارد، به شکل گزدم است ، دراوایل شبهای تابستان درجنوب منطقةالبروج دیده میشود، ستارهٔ سرخ قدراولی بنام قلب العقرب داردکه قطرآن راسه صدو پنجاه‌ملیون میل حدس زده‌اند ونورانیت ظاهری آن متغیر اماحقیقی آن (۱ر٥ـ) است و۵۲۰ سال نـوری ازمافاصله دارد. قلب العقرب با سماك رامح ونسرواقع تشکیل مثلث جالبی را میدهد .

۹ـ قوس :

به شکل سواری که کمان دردست داردتوهم شده است شکل آن به‌کمان شباهت دارد ودر جنوب منطقة البروج درسمت شرقی عقـر ب درمرکز کهکشان واقع است .

۱۰ـ جدی :

به شکل بزغاله توهم شده است، سه‌ستاره قدرسوم وسه ستاره قدرچهارم آن راجلوه‌گر میسازد، تقریباً بین نسرطائر وفم الحوت دیده میشود (باستاره قطبی که جدی به ضم جیم وفتح‌دال خوانده میشود، نباید اشتباه شود).

۱۱ـ دلو :

به شکل مردی که سطل آبی دردست دارد

توهم شده، گروه ضعیفی ازستارگان کم نور است که‌اگر دوستارهٔ روشن فرس اعظم را به سمت جنوب امتداد دهیم می توانیم آنرا پیدا کنیم . درشبهای اوایل ماه قوس در منطقه‌ای که صورت دلو وصورت جدی قرار دارد، باران شهاب بسیار دیده میشود .

۱۲ ـ حوت :

به شکل ماهی توهم شده، خطی است که ازستارگان کم نوردرزیر مربع فرس الاعظم تشکیل شده ویك سرآن زاویهٔ حاده‌ای را تشکیل میدهد .

صورتهای جنوبی

صورتهای جنوبی درنیمکرهٔ جنوبی آسمان وآنسوی منطقة البروج واقع شده اند ونام آنچه قدماشناخته بودند بدین قرار است :

۱ـ جبار :

این صورت مانند دب اکبر برای یافتن ستارگان دیگر راهنمای خوبی است، قدماآنرا به شکل یك شکارچی تخیل کرده بودند . یکی از جالبترین صورتهای فلکی است . دوستاره قدراول بنام یدالجوزا وابط الجوزا دارد که قطر دومی را۲۰۰ ملیون میل حدس میزنند، کمربند آن ازسه ستارهٔ روشن تشکیل شده که یکی ازآنها دارای درخشندگی متغیر است . جای آن درسمت جنوب شرقی پروین وغربی ممسك الاعنه است .

(شکل چهارم‌دیده شود)

۲ـ کلب اکبر :

این صورت راکلب الجبار نیزمی نامند ؛ ستارهٔ بسیار روشن شعرای یمانی در این صورت قراردارد، اگر ستارهٔ دبران را باسه ستاره کمربند جبار امتداد دهیم به شعرای یمانی منتهی میشود .

۳ـ کلب اصغر :

این صورت درجنوب صورت جوزا واقع شده است ستارهٔ روشن آن شعرای شا می است‌که باشعرای یمانی ویدالجوزا مثلث پر نوری راتشکیل میدهد .

٤ـ نهر :

به شکل جوی تخیل شده است ودر غرب صورت فلکی جبار جای دارد. روشن قداول آخر النهر درین صورت است.

٥ـ ارنب :

به شکل خرگوش توهم شده است وزیر صورت جبار قرار دارد .

٦ـ شجاع :

به شکل مار توهم شده ورشتهٔ درازی از ستارگان کم‌نوررا درجنوب سرطان واسد و سنبله ومیزان تشکیل میدهد .

۷ـ باطیه :

به شکل جام توهم شده‌است گروه ضعیفی ازستارگان کم نو راست که‌به صورت شجاع اتصال یافته اسعت .

۸ـ غراب :

به شکل کلاغ توهم شده‌است، چهارضلعی کوچك ولی روشنی‌است درسمت جنوب آسمان که نزدیك ستاره سماك اغرل واقع شده است .

۹ـ قنطورس یاسنتورس:

به شکل انسانی که بدنش بدن اسپ است

تخیل شده، روشنترین ستارهٔ آنکه اصطلاحاً به آلفای قنطورس نامیده میشود نزدیکترین ستارهٔ ثابت آسمان به زمین است ، یعنی فقط ۴ر۳ سال نوری اززمین فاصله دارد. قنطورس درسمت جنوب سنبله ومیزان واقع شده‌است.

۱۰ـ سبع :

سبع که به معنی حیوان درنده است، بـه شکل گرگ تخیل شده وبین عقرب وقنطورس واقع است .

۱۱ـ مجمره :

به شکل آتشدان تخیل شده است، ایـن صورت رامحراب نیزمیگویند، دو ستارهٔروشن آلفاوبتای قنطورس درامتداد آن جای دارندودم صورت عقرب درشمال آن واقع است .

۱۲ـ حوت جنوبی :

این مجموعه نیزبه شکل ماهی توهم شده وبرای اینکه بابرج حوت فرق داشته باشد، آنراحوت جنوبی نام داده‌اند، ستارهٔ قدر اول فم الحوت متعلق به این صورت فلکی‌استکه درسمت جنوب فرس الاعظم درشبهای پاییز بخوبی دیده میشتود .

۱۳ـ قیطس :

این صورت به‌شکل نهنگ تخیل شده‌است. سرآن که به شکل یك پنج ضلعی است در سمت مشرق به‌طرف جنوب برج حمل قرار دارد ودمش درسمت مغرب به‌طرف جنوب‌مربع فرس الاعظم واقع است .

۱۴ـ سفینه :

به صورت کشتی تخیل شده است، **یکـی** از ستارگانش که بسیار روشن است،**سهیل** نام داردکه بیشتر ایام سال ازنظر **هامخفی** است یعنی درآن سوی افق ماقرار دارد، در اوقاتی که شعرای شامی به خط نصف النهار نزدیك میشود، درطرف چپ نیمکره جنـوبی نزدیك به افق، ستارهٔ روشنی دیده میشودکه سهیل است .

۱۵ـ اکلیل جنوبی :

این صورت مانند اکلیل **شمالی** کمانی‌از ستارگان را تشکیل میدهد ولی ستارگـانش چندان درخشان نیستند .

جای آن درجنوب صورت قوس است .

صورتهای دیگر

صورتهای فلکی که قد ماقبل از بطلمیوس می شناختند همین چهل وهشت صورت بود که شرحش باختصار گذشت .

بطلمیو س منجم بزرگ یونـان، **دوصورت** فلکی دیگریکی بنام ذات الشعور ودیگری بنام انطونیوس کشف ونامگذاری نمود ودر کتاب خود شرح ونقشهٔ آنهارا آورد. ذات الشعور درنزدیکی اسد وانطونیوس درنزدصورت نسر طائر است .

بعداز قرنها «بایر» منجم المانی درنقشه‌ای

که بسال ۱۶۰۳ میلادی ترتیب داده بود ۱۲ صورت بنام طاوس (درنزدیکی صورت محراب یامجمره)، هندو (در نزدیکی صورت طاوس) مثلث جنوبی (در نزدیکـــی قنطورس) زنبور (درنزدیکی قطب جنوبی) بوقلمون (در همان حدود قطب جنوبی) ماهی طلایی (درنزدیکی نهر) مارجنوبی (دربین نهر و قطب جنوبی) ماهی پرنده (در نزدیکی سفینه) لـك لــك (درنزدیکی فم الحوت) سیمرغ (در مجـاورت صورت نهر) گنجشك (درمجاورت همان‌صورت وحرباء (درجنوب نهر) راکشف نمـود ودرنقشه ستارگان جای داد .

درسال ١٦٣٤ برتسیوس، صورتهای زرافه (دربین دب اکبروذات الکرسی) ، روباه (بین دلفین ودجاجه) سگان شکاری (بین دب اکبر واسد) ، مگس (بین حمل وبرشاوش ومثلث شمالی ودبران) کبوتر (بین ارنب وکلب اکبر) ووحیدالقرن (بین کلب اکبر وکلب اصغـر) راکشف ودرنقشه آسمان داخل نمود .

درسال ١٦٧٧ میلادی رویر دو صـــورت سوسمار (بین دجاجه وفرس اعظـم ومرأة ـ المسلسله) وصلیب جنوبی (درکنارقنطورس) راکشف ودرنقشه ستارگان شامل ساخت .

درسال ١٦٩٠ هولیوس صورتهای اســـد کوچك (دربین دب اکبروداس اسد) سیاه‌گوش (دربین دب اکبر وجوزا) سدس (دربین اسد وشجاع) سپر (درنزدیکی عقاب) مثلث صغیر (بین حمل ومثلث شمالی) راکشف کرد وبر نقشهٔ آسمان افزود .

درسال ۱۷۲۵ فلامستید صورت قلب شارل (درنزدیکی دب اکبررا ودر همان سالها هالی صورت بلوط شارل (درنزدیکی سفینه) راکشف نمودند .

درسال ۱۷۲۵ لاسل منجم فرانســـوی صورتهای کوره (درنزدیکی نهر) تیشهٔ سنگتراش (درنزدیکی کبوتر) قطب نما (درنزدیکی سفینه) پمپ (ایضاًدرنزدیکی سفینه) قلمتراش (در نزدیکی قیطس) ساعت (درمجاورت نهر) منزا (درنزدیکی ماهی پرنده) اکتان (که ستـارهٔ قطبی جنوب ازاجزاء آنست) جالی موییـــن (ازصورتهای دورقطبی جنوب) سه پایه نقاش (درنزدیکی ستارهٔ سهیل) پرگار (در نزدیکی آلفای قنطورس) قانون (درنزدیکی خرگـوش) میکرسکوپ (درمجاورت لك‌لك) را کشف ودر نقشه فلکی شامل نمود .

درسال ۱۷۷٤ لـو مینر صورت گـوزن‌را (درمیان ستارهٔ قطبی وذات الکرسی) وصورت پرندهٔ هندی را (درمیان صورتهای میزان و عقرب وشجاع) یافت.

صورتهای دیگری‌که بعداز تاریخ مذکـور کشف شده است : گاوپونیا توسکی، ساز جورج، مسیه (بنام منجم معر وف) افتخارات فردریك، عصای براندبورگ، تلسکوپ‌هرشل،

چهاریك، هشت یك، هواپیما، ماشین برقی، آلة المطبعه، کربه، کوه لاتابل وجزآن است که افتخار کشف ونامگذاری آنها به پوکزبوت، هل بدولالاند میرسدکه به ترتیب در سالهای ۱۷۷۶، ۱۷۷۷، ۱۷۸۶ و ۱۷۸۹ کشف خودرا اعلام نموده‌اند ومااز خوانندگان عزیز معـذرت میخواهیم که بعلت محد ود بودن صفـحات سالنامه نمیتوانیم راجع به صورتهایی که یاد شد تفصیل بیشتر بدهیم .

* * *

اکنون که یك آشنایی اجمالی باستارگان ثابت پیداشد سزاوار ومناسب چنان است‌که مختصری‌دربارهٔ ستارگان سرگردان (سیارات) ودنباله داران وابری ها وشهابها گفته آیداما محدودیت صفحات سالنامه اجازه قلمفرسایی بیشتر رانمیدهد ، ازآنرو مقاله رابه همین جا ختم میکنیم .

منابع ومآخذ

درنوشتن این مقاله ازمنابع ومآخذ ذیـــل استفاده شده است :

الف ـ تألیفات :

۱ـ التفهیم لاوائل صناعة التنجیم تألیـف استاد علامه ابوریحان بیرونی.

۲ـ صورالکواکب تألیف عبدالرحمن صوفی.

۳ـ شرح‌بیست باب تألیف ملامظفرگنابادی.

٤ـ مکانیك سماوی تـألـیف محمد قلـی جوانشیرخویی .

٥ـ مقدمه‌ای برنجوم عالی تألیف دکترعباس ریاضی .

٦ـ حل المسایل نجوم تألیف دکتر عباس ریاضی .

۷ـ هیات تالیف سیدباقرهیوی .

۸ـ هیات تالیف احمد آرام .

۹ـ آسمان شناسی تألیف سیدجواد سید فاطمی .

۱۰ـ گاهنامه ۱۳۱۲ تألیف سیدجلال الدین تهرانی .

۱۱ـ خسروشیرین اثرامیرخسرو بلخی .

ب ـ ترجمه ها :

۱ـ اصول علم هیأت تالیف آبه ، مورو ترجمهٔ احمد آرام .

۲ـ آسمان پرستاره تالیف و، ب هوایت وژزف لی مینگ ترجمهٔ م، آشنا .

۳ـ نجوم تالیف پاتریك مور ترجمـــه مسعود نعمتی .

٤ـ شناخت نجوم تألیف ای پرلمن ترجمه مهندس شرمینی .

٥ـ نجوم بی تلسکوپ تالیف پیرورسو ترجمه حسن صفاری .

٦ـ هیات تالیف فلاماریون‌ترجمه‌عبدالرحیم طالبوف .

۷ـ تاریخ نجوم اسلامی تألیف نلینو‌ترجمه احمد آرام .

۸ـ تاریخ هندسه تألیف پی یر مارشـال ترجمه حسن صفاری .

۹ـ تاریخ حساب تألیف رنه تاتون ترجمه پرویز شهریاری .

جوایزجهانی «نوبل» وشرح حال بانی انالفردنوبل

الفرد برنها ردنوبل درسا ل ۱۸۳۳ د ر در کشورسویدنمتولد گردید. الفرد، ادم نحیف وضعیفی بود، وی درهمان سالی متولد شد که پدر ش امانو یل که اد م قوی ،جاه طلب و دانشمندی بود دچار و ر شکستگی گردید.

الفرد نوبل تا ۱٦ سالگی بطور خصوصی تحصیل کردو قبل از رسید ن به سن بیست سالگی یك کیمیا دان با تجربه ویك زباندان قابل شده بود وبازبانهای المانی، فرانسوی روسی وسویدنی آشنایی داشت.

الفرد نوبل مسا فر تهای زیادی نمودو بیشتر تو جه خودرا صر ف تحقیقا ت درباره مواد منفجره نیترو گلیسرین کرد. نوبل کشف نمود که استفاده ازین مواد اگربایك ماده غیر فعال وجذب کننده محفوظ شود آسانتر وبی خطر است. وی اختراع خودرا درسال ۱۸٦۷ تحت نامدینامیت به ثبت رسانید.

سپس نیترو گلیسرین رابایك مادهمنفجره فعال دیگریعنی بارو تمخلوطنموده و یك مادهٔ شفافی بدست آورد که قدرت انفجار آن از دینا میت هم بیشتر بود ژلاتین منفجره یعنی اخترا ع دوم وی درسا ل۱۸۷۵ به ثبت رسیدبعد نوبل موفق بهاختراع بالستیت شدکهاولین بارو ت بی دود نتر وگلسیرین بود و بعد ها بر ا ی سا ختن باروت بی دود به کار رفت باساختندینامیت وساختن مواد منفجره وبا استخرا ج معادن نفت باکو نوبل با کمك یارانش موفق به جمع آوری ثرو ت هنگفتی گردید. اختراعات نوبل سبب شد که در رشته معادن و جاده سازی وحفر تونل تحولی بوجود آید.

نوبل درسال ۱۸۹٦ در گذ شت . درتاریخ ۲۷نوامبر ۱۸۹۵ یعنی یکسا ل قبل ازمرگش نوبل و صیتنامه معرو ف خودرا امضا کرد. اینوصیت نامه می بایستی نقشه های ویرا مربوطبه پاداش ز حما تش یعنی همانافکاریکه بیشتر زندگیاورا بخود مشغولکردهبودعملی سازد.

اودر و صیتنامه خود ذکر کرده بود که بیشاز(۳۱) ملیون کرون سویدنی کهثروت ویراتشکیل میداد میبا یستی بصور توجه نقد درآید وبه عنوا ن سر مایه بکار برودو درآمد حاصله از آن هرسا له بصور ت ــ جوایزی میان آنها یی که درسال قبل منشاء بزرگترین فایده برای بشر بود ه اند تقسیم

گردد. رشته های که‌نو بل مایل بودبا عـث پیشرفت آنهاشود عبار ت بودند از : فیزیك کیمیاـ فیز یو لوژی یاطب، ادبیا ت و صلح دراخیر وصیتنامه خاطر نشان کرده‌بود که این‌جوایز به شا یسته ترین افراد چه اهل اسکاندنونیا وچه اهل سایر کشورهاباشدداده شود.

جایزه ادبیات نوبل:

جوایز ادبیا ت نوبل ازسا ل ۱۹۰۱ تاسال۱۹۶۸ الی ۱۹۷۲

سال	برنده‌جایزه	کشور
۱۹۰۱	سو لی‌پرودم	فرانسه
۱۹۰۲	کریستیان ماتیاس تیودورمومسن	المان
۱۹۰۳	مارتیتوس بیورنسون	ناروی
۹۱۰٤	فردریك میسترا ن	فرانسه
	ژوزه ایزا گیزه	...
۱۹۰۵	هز یك سنگو یچ	اسپانیا
۱۹۰٦	گیو سوید کاردوچی	پولند
۱۹۰۷	او دیارد کیپلنگ	ایتالیا
۱۹۰۸	رود لف کر سیتو ف یوکن	انگلستان
۱۹۰۹	سلما لا گولف	المان
۱۹۱۰	لو دویك ها یسه	سویدن
۱۹۱۱	مور یس متر لینگ	بلژیك
۱۹۱۲	گرهار ت یوها ن روبروت هویپمان	المان
۱۹۱۳	رابیند رانا ت ناگور	هند
۱۹۱٤	برای سال بعد محفوظ ماند	ـ
۱۹۱۵	رومن رولا ن	فرانسه
۱۹۱٦	کار ل گوستا ورانر فن‌هایـــد نستنام	المان
۱۹۱۷	کار ل گیلرو پ	دانمارك
۱۹۱۸	برای سال‌بعد محفوظ ماند	ـ

۱۹۱۹ جایزه که‌سا ل قبل توزیع‌نه‌شده‌بود به صندوق مخصوص صلح ریخته شد وجایزه این‌سال نیز برای سال بعد محفـوظ‌ماند.

۱۹۲۰ جایزه سال قبل درین سال‌توزیع گردید

سال	برنده جایزه	کشور
۱۹۲۱	اناتو ل فرانس	فرانسه
۱۹۲۲	ژا سنیتو بناو	اسپا نیا
۱۹۲۳	ویلیا م باتلر پیتز	ایرلند
۱۹۲٤	ولادیلا وستانیلا دار یمونت	پولند
۱۹۲٥	برای سال بعد نگهدا ری شد	ـ

۱۹۲٦ جایزه سال قبل به جورج‌بـــرناوردشاه تعلق گرفت انگلستان وجایزه‌سال ۱۹۲٦ برای سال بعد محفو ظ ماند ـ

۱۹۲۷ جایزه سا ل‌قبل درین سال داده نه‌شد.

۱۹۲۸ جایزه سال ۱۹۲۷ دراین‌سال‌داده‌شد

سال	برنده جایزه	کشور
۱۹۲۷	هانری بر گسون	فرانسه
۱۹۲۸	زیگزیه‌اوندست	نارو ی
۱۹۲۹	تو ماس مان	المان
۱۹۳۰	شینکلر لویس	امریکا
۱۹۳۱	اریك کارلنلت	سویدن
۱۹۳۲	جان گا لز واتی	انگلیس
۱۹۳۳	ایوان بونین	روسیه
۱۹۳٤	لویجی پیراندلو	ایتالیا
۱۹۳٥	جایزه این سال برای سال‌بعدنگهداشته شد	ـ

۱۹۳٦ جایزه سال قبل که توزیع‌نشده بودبه‌صندوق عمده ودو سو م آن به‌صندوق جایزه ادبیات ریخته شد .

سال	برنده جایزه	کشور
۱۹۳٦	یوجین اونیل	امریکا
۱۹۳۷	مارتن لگار	فرانسه
۱۹۳۸	برل باك	امریکا
۱۹۳۹	امیل سیلا پنیه	فنلاند

۱۹٤۰ يك سو م جایزه این سال‌به صندوق عمده‌وبقیه به‌صندوق‌صلح‌ریخته‌شده.

۱۹٤۱ جایزه این سال نیز داده‌نشده به‌صندوق صلح ریخته شد.

سال	برنده جا یزه	کشور
۱۹٤۲	به ترتیب بالا عمل	
۱۹٤۳	به ترتیب بالاعمل شد	
۱۹٤٤	یوها نس ویلهم بنسن	دنمارك
۱۹٤٥	خانم گابر یلا میسترا ل	چلی
۱۹٤٦	هر مان هسه	المان
۱۹٤٧	اندره ژید	فرانسه
۱۹٤٨	تا مس الیو ت	انگلستان
۱۹٤۹	جایزه این سال برای سال‌بعدمحفوظ گردید	
۱۹٤۹	ویلیام فالکنر	امریکا
۱۹٥.	جایزه سال قبل نیز درین‌سال توزیع شد.	
۱۹٥۰	برتر اند راسل	انگلستان
۱۹٥۱	پارلا کر کویست	سویدن
۱۹٥۲	فرا نسوا موریا ك	فرانسه
۱۹٥۳	وینستو ن چرچل	انگلستان
۱۹٥٤	ارنست همینگو ی	امریکایی
۱۹٥٥	هالدر لاکنس	ایسلند
۹۱٥٦	خوان رامو ن خیمز	اسپانیا
۱۹٥٧	البر کا مو	فرانسه
۱۹٥٨	بوریس پاسترنا ك (جایزه‌را نپذیرفت).	
۱۹٥۹	سا لوا توره کو ازیمودو	ایتالیا
۱۹٦.	سن ژان پرس	فرانسه
۱۹٦۱	ایروا ندر یچ	یوگوسلاویا
۱۹٦۲	جان اشتاین بك	امریکا
۱۹٦۳	جورج سفر یس	یونان
۱۹٦٤	ژان پل سارتر (پذیرفت)	فرانسه
۱۹٦٥	میخاییل شولوخف (جایزه‌رانه پذیرفت).	شوروی
۱۹٦٦	نلی پایش و	سویدن
	سامو یل النون	گواتمالا
۱۹٦٧	میگل انجل استور یاس	گواتمالا
۱۹٦٨	یا سا ناری کاوابتاتا	جاپان

سال	برنده جایزه	کشور
۱۹۶۹	سا مویل	لارش
۱۹۷۰	الکسندر زویخ	شوروی
۱۹۷۱	پابلو نرودا	چلی
۱۹۷۲	هیتر یچ بوبل	المان

جوایز (طبی)

سال	برنده جایزه	
۱۹۰۱	امیل نن بهر ینگ:	برای کار برروی سیرم ضددیفتری.
۱۹۰۲	سر ونا لد را س	آزمایش های راجع به مالاریا.
۱۹۰۳	نیلز فین سن	
۱۹۰٤	ایوان پالو ف	تحقیق و تجربه در فیز یو لو ژی‌هضم‌غذا.
۱۹۰۵	رابر ت کخ	کشف میکرو ب سل.
۱۹۰٦	کا میل لو گو لگی	سانیا گوزامو ن کاجال ـ تحقیق‌درساختمان سلسله اعصاب.
۱۹۰۷	شار ل لاورا ن	آزمایش پرو تو زو یا درتولید بیماری.
۱۹۰۸	یو ل اریخ ژوالی	مچنیکوف ـ تحقیق در مصو نیت بدن‌از بیماریها.
۱۹۰۹	تیو دور کوچر	تجربه درغده درقی .
۱۹۱۰	ابر خست کوسل	پیشر فت درباب (کیمیا) سلول.
۱۹۱۱	الوار کر لستر اند	دیا پتر یکهای عوا مل کمك به بینایی) چشم.
۱۹۱۲	اکلسیس کارل آزمـایش‌در بیونداوندی وبیوند عروض‌واعضای‌دوران‌خون.	
۱۹۱۳	شار ل ریچست	تحقیق در انا فلاکس.
۱۹۱٤	ر ابر ت‌بارانی	تحـقـیق درفیز یولوژی ویـتا لـوژی دستگاه دستی بولر(مجاری ورا هرو های‌مربوط‌بیکدیگر در درون بد ن مانند مجا ری‌گوش.)
۱۹۱۵	جایزه اعطا نشده .	
۱۹۱٦	جایزه اعطا عنشد ه.	
۱۹۱۷	جایزه اعطا نشده .	
۱۹۱۸	جایزه اعطاء نشده.	
۱۹۱۹	ژول بورده	اکتشا فاتی درموردمصونیت بدن‌ازبیماریها

سال

۱۹۲۰ او گوست — کشف تنظیم مکانیسم مو توری عرو ق شعریه.

۱۹۲۱ جایزه اعطاء نشده .

۱۹۲۲ جایزه سال ۱۹۲۲ در سا ل ۱۹۲۳ بین اشیبا لد هیل (بسبب کشــــف تولید حرارت در عضلات) اوتومیر هو ف ــ(رابطه بین مصر ف اکسیژن باتو لید اسید لاکتیك در عضر ت تقسیم گردید.

۱۹۲۳ فردریك بان تینك ــجان‌مك‌لژود کشف انولین.

۱۹۲٤ ویلهم اتیت اوو ن کشف‌مکانیسم الکترودیو گرام.

۱۹۲٦ جوها نس فی بی گر ــکشف نوعی‌سر طان اسمبی رو پ ترا کارسینوما.

۱۹۲۷ ژو لیوس واگنر ــجور ك‌ــبه کاربردن تلقیح مالاریا در درما ن فلج دیمن تیا.

۱۹۲۸ شار ل نیکو ل ــ تحقیق در تیفوس اگزا نته ماتیکوس.

۱۹۲۹ کریستیان ایژ ك مان‌ــکشف ویتامین های انتی نور یتیك ــ سر فردریك هاپکنیز: کشف ویتا مین های تقویت‌کننده‌نمو.

۱۹۳۰ کار ل لندا شتی تر ــ کشـــف‌گروپ های خون انسان.

۱۹۳۱ اوترواریورك‌ــ کشف‌خاصیت‌وطرز عمل تخمیر جهاز تنفسی .

۱۹۳۲ سر شار ل شر ینگتو ن‌ــادکارادیان کشف عمل نورد ن.

۱۹۳۳ تامس مور کان ــ کشف عمــل کروموزو م هادر تو را ث.

۱۹۳٤ جور ج ویپل ر جورج مینوت‌ــویلهم مورفی‌ــ کشف درمان کبــدبر ضــد بیماری اتمی.

۱۹۳۵ هانس اسپمان ــ کشف‌اثــر سازمان دهنده درنمو جنسی .

۱۹۳٦ سر هنری دیل اوتولــوی‌ـــکشف انتقال (کیمیایی) انگیزه های عصب.

۱۹۳۷ البر ت سز منت کیوز گی‌فوق‌ناگیرا پولت ــ اکتشا فا تی در مورد احتراق بیولوژیکی.

۱۹۳۸ کورنل هی منز ــ کشف‌اهمیت‌مکانیسم سینو س وشریا ن ایور تا درتنظیم تنفس.

۱۹۳۹ گور هارد دو مــاك ــ اثر ضد باکتر یایی پرونتو سیلات .

۱۹۴۳ هزیك دم ـ ادوارد یسی ـ تجزیه ویتامین (ك)

۱۹۴۴ ژوزف ارلا نگر ـ هربر تاسین سرگاسر ـ وظایف نخهای عصبی .

۱۹۴۵ سر الکساندر فلمینگ ـ ارنست بوریس چن ـ سر هوارد فلوری ـ کشف پنسلین.

۱۹۴۶ ـ هو مان مو لر ـ تاثیرات ار ئـی اشعه ـ ایکس بر روی جنها .

۱۹۴۷ کار ل ف ـ گو تی کوری ـ تحقیق درمتا بویسم نشایسته حیوانی ـ نادروهو ساری ـ تحقیق در غده جوز ی.

۱۹۴۸ پو لی میو لی ـ کشف خواص حشره کش د.د. تی

۱۹۴۹ والتر او دنو هس ـ تحقیق در کنترول دفاعی بدن ـ انتو نیو کاتانو دوابرو فربر اگاس مو نیز. تکمیل عمل جراحی مغز.

۱۹۵۰ فیلیپ هینچ ـ ادوارد کندال ـ تادیوس رایش ستاین ـ کشفیا تی درمورد هور مون های قشر اورنال غده های روی کلیه.

۱۹۵۱ ماکس تلو ـ تکمیل وا کسین ضد زردی.

۱۹۵۲ مسلمن وا کسن من ـ کشف استرو پتر می سین.

۱۹۵۳ فز تیز لیپ من ـ هانس ادولف کوبر ـ تحقیق درسلو لهای زنده .

۱۹۵۴ جان اندرس ـ تو ماس دالو ـ فردریك را بینز ـ تحقیق در کشف وپرورش ویروس پولیو

۱۹۵۵ هو کو یتو رل ـ اکسیدسیلون انزیمها.

۱۹۵۶ دیکبن ر یشار دز ـ اندره کورتاند ـ ورنز فرو سما ن ـ تکنیك تازه در بیماری های قلبی.

۱۹۵۷ دانیل بوو ـ تکمیل دارو هـای دربرابر الرژ یها و تخدیر عضلات در خـلال عمل جراحی. ...

۱۹۵۸ جو شو سا لدربر ك ـ تحقیق درمکانیسم ژنیك جورج بید ل ـ ادوارد تاتوم کشف اینکه چگونه جنها خـصایص ارثی را انتقال میدهند .

۱۹۵۹ مررو او چو یا ـ ارتور کورن برك ـ کشفیات راجع به تر کیبا ت باکروموزوم که در توار ث نقش حیا تی رادر عهـــــده دارند.

۱۹۶۰ سر مك فار لین پرنت پتر بریان مدادار کشف اندازه مقاومت مصؤنیت.

۱۹۶۱ جور ج فون بکه سی اکتشافات بزرگی درمورد مکانیسم فیز یکی گو شـــس درونی.

۱۹۶۲ جمیز واتسو ن ـ مور یسل ویل کنیز ـ فرا نسیس کریك ـ تعین سا ختمان اسید دلو کسیر ی بر تو کلیك

۱۹۶۳	سر جا ن کو یلس	استرلیا
۱۹٦٤	کو تا رد بلو چ	امریکا
۱۹٦٥	فرا نکیس یعقو ب	فرانسه
۱۹٦٦	چار الز هو گنز	...
۱۹٦۷	را گنر گرا نیت	سویدن
۱۹٦۸	رابر ت هالی	...
۱۹٦۹	ماکس دیلبر و ك	...
۱۹۷.	جو لیز اکسل رود	امریکا
۱۹۷۱	ایر یل سو در لیند	
۱۹۷۲	جرا لدین اید ل من	امریکا

جوایز فیز یك:

۱۹.۱ ویلهم رونتگن ـ برای ا شعه رونتگن.

۱۹.۲ هند ریك لور نتز ـ وپیترزیمن تاثیر مقناطیسی در تشعشع .

۱۹.۳ هانری بکر ل ـ کشف ر اد یو اکتیوتیه لحظه یی.

۱۹.٤ جان استرو ت(لار دریلی) کشف ارگون در تحقیق کثافت گاز .

۱۹.٥ فلیپ لنارد ـ ازمایش ا شعه کاتو دیك.

۱۹.٦ ژوزف تا مسو ن ـ تحقیق‌درعبور برق ازگاز ها.

۱۹.۷ البر ت میشل سن ـ تحقیقات اسپکتر وسکو پیك و تیو رولو ژی

۱۹.۸ گابریل لیپ من ـ کشف طـرز کپیه کردن الوان بوسیله عکاسی .

۱۹.۹ گو لیل موما رکیی ـ فرد یناندبر اون ـ تکمیل بیسم.

۱۹۱. جو هانس ـ اندر والز ـ کشف معادله حالت گاز ها ومایعات.

۱۹۱۱ ویلهالم وین ـ تعین تشعشع حرارت.

۱۹۱۲ گوسشتاو دالن، دستگاه تنظیم کننده‌خود کار که در مغاره دریایی‌ور هنما های شناوری بکار میرود .

۱۹۱۳ کامر لینگ ـ اونس ـ آزمایش‌های که راهنمایی تو لید هلیو م مایع‌شد.

۱۹۱٤ ماکس فو ن لایو ـ کشف انکسار اشعه رونتگن هنگام عبور ازشی بلوری .

۱۹۱٥ دوبرا ور مو سوم به براگ ـ تجربه ساختمان بلوری بوسیله اشعه ایکس.

۱۹۱۷ شار ل بار کلا ـ کشف تشعشع رونتگن عناصر.

۱۹۱۸ ماکس پلانك ـ اکتشافات‌مربوط به‌فرضیه کوانتوم.

۱۹۱۹ جو ها نس استار ك ـ کشف تاثیر دایلر در اشعه کانال (اشعه مثبت گذرنده ازخلا) وتجز یه خطو ط ا سپکتـــر (تـجزیه نور آفتا ب از میدان الکتریکی).

۱۹۲۰ شار ل گیو مـ اکتشا فات راجع به خواص غیر عادی در الیا ژ فولادو نیکل.

۱۹۲۱ البر ت اینشتاین ـ کشف قانون اثر فو تو الکتریك.

۱۹۲۲ نیلز بو هر ـ تحقیق درساختمان اتم هاو تشعشا ت آنها .

۱۹۲۳ رابر ت میلیکان ـ تحقیق در تخلیه بدوی بر ق و اثار فو تو الکتریك.

۱۹۲٤ کار ل سیگ بان ـ تحقیـــق دراشعه ایکس اسپکتر وسکو پی.

۱۹۲۵ جیمز فرانك ـ گوستا وهرتز کشف قوانین بر خورد الکترو نها بااتمها.

۱۹۲٦ چین پررین ـ تحقیق درساختمان غیر مداوم ماده وکشف تعادل در عمل رسوب.

۱۹۲۷ ارتور کا مپ تو م: کشـــــف عوارض کا مپاتو ن ـ ت رویلسو نـ مشاهده خط سیر ذرات بر ق.

۱۹۲۸ جالیره ۱۹۲۸ ـ ۱۹۲۹ بهاوون ایجارد وسن برای تحقیق در اثار ترمیونیك وکشف قانون ریچا رد سن اعطاء گردید.

۱۹۲۹ پرنس لوییز ویکتور دوبروی.

۱۹۳۰ ئید جاندراسك هارا ـ تـجربـه درانتشار نور وکشف اثر رامان.

۱۹۳۲ جایزه ۱۹۳۲ ـ ۱۹۳۳ ورتر هیز کنبر ك برای ایجاد میکا نیکهای کورنتوم داده شد.

۱۹۳۳ اروین شرو دنیگر ـ پل دایراك کشف اشکا ل بارور تازه فر ضیه اتمی.

۱۹۳۵ جمیز چا دویك ـ کشف نوتروی.

۱۹۳٦ ویکتور هیل ـ کشف کوسمیك ـ کارل اندرسن ـ کشف پوز یترو ن.

۱۹۳۷ کلین تو ن داریسو ن ـ جورج تامسون ـ کشف انکسار الکتو رنها بوسیله جسم بلوری.

۱۹۳۸ انریکو فر می ـ شناسایی ماهیت عناصر جدید رادیو اکتیف وکشف عکس العمل هسته یی درتاثیر آ هسته نوترونها .

۱۹۳۹ ارنست اورلاند ولارنس تکامل سیکلو ترون.

۱۹٤۳ اوتو استر نـ کشف عـــزم مقناطیسی پروتونها.

۱۹٤٤ ایزید وراسحق رابی ـ حرکات مقناطیسی ذرات اتمی.

۱۹٤٥ ولفگا نك پو لی ـ از مایشهایی درمورد شگافتگی های اتمی .

۱۹٤٦ پرسی و یلیا مز بریگمن ـ تحقیقات واختراعات در فزیك فشارزیاد.

۱۹٤٧ سراد وارد دایل تن ـ کشف طبقه یی در ایونو سفور که امواج کوتـاه رادیویی را منعکس میسازد .

۱۹٤٨ باتریك بلاك ـ تکمیل ا تاق ویلسون واکتشا فاتی در تشعشع کوسمیك.

۱۹٤٩ هیدکی وکاوا ـ پیشگو یی ریاضی درمورد سطح منصف طو می بدون (مسون) در۱٤ سال پیش ازاین سال.

۱۹٥۰ سیسل فرانك پاو ل کشف روش مطالعه هسته اتم از طریق عکس بر اد ری وکشفیاتی درمورد (مسو ن)

۱۹٥۱ سر جان دوگلاس کاك کروفت ازست والتو ن ـ ازما یش درتغییر ماهیت دادن هسته اتمی درسال ۱۹۳۲ .

۱۹٥۲ اد وارد میلز پورسول ـ فکیس بلاك ـ اندازه گیر ی میدان های مقناطیسی درهسته اتمی.

۱۹٥۳ فر یتر زنیکه ـ تکمیل میکرو سکوب (فارکو نتر است).

۱۹٥٤ ماکس بور ن ـ ازمایش مکانیك کوانتوم ـ التهر بوتهه ـ تشعشع کوسمیك.

۱۹٥٥ پولکارپ کوشل ـ ویلیس لامب ـ آزمایش در اندازه گیری اتمی .

۱۹٥٦ ویلیام شاك می والتر برا تاین ـ جان بردین ـ تکمیل ترا نز یستور الکترونیك

۱۹٥٧ تسئونگ دائومی ـ چن نینگ یانگ ـ رد اصل حفظ برابری وتشابه .

۱۹٥٨ پاول شرنکوف ایلیا فونـــگ ایگورتم ـ تکمیل اسباب سنجش اشعــة کوسمیك .

۱۹٥۹ امیلیو سگر ـ آوون چه برلـــن ـ نمایش وجود ضد پرو تون.

۱۹٦۰ دونالد گلاسر ـ اختراع اتـــا ق حباب برای تحقیق در ذرات اتمیك.

۱۹٦۱ رابرت هوفستاد تر ـ اندازه گیری شکل واندازه گیری هسته اتمی ـ رود ولف مؤ سبا ئوئر طرز تولید واندازه گیری گا ما ی آرزد .

۱۹٦۲ لو .د. لاندائو ـ وضع فرضیه‌های راجع به ماده تغلیط شده.

۱۹٦۳ ماریا جیو پریت مایر امریکا

۱۹٦٤ باسوف اتحاد شوروی

۱۹٦٥ ریچارد فاین من امریکا

۱۹٦٦	الفرید کاستلر	فرانسه
۱۹٦۷	هانس بیت	امریکا
۱۹٦۸	لویس الوارس	امریکا
۱۹٦۹	مورای گیل مان	امریکا
۱۹۷۰	لویس نیل	فرانسه
۱۹۷۱	دنیس گابر	انگلستان
۱۹۷۲	جان بارد	امریکا

جایزه کیمیا (شیمی)

۱۹۰۱ یا کو بوس وانت هوف ـ کشف قوانین دینامیك شیمیائی و فشار او ستموتیك در محلوارت .

۱۹۰۲ امیل فیشر ـ آزمایشهای روی گروه‌های شکر و پیورین مواد .

۱۹۰۳ سنونت ارنیوس ـ فرضیه الکتور ـ لتیك تجزیه .

۹۱۰٤ سرو یلیام رانری ـ کشف عنا صر گازی بی اثر در هوا .

۱۹۰۵ ادولف فون بایر ـ آزمایش بر رنگ‌های آبی وتر کیبات ئیدروارو ما تیك .

۱۹۰٦ هانری مواسان ـ جدا کـــردن فلورین وایجاد کوره فلورین .

۱۹۰۷ ادوارد بوخز ـ کشف تخمیرهای بی‌سلول و تحقیق در کیمیا بیولوژیك .

۱۹۰۸ ارتست راتر فورد ـ تحقیق در تجزیه عناصر .

۱۹۰۹ ویلهلم استوالد ـ آزمـایش درموزد کاتا لیترو تحقیق در میزان های تعادل شیمایئی و عکس العمل شیما ئیی .

۱۹۱۰ اوتو والاتس ـ تحقیق در زمینه ترکیبات الیسیکیك .

۱۹۱۱ حاری کوری ـ کشف عناصـــر رادیوم وپولو ینوم .

۱۹۱۲ ویکتور گرین بارد ـ کشـــف معرف های درشیمی که بنام خود اونامیده شد .

۱۹۱۳ الرد ورنر ـ ارتباط دادن اتم هابه یکدیگر در مولکول .

۱۹۱٤ تئود وریچارد ـ تعیین وزن اتمی بسیاری از عناصر کیمیاوی.

۱۹۱۵ ریچارد ویلس تاتر ـ تحقیـــق درمورد رنگ گیاهان بخصوص کلروفیل

۱۹۱٦ جایزهٔ اعطاء نشده .

۱۹۱۸ فویتز هابر ـ تولید ترکیبی امونیاك.

۱۹۲۰ والدر نزنسق ــ درترموکیمیاوی.

۱۹۲۱ فدریك سوری ــ تحقیق در مبدأوطبیعت ایزتوبها .

۱۹۲۲ فرانسیس استون ــ کشف ایزوــ توبها در عناصر غیر رادیو اکتیف ــ کشف قانون عدد تما م.

۱۹۲۳ فریتس برگی ــ روش مکــروب انالیز مواد آبی .

۱۹۲۵ جایزهٔ ۱۹۲۵ــ۱۹۲۶ به ریچــاردزیکموندی نامجانس ــ برای تجربه در طبیعت محلوارت سریشی .

۱۹۲۶ تئود ورسود برك ــ تحقیق درسیستم های پراگند گی .

جایزهٔ ۱۹۲۷ــ ۱۹۲۸ به هین ریخ ویلندــ برای تحقیق در سلید های صفرائیو مــورد وابسته یکدیگر .

۱۹۲۸ ادولف ویندا وس ــ تحقیق در تولیداسترو لها ورابطه آنها با ویتامین ها .

۱۹۲۹ ارتور هاردن ــ هانس فون اولرشل پین ــ تحقیق در تخمیر شکر ها.

۱۹۳۰ هانس فیشرــ آزمایش در مــوردرنگ خون.

۱۹۳۱ کارل بوش ــ فردریك بــــــرگیوس ــ اختراع وتکمیل روشهای فشــار زیاد کیمیاوی.

۱۹۳۲ ایر ینك لانگمور ــ آزمــایش درقلمرو کیمیاوی سطحی.

۱۹۳٤ هارد لداوری ــ کشف هیدروجن سنگین .

۱۹۳۵ فردر یك وایرن ژولیو کوری ــ ترکیب عناصر جدید رادیو اکتیف.

۱۹۳٦ بیتر دبی ــ تحقیق در لحــــظات ریبول وانکسار اشعه ایکس والکترو نها در گاز ها .

۱۹۳۷ والتر هاوت ــ تحقیق او کربوئیدراتها وویتامین ها ــ پلکار ــ در تجربه درمورد کارتنوئید ها فلاوین ها و ویتامین ها.

۱۹۳۸ ریجارد کوهــن ــ تحقیق درکاروــ تینوئید و ویتامین (جایزه رانپذیرفت).

۱۹۳۹ ادولف فردریك جوهان بوتنا ندتــ ارفایش هــور مو نهای جــنسی (جایــزه‌را نبذیرفت) .

لئوپولد روزیکاــ آزمایش با بولی مستی لن هتا.

۱۹٤۳ جورج هه وسی ده هوس ــ بکار بردن ایزو توبها بعنوان شاخص .

۱۹٤٤ اوتوها هن ــ شکا فتگی اتم .

۱۹٤۵ ارتوری ایلماری ویر تاتن

۱۹٤٦ جیمز سوفر ـ بلوری کردن آنزیم ها ـ جان نور تروپ ـ وندل استا نلی ـ تهیه انزیم ها و پروتین های ویروس .

۱۹٤۷ سورا لبرت رابین سن ـ تحقیق در مورد نباتی .

۱۹٤۸ ارن تـی سلیوسـ ـ کـشفیات کیمیاوی وجداء کردن ویروس فلج موش.

۱۹٤۹ ویلیام فرانس گیاك ـ تحقیق در ترمود نیامیك بخصوص تاثیران حـــرار ت قلیل .

۱۹٥۰ اوتود یلز ـ کورت الدر ـ کشف ترکیب (دی ین)

۱۹٥۱ گلن سی بورك ـ ادوین مك میـلان کشف پلو تو نیوم.

۱۹٥۲ ارچر جان واتر مارتین ـ ریچـــارد لارنس میلینگ تون سینج ـ تکمیل کروما تو گرافی (عکس برداری رنگین) .

۱۹٥۳ هرمان استا ئولینك ـ تحقیق در مولکو لهای بزرگ .

۱۹٥٤ لنوس یائو لینگ ـ تحقیق در نیرو هائی که پروتین وسایر مولکو لها را به یکدیگر پیوسته اند .

۱۹٥٥ ون سن دووی نیوـ هور مونـها ی غده صنوبری .

۱۹٥٦ سر سیریل هین شل وود نیکلای سمنوف ـ تحقیق درسینه تیك (نیروی جنبش) عکس العمل کیمیاوی.

۱۹٥۷ سر الکسا ندر تاد تحقیق در ترکیب شیمیائی که عوامل اصلی در توارت هستند .

۱۹٥۸ فردریك سانگوـ تعیین ساختمان مولکولی انسولین .

۱۹٥۹ ژارو سلاو هیرو فسکی ـ تکمیل پولارو گرافی باطرز تجزیه الکترو کیمیاوی

۱۹٦۰ ویلارد لیبی ـ اختراع ساعت اتمی برای تعیین عمر اشیاء بوسیلهٔ اندازه گیری رادیو اکتیویتی آنها .

۱۹٦۱ ملووین کالوین ـ انجام عملیـات کیمیاوی در خلال فوتو سین ترد عمل حـکر وفیل وفعل وانفالات کیمیاوی درگیاه.

۱۹٦۲ ماکس پرونزـ جان کندر یو ـ نقشه از مولکول ها پروتین باشعه اکیس.

۱۹٦۳ گلاؤ ناتا ایتالیـا

۱۹٦٤ دروتی .سی. هودکین انگلستا ن.

۱۹٦٥ رابرت .بی. ادوارد امریکا

۱۹٦٦ رابرت مولکین امریکا

۱۹٦۷ مین فرید ایلخن المان

۱۹٦۸ لارنس اونساگر المان

۱۹٦۹ دیرك انگلستان

۱۹۷۰ لویس لی لویر .

۱۹۷۱ چیر هارد هاند برك کانادا

۱۹۷۲ کریستین الفنیس امریکا

جوایز صلح

۱۹۰۱ هانری دونان «سویس» فردر یك پسی «فرانسه» .

۱۹۰۲ الی دو کومون ـ البرت کوبـا ت «سویس».

۱۹۰۳ سر ویلیام کرمر «انگلیسی».

۱۹۰٤ مؤسسه حقوق بین المللـــــی «بلژیك».

۱۹۰٥ برتافون سوت لز «اطریش».

۱۹۰٦ تئود ور دورولت «امریکا»

۱۹۰۷ ارنستو مونتتا «ایتالیا» لوی رلـز «فرانسه» .

۱۹۸۰ کلاس ارنولد ستون «سویدن» فـر دریك باجر (دانمارك) .

۱۹۰۹ او گوست بیر نائرت (بلژ یـــك) بارون یول دستور نل دوکنستانت دور یـــك (فرانسه).

۱۹۱۰ دفتر ثابت صلح بین المللـــی (سویس) .

۱۹۱۱ توبیاس اسر (هلند) الفرد .هـ .فرید (اطریش).

۱۹۱۲ الیهوروت (امریکا)

۱۹۱۳ هانری لافو نتین (بلژیك)

۱۹۱٥ جایزه اعطاء نشده .

۱۹۱٦ جایزه اعطاء نشده .

۱۹۱۷ صلیب سرخ بین المللی .

۱۹۱۹ وودرو ویلسن (امریکا) .

۱۹۲۰ لئون بورژوا (فرانسه) .

۱۹۲۱ گارل بران نینگ « سویدن» ـ کرستیال لانگ «ناروی»

۱۹۲۲ فریت ژوف تانسن «ناروی».

۱۹۲۳ جایزهٔ اعطاء نشد .

۱۹۲٤ جایزهٔ اعطاء نشد .

۱۹۲٥ سر اوستن چمبر لن (انگلیسی) شارل داز (المان) .

۱۹۲٦ اریستید بریاند (فرانسه) گوستا واسترس من (المان).

۱۹۲۷ فردیناند بوسیس سون(فرانسه) لودو یك کوئید (المان) .

۱۹۲۸ جایزه اعطاء نشد .

۱۹۲۹ فررنك کلگوگ (امریکا).

۱۹۳۰ لارس سیود وبلوم (سویدن)

۱۹۳۱ جین ادامز ـ نیکلا بتلر (امریکا).

۱۹۳۲ جایزهٔ اعطاء نشد .

۱۹۳۳ سرلور مان انگل (انگلیسی).

۱۹۳٤ ارتور هندر سون (انگلیسی) .

۱۹۳٥ کارل فون اوسی یتسل کـــــی (المان).

۱۹۳٦ کارلوس دلاماس (ارجنتاین).

۱۹۳۷ لارد سیسل اف چل وود (انگلیس) .

۱۹۳۸ دفتر بین المللی نانسن بـــرای کمك به آوره گان .(سویس) .

۱۹۳۹ جایزه اعطاء نشد .

۱۹٤٤ صلیب سرخ بین المللی .

۱۹٤٥ کوردل هول (امریکا) .

۱۹٤٦ امیلی باش ـ جان مات (أمریکا)

۱۹٤۷ امریکن فرند زسرو یس کامیتی (امریکا) جامعه انگلیس فرند زسرویس کونسیل (انگلیسی) .

۱۹٤۸ جایزه اعطاء نشده .

۱۹٤۹ لارد جان بویدا ور (اسکا تلند).

۱۹۵۰ رالف بنچ (امریکا) .

۱۹۵۱ لئون ژوهو (فرانسه) .

۱۹۵۲ البرت شوایتزر (فرانسه) .

۱۹۵۳ جورج مارشال (امریکا) .

۱۹۵٤ دفتر کمیسیونر عالی ملل متحد برای کمك بهآوره گان.

۱۹۵۵ جایزه اعطاء نشده .

۱۹۵٦ جایزه اعطاء نشده .

۱۹۵۷ لیسر پیرسن (کانادا).

۱۹۵۸ــ دوسینیك ژرژها نری پیر (انگلیس) .

۱۹۵۹ فلیپ جان‌توئل بیکر (انگلیس).

۱۹٦۰ البرت جان لوت هوی (افریقای جنوبی).

۱۹٦۱ داگ همر شولد (سویدن)

۱۹٦۲ جایزه اعطاء نشده .

۱۹٦۳ انتر نیشنل رید کراس صلیب سرخ بین المللی .

۱۹٦٤ مارتین لوتر کینگ امریکا .

۱۹٦۵ صندوق وجهی کمکی اطــفال یونیسف .

۱۹٦٦ جایزه اعطا نشده .

۱۹٦۷ جایزه اعطاء نشده .

۱۹٦۸ رین کاسن فرانسه .

۱۹٦۹ جایزه اعطاء نشده .

۱۹۷۰ نورمان برلوك امریکا

۱۹۷۱ ویلی برانت المان

پاره‌ای از اختراعات مهم جهان

نام اختراع	سال اختراع	مخترع	ملیت
موتر بانیروی بخار	۱۸۸۹	روبر	امریکایی
موتر بااستارت خود کار	۱۹۱۱	کترینگ	امریکایی
موتر باماگنت	۱۸۹۹	دایملر	آلمانی
موتر گازوئیلی	۱۸۸۷	دایملر	آلمانی
موتر برقی	۱۸۹۲	مورین	امریکایی
موتر گازوئیلی	۱۸۹٤	کرپ	آلمانی
الکتروموتور	۱۹۳۹	الکساندرسون وادوارد	امریکایی
الوینیوم استخراج بابرق	۱۸۸٦	هال	امریکایی
اژدر باپرواته	۱۸٦۸	وایت هد	انگلیسی
اژدر هدایت شونده	۱۸۷٦	برنان	انگلیسی
اژدر ساده	۱۸۷٦	بوشنل	امریکایی
ابکاری برقی	۱۸۰۵	بروك ناتلی	ایتالیایی
آبکاری برقی	۱۸۳۸	زاکوب اسپنسر	انگلیسی
ارهٔ موتوری	۱۸۰۸	نیویری	انگلیسی
موتو برقی	۱۸۸٤	واندپل	امریکایی
اشعهٔ ایکس	۱۸۹۵	رونتکن	آلمانی
استارت الفت	۱۹۲۲	لارسون	امریکایی
اسپکتروسکپ	۱۸۵۹	کیرشف وبونسن	آلمانی
استخراج سودا ازنمك	۱۷۹۱	لبلان	فرانسوی
بالون	۱۷۸۳	مونگل فیه	فرانسوی
برق گیر	۱۷۵۲	فرانفاس	امریکایی
باروت بی دود	۱۹۲۱	فلارتی	امریکایی
بلند گو	۱۹۲٤	رایس کلوك	امریکایی
بمب	۱۹۰۳	اونکه	سویدنی
بمب (تکمیل)	۱۹۱٦	تیت	امریکایی
بنزین سبك (تجزیه شده)	۱۹۱۳	برتون	امریکایی
بنزین غلیظ (باملاح سرب)	۱۹۲۲	میج لی	امریکایی

نام اختراع	سال اختراع	مخترع	ملیت
بنزین با اکتان زیاد	۱۹۳۰	ایپاتیف	شوروی
پاندول	۱۵۸۱	گالیله	ایتالیایی
پیانو	۱۷۰۹	کریستوفری	ایتالیایی
پروانهٔ کشتی	۱۸۰۴	استیونس	امریکایی
پیل الکتریکی	۱۸۰۰	ولتا	ایتالیایی
تجزیه وتقطیر نفت	۱۸۹۱	دوار	امریکایی
توربین بخار	۱۸۹۴	پارسون	انگلیسی
تانك	۱۹۱۴	سو پنستن	انگلیسی
تلگراف بصورت ابتدائی	۱۸۳۲	مورس	امریکایی
تلگراف (دوطرفه)	۱۸۵۳	جین تی	اطریش
تلگراف (چندطرفه)	۱۸۷۴	ادسیون	امریکایی
تلگراف بیسیم	۱۸۹۶	مارکنی	ایتالیایی
تیلفون	۱۸۷۶	گراهام بل	امریکایی
تیلفون خودکار	۱۸۹۱	استراگر	امریکایی
تیلفون بی سیم	۱۸۹۹	کارلنس	امریکایی
تلسکوب	۱۰۶۹	گالیله	ایتالیایی
تلسکوب نجومی	۱٦۱۱	کپلر	آلمانی
ترمزلفت	۱۸۵۲	اوتیس	امریکایی
ترمزبادی	۱۸٦۸	وستینگهاوس	امریکایی
تلویزیون	۱۹۲٦	برد	اسکاتلندی
ترانسفورماتورباکوران متناوب	۱۸۸۵	استانیلی	امریکایی
ترانسفور ماتور برای‌جریان‌های‌مختلف	۱۹۳۰	کلارك	امریکایی
تراکتور	۱۹۰۰	هالت	امریکایی
توربین آبی	۱۸٤۹	فرانیسس	امریکایی
توربین گاز	۱۸۹۹	کورتیس	امریکایی
تفنگ دوربین دار	۱۸۹۱	فیسك	امریکایی
ترین برقی باکوران متناوب	۱۹۳۳	جونگ	امریکایی

نام اختراع	سال اختراع	مخترع	ملیت
جوشکاری برقی	۱۸۷۷	تامپسون	امریکایی
جعبه های برقی خودکار (اتومات)	۱۹۰٤	وستینتگهاوس	امریکایی
ماشین چاپ	۱٤۵۰	گوتنبرگ	آلمانی
چسب باکلیت	۱۹۰۷	بکلاند	بلژیکی
ماشین خیاطی	۱۸۳۰	تیمونید	فرانسوی
چراغ گازی	۱۸۵۵	بونس	آلمانی
چراغ گازی معدن	۱۸۱٦	دیوی	انگلیسی
چراغ برقی زغالی	۱۹۲۳	الکساندرسن	امریکایی
چراغ برقی زغالی خودکار	۱۹۳۲	سن پیان لودویك	امریکایی
بایسکل	۱۸٤۲	مك میلان	اسکاتلندی
بایسکل (تکمیل)	۱۸۸٤	استارلی	انگلیسی
بایسکل بطریق امروزی	۱۸۸٦	پوپ	امریکایی
دوربین سینما	۱۸۹۳	ادسیون	امریکایی
دوربین سینما	۱۸۹۳	جین کینز	امریکایی
دوربین سینما	۱۸۹۵	لومیر	فرانسوی
دینامو باکوران مستقیم	۱۸٦۰	پیچی نوتی	ایتالیایی
دینامو باکوران مستقیم (کامل)	۱۸۷۰	گرام	بلژیکی
دینامو بافرکانس قوی	۱۹۳۹	تامسیون	انگلیسی
دینامیت	۱۸٦٦	نوبل	سویدنی
دیفرانسیل موتر	۱۸۹۵	بنز	آلمانی
رادیو بصورت ابتدایی	۱۸۹۵	مارکونی	ایتالیایی
رادیو تیلفون	۱۹۰۲	پولسن	امریکایی
رادار	۱۹۲۲	تیلورویونگ	امریکایی
رزیستانس الکتریکی	۱۸۲۵	هیلیارد	امریکایی
زیردریایی	۱۸۹۱	هالند	امریکایی
زیپلن	۱۹۰۰	زیپلن	آلمانی
ژیروسکپ	۱۸۵۲	فوکو	فرانسوی
سرقلم آهنین بجای پر	۱۷۸۹	هاریسون	انگلیسی

سینما (دوربین)	۱۸۸۷	ادیسون	امریکایی
ستنجاق کاغذ	۱۸٤۹	هانت	امریکایی
سوخت گاز	۱۷۹۷	مرداخ	اسکاتلندی
سلوفان	۱۹۰۰	براندنبرگ	سویس
سلولونید	۱۸۷۰	هیات	امریکایی
سیمان پرتلند	۱۸٤٥	آسپ دین	انگلیسی
ساعت دیواری پاندول دار	۱٦٥۷	هویگنس	هلندی
سینمای سه بعدی	۱۹٥۲	والر	امریکایی
سیم داخلی لامپ	ـ	پاز	امریکایی
شیر خشك	۱۸٥٦	بردن	امریکایی
عکس رنگی	۱۸۹۱	لیپمان	فرانسوی
عکاسی (کاغذ)	۱۸۹۸	سیکلاند	امریکایی
قلم خودنویس	۱۸۸٤	واترمن	امریکایی
قلم خودنویس تکمیل	۱۸۸٥	ویرت	امریکایی
کلروفورم	۱۸۳۱	گوتری	امریکایی
کشتی بخار	۱۷۸۳	ژوفر	فرانسوی
کورهٔ مخصوص تجزیه نفت	۱۸۹۱	گاو ریلف	شوروی
کشتی بخار (تکمیل)	۱۸۰۷	فولتون	امریکایی
گوگرد	۱۸۲۷	جان واکر	انگلیسی
گوگرد فسفری (تکمیل)	۱۸۳٦	فیلیپس	امریکایی
کاربراتوار گاز ونیلی	۱۸۷٦	دایمد	آلمانی
کوره زغالی	۱۸۹۳	هوفمان	اطریشی
کنتور برقی	۱۸۷۷	فلت	امریکایی
کشتی جنگی مونیتور	۱۸٦۱	اریکسون	امریکایی
کندانساتور	۱۹۲۰	دنت	امریکایی
کشتی الکتریکی	۱۹۱۳	امت	امریکایی
کوره ذوب آهن	۱۸٦۱	زیمنس	آلمانی
کشتی هوایی	۱۹٥۲	ژیفار	فرانسوی
کشتی هدایت شونده	۱۸۹۸	سانتوس دومن	برازیلی
گوشی طبی (مخصوص قلب)	۱۸۱۹	لانه	فرانسوی
کاغذ از چوب	۱۸۸٤	دال	المانی

گرامافون	۱۸۸۷	برلیز	امریکایی
گراور سازی	۱۸۹۳	آیوز	امریکایی
گالوانمتر	۱۸۲۰	سوای گر	آلمانی
لاستیک بادی بایسکل	۱۸۸۹	دانلپ	آیرلندی
لاستیک مصنوعی	۱۹۳۱	هیل	انگلیسی
لامپ رادیو	۱۹۱۳	لانگ تور	امریکایی
لامپ اشعهٔ ایکس	۱۹۱۵	کولیج	امریکایی
ریل اولیه	۱۸۰۱	تروتیك	انگلیسی
ریل آزمایشی	۱۸۱٤	جرج استیونسن	انگلیسی
ریل (تکمیل)	۱۸۲۹	جرج استیونسن	انگلیسی
ریل مخصوص امریکایی	۱۸۳۰	کوپر	امریکایی
ریل برقی	۱۸۵۱	ویل	امریکایی
لامپ برقی (تکمیل)	۱۸۷۹	ادیسون	امریکایی
ماشین شخم زنی	**۱۸۹۷**	نیوبلد	امریکایی
ماشین چاپ دوار	۱۸٤٦	هو	امریکایی
ماشین کفشدوزی	۱۹٦۰	مك کی	امریکایی
ماشین بطری سازی	۱۹۰۳	اونس	امریکایی
ماشین حساب	۱٦٤۲	پاسکال	فرانسوی
ماشین حساب نواری	۱۸۸۸	بورو	امریکایی
میزان الحراره	۱۵۹۳	گالیله	ایتالیایی
میزان الحراره جیوه ای	۱۷۱٤	فارنهایت	آلمانی
ماشین تحریر	۱۸٦٤	میترهورفر	اطریشی
ماشین نساجی	۱۷۸۵	کلرت رایت	انگلیسی
تفنگ	۱۸٦۱	گاتلینگ	امریکایی
تفنگ (تکمیل)	۱۸۷۲	هاچ کیس	امریکایی
تفنگ ماکزیم	۱۸۷۳	ماکزیم	انگلیسی
ماگنت الکتریکی	۱۸۲۸	هنری	امریکایی
ماشین درو	۱۸۳٦	مور	امریکایی
ماشین تهیهٔ یخ	۱۹۵۱	گوریل	امریکایی
ماشین درووجمع آوری خرمن	۱۸۸۸	ماتستن	امریکایی

نام اختراع	سال اختراع	نام اختراع	سال اختراع
میزان الهواء	۱٦٤۳	توری چلی	ایتالیایی
ماشین سنجش دخل وخرج	۱۸۷۹	ریتی	امریکایی
میکروفون	۱۸۷۷	برلیز	امریکایی
میکرسکوب مرکب	۱۵۹۰	جانسون	هلندی
موتور برقی باکوران متناوب	۱۸۹۲	تسلا	امریکایی
موتوربرقی القائی	۱۸۸۹	تسلا	امریکایی
موتربرقی دوار	۱۹۰۷	استاسنگ	چکوسلواکی
موتورسیکلت	۱۸۸۵	دایملر	آلمانی
ماشین چم زنی	۱۸٦۸	هیلز	امریکایی
ماکنیت الکتریکی	۱۸۲٤	استرگون	انگلیسی
موتور باگاز زغال	۱۸۷۷	اوتو	آلمانی
ماشین لینوتایپ	۱۸۹۵	مرگنتالر	امریکایی
موتور گاز وئیل	۱۸۹٦	دایملر	آلمانی
موتور بااستارت برقی	۱۸۸۰	بنز	آلمانی
موتور کمبرسی	۱۸۸۳	دایملر	آلمانی
ماشین بخار باپیستون	۱۷٦۹	وایت	اسکاتلندی
ماشین بخارباپستون	۱۷۰۵	نیو کامن	انگلیسی
ماشین بخار	۱٦۹۸	ساوری	انگلیسی
ماشین تخلیه گاز	۱۸۲۳	براون	انگلیسی
ماشین بخار مرکب	۱۷۸۱	هوبلوور	انگلیسی
موتور دیزل	۱۸۹۵	دیزل	آلمانی
ماشین تهیه (مسکه) ازشیر	۱۸۸۰	دولاوال	سویدنی
نایلون	۱۹۳۷	لابراتوار دوئن	امریکایی
نوار سنجش دقت	۱۸٤٦	کوبر	امریکایی
نیتر وکلیسیرین	۱۹٤٦	سوبرر	ایتالیایی
نایلون سن تیتك	۱۹۳۰	کاروتر	امریکایی

نام اختراع	سال اختراع	مخترع	ملیت
نورافگن مخصوص صحنهٔ تیاتر	۱۹۲۶	درومونه	انگلیسی
تفنگچه خودکار	۱۸۱۱	تورنتون هال	امریکایی
تفنگچه ازنوع رولور	۱۸۳۵	کلت	امریکایی
تفنگچه برونینگ	۱۹۶۱	لانگ لی	امریکایی
طیاره آزمایشی	۱۸۹۶	اورویل دویلبرورایت	انگلیسی
طیاره موتوردار	۱۹۰۳	اورویل دویلبرورایت	انگلیسی
هیلیکوپتر	۱۹۱۶	برتان	انگلیسی
هلی کوپتر (تکمیل)	۱۹۳۹	سیکورسکی	امریکایی
طیاره ای جت	۱۹۳۰	ویتل	امریکایی
طیاره آبی	۱۹۱۱	کورتیس	امریکایی

کرونولوژی اخبار خارجی

۲۸ سرطان :

اخبار خارجی ماه سرطان و اسد

درقبرس تحت ادارهٔ صاحبمنصبان یونانی وقوای محافظه یونانی زبان کودتا صورت‌گرفته وامور مربوطه راتحت کنترول خود قرارداده است چون قوای عسکری کودتا کننده راساً مربوط بیك دولت خارجی است لذا استقلال‌و تمامیت ارضی قبرس رابه خطر مواجه ساخته است .

۲۹ سرطان :

اوی درستیز های کشور های عــربی در قاهره تشکیل جلسه دادند، ریاست این‌جلسه عبدالغنی جماسی لوی درستیز مصر به عهده داشت دراین جلسه راجع بایجاد هم آهنگی بین کشور های بیست گانهٔ عضو جامعه عرب درمسایل دفاعی ونظامی مذاکراتی صو ر ت گرفته است .

۳۰ سرطان :

اندری گرومیکو وزیر خارجهٔ اتحادشوروی بتاریخ ۳۰ سرطان ۱۳۵۳ درمورد مسئله‌قبرس باردیگر باسفیر ترکیه درمسکو مــلاقات و مذاکراتی انجام داد .

۳۱ سرطان :

شورای امنیت موسسه ملل متحد اوضاع قبرس رامورد مطالعه قرار داد .

دکتور کورت والدهایم سر منشی موسسه ملل متحد دراین جلسه گفت: که برای حفظ نظم وآرامش درقبرس باید برتعداد افرادقوای صلح موسسه موصوف در قبرس افزوده شود.

اول اسد :

دکتور کورت والدهایم سر منشی موسسه ملل متحد نسبت به تخلفاتیکه از مقــررات اوربند در قبرس صورت میگیرد نگرانی عمیق خودرا ابراز داشته است.

والد هایم ازدسته های متخاصم در قبرس تقاضا کرده به مواضعی‌که پس از انفاذمتارکه درآنکشور تعیین شده برگردند .

۲ـاسد :

حکومت امریکا حکومت موقتی رئیس جمهور جدید قبرس وهمچنان حکومتی راکه از طرف کارامانلیس دریونان تشکیل شده بصــورت دیفکتو برسمیت شناخته است .

۳ـاسد :

شورای امنیت موسسه ملل متحد یك‌جلسهٔ اضطراری دراثر تقاضای دکتورکورت والدهایم سرمنشی موسسه موصوف برای غور در بارهٔ اوضاع میدان هوایی نیکوسیا تشکیل داد .

٤ـاسد :

پارلمان اتحادشوروی درجلسه مشترك خود باردیگر لیونید بریژنف رابحیث رهبر حزب کمونیست ،نیکو لای پودگورنی بحیث صدرهیأت رئیسه شورای عالی والکسی کاسیگین رابحیث صدراعظم آنکشور انتخاب نموده است .

٦ـ اسد :

کم ازکم سه صدسیاه پوست در لونــدا مرکز انگولا دردوهفته گذشته ازطرف سفید

پوستان افراطی آنجا بقتل رسیده ویا زخمی شده اند.

۷ـاسد :

اتحاد شوروی از شورای امنیت موسسه ملل متحد تقاضا کرد تایك هیأت مخصوص خودرابه قبرس جهت عملی ساختن موادفیصله نامه اخیر شورای امنیت اعزام بدارد .

درمسوده فیصله نامه ای‌که ازطرف نمایندهٔ اتحاد شوروی درجلسهٔ شورای امنیت ارائـه شده گفته شده که بایدآن دسته ازعساکـر خارجی که موجودیت شان درقبرس غیرقانونی میباشد هرچه زودتر ازآنکشور خارج ساخته شوند .

۸ـاسد :

وزرای خارجه ترکیه ، یونان وانگلستان موافقتنامه مربوط به حل بحرانهای قبرس را پس ازشش روز بحث درژنیو امضاء کردند .

این موافقتنامه که بنام اعلامیه ژنیو یادمیشود خواستار توقف فوری وکامل جنگ بین دسته های متخاصم درقبرس، خودداری از توسعـه مناطق تحت اشغال عساکرطرفین را ایجادیك منطقهٔ غیرنظامی بین دسته های متخاصم شده است . همچنان براساس این موافقتنامه‌اسرای جنگی بین دسته های متخاصم مبادله شـده وازعساکر قبرس تقاضا شده تاار مواضـع ترکی زبانها خارج گردند .

۱۱ـ اسد :

محافل مطلع درمسکو اظهار میدارند کـه رهبران اتحاد شوروی باتاسیس نمایندگـی رسمی موسسه آزادی فلسطین درمسکوموافقه نموده‌اند. این موافقه نتیجهٔ مذاکراتی میباشد که یاسرعرفات رهبر موسسه آزادی فلسطین درمسکو باسران حکومتی اتحاد شوروی انجام داده ونمایندگی فلسطینی ها درمسکو بالاتر ازیك نمایندگی عادی اطلاعاتی خواهد بود .

۱۳ـاسد :

برای اولین باردر تاریخ موزمبیق بیـرق جبههٔ آزادی موزمبیق درین منطقه به‌اهتزاز درآورده شد .

۱٤ـ اسد :

ریچاردنکسن رئیس جمهور امریکانه تنها باین موضوع اعتراف کرده‌که ازفعالیت هـای مربوطه به افتضاح واتر گیت اطـلاع داشته بلکه دربعضی موارد به ابتکاراتی نیز دست زده است .

دربیانیهٔ کـه از طرف نکسن در واشنگتن انتشار یافته‌گفته شده‌که وی به ادارهٔ اطلاعات فیدرالی و ادارهٔ استخبارات مرکزی امریکـا هدایت داده بود تاار جریانات واترگیت به نفع سیاسی وی کسب اطلاع نمایند .

۱۵ـاسد :

انورالسادات رئیس جمهور مصر وملـك فیصل پادشاه عربستان سعودی مذاکرات خود رادراسکندریه خاتمه دادند .

مهمترین موضوعاتیکه درمذاکرات سران دو کشور مطرح بحث قرار گرفته اوضاع شرق میانه ومساعی برای برقراری صلح در ایـن

منطقه بوده وهم طرفین راجع بهمکاری هـای نزدیکتری بین مصر و عربستان سعـــودی مذاکره نموده اند .

۱٦ـاسد :

یکدسته از اعضای برجسته مجلس‌سنای امریکا یادداشتی برای ریچارد نکسن رئیس جمهور آنکشور فرستاده وازوی خواسته اند استعفا بدهد زیرااکثریت اعضـــا ی مجلس نمایندگان طرفدار مواخذهٔ وی میباشد. همچنان این امرنشان میدهدکه نکسن حامیان خود را درمجلس سنانیز بکلی ازدست داده است .

۱٦ـ اسد :

انتونیودی سپینولا رئیس دولت پرتگال اعلام داشت‌که حکومت آنکشور در نظر دارد برای تعیین سرنوشت مردم جزایرکیپ وردی درآنجا ریفراندمی رابراه اندازد .

۱۸ـاسد :

ریچارد نکسن رئیس جمهور امریکا شـب ۱۸ـاسد ۱۳۵۳ ازوظیفهٔ خود استعفاء داده واعلام نمودکـــه این تصمیم را بحیث رئیس جمهور امریکا برای دادن تقدم به منافع مردم امریکا اتخاذ مینماید . وی دریـــك بیانیهٔ تلویزیونی گفت: که سراز ظهرروز ۱۸ـاسد بوقت محلی استعفای وی نافذ گردیده و در همان وقت جرالد فورد معاونش بحیث رئیس جمهور آینده امریکا حلف وفاداری یادمیکند.

۱۸ـاسد :

موافقت نامه یی‌که بین نمایندگان نظا می ترکیه، انگلستان، یونان وموسسه ملل متحد دربارهٔ تعیین خط اوربند درقبرس حاصل شده به‌ژنیو ارسال گردیده است . این موافقتنامه دردوران مذاکرات نمایندگان مذکور بامضـاء رسیده واکنون برای تائید وامضای نها یـی وزرای خارجه ترکیه ، یونان وانگلستان به ژنیو ارسال شده است .

۱۹ـاسد :

کابینهٔ امریکا اولین جلسه خودرا پس از رویکار آمدن جرالدفورد بحیث رئیس جمهور آنکشور تشکیل داد . پس از این جلسه که درآن راجع به اکثر مسایل داخلی وخارجی بحث شده جرالدفورد بااعضای شورای امنیت ملی امریکا که درآن شخصیت های سیا سی ونظامی آنکشور عضویت دارند مـلاقـــات و مذاکراتی انجام داد .

۲۰ـ اسد :

جرالد فورد رئیس جمهور ایالات متـحده امریکابه اسحق رابین صدراعظم اسرائیـــل ازحمایت امریکا اطمینان داده است .

درپیامی که ازطرف جرالد فورد عنوا نـی صدراعظم اسرائیل ازطریق سفیر اسرائیـل درواشنگتن ارسال گردیده تاکید شده‌که‌یکی ازاولین وظایف وی بحیث رئیس‌جمهورامریکا تائید مجدد سیاست خارجی آنکشور درمقابل اسرائیل وسایر کشور های دوست میباشد.

۲۱ـاسد :

جرالد فورد ر ئیس جمهور امریکا اعـــلام داشت که حکومت وی درمورد سیاست خارجی

ازخط مشی حکـو مت ریــچاردنکسن رئیس جمهور سابق آنکشور پیروی میکند .

وی درجلسه کانگرس امریکا ضمن تشریح سیاست خارجی وداخلی حکومت خودگفت : که حکومت جدید امریکا از مصالحه‌با اتحاد شوروی وچین کار گرفته وهم درمورد شرق میانه وسایر مسایل‌مهم‌جهانی بشمول‌مناسبات امریکابامتحدین غربی‌آنکشور ازسیاستی‌پیروی میکندکه درزمان نکسن تعقیب میشد .

۲۲ـ اسد :

کنفرانس وزرای مالیه کشور های اسلامی درحدود ۹۰۰ ملیون دالر رابرای سرمایه‌بانك انکشاف اسلامی تصویب کرد .

۲۳ـاسد :

انورالسادات رئیس جمهو ر مصر طــی مصاحبهٔ که دربیروت نشر شده گفته است هرگاه مساعی جاری برای صلح در شر ق میانه به‌نتیجه مطلوبی نرسد به جنگ باید متوسل شد .

۲۵ـاسد :

حکومت ترکیه هرگز ازین حق خودکه از افراد جامعه ترك قبرس حمایت کند منصرف نخواهد شد .

بولینت ایجویت صدراعظم ترکیه طی یادداشتی که برای دکتورکورت والد هــایم سرمنشی موسسه ملل متحد به نیویــــارك ایــن موضــوع را متــذکـر شده است فرستاده .

۲۷ـ اسد :

راجر دیویس سفیر ایالات متحده امریکا درقبرس درائر آتشباری دسته اجتماع‌کنندگان یونانی زبان قبرس بقتل رسید .

۲۸ ـاسد :

کنفرانس بین‌المللی نفـوس از طـرف دکتور کورت والد هایم سر منشی مو سسه ملل متحد در بخارست مرکز رومانیا افتتاح گردید .

۲۹ـاسد :

فخرالدین علی احمد کاندید حزب کانگرس هندباکثریت زیاد آراء بحیث رئیس جمهـور جدید هند انتخاب شد .

اول سنبله :

یاسرعرفات رهبر موسسه آزادی فلسطین اظهار داشت که درمورد سیاست امریکادرقبال برقراری صلح درشرق میانه اعتمادی ندارد. همچنان وی طی بیانیه دربیروت متذکر شده که به عقیده وی‌امریکا راهی رابرای حل‌بحران های شرقمیانه پیداکرده نخواهد توانست .

۳ سنبله :

حکومت سریلنکا اولین مرحلهٔ اصلاحـات ارضی راباگرفتن تملیك بیش ازپنجصدوشصت هزار ایکر زمین زراعتی ما لکیت شخصــــی تکمیل نمود

باساس قانون اصلاحات ارضی که دو سال قبل درآنکشور نافذشده است حداکثرزمینیکه به تصرف اشخاص انفرادی بوده میتواندپنجاه ایکر میباشد .

٤ سنبله :

پرتگال دربارهٔ شناسایی آزادی گینی‌بیساو

وجزایر کیپ وردی به‌توافق رسیده اســت . طبق این موافقتنامه یك اوربند فوری درکینی بیساو بوجود امده وقدرت بحزب افریقا برای آزادی کینی بیساو وجزایر کیپ وردی تسلیم داده میشود.

٥ سنبله :

حکومت ترکیه پیشنهادات شوروی را در بارهٔ انعقاد کنفرانس بین المللی برای غور دراطراف مسأله قبرس ردکرده است .

١٢ سنبله :

اختلافاتیکه بین دوجناح مختلف نهضــت مردم برای آزادی انکولابوجود آمده بودازبین رفته ودوجناح مذکور موافقه نموده اند تاتحت رهبری اکوستینونیتو فعالیت های خودرابرای آزادی انکولا ادامه بدهند .

١٣ سنبله :

پیمان اتلانتیك شمالی درنظردارد پایگــاه های جدید ی را دراسرائیل ، ترکیه‌وایتالیا تاسیس نماید. همچنان پیمان اتلانتیك شمالی این اقدام رابرای آن درنظر گرفته که یونان تعهدات خودرادر پیمان مذکور فسخ نمــوده است .

١٤ـ سنبله :

حکومات وینزویلا، کولمبیا وکوستاریکا از حکومت امریکا تقاضا کرده‌اند که به محاصره اقتصادی وسیاسی ده ساله کیوبا خاتمه‌بدهد.

١٨ـ سنبله :

میکاریوس رئیس جمهور سابق قبــــر س پیشنهاد های ترکیه رادر بارهٔ انتقال ترکی زبانهای قبرس ازیك پایگاه برتانوی به‌ترکیه رد نمود .

١٩ـ سنبله :

پرتکال درمراسم مختصری که درلزبن‌دایر شده بودجمهوریت گینی بیساوورابحیث یــك دولت مستقل رسماً به‌رسیمت شتناخت .

١٩ـ سنبله :

جلسه نمایندگان کشور های غیر منسلــك که وظیفه انسجام همکاری اقتصادی کشو ر های مذکور رابه عهده دارد دربلگراد دایرشد.

٢١ـ سنبله :

سه قدرت بزرگ ذروی یعنی (ایالات‌متحده امریکا، اتحادشوروی وانگلستان) موافقه‌نموده اندکه قیود برتهیه موادذروی راشدت بخشند.

٢٢ـ سنبله :

کمیته انسجام نظامی حبشه هیلی ثلاثــی امپراتور آنکشور راکه ازچهل وچهار سال به اینطرف حکومت می کردمعزول نموده وطــی بیانیه‌ای اعلام نموده‌که یك حکومت نظــامی موقتی زمام امورحبشه رادردست گرفته است.

٢٣ـ سنبله :

نمایندگان پارلمانهای کشو ر های اروپای غربی واعضای جامعه عرب اولین کنفــرانس مشترك خودرا دردمشق آغاز نمودند .

٢٦ـ سنبله :

بیست ونهمین دورهٔ اجلاسیه مجمع عمومی موسسه ملل متحد جلسات خودرا درنیویارك آغازکرد . درین جلسات مجمع عمومی در حدود سه هزارنماینده ازتمام کشور های عضــــو اشتراك نموده است .

۲۶ـ سنبله :

مجمع عمومی موسسه ملل متحد در جلسه خوددرنیویارك باعضویت بنگله دیش ، گینی بیساووگرنادا رسما موافقه نمود .

باانتخاب این سه‌کشور به عضویت‌موسسه ملل متحداینك اعضای مو سسه موصـــوف بیکصدوسی وهشت کشور رسیده است .

۲۶ـ سنبله :

هفتمین مسابقات آسیایی که به تاریخ‌نهم سنبله به اشتراك ورزشکـاران ۲۵ کشـــو ر آسیاییدرتهران‌دایر شده‌بود بامراسم‌آتشبازی وروشن کردن مشعل هاخاتمه یافت .

درین مسابقات ورزشکاران جاپانی‌مدالهای بیشتر طلا ، نقره وبرونز بدست آورده وحایز درجه اول شده‌اند .

درمسابقات آسیایی ایران دوم وجمهوریت مردم چین سوم شده است .

۲۶ـ سنبله :

حکومت هند به متخصصین ودانشمندان‌اتومی جهان اطمینان داده‌که آنکشور نیروی اتومی راصرف برای مقاصد صلح آمیز مورداستفاده قرار خواهد داد .

۲۸ـ سنبله :

تقریباسی سال پس ازختم جنگ عمو می دوم حکومات فنلند وجمهوریت اتحادی آلمان اعلامیه رادرباره عادی ساختن مناسبات بیـن دوکشور وتقبیح استعمال قوه علیه یکدیگر امضاء نمودند .

۳۰ـ سنبله :

طبق اطلاع روزنامه الاخبار چاپ قاهـــره جمهوریت عربی مصر اخیرایك مقدار اسلحه جدید رابشمول طیارات جنگی میگ ومرمی‌ها ازاتحاد شوروی بدست آورده اعست .

۲ میزان :

اتحاد شوروی وامریکا موافقتنامه را درباره انکشاف صنایع توریزم‌و همکاری طرفین‌امضاء نموده‌اند .

۳ میزان :

پرتگال حاکمیت ملی هند رانسبت‌به‌متصرفات سابق پرتگال در هند برسمیت شناختـــه و موافقه کرده که روابط سیاسی وقنسلگری‌بین دو کشور اعاده گردد .

٤میزان :

جسد محصل جوانیکه دراثر لت وکوب پولیس بقتل رسیده یکتعداد مردم بدوش کیشده در جاده های شهر کویته گردش نمودند .

مردم با جسد مذکور بالاخره مقابل منــــزل یکی از وزراء توقف نموده بادادن شعار های ضد حکومت‌به مظاهره پرداختندودستگاه اداری رابه جبر وتشدد علیه مردم متهم‌مینمودند.

٦ـ میزان :

وزرای خارجهٔ ونمایند گان چهل ویك کشور ثروتمند جهان در نیویارك برای غور دربارهٔ بحرانهای اقتصادی جهان کنفرانسی تشکیـل دادند .هدف انعقاد این کنفرانس تقویه کمك های اقتصادی کشور ها‌ی ثروتمند جهت‌کمك به اندسته از کشور های جهان است که در اثر بحران نفتی وانفـلا سیون در جهان به‌آن دسته از ممالکی میباشد که از نگاه اقتصادی شدیداً متاثر شده‌اند .

۸ـ میزان :

دکتور هنری کیسنجر وزیر خارجهٔ امریکا به شیخ مجیب الرحمن صدرا عظم بنگله دیش گفته حکومت امریکا برای پیشرفتو انکشاف بنگله دیش حتی المقدورصرف مساعی خواهد کرد ۰

۱۸ـ میزان :

مجمع عمومی مؤسسهٔ ملل متحد در جلسهٔ خود پنج عضو غیر دایمی شورای امنیـــت مؤسسهٔ موصوف را که دورهٔ ماموریت شان دوساله میباشد انتخاب نموده است ۰

نمایندگان کشور هائیکه به عضویتشورای امنیت تازه انتخاب شدهاند عبارتند از تانزانیا گایانا ، ایتالیا، سویدن وجاپان که عـوض نمایندگـان اندونیزیا ، گیـنیا، اطـریشو استرالیا انتخاب گردیده اند ۰

۱۹ـ میزان :

انتخابات پارلمانی انگلستان خاتمه یافته و از نتایج آن چنان برمی آید که حزبکارگر تحت رهبری هرالد ویلسن با اکثریت ســه چوکی موفق شده است ۰

۲۳ـ میزان :

لیبیا مقاطعهٔ خود را با کمپنی های هوائی و بحری هالند رفع نموده است ۰

۲۷ـ میزان :

دکتور فیدل گاسترو صدرا عظم کیوبا از کشور های تولید کنندهٔ نفت تقاضا نموده به کشور های کمتر رشد یافتهٔ جهان سوم کـه انکشاف شان در اثر بلند رفتن قمیت نفت وسایر مواد باخطر مواجه گردیده هر گو نه کمك لازمه را بنمایند مو صوف گفت کـــه کشور های نادار ترجهان از ناحیهٔ بلند رفتن قیمت ها جدا متاثرشده اند ۰

۲۷ـ میزان :

وزیر دفاع فرانسه یك تحت البحری عادی آنکشور را دریکی از بنادر فرانسه رسمابـه آب انداخت این تحت لبحری جنگی یکهزارو دو صدتن ظرفیت داشته وسرعت سیـــر ان بیست میل بحری در هر ساعت میباشد ۰

۲۷ـ میزان :

حکومت اسرا ئیل از حکومت امریکا تقاضا کرده حکومات اتحاد شوروی و مصر را مطلع بسازد که تهیهٔ مجدد اسلحه از طرف اتحاد شوروی به مصر مساعی را که فعـلا برای بر قراری صلح در شرق میانه صورت میگیرد متأثر خواهد ساخت ۰

۳۰ـ میزان :

مبادلهٔ یکهزار ویکصد و هفتاد ونه نفراسیر جنگی طی عملیات بین ترکی هاو یونانی های قبرس خاتمه پذیرفته است ۰

۶ـ عقرب :

ملك حسین پادشاه اردن در کنفرانسسران عالی کشور های عربی در رباط مؤسسهٔ آزادی فلسطین را بحیث نمایندهٔ فلسطینی هایجناح غربی دریای ادرن شناخته وهم امکان کنترول این ساحه را توسط همین مؤسسه بعد از آزادی آن ازسلطه اسرائیل پذیرفتهاست.

٦ـ عقرب :

بر اساس موافقت نامۀ که بامضاءرسیده یك شرکت برتانوی بر اعمار مجدد کانال سویز دو صد وشصت ملیون پوند سترلنگ را به مصرف میرساند ٠

٧ـ عقرب :

سران کشور های عربی در کنفرانس که در رباط تشکیل داده اند بااین امرموافقه کرده اند که برای اعمار قوای نظامی کشور های عربی که در محاذ مقدم قراردارند دوملیارد وسه صدو پنجاه ملیون دالر سهم بگیرند. قبلاسوریه‌خواستار سیزده‌ملیاردوسه وپنجاه ملیون دالر برای این منظور شده بود ٠

١٠ـ عقرب :

تانزانیا ویتوی ایالات متحدۀ امریکا فرانسه وانگلستان را علیه فیصله نامۀ شورای‌امنیت ملل متحد درمورد افریقای جنوبی انتقادنمود٠

١١ـ عقرب :

عیدی امین رئیس دولت یوگندا پیشنهاد نموده که مرکز مؤسسۀ ملل متحد از نیویارك به کمپالا منتقل گردد ٠

١٢ـ عقرب :

نماینده گان چهل کشور آسیائی افریقایی واروپائی از یونسکو تقاضا نموده‌اند از دادن هرگونه کمك به اسرائیل نظر به سیاستیکه در پیش گرفته خود داری نماید ٠

١٣ـ عقرب :

حبیب بورقیبه یکبار دیگر بحیث رئیس جمهور تونس انتخاب شد ٠

١٣ـ عقرب :

حکومات جمهوریت اتحادی المان وامریکا تصمیم گرفته اند قدرت جنگی خود را دراروپا افزایش بدهند وروی تصمیم امریکا قدرت جنگی بیشتری را به جمهوریت اتحادی المان منتقل خواهد ساخت ٠

١٤ـ عقرب :

کنفرانس جهانی مواد خاراکی‌با این‌اخطار که هرگاه اقدامات بین المللی اتخاذ نگردد قحطی در جهان بصورت غیر مترقبه عرض‌اندام خواهد کرد در روم افتتاح شد.

١٤ـ عقرب :

اسحاق رابین صدرا عظم اسرائیل یکبار دیگر مخالفت خود را با مذاکره با مؤسسۀ آزادی فلسطین ابراز داشته گفت که حکومت اسرائیل حاضر است درکنفرانس صلح‌شرق میانه در ژنیو با مصر و اردن داخل مذاکره شود٠وی در جلسۀ پارلمان اسرائیل مخالفت حکومت خود را با فیصله های کنفرانس اخیر سران کشور های عربی ابراز نمود ٠

١٤ـ عقرب :

جان فوستر صدرا عظم افریقای جنوبی از ویتوی که نماینده گان امریکاـ انگلستان ـو فرانسه برای رد شدن پیشنهاد های مربوط به اخراج افریقای جنوبی از عضویت مؤسسۀ ملل متحد داده شده بود ابراز امتنان نموده است ٠

١٥ـ عقرب :

اندری گرو میکو وزیر خارجه اتحادشوروی

اظهار داشت که حکومت آنکشور به حمایت خود از ناعیهٔ عادلانهٔ فلسطینی ها ادامه می دهد. وی در اجتماع رهبران حزب کمو نیست اتحاد شوروی به مناسبت پنجاو هفتمین سالگرهٔ انقلاب اکتوبر گفت که اتحاد شوروی در گذشته به فلسطینیها کمك نموده ودر آینده نیز این کمك هارا ادامه خواهد داد .

۱۵ـ عقرب :

سعدون حمادی وزیر نفت عراق از تمام کشور های تولید کنندهٔ نفت عربی تقاضا کرد منافع مازاد نفتی شانرا صرف در کشور های روبه انکشاف سرمایه گذاری نمایند .

۱۷ـ عقرب :

اتحاد شوروی اعلام نموده که صلح‌جهانی وخلع سلاح شرط اساسی برای مسالهٔ مواد خوراکه در جهان بشمار میرود .

نیکولای رود یونوف معاون وزارت خارجه اتحاد شوروی در جلسهٔ کنفرانس جهانی‌مواد خوراکه در روم اظهار داشت که صلح شرط اول حل اکثریت مسایل بین المللی بوده و گرسنگی یکی از عوامل بروز جنگ در جهان به شمار میرود .

دکتور کورت والدهایم سر منشی مؤسسهٔ ملل متحد در هیوستن مرکز تکزاس گفت‌که فعلا چهار صد ملیون نفر با قحطی شدیدی مواجه اند .وی طی بیانیهٔ در پوهنتون‌هیوستن برای مقابله با این بحران شدید که از سال ۱۹٤۰ باینسو بی سابقه میباشد کمك بین المللی را تقاضا نموده است .

۲۰ـ عقرب :

نمایندهٔ هند در مؤسسه‌ملل متحد مخالفت خود را باتسلیحات اتومی در جهان ابرازداشته ومتعهد شده که حکومت آنکشور از تیور وی اتومی صرف برای مقاصد صلح آمیز استفاده خواهد کرد .

۲۰ عقرب

کابینهٔ اسرائیل فیصله نمود که میعادخدمت عسکری زنان رااز بیست ماه به بیست وچهار ماه افزایش دهد .این مطلب رسما درتل‌ابیب اعلام گردید .

۲۰ـ عقرب :

پنجمین کنفرانس بین المللی فزیك پلازما و تحقیقات ترکیبات ذروی با اشتراك پنجصد متخصص از جاپان وبیست وهفت کشوردیگر در توکیو دایر گردید .

۲۱ـ عقرب :

پیشنهاد های مربوط به خاتمه دادن به تعزیرات اقتصادی وسیاسی علیه کیوبا از طرف وزرای خارجه دول عضو مؤسسهٔ کشور های امریکائی ردشد .

مجموع عمومی مؤسسهٔ متحد در جلسهٔخود با اکثریت آراء تصمیم گرفت که به نمایندهٔ افریقای جنوبی اجازه شرکت در جلسات‌مجمع عمومی داده نشود .

۲۱ـ عقرب :

۲۱ـ عقرب : ادوارد کنیدی سناتور حزب دیموکرات امریکا در کنفرانس پیمان اتلس یك پلان پنج فقره‌ئی را برای مذاکراه راجع به کنترول موفقانهٔ اسلحهٔ سترا تیژیکی‌اتومی

بین امریکا اتحاد شوروی مـطرح کـر ده است این پیشنهاد شامل این موضو عات می باشد :(۱)افشای کامل پروگرام ها ودکتورین های مربوط بـه اسلحه (۲) خاتمه دادن به تولید اسلحهٔ غیر ضروری ۰(۳) هیچ یك از طرفین نباید اسلحه ای راتولید کنند که بعدا سوال تهیهٔ دکتورین از بین بردن متقابلـه وایجاد شود ۰ (٤) قدرتهای بزرگ بایدمسألهٔ کنترول اسلحه رااز مذاکرات عالی جدا کرده و بطور منظم مورد مذاکره قرار دهند ۰(٥) موضوع کنترول اسلحه باید بطور واضـح ومناطقی که هر دو جانب اسلحهٔ ذروی دارند مورد مذاکره قرار گیرد ۰

۲۲ـ عقرب :

چندین هزار نفر از فلسطینها در آنجملـه کماندوی های فلسطینی نیز شامل بودنـد (۲۲عقرب) رابه‌حیث روز فلسطینی با مراسم خاصی به شمول تشکیل اجتماعات مسالمـت آمیز در بیروت وسایر کشور های عربی بر گزار کردند . این مراسم بمناسبت شروع بحث مجمع عمومی مؤسسهٔ ملل متحد در بارهٔ موضوع فلسطین بر گزار شده است ۰

۲۲ـ عقرب :

یاسرعر فات رهبر مؤسسهٔ آزادی فلسطین اظهار داشت که وی در حالی به موسسه ملل متحد آمده که در یك دست خود شاخهٔ از زیتون ودر دست دیگر تفنگ دارد ۰موصوف از مؤسسهٔ ملل متحد تقاضا کرد تا باتشکیل یك دولت فلسطینی که در آن مسلمانـان ، مسحیان ویهودیان در فضای دوستی مساوات و عدالت زندگی خواهند کرد کمکهای لازم به عمل آید ۰

۲۲ـ عقرب :

داکتر نوراالاسلام معاون کمیسیون پـلان گذاری بنگله دیش در کنفرانس ملل متحـد راجع به غذا وخوراکهٔ جهان در روم گفت: طی شش هفتهٔ گذشته کم از کم یکصد هزار نفر در رنگپورو نواحی شمال بنگله د یش نسبت قحطی هلاك شده اند. موصوف‌علاوه نمود که سیلابهای اخیر باعث ضیاع بیش از دو ملیون پوند حبوباب در آنکشور شـده است ۰

۲۲ـ عقرب :

فخری کورو ترك رئیس جمهور ترکیه‌و سناتور سعدی ارماك را برای تشکیل حکومت موقتی ایتلافی آنکشور موظف ساخته است.

۲۳ـ عقرب:

کنفرا نس جهانی مواد خوراکه که از تمام کشور های ثروتمند جهان تقاضا کرده برای کشور هایی که از ناحیهٔ قحطی متأثر شده‌اند سالانه‌ده‌ملیون تن‌گندم تهیه نمایند. همچنان این کنفرانس از کشور های ثروتمند تقاضا کرده که برای رفع قحطی در بعضی از کشور های جهان کمك های مالی مستقیمی بنمایند۰

۲٤ـ عقرب :

چیو کوان هوا معاون‌وزارت خارجهٔ‌جمهوریت مردم چین بعوض چی پنگ فی بحیث وزیر خارجهٔ آنکشور مقرر شده است ۰چی پنگ‌فی

در ماه فبروری سال ۱۹۷۲ بحیث وزیر خارجهٔ جمهوریت مردم چین تعیین شده بود ·

۲۵ــ عقرب:

کنفرانس جهانی مواد غذائیدر رومجلسات خودرا با این مطالبه که تمام ملل جهان در مبارزه دوامدار علیه گرسنگی سهیم شونــد خاتمه داد ·

۲۵ــ عقرب:

کورت والد هایم سر منشی مؤسسهٔ ملل متحد و عبدالعزیز بوتیفلیقه رئیس مجمــــع عمومی از شورای نظامی چیلی تقاضا نمودهاند تا فیصله نامهٔ ملل متحد را راجع بــــــه حقوق بشر بدقت در چیلی مراعات نماید · این‌مسوده که‌بااکثریت آراء تصویب‌گردیده دهشت افگنی راکه توسط نظامیان چیلیدر آنکشور براه انداخته شده شدیداتقبیح‌نموده وازشورای نظامی چیــلی تقاضا میــنمایند تابه اقدامات اختناق او رخود خاتــمــه داده محبوسین سیاسی را آزاد نماید و حقــــوق اساسی و آزادی را در چیلی اعاده کند ·

۲۷ــ عقرب :

فلسطینیان حوزهٔ غربی رود اردن که از سال ۱۹٦۷ تــاحال تحــت سلطهٔاسرائیــل زندگی میکنند پس از شناسائی مؤسسهٔ آزادی بخش فلسطین بحیث نمایندهٔ تمام ملــــت فلسطین‌بپا خاسته‌وتظاهرات‌وسیعی بطرفداری از یاسر عرفات براه انداختند ·

۲۷ــ عقرب :

تطبیقات بزرگ نیرو های بحری کــــه از طرف پیمان سنتو سرپرستی میشود در بحر هند آغازگردید .قوای‌پاکستان ،ایران،ایالات متحده ، انگلستان وترکیه درین تطبیقات‌حصه گرفته اند ·

مجمع عمومی مؤسسهٔ ملل متحد قبــــلا از قدرتهای بزرگ تقاضا نموده بود تا قوا ی بحری خود را از بحر هند دور نگهدارنــد،

۲۸ــ عقرب :

کشور های‌غیر منسلك درموسسهٔ ملل‌متحد در اسامبله عمومی در بارهٔ فلسطین فیصلــه نامهٔ را ترتیب کرده اند که از اسامبله‌تقاضا میدارد تا حق مردم فلسطین را برای استقلال و حاکمیت ملی برسمیت بشناسد ·

۲۸ــ عقرب :

کمیتهٔ اول مجمع عمومی موسسهٔ ملل متحد بااکثریت آراء مسودهٔ فیصله نامهٔ‌پیشنهاد پولند را تصویب نموده است ·این پیشنهاد در بارهٔ شامل نمودن موضوع تحریم اسلحه کیمیاوی وبیالوژ یکی در اجندای جلسهٔ مجمع عمومی میباشد ·

اول قوس :

مطالبهٔ ملیت خواهی مردم فلسطین توســط مؤسسهٔ ملل متحد تائید گردیده و قرار است مؤسسهٔ آزاد یبخش ملی فلسطین در ملـــل متحد موقف ناظر دایمی را احراز نماید ·

اول قوس :

کمیتهٔ قوانین مجلس سنای امریکا با اکثریت زیاد آراء تقرر نلسن را کفیلو را بحیث‌معاون رئیس جمهور امریکا تائید نموده است ·

۲ـ قوس :

رادیوی ادیس ابابا اعلام کرد که شصت نفر بشمول امان مکائیلی اندون رهبر حکومت مؤقت نظامی حبشه تیر باران شدند ۰درجمله کسانیکه چندی قبل اعدام‌شدندو صدراعظم سابق شامل هستند.

دو صد نفر از وزراء افسران ومشاورین عالیرتبه هیلی ثلاثی امپرا طوری سابق که در ماه سپتمبر گذشته از کار توسط یك کودتا برکنار گردیده محبوس شدند.

کمیتهٔ عالی نظامی جنرال اندون را به‌پیشبرد دیکتاتوری و عدم همکاری با شورای عالی نظامی هنگام برکنار کردن هیلی ثلاثی‌ملزم ساخته است ۰

۳ـ قوس :

رئیس جمهور فورد وبریژنیف رهبر حزب کمونیست اتحاد شوروی روی یك پیمان‌مربوط بمحدود کردن تعداد راکت های سترا تیژ یك ذروی تعرضی موافقت کردند ۰

۳ـ قوس :

پارلمان بنگله دیش لایحهٔ تعدیل درقانون اساسی آنکشور را تصویب کرد تابا ین ترتیب راه را برای تطبیق موافقات بین داکه و دهلی جدید که در شانزده ماه می امسال راجع به تعیین خط سرحدی آنها عقد شده‌بود هموار سازد ۰

۳ـ قوس :

ماریو سواریش وزیر خارجهٔ پرتگال‌اظهار داشت که حکومت آنکشور حاضر است با تمام نهضت های آزادی خواهی متصر فات پرتگالی که خواهان آزادی خود باشند راجع به این موضوع مذاکره نماید ۰

۳ـ قوس :

آدم مالك وزیر خارجهٔ اندونیزیا گفت‌که صلح جهان صرف وقتی تامین شده میتواند که ممالك ضرورت کمك و همکاری با همدیگر را درك نمایند ۰وفکر نکنند که ثروت کرهٔ زمین در انحصار یکی یادو کشور است ۰

۳ـ قوس :

اوتانت که در یکی از بحرانی ترین دوره های تاریخ ملل متحد مدت ده سال سرمنشی مؤسسهٔ ملل متحد بود در شفاخانهٔ مرکز طبی نیویارك بعمر ٦٥ سالگی در گذشت ۰

٤ـ قوس :

تاناکا ازدوسال باینطرف صدراعظم‌جاپان بود خودش تصمیم به کناره گیری گرفت زیرا بوی الزام سؤ استفاده از قدرت انباشتن‌ثروت شخصی متوجه گردیده بود ۰

این اولین بار در تاریخ پارلمانی جاپان است که یك‌صدراعظم مجبور به‌کناره‌گیری‌می شود ۰

٥ـ قوس :

عبدا لرزاق صدرا عظم مالیزیا تاسیس‌یك بانك آسیایی مواد خوراکه راجهت کمك درراه رفع قلت غذا در کشور های آسیایی وافریقایی پیشنهاد نموده است ۰

٥ـ قوس :

داکتر کورت والد هایم سرمنشی ملل‌متحد نگرانی آن مؤسسهٔ را نسبت به اعدام تعداد

بیشتر زندانیان سیاسی‌در حبشه‌توسط شورای عالی نظامی آنکشور ابراز نمود ٠

٦- قوس :

روز نامهٔ الاهرام چاپ قاهره اطلاع داد‌که دولت امریکا تصمیم گرفته است‌تمامی سلاح های را که اسحق رابین صدرا عظم اسرائیل در جریان سفرش بواشنگتن از امریکا خواسته بود در دسترس آن قرار بدهد ٠

٦- قوس :

ادوارد گریك رهبر حزب کمونیست پولیند ایجاد یك منطقه فاقد اسلحـــه ذروی را در اروپای شمالی باساس فیصله کنفرا نس‌سی وپنج کشور در مورد امنیت اروپا تقاضا کرد٠

٦- قوس :

با افزایش عملیات حکومت جدید حبشه‌علیه جبهٔ آزادی خواهی اریتریا اسامبله عمومی ملل متحد تقاضا نامهٔ به عبدالعزیز بوتیفلیقه رئیس اسامبلهٔ سپرد تا آنرا باطلاع حکومت حبشه برساند ٠

٦-قوس :

نماینـد گان کشور های افریقائی وآسیا یی بشمول کیوبا ترینیداد وتوبا گوو یوگوسلاویا مسوده دوفیصله نامه را در بارهٔ اپارتایدو تبعیض نژادی به کمیتهٔ مخصو ص سیاســی مجمع عمومی موسسه ملل متحد ارائه کــرده اند ٠

در فیصله نامه اصلی اخراج افریقای جنوبی از تمام مؤسسات و کنفرانس هائیکه تحت نظارت مؤسسهٔ ملل متحد دایر میشود تقاضا شده است ٠

٦- قوس:

کمیتهٔ اصلی مؤسسهٔ اتحاد کشور هـــای افریقائی پیشنهاد کرده که باید مؤسسهٔ‌مذکور نهضت اتحاد ملی انگولارا برای آزادی‌کامل انجابر سیمت بشناسست ٠

٨- قوس :

شورای امنیت ملل متحد صلاحیت کارقوای حافظ صلح آنموسسه را که نیرو های سوریه واسرائیل را ازهم‌جدامیکندبرای‌ششماه دیگر تجدید کرد ٠

٨- قوس :

در حبشه پس ازبحران های یك هفته‌ای رهبر جدیدی عوض جنرال امان انـــدو م انتخاب گردیده است این شخص که جنرال ترفری بنتی نام دارد بحیث رئیس شورا ی نظامی حبشه انتخاب شده است ٠

٨- قوس :

حکومت موقتی ترکیه که تشکیل شده بود پس از آنکه پارلمان ترکیه به حکومت‌مذکور رای اعتماد نداد ،استعفاء نموده است ٠ این حکومت دوزاده روز قبل‌از طرف‌سعدی ایرماك تشکیل گردیده بود.

٩- قوس :

کمیتهٔ قیمومیت مؤسسهٔ ملل متحد فیصله نامه‌ای را تصویب کرد که اقدام فوری شورای امنیت برای اختتام تسلط غیرقانونی افریقای جنوبی بر قلمرو نا میبیارا مطالبه میدارد ٠ این فیصله نامه که از طرف نزده کشــــور آسیایی وافریقای تسوید گردیده بود با ٩٦ رای موافق وبدون رای مخالف در حالیکه ١٤

کشور از دادن رای خودداری کردند تصویب گردید .

۱۰ــ قوس :

ملاقات سه جانبه بین کارامانلیس‌صدراعظم یونان کلیریدس کفیل ریاست جمهوری قبرس وسر اسقف میکاریوس‌رئیس جمهوری مخلوع این جزیره در اتن خاتمه یافت ۰اعــلامیه که درپایان این ملاقات درآتن منتشرشد فــقط همینقدر تذکر داد که کلیر یدس اطــلا عات رسمی پیرامون اوضاع قبرس باین مــذاکرات پیش نموده است .

۱۱ــ قوس :

عربستان سعودی اعــلام کرد که شرکت نفت‌ارامکو راکه‌از سالها باین طرف وظیفـــه تولید واستخراج نفت‌رادر آنکشور بعهده‌داشته است ملی خواهد کرد .

۱۱ــ قو س:

در مورد تاسیس حکومت جــلای وطـــن فلسطین بین مردم فلسطین و کشور هـــای دوست عربی مذاکراتی صورت گرفته اســت این مطلب را یاسر عرفات رئیس مؤ سسهٔ آزادی فلسطین در بلگراد اظهار نموده است. عرفات افزود که در فرصت مساعدی حــکومت فلسطین تاسیس خواهد شد .

۱۳ــ قوس :

پیر گرابر وزیر خارجهٔ سویس در جلسهٔ مشترك هر دو مجلس پارلمان آنکشور برای سال۱۹۷۵بحیث‌رئیس جمهورآنکشورانتخاب‌شد.

۱۳ــ قوس :

لیونید بریژنیف رهبر حزب کمو نیســـت اتحاد شوروی وژیسکار دستن رئیس جمهور فرانسه در نزدیکی پاریس با هم مــلا قات کردند .

۱٤ــ قوس :

جرالد فورد رئیس جمهور ایالات متحده و هلموت شمیت صدراعظم جــمهوری المــان فیدرال موافقت کرده اند که حل مسالهٔ نفــت برای کشور های صنعتی غرب و روشن کردن خطر یك رکود شدید و عمیــق اقتصادی از جملهٔ نیازمندی های مبرم آنهاست .

۱۵ــ قوس :

قوماندان ایالت بین چان رژیم وانتیو در حالی بقتل رسید که عساکر تازه دم خود را به محل حمله قوای حکومت موقتی انقلابی رهبری میکرد .

۱۵ــ قوس :

سراسقف میکاریوس رهبر منتخب قبر س برای اولین بار بعد از آنکه در اثر یك‌کودتای نظامی درماه جولای گذشته آنجزیره‌راتــرك نمود وارد نیکوسیا گردید.

۱٦ــ قوس :

لیو نید بر یژنیف ر هبر حزب کمونیست اتحاد شوروی وژسکار دستن رئیس جمهـــور فرانسه مشتر کا تقاضا کرده اند تا نیروهای اسرائیلی از تمام مناطق اشغال شدهٔ عربی بیرون کشیده شوند تا صلح دوامداری درین منطقه قایم گردد .

۱۷ــ قوس :

چهار نفر کماندوی مسلح که دو هفته قبل یك طیاره خط هوائی برتانوی را ربوده و به

تونس آورده بودند به قاهره وارد شدند ۰این چهار نفر حاضر شده بودند تاباوصف تصمیم مؤسسهٔ آزادی فلسطین در بارهٔ محاکمه و مجازات شان خود را داوطلبانه در اختیار مؤسسهٔ آزادی فلسطین بگذارند ۰

۱۸ـ قوس :

تاکیومیکی یك سیا ستمدار سابقهٔ در جاپا ن بعوض کاکیو تانا کابحیث صدرا عظم آنکشور انتخاب شد ۰

کابینه تاناکا صدرا عظم سابق جاپان استعفا داده است انتخاب میکی بحیث صدرا عظم جاپان در جلسه مخصو ص مجلس نمایند گان آن کشور که ٤۱۹ عضو دارد صورت گرفته است از جمله ٤۸۳ رای مجلس نمایند گان جاپان ۲۷۸ رای بطرفداری از انتخاب میکی بحیث صدراعظم جاپان داده شده است.

۱۸ـ قوس :

کمیتهٔ اول سیاسی مجمع عمومی ملل متحد فیصله نامه یی راکه خواهان بیرون شدن تمام قوای ملل متحد از شبه جزیره کوریا بود باکثریت یك رای رد کرد ۰

۱۸ـ قوس :

اسامبله عمومی ملل متحد دو فیصله نامه را بتصویب رسانید که از روی پرنسیپ به تشکیل مناطق غیر ذروی در اسیای جنوبی و شرق میانه موافقه مینماید ۰

۱۹ـ قوس :

ژسکار دستن رئیس جمهور فرانسه گفت در کنفرانس سران اروپائی در پاریس روی تمام موافقت کامل حاصل شده است ۰

در این موافقات تعیین یك پالیسی مشترك در مورد انرژی نیز شامل است ۰

۱۹ـ قوس :

اسامبله ملی جمهور یت عربی مصر در جلسه خود محکومیت هیرا هیلار یون کافوچی سراسقف کاتو لیك یونانی بیت المقد س را از طرف یك محکمه اسرا ئیلی به شد ت تقبیح نموده است۰

۱۹ـ قوس :

شش کشور رو با انکشاف آسیایی یك اتحادیه پولی تشکیل کرده‌اند تا تادیات تجارتی بین‌خودرا براساس آن رونق‌بدهند بدون‌آنکه از ذخایر اسعار خارجی استفاده کنند ۰

این اتحادیه با نکی تسهیلا تی را برای جریان دادن تادیات جریانات معمول پول‌بین المللی بریك اساس چند جانبه فراهم‌خواهد ساخت ۰

۲۱ـ قوس :

در کشور مالتا که در بحیرهٔ مدیترانه موقعیت دارد جمهوریت اعلان شد ۰گورنر جنرال این کشور سرانتونی مینو بحیث اولین رئیس جمهور مالتا دروالیتا مرکز این جزیره حلف وفاداری یاد کرد مالتا بعضویت خودبه داخل جرگه ممالك مشترك المنافع ادا مه خواهد داد ۰

۲۱ـ قوس :

پانزده ملیون طفل همه ساله در سراسر جهان نسبت گرسنگی محکوم به مرگ میباشند

این مطلب راویلی برانت صدرا عظم سابق جمهوریت اتحادی المان در ژنیو اظهار کرده است ·

۲۲ـ قوس :

سیزده کشور عضو موسسه صادرکنندگان پطرول فیصله کردند که قیمت نفت خام خود را از شروع سال آینده چهار فیصد افزایش بدهند ·

۲۲ـ قوس :

شورای امنیت ملل متحد در جلسهٔ خود با تمدید شش ماههٔ میعاد خدمت افراد قوای صلح مؤسسهٔ موصوف درقبرس موافقه‌کرد.

۲۳ـ قوس :

والتر لیپمن مفسر سیاسی وستون‌نویس برجستهٔ امریکائی در منزل خود در نیویارک در گذشت ·

۲۳ـ قوس :

حکومت چیلی معاهدهٔ مربوط به تاسیس‌یك منطقهٔ فاقد اسلحهٔ اتومی رادر امریکای جنوبی امضاء نمود ·

۲٤ـ قوس :

مجلس سنای امریکا تخصیصیه هژده ملیون دالر را برای توسعه پایگاه بحری ایالات‌متحده درد یگوگارسیا واقع بحر هند منظور کرد ·

۲٤ ـقوس :

شیخ‌مجیب الرحمن صدراعظم بنگله دیش که بمناسبت روز ملی آنکشور بیانیه‌میداددر مورد یك‌سلسله کشتار های سری‌درآن کشور سخن گفت شیخ مجیب الرحمن اظهار داشت که این کشتار ها توسط کسانی صورت میگیرد که قصد تولید اغتشاش در بنگله دیش‌دارند·

شیخ مجیب گفت :در سال گذشته سه هزار نفر از اعضای حزب عوامی وچهار وکیل مجلس پارلمان به قتل رسیده ناد ·

۲۵ ـقوس :

حزب جمهور یخواه مردم ترکیه به بولنت ایجیویت صدرا عظم سابق آنکشور با اتفاق آراء رای اعتماد داده است.

۲۵ـ قوس :

داکتر ملك کمشنر عالی بنگله دیش گفت ـ پاکستان باید روش معقول وعملی در قبال مسایل مربوط به بنگله دیش، هندوپاکستان اتخاذ نماید.

۲۵ـ قوس :

کمیتهٔ اعتماد نامه های مجمع عمومی موسسه ملل متحد در جلسه خود اعتماد نامهٔ نماینده رژیم لون‌نول‌رابه حیث‌نمایندکمبودیا قبول نموده است ·این تصمیم با هشتاد و پنج رای موافق شش رای مخالف وچهل ویك رای مستنکف به‌تصویب رسیده است.

۲۵ـ قوس :

وزرای کشور های مؤلد شکر حوزه کامنویلت که در لندن کنفرانسی تشکیل داده وبا انگلستان مذاکره میکنند نتوانستند یك قیمت قابل قبول برای شکر معین کنند ·

۲٦ ـ قوس :

درواشنگتن اعلام شد که رهبران کانگرس امریکا وجرالد فورد رئیس جمهور آنکشوردر

بارهٔ اختلافاتی که بین شان برسر موضـوع کمك های نظامی امریکا به ترکیه بروز کرده بود مصالحه کرده اند.

۲٦ـقوس:

شورای امنیت مؤسسهٔ ملل متحد بهحکومت افریقای جنوبی توصیه کرده ازنامیبیا خارج گردیده و آزادی آنجا را برسمیت بشناسد ·

۲۷ـ قوس :

جبههٔ آزادی اریتریا آماده است نتایج یك ریفرندم آزاد دانه و بیطرف را در بارهٔ سـر نوشت آیندهٔ آن منطقه قبول نماید ·ایـــن مطلب را محمد علی اکسین نمایندهٔ جبهــــهٔ آزادی اریتریا اظهار کرده است ·

٦ـ جدی :

دولت قطراعلام کردهاست که تمام فعالیت های خارجی را در امر تفحص ، استخراجو ترانسپورت نفت بزودی در دست خواهــــد گرفت ·

٦ـ جدی :

یك کمیسیون غیر رسمی سه جانبـــه در نیویارك یك پلان جدید امدادی را برای کمك باگروپ فقیر ترین کشور های جهان طرح وپیشنهاد کرده است·

کمیسیون مذکور مرکباز رهبران مؤسسات غیرد ولتی بانکی تجارتی وپولی امریکا اروپای غربی وجاپان میباشد · کمیسیون ضمـــــن پشنهاد یك طرح جدید برای تشکیل یـــك بانك قرضهتوصیه میکندکه سالانه بایدحداقل سه ملیارد دالر برای ۳۲ کشور آسیایی و افریقایی که نادار ترین ممالك جهان هستند بوجود آید ·

۷ـ جدی :

کنفرانس جهانی مرکب از نمایند گـــان معارف وتعلیموتربیه با بیانات اندراگاندی صدراعظم هند در بمبئی افتتاح گردید ·

۷ـ جدی :

از نتایج انتخابات عمومی گینیمعلوممـی گردد که احمد سکو توری مجددا بحیثرئیس جمهور آنکشور انتخاب گردیده است ·

۷ـ جدی :

قوای نظامی در بنگله دیش نقاطستراتژیك شهرهای آنکشور رابه تعقیب اعلان یكحالت فوق العاده اشغال نمود ·

حکومت بنگله دیش توضیح کرده است که بهدست آزاد تریضرورتدارد تاباقانونشکنی وازبین بردن تهدید امنیت داخلی مقابله کند· بسیاری حقوق مندرج در قانون اساسی به شمول حق محاکمه بعد از توقیف معطل قرار داده شده است ·

۷ـ جدی :

در کشور نیکا راگواکه یکی از جمهوریت های امریکای مرکزیاست قانوننظامیبر قرار گردیده و تمام تضمینات قانون اساسی درآن کشور معطل قرار داده شده است ·ایناقدام به تعقیب یك جلسه فوقالعاده کابینهاتخاذ شد ·

۸ـ جدی :

مقادیر هنگفت پلو تونیم ویورانیمکه برای ساختن بمب های ذروی مورد استفاده قرارمی گیرد بقرار راپور های واصله از ایالات متحده مفقود گردیده است ·

نیویارك تایمز اولین روز نامه بود که‌عصر دیروز گم شدن پلوتونیم را انتشار داد •

۸ـ جدی :

حکومت جمهوریت امریکا ی مرکزی نیکاراگوا به مطالبات گریلاها که تعدادی از گروگانهارا تا هنوز نزد خود نگهداشته اند تسلیم شده است •

۸ـ جدی :

راپور های واصله از پایتخت حبشه حاکی است که زمامداران نظامی حبشه موافقت‌کردند بانمایندگان جبهه آزادی بخش اریتریامذاکره کنند •

۹ـ جدی :

یك نطاق سرویس استخبارات مرکزی امر یکا یعنی (سی‌ـای‌ـای) اعلام کرد که علی الرغم اتهامات والزامات وارده بر این سازمان هیچ گونه تصفیه در آن صورت نخواهد گرفت •

۹ـ جدی :

جرالد فورد رئیس جمهور ایالات متحده دیشب لایحه کمك های خارجی آنکشور را که از مجلسین کانگرس گزارش یافته امضاء کرده وباین ترتیب شکل قانونی بخود گرفت•

۹ـ جدی :

هند وپرتگال امروز رسمابا امضای معاهده بین خود مناسبات عادی و دوستانه بر قرار کردند •

۹ـ جدی :

اندرا گاندی صدرا عظم هند بکار بردن‌منابع وسیع رادر افزایش‌فشارهای نظامی درساحات جدید جهان بشدت انتقاد کرد •

۱۰ـ جدی :

اسرائیلی ها میگویند قوای آنها سه کماندوی عربی راکه از خاك لبنان بسرحد اسرائیل نفوذ کرده بودند کشته اند •

۱۰ـ جدی :

یك حکومت موقتی اداره امور جزایر کیپ وردی راکه ازمستعمرات پرتگال‌درافریقااست بدست گرفت •

دولت پرتگال باین ترتیب قدرت راطی مراسم مختصری به یك حکومت محلی آ ن جزایر انتقال داده ولی‌کمشنر عالی پرتگال درکیپ وردی بحیث‌کفیل صدراعظم آنجاموقتا اجرای وظیفه خواهد کرد• وی یك حکومت شش عضوی را تشکیل کرده است •

۱۱ـ جدی:

نیویارك تایمز راپوری از قول ویلیام ـ کولبی مدیر سرویس استخبارات مرکزی‌امریکا (س•ای•ای) نشر کرده که در آن مدیر مذکور اعتراف نموده است که سی‌ـای•ای بداخل ایالات متحده‌دست به‌جاسوسی‌برضد امریکائی هازده است •

۱۳ـ جدی :

۲٤ ساعت قبل ازآغاز کنفرا نس چهار جانبه مصرو سوریه واردن وفلسطین در قاهره در سفارت خانه های مصر واردن در دمشق انفجار هایی رویداد •

انفجار که فقط ده دقیقه یکی بعد دیگر واقع شد باعث ایجاد خساراتی گردید اما در اثر آن کسی زخمی نشد •

۱۳ــ جدی :

در واشنگتن جرالدفورد رئیس جمهورامریکا لایحۀ ریفورم تجارتی راکه قبلا از مجلسین کانگرس گذشته است امضاء کرد .

۱٤ــ جدی:

راپور های واصله از ویتنام حاکیست کــه نیرو های هوا خواه جنرال وانتیو هنوز در مرکز محاصره شدۀ شهر فوگ لانگ بشدت مصروف جنگیدن با قوای انقلا بی هستند.

ولی نیرو های حکومت موقت انقلا بی‌بار دیگر خطوط دفاعی شهر را شکسته و داخل آن شده‌اند .

۱٤ــ جدی:

وزرای خارجه مصر ،سوریـــه ،اردن و نماینده بلند پایه مؤسسۀ مقاومت فلسطیـن در قاهره روی خطوط اساسی بهبود مناسبا ت بین اردن و مؤسسات آزادیبخش فلسطین به موافقه رسیدند .

۱۵ــ جدی :

سمپوزیم صلح وانکشاف افریقا در قاهره افتتاح گردیده است .

۱٦ــ جدی :

حکومت لبنان به شورای امنیت شکایـت کرده که اسرائیل درچهار هفته گذشته چهار صدوسی باربه قلمرولبنان تجاوز کرده است.

۱٦ــ جدی :

طبق آخرین خبر مرکز شهری فوك لانگ بدست نیرو های حکومت موقت انقلابی سقوط کرده ومرکزاداری وقرارگاه قوماندانی اکنون بدست نیرو های انقلابی افتاده است .

وانتیو يك مجلس عالی امنیت ملی آنکشور رازیاست کرد .

سقوط فوك لانگ شکست فاحش وقاطعی برای نیروهای وانتیو محسوب میشود .

۱٦ــ جدی :

بالاخره پرتگال نیز حکومت جمهوریت‌مردم چین رابحیث تنها نماینده خاك چین برسمیت شناخته واعلام‌کرد که تایوان جزء قلمـرو آن حکومت میباشد .

۱۷ــ جدی :

جبهه آزادیخواه اریتریا پیشنهاد هرگونه تماس ومذاکره باحکومت حبشه راردکرده‌است

۱۸ــ جدی :

انورالسادات رئیس جمهوریت عربی مصر پیشنهاد شوروی رابرای ارسال اسلحه بدان کشور ناکافی خواند .

رئیس‌جمهورمصرگفت: دولت‌وی ازپیشنهاد شوروی درزمینه رضایت ندارد .

۱۸ــ جدی :

جمهوریت کوریا جریان مجدد مبادله پستی رابا جمهوریت دیموکراتیك کوریا که‌ازبیست‌و پنج سال به اینطرف معطل شده بحیث‌اولین قدم درراه اتحاد مجدداحتمالی کوریا پیشنهاد نموده است .

۱۸ــ جدی :

آلمان غربی بایك رکود شدید اقتصـادی روبرو شده است ارقام منتشره نشان میدهد که سال‌گذشته رشد بسیار ناچیزی دراقتصاد ملی آنکشور نمودارگردیده واندازۀ انفلاسیون

درین مدت هفت ونیم فیصد بوده است .

۲۰ـ جدی :

نگوین وانتیو درسیگون گفت: که نیروهای وی شهر فوگ لانگ راپس خواهند گرفت ولی نگفت‌که چنین‌کاری چه وقت عملی‌خواهد شد .

۲۰ـ جدی :

یك راپور رسمی درایالات متحده مشعر است که سقوط یك طیاره ترانزورلدامریکایی درنزدیك ساحل یونان که درسپتمبر سال گذشته واقع شد محلول یك انفجار مهیب‌بمب بوده است .

۲۰ـ جدی :

درفرانسه جوزف ماروکه ملزم به قاچاق هروئین به ارزش ۲۱ ملیون دالر به ایالات متحده میباشد به ۱٦سال حبس وپنجاه‌ملیون فرانك جریمه نقدی محکوم شد .

۲۰ـ جدی :

انورالسادات رئیس جمهور عربی مصر و پادشاه ایران اخیراً دونیم ساعت در بسازه شرقمیانه، مسایل بین المللی وروابط بین دو کشور مذاکره کرده اند .

۲۰ـ جدی :

کنفرانس‌که درآن نمایندگان واقعی مردم افریقای جنوبی اشتراك دارند خواستارمقاطعه کامل کمکهای بین المللی به افر یقای جنوبی گردیده است .

۲۱ـ جدی :

روی مساله قراردادن نیروی ضربتی قوای بحری امریکا درآبهای نزدیك ویتنام یابحر هندبین رئیس جمهور امریکا ووزیر خارجه آنکشور اختلاف نظر بروز کرده است .

۲۱ـ جدی :

آژانس خبررسانی فلسطین(وفا) یك نیروی متشکل از دوصد نفر عسکر اسرائیل بحمایت وسایط موتریزه ازسرحد لبنان عبور کرده یك قریه سرحدی رازیر هجوم گرفت .

۲۱ـ جدی :

نمایندگان یکصدوشش کشور روبانکشاف بشمول تمام کشور های مولدنفت باتفاق آراء موافقه کردندبه صندوق وجهی بین المللی تسهیلات اعطای قرضه رامهیا سازند تا آن موسسه بتواند به ممالکی که ازناحیه قیمت های بلند پطرول صدمه دیده اندکمك نماید.

۲۲ ـ جدی :

پرتگال وسه جنبش استقلال طلب انگولا پس ازیك مذاکره طولانی اعلام کردند که‌روی چندین نقطه اساسی آینده سیاسی آن قلمرو به موافقه رسیدند .

۲۲ ـ جدی :

پولیس ایتالیا درشهر تورین شش نفر را بداشتن ارتباط بیك معامله وسیع وغیرقانونی اسلحه که درجمله طیارات میراژوفانتوم، توپ وماشیندار شاملست دستگیر کرد .

۲۳ـ جدی :

نماینده رویتر ازلاهور اطلاع داده است که مارشال اصغرخان رهبرحزب تحریك استقلال پاکستان ازطرف پولیس دستگیر گردید .

۲۳ـ جدی :

یك راپور موسسه همکاری اقتصادی و انکشاف ملل متحد شایع ساخت که ممالك صناعتی غیر سوسیالیستی تاده سال دیگر از نگاه انرژی بخودمتکی خواهند شد .

۲۳ـ جدی :

ایالات متحده بویتنام شمالی اخطارداد که تمام عواقب وخامت جنگ درویتنام جنوبی را بذمه خواهد داشت .

۲۳ـ جدی :

رئیس جمهور ایالات‌متحده سلسله وسیعی ازتدابیر مالیاتی رابرای آنچه وی یك مبارزه سه جانبه بمقابل کساد، انفلاسیون واتکاء برذخایر نفت خارجی خواند اعلام کرد .

۲٤ـ جدی :

درمذاکرات استقلال انگولا بین پرتگال و سه نهضت آزادیخواهی انگولا روی فورمولی برای تشکیل یك حکومت انتقالی که انگولارا به آزادی کامل رهنمونی کند بموافقه رسیدند.

۲٤ـ جدی :

داکتر والدهایم سرمنشی موسسه ملل متحد ضمن اظهار تشویش عمیق از ناحیه شدت وضع درویتنام ازتمام جوانب ذیدخل مطالبه کرد تاذمه واری های خودرابه قرار دادصلح باریس تجدید کنند .

۲٤ـ جدی :

شیلنجر وزیر دفاع ایالات متحده گفت : اتحادشوروی ساختمان راکت های جدید قاره پیما ازنوع (میرف) که قدرت حمل راس های متعدد ذروی رادارد به اتمام رسانده است .

۲۵ـ جدی :

موافقتنامه استقلال بزرگترین وغنی ترین مستعمره پرتگال درماورای بحار یعنی انگولا توسط رئیس جمهور وستاوگومیش ورهبران آزادیخواه آنجا امضاء گردیدکه مطابق آن در یازدهم نوامبر این قلمرودرقطار ممالك آزاد جهان قرار خواهد گرفت .

۲۵ـ جدی :

رادیو انقری گفت حکومت انگلستان به درخواست ترکیه برای اجازه استفاده ازیك پایگاه انگلیسی غرض مهاجرت ترکی های قبرس بخاك ترکیه جواب مثبت داد .

۲۵ـ جدی :

رئیس جمهور امریکا اعلام کرد میخواهد یکهزاروسیصد ملیون بیرل نفت خام را در تانکهای زیرزمینی ذخیره کند تاایالات متحده بتواند درصورت هرگونه تکرار بلوکاد نفت ازجانب اعراب بااوضاع ناشی ازآن مقابل شود .

۲۵ـ جدی :

حکومت یونان موسسه هواپیمایی ملکی (اولمپیك) راکه‌متعلق به اریستاتول اوناسیس ملیاردر معروف غرب بودملی اعلام کرد .

۲۵ـ جدی :

نمایندگان کشور های عضو صندوق وجهی بین المللی موافقت‌کردند تاصندوق مخصوصی درچوکات صندوق وجهی بین المللی بسازند تاکشور هایی راکه ازناحیه قیم بلند نفت متضرر میگردند کمك نمایند .

۲۷- جدی :

آژانس خبررسانی چین جدید تائید کـرد که‌شنگ شیاوینگ بحیث معاون رئیس وعضو دفترسیاسی حزب کمونیست جمهوریت مردم چین مقرر گردیده است .

۲۷- جدی :

حکومت لبنان بنابر اخبار رسیده رسمـــاً خواهان تشکیل جلسه فوق العاده شـــورای دفاعی جامعه عرب گردیده .

۲۷- جدی :

درتظاهرات ضد انگلیسی وسیعی که شهر نیکوسیا واکوتیره رافرا گرفت خبر رسیـــد یك محصل یونانی بقتل رسیده وتعدادی از افراد نظامی انگلستان درتصادمات شدیدی‌که واقع گردید زخمی شدند .

۲۸- جدی :

برخلاف حدسیات خبرنگاران که بامشاهده ترتیبات خاص درمیدان تن یان مین چهارمین کانگرس ملی چین راقریب میدانستند رادیوی پیکنـگ اعـلام داشت کـه این کانگـرس روز دوشنبه گذشته دایرشده بود پایان یافته‌است.

این باراولست که پس ازده سال کنگرهٔ ملی حزب کمونیست جمهوریت ملی حـزب کمونیست جمهوریت مردم چین دایر میشود. تشکیل آن درسال ۱۹٦٥ بعلت آغاز انقـلاب فرهنگی معطل مانده بود .

۲۸- جدی :

جمهوریت دیموکراتیك آلمان نسبت بـه آنچه یك مداخله آلمان غرب به تعقیب عقـد یك موافقتنامه قونسلی بین آلمان شرقی و اطریش خوانده است شدیدا احتجاج کـرده است .

۲۹- جدی :

اعتصاب عمومی کارگران بنادر هند متعاقب موفقیت مذاکرات بین رهبران فیـــدراسیون اتحادیه های کارگران بنادر ووزیرکشتی رانی ترانسپورت درحکومت مرکزی پایان یافت .

۲۹- جدی :

دوکماندوی عربی که بیشتر از هفده ساعت تعدادی‌گروگانی راکه نزدخود نگهداشته بودند رهاکرده توسط یك طیاره بوئنگ مربوط ایر فرانس ازپاریس خارج گردیده وعازم یکـی ازکشور های عربی گردید .

۲۹- جدی :

معمرالقذافی رئیس دولت لیبیا طی مصاحبهٔ بایك خبرنگار فرانسوی که منتشر شد گفت: انحصاراتی جهان درحال درهم شکستن است این اسلحه بزودی جزء سلاحهای محرمـــانه واسرار آمیز متعلق به چند دولت نخواهـد بود .

۲۹- جدی :

قانون اساسی جدید چین در آنکشورمنتشر گردید این دومین قانون اساسی بعد از۱۹٥٤ میباشد ۰ دراینسال کانگـرس اول حـزب کمونیست چین قانون اساسی آنکشورراتدوین نمود .

۳۱- جدی :

احمد حسن البکر رئیس جمهور عـراق و اندراگاندی صدراعظم هند باردیگر تصفیه‌تمام اشکال موجودیت استعمار و برقراری یـــك

جامعه متکی برعدالت ومساوات را تائیدکردند.

۳۱- جدی :

اوتووینزروزیرخارجه جمهوریت دیموکراتیک آلمان ازده سال باینطرف این عهده راپیش میبرد استعفاء کرد .

۳۱- جدی :

طیاره بوئنگ ایر فرانس که سه کماندو مسلح عربی راحمل مینماید درمیدان هوایی بغداد مرکز عراق فرود آمده وپس ازگرفتن تیل دوباره ازآنجااوج گرفت ولی دو بساره باین میدان بازگشته وکماندوهای خودرا به مقامات عراقی تسلیم کردند .

۳۱- جدی :

سراسقف میکاریوس برای آرام کسردن تظاهرات ضد برتانوی وامریکایی ، یونانی های قبرس مداخله کرده وبعداز آنکه آنها را درصحن سفارت یونان جمع کرد ازبالکون ان سفارت بیانیه داد .

٤- دلو:

رادیو بی‌بی‌سی گفت: مطابق راپور هسای منطبعه دربیروت اتحاد شوروی ارسال سه نوع مختلف سیستم های راکت را بحکو مت لبنان وعده کرده تادرمقابل هر تجاوز دیگر هوایی اسرائیل برمناطق جنوبی آنکشور ازآن کاربگیرد .

٤- دلو:

مصر وسوریه واردن بقرار گفتهٔ ناظـران مطلع عربی علی الرغم پنجصد ملیون دالری که بادشاه عربستان سعودی اخیرابه آنهاوعده کرد کمك بسیار قلیل ازکشور های ثروتمند مولدنفت برای‌تسطیح نظامی ورفع ضروریات اقتصادی خود دریافت کرده اند .

٥- دلو :

راپور های رسیده ازقاهره حاکیست کـه لوی خارنوالی جمهوریت عربی مصر بـرای ۷٦ نفری که ملزم به‌توطئه برای ساقط کردن حکومت انور السادات بوده اند مجازات مرگ رامطالبه کرده است .

٥- دلو :

شیخ مجیب الرحمن که کرسی ریاسـت جمهوری بنگله دیش راباتمام صلاحیت های اجرایی احراز کرد طی خطابهٔ در پارلمـان آنکشور باهیجان اعلام‌کردکه بعداز انقـلاب وآزادی این سرزمین اینك دومین انقلاب مردم دردست آغاز است .

٥- دلو :

کشور هند وستان بیست وششمین سالگـرد جمهوریت واستقلال خود رابرگزار کرد .

٦- دلو :

کابینه بیست وسه عضوی یمن شمالـی بریاست عبدالعزیزعبدالغنی صدراعظم آنکشور مراسم تحلیف رادر حضور ابراهیم الحمـدی رئیس شورای قوماندانی انقلابی بجا آورد.

٦- دلو :

مبارزین فلسطین اظهار نموده اند درانفجار موادیکه آنهادریك هوتل درتل ابیب تعبیـه نموده بودند یکتعداد مهاجرین امریکایی‌کشته ویازخمی گردیده‌اند .

٦- دلو :

انورالسادات رئیس جمهو ر مصر غـرض

بازدید رسمی سه روزه عازم پاریس گردید. این اولین سفریك رئیس جمهور مصر ازیك کشور اروپای غربی است .

۷ـ دلو:

یك کشتی مواد سوخت بعداز آنکه به اثر گلوله باری قوای اتحادملی کمبودیاسه باردز دریای میکانگ آتش گرفت به پنوم پن‌مواصلت نموده است .

۷ـ دلو :

جرالد فورد رئیس جمهور امریکاازکانگرس آنکشور تقاضا کرده تایکصدوبیست ملیون دالر رابرای بانك انکشاف آسیایی بحیث سهم امریکا درسال مالی جاری تخصیص بدهد .

۷ـ دلو :

یونان رسما به ترکیه پیشنهاد کرد که منازعهٔ دوکشور برسر حق استخراج ذخایر نفت دربحیره اژه درآبهای مشترك آنهابدیوان بین المللی عدالت ارجاع گردد .

۸ـ دلو :

رئیس جمهور ایالات متحده باوصف اخطار قبلی کانگرس که هرگونه کمك نظامی بویتنام جنوبی مخالفت خواهد کرد .

رسما پیشنهاد کمك پنجصد ملیون دالربه رژیم حکومت نگوین وانتیو وجنرال لون‌نول درکمبودیا خواستار شد .

۸ـ دلو :

رهبران نظامی حبشه اعلامیه ای در باره فعالیت های گریلایی درولایت شمالی اریتریا نشرکرده که بنظر ناظرین اعلام یك جنگ داخلی درآنکشور محسوب میشود .

۸ـ دلو :

دروزارت امور خارجه ایالات متحده بمبی منفجر شد اما خسارات قابل ملاحظه ای بار نیاورد .

۹ـ دلو :

فرانسه موافقت کرد تاوسایل نظامی بـه شمول طیارات ، شبکه های رادار وراکت‌های دفاع هوایی بمصر بدهد .

۹ـ دلو :

حکومت کارگری انگلستان این موضوع را درمجلس عوام آنکشور ردکرده که حکومت انگلستان ازسیاست نظامی ساختن بحرهند حمایت میکند .

۱۱ـ دلو :

پارتیزان های استقلال طلب در ایالت‌شمال حبشه اریتریا تهاجم وسیعی بر تاسیسات شهر اسمارا بعمل آوردند .

۱۱ـ دلو :

درپرتگال قریب یکهزارنفر از مظاهره‌چیان مربوط جناح چپ نظر بـه قول دولت آنکشور درلزبن تشکیل اجتماعات داده بودند توسط نیروهای مسلح ازدوی آنکشور پراگنده ساخته شدند .

۱۱ـ دلو :

یك دولت موقت اکثریت سیاه پوست در انگولا تشکیل گردیده، وازاول ماه نوامبر آن قلمرو رابعنوان یك‌کشور مستقل اداره خواهد کرد .

۱۲ــ دلو :

جان سپیارکمن رئیس جدید کمیته روابط خارجی مجلس سنای امریکا درمصاحبهٔسخنان اخیر داکتر کیسنجر رادرمورد توسل احتمالی نیرودر مناطق نفت خیز مردوددانسته و آنرا بیهوده وبی معنی خواند .

۱۳ــ دلو :

میشل پونیاتوسکی وزیر داخله فرانسه بحیث رئیس حزب جمهوریخواه مستقل درآن کشور انتخاب گردیده است .

۱۳ــ دلو :

افریقای جنوبی در کنفرانس که قراراست بمنظور عیار ساختن کنوانسیون ژنیو مقتضیات عصر موجوده درژنیو افتتاح گردد اشتراك نخواهد کرد .

۱۳ــ دلو :

بموجب موافقتنامه که بین جمهوریت عربی مصر وفرانسه عقدگردیده فرانسه یك کورهٔ ذروی برای جمهوریت عربی مصر تهیه خواهد کرد .

۱٤ــ دلو :

آل اندیا رادیو گفت: که سفیر آنکشور در واشنگتن به وزارت خارجه ایالات متحده گفته است اگرسیاست تحریم اسلحه امریکایی به نیم قاره وسیاست آن مبنی برعدم تشویق مسابقه تسلیحاتی درین منطقه به شکل از اشکال تغییر یابد تطبیق موافقات کنفرانس سمله بخطر خواهد افتاد .

۱٤ــ دلو :

سعدی ایرماك صدراعظم ترکیه اظهارداشت که حکومت وی ازحقوق ترکهای قبرس درآن کشور منصرف نخواهد شد .

۱٤ــ دلو :

چهل وپنجمین سالگرد تاسیس حزب کمونیست ویتنام شمالی درآنکشور بر گزار گردید وبه این مناسبت تمام جراید هانوی شماره های فوق العاده نشر وطی آن باشعار هاومقالات ازآن استقبال کردند .

۱٤ــ دلو :

بودجه جدید رئیس جمهور فوردکه برطبق آن امریکا زیادترین مصرف رانسبت بهرسال دیگر بجز سالهای جنگ خواهد داشت با مخالفت شدید اعضای کانگرس ایالات متحده ازهردو حزب مواجه شد .

۱۵ــ دلو :

جان اسکالی نماینده دایمی ایالت متحده درملل متحد علیه افزایش بی علاقگی امریکایی هابه مقابل مو سسه ملل متحد اخطار داده مطالبه کرد تابرای حل این مساله مصالحه مفیدی صورت گیرد .

۱٦ــ دلو :

جرالد فورد رئیس جمهور امریکا بار دیگر ازکانگرس خواست تابر فیصله خود مبنی برقطع جریان سلاح به ترکیه تجدید نظرکند.

۱٦ــ دلو :

درسرتاسر کشور امریکایی پیروبه تعقیب اغتشاشات شدید درلیمامرکز آنکشور حالت اضطراری اعلام گردید .

۱۸ــ دلو :

انکر گرسن رهبر ۲۵ ساله سوسیال

دیموکرات دنمارك که درسابق نیز صدراعظم بودازطرف ملکه مارگرین موظف به تشکیـل یك حکومت اکثریت برای پر نمودن خـلای ناشی ازاستعفای پال هارتلینگ رهبر ائتلاف اقلیت گردید .

۱۸ـ دلو :

درامریکا تعداد بیکاران بمقایسه ستی سال گذشته به بلندترین رقم خودرسیده وبهفت ونیم ملیون نفربالغ شده است .

این تعداد تقریبا هشت فیصد تمام نیروی کارآنکشور میباشد وازماه گذشته یکملیو ن نفربیشتر میباشد .

۱۸ـ دلو :

جلسه که برای رفع رکود مذاکرات قانون اساسی رودیشیا در دارالسلام بصورت سری دایر شده بود خاتمه یافت .

۱۹ـ دلو :

هانس دیتریش گنشر وز یر خـــارجـــه جمهوریت اتحادی آلمان اظهار دا شت کـــه حکومت آنکشور حتی المقدور می کوشد تااز خارج شدن انگلستان ازبازار مشترك اروپای غربی جلوگیری شود .

۲۱ ـ دلو :

متارکه جدیدی که ازطرف جبهه جمهوری خواه آیرلند اعلامگردیده بودنافذگردید .

۲۲ ـ دلـو:

درکوریای جنوبی رای گیری دریك ریفرندم عمومی برای اظهار نظردرمورد قانون اساسی آنکشور آغاز شد .

۲۲ ـ دلـو:

طبق اطلاع رادیوبی‌بی‌سی ستاف اکادمیك پوهنتون اکسفورد انگلستان که بزرگتر یـن پوهنتون آنکشور میباشد باتفاق آراء اعطای دوکتورای افتخاری به ذوالفقا ر علی بوتـــو صدراعظم پاکستان راکه قبلاتجویزگردیده بود منظور نکرده وآنرارد نمود .

۲۲ ـ دلـو:

مارگریت تچرخانم ٤۹ سالـه که یکـی از کاندید های های ریاست حزب محافظه کـار انگلستان بود طی یك رای‌گیری با اکثریت حیرت‌آوری‌بحیث رئیس‌آن حزب انتخاب شد.

۲۳ـ دلو :

نماینده کشور های عضو بازارمشترك اعلام کرد آماده هستند درباره موافقت نامه هـای جهانی به شمول موافقه روی تشکیل ذخایر اضطراری برای بعضی مواد تولیدی مذاکـره کنند .

۲۵ـ دلو :

پارتیزانهای اریتیریا درحدود یك هزارنفر اززندانیان سیاسی خودرا از محابس حکومـت حبشه باقوه قهریه رهاکردند .

۲٦ـ دلو :

حکومت نظامی حبشه پیشنهاد جعفرالنمیری رئیس جمهور سودان رابرای قایم کردن یـك متارکه فوری درایالت‌جنگ‌زدۀ اریتریا قبول نموده است .

۲٦ـ دلو :

روزنامه الاهرام چاپ قاهره نوشته کـــه

مقامات امنیتی مصریك توطئه ضد دو لتــــی افراطیون دست راستی رادرهم شکسته است.

٢٦ـ دلو :

سرجولیان هکسلی دانشمند وبیالوژیســت معروف انگلیسی‌که اولین مدیر عمومی موسسه یونسکو بود دریك شفاخانه لندن درگذشت .

٢٧ـ دلو :

اتحاد شوروی باردیگر مخالفت خود رابا اقدام هفته گذشته ترکهای قبرس برای اعلام یك دولت خودمختار درشمال آن جزیره ابراز نموده وجزئیات این مخالفت خودرا نشر یح نموده است .

٢٧ـ دلو :

لونیدبریژنیف رهبرحزب کمونیست اتحاد شوروی موافقه نموده است تادعوت حکو مت انگلستان رابرای مسافرت به آنکشور قبــول نماید .

٢٨ـ دلو :

نیرو های هواخواه نورودوم سهانوك رئیس حکومت اتحاد ملی کمبودیا قوای شماره هفتم مربوط اردوی رژیم جنرال لون نـــول را از مواضع شان درهفت میلی شمال غرب شهــر پنوم پن عقب راندند .

٢٨ـ دلو :

درپیکنگ مذاکرات رسمی بین هیات هــای چین وشوروی راجع به‌اختلافات سرحدی شان بعدازیك وقفه ششماهه آغاز گردید .

٢٩ـ دلو :

اردوی بیکاران درجاپان تاپایان ماه دسمبر گذشته به هشت صدوسی هزارنفر حســا ب شده‌است .

٤ـ حوت :

موسسه مقاطعه عربی که درقاهره مذاکرات خودرا آغاز نموده قراراست رفع مقاطعه بـا شصت کمپنی خارجی راکه گفته اند که‌معاملات خودرا بااسرائیل قطع کرده اند مورد بحـث قرار دهد .

٤ـ حوت :

آژانس خبررسانی چین اطلاع میدهد کـــه عساکر حکومت اتحادملی کمبودیا تقریبا تمام قسمت های سفلای دریای میکانگ راازسیگون تاپنوم پن تحت کنترول خوددارند .

٥ـ حوت :

نیکولای بولگانین یکی ازصدراعظمان سابق اتحاد شوروی درمسکو درگذشت .

٥ـ حوت :

شیخ مجیب الرحمن رئیس جمهوربنگله‌دیش تشکیل تنهاحزب مجاز درآن کشور رابه نام «کریشاك شرامیك عوامی لیگ» اعلام نمودکه خودش دررأس این حزب جدید قرار دارد . تمام احزاب سیاسی دربنگله دیش به‌شمول حزب سابق عوامی لیگ غیرقانونی میباشد .

٥ـ حوت :

درحالیکه ممنوعیت ده ساله ارسال اسلحه امریکایی به پاکستان رسما خاتمه یافته اعلام شد دولت هندوستان امروز بالحن شدیدی به امریکا احتجاج کرد .

نطاق وزارت خارجه امریکاگفت : یکی از دلایل این تصمیم امریکا لزوم حفظ ثبات در منطقه میباشد اما ام،پی،کال، سفیر هند در

امریکا حکومت ایالت متحده راملزم ساخت که درگذشته ازپاکستان طرفداری میکرده است . وهمچنان ازراه فروش اسلحه میخواهـــد برای خودنفوذ سیاسی کسب کند .

دردهلی جدید ستوارن سنگ وزیر دفـاع هند مصروف مذاکره باالندری گریچکو وزیر دفاع اتحاد شوروی میباشد .

بقول اتحادیه مطبوعاتی هند موضوع دادن اسلحه امریکا به پاکستان یکی ازموضوعات این مذاکرات خواهد بود .

گریچکو اخیرا بامارشال‌گوزشکوف قوماندان اعلی قوای بحری شوروی وعده‌ای دیگر از شخصیت های نظامی آنکشور وارد هند شده است .

درپایان مذاکرات آنها اعلامیه ای منتشـر نشده است اماخبرنگاران میگویدکه هندوستان ازشوروی تقاضای اسلحه بیشتر خواهندکرد.

٦ـ حوت :

هیات روسای پوهنتون اکسفورد انگلستان باردیگر پیشنهاد اعطای دوکتورای حقوق‌مدنی رابه ذوالفقار علی بوتو صدراعظم پاکستا ن رد کرد .

هیات روسای این پوهنتون گفتند بوتواین گفته های شورای اکادمیك پوهنتون اکسفورد راکه بوتو درکشتار های دستجمعی در بنگله دیش نقش داشته است نتوانست تردید کند.

مقامات پوهنتون اکسفورد پیشنهاد اعطای دوکتورای افتخاری حقوق مدنی رااخیرا باردیگر به شورای روسای پوهنتون پیش کرده بود.

ولی اینبار حاشیه آرای مخالف مقابل این پیشنهاد بیشتر بود .

٧ـ حوت :

روزنامه ازوستیا اورگان نشراتی حکـومت اتحاد شوروی نوشت رفع محدودیت ارسال اسلحه‌امریکایی به‌پاکستان جزیی‌ازستراتیژی عمومی است‌که منظور ازآن ادامه وتقویـــت موجودیت امریکایی درآسیای جنوبی ومنطقهٔ بحرهند است .

روزنامه گفت: هدف ازتصمیم ایالات متحده برای احیای مجدد فروش اسلحه به پاکستان نتایج وخیم درنیم قاره بجا خواهد گذاشت .

٧ـ حوت :

چندین عضو پارلمان از داکتر چــاوان درخواست نمودندتاسفر مجوزه خودرابه امریکا فسخ کند وحتی یکی ازاعضای پارلمان تقاضا کردکه هند باید خریداری غلات رااز ایالات متحده موقوف نماید .

دراین جلسه پارلمان چاوان گفت: تصمیم رفع ممنوعیت ارسال اسلحه به پاکستان با ایجاد يك حالت جدیدجنگ طلبی در مغـز سیاستمداران پاکستان هم زمان میباشد .

چاوان گفت : بااتخاذ این تصمیم به‌نظر میرسدکه پالیسی مبارزان این کشور بزرگ یعنی امریکا هنوزباین فکر معتقد میباشند که پاکستان وهند وستان راازنظر قدرت نظامی باهم مساوی سازند واین سیاستی است که درنیم قاره بدون تشنج پیش نخواهد رفت .

٧ ـ حوت :

اندراگاندی صدراعظم هند ضمن افتتــاح جلسات سالانه کمیسیون اقتصادی واجتماعی

ملل متحد برای آسیاوحوزه باسیفیك ازکشور های پیشرفته وبانفوذ جهان تقاضا کرد تادر غنایم ودانش تخنیکی خودممالك فقیر راشریك سازند .

۹ـ حوت :

مجلس سنای ایالات متحده امریکا رأیداد که تمام کمك های خارجی پولی آنکشورموقتاً قطع گردد .

۱۰ـ حوت :

درپاریس یك کنفرانس بین المللی بــه مناسبت بزرگداشت سال بین المللی زن به اشتراك دوهزارنفر نفراز زنان کشور هــای مختلفه بابیانات ژسکاردستن رئیس جمهـور فرانسه آغاز گردید .

۱۱ ـ حوت :

در ایران تمام احزاب سیاسی توسط پادشاه ایران منحل ودرعوض آنها سیستم یك حزبی بااعلام یك حزب جدید بنام (رستاخیز ملی) رویکار آمده است .

۱۲ـ حوت :

طیارهٔ لوفت هانزا ی المانی که حامل پنج زندانی رهاشده گنگ تروریستی(بادرسمین هوف) وهر البرت بناروال سابق شهربرلین غربی بودبعداز هفتسا عت گردش بر فـراز پایتخت های عربی بالاخره درعدن مر کــز جمهوریت دیمو گراتیك مردم یمنفرودآمد.

فـرود آمد.

۱۲ـ حو ت :

کنفرانس سران کشور های عضو موسسه صادر کننده پطرول درالجزایر افتتا حشد.

۱۳ـ حوت :

حکومت نظامی حبشه باملغاکردن تمــام مالکیت های عمده اراضی اقدام دیگری در جهت تطبیق پروگرام های سو سیا لیستی خود برداشت.

۱۳ـ حوت :

ایالات متحده قرار دادی رابا ایرانامضاء کردکه بقولداکتر کیسنجر بزرگترین قراردادی است که تاکنون امریکا بایك کشور خارجی عقد نموده است .

۱٤ـحوت :

نیروهای اسرائیلــــیبر هوتلی که شش کماندوی فلسطینی بیش ازچهل نفر راگروگان گرفته بودند حمله برده ودرنتیجه تراژیــدی المناکی را ایجاد کردند.

۱۷ـحوت :

مقامات عراقی طی اعلامیهای فرمان عفــــو عمومی رابه مخالفان کردی کهچند سالی است برای خود مختاری می جگند اعلامداشت.

۱۸ـ حوت :

درکمبودیا حملات راکت درمیدان هوا یــی پنوم پن ادامه دارد راپور جنگهای شدیــد بین نیروهای انقــلابی حکومت متحده ملی و قوای طرفدار لون نول در اطرافشهر جریان دارد.

۱۸ـ حوت :

طبــق اطلاعات موثق ازکراچی اخیراگریلا های مسلح سندی به یکی ازنمایندگیهــای حبیب بانك درکراچی حمله کرده وهمهدا رایی

نقدی آنرا به‌غنیمت برده‌اند.

خبردیگر حاکیست که‌شخصی بنام محـــمد یاسین حین انفجار یك‌بم درکراچی دستگیر شده مربوط به حـــزب مر دم بو تـــو میباشد .

۱۹ــ حوت:

دکتور هنری کیسنجر وزیر خار جه‌ایالات متحده امریکا بـــه حکو مت اسرا ئـــیل اخطار داد که دادن بعضی امتیازات ازطرف تل ابیب به سوریه یك شرط قبلی ضروری برای توافـق موقتی باجمهوریت عـر بـــی مصر میباشد .

۲۰ــحوت :

باحصول موافقهٔ روی ادامهٔ عضو یـــت انگلستان دربازار مشترك اروپای غربی کـــه صورت گرفت اکنون مرحلهٔ بعدی عبارت از دایر ساختن یك ریفرندم عمومی درسر تاسر بریتانیا درینمورد میباشد.

۲۰ــ حوت :

درواشنگتن مبارزه سیاسی در مـــو رد موضوع‌دادن کمك‌های نظامی‌امریکا به‌کمبودیا بافیصله کمیته فرعی مجلس سنا اکنون وارد مرحله جدیدی گردیده‌است .

کمیته فرعی مذکور فیصله کرد تا کمـك نظامی به‌کمبودیا داده شود.

۲۱ــحوت :

طبق یك خبر فرانسپرس اکنون درپنوم‌پن افشا شده است که قوماندان های طرفدار لون نول قبل از آنکه این شهر درمحاصره بیفتد دچار یك اشتباه نظامی‌شدند.

خبر عـــلاوه میکند اشتباه مذکور سبـــب شده است تا پایتخت درمحاصرهٔ نروها ی قوای متحده ملی بیفتد.

اطلاعات میرساند که اردوی لون نول در نقاط مختلفهٔ آنکشور عساکر ذخیره و محافظ دارد.

قبـــلا چنین تجویز شده بود که‌این واحدها رابرای دفاع ازپنوم پن‌درین شهر فراخوانند تامدافعان راتقویت نماید ولی این تجو یـــز ازطرف قوماندان های نظامی پذیرفته نشدو واحد های ذخیره ومحافظ در نقاط مختلفهٔاین کشور عاطل ودست نخورده باقی مانـــده و نیروهای انقلابی پنوم‌پـــن را محـــا صر ه کردند.

اکنون که‌مرکز قوماندانی پنوم‌پن متوجـــه اشتباه خودشده است دیگر نمیتواند ایـــن واحد ها رابه پنوم‌پن منتقل کند و یا حتی دستور بدهدتااز مدافـــع‌وسنگر های خودخارج شوند.

۲۱ــحوت :

شورای امنیت موسسه ملل‌متحد بعد از چندین جلسه بحث ومذاکره سر انجام برای حل مساله قبرس فیصله نامه صا درکرد.

۲۱ ــحوت :

درکنفرانس موسسه انکشاف صنا عتـــی ملل متحد که‌در شهر لیما مـــر کز کشور پیرو جریان دارد رئیس جمهور پیرو خواهان اختتام نفوذ وتسلط اقتصادی ممالك صنعتی درجهان گردید.

۲۴ــحوت :

وزرای مواد خوراکه وزراعت جهانی درروم

اعلام داشت ذخایر غذایی جهان هنوز بـه اندازه لازمه نبوده وتولیدات حبوبات جهانی خیلی کم میباشد ·

۲۵ـحوت:

داکتور هنری کیسنجر وزیر خارجه امریکا تصمیم گرفته تانظر به رویه ای که کابینـه اسرائیل درمقابل پیشنهاد های مصردرپیش گرفته بازدید خودرا در اسرائیل تمدیـد بخشد ·

۲۶ـحوت :

نماینده فلیپین در کنفرانس انـکشاف صنعتی موسسه ملل‌متحد ازکشور های‌مربوطه مخصوصا کشور های صنعتی جهان تقاضا نموده تامسؤلیت مؤسسات خصوصی واکه‌در کشورهای روبه انکشاف مشغول فعالیـت میباشند بغهده بگیرند·

۲۶ـحوت :

ایران وعراق درباره حل اختلافات‌سرحدی شان رسما بموافقه رسیدند·

۲۷ـ حوت :

شورای انقلابی پرتگال که‌پس‌ازکود تـای نافرجام اسپینو لا بتازگی تشکیل شد طی اعلامیه ای حزب دیمو کرات مسیـح را از شرکت در انتخاباتی که قرار است ماه‌آینده برای اولین بار دراین کشور برای انتخاب مجلس ایجاد قانون اساسی بر گزار میشود منع نمود · همچنان دوحزب راست افرا طـی وچپ افراطی نیز ازشرکت در انتخابات‌محروم شده‌اند·

۲۷ـ حوت :

طبق گزارشی که‌از مقرسازمان ملل متحد رسیده است· کورت‌والد هایم سرمنشی آ ن موسسه طی ۲٤ ساعت گذشته برای بارسوم باکلیریدس رهبر یونانیهای قبرس مـذ اکره نموده وسعی کرده است مگـــر تـاهنوز مطالب روشن وواضح به‌نشر سپـر د ه‌نشده است·

۲۸ـحوت:

مجلس سنای امریکا طی جلسه اخیرش مصارف به‌ارزش تقریبا چهار هزار مـلیون دالر درساحه کمك خارجی به تـصـو یب رساند·

۲۸ـحوت:

شورای انقـــلابی لز بن پس از جلسه فوق‌العاده ای که‌درمورد انتخابات ماه آینده آنکشور تشکیل داد بیان نمود که وقـــت انتخابات راکه قرار بود روز ۲۵ـ‌اپریل که مصادف باسالگرد انقلاب آنکشور می باشدـ برگزار شودبه‌تعویق‌انداخت ·

۲ـ حمل ۱۳۵٤ :

آخرین ماموریت‌صلح داکتر هنری‌کیسنجر وزیر خارجهٔ‌ایالات متحده‌درشرق‌میانه‌باشکست مواجه شده وخاتمه یافت·

خبر شکست وتعویق ماموریت صلـــح کیسنجر درشرقمیانه به‌صورت هـمـزمان در واشنگتن وبیت المقدس نشر گردید واعلامیهٔ قصر سفید امریکا گفت که‌پس از الـتوا ی

این ماموریت دو هفته یی کیسنجر بواشنگتن بر میگز در تابارئیس جمهور امریکاو ضاع رادر میان بگذارد.

۳ـحمل :

نیروهای جنرال‌وانتیو درویتنام جنو بی اکنون درکوشش هستند تاشاهراهی را که درمنطقه دانانگ راباشهر محاصره شده‌هوی وصل میکند دوباره بازکنند.

شهر هوي مطابق آخرین اخبار تحت‌حملات شدید راکت وتوپخانه نیروهای انقلابی‌حکومت موقت قراردارد.

نیروهای جنرال وانتیو در منطقه جنـــوب هوی وشمال شهر دانانگ مستقر می باشد وبه آنها فرمان داده‌شده تابه هر قیمتی که باشد این راه رادوباره‌بگشایند .

ارتباط هوی باخارج بعداز آنکه یك پـل در امتداد سرك هوی ،دانانگ منفجرساخته شد قطع گردید:

درجنوب این شهر نیرو های انقلابـــی پیشرفت های بزرگی در ارتفاعات مر کـزی حاصل کرده اند واکنون تمام قشون جنرا ل وانتیو ازین منطقه بیرون کشید هشمـــد ه ونیروهای حکومت مو قت پیشرفت خودرا به سوی مناطق ساحلی ادامه میدهند .

۳ـ حمل :

طیارات امریکایی که مورد حمله را کـت عساکر حکومت اتحادملی قرار گر فتندازمیدان هوایی پو چنتونگ خارج گردیده و معلـــوم نیست چه‌وقت پرواز های خود رابرای انتقال مواد حیاتی باین شهر محاصره شده ازسر خواهند گرفت.

۵ـ حمل :

رادیو ریاض گفت ملك فیصل که۶۹سال داشت طی مراسم پذیرفتن مهمانان درمجلس که‌بمناسبت بزر گداشت میلاد حضر ت‌رسول که‌بمناسبت بزرگداشت میـــلاد حضرت رسول اکرم(ص) برپاشده بود توسط برادرزاده اش به‌قتل رسید.

۶ـ حمل :

دونفر کماندویی که‌در فرانسه محبوس‌بودند دربدل رهایی سفیر فرانسه که‌در صومـال گروگان گرفته شده بود رها گردید ه و از فرانسه عزیمت نموده‌اند .

۶ـ حمل :

درویتنام جنوبی مرکز سابق امپرا طوری سابق ویتنام یعنی شهر هوی بدست‌نیروهای انقلابی حکومت موقت سقوط کرده و بیـر ق انقـلا بیون برفرازشهر به ا هتـــز ا ز درآمد.

قرار اخبار رسیده تعدادی ازقشون جنرال وانتیو که‌مدافع این شهـــر بودند بصورت

گروهی دستگیر واسیر کردید ند.

۹ـحمل :

شهر بزرگ بندری دانانگ که دومین ولایت ویتنام جنوبی ازنظر وسعت می‌باشد بدست نیروهای انقلابی حکومت موقـت سقو ط کـر د .

باین ترتیب تمام ولایات شمالی ومرکزی اکنون ازدست تسلط دیکتاتور سیگون خارج کرده شد. نیرو های انقلابی تهاجم بردانانگ را آغاز کردند وپس ازنبردشدید نیروهای جنرال وانتیوزاباشکستی که در بیست سا ل گذشته سابقه نداشته مواجه ساختند.

۱۰ـحمل :

سلیمان دیمر یل صدراعظم منتخب ترکیه لست اعضای کابینه جدید خودرا که فخری کوروترك رئیس جمهور آنکشور تقدیم نمود.

دیمیریل که رئیس حزب عدالت تر کیـه می‌باشد یك حکومت ائتلافی رارهبری خواهد کرد که اکنون ۲۲۷ کرسی ازجمله ۴۵۰ چوکی پارلمان رادراختیاردارد.

۱۰ـحمل :

مارشال لون‌نو ل رئیس جمهور کمبودیـا امروز ازآن کشورخارج کردید.

کوکرت پراموج صدراعظم تایلند بخبرنگاران دربنکاك اعلام کردکه لون نول درپایگاه‌هوایی تاپاو واقع در خلیـج تایلند واردگردید.

صدراعظم تایلند گفت حکومت وی هنـوز تقاضایی برای اقامت لون نول در تایلند دریافت‌نکرده است ولون‌نول صرف درراه‌سفر به‌اندونیزیا وارد تایلند شد.

قبـلا اعلان شده‌بود که ممکن است‌لون‌نول همراه باخانواده خود در جاپان یاایالات‌متحده اقامت دایمی اختیار کند.

۱۱ـحمل:

شهرمهم دیگر ساحل ویتنام جنوبی کیو نگ یانگ) بدست نیروهای حکومت موقت انقلابی سقوط کرده‌ومدافعان طرفدار جنرال وانتیوبدون مقاومت آنرا رهاکردند.

این‌شهر در۲۲۰ کیلومتری شمال شر ق دانانگ قرار داشته وجمعیت آن قبلا در اثر هجوم‌سیل مهاجرین‌دوچندشده‌است.

کدام اعلامیه رسمی درمورد سقوط ایـن شهر نشرنشده‌امامنابع نظامی گفته درشهـر (کیونگ یانگ) قوماندانها ی قوای انقلا بـی ازهم پاشیدگی نظم وهرج‌ومرجی قبـلا درشهر افتاده بود استفاده کردند .مورال قوال جنرال وانتیو کاملا خراب شده بود.

نماینده بی‌بی‌سی از سیگون خبرداد در حدود یکصد هزار مهاجر باین‌شهـر و ی آورده است،درجنوب درشهر (میاگو) اخباری میرسد مبنی براینکه چوروچپاول وبی‌نظمـی عمومی رونماگردیده‌است.

۱۲ ـحمل :

پس از آنکه حکومت هند حکومت اتحـاد ملی کمبودیا را بصورت دیژوری بر سمیت شناخت از هیات نمایندگی رژیم لون نول‌در دهلی جدید تقاضاکردتاهر چه‌زود ترنمایندگی مذکور را مسدود نماید .

۱۲ـ حمل :

صدرا عظم ویتنا مجنوبی تران کیم خیم‌در حالیکه عقب نشینی های نظامی اردوی مسلح جنرال وانتیو کماکان ادامه دارد استعفا خودرا به رئیس جمهور پیش کرد ·

منابع مطلع در سیگون گفتند که بلافاصله وانتیو این استعفا را قبول نمود ·

۱۲ـ حمل :

جمهوریت عربی مصر رسما از اتحادشوروی ویالات متحده تقاضا کرد تا کنفرانس صلـــح ژینورا که این دوکشور سربراه سازان می باشند دو باره دایرنماید·

۱۲ـ حمل:

حکومت اتحاد شوروی حمایت کامل خود را از افریقای آزاد علیه پلانهای تبعیضی ابراز داشته است ·

۱۳ـ حمل :

هجوم نیرو های حکومت انقلابی مؤ قت در ویتنام جنوبی ادامه دراد اطلاع واصله رسید که نیرو های مذکور پس از گذشتن‌از باریکهٔ سواحل جنوبی وسرازیر شـــدن از فسلات مرکزی پیشروی خودرا بسوی سیگون آغاز کرده‌اند·

نیرو های حکومت موقت برای حمله بـــر سیگون پنجاه هزار عسکر در شرق ـغـرب وشمال سیگون آماده کرده است ·

۱۳ـ حمل :

نلسن راکفیلر معاون ریاست جمـهوری ایالات متحده در بارهٔ اوضاع ویتنام گفت برای متوقف ساختن جنگ ویتنام اینک‌واقعا دیر شده است ·

۱۳ـ حمل :

نطاق وزارت دفاع امریکا گفت در حدود هفتصد نفر ازافراد بحری این کشور ازاوکینا وابه آب های ویتنام جنوبی فرستاده شده‌اند تادرامر تخلیه مهاجرین که اکثرا سربازان فراری قوای وانتیو میباشند نظم رابر قـــرار نمایند·

۱۵ـ حمل:

جرالد فورد رئیس جمهور ایالات متحـــده گفت وی‌از صلاحیت خود برای استفاده از قوای ایالات متحده برای حفظ حیات امریکایی هادرویتنام جنوبی‌در صورت لزوم کارخواهد گرفت ·

وی‌در یک‌کنفرانس مطبوعاتی در سان‌دیگو گفت که‌به فیصله کانگرس که صـلاحیـــت رئیس جمهور رادراستفاده از عساکر امریکایی درجنگ های خارجی محدود میسازد کامـلا متابعت دارد ·

کانگرس فیصله کرده بود که رئیس جمهور نمیتواند اضافه‌از شصت‌روزنیروهای امریکایی رادر مناطق جنگی خارج‌از آنکشور بـــدون تصویب کانگرس مورد استفاده قرار بدهد·

فورد گفت‌همچنان به‌فیصله دیگر کانگرس دایر براینکه رئیس جمهور امریکا قوای این کشور رادر منطقه هند چین استعمال نکند · احترا مدارد ·

فورد گفت ما پلان های آماده شـــد ه اضطراری در دست داریم تا در صورت خطر بتوانیم امریکایی ها را از ویتنام جنوبـــی بیرون بکشیم ·

۱۵ـ حمل :

انتقال مهاجرین ویتنامی که اکثرا سربازان فراری رژیم سیگون میباشند توسط طیارا ت امریکایی با وصف سقوط یك طیاره حامل اطفال که طی آن ۲۴۳ طفل هلاك گردید ادامه خواهد یافت ۰

۱۶ـ حمل :

نماینده رو یتر از اسلام آباد اطلاع داده است که مجلس سنای پاکستان اخیرا یك لایحه پیشنهادی حکومت را بـه تصویب رسانید که مطابق به آن حکومت صلاحیت حاصل میکند تادر پښتونستان قبایل را بصورت دسته جمعی مورد مجازات قرار

در جلسه سنا هنگام تصویب این لایحه جز اعضای حزب پیپلز یعنی حزب بوتو اعضای سایر احزاب شرکت نداشتند ۰ احزاب مخالف بعنوان اعتراض علیه انحلال حزب عوامی ملی وحبس رهبران آن با جلسات مجلس سنا مقاطعه کرده اند ۰

۱۶ـ حمل :

جنرال لیسمو چیا نکای شك بدون آنکه به قول یك خبرنگار انگلیسی خواب های وی برای با زگشت مجدد به سر زمین اصلی چین تحقق یابد به عمر ۸۷ سالگی در گذشت ۰

۱۶ـ حمل :

منابع مصری اظهار میدارند که حکو مت اتحاد شوروی از تقاضای مصر برای انعقاد مجدد کنفرا نس صلح شرق میانه در ژنیو حمایت نموده ولی متذکر شده که باید قبل از انعقاد این کنفرانس مشوره هایی دریـن زمینه صورت بگیرد ۰

۱۷ـ حمل :

ایالات متحده هر چه بیشتر قوای بحری خود رادر آبهای ویتنام افزایش میدهد ۰وقرار نوشته یك خبرنگار اکنون کم و بیش یـك فرقه بحری در تونکین تشکیل شده است ۰

یك جهاز بزرگ نظامی دیگر که یك طیاره بردار است همراه با سه مخرب وشش کشتی اسکورت وملاحان یك فرقه قوای بحری وارد خلیج تونکین گردید ۰

اینها علاوه بر سه کشتی طیاره بردار دیگر میباشند که قبلا به این منطقه آمده اند درجمله این کشتی ها ی طیایه بردار کشتی معروف (انتر پرایز) نیز شاملست که با قوت اتم حر کت می کند ودرحدودسه صدطیاره هلیکوپتر بر داشت کرده میتواند تنها درین کشتی دو هزار نفر از افراد بحری مستقر هستند۰

۱۷ـ حمل :

تمام محبوسین سیاسی عربستان سعود ی و همه کسانیکه محکوم به ارتکاب جرا یم سیاسی بودند اما روش بهتری اتخاذ نموده بودند در یك فرمان عفو عمومی که از طرف ملك خالدشاه جدید آنکشور صادر شد رها گردیدند ۰

۱۰ حمل :

هندوستان به کنفرا نس خلع سلاح ژنیو گفت که تکنالوژی ذروی نباید به عدهٔ محدودی از کشور صرف بدلیل اینکه از آن بم ذروی

ساخته میشود منحصر ومحدود باقی بماند ٠

۲۰- حمل :

اخباری که‌از کراچی رسیده حاکیست که بیش از بنجاه هزار معلم مکاتب مختلف ایالت سند به اعتصاب عمومی دست زده از حکومت مطالبه کرده اند که نظر به تاثیرات ناگوار که دراثر بحران وضع اقتصادی پاکستان وبلند رفتن قیم برحیات ایشان وارد آورده باید حکومت بایشان کمکهای‌کوپراتیف وتعاونی نموده واز بیمه صحی ودیگر تامینات اجتماعی محروم بوده اند نیز مستفید گردند. در اثر این اعتصابات وبسته شدن مکاتب‌در حدود یك ملیون وششصد هزار شاگرد از تعقیب دروس محروم شده اند.

شاگردان معارف در حیدر آباد باوجود انفاذ ماده ۱٤٤ که اجتماع بیش از پنج نفر را ممنوع قرارداده‌بطر فداری از مطالبات معلمین خود به‌تظاهرات وسیع برداخته وطی آن علیه سیاست جابرانه و استبدادی حکومت شعارمی

دادند ٠همچنان سه صد انجمن مکاتب ایالت سند با اظهار بشتیبانی از خواهشات معلمین اعلام داشته اندتا وقتیکه حکومت‌همه مطالبات معلمین را قبول نکند اعتصا بات دوام خواهد کرد ٠

گفته میشود که حکومت پاکستان از قبولی مطالبات معلمین امتناع ورزیده واظهار داشته است که پذیرفتن مطالبات مربوط به ازدیاد معاشات و توسعه تامینات اجتماعی حکومت ایالتی را که با بحرانات شدید مالی مواجه است ورشکست خواهد ساخت ٠

۲۰ -حمل :

مجلس بارلمان انگلستان در یك رای‌گیری بر هیجان به طرفداری از دوام عضویت انگلستان دربازار مشترك رای‌داد امادر مقابل انشقاق عمیقی بداخل حزب کارکر به وجود آمد وهرا لدویلسن یکی از وزراء کابینه خود را بر طرف کرد ٠

۲۰ حمل :

حکومت‌جاپان بلان‌وزارت خارجه آنکشوررا در بارۀ تادیه تقریبا ده ملیون دالر بحیث کمك اضطراری به مهاجرین ویتنام جنوبی تصویب کرده است ٠

۲۰ -حمل :

یك ستاره دنباله دار جدیدتوسط دانشمندان نجومی اتحاد شوروی در رصدخانه‌بزرگی‌یمیا کشف گردیده است ٠

رادیو مسکو گفت نام این ستاره را رصد خانه مذکور (۱۹۷۵) گذاشته است ٠

۲۲- حمل :

حکومت انگلستان تقاضای لیبیا را برای فروش مقدار بزرگ اسلحه معادل یکهزار ملیون بوند سترلنگ رد کرده است ٠

۲۲- حمل :

طبق آخرین خبر رسیده سکام خوی‌کفیل ریاست جمهوری کمبودیا که بعد از رفتن لون‌نول جا نشین وی بود از آنکشور فرار کرد ٠

قرار سکام خوی بعد از آنکه طیارات‌قوای هوائی امریکا به‌بنوم‌بن به پرواز در آمدند توسط اولین هیلیکوپتر از پنوم پن‌فرارکرد.

اضافه از سی طیاره جنگی امریکا وارد صحنه شده امریکا ها آن اتباعی را که میخواستند خارج شوند برداشت.

۲۲ـ حمل :

مامورین حکومت انگلستان نسبت اعلام اخیر جرالد فورد رئیس جمهور امریکا راجع بـه اینکه وی شخصا در کنفرانس سران کشور های عضو پیمان ناتو شرکت خواهد کـرد حسن استقبال کردند ۰

۲۳ـ حمل :

حکومت فرانسه اولین کشور غربی بود که حکومت متحدۀ ملی انقلابی کمبودیا رابرهبری نورودم سهانوك برسمیت شناخت ۰

۲٤ ـحمل :

آژانس کیودوی جاپان طی خبری که رادیو جاپان نیز آنرا برود کاست کرد گفت نیرو های (خمر سرخ) مربوط حکومت متحده ملی کمبودیا امروز بالاخره داخل آن شهر شـده و جنگهای شدید یدر شهر جریان دارد ۰

۲٤ ـ حمل :

اطلاعات واصله از کراچی مشعر است که کارگران بندر آهن آنشهر علیه حـکومت پاکستان به اعتصاب عمومی پرداخته اندکه در نتیجۀ آن تخلیه وبار بندی کشتی هاورفت وآمد خطوط آهن بین کراچی ونقاط دیگرمتوقف شده است ۰

پولیس برای متفرق ساختن مظاهره کنندگان از گاز اشك آور ولت وکوب کار گرفته یك عدۀ زیاد کارگران را بجرم تخلف از ماده۱٤٤ توقیف نموده است ۰

خبر های دیگر حاکیست که شاگـرد ان مکاتب به طرفداری از مطالبات پنجاه هـزار معلم که اعتصاب نموده اندبه تشکیل اجتماعات پرداخته علیه حکومت شعار میدادند ۰

۲٤ ـحمل :

اردوی چاد طی یك کودتای نظامی دیروز زمام امور را درین کشور افریقای مرکـزی بدست گرفت ۰

۲۵ ـحمل :

رادیو نیرو های (خمر سرخ) مـربوط حکومت متحدۀ ملی کمبودیا مدعی شدند کـه اکنون میدان هوائی بین المللی پوچینتا نگ راتصرف کرده و کنترول میکنند ۰

هنوز اخبار مربوط به اوضاع شهر محاصره شده پنوم پن مغشوش است ۰

یك را پور رسیده که توسط نماینـده آژانس رویتر در بنکاك نگاشته شده میگوید قوای حکومت کمبودیا راه بین پنوم پـن و پوچینتانگ را باز کرده اند ۰

۲۵ ـحمل :

در ویتنام جنوبی که جنگ هنوز ادامه دارد در محاذ سیاسی حرکتی صورت گرفته وکابینه جدیدی در سیگون ظاهر گشته است ۰

۲٦ـ حمل :

ممدوح سالم که دوروزقبل ازطرف انورالسادات مامور تشکیل حکومت گردید کابینه جدید ی تشکیل کرد ۰ در کابینه جدید فهمی بحیث وزیر خارجه وجماسی بحیث وزیر دفاع باقـی مانده اند ۰

در کابینه جدید سی وپنج‌وزیر شامل‌بوده سه معاون صدرا عظم باممدوح سالم همکاری خواهند کرد کابینه جدید امروز حلف وفاداری یاد کرد ۰

۲۷ـ حمل :

کمیته مناسبات خارجی مجلس سنای ایالات متحده بالاخره معادل دو صد ملیون دالر کمك اضافی را (ولی صرف برای کمکهای‌بشری) برای ویتنام جنوبی تصویب کرد ۰

۲٦ـ حمل :

تعدادی از اعضای غیر نظامی حـزب بعـث که حزب بر سر اقتدار سوریه میبا شد به جرم زیر پا گذاشتن دسپلین حزبی دستگیر گردیدند ۰

۲٦ـ حمل :

داکتر راداکرشنان یکی از رؤسای‌جمهور سابق هند . درمدارس درگذشت.

راد اکرشنان (٨٦) ساله بود واز هشت‌ماه باینطرف مریض وبستری بوده است ۰

۲۷ ـ حمل :

رادیو مسکو گفت الکساندر شیلپین بنابر درخواست خودش از عضویت (پولیتبـورو) یعنی‌دفتر سیاسی‌کمیته مرکزی حزب‌کمونیست اتحاد شوروی بر کنار گردیده است ۰

رادیو گفت این فیصله درجلسهٔ عمومی کمیته مرکزی حزب کمونیست اتخاذ شد ۰

همچنان فیصله شد تا بیست وپنجمین‌کنگـره عمومی حزب بتاریخ ۲٤ فیروری سال آینده دایر شود. آخرین‌کانگرس حزبی کانگرس۲٤ بودکه دراپریل ۱۹۷۱ دایر شده بود.

۲۷ـ حمل

پنوم‌پن در اثر یك حمله همه جانبه وقاطع که از هر جانب صورت گرفت سقوط کرد ۰ آخرین اخبار رسیده ازین شهر که تماسهای مخابراتی آن با خارج قطع شده میگویـــد از نیرو های فاتح استقبال گرمی بعمل آمد ۰

اوضاع در سایر نقاطی که در دست‌قوای حکومتی بوده است آرام است ۰

۳۰ـ حمل :

نیرو های حکومت موقت بندر (تان ریپ) آخرین بندری راکه در سواحل مرکزی هنوز بدست قوای رژیم سیگون بود اشغال کردند

قوماندان قوای رژیم وانتیو گفت درآخرین مرحله کشودن شهر مذکور از تانك وپیاده نظامی استفاده کردند ۰

۳۱ ـحمل :

ماوتسی تونگ رهبر حزبی جمهوریت‌مردم چین به صدرا عظم بلژیك گفته است کــه چین مخالف دیتانت بین المللی نمیباشد فقط یك دیتانت واقعی میخواهد ۰

اول ثور :

استعفای وانتیو واظهار نظرهایی‌که در باره باره این رویداد بوجود آمده است ۰سایـر مسایل جهان را تحت شعاع خود قرار داده است ۰

حکومت موقت انقـلابی ویتنام جنوبـــی استعفای وانتیو رایك نیرنگ سیاسی‌خوانده گفت که طراح آن حکومت امریکااست.

۲ـ ثور:

نیرو های جبهه آرادیبخش ملی جناح نظامی حکومت مؤقت انقلابی یك مرکز شهری دیگر ویتنام جنوبی را بتصرف در آوردند ·

این شهر (هام‌تانگ) نام داشت در یکصد کیلو متری شرق سیگون قرار دارد ·

۲ ثور :

سران مصر ـعربستان سعودی و سو ریه مذاکرات خود را درحالی در ریاض ادامه دادند که‌شایع شده‌یاسر عرفات‌رهبر مؤسسهٔ آزادی فلسطین نیز در این مذاکرات اشتراك خواهد نمود ·

۳ـ ثور :

اندری گرومیکو وزیر خارجه اتحاد شوروی گفت : ا تحا د شو ر و ی آ ماده است به اسرائیل تضمینات محکمی برای ادامهٔ زندگی مستقل به داخل سرحدات آن بد هد بشرطیکه در مقابل اسرائیل قوای خود را از قلمرو های اشغال شده عربی بیرون بکشد·

۵ـ ثور:

حکومت کانادا اعلام نموده که تصمیم گرفته تا حکومت اتحاد ملی کمبودیا را به رسمیت بشناسد ·

۵ـ ثور:

مجلس سنای امریکا لایحهٔ مصالحتی‌را دربارهٔ تهیه ۳۲۷ ملیون دالر جهت کمك درراه انتقال اتباع امریکاواتباع ویتنام‌جنوبی ازسیگون وکمك های بشری به تصویب رسانیده است.

٦ـ ثور :

یك مامور عالیرتبه ملل متحده را که برای اداره کمك به مهاجرین فلسطین در لبنان کار میکرد در بیروت گشتند ·

۸ـ ثور :

نیرو های جبهه آزادی بخش ملی ویتنام جنوبی در خواست جنرال مین رئیس جمهور جدید سیگون را برای متارکهٔ فوری با حمله شدید راکت ،توپچی بر سیگون و میدان‌هوائی آن جواب گفتند ·

ولی از همه مهمتر حوادث جدید آنست که برای اولین بار در ظرف دوسال گذشته دو نفر از افراد بحری ایالات متحده طی‌حمله شدید راکت وقوای توپچی برمیدان هوایی تان سان نات کشته شدند.

۱۰ـ ثور:

بعد ازاولین روز قیام حکومت مؤقت‌انقلابی شهر سیگون که بعداز ین بنام شهر (هوچی من) یاد می شود. درشهرآرام مملوازخوشی وصلح است برودکاست های‌رادیویی‌پیوسته پلانهای پروگرام های جدید وخط مشی‌دولت جدید را پخش میکند.

نام شهر دیروز تغییر داده شدوبه‌یادبود داکتر (هوچی من) موسس دولت ویتنام شمالی آغاز کننده مقاومت‌ضد استعماری (ویت مین) وبنیاد گذاری نیروی (اتحاد دو ویتنام) مسما گردید ·

۱۰ ثور :

اطلاعات واصله از کراچی حا کیست که رهبران احزاب مخالف در ایالت سند سؤ قصد

علیه بشاغلی مفتی محمود کفیل رئیس اعضای احزاب مخالف در اسامبله ملی باکستان را بهشدت تقبیح نمودند وآنرا دسیسهخطرناك حکومت بوتو خوانده اند. آنهاطی یكمصاحبه مطبوعاتی اظهار داشتند که بوتو موجود یت احزاب مخالف را که برای حصول حقوق حقه مردم مبارزه میکنند تحمل کرده نمیتواند و از این جهت توطئه هایقتل وقتال زعمای احزاب را چیده است رهبران احزاب مخالف بهحکومت بوتو اخطار داده اند که از تشدد و دسایس منصرف شود واگرنه کشور رابه خاكوخون خواهد کشانید .

۱۰ـ ثور :

کمیسیون جامعه اقتصادی اروپا از کشور های تولید کننده فولاد آن جامعه تقاضا کرد تولیدات خود را تازمان بیرون شدن صنایع از بحرانهای فعلی طور رضا کارانه تنظیم نماید .

۱۲ـ ثور:

قرار اطلاعات واصله از کویته در حدودسی نفر محصل مربوط پوهنځی های مختلفکویته به اتهام مظاهره علیه صدرا عظم باکستا ن ذوالفقار علی بو تو هنگا م مسا فرت وی به این شهر توقیف شدهاند .

۱۲ ـثور :

نماینده بیبی سی از واشنگتن خبر میدهد اعضای کانگرس گفته اند مکاتیبی کهتاحالبه آنها رسیده است علی الاکثر نشان میدهد که مردم ایالات متحده نسبت به ورود تعداد زیاد ویتنامی ها به امریکا کاملا مخالف میباشند. درعین حال نتیجه یك مراجعه بهآرایعامه نشان میدهد صرف یك فیصدی بسیار کوچك امریکائی ها طرفدارا سکان آنها در ایالات متحده میباشند .

١٤ ـثور :

اضافه از یکهزار و بنجصد نفر از صاحب منصبان بحری و هوایی ویتنام جنوبی که در اثنای سقوط سیگون آنکشور را ترك نموده بودند ـبا کشتی های خود دو باره برگشتند وبانیروی های مسلح انقلابی پیوست گردیدند.

١٤ـ ثور:

اتحاد شوروی حمایت خود را از تشکیل یك دولت فلسطینی در اعلامیه مشترکی که در بایان سفر یاسر عرفات رهبر موسسه آزادی فلسطین به مسکو انتشار یافت ابراز نموده است .

۱۵ـ ثور :

داکتر کورت والد هایم سرمنشیموسسهملل متحد به جهان اخطار داد که در حدود چهار صد ملیون انسان که نصف آنهااطفال هستند با گرسنگی و خطر فاقگی روبروهستند.

۱۵ـ ثور :

جرالد فورد رئیس جمهور امریکا از کانگرس تقاضا کرده است تا (۵۰۷) ملیون دالر رابرای تمویل حمل ونقل واسکان اضافه از ۱۲۵ هزار فراری ویتنامی تخصیص بدهد دین برون امر عملیات تخلیه امریکا در کمیته فرعی مجلس نمایند گان راجع به مهاجرین در امریکا میخواهند اقامت نمایند که از این سه نوع فقط (۵۵) هزار ویتنامی که مستقیما توسط ایالات متحده تخلیه کرده شده اندآزاد

خواهند بود تا در امریکا اقامت نمایند ٠

۱۶ ـ ثور :

کنفرانس سران ۳۳ کشور کامنو یلت در پایتخت کشور امریکا یی جمیکابا صدور یك اعـلامیه مهم پایان یافت ٠

۱۶ـ ثور :

مقامات حکومت جدید در شهر هوچی مـن قرار اطلاع یك خبرنگار فرانسوی درصدد تهیه وتدارك برگزاری مراسم پیروزی انقلاب که نشانهٔ بر گشت اوضاع بحال عادی می باشد بر آمدند اما تمام ارتباطات خبری بین این شهر وجهان خارج همان طور قطع شده باقی مانده است ٠

برود کاست های رادیو (گیا فونگ) از شهر هوچی من که درهانکانگ ثبت شده حاکی از آنست که حکومت جدید تمام معلمیـــن و استادانی را که عضو اتحادیه وطنپر ستان ویتنام بوده اند دعوت بر یك مـلاقات بزرگ نموده است ٠

تا در مراسم پیروزی انقلاب شرکت کنند..

۱۷ـ ثور :

وزرای امور نفتی دول عضو مؤسسه کشور های صادر کنندهٔ «اوپك» تصمیم گـرفـته اند که از انعقاد کنفرانس مجوزهٔ خودکه قرار بود بتاریخ بیست وپنجم ثور انعقاد یابـد منصرف شده اند

گفته میشود که تقاضای مربوط به التوای این کنفرانس از طرف الجزایر بعمل آمده و قرار بود در آن راجع به امکان شروع مجدد کنفرانس باشرکت کشور های تولیدکننده و مصرف کنندهٔ نفت وبعضی از کشور های رو به انکشاف بحث شود ٠

۱۷ـ ثور:

امریکا و شوروی موافقت کردند مذا کرات مربوط به محدود کردن اسلحه سترا تیژیك ذروی را در ژنیو تاماه جون آینده به تعویق اندازند.

۱۷ـ ثور:

بقول رادیو صدای امریکا حکومت حـبشه شش نفر دیگر را که متهم به فعالیت ها ی خرابکاری در آنکشور بودند اعدام کرد ٠

۱۹ـ ثور:

بعد از تسلیم رژیم های پنوم پن و رژیم سیگون برای اولین بار در ظرف دوسال که از تشکیل حکومت ائتـلا فی لاوس می گذرد این کشور مجدد ا دستخوش آشوب سیاسی و بحران اقتصادی شده است ٠

۱۹ ـ ثور :

درلاؤس اعلام شد که سه وزیر دست راستی در کابینه ائتـلافی شاهزاده سوانا فومار هبربی طرف لاوس از وظایف شان متعاقب مظاهرات ضد امریکایی در وینتیان مرکز حکومـت و اداری لاوس استعفا دادند ٠

۱۹ـ ثور :

به سلسله بحران اقتصادی اروپا پوند استرلنگ در مارکیت های پولی بین المللی به نازلترین اندازه خود رسیده است ٠

۲۰ ـ ثور :

چهارده کشور عمدهٔ عربی موافقتنامه ای را امضاء کردند که بموجب آن یك موسسـه بین العربی برای تولید هر نوع اسلحه بـه

داخل جهان عرب بمیان خواهد آمد .

گولدن مارتین خبر نگار بی‌بی سی ازقاهره خبر میدهد موافقتنامه این پلان مهم رازؤسای دول مصر عربستان سعودی ،دولت متحدهٔ امارات عربی وقطر امضاء کردند .

مطابق شرائط این پیمان هریك ازاعضای این مؤسسهٔ جدید بصورت مساویانه‌درتمویل این موسسه اسلحه سازی سهم خوا هند گرفت .

سرمایه ابتدائی آن‌یکهزار و چهار صد ملیون دالره بوده‌واین ترتیب هرکشوربایددوصد وشصت ملیون دالردرآن سهم بگیرند.

۲۰ـ ثور :

جك اندرسن ستون‌نویس معروف امریکایی افشاء کرد که نیرو های حکومت انقلابی ویتنام جنوبی (۲۱) تن طلا راکه نگوین وانتیو رئیس جمهور سابق هنگام فرار از قدرت درخفا گذاشته بود بدست آورده اند.

اندرسن نوشته است این طلا ها که دو صد ملیون دالر ارزش داشت بحیث یك واقعه سیاسی در مذاکره ای که تران وان مین با کمونیست ها انجام داد مورد استفاده قرار گرفت .

۲۱ـ ثور :

جامعهٔ عرب از بازار مشترك اروپای غربی رسماً تقاضا نموده است تا راجع به یك قرار داد مهم تجارتی که بین بازار مشترك و اسرائیل امضاء شده توضیحات بدهد .

موافقتنامه در بروسل امضاء گردید و مطابق آن‌شصت فیصد محصول ومالیه گمرکی مواد صنعتی ساخت اسرا ئیل بداخل بازار کاهش یافته وتاچند سال دیگر تمام‌صادرات اسرائیل در بازار مشترك از محصول معاف خواهد بود .

جامعه عرب در حال حاضر قبل ازهر اقدام خواهان کسب تفصیلات ومعلومات در باره جزئیات این موافقتنامه شده است ـ زیرا این موافقتنامه مذاکرات آینده بین کشور های عربی وبازار مشترك را تحت تاثیر قرارخواهد داد .

۲۱ـ ثور :

اسرائیل میتواند کم وبیش‌تا یکسال دیگر اسلحه ذروی تولید کند ویا اینکه قبلاوسایل ذروی آزمایش نشده دردست داشته است .

۲۲ ـثور :

اکنون افشاء شده است که درست قبل از سقوط سیگون حکومت جانشین نگوین وانتیو باری تلاش کرد تا چهل ملیون دالر سهمیه ویتنام جنوبی را از صندوق وجهی بین المللی بیرون بکشد .

۲۲ـ ثور :

حکومت جدید کمبودیا وتایلند یك هفته مهلت داد تا سرحد خود را در ناحیهٔ ولایت وترانگ یك کیلو متر عقب تر ببرد.

رادیو پنوم‌پن گفت : اگر تایلند خط سرحدی خود را تا هفته آینده یك کیلو متر عقب‌نبرد نیروی مسلح کمبودیا خود را مجاز میداندتا اقدام لازم را بعمل آورد ومنطقهٔ مورد نزاع راتصرف کندگزارشهای‌رسیده‌ازسرحد کمبودیا وتایلند حکایت ازتمر کز نیروهای‌خمرسرخ

دارد ۰

این انکشاف جدید در وضع هند چین‌مانع آن میشود تا تایلند از راه بهبود مناسبا ت با رژیم های جدید در همسایگی خود خطـــر جنگ در سرزمین خود را از میان بردارد ۰

۲۳ ـ ثور :

گریلا های افریقائی که برای آزادی صحرای هسپانوی‌می جنگیند پنج پست نظامی‌سربازان هسپانیا را اشغال کرده‌اند ۰

۲۳ ـ ثور :

سوریه دفتر تجارتی خود را در بغـــداد مسدود کرده وبه عراق نیز گفته است دفتر تجارتی خود را در دمشق ببندد ۰

۲۳ ـ ثور :

رایو بنکاك اعلام کرد که هشتصد نفراز تفنگداران بحری ایالات متحده به پایگاه بحری (تاپاو) واقع خلیج تایلند نزدیك کمبودیاپیاده کرده شده واین کار باوصف اعتراض شدید حکومت تایلند عملی گردیده است ۰

صدرا عظم تایلند گفت مراجعت افرادبحری امریکا به تایلند علایق همبستگی تایلندرابا امریکا معلق خواهد ساخت ۰ وی نگفت کـــه تعلیق این عـــلایق چه معنی دارد ۰

۲۳ ـ ثور :

بحرانیکه در طی توقیف یك کشتی تجارتی امریکائی توسط نیرو های مسلح کمبود یا آغاز شده است اکنون چهره جدی تری بخود گرفته است ۰

۲۶ ـ ثور :

محمد علی کلی قهرمان سنگین وزن بوکس جهان حریف قوی پنجه خود (رون لایل) رادر (روند یازدهم) مغلوب کرده باین ترتیب یك چلنج دیگر را از لقب خود دور نمود ۰

۲۶ـ ثور :

وزارت دفاع امریکا اعلام داشت که قوای هوائی آنکشور بزر گترین بم غیر اتومی خود را در جزیره گوتانگ در کمبودیا جهت‌همواز ساختن زمینه برای فرود آمدن یك هلیکو پتر دریك جنگل پرتاب نموده است ۰

۲۶ـ ثور :

از بنگله د یش خبر رسید که حکومت داکه پول رایج آنکشوررا «۵۸» فیصدتنزیل نرخ داده است . منظور ازین کار کـــوشش برای تجهیز اقـــتصاد بنـــگله دیش اعـــلام شده است.

۲۷ـ ثور :

بیست گروپ یا موسسه پاکستانی‌درلندن وعده زیادی از پښتو نها و بلوچهای مقیـــم آن شهر و شهر های بر منگهام وما نچستردر مظاهراتی مقابل سفارت پاکستان در لندن که دونیم ساعت دوام کرد ۰شرکت کردند ـ بیست گروپ متذکره انجمنی را بنام مجادله در راه استقرار دیمو کراسی در پاکستان تاسیس کرده اند ۰مظا هره کنند گان شعار هـــــای عملیات نظامی در بلوچستان و پښتو نستان قطع‌شود وزندانیان سیاسی را آزاد سازید و قتل های سیاسی را پایان بخشید ۰حمـــل میکردند وآزادی فوری خان عبدا لغفار خان ، خان عبدالولی خان وسایر زعمای‌حزبی عوامی

ملی را مطالبه میکردند .

۲۸- ثور:

صدرا عظم تایلند گفت مناسبات کشورش با ایالات متحده دو باره ترمیم خواهد شد مشروط برینکه ایالات متحده رسما اطمینـــان بدهد که خاك آنکشور بار دیگر مورد استفاده قوای امریکائی قرار نخواهد گرفت .

وی اخطار داد که اگر تا ٤٨ ساعت آینده حکومت امریکابه پروتست رسمی تایلندجواب ندهد سفارت خود را در واشنگتن مســـدود نموده سایر اعضای سفارت را نیزفراخواهد خواند اکنون خبر رسیده که امریکا جـواب رسمی فرستاد وتایلند آنرا قبول کرد .

۲۹- ثور:

داکتـــر کـیسنجر و زیـــر خـــارجـه ایالات متحده گفت در مذاکرا تشس با اندری گرومیکو وزیر خارجه اتحاد شوروی درویانا تاحدی پیشرفت حاصل شده است کیسنجر گفت: وزیر خارجه اتحاد شوروی دربسیاری نقاط بانظرات وی درمورد محدود کردناسلحه سترا تیژیك ذروی موافقت کرده است.

۳۰ ثور :

گریلاها دونفر ازاعضای نما یندگی ایالا ت متحده امریکا را درتهران بقتل رسانیدهاند. یك‌نطاق وزارت خارجهٔ امریکاضمن اعـــلا م این موضوع گفت: وی اطلاعات دراین بار ه ندارد.

اول جوزا:

سوریه واسرائیلی اکنون هردو موا فقـــه کردند تاصلاحیت خدمت نیرو ها یمحا فـــظ صلح ملل متحد که درارتفاغات جولان مستقر هستند به مدت شش ماه دیگر تمدید گردد.

اول جوزا:

درلبنان برای سو مین‌شب متوالی دربیروت پایتخت آنکشور زدو خورد بین گریلا ها ی فلسطینی وفلانژیست های‌دست را ستی‌ادامه داشت. طبق اخبار رسیده تصادمات در یـك حومهٔ بیرون دریك اردو گاه‌اوره گا نفلسطین در نزدیك آن صورت گرفته وگلـوله هـا ی ماشیندار وهاوان بین دوطرف ردوبد لگردیده است.

اول جوزا:

دکتور هنر کیسنجر وزیر خار جه‌ایالا ت متحده امریکا باردیگر تعهد آنکشور رادر باره دفاع ازبرلین تکرار کرد.

۳- جوزا:

۳۲ سال بعداز استقلال برای‌اولیـن با ر درکشور لبنان یك حکومت نظامی رویکار شد که‌علت زد وخورد های خونین بین گریلا های فلسطینی وافراطیون دست راستی‌فلانژیست بوده‌است .

سیلمان فرانجیه‌رئیس‌جمهور لبنا نورالدین الرفاعی جنرال متقاعد رامامور تشکیل کابینه نظامی ساخت واندکی بعدکابینه هشت نفر ی جنرال موصوف تشکیل واعلام شد.

دراین جمله هفت نفرشان نظامی هستنـد وهدف سلیمان فرانجیه ازتشکیل کابینه‌پایان دادن به زد وخورد های داخلی است .

جوزا ۳:

جرالد فورد رئیس جمهور ایالات متحد ه نسبت به اوضاع در پرتگال وتاثـیرات آن براتحاد پیمان ناتو اظهار تشویش ونگرانـی کـــرد .

وی ضمن صحبت دریك کنفرانس مطبوعاتی درواشنگتن گفت نمیداند چگو نه‌ممکن است‌ما یك‌عضو کمونیست درپیمان ناتو که خـاصـ بمنظور مقابله باچلنج های کمونیزم ارو پا ی شرقی رویکار شده است داشته باشیم.

جوزا ۳:

اتحادشورو ی یك سفینهٔ جدید حا مـــل انسان رابفضا پرتاب کرده‌که دونفر ازفضان، نوردان ورزیدهٔ آنکشو ر سر نشین آن‌هستند طبق گزارش سفینه که‌سیوز۱۸ نامدارد ظاهرا میخواهد بالابراتوار تحقیقات فضـــا یـــی (سالیوت٤) که‌اکنون بدور زمین در مــــدار بلند تری در گردش است پیوست گردد.

۳ـ جوزا :

داکتر هنری کیسنجر وزیر امور خا رجـه امریکا گفت جرالد فورد رئیس جمهورآنکشور خواهان آنست تانقش مهمی در بر قرا ری صلح درشرق میانه بعهده بگیرد . اما برای اعمال راه حلی که خود آنرا طرح‌کرده باشد بافشاری نخواهد کرد.

٤ـ جوزا :

اطلاعات واصله ازکراچی مشعر است که اخیرا نمایندگان احزاب مخالف در اسامبله ایالت سند رسما مقاطعهٔ خود را باجلسات اسامبله ایالت مربوط به‌بحث درباره بودجه ایالت سند اعلان کردند بناغلی شاه فر ید رهبر نمایندگان احزاب مخالف طی یك بیانیه گفت درشرایط اختناق فعلی درپـــا کستان صحبت ازحریت آزادی تو هین به‌کرامـــت بشری واصول اخلاقی است نامبرده‌اضا فـه کردکه احزاب مخالف علیه رژیم استبدادی‌تا پیروزی کامل مبارزه کرده ودرراه حـصو ل حقوق بشری مردم از هیـچ گونه قر بانی مضایقه نخواهند کرد.

٦ـجوزا :

جرالد فورد که نسبت به‌تعلل کانگرس‌در مورد اقدام برای کاهش اتکای امریکا به‌نفت خارجی دیگر بی حوصله شده ابتکار را بدست خود گرفت ودریك برود کاست تلویز یونی اعلام کرد که مالیات برتیل وارداتی رادوچند کرده کنترول بر تولیدات داخلی را ازمیان برده‌است.

٦ـجوزا :

کینت کاوندا رئیس جمهور زمبیا به‌تعقیب استعفای صدر اعظم آنکشور تغییرات مهمـی رادر حکومت خود اعلام نموده‌است .

۷ـجوزا :

شورای امنیت موسسه ملل‌متحد بااکثریت آراء به طرفداری ازتمدید شش ماهه میعاد خدمت افراد قوای صلح موسسه ملل‌متحـد درمحاذ جولان رای داد .

۹ـ جوزا :

پس ازیك روز آدم ربایی وگلو له با ری

دربیروت مرکز لبنان هنوز اوضاع درقسمت هایی ازشهر متشنج است·

گذارش واصله از بیروت حاکی ازآنست که مردان مسلح دستچپی موتر حامل رئیس جمهور کمیل شمعون راکه حالا رهبر حـزب لبرال است متـــوقف کردند وسه نفر از مشاورین اورا ربودند·

خبرنگاران میگویند سیاست مــدا ران برجسته ازجمله رشید کرامی صدراعظم منتخب لبنان سعی دارند این سه نفر وسایرکسانی راکه درجریان جدال های فلانژیست هـــا و گریلا های فلسطینی ربوده شده اند رهـا نماینـد·

۹ــجوزا :

درپرتگال حزب سو سیالیست موافقت کردند که نقش کامل خودرا ازشورای دولتی وحکومت برسر اقتدار بهصورت کامل ایفانمایند ایـــن موضوع بلا فاصله پس از مذاکرات میـــان جنبش نیروهای مصلح حاکم برآنکشو ر و رهبران حزب سوسیالیست از رادیو لز بـن اعلام گردید·

درابلاغیه رادیو لزبن اغلام شده است که حزب سو سیالیست قول داده است که در ساختمان زیر بنای سوسیالیستی کشورهمکاری کامل نماید·

۱۰ــ جوزا :

رشید کرامی صدر اعظم منتخب لبنان هنوز موفق نشده است هیات حکومت جدید خودرا تشکیل بدهد·

۱۰ــ جوزا:

گرایش هرچه بیشتر پر تگال بسمت چپ که موجب شده است اهمیت هسپانیا بعــو ض پرتگال درستراتیژی دفاعی غرب افزایش یابد علامه سوالیه ای درمورد ادامه عضویت در اتحادیهٔ پیمان ناتو بجا گذاشته است ·

جرالد فورد شخصا نسبت به نفوذ حز ب کمونیست درحکومت لزبن تشویش خــودرا پنهان نکرده اماجنرال کـــون سا لو یش صدراعظم پرتگال که برای شرکت در کنفرانس سران ناتو به بروسل رفته بود وتصو یری از (پرتگال نوین) ترسیم نمود.

۱۱ــ جوزا :

دربزرگترین نمایشگاه هوایی بین المللی درشهر پاریس شوروییها وامریکا یی هاکه هر دو درنمایشگاه سهم گرفته اند بامقامات فرانسوی داخل مناقشات شد یـد لفظـــی شدند·

۱۱ــ جوزا :

برای بار اول ظرف شش ماه گذشته حکومت سفید پوست رودیشیا وموسسه شورای ملی افریقا یی وسایر موسسات مبارزین ملـی سیاه پوستان بازروی مساله شرایط کنفرانس قانون اساسی داخل یك زد وخورد وجنگ خونینی شدهاند·

۱۱ــ جوزا :

اولین جلسه موسسان پرتگال که مامـور تدوین قانون اساسی جدید آنکشور است در لزبن ختم شد·

۱۲ــ جوزا:

نلسن راکفیلر معاون رئیس جمهور امریکا ورئیس کمیته تحقیقاتی برا ی بررسی اتهامات ضد (سی ــ ای ــ ای) اعــــلا م کردکه اداره استخبارات امریکا دربعضی عملیات خـــو د ازقوانین ومقررات سر پیچی کرده‌است.

۱۳ــ جوزا :

باردیگر متارکه که‌بین گروه دست راستی فــلانژیست هاوطرفدار موسسه آزادی‌فلسطین برقرار شده بودطی یك ساعت گلو له باری درهم شکست . که‌طی این زد وخورد ٤ نفر زخمی شدند.

۱۳ــ جوزا :

جان سکالی نماینده امریکا با وضع‌تعزیرات درباره قطع صدور اسلحه به افریقای‌جنوبی که‌از فیصله های موسسه ملل‌متحد در مورد نامی بیا سر پیچی کرده مخالفت نمــو ده است .

۱٤ــ جوزا:

کانال سویز که‌پس ازجنگ عرب‌واسرائیل درسال ۱۹٦۷ بروی عبور ومرور کشتی‌های باربری بین المللی مسدود بود. بروی‌ترافیك بین المللی باز گردید ،گشایش کانال‌سویز را انورالسادات ضمن بیانیه ای دربورت‌سعید طی مراسم خاص انجام داد وبعــــد تو سط کشتی یی تااسماعیلیه سفرنمود .

۱٤ــ جوزا:

کمیسیون اقتصادی ملل‌متحد برای اروپــا درژنیو اغلام کرد پنج کشور حوزه بالقــان بلغاریا ،یونان، رومانیا، تر کیه ویوگوسلاویا کمیته راتاسیس نموده اند که ارتباط سیستم برقی کشور های شانرا انسجام خــو ا هند بخشید.

۱٦ــ جوزا :

سه‌قدرت غربی انگلستان ،فرانسه وایالات متحده فیصله نامه کشور های غیر منسلك وافریقایی راکه خواهان وضع تعز یـــرات ارسال اسلحه به‌افریقای جنوبی بوددر شورای امنیت ملل‌متحد مشتر کا ویتوکردند.

۱٦ــ جوزا :

ریفرندم عمومی مردم انگلستان با نتیجه قاطع به‌نفع ادامه عضویت در بازار مشترك اروپای غربی پایان یافت وبه مجردیکه‌نتایج شمار آراء معلو م گردید هرالد و یلسن صدر اعظم انگلستان طی خطابهٔ که‌مستقیما از رادیو انگلستان برود کاست گردید چنیــن گفت:

مردم انگلستان باصراحت وقا طعیت‌کامل یك تصمیم تاریخی گرفتند تاکشور شان‌عضو بازار مشترك باقی بماند.

مردم انگلستان بااکثریت وسیع سفارش حکومت راقبول کردند.

اکثریت دراین رای گیری عمومی به حدی زیادی بود که‌در هیچ رای گیری دیگرودرهیچ انتخابات عمومی پارلمانی نظیر آن درتاریــخ دیموکراسی مادیده نشده است هیچکس در انگلستان در اروپا وبه مفهوم وسیعتردرجهان نیست که‌به نتیجه این تصمیم شك وتردید داشته باشد.

۱۸- جوزا :

قرار معلوم اکثریت بزرگی‌از تر کـــان قبرس به طرفداری وحمایت ازقانون‌اساسی جدید وسازمان دولت خو مختار درچو کات جمهوری فدرال آینده قبرس رای دادنـــد . گرچه نتایج نهایی تاهنگام ختم شمار ش‌آرا ممکن است اعلان شود ولی نتایج نشان میداد که اکثریت بزرگی ازمردم قانـــون اساسی جدید راکه توسط اسامبله قانون ساز ترتیب گردیده پذیرفتند.

۱۹- جوزا :

وزرای شامل در کنفرانس ممالك صا در کننده پطرول یعنی اوپك در لیوریول‌پایتخت کشور افریقایی گابون تصمیم گرفتند بعد از ایـــن دربدل نفت دالر نگیرند بلکه سند مخصوص حقوق‌پرداخت های صندوق و جهی بین المللی رادریافت بدارند.

۲۰ جوزا :

هرالد ویلسن صدر اعظم انگلستان‌دردنبال مراجعه به آرا عمومی راجع به‌عضویت دربازار مشترك کابینه خودرا ترمیم کرد.

۲۰- جوزا :

وزیران کشورهای صادر کننده نفت‌سومین وآخرین روز کنفرانس خودرا در شهرلیبراویل مر کـــز کشور افریقایی گـــا بو ن آ غاز کـــردند.

۲۰- جوزا :

چین وفلپاین ۲۵ سال پس از آنکه‌همیشه پالیسی های خارجی آنها در صحنهٔ‌بین‌المللی باهم تصادم میکرد‌بالاخره مناسبات ز یمـــی سیاسی برقرار کرده وحالت خصومت بین‌هم راپایان دادند.

۲۳- جوزا :

حافظ الاسد رئیس جمهور سوریه و ملك حسین پادشاه اردن موافقت کردند تا یـــك طرح مشترك همکاری نظامی سیاسی‌واقتصادی بین خود بوجود بیاورند.

این موا فقتنامه توسط رهبران دو کشور درعما ن امضاء شده ودر اعلامیه مشترك که درپایان سفر اسد نشر شد ازآن تـــذ کر بعمل آمده‌است .

وزیردفاع اسرائیل ضمن تبصره بر ایـــن رویداد گفت که‌سوریه میکوشد حلقه خصمانه به‌اطراف اسرا ئیل پدید آورد که از جنوب لبنان تابندر ایلیات درکنار خلیج عقبه‌امتداد داشته باشد .

۲۳- جوزا :

لیونید بریژنف رهبر حزب کـــمو نیست اتحاد شوروی اظهار داشت که جهان ا مروز باخطر اسلحه دیگری مواجه می باشد که‌به مراتـــب خطر ناکتر از اسلحه ا تـــو مـــی است.

وی طی بیانیه ای در مسکو نوعیت ایـــن اسلحه را افشا نکرده اماگفته است بوجود آمدن این اسلحه وخطرات ناشی از آن‌ایجاب میکند که باید قبل از ازدیاد خطرات ناشی از این اسلحه معاهده مربوط به تحر یـــم انکشاف انواع مختلفه اسلحه جدید به امضاء برسد.

رهبر حزب کمونست اتحاد شوروی ضمنا گفت که‌حکومت آنکشور به مساعی خود برای بهبود بیشتر روابط اتحاد شوروی با سایر کشورهای جهان به‌شمول فرانسه، امریکـــا جمهوریت اتحاد ی المان و انگلستان ادامه میـــدهد.

۲٤ـ جوزا :

اسحق رابین صدر اعظم اسرائیل گفت مذاکرا ت وی با رئیس جمهور فورد ودکتور کیسنجر اورا به این نتیجه رسا نیده‌است که‌در سیاست مصر به مقابل مساله شرقمیانه تغییری حاصل شده .

وی افزود که اسرائیل باهیچگونه توا فقی برای جدا سازی نیرو ها موافقت نخواهد کردمگر آنکه مصربه همه تعهدات خود جامه عمل بپوشاند ومخصو صا به اموال اسرائیل اجازه عبور از کانال سویز بدهد.

۲٤ـ جوزا :

مقامات رودیشیا گفته است که اخیرا در درتصادمات متقابل که‌بین افراد نیرو هـــای امنیتی وجنگ جویان استقلال طلب‌افریقایی صورت گرفت ۲۰نفر بقتل رسید.

۲٤ـ جوزا :

اتحاد شوروی سفینه دیگری بسوی سیاره (زهره) پرتاب کرد وباین ترتیب اکنـــو ن دوسفینه فضا پیمای شوروی بصوب ایـــن سیاره بحرکت افتاده است.

مقامات فضایی شوروی میگو یند هر دو سفینه بطرز عادی کار میکنند ودر ماه اوکتوبر آینده به‌نزدیکی سیاره خواهند رسید.

۲٤ ـ جوزا :

آخرین مرحلهٔ مذاکرات دکتور هنـــر ی کیسنجر وزیر خارجه امریکا واسحا ق‌رابین صدراعظم اسرائیل برای غور درباره شانس یك توافق جدید بین مصر واسرائیل‌درنیویارك صورت گرفت.

رابین پس ازاین مذاکرات به خبرنگارا ن گفت که نباید توافق موقتی بین مـــصر و اسرائیل چندین سال بطول بینجامد تــــا در دوران آن بین طرفین اعتمادی بو جودآمـده وبدین ترتیب راه برای یك حل کا مل‌وعمومی بحران های شرق‌میانه بـــو جـــو د آ مده بتواند.

۲۵ ـ جوزا:

وزارت دفاع ایتالیا این راپور یکی ا ز روزنامه هارا رد کرد که‌دران گفته‌شده بود ایتالیا به خریداری طیارات جنگی اف ۱۱٦ امریکایی علاقمندمیباشد .

۲۵ ـ جوزا :

ویلی برانت رهبر حزب سوسیال‌دیموکرات وصدراعظم سابق جمهوریت اتحادی الـــمان دیروز دربن با ماریو سوارش رهبر حزب سوسیال دیمو کرات پرتگال درمورد همکاری بین دو کشور مذاکره نموده‌اند.

۲٦ـ جوزا :

درجلسه عمومی‌که از طرف حزب کانگرس رادر جنوب لبنان مورد حمله قرار داد ند . سکنهٔ این مناطق گفته اند که قوای توپخانه اسرائیل پنـج قصبه رامورد حمله قرار داده وهلیکوپتر های اسرائیلی براین قصبات مواد

محترقه فروریخته اند که‌در اثر آن دربعضی ازمناطق این قصبات حریق هایی ایـــجا د شده‌است.

۲٦ ــ جوزا :

رابین صدراعظم اسرائیل پس از ملاقات وبدیدار باجرالد فورد رئیس جمهور و داکتر کیسنجر وزیر خارجه امریکا به تل ابیـب بازگشت .

۲۷ــ جوزا :

دکتور کورت والد هایم سر منشی‌موسسه ملل‌متحد ازتمام کشورهای جهان که هنو ز موافقتنامه پنجاه سال قبل رادر باره تحریم اسلحه میکرو بی وگاز های زهر دار امضا نه‌نموده اندهرچه زودتر به‌امضای ا یــــن موافقتنامه اقدام کنند.

۲۸ــ جوزا:

گروه رهبری هند که در وجــود حـــزب کانگرس تبلوز یافته باردیگر پشتیبا نـــی خویشرا مبنی بر رهبری‌اندیراگاندی‌صدراعظم آنکشور ابراز نموده اند.

درجلسه عمومی که‌از طرف حزب کانگرس دایرشده بودهمکاران گاندی رای اعتـــــماد خویشرا مبنی برماندن اوبه‌چوکی صدا ر ت ابراز کردند. طی اعلامیه ای که در آخـــر جلسه نشرشد گفته که:(مابرهبری‌اند راگاندی وماندن اوبه این مقام‌عالی درشرایط حسا س کشور اعتماد وباور کامل داریم .)

۲۸ــ جوزا :

قاتل ملك فیصل شاه سابق عـــربستان سعودی که‌شهزاده‌فیصل بن مسعودنام‌داشت پس از یك محکمهٔ مخفی شورای سلطنتی عربستان سعودی اعدام گردید.

اول سرطان:

داینس هلیز یکی ازپرو فیسران انگلیسی که‌به اتهام نوشتن کتاب انتقادی در یو گنـدا علیه عیدی امین رئیس جمهور آنکشور متهم شده وبدنبال محکمه پرسروصدایی به‌اعـــدام محکوم شده وقرار بود که اعدا م گردد بنابر پیام خاص ملکهٔ انگلیس وصدر اعظم‌آنکشور اجرای حکم اعدام به اساس تصمیم عیدی‌امین به‌تعویض افتاد.

اول‌ــسرطان :

بانزدیك شدن روز ا ستقلال ا نگـو لا موافقتنامه‌ای پس ازیك هفته مذاکرات‌طولانی بین‌سه جنبش ملی در انگولا تحت رهــبری جمو کینیاتا به امضاء رسید نوید تازه ای‌را برای آرامش سیاسی در آنکشور میدهد ولی اکنون سوال عمده شیوه تطبیق این موافقتنامه است. ازفضایی که‌بر کنفرانس تسلط داشت واز لحن خود موافقتنامه چنین برمی آ یـد که جنبش های ملی سعی نمودند اختلافا ت خودرا برای حفـظ وحدت در انگولا نا دیده بگیرند .

اول‌ــسرطان :

انورالسادات رئیس جمهور مصر به کشور های عربی نسبت به‌پروپاگند های اسرا ئیل وخطرات ناشی ازآن اخطار داده است.موصوف متذکر شده که‌مصر هرگـــز درصدد امضا ی

موافقتنامهٔ جداگانه برای حل اختلا فات خود بااسرائیل نمیباشد وهم حکومت مصر فیصله های کنفرانس ماه اکتوبر سال گذشته سران کشور های عر بی رادربارهٔ اینکه حتی یک انیچ ازقلمرو عربی نباید تحت اشغال‌اسرائیل باقی بماند محترم می‌شمارد.

۲ـسرطان :

طرفداران حزب سو سیالیست پر تگا ل تحت رهبری ماریو سوارش دست به‌تظاهرات وسیع به‌حمایه اعلامیه شورای عسکری‌انقلابی درلزبن پایتخت پرتگال زدند واز دمو کراسی حمایه‌کردند.

۳ـسرطان :

بابر افراشته شدن بیرق‌ملی جنبش‌فریلیمو درموزنبیق وفرود آمدن بیرق پرتگال‌آنکشور پس از پنج‌سده به‌آزادی سیاسیش رسید.

٤ـسرطان :

ویلسن صدر اعظم انگلستان پیام تازه‌ای به‌عید ی امین رئیس جمهور یو گندافرستاده ودرآن باردیگر رهایی دینس هیلز استا د انگلیسی مقیم یو گندا را تقا ضا کرده است .

٤ـسرطان :

یاسرعرفات رهبر جنبش آزا دی بخش فلسطین درپیام رادیویی اش که ازبیروت پخش شد ازتمام گروه های مخالف تقا ضا کردکه به‌زدوخورد خویش در آنکشور پایان دهند.

٤ـسرطان :

با آغازبیست وپنجمین سالگرد جنگ‌کوریا درفضای سیاسی این منطقه وحتی واشنگتن ابرهای تیره وتار خصومت(جدید در حا ل گردش است. نشانه ها ی‌این تیره‌گی روابط درنطق تهدید آمیز شلیسنجر وزیر د فاع امریکا که‌هفته گذشته بیان کرد ودرآن از (استعمال سلاح تاکتیکی اتمی) درصورت‌حمله همه جانبه جمهوریت دموکراتیك مرد کوریا به‌جنوب صحبت کرد وکنفرانس مطبو عا تی امروز جرالد فورد رئیس جمهور امریکا در قصر سفید تبلور می‌یابد.

شلیسنجر حتی افشا کرده بود که امریکا چنین سلاح‌هایی راهم اکنون در جمهو ر یت کوریا دارد.

جرالد فورد درمورد جواب سوال مبنـی براینکه درچه حالاتی امریکا ازاین سلاح‌علیه جمهوریت دیمو کراتیك مردم کوریاکارخواهد گرفت بابیان غیر معین وعمومی گفت که(ما نیروی قوی استراتژیك وتاکتیکی داریم وآن رافقـط درچار چوب انعطاف پذیر منافع‌ملی بکار می‌بریم .)

٥ـ سرطان :

پس از گذشت دو روز ا علام حا لـت اضطراری درهند اندیرا گاندی صدر اعظـم آنکشور درمورد آینده اقتصادی این کشور حرف زده او درموردچنین گفت: (سعی‌خواهد شد تابه عقب مانی های اقتصادی پایان داده شود وسطح تولیدات بلند برده شود.همچنان

امید میرود که حالات اضطراری موجود کـه بنابر حفظ مصالح ملی کشور روی دست‌گرفته شده‌بزودی پایان وبد نبال‌آن‌زندانیان‌سیاسی مخالف رهاشوند.

۵ـ سرطان :

اولین کنفرانس شورای غذایی جهان برای یافتن راه های کمك ممالك درحال رشد پس ازجلسه سر درگمی وگرفتن تصامیم کو چـك پایان یافت.

۷ـسرطان :

پس ازبرکناری رژیم دیکتاتوری در پرتگال باراول میجر انتونیش وزیر خارجه پر تگال برای مطمئن ساختن ورفع‌نگرانی مقا مـات پیمان ناتو وارد انگلستان گردید وباویلسن صدراعظم وکالاهان وزیر خارجه مـلا قات کرد.

۷ـسرطان :

وزرای جامعهٔ اقتصادی اروپا در آ خر ین جلسهٔ شان دربروسل نتوانستند روی قیمت معین نفت ویاسیستم توزیع وذخیرهٔ‌آن‌درشرایط بحران نوبه موافقت‌برسند.

۷ـسرطان :

شعله های آتش دریکی از استد یو های شبکه تلویز یونی دهلی‌زبانه کشید

درین حادثه احتمال سبوتاژ می‌رود وممکن دست گروه های مخالف که‌بعد از اعـــلام اضطراری محبوس شده‌اند ومی خوا ستنـــد تظاهرات علیه اندیرا گاندی براه بیندازند دراین کار دخیل بوده باشند این آ تش‌سوزی پس از دوسا عت تحت کنترول آمد و لی هیچ تلفات جانی ببار نیاورد.

۷ـسرطان :

بعداز دوسال کار ومصرف دو ملیون‌دالر کمسیون فدرالی ایالات متحده امریکاگزارشی در مورد آینده سازمان سیاست خار جـــی آنکشور به نشر سپرده دراین راپور خطو ط قابل تغییر سیاست خارجی آینده تر سیسم شده‌است .

یکی ازعمده ترین تغیرات دراین سازمان آن خواهد بود که‌دیگر سیاست خار جی رامشاوران نزدیك ریاست جمهو ر ی بـــا شورای امنیت ملی که اکنون مسؤل‌اینکاراند رهبری نه‌خواهد کرد.

۸ـسرطا ن :

درچند ماه‌اخیر یك سلسله مخالفت هـــا علیه مقامات امریکایی در وینتیان و سا یـر نقاط لاوس صورت گرفته واین امر سبب شده تا امریکایی ها از لاوس خارج گردیده‌واکنون صرف ۲۲نفر از مقامات امریکایی درسفارت آن کشور دروینتیان باقیمانده اند.

۸ـسرطا ن :

رابین صدراعظم اسرائیل جلسه‌فوق العاده کابینه رابخاطر بررسی جواب جمهو ر یت عربی مصر در برابر پیشنهاد آنکشور مبنی برامضا ی یك قرار داد مو قت بخاطر جدایی بیشتر نیروها دایر نمود .

اعلامیه‌ای که دراخیر جلسه کابینه انتشار یافت حاکی ازاین است که تصامیم روشن

ومهمی دراین جلسه اتخاذشده است • همچنان دراین جلسه برخورد تازهٔ امریکا در مـو رد شرق میانه بادقت ارزیابی شده‌است· بر ای شناخت بهتر وضع سفیر اسرائیل درامریکا به‌تل ابیب فرا خوانده شده تا مذاکرات‌بیشتر صورت‌گرفته وبرایش مشوره‌هایی بدهند·

۸ـسرطا ن :

اولوف پالمی صدراعظم سویدن خواستار مبارزه علیه استثمار وبی عدالتی در نقـاط مختلف جهان شده است ·ا وی که فعـــلا مشغول‌بازدید ازکیوبا میباشد درها وانا گفت تازمانیکه استثمار وبی‌عدالتی درجهان وجود داشته باشدصلح‌واقعی ودیتانت درجهان نافذ شده نمیتواند·

۸ـسرطا ن :

بعداز بالارفتن گراف کشتگان در بیرو ت وبحرانی شدن وضع سیاسی آنکشور رشید کرامی صدر اعظم موظف بعد از مذاکــرات طولانی وشش ساعته که‌باسلیمان فرا نجیه‌انجام داد اعلام کردکه کابینه ائتلا فی را تشکیل داده ولست وزرا راتقدیم رئیس جمهورخواهد ساخت·

۹ـسرطان :

بموجب موافقتنامه ای که بین مصر و امریکا درقاهره به‌امضا رسیده حکومت‌امریکا هفتاد ملیون دالر به‌عنوان قرضه به مصـر داده که‌درظرف چهل سال به‌امریکا مستـرد خواهد شد·

۹ـسرطان :

ساوانیا وزیر خارجه فرانسه درنطقی‌کـه بمناسبت سیاست خارجی فرانسه دراسامبلهٔ ملی آنکشور ایراد کرد باردیـــگر ازسیاست خارجی مستقل کشور صحبت کرده هدف آنرا همکاری بین المللی خواند·

۹ـسرطان :

نمایندگان سی‌وپنج کشوریکه در کنفرانس همکاری وامنیت اروپایی در ژنیو اشتـر اك دارند باردیگر تشکیل جلسه دارند اما گفته میشود که بین آنهادر مور تعیین تا ریخی برای انعقا د کنفرانسی باشرکت سران‌ایـن کشور هاکدام توافقی حاصل نشده‌است·

۱۰ـ سرطان :

میرمن اندیراگاندی طی‌نطقی که‌در تلویزیون (آل‌اندیا) پخش گردید خطوط پرو گـــرام اقتصادی آینده راکه بخاطر تطبیق آن حا لت اضطراری اعلام شده بیان کرد·

۱۰ـ سرطان :

نطاق موسسه بین المللی هجده عـضو ی انرژی اعلام داشت که‌کشور های عضو ایـن موسسه باانعقاد کنفرانسی بین کشور های تولید کننده ومصرف‌کننده نفت به مـوا فقـه رسیده‌اند •

۱۰ـ سرطان :

بعداز یك هفته زد وخورد خونین بیـــن فـلانژیست های دست راستی مسیحی وگروه چپ که آن رابدترین جنگ درتاریـخ لبنان خوانده اند بالاخره رشیدکرامی صدراعظم‌موظف پس از پنـج هفته تلاش کابینه اش را اعلام وبدنبال آن آتش بند دراین شهر جنگزده که

شاهد مرگ ۲۰۰ نفر بود بر قرار گردید. هردو طرف نیروهای متخاصم وفاداری شانرا به این آتش‌بنداعلام کردند.

۱۱ـ سرطان:

بابر قراری‌متارکه که از طرف حکومت جدید تحت ریاست‌رشیدکرامی درلبنان‌صورت گرفت، وضع آنکشور روبه آرامش میرود.

۱۱ـ سرطان:

کنفرانس بین المللی سال زن‌که درشهر مکسیکو دایر گردیده بود بعداز صدور یك قطع نامهٔ معروف «قطع نامهٔ مکسیکو»بکارش پایان داد.

۱۳ـ سرطان :

درژنیو کنفرانس امنیت اروپا کـه درآن نمایندگان ۳۵ کشور شرکت دارند نخستین مجموعه پیشنهاد رابه تصویب رسانیده‌است وبنابرین پیشنهاد هابرای امضاء درکنفرانس عالی سران دول مربوطه آمـاده است ایـن پیشنهاد ها از جمله به تماسهای انسانـی منجمله بهم پیوستن‌خانواده های ازهم‌پاشیده که دراثر تقسیم اروپای مرکزی بعدازجنگ ازهم دور باقی مانده اند مسافرت وسیاحت جریان اخبار وهمکاری تعلیمی‌وفرهنگی‌مربوط میگردد. همچنان پیشنهادی مز بور به‌نحـو بی‌سابقه وخوش آینده‌عاری از لحن سیاسی بوده است . دولتهای امضاء کننده «کشور های اروپایـی ایالات متحده وکانـادا» قصد خود را برای‌اجرای‌پیشنهاد ها بیان‌داشته‌اند.

وهمچنین تعهدی‌موجود است که پیشنهاد ها بطور کامل‌چاپ ومنتشر شوند تادرمعرض افکار عمومی وبر رسی وانعقاد عمومی قرار بگیرد.

کنفرانس ملاحظات انسا نی فیصله های تصویب شده را بسیار تاکید کردند ناظرین سیاسی این نتایج راکه درنوع خود اولین مؤفقیت تلاشهای سه ساله امنیت اروپاست پیروزی برای دول غربی وانمود کردند.

کنفرانس فیصله کرد که بین شرق وغرب یوروپ همه موانع از راه مسافرت های‌آزاد برداشته خواهد شد.پخش واشاعهٔ آزاداخبار توسط جراید ورادیو ها نیز تجویز گردیده که چار چوب آن درآینده تنظیم میگردداین کار قرار اعلام‌کنفرانس در راه تفاهم متقابل کمك میکند.

۱٤ـ سرطان:

نمایندهٔ مؤسسهٔ آزادی فلسطین مطبوعات جاپان رابه ایجاد مشکلات برای وی‌درتوکیو

متهم ساخته است.

خالد منصور نمایندهٔ مؤسسهٔ آزادی فلسطین درتوکیو اظهار داشت که هرگاه جراید جاپانی به رویهٔ فعلی خود درمقابل وی ادامه بدهند وی از جامعهٔ عرب خواستار ارزیابی مجدد سیاست عربها درمقابل جاپان خواهدشد.

۱۴- سرطان:

پولیس لبنان میگوید که دردهکدهٔ واقع شمال شرقی کشور یك نقب بطور اتفاقی منفجر شد وبقتل بیش ازچهل نفر انجامید بیش از پنجاه نفر دیگر درین حادثه زخمی شدند.

۱۵- سرطان:

مجمع الجزایر کو مورو که از متصرفات فرانسه دربحر هند میباشد بصورت یکجانبه اعلان استقلال کرد.

حکومت فرانسه ازین حادثه تکان خورد واولین عکس العمل پاریس آن بود که در سرتاسر این مجمع الجزایر حالت فوق‌العاده اعلان شد ولی بعداز آنکه دیده شد اوضاع آرام است مقررات حالت فوق‌العاده لغوگردید.

۱۶- سرطان:

اسرائیل، مصر وایالات متحده امریکا دربارهٔ شرایط اصلی یك موافقت نامهٔ جدید مؤ قت صلح در صحرای سینا به توافق رسیده اند.

۱۶- سرطان:

اسحق رابین صدراعظم اسرائیل درپارلمان آنکشور دربارهٔ انفجار بمب دربیت المقدس وانتقام جویی اسرائیل درلبنان سخنان درشتی ایراد کرد.

صدراعظم اسرائیل گفت: تنها زبانی راکه کوماندوهای فلسطین می فهمد زبان تیغ است واسرائیل به همین زبان باآنها صحبت میکند.

صدر اعظم اسرائیل گفت: فلسطینیها مسئو لیت انفجا ر بیت المقد س را بخود نسبت داده اند وبنابران اسرائیل به پالیسی خود در مورد مذاکره نکردن با مؤسسات فلسطینی پابند باقی خواهد ماند.

د داخلي خبرونو کرونولوژی

دچنگاښ ۲۴ـ۱۳۵۳ :

د ۲۲۵۰۰ کیلو واټو بریښنا دتو لید په‌ظرفیت دنغلو داوبو دبریښنا څلورم تور بین د قران کریم د څوایتونو له لوستل کید و وروسته دافغا نستان دبریښنا مؤسسی لـــوی رئیس انجنیر محمد عظیم گران د افغانستان دخلکو دنیکمرغی او ددولت درئیس‌اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد ترمشری لاندی د جمهوری رژیم دټینگښت په دعا پرانیست ۰

دچنگاښ ۲۵ :

زمونږ ملی مشرددولت‌رئیس اوصدراعظم‌ښاغلی محمد داؤد دنارینه او ښځینه څلور سوه اوه اویاتنو بندیانو دبند پاتی موده په مرکز او ولایاتو کی وبښله ۰همدا شان د۱۳۵۲ کال د چنگاښ له شپږو یشتمی نیټی څخه تر اوسه پوری دمرکز اوولا یاتو دڅلور زره دری تنو نارینه او ښځینه بندیانو دبند پاتی موده‌بښل شویده ۰

دچنگاښ ۲٦ :

زمونږ دجمهوری انقـلاب لاربښود او مـــلی مشرد دولت رئیس او صدرا عظم ښاغلی‌محمد داؤد دچنگاښ دمیاشتی په۲٦ نیټه دجمهوری زړور فداکار اوځوان اردو برید چه دهیـــوادد جمهوریت دلومړی بختور جشن په مناسبت اجرا شو ولید ۰

دچنگاښ ۲٦ :

ددولت رئیس او صدرا عظم ښاغلی محمدداؤد دملی تولیداتو نندارتون چه‌دهیواددجمهوریت دلومړی بختور جشن له امله جوړ شوی دی پرانیست ۰

د چنگاښ ۲۷ :

دباندنیو چارو دوزارت دمرکز ی آرشیـــف د ودانی دبنسټ تیږه دقرآن عظیم الشان‌دڅو آیتونو له لوستل کیدو وروسته ښاغلی محمد نعیم کیښوده ۰

دچنگاښ ۲۹ :

په دوستو هیوادو کی‌دافغا نستان دجمهوری دولت سفارتونو او سیاسی نمایند گـیو د هیواد دجمهوریت دانقلاب لومړی جشن ددرند وټولنو او میلمستیا ؤپه ترخ کی نمانځلی‌دی۰

دچنگاښ ۳۰ :

د جمهوریت دنیکمرغه جشن په مناسبـت دهیواد دپوهنی دوه سوه څلور پنځــــوس تنومنسوبینو ته ددولت درئیس اوصدراعـظم ښاغلی محمد داؤد لخواد سرو زرو رښتین نښانونو دژیړو رښتین‌نښانونو اونکلی‌رښتین نښانونو ورکول منظور شویدی۰

دچنگاښ ۳۰

دجمهو ریت دلومړی جشن په ویاړ دمالیی وزارت مدالونه جوړ او دویش دپاره یـــــی افغا نستان بانك ته سپارلی دی ۰دغه مدالونه سل افغانی بیه‌لری ۰

دچنگاښ ۳۰:

دجمهوریت لومړنی څلی چه‌په هیواد کښی دنوی نظام دکالیز ی‌په مناسبت دهرات دښار دجمهوریت دواټ په څلور لاری کښی دهرات دولایت دکاری گرانو له‌خوا جــــوړ شوی و

پرانستل شو.

دچنګاښ ۳۱ :

دکلیو دپراختیا مقررات دوزیر انو دعالی مجلس له تصویب او ددولت د مشاغلی رئیس اوصدراعظم له‌منظوری وروسته په رسمـــــی جریده کی خپاره اونافذ شول .

دزمری لومړی :

دبلخ ولایت ددولت آباد ولسوالی‌په‌کلیو کی څه دپاسه څلور زرو تنو ته دښښلو د صحی اوبود استفادی زمینه پیدا شویده ۰

زمری ۵:

دعظمـــــی صدارت مرستیال ډاکتر محمـــد حسن شرق په ښهر ارا کی دهاشم زین نتون پرانست ۰

دزمری ۸ :

دکرکرد ډبرو سکرو دکان آمریت ته دزلزلی په‌اثرلس ملیونه افغانۍ تاوان رسید لـــــی خود هیواد په‌نورو سیمو کی زیان ندی‌پیښـــ شتوی.

دزمری ۱۳:

پوهنی وزیر ډاکتر نعمت الله پژواك اود فرانسی دجمهور یت دپوهنی وزیر ښاغلی‌رنه ابی دپتی په پریکو لوسره دمراسمو پــــــه ترڅ کښی داستقلال دلیسی نوی ودانۍ چه‌د فرانسی دحکومت په مرسته په عصری تو ګه بشپړ شویده په ګډه سره پرانیستله ۰

دزمری ۱۵ :

دفواید عامی وزیر ښاغلی غوث الدین فایق دکاپیسا دلویی ولسوالی دکلالا نو اوخم زرګر سرکچه نوی جوړ شوی پرانست .

دزمری ۱۷ :

دننګر هارد ولایت داچین له معدن څـــخه دتلك دایستلو کارد ننګرهار دوالی له خوا پرانستل شو.

دزمری ۱۹:

دپوهنی دمدیرانو سیمینار د پوهنی دوزیر ډاکتر نعمت الله پژواك له خوا پراستل شو۰

دزمری ۲۱:

دوزیرا نوعالی مجلس په تصویب او د دولت دښاغلی رئیس اوصدرا عظم‌په منظوری په‌دریو مادو کی دمحا سباتی دوسیودمړ حلو دتیرولو په باب دعظمی صدرات دمحاسبا تو دپلټنی دریاست پیشنهاد ثبت‌او تصویب شو هغه دوسیی چه انضباطی جزا او په خلکـــو باندی دباقیانو تحویلی په‌کښی‌ده دجزا دتطبیق د کار دچټکتیا او ګټور توب‌تا مین اوپه دوی باندی دپاتی پیسو دتحصیل دپاره دی پرته له دی چه څارنوالیو ته وړاندی شی په‌مستقیم ډول دی دمحاسباتو ددیوان دریاست له لاری حل او فصل شی ۰

د زمری ۲۲ :

دهیواددو لایاتو خلکو دنوی نظام‌له ټینګیدو راهیسی بیاترا وسه پوری له پوهنی سره څه دپاسه دری ملیونه‌اته سوه زره افغانۍ‌مرسته کړی اوڅه دپاسه سل ښوونځی یی پـــــه داو طلبانه توګه بشپړ کړیدی ۰

دزمری ۲۲ :

دروغتیا دوزارت داکسر یزونو د ریاســت دسږ کال دلومړیو څلورو میاشتو په عایداتو کی دتیر کال دهمدی مودی دعواید وپه نسبت دری سوه شپږ او یازره او څه دپاسه سـل

افغانی زیاتی شویدی .

د زمری ۲۵ :

ددولت درئیس او صدرا عظم ښاغلی **محمد** داؤد دلار ښوونی په اساس اوه سوه دیرش جریبه ځمکه دهلمند دناوی په پروژه کی د هیواد یوشمیر بی ځمکو کورنیو ته وو یشل شوه .

دزمری ۲٦ :

ددولتی مطبعی دکارگرو دبیمی دسپنسر ی پرانستل شوه .

د زمری ۲۷ :

ددولت رئیس او صدرا عظم ښاغلی **محمد** داؤد دولایاتو دپو هنـــی دمدیـــرانو ســره دخبروپه وخت کیوویل :(دیوه ولس نیکمرغی هغه وخت تامینیدلی شی چه دهغه ټول خلك په لوړو علمی معیارونو سمبال شی ...)

د زمری ۲۷ :

دیوشمیر هغو خلکو نسبتی دوسیه دبشپړ یدو وروسته دیوان حرب ته سپارل شوی‌ده چه پخوا دهشت اچولو او جاسوسی په جرم بالفعل نیول شوی وو دیوان حرب ددوی په باب داسی فیصله صادره کړیده حبیب‌الرحمن د اعدام په جزا محمد عطاء الله په عمری بند غلام سخی او تورن حاجی محمد هریو پـــه پنځلس کاله بند ۰لومړی برید من محمد عمر په‌لس کا لـه بند، بریدمـن نور الـدیـن، غلام‌دستگیر اوجگتورن محمد طاؤس هریوپه اوه کاله بند ،تورن اختر محمد په شپږ کاله بند. جگتورن عبدالمؤمن په څلور کاله بنـد منتظم عبدا لسبحان او تورن دوست محمد هر یو په دری کاله بند محکوم شویدی . همدغه راز هغه شپی او ورځی چه جگتورن‌فضل‌باقی په توقیف کیی تیری کړیدی‌دهغه دپاره پوره گڼل شویدی .

زمری ۲۸:

دانقلابی دولت تگ لاری په‌اساس دهلمند دناوی په پروژه کی یو شمیر مستحقو اوبی ځمکو کورنیو ته۳۳۸ جریبه نوره‌ځمکه وویشل شوه .

زمری ۲۸:

دنفوسو جهانی ورځ دراډیو افغا نستان په ستر تالار کی دیوی ټولنی په‌ترځ کی‌ونمانځل شوه .

دزمری ۲۸:

دولایاتو دپوهنی دمدیرانو سیمینار چــه دزمری دمیاشتی په ۱۹ نیټه په کابل کــی جوړ شوی پای ته ورسید .

دزمری ۲۹ :

دافغا نستان دجمهوری دولت‌دبشر غوښتنی دهدفونو په پیروی دافغانی‌سری میاشتی‌ټولنی دبنگله دیشس دوروستیو سیلاوونو له تاوانی شویو کسانو سره نغدی مرسته کړیده .

دزمری ۳۰:

آریانا افغان هوائی‌شرکت په ۱۳۵۲ کا ل کی‌څه دپاسه څوارلس ملیونه افغانی خالصه گټه کړیده .

دکند هار دولایت دسږکال په در یولومړیو میاشتو کی دتازه میوی صادرات ددغه ولایت دتیر کال دهمدی مودی په نسبت په سلو کی اتیا زیات شویدی .

دوری لومړی :

دچکو سلواکیا غره گرځیدو نکی هیت د

هیواد دجمهوری لومړی جشن په وخت کی د نوشاخ څوکی ته‌ختلی اود دواړو هیوادو ملی بیروغونه یی په دغه څوکه کی وریول ۰

دوړی ۲:

دافغا نستان دجمهوری دولت دبودجی نوی مقرره دمالیی دوزارت په پیشنهاد دوزیرا نود عالی مجلس دتصویب په اساس او ددولت د ښاغلی رئیس او صدرا عظم په منظوری تسر تطبیق لاندی ونیول شوه ۰

دوړی ۲:

دشبر غان په جرقدوق کی د گاز دپلټلو یوه څاه چه له کنترول څخه وتلی وه او د هغی گاز نیغ پورته کیدو دکورنیو ماهرانواو د شوروی اتحاد دماهرا نوپه گډو کوښښو سره غلی کړی شوه ۰

دوړی ۳:

دجمهوری دولت دکړنلا ری په اساس د هیواد دولایاتو یو سلو پنځوبی څمکو کورنیو ته نوره یوزرو دوه سوه او شپیته جر یبه څمکه دهلمند په ناوه کی وویشله شوه ۰

دوړی ۸:

دماشو مانو دورځی مراسم دعامی روغتیا د موسسی په ادیتوریم کی په ځای شول ۰

دوړی ۱۱ :

دمالیی دوزارت په پیشنهاد دوزیر انو د عالی مجلس په تصویب او ددولت دښا غلی رئیس او صدرا عظم په منظوری دهغو موټرو خاوندان چه گمرکی سندو نه‌ولری یایی ونه‌لری کولی شی چه خپل موټرونه د هیڅ ډول جریمی څخه پرته دسږ کال دمیاشتی تر ۲۱ نیټی پوری محصول کړی ۰که ددغی نیټــــی له تیریدلو وروسته داسی موټرونه ولیدل شی دقانون سره سم به مصادره او ضبط شی ۰ همدارنگه هغه موټرونه چه له گمرکی سندنه پرته هیوادته راوړل شی دگمرکیو دقا نو ن سره‌سم ضبط کیږی ۰

دوړی ۱۲:

دیارلس زره څلور سوه نوی متره غا لی د سږ کال دزمری په میاشت کی د تیر کال د همدی مودی په اندازه زیاتی بهرته صاد ری شویدی ۰

دوړی ۱۲ :

دتالقا نود ښار دجمهوریت واټ دبرښنا د ستنوپه دزولواودمزی په‌غزولو روښانه شوی دی ۰ د جمهوریت واټ په روښانه کولوکی دبریښنا جنریترونو څخه کار اخیستل کیږ ۰

دوړی ۱۲:

دهیواد دجمهوری هدفونو په پوره کولوکی دښځو دبرخی په باره کی یوه غونډه په‌میرمنو ټولنه کی وشوه ۰

دوړی ۱٤ :

دکرنی دفعالیتونو دپراختیا او همدا رنګه د میکانیزه کرنی درو اجولو په مقصد په یــــوه وروستی کال کی د بلخ دولایت کروند گروته د آسانو شرطوله مخی ٦٥ ټراکتو رونه او٦۳ واټر پمپونه ورکړ شویدی ۰

دوړی ۱٤ :

د افغان نو میالی شاعر اروا ښاد عبدالعلی مستغنی دزیږیدنی سلمه کالیزه په هغــــه ښوونځی کی چه دهغه خدای ښښلی په‌نامــــه یادیزی ونمانځل شوه ۰

دوړی ۱۵ :

د جمهوری دولت دکرنلا ری په اساس د هلمند دناوی په پروژه کی بی ځمکو کورنیوته یوزرو څلور سوه او اتیا جریبه نوره ځمکـــه وویشل شوه.

دوړی ۱٦ :

د سپنسیو اوبدلو یوه نوی فابریکه د٤٥ ملیونو افغانیو په لګښت دسید مرتضـــی د نساجی دفابریکی په څنګ کی پرانستل‌شوه.

دوړی ۱٦ :

دفراه دولایت دکرنـــی لیسه چه دشپږ و میلونو شپږزره افغانیو په لګښت جوړه‌شوی دهغه ځای دوالی له خوا برانستل شو .

دوړی ۱۸ :

زمونږ دملی مشرددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد په پیغام سره چه له‌راډیو افغا نستان څخه خپور شو دمطبوعاتو ورځ او د سواد جهانی ورځ په ټول هیواد کی‌ونمانځل شوه .

دوړی ۲۰ :

د غزنی په ولایت کی څه دپاسه اوه سوه تنو ښوونکو ته د ښوونی او روزنی دکیفیت دښه والی په غرض دپوهنی دوزیر ډاکتـــر نعمت الله پژواك لخوا یو سمینار پرانستـــل شو .

دوړی ۲٦ :

دقره قل یوسلو شپږ اویازره نهه‌سوه شپـږ پوستکی په یو ملیون څلور پنځوس زره‌پنځه سوه اووه ویرش سترلنګ پونډه په لندن‌کی دافغانی قره‌قل دپوستکو په لیـلام کی پلورل شویدی .

دوړی ۲٦ :

هغه سیمینار چه دښوونی او روزنـــی د کیفیت دښه والی اودتدریس له نویو سلوکو نوسره دښوونکو دزیاتی بلد تیا په مقصـــد تیره اوونی جوړ شوی وپای ته ورسید .

دوړی ۲۷ :

دجمهوری ریاست دارګ په‌جومات کـــی‌د دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد په ګډون دتراویحو په لمانځه‌کی دقرآن‌کریم ختم پیل شو .

د وړی ۳۰ :

د تصدیو قانون په ٤٧ مادو کی او همدا رنګه دکانو او صنایعو دوزارت په چوکا ټ کی دبلخ دجن‌او پرس او تیلو ایستلـــو د مؤسسی اسا سلیك په ۱۱ مادو کی درسمی جریدی په ۱۱ــ او ۱۲ ګنه کی خپاره اونافــذ شویدی .

دتلی ۲ :

دهرات والی دهغه ولایت دغور پالـــو د ولسوالی دمرکز دښښلو دصحی اوبود پروژی لومړی مرحله پرانستله .

دتلی ۲ :

شپاړس ټراکټوره نو لس ارټونه او دری اویا واټر پمپونه د کرنی دبانك نمایند ګـی دسږکـــال په‌لومړیو شپږ ومیاشتـــــوکی‌د نیمروز او فراه دولایتو نو کروند ګروته په په‌پور ورکړی دی.

دتلی ۳ :

دتراو یحود لمانځه په ترځ کی د قـــران

عظیم ایشان ختم چه‌ددولت‌درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد په ګډون دجمهوری ریاست دارګ په جومات کی دقاری محمد عمرپه‌امامت پیل شوی ؤپای ته ورسید .

دتلی ۳:

دچغندر ودکرنی دپرمختیا دپاره دبـغلا ن دقند دشرکت لخوا څه پاسه دیارلس ملیونه افغانۍ دچغندرو کروند ګروته دتقاوی په توګه ورکړی شویدی .

دتلی ٥ :

دکندز دعالی‌دارالمعلمین دتجربوی ښوونځی کتابخانه دکندز والی ښاغلی عبدالرزاق عابدی پرانستله .

دتلی ٦ :

دوزیرانو عالی مجلس دبیو داستقــرار د سیاست تمدید تصویب کړ ٠ددغی فیصلی‌له مخی به دروان کال ترپایه پوری دیو شمیــر لومړنیو دعامه ضرورت وړمالونو په باب د بیود استقرار سیاست دوام وکړی .

دتلی ۷ :

د دارالا مان دوړ ړبنمو دچنجیو دفارم د پروژی دوړ ړبنمو دغوزو حاصــلات سږ کا ل په‌دوو کمپاینو نو کښی دهـــغه دتیرکال د کمپاین په نسبت په سلو کښی څه د پاسه دوه سوه زیات شویدی .

د تلی ۸ :

سږ کال دهرات ،بادغیس ، بدخشان ،بلخ، کندز، جوزجان ،ننګرهار او لغمان دولایا تو دوړ ړبنمو دچنجو خاوندانو ته شپاړس زر ه نهه سوه یو شپیته جعبی مورنی تخم ورکړ شوی چه دهری جعبی حاصل یی د اتو اونهو کیلوګرامو ترمینځ دی .

د تلی ۹:

دمولینا جلال الدین بلخی دستر شخصیت او دهیوادد دغه ستر عارف دکار نامو په باب سیمینار داطلاعاتو او کلتور دوزیر پو هاند ډاکتر نوین په وینا پیل شوه .

دتلی ۱۰ :

ددولتی انحصار دمو سسی اساسنامه چــه شپږ فصله او پنځه ویشت مادی لری درسمی جریدی په دیارلسمه ګڼه کی خپره اونافــذه شوه .

د تلی ۱۳ :

دباندنیو چارو دوزارت دنطاق دنیوزو یك دمجلی د ۱۹۷٤ کال دسپتمبر د میاشتی د ۳۰ نیټی دګڼی دی ادعا ته‌داشاری په‌ترڅ کښی چه دشوروی اتحاد مقاماتو دافغـــا نستان د ۱۳٥۲ کال دچنګاښ‌په انقلاب‌کښی لاس درلود لازمه بولم څرګنده کرم چه‌ددغی بی اساســه خوب و خیال دامریکا دسی ای‌ای دجاسوسی اداری دخپلو شو مودسیسو دتبرئی او ددغو ناوړو اعمالو دپټولو په غرض اختراع کړی دی چه‌په هغویی اقرارهم کړیدی‌دافغا نستان دچنګاښ د ۲٦ نیټی انقلاب پوره یو ملـــی حرکت وو اودوطن پالوونکو افغانانو لخوا اود داخلی علتونو او سببونو له مخی وشو .

افغا نستان هیڅکله په خپلو کورنیو چارو کښی په هر ډول چه‌وی دخارجیانو مستقیمه او غیر مستقیمه مداخله ندده منلی اونه یـــی منی .

د تلي ۱۷ :

د عدليه وزارت دقضاء دعالي اداري اختصاصي کتابخانه د عدليه وزير او لوی څارنـــو ال ډاکتر عبدالمجيد له خوا پرانستله شوه ۰

دتلي ۱۹:

دباندنيو چاروو وزارت دپاکستان دصدراعظم ذوالفقار علي بوټو ددی ادعا په ځواب کښې چه دافغا نستان دباندنيو چارو د وزارت سياسي معين دواشنگټن پوست دورځپاڼي نما ينده ته ويلي دي چه که د افغا نستان او پاکستان ترمينځ دښمني پيښه شي شوروی اتحاد اوهند به دافغا نستان په طرفداری مداخله وکـــړی وويل :چه دغه ادعا د ښاغلي بوټو دخيالاتو نه پيدا شوی او په خپله دهغه دذهن او فکـــر زيږنده ده ۰

څرنگه چه واشنگټن پوست د نماينده سره دافغا نستان دباندنيو چارود وزارت دسياسي معين دمرکی بشپړ متن دمخه خپور شوی ددغه متن مطالعه دپاکستان دصدرا عظم دوينا بـــی اساسټوب او جعلي توب ثابتوی ۰لکه چـــه افغا نستان په وار وارويلي دي دافغا نستان او پاکستان دسياسي اختلاف دحل لاره دسوله ايزو وسايلو سره دبي قيد اوشرطه خبرو کولو لاره ده۰ اوترهغه ځايه چه په افغا نستان پوری اړه لري په دغه لار کښې به دتل دپاره خپل کوښښ ته دوام ورکړی ۰

دتلي ۲۰ :

د عظيم الشان قران دنزول کاليزه په کابل ښوونځي او دهيواد دولايتونو په ځينو جوماتو نوکی دغونډو په ترځ کی ونمانځل شوه ۰

د تلي ۲۰ :

ددولت درئيس او صدرا عظم ښاغلي محمد داؤد دهدايت په اساس په يو سلو دوه اويا مستحقو کورنيو باندی دغوز بندد اوبو لگولو په نوی پروژه کی ځمکه ويشله کيږی.

دتلي ۲٦ :

د دولت د رئيس او صدراعظم او دافغاني سری مياشتي د ټولني د حامـــی ښاغلـــــی محمد داود په پيغام سره چی د راډيـــــو افـغانستان نه خـپور شو دسری مـياشت مخصوصه هفته په ټول هيواد کی پيل شوه.

دتلي ۲٦ :

ددولت رئيس او صدرا عظم ښاغلي محمد داؤد دتلي د۲٤ ورځی په سهار په نهه نيمو بجو د نيکمرغه کمکي اختر لمونځ دقاری محمد عمر په امامت دجمهوری رياست دارگ پـه جامع جومات کی اداء کړ ۰

د تلي ۲۸ :

دکانو او صنايعو وزير پوهاند عبدا لقيوم دپلخمری دبيرا ينتو داوړه کولو دستگاه پراـ نستله .

د تلي ۲۸ :

دتور غونډی بندر دشيرخان بنـدراود حيرتان دبندر د تصديو اساسنامی درسمـی جريدی په څوار لسمه گڼه کی خپور اونافذ شوی ۰ دغه اساسنامی د تجارت دوزارت د پيشنهاد په اساس دوزيرانو عالي مجلـس تصو يب کړی او ددولت ښا غلي رئيس او صدراعظم منظور کړيدی.دتور غونډی شيرـ خان اود حيرتان دبندر ونو دتصديو اساسنامی

هره یوه څوار لس مادی لری ۰

دتلی ۳۰ :

دآسیا دجنوب سیمه ایز سیاحت کمیسیون دریمه جرگه تر غرمی د مخه په کابل کی د ملکی هوایی او توریزم دعمومی رئیس ښاغلی سلطان محمود غاری له خوا پرانستل شوه ۰

دلړم لومړی :

ددولت رئیس او صدرا عظم ښا غلی محمد داؤد له غرمی نه وروسته په دوو بجود جشن دسیمی په چمن کی دبزکشی ستری مسابقی وکتلی اود قهرمانی ستر بیرغ او کپ یی دتخار د ولایت دتیم رئیس ته ورکړل ۰

د لړم ٤:

دافغا نستان دتیلو دموسسی قانون درسمی جریدی په پنځلسمه گڼه کی خپور او نافذشوی دی ۰ دغه قانون پنځه فصلو نه اواوه ما دی لری ۰

دلړم ٥ :

د تیرکال له نیمائی څخه تراوسه پوری د کابل دښار په حوزه کښی دلیك لوست دزده کولو یوسلو دوولس کورسونه نوی جوړشوی دی ۰

دلړم ۷:

دموټرونود حق العبور مقررات په پنځــــو فصلو نواو اته څلویښتو مادو کښی د رسمی جریدی په شپاړ سمه گڼه کښی خپاره اونافذ شوی دی ۰

دلړم ۱۰ :

زمونږ ملی مشرد دولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤددامریکا دباندنیو چارو وزیر ډاکتر هنری کیسنجر د جمهوری ریاست په ماڼی کښی دکتنی دپاره ومانه.

پدغه کتنه کی دافغا نستان او امریکا ددوه اړخیزو روابطو جهانی مسئلو او پدغه سیمه کښی دحالاتو دپرمختیا په باب خبری وشوی۰

دلړم ۱۱:

دآسیایی پر مختیایی بانك دعملیاتو دمدیر ښاغلی بیرن په مشری ددغه بانك هیات د پــلان لەوزیرښاغلی علی‌احمد خرم‌سره وکتل اود کجکی دبند دپر چاوی دجوړولو په مقصد ئی ددغه بانك له خوا دڅوارلس ملیونو ډالرو پور دموافقی او دتخنیکی مرستی دموافقی په باب خبری وکړی ۰

دلړم ۱۲ :

دافغا نستان جمهوری دو لت دمامورینو کروند گرو او کار گرانو دپاره داسانتیا وود برابر ولو په غرض دکو پراتیفو نو قانــون تدوین کړیدی ۰

دلړم ۱۳ :

دهغو مهمو صادراتی مالونو ټوله بیه چه د ۱۳۵۳ کال په لمړیو شپږ ومیاشتو کښی بیلوبیلو بهر نیو ملکو ته صادر شویدی پنځه ملیارده اوڅلور سوه اولس ملیونه افغانۍ ده چه ۹۱ عشاریه پنځه ملیونه ډالره کیږ ی۰

دلړم ۱۳ :

دسراج دبند دکنترول دبرج دبنسټ تیږه دغزنی والی کیښودله ۰

دلړم ١٤ :

دممیزو دصادراتو دپر اختیا دمؤسسی مرام نامه دوزیر انو عالی مجلس تصویب او د

دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد له منظوری وروسته دجریدی په اولسمه گڼه کی خپره او نافذه شوه.

دلړم ۱٤ :

په بیراتو باندی بار یوشمیر لاری‌له پلخمری څخه دپترولو دپلټنو دبرمه کولـــو ساحی ته ولیږ دول شوی . دا لومړی ځـل دی چی په هیواد کښی دننه دبرمه کولو پـه چاروکښی دبیرایتو له پوړرو څخه کاراخستل کیږی .

د لړم ۱۵ :

دبرات لمتو دممیزو پاکولو فابریکی دخه دپاسه اوه لس نیم ملیونو افغانیو په پانگـه دمزار شریف په ښار کی په کار پیل وکړ. دغه فابریکه په یوه ساعت کی دوه ټنه ممیزد بین المللی مارکیټو نو دغوښتنی سره سم پاك اوبسته بندی کوی .

د لړم ۱۵ :

دبدخشستان دولایت دخواهان دعـلاقه داری دهوایی ډگرو ترمینل دودانو لو دپاره‌ملکی هوائی اود توریزم لوی ریاست یو ملیو ن افغانی تخصیص ورکړیدی.

ددغه ترمینل دبنسټ ډبره دبد خشان والی ښاغلی تاج محمد کیښودله .

دلړم ۱۷ :

د دولت رئیس اوصدرا عظم ښاغلی محمدداؤد دپیغام په لوستلو سره دامانی لیسی د تاسیس پنځوسم کال په‌یوه ستره‌ټولنه‌کښی په هغه لیسه کی ونمانځل شو.

زمونږ دملی لارښود دارادی لـــه مخـی تقریبا دڅلویښتو کلونو وروسته ددعلمی‌او فرهنگی مرکز دهغه دموسس په نامه او پخپل لومړنی نوم یعنی‌امانی لیسه‌یاد شو .داغونډه چه دهغی لیسی په‌ستر تالار کی وشوه لومړی د قران عظیم الشان څوایتونه ولوستـل او وروسته له هغه چه‌د افغا نستان د جمهوریت ملی سرود اود المان دفدرالی جمهوریت ملی سرود وغږول شو د دولت دښاغلی رئیس او صدرا عظم پیغام دپوهنی وزیر ډاکتر نعمتالله پژواك ولوست .

دلړم ۱۷ :

دافغا نستان په فضائی قلمرو باندی د پاکستان دنظامی هیلی کوپتر دتیری له امله د پاکستان د حکومت درسمی معـــذرت او د دغه هیلی کوپتردعملی دخوشی‌کولو نه‌وروسته د پاکستان نظامی هیلی کوپتر دهغه هیواد حکومتی مقاماتو ته وسپارل شو .

دلړم ۱۷ :

دسرپل دولسوالی د شاچنار دکلـــی د ښوونځی دودانۍ دبنسټ ډبره‌دجوزجان‌دوالی ډاکتر خلیل احمد ابوی له خوا کیښودلـه شوه ددغه ځای خـــلکو دښوونځی دودانۍ‌له پاره یو سلو دیرش زره افغانی او دوه جریبه ځمکه مرسته کړی ده چه په تشکر سره منل

شویده ·

د لړم ۱۸:

دجغندرود حاصلاتو په رسیدلو سره دبغـلان دقندد فابریکی شپږ دیرشم کمپاین د هغه ځای والی پرانست ·دسږ کال کمپاین به دری میاشتی وخت ونیسی ·

دلړم ۱۹ :

د افغانستان بانک کالنی عمومی ټولنی په داسی حال کښی چه دپلان وزیـر ښاغلـی علی خرم اودعالی شورا نورغړی حاضروو د مالیی دوزیر ښاغلی سید عبدالاله په‌مشری دافغا نستان بانک په سالون کښی غونـــډه وکړه ·

په دغه غونډه کښی دافغا نستان بانـــک د ۱۳۵۲ کال په بیلانس باندی غورو شو اود بانک‌د ۱۳۵۲ کال بیلانس تصویب شـــو · غونډی دافغا نستان بانک دکالنی بیـلا نس له خالصی گټی نه چه د ۱۳۵۱ کال په‌نسبت په سلو کښی لس زیاته ده یو څه پیسی خیریه موسسو ته منظوری کړی·

د لړم ۱۹ :

دښځو بین المللی کال دهدفونو په با ب دمیرمنو دټولنی له خوا دزینب ننداری پـــه تالار کښی یوه غونډه شوی وه ·پدغه غونډه کښی چی دهیواد یو شمیر منورو میرمنو د هغی موسسی اداری او مسلکی غړیو اوزد ه کوونکو برخه اخیستی وه په ټولنه کښی د ښځو ددریځ په شاو خواکښی مقالی‌ولوستلی شوی ·

دلړم ۲۰ :

دجمهوری دولت دتنگ لاری په اساس تراوسه پوری په دولتی پروژو کی په پنـــځه زره دری سوه یواو یابی څمکو کورنیو باندی‌څمکه ویشل شویده ·

دلړم ۲۰ :

دسږکال په‌لومړیو شپږو میاشتوکـی‌د گلبهار پلخمری او جبل السراج په نساجی فابریکوکی څه دپاسه نهه ویشت ملیو نـــه یوسلو اوه څلویښت زره مترسپنهـــسمین او سونډی ټوکران تولید شویدی ·

دلړم ۲۲ :

د کرنی دپرا ختیا بانک دسږ کال پـــه لومړ یو شپږ ومیاشتو کی څه دپاسه یو سل اونهه ملیونه افغانۍ دهیواد دکروندگـرو سره دپور ورکولو په‌ډول مرسته کړ یده

د لړم ۲٦:

دکرنی او اوبو لگولو دوزارت په پیشنهاد دافغان کیمیاوی سری دشرکت‌اسا سنامه د وزیرانو دعالی مجلس تصویب او ددولت د ښاغلی رئیس‌او صدرا عظم‌له منظوری وروسته درسمی جریدی په اتلسمه گڼه کښی خپره او نافذ شوه ·دغه اساسنامه چه په هغی‌کښی دکیمیاوی‌سری دشرکت دشرایطواو څرنگوالی په برخه کښی یولړ مطالب شته نهه‌فصلونه اواته دیرش مادی لری ·

دلړم ۲۷ :

په روان کال کی دهیواد څه د پا ســـه څلویښت زره ټنه شیان او پیدا وارد حیرتان بندر له لاری خارج ته صادر شویدی · دغه

شیان پنبه ــممیزد شفتلی تخم ــغوزان ــزغر بادام او اناردی چه ځینی یی شوروی اتحاد او ځینی نورئی اروپائی هیوادو ته صادرشوی دی .

دلړم ۲۸ :

ددری زره شپږ سوه ټنه غوړیو دپیرودلو تړون په کندز کی دارزاقو او عامه اړتیاو د ریاست او سپین‌زر شرکت تر مینځ لاسلیك شو .

دلړم ۲۹ :

دانقلابی دولت دتګ‌لاری په‌اساس دپروان دولایت دغوربند داوبو الګولو په پروژه کــی یوسلو دوه اویا مستحق کورنیو ته ځمکـــه وویشل شوه .

دلیندی لومړی :

دپناراوړونکو پلوڅو دماشو مانو دپــاره یوه لومړنــی ښوونځی په کو کــران کنبی دکندهار والی پرانست.

دلیندی ــ ۱:

د سمنګانو د ولایت د خلم له وسوالی‌نه په وروستیو دریو میاشتو کی پنځه سوه‌ټنه بادام خارج ته صادر شویدی .

دلیندی ــ ۱:

دزابل د ولایت د شهر صفا دولسوالــی دمرکز دنقشی کرښی دکابل ، کندهارواټ جنوبی لوری ته په دوولس زره متره مربــع ساحه کی د فواید عامی د وزارت دانجنیرانو لخوا واچول شوی .

دلیندی ۲:

دکوبرا تیفونو قانون درسمی جریدی په فوق العاده ګنه کی خپور او نافذ شو ·دغــه قانون چه کروند ګرو کارګرو او مامور ینوته داسانتیا وړدبرابر ولو په غرض جوړ شوی د یارلس فصله اویو پنځوس مادی لری .

دلیندی ۲:

دکونړ دلویی و لسوالی‌دسالار دویالــی‌د پروژی کار دکلیو دپراختیا درياست له خوا پیل شو· چه په دغه پروژه کی دسربندخوړ ساتونکی دیوال او سیفو نو جوړول شامل‌دی چه په بشپړ یدو سره به یی دګرد سیمی‌په زیاتی ځمکه هم داوبو لاندی شی .

دلیندی ۲:

دکندهار هلمند او نیمروز دولایاتو کروند ګروته د ټراکټور رونوویش په کندهارکی دکرنی دپراختیا بانك پیل کړ· له دغـــو ټراکتورونو څخه هریو یی ددری سوه نوی زرو افغانیو په بیه کروند ګروته ورکــول کیږی چه دهغی په سلو کی شل افغانی نغدی او پاتی یی د پنځو کلونو په قسط اخیستل کیږی .

دلیندی ۲:

دقرقین دولسوالی دروغتیا مرکز او داوبو رسولو پروژه دجوزجان پرانیستله .

دلیندی ۳:

دکرنی دماشینی کولو په مقصد سږ کال اولس ټراکټوره او اوه واټر پمپه پــه ښو شرایطو سره دهرات دولایت کروند ګرو ته

ورکړی شویدی ۰ ددغو وسایط بیه چه څه زیات وکم شپږ ملیونه افغانی کیږی‌یوه‌برخه په نغدو او یوه برخه یی په قسط کروند ـ گرونه ورکړای شویدی ۰

دلیندی ۳ :

اقتصادی عالی شورا ددولت د رئیس او صدرا عظم ښاغلی محمد داؤد په مشری د جمهوری ریاست په ماڼی کی‌غونډه وکړه‌اود بشری قواؤ دجذب په مربوط رپوټ‌یی‌چه‌د اقتصادی بورد لخوا برابر او وړاندی شوی‌ؤ خبری وکړی ۰

اقتصادی عالی شورا ددغه رپوټ په‌بیلوبیلو اړخونو باندی دغوراو څیړنی نه وروسته د هغه دډیر ژر تطبیق لپاره دمربوطو مراجعو د لازمو اقداماتو سپار ښتنه وکړه.

دلیندی ٤:

دکرنی یو سلو شلویښت ټراکټورونـه‌تر اوسه پوری دکرنی دپرا ختیا بانك د کندز تخاراو بغـلان دولایتونو کروندگروته ورکړی دی ۰

دکرنی د حاصلاتو دزیاتوالی په مقصـــد ټراکټورونه کروند گروته یوځه په نغـدواو یوځه په پور ورکړ شویدی ۰

دلیندی ٤:

دافغانی قره‌قل دری سوه اوه اویازره شلور سوه لس پوستکی دلندن په لیلام کی په دوه ملیونه یوسلو شپږ ویشت زره دوه سوه‌شل سترلنگ پونډه پلورل شویدی ۰

دلیندی ٤:

د مبارکی خرقی دزیارت دچار چوبـــی د دبنسټ تیږه دکند هار والی کیښوده.

دلیندی ۸:

د چغچران او دلولاش دعلاقه داری تر منځ دیوسلو پنځوس کیلو مترو په اوږدوالـی دیو سلو پنځوس کیلو مترو په اوږدوالـی دولایاتو تر منځ دترافیکو دتگ دپاره زمینه برابره شویدی ۰

دلیندی ۹:

تر اوسه پوری دوه سوه اتیا ټراکټورونه په ښو شرایطو دبلـخ دولایت کروند گروته ورکړی شویدی. دغه ټراکټورونه په نغـدو پیسو او ځینی په پور کروند گروته‌ورکړی شویدی ۰

دلیندی۱۰:

دتلی له لسمی نیټی څخه تراوسه پـوری دمزار شریف دکیمیاوی سری په فابریکه کی خلور زره پنځه ټنه‌یوریا سره تولیدشویده.

دلیندی۱۰:

دافغانستان بانك له خوا داسعارو دراکړی ورکړی کړکی په اسلام کلا کنبنی‌پرانستله شوه. دغه کړکی هغو خلکوته دآسانتیاوود برابرولو لپاره جوړ شوی چه له بهره هیوادته راځی او یا بهر ته‌ځی ۰

دلیندی ۱۱:

دهلمند ولایت په کروند گرو باندی پـــه تیرو پنځلسو میاشتو کی دځه دپا سه یو سلواته پنځوسو ملیونو افغا نیو برا بـــر کیمیاوی سره ویشل شویده ۰دکرنی دماشینی کولو دپاره ۲۲ ټراکټورونه دملحقاتو سره‌او همدا رنگه‌څلورو اتړ‌پمپونه دمساعد وشرایطو لاندی‌کروندگروته ورکړی‌شوی چه‌دهغوبیه‌څه

دپاسه لس ملیونه څلور سوه زره افغانۍ کیږی ·

دلیندۍ ۱۱:

دهوا حالاتو دڅیړنی دپاره څلور اقلیمی دستګاوی دجوزجان په ولایت کښی په‌کـار اچول شویدی.

دلیندۍ۱۳:

دسعودی عربستان حکومت دوه سوه پنځو س زره ډالره دپوهنی له وزارت سره وړیا مرسته کړیده ·ددغو پیسو چك په کابل کی دسعودی عربستان دلوی سفارت لخوا دباندنیو چارو د وزارت له لاری دپوهنی وزارت ته سپارل‌شوی د ی ·

دلیندۍ ۱۳ :

داطلا عاتو او کـلتور دوزارت دنـوی ودانۍ دبنسټ ډبره داطلا عـاتو او کلتـور او دفواید عامی دوزیر انوله خواد دولتـی مطبعی په څنګ کی کیښودل شوه ·

دلیندۍ۱۳:

دسږ کال له پیل څخه تراوسه پـوری‌د کندهار دمیوی په فابریکه کښی څه‌دپاسه‌او یازره قطی اوبوتلو نه ډول ډول جیلی مربا او ترشی تولید شویدی ·

دلیندۍ۱۳:

زمونږ دپښتو نستان‌او بلوچستا نی‌وروڼو حاجیانو لومړی کاروان په شپږو سروویسونو کی دسرحد ونو دچارو له وزارت څخه دحج دفریضی په ځای کولو په نیت دکعبی شریف په‌لورو خوځیده ·

دحج دفریضی داداکو لودپاره دپښتونستان او بلوچستانی وروڼو څخه ۲٦۱ تنه سږ کال له افغا نستان څخه بیت الله شریف ته ځی چه پنځوس تنه یی دهوا او دوه سوه‌یولس تنه‌به ئی دځمکی له لاری ولاړ شی ·

دلیندۍ ۱۵:

څه د پا سه دځلو رو د یـر شـی ملیونو افغانیو برابر سره او غنم دسږ کال‌له سره تراوسه پوری دپروان ولایت کرونـــد ګروته ورکړ شوی ·

دلیندۍ ۱۵:

د ښار جوړولو او کور جوړ ولـو دلوی ریاست په ځای دښار جوړولو آمر یت دفواید عامی وزارت په چوکاټ کی دد وهم واحد په توګه منځ‌ته راغلی دی ·

دغه آمریت وظیفه دمرکز ولایاتو اود هیواد دولسوالیو دښار پلانو طرحه کول جـــوړول تفصیلی پـلانو جوړول داستو ګنی دطرحی د چارو مطالعه دسا ختمانی مواد وڅیړنه اوکتنه اودښار جوړولو له نـظره دهغو اقتـصادی اوتولیز ښیګڼو څیړل دی.

دلیندۍ ۱۷:

په‌کندهار کی دوه ملیونه او دوه سوه زره ټنه فلوراید کشف شویدی.

دلیندۍ ۱۹:

دبشر دحقوقو جهانی ورځ په‌هیواد کـــی دټولنو په‌ترځ کی ولمانځل شوه.

دملی سرود له غږولوته وروسته ددو لـت درئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد پیغام چه‌ددی بین‌المللی ورځی په مناسبت صـادر شوی ژبه‌هغی غونډه‌کی چه دحقوقو اوسیاسی علومو دپوهنځی لخواد کابل دپو هنتون پـــه ادیتوریم‌کی شوی وه داطلاعاتو او کلتو رد

وزیر پوهاند ډاکتر نوین لخوااولو ستل‌شو.

دلیندی ۱۹:

دکندز دامنیه قو ماندانی دسر حد ی‌پو لیسو دتعلیمی ټولنی ودانی‌دهغه‌ځای‌والی دجمهوریت په‌کارته کښی پرانستله .

دلیندی ـ۲۰:

دکجکی دبند دپرچاوی ددروازو دجوړو لود اسماری لګښتو نو مربوط تمو یل څوارلســـ ملیونو ډالرود پورموافقه‌داسیا دپرا ختیادبانك دمدیره هیات له‌خوا تصو یب شوه.

دلیندی ٢٤:

دوردګو دولایت دجلریز پول ددری ســوه څلویښت زره افغانیو په لګښت د فوایـــد عامی دوزارت داصلاحاتو ددوهم یو نټ له‌خوا بشپړ شوی دی .

دفوایدعامی وزیر ښاغلی غوث‌الدین فا یق وویل دغه پول دافغانستان په مرکزی لــو یه لاره‌کی چه‌په راتلونکی وخت‌کی دکابل اوهرات ترمنځ په‌نظر کښی ده‌جوړشوی دی اودحاجیګک کان‌او بامیان هم ددغه پله‌په‌لاره کی پراته‌دی.

دلیندی ۲٦:

دکوکچی دسیند دپاسه دیوه پله دبنسټ‌تیږه دبدخشان والی کیښود ه .

دلیندی۲۷:

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداوُد دجمهو ر ی ار دو د څوانو مـنصبد رانــو دیپلو مو نه وویشل .

دلیندی۲۹:

دبګرامیو دنسا جی دفابریکی دپرا ختیـــا دپروژی دکار پیل شو.دپو هنی وزیر پوهاند عبدالقیوم ددغی‌پروژی‌دمربوطی ودانی‌دبنسټ تیږه دفابریکی په‌انګړ کښی کیښو ده.

دلیندی ـ۲۹:

دپوهنی دوزارت‌دوهم‌معین ښاغلی‌محمدنسیم دوردګو په‌ولایت کښی دلومړ نیو او کلیوالو ښوونځیو نوی ودانی پرانستلی دغه ودا نـی دملی بـا نـــك اودیونسف دادارې دپولی‌اود وردګو ولایت دبشری قواو په مرسته دپوهنی دوزارت دساختمان دریاست دنمونه یی پروژی په‌چوکاټ کښی جوړی شوی دی.

دلیندی ۳۰ :

دهلمند دپنبی او نباتی غوړیو مو سسې په دریو میاشتوکی اتلس زره اواوه سوه ټنـه پومبه پیرودلی ده . دتلی دمیاشتی له‌لومړی نیټی نه چه دپنبی کمپاین پیل شوی تراوسه پوری ددولت له‌کریدت نه څه دپاسه دوه‌سوه او اویا ملیونه افغانی دپنبی په کروند ګرو ویشل شویدی .

دلیندی ۳۰ :

په تیرو دوه نیمو میاشتوکی دکندز بغلان اوتخار دولایاتو کروند ګروته دپومبی‌دبیی‌په عوض کی ددولت له‌کریدت څخه څه دپاسه اته سوه دوه ویشت ملیونه افغانی ور کړی شویدی .

دمرغومی لومړی :

دشیرپور جامع جومات چه دسرکال دزمری دمیاشتی دزلزلی په پیښه کی‌یی درځ کـړی

اودچت دلویدو خطر یی ؤددولـت درئیس‌او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد په لارښوونه ترمیم شو. ددغه جومات دترمیم کـــارچه دافغانـی ودانولو دستګاه ددولت دبودجې نه دخه دپاسه یوملیون افغانیوپه لګښت بشپړ شو .

دمرغومی ۳:

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دمرغومی دمیاشتی ددریمی نیټی دسهار په‌نهه نیموبجو دنیکمرغه لوی اختر لمونځ دجمهوری ریاست دارګ په جومات کی دقاری محمدعمر په امامت اداکړ .

زمونږ ملی مشر دلمانځه له اداکولووروسته دجمهوری نظام په رڼاکی دافغان دمسلمان او نجیب ټول ملت دهوساینی اوآرامـــی او د افغانستان دترقی اودعالم اسلام دپر مختګ اولوړتیا دپاره دعاوکړه .

دمرغومی ۷ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دنیکمرغه لوی اختر درارسیدوپه احترام دمرکز اوولایاتو دیوشمیر بندیانو دبندپاتی مـوده ببنلی ده.

مرغومی ۷:

دغوری دسمنټو دموسسی دسږکال په نهو میاشتو کښی داته شپیته زره نهه سوه‌پنځه اتیاټنو سمنټودپلورنی له لاری څه‌دپاسه ۹۰ ملیونه څلور نوی‌زره افغانی‌لاس ته‌راغلی‌ده.

دمرغومی ۷ :

په هیوادکی دکرنی دزیاتی پراختیا په باب دانقلابی دولت دتګ لاری په اساس دروان‌کال په نهه نیمو میاشتو کی په‌کندزکی دکرنی دپراختیا بانك نمایندګی څه دپاسه دپنځه دیرش ملیونو افغانیو‌برارکیمیاوی سره دکرلو اصلاح شوی غنم اودکرنی ټراکټورونه دکندز تخار اوبدخشان دولایاتو کروندګرو ته دپورپه ډول مرسته کړی ده .

دمرغومی ۸ :

دمزارشریف دکیمیاوی سری دفابریکـــی لومړنی لین تولیدات داټکل شوی پلان نــه یوولس اونۍ مخکښی بشپړ شوی‌دی.

د مرغـومی ۹ :

دکونړ دلوی ولسوالی مربوط دمروری نوی عـلاقداری پرانستل شوه او دهغی مامورینو په کار پیل وکړ .

دولت ددی علاقه داری جوړیدل چه‌دولس زره تنه نفوس لری ددغه ځای اوسیدو نکو د هوساینی او دمشکلاتو دمنځه وړلود پا ره منظور کړیدی .

دمرغومی ۱۱ :

دښځی دبین المللی کال را رسیـــدل د دولت درئیس او صدرا عظم ښاغلی محمدداؤد په پیغام داطلاعاتو او کلتور دوزارت لخوا په کابل ننداری کښی په یوه ټولنـه کښـــی ونمانځل شو .

دغه راز دښځی دبین المللی‌کال له‌امله‌چه دبرابری ـانکشاف او سولی ترشعار لاندی د لومړی کال ۱۹۷۵ عیسوی دملګرو ملتـــو د دموسسی دغړو هیوادو نو له‌خوا نمانځل‌کیږی. داطلا عاتو او کلتور وزارت لخوا په افغانستان کی د ښځو دنهضت او داجتماعی بیلو بیلو خدمتو نو په‌بر خه‌کښی دهیواددښځو دفعالیت څرګندوی دعکاسی نندارتون په کابل ننداری

کښې پرانستل شو ۰

دمرغومی ۱۱ :

دبستې دځنګلو نو دبروژې دودانۍدبنسټ ډبره دکلای نو په تحقیقاتي فارم کښــــې **د** بادغیس والي کیښوده ۰

دمر غومی ۱۳ :

د دولت رئیس او صدرا عظم **ښاغلي محمد** داؤد دهیواد دولایاتو او لو یوو لسوالیو **د** محکمو رئیسان دجمهوري ریاست **بهماڼۍکي** ومنل۰

د دولت ښاغلي رئیس او صـدرا عظـــم دقاضیانو سره دخبرو **په ترځ کي وويل :** دهر رژیم‌او سیستم چه‌یوه هیواد کې **واکمن** وي دهغه بنسټ او اساس اجتماعي **عدالـــت** جوړوي ۰)

دمر غومی ۱۳ :

د ۳۷ ملیونو افغانیو برابر **دکندهـــار او-** روز ګان کروند ګروته سره **غنم تراکتورونه** او واټر پمپونه **ورکړل شویدی** ۰

دمرغومی ۱۵ :

ددولت درئیس او صدرا **عظم ښاغلي‌محمد** داؤد د پیغام **په** لوستلو سره **د هیواد ــ** پیاوړي **او متصوف عالم ملی شخصیت بایزید** روښان دمړینې **د** څلور **سومې کالیزې بین** المللي سیمینار **دکابل بو هنتون په ادیتوریم** کې **پرانیستل** شو ۰

دمرغومی ۱۵:

دکندهار دسیلو دمامور ینو دپاره **داستوګنې** دودانیو دبنسټ ډبره **دهغه‌ځای‌والي کیښوده.**

دمرغومی ۱٦ :

دزراعتي برو ګرامونو دبرا ختیا **په** باب**د** جمهوري دولت دکړنلاري **په اساس‌د سږکال** **په** لومړیو نهو میاشتوکې **دهرات‌او اوبادغیس** دولایاتو کروند ګروته **یوویشت ملیونه اودری** سوه زره افغانۍ **کریدت ورکړ شویدی.**

دمرغومی ۱٦ :

دسږ کال له‌پیل کیدونه **تراوسه پوری** دهیواد دمرکز اوولایاتو **په تعلیمي مؤسسـو** کې څلور زره اته **څلویښت ښځې دښوونکو** **په** حیث **په کار ګمارل شویدی** ۰

دمرغومی ۱۷ :

دښځې دبین المللي کال **په مناسبـــت د** کندهار دمنورو میرمنو له خواد زرغونې اناد لیسې **په** سالون **کې یوه غونډه شوی وه** ۰

دمرغومی ۱۷ :

دهیواد **په** کروند ګرو **باندې** دلړم دمیاشتې تر پایه پوری دڅه دپاسه **ښځه سوه اواتیــا** ملیونه افغا نیو **په** بیه **کیمیاوی سره ویشل** شویده ۰

دمرغومی ۱۸ :

دافغا نستان دتجارت او صنایعو **داتاقونو** قانون **په**نولسو مادوکې درسمې **جریدې په یو** ویشتمه ګڼه **کې خپور او نافذشو.**

دمرغومی ۲۰ :

ددولت رئیس او صدراعظم اودافغانی سره میاشتې دټولنې دحامي **ښاغلي محمد داؤد په**

لاربښوونه افغانی سری میاشتی دپښتو نستان په صوات کی د وروستی زلزلی له مصیبت ځپلو سره پنځلس زره ډالر مرسته کړیده .

دمرغومی ۲۰ :

دښځو دبین المللی کال په مناسبت دهلمند دولایت دمرکز لښکرگاه دښار په کلتـوری مرکزکی یوه غونډه وشوه .

دمرغومی ۲۰ :

پنځلس زره اته‌سوه شلرو یښت ټنه پومبه په‌دری وروستیو میاشتو کی دبلخ دجن‌اوپرس اودتیل ایستلو مؤسسی پیرودلی ده.

څه دپاسه دوه سوه دری دیرش میلو نه افغانی ددولت دکریدت شخه‌دپومبی دبیی په مقابل کی دبلـخ جوزجان ،فاریاب اودسمنگان دولایاتو کروند گروته په همدی موده کـی ورکړ شویده .

د مرغومی ۲۱:

دبر ښنا دشل کیلوواټه جنریتر په درولو سره دنیمروز دولایت روغتون روښانه کـړی شو .

د مرغومی ۲۲ :

دولایتونو دکرنی درواجولو دمدیر انـو ورکشاپ چه دلیندی دمیاشتی په شلور مـه نیټه په کابل کښی جوړ شوی ؤپای تـــه ورسید .

د مرغومی ۲۲ :

دپیر روښان بین‌المللی سیمینارچه دمرغومی دمیاشتی په ۱۵ نیټه دکابل پوهنتون پـــه ادیتوریم کښی پیل شوی وو پای ته ورسید.

دمرغومی ۲۳ :

دبادغیس دولایت ښځو دښځی دبین المللی کال له امله دکلای نودنجونو دښوونځی پــه ودانۍ کی یوه غونډه کړی وه.

دمرغومی ۲٤ :

ددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد داؤد دپیغام په لوستلو سره دگرځندوی کال پیل شوه ۱۹۷۵ کال افغا نستان او دآسیاد جنوب په‌اتو نورو هیواد ونو کښی دگرځندوی دکال په توگه ټاکل شویدی .

دمرغو می ۲٤:

د تغذی دریم کورس چه دروغتیا داساسی مرکزو نودډاکترانو دپاره دعامی روغتیا پـــه مؤسسه کښی پرانستل شوی وو پای تـــه ورسید .

دمرغومی ۲٤ :

اتلس ملیونه ډالره دهیواد دتجارتی مالونو دوارداتو اوصادرا تو په بیلانس کښی دسږ کال په نهومیاشتو کښی زیاتوالی راغلی دی.

دسږ کال په نهو میاشتو کښی خارج ته‌د هیواد دتجارتی مالونو صادرات یو سلودو پنځوس ملیونو ډالرو ته رسیدلی دی پداسی حال کښی چه په همدغه موده کښی دافغانستان د ضرورت وړ مالونو واردات یو سلو شلور دیرش ملیونه ډالرو ته رسیدلی دی .

دمرغومی ۲۵ :

ددولت دښاغلی‌رئیس‌اوصدراعظم په‌پیغام‌دآسیا. جنوب دتوریزم کال پیل شو .

غونډه دملی سرود په غږولو سره پیل‌شوه او وروسته ددولت‌دښاغلی رئیس‌او صدراعظم

پیغام داطلاعاتو او کلتور دوزیر پوهاند داکتر نوین لخوا ولوستل شو ·

دمرغومی ۲۵ :

د ښځی بین المللی کال دکندز په ښار کی په یوه غونډه کی ونمانځل شو ·

دمرغومی ۲۷ :

دفراه دولایت دشبین ډنډ دولسوالی دسور ویالی پروژه ددولت له بودجی څخه دوری لکه او اوه یشت زره افغانیو په لګښت بشپړشوی ده ·

د سورد ویالی پروژه دوه سیفونه لری چه هریو سیفون یی یوسلو دوه دیریش متره اوږد والی لری او پنځه اویا سانتی متره قطـــر لری ·

دمرغومی ۲۷ :

دمصر دعربی جمهوریت دلوی سفار ت د علمی او فرهنګی همکار یو په لړکی نوموړی سفارت پنځه سوه ټوګه عربی دری او پښتو کتابو نه دکابل پوهنتون دادبیاتو او بشری علومود پوهنځی اختصاصی کتابتون تـــه اهدا کړیدی · دغه راز دالمان داتحـــادی جمهوریت لوی سفارت اوه سوه ټوکه المانی کتابونه او په کابل کښی دهند لوی سفارت ۶۸ ټوکه دری او انګلیسی کتابونه نوموړی کتابتون ته اهدا کړیدی چه نوموړی کتابونه په تشکر سره منل شویدی ·

دمرغومی ۲۷ :

دتالقان دښار دښښا ك داو بود پروژ ی لومړی برخه دتخار والی پرانستنه ·

دمرغومی ۲۸ :

داتریش سویس سویدن انګلستان او دفنلند دسرو صلیبو نوټو لنود لیګ له لاری دافغانی سری میاشتی دټولنی سره مرسته کړیده ·

دسلواغی ٤ :

دتجارت دوزارت په پیشنهاد دوزیرانود عالی مجلس په تصویب او ددولت دښاغلـی رئیس او صدراعظم په منظوری دهیواد دخلکو داکثریت دګټی په مقصد دخاورو دتیلو حق الانحصار دانحصا راتو کمیشن او ګمرکـــی محصول وبښل شوه دحق الانحصار کمیشـــن اودګمرکی دمحصو ل په بخښش سره دخاورو تیلو په هر ۸کیلو کښی نژدی دری افغا نـی ټیټوالی راغی ·

دسلواغی ٤ :

د سلواغی دمیاشتی دو همه نیټه دمحرم ـ الحرام لسمه ورځ چه د حضرت امام حسین (رض) دشهادت دورځی سره برابره وه داسلام ددغی تاریخی پیښی دیادونی مراسم په ټول هیواد کښی ونمانځل شول ·

دسلواغی ٥ :

دکابل دعالی دارا لمعلمین په خدمت کی د داخلو ښ.وونکو دپاره پنځلسم ټولګی دپو هنی دوزارت لومړی معین پوهاند ډاکتر محمدصدیق پرانست ·

د سلواغی ۸ :

ددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دخوا خوږی او همدردی مراتب دهغو شپږ و تنو پاتی کسانو ته دبد خشان دوالی په واسطه ابـلاغ شول چی دشغنان په علاقه داری کی دواوری دښوئید وپه اثر مړه شوی دی ·

د سلواغې ۸ :

دجمهوری دولت دتګ لاری په اساس د ارغنداب او هلمند دناوی په پروژه کې یو زرو شپږ سوه اته جریبه ځمکه بې ځمکوخلکو باندی ویشل شویده .

دغه ځمکې دوهمه درجه دی او په یوسلو څلورد یرش کورنیو ویشل شویدی . دغه ځمکې داوبو لګولو ساختمانلری اود ګرمیسر په ولسوالي کې پرتې دی .

د سلواغې ۸ :

سږ کال دلوګر په ولایت کې دکلیو د پراختیا او خلکو په ګډه همکاری دشلو کیلو متروپه اوږدوالی دوه فرعی سړکونه دری لوی اویولس کوچنی پلونه جوړ شویدی .

دسلواغې ۹ :

دښځی دبین المللی کال دنمانځلو پهمقصد داطلاعاتو او کلتور دمدیریت تر نظر لاندی په کندهار کې دښځو دانسجام جرګه‌ګی جوړه شوه .

دسلواغې ۱۱ :

ددولت درئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد دخواخوږی او همدردی پیغام دهلمند په ولایت کې دوروستیوورښتونو مصیبت ځپلوته مستوفی او دولایت وکیل ورساوه.

په هلمند کې وروستی ورښتونه دلښکرګاه دښار لګان په‌سیمه کې‌دنهو کورونو دنړیدود پنځوسو کورونو دزیانمن کیدو او په چاه انجیرکې دیو ګدام دنړیدو سبب شویدی .

دسلواغې ۱۱ :

دبګرامیو دنساجی په فابریکه کې ددری وخته کار دپیل کیدو له وخته په دغه فابریکه کې شپږ سوه تنو کارګروته کار پیدا شویدی .

له‌څو مودی څخه را پدیخوا دغه فابریکه ۲٤ ساعته کارکوی په داسی حال کې چه‌دمخه په دغه فابریکه کې دوه وخته یولس یولس ساعته کار کیده .

دسلواغې ۱۲ :

ددولت درئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد دهدایت په‌اساس دلښکرګاه دښار اود هلمند ولایت هغو پنځه ویشتو کورنیو ته د افغانی سری میاشتی‌دټولنی مرستی ورووېشل شوی چه کورونه یې تیره اونی دورښتو نو په اثر ړنګ یا زیانمن شویدی . همدغه راز د دغی ټولنی مرسته دهغو خلکو پاتی کسانو ته ورکړی شوه چه په دغی پیښی کې مړه شوی دی .

دسلواغې ۱٤ :

دکوز کونړ دولسوالی دکلاتك دسیمې د څښاك داوبو شبکه دننګرهار والی پرانستله.

دغه شبکه چه دملګرو ملتو په مرسته د روغتیا وزارت‌بشپړه‌کړی څلور وزروا وسیدو-نکوته دڅښاك صحی او به ورکوی .

دسلواغې ۱٤ :

دبغلان دولایت داجمیر په ویاله کې‌دنویو ساختما نونو په بشپړیدو سره دڅه دپاسه اتیازره جریبه ځمکې دخړو بیدوښه زمینه برابره شویده داجمیر دو یا لی دنو یو ساختما نونو په ترمیم کې دکرنی مدیریت د غوری دسمنټو دبوری شرکت اود کرکردډبرو

سکرو مؤسسو او دزغه ځای خلکو برخــــه اخیستی وه ۰

د سلواغی ۱۵ :

دسږ کال په لسو میاشتو کی د گلبهار او جبل‌السراج په نساجی فابریکو کی څه دپاسه اوه څلویښت ملیونه څلورسوه متره ټوکران تولید شویدی ۰

دسلواغی ۱۶ :

د افغانستان پوهنه د څو کالو راهیسی د دوی اودهغوی دشهرت طلبی دتمایلا تـــو دلاس اله شوه او متاسفانه دهیواد دنوروبرخو دپراختیا سره متوازنه پراختیا په نظر کی‌ونه نیول شوه او د متوازنی پوهنی اصل دیوی داسی پوهنی شکل او ماهیت غوره کړ چـــه توازن هدف او صحیح پروگرام یی نه درلود. څکه ددی ایجاب کیده چه په بیړه سره پەدغه باره کی دعصر دایجاباتو سره سم او دنورو هیواد ودتجربو څخه پــه استفـــاده او د افغا نستان دنوی نظام دهدفونو سره موافـق ګټور اقدامات وشی او دهغی معقول‌اوعملی امکان ولټول شی اوبنسټیی کیښودل شی.

ددغو ایجاباتو د درک له مخی دڅه مودی راهیسی دانقلاب دمشر ښاغلی محمد داؤد د لارښوونی سره‌سم دتکړه کسانو په ګډون یو کمیسیون مؤظف شوچه په موضوع غـــور او څیړنه وکړی چه په نتیجه کی یی دافغانستان پەپوهنه کی‌یو مترقی‌او بنیادی ریفورم ترتیب او دغور دپاره یی دوزیرانو عالی مجلس او مرکزی کمیټی ته وسپاره ۰

دوزیرانو عالی مجلس دهغه مطالعه تائید او تصویب کړاود پوهنی وزارت ته لارښووونه وشوه چه‌د منظور شویو هدفونو او پالیسی سره‌سم لومړی شپږ ټولګیز لومړنی ښوونځی په تدریجی توګه دولایاتو په ټولو مرکزونواو وروسته په ټول هیوادکی اته ټولګیزولومړنیو ښوونځیوته لوړکړی ۰

دسلواغی ۱۷:

دجبل السراج دسمنټو دفابریکی دسږ کال دلسو میاشتو په تولید اتو کی دتیر کال د همدغی مودی په انډول اووه زره ټنه سمنټ زیات شویدی ۰

دسلواغی ۱۷ :

داسعد آباد او جـلال‌آبا د دسړك پەاوږدوکی دڅه پاسه یو ملیون اواته سوه زره افغانیوپه لګښت یوشمیر پلونه او کوچنی پلونه دکار دقواؤ دلومړی یونټ‌له خوا جوړ شویدی.

ددغه سړك په اوږدوکی دترافیکو په تنگ راتګ کی داسانتیاو دبرابر ولو په مقصـــــد څلور پلونه او یودیرش کوچنی پلونه نوی جوړ شویدی ۰

دسلوا غی ۱۹ :

د سږکال په لسو میاشتو کی دننگر هاراو لغمان دولایاتوپه‌کروند گرو باندی دڅه دپاسه اته شپیته ملیونه نهه سوه پنځه ویشت‌زره اته سوه افغانیو سره اود کرنی ماشین آلات ویشل شویدی ۰

دزراعتی پرو ګرامونو دپرا مختیا او د بزګرو دزیاتی استفادی په باب دانقلابی دولت دتګ لاری‌په پیروی دڅه دپاسه اته شپیتـــه ملیونه اته ویشت‌زره یوسلو څلویښتوافغانیو

په ارزښت یوریااودای امونیم‌فاسفیت کیمیاوی سره دکرنی دپر مختیا دبانك دنمایندگی لـه لاری دکرنی اواوبو لگولو د وزارت ترویج دمامور ینو او دافغان کیمیاوی سری دشرکت په همکاری ددغو ولایاتو په کروند گروباندی په پور ویشل شویده ۰دغه راز ددغو ولایاتو له کروند گرو سره دتراکتور اوواترپمپ‌په شان ماشینی پورونه او تولیدی کریدتونه‌اته سوه اوه نوی زره شپږ سوه شپیتو افغانیوته رسیږی ۰

دسلواغی ۲۰ :

د کابل ښار دښاری پـلانواو دنوروتفصیلی پلانو دیوکولو دپاره دفواید عامی دوزارت دښاری پـلان جوړو لومدیریت دکابل‌ښاروالی سره یوځای شو ۰

دسلواغی ۲۰:

دځه دپاسه یو ملیون نهه سوه زره افغانی دغوری دبر ښنا دمؤسسی دسږ کال دلومړیو شپږو میاشتو په عواید وکی دتیر کال دهمدی مودی په نسبت زیاتی شویدی ۰

د سلواغی ۲۱ :

دبغلان دقند دفابریکی دځلور دیرشم کمپاین څخه اته زره اته سوه یواتیاټنه بوره لاس ته راغلی ده ۰

دسږ کال په تولیداتو کی دتیر کال په نسبت یو زرو څلور سوه پنځه څلویښت ټنه بوره زیاته شویده چه دغه کار دکروند گروته په گټه دچغند رودبیی دزیاتوالی ددولت په‌مرسته دکیمیاوی سری دویشلو اودجوی شرایطو نتیجه ده ۰

دسلواغی ۲۲ :

څه دپاسه یو سل او څلور شپیتـه زره افغانی قره قلی پوستکی دلندن په لیـلام‌کی په څه د پاسه نهه‌سوه پنځه نوی زره ستر لنگ پونډو پلورل شویدی ۰دسږ کال پـه څلورم لیلام کی دپوستکوعمومی منخنی‌بیه شپږ اعشار په صفر پنځه ستر لنگ پونډه وه ۰

دسلواغی ۲۲ :

په کابل کی دامریکا لوی سفارت دعدلیی دوزارت دقضا داداری لوی آمریت کتابتو ن ته ۱۸۳ توکه کتابونه ورکړل.

دسلواغی ۲۳ :

دزراعتی محصولاتو دلوړ یدو په مقصد د جمهوری دولت دتگه لاری په پیروی دځه د پاسه شپاږ سو ملیونو اوه سوه زروافغانیو کیمیاوی سره اصلاح شوی غنم او دکرنـی ماشین آلات دبغلان او سمنگانو دولایاتو په کروند گرو په تیرولسو میاشتو کی دپور په توگه ویشل شویدی ۰

دتلی ،لږم اولینندی‌په میاشتوکی دشوارلسو ملیونو دری سوه اوه زره افغانیو برا بره کیمیاوی سره اودکرنی اصلاح شوی غنم اودغه راز د سږکال په لسو میاشتو کی ددوه‌ملیونه څلور سوه اوه پنځوس زره افغانیو برابـر دکرنی عصری ماشین آلات‌لکه تراکتور اوواټر پمپونه او دمالداری او باغوانی تولـیدای پورونه دبغـلان او سمنگانو دولایاتو کرونډ گروته دمرستی په توگه ورکړی شویدی ۰

دسلواغی ۲۳ :

دهوا پیژندنی بین‌المللی مؤسسی یوکمپیوتر دهوا دحالاتو پــه تحــلیل کــی داستفادی په مقصد دملکی هوایی ریاست دهوا پیژندنی انستیتوت ته دمرستی په توگه ورکړیدی ۰

دسلواغی ۲٤ :

دجمهوری دولت‌دکرنلاری سره سم دسږکال په نهو میاشتو کی‌دکرنی او اوبکولودوزارت دانکشافی پروگرام لاندی کروندکرومالداراو یو شمیر مؤسسو ته څه دپاسه شپږ سوه او یا ملیونه افغانی مساعد پور ورکړ شویدی ۰ دماشینی کولو په غرض دوه سوه‌دوه‌څلویښت بشپړ ټر اکتورونه ددوه سوه شپږوواټر پمپونو سره داسانو شرایطو لاندی هم پــه همدی وخت کی دولایاتو کروند کروته ورکړ شویدی چه ټوله بیه یی څه‌دپاسه اتیا ملیونه افغانی کیږی.

دغه راز دکرنی دتولیداتو دسطحی دلــوړــ یدو په غرض څه دپاسه ددری سوه شپــــږ ملیونو افغا نیو کیمیاوی سره او دکرلواصلاح شوی غنم دهیوادکروند کروته دمساعدپورپه ډول ورکړ شویدی ۰

دباغونو دپراختیا په غرض څه دپاسه دری سوه ملیونه نهه سوه زره افغانی د هیواد د ولایاتو دباغونــو خاوندانوته دپــور په ډول ورکړ شویدی ۰

څه دپاسه یو سل اته شپیته ملیونه‌افغانی دخینو مؤسسو لکه داهوبو ټونو جرمگری د شاتود میچیود هرات دپومبی اکرو بزنس اود تولید څینو نورو مؤسسو ته دسږ کال پــــه نهو میاشتو کی دهغوی دفعالیتونو دزیاتوالی په‌غرض دپور په ډول مرسته شویده ۰

همدا رنگه څه دپاسه پنځه سوه زره افغانی دشاتو انفرادی مچیو دخاوندانو سره دپورپه ډول مرسته شویده ۰دغه راز څه دپاسه دوه نوی ملیونه افغانــی کو پرا تیفــو نــوــ ته‌د بغــلان دقند شرکت اودپومبی شرکتو نو ته دهغو دمعامله‌لرونکو کروند کروته‌کریدت ورکړ شویدی ۰

کروند گرود سری دبرابرو لوپه غرض د ژرند وشو لو پاکولو دما شینو نو اوارهټود چالانو لولپاره څه دپاسه نهه‌سوه زره افغانی دپور په ډول معامله شویده ۰

دسلواغی ۲۷ :

دجلال آباد دبنار په سب ستیشن کی‌په یوساعت کی دڅلور زره کیلو ولټه امپیر پــه قوه دبرښنا یوتر انسفارمر پکار واچول شو۰ چه‌دمخه دجـلال آباد دبنار دسب ستیشـــن برښنا ددوتر انسفار مرونو له لاری چه هر یو یی یوزرو شپږ سوه کیلو واټه امپیره قوه درلوده اوټوله‌دری زره‌اودوه سوه‌کیلوولټه کیده ویشل کیده ۰

دسلواغی ۲۹ :

دخرخی دپله دوړیو او بدلو فابریکه له‌دری کاله څخه‌نه وروسته بیا په کار واچول شوه دخرخی دپله دوړیو اوبدلوفابریکه‌به وروسته له‌دی‌دکانو اوصنا یعو دوزارت تر اثرلاندی فعالیت ته‌به دوام ورکړی.

دهغه پــلان له مخی چه په نظر کی نیول شوی په راتلو نکی وخت کی به‌دخرخی‌دپله

دوړیو اوبدلو دفابریکی تولیدات به کال کی دیو ملیون مترو ټوکراو سلو زرو کمبلو به ظرفیت زیات شی .

دکب لومړی :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دبنجشنبی د ورځی تر غر می د مخه په لسو بجواو ینځه ځلویښتو دقیقو د جمهوری اردو مرکزی روغتون وکوت .

داردو دمرکزی روغتون څخه ددولت ښاغلی رئیس او صدرا عظم کتنه چه به سیمه کی یوډیر سمبال روغتون دی څه ناڅه دوه ساعته روانه او به هره برخه کی دبروژی دامـــراو داخلی اوخارجی کارکو ونکو له‌خوا توضیحات وړاندی کیدل .

ښاغلی محمد داؤد دروغتون دجوړولو دکارد برمختګ له‌امله خوښی څرګنده کړ ه .

دکب ۳ :

ددولت د ښاغلی رئیس او صدرا عـــظم خاص نماینده ښاغلی محمد نعیم دیوه هیات به مشری دنیبال دباجا بیراند را بیربیکرام‌شاه دیوا دتاج به سرولو به مراسمو کی دبرخی اخیستو دباره جه ټاکل شویده دکب به‌ینځمه نیټه به کتمندو کی به ځای شی تر غرمی د مخه دغه هیواد ته لاړ .

دکب ۵ :

به منځنی ختیځ کی‌دنباتا تو دارئی خواصو دساتنی اوځیړنی دبورد دریمه غونډه‌به انترکا نتینتتال هوټل کی دکرنی او اوبو لګولو دوزارت دمعین ښاغلی فضل الرحیم (رحیم)له خوا برانستل شوه .

دکب ۵ :

دباندنیو چارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت وویل جه به کابل کی دامریکا دلوی سفارت شارژدافیر ددغه وزارت دسیاسی معین ښاغلی وحید عبدالله سره دکب دځلورمی نیټی بـــه کتنه‌کی باکستان ته‌دامریکا دوسلو دصادرولو دبند یزدلری کولو دنژدی اعـلام به بـــا ب اطلاعیه ده ته وسبارله .

دغه اطلاعیه دافغا نستان دجمهوری دولت ترکلك غور لا ندی ده او دهغی به‌باب‌به دافغانستان نظروروسته داعلامیی به ترڅ‌کی نشر شی.

دکب ۵ :

د څه‌دباسه نولس ملیونو افغانیو بـــــه لګښت دمیدان ښار به نوی ښار کی دوردګو دولایت ددو ایروودانی بشبړ شویده

به جوړوشویو ودانیو کی دولایت‌مستوفیت دمحکمی دریاست دعامی روغتیا دآمریت فواید عامی کرنی بوهنی دخوراکی شیانواومخابراتو دایری او نوری څانګی شامل دی .

دکب ٦:

دباندنیو جارو وزارت دغه اعلامیه‌نشرته سبارلی ده :باکستان ته دوسلو دصادرولو د بندیز دلری کولو به باب امریکا دمتحـد و ایالاتو دحکومت تصمیم دافغا نستان دحکومت او خلکو دژوری اندیښنی او تشویش سبب شویدی داتصمیم به سیمه کـی دسولی او آرامی دتشویق دادعا سره بوره توبیر لری او دافغا نستان حکومت نشی کولی داومنـــی جه باکستان ته دوسلی دلیږلو بیابیل‌کیـدل

بەدآسیا پدی سیمه کی دقواو دانډول‌دمینځه تللو او تسلیحاتی مسابقوسبب نشی.

دافغا نستان حکومت په نزد پاکستان ته دوسلې‌د صادرولو دبندیز لری کول په تیره بیادغه وخت کی چه دپاکستان نظامی پوځـو نود پښتنو او بلوڅو خلکو په مقابل کی په عملی ډول پەډیر بی‌رحمه اوپه جابرانه اقدام لاس پوری کړیدی ·

دافغا نستان دخلکو او دپښتنو اوبلوڅو دزیاتی خواشینی سبب شوی دی چه دهغه عواقب به دنړی دغه سیمه‌کی دسولی اوآرامی دټینګښت دپاره په هیڅ ډول ګټور نه وی·

همدا رنګه دحیر انتیا ځای دی چه دامریکا دمتحدو ایالاتـو غوندی هیوادچه‌تل دنړی د سولی او آرامی دساتنی خبری کوی په عمـل کی دهغه‌ادعاسره‌یوره بل‌ډول‌چال‌چلندکوی‌لکه چه دافغانستان حکومت په وار وار ویلی دی دپرمختیا په حال کی هیوادونه یواځی دسولی او کراری لاندی کولی شی دخپلو ټولنـو د اجتماعی حالت انکشاف‌او لوړتیا او داقتصادی سطحی لوړولو ته ورسیږی اودوسلودصادرولو بندیز لری کول نه یواځی ددغو ستروهدفونو دخورا قیمتی منابعو دانحراف سبب کیـږی بلکه دیوی کړکیچنی او خطرناکی فضا دپیدا کولو نه بەپرته بله نتیجه ورنه کړی ·

دکب ٦ :

څه دپاسه څلور سوه یو څلویښت زره مربع متره قالین دروان کال په یوولســـو میاشتوکی بهر ته لیږل شویدی ·

دکب ٧ :

د جمهوری دولت دهدفونو او په هیوادکی دبنځو دژوندد حالت دښه کولو له مخی پـه فابریکو او مؤسسو کی دکارګرو او مستخدمینو ښځو دپاره دزیږونی نه دیرش ورځی دمخه‌او شل ورځی وروسته له معاش سره رخصتی تصویب شویده ·

دکب ٧ :

ددولت دښاغلی رئیس او صدرا عظم‌خاص نماینده ښاغلی محمد نعیم دنیپال دباچـــا اعلیحضرت پیراندرابیر بیګرام شاه دیوادتاج په سرکولو په مراسمو کی دګډون نه پس‌له غرمی نه وروسته په دری بجو کابل ته راغی·

دکب ١٠ :

ددولت‌درئیس اوصدراعظم ښاغلی‌محمدداؤد دخواخوږی پیغام دبد خشان والـی دهـغو د ووتنوپاتی کسانوته ورساو چه دبهارك پـه علاقه داری‌کی دواوری دښویدوپه پیښه کی مړه شویدی · دغه راز دبدخشان‌والی دافغانی سری میاشتی دټولنی مرسته دسیف‌اللـه‌او ګدا محمد پاتی کسانو ته‌چه پدی پیښه‌کی مړه شویدی وسپارله ·

دکب ١٠ :

دمزار شریف کیمیاوی سری دفابر یکی دوهم لین په اساسی تولید پیل وکړ ·ددغی فابریکی لومړی لین دسږکال پەلومړیووختو کی په کارا چول شوی او تراوسه نی دولس زره ټنه دیوزیا سره تولید کړیده ·

دمزار شریف دکیمیاوی سری دفابریکی ددوهم لین اوس دورځی سل ټنه دیوریا سره تولیدوی چه دلومړی لین سره‌سره به پـــه

مجموعي توگه دهغو توليدات دوه سوه ټنوته لوړ کړی شي ·

دکب ۱۱ :

شلوز سوه شپږ اويازره **پنځه** سوه دري پنځوس متره دو بره **ټوکر** دبلخ **دنساجـــي** فابريکې دسږ کال ديوولسو **مياشتو پهتوليداتو** کې دتير کال دهمدې مودې په نسبت **زياتـــي** شويدی·

دکب ۱۳ :

څه دپاسه اوه مليونه شپږ **سوه‌زره‌افغانی** دفراه دښار دمحافظوی **بند اوسيل‌بردجوړولو** دپاره ددولت له **خوا منظور** شويدی.

دکب ۱٤ :

دماليې دوزارت دپيشنهاد په اساس **اود** واکمنو **مقاماتو** په **منظوری** دملي بس دتصدی اساسنامه په شپږ **وفصلو** نو او **درويشتـــو** مادوکی تصويب شويده ·

دغه موسسه د **افغانستان** د جمهوري دولت دتګ لاری په اساس **دحمل** ونقل دچټکتيااود خلکو دهوسيايني دتامين په **مقصد** ددري سوه مليونو افغانيو په لوم‌ړنی پانګه ديوی دولتي تصدی په توګه دماليې دوزارت په **چوکاټ** کې جوړه شويده ·

دکب ۱۵ :

جمهوري دولت د ۱۳٥٤ کال نولس مليارده يو سلو شپږاويا مليونه‌دري سوه شپږاتيازره افغاني بودجه‌دوزيرانو دعالي **مجلس** دتصويب نه وروسته ددولت ښاغلي رئيس **اوصدرا** عظم منظور کړيده ·

دهيواد د۱۳٥٤ کال بودجه په داسي ډول ترتيب شوی چه د دولت **دعايد** اتو ســـره انډول ده اوعادی او پر**مختيايي‌بودجې لری**.

دماليې وزير ښاغلی سيد **عبدالاله‌ددغومطالبو** دخرګندولو په ترځ کې وويل د۱۳٥٤کال بودجه د۱۳٥۳ کال دبودجې پــه نسبت په **سلوکـــي** شپږ پنځوس زياته ده ·

دکب ۱۷ :

دماليې دوزارت په **پيشنهاد دوزيرانود عالي** مجلس په تصويب اوددولت دښاغلي **رئيس** او صدرا عظم په منظوری ددولت دمامور **ينو** ښوونکو او اجيرانو کوپرا تيف منظور شو ·

دکب ۱۷:

دوزيرانو عالي مجلس دکانونو **تر څمکـي** **لاندی‌کارونو کی‌دښځوداستخدام‌منع کول‌تصويب** کړل. دوزيرانو عالي مجلس دهيواد دښځو د طبقي داجتماعي حالت دښه کولو په بـــاب دجمهوری دولت دهدفونو له مخې اود کـــار دبين‌المللي جرګې له‌خوا دتصو يب شوی‌پنځه شلويښتمې ګڼې **مقاوله ليك** په **استناد چـه** په‌هغه کې **افغانستان** هم‌غړيتوب لری **دکانونو** دځمکې لاندی کارونو کې دښځو داستخدام‌منع کول تصويب کړی دی.

دکب ۱۷:

دهيواد دښځو دنهضت ښکار ندوی **دعکاسي** ننداړتون په‌کابل ننداری کی پرانستل شو.

دکب ۱۸:

ددولتي دايرو او تصديو دپيرودني نـــوی مقررات په دريو فصلونو او اوه شلو ينښتو مادو کښې دوزيرانو عالي مجلس تصويب‌کړی

ددولتي دايرو اوتصديو دشيانو دپيروددني دچارو دښه انسجام دپاره‌نوی مقررا ت‌تصويب شويدی .

دکب ۱۹:

ددولت رئيس اوصدراعظم‌ښاغلی محمد داؤد دهند په‌يوه پنځه ورځنی رسمي اودو ستانه سفر دکب په‌۱۹ نوی ډيلی ته‌ورسيد .

ددولت ښاغلی رئيس او صدراعظم او ددوی ورسره هيأت ته‌نوی ډيلی ته درسيدو پــه وخت کی‌دهند مشرانو او خلکو توداوپه زړ ه پوری هرکلی ووايه .

دکب ۲۰:

داطلاعاتو او کلتوردوزير پوهاند ډاکترنوين له‌خوا ددولت درئيس او صدراعظم ښا غلی محمد داؤد دپيغام په‌لوستلو سره دامیرخسرو بلخي داحوال څيړنی او آثار دتحليل مجلس پيل شــــو .

دکب ۲۰:

دکمکيانو په جرا يمو پوری دمربو طـــو مقرراتو ضميمه چه دجمهوريت ددريم فرما ن دروحيی سره سمه ده‌عدليه وزارت‌دقضائی‌عالی شورا له تصويب څخه وروسته‌نافذه شوه.

دکب ۲۵:

ددولت درئيس او صدراعظم ښا غلـــــی محمد داؤد اود هغوی د ملگرو دسپر لـــــی الوتکه عراق ته‌دسفر په‌لاره کی په دووبجواو دريو دقيقو دکندهار په‌بين المللی هوائی‌ډگر کی راکوزه شوه.

دکب ۲۵:

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلی‌محمدداؤد دکندهار دښاريانو په ټولنه کی دفکر او عمل يووالی ديوه هيواد دپرمختک وسيله‌بللی‌ده.

د دولـــت د ښاغلـــی رئيس او صدراعظم و ينـــا د کنـــد هـــا ر د ښا ر يـــانـو د زرگونوتنوله خواپه خوښی او خوشـــالی اود ژوندی دی وی‌دجمهوريت مؤسس او ژوندی دی وی ستر داؤد په‌شعارونو سره بدرگـــه کيده.

دکب ۲۶:

ددولت رئيس او صدراعظم ښا غلـــــی محمدداؤد له خپلو ملگرو سره ديوه‌رسمـــی اودوستانه سفر دپاره دافغانستان په‌وخت‌تر غرمي وروسته په‌دريو بجوبغدادته ورسيد.

دکب ۲۶:

دانقلابی دولت دکي نلاری په‌اساس يوسلو پـنځو نورو کـوزنيوته دنـــنگر هار دناو ی دپراختيا په پروژه کی ځمکه وويشله‌شوه.

په غازی آباد کی دمؤظف هيأت په وړاندی دپچي په‌حکم مستحقوکسانو ته ځمکه ورکړی شـــوه.

دکب ۲۹:

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد دهند بنگله‌ديش اوعراق‌هيوادوته له‌رسمي او دوستانه سفرونو څخه وروسته‌په خيروطن‌ته راغـــی .

ددولت‌دښاغلی رئيس اوصدراعظم اودهغه‌سره ملگری‌هيأت‌دسپرلی‌الوتکه‌دکب په۱۹نيټه ترغرمي وروسته په دووبجو اوپنځه څلويښتو دقيقو دکابل په‌بين‌المللی هوائی ډگر کی راښکـــته شــــو ه.

دوری لومړی ۱۳۵٤د :

دبزگر ورځ له غرمي نه‌مخکی دخير خانی

دغانیې په لمن کې دخاصو مراسمو په ترڅ کې ونمانځل شوه .

دوری لومړۍ:

دشاه ولایتمآب دروضې علم د افغانستان دترقۍ او نیکمرغۍ زنومړ دستر مشردو لت درئیس اوصدراعظم ښاغلي محمد داؤد دروغتیا په دعاپه مزارشریف کې پورته کړای شـو اوپدې ډول دګل سرخ لرغوني میله پیل شوه.

دوری ۲ :

په نړۍ اوبین المللي بازارونو کـې په وروستیو دووکالوکي دانرژۍ دبحران اودبیو دلوړوالي مسئلې اواقتصادي مشکلات پیداکړی دی . چه‌له‌دی‌کبله زیاتره پرمختیایي هیوادونه زیانمن شویدی اودبیوپه لوړیدو کـې دغه زیاتوالي په بین المللي مارکیټونو کې دبوری اوپترولو دبیو دلوړیدو سبب شویدی .

خرنګه چه دجمهوری رژیم یوستر مقصـد زمونږ دخلکو نیك مرغي اوهوسابنه ده دولت ددغي وجیبي په توګه دبیو دثابتوساتلو پـه غرض د۱۳٥٤ کال په بودجه کـی دبوری او نفتي موادو دبیې دتفاوت دپاره یو ملیارد او دوه سوه ملیونه افغانۍ دسبسد ی په‌توګـــه اټکل کړی چه دسبسدی ددغه رقم دمنلو او دګاونډیو هیوادو دبیو په نظرکي نیولو سره سم په‌یولیتر ډیزل کې ددوو افغانیو او په یوکیلو بوره کې دشپږو افغانیو زیاتوالـــی تجویز کړچه ددغه اعلان په خپریدو سره به په‌ټول هیوادکې دیو لیترډیزلو بیه اته افغانۍ اویو کیلوګرام بورې بیه دیرش افغانۍ وی .

دوری ۳:

دپامیر دوادنۍ په‌نامه دیوی څلور پوړیزی ودانۍ دبنسټ تیږه دمالیې دوزیر ښاغلي سید عبدالاله، له‌خوا په‌میوند واټ کښې‌کیښود له‌شوه.

دوری ٤:

دغوری دسمنټو فابریکی څه د پاسه یـــو ملیون اودوه سوه زره ټالره اویوسلو دری دیرش ملیونه افغانۍ تیرکال له‌هیوادنه‌دباندی اودننه دسمنټو دپلورولو له لاری لاس تــه راوړی ده.

دوری ٥ :

داسلام دستر پیغمبر سرورکائنات حضرت محمد صلی الله علیه‌وسلم نیکمر غه‌میـــلاد دکلام الله مجید دختم دنبوی احادیثودلوستلو دنعتونو اووینا وخطابواو دټولنو په جوړیدو سره په ټول هیوادکې ونمانځل شو .

دوری ٦ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد تــــر غــــر مــــــی دمخه په یوولس نیمــــو بجو داعلیحضرت فقید ملك فیصل د مـړی دښخولو په مراسمو کې دبرخې اخیستو لپاره سعودي عربستان ته لاړ .

دوری ٦ :

تیرکال دبلخ، جوزجان ، فاریاب اوسمنګانو دولایاتو کروندګرو دری سوه دری اتیاملیونه افغانۍ دخپلې پومبې دحاصل نـه لاس تــــه وروړیدی .

دوری ۷ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد دفقید اعلیحضرت ملك فیصل‌دجنازی دښخولو په‌مراسمو کې دګډون نه‌وروسته‌دوری‌په‌اوومه

نیټه دماسپښین په دوو بجو اودیرشو دقیقو دسعودی عربستان څخه وطن ته راغی .

دوری ۷ :

تیرکال دګلبهار پلخمری اوجبل‌السراجد نساجی په‌فابریکو کی څه دپاسه شپږپنځوس ملیونه اونیم سوه زره متره ټوکر تولیدشوی چه د۱۳۵۲کال په نسبت یوملیون اواوه سوه زره متره زیات دی .

دوری ۹ :

دجمهوری دولت هدفونو دبنبه پوره کیدو او دادادی نیمګړتیاؤ دلری‌کولو دپاره دسیمه‌ایزی اداری په نامه دوالیانو سیمینار د کورنیو چارو وزیر ښاغلی فیض محمد په‌هغه وزارت کی پرانیست .

دوری ۱۱ :

درادیو تراپی ایزوتوپ دمرکز د ودانی دبنسټ تیره دپوهنی وزیر پوهاند عبدالقیوم دکابل پوهنتون په سیمه کی کیښودله .

دوری ۱۱ :

د۱۳۵۲ کال په مقایسه دبګرامیو د نساجی دفابریکی دتیرکال په تولیداتو کی څه‌دپاسه یوملیون اوسل زره متره ټوکرزیات شویدی.

دوری ۱۲ :

ددری شپیتو ملیونو اودری سوه زروافغانیو انډول کیمیاوی سره دکرنی دمحصولاتـــو د زیاتوالی دپاره دپروان او بامیانو دولایتونو کروندګرو اوباغوالوته ورکړل شویده .

دوری ۱۳ :

دوالیانو هغه سیمینار چه‌دسیمه ایزی‌اداری پـه نا مـه د کو ر نیو چـارو پـه وزارت کی جوړشوی ؤ پای ته ورسید .

دوری ۱۵ :

دتیرکال دکب دمیاشتی ترپایه پوری دبلخ جوزجان اوفاریاب دولایاتو په‌کرندګرو باندی دڅلیر ویشتو ملیونو اوشپږ سوه زره افغانیو په بیه کیمیاوی سره ویشل شویده .

ددغو ولایاتو کروندګرو ته په نغدو اودپور په ډول دوه زره دری سوه ټولس ټنه‌کیمیاوی سره ورکړشویده .

دوری ۱۵ :

د۱۳۵۲ کال په نسبت په تیرکال کـــی دسپین زرشرکت په‌دستګاوکی دوه زره پنځه سوه یوویشت ټنه غوړی زیات تولید شویدی.

دوری ۱۷ :

دننګرهار دپوهنتون دلیلیی دودانی دبنسټ ډبره دپوهنی دوزیر پوهاند عبدالقیوم له خوا په‌داسی حال‌کی چه دروغتیا وزیر پوهانـــد ډاکتر نظرمحمد سکندر هم حاضرؤ دجلال آباد ددرونټی په ساحه کی کیښودل شوه .

دوری ۱۸ :

دروغتیا جهانی ورځ دټولنو په ترڅ کـــی په ټول هیوادکی ونمانځل شوه .

دوری ۲۳ :

دبغلان په ولایت کی دچغند روکروندګروته څه‌دپاڅه نیم ملیونه افغـانی تقاوی‌ورکـــړ شویده په‌ورروستی‌یو میاشت کښی‌کروندګروته دچغندرویوسلو یوپنځوس ټنه تخم په وړیـــا ډول ویشل شوی اودغه راز داتو ملیونـــو افغانیو په بیه کیمیاوی سره هغوی ته ورکړ شویده .

دوری ۲٤ :

داجناسو دپیرودلو مقررات درسمی جریدی د۱۳۵٤ کال دوری دمیاشتی دشپاړسمی‌نیټی په‌لومړنی گڼه کی خپاره اونافذ شول. دغه رازدبیمی قانون‌درسمی جریدی په دوه‌ویشتمه گڼه‌کی خپور اونافذ شویدی .

دوری ۲٤ :

څه دپاسه پنځه زره‌اوپنځه سوه تنو تیر کال په‌کابل ښارکی دلویانو دزده کړو په کورسونو او دځینو ولایاتو په پرمختیایی پروژو کی دحیاتی لیك اولوست په تجربوی کورسونوکی لیك اولوست یاد کړیدی .

دوری ۲٤ :

دتوکیو دگورنو جایزه چه دراډیویی تر بیتی ممتازوپروگرامونوډپاره ټاکل شوی وه دجاپان په مرکزکی دتربیوی پروگرامونو د ځیرنی دبین المللی لوبی په ترڅ‌کی دراډیوافغانستان دپروگرامونو څخه یوه ته ورکړی شوه .

دوری ۲۵ :

دباندنیو چارو دوزارت دمامورینو او دنورو مربوطو وزارتونو دمامورینودروزنی اودسویی دلوړولو اوپه بین المللی چارو کی ددولت دمربوطو موسسو دمامورینو دذهنیت دپیاوړی کولو اودمامورینو ترمینځ دهمکاری او تفاهم دتأمین په غرض دباندنیو چارو دوزارت په چوکاټ کی یوه دیپلوماسی موسسه احیاء شویده .

دوری ۲٦ :

دصدارت عظمی د پیشنهاد په اساس دوزیرانو دعالی مجلس په تصویب او ددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد په منظوری اوداوبو اوبریښنا دچارو دچټکتیااوښی پرمختیا په مقصد داوبو بریښنا د عمومی ریاست په‌نامه له رتبی څخه په‌وتلی ستو یه یونوی واحدجوړ شتویدی .

دوری ۲۷ :

ددولت درئیس‌اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دخوا خوږی مراتب دفاریاب والی دالمار په علاقه داری‌کی دځمکی دښوئیدودپیښی مصیبت ځپلوته ورسول .

دوری ۲۸ :

دبلخ دنساجی دفابریکی دپر مختیا یی پروژی دودانی دبنسټ ډبره د پوهنی وزیر پوهاند عبدالقیوم په مزارشریف کی ددغی فابریکی په انگړکی کیښودله .

دغوایی لومړی :

ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم په لارښوونه دافغانی‌سری میاشتی دټولنی عاجلی مرستی دفاریاب والی دالمار دعلاقه داری ددالان شین کلی اوصیاد دکلیو مصیبت‌ځپلو ته وویشلی .

دغوایی ۲ :

دکابل انترکانتی ننتال هوټل د انترکانتی ننتال هوټلونو دبین المللی شبکی دجوایزو لوړه درجه گټلی ده .

دغوایی ۲ :

ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم په هدایت دافغانی سری میاشتی دټولنی مرسته د پروان د والی له خوا هغی

کورنۍ ته وسپارل شوه چه په پنجشیر کی دواوری دبنوئیدوپه اثرزیانمنه شویده .

دغوایی ۵ :

دکابل پوهنتون دادبیاتو اوبشری علومود پوهنځی په چوکاټ کی دبنکلو هنرو ځانګه نوی جوړه شوه .

دغوایی ٦ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دایران دشاهنشاه اعلیحضرت محمد رضا شاه پهلوی په بلنه دیورسمی اودوستانه سفردپاره له غرمی وروسته په یوه نیمه بجه په مخصوصه الوتکه کی تهران ته لاړ .

دغوایی ۸ :

دافغانی فلکلوریکی موسیقی دوه ټوټی د یونسکو کلتوری مرکز غوره کړی اوپریکړه وشوه چه دغه ټوټی دآسیایی هیوادودلومړنیو ښوونځیو په هنری درسی کتابونو کی ونیول شی .

دغوایی ۱۰ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد اوله هغوی سره ملګری هیأت ایران ته له یوه رسمی اودوستانه سفر څخه وروسته مازیګر هرات ته راورسیدل .

دغوایی ۱۱ :

دکار اوکارګر بین المللی ورځ سږکال دهیواد په جمهوری بختور نظام کی ددوهم ځل دپاره دکارګرانودکارپه ځایونو کی دمربوطو موسسو له خوا ونما نځله شو ه.

دغوایی ۱۳:

دبدنی روزنی انستیتوت په داسی حال کی مجلس په تصویب اوددولت دښاغلی رئیس دپوهنی وزیر پوهاند عبدالقیوم دغونډی په ترځ کی پرانیست چه دکورنیو چارو وزیر ښاغلی فیض محمد هم حاضر وؤ .

دغوایی ۱٤ :

دکندهار دمیوی په فابریکه کی تیر کال څه دپاسه دوه اویازره ټول ټول دمیوی اود ترشی ډبلی تړل شویدی .

دغوایی ۱۷ :

دژوروځاګانو دبرمه کاری کورس دروغتیا دوزارت معین پوهاند ډاکتر محمد ابراهیم عظیم دعامی روغتیا دموسسی په تالار کی پرانیست .

دغوایی ۱۸ :

په هیواد کی دملی بیرغ اوچتولو کالیزه دورځپاڼو ، جریدو اوراډیو افغانستان له خوا دمضمونونو اوسرمقالو په خپرولو او د ملی بیرغ په چاپولو سره ونما نځله شوه.

دغوایی ۱۸ :

ددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دپیغام په لوستلوسره(دافغا نستان ځارندوی ټولنی)دجوړیدواوبیاژوندی کولونولسمه کالیزه داستقلال دلیسی په جمنازیوم کی دمراسمو په ترځ کی ونمانځل شوه .

دغوایی ۱۸ :

دسری میاشتی جهانی ورځ دپنجشنبی په ورځ دهیواد په مرکز اوولایاتو کی دغونډو په ترځ کښی ونماځل شوه .

دغوایی ۲۲ :

دمالیی دوزارت په پیشنهاد دوزیرانودعالی

اوصدراعظم په منظوري دافغان ترکاني تصدی په نامه موسسه دانتفاعي تصدی دحیثیت په دراولولوسره جوړه شویده .

ددغي موسسي اساسنامه چه شپږ فصله اوشپږ دیرش مادي لري درسمي جـریـدی په دریمه ګڼه‌کي خپره اونافذ شوه .

دغوایي ۲۲ :

داوبو رسولو اوکانالیزاسیون د تصـــدی اساسنامه درسمي جریدی په شپږمه ګڼه‌کي خپره اونافذشوه . ددغي اساسنامي له مخـي چه پخوا دوزیرانو په عالي مجلس‌کي تصویب اوددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم منظـوره کړی‌داوبو رسولو او کانالیزاسیون دتصدی‌په نامه یوه موسسه جوړه شویده.

دغوایي ۲٤ :

ددولت درئیس اوصدراعظم‌ښاغلي‌محمدداؤد دخواخوږي اوتسلیت پیغام دبادغیس والــی دقادس دولسوالي دمربوطوکلیو سیلاو ځپلوته ورساؤ .

دغوایي ۲۵ :

دمزارشریف دسری اوبرښنا فابریکی پــه کال‌کي یواویازره ټنه په سلوکي ۹۹ـاعشاریه ۹ مایع امونیا تولیدوی دمزار شریف دسری اوبرښنادریاست‌یوی‌منبع‌وویل‌چه‌کال‌کي دمایع امونیادتولیداتو څخه دهغو اته زره ټنه زیاته مایع امونیا دولتي او خصوصي موسسوتــه ورکوله کیږی .

دغوایي ۲۷:

ددولت درئیس اوصدراعظم‌ښاغلي‌محمدداؤد دخواخوږي اوتسلیت مراتب دبدخشان د والي له خوادهغوکسانو پاتي خپلوانوته ابلاغ شول چه په‌یفتل کي دسیلاب په وروستني پیښه‌کي مړه شوی وو .

همدارنګه دبدخشان والي دافغاني سـر ی میاشتي دټولني مرستي مصیبت ځپلو تــه ورسولي .

دغوایي ۲۷ :

دتیلي کمیونیکشن ورځ دتیلي کمیونیکشن اوهوا پیژندني په شعار سره دغږو هیوادو مخابراتي ادارو دنړۍ په‌ګوټ‌ګوټ کي‌ونمانځله شوه .

دغوایي ۲۸ :

ددولت دتصدۍ په‌توګه دمیرمنو تــو لنـی اساسنامه دوزیرانو په عا لي مجلس کــــی تصویب او ددولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم له خوا منظور شویده .

دغوایي ۳۰ :

په‌کابل کي دافغاني قالینولوموړني نندارتون دعظمي صدارت مرستیال ډاکتر محمد حسـن شرق دجشن دسیمي دنندارتون په برخه‌کي پرانیست .

دغوایي ۳۰:

ددولت رئیس‌اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد دهغي مهرباني له‌امله چه دښوونکو اوروزونکو سره‌یي لري‌دښوونکي‌دورځي له‌امله دښوونکي دصندوق دتقویي په غرض ددولت له بودجي څخه دلسو ملیونو افغانیو ورکړه منظورکړه .

دغوایي ۳۱ :

دښوونکي ورځ دانقلاب دمشرددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤددپیغام په‌لوستلو سره دهیواد په مرکز اوولایاتو کي ددرندو

تولنو به ترڅ کی ونمانځل شوه .

دغبرګولی لومړی :

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد دهیواد دمرکز او ولایاتو استاذان اوښوونکی په جمهوری ارګ کی ومنل .

دغبرګولی ۲ :

دانقلابی دولت دتګ لاری په اساس نورو شپږ اتیا مستحقو کورنیو ته دننګرهار د ناوی په پراختیا یی پروژه کی دکرنی نهه سوه دوه اویاجریبه ځمکه دغوایی دمیاشتنی په یودیرشمه نیټه ورکړه شوه .

دغبرګولی ٤ :

دوړیو دموسسی اساسنامه دوزیرانو دعالی مجلس دتصویب اوددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم دمنظوري نه وروسته درسمی جریدی په پنځمه ګڼه کی خپره اونافذه شوه .

دغبرګولی ٤ :

دباندنیو چارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت خبرراکړچه دښځواوماشومانو په ګډون نهه ځلویښتو تنو نورو بلوڅانو هم دپخوانیو پناه راوړونکو په لړکی دپاکستان دحکومت دظلم اوتیری اودهغه هیواد دنظامی پوځونو دبی رحمه عملیاتو له امله افغانستان ته پناه راوړیده .

په افغانستان کی دټولوبلوڅوپناه راوړونکو شمیر یوزروپنځه سوه ځلـــــر ویښت تنوته رسیدلی دی .

دغبرګولی ٦ :

دغبرګولی شپږمه ورځ دګران هیواددخپلواکی دبیرته اخستلوداووه پنځوسمی کالیزی سره برابره وه اوددی دزندی اوتاریخی ورځی هرکلـــی په ټول هیواد کښی وشو .

دغبرګولی ٦ :

پنځه ویشت زره یوسلو پنځه اویا ټنــــه شپږ سوه دری دیرش کیلوپومبه چه ټوله بیه یی دری سوه اته اویا ملیونه څلور ســـــوه څلورڅلویښت زره شپږسوه څوارلس افغانۍ کیږی په دریو سوزتونو کښی په تیرکال کـی دپومبی دراټولولو دپیل څخه دسږکال دغوایی تراته ویشتمی نیټی پوری دهلمند ، کندهار اوفراه دولایاتو دپومبی له کروند ګرو څخـــه پیرودل شویده .

دغبرګولی ٦ :

د۱۳۵۳ کال له سره تراوسه پوری دکندهار په ښارکښی بی کوره ښوونکو اومامورینو ته دوه سوه اویانمری ځمکه ورکړی شوی ده .

دغبرګولی ۷ :

دغوری دسمنټو فابریکی دسږکال دوری او غوایی په میاشتوکښی دسمنټو دخرڅولوله لاری څه دپاسه نهه ویشت ملیونه اوڅلور ســـوه زره افغانۍ لاس ته راوړیدی.

دغبرګولی ۸ :

څه دپاسه دوه ملیونه پنځه و یشت زره متره ټوکر دروان کال دوری اوغوایی په میاشتو کښی دبګرامیو دنساجی په فابریــکه کښی تولیدشوی چه دتیرکال دهمدی مودی په نسبت څلورسوه پنځه ویشت زره متره زیات دی .

دغبر ګولی ۱۰ :

دهواد په اقتصادی اواجتماعی حالت کښی

دبنیادی اصلاحاتو په لړکښی دجمهوری دولت دانقلاب اوداقتصادی سیاست دهدفونـــو پــه بنسټ دولت فیصله وکړه چه په افغا نستان کښی بانکونه اودبانکداری چاری ملی شی .

دغبر گولی ۱۲ :

افغانستان دهوخست دسیهامی شر کـــت دالحاقیه ودانی دبنسټ ډبره دروغتیا وزیــر پوهاند ډاکتر نظرمحمد سکندرد کـــابل پــه صنعتی سیمه کښی کیښودله .

دغبرگولی ۱۳ :

یودپاسه سل ټراکټو رونه پـه‌ترو شپږو میاشتو کښی دکندهار ، هلمند اونیـمروز د ولایتونو په کروندګرو باندی په ښو شرطونو پلورل شویدی .

دغبر گولی ۱۵ :

دننگرهار ولایت دقیر فابریکه دفواید عامی وزیر ښاغلی غوث‌الدین فایق دباریك آب په سیمه کښی پرانستله اوله دی سره جوخت دجلال آباداوتورخم دلویی لاری ددوهم پـوړ دقیراچولو چاری پیل شوی .

دغبر گولی ۱۸:

دغبر گولی دمیاشتی دپیل کیدو نه‌تراوسه پوری دهلمند دنباتی غوړیو اودپنبی دموسسی له‌خوا یوزرو او پنځه سوه ټنه مالوچ بهر ته صادر شویدی .

دغبر گولی۲۱:

دپانکی اچولو جرګه‌ګی په‌خپله غونډه‌کښی دخه دپاسه دشپږو پشتو ملیونو افغا نیوپه پانګه دغالیو پریمنځلو پروژه منظوره کړه.

دغبر گولی ۲٤:

په‌ټول‌هیوادکښی ددرندو اوشاندارو‌ټولنو‌په‌ترځ کښی دموز ورځ زمونږ دملی مشر ښاغلـــی محمدداؤد دپیغام په لوستلو سر ه‌ونمانځلــه شـــــوه.

دغبر گولی ۲٤:

دبگرامیو دنسا جی دفابریکی تو لیـــدات دپخوانی یوولس ساعته دوو شفتو په ځا ی په اووه ساعته دریو شفتو کښی‌دهغود کارپه نتیجه کښی په‌سلو کښی دوه اعشاریه او ه خلوینبت زیات شویدی .

دغبر گولی ۲٦:

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم ماندینی محترمی میرمن زینب داؤد په‌هغه غونډه‌کښی برخه واخیسته چه دښځی دبین المللی کال‌له امله دزرغونی لیسی له‌خوا دامانی لیسی په جمنازیوم کښی وشوه .

دغبرگولی ۲۸:

دوریښمو دغوزو دسېرکال په تولیدا تـو کښی دتیرکال په انډول څه‌ناڅه په‌سلوکښی شپیته زیاتوالی راغلی دی .

دغبر گولی۲۹:

یوشل لینه سمو چیورد دکټواز دلو یـــی ولسوالی په مرکز او دولس لینه سوچیـورد دوازی خواه اودشرنی دولسوالیو په مرکزونو کښی نوی درول شوی اوپکار واچول شول.

دغبرگولی ۲۹:

دجبل السراج دافغان سمنټ له فابر یکی څخه ایران ته دسمنټو صادرات پیل شول.

دهغی موافقی پهاساس چه دمربوطو افغانی اوایرانی مقاماتو ترمنځ شوی تاکل شوی لس زره ټنه سمنټ چه بیه یی اوه سوه زره ډالروته رسیږی ایران تهصادرشی.

دغبرگولی ۳۱:

دمزار شریف فراه کندهار ننگرهار غز نی چغچران اوکلای نو دښارونو تفصیلی پلا نونه دفواید عامی دوزارت دانجنیرانو له خوابشپړ شوی اود تطبیق کیدو پهحال کښی‌دی.

دغبرگولی ۳۱:

دسپین زر شرکت‌دغوړیو ایستلو پهدستگاه کی دروان کال پهلومړیو دریو میاشتو کی دتیرکال دهمدی مودی پهنسبت ۱۵۹ ټنه غوړی زیات ایستل شویدی .

دچنگاښ لومړی :

ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم ماندینی محترمی میرمن زینب داؤد دهیواد دښځودلاسی آثارو ننداړتون دکابل ښار والی په سا لون کښی پرانیست.

دچنگاښ لومړی :

داحتیاط دکورس دزده کړی دوره لهغرمی نهمخکښی دمراسمو په ترخ کښی دښوو نی دغونډ دقو ماندانی پهقرار گاه کښی پرانستل شوه.

دچنگاښ۲:

دکابل او هرات پهولایاتو کښی دکورنیود دعوود سرگردانیو دمنځه وړلو دپاره دکورنیو دوه اختصاصی محکمی جوړی شوی .

دچنگاښ۳:

دپنځوس متره او زده او اوه متره سوره سرك په جوړیدو سره دبادغیس ولایت دمرکز کلای‌نو اودهرات ولایت دکـــرخ دلسوالی ترمنځ لاره څلویښت کیلو متره لنډه شویده.

دچنگاښ ۵:

شل‌زره یوسلو اویا ټنه یــوریا ســره دسږکال دپیل څخه دغبرگولی ترپایه پوری دمزارشریف دسری په فابریکه کښی تولیــد شویده.

دچنگاښ ۵:

دجمهوری دولت دتجویز په اساس پههغو کورنیو بانډی پوره اندازه پرو تینی مواد او درمل ویشل شویدی چه دگلران پهولسوالی کښی دچرمك ددانو دخوړلو له امله نارو غه شوی‌دی.

دچنگاښ ۸:

دباندنیو چارو دزوارت داطلاعاتو مد یریت خبرراکړ چه دمری قوم شپیتو تنونورو بلوڅو پناه وړونکی چه ماشومان او ښځــی پکښی شاملی دی پهدی‌وختوکښی دپاکستان دحکومت

دظلم اوتیری اودهغه هیواد دنظا می قواؤ دبی رحمانه عملیاتو څخه‌افغانستان ته‌پناه راوړیده.

دچنگاښ ۸:

دتجارت دوزارت په پیشنهاد دوزیر انـــو دعالي مجلس په تصویب او ددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلي محمد داؤد په منظو ر ی دمالونو دوارد اتو دسیا ست‌په باب ځینـــی تصمیمونه ونیول شول .

ددغی مصوبی له‌مخی اود دولت دتگ لاری اودتجارت دپراختیا دپروگرام‌په اساس حکومت دښکلا اوغیر ضروری ښکلو قلمو مالو نـو واردول منع کړی اودگمرکی تعرفو له لاری‌یی دښکلا داستهلا کی اوغیرضروری دیرشوقلمونو مالونو په‌وارد ولوکی محدود یتونه لگولی‌دی.

دچنگاښ ۹:

دقضا دعالي شوراپه پیشنهاد او ددو لتد ښاغلي رئیس او صدراعظم په منظور ی‌حسابی اختصاصی محکمه دعدلیی دوزارت دقضا ئـی اداری په چوکاټ کښی جوړه شوه.

دچنگاښ ۱۰:

دافغانستتان ددولتی مطبعو دریا ست‌اساس نامه درسمی جریدی په‌فوق العاده گڼه کښی خپره او نافذه شوه.

دچنگاښ ۱۱:

دپروان دولایت دپنځه څلویښتو لومړ نیو ښوونځیو اود ښوونکو داو سیدنی دخـــای دجوړولودپاره پنځوس ملیونه‌افغانی تخصیص ورکړی شویدی.

دچنگاښ ۱۱:

دولت په‌تیرو څلورو میاشتو کښی دکونړ دلوپی ولسوالی له خلکونه داوه ویشتو ملیونو اوشپږ سوه زره افغانیو اندول دودانیو لرگی پیرودلی دی. همدغه راز نولس زره اوه سوه دیرش زره مکعب متره لرگی دتیرکال دکبد میاشتی نه راهیسی پیرودل شوی اوزیا تـه اندازه‌یی کابل ته راوړل شوی‌دی.

دچنگاښ ۱۲:

ددیپلوماسی مؤسسی اساسنامه د رسمـی جریدی د۱۳۵٤ کال دچنگاښ دمیاشتی په‌گڼه کښی خپره اونافذه شوه.

دچنگاښ ۱۲:

ترځمکی لاندی کار اوکانونو دپاره دښځو داستخدام په‌باب دکاردبین المللی جرگـــی د غـــو نـډ ی پنځـه څلـو یښتمـه گڼـــه مقاوله لیك دلومړی مادی له مخی‌په دری سوه شپږمه فوق العاده گڼه کښی خپره اونا فذه شوه. دغه راز په‌همدغه گڼـــه‌کښی ددو لت دمامورینو دقانون واحده ضمیمه ماده خپـر ه اونافذه شویده .

دچنگاښ ۱٤ :

دملگرو ملتو دپراختیا دپروگرام اداری د کورنی دلاربښوونی دټولنی دتبلیغاتو په‌مقصد دسمعی اوبصری یوه اندازه سامان او آلات هغی ټولنی ته ورکړیدی .

دغه سامان اوآلات په افغانستان کښـــی دملگروملتو دپراختیایی پروگرام داداری آمر ښاغلی بارتویك دکورنی دلاربښوونی دټولنی

سکرتر جنرالی میرمن نظیفی غازی نواز ته ورکړل .

دچنګانښ ۱٤ :

دلومړیو دوهمو اودریمو ټولګیو دزده‌کوونکو داتومات لوړولوپروژه دپوهنی‌دبنیادی ریفورم په اساس له مینځه لاړه .

څرنګه چه ریفورم ازموینه او څیړنــه دزده‌کوونکو دسویی دلوړولو دپاره یوه پرله پسی عملیه بولی په‌دی باره کښی یی‌داتومات لوړولو پروژه ګټوره ونه ګڼله اوله مینځــه یی یووړه .

دچنګانښ ۱٥ :

دامریکادبین‌المللی پرمختیاادارې، دلومړیو ټولګیو څه دپاسه اوه سوه ، اویازره ټوکه درسی کتابونه دپوهنی وزارت ته ورکړیدی .

دچنګانښ ۱٥ :

په خارج کښی دبورسونو او تحصیلاتــو مقررات دوزیرانو دعالی مجلس دتصویب اود دولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم له منظوری وروسته درسمی جریدی دچنګانښ دیوولسمی نیټی په دری سوه اوومه ګڼه‌کښی خپاره او نافذ شتویدی .

دچنګانښ ۱٥ :

دلرګیو دتصدی اساسنامه درسمی جریدی د۱۳٥٤ کال دغبرګولی دیودیرشمی نیټی پــه اومه ګڼه کښی خپره اونافذه شوه .

دچنګانښ ۱۷ :

په پرمختیایی اولړوپرمختیایی هیوادوکښی دښځو دوړاندی تګ اوپراختیا لپاره دمرستی د صندوق د تاسیس په باب دافغــانی هیــأت پیشنهادونه دمکسیکو په ښار کښی دښځــو دبین المللی جرګی له خواتائید شویدی .

دچنګانښ ۱۷ :

سږکال په پوهنتون کښی دکانکور دشمول ازموینه دساینس اواجتماعیاتو په دووګروپو کښی اخیستله کیږی .

دکابل پوهنتون له پنځوسم‌کال څخه تردری پنځوسم کال پوری دکانکور دازموینی پوښتنی دیوه کتاب په توګه تدوین کړی اوهغه یــی دلیسو دزده‌کوونکو دآشنا کیدو لپاره دهیواد په مرکز اوولایاتو کښی ویشلی دی .

دچنګانښ ۱۸ :

دپوهنی په برخه کښی دانقلابی دولــت دتګ لاری له مخی دغزنی ولایت په مرکز او مربوطاتو کښی دلومړنیو ښوونځیو دنویـــو ودانیو الحاقیو اودښوونکو داستوګنی دکوروټو دشاملو عرفانی اویاؤ پروژوکار پیل شو .

دپوهنی وزیر پوهاند عبدالقیوم دانیړو د ولسوالی دنانی دکلی داساسی‌ښوونځی‌دودانی اودهغه دښوونکو داستوګنی دودانی دبنسټ دتیږی په ایښودلو سره ددغو پروژو کــار پیل کړ .

دچنګانښ ۱۸ :

دکابل ګردیز اوخوست په کــرښه کښی دچینل سیستم دترمینل دځلورو دستګــاو په کار اچولو اوداساسی مزی پــه غزولو سره دمخابراتودوزارت دمعین‌انجنیرعزیزاللهزایراود پکتیاوالی ترمنځ په لومړی مخــابری ســره تیلفونی مخابره پرانستل شوه .

دچنګاښ ۱۹ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق دپاکستان د ستری محکمی دچارشنبی دورځی په غونډه کښی دهغه حکومت دمقاماتو ددغو تورونو په باب چه دافغانستان ځخه‌لیږل شوی ورانکاران دپاکستان دهوایی کرښو په یوه الوتکه کښی دبم دچاودنی دپیښی په‌ګډون د ورانکـــاری دعملیاتو مسئول دی ، په ځواب کښی وویل:

له بده مرغه پاکستانی مقامات پدغه ناوړه عادت روږدی شوی دی چه په پاکستان کښی په هرډول وړه اولویه پیښه کښی افغــانستان دخیل ګڼی اوباوردی چه ددوی پــه اوسنــی خندنی ادعابه څوك باورونکړی . خولازمه ګڼم لکه چه مویلی دی داوارهم په‌دی باره‌کښی چه افغانستان په‌خپله خاوره کښی ورانکاران روزی اودورانکاری دعملیاتو دپاره یی پاکستان ته استوی دپاکستان دمقاماتو پوچ او بیخی دروغ تورونه یوځل بیاپه کلکه اوپه پـــوره ډول ردکړم .

افغانستان دپاکستان په مقابل کښی‌هیڅکله داسی اعمالوته لاس ندی غزولی بلکه دهغوپه ځای یی خوځښله زیار ایستلی دی چـــه ددواړو هیوادو ترمنځ یوازنی سیاسی اختلاف دخبروله لیاری اودروغی جوړی په وسایلو حل شی .

دباندنیو چارو دوزارت نطاق زیاته کـــړه پاکستانی مقامات پدغو مذبوحانه کوښښونو سره غواړی دهغه هیواد په ستره محکمه زور واچوی چه خان عبدالولیخان اوملی عوامی‌ګوند محکوم کړی‌خودافغانستان په خلاف دپاکستانی مقاماتو ددغو بی ځایو او پوچو تورونو بیابیا لګول ددواړو هیوادو داړیکو دګډوډۍ او د افغانستان اوپاکستان دسیاسی اختلاف دپاره دحل‌دلیاری په موندلوپوری دمربوطو کوښښونو له ځنډولوپرته به بله نتیجه ورنکړی .

دچنګاښ ۲۱ :

دکوکران اوپنجوایی دولسوالی تــر مینځ سرك دکندهار والی پرانست .

دچنګاښ ۲۲ :

دعرفانی شپږدیرشو پروژو دودانۍ کار چه دلومړنیو ښوونځیو اوښوونکو دپاره داستوګن ځایونو نوی ودانۍ پکښی شاملـی دی دځـه دپاسه یوولسو ملیونو افغانیو په لګښـــت دلغمان دولایت په مرکز اومربوطاتو کښـی پیل شو .

دپوهنی وزیر پوهاند عبدالقیوم دچاردهی دنجونو دښوونځی اودلغمان دولایت په مرکز مهترلام کښی دروښـــان لیسی ددوهـــم لمبر ښوونځی دنویو ودانیو دبسټ ډبره کیښوده اودهغه سره په یوه وخت کښی دنوروعرفانی پروژودجوړولو کارپه هغه ولایت کښی پیـــل شو .

دچنګاښ ۲۲ :

دآثارو دښیږنی اوهنری جایزودتاکلوورستی

غونډه داطلاعاتو اوکلتور دوزیر پوهاند دکتور نوین په مشرۍ پدغه وزارت کښې وشوه .

دچنګاښ ۲۲ :

څه دپاسه یوزروپنځه سوه ټنه تازه میوه دهغې دصادرولو دپیل څخه تراوسه پـوری دکندهار دګمرك له لارې بهرته صادره شویده.

دچنګاښ ۲۲ :

دکورنیو اختصاصی محکمه دهرات پهولایت کښې پرانستل شوه .

دادکورنیو دوهمه اختصاصی محکمه ده چه دعدلیې دوزارت دقضا دعالی اداری په چوکاټ کښې دکورنیو دلالهاندیو اودعوواوارولو لپاره پهکابل اوهرتا کښې جوړیږی .

دچنګاښ ۲۲ :

دمزارشریف دافغانستان بانك دنمایندګـی دودانۍ دبنسټ ډبره دبلخ والی کیښودله .

دچنګاښ ۲۳ :

دلوګر ولایت دمحمدآغه دولسوالی دګمران دپله دبنسټ ډبره ددغه ځای دوالی له خوا کیښودله شوه .

دچنګاښ ۲۳ :

دهرات ولایت دکرخ دولسوالی دمرکزداوبو رسولو دپروژی کارپیل شو .

دچنګاښ ۲٤ :

دمرکز اوولایاتو ټولوهټیوالوته خبر ورکول کیږی چه ددغی خبرتیا سعره دی په راکړو ورکړوکښی دمالونو بیه پهکیلوګرام وښیی اوپه پاو، چارك اونورو پخوانیو تولونوباندی دی دبیی له ورکولو څخه ډډه وکړی .

دچنګاښ ۲٤ :

ددولت دبناغلی رئیس او صدراعظم دهمدردۍ او تسلیت پیغام دبدخشان دوالی په واسطه دهغو شپږو تنوپاتی کسانو ته چه دکشم په ولسوالی‌کښی دسیلاب پهاثرمړه شوی‌وو‌ابلاغ کړای شو .

دچنګاښ ۲٤ :

دجمهوریت ددویمی کلیزی نیکمرغه‌جشن د رارسیدو له امله کلتوری او مطبـوعـاتـی جـایـزی دمطبوعاتو پهکلوپ کی په مستحقو کسانو وویشل شوی .

دچنګاښ ۲٤ :

دافغانی هیئت هغـه دوه پیشنهادونه‌چـه داسلامی هیوادو دخارجه وزیرانو دکنفرانس په اجنداء کـی شامـل شوی و درأیو پـه اتفاق تصویب شو.

دچنګاښ ۲۵ :

دهرات دولایت دبنځو پنځه څلو یښـسـت بستره ایزه روغتون نوی ودانۍ د هـــرات والی پرانستله .

دچنګاښ ۲۵ :

دجمهوری ددولت دکړنلاری پـه اسـاس د دوولسو مستحقو کورنیو له پاره د بدخشان دشت سنګ میر په پروژه کی ځمکه وویشله شوه .

رئیس عمومی آب وبرق و مستشار سفارت کبرای شوروی هنگام امضاء اسناد قرار داد پروژه تخنیکی استفاده ازمنابع آبی قسمت سفلای دریای کوکچه .

عقد قرارداد پروژه تخنیکی استفاده ازآب قسمت سفلای دریای کوکچه بین افغانستان واتحاد شوروی

۱۲ سرطان ۱۳۵٤

قرارداد پروژه تخنیکی استفاده مطلوب ازمنابع آبی قسمت سفلای دریای کوکچه بین دولت جمهوری افغانستان واتحاد شوروی د رکابل کابل عقد گردید .

بموجب این قرار داد که ازجانب افغانستان توسط انجنیر جمعه محمد محمدی رئیس عمومی واحد آب وبرق واز طرف اتحاد شوروی بناغلی بریستیوف مستشار اقتصادی سفارت کبرای آنکشور مقیم کابل امضاءگردید پروژه باصرف یك ملیون ودوصدوسه هزارو نهصدو شصت ودوروبل از کریدت اتحاد شوروی تمویل میگردد .

مطالعات این پروژه درنیمه دوم سالجاری آغاز گردیده یکنیم سال رادر بر خواهدگرفت که باستفاده ازنتیجه مطالعات کار پروژه همزمان دوام خواهد یافت .

بتأسی ازپروگرام های انکشافی دولت وبه مقصد استفاده موثرازمنابع آب وخاك قسمت سفلای دریای کوکچه این پروژه رو یدست گرفته شده است .

احداث بند آبگردان واتصال انهار موجوده ارچی ونوآباد جدید بمنظور رسانیدن آب کافی ومنظم برای یکصدو شصت هزار جریب زمین موجوده بادرنظر داشت انکشاف مزید زمین

های جدید ساحه آینده وهمچنان آبیاری ساحه شصت هزارجریب زمین اراضی جدید سمت راست دریای کوکچه توسط واترپمپ اهداف عمله این پروژه راتشکیل میدهد .

قرار دادتو رید یازده هزار تن شکر از اتحادی آلمان

۱۲ سرطان ۱۳۵٤:

قرار داد تورید یازده هزار تن شکر از جمهوریت اتحادی آلمان به افغانستان درکابل عقد شد .

قرارداد رارئیس انحصارات دولتی ونماینده کمپنی ویست سوکر جمهوریت اتحادی آلمان امضاء نمودند .

بموجب این قرار داد حمل شکر متذکره ازجمهوریت اتحادی آلمان به افغانستان تادو ماه آینده صورت میگیرد .

با امضا ء این قرار داد از شروع سال تا کنون قرار داد تورید چهل وشش هزارو ششصد تن شکر با کمپنی های خارجی عقد گردیده است .

قرار داد سروی مکمل خط آهن بین افغانستان وفرانسه

۱۲ سرطان ۱۳۵٤

قرار داد مطالعات ساختمان خط آهن ازکابل الی کندهار ، هرات واسلام قلعه وخطوط فرعی آن بین وزارت فواید عامه وکمپنی سو فرا یل فرانسوی در کابل

انجنیر غوث الدین متین معین وزارت فواید عامه وبساغلی ماتسیو هنگام امضای قرار داد مطالعات اعمار خط آهن کابل واسلام قلعه.

عقد شد .

قرار داد راانجنیر غوث الدین متین معین وزارت فواید عامه وبناغلی مـــاتسیو رئیس کمپنی مذکور امضاء نمودند .

بموجب ا ین قرار داد کمپنی سوفرایــل فرانسوی که یك موسسه مختلط دولتــی و خصوصی فرانسه میباشد مطالعات احداث خط آهن کابل کندهار هرات اسلام قلعه وخطوط فرعی آن رادر دومرحله انجام خواهد داد . مرحله اول‌که مطالعات مقدماتی محســوب میشود در ظرف چهارماه بعداز امضای قرارداد تکمیل میشود ومرحله دوم که شامل مطالعات مکمل انجنیری ودیزاین خط عمومی وخطــوط فرعی است درمدت ۱۴ ماه دیگر انجام خواهد یافت .

مصارف مطالعات که به چهار ملیون وصدو پنجاه هزار دالر بالغ میگردداز امداد بلاعوض ایران تمویل میشود .

عقد قرار داد سروی فابر یکــه‌چرمگری هرات

۱۲ سرطان ۱۳۵٤:

قرارداد سروی جیالوجی وهایدرولوجی و طرح نقشه هاي ساختمانی وماشینری فابریکه چرمگری هرات بین وزارت معادن وصنایـع و یك مـــو سسه چکو سلوا کیا عـــقـــد گردید .

قرار داد راانجنیر محمدهاشم توفیقی رئیس صنایع وزارت معادن وصنایع وبناغلی‌شویدا مستشار تجارتی سفارت کبرای چکوسلواکیا امضاء نمودند .

بموجب این قرارداد طرح نقشه و سروی جیالوجی وها یدرولوجی‌فابریکه چرمگری‌هرات که ساختمان‌آن ازکریدت حکومت چکوسلواکیا درنظراست توسط موسسه مذکور تاسه مـاه آینده صورت گرفته و نتیجه آن بـــه وزارت معادن وصنایع ارائه میگردد .

دافغانستان ګالنۍ اداره هغو ټولو کسانوته دزړه له کومې کورودانی وائی، چه ددغې ګالنۍ دمضامینو په برابرولو، طباعتی اونورو چاروکښی یې صمیمانه همکاری کړی اوزیارئی ایستلی دی .

«یادداشت ضروری»

نقشه های ولایات از اتلس افغانستان نشریه احصائیه مرکزی استفاده شده وصرف بمنظور تعیین ساحات سرویهای احصائیوی وواحد های اداری کشور ترسیم گردیده است . ازنظر سرحدات سیاسی افغانستان اعتبارندارد.

(اداره)

